Libri Gramatice [illegible]
[illegible]

Rar. 287
2° Inc. c.a. ~~2918~~ ~~Lim. 187~~
= Hain* 14508
Schedel

Liber Cronicarum cum figuris et Imaginibus

LIBER · DOCTORIS · HARTMANI · SCHEDEL · DE · NUREMBERGA

[illegible]	2	
[illegible]	3	
"	4	
[illegible]	5	
[illegible] arbor vitae	f. 330	[illegible]
Nürnberg [illegible]	f. 331	[illegible] 1492
[illegible]	f. 331	[illegible]
[illegible] S. Cunegundis	f. 332a	[illegible]
[illegible]	f. 335a	[illegible]
[illegible]	f. 335b	
[illegible]	f. 335	
[illegible]	f. 335	

Ueber diese Ausgabe vgl. Oscar Haase 'Die Koberger' her. [illegible] Rutland [illegible] 1854 p. 137 etc.

Die [illegible] sind im Repertorium [illegible] notirt

Ueber die Stadtbilder in H. Schedels Chronik handelt V. v. Loga im Jahrb. d. K. Preuss. Kunstsammlungen, IX (1888) S. 93–107, 184–196

✝.

·IHESV·

VM.·:·~

Inc. Typ.
N° 739.
*) 2.

Rar 287

2° Inc. c. a. 2918 Cim. 187

= Hain* 14508

A Hist. 111 i.

Inc. c. a. 2918.

H. Schedel

Liber Cr…
figuris et…

LIBER·DOCTOR…
·SCHEDEL·DE·N…

Holzschn. arbor vitae f. 330

Ueber diese Ausgabe vgl. Oscar Hase 'Die Koberger' bes. genau Ruland Serapeum 1854 p. 137 etc.

Die Drucke sind im Repertorium Riner notirt

Über die Städtebilder in H. Schedels Chronik handelt V. v. Loga im Jahrb. d. K. Preuss. Kunstsammlungen, IX (1888) S. 93–107; 184–196

✝

A CHRISTO IHESV PRINCIPIVM

Inc. Typ.
N° 739.
*) 2.

IC XC MARIA

¶ Cōmēdatio operis nostri cronicarū cū ymaginibus temporū et Europa Enee pij

¶ Magna nobis hodie lector chariſſime temporum felicitas illuxit, ſiue pacem vniuerſalez mūdi, ſiue ingenia noſtrorum hominū accuratius cōſiderare volueris. Sz nihil hactenꝰ in lucē prodijt, q doctorum hominum et cuiuſcūqz mediocriter inſtituti voluptatē magis augere et accumulare poſſit. qz liber nouus cronicarū cū ymaginibꝰ illuſtriū virorū et vrbiū impenſis magnificorū ciuiū Nuremberge nuper impreſſus. Ex cuius lectione tantaz voluptatē tibi lecturo promittere auſim, vt te omniuz hiſtoriarum ſeriem non legere ſed oculo intueri te exiſtimabis. Cum nedum imperatorum et pontificum, philozophorum poetarꝝ aliorumqz illuſtrium virorū ymagines proprijs queqz inſignibus antiquitatis depictas videbis. Verūetiam clariſſimarꝝ vrbiū et regionū vniuerſe Europe ſitū, vt que qz inceperit floruerit, morataqz fuerit. Quorꝝ omnium cū geſta, facta, ſapienterqz dicta intueberis omnia viuere putabis. Vale et hunc librum e manibus tuis elabi non ſine.

¶ Vade liber patulas et te cito profer in auras
Cui ſimilis nullo tempore preſſus erat
Te mō mille manꝰ cupido amplectentur amore
Et te cū magna ſedulitate legent
Diuinas hominūqz ſimul res ordine narras
Cum nitidis ſplendens cultus ymaginibus
Principium rerū mundīqz ab origine pandis
Ortaqz quo fuerant tempore cuncta refers
Progeniem chriſti longo de ſemine patrum
Ducis, et ad numeros ſecula bina notas
Et quo ſurgebant demōſtras tempora regna
Atqz vrbes toto quas modo mundus habet
Geſta ducū regumqz ſimul das et ſapiētes
Per quos natura et philozophia patet
Ceſareos faſces monſtras ad tempora noſtra
Et que pontificum nomina, cuncta ſimul
Germanos populos nemora et vaga flumīa pādis
Orbe ſub obſcuro que latuere prius
Quod qz ferus turchus toto graſſator in orbe
In Conſtantina fecerit vrbe nefas
Signaqz de celo memoras triſteſqz cometes
Viſaqz per varias monſtra tremenda plagas
Ergo age, iam totum vagabundus curre per orbē
Doctorum placido ſuſcipiende ſinu

BIBLIOTHECA REGIA MONACENSIS

Que pereuntem hominem uetiti dulcedine pomi
Saluasti: virgo mater amoris aue :·:~

Ad divam virginem Mariam

Ciuibus æternum superis decus inclita prole
Enitet, ethereas inter pulcerrima nymphas
Summa dei genitrix, populo veneranda Maria
Quam Moises rutuli prenouit in igne rubeti
Innocuo: psaltes cecinit quam carmine vates
Urbem nascentis hominis Salomon mulieris
Officio fortis signauit: et una professa est.
Vox veterum: uariis quoniam monstrata figuris.
Ut maduit vellus: holofernem femina strauit.
Clausa diuis porta: lapis est ut monte recisus
Cesaris et tumidi quam solis in orbe micantem
Et nitido radios fulmantem carme Sibille
Monstrarunt digitis / mirare animi procerumque
Nouimus et celebrem magno hec in secula postquam
Dimissam coelo peperit: coeloque remisit
Virgo manens sobolem spectabilis atque manebat
Una comes hominum moritura / regula vitę
Plena pudicitię, caritatis munere firma
Sed super illustris ut soluit debita mentis
Et deitatis opus indutum refulget in astris
Nunc deam dicitur: mulier pede cursu dianę
Ora tegit: iubare et toto circumdata phoebi
Bissex cesariem stellis complexa corona
Cingit: et irradians rutilat prelata puellis
Proxima signifero currus hanc multo redimitam
Fructu perpetuum dedit exorabile numen
Secla domans miseris seuo ne iudice perdat
Hanc unam venerare deam: qui tristia passus
Queris in hoc pelago portum requiemque laborum.

Spes hominum coeliq decus virgo inclita salue.
Dic pius: et faustum carpe viator iter.

·HA· S· D·

BIBLIOTHECA REGIA MONACENSIS

Maria · Magdalena ·

De Laudibus beate Marie Magdalene ·
: Carmen Saphicum Incipit :~

OMnium letus chorus en per orbem
Feſta concordi peragens honore
Magdale laudes repetit Marie ·
Eccleſiarum ·
Prebuit vitae quoniam beate
Poſteris normam ſpeculumq; vivum
Quo per eiuſdem ſemitas eundo
Salvificemur ·
Dum Iheſu plantas humiles teneret
In domo ſpectans Simonis recubi[illegible]
Grandis indultum lacrimis madeſcens
Fluxit abunde ·
Quis pedes lotos tenero capillo
Terſit : Et labiis gravi frequenter
Oſculo preſſis · redolente fracto
Vaſe perunxit ·
Cor ſatis numquam ſatiare quivit
Audiens dogma ſedule magiſtri

Nec miniſtratrix ſoror exprobrare
Martha valebat.
Quatuor fratrem tumulo diebus
Fetidum Chriſtus lazarum rogatus
Reddidit vite precibus marie
Collacrimando
Ipſa paſſurum comitata ſponſum
Ad crucem matris ſtudio dolores
Meſta ſolandi meruitque dici
Proxima matri.
Hec reſurgentis tumulum frequentans
Prima ſurrexit animo fideli.
Angelum cernens manibusque tractans
Corde ſepultum
Hinc palam petro rediens in urbem
Nunciat viſa mulier Iheſumque
Ceteris viſum fidei magiſtra
Diſcipulorum.
Inde deſerti latebras meando
Omnibus vitae geminis diebus
Obtulit verba meditans ſedentem
Dextra patris
Huius exemplo lacrimare quiſquis
Sepe peccati ſceleris recenſes
Corde devoto fidei coherens
Chriſticolarum
Cuius et dulcis iheſus ipſe votis
Annuens nobis veniam ſub iſta
Corporis teſta tribuat perhenne
Poſtea regnum.
In patris laudes pariterque nati
Spiritu iuncto iubilos canamus
Pareat ut unus miſeriſque trinus
In deitate.

AMEN

H. S.

Ad diuum Hieronymum Oratio :~

ORo parens perfuſe ſacro et celeſtibus auris
Afflate interpres: et amice Hieronyme christi
Graie trium noſtreque fons ditiſſime lingue.
Vnde fluunt riuuli: quibus omnis in orbe
Ecclesie nunc floret ager: morumque piorum
Incrementa uigent: Sicut tibi christus ab alto
Affuit: et teneram complexus numine toto
Largifluo docilem radiauit lumine mentem.
Sic mihi dexter ades: diſtricti iudicis iram
Flecte precum impulſu: duroſque infringe reatus
Communemque mihi dominum placare memento
Nam potes eloquio et meritis ditiſſime mentis
Fac bone multiplici uenia te ſupplice laxet
Millia tot ſcelerum regis miſeratio noſtri.

Spero etenim s(an)c(t)os alme animos et in ore videntis
Omnia nuda vides latebroſi pectoris antra
Te duce mutatam in melius contingere vitam
Supremumque diem mortis et horam
Cernere tranquillus: dumque ipſum in lumine divum
Alloquar · haud ullo prorſus trepidare pavore
Sanguine purpureo qui nos a crimine lavit
Morte domans mortem: tetri ſpoliator averni
Annuat his christus patri ſanctoque coevus ·
Spiritui · trinusque poli regnator et unus ·

· AMEN ·

LEGE · FOELICITER :~

· PA · S ·

DUCE VIRTUTE · COMITE · FORTUNA

· HA · S ·

DE VETUSTATE · GENERIS

Vetustas nimia claritatem rebus eripit: et parit oblivionem. Quot fuerunt nobiles familie quarum memoria hodie nulla est. Quot florentissimas vidimus quae paucis annis ad nihilum redigere. Unde presagium sumas de his nunc florentibus: deque his nunc primum erumpentibus caputque tollentibus: Omnia tempus imminuit ac consumitque: Senescuntque non modo familie: sed urbes: Mundus ipse ni fallimur ad extremum vergit: tu qui vetustate gloriaris: vide ne gloriam vetustas ipsa extinxerit: neu iam radix aruit: unde floribus vis ornari. Omne quod in tempore oritur: cum tempore occidit Et quod tempore incepit: tempore desinit Et quam longa dies peperit: longiorque auxit: longissima subruit.

Confusa sunt omnia et perplexa successionum series: Origo cunctorum una est: unus parens humani generis: unus fons universorum qui vicissim modo turbidus modo nitidus ad unumquemque nostrum pervenit Ea lege ut quod paulo ante clarum erat: mox obscurum fiet Et quod obscurum clarum Ita non de fonte dubitando est: sed quibus alveolis hec clari sanguinis ut dicitur unda profluxerit Hinc est qui arabat heri modo militet: Et qui per urbes medias ardentem cornipedem aureis habenis regere solitus erat superbus incesserat: per squalentem campum pigros boves humili pugione sollicitet Ita vero vicissitudo hec et conditio statuum humanorum variabilis atque inconstans est: ut iterabilis quoque sit semel ac pluries: ne mireris si vel arator ad miliciam: vel miles redeat ad aratrum Ingens rerum mortalium rota est. Nec mirabere si platonicum illud tenes Neminem regem non ex servis: neminemque servum non ex regibus descendere Sic res hominum longa etas ac fortuna permiscuit.

DISCITE IUSTICIAM MONITI
NON TEMNERE DIVOS

VIXIT DUM BENE VIXIT

PACIENCIA · VINCIT · OMNIA ·

· H A · S ·

· IC · XC ·

· DEUS · SIT · DATOR · AUXILIJ ·

MAgnificis ac Ampliſſimis dominis: Caeſaree
urbis: Reique publice Inclito Senatui Nurem-
bergensi: Hartmannus Schedel Nurem-
bergensis: Artium bonarum: ac Medicinarum doctor ·

VEram foelicitatem Exoptat: Et glo-
rioſi nominis perpetuum incrementum ·

ANIMADVERTI
ſaepenumero · Magnifici ac optimates Viri: Se-
natores et Cives ſpectatiſſimi · Quam diligens / quam
accurata / maiorum noſtrorum fuerit conſuetudo:
Qui bene de re publica merentibus mercedem et pre-
mia digna decernerent · Aliis enim arma et inſig-
nia: Aliis tabulas pictas In baſilicas ac publicos
locos · ceteraque id genus dedicabant · Quid nam
maius defunctis impendere poſſimus · Quam
eis nomen per gloriam propagare · Solent enim plerique ſic defunctos glorie
ſtudere: ut marmoreis ſaxis incisiſque ſignis poſitis / eorum titulos et ſpecta-
ndos et legendos poſteris relinquant · Quamobrem in divulgatiſſima fa-
ma Iuſtiſſimus Senatus impulſus / preclaras conſulatus et officia ampliſſ-
imas dignitates bene meritis perſepe obtulit · Preclara medius fidius haec /
et generoſis animis optanda: Ut que virtutem nutriant: Et tum preſentes /
tum poſteros ad recte vivendum / ad laudem ad decus alliciant incitent /
incendant · Verum enimvero mortalia ſunt: nec longo duratura tempore:
Utpote intempeſtate fiunt In vetuſtate pereunt · Aliud erat illuſtre ſane
reſonatiſſimum: ad ſempiternum premiorum genus · Domina ac Regina
rerum / Oratio: Que claros viros / quae populos / quae nationes exactiſſi-
moribus capiens / immortalitate donaret · Haec enim mortalium diſertiſſi-
mos ſermones exprimit: hac vos donare: et pro veris ſuis in re publica
meritis ornare cuperem: ſi qua mihi vel ingenio vel induſtria data aut
comparata facultas eſſet: qua eximias laudes veſtras conſequi poſſet ·
Ceterum cum tantum munus ea deſtitutus opera ſim · Vereorque ne maxi-
marum rerum obiectus Epiſtole vel Prohemii modum excederet · Statui
ea tantum: Quae ad hiſtoriam et deſcriptionem urbium digna eſſent: bre-
viter ſcriptis complecti · Non dicam itaque huius in qua natus ſum gloriam /
civitatis / et ſplendorem · Que rerum a ſe geſtarum magnitudine incompa-
rabili diuturnitate libertatis / preſtantia civium et novitate quadam / ac ſi-
tus oportunitate nulla laude exornari poſſet · Non dicam de antiquis
familiis: Quae tot egregios cives edidit: Qui nil aliud pro ſe ſis / quam ad-
tum ad ſummam gloriam queſiſſe niſi ſunt · Taceo eorum pietatem in
patriam / libertatem in amicos / beneficentiam in ſingulos · In omnes be-
nivolentiam · Extiterunt enim egenorum praeſidium: oppreſſorum refugium:
et doctorum virorum fautores · Quae ſi ſingula recenſere contendam · Iam pro

fecto haud sic putavi in meditis laudibus defectum. ¶ Quando re(rum) secta
clarorum virorum ac temporum varietates descripturus: Urbium quoque
memorabilium mentionem faciemus. Ut vestre urbis virtutes pro meritis
laudatione non careant. ¶ Cum autem de auctoribus conditionum urbium plerumque
que dissensio inveniatur: cum nec urbis Rome (ut urbis Isidorum) origo
diligenter possit agnosci: Nam Salustius dicit Urbem sicut ego accepi
condere atque habitavere initio Troiani et cum his aborigines: Alii
a Romulo, ut Ennius. Nate auspiciis illa inclita Rome: Alii dicunt ab
Euandro ut Virgilius. Tunc Rex Euandrus romane conditor urbis. Si
igitur tante civitatis certa conditio non apparet: non mirum: si in aliarum op
inione dubitatur: Unde nec historicos, nec commentatores varia dicen
tes imperite condempnare debemus: Quum antiquitas ipsa creaverit er
rorem. ¶ Primus ante diluvium Cain civitatem Enoch ex nomine filii sui
in India condidit: Quam urbem sola multitudine sue posteritatis implevit.
Primus autem post diluvium Nembroth gigas Babilonem urbem mesopo
tamie fundavit: Iudei asserunt Sem filium Noe primum post diluvium in
Syria condidisse urbem Salem: In qua fuit regnum Melchisedech. ¶ Urbs
autem ab urvo dicta: quod antiqui etrusco ritu iunctis bobus tauro et
vacca interiore aratro circummagebant sulcum. Intra quem urbem edifica
rent: hoc faciebant religionis gratia die auspicato: ut urbs fossa
muroque munita esset. ¶ Et locum unde terram foderent: fossam vocab
ant: et introrsum factum murum. ¶ Convenit quoque inter sapientes
hominem esse ipsum per se imbecillum nimis atque infirmum: sibi den
ique nequaquam sufficere. Itaque societate et conventu opus esse hominibus:
Ut quod seorsum degentibus singulis deesset: id per mutuam opem
de multitudine socia nanciscantur. ¶ Hos vero cetus hominum ad com
oda vitae consequende sociatos: Greci quidem ΠΟΛΙΝ vocavere: qu
am nos urbem dicimus. ¶ Haec igitur multitudo cuius singulis per se
degentibus multa deforent: ex societate communi perfectionem conseq
uitur. ¶ Eam vero tria hominum genera prestare posse Archidam
us censuit: Agricolas: Artifices, et propulsatores belli. Post iactu
m autem civitatis fundamenta: patresque eius constitutas: celeberrimus Ora
torum ingenius hinc totus patefacit: Ad iustitiam, ad pietatem, ad forti
tudinem commendandam. ¶ Cum enim absque civitatibus hominum vita esse ne
queat: pietas in patriam: Et mors pro illius salute exempta in cunctas
laudibus in celum tollantur: Hinc illi Demosthenis clamores (quibus
plenum exultabat theatrum) In maratone: In Artemisio In Salamine
pro patria defunctos commendantis: Hinc ex latinis Decii pater et filius:
Qui se pro salute civium suorum devovere. Hinc Oracius Cocles Qui
pro tutela patrie adversus victorem congressus Regem pontem rescindi
pontem iussit: Hinc Bruti publicole, Camilli Sapiones celebrantur.
Contra vero improditores vexatoresque patrie Catilinas dico et Cethe
gos spurcelium numitorem fragellanum: Cui ampla et exundans deesse
se potest oratio. ¶ Veteres autem ac disertos historiarum scriptores
haud ornamento esse duntaxat: sed adiumento quoque rei publice: ne
mo qui sapiat inficias ibit: Quis enim non utile decorumque dixerit Re
ctores urbium maiorum exempla tenere: Et quod multis ante seculis
actum est, Ante oculos veluti presens habere. Quid est quod Senum
consilia probat: nisi quod eos multis experimentis adeptos esse pruden
tiam arbitramur: Cuius inmpares iuvenes estimantur. ¶ Ceterum cum vita
mortalium brevis sit: Atque intra septuagesimum et octuagesimum clau
datur annum. Nam ultra (regio propheta testante), labore atque dolore
tabescit. Parum est quod usu inpetrant: parum est quod visu discunt nisi
memorie penitus mandaverit auditus. Hinc autem historia prorsus instruit.

Hinc non paucorum : ſed totius eius qui mundus extat : res geſtas edocet.
Hinc veteris teſtamenti codices / ortum mundi / creationemque hominis / aqua
rum diluuium / patriarcharum vitam / ſeruientem iſrahelem / ducitem pha
raonis / egiptiorum plagas / ſiccatum fugientibus mare / datas legis diuine
tabulas / euictas gentes / iudicum regumque geſta commemorat. Quid euange
lium aliud / quam ſacra hiſtoria dici poteſt. Hinc puellam virginem / ſpiritu
ſancto plenam / puerperam factam / ſaluatorem natum / ieiunantem / bapti
zatum / predicantem / ſigna facientem / poſt captum / derisum / flagellatum / mor
ti traditum / ſepultum / inde ſurrexiſſe a mortuis / apparuiſſe diſcipulis / aſ
cendiſſe in celum diſcimus. En quanta lucis ſacra nobis hiſtoria prebet / fi
dem ab ea recepimus / ſine qua deo placere nulli conceſſum. Verum ut ſe
cularia quoque attingamus. Aſſiriorum imperium : Troianum bellum / Athenien
ſium et Spartanorum conflictationes : Alexandri Macedonis adoreas : Car
thaginenſium prelia / Triumphos Ceſarum / Romanis miſſum ſub legibus
orbem. Quis nobis niſi labor hiſtoricis memorauit : hinc belli artes. hinc
pacis officia noſcere licet : hinc vicia fugere : virtutes ſectari monemur.
O veracem atque probatiſſimam oratorum ſententiam. Hiſtoria teſtis tempo
rum / lux veritatis / magiſtra vite / nuncia vetuſtatis. Laudandi ergo vetu
ſti ſeculorum reges : quibus id ſtudij fuit : res ſue ut annalibus conſcribe(re)n
tur : ex quibus fructum poſteritas omnis hauriret. Verum illi non tam
minoribus ut prodeſſent quam memoriam ſui ut quam maxime longam efficerent
hiſtorias amaruere. Non autem ero omnibus noſtris in his recenſendis qui et ap
ud ceteros : et apud noſtros de hiſtoriis ſcripſerunt quorum nomina a ple
riſque commemorantur. Quorum et non minus ſupervacuum videtur / ventoſum
oſtentationiſque plenum : quam ſi in medium afferre velim : quis terre ſemi
na primus mandare docuit. Et non primus buſyris aratro boues iunxerit.
An Oſyris : An bizeſer / An Triptolemus. Et an Ceres molere et piſtrina illa
liba facere Cumenſes ſiculos docuerit. Et grammaticos claros fuiſſe ex Gre
cis Ariſtarchum / Appollodorum / herodianum / Appollonium. Et ex noſtris
M Terentium / Varronem / Capitum / didimum / palemonem / Nigidium /
valerium probum. Et Cecilium : qui de auctoribus ad Virgilium ſcripſit. Et
dialectices repertorem fuiſſe Zenonem citium ſtoicorum principem. Aut
platonem primum : An Ariſtotilem ad formam diſciplinamque redegiſſe. Et
in ea excelluiſſe : Leontinum gorgiam qui dialecticus fertur ad omnia
quecumque proponerentur ſeſe ex tempore reſponſurum profitebatur. Et Chry
ſippum cuius in diſputando acumen vim et elegantiam dialectices admira
ti Athenienſes apud ſuperos aut nullam aut Chryſippeam dialecticen
inueniri arrogantia et loquacitate illius ingenuita iactauerunt. Et primos
poetas ſimulque theologos fuiſſe Orpheum linum / heſiodum et Syagr
um qui bellum Troianum ante Homerum ſcripſiſſe traditur. Et huius
poſtea diſciplinis homerum terminaſſe modum : ut merito fons ingenio
rum quo ora poetarum appellatus ſit. Et Rhetoricen Tiſiam et Coracem
ſiculos inueniſſe. An Empedoclem gorgie preceptorem. Et Solutam ora
tionem repudiato metro phereciden ſyrium / Samij pithagore precep
torem. Hiſtoriam vero Cadmum Mileſium excogitaſſe : ut monumen
tis litterarum poſteritas erudicior fieret et melior. Quid enim eſſet vita
noſtra niſi excoleretur hiſtoriis. Res a memoria penitus remotas
quaſi recentes tenemus. Et ad loca incognita penetramus In nihilis
noſtris monumenta ſcriptorum euoluentes : celi ſpacia et interualla
videmus / et quaſi terminus dum doctrina : Et mathematicorum labori
bus atque inuentis. Quantum igitur illorum omnibus debeamus qui in
medium laborarunt hinc eſtimare licet. Omnis ei labores et vigili
as ad vſum noſtrum contulerunt : ut et viuentes / et vita functi / poſte
ris conſulerent. Et Memorie autem Simonidem chium quem apud

Tropam illum thessalum cognosceret illo tenuiculi insuper monstrante: Iuvenibus posterisque tradidisse. ¶ Arithmeticam Musicamque invenisse Pythagoram. ¶ Geometriam Egyptios. ¶ Astrologiam Assyrios. ¶ Et signiferi obliquitatem primum intellexisse Anaximandrum Milesium. ¶ Et signa in ipso Cleostratum: Sphaeram multo ante Athlantem et Hipparchum stellis nomina imposuisse. ¶ Endimionem in latmo monte naturam lune. ¶ Milesium Thaletem solis defectum invenisse investigasse. Et utriusque syderis apud nostros Sulpicium Gallum pauli Emilii Macedonia in primis familiarem. ¶ Et Pythagoram Hesperum et Luciferum eundem comperisse. ¶ Et Thaletem de rebus naturalibus et principiis rerum apud Iones tempore Cyri regis persarum philosophari cepisse: philosophumque inde cognominatum. ¶ Fuisseque post ipsum discipulos per gradus Anaximandrum, Anaximenem Milesios: Clazomenium Anaxagoram: Quem audiverunt Pericles Archelaus et Euripides. Pericles athenis opibus claruit tonus gravitate facile princeps. Euripides poeticam secutus scenicus philosophus cognominatus est. Archelaum Socrates atheniensis Sophronisci filius audivit: Qui primum de virtutibus et viciis disputare cepit: Et omissis celestibus philosophiam illam autumnum in terras devocavit: Et pro omnibus et contra omnia disputans: ut ad bene beateque vivendum moralis philosophia prodesset: ipsam inter homines collocavit. Ex quo Achademicorum: peripatheticorum Stoicorum: Cinicorumque secte manarunt. Et ideo fons philosophorum Socrates appellatus. Ubertate Platonem: gravitate verborum: et illa oratoris sublimitate inter prosam et carmen ut scribit Aristoteles vehementer illustratus. ¶ Et Medicinam invenisse Apollinem. An Esculapium eius filium. Et Tarinam imitatos nidos hirundinum edificandi modum: ex creta. ¶ Inde Euryalum et Hyperbium fratres domos lateritias erexisse. Et lapicidinas Cadmum Agenoris filium apud Thebas. ¶ Et Chorebum atheniensem vasa effingere. ¶ Et Rotam qua figuli utuntur Anachersin Scytham philosophum non ignobilem excogitasse. Et Erarium fabrorum cyclopas an chalybes. ¶ Et ferrum in Creta ideos dactylos. ¶ Argentum Erichthonium atheniensem. ¶ Fabricam ferream cyclopes. Aurum invenisse conflareque docuisse Cadmum phenicem ad pangeum montem Tracie. ¶ Et plumbum ex Cassiteride insula maris athlantici ultra gades primum advexisse. Mitridatum Civitatem muris ac turribus cingere Thrasonem docuisse. ¶ Obsidionum [illegible]: An Theodorum Samium. Et pyrrhum epyrotham: An Ozenem: An Xenophontem: An Xenocratem de re militari primum volumina composuisse. ¶ Hec inquam et similia ponis ad captandas demulcendasque aures eorum qui suavitatibus tantum aspirant: Ima penitus negligentes: Quam ad auditorum utilitatem comparantur: Malo tamen exemplo: Quoniam potiora negliguntur. ¶ Talia igitur omittam: ne Lanio Scoloni similis in ea lege damnandus veniam. Et ad laudem historiarum unde digressum est: sese scriptura referet. ¶ Cum multi historiam variis extollant celebrentque sententiis: tum maxime eam Alexander Antonius Mamea genitus christiana, Imperator romanus omni virtute optimus: unica ratione eam amplissime videtur laudasse: Qui historicos et suos appellavit: Et habere voluit consiliarios: Quorum prudentia et exemplorum copia, gerendis imperii rebus quam maxime utebatur. ¶ Clarissimi etiam plerique senatores, consulares quoque viri: Et nonnulli gloriosissimi principes: Qui bellicis artibus res gesserunt eternadignas memoria, delectati sunt historia: usque adeo: ut non solum historias libenter legerint: sed eas quoque scribendo tam preclari muneris gloriam: cum rerum scriptoribus communem habere voluerint. ¶ Nam ut ceteros taceam fabius patricie gentis decus

cognomento pictor: Lucius lucullus: Aulus albinus: Asinius pollio:
Cornelius nepos et Caius Caesar: eiusque nepos Octavianus Augustus:
et hadrianus scripsere historias. Sed maximam tandem manus (preterea
totum longe seculorum malicia et infelicitate) inuexit inscitiam. Etsi
bonarum artium studia intermissa fuerant: sola in primis omnino cessauit
extinctaque est historia. Quum tamen constat nihil fore preclarum
unquam gestum fuisse: quod illis temporibus scriptum non extaret: ni
hil in rebus abditis: quod non esset explanatum. Verum labenti
bus seculis hostes habuere historiarum volumina: Et incendia et
aquarum diluuia bibliothecas consumpserunt plurimas. Etsi nonnul
la deperisset quam alexandrina, quam dudum philadelphus summa
cum diligentia fecerat: esset librorum maxima diminutio. Cum in ea
testimonio nunquam historias reperire potuimus quot vellemus. Fac
tumque est postea: ut barbaris Rome et in italia omnia euertentibus
Et nullo interim que gerebantur litterarum monumentis ad posteros
transmittente: Ne dum mille qui effluxerunt annorum gesta sciamus.
Scientibus quoque nihil afferre lucis, hec opera postea deiecta sunt:
Et cum omnes fere in diuinas totis tenderent probus volumina his
toriarum plurima in desuetudinem abiere. Verum cum etate nostra
historiarum diligentius noscendarum amor homines cepisset: propi
ciore nobis deo, haec studia reuixerunt. Impressoria quoque ars: que
hac tempestate fimbrias suas late extendere cepit. Quamquam ... tuenus
olim litteras imprimere, nummos signare (teste Cipriano) primus in
italia instituit: nunc vero maiori gloria utilitateque in plerisque regio
nibus viget: Quae nobis libros doctrinarum omnium uberrime
administrat: Historiae inde vires reassumpserunt. Aggressus ita
que veteres historias ab initio mundi per sex etates usque ad finem mundi
Urbium memorabilium descriptionem adiunxi. Assumptumque opus
in vestram gloriam: cum non ingratum vobis futurum sperarem:
Illud statui vestro nomini dedicare. Accipite igitur opus historiale
In quo nihil esse conspicietis: quod a laudibus vestris alienum videa
tur. Nisi quod nitor ille loquendi atque orationis concinnitas, par in scrib
endi studio splendere non potuit. Cum tamen vestrorum animi mag
nitudinem atque constantiam intueor: ut litterarum ac doctrinae studiis
simul: et rerum tum publicarum: tum familiarium negocia consule
retis: Et tanto cum ordine tempus distribuitis: ut ex otio negocium: ex
negocio otium nullum amittitis. Volui a vestro nomine illustratum
fore. Suscipite ergo munusculum vestra vita dignissimum. Spero enim
vos maiorum vestrorum proposita ostensaque intueri via. Et nusquam dei
et hominum fauoribus, nusquam securitate, numquam parti imperii conserua
tione et amplitudine carituros. Hic autem erit operis progressus et or
do. Primum opera sex dierum per modum epithomatis absoluimus.
Deinde per sex etates mundi omnes noui et veteris testamenti histori
as ex libris diuinis humanisque collegimus ad tempora nostra usque
ad finem seculi. Postea vitam prophetarum heremitarum et sanctorum
ex multis urbium religionumque cronicis: Et quibus locis et temporibus
Reges in suis prouinciis regnauerunt ab Adam usque in presens. Tem
pora quoque summorum pontificum et imperatorum usque ad Alexandrum
sextum Et Regem maximilianum qui nunc regnat conscripsimus.
Omnes preterea viros in armis et disciplinis excellentes tam hebreos
grecos quam latinos summa cum diligentia collegimus. Conditiones
quoque multarum urbium et monasteriorum cum figuris et imaginibus de

ncis: Postremo pro laude Urbis vestre et precipue Germanie hi-
storiam Enee pii pape de Europa adiunximus. Nec tamen omnem
historiam temeritatis et summe arrogantie spopondisse iudicare: sed
morem imitatus pictoris: qui amplissimum terrarum orbem brevi
tabella sepe designat: Cum enim audierim sepius: parva quedam
momenta que ad res maximas plurimum contulisse: Ac ut apes so-
lent singulis insidere floribus Indeque quod ad rem conducat colligere:
Ita undique veriora verisimilioraque deligens mirabilem cumulum con-
feci. Ego enim vester civis Nurembergensis: Cum ab optimo quoque
vestrum in me benivolentiam recognosco: ut si rebus nequeo: Cogitatio-
ne tamen et scripto difficillimis horum temporum rebus possibilem rei publice
opem et operam tenear impartiri: Gesta itaque per omnes etates que brevibus
commentariis contractabo Et vestro nomini dicare constitui: ut testimonium exhi-
beant mee observantie atque amoris. Quod si minus benedixero saltem ad me- scribo?
lius dicendum preceptorem excitabo Quare incomptas Rosas solummodo
obtulimus. Ego enim quicquid mea opera studio diligentia efficere possim
in vestra potestate esse totum profiteor. Omnia quoque studia fortunas
sanguinem et liberos pro patria pro salute vestra: noster [illegible] libens
fovet Et vestris humanitatibus se humiliter commendat. Itaque formula con-
sumata epistole seu prohemy ad introductionem oblati operis. Aliquid
primo de operibus sex dierum (premisso Registro) sub lectoris efficaci com-
pendiose aggredimur. Sed iam immenso operi manum apponere incipi-
amus. Valete feliciter Nurembergae Anno domini Millesimo Qu-
adringentesimo Nonagesimotercio.

Registrum huius ope-ris libri cro-nicarum cũ figuris et ymagĩ-bus ab inicio mũdi:

¶ Tabula operis hui⁹ de temporibus mundi. vt hiſtoriarum rerumq; ceterarum ac vrbium in ſe ſparſim variecq; ↄſcriptarum. Ex optāti ſingula facilia inuentu ſint iuxta ſeriem Alphabeti nomina rerum ſūt ordinata. E directoq; cuius rei nominis nūerus apparens chartā folio rum indicat.

Aaron vir fuit eloquens et ſummus pōtifex XXIX
Aaron quatuor habuit filios. folio XXIX
Abbas fuldenſ perpōtēs fuit folio CLXXXIX
Abbas ſiculus claruit illis tpibus folio CCXLII
Abacuc ꝓpheta ꝓphetauit contra Nabuchodonoſor ⁊ Babilonem LV
Abderas rex Crete. primo mellis vſum colligēdi inuenit XXXIIII
Abdias q̄re meruit ſpm̄ ꝓphie XLIX
Abdo propheta ꝓphetauit contra vitulos aureos XLVIII
Abdon iudex fuit in iſrahel XL ⁊ XLI
Abdon ⁊ ſennen ſubreguli romani CXX
Abel ſecūdus filius ade ⁊ primus martyr IX
Abeſſan iudex fuit in iſrl' XL ⁊ XLI
Abimelech quintus iudex hebreorum filius naturalis illegitimus tn̄ gedeonis XXXVII
Abialon iudex fuit in iſrahel XL ⁊ XLI
Abiathar ſacerdos fuit in veteri teſtamento vide folio XLI
Abia q̄rtus fuit iudeorum rex XLIX
Abiuth genuit Elyachim LXIIII
Abraham fuit filius Thare XXI
Abraham occidit q̄nq; reges aſſiriorum XXI
Abrahe vxores ⁊ qui ex his fuere filij XXI
Abrahe p̄cepit deus ymolare filiū ſuū XXII
Achab rex iſrahel multa mala fecit ſuaſu vxoris ſue Jeſabel XLIX
Achas rex iuda ydolatra fuit peſſimus LV
Achaci⁹ ⁊ ſocij ſui martyrio ſūt coronati CXII
Achaia regio quō deſcribatur CCLXXVI
Acceſſum altaris Celeſtinus papa ſtatuit ſacerdotibus CXXXVI
Achitob ſacerdos filius phinees XLI
Achimelech ſacerdos fuit in veteri teſtā̄ XLI
Achimas filius ſadoch pontifex XLVIII
Achis filius rex ytalie ſiue latinorum XLIX
Achitob fuit pontifex ī veteri teſtamēto LIII
Accurſius legum doctor clariſſimus CCXI
Ada prima fuit vxor lamech. X
Adalbert⁹ Ep̄s Pragēſis CLXXXII
Adam format⁹ ē de lymo terre. quādo et vbi fuit formatus vide folio VI
Adam et Eua quot annis vixerunt et quot genuerant filios IX
Adauctus Romanus Patricius vir chriſtianus folio CXXIII
Ade precepta que fuere et que eius pn̄a IX
Adeodatus papa patria Romanus CLIII
Adeobaldus Epiſcopus vir magne ſanctitatis folio CLXXXII
Adeulphus Anglorum Rex vir chriſtianiſſimus. vide folio CLXX
Adoaldus ageluphi regis filius CLII
Adolphus imperator ī plio fuit occiſus CXIX
Adorari ceperunt principes gentium tempore Reu vel Ragau. XVI
Adorabatur primo a gētibus Belus XVII
Adorabatur illis temporibus Sol deus gentilis XXV
Adorabatur dyana prima dea XXV
Adorabatur Ceres dea frugum XXV
Adorabat populus in Egypto bouē XXIX
Adorari ſtatuam auream ſtatuit Nabuchodonoſor vide folio LV
Adrianus cognomēto helius imperator CXII
Adrianus papa p̄mus pr̄ia Roman⁹ CLXV
Adrianus papa ſcd̄s pr̄ia Roman⁹ CLXX
Adrianus papa terci⁹ pr̄ia roman⁹ CLXXI
Adrianus q̄rtus papa nacōe Anglic⁹ CCII
Adrianus q̄ntus papa pr̄ia genuenſ CCXV
Affra virgo ex matre hilaria CXXV
Affrica tercia pars terre vnde habeat nomen vide folio XIIII
Agamenon frater regis menelay et dux exercitus grecorum XXXVII
Agathon abbas vir ſanctus CXXXIII
Agapitus papa patria Romanus CXLIIII
Agapitus illuſtris adoleſcentulus et martir vide folio CXVIII
Agatha Sicula virgo genere nobilis CXX
Agatho primus papa natōe Sicul⁹ CLVI
Agapitus ſecundus papa natione Romanus vide folio CLXXVI
Agareni venīūt ab agar iā̄ Sarraceni XXI
Aggeus ꝓpheta in numero minorum duodecimus LXIIII
Agnes v̄go ſctā et vita clariſſima CXXIIII
Agnus dei ter dici in miſſa ſtatuit papa Sergius vide folio CLVII
Agriculturam et fructū molis terere ceres docuit vide XXV
Agriculturam yſis docuit Egiptios XXIX
Agrippa Siluius Rex albanorum ſiue ytalorum regnauit poſt patrem ſuū LII
Agrippina fuit coniunx Germani XCVII
Aiſtulph⁹ rex lāgobardorum fuit CLXIIII
Aymon Anglicus ordinis minorum vir doctus CCXIIII
Alaricus Rex Gothorum magna cōmiſit prelia cum Romanis CXXXV
Alanus doctor celeberrimus CCXXI
Albania regio que fuit vide folio XLVI et folio CCLXXVI
Alba Siluius Rex ytalie fuit XLIX
Albertus Berengarij quarti filius Rex ytalie vide folio CLXXVII
Albert⁹ beluacenſ miles glorioſus CCIIII
Albertus magnus Sueuus. Ep̄us Radiſponenſis vide CCXIIII
Albertus de Carpano vir ſanctus CCXII
Albert⁹ primus Romanorum imperator CCXX
Albert⁹ patauin⁹ ordis heremitarum CCXXVI
Albertus brixianenſ vir ſctūs CCXXVIII
Albert⁹ auſtrie dux Bohemie vngarieq; Rex

BIBLIOTHECA REGIA MONACENSIS

imꝑauit annis duobus CCXLIII
Albinus impator vorator maximꝰ CXVII
Albinus epūs Andegauenſis CLXIIII
Alboinꝰ rex lōgabardoꝝ vndecimꝰ CXLVII
Alchimꝰ male intrauit pontificiū LXXVII
Alchuinus preceptor fuit Caroli CLXVI
Aldegiſius deſiderij filius regis langobardo-
rum CLXVII
Allexandri regna quō fuerunt poſt mortem eiꝰ
diuiſa LXXV LXXVI
Allexander magnus viceſimus q̄rtus Rex ma
cedonū pauco populo quaſi vniuerſam vicit
orbem LXXV
Allexander qñ fuit natus plura apparuerūt ꝓ-
digia LXXVI
Allexandria ciuitas fuit condita ab allexandro
magno LXXVII
Allexander filius Anthiochi Sirie et Aſie rex
ſemper fuit iudeis gratioſus LXXXIII
Allexander ariſtoboli frater. apud iudeos pon
tificatū et regnum ſuſcepit LXXXIII
Allexandra vxor Allexandri regis iudeorū re-
gnauit annis nouem LXXXVIII
Allexanđ pōtifex fuit iudeoꝝ LXXXVIII
Allexius cōfeſſor digniſſimus natione Roma-
nus vide folio CXXXV
Allexander medicus preclarus CXXXVI
Allexanđ papa primꝰ patria Romanꝰ CXI
Allexander imparator vir magne prudentie fu
it. vide folio CXVII
Allexanđ miles ex legione thebeoꝝ CXXIII
Allexander ſecundus papa patria mediolanen
ſis. vide CXCI
Allexanđ tercius papa patria ſenenſ CCII
Allexander papa q̄rtꝰ natōe campanꝰ CCXI
Allexander de ales doctor irrefragabilis. vide
folio CCXIIII
Allexander de villa dei. profeſſor ſacre ſcriptu-
re. folio CCXIIII
Allexāđ papa q̄ntꝰ natōe cretenſ CCXXXV
Allexander papa ſextus natione Hyſpanus.
vide folio CCLVII
Alfonſus rex fuit et Arrogantie regis filius vi-
de folio CCXLVIII
Alpharabius magnus fuit phus CLXXXI
Alpiadis mr̄ ſancta claruit tꝑibꝰ iſtꝭ. CV
Alphonſus impator a quibuſdam electus non
fuit tñ confirmatus CCXIIII
Alſacia germanici iuris prouincia eſt. vide fo-
lio CCLXXXVII
Altare holocauſtorū quomodo fuit figuratum
quere folio XXXIII
Amaſias rex iuda bonū habuit iniciū ſed
malū finem LIII
Amarias fuit pontifex iudeoꝝ LIII
Amalaſuntha regina a gothis fuit plurimū ve
xata folio CXLIII
Amandus epūs traiectenſ. CXLVIII
Amatheus filius chanaan a quo fuere amathi
te folio XIIII
Ambroſius epūs mediolanē. CXXXIIII
Ambroſius grecus dyaconus CXVII
Ambroſius florentinus abbas vir doctus. vi-
de folio CCXLV
Amelius et Amicus duo gemini ſimiles fue-
runt folio CLXIIII
Amynthas rex aſſirioꝝ fuit XXXIIII
Amyticas fuit rex etiā aſſirioꝝ XXV
Amuchus fuit rex duodecimus aſſiriorum. vi-
de folio XXVIII
Aminadab poſt Moyſen primus ingreſſus eſt
mare rubꝝ ceteris trepidantibꝰ XXX
Amoreus filius chanaan. a quo fuere amorei.
vide folio XIIII
Amonite venerunt ab amon XXI
Amos fuit tercius de duodecī ꝓphetꝭ. LIII
Amon hic malū fecit corā et percuſſus eſt a ſer
uis ſuis folio LX
Amri vl̄ Ambri rex fuit iſrahel XLIX
Amulius rex italie fratrē ſuū de regno eiecit ꝛ fi
liū illius occidit LIII
Ananym filius meſſaraym a quo Ananij
et Laobini Lubarij XIIII
Anani propheta increpauit aſa iudeorū regem
folio XLIX
Anacharſis phus ſcita genere claruit LX
Anaximander phus ꝛ medicꝰ pclarꝰ LXVIII
Anaximenes philo. ꝛ medicus LXVIII
Anaxagoras philoſophus reliquit diuicias vi
de folio LXXI
Anaximenes orator et allexandri magiſter vi-
de folio LXXVIII
Anna tres viros habuit ſucceſſiue ex q̄bꝰ genu
it filios ꝛ filias. folio XCIIII. et XCV
Anna habuit ſororē ex qua nata fuit Eliſabeth
mater iohannis baptiſte XCIIII
Annas pōtifex fuit iudeoꝝ XCVI
Anacletus papa natione grecus CVIII
Anaſtaſius papa natōe romanꝰ CXXXIII
Anaſtaſius papa ſecundus patria romanus vi
de folio CXL
Anaſtaſius impator fcūs ē hereticꝰ CXLI
Anaſtaſia filia nobiliſſima CXXIII
Anaſtaſius eccleſie romane bibliothecarius vi
de folio CLXXII
Anaſtaſius tercius papa patria romanus que
re folio CLXXV
Anaſtaſius q̄rtus papa p̄ria romanus CC
Anchiſes ex dea venere genuit Eneam q̄ regna
uit in italia XXXVI et XLIII
Anchus Marcius quartus romanoꝝ rex fecit
ſup tyberim pontē LVI
Andreas Symonis petri frater ꝛ in cruce ſoci-
cius folio CVI
Anglia regio que ſit vide folio XLVI
Angelus Gabriel ſalutauit virginē Mariam
folio XCIIII
Anglie reges fuerūt Adeulphus ꝛ Eadmundꝰ
folio CLXX
Anglie regio que ſit. qui fuerant illius princi-
pes vide folio CCLXXXIX
Annius fuit ꝓcurator iudee XCV
Anicetus papa natione Syrus CXIIII
Anſeris clāgore excitatꝰ ē manliꝰ LXIX
Anſhelmus epūs beluacenſ. CCIIII
Anſhelmus epūs vir ſanctus CXCVII
Anthiſtenes phus athenienſ LXXIII
Anthiochi dicebāt̄ oēs reges ſyrie LXXV

Anthiochꝰ theos rex ſyrie fuit LXXVII
Anthiochꝰ galericꝰ aſie ⁊ ſyrie rex LXXVII
Anthiochus magnus rex ſyrie LXXIX
Anthiochus epiphanes rex ſyrie cōpulit iudeos ydolis ſacrificare LXXXI
Anthiochus filius epiphanis rex fuit ſyrie. vide folio LXXXI
Anthiochus ſedetes adhuc puer rex ſyrie vide folio LXXXIII
Anthiochus pius rex ſyrie LXXXVII
Anthiochꝰ ſpōdius rex ſyrie LXXXVII
Anthigonꝰ pōtifex fuit iudeoꝝ LXXXVIII
Antipater filiꝰ ariſtoboli ⁊ vxor eiꝰ criſpis habueſt q̄tuor filios ⁊ filiā vnicā LXXXIX
Anthonius abbas egiptiꝰ plura ſcripſit ad Cōſtantinū ⁊ ad eccl'ias egiptias CXXXI
Anthonius piꝰ. xvj. romanoꝝ imꝑator CXII
Antherus papa natione grecus CXVI
Anthoniꝰ de padua vir magne ſcītatis CCX
Anthonius de butrio iuriſdoctor CCXLII
Anthonius cermiſanꝰ medicine monarcha. vide folio CCXLV
Anthonius Guaynerius celebratus medicus. vide CCXLVI
Anthonius archiepūs florentinus CCLI
Anthonius roſellus natione etruſcus iuriſdoctor. folio CCLVI
Antichriſti aduentus qn̄ erit. ⁊ que illius ꝑſecutio in ſanctā eccleſiā CCLXIII
Annulū portari in quarto digito ſuaſit prometheus. ⁊ eius vſū ip̄e inuenit XXVIII
Appius claudius cōſul romanꝰ LXXXI
Appollinaris rauennatus epūs CV
Appollinaris laodicie ſyrie eṗs CXXXIIII
Appollinaris hieropolitanus epūs CXIII
Appelles hereticus fuit in grecia CXIIII
Appollonius ſenator romanꝰ vir doctꝰ CXV
Appollonia virgo ſancta ⁊ martyr CXX
Apoſtoli ſunt in terrā diuiſi CII
Apparitō michaelis archangeli CLXXIII
Apuleius phs platonis diſcipulꝰ LXXIIII
Aquas peſſimas ſanauit heliſeus L
Aquileya vrbs a quo ſūpſit ꝑncipiū L
Aquarū inundatio ꝑmaxima fuit CXLIX
Aquila iudeꝰ ſcōs moſaice legi īterp̄s CXIII
Arandi artem cū animalibus Noe dicitur inueniſſe. vide XIIII
Aradiꝰ filius chanaan a q̄ fuere aradij XIIII
Arabia fuit a ſaba filio chus XIIII
Aram quartus filius Sem habuit quatuor filios ⁊ ab eo fuere Syri XV
Aran fuit ſextus filius nachor XX
Aram tercius filius chare habuit vnū filium ⁊ filias duas vide XXI
Arare cū bobus Omagirus primo docuit. vide folio XXVIII
Aracus aſtrologꝰ ⁊ poeta fuit reputatꝰ LXX
Arator ſācte romane eccl'ie cardinal' CXLIII
Archa Noe quō fuerit edificata XI
Arcus pluuialis quō apparuit XI
Archeus filius chanaan condidit opidum Archas vide XIIII
Archa moyſi q̄ cōtinebat in ſe vide XXXI
Archiphilas fuit phs optimus LXXIX
Archelaus ꝑcurator fuit galilee XCV
Archaſius imperator Theodoſij magni filius. vide folio CXXXIIII
Arius qui ⁊ aralius dicitur quintus rex fuit aſſiriorum XXV
Argiuorū regnū qn̄ incepit ⁊ quis fuerit in eo rex primus. vide XXVII et XXIX
Argiuorū regnum accepit nomen ab argo rege quarto. vide XXIX
Argus fuit rex quartus argiuorū ſiue grecorū. vide folio XXIX
Aremulus ſiluius rex italie poſuit ꝑſidiū albanorū vbi nūc roma eſt LIII
Ariſtides phus vir valde prudens LXXI
Archita tharentinus phus LXXIII
Ariſtotiles omniū phoꝝ ꝑnceps LXXVIII
Ariſtobolus filius iohannis hircani ſummus pontifex LXXXIII et LXXXVIII
Argennina ciuitas vnde ſumpſerit nomen vide folio CXXXIX
Ariſtides athenienſis epūs CXII
Armenia venit ab Hul filio aram XV
Armamitres ſeptimus et octauus rex aſſiriorū. vide folio XXVIII
Armeniaci qn̄ venerūt in imperiū. ꝑſertim vſq; alſaciam. vide CCXLV
Arnobius affricanus philoſophus preclarus. vide folio CXXVIII
Arnolphꝰ ſeptimꝰ galloꝝ īꝑator CLXXIII
Arnulphus vir ſanctus erexit epiſcopatū Lugdunenſem. vide CXCII
Arnaldus de villa noua phus CCXXIIII
Arphaxat tercius filius Sem a quo fuere chaldei. vide XV
Arriana facta eſt gothorū gens ſeductione imperatoris valenti CXXXIII
Arſanꝰ ochi regis filius tredecimus rex perſaꝝ vide ſollo LXXII
Arſenius monachus vir ſciſſimꝰ CXXXIII
Ars imprimendi libros his temporibus ī germania fuit enata CCLII
Artes omnes vſui humano deſeruientes fūt inuente a filijs Lamech X
Artem ferreā tubalchaym inuenit X
Artus fuit rex quintus aſſiriorū XXVI
Artabanus fuit rex ꝑſarū ſeptimus LXX
Arrius hereticus quid ſenſerit erroris. ⁊ quomodo ſit mortuus CXXX
Arturus rex britannorū chriſtianiſſimus. vide folio CXLIII
Arrharis rex langobardorū CL
Aſia prouincia que ſit. ⁊ vnde habeat nomen. vide XIII
Aſtanes filius gomer a quo ſarmacia XVI
Aſtades rex fuit aſſiriorū XXXIIII
Aſtanius filius enee ſecundus rex latinorū fuit et dicitur rex albanorū XLIII
Aſabel rex ſyrie promptus fuit vt affligeret filios iſrahel L
Aſarias pontifex pro zelo legis cōſtanter reſtitit ozie regi iude L
Aſſaradon rex aſſiriorū fuit filius Sennacherib vide LV
Aſſirioꝝ rex quintus fuit arius XXV

Aſſirioꝝ regnū quando incipiebat deficere. vide de folio LXII et LV
Aſtronomus maximus fuit Ionichus quartus filius noe. vide XXIIII
Aſtrologus magnus fuit Prometheus. quere folio XXVIII
Aſtronomus Tales fuit deriſus a vetula. vide folio LIX
Aſtrologus pmaximus fuit aracus LXX
Aſtrologus recōmendatus fuit Ptolomeus vide folio CXIIII
Aſtronomus optimus fuit Campanus. quere folio CLXXXIX
Aſtrologus doctus fuit Guido bonatus. vide folio CCXIIII
Aſteſanus ordinis minorū doctor precipuus. vide folio CCXXVIII
Aſſur ſecundus filius. Sem a quo venit imperiū aſſiriorū XV
Aſſuerus vndecimus rex perſarum fuit. quere folio LXXII
Aſſumptio virginis Marie CII
ATlas gigas aſtrologus ſeptē genuit filias nymphas XXVIII
Athalia filia achab ſurripuit regnum et occidit omne ſemen regni L
Athanaſius epiſcopus Allexandrinus graues ſuſtinuit pſecutiones ab arrianis CXXXI
Athauphus rex fuit Gothorū CXXXV
Athene vel minerua a quo fuerit condita. vide folio XXVII et XLIIII
Athenienſes affecerūt mulieres triplici ſupplicio. vide XXVII
Athila hunorum rex multas circuibat debellādo regiones. et ſeſe dei flagellū appellabat. vide CXXXVII et XXXIX
Athila rex hunoꝝ quō fuerit mortuus CXL
Aterbes fuit pimꝰ Corinthioꝝ rex XL
AVentinus ſiluius rex italie fuit LIII
Auguſta ciuitas a quo ſit primo condita. vide folio XCI
Auguſti dicebantur reges romani ab illo Auguſto. vide XCIII
Auguſtinus beati Ambroſij diſcipulus. quere folio CXXXVI
Auguſtinus de anchona vir plurimum doctus vide CCXXVI
Aulus gellius romanus orator grammaticus inſignis CXIIII
Aurelianus romanorū imperator CXXI
Aureliana ciuitas a quo fuerit condita. quere folio CXXII
Aurea virgo ſancta ⁊ diſcipula eligij CLIIII
Auicenna medicus pclarus fuit CCI
Auerrois medicus cōmentator CCI
Auenſoar medicus cantuarienſis CCII
Auſtria prouincia deſcribit CCLXXVIII
Auſtrie marchionatū Fridericus primus conuertit in ducatū CCIII
Auſtrie duces quid compromiſerūt baioarijs in adipiſcendo imperiū vide CCXXV
AZarias filius obeth ꝓpheta pdixit captiuitatem iudeorū XLIX
Azarias filius helchie pontifex LV
Azo doctor iuriſciuilis fuit CCVI
Baaſa tercius rex in iſrahel. vide folio XLVIII
Babilonia ſeu babion vrbs a quo primo fuerit condita vide XXIIII et LXV
Noua cōditur LXIX
Babilonie pimus rex fuit menredach. vide folio LXII
Bachus primo inuenit vinum in grecia. quere folio XXVIII
Baleus decimꝰ erat rex aſſirioꝝ XXVIII
Balaam propheta filius Beor occiditur. vide folio XXX
Balſamum quales habeat arbores. et aliquando creuit in hiericho L
Balthaſar rex erat babilonie LXV
Baſilius magnus multorū monachorū inſtitutor ⁊ pater CXXXIII
Balachia regio que ſit et que gens illius. vide folio CCLXX
Balachi dicunt flacci vide CCLXXII
Baldus peruſinus precellentiſſimus legiſperitus. vide CCXXXVI
Bamberga ciuitas vnde duxit nomen. quere folio CLXXIIII
Baptiſare omni die tēpore natiuitatis Leo papa ſecundus ſtatuit CLVI
Baptiſmatis tempore dux richoldus pedē retraxit. vide CLXII
Baſſianus Seueri filius cognomento aureliꝰ. anthonius caracalla imperator CXVII
Baſilea ciuitas magna vnde duxit nomen. vide folio CCXLIII
Baſilidas fuit quidā hereticus CXI
Barnabas vnus ex ſeptuaginta duobus diſcipulis chriſti CV
Bartholomeus apoſtolus vnus ex ſenatoribꝰ celi. vide CV
Barnabe corpus cum eius euangelio inuentū eſt. vide CXLI
Barbara virgo orta ex nicomedia CXXIII
Bartholomeus brixianus vir doctiſſimus. vide folio CCI
Bartholomeus piſanus ordinis predicatorꝫ profeſſor CCXXVIII
Bartholus legum doctor plurimū recōmendatus CCXXX
Bartholomeus de Saliceto iuriſconſultus. vide folio CCXXXVI
Bartholomeus de vrbino ordinis heremitarū doctor CCXXXVII
Barbara cōiunx ſigiſmundi poſt mortē imperatoris cū cadauere captiua ducit CCXLII
Bartholomeus de Montagnano medicus. vide folio CCXLV
Bainaldus archiepūs colonienſis CCVII
Balduinus ſcōs rex hieroſolime CXCVI
Bauari ſiue baioarij qui ſint XCVII
Bauarorū regis filiā rex longobardorū duxit in vxorem CL
Bauarorū principes ⁊ pe ruperti dicebant duces. vide CLII

Baioƺarioꝛū ſiue bauaroꝛū metropolis ē ſaltz-
burga. vide CLII
Bauari ſiue baio arij q̄ñ receperūt fidem catho
licam. vide CLIII
Bauaros quō coegit carolus magnus C
Bauarie dux fuit caſſilo C
Bauaroꝛū pꝛincipes dicebant̄ reges illis tem-
poꝛibus CLVIII et LXIX ⁊ LXXII
Bauaroꝛū dux Taſſillo duxit ſe pipino regi frā
cie cōmendatū CLXV
Bauaria venit in regnū francie per carolum ma
gnum. vide CLXVII
Bauaroꝛū rex frater caroli ſecundi illis tempo-
ribus moꝛtuus eſt CLXXII
Bauarie dux heinricus vngaros ſupauit. ⁊ de-
inde venit in italiā CLXXVII
Bauaroꝛum dux fuit eo tempoꝛe imperatoꝛi re-
bellis. vide CLXXXI
Bauarus hic vnus fuit in papā electus. quere
CLXXXVIII ⁊ LXXXIX ⁊ XCI
Bauaroꝛū auxilio fuit Juſtinianus in imperiū
reſtitutus CLVIII
Bauaroꝛū duces vnde traxerūt ab hoc tempo-
re oꝛiginem CCXXV
Bauaria ſupioꝛis *germanie ꝓuincia* deſcribit̄
⁊ vñ bauari a ꝓncipio traxerūt oꝛiginē. vide
ſolio CCLXXXVI
Bathuel tercius filius nachoꝛ genuit rebeccam
filiā et laban filiū XX
BEda anglicus preſbiter et dictus venera-
bilis vide CLVIII
Belus ꝓmꝰ rex aſſirioꝝ ꝗuū hūit regnū XVII
Bela octauus fuit filius nachoꝛ XX
Bellotus erat rex aſſirioꝛū XXXIIII
Bellatoꝛ egregiꝰ fuit picꝰ ſaturni filiꝰ XXXV
Bellū grecoꝛū contra troyanos ⁊ deſtructio de-
ſcribitur troye XXXVI
Bella troyanoꝝ q̄re fuerūt exoꝛta XXXVII
Belocus rex aſſirioꝝ. ſub illo ꝓmiſit deus Ja-
cob terrā ꝓmiſſionis XXVIII
Bellū punicū cū hanibali ſenioꝛe illis tꝑibꝰ eſt
inchoatum LXXXI
Bellū Scipionis in quo mira geſta ſunt et cete
roꝛū cōſulum romanoꝝ LXXXV
Bellū ciuile ceſaris ⁊ pompey erat execrandum
vide ſolio LXXXIX
Bellū apō auguſtā ⁊ q̄ in eo ſint occiſi XCII
Bellum grauiſſimū cōmiſit gracianus imꝑatoꝛ
apud argentinā CXXXIIII
Bellū maximū geſſerūt in romanos radaguſ ⁊
alaricus gothoꝛū reges CXXXV
Bellū magnū eſt cōmiſſum tꝑe valentiniani im
peratoꝛis CXXXVII
Beliſarius patricius vir in armis ſtrennuus vi
de ſolio CXLV
Bella maxima cōmiſit beliſarius CXLV
Bellandi moꝛes q̄ ſint gent̄ ſcythice XVIII
Bella geſſit in franciā oꝛientalē arnolphus im-
peratoꝛ. vide CLXXIII
Bellū fuit atrociſſimū inter regē francie ⁊ regē
anglie cōmiſſum CCXXVII
Bellū fuit exoꝛtū inter fratres beate marie theu
thunicoꝝ ⁊ regē polonie CCLI
Benadab rex Syrie bellauit cōtra regē achab.
vide folio L
Benedictus abbas italicus monachoꝛū pater.
vide folio CXLIIII
Bñdictus pp̄ ꝓmus pr̄ia romanus CXLVI
Benedicere ſal ⁊ aquā allexander papa pꝛimus
inſtituit CXI
Benedictus papa ſecundus ſiue iunioꝛ patria
romanus CLVI
Bñdicti abbatis coꝛpus eſt eo tꝑe tranſlatum.
vide folio CLVIII
Et iterū eſt tranſlatū CLXIIII
Benedictꝰ tercius papa pr̄ia romanꝰ CLXX
Bñdictꝰ pp̄ q̄rtꝰ patria romanus CLXXIII
Benedictus papa quintus patria romanus vi
de folio CLXXVIII
Benedictus ſextus papa patria romanus vide
ſolio CLXXVIII
Benedictus ſeptimꝰ papa patria romanus vi-
de ſolio CLXXX
Benedictus octauus papa patria Tuſculanus
vide ſolio CLXXXV
Benedictus nonus papa patria Tuſculanus.
vide ſolio CLXXXV
Bñdictus decimꝰ pp̄ natōe campanꝰ CXCI
Bñdictus papa. xi. natōe tatuſinꝰ CCXIX
Benedictus duodecimus papa patria Toloſa-
nus. vide CCXXIIII
Benedictꝰ. xiij. papa adulterinꝰ CCXXXII
Berillus epūs vir doctiſſimus CXVIII
Bernardus rex italie Caroli magni nepos. vi-
de folio CLXVIII
Berno abbas vir magne ſāctitat̄ CLXXIII
Berengarius pꝛimꝰ iꝑatoꝛ italie CLXXVI
Berēgarius ſcōs imꝑatoꝛ italie CLXXVI
Berengariꝰ terciꝰ imꝑatoꝛ italie CLXXVI
Berengarius q̄rtus iꝑatoꝛ italie CLXXVII
Berengarius errauit circa ſacramentū euchari-
ſtie. vide CXC
Bernardus abbas clareuallenſ̄ CXCVIII
Bernardus cōpoſtellanus doctoꝛ iuris. quere
ſolio CCXIII
Bernardinus Senenſis oꝛdinis ſancti Frāciſci
profeſſus CCXLVIII
Bentzeſlaus caroli ſilius iꝑatoꝛ poſtea fuit de-
poſitꝰ. ⁊ q̄ fuerit cauſa vide CCXXXIII
Beſſarion cardinalis grecus vir celeberrimus
vide folio CCLII
Beſtualia ꝓuicia d̄ſcribit̄ CCLXXXIIII
Beſtiole cadebāt de celo iſt̄ tꝑibꝰ CCXXIX
BJas aſianus prienenſ̄ philoſophus vnꝰ
de ſeptē ſapientibus LIX
Bibertus lotaringie pꝛinceps CLXXVI
Bigamus pꝛimus fuit Lamech folio X
Bigamū oꝛdinari cōciliū apud ſanctū Petrum
rome vetuit CXLIX
Bilibaldus epiſcopus natus eſt ex ſancto Ri-
chardo. vide CLXII
Bilhelmus imperatoꝛ non tamen fuit cōfirma-
tus. folio CCXII
Biſanciam ciuitatem quis condiderit. quere fo
lio LXIII
BLaſius epiſcopus vir ſanctus claruit. vi-
de ſolio CXXVI
Blondus flauius vir doctiſſimus CCXLVI

Bohemorū regnū qñ habuit initiū. vide folio XXIIII
Bohecius vir chriſtianiſſimus CXLI
Bohemi illꝰ diebꝰ receperūt fidē catholicā. ⁊ q̄ fuerāt duces illiꝰ gentis CLXXVII
Bohemos henricus tercius fecit imperio romano tributarios CLXXXIX
Bohemie ducem fridericus primus creauit in regem. vide CCIII
Bohemia cū ſitu ſuo d̄ſcribit̄ CCLXXXIII
Behecia p̄ria vbi ſit ſita vide CCLXXV
Bohemorū hereſim Sigiſmundꝰ imꝑator ſtatuit extirpari CCXXXIX
Bononia ciuitas a quo p̄mo cōdita LXII
Bonifaciꝰ pp̄ p̄mꝰ natōe rōanꝰ CXXXIII
Bonifacius ſecundus papa natione romanus vide folio CLXIIII
Bonifacius tercius papa patria romanus. vide folio CXLVIII
Bonifaciꝰ q̄rtꝰ pp̄ natōe marſus CXLVIII
Bonifacius papa quintus natione campanus vide CL
Bonifacius archiep̄us maguntineñ. CLXI
Bonifacius ſextus papa natione Tuſcus. vide folio CLXXII
Bonifacius ſeptimus papa male intrauit. vide folio CLXXX
Bolffgangus epiſcopus Ratiſponenſis ſuciꝰ vir fuit ſanctus CLXXXII
Bonauentura cardinalis natione tuſcus. vide folio CCXIIII
Bonifacius octauus papa natione hernicus. vide folio CCXIX
Bonifacius papa nonus patria neapolitanus vide CCXXXII
Booz filius fuit Salmon XL
Bos exiuit in Egypto de flumine in feſto ſeraphis ⁊ a pplo ꝓ deo colebatur XXIX
Bos quidē loq̄baẗ ⁊ quid vide XCII
Borſius marchio eſtenſis vir fuit magni ingenij. vide CCLI
Brandanus abbas vir ſciſſimꝰ CXLIII
Brandeburgenſis marchia vbi ſit ſita vide folio CCLXXXII
Bratiſlauia ciuitas a quibus fuerit edificata vide folio CCXXXIII
Brenus gallorū dux venit in italiā. multarū vrbiū fundamenta iecit LXXII
Britannia maior q̄ ſit. ⁊ que minor XLVI
Brittannorum rex plurimū eſt recōmendatus. vide folio CXLII
Brigida virgo caſta ⁊ ſanctiſſima CXLIII
Britannorū ſiue anglorū rex fuit lucius vir ſanctus. vide CXV
Brigida, alias Birgitta deuotiſſima mulier vide ſulio CCXXXII
Brixia ciuitas quando et quare venit ad venetorum manus CCXLV
Brutus cōſul fuit romanus LXIX
Bruno primus carthuſienſis Fuit de Colonia oriundus. vide CXCIIII
Bruno ep̄us colonieñ. vir ſanctꝰ CLXXXI
Buda vrbs vngarie clariſſima a quo cepit nomen. vide CXXXVIII
Bulgari ceperunt fidē illis temporibus. quere folio CLXX et CLXXI
Burgundia venit a dodamyn XVI
Burgundi in magna copia rheni flumē inſederūt. ⁊ poſtea facti ſūt xp̄iani CXXXIII
Burckhardus epiſcopus herbipolenſis vir ſāctus. vide CLXIIII
Burgundionū rex fuit rudolphꝰ CLXXIII
Burgundie dux Nuſſiam obſedit. quā Fridericus tercius liberauit CCLII
Bus ſecundus filius nachor habuit duos filios Beor ⁊ Balaam XX
Cayn p̄mogenitꝰ Ade et Eue erat. vide IX
Caynan fuit filiꝰ Enos IX
Cayo furius cōſul erat romanus. vide LXXXIII
Cayus caſſius lōginus ꝯſul romanꝰ LXXXV
Cayus iulius ceſar lucij filius XCIII
Cayphas pōtifex iudeorū erat XCVI
Cayus caligula imꝑator quartus CIII
Caietanus theologus et philoſophus. quere folio CCXLIIII
Calix debet eſſe argenteus vel aureus ſtatuit papa zepherinus CXIIII
Calixtus papa natione romanus CXIIII
Calixtus ſecundus papa natione burgundus. vide folio CXCVIII
Calixtus tercius papa natione hyſpanus vide folio CCXLVI
Cham ſcđs fuit filius noe XIIII
Camuel fuit quartus filius nachor XX
Cambiſes erat rex perſarū LXIX
Chanaan primus filius cham. a quo fuere chananei. vide XIIII
Candelabri figura que fuerit in veteri teſtamēto. vide XXXII
Cantum cum organo decantari ordinauit papa Vitalianus LIII
Canon papa tracia oriundus CLVII
Capadocia venit a moſoch filio iaphet XVI
Capis ſiluius rex fuit italie LII
Captiui ducti ſunt cū rege ioachim in babiloniam daniel cū ſuis. ezechiel ⁊ mardocheus vide folio LV
Capta eſt tota iudea cū ezechia rege LX
Captiuitas iudeorū quādo incepit et quare deus permiſit populū capi LXIIII
Capiſtranus claruit temporibus illis. vide folio CCXLIX
Carmentis filia Euandrij inuenit litteras latinas. ſcilicet. A. b. c. ⁊c. XXXIIII
Carthago vrbs a cartha opido ſumpſit nomen vide folio XL
Carthago ante romam fuit conſtructa ⁊ a quo. vide folio XL
Carpentus ſiluius rex italie fuit LII
Carmeydes erat magnus ph̄us LXXVIII
Carius romanorū imperator duos filios ſuos ad gubernacula imperij traduxit. quere infra folio CXXIII
Carolus magnus quō coegit bayaros C

Carolus marcellꝰ pipini ſenioris filiꝰ rex frācie ꝛ dictꝰ ē magnꝰ ex geſtis magnis CLXIII
Carolomannus caroli marcelli ſiue magni filiꝰ erat. folio CLXIIII
Carolus cū papa Adriano ꝑ ſūptioꝫ ſacramēti ſeſe ꝑpetua obſtrinxerīt amicicia CLXV
Carolus magnꝰ rex fuit francoꝝ CLXVII
Carolus magnus vbi fuit natus CLXVII
Caroli magni mr̄ vngara fuit CLXVII
Carolus magnus vnctus eſt in imperatorē romanorū illis tꝑibus CLXVII
Carolus magnus q̇uas gētes vincebat ꝑlio ob chriſtianoꝝ libertatē vide fo. CLXVIII
Carolus magnus quomō fuerit in corꝑe diſpoſitus. folio CLXVIII
Caroli ſedes fuit in aquiſgrano CLXVIII
Carolus magnus debellauit Saxoniam. vide folio CLXXIX
Carolus ſcōs cognomento caluus imꝑator fuit romanorum CLXXII
Carolus tercius cognomento groſſus imperator. folio CLXXII
Caroli magni ꝓgenies poſſederūt imperiū ad annos centū ꝛ decē. Et illis tꝑibus habuit finem. vide folio CLXXIIII
Carolus magnus fuit germanus natione. vide folio CLXXVIII CCLXXXV
Carolus rex ſicilie fuit ꝛ potens CCXV
Carolus ſcōs rex ſicilie CCXVIII
Carolus ſecūdus rex Neapolitanus habuit filios ſex. ꝛ quinq̧ filias CCXX
Carolus quartus imperator regis bohemie filius fuit. vide CCXXIX
Carolinas leges condidit carolus quartus. vide folio CCXXIX
Carnia prouincia in quibus terre locis ſit vide folio CCLXXVII
Caroli q̄rti ſollicitatōe. capita apoſtoloꝝ Petri et Pauli ſunt inuenta CCXXXI
Carolus quartus ex miſericordia ei dedit pecunias qui ſibi necē parauerat. vnde illū reuocabit a malo. vide CCXXXI
Carolꝰ poeta vir eruditiſſiꝰ erat CCXLIIII
Carolus burgundionū dux ꝑ ſwecenſes morte eſt trūcatus CCLV
Caſeth fuit q̄ntus filius nachor XX
Caſſianus monachus iohannis criſoſtimi dyaconus. vide CXXXV
Caſus ſūmarios decretaliū raymundus ꝯfecit. vide folio CCX
Caſpar Schlick triū ceſarum cancellarius fuit. vide folio CCXL
Caſtra quare ſint. et a quibus primo in montibus conſtructa C
Cathalogus regū aſſirioꝝ q̄s ſit vide XVII
Catho ph̄us plura docuit moralia LXXXV
Catho ph̄ꝰ ꝑniꝰ romanꝰ ꝛ iuriſta LXXXV
Catho poſterior vtiens̄ ph̄us LXXXIX
Cathilina conſul romanus vir fuit valde doloſus. folio LXXXIX
Cathena ſancti petri fuit data ep̄o metenſi. vide folio CLXXIX
CEcus fuit hidimus vir magni ingenij. vide folio CXXXV
Celeſtinus papa natōe campanꝰ CXXXVI
Celeſtinus ſcōs papa natōe tuſcꝰ CXCVIII
Cecilia virgo romana caſtitate ſplendida fuit. vide folio CXVI
Celeſtinus papa ſextꝰ natōe romanus CCV
Celeſtinꝰ papa q̄rtꝰ pr̄ia mediolanen̄ CCVIII
Celeſtinus papa quintus patria Eſeruienſis. vide folio CCXVIII
Cecrops reliquit regnū argiuorū. ꝛ Primꝰ regnauit Athenienſibus XXVII
Cereuiſeam facere germanos docuit primo bachus. vide XXVIII
Cerdo q̄dā hereticꝰ a q̄ cerdoniani CXIII
Ceream paſcalē benedici ſtatuit papa theodorus. vide CLIII
Ceres dea frugū adorabat̄ a gētibꝰ XXV
Ceſarius et alij plures martires his paſſi ſunt temporibus. vide CXXII
Ceſarea regina pſaꝝ mr̄r ſancta CLV
Ceſares dicebant̄ romani principes a tempore Julij. vide XCIII
CHaldei fuere ab arphaxat filio ſem XV
Chilō tercꝰ fuit de ſeptē ſapiētibꝰ LIX
Chus quartus fuit filius cham. a quo venerunt ethiopes. vide XIIII
CIlia veīt a tharſis filio ianan XVI
Cineus fuit filius chanaan XIIII
Cinus erat doctor iuriſciuilis nominatiſſimus vide folio CCXXVII
Cipria venit a thaiſa filio Janan XVI
Ciprus eſt quedā inſula XXXVIII
Ciprianus doctor eccl̄ie eruditiſſimꝰ CXXI
Circūciſio q̄n fuit inſtituta XXI ꝛ XXII
Circes potu quodā mutauit homines in beſtias. vide ſolio XLI
Cirus primus rex fuit perſarū LXVIII
Ciriacus vir ſanctiſſimus CXXIIII
Cirillus vir ſcūs m̄lta ꝓphetauit CCXII
Citharā appollo reperit. et artem medicine primo inuenit. vide XXVIII
Citherinū bohecꝰ ꝑmꝰ excogitauit CXLI
Ciuitatco ſūt ſcē q̄dā ville ſwecie CCXVII
Ciuitates loci orietalis ſūt per Soldanū plurimum oppreſſe CCXIX
CLaudius Cay caligule patruus imperator quintus CIII
Claudius poeta natōe hiſpanꝰ CXXXIIII
Claudius ſecundus ꝛ Quintilus frater eꝰ imperatores erant CXXI
Claudiꝰ nicoſtratꝰ ſimphorianꝰ mr̄. CXXIII
Clareuallen̄. abbas fuit bernardꝰ CXCVIII
Clara v̄go admirabilis ꝛ ſancta CCX
Clara v̄go ſancta ordis heremitaꝝ CCXXI
Cleobolus philoſophus lindius. ſextus de ſeptem ſapientibus LIX
Cleopatra egipti regina LXXXIX
Cletus pp̄ pontificatꝰ munꝰ inuitꝰ accepit CV
Clemens papa patria romanus de regione celimontis. vide CVIII
Clericū in publico bibere aut vinū vendere. zozimus papa vetuit CXXXIII
Clemens preſbiter alexandrinus CXV
Clericos poſſe recipe fundos ꝛ ꝑdia oblata papa Urbanus ſtatuit. ſed in comuni CXVI

Clericorũ carcerẽ haberi apud epiſcopos ſtatuit papa Eugenius CLIII
Clemens ſecundus papa epũs Bambergenſis quere ſolio CLXXXVIII
Clemẽs tercius papa patria roman⁹ CCV
Clemens papa quartus natione Narbonenſis vide ſolio CCXIII
Clemẽs papa quĩt⁹ natõe vaſcon⁹ CCXXI
Clementinaꝝ liber cõpoſitus eſt tpe clementis quinti ſolio CCXXI
Clemẽtinaꝝ liber hic ꝯſirmat⁹ ẽ CCXXVI
Clemens papa ſextus patria Lemonicẽ. vide ſolio CCXXVIII
Clemens papa ſeptimus ſedit annis quindecĩ quere ſolio CCXXII
Clodoueus rex francorũ primus francorũ chriſtianus ſolio CXLIII
Codrus fuit vltimus rex Athenienſiũ vide ſolio XXVII et XLIII
Colebat apud memphym Oſyris XX
Colloſus ſolis fuit Rhodis. lxx. cubitorum altitudinis XXVI
Colloſus ingens ſolis ſimulacrũ corruit ex terremotu ſolio LXXXII
Colonia ciuitas vnde habuit iniciũ XC
Colũban⁹ abbas vir ſctĩtate plenus CXLVI
Compomus ꝑcurator iudee XCV
Cõmedit multa Albinus vna cena ſicuti ceteri multi. ſolio CXVII
Cometa apparuit illis temporibus cladẽ maximam ſignificans CLVII
Comete duo apparuerũt illꝰ tpibus CLXII
Cometa mire magnitudinis apparuit in italia. quere ſolio CLXXIX
Comites de Lippa olim dicebantur de ſchwalenborch ſolio CLXXX
Compoſuit plura cantica eccleſiaſtica Fulbert⁹ ſiſr̃ ꝛ Robertus rex CLXXXVIII
Compoſuit Salue regina Hermannus cõtractus ſolio CLXXXIX
Cometa iſignis magnitudĩs appuit CCXIII
Comites quindecim ex ſuecia coegit imꝑator Rudolphus CCXVII
Cometa apparuit ſignificans chriſtianorũ afflictionem ſolio CCXX
Cometes apparuit deſignans mortẽ regis francie. ſolio CCXXII
Cometa ꝛ illis apparuit tpibus CCXXV
Cometa illuxit mortẽ pape ꝺſignãs CCXXIX
Cõmotiones ciuitatũ italie quedam fuere vide ſol CCXC XCII XCIII ꝛc.
Cometa viſ⁹ eſt plura ꝑdicẽs mala CCLIIII
Coniurari in publico inſtituit Licurgius propter occultã luxuriã LII
Conſules romani qñ inceperunt ꝛ quare. vide ſolio LXIX
Cõſules romani q̃ fuerũt. vide LXXIX
Conſpirationes fecit Chatilina cõſul roman⁹. vide ſolio LXXXIX
Conſtantinus magn⁹ filius Cõſtancij auguſti in britania ẽ creat⁹ imꝑator CXXIX
Conſtantius Cõſtantin⁹ ꝛ Conſtans filij fuere Conſtantini magni imꝑatoris CXXIX
Conſtantinopolis ciuitas imperialis vnde cepit nomen ſuum CXXIX
Conſtantinus fecit equo ſuo frenũ ex clauo dñi vide ſolio CXXX
Conſtantinus magnus prohibuit amplius fieri crucis ſuppliciũ CXXX
Cõſtãtinus plres edificauit eccl̃ias CXXX
Conciliũ nicenum quare ꝛ qñ fuit celebratum. quidue in illo diffinitũ CXXX
Conciliũ vniuerſale ſecundũ fuit conſtantinopolitanũ CXXXV
Conciliũ vniuerſale terciũ fuit Ephesinum. vide ſolio CXXXVI
Cõciliũ q̃rtũ Calcedonenſe CXXXVIII
Conciliũ aurelianenſe iuſſu clodouei indicitur. vide ſolio CXLIII
Cõciliũ q̃ntũ apð cõſtantinopolim. CXLV
Conciliũ apud ſcm̃ petrũ rome CXLIX
Conradus imꝑator male fuit vite CXV
Conciliũ rome. lx. epoꝝ. CXVIII
Cõcordia inꝺ ſancta ꝛ ypoliti nutrix CXXI
Conciliũ in Sinueſſa ciuitate Campanie. vide ſolio CXXVI
Conſtantinus ꝛ Galerius imperatores fuerũt vide ſolio CXXVII
Cõſtãtius tercius imꝑator romanoꝝ CLIIII
Cõſtãs cõſtantinopolitan⁹ imꝑator CLIIII
Conciliũ rome tpe martini pape CLIIII
Conſtantinus quartus imperator Conſtancij auguſti filius CLVII
Conciliũ vniuerſale ſextũ apud conſtantinopolim vide ſolio CLVII
Cõciliũ Aquilegienſe vniuerſele CLVIII
Conſtantinus papa natõe Syrus CLX
Cõnciliũ rome propter ymagines adorandum vide ſolio CLXII
Cõſtãtin⁹ q̃nt⁹ imꝑator fili⁹ leonis CLXIIII
Cõſtãtin⁹ ſext⁹ leonis fili⁹ imꝑator CLXIIII
Cõſtãtinus papa ſcðs natõe roman⁹ CLXV
Concilium ſeptimũ Hirena mater Conſtantini collegit vide ſolio CLXVI
Cõrad⁹ pm⁹ imꝑator romanoꝝ CLXXIIII
Conradus epiſcopus conſtancienſis vir ſanct⁹ vide ſolio CLXXX
Cõrad⁹ ſcðs impaoꝛ roman⁹ CLXXXVI
Concilium vercellenſe illis temporibus habitum eſt. ſolio CCX
Conradus eius nõis tercius imꝑator CCI
Concilium lateranenſe agebatur illis temporibus. ſolio CCVI
Concordantias biblie cõfecit hugo cardinalis vide ſolio CCXIII
Concilium Lugdunenſe hic habuit inicium vide ſolio CCXV
Conradinus nepos imperatoris friderici fuerit. ſolio CCXVI
Cõradus imꝑator friderici filius CCXII
Concilium Viennenſe habitum fuit illis temporibus. ſolio CCXXI
Conciliũ piſanũ ſuper vnione eccleſie fuit collectum. ſolio CCXXXVI
Conciliũ cõſtancienſe durauit nouem et triginta annis CCXL et XLI
Conſtancia vrbs germanie quomodo ſit ornata ꝛ vñ habeat nomẽ ſuũ CCXL

Conciliū Baſilienſe fuit congregatū illis tem poribus ꝛ quō fuit diſſipatū CCXLIII
Concilium florentinum hic initium cepit vide folio. CCXLIX
Conſtantinopolis expugnatio qn̄ ſit facta per turchoꝝ pplm̄ CCXLIX ꝛ LXIXIII
Conſtantinopolitana vrbs ex tēpeſtate inaudita plurimū fuit conturbata CCLVII
Cōradū celtis germanū poetā fridericꝰ tercius imperator in nurmberg laurea decorauit vide folio CCLVI
Chore filius yſuar contendebat pro ſacerdotio cum aaron XXV
Chorinthꝰ vrbs a q̄ ſit ꝯſtructa XXXIIII
Corſica inſula in quibus terre locis ſit vide folio XXXVIII
Corporale altaris bonifacius papa inſtituit. CXLIX Statuit ꝛ ſixtus CXI
Cornelius papa natione romanꝰ CXVIII
Coreiſantes quidam per annum integrum puniebant dei pmiſſione CLXXXVII
Corporis xp̄i ſolennitatē cū octaua vrbanus quartus inſtituit CCXIII
Coreiſantes plures perierunt in ponte vno vide folio CCXVII
Chorithia puīcia vbi ſit ſita CCLXXVII
Corinthioꝝ mores in electione principis qui ſint vide CCLXXVII
Coſdras rex perſarum occupauit romanas puincias ꝛ venit vſqꝫ ihl'm CXLIX
Coſmas ꝛ damianus xp̄ianiſſimi viri et medici fuerunt CXXIIII
Coſmas medicus florentinus potentiſſimus ciuis CCXLV
Crathes Athenienſis accademicus philozophus LXXXII
Creatio mundi ſm̄ diuerſos diuerſimode creditur folio I
Creta inſula in quibus mundi partibus ſit vide folio XXXVIII
Criſpus ſtoicus philozopus natione elius vide folio LXXXI
Criſpis quatuor habuit filios ꝛ vnicam filiaꝫ folio LXXXIX
Criſma ſingulis annis innouari ſtatuit fabianus papa CXVIII
Criſpinꝰ ꝛ criſpinianꝰ martires CXXIII
Criſtoferus martir incompabilis magnitudinis fuit CXXIIII
Criſtina virgo celeberrima CXXVII
Criſtoferus papa cuius patria ignoratur vide folio CLXXIII
Criſtiani ſtatuerunt expugnare iheroſolimam vide folio CXCIIII
Criſoloras conſtantinopolitanus vir nobilis fuit CCXXXVI
Criſtiernus rex dacie vir xp̄ianiſſimus romam petijt CCLIIII
Crocauie ciuitatis deſcriptio CLXXXII
Cruciferoꝝ ordo a quo habuit initium vide folio CXXXII
Crux domini inuenta eſt ſub euſebio papa vide folio CXXVI
Cruces apparuerunt in veſtibus hominum vide folio CLXXIX
Crucifixus fuit vnus puer a iudeis CCI
Dacia regio que ſit ꝛ vbi vide fo. CCLXXXII
Dadan filiꝰ regma a quo venerūt ethiopes XIIII
Dagobertus rex francoꝝ vide folio CLV
Damaſcus eſt in ſyria regione XV
Damaſceni venerunt ab hus filio aram XV
Damaſcus qn̄ ꝛ a quo fuit ꝯſtructa XXIII
Damaſcus diſtat ab iheruſalem itinere dierum ſex XXIII
Damaſcum tres reges chriſtiani impugnauerunt XXIII
Damaſus papa natiōe hiſpanꝰ CXXXI
Dalmacie regnū q̄ntū ſe extēdebat CLXXI
Damaſus ſcd̄s papa natione bauarus vide folio CLXXXVIII
Damiata vrbs in egypto quō fuit a xp̄ianis expugnata CCX ꝛ XI
Dalmacia puīcia vbi ſit ſita CCLXXVII
Daniel ꝓpheta ductus eſt in Babiloniam vide folio LXI
Dātes poeta ꝛ vates cōſpicuꝰ CCXXIII
Dauid ſcd̄s rex in iſrahel XLVI
Dauid ꝓpheta fuit filius iſai de tribu iuda vide folio XLVI
Dauid fuit vir robuſtus et ruffus XLVI
Dauid cepit iheruſalem ꝛ expulit chananeos ꝛ ieſubeos XLVI
Dauid fecit numerari populū ꝛ diſplicuit deo folio XLVII
Dauid habuit filios quos in iheruſalem generauit quoꝝ nōīa vide XLVII
Darius rex perſarum remiſit iſrahel in iudeā. vide folio LXIX
Darius hiſtapſis rex perſarum fuit pro iudeis vide folio LXX
Darꝰ nothꝰ .x. pſaꝝ rex LXXII
Darius arſami regis filius. vltimus perſarum rex LXXII
Decimarum non ſolutionē thuringi armis obtinuerunt vide fo. CLVI
Decius imperator hō peſſimꝰ fuit CXXIX
Decretū q̄s primo cōpoſuit. CXCIII ꝛ CCI Et redigebant illis temporibus CCXI
Delbora prophetiſſa iudicauit iſrahel vide folio IX ꝛ XXXVII
Democritus philozophus ſibiipſi eripuit oculos ꝛ in paupertate vixit LXX
Demas phūs athenienſis LXXVI
Demoſtenes princeps oratoꝝ LXXVIII
Demetriꝰ phalenꝰ cognomēto phūs. LXXX
Demetrius ſother rex ſirie ꝛ aſie multos iudeos occidit LXXXI
Demetriꝰ filiꝰ demetrij rex ſyrie LXXXIII
Demetriꝰ macero rex ſirie LXXXVII
Demetria virgo ſancta CXXXII
Demonia expulit Fortunatꝰ ep̄s CXLVIII
Depoſitus fuit imperator wentzeſlaus ꝛ qua re ꝛ quis fuit in locum ſurrogatus vide folio CCXXXIII ꝛ XXXIIII

Deos gentiliū hermes dixit eſſe homines mortuos LXXIIII
Deo eſt ſilis vir aīo pfecte bonꝰ LXXIIII
Deſponſande conſenſus inoleuit requirendus ex conſenſu rebecce XX
Deſiderĩꝰ vltimꝰ rex lōgobardoꝝ CLXVI
Deuſdedit papa patria romanus CL
Dyana fuit prima dea vide folio XXV
Diaconi ſeptē qui fuerūt CIII
Diaſcorides medicus grecus CVII
Diadumeus impator vir pulcher CXVII
Diabolo ſeſe obtulit papa ſiluester ſecūdus tpe monachatus fuit CLXXXI
Dignitates ecciaſtice vendebantur tpe ſiluestri tercij CLXXXVIII
Diluuium qñ fuit XI
Diluuiū particulare pmaximum fuit in achaia tempore iacob XXVI
Diluuiū deucaliōis factū in theſſalia XXIX
Didimꝰ alexandrinꝰ cecus CXXXV
Diogenes magnus fuit phūs LXXIIII
Dion nobilis phūs ſiracuſanꝰ LXXVIII
Dioniſius ariopagita philozophus clariſſimꝰ vide folio CIX
Dioniſius abbas confecit compotum paſcales vide CXLIII
Dioniſius corintheoꝝ epūs CXV
Dioniſius alexandrine eccle epš CXVIII
Dioniſius papa ex monacho pontifex creatus vide CXX
Dioclecianꝰ ꝛ maximianꝰ ipatores CXXIII
Dinus iuris vtriuſqꝫ peritiſſimus doctor vide folio CXX
Dinꝰ medicꝰ florentinꝰ CCXXIIII
Dion philozophus ex peruſie ciuitate ortꝰ vide folio CXI
Diſtinctio orbiū tam celeſtium qꝫ elementoruꝫ vide folio VI
Diſtictio celeſtiū ierarchiaꝝ VI ꝛ CCLXIII
Diſcordia maxia inter venetos ꝛ genuenſes vide folio CCXIIII ꝛ XVII
Dodanim filius iauan a quo venit burgundia. vide XVI
Docuit multa moralia Jppocraces ſuos diſcipulos LXXIII
Docuit zeno multa audire pauca loqui vide folio LXXIII
Docuit ꝛ ſocrates plura moralia LXXIII
Docuit ſilr cōplura moralia Jppocrates vide folio LXXIII
Docueruntqꝫ multa ꝛ alij philozophi vt patet folio LXXIIII LXXVIII ꝛ LXXXI
Doleū habuit ꝓ domo diogenes LXXIIII
Docuit ꝛ catho ꝑpulchra documenta cuꝫ alijs ſequentibus libro preſenti conſcriptis vide folio LXXXV
Domicilla virgo ſanctiſſima CVIII
Domicianꝰ titi frater .xij. ro. impator CIX
Dominicus calderinus rhetor luculentiſſimus vide CCLII
Donatꝰ hereticꝰ a quo donatiſte CXXXII
Donatus grāmaticꝰ ꝛ phūs ꝑceptor beati iheronimi CXXXII
Donū ſacerdotis haberi apud eccleſiā ſtatuit papa eugenius CLIII
Dominicus hiſpanus vir ſanctitate ꝛ doctrina decoratus CCLXXX
Donus ſecundꝰ papa pĩa romanꝰ CLXXX
Donus papa primꝰ pĩa romanꝰ CLVI
Dormiuit annis .lxx. epimenides philozophꝰ vide LX
Dorothea virgo ſctā ꝛ glorioſa CXXV
Duces populi iſrahel quando inceperunt vide folio LXXIIII
Ductus quando ſit iheſus in deſertum XCV
Ducatus venetoꝝ incepit illis diebꝰ CLXI
Duces boheinie qui fuerunt a tempore fidei vide folio CLXXVII
Dulce nomen dñi noſtri iheſu criſti ꝛc̄. cuꝰ ſit virtutis hec oratio CXV
Dunſtanus archiepiſcopus cantbuarienſis vide folio CLXXXII
Duo pari poteſtate prefuerunt ciuitatibus tempore iohannis pape quarti. vnus arrianus. alter catholicus CL
Dux bauarie heinricus ſupauit hungaros deinde venit in ytaliam CLXXVII
Dux burgundie nuſſiam obſedit. quā fridericꝰ tercꝰ cū exercitu liberauit CCLIIII
Dux burgundionū carolus per ſwetenſes morte eſt in bello truncatus CCLV
Edmundus angloꝝ rex vir ſanctus CLXX
Edimundus archiepūs vir ſctūs CCXII
Eduardus rex anglorū martyr CLXXXI
Ebrietatē fugere docuit anacharſis LX
Eccleſia conſtantinopolitana acceptauit eē caput et ſedes oīm ecciaꝝ CXLVIII
Eccleſiā gaudere libertate ſtatuit (et XLIX bonifacius vt nemo ad illam confugiens extrahatur CL
Eccleſiam poſſe habere temporalia vrbanꝰ papa ſtatuit CXVI
Eclipſis ſolis ꝛ lune fuit, inde ſequebať peſtilentia permaxima CLVII
Eccleſie romane qui principes fecerunt aſſiſtētiam tempore Stephani pape quīti vide folio CLXXI
Eccleſia romana caput eſt omnium eccleſiarum vide CXLVIII
Eccleſia romana in maximo ſtetit periculo. qꝛ pontifices a petri veſtigijs diſceſſerant vide folio CLXXIII
Ecclipſis ſolis valde terribilis fuit illis tpibus folio CLXXIX. Jtem alia CCIX
Eccilinus tirannus valde paduam oppreſſit vide folio CCXIII
Egyptij vocabanť olim merſei XIIII
Egyptus quando diſceſſit a regno Perſarum LXXII
Egeſippus vir ſanctus ꝛ doctꝰ CXI
Egildrudis regina anglie virgo CLIIII
Egidius romanus ordinis heremitarum prior CCXVIII
Egidiꝰ abbas natiōe grecus CLXI

Eiula filiꝰ Chus a quo euilei XIIII
Eyſtet quondã dicebat aurea CLXII
Elchias pontifex fuit iudeoꝝ LV
Eleazarꝰ ſũmus erat põtifex LXXVII
Eleutherius papa natione grecus CXIIII
Eleutherius q̃dã clariſſimus miles CXXV
Electoꝝ pape quã ſtatuit Cõſtãtinꝰ CLVI
Electio imꝑatoris romani ꝑ quos fieri debeat vide CLXXXIIII. et vbi CLXXXV
Eleutheriꝰ nonus exarchꝰ natõe grecꝰ CLII
Elizaphat ſũmus fuit põtifex LXV
Eliachym fuit de linea chriſti LXV
Eligius nouiniensis epũs CLII
Elyud filius fuit achym LXXVII
Elizabeth mr̃ Johãnis euangeliſte nata eſt ex yſmeria ſorore marie v̾ginis XCIIII
Elizabeth monial' ſaxonie mr̃ ſancta CCIIII
Elizabeth filia regis vngarie mr̃ ſcã CCXI
Empedocles docuit tria eſſe in tota rerum veritate. vide CLXXI
Ennius poeta cumicos LXXXIIII
Emerita lucij regis anglie filia virgo ſancta vide folio CXV
Emericus hungaroꝝ rex CLXXXVIII
Eneas enchiſe erat filius XLIII
Eneas filuius rex latinoꝝ XLIX
Enilmerodach frater nabuchodonoſor LXV
Ephesus in quo terre loco ſit vide XIIII
Epimenides philozophus cretenſis dormiuit annis. lxxv vide folio LX
Epicurus athenienſis phũs LXXVIII
Epitauiũ therẽtij q̃d hq̃abuerit LXXXV
Epiphanius papienſis epũs CXLI
Ep̃atũ lugdunẽſez erexit arnulphꝰ CXCII
Era quid ſit vide folio IX
Erea vaſa fundenda corinthi habebãt pricipatum XIIII
Era ſcripſerit greci ꝓpter victoriã troye. XLII
Eraclius imperator partis orientalis CLI
Eraſmus campanꝰ eps̃ CXXIIII
Erfordia magna vrbs vnde habuit nomen vide folio CLV
Erichtonius athenienſium princeps primus i grecia cogitauit quadrigam XXXIIII
Esdras vir ſanctus reparauit libros quos chaldei combuſſerunt LXIX
Eſopus fabulator clariſſimus LXX
Eſſei qui ſint et quomodo viuunt XCVI
Etates mundi ſunt ſex vide folio VI
Etates hominis que ſint folio VI. Et quare ante diluuiũ fuit prolixior etas hominis q̃ modo X
Etas mundi ſecunda habet initium vide folio XI
Etas mundi tercia capit principium vide folio XXII
Etas mundi quarta incepit LXI
Etas mundi quinta hic cepit initium vide folio LXIIII
Etas mundi ſexta incepit XCV
Ethiopes venerunt a chus quarto filio Cham. vide XIIII
Etheus filius Chanaan a quo ethei vide folio XIIII
Ethgarus angloꝝ rex CLXXXII
Etas mundi ſeptima in fine erit mundi vide folio CCLXII ⁊ LXIII
Etas mundi vltima quando ſit CCLXV
Euboya inſula in qua ſit mũdi parte vide folio XXXVIII
Eueus filius chanaan a quo fuere euei id ẽ gabaonite XIIII
Enos filius Seth cepit nomen domini inuocare IX
Enoch chain fuit filius X
Enoch filius Jareth quando fuit natus vide folio X
Euax arabum rex inſignis philozophus. vide folio CVIII
Euariſtus papa natione grecus CVIII
Eufroſia virgo religioſa CXXXIII
Eufroſina in habitu virili monacha vide folio CXXXVI
Eugenia virgo ſancta monacha CXVI
Eugenius primus papa natione romanus vide folio CLIII
Eucherius lugdunenſis epiſcopus vir ſanctus vide CLXV
Eugenius papa ſecundus patria romanus vide folio CLXVIII
Eugenius tercius papa piſis oriundꝰ CC
Eugenius quartus papa patria venetus vide folio CCXLII
Euriſteus fuit primus rex lacedemoniorum vide folio XL
Eunomius hereticus a quo eunomiani heretici CXXXII
Euangelium ſtando dicendum anaſtaſius papa inſtituit CXXXIII
Euſtachius cognomento placidus CX
Euſebius Potentianus viri romani vide folio CXVI
Euſebius papa natione grecus CXXVI
Euſebius epiſcopus ceſaree paleſtine vide folio CXXVIII
Europa Enee cũ ſuis capitul' CCLXVIII
Euthices hereſiarcha conſtantinopolitanꝰ abbas CXL
Euticianus papa natione thuſcꝰ CXXII
Euphemia virgo nobiliſſima CXXV
Europa ſecunda eſt pars terre. ⁊ vnde habeat nomen vide XIII
Exarchꝰ italie primꝰ fuit lõginus CXLVII. Finis vero exarchatus CLXV
Ezechiel propheta ductus eſt in babiloniam LXI
Ezechiel interfectus eſt illis diebus. vide folio LXV
Fabianus papa natiõe romanus CXVIII
Facies ſaturni quomodo olim depingebatur XXXV
Facies Janij quõ depĩgebatur a romanis XXXV
Familiaris pape Leonis qui ei ſuſpenſo domino ſedem apoſtolicam occupauit CLXXIII
Falcones pugnauerunt cum coruis. vide fo-

lio CCXCII
Fames maxima fuit rome tempore Benedicti primi CXLVI
Fames ingens per totam ytaliam CCXXV
Fauſtus apud gallos epūs CXLI
Faunus ſecundus rex fuit laurentū XXXV
FEdus habuit imperator cum ſarracenis: vt ſingulis annis daret circa milia aureorum CLXVI
Fenix in thiro ⁊ ſydone regnauit. vſumq; lrāꝝ condidit XXXIIII
Fenix auis eſt vnica in mundo CIIII
Fenerator fuit menippus phūs ⁊ ſeipm̄ ſuſpē dit LXXX
Felix ſecundus papa natione romanus vide folio CXXXI
Felix tercius papa natione romanus CXX
Felix papa quartus natione famius CXLII
Felicitas rōna femina cū ſeptē filijs CXIIII
Felix papa natione romanus CXX
Felix pſbiter Euſebius monachus ⁊ martires vide CXXII
Felix ⁊ adauctus martires CXXV
Felix quintus papa ſedit annis nouem vide folio CCXLII
Ferraria inſignis vrbs a quo fuerit ornata; vide folio CLIX
Ferdinandus alphonſi regis ex concubina filius rex neapolitanus CCLI
FIcus libenter comedit zeno philozophus vide LXXIII
Fidem xp̄ianam acceperunt illis temporibus armeni ⁊ hiberi CXXXI ⁊ XLVI
Fidem ſuſcepit brittannia ſeu anglia tp̄e Lucij regis CXV
Fides ⁊ caprafius martires CXXV
Fidem xp̄i quando acceptauerūt baioarij ſiue bauari ⁊ p quem vide CLIII
Fidem catholicam ſuſcepit rex perſarum. vide folio CLV
Fidem receperunt bulgari CLXX ⁊ LXXI
Fidem receperun ſchlaui CLXXI
Fidez recepit arioldus rex danoꝝ: cui imꝑator dedit friſiam CLXXI
Fidem recepit rex normānoꝝ CLXXII
Fidem receperunt catholicam bohemi vide folio CLXXVII
Fidem receperunt vngari CLXXXII
Filij machabei martirio ſunt coronati vide folio LXXIX
FLacci dicunt walachi CCLXXII
Flandria cepit exordiū tp̄e caroli calui folio CLXXII
Flagellantium ſecta hic habuit ortum vide folio CCXV ⁊ XXXV
Florencia ciuitas a quo habuit originē. vide folio LXXXVI
Florianus frater taciti germanus imperator vide de illo CXXIII
FOrtunatus epiſcopus tudertinus vir ſanctus CXLVIII
Forſeus hibernie regis filius vir ſanctus vide folio CLIIII
Forchem in oppido Lodouicus tercius rex creatur romanorum CLXXIIII
Et eodem oppido eligebat rex rudolph⁹ vide folio CXCII
Formoſus papa poſt ſteffanum pontifex creat folio CLXXII
Fornice quomodo pugnauerunt in vno agro bononienſi circa pirum CCXCII
FRanco quidā ex hectore filius Priami nepos a quo francorum nomen eſt tractum. vide XXXVII
Francia occidental' ⁊ orientalis que ſit vnaq̄q; vide XXXIX
Francorum rex xp̄ianus primus fuit clodoue⁹ vide CXLIII
Franciſcus ſeraphicus natione italus vide folio CVIII
Fratricellarum hereſis que. ⁊ quando fuerit extincta CCXXI
Franciſcus maronus ordinis minorum theologus CCXXVII
Franciſcus petrarcha vir ingenioſus vide folio CCXXVII
Franciſcus albergothus p̄clarus medicus vide folio CCIII
Franconia germanie ſuperioris prouīcia deſcribitur. ⁊ vnde franci ceperunt originem vide fo. CCLXXXV. Similit fo. XXXIX
Francie regni principes qui fuerant ⁊ que cōmiſſa ſint prelia CCLXXXVIII
Franciſcus carrarienſium dominus vir ſplendidus CCXXXIIII
Franciſcus martini ordinis carmelitarum vir doctus CCXXXVI
Franciſcus ſabarella romane eccleſie cardinalis CCXLII
Franciſcus barbatus vir laudatiſſim⁹ vide folio CCXLIIII
Francie regioni mala ſuccedebant tempora ab illis diebus CCXLV
Franciſcus Sfortia quartus mediolanenſium dux CCXLVIII
Franciſcus philelphus poeta laureat⁹ vide folio CCXLIX
Frater quidā nomine nicolaus in heremo per annos multos vixit ſine cibo corporali. vide folio CCLVI
FRiges emerſerunt ab thegorma filio Gomer vide folio XVI Inde frigia hec regio dicta.
Fridericus primus cognomēto barbaroſſa imperator romanorum CCIII
Fridericus ſecundus romanorum imperator. vide CCIX
Fridericum ſeſe appellauit imperatorem quidā ſeductor qui olim fuiſſet abſconſus vide folio CCXX
Fridericus dux auſtrie imperator a quibuſdaz electus prelium cōmiſit pro imperio ⁊ ſuccubuit CCXXV
Fridericus tercius erneſti ducis auſtrie filius imperator CCXLVII L LII ⁊ LVI
Fridericus tercius plures latrones de nigra legione diuerſis generib⁹ mortis precepit perimi CCLVIII

Fructus ceperunt habere greci illis temporib⁹ allatis aliunde ſeminibus XXIX
Furius camillus dictator roman⁹ LXXVI
Fulgentius natione apher CXLI
Gaboanite fuerunt ab eueo folio chanaan XIIII
Gaius duellius conſul romanus LXXXI
Gaius caligula imperator quartus CIIII
Gaius papa natione dalmateus CXXII
Gallacie regio et gallate a gomer fuere filio iaphet XVI
Galba ſeptimus romanoꝝ impator CVI
Gall⁹ abbas diſcipl's bti colūbani CLII
Galienus medicus doctiſſimus natione grec⁹ folio CXIII
Gallus hoſtilianus et voluſianus eius imperatores CXXI
Galeacius maria mediolanēſis dux occiditur folio CCLV
Gangolph⁹ vir ſctūs et pclar⁹ CLXIIII
Gebennarum ciuitatem aurelianus condidit CXXII
Gedeon quartus hebreorū iudex iudicauit annis quadraginta XXXVII
Gelaſius papa natione apher CXL
Geyſila regina hungarie CLXXXVII
Gelaſius ſecundus papa antea iohannes vocatus CXCVI
Gētes.lxxij.ſunt pcreate ex trib⁹ filijs noe vide folio XIIII et XV
Gētes multe pdierūt ex ſcithis XVIII
Genua vrbs a quo ſit pdita vide LVIII
Gennadius ep̄s vir doctiſſim⁹ CXLI
Gentes ſeptem ſunt inſtitute per ſeptem filios iaphet XVI
Gemini admodum ſimiles fuerunt amelius et amicus CLXIIII
Gētes.xiij.fecerūt.xiij.filij heber XVI
Genealogia impatoris heinrici et cōiugis ſue kunegūdis CLXXXVI et LXXXVII
Genuenſes ſunt a ceraſe priuilegiati vt monetas conderent CCI
Gentilis medicus plurimum recommedatus. vide CCXXIIII
Genue ciuitatis italie immutatōes CCXCI
Germaniā ab italia alpes dirimūt XLIIII
German⁹ ep̄s pariſienſis CXLVIII
Germania q̄ ſit et plura de illa vide fo. XIII et CCLXVII
Gerdrudis ſancta abbatiſſa CLIIII
Gerſeus filius chanaan a quo gerſei XIIII
Gerhardus groet claruit vite ſanctitate vide folio CCXXXVI
Gerhardus ordinis heremitaꝝ in theologia p doctus CCXXX
Georgius trapezuntius claruit illis temporibus CCXLVI
Georgius pogiebracius rex bohemie et vngarie CCLI
Germanie tabula et q̄bus irrigetur fluminibus eſt depicta. Et quare Romani appellabant illos germanos CCXCIX
Geſta ciuitatum italie genue ſcilicet et mediolane et ceterarum memoratu digna vide folio CCXC XCI XCII ꝛc.
Geruaſius et prothaſius germani natione mediolanenſes CXXIIII
Georgius capadox tribunus ꝛ verus xp̄i miles CXXIIII
Gethuli fuerunt ab euila filio chus XIIII
Gethel tercius fili⁹ aram a quo gethei vide folio XV
Gibert⁹ antipapa in germania CXCIII
Gigas fuit nemroth ꝛ primus tyrannus vide XIIII
Gigātes erant illis temporibus X
Gigantis corpus eo tempore inuentum ē mire magnitudinis CXC
Gloria patri ꝛ filio in fine pſalmoꝝ damaſus papa ſtatuit dicendum CXXXI
Gloria in excelſis deo ſimach⁹ papa ſtatuit cātādū CXLI Et papa theleſphorus CXII
Gloria laus ꝛ honor theodolphus ep̄us cōpoſuit CLXIX
Gloſator legum fuit accurſi⁹. Decreti vero bartholomeus CCXI
Glo ſator decretalium fuit bernhardus vide folio CCXIII
Goar vir ſancte vite claruit multis virtutibus LI
Gordian⁹ ꝛ epimachus CXXXII
Gordianus hic imperator fuit CXIX
Gorgoni⁹ miles roman⁹ CXXIIII
Gomer primus filius iaphet a quo fuerūt gomerite qui poſtea galli dicebantur vide folio XVI
Gothorum rex perſequebatur xp̄ianos in ſua gente CXXXIII
Gothi romā obſederūt p lōga tp̄a CXLV
Gothi ab hunis expulſi fugierūt ad danubius tempore valētis imperatoris poſtea per tracias ſeſe infudere CXXXIII
Gothorum gens facta eſt arriana ſeductiōe valentis imperatoris CXXXIII
Gothorum gens a ſcithis habuit ortum. vide folio CXXXIII
Gothorū gens ſponte dedit ſe imperio romano tempore theodoſij imperatoris vide folio CXXXIIII
Gothorum rex radagaſus totam italiam ferro et flamma vaſtabat ꝛ tandem captus vide folio CXXXV
Grando maxima fuit in Cōſtantinopoli vide folio CXXXIII
Gracianus imperator filius ſenioris valentiniani CXXXIIII
Grando permaxima fuit ꝛ illis temporibus vide folio CLXX
Gracianus vir magne doctrine CCI
Grecorū ſiue argiuorum regnum quando habuit ortum ꝛ qui fuerant regni reges XXIX
Greci illis temporibus ceperunt habere fruct⁹ delatis aliunde ſeminibus XXIX
Gregorius thuronenſis ep̄us CXLVIII

Gregorius magnus doctor nominotus vide folio CXLVIII
Gregorius papa primus natione romanus folio CXLVIII
Gregorius scđs papa patria romanus vide folio CLX
Gregoriꝰ tertiꝰ papa natione syrꝰ CLX
Gregorius quartus papa patria romanus folio CLXVIII
Gregorius papa quintus natione ſaxo vide folio CLXXXI
Gregorius papa ſextus eius patria ignota folio CLXXXVIII
Gregorius ſeptimus papa natione etruſcus folio CXCIII
Gregoriꝰ naſanzenus ep̄s in diuinis p̄ceptor iheronimi CXXXIII
Gregorius papa octauus patria beneuentanꝰ folio CCIIII
Gregorius nonus natione hernicus. vide folio CCVIII
Gregoriꝰ decimꝰ papa natione italꝰ CCXV
Gregorius vndecimus papa patria lemonicenſis CCXXXI
Gregorius papa duodecimus natione venetꝰ folio CXXXV
Greci conuicti ſunt vt crederent cum romana ecclesia ſpiritūſanctū a patre ꝛ filio procedere. ꝛ alia plura CCXLIIII
Gregorius tiphernas rhetor CCXLVI
Gwaſparinus bergomēſis grammaticus clarus CCXLII
Gwarinus veronenſis grammticus ꝛ orator. folio CCXLVI
Gwelffi ꝛ gebellini qui ſint CCI. Et quando ꝛ vn̄ habuerunt ortū CCXII ꝛ XIIII
Gwido muſicus p̄ria ethruſcꝰ CLXXXIX
Gwilhelmus placentinus medicꝰ CCXVI
Gwilhelmus durandi ſpeculator CCXVI
Guntherus comes de ſchwartzenburg ſcripſit ſe imperatorem contra Carolum. vide folio CCXXIX
Gwido bonatus aſtronomus magnus vide folio CCXIIII
Anibal hamilcarꝭ carthaginēſiū ducis filꝰ imparator exercitus carthaginenſium LXXXII
Hartmanuus ep̄us brixinenſis vir ſctūs CCIIII
Hasta vtebantur greci p dyademate LVI
Haſſia puīcia vbi ſit ſita CCLXXXIIII
Hatto archiep̄us magūtinus eſt miſerabiliter mortuus CLXXIIII
Hebrei dicunt iudei ab heber filio ſale vide folio XVI
Hector iſte fuit primogenitus priami ꝛ incompabilis fortitudinis XXXVII
Helam fuit p̄mꝰ filꝰ ſem a q̄ helamite XV
Hela fuit quartus rex in iſrahel XLVIII
Heliſſam filꝰ ianan a quo fuere helizei XVI
Helena iſta fuit vxor menelai regis ꝛ a paride rapta XXXVII
Heli iſte fuit ſacerdos ꝛ iudex XLI
Helias pͥpheta obtinuit a deo q̄ tribus annis cū dimidio non plueret XLIX
Helinandus ep̄us vir ſctūs CXCIX
Helias pͥpha aſſumptꝰ eſt in curru igneo L
Helizeus ppheta clamauit poſt heliā pater mi pater mi L
Helizeus ppheta pallio helie iordanem diuiſit LIII
Helius pertinax imperator octauus romanorum CXV
Helena mater conſtantini crucem domini queſiuit CXXX
Helinandus monachꝰ hiſtoriograꝰ CCVI
Hellis grecia in quibus mundi partibus ſit ſita CCLXXV
Heinricus dux primus ſaxonie imperator vide folio CLXXIIII
Heinricus ſecundus dux bauarie imꝑator eligit. cōiūx eiꝰ kunegūdis CLXXXV
Heinrici ſcđi imperatoris genealogia vide folio CLXXVI
Heinricus tercius imperator romanorum folio CLXXXIX
Heinricus quartus romanorum imperator folio CXCII
Heinricus quintus romanorum imperator folio CXCVII
Heinricus ſextus imperator romanorum vide folio CCVI
Heinricus ſeptimus romanorum imperator folio CCXII
Heinricus octauus imperator romanorum folio CCXXII
Heinricus de haſſia claruit illis temporibus vide folio CCXXXVI
Hermes egiptꝰ platōis diſcipl̄s LXXIIII
Hermes ciuis romanus CX
Heraclitus philozophus obſcuros ſcripſit libros LXX
Herodotus grecus hiſtoricꝰ plurimos edidit libros LXXII
Herodes filius antipatris ſuſcepit a romanis regnum iudeorum ꝛ multa fecit mala vide folio XC
Herodes antipas occidit iohannem baptiſtā folio XCVI
Herbaꝝ v̄tutes nouit diaſcorides CVII
Heresis cathaphrigarum hic incepit. vide folio CXIIII
Heremita primus fuit paulus CXXXI
Heresis predeſtinatorum viguit illis temporibus CXXXVI
Heresis accephalorū peſſima fuit illis temporibus CXLI
Herculianꝰ ep̄s ſctītate plenꝰ CXLVI
Hermigildis rex viſigothoꝝ CXLIX
Heraclion imperator CLIIII
Herbipolis ciuitas in francia orientali vide folio CLIX
Hermannus contractus plura compoſuit eccleſiaſtica cantica CLXXXIX
Heresis waldenſium viguit temporibus iſtis folio CCIII

Hereſitarum fratres vrbes inhabitare ceperunt CCXI
Hereſis fratricelli per quem ⁊ quādo fuerit extincta CCXXI
Hereſis dulcini q̄ ⁊ qn̄ ſit extincta CCXXI
Hercules dux ferrarie vir ſtrēnuꝰ CCLIIII
Herbigis duciſſa polonie vidua ſctā CCXVI
Hibernia prouincia q̄ ſit CCLXXXIX
Hildruntū Apulie ciuitas a thurco hoc anno eſt expugnata CCLVI
Hildegardis virgo admirabilis ſpiritū habuit prophetie CCI
Hieruſalem condidit Melchiſedech XV
Hiſpania venit a thubal filio Japhet vide folio XVI
Hyſpaniarum regnum quando habuit ortum folio XXIIII
Hiſpania multos habuit viros clariſſimos folio XXIIII
Hiericho quomō mō ſit villa L
Hieu filius Joſaphat regis iuda fuit decimus rex in iſrahel LII
Hircanus filius alexandri tercius pontifex iudeorum LXXXVIII
Higinus papa natōne grecus CXI
Hirenꝰ epūs lugdunenſis CXVI
Hilariꝰ epūs pictauieñ optimꝰ xpianꝰ multas expugnauit hereſes CXXXI
Hilarion abbas vir ſanctus CXXXIII
Hilariꝰ papa natōne ſardus CXXXVI
Hilbertus Cenomānorum gallie epiſcopꝰ folio CLXV
Hiſtria ꝓuincia vbi ſit ſita CCLXXVII
Hiſpania deſcribitur et qui fuerunt terre illius principes CCLXXXIX
Hiſpania diuidebat̄ morte heinrici CCLV
Hominis etas quare ante diluuiū fuit ꝓlixior q̄ꝫ modo X
Hoīes diuerſaꝝ formaꝝ vbi ſint XI ⁊ XII
Holofernes interficit̄ a iudith LXIX
Horacius flaccꝰ poeta laudatiſſimus XCII
Homines notabiles qui floruerunt tp̄e Traiani vide CXI
Honoriꝰ īpator frater archadij CXXXIIII
Hormiſda papa natōne campanus CXLII
Horas canonicas clericis pelagius papa inſtituit CXLVI
Honorius ſecundus papa hoſtienſis epiſcopꝰ fuit CXCVIII
Honorius tercius papa patria romanus vide folio CCVIII
Hoſtienſis cardinalis vir peritiſſimus vide folio CCXIIII
Honorius quartus papa patria romanus vide folio CCXVII
Holandia germanie prouincia deſcribitur vide folio CCLXXXIII
Homo quidā nicolaus noīe vixit in heremo ꝑ ānos multos ſine cibo corꝑali CCLVI
Hominis quāplurime anxietates ab infantia vſqꝫ in mortem CCLXIII
Hul ſecūdus filius aram a quo armeni vide folio XV
Hugo arelatenſis comes imperator italie vide folio CLXXVI
Hugo iſte fuit rex francie CLXXXII
Hugo epūs gratianopolitanus CXCIIII
Hugo abbas cluniacenſis CXCIX
Hugo de ſancto victore doctor preclarus vide folio CC
Hugo de folieto ſcripſit librum de clauſtro anime CC
Hugo cardinalis ſancte ſabine vir doctus vide folio CCXIII
Hugo ſenēſis vulgatꝰ medicꝰ CCXLII
Hugo ſenēſis vulgatiſſimꝰ medicꝰ CCXLII
Hus primus filius aram a quo damaſceni vide folio XV
Hus regio draconitidis ex q̄ fuit iob XV
Hunoꝝ rex deſcendit a Scitis XVIII
Hus fuit primus filius nachor XX
Huni expulerunt gothos a ſuis locis vide folio CXXXIII
Huni ſunt ſcithe ſicut ⁊ gothi CXXXIII
Hunorum rex athila multa commiſit in diuerſis mundi partibus prelia CXXXVII
Hunos carolus magnus maxime oppreſſit folio CLXVII
Huni qui dicant̄ ⁊ quā ferocitatē in alias gentes fecerunt CLXXIII
Hugo abbas cluniacenſis CLXXXIX
Huſſitarum hereſis incepit tempore wētzeſlai folio CCXXXIII ⁊ XXXVIII
Iabel filius lamech medicans cōiugiū carnale ⁊ paſcua ventris X
Jacob ⁊ eſau ex yſaac p̄re et rebecca matre nati ſunt. folio XXVI
Jacob habuit q̄tuor vxores e quibus plures genuit filios vide folio XXV ⁊ XXVI
Jacob ex lya natu maior ſex ſuſcepit filios folio XXV
Jacob filius ioſeph fuit alijs temporibus folio LXXXVIII
Jacobꝰ maior apl's ab herode occiſꝰ ē CIIII
Jacob. minor apl's ⁊ frater dn̄i appellatus folio CIIII
Jacobꝰ de arena iuris conſultus CCXX
Jacobus de viterbio ordinis heremitarum folio CCXXII
Jacobinus carrarienſis interfecit marſilium folio CCXXX
Jacobꝰ forliuiēſis medicīe doctor CCXLII
Jadus pōtifex iudeis pacē impetrauit ab alexandro magno LXXV
Jair de tribu manaſſe ſeptimus iudex fuit in iſrahel XXXVII
Januareꝰ mēſis dī a rege italie iano XXXV
Japhet tercius filius noe ſeptē filios habuit ꝑ quos ſeptē ſunt gentes inſtitute XVI
Jareth filꝰ malaleel qn̄ ſit natus X
Jaſon male intrauit pontificiū LXXVII
Jauan q̄rtꝰ filꝰ iaphet a quo fuere greci XVI
Idolatra primꝰ fuit ninus XVII
Idolatras fecit moiſes occidi XXXI
Jebuſeꝰ filꝰ chanaan a quo iebuſei XIIII
Jeconias fuit filius ioſie ⁊ conſtitutus eſt rex a pharaone LX

Iectan filius heber habuit. xiij. filios qui oēs fecerunt generationes principales XVI
Ieiuniū primo ſctūs petrus inſtituit CII
Ieiuniū quadrageſimale ſeptē ebdomadarum teleſphorus papa ſtatuit CXI
Ieiunare q̄nta feria ⁊ dominico die vetuit melciades papa CXXVI
Iepte illegictimus princeps latrocinantiū folio XL
Ieremias pphēta ſanctiſſimus in vtero matris ſanctificatus adhuc puer pphetauit LV
Ieremias lapidatus eſt LXV
Ieronimus doctor celeberrimus vir ſanctus. folio CXXXV
Iheronimus hereticus igne conſumptus eſt. folio CCXLI
Ieroboam rex iſrahel peſſimus ydolatra vitulos aureos fecit XLVIII
Ieroboam rex iſrahel bellicoſus fuit LII
Ieroſolime primus rex fuit Gotfredus. vide folio CXCVI
Ieroſolime vrbis vltīa captiuitas CCV
Ieruſalē condidit melchiſedech XV
Ieruſalē ſalē p̄mo edificauit XVI ⁊ XVII
Ieruſalē q̄n ⁊ q̄tiēs fuit deſtructa LXIII
Ieruſalem venit in ptātem egyptiorum. vide folio CLXXXIX
Ieſabel vxor achab regis iſrahel multa mala fecit XLIX
Ieſſe habuit ſeptē filios ⁊ duas filias quorū nomina vide XLII
Ieroſolimā ceperūt xp̄iani exhortatiōe vrbani pape. ij. CXCIIII XCV XCVI ⁊ CCI
Ieruſalē quinta vice fuit deſtructa CCIX
Ignacius epūs antiochie CX
Ignem de ſilice primus eduxit promethēꝰ folio XXVIII
Igne ſacro accenſi plures p̄cibꝰ btē marie virginis ſunt liberati CXCVIII
Ignis magnus deſcendit de celo CLI
Ihesus fuit ſummꝰ pōtifex iſrl̄ LXIIII
Ihesus xp̄s q̄n naſcit̄ vide XCV
Ihesus cū p̄ntibꝰ ſuis aſcēdit in tēplū XCV
Ihesus cū eſſet. xxx. annoꝝ baptiſatus eſt. ieiunauit. ductus in deſertum XCV
Ihesus chriſtus paſſus eſt XCVI
Ihesus filius ſirach natōe hebreus compoſuit librum qui dicit̄ eccleſiaſticus LXXII
Ilen quid ſit vide folio II
Illiricus populus ſignificat ſclauonicum populum CXII
Illiria que regio ſit ⁊ vbi ſita CCLXXVI
Imago germanie eſt in tabula depicta. vide folio CCXCIX
Imperiū quō ⁊ q̄n ſit tranſlatū ad germanos ⁊ quō h̄uit ortū ro. impiū CLXXVIII
Imbres maximi fuere illis diebꝰ CLVI
Imperator fuit hanibal carthaginenſium exercitus LXXXII
Impiū xp̄ianoꝝ ⁊ ſacerdotiū incepit a natiuitate domini XCV
Imperatores qui fuere XCVI CIII ⁊c̄
Impatores quatuor fuerant tp̄e cōſtantini magni CXXIX
Imperij ſedem ex vrbe roma cōſtantinꝰ ſtatuit in conſtantinopolim trāſferri CXXIX
Imperiū occidētale fuit q̄ſi diuiſuz ab oriētali tp̄e marciani CXXXVII
Imperatores conſtantinopolitani deſiere in hiſpania illis temporibus CL
Imperatores confirmabāt clericoꝝ electiones tempore ſeuerini pape CL
Impator primꝰ ex greca p̄gente fuit leo. vide folio CXXXVII
Imperiū conſtantinopolitanū dicebat̄. qꝛ imperatores ibidem reſidebant CLVIII
Imperiū q̄n ſit a grecis in francos tranſlatum per quē ⁊ quare CLXIII
Imperiū conſtantinopolitanū defecit illis temporibus CLXVI
Impatores pontificibus ro. fecerunt auxiliū p xxvij. annos CLXIX
Imperatoris auctoritas non debere requiri in electiōe pape ſtatuit adrianꝰ terciꝰ CLXXI
Impatores italie qui fuere CLXXVI
Impatorē ſe dixit guntherus comes de ſwartzenburgꝰ contra carolum CCXXIX
Imperator wentzeſlaus fuit depoſitus vide folio CCXXXIII ⁊ XXXIIII
Impator fuit electus a quibuſdā electoribꝰ iodocus marchio morauie CCXXXIII
Imperiū iterū trāſlatum eſt ad longobardos. folio CLXXIIII
Imperij de poſſeſſiōe magna fuit cōcertatio inter italos germanos ⁊ francos LXXVI
Imperij īſtitutio ad almanos ⁊ ſup q̄bꝰ ſit imperiū fūdatū CLXXXIII LXXXIIII et LXXXV
Imperiū nō habuit ad aliquot tp̄s imperatorē folio CCVII XII ⁊ XIIII
Impiū paleologoꝝ hic cepit īitiū CCXIIII
Imperiū vacauit anno vno poſt mortē heinrici octaui CCXXII
Inachꝰ fuit primus rex arginoꝝ XXIX
India que eſt in aſia et q̄ fructꝰ eiꝰ XIII
Indoꝝ ptās q̄ ſit ⁊ q̄s p̄latꝰ CXCVII
Iudia venit a ſale filio iaphet XVI
Inferni ore fec̄ ſe abſorberi marcꝰ curciꝰ LXX
Initiū bonū frequenter habent potentes ſ; malum finē ſicut amaſias LIII
Innocētiꝰ p̄miꝰ pap̄ natōe albanꝰ CXXXIII
Innocētiꝰ ſc̄ōs papa p̄ria romanꝰ CXCVIII
Innocētiꝰ terciꝰ papa natiōe cāpanꝰ CCVI
Innocentius quartus papa patria genuenſis. folio CCXI
Innocentius quintus papa natione burgundꝰ folio CCXV
Innocentius ſextus papa patria lemonicenſis folio CCXXVIII
Innocentius ſeptimus papa patria ſulmonenſis CCXXXV
Innocentius octauus papa natione genuēſis. folio CCLIII
Inſule vn̄ dicant̄ ⁊ nomina inſularum XIX
Inſule plures in gallia vide XXXVIII
Inſule mediterranee mari q̄ ſint XXXVIII
Inuocare nomen dn̄i enos incepit IX
Inueſtiture ius prelatorū eccl̄ie heinricus quintus reſtituit CXCVII
Ioachas rex iſrahel cum gente ſua valde eſt attritus LII
Ioachas malū fecit corā dn̄o ideo tradidit euꝫ

dn̄s in manus pharaonis LX
Joachim fuit filiꝰ ieconie fecit malū corā dn̄o ideo ſtatim amotus eſt a regno LX
Joachi ſacerdos filiꝰ ihesu pōtificiſ LXIIII
Joachim habuit annā vxorē ex qua genuit virginem XCIIII
Joas rex i iſr ꝑcuſſit ſiros tribus vicibꝰ LII
Joas cū eſſet ſeptē annorū a ioiada pōtifice rex iuda eſt conſtitutus LIII
Joachim abbas vir preclari ingenij CCIIII
Job fuit filius hus XX
Job vir patiens ex zareth patre ꝛ matre boſra naſcit̃ XXIX
Jodocus heremita vir ſctūs CLIIII
Johel ſcōs ꝓpheta de duodeci de iuda LII
Johānes filius iude ſumīuꝰ pōtifex LXV
Johānes hircauꝰ ſūmꝰ pōtifex LXXXIII
Johānes baptiſta qn̄ fuit natꝰ ꝛ decollatus folio XCIIII
Johānes apl̄s ꝛ euāgeliſta CIX
Johannes ꝛ paulus frēs ꝛ romani preclariſſimi CXXXII
Johannes criſoſtomus conſtantinopolitanus epiſcopus CXXXV
Johannes damaſcenus monachus vir doctuſ folio CXXXVIII
Johannes primus papa natione thuſcus folio CXLII
Johannes ſecūdꝰ papa patria romanus. vide folio CXLIIII
Johannes papa tercius natione romanus folio CXLVI
Johannes elimoſinarius epūs et vir ſanctꝰ folio CXLVII
Johannes quartꝰ papa natiōe dalmata CL
Johānes monachꝫ. gerūdinenſis epſ CLII
Johānes qntꝰ papa natiōe ſirꝰ CLVI
Johānes papa ſextꝰ natiōe grecꝰ CLVII
Johānes papa ſeptimꝰ natiōe grecꝰ CLVII
Johannes papa ſeptimus anglicus mulier fuit in habitu virili CLXIX
Johānes papa octauꝰ pr̄ia romanꝰ CLXXI
Johānes papa nonꝰ natiōe ro. CLXXIII
Johānes papa decimꝰ pr̄ia romanꝰ CLXXV
Johannes papa vndecimꝰ natiōe romanus folio CLXXVI
Johannes papa duodecimus ꝛ eius tempore tranſlatum eſt imperium CLXXVIII
Johānes papa. xiij. pr̄ia ro. CLXXVIII
Johānes papa. xiiij. natiōe ro. CLXXX
Johānes papa. xv. pr̄ia romanus CLXXX
Johānes papa. xvi. natiōe ro. CLXXXI
Johannes papa. xvij. epiſcopuſ placētinꝰ vide folio CLXXXI
Johānes papa. xviij. breui tempore ſtetit folio CLXXXI
Johānes papa. xix. pr̄ia romanꝰ CLXXXV
Johānes papa. xx. natiōe ro. CLXXXV
Johānes gualbertꝰ monachꝰ CXC
Johānes medicꝰ ꝯgnomīto ſerapion CXCII
Johannes de temporibus armiger caroli magni CXCVIII
Johānes meſue medicꝰ p̄clarus CCIII
Johannes carnotenſis epiſcopus vir eloquēs folio CCIII
Johānes papa. xxi. natiōe hiſpanꝰ CCXVI
Johānes rex bohemie filius henri. imperatoris CCXXIII
Johannes. xxij. papa iacobus antea vocatus. folio CCXXIIII
Johānes andree iuriſcōſultꝰ CCXXVII
Johānes caldrini iuris doctor CCXXVII
Johānes de mōtevilla doctor nominatus vide folio CCXXVII
Johānes rex francoꝝ CCXXXI
Johānes bochatius philozophus ꝛ aſtronomus CCXXXII
Johānes de rupeciſſa de ordīe minoꝝ inſignis theologꝰ ſpm̄ hūit ꝓpheticū CCXXXIIII
Johānes galeacꝰ p̄mꝰ dux mediolanenſium. folio CCXXXV
Johānes rauennatꝰ grāmaticꝰ CCXXXVI
Johānes bielepff huſſita CCXXXVIII
Johānes papa. xxiij. patria neapolitanꝰ ꝛ nobilis folio CCXXXVIII
Johannes gerſon cancellarius pariſienſis floruit his temporibus CCXL
Johānes hus hereſiarcha CCXLI
Johāneſ rochezana hereticꝰ dānatꝰ CCXLI
Johānes de imola egregiꝰ iuris doctor vide folio CCXLII
Johānes tortelꝰ ro. pō. ſbdiaconꝰ CCXLV
Johānes capiſtranꝰ claruit illis tēporibus folio CCXLIX
Johannes de monte regio alemanus magnus aſtronomus CCLV
Joiada pontifex amouit athaliam ne regnaret ſup iudā L
Jonas ꝓpheta mittit̃ in niniuen XLIX
Jonas ꝓpheta de. xij. mittit̃ ad niniuen q̄ audierunt eum LIII
Jonadab filiꝰ rechab a quo venit ſtirps religioſa LII
Jonathas iudeoꝝ dux ꝛ pōtifex LXXXI
Jonichꝰ q̄rtꝰ filiꝰ noe maxiꝰ aſtronomꝰ XIIII
Jonia grecoꝝ regio venit a iauan filio iaphet. folio XVI
Jorā rex iſrahel malū fecit XLIX
Jorā rex peſſimꝰ iuda occidit frēs ſuos ꝛ ambulauit in vijs regis iſrahel LII
Joſaphat extinxit effeminatos de terra iuda. ydola deleuit LII
Joſeph habuit vxorē noīe aſſeneth ſapientē et ſuperbam que antea idola colebat XXVI
Joſeph a fratribꝰ in egiptū ē vēditꝰ XXVII
Joſedech pontifex filiꝰ azarie ductus ē in captiuitatē babilonicā LV
Joſephꝰ iudeꝰ vir bonꝰ ꝛ magnaiꝰ LXXVII
Joſephꝰ iudeꝰ dictꝰ flauiꝰ CX
Joſias rex iude accepit regnū cum octo eſſet annoꝝ ꝛ optime rexit LX
Joſue poſt mortē moyſi fuit a deo iudex cōſtitutus ſup ppl̄m iſrahel XXX
Jouinianꝰ inſignis corp̄e imꝑator CXXXII
Ipocrates medicus fuit pitagore diſcipulus folio LXXII
Ipolitus epūs vir doctor CXVIII
Ipolitus romanꝰ patricius ꝛ martir CXXI
Iram alexandri anaximenes mitigauit folio LXXVIII
Irath filius enoch X
Iris quare duos habet colores XI

Iris q̄ꝫ maria appatuit ill' tpib⁹ CLI
Irregularem statuit papa johannes octauus
homicidā CLXXI
Isaac fuit filius abrahe XXVI Et qn̄
natus XXV
Isaac medicus p̄clatus CXCII
Isaias ꝓpheta nobilis vnus de quatuoꝛ ꝓphe-
tis principalioꝛibus LII
Isidor⁹ epūs hispalensis vir btūs CLI
Isis ynachi filia leges inuenit ꝛ litteras docu
it XXIX
Ismahel qn̄ fuit genitus XXV
Isocrates oratoꝛ p̄clarus fuit LXXIII
Isuard⁹ monach⁹ vir doctissim⁹ CLXVI
Italia est pars europe XIIII
Italia habet nomen a rege italo. vide fo-
lio XXXIIII ꝛ XLV
Ital⁹ rex iuxta tiberim cōdidit ciuitatē vbi po/
stea condita fuit roma XXXIIII
Italiā valde opp̄ssit frideric⁹ p̄mus imperatoꝛ
folio CCIII
Jubileū qn̄ ꝛ quare statuit pap̄ bonifaci⁹ octa
uus CCXIX ꝛ XX ꝛ XXVIII
Jubileo anno multe perierunt turbe ex pressu/
ra in ponte sancti angeli CCXLVIII
Jubileus ann⁹ fuit tpe sixti quarti CCLIIII
Judas ꝛ vxoꝛ eius sue tres habuit filios her-
onam ꝛ sela XXVII
Judas q̄ ꝛ thade⁹ apostolus CVII
Judas ex thamar nuru ꝛ cōcubina pepit pha-
res ꝛ zaram XXVI
Judas vel ioiade fuit summ⁹ sacerdos LXV
Judas machabeus vir fortissimus et bellico-
sus LXXXI
Judei qn̄ romanis penitus fuerunt subiecti fo
lio LXXXVII ꝛ LXXXVIII
Judices ppl'i israhel qui fuerūt XXX
Judiciū salomonis vide XLVII
Juda qn̄ icepit fieri tributaria LXXXVIII
Judeorum regnū ꝛ sacerdotium qn̄ sit destru-
ctum XCX
Judee ꝓcuratores qui fuere XCV
Judeoꝝ regnū erat in quatuoꝛ tetrarchas di
uisum XCVI
Judeoꝝ secte tres erant XCVI
Judei fuerunt ex francia pulsi CCVII
Judei venerabile sacr̄m ī oppido deckēdorff irre
uerēter admodū tractauerunt CCXXX
Judei per totā germaniam cōbusti sunt qꝛ fon
tes xp̄ianoꝝ intoxicarūt CCXXX
Judei fuerūt ꝑ pragēses occisi ꝛ spoliati. vide
folio CCXXXV
Judei cremati sunt iussu alberti austrie ducis.
folio CCXLIIII
Judei in tridentina ciuitate puerū nomine sy/
monem necarunt CCLIIII
Judei illis tempoꝛib⁹ sacr̄m eucharistie ꝑfora-
runt ad sanguinis effusionē CCLVII
Judei in nurmberg ꝛ aliis locis finitimis fue-
runt igni traditi CCXX
Judeus transfodit ymaginē xp̄i vsq ad sangui-
nis effusionem CLXVIII
Judeus baptizatus ad iudaismū reuersus dā-
natus est ad ignem CCXLIIII
Judith mulier sancta ꝛ vidua LXIX
Judeus transfixit ymaginem crucifixi vsq ad
sanguinis effusionem CXLIX
Judicium extremum erit in fine mundi vide fo
lio CCLXII ꝛ LXV
Julianus didius imperatoꝛ CCXV
Julianus vir xp̄ianissimus CXXVII
Julianus galli cesaris germanus imperatoꝛ ꝛ
appostata CXXXII
Julianus quid mali contra xp̄m fecerit vide fo
lio CXXXII
Julianus fidei christiane magnus amatoꝛ fo/
lio CCXLVIII
Juliana virgo preclarissima CXXVI
Juliana virgo romana CXXXII
Julius senatoꝛ xp̄ianus fact⁹ ē CXVI
Juli⁹ frontinus vir scientissim⁹ CXVII
Julius aphricanus vir multarum doctrinarū
folio CXVIII
Julius papa natione romanus CXXVIII
Justinus philosophus de neapoli vrbe. vide
folio CXIII
Juno saturni ꝛ opis filia ac iouis soroꝛ vide fo
lio XXXV
Jupiter dedit atticis primo legem. vide fo-
lio XXIIII ꝛ XXVIII
Justin⁹ iunioꝛ vel minoꝛ impatoꝛ CXLVII
Justinianus secund⁹ siue iunioꝛ imperatoꝛ cō/
stantini quarti filius CLVIII
Justin⁹ senioꝛ ipatoꝛ ꝛ fidei amatoꝛ CXLIII
Justinianus romanorum principū maxim⁹ im
peratoꝛ CXLV
Juo canonū doctoꝛ fuit CXCIII
Juuencus hispanus poeta CXXXI
Juuenalis poeta satiricus CX
Juris ciuilis doctoꝛ fuit azo CCVI
Karoli magni sedes fuit in aquisgra-
no XCI Et plura de ipo require su
pra littera C.
karolus magnus coegit ratisponam
folio XCVIII
katherina virgo p̄clarissima CXXVIII
kilianus epūs in francia orientali CLIX
katherina d̄ senis v̄go sctissima CCXXXIIII
Labrū vel labiū eneū quō
fuit formatū XXXIII
Lac de celo ꝛ sanguis d̄ ter
ra manauit LXXXII
Lacedemonia a quo fue-
rat edificata XXVIII
Lacedemōes siue spartani
vn̄ habuerit ortū LIIII
Lactantius arnobii discipulus CXXVIII
Ladislaus hungaroꝝ rex CXXVIII
Ladislaus apulie ꝛ hungarie rex CCXXXV
Ladislaus hungarie ꝛ bohemie rex ac austrie
dux CCL
Lamech prim⁹ bigam⁹ q̄ ꝛ cayn interfecit X
Lamech fili⁹ matusalē qn̄ sit nat⁹ X
Lamen aureū est inuentum illis tpibus in quo
in quo scriptū erat ihs nascet' ꝛc̄. CLXVI
Lampades in ecclesia ardere statuit sabinianus
papa CXLVIII
Lamptus eps traiectensis eccle CLVIII
Lana cecidit de nubibus his temporibus vide
folio CXXXIII

Lancea ſacra ⁊ clauus dñi qñ fuerũt tranſlata ⁊ quomodo CLXXIIII
Lancea domini eſt illis temporibus inuenta folio CXCV ⁊ CCXII
Lanfrancus doctor eximius CLXXXIX
Lanificiũ minerua primo inuenit XXVIII
Laomedon rex troye occidit vnde ſũt grauiſſima bella ſecuta XXXVI
Lapides veri ceciderunt de nubib⁹ LXV
Lapidem portauit in ore agathan abbas pannos tres CXXXIII
Lapis magnus cecidit de celo CLXXIX
Lapis grandis cecidit in monaſterium ſancti Gabrielis qui ⁊ ſigna fecit CCXII
Lapis ingens cecidit deſuper illis temporibus folio CCLVII
Largus dictator conſul romanus LXIX
Latinus fuit rex ytalie XLIIII
Latinorum nomina olim hoſtes formidabant ꝑpter vires eorum CCI
Laudo papa natione romanus CLXXV
Laurentius hiſpanus martir ⁊ ſixti pontificis diſcipulus CXXI
Laurentius vallenſis philozophus ⁊ theologus CCXLVI
Lazarus marthe ⁊ marie magdalene german⁹ vide folio CVII
Leander tolletanus epiſcopus vir ſanctus folio CXLVII
Legem dedit Jupiter vir prudens atticis folio XXIIII
Leges dedit primo grecis phorone⁹ fili⁹ ynachi XXIX
Leges dedit egyptijs primo yſis XXIX
Leges ⁊ iura dedit licurgus lacedemonijs vide folio LII
Legem dedit athenienſibus ſolon philozoph⁹ folio LIX
Legẽ inſtituit zaleucus quã ipſe ſeruauit LX
Legum primus gloſator fuit accurſius vide folio CCXI
Leonides pater origenis magni CXVI
Leo prim⁹ papa natione tuſc⁹ CXXXVI
Leo imperator primus ex greca progenie. vide folio CXXXVII
Leo papa ſecundus natione ſiculus vir doctiſſimus CLVI
Leo papa tercius vir doctiſſim⁹ CLXVII
Leo papa quartus natione romanus vide folio CLXIX
Leo papa quintus cuius patria eſt incognita. folio CLXXIII
Leo papa ſextus patria roman⁹ CLXXV
Leo papa ſeptimus natione romanus vide folio CLXXVI
Leo papa octauus ciuis latronenſis. vide folio CLXXVIII
Leo papa nonus natione alemanus. vide folio CLXXXVIII
Leo quartus quinti conſtantini filius vide folio CLXIIII
Leonhard⁹ vir ſctiſſim⁹ natõe gall⁹ CXLVI
Leonhard⁹ aretin⁹ pħs ⁊ orator maximus folio CCXLI
Leonhardus vir magni ingenij CCXLIIII
Leonhardus de vtino ordinis predicatorũ profeſſor CCXLIX
Leodegarius epũs ſanctus CLIIII
Leodium galliarum ciuitas eſt illis temporibus euerſa CCLIII
Leoncius patricius imperator CLVIII
Leo tercius imperator CLXI
Leonem peperit mulier quedam viſu mirabilem CCXVII
Leonellus regnauit in ferraria annis nouem folio CCXLIIII
Letanias minores mamertus inſtituit ⁊ quare. folio CXL
Letanias maiores gregorius primus inſtituit folio CXLVIII
Leui filius iacob fuit prim⁹ põtifex XXV
Libertatem ſacerdotalem obtinuit Elizaphat LXV
Liberi⁹ papa natione romanus CXXVIII
Libellum contra paupertatẽ editũ alexander ſextus deleri mandauit CCXI
Libri multi illˀ tpib⁹ funt cremati XCII
Licinius imperator vir peſſimus CXXVII
Licon phũs vir eloquens LXXXII
Licurgus gentilis dedit iura lacedemonijs et omni tempore exemplum dedit LII
Lydin fili⁹ meſſarani a quo fuere lidi XIIII
Lydius ppl's venit a lydin XIIII
Linguaꝝ cõfuſio fuit tpe phale filij heber XVI
Linguaꝝ numerus fuit ſm numerum generationum q̃uis auctus ſit numero gentiũ XVI
Linea xpi X XV XVI XXI XXII ⁊c̃
Linea ſummorum pontificum iſrahel. vide folio XXV ⁊ XXIX ⁊c̃
Linea regum aſſiriorum XVII XXV XXVIII LIIII LV ⁊c̃.
Linea regũ ſicioniorꝝ XXVI
Linea regũ egyptioꝝ XXVII
Linea regum grecorum XXIX
Linea iudicũ iſrahel XXX XXXVII
Linea regũ italie XXXV XLIIII LVI
Linea regũ iſrahel XLVIII finis LV
Linea regũ ſirie L ⁊c̃ finis LXXXVII
Linea regũ romanoꝝ LVI ⁊c̃ LXV
Linea conſulũ romonoꝝ LXIX
Linea ceſarum XCVI CIII ⁊c̃
Linea regũ hungarie CLXXXVIII
Lin⁹ papa ſcõs ſucceſſor. S. petri CV
Liptzẽſis vniuerſitas cepit inicium a pragenſi folio CCXXXVIII
Lyrã ſepticordẽ mercurius reperit XXVIII
Liricos verſus docuit ſapho poeiſſa vide folio LXI ⁊ LXXI
Liraꝝ vſũ rex fenix i tyro tradidit XXXIIII
Litteras latinas ſ. a b c. carmẽtis filia euandri inuenit XXXIIII
Lituania regio ⁊ principes eius cõditio deſcribitur a populi mores CCLXXX
Liuonia ꝓuincia vbi ſit ſita CCLXXX
Locuſte habẽtes ſex alas ⁊ duos dẽtes apparuerũt illis temporib⁹ CLXX
Locuſte permulte fructus terre ⁊ arbores deuaſtabant CCXXX

Locuſte hoc anno ꝑ italiã vagãte mãſuanis intulerunt maximũ dãnũ CCLV
Logicã primũ inuenit parmenides LXXII
Longinus grecus primus italie exarchus vide folio CXLVII
Longobardi vnde habuerunt originē ⁊ qñ abſtulerunt regnum italicum de conſtantinopolitano iugo CXLVII
Longobardorũ rex vndecimus fuit alboinus. qui ⁊ ytaliam cum exercitu intrauit vide folio CXLXII
Longobardi poſt mortē alboini fuerũt ſub ducibus CXLIX
Longobardos expulit mauricꝰ imperator ab italia CXLIX
Longobardi poſt duces ſuos regem ſibi ſtatuerunt flauiũ CXLIX
Lõgobardoꝝ vltiꝰ rex fuit deſideriꝰ CLXVI
Loth filius aram habuit duos filios ſcilicꝫ moab ⁊ amon XXI
Loth inebriatꝰ ꝯgnouit filias ſuas XXI
Lothria regio que ſit vide XLVI
Lotharius ludouici imperatoris filius imperator CLXX
Lotharius ſecundus rex italie hugonis filius vide CLXXVII
Lotharius dux ſaxonie imperator romanoꝝ folio CXCIX
Lotharingia habet nomē ab imperatore lothario CLXX
Lothorĩgiã diuiſit lodouicꝰ ĩpator CLXXI
Lothorĩgie ꝑnceps fuit ſcũs hipꝰ CLXXVI
Lubeck ciuitatis ac terre illius deſcriptio. folio CLXXXII
Lucas euãgeliſta xp̄i diſcipulus CVIII
Lucanꝰ ſenece nepos orator ⁊ poeta CV
Lucius papiriꝰ bellator clariſſimꝰ LXXIX
Lucius ſcipio ꝯſul romanꝰ LXXXI
Lucius metellus conſul romanꝰ LXXXIII
Lucius aurelius commodus imperator. vide folio CXII
Lucius anthonius commodus imperator folio CXV
Lucius rex anglorum vir xp̄ianiſſimus vide folio CXV
Lucius papa natione romanus CXX
Lucia virgo deo deuota natione ſicula vide folio CXXV
Lucianus iherosolomitanus preſbiter vide folio CXXXVI
Luciꝰ ſcḋs papa p̄ria bonōnēſis CC
Lucius terciꝰ papa natione tuſcus CCIIII
Lues magna fuit que deuaſtauit multas prouincias poſt eccleſie pſecutionem CXIII
Lucrecia mortua eſt propter abſentiam amantis ſui CCXLV
Lues permaxima fuit illis temporibus vide folio CXXI
Lucrecia claruit his temopribus LXV
Ludum ſcocorum inuenit xerſes philozophus folio LXII
Lugdunum ciuitas vnde habeat ortum vide folio LXXXVIII
Ludouicus primus imperator poſt carolũ magnum CLXIX
Ludouicus ſecundus imperator CLXXI
Ludouicus tercius imperator filius arnolphi. vide CLXXIIII
Ludouicus rex francoꝝ CLXXXI
Ludouicus epũs tholoſanus ordinis minoꝝ vir ſanctus CCXIX
Ludouicus rex francie vir ſanctus. vide folio CCXII
Ludouicus rex francorum vir catholicus. vide folio CCXXIII
Ludouicus quartus bauarus imperator prelium geſſit cum friderico pro imperio ⁊ ſuperauit CCXXV
Ludouicus rex francie caroli regis filius. vide folio CCLI
Ludolphus alemanus carthuſienſis vir ſanctꝰ folio CCXXVIII
Luitprandus longobardoꝝ rex CLXII
Lune tres apparuerunt his temporibus. vide folio CCIII
Macedonius hereticus epũs conſtantinopolitanus folio CXXXII
Macedonia vbi ſit ſita folio CCLVIII
Machariꝫ duo in ſyria hũi anthonij diſcipli ⁊ heremite CXXXIII
Machometꝰ hõ ꝑnicioſiſſimus deos gentilius adorauit CLI
Magũtia metropolitana vrbs germanie a magũtino traiano habuit initiũ XXXIX
Madeburga citas vñ hẽat nomē CLXXIX
Magũtinos debellauit arnolphꝰ imperator folio CLXXIII
Magũtinus epũs quare habeat rotam pro ſ armis CLXXXVII
Magneſie ⁊ de theſſalie regiõibꝰ CCLXXV
Magnꝰ primus fuit zoroaſtes XXII
Malateſtaꝝ familia regia fuit CLXXXII
Malefica quedã fuit per diabolum in morte arrepta CLXXXIX
Malachias epũs vir ſanctus CC
Malaleel fuit filius yrath X
Malaleel filꝰ caynan qñ ſit natꝰ X
Malachias ꝓpha angelꝰ dicit LXIIII
Maledixit dñs ſpenti ⁊ p̄mis pn̄tibꝰ VII
Malũ ſepe nõ remanet etiã in hoc ſeculo impunitũ vide in rege amulio LIII
Mamertus vienenſis epũs CXL
Mãfredus rex ſicilie CCXIII
Manes q̄dã heretic gēte perſa CXXII
Manulas rex aſſirioꝝ fuit XXV
Manahen rex iſrahel malũ fec corã dño LIII
Manliꝰ torquatꝰ cõſul romanꝰ LXIX
Mapheus vegius vir doctiſſimus. vide folio CCXLIIII
Mare diuerſa habet nomina iuxta varietatem regionum VIII
Marcus ⁊ gneus manlius conſules vide folio LXIX
Marcꝰ tuliꝰ cicero cõſul romanꝰ LXXXIX
Marcus ꝓcurator Iude XCV

Marcus euãgeliſta genere leuiticus ⁊ ſacerdos folio CIIII
Marcus anthonius verus imperator vide folio CXII
Marcus ⁊ marcellianꝰ germani ⁊ ciues romani CXXIIII
Marcus eurelius anthonius imperator bonio perpeſſimus CXVII
Marcus papa natione romanus CXXVII
Marci corpꝰ quomodo ſit advenetos trãſlatus ⁊ eiꝰ eccia ꝯſtructa XLIIII ⁊ LXIX
Marcellinus papa romanus CXXVI
Marcialis in hiſpania patriã habet CX
Marcion hereticus eius diſcipulus ſtoicus vide folio CXIII
Marcianus in orientali imperator. vide folio CXXXVII
Marcellus papa natione romanus CXXVI
Melciades. papa natione apher CXXVI
Marchiam brandeburgenſem imperator Sigiſmundus Friderico burgrauio nurmbergenſi dono dedit CCXXXIX
Marchiones eſtenſes fuerunt in vrbe ferraria. vide CLIX CCXXIII ⁊ XXVI
Marchio albertus e roma fuit expulſus vnde ſe hungaris iunxit in vindictam. vide folio CLXXVII
Marchia brandeburgenſis vbi ſit ſita vide folio CCLXXXII
Marchio eſtenſis fuit borſius ⁊ dux ferrarienſis CCLI
Marchio albertus brandeburgenſis bella geſſit cum nurmbergenſibus. deinde cum duce bauarie CCLI
Marchionatus fuit quondam ducatus vide folio CCIII
Mardocheus vir ſanctus in regno perſarum habitus LXIX
Margaretha virgo pulcherrima CXXVI
Marſilius de ſancta Sophia medicus vide folio CCXXXVI
Marinus philelphus poeta laureatus vide folio CCLII
Marſilius cartarienſium princeps. vide folio CCXXIIII
Mariannes regina hebreorum mulier pulcherrima XCV
Martir primus fuit abel IX
Maria ſoror moyſi prophetiſſa fuit ⁊ leproſa. folio XXV
Maria ex patre Joachim ⁊ matre anna naſcitur XCIIII
Maria egyptiaca primo fuit meretrix deĩn ſancta vocata CXXXIII
Maria magdalena inſigniſſima chriſti appoſtola CVIII
Martirium ſuſtinuerunt plures homines ſub domiciano CXI
Martina virgo romana et ſctiſſima CXVIII
Martirum plurimorum noĩa qui paſſi ſunt illis perſecutionibus CXIX
Martinus epũs thuronenſis CXXXIIII
Martinus primꝰ papã pr̃ia tudertinꝰ CLIII
Martinus ſecundus papa natione gallus vide folio CLXXI
Martinꝰ .iij. papa pr̃ia romanꝰ CLXXVII
Martinus quartus papa natione gallicus vide folio CCXVII
Martinus quintus papa natione romanus vide folio CCXXXVIII
Martinus ficinus florentinus vir excellentiſſimi ingenij CCLVI
Martirilogiũ quis cõſcripſit vide CLXVI
Martinꝰ ſcotus ciſtercienſis frater CCXIIII
Maſilia ciuitas a q̊ fuerit cõſtructa LXI
Maſſageta gens que ſit vide CCLXXX
Mathan filius eleazari LXXXI
Matheꝰ ſiluaticꝰ medicꝰ doctꝰ CCXXIIII
Matheus apl's a thelonio vocatꝰ CVII
Matheolꝰ peruſinus medicus recommendatꝰ. folio CCLII
Matheus palmerius natione florentinus philozohus CCXLVI
Mathias hungarie rex ꝓpugnator contra turchos acerrimus CCLII ⁊ LIII
Mathias apl's natiõe bethlanites CVII
Mr̃imonia ꝯtrahere docuit iupiter atticos: vide folio XXIIII
Mathildis comitiſſa femĩa illuſtris CXIX
Mathuſalẽ fuit filiꝰ enoch ⁊ qñ ſit natus X
Mauriciꝰ ex thebea primicerius CXXIIII
Mauriciꝰ impator tiberij gener CXLIX
Mauriciꝰ imperator cogitauit expellere ab italia longobardos CXLIX
Maurꝰ monachꝰ btĩ bñdicti diſcipl's CXLVI
Maumetus turchoꝝ dux vnde duxit origines. et quõ ſit mortuus CLVI
Maximilianꝰ epũs ⁊ martir CXXVI
Maximilian. auſtrie dux friderici impatoris tercij filius elecꝰ ẽ romanoꝝ rex CCLVIII
Maximꝰ ⁊ claudiꝰ viri clariſſimi CXXIIII
Maximinꝰ impator vir magnꝰ CXIX
Maxẽciꝰ ipator ꝑſecutor xp̃ianoꝝ CXXVII Et fuit magus maximus
Medicinã pmo inuenit appollo XXVIII
Medici fuere Anaximander ⁊ Anaximenes LXVIII
Medicinã lõge ꝑditã yppocrates reuocauit vide folio LXXIII
Medicꝰ optimꝰ fuit eraſiſtratꝰ LXXXII
Medicꝰ pmaximꝰ fuit v̓giliꝰ maro XCII
Medicꝰ fuit adrianus impator CXII
Medicus doctiſſimus fuit galienus ⁊ quõ cõmedit vide CXIII
Medicꝰ maxiꝰ fuit alexãd lithos CXXXVI
Medicꝰ raſis ⁊ yſaac CXCII ⁊ XCIII
Medicus pmaximus fuit thadeus florentinus vide CXVIII
Mediolane ciuitatis italie immutationes vide de folio CCXCI
Mediolanenſium primus dux fuit iohãnes galeacius CCXXXV
Mediolanenſium dux quartus fuit franciſcus Sfortia CCXLVIII
Medoꝝ regnũ qñ defec̃ LXIII ⁊ LXVIII
Mediolanũ ciuitas a q̊ fuerit ꝯdita LXXII
Medicus fuit diaſcorides CVII
Melcha filia arã fuit vxor nachor XXI

Melchiſedech condidit poſt diluuiū irl'm. XV
Melchiſedech rex ſalem obtulit abrahe panē ꝛ vinum XXI
Mellis vſū colligendi inuenit abderas rex crete XXXIIII
Meliſſus ph'ūs parmenidis auditor LXXII
Melito ſardenſis epūs CXIII
Menelaus male intrauit pōtificiū LXXVII
Menander poeta comicus LXXX
Menna miles egipcius CXXVII
Meniacus ethruſcus vir celeberrimus vide folio CXX
Merarij fuit pontifex XXV
Menſa moyſi quō fuit figurata XXXI
Mercurius vir multarum arciū deo interpres claruit XXVIII
Merlinus anglicus vates inſignis. vide folio CXXXVIII
Meſſaraym tercius fili⁹ chā a quo fuere egyptij. ꝛ habuit q̄nq̄ filios XIIII ꝛ XV
Meſram tercius filius cham ꝓtulit ex ſe nationes ſeptem XIIII
Meſraym quartus filius aram a quo meones vide XVI
Metis vrbs vnde duxit originē CX
Methodius epiſcopus et martyr CXXIIII
Michaelis archangeli reuelatio CXLI
Michaelis archangeli apparitio vide folio CLXXIII
Michael conſtantinopolitanus imperator vide folio CLXVI
Michael de ceſena ordinis minorum miniſter vide CCXXVII
Micheas propheta arguit achab. XLIX
Micheas ſextus ꝓpheta de duodecim prophetis LIII
Miliaria quot ſunt a terra vſq̄ ad lunam ꝛ a luna vſq̄ ad mercurium ꝛc̄. vide folio VI
Milites templarios ſtatuit extinguere philippus rex CCXVIII
Minerua mulier famoſiſſima creditur a grecis ex iouis cerebro genita XXVIII
Minucius felix rome cauſidicus CXVII
Miracula plura facta ſunt illis temporibus vide folio CLXX
Miracula claruerunt illis diebus CLXXIII
Mirabilia facta ſunt annis ill' CCVIII ꝛ IX
Miracula plura illuxerunt pluribus temporibus CCLVII
Miſſam vnam dicere in die ſtatuit papa alexander primus CXI
Miſſas tres in natali dn̄i dicendum ſtatuit papa thelesphorus CXI
Miſſam primo inſtituit iacobus frater domini vide CII
Mitridates rex viginti duabus imperauit linguis LXXXVII
Moabite veniunt a moab XXI
Moyſes fuit natus illis temporibus vide folio XXVIII
Moyſes ſummus ꝓpheta cui dn̄s in igne apparuit claruit iſtis temporib⁹ XXIX
Moyſes frater aaron duxit filios iſrahel p̄ mare rubrum ꝛ dedit illis legem XXX
Monſtruoſi homines quando ſunt facti vide folio XI ꝛ XII
Manaſſes filius ezechie rex fuit iuda ꝛ malus ſ tm̄ penituit LIII
Montana ciuitas a quo fuerit condita vide folio LXXXIIII
Montan⁹ fuit maximus hereticus CXIIII
Monacha fuit eugenia in habitu virili vide de ipſa pulchra CXVI
Monachos compulit militare Valens imperator CXXXII
Monica fuit mater beati Auguſtini. vide folio CXXXVI
Monacha fuit eufroſina in habitu virili vide folio CXXXVI
Monach⁹ fuit adeodat⁹ an̄ pōtificatū CLIII
Monachi facti ſunt quidam reges bulgarie et dalmacie CLXXI
Monaſterium gigniacum ꝛ cluniacum vide folio CLXXIII
Monſtrū apparuit in vaſconia CLXXXII
Monaſterium fontis ſalutis quis primo inſtituerit vide CXCVIII
Monſtrum fuit enixum in ſwevia tp̄ibus iſtis vide CCXVII
Monſtrū fuit exortum ex conſobrina martini pape CCVII
Montes ceciderunt illis temporibus in multis locis et plures oppreſſerunt homines. vide folio CCXII
Monacū vrbs bauarie qn̄ cepit initiū CCXXV
Monaſteria plura ſunt reformata temporibus iſtis CCXXXIX
Monſtrum ſatis horrendū naſcebatur hac tēpeſtate CCLV
Mori ſe tradidit codrus rex vt populū ſuū liberaret XLIIII
Mortuus eſt p̄ gaudio ſophocles LXXII
Morauia prouincia deſcribit CCLXXIX
Mors ē certiſſima ex multis cauſis CCLXIII
Moſodch ſextus filius iaphet a quo capadoces XVI
Moth iudex populi iſrahel vtraq̄ manu vtebatur ꝓ dextra XXX
Mulieres regnabant in regno amazonum. vide XVIII
Mulieres attici habebant cōmunes ꝛ non colebant matrimonia XXIIII
Mulieres ſpartane magis laborant paleſtris q̄ fertilitate filioꝝ XXVIII
Mulieres ſcitice ferociſſime ſunt ꝛ dira geſſere bella XXVIII
Mulierum capillis aquileyenſes funes fecerūt ad ſagittandum contra maximinos LI
Mulier athalia filia achab occidit om̄e ſemen regium LII
Mulieres ducere ſine dote docuit licurgius et quare vide LII
Mulieribus quare viri faciunt honores. vide folio LXX
Mulieres romane multos veneno peremerunt vide LXXVI
Mulieres ſeſe ꝛ res ſuas igni tradiderunt vide folio LXXXV

Mulieres pugnauerunt contra romanos. vide folio LXXXV
Mulier vt ingrederet̃ velata templū ſtatuit papa linus CV
Muliebri habitu fuit indutus ſardanapallus ⁊ totus lubricus LV
Mulier fuit papa iohannes anglicus vide folio CLXIX
Mulier quedā peperit leonem viſu mirabilem folio CCXVII
Mundi creatio cōſiderat̃ ſcđm diuerſos diuerſimode folio I
Mundus eſt quadruplex I
Mundus non eſt ꝑpetuus ſed tranſibit vide folio CCLXII
Mures deuorauerunt epiſcopum maguntinū folio CCLXXXII
Muſicam inuenit Tubal filius lamech vide folio X
Muſicus optimus fuit Pitagoras. vide folio LXI
Muſicus fuit ⁊ gwido laude dignus vide folio CLXXXIX
Naſon in qua mundi etate ipe claruit XXX
Naaſim rex ſirie vaſtauit iudam L
Naaman princeps milicie regis ſyrie leproſus mittitur ad regem ⁊c̃ LIII
Naboth iſrahelites ꝓpter vineam quā habuit achab ꝓcurauit illi mortem L
Nabuchodonoſor rex fuit Babilonie vide folio LXII
Nabuchodonozor fili⁹ fuit nabuchodonozor magni LXIII
Nationes gentium ex filijs noe ſunt exorte folio XIIII
Nachor de melcha octo genuit filios. vide folio XX
Nachor fuit filius saruth XXI
Nadab rex iſrahel fecit malū ſicut ⁊ pater eius ieroboam XLVIII
Narciſſus iheroſolimorum patriarcha vide folio CXVI
Narſes enuchus iuſtiniani CXLV
Naſcitur dn̄s noſter iheſus xp̄s vide quo anno ⁊c̃. folio XCV
Natus quomodo ſit heinricus tercius imperator CLXXXIX
Naum ſeptimus eſt propheta de duodecim ꝓphetis LIII
NEapolis vrbs a quo fuerit condita. vide folio XLII
Neemias fuit pincerna regis perſarum vide folio LXIX
Nemroth filius chus gigas ⁊ primus tirann⁹ folio XIIII
Nemroth primo regnauit in babilonia vide folio XVII ⁊ XVIII
Nempbis nunc chairim dicta a quo fuerit condita XXII
Nero priuignus ſext⁹ ro. imꝑator CIII
Nere⁹ Achilleus martires CVII
Nerua. xiij. romanoꝝ imꝑator CIX
Neſtor hereſiarcha ep̄s cōſtātinopolitanus folio CXXXVI
Neuius poeta comicus fuit LXXXIIII
NIcolaitarum hereſis vnde veniebat vide folio CIII
Nicomedis ⁊ romanus presbiter paſſi ſunt folio CVIII
Nicolaus ep̄s ciuis patere vrbis licie vide folio CXXXII
Nicephorus patricius imperator CLXVI
Nicolaus papa primus patria romanus. vide folio CLXX
Nicolaus papa ſecundus natione allobrogus folio CXCI
Nicena vrbs quomodo ſit ornata. vide folio CXCIIII
Nicolaus tercius papa patria romanus vide folio CCXVI
Nicolaus quartus papa natione picenus vide folio CCXVIII
Nicolaus de neapoli iuriſconſultus. vide folio CCXX
Nicolaus de lira ordinis minorum theologus reputatus CCXXI
Nicolaus florentinus medicus recommendatus CCXXXVI
Nicolaus euboicus ſagundinus ep̄s vir prudens CCXLV
Nicolaus de tolleto ordinis heremitaꝝ ſcti auguſtini pater CCXLVI
Nicolaus papa quintus humili loco ⁊ familia natus folio CCXLVI
Nicolaus de cuſa romane eccleſie cardinalis folio CCLII
Nicolaus perotus rhetor proclamatus vide folio CCLII
Niclashauſen in oppido francie oriētalis quidam ſeductor fuit igne concrematus vide folio CCLV
Nigra legio iuſſu imperatoris Friderici tercii diuerſis mortis generibus fuit tradita vide folio CCLVIII
Niniue ciuitatem edificauit aſſur XV
Ninus fuit ſecundus rex aſſiriorum. vide folio XVII
Ninus ampliauit ciuitatem niniue. vide folio XVII ⁊ XX
Ninia fuit quartus rex aſſiriorum XXV
Nyſſe ciuitatis terre ac populi illius deſcriptio folio CLXXXII
NObilitas quibus temporib⁹ fuerit inſtituta ⁊ quare XX
Nobiles. imperatores. reges ⁊ principes quare ſunt inuenti CLXXVIII
Noema filia lamech artem texture inuenit. vide folio X
Noe filius lamech inuenit gratiam coram domino XI
Noe dicit̃ inueniſſe agriculturam cum animalibus XIIII
Noemi fuit vxor elimelech XL
Nomina hominum monſtruoſorum que ſint.

folio XI τ XII
Nomina prouinciarum partis Aſie. vide folio XIII
Nomina prouincie partis europe XIIII
Nomen pape incipiebatur immutari tempore ſergij pape ſecundi CLXIX
Norici qui dicantur vel quis dicatur populus noricus vide folio XCVII C CLII et CCLXXXVI
Norica ſuperior nunc auſtria eſt CXL
Normanni acceperunt fidem illis temporibus vide CLXXII
Normannia vnde accepit nomen CLXXII
Noruegia regio deſcribitur CCLXXXII
Nubes denſiſſime apparuerunt inter florentiam τ ſenam que homines τ iumenta rapuerunt CCXCIII
Numitor rex italie fuit a fratre ſuo de regno eiectus LIII
Nuptias chriſtianorum publice fieri hormiſda papa inſtituit CXLII
Nurnberga vrbs vnde duxit originem vide folio C
Nurnbergam vrbem expugnauit heinric⁹ quintus CXCVII
Obeth fuit de tribu iuda folio XLII
Ochoſias rex iſrahel miſit ad Beelzebub deum accaron ad conſulendum folio XLIX
Ochoſias filius regis ioram octauus regum iuda malum fecit coram domino LII
Occiſi ſunt vna die de iuda centū viginti milia et ducenta milia puerorum LV
Occiſus eſt a filijs ſuis rex ſennacherib vide folio LV
Oculorum priuationem ꝓpter adulterium zaleuctus ſtatuit LX
Oculos ſibiipſi eripuit democritus vt liberius vacaret philoſophie LXX
Occidit ſeipſum empedocles quia animam credidit immortalem LXXI
Ochus duodecimus rex perſarum erat vide folio LXXII
Octauianus auguſtus patre octauiano ſenatore genitus XCIII
Occidit ſeipſam ſophonia propter ſeruandam caſtitatem CXXVIII
Odoacer τ theodricus reges magna habuerunt prelia in italia CXLI
Odo fuit primus pater cluniacenſium vide folio CLXXV
Odilo abbas cluniacenſis CLXXXI
Odo epiſcopus canthuarienſis CLXXXII
Odefredus doctor celeberrimus. vide in folio CCXI τ XIIII
Odericus vir ſanctus de ordine minorum folio CCXXVIII
Olei vſum Minerua primo inuenit vide folio XXVIII
Olimpias prima quando fuerit inſtituta. et a quibus. τ quid ſignificet LIIII
Olda propheteſſa prophetauit euerſionē iheruſalem τ captiuitatem populi. vide folio LV
Olimpias fuit mater alexandri τ occiſa vide folio LXXVI
Oldradus doctor legum optimus. vide folio CCXXVII
Omagirus primo boues ad aratrū iunxit folio XXVIII
Onyas filius Jadi pontifex fuit. vide folio LXXV
Onyas filius ſymonis ſummus pontifex vide folio LXXVII
nias fuit ſummus pontifex LXXIX
Onias pius ſummus pontifex fuit. vide folio LXXIX
Opera dierum creationis II III IIII et V
Opilius macrinus imperator CXVII
Opida quedam in ſuecia ſuperiori facta ſunt ciuitates CXVII
Orbis vel circulus terre quis ſit vide folio XII τ XIII
Oratio ezechie τ yſaie quid effecerit. vide folio LV
Origenis magni pater fuit Leonides vide folio CXVI
Origenes preſbiter eccleſie alexandrine omnium theologorum ſui temporis princeps folio CXVII
Ordines per interualla conferendos τ quibus conferri poſſint vide CXXXI
Ordo cruciferorum a quo incepit. vide folio CXXXII
Ordo cruciferorum hic fuit reſtitutus. vide folio CCVII
Ordinari non debent in clerum aliquo carētes membro ſtatuit papa Anaſtaſius. vide folio CXXXIII
Oroſius fuit diſcipulus Auguſtini. vide folio CXXXVIII
Ordo beati Benedicti hic habuit ortum vide folio CXLIIII
Ordo vallis vmbroſe quando τ per quem fuerit inſtitutus CXC
Ordo grandimōtenſis hic habuit initium folio CXCII
Ordo canonicorum regularium hic floruit vide folio CXCIII
Ordo carthuſienſium a brunone ſumpſit initium CXCIIII
Ordo ciſtertienſis hic habuit principium vide folio CXCV
Ordo templariorum militum habuit hic initium CXCVII
Ordo heremitarum ſancti auguſtini hic incepit CCIII
Ordo humiliatorum hic ſumpſit initium vide folio CCV
Ordo predicatorum τ minorum illis temporibus inſtituitur CCIX
Ordo cluniacenſium quando incepit. vide folio CLXXV
Ordo fratrum theutonicorum illis temporib⁹

habuit ortum CCX
Oratio ſub his verbis. Dulce nomen domini noſtri Jheſu chriſti ⁊c. cuius ſit virtutis vide CCXV
Ordo carmelitarum hic initium habuit vide folio CCVII
Orientalia loca ſunt per ſoldanuz oppreſſa folio CCXIX
Ordo celeſtinorum hic ſumpſit initium vide folio CCXIX
Ordo ſeruorum ſumpſit hic principium. vide folio CCXIX
Ordo templariorum eſt illis temporibus extinctus CCXXI ⁊ XXII
Ordinis rhodiorum militum principium vide folio CCXXIII
Ordo militum iheſu chriſti hic incepit vide folio CCXXVI
Ordo Jnieſuatorum hic habuit initium folio CCXXXI
Ordo nouus canonicorum regularium floruit illis temporibus CCXXXI
Ordo ſancte brigide hic ſumpſit initium. vide folio CCXXXII
Ordo monachorum alborum montis oliueti hic cepit inicium CCXXXVII
Ordo nouus mendicantium ſub titulo beati Auguſtini hic inceptus eſt CCXXXVII
Ordo nouus canonicorum regularium ⁊ congregatio ſancte iuliane cepit initium vide folio CCXXXIX
OSy ſacerdos fuit de ſemine Aaron. vide folio XXXVII
Oſſa Joſeph ex egypto in iudeam per hebreos ſunt tranſlata XXVII
Oſee propheta primus de duodecim mittitur contra decem tribus LII
Oſias filius amaſie regis fuit duodicimus regum iuda LV
Os inferni abſorbuit marcum thurcium. vide folio LXX
Oſſa helizei ſunt tranſlata in alexandriam vide folio CXLI
Oſwaldus rex normannorum erat. vide folio CLIIII
OThoniel iudex populi iſrabel redarguit populum ſuper mala ſua XXX
Otto octauus romanorum imperator. vide folio CVI
Onilie pater quis fuerit CXXXIX
Othmarus abbas vir ſanctus CLXII
Otto dux ſaxonum recuſabat imperium. vide folio CLXXIIII
Otto primus rex romanorum CLXXVII LXXVIII ⁊ LXXIX
Otto ſecundus primi ottonis filiꝰ imperator. folio CLXXXI
Otto tercius ſecundi ottonis filius imperator folio CLXXXI
Otto epiſcopus bambergenſis fuit ⁊ ſueuus. folio CXCVIII
Otto quartus imperator dux ſaxonie erat. folio CCVII
Othomannus princeps fuit turchorum. vide folio CCXXVIII
Oſee fuit vltimus rex iſrabel. ⁊ tranſlatus eſt iſrabel in aſſirios LIII
PAcem dari populo leo ſecundus papa ſtatuit vide folio CLVI
Pacificati ſunt lodouicuſ imperator ⁊ andaliſiuſ dux beneuentanus CLXXI
Paduam vrbem ecellinꝰ valde oppreſſit. vide folio CCXIII
Paleſtini vnde ſint exorti XIIII
Palleum ab eccleſia archiepiſcopum non redimere ſtatuit papa leo ſecundus CLVI
Palatini principes vnde traxerunt ab illo tempore originem vide folio CCXXV
Pallei libellum confecit Johannes papa quintus vide folio CLVI
Pamphilus preſbiter fuit grecus. vide in folio CXXVI
Panes facere ⁊ fruges molere docuit ceres folio XXV
Panes facere ⁊ ſemina terre cōmittere docuit ⁊ yſis egyptios XXIX
Panecius philoſophꝰ claruit illis temporibꝰ. folio LXXXII
Panthalion vir fuit illuſtris CCXXV
Pannonia que pars terre olim dicebatur. vide folio CXXXVIII
Paphlagonia venit a riphat filio Gomer folio XVI
Papia ciuitas vnde traxit originem. vide folio LXXIIII
Papias iheropolitanus epiſcopus. vide folio CXII
Paphuncius abbas fuit CXXXIII
Pape electionem quomodo ſtatuerit conſtantinus CLVI
Pape ſiue pontifices romani illis temporibuſ a veſtigijs ſancti petri maxime diſceſſerant. folio CLXXIII
Papa mortuus venerabatur ab ymaginibus templi CLXXIII
Pape electio multa mala intulit rome his temporibus propterea fuit tranſlata ad imperatores CLXXVIII
Papa Johannes quindecimus cepit elargiri amicis ſuis bona eccleſie ſic ⁊ modo faciunt pape CLXXX
Papa fuit creatus clemens epiſcopus bambergenſis vide folio CLXXXVIII ⁊ LXXXIX
Papa eligebatur epiſcopus eyſtetenſis. vide folio CXCI
Papa excommunicauit heinricum quartū imperatorem CXCII
Papa gibernus creatur per imperatorem heinricum quartum in germania CXCII et XCIII
Papatum curauit emere felix quintus alias amedeus vocitatus CCXLIIII
Paradiſus quatuor habet flumina VII
Paradiſus in quo loco ſit ⁊ quis illius decor.

vide folio VIII ⁊ XIII
Paris vel dictus alexander frater fuit hectoris folio XXXVII
Pariſius regia ⁊ indita vrbs poſt Troyanum excidium habuit initium XXXIX
Paſcalis papa primus patria romanus. vide folio CLXVII
Paſcalis ſecundus papa natione ytalus. vide folio CXCVI
Patauina vrbs a quo fuerit condita vide in folio XLIIII
Patrimum vnum ſolum habere in baptiſmo ſtatuit papa higinus CXI
Patricius epiſcopus inſulam hibernie ad fidē conuertit CXLV
Patauia vrbs quomodo fuerit decorata vide folio CXCIX Et quis edificauerit eas folio CCLXXXV
Patauium ciuitas magne potentie venit i manus venetorum CCXXXVII
Pauper fuit ariſtides philozophus vt ſumptu ſuo ad ſepulturam nequiuit efferri. vide folio LXXI
Paupertatem commendauit anaxagoras vide folio LXXI
Pauli apoſtoli vita ⁊ conuerſio que fuerit vide folio CIII
Pauli decapitatio quando fuerit facta vide folio CIIII
Paulus patauinus vir permultum doctus folio CXVII
Paulus ſamoſatenus epiſcopus. vide in folio CXXII
Paulus primus heremita apud inferiores thebaidam CXXXI
Paula matrona romana ⁊ iheronimi diſcipula CXXXV
Paulus primus papa natione romanus. vide folio CLXIII
Paulus longobardus diaconus CLXVI
Paulus venetus theologorum ⁊ philozophorum princeps CCXXXVII
Paulus ſecundus papa patria venetus. vide folio CCL
PEcunias erogauit alijs imperator Sigiſmundus CCXL
Pediculi vermes corroſerunt corp⁹ Arnolphi imperatoris CCLXXIII
Pelagius monachus ⁊ peſſimus hereſiarcha vide folio CXXXV
Pelagius primus papa natione romanus folio CXLVI
Pelagius ſecundus papa patria romanus folio CXLVI
Peruſia vrbs a quibus fuerit condita vide folio XLVIII
Periander corinthus philozophus ſeptimus de ſeptem ſapientibus LIX
Perſarum regnum quando cepit initium vide folio LXVIII
Perſarum regio vbi ſit ⁊ vnde habeat nomen vide folio LXVIII
Perſis ſecundus fuit octauus rex perſarum folio LXXII
Permenides fugit hominum conſortia vide folio LXXII
Perſecutio prima chriſtianorum quando incepit CIIII
Perſius flaccus aulus CV
Perſecutio ſecunda chriſtianorum fuit: vide folio CVIII
Perſecutio tercia chriſtifidelium habuit initium folio CX
Perſecutio quarta eccleſie fuit tempore marci. folio CXII
Perſecutio chriſtianorum quīta iuſſu ſeueri imperatoris CXVI
Perpetua ⁊ felicitas virgines ſancte CXVI
Perſecutio eccleſie ſexta poſt neronē mouit imperator maximinus CXIX
Perſecutio eccleſie ſeptima poſt neronem fuit. folio CXX
Perſecutio xpianorum octaua fuit iuſſu valerij vide CXXI
Perſecutio chriſtianorum nona iuſſu aureliani vide CXXII
Perſecutio in chriſtianos decima CXXIII
Peregrinatio valde mirabilis orta eſt illis temporibus CCXIIII
Peregrinatio ⁊ hominum concurſus fuit illis temporibus in niclaſzhauſen CCLV
Peſtis permaxima fuit iſtis temporibus vide folio CXXI
Peſtilentia magna agebatur ⁊ iſtis temporibus vide CL
Peſtis permaxima iſtis diebus fuit per totam ytaliam CCXXVIII
Peſtis fuit ⁊ alijs temporibus CCXXX
Peſtis ingens orta fuit temporibus iſtis vide folio CCXLVIII
Peſtis alia fuit ex ſolis eclipſi iudicata vide folio CCLV
Petrus primus papa apoſtolorum princeps. vide CII
Petrus apoſtolus quando fuerit crucifixus folio CIIII
Petronella virgo filia petri apoſtoli CVII
Petrus damianus doctor CXCII
Petrus alphonſus vir ſanctus antea fuit iude⁹ vide folio CXCVIII
Petrus lombardus parieſienſis epiſcopus folio CCI
Petrus comeſtor floruit hoc tempore vide folio CCI
Petrus nouus martir ordinis predicatorum folio CCXIII
Petrus de bellapartita doctor iuris vide in folio CCXX
Petrus de albano conſiliarius, medicus. vide folio CCXXIIII
Petrus vergerius orator erudituſſimus vide in folio CCXLIIII
PHaleg filius heber eius tempore orta fuit confuſio linguarum vide XVI
Pharao amenophis rex egipti iuſſit pueros ſubmergi vide folio XXVII
Pharao bochoris rex egypti contradixit moyſi poſtea fuit in mari ſubmerſus, vide in fo-

lio XXVII
Phaceya regē iſrahel percuſſit phacee ⁊ regnauit poſt eum LIII
Phacee regem iſrahel percuſſit ozee ⁊ regnauit pro eo LIII
Phaleris agrigentinus tyrannus ⁊ orator floruit illis temporibus LVI
Phariſeorum ſecta quando habuit initium vide folio LXXXVIII Et folio XCVI Et qui dicebantur phariſei ibidem
Pharao mephres rex egypti exaltauit Joſeph propter ſomniorum interpretationem. vide folio XXVII
Pheldas fuit ſeptimus filius nachor vide folio XX
Phenenna fuit vxor helchane patris ſamuelis vide XLI
Pherecides philozophus ſcripſit de natura et dijs LXI
Philiſtei vnde ſint exorti vide XIIII
Philiſtijm fuere a tyſum filio meſſaraym. vide folio XIIII
Phinees ſacerdos filius eleazari percuſſit vnū ex filijs iſrahel fornicantem ad mortem vide folio XXXVII
Phiſicus maximus fuit mercurius vide in folio XXVIII
Phinees ſacerdos populi iſrahel. vide in folio XLI
Philo iudeus in greca lingua doctiſſimus folio LXXXV
Philo iudeus vir quidem diſertiſſimus ⁊ a petro ad fidem conuerſus XCVII
Philippus apoſtolus domini cruci eſt affixus folio CV
Philippus imperator cum filio ſuo Philippo imperauit CXIX
Philippus bardanus imperator erat vide folio CLXI
Philippus rex francorum iheruſalez impugnauit CCIIII
Philippus imperator frater heinrici imperatoris CCVII
Philippus rex lodouici regis filius vide in folio CCXV
Philippus rex francorum iſte fuit. vide in folio CCXVIII
Philippus rex francie commiſit bellum atrociſſimum cum rege anglie CCXXVII
Phoca imperator Conſtantinopolitanus vide folio CXLIX
Phoroneus primus in grecia leges inſtituit. folio XXIX
Phriſia regio deſcribitur CCLXXXIII
Phuth ſecundus filius cham a quo fuere phutenſes XIIII
Phul fuit rex aſſiriorum maxime conturbauit terram LV
PIcus ſaturni filius primus rex laurentuz fuit ⁊ bellator egregius XXXV
Pictor fuit zeuſis heracleotes LXXI
Picturam primo ſtuduit Plato. vide in folio LXXIII
Pipinus auſtrie vel auſterie dux. vide in folio CLVIII
Pipinus iunior caroli marcelli filius rex francie ⁊ burgundie CLXV
Pipinus duos habuit filios carolum ⁊ carolomannum CLXVII
Pipinus caroli magni filius ⁊ italie rex. vide lio CLXVIII
Piſa vrbs vnde cepit originem. vide in folio XLV
Piſtori ſeruiuit plauto LXXXIIII
Piſcis quidem captus fuit effigiem leonis habens CCXVII
Piſanus bartholomeus iuris doctor. vide folio CCXXVIII
Piſe ciuitas venit in manus Florentinorum vide folio CCXXXVII
Pitacus fuit quartus de ſeptem ſapientibus vide folio LIX
Pitagoras philozophus fuit ⁊ muſicus. vide folio LXI
Pius papa natione ytalus CXI
Pius papa ſecundus natione italus vide in folio CCL
PLato philozoph⁹ clariſſim⁹ floruit iſtis temporibus LXXIII
Platina hiſtoricus abbreuiator apoſtolicus. vide CCLII
Plautus poeta comicus LXXXIIII
Plinius ſecundus nouocomenſis philozoph⁹ orator ⁊ hiſtoricus CXI
Plotinus philozophus platonis diſcipulus. vide LXXIIII
Plutharchus phūs et hiſtoricus eloquentiſſimus CXI
Pluuia raro habetur in Egypto. vide in folio XVIII
POgius Florentinus orator facundiſſim⁹ claruit CCXLII
Policarpus iohannis apoſtoli diſcipulus folio CXIIII
Polonia Sarmatica deſcribitur. vide in folio CCLXXIX
Pompeyus maximus romanorum imperator vide LXXXVI
Pontifex primus fuit leui filius iacob vide folio XXV
Pontifex fuit merari. Deinde Gerſon. Inde Caath ⁊c̄. XXV
Pontifex fuit Aaron ⁊ eius filiꝯ eleazar vide folio XXIX
Pontifices in iſrahel fuerunt tanq̄ reges vide folio LXIIII
Poncius pilatus procurator iudee vir callidus vide XCV
Pontifices Iudeorum qui fuere. vide in folio XCVI
Poncianus papa natione romanus. vide in folio CXVI
Poncion martir in vtero matris deo fuit elect⁹ vide CXIX
Popilia virgo veſtalis LXIX
Porcella quedam enixa eſt caput hominis habens CXCVIII

Poꝛtenta plura apparuerunt annis illis. vide folio CCVIII
Poꝛtugalia regio que ſit ⁊ qui pꝛincipes illius vide CCXC
Poꝛphirius athenienſis philoſophus vide in folio CXVIII
Poſtumus conſul fuit romanus. vide in folio LXIX
Poſſidonius philoſophus ſtoicus vide in folio LXXXII
PRaxedis virgo ſanctiſſima. vide in folio CXIIII
Praga ciuitas in bohemia quando habuit initium CCXXIX
Praga olim erat ſubiecta epiſcopo maguntino vide CCXXIX
Precepta ſunt triplicia moꝛalia ſcilicet. iudicialia ⁊ cerimonialia XXX
Preſides ſyrie qui fuerunt LXXXVII
Predia ⁊ fundos recepit eccleſia ex conceſſione vrbani pape pꝛimi CXVI
Prelatus apud indos communiter dicitur preſbiter iohannes CXCVII
Prelia plura fuerunt tempoꝛibus iſtis vide in folio CXCVIII
Primus ⁊ felicianus romani viri religioſi vide folio CXXVI
Priſcianus grammaticus eruditiſſimus vide i folio CXLIII
Principes quando poſſint facilius ſaluari vide folio CCXLIIII
Prouincie in affrica que ſint XIIII
Prouincie europe que ſint XIIII
Prouincie aſie que ſint XIII
Prouincie gentium habent ſua vocabula ex filijs noe XIIII ⁊ XV
Prometheus vir acutiſſimi ingenij foꝛmauit ſimulachꝛa hominum de terra quaſi viua vide folio XXVIII
Prophetauerunt Gath Nathan ⁊ aſaph tempoꝛe dauid XLVII
Propheta ſemeias pꝛophetauit illis tempoꝛibus XLVIII
Pꝛopheta abdo pꝛophetauit contra vitulos aureos XLVIII
Prophetauerunt iſti tres Hieu Elieſer ⁊ Oziel cum Aſaria regibus Juda. vide in folio XLIX
Propheta anani increpauit aſa regem iudeorum vide XLIX
Prochas ſiluius filius auentini rex fuit ytalie folio LIII
Prodigia multa facta ſunt anteq̃ fierent romanoꝛum grauia bella LXXXV
Prodigia in chꝛiſti natiuitate multa ſunt viſa. vide XCIII
Procuratores Judee qui fuerant XCV
Proceſſus ⁊ martinianus romani milites vide folio CVII
Probus romanoꝛum imperatoꝛ vir conſpicuꝰ vide CXXIII
Proba mulier adelphi conſulis romani vxoꝛ. vide CXXXVI
Prodigia multa apparuerunt illis tempoꝛibꝰ futura mala ſignificantia vide in fo. CLI et CLXXIX
Item ⁊ alia pꝛodigia tempoꝛibus iſtis vide folio CLXXXVI
Prodigia ſimiliter daruerunt iſtis diebus vide folio CCIII
Prophetizantes ſepe ſunt decepti. vide in folio CCXXXIIII
Pꝛodigia illuxerunt iſtis tempoꝛibus mala futura indicabant CCL
Prudentius poeta vir chꝛiſtianus. vide in folio CXXXIIII
Pruſſia per que media venit ad fratres theutonicoꝛum CCIX
Pruſſia pꝛouincia deſcribitur CCLXXXI
PSalmos alternis vicibus decantandos papa damaſus ſtatuit CXXXI
PTolomeus lagi fuit filius ⁊ poſt alexādrū magnum pꝛimus rex in egypto vide in folio LXXVI
Ptolomei dicebantur omnes reges egypti. vide folio LXXVI
Ptolomeus philodelphicus rex egypti fuit. vide folio LXXVI
Ptolomeus philopatoꝛ quartus rex egypti vide folio LXXVIII
Ptolomeus epiphanes rex egypti. vide in folio LXXX
Ptolomeus philometoꝛ rex egypti vide in folio LXXX
Ptolomeus euergetes Phiſton ſiue Sother. Alexander reges egypti LXXXII
Ptolomeus dioniſius filius ariſtoboli vide in folio LXXXIX
Ptolomeus philoſophus ⁊ inſignis aſtrologus vide in folio CXIIII
PUgna eſt commiſſa in eccleſia maguntina vide in folio CLXXXIX
Puluinaria pꝛimo inuenit ſardanapallus rex aſſirioꝛum LV
Pullus gallie quadrupes natus eſt vide in folio CXCVIII
Pueri mittebantur cum ſuis patribus per romanos ad conſilium ſenatus LXXVI
QUadrigam inuenit pꝛimꝰ in grecia ericthonius athenienſium pꝛinceps vide in folio XXXIIII
Quadratus athenienſium epiſcopus CXII
Quatuoꝛ coronati vide in folio CXXV
Queſtiones a nautis ſactam homerus non potuit exponere XLIII
QUintus turcius daruit illis tempoꝛibus. folio LXXVI
Quintus cincinatius dictatoꝛ romanus. vide folio LXXVI
Quintus ſabius conſul romanus. vide in folio LXXXI
Quintilianus rhetoꝛ ⁊ philoſophus celeberrimus vide CVI
Quirinus epiſcopus vir ſanctus CXII
Quiricus romanus patricius ⁊ martir vide in

folio CXVIII
Quirinus romanus tribunus CXXII
Quintus gallus miles CXXVI
Quiriacus epiſcopus ihieroſolimitan⁹ vir ſanctus CXXXII
RAbanus monachus natione germanus CLXIX
Rachel ſecūda filia laban vxor iacob diu ſterilis tandem genuit duos filios folio XX
Racherius epiſcopus veronenſis CLXXXII
Radegundis regina francie fuit CXLVIII
Raguſar rex babilonie LXV
Raphahel fulgoſius iuriſconſultus excellentiſſimus CCXLII
Raymundus generalis magiſter predicatorum vide CCXI
Raynerius piſanus ordinis predicatorum vir ſanctus CCXXI
Raſis fuit medicus recommendatus. vide folio CXCIII
Ratiſpona ciuitas vnde cepit initium vide folio XCVII
Rauenna ciuitas a quo ſit aucta. vide in folio CXLII
REbecca fuit vxor Iſaac XX
Rechab de Jetro cognato moyſi deſcendit ⁊ fuit conuerſus ad iudaiſmum. vide in folio XXXIIII
Reformata ſunt plura monaſteria illis temporibus CCXXXIX
Regiones europe que ſint XIII
Regum aſſiriorum cathalogus habetur. vide folio XVII
Regni initium nemroth fuit Babilon. vide in folio XVII
Regna plura erigebantur iſtis temporibus. regnum ſcilicet ſcitharum. maſitagetarum. ſichimorum. egiptiorum XVII
Regna inter cetera clariora ſunt aſſiriorum ⁊ romanorum XVII
Regnum ſchitarum in regione ſeptentrionali ſumpſit initium XVIII
Regnum aſſiriorum qñ ſumpſit initium. vide folio XVIII
Regnabant in regno amazonum mulieres vide folio XVIII ⁊ XIX
Regine amazonum que fuerunt XIX
Regnum egiptiorum quando habuit initium et primus rex fuit Soros XVIII
Regnum ſiciomorum quando habuit initium et primus rex fuit egilaeus XVIII
Regnum venit ad romanos a regno ſiciomorum XVIII
Regnum hiſpaniarum quando incepit vide folio XXIIII
Regnum bohemorum quando habuit initium. vide XXIIII
Regina aſſiriorum fuit Semiramis. que ſub ſpecie viri rexit XXV
Reges italie quando inceperunt regere. vide in folio XXXV
Regia tribus deſcendit a iuda filio Jacob vide folio XXV
Reges ſichimorum qui fuere XXVI
Regnum Arginorum ſiue grecorum quando habuit initium ⁊ quis in eo fuit primus rex vide XXVII ⁊ XXIX
Regnum lacedemoniorū illis temporibus oritur XL
Regnū chorinthiorum hic cepit initiū XL
Regnum ſichimorum ceſſauit tempore heli ſacerdotis XLII
Regnum athenienſium hic finitur XLIII
Regnum latinorum ⁊ italorum que ſint XLV
Regio anglie que ſit XLVI
Regina ſabba prophetiſſa venit audire ſapientiam ſalomonis XLVI
Regnum arginorum accepit nomē ab argo ei⁹ rege quarto XXIX
Reges iſrahel vide plures XLVIII
Regnum iuda quando habuit initium. vide in folio XLIX
Reges italie poſt ſiluium omnes dicebātur ſilnij XLIX
Reges ſirie turbauerunt illis diebus reges iſrahel L
Regnum albanorum ⁊ italorum vnum eſt vide folio XLVI ⁊ LII
Regnum iſrahel valde fuit contritum ſed p Jeroboam reſtitutum LII
Regnum iſrahel fuit iſtis temporibus ſine rege vide LIII
Regnum iſrahel poſt ozee regem tranſlatum ē in regnum aſſiriorum LIII
Regnum macedonum incepit temporib⁹ iſtis. et quis fuerit primus rex. q̄nti temporis durauit vide folijs LIII ⁊ LIIII
Regnum medorum a quo habuerit principium et ad que regna ſit tranſlatum LIIII
Regnum lidorum a quo habuit initium. q̄nti temporis durauerit vide ⁊ illius reges in folio LIIII
Regnum iſrahel ceſſauit illis temporibus. vide folio LV
Regnum iuda fuit iſto tempore ſine rege. vide folio LV ⁊ LX
Regnum latinorum ſiue albanorum hic perdit nomen ⁊ dicitur romanorum regnum. vide folio LVI
Regnū aſſiriorum hic defecit LXII
Regnum medorum quando defecit LXIII et LXVIII
Regnum perſarum quando incepit LXVIII
Et quis fuit rex primus perſarum ibidem.
Reges ſirie qui fuerunt quando ⁊ habuit initium vide LXXV
Regna alexandri quomodo poſt mortem ſuam fuerunt diuiſa LXXV ⁊ LXXVI
Reges egipti omnes dicebantur ptolomei. vide folio LXXVI
Regnum ſirie ceſſauit illis temporibus ſimiliter ⁊ aſie LXXXVII
Regnum egiptiorum quando ſit euerſum vide folio LXXXIX
Regnum ⁊ ſacerdotium iudeorum quando ſit

deſtructum XC
Regnum iudeorum erat in quatuor tetrarchas diuiſum XCVI
Regnum italicum a conſtantinopolitano iugo per longobardos eſt ablatum CXLVII
Et in eodem conſtituti ſunt magiſtratus dicti exarchatus ibidem
Regis bauarorum filiam rex longobardorum duxit vxorem CL
Reges longobardorum qui fuerãt CLV
Reges thuringie qui fuerant CLV
Regis bauarie filiam Iuſtinianus imperator duxit vxorem CLVIII
Regnum theutonicorum dicebatur francia orientalis CLXXIII
Reges ytalie qui fuerant CLXXVI
Reges quare ſint inuenti CLXXVIII
Regnum tartharorum hic cepit initium vide ĩ folio CCVII
Regni Carrarienſium principium. vide in folio CCXXIIII
Regni Gonzagorum principium. vide in folio CCXXVII
Regni ottomannorum turchorum principium vide CCXXVIII
Religioſa ſtirps cepit initium iſtis temporibꝰ a rechab XXXIIII
Religio dealbatorum hic incepit quorum maximus fuit numerus in italia CCXXXV
Remus ꝛ Romulus fuerunt filij rhee. vide in folio LIII
Remus ꝛ Romulus quomodo fuerunt nati et enutriti LVI
Remigius epiſcopus ramenſis CXL
Remigius epiſcopus antiſiodorenſis. vide in folio CLXXIII
Rhenenſes germanie ſuperioris populi ſunt. vide CCLXXXVII
Reuocatio actuum priorũ pontificum per ſucceſſores incepit tempore Steffani ſexti. vide folio CLXXII
Reu vel Ragau filius Phaleg. cuius tempore multa fuerunt deſtructa templa. vide in folio XVI
Rex Aſſiriorum primus fuit Belus. vide in folio XVII
Rex Aſſiriorum ſecundus fuit Ninus. vide in folio XVII
Rex primus ſcitharum fuit thanaus vide in folio XVIII
Rex aſſiriorum quartus fuit Ninia. ꝛ quintus fuit arius XXV
Rex primus Italie fuit ianus XXXV
Rex decimusſeptimus ꝛ vltimus Athenienſium fuit Codrus XXVII ꝛ XLIIII
Rex primus lacedemoniorum fuit Euriſteus. vide XL
Rex primus iudeorum fuit Saul XLI
Rex albanorum fuit Aſtanius XLIII
Rex in iſrahel ſecundus fuit dauid. vide in folio XLVI
Rex primus Hebreorum fuit Dauid. vide in lio XLVI ꝛ XLVII
Rex ſecundus Hebreorum fuit ſalomon. vide folio XLVI
Rex ytalie aremulus poſuit preſidium albanorum vbi nunc roma eſt LIII
Rex romanorum ſecundus fuit Numapompilius. vide ꝛ reges ceteros LVI
Rex primus babilonie fuit merodach. vide in folio LXII
Rex perſarum vltimus fuit darius filius Arſani LXXII et LXXV
Rex Macedonum. xxiij. Philippus multa fecit prelia CLXXIIII
Rex anglorum ſiue brittannorum fuit Lucius vir ſanctus CXV
Rex Gothorum radagaſus italiam ferro ꝛ flãma vaſtabat ꝛ tandem captus fuit vide in folio CXXXV
Rex Vandalorum fuit Genſericus. vide in folio CXXXVII
Rex hunorum attila multas deuaſtauit regiones, dicebatqꝫ ſe dei flagellum. vide in folio CXXXVII
Rex vltimus oſtrogothorum fuit Totila ꝛ tãdem in regem Gothorum conſtitutus. vide in folio CXLV
Rex viſigothorum hermigildis fuit occiſus ꝓpter fidem catholicam. vide folio CXLIX et L
Rex longobardorum multas italie obtinuit ciuitates. regem Francorum expulit. vide folio CL
Rex cretenſis fuit ſaturnus pater Iouis. vide folio XXXV
Rex vltimus longobardorum Deſiderius fuit folio CLXVI
Rex Burgundionum fuit Rudolphus. vide ĩ folio CLXXIII
Rex Francorum fuit Ludouicꝰ ex genere Caroli magni CLXXXI
Rex Francie nonus fuit Hugo. vide in folio CLXXXII
Rex hungarie Steffanus fuit vir ſanctus. vide in folio CLXXXVIII
Rex primus iheroſolime fuit Gotfredus. Et qui poſt eum vide in folio CXCVI XCVIII XCIX CCIII ꝛc.
Rex fuit egipti ſaladinus vir magne prudencie vide in folio CCV
Rex ſicilie fuit Manfretus CCXIII
Item ꝛ Carolus CCXV ꝛ XVIII
Rex Francie fuit Ludouicus vir ſanctus. vide in folio CCXII
Rex bohemie quando primo nomen regis acceperit CCXXIX
Richoldus dux Friſonum erat CLXII
Richardus de ſancto victore vir ſanctus vide ĩ folio CC
Richardus imperator a quibuſdaꝫ electus nõ tamen confirmatus CCXIIII
Richardus puer a iudeis martiriſatus. vide in folio CCVII
Richardus de media villa doctor. vide in folio CCXXII
Riphat alias riphaa filius Gomer a quo fuere paphlagones XVI

Riſit zoroaſtes philozophus die ſue natiuitatis XXII
Roboam habuit vxores. xviij. cõcubinas. xxx filios. xxviij. ⁊ falias. xl. fo. XLIX
Robertus rex francie CLXXXVIII
Robertus abbas vir ſanctus CXCV
Robertus rex ſicilie erat CCXXIII
Robertus rex apulie andream nepotem ſuum in regnum inſtituit CCXXV
Robertus de licio ordinis minorum profeſſor vide CCLII
Rochus natione narbonenſis chriſti confeſſor vide CCXXVII
Rodium vrbem turchus cum exercitu ſuo petijt ſed viſionis miraculo eſt repulſus vide in folio CCLVI
Rodis venit a dodamyn filio iauan vide in folio XVI
Rolandus palatinus comes nepos Caroli. vide CLXVII
Roma eſt condita certo in loco vbi quondam ytalus rex ciuitatẽ condiderit XXXIIII
Roma a quibus ſit condita LVI et LVII
Romani regni principium quando fuerit. vide in folio LVI
Romani conſules quando inceperunt ⁊ quare fuere ⁊ que illorum nomina LXIX et LXXVI
Romani nouam inſtituerunt dignitatem dictatoꝛ appellatam LXIX Et nomina ipſorum dictatorum LXXVI
Romani poſt conſules elegerunt decemviros qui totam regerent ciuitatem LXX
Romani fecerunt ſibi leges. xij. tabularum vide LXX Fecerunt ⁊ ſibi tribunos ⁊ ediles ibidem
Romani principes dicebantur ceſares a Julio deinde auguſti ab auguſto XCIII
Romanus miles ⁊ martyr CXXI
Romana res regebatur tribus imperatoribus tempore magni conſtantini CXXIX Deinde regebatur ſub vno auguſto ⁊ tribus ceſaribus ibidem
Romanum imperium quando fuit diuiſum vide ſub marciano CXXXVII
Romanum imperium multis priuabatur prouincijs iſtis temporibus CXL
Romanus papa patria romanus. vide in folio CLXXII
Romam valde oppreſſit otto primus vt modium furfuris triginta aureis venundabatur. vide CLXXVIII
Romani habuerunt quatuor gradus maiorum ſuorum. rex. dictator. imperator ⁊c. vide folio LXXXV
Romam ductus eſt in aſino cum magno ſcandalo Burdinus antipapa CXCVII
Romanum imperium non habuit imperatorẽ ad aliquot tempus ex electorum diſcordia vide folio CCXII et XIIII
Rotharis rex longobardorum CLV
Rudolphus rex ytalie dux burgũdie ⁊ francorum rex CLXXVII
Rudolphus dux ſaxonie eligitur rex in forchẽ vide CXCII
Rudolphus romanorum imperator electus vide folio CCXVI
Rudolphus imperator plures dedit libertati. vide CCXVII
Ruffus miles clariſſimus CXXVI
Ruffinus aquilegienſis presbiter. vide in folio CXXXVI
Rupertus epiſcopus ex regia ſtirpe Francorũ ortus CLII
Rupertus bauarie dux imperator electus vide in folio CCXXXVI
Ruſſia prouincia ⁊ eius conditio deſcribitur. vide CCLXXX
Ruth fuit genere moabitides XL
Sabatha filius chus a quo ſabatheni XIIII
Saba a filius regma a quo arabes XIIII
Saba filius Chus a quo ſabei XIIII
Saba regina venit audire ſapientiam Salomonis vide in folio XLVI
Sabaudia regio vbi ſit ⁊ quis gentis illius primus dux CCLXXXVII
Sabaudie principes dicebantur comites. ſed ceſar Sigiſmundus fecit illos duces vide in folio CCXLII
Sabadardacus rex erat Babilonie. vide in folio LXV
Sabina illuſtriſſima mulier CXII
Sabellius hereticus a quo ſabelliani. vide in folio CXXI
Sabbato ieiunare ſtatuit papa innocentius vide in folio CXXXIII
Sabinianus papa cuius patria ignoratur vide in folio CXLVIII
Sacerdos aaron quomodo fuerit veſtitus. vide in folio XXXIII
Sacerdotalis tribus deſcendit a leui, vide in folio XXV
Sacerdotium quando fuerit tranſlatum a filijs eleazar Heli primus de filijs Jthamar arripuit XL et XLI
Sacerdotium ſibi vi vſurpauit Oſias ⁊ adolere voluit incenſum LV
Saccum habuit ad panes Dyogenes. vide in folio LXXIIII
Sacramento eukariſtie quidam non fecerunt reuerentiam ideo perierunt in ponte. vide folio CCXVII
Sadoch de linea xpi erat LXV
Saducei qui dicebant XCVI
Saffeus decimuſnonus rex aſſiriorum vide in folio XXVIII
Sanguis chriſti effluxit ex quadam chriſti ymagine CLXVIII
Sanguis pluit per tres dies illis temporibus folio CLXXI ⁊ LXXXII
Sanguinis fons effluxit Genue futuram ſignificans calamitatem CLXXVI
Sãguis pluit e celo illis tpibus CXCVIII
Sali q̄ ẽ caynan filius arphaxat XVI

Salomon filius naaſon dux in tribu Juda. vide folio XXXIIII
Salomon fuit filius dauid regis ex Berſabea vide XLVI
Salomon quando edificauit templum. vide in folio XLVI
Salmanaſar rex aſſiriorum trāſtulit iſrabel in aſſirios LV
Salon philoſophus ſecundus de ſeptem ſapientibus dedit legem athenienſibus LIX
Salathiel fuit filius ieconie LXIIII
Saluſtius romanus hiſtoricus ⁊ philoſophus vide XCII
Saluator cum ſuis diſcipulis floruit vide in folio CI
Saltzburga ciuitas quando ſit condita vide in folio CLII
Saltzburga quondam dicebatur Jmauia id ē helffenburg XCVII
Salue regina hermannus contractus compoſuit vide CLXXXIX
Saladinus fuit rex egipti CCV
Samarites filius chanaan a quo fuere ſirie. vide folio XIIII
Sampſon fuit vltimus rex in iſrabel XLI
Et quid mali philiſteis fecerit vide ibidem.
Sacerdos ſacerdos ⁊ propheta domini. iudex ſuper iſrabel filius helchane XLI
Samaritani vnde dicantur LXXV
Sampſon epiſcopus dolenſis claruit ſanctitate vide CXLVIII
Sanctus. ſanctus quis dicere ſtatuit in miſſa. vide CXLI
Sāgar iudex populi iſrabel plures occidit philiſteos vomere XXX
Sapho poetiſſa inuenit plectrum LXI
et LXXI
Sarmatia venit ab aſtanes filio gomer vide folio XVI
Saruch fuit filius ragau XXI
Saray filia aram fuit vxor abrahe vide in folio XXI
Sarraceni venerunt ab Agar iude. vide in folio XXI
Sardinia inſula que ſit XXXVIII
Sardanapallus rex aſſiriorum totus fuit lubricus habitu femineo indutus LV
Sarracenos Conſtantinus quartus fecit imperio tributarios vide in folio CLVII
et LVIII
Sarraceni temporibus iſtis vaſtarunt italiam. vide CLXXI
Sarraceni genuam obſidione preſſam ceperūt vide CLXXVI
Saturnus pater Jouis rex Cretenſis tempore yſaac regnauit XXXV
Saturninus preſbiter et martyr. vide in folio CXXVII
Saul fuit primus rex iudeorum. ⁊ quare fuerit infeſtus dauid XLI
Saxonia magna prouincia germanie deſcribitur CCLXXXII
Saxones contraxerunt amiciciam cum pipino rege Francie CLXV
Saxonicū bellū illis temporibus eſt commiſſum. ⁊ carolus magnus vicit ⁊ illos ad fidē duxit CLXVII
Saxonum principes dicebantur eo tempore reges CLXXVII
Saxones plurimum exaltauit Heinricus primus CLXXIIII
Scauracius imperator fuit CLXVI
Scaligerorū dominij principiū CCXXIII
Sciſma primū romane eccleſie fuit CXVIII
Sciſma ſecundum habuit ortum ab arrianis ⁊ fuit grauiſſimū CXXXI
Sciſma aliud fuit tempore bonifacij pape primi CXXXIII
Sciſma quintū fuit tempore ſimachi CXLII
Sciſma decimum ⁊ vndecimum ſuſtulit Otto primus CLXXIX
Sciſma vigeſimumprimū fuit ſuper paupertate eccleſie CCXXVI
Sciſma vigeſimumſecundum ⁊ omnium peſſimum fuit CCXXXII
Sciſma illud durauit ad. xxiij. annos. an ſcilicet papa eſſet ſupra concilium CCXLII
Scipio affricanus alterius ſcipionis filius vide folio LXXXIIII
Scipio iunior affricanus vir preclarus apud romanos LXXXV
Sclauonici quondam dicebantur illirici vide in folio CXII
Sclaui ſumpſerunt originē ex bohemis ⁊ germanis CLXXI
Schleſia prouincia deſcribitur CCLXXIX
Schlaui receperunt fidem illis temporibus folio CLXXI
Sceptra regum greci dixerunt haſtas. vide folio LVI
Scolaſtica germana ſancti Benedicti. vide in folio CXLIIII
Scotus vir magni ingenij claruit CLXXII
Scotus doctor ſubtilis ordinis minorum folio CCXXI
Scolas arcium liberalium in praga erexit Carolus quartus CCXXIX
Scotia prouincia q̄ ſit vide CCLXXXIX
Scotia inſula que ſit XLVI
Sebaldus confeſſor digniſſimus. vide in folio CLXII
Secundus athenienſis philozophus. vide in folio CXIII
Seductor quidam dixit ſe imperatorem fridericum qui quondam fuit perditus. vide folio CCXX
Seductus eſt rex Jonas blandicijs magnatorum LIII
Sedechias fuit tercius filius Joſie ⁊ vltimus regum iuda ⁊ iheruſalem LX
Sella fuit ſecunda vxor Lamech. vide in folio X
Sellum rex fuit iſrabel ⁊ ſtatim occiſus vide in folio LIII
Sellum pontifex quidam fuit LIII
Seleucus iners rex Syrie erat. vide in folio LXXIX
Selandia prouincia inferioris germanie. vide

vide CCLXXXIII
Seleucus cerannes rex ſirie LXXIX
Sem primus filius noe quinqꝫ protulit filios
e quibus quinqꝫ prodiere gentes. vide in fo
lio XV
Semiramis regina aſſiriorum fuit. vide in fo-
lio XXV
Sennacherib rex aſſiriorum a filijs ſuis eſt oc-
ciſus vide LV
Senatores romulus inſtituit LVI
Sena vrbs a quo fuerit condita LXXX
Seneca ſtoicus philoſophus neronis impera
toris preceptor vide CV
Septem ſapientes qui ſint ⁊ quid docuerant.
vide LIX ⁊ LX
Septuaginta interpretes quomodo legem in-
terpretabantur LXXVII
Sepeliebatur viua minucia virgo propter ince
ſtum. Similiter ⁊ Caponia LXXX
Septem dormientes floruerunt illis tempori
bus CXIX et apparuerunt ite
rum vide CXXXVIII
Sepulchrum domini ſedatum fuit a roſſonis.
vide CCXII
Sequentiam ſancti ſpiritus aſſit nobis gratia
⁊c̄. Robert⁹ rex ꝯpoſuit CLXXXVIII
Serapis fuit tercius rex argiuorum ſiue greco
rum vide XXIX
Seruius tulius romanorum rex. vide LXV
Serpens mire magnitudinis fuit occiſus vide
folio LXXXI
Serapion patria alexandrinus vir ſanctus. vi
de in folio CXX
Seraphia anthiocena virgo ſancta. vide in fo-
lio CXII
Sergius ⁊ Bachus viri nobiliſſimi vide in fo
lio CXXV
Sergius papa natione ſyrus CLVII
Sergius ſecundus papa patria romanus vi-
de in folio CLXIX
Sergius tercius papa natione romanus. vide
folio CLXXIII
Sergius quartus papa patria romanus. vide
folio CLXXXV
Seth tercius filius Ade ⁊ Eue. vide in fo-
lio IX
Seuerus romanorum imperator. vide in fo-
lio CXV
Seuerus ⁊ maximianus imperatores vide in
folio CXXV
Seuerus epiſcopus Treuerenſis. vide in fo-
lio CXLIII
Seuerinus primus papa patria romanus vide
in folio CL
Sextilia virgo de inceſtu conuicta ⁊ eſt viua ſe
pulta LXXVIII
Sextus dominicus caluinus conſul romanus
vide LXXXV
Sextum librum decretalium bonifacius octau⁹
fieri ſtatuit CCXIX
Sibille omnes femine vates a veteribus ap-
pellabantur. vide ⁊ nomina ſibillarum in fo
lio XXXV
Sibilla eritrea floruit temporibus iſtis religio
ſis veſtibus induta LVI
Sibilla helleſpontina claruit iſtis temporibus
vide LXIIII
Sibilla cumana illuxit iſtis diebus. vide in fo
lio LXIX
Sibilla frigia veſte celeſtina induta vide in fo
lio LXXVIII
Sibilla tiburtina floruit hoc tempore. que et
chriſti natiuitatem predixit XCIII
Sicilia inſula quo mundi ſpacio ſit. vide in fo-
lio XXXVIII
Sichimorum reges qui fuerant. vide in fo-
lio XXVI
Sicilie rex fuit Manfredus CCIII
Sydonij fuere a ſydon filio chanaan vide in fo
lio XIIII
Signa magna his temporibus viſa ſunt. vide
in folio CXLVI ⁊ XLI
Signa apparuerunt in celo temporibus iſtis
folio CLVII
Sigiſmundus caroli quarti filius imperator.
vide CCXXXIX
Sigiſmundus omnem pecuniam ſibi oblatam
ſuis in nocte contribuit militibus vt tucius
dormiret CCXL
Signa ante iudicium extremum que eueniant.
vide CCLXIII ⁊ LXV
Siluius poſthumus enee filius rex italie in ſil
ua fuit nutritus XLIX
Silphon megarenſis philoſophus vide in fo
lio LXXXII
Silla patricius conſul romanus vir facundus
et plurimum aſtutus LXXXVI
Siluerius papa natione campanus. vide in fo-
lio CXLIIII
Silueſter papa natione romanus. vide in fo-
lio CXXVIII
Silueſter ſecundus papa natione gallicus. vi
de folio CLXXXI
Silueſter tercius papa patria roman⁹. vide in
folio CLXXXVIII
Simulachra quaſi viua formauit de terra pro-
metheus vir acuti ingenij XXVIII
Simonides poeta claruit iſtis temporibus vi
de in folio LX
Symon filius onye ſummus fuit pontifex fo-
lio LXXVII
Symon ſummus erat pontifex LXXIX
Symon machabei filius tercius iudeorū dux
et pontifex LXXXVI
Symon de caſſia quos confecit libros vide in
folio CCXXXIIII
Symbolum fidei apoſtoli chriſti confecerunt.
folio CII
Symon apoſtolus cleophe filius. vide in fo-
lio CVII
Symbolum in miſſa decantari ſtatuit papa mar
cus CXXVIII
Simplicius papa patria tiburtus. vide in fo-
lio CXL
Simachus patricius et ſenator. vide in fo-
lio CXLI
Simachus papa natione Sardus. vide in fo
lio CXLII

Symeon in columpna. de quo mira referuntur folio vide CXLVI
Syrie regnum qñ habuit initiũ LXXV
Siricius papa natione romanus. vide in folio CXXXI
Siri venîunt ab Aram filio Sem. vide in folio XV
Sisebutus rex visegothorum CL
Sisynnius vel ſoſimus papa natione ſyrus vide folio CLVII
Sixtus papa natione Romanus. vide in folio CXI
Sixtus papa ſecundus natione grecus vide folio CXX
Sixtus tercius papa natione romanus vide folio CXXXVI
Sixtus papa natione Ligurus fuit vide in folio CCLIII
Smerdis rex Perſarum tercius. vide in folio LXIX
Socrates philoſophus obſtetricis phanarete filius LXXIII
Sodoma ⁊ Gomorra ſunt ſuccenſe vide in folio XXI
Sol deus gentilis adorabatur a gentibus vide folio XXV
Solem ⁊ ignem coluerunt Perſe. vide in folio LXVIII
Soles tres apparuerunt. quid ſignificabant. vide XCII
Solinus hiſtoricus ⁊ orator grauiſſimus vide folio XCIII
Soles tres iterum apparuerunt. vide in folio CCIII
Soldanus valde oppreſſit partes orientales. vide CCXIX
Solis facta eſt defectio. Bella ⁊ diſſidia ſunt ſecuta CCXLII
Sol deficiebat mala futura ſignificans vide folio CCXLVIII
Sophocles athenienſis poeta tragicus. vide folio LXXII
Sophonias nonus propheta duodecim prophetarum. Ille deſtructionem iheruſalem p̄dixit LV
Sophia matrona nobilis ⁊ ſancta. vide in folio CXII
Sophonia occidit ſeipſam propter ſeruandam caſtitatem CXXVIII
Sorobabel reedificauit templum. vide in folio LXIIII
Sother papa natione campanus. vide in folio CXIIII
Sparetus fuit rex aſſiriorum XXV
Sparta alio nomine dicitur Lacedemonia vide folio XXVIII
Spartanorum gens vnde habuit ortum. vide folio LIIII
Speuſippus athenienſis philoſophus. vide ĩ folio LXXIII
Spiritusſancti miſſio ĩ diſcipulos chriſti. vide folio CII
Statuã erexit nabuchodonoſor adorãdã LV
Statius neapolitanus CX
Staniſlaus epiſcopus vir ſanctus. vide in folio CCXII
Straco philoſophus vir eloquentiſſimus vide folio LXXXII
Strabo hiſtoricus ⁊ philoſophus maximus. vide XCIIII
Strabus monachus auditor Rabani vide folio CLXIX
Stellas numeraſſe ſe iactabat Aracus. vide folio LXX
Steffani prothomartyris ⁊ primi dyaconi lapidatio CIII
Steffanus papa primus natione romanus vide folio CXX
Steffanus ſecundus papa natione romanus. vide CLXIII
Steffanus tercius papa natione ſiculus vide folio CLXV
Steffanus quartus papa patria romanus. vide folio CLXVII
Steffanus papa quintus patria romanus vide folio CLXXI
Steffanus papa ſextus patria romanus. vide folio CLXXII
Steffanus ſeptimus papa patria romanus vide folio CLXXV
Steffanus octauus papa natione germanus. vide CLXXVI
Steffanus rex hungarie vir ſanctus. vide ĩ folio CLXXXVIII
Steffanus nonus papa natione lotharingus. vide CXCI
Steffanus vir valde religioſus. vide in folio CXCII
Steffanus abbas ciſtercienſis CXCV
Stiria prouincia quibus locis cingatur vide folio CCLXXVII
Studio inſiſtere valde recommendabat plini⁹ ſecundus CXI
Suetonius tranquillus hiſtoricus ⁊ cauſidic⁹ vide CXI
Suſanna virgo natione dalmatica. vide in folio CXXVII
Succeſſores non debet ſibi eligere ſtatus eccleſiaſticus ita ſtatuit hilarius papa. vide in folio CXXXVI
Summam de caſibus confecit albertus vir ſanctus CCXXVIII
Suecia cum populi ſui conditione deſcribitur vide CCLXXXII
Switenſes populi ſunt feroces germanie vide folio CCLXXXVII
Sumcaſſianus feliciſſimus perſarum ⁊ armenie rex CCXLIX
Superbia ſpiritualiũ multos traxit a fide chriſtiana temporibus pauli epiſcopi CXXII
Tabernaculus domini quomodo fuerit formatum vide folio XXXIII
Tacuit ſemper Secundus philoſoph⁹. ⁊ quare id fecerit vide in fo. CXII
Tacitus romanorum imperator erat CXXIII
Thadeus florentinus medic⁹ CCXVIII

Tamerlanes magnus thartarorum rex vir ſeuerus CCXXXVII
Tharſis filius iauan qui condidit tharſos vide folio XVI
Thaiſa filius iauan a quo cipria venit, vide folio XVI
Thare fuit filius nachor ⁊ habuit tres filios. Abraham ſcilicet nachor ⁊ aram vide in folio XXI
Thantanes rex erat Aſſiriorum. vide in folio XLII
Tharuiſium vrbs a quibus condita fuerit vide folio LI
Tharquinus priſcus quintus romanorum rex auxit regnum LVI
Thaurum ex ere fecit phaleris tirannus ad tormentandum homines LVI
Tales philozophus ⁊ vnus de ſeptem ſapientibus magnus aſtrologꝰ claruit temporibꝰ iſtis LIX
Tarquinus romanorum rex LXV
Tarquinus conſul romanus LXXIX
Tangere ſacra vaſa laici non debent. ita ſtatuit ſixtus papa CXI
Tauriſti dicebantur olim incole norici in alpibus CLII
Tarthari poloniam. vngariam ⁊ alias regiones perluſtrabant iſtis temporibus vide folio CCIX
Tarthari qui ſint ⁊ quando eorum regnum habuit initium CCVII
Taxis rex hungarorum fuit CLXXVII
Tecla virgo diſcipula pauli apoſtoli vide folio CVII
Thedaldus comes canuſij regienſus opidi vide folio CLXXXI
Teogorma filius gomer a quo friges euerſere vide XVI
Tegladphalazar rex aſſiriorū neptalym ⁊ galileam tranſtulit in Aſſirios LV
Teleſphorus papa natione grecus. vide in folio CXI
Templa multa fuerunt conſtructa tpe reu vel ragau XVI
Templum quando ſalomon edificauerit. vide folio XLVI ⁊ XLVII
Et in quo loco XLVII
Et que fuerit illius ſtructura XLVIII
Templa reparantur de pecunia collecta tempore Joras regis iuda LII
Templum ſalomonis quando perficiebatur vide folio LXV
Templum fuit figuratum vide LXVI et LXVII
Temiſtocles philozophus naturalis belli clariſſimus LXXI
Templum purgatur a iuda prius prophanatū folio LXXXI
Tempeſtas horrida ⁊ inaudita in vrbe conſtātinopolitana edificia ⁊ homines abſorbuit. folio CCLVII
Teophraſtus ebroſius philozophus. vide folio LXXX
Teophilus anthiocenſis eccleſie epiſcopus folio CXIII
Teodocion genere aſianus vir doctiſſimus folio CXV
Theodora virgo hermetis martiris ſoror vide folio CXX
Theodoſius ſenior imperator genere hiſpanꝰ folio CXXXIIII
Theodoſius iunior archadij filius imperator folio CXXXVII
Theodorus papa natione grecus. vide in folio CLIII
Theodorus anglorum archiepiſcopus vide in folio CLVIII
Theodoſius tercius imperotor romanorum. folio CLXI
Theodorus ticinenſis epiſcopꝰ homo ſanctiſſimus CLXV
Theodolphus aurelianenſis epiſcopus. vide folio CLXIX
Theodorus ſecundus papa patria romanus. folio CLXXII
Theodricꝰ Metenſis epiſcopus. vide in folio CLXXXII
Theobaldus nobilis francus vir deuotus folio CLXXXIX
Theodorus theſſalonicenſis vir duabus linguis doctus CCL
Terre circulus vel rota que ſit vide fo. XII et XIII
Therentius publius vir formoſus ⁊ magni ingenij LXXXV
Tertulianus affricanꝰ vir preclarus. vide in folio CXV
Terremotus maximus per quatuor menſes apud conſtantinopolim fuit CXLI
Terremotus magnus factus eſt iſtis temporibus CLXX
Item et alius maximus fuit vide fo. CCIX et L
Item alius terremotus qui ⁊ regna diruit vide folio CCXCVIII
Theſſalion quintus rex ſichiniorum vide in folio XXVI
Theſſalonicenſis vir duabus linguis doctus folio CCL
Theuthunici deuaſtarunt ciuitatem tiburtinaz folio CXIII
Theuthunicorum regnum dicebatur Francia orientalis CLXXIII
Theucri et turchi differunt CLXXI
Thiberias vel thiberiadis a q̄ fuerit inſtaurata vide folio XXXIIII
Thiberius ſiluius rex ytalie in thiberim ē ſubmerſus LII
Thiberis quondam dicebatur albula vide folio LII
Tiberius romanorum imperator vnde duxit ſuam parentelam XCVI ⁊ C
Tiburcius ⁊ Ualerianus fratres viri ſancti vide folio CXVI
Tiberius ſecundus imperator vir bonus vide folio CXLVII

Tiberius tercius imperator CLVIII
Tiberis valde creuit his diebus ⁊ vrbem moleſtauit CLXXI
Tiburtinam ciuitatem quis reedificauerit folio CXIII
Thincus fuit viceſimuſoctauus rex aſſiriorum folio XLII
Thimotheus pauli apoſtoli diſcipulus vide folio CIX
Tirannus primus fuit Nemroth. vide in folio XIIII
Thiras filius ſeptimus iaphet appellauit ſuos thirenſes XVI
Thiramachus ſextus rex ſichimorum vide folio XXVI
Thirolenſes germanie ſunt populi. vide folio CCLXXXVII
Titus liuius tragediarum ſcriptor. vide in folio LXXX
Titus liuius magnꝰ hiſtoricorum princeps folio XCIII
Titus primus veſpaſiani filius. xi. romanorum imperator CIX
Titus pauli apoſtoli diſcipulus CIX
Thobias propheta prophetauit deſtructionem iheruſalem ⁊ templi quaſi iam eſſet factum. folio LIII
Thobias iudeus propheta ſanctiſſimus ex tribu neptalim ortundus LX
Tholla qui iudicauit iſrabel. xxiij. annis vide folio XXXVII
Thomas apoſtolus qui ⁊ didimus dicitur folio CVI
Thomas archiepiſcopus cantbuarienſis vide folio CCII
Thomas de aquino ordinis predicatorum doctor CCXV
Thomas de argentina vir religioſus vide folio CCXXVII
Thomas florentinus medicus CCXXX
Tottila rex fuit gothorum CXLV

Tracia venit a tiras filio iaphet vide folio XVI
Trayanus imperator genere hiſpanus vide folio CIX
Trabes ignea apparuit illis temporibus vide folio CLXXXIX
Tracia que ſit prouincia ⁊ que gens illius folio CCLXXI
Tres ſunt in linea iuſtorum celeſtibus decorati folio IX Similiter tres in linea peccatorum decorati terreſtribus ibidem
Treucris tempore abrahe fuit conſtructa. vide folio XXV
Tribuni ⁊ ediles ſunt rome creati LXX
Triphon rex ſyrie fuit LXXIII
Tributaria quando fuit iudea facta vide in folio LXXXVIII
Tripho auditor origenis CXVII
Troya venit a dardania XVI
Troys in dardania regnauit ⁊ troiam condidit ciuitatem XXXVI
Trogus pompeius hiſpanus hiſtoricus. vide folio CXIII
Truſianus medicꝰ pluſq̃ commẽtator vide folio CCXXII
Tubal filius lamech muſicam inuenit vide folio X
Tubalcaim artes humanas in duabus calumnis ſculpſit X
Tubalcaim filius lamech primus artem ferreã inuenit X
Tulius hoſtilius tercius romanorum rex ictu fulminis conflagratus eſt LVI
Thucidides hiſtoricus claruit LXXIII
Thunica chriſti inconſutilis fuit inuenta. vide folio CXLIX
Turrim edificauerunt iſti tres poſt diluuiũ principes Jectan Nemroth Suphena XVII
Et quõ nemroth perſuaſit edificari XVIII
Turchus filius troili filij regis priami a quo quidam dicunt turchos denominari vide folio XXXVII
Thuro ciuitas a quo fuit condita. vide in folio LXXI
Thuringia elegit ſibi hoc tempore regem vide folio CLV
Turchorum origo que fuit CLXXXV
Turchi ex othomanno creuerunt ⁊ multas ſibi ſubiecerunt nationes CCXXVIII
Turchorum regio. que ſit ⁊ que gentis illius ꝓprietas CCLXXII
Turchorum dux maumetus vnde duxit originem. quomodo ſit mortuus. quidue in chriſtianos effecerit CCLVI
Turchorum dux duos habuit filios. qui poſt patris mortem ſuper regno fuere diſcordes. folio CCLVI
Thuſim quartus filius meſſaraym a quo fuere philiſtijm XIIII

Valerius publicola vide folio LXIX
Valerius conſul romanus vir prudens. vide in folio LXIX
Valerius coruinus romanus adoleſcens. vide in folio LXXIX
Valerius anaximus romanus philozophus et orator luculentiſſimus XCIII
Valerius procurator iudee primus apud iudeos pontificatum vendere cepit. vide in folio XCV ⁊ XCVI
Valentinianus hereticus platonicus. vide folio CXIII
Valerianus ⁊ galienus eius filius imperatores CXXI
Valentinus romanus preſbiter ⁊ martir. vide folio CXXII
Valentinianus imperator vir animo grauis. folio CXXXII
Valens imperator rebaptiſatꝰ hoſtis fuit chriſtianorum ſeuiſſimus CXXXII
Valentinianꝰ occidentalis imperij imperator vide folio CXXXVII

Valentinus papa patria romanus. vide folio CLXVIII
Valachia que ſit regio ⁊ que gens illius vide folio CCLXX
Vandalorum rex fuit genſericus qui contriuit Hiſpanos Gallos ⁊ Romanos. vide folio CXXXVII
Varro vir plurimum eruditus XCII
Vbertinus habuit dominium padue. vide folio CCXXVII
Vdalricus epiſcopus auguſteñſis comes de dillingen folio CLXXX
Vdo archiepiſcopus madeburgenſis vide folio CLXXXVIII
Venecia vrbs a quo habuit nomen. vide folio XLIII ⁊ CCLXXXV
Veneti ſunt Troiani vt Catho dicit. vide folio XLIII
Veneta vrbs quando accepit augmentum folio CXXXVII
Venetorum ducatus incepit illis temporibus folio CLXI
Veneti ſunt a ceſare friderico primo in pluribꝰ priuilegiati CCIII
Veneta ciuitas illis temporibus ſenſit periculum CCXXIIII
Veneti illis temporibus percuſſerunt fedꝰ cuꝫ mahumeto turchorum imperatore. vide folio CCLV
Venturia romana mulier ⁊ prudens. vide folio LXX
Ventzeſlaus bohemorum dux erat. vide folio CLXXVII
Ventzeſlaus tercius bohemie rex CCXX
Ventzeſlaus bohemie rex ſextus CCXVIII
Veneno interfectus eſt heinricus octauus imperator per monachum quendam. vide folio CCXXII
Veronica mulier iheroſolimitana ſanctitate inſignita XCVII
Verona ciuitas a quo ſit condita LXVIII
Verona ciuitas venit in poteſtatem venetoruꝫ illis temporibus CCXXXVII
Veſtis ſacerdotalis in veteri teſtamēto quō fuerit formata XXXIII
Veſtem vnam omnibus licurgius inſtituit folio LII
Veſtem duplicatam primo habuit dyogenes. folio LXXIIII
Vgolinus epiſcopus ⁊ doctor egregius vide folio CCXVIII
Vgo boliomus ordinis predicatorum doctor. folio CCXVIII
Victorinus cinterne vrbis epiſcopus vide folio CIX
Victor papa natione apher CXIIII
Victoria virgo inclita CXX
Victor ciuis mediolanenſis CXXVII
Victorinus natione aquitanus CXLI
Victor ſecundus papa natione alemanus epiſcopus cyſtetenſis ⁊ in papam electus vide folio CXCI
Victor tercius papa antea deſiderius vocatus vide folio CXCIII
Vienna vrbs auſtrie vnde cepit initium. vide folio XCVIII
Vigilius papa natione romanꝰ CXLIIII
Vigilius epiſcopus Antiſiodorenſis. vide folio CLIIII
Villas magnas galli vocabant ciuitates vide folio CXC
Vinum quomodo primo a noe fuit plantatum folio XI
Vinum in grecia primo inuenit bachus. vide folio XXVIII
Vinum bonum eſt ⁊ malum dicit pitacus vide folio LIX
Vindicauit arthaerſes mortem patris ⁊ fratris ſui LXX
Vincentius ordinis predicatorum declamator folio CCXXXVI
Vincentius leuita natione hiſpanus. vide folio CXXIIII
Vincentius gallus ordinis predicatorum frater CCXIIII
Virgo Rhea veſtalis quomodo peperit duos filios Remum ⁊ Romulum LVI
Virgilius maro magnus fuit medicus vide folio XCII
Virgo fuit poſt tres etiam viros egiltrudis folio CLIIII
Viſitationis marie feſtum inſtituit vrbanus ſextus per octauas celebrandum. vide in folio CCXXXIIII
Vitulū adorabat populꝰ in egypto more egyptiorum XXXI
Vitellus nonus romanorum imperator. vide folio CVI
Vitus puerulus natione Siculus. vide folio CXXV
Vitigis rex gothorum italiam petijt. vide folio CXLV
Vitalianus papa patria Signinus. vide folio CLIII
Vita hominis in hoc q̄ multis ſit dedita periculis folio CCLXIII
Vlixes errauit in mari venit ad circes que ſocios ſuos mutauit in beſtias XLI
Vlma ſueuie inſignis vrbs deſcribitur. vide folio CXC
Vngari italiam ingreſſi papiam obſederunt folio LXXIIII
Vngari obſederunt auguſtam ⁊ afflixerunt folio XCII
Vngari ſunt a ſueuis ⁊ baioarijs proſtrati vide folio CLXXIIII LXXV et LXXVII
Vngari papiam obſidebant CLXVI
Vngari depopulabant italiam. deinde venerunt in germaniam tempore primi ottonis. folio CLXXVII ⁊ LXXIX
Vngari fidem receperunt predicatiōe adalberti folio CLXXXII
Vngaria que ſit regio. de geſtis in ea vide folio CCLXVIII et in ſequentibus folijs

Ungarorum rex mathias valde oppreſſit turchoſ folio CCLII ⁊ LIII
Voluptatem duxit pro maiori malo archita folio LXXIII
Urbanus papa primus natione romanus folio CXVI
Urſula virgo glorioſa natione anglica vide folio CXXXVIII
Urbanus ſecundus papa antea fuit monachꝰ folio CXCIII
Urbanus papa tercius patria mediolanenſis. folio CCIIII
Urbanus quartus papa natione gallus. vide folio CCXIII
Urbanus papa quintus patria lemonicenſis. folio CCXXXI
Urbanus papa ſextus natione neapolitanus. vide folio CCXXXII
Urias propheta occiſus eſt a rege iecónia folio LV
Vulpinianus iuriſconſultus vir preſtantiſſimꝰ folio CXVII
Uxoribꝰ ſuis ſpartani ſiue lacedemonij dederit licentiam vt alios ducerent viros. vide folio LIII
Uxores triū principū male fuerūt ex quibus bus cauſis vide CCXXIII
Uxor ſigiſmundi imperatoris lugubrez duxit vitam CCXLII
Xenophon phūs dux exercitꝰ athenieſiū LXXIII
Xenocrates calcedonenſis phūs LXXVIII
Xenophilus pithagoricuſ phūs LXXVIII
Xenarchus phūs claruit iſtis tpibus LXXIX
Xerſes rex aſſyriorum antiquus qui ⁊ balaneꝰ vocatur XXVI
Xerſes philozophus inuenit ludum ſcutorum folio LXII
Xerſes rex perſarum maxime fuit ꝓ iudeis vide folio LXX
Yair de trebu manaſſe fuit ſeptimus iudex in iſrahel. folio XXXVII
yepte illegittimus pricepſ latrocinantiū facus et dux exercitus a gallaitidis folio XL
yeſſe vel abyſai habuit ſeptem filios. ⁊ filias duas. quorum nomina habes folio XLII
ydolatras fecit moyſes occidi XXXI
ydolatra primus fuit ninus XVII
ylen vel yle quid ſit vide folio II
yoiada pontifex amouit athaliam ne regnaret ſup iudam vide folio L
ypocrates medicus fuit pitagore diſcipulus vide folio LXXIII
ypolitus romanus patricius ⁊ martir. vide folio CXXI
ypolitus epūs vir doctus CXVIII
yrath erat filius enoch X
yſis ynachi filia in egipto inuenit leges ⁊ litteras docuit XXV
yſaias ꝓphera nobilis vnus fuit de quatuor nobilioribus ꝓphetis LII
yſocrates orator preclaus fuit LXXIII
yſidorus epiſcopus hiſpalenſis vir beatus folio CLI
yſaac medicus preclarus floruit CXCII
ytalia eſt pars europe. xiiij. Et vnde habeat nomen vide XLV
ytaliam valde oppreſſit fridericus primus imperator CCIII
yuo canonum doctor CXCIII Et vir magne ſanctitatis CCXXVII
Zambri rex iſrahel deleuit domū baaſa XLIX
Zacharias filius ioiade lapidatus eſt iuſſu regis Joab vide folio L
Zacharias rex iſrahel fecit ſicut ſui anteceſſores malum LIII
Zacharias quando obijt folio LXV
Zacharias hebreus ꝓpheta domini elizabeth habuit vxorem ex qua genuit iohannem baptiſtam XCIIII
Zachariaª papa natione grecus CLXIII
Zazariam pontificem interfecit Nabuchodonoſor folio LV
Zenoª philozophus naphel filius LXXIII
Zeno erat romanorum imperator CXLI
Zepherinus papa natione romanus vide folio CXIIII
Zeuſes heracleotes bonus fuit pictor vide folio LXXI
Zozimus papa natione grecus CXXXIII

Finit regiſtrum

CUm apud doctiſſimos et preſtantiſſimos viros q̄ verā naturaȝ et hiſtoriaȝ tradiderūt de mūdi fabrica: ac prima hominū generatione: duplex opinio ferꝫ: a priſcis enim illis tpib⁹ ſumpto initio: ſcribem⁹ breuiſſime quātū in tā remotis (ꝓpter ātiq̄tatē) reb⁹ licebit. Quidā mūdū ingenitū: et incorruptibileȝ: et genus humanum ab eterno extiſſe neq̧ habuiſſe ortus principiū ſenſere. Quidam genitum corruptibilemq̧ arbitrati: ⁊ homines dixerūt generatōnis inicium tempore eſſe ſortitos. Et greci viri clariſſimi qui hiſtorias collegerūt: affirmarūt. Unā ante iniciū omniū celi ⁊ terre cūctis ſimul ꝯfuſis formā fuiſſe: poſtea diſſeparatis: diuiſiſq̧ molibus cepiſſe mundū hunc ordineȝ quem videmus. Aerem hūc motu ꝯtinuum et igneam ꝑtem cuius ſuperiora loca ꝓpter leuitatē aiūt appetiuiſſe: Qua ex cauſa ſolem ac ſtellarū multitudine volutōne totius circūferri: Partem autē turbidam atq̧ terreſtrem vnacum humidis ad infima loca ob grauitateȝ deſcendiſſe que tum mixta eſſent. ex humidis quidē mare effectū. Ex durioribus vero terram lutoſam euaſiſſe: ⁊ omnino mollem. hec primum cum ſolis ardore denſior euaſiſſet: in quibus putredines tenui cōtecte pellicula ſint excitate. Erupiſſe tandem ab illa colluuie varias animantiū formas quorum ea quo maiorem caloreȝ ſortita ſunt in ſuperiorē regionem volantia abierūt: ſicciora ⁊ grauiora: ſerpentia ac terreſtria euaſerunt animantia. Naturam aquoſam nacta in ſui generis elementum delata ſunt. Terra deinceps tum ſolis ardore tum ventis arefacta: mutua ꝯmixtione ſexuū ꝑfectiora generanꝫ. Hoc Euripides Tragicus Anaxagore phyſici diſcipulus ita ſe habuiſſe teſtatur. Eodem modo homines a principio genitos dicunt. In agris paſtum querentes. ſiluestri ⁊ incondita vita vixiſſe quibus herbe ⁊ arborū fructus vltro victum prebuerunt. In huius deniq̧ enarratōne cum per multos elaboraſſe latinos grecoſq̧ videmus: preterea chaldeos et hebreos veteres nonoſq̧. Relictis igitur antiquis erroribus Archana Moſeos volumina de mundi fabrica: ⁊ celebrantis illis operibus ſex dierum ꝑluſtrabimus. Quibus totius nature ſecreta cōtinenꝫ. Nam moyſes ꝓpheta ac hiſtoricorum pater deo plenus: ac celeſti dictante ſpiritu totius magiſtro veritatis: excepit hec oīa. Quem enim noſtrorum: tum ſuorum: tum gentium deniq̧ teſtimonia prorſus humane ſapientie: doctrinarumq̧ omnium et litterarum cōſultiſſimum prodiderunt. Apud hebreos Salomonis liber: cui ſapīa titulus: in quo vir nature reruȝ interpres ſe huiuſmodi diſciplinā de moſayce legis penetralibus accepiſſe fateꝫ. Sunt apud noſtros Lucas ⁊ philon autores grauiſſimi: illū in vniuerſa egyptiorum doctrina fuiſſe eruditiſſimū. Sed ⁊ hermippus atteſtaꝫ Pythagoram de moſayca lege plurima in ſuā philoſophiā tranſtuliſſe. Notū illud Numenij philoſophi: nō aliud eſſe platonē q̄ȝ atticū moyſeȝ. In primordio deniq̧ ſui operis de natura: de totius opificio mūdi velut agri cuiuſpiam theſauri: omnis vere philoſophie defoſſi ſunt. Factūq̧ in primis hoc in hac parte: vbi de reruȝ omniū emanatōe a deo de gradu: de numero: de ordine partium mundanarū altiſſime philoſophaꝫ. Propterea fuit decretum veterum hebreoꝝ. Cuius etiā meminit Hieronymus: ne hanc mūdi creatōeȝ quiſq̧: niſi matura iam etate attingeret. Que aūt ſuꝑ hoc libro viri ſanctiſſimi Ambroſius ⁊ Auguſtinus. Strab. item ⁊ Beda ⁊ Remigius. Et ex iunioribus Egidius ⁊ Albertus. Que item apud grecos Philon. Origenes. Baſilius. theodoric⁹. Appollinarius. Dydimus. Genadius. Criſoſtomus ⁊c. ſcripſerunt intacta penitus a nobis relinquenꝫ. De his item que vel Jonethes vel Ancbelos vel Symeon antiquus chaldaice tradiderūt: vel ex hebreis aut veteres Eleazarus. Aba iohannes. Neonius. Iſaac. Joſeph: aut iuniores Gerſonides. Sadias. Abraam ⁊c. ꝯſcripſerunt: nullam nos in p̄ſentia mentōnem habebimus. Afferemuſq̧ ꝑ moduȝ epitomatis. Ex moyſe ſeriem ſex dierum: de diuina mundi fabrica: de qua in archanis ſancte religionis literis traditur.

Exorſus igitur deus fabricam mundi illum primū ⁊ maximū filium prefecit operi immenſo. Eoq̧ ſimul et cōſiliatore vſus eſt ⁊ artifice: in excogitandis: ornandis: faciendiſq̧ rebus: qm̄ is prudentia et rōne: et poteſtate perfectus eſt. Nec querendū ex quibus iſta tam magna: tam mirifica oꝑa deus fecerit. Oīa enim fecit ex nihilo. Quanto igitur rectius eſt omiſſis inſenſibilibus ⁊ vanis: oculos eo tēdere vbi ſedes: vbi habitatio eſt dei veri: qui terram ſtabili firmitate ſuſpendit: qui celum diſtinxit aſtris fulgentibus: q̄ ſolē rebus humanis clariſſimū ac ſingulare lumen in argumentum ſue ac vnice maieſtatis accēdit. Terris autem maria circumfudit: flumina ſempiterno lapſu fluere precepit: iuſſit et extendi campos: ſubſidere valles: fronde tegi ſiluas: lapidoſos ſurgere montes: que vtiq̧ omnia nō iupiter fecit: ſed ille opifex rerū mundi melioris origo: qui vocaꝫ deus: cuius ꝑncipiū qm̄ nō poteſt comprehendi nec q̄ri debet. Satis eſt homini ad perfectam prudentiam: ſi deum eſſe intelligat: vt ſuſcipiet ⁊ honorificet communem parenteȝ generis humani: ⁊ rerum mirabilium fabricatorem. Tres mundos figurat antiquitas: ſupremum omnium vltra mundanum: quem theologi angelicum: philoſophi autem intellectualem vocant. Proximum huic celeſtem: poſtremum omniū ſublunarem: hūc quem incolimus: hic tenebrarum mundus: ille aūt lucis: celum ex luce ⁊ tenebris temperaꝫ. Eſt et preter tres quartus alius mundus: in quo ⁊ ea omnia inueniātur que ſunt in reliquis: hic ipſe eſt homo. Tritum in ſcolis verbum eſt eſſe hominem minorem mundum: in quo mixtum ex elementis corpus: ⁊ celeſtis ſpūs: ⁊ plantaꝝ anima vegetalis: ⁊ brutoꝝ ſenſus: et ratio et angelica mens: ⁊ dei ſimilitudo conſpiciꝫ. De his quatuor mundis moyſes ſufficienter diſſeruit: vt deus opifex diſpoſuit: vt vere ſcriptura hec Moſeos imago mundi expreſſa ſit: quemadmodum legimus etiaȝ et preceptum in monte: vbi hec didicit: vt oīa faceret ſm̄ exemplar quod in monte viderat. Quid tandem moſaica littera de celebratis operibus ſex dierū edocet: curſim abſoluemus.

Ipſe dixit et fcã
ſũt ipſe mãdauꝫ
creata ſũt
Pſ 32

IN principio creauit deus celum et terrā. Terra autem erat inanis ꝛ vacua: ꝛ tenebre erāt ſup faciem abiſſi: et ſpūs dñi ferebať ſup aq̄s. Moyſes diuinus ꝓpha atq̄ȝ hiſtoric⁹. q̄ troianū bellū ſeptingētis fere ānis anteceſſit edocet: quō de⁹ machinatoꝛ conſtitutoꝛq̄ȝ rez. cū hoc op⁹ adoꝛiretur: fecit pͥmū oīm celū: et ī ſblime ſuſpēdit: qͦ cet ſedes ipſi⁹ dei ꝯditoꝛis: deinde terrā fundauit: ac celo ſbdidit. Tenebras aūt cōſtituit ī terra. Nihil eīm pſe ꝯtinet lumis: niſi accipiat a celo. In q̄ poſuit lucē ꝑēnē: ꝛ ſuperos ꝛ vitā ꝑpetuā. Et ꝯ̄ in terra tenebras: ꝛ inferos: ꝛ moꝛtē. Moyſes vo cū deū creaſſe ꝯmemoꝛat tres erroꝛes Platonis. ſ. Areſtotilis ꝛ epicuri elidit. Plato eīm ab eterno deū ydeas ylen. Et in pͥncipio de yle mūdū fuiſſe factū teſtať. ylen greci pͥmā materiā rez nō foꝛmatam appellāt. Qua viſibilia hec elemēta foꝛmata ſunt. q̄ q̄dā ꝯcoꝛdia ꝯuenīūt. Auūtq̄ȝ ceteri de materia ꝛ foꝛma: aut de athomis factis fuiſſe: de⁹ tn̄ mūdū ſine pͥaceti ꝛ ꝑpata materia creauit: cū prudētiſſim⁹ eſſet ad excogitādū: ꝛ ad faciēdū ſolertiſſim⁹ anteq̄ȝ oꝛdireť hoc op⁹ mūdi. qm̄ pleni ꝛ ꝯſummati boni fons ī ipo erat: vt ab eo bono tāq̄ȝ riu⁹ oꝛireť. Angelos ī pͥncipio oīm creaturaꝝ pͥmoꝛdiales fecit. ꝛ ex eo qͦ n̄ ē: qꝛ ꝑ eternitatē foꝛt| ē: ꝑ foꝛtitudinē ptāt| imēſe: q̄ fine ac mō caret: ſiē vita facturis. Quid ergo mirū ſi facturus mūdū: pͥus materiā de q̄ faceret ꝑparauit: ex eo qͦ nō erat. Qͦ intellexerūt foꝛte ꝛ ſarraceni dicentes. Eductos āgelos a deo de tenebris ad lucē: adipletoſq̄ȝ eterna leticia. In q̄buſdā tn̄ indolis diuine ſtirpis nō ꝑmāſit. Auctoꝛē hui⁹ rei ex bono ꝑ ſe malū effectū greci diabolū appellant: nos crimiatoꝛē vocam⁹. Terra erat ianis (vt trāſtulit diu⁹ Hiero. vl' vt ſeptuagēta) inuiſibil' ꝛ icopoſita: Quā ꝓ ſui ꝯfuſiōe abyſſum vocat: quā ꝛ greci chaos dicūt. Abyſſum vocat terrā. i. materiā trino dimēſu i altiſſimas profunditates extenſam: de hoc etiā Ouidi⁹ meminit. Ante mare ꝛ terras ꝛ qͦ tegit oīa celū. Un⁹ erat toto nature vult⁹ in oꝛbe. Quē dixere chaos rudis indigeſtaq̄ȝ moles. Nec q̄cq̄ȝ niſi pōdus iners: ꝯgeſtaq̄ȝ eodē. Nō bene iūctarū diſcoꝛdia ſemina rerū. Nullus adhuc mūdo pͥbebat lumina titan. Et ſpūs dñi: oꝛganū diuine artis ferebať ſup aquas: vt volūtas architecti cū cuncta ad faciendū diſponit. Cū perfecta ſint opa dei. Creatio rez ſenario numero explicatur. Cuius partes. vnū: duo: tria ſunt. que in trigonū ſurgāt. In primo creationē. In ſecundo ꝛ tercio diſpoſitionē. In reliquis oꝛnatum Moyſes per opera ſex diez oſtendit.

De opere prime diei.

Dixitq; deus fiat lux. Et facta ē lux. Et vidit deus lucē ꝙ eſſet bona. Et diuiſit lucē a tenebris. Ap
pellauitq; lucē diem. Et tenebras noctē. Factūq; ē veſpere ⁊ mane dies vnus. Moyſes mirū arti
ficiū diuina nō hūana induſtria tot⁹ nature ſecretis apte cōuenientēs in ſuo libro oſtentat. q̄ oēm do
ctrinā ⁊ eloq̄ntiā ⁊ ingeniū ſupat. Glorioſus eñ de⁹. q̄ ē vera lux. luceq; diligēs. oīa in luce faciēs. Mūdi fa
bricā a luce rectiſſime inchoauit. Que trib⁹ dieb⁹ vſq; ad q̄rtā (in q̄ luīaria formata ſunt) circuitu ſuo diem
naturalē pegit. Extatq; nobiliſſimū corpoꝝ ſpūali creature finitimū atq; opti mū. ſuā pulcritudinez maxie
cōicans. Cū pūct⁹ minim⁹ toti⁹ mūdi ſpaciū repleat. Ideo lux ſola ē. q̄ mūd⁹ tot⁹ bon⁹ ⁊ pulcer ē: p imun
daq; ſine corruptōne trāſiēs. Et merito lucē vidit q̄m bona. Cū nihil aliud ſit q̄z p̄mi boni imago tenuis ⁊
vmbratilis ſilitudo. Statim tractāte ſpū aq̄s illas ⁊ puadente ſbiectū iuſſu dei artificis exorta ē lux decus
⁊ ſplendor: vt nubes lucida ſupiores mūdi ptes ſua claritate illuminās. vt in diluculo fieri ſolet: p modū
ſolis agitata: ſupi⁹ emiſperiū: ⁊ viciſſim inferi⁹ illuminās. Et poſtea diuiſit: vt tenebre ⁊ lux diuerſa emiſ
pheria vendicaret. Appellauit lucē diē a claritate q̄ purgat tenebras: tenebras a nocēdo noctē. ne oculi vi
deant. Secundū hāc ptiū dimēſionē diē fecit ⁊ noctē. q̄ ſpacia ⁊ orbes tēpoꝝ ppetuos ac volubiles quos
vocam⁹ annos alterna p vices ſucceſſione ↄficiūt. Ac factū ē dies vn⁹: q̄ fuit p̄m⁹ dies ſeculi: nō p̄m⁹ dieꝝ
oīm ideo nō p̄m⁹ ſ; vn⁹ noīat⁹ ē. Et ſic eo die fecit de⁹ materiā informē. Angelos. Celū. lucē. terrā. aquā ⁊
aerē ⁊c. Ipi⁹ q̄z terre binas ptes ↄtrias inter ſe diuerſaſq; ↄſtituit. ſ. orientez occidentēq;. Ex q̄bus oriens
deo acceſſit. q̄ ipe luminis fons ⁊ illuſtrator ē rex. Et qḋ oriri nos faciat ad vitā ſempiternā. Occidēs autē
ↄturbate illi p̄ueq; mēti aſſcribit. qḋ lumē abſcōdat. qḋ tenebras ſp inducat. Et qḋ hoīes faciat occidere ⁊
interire pctīs. Nā ſicē lux oriētis ē. In luce aūt vite ratio v̄ſat. ſic occidētis tenebre ſunt. In tenebris autē
mors ⁊ interit⁹ ↄtinet. Deīde alteras ptes eadē rōe dimēſus ē: meridiē ac ſeptētrionē: q̄ ptes illis duab⁹
ſocietate iungūt. Ea ei q̄ ē ſol' calore flagrātior pxīa ē: ⁊ coheret oriēti. At illa q̄ frigoribus ⁊ ppetuo gelu
torpet. eiuſdē ē cui⁹ extrem⁹ occaſus. Nā ſicē ↄtrie ſunt lumini tenebre: ita frig⁹ calori. Ut igit' calor lumini ē
pximus: ſic meridies oriēti: vt frig⁹ tenebris. ita plaga ſeptētrionis occaſui. Hec omnia opus quarte diei
vberius manifeſtabit.

Secundo die dixit deus. Fiat firmamentum in medio aquarū: et diuidat aquas ab aquis: vocauitq̄ firmamentum celum. Prophetam de celeſtibus miſterijs loquentem audiamus. Fecit eñ deus firmamentum rotundum mobile cetera ſenſibilia continens. Et ex aquis congelatis in modū criſtalli ſolidauit: et in eo ſixa ſidera. Spera aūt celi cū ſideribus in ea fixis duob⁹ axis voluit. Quorū alter ſeptētrionalis boreas: Alter auſtralis nothus dictus voluit ab oriēte in occidentē tāta celeritate: vt niſi planete contra curſum eam tardarent mundi ruinā faceret. Et artifex mundi: celi naturam aquis temperauit: ne conflagratōne ignis ſuperioris: elementa inferiora ſuccenderet. Supra nouem celorū orbes id eſt ſeptem planetas: ⁊ ſperam octauam quam vocant inerrantem nonumq̄ orbem qui ratione non ſenſu dep̄henſus eſt: primuſq̄ eſt inter corpora que mouentur: creditum eſt decimum celum fixum manens ⁊ quietum: quod motu nullo participet. Neq̄ hoc tantum creditum a noſtris: maxime iunioribus Strabo ⁊ Beda: ſ a pluribus etiam hebreorum: pretereaq̄ a philoſophis ⁊ mathematicis quibuſdam: E quibus ſatis duos ſit attuliſſe: Abraam hiſpanum aſtrologum maximū ⁊ yſaac philoſophū: quorū vterq̄ hoc atteſtatur: quin ⁊ hic yſaac decimū orbem ab Ezechiele deſignatum intelligit per zaphirū in ſimilitudinē throni: vt color zaphiri lucis nitorem: throni ſimilitudo immobilitatem ſignificet. Sed redeamus ad Moyſem diuidentem aquā ab aquis medio firmamēto. Triplex eñ particio corporū ſublunarū. Alia ſup̄ mediam regionem aeris ſunt: ſuprema. ſ. pars eiuſdem elementi ⁊ puriſſimus ignis quod totum etheris nomine deſignatur ibi pura immixta ⁊ legitima elemēta. Alia infra ipam aeris meditulliū: que apud nos ſunt vbi elementū purum nullum (neq̄ eñ purum elementum ſenſibile) ſed mixta omnia ex feculenta craſſioreq̄ parte mundani corporis conſtāt. Intercedens regio aeris que etiam dicitur firmamētum. vnde ⁊ aues ſub firmamento celi ab eo volantes introducuntur: ea eſt regio in qua ſublimes ille impreſſiones apparent: pluuie: niues: fulgura: fulmina: tonitrua: comete ⁊ cetera id genus. Recte igitur nō ſolum ſitu: ſed ⁊ nature ꝓprietate hoc firmamentum ſuperiora elementa ab inferioribus: quaſi aquas ab aquis diſcriminat ⁊ diſtinguit. Sup̄ eum pura ſunt elementa: infra eam perfecta mixtione ab elementali ſimplicitate diſcedunt. Vocauitq̄ firmamētum celum: cum tegat omnia ſenſibilia ⁊ inuiſibilia quod a koylon quod eſt concauū deducūt.

TErcio die deus aquas ſub firmamento in locum vnum cõgregauit ⁊ appareat arida: vocauitqꝫ ari
dam terram. Congregatõnes vero aquarum maria appellauit. Videns ꝙ bonum eſſet: ait germi
net terra herbam virentem: ⁊ ſemen facientem: ⁊ lignum pomiferum facientem fructum iuxta gen⁹
ſuum. Poſt firmamentum de elementorum integritate: ⁊ poſitura: ⁊ ordine: nos breuiter admonet per col
lectionem aquarum ad locum vnum: ⁊ preſcriptas mari leges ne terram obruat. Si igitur que inuiſibilis
olim fuerat terra: futurum eſt vt ſub conſpectum veniat: neceſſe eſt aquas que ſub celo ſunt id eſt ſub media
aeris regione congregari ad locum vnum id eſt ad cõmunem mixtionis colluuiem confluentes: certis legi
bus tamen: quaſi littoribus preſcriptam in vnum locum: tanqꝫ in matricem coaleſcere. Neqꝫ enim illud ita
eſt verum: vt nuſquã diſtinctis diſcluſiſqꝫ in locis aque inueniantur. Cum indicum mare ab hircano: hir-
canum ab adriatico: adriaticum ab Euxino. Innumera preterea fluuiorum: fontium lacuumqꝫ flueta lon
giſſima locorum inuicem intercapedine diſpeſcantur. Sed ideo ad locum vnum congregate aque dicũtur.
Quia particulares he atqꝫ diuiſe aquarum collectiones vel marine vel fluuiatiles: omnes vt inquit Salo
mon ad primarium mare tendentes: in vnum occeani locum vniũtur ⁊ coeunt. Terra autem cum maris vn
dis obruitur: nec vtilis nobis: nec viſibilis item eſt: ſed tunc ⁊ animalium ⁊ noſtris vſibus idonea: cũ ab
eo ſecedens mari magis magiſqꝫ ſub aſpectum venit: tũc fertilis: tunc fecunda. Qđ hic a Moyſe apertiſſi
me demonſtratur. Cum eam ſimul atqꝫ apparet: ⁊ herbarum ⁊ fruticum et arborum parentem facit. Recte
poſt illam aquarum congregationem terram indueit ſtatim viridem ⁊ floreſcentem. In medio autem mun
di tanqꝫ centrum poſuit: venis metallorum videlicet auro: argẽto: ere: cupro: ſtanno: plumbo: ferro (quod
omnia domat) dotauit: cunctis quoqꝫ herbarum generibus ſumma oblectatione in viridi maturitate illico
veſtiuit. Herbeqꝫ ſemina: arbores fructus ſuauiſſimos produxerunt. Ferũt quoqꝫ eodem die paradiſũ ab
eo factum id eſt ortum fecundiſſimum ⁊ ameniſſimũ: omni genere ligni arborumqꝫ. Quem omni amenita
te fontium: ⁊ terre virentium: lignorumqꝫ fructum vberrimũ producentium conſeruit.

Quarto die dixit deus. Fiāt luminaria in firmamēto celi: ⁊ diuidant diem ⁊ noctē. Et ſint in ſigna ⁊ tpa: ⁊ dies ⁊ ānos: vt luceāt in firmamēto celi ⁊ illuminēt terrā. Et factū ē ita. Fecitqꝫ deus duo luminaria magna: luminare maius: vt p̄eſſet diei: ⁊ luminare minꝰ: vt p̄eſſet nocti ⁊ ſtellas: vt diuiderent lucē ⁊ tenebras. Moyſes p̄mo celeſtiū meminit q̄ poſuit deꝰ in firmamēto vt lucerēt in celo: ⁊ terrā illuminarēt ſolē videlicet lunā ⁊ ſtellas: quibꝰ ip̄a ſuperior mundi ps ornat̄: vti terra ornat̄ his q̄ in ea ſiunt metallis: plātis: aīantibꝰ. Cū eñ de natura firmamēti dixerat: reſtabat vt de opibꝰ ſiderū: deqꝫ coꝝ officio diſſereret: declarās in quē vſum fundata: ⁊ cui muneri delegata a deo fuerint. Celeſtiū eñ corpoꝝ due ī vniuerſum manifeſte oꝑatōnes motꝰ ⁊ illūīatio: motꝰ duplex ſtatuit̄. Alter mūdi totꝰ q̄ celū ⁊ ether. 24. horis: ꝑ totū ſpaciū vniuerſi pfecto ambitu circūuoluūtur. Alter ſideꝝ ꝓprius multiplex ⁊ varius. Inter q̄s p̄ncipalis motus ſolis: q̄ ſpacio. xij. menſiū zodiaci ſigna oīa circuit. Ille diē facit: vnde ⁊ diurnus dr̄: hic autē annū. Reliquī ſiderū motus varijs tempoꝝ interuallis paguntur. Recte igitur ⁊ breuiter nos oīm admonuit Moyſes cū dixit poſita ſidera in firmamēto in dies annos ⁊ tempa. Indicauit p̄terea expreſſe reliquā oꝑationē ſideꝝ. Que ē illuminatio: cū dixit ſtatuta illa vt lucerēt in celo: ⁊ terrā illuminarēt. In hec igitur miniſteria ⁊ lune ⁊ ſolis ⁊ ſtellaꝝ ſunt corpa diſtributa. Sol eñ q̄ oritur in die: licet ſit vnus (vñ ſolē eſſe appellatū Cicero vult videri) cꝫ obſcuratis ſideribꝰ ſolus appareat. Tamē verū ⁊ pfecte plenitudinis lumē e: ⁊ calore potiſſimo: ⁊ fulgore clariſſimo illuſceſcit oīa. Quis eñ ſtelle innumerabiles micare ac radiare videant̄: tamē qꝛ non ſunt plena ac ſolida lumīa: nec caloris pferūt q̄cq̄: nec tenebras multitudine ſua vincūt. Duo igit̄ p̄ncipalia inueniūtur. que diuerſam ⁊ ꝯrīā ſibi hn̄t poteſtatē calor ⁊ humor: que mirabiliter deꝰ ad ſuſtentāda ⁊ gignenda oīa excogitauit. Plurime hic ptractāde eſſent q̄ſtiones: ⁊ q̄ ſibi ſingule iuſtū volumē expoſcerent: quo pacto hec ſidera ſint in firmamento: an vti ptes eius nobiliores: an vt aīalia in ſuis ſperis: in aq̄ piſces. iumēta in terris: congreſſum hic itē locus cū Genethliacis ſibi expoſceret diuinādi per aſtra: ⁊ p̄noſcēdi futuros euētus: ſciam hinc ꝯfirmātibꝰ cꝫ Moyſes ſidera ī ſigna poſita a deo dixerit: Querendū hic etiā de natura ſiderū: de motu: de p̄ncipatu: de lune maculis: deqꝫ oīni ſiderali ſciētia. Verū q̄uāq̄ ſint pulcra ⁊ digna cognitu. Audiemus fortaſſis Horacianū illud ſed nunc non erat hic locus.

De opere quinte diei.

Quinto die dixit deus: producant aque reptile anime viuentis: ⁊ volatile ſuper terrã ſub firmamento celi. Creauitq; de⁹ cete grandia: ⁊ omnem animam viuentem atq; motabilem quas produxerãt aque in ſpecies ſuas: ⁊ omne volatile ſcđm genus ſuum. Vidēs quod eſſet bonum benedixit eis dicens. Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊ replete aquas maris: aueſq; multiplicentur ſuper terram. Ornauit igitur eo die deus aerem ⁊ aquam: volatilia dans aeri: natatilia aquis: q̄ reptilia dicuntur: cum impetu quodam ſe rapiunt. Cete enim grandia ⁊ belluas: maioraq; terreſtribus animalibus ex habundãtia humoris ⁊ mõſtrifica in mari reperiuntur. Et quicquid in vlla parte nature naſcitur: ⁊ in mari eſſe vulgi opinio fert. Manifeſta tam que ſequuntur de animalium productione: poſt plantas enim ea ſunt mixta que ſentiunt ⁊ mouentur: quamq; ⁊ in plantis ſtupidum ſenſum adſcribant pitagorici. Hec aũt animantia que citra omnem controuerſiam motu ſenſuq; participant: ⁊ hic a Moyſe: ⁊ in Timeo in volatilia: ⁊ in aquis degẽtia: ⁊ terreſtria diſtinguũtur. Veniamus igitur ad Moyſem qui poſtq; de celeſtibus dixit terreſtrium animaliũ meminit ordine cõgruenti: que vel aquas vel terram vel aerem inhabitant. Si tamen inhabitare aerem volucres dici poſſunt. Relinquamus hic diſputationem: quo pacto corpora animalium ex elementis: aut quid ſint indite a deo naturis rerũ ſeminarie rationes: ſit ne item vita brutorũ de ſinu educta materie: an diuino potius principio omĩs vita proueniat: vt cõſtantiſſime aſſerit Plotinus: cui ſententie fortaſſe videbit̃ hoc loco ꝓpheta ſuffragari. Cũ poſtq; dixit: producant aque reptile anime viuentis: adiecit poſtea creauit deus omne animã viuentẽ: vbi nõ id dũtaxat quiſpiã obſeruaret qꝫ ⁊ aq̃ ꝓducãt deo iubente: ⁊ deinde etiã deus ꝓducat: verũ ⁊ illud qđ vbi de dei ope agit̃ ſcriptũ eſt: creauit deus animã viuentẽ. vbi aũt de aq̃s: nõ aı̃am. ſʒ reptile aı̃e viuentis q̃ſi aquis vehiculũ. Inter aı̃alia terre tria memorat Moyſes q̃ in ſeq̃nti die inſinuat. Plurima aũt ⁊ maxima in indico mari aı̃alia. E quibus balene quaternũ iugerũ. Et in mari bellue circa ſolſticia maxime viſunt̃. Tũc illic ruũt turbines: tũc imbres: tũc deiecte mõtiũ iugis ꝓcelle ab imo vertũt maria. pulſataſq; ex ꝓfundo belluas cum fluctibus voluũt. auiũ quoq; grãdiſſime ⁊ pene beſtiarum generis ſtrucio cameli affrici vel ethiopici altitudinem equitis inſidentis equo excedunt: celeritatem vincunt. Multo mirabilius de naturis auium ⁊ piſcium ratio experiendi quotidie in varijs locis datur.

Sexta die dixit de⁹. ꝓducat terra aīam viuētē. iumēta. ⁊ reptilia. ⁊ beſtias terre iuxta ſpēs ſuas. Et vidit de⁹ qđ eēt bonū: ait. Faciam⁹ hoīem ad imaginē ⁊ ſilitudinē nr̄am. Et p̄ſit piſcib⁹ mari. ⁊ volatilib⁹ celi. ⁊ beſtijs vniuerſe terre. Et creauit de⁹ hoīem ad imaginē ⁊ ſilitudinē ſuā. Ornatis ſuꝑiorib⁹ mūdi ptib⁹ tādē ſexta die terrā generib⁹ aīaliū ornauit. Inter aīalia terre tria memorat moyſes. iumēta. reptilia. ⁊ beſtias. In qb⁹ tres dn̄as bruto⁊ irrōnabiliū in cōe nob̄ inſinuat. Sūt em̄ beſtie q̄ pfecta ſunt phātaſia: mediū iter irrōnalia locū ſortite: erudiri tn̄ ab hoīe aut māſueſcere neſciūt. Sūt reptilia q̄ iꝑfectā hn̄t phātaſiā: q̄ſi media iter bruta ⁊ plātas. Sūt iumēta q̄ ⁊ ſi carēt rōe: diſcipline tn̄ hūane q̄ꝗmō capaces cū ſint: rōīs aliq̄d pticipare videt̄: mediā q̄ſi ſortita ꝯditōem iter bruta ⁊ hoīes. Aīalia autē varij generi diſſilib⁹ formis. ⁊ mag̃ ⁊ minora vt fierēt īpauit. Et facta ſunt bina. i. diuerſi ſex⁹ ſingl'a. Ex q̄⁊ ſetibus: ⁊ aer: ⁊ terra: ⁊ maria cōpleta ſunt. Deditq̧ his oīb⁹ generatim de⁹ alimēta de terra: vt vſui eē hoīb⁹ poſſent. Alia nimiꝵ ad cibos. alia v̄o ad veſtimētū. Que āt magnū ſunt viriū: vt i excolēda terra iuuarent. vn̄ dicta ſunt iumēta. Hacten⁹ de trib⁹ mūdis: ſupceleſti: celeſti: ⁊ ſb̄lūari. Nūc agēdū de hoīe vt de quarto mūdo. Ita reb⁹ oīb⁹ mirabili deſcṗtione cōpoſitis: regnū ſibi eternū pare cōſtituit. Et innūerabiles aīas ꝓcreare. qb⁹ imortalitatē daret. Tū fecit ipe ſimulacꝝ ſenſibile atꝫ itelligēs. i. ad imaginis ſue formā. q̄ nihil p̄t eē pfecti⁹: hoīem figurauit ex limo terre: vn̄ hō nūcupat⁹ ē. ꝙ ſit fact⁹ ex humo. De⁹ rerū oīm machinator fecit hoīem (qđ Cicero q̄uis expers celeſtiū lr̄aꝝ: vidit tn̄) q̄ libro de legib⁹ p̄mo h̄ idē tradidit qđ ꝓbe Cui⁹ verba ſb̄iecim⁹. Hoc aīal ꝓuidū: ſagax: m̄tiplex: acutū: memor: plenū rōis ⁊ ꝯſilij quē vocam⁹ hominē: p̄clara q̄dā ꝯditōe generatū eē a ſummo deo ſolū. Eſt em̄ ex tot aīantiū generib⁹ atꝫ naturis: pticeps rōis ⁊ cogitatōis: cū cetera ſint oīa expꝑtia. Eſt āt plerūq̧ ꝯſuetudo a regib⁹ vſurpata ⁊ p̄ncipib⁹ terre: vt ſi forte magnificā ⁊ nobilē citatē ꝯdiderit. iā vrbe abſoluta imaginē ſuā i medio illi⁹ viſendā oīb⁹ ſpectādāq̧ ꝯſtituāt. Haut aliter p̄ncipē oīm deū feciſſe vide⁹. q̄ tō mūdi machia ꝯſtructa: poſtremū oīm hoīem in medio illi⁹ ſtatuit ad imaginē ſuā ⁊ ſilitudiēꝫ formatū. vt libeat exclamare illđ mercurij. Magnū o aſclepi miracl'm ē hō. Hoc p̄ꝓpuo noīe gl'iari hūana ꝯditio p̄t: q̄ ēt fcm̄: vt huire illi: nulla creata ſb̄a dedignet̄: huic terra ⁊ elem̄ta: huic bruta ſunt p̄ſto: ⁊ famulāt̄. huic militat celū. huic ſalutē ꝓcurāt āgelice mētes. Nec mirū alicui videri deber: amari illū ab om̄ibus. In quo om̄ia ſuū aliq̄d: Immo ſe tota ⁊ ſua om̄ia agnoſcūt.

De ſanctificatione ſeptime diei

CONſummato igitur mundo: per fabricam diuine ſolercie ſex dierum. Creati eñi diſpoſiti ⁊ ornati tandē pfecti ſunt celi ⁊ terra. Compleuit deꝰ glioſus opus ſuū: ⁊ requieuit die ſeptimo ab operibꝰ manuum ſuarū: poſtq̃ cūctum mundū: ⁊ omnia que in eo ſunt creaſſet: nō quaſi operando laſſus: ſed nouam creaturam facere ceſſauit: cuius materia vel ſimilitudo non preceſſerit. Opus enim propagationis operari non deſinit. Et dominus eidem diei benedixit: ⁊ ſanctificauit illū: vocauitq̃ ipſum Sabatū quod nomem hebraica lingua requiem ſignificat. Eo q̄ in ipſo ceſſauerat ab oīni opere qđ patrarat. Vñ ⁊ Iudei eo die a laboribus proprijs vacare dignoſcūtur. Quem ⁊ ante leges certe gentes celebrem obſeruarunt. Iamq̃ ad calcem ventum eſt operum diuinorum. Illum ergo timeamus: amemus: ⁊ veneremur. In quo ſunt omnia ſiue viſibilia ſiue inuiſibilia. Et a domino celi: domino bonoꝝ omniū. Cui data oñis poteſtas in celo ⁊ in terra. Et preſentia bona: quatenus bona ſint. Et veram eterne vite felicitatem queramus.

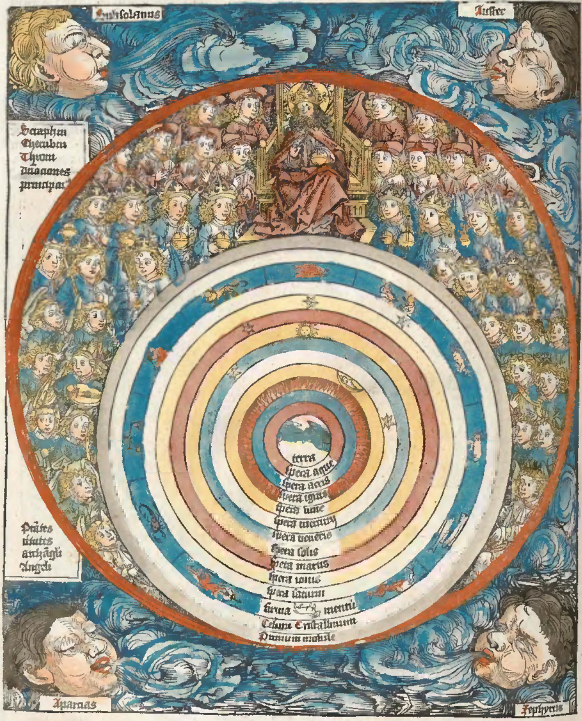

¶ Diſtinctõ orbiũ tam celeſtiũ ꝗ elementarium.

Corporalis mundi machina tota conſiſtit in duobus. ſcilicet in natura celeſti: et in natura elementari. Celeſtis autem diſtinguitur in tres celos principales. ſcilꝫ empyreum. criſtallinum ⁊ firmamentũ. Intra firmamentum vero quod eſt celum ſtellarum cõtinenť ſeptem orbes ſeptem planetarũ qui ſunt Saturnus. Jupiter. Mars. Sol. Venꝰ. Mercurius. Luna. Nomine autẽ celi criſtallini ſiue aquei intelligiť prima pars materie prime que ſm philoſophũ formata eſt ĩ duos orbes: quorum ſupior eſt primũ mobile. Iſtoꝝ orbium natura eſt ꝙ omnes moueně: excepto empyreo celo: qđ quietũ eſt. Natura vero elemẽtaris in q̃tuor ſperas principales diſtinguiť. ſcilicꝫ ignis aeris. terre ⁊ aque. Spera ignis tria habet interſtitia videlicet: ſupremũ qđ vocať igneũ: ac mediũ ⁊ infimũ quod vocať olimpium. Aer ſimiliter habet tria interſtitia: ſcilicet: ſupremum quod vocať ethereum: ⁊ medium ac infimũ qđ diciť aereum. Et in ſupremo eſt calor ⁊ lux propter ſolis ꝓpinquitatẽ. Similiter eſt ⁊ in infimo: ſed ꝓpter radioꝝ repcuſſionem a terra. In medio aũt interſtitio ad quod nõ ptingere poteſt repcuſſio radioꝝ ẽ frigiditas et obſcuritas: in quo dicuntur habitare demones qui detruſi ſunt in hunc aerem caliginoſum. Ibi etiã fiũt tempeſtates: ſcilicet tonitrua: grando: niues: et ſilia. Ex his collige duodecim orbes mundi terram ⁊ aquam ambientes: qui omnes celi poſſunt vocari. Iſtos autẽ excellit celum trinitatis ipſe deus qui eſt in omnibus ⁊ ſuper om̃ia. Diſtantia predictorum orbium et planetarum hec eſt. A terra vſq; ad lunam ſunt miliaria. xv. dc. xxv. miliaria. hec ſunt ſtadia. cxxvi. A luna vſq; ad Mercurium ſunt miliaria. vij. dccc. xij. et ſemiſſe. A mercurio vſq; ad venerem tantũ. A venere vſq; ad ſolem. xxij. cccc. xxxvi. A ſole vſq; ad martẽ ſunt miliaria. xv. dc. xxv. A marte vſq; ad iouem. vij. dccc. xij. A ioue vſq; ad ſaturnum tantum. A ſaturno vſq; ad firmamentũ. xxij. cccc. xxxvi. Ex iſtis ſeq̃tur ꝙ a terra vſq; ad celum ſtellatũ ſunt centum ⁊ nouem milia: et ccc. lxxv. miliaria.

¶ Diſtinctio celeſtium hierarchiarum.

De celeſti vero natura triplicem quidam poſuere diſtinctõnem. ſcilicet ſupnaturalem. id eſt ſupceleſtem. celeſtem ⁊ ſubceleſtem. Supceleſtis eſt in tribus pſonis vt q̃dam dixerunt ⁊ male. quia ſm Dyonifium hierarchia dicit ordinẽ: ⁊ ille abſolute nõ eſt in tribus pſonis: ſed tm̃ ordo nature. Celeſtis in ordinibus angelicis. Subceleſtis in hominibus ſanctis. Porro hierarchia celeſtis diuidiť ĩ ſuperiorem: mediã ⁊ inferiorem. Superior continet tres ordines ſcꝫ ſeraphin ⁊ cherubin ⁊ thronos. Quoꝝ primi ꝯſiderant dei bonitatẽ. Secundi virtutẽ. Tercij equitatẽ. Item in primis deus amat vt charitas. In ſcđis noſcit vt veritas. In tercijs ſedet vt equitas. Media cõtinet dominatõnes principatus poteſtates. Quoꝝ primi officia regũt angelorum. Sequentes capitibus p̃ſunt populoꝝ. vltimi poteſtatem coercent demonũ. Item in primis dñs dominať vt maieſtas: in ſequentibus regit vt principatꝰ: in vltimis teneť vt ſalus. Inferior hierarchia ſimiliter ꝯtinet tres ordines. ſcꝫ virtutes. archangelos. angelos. ad quoꝝ priores ptinet miraculorum opatio. ad ſecũdos magnorũ negociorum denunciatio. ad tercios humane cuſtodie ſolicitudo. Item in primis deus opatur vt virtꝰ. In ſcđis reuelat vt lux. In tercijs nutrit vt inſpirãs. Hec dicta ſunt ſm Gregoriũ. Sed ſm dyoniſium virtutes ſunt medius ordo hierarchie ſecũde: principatus primus ordo tercie hierarchie. Hoc attende ꝙ in qualibet triũ hierarchiarum premiſſarum notatur trinitas pſonarũ diuinarum: vt patet in celeſti hierarchia tam ſuperiori ꝗ media ꝗ inferiori.

De tempore ſiue etatibus.

Mundi etates accipiunť ſimilitudinarie iuxta etates hoĩs: ſunt aũt ſex etates mũdi. Quaꝝ prima incipit a mũdi creatõne ⁊ durat vſq; ad diluuiũ: ⁊ habuit ſm hebraicam veritatẽ annos. 1656. Scđm ſeptuaginta interp̃tes (ſicut Iſidorus exponit) ⁊ alios ꝗ plurimos quos hic ſeq̃mur huit annos. 2242 ⁊ ſic differũt in ãnis. 586. quos hebrei minus hñt in hac etate: et iuxta hanc cõputum matuſale mortuus eſt ante diluuiũ: eodẽ tñ anno quo diluuiũ fuit. ¶ Scđa etas incipit a diluuio: et durat vſq; ad natiuitatem abrahe: ⁊ habuit ſm hebreos annos. 292. ſm ſeptuaginta. 942. et ſic differũt in annis. 650. quos iterũ hebrei minus hñt. Que aũt ſit ratio tante diuerſitatis inuenire nõ potui. ¶ Tercia etas incipit a natiuitate abrahe: ⁊ durauit vſq; ad inicũ regni Dauid hñs ſm hebreos annos. 941. ſm ſeptuaginta. 940. ¶ Quarta etas incipit a principio regni dauid ⁊ durat vſq; ad tranſmigratõnẽ babilonis: ⁊ habet annos. 484. ſm hebreos. ſm ſeptuaginta. 485. ¶ Quinta etas incipit a tranſmigratõne babilonis. ſcilꝫ qñ hieruſalẽ deſtructa ſunt: ⁊ templũ in ea incẽſum: et durauit vſq; ad benedictã natiuitatem xp̃i habens annos ſm hunc modũ pretactum quem hic ſequimur 590. Et ſicut p̃dictum eſt grandis eſt altercatio de ſupputatõne annoꝝ huiꝰ etatis diuerſi diuerſimode cõputãt. ¶ Sexta etas incipit a xp̃i natiuitate ⁊ durat vſq; ad finem mundi cuiꝰ terminum ſolus deus nouit ⁊ hec diciť ſenectus: ſiue hora nouiſſima. ¶ His aũt etatibus põt adiũgi ſeptima etas q̃ eſt quieſcentiũ. et currit cum ſexta: et octaua etas q̃ eſt reſurgentium. Porro ſm hebreos in prima etate mundi ſunt generationes. x. In ſcđa. x. In tercia. xiiij. In quarta xvij. quas tamẽ Matheus gratia miſterij. xiiij. ponit. In quinta. xiiij. Etates aũt hominis ſũt iſte. Prima ẽ infantia hoĩs a natiuitate hoĩs vſq; ad ãnos. 7. Scđa etas eſt puericia vſq; ad ãnos. xiiij. Tercia etas ẽ adoleſcẽtia a. 15. anno vſq; in. 38. Quarta ẽ iuuẽtꝰ vſq; ad. 49. Quinta ẽ ſenectꝰ a. 50. ãno vſq; ad. 79. Sexta ẽ decrepita etas ab ãno. 80. vſq; dum vita finiť.

Prima etas mundi ab Adã

vſq3 ad diluuiũ habet ſm Hebreos ãnos 1656. ſm ſeptuaginta interp̃tes Iſidoru3 ⁊ plures alios quoru3 numerus in etatibus conſequẽter ponitur habuit annos. 2242.

Summa bonitas volens cõmũicare ſuu3 bonũ ⁊ alijs fecit creatura3 rationalem q̃ ſummũ bonũ intelligeret: ĩtelligẽdo amaret: amãdo poſſideret: poſſidẽdo beata eẽt. Fecit deꝰ aũt primũ hoĩe3 formãdo corpꝰ eiꝰ p̱ miniſteriũ angeloꝝ de limo terre ĩ agro damaſceno ⁊ inſpirauit ĩ faciẽ eiꝰ ſpiraculum vite: hoc ẽ aĩam creauit: qua3 corpori facto vniuit. Factꝰ aũt ẽ homo ad ymagine3 dei in naturalibꝰ ⁊ ad ſilitudine3 in gratuitis. Ecce dñs mirabili p̱fudit gr̃a. Cũ ergo marẽ ad ſilitudinẽ ſuã primu3 finxiſſet: tũ etiã feminã cõfigurauit ad ipſius hoĩs effigiem vt duo inter ſe pmixti ſexꝰ ꝓpagare ſobolem poſſent: ⁊ omnẽ terrã multitudine opplere.

Formatis aĩantibꝰ terre ⁊ volatilibꝰ adductiſq3 ad Adã vt videret ea: cũ adã nõ inueniret adiutori ſimilis ſibi. immiſit dñs ſoporẽ in Adã ⁊ tulit vnã de coſtis eiꝰ: replẽs carnẽ ꝓ ea: ⁊ edificauit in mulierẽ. Quã adã vidẽs dixit: h̃ nũc os de oſſibꝰ meis h̃ vocabit Iſſa qđ latiẽ mlr̃ interp̃tat: q2 de viro ſũpta ẽ. Factũ igit adã deꝰ in p̱adiſum trãſtulit: ⁊ ibi de coſta dormiẽtis Euã ꝓduxit: ſibiq3 ſociã formauit: Nã nõ fecit de capite ne viro dñaret: nõ de pede viri ne cõtẽneret: ſ3 de latere vt amoris vinculũ ꝓbaret: etiã vt nõ loci generis nobilitate: ſ3 virtute vnuſq̃ſq3 ſibi cõparet gr̃am. Jđ extra p̱adiſu3 vir factꝰ ẽ: mulier vero ĩtra paradiſũ. Creat deniq3 extra p̱adiſũ h̃ eſt ĩ inferiori loco vir factꝰ melior inuenit ꝓ Eua q̃ in p̱adiſo facta fuit. Adã igit ꝓthoplaſtũ primũ hoĩem ſummꝰ oĩm reꝝ fabricator deus ſexto die ſecl'o q̃nta ⁊ viceſima marcij beſtijs terre creatis cũctiſq3 reptilibꝰ ⁊ volucribꝰ de limo terre rubeo ĩ agro damaſceno tãq3 creaturaꝝ omniũ finẽ ⁊ poſſeſſorẽ finxit.

Cumqꝫ ſuggerente diabolo in forma ſerpentis ꝓthoparētes mandatuꝫ dei trāſgreſſi fuiſſent: maledixit eis deus: et ait ſerpenti. Maledict⁹ eris inter omnia animātia ⁊ beſtias terre: ſuper pectus tuum gradieris: et terram comedes cunctis diebus vite tue. Mulieri quoqꝫ dixit. Multiplicabo erūnas tuas: ⁊ cōceptus tuos: in dolore paries filios ⁊ ſb viri poteſtate eris: ⁊ ipſe dominabitur tibi. Ade vō dixit Maledicta terra in opere tuo ī laboribus comedes ex ea: ſpinas ⁊ tribulos germinabit tibi: in ſudore vultus tui veſceris pane tuo: donec reuertaris in terram de qua ſumptus es. Et cū feciſſꝫ eis deus tunicas pelliceas eiecit eos de paradiſo collocans ante illum cherubin cum flammeo gladio: vt viam ligni vite cuſtodiat.

Adam primus homo formatus de limo terre triginta annorū apparens impoſito nomine Eua vxori ſue. Cuꝫ de fructu ligni vetiti oblato ab vxore ſua comediſſet: eiecti ſunt de paradiſo voluptatꝭ: in terram maledictionis vt iuxta imprecationeꝫ domini dei. Adā in ſudore vultus ſui operaretur terram: et pane ſuo veſceretur. Eua quoqꝫ in erūnis viueret filios quoqꝫ pareret in dolore. quam incompabili ſplendore decorauit. eā felicitatis ſue inuid⁹ hoſtis decepit: cū leuitate feminea fructus arboris temerario auſu degustauit: ⁊ virū ſuū in ſentētiam ſuam traxit. Deinde perizomatibus foliorū ſuſceptis ex delitiarꝫ orto in agro ebron vna cuꝫ viro pulſa exul venit. Tandem cuꝫ partus dolores ſepius experta fuiſſet cuꝫ laboribus in ſenū ⁊ tandē in morteꝫ ſibi a domino predictā deuenit.

De paradiſo ꝛ quatuoꝛ fluminibus eius.

Paradiſum terrenum ſeu deliciarum ſub linea equinoctiali verſus oꝛiens ſituatum a principio dominus deus plantauerat. Qui latine hoꝛtus ſiue pomariū dicitur Hebraice heden quod delicie ſonat: quaſi deliciarum hoꝛtum omniū arboꝛ genere conſitum Ubi ꝛ lignum vite poſitum erat. Hūc locū muro igneo a terra vſq; ad celum perfecte vallatuꝫ aiunt. Hic etiam cherubin aſſerūt flāmineo gladio anteſtare pꝛohibentem volentes adire. In quo Adam ꝛ Eua fuerunt producti: deinū peccato gule expulſi. In eoq; poſiti Enoch voluptuantur ꝛ helyas moꝛituri manibus antixp̄i: hic auteꝫ locus in oꝛiente longo maris tractu a noſtro habitabili ſegregatus omī amenitate cōſpicuus ſcribitur. Qui habꝫ ſalubꝛitatem amenitatem atq; iocunditateꝫ de cuius medio fons egreditur qui totum irrigat. Quiq; in quatuoꝛ naſcentia diuiditur flumina vt expoſitoꝛes Geneſeos pꝛofitentur.

Ganges qui ꝛ phiſon

Primus fluuiꝰ phiſon q̄ ꝛ gāges appellaꝛ fluuius indie pergrādis atq; famoſus: qui vniuerſam circuit indiam. Is in oꝛientem tendens a .xix. maximis atq; nauigabilibus fluminibus augetur. Et vltimo pluribus oſtijs occeanum ingreditur. Quotcunq; autem exundet alueis in mare: adeo grādis eſt vt vbi minus occupet latitudinis .viij. M. paſſuum pateat: vbi pluriinuꝫ centum altitudinis nuſq; minus .xx. paſſibus reperitur. Aduerſus quem Cyrus perſarum rex quaſi cepti oblitus bellum inauditum ſumpſiſſe fertur. Nā cū vnū ex regijs equis candoꝛe atq; foꝛma pꝛecipuum quem fiducia tractus trāſuadare perſuaſerat: a voꝛtiginibus vndaruꝫ circumagi atq; abſoꝛbi vna cum inſidente cerneret aiūt iratuꝫ iuraſſe ſe illum adeo extenuaturum: vt qui equū atq; equitem optimū abſoꝛbiſſet: mulieribus vix genua tingentibus vadoſum faceret. Nec verbis opus defuit. Nam totis in hoc expoſitis copijs. In cccc.lx. alueos flumen detraxit. Anno integro operi dato nō obſiſtente ꝙ nili moꝛe augeri dicaꝛ certo anni tp̄e et adiacētes fecūdare agros.

Gion qui ꝛ Nilus

Gion qui ꝛ nilus ſecundus appellaꝛ fluuius totius oꝛbis ꝑmaximꝰ fluuius arbitratur. Hunc ſm̄ quoſdam latine nomine melo. Alij dicunt hunc eſſe quem theologi Geon. nūcupant: ꝛ ex paradiſo delicianū fluere: incole Nilum vocant ꝓpter limū quem trahit: ꝛ eo egiptia arua fecundat. Is e nigro flumine quem accole nili patrem dicunt rapido veniens curſu affricam omnem ab Ethiopia ſeperat: ꝛ plurimas inſulas faciens venit ad eā clariſſimā Meroem a dextris eius nominatꝰ aſtuſapes qd̄ idē ſonat quod latens. Et ꝑtim aſperpartimq; nauigia deferēs in ampliſſimū effunditur lacum: deinde varijs incitatus irritamentis montium coartatur rupibus: ad eum locum deueniens ethiopum qui Cataduppa vocatur tam violēter inter obuios ſcopulos ſuo impellitur impetu: vt vaſto aquarum ſe frangentium rumoꝛe incolarum aures in ſurditatem vſq; ledat: deinde lenis violentia poſita placidꝰ ac nauigabilis efficitur. Et pꝛimo circa cercaſoꝛū oppidum incipit eſſe triplex. Cuius pars vna ad deltam ꝛ meliam declinās iterum ſeperatur. et ſic diuiſus atq; vagus: alijs etiam alueis varie ſeperatis in ſeptem poſtremo totus diuiſis partibus omnē egiptum irrigat annuo incremēto. Et demum egiptio mari ꝑ ſeptem ingentia miſcetur hoſtia. Scripſerunt veteres hunc eſſe ſiluarum altoꝛem permaximum et beluarum immaniū pꝛoductoꝛem ꝛ crocodrilloꝝ ꝛ hippotamoꝛuꝫ ꝛc̄. Preterea calami atq; papiri: ꝛ agroꝛum fecundatoꝛum inclitum ſuis annuis incrementis. Que fieri contingit vt plurimū ſole tenente leonis finem: ꝛ ad medium vſq; virginis augeri deinum declinare: et in ripas reuocare aquas incipere: donec ſol virginis in finem vel libꝛe pꝛincipium venerit: ꝛ tunc totum infra veterem alueum conuicieri aſſerunt fluminis huiꝰ aquas talis eſſe virtutis vt fecundas faciat mulieres.

Tigris.

Tigris Tereius qui ſcd̄m Joſephum dilat quod ſonat acumen: eo ꝙ velociſſimus ſit Armente maioꝛis fluuius toto oꝛbe cognitus. Nam a noſtris vnus ex quatuoꝛ ꝑadiſi delitiaꝝ exeuntibꝰ affirmatur. Is quom medoꝛum fines attigit repētinus factus: tigris nomen aſſumpſit: ſic eīn ſagittam volucrem medi vocant: nec diu ꝛ comperto arinſſa lacu curſuq; ſeruato violentus ꝛ integer atq; diſcoloꝛ ꝑ illum effertur. deinde tauro monte obuio antro montis immergiꝛ. Et ꝑ latebꝛas merſum in aduerſam partem vluas et purgamēta plurima ſecum trahens apud lacum qui Coꝛāda appellatur omnia demerſa ferens: factuſq; iterum fluuius in cuniculos mergiꝛ iterato. Et poſtq̄ .xxv. mil. paſſuū occultus excurrit: tercio redditur terris in regione ſophen circa nymphꝫum adeo ꝓpinquus Arſenie fluuio in regione Arthenꝛ: vt quom quacūq; ex cauſa intumuerit: ſeruatis ſibi quiſq; vndis ſuis confluant vna: cuius rei teſtimonium lenioꝛ Arſenie curſus eſt. Qui moꝛ diuiſus in Euphꝛatem iter dirigit relicto tigri. Qui ſuſceptis ex armenia claris fluminibꝰ parthenos ꝛ alios diſiūgit. Et vt aſſerunt aliq̄ Niniuē in partes diuidit et Meſopothamiam faciens luſtratis radicibus montium Coꝛdrioꝛum circa Apamiam Seleuciā atq; babiloniā .xxv. mil. paſſuuꝫ in alueos diuiſus duos funditur. Quoꝛum vnus quem meridienſem vocant Seleuciam ꝛ Meſſenem alluit. Alter autē in ſeptētrioneꝫ verſus campos caucaſi irrigat: ꝛ vbi in vnum rediere alueum tigris dictus eſt. Uerum

cum hos.lx.mil. paſſibus ampliauit vaſto effu
ſus alueo dextra carnicis oppidi perſicum ī ma
re defertur: nec vno tamē hoſtio ſed pluribꝰ mi-
ſcetur eidem. Allij vo dicunt hunc rubro infun-
di mari.

Euphrates.

EUphrates quartus fluuius qui frugi-
fer ſonat inter ceteros fluuios memora
tu plurimo celebris eſt. tam veterꝫ litte-
ris qꝫ exundationibus ſuis. Hūc quidaꝫ volūt
ex paradiſi fonte mortalibus quidem incogni-
to deriuari. alij dicūt in armenia maiori in mōte
cui paracoatra nomē haud longe a fonte tigris
oriri. Is aliquibus ſuſceptis fluminibus vali-
dior factus in taurū mōte in vires experit ſuas.
Qui cum nō reſiſtat taurus progreditur victor:
ſed ſaxoſus atqꝫ violentus ad dexteram Coma
genam: ad leuam autem relinquit arabiā. Verū
ſunt qui velint eum in alueos duos diuidi: quorū
alium in tigrim effundi dicūt: reliquū vo ꝑ mea
tis medoꝝ gordianorumqꝫ terris in Meſopota
miā ferri. Et babiloniam quondaꝫ Caldeoꝝ re-
ginam in ꝑtes duas curſu medio ſeperare. In-
de hic idem poſtqꝫ aliqꝫdiu effluxit qui nauiga-
bilis ⁊ ingens ante fuerat in paludibus diſper
ſus ampliſſimis tenuis efficit riuus ⁊ incogni-
tus (vt aiūt) nuſqꝫ aperto exitu effluit. Eſto ſint
qui dicant eū in mare rubrū fundi. Volunt in ſuo
hūc nili more ⁊ fere eodē tempe Meſopotamiā
irrigare: atqꝫ fecūdam facere et ſeſe in alueū ſta-
tuto tempore reuocare. Quāobrem eiꝫ nomen
Euphratis ſortitū volūt. Cū hebraice Euphra
tas fertilitas appellet: dicunt ⁊ alij aquas eius
eſſe vitales. Et ob id a priſtis auxencum fuiſſe
vocatum.

CUm omnia in quibus hiſtoria verſatur
complecti rerū ſcriptores deceat: pauca
de diuerſitate maris ac eius nominibus
iuxta varietatem regionū adiūgere libuit.

HOmerus terrā omnē quā īcolimus ab-
luī occeano ꝑdidit. Neqꝫ alienū eſt inſu
lam eam eſſe. Naꝫ quocūqꝫ accedere ad
extrema terre mortalibus ꝑmiſſum eſt mare īue
nitur. Quod occeanū appellamus: ⁊ hūc noſtre
habitabilis terminum quaqꝫ verſum exiſtimāt
Occeanus autem quem greci ſic nomināt de ce
leritate: ab occaſu ſolis irrumpēs leuo latere eu
ropam radit. affricamqꝫ dextro ſciſſiſqꝫ calpe et
abīna montibus. quos dicūt colūnas herculis
inter mauros funditur ⁊ hiſpaniaꝫ. at freto iſto
quodaꝫ oſtio aperit limē interni equoris mixtꝰ
mediterraneis finibus quouſqꝫ ad orienteꝫ ꝓ-
pellit. Horū qui hiſpanias perfudit. hibericus
fertur. ⁊ balearicus qui in narbonēſem ꝓuinci-
am: gallicus mox liguſticus ab eo ad Siciliam
tuſtus. quem greci Iouiū vel tyrrhenū Itali in
ferum vocitant. a ſicilia vſqꝫ cretam ſiculus: in-
de creticus qui in pamphiliam ⁊ egiptum ꝑten
dit. Que aquarum moles torto in ſeptemtrio-
nē prius latere anfractibus magnis iuxta greci
as yllinicum ⁊ helleſpontum in anguſtias ſtrin-
gitur ꝓpontidis. Que ꝓpontis aſiam Europā
qꝫ diſcriminat. Cauſam nominuꝫ nō vniformis
dedit ratio aſiaticum et phoeniciū a prouincijs
dictum: ab inſulis carpathium egeum Icareuꝫ
cyprium. a gentibus auſonium dalmaticum li-
guſticum. ab oppidis hadriaticum argolicum.
⁊c̄. Egiptiū pelagus aſie datur. gallicum Euro
pe. affricanum libye. Hec in gremijs terrarum.
Oras autem extremas vt dictum occeanus am
plectitur. Qui a littoribus ſuis arabicus perſi-
cus Indicus: eous: ſericus: hyrcanus: caſpius
ſcithicus germanicus gallicus atlanticus. libi-
cus. egyptius dicitur. Cuius acceſſus incremē-
ta circa littora indie vehementiſſime proruunt:
maximoſqꝫ ibi exitus faciunt. ſiue quod ſuſpē-
ſius altius tollatur vi caloris. ſiue qꝫ in ea par-
te orbis ⁊ fontium ⁊ fluminū copia ſit effuſior.
Circūnauigari an hec inſula queat: dubitatū eſt
Strabo Gnoſius auſtrale pelagus ꝓpter intol-
lerabilem eſtum. boreale quoniā frigore concre
tum eſſet: minime nauigari poſſe putauit: Juli-
us Solinus iube teſtimonium adducit qui vni
uerſe partis terre meridiane quaꝫ plurimi ꝓpter
ſolis ardorem peruiā negauerunt facta vel gentiū
vel inſularum cōmemoratione ad confirmande
fidei argumentum: om̄e mare qꝺ ab india vſqꝫ
in hyſpaniā retro affricam cingit: nauigabile af
firmauit. Plinius veronenſis ſcribit in arabico
ſinu res gerēte Ceſare auguſti filio: ſigna naui-
um ex hiſpaniēſibus naufragijs fuiſſe recogni-
ta: ⁊ annone florēte Carthaginis potentia cir-
cūuentum a Gadibus ad finem arabie. eam na
uigationem ſcripto prodidiſſe. Corneliuꝫ quo-
qꝫ nepotem auctorem facit qui Eudoxiū quen-
dam ſua etate cum lathirū regeꝫ fugeret Arabi-
co ſinu egreſſum Gades vſqꝫ profectum cōme-
morat. Celiūqꝫ antipatrem a ſe viſuꝫ: qui ex hi-
ſpania cōmercij gratia vſqꝫ in Ethiopiam na-
uigarit. De ſeptemtrionali occeano maior con-
tentio eſt quem tamen magna ex parte diui Au
guſti auſpicijs: circa germaniam nauigatum cō
ſtat vſqꝫ ad Cimbrorum promontoriū. Caſpia
vo littora Macedonum armis Seleuco ⁊ An-
thiocho regnātibus ita explorata et perñauiga
ta ſunt: vt ꝑuo breuius qꝫ totus hinc atqꝫ illinc
ſeptemtrio ſit remigatus. Plinius nepos teſti-
monio vtitur qui metallo celeri Gallie procon-
ſuli donatus a rege ſucuoruꝫ indos aſtruit: qui
ex india cōmercij cauſa nauigantes tempeſtati-
bus eſſent in germaniam arrepti. Apud Otto-
nem hiſtoricū legitur ſub imperatoribus theu-
tonicis indicam nauium ⁊ negociatores indos
in germanico litore fuiſſe deꝓhenſos: quos vē
tis agitatos ingratis: ab oriētali plaga veniſſe
cōſtabat qꝺ accidere minime potuiſſet ſi (vt ple-
riſqꝫ viſum ē) ſeptētrionale pelagus innauiga-
bile cōcretumqꝫ eſſet. A colūnis herculeis in au
ritanie atqꝫ hiſpanie et galliarum circuitus: to-
tuſqꝫ forme occidens hodie nauigatur. Orien-
tem nobis incognitum: euꝫ religionum atqꝫ im
periorum diuerſitas. tū barbaries immēſa red-
didit: veteres tamen nauigatum produnt.

Nota de paradiſo hec ſequentia ſm doctores diuine ſcripture

Fuit aūt ille locus ſm Damaſce. exultationis vniuerſe ꝑꝓpriarium q̄ terre excelſior poſitus eſt. ⁊ tēꝑato ac puriſſimo aere refulget: plantis ſemꝑ floridis comatus eſt: bono odore plenꝰ nullū irrōnabiliū inhabitat. Eſt etiā ſm yſido. oīm genere ligni ⁊ pomiferū arboꝝ conſitus: nō eſtus ſed tēꝑies aeris perpetua. E cuius medio fons ꝑcurrens totum nemus irrigat. Et ſm mgr̄m ī hiſtorijs ſup Geñ. Paradiſus ē in principio mūdi partis orientalis locus. tam altus ꝙ aque diluuij vniuerſalis ipm̄ nō attigerūt: qꝛ ſm Strabū ⁊ Bedā pertingit paradiſus vſqꝫ ad globū lunarem qḋ tamen q̄dam impugnāt vt Henricus de Eruordia. Et alij quidā. ⁊ eſt locus ameniſſimus lōgo tractu terre ⁊ maris: ⁊ ſi homo non peccaſſet deus qui totum mundū fecit: ⁊ paradiſum ampliaſſet. ſic ꝙ oēs homines cōcluſiſſet. Arbores paradiſi comā nunqꝫ perdunt. Ibiqꝫ Enoch ⁊ Helias vſqꝫ hodie incorrupti perſeuerant: vt dicit mgr̄ in hiſtorijs. Et paradiſus tante eſt altitudinis. ꝙ eſt inacceſſibilis ſm Bedam. et tam altus ꝙ ethereā regionem contingat. ⁊ ꝙ aque cadentes de eo tm̄ faciūt ſtrepitum hominibus in vicinio cōmorantibus: vt perdant ſenſum auditꝰ. vt dicit Baſilius in examerou ⁊ ſanctꝰ Ambroſius. Iſte aque ſunt que procedunt de vno fonte paradiſi. ⁊ generant quatuor riuos. ſ. phiſon q̄ ⁊ ganges dicit̄. Geon qui et Nilus. Tigrim ⁊ Eufratē. quo ipſi vero quatuor riui fluant habetur Geneſ. ij. Et eſt paradiſus ſm Albertum magnū: locus temperatiſſimꝰ libre ⁊ arieti pene ſuppoſitus. quia in oriente iuxta torridā zonam. Ideo bis in anno ſol pertranſit centrū paradiſi. ⁊ eſt ibi aer ſubtiliſſimus ⁊ incorruptus: ⁊ ſemper equinoctium: ⁊ vterqꝫ polus ibi videtur: ab Helya ⁊ Enoch inhabitatur: et arbores bis ibi in q̄libet anno fructificant. quia duplex eſt ibi eſtas. ⁊ duplex hyems in anno: et vtrūqꝫ noſtrum ſolſticium ē eis profundiſſima hiems: ⁊ vtrūqꝫ equinoctiū profundiſſima eſtas. Ideo dicit Marcianus ꝙ in India ſingulis ānis due ſunt eſtates ⁊ fruges bis metūtur. Patet igitur ꝙ eſt locus altiſſimus terre. Secreniſſimus. Temperatiſſimus. Ameniſſimus. quia eſt ibi loci viriditas: florum venuſtas: flagrantia aromatum Irriguū fontium. Umbroſitas arborū. Ubertas fructuū: Cantus auiū. Quinto locus ordinatiſſimus. Sexto fertiliſſimus. ideo bene ortꝰ omniū delitiarum dicitur.

Fecit quoqꝫ deus ad ornatum et decorē paradiſi triplex genus lignoꝝ ſm yſid. ⁊ Auguſti. de ciuitate dei. Unū ad ſuſtētationem vite per nutrimentum: de quo dedit p̄ceptum affirmatiuū dicens. Geñ. ij. ex omni ligno paradiſi comede. Aliud fuit ad ꝓbatōnē obedientie. ſ. lignum ſciētie boni ⁊ mali: de quo dedit preceptum negatiuū dicens. de ligno autē ſciētie boni et mali ne comedas. quod tamē nō ſeruarunt noſtri parentes primi. Ideo guſtato pomo aperti ſunt oculi eorum. ſ. ad concupiſcēdum ſeinuicem. ad quod ante non patebant ſm Auguſti. ibidem in gloſa. non ꝙ ante ceci erant ſicut quidā falſe imaginati ſunt. Et cognito pruritu carnis ⁊ libidinis in ſe. ⁊ ſe eſſe gratia ſpoliatos conſuerūt perizomata id eſt ſuccinctoria ſiue bracas de folijs ficus vt ſic ſe cooperirēt ⁊ defenderent. Non tamen eſt intelligendum ꝙ peccatum Ade ⁊ Eue fuit ex parte fructus illius ligni vel eſus eiuſdem vt dicit Auguſti. de ciuitate dei. ſed ratione affectus inordinati preponentis ſe diuine iuſſioni: quia aliud ē prohibitum: quia peccm̄ ⁊ malū ſicut homicidiū furtū ⁊ mendaciū. Aliud vō eſt peccm̄ ex eo: quia ē ꝓhibitū ſic fuit hic. Comeſtor dicit ꝙ lignū ſcientie boni ⁊ mali dictū eſt ex eo. ꝙ ex eius comeſtōne ſecutū eſt: qꝛ ſenſerūt ſtatim poſt comeſtōnem malum egritudinis ⁊ imbecillitatis ac rebellionis carnis cōtra rationem. et ſic ceperūt cognoſcere bonū ſanitatis firmitatis obedientie ac malum infirmitatis egritudinis imbecillitatꝭ ac inobedientie. ſicut medicus melius nouit morboſū non ſolum infirmos viſitat ſed cum ipſe infirmatur. Nam quod prius nouit per ſcientiā: poſtea diſcit per experientiam. Nā dulcia non meminit qui nūqꝫ guſtauit amara ⁊ econuerſo. Tertium fuit lignum in paradiſo nobilius alijs. ſ. lignū vite ⁊ hoc tripliciter. Primo ꝓpter effectum. qꝛ dabat ſe comedenti cauſam immortalitatis ⁊ ꝓhibebat cauſā infirmitatis ⁊ imbecillitatis: nō tamē virtute naturali pure: ſ; magis gratuite ꝓpter virtutē anime obedientis deo: que erat immortalitatis cauſa principalis ipſius corporis ſm Tho. in ſcripto ſecūdi ſenten. quia quotiēs homo fuiſſet infirmatus de iſto ligno ſumpſiſſ; ⁊ ſanitati datus fuiſſet: ⁊ hoc ſic cōtinuaſſet vſqꝫ dum numerus electorum completus fuiſſet. tunc omnes ſimul in celum rapti fuiſſent. Secūdo ꝓpter ſitum: quia ſitum erat ī medio paradiſi q̄ſi precioſius et dignius oīm. ſicut cor animalis in medio corporis ponitur: et quod totum corpus viuificat figurans crucem chriſti viuificantis totū mundū et trahentis ad ſe omnia. Ioh. xij. Tertio ꝓpter ſacramentū ſm Augu. vbi ſup̄ vbi dicit ꝙ per lignū ſcientie boni ⁊ mali ſignificatur liberū voluntatis arbitriū. per lignū vō vite xp̄s ſignificat̄. Ezech. xxxi. Omne lignū ꝑadiſi n̄ ē aſſimilatū illi. qꝛ Cāti. iiij. Emiſſiōes tue ꝑadiſus maloꝝ punicoꝝ cū pomoꝝ fructibus.

Huius aūt loci poſt peccm̄ hoīs aditꝰ īterclusus eſt: ſeptus eīm vndiqꝫ rūphea flāmea id eſt muro igneo accinctꝰ ita vt eiꝰ cū celo pene iūgat̄ incendiū. Cherubin q̄z. i. angeloꝝ p̄ſidiū arcendis ſpiritibꝰ malis ſup rumphee flagrātiā ordinatū ē: vt hoīes flāme: angelos vō malos angeli boni ſbmoueant ne cui carni vl' ſpūi trāſgreſſiōis aditus ꝑadiſi pateat. Hec ille.

Duplex fuit cā immortalitatꝭ hoīs ī ſtatu īnocentie. ſ. intrinſeca q̄ erat vis ꝯtētiua ipſiꝰ aīme ⁊ hec a deo. Alia extrīſeca. ſ. eſus ligni. Iſtud etiā lignū vitā longeuā dediſſet homi poſt peccm̄ ſm Aug. ī li. de q̄ſtōibꝰ no. ⁊ ve. teſt. ſ; hoī guſtꝰ eiꝰ ꝓhibitꝰ fuit poſt peccm̄. iō dr̄ gen. iij. Ipſis āgelis videre ne forte Adam ſumat de ligno vite ⁊ viuat ī eternū. i. valde diu. Concor. s. Tho. i. parte. q. xcvij. arti. iiij. Et Alex. ij. pte ſumme. q. xiiij. ar. xx.

ADam vir ſctūs cūcꝗ dieb⁹ vite ſue ꝓphie ſpū claruit: pñiaꝫ magnā ac diuturnā ſecit filijs ſuiſ pcepta iuſticie ōdit: ꝑcipiēs vt a ꝯſortio cayn ac filiorū ei⁹ oīno abſtinerent. nec cū eis mřimonia iūgerēt. Hic pim⁹ nř parēs vno pctō a pdiſo nos expulit: ſꝫ ſctā ꝯuerſatōe ſua ac pñia ſua exīn nobis redit ad regni celeſtꝭ gaudia remeādi: q̄ āt h̄ ñ ſeqͣt de ipō iuſte cōq̄ri nō poterit. ¶ Comeſtor dic̄. Adā genuiſſe. 30. filios ⁊ totidē filias ꝑter cayn ⁊ abel. adā fuit pr̄ ⁊ ſocer cayn q̄ cayn ꝯxit mřimoniū cū calmana ſorore ſua. Auguſ. Adā vō mortu⁹ ē hñs ānos nōgētos ⁊. xxx. vt dr̄ i ymagīe mūdi. poſtq̄ꝫ genuit. xxx. filios ⁊c̄. ⁊ ſepult⁹ ē ī loco caluarie circa hierl̄m: vbi poſtq̄ꝫ aliq̄ꝫdiu reqeuit. trāſlatū ē corp⁹ ei⁹ ī ebrō ī terrā de q̄ ſumpt⁹ ē: cui ſn̄ie concordat Athanaſi⁹ ⁊ docto. hebrei. q̄ꝛ ꝯuenit vt ibi corpus ſuuꝫ xp̄us exponeret morti: vbi caput generis humani fuit corruptū: ⁊ vbi ſeminata eſt corruptio ibiq̄ꝫ incorruptō orietur: quaten⁹ ſic medicina morbo correſp̄ōderet. Johes tn̄ in ꝯtrū ſonat vt patet.

AUguſtinus. xiij. de ciuitate dei. humanū genus ideo ex vno homine deus inſtituit vt cōmēdaret q̄ꝫ ei grata ſit in pluribus vnitas. que conſideratio multuꝫ electis prodeſt: ſanctis angelis in eterna pace ſociādis: verū tāta immanitate peccādi defecerūt hoīes vt min⁹ atꝫ pacati⁹ īter ſe beſtie viuerēt. Neq̄ꝫ. n. vnq̄ꝫ inter ſe leones aut īter ſe dracōes q̄lia hoīes bella geſſerūt. vinculū cōcordie diligit deus.

ADam itaq̄ꝫ ⁊ Eua pimū oīm parētes. xxx. ſup̄ nōgentos vixere ānos. ⁊ ꝑter Cayn Abel ⁊ Seth cū ſororibus ſuis q̄s ſcriptura cōmemorat. xxx. alios genuerat filios. Demū q̄ꝫ infirmitate correptus Seth filio atꝫ alijs interdixit ne ei⁹ filij cū filijs cayn ꝯmiſcerēt. Illū ꝑ oleo mīe īpetrādo ad paradiſum vt aiunt: tranſmiſit tandē deficiēs in Ebron ſepelitur. Sūt tn̄ q̄ dicūt eū ī caluarie loco ſepultū fuiſſe

ABel ſecūdus filius Ade natus eſt anno.30. Ade cū ſorore delbora. Iſte abel primus martyr eccliam inchoauit qꝛ ī grā ꝛ iuſticia pmāſit. Si eī ab Adā ichoata fuiſſet nō foret cōtinua. Hūc āt iuſtū ꝛ ſctm̄ ꝯmēorāt euāgelia Qui ab ineūte etate iuſticiā colere ꝛ deū timere didicit. Cuiꝰ ꝯuerſatio paſtoralis erat: ꝛ de oībꝰ pmicias deo offerebat. Et pꝓterea deꝰ ad eius ſacrificia reſpiciēs. ꝛ eiꝰ oblatōes grām hrēt germāo pñte. q̄ viſo vultꝰ cayn p̄ ꝯfuſiōe ꝯcidit et īuidie ſtimulo ſauciꝰ cayn ī eū ꝯſurrexit ac īterfec. Qui celeſtē cīitatē pmꝰ ꝯdidit. Et ipiꝰ ciuem ſe pmū ꝯſtituit Centenario ꝛ eo amplius Abel mortuo. Adā poſt centeſimū annū Seth genuit filium.

ANno.cxxx.ſm heb. Scdm lxx.interptes.ccxxx. Adaꝫ genuit ſeth q̄ fuit terciꝰ filiꝰ ade ꝛ natꝰ ē āno pris ſui.cxxx. inchoāte ſm he. vc. ħ ē āno mūdi.130.cōpleto vixit āt ānis.912. Iſte ſeth natꝰ eſt 230.āno ad. q̄ꝛ.c.moyſes ptermiſit qbꝰ luxit filiū ſuū abel ī valle ploratōnis ꝓpe ebrō.ipe eē.p oleo mīe īpetrādo padiſuꝫ adiȷ̄t. In his duobꝰ primis filijs Ade.ſ. Cayn ꝛ abel ortū hueſt due ciuitates ſm Aug.14.li.d ci.dei. feceſt itaqꝫ duo amores duas ciuitates.terrenam.ſ. amor ſui vſqꝫ ad ꝯtēptū dei. Celeſteꝫ vo amor dei vſqꝫ ad ꝯtēptū ſui deniqꝫ illa ī ſeipā:ħ in dño gliat. Illa q̄rit ab hoībus gliam. huic āt deꝰ ꝯſcīe teſtꝭ maxīa ē glia. ad illā ptinet cayn q̄ pmo natꝰ ē ꝛ cītatē ꝯdidit. Ad iſtā ptinꝫ abel.q̄ ſcdo natꝰ ē ꝛ tāqꝫ pe

grinꝰ ħ ꝯuerſatꝰ. qꝛ grā pdeſtinatꝰ ciuis ſurſuꝫ erat. deniqꝫ vt cītas dei ſue aduerſarie cooperatōe clareſcat. aliq̄ facta reprobo rum cōmemorare neceſſe fuit.

CAyn priogenitꝰ ade ꝛ eue cū ſorore ſua calmana natꝰ ē āno ade.xv.ī agro damaſeno. Hic primꝰ agrorū cultor fuiſſe phibeť cupidiſſimꝰ q̄dē ꝛ aliene felicitatis īpatiētiſſimꝰ ac ſceleratꝰ volens mūera ſua reprobata a deo et mūera fris ſui accepta motꝰ iuidia frēm ſuū ductuꝫ ī agrū īterfecit. ꝓpter qd a deo pñitꝰ fuit vt oībꝰ diebꝰ vite ſue eēt vagꝰ ꝛ ꝓfugꝰ ſup terrā. Cūqꝫ cayn ꝯfectꝰ eēt ſenio ꝛ iter frutecta aliq̄n ſederet a pnepote ſuo lamech q̄ ſenectutꝭ vicio cecꝰ factꝰ dū venatōi iſtſtēt pueri ductorꝭ ſuaſu credēs cayn feraꝫ ſagitta occiſus fuit.

HRas plīmas drſoꝝ regū gētiuꝫ aut opm magnificoꝝ: aut pſonaꝝ ſublimiū hicide ānotaui: qbꝰ vtuť aſtronomi

ī ſuis calculatōibꝰ ab adā vſqꝫ ad alphonſum. Et nō q̄ era ē tp̄s famoſuꝫ alicuius gētis vel ſecte incipiēs ab aliq̄ effectu q̄ ē nōbilis bonitatꝭ vel malicie ꝛ vulgariter pt dici datū: iuxta qd publice ꝯſcriptōes fuūt. Vñ ꝛ ſctūs leo huiꝰ noīs pmꝰ freq̄nter ħ termino era vtiť in Epiſtolis ſuis.

ENos filius Seth natꝰ ē āno Seth cv.anno vo mūdi.435.ſm.lxx.ſm heb.235.āni vite eius.905. Iſte enos incepit inuocare nomē dñi forte per aliqua deprecatoria verba que inuenit.

CAynā filius Enos natus ē āno patris ſui.xc. Mūdi vo ſm.lxx.625. ſm heb.ccc.xxv.āni vite eiꝰ extiterūt 910.

IN linea iuſtoruꝫ tres notāť celeſtibꝰ decorati. Prīo enos q̄ primo nomen dei inuocauit. Secundo Enoch q̄ cū deo ambulauit: ꝛ trāſlatus ē in padiſuꝫ. Tercio Noe q̄ pfectus fuit in generatōnibus ſuis humanū genus ſaluauit ab aq̄s diluuȷ̄. In linea vo petōꝝ tres decorantur terreſtribus. Primo Jabel qui fuit pater habitantium in tentorijs atqꝫ paſtorum. Secundo Jubal qui fuit pater canentiū in Cithara ꝛ organo. Tercio Tubalchayn qui fuit malleator in cūcta opera eris.

ENoch filius Cayn quotus ſit in numero filioꝝ Cayn certum nō eſt. Iſte Enoch cayn ciuitatē ↄdidit appellās eā noīe ei⁹ Enochiā quā ⁊ ſua ꝓle repletā vidit. dicit eñ Joſeph⁹. Qđ chayn rapinis ⁊ violentijs opes cōgregās filios ſuos ad latrocinia icitabat. Timēſqȝ eos q̄s ledebat filios ſuos in ciuitate recollegit. Abſurdū tñ nō ē ſm auguſ. xv. de ciui. dei. ꝙ cayn edificauit ciuitatē cū vix q̄tuoꝛ viros ſcriptura dicat tūc fuiſſe. qꝛ nō oēs nūerauit q̄ tūc eē poterant: ſ illos tñ noīare neċe putauit q̄s ſuſcepti opis rō poſtulauit. Adā per cayn ſceleratum vndenario numero finit̄ q̄ pctm̄ ſignificat̄ ⁊ ipſe numer⁹ femīa claudit̄ a q̄ ſexu factū ē iniciū pcti.

Enoch

NOta ꝙ omnes artes vel ſcientie ſeculares liberales ſiue mechanice vł phiſice humane curioſitati deſeruiētes a filijs lamech legūt̄ inuēte ⁊ ſic filij adulterum pmū ſbtiliores alijs fuerūt: ⁊ qꝛ tūc baut futuꝝ pcliū diluuij ⁊ ignis Jō tubalcaim eaſdē artes ī duab⁹ colūnis ſculpſit. Una latericia ⁊ alia marmorea colūna lapidea adhuc manet ī terra ſyria: vt. ſ. ſi ↄſtructa lateriб⁹ ab imbrib⁹ extermīaret̄ lapidea pmanēs pberet hoib⁹ ſcpta cognoſcere.

MAtuſalem Enoch fili⁹ cētēſimo oc ⁊ octuageſimoſeptīo anno nat⁹ lamech filiū būit q̄ nato duos ⁊ octoginta ſupra ſeptīgētos ſuꝑuixit ānos. Et ſic Matuſalē diuti⁹ vixiſſe ferūt oib⁹ q̄s ſcriptura cōmemorat.

Matuſalem

Malaleel fili⁹ yrath

Yrath filius Enoch

MAlaleel centū ſexagita q̄nqȝ būs etatis ānos genuit filiū iareth quo nato poſtea ſeptingētos et triginta annis ſupuixit.

ISte Lamech primus bigamiā introduxit habens duas vxores ↄ illđ qđ dictū fuit ab Adā ſpū ꝓphetico: erūt duo ī carne vna. q̄ virū. i. cayn iter fruteta iacētē ſagitta iterfecit adoleſcētēqȝ eū ducētē arcu pcuſſum occidit. Puni⁹ ē igr̄ ꝓpter occiſionem caī ſeptuagies ſepties qꝛ ſeptuagita ⁊. vij. aīe d̄ eo egreſſe ī diluuio pierūt.

Ada Lamech Sella

Cōcupīa oculoꝝ

ISte tubalcayn filius lamech ex ſelle ſecunde vxoris ſue artē ferrarcā prim⁹ inuenit: res bellicas exercuit ſculpturas ī metallis in libidinē oculoꝝ fabricauit ſumens ex exemplum a natura ex opere fruticum ſicut frater ſuus Tubal ad voluptatem auriū conſonantias excogitauit.

ISte Jabel fili⁹ Lamech ex vxore Ada īcepit ↄdē tētoria paſtoralia portatilia ad mutādū paſcua ꝓ gregib⁹ nutriēdis nil niſi ↄiugiū carnale meditās ⁊ paſcua vētri. h̄ ſm cōmeſtorē greges ordīauit ⁊ caracterib⁹ diſtinxit ſepauitqȝ ſm genera greges ouiū a gregib⁹ edoꝝ ⁊ ſm q̄litatē vnicolores a grege ſpſi velleris: ⁊ ſm etatē auicłos a maturiorib⁹ ⁊ cōmiſſuras certi tpib⁹ faciēdas itellexit

Cōcupīa aurium

ISte Tubal fili⁹ Lamech ex vxore Ada hic dr̄ pater canentiū ī cythara ⁊ organo qꝛ muſicā inueniſſe dr̄ nō tñ inſtr̄a muſicalia adinuenit ſm ↄmeſtorē q̄ poſtea lōge ī uēta referūt̄ ſ ↄſonātias inuenit vt labor paſtoralꝰ quē frater ſu⁹ iabel ꝑamauit ī delitias vteret̄ ⁊ in delicijs exercerct̄: poſtea tñ mlti adinuenerūt ↄſonātias melodiaꝝ ⁊ diuerſa inſtr̄a muſicalia ſic̄ moiſes de ſonitu aq̄ꝝ dr̄ armonias ꝑpēdiſſe. Sūt tñ q̄ dicāt ꝙ archades popłi ꝑ calamos breues ⁊ lōgos ꝑmi excogitauerunt cantum: laercius vero id repertū dicit tempore pithagore philoſophi.

Cōncupīa carnis

NOema filia Lamech ex Sella ſoroꝛ Tubalcayn artem varie diuerſeqȝ texture inuenit: lanam et linū in fila traxit ⁊ pannū texuit ꝓpter leuitatem. Naȝ antea pellibus beſtiarum vtebantur.

Jabel Tubal

Tubalcaī Noema

Malaleel filius caynan q̄ plantatio dei interpretatur in linea xp̄i natus eſt anno patris ſui. 75. anno vͦ mūdi ſm Hebre. 470. ſm. lxx. 760. obijt habens annos octingentos. 95. Dicit Aug. 15. de ciui. dei. q̄ plures āte diluuiū nongentos annos attigerunt nemo tamen ad mille peruenit: q̄ plixitas etatis fuit per miraculū diuinū ad multiplicandū genus humanū ⁊ ad ſcientiarū principia inuenienda. Tum etiā ſcōm naturam: q: homines erant melioris cōplexionis ⁊ maioris vigoroſitatis. Nā habebāt tunc multa maiora oſſa quidem homines q̄ nunc. Unde allegans Plinium dicit. q̄nto magis p̄terit ſeculi curſus: tāto minora corpa fert natura: ne etiā magnitudo gigantoꝝ videat̄ alicui incredibilis teſtatur ſacra hiſtoria dicens ſe vidiſſe molarem dentem: de q̄ centum dentes ſcōm modulum noſtre fieri potuiſſent. Dixitq̄ Auguſt. 12. q̄ nullo modo audiendi ſunt illi qui dicūt tante fuiſſe breuitatis illos annos: q̄ decē de illis faciunt vnum de noſtris: atq̄ nongentos tantū. 90. Nam dicit Plinius adhuc ſunt gentes q̄. cc. annis viuunt.

Jareth filius Malaleel qui interpretatur deſcendens ſiue roborans vl̄ ſaporans natus ē anno patris ſui. lxv. ſupra centeſimuꝫ Geñ. v. mūdi vͦ dcc. lx. ſcōm he. ve. ſ ſcōm. lxx. interpretes. 976. vixit autem nongentos ⁊ ſexaginta duos. Dicit Auguſti. q̄ multi ſunt geniti ante diluuiū de ſeth ⁊ etiā cayn quos tamen ſcriptura feſtine trāſcurrit: vt veniat ad noe vbi ambarum genealogiarū ⁊ ciuitatū dei ⁊ diaboli diſcretio concretioq̄ numeraret̄ ⁊ ad Abraham cui facta eſt repromiſſio de chriſto naſcituro qui ē alpha ⁊ o: Appocalip. i. ꝓpter quod ſcriptura ſacra quoſdam ꝯmemorat. nec omnes iſti primogeniti q̄s ſcriptura nominat vt cayn cognouit vxorem ſuam ⁊ genuit Enoch. nō eſt conſequēs q̄ Enoch fuit eius primogenitus. ⁊ ſic de alijs. Huius vͦ tempe filij ſeth viri optimi in p̄ceptis patris cum ſimplicitate cordis perſeuerantes a filijs Caym peſſimis quidem in omnē luxum prolapſis multa mala paſſi ſunt.

Enoch filius Jareth natus eſt anno patris ſui. c. lxv. Geñ. v. mūdi vero 1022. ſcōm he. ve. Sꝫ ſm. lxx. 1122. Anni vite eiꝰ fuere. 365. Jſte enoch ſeptimus ab Adam deo placuit ⁊ tranſlatus eſt in paradiſuꝫ: ⁊ ſeptima requies p̄dicatur ad quaꝫ trāſfertur omnis qui tanq̄ ſexta die etate ſeculi chriſti aduentu formatur. viuit aūt in paradiſo in corporis ⁊ ſpūs tranquillitate cū helya vſq̄ ad tempus antixp̄i exituri ad fidei defenſionem. Poſtremo martyrio coronandi. hūc iudas apoſtolus in epiſtola ſua nonnulla ſcripſiſſe refert: q̄ ab antiquitate ſuſcepte fidei a patribus refutata ſunt.

Matuſalem filius Enoch natus eſt anno patris ſui. lxvij. mundi vero ſm lxx. 1287. Anni quibus vixit fuere. 969. Jſte Matuſalem antiquiſſimꝰ fuit omniū quos ſcriptura ꝯmemorat. De annis autē eius diuerſe ſunt opiniones. ſm lxx. interp̄tuꝫ computationem vixiſſet. 14. annis poſt diluuium. Sed non legitur fuiſſe in archa noe. Hiero. vͦ aſſerit: q̄ eodē āno diluuij mortuus ſit. Septemq̄ diebus ante diluuium ſepultus. Quidam vͦ eum cum patre ſuo Enoch trāſlatum fuiſſe volunt: ⁊ diluuiū p̄teriſſe putabant cauſante hoc diuerſitate codicū noſtroꝝ ⁊ hebreoꝝ: ſm Auguſt. ⁊ Rab. ⁊ yſi. qui omnes dicunt eum abſq̄ omni ambiguo non vixiſſe. 14. annis poſt diluuium cum ibi tātū. viij. anime ſalue fiebant.

Lamech filius Matuſalem natus eſt āno p̄ris ſui ſm textum noſtrū Gñ. v. clxxxvij. anno vero mundi ſm lxx. 1454. vixit auteꝫ annis. 777. Jſte lamech cum eſſet annorum. 172. genuit Noe quem cum genuiſſet dixit. Jſte. ſ. Noe conſolabitur nos a laboribus manuū noſtratum in terra cui maledixit dominus. Et genuit prerer Noe filios ⁊ filias. Et cuꝫ vixiſſet ſeptingētos ⁊ ſeptuagintaſeptem annos tradidit principatum Noe filio ſuo ⁊ mortuus eſt. Eo quidem tempore gigantes erant ſuper terram: viri vtiq̄ famoſi ⁊ incredibilis potentie ſcientes bellum.

Secunda etas mũdi principiũ a Noe habuit post diluuiũ: qđ fuit vniuersale p totũ Anno sexcẽtesimo vite Noe a pncipio añt mundi ẽm he. Millesimosexingentesimoquinquagesimosexto. Sed ẽm .lxx. interp̃tes quos Beda et ysido. approbãt Bis mille ducenti ⁊ .xlij. ⁊ durat vsqꝫ ad abraham ẽm he. 292. annis. Sed ẽm .lxx. 842. annis. ⁋Ante diluuiũ vo p. 100. annos Dominus apparuit Noe id ẽ quingentesimo anno vite Noe.

Noe diuini honoris et iusticie amator filius Lamech. ingenio mitis ⁊ integer inuenit gr̃am coram dño. Cũ cogitatio hominũ pna erat ad malũ. Omĩ tpe omes in viam rectã deducere satagebat. Cũqꝫ instaret finis vniuerse carnis p̃cepit ei dñs vt faceret arcam de lignis leuigatis bituminatã intus et extra. que sit trecẽtoꝝ cubitoꝝ geometroꝝ longitudinis. Orosius ⁊ post eũ Augusti. ⁊ Hugo. Cubitũ geometricũ sex cubitos vsuales facere dicũt: quã pticaꝫ noĩant. Sit itaqꝫ trecẽtoꝝ pticaꝝ lõgitudĩs: qnq̃gĩta latitudinis ⁊ triginta altitudinis. i. a fundo vsqꝫ ad tabulatũ sb̃ tignis. Et ĩ cubito cõsummab illã. In q̃ mãsiũculas cenacl'a fenestrã ⁊ ostium ĩ latere deorsum facies. Noe igiť post cẽtuꝫ ⁊ xx. ãnos ad arcã fabricatã. q̃ p solatio vite erant necc̃ria cõportauit. Cũctorũqꝫ aĩaliũ ad ẽuãdũ genus coꝝ masculos sil' ⁊ feminas piter introduxit. Ipẽ deniqꝫ ⁊ filij ei' vxor ⁊ vxores filioꝝ primo die mẽs apꝛil' ingressus ẽ. Facto diluuio cuꝫ dñs oẽm carnẽ deleuit. Noe cũ suis saluat' ẽ. Stetitqꝫ arca sup altissimos mõtes armenie. Qui loc' egressoꝝ vocať. Egressi deo gr̃as egerũt. Et altare facto; deo sacrificabant.

Hoc signũ federis qđ do inter me et vos ⁊ ad omnẽ animã. Gñ. ix.

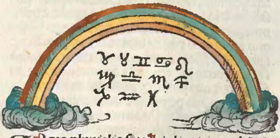

Arcus pluuialis siue Iris licet dicatur hẽre sex vel quatuor colores. tñ duos colores pncipaliter habet. q̃ duo iudicia rep̃ntant. aq̃us diluuiuꝫ p̃teritũ figurat ne ampli' timeať. igneus futurũ iudiciũ signat per ignem vt certitudinaliter expecteť. ⁋Illo diluuij Anno prima seculi etas terminata ẽ ab Adaꝫ vsqꝫ ad diluuiũ inclusiue. Etas scđa incepit q̃ ⁊ ad abrahe natiuitatẽ vsqꝫ perdurat.

Noe vna cũ filijs ⁊ vxore ac filiorũ vxorib' ex archa egresso: ꝯfestim altare edificato de cũctis pecorib' volatilibusqꝫ mũdis holocausta dño obtulit. Et ei' odorẽ suauitatis odorat' est dñs. Propter qđ eidem dñs benedixit ac filijs suis dicens.

Creſcite ⁊ multiplicamini. Indeqꝫ terra ad propriā naturā reuerſa Noe cepit vir agricole eē. ⁊ exercere terram: et cūcta animantia ad paſcua emiſit. Cūqꝫ (vt aiūt) hircū caprarū in coꝛicū alicie montem emiſiſſet: ibidem lambruſcas comedens: inebriatus ē: ⁊ reliqua animātia coꝛnibꝰ petere cepit. Hoc noe cōperto: lambruſce virtutem agnouit. cōfeſtimqꝫ ipſam ſanguine leonis porci agniqꝫ et Symie addito inſeruit: at lambruſca in bonā vineā inſerta: fructū fecit pfectuꝫ ⁊ vindemiauit eū. Et ad vſuꝫ noe vino deducto ſacrificās fecit cōuiuiū magnū. Inebriatus aūt ex illo ſtatim tanqꝫ agnus in ſopoꝛē reſolutus ē nudatus inhoneſte iacebat: videnſqꝫ Cham eiꝰ filius (videlꝫ pr̄ chanaan) pr̄is verenda nudata e veſtigio irridendū frībus nūciauit ⁊ oſtendit. At Sem ⁊ Japhet audientes: filiali pietate in prēm cōmoti palliuꝫ impoſuerūt humeris ſuis retroꝛſum incedētes: patris verenda operuere. Eoꝝ quippe facies verſe erāt: ne. ſ. pr̄is virilia viderent. Qd̄ dū noe ſenſiſſet alijs quideꝫ filijs felicitatē optauit. Cham vō ꝓpter cognitionem ſui nō quidem maledixit: ſꝫ eius ꝓli. Noe vō cū vixiſſet poſt diluuiū trecētis ⁊ quinquaginta annis: qd̄ quidē tēpus feliciter egit: cum cōpleſſet annos nongētos quinquaginta moꝛtuus ē. Preter aūt Sem cham ⁊ Japhet et ionicum filios: alioſqꝫ poſt diluuiū genuit filios ⁊ filias. viditqꝫ ex filijs filioꝝ: ⁊ ex filioꝝ filijs ad multas vſqꝫ generationes.

Monſtruoſoꝝ quoqꝫ multa hoīm genera poſt linguaꝝ varietatē a deo factā varijs in locis ꝓducta fuiſſe cōmemorantur. Deus eīn ipſe cū ſciret quaꝝ ꝑtiū ſimilitudine vel diuerſitate ꝯtexeret pulcritudinē vniuerſi: etiaꝫ monſtruoſos hoīes in mundū ꝓducere voluit. E qbus qdam dicant̄ reꝑiri q̄ in media fronte vnū tantuꝫ hn̄t oculū: qui monoculi appellātur. Alios ſtatura eē cubitales: qs pigmeos greci vocāt: qui ꝑ annū octauū viuendo non excedūt. Hij ꝑpli plinio. vij. naturalis hiſtorie teſtāte tenētes mōtana indie: vicina tn̄ oceano ſalubri celo ſempqꝫ vernāte hn̄t ſingulare bellū ꝯtra grues: teſte Homero: hoꝝ mulieres Solinus anno qnto parere dicit: ⁊ octauo ſeneſcere: fama ē inſidētes arietū caprarū doꝛſis armatos ſagittis veris tpe vniuerſo agmine ad mare deſcendere ⁊ oua pulloſqꝫ earū alitum cōſumere. Caſas eoꝝ luto pennisqꝫ ⁊ ouoꝝ putationibus cōſtrui. Areſtoteles ī cauernis viuere pigmeos tradit. Item gētes alie ſunt in qbus ſinguli ſingula crura in pedibus maximis hn̄t nō flectentes poplitem: et tn̄ mirabilis celeritatis qs ſciopedas vocant. Hij etiaꝫ plinio vbi ſupra teſtāte ꝑ eſtiuū tempus in terra ſupini iacētes peduꝫ ſe vmbra ꝓtegunt: vn̄ et inditum nomē habēt. Hos idem Plinius in deſertis indie ꝑtibus habitare dicit. Quoſdam alios ſine ceruice habētes oculos in humeris. Quoſdam alios cynocephalos quoꝝ canina capita. Et alia diuerſa genera monſtruoſoꝝ que in ſequētibꝰ patebūt. Cum multi reperiātur hominū fetus abſurditato curſu nature exoꝛbitantes: qui tamen non obmittendi in hiſtoꝛijs ducūtur maxime longius a mari degentes in qbus ꝓdigioſa aliqua ⁊ incredibilia multis viſum iri haud dubitamus. Quis eīn ethiopes anqꝫ cerneret crederet: Aut cui nō miraclo ē cū ꝑmū in noticiā venit: Quā multa fieri nō poſſe (ꝑus qꝫ facta ſint) iudicātur. Nature vō rerꝝ vis atꝫ maieſtas ī oībus momētis fide caret: ſi qs mō ꝑtes eiꝰ ac nō totā cōplectat̄ aīo. Ideo ad auctores fideꝫ relegabimus: Nō ne ſit faſtidio grecos auſcultari qui maioꝛe diligētia ⁊ vetuſtioꝛe cura de hijs ſcripſerunt. Ferūt etiā ſcitharū genera ad ſeptētrionē haud ꝓcul ab ipo aqlonis exoꝛtu ſpecuqꝫ eius dicto quē locū geſglithron appellāt: ꝓdit̄ arimaſpi qs vt in folio ſeqn̄ti patebit vno oculo in fronte media inſignes. Quibus aſſidue bellū eē circa metalla cū griphis feraꝝ volucri genere. multi ſꝫ maxie illuſtres herodotꝰ ⁊ ariſteas ꝓroneſius ſcribit: ſup alios aūt antropophagos ſcithas ī qdaꝫ ꝯualle magn̄ imaum mōtis regio ē q̄ vocat̄ abarimon. In q̄ ſilueſtres viuūt hoīes auerſis poſt crura plātis eximie velocitatis paſſim cum feris vagātes hos in alio nō ſpirare celo. Ideoqꝫ ad finitimos reges nō ꝑtrahi. Neqꝫ ad alexādrū magnū ꝑtractos beton itineꝝ eiꝰ menſoꝛ ꝓdidit. Precipue tn̄ india ethiopūqꝫ tractꝰ miraculis ſcatēt. Maxia ī india gignūtur aīalia indicio ſunt canes grādioꝛes ceterꝭ. Arboꝛes qdem tante ꝓceritatꝭ tradūtur: vt ſagittis ſuꝑari nequeunt. Hec facit vbertas ſoli tēperies celi: aquarū habūdātia. arūdies vō tāte ꝓceritatꝭ: vt ſingula internodia alueo nauigabili ternos interdū homies ferāt. In mōte cui nomē ē Milo hoīes eē auerſis plantꝭ octonos digitos ī ſingulꝭ pedibꝰ hn̄tes auctoꝛ ē Megaſchenes. In mltꝭ aūt mōtibus genꝰ hoīm capitibꝰ caninis feraꝝ pellibꝰ velari ꝓ voce latratū edere vnguibꝰ armatū venatu ⁊ aucupio veſci. Creſias ſcribit in qda gente indie feminas ſelꝭ in vita parere genitoſqꝫ cōfeſtim caneſcere. Megaſchenes gētē inter nomadas indos narium loco foramina tātū hn̄tē. ad extremos indie fines ab oriēte circa fontē gangis Aſtomoꝝ gētē ſine oꝛe: coꝛpe toto hirtam: veſtiri frondiū lanugine: halitu tantū viuentē ⁊ odoꝛe quē naribꝰ trahūt. Nullūqꝫ illis cibū nullūqꝫ potū. Tantū radicū floꝛūqꝫ varios odoꝛes ſilueſtrium maloꝝ q̄ ſecum poꝛtant longioꝛe itinere ne dſit olfacꝰ. Grauioꝛe paulo odoꝛe haud difficulter exanimari. Oneſicritus quibus ī locis indie vmbre nō ſint coꝛpa hoīm cubitoꝝ qnq̄ ⁊ binoꝝ palmoꝝ exiſtere ⁊ viuere ānos. cxxx. nec ſeneſcere. ſꝫ vt medio euo mori. Creſias gētes ex ijs q̄ appellat̄ pandoꝛe in ꝯuallibus ſitam. annos ducētos viuere ī iuuenta cādido capillo q̄ ī ſenectute nigreſcat. Artemidoꝛus ī taꝑobana inſula longiſſimaꝫ vitā ſine vllo coꝛpis languoꝛe traduci. Doritas ab indis arabꝭ fluuiꝰ diſterminat. Hi nullū aliū cibū nouere qꝫ piſciū quos vnguibus diſſectos ſole toꝛreant. atqꝫ ita panē ex ijs faciūt: vt refert Clitarchus. in affrice ſolitudinibus hominū ſpecies obuie ſubinde fiūt: momētoqꝫ euaneſcūt. Hec atqꝫ talia ex hoīm genere ludibria ſibi nobis miracula: ingenioſa fecit natura ad detegendā eius potentiā ſequētes gentes inter prodigia ponere libuit.

DE homib⁹ diuerſaꝝ formaꝝ dicit Pli. li. vij.
ca. ij. Et Aug. li. xvi. de ci. dei. ca. viij. Et Iſi
dorus Ethi. li. xi. ca. iij. oia q̄ ſequūtur in in
dia. Cenocephali homines ſunt canina capita habē
tes cū latratu loquūtur aucupio viuūt. vt dicit Pli.
qui omnes veſcuūtur pellibus animaliū.
Ciclopes in India vnū oculum hn̄t in fronte ſup na
ſum hij ſolas ferarū carnes comedūt. Ideo agriofa
gite vocātur ſupra naſomonas confineſqꝫ illorū ho
mines eſſe: vtriuſqꝫ nature inter ſe vicibus coeūtes.
Calliphanes tradit Areſtotiles adijcit dextram mā
mam ijs virilem leuam muliebrem eſſe quo hermo
froditas appellamus.
Ferunt certi ab oriētis pte intima eſſe homines ſine
naribus: facie plana eqli totius corpis planicie. Ali
os ſupiore labro orbas. alios ſine linguis ⁊ alijs cō
creta ora eſſe modico foramine calamis auenaꝝ po
tū haurientes.
Item homines habentes labiū inferius. ita magnū
vt totam faciem contegant labio dormientes.
Item alij ſine linguis nutu loqntes ſiue motu vt mo
nachi.
Pannothi in ſcithia aures tam magnas hn̄t. vt con
tegant totum corpus.
Artabite in ethiopia pni ambulāt vt pecora. ⁊ ali
qui viuūt p annos. xl. quē nullus ſupgreditur.
Satiri homūciones ſunt aduncis naribus cornua ī
frontibus hn̄t ⁊ capraꝝ pedibus ſimiles qualē in ſo
litudine ſanctus Antonius abbas vidit.
In ethiopia occidentali ſunt vnipedes vno pede la
tiſſimo tam veloces vt beſtias inſequantur.
In Scithia Ipopedes ſunt humanā formaꝫ eqnos
pedes habentes.
In affrica familias quaſdā effaſcinātiū Iſigonus ⁊
Memphodorus tradūt quaꝝ laudatōne intereāt p
bata. areſcāt arbores: emoriātur infantes. eſſe eiuſ
dem generis in triballis et illirijs adijcit Iſogon⁹ q̄
viſu quoqꝫ effaſcinent iratis p̄cipue oculis: quod eo
rū malū facilius ſentire puberes notabili⁹ eſſe q̄ pu
pillas binas in oculis ſingulis habeant.
Item hoīes. v. cubitoꝝ nūqꝫ infirmi vſqꝫ ad morteꝫ
Hec oīa ſcribūt Pli. Aug. Iſi. Preterea legit̄ ī geſt
Alexādri q̄ ī india ſunt aliq̄ hoīes ſex man⁹ hn̄tes.
Itē hoīes nudi ⁊ piloſi in flumine morātes.
Itē hoīes manib⁹ ⁊ pedib⁹ ſex digitos habentes.
Itē apothami ī aqs morantes medij hoīes ⁊ medij
caballi.
Item mulieres cū barbis vſqꝫ ad pect⁹ ẜ capite pla
no ſine crinibus.
In ethiopia occidētali ſūt ethiopeſ. iiij. ocl'os hn̄tes
In Eripia ſunt hoīes formoſi ⁊ collo gruino cū ro
ſtris aīalium hoīmqꝫ effigies mōſtriferas circa extre
mitates gigni mīme miru. Artifici ad formanda cor
pora effigieſqꝫ celandas mobilitate ignea.
Antipodes āt eē. i. hoīes a ꝯtria pte terre vbi ſol orit
qn̄ occidit nob aduerſa pedib⁹ nr̄is calcare veſtigia
nulla rōe credēdū ē vt ait Aug. 16. de ci. dei. c. 9. In
gēs tn̄ ẜ pug̃ lraꝝ ꝯtraqꝫ vulgi opīoeꝫ circūfundi ter
re hoīes vndiqꝫ ꝯuerſiſqꝫ īter ſe pedib⁹ ſtare et cūct
ſilem eē celi v̄ticē. Ac ſili mō ex q̄cūqꝫ pte mediā cal
cari. Cur āt n̄ decidāt: mireſ̄ ⁊ illi nos n̄ decidere: nā
eīn repugnāte: ⁊ quo cadāt negāte vt poſſint cadere.
Nā ſic ignis ſedes nō ē niſi ī ignib⁹: aqrū niſi ī aqs.
ſpūs niſi in ſpū. Ita terre arcentibus cūctis niſi in ſe
locus non eſt.

ORbis dicitur a rota ⁊ eſt q̄libet figura ſperica ⁊ rotunda. Et ideo mūdꝰ orbis dr̄. q2 rotūdꝰ ē: ⁊ dr̄ orb terre vl' orbiſterrarū. Dicūt āt ſm vincē. filiȷ̈ ſem obtinuiſſe aſiā. filiȷ̈ chā affricā ⁊ filiȷ̈ iaphet europā. Iſid. in li. Ethy. aſſerit ꝙ orbis diuiſus ē in tres partes ſ3 nō eq̄liter. Nā aſia a meridie ꝑ orientem vſq3 ad ſeptētrionem ꝑuenit. Europa v̄o a ſeptētrione vſq3 ad occidentē ꝑtingit. Sed affrica ad occidentem ꝑ meridiem ſe extendit. Sola quoq3 Aſia

continet vnam partem noſtre habitabilis.ſ.medietatem: alie vō ptes.ſ.affrica ꝛ europa aliam medietatē ſunt ſortite. Inter has autem partes ab occeano mare magnū progreditur. caſqꝫ interſecat: quapropter ſi in duas partes orientis ꝛ occidentis orbem diuidas in vna erit aſia in alia vō affrica ꝛ europa. Sic autem diuiſerunt poſt diluuiū filij Noe: inter quos Sem cum poſteritate ſua aſiam. Iaphet europam: cham affricam poſſederunt. vt dicit glo. ſuper Gen. x. ꝛ ſuper libro Paralippo. primo. Idem dicit Criſoſtomus Iſidorus ꝛ Plinius.

DE prouincia Aſie. Aſia ex nomine cuiuſdam mulieris eſt appellata ſm̄ Vinc. q̄ apud antiquos imperium tenuit orientis. Habet iſta pars prouincias multas ⁊ regiones. ¶ Paradiſus terreſtris locus eſt in orientis partibus cuius vocabulum ex greco in latinum vertitur ortus. Hebraice eden dicit̄ qδ latine delicie interpretatur. quod ſimul iūctum reſultat ortus deliciarū. Eſt enim omni genere ligni ⁊ arborum pomiferarum conſitum: habēs etiam lignū vite in medio. Non ibi frigus nec eſtus: ſed perpetua aeris temperies. de eius medio fons prorumpens irrigat nemus totū. Diuiditur aūt in quattuor flumina vt patet Gen̄. ij. huiꝰ loci poſt pctm̄ eſt aditus interclusus. ¶ India q̄ in aſia ē. ab indo flumine dicta eſt q̄ ex pte occidentali claudit̄. Hec a meridiano mari porrecta vſq3 ad ortū ſolis: ⁊ a ſeptētrione vſq3 ad montē caucaſum peruenit. Habet gentes multas ⁊ oppida. Inſulam quoq3 thephanā gemmis ⁊ elephantis refertam. Criſen ⁊ argirē auro et argento ſecundas. Tilem quoq3 arborem folijs nuq̄3 carentem. habet ⁊ fluuios gangen ⁊ indū ⁊ hypanē illuſtrantes indos. Terra indie fauonij ſpiritu ſaluberrima. in anno bis metit fruges: vice hyemis ethesias patit̄. Gignit autem tincti coloris homines. elephantes ingētes. monoceron beſtiam id eſt vnicorniū. pſitachum auem. ebenum quoq3 lignum cinamomū piper ⁊ calamū. Mittit quoq3 ebur lapideſq3 pcioſos. berillos. criſopaſſos. adamantē. carbūculos. ligures. margaritas ⁊ vniones. q̄bus nobiliū feminar̄ ardet ambicio. Ibi etiā ſunt mōtes aurei quos adire ꝑpter dracones ⁊ griphos ⁊ immēſor̄ hominū mōſtra eſt impoſſibile. Solinus dicit. dm̄ credita ē eſſe tercia pars terrarū. Indiā liber pr̄ ingreſſus ē vtpote q̄ indis ſbacī primꝰ oīm triūphauit. ¶ Sūt ⁊ alie ꝓuīcie multe in aſia: et reḡ videlꝫ Parthia. Aſſiria. Media Perſia. Meſopotamia ¶ Babilō nomē ē in q̄ ē vrbs babilon a q̄ nūcupata ē vrbs tam nobilis vt caldea ⁊ aſſiria ⁊ meſopotamia in eiꝰ nomen aliqn̄ trāſierūt. ¶ Arabia ꝓuincia ſic ē appellata. i. ſacra. ſic interpretata eo q thuriferos hēat odores. Mirra ⁊ Cinamū ibi habet̄. ¶ Et ibi naſcit̄ fenix. Ipa etiā dr̄ Sabba. ¶ Siria hꝫ in ſe plures ꝓuincias. ſ. Cōmagenā phenicīam ⁊ paleſtinam. cuiꝰ ps ē Iudea. abſq3 ſarracenis ⁊ nabuceis. In phenicia eſt thirꝰ ad quā yſaias loq̄tur. ¶ Iudea ex noīe iude appellata. ſ. eo q reges ex illa tribu hūit. q̄ ibi regnauerūt. Hec ē paleſtia regio q̄ prius chanaā dicta ē a filio chā ſiue ex chananeor̄ gentibus q̄bus expulſis iudei eā dn̄o ꝯcedēte poſſederūt. In medio aūt iudee ciuitas hieroſolima. Terra ē variarū opū diues frugibus ferulis aq̄s illuſtris. balſamꝰ optima. ¶ Samaria regio ē paleſtine in q̄ ciuitas principalis etiā dr̄ Samaria vbi cōiter tenuerut ſedē regni reges iſrl̄. ſicut in hierlm̄ reges iudee. Hec ē media inter ꝓuinciā iudee ⁊ ꝓuinciā galilee: ſimilis ē terra iudee in bonitate ¶ Galilea ꝓuincia etiam paleſtine. Et ē duplex. ſ. ſuperior ⁊ inferior. ¶ Penthapolis regio ē in cōfinio arabie ⁊ paleſtine: quinq3 ciuitatum Sodome ⁊c̄. celeſti igne conſumptarum. ¶ Nabathea a filio yſmahel nominata iacet inter iudeam ⁊ arabiā. ¶ Egyptus que prius dicitur eſſea: ab egypto danay fratre poſtea ibi regnante nomen accepit regio celi ymbribus inſueta: ⁊ pluuiarum ignara. Nilus ſolus eam circūfluens irrigat: ⁊ inundatione ſua fecundat adeo copioſe vt impleat neceſſarijs mercibus orbem terre ¶ Scithia ſicut ⁊ gothia a magoth a filio Iaphet fert̄ cognominata. ¶ Hircana dicta eſt a ſilua hircania: q̄ ſcithie ſubiacet. ¶ Albania a calore populi ſic nominata eo q albo crine naſcant̄ homines. ¶ Armenia vocata eſt ab armenio iaſonis theſalali comite. qui armeniam cepit. ¶ Hyberia regio eſt aſye prope pontum armenie. ī hac herbe tincture vtiles naſcūtur. ¶ Capadocia ꝯ vrbs ꝓpria nominauit hec eſt in capite Syrie ſita. ¶ Aſia minor ab oriente capadocia cingitur: ab alijs partibus mari circūdatur. Et habet ꝓuincias iſtas bithyniam. frigiā. galatiā. libiā. chariā. pamphiliam. yſauriā. liciā atq3 ciliciam ¶ Bithinia aūt in ponti exordio a bitynio rege nūcupata ē. ipa ⁊ maior frigia. ¶ Nicomedia vrbs eſt in ea vbi hanibal fugiens veneni hauſtu animā ſpirauit. ¶ Galatia a priſcis gallorum gentibus a q̄bus extitit occupata. ¶ Frigia dicta eſt a frigia europis filia. h̄ ⁊ dardania a dardano iouis filio dicta eſt. huius regio troya eſt quā ex ſuo nomine appellauit tros troyanorū rex. due autem ſunt frigie maior ⁊ minor. Maior frigia ſmirnā habet. Minor vo yliū ⁊ licaoniam. ¶ Pamphilia cilicie ſociatur. Yſauria ex ſitu loci dicitur cognominata. quia vndiq3 aperta aurarum flatibus pateat. metropolim vrbem ſeleuciam habet. ¶ Cilicia a ſilice quodam nomen traxit matrem vrbium habet tarſum. ¶ Licia autē ſic nominatur eo q ab oriente ſit iūcta cilicie. Ibi eſt mōs ille mirabilis chymera q̄ nocturnis eſtibꝰ ignē exalat ſicut in Sicilia ethna: ⁊ in alemania zwickau.

DE alia tercia pte mūdi q̄ dicit̄ Europa. Europa q̄ppe ab agenorꝭ regꝭ libie filia nomē accepit: quā iupiter ab affrica raptam cretam aduexit: et ptē terciā orbis ab ea denominauit. ¶ Incipit a flumine thanai: deſcendēs ad occaſum ꝑ ſeptētrionalē occeanū vſq3 ad fines hiſpanie: pars orientalis et meridiana a ponto conſurgens: tota mari coniūgitur et in inſulas cades finit̄. Prima europe regio eſt Schithia inferior. q̄ a meothidis paludibꝰ incipiēs inter danubiū ⁊ occeanū ſeptētrionalē vſq3 germaniā porrigit̄. q̄ terra ꝑ barbaras gentes a q̄bꝰ inhitatur generaliter barbaria dicit̄. ¶ Huiꝰ ps p̄ma alania ē: poſt hanc dacia vbi ⁊ gothia: deinde germania vbi plurimā ptē Sueui incoluerūt. ¶ Germania poſt Scithiā inferiorē a danubio inter rhenū fluuiū ⁊ occeanū concluſa cingit̄. terra diues virū ac ppl̄is numeroſis ⁊ immanibus. Vn̄ ⁊ ꝑpter fecūditatē gignētor̄ populor̄ germania dicta ē. mittit gemmas Criſtallum ⁊ Succinum. due vo ſunt germanie ſuperior iuxta ſeptētrionalem occeanū. inferior circa rhenū. ¶ Prouincie aūt q̄s danubiꝰ a barbarico ad mediterraneū mare ſe cludit ſunt. prima

meſſia a meſſiū ꝓuentu vocata: ꝓpter abūdātiā.
¶ Poſt meſſiā pannonia poſtq; rethic⁹ frugib⁹ ferax q̄ excipit galliā belgicā: deinde traciā: tracie tiras iaphet fili⁹ nomē dediſſe ꝑhibet̄. Alij ſeuicia incolaꝝ traciā appellatā dixerūt ¶ Hinc ab oriēte ꝯſtātinopol' oppoſita ē: ab occaſu macedonia illi ſbiacet. cuius regionē olim diuerſarū gentiū ppl'i meſi: gethe: ſarmate ſcithe ⁊ alie natōes incoluerūt. ¶ Grecia a greco rege dicta ē q̄ cūctā illā regionē incoluit. ¶ Sūt aūt ꝓuīcie grecie plures: ⁊ q̄ꝝ pria ē ab occidēte dalmacia deinde epir⁹ inde elladas: inde theſalia. īde macedonia: inde achaya: ⁊ due ī mari creta ⁊ ciclades. ¶ Illiric⁹ aūt general'r ⁊ oīs grecia ⁊ dalmacia a delim maxīa illi⁹ ꝓuīcie cītate dicta eſt.
¶ Epir⁹ a pirro achillis filio dr̄ cui⁹ ꝑs chaona e: q̄ añ molloſia ē dicta: a molloſo filio pirri quē de andromaca hūit. ¶ Ellades dicta ē a rege ellena deucbalionis ⁊ pirrhi filio: a q̄ pri⁹ greci ellenes nūcupati ſunt. Ipa ē ⁊ athica ipa eſt vera grecia. vbi fuit athenas ciuitas mr̄ lraꝝ ⁊ phoꝝ nutrix q̄ nihil hūit grecia clarius atq; nobilius.
¶ Ellades aūt due ſunt ꝓuīcie. ſ. Boetia ſic dicta a boue: ibi thebe ꝯſtructe ſunt: in q̄ olim ciuilia bella detonauerūt vbi nati ſunt apollo ⁊ hercules: maior ille theban⁹ ꝑeloponeſ'. ſcda ꝑs elladis a pelope rege athice vocata ē. ¶ Teſalia a theſalo rege dicta ē. multa ſunt i theſalia fluīa ⁊ oppida: iter q̄ ꝑcipua ē theſaloīca ibi ē ⁊ mōs ꝑnaſus q̄ndā appollini ꝯſecr̄⁹. In theſalia q̄ et pria fuit achillis ꝑmū ſolidi aurei facti ſunt: domādorū q̄ꝫ eq̄ꝝ vſus primū inuēt⁹ ē. ¶ Macedōia a macedo q̄ fuit deucbaliōis nepos nūn⁹ nomē accepit. Poſtq̄ꝫ ibi accepit pricipatū q̄ pri⁹ emathia dicebat̄: q̄ ꝯfinis ē a ſeptētriōe emathie patria alexandri magni regio venis aureis ⁊ argēteis optia ¶ Mōs olimp⁹ ī ca ē ita alt⁹ vt ī cacuīe ei⁹ nec vēti nec nubes ſentiāt̄ ¶ Achaia ab acheo rege ⁊ vrbs ⁊ ꝓuīcia appellata ē. Hec pene iſula ē hui⁹ caput ē corithus grecie dec⁹ archadia ſin⁹ ē achaie ipa ē ⁊ ſicaonia a ſitione r̄ge a q̄ ⁊ regnū ſiciomoꝝ ē dcm̄. hꝫ abeſton lapidē q̄ ſel' acceſus nūq̄ꝫ extiguit̄. ¶ Pānoniā ab alpib⁹ appēninis dicta ē: qb⁹ ab ytalia ſecernit̄ regio fort| et ſolo leta ¶ Hyſtriā hyſter flui⁹ vōuit q̄ terrā illā influit. Ipe ē danubius: hꝫ āt a ſeptētriōe pānoniā.
¶ Ytalia olim a grec| pplis occupata mag̃ grecia nūcupata ē. deide a reg| noīe ſaturnia mox ⁊ latiū dicta: eo qꝫ ſaturn⁹ a ioue ſedib⁹ ſuis pulſus ibi latuerit. Poſtremo ab ytalo ſiculoꝝ rege ibi regnāte nūcupata ē. terra oīb⁹ reb⁹ pulcerria ⁊ fertil': pabuli vbertate g̃tiſſima: hꝫ lac⁹ venatū. alūnū atq; lucernū. Fluuios eridanū: tiberim ⁊ tepētes fōtib⁹ baias. Gignit gēmas ſericū: ⁊ coralliū. ⁊ ligurīū boaui q̄ꝫ ſpētē. ytalia aūt ⁊ hiſpania icirco heſperie dicte ſunt. eo qꝫ greci heſpo ſtella nauigēt: ⁊ in ytaliā et i hiſpaniā q̄ hac rōe diſcernūt̄. Aut heſpiā ſolā dic| ⁊ ſignificas ytaliā: aut addis vltimā ⁊ ſignas hiſpaniā q̄ i occidentis ē fine ¶ Tuſcia ꝑs ē ytalie ¶ Vmbria vo ꝑs tuſcie. vmbria vo dcā vt hiſtorie narrant: eo qꝫ tpe aq̄ſe cladis ymbrib⁹ ſupſuerit. Eſt ei ī iugis appēninis ſita mōt| in ꝑte ytalie iuxta meridiē ¶ Etruria ꝑs ē ytalie dcā eo qꝫ ei⁹ fines tēdebāt vſq; ad ripā tiber|. Rome oim fines vni⁹ tm̄ tiberis ripa tenebāt ¶ Hec ⁊ tuſcia Tuſcia aūt a freq̄ntia ſacrificij ⁊ thur| dcā ē. illic ⁊ aruſpiciā dicūt eē inuētā Apulia ē vbi brūduſiū quā tholi ſecuti dyomedem ducē ꝯdiderūt. Cāpania ꝓuincia ytalie hꝫ terras hyeme oī eſtateq; vrnātes Et ſol ibi mitis: g̃ta tēperies: aer pur⁹ ⁊ blād⁹.
Gallia dcā ē a cādore ppl'i: gala ei grece latine lac dr̄. Mōtes eiū ⁊ rigor celi ab ea ꝑte ſol' ardorē excludūt: q̄ fit vt cādor ppl'i ñ coloret̄. hāc ab oriēte alpiū iuga tuēt̄: ab occaſu occeanus īcludit a meridie ꝑrupta pirenei: a ſeptētriōe rheni fluēta atq; germania: cui⁹ initiū belgica finis aq̄tania eſt. Regio eſt gleba vberi ac pabuloſa ad vſum aīantiū apta: Fluminib⁹ q̄ꝫ ⁊ fōtib⁹ irrigua ꝑfuſa duob⁹ magnis rheno ⁊ rhodano fluuiis
Belgis āt citas ē gallie a q̄ belgica ꝓuīcia dcā ē. Ciſalpina q̄r citra alpes trāſalpina q̄r vltra alpes. Retia q̄r iuxta rhenū. Aq̄tania āt ab obliq̄s aq̄s ligeris fluminis eſt appellata. Hiſpania pus ab ybero amne hibernia nūcupata ē: poſtea ab hiſpāo hiſpāia vocata. Ipa ē ⁊ heſperia ab heſpero ſtella occidētali dcā. Sita ē āt iter galliā ⁊ affricā: a ſeptētriōe pireneis mōtib⁹ clauſa: a reliq̄s ꝑtib⁹ vndiq; mari ꝯcluſa. Salubritate celi eq̄lis oīm frugū generib⁹ fecūda gēmaꝝ metallorūq; ditiſſima: iterfluūt eā flumia mag̃ bethinne⁹: yber| ⁊ tag⁹: hꝫ ꝓuīcias ſex: Tarraconenſem: Carthagineſēſ. Luſitaniā. Galiciā. Bethicani ⁊ trāſfretā i regiōe affrice tingitanā. Due ſunt aūt hiſpanie: anterior ⁊ exterior.

De affrica alia ꝑte tercia mūdi affricaꝫ ſic noīatā: q̄daꝫ extimāt q̄ſi affricā eo qꝫ ſit apta celo vl' ſoli ⁊ ſine horrore frigoris. Alij affricā dicunt appellari ab vno ex poſteris abrahe de cethura nato q̄ dict⁹ ē affer. incipit āt a finib⁹ egipti ꝑgēs iuxta meridiē ꝑ ethiopiam vſq; ad athlantē mōtē: a ſeptētrionali ꝑte mari mediterraneo claudit̄: ꝓūcia hꝫ ꝓuincias libiā cireneſēſ. Pēthapolim. Biſantiū. carthaginē. Numidiā. Mauritaniā. tingitanaꝫ. Et circa ſol' ardorē ethiopiā. ¶ Libia cireneſ ī ꝑte affrice prima ē a cirene vrbe metropoli. q̄ ē ī ei⁹ finib⁹ nūcupata. ¶ Pētapol' dcā ē a. v. citatib⁹ ibi exñtib⁹ magnis. iter q̄s ſunt ptholomaida ⁊ beruice ſic denaiāte a r̄gib⁹ ſuis ¶ Bethula ꝑs affrice mediterranee. ¶ Mauritania dr̄ a mauro q̄ nomē eſt grecū: latie ſonās nigꝝ. Vñ a nigredie ppl'i hitanti| dcā eſt ¶ Tingitana a tingi metropolitana illi⁹ ꝓuīcie citate dcā ē. Hec r̄gio gignit feras. ſymias. dracōes. ſtrutōes. ⁊ oliꝫ elephātes nūc ſola india hos ꝑtunt ¶ Garramātis ob oppido dcā garrania ibi exñti. Ibi ē fōs q̄ friget calore diei. ⁊ calet frigore noct| ¶ Ethiopia dcā ē a calore ppl'oꝝ q̄s ſol' vicinitas torret. Eſt ibi ingēs eſt⁹. Nā q̄cq̄d ibi ē ſb meridiano cardīe ē: plurimas hꝫ gētes diſo vultu. ⁊ mōſtruoſa ſpē horribiles ferarūq; ⁊ ſpentū mltudīe referta. Ibi rinocerata beſtia ⁊ cameleopard⁹. baſiliſc⁹ dracones igētes ex q̄ꝝ cerebro gēme extrahūt̄ iacinct⁹ ⁊ criſopaſſos ibi inueniūt̄. Et cinamomū colligit̄
¶ Due ſunt ethiopie. vna circa ortū ſol' altera circa occaſūꝫ ī mauritāia. Extra tres ꝑtes orbꝫ: q̄rta ē ꝑs trāſocceanū iteriorē ī meridie q̄ ſol' ardoribus nob incognita ē: ī cui⁹ finib⁹ antipodes fabuloſe habitare dicuntur.

Secunda etas mundi

Noe pr̄iarcha

Noe filius lamech decim⁹ ab Adam: cui⁹ anno ſexcenteſimo primo hoc ē anno mūdi. M. ſexcenteſimo. lvij. incepit ſcđa etas: nat⁹ ē āno patris ſui cēteſimo octogeſimo ſcđo. gñ. v. Mūdi vo. M. lvi. iuxta hebre. ſ̄m Oroſiū Bedā ⁊. lxx. interp̄. anno mūdi. M. dc. xlij. Et interp̄taƒ requies ſ̄m yſi. ⁊ Rabanū vbi ſup̄. Ab eo ꝙ ſb illo oīa retro ꝗeueƦt p̄ diluuiū. Hebrei tamen dicūt ꝙ idcirco requies interpretatur: quia primus inuenit arte arādi terram cū animalibus. Ideo dr̄ Geñ. v. Ipſe conſolabitur nos ab operibus manuū noſtrarum. Nam prius foderūt ſoli homines agrū: ſ̄ poſtꝗ̄ animalia arare ceperūt: fuerūt hoīes alleuiati: ideo etiā dr̄: ꝙ Noe erat vir agricola.

Memorie cōmendandū ē. ꝙ de iſtis trib⁹ filijs Noe. ſ. ſem. cham. ⁊ Japhet lxxij. gētes pcreate ſunt. vt pꝫ Geñ. x. Harꝝ autē gentiū vocabula ptim māſerūt. ita vt hodieqꝫ appareat. Unde fuerint deriuata: ſicut ex aſſur aſſyrij: ⁊ ex heber hebrei: partim tp̄is vetuſtate mutata ſunt: ita vt vix hoīes doctiſſimi antiqſſimas pſerutātes hiſtorias nec oīm ſ̄ aliqꝝ ex iſtis origine gētiū repire potuerūt. Et ſi oīa pſiderenƭ pl'a mutata ꝗ̄ manentia noīa apparent.

Chā. 2. fili⁹ noe Cathaflua vxor ei⁹

Iſte Ionichus fuit q̄rtus filius Noe natus eſt tercio anno poſt diluuiū de quo Moyſes tacet. Sapiens primo aſtronomiā inuenit. ⁊ q̄dam futura preuidit ⁊ maxime de ortu q̄tuor regnorū ⁊ eorum occaſu. Cūqꝫ pr̄ dediſſet ei munera iuit in terrā Ethan ⁊ habitauit ibi gentē pſtituēs. Hec eni Eliopolis. i. ſolis terra ē ad quā nōnulli filiorꝝ Japhet viri clariſſimi accedentes ciuitatem ipſi Ionicho extruxere. Hic ferƭ cōſiliū dediſſe Nemroth quō regnare poſſz ſunt autē vir ingenio eminentiſſimus ⁊ aſtronom⁹ peritiſſimus. qui oīm ſiderꝝ curſus ⁊ ſtellarꝝ habitudines cōtemplatus fuit. Qua q̄dem diſciplina vt dictū eſt ortū pariter ⁊ occaſum q̄tuor regnorꝝ principaliū p̄uidit ⁊ docuit. Huic aūt mortuo coſdron ei⁹ filius ſucceſſit.

ionich⁹. 4. fi. noe

Chus fili⁹ chā a q̄: vt Joſepho in primo antiq̄tatū libro placet: Ethiopes fuere. Hij p̄mū a ſemetipſis ⁊ ab aſianis chuſei vocabanƭ. Inde Ethiopes. ⁊ a q̄bus ethiopia regia hec p̄uincia in Mauritanie finib⁹ ē. In q̄ vaſte ſunt ſolitudines orientem verſus.

Chanaan primus filius cham a q̄ chananei ⁊ hūit. xi. filios q̄ poſſederūt terrā chananeorū q̄ nūc terra dr̄ p̄miſſionis q̄ nūc Iudea nūcupaƭ ⁊ ab eo chananea. Sydon a q̄ ſydonij. Ethe⁹ a q̄ ethei. Et Jebuſeus a q̄ iebuſei qꝛ duorꝝ fuit hierlm. Amore⁹ a q̄ amorei. Gerſe⁹ a quo gerſei. Eueus a q̄ euei. i. gabaonite. Arche⁹ qui archas oppidū pdidit ꝫ tripolim ī radicib⁹ libani ſitū. Cine⁹ Aradius a q̄ aradij q̄ aradium īſulā poſſederūt anguſto freto a phenicis littore ſepatum. Samarites a q̄ ſirie nobilis ciuitaſqꝫ vocatur aeolis. Amatheus a q̄ amante.

Phuth. 2. filius cham a q̄ libia affrice regio ⁊ libici ppl'i q̄ incipit ab athlante mauritanie mōte. ⁊ ab eo r̄gio phutēſ appellata ē

Meſſaraym. 3. fili⁹ a q̄ Egyptij exorti ſunt. ⁊ hꝫ. v. filios: egiptij eñi ab hebreis merſei vocabātur a merſa iſto qꝛ princeps fuit egyptiū. Lydin a quo lydi ppl'i ⁊ a quibus lydia prouicia nomen accepit p̄uincia in minori Aſia. In q̄ Epheſus Iohis apoſtoli ſedes. Ananim a q̄ anamij. ⁊ laobim a q̄ cibarij ⁊ alios qꝛ natōes ignote habēƭ: qꝛ bello ethiopico ſubuerſe vſqꝫ ad obliuionem p̄teritorꝝ nominū p̄uenerūt. Mafrā fili⁹ chā. 3. ex ſe ſeptē p̄tulit natōes q̄rū ſexta p̄ ceſloim natio ſcꝫ paleſtinorꝝ: q̄ mō paleſtini dicūƭ ppl'i. Et paleſtīa p̄uīcia ē ī ſyria eſt arabie pterminia dicta a philiſtea vrbe philiſtei. Tuſim a q̄ philiſtijm.

Chus quartus filius Cham habuit q̄tuor filios cū vxore

Ceilū Sabatha a q̄ ſabai heni q̄ nominantur a grecis aſtabari. Regina habꝫ duos filios ⁊ ſabatha antiq̄ poſtmodū vocabula pdidere. ab hijs ethiopice gētes: ethiopia in occidētali plaga deſcendiſſe putāƭ. Sabaa a q̄ arabes. Dadan a q̄ Ethiopes. Euila ſecūd⁹ filiorꝝ chus filij chā fuit. a q̄ Euilei. q̄ nūc Getuli appellanƭ ppl'i. ſ. q̄ in remotiorib⁹ aphrice p̄tib⁹ hitare pſueuerūt. Saba a q̄ ſabe⁹ al' ſabei ⁊ hij arabes vt ſcribit Joſeph⁹ appellāƭ. ſ. in libano et ātilibano pmorāƭ; ⁊ ab iſtij arabia regio dicta quā ſolin⁹ ſacrā īterp̄taƭ. Nebroth fili⁹ ch⁹ filij chaꝫ Gigas q̄dē ⁊ vaſto corpe vir. cū eēt īter filios filiorꝝ Noe audaciſſim⁹ apd̄ babilonios p̄manēs tyrānidē p̄m⁹ exercere cepit.

Canaan
Sydon
Etheus
Jebuſeus
Amorreus
Gergeſeus
Eueus
Aratheus
Cyneus
Aradius
Samarites
Amatheꝰ
Phuth
Meſraym
Lydim
Anamim
Laabim
Cuſim
Cellum
Sabatha
Regma
Saba
Dadan
Euila
Saba
Nemrot

Sem prim⁹ fili⁹ noe nat⁹ ē anno pr̄is ſui.l. mũdi vo ſm.lxx.interp̄.2244. ſm heb.1658. ã ē añ xp̄i natiuitatē.2957. anni vite ei⁹ fuere.600. Iſte ſem bienio poſt diluuiũ genuit arphaxat ⁊ fert fuiſſe melchiſedech q̄ p̄m⁹ poſt diluuium ↄdidit ſalē vrbē ip̄a ē hierl'm ⁊ ab eo deſcēderũt generatõẽs.27. Protulit aũt ſem.v. filios e q̄bus q̄nq; ſingulares ꝓduere gẽtes. Cui⁹ p̄mogenit⁹ Elam a q̄ Elamite p̄ſidis principes. Sem aũt anno cẽteſimo vite genuit Arphaxat: ⁊ alios filios ⁊ filias ⁊ mortuus eſt.

Sem.i.fi.noe pſla vxor.ei⁹

Iſte aſſur.2.fili⁹ ſem a q̄ aſſiriorũ pullulauit impiũ. q̄r nolebat rebellare ↄ deũ in edificatõe turr̄ babel.cũ nebroth: id̄o fugit de terra ſennaar. ad aliã regionẽ longinq̄; ꝑus nõ h̄itatam q̄ ex ei⁹ noīe vocat̃ aſſiria. ⁊ edificauit ciuitatẽ q̄ poſtea vocata eſt niniue. que fuit metropolis totius regni aſſyriorũ. Iſte ppl's ſp̄ crudelitat̄ infamiã h̄uit.

Arphaxat.3.fili⁹ ſem nat⁹ ē anno mũdi ſm hebr.1693. ſm interp̄. lxx.2279. Vixit aũt ãnis.338. ⁊ mortu⁹ ē. Ab iſto Arphaxat emerſere chaldei a q̄bus ⁊ Caldea regio appellata ē. Hec in aſie ꝑtibus ē. Arabie cõtermĩa longe plana ⁊ fontiũ indigua in q̄ babilon fuit magna.

Aram q̄rtus fili⁹ ſem. habuit.iiij. filios ⁊ ab eo ꝓgeniti ſũt ſiri q̄rũ metropol' damaſc⁹ in hebreo ſyria d̄r aram. Prim⁹ fi. arã fuit hus traconitidis regiõis: q̄ ē īter paleſtinã ⁊ celeſirie. ī ea ē hus terre iudee ↄfinia ex q̄ iob ꝓph̄a ortũ h̄uit

Noe cũ plantaſſet vineã bibẽſq; de vino inebriat⁹ nudat⁹ iacuit in tabernaculo. vidẽſq; cham verẽda pr̄is annũciauit duobus fr̄ibus ſuis: q̄ impoſito pallio humeris operuerũt pr̄is verẽda: auerſiſq; oculis virilia ei⁹ ñ viderũt. Noe igit̃ volẽs maledicere chã quẽ de⁹ bñdixit maledixit chanaan filio chã ꝓ deriſione chã pr̄is eius: de his in ſuperioribus fit mentio.

IAphet tercius filius noe h̄abz ſeptem filios q̄ et europam ſortitus eſt. Iſte iaphet a p̄re bn̄dictus ē ꝓpter ingenuā nobilitatem dilatationē q̄ ei imp̄cabat. ⁊ ab eo deſcenderūt generatōnes .xv. Septē aūt gētes per iaphet filios inſtitute fuerūt. ¶ Gomer p̄mogenit⁹ iaphet in europam veniēs gomeritas inſtituit: q̄ poſtea a grecis galathe nūcupati ſunt: ⁊ a q̄bus galatia regio. Hec quippe hiſpanie ⁊ luſitanie cōterminia quā a meridie h̄z. Ab occidēte vo ⁊ ſeptētriōe occeanū. Et ab oriēte flumē ſequane ⁊ germanie ꝓuīcias ¶ Gomer ḡ primus fi. iaphet a q̄ galathij ⁊ h̄z .3. filios. ¶ Primi⁹ aſtanes a q̄ ſarmacia. hij ſcitharꝫ hoīes ſunt ī paludis meothidis ꝓfundo hitātes q̄ exilis regio ē infelicib⁹ arborib⁹ referta ¶ Scd̄s Riphath al' raphaa a q̄ paphlagones. ⁊ paphlagonia nomē accepit. h̄ ē minoris aſie regio ¶ Terci⁹ Thegorma a q̄ friges emerſere. ⁊ a q̄b⁹ frigia mioris aſie ꝓuīcia cog̃niata fuit: q̄ poſtea dardania. deinde troia cog̃niata ē ¶ Scd̄s fi. iaphet magog a q̄ ſcithe ⁊ a q̄bus ſchia ⁊ gothia nomen hūere ¶ Terci⁹ Medar ſiue made⁹ a q̄ medi a q̄b⁹ media regio nomē ſortita ē q̄ ē aſſyrie ⁊ pſie vicina ¶ Quart⁹ fi. iaphet iauan a q̄ greci. hic .iiij. genuit filios iſte ꝯdidit iones grecoſ et a q̄b⁹ mare ioniū nomē accepit. ionia. ei grecoꝝ regio fuit. īter cariā ⁊ coliā q̄ nunc Turchia dī ¶ Prim⁹ heliſſan a q̄ heliſey. q̄ poſtea coliј a greci nūcupati ſunt. a q̄bus colia iſula in ſiculo mari, vigīti q̄ꝫ q̄nq̄ pāſ ſuū milib⁹ ab ytalia diſtare dī ¶ Scd̄s tharſ q̄ i mioꝛi aſia tarſos ꝯdidit q̄ ātiq̄t⁹ cilices dicebāt inde ꝓuīcia cilicia pauli apl̄i p̄ria ¶ Terci⁹ thalyſa al' cethim a q̄ cypꝛa iſula cethima dcā fuit de q̄ circa iſulas de ſocio ei⁹ ptz. ¶ Qrt⁹ dodamin a q̄ burgūdi. h̄ i inſulā rhodis veniēs rhodios appellari voluit ¶ Quīt⁹ fi. thubal a q̄ hiſpani a q̄b⁹ hiſpaia europe r̄gio p̄maria. ¶ Sext⁹ fi. moſoch a q̄ Capadoces ⁊ regio Capadocia maioꝛi aſie vicīa Septi⁹ fi. thiras ſuos thirēſes appellauit. a q̄ tracia ꝓuīcia. q̄ i ſcithie ptib⁹ ē noīat.

SAle qui ⁊ caynan dr̄ Luce. iij. ſane intelligendo vt infra vbi thare fili⁹ Arphaxat nat⁹ eſt anno p̄ris ſui. xxxv. cõpleto Gñ. xi. Mũdi vo. 2379. hic ciuitatem ſalem primo edificauit imponens ei nomen ſuũ. que poſtea hieruſalem eſt appellata. vixit autẽ annis. 433. ab iſto Sarmate qui ⁊ indi prodiere qui primuȝ indiam incoluere.

AUguſtinus. xvi. de ciui. dei dicit. Poſt benedictionẽ filiorũ Noe vſqȝ ad Abrabam nulla fit mẽtio aliquoꝝ iuſtoꝝ. nec eos tamẽ defuiſſe crediderim. ſȝ ſi omnes cõmemorarentur: nimis longũ fieret ⁊ eſſet hec magis hyſtorica diligentia q̄ꝫ ꝓphetica ꝓudentia.

HEber filius ſale nat⁹ eſt anno p̄ris ſui. 30. Gen̄. xi. mundi vo. 2509. dieb⁹ q̄bus vixit. 467. anni fuere. Ab iſto heber hebrei iudei nominati ſunt. nam in domo et familia illi⁹ in diuiſione linguarum ſola hebrea lingua remãſiſſe dr̄ que etiam ante diuiſionem linguaruȝ non dicebatur hebrea: ſȝ humana ſimpliciter quia omnes homines a mundi principio vtebantur. addit tamen Auguſtinus q̄ ſm̄ opinionem quorũdam hebrei dicitur ab Abrabam cuius opinionis eſt burgenſis. Math. xxi. vbi vult q̄ hebrei dicuntur ab heber denominatione ꝓprij nominis. ſȝ ab Abrahã ex eo quia abrabam veniens de Meſopotamia venit per flumẽ ideo dicebatur hebreus id ẽ tranſfluuialis ideo omnes eius poſteri. ac ſequentes fidem eius dicebantur hebrei: ſicut illi qui veniunt de vltramontanis vltramontani dicũt. Patet igitur vtramqȝ aſſertõnem bene valere.

ISte Iectan filius heber habuit. xiij. filios qui omnes fecerunt generationes ꝑincipales. Sed populi ſm̄ Hieronimũ non ſunt nobis noti vel ꝓpter longinquitatem terraꝝ. vel ꝓpter mutationes populorum ⁊ nominuȝ. vel contriti gueris alijſue cauſis. Et iſtorũ habitatio maſſa ꝑgentibus vſqȝ Sephar montem orientalem.

ISte phaleg nat⁹ eſt anno mundi. 2645. vixit annis. 239. Hic fuit filius heber ſic dictus. quia in diebus eius facta fuit cõfuſio linguarum. quaſi ipſe diuiſus ſit ab alijs. q̄ in domo ſua manſit lingua priſtina. quia in ea cõſpiratione nõ fuit. Unde ſm̄ Auguſtinum in hoc nõ paruum iuſticie veſtigiũ apparuit q̄ iſta dom⁹ libera fuit ab hac pena. quaſi nõ fuerit particeps in culpa. Et nota ſm̄ eũdem: q̄ numerus linguarum fuit ſm̄ numerum generationuȝ. ſ. 72. Auct⁹ autem eſt numerus gẽtium: multo amplius q̄ꝫ linguarum: nam in vna lingua plurimas gentes nouimus.

REu vel Ragau filius phaleg natus ẽ anno mũdi. 2773. anni vite eius fuere. 302. Cuius tempe templa multa primũ cõſtructa fuiſſe referũtur. Et quidam gẽtiũ ꝑncipes adorari ceperũt. Scithaꝝ quoqȝ regnũ dr̄ exortum.

HJeroſolima nomē vrbis in paleſtina me
tropolis iudeoꝝ: pri⁹ Jeb⁹. poſtea ſalē.
tercio hieroſolima. vltio helia dicta. Cu
ius vrbis prim⁹ ꝯditor fuit (vt Joſeph⁹ teſtat̄)
Canaan q̄ iuſt⁹ appellat⁹ erat rex. Et h̄ q̄dē mel
chiſedech ſacerdos dei altiſſimi dicebatur. Qui
cū ibidē phanū edificaſſꝫ illud Solimā appella
uit. ſolimi fuerūt ppl'i iuxta liciā q̄s homer⁹ pu
gnatiſſimos: ꝛ a bellerophōte deuictos dicit. et
in mōtib⁹ hītaſſe. Et corneli⁹ tacit⁹ cū de iudeoꝝ
origine opiōnē narrat ait. Alij clara iudeoꝝ ini
tia ſolimos carmib⁹ celebratā homeri gētē ꝯdi
tam vrbē hieroſolimā noīe ſuo feciſſe. vn̄ Juue
nalis interpres legū ſolimaꝝ. q̄ ciuitas cananee
gētis vſqꝫ ad tpa dauid reg̃ hītatio fuit. Nec io
ſue iudeorū pricep̄s eos cananeos ſeu iebuſeos
expellere potuit. Dauid iebuſeis expulſis cū ci
uitatem reedificaſſet eā hieroſolimā .i. munitiſſi
mā nūcupauit. Hui⁹ vrb̄ ſitus ꝛ munitio petro
ſa erat. ꝛ triplici muro cingebatur. q̄ vt Strabo
ait interi⁹ aq̄s abundans exteri⁹ v̄o oīno ſiccam
foſſam hēbat ī lapide exciſam .xl. pedū ꝓfundi
tate. latitudo v̄o .cc.l. E lapide aūt exciſo educta
erant celeberrimi tēpli menia. Hec hieroſolima
lōge clariſſima vrbium oriētis ſup̄ duos colles
erat ꝯdita iteruallo diſcretos ī quā dom⁹ creber
rime deſinebāt. Collū alter q̄ ſupior ciūtas excel
ſior ꝛ ī ꝓlixitate directior caſtellū dauid diceba
tur. Alter q̄ īferiorē ſuſtinet ciūtatē vndiqꝫ decli
uis ē vall' ī medio ad ſyloā ptinꝫ ita fōtē q̄ dulc̄
ē vocabāt. firmiſſime āt dō ſalomōis aliorūqꝫ ī
terra regū opa ornata fuit. agrippa eē ptē ciūtat̄
addiderat ꝛ cinxerat. Exuberās eīn multitudine
paulatī extra menia ſpebat. Noīata ē ps addi
ta noua ciūtas. Oīne āt ciūtat̄ ī giro ſpaciū .xxx. ꝛ
trib⁹ ſtadijs finiebat̄. Et ſi ī toto admirabil'. ter
cius mur⁹ admirabilior ob excellētiaꝫ turr̄ q̄ ad
ſeptētrionē occidētēqꝫ ſurgebat ī āgulo. de q̄ ſo
le orto arabia ꝓſpici poterat ꝛ mare vſqꝫ ad fi
nes hebreoꝝ. Et iuxta eā turr̄ yppico: ꝛ due q̄s
herodes ī ātiq̄ muro edificauerat. Mirabil' fuit
lapidū magnitudo ex ſecto marmore cādido ita
adūati vt ſingl'e turres ſingl'a ſaxa viderēt̄. hijs
ī ſeptētriō ali pte aula r̄gia p̄ſtātiſſima ꝯiūgeba
tur. Muro alto cincta ac varietate ſaxorū ornata
Mlte deniqꝫ portic⁹ ꝑ circl'm flexe colūneqꝫ ī ſin
gulis: q̄ īter eas ſb̄ diuo patebāt ſpacia vbi erāt
viridaria cū ciſternis eneis. q̄b⁹ aq̄ effundebat̄.
Pudet dicere h̄ r̄gia q̄l' fuerat cū flāma ab iteſti
nis īſidiatorib⁹ oīa ꝯſumpſit. De excidio tn̄ h⁹
regie vrb̄ īferi⁹ patebit: vrbē aūt ſacraꝫ reddidit
mors xp̄i. Plaqꝫ ſac̄ ī eo loco videre poſſumus
Amnē. ſ. q̄ lot⁹ e xp̄s. Tēplū ſeu tēpli ruinaꝫ ī q̄
docuit. locū vbi cū ſūma hūilitate paſſus ē corpe
vt nos ai paſſionib⁹ libaret. ſepulcꝛ vbi ſactiſſi
mū illō corp⁹ ſb̄ſtitit. Et vn̄ aſcēdit in celū. q̄ ad
iudiciū riuerſur⁹ credit̄. vbi vēt̄ ꝛ fluctib⁹ īpauit
vbi deiqꝫ elegit idoctos atꝫ iopes piſcatores. q̄
rū hamis ꝛ rhetib⁹ piſcarēt̄ īpatores ꝛ r̄ges gē
tiuꝫ. vbi cecos illūiauit. leproſos mūdauit. pa
raliticos erexit. mortuos ſuſcitauit. Multaqꝫ ꝛ
alia q̄ lōge pſeq̄ tedioſū eēt. cū ex euāge. nō ſunt

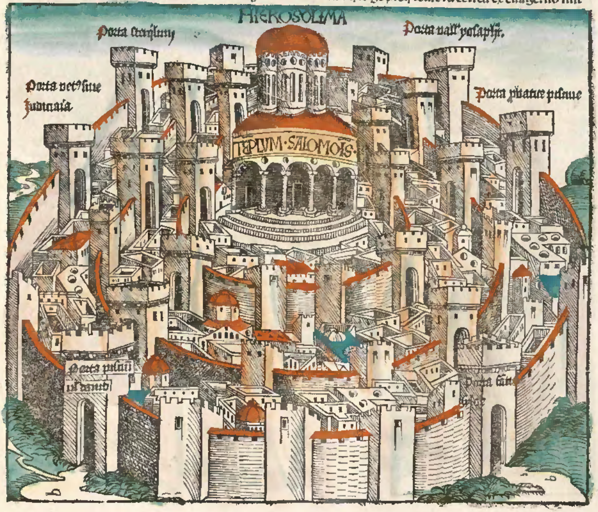

ISti tres principes Jectan. f. Nembroth ⁊ Suphena cum ſuis populis formidantes diluuiū iterū poſſe inundare cōuenerūt in campū ſennaar: dicentes adinuicem. Edificemus turrim cuiꝰ altitudo ꝑtingat vſqꝫ ad celuꝫ ⁊c. Gen. xi. Deus autē videns ꝙ non ceſſarent a ſtulto ſuo conſilio confudit eoꝝ linguas: ⁊ ita factum eſt vt per totum mūdum diſpergerentur.

INitium regni Nembroth fuit babilon qui poſt confuſionem linguarū ꝑſas adijt. regno relicto filio ſuo belo. Auguſtinus v° dicit eum inde fugatuꝫ: ⁊ ꝙ filij Aſſur regnum illud obtinuerunt vſqꝫ ad annos. 1305.

ISte Belus dicitur regnaſſe in obſcuro qꝛ paruū dominiū habuit. Et primꝰ fuit quē error populi deuꝫ putauit. Vñ diuerſe gētes diuerſimode eum appellant. ſ. bell baal. baalim beelphegor beelzebub.

HIc oriūtur plura regna. primo ſcitarū qđ licet ſit vetuſtiſſimū. tamen inter principalia regna non cōputatur. Unde ꝓpter illius ruditatem regio illa barbarica ē appellata magna valde. quia meotidis paludibus incipiēs inter danubium ⁊ occeanum ſeptētrionalem vſqꝫ ad germaniā porrigitur. Et eſt prima pars europē gothi vngari ⁊ dani ſunt de hijs. Secūdum regnū maſſitagetarū. Terciū ſichiomoꝝ de quo varro velut antiquo tempꝛe exorſus peruenit ad athenienſes: deinde ad latinos. Quartum egiptioruꝫ de quibus in ſequenti folio.

SEcūdū Augu. Inter cetera regna duo ſunt clariora aſſiriorū ⁊ romanorum tempibꝰ ⁊ locis ordinata ⁊ diſtincta. Illud prius in oriente aliud in occidente ſurrexit. atqꝫ in fine illius initiū huius fuit. Secūdus igitur rex aſſirioruꝫ et primus monarcha fuit Ninus qui libidine dominādi vicinis ſuis bella intulit. quos ꝓpter bellandi imperitiam cito ſubegit. Totamqꝫ aſiam facile obtinuit. Et ſic factus eſt primus orientalium monarcha. Hic ciuitatē magnā Niniuen. quā aſſur edificauerat ampliauit. Et ex nomine ſuo appellauit Niniuen. hic primꝰ fuit inuentor ydolatrie ex eo ꝙ patri ſuo belo mortuo ymaginem in leuimentuꝫ doloris ſui fecit. concedens omnibus reis qui ad eaꝫ cōfugerent ſecuritatē. ⁊ ſic adorari cepit. Cuius exemplo ⁊ alij huiuſmodi ymagīes fecerunt mortuis. quas demones intrantes dantes reſponſa. diuinos obtinuerunt honores. huius tandem ydolum Daniel propheta cum in babiloniam captiuus adductus fuiſſet cum eius templo ſubuertit.

Jectan frater phaleg de ſem | Nembroth princeps de Cham | Suphena de Japhet

Cathalogꝰ regum aſſirioꝝ.

De Turri Babyl vel Babilonie.

NEmbroth gigas manu fortiſſimus. Noe ꝓauo ſuo vita functo libidine dn̄andi ſuccēſus apud babilonios imperium vſurpauit. Cuius regni ꝑncipiū in campo Sennaar incepit. in quo conuentionem habuit vir audaciſſimus ⁊ eloquentiſſim⁹ vt homines a dei timore reuocaret eis ꝑſuaſit vt lateres facerent ⁊ igni coquerent ⁊ turrim edificarent excelſam. Cui⁹ cacumen vſqȝ ad celum pertingeret tanq̄ȝ aſcenſuri per eam in celum. Quam cum edificarēt magna coꝝ ſuperbia ſe cōtra deum erigentes. Edificātium temeritatem dn̄s hac ſola animaduerſione ꝑcuſſit. vt gentes due ⁊ ſeptuaginta q̄ ibi conuenerant: ⁊ deſcenderant ex tribus filijs Noe quibus vna erat lingua totidem linguaruꝫ confuſione ſupinducta. vt alter alterius vocem non intelligeret. Illa conſpiratio ſic diſſoluta eſt: vt ſuper omnem terre faciem ſpargerent᷑. In quo loco aūt hec turris Babel ſtetit paucis notum eſt. Ferunt in oriente eſſe ciuitatem Emporiū nobile chaldeorū ꝓpe Eufratē Baldach vocitatam. Ibi incole aūt non longe ab vrbe videri magnā cōgeriem lapidum ⁊ deuaſtationem. Et ꝓpter rupes ⁊ animalia venenoſa nō patere acceſſum. eam ibi fuiſſe opinantur. Et ab hac ſingula ad eorum ciuitatem e babilonia traducta. Turris autem altitudo M.clxxiiij. paſſuū a Beda fertur habuiſſe. paulatim altioribus in anguſtijs coartata deſcribitur et vocatū ē nomen Babyl. i. confuſio. Cum ibi fuit labiū vniuerſe terre. Et dn̄s ſuper faciem cūctaꝝ regionū eos diſperſit.

REgnum Scithaꝝ in regione ſeptētrionali Initiū ſumpſit. Ubi p̄rimū regnauit Thanaus. a quo ⁊ thanais fluuius: ingenti cognitus fama nomen accepit. Qui in paludem defluit Meotidem. quēqȝ Amalem appellauit Uirgilius in quarto Georg. Hec itaqȝ regio ab ip̄o thanais diuiditur fluuio. ⁊ vna pars remanet in europa. Altera in aſia protēditur. Que aūt eſt in europa ad Traciam terminatur: ⁊ pauca gignit animalia: ⁊ a flumine remanet illeſa. Que v̇o in aſia ad orientem vergens: diuerſas cōtinet gentes: de quaꝝ moribus dixit iuſtinus in p̄rimo Epiho. Cōmuniter aūt omnes Scithice gētes equitantes deferunt arcus. Qui nō ex aratro: ſ; ex feris quas venant᷑ victitant. Regnū hoc quāq̄ȝ vetuſtiſſimū ſit: quia barbaꝝ eſt. Inter quatuor regna p̄rincipalia non cōputatur. Nulli tamē hoīm Schitica gens vnq̄ȝ ceſſit: imo ⁊ dariū perſarum regem fugauit. Cyrum occidit. Siphirionam alexandri magni ducem deleuit. Ueſoim egiptioꝝ regem cum omni exercitu ⁊ belli apparatu repulit atqȝ fugauit. Aſiam ter bello ſubegit: ⁊ per annos multos ſibi vectigalem fecit. Ex ſcithis autem multi exierut: qui res magnas geſſerunt E quibus amaſones p̄rimo clariſſime mulieres: que ī bellis clara geſſere facinora. Bactriani ⁊ parthi ab eis deſcenderunt. Attila etiam magnus ⁊ alij ſui qui pannoniam ſubegit: ⁊ aquileyam euertit: ac in germania multas edidit vaſtitates ab illis deſcendit. Zeliorbes hunorū rex qui contra Iuſtinianum imperatorē inſurrexit ex ſcithia originem duxit. Ungari Cathelani Gothiq̄ȝ vniuerſi ex ſcithis emerſere. Dani quoqȝ ac Turci ex ſcithia ꝓdierunt. Ea quippe natio ex mago Noe nepote ortū habuit. Barbara eīn gens eſt. Que nec iuſtum aliquid tenet nec rectum: ſerpentes ⁊ ydola colit: multis inuolutis libidinibus.

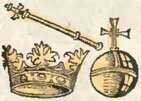

REgnum Aſſirioꝝ in orientis plaga Anno vite Baruch. xxv (Euſebio referente) initiū ſumpſit. Qḋ quidem regnum p̄re ceteris omnibus inſignius fuit. Cum per annos. 1302. a p̄rimo rege belo Nēbroth hi de vſqȝ ad Sardanapallū vltimū: ſub regibus triginta ſeptem porrectum fuerit. Aſſyria aūt aſie regio fuit: que ab oriente fluuio Euphrate ab occidente noſtro mari ⁊ egipto terminat᷑. A ſeptētrione v̇o habet Armeniam ⁊ Capadociam a meridie autem Sinū Arabicum habet. Et hec eſt Syria.

Regnum Amaſonum feminarum tempore Ragau inter Scithas ⁊ Albanos ſumpſiſſe ortū ferūt. Hee certe femine Scithice fuerunt iuxta fluuium Thanaym primum inhabitantes. Deinde ad loca iuxta termodonta fluuium deuenerunt. Qui ideo ab aliquibus Amozonius vocatus eſt. Inde vlterius procedentes magnam Aſie partem ſubegerunt. Fuerunt autem his prime regine belligere Marthesia ⁊ lampedona. que ſe a marte genitas perhibebant. Que ex europa procedentes: magnam aſie partem ſubegerūt. vbi Epheſum ⁊ Smirnam atqꝫ alias pleraſqꝫ ciuitates condiderūt. Nec eis cum viris res erat; niſi veris tempore cum quibus vulgo delectari conſueuerant quouſqꝫ grauidas ſe pſentirēt. A quib[9] ſi mares naſci ptingerent: enecabantur. Sin feminas āputatis inuſtiſqꝫ dexterioribus mām̄is bellica exercebant officia. Unde ⁊ amaſones dicte ſunt. Ab a quod eſt ſine: ⁊ māma: quaſi ſine māma. has expugnauit hercules ⁊ bellorophon filius Glauci rex Corinthi. de his vide Juſtinū in primo Epithomo libro. ⁊ diodorum Siculum.

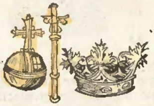

Regnum Egiptiorum tempore Ragau initiū ſumpſiſſe conſtat. In quo teſte Euſebio primū regnauit Soros. quod quidem crebris ⁊ diuerſis altercationis ſeu tumultibus mutatum fuiſſe legim[9]. de quo etiam perſepe in ſacris codicibus habetur mentio. Durauitqꝫ vſqꝫ ad auguſtum. es quippe Egyptus a Meſraym filio Cham habitari primū cepta eſt. Regio ſiquidez affricana. queqꝫ vt nōnullis placet ab egypto Denay fratre id nomen poſtea adepta eſt. Et vt Plinius in quinto naturalis hiſtorie ſcribit Ab oriēte rubro mari Aſſirieqꝫ cōiungitur. Ab occaſu Cyrenen ⁊ Aphrice reſiduū habet. Et a meridie vſqꝫ in Ethiopiā protenditur. A ſeptētrione vo Egiptiū mare habet. Et cum in ea raro aut nūqꝫ pluat. Nili inundatione fecundatur vt in deſcriptione nili ſuperius poſitum eſt.

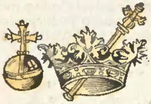

Regnum Siciomorum in Achaia ſeptuageſimo quarto vite Nachor initiū ſumpſiſſe Euſebius refert. vbi primus regnauit Egilaeus: a quo Egilaea vocitata eſt. Que poſtea donaa: deinde Achaia dicta fuit. Cuius maxime clarum oppidum corinthus fuit. Porro regio hec vt teſtatur Plinius in quarto naturalis hiſtorie refertiſſima eſt oliuetis. Que etiam lichaonia vocata fuit. De huiuſmodi regno Auguſtinus. xviij. de ciuitate dei dicit. Syciomorum regnum admodum paruū erat. de quo etiam Uarro velut antiquo tempore exorſus: multa locutus eſt. Peruenit autem aliquando ad Athenienſes. deinde ad latinos. poſtmodū ad Romanos deniqꝫ ad Turcos. hoc quippe regnum durauit vſqꝫ ad Heli ſacerdotis tempora ſub regibus quinqꝫ ⁊ viginti. Ac duobus ⁊ ſexaginta ſupra octingentos annos. poſt quos ſacerdotes carnij conſtituti ſunt.

De inſulis in generali. Capi.

INſule dicte ſunt: eo ꝙ in ſalo .i. mari ſite ſunt. Ex his notiſſime ⁊ maxime ponēde ſunt. ¶ Britãnia occeani inſula interfuſa mari toto orbe diffuſa. vocabulo ſue gētis cognominata eſt. Hec aduerſa galliaꝝ parte ad ꝓſpectum hiſpanie ſita eſt. Circuitus ei⁹ q̄dragieſocties ſeptuaginta q̄nq; milia paſſuũ. multa ⁊ mag̃ flumina in ea: fontes calidi: ⁊ metalloꝝ copia larga ⁊ varia. gagates lapis: et Margarite plurime ibi ſunt. Hec etiam dicit͛ cōmunis anglia. ¶ Thanatos inſula occeani freto gallico a britãnia eſt vario termino ſepata. ¶ Tiloe vltima inſula occeani. Tilos indie inſula ē ſcḋm ſolinũ. Hec fert palmas oleũ ⁊ vineas. hec omẽs terras hoc ſolo miraculo vincit ꝙ queecunq; arbor in ea ē nunq̃ caret folio: ibi mons caucaſus qui maximã orbis partem perpetuis iugis penetrat: arbores piperis ibi ad ſimilitudinem iuniperi. ¶ Orchades inſule occeani. intra britãniam poſite numero. xxiiij. quarũ. x. deſerte ſunt ⁊ . xiiij. coluntur. ¶ Scotia eadem ⁊ hibernia ꝓxima britãnie inſula ſpacio terrarum anguſtior ſed ſitu fecundior. Hec ab affrica in boreaꝫ porrigitur: illic nulla anguis. nulla apis. auis rara ¶ Gadis inſula in fine bethice prouincie ſita. q̄ dirimit Europam ab affrica in qua herculis colũne ſunt. ¶ Fortunate inſule hoc vocabulo ſignificant omnia ferre bona: quaſi felices ⁊ beate fructuũ vbertate vnde ⁊ gentiliũ error et ſecularium carmina poetarum propter ſolis fecunditatem eam paradiſum putauerunt. ¶ Harum prima dicitur membronia: ſecũda Iunnona: tertia Capraria. quarta Theode: alia viuaria. hec ſite ſunt in occeano contra leuam mauritanie. ¶ Gorgondes inſule ſunt occeani. ¶ Itē Eſperidũ inſule criſe ⁊ argire. ¶ Taprobana hec oēs inſule occeani. ¶ Sunt ⁊ alie inſule que ab helleſponto vſq; ad gades in mari magno ſunt cōſtitute. ¶ Et primo cyprus inſula a cypro que ē in ea nomē accepit: ipa eſt. ⁊ paphon veneri cōſecrata famoſa quondam diuitijs maxime eris. Ibi enim prima inuentio huius metalli fuit et vſus. ¶ Creta inſula greac pars ē ingens cōtra peloponenſem: ibi abſcōditus eſt iupiter ⁊ enutritus. ¶ Fuit autem quondam centum vrbib⁹ nobilis: vnde et centopolis dicta eſt. ¶ Prima remis ⁊ ſagitti claruit. Prima litteris iura ſixit equeſtres turmas prima docuit. ſtudium muſicum ſpondeis ⁊ dactilis in ea ceptũ eſt. Capris copioſa: ceruis eget. lupos vulpes ⁊ alia ferarũ noxia nuſq̃ gignit ſerpēs nullus: nulla noctua ⁊ ſi inueniatur ſtatim moritur: larga eſt vitibus ⁊ arboribus: diptamus herba ibi naſcit͛. phalangos venenatos gignit. ¶ Abidos inſula eſt europe ſuper helleſpõtum poſita. ¶ Choos inſula eſt adiacēs prouincie athice in qua ypocrates medicus natus eſt. Et vt varro teſtis ē ꝓma arte lanificij ī ornamētũ feminaꝝ claruit. ¶ Ciclades inſule greci quidaꝫ autumant dictas: eo ꝙ ⁊ ſi ſpacijs longioribus a delo proiecte in orbeꝫ tamen circa delon ſite ſunt. Nam orbem ciclon greci dicunt. Quidam vero non ꝙ in orbem digeſte: ſed propter ſcopuloſos qui circa eas ſunt dictas ciclades putãt. Hec in helleſpõto inter egeum ⁊ maleum mare conſtitute. Circũdantur etiaꝫ pelago mirtheo. ¶ Sunt aũt omẽs nũero quinquaginta tres: metropolis earum rhodus ¶ Delos eſt inſula ī medio cicladuꝫ ſita: ⁊ dicta delos fertur: quia poſt diluuium ogigi tempib⁹ notatur cum orbem multis menſibus nox continua inumbraſſet ante omnes terras radijs ſolis illuminata: ſortitaq; ex ea nomē ꝙ prima viſibus manifeſtata fuiſſet. Nam delon greci manifeſtum dicunt. Ipa eſt ⁊ ortigia vbi primũ viſe ſunt coturnices aues quas greci ortigias vocant. In hac inſula latona enixa eſt appollinē ⁊ dyanã. Delos autem ⁊ ciuitas dicitur ⁊ inſula. ¶ Rhodus prima cicladum eſt. ¶ Carpathos eſt vna alia ex cicladibus. ¶ Citherea alia eſt ex cicladibus vbi eſt orta venus. ¶ Icharia ē alia. ¶ Chyon inſula Sira lingua appellatur: eo ꝙ ibi maſtix gignitur. ¶ Samo inſula eſt in mari egeo: vbi nata eſt Iuno ex qua fuit ſibilla ſamia ⁊ pitagoras ſamni⁹ a quo philoſophie nomen inuentũ ē. In hac inſula ꝑmo vaſa fictilia repta dicunt͛ ¶ Sicilia a ſichano rege ſichania dicta eſt deinde a ſiculo ytali fratre ſicilia dicta. Pri⁹ aũt trinacria dicta ꝓpter tria acra .i. promontaria pelorũ. pathinũ et lylibeuꝫ: hec ab ytalia exiguo freto diſcreta eſt: affricũ mare proſpectans: terris frugifera: vẽtis ⁊ ſulphure plena. Vnũ ⁊ ibi ethne montis extant incēdia: in cuius freto ſcilla ⁊ caribdis quibus nauigia aut abſorbentur aut colliduntur. Fuit autem patria quondaꝫ ciclopum ⁊ poſtea nutrix tyrannoꝝ: principem vrbium ſiracuſam habet: in ea inſula primũ inuenta ē comedia: mare eius corallum gignit ⁊ achatem lapidem flumen achatē dat: omnis ambitus eius clauditur ſtadiorum trium miliũ. ¶ Eolie inſule ſicilie appellate ſunt ab eolo ypote filio: quem poete finxerunt regem fuiſſe ventorum. Sed vt Varro dicit. rector fuit iſtarum inſulaꝝ et quĩ ex earum nebulis ⁊ fumo futuros predicebat flat⁹ ventoꝝ ab imperitis viſus eſt ventos ſua poteſtate retinuiſſe. Eedem inſule ⁊ vulchane vocantur ꝙ ⁊ ipe ſicut ethnas ardeãt. Sunt autem nouem habentes ꝓpria nomina. quaruꝫ prima lipparis: altera traſia. ¶ Sardus herculis fili⁹ cum magna multitudine a lybia profectus ſardiniaꝫ occupauit ⁊ ex ſuo vocabulo inſule nomē dedit. Hec in affrico mari in longitudine milia centuꝫ in latitudīe. xl. paſſuũ. In ea neq; ſerpēs gignitur neq; lup⁹: fontes habet ſardinia calidos infirmis medelam prebentes. furibus cecitateꝫ ſi ſacramento dato aquas eius tetigerint. ¶ Corſice inſule exordiũ incole ligures dederũt appellantes eam ex nomine ducis. Diuiditur auteꝫ a ſardinia. xx. miliũ freto cincta ad proſpectũ ytalie. ¶ Ebofus inſula eſt hyſpanie. ¶ Balcares inſule hyſpanie due ſunt. Afroſiades ⁊ Gemnaſides: in hijs primũ inuentus eſt vſus fundarũ q̄bus lapides emittũtur. multe ⁊ alie ſunt inſule quia inhabitate hic non numerantur.

AMaſonia ē regio. ptim in aſia. ptim i europa q̄ albanie ē vicina. Et ab amazonibus ē vocata. Fuerūt aūt amazones gotoꝝ qui exierūt de inferiori ſcithia europe vt dicit Iſido. li. ix. q̄ maritis ſuis in dolo interfectis viroꝝ ſuoꝝ arma arripiētes hoſtes virili animo aggreſſe. de maritoꝝ ſuoꝝ nece ſumpſerūt debitā vltionē. Nā oēm maſculū a ſene vſq; ad puulū i ore gladij ꝑimerūt. ⁊ femīas reſuātes ⁊ hoſtiū ſpolia deripiētes. deinceps ꝑiter ſine maſculoꝝ ꝯſorcio viuere decreuerūt q̄ duas reginas. ſ. Marthesiā ⁊ Lampedonā maritoꝝ exēplo (cuȝ ſꝑ duo ſolebāt eſſe reges) ſup ſe ſtatuerūt: q̄rum vna ꝓcedēs cū exercitu ꝯ hoſtes dimicabat. altera interim rēpublicaȝ gubernabat effecte ſunt aūt tam fortes breui tempore bellatrices ꝙ magnam parteȝ aſie fere. C. annis dominio ſuo ſubiecerunt. inter ipſas v̇o nullum penitus maſculum viuere vel morari ratōne aliqua ꝑmiſerūt. ex finitimis gētib⁹ maritos ſobolis gratia elegerunt: ad quos ſtatutis tempibus accedentes prolem conceperunt. Sed tpe completo ad ꝯceptionis officium inſtituto: maritos a ſe recedere et alias manſiones querere coegerūt. maſculos autē filios vel enecabant vel debito tempe patribus tranſmittebant: filias v̇o ſibi reſeruantes eas ad ſagittandum ⁊ venandum informabāt: et ne in ſagittarum ictibus mamillarum groſſicie impedirētur eis in. vij. vt dr̄ anno mām̄illas dextras exurebāt. ⁊ ideo amaſones ſunt dicte. i. ſine mām̄a vt dicit Iſidorus libro. ix. has vnimām̄as antiquitus multi vocauerūt. Quarum feritatem domuit vt dicitur p̄mo hercules: deinde achilles. Sed hoc potius fuit per amiciciam q̄ȝ per vires: ſicut in geſtis grecorum ⁊ Amaſonum continetur. Dicit autem Iſidor⁹ ꝙ per alexandrum magnum amaſones vſq; ad interitionem penitus ſunt delete. Sed hiſtoria alexandri hec non dicit. immo dicitur amaſonum regina alexandro poſtulanti tributa per nuncios reſcripſiſſe. de tua prudentia eſt mirandum ꝙ cuȝ feminis confligere ſtatuiſti. quare ſi fauente nobis fortuna ſuccūbere te cōtingat: merito es cōfuſus cum a mulieribus ſis deuictus. ꝙ ſi iratis nobis dijs nos deuiceris parum tibi poterit cedere ad honorem. quia de mulierculis triūphaſti. ſuper cuius reſponſo ad ammiratōem duct⁹ rex generoſus. dixit: decens fore nō per gladiuȝ ⁊ furorem mulieres vincere: ſed potius ꝑ amorem. propter qđ libertatem eis conceſſit ⁊ ipſas non violentia ſed poti⁹ amicicia ſuo imperio ſubiugauit. De eorum regno ſcriptum eſt in folio p̄cedenti.

Amaſones

NObilitas circa hec tēpa fert introducta. Et nota ꝙ pluribus de cauſis nobilitas īſtituta fuit. Prima fuit neceſſitas. Creſcente eñ humano genere: cū hoīes ad malū proni eſſent. oportuit ꝓhibere inſult⁹ prauoꝝ aduerſus bonos. ⁊ ideo eligebat aliqs vir bonus iuſtioꝛ ceteris atqꝫ prudentioꝛ. q̄ eq̄itati ꝓſideret: v̄tuoſos ꝓmoueret. mediocres defenderet ⁊ malos coerceret. Hinc dictus ē nobilis quaſi p̄ alijs in v̄tutibus notabilis. Vñ Hiero. Nihil aliud video in nobilitate appetendū. niſi ꝙ nobiles q̄dam neceſſitate cōſtringātur: ne ab antiq̄rū probitate degenerēt. Secūda cauſa fuit diſcolia plebiū: q̄ rectū iudiciū ignorabat. licet tñ inter ſe pacate viuerent. Nam adeo ebetes fuerūt: ꝙ nihil magnipēdere valuerūt. niſi qđ vulgari opinione celebrabat. Vñ expediebat pro ipaꝝ pace cōſeruanda: vt ex natalibus nobiliū principes haberent. Tercia cauſa ꝓceſſit ex fortitudine aliq̄ ſingulari. Nōnūqꝫ eñ cōmūitates grauate ob incurſus hoſtiles tale edictū ſanxerūt vt q̄cūqꝫ patriā a talibus liberaret. Jus nobilitatis ꝓ ſe ⁊ heredibus ſuis ꝑpetuo obtineret. H̄ mō plures nobilitati legūtur. Quarta cauſa ex abundantia diuitiaꝝ ſumitur. Aliqñ eñ populares nimia penuria victualiū attenuati tradiderūt ſe ⁊ ſua alicui diuiti: vt hoc pacto malū inopie temperarēt: et eū deinceps velut nobilem et dñm recognoſcerēt. Inueniūtur etiā q̄dam nobilitates ꝑ diuinū oraculū inſtitute licet pauce. q̄rum aliq̄ ꝑmanſerūt: vt in dauid: aliq̄ cito defecerūt vt ſaul. ⁊ ieroboam: ⁊ quorūdā alioꝝ. plurime quoqꝫ legūtur nobilitates ꝑ violentiā et tyrannidē introducte: q̄rū ſimiliter aliq̄ ſtatim deſtructe ⁊ penitus delete fuerūt. aliq̄ ſtabiles permanſerūt. Et nota ꝙ ſ̄m veteres hiſtorias raro aut nūqꝫ in paganiſmo nobiliū ſtirpes ꝑpetuate fuerunt ꝓpter ſupbiam ⁊ tyrannidem. Multe etiā apud xpianos: ꝓpter eandem cauſam delete ſunt. ſ̄m illud Eccī. x. Sedes ducū ſuperboꝝ deſtruxit dñs. ⁊ ſedere fecit mites ꝓ eis. Item nota ꝙ nemo vnqꝫ nobilitatē odio habuit: q2 ē bonū per ſe appetibile. ſicut virtus aut religio. ſed multi ſancti eā fugerūt ob grāde piculū qđ in ea latet: ꝓpter difficultatē maximā ipſi ānexā. Hoc ſatis i ſancto ꝓpha dauid apparuit. quē ipſemet deus tam peculiariter elegit. Relinq̄tur g̊. ꝙ vix pauciſſimi ad tātam ſblimitatē ydonei fuerunt.

NIniuem ſiue Nibiſin triū dieꝝ itinere ciuitatē grādē cōdidit Ninus rex aſſirioꝝ p̄re eius belo morte ſublato (vt ante patuit) ⁊ regni caput conſtituit. in qua dyademate ſuſcepto duxit totā vitā inquietam. veterē ⁊ quaſi auitū gentiū morē noua imperij cupiditate mutauit inferens bella finitimis ⁊ rudis adhuc ad reſiſtendū populos ſupauit: ⁊ ad libie finē vſqꝫ ꝑuenit. Ninus igitur magnitudine queſite dñationis cōtinua poſſeſſione firmauit. Domitis igitur ꝓximis acceſſione viriū fortioꝛ ad alios tranſiret: ⁊ ꝓxima queqꝫ victoria inſtrumentū ſeq̄ntis eſſet: totius orientis populos ſubegit. Poſtremo illi bellū cū zoroaſte rege Bactrianoꝝ fuit. q̄ primus artes magicas inueniſſe ⁊ ſideꝝ motus diligētiſſime ſpectaſſe (vt plenius de eo patebit) q̄ occiſo ⁊ ipe deceſſit relicto impubere Nino ⁊ vxore ſemiramide. Ad hanc magnā ciuitatem miſſus fuit Jonas ꝓpha. quē hebrei virū ſanctū nomināt. Is cū videret petōres ciuitatis Niniue dei miſericordiā ſua ꝓphetia cōſecutores. ne videret falſo ꝑdicare ad denūciandū eiuſdē ciuitatis interitum ire omnino recuſabat ideo a ꝯſpectu dei ſe fugere poſſe putauit. ꝓpter qđ i mare demerſus a ceto deglutit⁹ ē.

IDolatrie ſcelus execrandū qđ fuit oīs mali principiū his tempib⁹ initiū ſumpſit. Tribus maxime de cauſis. vt ex veteꝝ monumētis colligere poſſumus homies ad ydoloꝝ cultum allecti affectiōe. ſ. timore adulatione ⁊ artificū diligentia circa ſculpturas.

Nachor vo octo de melcha genuit filios e q̄bus batuel tercius fuit q̃ genuit rebeccam filiã et laban filiũ. ¶ Iſte nachor ſcđus filius thare. vxor eius melcha. ¶ Hus primꝰ filiꝰ nachor. Job filiꝰ hus. ¶ Bus ſcđs filiꝰ nachor habuitq; duos filios videlicet beor primꝰ. balaã ſcđus. ¶ Batuel terciꝰ filius nachor filiũ habuit vnũ laban ⁊ vnã filiã rebeccã. f. Laban filius batuel duas habuit filias q̃s poſt ſeruitiũ. 14. ãnoꝝ iacob filio rebecce ſororis ſue in vxores tradidit. ¶ Lya pria filia laban primaq; vxor ia cob lippa oculis genuit ſex filios ⁊ vnã filiã. ¶ Scđa filia laban rachel vxor iacob. diu ſterilis tandẽ genu it duos filios ⁊ mortua in partu. ſepelitur ꝓpe bethleẽ. ¶ Rebecca vxor yſaac. Iſtã rebeccã duxit yſaac fi lius abrahã in vxorem quã helieſer ſeruus abraham abduxit de aram meſopotamie in terrã chanaan. qua annuente voluit vt deſponſanda prius requiratur de cõſenſu. Samuel quartus filiꝰ nachor. ¶ Caſeth qu tus filius. ¶ Aran ſextus filius. ¶ Pheldas ſeptimus filius. ¶ Bela octauus filius.

Saruch fi
liꝰ ragau
natꝰ ē āno mū-
di. 2905. vixit
autē ānis. 230.
et mortuus eſt.
¶ Nachor fi. ſa
ruch natꝰ ē an
mōi. 3035. anni
vite eiꝰ. i. 48. ꝛ
defunctus.
¶ Thare fi. na
chor natꝰ ē āno
mōi. 3114. ꝛ ha
buit. iij. filios.
vixit aūt. 205.
genuit aūt abra
bam nachor et
arā. Arā. 3ꝰ. fi.
thare hūit vnū
fi. ꝛ duas fi. ſa
rai vx. abrahe.
melcha vx. na-
chor. loth filiꝰ
Arā hūit duos
fi. ſ. moab. i. pꝛ̄
moabitaꝝ amō
2ꝰ pꝛ̄ amoitarū

Aram cū genuiſſet Loth
filiū vnicū ꝛ ſarai ꝛ mel
chā filias inter chaldeos moꝛ
tuꝰ ē i citate caldeoꝝ q̄ dr̄ hur
Eiꝰ aūt filias frēs ſui duxerūt
vxores. nachor. ſ. melcham ꝛ
abrahā ſaray. porro thare dū
terrā caldeoꝝ odio hūiſſ ꝑꝑt
ydola q̄ apō eos i p̄cio hēbāt
ꝑ ignē adorabāt. et ꝓpter lu-
ctū Arā filij ſui migrauit cū ſuis
in charā meſopotamie citatē:
vbi ꝛ demū mortuꝰ ē: cū vixiſ-
ſet ānis. cc. v. iā eñ hoīs vita
decreſcere incipiebat. Et pau-
latim dies eius fiebāt breuio
res vſq; ad generatōꝫ moyſi.

Sodoma ꝛ Gomorra atq; ciuitates alie ob nepharij pcī vindictā a dn̄o ꝓhibent̄ ſucceſe. ſolo loth cū duabꝰ filiabꝰ ac vxore liberato. cū oībꝰ aduētantibꝰ cōtumeliā faciebāt. Jō deꝰ vniuerſam regionē ſimul exterminare fecit. Cū eñ abrahā eēt nonagintanouē ānoꝝ accepit legē circūciſiōis recepit etiam repromiſſionē de yſaac naſcituro. Eodē q̄z tpe venientibꝰ ſero duobꝰ āgelis v̄ſus ſodomā. loth ꝓhūanꝰ atq; benignꝰ ſedēs in foribꝰ ciuitatꝭ ad inuitādū paupes. qbꝰ viſis occurrit rogās ꝛ cogēs eos vt declinarēt in domū ſuaꝫ cū ſero eſſet. Qui ingreſſi domū eiꝰ. oīs pplꝰs ſodomoꝝ circūdederūt domū loth dicētes vt ꝓduceret eis illos iuuenes intēdētes abuti eis. loth aūt obtulit eis duas filias ſuas v̄gines ad vtendū eis ne illis iuuenibꝰ hoſpitio receptis talē iniuriā facerēt. Qui nolētes audire. ſ̄ q̄ſi rūpētes oſtiū. ſ̄ angeli introduxerūt loth in domū. ꝛ illos oēs ꝑcuſſerūt cecitate. vt oſtiū inuenire nō poſſent. ꝓdixerūtq; angeli ſ̄ſuerſionē ſodome fiendā. Et cū nūciaſſet h̄ loth generꝭ ſuis cōtēpſerūt. demū duxerunt angeli loth vxorē et duas filias eiꝰ de ciuitate. p̄cipiētes vt i mōtē ſe ſaluas facerēt. nec retro aſpiceret. ꝑgētibꝰ aūt cū vxoꝛ reſpexiſſet retro ꝯ angeloꝝ p̄ceptū ꝛ citatꝭ curā hr̄e videret v̄ſa fuit i ſtatuā ſalis. Pluitq; deſup ſodomā ꝛ gomorrā ꝛ alias citates ignē ꝛ ſulphur deinde ſ̄uerſe ſunt ꝛ v̄ſa ē regio i lacū ſalſum ꝛ ſterilē q̄ dr̄ mare mortuū. Aſcēdētē aūt i mōtē ꝛ ibi manentē loth. inebriauerūt filie p̄rem ſuū. ꝛ maioꝛ cū eo ſe ebrioſe cōmiſcēs ꝯcepit ex eo ꝛ pepit moab filiū. Minoꝛ idē faciēs ꝯcepit ex eo ꝛ peperit filiū quē vocauit Amon. a qbꝰ amonite ꝛ moabite. hee gētes in valle Syrie habitauerūt.

Tercia igitur etas incipit in Abrahe natiuitate ⁊ durat vſqꝫ ad dauid ſm heb.940.ãnis.ſ ſm.lxx. interp̄.dcccc.xli. Ubi etiã patriarcharꝫ nr̄oꝝ q̄ verꝫ deũ coluerũt hiſtoria incipit.abrahã itaqꝫ pater multitudinis gentiũ ex thare in hur caldeoꝝ naſcit̄.anno mũdi ſm hebre.2453.ſm.lxx.interp̄tes 3184. Uir prudẽs ⁊ reꝝ diuinaꝝ hũanarũqꝫ eruditiſſim⁹ primus deũ cũctarũ creatorẽ ꝓnũcians. ꝓpter qḋ caldei i eũ ſurgẽtes e caldea migrare coegerũt. Qui abrahã educt⁹ a pr̄e ſuo thare de hur caldeoꝝ venerat i aram.ibiqꝫ habitãti p̄cepit ei dn̄s dicẽs. Egredere de terra tua ⁊ de cognatõe tua ⁊ de domo pr̄is tui.⁊ veni in terrã quã mõſtrauero tibi. ¶ Poſtq̄ Abrahã rediſſet de occiſione q̄nqꝫ regũ aſſirioꝝ q̄ ceperãt Loth. occurrit ei melchiſedech rex ſalẽ q̄ erat ſacerdos dei ſummi offerẽs panẽ ⁊ vinũ. cui Abrahã dedit decimas oĩm ſpolioꝝ bn̄dixit abrahe q̄ ſb̄diderat ei inimicos. Hũc melchiſedech dicũt hebrei fuiſſe Sem filiũ Noe p̄mogenitũ ⁊ vixiſſe vſqꝫ ad tp̄a abrahe.tũc apparuit abrahe de⁹ ⁊ ꝓmiſit ei filiũ quẽ multiplicaret ſicut ſtellas celi.

Saray prima vxor abrahe diu ſterilis tandẽ gr̄a diuina fecũdata parit yſaac nonagenaria mulier ſctã. Cethura ſcd̄a vxor abrahe ⁊ hũit.vi.filios ſapiã ornatos ⁊ induſtria.hãc duxit abrahã poſt mortem ſare.noĩa filioꝝ.zamrã.iectã.medan.madiã.ieſboth ⁊ Sue. ¶ Agar cõcubina abrahe. ¶ Yſmahel mulier ei⁹ egiptia genuit duos filios. Iſte yſmahel fili⁹ abrahe quẽ peꝑit agar egiptia ancilla ſare. a q̄ yſmahelitaꝝ gens, q̄ poſteã agareni poſtremo ſaraceni dicti ſunt; eiect⁹ ẽ de domo pr̄na cum mr̄e. quia ludebat

Linea Chriſti

añ yſaac.i. ïcitabat cũ ad ydolatriã ⁊ ad oĩem ymaginũ q̃s ſaciebat de luto. qđ vidẽs ſara dicebat eiſce ãcillã ⁊ filiũ ei⁹. Cũ natus eẽt yſmahel quẽ pr̃ in xiij. ãno circũcidi voluit illũ ſara tãq̃ʒ ꝓpriũ filiũ diligebat: ſʒ yſaac ſibi nato ab ei⁹ amore declinauit. Suaſitq̧ abrahe vt ĩ aliã regionẽ trãſmittet̃. q̃ cuʒ ad etatẽ pueilſſ. mr̃ ei vxorẽ egiptiã cõiũxit. Ex q̃ filios ꝓcreauit. q̃ oẽs terrã ab eufrate ad mare rubrũ poſitã vſq̧ tenuerũt.

Abraham ſuffocato in hur caldeoꝝ arã fratre ſuo in igne. quia ignẽ colere noluit. Cũ ⁊ ipſe ꝓiectus fuiſſet in ignẽ a deo liberatus ẽ. Adoptauit autẽ loth filiũ fratris ſui arã in filiũ. filiã quoq̧ eiuſdẽ fratris ſui noĩe ſaray accepit vxorẽ. deinde cũ thare pr̃e ſuo nachorq̧ fratre ſuo ⁊ familia araʒ pegrinatus ẽ de chaldea in arã meſopotamie. demũ mortuo pr̃e ſuo thare. cũ eſſet. 75. annoꝝ. cũ loth ⁊ ſaray ⁊ omni familia ⁊ ſubſtãtia ſua precepto dñi pegrinatus ẽ in terrã chanaã. Et habitauit in ſichen vbi ei dñs apparuit dicẽs. Semĩ tuo dabo terrã hanc. Et deinde venit penthapolim vbi nũc ẽ mare mortuũ. Inde veniens habitauit in damaſco. Facta aũt fame recedẽs venit in egiptũ a quo rediens habitauit in cõualle mambre iuxta hebron. cui demũ in ſomno dñs apparẽs dixit. q̧ ſemẽ ſuũ pegrinũ eſſet in terra egipti annis. 430. Et q̧ quarta generatõe redire deberet in terrã chanaan. cũ autẽ eſſet. 99. annoꝝ facta fuit ei de terra chanaan repromiſſio. Et q̧ reges egreſſuri eſſent de eo ſuſcepto circũciſionis etiam precepto circũcidit ſe ⁊ yſmahelẽ filiũ ſuũ. omneſq̧ domũ ſuã ⁊ familiaʒ. Anno mundi 3184.

Memphis vel Chayrum

Memphis nũc Chayrũ dicta regia Egiptioꝝ quã teſte diodoro ſiculo lib. hiſtoꝝ. ſcđo Ogdous rex egipti cõdidit. Et a filia ei⁹ memphis denoĩata. Ambit⁹ ſtadioꝝ centũ et q̃nquaginta vrbeʒ olim egipti preclariſſimã opportuniori totius eius ore loco vbi nilus ſciſſus in plures ptes efficit formaʒ delte. Quo fit vt tanq̃ʒ in nili clauſtro poſita aditum prebeat prohibeatq̧ ad ſuperiora loca nauigãtibus. Et ad cohibendã aquarum inundationem verſus notum aggeres ingentes oppoſuit. Et a partibus ceteris vndiq̧ effoſus eſt lacus ingens ac profundus qui vrbem efficit munitiſſimaʒ. Unde ⁊ poſteri reges fere omnes relictis thebis ⁊ regiam habitationem in ea edificarunt. Et babiloniam egipti atq̧ chayrum vocauerũt. Apud Memphim olim colebat̃ Oſiris qui cuʒ phrones auo in argiuoꝝ regno ſuccederet Ipſe maioris glorie cupidine captus ad egiptios tranſfretauit. Quos cum ſuo ſubmiſiſſet imperio Iſidem matrimonio ſibi copulauit Is cum rudes eius loci homines multas res ⁊ homini quam maxime conuenientes edoceret. diuinos ab illis eſt adeptus honores. ⁊ cum vt deum adorare ceperũt. ⁊ cõmutato nomine apim illam vocauerũt hoc eſt bouem. Sic eñ bos coꝝ lingua apis vocatur. Nam teſte Solino in collectaneis ⁊ Pli-

nio. Si bos inſignis ex improuiſo illis apparet eum certo tempore detinẽt ⁊ adorant. Et (vt nõnulli ferũt) per annũ illum detinere conſueuerũt. Alij per decennium dixere. deinde referẽtibus prefatis auctoribus ſtatuto die ſacerdotes illum in ſacro fonte ſubmergerunt. mox alter nec ſine publico luctu queritur. Nam donec illum inuenerint inſtar yſidis merent. Sed non diu queritur. quem cõpertũ centũ antiſtites memphim cum puerorum gregibus populoq;. ⁊ omni muſicorum genere proſequũtur. qui ad motum ⁊ ſtationem apis egiptij delubra quibus ſuccedit aut incubat. dant omnia manifeſtãtia de futuris. Prope Memphim decurrit Nilus fluuius egipti ex maioribus totius orbis. Et immenſa aquarum mole ſingulis annis ſole exiſtẽte in cancro totam egiptum exundat. Et Virgil. ait. Diuerſa ruens ſeptẽ diſcurrit in ora. vſq; coloratis amnis deuexus ab indis id eſt nigris ethiopibus. Memphis nũc vrbs ſaracenorum preſtantiſſima eſt populoſiſſimaq; bonis pluribꝰ refertiſſima. Et in caſtro ſpacioſo potentiſſimus Soldanus reſidet. Diuiſa ẽ aũt in duas partes. Quarum vna babilonia noua. Alia chayrum dicitur. In qua olim Pharao rex egipti habitabat. Et ad eã glorioſa virgo maria cũ puero Jeſu ⁊ Joſeph peruenit. precipue ad ortum balſami q̃ in his finibus celebris habetur. Ad eam etiã docti viri acceſſerũt Pithagoras ⁊ Plato ⁊c̃. vt memphiticos audirẽt vates. Piramides quoq; ingentes hec regio habet ⁊ varia memorabilia que diffuſe apud pleroſq; ſcribuntur.

IN Nonageſimonono etatis abrahe ãno apparuit ei deus ⁊ ꝓmiſit ꝙ filius de ſara vxore naſceretur quẽ yſaac vocari iuſſit. Cũq; yſaac quinq; ⁊. xx. eſſet annorum volẽs deus abrahe obedientiã probare: ipm filiũ ſibi imolari precepit. Qui repente dei iuſſa adimplere ſtuduit. Et cũ ad cedem filij pariter ⁊ ad altare acceſſiſſet. deus cognita hoĩs obediẽtia clamauit. abrahã ne extẽdas manũ in puerũ. nũc cognoui ꝙ timeas dominũ. Et cõfeſtim arietẽ ex ĩprouiſo vepribꝰ inherẽtẽ ad ſacrificiũ ꝓtulit. Cũ abrahã obediſſet dño in ymolatione filij ſui yſaac. facta eſt ad eũ dulcis illa repromiſſio de chriſto dicente ſibi deo. In ſemine tuo benedicentur omnes gentes. quia obediſti voci mee.

ZOroaſtes phs vt ſcribit Iſi. Ethi. li. viij. ca. viij. Rex Bractianorum fuit quẽ Ninus aſſiriorum rex bello interfecit. ⁊ libros exuri mãdauit. de iſto ſcribit ſolinus in li. de memorabilibꝰ mũdi. naſcentiũ vox prima vagitus eſt. leticie eñ ſenſus differtur in. xlij. diem. Itaq; vnũ nouimus codez die riſiſſe qua erat natus. ſ. zoroaſtem. Hic primus magorum extitit de quo Areſtotiles ait. ꝙ vicies centum milia verſuũ ab ipſo condita indicijs voluminũ eius declarantur. Hanc autem magicam artez poſt multa ſecula democritus ampliauit. Claruit aũt zoroaſtes tempe thare pr̃is Abrahe.

Zoroaſtes

TReueris Gallie belgice caput. Ciuitas antiquiſſima ante xp̄i aduentū. 1947. temporibus abrahe a trebeta Nini aſſiriorum regis germano a Semiramide regina ex aſſiria pulſo in germanie cōfinibus conſtrui cepta fuit. Nino quippe magno mortuo impubere filio derelicto Semiramis vxore priuigni trebete ſuſpicione ducta eidem inſidias parare cepit. quā ob cauſam trebeta (etiā non laceſſitus) e regno cū magno aſſirioꝝ agmine ſeceſſit. Qui poſt multos errores: multoſq; viarū anfractus in belgicam galliarū prouinciā tandem peruenit. Et haud longe a Rheno flumine loco feraciſſimo cōſidens ibidē etiā loco natura munito vrbis huius fundamēta iecit. Et a ſe treuerim nominauit. deinde iulius ceſar cū vniuerſam ꝓuinciā (traiecto rheno flumine) ſubiecit. Et vicecōſulem ⁊ q̄ſtorē dedit. Qui vſq; ad imꝑij inclinatōnem ibidem ꝑſtiterūt. Ea quippe treuerēſis ciuitas ſemꝑ opulētiſſima fuit. Et inter q̄nq; belge prouincie ciuitates principatū dignitatis ⁊ antiq̄tatis obtinuit. Eius archiep̄us e ſeptē electoribus imꝑatoris dignior habitus ē. Hec florētiſſima ciuitas q̄ opibus deniq; cōfertiſſima fuit. eius ruine clare oſtēdunt. Monſtrat̄ ibi pallatium miri opeꝛ qd ad inſtar babilonici muri excocto latere factum: tāte firmitatis hodie manet. vt non ſolū hoſtem non metuat. verū nulla opeꝝ arte frangi queat. Huius quoq; vrbis ciues nūc moribus ⁊ ornatu legibuſq; ob mercatorum eo aduentantiū frequentiā et familiaritatem admodū culti ⁊ humani referūtur. Qui ob germanie vicinitatem germanica vtūtur lingua. Et ab eiſdem cultu ⁊ exercitu ⁊ quadā in bellis ferocitate nō multū differūt. Nam inter gallos ſingularis virtutis hn̄tur: ⁊ equitatu ⁊ peditatu plurimū valere exiſtimātur. Porta quoq; ibi oſtenditur q̄ ex incredibili lapidū magnitudinē ferro iunctorū cōpacta in ſuꝑficie ſua. corpꝰ beati Simeonis ac venerabilis p̄ſulis Popionis in eccleſia ab eodē ep̄o facta fouere cernitur. Ea ſane ciuitas a Valerio ep̄o beati petri diſcipulo primo xp̄i euangeliū ſuſcepit. inde a beato paulino eiuſdē ep̄o viro ſctiſſimo illuſtrata fuit. qui ⁊ a cōſtantio imꝑatore ob catholicā fidem exilio relegatus ⁊ vſq; ad mortē. etiā extra xp̄ianū nomen mutādo exilio fatigatus. Ad vltimū apud phrigiā defunctus beate paſſionis coronā a domino ꝑcepit. Ibi etiam floruit maximus ep̄us a quo athanaſius antiſtes ꝑſecutionē cōſtantij imperatoris fugiēs honorifice ſuſceptus ē. Habuit quoq; hec ciuitas Nicenū ep̄um totius ſanctitatis virū ⁊ alios multos. Extant in ea aliq̄ antiquitatis inſignia. E q̄bus vn̄s tꝑibus inſculptū lapide hoc epigrāma reptū eſt. Nini ſemiramis q̄ tanto cōiuge felix. Plurima poſſedit ſed plura prioribus addit. Nō cōtenta ſuis nec totis finibꝰ orbis. Expulit e patrio priuignū trebetā regno. inſignem ꝓfugus noſtram qui condidit vrbem.

Damaſcus Aſſirie vrbs primaria. Et vt
dicūt metropolis oīm ferme vrbiū aſie
vetuſtiſſima eē videt. Quā abrahe ſer
uos fundaſſe ſacre tradūt lre. Eſtq3 campeſtris
agrū hñs natura ſoli ſterilē ac aridū: niſi quate-
nus aq̄ irrigent ſupne fiſtulis cuniculiſq3 ſubdu
cte. Quaꝝ humor terrā reddit oīm fertilē: ꝛ cō-
ſitōnibus pſtantiſſimā puuiſq3 amnis in regiōe
vnicus ,primis menibus delabens parua ab il-
lis dirimitur terre lingula cōſitōibus oīm in or
be pciosiſſimis contecta. Hec inſignis ciuitas
damaſcenoꝝ itinere ſex dieꝝ ab hierlm diſtat in
q̄ ſanctus paulus baptiſmū ſuſcepit. Et ꝑpe eū
locus extat vbi eū circūfulſit lux de celo cū vocē
de celo audiuit. Saule qd me pſeq̄ris. Qui poſt
baptiſmū in ſinagogis pdicabat xpm. ob iſidi-
as iudeoꝝ e damaſco noctu in ſporta p murū de
miſſus fuit: vbi ꝛ domus ananie a q̄ baptiſmuz
accepit hodie viſitur. Hec vrbs plures calami-
tates ꝑpeſſa. poſtremo cū Conradus romanoꝝ
rex ducende in aſiam expeditionis mun⁹ aſſum
pſit. Itaq3 ducturi in damaſcum tres xpiani re-
ges cardinalē quoq3 legatū. ꝛ ſimul pñarcham
hieroſolimitanū: multos quoq3 epos expeditō
ni intereſſe curauerāt. In qua cum noſtri princi
pes prudenti ꝯſilio caſtra firmaſſent. Et ſi vrbs
menibus altiſſimis denſiſſimiſq3 munita virib⁹
capi nequeuiſſet: in poteſtatē breui vētura erat.
q3 aquatione fluminis prohibiti damaſceni. iu
menta intus equitantiūq3 q̄ preſidio inerāt ale-
re nō potuiſſent fontibus q̄ in vrbe erant: ingē-
ti populo difficilime ſuffecturis. Cū tamen ſibi
timendū ciues ſcirēt. ne ſucciſis cuniculoꝝ mea-
tibus: qđ haud quaquā operoſum nimis fore i
telligebāt. Et ipi fontes in vrbe areſcerēt. Sub
ripuit vo de tanta vrbe victoriā aſſirij hominis
dolus: cū Balduino regi ad eā diem fidū a quo
ductus fuerat damaſceni pecunia corruperunt.
Iſq3 regibus ſuaſit: vt caſtris ad aliam vrbis p
tem mutatis: menia vires ſuas fruſtrātia oppu
gnant. damaſceni irruptione facta fluuio potiti
munitōnibus additis in ſuam poteſtatē firma-
to. noſtros aquatione ,phibuerūt. qđq3 par fuit
ex eo facto incōmodū: ab annona in caſtris bre
ui laboratū ē. q̄ niſi ab amnis ripa poterat ipor
tari. Soluta obſidione cū tantus exercitus re i-
fecta ad Iopem rediſſet Conradus ludouicuſq3
reges cōmunitos male habitoſq3 exercit⁹ ſuos
in europam reducentes ad ꝑpria ſunt reuerſi. cū
erat annus ſalutis ſecūdus ꝛ quinquageſimus
ſupra decies centenum.

Damaſcus

REgnum hiſpaniarum poſt tempa a Tubal Japhet filio ortū habuit. Js nāqꝫ ex armenia egreſſus primus hiſpaniaꝝ regnū (Jſido. teſte lib. ix. Ethy.) obtinuit. vbi ⁊ ſedem ſibi cōſtituit. prius hiberia dicta. regio quippe europe a mōtibus pirrheneis incipiens. et ꝑ colūnas herculis circuēs vſqꝫ in boreale occeanū ꝓtenditur. ita vt oīa in eo circuitu ad hiſpaniā ſpectare dicantur. Cuius magnitudo (vt Appianus hiſtoricus ait) multa ⁊ incredibilis in vna regione eſt. Decez nāqꝫ milibus ſtadijs eius latitudo cōmenſuratur longitudo vō prorſus eadem eſſe videt. Jllamqꝫ poſtea diuerſe gentes ⁊ varijs nominib⁹ cognominate inhabitarūt. Quin et flumios plures nauigabiles cōtinet. Tritici vini olei omniūqꝫ metalloꝝ ac animātū q̄ hominibus ſunt vſui feraciſſima. Abūdat pcipue velociſſimoꝝ acerrimorūqꝫ eq̄rū ferura. Trecentos totos apud hiſpanos decertatū eſt annos Scipione Gracco Albino Carbone Metello pompeio ceſare alijſqꝫ ducibus recepta fuit tandē per eaſdem duces. Et cantabri poſtremo ab auguſto debellati. Poſtq̄ aūt romanis faſtibus libere paruit: tanto vſui tantoqꝫ ornamento illis fuit: vt nullum vnqꝫ memoriale bellū ſine hiſpano milite geſſerunt. Pompei trophea in hirrhenoꝝ iugo ſita ſunt. Scipionum monumenta nō longe a Taracone ſpectant. Jn hoſtetania tauri ſunt ex lapide duriſſimo maximi tergaqꝫ his litteris adhuc notati. Bellum ceſaris ⁊ patrie. Turres Julij. Julij carceres iulio briga ſacre iulia ⁊c. Ceſaris opera: ceſar Auguſta. Emerita Auguſta. Norba auguſta ⁊c. Auguſta iuniuere condite. Emporie valentie. Cremona placētie. multeqꝫ alie in hyſpaniā a Romanis colonie deducte fuerūt. A quo regno nō ſolum accepimus Quintilianū. Senecam. Lucanū. Luciū floꝝ. Pamponiū mellā. Siliū ytalicū. marcialem Oroſiū. verūetiam vtiliſſimos rectores reipublice. clariſſimoſqꝫ impatores vt Neruā Traianum Hadrianū ac Theodoſios. Sed hoc de gentiliū tpibus. Videamus quid ꝑ hiſpaniā xp̄iane religioni acceſſerit. Omniū clariſſimos genuit Laurentiū ⁊ Vincentiū Valerij dyacones. Eodem fere tempe Engratiam ⁊ innumerabiles martyres: hoꝝ veſtigia imitati ferdinādus rex ⁊ Heliſabeth regina anno ſalutis Milleſimo. cccc. nonageſimoprimo in fine anni Granatā vrbem maximā q̄ olim Jlipula magna dicta eſt ad xp̄i cultum ⁊ obſequiū reduxerūt.

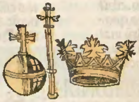

REgnum Bohemorum initium ſumpſit a Sclauis qui relicto campo Sennaar ex Aſia in Europā profecti ſunt. Jn qua Ezechiūs croatinus haud obſcuris parentibus ortus gentem bohemicā cōdidit. Fuit eīn olim inculta nemoribus atqꝫ ſentibus aſpera feris q̄ȝ hominibus aptior: eius autē frater Lechus exilij comes: cū vidiſſet germanū agris ditatū hohiſqꝫ potentē ad orientē ꝓfect⁹. in mag̃ cāpoꝝ planicie ſedēȝ collocauit. Poloniāqꝫ nomē ex loco dedit. Nā planicies ſclauonica lingua pole noiat. Quꝫ heredes cū īnūeroſaȝ multitudinē breui coaluerūt. magnā terrā adiūxerūt poſt ei⁹ mortē Crockū i pncipē delegūt. Qui arcē apud ſtennā cōdidit: moriens aūt tres filias reliq̄t. Libuſſa vt natu minor poſt obitū patris pnciā gubernauit ⁊ arcē viſſegradenſem cōmūiuit. Altera filia brela dicta herbaꝝ ⁊ medicine perita fuit. Tercia Therba dicta ſortilega. Demū indignū bohemi dicētes tantū imperiū viri⁹ femine ſbeſſe arbitrio. Jdeo libuſſa in cōcione vbi adeſſe multitudinē vidit. Ego inquit placite molliterqꝫ imperaui. Eſtote liberi virū qui proſit dabo. Jte equū meū in campos adducite. ſeq̄ntes quocūqꝫ ierit. Denuqꝫ ante virum ſubſiſtet in menſa ferrea comedentem: ille mihi coniux vobis princeps erit. Js aū primiſlaū cōſtituit aratorem: quē in ducem poſcunt: pmiſlaus igitur in verſo vomere caſeoqꝫ appoſito cibū ſumpſit. Deinde equo imponent. Jnterrogatus cur nā calceos querno robore factos ſecū aferret: ſeruādos in arce viſſegradeū. reſpondit vt ſcirēt poſteri qui principatum inter bohemos accepiſſet. Jd regnum deinde per longa tempa a ducibus gubernatum fuit: deinde a tempibus friderici primi a regibus in maxima gloria vſqꝫ initiū hereſis ſub varijs regibus ac impatoribus floruit.

Babilonia ſeu Babilon vrbs preclara in chaldea fuit. ꝛ ſi Belus Nembrotides ī babilonia regnauit annis pluribus. cuius regnū paruo ambitu claudebatur: hanc tamen vrbē omnes greci ꝛ latini hiſtorici pariter ꝛ poete ab ipa Semiramide regina cōditam referūt aut ampliatam. De qua Ouidius. altā coctilibus muris cinxiſſe Semiramis vrbem murū vrbis cocto latere circūdedit harena: pice bitumine interſtrato que materia in illis locis paſſim e terra exeſtuat. Joſephus diligentiſſimus hiſtoriarū ſcriptor libro ad appionem alexādrinū grāmaticū hos redarguit: inducens Beroſi chaldei auctoritatem antiquiſſimi ꝛ veriſſimi ſcriptoris. qui manifeſtiſſime oſtendit vrbē ampliatam ꝛ exornatam ac muro cinctā fuiſſe a nabuchodonoſor rege longe ante Semiramidem Hec tamen vt valerius refert: dum die quadam circa cultū ſui corporis occupata eſſet: et nunciaretur illi Babilonem defeciſſe. ſoluta adhuc altera parte crinīū protinus ad eam expugnandam cucurrit. nec prius decorem capillorum redegit in ordinem: q̄ꝫ tantam vrbem in ſuam poteſtatē reſtituit. Hec vrbs adeo nobilis fuit: vt chaldeam totam et Meſopotamiā a ſe Babiloniam dixerat. de qua Lucanus. Cūqꝫ ſuperba foret babilon ſpolianda tropheis. Cuiꝰ muri (teſte philoſtrato) in vita appollonij thianei trecentorū ꝛ octuaginta ſtadiorū circuitū detinebant. Pliniꝰ ꝟo libro hiſtorie naturalis ſexto. Murorū dixit amplitudinem fuiſſe ſexaginta q̄tuor milia paſſuum. Craſſitudinem quinquaginta cubitorū. Altitudinem ꝟo quater tantū. Itaqꝫ fuit menibus ac ortis penſilibus tēploqꝫ et arce maxime admirabilis. Nec hijs ꝯtēta Semiramis. ethiopiam quoqꝫ ſuo adiecit imperio. Indis quoqꝫ bellū intulit. quo p̄ter illam: ꝛ alexandrū magnū nemo intrauit. Euerſio tandem huius babilonice facta a Cyro rege perſarū ſuo loco maſeſtinabitur.

Jupiter

Jupiter p̄mꝰ etheris ꝛ (vt aiūt) dieī filius cui ꝓpriū nomē lyſania fuit hiſdē tēporibus apud archadꝫ ī magno in p̄cio habituꝰ eſt. Cuiꝰ ob ꝟtutes id p̄clariſſimū iouis nomen adeptus ē. Is lyſania ex heber filijs videlicet ierani originē duxit. Ibidēqꝫ cū eſſꝫ ingenij maximi vir. videretqꝫ atticos rudes. beſtialiqꝫ ferme ritu viuentes: ante omnia eiſdē cōpoſitis legibꝰ illos publico inſtituto viuere docuit. Cumqꝫ eos ad humanos mores redegiſſet monuit eos deos colere. ꝛ aras: templa: ſacerdoteſqꝫ inſtituit. Et qui feminas ante habebāt cōmunes primus eos matrimonia celebrare docuit. ꝛ multa alia oſtendit eis vtilia. Que cū attici ſilueſtres mirarētur atqꝫ cōmendarent: eū exiſtimantes deum Jouem vocauere. regemqꝫ ſuum confeſtim fecere. Id autem iouis nomē eidē impoſuiſſe dicunt ad ſimilitudinem cōformiū operationum iouis planete. quem aſtrologi dicunt eſſe naā calidū ꝛ humidū tp̄atūqꝫ: modeſtū ꝛ patie obſuatorē: ac in periculis poſt patiam audacē: et alia plura de eo ſcribūt. Sic huiꝰ hoīs pōderaꝗ moribꝰ ꝛ ꝟtutibꝰ cū ioue ꝯuenire dixerit. quē nō terrenū ſ; celeſtiū virū arbitrabant̄. Qd̄ q̄dē nomē poſtq̄ꝫ ab antiq̄s planete ꝛ lyſanie iſti ꝯceſſū ē etiā m̄ltis alijs cōceſſū fuit. ſ. ioui ſcd'o celi filio necnō ꝛ ioui tercio cretēſi regi ſaturni filio. multos eī iouí filios ꝛ filias veteres aſcribē ꝯſueuerūt. Quoꝝ p̄ima minerua. Scd'os apis. Terciꝰ ſol. Quarta diana. Quītꝰ mercuriꝰ ꝛ. vij. alios

Semiramis Nini magni aſſirioꝝ regis vxor anno a natiuitate abrahe duodecimo. Cũ eius maritus morte ſublatus fuiſſet. regnũ ſuſcipiẽs regnauit annis 42. Cũ Nin⁹ deceſſiſſꝫ relicto ipubere adhuc filio Ninia et vxore ſamiramide. et cuꝫ iuuencula eſſet. ⁊ eius vnic⁹ filius Ninia puer. nõ eſtimans tutũ eẽ imperiũ tã grãde filio tenello cõmittere. Jpa vt erat animo ingẽti quodã aſtu muliebri excogitata fallacia. hec eni immaturo puero. nec auſa tradere impiũ: nec ipſa impiũ palam tractare: tot ac tantis gentibus vix parentibus vni viro: ne dum femine pariturꝭ: ſimulat ſe ꝓ vxore Niniã filiũ ꝓ femĩa pueꝝ. Nã ⁊ ſtatura vtriqꝫ mediocris et vox pariter gracilis ⁊ forma liniamentoꝝ equalitas. matri ac filio ſimĩs. Jgiẗ brachia ⁊ crura velamentis. tiara caput tegit ⁊ viroꝝ more incedere cepit. Eodeꝫ ornatu et ppl'um veſtiri iubet. ne nouo habitu aliqđ occultare videreẗ. que morẽ veſtis exinde gens vniuerſa tenet. Sic primis initijs ſexũ mẽtita puer credita ẽ. Et femĩa puerũ ſimulãs maieſtatẽ regiã adepta fuit. Magnas deinde res geſſit. quaꝝ amplitudine vbi inuidiã ſupatam putat: q̃ ſit fatetur: queũc ſimulaſſet. nec metuit oĩbus aperire qđ eſſet femina. nec hoc illi dignitatẽ regni ademit: ſ; admiratõnem auxit. ꝙ mulier nõ feminas mõ ṽtute. ſ; etiã viros anteiret. Hec babiloniam cõdidit vel ampliauit. muruqꝫ vrbis cocto latere circũdedit: harena pice bitumine interſtrato vt prehabita oñdunt. Multa alia p̃clara hui⁹ regine fuere. Ad poſtremũ cũ concubitũ filij petiſſet ab eodẽ interfecta ẽ cũ duos ⁊. xl. annos poſt Ninũ regno potita.

Ninia q̃ a q̃buſdã zameis ⁊ Ninias ſcribiẗ: Magni Nini ex ſemiramide fili⁹ quartus aſſirioꝝ rex. Anno q̃nq̃geſimotercio natiuitatis abrahe. poſt ſemiramidẽ mr̃em. quã ipſe obtrũcauerat Aſſyrus regnare cepit. ⁊ regnauit annis. 38. Js cõtentus elaborato a parẽtibus impio belli ſtudia depoſuit. ⁊ velut ſexũ cum mr̃e mutaſſet. raro a viris viſus in feminaꝝ turba cõſenuit. Eo tempe apud Cretam regnauit Cres prim⁹ indigena ⁊ ab eo crete creta dicta ẽ: quẽ aiũt vnũ Curetarum fuiſſe. a q̃b⁹ iupiter abſcõdit⁹ ẽ ⁊ nutrit⁹. hi Gnoſon ciuitatẽ in cretaꝫ cõdiderũt ⁊ Cybeli matri templũ.

Arius q̃ ⁊ Arali⁹ dr̃ q̃nt⁹ aſſirioꝝ rex poſt Niniam anno a natiuitate yſaac vigeſimoprimo regnare cepit. ⁊ regnit annis. 30. Circa iſta tp̃a abraham ex ancilla agar generat hiſmael. a q̃ hiſmahelitaꝝ gen⁹. hiſmahelẽ aũt filiũ abraham anno etatis ſue octuageſimoſexto ex agar egiptia ſare ancilla genuit. hyſmahelite poſtea agareni: ⁊ poſtremo ſarraceni dicti ſunt: ſara eni Abrahe vxor (vt ſcriptura ſacra ait) cũ nõ hr̃et liberos dixit ad abrahã maritũ ſuũ. Jngredere ad ancillã meã agar. ſi forte ex ea ſuſcipias filios. q̃ facto ſtatim cõcepit; poſt hec nat⁹ ẽ hiſmahel: quẽ p̃mit⁹ ſara tanq̃ ꝓpriũ filiũ diligebat ⁊ p̃ncipat⁹ heredẽ. Sꝫ yſaac ſibi nato ab ei⁹ amore declinauit. Jdeo ſuaſu ei⁹ cũ mr̃e ei⁹ in aliã regionẽ miſſus. q̃ cũ ad etateꝫ puenisſet agar mr̃ eius ei egiptiã cõiunxit. ex q̃. xij. filios reges pcreauit. q̃ oẽm terrã ab euphrate ad mare rubꝝ tenuerũt.

Poſteri reges aſſirioꝝ. exẽpla p̃cedẽtiũ ſecuti: rnſa gentib⁹ p internũcios dabãt. impiũ aũt aſſyriũ q̃ poſtea ſyrij dicti ſunt ãnos. M. ccc. tenuere. Poſtremis apud eos regnauit ſardana palus vir muliere corruptior vt in ſequentibus patebit.

Sol gẽtiliũ de⁹

Diana prima dea

Ceres dea frugũ

Solem p̃mũ iouis filiũ ⁊ minerue germanum floruiſſe Tulli⁹ dic: virũ vnicꝫ inſignẽ ac ſplẽdidũ hoĩem ⁊ ingentis regiĩqꝫ animi p̃claꝝ. quẽ ob ingẽtes ṽtutes eũ claro noĩe declararũt. putabãt eni veteres a nebroth gigãte ſeducti primã reꝝ cãm ignẽ eẽ. Et ꝓpterea illi nobilius nomẽ ſole dare nõ poterãt. ſeu ꝙ eũ celeſtẽ putarẽt hoĩem. ſeu diuũ e celo veniſſe rõne profunditatis ingenij.

Diana p̃ia hui⁹ ſol' ſoror: ⁊ iouis p̃mi filia. ⁊ ipa hac tẽpeſtate i p̃cio fuit: de q̃ tulli⁹ vbi d nã deoꝝ ſcribit m'ta cõmẽorat ⁊ iouis aſcẽticiã fuiſſe ait. Hãc tñ eã ñ eẽ dicũt quã poete iſignẽ ṽginitate ppetua voluere. cuꝫ legaẗ hãc ex mercurio liberi ⁊ ꝓſerpine filio pinnatũ ꝯcepiſſe cupidinẽ.

Ceres q̃ꝫ apud Siculos i p̃cio fuit. cũ ſicano ſiculoꝝ regis ꝯiugio copulata. tãto ingenio valuit. vt agroꝝ cultũ excogitaſſet: p̃ia apđ ſiculos boues domuit: ⁊ aratro terrã ſulcis ꝓſcidit: ⁊ ſemĩa tradidit. q̃ cũ in ſegetẽ excreuiſſent collectis ſpicis flabellis ſeperare. ⁊ molis terere. ac panẽ cõficere docuit. cũ ãtea hoĩes glãdib⁹ ⁊ pomis ſilueſtribus ſuſtẽtarẽẗ. Ob qđ meritũ cũ mortal' ſeĩa eẽt: cã deã frugũ arbitrati ſunt. Et eam diuinis honoribus extulere.

Linea regũ Aſſirioꝝ

Linea pontificũ

Leui filius iacob

Neptalim etiã tribum facit na iacob genuit duos filios de qua Sampſon natus eſt.

Bala ancilla lye cõcubi Nota dan tribum facit

Ruben tribum facit et pdidit p̃mogenita

LEui pater omnium leuitarum. a quo ⁊ tribus ſacerdotalis deſcendit.

Chore fili⁹ Yſuar ↄtendit de ſacerdotio cũ Aaron eo ꝙ ipſe fuerat de p̃mogenito Yſaar. et ideo cuꝫ 250 viris igne diuio perijt ⁊c̃. Fuit aũt cognat⁹ moyſi ex leuitarum tribu natus: Uir quideꝫ facultatibus plenus et ad dicendum facundiſſimus.

MAria ſoror moyſi ꝓphetiſſa fuit: Carmen quod incipit Cantemus domino glo̾ſe cecinit. vij. diebus leproſa fuit ꝓpter murmur contra moyſen. Moritur aũt in cades deſerti ſin et ibi ſepelitur

IAcob ex lya nati maiore ſex ſuſcepit filios Iudã a quo regia tribus deſcendat ⁊ deinceps dñs nr̃ Ihesus xp̃s. Ruben q̃ pdidit p̃mogenita: Simeon et leui a q̃ leuitarũ genus Iſachar Zabulon et Dynam a Sichen ſtupratam.

INcenſa impia ſodomorũ ciuitate Abraham cẽtenarius diuio iuſſu Saram cognouit vxorẽ que cõcipiens Anno expleto filiũ peperit quẽ ⁊ iuſſu dñi vocauit Iſaac ſignificans gentes magnas ex eo futuras: quo nato die octauo circũcidit carnem prepucij eius

Linea chriſti

Iſaac Abrahe filius. Anno mūdi.3284. vir deo carus poſt patreꝫ valde longeuꝰ. Et ipſe ſexageſimo vite ſue anno geminos videlicet Jacob et Eſau ex Rebecca vxore filia batuelis genuit filios. Defunctus eſt iſaac vir omni v̄tute plenus cū vixiſſet centū octoginta quinqꝫ annis. quē filij in Ebron ſepeliere.

Eſau hiſpidus venator vēditis primogenitis fr̄i ſuo Jacob ꝓ cibo lēticule. ⁊ a lēticula fulua dictꝰ Edom ductꝭ vxoribꝰ chananeis ſine cōſenſu parentū ſupplātatꝰ a fratre ſuo in benedictiōe pr̄na. ipm̄ iacob conabat̄ occidere. Habitauit aūt in edom q̄ dicta eſt ydumea et poſtea in monte Seyr. et cum iacob rediret de mezopothamia occurrit ei pacificus cum.400. viris.

Jacob natꝰ eſt An.mūdi.3344. vixit an.147. et habuit.iiij. vxores Lyam Rachel Zelpham et Balam vtꝫ in figura.

Rachel fuit vxor iacob diu ſterilꝭ. tandeꝫ genuit duos filios. et mortua in ptu. ſepeliturqꝫ ꝓpe Bethleē. Genuit aūt iacob ex Rachel ioſeph ⁊ Beniamyn. Ex bala Dan. Manaſſē Aſſer ⁊ gad

Jacob patriarcha vir ſctiſſimꝰ ex Iſaac natus. Et ipſe pꝰ annū vite ſue nonageſimū ioſeph ex Rachel vxore genuit filiū. quo nato ſuprixit āmis quinquaginta ſex. et tandē in egipto mortuus eſt.

In regno Sychymoꝝ regnauit Egialeus p̄mꝰ rex vt̄s patuit. a q̄ Aegialea nūcupata eſt. et nunc peloponeſus vocat̄. Deinde Europes ſcd̄s rex. et tercius eius Selchyn apud Sychimos regnauit annis viginti.

Linea reguꝫ Sichimorum

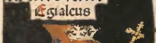

Apis quartꝰ rex Sichymoꝝ Selchin p̄re defūcto regnare cepit āno.xlv. abrahe: q̄ eſt Semiramus xxxv. regnuitqꝫ āmis.xxv. ab illo terra illa apia ſic dicta eſt q̄ priꝰ Egialea nūc v̄o peloponeſus appellatur.

Artus ille fuit quītus rex aſſiriorum ſub quo natꝰ eſt yſaac ſcd̄m Augꝰ.

Iſte Theſalion Sichimoꝝ quītus rex fuit quo regnante adeo iucūda ⁊ leta tp̄a fuere et cū defunctum velut deū coluerīt ſacrificādo et ludos celebrādo quos ei primitꝰ fecerūt. Huic ſucceſſit Tiramachꝰ circa cuiꝰ ſepulchrū etiā ſacrificare ſolebant.

Xerſes rex Aſſyrioꝝ antiquꝰ qui et balaneꝰ vocatur, ſub quo natꝰ eſt Jacob regnāte tūc apud Sichymos thauriaco quē quidē thaurimacū ſcribunt.

Anno mundi.3450. Diluuiuꝫ particulare permaximuꝫ in Achaia tp̄e Jacob et Ogigis regis.

Linea regū aſſiriorum

Sela fili⁹ Jude cū adhuc eſſet paruul⁹. nō dedit eū iudas thamar q̄ fuerat vxor her ⁊ onam: ſed remiſit eā viduā in domū patris ſui. Cū aūt Sela creuiſſet timuit eū dare ne occideret: ſicͭ fratres ei⁹. Vn̄ thamar meretricē ſe caute ſimulās ⁊ ſedēs in biuio cōcepit de iuda ⁊ pepit phares et zaram. vt; Gen. 38.

Vincēti⁹ in ſpeculo hyſtoriali. li. 2. ca. 118. Ponit hic hyſtoriā pulchrā de Aſſenech: quō erat pulcherrima et honeſtiſſima ſed elata et ſupba cōtemnēs oīem virū: ⁊ quē pri⁹ noluit poſtea ſūme deſiderauit: ſcȝ habere ioſeph in virū viſa pulchritudine ⁊ ſapiā ⁊ modeſtia ſua: ſed ipſe noluit aſſentire: niſi pri⁹ dimitteret ydola q̄ colebat et contriſtata ſup hoc: angelo inſtruente effecta eſt ſidelis.

Rhodos vrbs a qua inſula ſitie Rhod⁹ nomē accepit ante natiuitatē xpi. 740. tpe ioſeph a Telchinis et a cariatib⁹ a pharoneo Argiuoꝝ rege iaȝ diu deuictis cōdita eſt. et prima cycladū venientib⁹ ab oriēte in qua vt pomponius refert roſe capulū dū vrbis ſundamēta foderēt inuentū. a q̄ ciuitas ⁊ inſula cognomīata putat̄. Nā rhodos grece latine roſa dicit̄. hec inſula nongētoꝝ ſtadioꝝ ambitu cōtinet̄. Preter cetera in admiratiōe fuit. Solis colloſ⁹ rhodi quē ſecerat lynd⁹ liſippi diſcipul⁹. Qui. lxx. cubitorum altitudīs fuit. Qui p⁹ quīquageſimūſextū annū terre motu ꝓſtrat⁹. iacēs quoq; miraclo. Atȝ de ſeptē mirabilibus vnū fuit: hec inſula in oriētali ꝓmōtorio ſita. Que et portub⁹ ⁊ vijs et menib⁹ olim ſicͭ ⁊ nūc ceteras aſie vrbes ſupauit. Multa h̄ ciuitas bella ⁊ a turcis ꝑpeſſa fuit damna. Nec; vllo pacto turcis reſtitiſſet. niſi milites btō iohānni dicati curā īſule recepiſſēt Qui nō ſolū inſulā tutati ſūt sed ⁊ Cypris alijs finitimiſ xpianis auxilio eſſe cepeīt An no igit̄. M. ccc. viij. In ꝑtātem xpianoꝝ ꝑuenit Turci vero vicib⁹ q̄tuor dictā oppugnaueīt vrbē. Nouiſſime anno. M. cccclxxx. Machometus ottomānus Turcoꝝ impator ductis in rhodios. c. milib⁹ armatoꝝ. ⁊ ſexdecī ingētib⁹ machinis. hāc vēdicare ⁊ rhodioꝝ militū religionē delere ꝓpoſuit. Tandē poſt cruentiſſima ꝑlia. auxilio mgr̄i petri danbuſon natiōe galli Turci cum ignominia ſunt repulſi.

Rhodis

Linea chriſti

Judas anno mundi .3454.

Egiptiorū Reges oīes tunc pharaones dicebātur nō hoc ꝓpriū habētes nomē. ſed ꝓ dignitate reges tūc vtebant: ſic ⁊ apud nos imperatores Auguſti appellāt. Habebat tñ vnuſqſqʒ pharao ꝓpriū nomē.

Iſte pharao exaltauit Joſeph ꝓpter ſomnioꝝ interpretationē: dās ei ānulū in manu et ſtolā biſſinam et torquē circa collū. faciēs eū circuire ꝑ egiptū: preconē ante eū clamāte. vt oīes genuflecterēt ante eū. Vocauitqʒ nomē eius ſaluatorē mūdi. Deditqʒ illi vxorē aſſenech filiā putifaris ſacerdotis eliopoleos ex qua habuit duos filios ſcilicet manaſſen et effrayn.

Phares anno mūdi .3445.

Iſte pharao ignorabat ioſeph. et iuſſit ſubmergi pueros: ſub quo filij Jſrael fuerunt in magna tribulatione et dura ſeruitute.

Iſte eſt pharo chenceres qui contradixit ꝑ moyſen deo: atqʒ mari rubro obrutus eſt.

Iſte pharao nonus rex Mefre noluit audire vocez domini vt dimitteret filios iſrael. quare decem plagis attrit⁹: Poſtea ſūmerſus fuit cū ſuis ī mari rubro.

Reges Egipti

Pharao Mephres

Pharao amenophis quez quidem menopem putant

Pharao bochoris

Joſeph deſiderioꝝ vir ⁊ patriarcha caſtiſſim⁹ in Egipto ex Aſſenech putifaris ſacerdotis vxore duos genuit filios manaſſen ſcʒ et effraim. Hic ab adoleſcentia cū forma pulcherrim⁹ haberetur atqʒ animi vͥtute et ſapīa frīs ꝓcelleret. pr̄ eū pre ceteris amplius diligebat. Ideo alioꝝ cōflauit inuidiaʒ. quaʒ ob ante quītodecimo etatis ſue Anno a fratrib⁹ in egipto vendit⁹ eſt. Indeqʒ vite ſue triginta annis exactis. coram pharaone ſtetit. Vxor aūt regis in eū libidine ducta ait dormi mecū: q̄ reſpondit oīa tradidit mihi dñs preter te. Illa aūt ſimulata egritudine vt exoraret Joſeph apprehēſo pallio eius Ille relicto pallio in manu eius egreſſus foras que marito dixit ingreſſus ē ad me ſeru⁹ hebre⁹ vt illuderet mihi. et palliū oñdit. Credul⁹ ioſeph ī carcerē tradidit. Is deinde ſomnia regis interp̄tans ꝓnūciauit ſeptē annos vbertatis futuros. et ſeptē ſteriles. Rex euʒ e carcerib⁹ liberauit. Egipto preficiens. Joſeph igit poſtq̄ʒ in egipto octoginta annis regnaſſet cōpletis centuʒ ⁊ deceʒ annis in egipto mortuus eſt. Oſſa vero eius nouiſſime quādo hebrei egreſſi ſunt ex egipto in chananeam hoc eſt Judeam reportauerunt. ſic enim eos adiurauerat Joſeph quando mori debuerat.

Pharao mephres — Joſeph ſomnioꝝ interpres filius iacob — Vxor putifar

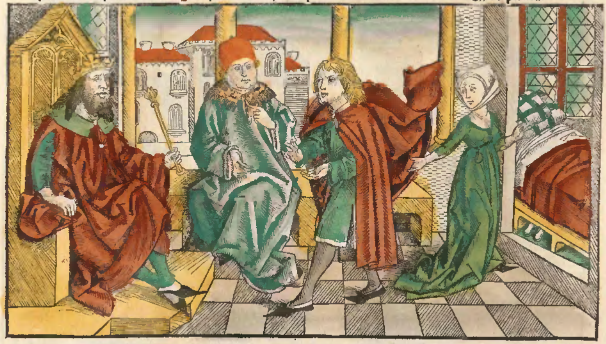

Esrom Anno mundi.3495. ¶ Aram vero anno mūdi.3544.

Hic orīt regnū argiuorū vbi Inachꝰ occeani ⁊ terre (vt aiūt) filius sexageſimo a natiuitate Iſaac anno apud argos in Theſſalia primꝰ regnare cepit. Id vero regnū durauit annis.544. Cecrops aūt egiptiꝰ q̄rto⁊ nonageſimo iudaice ſeruitutꝭ āno regno argiuoꝝ relicto p̄miꝰ athenieſibꝰ regnuit ānis.50.

Ynachus

Athene ciuitas fuit p̄clariſſima in attica regiōe. Cuiꝰ pauca veſtigia quedā manēt. Hāc primo ab alabādo cōditā dixit Cicero libro tercio de natura deoꝝ. Plato vero in Timeo dixit. Amaſim regem egiptū eiꝰ vrbis cōditorē fuiſſe. Eāqꝫ vocabulo egiptio cognoiaſſe. qđ ligua greca athenā ſonat. Alij Cecropem illā ꝯdidiſſe dicūt. Et eā ſubita apparitione arboris oliue mineruā cognoiaſſe. quā ea arbor deſignat. ⁊ ligua greca athena dr̄. Ver aliꝗ ab eo nō cōditā ſꝫ īſtauratā putāt. q̄ tp̄e Athena apđ illos ꝓ dea colebat. De eiꝰ nomie Diuꝰ auguſtinꝰ de ciuitate dei libro decimooctauo varia ſcribit auctē varronis. Cecrope athenaꝝ vrbē inſtaurante ſubito aq̄vno in loco erupit: Et alio repta olea arbor. ſuper q̄bus ꝓdigijs ſciſcitatꝰ apollo delphicus q̄d intelligēdū. q̄due faciēdū foret reſpōdiſſe fertur. Qđ olea mineruā. Aqua vͦo neptunū ſignificare ambo cōſobrini. Ambo dij eī cōtemporanei. Eſſetqꝫ in coꝝ ciuiū arbitrio. vt ex alteriꝰ duoꝝ deoꝝ nomie ciuitas vocaret̄. Cōgregatis oībus vtriuſqꝫ ſexꝰ viri adheſerūt neptuno. Mulieres vero Minerue. Que ⁊ obtinuerūt vt ex minerue nomie ciuitas appellaret̄. Ac ſic athenā grece vrbē cognoiauerit qđ latine Mineruā dicimꝰ. Eo qꝫ mulieruꝫ voces vna viroꝝ numeꝝ ſuperarint. Quāobrem iratꝰ neptunꝰ Marinis eſtuātibus vndis athenienſiū terras populatꝰ eſt. Quē ciues placare volētes triplici ſupplicio mulieres affecere. Primo vt decetero nullis publicis intereſſent cōſultatioībꝰ. Scđo vt nullꝰ naſcētium cognomē maternuꝫ acciperet. Tercio ne q̄s filias ſuas athenas vocaret. Poete vero dicūt neptunū ⁊ mineruā athenas cōdidiſſe. Sed cū de nomīs impoſitiōe inter eos fieret diſſenſio. Dijs reliq̄s p̄ntibus ſit inter eos cōuentio. vt q̄ ꝑcuſſa terra laudabiliorē ꝓduceret effectū vrbi nomē imponeret. Neptūꝰ aūt tridēte ſuo ꝑcuſſa terra. Equū ꝓduxit belli omen. At minerua haſta ꝓiecta oliuā ꝓduxit pacis arborē. Que q̄m vtilior coꝝ iudicio viſa fuit. ex ſuo nomie athenas dixit. Nā minerua athene grece dicit̄. de q̄ lucanꝰ libro ſexto ait. Primꝰ ab eq̄rea ꝑcuſſus cuſpide ſaxis. Theſſalicꝰ ſonipes bellis feralibꝰ omen Exilit. Et virgiliꝰ georgicoꝝ p̄mo. Tuqꝫ o cui prima frementē fudit equū tellꝰ ꝑcuſſa tridēte neptune. Apud athenieſes p̄io regnuit Cecrops egiptiꝰ Anno quarto ⁊ nonageſimo iudaice ſeruitutꝭ. Decimuſſeptimꝰ ⁊ vltimꝰ coꝝ rex fuit Codrꝰ tp̄e ſamuelis. Poſtea ꝑ magiſtratꝰ reſpublica athenieſiū fuit adminiſtrata. Hec vrbs athenieſis quondā nobiliſſima fuit. nulliꝰ indigna p̄conij. tāta eiꝰ ſupfluit claritas: doctoꝝ phoꝝ ac omnis doctrine liberalis fuerat. Eadē nr̄o tp̄e parui oppidi ſpēm gerit. In eo tñ ſaxo q̄ vetuſtū minerue templū fuit Arx eſt ꝑ omnē greciā noīata. tū operis magnitudine. tū difficultate oppugnatiōis. Hāc florētinꝰ quidā Mahometo tradidit: cū imploratis latinorū auxilijs nullꝰ opem iuenerit. Rura ei ob eā rem tradidit: in quis euum ignobile ducat.

Athene vel Minerua

Minerua

Prometheus

Atlas Gigas

Apollo

Jupiter

Linea regū aſſiriorum

Minerua cantatiſſima mulier anno etatꝭ Jſaac. 58. apud tritonidē lacū appꝗuit. Ex cuiꝰ nomine poſtea Tritonia appellata eſt. dicebaẛ ꝛ pallas a pallāte tracie inſula vbi nutrita fuit. ſiue a pallante gigāte quē interfecit. Hec ꝗppe iouis primi p̄rogenita fuit. q̄ apud rudes affros cū mlta añ nō cognita repiſſet nō ſolū affri ſed ei greci eā abſqꝫ matre ex iouis cerebro genitā credidere. cū eiꝰ origo nimꝰ innotuit. Jp̄a enī primo lanificiū omibus antea icognitū adinuenit. Naꝫ oſtēſo q̄ ordine purgata lana: ꝛ dentibꝰ ferreis pectinata atqꝫ colofilata. etiā textrinū excogitauit officiū. Vñ ꝛ lanifices fulones. tinctores. textriceſqꝫ puelle (teſte ouidio tercio faſtoꝝ libro) eiꝰ feſtura religioſe celebrare ceperūt. Vſuꝫ inſup olei eē vſqꝫ mortalibꝰ incognitū hec ip̄a inuenit atqꝫ docuit. Jp̄a eadē (vt cicero ait) ſapie dea ꝛ artiū inuētrix dr̄. Tandeꝫ cū eiꝰ fama ꝛ numīs reuerētia late diffuſa fuit. in eiꝰ honorē tēpla cōſtruxerūt. p̄cipue rome iuxta tēpluꝫ Jouis.

Iſte armamitres ſeptimꝰ. ſm̄ Augꝰ. eſt octauꝰ rex aſſirioꝝ: ſub q̄ deꝰ appꝗuit yſaac ꝓmittēs ei q̄ ꝓmiſerat pr̄i eiꝰ: regnāte apd̄ ſichimos leucippo .viij. rege.

Promethеꝰ his tp̄ibus in archadia claruit. Uir vtiqꝫ acutiſſimi ingenij ꝛ ſpectate peritie. q̄ hoīes incōpoſitos ac rudes ad politiores mores cōpoſuit. Si[l]a cera quoqꝫ hoīm primꝰ de terra formauit. ꝛ arte quadaꝫ veluti ſp̄m habētia moueri fecit. Jnde cū i altiſſimo caucaſi mōtꝭ reſideret aſtrologiā didiciſſet eā primꝰ aſſyrios docuit. Jnſup etiā ignē e ſilice primꝰ eduxit: vt pliniꝰ teſtatus eſt. Vſū preterea anuli (ſed ferrei) primꝰ inuenit: Quē quarto digito in honorē cordialꝭ vene portare ſuaſit. Ipe deinde ꝓcedēte apud romanos ſtatutū emanauit. vt liberti ciueſqꝫ aureo vterenẛ: liberti in argenteo: ei ſerui ferreo tantum.

Sub iſto Beloco nono rege aſſyrioꝝ: Locutꝰ eſt dominꝰ ad iacob: repromittēs ei q̄ patribꝰ ſuis ꝓmiſerat: q̄ ſunt hec duo Poſſeſſionē terre ꝓmiſſionis id eſt chanaan. ꝛ bn̄dictionē oīm gentiū in ſemīe eiꝰ quod eſt chriſtus dominus et regnauit annis. 36.

Atlas ꝛ ip̄e archadieꝰ hac q̄ꝫ tēpeſtate. Vir militꝭ cōtemplatiōis clarꝰ fuit. Qui aſtroꝝ curſum puigili ſtudio ꝯp̄hendit. ꝛ primꝰ de aſtrologia iter grecos diſſeruit: ꝓpter qd̄ finxerūt eū celū portare. Quāuis idē mōs eiꝰ noīe nūcupeẛ. Cuiꝰ altitudinē celi portationē in opinionē vulgi veniſſe videaẛ. Hic ſeptē genuit filias nymphas nūcupatas.

Baleus iſte fuit decimꝰ rex aſſyrioꝝ ſub q̄ mortuꝰ eſt iſaac. Et regnauit ſm̄ Euſebiū ānis. 52. Regnāte tūc apd̄ ſichinos Meſſapo .ix. rege.

Appollo citharā repit. Medicine artē inuenit quam frater ſuꝰ Eſculapiꝰ ampliauit q̄ ꝛ fulmine interijt. Jſte appollo delphicꝰ clarꝰ habeẛ. ꝛ pꝰ mortē deꝰ habitus eſt. Js enī a poetis phitonis ꝛ ſapie deꝰ appellatus eſt. Qui medicine artꝭ reptor ꝛ virtū herbaꝝ primꝰ cognitor vt Ouidiꝰ primo Methamoph. ſcribit. Medicina inuētum eſt opiferqꝫ ꝑ orbē dicor: et herbarum ſubiecta potentie nobis.

Iſte fuit .xij. rex aſſyrioꝝ ſb̄ q̄ mortuꝰ ē Joſeph regnāte ſichimoꝝ plēneo .xi.

Iſte Jupiter deꝰ p̄dicaẛ eiqꝫ bouē offerūt. primꝰ etheris: ꝛ (vt aiūt) dici filius cui ꝓprium nomē Lyſania fuit. his tp̄ibus apud archadiā magno in p̄cio habitus eſt. Cuiꝰ ob virtutes id p̄clariſſimū iouis nomē adeptꝰ eſt. Qui cū eſſet nobilis genere ex archadia athenas fuiſſe dicit. Jbidēqꝫ cū eſſet ingenij maximi vir. videretqꝫ atticos rudes. beſtialiqꝫ ferme ritu viuētes. ante oīa eiſdē cōpoſitis legibꝰ. illos publico inſtituto viuere docuit. Cūqꝫ eos ad hūanos mores redegiſſet. monuit eos deos colere. ꝛ aras. templa. ſacerdoteſqꝫ īſtituit ꝛ multa alia eis oſtēdit vtilia. Que cū attici ſilueſtres mirarenẛ atqꝫ cōmendarēt eū exiſtimātes deū: Jouē vocauere regēqꝫ ſuū ꝯfectum fecere.

Iſte fuit decimuſnonus rex aſſyriorum ſub quo natus eſt Moyſes in egipto regnante ſichimorū .xij. orthopole. Et argiuorum .5. Criaſo.

Lacedemonia fuit licaonice vrbs que eſt ꝓuīcia in achaya ſiue peloponeſo a lacedemone Jouis fi-
lio ex Taygeta condita. A qua ipa grecia regio nomē accepit. Hec eadē alio nomīe etiā ſparta dicta
ſuit. Herodotus tamē Spartā vrbē fuiſſe et lacedemoniā regionē In qua illa conſiſteret memorat
In differenter tamē ꝑ alterutra. tam ab illo q̄ȝ ab aliȷs auctoribus legit. Sed quā ob cauſam ſparta dicta
fuerit Juſtinus tercio epithomatū ſuoꝝ libro exponit. Spartanoꝝ genus hac tempeſtate ſcilicet quīquage-
ſimo regni Ozie anno Alcumene lacedemonioꝝ rege mortuo. Eoꝝ regno conſumpto principiū habuit
Et cicero in ſcdo de tuſculanis queſtiōibus retulit Spartanis virginibus magis paleſtra: puluis venaticus
labor ⁊ milicia in ſtudio eſt q̄ȝ fertilitas filioꝝ. Unde ⁊ varium habitū ab aliȷs ferre cōſueuerāt dicente vir-
gilio. virginis os habitūq̄ȝ gerēs ⁊ virginis arma ſpartane. Primus aūt lacedemonioꝝ rex fuit Euriſteus
quidā nomīe patria grecus. Anno a natiuitate Abrahe octauo ſupra nonageſimū. Is lacedemoniȷs primū
regnare cepit. Ageſilaus aūt ſextus lacedemonioꝝ rex vir immortalitate merito dignus fuit ab hercule ori-
ginem ducēs. In iuuenili etate regnū adeptus fuit. ſemꝑ fidei obſeruator. Lycurgus quoq̄ȝ lacedemoniorū
princeps ⁊ legū lator vir plane clariſſimus. et inter philoſophos admirandꝰ. Inclitꝰ in precio habitus eſt.
Hic lacedemoniȷs legē tulit. de quo plutarcꝰ valeriꝰ ⁊ iuſtinꝰ ⁊ ariſtoteles in politicis mlta ſcripſere.

Lacedemonia

Mercurius

Iſte mercurius multaꝝ artiū peritus fuit. quas hoībus tradēs deus credebatur. Primū aūt deoꝝ nunciū ſeu interpretē fuiſſe oēs poete deſcribūt. Dictuſq̄ȝ ē deꝰ facūdie. mercatoꝝ paleſtra. furū nūcius. et interpres deoꝝ. Ipe etiā lyrā ſepticordem comperit. Hic in oīni doctrine genere et q̄ȝ maxīe phiſice edoctꝰ fuit. vt dicat eum ſua virga et herbis tm̄ mortuos ſuſcitaſſe. Uñ ⁊ poſt mortē inter deos relatꝰ ⁊ ſtellificatꝰ eſt. Et ab eo ſtella Mercuriȷ nomen accepit. Ea preeſſe facundie ⁊ eloquentie vt plurimum conſueuiſſe dicitur.

Bachꝰ

Iſte Bachꝰ primꝰ i grecia vinū iuenit et ꝑ deo cultꝰ eſt. q̄ dictꝰ eſt liber prˀ et argos cōdidit. Ipe eſt dyonuſius bachꝰ filius Semele inde in mōo pagrās ſimili modo domeſticis regiōibus vinū ꝓbuit. potūq̄ȝ ex ordeo germanos conficere docuit Secutuſq̄ȝ eſt eum Silenus illius nutritor.

Omagirꝰ

Iſte Omagirus primꝰ ad aratrum boues iunxit.

Amazones

Hec ſūt mlieres Scythice iuxta fluuiū Chanaym habitantes ferociſſime. q̄ aſſumētes arma ꝑ centū āños ſeuiſſima bella ꝯfecerunt tā in Aſia q̄ȝ ī Europa. mltas vrbes delēdo ⁊ magnā aſie ptē ſbegerūt. Hac q̄ etate Amazones cuȝ ī aſia regbāt In ꝑmis marſepia et lampedo q̄ ephesiū Deiñ ſmyrnā et alias ciuitates ꝯdiderūt Exinde anthiopa. ⁊ ypolite pꝰ hāc orethia poſt illaȝ panthaſilea. Hāc occidit pirrus filiꝰ achillis apud troyaȝ.

Hoc tempꝫe regnū argiuoꝝ ſiue grecoꝝ exortū eſt: ſub ynacho primo rege. et durauit p. xiiij. reges vſqꝫ ad tpa iudicū iſrł barach ⁊ delboꝛe. Tūc perſeꝰ en ſeo nō ſpōte interfecto timēs reliqt argos: ⁊ trāſtulit regnū in micenas poſt q̃ illuc regnauerūt atrideꝰ acreꝰ. His tempibus ſcđm cōmeſtoꝛe (q̄ dicit mgr̃ hyſto rie ſcolaſtice) phoꝛoneus filiꝰ ynachi et nyobis primꝰ grecie leges dedit: ac ſub iu dice cauſas agi inſtituit. Et pꝛeterea iuris ciuilis periti dicūt eū locū (quē forū dici mus in q̄ ſcꝫ iura reddunt) ab eo forū denomiari. Soroꝛ ipiꝰ yſis in egiptū naui gauit. Et quaſdā apices lrãꝝ eis dedit de agricultura etiā multa eos docuit. Vn̄ cū yo diceret yſis ab eo dicta eſt qꝺ in lingua coꝛꝛſonat terra. Et ob h̄ pꝰ moꝛtē in nu mero deoꝝ in egipto recepta ē. Filiꝰ etiā phoꝛonei q̄ apis dictꝰ ē eodē tpe ī egiptū nauigauit quē filiū phoꝛonei viꝛ yſidis fuiſſe tradūt. ⁊ ſiliter ab egiptijs deificatꝰ ē.

Ynachus a natiuitate iſaac āno ſexageſimo apud argos ī theſſalia primꝰ regnare cepit et regnauit annis. 50. Is poſt ſe reliquit yſidem egipti reginam ⁊ phoꝛo neum eius ſucceſſoꝛem.

ysis

Iſis pꝛimo dicta fuit yo filia ynachi: ſed in egiptū naui gās ibiqꝫ litteras inuenit ⁊ leges edocuit Et yſis ap pellata eſt. pꝛꝑter qꝺ egiptioꝝ ſanctiſſimū et venerabile nu mē fuit ob multarū virtutū pꝛeſtantiā: Et a ioue cōpꝛeſſa fuit: q̄ ob patris metū impulſa. acceptis quibuſdā amicis ſuis. nauē cōſcendit Et pꝛoſpero vento ex Achaia in egiptū tranſfretauit. Ibiqꝫ cū repiſſet rudes pplos: illos terrā co lere docuit: cultamqꝫ: ſemina ꝯmittere. ⁊ tandē fruges col lectas in panē ꝯficere. Ideo eā e celo lapſaꝫ crediderunt.

Phoꝛoneus primꝰ in grecia leges inſtituit. Hic ha buit frēm qui menſes ⁊ annos docebat obſeruare. ⁊ ſacella et aras inſtituit ad colendos deos. pꝛꝑter qꝺ a rudi populo inter deos cōnumeratꝰ eſt: ⁊ ei boues ymolabāt dictuſqꝫ ē phegeus.

Diluuiū deucaliōis factū ī theſſalia. ⁊ fictōis fabulaꝝ in cēdiū: ⁊ vocat iō deucaliōis. qꝛ in eiꝰ regno marie fuit.

Bos ī egipto erit d̄ flumie ī feſto Serapis ⁊ eleuat ī aere et rurſuꝫ īttrat. ⁊ nō cōparet. ⁊ ꝓ deo colit a ſtulta plebe

Serapis tercius rex argiuoꝝ ſiue grecoꝝ cū in egiptū na uigio veniſſet. ⁊ ibi moꝛtuꝰ. factꝰ eſt a ceca gēte oīm ma ximus egiptioꝝ deꝰ. Tūc etiam mirabilis ſupſtitio incepit de boue diſcoloꝛe: quē apim vocabāt. eo qꝫ viuus coleret. et illo moꝛtuo. demones vitulū ſimilē ibidē ꝓcurabant. ad decipien dum rudē pplm. Inde venit qꝫ filij iſrł ſimiliter delirabant in oreb vtꝫ. Quid em̄ hac ſtulticia miſerabiliꝰ in hoīe rationali.

Argus iſte quartꝰ rex argiuoꝝ fuit. ex cuiꝰ nomie illud regnū nomē accepit. Hic poſt obitum deus haberi cepit. templis et ſacrificijs honoꝛatus. Hoc etiaꝫ tpe grecia ſegetes habere cepit delatis aliūde ſeminibꝰ.

IOB

Iob vir ſctiſſimus patientie inſigne ſpecimē: In Idumee ⁊ arabie finibꝰ: ex ʒareth pr̄e ma trequꝫ boſra naſcit. Hic erat iuſtꝰ. rectꝰ. mode ſtus. prudēs. grauis. tpibus prudēter vtēs: Itēꝫ q̄ qꝫ continēs. ac mirūmmoduꝫ paciēs. Ex vxoꝛe ſex filios ⁊ femias tres ſuſcepit. Diues qppe inter om nes fuit tpis oꝛiētales: Cuiꝰ poſſeſſio ſeptē milia oui um fuit. tria milia cameloꝝ. Quinquagita iuga bouꝫ quingētequꝫ aſine ac familia multa nimis. Cuiꝰ ani mi foꝛtitudinē vt dn̄s certo argumēto cōpꝛobaret: ꝑmiſit vt a diabolo temptaret. Qui accepta poteſtate oēm eius ſubſtantiā. filioſqꝫ omnes ⁊ filias ꝑdidit: eūqꝫ graui vulnē vlcerauit. quibꝰ in omnibꝰ Iob la bijs ſuis ñ peccauit dicēs. dn̄s dedit dn̄s abſtulit ⁊c̄ Ad eum deniqꝫ cōuerſus dominus: Omnia q̄cunqꝫ ei a pꝛīcipio fuerāt duplicia addidit. Superuixit deīn Iob pꝰ flagella quadragita ⁊ cētuꝫ annos. Et vidit filios ſuos: ac filioꝝ ſuoꝝ filios vſqꝫ ad quartā gene rationem. ac ſic ſenex ⁊ plenus dieꝝ moꝛtuus eſt.

Linea regū Grecorum.

Ynachus

Phoꝛoneus

Serapis

Argus

Moyſes verus: et omniũ prophetarũ ſumm⁹: hiſtoriographoꝝ princeps: vir ſane mãſuetiſſimus: ſup oĩes gentes pplm dei de egipciaca ſeruitute liberauit. quadraginta annis ipm in heremo rexit. Ipſe em dilectus deo ⁊ hominibus cuius memoria in benedictiõe extitit. Cui dñs in mõte ſynay gloriam ſuam oſtendere voluit. Dum vidit ignem ardentem ⁊ non cõburentẽ Cum enim moyſes paſceret oues ietro soceri ſui in deſerto apparuit ei deus in rubo ardenti q̃ tñ nõ cõburebať: pcipiẽs ei vt in egyptũ deſcenderet. ad liberandũ pplm iſrł: Iſte eſt Moyſes de cuius laude reſonant celum ⁊ terra. deum vidit facie ad faciem clare quod de nullo alio preterq̃ de paulo apoſtolo ſcriptura teſtať in hac fragili carne. Ille in circũciſione: Iſte in pͥpucio teſtimoniũ de diuina eſſentia docentes vnum verum deum colendum eſſe.

Iſte Aaron moyſi frater vir ſanctus. ⁊ inſigni eloquẽtia ornat⁹ digne ſummũ ſacerdotiũ ſibi aſſumpſit ⁊ teſtamentũ eternũ ſibi ⁊ filijs ſuis ſtatuit. filiuſq̃ ei⁹ Eleazarus in pontificatu ſuccedit. cui primus ſtolaꝫ ſacerdotij tradit. Obijt aũt anno vite ſue. 123. pontificatus vero ſui ſexto et trigeſimo In arabia monte oreb.

Iſti tres ſcilicet ythamar Nadab Abyu cum Eleazaro: fuerunt filij aaron quorum duo Nadab ⁊ abyu percuſſi ſunt a deo pro eo ꝙ ignẽ alienũ obtulerunt in tabernaculo et ſubito concremati ſunt.

Iſte Aminadab primus poſt moyſen fide plena ingreſſus eſt mare rubrum. alijs trepidantib⁹. ꝓpter qḋ regalē ſtirpē meruit ꝓcreare. An. mundi. 3644.

Balaam propheta fili⁹ beoꝛ: qui habitabat ſup flumē terre filioꝝ ammon vir preclar⁹. ad hunc Balach rex madianitarum legatos fide digniſſimos miſit: rogātes vt veniret et malediceret iſrahelitas. Ille aūt cōſulens dn̄m prohibitus eſt. denuo mittēs. qui coꝛū volūtati obtempare volēs ſternens aſinam cum legatis ad regem ibat. Et dum pergeret angelus domini eidē occurrit. et euaginato gladio ſtantem ꝙ nec ad dextrā nec ad ſiniſtram deuiari poterat in anguſtiſſimo loco. concidit aſina ſub pedibus ſedentis. et cum vehementius latera eius cederent: Dominus aperuit os aſine. Et confeſtim balaam vidit angelum domini qui coꝛripuit prophetam. qui iuſſu angeli ꝓgens prophetauit dicēs. Orietur ſtella ex iacob. Et cōſurget virga de iſrahel. ⁊ percutiet duces moab.

Tempoꝛe illo balaam Ariolus ꝓphetauit et occiditur. Balaam

Naaſon anno mūdi. 3688. Joſue p⁹ mortē moyſi a deo iudex ꝯſtitut⁹ fuit ſup iſrl̄ vt pplo terrā diuideret. Miſſuſq; ad explorādū iericho: Exploratores aūt recepit raab meretrix et occultauit in domo ſua. q̄ ei ⁊ domui ⁊ familie ſue ꝓmiſerāt immunitatē ſi ſignū poneret coccineū in feneſtra. Et occlte dimiſit eos abire ipſiq; via patefacta ꝑ iordanē miracl'oſe trāſierunt antecedentib⁹ leuitis cū archa. Iſte ioſue filius Naue populū domī viginti ſeptē annis rexit. hic ſolus cum Caleph ex ſexcentis milib⁹ viris. qui ex egipto egreſſi fuerāt terrā ꝓmiſſiōis cōſecutus eſt. Moꝛtu⁹ tandē cēteſimo ⁊ decio vite ſue Anno ī mōte effraim ſepelit̄.

Othoniel frater caleph minoꝛ liberauit pplm̄ de oppreſſiōe regꝭ meſopothamie. quē etiā ꝑcuſſit.

Hic habet̄ ꝙ angel⁹ dn̄i apparēs arguēs filiōs iſrl̄ de trāſgreſſione legis improperās bn̄ficia eis a dn̄o collata ad fletū eos induxit. q: plurib⁹ vicib⁹ receſſerāt a deo. ꝓpter qḋ traditi ſunt in ſuitutē pluriū tyrānoꝝ et penitētes liberati ſunt ꝑ diuerſos iudices. ⁊ poſt liberationem ſepe recidiuauerunt in mala.

Iſte Aioth ꝑcuſſit eglon regē moabitarū et liberauit iſrael. fuit enī vir fortis et vtraq; manu vtebatur pro dextera.

Sangar fili⁹ Anath occidit ſexcētos ex philiſtijm vomere volentes intrare territorium eoꝝ. Poſt hec malū facientes traditi ſunt in manus iabin regis chanaan. cuius princeps exercitus erat Syzare. Eſt autem egreſſus in bello cum barach ad hoc ſuadente et aſſociante delboꝛa propheriſſa. Cui honoꝛ delatus vt iudicaret iſrael.

MOyſes frater aaron ꝛ filij iſrl' cũ fuiſſent in egipto .cccc.xl.ãnis. Que cõputatio accipiť a p̃ma pro
miſſiõe facta abrahe ĩ meſopotamia. Sicut a deo accepit legẽ dedit filijs iſrl'. Qui poſt .x. plagas q̃
bus de⁹ egiptũ attriuit, pceſſerũt p deſtũ v̄ſus mare rubꝝ. ꝛ pharaone permiſiſſet pplm dimiſiſſe:
angelo eos p̃cedẽte ĩ die ĩ colũna nubis ꝛ nocte ĩ colũna ignis. vn̄ ꝛ pharao ꝯgregat' exercitib⁹ ſuis et cur-
ribus inſecut⁹ ẽ eos vt reduceret ĩ egiptũ. Moyſes p̄m⁹ iuxta p̃ceptũ dñi agno paſcali comeſto cũ pplo iſrl'.
vidẽteſqꝫ filij iſrl' appropinq̃re egiptios: cepert murmurare ꝯ moyſen qꝫ eduxiſſet eos de egipto. Oranteqꝫ
moyſe ꝛ ex dñi iuſſiõe extẽdẽte v̄gã ſup mare rubꝝ. diuiſe ſunt aq̃: factis vijs ĩ medio maris: p q̃s inceden-
tes libere filij iſrl'. pharao p dictas vias cũ ſuis exercitib⁹ inſeq̃bať. Ꝫ egreſſis oĩb⁹ de pplo hebreoꝝ moyſe
extendẽte v̄gã ſup mare. reuerſe ſunt aq̃ vt p̄us ſbmerſis pharaone cũ ſuis ĩ medijs fluctibus. Cecinerũt g̃
moyſes cũ pplo. ꝛ maria ſorore ei⁹ cũ mulierib⁹ tympaniſtris canticũ iſtud dño. Cantem⁹ dño glorioſe ꝛc.

DE Raphidin poſtea venerũt ad mõtẽ Synai ꝛ ad radices ei⁹. Ibiqꝫ mãdauit dñs eis p moyſen vt fi
lij iſrl' ſe ſctificarẽt ꝛ lauarẽt veſtimẽta ſua duob⁹ dieb⁹: ꝛ tercia die aſcenderẽt ſup mõtẽ. nulluſqꝫ acce
deret nec etiã tangeret ipm mõtẽ nec iumẽtũ. alioq̃n moreref. Quo facto die tercia mons cepit fumigare: ꝛ
tonitrua audiri: ꝛ ſonit⁹ buccine ꝛ fulgura videri: ꝛ nubes denſiſſima operuit montẽ in q̃ intrauit Moyſes
ad recipiendũ legẽ. His pactis dedit dñs legẽ pplo ſuo ĩ mõte ſynai tercõ mẽſe egreſſiõis de egypto. Que
lex diuidiť ĩ triplex gen⁹ p̃ceptoꝝ. ſ. moraliũ. iudicialiũ. ꝛ cerimonialiũ. Et moralia q̃dẽ ſunt .x. pcepta que
hñtur Exo. xx. ca. Moralia q̃dã alia ſparſim ĩ dṽſis locis pẽthateuci p̃cipue ĩ deutronomio. Ꝫ reducũť ad de-
calogũ. ꝛ h̃ ſp obligauerũt ꝛ obligabũt ad obſuãn͂ã eoꝝ. eẽ oẽs natões. Et pria tria ſculpta ĩ vna tabl'a lapi
dea nos hñt ordinare ad deũ. alia. vij. ad ꝓxim. Iudicialia aũt ordĩata erãt ad ꝯſuandũ pacificũ cõuictum
poli adinuicẽ ꝛ boni ĩ ciuilitatẽ. ſicut ſtatuta ciuitatũ. obligabãt ſolũ illũ pplm vſqꝫ ad paſſionem xpi ꝛc.

Nitulum conflatilem filij iſrael Hiſdem etiā temporib⁹: egiptioꝝ more (Qui buſiridē adorabāt) ſibi fecerūt: Cū eñ Moyſes cū dño in mōte moram faceret. Popul⁹ ad aaron dixit. vt faceret eis deos q̄s coleret. ⁊ precederēt eos: Quib⁹hur reſtitit: ſputis ab eis (vt tradit) ſuffocat⁹. Aaron timēs ait. Tollite inaures aureas vxorū ⁊ liberoꝝ. Quas cū accepiſſet: formauit ex eis vitulū cōflatilē opere fuſorio: Et dixit pplus: Hij ſunt dij tui iſrael: qui te eduxerūt de terra egipti: feciteꝙ aaron altare. ⁊ in craſtinū indixit ſolennitatē. Mane ſurgētes obtulerūt hoſtias: ſeditꝙ pplus mādūcare ⁊ bibere: ⁊ ſurrexerūt ludere id eſt adorare. Tūc ait dñs ad moyſen. deſcēde. peccauit pplus tu⁹ ydolatrando: dimitte me vt deleā eos. Cui moyſes. Queſo dñe quieſcat ira tua; ne dicāt egiptij callide eduxit eos. impotēs eis dare terrā quā ꝓmiſerat. Placato dño deſcēdit moyſes ferēs ſecū tabulas lapideas ſcriptas digito dei: Cui occurrit ioſue dicēs: Vlulatus pugne eſt in caſtris: Cui moyſes: imo vox eſt cantantiū. Et appropinquās vidit vitulū ⁊ choros et irat⁹ ꝓiecit tabulas: et cōfracte ſunt. Et poſt rep̄henſionē aaron de fabricatiōe vituli. ⁊ ei⁹ excuſationem: vitulū cōbuſſit. ⁊ maſſaꝫ in puluerē redegit. quē ſparſit in aqua dans filijs iſrael. qui in barbis ydolatrarū apparebat: precipiens leuitis vt ſecum acciperent gladios. ⁊ omnes reos ſignatos puluere occiderent. Ceciderunt eo die multa milia viroꝝ.

Moyſes poſt tres mēſes egreſſionis. aſcendēs in montē ſynai: vbi quadraginta diebꝰ et noctibꝰ ieiunans legē dn̄i meruit accipere. Mādauit dn̄s ei ꝙ faceret Archam de lignis ſethim. Que ſunt imputribilia: Cuiꝰ lōgitudo eſſet duoꝝ cubitoꝝ cū dimidio. Latitudo vero vniꝰ cū dimidio. ⁊ ſimiliter altitudo. Et tota intus ⁊ foris coopta auro mūdiſſimo. ac ſupra corona aurea: Et ꝓpiciatoriū aureū ſiue tabulam aureā eiuſdē latitudinis ⁊ lōgitudinis cuiꝰ eſt archa. vt archā tegere ſufficeret. Erat aūt ſurſum erectum eminēs arche ſicut cooperculū. qḋ dicebat̄ oraculū: Per vtrūq; latus lōgitudis erāt bini circuli aurei totū lignū penetrātes. ⁊ ꝑ eos vectes de lignis ſethim deaurati mittebant̄. Quibꝰ archa ferrebat̄. nec vnq̄ȝ extrahebant̄: Ex vtraq; vero ꝑte oraculi. ſcȝ in duobꝰ angulis anterioribꝰ poſiti ſunt duo cherubin aurei. vnꝰ alterum reſpiciebat. verſis tamē vultibꝰ in propiciatoriū: duabus q̄ȝ alis expaſſis. ⁊ mutuo ſe tangētibus velabant oraculū. alas ex oppoſito extēdebant. Et hec habebant̄ in ſctā ſctōrum: In archa aūt poſita fuerunt vrna aurea māna hn̄s: Virga Aaron: et due tabule decalogi. Cū ea in plano nō adeo ꝑfecte figurari poterīt Imaginatio inſpiciētis cetera ſuppleat.

Figura Arche ⁊ ꝓpiciatorij ſcḋm Rabi ſalomonē. Figura Arche ſcḋm doctores catholicos.

Simili modo ait dn̄s Moyſi. facies mēſam de lignis ſethim aureis laminibus cooptā. hn̄s quattuor pedes: In ſinglis vero pedibꝰ erat anulꝰ aureꝰ: In anulis vero vectes aurati. quibꝰ ferebat̄ mēſa Erat aūt labiū in ea ꝑ circuitū ſicut in archa: ⁊ labio affixa erat aurea corona alta digitis quattuor: Ita ꝙ medietas ſuꝑ mēſam eminebat. ne ſuppoſita caderēt. Altera medietas inferiꝰ ad decorē pēdebat. Et ponebant̄ ſuꝑ eā duodecim panes azimi: Seni altrinſecus: Et ſingulis ſupponebat̄ patena aurea cū thure. Joſephus vero ſcribit phialas aureas ſuppoſitas plenas thure: In diluculo ſabathi recētes ⁊ calidi imponebant̄: Qui immoti manebāt in ſabathū ſequēs. Sublatos vero ſoli ſacerdotes comedebāt: Ideo ſacerdotales dicebant̄. vt ſacerdotes formarēt coquerēt ponerēt in mēſa ⁊ tollerēt. licet nō obſeruarūt: Dicebantur quoq; panes ꝓpoſitiōis. Quia poſiti erāt coram dn̄o in memoriā ſempiternā. xij. tribuū filioꝝ iſrael.

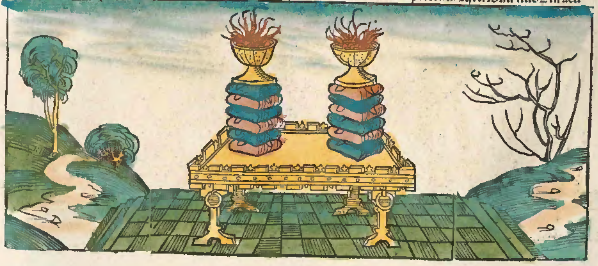

Precepit quoq; dñs fieri Candelabrū ex auro puriſſimo ductile: Cuius baſtile baſi infixū erat ferreū ſup veſtitū calamis aureis geniculatis ad modū canne. Ubi aūt calamoꝝ capita inter ſe iungebant tanq; duo ciphi erant in modū nucis. Et ex fundo ciphi ꝓcedebāt flores recurui. quaſi lilia. Et in ipo fundo inter ciphū ⁊ lilia erat ſperula volubilis. Et ita cū in baſtili eſſent quiq; calami in hūc modū copulati. Quattuor ibi iūcture erāt. Quarū queq; habebat q̄ſi ciphos duos iūctos ⁊ ſperulas ſil' ⁊ lilia: Stipes vero cādelabri q̄ procedebat directe in altū inferius hūs tres pedes. Et ſurſū hēbat ſex calamos egredientes de baſtili. tres ex vno latere. ⁊ tres ex alio. tēdētes ſurſū obliq̄. Quouſq; ptingerēt ad altitudinē baſtili. In baſtili ꝟo quattuor ciphi inſtar nucis. Quos aliq̄ pomellos dicūt. Ita ꝗ duo ciphi poſiti vn⁹ cōtra aliū faciebāt pomellū vnū: Rabi ſalomō ſcribit iſtos ciphos fuiſſe oblōgos. Et ſic diſpoſitos vt calam⁹ ꝑ mediū ciphi trāſiret: Sperule q; ſil' ⁊ lilia. et vt hebrei dicūt pomell⁹ ⁊ flos in candelabro ad decorē poſita fuerunt. Erat aūt vt dicit Joſephus ex. lxx. ptibus cōpoſitū. in vna baſe erectū. Quocūq; vero modo factū fuerit in ſūmo. vij. hēbat capita eq̄lia: ſup que ponebātur ſeptē lucerne auree: Ita ꝗ vltim⁹ ciph⁹ q̄ erat in ſūmitate cuiuſlibet calami. erat ſedes lucerne. Infuſoria etiā ſeptē ex auro erāt. Quib⁹ oleū īfundebat lucernis. Erāt q; forpices dicti emūctoria. Qui ex auro erāt ad emungēda vel extinguēda licinia: ⁊ cū quib⁹ amouebatur. illud qđ erat cōbuſtū de licinio. et reſiduū liciniī ad incendendū aptabat. Vaſa q̄ȝ plena aqua erāt: emūcta ne facerēt fumū: Oīne aūt pond⁹ ei⁹ cū vaſis ſuis habuit talentū auri. Hebrei ꝟo dicūt centenariū auri: Ne ſcit ꝑfecte pond⁹ quāq; magnū auri pond⁹ requirebat ad tantū opus ꝑficiendū. Poſitū aūt erat ad auſtrū cōtra mēſam. nō recte quidē ſed obliq̄: Prout tamē in plano figurari poſſunt. deinceps videri poteſt.

Altare quoq̄ holocauſtorū ſiue ſacrificiorꝫ iuſſit dn̄s fieri de lignis ſethim. Erat aūt altare quadratum In longitudine ⁊ latitudine .v. cubitorꝫ. Et in altitudine triū. Erat q̄ concauū inſtar arche ſine operimento: Parietes lignei ſed operti erāt ere intus ⁊ extra: ſiue laminis eneis: vt vri nō poſſent: Area eius ſiue arula erea erat tanq̄ fundus arche. ſup quē fiebat ignis: Qui p feneſtrā que erat in latere oriētali imponebatur. In quattuor angulis ſuperioribus erāt extra quattuor recurua cornua. In q̄bus quattuor cathene anulis inſerebant. de quibus dependēs craticula erea in modū rethis facta. vſq̄ ad mediū altaris deſcēdebat ſup quā cremāda in odorem dn̄o ponebant. Circa vero angulos inferiores. quattuor erant anuli erei: in q̄bus vectes imponebant de lignis ſethim opti ere ad portandū altare. Poſitum autem erat altare ante tabernaculum ſub diuo.

Altare holocaſti ſcḋm latinos

Altare holocaſti ſcḋm hebreos

HAbuit q₃ dñs Moyſi dicẽs Oſacerdotiũ ſcḋm Aaron ſri ſuo dare deberet. Ordinationeq₃ de veſtimẽtis ſacerdotalib⁹ ſiedis pmittẽs: Quattuor erãt veſtes cõmunes oĩbus ſacerdotib⁹ etiã minorib⁹: feminiale lineũ: tunica de biſſo dupla p totũ. Balteus lat⁹ q̃ſi digit[ ] quattuor. cũ pulchra varietate. Et thyara de biſſo. quã geſtatũt in capite. tendẽs ſupius in acutuz. Sup hec quattuor ꝓprijs veſtib⁹ induebaẜ ſũm⁹ ſacerdos: Pria erat tunica iacictina. Que ſtricta erat vt tunicella. In cui⁹ extremitate inferiori erãt tintinabula ⁊ malogranata intexta. Scḋm ornamẽtuz ſuphumerale ſine manicis. deſcẽdẽs vſq₃ ad renes. adeo vt ſupcingi poſſet. cũ varietate pulchra: Terciũ ratiõale q̃drãgulũ duplex. In q̃ erãt duodeci lapides p̃cioſi Quartũ ornamẽtũ erat Balthe⁹ ſeu cingulũ de quinq₃ colorib⁹: Quĩtũ erat mitra iacinctina in capite ſup biſſinaz: Erat aũt ſextũ lamina aurea ad modũ dimidie lune facta: In qua thetragramatõ inſcriptũ: facta deinde ad modũ corone. Que ꝓtendebaẜ ab aure ad aurẽ per frontem.

Figura ſũm ſacdo[…]tis ĩn ſuis veſtibꝫ

LOcut⁹ eſt iterũ dñs ad moyſen. Facies ⁊ labiũ eneũ cũ baſi ſua. vas ſcꝫ lauatoriũ. qḋ alibi labrũ ⁊ luter (vt Rabi ſalomõ ponit) vocitaẜ. Qḋ erat inter tabernaculuz ⁊ altare holocauſtoꝝ: In q̃ miſſa aq̃. lauabãt ſacerdotes manus ſuas ⁊ pedes. veſtes ſanctas accepturi. vt ſacrificarẽt: Similiter ingreſſuri tabernaculũ. ⁊ egreſſuri: vt aarõ ⁊ filij ei⁹ fecerũt. portãtes de ſanguine hoſtie imolate ꝓ pctis populi. Et qñ accedebãt ad altare vt in eo offerrẽt thimiama: Qḋ dr̃ factũ de ſpeculis mulieꝝ excubantiũ ad ingreſſũ tabnaculi: Uel poti⁹ in circuitu labij ſupremi circũpoſita ſpecula fuerũt: In quib⁹ ſacerdotes videre poſſent: ſi facie vel veſte maculam abluendam haberent.

DEcepit quoq₃ dñs Moyſi: vt faceret tabernaculũ in hunc modũ. Tabernaculũ erat domui deo dicata Quadrata ⁊ oblõga: tribus clauſa parietib⁹: Aquilonari. meridiano. occidẽtali: Liber patebit introitus ab oriẽte: vt ſole oriẽte radijs ei⁹ illuſtrareẜ: modo introit⁹ eccĩaꝝ fit vt plurimũ in occidẽte. Lõgitudo erat. xxx. cubitoꝝ: Latitudo. x. Altitudo. x. In latere meridiano. erãt tabule de lignis ſethĩ. xx. ſtãtes Quaꝝ vnaqueq₃ i lõgitudine habebat cubitos. x. In ſpiſſitudĩe digitos q̃tuor: In latitudĩe cubitũ ⁊ ſemiſſem: Iungebãẜ aũt ſibi mutuo: Et erãt inaurate ex vtraq₃ parte. Suppoſite vero ſingl'e duab⁹ baſib⁹ argenteis pforatis. Eodẽ ſẽtẽtate erat factus paries aquilonar[ ]: Ad occidentẽ vero erãt. vi. tabule p omia ſi-

miles. In medio aūt tabernaculi mādauit dn̄s fieri ꝑ latitudinē velū pulchrū appēſuꝫ ſuꝑ quattuor colum/nis: Quo diuidebat ſancta a ſanctaſctōꝝ. Habebat aūt quadruplex operimentū: ſcꝫ de cortinis intextis va/rijs colorib⁹: de ſagis cilicinis. de pellibus rubricatis. ⁊ de pellibus iacinctinis. Cetera de vectibus anulis. Cortinis ⁊ Sagis liber moyſi exod⁹ manifeſtat.

Figura pro tabulis et baſibus terre infigendis.

Figura vni⁹ lateris tabernaculi quātū ad tabulas et baſes quibus infiguntur.

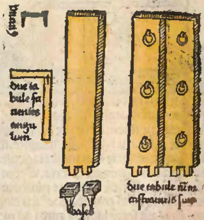

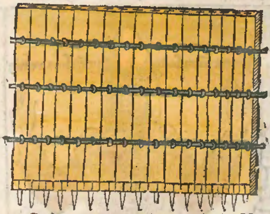

Moyſes primo anno tabernaculū dn̄o cōſtruit. Et ſepteꝫ mēſibus op⁹ ꝑficiēs. mēſe p̄mo anni ſecūdi prima die erexit. Iudei quoqꝫ ꝑ Moyſen legē ſit' cū lr̄is hr̄e ceperūt. Iterū dn̄s ad moyſen ait. Cū filios iſrael numerab: dabit q̄ſqꝫ p̄ciuꝫ ꝓ aīa ſua: ne ſit ī eis plaga dimidiū ſicli. iuxta mēſurā ſanctuarij. Sicl⁹ viginti obolos hꝫ: Et hec pecunia ad vſus tabernaculi reponebat. Cōpletiſqꝫ ſmonib⁹ dedit moyſi duas tabulas lapideas digito dei ſcriptas. Ope diuio nō hūano inſcriptas decalogo ex vtraqꝫ pte. Et vt hebrei tradūt in vno latere figurata. ſimulē figurā ī alio oppoſito dabāt. qd miraclo aſcribebāt. Ceteri ſculpta iterat lr̄is dicebāt. Preterea catholici doctores ⁊ p̄cipue diuus Auguſ. tria p̄cepta in p̄ma tabula teſtimonij que hoiem ad deū ordināt. In ſcđa ſeptē q̄ ad proximū ordinant ſcripta ponūt. Rabi tn̄ Salomon et hebrei quiqꝫ in vna ⁊ qnqꝫ ī alia p̄cepta diſtinguunt. Poſtea vo vt ī figura vituli videt. deſcendens Moyſes ⁊ vidēs vitulū ⁊ choros irat⁹ proiecit tabulas. Et confracte ſunt.

Figura tabularū ſcđm doctores aliqs

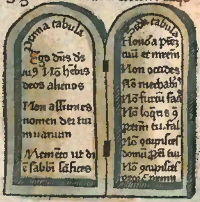

Figura tabularū ſcđm doctores hebꝛos

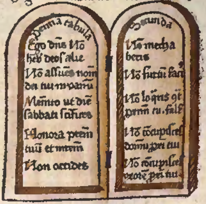

Ut ea vbertius clareſcant poſita eſt hec figura duarum tabularum.

Linea regũ aſſiriorum

Aſcades

Amyntbas

Bellothus

Aptheros Eructoni⁹ Fenix Cadmus

Aptheros Rex crethe primo mellis colligendi vſum inuenit. huiꝰ filia ex inceſtu concepit de qua mirabilia narrãt. Et poſt ibidẽ filiꝰ regnauit et dictus fuit auidis legeſq; fecit et primꝰ boues aratro iunxit. Erictonius Athenienſiũ pͥceps primꝰ in grecia quadrigã excogitauit. Fenix ille in tyro et ſydone regnauit vſuq; litterarũ tradidit. ⁊ colores feniceos quo capitalia fierent inuenit. A B C D Alpha vita Gãma Delta. α · β · γ · δ ·

Corinthꝰ vrbs fuit Achaie olim inſignis qui primũ a Syſipho latrone Eoli ſiꝑ Iſchmõ ĩ medio maris ionij ⁊ egei cõſtructa fuit. Octuageſimo etatꝫ moyſi ãno. Primo Certhyra dciã aucta Ephyra vocata. Vñ ⁊ apud virgiliũ Ephyreaq; era. Nã Corinthij in ere fundẽdo pͥcipatũ obtinebãt Eo ꝙ ibi pulcherrĩa ⁊ artificioſa eiuſmodi eris fiebãt vaſa. Sꝫ pꝰ hͦ euerſa ⁊ ab Corintho Oreſtis filio iſtaurata Corinthꝰ cognoĩata fuit. Altio a romanis accenſa nũq; coaluit vt oñdit florꝰ ⁊ iuſtinꝰ. Fuitq; teſte Apulegio libro de magica regionis caput. Apud corinthios pͥmũ imperiũ aſſumpſit ⁊ regnũit Atletes grecus luctator victorioſiſſimꝰ. Regnatũq; ẽ in Corintho ſb regibꝰ duodeci. annis 323. Poſtea reſpublica ꝑ annuos magiſtratꝰ gubernari cepta eſt. Peloponeſus puicia quã hodie latini Moreã vocãt totꝰ grecie quondã arx dicta regio ẽ pene inſula. haud vlli terre nobilitate pꝰ ferẽda. Inter duo maria Egeũ ⁊ Ionũ. platani folio ſimilis. Anguſtia vñ pcedit Iſchmos appellaẗ. in ea ſtrictura q̃ Cherroneſon efficit ciuitas ẽ chorinthi. medio interuallo colli applicata. Sꝫ has ipſas anguſtias (vt plinꝰ retulit) pfodere nauigabili alueo tentauere Demetriꝰ rex Ceſar dictator cayꝰ princeps. domiciꝰ nero infauſto (vt oĩ exitu patuit) incepto Greci pͥncipes poſtq; Turcoꝝ potẽtia europã penetrauit ex mari ad mare pducto ꝑ anguſtias muro peloponeſſuꝫ a reliq̃ grecia diſiũxerũt Murũ examiliũ vocauere Corintheos ab idoloꝝ cultura ad verã dei religionẽ Paulꝰ apl'us ratiõibꝰ ⁊ doctrina atq; miraclis ptraxit. Nũc ea regio tota impio Turcoꝝ adiecta eſt.

Corinthus

Carmētis

Ista Carmētis fuit filia euandrij. q̄ et litteras latinas inuenit. Abcdefghiklmnopqrſtvx.

Iſte Salmon filius Naaſon. natꝰ eſt anno mūdi ſcdm̄ .lxx. interpretes. 3725. hoc eſt ante natiuitatē xp̄i. 1474. Hic fuit dux in tribu Juda vt in numeris legit̄. et cū Joſue terraꝫ promiſſionis intrauit ſcdm̄ gloſam duxit in matrimoniū Raab meretricē vel vt Lyra vult hoſpitalariā. Joſue. 2. capitlo.

Ytalus rex iuxta Albulam fluuiū id eſt tyberim ciuitatem condidit in qua regnauit. vbi poſtea condita Roma fuit. a quo tota ytalia nuncupata.

De iſto Rechab deſcēdit ſtirps valde religioſa q̄ iſto tp̄e fuiſſe creditur. Hic de yetro cognato Moyſi deſcendit. ⁊ conuerſus fuit ad Judaiſmum.

Ytalus Rex

Linea chriſti
Salmon

Rechab

Hec ciuitas antiquitꝰ Zenereth alias Cynaroth vocata ad littora maris ſita Tyberiadis dicti inter orientem et auſtrum ad duas leucas a bethulia monte diſtās vbi Judith holofernem occidit. Deinde ab herode Tetrarcha gallilee inſtaurata: in honorē Tyberij Ceſaris Thiberiadis appellata. nūc Tyberias eſt vocata in ea xp̄s Mattheū in apoſtolatū aſſumpſit. Olim habuit epiſcopum cui mare galilee ſubiectū erat. Prope hanc ciuitatē balnea naturaliter calida eſſe phibet̄. Et in ea terminat̄ regio decapoleos a decē ciuitatibus principalibꝰ dicta. In ea regione nō longe a Tyberiade eſt lacus aſphaltides q̄ ꝓpter magnitudinē ⁊ aque immobilitatē mortuū mare dicit̄. Naꝫ neq̄ ventis mouet̄ reſiſtente turbinibꝰ bitumie: quo aqua ſtagnatur. Neq̄ nauigatiōibꝰ patiēs eſt. Quoniā oīa vita carētia in profundū mergunt̄. Nec materiā vllā ſuſtinet niſi que alumine illuſtrat̄. Aſphaltides nihil preter bitumē gignit. Vn̄ ⁊ nomē. Nullū corpus alalium recipit Thauri cameliq̄ꝫ fluitant. Inde fama nihil in eo mergi: Longitudīe excedit centū milia paſſuū. Latitudine maxima viginti quinq̄ꝫ implet. minima ſex.

Tyberias al's Tyberiadis

Circa illud tp̄s inceperũt ytalie regnare reges. multotienſq; nomina variarunt. quoꝝ oīm primus dicit̄ fuiſſe Janus. qui p̄ allacium extruxit qd̄ Janiculum dicit̄. Poſtea p̄ magno deo habit⁹ eſt. Figurat̄ aũt cũ duab⁹ faciebus. atq; in principio anni ei⁹ feſtũ celebrat̄. Ob hoc q̄ eſſet finis p̄teriti principiũq; futuri. Et inde mẽſis ianuari⁹ eſt dict⁹ Ideo bifrons dicit̄.

Saturnus pater iouis rex cretenſ tp̄e yſaac regnare cepit: fili⁹ Arij filij Mitine filij nini filij beli nembrotidis. poſtea expulſus a regno Cretenſe p̄ filium ſuũ Jouẽ. Vidẽs igit̄ Jan⁹ ſaturnũ velle ciuiliter viuere et vineas colere ac docere ſuſcepit eũ benigne. ⁊ cũ eo regnũ partit⁹ eſt ⁊ genuit ibi ſaturn⁹ picũ. q̄ poſt eũ regnauit Alij vocãt eũ ſtercẽ al' ſtercutiũ. q2 ab eo tanq̄ a peritiſſimo agricola inuẽtũ eſt vt in fimo aīaliũ agri fecundarent̄. Ideo eum deũ agri fecerũt et totius p̄ſperitatis poſt mortẽ ei⁹. Saturni ymago talis a romanis depingebatur. erat eñ vultu triſtis ſenex ⁊ capite can⁹. falcem in ſiniſtra tenẽs. dextra vero flammiuomũ draconẽ. triſtis q2 regno crete pulſus. vel q2 ortus ſtelle ſaturni ſignificat triſtia ventura. ſenex q2 ſidus iſtud frigidiſſimũ in effectu. ideo capricornus et aquari⁹ (q̄bus p̄eſt ſaturn⁹) ſunt ſigna frigida. can⁹ q2 pruinas ⁊ niues p̄creãt in p̄dictis ſignis. falcẽ geſſit q2 agriculturã inuenit. vel q2 ſcd̄m Feruiũ inimicus eſt humane nature. q2 frigidiſſim⁹. ideo ſcd̄m euꝫ in ſiniſtro brachio p̄prios filios tenuit quos falce pemit ⁊ ad os prexit. quẽ etiã natos ſuos vorare dixerũt: cũ oīa tp̄e cõſumerent̄. vel etiã dracone in dextra portauit q2 finis eſt anni: p̄r iouis dicitur. q2 eo ſuperior ſcd̄m multos habet̄. Glauco coopertus fuit amictu. q2 ſtella ei⁹ frigide ⁊ aq̄ſe eſt nature. Saturnus libẽter accepit ymmolationẽ hoīs iuuenis ſiue puerilis: Delectat̄ eñ diabolus in effuſione ſanguinis humani. tum propter credulitatem ymmolantis. tum propter odium humani generis.

Juno

Juno Saturni ⁊ opis filia ac iouis ſoror atq; coniunx etate fuit. Hec errore gẽtiliũ deoꝝ regina dicta fuit et p̄terea regnoꝝ eã ⁊ diuitiarum fecerũt deam ſic et cõiugij Et ideo parturiẽtib⁹ ipam p̄eſſe voluerũt. Illi inſup inſignẽ currũ ⁊ arma attribuũt: Illi q̄ꝫ tanq̄ regine excellẽtiſſime. xiiij. nymphas pediſſeqs aſſcripſerũt vt in cui⁹ pſona virgili⁹ dixit. Sũt mihi bis ſeptẽ p̄ſtanti corpe nymphe: In cui⁹ etiã tutelã pauonẽ auẽ dixere. Cui⁹ caude diẽ Ouidi⁹ eã argi paſtoris ſui a mercurio occiſi oculos appoſuiſſe. Ex ione vulcanũ cõcepit ⁊ poſt mortem inter deas relata. Samij nobiliſſimũ templũ eidẽ cõſtruxerũt.

Picus ſaturni filius primus rex laurentuꝫ fuit. qui bellator egregius ⁊ augur fuit. et inter deos cõnumeratus eſt.

Faunus ſcd̄us rex laurentum fuit: qui etiam deus fuit eorum qui ſic voluerũt vel putauerunt.

Sibylle omnes femine vates a veterib⁹ nũcupate. vel ab vni⁹ delfidis nomine: vel a conſilijs deoꝝ denũciandis: Ceterũ Sibyllas. x. numero fuiſſe. Primã fuiſſe de perſis. Cui⁹ mẽtionẽ fecit Nicanor q̄ res geſtas Alexãdri ſcripſit. Secundã libicã. Cui⁹ meminit Euripedes. Terciã delphicã. de q̄ Criſippus loquit̄ in libro de diuinatiõe. Quartã cimicã in ytalia q̄ꝫ neui⁹ in libris belli punici: Piſo in annalib⁹ noiat. Quintã erythreã: q̄ꝫ Appolodor⁹ affirmat ſuã fuiſſe ciuẽ. Eãq; grais iliũ petẽtib⁹ vaticinatã perituram eſſe troyã. Sextã ſamiã: de qua ſcripſit Eratoſtenes in antiq̄s annalib⁹ ſamioꝝ repiſſe ſe ſcriptũ. Septiã Cumanam noīe Almatheã. que ab alijs Demophyle noiat̄. Eamq; nouẽ libros attuliſſe ad regẽ Tarquiniũ priſcũ: Et p̄ eis trecẽtos philippeos poſtulaſſe. regẽq; aſpernatũ precij magnitudinẽ ⁊ mlieris inſaniã. Illã in cõſpectu regis tres combuſſiſſe. at p̄ reliq̄s idẽ preciũ poſtulaſſe. Tarquiniũ multo magis mulierẽ inſanire putaſſe. Que denuo trib⁹ alijs exuſtis. cũ in eodẽ precio pſeueraret: motũ eſſe regẽ: ac reſiduos trecẽtis aureis emiſſe. Quoꝝ poſtea numer⁹ ſic ac⁹: capitolio refecto. qd̄ ex oībus ciuitatib⁹ ⁊ ytalicis ⁊ grecis. ⁊ precipue erythreis coacti allati q̄ſ fuit romani: cuiuſcũq; Sibylle noīe fuerũt. Octauã helleſponticã in agro troyano natã vico marmeſſo tp̄ibus cyri. Nonã phrigiam que vaticinata ſit ancyre. Decimã tiburtẽ nomīe Albuneã que tiburi colit̄ vt dea. Harũ oīm Sibyllarũ carmina ferunt̄. Omnes aũt hee Sibylle vnũ deũ predicãt. maxime tñ Erythrea. q̄ celebrior inter ceteras ac nobilior habetur.

De aliis ſibyllis.

Sibylla Agrippa

Sibylla agrippa veſtita roſea veſte cum clamide roſea: nō multū iuuenis. manū tenēs in gremio q̄ſi admirās. ⁊ ſiniſtrā manū tenēs oſtēdendo de orſum breue ſcriptum. dicit ſic. Inuiſibile verbum palpabit: Germiabit vt radix. Siccabit vt foliū. Nō apparebit venuſtas eiꝰ: Circūdabit aluꝰ maternꝰ: ⁊ florebit deꝰ leticia ſempiterna. ⁊ ab hoībus cōculcabit. Naſcet ex matre vt deꝰ: ⁊ cōuerſabit vt pctō2: Homo quidā gētilis vidit hanc gloriam.

Sibylla Libica

Sibylla libica ornata ſerto viridi. ⁊ florū in capite. veſtita palleo honeſto ⁊ nō multū iuuenis dicit ſic Ecce veniet dies ⁊ illūinabit dn̄s denſa tenebraꝝ ⁊ ſoluetur nexꝰ ſynagoge. ⁊ deſinēt labia hoīm. ⁊ videbūt regē viuentiū ⁊ tenebit illū in gremio virgo dn̄a gentiū. ⁊ regnabit in miſcdia. ⁊ vterꝰ matris eiꝰ erit ſtatera cunctoꝝ.

Sibilla delphica

Hec ſibylla Delphica q̄ ante troyana bella nata ꝓphetauit. veſtita veſte nigra ⁊ capillis circūligatis capiti in manu tenēs cornu iuuenis dicit ſic. Naſcet propheta abſq3 matris coitu ex virgine eius.

Sibilla frigia

Sibylla Frigia induta veſte rubea. nudis brachijs antiqua facie ſaturnina. crinibꝰ ſparſis. ꝑ dorſum digito indicās dicit ſic. Ex olimpo excelſus veniet ⁊ firmabit conſiliū in celo ⁊ annūciabitur virgo in vallibus deſertorum.

Sibilla ſamia

Sibylla Samia a ſamo inſula iuuenis. hn̄s formoſum pectꝰ ſubtili velo capite coopto. manū ad pectus tenēs dicit ſic. Ecce veniet diues ⁊ naſcet de paupcula. Et beſtie terraꝝ adorabūt eum Clamabunt ⁊ dicēt Laudate eum in atrijs celorum.

Sibilla europa

Sibilla Europa decora iuuenis. Facie rutilās. velo ſubtiliſſimo capite ligata. induta veſte aurea breue in manu tenēs dicit ſic. Veniet ille ⁊ tranſibit colles ⁊ latices olimpi. regnabit in pauptate. ⁊ dn̄abit in ſilentio et egredietur de vtero virginis.

Sibylla Perſica

Sibylla Perſica veſtita aurea veſte cū velo albo in capite dicit ſic. Ecce beſtia cōculcaberis. ⁊ gignet dn̄s in orbē terraꝝ. ⁊ gremiū virginis erit ſalus gentiū et pedes eiꝰ i valitudīe hoīm. Inuiſibile v̄bū palpabit.

Sibilla [illegible] valde religioſa

Inueni etiā alia dicta cuiuſdā ſibylle cꝰ nomē n̄ inueni de xp̄o teſtificātis videlic3. Exurget mulier de ſtirpe hebreoꝝ nomie Maria. hn̄s ſponſu3 nomie Joſeph et ꝓcreabit ex ea ſine cōmixtiōe viri de ſpū ſctō filius dei nomie Jeſus. Et ip̄a erit virgo ante partū ⁊ virgo poſt partu3. Qui vero ex ea naſcet erit verꝰ deꝰ ⁊ verꝰ homo et adimplebit legē Judeoꝝ: ⁊ ſuā adiūget ꝓꝓriā. ⁊ ꝑmanebit regnū eiꝰ i ſecla ſecl'oꝝ. Venietq3 ſup eū vox dicēs Hic eſt filꝰ meꝰ dilectꝰ ipm audite. Mortuoꝝ reſurrectō erit: et claudoꝝ curſus velociſſimꝰ. Et ſurdi audiēt. ⁊ ceci videbūt. loquent nō loquētes. Et de quinq3 panibus et duobus piſcibus multa hominu3 milia ſaturabunt. Ventos compeſcet verbo. mareq3 furiēs ſedabit. pedibus mare calcans. Ambulans ſuper vndas. Infirmitatem hominibus ſoluens. repellens multos dolores.

Item alia Sibylla que dicitur fuiſſe herithrea ait. In vltima etate humiliabit deꝰ humanabit ꝓles diuina. Jungebatur humanitati deitas. Jacebit in feno agnus. et puellari officio educabitur deus et homo: Eligetq3 ſibi ex piſcatoribus et electis numerum duodenarium.

Ille Troys in dardania re-gnauit et troyã condidit.

Anchiſes

Anchiſes ex dea venẽ ſm erro rez gẽtiliũ ge nuit Eneaz. q̃ in Ytalia reg- nit vt patuit.

Laomedon

Laomedõ rex troye occidit̃ ⁊ Erio na filia eius ca- pit̃ ⁊ ducit̃ i gre ciã ꝓp̃t q̃ bella gũtiſſima ſecu ta ſunt et mala horrendiſſima

Troya regio minoris aſie in q̃ Ylion fuit ciuitas cantatiſſima. Nõnunq̃ꝫ vero ꝑ ipa vrbe troya po-nitur. Et ſm homerũ oĩm que ſub ſole ac ſtellifero celo ſunt vrbiũ quidẽ inſigniſſima eſt troya. Nũc aũt ingens Troya toti⁹ aſie columẽ ita extincta eſt. vt vix veſtigiũ aliqͦd appareat. qͦd Ouidi⁹ inq̃t. Iam ſeges eſt vbi troya fuit. Siĩ'ter virgilius. Camp⁹ vbi troya fuit. Cũ ea cruſta lapides ⁊ quecunq̃ꝫ alia inde ablata ſunt. Talis finis humanaꝝ reꝝ. Tros aũt Erichtonij regis filius Anno quadrageſimo iudicis gothꝫ iam veteran⁹ dardaniã veniẽs Troyã cõdidit. vir armoꝝ periſſim⁹. ampliato regno ex ſuo noĩe regio nem q̃ prius dardania dicebat̃ Troyã appellauit. Dardan⁹ em̃ fuit ex Ioue ⁊ electra filia Athlãtis genitã. Is ad phrigiã deuenit quã dardaniã nomĩauit. Ex quo nat⁹ Erichtoni⁹ ex eo tros qui iuſticia ⁊ pietate lau dabilis fuit: Iſq̃ꝫ vt memoriã ſui noĩs faceret Troyã appellari iuſſit. q̃ duos habuit filios. Ylion Aſara. eun q̃ꝫ prim⁹ maioꝛ natu regnãs troyã de ſuo noĩe Iliũ noĩauit. Ilio laomedõ fuit filius ex quo priamus natuſ eſt. Is troyã p⁹ ſuã primã diruptionẽ reformauit ⁊ exornauit. ac vrbẽ magnã ⁊ ãplioꝛa menia ac ꝓpugnacu la ex lapidib⁹ marmoreis cũ muro altiſſimo extruxit ⁊ municiſſimã reddidit. multitudineq̃ꝫ militũ eẽ fec̃. ne ꝑ ignorãtiã opp̃meret̃. vt pri⁹ tp̃e laomedõtis opp̃ſſa fuit. Regiã q̃ꝫ edificauit ⁊ iouis ſtatuã: ⁊ arã ↄſecra-uit. Ilio ſex portas fecit. q̃rũ h̃ ſũt noĩa. Anthenoidas. Ilia. Scea. Thymbria. Dardanides. Troyana Per mediũ ciuitatis fluui⁹ Xant⁹ decurrebat. Simois q̃ꝫ fluui⁹ ex Ida troyano mõte ſcaturiẽs iuxta troyã decur rens. q̃ cũ mari appropinq̃t̃ xanto cõmiſcet̃. Et in paludẽ coact⁹ iuxta ſigeum ꝓmontoriũ in mare deſcendit Priam⁹ ãt ex heccuba vxoꝛe hos hũit libos. Hectorẽ p̃io natũ. Alexãdꝛũ: Deiphebũ. Helenũ. Troylũ: An dromachã. Caſſandrã: Polixenã. Pugnatũ ẽ deniq̃ cũ troyanis ꝑ grecos ãnis x. ⁊ mẽſib⁹ ſex. Prio Eſebon iudicꝫ ãno. c⁹ cauſaz dicũt. Cũ alexãder q̃ Paris dic̃⁹ ẽ in Ida ſilua cũ venatu abijſſꝫ i ſomnis Mercuriũ ad-

Troya

duxiſſe. Junonē venerē ⁊ minervaꝫ vt inter eas
de ſpecie iudicaret. Et tūc ſibi venereꝫ pollicitaꝫ
eſſe: ſi ſuā ſpēm meliorē harūꝫ ſpecie iudicaſſet.
daturā ſe ei vxorē que ī grecia ſpecioſior forma
videreť. Vñ cū ita audiſſet optima facie venerē
diciť iudicaſſe. Poſtea helenaꝫ regis Menelaí
vxorē rapuit: id extremū excidiuꝫ troianis fuit.
hoc bellū decēnale diſertiſſime ꝑſcribūt Dares
frigiꝰ ⁊ dictes cretēſis. qui in clade Troyanoꝝ
preſentes. locoꝝ noīa et geſtorū lucidiſſime oīa
norūt. Et ad rerū Troyanorū cognitionē nihil
breuiꝰ. nil clariꝰ ⁊ terſius reperiri poterit. Fuit eñ
capta Tercio anno labdon iudicis iſrael ante vr
bem conditam. Anno. 430.

De bello grecoꝝ contra Troianos.
et deſtructione troye.

Oroſius dicit Anno ante vrbē conditaꝫ
cccc. xxx. ꝓ raptu helene fuiſſe factā cō
iuratione grecoꝝ: ⁊ cōcurſuꝫ mille naui
um extitiſſe: ⁊ deinde obſidionē decēnem. Por
ro frigiꝰ dares. q̄ ſcripſit hanc hyſtoriā dicit. ꝙ
duces grecoꝝ ꝯtra troyā fuerūt. xlviij. q̄ adduxe
runt naues mille ducētas duas. ¶ Priamo vo
regi troye venerūt in auxilium duces. xxxiij. ¶
Sūma aūt belli troyani ex hyſtoria darej. quā
tranſtulit corneliꝰ iſta eſt. ¶ Caſtor et pollux au
dientes helenaꝫ pulcherrimā vxorē menelai fra
tris agamenonis raptā fuiſſe ab alexandro ſeu
paride: nauē aſcendētes. ſecuti ſunt eā. ⁊ cum in
leſbio littore nauē ſoluerēt. maxima tempeſtate
orta. nūq̄ꝫ cōparuerūt. Quos leſbij vſqꝫ ad tro
yam queſierūt ⁊ nō inueniētes crediderunt. im
mortales deos factos. Cōueneřt igiť apō athe
nas grecoꝝ duces. xlviij. cuꝫ nauibꝰ mille ducēt
duabꝰ. Miſſiqꝫ ſunt ꝑmo legati Dyomedes et
vlixes ad Priamū. vt ſatiſfieret iniurie: infecto
qꝫ negotio pugnatuꝫ eſt inter eos. ¶ Et in ꝑmo
bello Hector priami filiꝰ proteſilaum interfecit
¶ In ſcd̄o bello patroclū ⁊ minonē ⁊ aiacē the
lamonium occidiſſet: niſi eū de ſanguīe ſuo reco
gnouiſſet erat eñ natus de Eſiona ſorore ꝑami
¶ Prime inducie date ſunt grays petētibus ꝑ
biennium. ¶ In tercio ꝑlio Hector boechē Ar
chilocū ⁊ prothenorē duces occidit. ¶ In quar
to ꝑlio Alexander menelay femur ſagitta tranſ
fixit. ¶ In quinto bello hector. vij. fortiſſimos
duces occidit. Eneas duos. Achilles quattuor
Dyomedes duos. ¶ In ſexto bello continuis
diebus. lxxx. pugnatum eſt. Gray ſecundas
petunt inducias in triennium. quo completo ite
rum pugnatur. Hector in prima acie interfecit.
iiij. duces fortiſſimos. Achilles qui erat ex par
te grecorum occidit duos. de parte troyanorum
Pugnatur diebus. xxx. Priamus tercias petit
inducias. vi. mēſibus. ¶ Iterum agamenon q̄
ex parte erat grecorum petit quartas inducias
dierum. xxx. ¶ In nono bello voluit andronica
vxor hectoris ipm̄ hectorē retinere. qꝛ ī ſomnis
viderat ei non expedire vt prodiret in belluꝫ qđ
cum facere non poſſet: antianacē filium ſuuꝫ ad
pedes eius poſuit: ſed nec ſic eum retinuit.
Hector igitur in bellum prodiēs tres duces for
tiſſimos occidit. duos vulnerauit: ⁊ terciū achil
lem a quo tandem occiditur. Gray quintas pe
tunt inducias duorum mēſium. ¶ Poſt bellum
decimum gray ſextas petunt inducias ꝑ annum
¶ In bello. xi. Palamides qui rex ꝑ cōmotiōeꝫ
factus fuerat occidiť. ¶ In bello. xij. troylꝰ mil
tos occidit. ¶ In. xiij. ꝑlio pugnatur cōtinuis
diebus. vij. Agamenon ſeptimas petit induci
as. xxx. dierum. ¶ In bello. xviij. Troylꝰ achil
lem ſauciat ⁊ pugnať cōtinuis dibus vij. ¶ In
bello. xix. troylus ex equo cadēs ab achille occi
ditur. ¶ In. xx. bello cadit Mēnon dux perſaꝝ
¶ Priamus decimas petit inducias dieꝝ. xxx.
¶ In bello. xxi. Alexander occidit achillē ī pha
no appollinis: vbi eum ad colloquiū vocauerat
concordiā ſimulans. Greci igiť petūt vndecias
inducias. ¶ In. xxij. bello alexander aiaceꝫ ſau
ciat: ⁊ Ayas ſauciatus alexandrū interficit ⁊ de
vulnere ſtatī moriť. ¶ In bello. xxiij. et. xxiiij.
panthaſſilea regine amazonū viriliter neoptho
lemum Achillis filiū ſauciat: a quo tandem ipa
occidiť. Anthenor. polidamas et Eneas dicūt
priamo vt faciat pacē: q̄ nolēte patriā ꝓdunt.

Capta igitur troya: Agamenon predā om
nem equaliter diuiſit. Ita ꝙ pugnatuꝫ eſt
ad troyam annis. x. menſibꝰ viij. diebꝰ. xij. Et
vt refert dares frigius: corruerūt ex argiuis octi
genta ⁊ ſeptuaginta milia. Ex troyanis aūt ſex
centa ſeptuaginta ſex milia hominū vſqꝫ ad op
pidū proditū. Eo aūt ꝓdito occiſa ſunt ex troya
nis ducēta ſeptuaginta ſex milia. Eneas naui
bus profectus eſt cū quibꝰ alexander greciā in
erat numero. xxij. quē ſecutus eſt numerꝰ trium
milium quadringentoꝝ hominum ex troyanis:
Athenorē ſecuti ſunt duo milia quingēti. Elhe
leaus cū caſſandra ⁊ andronica ⁊ hecuba vxorē
priami cum mille ſeptingētis: cērtuſium petiit:
Menelaū: et helenā vxorē eius (dicit homerus)
ad thecurem regem egipti quē polipiam vocat
poſt captā troyam diuertiſſe.

Cum videā innumeros ſcriptores de Tro
yanoꝝ clade meminiſſe. ⁊ eo locorū nominū
et geſtoꝝ cuꝫ lectores deuenerint ꝓpter. hiſtorie
ignoratiōeꝫ ceſpitare. ſepe etiā cadere. Quāobrē
ad hiſtorias Troyane cladis quas dares phri
gius. ⁊ dictas cretenſis viri diſerti ꝑſcripſerunt
cunctos remitto. Cum primus ꝑ id tp̄s vixit et
militauit. Alter idomeneum cretenſium ducem
ſecutus interfuit ⁊ quantū ad troyanarum rerū
cognitionē attinet nihil breuius. nihil vtilius.
nihil etiā clarius ⁊ terſius licet reperire. Qui res
geſtas tanta diligentia. tantaqꝫ cura. atqꝫ ita di
uiſas temporibus. nominibus. locis ⁊ ſic demuꝫ
accurate omnia diſſeruit. vt res nō narrari. ſꝫ ge
ri. non deſcribi. ſed rurſus tractari ⁊ ipſi bello in
tereſſe legentibus videatur.

TRoyanum bellū decēnale primo Eſebon ſiue Abeſſon iudicis anno (teſte euſebio) ſurrexit. quo tp̄e ſequētes claruerūt. Troya eīn quā Ilion tros regis troyanoꝝ filius ampliſſimā inſtaurauit mille ꝛ quingentis paſſibus a mari remota erat: vbi oīm rerum vbertas erat: Ipſa quippe que decēnalem grecorum obſidionem paſſa fuit: et ab eis tandē deleta.

Hercules

Menelaꝰ　Helena

HErcules ille cū Iaſone troyā vaſtauit que ſtatim a p̄amo fuit reedificata. Idē hercules agonē olimpiacū cōſtituit et bella multa cōfecit quē dicūt duodecim inſignes et inhumanos pfeciſſe labores.

IStte hector fuit p̄mo genitus p̄ami ex hecuba vxore incōpabilis fortitudinis et ſtrēuitatis. Iō ob maximū eiꝰ milicie fulgorem apud troyanos maxīo ī precio habitus eſt. Nā ob incredibilē eiꝰ prudētiā atq̄ fortitudinē nō ſolū parētes: ſed et patriā nobilitate atq̄ glīa ſplēdidā fecit. hic ex Andromacha coniuge plres genuit filios. E qbꝰ frācꝰ vnꝰ fuit A q̄ (vt aſſ̄mant ceteriꝰ hyſtoriał burgūdꝰ) frāci originē habuere.

Paris

HElena fuit vxor menelai regis ꝛ a paride filio priami rapitur. ꝛ ad troyā pducitur. ppter qđ troyanū bellū exortū. Ipſam tū̄ poſt troye excidium Greci menelao reddiderūt. q̄ gaudēs nauim cū illa cōſcendit patriam petiturꝰ: ſed tēpeſtatibꝰ acti in egiptū ad polibū regē deuenere. Indeq̄ diſcedentes octo ānis errātes (vt teſtis eſt euſebiꝰ) tandē in patriam redierunt.

PAris qui et Alexāder dictꝰ eſt eiuſdē hectoris frater: ex p̄amo ꝛ hecuba natꝰ: ſb̄ ſpecie legatiōis cū. xx. nauibꝰ in greciā mittitur Et a menelao hoſpicio ſuſcipit. Cuiꝰ cū aſpexiſſet vxorē illā. abſente marito tandē cū oībus regijs theſauris abſtulit et Troyam pduxit. Ex qua rapina bellum decēnale grecoꝝ aduerſus troyanos ſuſceptū eſt. Hic cū troyanis vrbem obſidentibꝰ multa ſtrēnue geſſiſſet: A pirrho achillis filio occiſus fuit.

Hector

Agamenon

AGamenon fuit frater regis Menelai dux totiꝰ exercitus grecoꝝ. cōtra troyā bellauit. q̄ tandem traditorie et turpiſſime capit. fuitq̄ Atrei regis filꝰ. ab omni exercitu imperator deſignatus. ad bellū pergens Clitemeſtram coniugē ex qua multos ſuſceperat filios reliquit. Et apud troyam multos paſſus labores. ꝛ ſimultates principum pro quibus ab imperio depoſitus ꝛ illi palamedes ſuffectꝰ eſt. Quē cum vlixes occidiſſet ipſe maiori gloria imperium reaſſumpſit. Tandē Troya capta et diruta cum ingenti preda et caſſandra priami filia in patriam rediturus naues conſcendit Uerum ꝛ ipſe tempeſtate actus. p annū ferme errauit.

Iſti duo de Troya fugientes duo regna cōſtituūt: longe tamē poſt.

FRanco quidē ex hectore filꝰ p̄ami nepos a quo francoꝝ nomē tractū eſt. a troya fugatꝰ poſtea tota Aſia puagata in danubij ripis tandē peruenit. Ibi cū aliq̄diu cōſediſſet. deinde locum querēs a cōmuni hominū ſocietate ſeiunctū: ad thanai fluentia ꝛ paludes meotidas receſſit. vbi Sicambriā condidit vrbem.

Turcus

Franco

TUrcus filꝰ Troili filij regis Priami. A q̄ pplm ab eo deſcendentē. quidem turcos denoīari dicūt. Alij eorū originē ex Scythia referunt.

Linea pontificum

Phynees

Abyſue

Boos vel buzi

Ozy

Phynees filiꝰ Eleazari. cum fornicati fuiſſent filij iſrael cū madianitis. adorantes ydola eorꝝ ꝓpter que dñs mādauit ſuſpēdi. xij. principes tribuū. ipſe ſacerdos dei percutiēs vnū ex filijs iſrael fornicantē cum madianita ad mortē placauit iram dñi. Cecideruntqꝫ ꝓpter hoc malū. xxiiij. milia ex iſrael.

Delbora fuit ꝓphiſſa ꝛ iudicauit iſrael. ſub qua ꝑcuſſus eſt Jabin rex chanaan ꝛ pꝛīceps exercitus Syſare. Syſara cū de curru exiliēs fugiēs ī domū cuiuſdā mulieris ſe abſcondit. Qui ſiti fatigatꝰ. lac ꝗ potum ab ipſa recepit. ꝛ cū nimiū bibiſſet obdormiuit. Illa vero dormiēti clauū ferreū ꝑ tpꝰs infixit. ꝛ malleo eū terra cōfixit poſtea barach Jabin regē interfecit. Fecit etiā canticū in graciarū actiōe ꝓ victoria ppli ſui.

Gedeon quartus hebreoꝝ Judex iudicauit iſrael annis. xl. percuſſit quattuor reges madianitaꝝ ſcꝫ. Oreb. zeb. Zebee. ꝛ ſalmanā. ꝛ humiliatꝰ ē madian in quoꝝ manꝰ traditi fuerūt filij iſrael. vij. annis ꝓpt iniqtates priſtinas q̄s fecerūt. Angelꝰ eim apparēs gedeoni purgāti triticū ꝓnūciauit liberatōnē fiendā ꝑ eū. qui angelꝰ virga percutiēs: carnes ius deſup fuſum ꝛ azima poſita a gedeone ſup petrā: ignē accēdit cōſumens illa. poſt hec petijt in ſignū future victorie gedeon vellꝰ in area poſitū rore complere: area ſicca remanēte. poſtea iterū ecōuerſo. qꝺ totū factū eſt vtꝫ Judi. vi. mortuꝰ eſt tandem gedeon ſenex ꝛ ſepultus eſt in Effraim regiōe in ſepulchro patris ſui.

Abimelech quītus Judeoꝝ iudex filius nāls illegittimꝰ tñ gedeonis. ſuaſit viris ſichen vt occiderent. lxx. frēs ſuos legittīos filios gedeōis vt ipſe ſolus dñaret. Quꝺ ꝛ fecerūt ſup lapidē vnū decapitātes illos excepto minimo dicto Joathan q̄ abſcōditꝰ fuit. Ideo eū dñs mala morte ꝑire fecit. Qui ſychionitꝭ dixit parabolā de lignis. q̄ iuerāt ad vitē ꝛ ficū ꝛ oliuā ꝛ demū ad ramnuꝫ id eſt ſentē vt facerēt ſibi illos regē. Abimelech aūt diſſenſionē ſumēs poſtea cū ſychionitꝭ ignē ſuppoſuit turri ſychē ex q̄ mille mortui ſūt. Et demū ipſe obſidens thebes cū de muro percuſſus fuiſſꝫ dū ꝓxime veniſſet ad murū. Mulier quedā fragmentū mole ſumēs caput ipꝰ repēte percuſſit. Et cadēs in terrā ſauciꝰ armigerū eiꝰ rogauit vt eū occideret ne a muliere interfectus eſſe videret. Et ille quidē preceptū adimpleuit.

Thola de tribu yſachar q̄ iudicauit Jſrael. xxiij. ānis: hñs. xxx. filios iſidētes aſinis ꝓncipes. xxx. ciuitatū qbꝰ dedit vxores. poſt q̄s iſrahelite ꝑeccantes dño afflicti ſunt mltipliciter ab āmonitis ꝛ madianitis. Moriens tandē in Samir ſepelit.

Ozy ſacerdos fuit ꝺ ſemīe Aaron ꝑ lineā Eleazari q̄ mortuo nutu dei tranſijt pontificatꝰ ad lineā de ythamar ānis. 120. in qua heli primꝰ ſummꝰ ſacerdos fuit ab ythamar vltimus.

Iſte yair ex tribu manaſſe ſeptimꝰ Judex iſrael habuit. xxx. filios bonos q̄s ꝓncipes. xxx. ciuitatū cōſtituit. ꝛ quia tpa bona in ſilētio ꝛ pace tranſierūt. Patet qꝫ in diebꝰ iſtoꝝ duoꝝ iudicū Ozy ꝛ Yair ſcꝫ: iſrael dño adheſit. ꝛ ideo cūcta ꝓſpere aduenerūt. Et cū duobus ꝛ viginti ānis id dignitatꝭ munꝰ tenuiſſet ſenex defunctus eſt. Poſt cuiꝰ mortē hebreoꝝ res ad inhoneſtā vitam ꝛ iniuriā dei atqꝫ legum delata eſt. Quāobrem paleſtini coꝝ ꝓuinciā cū magno exercitu deuaſtauerūt.

Linea iudicum

Delbora

Gedeon

Abymelech

Thola

Jayr

De famoſis inſulis mediterranei maris.

SArdinia inſula a Sardo herculꝰ filio ap
pellata: qui cū innumerabili multitudīe
e libia diſceſſit. Et in tyrreno mari iſulā
Sardinie occupās que icus a grecis vocabaṫ de
ſuo nomīe ſardiniā nūcupauit. Habet aūt latitu
dinis nonagintaocto miliaria. Lōgitudinis ve
ro. ccxx. Alij eiꝰ ambitū quattuor milia ſtadia
eſſe referūt. Habet eñ hec inſula multā partem
aſperā minimeqꝫ tranquillā. Reliquā vero rebus
oībus felicē precipue tritico et pecoribꝰ atqꝫ pa
ſcuis. Ibi nullꝰ lupꝰ gignitꝰ: nullꝰ ſerpēs repitꝰ
Eſt tamē hec inſula eſtiuo tpe morboſa in locis
maxime fecūdis. Cōtinetqꝫ multas ciuitates in
ter quas pcipua Calaris eſt: vbi Corallorū ma-
gna reperitꝰ piſcatio. Que ꝛ longo tpe beatiſſi-
mi patris Auguſtini reliquijs illuſtrata fuit. Ea
inſula antiquitus naſcebantꝰ arietes q pro lana
pilum caprinū procreabant. quos Muſimones
vocabāt: quorū pellibꝰ Sardi thoracis modo ſe
ſe muniebāt. Antea eñ Sardi iolenſes dicebātꝰ
Indeqꝫ iolen herculis Amaſiam ferunt ſardum
ipm. et pleroſqꝫ herculis filios eo adduxiſſe: et
cū accolis habitaſſe. A quibꝰ poſtea ſardinieſeſ
dicti ſunt. Illiꝰ poſtmodū imperij dignitatē pe-
ni ex affrica delati ſortiti ſunt: Qui cū aduerſus
germanos bellū gererēt ab eiſdē penitus deleti
ſunt. Cuiꝰ inſule dominiū romani p multa tem-
pora potiti ſunt. multas quoqꝫ poſtmodū clades
et direptiōes a barbaris piſanis ac genuēſibus
ppeſſa. tandē in Arrogonenſiū manꝰ ē deducta.

COrſica a Cyrino eiuſdē ſardi fratre ꝛ her-
culis filio. Qui vt Rabano placet ex libia
veniēs inſulā quā hodie Corſicā dicimꝰ ab eo
primū inhabitatā cyrinū a ſuo noīe nūcupauit.
Deinde cū quedā mulier noīe Corſica in liguria
taurū depaſceret ipm anīal tranſnatādo mare in
inſulā peruenit. Mulier aūt p tanto ſollicita na
uigio ſtatim inſcijs parētibꝰ illo delata eſt. Com
pertoqꝫ in paſcuis vberrimis thauro. delectata
inſule pulchritudine ibidē habitare cōſtituit. Et
a ſe eam Corſicā noīauit. Cuiꝰ inſule longitudo
clx. miliaria eſt. Latitudo vero. lxx. Ambitꝰ āt
ipſius tria milia ꝛ ducēta ſtadia. Hec quippe in-
ſula in lyguſtico mari eſt. ſed a ſeptētrione thu-
ſco propior. Inter hanc ꝛ Sardiniā iſulā inter
iacent. xx. miliaria. Scdm aūt pliniū in tercio li
bro tantūmodo nouē. Ea quippe inſula tempo
re Strabōis vt ipe ſcribit maligne colebatꝰ. Et
multis in locis inacceſſibilis adeo erat: vt q eiꝰ
montes inhabitabāt vitā latrocinijs degentes
beluās immanitate ſuperabunt. In manibꝰ pꝰ
modum romanorū deducta cū feraciſſimā mult
in locis repiſſent: multas in ea erexere ciuitates
In ea nunc ſex non ignobiles extant ciuitates
diu poſt varios caſus Corſi acti. et a mauris qꝫ
maxime oppreſſi. Ademarꝰ quidam genuenſis
dux eam liberauit. Et tpe Caroli magni in ma-
nus genuenſiū deuenit. Sed poſtmodū floren-
te piſanorū repub. p aliquod tpſ eiſdem paruit
Interdūqꝫ eccleſie romane: tandē ſuperans pi-
ſanis in manus genuenſiū iterū peruenit et nūc
vſqꝫ durat. Hec ipa (vt aiūt) inſula: preter opti-
mum vinū alios fructꝰ ſuauiſſimos gignit. Ha
bundatqꝫ bobus; capris et ouibꝰ ac alijs anīali
bus. Et inter cetera canes ferociſſimos pducit.

CReta inſula in qua Cres ſiue Crio deino
gorgonis (vt quibuſdā placet) filius. Pri
mus Crete inſule rex regnauit vt Euſebius ſcri
bit. ꝛ a ſe cretā nomīauit. Primo a celi temperie
Aerea dicebatꝰ: poſtmodū Macoroneſon id eſt
beata inſula. Alij aūt a creta heſperidis filia de-
nominationē accepiſſe eam dicunt. Sūt q a tena
ci terra q creta appellatꝰ. quia ibi melior reperitꝰ
dictā. Ea inſula nunc venetis ſubdita eſt. Et ad
principatū grecie preclara ſita. cūcto namqꝫ im-
minet mari. Hec vt yſidorus ponit quondā cen
tum inſignibus vrbibꝰ inſignita fuit. Et curetes
Gnoſum ciuitatē et Cybelis deorū matris tem-
plum in ea condiderunt. Ipſaqꝫ prima tenus ꝛ
ſagittis valuit. Studiū quoqꝫ muſicum in ea ce
ptum fuit. Capris copioſa eſt ceruoſqꝫ agitat lu
pos et vulpes. Aliaqꝫ ferarū noxia nuſqꝫ gignit
Serpens ibi nullus: nulla noctua ibi inuenitur
Etſi inueniatꝰ ſtatim emoritꝰ. Abeſt aūt modi-
cum a peloponeſo que eſt archadia. in medio eī
mundi eſſe dicitur. Nam illi a ſeptentrione ege-
um mare eſt. ab occiduo Ioniū ſeu Mirteum q
europe ſunt maria. Ab oriente aūt eſt illi icareū
mare atqꝫ egiptum que Aſiatica maria ſunt. Et
a meridie deniqꝫ ꝛ occiduo affro abluitꝰ ponto.

SIcilia a ſiculo Neptuni filio: qui in eā in-
ſulam veniēs poſt ſicanū fratrem ibidē re
gnare cepit. Et a ſe inſulam ſiciliam denomīari
voluit. Primo ipa Trinacria dicebatꝰ. deinde a
ſicanio Sicania hec italie olim pars fuit: ſed ter
remotu ſuperueniente (vt plinius ait) ab italia di
uiſa eſt quibuſdā vndis interuenientibus et ſine
requie fluctuantibꝰ. Que et triangularis eſt et ī
angulis tria pmōtoria habere dicitꝰ. Ex quibꝰ
vnus ad meridiē vergit. qui et pachynus dicitꝰ
Alter ad ſeptentrionē ſpectat et pelorus vocatꝰ.
Nec plus diſtat ab italia qꝫ mille quīgēis paſſi
bus. Alius autem in libiam ꝛ occaſum tēdit atqꝫ
in ipſam carthaginem maxime ſpectare videtꝰ.
Nec ab affrico littore pluſqꝫ centū viginti milia
paſſuū diſtare conſtat. Vocaturqꝫ lylibeus. Et
hi tres mōtes tria inſule latera cōſtituētes. vnū
quidē ad affricā exponunt. Reliqua vero duo
latera verſus italiam coartantes. Inſulā in pe-
lorum deducūt. hanc antiqui rome horreū voca
uere. Que oībus in rebus ſupior alijs italie pti
bus habita eſt. vtpote frumēto. Croco. Melle.
alijſqꝫ p multis. Et non fructibus modo ſed et
pecoribus. pellibus. lana et caſeo.

CYprus inſula a Cethin qui fuit tercius fili
us Iauan ꝛ nepos Iaphet Cethina dicta
cum primū eam habuit. Hec inter ceteras inſu-
las celeberrima. rerū eñ omniū habundans: et
veterum diuitijs ornata. Et pterea luxui pluri
mum dedita: ob quod veneri ſacrata fuit. Cyprꝰ
aūt cadentibꝰ rebꝰ romanis diu ſub imperio gre
corum fuit. Qui poſt Conſtantinū apud Bizā-
cium regnauere. Ricardus anglie rex grecos ex
inſula deiecit cū hieroſolimā claſſe petēs: co tē
peſtate delatus portu prohiberetꝰ: Indignatus
eñ arma que in ſaracenos parauerat in grecos
vertit. eiſqꝫ inſulā abſtulit. Spoliatamqꝫ firmo
ſuorum preſidio cōmunitā reliquit. Nec diu po
ſtea Guidoni luſignano genere gallico: Qui de

hieroſolimitano regno contendebat: eã pmiſit. Quã ille ab anglico acceptã ſibi ⁊ poſteris ſuis vſqȝ in varia tempora obtinuit. Poſt varias ſucceſſiones regnũ ad duos fratres puenit. Quoꝝ alter nomie petrus Claſſe inſtructa cum Catelanis et gallicis alexandriã egiptioꝝ inuaſit. Ingreſſuſqȝ vrbẽ mediã diripuit: et quãuis occurrentibus maximis egiptioꝝ copijs: fuge ſe commiſerit. Ingentem tamẽ predã et ditiſſima ſpolia reportauit: nec diu poſtea a fratre interfectus eſt. Nulla enim ſancta reperitur regni ſocietas. Cruentus fraterno ſanguine rex conſtituit̃. ſed neqȝ ei longo quies fuit. Poſt hec perpeſſa eſt hec inſula magnas calamitates. nunc autẽ ſub dominio venetorum habetur.

EUboya inſula nominatiſſima quã noſtro ſeculo Nigropontem dicimus in qua ciuitas Chalcis quã quidẽ Cecrope. Alij (vt Cicero de deorum natura libro. 3.) ab Alabando conditam dicũt. Plato vero in thimeo Amaſim regẽ Egiptum eiuſdem vrbis conditorem dixit. Hec cum eiuſdem inſule metropolitana ⁊ celebris atqȝ pugnaciſſima eſſet a Mahumeto Ottomãno Turcorũ principe venetis ablata fuit. In ea qppe Cecrops rex primus Appollinem deum appellauit. Simulacra reperijt. Et aras ibidem inſtituit atqȝ victimas imolauit. Ibi etiam preter tres filias et quartã genuit nomine Phrigiam que inde traijciens Phrigiam a ſe habitatã denominauit. Eam autem calcidẽ cepit Mahumetus turcoꝝ imperator quartodecimo. kal. Iunij Anno ſalutis. 1471. proditione cuiuſdã thome liburni cum magno xpianorum ⁊ maxime venetorum damno. Ubi prohdolor omnes puberes italicos ibi inuentos acutis palis tranſfigi fecit. et grecanã gentẽ ſub haſta vendere pcepit.

AT in gallia quas referre conueniat ſole inſule ſunt Stoecades ab ora ligurũ ad maſſiliã vſqȝ diſperſe. Baleares in hiſpania cõtra tarraconenſia littora ſite nõ longe inter ſe diſtãt vſqȝ ad euerſionem frugum cuniculis aĩalib' quondã copioſe. Et ex ſpacio ſui cognominib' acceptis maiores minoreſqȝ perhibent̃: Caſtella ſunt in minoribus Samo ⁊ Mago: In maioribus parma ⁊ polentia colonie. ¶ In atlantico quoqȝ mari vſqȝ occaſum gorgadum ſunt inſule Has incoluerunt gorgones mõſtra. Et ſane adhuc monſtruoſa gens habitat. diſtant a continẽti bidui nauigatiõe. Prodidit deniqȝ Xenophõ lampſacenus Harmenopem regem in eas penetraſſe. reptaſqȝ ibi feminas aliti pernicitate: atqȝ ex omnib' que apparuerunt duas captas. tam hirto atqȝ aſpero corpore. vt ad argumentũ ſpectande rei duarum cutes miraculi gracia inf donaria iunonis ſuſpenderint: que durauere vſqȝ in tempora excidij carthaginenſis. ¶ Ultra gorgadas heſperidum inſule (ſicut Seboſus affirmat) dierum. xl. nauigatione in intimos maris ſinus receſſerunt. ¶ Fortunatas contra leuam mauritanie tradunt iacere. Quas iuba ſub meridie quidem ſitas: ſed proximas occaſui dicit. De harum nominibus expectari magnum mirum reor: ſed infra famam vocabuli res eſt. In prima earum cui nomen eſt embriona: edificia nec ſunt nec fuerunt. Iuga montiũ ſtagnis madeſcunt: ferule ibi ſurgunt ad arboris magnitudinem: earum que nigre ſunt: expreſſe liquorẽ reddunt amariſſimuȝ: Que candide aquas euomunt etiam potui accomodatas: Alteram inſulam Iunoniã appellari ferunt. In qua paruule edes ignobiliter ad culmen faſtigiata. Tercia huic proxima eodẽ nomie nuda omnia: Quarto loco capraria appellatur enormibus lacertis pluſqȝ referta. Sequitur niuaria aere nebuloſo et coacto: ac propterea ſemp niualis: Deinde canaria repleta eſt canibus forma eminentiſſimis In ea edificiorum durant veſtigia. Auium magna copia: nemora pomifera: palmeta cariotas ferentia: multa nux pinea: larga mellacea: Amnes ſyluris piſcibus abundãtes. Perhibẽt etiã expui ĩ eã vndoſi maris belluas: deinde cuȝ mõſtra illa cum putredine tabefacta ſunt: omnia illic inſici tetro colore. Ideoqȝ non penit' ad nũcupationem ſui congruere inſularum qualitatem.

Caſſiterides inſule ſpectant aduerſus celtiberie latus: ſic dicte a grecis (vt plinius habet) a fertilitate plumbi in capite vero bethice vbi extrem' eſt noſtri orbis terminus inſula a continenti ſeptigentis paſſibus ſeperatur. Quã tyrij erithreã ⁊ peni lingua ſua gadir nominauerunt: De alijs inſulis in generali deſcriptione habitum eſt in ſuperioribus.

POſt inſularũ famoſaꝝ maris mediterranei ac aliaꝝ deſcriptionẽ Pauca de latitudĩe terre ſubiungem'.

LAtitudinem terre quatenus habitatã exiſtimarunt maiores noſtri in ſeptem climata diuiſerũt. ¶ Quorũ primũ ab inſula Meroe vſqȝ ad Sienem ꝑ milia paſſuũ quadringẽta et quadraginta ptendit̃. ¶ A cui' fine Secundũ incipiẽs in alexandria egipti finit̃. quadringẽtis paſſuũ milib' amplius. ¶ Tercium in rhodo deſinit. Huius latitudo tercẽtis et quĩquaginta milib' paſſuũ extenta eſt. ¶ Quartũ rhodienſe appellant: eiqȝ trecẽta milia paſſuũ latitudinis attribuũt. ¶ Quintũ romanũ ducentorũ et quĩquaginta miliũ. ¶ Sextuȝ ad Boriſtenẽ vſqȝ amnem pducũt. ducẽtis et duodecim milibus patens. ¶ Septimũ ad Ripheos mõtes ꝑ millia paſſuũ centũ ⁊ octuagintaquĩqȝ. ¶ Atqȝ ita oĩm climatũ latitudo ſup vicies centena cẽtum quadraginta duo milia paſſuũ complectit̃ Queadmodum hiis viſum qui de terre climatibus ſcriptitarũt. ¶ Longitudo climatum ab ortu in occaſum protrahit̃. Tantũqȝ alteruȝ ab altero ſuperatur. Quantũ ab equinoctiali circulo procul abeſt. ¶ Haud tamẽ hiis climatibus omnis habitabilis continetur. Siquidẽ longe vltra Meroem degere homines et ptolomeus et multi alij prodiderũt. Et vltra ſeptimum clima quod Ripheis montib' terminatur: magna pars germanie ſita eſt. Et tota Noruegia: ipſaqȝ britannie inſula atqȝ hibernie. In quibus maximi dies haud min' quã duas de viginti horas aſſumũt. Quas in ſeptimo climate terminari quidam tradiderũt: An vero ſub equinoctio habitacio ſit: Indiſcuſſum nunc relinquimus. hiſtoriam temporũ proſequentes.

Pariſius regia et inclita Galliarū vrbs in Senonenſi prouincia poſt Troyanū excidiū habuit iniciū. Nam parides cum Enea e troya ſecedens: vnaqꝫ cum francōe hectoris filio in Gallias ꝓficiſcens iuxta ſequane fluuium conſedit et ibi populum conſtituēs a ſe pariſios nominauit. Franci quidē ab origine Troiani fuerūt: Qui deleto Ilio duce priamo magni p̄ami ex ſorore nepote ꝑ pontū euxinū ⁊ Meotbidas paludes i ſcythiā ꝑuenere. Ibiqꝫ ciuitatem quā Sicambriam vocauere edificarunt Quo in gentem magnā coaluerūt. Manſeruntqꝫ romanis vectigales vt aliȷ̄ ſcythe vſqꝫ ad tempora valētiniani Ceſaris. Quo imperante Alani vexare imperiū ceperunt. Eo tpe libertatē in decēniū imperator ꝓmiſit vt alanorum ferocitatem cōpeſceret. Allecti eo premio ſicambri arma ſumpſerunt. et alanos victos bello deleuere Ideo libertati donati mutato nomīe franci appellati: quod attica lingua. ſiue feroces. ſiue nobiles ſonat. Itali frācos liberos vocāt. Exacto decennio: cum romani ſoluta tributa repeterēt: franci ob eam libertatem effrenes facti parere recuſarunt. Hoc ergo francorum genus cum ex ſcythia in germaniam veniſſet: Ibiqꝫ diu conſediſſet germanicum effectum eſt. Uerum cū creſceret imperiū ita et francia aucta eſt adeo vt tota gallia ferme et magna germanie pars a montibus pirreneis vſqꝫ ad pānonie terminos francia diceretur. Naꝫ quicquid francis ſubetat frācia vocabaẜ. Et in duas partes diuiſa fuit. Nā quod eſt gallie. occidentalis francia dicebatur: quod germanie orientalis. Hec gens ſub Carolo magno romanum imperium meruit. Qui afflictam lambartico bello ſedem apoſtolicam cōſolatus eſt. Sunt multi qui francos eos ſolummodo eſſe volunt. Qui circa pariſius habitant. Et illis datum imperium eſſe volunt quos rectius francigenas quis appellauerit. Que vrbs ꝑ tempora a regibus habitata in maximam ⁊ potentiſſimam euaſit ciuitatem. Cui poſtmodum Carolus cognomēto magnus ob loci cōmoditatem imperiali diademate ſuſcepto romanoruꝫ vniuerſale Gymnaſium condidit. Et a dyoniſio Ariopagita epiſcopo ab apl̄is eo vna cum Ruſtico et Eleuterio dyacono predicationis gratia directo' ſacrum xp̄i euangelium ſuſcepit. Et ibi coronā martirȷ̄ ſuſtinuit. Ornaẜ hec ciuitas clariſſima reliquijs bathildis regine: et Auree virginis aliorumqꝫ plurimorum martyrum.

Pariſius

Maguncia Metropolitana vrbs Germanie: Eam a maguntio quodã Troyano amicicium et nomen tempore troyane cladis habuiſſe Carinus in cronicis tradit. Hec inter belgas Germãie ciuitas eſt. et rheni rippas attingit. Famã eiꝰ clarẽ auxit Druſus nero germanicus. cum bellum aduerſus germanoꝝ trãſ rhenum ciuitates geſſit: Et ex fractura equo ſuper crus eius collapſo. xxx. die qua id acciderat mortuus eſt: Corpus eiꝰ a Nerone fratre ꝙ nuncio valitudinis euocatꝰ raptim accurrerat. Romam deuectum: et in C. Julij tumulo recõditus de mole druſi circa rhenum tacitus et alij mentionem faciunt. Hoc manifeſtant Magũtie druſi latium et alie antiquitates. Quidam a paulino pompeyo Romanorum legionibꝫ in germania duce ſub Nerone imperatore perfectam dicunt. Huius ciuitatis archiepiſcopus ad Imperatorem romanum eligendũ preſtat ſuffragia: Habet hec vrbs virum ſanctiſſimũ Albanum martyrem. ¶ Prope hanc ciuitatem Franckfordia nobile emporium eſt: in quo ſuperi cum inferis germani cõueniunt bis ſingulis annis. Ibiqꝫ imperator elegitur ex veteri conſuetudine. Eaꝫ autem ꝑlabitur. haud ignobilis amnis quem moganum vocant. Ptholomeus hunc fluuium obrigma appellat. Qui ſuperiores germanos ab inferioribus eundem diuidere affirmat. Neqꝫ alius fluuius eſt qui eam diuiſionem apertius qꝫ moganus efficere poſſit. Et hodie quidẽ inferiores germani vſqꝫ ad Maguntiam procedunt. Abinde ſuperiores vocantur. ¶ Moganus vero ex montibus bohemie vicinis ortus de regione Moguntie in rhenuz exonerat. Ob quã rem non defuerunt qui Moguntiam a mogano fluuio dici crederent. Edes autem ampliſſime more romanorũ Moguntie: et baſilice ornatiſſime cum arce epiſcopali. et plura memorie digna in ea viſuntur. Et aliqua propter bella deuaſtata.

Maguncia

REgnum Lacedemoniorū oritur vbi primum regnauit Euristeus et regnauit annis. 42.

BOos filius salmon naſcit anno patris ſui. 48. mundi ſm lxx. 3775.

Euriſteus

REgnum Corinthiorum orit vbi Atlethes primum regnauit grec⁹ luctator victorioſiſſimus. cū ſe plurimum poſſe in corintho videret. et populum quo vellet aut vi aut perſuaſione pducerer imperiū ſibi aſſumpſit

Atlethes

NOta q hic fit ſaltus per euangeliſtas: quo ad boos ꝛ obeth. quia ad minus inter eos fluxerunt. 272. Anni quod tempus ad vnum hominem referri non poteſt. Et ideo hic quinquies ponitur Boos magis ad denotandum tempus q̃ rem geſtam. Nicolaus tamē de lyra dicit q iuxta veritatē hyſtorie fuerunt tres boos ſibi viciſſim ſuccedētes: ſed h pro ſolido aſtrui non poteſt quia non habet ex canonica hyſtoria. Sed hoc eſt certum q inter principiū iudicatus Joſue. quando Salmon accepit Raab. que peperit boos: vſq ad natiuitatē dauid fluxerunt anni circiter. ccclxviij. Ubi tñ niſi tres ab euāgeliſtis generatōes ponūt.

RUth Moabithides genere fuit. Que virū noīe Maalon genere iudeum ex Bethleem ciuitate natū accepit maritū. Cui⁹ viri pater Elimelech fuit. Mater noemi. qui famē terre ſue ferre non valentes in terrā Moabitarū cū duobus filijs ſuis migrauere. Ibiq dum cūcta eiſdē bene ꝓcederēt filijs ſuis Moabitidas dedere vxores. vni ſcz Chelion Orpham: ꝛ Maalon Ruth. Tranſactis deinde. 17. annis Elimelech ꝛ duo filij ei⁹ mortui ſunt. Neomi aūt amare ferēs infortuniū ſuū in terrā ſuā iuda regredi ꝓpoſuit. Sed ei⁹ nur⁹ deſeri ſe ab ea nō tollerabāt: nūc ipā ſine eis ꝓficiſci nō poterat. Tandē vna remanēte. Ruth ipſa cū remanere nō potuiſſet. Noemi ſocr⁹ ſociā ſibi duxit in Iudeā. Cūq in bethleem ingreſſe fuiſſent Booz Elimelech cognat⁹ ſuſcepit eas in domū ſuā. Procedente deinde tpe Booz cū didiciſſet Ruth vxorē fuiſſe cognati ſui defuncti: ꝛ ipſe ſine vxore eſſet: ſcdm legē Moyſi duxit. Quo facto poſt annū peperit ei filium. Quē Neomi ſocr⁹ ſumēs ſuo cōſilio vocauit eū Obeth. eo q in eius ſenectute nutriretur. Inde et ipſe obeth genuit Ieſſe ex quo natus eſt dauid.

Linea pontificū

Iſti quattuor in linea pontificum: nō fuerūt ſummi ſacerdotes. ſed Sadoch de eis deſcendit: quē ſalomō conſtituit ſummū in pontificatum: reiecto pri⁹ abyathar de ſacerdotio qui fuit vltimus de linea ythamar.

Iepte illegittim⁹ princeps latrocinātiū. fact⁹ eſt dux exercit⁹ a galaaytidis vt pugnaret contra āmonitas. ꝛ miſſis pri⁹ nūcijs Jepte ad regē Amon: ratione oſtēdeus iniuſte eos vſurpare velle terras eis a dn̄o cōceſſas. cū nollet eū audire facto voto de offerendo qđ ei primo occurreret de domo reuertēti cū victoria acceſſit cōtra āmonitas et debellauit eos. Cui reuertenti occurrēs filia virgo cū tympano: vt votū ſeruaret ymolauit eā. ſtult⁹ in vouēdo. impi⁹ in implēdo. Judicauit aūt Jepte iſrael. vi. ānis iudex ſeptim⁹. poſt quē iudicauit. vij. Abeſſan de bethleem annis. vij. habēs. xxx. filios ꝛ totidē filias. Poſt quē iudicauit. ix. Abyalon zabulonites annis decē. Judicauit poſt illum Abdon. viij. annis hn̄s xl. filios Judex decimus.

Carthago vrbs fuit celeberrima ī affrica a Cartha oppido (teſte Seruio) nomen aſſumpſit. Et apud grecos. ΚΑΡΧΗΔΩΝ. ſcribit̄. Cōſtructa primū a didone beli regis tyriorū filia: annis ſeptuagīta trib⁹ anteq̄ roma ipſa cōſtrueret̄ vt dixit Juſtin⁹ libro. xviij. Que pri⁹ a bouis corio Byrſa dicta fuit. qꝛ ꝑ illa edificāda tantū loci dido emerat a rege hiarba. q̄ntum corio thauri tegi poſſet. dicēte virgilio libro Eneid. primo. Mercatiq; ſolū facti de noīe byrſam: Thaurino. q̄ntum poſſet circūdare tergo. Coriū enī illud in tenuiſſimos filos ſecari fecit. quo loco multū circūdedit vocātes illū locū lingua phenicia byrſam. i. coriū: que poſtea mutato vocabulo Carthago dicta eſt. Cicero quoq; de natura deorum libro ſecūdo. Poſtq̄ tres hercules declarauit. Quart⁹ inq̄t fili⁹ Jouis et Aſteries ſororis latone qui Carthaginē filiā genuit a qua Byrſa quā dido cōdidit Carthago vocata eſt. Hec eadē teſte Plinio libro. xv. naturalis hyſtorie centū viginti annis romanis emula fuit. Pluries enī deſtructa: Pluries inſtaurata. Fuit aūt hec inclita ciuitas vetuſtate originis magnitudine ꝛ claritate ante omnes affrice ꝛ hyſpanie ꝓuinciarum vrbes memorāda. Primo autē excidio Scipio iunior magni Scipionis nepos in tercio bello punico cōſul fact⁹ ſex cōtinuis dieb⁹ ac noctib⁹ illā oppugnauit et vltra deſperationē tandē ciues in deditionē traxit. petētes vt q̄s belli clades reliquos fecerat viuere ſaltē liceret. Eo ī bello mulierū viginti q̄nq; milia: viroꝝ vero trigīta trucidata fuiſſe referūt̄: Haſdrubal aūt eoꝝ rex vltro tranſfugiēs ei⁹ vxorē. ſe ſuoſq; filios in mediū iecit incēdium. quod ſexdecim cōtinuis dieb⁹ arſit. Et miſerū (vt Liui⁹ ait) etiā victorib⁹ ꝓbuit ſpectaculū. ꝛ tūc Carthago ſexcēteſimooctauo ab ei⁹ cōditiōe anno omni murali lapide deleta fuit. Verū poſtq̄ euerſa fuit vigeſimoſcđo anno lelio cecilio motello. ꝛ T. Q. flāmineo cōſulib⁹ reparari iuſſa eſt. qua repata Romani ciues eo milīti deducti ſunt. Sed vt idē liui⁹ inq̄t intra breue tp̄s Ethna vltra ſolitū flāmeos ignes euomēs calidis cinerib⁹ exuſta eſt. tecta deſtruxit. Cui⁹ ſubleuande calamitatꝭ cauſa Senat⁹ Ro. decē annis ei vectigalia remiſit. Multas etiā ꝑ tp̄a Gethorū calamitates ꝑtulit. Tandē in Mauroꝝ man⁹ deueniēs regū ſedes. ꝛ regia nūc vſq; habita eſt. Que et vernacła lingua Tuniciū appellata eſt.

Carthago

Sine iudice
Linea Judicum

Yepte

Abeſſan

Abyalon

Abdon

Saul primus iudeorū rex. Cis de tribu beniamī filiꝰ duodecimo ſacerdotij Samuelis anno a domino in regē electꝰ Regnauit cū ipſo Samuele annis. 26. Hic a principio vir bonꝰ. deinde mādata dei cōtemnēs ex rege tyrānꝰ et oppreſſor ſuoꝝ ſubditoꝝ euaſit. Tandē poſt multas dauid regi pſecutiōes illatas cū cōtra paleſtinos in mōte Gelboe Syrie pulcre pugnaret ab eiſdē fuſus ꝛ ſupatꝰ ſuis oībus pene pſtratis. poſtremo ꝛ ipſe grauiter vulneratꝰ in euaginatū gladiū irruens mortuꝰ eſt. Hoc vidēs eiꝰ armiger ſeipm̄ interfecit.

Primus rex iſrael Saul

David ſe preſentāte ſauli Jonathas filiꝰ ibi pſens maximā amiciciā cū dauid cōtraxit ita vt omnibus veſtimētis ſuis faceret eū indui. aſcēdentibꝰ autē Saule et dauid cū pplo in hirlm cū victoria ꝛ choris puellarū cū muſicis cantātibꝰ in obuiā eoꝝ. Saul pcuſſit mille. et dauid decē milia. contriſtatꝰ eſt ex inuidia: timens ne regnum deueniret ad eū. ꝛ quadā die pſallentē coram eo in cythara: Saul lancea qſiuit eū trāſfigere Poſtea aūt fecit eum tribunū ſup gentes armoꝝ. Promiſitqꝫ ſaul dauid dare ſibi vxorē filiā ſuā Michol: ſi ei afferret centū pp̄ucia philiſtinoꝝ: ſcꝫ eos occidēdo. intēdens ex hoc mortē dauid inferendā a philiſteis. q̄ aſſentiēs attulit ducēta p̄pucia: occidēs illos in bello iuſto: qꝛ inimici erāt populi iſrael. Jonathas aūt valde diligēs dauid vbis ſuis recōciliauit eū pri ſuo ſauli: quē q̄rebat occidere. Et cū ī bello habito ꝯ̄ philiſteos: Dauid feciſſet plagaꝫ magnaꝫ in philiſteos: Saul iteꝝ qſiuit haſta ſua cōfigere dauid cytharizantē corā eo: Sꝫ dd̄ declinauit ictū: Fugientēqꝫ ad domū cū ſaul miſiſſꝫ ſatellites ad capiēdū eūꝫ occidēdū Michol vxor ſua nūciauit ei: ꝛ emiſit eū p feneſtrā. Cūqꝫ nūciatū fuiſſꝫ ſauli q̄ eſſet ī naioth cū Samuele miſit apparitores vt caperēt Dauid plres ꝛ varios tribꝰ vicibꝰ. q̄ cū veniebāt inuenientes pphantes cū ſamuele ꝛ dauid. et ipſi cū eis pphabant laudātes deū. demū ipſe ſaul acceſſit: qui etiam ſimul cum illis prophetauit nudus ſe expolians.

In iudicatu illoꝝ triū ſcꝫ Abeſſon Abyalon: et abdon: tpa q̄eta fuerūt ꝛ ideo nil notabile actū eſt tūc in iſrael. Sꝫ nota q̄ iſtū Abyalō. lxx. nō hn̄t nec etiam tp̄s ſine iudice ſuprapoſitū. ſꝫ iſta tpa aſſignat Joſue q̄ nō hꝫ tp̄s ſpāliter diſtinctū. ſcḋm hebraicam veritatem. ꝛ ita concorda ſuppotationes annorum ſm quēlibet alioquin errabis.

Narrat Augꝰ. et Boeciꝰ in de philoſophico cōſolatu li. iiij. Metro. iij. Q Ulixes rediēs de bello troyano decenio errauit in mari. Nā cū in extremo Italie Sycilia vſus cū vnica naui fortūe gr̄a ad inſulā in q̄ magna Circes dn̄a pulcherrima q̄ filia Solis dicebaꝉ habitauit applicuit ꝛ itrauit. Iſta p icantatiōes ꝛ carmina miſcuit quedā pocula: p q̄ oēs bibētes trāſmutauit ſicut voluit a nā hūana ī beſtias. Vn̄ ſtati ſocijs vlixis porrexit de potatiōe ſua. vn̄ ꝛ aliū mutauit in aprū aliū in leonē. aliū in ceruū. Ulixi vo dederat mercuriꝰ (q̄ ſuꝰ ꝛ archadie deꝰ dicit) vnū florē cuꝰ virtꝰ fuit cōtra tales incātatiōes reſiſtere. Unde nihil paſſus. magam inſequiꝉ et eam ad reparatione ſocioꝝ euaginato gladio coegit. Hūc vlixbonam in hiſpania Solinus cōdidiſſe ſcribit. Et ab ipſo vlixe: vlixbonā nomen accepiſſe. De eius erroribus penolopeqꝫ vxoris caſibꝰ homerus. xxiiij. libros diuinos carmie ſcripſit. Quos odyſſee volumen appellauit.

Linea pōtificum

Heli

Phinees

Achitob

Achimilech

Abyathar

Iste heli ſacerdos ꝛ iudex. habuit hos duos filios ſcꝫ. Ophni et Phinees. et quia in arguendis filijs tepidus fuit. ideo reprobatus fuit a domino. Auditaqꝫ ſtrage filiorū et Archam captā a philiſteis de ſella cadens. fractis ceruicibꝰ expirauit pre dolore dum octo ꝛ nonaginta vixiſſet annos.

Samſon duodecimus et vltimus iudicū iſrael Iudicauit annis. 20. Hic hebreorū fortiſſimus fuit, patri ſuo Manne naſciturus ꝑ angelū fuit annūciatus Nazareꝰ. vxore ducta in thannata parabola de leone conuiuis ꝓpoſita. et per dolum mulieris ſoluta. cū ſegetes hoſtiū incendiſſet. ꝛ mille viros mandibula azini aquā dante trucidaſſet. Tandeꝫ dolo dalide raſis crinibus a philiſteis captus. Renatis crinibꝰ concuſſa domo plures ſtrauit mortuus qꝫ viuus. Cōcuſſis eīn columnis tota domus ſup principes vniuerſos cecidit et tria milia hominū extinxit. inter quos ꝛ ipſe vna cū eis defunctus eſt. Venīeteſqꝫ fratres eiꝰ ſuſtulerūt corpus ꝛ ſepelierunt in ſepulcro patris ſui.

Achitob filius Phinees filij heli fuit pater Achimelech quē ꝑeuſſit Saul cum omni domo ſua ꝓpter dauid vt patet ſup̄.

Poſt ſamſonem iudicauit Heli. qui et ſacerdos et a digniori ſacerdos eſt nominatꝰ nō iudex. Trāſlato ergo ſacerdotio a filijs Eleazar. hic primus de filijs ythamar arripuit. Forſitan ipſemet factus iudex ſacerdotiū ad ſe tranſtulit. Cepit aūt iudicare anno ab exitu de egipto. ccc lvi. etatis aūt tercie id eſt ab Abrahā. d ccc lxi. mundi vero bis milleſimo. d ccc ix. Et iudicauit annis. xl. huiꝰ tp̄e ꝯtigit hyſtoria ruth de q̄ ſup̄.

Samuel ſanctiſſimus propheta domīī hebreorum ſacerdos et iudex poſt hely ſacerdotem dei populum rexit annis. 40. Hic Helchane ꝛ Anne vxoris eiꝰ filius fuit. Cuꝫ helcana habuit duas vxores: ſcꝫ Annā et Phenennā. Anna aūt ſterilis erat. ſed tamē magis a viro diligebatur. Phenēna vero fecūda propter quod exprobrauit anne de ſua ſterilitate: ſup quo contriſtata valde acceſſit ad templum orans et votum faciens pro filio obtinendo. Et cum reprehenderet ab hely ſacerdote: q̄ vt ebria oraret: illa humiliter excuſauit ſe indicāſ ſuam afflictionem. Exaudiuit aūt dominus orationem anne et dedit ei filium maſculum ſcꝫ Samuelem ꝓphetam quē ablactatum obtulit eum domino ad tabernaculum dei. et ibi miſit eum ad ſeruiendum in eo. Qui a puericia vſqꝫ ad ſenium digne domino deo miniſtrauit. Qui tandem cum iudicaſſet iſrael annis quadraginta. Secūdo ante obitum Saulis anno diem ſuum obijt. quē ſinguli ex pplo iſrael tanq̄ ꝓpriū fleuere parentem. Eius aūt corpus in Ramatha ſepultū fuit.

Linea Iudicum

Samſon

Hely

Samuel

Neapolis

Neapolis vrbs vetuſta atq̃ p̄clara Campanie:olim parthenope dicta. Cui⁹ originē Tit⁹ liui⁹ ī octauo refert in cumaīs his verbis. Palepolis fuit haud ꝓcul. vbi nūc Neapolis ē duab⁹ vrbib⁹ itēm populus habitabat cumis erāt oriūdi. palepolimq̃ quā tenerēt greci dicit infra liui⁹ a publio plautio cōſule captā fuiſſe. ⁊ infra Iaʒ publi⁹ inter palepolim neapolimq̃ loco opportune capto diremerat hoſtibus ſocietatē aurelij inuicē. Quidā tñ ſcribūt eā regiā ciuitatē a dyomede rege in littorib⁹ maris cōditaʒ fuiſſe. Que poſtq̃ romanis ſe ſubiecit:eiſdē alijſq̃ principib⁹ ⁊ dñis fidē ſemꝑ ſeruauit. Liui⁹ q̄ʒ dicit Neapolim auxilio nolanoꝝ romanis deditā fuiſſe. Vſi vero ſūt ſemꝑ poſtea Neapolitani erga romanos ⁊ alios dños cōſtātiſſima fide. Primū romana republica canenſi clade cōſternata cū ad hieronē iam hyeme impendente cōſiſteret bellū neapolitani legati romā venerūt ab his q̄draginta pathere auree magni pōderis in curiam delate. q̄s quidē ſenat⁹ cōtra morē ſuū accepit. ⁊ neapolitanis grās egit. Cūq̃ hanibal Neapoli ſummope potiri q̄ſiuit: Neapolitani in romanoꝝ ptib⁹ p̄ſtiterūt. floruit aūt ſemꝑ poſtmodū neapolitana vrbs romana re ſub cōſulib⁹. ⁊ pariter ſub p̄ncipib⁹ integra adeo vt apud eā graues viri animoꝝ a curis laxamētum quererēt. Et diſcoli laſciuie diuerſoriū. Suetoni⁹ de nerone reuerſus e grecia neapolim. q2 in ea primū artē muſicā ꝓtulerat. albis equis introijt diſiecta pte muri. Sed ⁊ viros videm⁹ l̄rīs celebratos. Virgiliū diu. Titū liuiū aliq̄n. ⁊ horaciū Neapoli moratos fuiſſe. Et Serui⁹ aſſerit virgiliū ſcripſiſſe Georgica neapoli quā parthenopē appellauit: Franciſc⁹ q̄ʒ petrarcha preſtanti vir ingenio. a Roberto rege neapolitano gallicana oriūdo ꝓgenie rogat⁹ Neapolim bis ſe cōtulit. Sed a trecētis annis citra regia dignitate inſignita. Habet nūc neapolitana baſilicas. menia ⁊ arces ⁊ publicas ⁊ priuatas edes ſupbas. ⁊ ceteris italie maiorib⁹ cōparādas. In q̄s preclarūq̃ virginis clare mōſteriū. qḋ a ſancta Arragonie regina Roberti regis incliti vxore edificatū. facile oīa italie mōſteria antecellit. Ei q̃ ꝓximū eſſe videt ſancti Martini extra vrbis menia Cartuſiēſe cenobiū edificij magnificētia pulcherrimū. Cōſtat tñ arcē vnā. Caſtellū nouū appellatuʒ mari imminēteʒ Alphōſi regis laude ⁊ memoria dignū op⁹. Ceteris q̄ ī italia nūc extāt veterib⁹ ſiue nouis opib⁹ monumētis ⁊ ſtructuris p̄ferendū eē. Si turriū ei⁹ muroꝝūq̃ altitudinē ⁊ craſſitudinē ⁊ pulchritudinem. ſiue aularū cubiliūq̃ ⁊ ſingularū ei⁹ parciū amplitudinē ⁊ ornamēta perit⁹ euiſmodi reruʒ exiſtimer. Veſuui⁹ q̄ʒ mons cāpanie. ab oīni alio mōte ſolut⁹: Neapoli ad q̄ttuor milia paſſuū ꝓxim⁹: Vinetis oliuetis ⁊ quibuſdā fructiferis arborib⁹ refert⁹. Sʒ p̄ceteris vini vbertate admirabil. qḋ iam grecū vocāt. Eructauit q̄n q̃ cineres ⁊ incēdia in formā pumicearū arenarū. Ita vt ex illis campi vſq̃ ad arboꝝ cacumīa intumuerint. Et tpibus Traiani impatoris plinius ſcḋus ex Meſſanenſi claſſe cui p̄erat ad viſendū hoc ſpectaculum propius accederet ab incendio abſorptus eſt.

Linea regũ aſſirior. Thatanes

Sub iſto factũ ẽ excidiũ troye forte prime ⁊ nõ ſcḋe.

Erat principalis grecoꝝ ꝑpt hãc victoriã troye greci hyſtorias. ⁊ alia facta ſcripſerũt ãno p̄io vel ſcḋo ⁊c̄ Poſt captã troyã tp̄e eſt terci⁹ ann⁹ Abdon iudic̄ iſrael.

Anno mundi. 4025.

Sub iſto bella troyana facta deſcribunt̄ regnãte apḋ athenienſes Mneſteo apud ſycbomos poliſide.

Iſte Thineus. 28. Rex aſſyrioꝝ ſub quo etiam ceſſauit regnũ ſycbomoꝝ tp̄e heli ſacerdotis cũ nongẽtis trigintanouem annis regnaſſent. poſt quos ſacerdotes carni conſtituti ſunt.

Anno mũdi. 4075.

Ieſſe vel yſay habuit ſeptem filios et duas filias quorum nomina patent hic.

Linea Chriſti

Homerus

Homerus poeta aſianus omniũ grecorũ clariſſimus de cuius tpe ac vita incerte ſunt ſententie. in grecia claruit tpe Saul reg[is] iſrael. hic vt ait belynandus li. iiij. ab Atheniẽſib⁹ pro inſano habit⁹ eſt. eo ꝙ deos inter ſe belligeraſſe diceret. Hic etiã vt dicit in policrato li. i. leuẽ queſtionẽ a nautis ſibi ꝓpoſitã nõ potuit explicare. a quib⁹ dum irriderent⁹ ⁊ procaci⁹ derideret: vir verecũdi ingenij quaſi toxicato cõfuſionis iaculo pfoſſus ad mortẽ ſpiritũ exaluit. Queſtio aũt nautarum hec fuit. Ibat em̃ homer⁹ ſpaciatũ in littore mar[is] aſpiciẽs celũ vtpote cõſideratiõe eleuat⁹: quẽ videntes piſcatores ſedẽtes in littore adinuicẽ colloquẽtes deriſerunt. qui cũ eos ridẽtes aſpiceret interrogauit q̃d haberent. q̃ dixerũt. quotq̃t cepim⁹ nõ habem⁹. ⁊ q̃o nõ cepimus retinem⁹. Vermes em̃ in veſtib⁹ ſcrutabant. Homerus vero dirigẽs cogitatum ad piſces cogitabat qualiter hoc eſſe potuiſſet vt videlicet nõ dum captos haberẽt piſces: et captos piſces nõ haberẽt. Ayũt vero quidã eũ ex hoc amaricatum adeo vt in inſaniã verſus ſeipm̃ ſuſpẽderit. Vixit aũt annis. c viij. De homero hyſtoriographi referũt ꝙ ipe virtute pariter ⁊ etate nõ ſolũ poetaꝝ ſed ⁊ philoſophoꝝ princeps vocari pariter ⁊ haberi apd̃ grecos iure meruit. Naz ⁊ ante omnes fuit quoꝝ memoria nota eſt. ⁊ oĩbus veri⁹ ⁊ lucidi⁹ quicq̃d dicere voluit explicauit. Hic de troye captiuitate iuxta numeꝝ grecoꝝ litterarũ. xxiiij. libros heroicis verſib⁹ edidit. q̃o opus Iliades nomĩauit. Alterũ quoq[ue] hiſdẽ verſib⁹ cõdidit ad earundẽ numerũ litterarũ quod vocauit Odyſſeam in qua vlixis errorẽ ſcripſit. Vixit aũt annos centum et octo ſemper vt plurimum cecus.

Codrus

Anchiſes Ven⁹ dea

Anchiſes Capis troiani fili⁹ a Sibilla phrigia p̃monit⁹ ciuitatẽ troyanam fore perituram. in nemora ſeceſſit et ſolitudines coluit. ⁊ armẽtoꝝ atq[ue] gregum curã ſuſcepit. Circa q̃t plurimuz diuitie antiquoꝝ fuere. Quib⁹ cũ apud Symeantẽ vacaret flumẽ a venere dilect⁹ eſt. Et ei⁹ amicicia atq[ue] cõcubitu vſus ex dea venere generauit Eneam q̃ regnauit in ytalia. Hec ficticia deceptores rudiũ ppl̃oꝝ confinxerũt quib⁹ ſua ſtupra et adulteria palliarunt.

Eneas anchiſe fili⁹ Anno ſexto principatus Labdon in latiũ venit hic certe omni forma ⁊ elegantia inclit⁹ fuit. q̃ cũ patre ⁊ Aſcanio filio ac Cayeta nutrice mil̃tis troyanis cõſociat⁹ poſt delerã troyã a grecis relegatis venit in ytaliã cũ viginti nauib⁹. ⁊ plurima bella cõſtituit. Hic fertur in cõiugẽ habuiſſe filiã priami. ⁊ de⁹ habit⁹ fuit errore vulgi.

Codr⁹ ille Melanti regis fili⁹ vltim⁹ rex Atheniẽſiũ fuit. ſeptimo ⁊ vigeſimo principat⁹ Samuelis ſacerdotis anno p⁹ patrẽ atheniẽſib⁹ regnare cepit. ⁊ regnauit annis. 21. Poſt cui⁹ mortẽ atheniẽſiũ reges defecere. hic nõ regali ſed deſpecto habitu quo ignot⁹ eſſet ſeipm̃ volũtarie morti tradẽs. vt morte ſua ppl̃m ſuũ ab hoſtib⁹ liberaret. dignũ exemplũ paucis aut nullis imitãdum principib⁹ reliq̃t. Vñ ob hãc mirã fidelitatẽ a ſcis doctorib⁹ allegari ſolet quaſi quedã figura xp̃i in eo ꝓceſſiſſet. Naz cũ ſciebat ꝙ peloponẽſes reſpõſuz habuiſſent a dijs ꝙ ille exercit⁹ haberet victoriaz. cui⁹ rex occideret in bello. vt victoriã haberet exercit⁹ ſu⁹ accedẽs ad extremũ hoſtiũ cõtendens cũ vno occiſus eſt. Quo agnito peloponẽſes bellũ e veſtigio ſoluũt ⁊ atheniẽſes liberãtur. Maluit hic certe ſic mori vt ſui vincerẽt q̃z ſuis fugatis glorioſus viuere. Codro itaq[ue] defuncto atheniẽſiũ reſpublica tamdiu p magiſtrat⁹ poſtea eſt adminiſtrata quouſq[ue] ſolon inſignis legũlator in ducẽ fuit elect⁹. Reges aũt atheniẽſiũ a centeſimo hebreoꝝ ſeruitutis Anno vſq[ue] ad iſtũ. 4 87. annis regnauere.

Iſte Aſcani⁹ fili⁹ Enee ex Creuſa priami regis filia ſc̃ds rex latinoꝝ regnare cepit. Albam ciuitatẽ cõdidit: ibiq[ue] regnauit. Vnde dict⁹ eſt rex albanoꝝ. Poſteriq[ue] ſui dicti ſunt Albani: ⁊ fuit prim⁹ rex albanorum. Illam autem ex oraculo ſuis albe quã in albano monte cum triginta pullis inuenerat. Et ab ſitu porrecte in dorſo vrbis longam albam appellauit.

Linea Regum ytalie

Latinus

Eneas

Aſcani⁹

Venecia ciuitas noſtro euo cantatiſſima: temporũ nobile ytalie. terra mariq; potentiſſima. Quã quidam ab Eneto ſeu veneto Troyano iniciũ habuiſſe dicũt. Troya eñ euerſa anthenor cũ in intimum ſinum adriatici maris claſſe vect⁹ aduenit. Erat cũ eo multitudo Enetũ: qui ſeditiõe (vt Titus liuius memorat) ex paflagonia pulſi. in quã habitarẽt querebãt ſedem qui veneti appellati. Prouĩcia hinc venetia appellata. Longitudo hui⁹ hyſtriam. Ac deinde quicquid eſt agri in padum flumẽ. Latitudo vero hic padum flumẽ. inde alpes (qui ytaliã a germania dirimũt) amplexa eſt. Regioni nomẽ diu vt venecia appellaretur annos ſupra mille quĩgentos mãſit. Bello ipſam ⁊ qui erãt vicini Ciſalpini galli. ⁊ qui venerunt in ytaliã germani ſepenumero infeſtarũt ac populati ſunt. Oĩm vero ſeuiſſim⁹ Athila rex hunoꝝ fuit. Is cum magno exercitu veniẽs oppida expugnauit multa vi capta ſuccendit. quedã funditus diruit. Tum iſto rege Padua capta ⁊ ſuccenſa. Aquilegia ⁊ alijnũ euerſe. Primates nomĩs veneti vt peſtem hanc fugerẽt ſeſe ac quos haberẽt liberos. cõiuges. fortunas in proximas inſulas contulerũt. Et veneciarũ ciuitatẽ ꝓ regione appellarũt. Aquilegienſes igit̃ gradũ Cõcordienſes cõdidere crapulas. Altinates ſicut vrbẽ ſuã in ſex portas diuiſam habebãt. Sex q; in ſtagnoꝝ inſulas opida cõdiderũt. Torcellũ. maiorbum burianũ. amoriacũ Conſtãciacũ et aimanũ pataminorũ pars Riuũ alti. et poſtea dorſuz durũ. Monte ſilicenſes adeuſtã methamaucũ. Albiolam paleſtriolã. Et foſſaz Clodiam. Venetos quoq; troyana ſtirpe ortos eſſe auctor eſt Cato. Primi ei⁹ vrbis magiſtrat⁹ tribuni fuerũt. verũ ciuitas libero iure et ad imperandũ nata. cõtinuo rei maritime ſtudio pollere cepit. breuiq; ei⁹ opes intantũ vt mari terraq; finitimis terrori eſſent. Procedente tpe eoꝝ imperium ad ortũ ꝓpagari ceptũ. multaq; in dalmatico ſinu. Epiro et vniuerſa grecia quas prouĩcias pene omnes breui tempore ſue dicionis fecere. Et in ora pontici maris non pauca geſſere. moxq; ad Tanaym vſq; veneta arma promota ſunt. rurſus et in Syria per ſe nõ pauca. multa quoq; ſociali bello ab his geſta referuntur. Nota ſunt Friderici imperatoris tempora que nauali prelio ad apoſtolice ſedis obſequiũ retraxere. Creuit autem ab ipſo conditiõis inicio veneta ciuitas cum a potentioribus ditioribusq; olim regionis venete. fuit a pricipio habitata. Porro ducalis ſedes primũ ĩ Eraclea. deinde in methamauco. Poſtremo in riuoaltum conſenſu omnium tranſlata eſt. q; tutus eſſe locus hoſtili a manu. ⁊ condendam ad ciuitatem maritimam omnium cõmodiſſimus videretur. Que autem mediterranea prouincia fuerat. Ea ciuitatibus euerſis

mutauit nomen. Nec deinde venecia: Sed pars nomen lombardie accepit. Pars marchia taruiſana. Pars
fori iulij patria. pars hyſtria appellata eſt. Inſulis vero quod regionis fuerat antiquū nomen manſit. et cuꝫ
plures eſſent Venecie appellate ſunt. Et nūc ciuitatis vnius nomen ſortite ſunt. Ea igitur in intimo adriati
ci maris ſinu ſita. Ad annum ſalutis quīquageſimūſextum ſupra quādringentenum condita fuit. quo anno
Attila rex hunorum aquilegiam diruit Narſes iuſtiniani imperatoris dux aduerſus Gothos eccleſias ſan-
cti Theodori et Geminiani in venecijs edificauit. deinde pataui ſcd̄a tranſmigratione in ſtagnum venecia-
rum confugientes. Riuum altum impleruit. Et oliuolenſe caſtrum vbi nunc caſtellanum eſt epiſcopiuꝫ con
didere. et ſancti martini et ſancti Johānis in bragula eccleſias conſtruxerunt. Variaſqꝫ baſilicas celeberri-
mas. Ciues poſtea edificarunt ad octingenteſimum et vigeſimumſeptimum ſalutis annum Juſtiniani du-
cis venetorum anno ſcd̄o beati Marci corpus ex aſia eſt delatum. Anno ſequenti cum frater eius Johānes
in ducatu ſuffectus eſſet. Eccleſia ſancti Marci edificata in celebriori vrbis loco. vbi precioſiſſima et pene in
extimabilia recondita ſunt dona. Augebantur enim indies venetorum opes mirabili incremento. Nam ad
annum quartum de duodecies centeno veneti francis bello ſociati vrbis Conſtantinopolitane dominio ſūt
potiti. Poſtea pons riuoalti ſubliceus eſt conſtructus. Ut autem pauca e multis narremus. Situꝫ vrbis po
tius mirari q̄ꝫ digne laudare poſſumus. Urbem e medijs vndis ſurgentem adeo humanarum rerum exun-
dantem mari contiguam vt omnes omniū generum merces excipit. Cum interea illuc oportuna flumia acce
dant. quibus fruges et alia vite neceſſaria e mediterraneis locis aſportant. Hinc illud fieri dictu mirabile
vt in qua vrbe ferme nihil gignitur in ea omniū copia exuberet. Taceo domorum amplitudinem Turres p̄
celſas. ſacratiſſimarum edium ornamenta. Et e medijs vndis tecta ſurgentia vix ipſis qui non viderūt cre-
denda. Que poetarum quiſpiam non abſurde dixerit. manibus fabricata ciclopum. Quid naualia adducaꝫ
et in naualibus immenſam innumeroſamqꝫ claſſem: quid conſcriptorum patrum numerum ordinem moruꝫ
ſanctimoniam: cum eorum optimates iam ferme anno milleſimo imperent. ac benignos omnibus et libe-
ros ſinus aperiant. Ideo cōcludere libet de tali felici ciuitate optimis auſpicijs nata. Ante igitur ſalſos flu-
ctus formica marinos Ebibet: et totū teſtudo circuet orbem: Q̄ venetum ruet imperiū ſanctuſqꝫ ſenatꝰ.

Padua

Patauina vrbs ytalie vetuſtiſſima celeb
rrimaq;. quã anthenore Troya pfugũ
cõdidiſſe virgili⁹ teſtat: hic tamē ille vr
bem pataui ſedeſq; locauit. Et tit⁹ liuius decus
patauinoꝝ idem ſerioſe narrat. Anthenor eñ
p medios achiuos illiricos penetrauit ſin⁹. ⁊ re
gna liburnoꝝ ad intimũ adriatici pelag⁹ acceſ
ſit. Expulſis euganeis q̃ ea loca tenuerãt vrbē cõ
didit Patauiũ. Cicero aũt in philippicis patauj
nos romanis fuiſſe amiciſſimos dicit. qui rem
publicã difficilimis tpibus armis ⁊ pecunia iu
uerũt. Fuit aũt poſtea Padua pfeliciſſima ſtãte
R.p. tpa romanoꝝ colonia nõ eo modo deducta
quo cetere deducebãt deductis nouis pplis in co
loniã: ſed datũ eſt paduanis ius lacij in deſignã
dis rome magiſtratib⁹ ferēdi ſuffragij ius habe
rent. Nullã aũt edificioꝝ pulchritudine pſertim
publicoꝝ in ytalia ſibi ſilem eē tenem⁹. Sũt eñ
nõa q̃cũq; in ea nũc extãt vel publica vl' puata
qm Attila rex hunoꝝ ferro igniq; immunitaȝ reli
qt: Inſtaurata a Narſete eunucho ⁊ rauenatib⁹
lõgobardi deiñ inceſaȝ deuaſtarũt. Auctavo eſt
mirabili incremēto p karoli magni ⁊ filioꝝ nepo
tumq; imperij tpa. quouſq; friderici primi tpibus
Ecelinus tirãnoꝝ oim crudeliſſim⁹ eã ſibi ſube
git: ⁊ innumeras cedes ac pſcriptiões ciuiũ pe
git. Charraneſes deiñ ſub capitaneat⁹ titulo re
rum in patauio potiti ſunt qui eã vrbē paulopl⁹
min⁹ centũ p varias ſucceſſiones poſſeſſaȝ opu
lentiorē ornatioreq; reddiderũt. Nã genus no
bilis Charrarie opa maioꝝ ex pte excitata orna
taq; fuerũt menia. qbus triplici circuitu ⁊ muro
patauiũ cõmunit. Et licet p cam Tunau⁹ fuerit
delapſus. niſ'is tamē varijſq; foſſis magnoꝝ in
genti ope manufactis aque circũ vrbē ⁊ p diuer
ſa agri loca ornamēto vrbi cõmodoq; ab eiſdeȝ
Charraneſib⁹ ſũt pducte. et arx in vrbe munitiſ
ſima ⁊ pallaciũ facile i ytalia pmariũ. Et varia
coꝝ opa. Heinric⁹ qrt⁹ imperator germanic⁹ Ca
thedralē patauij eccłiam q̃ extat edificauit. Pre
toriũq; q̃ nullũ in orbe pulchri⁹. qd poſtea caſu
crematũ: ſpecioſi⁹ veneti cõſtruxerũt. Et oſſa Ti
ti liuij in cõſpicuo loco collocarũt. Eſt in ea inſi
gnis cui in ytalia rariſſime ſũt ſiles btĩ Antonij
baſilica. Eſt ⁊ in ea Juſtine v̇ginis templuȝ qd
huat. S. luce euãgeliſte ⁊ pſdocimi ⁊c. corpa cũ
diue Juſtine reliquijs qd iouis tẽpluȝ fuiſſe aſ
ſerit. nũc mõſteriũ ãpliſſimũ ordinis diui benedi
cti dicatũ. In ipa q̃ȝ gymnaſiũ hr oim italie cele
berrimũ. vbi ſũt edes ãpliſſime ſtudētiũ qb⁹ ſũt
opes tenuiores deputate. Viros q̃ȝ pter Titũ li
uiũ genuit hec vrbs doctrina clariſſimos. Pau
luȝ iuris cõſultũ. Petrũ d Apono cõciliatorē ſũ
mũ ⁊ mathematicũ ⁊ phiſicũ. Cui⁹ pclariſſima
ſcripta ad cõmunē hoim vtilitatē maxīo i hono
re ſũt hita. Albertũ ordĩs heremitaꝝ theologuȝ
et declamatorē celeberrimũ. Stellã. flactũ ⁊ volu
ſiũ ⁊ cõplurimos i oi arte excellētes. A mari ſur
ſuȝ hȝ nauigatiõeȝ fluuio brinta q̃ ſec⁹ eã fluit. A
lucia fuſina ſexto miliario foſſa manu facta pa
duam compendio nauigatur.

De regno latinorum et ytalie

Latinorū regum prouinciā illam fuiſſe dicimꝰ quā nūc Campaniā appellamus. Et hec vna ex decez et octo regionibꝰ habita eſt. que certe plura habebat loca a ceteris regionibꝰ frequētata. vt liuiꝰ et Virgilius cōteſtati ſunt. ſed cum plus iacture in ea q̄ȝ ceterarū ſit factū. euenit vt nūc aliqua regionū ea ſit incultior. aut infrequētior habeat. Hec ideo latina appellata eſt. quia Saturnꝰ cretenſium rex Iouis filij arma fugiens in eiſdē locis latuit. quod virgiliꝰ in. 8. his verſibus poſuit dicēs. Primꝰ ab Ethereo venit Saturnꝰ olympo. Arma iouis fugiēs et regnis exul ademptꝰ. Is genꝰ indocile ac diſperſum mōtibus altis. Compoſuit legeſq; dedit latiūq; vocari Maluit. his q̄m latuiſſet tutus in oris. Eius tamē magnitudo a principio anguſtiſſima fuit. Seruiꝰ aūt dicit Latinos ꝓprie appellatos ſuiſſe eos q̄ intererāt viſceribꝰ Albani montis. Fines vero huiꝰ regionis latine nūc campanie nūcupate a maritana parte ab hoſtijs Tiberinis incipiūt. et in Cayeta vrbe terminant. vbi ſunt ciuitates extantes ⁊ dirute vicȝ. Oſtia Sinueſſa. Ardea Terracina ⁊ Careta. Et inſule poncia ⁊ pādana atq; mōs Circeꝰ. In mediterraneis aūt velitre Aritia olim ciuitas anagnia. preneſtina. tyburtina. Thuſculū et alba olim ciuitas A qua albani reges. In hac igit regione ſuere ppl'i qui aborigines rutuli. Volſci. Hernici. Eqcoli et Marſi dicebant. Magnus ēm̄ hec regio habet circuitū. Ianus aūt pater ⁊ deorū deꝰ cognomīatꝰ vir vtiq; ꝑhumanꝰ bonuſq; atq; ſummꝰ hoſpitalitatis cultor ex orientalibꝰ veniēs regionibus primus oīm in ytalia regnare cepit. Is inter cetera virtutis ſue opera Saturnū nō modo benigne ſuſcepit verū etiā cum eo regnum partitꝰ eſt.

Italia quippe Europe regio eſt oīm totius orbis celeberrima. que a bobus nomen habuiſſe exiſtimatur: vnde etiā Plato in thimeo Tauros vocauit italos. A quorū multitudine pulchritudineq; ac fetu italiam dixit. Eſt aūt hec regio in forma cruris inter adriaticū et thuſcū mare. ſiue ſuperū et inferum: et a iugis alpiū: dorſoq; apenini mōtis porrecta: ſe paulatim attollēs vſq; ad reginū verticē ⁊ littora brutiorū extendit. in vltimo ſui in duo ſcindit cornua. Quorū alterū Ionū ſpectat mare. Alterū ſiculū. in extremitate Rhegium opidū habēs. Eiꝰ longitudo ab auguſta pretoria que in alpineo fine ſita eſt. ⁊ ꝑ romam capuāq; porrigit vſq; ad oppidū rhegiū (Solino teſte) decies centena ⁊ viginti milia paſſuū colligit. Latitudo vero quadragintadecem. Ubi maior latitudo. Ubi vero minor centū trigintaſex. Habetq; vmbilicum in agro Rheatino que dudum ex latere maris ſuperi Rubiconem fluuium pro finibus habuit. Dicta eſt autem prius heſperia ab heſpete atlantis fratre. Deinde Oenotria ab optimo vino quod ibi naſcitur. Poſtremo italia ab italo Siculorum rege dicta eſt: qui venit ad hec loca. In quibus et habitauit ⁊ regnauit. Hec regio nullis terris cedit ſiue agrorū vbertate ſiue armorū gloria. habens vrbes celeberrimas.

Nomina et ordo regum latinorum et ytalie.

Ianus	1		Siluius	8	An̄.29	Liberinus	15	an̄.8.
Saturnus	2	Iſti quiq;	Eneas ſiluius	9	an̄.31.	Agrippa	16.	an̄.40.
Picus	3	regnaue-	Latinus	10	an̄.50.	Aremulus	17.	an̄.19.
Faunus	4	rūt an̄.200.	Alba ſiluius	11	an̄.39.	Auētinus	18.	an̄.38
Latinus	5		Egiptꝰ ſiluiꝰ	12	an̄.24.	Procas	19.	an̄.23.
Eneas	6	an̄.3.	Capis	13.	an̄.28.	Amulius	20.	an̄.44.
Aſcanius	7	an̄.38.	Carpentus	14	an̄.13.	Numitor	21.	an̄.1.

PIſarum Ethrurie inſignis ciuitas his temporibus (ut Strabo refert) a grecis ex piſa Archadie ciuitate venientibꝰ initium ſumpſit. Nam ſeruius ſic inquit. Quidaꝫ ex ea et Elide ciuitatibus venerunt. et piſas in ytalia condiderunt. quas ſic ex priſtina ciuitate vocauere. Eam enim vrbem vetuſtam et geſtaꝝ rerum gloria claram ab Alpheis originem habuiſſe Virgiliꝰ dicit quom ait. Hos parere iubent Alphee ab origine piſe. vrbs ethruſca ſolo. Et plinius. piſas inter auxerim et arnum amnes a pelope et tenitanis greca gente ortas aſſerit. Juſtinus vero dicit. piſas in ligurībus grecos auctores habere. Et lucanus in primo. hic tyrrhena vado frangentes equora piſe. Hec igitur ciuitas q̃uis infelix nunc ſit habita vtpote que florentino populo grauiſſimis ſubiaceat preſſuris. olim tamen potentiſſima fuit. florentibus autem romanorum rebus nullum habuiſſe potentatum inuenimus. Poſtq̃ vero maritime vrbes ethruſce. hinc luna inde populania delete fuerunt. quieſcentibus per Karoli magni et filiorum tempora ytalie rebus eam quã poſtea habuit potentiam aſſumere cepit. Quibus temporibus et deinceps multos preſtãtiſſimos habuit maritimo bello viros: quorum virtute et preſtantia mirũimmodũ aucta fuit. Quo factũ eſt vt inter ethruſcas vrbes. et belli gloria diuitijs atqꝫ potentia principatum obtinere promeruerit. Et multas inſulas atqꝫ ipſam quaſi hieruſalem ſuo dominio ſubegerit. Sed ab annis ſeptuaginta poſtq̃ ea ciuitas florentinis ſubiecta fuit infrequens populo opibuſqꝫ exinanita penitus eſt reddita. Piſe tercio eugenio pontifice romano ornate fuerunt. Ea enim nunc ſuperbiſſimis edificijs et pontibus ſuper Arnum fluuium poſitis exornata plurimum eſt. Habet inter cetera hec ciuitas Templum diue virgini dicatum. et clauſtrum toto orbe celeberrimũ qđ campus ſanctus nuncupatur. Atqꝫ Turrim campanariam miro ordine confectam. Que omnia videri et mirari incredibile videtur. Genuit hec ciuitas inter ceteros Raynerium et Bartholomeum Theologos et Juriſpontificij doctiſſimos ordinis predicatorum. Atqꝫ Huguitionem grãmaticum. et alios multos.

Piſa

Anglia inſula quā veteres Albion a q̄buſdā albis mōtib⁹ q̄ ad eā nauigātib⁹ pri⁹ apparēt vocauere. Tum Brittāniā a bruto Siluij poſtumi latinoꝝ regꝭ filio albionā inſulā quā gigātes incolebāt ſupatā ab ipō brittāniā appellauit. Et h̄ brittānia maior ad mīoris brittānie differētias gallias ↄtingētis dicebat̄. Nūc a q̄dā anglo potētiſſimo rege anglia in hodiernū diē appellata eſt. Hec ei triangl'aris ē inter ſeptētrionē ⁊ occidētē ſita. q̄ ab oī ↄtinēte habet̄ diuiſa. Naȝ a germania q̄ ſb̄ ſeptētriōe eſt incipit. Et iuxta galliā ⁊ hyſpaniā verſus occidētē ꝑtendit̄. Et iō ſolin⁹ dixit. Finis erat orbis ora gallici littoris. niſi brittā nia inſula nomē pene orbis alteri⁹ mereret̄. Vñ virgili⁹. Et penit⁹ toto diuiſos orbe brittānos. Brut⁹ aūt cū in brittāniā ſeu angliā māſionē ſibi delegiſſet e veſtigio ſec⁹ Rameſſis fluuij ripas Trinōatem ↄdidit vrbem munitiſſimā. Et q̄tez oībus copijs feraciſſimā ad veterꝭ Troye memoriā recēſendā. Brutū hūc tres genuiſſe filios ferūt. ſ. Locrinū Albanctū ⁊ Cambrē. Qui p̄ſo inſulā inter ſe diuidētes. Locrino natu maiori media inſula ps obuenit. Que ab ipō lochria poſtea fuit cognoīata. Et i ea adhuc lundinū ciuitas extare dr̄ Vrbs mercatorib⁹ ⁊ negociatorib⁹ maxie celebrata. In q̄ adhuc anglie reges p̄ricipeſq̨ ac ſenat⁹ ppli cum mercatorib⁹ cōuenire vt plrimū tradūt. Albancto v̄o ei⁹ filio q̄rta inſula ps obuenit. q̄ ab eo albania fuit dicta. Et h̄ ſcocia nūc nūcupat̄. Eſt ei ci⁹ inſula in q̄ eſt anglia ſcocia ſupina ps in aq̄lonez verſa flumib⁹ haud magnis ⁊ mōte q̄dā ab anglia diſcreta. Cambri vero tercio filio cambria q̄ nūc Thyle d̄r inſula inter ſeptētrionalē plagā ⁊ occidētalē. q̄ vltima fuerat ex cognitꝭ a romanis. in q̄ eſtiuo ſolſticio ſole de cancri ſidere faciente trāſitū nox nulla. brumali ſolſticioꝭ pinde dies null⁹. Mui⁹ inſule maxia ps fructifera ē. Abūdat pecore Auro ⁊ argēto ferroq̨. Efferūturq̨ ex ea pelles ⁊ mācipia. Et canes ad venādū aptiſſimi. Multꝭ inſulis nec ignobilib⁹ circūdat̄. q̄ꝝ hibernia ci ꝑximat magnitudie: paruo a brittānis diſiūcta freto. Et iſule pue Orchades appellate. Gregori⁹ btiſſim⁹ pōtifex h⁹ noīs ſcōs eo miſſis Auguſtino mileto ⁊ iohāne mōchis cū alijs ꝓbatiſſime vite viris. Primū angliā ad fidē ↄuertit. Et in ea deīn mlti reges claruere miraclis. Circuitu brittāniā patere triginta octo milia paſſus ſeptuagita quiq̨ milias pythias ⁊ yſidorus tradūt. in q̄ ſpacō magna ⁊ multa flumina. preterea metalloꝝ larga variaq̨ copia. Eorum hyſtorias Beda optime deſcribit.

Linea Chriſti
Dauid ſecūdus rex Iſrł
Anno mūdi. 4085.

Quarta etas mundi incipit a principio dauid: et durat vſqꝫ ad traſmigrationem babilonis. Et habet ſcḋm hebreos annos. 484. Sed ſcḋm ſeptuaginta interpretes habꝫ. 485. annos. Qui dauid primus regnauit de tribu Juda apud hebreos annis. xvij. in Ebron ſuper tribum iuda: et xxxiij. ſuper totum iſrael. Incboatur autem quarta Etas in dauid. non q: primus regum: ſed q: primus regum de tribu iuda. qm̄ ei fuit facta expreſſa ꝓmiſſio de xp̄o naſcituro de tribu iuda. Geſta aūt eius patent per totum ſcḋm librū regum ⁊c̄. Vn̄ dauid audita morte ſaulis luxit cū ſuis et ieiunauit. inſtituitqꝫ carmē lugubre. q: rex iſrael primus ante eum et dominus eius.

Dauid prophetarum omnium princeps Jſai de tribu iuda filius. primus hebreorum rex anno a natiuitate abrahe nongēteſimo quadrageſimoprimo hebreis regnare cepit. Et regnauit (omnibus cōputatis in hieruſalē ⁊ in Ebron) annis. 40. Vir quidez ab infancia pulcherrimis ruffuſqꝫ ac decora facie. ingenti fortitudine ſed animo maiori. Qui preter philiſteū gigantem virū fortiſſimum quem ante regni ſuſceptionē funda interemerat: etiam in certaminibus (ſuſcepto imperio) que ꝑ ſubiectis regni ſuſcipiebat. primus ad pericula ſemper properabat. Ipſe regno adepto primū hieroſolimā obſidens tandez cepit: expulſis inde chananeis et iebuſeis Inde omnes paleſtinos et hoſtes omni ex parte cōtriuit. Tandem cum predictum tempus regnaſſet plenus dierum bonorumqꝫ operum obdormiuit in domino cum vixiſſet. 70. annis. Sepeliuitqꝫ eum Salomon filius eius in hieruſalem decenter.

Filij dauid in Ebron quattuor

6us Jthiua 5us Saphacias 4us Adonias 3us Abſolon 2us chelab Primus amon

Salomō (anno mūdi. 4165) Dauid regis ex Berſabea filꝰ. ſcḋs hebreorū rex. adhuc viuēte patre hebreis regnare cepit. et regnauit annis. 40. hūc natum pater confeſtim Nathan ꝓphete viro doctiſſimo atqꝫ ſanctiſſimo educandum nutriendumqꝫ dedit. factus adoleſcens ſuas ob virtutes domino iubente reliquis ſuis fratribꝰ abiectis dauid in regnū ꝓfecit. Js hoſtes debellans pacem vndiqꝫ obtinuit. deinde templum illud toto orbe celeberrimū extruxit. Tādem cum quattuor et nonaginta annis vixiſſet valde longeuus mortuus eſt. Cunctis regibus felicitate excedens. Et ſepultus eſt in hieruſalem.

Regina Saba audita fama ſalomonis: venit a finibus terre audire ſapientiam eius. et de omnibus que interrogauit ei ſatiſfecit: Videns ordinem domus et familie: et audiens ſapientiaz eius multū laudauit eum. Dederuntqꝫ alter alteri magna munera. Feceitqꝫ Salomon thronum eburneum ad quem ſex gradibus aſcendebatur quare et omnes vndiqꝫ terrarum deſiderabant videre eius faciez. Et quia prophetiſſa fuit Sibylla dicebatur. quia ꝓphetauit de ligno ſancte crucis. et de excidio iudeorum. Fuit eñ cultrix vniꝰ veri dei.

Saba

David ex cōſilio domini aſcendit cū ſuis in Ebron: ibiq; in adoleſcētia ſua in regē electus vnctuſq; per Samuelē ſolū ſup tribū iuda. Et byſboſeth filiꝰ ſaulis opante abner auūculo eiꝰ: factꝰ eſt rex ſup alias .xi. tribꝰ iſrael: q̄ regnauit duobꝰ annis. Cōgregatis aūt exercitu dauid ſub Joab principe exercitꝰ eiꝰ et abner principe exercitꝰ byſboſeth ex cōmuni aſſenſu .xij. ex vna pte. et .xij. ex alia luctauerūt adinuicē: et alter alterū occidit vno ictu Fugiētibuſq; his q̄ erāt cū abner. aſael germanꝰ Joab perſequēs abner noleſq; ad pces eiꝰ omittere pſecutionē: Demū fuit perfoſſus aſael ab abner in inguine auerſa haſta. et mortuꝰ eſt. Longa igitur cōcertatiōe facta inter domū Saul et domū dauid. Dauid pficiens et ſemp ſeipo robuſtior. Domꝰ aūt Saulis decreſcēs quotidie. Nati ſūt aūt dauid in Ebron pmogenitꝰ amon: ſcḋus cheliab Tercius abſalon. Quartꝰ adonias. et alij de pluribꝰ vxoribꝰ. Abner aūt q̄ regebat domū byſboſeth redargutꝰ ab eo. q̄ cognouerat cōcubinā ſaul. indignatꝰ cōtra eū acceſſit ad dauid et pmiſit ei populū totū iſrl̄ reducere ad ſubiectionē eiꝰ. Quod cū tractare diſponeret reducta vxore dauid. ſ. michol ad eū Joab pditorie occidit ipm abner in vltionē fratris ſui azahel: quod dauid diſplicuit: et fecit eū honorabiliter ſepeliri aſſociās cadauer cū ſuis. lugēs et ieiunās p morte illiꝰ.

Hic dauid quaſi ſtupor quidā in hūano genere relucet in q̄ nūq; hec ſimul cōuenerūt. tanta ſublimitas et hūilitas tanta. tāta ſtrēnuitas ac tanta mitis: tam grandis ſecularium cura. Tam pura et deuota ſpiritualiū cōtemplatio. tot homies pimere. totq; lacrimas effundere. In tanta cadere pctā. et talē agere penitētiā Natiq; ſunt ei filij in hieruſalem. Salma Sabab Nathā Salomon ex Berſabea vxore vrie. et alij nouem abſq; filijs cōcubinarum. Hic deniq; regno in pace adepto contra legē Moyſi (qua precipit nō dinumerandū eſſe populū) precepit Joab principi milicie ſue vt dinumeraret vniuerſum populum. Et cenſu habito. inuenit millemilia et centū milia virorum educentium gladium. et de tribu iuda ſolum quadringenta et ſeptuaginta milia bellatorum. Diſplicuit autem deo quod populum receſuiſſet. et percuſſit iſrael peſtilentie plaga. ex qua ad ſeptuaginta milia de omni iſrael cecidiſſe referuntur.

Iſti tres prophetabant tpe dauid Nathan vero fuit filius fratris dauid. et adoptiuus yſay.

Gad Nathan Aſeph

Filij dauid in hieruſalem nati

SAlomon aſcendit in Gabaon vt immolaret in excelſo vbi erat tabernaculum et altare eneū Moyſi et obtulit mille hoſtias in holocauſtum. Et apparuit ei dominus in nocte per ſomnium dicens vt peteret quod vellet ab eo. Is poſtulauit ſapientiam ad regendum populum ſuum. Placuit ſermo coram domino et ait. Cuꝫ non petieras diuitias gloriam et mortem inimicorum ſeu longam vitam exauditus es. Dedi tibi cor ſapiēs ꝙ nullus ante ſimilis tui fuerit ¶ Primūqꝫ iudicium in quo oſtenſa eſt ſapientia eius fuit de duabus meretricibus habentibus filios. Quorum vno a matre nocte oppreſſo contendebāt de ſuperſtite cuius eſſet. Et data ſententia per Salomonem ꝙ diuideretur in duas partes: rogauitqꝫ mater vera ꝙ totus viuus daretur potius alteri mulieri. Et ex hoc iudicauit Salomō eſſe illā verā matrē ſibiqꝫ dari iuſſit.

Judicium Salomonis

TEmplum domini toto orbe celeberrimum Salomon rex anno quarto regni ſui edificare cepit. ꝗ fuit .cccc lxxx. egreſſionis iſrael de egipto. A natiuitate abrahe nongenteſimus octuageſimuſquartus. Et in octauo anno compleuit. Fuit autem edificatum in hieruſalem in monte moria vbi abrahaꝫ voluit filium immolare. et Jacob vidit in ſomnis ſcalam de celo ad terram. Id autem templum ex lapide albo totum conſtructum fuit. Cuius fabrica multa arte confecta eſt videlicet de lapidibus politis mira arte compoſitis. Eius longitudo cubitorum ſexaginta fuit. Latitudo viginti. Et altitudo centum viginti. Et cuꝫ hac diſpoſitione ꝙ a pauimēto iuxta terram vſqꝫ ad primum tabulatum erat altitudo .xxx. cubitoꝝ. Et a primo tabulato ſeu ſolario vſqꝫ ad ſcōm erat altitudo .xxx. cubitorum. Et ab iſto ſcōo ſolario vſqꝫ ad tercium quod erat tectum templi erat altitudo ſexaginta cubitorum. Habebat ergo duo ſolaria inter pauimentum et tectū Et in quolibet ſolario et in tecto erat ab extra in circuitu deambulatorium. Iſtud dicitur in euangelio pinaculum: ſuper quod xp̄s a dyabolo tentatus fuit. Et erāt ibi cancelli ante ne inde caderent ambulantes. Et diuidebatur in duas partes ſcꝫ in ſancta ad quē locum primo erat ingreſſus in templum ex parte orientis, xl. cubitorum. Et ſancta ſanctorum .xx. Eratqꝫ in medio inter ſancta et ſancta ſanctorū paries factus tabulis cedrinis. Et poſtea laminis aureis coopertus altus .xx. cubitis. Ante quem velum appenſum tenue pulcherrime intextum. quod ſciſſum eſt a ſummo vſqꝫ deorſum tempore paſſionis. Intra ſancta ſanctorum erat archa domini facta a moyſe. In archa erant tabule decalogi. Solum ſemel intrabat ſummus ſacerdos in anno in ſancta ſanctorum in feſto propitiationis cum magna ſolennitate. In ſancta autem circa velum intrabant ſepe ſoli ſacerdotes in certis ſacrificijs ad accendēdas lucernas. Et ibi ex pte meridionali erat candelabrū aureū qđ fecerat Moyſes cum ſeptem lucernis. Et ex pte Aquilonari mēſa ꝓpoſitionis. In medio aūt erat altare aureum factū a Moyſe. ſed addidit Salomō .x. alia candelabra eiuſdē ſchematis ſed maioris quātitatis. quīqꝫ ad dextrā. et quīqꝫ ad ſiniſtrā. Et ſimiliter .x. mēſas aureas maiores. Et in medio altare thimiamatis.

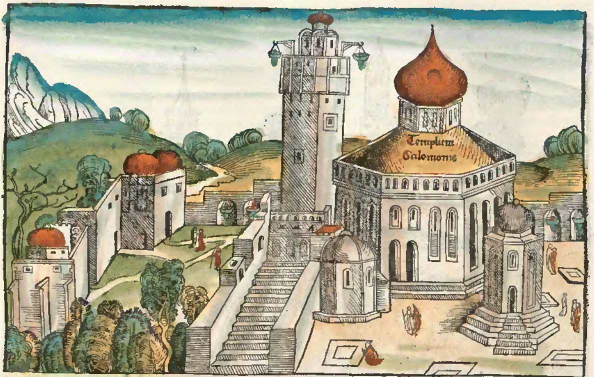

Linea pontificũ

Sadoch filius achitob

Sadoch ſummus ſacerdos in principio regni Salomonis ſedere cepit. Hic fuit in nũero pontificum octauus.

Achimaas filius ſadoch

Achimaas non⁹ ſummus hebreorũ ſacerdos clarus fuit. τ maxima in veneratiõe apud iudeos habitus eſt.

Achias ꝓpheta

Achias ſilonites ꝓpha ꝓdixit hieroboã q̃ eſſet regtur⁹ ſup. x. trib⁹ iſrl. Iſte hieroboã decẽ ſciſſuras pallij ab Achia ꝓpha accipiẽs τ in egiptũ fugiẽs, mortuo Salomõe a decẽ tribub⁹ elect⁹ i regez. Vitulos aureos cõflatiles in dan τ neptalĩ poſuit ydolatra peſſim⁹ effectus, peccare fecit iſrl ppl'm ad ydolatriã iducẽdo. Vñ toti⁹ ppl'i iſrl deſtructio ſecuta ẽ.

Semeias ꝓpha compeſcuit Roboã ne pugnaret cõtra hieroboã, τ ſcripſit coꝝ regũ geſta. Iſte etiaz ꝓphauit qñ Seſac rex egipti diuerſa mala fecit i terra iuda anno ſcȝ quinto roboam.

Semeias

Nadab hieroboã regis fili⁹ ſcõs iſrahelitaꝝ rex incepit regnare ſcdo anno Aza regis Iude et fecit malũ ſic̃ pater ei⁹. Et pcuſſit euz baaſſa τ regnuit ꝓ eo ſcdm ꝓphetiã Achie ꝓphe.

Abdo ꝓpha hic ꝓphauit cõtra vitulos aureos τ man⁹ hieroboã aruit. dũ reuerteret i hieroſolimã i via a leone ĩterfect⁹ ẽ.

Abdo propheta

Iſte Baaſa de tribu Iſachar terci⁹ iſrahelitaꝝ rex fecit malũ corã dño ambulãdo in oĩbus pctĩs hieroboã nec audiuit Hieu ꝓphetaȝ ad eũ miſſuȝ ſȝ occidit eũ τ ipẽ a chreõe pẽpt⁹

Hela baaſe regl filius q̃rt⁹ regũ iſrl Illũ interfecit ei⁹ ſeruus Zambri cũ omni domo pr̃is ſui vſq̧ mingentem ad parietem ſcdm prophete dictum.

Linea regũ iſrael

Hieroboam

Nadab

Baaſa

Hela

Peruſia

PEruſia vetuſtiſſima ac nobilis Ethrurie ciuitas olim primaria. ſed nūc tercia inter ethruſcas ciuitates nomīata: quā Juſtinus ab acheis conditā fuiſſe dicit. et ante romā conditā iniciū ſumpſit: q̄uis alij Troyanum quendā principē noīe peruſiū eiꝰ cōditorē affirmant: et ex ſuo noīe peruſiū ſiue peruſiā nomīauit. Eſt aūt hec ſola inter oīs italie vrbes felicitatem nacta penitꝰ inauditā. Oꝫ eandē pene ſtatus et rex condictionē quā ante conditā vrbem Romā: et poſtmodū roma ſub regibꝰ cōſulibꝰ et imꝑatoribꝰ ꝛ tyrānis habuit nūc retinet. Paſſa eſt tñ varias ſed tolerādas agitatiōes. Quā romani poſt mortē alexandri magni. L. poſthumij conſulis virtute in dedicōeꝫ acceperūt. At liuius ſcribit libro decimo. Nec in Ethruria pax erat. Naꝫ ꝛ peruſinis auctoribꝰ poſt deductū a conſule exercitum rebellatum fuerat: Fabius q̄tuor milia quingentos peruſinoꝝ occidit. Et ſi vero per infauſtiſſimi triūuiratus tempora. L. Antoniū M. Antonij fratrē Octauianꝰ ceſar in Peruſia obſedit. famemq̄ꝫ raro alias ſimulē auditam Antonij exercitus in ea clauſus. ꝛ peruſinus populus ſuſtinuere. Et capta vrbs diruta q̄ꝫ eſt. Eam tamen breui inſtauratam factꝰ Monarcha menibꝰ portiſq̄ꝫ nunc extantibꝰ cōmuniuit Jdem octauianus auguſtus. Quā a ſuo cognomine peruſiam auguſtā (ſicut littere cubitales portis inciſe oſtendūt) voluit appellari. Eiꝰ diruptionis cauſam ponit Liuius libro. cxxv. Eſt itaq̄ꝫ peruſia omni ex parte montuoſa. Cuius loci conditio ea eſt: vt nec quicq̄ꝫ munitius: nec certe amenꝰ inueniri poſſit. Nā preruptis vndiq̄ꝫ rupibus aucta: ita inexpugnabilis eſt: vt nullis quaſi egeat defenſionibus. Et licet plurime apud peruſinos olim extiterint inteſtine ſeditiones: et tyranni aliqñ eos oppreſſerint. nūc tamen libera eſt. Et optimis eruditiſſimiſq̄ꝫ viris et legibus inſtituta. Jn ea ſunt templa ꝑmagnifica ornatiſſima. religioſoꝝ mōſteria: excelſa ciuiū pallacia. Ampliſſima pauperū hoſpitalia gymnaſiū celeberrimū. forū cū inſigni fonte amplum. Et porticꝰ ꝛ viridaria optime arboribus cōſita. Eius ager olei vini. croci: et ſuauiſſimoꝝ oīmfariam fructuū feraciſſimꝰ. Baldꝰ in ea claruit. qui cum Bartolo ſeiſſo ferratenſi Juriū ciuilis et pontificij obtinuit principatum. Similiter angelus et petrus germani. Sed et Cynus conſultiſſimus ante eos peruſinꝰ extitit. Et noſtra tempeſtate Matheolus peruſinus medicus famoſiſſimus e Peruſio originem duxit. Qui padue in gymnaſio in primis docendo et dicendo floruit.

Linea Chriſti
Reges iude
Roboam .4205.

Abya .4222.

Aſa .4225.

Circa hec tpa ſanctoꝝ doctorū ſcripta gentiliū hyſtorias nō cōmemorāt ex illa forſitā cauſa: ꝙ ad intellectū ſacre ſcripture nihil conferūt. Unde vſq ad ſardanapallum vltimū monarchā aſſyrioꝝ. de alijs intermedijs aliquā nullam faciunt mentionem.

Iſte Roboā filiꝰ Salomonis terciꝰ hebreoꝝ rex prī ſuo in regno: ſed nō in ſapientia ſucceſſit. ſpreto nāqꝫ ſenioꝝ cōſilio ꝓ adoleſcentū temeritate cōturbans ppl̄m: duas tribꝰ retinuit. Et dictū eſt regnū iſtud iuda. q̄ pctīs ſuis exigētibus impetū Siſach regis egipti eū inueſtātis ſuſtinuit. Iſte roboā habuit vxores. 18. et cōcubinas. 30. filios. 28. et filias. 40. cuius anno primo ſcōm cōmeſtorem diuiſa eſt monarchia dauid regni iudeorum et nūqꝫ readunata.

Hyeu Eliezer Oziel

Hyeu ille filius anani prophe mittit̄ cōtra baaza et martiriū conſtāti aīo vſqꝫ ad mortē ptulit.

Iſti tres ſcꝫ hyeu eliezer ⁊ oziel cū azaria ꝓphetauerūt regibꝰ Juda ſcꝫ Aza ⁊ Joſaphat ⁊ Jorā

Ab iſto Siluio enee ſilio ex lauinia tercio latinorum rege reges ſequētes dicti ſunt ſiluij. q̄ ⁊ fuit in ſilua nutritꝰ ⁊ venatiōe. Hic natꝰ eſt poſt mortē patris: vñ poſthumꝰ dicit̄ Enee. qꝛ poſt humatiōꝫ ꝑius natꝰ iuxta illud virgilij. Tu poſthumꝰ plebis. et regnauit annis. 29.

Iſte Eneas filꝰ ꝑdicti ſiluij poſthumi regnauit ānis. xxxi. Is latino poſt ſe herede relicto exſpirauit.

Iſte abya quartꝰ iudeoꝝ rex filꝰ roboam ex macha vxore filia Abſalonis tribꝰ annis regnauit. fecitqꝫ malū corā dño ambulādo in pctīs prīs ſui. et ideo paucis ānis regnauit. Mouit aūt cōtra eū bellū hieroboā rex iſrl̄ hñs in exercitu ſuo. lxxx. milia bellatoꝝ ⁊ abyas. xl. milia. Quē ad ſe veniētē cū tali ingenti exercitu facile cōpeſcuit ac ſupauit. Ex eiꝰ quidē exercitu ad quīqꝫgīta hoīm milia vno ꝑlio iterfecerunt.

Iſte Anani propheta increpauit aza ideo incarceratur.

Anani

Latinus ſiluꝰ ille regnauit annis. l. tpe dauid

Iſte alba ſiluꝰ fuit Enee ſiluij filꝰ edificauitqꝫ Albaꝫ ciuitatē a q̄ reges albanorum dicti ſunt. Forte priꝰ fundata. et hic inſtaurata.

Athis ille regnauit tēpe Roboā annis. xxiiij. capi filio derelicto.

Aſa ille in principio regni ſui ac deinceps vſqꝫ ad annū tricesimūſextū fecit bonū coraꝫ dño ambulādo in vijs prīs ſui dauid abſtulit ydola. ⁊ pcuſſit ethiopes cōtra ſe veniētes. Demū iniit fedus cū rege Syrie benedab qđ deo diſplicuit. vñ miſit ad eū ꝓpham Anani quē incarcerauit ꝓpter qđ dolore pedū pcuſſus obijt. ¶ Regnās aūt Aza ⁊ regnū ſcōm legē dñi cōpeſcuit egreſſus eſt contra cū Zara ethiopie rex cū exercitu ac multitudine innumerabili. Aſa cum exercitu ſuo obuiās dñm inuocauit: qui exterruit ethiopes. et verſi ſunt in fugam Occurrente ſibi azaria propheta confortantem eum. prophetanſqꝫ inter cetera predixit hieruſalem a caldeis fore capiendam.

Linea regum italie

Siluius poſthumus

Eneas ſiluius

Latinus ſiluius

Alba ſiluius

Achis ſiluius

Azarias propheta

Helya propheta

Abdias

Micheas

Jonas

AZarias filius obeth pp̄ha clarus habetur qui ꝛ de captiuitate predixit. Hic egreſſus in occurſu aza regis iuda. ꝛ cōfortatus eſt in verbis pp̄he. et cu promptiorē de dei cultu reddidit animatum. et abſtu lit ydola de omni terra Juda et beniamī.

ZAmri rex iſrael deleuit domum baaſa et ſtatim percuſſit eum Amri et regnauit pro eo.

HElia pp̄ha oratione obtinuit ꝙ tribus annis et dimidio nō plueret ſup terrā. Hic paſt⁹ eſt a cor uo in torrente carith. vbi coru⁹ deferebat ei panē ꝛ car nes mane et ſero. Exinde vidua sareptana de pugillo farine nō deficiēte cui⁹ filiū mortuū matri viuū reſti tuit eum pauit. Ipē etiā corā pplo iſrł congregato in mōte carmeli ignē deſcēdere fecit de celo ſup ſacrificio qđ qꝫ quadringēti ſacerdotes ydoloꝝ facere nequiuer occidi fecit. Et ꝓpter hoc cū Jezabel in vitionē ipſoꝝ vbiqꝫ pſecut⁹ eſt. prexit in deſertū ſub iunipero dormi enti angelus appruit excitans eū ad eſū panis ſubci nericij ſibi allati et exortās vt comederet in cui⁹ forti tudine cibi. xl. dieb⁹ ambulauit vſqꝫ ad mōtē oreb. in de in damaſcum veniens. deinde a domino per turbi nem in celum vectus eſt.

ABdyas vn⁹ de. xij. pp̄his ponit̄ in figura. dicit̄ fuiſſe diſpēſator dom⁹ achab regis iſrł. Qui cū Jezabel regina vxor Achab interficeret pphhas do mini. abſcōdit ex eis quiquagenos et quiquagenos in ſpelūcis pauitqꝫ eos. ꝛ iō meruit a dn̄o ſpm̄ pp̄hie

ACbab ſext⁹ rex iſrł ſup oēs q̄ erant ante eu iniq egit maxime ſuaſu peſſime Jezabel vxoris ſue. Qui poſtremo in bello pcuſſus ſagitta obijt. ¶ Fuit aūt Jezabel filia regis ſydonioꝝ toti⁹ malicie prodi gium. que occidit Naboth et pp̄has dn̄i. Ipa vero in terfecta eſt per hieu et a canibus cōmeſta.

MIcheas ppħa de tribu ephrem ort⁹ in moraſti qui peccantē achab ſepius arguebat. ꝛ ipm pre dixit moriturū ſub Joraz filio eius. precipitio valde porrecto iactatus occubuit.

OChoſias rex iſrł ſeptim⁹ miſit ad beelzebub de um accaron conſulendū ſi poſſet ſanari propter quod obijt iuxta verbum helie. Cepit aūt regnare an no. xvij. regis iude Joſaphat. Extinct⁹ eſt aūt ſine fi lio. cui ſucceſſit in regno frater eius Jozam.

IOnas propheta filius Amathi clarus habet̄ et multa predixit que non ſunt ſcripta hic. poſt he mittitur ad niniuen. vt patet in eius libro dicit̄ autē ꝙ ipſuꝫ helyas ſuſcitauerit a morte adhuc puerū. Js a ceto deglutit⁹. paſſionē xp̄i naufragio ꝑfigurauit.

ISttum Jozam octauū regem iſrael obſedit bene dab in ſamaria. et meritis heliſei liberat⁹ eſt. Ipe autem regnare cepit anno. xviij. regis ioſaphat loco fratris ſui Ochoſie. Sed qꝛ ſecutus fuit peccatuꝫ Je roboaꝫ interfectus eſt a hieu cum omni domo patris ſui. Cui's per aliquot annos obſeruatione preceptoꝝ dei et moderatione in ſuos vſus fuiſſet. Et heliſeū p obetam in veneratione et precio habuiſſet. Moabita rum regem fudit ꝛ eius ciuitates ſubuertit. Et omnia inimicorum ſpolia conſecutus eſt.

Linea Regum iſrael

Zamri

Amri al' ambri

Achab Jeſabel

Ochoſias

Jozam

NJericho olim regalis ciuitas et famoſa. nūc in paruā villā redacta. In loco pulcherrimo atq̄ȝ in valle iordanis ſita. Uix octo habēs domos. et oīa monumenta ſacrorum locorum in ea ferme penitus ſunt deleta. legitur dominū multa feciſſe in hiericho. Cum eius murus miraculoſe deſtruxit Joſue reedificanti maledictionē dedit. De hac hiericho fuit Raab meretrix. Et in ea in domo Zachei xp̄s hoſpitio fuit receptus. Ex hac ciuitate Heliſeū ꝓphā deludētes ab vrſis deuorati. Et ꝑpc eam dn̄s cecū illuminauit ꝛc. Fuit aūt prope hāc ciuitatē olim opobalſami ortus de cui⁹ amenitate ſcribit Juſtin⁹ abbreuiator trogi pompey. Eſt nāq̄ȝ vallis que cōtinuis mōtib⁹ velut muro quodā ad inſtar hortorum claudit̄. ſpaciū loci ducēta milia iugera nomine hiericho dicit̄. In ea ſilua eſt et vbertate ꝛ amenitate inſignis. Siquidē palmento ꝛ opobalſamo diſtinguit̄. Et arbores opobalſami formam ſimilem piceis arboribus habent niſi ꝙ ſunt humiles magis. et in vinearum more excollunt̄. Quippe cū toto orbe regionis eius ardentiſſimus ſol ſit ibi tepida aeris naturalis quedam ac perpetua opacitas ineſt.

Hiericho

CUm Helias iter faceret cum diſcipulo ſuo heliſeo: Uenientes ad Jordanis fluuiū percuſſis aquis pallio helye facta via per mediū tranſierunt. Quo tranſacto dixit Helias heliſeo. vt peteret qd̄ vellet anteq̄ȝ tolleretur ab eo. qui poſtolauit duplicem ſpiritum eius. id eſt in faciendo mirabilia et ꝓphetando. Reſponditq̄ȝ ei ſe hoc recepturum ſi eum videret cū tolleret̄ ab eo. Sermocinātib⁹ aūt ſil' apparuit curr⁹ igne⁹ cū equis igneis in quē helias aſcēdens aſſumpt⁹ eſt in celū id ē in paradiſum terreſtrē. Ubi viu⁹ ꝑmanet cum Enoch vſq̄ȝ ad tpa antixp̄i. ↄtra quē deſcēdet ad predicādū. Heliſeo aūt vidēte ꝛ clamante pater mi pater mi curr⁹ iſrl' ꝛ auriga ei⁹ ꝛc. accepitq̄ȝ palliū helie. qd̄ ei ceciderat. et reuertens ad Jordanē tangēdo ipſo pallio ſcd̄a vice aquas diuiſe ſunt. Ueniēs aūt ad habitandum in hiericho. Ibiq̄ȝ ad p̄ces habitatorum loci ſanauit aquas peſſimas illi⁹ loci miſſo in eis vaſe nouo fictili cum ſale in eo: et exinde cū aſcēderet bethel: deridētib⁹ eū pueris et dicentib⁹. Aſcende calue maledixit eos poſt qd̄ duo vrſi de ſalto egreſſi lacerauerūt. xlij. ex illis pueris. Hic autem helias theſbites maximus ꝓphetarum ſui temporis ꝑ hoc tp̄s ab hominib⁹ eſt ablat⁹. Cui⁹ finē nemo cognouit. hic mlt̄is miraclis quo adiuxit claruit. Atq̄ȝ ſicut ignis ardēs tot⁹ erat. Ita et verba ei⁹ q̄ſi facula ardebāt. Tandē a dn̄o (vt dictū eſt heliſeo vidente) per turbinem in celum vect⁹ eſt Relicto in eius loco heliſeo propheta.

Heliſeus ꝓpha   Helyas teſbites

Linea pontificũ

Azarias

Yoyada

Aſarias

Iſte Benedab filius Tabremmõ filij Ozyon regis Syrie inijt fedus cuȝ baaſa rege iſrael: q̃ rupto peruſſit fedus cũ Aza rege iuda. et extunc turbauerit reges Syrie regnũ iſrl' vtȝ. ¶ Benadab rex ſyrie collecto exercitu ſuo. et. xxxij. regibꝰ eum adiuuãtibus. venit ꝯtra Achab regẽ iſrael in prelũ. ⁊ dñs p ꝓpham predixit victoriã: quod ⁊ factũ eſt illis fugatis. Iterum infra annũ reſtaurato exercitu venit rex Syrie cõtra iſrl' bellũ mouẽs in vallibꝰ. dicẽtibus ꝙ dij mõtium erãt dij iſrl': ideo victi prius fuerãt. Sed debellatus eſt exercitꝰ Syrie occiſis centũ milibꝰ de eis. ⁊ decem ⁊ ſeptẽ milia qui remãſerãt. fugiẽtes in ciuitatem murus ciuitatis ruẽs oppreſſit eos. ¶ Benadab autẽ rex ſyrie occultãs ſe miſit nũcios indutos cilicio ⁊ cinere aſperſis capitibꝰ petẽs miſericordiã: quod Achab fecit dimittẽs liberu. Quod ꝓpheta quidaȝ redarguit in habitu ſimulato ⁊ ſub parabola dati alicui in cuſtodiã ſub pena mortis ſic cõcluſit. ꝙ q̃ dimiſerat benadab dignum morte. ⁊ populus ſuus iſrael eſſet pro eo ſcilicet periturus.

Aſael rex Syrie exigentibꝰ demeritis occulto dei iudicio promotꝰ fuit in regeȝ Syrie vt affligeret filios iſrl'. Iſte eſt ſup quo fleuit heliſeus ꝓphans euȝ futurũ regẽ ſyrie. ⁊ multa mala facturũ iſrael. Qui etiam ꝓpter peccata hiẽu miſſus eſt a dño in omnẽ terrã galaad. gad. ruben. et manaſſe. ⁊ fecit plagaȝ magnaȝ cunctis diebꝰ Joathas. ſed Joas filiꝰ eiꝰ dño deo ſibi fauente tulit vrbes de manu Benadab filij Azael poſt mortem azael.

Zacharias

Iſte benadab filius fuit Aſaelis. Porro ioas filius Joachas rex iſrael tulit vrbes de manu benadab quas aſael pater ſuꝰ tulerat de manu Joachas iure prelij. nam tribus vicibꝰ percuſſit eum ioas. et debet ſcribi p d in fine vt volũt hebrei.

Iſte Joiada inclitꝰ fuit et amouit Athaliam ne regnaret ſup iudam. conſtituitq; Joas filiũ Joram pro ea. Hic ſolus poſt Moyſen legit vixiſſe. c xxx. annis. Hic etiaȝ diuino zelo ductus diſpoſuit vt athalia occideretur in domo regis.

Raaſim ille rex Syrie vaſtauit iudam tpe Achas propter quod obſedit eum Teglatphalazar in damaſco. ⁊ cepit ciuitatẽ ipſumq; interfecit ⁊ trãſtulit pplm.

Zacharias filius Joiade lapidatus eſt iuſſu regis Joab inter altare ⁊ templum. eo ꝙ Joas increpauit ꝙ dereliquiſſet viam domini.

Iſte Aſarias ꝓ zelo legis cõſtãter reſtitit ozie regi iude volẽti ſacrificare vtȝ.

Linea regũ ſyrie

Benadab

Aſael

Benadab

Raaſim

Naboth Jeſrabelita

Naboth ieſrabelites: cũ haberet vineam prope domum regis Achab. Voluit ipſe achab ⁊ requiſiuit Naboth vt venderet vineam pro orto faciendo. Qui cum noluiſſet acquieſcere ei. contriſtatum ſuper hoc vxor ipſius Achab Jezabel hoc audiens conſolatus eſt eum. ⁊ procurauit per falſos teſtes ipſum Naboth accuſari de blaſphemia dei. quo facto. ille innocenter lapidatus eſt. Et cum Achab iuiſſet ad capiendum vineam naboth. dominus miſit ad eum helyam qui prenunciaret ei exterminium eius. et domus ſue propter tale ſcelus.

Aquileia vrbiū quondā ytalie traſpada-
ne primaria potentiſſimaq͡ȝ atq͡ȝ etiā pul
cherrima a mari aliquātiſper ſemota: no
ſtro etiā ſeculo pene derelicta: ꝑ hec tpa (Carino
hiſtorico teſte) a quodā troyano nomīe Equilo
e Troya cū alijs pulſo cōdictiōis ſue principiū
ſumpſit. et a ſe Aquileiā noīauit. Uel vt mgr̄ in
hiſtorijs ait. Aquileia quaſi aq̄s ligata cogno-
mentū accepit. Nūc aūt preter ſacerdotes cano-
nicos numero haud quāq͡ȝ multos: ornatiſſima
ſpecioſiſſimaq͡ȝ in baſilica diuīe faciēde rei adēū
tos ꝑter paſtores piſcatoreſq͡ȝ rariſſimos. nulli
nūc incolūt ppli. vt vix caſtellulū tāta olim vrbſ
nūc poſſit appellari. Sūtq͡ȝ ⁊ eccia ſupꝰ dicta ⁊
pr̄iarchale atriū ⁊ muri oppidulo circūducti. Et
mōſteriū virginibꝰ deputatū Poponis pr̄iarche
operū reliq̄e. Florere aūt cepit q̄ tpe primum ro
manis ſubigēdis barbaris ad danubiū incolē-
tibus manū apponere ceperūt. Uñ octauianus
Ceſar auguſtꝰ. Et ſi maiorē bellorū ꝑtem ꝑ lega
tos adminiſtrauit vt illis ꝓpinquior eſſet. In his
ytalie ꝑtibꝰ frequēter obuiatꝰ eſt. Nā Suetoni
us ait reliq̄ bella ꝑ legatos admīſtrauit. vt tam̄
q̄buſdā pānonicis atq͡ȝ germanicis aut interueni
ret: Aut nō longe abeſſet. Rauēnā vel medio-
lanū vel aq̄leiā vſq͡ȝ ab vrbe ꝓgreſſus eſt. Et iu
lia cū comitata aborſu facto puerū amiſit. Glo-
rioſiſſime de aq̄leia ſcribit Iuliꝰ capitolinꝰ. Pre
tereundū ne illud quidē eſt. ꝙ tanta fide aq̄leiē-
ſes ↄtra maximinos ꝓ ſenatu fuerīt. vt funes de
capillis mulierū facerēt quom deficerēt nerui ad
ſagittas emittēdas atq͡ȝ ob idipm in honorē ma-
tronarū ſenatū veneri calue templū dedicaſſe. Au
xit aūt mirabili incremēto ⁊ immēſe ditauit aq̄-
leiam orīētaliū occidētaliūq͡ȝ mercimoniorū mu-
tua ↄportatio ibidē īſtituta. ꝙ nullꝰ ſtāte aq̄leia
locꝰ alter circa adriaticū mare fuit. in cuiꝰ portu
et diuerſorio occidētales orīētaleſq͡ȝ ꝓ cōmutā-
dis mercādis coemēdiſq͡ȝ ⁊ vēdēdis inuicē rebꝰ
cōuenirēt. Hec cū mlto tpe floruerit. Poſtremo
ab Attila rege omnīo diruta fuit. Cuiꝰ icole ve-
necias ↄuolātes rē venetā maximmodū auxerūt
hāc aūt celebrē ciuitatē euāgeliſta Marcꝰ duꝫ a
btō petro aplorū xpi ꝑncipe i Alexādriā mittere
tur nauigaturꝰ naues illic ex more opꝑeret. Aqui
leiēſes ad xpi fidē cōuertit. Sanctuq͡ȝ euāgeliū
ſuū. Cuiꝰ codex manu exaratꝰ ſua verierijs nūc
veneratiſſime ſeruat̄. Hermacoraſq͡ȝ ⁊ ipe ſctūs
ad marci ꝑdicatiōꝫ ↄuerſus a btō petro aq̄leieꝰ
ōis venecie ꝓthopreſul inſtitutꝰ omem eā regi-
onē deo nr̄o lucratꝰ eſt. Quē Nero impator ꝑ ſiꝰ
fortunatū ſbdyaconē ſecum ꝑcuſſit. Fuit ⁊ aqui
leiēſis Chromatiꝰ ad quē gl'oſus hieronimus
multa ſcripſit. Et ruffinꝰ pr̄ſbiter latinis grecīſq͡ȝ
lr̄is adeo eruditꝰ vt eiꝰ q̄ extant tū opa. tū trāſla
tiones nullis cuiuſpiā eccie doctoris opibꝰ ſecū-
das eloquentia ornatuq͡ȝ ducamus.

Aquileya

Taruiſium

Taruiſiū ipſius Marchie Taruiſane ciui
tas: et ipſa per hec tempora (vt Sicar
do Cremonēſi epiſcopo placꝫ) a quibuſ
dam troyanis fundata fuit. Abluitur autē imo
potius diuiditur Silo fluuio qui ex ipſius pro
pinquioribus montibꝰ exijt. alijſqꝫ vberrimis
aquis in ea quaſi ſcaturientibus irrigatur. ac ſi
lus in mediterraneis Taruiſium vrbem diuidit
Cuius nomen prior inter vetuſtos habet plini
us. Per tempora vero Oſtrogotborum digni
tatē inchoaſſe videt̄ quā nūc habet. Eo qꝫ To
tile pr̄ rex ibidē ſedē regni ſibi cōſtituit. Vn̄ to
tila q̄ poſtea q̄ntus fuit Oſtrogothoꝝ rex ⁊ q̄dē
p̄ſtantiſſimꝰ taruiſij natꝰ educatuſqꝫ eſt. Poſtea
longobardoꝝ regni inicio quom alboinꝰ rex eiꝰ
gētis primꝰ ytaliā eſſet ingreſſus. Aq̄leiamqꝫ q̄
lis tunc erat et ceteras regionis vrbes p̄ deditio
nem cepiſſet. Taruiſiū qꝫ eiꝰ incole deditiōꝫ tar
diuſcule obtuliſſent. ſpoliare ac diruere cōſtitue
rat niſi felix ipſiꝰ vrbis ep̄us (vt Gregoriꝰ ſcri
bit) Vir timoratꝰ rauēna oriūdꝰ regis barba
riē ſua prudēna ⁊ precū inſtantia deliniſſet. Or
nataqꝫ fuit ea ciuitas altero preſtāte ep̄o hermo
lao barbaro. Qui ſicut decet ep̄m p̄ p̄lo magis p̄
deſſe admitebat̄ qꝫ preeſſe. Qđ aūt ab hac vrbe
vniuerſa regio Taruiſana marchia denomiēetur
factū credo a minori nomis abſurditate vt hec ap
pellatio marchie Taruiſane in ip̄a māſerit: cum
ea in regione ſint ampliſſime ciuitates Verona
atqꝫ Patauiū. Que ſemp̄ ⁊ dignitate atqꝫ potē
tatu necnō ⁊ opulētia Taruiſio anteierint: Lon
gobardi em̄ in ea ytalie parte maxime quā obti
nebant regiones habuerunt quattuor a ducibꝰ
adminiſtratas. in quibus nullum ſucceſſionis
ius filijs ⁊ nepotibus competebat. beneuētanā
ſpoletanam: taurinenſem ⁊ forojulienſem: duaſ
qꝫ opulentia ⁊ amplitudine ſuperioribus pares
Ançonitanam atqꝫ taruiſanam eſſe voluerunt.
Ea affectas legis conditione. vt qui regum aut
gentis longobardorum concilij p̄miſſione ⁊ de
creto impetraſſet. eas filijs atqꝫ agnatis ſucceſſi
one poſſidendas relinquendi ius facultatemqꝫ
haberet. Nomenqꝫ hunc ſignificans perpetuuꝫ
magiſtratum in longobarda. barbarie marchio
natus eſt appellatum. Hec etiam vrbs ecelini ⁊
Alberti eiꝰ germani de rumano (ſicut patauiuꝫ)
tyrannide non caruit. A quibus innumeras p̄tu
lit calamitates.

Linea Chriſti

Joſaphat

Joram

Ochoſias

Athalia filia achab

Jonadab

❡Anno mōdi. 4240.

HIc Joſaphat fecit bonũ coram dño. nec legit
de eo magna reprehēſione dignũ. niſi qđ im
pijs regibus iſrl' q̄ñq ꝑſtitit auxilium. omnes effemi
natos e terra iuda extinxit. Idola quoq deleuit patrũ
q decreta obſeruauit. his cũ virtutibꝰ beniuolētiam
oīm cōfiniũ principũ ſibi cōparauit. Et paleſtini ei tri
buta reddere ceperũt. cũ vixiſſet annis ſexaginta cuiꝰ
corpꝰ ingēti pompa in hieroſolimis ſepultũ fuit.

IſTe Capis ſiluiꝰ edificauit Capuā in campania.
et regnauit annis. xxviij. relinquens Carpēto fi
lio regnum.

IOram peſſimꝰ (Anno mũdi. 4291.) occidit frēs
ſuos. ⁊ ambulauit in vijs regũ iſrl. Ideo infelix
fuit in oībus ⁊ miſerabiliter mortuꝰ. Hic de religioſo
pr̄e genitꝰ declinauit ad ꝑfidiā. ⁊ fornicari fecit filios
iuda imitatꝰ fornicatiōẽ Achab cuiꝰ filiā nomīe atha
liam habuit matrimonio. Et p athaliā vxorē nihil p̄
termiſit q̄ minꝰ aliqđ quotidie noue impietatis effice
ret. ⁊ qđ ad vaſtationē paterne traditiōis attēderet.

CArpentus poſt regem capis regnauit annis tri
ginta tempore Joſaphat.

OChoſias Joram regis filiꝰ (Anno mōdi 4299)
octauꝰ regũ iuda fecit malũ corā dño ſicut pr̄ eiꝰ
et ſtatī occiſus eſt ab hieu. Hũc regē ⁊ duos ſequētes
ſcz Joas ⁊ Amaſiā ꝑtermittit matheus. qz voluit tan
tũ ponere tres q̄terdenas. vel qz ſcđm Hieronimus ⁊
Augꝰ. Jorā accepit vxorē filiā impijſſime Jeſabelis
ideo filij eiꝰ vſq ad quartā generatiōẽ dñi de genealo
gia excluduñt. ambulauit cũ ochoſias in vijs Achab
aui ſui materni vtz i quarto regũ. ix. ca. Hũc hieu pri
ceps militie iorā regis Samarie vna cũ oī domo ach
ab obtruncare fecit. Cuiꝰ corpꝰ ex ciuitate Magedon
portatũ fuit in ciuitate hieroſolymoꝝ ibiq ſepultum.

IſTe Tyberiꝰ regnauit ānis. 9. et qz in tyberim ſub
merſus eſt: que antea dicta fuit albula ideo ab eo
nomē accepit. ⁊ fecit eũ Romulꝰ deũ. qz credidit eũ in
ter deos tranſlatuz. ⁊ eſſe numen illiꝰ fluuij. cuiꝰ vſus
rome fuit valde neceſſarius.

ATHalia iſta mulier efferata audiēs mortuũ filiũ
ſuũ Ochoſiā ſurripuit regnũ. Interfecitq oēm ſemē
regiũ preter Joas quē vxor Joiade pōtificis filia io
ram ſeptē annis abſconſum nutriuit poſtea a Joiada
ignomioſe interēpta eſt cũ ſeptē annos regnaſſet.

IſTe Agrippa ſiluiꝰ rex albanoꝝ ſiue ytalorum re
gnauit poſt tiberium patrem ſuum ſubmerſum in
Albula. regnauitq annis quadraginta.

IOnadab filiꝰ Rechab clarꝰ habet. a quo ſtirps
valde religioſa Rechabitaꝝ deſcēdit. Iſte eſt q̄ ꝓ
phetauit hieu qñ voluit occidere ꝓpheras baal. qz fu
it zelator diuini cultꝰ ⁊ maxīe abſtinētie ⁊ religiōis cũ
filijs ſuis. Nota etiā ꝙ filij Rechab ex ꝑcepto pr̄is ē
ſi pegrini et hoſpites ſup terrā ſeorſuz habitabant ab
homibꝰ in tabernaclis domũ nō edificabāt ſementuz
non ſerebant nec vinum bibebant.

TEmpore Joras regis iuda templi ruine et tem
pli vtenſilia et ſartatecta que vetuſtate vel negli
gētia athalie pierant. de pecunia collecta reparant iuſ
ſu regis. quia huc uſq ſacerdotes neglexerunt huiuſ
modi reperare. pecuniam tñ a populo recipiebāt quo
uſq ponebatur gazophilatium.

Linea Regum ytalie

Capis ſiluius

Carpētus ſiluiꝰ

Tiberius ſiluiꝰ

Agrippa ſiluius

Lycurgus

Lycurgus ſcd̃m Euſebiũ inſignis eſt habitus. q̃ et iura lacedemonijs com
poſuit. et licet gẽtilis fuerit leges tamẽ iuſtiſſimas nãli diuioq̃ iuri cõſo/
nas dedit. Nec quicq̃d cenſuit. cꝰ nõ ipe exemplũ priꝰ daret. Auri argẽti/
q̃ vſuz et oĩm ſcelerũ materiã nõ ſuſtulit. Fundos oĩm equaliter inter oẽs diuiſit
vt equata patrimonia neminẽ potẽtiorẽ altero redderẽt. cõuiuari publice iuſſit.
ne alicuiꝰ diuitie vel luxurie in occulto eſſent. Iuuenibꝰ nõ ampliꝰ quã vna veſte
vti toto anno: nec aliq̃ cultiꝰ q̃ aliũ ꝓgredi voluit. nec opulẽtiꝰ epulari. Emi ſin
gula nõ pecunia ſed cõpatiõe mercium iuſſit. Pueros puberes nõ in forum ſed in
agrũ deduci iuſſit. vt primos ãnos nõ in luxuria: ſ; in oĩ ope ac labore agerẽt. Ni
hil eos ſomnij cauſa ſubſternere. ⁊ vitã ſine pulmẽto degere. nec priꝰ in vrbẽ redi
re q̃ viri facti eſſent. Conſtituit virgines ſine dote nubere: vt vxores nõ pecunie
cauſa eligerent. ſeueriuſq̃ matrimonia ſua viri coercerẽt cũ nullis dotis frenis te
nerent. Maximũ honorẽ nõ diuitũ ⁊ potẽtũ ſ; ſenũ eſſe cẽſuit. Hec ⁊ alia ſilia q̃
ſolutis antea moribꝰ dura videbant auctorẽ eoꝝ appollinẽ delphicũ finxit ⁊ in-
de ſe ea detuliſſe. Deinde vt eternitatẽ ſuis legibꝰ daret iureiurãdo eos aſtrinxit.
ne quid de tam diuis legibꝰ mutarẽt donec reuerteret in patriã. ⁊ ſimulãs ſe ite/
rum cõſulere appollinẽ. vt q̃d addendũ q̃ue diminuẽdum his legibꝰ videretur.
Profectꝰ ẽ aũt Cretã vbi volũtariũ exiliũ ꝑpetuo egit. ſed ⁊ moriẽs oſſa ſua in lo
culo plũbeo ⁊ ĩ mari abijci iuſſit. ne ſi ad patriã deferr
ētigeret. lacedemõẽs ſe a iuramẽto ſolutos eẽ putarẽt.

Linea Regum iſrael

Hieu

Ysaias

Hieu filius Ioſaphat regis iuda decimꝰ rex iſrae
vnctꝰ a puero heliſei ꝑcuſſit Iorã cũ omni dome
achab. ⁊ deſtruxit domũ baal ⁊ eiꝰ ꝓphas occidit. S
heu vitulos aureos in bethel ⁊ dan nõ dereliq̃t. Ideo
Aſael rex ſyrie miſſus a dño mltos occidit in iſrl̃ vbi ⁊
moritur poſtq̃ regnauit. 28. annis.

Yſayas ꝓpha nobilis: magis euãgeliſta a btõ hie
ronimo dicit q̃ ꝓpha. vnꝰ de q̃ttuor ꝑncipaliori
bus circa h̃ tpa clarꝰ habet ꝓpter euidẽtiã ꝓphie ſue.

Iſte Ioachas valde attritꝰ eſt cũ tota gẽte ab aza
hele rege Syrie. et ideo deprecabat dominum et
paulullum releuatus eſt.

Joachas

Oſee

Oſee ꝓpha primus de. xij. mittit contra decem tri
bus. Hic fuit filiꝰ Beeri q̃uis ꝓphia beeri nõ
habeat apud nos. ꝓphauit aũt Oſee tempe ieroboã
regis iſrael filij Ioas qui ioas ſimul regnauit cuz oſi
rege iuda. 14. annis. ⁊ in iuda fuerunt quatuor reges
ſub quibus Oſee prophauit vt dicit oſee. 1. ſcʒ oſias.
Ioathas. Achaz ⁊ ezechias.

Iſte Ioas ꝑcuſſit ſyros tribus vicibus iuxta ver
bum heliſei. ⁊ tulit vrbes de manu Azaelis ⁊ be
nadab filij Aſaelis. reſtituitq̃ regno ſuo. Ipſe etiã af-
flixit amaſiam non volẽs ſed compulſus. ſupbiam eiꝰ
humiliauit incipiẽs regnare. 37. anno ioas regis Iude.

Joas

Iobel

Iohel ſcd̃us propheta de. xij. de iuda. et futurã eiꝰ
tribulationem prophetizat.

Ieroboam ſatis bellicoſus et victorioſus fuit. con
triuitq̃ regem ſyrie et reſtituit regnum iſrael ſicut
prius inſuper et damaſcum iuxta verbum Ione ꝓph
te. Attende q̃ ſit inſtabilis ſtatus regnorum iſrael. cõ
tritus vſq; ad nouiſſimum humiliatus eſt valde. Sy
ri eleuati iam ad infirmis mirabiliter deprimunt. ſic
qui fuit ſupra fiet infra. et econtra. qui fuit infra aſcen
dit ſupra vt poſt deſcendat infra. Hec eſt rota volubi
lis huius temporis. et ideo non eſt mirum ꝙ pau
ci electi ad hoc aſſumuntur a domino et ꝙ viri ſenſati
huiuſmodi inſtabilitatis negociũ totis viribus fugere
contẽdunt. Vide auguſtinum de ciuitate dei in multis
locis Si boni regnãt mltis ꝓſunt. ecõtra. ſi mali ⁊c̃.

Jeroboam

Linea Chriſti

Iſte Jonas (Anno mūdi. 4306.) cū ſeptē eſſet annorū a Joiade pontifice rex conſtitut⁹ eſt. Fecitq̧ bonū cūctis dieb⁹ Joiade. Poſt ei⁹ vero mortē delinitus blandicijs magnatorꝝ: Cor ei⁹ depravatū eſt in interitū ſuū. Iſte ioas lapidari iuſſit zachariā filiū ioiade ſummi pōtificis: inter templū ⁊ altare qđ erat i atrio Anno regni ſui penultimo.

ARemulus ille regnauit annis. xix. tempe Joas regis iude. qui poſuit preſidiū albanorum inter montes vbi nunc eſt roma. Ex eo iulius et auētin⁹ filij ſuperſtites ſunt.

Amaſias ille (Anno mūdi. 4346.) p⁹ bona inicia malū habuit fines: qđ cōmūe ſatis vſq̧ hodie in poteſtatib⁹ appet. Multos nāq̧ officiū deſtruxit etiā notabiliter ꝓbatos. cuius exempla hic ſunt plurima. Hic etiam deos ſeyr adorauit.

ISte auentinus ſiluius. xxxvij. annis regnauit et ab hoc mons auentinus qui nunc eſt pars vrbis vbi ſepultus eſt accepit nomen.

PRochas fili⁹ auētini regnauit ānis. xxiij. cuius laudes virgili⁹ hoc verſu extollit. Proxim⁹ ille prochas troyane gl'ia gentis. Hic duos p⁹ ſe reliqt filios videlicz. Amuliū ⁊ Numitorem patrem Rhee romuli et rhemi matris.

REgnū iude poſt mortē Amaſie fuit. xij. annis ſine rege: qđ ſubtiliter oportet accipe ex collatiōe annorꝝ regū iſrl' et iuda. quia Amaſias cepit āno ſcđo Joas regis iſrl'. et oſias fili⁹ amaſie cepit Anno. 27. Jeroboā regis iſrl' qđ tp̄s extēdit ſe ad. 41. annos. a qbus ſubtrahe annos amaſie: ⁊ ſic remanēt. 13. quib⁹ Oſias paruul⁹ erat: nec adhuc ad regnū apt⁹. hoc aūt
xx. et mlte alie hyſtorie nō habēt. ſed alibi h̄ ſupplēt ⁊ ſcđm hoc oportet concordare eas. alioquin errabis quo ad ſupputationem annorum.

NAaman princeps militie regis Syrie fact⁹ leproſus: acceſſit cū lrīs recōmendatorijs ad regē iſrl' vt curaref a lepra. Cū aūt aduenīſſet ad domū heliſei Juſſit eum vt lauaret ſe ſepties in Jordane ⁊ mūdaref. Qđ ⁊ ſi pri⁹ indignās nō acqeſceret: demū ad ſuaſionē ſeruorꝝ ꝑgens ad iordanē: ⁊ lauās ſe: mūdatus eſt a lepra. q̄ reuertēs ad heliſeū: cū multa ei obtuliſſet: nihil voluit accipe. Sed Giezi diſcipul⁹ heliſei occulte acceſſit ad naamā poſtq̄ receſſerat. ⁊ petijt ex pte heliſei quedā ab eo: portās ea ad domū ſuā. Quod ſcel⁹ detexit heliſe⁹: ⁊ ꝓpter hoc lepra pcuſſus eſt Giezi ⁊ ſemē eius vſq̧ in ſempiternum.

ISte Amuli⁹ fratrē ſuū Numitorē de regno eiecit. ⁊ Lauſuz filiū ei⁹ interfecit et rheam euſdē filiā ad ſubtrahendā ſpem ꝓlis ſub ſpecie honoris veſte ꝑpetuā virginitatē dicauit. ſed cū ſeptē regnaſſet annis Rhea geminos peperit filios. ſ. Remū ⁊ romulū. ⁊ poſtea amuli⁹ a Romulo ⁊ remo cū adoleuiſſent occiſus eſt. ⁊ Numitor reſtitut⁹ fuit in regnum quia fuit auus eorum.

Linea regum italie

HIc eſt Heliſe⁹ ꝓpheta q̄ pallio helie iordanē diuiſit. cū ſale aquam dulcorauit. xlij. pueris ſibi illudētibus maledixit q̄s vrſi deuorauerūt. trib⁹ regib⁹ aquā dedit ſufficiētē exercitui tom. Oleū viduc mltiplicauit. filiū ſunamitis reſuſcitauit. colloqntidas emēdauit. Panes ordeaccos pp'lo augmentauit. Naamā mūdauit. Giezi cū ꝓgenie ſua leproſuz fecit. exercitū ſyrie cecauit. ſamariā a fame ⁊ obſidiōe liberauit ꝓphetauit. Aſabel regem ſyrie ⁊ hieu regem ſuper iſrael conſtituit: regi ioas tres victorias de Syris ꝓmiſit. mortuūq̧ ſuſcitauit.

NUmitor iſte reſtitut⁹ in regnū. ſtatī p⁹ occaſus fuit a romulo.

Linea pontificū

Amarias

Achitob

Sadoch

Sellum

Hic regnū Israel fuit ſine rege annis. 33. vt habetur ex collatione regum iuda.

Amos

Amos fuit tercius de duodecim pphenſ ɔtra gentes inſtas pphetat ꝛ ſpecialiter ꝫ.x.trib⁹

Abdias fuit qrtus de.xij. pphetis prophetat cōtra Edom. is antiqſſim⁹ moriēs in ſepulchro helizei ſepultus.

Eo tpe ſpartani ſeu lacedemonij per annos.l.bellando vagātes ſcripſerit vxorib⁹ ſuis vt alios maritos ducerent ne gen⁹ periret.

Abdias

Jonas

Jonas ppheta ꝺ xij. pphetis mittiẗ ad niniuitas q̄ audierunt eu3.

Micheas

Micheas iſte eſt ſextus de.xij prophetis.

Naum

Iſte Naū eſt ſeptimus de. xij. prophetꝭ.

Hic texiẗ hyſtoria thobie exemplaris tota.

Thobias

Moritur autē thobias annoꝝ. 120 vir ſanctus plenus opibus bonis et prophie ſpiritu clarus. pphetauit nā qꝫ de deſtructione hieruſalem ꝛ templi q̄ſi iam factum eſſet cum tamen adhuc futurum eſſet propter certitudinem pphetie. Statim poſt eius mortem vxor ei⁹ mortua eſt. Et egreſſo tobia minore cu3 filijs ſuis Niniue deſtructa fuit.

Iſte Zacharias rex iſrael cepit regnare anno. xxxviij. Ozie regis iude fecitqꝫ malū ſicut p̄deceſſores ſui. et hic e quart⁹ p⁹ hieu et pcuſſit eum Sellū ꝛ regnauit p eo. q̄ ſtatim pcuſſus A manahen: reg et vita caruit. vt3 4. regū. 15.

Iſte manahē cepit regnare āno. 39. oſie regis iude fecitqꝫ malū cora3 dn̄o. Et eū tradidit de⁹ in man⁹ regis aſſyrioꝝ qui indixit ei talēta argenti mille.

Phaceya etia3 fecit malū corā dn̄o eumqꝫ pcuſſit phacee et regnauit pro eo.

Iſtū phacee Interfecit ozee ꝛ regnauit pro eo: fecitqꝫ pactū cum raaſin rege Syrie et vaſtauit Judam: Ideo theglathphalaſar rex aſſyriorum oppreſſit eū et traſtulit quaſi tres tribus in Aſſyrios.

Ozee fuit vltim⁹ rex iſrael. ꝛ captus eſt a ſalamanaſar rege Aſſyriorum et iſrael traſlatus eſt in aſſyrios.

Sine rege. reges Iſrael

Zacharias

Sellum

Manahen

Phaceya

Phacee

Ozee

Iſrael transfertur in aſſyrios.

Anno. xi. Oſie qui eſt annus mūdi. 3i xi. Etatis vero qrte. cc lxi. cepit regnū Macedonū in q̄ prim⁹ regnauit caran⁹ vel carnaus ānis. 28. ꝛ cucurrit iſtud regnū vſqꝫ ad alexādrū magnū incluſiue p. 24. reges. q̄ q̄dē3 cepit āno mūdi. 3530. et regnuit p ānos. 12. ꝛ 6. mēſes q̄ mortuo apō babilonē impiū ad aliꝯ traſfert.

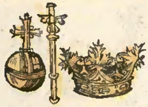

Medorum regni principium fecit Arbaces natione medus. Sardanapalli olim regis prefectus. an-
no ſexto Ozie regis Sardanapallus eī vltimus aſſyriorum rex cū regnaſſet annos. xx. de quo dio
dorus Siculus in hiſtorijs grecorum multa diſſeruit. Iuſtinus quoqꝫ ſcribit. Sardanapallus rex
vir oīm muliere corruptior repertus eſt ab Arbace prefecto ſuo inter ſcortorū greges purpuram colo tra-
hens ſub mulieri habitu eius fila partiens. Unde indignatus arbaces in eum milites in coniuratione ̄ exci-
tauit: et pugna cōmiſſa vincitur rex qui regiam ſuam ingreſſus pyrā quā ipſemet fecerat incendit. et ſeipm
cum innumerabilibus diuitijs concremauit. Iuſſitqꝫ vt Tullius libro quinto tuſculanarū queſtionū refert
hec verba buſto ſuo inſcribi. Hec habui que edi queqꝫ exſaturata libido hauſit. Alia iacent multa et precla
ra relicta. Ac ſic illud maximum omnium regnorum finem fuit tante diuturnitatis accipiens ad medos trā-
latum eſt poſt annos (vt diuus pater Auguſtinus libro. 18. de ciui. dei ca. 22. ſcribit) Mille trecentoſquiqꝫ
vt etiam beli qui primus rex fuit tempora computentur. Apud medos aūt regnatum eſt annis. 128. Ipam
eīn orientis monarchiam (vt Iuſtinus ſcribit) ſpe nō re quidē ad medos ſuos tranſtulit. quod poſtea da-
rius perfecit. Veruntn̄ poſt Sardanapallum etiam aſſyriorum fuere reges: ſed non monarche vſqꝫ ad Ni-
niue ciuitatis ſubuerſionem. Media autem regio in aſia minori eſt aſſyrie et perſie ac mari hyrcano conter-
mina. In qua quattuor regiones memorantur eſſe. Ubi medus ipſe Medee filius in honorem matris me
deam vrbem condidit. vbi et regnū ex ſuo nomine medorum conſtituit. Sub cuius poteſtate per hec tem-
pora orientis imperium fuit. Id autem poſtea ſub aſtyage in magno culmine fuit. ſicut patet Iudith ca. 1.
Uerum Cyrꝰ perſarum rex imperium illud extinxit. et ad perſas detulit. Poſt perſas medi etiam macedo
nibus paruerunt. deinde parthis. Media aūt vulgati noīs terra a ſeptentrione hircano mari terminat̄. ab
occaſu maiori armenie et aſſyrie partes. A meridie perſide. ab occidēte hyrcania ac parthia q̄ montibꝰ exclu
dunt. Strabo quoqꝫ dicit mediā multū ꝛ olim potentē regionē in medio Tauro ſitam eſſe eā in duas ptes
diuiſerūt. Alterā maiorē vocauere. Alterā atropaciā. Maioris metropolis Ebatana fuit magna ciuitas et
imperij medie caput. qua ꝛ parthi poſtea vſi ſunt. Nā reges ibi eſtatem agebāt cū ſit frigida. hyemē vero ſe
leucie que ſecus tygrim eſt ꝑpe babilonē. Atropacia ab atropate duce noīata eſt qui obſtitit ne ea macedo-
nibus ſubigeretur. Medie pars is poſtea rex declaratꝰ regionē hāc a media ſequeſtrauit cuꝰ ſucceſſores re-
gnū cōtinuātes cū armeniorū regibꝰ affinitatē cōtraxere deinde cū ſyris et poſtremo cū parthis.

Macedonum regni principium Carnaus quidam macedo fecit. Vir ingenio et manu promptiſſimꝰ
Poſt innumera prelia cum finitimis regibus ſtrennue geſta Macedoniā omnis ſui prouinciam ſi-
bi ſubijciens. in eaqꝫ regni ſedem primus conſtituit. Atqꝫ duodecimo regni Ozie regnare incipiēs
(teſte Euſebio) regnauit annis. 28. Macedoniam autem huius carnai regnum europe prouinciam eſſe di-
cunt. et a macedone Oſyridis filio primo cognominatam fuiſſe inuenimꝰ. quā (Solino teſte) Tracius fi-
nes ab oriente precingit. A meridie epyrothe theſſalie: Ab occidente dardania et illiricus. Et in ſeptentri-
one paphlagonia. Fuit tamē in iſto principio anguſtis terminis. ſed poſtea regum ſuorum virtute et gentis
induſtria ſubactis finitimis ita ampliata. qꝫ eam plinius in quarto Centū quinquaginta populos aliquā-
do tenuiſſe ſcribat. De qua Solinus qui edonij olim populi queqꝫ migdonia erat terra. aut emathiū theſ-
ſalicumqꝫ erat ſolum. nunc om̄e vniformi vocabulo macedonica res eſt factum corpus vnum. Regnū ita-
qꝫ macedonicum illuſtre potenſqꝫ fuit. Et qꝫ maxime Alexandri magni temporibꝰ. Sed om̄e pontificis in
deorum temporibus deſtructum fuit. In quo quidem regno memorabile quoddā factū legimus cōtigiſſe
qꝫ cum illirici ꝛ thraces coadunati finitimos hos macedones attercre conati eſſent. cogerentqꝫ macedones
ꝯmiſſa pugna fugere. tulerūt in cunis infantē defuncti regis filiū: quo iuxta aciē poſito. acrius repetiere cet
tamē. quaſi ideo victi eſſent. qꝫ bellātibꝰ defuerīt auſpicia regis ſui victoris futuri. Tandē illiricos magna
cede fuderūt. oſtendētes hoſtibꝰ priore pugna regē. nō virtutē macedonibꝰ defuiſſe cuꝰ quidē regis nomē
ignorat̄. Macedonia aūt terrarū imperio quōdā potita que inter duo maria ꝑtendit̄ Egeū ꝛ Adriaticum
Latus eiꝰ meridionale theſſalie atqꝫ magneſie terga ꝑtegit. Partē ſeptentrionalē peonia ꝛ paphlagonia
excipit et ipe regiones in macedonū poſtea iura cōceſſerūt. macedonie addite. Epyrus quoqꝫ macedoniā ꝛ
Illirica terra. altera meridiē. altera ſeptentrionē excipiens in adriatico littore.

Lydorum regni principium fecit Ardiſius ſiue ardis quidam grecus vir genere et animi magnitudi
ne inſignis. Octauo et quadrageſimo regni Ozie anno lydus primus regnare cepit. Et regnauit te
ſte Euſebio annis. 26. Lydia vero minoris aſie regio quam in parte nunc moream appellare dici
mus. Et vt plinio placet libro quinto naturalis hyſtorie. prius Meonia dicebatur: ſed poſtea a lydo Athis
regis filio fratreqꝫ Tyrreno lydia dicta fuit. Qui duo fratres propter regni breuitatem ſe ſimul ferre non
poſſent: Tyrrenus ſorte diſcedens in ytaliam venit. Eamqꝫ partem que ad mare inferum verſa eſt: quã eti
am Tyrrenam a ſe nomiauit. Lydus vero illuc remanens meoniam a ſe lydiam vocauit. In qua fuerũt vr
bes Epheſus. Colophon. Clazomene et phocea. Id tñ regnum haud multum inſigne fuit: quod poſtea a
perſis ſub Creſo rege (qui chaldeis contra perſas auxilium tulit) ſubuerſum fuit. Hoc regnum ducentis et
triginta annis ſub nouem regibus ſteterat. Quorum nomĩa et tempora hic apponimus.

Ardiſius	1	añ. 36	Candaules	4	añ. 17.	Sadyates	7	añ. 15.
Aliaces	2	añ. 14.	Gigius	5	añ. 36.	Aliactes	8	añ. 49.
Meles	3	añ. 12.	Ardis	6	añ. 37.	Creſus	9	añ. 15.

Olympias prima apud grecos quinquageſimo regni Ozie anno ex agone Gymnico inſtituta eſt a
captiuitate troye vſqꝫ ad olimpiadem primam anni. 406. Aeſchyli athenienſium iudicis ſecũdo
anno. prima olympias acta quod erat agon gymnicus in qua Chorebus helyenſis extitit victor.
Hely agunt quinquẽnale certamen quattuor annis in medio expletis. In quibus principes annui conſti
tuuntur quattuor quã Olympiadẽ iphitus filius Praxonidis ſiue hemonis primus cõſtituit. Quãqꝫ alij
ſcribant qꝫ hercules octauo Iair iudicis iſrael anno Olympia cum agonẽ apud grecos ad honorem iouis
in Olympo mõte prim9 ꝯſtituit qđ de ꝗnquẽnio ĩ ꝗnquẽniũ quattuor in medio ãnis expletis fieri voluit.
A quo vſqꝫ in preſens tempus ſuppotantur anni. 405. Greci aũt quĩquẽnale certamẽ celebrare aſſueti eni
am quattuor annuos principes in ludo et certamine illo conſtituentes tempus illud quattuor annoꝝ olym
piadem appellauerunt. Quadriẽnio ſcꝫ in vna olympiade ſupputato: hec nãqꝫ feſtiuitates et ludi in quin
quẽnio ſemel fiebant. Ne ſi vlterius protraherentur obliuioni darentur. Aut ſi citra fierent expenſarum nu
meras grauaret. Olympias igitur quattuor plenos continebant annos. Et quidem ſub centeſima nona
geſima tercia olympiade dominus noſter ieſus xp̃s naſci voluit ab hoc tempore greca de temporib9 hyſto
ria vera creditur. Nam ante hoc vt cuiqꝫ viſum eſt diuerſas ſententias protulerunt.

Spartanorum origo

Spartanorum genus. ex ipſum tempeſtate hac. Alcumene lacedemiorum rege mortuo. eorumqꝫ regno
conſumpto. hoc modo principium habuiſſe Iuſtinus in tercio Epitomatum ſuorũ refert. Lacedemo
nios cõtra Meſſenos decennale bellum ſumpſere. Qui poſt aliquot annos querelis vxorum et poſt tã lon
gam viduitatez reuocarentur. veriti ne hac pſeuerantia belli ſpem prolis amitterent. Decreto ſtatuerunt vt
virgines eorum cum iuuenibus domi relictis promiſcue concuberent. maturiorem futuram conceptionem
rati. ſi eam ſingule per plures viros experirentur. Ex his nati ob notam materni pudoris ſpartani euocati
ſunt. Qui cum ad annum trigeſimum perueniſſent metu inopie (nulli eñ pater exiſtebat cuius in patrimo
nium ſucceſſio ſperaretur) Ducem phalantum aſſumunt filium Araci. Itaqꝫ nec ſalutatis matribus quarũ
adulterio infamiam collegiſſe videbantur. ad ſedes requirendas proficiſcuntur. diuqꝫ per varios caſus ia
ctati. tandem in italiam deferuntur. Et oppugnata arce tharentinorum. expugnatis veteribus incolis. ſe
dem ſibi conſtituunt: Quoruz poſtmodum amiciciam egiptij reges ac iudei ſummope queſierunt: vt libri
Machabeorum teſtantur. Sed poſt annos plurimos dux eorum Phalantus per ſeditionem in exilium ꝑ
turbatus brundiſium ſe contulit. quo expulſi veteres tarentini conceſſerant.

Ozias (Anno mūdi. 4388.) Amaſie regis filius: duodecimꝰ regū iuda multe māſuetudinis ꝛ dignitatꝭ. Uir iſte fecit qd̄ bonū erat corā dn̄o: excepto ꝙ ſibi ſacerdotiū vi vſurpauit ſub azaria pōtifice. In eo ꝙ voluit adolere incēſum ſup altare thimiamatis. ꝓpter qd̄ lepra ꝑcuſſus eſt: ꝛ terre motꝰ factꝰ. Ex q̄ media ꝑs mōtis ſciſſa eſt ꝛ ortos regales oppꝛ̄ſſit. hoſtes tn̄ ꝑ circuitū ꝓſtrauit ꝛ hieruſalē exornauit ꝛ muros q̄s ioas deſtruxerat reſtituit lepꝛoſꝰ factꝰ zacharias ſm̄ legē moyſi extra ciuitatē eū expulit: ꝛ Joathā filiꝰ eiꝰ ꝓ eo rexit. Uerū cū obiſſet trāſtulerūt eū i hierl̄m ꝛ ſepelierūt i ſepulchrꝭ regū

Iſte Sardanapallꝰ oīni muliere corruptioꝛ fuit ꝑrimꝰ puluinaria īuenit: hītu femīeo indutꝰ inter meretricū greges purpurā colo trahēs. Demū ꝑ arbacē ꝑ̄fectū medorū īdicto ſibi bello deuictꝰ. cernēs ſe nō poſſe euadē ſeipm̄ cū diuitijs ꝯcremauit: ceſſauitq; illa magna mōrchia aſſyrioꝝ: q̄ ſtetit vltra. 1305. annos. Et ſurgūt tp̄a horrēda pene ad xp̄i natiuitatē in q̄bꝰ ſanguis hūanꝰ in toto mōdo q̄ſi aq̄ effuſꝰ ē.

Phull rex Aſſyrioꝝ ꝛ ſeq̄ntes volētes recuperare monarchiā nō modicū turbauerūt terrā.

Joathan anno mundi. 4440.

Iſte Theglathphalazar cepit terras neptalim et gallileā. Et eos q̄ trāſiordanē erāt trāſtulit in aſſyrios. poſtea ob petitionē Achas obſedit damaſcū et Raaſim regem damaſci interfecit.

Salmanaſar obſedit ſamariā ꝛ trāſtulit iſrl̄ in aſſirios. ꝛ ceſſauit regnū iſrl̄ qd̄ ſtetit āniſ. 282.

Iſte Achas (Anno mūdi. 4466.) regnauit in iuda poſt mortē patris ſui Joathā: Hic peſſimus fuit ydolatrie deditꝰ: cōtra quē veniēs in ꝑreliū phacee rex occidit in vna die de iuda centū viginti milia bellatoꝝ: ꝛ ducēta milia pueroꝝ: ꝛ puellaꝝ. et mulierum duxerūt captiua: q̄s tamē refectos remiſerūt cōſulente ꝓpha. Cuiꝰ tp̄e condita eſt roma.

Ezechias Anno mūdi. 4472. filius Achab q̄ntuſdecimꝰ regū in iuda. optimus fuit: reducēs populū ad cultū dei: huiꝰ tp̄e regnū iſrl̄. ſ. decē tribuum defecit: trāſlatus a rege ſalmanaſſar aſſyrioꝝ: huius Ezechie tp̄e ſennacherib rege Aſſyrioꝝ veniente cōtra ezechiā ꝛ regnū eiꝰ: ꝛ obſidēte hieruſalē oratōibꝰ eiꝰ ꝛ yſaye ꝛ humiliatiōibꝰ in vna nocte angelꝰ dn̄i interfecit centū octogintaquinq; milia exercitꝰ ſennacherib: ſicq; liberatꝰ eſt: Ipſe aūt Ezechias ſiue ꝓpter elationē ſiue ꝓpter ingratitudinē ad mortē vſq; infirmatꝰ ē. Sed penitēs ſanatꝰ ſigno ſibi dato de reuerſiōe ſolis ꝑ decē lineas q̄ oratoribꝰ babilonie oſtēdit oēs theſauros. Cui yſayas ꝑ̄dixit oīa a babilonijs aſportāda: phaſe aūt ſolēniſſime a ppl̄o celebrari fecit. Dormiuit deniq; Ezechias cū patribꝰ ſuis.

Iſte Sēnacherib aſcēdit in iuda cōtra Ezechiaz virū ſctm̄. ꝛ ꝑcuſſit dn̄s exercitū eiꝰ vt ſup̄. Ipſe aūt turpiter fugiēs ꝑuenit in niniuē ꝛ afflixit iudeos et thobiā. tandē a ſuis filijs occiſus eſt.

Manaſſes (Anno mūdi. 4501.) filiꝰ Ezechie poſt eū regnauit in iuda quīquagītaquinq; ānis: hic peſſimꝰ fuit: ydolatrie deditꝰ ꝛ augurijs. ꝓphas occidens ꝛ ꝑ̄cipue yſayā ſerra lignea ſecari faciēs. Qui tn̄ captiuꝰ ductꝰ in babilonē penitēs ꝛ valde hūiliatꝰ in illa captiuitate veniā obtinuit. Et ad regnū ſuum reductꝰ eſt. cui ſucceſſit filiꝰ eiꝰ amon patrē imitatꝰ in vicijs ſꝫ nō in pnīa. q̄ ꝛ a ſuis occiſus eſt.

Iſte Aſſaradon fuit filius Sennacherib.

Linea pontificū

Elchias

Azarias filius elchie

Sarayas filius azarie

Joſedech

Sophonias

Sophonias ꝓpha nonus duodecim ꝓphetarum Chuſi nobiliſſimi iter hebreos viri fili⁹: ꝓphetauit deſtructionē hieruſalem et reedificationē.

Iſte Urias ,ppha occiſus eſt a rege ieconia.

Prophete minores

Urias

Baruch

Abacuck ꝓpha in numero duodecim ꝓphetarum decim⁹ ꝓphie ſpiritu plenus: apud iudeā in precio fuit: ꝓphauit cōtra Nabuchodonoſor ⁊ babilonē hic etiā danieli prandiū attulit dum in lacu leonuꝫ eſſet apud babilonem.

Abacuck

Baruch hieremie prophete notarius propheticum librum edidit: in quo cōſolationem de reditu a captiuitate prenunciat.

Hieremias

Iſte hieremias ꝓpha ſctiſſimus ⁊ ab ipō matris vtero ſctificat⁹ ex ſacerdotib⁹ nat⁹ incepit ꝓphare adhuc puer. xiij annoꝝ tpe regis Joſie contra hieruſalē ⁊ teplū ꝓphizauit autē annis. xl. preter hos qb⁹ ,pphauit in egipto. Ibideꝫ poſt multas iniurias ſibi illatas apō Taphnas ab eodeꝫ pplo lapidibus obrut⁹ occubuit. Eoqꝫ i loco ſepult⁹. ⁊ q: ſerpētes fugauerat poſt mortē eum venerati ſunt.

Olda ꝓphetiſſa

Iſtum Sarayam interfecit Nabuchodonoſor in reblata cum alijs conſiliatoribus ſedechie.

Olda ,pphiſſa fuit vxor Sellū ſummi ſacerdot| claruit ac ,pphauit Joſie regi et preſertim hieroſolimoꝝ euerſionē ac populi ipius captiuitatem.

Omnes iſti ſex cū Joachim rege adhuc pueri in babilonē ducti ſunt captiui. Nabuchodonoſor ſtatuā aureā. lx. cubitoꝝ altitudine in campo ſtatuit ⁊ cōuocauit oēs principes regionū ad dedicationē ſtatue. ⁊ preco clamabat. Adorate ſtatuā q̄ nō adorauerit eadē hora mittet in fornacē ignis ardentis. Et adorauerūt oēs preter ſocios danielis: ⁊ accuſati ſunt ad regē ⁊ ſuccenſa eſt fornax ſeptuplū: ⁊ miſſi ſunt vincti cū veſtib⁹ in mediū fornacis. Uiros autē illos q̄ miſerāt eos interfecit flama ignis. Angel⁹ aūt induxit quaſi ventū roris flantē refrigerantē eos. Tūc illi tres vno ore benedicebant deum.

Mizahel·ananias·azarias·

Daniel.

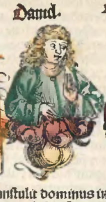

Ezechiel. Mardocheus

Ioſedech pontifex fili⁹ Azarie egreſſus eſt quādo tranſtulit dominus iudam et hieruſalem per manus Nabuchodonoſor. Et ductus eſt cum alijs captiuus in babilonē; dicunt aliqui iſtum fuiſſe Eſdrā ſcribam et ſacerdotem aut forſan ipſius fratrem.

Rhea que et Ilia dicebatᷣ Numitoris vltimi latinorum regis filia hac tē-peſtate adhuc virgūcula: patre eius vi regno priuato: ab amulio patruo veſtalibus virginibus addita ad ꝑpetuam virginitatē cōpulſa eſt. Que cum in pleniorem deueniſſet etatē ſtimulis acta venereis in amplexus incogniti viri. Et vt alij referunt in martis coniunctionē deuenit. Et pregnans effecta. Romulum ⁊ Remum eodē partu enixa eſt. Quos dum peperiſſet iuſſu regis Amulij viua defoſſa eſt. Qua mortua etiam geminos in tiberim deijci iuſſit. Verū ne-quceuntibus miniſtris ad ripam fluminis propter aquarum multitudinē deuenire: illos in ripa poſuere. Et ſic Amulij imperio abiectus in profluentē Romulus cum Remo fratre non potuit extingui. Et tiberinum amnem repreſſit: ⁊ relictis catulis lupa vagitum ſecuta: vbera admouit infantibus. matremqꝫ ſeſe geſſit. Sic repertos apud arborem fauſtulus regis paſtor tulit in caſam atqꝫ educauit ſuſtē-tatoſqꝫ fere inter greges pecorum agreſta vita nutriuit. Marcios pueros fuiſſe: ſiue ꝙ in luco martis enixi ſunt. ſiue ꝙ a lupo que in tutela martis eſt nutriti. Adulti inter paſtores de virtute quottidiana certamina et vires ⁊ pernicitatē auxere. Cum autem adoleuiſſent non parua paſtorum ⁊ latronū manu collecta Amulium patruum regē interfecerunt. et numitorē auum in regnum reſtituerunt. Is tamen ſequēti anno extinctus. Sic latinorum ſeu Albanorū regum defecere nomina. vbi ſub vno ⁊ viginti regibus ſexcētis ⁊ viginti tribus annis regnatū eſt.

Remus Rhee veſtalis virginis ex incognito patre filius: Romuli frater hoc anno vna cum fratre ſuo ⁊ auo ſuo Numitore in regno latinorum reſtituto. deinde interfecto vrbē vbi nunc Roma eſt cōſtituerunt ac condiderunt. Et cū gemini erant: vter auſpicaretur ⁊ regeret: adhibuere piacula. Remꝰ montem Auentinum: Romulus palatinum occupauit. Prior ille ſex vultures: hic poſtea ſed duodecim vidit ſic victor. augurio vrbem excitat plenus ſpei bellatricem fore. ita illi aſſuete ſanguini ⁊ prede aues pollicebantur ad tutelam noue vrbis ſufficere vallū videbatᷣ. cꝰ dū irridet anguſtias Remꝰ: idqꝫ icrepat. ſaltu dubiū an iuſſu frīs occiſus eſt. Prima certe victima fuit. munitionē vrbis noue ſanguine ſuo conſecrauit. ferunt eum a fabio Romuli duce cultro paſtorali occiſum Et in eodem loco vbi futuri muri veſtigiū tranſgreſſus eſt ſepultus fuit.

Romanorum regni principium

Romulus primus Romanorum rex vigeſimoquarto ſupra trecēteſimū regni dauid anno: etatiſqꝫ ſue primo ⁊ viceſimo numitore perempto: regnoqꝫ latinorū in confuſo poſito paſtorum non parua manu collecta vna cum fratre Remo iam dicto ſtatim vrbem paruam in ſolo nequaqꝫ munito conditam ⁊ a ſe Romam nominatam primum regnare incepit teſte Euſebio regnauit annis. 38. Romulus autem licet ſub dubio partu natus: eius tamen indolis (vt plutarcus ait) nequaqꝫ ſeruilis erat: ſed quandā regiam magnitudinē ac ꝓbitatē pre ſe ferebat. Eminebat in eo natura facilis ⁊ ad cōſilium ciuilem probitatem aptiſſimum ingenium: quapropter euenit ad magnum dignitatis culmen. Poſt romam autem conditam primum eos quibus etatis vigor inerat in militares legiones diſtribuit. Ceteram vero multitudinem populum appellauit Centum deinde Senatores creans eos patres dixit: ac ex eis genitos patricios Prius enim incole deerant: et cum in proximo erat lucus: hunc Aſilū fecit et ſtatim mira vis hominum latini tuſciqꝫ paſtores quidam et tranſmarini phriges ꝗ ſub Enea archades qui ſub Euandro duce influxerant: ita populum romanum ipſe fecit. Matrimonia vero a finitimis petita quia non impetrabantur manu capta ſunt ſimulatis quippe ludis equeſtribus: virgines que ad ſpectaculum venerant prede fuere. Et hec ſtatim cauſa bellorum. Auctis tamē breui viribus hūc rex ſapientiſſimus ſtatum reipublice impoſuit: vti iuuenta diuiſa per tribus in equis et in armis ad ſubdita bella excubaret cōſilium reipublice penes ſenꝰ eſſet his ita ordinatis tum contionem haberet ante vrbem apud Capree paludem e conſpectu ablatus eſt.

Numa pompili⁹ ſcđs Romanoꝝ rex. ſeptimo ⁊ .xx. regni Ezechie āno poſt Romulum regnare cepit. Et regnauit annis .41. Quem curribus ſabinis agentem vltro petiuere ob inclitam viri religionem. Ille ſacra ⁊ ceremonias omnemq; cultum deorum immortalium docuit. Ille pontifices. Augures ceteroſq; ꝑ ſacerdotia. Annū quoq; in duodecim menſes: faſtos dies nephaſtoſq; deſcripſit. Hec omnia quaſi monitu dee egerie: quo magis barbari acciperent. Eo deniq; ferocem populum redegit vt qđ vi ⁊ iniuria occupauerat imperiū religione atq; iuſticia gubernaret. Obijt deniq; octogenarius leui morbo.

Tullus hoſtilius tercius Romanorum rex: trigeſimo nono regni manaſſe anno poſt numam pompilium regē a Romanis rex ſuffectus. Regnauit annis .31. Cui in honorem virtutis regnum vltro datum. Huius cunabula (vt Eutropius ſcribit) tugurium agreſte cepit. ⁊ poſtea adoleſcētia in paſcendis pecoribus occupata fuit. Validior deinde factus Romanū rexit populū. Et primus quidam Romanorum regum faſtibus ⁊ purpura vti cepit. Ac vrbez adiecto celio monte ampliauit. Poſt longam deniq; pacem in albanos bella tulit deuictos in vrbem admiſit: ⁊ eorum vrbem preter templa euertit. Tandem cum magna gloria belli regnaſſet cum tota domo ictu fulminis conflagratus eſt.

Anchus marcius Nume regis ex filia Nepos. quart⁹ Romanoꝝ rex. quarto Joſie regni anno poſt Tullum hoſtilium regnum accipiēs. Regnauit annis .25. Hic nulli ſuperiorum regum belli paciſq; artibus ac gloria virtutis inferior fuit. Et menia muro amplexus eſt. Auētinum ianiculumq; montes vrbi addidit ⁊ pontem primus Tiberi adiecit: hoſtiamq; in ipſo maris fluminiſq; confinio Coloniam poſuit. preſagiens animo futurum: vt totius mundi opes et cōmeatus illo veluti maritimo vrbis hoſpitio reciperentur. tandem morbo correptus vitam cum morte mutauit.

Tarquinius priſcus quintus Romanorum rex anno vigeſimoſeptimo regni Joſie poſt anchum Marciū rex delectus. regnauit annis .37. Js trāſmarine originis regnum vltro petens accepit ob induſtriam ⁊ elegantiā quippe qui oriundus Corintho grecum ingenium italicis artibus inſtituit. Hic et ſenatus maieſtatem numero ampliauit: ⁊ centurijs tribus auxit neq; pace tarquinius q̄ȝ bello promptior. xij. namq; tuſcie populos frequentibus armis ſubegit. Inde aureo curru quattuor equis triumphauit. Qui poſt multa ſtrennue geſta ab anchi filijs interfectus eſt.

Per ea adhuc tempora reges haſtas pro dyademate habebant quas greci ſceptra dixere. Nam et ab origine rerum ꝓ dijs immortalibus veteres haſtas coluere. ob cuius religionis memoriā adhuc deoꝝ ſimulacris haſte addūtur.

Phaleris Agrigentinus tyrannus ⁊ orator hac tempeſtate floruit cui quidam perillus eris ingenioſus artifex ⁊ ei amiciſſimus ex athenis agrigentum ad euȝ venit: cognita hominis ſeuicia vt eidē placeret ex ere taurum artificioſum fabricauit. Et in eius latere ianuā poſuit vt reus in eo incluſus ſubiectis ignibus torqueť. vt ſonus vocis hominis bouis mugit⁹ videreť: quo accepto illum includi iuſſit. Et prim⁹ artificij ſui prebuit expimentum vt Ouidi⁹ dicit. Nec enim lex equior vlla eſt: q̄ȝ necis artifices arte perire ſua hec ipſe phaleris Athenieñſibus de ſe pro illo conqueſtis reſcripſit. Extant enī huius phaleris adhuc celebres ⁊ graues epiſtole.

Sibylla Erithrea omnium aliaruȝ clarior in babilonia orta tempore illo vixit: monachali veſte induta: velo nigro in capite: manu geſtans gladium nudum non multum antiqua. mediocriter facie turbata. habens ſub pedibus circulum aureum ornatum ſtellis ad ſimilitudinem celi dicit ſic. In vltima etate humiliabitur deus: humanabitur proles diuina vnietur: hūanitati diuinitas. iacebit in feno agnus: et puellari officio educabitur.

Roma vrbs toto orbe celebrãda: rerũ do
minia in latio ad amnẽ tyberĩ ſita. A ro
mulo eiꝰ ↄditoꝛẽ noĩata. vndecimo Eze
chie regꝫ iuda ãno: Secũdoqꝫ octaue olympiadis
ãno ab ipo conditã fuiſſe affirmãt. Ambitũ eiuſ
vrbis Plinius ex traditionibꝰ Auguſti ſcribit
milia paſſus vigiti. Flauiꝰ vopiſcꝰ ſcribit Aure
liuꝫ imꝑatoꝛẽ ambitu vrbis ad trigĩta milia paſ
ſuum ampliaſſe. Noſtra aũt ratio metiẽdi a pri
ſcoꝛũ ratiõe multũ variat: ſi ad nr̃e etatis con-
ſuetudinẽ metiri volemꝰ vix paſſuũ milia qua-
tuoꝛdecim oĩs rome ⁊ ianicule ſiue trãſtiberine
regionis ⁊ vaticani ambitꝰ implebit. Tyberis
fluuiꝰ a ſeptẽtriõe vrbẽ intrat: ⁊ ex latere meridi
ano verſus hoſtiã exit. ita vt ex latere quidã dex
tro vaticanũ cõperiat ⁊ Ianiculũ: q̃ duo regiõꝫ
trãſtiberinã complẽt. A ſiniſtro vero ſit romane
vrbis ambitꝰ ſeptẽ ↄplectẽs colles. Portas vr
bis triginta aptas. ⁊ ſeptẽ clauſas fuiſſe ſcribit
pliniꝰ. Noĩa que apud priſcos vſitata fuerĩt elu
cidare libet. Nã cũ diuerſis tpibꝰ aucta fuerit: ⁊
q̃ intra vlti mũ muroꝝ ambitũ remanebãt porte
formã amitterẽt. fuitqꝫ deinde roma diruta ideo
inueſtigari oĩs relinq̃mꝰ. Flumẽtana pma por
ta appellata: q2 tyberim eaꝫ influxiſſe affirmãt.
nouiſſime porta ppli dicta Secũda piciana a colla
tia oppido ꝓpe romã Collatia. Tercia q̃ nũc ſala
ria fuiſſe quirinalẽ poſtea collinã q2 ea in collem
quirinalẽ itur. Quarta viminalis nũc ſctẽ agne
tis aut numẽtana. q2 ad viminalẽ collẽ ducebat
Quĩta exquilina q2 in exquilijs itur. nũc ſancti
Laurẽcij. Sexta neuia q̃ maior dicit᷑. Septima
Aſinaria nũc ſctĩ iohãnis. a priſcis celimõtana
a celio mõte. Octaua q̃ in abdito angulo clauſa
cernit᷑ ⁊ metrodori porta dicit᷑: Gabiuſam fuiſ
ſe a maioꝛibꝰ appellatã. Latina deinde porta i
mutatũ retinet vocabulũ qꝺ ea in latinam duce
bat. Porta appia olim Capena. Vltima trige-
ſima intra tyberim aliqñ hoſtienſi s⁊ ſctĩ pauli
appellatã reſtat. cũ ad eiꝰ baſilicã ducat ⁊ hoſti
am verſus. Eſt ⁊ alia intra tyberim romane vr-
bis carmẽtalis. Poſtremo porta triũphal' oĩm
celeberrima q̃ etate noſtra extat ꝑ quã triumphi
agebant᷑. Cuiꝰ fundamẽtoꝛũ moles in extrema
tiberis ripa cõſpici poſſunt. ⁊ pons ſimiliter ad
illã cõducẽs vſqꝫ ad hoſpitale ſctĩ ſpũs et via q̃
ab eo põte vſqꝫ ad Neronis circum in quo Cay
calliculε obeliſcꝰ aſpicit᷑. q̃ nũc corrupte iulia nũ
cupat᷑. ⁊ ad ſiniſtrũ latꝰ baſilice btĩ Petri adia-
cet triumphale territoꝛium nuncupatur. verum
triumphale territoꝛium ⁊ adherẽtia loca vatica
ni nomẽ a vaticano colle aſſumpſere. et cõſtat iã
vaticanũ collẽ eũ eſſe qui eccĩe btĩ Petri adiacꝫ
ꝓ cũctis eiꝰ rebꝰ celebrioꝛ ⁊ religioſioꝛ cõſpicit᷑
vaticanꝰ reliquijs btĩ petri. ⁊ eiꝰ excelſa baſilica
et romani põtificis pallatio qꝺ Nicolaꝰ papa ſe
cundꝰ fundauit ⁊ grãde viridariũ muris cinxit.
Ianiculꝰ regiõꝫ ipam totã trãſtiberinã excepto
vaticano indicat. vaticanũ vero primꝰ leo pa
pa quartus muro muniuit ⁊ de ſuo noĩe ciuitatẽ
leoninã vocauit. Ea ſex portas nũc ſtãtes habꝫ
prima in Ianiculũ dimittẽs ab eccĩa cui ſubia-
cet ſancti ſpũs nomẽ accepit. Alia eſt edita in col
le priſa. hec ⁊ pſorata vocat᷑. Tercia poſterule
nomẽ accepit. Quarta viridario põtificis ſub-
iacet viridaria vocat᷑. Quĩta iuxta molẽ hadria
ni quod nũc caſtꝝ ſancti angeli vocat᷑. porta ſan
cti angeli dicit᷑. Sexta ſb adriani mera ad vrbẽ
ꝑ pontẽ cõducit ab eneis foꝛibꝰ Enea vocitatur
Colles ſeptẽ rome ab auctoꝛibꝰ deſcribunt᷑ di-
cẽte virgilio libro Georgicoꝝ. 2. ſcilicet. Et rerꝫ
facta ẽ pulcherrima roma. Septẽqꝫ vna ſibi mu
ro circũdedit arces. Quoꝛuꝫ noĩa ſunt Capitoli
nus. Auẽtiniꝰ. palatinꝰ. Celiꝰ. Exq̃linꝰ. vimi-
nalis ⁊ quirinalis. Et abſqꝫ ianiculo ⁊ vaticano
ſepticollis tpa vrbs dicebat᷑. Capitolinꝰ mons
dictus cũ in eo fundamẽta edis iouis foderẽtur
caput humanũ inuẽtuꝫ eſt ⁊ ante Tarpeiꝰ a tar
peya virgine veſtali dicebat᷑. ⁊ mõs ſaturni a q̃
ſaturnia tellꝰ. fuit in hac arce capitolij celeberri
mum iouis optimi maximi templuꝫ ⁊ iunonis
monete. ⁊ in eo clangoꝛe anſerũ ⁊ alatũ ſtrepitu
M. manliꝰ gallos in ꝑcipiciũ dedit. huiꝰ totius
arcis oꝛnamẽta cũctis miraculis egiptioꝛũ erãt
anteponẽda. quare aurea capitolia cognominã
tur ⁊ domiciliũ deoꝝ. Circa cũ locũ duo fora iũ
gebant᷑ boariũ ⁊ piſtariũ. Nũc aũt preter lace-
rarani domũ a bonifacio nono ruinis ſuꝑ edifi
catam ꝑter are celi fratrũ btĩ franciſci eccĩaꝫ in fe
retrij iouis templi fundamẽtis extructã. nihil hꝫ
is mõs capitolinꝰ. tantis olim edificijs exoꝛna
tus cũ delubra edes ſacella et tẽpla vltra ſexagi
ta habuerit. Auẽtinꝰ collis ab aduẽtu hoĩm vł
a rege auẽtino albano ibi ſepulto dictꝰ fuit. in h
mõte ara herculi ab euandro poſita. Et iunonis
templũ ⁊ tẽpla diane ⁊ minerue ⁊ lucine: fuit ſu
per eodẽ mõte lauretũ ſilua ioui ſacrata: ⁊ edes
libertatis. habꝫ vero nũc is mõs mõſteriũ ſan-
cte Sabine ⁊ aliud ſctĩ bonifacij. reliquꝰ mons
aut ruinis aut vineis ꝑter ſancti Alexij cenobiũ
quod mihi vetuſtiſſimũ cõſpicit᷑ contectus eſt.
Palatinꝰ mõs cũ palatini aboꝛigines ex agro
reatino cum euãdro venerũt hoc nomẽ accepit.
Suꝑ hoc mõte vt ex coꝛnelio tacito accepimꝰ p̃
mo vrbs roma edificata fuit. Et in eo reges de
inde cõſules poſtea imꝑatoꝛes maioꝛi ex pte ſe
dem habuerũt. Habuit ⁊ edes varri ducis. Liui
us quoqꝫ inquit matrẽ magnã deuꝫ a grecia ad
uectam in edem victoꝛie q̃ eſt in palatio ꝓtulere
Fuit ⁊ in palatio teſte plinio phanũ febri dicatũ
Et templũ diui Auguſti deinde incẽdio cõſum
ptum C. Calicula ſuꝑ templuꝫ hoc ponte tranſ
miſſo palaciũ capitoliũqꝫ cõiunxit. Cuiꝰ ⁊ reliq̃
as quaſdã adhuc cõſpicere libet. Idẽ ceſar Au
guſtꝰ templũ appollinis in ea pte excitauit. Ad
didit porticꝰ cũ bibliotheca latina grecaqꝫ. quo
in loco iam ſenioꝛ ſepe ſenatũ habuit. Id edifi
cium admirãdis opibꝰ exoꝛnatũ erat. cõpluraqꝫ
a multis extructa ſunt. Nũc ꝑter ſancti Nicolai
eccĩam a calixto papa edificatã q̃ etiã male inte-
gra cernitur. nullũ is celeberrimꝰ mons hꝫ edi-
ficiũ. qualis aũt et quãtꝰ olim fuerit ea edificio
rum moles indicãt ruine inter ceteras vrbis cõ
ſpicıende. Cũ itaqꝫ tres illos mõtes q̃ primi et
ſoli in pma vrbe a Romulo conphenſi fuerũt ſe
cluſis ruinis videri poterit ea nuditas quã Ro
ma nõdum cõdita habuerit. Fuit aũt in ea par-
te pallacij quã ſeptẽtrionẽ verſus in triũphales
Conſtantini imperatoris arcum vergentem vi
demus. locꝰ palladij cuiꝰ inſignes extant ruine

binas habētes ex marmore portas eo in murorum ambitu eccl'ia ſancti Andree de pallara concluditur. Ce-
teras partes alto circundatas muro vinea implet. Celius mons a celio iubēnio duce(qui Romulo auxilio
venit contra latinum)nomē aſſumpſit. ⁊ fuit vrbi additus quo tpe Tullus hoſtilius albaꝫ euertit. ⁊ poſtea
ibi habitauit. ⁊ curiā fecit que hoſtilia appellata eſt. In eo mōte Veſpaſian⁹ templū diui claudij edificauit
fuerūt in eo phauni veneris ⁊ cupidinis. aliorūqꝫ deorum edes Are ⁊ templa. Et macellū magnū. Antruꝫ
ciclopis lupanaria. cohortes quinqꝫ vigilū: caſtra pegrina ⁊ armentariū. Medio in ei⁹ dorſo bine aquedu-
ctus ſupbiſſimi opis cōſpiciunť. Nūc eccl'ijs xpianis mōs eſt ornat⁹ in ea parte ad palatinū monte vergēs
monaſteriū eſt btī Gregorij in paternis edib⁹ ab eo edificatū. Inde ſanctoꝝ Johānis ⁊ pauli eccl'ia. Eſtqꝫ
in eo hoſpitale ſaluatoris: ⁊ eccl'ia ſancte Marie in dnīca. Alteraqꝫ eccl'ia ſctī Steffani rotunda de ipo mōte ce
lio cognomē hn̄s: Ea in fauni ede pri⁹ fundata fuit. Simplici⁹ papa eam exornauit. Cernit nūc integra ad
ei⁹ mōtis ſiniſtrā ſctōꝝ quattuor coronatoꝝ eccl'ia. Sctiqꝫ eraſmi mōſteriū. Proximū noui opis in mōte ce-
lio eſt xenodochiū lateranēſe. In extremo eiuſdē mōtis iā eſt baſilica lateranēſis ſic cognoīata: qꝛ in late
ranēſiū nobiliſſime gētis edib⁹ extructa fuit. Hec venerabilis eccl'ia capita Apoſtoloꝝ ſeruat ceteraqꝫ ſctimo
nia: ediūqꝫ ſupbiſſima ſtructura toto orbe celeberrima a Conſtātino data btō Siluestro cōſtātiniana baſili
ca appellata. Ea ſiē Romanoꝝ pōtificū primaria eſt ſedes. ſic ab eis plurimū olim habitata fuit. Nūc vero
pallacia quib⁹ circūdata fuit baſilica maiori ex pte corruerāt. Viſit quoqꝫ in celio mōte porta maior neuia
dicta ⁊ amphiteatrū ſemidirutū: qđ ſtatil'ij thauri maiores nr̄i appellauere. Et alia baſilica ſctē crucis ihie-
rusalē ab Helena cōſtātini matre cōſtructa. Eo loco vbi templa erāt veneris ⁊ cupidinis cōniunctūqꝫ eſt mō-
ſteriū qđ Cartuſiēſib⁹ nūc incolit. Exquilini mōtis olim maxim⁹ varro longā poſuit expoſitionē ab excu-
bijs regis Tullij dict⁹. Exquilie eñ mōtes duo habiti. Celebrior pars a foro Trayani ⁊ turrib⁹ quas co-
mitū ⁊ milit'ie appellāt incipiēs p montē cui caballo nūc nomē eſt: ⁊ ad termas vſqꝫ diocletianas ptendit
Et in portā exquilinam q̄ iam ſctī Laurētij noiať deſinit. Altera ps collis via interſecať que patricij vic⁹ dici-
tur. Et ſup hac pte eccl'ia eſt celeberrima ſctē Marie maioris dirimiť a celio mōte p viā que porta Neuia vſ-
qꝫ ad amphiteatrū qđ colloſſeū vocam⁹ reduciť. Fuerūt in exquilijs edificia q̄plurima ⁊ admirāda. Et pri

mo a turri militiarū aſcēdendo cernunt̄ ruine termarū Conſtātini: ⁊ ingē.es ſeminudorū ſenū marmoree ſta‑
tue. Abinde pene cōtiguo loco cōſpiciunt̄ Caballi marmorei ingētes cū viris ſeminudis lora tenētib᷒ mi‑
ro artificio cōpacti quorū vn᷒ opus praxitelis. Alter phidie latinis lr̄is inſcribit̄. Inde nō longe ſunt dio‑
cleciani terme edificiū pulcherrimū ⁊ admirādum: ⁊ alie terme clarorū virorū. Fuit in eodē colle macellum ⁊
ibi cōſpicit̄ ecclia ſcti Viti cui cōtigu᷒ eſt arc᷒ triūphalis galieni. multeqꝫ ecclie in eo extant ⁊ alia innume‑
rabilia. Viminalis collis a Joue vimineo cui᷒ ibi are ſunt. Etſi plura i eo fuerūt edificia: nil tñ certū reperitur
qꝫ tres ſpecioſiſſimas i illo tot᷒ vrbis domos fuiſſe. M. Craſſi. Q. Catulli. C. aquilij eqtis romani. Fuere
in illo ſcdm aliquos Saluſtiani horti quorū reliquias obſtupēdas deſignāt. a porta viminali in collinam ⁊
ad Sanctā vſqꝫ Suſannā extēdi putāt. Quirinalis collis a quirini phano edem fortune pmogenie habuit.
Varro aūt ob paruitatē colles ⁊ nō mōtes appellat. Hos duos colles ſcribit liui᷒ Seruiū regē addidiſſe cū
amplificāde vrbi animū adiecisſet. ibiqꝫ vt loco dignitas fieret habitaſſe. Aggeris foſſa ⁊ muro circūdediſ
ſe vrbē. Clandit̄ roma ab oriēte aggere tarquini inter prima opa mirabilia. Nā cū in viris equit q̄ maxie pa
tebat aditu plano. eſtqꝫ is tumul᷒ quē nūc ſctē marie in pplo ſupeminētē ad pinciani vſqꝫ pallacij fundatū
ta ꝑtendi vidēm᷒. Camp᷒ marci᷒ ſic deſcribit̄ a liuio agger tarquinorū q̄ inter vrbē ⁊ tyberi fuit campū mar
ciū dixerūt: cū eo tpe vrbs ad capitoliū aut parū citra finiret̄. Et virginea aq̄ p q̄rinalis colli cauernas cam
pum olim marciū q̄ nūc triuij regio dicit̄ illabit̄. hec ſola aqua ex ceteris iā romā ingredit̄. Habuit camp᷒
marci᷒ edificia olim admirāda. quorū puule ruine adhuc reſtāt. Et adhuc ecclia cōſpicit̄ q̄ ſcte Marie in ceu
ria vocitatur. Erat ⁊ templum Iſidis: cōſpicit̄ adhuc colūna rerum geſtarū elaborata. Iuxta hanc qꝫqꝫ Co
mitia fiebāt. Fuerūt ⁊ in vrbe duodecim terme: ⁊ aqueduct᷒ mirabiles. Hi ſunt arc᷒ altiſſimi ſblcuati. Ar‑
cus qꝫ triūphales fuiſſe qꝫ plrimos ⁊ legim᷒ ⁊ cōſpicim᷒ quoſdā tamē dirutos. quoſdā ruinis cooptos. qꝫſ
dam nouis edificiolis ab aſpectu hoim ſemotos. Cernūt̄ qꝫ diuerſorū edificiorū ſpectande inſigneſqꝫ ruine
ideo cum his Rome deſcriptionem relinquimus.

Oblectat me roma tuas ſpectare ruinas. Ex cuius lapſu glia priſca patet. Sed tu᷒ hic pplus muris de
foſſa vetuſtis. Calcis in obſequium marmora dura coquit. Impia tercentum ſi ſic gens egerit annos.
Nullum hic indicium nobilitatis erit.

Genua ligurum domina ⁊ regina. quã etiam Januam dicimus ytalie vrbs celebris clariſſimaq; in liguſtici maris littore a quodam Genuo ſaturni regis filio conditam ⁊ cognominatam dicunt. Alij vt paulus peruſinus hyſtoricus a genuino phetontis ſocio ob nauſeam maris in littore relicto cũ parte nauium cuſtode qui iunctus accolis loci ſilueſtrib' hominibus oppidum condidit: et genuã ex ſuo nomine nuncupauit. Alij quoq; a Jano ytaloꝝ rege et poſt troyanam cladem ampliatã vbi Jani bifrontis ydolum primo coli ceptum eſt cui' ſigilli inſcriptio ſic haberi dicit. Griffus vt has angit: ſic hos ianua frangit. Quidam tamẽ ante belli punici tempora nullam eius vrbis mentionem haberi dicunt. Liuius autẽ eius incremẽtum habuiſſe dicit Lucretio prorogatum imperium vt genuam oppidum a magone peno deſtructum credificaret. Poſtq; tempora ligurib' genuenſibuſq; amicicioribus vſi fuerunt. quib' quum magne copie variaq; bello vſui futura mitterentur maxime oportuna fuiſſe videtur genua loci natura tunc etiam portuoſa. Eam Karolus magnus imperator pipinuſq; filius rex ytalie ⁊ ſucceſſores franci reges per annos circiter cẽtum ſumma cum iuſticia ⁊ humanitate ſicuti et ceteras ytalie vrbes gubernarũt ducibus illi adminiſtrande qui comites appellarentur prefectis. Hec plane ciuitas tot' liguſtici ſin' emporiũ eſt Que a q̃dringentis annis citra (cum ante haud magnum oppidum fuerit) maximum habuit incrementum. Unde et ingentes nacta vires ⁊ portu edibuſq; ſuperbiſſimis ac reliquis in omi genere ornamentis nunc vſq; preter venetias ceteras ytalie maritimas vrbes ſuperat. Queq; et naualis belli peritia adeo excelluit: vt ãnos multos maris imperio potiretur ⁊ piratarum abſtulerit latrocinia. Poſt karolum vero magnum et filios plurimam ciuium ſuſtinuit tyrannidem. Propter quod et peregrinos dominos ſibi ſuperinducere aliquando neceſſe habuit que ciuilib' agitata diſcordijs memoria noſtra imperiũ maris amiſit cuius enim creberrimas mutationes ⁊ oriens ſimul et occidens admiratur que ſic auxilio et conſilio deſtituta imperium eius longe lateq; diffuſſum pene exhauſtum eſt. Peram enim vrbem Conſtantinopoli oppoſitam. mitilenam inſulam. Famaguſtam vrbem totius Cipriẽ inſule columen. Chium inſulam: aliaſq; grecanicaſq; vrbes plurimas a thurcis: alijſq; gentib' ablatas deperdidit vel tributarias fecit. Capha etiam eius coloniã in thaurico Cheroneſo non procul a boſphoro cymerico amiſit. Ornat autem hec ciuitas Genua maxime cineribus precurſoris domini. Et cathino quodam Smaragdino inpreciabili quem tradunt illum fuiſſe in q̃ dominus ieſus xp̃us agnum paſchalem in cena domini cum apoſtolis ſuis comedit.

Tales

Tales philoſophus Aſianus e ſeptem grecie ſapientibus primus his tē
poribus athenis claruit. Hic ſapiens appellatus eſt: ſcd̄m quem ꝛ ſepte
ſapientes vocati ſunt. fuit autem conſcriptus ciuis mileti: ideo thales mi
leſius appellatus eſt. Scripſit antē de conuerſione ꝛ equinoctio: ꝛ primus inter
philoſophos dicitur de Aſtrologia tractaſſe. nec non ꝛ ſolares eclipſes ꝛ verſio-
nes predixit ab egiptijs geometriā didicit. In politicis vero optime eſt conſilia
tus. Aiunt eīn coniuge enim caruiſſe: et interrogatus cur non duceret dixit. ob fi-
liorum amorem: hic principium omnium aquā poſuit. mundūq; aīatum dixit ꝛ
demonibus plenum. Tempora quoq; anni fertur inueniſſe. ꝛ in. ccc lxv. dies di-
uiſiſſe. Scripſit autē de Aſtronomia multa que in ducentis carminibus cōphen
dit. Tabulam aurea ſiue mēſam a piſcatorib⁹ caſu inuentam altercatio ſuborta
cuius eſſet appollinem delphicum adierūt vt indicaret cui danda eſſet. Appollo
reſpondit illi eſſe dandam: qui ſapiētia ceteros p̄emineret: his auditis taleti pho
data eſt. Ille eam dedit bianti. Bias pitacho. Ad vltimum ad ſolonem peruenit.
qui ex titulum ampliſſime prudentie ꝛ etiam premiū ipſam ſcʒ mēſam auream ad appollinē tranſtulit: hic
tales paup erat: vacans philoſophie ſtudijs: acquiſitioni pecunie intendere non valebat. Item fructus ꝛ
olei vbertatē per Aſtronomiam futuri anni nouit. Ferturq; de ipſo ꝙ dum nocte quadam duceretur extra
domum a vetula vt aſtra conſideraret. incidit in foueam: eoq; lugente: dixit vetula: tu quidā o tales que an
te pedes ſunt videre nequis: quō que in celio ſunt poſſes cognoſcere: obijt aūt anno etatis ſue. lxxviij.

Solon

Solon philoſophus Athenienſis ſcd̄us de ſeptem ſapientib⁹ athenis flo-
ruit. Athenieſibus leges optimas condidit: quas poſtmodum Romani
ab eiſdem acceperunt. multaq; beneficia eis cōtulit: ꝛ multo tp̄e eos ſua
prudentia a ſeruitute ꝛ tyrānide liberauit. ꝛ tandeʒ fortuna mutata profugus in
egiptum ſe tranſtulit: hic dum ſenex eſſet piſiſtrato tyrāno athenas occupare vo-
lenti: toto conatu reſtitit multis ex ciuibus conſentientib⁹ piſiſtrato. Interroga-
tus autem qua ſpe fretus vt tam audacter reſiſteret: ait ſenectute. Hic etiam ſolon
dixit: boni ꝛ virtuoſi viri apud tyrannos equiparant calculis rationum quorū
vnuſquiſq; plura qn̄q; pauciora ſignat. Ac ſic in ꝯſpectu tyranni qn̄q; magni di
cunt ꝛ clari: qn̄q; autē ꝛ honore carentes. ¶ Interrogat⁹ etiā a creſo rege lidorū
quis ei felix eſſe videret ait Triballanus athenieſis ꝛ cleobis ꝛ bico ignoti ꝛ ho
mines quorum fama latet. Creſus aūt rex ornans ſe omiore regiſq; faſtu ſedens
in ſolio: interrogauit eū ſiquid miri melioris vidiſſet reſpondit. Gallos phaſia-
nos ꝛ pauones naturali enim colore ꝛ flore decorati ſunt ꝛ milleſies meliori.
Huic ſoloni mortuum filium lugenti: non eſſe flendum ait quidam eo ꝙ flere nihil prodeſſet. Cui ſolon eo
magis ploro: quo damnū meum irremediabile videaʒ. Interrogatus an vellet ꝙ ſui de morte eius lugerēt
ait. ad hoc multis conatib⁹ laboraui: vt in morte mea dolore et lamentis non carcam amicorum. ¶ Ait eti-
am nemo dicere debere: ſe ceteris quibuſcūq; intollerabiliores amaritudines ſuſtinere. Inter ceteras antez
leges eius ait. Siquis parentes indigentes non alat ingloriosus eſt. Filij eorum qui pro republica obiere
publice nutriantur ꝛ doceantur. ¶ Itē ſtatuit tutorem cum orphanoruʒ matre non habitare: nec tutoris of
ficium exercere: in quē orphanorum defunctorum ſubſtantia perueniet: nec ſculptori anuli licere tenere ſignū
anuli venditi: ꝛ ſi vnū oculum habentē quis illo priuauerit. Viceuerſa ip̄e geminis careat: ꝛ ꝙ princeps ſi
ebrioſus fuerit damnet nece. ¶ Reſpōſa ſolonis ad quedā queſita ſunt hec. Quid eſt verbum: ymago ope
rum. quo firmat verbū ſilentio. Quo ſirmat ſilentiū tp̄e. ¶ Quid eſt rex fortis poteſtas. Quid eſt lex: ara
nee tela qꝛ ſi in eam ceciderit quid debile retinet: graue aūt ptranſit tela reſciſſa. Mortu⁹ in cipro octogena
rius tp̄e Sedechie regis.

Chilon

Chilon phūs Lacedemonius athenis claruit terci⁹ de ſeptem ſapientibus
grecie qui ob eius ꝓfundiſſimam ſapientiam breueloqu⁹ dictus eſt. Hic
iūgēde cauſa ſocietatis miſſus fuit corinthū: vbi duces ꝛ ſeniores popli
ludētes inuenit in alea ꝓpter quod infecto negocio reuerſus eſt: dicēs ſe nolle glo
riam ſpartanorū quorū virtus conſtructo biſantio clareſcebat: hac maculari infa
mia vt diceret cū aleatorib⁹ cōtraxiſſe ſocietatē. Interrogat⁹ qd̄ eſt fortuna. Re-
ſpondit ignarus medicus: multos eīn excecat. Docebat aūt Chilon dominari lin
gue: ꝛ preſertim in cōuiuijs. nō eſſe maledicēdū proximis. alioquin audire opor
tet ea quibus quis triſtabit. Iteʒ non eſſe minandū cuiq;: quoniā hoc eſt mulie-
bre. Citius ad calamitatem amicorum q̄ʒ ad proſperitatem ire. Humiles nupti-
as facere. non eſſe maledicendum mortuo. Senū honorare. Cauere ſibijpſi. Dā-
num malle q̄ʒ prauum lucrū. Illud enim ſemel contriſtabit hoc vſquequaq;. Nō
irridere infelicem dominatorem ꝛ fortem manſuetum eſſe decet. vt eū ſubditi ma
gis revereantur q̄ʒ timeant. Ire domitari. non cupere impoſſibilia. Et claruit tē
pore Sedechie regis. vixit autem quinquagintaſex annis.

Pitacus

PItacus Aſianus mitilenus illuſtris phus quart⁹ de.vij. ſapiētibus grecie. nō doctrina ſolū ſed etiā in re militari ſtrēnuus cū bellū inter atheneſes ⁊ Mitilenos inſtaret. q₂ ipe mitileſiū exercitus ductor erat. pugnare ſtatuit cum firmone Athenieſiū duce in ſingulari certamīe ⁊ rhete habēs ſub ſcuto furtim circūuoluit firmonē: ⁊ occidēs eum ſaluauit terram. Mitileſes autē ei principatum obtulerunt quē ipe decēnio tenuit: ⁊ ad optimum ordinem ciuitate reducta: depoſuit principatū ac decē annis alijs ſupuixit. ⁊ cum pdiues eſſe potuiſſet: ſpreuit diuitias. Hic pitacus vidēs multum vinū in inſula mitileñ creſcere: volēs ebrietati hominū pcauere lege publica ſtatuit: vt peccās ebrius dupliciter puniret̄. dicebat autē vinū malum et bonum eſſe: malum quidē ex crapula: bonū ex natura. Interrogat⁹ quid optimū. ait ad preſens bn̄ facere: qd fidele: terra: quid infidele: mare. Vixit aūt annis. lxx. Et claruit tpe Joachim regis iude.

Bias

BIas Aſian⁹ pirenenſis phus quīt⁹ de.vij. ſapiētibus grecie. Hic cū inter Prineſes et meſſaneſes inſtaret bellū ⁊ prineſiū milites virgines multas meſſaneſiū captiuas duxiſſent cōfeſtim bias his viſis indoluit: ⁊ puellas captiuas liberās: tanq̄₃ pprias filias cuſtodiuit induēs eas veſtib⁹ nouis et ſingl'is dotes tribuēs: ſb fida cuſtodia remiſit ad parentes: inimicis exhibēs pietatē. Alio q̄₃ tpe dum Aliat⁹ princeps prineſiū ciuitatē obſideret ſperās prineſes fame deficere: bias tali arte defectū intranciū ⁊ victualium palliauit: duas em̄ mulas ſero impīguatas de ciuitate dimiſit vt quaſi fortuitu ab hoſtib⁹ caperet̄. quas cum aliat⁹ cerneret putauit illos victualibus copioſis abundare. Miſitq̄₃ ad biantē vt egrederetur ad eum de concordia tractaturus. Reſpondit bias ſi exirem forſitan prineñ: cepas ederent: Unde tu magis intromitte legatum. timuit enim ne ab hoſtibus captus: flere faceret prineſes. Cumq̄₃ legati aliati ingrederentur vrbem: Bias aceruum arene ſpargens ⁊ diffundens deſup triticum oſtēdit legato. quod audiens aliatus: reconciliatōne facta receſſit: ⁊ ſic fuit ciuitas p biantis prudentiam liberata. Alio vero tempore (vt valerius narrat) cum terraʒ eius fortuna mutata hoſtes inuaderent: ⁊ qui euadere hoſtes potuerunt precioſarum rerum ſuarum pondere onuſti fugerent nihil ipſe de his deferēs fugit. Interrogatus autē cur nihil de bonis ſuis ſecum ferret ait: omnia bona mea mecū porto. pectore enim illa geſtabat non viſenda oculis: ſed animo extimanda: que domicilio mentis incluſa erant. Interrogatus quid ſit in hac vita optimum: ait Mens ſibi bene rectitudinis conſcia. Interrogatuſq̄₃ quid ſit dulce homini ait. proprium. Claruit tempore Sedechie regis et ſcripſit vtilia multa. Eo mortuo prineſes ei templum dicarunt.

Cleobolus

CLeobolus phus Lindius ſextus de.vij. ſapiētibus grecie claruit tempore Zedechie regis iude. Cuius filia Cleobula inuentrix enigmatum fuit Huius enigma fuit: vnus pater: filij duodecim horum cuilibet nati ſunt triginta difformes: nam quidam horum albi viſu: quidam vero nigri: immortales autē cum ſint corrumpuntur omnes ⁊ deficiunt. Eſt autē annus duodecim menſium pater ⁊c̄. Celebres ſentēcie eius ſunt hee. Amico benefac vt amicior fiat. Inimicum vero amicum facere ſtude. Magis enim amicorum inuidiam q̄₃ inimicorum inſidias cauere debemus. Illud enim apertum eſt. hoc autē celatum malum: nocendiq̄₃ fraus que non ſperatur potentior eſt. Quanto plus licet tanto minus libeat: vxorem ex paribus ducere. nam ſi ex maioribus duxeris dominos habebis cognatos: non irrideas exprobratos nam fies odioſus his. Proſperatus ne ſuperbias. ⁊ depauperatus ne deijciaris. Mutatiōes fortune viriliter ſcito ferre. Scripſit autē de enigmatibus queſtiones trium milium carminuʒ Obijt vero complens annis vite ſue. lxx.

Periander

PEriander Corinthius phus e ſeptem ſapientibus phis ſeptimus hac tēpeſtate floruit: ſcripſit dogmata vtilia in duobus milibus verſuum. Sētentie eius hee ſunt celebriores. volentes ſecure tyrannos fieri. oportet beniuolentia fulciri non armis. amicis felicibus ⁊ infelicibus idez ſis. Quodcū q̄₃ promiſeris obſerua. Claruit autem periander tempore Sedechie regis iude. Mortuus eſt ferme octogenarius.

Anatharſis

Anatharſis phus ſcita genere. Hic licet magnus ⁊ audax in rebus bellicis ſtrennuꝰ eſſet: vt in doctrina grecoꝝ moribuſqꝫ ꝓficeret iuit athenas. ⁊ ad Solonis ſapientiſſimi domū profectus: nūciari ſoloni fecit ꝙ veniſſet ad eum Anatharſis ſcita cupiens eum videre ⁊ eius amicus fieri ſi effici poſſit. Solonis aūt reſponſum fuit: ꝙ in ꝓprijs patrijs conciliantur amici. Cui mandauit Anatharſis dicens: nunc tpe in patria ſum: ideoqꝫ licet mihi amicos conciliare. Solon vero in eius promptitudine ſtupens introduxit eum: et amicū maximum ſibi fecit et grandis philoſophus eſt effectus per Solonem ❡ Huius ſententie hec ſunt. Interrogatus quo quis fieri poſſet nō amator vini: ait. ſi pre oculis habeat inebriantium ſe turpitudines: nūqꝫ erit amator vini. Dicebat etiam nauigātes diſtare a morte ad ſpiſſitudinem quattuor digitorum tantū: quia ſciebat ſpiſſitudinem tantam eſſe nauis. Interrogatus que nauium ſint tutiores: ait que in terra quiete iacent. Interrogatus quid eſt in hominibus bonum et malum: ait lingua. Interrogatus quid eſt curia: ait determiatus locus ad decipiendū ⁊ ſuperādum ſeinuicem. Ait etiā turpe quid auſurus te ſine teſte time. Ait etiam meliꝰ eſt vnum amicum habere multis dignum: ꝙ̄ multos nullius dignos. Poſt hec abiens in Scythiam iura moreſqꝫ athenienſium in ſcitas introducere conabatur volens patrie proſectū afferre: ob quā cauſā inuidus frater eius inuenatione ſagittam in eū fixit: letale vulnus pho infligens: qui moriēs ait. Per ſapiētiam in grecia saluatꝰ ſum: ſed propter inuidiā in patria pereo.

Empimenides

Empimenides phus cretenſis: hic dū iuuēculus eſſet miſſus a patre ad cuſtodiam ouium: declinans in quoddam antrum obdormiuit annis. lxxv ſurgens autem poſtea querebat oues putans ſe parum obdormiſſe: dū autem non inueniret: iuit ad agrum et tranſmutata omnia videns: et penes alium poſſeſſorem. iuit ad caſtrum heſitans: illic autem propriam domum intrās occurrit ſciſcitantibus indicans quiſnam eſſet: donec minorem fratrem inueniens iam ſenem factum: totamqꝫ ab eo didicit rei geſte veritatem: notus autem a grecis deo amatiſſimus eſſe ſuſceptus eſt honorifice. Athenieſibus aūt peſte detentis ymolando peſtem fugauit: dixit etiam. pecunia auaro ſupplicium eſt liberali decꝰ: parricidium proditori. Vixit autem annis. 177. et ſcripſit de geniſi et ortu diuino libros in quinqꝫ milibus verſuum: necnon de diuerſis naturis rerū libros. ix. milium ac quingentorum carminum: fundauit autem apud athenas templum venerandorum deorum. Et ſolonis ſapientiſſimi tpe claruit.

Simonides

Simonides poeta per mare nauigans ad littus applicuit: ⁊ ibi mortuum corpus humanum inhumatum reperiens ſepeliuit: et cum ipm̄ ſepeliret ab eo admonitus eſt ne die proxima nauigaret. qui acquieſcens monitis interim remanſit ipſa autem die procellis ⁊ fluctibus alij qui nauigarunt obruti ſunt. Huius hec feruntur fuiſſe ſententie. Tutius eſt tacere ꝙ̄ loqui: nemineꝫ eīm tacendo: multos autem loquendo circumuentos agnouimus. Remedium malorum futura ſpes eſt: innocentem non debilitat conſciētia in aduerſis. Solatiū eīm eſt homini non meruiſſe quod patit̄. Fortuna deſerit innocenteꝫ ſepe: bona ſpes nunqꝫ. Hic octogeſimum annum habens compoſuit ⁊ docuit carmina ⁊ gloriabatur ſe in eorum certamina deſcendiſſe etate ꝑdicta. Claruit autem Simonides tempore manaſſes regis iude.

Tobias

Tobias iudeus propheta ſanctiſſimus ex tribu ⁊ ciuitate neptalim oriundus: minimi ingenij ⁊ omnis gratie ſpiritualis preſtans. Qui a ſalmanaſar Aſſyriorum rege in captiuitatem ductus hoc tempore pietate ⁊ religione inſignis habitus eſt. Hic cum apud niniuen conſtitutus preceptorum patrum ſuorum non immemor: egros viſitaret ⁊ indigentibus elemoſinas preberet: deſperatos conſolaretur. Cecitatis plaga tentatus eſt: pro qua etiam omnem eius deperdidit ſubſtantiam a communi pauperrimus euaſit. Cuius patientiam cum dominus cognouiſſet ſtatim Raphaelem angelum ad eum miſit. Qui citeꝫ viſum reſtituit ſubſtantiamqꝫ omnem in decuplum multiplicauit. Et cum duos ⁊ centum vixiſſet annos: predicens interitum niniue ⁊ inſtaurationem hieruſalē ac templi domini ſpiritum domino reddidit. Et ꝑ filium tobiam et nepotes in niniuen ſepelitur.

Hic Amon (Anno mūdi. 4551.) fecit malum coram domino ⁊ percuſſus eſt a ſeruis ſuis obijtqꝫ in domo ſua propria peremptus cumqꝫ eū patre ſuo ſepelierunt.

Ioſias rex iude (Anno mūdi. 4558) accepit regnum cum octo eſſet annorum optime regens. Ydolatras perſequens. Sacerdotes ad inſtaurandum templum inducens. populum ad obſeruationem legis ⁊ dei timorem reducens. Ad azimorum feſtiuitatem que paſcha dicitur eos adduxit et phaſe ſolenniter celebrari faciens. Hic demum quia prexit ad pugnandum cōtra regem egipti contra voluntatem domini vulneratus grauiter in hieruſalē ductus migrauit ad dominum ſuper cuius morte Hiere. lamentationes fecit. Cum in omnibus rebus ita glorioſus extitit: vt cum eo iudeorum gloria fere orta ſimul et extincta fuerit. Iſte ioſias adhuc in puericia queſiuit dominum. Perſeuerauitqꝫ vſqꝫ in finem adeo religioſe conuerſatus eſt in lege domini ꝙ dicitur non habuiſſe ſimilem in regibus iuda.

Ioathas (anno mūdi. 4589.) malum fecit coram domino: ideo tradidit eum dominus in manus Pharaonis nechao regis qui eum captiuum duxit in egiptum. Et eius ſeniori fratri et eodem patre progenito noīe Eliachim tradidit regnum mutans ei nomen Ioachim.

Zaleucus

Zaleucus vir iuſtiſſimus leges cōdidit. et inter cetera decreuit. vt qui adulterij crimē cōmitteret: vtroqꝫ oculo priuaretur. quod cū filius eius cōmiſiſſet: iuſſit ipm̄ exoculari. Uerum tota ciuitas aliq̄ꝫdiu ei reluctabatur tandem victus inſtantia populi. ne lex a ſe condita violaretur: ſuo prius: deinde filij oculo eruto vtriſqꝫ vſum videndi reliquit. Sicqꝫ mirabili equitatis temperamento: ſe inter miſericordem patrem et iuſtum legiſlatorē partitus eſt. Diſce o xp̄iane quāta diligētia debeas ſancta dei tui precepta cuſtodire: ſi ſic maluit paganus puniri ꝑ iuſta lege ſua ꝙ̄ eam inultam relinquere.

Ieconias cognomēto Eliachī etiā fuit fili⁹ Ioſie ⁊ cōſtitut⁹ ē rex a pharaone vt daret mulctā cētū talēta argēti. Et qꝛ fecit malū corā dn̄o aſcēdit contra eum Nabuchodonoſor et factus eſt ei ſeruus annis tribus. Poſtea cum rebellaret iterum contra eum aſcendit interfecitqꝫ eum in hieruſalem et proiici fecit corpus eius extra murum.

Ioachim cognomēto Ieconias fuit fili⁹ ieconie: fecitqꝫ malū corā dn̄o: iō ſtatim eſt amot⁹ ne regnaret ⁊ vinct⁹ eſt trāſlat⁹ in babilonē. Māſit aūt ioachī iſte in carcere apd̄ chaldeos. 37. annis ⁊ fili⁹ eū a vīcul' poſt mortē pr̄is Nabuchodonoſor ſoluit.

Sedechias anno mūdi. 4600. fuit tercius filius Ioſie et vltimus regū Iuda et hieruſalem ex malus. non audiuit hieremiam prophetā ideo perijt et omnis iuda cum eo ductus in babilonē. Erutiqꝫ ſunt oculi ei⁹ et occiſi filij eius hec quippe hieremias et ezechiel ꝓphetauerant ꝙ vinct⁹ duceretur ad babilonicum regem. Capto igit̄ rege vniuerſū populum caldei trucidauerūt. Et qui gladium euaſerant ad ſeruiendum caldeis abducti ſunt.

Tales mileſius vn⁹ de vij. ſapiētib⁹ clarus habetur: q̄ poſt theologos et poetas ſophi dicti ſunt id eſt ſapiētes: iſte tales p̄mus potuit predicere defectū ſolis ⁊ lune vt dicit Auguſtin⁹. de his ſolia precedentia geſta ac dicta eorū manifeſtant.

Tales
Solon
Chilon — ſeptem ſapiētes
Periander
Cleobolus
Bias
Pitacus

Nomina ſeptenum ſapientum grecia cantat.
Partibus ac notos diuerſis orbis honorat.

Maſſilia

Maſſilia tranſalpine gallie ciuitas primo anno regni Sedechie a Phocenſibus aduentu ꝓfugis cōdita fuit. Temporibus enim Tarquini regis ex aſia phocenſiū iuuentꝰ hoſtio tyberis inuecta amiciciam cum romanis iunxit. Inde in vltimos gallie ſinus nauibus profecta: Maſſiliam inter ligures ⁊ feras gentes gallorum cōdiderūt: magnaſqꝫ res (ſiue dum armis ſe aduerſus gallicā feritatē tuent̄: ſiue dum vltro laceſſunt a quibꝰ fuerant ante laceſſiti) geſſerunt. Nāqꝫ phocenſes ex ignauitate ac macie terre coacti ſtudioſius mare q̄ꝫ terras exercuerunt: piſcando. mercādo. plerūqꝫ etiam latrocinio maris (que illis temporibꝰ gloria habebat) vitam tollerabāt. Itaqꝫ in vltima oceani ora ꝓcedere auſi: in ſinū gallicū hoſtio Rhodani amnis deuenere. Cuiꝰ loci amenitate capti reuerſi domū referentes q̄ viderāt. plures ſolicitauere duces claſſis Furius et Peranus fuere. Condita igitur Maſſilia eſt ꝓpe hoſtia rhodani amnis in remoto ſinu veluti in angulo maris: hec olim clariſſima ciuitas in loco petroſo ſita: magnitudinis eximio extitit. Huic portꝰ ſubiacet pulcherrimꝰ qui arcē pugnatiſſimā loco edito habet: in qua quidē olim appolinis delphici pulcherrimū templū ſtructū erat. Sed ligures incrementis vrbis inuidētes eos aſſidue bellis fatigabant Qui pericula ꝓpulſando intantū enituerūt: vt victis hoſtibꝰ multas colonias cōſtituerūt. Ab his igit̄ galli et vſum vite cultioris: depoſita ⁊ māſuefacta barbaria: et agroꝝ cultꝰ ⁊ vrbes menibꝰ cingere didicerūt. Tūc et legibꝰ nō armis viuere. tūc ⁊ vitē putare: tūc oliuā ſerere cōſueuerūt. Adeoqꝫ rebꝰ ⁊ hominibꝰ impoſitꝰ eſt nitor: vt nō grecia in galliā emigraſſe: ſed gallia in greciā videret̄. Ad quā plane vrbē complurimi ex nobilioribus romanis ꝓ acquirēdis doctrinis tranſmittebant̄: nam eoꝝ victus frugalis ⁊ modeſtus ſemꝑ fuerat. Cūqꝫ varios ſortita fuiſſet vel dn̄os vel tyrānos: pro vt ſe tp̄a offerebāt. nūqꝫ tamē aut legē aut ab alienigenis ſuſpēdia pertulit. preterqꝫ a cathelanis. Huic Lazarus quē dn̄s a mortuis ſuſcitauit primꝰ ab apoſtolis deſtinatꝰ fuit epiſcopus. Cuiꝰ quidē reliquie nūcuſqꝫ magno in honore apud eam habite ſunt. Fertur quoqꝫ et beate Marie magdalene ipſius lazari ſororis corpus ibidem quieſcere. Apud hanc clariſſimi floruere viri. Saluianus ⁊ Muſeꝰ preſbiteri in diuinis nō mediocriter inſtructi atqꝫ. Gennadius ſimiliter preſbiter greca latinaqꝫ lingua eruditiſſimus. qui de viris illuſtribus more diui hieronimi librū edidit: ⁊ coruinus orator: victorinus rhetor et alij complurimi.

Pherecides phũs

Pherecides Syrus natione: philoſophus egregiꝰ pittaci philoſophi auditor tempeſtate iſta ingenio ſingulari preditus agnoſcitur. Qui primꝰ apud grecos de natura ⁊ de dijs ſcripſit. primuſq; teſte Cicerõe libro. ſ. tuſculanorum queſtionum animos ſempiternos eſſe affirmauit. Qui et teſte Laercio multa predixit que mirabilia videbãtur. Hic etiã Plinio teſte libro. 12. Proſam orationem primus condidit: fuitq; preterea Pythagore philoſophi preceptor. Et Taleti philoſopho lr̃as plurimas ſcripſit. Et ab eodẽ multas ſuſcepit.

Pytagoras phũs

Pytagoras preclariſſimus philoſophus natõne ſamiꝰ. Et ipſe tẽpeſtate hac toto orbe terrarum clariſſimus fuit. Hic a primeuo eximie pulchritudinis ac venuſtiſſime formẽ inſignis fuit. Qui cum muſice plurimũ doctus fuiſſet cuiꝰ principia apud grecos primus ad artem p̄duxit. Et geometriam omnẽ p̄fecit: atq; pondera et menſuras inueniens etiã grecis primũ contulit. Hi primus namq; circa Arithmeticam vocauit: et medicinam non neglexit. Animas vero hominum de corpore in corpus tranſire opinatus eſt. Licet autem etas illa nullum ſibi peperiſſet equalẽ ſe tamen ſapientem appellari erubuit: ſed ſe ph̃m id eſt amatore ſapientie dixit. Italis legem dedit: cũ apud Corthonam ethrurie vrbem ex grecia venit. Eius inſtitutũ fuit ne ſcolas eius intrans de philoſophicis ante quĩquenniũ diſputaret. Eius libri ab Athenienſibus feruntur concremati. Varie eius feruntur ſententie per Laercium: vnaz hic apponimꝰ. Fugienda inquit modis omnibus et abſcindenda ſunt hec omnia ſcilicet languor a corpe. imperitia ab aĩa luxuria a ventre. a ciuitate ſeditio. a domo diſcordia. et a cũctis rebꝰ intẽperatia.

Sapho poetiſſa

Sapho Crexea diuini ingenij poetrix per hec tempa claruit et plectrum prima inuenit. Hec viro ditiſſimo nupſit. Ex quo Dydan filium ſuſcepit habuitq; diſcipulas Anagoram Mileſiam Congillam Colophoniam ⁊c̃. quas etiaz lyricos quoſdam docuit verſus. Scripſit autẽ hec modulos lyricos Epygrãmata: elegiam. iambos ⁊ monades; fuit quoq; vates nobiliſſima.

Ezechiel pp̄heta

Ezechiel propheta et ſacerdos domini vir ſanctus. Qui cuz rege Joachim captiuus adductus fuerat in babilonem. pphetauit futuras populi iudeorum calamitates. Et hec ex babilonia in hieruſalem ad Sedechiam regem miſit Cui tamen rex idem non credidit. Triceſimo deinde etatis anno: et captiuitatis ſue quinto librum pphetie componere cepit: hunc reliquie iudeorũ Dan ⁊ Gad quibus predixerat eos in hieruſalem non regreſſuros apud babiloniam interfectus eſt. Et in ſepulchro Sem filij noe ſepultus.

Daniel pp̄heta

Daniel deſideriorum vir et ppheta celeberrimus ex regum iudeorum familia natus. A nabuchodonoſor chaldeorum rege in babilonẽ cuz Joachim rege captiuus ductus: ⁊ ab eodem enutritus anno nono Sedechie regis hieruſalem poſtq; paruulus inſontem Suſannam a morte liberaſſet: diuino ſpiritu illuſtratus: primam regi caldeorum viſionẽ ſoluit. Ideo curatorem regni conſtituit: quo mortuo filio eius balthaſar cũ litteras in pariete expoſuiſſet terminũ eiꝰ pronunciauit. Deſtructo autem babiloniorũ rege a dario Aſtyagis filio in Mediam p̄ductus. Inuidia autem preualente in lacum leonum miſſus: deinde ſaluatus in precelſiore honore habitus. Scripſit autem librum ppbetie in decem viſiones diuiſuz quas ſe vidiſſe refert. Tres ſub Nabuchodonoſor. Treſq; ſb balthaſar eius filio. Septimam ⁊ octauam ſub dario: et duas vltimas ſub Cyro tãdem in Ebathenis Medie ciuitate ſepultus.

Bononia vrbs vetuſta Romanoꝝ Colonia primum ab etruſcis ſelſina deinde a bois gallorum populis gentili ſermone boionia nuncupata. Etruſcorum enim prius vltra appenninum primaria et poſtea boioꝝ caput fuit. deinde Bononia dicta. Eam liuius dicit Coloniam a romanis deductam: agrūqꝫ euꝫ fuiſſe captum de bois gallis: qui ager prius fuerat etruſcorum. Expulſis etruſcis romani triū miliū virorum in eam deduxere. quorum auxilio aucta et amplificata fuit ita vt per tempora Auguſti et aliquot imperatorum trium opulentiſſimarum ciuitatum ytalie ſupero mari adiacentium vna fuit. Suetonius auteꝫ dicit octauianum bononienſibus ꝙ in anthoniorum clientela antiquitus fuerant gratiam feciſſe coniurandi cum tota ytalia pro partibus ſuis. Idēqꝫ neronem imperatorem oraſſe latine pro bononienſibus ſcribit ad conſulem et ad ſenatū. Ad annū ſalutis quadrageſimum ſupra octingenteſimuꝫ Sergij pontificis romani os porci prius appellati temporibus quum lotharius tunc imperator luduicum filium romam cuꝫ copijs mitteret bononienſes illum multis incōmodis damniſqꝫ affecerunt. Quam ob rem ille cōuerſo qui iaꝫ preterierat exercitu vltionis moduꝫ exceſſit. Nam poſt agri vaſtationem factamqꝫ in inſontibus ꝑ vicos villaſqꝫ repertis cedem. obſeſſam vrbem captamqꝫ reddidit immunitam. Deinde anno domini. M.cc.lxxi. tam potens fuit vt liberam mari adriatico aduerſus venetos nauigationeꝫ prohiberet tribuſqꝫ annis bello contenderit. ꝙ ſedato inter bononienſes orta diſſenſio. que ciuitatem plurimum attriuit. vt ad manus romane eccleſie deuenire opus fuit. Et per magiſtratum eccleſie romane circundataꝫ muro quē nūc habet ac diu poſtea opibus amplificataꝫ cōſtat Poſtea bononia craſſa et pinguis(cum frumentum vina et alia queqꝫ ad victum neceſſaria habundanter producat)dicta eſt. Excellentiſſimuꝫ omnium diſciplinarum gymnaſium a temporibus theodoſij vſqꝫ ad noſtra tempora ſumma cū gloria in ea et ꝑmāſit ac floruit. Eſt enim mater muſarum appellata. ꝙ ibi canonum ciuiliū liberalium artium ſacrarumqꝫ litteraꝝ diſcipline tradant̄. Ex ea viri ſanctitate doctrinaqꝫ cōplurimi emerſere. Sed ꝙ̄ maxie preſtitit diuus petronius vrbis epiſcopus qui vitas patrum cōpoſuit. Genuit hec vrbs Guidonē archidiaconum. Johannē andree. et iohannem calderinū celeberrimos iure conſultos ꝗ monumenta laude digna poſt ſe reliquerunt.

Bononia

Reges Babilonie

Merodach

Nabuchodonoſor

Xerſes phus

Iſte Merodach fuit primus rex babilonie qui a Monarchia aſſyriorum recedens. non obedi uit Aſſaradon ſimiliter nec rex medorū. Et ob hoc regnum Aſſyriorum defecit regeſq; Babilonie ce perunt eſſe potentes. Iſte etiā miſit munera Ezechie.

Ludus ſcacorū reperitur ab Xerſe philozopho pro correctōne Euilmerodach tyranni. qui ſa pientes et magiſtros ſuos occidere conſueue rat: quo ſolatio retract⁹ fuit a tyrānide ad emēdatiōē.

Nabuchodonoſor iſte rex babilonie victoriſſi mus fuit. eo q͛ eſſet virga furoris dñi: vt pu niret pctā pplorꝝ. obtinuit regnū aſſyriorꝝ qđ deſtructū erat a Medis. Et fact⁹ eſt monarcha q̄ po ſtea cū feris habitās ſeptē mēſib⁹. ꝑce Danielis i priſtinā nabuchodonoſor for mā ſeptē ānis penitēs ē reſtitut⁹. Cui res geſte magni cognomē dedere. multa cū finitimas bella cōfecit: et q̄ꝫ maxie cū egiptijs. ad extremū iudeā deuicit. Et ſyri am duriſſimo ſibi ſbiugauit iugo. Joachim interfecit. ⁊ ſucceſſorē cū vaſis dñi i babilonē trāſtulit. ⁊ Sedechiā patruū ſuū loco ſuo ſuffecit. Porro dū vixiſſet an nis quadraginta defunctus eſt in babilone. relicto eius filio Nabuchodonoſor regni ſucceſſore.

Biſantiū vrbs tracie maritima a grecis ſic nolata. Lacedemonij cōdidere eā ꝑmo. qb⁹ appollinē ꝯſulētib⁹ vbi nā ſedes q̄rerēt mādaſſe oraclm memo rie: ꝓditū eſt vt cōtra cecos habitationē locarēt. Cecos aūt megarēſes appella uit Calcedonis cōditores. Qui cū pri⁹ in traciā nauigaſſent: ſitūq; vbi poſtea bi zantiū edificatū eſt ꝯſpexiſſent. Omiſſa tā locupleta ripa teniuorē regionē i aſia elegiſſent: vt Strabo refert. Ut aūt Juſtin⁹ ⁊ Euſebi⁹ ponunt hec ciuitas Anno an̄ aduētū xpi. 663. In grecia ex oppoſito calcedoneꝰ agri loco quidē optimo ⁊ muniſſimo a pauſania ſpartanorꝫ rege pri⁹ ꝯdita nōis ſue initiū habuit. Et cū ꝑ ua admodū eēt: Poſtea a Cōſtātino magno impatore q̄ eā adauxit ⁊ exornauit Conſtātinopolis dicta. de qua latiſſime circa ſua tpa deſcribent laude digna.

Biſantium

CONſtituit Nabuchodonoſor regem hieruſalem patruum Joachim mathaniam: vt ſeruiret et ſub tributo interpoſito religione iuriſiurādi: et mutato nomine vocauit eum Sedechiam. Viceſimūprimum etatis annum agebat Sedechias cum regnare cepiſſet. Et .xi. annis regnauit in hieruſalem: feceꝫ malum coram domino. Erat enī ſuperbus cogitans vt adheret et regi egiptiorum: nec iuſiurādū regi babilonie ſeruauit. Decipiebant eum pſeudoprophete dicentes: in proximo babilonios vincendos ab egiptijs. Hieremias vero ei ſuaſit vt ſpem in deo et non in hoīe poneret. Cum aūt nono ſui regni anno ſub ordinantibus egiptijs tributum caldeis promiſſum denegare: et in libertatem ſe vendicare tentauit. Et iuſiurandum tranſgreſſus. Quam obrem Nabuchodonoſor ira percitus cum ingenti exercitu ad eum venit et diu obſedit et tandem fame coactum eum ad deditionem compuliſſet. Et aperta eſt ciuitas circa mediam noctem: fugit autem Sedechias cum omni domo ſua nocte ad viam deſerti: perſecuti ſunt eum principes diluculo: et comprehenderunt. Et vinctum traxerunt eum ad regem Babilonie in reblata. Js dicens eum ingratum fuiſſe percepti ab eo imperij: et deieraſſe in deum. Oculos eius effodit et cathenis vinxit eum vt adducerent in babilonem. Et cum eo Joſedech: et eius vniuerſam familiam trucidari mandauit. innumeros quoqꝫ ciuitatis hieroſolime traxit in ſeruos ad babiloniam: ac totam vrbem vna cum templo euerti et incendi precepit. Sed et aſſyriorum regnū a medis deſtructum obtinuit: Jdeo babiloniorum regnū factus eſt oīm monarcha. Hic fuit exitus regni hebreorum et caldeorum regni principium. Caldea autem Aſie regio arabie cōterminia longe plana ſed fontiū ꝙ maxime indigna. Jn qua Babilon maxima ciuitas regni caput erat. Medorum quoqꝫ regnum defecit. Cum vltimo aſtyages octauus ⁊ vltimus rex medorū .58. annis regnaſſet temporibus Sedechie.

Hieroſolimorum excidium

HJeroſolima nobiliſſima ⁊ vetuſtiſſima ciuitas p varia tpa pluries vaſtata fuit. Primo a babiloniorum rege. Dum nabuchodonoſor caldeorum rex tpe Sedechie cū ingenti exercitu in iudeam venit ſibiqꝫ magnis cladibus eiꝰ ciuitates affecit. Ac etiam ipſam hieroſolimam obſedit. Deinde pfectꝰ contra Pharaonem regem egipti quo fugato: Nabuzardon ſui exercitus principem ad obſidendaꝫ hieroſolimam rurſus miſit. Jbiqꝫ decē ⁊ octo menſibꝰ ſtatione firmata iudei ſe ⁊ vrbeꝫ caldeis ignominioſe tradiderunt. Qui rege interfecto muros ⁊ turres euerterūt. templa incenderūt. eiuſqꝫ vaſa ſuſtulerūt. Et p .lxx annos templi ſolitudo pmanſit. A cyro rege perſarū laxata eſt captiuitas. Extructum eſt templum ſub Dario rege pſarum ⁊ medorum. Scdo ab Aſobeo egiptiorum rege. Que enī paſſa eſt iudea a medis egiptijs macedonibuſqꝫ non enumero. Tercio ab Anthiocho epiphane crudeliſſimo olim tyranno facta eſt euerſio. Hic hieroſolimam ciuitatē ſanctā menelao prodente vi cepit. et ſanctū locum ſpoliauit miſitqꝫ homines impios qui compellerent iudeos carnes porcinas comedere. et a patrijs legibus ſe transferri: et non templuꝫ domini: ſed iouis olimpi cognominare ⁊ ydolum venerari. Quarto a pompeyo is iudeam vicit omne cuꝫ hieroſolima: ⁊ tributarios fecit. Et vt ſtrabo habet. Pompeiꝰ eam cepit: obſeruato ieiunij die: duꝫ ab omni opere iudei abſtinerent impleta foſſa ⁊ admotis ſcalis. iuſſitqꝫ menia omnia conuelli. Poſt hos quinto Gabinius Scaurꝰ Varus vrbibus iudee ⁊ precipue hieroſolime inſultauere: ⁊ herodes magnus ⁊ ſoſius captam: oppidum ſeruauere. Sexto ad extremum funditus euertitur āno ſcdo imperij veſpaſiani die octaua menſis ſeptembris: a Tito eius filio vrbs capta et templum ſubuerſum. Quā cū cepiſſet cōplanatis menibus: foſſas etiā impleri iuſſit. Vrbē aūt illā quā viciſſe victores gentium romani tam clarum opus eſſe dixerunt: vt Titus: tunc exercitus: poſt imperij gubernator in ipſo ingreſſu menia vrbis admirans: tantam

vic oriam non humane virtutis ſed divine gratie fateretur. In ea vaſtatione fuit ea hominū ſtrages ea fames miſeroꝝ funeſta neceſſitas: Que ſi ex ordine noſcere cupis Joſephum lege. Non audita ſed viſa et cōmunia ſibi cū ceteris referentē. Veniēs deniqꝫ Tit⁹ romā cū patre ſuo Veſpaſiano triumphū celeberrimuꝫ egit. Simonē qui vrbis excidij cauſa fuit in triūpho ꝑductū poſtea laqueo ꝑ totā ciuitate traxerunt multis confoſſuꝫ vulnerib⁹ interfecerūt. Veſpaſian⁹ templū pacis edificauit vbi iudeoꝝ precioſiora inſtrumēta videlicet tabulas legis penetraliū vela. ⁊ alia multa repoſuit. Ea aūt vrbs vſqꝫ ad adriani principis tpa latronū ſicariorūqꝫ facta eſt receptaculū. Et ꝑ quīquagīta annos: deinde ciuitatis māſere reliquie. Quā poſtea Adrianus imꝑator menib⁹ ⁊ edificijs inſtaurās de ſuo noīe helyam appellauit: et diu⁹ Hieronim⁹ ad paulinū ſcribit ab adriani tpibus vſqꝫ ad imperium Conſtātini ꝑ annos circiter. clxxx. In loco reſurrectiōis

zu 2° Inc. c. a. 2918 - fol. 64

Dieses mit irgend einem Druckbande H. Schedels* mitgekommene Blatt wurde hier eingeklebt, da es offenbar die Vorlage zu dem Holzschnitt fol. 63/64 war.

1884. W. M.

* aus Clm 185

10.4.1997 G.M.

DESTRVCCIO IHEROSOLIME
Caluarie
Templū ſalomonis
Templū marie
Porta aurea

zu 2° Inc. c. a. 2918 fol. 64

Dieses mit irgend einem Sammel-
band H. Schedels* mitgekommene Blatt
wurde hier eingeklebt, da es
offenbar d. Vorlage zu dem
Holzschnitt fol. 63/64
war.

1884. W. M.

* aus Clm 188
10.4.1997 G.H.

2° Inc. [illegible] 1913 – 20. 21 – 22

74a

C. a. 3536 m 3392, k

~~? [illegible]~~ 3925.
2° Chron. 73 m

Aus Hartmann
Schedels Chronik
Bl. 64

? Stammt aus einem Sammelband
H. Schedels, der auch des Eob.
Hessus Leichenbild enthielt

vic:oriam non humane virtutis ſed diuine gratie fateretur. In ea vaſtatione fuit ea hominū ſtrages. ea ſa-
mes miſeroꝝ funeſta neceſſitas: Que ſi ex ordine noſcere cupis Joſephum lege. Non audita ſed viſa et cō-
munia ſibi cū ceteris referentē. Venēs deuicꝫ Tit⁹ romā cū patre ſuo Veſpaſiano triumphū celeberrimuꝫ
egit. Simonē qui vrbis excidij cauſa fuit in triūpho ꝑductū poſtea laqueo ꝑ totā ciuitate traxerunt multis
confoſſuꝫ vulnerib⁹ interfecerūt. Veſpaſian⁹ templū pacis edificauit vbi iudeoꝝ precioſiora inſtrumēta vi
delicet tabulas legis penetraliū vela. ⁊ alia multa repoſuit. Ea aūt vrbs vſcꝫ ad adriani principis tpa la-
tronū ſicarioꝝūcꝫ facta eſt receptaculū. Et ꝑ quīquagīta annos: deinde ciuitatis māſere reliquie. Quā po-
ſtea Adrianus impator menib⁹ ⁊ edificijs inſtaurās de ſuo noīe helyam appellauit: et diu⁹ Hieronim⁹ ad
paulinū ſcribit ab adriani tpibus vſcꝫ ad impium Conſtātini ꝑ annos circiter. c lxxx. In loco reſurrectiōis
ſimulacrū iouis in crucis rupe ſtatua ex marmore veneris a gentilib⁹ poſita colebat. Eſtimātib⁹ ꝑſecutōis
auctorib⁹ ꝙ tollerēt nobis fidē reſurrectiōis ⁊ crucis: ſi loca ſancta ꝑ ydola polluiſſent. Maiores deīn no-
ſtri glorioſiſſimā ciuitatē diu poſſeſſaꝫ. tandē amiſerūt. Karolus eñ magn⁹ multo ſudore primo vrbē illaꝫ
vendicauit deinde ꝑditam recupauit Gothefridus. Ad quā retinendā etiaꝫ Conradus ceſar: Ludouicuſcꝫ
rex francoꝝ nō dubitarūt coactis exercitib⁹ in aſiam ꝓficiſci. At cū nr̄i principes poſtea deſidie ſeſe dederūt
necꝫ hieroſolima nec Antiochia in poteſtate nr̄a remāſere. Heu pudor: heu dolor fons ⁊ origo nr̄e ſalutis
defecit. Templū illud Salomonis fama clarū: in quo domin⁹ tociēs ꝑdicauit: Bethleē in qua nat⁹ eſt. Cal
variam in qua crucifix⁹ Ipſius crucis poſſidēt inimici. Sepulcruꝫ dn̄i glorioſum in quo ꝓpter nos obdor
miuit in dn̄o: ſaraceni in ꝑtāte habēt. Et niſi velint xp̄iani inuiſere nō poſſunt. En ipam dei viuētis ciuita-
tem officinaſcꝫ nr̄e redēptiōis: quā de⁹ nr̄ miraclis illuſtrauit ⁊ ꝓprio ſanguīe dedicauit: In q̄ p̄me reſurre-
ctionis flores apparuerūt: Machometi ſatellites ꝯculcāt. Et ea vrbs nūc ſcelerate genti impio paret.

QUinta ſeculi etas hic incipit et ortum habuit a captiuitate iudeorum in Babiloniam durat[que] vſ[que] ad chriſti ieſu domini noſtri natiuitatem per annos. 590. quis in hac ſupputatione aliqui aliter ſentiant. Unde qui recte captiuitatis annos numerare voluerint ab vndecimo Sedechie regni anno vt Euſebius ponit. tunc ſeptuaginta captiuitatis annos in ſecūdū Darij annuʒ terminabunt. Joſephus et diuus Hieronimus a.13. Joſie regis vſ[que] ad tercium Cyri regis annuʒ. Nonnulli ab vltimo regis Joachim anno computant vſ[que] ad vltimum Cyri annum. At ſane ſentiendo ſeptuaginta illi anni qui in tercio vel vltimo Cyri anno terminantur. ꝓprie captiuitatis iudaice anni dicuntur. Illi vero qui in ſcdo Darij terminantur ꝓprie complete tranſmigratiōis ſunt. Et hec principalior et precipua ſacre ſcripture era habet. q.ſ. facta eſt anno ab exordio mūdi. 4610. A diluuio aūt. 2569. A natiuitate abrahe. 1427. Ac vigeſimooctauo regni Tarquinii romanorum regis. Regnantibus etiam apud Medos aſtyage. apud Macedones Europe. Apud[que] lydos alyacte: et apud egiptios vaphre: et apd Caldeos nabuchodonoſor pmus.

CAptiuitas igitur hebreorum que fuit exterminium populi hieruſalē hic incipit. Et per annos. 70. perdurat. Cum enim populus iſrael iam multis temporibus ydolis ſeruiendo: etiam effuſionem ſanguinis innocentum ſe grauiter impiaſſet: volens deus generationem huius populi deperire: ſeptuaginta annorum captiuitatem eundem populum in regno caldeorum ſtatuit ſuſtinere. Hac ratione vt cōpleto annorum numero nouus populus a memoratis peccatis immunis ad renouationem hieruſales perueniret.

Linea pōtificuz

Jheſus

Joachim

Aggeus propheta

Malachias propheta

Sibilla helleſpōtiā

Poſt reditum populi iſrael de babilone iſti duo prefuerunt ſcilicet ihſeus ſummus pontifex tanq̃ regēs. et Zorobabel tanq̃ dux q̄ modus vſq̃ ad Herodem ſeruatus eſt. Ut videlicet ſummi ſacerdotes tenerent primatum. duces vero eſſent ſubſtituti. Semper tamen duces erant de tribu iuda iuxta ꝓhꝛiam iacob. Non auffereretur ſceptrum de iuda et dux de femore eius. Hi cuꝫ innumera multitudine iudeorum venerunt in hieruſalem ad reponēdum templum congregantes vniuerſam prouinciaꝫ conſtruxerunt altare in loco quo prius edificatū fuerat: et dies tabernaculorum celebrarunt: cepit auteꝫ renouare templum ſed paulo poſt defunctus eſt.

Iſte Salatiel (anno mūdi. 4634.) fuit filius iechonie regis iude quem genuit poſt tranſmigrationem babilonis. vt euangeliſta Mattheus dicit.

Iſte Joachim ſacerdos fuit filius Jeſu pontificis magni. qui ſcd̃m Joſephum nominatus eſt Joſedech. Sub quo ſorobabel prophetantibus et adiuuātibus Aggeo et Zacharia templuꝫ et ciuitatem repoſuit. Edificato autem templo paſca cū innumerabilibus holocauſtis celebrato ad exornandam vrbem eam adiecit.

Iſte Sorobabel (anno mūdi. 4659.) iuxta imperium domini fundauit templum. ſed longe poſt apud iudeos maximo in precio habitus eſt. a Cyro rege princeps populi deſignatus. primum ex caldea iudeos ad propriā ꝓuinciam reducere cepit. ⁊ templum reedificare concedente Cyro incepit.

De illo Abiud (anno mūdi. 4709.) et ſequentibus vſq̃ ad Joſeph nihil habetur in ſcripturis. niſi quod a Matheo numerantur: et ideo nec tēpus eorum debite ſciri poteſt. Niſi quod Abiud genuit Eliachim: qui azor: qui ſadoch ⁊c̃. vt Matheꝰ in principio euangelij teſtatus eſt.

Aggeus propheta in numero duodecim ꝓphetarum vndecimus his temporibus librum ſue prophetie ſcripſit. In quo reuerſionem populi ⁊ tēpli edificationem conſcribit. ac renouationem ciuitatis: necnon et ſacerdotalem obſeruationem comprehendit. Completo denique templo ſtatim obijt. Et iuxta ſacerdotum ſepulchra ſepultus eſt.

Malachias propheta hoc tempore clarus habetur ſic dictus id eſt angelus propter optimā vitam. Aiunt ꝙ ore eodem quo prophetauerat angelꝰ domini apparens eadem iterabat.

Helleſpontina in agro troyano nata vetula ⁊ antiqua veſte rurali induta ligata velo antiquo capite ſub gula circumuoluto vſq̃ ad ſcapulas quaſi deſpecto habitu ita dicit. De excelſo celorum habitaculo proſpexit humiles ſuos. et naſcetur in diebus nouiſſimis de virgine hebrea cum cunabulis terre.

Linea Chriſti

Salatiel

So robabel

Abiud

Linea regū Babilonie

Nabuchodonoſor

Euilmerodach

Ragusar

Sabadardacus

Balthaſar

ISte Nabuchodonoſor filius Nabuchodono
ſor magni fuit tercius caldeorum rex.18. capti
uitatis anno patri in regnū ſuccedens regna
uit annis.10. Uir quidem preſtantiſſimi animi et in
gentis potentie qui paternis regalibus multa ſuper
addidit multaqꝫ magnalia peregit.

ISte Euilmerodach frater Nabuchodonoſor ꝑ
cedentis quartus caldeorum rex magni Nabu
chodonoſor regis filiꝰ. anno.28. captiuitatis iudai
ce fratre predicto ſine liberis defuncto regnum ſuſci
piens regnauit annis.18. Soluit Joachim de carce
re ⁊ magnificauit eum. genuit autem tres filios.

SEruius tullius ſextus romanorum rex nono iu
daice captiuitatis anno regnum ſuſcipiens. re
gnauit annis.34. q̄uis matre ſerua creatum. nec ob
ſcuritas inbibuit quin gubernacḱa vrbis inuaſit. Nā
eximiam indolem vxor Tarquinij Tanaquil libera
liter educarat et eius induſtria regnum adeptus. pri
mus cenſum in vrbe inſtituit. Et tres colles. ſ. quiri
nalem: viminalē ⁊ exquilias vrbi adiecit eamqꝫ auge
re foſſiſqꝫ ac muro circumdedit: tandē a Tarquinio
ſuperbo genero ſuo filie ſue impulſu occiſus eſt.

TArquinus priſci Tarquinij regis filius ⁊ Tul
lij ſeruij gener. Cui ſuperbo facto cognomē in
diderunt. Anno quarto ⁊ quadrageſimo iudaice ca
ptiuitatis mortuo ſocero ſuo rege romanorū rex fa
ctus regnauit annis.35. Hic regnum auitū qđ a Ser
uio tenebatur rapere maluit q̄ expectare: qui ſuſcep
to regno mox ꝑmores ciuitatꝭ quos rebus ſoceri ſer
uij fauiſſe putabat vna cum Tarquinio ſororis ſue fi
lio interfici iuſſit. et pleraqꝫ per tyrannidem geſſit: tamdiu ſuperbiam regis po
pulus romanus perpeſſus eſt donec aberat libido: hanc ex liberis eius importu
nitatem tolerare non potuit. Quorum cum alter ornatiſſime femine lucrecie ſtu
prum intuliſſet: matrona dedecus ferro expiauit. Imperium tamē regibus abro
gatum. tandem eiū regno expulſus a porſenna interfectus eſt.

BAlthaſar euilmerodach regis filiꝰ caldeoꝝ rex poſt patrē regnare cepit. Et
regnauit annis.17. Cuiꝰ regni anno ꝑmo Daniel ꝓpheta quartā viſionē
vidit. Is demū captꝰ eſt: ⁊ ciuitas a Cyro perſarū rege aduerſus fortiſſime dimi
cante tradita eſt ⁊ funditꝰ euerſa: ⁊ adeo vt nullū tante vrbis remāſerit veſtigiū.
Sed eam que modo ſtat Cambyſes cyri filius alio in loco condidit.

BAbilon illa magna capit̄ ⁊ auffert̄ eiꝰ ptās. Hec ꝑma ⁊ maxia ciuitas totiꝰ
orbis dr: ⁊ q eā hūano ope extrui vel hūanis virībꝰ deſtrui potuiſſe pene i
credibile videbat̄. Que deſtructio facta ē p Dariū ⁊ Cyrū ꝑmos reges mōrchie
perſarum.

Linea regū Romanorum

Seruius Tullius

Tarquinus

Babilon

Linea pontificu

Elizaphat

Joiade vel Judas

Jobãnes filius Jude

Hieremias

Ezechiel

Lucrecia

CIrca hec tp̄a vt dicit Oroſiꝰ Nox ad magnaꝫ partem diei tendi viſa eſt: et ſaxea grando ſcilicet veri lapides deſcenderunt de nubibus.

HIc incipiunt ebdomode Danielis ſcd̄m Bedaꝫ de qbꝰ inter doctores eſt grādis altercatō.

TEmplo domini in modū caſtri ſexto regno Darij anno perfecto Joachim pontifex cum ſacerdotibus cum tubis ⁊ ornatu ſolēn̄ laudauerṫ deū.

Templuꝫ Salomonis perficitur anno. vii. darii regis perſarum.

IStE Elizaphat hebreorū ſummus pōtifex ſucceſſit Joachim patri in pontificatu. vt dicit Euſebius. ſedit annis. 32. Uir tanto honore dignus q̄ ſua prudentia ab Artaxerſe perſarum rege abſolutionem a vectigalibus et tributis pro miniſtris templi obtinuit. poteſtatem quoqꝫ amouendi iudices.

Eliachim anno mundi. 4759.

IUdas quartus ſummus ſacerdos tp̄e Mardochei. Cui ex Suſis perſarum vrbe miſit epiſtolas de obſeruatione dierū phurym. Conſtat em̄ hūc multe doctrine ⁊ ſanctitatis fuiſſe virū: multis tamē ſeditionibus agitatum.

IObānes iude pontificis filius quītus hebreorum pontifex. habuit fratrem qui dicebaṫ ieſus qui aſpirabat ad pontificatū confidēs de familiaritate vagoſi prefecti trans fluminē. Cū autē ſup hoc altricaretur cū ieſu in templo adeo incitauit fratrē vt eum occideret. Ideo vagoſius omnia ornamēta templi ſuſtulit.

Azor Anno mūdi. 4809.

DE iſto Sadoch (Anno mūdi. 4859.) etiā nihil habeṫ niſi q̄ ponit Mathei primo cū ceteris in generatione chriſti.

IStE Hieremias vltimo ꝓphetauit ī egipto. Cū eqꝫ peccata popoli increpaſſet lapidatꝰ eſt ab eis apud taphnas. Et eo loco lapidibus fuit obrutꝰ ſepultus vbi olim pharao rex habitauerat.

EZechiel propheta hic poſt multa glorioſa geſta cuꝫ quoſdam redargueret exacerbati ip̄m equis diſtraxerunt per crepidines ſaxorum atqꝫ excerebrauerūt. Et in ſepulchro Sem filij Noe ⁊ arphaxat eiꝰ filio ſepultꝰ.

Zacharias

ZAcharias et Aggeus anno ſcd̄o Darij increpauerunt populum propter negligentiam eorum et edificandum domū domini. et ſolicitabant Sorobabel vt loquaretur ſuper hoc regi. et annuit rex: et accenſuꝫ eſt cor populi vt edificarent templū. Tandeꝫ poſt multa bona opera cōpleto templo. Et ip̄e obijt Et iuxta aggeum prophetam ſepultus fuit.

LUcrecia matrona romana omnium romanarū mulierum pudiciſſima formaqꝫ ⁊ elegantia clariſſima coniunx collatini a ſexto Tarquinio tarquinij ſuperbi filio per vim ſtuprata ſemetipſam interfecit. Tarq̄nio igiṫ expulſo romani reges defecere. Cum ibidem regnatum fuiſſet ſub regibus ſeptem annis. 240.

Linea Chriſti

Templum Salomonis

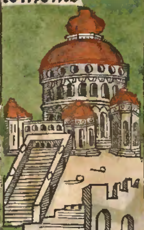

Eliachim

Azor

Sa doch

De edificatione templi

Glorioſa ac magnifica illuſtres viri de templo eiuſq; fundamento ac edificatione ſcriptitant: pcipue diuin⁹ ꝓpheta Ezechiel in viceſimo quinto anno trãſmigrationis. Qui eſt ann⁹ triceſimuſtercius regni Nabuchodonoſor in exordio anni decima die. Cũ man⁹ dñi facto eſt ſup eum: adductus eſt a ſpiritu in terrã iſrl' ſup montẽ excelſum. Ubi oſtẽdit ei edificationẽ ciuitatis ⁊ templi. Et cũ hec viſio obſcuriſſima ſit nec aperta legentib⁹ de ciuitate mirabili in monte cũ templo edificata ſibi in ſpiritu oſtẽſa. Quãobrem ꝑ pauca de forma templi ꝑ figuras ſubiungere placuit. Quãq; certi doctores ſolum de ſpirituali edificio ſcilicet xp̃o ac eccleſia intelligant: Uictor tamẽ de materiali edificatione manifeſtauit: quod veteres hebrei ezechieli in viſione imaginaria oſtenſum fuiſſe aiũt. Et in iam preſcripta reedificatiõe poſt reditum de babilonia ꝑ Zorobabel et Neemiaz fuiſſe impletum. Licz ceteri aduerſa ponãt: moderniores tamẽ hebrei ꝑ Meſſiam regnaturum cum magna potentia id futurũ expectant. Figuras igitur templi per picturam talis edificij cum pauca ſcriptura videamus.

Prima figura edificij templi oſtẽſa ezechieli ſup mõtem

Secũda figura ad facilius capiendũ

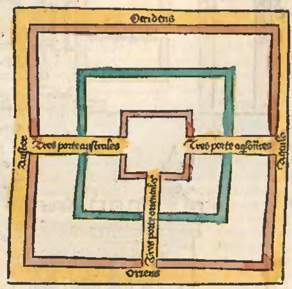

Sequentes due figure ornatũ porte repreſentãt

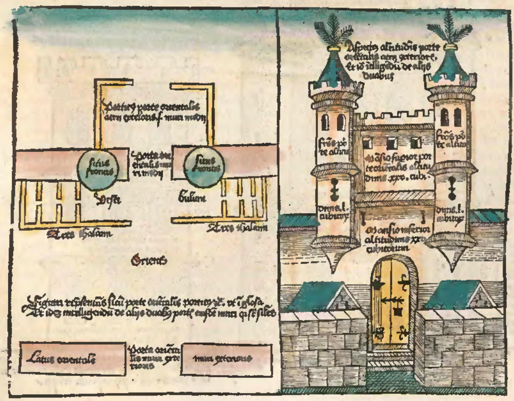

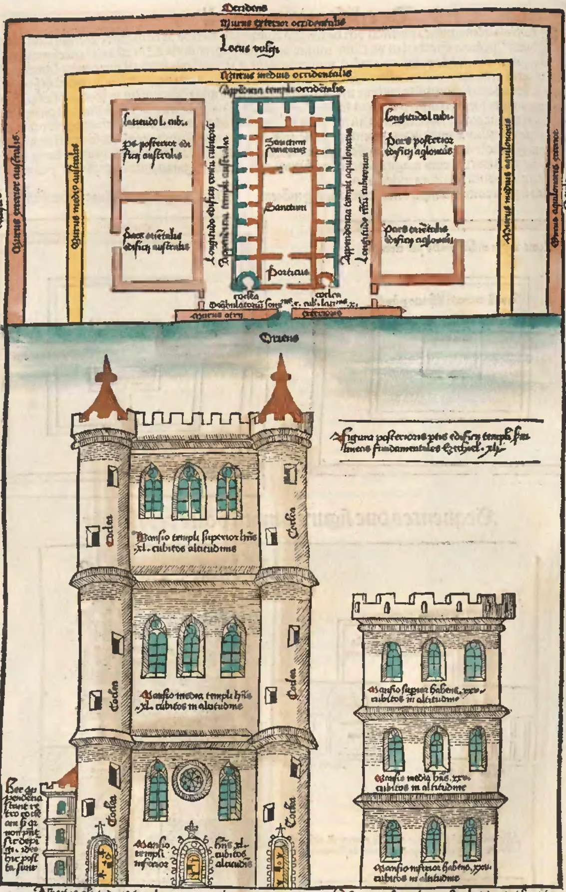

Aſpectus altitudinis templi porte orientalis et appendiciorum circa ipſum Ezechielis. xlj.

Aſpectus edificij aquilonaris ſecundum altitudinem et longitudinem ſuam Ezech. xlj. Et ſimile edificium debet nonnunquam ſituatum eſſe in parte auſtrali templi.

EZechiel diuinus ꝓpheta. Cum tranſmigratio babilonis a Joachim rege inde vt premiſſū eſt īcepit ⁊ ipſe cū mardocheo trāſmigrauit. Poſtea ſedechias annis .xi. regnauit: in quo anno deſtructa ē ciuitas et templū. Inde decimoquarto anno poſt deuaſtationē Ezechiel hāc viſionē ꝓphetā vidit Templū aūt vt in figuris cerni poteſt: mltas māſiones habebat: ſicuti ciuitas: muri eiꝰ erāt ꝓpugnacl'a ad modū ciuitatis. Mons in quo erat templū aliquantulū demiſſus erat: In parte auſtrali magis q̄ʒ aquilonari. Angelꝰ aūt ſtans in porta muri exterioris locutꝰ eſt ac mēſurabat certis mēſuris que maiores erāt quam in ceteris rebꝰ ꝯmunibꝰ. Totū igit̃ templi edificiū in ſpacio quadrato ſitū erat. Cuiꝰ vnū latꝰ directe ad orientem poſitū: oppoſitū ad occidentē: Alia duo ad aquilonē et meridiē. In quo ſpacio triplex murꝰ: Exterior. mediꝰ. interior: Spaciū ꝯtentū inter mediū et interiorē dicebat̃ atriū exteriꝰ. Reliquū ſpaciū inter murum mediū et exteriorē: locꝰ vulgi appellabat̃. Gentiles eñi ad orandū ob deuotionē templū acceſſerūt. Totum vero quadratū ꝑtim in ſummitate mōtis in plano erat: ꝑtim in mōtis pendulo. que gibboſitas ſpacij cū in plano figurari nō potuit imaginatiōe ſuppleri debet. Ad hoꝝ intelligētiā poſita eſt prima figura.

IN orientali deinde parte muri exterioris in medio eius quedam erat apertura .x. cubitoꝝ latitudinis in qua erat porta. Similit̃ modo in ſecūdo muro et tercio directe ſe reſpicientes. In latere deniq̄ʒ muroꝝ aquilonari et auſtrali due porte conſimiles erant: vt ſecunda figura oſtendit.

HAbebat aūt hec porta oriētalis gradus ob decliuitatē mōtis: vt a loco vulgi aſcēſus ꝑ .vij. gradus ad portā foret. Veſtibulū q̄ʒ habuit ſpaciū ante apturā medij muri quinq̄ʒ cubitoꝝ in latū ab oriente in occidentē. Et .xv. in longū ab aquilone in auſtrū. Extabat ⁊ porticꝰ edificiū ſitū ſup aperturā muri medij: ⁊ ex pte interiori ipſius muri trāſiens vltra mediū ꝑ .viij. cubitos inter atriū exteriꝰ. Et a terra vſq̄ʒ ad ſummitatē huiꝰ porticꝰ cubiti quīquaginta ſunt. ¶ Et iuxta poſtes hoſtij ſunt due turres: quaꝝ altitudo lx. cubitoꝝ ſicuti in portis caſtroꝝ: Frontes dicte ad decorē porte. Ac in ſummitatibꝰ turriū pomelli: et rami palmaꝝ celati: etiā iuxta turres ſex thalami ꝓ portarijs appenditia dicta. Ad horum intelligentiā poſite ſunt due figure (poſt primā ⁊ ſcd̓am) ſequētes: Quaꝝ prima ſitū porte porticꝰ ⁊ veſtibuli frontiū ⁊ thalamoꝝ ſcd̓m lineas fundamētales repreſentat. Altera figura altitudinē porte porticꝰ ⁊ frontiū a pte orientali oſtentat. ¶ Porticꝰ aūt edificiū ſup portā in atrio duas habet māſiones ſupiorē ⁊ inferiorē et feneſtras obliquas. Vltra aūt portā ſcd̓i muri inter mediū ⁊ terciū pauimentū ſtratū ſub diuo ſcilicet platea pauimētata erat. ¶ Trigīta quoq̄ʒ gazophilacia in circuitu pauimēti. ad latꝰ auſtrale decē: que occupāt .c. cubitos. et quatuor ex vna pte atrij exterioris et quattuor ex alia parte eiuſdē porte que cum ipa occupant .c. cubitos. Duo vero reſidua gazophilacia ponūt̃ iuxta thalamos porte oriētalis atrij interioris vnū in pte vna: reliquum in altera. que cū ipis ⁊ cuꝰ thalamis occupāt .c. cubitos ꝑ modū inferius figuratum. Et ad maiorē diſtinctionē a thalamis gazophilatia rubei coloris ſunt. Porte aūt aquilonaris ⁊ auſtralis ſimiles ſūt porte orientali: Similis ferme deſcriptio portaꝝ ⁊ veſtibuloꝝ medij ⁊ interioris muri extat. ¶ Oſtiū vero in frontibꝰ portaꝝ diuerſaꝝ erat: et ibi holocauſtū lauabāt. ſ. carnes cremādas in altari holocauſtoꝝ ac mēſe que immolationi deſeruiebāt ꝓ peccato ⁊ delicto. Due item pietes exiſtētes ex vtraq̄ʒ pte oſtij et ante illas in porticu erāt due colūne: altera hinc: alia inde vt in templo Salomonis fuit. Longitudo vero parietū templi .c. cubitorū extat. Altitudo .c xx. et latitudo intra muros .xx. cubitos cōtinet. Duo pietes .xij. cubitoꝝ ꝓminētia pilarioꝝ vltra parietes hinc ⁊ inde .x. cubitoꝝ: latitudo appēdicioꝝ .viij. cubitoꝝ. paries claudēs appenditia hinc ⁊ inde .x. cubitoꝝ et latitudo loci oratiōis ſimiliter .x. cubitoꝝ. Qui numeri ſimul iūcti faciunt .lxx. iuxta ezechielē. Intrinſecꝰ deinde ſanctū ſctōꝝ ponebat̃ qd̓ interiꝰ templū (vt in tabernaculo moiſi interiꝰ tabernaculū) dicebat̃: Paries vero nō multū altis nec ſuſtinēs aliud pondꝰ diuidebat ſanctum et ſctm̄ ſctōꝝ. Cuiꝰ longitudo erat .xx. cubitorū. Adiuncta fuerūt latera ſiue appenditia lateribꝰ templi exterius adherētia in latere occidētali .vi. in latere aquilonari qd̓ eſt multo longiꝰ .xxx. Et ſimiliter in auſtrali qd̓ eſt equalis lōgitudinis: in oriētali nō ſunt ponēda cū ibi templi ingreſſus pateat. ¶ Pilarij tandē annexi fuerūt ꝓminētes extra pietes: vt fit in arduis edificijs ad ipa fortificāda: In occidētali pte tres pilarij: duo in extremitate vnius in medio. et ꝓminebāt .v. cubitis: et hec ꝓminentia pilarioꝝ in tribus locis pforatur vno ſup aliū atq̄ʒ in his foraminibꝰ trabes figunt̃ ad portandū tria tabulata: ita diſpoſita vt p̄mū diſtat a terra ꝑ ſex cubitos: et ita reliqua ab illo. Sicq̄ʒ aſcendūt iuxta murū templi .xviij. cubitos. Inferior aūt māſio templi vſq̄ʒ ad p̄mū tabulatū ſeu cenaculū ponēda eſt .xxx. cubitoꝝ vt in templo ſalomonis. vt pietes templi ad recipiendū lumē ꝑ feneſtras ſine obſtaculo ꝑ .x. cubitos maneat. ¶ Circa duo vero latera templi ſcʒ aquilonare ⁊ auſtrale duo edificia ponunt̃ a muris templi ꝑ .xx. cubitos diſtantia: et qd̓libet .c. cubitoꝝ lōgitudinis et .l. latitudinis. ¶ Ad ea intelligēda poſite ſunt tres figure folij p̄cedētis. Prima repn̄ſentat ſcd̓m lineas fundamētales totiꝰ edifitij poſteriorē ptem. Scd̓a altitudinē templi oſtendit ⁊ appēdicioꝝ circa ipm̄. Tercia altitudinē edificij aquilonaris: et ſimiliter auſtralis que ſimilia ſunt. ¶ Altare aūt holocauſtorū ex ptibus compoſitū fuit. Prima ps iuxta terrā dicebat̃ ſinus ſiue fundamētū: et eleuat̃ ſup terrā cubitū vnū Scd̓a crepido minor et reſtringit̃ edificiū ꝑ cubitū vnū et aſcendit ꝑ duos cubitos. Tercia crepido maior iterū reſtringit̃. ⁊ eleuat̃ ſurſuʒ ꝑ quattuor. Quarta arieb vocat̃ ſimili mō ꝑ .iiij. aſcēdit: vt altitudo altaris a terra ſit .xi. cubitoꝝ. ¶ Aque egrediebant̃ de templo ꝑ modū fonticuli ſcaturiētis de limine ſcti ſctōꝝ et iſti ꝑ templū trāſibāt declinādo parūꝑ ad latꝰ dextrū. et inde ad porticū tēpli ⁊ poſtea ad atriū interiꝰ ab occidēte in orientē. Aliqui has aquas ante egreſſuʒ de atrio interiori diuiſerūt in quattuor riuulos: vt pꝰ egreſſū de porta oriētali exterioris muri in vnū cōueniāt ceteri id refutant. ¶ Et ſic cōpleta ſunt ad edificationes et diſpoſitōnē templi ꝑtinentia. Figura laudabilis nūc ſequitur ſimul totū edifitium repn̄ſentans qd̓ ꝑ ptes ſuperius eſt figuratum et ſcd̓m lineas fundamētales cuncta oſtentat.

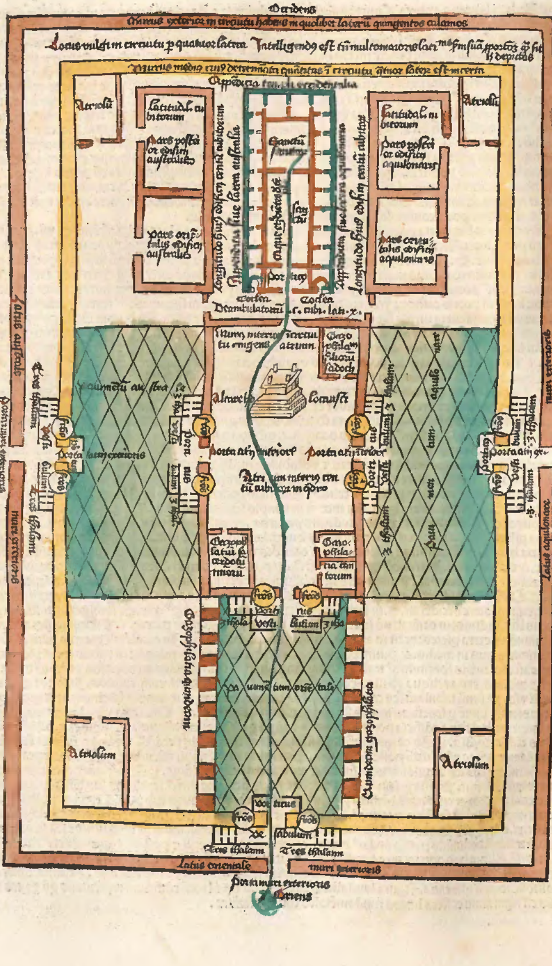
Occidens
Murus exterior in circuitu habens in quolibet laterũ quingentos calamos
Atriolũ
Atriolũ
Latitudo l. cubitorum
Atriolum
Atriolum
Latus orientale
Tres thalami
Tres thalami
Porta muri exterioris
Oriens

VEronam pulchram et p̄clarā venetie vrbem alpibus finitimam. Quā athesis fluuius diuidit auctor eſt ex trogo pompeyo iuſtin⁹. Gallos qui vrbem romā ceperūt ⁊ pariter Medtolanū: brixiam et bergomū edificaſſe. Licet alij ſicardi Cremonenſis ep̄i ſententie inherentes: poſt Troye excidium conſtructā aſſerunt. Nec tamen min⁹ cingit ꝙ̄ diuidit veronā Atheſis vt cuſtodie ſimul ornamētoq̄ꝫ ⁊ ſubuehēdis reuehendiſq̄ꝫ mercib⁹ et frugib⁹ magno ſit vſui veronēſibus: quandoquidē ſupra infraq̄ꝫ ⁊ circum ager eſt precipue bonitatis multa gignēs in vrbē conuehenda: olei vim maximam: frumēta incolis in mercaturā ſuꝑabundantiā: vinorū varietatē atq̄ꝫ p̄ſtantiam: pomoꝝ omnis generis copiam. Et lanam ceteras ytalie ſubtilitate ſuꝑantem de qua ſubtiliſſimi efficiunt panni. Lane p̄ſtantiam greges ⁊ armenta a paſtionis ꝓprietate accipiunt. Quā prata campiq̄ꝫ ꝓſpectu quoq̄ꝫ amenıſſimi naturaliter p̄ſtant. Quū tamen mons altiſſim⁹ orbi ſupeminēs Baldus nomīe: eandē herbis ſuis ingenitam et multo maiorē virtutem preſtet. ꝙ herbilogi vndiq̄ꝫ confluentes multa herbarū radicūq̄ꝫ genera animantiuꝫ ſaluti opitulantia inde legant: diuerſe etiam ꝑ agrū veronenſem ſcaturiūt aque non minus ornamento a natura ꝙ̄ vſui attribute. Hec ciuitas ita romanis principib⁹ grata extitit: vt in ea amphiteatrū romano more nō nullaq̄ꝫ alia cōſtructa ſint edificia. Ibiq̄ꝫ deinde a Gottis longobardiſq̄ꝫ regib⁹: nec nō et ab alijs principib⁹ domus excelſe ⁊ alta palatia, pulcherrima templa, inexpugnabiles arces et caſtella fuerūt conſtructa. Vinoꝝ preſtantia vno extollitur argumēto. Theodatus oſtrogothoꝝ rex terci⁹: quū ſciret in veronēſi agro eſſe vinū ſicut Caſſiodorus appellat acinati odoris ſaporiſq̄ꝫ ſuauiſſimi. illud romā nauib⁹ Atheſi in ſuperꝝ mare delapſis comportari curauit. Vrbis hui⁹ geſta ſub vario fuerūt euentu. Attila em̄ Gottoꝝ rex eam euertit ⁊ incēdit. Alboinus p̄mus longobardorum rex ibidem Roſimunde vxoris inſidijs occiſus fuit. Ibi Rudolphus imperator berengariū impatorem ſuꝑauit ⁊ occidit. Nobiliſſima ſcaligeorū familia ⁊ ip̄a veronenſis tyrannidem occupauit. et ꝑ. 70. annos cū maximo ſplendore verone dominata eſt. Tandeꝫ ea vrbs in venetorum manus deuenit: ſed tam ſolidiora verone ſicut ⁊ ceteris vrbib⁹ ornamēta viros om̄is etatis p̄ſtantes attingamus. Zenoq̄ꝫ ſicut religionē xp̄ianam ⁊ ſuam ip̄ius decꝫ ſanctitatē prim⁹ erit qui verone preſul m̄ta ſcripſit extantia ſacras vtriuſq̄ꝫ teſtamēti litteras declarantia. Emiliū marcū veronenſem poetā. Euſebi⁹ in aſia obijſſe aſſerit: paulo poſt. Catullus poeta. ſubinde vterq̄ꝫ Plinius. genuit ⁊ Guarinum oratorem ornatiſſimum et alios.

Verona

Regni Perſarum principium

CYrus primus rex Perſarum potentiſſimus hoc anno: qui eſt trigeſimus captiuitatis iudaice annꝰ Et quinquageſima quinta olympias: perſis regnum et imperium inſtituens. regnauit annis. 30. Hic Aſtyagis medorum regis ex Mandana filia nepos fuit. Qui vt herodotus et iuſtinus tradunt Aſtyagem deuicit. Et regnum eius in perſas tranſtulit. domitiſq̨ multis ciuitatibus rebellantibus aduerſus Balthaſar caldeorum et babiloniorum regem bellum intulit atq̨ eum deuicit: quo deuicto eius regiam babiloniam ſuperbiſſimam vrbem ſtatim ſubuertit. Poſtmodū aduerſus creſum lydorum regem: qui babilonijs auxilium tulerat profectꝰ eſt. Quem ſine vllo negocio fudit et cepit: ablatiſq̨ ei omnibꝰ ſui regni rebus vitam miſeram ducere coegit. Cunq̨ Cyrus aſyam totum pene orientē in ſuam redegiſſet poteſtatem: Scythias etiam bello adortus eſt: quibus cum Tamiris regina preerat: ac primo quidem prelio cum Cyrus regine filium omnēq̨ eius obtruncaſſet exercitum: haud multo poſt et ipſe ab regina compoſitiſ in montibꝰ inſidijs cum omni exercitu deletus eſt. Nam Tamiris cum audiſſet ſuorum cedem et filij vnici mortem: non femineo more ſe dedit in lacrimas: ſed cum reſiduo exercitu in montibus ſimulata diffidētia propter acceptum vulnus cum inſidijs refugit. Ac Cyrum ad montium cacumina anguſtias pduxit: ibidē q̨ eum cum ducentis milibus obtruncari fecit: Ita vt ne vnꝰ quidez tante cladi ſupfuerit. Quibus geſtis Tamiris ſtatim inter cadauera corpꝰ Cyri exquiri mādauit. Cui comperto auferri caput et in vtrē ſanguine ſuorum plenum immitti pcepit: vt quaſi ſuperbo regi dignū exhibuiſſet tumuluz dixit. Sume cyre ſanguinem quem ſemp ſitiſti: eius tamen truncum in paſargadas vrbem delatum in hortis ſepelierūt. In cuꝰ tumulo tale epigramma fertur fuiſſe inſcriptū. O homo ego Cyrus ſum aſie rex. qui perſis impiū ꝯſtitui.

PErſia aūt aſie maioris regio ē: que a perſio Acriſij argiuorū regis nepote nomen accepit. In quā perſipolim ipius regionis caput condidit. Quā poſtea greci regijs concrematis vaſtauerūt hec ita q̨ regio Caramānis bactrianis ac medis contermina eſt: Et in multos diuiditur ſinus. Quā. Q. Curcius libro quarto de geſtis Alexandri magni optime deſcribit. Ipſa quippe montuoſa pmaxime eſt. Et pter eſtum ac ventos fructuum inops eſſe phibetur: in ipa tamen celeberrime vrbes eſſe referuntur. pſertim ipſa Perſipolis et Paſargadas ac plurime alie que ſunt in Gabijs ſuperioribus partibus eiuſdem regionis. Inter perſiam autem et Suſam que ab Arphaxat medorū rege magnis ſtructuris edificata fuerat. Quedam montana prerupta interiacebant: quā poſtea Cambiſes regis filius ſuo adiecit imperio: eiꝰ autem imperium et ſi aliquando pmaximū fuerit: poſtea tamen a Macedonibus parthiſq̨ diminutum et dilaceratum fuit. Perſe autem a Nembroth gygante primum edocti pro deo Solem et ignes coluerunt: et Lune mineruec̨ ſacrificauerunt. ſed nunc relictis ydolis illi Mahumeteam legē ſequunt. Perſica aūt poma vt Plinius libro. xv. ab hac auecta ferunt. Illuſtrat adhuc perſipolis regio ſeu ciuitas beatiſſimi Georgij martyris triumpho.

Anaximander

ANaximander philoſophus et medicus celeberrimus primo mileſijs Thaletis auditor ac in eius ſcola ſucceſſor his temporibus (vt Euſebio placet) floruit. Qui cum primus celeſtia docuiſſet: etiaz primus horoſtopia fabricauit ac maris et terre circuitum primus deſcripſit. necnon et materiales ſperam conſtruxit. Et ppterea Plinius libro ſcdo eum peritiſſimum aſtrologuz dixit. Obijt deniq̨ ſexageſimo quarto vite ſue anno. Fuit et alius Anaximāder milesius hiſtoricus non ignobilis de quo laercius ſcribit.

Anaximenes

ANaximenem philoſophum pariter et phiſicum Anaximander hic habuit diſcipulum: et quidem clariſſimum. Qui principium aerem dixit et in infinitum moueri ſydera non ſupra terram ſed circa ipſam. Obijt vero (vt Laercius ait) ea die qua et Sardis capta fuit.

Edras

Neemias

Mardocheus

Eſdras vir ſanctus atq; doctiſſimus velut alter Moyſes in pplo venerādꝰ habitꝰ eſt. Hic primū de babilone cū ceteris venit: ſed iterū paterna ſolicitudine motꝰ rediijt vt plures lucrifaceret: et ſecum adduceret. tpe aūt iſto legem ceteroſq; libros ſanctos reparauit. quos combuſſerant caldei: felix teſtamentū orbi relinquens. nouos et faciliores apices inuenit: que in ſpirituſctō feliciter peracta. venit iterum hieruſalē cū multitudie magna regalibꝰ priuilegijs: vt doceret pplm. Obijt in ſenectute veneranda ſepultus ibidem.

Iſte Darius fuit cōſobrinꝰ Aſtyagis q̄ dedit ei regnum. Ambo aūt victi ſunt a Cyro qui fuit rex primus perſarū: et trāſtulit monarchiam ad perſas. Babilonē vicit. Bathaſar interfecit. Danielem magnificauit. Iſrael remiſit in iudeaꝫ vt templū reedificaret. victus tamen benigne Cyrꝰ puidit. Aſtyagi regnuꝫ hircaniorum et dario medorum conceſſit.

Neemias fuit pincerna Artarxerſis regis perſarum miſſus ab eo vt inſtauraret murū hieruſalē edificauit eā in anguſtia tpis. Hic fuit vir benigniſſimus ac deuotōne perpuꝰ: qui cum opus dñi expleſſet miraculoſe ignē ſcm̄ repierunt et murū dedicauerunt. Rediēs ad regē iterū reuerſus eſt hieruſalē et mortuꝰ eſt. ibiq; ſepultꝰ iuxta murū quē edificauit.

Cambiſes filiꝰ Cyri ſcd̄us perſarū rex ſexageſimo captiuitatis anno regnum accipiens regnauit annis. 8. qui ab Eſdra artarxerſes: vel aſſuerꝰ nominatur in libro iudith: Nabuchodonoſor a patre vocatur. Hic interdixit ne hierlm ⁊ templū reedificaret. Is eni imperiuꝫ ſuſcipiēs militari gloria atq; iuſticia cū quadā crudelitate mixta in ſuos deſeuiens patrem ſuperauit. Ethiopes ſubegit: ⁊ multas puincias ſuo adiecit imperio: pleraq; tñ bella p holofernē geſſit poſtea in egiptum accedēs cuiꝰ cūctos vaſtauit fines. et ibidem Babilonē condidit aliā. De Cambiſe valeriꝰ in ſexto refert: q̄ iudicis male iudicantis pellem detrahi feciſſet ſelle iudiciarie vbi filiū ſuum iudicem cōſtituerat apponi precepit.

Iſte Mardocheus vir ſanctꝰ clarus habet in toto regno perſarum: tempore ſue exaltationis fuit 295. annorum ſcd̄m computationem latinorum.

Monarchia Regum perſarum

Smerdis tercius perſarum rex octauo et ſexageſimo iudaice captiuitatis anno: Cambiſe in ſyria mortuo ſine liberis: regnum regnauit menſibus ſeptem: patizetes quē Cambiſes rebus ſuis p̄fecerat fratrem ſuum nomine et facie ſimilimum regem declarauit. ⁊ priorem occiderat. ppter quā fraudeꝫ dariꝰ hiſtaſpis filius confeſtim coniuratione facta: alterum Smerdim et eius fratrem Patizeteꝫ trucidauit. Et ipſe pꝰ triduum perſarum rex conſtitutus eſt.

Judith holofernes

Holofernes princeps militie Nabuch. Cambiſis multas terras domino ſuo ſubiugauit. et tandem venit ad bethuliam: et ibi a Judith muliere interficitur in cubiculo papilionis ſui et omnis eius exercitus fugaturꝰ. ¶ Fuit autem Judith vidua mulier p̄ſtātiſſimi animi et incredibilis aſpectus et poſtq̄ holofernem principem obtruncaſſet. tanto in precio habita eſt apud iudeos vt cūctis diebus vite ſue omnibus iudeis preferreret: et triūphali laude ppetuiſq; preconijs celebraretur. Et cum centum et quinq; annos compleſſet moriens apud virum in betulio cum ingenti luctu et pompa ſepelitur.

Babilonia noua cōdit̄ a Cābiſe i egipto.

Linea Cōſulum Romaonꝝ

Brutus Tarq̄nus collatinus

Valeriꝰ publicola Poſtumꝰ

Largus dictator

Decem tribuni

Marcus Gneus manlius

Valerius

Anno. cc xxiiij. ab vrbe condita exactis regibus romani loco eoꝝ conſules inſtituerunt qui annua exercerent imperia. ne tractu tēporis engerentur in ſuperbiam. Quorum precipui hic annotant̄ ex quibus primi duo habuerunt bellum cum porſenna rege etruſcoꝝ. Brutus vero duos filios habuit qui reuocare volebant regem quos virgis ceſos ſecuri percuſſit. Collatino ſublata eſt dignitas. quia ne nomē Tarquini in vrbe eſſet.

Sibylla cumana

Sibylla Cumana que fuit tēpe Tarquini priſci veſtita aurea veſte. librum apertuꝫ & alium in manu geſtans et librum in ſiniſtra habens ſuper genu capite diſcoopto dicit ſic. Magnus ab integro ſeculoꝝ naſcit̄ ordo iam reddit et virgo redeut ſaturnia regna. Iam noua ꝓgenies celo dimittit̄ alto. Tu modo naſcēti puero quo ferrea primū. Deſinet ac toto ſurget gēs aurea mūdo. Caſta faue lucina tuꝰ iā regt̄ appollo.

Iſti duo vicerunt ſabinos et de eis triūphatum eſt. et Valerius fataliter mortuꝰ paup.

Anno vrbis condite. xxv. romani bello ſabinorum cōſternati erant dictatorē. cuius auctoritas et potentia conſules preiret. et eſt nomen officij dignioris.

Manliꝰ torquatus

Iſte. T. Manliꝰ Lelij manlij filius. belluꝫ cum gallis inchoauit. percuſſoqꝫ gallo qui cū ad ſingulare certamē prouocauit. torquem aureum de collo eius tulit ſuoqꝫ impoſuit. Vn̄ dictus eſt torquatus & torquati cognomē ſuis poſteris obtinuit.

Galli Senones gens natura ferox moribꝰ incondita. ob hoc ipſa corporū mole ac armis ingentibus adeo omniū genere terribilis fuit: vt plane nata ad hominū interitū vrbium ſtragem videretur. deinde totam vrbē igne ferro manibus exequāt ſex mēſibus barbari: et Manliꝰ nocte ſubeuntes clangore anſeris excitatꝰ a ſumma rupe deiecit.

Popilia v̄go veſtalis

Popilia virgo veſtalis ob crimen ſtupri viua defoſſa eſt.

Tempore illorum duorum fuit bellum vegentinum in quo tot ceciderunt de victoribus romanis quot de victis.

Dictature dignitatis inſtitutō

Nono poſt exactos reges anno (vt Euſebius habet) Rome noua dignitas ſcilicet dictatura creata eſt. et equitum magiſter. qui dictatori in omnibꝰ obſequeret̄ et largū alīs lerciū dictatorē primū & Sp. caſſiū magiſtrū equitū ſcribit. Inſtitutꝰ eſt itaqꝫ dictator vt auctoritate et potētia cōtra hoſtes cōſules precederet. Eo maxime q2 porſenna cluſij rex (ea ciuitas thuſta erat) armis Tarquiniū ſupbum reducere conatꝰ eſſet. qd ne fieret dictator obſtitit. Verū pace cōfecta in amiciciam ppli Romani porſenna ſūmis receptꝰ honoribꝰ. Quinciꝰ cincinatꝰ preſtantiſſimꝰ poſtea dictator cū agriculture operā daret: a ſenatu rogatꝰ: puluere ac ſudore abſterſo: dictature dignitatē inuitꝰ ſuſcepit. Is nedū romanos obſeſſos ſed hoſtiū quoqꝫ exercitū ſuperatū cū innumerabili preda romam perduxit. Sic expeditiōe finita rediit ad boues: victoriāqꝫ q̄ſi ſecurā tenens.

Sub iſto valerio conſule ciues exules ſeruiqꝫ fugitiui inuaſerunt capitoliū & incenderūt. Et tam atrox fuit bellū: q2 ipſe conſul fuit occiſus: Publicola quoqꝫ romanꝰ patriciꝰ cui publiꝰ valeriꝰ ꝓpriū nomē ante fuerat. Et ipſe ꝑ hoc tēpꝰ expulſis Tarq̄nijs vna cū bruto in locū collatini conſul eſt ſuffectꝰ de quo ſup. Is cōmiſſa pugna in quo brutꝰ occubuit ipſe de Tarq̄nij exercitu quindecim milia & trecētos viros interfecit qua victoria primꝰ ex cōſulibꝰ in curru inuectꝰ triūphauit: que res pulcherrimū ſpectaculū plebi ſine vlla inuidia ꝓbuit. fuit aūt magne iuſticie & eq̄tatis vir.

Marcus Curci⁹

Aracus

Aracus Astrologus et poeta clarissimus cum eudoxo vt ait Augustinus vniuersum se numerum stellarum comprehēdisse et scripsisse iactauit. quos (inquit aug⁹) illa contēnit auctoritas que dicit ad abraham. Aspice stellas ⁊ numera eas si potes. genes. xv. Quomodo eñ dinumerari possunt cum non omnes possunt videri. Cū astrologie nō ignar⁹ esset. De astrologia librū scripsit elegantissimū dicēte Cicerone li. primo de oratore. Cōstat inter doctos homines ignarum astrologie ornatissimis atqꝫ optimis versibus. Aracum de celo stellisqꝫ dixisse et conscripsisse.

Os inferni in medio vrbis vasto hyatu horribiliter apparuit: ⁊ viui hominis sepulturā interpretantib⁹ aruspicib⁹ expetebat. Rome eñ (vt Liui⁹ ait) siue interemptu seu alia aliqua vi forū ferme specu vasto collapsum in immensam se aperuit altitudinē. quā voraginē nullo videbat posse oppleri materia. Tum Marcus curcius eques roman⁹ bello egregius eo audito. templa deorū que foro illi imminebāt intuens. Equo maxime ornato insidēs zelo patrie armatus se in hyatū misit. q̄ mortuo stati hyat⁹ obturat⁹ est.

Esopus

Esopus adelphus poeta fabulator clarissimus. claruit tpe Cyri regis persarum. Fuit autē grecus de ciuitate Attica: vir ingeniosus ⁊ prudens. qui cōfinxit fabulas elegantes quas romul⁹ postmodū de greco trāstulit in latinū. ⁊ filio suo Tiberino direxit. In quibus docet quid obseruare debēt homīes. Et vt vitam hominū ostendat ⁊ mores: inducit aues. arbores. bestiasqꝫ loquentes ꝓbanda vita cuiuslibet fabula. quas qui diligēter inspexerit inueniet ioca. loca apposita que ex risu miscent ⁊ ingenium acuant. Hic primo anno Cyri regis persarum fertur fuisse peremptus. Nouissime eas fabulas omnes vna cū ipsius Esopi vita Rimuti⁹ quidam erudit⁹ vir: ad Antoniū tituli sancti Crisogoni cardinalem latinas accuratissime fecit.

Decem virorum rome electio

Duodecimo Artaxersis regni āno. ccc. ⁊ altero ab vrbe cōdita. C. menenio ⁊. P. sextillo capitolino cōsulibus. Romanis placuit qd̄ consulare imperium cessaret: et eius loco decem viri deligerent: ꝑ quos sine ꝓuocatione omnis regeret ciuitas. leta eius ingratus tpa (vt Liui⁹ ait) nimium luxuriare incipiēs. citius eius res lapsa est. Quia post annū exacti sunt ob facinora Appij claudij.

Leges duodecim tabularū

Romani cum hucusqꝫ legem non haberent magnaqꝫ inter tribunos et consules de legislatore orta est disceptatio. terciodecimo regni Artaxersis anno legatos athenas miserunt. Qui non solū ab athenensibus Solonis leges obtinerent. verūetiam ex alijs grecie ciuitatibus mores institutaque romani perferrent. Ac sic ab eisdem legibus traditis scilicet decem tabularum. Romani postea duas addiderunt. vnde et postmodum illa decem tabularum famosissima emanauit lex vt habet. ff. de ori. iu. l. ij. et dis. vij. c. ij. Ordinataqꝫ erat in. xij. tabulis tota iusticia.

Tribuni et ediles Rome creati

Quartam seditionem bonorum cupido excitauit. vt plebei quoqꝫ magistratus crearent. Fabius ambustus duarum pater: Alteram sulpitio patricij sanguinis dederat. alteram plebeio. Tribuni igitur plebis sextodecimo regni Artaxersis anno rome creati sunt. Quod quidem tribunatus officium et si magistratus dignitatem non haberet. maximi tamen momenti in republica fuit.

Veturia romana

Veturia Coriolani patricij romani mater ꝑ hoc tempus iam senex laudabili opere annos suos in viriditatem traxit ꝑpetuam: quia filium suū qui infensissime vrbem obsidebat: quem legatorum maiestas ⁊ pontificum reuerentia nequiuerant tpa ab ira retraxerat durissima: ⁊ eius ꝓpositum vertit in bonū. Nam relinquens obsidionem ciuitatē liberam dimisit. Ob cui⁹ mulieris beneficiū: ne ciuitas ingratitudine argueret ex Senatusconsulto ad ꝑpetuam rei memoriā eo in loco quo hec veturia filij iram moliuit templū ⁊ ara fortune constructa sunt insup cum null⁹ vsqꝫ in id tps vel modic⁹ a viris mulierib⁹ pstaret honor sancitū est vt mulieribus homīes semp assurgerent ⁊ in via eis cederēt qd̄ nuncusqꝫ apd̄ nobiles seruatur. Et ꝙ eis liceret vti auro ⁊ purpurea veste aureisqꝫ fibulis ⁊ armillis nec immerito cum suis precibus stetent romana libertas.

Monarchia Regum perſarū
Dari⁹ hiſtapſis

Xerſes

Artaban

Artaxerſes

Darius hiſtapſis filius quartus perſarum rex anno ſeptuageſimo cap-
tiuitatis: perſis regnare cepit. Is cum alijs ſex nobilibus Smerdim ꝛ
patizetem magum ei⁹ fratrem trucidauit. Conuenerunt de regno per-
ſarum. Cuius equ⁹ ſequenti die in ortu ſolis hynnitū ante regiam prius emit
teret ille perſaruꝫ rex habeꝛ. Darius Oebaris ſtabularij ſui ſolercia effecit: vt
ante om̄es hynnitū equ⁹ ei⁹ primo daret: quo facto: eueſtigio rex creat⁹ eſt. Re
gno ſuſcepto Atoſam cambyſis filiam duxit vxorem. Ex qua p̄ter xerſem etiā
alios genuit filios. Dedit poteſtatem zorobabel vt iudeos in hieruſalem redu
cere poſſet et vaſa reddi iuſſit: ꝛ ꝓ edificatione templi viginti argenti talēta ꝑ
ſingulos annos iudeis darent. Ideo templum edificarūt. Veru anteq̄ꝫ e vita
diſcederet egiptus ab eo defecit.

Xerſes darij ex Atoſa filius quintus perſarū rex: Centeſimoquarto iu-
daice captiuitatis anno: ꝑſis regnare cepit. Et regnauit annis. 20. Is
voluntatis p̄rne colendi deum iſrael: heres apparuit. Judeis liberali-
ter vtens. Eſdre ſacerdoti amiciſſim⁹ crudelitatꝭ ꝛ ſeuicie paterne ſucceſſor. Re
cepta egipto que a patre defecerat cū vniuerſe aſie potireꝛ: innumerabili exerci
tu grecie bellū intulit. Athenas incendit: et infinitas ſtrages dedit. Tandē leo
nide Spartanoꝝ ducis ſolercia duob⁹ acceptis vulnerib⁹ fugiēs: qui pri⁹ ma
re nauib⁹ ſtrauerat: in piſcatoria ſcapha vix trepid⁹ aufugit. Et nō multa poſt
ab Artabano ei⁹ prefecto ſpe regni potiundi interfectus eſt.

Artabanus ſextus perſarum rex ꝑſis regnare incipiens: regnauit men-
ſibus ſeptem. Qui ꝓ anno computantur: hic xerſe rege trucidato: cum
eſſent ei duo filij nomīe Darius ꝛ Artaxerſes: Juniorē in maioris ne-
cem ſolicitauit: Affirmans illū ꝓprium obtruncaſſe patrē. Vagabuſus aūt hu-
ius ſceleris conſci⁹: Artaxerſe filio rem poſtea ꝓdidit omnē. Is cōuocans om
nes armatos: numerū militū recenſurus: vbi Artaban⁹ inter eos aſtitiſſet: Ar-
taxerſes ſe breuiorē ſimulat habere loricam q̄ꝫ deceret: iubens ſecū cōmutare.
Quo nudato eueſtigio cū ſepteꝫ filijs eū transfodi iuſſit: atq̄ꝫ ita Artaxerſes e-
gregi⁹ iuuenis cedē patris: necemq̄ꝫ fratris ꝛ ſeipm̄ ab inſidijs vindicauit.

Artaxerſes ſeptimus ꝑſarum rex regnauit annis. 40. Hic omniū homi
num pulcherrim⁹ fuit: ſed tanta ei erat brachiorū longitudo vt genua
contingeret: et ꝓpterea longimanus dict⁹ eſt. Qui tributa perſis p̄mus
inſtituit. eo q̄ maximā impenſaꝫ auri atq̄ꝫ argenti in edificijs conſtituiſſet: vbi
tributa et que exigebat recondere poſſet ad bene rei adminiſtrate monimentuꝫ
Et cum pacis auctor ꝛ conſeruator habereꝛ: Idcirco ab omnib⁹ amari prome
ruit. Eſdras quoq̄ꝫ ſacerdos et dei ꝓpheta clariſſimus elegantis memorie eius
imperium inſigne reddidit. Neemias quoq̄ꝫ eius ꝛ Darij pincerna fuit.

Democritus phiſozoph⁹

Democritus abderites philozophus ꝑ hoc tp̄s floruit: is primo quoſ-
dam magos caldeos audiēs: adhuc puer theologiam ac Aſtrologiam
optime didicit: deinde vt Geometriam ꝑciperet in perſidem ꝛ ad mare
prexit: poſtq̄ꝫ etiam ad cognoſcendas res diuinas in Caldeam athenaſq̄ꝫ ſe trā
ſtulit: vbi a nullo cognitus ip̄e Socratē cognouit. Tandē doctiſſimus in patri
am reuerſus: patrios agros ꝛ innumerabiles opes reipublice ſue cōceſſit. Sa
tius dicens eum pauꝑtate ſtudiorum libertate letari: q̄ꝫ opum ſeruili cura ve-
xari. Nam in hortulo ſuo iuxta vrbis muros ad contemplandas rerum natu
ras ſe contraxit: vbi ꝛ nature ſecreta ſubtili⁹ rimari poſſet (ſicut Cicero in quin
to tuſcul. queſtionū refert) Oculos ſibi ipſi effodit vt vegetiores cogitationes
haberet. Aut ne videret bene eſſe ciuibus malis: vixit annos. c. et. 9. Ex eius
ſententijs hanc optimā habemus. Conuenientius eſt vt parcitatem in tuo ſer-
ues q̄ꝫ luxum in alieno: parcitas eīm neceſſitatis remedium eſt.

Heraclitus

Heraclitus philozophus aſianus cognomento Scotinus hoc tempe in pre-
cio fuit. Cui⁹ libri adeo obſcuri fuere vt a philozophis vix intelligerētur. vn
de et ꝓpter eorum obſcuritatem heraclitus dictus fuit tenebroſus. Qui cuꝫ
in vltimo vite a diſcipulis quereret: vt notabile quid in medium ꝓferret. Nihil re-
ſpondit: ſed digitum voluēs ſignificabat omnia inferiora in cōtinuo motu eſſe. Hic
(vt Macrobius refert) dixit animam eſſe ſcintillam ſtellaris eſſentie.

Themiſtocles

Themiſtocles athenienſis phus: ⁊ naualis belli clariſſimus ac ſapientiſſimus dux his tpibus: tam ſciẽtia quã rei militaris gloria inclitꝰ et clarꝰ habitꝰ eſt. Cuiꝰ conſilio parta eſt victoria in maritimo prelio: ſupato xerſe ab athenienſibꝰ: Cũ adhuc puerulꝰ eſſet: natura prudens: eximia ſemꝑ cogitabat. Cũ a diſciplinis ꝑcipiendis animũ laxare licebat: nõ ludis aut inercie ſed cõponendis oratiõibꝰ ſeſe dedit. Glorieqꝫ cupiditate incenſus cupiens ſibi vrbis principatum vendicare. Cum cum quidam conſuleret de filia: an eam daret pauperi ſed ornato: aut locupleti probato vxorem. Malo inquit virum pecunia: qꝫ pecuniam viro indigentem.

Ariſtides

Ariſtidem phum athenienſem virum vtiqꝫ diſertiſſimum per hec tpa floruiſſe Cicero in tercio de officijs tradit. Erat autem tum omnis virtutis tum iuſticie in his que ad cõem referuntᷣ vtilitatem: ex quibus iuſti nomẽ aſſecutus eſt: huic plato tantũ tribuit vt ꝓ ceteris clariſſimis qui athenis claruerunt eũ ſolum laude dignum cenſuerit. ferunt hunc ita inopem mortuum fuiſſe: vt ſuo ſũptu efferri ad tumulum nequiuerit.

Anaxagoras

Anaxagoras phus etiam hac etate in Clazomeno aſie oppido inclitus fuit. Qui cum diues admodum eſſet ſtudẽdi deſiderio ductus: patrimoniũ omne ſuis conceſſit: ⁊ in longinquas partes ſeceſſit. Poſt multa vero tempa reuerſus cum ſuas poſſeſſiones deſertas vidiſſet ait. Non eſſem ego ſaluꝰ niſi iſte periſſent. Cuidã dicẽti. Nõne tibi patrie cura vlla eſt: reſpondit. mihi patrie cura eſt: et ſumma quidẽ atqꝫ ita dicens: digitũ celum verſus extendit. Interrogatꝰ ad qd factus fuiſſet. Ad contẽplandum inquit ſolem ⁊ lunam ⁊ celũ. Hic audita morte filij illi qui nũciauerat ait: nihil noui nũcias. Ego em̃ ex me natuꝫ ſciebã eſſe mortalem. Cumqꝫ annis. 72. vixiſſet ab athenienſibus in carcere poſitus: e poto veneno interijt quia ſolem lapidem ignitum dicebat: quẽ illi pro deo colebant.

Empedocles

Empedocles phus Athenienſis his temporibus laudatᷣ: qui adeo canendi peritia edoctus erat. Qꝫ cum hoſpitẽ eius iuuenis quidã furibundꝰ inuaderet eo ꝙ patrem eiꝰ accuſatione damnaſſet: ita dulciter canendi modum inflexiſſe dicitur: vt iuuenis iracundiã temperarit. Huiꝰ autẽ hec fuit ſentẽtia. Tria ſunt (inquit) in tota rerum varietate ſcꝫ affluentie mobilis contemptꝰ: future felicitatꝭ appetitus: ⁊ mentis illuſtratio. Quoꝝ primo nihil honeſtius: ſcdo nihil efficacius Tercio nihil de amborum adeptione compendioſa efficacius. Deſcripſitqꝫ deuꝫ Deus eſt ſpera cuius centrum eſt vbiqꝫ ⁊ circũferentia nuſqꝫ. Arbitratus deniqꝫ animas immortales ſe incendijs dedit.

Sapho poetiſſa

Sapho leſbia ex Mitilena vrbe oriunda altera poetrix. hac etiã tempeſtate inclita fuit: honeſtis ⁊ claris parentibus orta: Adeo generoſe fuit mẽtis vt etate florens ⁊ forma: non contenta ſolum litteras iungere plurimas ſed amplioꝝ feruore animi ingenijqꝫ ſuaſa viuacitate conſcenſo ſtudio vigili ꝑ abrupta parnaſi vertice celſo ſe felici auſu muſis non renuentibus immiſcuit: quid multa eo ſtudio deuenit vt vſqꝫ in hodiernum clariſſimum ſuum carmen teſtimonio veterum lucens ſit. modulos lyricos exprimere non dubitauit. Et ꝓpterea illi erecta fuit ſtatua enea ⁊ ſuo dicata nomini. Et ipſa inter poetas celebres numerata. Eiꝰ tamen opera maiorum negligentia amiſſa ſunt.

Zeuſis heracleotes et Parraſius pictores

Zeuſis heracleotes maximus pictor ⁊ ipe etate hac (vt Euſebius haber) inclitus fuit. Qui plinio teſte lib. 35. naturalis hiſtorie: peniculũ ad magnam gloriam perduxit. Opeſqꝫ tantas acquiſiuit vt inſtitueret donare opera ſua: eo ꝙ nullo precio ſatis digno ꝑmutari poſſe diceret. Pinxit autem vt idem Plinius ait. puerum vuas ferentẽ ad quas aduolarẽt aues: proceſſit iratus operi: ⁊ dixit. vuas melius pinxi qꝫ pueꝝ Nam et ſi hunc conſumaſſeꝫ aues ipſe timuiſſent. Idem etiam ſcdm Quintilianum vmbrarum inuentor perhibetur. Parraſius quoqꝫ hac etate ſummus pictor cum predicto Zeuſide in certamen deſcẽdit. Et cum zeuſis detuliſſet vuas tanto decore pictas vt aues aduolarent. ipe lintheum auibus pictum detuliſſe traditur. Ita veritatem repreſentantis vt zeuſis altum iudicium efflagitaret. Sed tandẽ remoto lintheo et oſtenſa pictura atqꝫ errore intellecto palmam ingenuo pudore conceſſerit parraſio: quoniam ipe aues fefelliſſet.

TOloſa prouincie Gallie tranſalpine vrbs. a quodam Toloſo troyano facta ſunt eius fundamenta Quam cum romani cepiſſent illuc colonias deduxere. Et amphiteatro capitolio alijſq; edificijs e quibus aliqua adhuc extant ornatam reddiderunt. Hec Narbonenſi ciuitati ab Enee ſocijs condite finitima eſt: et in aquitania haud longe a Vonciatibus populis in qua paulus diſcipulus Sancti Pauli miraculis quieſcit in pace. Metropolis ciuitas eſt. cuiq; Iohannes. xxij. pontifex Archiepiſcopatum primo cōceſſit. Atq; ex eius caſtellis in ciuitate ſex erexit. Et eidē Archiepiſcopatui ſubiecit: vt haberet Toloſanꝰ archiepiſcopus: quibus cum dignitate preeſſet Francorum regi ſubdita: qui in ea bonarū litterarum gymnaſium etiam conſtituit. In ea corpus ſancti Saturnini ⁊ aliquorum apoſtolorum reliquie ſummo venerātur honore. Is eiuſdem vrbis primus epiſcopus a paganis tentus atq; e ſumma capitolij arce ꝑ om̄es gradus precipitatus capite colliſo excuſſoq; cerebro et om̄i corꝑe dilaniato dignā ibi xpo exalauit animā.

TVro quoq; gallie prouincie metropolis ciuitas a bruto brittanorum rege condita eſt. Quā a turno eius nepote ibidem a Gualfredo aquitanorum duce in prelio interfecto Turonē nominauit ea ſiquidem celebris nunc ciuitas eſt: ligeri enim fluuio abluitur. Qui Bituriges ab heduis diuidit: et ab occeano ſurſum nauigationem habet. A qua non paruam cōmoditatē ciuitas ipſa percipit: hic quippe cum Archiepiſcopalis ſedes exiſtat: vndecim ſuffraganeos continet. Qui ⁊ pro maiori parte in Celtica ſunt: et ex maiori parte in Brittanie citerioris ducatu nomen retinens In francorum regno ſita eſt. Ipſa cum multarum rerum opulentiſſima ſit habita: etiam non ignobiles continet edes. Habuit hec ipſa ciuitas plurimos celebres viros omni virtute et ſanctitate inſignitos. Inter quos diuus Martinus eiuſdem epiſcopus ſanctiſſimus fuit. qui tante ſanctitatis extitit pontifex vt trium mortuorum meruerit eſſe ſuſcitator. Atq; alium nomīe perpetuum habuit epiſcopum admirande ſanctitatis virum.

Toloſa

Mediolanum

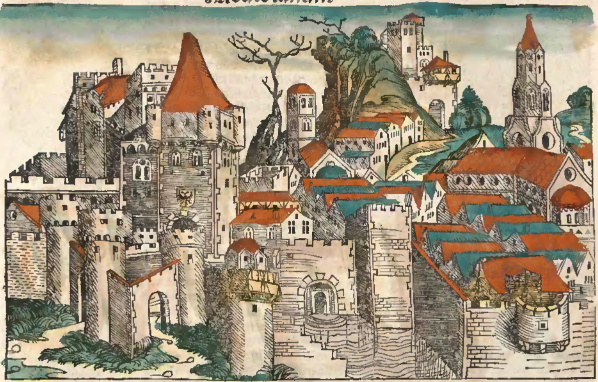

MEdiolanũ ciuitas potẽtiſſima apud inſubres toti⁹ Ciſalpine gallie metropol' ⁊ vrbiũ ceteraꝝ Mater Originẽ habuit: quã Liui⁹ patauin⁹ ⁊ Trog⁹ pompei⁹ narrãt a gallis qui duce Breno in ytaliam aſcẽderãt populiq; loca incolẽtes in quib⁹ eſt edificata Inſubres appellabãt imꝑante aſſuero perſarũ rege a gallis ſenonẽſib⁹ nõ cõdita vt multi aſtruere: ſed aucta ⁊ inſtaurata fuit. Eã tñ Joſue hebreoꝝ iudicis tꝑe aliq̃ ꝑmo conditã fuiſſe dicũt. Et tꝑibus troyanoꝝ clariſſimã fuiſſe. Cũ Sicambri germanie ꝑpli a ſicambria ꝑami ſorore dicti tꝑe Sampſonis occupaſſ; germanie ꝓuincijs Mediolanũ verſus hoſtili anĩo acies dirigẽtes Juliũ inſubrũ regẽ obuiũ habuerũt. Cũ quo pace cõfecta ſedera ꝑcuſſere vt vn⁹ popul⁹ ⁊ vnũ efficeret̃ regnũ: fuit tamẽ vſq; ad Brennũ ducẽ haud ciuitas mag̃. Ei⁹ aduentũ mirũ in modũ aucta ⁊ inſtaurata. Cũ antea Subria ⁊ Meſopia ⁊c̃. dicta fuerit. Mediolanũ qꝺ mſtoꝝ annuũ circũdata appellata ẽ. Scribit Liui⁹ exercitũ romanũ tũc ꝑmũ vltra paduſ fuiſſe ductũ: ⁊ gallos inſubres aliquot ꝓlijs ſupatos in deditiõẽ tũc primũ veniſſe qꝺ quidẽ ad annos rome vrbis cõdite. cccc lx. fuiſſe videt̃. Claudius marcell⁹ deinde boios ⁊ inſubres gallos ſubegit ⁊ triũphauit. Poſt quẽ triumphũ vrbs Mediolanẽſ ꝑ annos ſerme quĩgẽtos pacatiſſima altera roma cognomĩata: adeo florẽs fuit. vt illã ꝑncipes romani (quo ad poccupatiões licuit) inhabitauerunt. Nerua trayan⁹ Adrian⁹ maximian⁹ philipp⁹ ⁊c̃. Emporiũ certe toti⁹ longobardie fuit: ⁊ agrũ vniuerſũ in oĩ bonitate feraciſſimũ habet. Eam hercule⁹ maximian⁹ menib⁹ ornauit: murũ ſcõm adiecit ⁊ vrbẽ ampliauit. Et ex ſuo noĩe herculeã appellauit: in honorẽ herculis phanum ſtruxit: qꝺ nũc diuo laurẽtio extat dedicatũ. Poſt tã diuturnã felicitatẽ primas habuit moleſtias beato Ambroſio adhuc ſupſtite Arrianis infeſtantib⁹. Paulo poſt attila ytaliã ingreſſus Mediolanũ diruit: Inſtaurataq; parũ quieuit: a longobardis ea vrbs maxĩs moleſtijs agitata eſt. Illis a karolo magno domitꝭ ꝑ annos ſexagĩta ⁊ trecẽtos floruit: quouſq; Frideric⁹ barbaruſſo imꝑator eã ſolo equit. Deinde Mediolanẽſes a parmẽſib⁹ ⁊ placẽtinis adiuti: tanto patriã reedificauerũt animoꝝ ardore: vt intra trienniũ. ditior. potẽtior frequẽtiorq; ſolito facta videret̃. Inde mirabile habuit incremẽtũ. Mediolanũ cũ phiſico nãli ſitu ſuo ab incẽdijs caumatũ ⁊ frigoꝝ rigorib⁹ eq̃liter abeſſe Alexãder qnt⁹ noĩe ſumm⁹ pontifex ſcribit ⁊ ꝓpterea locum toti⁹ orbis temꝑatiſſimũ aeremq; ſereniſſimũ ⁊ aquarũ in puteis ⁊ fontib⁹ ſalubritatẽ obtinere. Quã tamẽ lac⁹ pulcherrimi decẽ ⁊ ſeptẽ: ⁊ ſexagĩta q̃tuor flumĩa terre ſupficiẽ irrigãtia in illi⁹ agro repiant̃. Porro ciuitas hec quãtũ temploꝝ magnitudĩe: regaliũ domoꝝ amplitudĩe: clariſſimoꝝ ediũ nobilitate: ⁊ vicoꝝ ꝓbitate: necnõ ⁊ oĩm artiũ bonitate floruerit vtraq; etate floreat: tũ potẽtiſſimoꝝ dñoꝝ ducali maieſtati obſequẽtiũ: tũ vtriuſq; ſex⁹ cõtuberniũ religioſoꝝ inhabitantiũ. Ac caterua hui⁹ vrbis equeſtris ordinis viroꝝ ac doctoꝝ necnõ ⁊ armoꝝ ⁊ pannoꝝ ⁊ oĩm fariã veſtimẽtoꝝ fabrica ⁊ mercatura declarant. Dicit ꝓſcriptus põtifex Barnabã pauli cõdiſcipulũ ꝑmũ fuiſſe mediolanẽſ eccĩe epm. Cui paulo poſt ſucceſſerit Beatus Ambroſi⁹ doctor eccĩe celeberrim⁹. A q̃ ſctũs Aureli⁹ auguſtin⁹ doctor ⁊ ipſe excellẽtiſſim⁹ in ipſo Mediolano ad fidem xp̃i conuerſus eſt: duces poſtremo caſtrũ ſupbiſſimũ in ea ⁊ hoſpitale celeberrimum cum templo beate Marie virgini dicatũ edificauerũt. Ac alijs q̃ꝫ plurimis exornarũt.

Monarchia regū perſarū

Xerſes

Sogdianus

Darius notus

Aſſuerus

Ochus

Arianus vel argus

Darius

XErſes ei⁹ nomīs ſcdus: Octau⁹ pſarum rex reḡnit duob⁹ tm̄ menſib⁹: p⁹ quē Sogdian⁹ nonuſ regnauit mēſib⁹. 7. de quib⁹ ob tpis breuitatē nil memorie dignum habem⁹.

ILle ieſus fili⁹ ſyrach natiōe hebre⁹: librū q̄ eccl'iaſtic⁹ dicit̄ edidit. quē hebrei panarethos vocāt a pan qḋ eſt totū. ⁊ rethon qḋ eſt virt⁹: quaſi tot⁹ virtuoſus In quo de oī virtute tam theologica ꝙ̄ politica pulcherrime tractat. Quez ideo eccleſiaſticū noīauit: Eo ꝙ de morib⁹ toti⁹ eccleſiaſtice diſcipline religioſeq̄ꝫ cōuerſatiōis magnā curā habere viſus fuerit.

HErodot⁹ grec⁹ hyſtoric⁹ oīb⁹ grecis p̄ferend⁹ ea tēpeſtate hyſtoriaꝝ libros edidit. q̄s cū athenis in cōcilio legiſſet pl'rimū honorat⁹ eſt qui vt Quintilian⁹ ait. Dulcis ⁊ cādid⁹. Plini⁹ li. 12. nālis hyſtorie dicit eū ſcripſiſſe hyſtoriā.

DArius cognomēto not⁹ decim⁹ pſarū rex: regnauit ānis. 29. Hic inito impio ꝯtra Athenieſes grauiſſima mouit bella. Ideo ꝯuerſi in fugā nec deinceps pſis occurrere ſunt auſi: Ei⁹ regni anno decimo egipt⁹ ab eo diſceſſit.

SOphocles athenīēſis poeta tragic⁹. Quē cicero ob ingeniȷ̄ magnitudinē diuinū poetā appellauit. Is vltimis vite ſue diebus tragediā in certamīe ad iudiciū peritoꝝ miſerat: ⁊ intellexerat ꝙ victor eſſet. p̄ gaudio expirauit.

ARtaxerſes ei⁹ noīs ſcdus cognomēto Memnō quē hebrei Aſſuerū noīant vndecim⁹ pſarū rex regnauit ānis. 40. Dariȷ̄ fili⁹ potētiſſim⁹ ſup oīs q̄ añ eum fuerūt. Cui⁹ regnū ab india vſq̄ꝫ Ethiopiā ſuper. c xxvij. ꝓuincīās fuit. Tercio regni ſui āno grāde cōuiuiū p̄parauit ⁊ ſubiectos magnifice pauit in tabnaculo mirabili. Reginā vaſti cū venire recuſaſſet eaꝫ abiecit. Et honorē heſter p̄buit: ⁊ in locuꝫ ei⁹ ꝓ regina habuit.

ARtaxerſes terci⁹ qui ⁊ och⁹ Aſſueri ex heſter fili⁹ duodecim⁹ pſaruꝫ rex regnauit annis. 26. vir certe ſeuus atq̄ꝫ imanis vt ſuis facinoribus eternā ſibi apd̄ pſas cōpararet memoriā. Hic Nectanabo egipti rege ī ethiopiā pulſo ad ſuū reuocauit regnū. Hic ſuoꝝ cōiuratiōe verit⁹: cognatoꝝ cede: principūq̄ꝫ ſtrage: totā impleuit regiaꝫ: nullo ſanguīs aut ſexus etatiſue habito reſpectu. verūtamē diuinā non euaſit vltionē. Quia a ſuis obtruncat⁹ fuit.

ARſan⁹ ochi regis fili⁹. 13. pſarū rex regnauit annis. 4. Genuit aūt filios multos de quib⁹ herodot⁹ meminit: de eo aūt nil memorie dignū habet. Iadus vero ſext⁹ iudeoꝝ pontifex hoc ipo āno in de mortui iohānis pōtific̄ p̄ris pōtificatu ſuccedēs. ſedit annis. 30. vir certe bonus. ⁊ pacis amator.

PArmenides pħus athenīēſis cōſortia hoīm fugiens in rupe caucaſi montis conſedit. Et logicaꝫ primus inuenit. Hic zenonis p̄ceptor extitit.

DAri⁹ Arſani p̄dicti regis fili⁹ vltim⁹ pſarum rex ⁊ ipſe primo anno regni Alexandri pſarū regnū accipiens regnauit ānis. 6. Hic cū potētiſſim⁹ eſſꝫ: ne regie maieſtatis honor deeſſet: bellū cū Alexandro magno varia fortuna geſſit. Tandeꝫ ab eo vict⁹ ⁊ ſuperat⁹: ⁊ a cognatis turpiter occiſus. vitā pariter cū pſaꝝ reḡ finiuit.

MEliſſus pħus ex Samo inſula originē ducēs. Parmenidis auditor: queꝫ Ariſtoteles pſepe nomīat: magna virtutis ſue documenta edidit.

BRenus Senonēſiū gallorū dux. Monuchn angloꝝ regis filius. 13. aſſueri pſarū regis anno cū exercitu trecētoꝝ miliū Galloruꝫ relicto ꝓprio ſolo ytaliam venit. Et expulſis veterib⁹ tuſcis: eorūq̄ꝫ vrbib⁹ occupatis multarū vrbiū (policrate ac iuſtino teſtib⁹) fundamēta iecit. vt mox dicetur.

Jeſus filius ſirach

Herodotus

Sophocles

Parmenides

Meliſſus

Hippocrates medicꝰ

Hippocrates filius Eraclidis vt Galienus primo regis adiutoꝝ(licet quidam ſcribāt aſclepij)filiꝰ: et pitagore diſcipulꝰ: oīm medicorū pnceps: in inſula Choo genitus ꝑ hoc tp̄s clariſſimus habitus eſt. Hic medicinā longo tempore ꝑditam reuocauit in lucem. que quingētis annis poſt eſculapij mortē latuerat. Is voluptates omnes admodum deteſtabatur: diſcipulos ſuos vt diuꝰ Hieronimus ſcribit iuramento aſtrinxit vt ſilentium ſeruarēt: vt manſuetudinē in habitu moribuſqꝫ oſtenderēt: fuit (vt ferunt) corꝑe paruus pulcher forma: grandi capitis. tardiqꝫ motus multe cogitationis. tarde locutionis: ⁊ modici cibi. Vixit autē annis nonagintaquinqꝫ. Cuiꝰ hec fuit pulcherrima ſentētia. Qui vult liber eſſe: non cupiat quod habere non poteſt. Qui vult habere qđ cupit: cupiat qđ habere poteſt. Qui vult in hac vita pacifice viuere: ſimilis fiat illi qui ad communium mutatur. Qui de oīm appoſito gratias agit: et de defectu rerum nō murmurat.

Zeno philoſophꝰ

Zeno philoſophus actienſis ex cypro greca ciuitate fenicabus frequenter accolis. Fuitqꝫ napſei (ſiue vt alij dicunt demei) filius. Appolonius autem Tyrius dixit eum gracili corꝑe fuiſſe: ſtatu procero ⁊ atra cute. Unde illū Chryſippus palmitē egiptium vocabat. Crura habuit turgida ⁊ imbecilla atqꝫ infirma: ob quod teſte ꝑſeo multas cenas declinauit. Veſcebatur libēter ficubꝰ recētibus ⁊ ad ſolē paſſis: auditor fuit cratis. Stilponē etiam ⁊ xenocratē decennio audiuit: fuitqꝫ vna cum Cytheo philoſopho ſtoyce ſecte auctor: quorū ſentētia fuit. Id ſummū bonum qđ honeſtum eſt. Nihil deeſt ad recte viuendū ei in quo virtus eſt. Tanto in honore apud athenēſes habitus eſt: vt apud eum claues vrbis deponerētur. Ornaruntqꝫ ipm̄ aurea corona ⁊ imagine erea: hoc ipm̄ ⁊ ſui ciues fecere. Habuit auditores eximios: inter quos antigonus cum ibat athenas eiꝰ erat auditor: cui ⁊ aliquando epiſtolam ſcripſit. Hic adoleſcētulo cuidam inepta multa loquēti ait. Ideo duas habemus aures: os autē vnum: vt ſcilicet multa audiamus: ⁊ pauca loquamur. Nonageſimo etatis ſue anno deceſſit incolumis integer ac ſine morbo.

Socrates phūs

Socrates athenienſis philoſophꝰ clariſſimꝰ ex pago alopecēſi filiꝰ ſophroniſci marmorarij: ⁊ phanerete obſtetricis filius. Fuitqꝫ vt quidam ferunt Anaxagore primum auditor: poſtea Archelai cui in ſcola ſucceſſit magiſterqꝫ Platonis ⁊ p̄mus ethice inuentor his tempibus floruit: philoſophiam eīm vt Citero ſcribit euocauit e celo ⁊ in vrbibꝰ collocauit: demoſqꝫ introduxit. ⁊ coegit de vita ⁊ moribus rebuſqꝫ bonis ⁊ malis q̄rere. Quā obre vt ſcribit Solinꝰ non ſolum conſenſu hominum verūetiam appollinis oraculo fuit ſapiētiſſimus iudicatus. Fuitqꝫ orator ꝓmptus ⁊ acer: et p̄mus teſte fauorino cum Eſchino diſcipulo oratorie artis campos apuit. Qui ad acquirēdam ſapiētiam vſqꝫ ad ſenectutē vltimas terre regiones ꝑluſtrauit ⁊ licet ſapiētiſſimus eſſet: ſe tamē nihil ſcire reputauit. Unde ſepe illud dicebat vt hieronimꝰ ad paulinū ait. Hoc vnū ſcio qđ neſcio. Fuit inſuꝑ ſocrates mirabilis caſtitate. iuſticia: alijſqꝫ virtutibus: in cuius quidem ſigillo (vt dicitur) ſic ſcriptum erat. Amicꝰ hominis eſt ſapiētia eius Inimicus vero homīs eſt ſtulticia eius: huius quippe multe fuere ſentētie. quarum hec p̄cioſiſſima cēſetur. Age ſic alienum vt tuum non obliuiſcaris negotium et qualis vis videri talis eſto: Demum accuſatus ꝙ derideret quercum: canes ⁊ hyrcos eſſe deos: quos athenienſes colebant. Tandē veneni poculo defunctꝰ eſt Poſt mortē eius athenienſes penitētia ducti: imaginem auream pro eius memoria in templo collocarunt.

Iſocrates orator grecꝰ

Iſocrates natione grecus orator clariſſimꝰ: Gorgie auditor multoꝝ phoꝝ p̄ceptor eximiꝰ: vt Macrobiꝰ atteſtatꝛ. Hic teſte quintiliano in diuerſo dicēdi genere nitidꝰ fuit ⁊ comptꝰ: ⁊ paleſtre magis q̄ꝫ pugne accomodatꝰ. oēs dicēdi veneres lectatꝰ: inuētione facilis ⁊ honeſti ſtudioſus. Ac in cōpoſitione adeo diligēs vt cura eiꝰ reprehēdatꝛ. Huiꝰ oratiōes et opa extant ac aliqua traducta ſunt: que maxīa voluptate leguntꝛ. Edidit quoqꝫ libellū exhortatoriū in quo hec ponitꝛ ſentētia. Talis fias parētibꝰ: quales erga te natos fieri optas. Serua magis verborum q̄ꝫ rerum depoſita. Vixit annis. 94.

Thucydides hyſtoricus

Thucydides grecus hyſtoricus ⁊ quidē grauiſſimꝰ hoc etiam tꝑe teſte Euſebio agnoſcitꝛ. Et teſte quintiliano: eſt denſus ⁊ breuis ac ſemꝑ ſibi inſtans: quem Thucydidem laurentius vallenſis poſtea et herodotum latine loqui docuit. quorum opera nūc in precio habentur.

Xenophon p̄hus

Archita tarentinus

Plato p̄hus

Antiſtenes

Speuſippus

XEnophon p̄hus et dux exercitus Atheniensium inſignis Grylli atheniensis filius: homo verecundus ꝛ speciosus vltraq̄ dici poſſit. moratuſq̄ probus et omnibus gratus. Fuit ſocratis diſcipulus ꝛ platonis emulus. Quia xenophon indito illi operi platonis quod de optimo ſtatu reipublice ciuitatiſq̄ adminiſtrande ſcripſerat. lectis ex eo duobus libris: qui primi ad lucē venerant ſe oppoſuit. et cōtra multa ſcripſit. Quo audito valde permotū fuiſſe platonem ferunt. Hic primus ex his que a ſocrate dicebātur notis excepit et in publicum edidit cōmentaria ſcribens. Et primus omnium p̄hoꝝ ſcripſit hyſtoriam. Fuit etiaꝫ dux ſtrennu⁹. et qui ex vltimis babilonie finibus exercitū reduxit aſperis et difficilimis itineribus ꝑ infeſtiſſimas gentes ac barbaras incolumē in patriam conduxit. Vixit autem annis. 89.

ARchita tarentinus fuit Mneſagore (ſiue vt Ariſtoxenus ait) Eſtei fili⁹ philozophus pytagoricus his temporibus nobiliſſimus. et in omni virtutis genere maxime admirationi habitus. Hic platonem p̄hm cum a Dyonisio necandus eſſet per epiſtolaꝫ eripuit. Multaq̄ compoſuit ex quibus hanc precipuā ſententiam habemus. Nulla peſtis capitalior eſt q̄ voluptas corporis. Cuius auide libidines temere et effrenate ad potiendum incitantur. Hinc patrie proditiones. hinc rerumpublicarum euerſiones. Nullū deniq̄ ſcelus: nullum facinus eſt ad quod ſuſcipiendū non libido voluptatis impellat.

PLato philozophus nominatiſſimus ꝑ hoc tempus Euſebio referēte omnium p̄hoꝝ clariſſimus fuit. Ariſtone patre: et matre pericionia ſiue (vt alij dicunt) petona. Athenis ſimili die natus quo apud delon appollo: vt retulit appollodorus. Mater a Solone certiſſimuꝫ duxit gen⁹: Similiter ariſto illi⁹ pater ad Codrū melanthi filiū refertur. Habuit fratres plato Adimantem ꝛ Glauconem Et ſororem petonam de qua Speuſippus p̄hus ortū duxit. Litteras didicit apō dyoniſiū grāmaticū: ſed in paleſtra apud ariſtonē exercitatus. Primū namq̄ picture ſtuduit: poemata edidit ꝛ tragedias. Et plato pro egregio corporis habitu cognominat⁹ cum pri⁹ Ariſtocles ex aui paterni nomine diceretur. Vicēnis audiuit Socratem illo mortuo audiuit Crathylū ꝛ hermogenē. Annoꝝ. 29. megaram ad euclidem ſe contulit. Hinc Cyrenē profect⁹ theodorū audiuit: Poſtea in egiptū ꝑfect⁹ ꝓphetas ſacerdoteſq̄ audiuit vbi comitē habuit euripidem tragicum. Regreſſus athenas in achademia morabatur. Terq̄ in ſiciliam nauigauit vbi cum mortis periculū euaſiſſet venditus eſt. Interrogat⁹ aliquādo in quo ſapientiam quis adipiſci poſſet. Reſpondit in non expectādo que euenire nō poſſunt: nec de p̄teritis recordari. Obijt deniq̄ plato in conuiuio diſcumbens anno etatis ſue: 81.

ANthiſtenes atheniensis p̄hus. Hic in initio Gorgiam audiuit oratorem: deinde Socrati ſeſe addixit. Et cum habitaret in pyreo: quotidie quadraginta ſtadijs emenſus audiebat ſocratem. A quo tollerantiam addiſcēs tranquillitatiſq̄ illius imitator effectus. Cynicam prior ſectaꝫ inchoauit: princepſq̄ in ea fuit. Platonem inſimulabat faſtu turgidum. Et cum audiſſet aliquando platonē ſibi maledicere. Regium eſt inquit male audire cū benefeceris. Libros multos ꝛ diuerſarum rerū ſcripſit. De eo Hieronimus cōtra Iouinianū ſcribit. ꝙ cū rhetoricam glorioſe doceret audiēs ſocratem diſcipulis dixit. Abite ꝛ magiſtrū vobis querite: quia ego mihi reperi. Cuius ſententia pulchra fuit: in ſcientia eſt multa diſcere: et qḋ ſcitis eſt neſcire.

SPeuſippus atheniensis p̄hus Eurimedontis filius. platonis ex ſorore nepos: octo annos ſcole platonice magiſter fuit. Iraſcebat̄ facile: ꝛ voluptati dederat manus. Epicuree enim ſecte manuꝫ dedit. Unde diogenes p̄hus eum dure redarguit: deinde cum paralyſi ſolueret̄: orauit xenocratem vt ſibi in docēdo ſuccederet. Plutarcus ſcripſit illum pediculis efferueſcētib⁹ interijſſe. fuit corpore gracili teſte Thimotheo. Reliquit plura cōmentaria ꝛ dyalogos. Eius libros ariſtoteles tribus talentis emit teſte fauorino. Ad hunc ſimonides ſcripſit hyſtorias. Prim⁹ inuenit quo pacto ex graciliorib⁹ lignis fierēt vaſa capacia.

Papia Ciſalpine gallie vrbs Ticini nomine vetuſtior. Quã pliſmꝰ velle videtur fuiſſe conditã a po
pulis leuijs et mariciis qui fuerũt tranſalpini. Teſte vero paulo longobardo hyſtorico Aſſueri per
ſarum regis temporibus a gallis Senonenſibꝰ eiꝰ fundamēta iacta ſunt. Veruz longe ante inſubres
galli vicatim locũ inhabitauere. Hec in marginibꝰ Ticini fluminis ex verbano lacu quē nunc maiorē dicunt
effluentis: qui lapideo ponte pulcherrimo trahicit. Et a Ticino flumine Ticinũ appellat vbi inſignis ſcipi-
onis de hannibale victoria extitit. Eam vrbē ſitu ⁊ aeris ſalubritate amenissimã reges Oſtrogothoꝝ ⁊ po
ſtea longobardoꝝ libenter incoluerũt. Unde apud ipſam multa fuerũt preclare geſta. Et ꝑterea cũ media-
lano magnitudine facie. antiqtate. ac dignitate diu contēdit. Verũ nũc mediolanũ plurimũ excellit: Ambe
tamē ⁊ nũc ⁊ olim clare illuſtreſqꝫ fuere. Eam ciuitatē athila rex hunoꝝ direptam vaſtauit: et cũ paulo poſt
inſtaurata eſſet Odoacer Eruloꝝ rex Oreſtē patriciũ Auguſtuli imꝑ genitorē in eo obſeſſum vſqꝫ captũ in
terfecit. Ticinũqꝫ vrbs crudeliter ab eo direpta atqꝫ vaſtata eſt: vbi tunc cedes maxima fuit ciuiũ romanorũ
quãtũ nũquã alibi poſt romani imperij inclinationē cõmiſſa fuerat. Rudolfo aũt burgundo ytalie regnum
occupãte: ꝑ ſeptimi Stephani pontificis tempa vngari ſalado duce ytaliã ingreſſi papiã obſeſſam captã-
qꝫ ferro igniqꝫ vaſtarũt. Interea Agapitꝰ pontifex romanꝰ ytalieqꝫ ꝓceres ⁊ populi berengarij ⁊ alberti fi
lij tyrannidē exoſi. Ottonē primũ ex germania in ytaliã vocauerũt: tum qꝫ ytalia a malis que diu fuerat ꝓ-
peſſa reſpirare cepit. Perthari longobardoꝝ rex monaſteriũ ſancte Agathe et theadolinda regina eccleſiã
ſancte Marie ad ꝑticas in ea ciuitate cõſtruxerũt. Et Luithprandꝰ lõgobardoꝝ rex oſſa beati Auguſtini ex
Sardinia papiã vbi veneratiſſime ſeruãt deferri curauit. et ſepulchꝝ ex cãdidiſſimo marmore mira celeri-
tate ſtructũ eſt: aſpectu pulcherrimũ. Idemqꝫ rex monaſteriũ beati Petri cellula aurea appellatũ: et apd̃ bo
lonam vbi curiam ſepe reges tenuerũt monaſteriũ ſancti Anaſtaſij martyris edificauit: Gondiberta regina
eccleſiam ſancti Johãnis baptiſte. Et petrus epũs luithprandi regis cõſanguineꝰ eccliaz ſancti Sauini pa
pie conſtruxerũt. Eiꝰ poſtea exornande vrbis p̃ ceteris Johãnes galeatius maria viecomes primꝰ Medio
lanenſium dux multam adhibuit diligentiã. Nã poſt multa ibidē accuratiſſime fabrefacta caſtellũ magnifi
centiſſimũ regio apparatu cũ ampliſſima bibliotheca ſtruxit. Et iuxta caſtellũ ingentem lucũ muris cinxit: in
quo ferarum viuaria et pulcherrimas venatiões cõſtituit. In cuiꝰ medio ſuꝑbiſſimũ monaſterium ordinis
carthuſienſiũ cũ eius ſepulchro ingenti impēſa fabrefecit. Luci ipſius ambitꝰ eſt centũ ⁊ viginti cubitorum
Habet nũc Papia in gymnaſijs multos iurium ciuilis ⁊ pontificij ac philoſophie et medicine ſcientia claros. Ge-
nuit aũt multos preclaros viros ſed qui ſanctitate et diſciplinis ꝑcipue excelluerũt Syrꝰ eiꝰ vrbis eps do-
ctrina ⁊ ſctĩtate laudatiſſimꝰ. Enodiꝰ poeta eloquētiſſimꝰ. Habuit et Antoniũ Guayneriũ medicũ ſua etat-
te celeberrimũ q̃ in curis medicinalibꝰ multa cõpoſuit. Et cattonē ſaccũ. Silanũ nigrũ et alios.

Papia

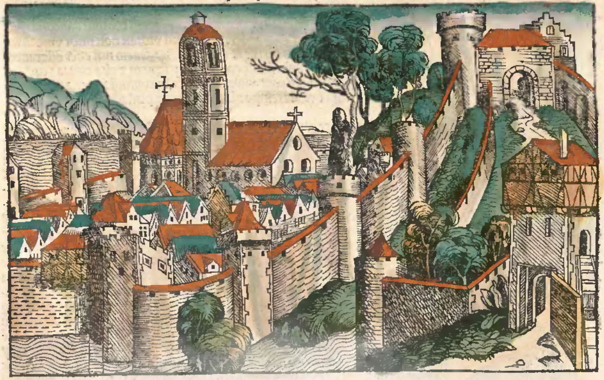

Hermes

Hermes egiptius qui a noſtris dicit̃ Mercurius ph̃us: platonis olim diſcipulus hoc tempore clarus habetur. Qui et ſi homo fuit antiquiſſim⁹ tamen et inſtructiſſimus in omni genere doctrine: Adeo vt ei multarum rerum et artium ſcientia trimegeſto: hoc eſt ter maximo cognomen imponerent. Scripſitq̧ libros multos ad cognitionem diuinarum rerū pertinentes: qui adhuc apud grecos extant. Qui inter cetera de verbo perfecto librum edidit et dixit vt pater. 8. de ciuitate dei. Deos gentilium fuiſſe homines mortuos.

Apuleius

Apuleius apher madaurenſis platonis etiam diſcipulus hiſdem temporibus claruit. Et ibidem libros multos edidit: in eo enim ſumme eruditioni precipua lingue copia ⁊ gratia coniuncta fuit. Scripſit enim libros de Aſino aureo Metamorphoſin quam grecanicam fabulam appellant. Libellos quatuor floridorum de deo ſocratis. Librũ de mũdo ⁊c̃. Cuius hec fuit ſentẽtia. Nihil eſt deo ſimilius ꝙ̃ vir animo perfecte bonus.

Plotinus ph̃us

Plotinus ph̃us platonis quoq̧ diſcipulus ⁊ porphirij p̃ceptor ꝑ hoc idẽ tempus floruit. Qui ad omnia virtutis ornamenta compoſitus: omniũ etiam diuinarum diſpoſitionum ſtudio firmatus fuit: iuſtus: fortis: temperatus ⁊ prudẽs extitit. Qui prudentie ratione ſe ſuperare poſſe crederet fortune impetus. Itaq̧ locum quietis ſedis elegit vt ab omni cõuerſationis humane ſtrepitu ſeperatus ſe fortune inuidia liberaret. Nulla quoq̧ illum deſideria ceperunt. Et ꝓpterea librum de virtutibus pulcherrimum edidit: dixitq̧ animam rationalem: quã in celeſtibus habitare ſedibus non dubitabat: non habere ſupͣ naturam niſi deum: qui ſicut Sol lunaꝫ illuminat ita ⁊ deus animam illuſtrat.

Diogenes

Dyogenes magnus ph̃us fuit (teſte diocle) Sinopeus Iceſij menſarij filius. Is patriam relinquens Athenas venit ibi Antiſtenem comperit: q apprime oĩes voluptates a ſe abdicauerat. Pallium p̃mus duplex habuit ꝓpter frigus et peram in qua cibos ferebat. Cum ſcripſiſſet cuidã vt ſibi cellam pararet: faciente id illo tardius: dolium ꝓ domo habuit. Tempore frigoris os dolij ad meridiem vertebat: Eſtate ad ſeptentrionem: eſtate in feruida arena ſe volutabat: Hieme cooptas niue ſtatuas amplectabat. Idem cum vidiſſet puerum concauã manu bibentem: abiecit vile vas quod habebat dicens: puer meuilitate ſuperauit. Dicebat omnia eſſe deorum: et ſapientes deorum amicos: huic ad ſolem ſedenti cum diceret Alexander. Pete quid vis: ait noli mihi vmbrã facere: Et fama fuit alexandrum dixiſſe ſe velle eſſe Diogenem niſi eſſet Alexander. Ferunt quidem dialogos illum feciſſe et tragedias ſeptem ⁊ alia pauca: cui⁹ ſententia extitit. Si quis bonum cum amore dederit tibi conſiliũ: preſta illi cũ amore obedientiam. Obijt deinde temporibus ptolomei philadelphi.

Philipp⁹ rex macedonũ

Philippus ꝑdice regis filius vigeſimuſtercius Macedonum rex. regnauit annis. 27. Uir vtiq̧ bellator qui ſua virtute Armenie bithinie Tracieq̧ ac Theſſalie regna ſimul obtinuit. Fuit autẽ bland⁹ alloquio: malens amari ꝙ̃ timeri ſed ⁊ moribus grauis: vini nimis cupid⁹: ſed ebrietate digeſta in ſuis actibus moderatus. Cumq̧ ꝓ imperij ſui finibus tuendis procul exiſſet Nectanabo olim egipti rex in mathematica peritiſſimus qui ad eum timore regis perſarum confugerat: videns olimpiadem philippi coniugeꝫ pulcherrimã: ea arte magica deludens compreſſit qua nocte eum mater olimpias concepit viſa ꝑ quietẽ eſt cũ ingenti ſerpente volutari que ex eo concipiẽs. poſt reditum Philippi alexandrum peperit filium. Quẽ Philippus rex (licet mater eius olimpias cõfeſſa viro ſuo Philippo fuerat alexandrum non ex eo ſed ex ſerpente ingentis magnitudinis concepiſſe) veluti tamen filium educauit chariſſimum. Nato autem alexãdro Areſtotili ſcripſit. S. filiũ mihi genitum ſcito quo dijs grãs ago non tam ꝑ inde ꝙ natus ſit ꝙ̃ ꝓ eo ꝙ naſci contigit temporibus vite tue: Spero vt abs te eruditus dignus fiat: Quẽ poſtea areſtotiles diſciplinãdum aſſumpſit et ꝑ quinquẽnium ſub eo ph̃o erudiuit: qui poſtea Bucephalũ equum indomitum manſuetũ fecit ⁊ intrepidus equitauit. Quẽ cum Philippus conſpexiſſet dixit ſe ex deoꝝ reſponſis cognoſcere ꝙ poſt eum regnaturus eſſet. Unde ⁊ currum regium ⁊ eq̃s cum ſumma auri ei dedit: qui contra regeꝫ Peloponenſiũ caſtra mouit: de quo victorie coronam cum gaudio patris reportauit. Accepto deinde imꝑio regem ſe terrarum omniũ ac mundi appellari iuſſit.

Alexander magnus quartus ⁊ vigeſimꝰ
macedonum rex vltimo Arſani perſarū
regis anno macedonibus regnare cepit
Et regnauit annis .12. et menſibꝰ. 6. viginti q̄p
peerat annorum cum regnare cepiſſet. Philip-
po igitur rege vita functo Alexander mox illiri
am (quam nūc Sclauoniā dicimus) ardenti ani
mo ſubegit. Et romanorū inſulas obtinuit: ſta
timqꝫ cum in Aphricam tranſfretaſſet eam totā
ſuperauit. Deinde Syriaꝫ rebellantē ingreſſus
ea depopulata Damaſcum expugnauit: Sydo-
nem ſubegit. Inde hieruſalem verſus ꝓperās
ibi iudeorum pontificem veneratus vrbem eſt
ingreſſus: iudeis immunitates conceſſit: inter
inicia quoqꝫ multas gentes rebellantes compe
ſcuit: orietis nōnullas ſeditiones extinxit. Qui
bus rebus erectus tacito gradu in greciam con-
tendit. Inchoatū deinde a patre perſicum bellū
aggreditur in cuius apparatu occupato: nuncia
tur athenienſes Thebanos ⁊ Lacedemonios ab
eo ad Perſas defeciſſe. Quibus motibus oc-
curſurus tanta celeritate inſtructo paratoqꝫ exer
citu greciam oppreſſit: vt quem venire non ſen-
ſerant videre ſe vix crederent. Et athenienſes ſi-
cuti p̄mi defecerunt: ita primi penitere ceperunt
ibiqꝫ ab anaximene pħo placatus immunitateꝫ
pariter ⁊ pacem eiſdē Athenienſibus reddit. The
bas rebellantes mox incendit. Lacedemonios
ſubiugauit. Egiptum quoqꝫ intrauit in quo mi
rificam condidit ciuitatem quā ex ſuo nomīe vt
infra patebit Alexandriam appellauit. Deinde
cum in perſidem ꝓceſſiſſet et darius ſuam pueri
ciam vilipēderet. Audita legatione matris Oli
piadis que grauiter infirmabatur Macedoniaꝫ
repetijt in quo reditu dum ex aſya in minorē aſi
am ꝑ Helleſpontum traijceret phrigiaꝫ ſupauit
Macedoniam perueniens matrem conualeſcentē
inuenit. Alexander igitur reintegrato exercitu.
Cum omnes regiones circa euphratē ſuo adie-
ciſſet imperio ponte facto euphratē tranſiuit. et
Perſipolim appropinquauit. In qua darius ꝑ
ſaruꝫ rex morabatur. In exercitu eius fuere pe
ditum triginta duo milia: equitum quatuor mi
lia quingēti: naues centum. lxxxij. hac tam par
ua manu vniuerſum terrarum orbē vtrum ſit ad
mirabilius vicerit. An egredi auſus fuerit incer
tum eſt. Cum ad tam piculoſuꝫ bellum exercituꝫ
legerit non iuuenes robuſtos: nec p̄mo flore eta
tis ſed veteranos pleroſqꝫ etiam emerite militie
qui cum patre patruiſqꝫ militauerant elegit: vt
non tam milites q̄ magiſtros militie electos puta-
res. Ordines quoqꝫ nemo niſi ſexagenariꝰ du-
xit: vt p̄ncipia caſtrorum quaſi ſenatꝰ reipubli-
ce videretur. Itaqꝫ nemo in p̄lio fugaꝫ ſed victo
riam cogitauit. Contra rex ꝑſarum darius ſidu
cia viriū nil aſtringere affirmās ſuis occulta cō-
ſilia victorie furtiue cōuenire. In acie ꝑſarū ſex-
cēta milia militū fuere. Que non minꝰ arte alex
andri q̄ virtute macedonū ſuperata terga verte
runt. Poſt victoriam maior pars aſye ad eū de-
fecit. Deinde nūciatur Dariū cū ingenti exerci-
tu aduentare itaqꝫ timēs anguſtias magna cele
ritate thaurū tranſcēdit: et ad Tarſum vrbē per
uenit vbi infirmitate grauatꝰ quieuit. Interea
Darius cum tricentis milibus peditū ⁊ centuꝫ
milibus equituꝫ in aciem ꝓcedit. Alexander cō
ualeſcēs exercitum in hoſtem duxit: poſt hec p̄li
um ingentibus animis committit. In eo vter-
qꝫ rex vulnerat̄ tamdiu certamen anceps fuit q̊
ad fugeret Dariꝰ. Exinde cedes ꝑſarum ſecuta
eſt. Ceſa ſunt peditū ſexaginta vnum milia: e-
quitum decem milia: capta quadraginta milia.
Ex macedonibus ceciderē pedeſtres. c xxx. equi
tes. cl. in caſtris ꝑſarum multum auri ceterarū-
qꝫ opum inuentum. Inter captiuos caſtroꝝ ma
ter ⁊ vxor eademqꝫ ſoror ⁊ filie due Darij fuere
Poſt hec opes darij diuiciarūqꝫ apparatum cō
templatus: admiratione tantarum rerum capit̄
et tunc berſaneꝫ captiuam diligere ꝓpter forme
pulchritudinem cepit. A qua poſtea ſuſceptum
puerum herculem vocauit. Darius cum babilo
niam ꝓfugiſſet pro redimendis captiuis alexā-
dro magnam pecuniam pollicet̄: qui non pecu-
niam ſed regnū petit. Tum ſpe pacis amiſſa bel
lum Darius reparat quadringētis milibus pe-
ditum et centum milibus equitum obuiam va-
dit alexandro. poſt hec prelium committit̄ Ma
cedones in ferrum cum contemptu totiēs a ſe vi
cti hoſtis ruebant; econtra perſe mori q̄ vinci ꝑ
optabant. Raro enim vllo p̄lio tantum ſangui-
nis fuſum eſt. Darius cuꝫ vinci ſuos videret vo
luit mori ⁊ ipſe; ſed a ꝓximis fugere compulſus
eſt. Hoc p̄lio aſye impiū rapuit: cuius tanta fuit
felicitas vt poſt hec nemo rebellare etiam auſus
fuit. Expugnat et ꝑſipolim caput perſici regni
¶ Darius a cognatis ſuis captus in gratiaꝫ vi
ctoris aureis compedibus vincitur: deinde mul
tis vulneribus confoſſus interijt. Et ſic ꝑſarum
regnum finem accepit cum regnatum ſuit ſb. 14
regibus annis. 254. Poſt hircaniam mardoſqꝫ
ſubegit: ibi concurrit ei amazonum regina cum
ccc. milibus mulieribus. Poſt hec indiaꝫ petit
vbi porrus rex capitur et regno indorum poti-
tus eſt. Tandem cū in babyloniam redijſſet mł
tis diebus ocio deditus: accepto poculo media
potione repente veluti telo confixus ingemuit:
ꝑ Caſſandrum antipatris filium datur venenū
Cuius tanta vis fuit vt non ere non ferro: nō te
ſta contineret̄ nec aliter ferri niſi in vngula equi
potuerit. Quarto die indubitatam ſentiēs mor
tem agnoſcere ſe fatum maiorum ſuorū ait. Ad
poſtremum corpus ſuum in hāmonis templo
condi iubet. Cum quererēt quem imperij face-
ret heredem reſpondit digniſſimum. ſexto die
p̄cluſa voce exemptum digito annulum perdu-
ce tradidit. Receſſit alexander: menſe vno. ānos
tres et. xxx. natus. vir ſup̄ humanam potentiaꝫ
animi magnitudine preditus.

Linea pontificum

Jadus

Onyas filius Jadi

Iſte Jadus ſextꝰ iudeoꝝ pontifex poſt mortem Johānis pōtificis pōtificatu ſuccedēs ſedit annis. 20. vir certe bonꝰ ⁊ pacis amator. occurrit alexandro irato iudeis q̄ꝛ volebat vaſtare hieruſalē indutꝰ pontificalibꝰ quē vidēs placatꝰ ſbito deſcēdit de equo. dei nomē adorabat pōtificēq̄ꝫ veneratꝰ eſt. Demū cū intraſſet ciuitatē oblata fuit ſibi ꝓphia danielis q̄ de ipō erat. ⁊ cuiꝫ coram eo lecta fuiſſet valde gauiſus eſt. Sumpſitq̄ꝫ maiorē inde fiduciā pugnādi cōtra dariū. Et conceſſit iudeis libertatē ſuis legibꝰ vtēdi. et q̄ ſeptimus annꝰ eſſet abſq̄ꝫ tributo ꝓpter ſabata terre.

Onias iadi pōtificis filiꝰ ſeptimꝰ hebreoꝝ pōtifex ſcd̄o anno regni ptolomei patri in pōtificatu ſuccedēs ſedit annis. 17. Cuius dignitate leges apud iudeos cuſtodiebant optime. Et ciuitas hieruſalē in omni pace habitabat qua ꝓpter etiaꝫ gentiū reges ipam ciuitatē et templū ſummo cum honore habuerūt. et maxīs muneribꝰ ornauerūt.

Linea Chriſti

Achym

Achym filius ſadoch vt ptꝫ Mathei primo

Anno mūdi. 4909.

Syriaꝝ regni principium

Syria Aſie regio ab oriēte Eufrate fluuio. ab occidente mari mediterraneo ⁊ egipto terminatur a ſeptentrione Armeniam et Capadociam habet. Et a meridie Arabicum ſinum.

Iſte Seleucus vnꝰ ex alexandri principibꝰ in ſyria poſt eū regnum obtinuit. Sed antigonꝰ ipm̄ expulit. Quē ptolomeus poſt obitū Antigoni deuicto demetrio eiꝰ filio reſtituit. Is poſtea regnauit annis. 32. Cōtinuis aūt laboribꝰ vſq̄ꝫ ad octogenarios annos ſemꝑ bellū geſſit. In q̄ depugnās tandē extinctꝰ eſt.

Antigonꝰ Philippi regis filiꝰ ⁊ alexandri frater poſt euꝫ in aſia regnare cepit. et regnauit annis. 18. Hic inter alexandri ꝓ̄ncipes vnꝰ habebatur. Vir certe ſuꝑbiſſimꝰ. ideo multa bella geſſit. In quibꝰ tandē occubuit. Demetriꝰ eiꝰ filiꝰ fuga ſibi ſalutem petijt.

Sarabella ꝑfectꝰ ſuꝑſticioſum templū edificauit in mōte garizym vbi poſuit Manaſſen fratrē iadi pontificē. q̄ erat generꝰ. Et hic incipit Sciſma iudeoꝝ. q̄ꝛ multi adheſerūt ei q̄ ꝓphani vel excōmunicati dicti ſūt Samaritani. qd̄ ſciſma vſq̄ꝫ ad deſtructionē tēpli ꝑ romanos durauit.

Monarchia

Alexander magnus

Reges Syrie

Seleucus

Antigonus

Anthiochꝰ Sother

Antiochus Sother ſeleuci regis filius ſecūdus Syrie rex regnauit annis 19. ab iſto reliqui Syrie reges antiochi cognominati ſunt.

Alexandro magno in ipō etatis ⁊ victoriarū flore extincto. triſte apud omnes totāq̄ꝫ babiloniam ſilencium fuit. et vltimam ſuā voluntatē in duodecim quos ab adoleſcētia comites habuerat ampliſſimi regni ſui ſucceſſores cōſtituiſſet. Et iſti duodecim quibꝰ regnum diuiſerat cōcordare non poſſent. Infinita fere bella exorta ſunt. Poſtremo cum huiuſmodi teſtamentaria particio effectum ſortiri nequiuit contritis alijs. Hij quatuor viridi linea annotati iuxta ꝓphetiam danielis obtinuerunt regna. Ita vt Seleucus rex eſſet in ſyria. Ptolomeꝰ lagi rex egipti. Philippꝰ rex macedonum. Antigonꝰ vo in aſſyria regnaret.

Demas phus

DEmas philoſophus athenienſis alexandri tempe claruit. Hic dum alexāder obtinere vellet ⁊ obſideret Athenas reſtitit: pſuadens athenieſi. vt non tradrent ei ciuitatem. Tandē alexandro ciuitate obtenta demas ei adheſit alexandro exhibēs ſe familiarē. Verū athenieſibus alexandro ſacrificare volētibus: dixit. videte ne dum celū cuſtoditis terram āmittatis: huius dematis dictum fuit. Amico mutuā me erogante pecuniam: ipm et pecuniam perdam.

Quītus curcius

QUintus Curcius phus increpauit alexandrum eo ꝙ ſibi optabat adhiberi diuinos honores. d. Si deus es largire nobis beneficia immortalitatis ⁊ nō auferas. Si homo ſemp id cogita alijs poſtpoſitis.

IN diebus quibus Alexander natus eſt: diris prodigijs romani territi fuerūt. Nam ſol viſus eſt pugnaſſe cum luna. Saxa ſanguinē ſudauerunt: in die plures lune apparuerunt in celo. Nox vſqꝫ ad plurimam diei partem tendi viſa eſt tunc et ſaxa de nubibus cecidere. et ꝑ ſeptem dies grando lapideis immixtis ⁊ teſtarum fragmentis terram latiſſime verberauit.

OLimpias Mater alexandri occiditur: que mortem ſine omni pauore muliebri imperterrita ſuſcepit.

Philippus rex macedonū

Olimpias mr̄ alexandri

Nectabanus magus pater alexandri

NOn fit pſecutiō de iſto Philippo et regno ſuo in ſacra ſcriptura. de regibus vero Egipti ⁊ Syrie fit pſecutio: quia iudeis quādoqꝫ infeſti quandoqꝫ fauorabiles fuerūt reges ipi⁹ qđ ideo euenit. quia reges iſti pene ſemp pugnabant cūz egiptijs iſrael autē in medio eorum iugiter affligebatur quocunqꝫ ſe verteret. Et ptolomeus grauiter eos afflixit ideo diſpſi ſunt in nacionib⁹.

Reges Egipti

Ptolomeꝰ lagi q̄ ⁊ ſother

Ptolomeꝰ philadelphꝰ

ISte Ptolomeus lagi filius primus poſt alexandrum magnum egiptiorꝫ rex regnauit annis. 40. Hic cuiuſdam Gregarij militis nomine lagi filius fuit. egiptum. affricam ac magnam arabie partem tāqꝫ amplum ſucceſſoribus ſuis reliquit ſplendorē vt ab eo ſubſequētes egiptij reges ptolomei dicti ſint.

PTolomeus philadelphus ſcđus egipti rex regnauit annis. 38. Hic cūz ptolomei lagi minimus filius eſſet pater ante mortē regno ceſſit. quorꝫ pietatis exemplo amorem populi iuueni conciliauit. Hic quippe cum omnium ſcientiarum doctiſſimus eſſet: et ſtratonem phm preceptorem habuiſſet bibliotecam toto orbe terrarum nominatiſſimam conſtruxit. Que ad primū alexandrinum cum romanis bellum pdurauit. Hic famulantes in egipto iudeos a ſeruitutis vinculo reſoluit vſqꝫ ad centuꝫ viginti milia. Et eos in hieroſolimā remiſit: et vaſa votiua Eleazaro pontifici ꝓ diuinis ſcripturis habēdis quas in eadem Biblioteca collocauit. Huic beronica mater ⁊ aſinoa vxor ex qua ſuſcepit euergetes ⁊ beronicam filiam: quā antiocho Seleuci filio vxorem dedit.

Furius camillus dictator | Quintius cincinatus dictator

Lucius genutius | Quintus ſeruilius

Gayus ſulpitius dictator | Marcus valerius

Manlius torquatus | Decius

Fabricius | Papirius

Iſte Camillus furius expugnauit veientos qui p decem annos valde romanos attriuerāt. Tempe vero fabij ſenones galli ad vrbē venerūt: ꝛ victoſ romanos vndecimo miliario a roma: cū brenno rege ſuo romā venerūt: ꝛ fere romanum nomē deleuerūt. vrbē occupauerūt: neqꝫ defendi quicqꝫ niſi capitoli potuit. Quod cū diu etiā romani fame laborarēt a Camillo qui in vicina ciuitate exulabat. Gallis ſupuentū eſt: grauiſſimeqꝫ victi ſunt. Poſtea tñ accepto auro mille librarū ne capitoliū obliderent receſſerūt: ſed ſecut⁹ eos camill⁹: ita cecidit vt ꝛ aurū qđ bis datū fuerat. ꝛ oīa militaria ſigna reuocaret. honor ei poſt Romulū ſcđus delat⁹ eſt.

Quinti⁹ cinciuat⁹ inuent⁹ in rure ꝛ ab aratro aſſumpt⁹ dictator creat⁹ eſt: qui vrbē oppreſſam ab holtib⁹ liberauit et preneſtam accepit.

Tempe illoꝝ cōſulū grauiſſima peſtilētia vniuerſā romā p bienniū afflixit, p qua depellādā pōtifices ludoſ ſcenicos inſtituerūt: et ſic, p depellāda peſte corpoꝝ acceſſit morb⁹ animarū.

Tempe illoꝝ duoꝝ cōſulū romane matrone multos veneno pemerūt et p ancillā quandā, pdite coacte ſunt bibere venena q̄ coxerāt: quib⁹ hauſtis cōſumpte ſunt: fuerūtqꝫ. ccclxx. damnate pſcie facinoris.

Anno ab vrbe cōdita. ccclxxxviij. Iſte gayus gallos iterum in bella ruentes vicit.

Iſte marc⁹ cū. 60. milib⁹ romanis pugnauit cōtra gallos quos in fugam cōuertit ꝛ grauiter trucidauit.

Sub iſtis cōſulib⁹ Publio Cornelio ꝛ Marco curio finitū eſt ſamniticū bellū qđ p. xlix. annos durauit cū mīta clade romanorū: nec vll⁹ fuit hoſtis intra ytaliā qui romanā virtutē magis fatigauerit.

Iſti cōſules duo contra latinos pugnantes. decius murena cōſul occiſus fuit et Manli⁹ torquatus triūphauit. Cui⁹ fili⁹ cū cōtra impium cōſulum contra hoſtes pugnaſſet ꝛ quāuis victor: tamē, pter inobedientiam virgis ceſis et capite punitus fuit.

Linea conſulum Romanorum

Claudius marcus | Valerius flaccus

Fabius maximus | Quintus decius

Publius cornelius ruffinus | Marcus Curius dentatus

Dolobella | Domicius

Sub Dolobella et Domicio cōſulibus lucani brucij ſamnites cū etruſcis ꝛ Senonib⁹ gallis bellū cum romanis inierunt in quo ſeptē tribuni militum ſunt occiſi ꝛ decem ꝛ octo milia romanorū, pſtrati. Sed cum romam tenderet a Ceno cornelio Dolobella conſule deleti ſunt.

Fabricius vir digne memorie nulla induſtria ſuaſu pirrhi regis a romana vrbe diuelli potuit. oblatā cū ſibi a rege imperij partem repudiauit. Ideo pirrhus ait. Hic difficilius a virtute q̄ ſol a curſu ſuo auerti poteſt. Quis ergo miretur his moribus virtute militum victorem populū romanū fuiſſe.

Iſte Papirius cum adhuc puer aſtute matri reſpondit vt celaret ſecretum conſulatus: vrgente cū matre vt reuelaret archanum ſenatus quod audiuerat cum patre admiſſus. ait quod queſitum erat. An expediret magis vt vnus vir duas haberet vxores. vel vna duos viros. Confluentibus die tercia matronarum cetu impudenti: puer ſenatum rem narrat: et laudatus eſt puer. Et edictū eſt vt deccetero nullus puer admitteretur in ſenatus conſiliū niſi ille. Cum aūt vir eſſet factus in virum bellicoſiſſimum euaſit

Linea Christi

Eliud filius Achim

Iſte antiochus ei⁹ noīs ſcđus cognomēto Theos Antiochi pmi fili⁹: terci⁹ ſyrie rex: regnūit annis.15. pmo vxorē laodiceā habuit: ac grauiſſimum bellū habuit cū philadelpho rege egipti: taudē accepit filiā regis egipti noīe beronicen ſicq̃ pacati.

Eliud filius achym anno mūdi.4959.

Antioch⁹ galeric⁹ ei⁹ noīs terci⁹: quart⁹ aſye et ſyrie rex: regnauit annis.20. erat fili⁹ antiochi theos de pma vxore laodicea: que virū ſuū veneno extinxit: et beronicen cū filijs occidit. Iſtūq̃ galericum filiū ſuū ꝑ patre fecit regnare: ꝓpter qđ euergetes ſyriā vaſtauit. Verū ptolome⁹ poſtmodū illū occidit duob⁹ filijs Seleuco ⁊ Antiocho magnō derelictis.

Ioſeph⁹ iude⁹ vir bon⁹ atq̃ magnanim⁹: Qui ppl'm iudeoꝝ ad clariſſimas rerū cauſas ꝓduxerat: poſtq̃ viginti ⁊ duob⁹ annis ſyrie et phenicis ⁊ Samarie tributa diſpenſauit. relicto hircano filio defunctus eſt. Is hircanus in tributoꝝ diſpenſatiōe ptolomei ſucceſſit vir ab ipſa puericia mirabil' virtutis atq̃ ingenij. Qui cū terciūdecimū ageret annū demōſtrauit ani prudētiā: pater ei⁹ volēs cognoſcere adoleſcētis virtutē: eū in ſolitudine duoꝝ dierū miſit ad ſeminandū cū trecētis iugis boū: celans lora quib⁹ ligarētur: Quod vidēs hircan⁹ quoddā virile ma⁹ ſua etate excogitauit: decem iuga occidere fecit. Et carnes bubulcis ſuis diſtribuit: pelles vero eoꝝ diuidēs lora boum fecit. ꝑ que boues ligarent̄ terrāq̃ ſeminauit quā ſibi pater commiſerat. Ideo ad patriā reuerſus plurimū dilectus eſt.

Linea Regum Syrie

Antiochus Theos

Antiochus galericus

Linea pontificū

Symon filius Onye

Eleazarus

Onyas filius ſymonis

Iſte Symon cognomēto iuſt⁹ onie pōtificis filius: octau⁹ hebreorū ſumm⁹ pōtifex mortuo pre ponti ficatū accipiēs ſedit ānis.16. hic ꝓpter piū cultū ⁊ iuſtū regimē, pnāq̃ in ſuas ciues clemētiā iuſt⁹ cognoīat⁹ ſuit

Eleazar⁹ pontifex ſymonis iuſti frater mortuo pre et Onia ei⁹ fratris filio adhuc paruulo tpe ſacerdocij principatū ſuſcipiens ſedit annis.17. miſit ptolomeo philadelpho. lxxij. viros doctiſſimos ad interpretādū legem: q̄ aūt dicimus. lxx. tm̄: vſus ſcripture obtinuit q̄ q̄nq̃ paruū numerū excreſcentem obticet.

Eleazar⁹ accepta epl'a a ptolomeo philadelpho vt mitteret ſeniores ⁊ doctos q̄ interp̄tatioꝫ legis dei vinētis facerēt inde ad regē mittēs qđ poſtulabat ita ſcripſit ex vna q̄ſi tribu doctiſſimos viros elegi legē ferentes q̄s poſt legis tranſcriptionē ad nos caute remittas. Cū ergo veniſſent ſeniores. lxxij. ex hieroſolimis ad regē in alexādriam: ab eo benigniſſime ſuſcepti. Oſtenſoq̃ regi legis rotulo in q̄ l'ris aureis conſcripte leges continebāt̄ et ſinglos in ſinglis cellulis recluſit Qui in.72. dieb⁹ legē de hebreo i grecū trāſtulerūt. Sic cōcordes in trāſlatiōe (vt auguſtin⁹ teſtat̄) ſine aliq̄ verboꝝ aut ſenſus diſſonātia illā traduxerāt: quā a iudeis approbatā Demetri⁹ ad regē obtulit. Et vocās ad ſe interptes: grās egit ⁊ remiſit eos: donās vnicuiq̃ optimas tres ſtolas et auri talēta duo: ⁊ calicē vni⁹ talēti ⁊ totū cōuiuatorium.

LXX. Interpretes

Onias ei⁹ noīs ſcđs ſymonis iuſti filius. xi. hebreoꝝ pōtifex ſedit ānis.9. puul⁹ mēte: pecunijs auar⁹ zelo leg̃ vel pon⁹ auaricie negauit tributa euergeti. ꝓpter qđ tota pene iudea periclitata fuit ⁊ iudei turbabāt̄. Ioſeph⁹ vō inter ſuos nobilis pacē reformauit ⁊ ptolomeus eum ducem Iudee conſtituit.

Joſephus

Iaſon

Menelaus

Alchimus

Iſti tres ſcꝫ Iaſon. Menelaus. alchim⁹ q̄uis fuerunt de genere ſacerdotali non tn̄ ponendi ſunt in linea pontificali propter ydolatriā et eoꝝ peſſima oꝑa et quia male intrauerūt.

Alexandria egipti magna ciuitas ante xp̄i aduentū. 20. ſup̄. ccc. ab Alexandro magno Juſtino libro xi. atteſtāte condita fuit. Alexāder enī magnꝰ ad Jouē ammonē ꝓgens cōſulturꝰ ⁊ de euentu futurorum ⁊ de origine ſua. Reuerſus ab ammone Alexandriā cōdidit. Et coloniā macedonū caput eſſe egipti iubet. Nomē fuit triū vrbiū ꝯſtructaꝝ ab alexādro magno: quaꝝ vna fuit in egipto ꝑ diuocratē architectū (vt ſcripſit Uitruuiꝰ in ꝓhemio libri p̄mi de architectura) locū ſortita: haud longe ab hoſtio nili vt dicit Solinꝰ: qd̄ plurimi Canopicū dicūt. Aliā ſtruxit idē alexāder in aſya. Aliā in ſcithia ſup thanaim. Alexandria igit̄ Alexandri opꝰ Alexandri nomē Alexandri buſtū. Ad qd̄ Juliꝰ ceſar poſt theſſalicū diē: mortēq; pompey cū veniſſet alexādriā ambiguo turbati vulgi murmure ꝯmotꝰ ꝑ ſpeciē religionis deſcēdiſſe legitur. Et auguſtꝰ Ceſar poſt victoriā actiacā Antoniūq; deuictū ⁊ coactū mori eodē veniēs alexandri corpus reuerēter aſpexit. Cūq; ex eo quereret̄ An ⁊ ptolomeū vellet aſpicere: elegātiſſime regē ait ſe videre velle: nō mortuos. Eiꝰ ſitꝰ (vt ſtrabo ſcribit) clamidis formā habuit: cuiuſq; latera que in longū tendebāt circumulabat̄ ſtadijs ferme. 30. hanc vniuerſaꝫ vijs diſtinctā ferūt: quibꝰ eq̄ ⁊ currꝰ cōduci poſſunt: ſed duabꝰ latiſſimis que plus integro expādunt̄. Et ſeſe medias ad rectos angulos ſecāt. Munit̄ aūt (vt Joſephꝰ iudeus tradidit) vndiq; aut icōmeabili ſolitudīe: aut iportuoſo mari: aut flumibꝰ: aut ſiluoſis paludibꝰ. Pulcherria quippe olim fuit. Nūc q̄ꝫ ciuitas optīe munita eſt: decoris menibꝰ firmiſq; altis muris ⁊ turribꝰ. Intꝰ vo nō ciuitas ſed pene aceruꝰ lapidū: plena ruinis ⁊ deſolationibꝰ videt̄. Celeberrima ydoloꝝ phana habuit: necnō ⁊ xp̄ianoꝝ templa adhuc extantia. Multas quoq; habuit regias edes que ⁊ multā vrbis partē occupabāt. Nā quilibet regū illā ꝑ libito volūtatis aliquo ornamēto decorabat. Et vbi aula Alexandri olim ſtetit: hodie colūna ex vno lapide p̄ciſa mire altitudinis capitellū habēs acutū: quaſi turris apparēs poſita ē. Habet q̄ꝫ ecclīam ad ſctm̄ Marcū dictā: quā Jacobite inhabitāt. Marcꝰ enī euāgeliſta huic vrbi p̄mo xp̄m p̄dicauit. Et cū ibidem ab aplīs ep̄us fuiſſet ordinatꝰ ecclīas ordinauit multas q̄ mortuo Ananꝰ ei ſucceſſit hinc in diuinis erudititiſſimi multi emerſere viri. Philo natione iudeus: qui multa vtiliter ſcripſit. Clemens p̄ſbiter. Origenes p̄ſbiter oīm excellētiſſimꝰ. Athanaſiꝰ vrbis ep̄s. Didimꝰ. Theophilꝰ: ⁊ alij innumerabiles. Extra vrbē ſunt due marmoree colūne locū decollatiōis diue Katherine martyris oſtētātes. Habēt veneti in ea vrbe duos fonticos ⁊ Januēſes vnū: vbi negociatores ⁊ merces coꝝ cōſeruant̄. Cathelani q̄ꝫ in curia regis ſicilie. Et hij ſacella pulchra habēt in q̄bꝰ diuina pagunt̄. Turci q̄ꝫ Tartari ⁊ alie gētes ſuas ornatas habēt domos: q̄ in nocte ꝑ ſarracenos claudūt̄. Eſt aūt hec vrbs in vna ꝑte mare magno cincta: in alia amenisſimis ⁊ fertiliſſimis ortis circūſepta cū gleba frugifera: q̄ nili aq̄ irrigat̄. Portꝰ cuſtodiā ſarraceni nūc diligētiſſime obſeruāt. Mōteſq; duo ad hoc in ciuitate facti: Naues aduenietes ꝓſpiciētibꝰ oſtēdūt Ferūtq; colūbas edoctas deferētes lr̄as vt tutiores ab incurſu inſidiantiū eſſe poſſint. Colūbe enī antiq̄tus vt pliniꝰ refert internūcie in rebꝰ magnis fuere. Et ep̄las annexas eaꝝ pedibꝰ obſidiōe mutinenſi in caſtra conſulum bruto mittente.

Alexandria

Demoſthenes

Demoſthenes fuit oīm grecie oratorū princeps: et auctoritate hermippi oſtendit patrē in officina gladiorū fuiſſe. Unde teſte Juuenali: pater demoſthenem ardentis maſſe fuligine lippus: a carbone ⁊ forpicibꝰ gladioſqꝫ parante incude: ⁊ lutheo vulcano ad rhetora miſit. Hic a platone facundiā hauriens ſummꝰ orator effectꝰ eſt. Cuiꝰ eloquentiā Eſchines (qui a iuuētute ſua ſtudioſus et Socratis amator) cōmendauit. de eo refert Valeriꝰ. Cum philippꝰ macedonū rex athenas obſideret: ab eis poſtulauit: decem ſibi dari oratores. Demoſthenes in concilio veniens hanc fabulam recitauit. Lupi ſuaſerūt paſtoribus vt ſecū amiciciā contraherēt: quod cū paſtoribꝰ placuiſſet: petierunt vt eis canes (qui iurgij cauſe eſſent) traderēt: quibꝰ datis ꝓ libidine gregem lacerauerūt. Ita ſublatis oratoribꝰ philippꝰ Athenienſibꝰ facturꝰ eſſet. Quo audito athenienſes eiꝰ concilio acquieuerūt: ⁊ ſic ciuitas a periculo liberata eſt. Inquirenti cuidam. Quomō poſſet benedicere: ait ſi non dixerit niſi qđ bene ſcierit.

Ariſtoteles

Ariſtoteles phorum omniū princeps: ex oppido ſtragyra. obſcuro quidē: ipſe niſi quod huiꝰ viri claritate refulſit: patrem habuit Nicomachum medicine artis ꝓfeſſorem. Qui apud Amynthā macedonie regem philippi patrem magno loco poſitꝰ eſt. Matrem habuit Pheſtiada non obſcuri generis. Hic prima etate in Macedonia enutritus eſt. Sed cū adoleuit anno (vt perhibēt) etatis ſue. xvij. Athenas ſe contulit. Platonem viginti annis audiuit. Nullam ſcientiam reliquit. quā non perfecte attingeret. Mortuo platone ad hermiā Atarnei tyrannū profectus triennio fere apud illum deſedit. Inde in macedoniā a philippo euocatus: decem ferme annos circa diſciplinā alexandri fuiſſe tradit. Sed alexandro in Aſyam cū exercitu ꝓfecto ipe athenas rediit. Et tredecim annis in licio florentiſſime docuit. In cuiꝰ quidem ſigillo (vt dicitur) hoc inſcribi fecit. Sapiencior eſt: qui quod nouit abſcondit: ꝙ qui ꝓpalat quod neſcit. Fuit autem Ariſtoteles facūdꝰ eloquio (et vt Hieronimꝰ inquit) ſine dubitatione prodigiū: grandeqꝫ miraculū in tota natura fuit. Tandē cōmuni illa phorum inuidia accuſatus ꝙ non recte de dijs ſentiret. Metuens ne vt quondam ſocrati: ſic etiam ſibi in iudicio pereundū foret: deſerta ſui defenſiōe chalcidē abijt: vbi de cetero vixit in optimo mentis vigore. Vixit autē annis. 62. et ibidem diem obijt.

Epicurus

Epicurus fuit teſte Metrodoro patria athenienſis phus: Heraclites dicit eum ſamij nutritum: cum eam athenienſes ſortiti eſſent. Ac decem ⁊ octo annos agentem athenas rediſſe. Quo tempe Xenocrates in academia Ariſtoteles calchide ſcolam habebant. Defuncto autem Alexandro macedone ⁊ athenienſium ſub perdica afflictis rebus: colophonem ad patrem iuiſſe: vbi congregatis diſcipulis athenas rediit ſub anaxicrate: ibiqꝫ cum aliquatenus cū ceteris philozophatꝰ eſt. Poſtea a ſe dictā ſectam inſtituit. Epitectꝰ hūc lacerat laſciue tanqꝫ nimiū loquentem ⁊ alia ꝗplura. Verum alij magnā huiꝰ viri in omnes phos gratitudinem fuiſſe ferunt. Patria eū ſtatuis ereis honorauit. Diocles ait illū viliſſimis cibis vitā duxiſſe. Natꝰ eſt annis ſeptē poſt platonis obitū. Obijt Athenis annorum. lxxij. calculo vrine exitum impediente.

Caliſtenes

Caliſtenem inſignem phm Ariſtotelis diſcipulū ꝑ hoc idem tempus floruiſſe conſtat. Eo ꝙ contra Alexandrum multis rationibus ſerioſe diſſeruerit eum increpando dicens. Si deus es: beneficia largire mortalibꝰ nō ſua eripere debes: ſi homo id quod es: ſemꝑ te eſſe cogita: ꝓpter quod iratꝰ Alexander eū trucidari mādauit. Et ſic deforme in foueā cū cane includi iuſſus eſt.

Xenocrates

Xenocrates Calcedonenſis phus Agathenoris filius: et a primis fere annis platonis auditor. Erat teſte laercio tardus ingenio: vt cum illum plato Ariſtoteli compararet. Alterum freno: alterum calcaribus indigere dicebat. Alioquin ſeuero ſemꝑ ac ſerio habitu ⁊ ore ꝑdurabat. In achademia vixit vt plurimum. Si quando ad vrbem ꝓficiſcebat turba omnis impudicorum eiꝰ trāſitum obſeruabat inquietandi eius gratia: phrilene nobile ſcortum dedita opera a quibuſdam intra eius cellam miſſa eſt: que ab eo orans lectuli partē accepit demum cum multa ne quicqꝫ oraſſet: imꝑfecto opere diſcedens dixit ſe non a viro ſed a ſtatua veniſſe. Porro licet multum frugi fuerat glorie tñ et faſtus contemptor extitit. Et cum ſepe meditationi inſeruiret: vnam in ſilentio horam diſtribuebat: ſucceſſitqꝫ in Achademia ſpeuſippo ſcolāqꝫ tenuit annis vigintiquinqꝫ. Moriturqꝫ noctu cum in ſartaginem forte impegiſſet Anno etatis ſue. 82.

Linea Regum Egipti

Ptolomeus euergetes

Ptolomeus philopator

PTolomeus Euergetes philadelphi filius tercius egiptiorũ rex regnauit annis. 26. hic in vltionem ſororis beronice Antiochum galenicum quem idem ⁊ eius mater laodicea regno priuauerat Syriam Ciliciam et Aſie partem deuaſtauit: innumera ſpolia inde exportans.

PTolomeus Philopator quart⁹ egiptiorũ rex regnauit annis. 17. hic ꝓpter crimẽ cum patrẽ occiderit et fratrẽ trucidauerit philopator dictus eſt. Et ſicut ſceleſt⁹ in occupando regno: ita in admĩſtrando ſegnis: luxui eñ ſe dedit. Ideo antiochus magn⁹ ſyrie rex multas eius vrbes oppreſſit. Deinde tñ pdita recupauit: ſpoliaſſetq; antiochũ regno ſi virt⁹ fortune ſucceſſiſſet. Demũ in luxuriam inuolut⁹: Occiſa euridice vxore: meretricũ illecebris capit: quib⁹ inuolutis filio quinquenio relicto emorit: meretrices in vltionem euricide patibulis ſuffigunt. Alexãdri ad romanos miſerũt vt pupilli tutelã ſuſciperet.

Dion phus

DIon Syracuſan⁹ nobilis phus poſtq̃ vtraq; dyoniſij tyrãnide cõplicatus diu fuit: apud ſyracuſanã vrbẽ interimit. Nam ſupior ille dyoniſius ariſtomachẽ dyonis ſororẽ in matrimonio duxit: ex qua duos filios Hipparium et Niſeum ꝓcreauit: totidemq; filias quarũ primã eius filio dyoniſio cui regnum reliquerat ad nubendũ dedit: alterã ipſi dyoni patruo: qui ꝑter nobilẽ ꝓpinquitatẽ et generoſã maiorum famã: multa etiã alia bona a natura recepit vt pote ingeniũ bonũ et docile: et ad omnes artes ydoneum magnãq; corporis dignitatem: magnas item diuitias a patre relictas: q̃s ipſe tyrãni muneribus auxit et ideo tantum platonẽ amauit: vt eidem ſe traderet nec minus eo plato delectabatur.

Sibylla chimica

IStа Sibylla chimica in ytalia nata veſtita celeſtina veſte deaurata capillis per ſcapulas ſparſis. ⁊ iuuenis: ait. In prima facie virginis aſcendet: puella facie pulchra: capillis ꝓlixa: ſedens ſup ſedẽ ſtratam; puerum nutriens dans ei ad comedendum ius ꝓprium: lac de celo miſſum.

Anaximenes

ANaximenes Orator magnus hic fuit magiſter alexandri in oratoria arte. Qui hyſtoriam Alexandri ſcripſiſſe fertur: de hoc refert Valerius: ꝙ cum Alexander iratus ad diruendam lanſatum ciuitatem pergeret: fertur cum impetu progreſſum extra menia. habuit obuium anaximenem preceptorem ſuũ; ſciens q; alexander ꝙ anaximenes ire ſue ſe vellet opponere: iurauit ſe non facturũ quicq̃ ille petierit: peto inquit vt lanſatum diruas; et iſto modo ſalutem vrbi obtulit. quod athenis ſimiliter accidiſſe fertur.

Carmeides phus

CArmeides philozophus floruiſſe dicitur: eo ꝙ ab Athenienſibus cum dyogene ad Senatum romanum miſſus fuerit. Hic adeo ſtudioſus extitit: vt cũ ad menſam ſederet: cogitationibus inherens manum ori apponere obliuiſceretur. Sed melliſſa quã vxoris loco habebat dexteram ſuam neceſſarijs vſibus coaptabat. Animo enim vita fruebatur: corpore vero quaſi alieno circundatus videbatur: centeſimo deniq; vite ſue anno philozophãdo finem fecit. vt Valerius maximus libro quarto ponit.

Sextilia

SExtilia virgo veſtalis de inceſtu conuicta ad portam collatinam viua defoſſa eſt.

Xenophilus

XEnophilus pithagoricus phus patria calcidonenſis hoc etiã tempe magno hab'etur in precio qui omnis humani incommodi (vt aiũt) expers fuit cum etiam vixiſſet annis. 105. Deinde ſummo ſplendore doctrine ac perfectione mortuus eſt.

Archiphilas

Archiphilas phūs a quo incepit ſecta Achademicorum hic habuit amicū pauperē et egrotum ſed vtrunq̧ p̄ verecundia diſſimulātem: quod cum Archiphilas compeꝛiſſet: iudicauit ſine confuſione ſecretius foꝛe ſuccurrendū: et acceptum pecunie ſacculum clam illius puluinari ſubiecit illo penitus ignoꝛante vt homo inutiliter verecundus quod deſiderabat vel q̄ indiguit inueniret potiꝰ q̄z dono acciperet.

Iſti duo conſules cum alexādro rege Epyri pugnauerunt.

Iſte Emilius cum romanis contra tarentinos bellum iuſtiſſimum egit: auxilium ferente tarentinis pirro rege grecoꝛum bellatū eſt vltra quatuoꝛ annos. tandem victo pirro in patria miſerabiliter moꝛtuo tarentini cum carthaginenſibus fedus inierunt et ex hoc punica bella inchoata fuerunt.

Valerius Coruinus

Marcus Valerius cognomento Coruinꝰ romanꝰ adoleſcēs p̄ſtantis quidē animi et ſingularis virtutis Camillo nō indignioꝛ fuit: qui licet adoleſcēs ⁊ ip̄e cōtra gallū virū magnitudine ⁊ armis inſignē ſingularem aſſumpſit pugnā qui dum armatus in mediū p̄ceſſiſſet et nondum manū cōſeruiſſet euiꝰ galee repente coꝛuus ales inſedit: qui certamine initto e Valerij galea nunq̄z diſceſſit imo et roſtro et vnguibꝰ oculos galli vulnerare nō deſtitit q̄ad Valerius hoſte tali p̄digio territū obtruncauit. Quo moꝛtuo ſtatim coꝛuus e cōſpectu euanuit. Et valerius deinceps Coꝛuini noīe appellatꝰ eſt.

Conſules illi duo ſcilicet Emilius contra tarentinos bellum egit. et Curius cum pirro rege pugnauit et idem Curiꝰ tereiū bellum geſſit contra epyrotas Pirrū fugauit ceſis. xxiij. milibus. Ait cū nec acie vinci nec pecunia coꝛrūpi poſſz. Malo diuitibꝰ imperare q̄z locuples fieri.

Iſti duo conſules ſibijnuicem ſuccedentes prefuerunt. Semitius vicit affros et tharentinos Sempꝛonius autē vicit picentes. in qua pugna terra tremuit quaſi hoꝛreſceret tantū ſanguinē hoīm ſuſcipe q2 pauci romani qui vicerunt euaſere.

Lucius Papirius

Lucius Papiriꝰ patriciꝰ Romanꝰ bellatoꝛ clariſſimꝰ a Senatu Ro. dictatoꝛ electus Quintū fabiū magiſtrū equitū ſibi cōſtituit. Qui ſtatim contra Sānites ex ſenatus decreto expeditōnē ſuſcipiēs in eos acies dirigit Sed paulopoſt cum dictatoꝛe rome opus eſſ3 Quītio fabio equitū magiſtro p̄cepit: ne ſe abſente cū hoſte pugnare p̄ſummeret. Fabiꝰ autē adoleſcēs! vt erat aīo ſtrēnuꝰ poſt dictatoꝛis pꝛofectionem aliquando p exploꝛatoꝛes didicit: omnia apud hoſtes ſoluta eſſe qui animo accenſus: e veſtigio cū ſamnitibus incredibili feruoꝛe cōſtitit atq̧ vt acriꝰ pugnaret equis omnibꝰ frenos detraxit atq̧ ita calcaribꝰ concitatos in hoſtiū agmen p̄miſit: vt nulla eos vis ſuſtinere poſſet. Quā obrē ad viginti hoſtiū milia in ea die ceſa fuiſſe Liuiꝰ ſcribit. Parta itaq̧ victoꝛia de re bene geſta literas (non ad dictatoꝛez) ſed ad ſenatum mittere curauit. Quā obrē iratꝰ dictatoꝛ Fabiū adiudicauit capitali pena eſſe reum. q̄ ſe abſente pugnaſſet. Qui cum ad moꝛtē duceretur ingenti militum et populi fauoꝛe liberatus eſt. Tantāq̧ eā ob rem ſeditionē in papiriū milites cōmouerunt vt ip̄e vix moꝛtis impetū potuerit euadere poſtea ſamnites romanos apud caudinas furculas anguſtijs locoꝛū concluſos ingeti deditione vicerūt. Verū ſequenti anno iubēte ſenatu romani duce papirio ſamnites deuicerūt. Qua victoꝛia triumphum duxit.

Linea Conſulum romanoꝛum

Toꝛquatus Decius

Emilius conſul

Emilius Marcus Curius

Semicius Sempꝛonius

Linea regum Syrie

Seleucus Ceraunus

Antiochus Magnus

Seleucus iiii

SEleucꝰ Ceraunus eiꝰ noīs ſcḋs. Quītꝰ ſyrie rex regnāuit ānis.2. Is cōtra ciuitates q̄ a pr̄e defecerāt ingentē claſſez cōparauit. Et orta tēpeſtate claſſez oēm amiſit p̄ter nudū corpꝰ ⁊ paucos comites. Deīn poſt naufragiū a ptolomeo euergete victus in antiochiā fugit vbi a frē Antiocho auxilia poſtulauit antiochus aūt cū eſſet ānoꝝ.14. ſup̄ etatē regni cupidꝰ ſub occaſiōe regni defendendi fratri huic Seleucō regnū abſtulit.

Isti duo frēs Antiochꝰ magnꝰ ⁊ Seleucus ceraunos ambo regnauerūt volētes vero vīdicare ſanguinē pr̄is ſui ⁊ onye q̄s euergetes rex egipti interfecit. Grandē duxit exercitū cōtra philopatorē filium euergetꝭ. Sed añ cōgreſſuz Seleucꝰ morit᷑. et antiochꝰ ꝓſequit᷑ bellū: in q̄ vix aufugiēs totū exercitū ꝑdidit. Rurſumqꜫ cōgregās exercitū ⁊ ꝯtra Epiphanē filiū philopatoris adhuc pueꝝ q̄tuor ānoꝝ habēs cū mł̄tis alijs ſecū philippū regē macedonū. obtinuitqꜫ ꝯtra duces ptolomei pueri: fugauitqꜫ Scopā ducē eiꝰ. iudeā qꜫ cū mł̄tꝭ alijs ciuitatibus acq̄ſiuit ⁊ oīa ſ̄uauit. Et qꜫ armis egiptū capere nō poterat doloſe deſpōdit epiphani filiā ſuā vt ſic quaſi amicꝰ regnū ītraret. ſꜫ nō ꝓualuit cum res innotuit.

ANtiochꝰ cognomēto magnꝰ eiꝰ noīs q̄rtus Sextꝰ ſyrie rex: ſyrijs regre cepit regnāuit ānīſ.36. Is ptolomeū philometrē deuicit. ⁊ cū virībꝰ ⁊ diuitijs plīmū habūdaret ita exercitū īſtruxit vt gregarij milites auro caligas facerēt huic annibal penꝰ cartaginē tradēs metu romāoꝝ ad eū receſſit. Romani antiochi ⁊ annibal' inſolētias ſuſtinere nō valētes L. Corneliū ꝯſulē ⁊ Scipiōes. ſ. naſicā ⁊ affricanū legatos cōſtituētes annibalē ſuperarūt Etiā antiochū deuicētes. coegerūt eū pacē a romāīs poſtulare. Cōceſſa vt ex europa aſiaqꜫ recederet ſe īra thauꝝ contineret: ⁊.20. obſidibꝰ datꝭ decē milia talētoꝝ q̄t ānis ꝑſolueret. Cū tādez theſauri cupiditate a ſacerdotibꝰ fallaciter ꝓmiſſi ꝑſidē intraſſz in fano fortune ab ipis ſacerdotibꝰ ꝑemptꝰ ⁊ mēbratim cōciſus e templo ꝓiectus eſt.

SEleucꝰ ille q̄ ⁊ philopator ſeptimꝰ aſie ⁊ ſyrie rex regnāuit ānis.12. Vir q̄dez īgenio hebes ⁊ iniquꝰ: miſit heliodoꝝ ad ſpoliandū erariū in tēplo q̄ iniq̄ iudicās ꝑ angelū flagellatꝰ vix ad vitā redijt Onia ꝑ eo orante. Hic cum nullum filium ſucceſſorem reliquiſſet. Antiochum illuſorem fratrem ſucceſſorem habuit.

Machabei

SEptē filij machabei cum matre et Eleazaro cū mł̄tis alijs martyrio coronāt᷑. qui martyres ante incarnatione filij dei ꝓ lege dei vſqꜫ ad mortē ſ̄uiſſima tolerauere tormēta.

ANno. xix. epiphanis fuit illa victoria iudeorum de Antiocho magno de quo.2. machabeorum. iiij. dicitur de magnis periculis adeo liberati magnifice gratias agimus ipi vtpote qui aduerſus talem regem dimicauimus.

Linea Chriſti

Eleazar

Linea pontificū

Simon filꝰ Onye

Onias

Symon

Onyas pius

Eleazar an. m. 5009.

ISte ſymō onye pōtificis filꝰ duodecimus hebreoꝝ ſūmꝰ pōtifex ſedit ānis.12. Vir bonꝰ: magna hn̄s ꝑcōnia laudiſ. Eccleſiaſtici l. q̄ templū reformauit in meliꝰ: ⁊ ciuitatē ꝓualuit amplificare. Hic curauit gentē ſuā ⁊ liberauit eā a ꝑditiōe. Moriēns tandē oniā filiū reliquit ſucceſſorem.

Onias magnꝰ ſimonis filꝰ pōtificatuz obtinēs ſedit ānis. 29. q̄ ꝓpter tyrānidē antiochi cū iudeā ſubegit fugit cū multꝭ iudeis in egiptū. Ibiqꜫ extruxit templū adinſtar tēpli Ihieruſalē in q̄ grauiter peccauit agēdo ſupſticioſe. moriens reliquit filium adhuc infantē.

ISte Symō fuit filꝰ Onye q̄ tenuit pōtificatū poſt fugā patrꝭ ſui. princeps aūt ſacerdotum tandē moriens tres poſt ſe reliq̄t filios Onyā Ieſuz ⁊ Iohannem Qui ad tres p̄ricipatꝰ Sacerdocij ꝑuenerunt.

Onias pius fuit vir ſanctꝰ gratꝰ deo ⁊ hoībus: q̄ tandē ab andronico occiſꝰ ē. At rex de iuſtiſſimi viri nece turbatꝰ. Andronicū homicidā capi fecit ⁊ purpura exutū eo in loco q̄ oniā ꝑemerat tādiu v̄gꝭ cedi fec̄ donec expiraret

Sena

SEna vrbiũ ethrurie. virib⁹ opibuſqꝫ nunc ſcd̃a ameniſſimo loco ſita. Et vt Policrates libro ſexto
tradit a gallis ſenoneſibus tpibus brennij ante xpi aduentũ. ccc lxxxij. cũ in ytaliã venit condita ꝑ
ſenibus ſuis ꝛ armẽtarijs eam cõſtruxerũt: nõ modo fides hyſtorie ſed celebris traditio ex eo quid
dem validior. Qꝫ ſeneſes ꝛ liniamẽtis membroꝝ ꝛ venuſtate faciei ꝛ coloris gratia: morib⁹ quoqꝫ ipis ad
gallos ꝛ britones a quib⁹ originẽ traxerũt videnẽ accedere: licet eos vetuſtas tpis: orbis plaga: ſitus regi
onis. cõuict⁹ finitimoꝝ quib⁹ ſanguine ꝛ morib⁹ diu ꝑmixti ſunt ex magna ꝑte mutauerit. Sed reuera in-
ter nouas numerari poteſt: cũ nullus in veterũ monimẽtis repiaẽ: nullaqꝫ antiqtatis veſtigia in ea appare
ant. Sunt q̃ affirmãt Karolũ cui malco fuit cognomẽtũ eaꝫ cõdidiſſe. In celebri tamẽ monaſterio venetijs
ſcti Georgij de alga (qđ glioſus pontifex Eugeni⁹ relicto primũ ſeculo ꝑpria edificauit paterne hereditatis
pecunia) inuenit in libro litteris ſcripto ꝑuetuſtis. Iohannẽ romanũ pontificẽ nomis ordine duo de vice-
ſimũ acceptis de peruſina cluſieſi. Aretina. feſulana. florẽtina. ꝛ volaterrana diocesib⁹. ſex plebanib⁹. ciuita
tem hãc edificaſſe; q̃ ab ipõ ſex plebatuũ numero Sena fuerit appellata. Hec quippe ciuitas nunc ſupra colle
cuiuſdã peninſule iacet vndiqꝫ qſi ripas rugoſas habẽs: in ſupiore tamẽ vrbis ꝑte ſolũ aliquãtulũ habꝫ or
tis viridarijſqꝫ ornatũ. In qua quidẽ celeberrima extant edificia. Videlicet gymnaſiũ ꝑpulcrũ ꝛ foꝝ ꝛ por
ticus et regia palatia. Hoſpitaleqꝫ ſumptuoſiſſimũ pientiſſime gubernatum. Ampla ẽꝫ et libera eſt cũ turri
bus ꝛ ꝑpugnaculis ac optis inſtituta morib⁹: pplo neqꝫ rudi neqꝫ inurbano. Ei⁹ ager maxim⁹ ꝛ herbidus
ſemꝑ boũ bubaloꝝ ouiũqꝫ multoꝝ nutritor. Frumẽti ẽꝫ vini et olei ferax. ac fructuũ oĩs generis abũdans.
Hec a roma ſtadijs octingẽtis diſtat. Cui⁹ viri inter etruſcos religione morib⁹ ac lingua pſtare noſcuntur.
Habuit aũt Sena illuſtrãs ſid⁹ ſctm̃ Bernardinũ cui⁹ reliquie apud aquilã vrbẽ miraclis ꝑ ſingulos dies
multiplicatis coruſcãt: Is pm⁹ oĩm ordinẽ beati Franciſci ad eã q̃ nũc tantope viget obſeruãciã regule ꝑdu
xerit. Ornataqꝫ fuit Hugone medico ꝛ phõ qui ceteris ſui ſeculi poſt functũ vita Jacobũ forliuieſem docti
or clarioreqꝫ habit⁹. Et friderico iuris cõſultiſſimo: qui ea in doctrina cõſilia plima reliqt. Sena ẽꝫ Siluio
enea pſis pmũ laurea: poſt: epiſcopali ꝛ papali mitra redimito. Viriſqꝫ plimis ꝛ põtificib⁹ doctrina excul
tis ornatur. Umbrone ſeneſis agri fluuiũ inter ꝛ paludẽ danaam ſiue fluuiũ paliã que ea palus efficit mul
ta ſunt mõtana ꝛ campeſtria opida. Ineſtqꝫ cluſiũ vetuſtiſſima vrbs de qua Plini⁹ plura ſcribit: que olim
Camon fuit nomiata: nũc vrbi ſenenſi ſubiecta ꝛ ab eo aucta.

Reges Egipti

Ptolomeus epiphanes

Ptolomeus philometor

Ptolomeus Epiphanes quintus egiptiorum rex regnauit annis. 24. Hic tpe adepti regni nondũ quatuor excesserat ãnos: et cũ eius infantia cõsilij et roboris compos esse nõ potuit: Antiochus magnus syrie rex ad suum regnum aspirãs: illud bellica excursiõe vexare cepit. Sed regni principes p infante fideliter dimicãtes regnũ oĩne defensarũt. Ad ipm quoq; fouendũ Onias iudeorum pontifex descẽdit: cum aũt ad pubertatis tpa peruenisset Antiochus nobilis magni antiochi filius sororẽ suã ei insidiose dedit vxorẽ. Ex qua duos suscepit filios: quo audito Antiochus sub specie visendi ipam sororẽ Cleopatram atq; filios egiptũ ingressus ipm ptolomeũ regẽ inter epulas occidi iussit Cũq; vniuersam egiptũ sibi subiugare niteref ab egiptijs extra cõfines eiectus est: post biennũ rursus alexandriã obsidẽs: a romanis legatis de egipto recedere compulsus est.

Ptolomeus iste philometor sextus egiptiorum rex regnauit ãnis. 35. Hic antiochi sororis filius segnis admodũ vir: huic adolescẽti antiochus auunculus bellum intulit: ppter qđ legatos ad Senatũ ro. misit ab eo auxilia postulãs monere senatũ adolescẽtis pces: pompiliũq; legatũ ad antiochũ misere vt ab egipto abstineret: quo viso ei osculũ dedit: platoq; senatus decreto et cũ cunctari videret cõsultatiõneq; ad amicos referri. Ibi pompilius virga quã manu tenebat amplo circulo inclusũ antiocum cõsulere iubet: nec prius exeat q̃ senatui respõsuz det aut pacẽ aut bellũ habiturus. Hec austeritas animũ regis fregit vt se pariturũ senatui respõderit. Hic demũ filiã Cleopatrã alexandro Syrie regi vxorẽ dedit: ab eo deinde ablatã demetrio dedit. quem cũ cõtra se veniẽtẽ fugauit ac die tercia in oblatiõe capitis alexãdri sibi p Arabũ regẽ facta p gaudio expirauit

Caproma

Minucia

Caproma Montalis virgo vestalis incesti rea suspendio affecta est.

Titus liuius

Titus liuius Tragediarum scriptor clarus habetur. Qui ob ingenij meritum a liuio Saluatore cuius libros erudiebat libertate donatus.

Minucia virgo vestalis et de incestu conuicta viua obruta est.

Menander

Theophrastus

Theophrastus ehresius phus et teste Anthenodoro in libro de ambulationũ fullonis filius. In propria patria audiuit primo leucippũ ciues suũ: inde cum platonẽ audiuisset se ad aristotelẽ trãstulit. Eoq; in calcidẽ pfecto illi in scole regimine successit: fuit vir summe prudẽtie studijq; singlaris atq; eloquij admirãdi. Itavt cũ antea illi tyranno nomen esset ob diuinã eloquẽtiaz aristoteles illũ Theophrastũ vocitauerit: itaq; circa trecenta librorum volumia edidit: pgebant ad eũ audiendũ (teste pamphilo) duo milia discipulorum Inter q̃s nichomachũ Aristotelis filiũ habuit discipulũ: et Menãdrũ comicũ: habebatq; hoc semp in ore. Sumptus preciosissimus tempus est. Obijt annorum octuagintaquinq;.

Demetrius

Menippus

Menãder poeta comicus Theophrasti discipulus qui vt Quintilianus ait. meo iudicio diligenter lectus ad cũcta que precipimus efficienda sufficit. Ita omnẽ vite ymaginẽ expssit: tanta in eo inueniẽdi copia eloquẽdi facultas. Ita est in omnibus rebus psonis affectibus accomodatus: ob que putauerat illũ Ouidius ppetuo duraturũ. Hũc et paulus aplus se legisse indicat: cũ ad Corinthios ait. Corrumpunt bonos mores colloquia mala. 1. Corinth. os. xv.

Menippus phus Lyncus genere phen et conditiõe seruus: cuius dñs fuit bachus iudi ponteus. Fuitq; (vt retulit hermippus) diurnus feneratorum: tandẽ insidias passus oĩa que habebat amisit. Ex qua re se suspendit.

Demetrius phalerius cognomẽto phus Theophrasti discipulus: disputator subtilis et orator: parũ vehemẽs fuit (vt Cicero ait) dulcis tñ: hic cũ apđ athenienses ob eximias eius virtutes. 10. annos psuisset trecẽt. et sexagita ereis statuis honoratus fuit. eo q̃ ciuitatẽ redditibus et edificijs plurimũ auxerit. Absens postea ab inuidis imagines dirute. qđ cũ comptũ habuit ait. Virtutẽ nõ euerterũt cuius grã illas erexerant. Dicebatq; hic tantũ in republica valere eloquẽtiã quantum in bello ferrum.

Anno vrbis condite. cccclxxvij. cum iam clarum vrbis rome nomen eſſet. Arma tamen extra ytaliam inota non fuerant vt igitur cognoſceretur que copie romanorū eſſent cenſus eſt habitus: tūc inuenta ſunt capita. cclxxxxij. milia. cccxxxiiij. Quāq̄ʒ a cōdita vrbe nūq̄ʒ bella ceſſaſſent: ⁊ contra affros belluʒ ſuſceptuʒ eſt: primū Appio claudio: Quīto fabio conſulibus in ſicilia contra eos pugnatū eſt. Et appi⁹ claudius de Affris ⁊ rege ſicilie hierone triūphauit.

Sub iſtis conſulibus inchoatum eſt bellum punicum cum hanniba le ſeniore.

Gneo et Gayo conſulibus romani in mari dimicauerunt paratis nauibus roſtratis: quas liburnas vocant Cornelius fraude decept⁹ eſt. Duellius commiſſo prelio cartaginēſium ducem vicit. xxx. ⁊ vnaʒ naues cepit. xiiij. merſit. vij. milia hoſtium cepit. triaq̄ʒ milia occidit: neq̄ʒ vlla victoria romāis gratior fuit: qd̄ inuicti ꝑ ra iā etiā mari plimū poſſet.

Criſpus philozoph⁹

Criſpus ſtoicus phūs natione Eliuſp hoc tempus floruit. Qui anno vite ſue octogeſimo librum adeo ſubtiliter compoſuit: vt ad ea que ibi conſcripſit penitus cognoſcēda longa vita op⁹ eſſet: ſicut teſtatur valerius libro. 8. Ex cuius nobilioribus ſententijs hec vna celeberrima fuit. Sapiens nulla re eget: et tamē multis rebus illi op⁹. Econtra ſtulto nulla re opus eſt: nulla enim re ſcit vti: ſed omnibus eget. Zenon etiā ſuo tempe phūs ait. Sepultus apud te ſit ſermo quem tu ſolus audieris: hij duo ſtoice ſecte autores fuerunt.

Iſti duo conſules cum hannone cartaginenſium impatore pugnauerunt. Corſicam ⁊ ſardinam vaſtarunt: et ſcipio multa milia inde captiuorum adduxit triumphum egit.

Polemon phūs

Polemon Athenienſis phūs his tempibus agnoſcitur. Qui laercio teſte cuʒ iuuenis eſſet ad modum lubricus et impudicus fuit vt pecunias circūferret quo eſſet ad omnes implēdas voluptates paratior: eas itidem in angiportis et vijs occulebat. Sed cum ſemel ebrius et coronatus in ſcolam xenocratis irrumperet: ille ꝑtermiſſa oratione: quā inceperat de pudicitia dicere cepit. Quo ſecutum dicunt vt decetero ſtudio et induſtria adeo ſeipm̄ vinceret vt xenocrati in regenda ſcola ſuccederet.

Sub iſtis conſulibus diuerſe ignium aquatumq̄ʒ clades pene vrbem conſumpſerunt: et bellum in affricam tranſlatum eſt contra Amilcarem cartaginenſium ducem in mari pugnatū victuſq̄ʒ eſt. Conſules vſq̄ʒ ad cartaginem ꝓceſſerūt multiſq̄ʒ vaſtatis oppidis. Mallius victor romā redijt attili⁹ regul⁹ in affrica remāſit. Is ꝯtra affros ſ'aciem inſtruxit contra tres carthaginenſiū duces Aſdrubales duos et Amilcarem dimicans victor fuit. xvij. milia hoſtium occidit et ſerpentem mire magnitudinis occidit. Cuius corīi centum viginti pedum longitudinem habuit romamq̄ʒ ꝺlatū cunctis miraculo fuit. Tunc victi Cartaginenſes pacem a romanis petierunt. Regulus tamen poſtea victus in vltima pernicie.

Linea conſulum Romanorum

Marco Emilio: paulo ſeruio conſulibus ambo hij romani conſules ad affricam profecti ſunt cum trecentarum nauium claſſe clipeam petunt et confeſtim cartaginem venerunt: primum affros nauali certamine ſuperant. Emilius conſul centum et quattuor naues hoſtium demerſit: triginta cum pugnatoribus cepit. xv. milia hoſtium aut occidit aut cepit. Et ſubacta affrica tunc fuiſſet niſi q̄ tanta fames erat vt diutius exercitus expectare non poſſet. Conſules autem circa ſiciliam naufragium paſſi. Hoc tempore argenteus nummus primum in vrbe figuratus eſt.

Linea regum Syrie

Antiochus epiphanes illuſtris

Antiochꝰ filiꝰ epiphanis

Demetrius ſother

Linea Chriſti

Mathan filiꝰ Eleazary

ISte antiochꝰ nobilis ſiue illuſtris regnauit annis xi. peſſimꝰ fuit ⁊ figura antixpi. Hic audita morte patris fratriſq; ſui inercia cū rome eſſet obſes: clā fugit ⁊ veniēs in ſyriā receptꝰ eſt a quibuſdā ciuitatibus: mortuoq; frē ꝓ eo regnauit: ⁊ vendito ſacerdocio ꝓmū a Jaſone poſtea a Menelao: quoꝝ ſuaſu iudei ſibi noīa gentiū imponebāt: ſacrificia fieri ꝓhibuit in templo in hieruſalē. Demū veniēs de egipto menelay ductione ſpoliauit templū coegitq; iudeos ydolis ſacrificare: ⁊ trāſire ad ritꝰ gentiuꝫ: ponēs in templo ydolū Jouis olimpi: ꝓhibuit circūciſionē: īterficiēs circūcidētes: ſeptē frēs cuꝫ mr̄e nolētes comedere carnes porcinas varijs tormētis occidit. qui oēs aīo cōſtāti ꝓ obſeruatiōe legū martiriū ptulere. Poſtremo volens ire ꝯtra hieruſalē cecidit de curru ꝯfractuſq; ⁊ demū a vermibꝰ cōſumptꝰ. miſerabiliter mortuus eſt in terra aliena.

ANtiochꝰ iſte Eupator regnauit āńis. 2. hic patre ſublato puulꝰ relictꝰ eſt adhuc adoleſcēs habuit tutorem lyſiā: ⁊ cū cōtra iudeos exercituꝫ duxiſſent nō lōge pꝰ ambo a ſuis occiſi ſunt ꝓpter timorē demetrij filij ſeleuci eupatoris.

Mathathias habuit quinq; filios

coniuges

ISte demetrius ſother decimus ſyrie ⁊ Aſie rex priuigno interfecto regnauit āńis. 12. filius Seleuc antiochum eupatorē et lyſiā occidit. Alchimū pōtificē ꝯſtituit cū q̊ bachides miſſus hieruſalē mltos iudeoꝝ occidit. nychanoreꝫ a iuda machabeo occiſū amiſit: ⁊ bachidē iudā occidit: tandē ab alexādro victꝰ. illū vita pariter ⁊ regño priuauit.

MAthathias ſacerdos filius Johānis filij ſymonis doctrina ⁊ glorie fama apud iudeos plurimum honoratꝰ eſt. Uir ſanctus percuſſit in zelo ſuo peccatores: qui habuit quinq; filios eiuſdem zeli veruꝫ ipſe non erat pontifex ſed tres filij eius quo mortuo in Modin ſepelitur.

IStc iudas q̄ ⁊ machabeꝰ vir fortiſſimꝰ ⁊ bellicoſus mathathie filꝰ fuit ſtrēnuiſſimꝰ bellator ⁊ triū ꝓbator in iſrl̄. q̄ nec an̄ ſe nec pꝰ ſilēm hūit cꝰ glorioſa opa patēt ī libris machabeoꝝ. Hic poſtremo in bello cecidit: ꝓ dei legibꝰ mortē ſuſtinēs cū tribꝰ āńis pontificatū adminiſtraſſet.

TEmplū purgat a iuda et fratribꝰ poſtq; ꝓ tribꝰ āńis fuerat ꝓphanatū.

IOnathas iudeoꝝ dux pariter ⁊ pōtifex ppl̄i iudeoꝝ pꝰ iudā rexit āńis. 19. nō impar frī ſuo machabeo virtute fuit. Tandē a triphone doloſe captꝰ cū filijs interficit. Cuiꝰ corpꝰ ſymon frater eiꝰ cū luctu ſepeliuit.

Ariſtarcus

ARiſtarcꝰ grāmaticꝰ claruit tpe Machabeoꝝ

Bacubius

BAcubiꝰ brūdiſinꝰ tragediarū ſcriptor: nepos Ennij poete ex filia clarus pcio rome inde poſtmoduꝫ tharētū regreſſus ē: et nonagenariꝰ mortuꝰ eſt.

SImō mathathie filꝰ tercꝰ iudeoꝝ dux pariter pōtifex ſedit āńis. 8. religioſus ⁊ prudēt iſſimus fuit: ab adoleſcētia ſua optīe ꝯuerſatꝰ ē: tandē occiſus neq̄ter a genere ſuo. Iſte ſimō ⁊ ionathas frēs inde pꝰ eiꝰ occiſi ōꝫ corpꝰ ab hoſtibꝰ redimētes ī modin patrū ſuoꝝ ſepulchro ſepeliere. Ptolomeꝰ q̄ꝫ cū ſeū ad cōuiuiū inuitaſſet: eūdē cū duobꝰ filijs interfecit. Et ipiꝰ ſymonis vxorem cum reliquis duobꝰ in vincula cōiecit. Et in his finit primꝰ liber machabeorum.

PTolomeus Euergetes philometoris filius Cleopatreqꝫ germanꝰ ſeptimus egiptiorum rex: regnauit annis. 29. Uir quidē peſſimꝰ atqꝫ ſeuiſſimꝰ ob cuius ſeuitiam frater eius ⁊ Cleopatra ſoror ſibi timentes regnū ei ꝑ legatos obtulerūt. cum fraternū regnum ſine vllo certamine recepiſſet elatus factus: fratris filium e complexu matris enecauit: ⁊ omnes eius fautores trucidauit. Et ſic ciuibꝰ ſuis cruentꝰ extitit: Ita quoqꝫ romanis qui illic venerāt ridiculo fuit. Quia vt Juſtinꝰ ſcribit. Uultu deformis erat ſtatura breuis et ſagina ventris belue ꝓſimilis. Quā quidē feditatē nimia veſtis ſubtilitas augebat. Hic quippe filios ex ſorore et ex vxoris ſorore ſuſcepit. Ac etiaꝫ ſororis filiam per vim ſtuprauit. Cuius filiuꝫ membratim diuiſum et in ciſta poſitum in die natalis eius inter epulas iuſſit offerri.

PTolomeus phiſton qui et Sother euergetis filius octauus egiptioruꝫ rex. regnauit annis. 17. his tꝑibus Antiochus tyricenus demetrij filius Et antiochus griffi regis frater adinuicem dimicantes ſucceſſiue modo vnus modo alter regnabant. Inter has autem regni Syrie parricidiales diſcordiaſ mortuus eſt ptolomeus iſte relicto regno vxori.

PTolomeus alexander nonꝰ Egiptioruꝫ rex regnauit expulſo fratre annis. 10. Hic ptolomei ſother predicti frater fuit. Cleopatra mater. poſtqꝫ cum maiore filio decem ⁊ ſeptem annis regnaſſet grauiter ferens filij ſocietatē populum in eum concitauit ⁊ in Cyprū exulare coegit. Accerſito iſto alexādro minore filio in locum fratris ſecum regnare fecit. Sed tandem ab eodem occupata interficitur. Et a populo in exiliū actus. Ptolomeꝰ ſother reuocatꝰ in regnum. Igit̄ alexander regni cyreneorū quod ei pater teſtamēto reliquerat populo romano herede inſtituto deceſſit.

PTolomeus Sother paulo ante a matre pulſus. hic anno Alexandro ab Egiptijs interfecto regnum paternum iteruꝫ recuperans regnauit annis octo. Cum enim alexander matrem occidiſſet ipſum in vindictam matris repulerant. vt iam ſcriptum fuit.

HAnnibal hamilcaris Carthaginenſium ducis filius. quinqꝫ et viginti etatis annos habens Imꝑator carthaginenſiuꝫ exercitus creatus eſt hic ceteris ducibus prudentia. audatia. conſilioqꝫ ad pericula capeſcēda anteibat. Imꝑator factꝰ triennio omnes hyſpanie gentes bello ſubegit. fratreqꝫ ſuo Aſdrubale ad hyſpanie cuſtodiam relicto. ipſe pyrhenū ſaltū tranſijt. Et poſtqꝫ ad alpes ꝑuenit que ſcilicet ytaliā a gallia ſeiungūt. quas nemo vnqꝫ cum exercitu preterqꝫ hercules tranſierat: ita itinera et loca lapidoſa ſtrues comburendo et acetum infundendo patefecit vt Elephas oneratus ire poſſet. cum antea vix vnus homo quiret repetere. In eo tamē loco multi niuibus obruti cum elephantis periere. Tradit̄ ad ytaliam. lxxx. milia peditum et viginti milia equitum ſeptem et triginta elephantes adduxiſſe. Deſcendit itaqꝫ Hannibal in Thaurinenſes agros. Et ꝑuagata tota regione Ciſalpina romanos tribus prelijs profugauit: ac multas vrbes obtinuit. Ideꝫ ꝑ ligures fecit Poſtea appenninū tranſiliens apud ethruriā vbi nunc florentia grani oculoꝝ morbo affectus eſt. vt dextrum amiſerit oculū. deinde C. flamineū interfecit: q̊ facto fabiꝰ maximꝰ a ſenatu cōtra ipm miſſus per ſumma montiū et abdita nemorum caſtra ponēs eius feruorem deluſit. ⁊ rcepta occaſione aretinorū auxilio vicit. Et ſic ꝑ ſedecim annos totam ytaliam varijs cladibꝰ fatigauit. Inde in apuliam ꝑgens maxima clade romanos apud cannas affecit. In quo quidē ꝓlio tot romanorū milia ceſa ſunt: vt tres ānuloꝝ aureoꝝ modios quos e romanorum militū manꝰ extraxerat Carthaginē mitteret. Cōſulares quoqꝫ viri ac ſenatores capti aut occiſi fuere. Et de romanis actū fuiſſet ſi Hannibal ſtatim poſt victoriam ad vrbem acceſſiſſet. Is tamen coactꝰ ytaliaꝫ relinquere ⁊ opē patrie ſue ferre que a publio ſcipione ꝓmebat̄. Cū carthaginēſes cuꝫ romanis pacem compoſuere ad antiochum regem confugit. deinde ab bithinie regē T. quintꝰ legatꝰ cōtra eū prexit. Ne a romanis caperet̄ cōfeſtim guſtato veneno qđ in ānulo more regio gerebat aīam expulit. Et ſic eo genere mortis a romanorū vinculis ſe liberauit. Deceſſit aūt ſeptuageſimo vite ſue anno.

Linea Regum Egipti

Ptolomeus euergetes

Ptolomeus phiſton ſiue ſother

Ptolomeus alexander

Ptolomeus ſother

Hanibal

Anno ab vrbe condita .cccc lxxx. Sanguis e terra et lac e celo manare viſum eſt in ſpecie pluuie. peſtilētia grauis in vrbe biennio fuit: quā ſib illini libri dixerunt celeſti ira impoſitā: nō inquerebat numerꝰ eorū qui periſſent: ſed ipſorum qui fuerunt ſuperſtites.

Coloſſus ingens ſolis ſimulacrum a clare lydo ſtatuario fabricatum apud rhodum inſulam terremotu corruit. Erat quippe (vt plinius refert) ſtatua admirāda altitudinis cubitorum .70. turribus equipperāda. Et e ſeptem miraculis mūdi maximum fuiſſe teſtantur.

Strato phūs

Strato lampſacenus phūs Archeſilai filius vir eloquētiſſimus. Et in ſpeculatione phiſica pre ceteris diligentiſſime ſpeculatus. Unde et phiſicus e appellatus: fuit ptolomei philadelphi preceptor a quo talentis octuaginta donatus ē. Scripſit de regno: de iuſticia ⁊ de dijs. Aiunt eum fuiſſe tam tenuē vt ſine ſenſu moreretur. Silphon quoqꝫ phūs ſuo tempore omnibus bonis amiſſis ſolus nudus euadens ait. Omnia mea bona mecum porto: pectore enim geſtabat.

Crates phūs

Crates atheniēſis academicꝰ philoſophus filius antigenis. palemonis auditor illiuſqꝫ ſucceſſor ſcole: q adeo ſe viuētes amarūt: vt eadē ſemp ſtudia ſint cōſecuti: et mortui eodem ſepulchro ſepulti: quos antagoras in hanc ſententiam verſibus exornauit. Hoc tumulo Cratem et polemonē cōditos fatere qui tranſis o hoſpes viros conſenſu animorū precipuos: quorū diuino ex ore doctrina manauit ſacra viteqꝫ mundicies ſapietie adiuncta.

Panetius

Silphon phūs

Panetius phūs claruit tpe Scipiōis rome cꝰ et preceptor fuit. Qui ſtoice ſecte phūs extitit: Quē cicero in libro officiorū imitatus eſt. cuius hec eſt ſententia. Uitam hominum qui etatem in medio rerū agūt ac ſibi ſuiſqꝫ vſibus eſſe volūt ad cauenda picula ex impulſo aſſidua ⁊ ꝓpe quotidiana: oportet aīo eſſe ꝑmpto ſemper et intento.

Silphon megarenſis phūs his tempibus floruit hunc et imitatione atqꝫ ſapientia tantū alios preceſſiſſe dicunt vt parū abfuerit: quin omnis gratia in illum intenta in Megaram tranſiſſe diceretur. Cicero vero libro de fato dicit illum fuiſſe hominem acutum maximeqꝫ ſuis temporibus approbatū. Qui cum capta aliquando eſſet eius patria: et omnibꝰ eiꝰ bonis amiſſis ſolus nudus euadēs interrogaret. An omnia perdidiſſet: Reſpondit omnia mea bona mecū porto: pectore enim illa: non in ſcapulis ſe geſtare dicebat.

Poſſidonius

Licon phūs

Poſſidonius phūs ſtoicus panecij diſcipulꝰ claruit tempe ſcipionis hic fuit aſtrologꝰ magnus teſte auguſtino.

Eraſiſtratꝰ q̄ꝫ atheniēſis medicꝰ ſcdm Euſebium his tpibꝰ floruit hic cū ex ariſtotelis familia natꝰ eſſet etiam eximiꝰ medicꝰ euaſit. Qui cū antiochū regē ex grauiſſimo morbo ſanaſſet a ptolomeo rege eiꝰ filio centū talentis donatꝰ eſt vt teſtis eſt pliniꝰ libro vigeſimonono naturalis hiſtorie.

Licon troadēſis phūs clarꝰ habet vir quidē eloquēs et in educādis inſtruēdiſqꝫ pueris maxie idoneꝰ. Dicebat eni neceſſario adiūgi pueris pudorē ⁊ laudis ſtudiū velut equis calcar. Fuit hic dū vixit habitu mūdiſſimꝰ ⁊ veſtiū incredibili mundicie atqꝫ nitore: Et cū eēt corpe fortiſſimꝰ pile ludo ſe exercuit. Tenuit aūt ſcole pncipatū ānis .44. Tandē feſſus podagre morbo anno vite ſue .74. interijt. Timon appolloniates phūs etiā ſuis tpibꝰ floruit hic dū iuuenis eſſet mīus obſcenitatibus ſe immerſit: poſtea factꝰ vir (licet egenꝰ) repudiatis vicijs in calcedoniā iuit: ibiqꝫ philoſophiā ⁊ oratoriā artem didicit atqꝫ exercuit. Scripſit aūt diuerſa poemata Tragedias Comedias ⁊ Satiras.

Linea Conſulum romanorum

Lucio cecilio metelle. Caio furio placido conſulibus. Metellus in Sicilia affrorum ducem Aſdrubalē cū. cxxx. elephantis et magnis copijs venientem ſuperauit. Apud panormū. xx. milia hoſtium occidit: ſex et viginti elephantes cepit reliquos errantes ꝑ numidas quos ī auxilium habebant collegit. Et romā deduxit ingenti pompa.

T. Mallio Torquato Caio Attilo cōſulibus de Sardis triumphatū eſt Et pace oīmb⁹ locis facta. Romani nullum bellum habuerunt. Quod bis poſt romam conditam ſemel tantū numa pōpilio regnante contigerat. Et porta iani clauſa eſt vno anno.

Emilio conſule ingentes gallorū copie alpes tranſierunt: ſed pro romanis tota italia conſenſit. xl. tū milia hoſtium capta et interfecta ſeptē milia. Et triumphus emilio decretus. Gallorū ſiquidē animi feroces: corpa pluſq̄ humana erant. ſed experimento deprehēſuz eſt q̄ virtus eorum ſicut primo impetu maior q̄ virorū eſt. Ita ſequens minor q̄ feminarum. Alpina corpa humenti celo educata habent quoddā ſimile niuibus ſuis Cum mox calore pugne ſtatim ſudorem emittūt ꝛ leui motu q̄ſi calefaciēte ſole laxantur aliquot deinde annis euolutis p⁹ contra gallos intra ytaliam pugnatū eſt finitūq̄ eſt bellum M. Claudio marcello Gn. Cornelio Scipione conſulib⁹. Poſtea idem Marcellus cū collega ſuo Cornelio ingentes copias Gallorū peremit Mediolanum expugnauit: grandem predam romam ꝑtulit ac triumphās marcellus ſpolia gallorum ſtipiti impoſita humeris ſuis vexit.

Linea Conſulum romanorum

Eodem anno bellum punicum ſcd̄m romanis illatum eſt per Annibalem carthaginenſium ducem filium amilcaris qui iam dudum amilcari patri ad aras iurauerat cū adhuc nouem eſſet annorū ſe vt primum poſſet aduerſus romanos pugnaturum.

Quingenteſimo et quadrageſimo anno a condita vrbe Lucius emilius paulus publius Terrentius varro contra hannibalem mittuntur ambo tamen vincuntur.

Tranſacto punico bello ſecutum eſt Macedonicum contra philippum regem. I. et quingenteſimo primo anno ab vrbe condita T. Quintius flammini⁹ aduerſus eum mittitur: et proſpere geſſit et pax ei ablata eſt his legibus ne grecis ciuitatibus quos romani contra eum defenderant bellum inferret; vt captiuos et tranſfugas redderet. Quinquaginta ſolas naues haberet reliquas romanis daret. Et per annos decies quaterna milia pondo argenti preſtaret; et obſidem daret filium Demetrium.

Linea Regum Syrie

Alexander filiꝰ antiochi

Demetrius filiꝰ demetry

Antiochus adoleſcens Sedetes

Triphon

Alexander

Alexander ille filius antiochi epiphanes vndecimus Syrie ꝛ aſye rex regnauit ſcḋm Euſebiū annis. 9. ſemꝑ iudeis gracioſus fuit. Jonathan machabeū ducē ſibi cōſederauit: eius adiutorio occidit demetriū ſother: et regnauit ꝓ eo. Cleopatram ptolomei filiam regis egipti in vxorē duxit. quā ptolomeus auferens alexandro demetrio filio demetrij ſother vxorez dedit. tandē rex arabū ad quē alexander fugit timens ptolomeuz alexandrum occidit caput auferēs ptolomeo transmiſit.

Iſte Demetrius regnauit annis tribus poſt alexandrum. Et omni regno paterno recuperato vicijs adoleſcentie in ſegniciem lapſus poſtremo captus in hyrcaniam nouem annis ſine regno priuatus vixit. Tandem regno reſtituto philometoꝛ filiam Cleopatram ab alexandro ſublatā vxorem dedit.

Antiochus Sedetes adhuc puer ſuadente triphone aliquid molitus eſt pro regatione regni ſed parum profecit: quia ſtatim ab eo occiſus eſt. Hi enim duo adinuicem dimicantes ſucceſſiue modo vnus modo alter regnabat.

Iſte Johannes hircanus occiſo patre ſuo ſymone et duobus filijs ſuis Juda et Mathathia a ptolomeo duce in conuiuio in Jericho iure obtinuit ſacerdotium. et adminiſtratis optime rebus viginti tribus annis mortuus eſt; reliquitqꝫ Ariſtobolum filium ſuum primogenitum et anthigonuz cum alijs duobus paruulis. Cumqꝫ nullus eoꝛum ad regendum populum eſſet ydoneus vxorem ſuam diſertiſſimam prefecit ꝛ filijs. Sedit autem annis. 26. vir ſacerdotio dignus atqꝫ ducatu ſtrenuuꝰ. A romanis ius amicicie poſtulans obtinere promeruit. Hic multas ſeditiones a phariſeis et eſſenis ptulit; a quibus tandem liberatus; feliciter vſqꝫ in ſenium vixit

Ariſtobolus filius iohannis hircani in vincula matrem cum duobus fratribus minoꝛibus ſuis coniecit; primuſqꝫ dyadema regni ſibi impoſuit. Et vno anno tantūmodo regnauit. Fuitqꝫ rex et ſacerdos: fratremqꝫ ſuum ſuggeſtione vxoꝛis ſue interfecit. Et decurſis. 475. annis a ſedechia vltimo rege iuda quando regnum iuda interruptum et finitum fuit. moꝛtuus eſt moꝛbo acerbiſſimo: vt ſanguinem laceratis viſceribus euomeret.

Triphon capto Jonatha proditorie contra Symonez fratrem Jonathe bellum mouit. Et acceptis a ſymone centum argenti talentis et duobus filijs Jonathe contra ꝑmiſſa Jonatham cum duobus filijs occidit. Et poſtea dominum ſuum Antiochum adoleſcentem interfecit et pro eo regnauit.

Iſte Alexander ariſtoboli frater apud iudeos pontificatum et regnum ſuſcipiens regnauit annis. 27. relicta enim vxoꝛe Ariſtoboli que ex eo prolē non ſuſceperat a vinculis cum duobus fratribus eum abſoluit ꝛ tanqꝫ maioꝛē regem iudee conſtituit: qui fratrem ſuum ſcḋo a ſe genitum occidit. tercium vero regno priuatum ſecum viuere coegit: qui adeo nequiſſimus fuit ꝙ mille ſenioꝛes intra ſex annos peremit. Octingentos quoqꝫ vxoꝛatos viros vna cum vxoꝛibus ac liberis in plateis patibulis affixit: qui eius crimina deteſtabant. Tandē 27. anno regni ſui ex quartana febꝛe moꝛtuus eſt: et reliquit duos filios Hircanum et Ariſtobolum. verū vxoꝛem ſuam alexandram fecit regnare: quia habuit gratiam populi: cum adhuc viuente marito humanitate ſibi allexerat.

Alexander iſte filius Antiochi regnauit poſt triphonem quem occidit dyodatus dux.

Linea Summoꝛum pontificum

Johannes hircanus

Ariſtobolus

Alexander

Mantua gallie Cenomanoꝝ memorabilis vrbs vt quibuſdā placet a Manta Thireſie vatis filia poſt Thebanoꝝ interitū ab Alexandro tūc illa cōdita fuit. Sūt tñ qui dicāt Thireſiā theſei tpibus fuiſſe. Et in eiꝰ ſeruitutē deueniſſe: que poſt p̄ris interitū in ytaliā cū multis venit: ⁊ cū ſocijs grecis mātuā cōdidit. Sed cū interim ex thiberino tuſco rege ocnꝰ natꝰ eſſet: ⁊ ad ipm oppidū tuſci et veneti cōfluerēt. Ocnꝰ muris oppidū circūdedit: ⁊ in aliā formā redegit. ⁊ a mr̄e Mantuā appellauit dicēte Virgilio. x. li. Eneidos. Ille iam p̄ris agmen ſciet Ocnus ab oris. Fatidice mantꝰ ⁊ tuſci filꝰ amnis. Qui muros matriſqꝫ dedit tibi Mantua nomē. Cōſtat tamē eam vrbē vetuſtiſſimā ab Etruſcis conditā: et vnā fuiſſe duodecim coloniaꝝ quas T. liuiꝰ patauinꝰ docet trāſapenninū ab ea gente miſſas. preſertim cū poeta inſignis virgiliꝰ ciuis ſuꝰ id orbi faciat notiſſimū. diffuſiuſqꝫ eiꝰ vrbis narrat originē. Mātua diues ciuis ſed nō genus oībus vnū. Hec mōtibꝰ qui galliā ⁊ germaniā ab ytalia diuidūt vicina eſt. Haud ꝓcul a benaco lacu ex quo mincꝰ effluit qui exundās Mantuā vſqꝫ labit̄ ibiqꝫ lacu facto vrbē circuit. Inde etiā ꝓgrediēs breui curſu padū influit. Paſſa eſt ſuperiorībꝰ tpibus Mantua calamitates maximas: p̄ter illas que Virgiliano verſu ſunt notiſſime. Mantua ve miſere nimiū vicina Cremone. Nam ab Athila: Gothis. Lōgobardis ⁊ baioarioꝝ rege aliqñ diruta: qñqꝫ ſpoliata. qñqꝫ menibꝰ aperta ⁊ immunita relicta. Vngari aliqñ ad ſolū vſqꝫ euertere: vnde ⁊ locꝰ vbi tūc fuerat ad rei memoriā nūc vngaria nūcupat̄. Mathildis nobil' comitiſſa eam diu tenuit. mirificeqꝫ ampliauit. Sub q̄ Nicolaꝰ ſcōs pōtifex romanꝰ cōciliū celebrauit: hanc per multa tpa poſt Mathildim iuſti poſſiderūt. In qua p̄clariſſime familie de ripa ⁊ paſſerinoꝝ aliqñ prefuere Demū poſt varios caſus inclite Gonzagoꝝ familie magni canis auxilio pulſis paſſerinis: ea vſqꝫ in p̄ſens cū maxima laude potiti ſunt. quoꝝ ⁊ preteritoꝝ dñoꝝ cura diligētiaqꝫ pulcherrimis pōtibꝰ ſup lacū iactis tum ſupbiſſimis templis: regijs pallacijs: ⁊ nobilibꝰ ciuiū edibꝰ plurimū illuſtrata eſt. Unde ⁊ nūc ampla ciuitas habita eſt: et rerū abūdās que ad vſuꝫ hūanū neceſſarie ſunt. Mātue p Karoli magni tēpa ſanguis xp̄i miraculoſus appruit. Ad quē viſendū ſcōs Leo papa ſe cōtulit. Et inde in germaniā ad karolū acceſſit. Karoluſqꝫ caluus magni filꝰ Mantua veneno perijt. qd hebreꝰ medicus pecunia corruptus dedit. In ea Anſhelmꝰ lucenſis epūs vir ſanctꝰ et eruditione moribuſqꝫ inſignis requieſcit. Et beatiſſimꝰ Iohānes bonus Mantue ciuis miraculis clariſſimꝰ. Genuit et Albertinū qui tractatū de corpe xp̄i edidit. et Matheū medicū clariſſimū qui ad Sicilie regē de medicinis opus egregiū perſcripſit.

Mantua

Neuius poeta comicus

NEuius poeta Comicus anno. 2. regni Ptolomei epiphanes dicti (vt Eu
ſebius ſcribit) Vnde moritur: pulſus roma factione nobilium ⁊ precipue
metelli. Is inter comicos tercium locum habet de quorum dinumeratio
ne et comicoꝝ preſtantia Vulcatius in libro de poetis: hec carmina ponit. Mul
tos incertos certare hanc rem vidimus. Palmam poete comico cui deferant. Ce
cilio palmam tribuo de comico. Plautus ſecundus facile exuperat ceteros. Dein
de neuius qui ſeruet precio in tercio. Si qd quarto detur: dabitur licinio. Poſt in
ſequi licinium facio attiliū. In ſexto conſequitur hos terrẽcius. Turpilius ſepti
mum: Trabea octauum obtinet. In nono loco eſſe facile facio lucrecium. Decimū
addo antiquitatis ennium.

Plautus Comicus

PLautus comicus poeta lingue latine pater (vt idem Euſebius teſtat) ex vm
brie arpinas al's ſarſinas ciuitate rome morit. Ex c' ſmone (vt varro epiſto
lonis ſententia dixit) muſe locute forent: ſi latine loqui voluiſſent. Floruit in ſcena
quintodecimo ferme anno poſtq̄ȝ bellum aduerſus penos ſcd̄m ſumptum eſt. Et
quāq̄ȝ a pluribus grecis comicas fabulas ſumptas in latinum cōuerterit: Oracij
tamen ſententia plautus ad exemplum ſiculi ꝓperare epicharmi dicit. Hic vt var
ro ⁊ pleriq̄ȝ alij memorie ꝓdiderunt: cum pecunia omni quā in operis artificū ſce
nicoꝝ pepererat: in mercationib' ꝑdita: inops romam rediuiſſet. Et ob queren
dum victum ad circūagendas molas que truſatiles appellantur operam piſtori lo
caſſet. Ibi quotiens ab opere vacaret ſcribere fabulas aduentare ſolit' erat. Mor
tuus eſt circiter centeſimā et quadrageſimā quintam olimpiadē. Juſſitq̄ȝ tale ſuo
ſepulchro epigrāma incidi vt varro de poetis dicit. Poſtq̄ȝ eſt morte captus plau
tus comedia luget: ſcena eſt deſerta. Deinde riſus iocus luduſq̄ȝ ⁊ numeri innume
ri ſimul omnes ſimul collacrimarunt.

Ennius poeta

ENnius quoq̄ȝ poeta comicus Tarenti naſcitur quintius ennius dictus. his
temporibus (Euſebio referente) floruit. Qui a catone queſtore romaȝ tranſ
latus habitauit in monte auentino parco admodum ſumptu content' et vnius
ancille miniſterio: ſemp pſuadens aīas eſſe immortales. Et ideo in vite ſue termi
no dixit. Aſpicite o ciues ſenis ennij imaginis formam: hic veſtrum pinxit maxi
ma facta patrum: Nemo me lacrimis decoret: nec funera luctu: faxit cure volito vi
uus per ora virum. Idemq̄ȝ poeta pudicitiam predicans dicebat: flagitij initiū eſſe
inter ciues corpa nudare. Hic cuȝ comedias optimas elegantiſſimaſq̄ȝ edidiſſet
ſeptuagenario maior articulari morbo olimpiade. 153. interijt. Sepultuſq̄ȝ fuit i
ſcipionis monumento via appia.

Scipio affricanus

SCipio Affricanus alterius ſcipionis filius: vir oīm romanoꝝ ferme ꝑma
rius vigeſimūquartum agens annū duobus ſcipionibus ab haſdrubale
interfectis a ſenatu romano ad hyſpanias mittit: fuit quippe panecij au
ditor: et inter ceteros mortales animi preſtantior. Cū intellexiſſet ſenatum ꝓpter
metum hannibalis ytaliam velle relinquere: extracto gladio id ꝓhibuit aſſerens
ſe velle patrie defenſorem eſſe. Ceſarie ꝓmiſſa vtebatur habitu corporis virili: is
vt Eutropius ait ſeptuaginta ciuitates hyſpanie recepit: quibus feliciter geſtis
conſul contra cartaginenſes deſignatur. Eoq̄ȝ ꝑgens aphrorum ducem cum Si
phace numidie rege ſibi ſubegit. Nec multo poſt cū hannibale congreſſus ita ei'
equitatum fudit vt ſup̄ viginti penorum milia ceſa: totidemq̄ȝ fere capta vna die
referatur. et ipſe hannibal cum paucis ꝓfugerit: terra mariq̄ȝ pace obtenta in ſiciliam traiecit. Romam tan
dem peruenit triumpho clariſſimo inuectus: Aphricanus vocari meruit. Sicq̄ȝ ſcd̄m bellum punicum termi
natum eſt: quod per annos. 18. geſtuȝ fuit. Catoni vero contradicens nolebat cartagineȝ romano imperio emu
lam euerti: ne romani ſine belli metu laſciuirent. Huius preclare fuere ſententie dicebat eñ: nunq̄ȝ ſe minus o
cioſum: q̄ȝ cum ocioſus eſſet: nec minus ſolum: q̄ȝ cum ſolus eſſet: hic tantus patrie pater ab emulis accuſa
tus: ab ingrata patria pulſus apud literunum ruſtuluȝ exulans: tandem. 52. etatis ſue anno morbo interijt.

Philo iudeus

Philonem iudeum ex ſacerdotum genere natum: et Alexandrie educatum per hec tempora floruiſſe conſtat. Et ſapientie librum greca lingua (in q̄ peritiſſimus fuit) eleganti ſtilo conſcripſit. Quē ideo ſapientie librū nominauit: quia in eo chriſti ieſu domini noſtri laudes ſpecialiter narrauit: vel quia multipliciter in eo ſapientia cōmendatur. Scripſit autem multa: vt diuus hieronimus in libro de viris illuſtribus cōmemorat.

Catho philozophus

Cathon phūs ſtoicus natione egiptius panecij quondam diſcipulus. mlta ſcripta reliquit. Cuius habētur plurima egregie dicta. Ex quibus hec pauca notabilia excerpta ſerunt. Deſines timere ſi ſperare deſieris. Queris quid profecerim: Reſpōdeo amicus mihi eſſe cepi. Si vis amari: ama. Ab eo aliquādo queſitū fuit. An beneficium ſeruꝰ dn̄o dare poſſit: Reſpodit: quedam ſunt beneficia: quedam vero officia: ⁊ quedam miniſteria. Beneficiū inquit eſt: quod alienꝰ dat: Alienꝰ autē eſt qui potuit ſine reprehēſione ceſſare. Officiū eſt filij vxoriſq; ac ceterarum perſonarum quas neceſſitudo ſuſcitat. ⁊ opem ferre iuber. Miniſterium eſt ſerui quem conditio ſua eo loco poſuit: vt nihil eorum que preſtat imputet ſuperiori.

Catho philozophus

Catho primus phūs romanus atq; iuriſta: primo quidem queſtor. deinde bis conſul: litterarū tam grecarū q̄ latinarū apud romanos decus. Hic primū cum Q. fabio maximo militauit. Deinde anno poſt quīto queſtor Tarētum miſſus fuit vbi Enniū poetam inueniēs romam ſecū adduxit. Poſtmodum cū Scipione illo viro optimo affricam trāſuectꝰ rempub. nō mediocriter iuuit. Deinde ex edilitatis officio cenſor factꝰ: ac poſtea pretor optime in omnibus ſe habuit. Etiam bis conſul ⁊ poſt conſulatū quē ſtrenue in hiſpania geſſit: tribunus militum dictus eſt. Demum cū ſero ⁊ pene ſenex latinas litteras didiciſſet etiam grecas litteras edoceri appetiuit vnde doctus factus. hiſtorias ⁊ rem militarem tractauit: atq; ſcripſit. Et dum ſibi ex clementia quandam compararet glorias. Id egit vt iuris ciuilis peritiſſimꝰ haberet. Senatu namq; ⁊ extra Senatū cōtemporaneos omnes grauitatis ⁊ auctoritatis excellētia ſuperauit. Cenſorinus aūt appellatus fuit: q̄ cenſure officiū ſibi ſpecialiter fuerit cōmendatū. Eiꝰ quoq; ornamenta fuerūt ſenatꝰ. maieſtas. et propagata familia. Ex qua quippe maximum decus romanorum. poſterior catho ortus eſt qui ſacratiſſimum illud Cathonum nomen poſtea immortale fecit.

Scipio iunior affricanus

Scipio magni Scipionis nepos omni virtute apud romanos preclarus. Conſul extra ſortes factus Aphrica ſibi decreta eſt. Veniēſq; carthaginē cum ſex continuis diebus noctibuſq; oppugnaſſet: tandem re deſperata Carthaginenſes ad deditionē traxit. petēteſq; vt quos belli clades reliquos fecerat ſaltem ſeruire liceret. Atq; ita primū mulierū agmen ſatis miſerabile: poſt virorum turba deſcendit. Nam (vt liuiꝰ ait) fuiſſe mulierum. 25. milia: virorū. 30. milia captiuorū memorie proditū eſt. Haſdrubal vero impator vltro ſe ei auffugedit. Et eius vxor ſe ſuoſq; quodam femineo furore in mediū ſe iecit incendium Ipſa aūt ciuitas ſuppoſito igne ſedecim cōtinuis diebꝰ ardens: miſerūq; victoribꝰ prebuit ſpectaculū. Scipio autem et ipſe cognomen illud celebre meruit: qđ auus eius acceperat vt propter hanc fortiſſimam virtutem Affricanus iunior appellaretur.

Publius Terrentius
poeta comicus

Publius Terrentius affer Carthagine natus poeta comicus. Qui a Scipione iuniore p̄dicto vt quidem exiſtimāt in ſeruiturē ex aphrica ductꝰ propter ingenij magnitudinē ⁊ forme p̄ſtantiā libertate donatꝰ eſt. Alij ſcribunt: q̄ rome Terrēciꝰ lucano ſenatori ſeruiuit. a q̄ ob ingeniū ⁊ formā nō inſtitutꝰ modo liberaliter ſed mature manumiſſus. Hic cū multis nobilibꝰ familiariter vixit. Sed maxime cū ſcipione aphricano ⁊ cū lelio. Scripſit comedias elegāti ſtudio ſex. In quibus multorū mores ad precauēda pericula ānotauit. De morte eiꝰ volcatiꝰ ſic tradit Sed vt affer ſex pplo edidit comedias: iter hinc in aſyā fecit: naui cū ſemel conſcendit: viſus ē nūquā. Ceteri mortuū eſſe in Archadia ſtiphali ſinu leucadie tradūt. Gn. Cor. dolobella. Marco fuluio nobiliore cōſulibꝰ fuiſſe dicit mediocri ſtatura gracili corpore. colore fuſco. Reliquit filiam que equiti Ro. nupſit. Hūc affranius omnibus comicis p̄fert. Sepulchro eiꝰ tale epitaphiū inſcriptū fuit.

Natus in excelſis tectis cartaginis alte Romanis ducibus bellica preda fui
Deſcripſi mores hominū iuuenūq; ſenūq; Qualiter ⁊ ſerui decipiāt dominos
Quid meretrix: qđ leno: dolis cōfingat auarꝰ Hec quicūq; leget ſic puto cautꝰ erit.

Anno ſexcenteſimo vigeſimo ſeptimo ab vrbe condita hij cōſules Gallis tranſalpinis bellū intulerūt atqꝫ eorū regi vituito infinitā multitudinē iuxta rhodanū fluuiū interfecerūt. Deniqꝫ cū vituitꝰ paucitatē romanorū vix ad eſcā canibꝰ quos in agmine habebat ſufficere poſſe iactaret: et ipſe .clxxx. milia armatorū hr̄et: coſerta pugna a romanis ſupatus eſt. Ex cuiꝰ exercitu partim in bello: partim ſubmerſi eius ponte: quē ſibi iūctis nauibꝰ ſupra rhodanū extruxerāt .cl.m. perierunt. Preda extorquibꝰ gallorū ingens ſublata eſt: magnaqꝫ gloria cōſules ambo triumpharūt. M. porcio Catone ⁊ Quīto marco cōſulibꝰ Narbone in gallia colonia deducta eſt annoqꝫ eodē Licinio metello ⁊ quīto lucio Sceuola conſulibꝰ de dalmacia triumphatum eſt.

Tempore horum cōſulum iugurthe Numidarū regi bellū illatum eſt. Qđ Aderbalē ⁊ Hiempſalem Micipſe filios fratres ſuos reges: ⁊ ppl̄i romani amicos intereniſſet. Miſſus aduerſus eū cōſul Calphurniꝰ beſtia: qui corruptꝰ regis pecunia pacē cū eo flagicioſam fecit. Et a ſenatu improbata eſt. Poſtea cōtra eūdē in ſequēti anno Spurius albinꝰ poſthumiꝰ ꝓfectus eſt. Is quoqꝫ p̄ fratrē ignominioſe cōtra numidas pugnauit. Tercio miſſus Quītus cecilius Metellꝰ cōſul. Is exercitū ingēti ſeueritate ⁊ moderatione correctū: cū nihil in quēquā corruptum faceret ad diſciplinā romanā reduxit. Iugurtā varijs prelijs vicit: Elephātes eius occidit vel cepit ⁊ multas ciuitates: et cū iam finē bello impoſiturꝰ eſſet: ſucceſſum eſt ei a Caio mario. Is iugurtā ⁊ bochū mauritonie regem qui auxiliū iugurte ferre ceperat pariter ſupauit. xx. milia armatorū ad internitionē cecidit. Tandē ante currū Marij iugurta cū duobus filijs ductꝰ eſt cathenatꝰ. Et mox iuſſu cōſulis in carcere ſtrangulatus eſt.

Marius poſt victoriam iugurtinā ſecūdo cōſul factꝰ eſt. Bellumqꝫ ei contra Cymbros ⁊ Theutones decretū eſt. Tercio quoqꝫ ei ⁊ quarto delatus eſt cōſulatꝰ: quia bellū Cymbricū ꝓtrahebatur. Sed in quīto cōſulatu collegam habuit Quītum lucanū catulū. Cū priores cōſules a Cymbris ⁊ Theutonibꝰ ⁊ Ambronibꝰ que erant Germanorum ⁊ gallorū gentes victi ſunt iuxta flumen rhodanum. Timor Rome grandis fuit: quātum vix hannibalis tempe punicis bellis: eius Cymbrias itaqꝫ cōflixit. Et ex duobus prelijs .cc. milia hoſtiū cecidit .xxx. milia cepit: interea Cymbri ⁊ Theutones quorū copia adhuc īfinita erat ad ytaliā tranſierūt. Iterū a Caio mario ⁊ Quīto catulo cōtra eos dimicatū eſt: ſed a Catuli parte felicꝰ. Nam eo p̄lio qđ ſimul ambo geſſerunt .c.xl. milia aut in pugna aut fuga ceſa ſunt .xl. milia capta. Romani milites ex vtroqꝫ exercitu .ccc. perierūt. Tria ⁊ triginta Cymbris ſigna ſublata ſunt: ex hiſs exercitꝰ Marij duo reportauit. Catuli exercitꝰ .xxxi. Sed ab eorū mulieribꝰ grauiorē pene q̄ ab ipſis pugnā romani experti ſunt: Hee etenī plauſtris in modū caſtrorū depoſitis ipſe deſup ꝓpugnantes diu obſtitere romanis. Sed cū ab eis ipſe nouo cedis genere terrerētur: abſciſis eīn crine ceruicibꝰ inhoneſto ſatis vulnere turpes relinquebātur. Ferrum qđ in hoſtes ſumpſerāt in ſe ſuoſqꝫ verterūt. Nā miſſa ad mariū legatione cū libertatē ac ſacerdotiu non impetraſſet nec fas erat: ſuffocatis eliſiſqꝫ paſſim infantibꝰ ſuis aut mutuis cōcidere vulneribꝰ aut vinculis e crinibus ſuis facto ab arboribus iugiſqꝫ plauſtrorū pependerūt.

Anno vrbis condite ſexcenteſimo ſexageſimo ſecūdo: primū rome bellū ciuile cōmotū eſt. Eodē āno etiam Mithridaticū: cauſam bello ciuili Caius marius ſexies cōſul dedit. Nam cū Silla cōſul contra Mithridatē geſturus bellū (qui aſiam ⁊ achaiā occupauerat) mitteret. Iſqꝫ exercitū in Campania paulisp teneret: vt belli ſocialis qđ intra ytaliā geſtū fuerat reliquie tollerent. Marius affectauit vt ipſe ad bellum Mithridaticū mitteret. Quare ſilla cōmotus cū exercitu ad vrbē venit. Illic cōtra mariū ⁊ Sulpicium dimicauit: primꝰ vrbē armatꝰ ingreſſus eſt Sulpiciū interfecit. Mariū fugauit. Ac ita cōſulibꝰ ordinatis in futurū annū Gneo octauio ⁊ Cornelio Cinna ad aſiam ꝓfectꝰ eſt. ¶ In tpe ipſo dira ꝓdigia viſa ſunt. Nam ſub ortu ſolis globꝰ igneꝰ regione ſeptētrionis cū maximo celi fragore emicuit. Apud aretinos incōmunio cruor e panibꝰ fluxit. Tum etiā oīm generū animalia que inter hoīes viuere ſolita erant: relictis ſtabulis paſcuiſqꝫ cū balatu hinnitu mugituqꝫ miſerabili ad ſiluas mōteſqꝫ fugerunt. Nec mora poſt hec grauia prodigia bella ciuilia ſecuta ſunt.

SIlla patricius romanꝰ cū plurima ī iugurthino bello edidiſſet facinora. Imꝑatoris gloriā a ſenatu reportauit. qui ſtatim cōtra mithridatē miſſus in achaia ⁊ aſia vicit. Hic ex antiqua atqꝫ p̄clara ſcipionū familia ortus: oēm vitā ab adoleſcētia quibuſcūqꝫ flagicijs inq̄natā vſqꝫ ad queſturā duxit: quā ſub mario cōtra iugurtā adeptꝰ eſt. In q̄ quidē officio vitā penitꝰ cōmutauit. Nā cathenas iugurthe manibꝰ iecit: mithridatē cōpēſcuit: ſocialis belli luēꝰ repreſſit: cynne dn̄ationē fregit: ⁊ mariū ꝓſcriptū ⁊ exulē eſſe coegit. Erat aūt lr̄is grecis latiniſqꝫ optie eruditus: facūdus: acer: aſtutus: glorie cupidus: multaꝝ rerū ⁊ maxime pecunie largitor: aīo grandis: ita dubitari potuit: fortior an felicior foret dictator factus. ita rempu. repreſſit vt nemo illo inuito: nec bona: nec patriā: nec vitā ipſam retinere poſſet. Sub priuata tandē vita puteolos ſe cōtulit morbo inteſtinali mortē obijt. Quo mortuo duo funeſtiſſima bella italicū qḋ ſociale dicebaṫ: ⁊ ciuile ſyllanū finē habuerūt: que ambo ꝓtracta ſunt ꝑ decē annos. Cōſumpſerūt aūt vltra centū quinqꝫginta milia hominū: viros conſulares. xxiij. Senatores fere. ccc. Abſqꝫ his qui in tota italia paſſim deleti ſunt.

CUm ſilla rempublicā cōpoſuiſſet ſub his cōſulibꝰ bella noua exarſerūt: vnū in hiſpania: aliud in pamphilia ⁊ ſicilia: terciū ī macedonia: quartū in dalmacia. Nā ſeriorꝰ qui partiū marianarū fuerat ad bellum cōmouit hiſpanias. Miſſi ſunt cōtra eū duces Quintꝰ: Cecilꝰ: Metellus filiꝰ eius. Et in populi ro. ditionē redacti ſunt. Ad macedoniā miſſus eſt Appius Claudiꝰ deinde Cn. Scribonꝰ Curio. Is dardanos vicit ⁊ vſqꝫ ad danubiū penetrauit: ita vno tp̄e multi ſimul triūphi fuerūt.

BEllū ſeruile primū inter inicia vrbis herdonio duce ſabino in ipſa vrbe tentatū eſt: ſed hic tumultus magis fuit q̄ꝫ bellū. Mox imperio ꝑ diuerſa terrarū occupato. quis crederet ſiciliā multo cruentiꝰ ſeruili q̄ꝫ punico bello eſſe vaſtatā: terrā frugū ferax: ⁊ quodāmodo ſuburbana ꝓuincia late fundis ciuiū latinoꝝ tenebaṫ. Tandē ꝑpenna imꝑatore de eis ſupplicium ſumptum eſt: fuitqꝫ de ſeruis ouatione contentus ne dignitatem triumphi ſeruili inſcriptione violaret.

ANno ſexcenteſimo vrbis condite. lxxxix. L. Sergius catilina ꝑ tribꝰ hoꝝ conſulū nobiliſſimi generis vir ſed ingenij prauiſſimi ad delendā patriā cōiurauit: cū quibuſdā claris quidē: ſed audacibꝰ viris a cicerone vrbe expulſus eſt. Socij eius dep̄hēſi in carcere ſtrāgulati ſunt. Ab antonio altero cōſule catilina ip̄e victꝰ p̄lio eſt ⁊ interfectꝰ. Deinde anno ſequēti Iunio ſillano ⁊ L. murena cōſulibꝰ metellus de creta triūphauit.

POmpeius maximꝰ romanoꝝ imꝑator maximo in precio apud romanos habitus eſt: qui deuictis magna celeritate pyratis iterato contra viginti duos reges orientis imꝑator deſignatus eſt: qui mitridatē ī armenia minore nocturno p̄lio vicit. Tigrani deinde regi bellū intulit: deinde albanis ⁊ regē coꝝ herodē prudēter ⁊ hiberie regem vicit. Mox itureos ⁊ arabes. Inde ad iudeā trāſgreſſus eſt hieroſolimā caput gētis obſedit: non ſolū natura loci verū etiā ingenti muro foſſaqꝫ maxie munitam vix tercio menſe expugnauit. M. iudeoꝝ occiſis ceteris in fidē acceptis: muros ciuitatis euerti imperauit: hircanū ſacerdotio reſtituit: ariſtobolū captiuū romā duxit: his geſtis in aſiam ſe recepit: reuerſus deniqꝫ romā cum ingenti gloria triumphauit Iunio ſillano ⁊ L. murena cōſulibus.

CAius iulius ceſar qui poſtea imꝑauit anno vrbis condite. 698. cū L. bibulo cōſul factus decreta eſt ei Gallia trāſalpina ⁊ ciſalpina ⁊ comata. Addidit ⁊ ſenatus illiricū cū legionibꝰ denis. Cū quibꝰ ꝑ decē annos bellans grauiſſima p̄lia cōfecit. Primo vicit heluetios ⁊ vſqꝫ ad oceanū britānicū ꝓceſſit. Deinde Arioiuſtū regē cui auxiliabāṫ Arudes Marcomones Triberi Vangiones Sueui ⁊c̄. fugere cōpulit. Poſt hec gentē belgarū ⁊ alios qui vno noīe germani vocanṫ. Deinde facto ponte rhenum tranſgreſſus. Domuit aūt annis. ix. fere oēm galliā: que inter alpes ⁊ flumen rhodanū: rhenūqꝫ ⁊ oceanum eſt: ⁊ circuitus patet: hinc bellū ſucceſſit ciuile execrandū. Ceſar enī e gallia rediens victor alterū conſulatū petijt: contradictū eſt a marcello: a bibulo: a pompeio: a catone: iuſſuſqꝫ vt dimiſſis exercitibꝰ ad vrbē rediret: ⁊ pompeiꝰ cū imꝑio miſſus eſt ꝓpter quā iniuriā potius cōmune ⁊ pluſq̄ꝫ bellū exortū eſt.

Linea Conſulum romanorum

Florentia nobiliſſima ⁊ inclita ac primaria vrbiuꝫ ethrurie. Eius origo refert̃ in ſillanoꝝ militum
(quibus is ager a ſilla aſſignatus fuit) aduentū. Et quia primas illi ſedes ad arnifluenta ceperūt
fluentiam inde primo dictam volunt. Et quidem plinius apud quem primuꝫ eius loci mentio fa-
cta eſt fluentinos dicit: ꝓfluenti arno appoſitos. Venerunt vero hi milites ad annuꝫ condite vrbis rome
ſexcenteſimū ⁊ ſeptimū ſupra ſexageſimū. vnde initiū habuiſſe videt̃ florentia ante chriſti dei noſtri aduē-
tum annos circiter octogintatres. Condita igit̃ fuit florentia ex feſulanis ad ripas arni fluuij: ⁊ priſci ho-
mines fluentiā vocauere. Que cū auſpicijs fundata felicib⁹ vicinas ꝑ circuitū ciuitates excellere: miriſq̨
modis imperiū ꝓpagare cepiſſet florentia longe melius q̄ꝫ fluētia dicta eſt. Multis ea ciuitas ꝑ Gotho-
rum tempora incōmodis agitata eſt. Totila enim eam immunitā ⁊ deſolatā fecerit. Quā karolus magn⁹
inſtaurare fecit: maioreq̨ ambitu menibus circūdedit. Et digniſſimis priuilegijs ⁊ magiſtratibus deco-
rauit. Itaq̨ florentia acceptis vi ⁊ in ſe populariter traductis feſulanis ad annū ſalutis quartū ⁊ vigeſi-
mū ſupra milleſimū plurimū opibus ⁊ gloria eſt aucta. Quo item anno Henricus primus imꝑator ec-
cleſiam ſancti Miniatis ad muros florentie edificauit. Ex eo fere tꝑe ꝑ priores artiū ⁊ vexilliferos iuſticie
ſicut nūc fit gubernari cepit. Preterea in vrbe p̄ter reliqua ornamenta incredibilis baſilica inſignis ⁊ ſtu-
pendo opis fornice eſt ornata: glorioſeq̨ virgini dicata. Et quarto abinde anno pallaciū item ſuperbiſſimū
quod inhabitant priores edificari cepit. Quinto poſtmodū anno ſcꝫ. 1071. ꝓductū eſt pomeriū: ⁊ meni-
bus vrbs eſt ampliata: ⁊ ripis fluminis vltra ſacros diui Laurentij edes ꝑpetuo ambitu deducta. Turris
vero marmorea inter ceteras orbis campanarias ſpecioſa ad annū inde primū ⁊ triceſimū excitata. Ibi ꝑ-
curſoris index maxima in veneratione habet̃: ob cuius honorē edes ꝑclariſſima in celebriori vrbis loco

dicata habet: quā baptiſteriū dicunt. Cuius value ex ſolido ere exiſtunt: vbi noui ⁊ veteris teſtamenti hiſtorie inenarrabili ope ſculpte habent. Florentia cū omni italie ciuitatū flos nuncupet: enā pter pulchritudinē ⁊ ciuiū vrbanitatē: viros quoq; in omni genere virtutis pſtantiores habuit. Duobuſq; poetis ornata ſuit. Dante Aldegerio ⁊ Franciſco petrarcha. Quoꝝ hic patre florentino ſed exule apud aretiū nat⁹ ⁊ arquade inter colles euganeos mortuus ac ſepultus eſt. Ille florentinis parentib⁹ florētie natus. obijt Rauenne patria exul. Paulopoſt totum habuit pictorē celeberrimū apelli equiparandū. Habuit quoq; accurſiū iuriſconſultoꝝ principē: qui ius ciuile egregie interptatus eſt. Reddidit ⁊ medicū Tadeū omnium clariſſimū. Ornataq; ſuit coſmo mediceo quē opum affluentia humanitate ⁊ liberalitate ſupantem ciues europe celebrem reddūt. Cumulantq; eius felicitatē filij ſui ⁊ nepotes qui florentie vrbi plurima addiderunt ornamenta. Monaſteriū pcipue celebre ſancti marci in quo pulcherrime extructiones ⁊ bibliotheca q̄ alias ſupat oēs: eius viri ſummi magnificentiā oſtendūt. Et priuate eius edes in via lata extructe romanoꝝ opibus compande. Florentiſſime aūt vrbis originē geſtaſq; res abunde complexus eſt Leonardus aretin⁹. Secus florentinā feſula vrbs vetuſta ⁊ multoꝝ ſcriptis pſertim Saluſtij ⁊ Liuij celebrata interijt vel vt ſup in florentiā populū opeſq; mutauit. Ex cui⁹ montib⁹ qui ad orientē vergūt Munio torrēs orit florentina abluēs menia: florentinā vrbem diuidit arnos amnis pontibus in ea quatuor magni opis iunctus. Vallem arni ſuperiorē qua nullā habet: nūc ager florentinus: vini optimi feraciorē quātū pfluēti arno apposita planicies ambit fuiſſe paluſtrē aiunt. Cōmendanda eſt multis in rebus florentinoꝝ prudentia: maxie qd eligēdis cancellarijs que oratoriā ſpectāt: ⁊ q̄ vocāt humanitatis ſtudia pitos acceptāt: vt Leonardū ⁊ carolū aretinos Poggiū: ⁊ an eos collucciū q̄ ſcribēdi dictādiq; artē diſertiſſime tradiderūt.

Linea Regum Sirie

Antiochus pius

Antiochus ſpondius

Demetrius macero

Philippus

Iſte antiochus confortatus Triphonē perſecutus eſt et in fugaz verti Cum Triphon erat partium alexandri primus. Js videns ꝙ omnis exercitus murmurabat contra Demetrium iuit in arabiam vt reduceret inde Antiochū: deinde cogitauit Triphon occidere antiochū ⁊ imponere ſibi diadema: ſed timuit Jonathan ſtrenuū defenſorem antiochi. Deinde exiuit antiochus in terram patrū ſuoꝝ: ⁊ cōuenerūt ad eum omnes exercitus ita vt pauci eſſent cum triphone. Deinde obſedit dorā ⁊ concluſit triphonē: tandem in parthia occiditur.

Antiochus Spondius fuit filius antiochi pij. Qui de regno fugit in parthos.

Mitridates rex

Mitridates pharnacis regis parthoꝝ filiꝰ ⁊ ponti rex fuit. Apud ſinopem natus educatuſqꝫ qui eum puer parētibꝰ orbatus eſt: mox vt adoleuit finitimos populos et Scythas in ſuam poteſtatē redegit Et cū romanis ꝑ quadraginta annos varijs euentibꝰ cruentiſſimū geſſit bellū. Bythiniam ac capadociam ſimiliter adeptus. Aſiam. phrigiam paphlagoniā ⁊ Macedoniam inuaſit: multa et preclara agens prelia nec vna via romanos aggreſſus eſt. Ferūt hūc duos et viginti linguas (tot eīn nationibus imperauit) notas habuiſſe: vt qua quiſqꝫ lingua eū poſtulaſſet: eadem ſibi ius redderet. Et cū lrīs grecis imbutus eſſet muſice etiā operā dabat. Sobrietatis exime: laboꝝ patiētiſſimꝰ. Cū tandē Cn. pompeiꝰ nocturno ꝑlio vicit caſtra diripuit quadraginta mille eiꝰ occidit. Pharnaces filius eiꝰ cū alios filios trucidaſſet exercitu aduerſus patrē duxit. Mithridates diu ex altiſſimo muro filiū fruſtra ꝑcatus. Statim deſcendens ad vxores pelices ⁊ filias ſuas venenū oībus dedit. Qđ cū ipſe nouiſſimus oīm hauſiſſet: nec tn̄ ꝑpter remedia quibꝰ ſe ꝑmunierat veneno infici poſſet Gallū quendā vitigis militē inuitauit: eiqꝫ iugulū prebuit. Perijt autez apud Boſphoꝝ qui regnauit annis ꝗdraginta. Quo mortuo apud Synopem conſenſu pompeij regali ſepulchro conditus eſt.

Linea preſidum Sirie

Scaurus

Sabinus

Craſſus

Caſſius

Demetrius iſte frater Anthiochi precedētis fuit quem Alexander rex iudeorum occidit.

Philippus vltimꝰ Syrie ⁊ Aſie rex. iiij. regni alexandri regnare cepit ⁊ regnauit annis. ij. Quo regnāte Anthiochus eiꝰ patruus in parthos fugiens pompeio ſe tradidit: poſt quē ſtatim philippꝰ hic a gabino conſule captus: regnū eiꝰ in romanoꝝ ditionem ceſſit. Et tunc Syrie regnū finē accepit qđ ꝑ ducentos viginti annos ſub regibus xvij. durauit.

Poſt vltimū regem ſyrie ⁊ a Pompeio romanis tributaria effecta eſt Syria: Pompeius hieroſolimā veniens vrbem cepit: templū reſerauit ⁊ ad ſancta ſanctoꝝ vſqꝫ acceſſit: hircano principatū ſacerdotij donauit. Ariſtobolū eiꝰ fratrez abduxit. Ex tūc iudei libertatē penitꝰ depoſuerunt ⁊ ſubiecti romanis eſſe ceperūt Et pompeiꝰ ſcauro principi: regionis curā cōmiſit relictis ſecū duabꝰ cohortibꝰ.

Gabinus in ſyriā miſſus eſt: vt ſcauro ſuccederet. Js cōmēdata cura tēpli hircano: gētē iudeoꝝ in qnqꝫ cōuētꝰ diuiſit ꝗſi pētharchias iudee frāgēs ſupbiā

Craſſus romanus conſul pompei collega: mortuo gabino ſyrie preſide: in locū ſuū a ſenatu ſurrogať: vt maxime parthos ſyrie vicinos rebellantes repmeret. Uir quidē cupidiſſimꝰ ⁊ inſatiabilis cupiditatis: qui audita hieroſolimitani templi opulentia quā pompeius intactā reliquerat: vrbem ingreſſus: templum ꝑuadit: opes duoꝝ miliū talentoꝝ abſtulit: inde diuertens ꝑ meſopotamiā ī parthiā ꝑuenit: moxqꝫ eufraten tranſiuit: ⁊ cū ꝓpe carā ventū eſſet parthi ſubito ingruentes ſagittis opꝑſſere romanos: ⁊ rapido eqtatu craſſum pſecuti ſunt: ⁊ cū circūuentū turpiter interfecerūt: quidā ſcribūt aurū ī os eiꝰ infuſū eū interijſſe.

Iſte Caſſius preſes ſyrie Craſſo ſucceſſit. Js tandē mouit exercitū contra Octauianū nongenta argēti talenta a iudeis extorquens: demū a philippis occiſus eſt.

Lugdunum tranſalpine gallie vrbs. Vienne finitima. Octauiani auguſti tempibus: Euſebio teſte a numantio planco ciceronis diſcipulo oratoris clariſſimo: in colle quodam vbi Arar vna rodanuſqꝫ miſcentur condita fuit. Quãq̃ꝫ franciſcꝰ petrarcha de ea ſcribat. Lugdunũ nobilis et romanoꝝ colonia eſt: paulũqꝫ vetuſtior agrippa: duo hic noti amnes in mare mediterraneũ currẽtes Arar rod. miſqꝫ conuenũt. Sonam incole appellãt. Que ſup̃ reliquas gallie ciuitates Narbone excepta viroꝝ clariſſimoꝝ ordine diu claruit vt Strabo habet. Nã et vſui magno fuit illis Emporiũ ac in preſentiarũ eſt. Monetã argenteã atqꝫ aureã eo in loco iuſſu auguſti romani ſignabãt duces. Templũ etiã ab vniuerſis gallis cõmuni deſignatũ impẽſa. Et auguſto ceſari dicatũ: ante hãc vrbẽ edificatũ eſt vbi fluuioꝝ eſt coĩctio. Adeſt et ara dignitatis eximie gentiũ .lx. numero inſcriptũ habẽs titulum. Earũqꝫ ſingularũ ſtatua vna: hanc vrbẽ genti olim Segoſianoꝝ preſidere cõſtabat. Que in rhodanũ et dabudis fluuioꝝ medio iacet. Relique dehinc gentes vergẽtes ad rhenũ partim a dabude partim ab arare diſcernũtur. Hi nãqꝫ amnes ab alpibus delati deinde in vnũ alueũ cõfluẽtes delabunt̃ in rhodanũ. Rurſus aũt ſuperãs rhodanꝰ vienuã defert̃ allobrogum metropolim. Tribꝰ his fluuijs euenit vt initio in aquilonẽ: dehinc in occidentẽ deferant̃. Iãqꝫ in vnũ tandẽ amne cõfluens in auſtrũ iterũ curuatꝰ excurrit. Quoad erũpat: alijs acceptis fluminibus. Et hinc reliquum in mare curſuꝫ p̄ficit. Templũ vero vna cũ tota regione ſicut Seneca ad Lucillũ refert facili igne ſuo tempe quo ad Agripina: videlicet tempe Senece exuſtũ eſt. Qnã vrbẽ inter celtas aſcribere quibuſdã placet. hinc plotinus (Qui primꝰ rome latinã rhetoricã docuit) duxit originẽ. a quo Cicero ſe rome puerũ cũ Q. fratre latine primũ doctũ retulit. hinc ſanctꝰ Augendus vita et miraculis clarꝰ. hinc ſanctꝰ Deſiderius epiſcopus. Et S. Baldometꝰ cuiꝰ miracula crebra ciuitatẽ reddũt illuſtrẽ. hinc romanꝰ abbas: qui primꝰ ibidẽ vitã heremiticã duxit. et multoꝝ extitit pater monachoꝝ. Ornat̃ etiã hec ciuitas ſancto Niceto epiſcopo: ⁊ Hyreneo ẽpo policarpi diſcipulo: qui ibi martyrio coronatꝰ. In ea domicianꝰ abbas: Lupus ẽps et anachorita. Antiochuſqꝫ ẽpus qui in dño quieſcũt. Iuſtꝰ preterea angelis primꝰ ibi vitã finiuit. Hec inclita vrbs francoꝝ regibꝰ diu paruit. Qui ibi ſolẽnes nundinas inſtituerũt. Ubi et pilatus ⁊ Herodes (vt fertur) a romanis principibꝰ relegati vitã infamẽ finiere. Lugdunũ aũt (vt aliquibꝰ placet) a lugda Ceſaris legione ſic appellata illis locis frequẽtiꝰ hibernãte dictũ eſt. Lugda enĩ gallica lingua idẽ quod ſulgur deſignat. Sic etiã vt refert Tacitꝰ legio quedã romana apud hiſpanos locata eſt: cui nomẽ fuit Rapax ad terrendos his appellationibus populos: Nam nomĩa ſunt iſta pene tinenda ſono

Lion :

Linea Chriſti

Jacob

Jacob pater Joſeph naturalis ſed heli pater eius legalis fuit. Huc Matheus. illū Lucas cōmemorat.

Alexandra

Alexandra vxor Alexandri regis iudeorum regnauit annis nouem. Nam mariꝰ ſuus moriens Hircanū ⁊ Ariſtobolum liberos reliquit. ſed regnum hinc Alexandre vxori tradidit. Eo ꝙ Hircanus rerū gubernatiōem ignorās vitam ocioſam elegerat. Ariſtobolꝰ vo efficax ⁊ audax erat. Ipa ei a pplo plurimum diligebat. Que ſuſcepto magiſtrato hircanum ꝓpter etatē principē ſacerdotū ſtatim ordinauit. Eo tpe orta in iudea hereſis phariſeoꝝ. Quoꝝ cōſilio vtebatur in oībus. nomē aūt regium ipa tantū ſerebat. Eorūqꝫ cōſilio optimates iudeorū occidit aut exilio dannauit cōturbās oīa. hec tamē mlta geſſit ad regni ꝯſeruatiouē callida circa regni detētionē. Attamē cum nec bonū aut iuſtū aduerteret añqꝫ vitā finiret ad ſummā calamitatē negocia domus ſue ꝑduxit Et poſt mortē multis miſerijs regnū compleuit. Gentē tamē ſuam in pace cuſtodiuit. Deniqꝫ cum inualitudinē ſeuiſſimam incidiſſet. Ariſtobolus collecta plurimorum manu poſt matrē ſe regnaturum declarauit. Illa paulo pꝰ anno etatis ſue. 73. vita deceſſit.

Linea pōtificuꝫ

Hircanus

Hircanus Alexandri iudeorum regis ex ꝑdicta alexandra filius vigeſimuſterciꝰ iudeoꝝ pōtifex. principatū ſacerdotij ſuſcipiens. Sedit annis. 24. hic a matre pōtifex ꝯſtituitꝰ poſt mortem matris maximas queſtiones ⁊ concertationes habuit. Ariſtobolus collecto exercitu cōtra fratrem mouit arma. Cūqꝫ egreſſi eſſent fratres in campis iericonthinis victus hircanus fugit in hieruſalem. Tandē in concordiam venerunt: vt ariſtobolus regnaret. Hircanus vero ſub eo quibuſlibet honoribus fungeretur. paulo poſt hircanus promiſſis non contentus. ad Arethan regem arabum noctu confugit: vnde collecto exercitu venit in iudeā et obſedit hieruſalem. Scaurus tamē dux romanorū ſoluit obſidium. ratus tēpus eſſe vt de facili iudeam poneret ſub tributo. Atqꝫ in hunc modum contendentes occaſionē inuadendi iudeam romanis prebuerūt. Quāobrem pompeiꝰ hieroſolimā veniēs. Cū eam obſediſſet: orta eſt diſſenſio in vrbe. Nam fautores ariſtoboli vrbem tueri. hircani eam tradere romanis contendebant. Receptus tandē in vrbē templū expugnabat. Menſe tamē tercio phanum irruptū eſt. Fauſtus cornelius Sille filius primus ingredi auſus eſt. ⁊ romani templū ꝓphanauerunt. nihil tamē inde tulit. Hircano vero iterato principatum ſacerdocij donauit. Et iudea ſub tributo conſtituta eſt.

Ariſtobolus

Ariſtobolus ꝑ pompeium poſt deuaſtationē vrbis captiuus ad romā ꝑductus eſt. cum duobꝰ filijs alexandro ⁊ antigono totidemqꝫ filiabꝰ. Et extunc iudei libertatē penitus depoſuerunt. ⁊ ſubiecti romanis eſſe ceperūt. Siriet iudee adminiſtratio Scauro eſt ꝯmiſſa inde gabinio. Poſt hec caſu elapſꝰ eſt roma ariſtobolus. qui magno exercitu iudeoꝝ cōflato. ad eū debellandū miſſus eſt a gabinio antoniꝰ ariſtobolꝰ ꝑ gabinū captꝰ eſt. iterū romā ꝑductꝰ. In diſcidio pompei ⁊ ceſaris in ſyriā cū duabꝰ cohortibꝰ miſſus. verū ſpes ceſaris fruſtrata. a ſtudioſis pompey veneno perijt. cum iudeam in poteſtatem ceſaris ſubijcere attemptauit.

Alexander

Alexander pōtifex filꝰ ariſtoboli. Is dux romā cū prīe ducere‍t ex itinere fugit. qui magna manu collecta iudeā populabat. Et hircano patruo inſidias ponebat. Obtinebat aūt munitiſſima loca alexandrū hircanū ⁊ Macherunta. Occiſus deinde antiochie a ſcipione ſecuri ꝑcuſſus iuxta tenorē litteraꝝ pompey. prius habita accuſatione in iudicio ſuꝑ his ꝙ in romanos admiſerat

Antigonus

Antigonus Ariſtoboli iudeorū regis filius. Alexander ⁊ ariſtobolus trucidati antigono ſolo ſuꝑſtite cum duabus ſororibus fugiēs euaſit. Ceſar ſyrie iudeeqꝫ potitus antipatrū idumeū virū ſtrenuū iudee procuratorem conſtituit. Et iterato hircano antigoni patruo regnū conceſſit. Ita tamē vt nō rex vocaretur. Antigonus ad pachoꝝ parthoꝝ regē cōfugit: et ibi vſqꝫ ad obitum ceſaris ꝑmanſit: deinde vrbem expugnauit cōprehenſū hircanū aures eius dētibus trūcauit. Ob quā cauſā M. anthonius aſtāte otrauiano herodē regē iudee declarauit: qui violenter vrbem ingreſſus antigonū comprehendit ⁊ ad antonium in antiochiam vinctum remiſit. Qui ſuſcepto ſecuri percuſſum interemit. Et hic finis generis aſamoneoꝝ. Nam de familia ſacerdotali fuerat. Et regnum inde defecit.

Bellū ciuile ceſaris ⁊ pompei execrandū anno primo regni cleopatre ſurrexit. quo p̄ter calamitates que in p̄lijs accidere ꝯſueuerunt etiā populi ro. fortuna mutata eſt. cauſa tante calamitatis eadēq; oīm nimia felicitas. Cum enim ceſar gallias inuadit Craſſus aſiam: Pompeius hiſpaniā. tres maximos exercitus: etiā ſic orbis imperiū ſocietate triū principū occupat. decem annos traxit iſta dn̄atio. Ex inde q̄ mutuo metu tenebant. Craſſi morte apud parthos: ⁊ morte Julie ceſaris filie que nupta pōpeio generi ſocerīq; concordiā matrimonij federe tenebat. ſtatim emulatio erupit iam pompeio ſuſpecte ceſaris opes: ⁊ ceſari pompeiana dignitas grauis. Cūq; ceſar europe quieto potiret imperio: traiecit in greciam vbi pompeiū obſedit cū eo dimicans magna clade cū omni exercitu fuſus eſt ⁊ ſupuenientis noctis beneficio illeſus euaſit. Ceſar agmine citato p epirū in theſſaliā p̄rexit: quē pompeius cū maximis copijs inſecutus vtrinq; acies ſtruxerunt. pugnatū eſt itaq; ingenti contentione dubia ſorte. Tandē pompei fuſus eſt exercitus. pompei⁹ ſtatim alexandriā petijt vt a ptholomeo auxilio acciperet verū is ingratiſſim⁹ fortunā magis q̄ amicitiā ſequens eū occidit: ⁊ caput eius cū anulo ceſari tranſmiſit. Quib⁹ viſis ſtatim lachrimas effudit. mortuo pompeio ceſar a ptholomeo parricida inſidias ptulit ⁊ alexandrie vrbis potit⁹ cleopatrā ab exilio reuocauit ei regnū cōtulit. Inde biennio ſyriā p̄uagatus pharnacem mitridatis filiū ponto ſupauit. Poſtea cū romā venit iterū dictator ⁊ conſul creatus in aphricā tranſijt. deinde de cōfectis bellis triumphauit. Regreſſus eſt romam vbi ſe impatorem vocari fecit. Et ſic reipublice finis hic fuit: que per annos. 464. durauit.

Marcus Tullius

Tullius cognomento Marcus ⁊ Cicero ph̄s maximus ⁊ orator princeps ac romanoꝝ conſul. Hic de tullioꝝ familia que ex municipio arpinati originem traxit ⁊ principiū generis in tulliū volſcoꝝ regem referebat: patreq; tulliū ⁊ olbiā matrē habuit. qui vt p̄mū diſcēdi capax fuit: ingenij magnitudine eq̄les excelluit. Prima eius cōmendatio circa poeticā eluxit: in quo libellos quoſdā edidit. Creſcētibus annis ſolutā orationē nature ſue magis conſentaneā adamauit: puerilibus ſtudijs pacis ph̄ie ⁊ iuri ciuili operā dedit: poſt hec ſub ſylla militauit marſico bello: edilis inde factus: deinde ſuffragijs po. ro. p̄tor creatus eſt: poſtea cōſul vna cū C. antonio. M. antonij oratoris filio tam glorioſe id cōſulere imperiū exercuit vt pater patrie appellatus fuerit: hic ph̄iam antea nr̄is lr̄is incognitā explicauit: ⁊ ex ingenij ſui felicitate cōplurima ſcripſit. Ex terentia vxore tulliolā ⁊ marcū filiū habuit. Demū inclitus orator anno etatis ſue. 64. ab antonio per ſuos ſatellites ſub ſpē cōcordie cōcedēte octauiano occidit: ei⁹ tn̄ inimici tandē ignominioſe pierūt.

Catilina

Catilina nobili genere natus magna animi ⁊ corporis vi: ſed ingenio prauo: cui ab adoleſcentia bella inteſtina: cedes: rapine: diſcordie ciuiles gratiſſime fuere. Ibiq; iuuenturē ſuam exercere ſtuduit cū eſſet aīo audax: ſubdolus varius: ⁊ cuiuſlibet rei ſimulator. Qui cum eſſet flagicioſiſſimus vir ⁊ omnium facinoroſoꝝ dux: hoꝝ cateruas circū ſe ſemp habere voluit: quibus fretus ſocietatibus: ipſe flagicioſiſs catilina ad opprimendā rempu. conſiliū cepit: cū ei maxima ſpes eſſet conſequendi conſulatū: peſtiferā coniurationē contra rēpu. Marco Tullio Cicerone conſule attentauit. ſed cōiuratione ꝓpalata detectiſq; coniuratoꝝ noībus. Lentulus ex clariſſima cornelioꝝ gente ortus magiſtratu primo a ſenatu abdicatus. Inde cethegus ſtatilius gabin⁹ ⁊ cepari⁹ ſenatorij ordinis viri. decreto ſenatus in carcere miſſi: ſtatim vna cū ipſo lentulo laqueo ſtrangulātur. Quod vbi cathilina cognouit in tranſalpinā fugere cogitauit. quo comperto antoni⁹ cū quibuſdā legionib⁹ ipm̄ p̄ſequēs inter cōfertiſſimas legiones confodit. atq; ita ciceronis virtute reſpu. a magnis turbationib⁹ ſeruata eſt.

Cato poſterior vticenſis

Cato poſterior catonis ſuperioris ꝓnepos: cui ꝓpriū nomen. M. portius cato ſtoicus ph̄us: quem vticenſem quidā appellant: q: ſe apud vticam interfecit vir doctiſſim⁹: qui ita doctrine cupiditate flagrauit: vt ne in curia quidē dū ſenatus ageret a lectione temperaret: quo minus grecos lectitaret libros hac ſe induſtria: vt oſtēderet alijs tempora deeſſe: alios ſupeſſe temporib⁹. hic docebat rempublicā magis virtutib⁹ q̄ armis eſſe tuendam dicens. Nolite exiſtimare maiores noſtros armis rempu. ex parua feciſſe magnam. Si ita eſſet: maiorem nos haberemus. Quippe quibus ſocioꝝ ciuiū p̄tereaq; armoꝝ atq; equoꝝ maior nobis copia eſt q̄ illis. Hic quoq; quanto humanam gloriam fugiebat: tanto magis illū gloria ſequebatur. Quiq; inter alia ſue virtutis opera: ad humane vite inſtructionem ethicam moralē cū ſuis rationibus in librū compoſuit. Ex quo (vt aiunt) paruus ille liber metricus: qui paruulis legit excerpt⁹ eſt. De eius ſententia hanc memoria dignā ponimus: humana vita proprie veluti ferrum eſt. quod ſi exerceat conteritur. Si vero non exerceat rubigine conſumit. hic teſte Auguſtino ſeipſum occidit: victoriam ceſaris impatiēter ferens: eiq; ſubijci nolens.

Linea Regum Egipti

Ptholomeus dionisius

Cleopatra

Antipater filius Aristoboli ⁊ Crispis vxor eius quattuor filios ⁊ vnicam filiam habuerunt: quē antigonus apud cesarē accusabat. Is veste protecta vulnera demonstrans: verbis non opus esse cicatrices fidelitatem ostēderet inde ꝓcurator iudee declaratus est. Post hec faselū hierosolimis natu maiorē sub se procuratorē statuit ⁊ herodē gallilee ꝑfecit.

Ptolomeus dionysiꝰ .12. egyptioꝝ rex. regnauit annis .30. Ad eum pompeiꝰ accessit vt auxilia ab eo acciperet. Cui ꝓpter tenerā etatē tutor eius a senatu datꝰ fuerat: verū vir ingratissimꝰ pompeiū occidit. Mortuo igitur pompeio cesar alexandriā ꝓfectus a Ptholomeo paricida insidias ptulit. qui insidiantiū hostiū inopinata multitudine circūuentus scapha cesar confugit: qua mox subsequentiū pondere mersa ꝑ ducentos passus ad nauē vna manu qua carthas tenebat eleuata natando peruenit. Sed paulo post nauali ꝓlio regiā classem cepit. At vbi Ptholomeꝰ liber euasit cesari denuo bellū intulit: qui cū oī exercitu deletus est. Rex scapha exceptus fugiendi causa multis insilientibus demersus est. Cuiꝰ corpꝰ ad littꝰ deuolutū lorice aureate inditio cognitum fuit. Ac si cesar alexandria potitus cleopatrā ipsius Ptholomei sororē ab exilio euocauit eiqꝫ regnū contulit: que post regio comitatu vrbem ingressa est.

Cleopatra egypti regina Dionisij auletis filia quē ꝓpter flagitia alexandrini eiecerunt. Iam post mortē fratris cesar reginā constituit post morte vo cesaris ⁊ res in philippis gestas Antonius in asiam ꝓfectus est. ⁊ cleopatrā summis cōplexus est honoribꝰ adeo vt eā sibi vxorē acciperet. Et filios ex ea procrearet. Ambo etiā in attico bello fuerunt: ambo fugerūt. demū ab Augusto supati sunt. Nā antoniū augustus in nicopoli vrbe captū coegit sibiipsi manū inferre. Cleopatrā vo vt viuā in ptātem reducerēt. que paulopost ⁊ ipso in vinculis: alios in sepulchro antonij viri sui clam admoto aspidis morsu concidit hec quippe nulla fere nisi oris formositate ⁊ vere claritatis nota refulsit. Sed ecōtrario auaricia crudelitate atqꝫ oī luxuria mūdo conspicua fuit. Ac sic lagidarū seu egyptioꝝ regum imperiū euersum est: quod ꝑ annos .306. sub regibus tredecim ꝑmansit: ⁊ augustus furente egyptū composuit.

Herodes antipatris idumei filius a romanis iudeoꝝ regnū ſuſcipiēs: regnāt annis.37: Antipater eñ
tpe Sabini ſyrie pfecti adeo virtutib⁹ claruit vt regnū coniugiū meruerit. Et regis arabū nepti vxorē
acceperit. Ex qua quattuor filios ſuſcepit ſcʒ phaſelū: herodē hūc cognomēto aſcalonitā: ioſippū ⁊ feroram: ⁊
vnicā filiā noīe ſalomā. poſtea veneno extinctus. Et phaſelus pmogenit⁹ interfect⁹: herodes ad antonium
cōfugiēs. inde iudee rex coronat⁹. Cōtradiditqꝫ ei auguſt⁹ traconitidē ⁊ itureā totāqꝫ maritimā. Edifica-
uit aūt in aſchalone domū regiā. Et deinde agnominatus eſt aſchalonita. Natione eñ idume⁹ fuit ex patre
arabs vero ex matre. Et extūc xpi dñi nři natiuitate vicina. Regnū ⁊ ſacerdotiū iudee qđ pri⁹ p ſucceſſiones
maioꝝ tenebat̃ deſtructū eſt. Ac ſic moyſi ꝓphetia cōpleta. Nō deficiet princeps de iuda: nec dux de femori
bus ei⁹. donec veniat cui repoſitū eſt: ⁊ ipſe erit expectatio gentiū. Ipſe ſuſcepto regno ſamariā a fundamē
tis erigēs. Auguſtā in honorē auguſti ideſt ſebaſten appellauit. Poſuitqꝫ aquilā aureā ſup ſpecioſam por
tā tēpli iudeis egreferētib⁹. Fecit quoqꝫ herodion in q̄ ſepult⁹ eſt. Templū magnificētiſſime decorauit. De
mū anno.26. hircanū principē ſacerdotū ⁊ ei⁹ filiū qui patri in ſacerdotio ſuccedere debuerat interfecit. So
roremqꝫ ei⁹ vxorē ſuā cū duob⁹ filijs ꝓprijs tā adoleſcētib⁹ atqꝫ vxoris matrē oēs interemit. Predictis quoqꝫ
crudelitatib⁹ hoc addidit: ꝙ ſororis ſui noīe ſalome virū occidit. ⁊ cū eā alteri vxorē dediſſet etiā ipſum e
vita ſuſtulit. Scribas p̄terea oēs ac diuine legis interp̄tes ſimili ſcelere peremit. Poſtremo funeſtiſſim⁹ vir
cū ihū xpi natiuitatē magoꝝ inditio cognouiſſet. oēs puulos bethleē gladijs interemit. Quo facto repēte mor-
bo intercutis ꝑcuſſus: ⁊ ſcatētib⁹ toto corpe vermib⁹ miſerā exalauit aīam. quīqꝫ ſupſtitib⁹ filijs relictis ſcʒ
archelao: herode antipa: antipatro: lyſania, ⁊ philippo. Ex quib⁹ quattuor fuere tetrarche vt ex euāgelio hr̄.

Agrippa colonia q̄ ad ſiniſtri rhenū lat⁹ ſi/
ta eſt. loc⁹ ꝛ ſitu ꝛ flumīe clar⁹ ꝛ pplo. quā
alij ſcribunt Agrippinā dictā q̄ nūc Colonia di
cit. Ea inferioris germanie vbioꝝ vrbs ad cite
rioris rheni ripas ſita. Temporib⁹ enee troia/
ni a q̄dā troiano colono noīe (vt ſicard⁹ cremo-
nēſis h3) initiū ſūpſit: ſ poſtmodū Claudii im
patoris iuſſu qui agrippine marit⁹ fuit. ꝛ vbio
rū pplis a ſueuis fugatꝭ inſtaurata extitit. ꝛ ab
agrippina vxore ex coꝝ ꝓgenia ducta appella/
ta. quā vrbē ſic cōditā vbii ppli habitare cepe
runt. Veriores tn̄ hiſtorici oēs aſſerunt ꝙ. M.
agrippa colonie illi⁹ auctor fuit. Qui licet multa
domi multa foris preclara cōſtruxit: illam tn̄ ex
oīb⁹ dignā cēſuit. cui ſuū nomē imponeret. Edi
ficator ac bellator egregi⁹ dignuſq3 habit⁹. quē
auguſt⁹ ſibi generū ex toto orbe deligeret: nō q̄-
liſcūq3 filie: ſed dilecte: ſed vnice: ſed auguſte.
Js vrbē in emulationē Treueris opulentiſſimā
ordinauit: vt ſeditiones gallie cōprimere poſſet
Hildericus aūt rex frācoꝝ lōge poſtea ex agrip/
pina fautores Egidii romani eiecit: francis im-
poſitis ex francoꝝ incolatu Coloniā appellauit
quāq3 nōnulli coloniam romanoꝝ eſſe dixerūt.

Que ciuitas cū romanoꝝ ſocia eſſet: fatali igne
ꝯſumpta eſt: in q̄ capitoliū ꝛ edificia ꝛ rit⁹ roma
noꝝ inſtar fuere ꝛ adhuc nōnulla extant: habet
eīn capitoliū ad effigiē romani niſi ꝙ ꝓ ſenatu
illic pacis ꝛ belli conſilia agitante: hic famoſi iu
uenes ac puelle nocturnas laudes deo cōcinunt
eterna cōcordia. Jbi rotarū ꝛ armoꝝ ſtrepit⁹ ac
gemit⁹ captiuorū. hic quies ꝛ gaudiū ac iocan-
tiū voces. deniq3 illic bellū illuc pacificus triū/
phator ingredit̄. Videt̄ ibi templū vrbe me/
dia pulcherrimū quāuis inexpletū qd̄ haud im
merito ſūmū vocāt. Magoꝝ ibi regū corpa ab
ortu vſq3 ad occaſum tribus ſaltibus tranſuecta
Quos ad ethereū quondā regē ad preſepia va/
gientē cū munerib⁹ veneratos legimus. hec li-
bera ac inſignis vrbs metropolis eſt. Cuius ar
chiepiſcop⁹ romanū eligit imꝑatorē. Jn ea mul
ti ſcia ꝛ ſctītate claruere viri: quoꝝ de numero ſe
uerin⁹ ipſius vrbis epūs. Et albertus magnus
cui⁹ corpus apud predicatores obſeruat̄. Jbi
50. ex thebeoꝝ legione curſū ſui agonis cōple
uerūt. Urſula q̄3 cū vndeci virginū milib⁹ ꝛ alij
nōnulli in ea martiriū ꝓmeruerūt. Mirū aūt eſt
quāta ibi ciuilitas que vrbis ſpēs: que viroꝝ

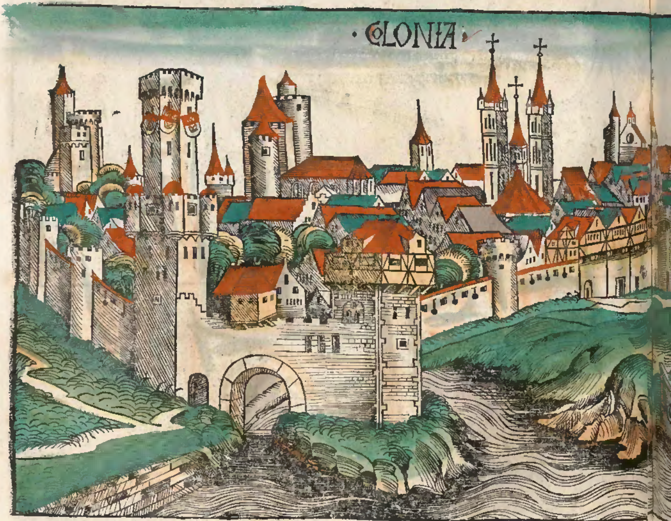

grauitas que mūdicie matronarū. Peruetuſtuꝫ gētis colonie ritū eſſe vulgo ꝑſuaſuꝫ preſerti fe mineo Franciſcus petracha ſcribit. Qui hoc in ſigne ſpectaculū vidit. In vigilia Johānis bapt iſte cū ſol ad occidētē vergit. Oīs ripa precla ro ⁊ ingenti mulierū agmine tegit: ⁊ incredibi lis ſine offenſione cōcurſus erit: viciſſimqꝫ ala cres pars herbis odoriferꝭ incinctis reductiſqꝫ poſt cubitū manicis candidas in gurgite manꝰ ⁊ brachia lauant. Et tradūt oēm totius anni ca lamitatē eminentē fluuiali illius diei ablutione purgari. ⁊ deinceps letiora ſuccedere. Itaqꝫ lu ſtrationē eſſe annuam in exhauſto ſemꝑ ſtudio cultū colendūqꝫ. O nimiū felices rheni accole: quoꝝ ille miſerias purgat germanie ſuperioris nec hiſter nec albis italicoꝝ nec padus vnqꝫ va luit purgare nec tyberis pigriora ſūt hec flumi na. Prope coloniā aqueſis vrbs Aquiſgrani dicta karoli magni ſedes. ⁊ in tēplo marmoreo verendū barbaris gentibꝰ illiꝰ principis ſepul chrū. Is ſtatuit vt ſucceſſores ſui primā inde co ronā. Et ſcḋam inde imperij auſpicia capeſcerēt: qꝫ hodieqꝫ ſeruat: ſeruabit qꝫdiu romani frena imperij theutonica manus aget.

L. pomponius

L. pōponiꝰ hiſtoricꝰ ⁊ orator atellenaꝝ ſcptor ꝑ h tēpꝰ (euſebio teſte) clarꝰ fuit. q̄ geographie libellū edidit. in q̄ vrbiū diſtantias ⁊ loca queqꝫ menſurat.

Leoneus

Leoneꝰ grāmaticus doctiſſimꝰ Gn. pōpei libertꝰ. Is iuſſu dn̄i ſui pōpei ꝯmētaria i medicina q̄ pōpeiꝰ deuicto metridate i ſuis ſcriniis cōpererat: i nr̄m trāſtulit ſermonē. metridates eni medicine curioſus ab oībus ſbiectꝭ ſuis ſingula medicīalia exq̄rēs cōmētationū boꝝ ⁊ exēplaria i archanis ſuis reliq̄rat.

M. agrippa

Agrippa gener octauiani edificator egregiꝰ rome q̄ multa cōſtruxit i edilitate ſua adiecta vꝫginea aq̄ ceteriſqꝫ corriuatꝭ atqꝫ emēdatꝭ lacꝰ ſeptīgētos fecit: idqꝫ fuit qḋ octauianū auguſtū pplo romāo vinū petēti ſbiratū rn̄diſſe ſcribit ſuetoniꝰ tot aq̄s ītroduxit agrippa gener meꝰ ⁊ vinū q̄ritꝭ. colonieqꝫ nomē ⁊ dignitatē dedit.

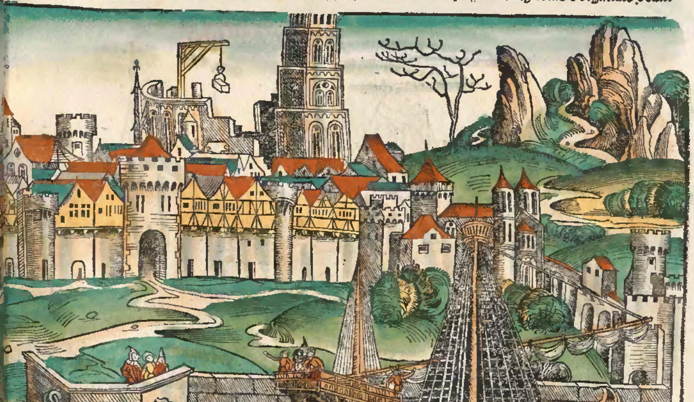

AUguſta vindelicoꝝ inclita ⁊ ſuperioris germanie vrbs vetuſta. Cuius originē aliqui quā vetuſtiſſimā oſtendere cupientes ſicuti ceteri mortaliū. Gentem ſueuoꝝ a Japhet deſcendentē: eam primo inhabitaſſe pnūciā ſcribunt. Ibiqꝫ eam condidiſſe vbi habundantia aquarū: ſalubris aer ⁊ alia oportuna de facili haberi poſſent. Venientes enim ſueui ad retiam locū aptum conſiderātes: ⁊ ad tuendū natura munitū ob concurſum duoꝝ rapidiſſimoꝝ fluuioꝝ vinde ⁊ lici. hanc vrbem primo edificauerunt. Eamqꝫ vindelicā a vinda ⁊ lico appellabant. Ea enim regio poſtea vſqꝫ ad alpes vindelica dicebat. Uniuerſaqꝫ montana pars in orientē ⁊ auſtrū vergens a rhetis vindeliciſqꝫ tenet vt Strabo ponit. Eam autē more vetuſto vallo ac foſſa cinxerunt amazones poſtqꝫ europam inuaſerūt ſueuos ſub marſepia inſuetis armis ⁊ ſecuribus ꝑacitis ex hac vrbe cedere vſqꝫ ad alpes coegerunt ⁊ deſolatā reliquerunt. Cū hec ante cladē troie pacta ſint. Eam ciuitatē ante troiam fuiſſe opinant. Et temporib⁹ exitus filioꝝ iſrahel de egypto ante romā quingentos ⁊ quinquaginta annos conditā aſſerunt. Quā quidē a troianis ortam dicunt Eligentes aūt ſibi deam Zizam quā cererē fuiſſe opinant. A qua hec vrbs zizaria dicta. Cuius templum vſqꝫ ad tp̄a romanoꝝ inuiolatū pmanſit. Id vetuſtate collapſū nomē collis ſeruauit. Qui ab incolis Eyſenberg hodie vocitat. Per vindelicos deinde ac rethos florentiſſima cū muris ac ꝓpugnaculis facta. A romanis plurima bella ꝑpeſſa eſt. Cū libertatem ſemp optaret: ſe a romanis vindelici alienarūt. Ideo diuus Octauianus Auguſtus Titū Ennū ꝓtorē cum legione marcia: ac alijs ducibus in eos miſit. In qua Auar bogudis regis filius adoleſcens in armis apud grecos ⁊ latinos peritus. Et Varro tribun⁹ militum claruerūt. Hi ciuitatem in fine eſtatis multitudine romanoꝝ obſeſſam varijs affecerunt incommodis. In ea oppugnatione Auar grecus occiditur. Et in vico criechiſaueron, vbi ſepultus fuit tale epigramma reperitur. His nomen terris bogudis dat regia proles. Grecus auar pecudis de ſueuis more litatus. Perijt ⁊ pretor cum legione marcia vt pauci ſupereſſent in ea clade qui rem geſtam recitarent. Locoqꝫ cedis nomen dedit perdita legio in media nunc ciuitate perleich dicta. Ideo ſcribitur. Indicat hic collis romanam nomine cladem. Marcia quo legio tota ſimul periit. Varro quem verrem nominant amne

tranſmiſſo in paludibus ſe occultans lacui vernenſe nomen dedit. Is poſtea conſul ſicilie infeliciter obijt. Et vt Suetonius refert ꝙ Octauianus Auguſtus omnes graues ignominias cladeſq; duas omnino nec alibi ꝗ̃ in germania accepit. lolianam atq; varrianam. varrianā pene exitiabilē tribus legionibus cū duce legatiſq; ⁊ auxilijs cōmunibus ceſis. Deinde auguſtus ꝑ Tiberiū Neronē (Cum Druſus frater eiꝰ renales regiones aggreſſus eſt) poſt varrianā cladē effluxo triennio vindelicos deuicit atq; vrbem coꝝ imunitam reddit. Et vt verba ſtrabonis libro quarto affirmāt. Tribus romanoꝝ milibꝰ ceſar auguſtus miſſis vrbem Auguſtam habitandā tradidit. quo in loco varro caſtra iam habuerat. Claudius Druſus tamen eā poſtea inſtaurauit. Muris ac turribus ampliauit. Cūq; auſpicijs Auguſti victa ⁊ aucta erat in honorē auguſti Octauiani Auguſtam appellauere. De his bellis Oratius in odis mentionē facit. Videre rethi bella ſub alpibus druſum gerente vindelici. Quibus mos vnde ductus ꝑ omne tempus amazonia ſecuri dextras obarmet ⁊c. Cum aūt Sueui qui potentia ⁊ hominū frequentia reliquos antecellūt. hanc vrbē ꝓ tutiſſimo elegerūt. Deinde in romano imperio ſtabilis ac fidelis ꝑmanſit magnū incrementum habuit ac multa priſce vetuſtatis monimenta in ea relicta ſunt. Anno aūt ſalutis quarto ⁊ quinquageſimo ſupͣ nōgenteſimū ⁊ vltra yngari germaniā ⁊ ſueuiam vaſtantes Auguſtam obſiderūt: varijſq; cladibus noricos rhetos ac ſueuos afflixerunt. Otto primus impator aduerſus eos pluribus diebus decertauit. Eoſq; tandem ad internitionē prope Auguſtā deleuit. Tres quoq; in eo prelio eoꝝ regulos captos a militibꝰ ſuis ad cū ꝑductos cum ob clementiā ſeruare conaret. Sueui (eo nolente) ſuſpendio necarunt. Cecidit in eo bello Diopoldus comes frater ſancti Udalrici ⁊ Regiboldus filiꝰ ſororis ſue. Deinde diuus Udalricus epiſcopus vrbem illuſtriorē fecit. ⁊ eccliam ſancte Affre inſtaurauit. Que olim ab Attila ⁊ nūc ab hunis leſionem ſenſit. Et eccliam ſancti Johannis ⁊ ſancti Stephani cōſtruxit. Ornat q; hec impialis ciuitas publicis ⁊ priuatis edificijs pulcherrimis. Et ꝑſertim baſilica epāli ampla beate Marie virgini dicata. Et cenobij ſancti Udalrici ordinis diui Benedicti in quo corpus eiuſdē ſancti epī ⁊ Simperti ac beate Affre martyris ac plurimoꝝ ſanctoꝝ ꝑpetuo honore obſeruant: qui auguſte varijs ob tormētis martiriū ꝓmeruerūt

Tres ſoles poſt mortē Julij Ceſaris ſequēti die
exorti ſunt ⁊ apparuerūt in oriēte: qui paulatim
in vnū corp⁹ ſolare redacti ſunt ⁊ in eundē orbē
cōuenerūt: ſignificātes dominiū Lucij antonij ⁊ .M. an-
tonij atqꝫ Auguſti in vnā monarchiā reducendū: vel po
tius q꞉ noticia trini ⁊ vni⁹ dei toti orbi futura imminebat.
Bos quoqꝫ aranti in ſuburbano rome locut⁹ eſt: dicens
fruſtra ſe vrgeri quia in breui magis homines defuturos
eſſe q̄ꝫ frumenta.

Bibliotheca toto orbe terrarū noīatiſſima .40. mi-
liū librorꝫ in egypto cōburit̄. Ibi accurata diligen
tia in colligēdis libris p veteres laudat̄. Nā ariſtoteles
⁊ bibliothecā ⁊ ſcolā Theophraſto reliquit. Et primus
fuit (vt Strabo arbitrat̄) qui libros cōgregauit: ⁊ egy-
pti reges bibliothece ordinē docuit. Deinde Theophra
ſtus neleo tradidit. Neleus ſcepſim detulit ad hoīes im-
peritos: qui libros incluſos ac negligētes cōpoſitos te-
nebant. Ptholome⁹ quoqꝫ philadelph⁹ maximū nume
rū librorꝫ collegit. Et vt Seneca tradidit .xl. milia libro
rū alexandrie arſerunt pulcherrimū regie opulentie mo-
nimentū: ſicut ⁊ Liui⁹ qui elegantie cureqꝫ regum egre-
giū id opus ait fuiſſe. Non fuit elegantia illud aut cura:
ſed ſtudioſa luxuria: imo nec ſtudioſa quidē qm̄ nō in ſtu
diū ſed in ſpectaculū cōparauerant: ſicut pleriſqꝫ ignaris
etiam ſeruilū litterarū libri non ſtudiorum inſtrumenta
ſed cenationū inſtrumenta ſunt.

Saluſtius

Saluſtius roman us hiſtoricus ac philoſoph⁹ Ciceronis emulus rome cla
ruit. Is fuit nobilitate veritatis inſignis hiſtoricus quippe qui de bello
catilinario: necnō ⁊ de bello iugurthino libros edidit celebres: ac nōnullas ſcri-
pſit epiſtolas.

M. Varro

M. Varro vico atice ⁊ narbonenſi prouincia natus rome in precio plurimus
fuit eruditiſſimus quidē ⁊ acutiſſimi ingenij vir: atqꝫ in omni ſeculari eru
ditione peritus: qui anni agens .35. greeas lr̄as cum ſummo ſtudio didicit: hic
vir doctiſſim⁹ vndecūqꝫ qui tam multa ſcripſit: quā multa vix quēqꝫ legere cre-
dam⁹: hic quoqꝫ teſte Iſidero innumerabiles edidit libros inter quos .413. an-
tiquitatum precipui: quos in res diuinas humanaſqꝫ diuiſit. Edidit inſup ⁊ li-
brū de lingua latina: ⁊ librū moralē: de quo ſn̄iam ponimus hanc. Amici diuitū
palee ſunt circa grana. Vis (inquit) experiri amicū: calamitoſus fias. Scripſit ⁊
librum de deorum cultu. vixit annis. 90.

Virgilius Maro

Virgilius maro poetarū princeps natione mantuanus parentib⁹ modicis
fuit ⁊ p̄cipue patre marone. Natus eſt Cn. pompeio magno: ⁊ .M. licinio
craſſo primū cōſul. iduū octobriū die in pago qui andes dicit̄: qui eſt a mantua
non procul. Mater eius maia ſe enixam laureū ramū ſomniauit: haud dubiam
ſpem proſperis genuiſſe. Initiū etatis cremone egit: ſumpta virili toga medio-
lanū: inde paulopoſt neapolim tranſijt: vbi cum lr̄is ⁊ grecis ⁊ latinis vehemē
tiſſimā operam dediſſet: tandē omni cura omniqꝫ ſtudio indulſit medicine ⁊ ma
thematicis. Quibus rebus cum ante alios eruditior peritiorqꝫ eſſet: ſe in vrbē
contulit: vbi ab auguſto acceptus fuit: ⁊ illuꝫ pollioni cōmēdauit. Corpore ⁊ ſta
tura fuit grandi: aquilino colore: facie ruſticana: valitudine varia. Nāqꝫ plerūqꝫ
ab ſtomacho ⁊ faucibus ac dolore capitis laborabat. Quecūqꝫ ab auguſto petijt
repulſam habuit nūqꝫ. Parentibus quot annis aurum ad abundantem alimi
mittebat: quos iam grandis amiſit. Multa ſcripſit priapeiam culicem moretum
deinde buccolicā poſtea georgicā in honore mecenatis nouiſſime eneidē. Obijt
deniqꝫ brundiſij anno etatis ſue. 52. Cuius oſſa in via puteolana neapolim trāſ-
lata intra lapidem ſepulta ſunt: vbi inſcriptū eſt. Mantua me genuit: calabri ra-
puere: tenet nunc parthenope: cecini paſcua rura duces.

Horacius Flaccus

Horacius poeta laudatiſſimus: patria venuſinus: patre libertino nat⁹: fuit
ſtatura breuis: rome liberalibus litteris erudiuis: deinde athenis doctiſſi-
mus euaſit: familiaritatem. M. bruti qui ceſarem occidit adeptus: factus ab illo
tribunus militum contra. M. antoniū ⁊ auguſtum cum victus fuiſſet brutus ex
clade aufugit. Cui poſtea auguſtus mecenatis gratia pepcit. Liberatus ad poeti
ca ſe conuertit. Scripſitqꝫ odas poetriā ⁊ ep̄las. Et cū optimis ſtudijs innume-
rabiles diuicias cumulaſſet. tandem rome moriens auguſtum inſtituit heredem.
Obijt ſed etatis ſue anno apud mecenatem ſepultus.

Caius iulius ceſar lucij filius. Annū agens ſextūdecimū patrem amiſit: queſtor iuliā amitā vxorēqꝫ corneliā defunctas laudauit e more ꝓ roſtris. edilis ꝑter comiciū ac forum baſilicaſqꝫ: etiā capitoliū ornauit. Ex ꝑtura deinde ſortit⁹ hiſpaniā cū bibulo cōſul creat⁹ inito honore prim⁹ omniū inſtituit. vt tā ſenat⁹ ꝙ̄ populi diurna acta conficerent ⁊ publicarent. Sub id tempus calphurniā. L. piſonis filiā ſucceſſuri ſibi i ꝯſulatu duxit vxorē ſuāqꝫ iuliā Cneo pompeio collocauit. Geſſit deinde nouem annis bella ꝑ omnē fere galliā que a ſaltu pyrrene alpib⁹ uſqꝫ ⁊ monte gebēna fluminib⁹ rheno ⁊ rhodano cōtinet. Eodē tꝑis ſpacio matrē primo deinde filiā: nec multo poſt neptē amiſit. cōfectis bellis quinqꝫes triūphauit. primū ⁊ excellētiſſimū egit gallicū: ſequentē alexandrinū deinde ponticū: ꝓximū affricanū: nouiſſimū hiſpanienſem. edidit ſpectacula varij generis. fuiſſe tradit' excelſa ſtatura colore candido teretib⁹ mēbris ore paulo pleniore: nigris vegetibuſqꝫ oculis valitudine ꝓſpera: niſi ꝙ tꝑe extremo repente aīo linqui atqꝫ etiā ꝑ ſomniū exterreri ſolebat: habitauit primo in ſuburro modicis edib⁹: poſt pontificatū maximū in ſacra via domo pub. In obeundis expeditionib⁹ dubiū cautior ne an audacior. Compoſitis vbiqꝫ ciuilib⁹ bellis vrbis ⁊ orbis monarchiā tenuit. Et olimpiade. 183. romanis imꝑare cepit. ⁊ imꝑauit annis. 4. menſib⁹. 7. A quo deinde romanoꝝ principes ceſares appellati ſunt. Cū aūt cōtra morē libertatis honores ex ſua libertate ꝑſtaret. cōſpiratū eſt in eum a ſexaginta ampli⁹. C. caſſio. M. qꝫ ⁊ decimo bruto. Et tm̄ futura cedes euidentib⁹ ꝓdigijs denūciata eſt. Cūqꝫ in capitolium applicuiſſet ꝯſpirati ſpecie officij circūſteterūt. a quib⁹ trib⁹ ⁊ viginti vulnerib⁹ cōfoſſus eſt. Hunc vite exitū ceſar habuit anno etatis ſue. 56. Cui⁹ corp⁹ in campo marcio ꝓ roſtris combuſtū eſt. ꝑcuſſorum aūt fere neqꝫ triennio quiſqꝫ amplius ſuꝑuixit. neqꝫ ſua morte defunctus eſt.

Octauianus Auguſtus patre Octauio ſenatore genit⁹ nat⁹ eſt. M. T. cicerone ⁊ Antonio ꝯſulib⁹. ix. kal. octobris paulo ante ſolis ortū. In quarto anno patrē amiſit. duodecimū agens annū auiā iuliā defunctā ꝓ concione laudauit. quadriēnio poſt virili toga ſumpta: militarib⁹ donis triūpho ceſaris affricano donat⁹ eſt. Bella ciuilia quinqꝫ geſſit. mutinēſe: philippēſe: paruſinum ſiculū: attiacū. Ex quib⁹ primū ⁊ nouiſſimū aduerſus marcū antoniū. Secundū aduerſus brutū ⁊ caſſium. Terciū aduerſus antoniū triūuiri fratrē. Quartū aduerſus ſextū pompei filiū. Inicū boꝝ ⁊ cauſa fuit ob necē auūculi iulij. Domuit qꝫ cōtabriā: aquitaniā: pānoniā: dalmaciā cū illirico oī. Item rheciā ⁊ vindelicos ⁊ ſalaſſos gentes alpinas coercuit. ⁊ dacoꝝ incurſiones trib⁹ eoꝝ ducibus cū magna copia ceſis. Germanoſqꝫ vltra albim fluuiū ſummouit. Aliaſqꝫ nationes male quietas ad obſequium redegit. Publica opa plurima extruxit. Spectaculoꝝ ⁊ aſſiduitate ⁊ varietate ⁊ magnificētia oēs anteceſſit. Sponſaꝫ habuit adoleſcēs. P. ſeruili filiā. Sed recōciliat⁹ antonio ꝑugnā ei⁹ claudiam duxit vxorē. vix duꝫ nubilē ac ſimultate cū fuluia ſocru exorta intactā adhuc ſcriboniā in m̄rimoniū accepit cū qua diuortiū fecit. Ac ſtatim liuiā druſillā m̄rimonio tiberij neronis ⁊ quidē ꝑgnantē abduxit. dilexitqꝫ vnice ac ꝑſeueranter. ex ſcribonia iuliā. ex liuia nihil liberoꝝ tulit. Juliā primū marcello deinde vt is obijt. M. agrippe nuptui dedit. Nepotes ex agrippa ⁊ iulia tres habuit ⁊ neptes duas. Forma fuit eximia ⁊ ꝑ oēs etatis gradus venuſtiſſima. oculos habuit claros ⁊ nitidos. capillū leuiter inflexū ⁊ ſufflauū: ſuꝑcilia cōiuncta: mediocres aures: naſum ⁊ a ſūmo eminentiorē ⁊ ab imo deductiorē. Colorē inter aquilū candidūqꝫ: ſtaturā breuē. Eloquētiā ſtudiaqꝫ liberalia ab etate prima cupide ⁊ laborioſiſſime exercuit. Multa varij generis proſa oratione cōpoſuit. Deniqꝫ cū de oriēte victor reuerſus eſſet. tūc primū Auguſt⁹ eo ꝙ rempub. auxerat cōſalutat⁹ eſt. Et extunc ſummā rerū ꝑtātem quā greci monarchiā vocāt adeptus eſt. A quo poſtea Auguſti romanoꝝ reges appellati ſunt. Auxit ornauitqꝫ romā edificijs multis: iſto gloriās dicto. Urbem latericiā repi: marmoreā relinquo. Imꝑauit annis. 56. Janū quirinū ſemel atqꝫ iterū a cōdita vrbe ante memoriā ſuā clauſum: terrā mariqꝫ pace parta intercluſit: ꝑ que pacis tꝑa Saluator nr̄ ihs xp̄s naſci voluit. Is tandem uole ſuccubuit oib⁹ dimiſſis in oſculis liuie ⁊ in hac voce defecit. Liuia nr̄i cōiugij memor viue ac vale ſortitus exitū facilē ⁊ qualē ſemꝑ optauerat Anno etatis ſue. 78.

Marcus Antoni⁹ cōſul a ſenatu hoſtis adiudicat⁹ miſſi ad eū ꝑſequendū panſa ⁊ hirci⁹ ⁊ octauianus adoleſcēs. Deinde ceſar cū Antonio pacē fecit. ac ſic inter eos diuiſa eſt reſpu. vt Auguſt⁹ hiſpanias gallias ⁊ italiā teneret. Antoni⁹ aſiam pontū ⁊ oriētem. Is poſtea repudiata ſorore ceſaris Auguſti octauiani Cleopatrā reginam egypti duxit vxorem. cōmouitqꝫ belluꝫ ciuile dum cupiditate muliebri optaret vrbe regnare. victus eſt ab auguſto nouali pugna apud acciū qui locus in epiro eſt. ex qua fugit in egyptū ⁊ deſperās rebus cum oēs ad Auguſtum trāſirēt ipſe ſe interemit. ſicqꝫ egyptus per Octauianum imperio adiecta eſt.

Sibilla tiburtina vates p̄cipua: cui ꝓpriū nomē albunica ſuit: in italia floruit ⁊ multa p̄dixit. ⁊ q̄z tiburre ciuitati iuxta amnis ripas vt dea colebat̄: iō tiburtina dicta fuit: i gurgite ipſiꝰ fluminis cuiꝰ ſimulacrū tenēs i manu librū inuētū fuit: hāc auguſtꝰ octauianꝰ (cū rōani ei diuinos honores exhiberēt) ꝯſuluit. Que pꝰ triū dierū ieiuniū rñdit ea q̄ diuꝰ auguſtinꝰ refert: iudicij ſignū tellꝰ ſudore madeſcet. E celo rex adueniet ꝑ ſecula futurꝰ. Et ſūt. 27. verſus q̄rū vltimꝰ eſt. Decidet e celo ignisq̄ꝫ ⁊ ſulphuris amnis: quoꝝ capitaliū lr̃e teſte eodē: hūc ſenſum reddūt: ihs xp̄s dei filiꝰ ſaluator. Quibꝰ dictis illico (vidēte auguſto) celū apertū eſt: ⁊ nimiꝰ ſplēdor irruit ſuper eū. Viditq̄ꝫ in celo pulcherrimā virginē ſtantē in altari puerulū baiulātē: q̄ viſa repētē ⁊ vocē audiuit dicētē: hec ara filij dei eſt: atq̄ꝫ ita auguſtꝰ in thalamo ſuo exiſtēs: h̄ audiēs ⁊ vidēs in terrā ꝓcidit ⁊ deū adorauit. Quāobrem auguſtꝰ deū ſe appellari oīno recuſauit: q̄ i loco poſtea ad rei mēoriā templū ſub titulo ſctē marie v̄ginis in ara celi edificatū fuit: quē locū ordo btī Frācisci excolendū nunc poſſidet. Alij deſcribūt eā nō ſenem cū veſte rubea: ⁊ pelle hircina in humeris cū capillis diſperſis in manu h̄ſcriptū tenentē. Naſcet̄ xp̄s in bethleē: annūciabit̄ in nazareth: r̄gnāte thauro pacifico fundatore quietis. O felix illa mater cuiꝰ vbera illū lactabunt.

Prodigia in ntītate xp̄i viſa. olei fons (vt eutropiꝰ ⁊ alij teſtant̄) Rome e taberna meritoria in trāſtiberina regione ex terra ꝑ totā effluxit die: denuncians chriſti gratiā omnibꝰ gentibꝰ datam; quo etiā die aureꝰ circulus circa ſolē apparuit: romuli quoq̄ꝫ ſtatua ⁊ templū pacis corruere.

Ouidius naſo poeta

Publ. ouidiꝰ naſo ſulmonēſis clariſſimꝰ poeta hac tēpeſtate rome claruit: ⁊ multa cōſcripſit: hic ex ſulmone brucioꝝ oppido ortū habuit: vt ipſe teſtat̄: ſulmo mihi patria eſt gelidis vberrimꝰ vndis: milliaq̄ꝫ nonies diſtat ab vrbe decē. Is apō athenas p̄mo poeticā: deinde philoſophicā diſciplinā optie didicit: veniēſq̄ꝫ romam apud auguſtū ceſarē ⁊ vita ⁊ carmine plurimū valuit. Sed multoꝝ poſt dierū curricula anno etatis ſue q̄nq̄geſimo ab eodē auguſto in pontū inſulā apud ſarmatas relegatꝰ eſt: de hoc in libro de ponto ait. Naſo minꝰ pendēs artē diuu tradit amādi. doctrine triſte preciū magiſter habet. Cuiꝰ quippe mores ea erant facilitate qua ⁊ carmina. Tandē anno. 5. imperij Tiberij ceſaris: etatis vō ſue. 54. obijt.

Titꝰ liuiꝰ hiſtoricꝰ

Titꝰ liuiꝰ patauinꝰ magnꝰ ⁊ hiſtoricoꝝ tam grecoꝝ q̄ꝫ latinoꝝ princeps. anno. 16. añ xp̄i aduētū rome claruit. Et Hieronymꝰ diuꝰ ex verbis plinij de eo ſcribit. Ad titū liuiū lacteo fonte manantē de vltimis hiſpanie galliarūq̄ꝫ finibꝰ quoſdā veniſſe nobiles legimꝰ vt quos ad cōtemplationē ſui roma nō traxerat: viiꝰ hoīs fama ꝑduxit. habuit illa etas inauditū oībꝰ ſeculis celeberrimūq̄ꝫ miraculū: vt vrbē tantā ingreſſi: aliud extra vrbē q̄rerent: hic ab auguſto honoribꝰ ⁊ diuicijs honoratꝰ fuit diligētiſſimꝰ hiſtoriarū indagator: centum ⁊ decē hiſtoriarū libros ꝯſcripſit. Cuiꝰ operū maximā partē (tpoꝝ malignitate) amiſimꝰ. Vixit annis. 80. ⁊ q̄rto imperij tiberij ceſaris anno patauij obijt: ⁊ ibidē ſepultꝰ. Cuiꝰ ſepulchrū adhuc i diue v̄ginis Iuſtine veſtibulo extat his titulis adornatū. T. liuiꝰ. T. fi. q̄rte legiōis: Alius cōcordialis patauij ſibi ⁊ ſuis oībꝰ. Eiꝰ oſſa cū poſtea inuēta fuiſſent veneti qui pretoriū ipſiꝰ vrbis cōcremati inſtaurauerunt in cōſpicuo ipſiꝰ faſtigio collocauerunt.

Valeriꝰ maximꝰ

Valeriꝰ maximꝰ romanꝰ ph̄us ⁊ orator luculentiſſimꝰ. Anno. 15. añ xp̄i aduētū rome clarꝰ fuit: ac auguſto ceſari chariſſimꝰ habitꝰ: q̄ inter cetera libros nouem ſmone luculētiſſimo cōpoſuit ſcꝫ de dictis factiſq̄ꝫ mēorabilibꝰ viroꝝ: q̄ apō romāos ⁊ grecos habebāt̄ illuſtres: addēs etiā ex ꝓprijs nōnulla ad virtutū cōmēdationē viciorūq̄ꝫ deteſtationē pertinētia. Ex q̄bꝰ hāc mēorabilē excerpimꝰ ſniam. Lento enī gdu ad vindictā ſui diuina ꝓcedit ira. tarditatēq̄ꝫ ſupplicij grauitate cōpenſat.

Solinus

Solinū q̄ꝫ hiſtoricū ⁊ oratorē grauiſſimū tempeſtate iſtac ex libris ipſius floruiſſe conijcimꝰ. cū ⁊ ipſe collectaneoꝝ librum optimū edidit. ⁊ ad auguſtū ceſarē rome obtulit. In quo ſimilit̄ terrā pingit ac vrbiū diſtantias ⁊ loca multa menſurat. Eūq̄ꝫ librū collectaneū id eſt de mirabilibus mundi appellauit.

Strabo

STrabonē etiã hiſtoricũ ⁊ geographũ ac phm: necnõ homerice maieſtatis expoſitorē (vt q̄buſdã placet) natione cretēſem hiſdē tpibꝰ illuſtrē fuiſſe ex opibꝰ ſuis inuenimꝰ. qui cũ doctiſſimꝰ vir eēt ⁊ magnaꝝ reꝝ cognitione peritiſſimꝰ haberet̃. Inter cetera ſue virtutis monumēta de geographia mundi decem ⁊ ſeptē libros ꝑpulchros edidit. In quibꝰ vel omiſſas vel neglectas aut vetuſtate oblitas orbis ptes ad vnguē reſtituit. Et diligētiſſime deſignauit: pplos natiōnes res geſtas: mõtes: maria: ⁊ eoꝝ termios ante oculos nr̃os clariſſime poſuit. hic ex mitridatis regꝭ ſanguie maternali linea originē duxit. Cuiꝰ clariſſimũ opꝰ diu latinis incognitũ Nicolaꝰ papa qntꝰ ꝑ gregoriũ Typernatē trãſferri i pte voluit. Reliquũ v̄o opis mancũ videlꝫ europã guarinꝰ veronēſis abſolutũ reddidit

Joachim Anna

ANna mulier hebrea yſachar iudei filia in cõiugiũ ioachim viri ſanctiſſimi de tribu ſua tradita. Cũ diu ſterilis ⁊ ſine ꝓle ſtetiſſet: poſt multas orationes ⁊ lachrimas angelica monitione premiſſa Mariã futurã dei genitricē genuit filiam. Qua ꝓcreata mox ioachim viro defuncto: nupſit alteri viro noie Cleophe. de quo etiã alteraꝫ mariam Cleophe ſuſcepit filiã. Cleophas aũt mariam filiaſtrã ꝑdictã ioſeph copulauit vxorē. Sed ⁊ mariã filiaꝫ ſuam Alueo tradidit vxorē ex q̄ nati ſunt Jacobꝰ alphei Symõ chananeꝰ ⁊ Judas thadeꝰ. Mortuo ꝗꝫ cleopha anna tercio ſecundũ legem moyſi alteri viro noie Salome nupſit. ex q̄ terciaꝫ filiã noie mariam ſolome genuit. que tandeꝫ zebedeo deſpõſata. Jacobũ maiorē ⁊ Johannē euangeliſtã pepit filios. Hec q̄ppe anna ſororē noie yſmeriã habuit de qua nata eſt Eliſabeth iohannis baptiſte mater. Anna cum in preceptis ⁊ in vijs dñi toto tpe vite ſue ambulaſſet plena dierũ quieuit in dño.

Zacharias. Elizabeth

ZAcharias hebreꝰ de vico abia ſacerdos ⁊ ꝓpheta dñi diui Johannis baptiſte genitor vir totiꝰ ſanctitatis exemplar Elizabeth virginis marie cõſobrinã duxit vxorē. Ambo quidē innocētia pietate ⁊ gr̃a ſanctiſſimi. Qui cum diu ſteriles fuiſſent: ⁊ iam Elizabeth ꝓceſſiſſet i dies ſuos: ⁊ muliebria ei fieri deſijſſent. dñs eorum orationibꝰ ꝑmotꝰ: filiũ tandē noie Johannē baptiſtã dedit. Naꝫ cũ zacharias in ordine ſacerdotio fungeret̃ ⁊ incenſum adoleret. Solus templum dñi ingreſſus vidit in dextera parte altaris incenſi angelum. quo territo ait angelus. Ne timeas: vxor tua ſequēti anno pariet tibi filiũ ⁊ multi in eiꝰ natiuitate gaudebũt. ⁊ erit magnꝰ coram dño. Vinum ⁊ ſiceram nõ bibet. Zacharias ait: ego iam ſenex ſum ⁊ vxor mea ꝓceſſit in diebꝰ ſuis. Angelus incredulitatis ſignũ dixit: qꝛ mutꝰ eris quouſqꝫ hec implebunt̃. Zacharias templi fores egreſſus cum nec loqui poſſet intellexerunt eum viſionē vidiſſe. abiēs in domũ ſuam ⁊ ſtatim Elizabeth concepit. ⁊ pre verecundia quinqꝫ menſibꝰ ſe occultauit. In ſexto deniqꝫ mēſe Maria virgo ⁊ dñi mater a ſpiritu ſancto impregnata ad ſalutandã eam ꝑrexit. Cuiꝰ ſalutationē ſenſit Elizabeth. exultauit infans pre gaudio in vtero eiꝰ. Peperit deniqꝫ filiũ Elizabeth ⁊ vicini ⁊ cognati ei cõgratulabant̃. Cũ die octaua circũcideret̃ puer: innuerūt patri quē vellet vocari eum. Accipiēſqꝫ calamũ ſcripſit. Johannes eſt nomē eiꝰ. ⁊ cõfeſtim apertũ eſt os eiꝰ ⁊ ꝓphetauit dicēs. Bñdictꝰ dñs deꝰ iſrl̃ ⁊c̃. Tandē in oi ſanctitate vt ꝓpheta defunctꝰ eſt.

Maria virgo

MAria beatiſſima ac glorioſiſſima dei genitrix: virgoqꝫ ꝑpetua ex radice ieſſe exorta. Anno. 28. imperij Auguſti in nazareth ciuitate Juda patre Joachim: matreqꝫ Anna naſcit̃. Puella ſiquidē elegãtiſſima oĩ̄bꝫ oculis admirabilis. quã cũ mater ablactaſſet: tercio etatis ſue anno iuxta votũ tēpli ſeruicio cũ reliq̄s virginibꝰ manciparũt. quo in loco ꝑter etatē ſicut ceteras nobilitate ⁊ pulchritudine p̄cellebat. ita ⁊ doctrinã ⁊ ſancte viuēdi rõnē ab ipſis teneris annis ⁊ exemplo ⁊ lectione didicit. adeo vt breui ⁊ religione ⁊ ſanctitate: necnõ ⁊ humilitate tũ in rebꝰ diuinis tũ in humanis reliq̄s ſacris virginibꝰ fieret incõparabilis: quãobrē deꝰ delegit eam in matrē incarnationis filij ſui. Et cũ tredecimũ etatis ſue expleſſet annũ diuino diſponēte cõſilio Joſeph de tribu ſua cõnubio cõiuncta fuit. Qua deſpõſata cõfeſtim angelꝰ Gabriel in nazareth ad eam venit ⁊ magno lumine coruſcans virginis thalamũ venerabiliter intrauit. ⁊ eam his verbis ſalutauit. Aue gr̃a plena dñs tecũ. Adiecitqꝫ Inueniſti gr̃aꝫ apud dñm. Ecce cõcipies ⁊ paries filiũ ⁊ vocabis nomē eiꝰ ihm. Ad hec maria. Ecce ancilla dñi fiat mihi ſm verbũ tuũ. Et ſubito verbũ caro factũ eſt. Quibꝰ geſtis repēte ad Eliſabeth viſitãdã ꝑrexit: vbi ꝑ tres mēſes ꝑmãſit. Ibiqꝫ mirificũ cecinit carmē. Magnificat aĩa mea dñm. Edito itaqꝫ Johanne baptiſta. Maria iam grauida domũ rediit. qd̄ vbi Joſeph vir eiꝰ didiciſſet eam eſſe pregnantē: decreuit ipſam occulte dimittere. Sed eo hec cogitãte (vt Matheꝰ ait) Angelꝰ dñi ꝑ ſomniũ ipm monuit q̄ natũ in eo erat hoc de ſpũſctõ eſſe ꝯteſtatꝰ eſt. Reliq̄ v̄o beatiſſime virginis marie geſta ⁊ obſeq̄a ⁊ actus vite eiꝰ vſqꝫ ad paſſionē filij eiꝰ. ex euangelio colligi poſſunt.

IOhãnes baptiſta xp̄i ihũ precurſoꝛ ex ſctiſſimis parētib⁹ Zacharia ⁊ Elizabeth nat⁹. vir ab ipſo matris ſue vtero ſctificat⁹. ⁊ inter mulierũ natos (dño teſtãte) nõ ſurrexit maioꝛ iſto: q̄ppe ꝓpheta ⁊ plus q̄ ꝓpheta fuit cũ xp̄m redēptoꝛē digito mōſtrauit dicēs. Ecce agnus dei ⁊c̄ Is trãſactis infantie annis ſ3 tenellus ⁊ parētib⁹ antiq̄s vnicus ob amorē celeſtis patrie heremũ petijt. Poſt hec cũ trigeſimũ vite ſue annũ attigiſſet duodecimo imperij Tiberij ceſaris anno ꝓcurãte pōtio pilato iudeã factũ eſt verbũ dñi ſup eũ in deſerto. Et venit ĩ oēm iordanis regionē: predicãs baptiſmũ pnīe. cã ob rem multis ad eũ cōcurrētibus ſingulis quibuſcũq; interrogãtibus: cōuenientia dabat reſpōſa. Demũ ab herode antipa paulo ante predicationē xp̄i captus carceri mācipat⁹. Arguebat em̄ ipſum dicēs. Non licet tibi habere vxorē fris tui. Et illa inſtigãte ꝑ annum pedore carceris ⁊ maxima inedia eũ macerari fecit: poſt annũ adueniente die natalis herodis cōuocauit cũctos gallilee pricipes ⁊ nobiliores ad cōuiuiũ: qbus epulãtib⁹ herodiadis filia vocib⁹ geſtiuit ac ſaltauit: ⁊ ſūme placuit regi: q̄ iurãdo pollicit⁹ eſt dare qcũq; poſtulaſſet: a matre ꝓmonita: petijt caput Iohannis in diſco. Rex contriſtatus ꝓpter iuſiurandũ miſſo ſpiculatore decolari eum fecit.

Decollatio ſancti Iohãnis baptiſte precurſoris dñi.

Sexta ſeculi etas nato dño nr̃o iheſu xp̄o inchoata eſt. In principio q̄dragesimi ſecūdi anni imperij Auguſti ceſaris: p̄mo ꝛ trigeſimo regni herodis alienigene. ac tercio anno centeſime nonageſime tercie olimpiadis. Ab vrbe cōdita. 759. A captiuitate iudeoꝝ. 545. A dauid regno 1029. A ntitate abrahe. 2015. A diluuio noe: 2957. Ab adam. 5199. A cōceptione iohānis baptiſte mēſe ſexto. Durabitqꝫ p temp⁹ totū qd̄ gr̄e appellat̄. Et ꝓtracta eſt a xp̄i iheſu bn̄dicta ntitate vſqꝫ in temp⁹ pn̄s p annos mille q̄dringētos nonagintaduos. Habebitqꝫ decurſuꝫ vſqꝫ ad tp̄a antixp̄i: aut ad cōſūmationē ſeculi: que nulla generationū aut tp̄oꝝ ſerie certa: ſed veluti decrepita toti⁹ mūdi morte erit finiēda: hāc etatē vt ſcriptū eſt quidā ab incarnatiōe xp̄i inceperūt: quidā a baptiſmo xp̄i ꝓpter vim regeneratiuā aquis datam iam circūciſione terminata. Alij aūt a paſſione: quia iam aperta eſt paradiſi porta: ꝛ inchoata eſt ſeptima quieſcentiū. Et ex hac ſexta etate originē ac fundamētū: chriſtianū imperiūm ꝛ ſummum pontificiū cum laude habuerunt.

Mariannes regina hebreoꝝ filia ariſtoboli ab herode viro ſuo ob īuidiā occidit̄. Nā vt ioſeph⁹ ait tāte tamqꝫ inuiſe pulchritudis clara fuit: vt nō ſolū eo tp̄e formoſitate femīas anteire crederet̄ ſꝫ celeſtis arbitraret̄ imago. Tādē a matre ꝛ ſorore herodi accuſat̄ q̄ effigiē ſuā ad octauianū trāſmiſiſſet: vt i ſui deſideriū ꝓuocaret q̄ cū crederet herodes: capitali ſnīa eā occidi iuſſit.

Non deſuit priceps ex iudeis vſqꝫ ad hūc diem: quo primum acceperunt hunc herodem alienigenā. Tempus quippe erat vt veniret ille cui repromiſſum erat: quod nouo ꝓmiſſuꝫ eſt teſtamēto: vt ipſe eſſet expectatio gētiū. Ceſſauit ḡ ac merito eoꝝ vnctio: hoc eſt imperiū: q̄ ex danielis ſnīa ſanct⁹ ſctōꝝ venerat.

Ihesus xp̄us dei fili⁹ saluator ꝛ redēptor noster. Imperij Augusti cesaris qui tuꝫ orbi impitabat anno q̄dragesimosecūdo. Cirino tuꝫ preside: vniuerso orbe pacato ī bethleem iude nascit̄ quē Maria virgo angelo annūciāte ex spūsancto cōcepit ꝛ pepit ad abolendā humani generis labē ꝓpter primoꝝ inobediētiā cōtractā. Qui nascēdo viuēdo moriēdo resuscitando ꝛ in celū ascēdēdo vt deū se ostēderet multa ꝛ inaudita miracula fecit. Quoꝝ primū est qđ tam mirabilit̄ natus sit. Et angeli in celo cantauerunt Gloria in excelsis deo. ac pastoribus gaudiū magnū angeli euangelizauerūt dicētes natū esse mūdi saluatorē. Deinde octaua die delat⁹ fuit in templū circūcisionis gr̄a: ꝛ ibe sus appellat⁹. Postea tredecima die magi ad eū adorandū trib⁹ muneribus in syriā p̄rexerūt: stella duce. Hūc deinde puerulū die q̄dragesimo mater in tēplū detulit. quē symon vir iustus in vlnis suscipiēs saluatorē ꝯfitēdo ait. Nunc dimittis seruū tuū dn̄e in pace ꝛc̄. Inde post quietē Joseph ab angelo admonit⁹ vt eū cū matre in egyptū trāsferret cu futurū esset vt Herodes pueros occideret. Ibi vsqꝫ ad obitū herodis cōmoratus. Inde in ciuitate nazareth habitare cepit: ꝓpter quod nazarenus appellat⁹ fuit. Cetera ex familiarissima euāgelij historia patēt.

Ih⁹ x⁹ nati ā mūdi 5200

Procuratores Iudee

Archelaus

Componius

Marcus

Annius

Ualerius

Pontius pilatus

Archela⁹ magni herodis fili⁹ p̄re sublato regnūit annis. 9. Ipsuꝫ august⁹ ob p̄ris amorē euꝫ ceteris fratrib⁹ maxīo ꝓ honore ꝓsecut⁹ fuit. Tandē accusat⁹ ab augusto apud viennā allobrogū ciuitatē relegat⁹ fuit. ꝛ fines ei⁹ in ꝓuīciā redacti sunt.

Christus ih̄s agēs duodecimū annū cū parētib⁹ ad diē festū celebrādum hierosolimā de more p̄rijt. Ibiqꝫ ī tēplo duꝫ inter sacre legis doctores nexus ambiguos solueret nō de⁹: ſ admirāde indolis puer ab eis credit⁹ est: parētes v̄o inde abeuntes cū pueꝝ subseq̄ nō viderēt solicitudine pleni ad tēplū redeunt: eūqꝫ inter sacre legis doctores sciscitātē iuenerunt. a q̄bus bene monit⁹ in patriaꝫ cuꝫ eisdē reuersus est. ꝛ subditus fuit illis.

Componi⁹ q̄ cirini collega fuit ab augusto: p⁹ archelauꝫ mittit̄ ꝓcurator.

Marcus cōponio romam reuerso successit. sub quo salome soror herodis defuncta fuit.

Anni⁹ ruffus successit marco. ſb q̄ morit̄ august⁹ dn̄o. 15. annum agente.

Domin⁹ ih̄s cuꝫ. 30. annoꝝ etatis esset ad apiendaꝫ vite eterne ianuaꝫ. ī iordanis alueo se a ioh̄e baptizari voluit: statimqꝫ vox e celo intonuit. Hic est fili⁹ me⁹ ꝛc̄. ip̄m audite. ꝛ spirit⁹ sanct⁹ in modū columbe sup euꝫ mansit. deinde ī desertuꝫ duct⁹. 40. dieb⁹ ꝛ noctib⁹ ieiunauit: ꝛ postea esurijt. Inde q̄ꝫ supatis diaboli tētatiōib⁹. Cum postea in templum venisset de eo vēdentes ꝛ ementes eiecit ꝛc̄.

Ualeri⁹ roman⁹ ex illustri graccoꝝ familia nat⁹ āno p̄mo impij Tiberij cesaris ab eo ꝓcurator p⁹ anniū ruffū ī iudeā mittit̄: q̄ ingr̄atu suscepto p̄m⁹ apō iudeos pōtificatū vēdere cepit. ꝛ p̄fuit annis. 9.

Pilat⁹ natione gall⁹ ex lugduno vrbe nat⁹ vir callid⁹ ꝛ facinorosus. Anno 15. impij Tiberij ce. valerio gracco p̄dicto abrogato. iudee ꝓcurator a cesare designatus: p̄fuit ānis. 10. Is suo ingenio iudeoꝝ vesaniā supp̄ssit: ꝛ postmodū eoꝝ suggestione ih̄m cruci affixit. deinde sibi ī timens de ei⁹ doctrina morteqꝫ admonere tiberiuꝫ curauit: q̄ eū in deos referēdū cēsuit: senat⁹ vetuit ꝙ nō ad se p̄ri⁹ ſ ad tiberiuꝫ scripsisset: inde ꝓpter iudeoꝝ accusatiōes ab officio amot⁹: apō lugdunū ort⁹ sue ciuitatē ꝑpetuo exilio ī opprobriū cēteris sue relegatus fuit: ꝛ malo fine perijt.

ā mūdi 5211. ā x̄. 12.

ā mūdi 5229. ā x̄. 30.

ā mūdi 5233. ā x̄. 34.

TIberiꝰ claudiꝰ nero terciꝰ romanoꝝ imperator imꝑauit annis .2 3. ⁊ aliquot diebꝰ. hic liuie auguſti vxoris filiꝰ: ⁊ ipſiꝰ octauiani preuignꝰ ⁊ gener: necnō ⁊ heres fuit: de gente patricia claudia: inter cognomina ⁊ neronis aſſumpſit. Infantiā pueriiciāqꝫ habuit luxurioſā ⁊ exercitatā. nouē natꝰ annos: defunctum patrē ꝓ roſtris laudauit: virili toga ſūpta: agrippinā marco agrippa genitā duxit vxorē: ſublato ex eo filio druſo: quāqꝫ bene cōueniētē: rurſuſqꝫ grauidā dimittere ac iuliā auguſti filiā cōfeſtim coactꝰ eſt ducere: nō ſine magno languore aī. Druſum frēm in germania amiſit. Data fuit ſibi ptās tribunicia in qnquēniū delegatus pacande germanie ſtatꝰ. Cū animaduerteret varrianā cladē temeritate ⁊ negligētia ducis accidiſſe: nihil nō de cōſilii ſnīa egit. A germania in vrbē poſt biēniū regreſſus triūphū quē diſtulerat egit. Principatū diu recuſauit. tandē qſi coactꝰ ⁊ querēs miſerā ⁊ oneroſam iungi ſibi ſeruitutē recepit imperiū. Poſtea corripuit cōſulares exercitibꝰ ꝓpoſitos ꝙ nō de rebꝰ geſtis ſenatui ſcriberet. Preſidibꝰ onerādas tributo ꝓuincias ſuadētibꝰ reſcripſit. Boni paſtoris eſſe tōdere pecꝰ: nō deglutire. Externas cerimonias egyptios iudaicoſqꝫ ritꝰ ꝯpeſcuit. Expulit ⁊ mathematicos. In ꝓuīis tuēde pacis a latrociniis ſeditionūqꝫ licētia curā habuit. Biennio ꝯtinuo poſt adeptū imperiū: pedē porta nō extulit ſequēti tpe preterqꝫ in propinq oppida nuſqꝫ abfuit: deinde orbatꝰ vtroqꝫ filio quoꝝ germanicꝰ in ſyria: druſus rome obierat: ſeceſſuꝫ cāpanie petit. Ceteꝝ ſecreti licentiā nactꝰ: ⁊ qſi ciuitatis oculis remotꝰ: cūcta ſimul vicia male diu diſſimulata tandē ꝓfudit: ideo in caſtris ꝓpter nimiā vini auiditatē ꝓ Tiberio biberiꝰ ꝓ Claudio caldiꝰ: ꝓ nerone mero vocabat: pecunie parcꝰ ac tenax: neqꝫ opa vlla magnifica fecit: neqꝫ ſpectacula oīno edidit: filioꝝ neqꝫ naturalē druſum neqꝫ adoptiuū germanicū patria charitate dilexit. Corpore fuit amplo atqꝫ robuſto ſtatura q̄ iuſtā excederet: latꝰ ab humeris ⁊ pectore ceteriſqꝫ mēbris vſqꝫ imos pedes eqlis ⁊ cōgruēs: colore erat candido: capillo penes occipiciū ſūmiſſiore: vt ceruicē etiā obtegeret: qd gētile in illo videbat: facie honeſta cū pregrādibꝰ oculis: incedebat ceruice rigida: plerūqꝫ tacitus: valitudine ꝓſperrima vſus eſt. artes liberales ſtudioſiſſime coluit. Cōpoſuit ⁊ carmē lyricū: ſcit ⁊ greca poemata. Et cū annis vigintitribus varie imperaſſet: neqꝫ inter malos oīno: neqꝫ inter bonos numerari poſſet: tandem in villa lucullana obiit: octauo ⁊ ſeptuageſimo etatis anno. Sunt qui putant venenū ei a Cato datum lentum atqꝫ tabificū Et morte eius letatus eſt populus.

CUm valerius romanus a tiberio imperatore ꝓcurator in iudeam miſſus fuit. Is ſuſcepto magiſtratu primus apud iudeos pontificatū vendere cepit. Et quoad prefuit multos pōtifices ſucceſſiue poſuit ⁊ amouit. Et primo quidem ananū a ſacerdotio amouens: hiſmaelis rabi cuiuſdā filiū pontificem deſignauit: ſed ⁊ hunc nō multo poſt abijciēs. Eleazarū anne pōtificis filiū ſacerdotio ſurrogauit. poſt annū vero hunc ab officio remouēs. Simoni cuidaꝫ cemithi filio miniſteriū pontificatus tribuit. Sed nō amplius ⁊ ipſe quā vnius anni ſpacio eſt perfunctus pontificatu. Quo ammoto tandem Cayphams pontificem maximū conſtituit. Virum arrogantē ⁊ aliene felicitatis inuidū. Hos aūt duos pōtifices euangeliſta cōmemorat Captus eni iheſus in ortu. Cōtinuo per ſatellites ad annam primum ductus eſt: quia ſocer cayphe Et annas miſit eum ad cayphā Et ꝙ ſe parem deo adiuratus reſponderat: blaſphemauit inquit cayphas. ⁊ quo atrocius chriſti dictum videret: ſtatim conſcidit veſtimenta ſua: ⁊ vt eos ad xpi condēnationē impelleret ſubclamauit. Reus eſt mortis. Cuiꝰ ſuaſione (vt ſacra euāgelii habet hiſtoria) Chriſtus dn̄s noſter morti traditus eſt.

PAſſus eſt chriſtus ihs anno mūdi. 5 2 3 0. Tiberii anno .1 8. duobꝰ geminis cōſulibꝰ menſe primo: q̄ niſan ab hebreis. a nobis aprilis nūcupat. Inuidia eni ſacerdotū ꝓcurāte a diſcipulo eiꝰ iuda venditus: deinde captus ⁊ accuſatꝰ fuit: preſidis iuſſu deluſus: virgis ceſus ac flagellatꝰ. ⁊ ſpuētes in faciē eiꝰ colaphis eū ceciderūt: ac corona ſpinea coronat ſputis deturpat. Ac deniqꝫ cruci affigit: ⁊ tranſeūtes amaris eū impetunt verbis: vbi cū ſpōte ſua voce magna clamās ſpm̄ emiſiſſet: tremuit oīs terra: ſol obſcuratꝰ fuit ⁊ veluū templi ſciſſum. Cuius mortui pectus: cū lōginus miles qui parū videbat lācea pforaſſet: ſanguis cū aqua mixtus exiuit. Unde eccl'ie vniuerſalis ſalutis ſacramenta ſumpſere principia. Poſtmodū de cruce depoſitus: ſepultureqꝫ traditꝰ. Poſt die tercia veluti alter ionas de ventre ceti: ſic ipſe de ventre terre ſuperata morte ſurrexit. ⁊ ſuis preordinatis ſepe apparuit. Et e medio eoꝝ cernentibꝰ ipſis in celū aſcēdit. Nec ab rehieroſolymis mortē ſubiit: cū is locꝰ ſacrificiis dicatus erat ⁊ ī medio terre habitabilis ſitus. Extra portas ꝓo vrbis: nō ſub tecto: vt ⁊ pplo illi: ⁊ gētibus cōmune ſacrificiū ſui corporis haberet.

Herodes, antipas

Herodes antipas magni herodis filiꝰ poſt archelaū ꝑdictū fratrē galilee ꝑfectꝰ factꝰ: regnauit annis. 24. Nam archelao e regno pulſo: iudeoꝝ regnū in quatuor tetrarchias. i. ꝑtes diuiſum eſt. Et huic gallilea obuenit que eſt quarta regni pars: hic impijſſimꝰ atq̄ crudeliſſimꝰ fuit. quia ī ciues ſuos ſiccariꝰ. in nobiles latro. in ſocios populator. in domeſticos ꝓdo habebat᷑. q̄ppe plebis interemptor erat: filioꝝ occiſor: extraneoꝝ homicida: ꝓ ꝑtoꝝ parricida vniuerſa nempe ꝓphanauit: q2 ſacerdotiū iudeoꝝ oīno ſuſtulit. oēm legē ⁊ ordinē cōfudit. Nā cū philippi fratris ſui vxorē cōtra legē duxiſſet. A diuo Johāne baptiſta cōmonet᷑ illā dimittere. Quā obrem cū illū ob id occidere vellet: timuit plebem (quia ſicut euāgeliſta ait) ab oībꝰ veluti verus ꝓpheta habebat᷑: ſed illū comꝑhendens poſuit in carcerē in caſtello macherūta. ⁊ paulo ante mortem xp̄i: caput ei amputare fecit. Hic etiā ihesum a pilato ſibi miſſum in ierl'm ſuſcipiēs: illuſum tandē ad eundē remiſit. eo ꝙ interrogatꝰ (vt Lucas ſcribit) reſpōdere noluiſſet. Tandē a Caio ceſare romā citatus. atq̄ a caio cū vxore herodiade honorifice ſuſcepti fuiſſent. ſuꝑuenit nuncius agrippe a quo intellexit magnā copiam armoꝝ eſſe in ſuis ciuitatibꝰ ⁊ de multis conuictus. apud Lugdunū galliaꝝ vrbē relegatus miſerabiliter vitā finiuit. Vxori aūt ſue q2 ſoror erat agrippe quē Gaiꝰ maxime diligebat dedit libertatē redeundi vt haberet terrā ſuā. Ipſa vᵒ comitata virū in exiliū ait ſe non dimiſſurū eū in aduerſis cui cōicauerat in ꝓſperis. Et poſtea Gaiꝰ galileā herodi agrippe dedit. qui deinde tres tetrarchias habuit.

Pharisei

Erant in iudea tres ſecte iudeoꝝ a cōi reliquoꝝ vita ⁊ opinione diſtantes.

Phariſeoꝝ ſecta ſeu religio que tꝑibus ptolomei philadelphi ſurrexerat ⁊ hac tempeſtate ob ſanctitatis oſtētationē in ierl'm maximo in ꝑcio (vt ex euāgelij hiſtoria elicere poſſumꝰ) apud iudeos habita eſt. Qui ideo phariſei dicebātur quia a ceteris habitu cōuerſationeq̄ diuiſi erāt. Cultu enī auſteriore ⁊ victu parciſſimo vtebant᷑. Statutiſq̄ ſuis moſaicas traditiones determinātes: pictacia chartarū in fronte. ⁊ in ſiniſtro brachio de cathalogo inſcripta. que philateria dicebant᷑ in legis memoriā gerebant. Fimbrias quippe amplas ſpinis alligatas quibꝰ incedēdo pungerent᷑ deferebāt. vt memores mandatoꝝ dei fierent. Hij vniuerſa deo deputabant ⁊ marmene id eſt fato: ꝑpoſitis ſuis ⁊ maioribꝰ nature nūq̄ cōtrariū rn̄debāt: iudiciū dei futurū dicentes: aīam oēm incorruptā eſſe ⁊ mortuoꝝ reſurrectionē ſperabāt ⁊ ꝑdicabāt. hi nāq̄ xp̄o dn̄o noſtro plurimus aduerſabant᷑ ⁊ mortis eius conſcij fuerunt.

Saducei

Saduceoꝝ alia ſuperat ſecta in iudea: ſed nō eiuſdē religionis ⁊ ꝑcij cū phariſeis marmenem negant. deū inſpectorē oīm dicētes. In arbitrio hoīm ſitum eſſe. vt bonū malūue gerāt. hi ſaducei corpoꝝ reſurrectionē ⁊ angelos eē negabāt. Ac aīas cū corporibꝰ interire putabāt. Solos quīq̄ libros moyſi recipiebant. Et q2 ſeueri nimis erāt: nec etiā inter ſe ſociales. Ob quā ſeueritatē ſaduceos id eſt iuſtos ſe nominabant.

Eſſei

Eſſeoꝝ quoq̄ alia ibidem vigebat ſecta atq̄ religio qui vere in omnibꝰ monaſticā agebāt vitam: nuptias faſtidientes: nō quia cōiugia ⁊ hoīm ſucceſſionē perimēda cenſerent. ſed cauendā intemꝑantiā feminarū: nullā earū fidē viro ſeruare putantes. Verū inter ſe mutuo amore iūctiſſimi. Quin ⁊ diuiciarū cōtēptores ⁊ ꝑmixtis facultatibꝰ veluti inter frēs vnū eſſe ꝑrimoniū oīm ordinarūt vngēta nō curātes: ſqualore decus putabāt. dūmodo ī veſte candida ſemꝑ eſſent. deſignatos aūt cōium rerū ꝓcuratores habebāt. Nulla eis certa ciuitas ſed in ſingulis domicilia habebant Nec veſtitū ſiue calceos mutant: niſi aut oīno cōſciſſis prioribꝰ aut lōgi tꝑis vſu cōſūptis. Precipue circa deū religioſi ſūt. Ante ſolis ortū nihil ꝓfani loquentes ſolē vt oriat᷑ orantes. poſt vſq̄ ad quītā horā oꝑantes. Rurſus in vnū cōgregāt᷑ lintheis ꝑcincti: corpꝰ abluūt aq̄s frigidis: ī cenaculū veniūt. neq̄ guſtare queq̄ fas eſt niſi priꝰ deo celebret᷑ orō: poſt finē quoq̄ prādij vota repetūt. Hi q̄ppe hoſpitalitatē ſūmo ſtudio exhibebāt. Et apud eos edendi ⁊ potādi modꝰ ſaturitate definit᷑. Tumultꝰ aut clamor in eorum hoſpicijs nuſq̄ audiebat᷑. Sed ſūmū ſilētiū ſeruabāt: iuramētū habebāt ꝓ ꝑiurio. Secte ſue neminē adhibētes: niſi ſub anni ꝓbatione receptū. cōpellebant᷑ q2 iurare ꝙ deo fidē hoībꝰ iuſticiā: ⁊ ꝑncipibꝰ obediētiā ſeruarēt. Et ſi cōtingeret ipſos aliq̄n ꝑeeſſe: nūq̄ abuterent᷑ viribꝰ ꝑtātis ad iniuriā ſubditoꝝ. Ad coꝝ aūt iudiciū nō minꝰ q̄ centū ꝑſone ꝯueniebāt. quoꝝ decreta poſtea īmobilia erāt. Sabbatū adeo illibatū ſeruabāt: vt nec cibū illo die pararēt. nec ignē accēderēt: nec aliq̄d vas tranſportarēt: aut quaſi aluū purgarent. Ceteris aūt diebus cum dolabro in terrā fodientes demiſſa circūquaq̄ veſte ſe contegebant: quādo aluū purgabāt ne radio ſolari iniuriā facere viderent᷑: purgatoq̄ aluo terrā egeſtam ſuꝑ foueam reducebāt: hos eſſenos ſeu eſſeos herodes antipas dū vixit honorauit. nec inhoneſtꝰ ſmo de eis ī ſcꝑturis habet᷑. hoc de ꝑhis iudeoꝝ

Veronica

Verõica mulier hieroſolimitana xp̃i diſcipula matrona quidẽ ſcitate ⁊ pudicicia inſignita: his tpibꝰ a tiberio ceſare ꝑ voluſianũ neceſſariũ ſuũ virum ſtrenuũ e hieroſolima cum ſudario xp̃i romam accerſit. Detinebat̃ quippe idez ceſar: vt quidã ſcribũt: magno infirmitatis morbo: q̃ cũ primũ mulierẽ ſanctam ſuſcepiſſet ⁊ xp̃i imaginẽ cõtigiſſet ab oĩ infirmitate curatꝰ eſt. Ob qd̃ miratulũz tpa veronica ab ipſo ceſare magno in ꝓcio deinde habita eſt. Ibidez eñ vſqȝ ad mortẽ cũ petro ⁊ paulo aplĩs atqȝ clemẽte põtifice eccliaz dei ꝯſtituẽs ꝑſeneraũit. Hec ipa eſt quã dñs a ſanguinis fluxu ſatigatã (vt ſacra euãgelij hȝ hiſtoria) veſtimẽti eiꝰ fimbriã tangẽdo ſanauerat. A quo etiã paſſionis eiꝰ tpe eadem imagine vultus ſui in ſignũ amoris donata ſuit. Ipſa aũt imago pãniculo ſic impreſſa demẽti põtifici ⁊ ſucceſſoribꝰ eiꝰ ab eadẽ ex teſtamẽto declarata. Nũc vſqȝ ibidez in beati petri tẽplo a xp̃i fidelibus maxĩa cũ religione muſit. Quã ⁊ multi ꝑ tpa exquiſitis celebrauere laudibꝰ. inter quas illa ſingularis habet̃ que incipit. Salue ſancta facies nr̃i redẽptoris. In qua nitet ſpecies diuini ſplẽdoris. Impreſſa panniculo niuei candoris. Dataqȝ veronice ob ſignũ amoris ⁊c̃.

Xenarchus phs

Xenarchus phs peripatheticus vir mẽorabilis. quẽ Strabo admodũ iuuenis audiuerat. Tiberij tpibus apud ſeleuciã cilicie vrbem diẽ obijt. Hunc vero nõ diu domi mãſiſſe dicut: ſed aut alexandrie aut athenis romeq; docendi cauſa electꝰ vſq; ad ſenectutẽ: magno ĩ honore ſemꝑ habitus ſuit: dehinc auguſti ceſaris amicitia vſus eſt: Sed pauloante hec tpa ãnq; mortẽ obiret viſu amiſit.

Philo iudeus

Philo iudeus natione alexãdrinꝰ vir quidẽ diſertiſſimꝰ ꝑ hec tpa ĩ ꝓcio multo fuit: ⁊ multa elegãter grauiterq; cõſcripſit. qui ſua doctrina eloquentiaq; appionis grãmatici temeritatẽ ꝯ iudeos ab alexandrinis miſſus cõpeſcuit. Quãobrez mlt̃i eloquẽtiã eiꝰ admirãtes dixerut. aut philo platonẽ ſeq̃t̃ aut plato philonẽ. hic romã demq; veniẽs cũ petro aplõ ꝯuerſationẽ habere cepit. a quo de fide optime edoctꝰ: multa de laudibꝰ xp̃iane religionis poſtea ſcripſit: q̃ (vt diuus teſtat̃ hieronymꝰ) inter eccliaſticos cõputant̃ codices ⁊ quãmaxĩe in q̃nq; moyſi libros ꝓclaros edidit cõmẽtarios: ſunt ⁊ alia eius cõplurima ſcripta.

Agrippina germanici cõiunx

Agrippina marci agrippe ex iulia octauiani ceſaris filia genita fuit. Gaij caligule impatoris mater: q̃ inter mulieres ꝓclaras computat̃. hoc tpe a Tiberio multiſ iniurijs vexata: mortẽ ſibiipſi a cibo abſtinẽdo impetrauit. hec adhuc admodũ adoleſcẽtula germanico ſue etatis inſigni iuuenĩ ⁊ plurimũ reipublice oportuno ac tiberij ceſaris auguſti filio adoptiuo nupta ſuit: ſatis ob hoc fulgida. hec ex eo viro ſuo cũ tres enixa fuiſſet mares: ex q̃bus vnꝰ Caius calligula fuit: qui poſtmoduz romanis ꝓfuit. ⁊ totidẽ eque femellas: ex quibꝰ agrippĩa neronis mater exitit. Cũ ope tiberij pr̃is vt ꝓ compto habitũ eſt venenio ſublatũ virũ ſuũ egreferret. ⁊ femineo ritu plãgore plurimo viri ſui necem defleret. in tiberij odiũ incidit. adeo vt ab eodẽ eã brachio tenẽte ⁊ obiurgationibꝰ plurimis infeſtaret̃. Sed egregia mulier indignũ rata qd̃ ĩ ſe agebat̃ a ceſare: morte faſtidia ſtomachi ꝓncipis effugere diſpoſuit. q̃ cũ aliter ſatis cõmode nõ daret̃: fame generoſo aĩo accerſire ſtatuit. ⁊ ꝯfeſtim a quocuq; cibo abſtinere cepit. qd̃ cũ relatũ eſſet tiberio ignarus quo terminũ tenderet: ne tam breui ſpacio ſeſe ſuis ſubtraheret iniurijs: nil ꝓficiẽtibꝰ minis aut verberibꝰ vt cibũ caperet: eo vſq; deductũ eſt vt cibũ gutturi eiuſdem violẽter impingi faceret: vt hoc mõ alimẽta nolenti ꝓſtaret. At agrippina quãtomagis exacerbebat̃ iniurijs: tãto acrioris ꝓpoſiti ⁊ incepti perſeuerans: ſceleſti principis inſolentiã moriẽs ſupauit. qua quidẽ morte ⁊ ſi plurimũ glorie ſibi apud ſuos queſiuerit agrippina: tiberio tñ longe amplius ignominie reliquit.

Agrippa magnus

Agrippa magnꝰ ariſtoboli regiſ filiꝰ patri ĩ regnũ ſuccedẽs: regnauit ãnis ſeptẽ iudeis. hic fuit nã bonꝰ ⁊ ciuitatẽ ir̃lm ꝓprijs ſumptibꝰ plurimũ exornauit. filiꝰ aũt ariſtoboli quẽ pater herodes interfecerat ad tiberiũ venit. illo aũt nõ ſuſcipiẽte accuſationẽ: reſidẽs rome ad aliq̃rũ potẽtũ noticias ambiebat. maximis aũt colebat officijs germanici filiũ Gaiũ: cũ adhuc eſſet ꝓuatꝰ. Qui cũ futurũ cũ aliq̃n ꝓdixiſſet impatorẽ: apud tiberiũ accuſatus ſuit. is ſtatim cõcludi iuſſit agrippã qui ſub grãdi erũna vſq; ad mortẽ tiberij in carcere ꝑ ſex menſes tenebat̃. Sed eo defuncto gaius eũ a vinculis ſoluit: ⁊ tetrarchiã philippi ei tradidit iam eñ iſte deceſſerat ⁊ regem appellauit. ⁊ ꝓ cathena ferrea quã gerebat in carcere aureã ei condonauit. Cũq; e roma ꝑrexiſſet ir̃lm: templũ viſitans: hoſtias celebrauit. Ibiq; cathetiã aureã quã ei caius dederat ſuſpendit. vt maximũ caſum eius ex hoc ꝑpetuo indicaret. inde theatrũ romano more ꝯſtruxit ⁊ amphiteatrũ: ⁊ alia plurima monumẽta. Demũ in ceſariã deſcẽdẽs cũ ſe deũ appellari ꝑmiſiſſet ab angelo ꝑcuſſus: ⁊ timẽte corꝑe: ait q̃ mõ dicebar deꝰ nũc mortiſ nexibꝰ ꝯſtringor: q̃bus dictis anno etatis ſue. 57. expirauit. Relinquẽs agrippã filiũ decimũſeptimũ annũ habẽtem heredẽ ⁊ tres filias beronicẽ: matiã ⁊ druſillã. Habuit quoq; frẽm noĩe herodẽ calcidis regẽ: qui propter tenerã filij etatem in regno prefuit.

Ratiſbona inſignis ⁊ memorie digna vrbs ac libera ad ripas danubij ſita: a Tiberio Nerone cōdita: anno quo xp̄s iheſus pro ſalute generis humani paſſus eſt. Baioarie olim metropolis hanc regionē anti quitus norici tenuere. Cuiꝰ adhuc portio tranſ danubiū ſita noricū appellant. Noricis autem baioarios ſucceſſiſſe. Et cum repertā vetuſtiſſi-mos codices hanc baioariam appellant: quã moderni bauariā dicunt. ⁊ a bois baioaricum nomen deſcendiſſe pſuaſum eſt. Cui Strabo vi-res adhibet romani baios gallorꝫ gentes e fini-bus iecerunt. Inde migrantes circūiacētes hi-ſtro loco cū thauriſtis habitarūt. Conſtat igiť eos in pannonia conſediſſe: ⁊ inde facile in no-ricū continuā regionē migraſſe. Quãq̃ olim de-ſerta vt Strabo tradit nunc cultiſſima eſt. ma-gnas ⁊ ambitioſas ciuitates habēs ⁊ oppida nobiliſſima. Ratiſbona vero ornatu ceteras ex-cellit. Pōtificales vrbes in ea quinq̃ ſunt: qua-rū nunc metropolis eſt Salczburga vocata ex flumine cui adiacet. veteres iuuauiā vocauere. Ratiſbonēſis aūt ep̄atꝰ olim clariſſimꝰ fuit: cui ⁊ tota bohemia ſbiecta erat. hec vrbs ſeptē noībꝰ inſignita fuit. quibꝰ in ſuis iuribꝰ ⁊ libertatibꝰ claruit. Primo a ſui cōditore Tiberina vel Ti-burina dicebať. Tiberius em̄ liuie auguſti vxo-ris filius: ⁊ ipſiꝰ auguſti preuignus: quē cū au-guſtus in filiū adoptaſſet: mox magno exercitu cōperato cōtra noricos ⁊ vindelicos miſit: qui eos ī prelio ſupauit ⁊ hanc vrbē apud noricos edificauit. Secūdo vrbs quadrata lōgo tp̄e di-cta. cū ad quadratā figurā ⁊ quadratis lapidibꝰ magnis muro circūdata fuit vti in reliquijs ve-terꝫ murorꝫ retro ſanctū paulū cerni pōt. Tercio hyatoſpolis vel hiaſpolꝭ ob ruditatē ppl̄i agre-ſtis: qui ore hiante vt rurales finitimi faciūt ver-ba hyantia pferebāt. vel ab hyantiū agrū ppe ciuitatē cōfluxu. cū danubiꝰ naba ⁊ ymber ⁊c̄. fluuij in latere aquilonari cōfluāt. Quarto ger-meinſheim a populo germanie qui eā frequēta-re ſolebant: vel a germanico qui ciuitati pfuit. Quinto reginopolis ob frequētes cōuētiones principū ⁊ regū vt hodie arce turres ac excelſa edificia magnatorꝫ oñdūt. Sexto imbripolis a fluuio: cū ymber fluuiꝰ ſeptētrionē verſus ī da-nubiū fluit. ⁊ vernacula ligua hoc nomē regen-ſpurg adhuc ſeruat. cū in tali cōfluxu olim ciui-tas incepta fuit. Septio ratiſbona dicif. cū ra-tes ob mercimonia ⁊ tp̄e karoli magni ad bella ibi cōfluebāt: ⁊ tãq̃ firmiter ſita ⁊ edificijs ro-borata: hodie ratiſbona appellať Danubiꝰ aūt

fluuius germanie ꝑmaximus. qui ⁊ hiſter dictꝰ vt Solinus habet germanicis iugis ortꝰ: monte effuſus qui rauracos gallie aſpectat. Sexaginta amnes in ſe recipit ferme oēs nauigabiles: hanc vrbem inſignē preterfluit. Et firmiſſimo ponte lapideo plurimoꝝ arcuū ciuitatē cū ſuburbio iūgit. De quo ſcribitꝰ. Pons ſicu cepit dn̄i dum annus incepit. Mille centenis dece ſemiqȝ denis. Karolus magnꝰ chriſtianiſſimꝰ impator cū armis baioariā ſibi ſubiecit: ⁊ taxilo baioarie dux deſiderij regis longobardoꝝ gener: quē prius deuicit ſtimulis vxoris concitatꝰ hunis ſibi ꝯfinibus ſollicitatis bellū in karolū mouet. Is ſua celeritate pacē cōfecit obſidibꝰ ante receptis. vrbē ratiſbonā tūc q̄drată dictā aggreſſus cōuerſus in eos q̄ eā occupabāt a fide nr̄a alienos. Et eā vi cepit coegitqȝ vt xp̄i fidē integre reciperēt. In eo bello magna cedes hoim ante ratiſbonā edita. Et magna multitudo infidelium ac hunoꝝ abſūpta de ſuis q̄ȝ aliq̄s amiſit: qui in baſilica ſcti petri extra muros vrbis ſepulti ſūt. Ab eo tpe hec inclita vrbs magnū incrementum accepit. Baſilica q̄ȝ decorat epiſcopali ſūmo: in honore tandē ſcti petri dicata: priꝰ ob fraternitatē canonicoꝝ ratiſbonenſiū ⁊ remēſiū ecclia ſcti remigij appellata. Opus preclariſſimū in vrbe nondū cōpletū. Et cenobio ſcti Emmerāmi ordinis ſcti bn̄dicti ampliſſimo: mōaſteriaqȝ dn̄arū plura hȝ: precipue ſuperiꝰ monaſteriū virginis glioſe. Inferius in q̄ diuus Erhardus eps quieſcit. Plures i ciuitate domus cōſecratas eccleſias hn̄t: ⁊ ꝓprias ſacerdotes. Arnolfus aūt impator q̄ hūc locū pre ceteris imperij locis ſūme dilexit. muꝝ ampliauit ⁊ monaſteriū ſancti emerāmi incluſit ⁊ plurimū adornauit. Accedēs eni normānoꝝ rediēs baioariā oſſa ſancti dionyſij ariopagite in fine ſue etatis cenobio tradidit cū libro euāgelioꝝ ornatiſſimo ac lr̄is aureis ꝯſcripto: ⁊ demū apud eos ſepultꝰ. Ornat ⁊ hāc ciuitas glorioſo martyre ſctō Emmerāmo epo: ⁊ ſctō wolſgango eius loci vndecimo epo: q̄ mira apō eos geſſit: monaſteriūqȝ ſcti pauli ꝯſtruxit. Albertus q̄ȝ magnꝰ oīm doctrinarū peritiſſimus apud eos epatū rexit. Ideo de his patronis pet ratiſbonēſes ſcribit.

Gaude ratiſbona ſuper excellentia dona
Concludis duo bis in te gratiſſima nobis
Corpora ſanctoꝝ ſacer eſt dionyſius hoꝝ
In numero primus emerāmus laude nec imus
wolſgangꝰ erhardus neuter medicamie tardꝰ
Quatuor iſtoꝝ precib us necnō alioꝝ
Hic ꝯtentoꝝ ducamur ad aſtra poloꝝ

Vienna pānonie nūc auſtrie vrbs precla
riſſima ad danubiū ſita. Js fluuius ba
uariā: auſtriā: vngariā ſecās: ꝑ raſciam
atqꝫ bulgariā cū ſexaginta nauigalib⁹ ī euxinū
deſcēdit. Multaſqꝫ ⁊ memorabiles alluit vrbes
Inter quas nulla ditior: nulla populoſior: nul-
la vetuſtior eſt ꝙ Vienna auſtralium ciuitatū re
gionisqꝫ caput. Hec olim flauianū (vt in vetuſti
ducū ꝓuilegijs habet) appellata. A flauio pre-
fecto qui huic regiōi prefuit: ac vrbē inchoauit
aut ab imperatore flauio ad danubiū ꝓfecto vt
aras ob romani imꝑij metas collocaret. Et ibi
cōdita vrbs ex aris vocabulū ſortita ſit. Cūqꝫ
flauianū theotonici flabien ꝓnunciēt: nō eſt ab
re longo tꝑis tractu: prima vocabuli ſillaba re-
mota (vt plerūqꝫ fieri cōperim⁹) bien remanſiſſe
Indeqꝫ dicta Vienna. Quāqꝫ aliq̄ a paruo flu-
mine qd̄ inter ſuburbia fluit noīe vienna dictū
putāt. Vienna aūt vrbs magnifica ambitu mu-
roꝝ cīgit̄ duoꝝ miliū paſſuū: ſ3 habet ſuburbia
maxima ⁊ ambicioſa: foſſa ⁊ vallo cincta. vrbs
aūt foſſatū magnū habet: indeqꝫ aggerē preal-
tum: menia deinde ſpiſſa ⁊ ſublimia frequēteſqꝫ
turres: ⁊ ꝓpugnacula ad bellū prompta. Edes
ciuium ample ⁊ ornate: ſtructura ſolida ⁊ firma
alte domoꝝ facies magnificeqꝫ viſunt. Vnū id
dedecori eſt ꝙ tecta plerūqꝫ ligna contegūt pau
ca lateres. Cetera edificia muro lapideo conſi-
ſtunt. picte domus: ⁊ interi⁹ ⁊ exterius ſplendēt
Ingreſſus cuiuſqꝫ domū in edes te ꝑncipis ve
niſſe putabis. Nobiliū prelatoꝝqꝫ dom⁹ libere
ſunt. Sanctis celū tenentib⁹ ipſiqꝫ maximo deo
templa dicata ⁊ ampla ⁊ ſplendida ſecto lapide
cōſtructa ꝑlucida: ⁊ colūnarū ordinib⁹ admirā-
da. Sanctoꝝ plurime ⁊ precioſe reliquie. Argē
to auro ⁊ gēmis veſtite. temploꝝ ingens orna-
tus. Ciuitas in epiſcopatu Patauiēſi eſt: maior
filia matre. Quatuor ordines mēdicātes Scoti
⁊ canonici regulares ſancti auguſtini admodū
diuites habiti. Monialeſqꝫ ſacre ⁊ ſancte virgi
nes. Ibi quoqꝫ monaſteriū eſt ad ſanctum hierony
mū nuncupatū: in quo meretrices cōuerſe repe
riunt̄: que die ac nocte hymnos lingua theoto-
nica decantant: quatū ſi qua redire ad peccatum

comp̄rehenſa fuerit in danubiū precipitat. Sed agunt ibi pudicā ſanctāq̃ vitā. Rarus de his ſomno malꝰ audit. Scola q̃ꝫ hic ē liberaliū artiū ac theologie ⁊ iuris pōtificij. Noua tn̄ ⁊ ab vrbano ſexto papa ꝯceſſa: magnꝰ ſtudētiū numerus eo cōfluit ex vngarie ⁊ alemanie partibꝰ ſuperioribus ciuitatis ppl's quinq̄ginta miliū cōmunicātiū credit. Coſulatus octo ⁊ decē viroꝝ eligit tum iudex qui iuri reddēdo preeſt deinde magiſter ciuiū qui curā ciuitatis gerit: magiſtratus alij nulli ſunt niſi qui vini exigunt vectigal od illos oīa referunt quoꝝ poteſtas annua eſt. Incredibile videri pōt quot p̄ dies ſingulos in ciuitatē victualia ingerunt ouoꝝ ⁊ cancrorum mlte quadrige adueniūt. Piſtus panis carnes piſces volatilia ſine numero afferunt: vbi adueſperaſcit nihil venale ex his inuenies. vindemia his ad quadraginta dies ꝓtendit. Nullo nō die trecenti currus onuſti vino his terq̃ inferunt. Ducentos ⁊ mille equos indies ad opꝰ vindemiarū exercent. Incredibile dictu eſt quāta vis inducat vini quod vel Vienne bibit vel ad extraneos per danubiū contra curſum aque magno labore mittit. Celle vinarie adeo ꝓfunde ac ſpacioſe ſunt: vt ſub terra nō minus quaſi ſupra terrā edificioꝝ apud Viennam eſſe ferat. Platearū ſoliū: ſtratū lapide duro vt neq̃ plauſtroꝝ rotis facile conterat. In domibus multa ⁊ munda ſuppellex. Equoꝝ iumentoꝝ ⁊ oīs generis capacia ſtabula vbiq̃ fornices aule late verum his eſtuaria ſunt loco tricliniorū que ab his ſtube vocant: nam hyemis aſperitatem hoc domitant modo. Feneſtre vndiq̃ vitree ꝑlucet: ⁊ hoſtia plerūq̃ ferrea. In his plurime aues cantant: rare apud eos familie vetuſte: aduene aut inquilini fere omnes nouiſſimis diebus hec vrbs Vienna primaria Imperatoris Friderici tercij dum inimicitias maximas cum Mathia vngarorum rege gereret: multa eius bella in ſe concitauit: qui damna multa Viennēſibus ⁊ incōmoda imperatori intulit: ⁊ tandē ciuitatem ei abſtulit: quam poſt mortem Mathie Fridericus tercius iam veteranus per filiū Maximilianū regem in ſuam poteſtatem iterato redegit.

NVREMBERGA
S. Sebaldus.

Nuremberga vrbs tota germania: ⁊ apud exteras gentes nominatiſſima celeberrimaq;. Emporiū germanie ampliſſimū: magnificis operibus publicis ⁊ priuatis ornata. Arx regia in colle vrbi ſuperemınet vetuſtiſſima: ex qua intra vrbem ⁊ extra proſpectus eſt. A qua ciuitatis nomen ortum fuiſſe quidam arbitrant̄. quam pleriq; a Tiberio Nerone imperatore: poſt tiberine conſtructionē conditā. Aut a Druſo nerone fratre ſuo qui germanos deuicit denominatā dicunt Nerobergam. Tiberius enī ceſar genus paternū a Tiberio nerone trahit. qui liuiam druſillam (vt Suetonius tranquillus ſcribit) grauidam: ⁊ ante iam apud ſe filium enixam: petenti auguſto conceſſit. Nec multo poſt diez obijt. vtroq; liberorū ſuperſtite Tiberio druſoq; neronibus. Inter cognomina ⁊ Neronis aſſumpſit: quod ſignificat lingua ſabina fortis ⁊ ſtrennuus. Tiberius poſt hec comatā galliam rexit. ⁊ barbaroꝝ incurſionibus ⁊ principum diſcordia inquietā. Ex hinc rheticum: vindelicūq; bellum inde pannonicū indeq; germanicū geſſit. Rhetico atq; vindelico gentes alpinas. pannonico brennos ⁊ dalmatas ſubegit. Germanico quadraginta milia dediticioꝝ traiecit in galliā iuxtaq; ripaꝫ rheni ſedibus aſſignatis collocauit. Quaſobres ⁊ ouās ⁊ curru vrbem ingreſſus eſt triūphalibus ornamentis ornatus. Cui poſtea glorie amplior cumulus acceſſit: toto illirico quod intra italiam regnūq; noricum ⁊ traciam ⁊ macedoniam interq; danubiū flumen: ⁊ ſinum maris adriatici patet perdomito ⁊ in ditionē redacto. Iſte Claudius Tiberius Nero (vt Eutropi⁹ tradit) prudens in armis: ſatiſq; fortunatus ante aſſumptum imperiū fuit. Et ciuitates ſuo nomine appellari iuſſit. Vetuſtiſſimi tamen hiſtoricoꝝ codices litteris ſcripti peruetuſtis. eam arcem caſtrum noricū appellant. Romani enim vt hoſtes poſt alpium ſaltus meatuſq; inſidentes: ab incurſibus ꝓhiberent. In collibus ⁊ tumulis norice ac pleriſq; regionibus germanie arces extruxerunt. De quo ſi plura ſine teſtimonio dixerimus: fidem nobis paruā adhibitū iri dubitamus. Cum in noricis (vt Strabo grauiſſim⁹ autor tradit) ⁊ thauriſci habitēt hoꝝ omniū impudentiſſimas incurſationes repreſſit Tiberi⁹: ⁊ eius frater Druſus eſtate vna: per tota alpium ipſarū montana quidam terrarū extant tumuli: qui cōmode coli valeant. valleſq; bene condite. De quo meminit Virgilius in fine tercij libri georgicoꝝ. Tum ſciat aerias alpes ⁊ norica ſi quis caſtella in tumulis. Ea preſidia poſuerunt que germanos a rebellione ac motibus deterrerent. Habet itaq; hec vnicū verticem in qua vetuſtiſſimū caſtellū vrbis pro cuſtodia conſtructū eſt. Gloroſus quoq; pontifex ſummus Pius eius nominis ordine ſecundus ſcribit. De nuremberga dubium franconie an baioarie cedat: Ipſum nomen indicat ad baioarias vrbem pertinere: Noremberga enim noricū montem ſignificat. Ob quā rem patet noricoꝝ ciuitatem fuiſſe. Noricis aūt baioarios ſucceſſiſſe. Ea nūc portio terre baioarie: que inter danubiū ⁊ Nurembergam iacet noricum appellat̄. Ciuitas tamen in dioceſi Babenbergenſi: que ad francones pertinet: ſita. Ipſi Nurembergenſes nec bauari nec francones videri volunt. Sed terciū quoddam ſeperatū genus. Urbs ea nobilis amne pegnicio interlabit̄. ⁊ in ptes duas diuidit̄: ac pontibus lapideis pulcherrimis trahicit̄. In agro ſterili ⁊ arenoſo condita. atq; ob eam rem induſtrioſo populo. omnes aūt plebei opifices ingenioſiſſimi aut plerūq; negociatores prudentiſſimi. Repertores ⁊ magiſtri mirandarū ac ſubtilium operū ⁊ artium que ad decorem ac vtilitatē hominum plurimū conducunt. Quamq; hec inclita vrbs a quibuſdam inter nouas numerari cenſeat̄. cum paucis in veterū monumentis reperiat̄: nullaq; antiquitatis veſtigia in ea appareant: preter arcem opus laude ⁊ vetuſtate dignū: atq; perpaucas edes. Cum igit̄ de nomine ac conditoribus qui fuerunt ⁊ quibus temporibus certatio ſit ⁊ ſub iudice lis: ea relinquamus: cum de alijs vrbibus ne dum italie ⁊ germanie: Uerum ⁊ de roma matre vrbium dubium extat. Nam vrbem terre mariſq; dn̄am quam nunc romani incolunt vt Dionyſius halicarnaſeus de antiquitate romanoꝝ tradit: vetuſtiſſimi barbari ſiculi tenuiſſe dicunt̄ qui vero ante hoc fuerint: neq; vt habitata ſit ab alijs: neq; vt deſerta fuerit: nemo quicq; habet certi qđ dicat. quā aliqui a congregatione hominū: alij a troianis: alij ab euandro: ceteri a romulo conditā ſcribunt. Reliqua igit̄ proſequamur. Conſtat Nurembergā temporibus Karoli magni in flore fuiſſe. Karolus enim magnus rex francoꝝ qui talia tāq; multa gerebat vt ſimul eccleſiam: romanūq; imperiū inſtauraret. ſaxonibus domitis: hittonibuſq;: gallicis ſibi federe coniunctis: pacem cuꝫ Taſſilone baioarioꝝ duce. Adriano pontifice romano ſequeſtre iniji. Sed cū accerſitus Taſſilo nec accederet: nec obſides ex federe promiſſas mitteret. Bellum illi Karolus indixit: ducens in baioariam copias tripartito diſtribuit. Ipſe enim cū parte tercia copiarū Nuremberge: ⁊ in locis finitimis ſua firmabat caſtra. Et auſtraſios turingos ⁊ ſaxones ad danubium caſtrametari iuſſit. Pipinus filius cum exercitu italico ad Tridentū deſcedit. Cum itaq; Karolus prudenti conſilio caſtra firmaſſet prope Nurembergā in formam ſui tentorij Sacellum conſtruxit: quod poſtea Leo tercius ſummus pontifex: cum ad Karolum properaret qui apud padebrunam ſaxonie oppidū erat ſumma acceptus reuerētia: proceresq; dedit: qui honeſto illū deducerent comitatu. Rediēs romā in honore diue Katherine martyris dicauit. Ferūt nōnulli eam vrbem fuiſſe olim ſub dominio nobiliſſimi comitis francoꝝ Alberti: qui cū fraude hattonis epī maguntinēſis a Ludouico impatore obtrūcatus deinde in ius imperij ceſſiſſe. Poſtea vero q̄ʒ in ditionē imperij venit: Sūma fide: conſtantia: ⁊ officio romanū imperiū coluit. Regibuſq; romanis fidē conſtantiſſimā ſemꝑ ſeruauit. In diſcordia tamē ceſarū calamitates ac damna grauia pertulit. Heinrico enī quarto regnū occupante filius eius rex romanoꝝ ꝑ diuitiam vt videt̄ vltione: patrē bello perſecutus fuerat. Receſſit itaq; filius in Nurembergēſes fidē genitori

ſeruantes: auxilio ſuorum fretus: Nurembergā obſeſſam recepit: quod Otto Friſingenſis ⁊ Gottfridus Viterbienſis haud ignobiles hiſtorici ſcribunt. Idem Heinricus rex herbipolim petēs. Erlongo electo Robertum prefecit. Deinde dimiſſis ſaxonibus cū baioariis: caſtrum noricū obſidione cingit. Ipſoqꝫ expugnato: Ratiſbonā norici ducatus metropolim adijt: quē pater eueſtigio ſubſequēs roberto fugato: erlongū reſtituit. Inde ꝓgreſſus ratiſbonenſiū auxilio filio vrbe fugato: ibi Vlricum pontificē cōſtituit ac Theobaldi marchiā p bohemos deuaſtauit. Conradus ſueuus qui defuncto Lothario in romanoꝝ regē declaratus erat: ac ducē de in aſiā expeditionis ſuaſu diui Bernardi abbatis claraualenſis munus aſſūpſit eam vrbem inſtaurauit: ⁊ inſigne monaſteriū ⁊ abbatiam ordinis diui benedicti ad ſanctū egidiū nuncupatū: In celebriori vrbis loco fundauit. Nurembergenſes a conrado rege Ceteriſqꝫ romanis imperatoribus incrementū plurimū habuerunt: nec arbitrandū eſt eam vrbem iſtius pulchritudinis ⁊ amplitudinis a principio inſtaurationis fuiſſe. Verum temporibus karoli quarti imperatoris romanoꝝ ac regis bohemorum maiore ambitu: menibus nouis aucta fuit. Munita nūc extat: poſt alta menia ⁊ antemuralia: ingenti clauditur per circuitū profunda ac lata foſſa. Habet quoqꝫ ꝓpugnacula. murum craſſiſſimum: ⁊ turres quinqꝫ ⁊ ſexaginta ſupra trecentas. Eſtqꝫ edibus ciuiū ampliſſimis ⁊ firmiſſimis exornata. ⁊ in medio ferme germanie ſita. Ciues eius cum induſtrioſi ſint: legibus imperialibus inſtructi. Senatū ⁊ magiſtratus ordinem habent a plebe diſtinctū. vetuſtiores ciues rempublicam adminiſtrāt: plebs tamen ſuis rebus ſtudet ⁊ de publicis minime curioſa eſt. Plures in ciuitate baſilice ample ⁊ ornatiſſime extāt. Et preter parrochiales eccleſias celeberrimas ſancto Sebaldo ⁊ ſancto Laurentio dicatas Quatuor mendicantiū loca magnifici operis habet: que ciues diuerſis temporibus edificauere. Monialeſqꝫ ſacre virgines ad diuam Katherinam ⁊ ſanctam Claram duo monaſteria habent. Cruciferi ordinis theutonicoꝝ ſpacioſa vrbis loca poſſident. Extat quoqꝫ in ea Carthuſienſe cenobiū edificij magnificentia ampliſſimū ⁊ pulcherrimū. atqꝫ ſanctiſſime virginis marie ſacellum regale in foro ornatiſſimū cum fonte pulcherrimo. Gaudet hec inſignis vrbs de ſuo regio patrono diuo Sebaldo. is fuit vita ⁊ miraculis clarus: Et ſignis imperialibus. Palliū enim: enſes: ſceptrum: poma: coronāqꝫ karoli magni Nurembergenſes in coꝝ archiuis obſeruant. que in coronatione noui regis ob ſanctitatē ⁊ antiquitatē auctoritatē preſtant. Datur enim hoc vetuſtati: vt plus maieſtatis habere videant: pondere noua carent. Ornatqꝫ q̄maxime inpreciabili ac diuiniſſima lancea que ihesu xp̄i latus in cruce aperuit. Ac particula crucis famoſiſſima. ⁊ alijs reliquijs toto orbe celebrandis. Que die tredecima poſt paſce gaudia: populi frequentia ex varijs prouincijs ſumma deuotione quot annis viſunt. Ideo in eius laudem adiungit.

O decus eximium norici Nuremberga ſerena
Vrbs celebranda nimis regia ſiderea
Tu populoſa viris: tu formoſiſſima rerum
Virtutumqꝫ parens: tu religionis amatrix
Iuſticiam ſacramqꝫ fidem: paceniqꝫ propinquis
Antiquaſqꝫ patrum leges ante omnia ſeruas

Sacroſancte militantis eccleſie fundamenta quibus tota huius edificij fabrica confidenter innititur ſunt ſancti apoſtoli. quos deus elegit primitias in ſalutem gentiū omniū. Ipſi ſunt baſes eccleſie ſuper fundamento: preter quod nemo aliud ponere poteſt quod eſt chriſtus ihesus ſummo angulari lapide ſolidati: vt veritas que ante legis ⁊ prophetarum preconio vehebatur per apoſtolicam tubam in ſalutem vniuerſitatis exiret: ſicut ſcriptū eſt. In omnem terram exiuit ſonus eorum. Ab ipſis nāqꝫ eſt ꝓpagata eccleſia: ⁊ vſqꝫ ad mundi terminos verbo predicationis extenſa. hanc doctrinis: miraculis: exemplis: ſanguiſqꝫ effuſione plantauerunt. Quapropter digne patres: fundatores: edificatores: ordinatores paſtores ⁊ pontifices vniuerſalis eccleſie vocantur. Huius aūt muneris ſacramentū ita dn̄s ad omniū apoſtoloꝝ officium pertinere voluit: vt in beatiſſimo petro omniū apoſtoloꝝ ſummo collocaret: vt ab ipſo q̄ſi quodam capite dono ſuo velut in corpus omne diffunderet vt extorrem ſe miſterij intelligeret eſſe diuini qui auſus fuiſſet a petri ſoliditate recedere: hunc enim in conſortiū indiuidue vnitatis aſſumptum. Id qđ dn̄s erat voluit nominari dicendo. Tu es petrus ⁊ ſuper hanc petram edificabo eccleſiam meam: vt eterni templi edificatio mirabili munere gr̄a dei in petri ſoliditate conſiſteret: hanc eccleſiam ſua firmitate corroborans: vt illā nec humana temeritas poſſet appetere: nec porte inferi contra illā ꝑualerent.

Data eſt michi poteſtas in celo et in terra:
Saluator:
S. Petrus
S. Johannes
S. Thomas
Bartholomeus
S. Simon
S. Mathias
S. Judas
Lucas

Spiritusſancti miſſio

SUmmus deus ac parēs oim: vt nouis culto ribus nouā legē daret doctorē iuſticie miſit e celo. Is vt premiſſū eſt cruci affixus vltro ſpm̄ poſuit. Sed qm̄ predixerat ſe tercia die ab infe ris reſurrecturuꝫ: metuētes ne a diſcipulis ſurrepto corpore vniuerſi reſurrexiſſe eū crederēt: detraxerunt eū cruci: ⁊ cōcluſum in monumēto firmiter militari cuſtodia circūdederūt. Verū tercio die ante lucē: ter remotu facto: repente patefactū eſt ſepulchrū. Et cu ſtodes attoniti obſtupefecerat pauor. integer e ſepul chro ac viuus egreſſus in gallileā ꝑfectus eſt diſci pulis ꝯgregatis: ſcripture ſancte lr̄as id eſt ꝓphͣ arū archana patefecit: que anteq̄ꝫ paterent perſpici nullo modo poterāt: q̄ ipſuꝫ paſſioneq̄ꝫ eius annūciabāt. Ordiato vͦ diſciplis ſuis euāgelio: ac noīs ſui pre dicatione circūfudit ſe repente nubes: eūq̄ꝫ in celum ſuſtulit q̄dragesimo poſt paſſionē die. ¶ Poſt beatā eni ⁊ glorioſam reſurrectionē quo verū dei templum iudaica impietate reſolutū: diuina in triduo potētia ſuſcitauit. Quadragenarius ſanctoꝝ dieꝝ numerus expletus: mora corporalis pn̄tie extēdit: vt fides re ſurrectionis documentis neceſſarijs muniret. Apl̄i itaq̄ꝫ ⁊ diſcipuli oēs poſt aſcēſionē dn̄i (ſicut Lucas i actibus aploꝝ meminit) a mōte oliueti regreſſi ſta tim venerūt hieroſolymā: ⁊ aſcenderūt in cenaculuꝫ vbi manebāt in oꝛone ⁊ humanitate pſeuerātes cum mulieribus ⁊ maria matre ihū ⁊ frībus eius meditā tes in lege dn̄i: ac mādatoꝝ eius die ac nocte: donec induerentur vͥtute ex alto. In his aūt diebus q̄ inter reſurrectionē dn̄i ⁊ aſcēſionē fluxerūt morꝰ dire mor tis auferē. Et nō ſolū aīe: ſed etiā carnis imortalitas declarat. In his per inſufflationē dn̄i infundit aplis oībus ſpūſſanctus: ⁊ btō aplo petro ſupra ceteros poſt regni claues ouilis dn̄ici cura mandat: Per omne deniq̄ꝫ hoc tēpus ꝓuidētia dei curauit: atq̄ꝫ ſuoꝝ ⁊ oculis inſinuauit ⁊ cordibus: vt dn̄s ihs vere agnoſceret reſuſcitatus: qui vere erat natus ⁊ paſſus ⁊ mor tuus. Ab illo aūt die quo dn̄s ſuper oēm celoꝝ altitudinē aſcendit: decimus dies occurrebat qui ab eiuſdē reſurrectione q̄nquageſimus: vt facta teſtat hiſtoria. Cū diſcipuli pariter eſſent: acceperunt munera ſpūs ſancti ꝓmiſſa que poſcebant. Et factus eſt repente de celo ſonus: ⁊ repleuit totam domum vbi ſedebant ⁊ apparuerunt illis diſpartite lingue tāq̄ꝫ ignis: ⁊ repleti ſunt oēs ſpiritusſancto: ⁊ ceperunt loqui varijs lin guis. Sicut enī hebreo quondā populo ab egyptijs liberato: quīquageſimo die poſt imolationē agni lex data eſt in monte ſyna. Ita poſt paſſionē qua verus dei agnus occiſus eſt: q̄nquageſimo a reſurrectionis eius die in aplos plebeq̄ꝫ credentiū ſpūſſanctus elapſus eſt: vt facile diligens xp̄ianus agnoſcat inicia ve teris teſtamenti euāgelicis miniſtraſſe principijs: ⁊ ab eodem ſpū conditū fedus a quo primū fuerat inſti tutū. His aūt muneribus imbuti apl̄i oīa que de xp̄o ꝑ ꝓphetas ſcripta fuerāt ꝑitius intellexerūt: Cōmu niq̄ꝫ decreto ſimbolū edentes: nr̄e fidei fundamēta iecere. Et petrus quidē aploꝝ princeps iuxta hieremie ꝓphetā ⁊ iſaie atq̄ꝫ pſalmiſte dixit. Credo in vnū deum patrē oīpotentē creatorē celi ⁊ terre. Andreas iu abacuck verbo ſubdidit. Et in ihm xp̄m filiū eius vnicū dn̄m nr̄m. Cui ⁊ Johannes adiecit. Qui conce ptus eſt de ſpūſancto natus ex maria vͥgine. vt iſaias predixerat. Ecce vͥgo ꝯcipiet ⁊ pariet filiū. Jacobus vero ⁊ Iſaie ꝓphetiā affirmās dixit. Paſſus ſub ponno pilato crucifixus mortuus ⁊ ſepultus. Thomas deinde Oſee ꝓphetiā conteſtās ait. Deſcendit ad inferos: tercia die reſurrexit a mortuis. Poſta Jacobꝰ maioꝛ ꝓtulit. Aſcendit ad celos ſedet ad dexterā dei patris oīpotētis. Philippus q̄ꝫ mox adiciens inquit Inde venturus eſt iudicare viuos ⁊ mortuos. Bartholomeꝰ poſtmodū cecinit dicens. Credo in ſpm̄ſan ctū. Cui Matheus ſubiecit Sanctā ecclīaꝫ catholicā. Symon vͦ ⁊ Judas atq̄ꝫ Mathias deniq̄ꝫ reliquuꝫ ꝑfecerūt dicētes. Sanctoꝝ coīonē. Carnis reſurrectionē. Et vitā eternam Amen. Symboloq̄ꝫ ꝑfecto apl̄i multa ꝯſtituere de oī ecclīa: inde diuino cultu intenti Jacobū frēm dn̄i hieroſolymoꝝ pōtificē cōſtituerūt virū a ntītate ſanctiſſimū: q̄ miſſaꝫ ſimplici ritu celebrare cepit dicēdo pater nr̄ ⁊c̄. Hac q̄ppe rōne xp̄iana reſpublica viroꝝ ſcꝫ ⁊ mulierū creſcere multū cepit. Propter qͦ petrus apl̄s bonis inſtitutis ecclīaꝫ ꝯfir maturus ſeptē diaconos delegit videlꝫ Stephanū: philippū: ꝓcorū: nicanorē: tymonē: parmenā ⁊ nico laū anthiocenū aduenā. Illi q̄ ad veros xp̄i miniſtros ꝑtinebāt ꝑagere ceperūt. Totū poſtremo orbē ꝑ ꝓ uincias inter ſe partiti ſunt. Et thomas quideꝫ parthos: medos: perſas: hircanos: bactrianos ⁊ interna gentiū indoꝝ ſortitꝰ eſt. Matheꝰ macedoniā ⁊ ethiopiā. Bartholomeꝰ licaoniā ⁊ citeriorē indiā. Andreas achaiā ⁊ ſcithiā. Johānes poſt mortē virginis marie aſiā. Petro aūt pontus gallacia bithinia capadocia italia ⁊ tandē roma obtigit. Jacobꝰ maioꝛ hiſpaniā: Judas meſopotamiā. Symon zelotes egyptū: Phi lippus gallias ⁊c̄. accepit: de q̄bus aplis mox narrabimꝰ. Diſcipuli itaq̄ꝫ ꝑ ꝓuincias diſpſi fundamenta eccl̄ie vbiq̄ꝫ poſuerūt: facietes ⁊ ipſi i noīe magiſtri dei magna ⁊ pene incredibilia miracula: q̄ deſcendens inſtruxerat eos virtute ac ꝑtāte qua poſſet noue annūciationis ratio fundari ⁊ cōfirmari.

GLorioſiſſima ſempq̄ʒ virgo maria dei genitrix intemerata: poſt aſcenſionē dn̄i iheſu: cōuerſatiōnē ad humane vite exemplū (luca in actibus apl'oꝝ teſtāte) generaliter cum apl'is habuit: q̄uiſqʒ repleti fuerunt gr̄a ſpū̄ſſancti. Poſt miſſiōe vo ſpū̄ſſancti ⁊ apl'oꝝ diſꝑſionē vt diuus Hieronymꝰ refert. Gabriel archāgelus tāq̄ʒ celeſtis paranymphus eā virginē ſanctā ⁊ corpe ⁊ mēte intactā cuſtodiuit: atqʒ iohānes euāgeliſta cui eā de cruce filiꝰ cōmiſerat: virgo ṽginē ſeruauit offitioſiſſime vſqʒ in finez vite ſue: ⁊ tāq̄ʒ adoptiuꝰ filiꝰ adminiſtrauit. Habitatio aūt eiꝰ vſqʒ ad mortē pre nimio amore i loco illo fuit vbi oīa in q̄bus paſſus fuerat loca inuiſere poſſet: vt ſuis ꝯſolaret̄ aſpectibus. ⁊ in mōte ſyon cella vbi morabat̄ ⁊ Johānes miſſaʒ celebrauit oñdit̄: quia (vt diuus hieronymꝰ ſcribit) impatiēs amoꝛ hoc inter cetera precipuuʒ hʒ vt quē deſiderat: ſemꝑ inuenire ſe credat. Nec mirū ſi chriſtꝰ eſt ab oibus amādus: multo ardentiꝰ ab ea cuiꝰ et dn̄s ⁊ filiꝰ erat. Multis eq̄dē afficiebat̄ doloribꝰ ⁊ amoris ardoribꝰ eſtuauerat poſt filij ad celos aſcenſum: dūʒ ſecū tacite cuncta reuoluerat: q̄ audierat viderat ⁊ cognouerat Tādeʒ cū oi plena eſſet gr̄a: oiqʒ ṽtute illuſtrata. Anno a ntitate filij eiꝰ iheſu xp̄i q̄dragesimonono etatis vo ſue. 65. abdormiuit in pace: vberrimeqʒ claritatis eterne gr̄am poſſidere meruit: quā ab eius filio chriſto iheſu pleniſſime accepit. Ad eius aūt exeq̄as deo ſic volēte (vt doctores ſancti ſcribūt) oēs affuere apl'i. Et dn̄s ipſe nr̄ iheſus chriſtus cū tota celoꝝ curia: quātuʒ fas eſt credere: eidē totꝰ feſtinus occurrit: ⁊ cuʒ gaudio eā in aīa ⁊ corpe in celum aſſumpſit. Secūqʒ i throno collocauit. Vixit aūt poſt mortē filij. 16. annis: cuʒ antea. 47. etatis haberet annos. Nulli aūt dubium in eius glorioſa aſſumptione ⁊ coronatione oēm illā celeſtem irl'm tunc exultaſſe ineffabili leticia: tunc iocundatā eſſe meſtimabili charitate cū oi gratulatione iubilaſſe: nec miruʒ q̄ꝛ honoꝛ maternꝰ eiꝰ eſt. qui eſt natus ex ea queʒ oīs celoꝝ ordo veneraf̄ ⁊ adorat: ſuꝑ ſe eleuatū cū p̄re in ſede maieſtatꝭ dn̄i. Ad thronū igit̄ celſitudinē intemerata mater ⁊ ṽgo ꝓceſſit: atqʒ in regni ſolio ſublimata: pꝰ xp̄m glīoſa reſedit.

PEtrus papa primus: apl'oꝝ princeps: natione galileus ex bethſaide vico: iohānis filius andree apl'i frater: primus ſedit annis ſeptē poſt aſcenſionē dn̄i i epiſcopali ſede apud antiochiā vrbeʒ fuit aūt petrus ille quē his verbis xp̄s allocutus eſt. Beatus es ſymon bariona: q̄ꝛ caro ⁊ ſanguis nō reuelauit tibi: ſed pater meus qui eſt i celis. Et tu es petrus ⁊ ſuꝑ hanc petrā edificabo eccl'iam meā. Ac tibi dabo claues regni celeſtis: ptātemqʒ ligādi ⁊ ſoluendi. Js vo oīm diligentiſſimus vbi aſiaticas eccl'ias ſatis confirmaſſet: cōfutatis coꝝ opinionibus qui circūciſioneʒ approbabāt poſt predicationē diſperſionis de circūciſione in ponto: galacia: cappadocia: aſia: bithinia. ab herodis carcere liberatus: in Jtaliā venit ⁊ rome primā cathedrā tenere cepit ſecundo Claudij anno. Cum ea vrbs totius mundi caput eſſet: etiā pōtificali ſedi cōuenientē eſſe cernebat. Sedit aūt in ea annis. xxv. ⁊ menſibus ſeptem. Petrus itaqʒ romā tunc venit ⁊ q̄ꝺ hanc ſedē pōtificali dignitati cōuenientē cernebat. ⁊ huc ꝓfectuʒ intellexerat ſymonē magū ſamaritanum quendā: qui preſtigijs ſuis eo erroris iaʒ deduxerat populū romanum: vt deus crederet̄. Rome em̄ iam titulum adeptus erat inter duos pontes poſitū ac latinis l'ris ſic ſcriptū ſymoni deo ſancto. Hic dum i ſamaria eſſet tamdiu ſe credere i chriſtū ſimulauit: quoad baptiſmū a philippo vno ex ſeptē diaconibꝰ acciperet: quo q̄deʒ poſtea in malā parteʒ verſo: multaꝝ hereſum fundamenta iecit cū Selene impudica muliere: quā ſceleris ſociā habuit: ꝓuocare petruʒ miraculis morte pueri homo nepharius auſus eſt: quē eius carmina p̄mo mouere viſa ſunt: verū cuʒ poſtea nihilominus puer iaceret: in nomie iheſu petro iubente ſurrexit. hāc obreʒ indignatus ſymon vidente populo ſe volaturū ex capitolino monte in auentinū pollicet̄. Cum iam volaret rogatu petri ad celū manum tendentis ac rogantis deum: ne veluti magicis artibus tantum populū ſineret ſymon decidit ⁊ crus infregit. Cuius doloꝛe nō multo poſt ancie mortuus eſt: Hinc ſymoniaci heretici originē habent: qui donum ſpū̄ſſancti emere ⁊ vēdere ꝯſueuere ⁊c̄. Primus poſtea Petrus quadrageſimale ieiuniū inſtituit. Duas q̄ʒ ep'las q̄ canonice nomiant̄ ſcripſit Verū quia pluribus intentus eſſe non poterat: cum orationi ⁊ predicationi vacaret duos epiſcopos ordinauit Linum ſcʒ ⁊ Cletum: qui ſacerdotale miniſteriū populo romano ⁊ alijs exhiberent.

Aſſumptio marie dei genitricis

Coronatio Glorioſe uirginis Marie In celis :

ā mūdi. 1233. ā x̄. 34.

Linea Imperatorum

Caius Calligula

Claudius

Nero

CAius cognomēto caligula: fili⁹ druſi auguſti ceſaris priuigni ⁊ tiberij nepos q̄rtus romanoꝝ imꝑator. mortuo em̄ tiberio a caſtrenſi loco ducto impꝛiuʒ occupat. caligule cognomē traxit: q2 manipulario habitu inter milites educabatur: ſiue vt alij ferūt cum eius iuuentum extitit deferendi caligas margaritis inſignitas. mānſit i huic auguſte ꝓauie ſue cõtubernio quā defunctā pretextat⁹ ꝓ roſtris laudauit. inde viceſimo etatꝭ anno accit⁹ capreas a tiberio vno atq3 eodē die togā ſumpſit. Naturā tn̄ ſeuā atq3 ꝓbroſaʒ inhibere poterat. cõſulat⁹ q̄tuor geſſit. oꝑa ſub tiberio ſemiꝑfecta teplũ auguſti theatruq3 põpeij abſoluit. inchoauit aqueductum tiburti. multas tn̄ vrbes in ſuo noie edificauit ⁊ preſertim apud thraciā calipolim vrbē inſignē. Statura fuit eminenti pallido colore: corꝑe enormi: gracilitate maxia ceruicꝭ ⁊ crurũ ⁊ oculis ⁊ tꝑib⁹ cõcauis: frõte lata ⁊ torua. capillo raro ac circa verticē nullo. Vultũ vero natura horridũ ac tetrũ etiā ex induſtria efferebat. valitudo ei neq3 corporis neq3 animi ↄſtitit. veſtitu calciatuq3 ⁊ cetero habitu neq3 patrio neq3 ciuili: ac ne virili quidē vſus eſt. ſepe depictas gēmataſq3 indut⁹ penulas: immaniſſima facta augebat atrocitate verboꝝ. ideo hõ oim ſceleſtiſſim⁹ iudicat⁹. nil em̄ vel domi vel foris ſtrēnue geſſit. Auaricia oīa expilauit: tāte libidinis fuit vt etiā ſororib⁹ ſtuprū intulerit: tante crudelitatis ut ſepius exclamaſſe dicaꝛ vtinā ppl̃s roman⁹ vnā ceruicē haberet. ita aūt virgilij ⁊ liuij glīe inuidit: vt paululũ abfuerit: q̄n coꝝ ſcripta ⁊ imagines ex oībus bibliotecis amoueret ſenecā arenā ſine calce dicebat. Preterea agrippā regē iudee facit: herodē lugdunũ relegat. Poſtremo a ſuis tādē necaꝛ imꝑij ãno tercio mēſe decio cũ vixiſſet annis. xxix. Cadauer clā i ortos lamianos aſportatũ: p⁹ crematū ⁊ ſepultũ

CLaudi⁹ caij caligule patruus: quē nepos i ludibriū reſeruauerat: imꝑiuʒ accipiēs q̄nt⁹ romanoꝝ imꝑator ope ⁊ induſtria agrippe regis iudeoꝝ imꝑiū: vt ioſeph⁹ refert: accipe meruit. Is nat⁹ eſt lugduni eo die q̄ ꝓmū ara ibi auguſto dedicata eſt: appellatuſq3 tiberi⁹ claudi⁹ druſus diſciplinis liberalib⁹ ab etate ꝓma nõ mediocrē oꝑam dedit q̄nq̄geſimo anno imꝑiū cepit. In cognoſcēdo ⁊ decernēdo mira varietate animi fuit. Britāniā quā neq3 añ Iuliū ceſarē neq3 poſt eum quiſq3 attingere auſus eſt: in deditioneʒ accepit: orchades inſulas romano adiecit imꝑio: ſexto q3 ꝑfect⁹ erat mēſe romā rediit: triũphauitq3 maxio apparatu. Oꝑa magna poti⁹ q3 neceſſaria ꝑfecit: ꝑ tria paſſuū milia partim effoſſo mõte: partim exciſo canale abſoluit egre: ⁊ p⁹ vndecim annos triginta milib⁹ hoim ibi ſine intermiſſione elaborãtib⁹ portũ oſtie extraxit: ducto dextro leuaq3 brachio ad cohercendos maris fluct⁹: vxorē duxit etiā petinā cũ qua diuorciũ fecit ex leuib⁹ offenſis. Poſt meſſalinam meſſale cõſobrini ſui filiā i matrimoniũ accepit quā cũ cõperiſſet ſup cetera flagicia C. ſilio nupſiſſe: ſupplicio affecit: tandē illecebris agrippine blādicijs prelectus cũ ea nuptias ↄfecit. autoritas dignitaſq3 forme nõ ei defuit. Nā ⁊ ꝓlixo nec exili corꝑe erat: ⁊ ſpecie caniciecq3 pulchra: opimis ceruicibus. cibi vinicq3 tꝑe ⁊ loco appetētiſſim⁹: hiſtoriā in adoleſcētia ſcribere aggreſſus eſt: nec minore cura greca ſtudia ſecutus eſt. Poſtremo ab agrippina boletis veneno illitis necaꝛ. Exceſſit aūt. iij. idus octobris. lxiiij. etatis imꝑij. xiiij. anno. funeratuſq3 eſt ſolēni principū pompa. Preſagiū mortis eius fuit exortus crinite ſtelle quam cometam vocant.

NEro claudij ꝓuign⁹ ⁊ agrippine ex Gneo domicio ei⁹ viro fili⁹ ſextus romanoꝝ imꝑator. nat⁹ eſt añ nouē mēſes q3 tiberi⁹ exceſſit cui ꝑrius nomē domicius ſicut ⁊ pri. Cũ claudi⁹ ceſar ei filiā octauiā vxorem dediſſet eū neronē appellauit. Inter ceteras diſciplinas puericie imbutus tꝑe ⁊ muſica. equoꝝ ſtudio vel ꝑcipue ab ineunte etate flagrauit: petulātiā: libidinē auariciā: crudelitatē ſenſim quidē ꝓmo ⁊ occulte velut iuuenili errore exercuit Paulatiʒ vo inualeſcentib⁹ vicijs ad maiora palā erupit. Epulas e medio die ad mediā noctē ꝓtrahebat: fuitq3 auūculo calligule oib⁹ in reb⁹ nequior ⁊ ſceleracior. Nā et magnā partē ſenat⁹ interfecit. Tante ꝑterea luxurie fuit vt frigidis lauareꝛ vnguētis. retibuſq3 aureis piſcareꝛ q̄ attrahere funib⁹ purpureis ↄſueuerat. Nec oīa vicia principio imꝑij ſui ita occultauit: vt bonā ſpem oib⁹ ꝑ ſe ferret. ſtatura fuit pene iuxta corꝑe maculoſo ⁊ fetido. ſufflauo capillo. vultu pulchro magis q3 venuſto: oculis ceſus ⁊ hebetiorib⁹: ceruice obeſa: vētre obiecto: gracillimis crurib⁹: valitudine ꝓſpera. Incendiū aūt rome ſuo tꝑe a diuo ſcauri ad exq̄lias vſq3 ſex dieb⁹ vagatū. mltas fortunas ciuiū cū ↄſumpſiſſet: ac oīs culpa ꝑncipi aſcriberetꝛ. Ipſe: vt ait corneli⁹ tacit⁹: abolendo rumori intentus: falſos teſtes ſubornauit q̄ id factū a xp̄ianis cauſarentꝛ. vnde ⁊ tot capti ⁊ interfecti ſunt: vtq3 ex coꝝ cadauerib⁹ ꝑ aliquot noctes lumine cõtinuata dicunꝛ. Sūt tn̄ q̄ dicunt illud incendiū ab eo excitatū fuiſſe vt troie ardētis ſimitudinē cerneret. Sua ſeuicia q3 in ſenecā: lucanū: in matrē agrippinā ⁊ octauiā vxorē ⁊ oēs q̄ i ꝑcio apõ ciues erāt vſus eſt. Tandē ppl̄i romani irā ⁊ odiū in ſe ↄcitauit vt ad penas queſit⁹ ſit. Is fugiēs ad q̄rtū miliariū in ſuburbano liberti ſui: ſemetipſuʒ interfecit. Obijt. xxx. ⁊ ſecūdo etatꝭ anno imꝑij vo quartodecimo.

Lapidatio ſancti Stephani

STephan⁹ ꝓthomartir natiōe hieroſolimitanus:
e ſeptē diaconib⁹ primus ob ſctitatē ⁊ moꝝ diſci
pliā diacon⁹ ab apl'is electus: ſigna ⁊ ꝓdigia multa
vt Lucas ſcribit in iudeoꝝ pplo ad corroborationē fi-
dei xp̄iane facere cepit. Contra quē nōnulli iudeoꝝ in/
ſurrexere: ſed nequaq̃ʒ ſapie ⁊ ſpiritui eius diſputādo
reſiſtere nequiuerūt: eo q̄ intuētes vultū eius: vultus
angeli apparuit inter illos: quoꝝ errores cū cōfutaſſet
indignati iudei ipſuʒ extra ciuitatē eiciētes lapidibuſ
perimerūt: vt expediti⁹ lapidibus impetere poſſent ve
ſtimēta ſua depoſuerūt iuxta pedes adoleſcentis ſauli.
Dumq̃ʒ lapidaret̃ genua poſuit: ⁊ ſuſpiciens in celū ⁊
vidēs ihm̄ ſtantē ꝓ lapidātib⁹ obnixe orauit: ne mortē
ſuā illis ſtatueret in ſuppliciū. Is eīn viua imago vir-
tutis cū ſaxoꝝ turbine quateret̃ ⁊ ſaxeus ille imb⁹ ei
cū tpa crepitaret a cōſtantia mētis nūq̃ʒ dimotus in fu
turā ſpem tota intentione ꝓfuſus: magnū patiētie do/
cumentū poſteris allatu⁹. Oratione tādē cōpleta mox
obdormiuit i pace. Lapidatuſq̃ʒ fuit eodē anno q̄ xp̄s
crucifixus in mēſe auguſti. Corpus eius venerabile in
uentū fuit a btō Luciano preſbitero tpibus Honorij
āno dn̄i. cccc. vij. In cuius reptione auguſtinus refert
ſex mortuos ſuſcitatos ⁊. lxx. hoīes a varijs egritudi-
nibus liberatos. Poſtea trāſlatū conſtātinopolim: de/
inde romā ⁊ digniori loco conditū.

PHilippus aūt ſecūdus diaconus ceſariā veniens
poſtq̃ʒ ſamarie predicabat: ⁊ multꝭ ſignis ⁊ v̉tuti
bus indutus fuit. Tres filias ꝓphetie ſpū plenas habuit. Obijt tpe Neronis ⁊ ab oībus ſanctus habitus
Tres q̃ʒ filie in ei⁹ ſepulchro tumulate ſunt. ¶ Procorus tercius diaconoꝝ apō anthiochiā dei ecliam nup
ab apl'is excitatā fide ⁊ induſtria auxit: vbi martirio coronatus fuit. ¶ Nicanor q̃ʒ q̃rtus diaconus cū hie
roſolymis gr̃a fidei ⁊ virtute vſq̃ʒ ad tpa Veſpaſiani admirādus fuiſſet ibi martiriū ꝓ dn̄o ſuſcepit. ¶ Ty
mon q̃ntus diacon⁹ primū ad beroam reſedit. deinde verbū dn̄i diſſeminās corinthū ꝑuenit: vbi a iudeis
⁊ grecꝭ p̄mo flāmis iniectus: ſʒ nil leſus: demū cruci affixus martyrij coronā accepit. ¶ Parmenas ſextus
diaconus predicati ōis officiū plena fide cōſūmauit ⁊ tandē Traiani tpibus martyrij gl'iaʒ adeptus eſt.
¶ Nicolaus v̉o aduena ſeptimus diaconus in fide nō permāſit: ⁊ nicolaitarū hereſis ab eo initiū ſūpſit.

Conuerſio ⁊ vita Pauli apl'i

PAulus ihū xp̄i digniſſim⁹ apl's electionis vas ex
tribu beniamin fuit: ex oppido iudee q̄ giſcalis
noīat̃ q̄ cū a romanis captus a puero fuiſſet cū parēti
bus ſuis tharſuʒ cilicie vrbem (vbi ei⁹ pater ciuilitate
romana donat⁹ eſt) cōmigrauit. Nos ſiquidē tūc roma
noꝝ fuit cū monarchiā tocius mūdi cōquirerēt: vt gen
tes q̄ cū pace ⁊ coronis romāis occurrebāt: romane ci/
uilitatis potirent̃ eoꝝq̃ʒ frēs dicerent̃. Cū aūt romani
ciliciā cū exercitu petiſſent: pauli pater cū nobilioꝛib⁹
tharſenſib⁹ romanis cū pace occurrebat. Eā ob rē ꝯſu
larē veſtē ꝓmeruit: ⁊ inter ciues romanos annumera/
tus fuit ꝓpter qḋ ⁊ paulus hic apl's ciuis roman⁹ habi
tus eſt. Cū aūt xp̄i religio ꝑ vniuerſaʒ excreſcere cepiſ/
ſet iudeā: adhuc adoleſcētulus a pōtificib⁹ tēpli epl'as
accipiēs: eos q̄ xp̄m verū eſſe deū ꝓfiterent̃ ꝑſeq̄ decre
uit: vn̄ cū Stephani ꝓthomartiris neci interfuiſſet: ⁊
oīm lapidātiū cū veſtimēta ſeruaret: tāq̃ʒ manibus oīm
lapidaret Stephan⁹ inclinatus ꝓ eo orauit ⁊ paulū e
terra erexit: q2 paulopoſt dū damaſcū ꝑgeret (vt lucas
teſtat̃) ſpū diuino tactus ad fidē xp̄i venire cōpulſus:
vas electionis vocari ꝓmeruit. Et id oē euenit anno q̄
⁊ xp̄s paſſus eſt. Statiq̃ʒ vocat⁹ xp̄i euāgeliū eidē reue
latū eſt. Ob diuinaq̃ʒ ſtudia hieroſolimā miſſus gama
lieli viro doctiſſimo eruditionis cā cōmendatus. Poſt
aūt eius ꝯuerſationē vna cū barnaba aplo mul'is vrbi/
bus ꝑagratis hieroſolimā redijt cū petro iohāne ⁊ ia/
cobo xp̄i euāgeliū cōtulit: q̄ audito gentiū apl's ab eiſ/
dem declaratus eſt. In hiſpaniā predicādi gr̃a nauigauit: in narbona multos cōuertit. Reuerſus ſcdo hie
roſolymā ſcdo imp̄ij neronis anno: a feſto iudee ꝓcuratore vinctus romā (vt ciuis roman⁹) mittit̃: vbi bie/
nio i libera cuſtodia manēs: cū iudeis q̄tidie diſputabat: tandē a nerone dimiſſus mlta p̄dicauit ⁊ ſcrip̄ſit.

Sanctus marcus euangeliſta

Marcus euāgeliſta genere leuiticꝰ ſacerdoſqꝫ cū petro magiſtro ſuo: ex baptiſmo filiꝰ atqꝫ interpres: ad ꝓpagandū verbū dei romā (ex antiochia) venit: iuxta qḋ petrū referentē audierat: rogatꝰ rome a fratribꝰ breue ſcripſit euāgeliū. Qḋ cū petrꝰ audiſſet ꝓbauit eccleſijs legendū: ⁊ ſua auctoritate edidit. Diuus aūt petrꝰ vidēs cōſtantiā viri ipſuꝫ alexandriā deſtinauit aquilegiēſes vo ſua predicatione ad xp̄i fidē priꝰ cōuertit. ⁊ cū ermagorā ciuē aquilegiēſeꝫ virū doctiſſimū cōuertiſſet cū eo ad petrū regreſſus illū aqlegienſeꝫ ep̄m creare fecit: inde alexandriā perexit: ⁊ primꝰ ibi xp̄m annūciās: cōſtituit eccliam: tāta ⁊ doctrina ⁊ vite cōtinētia vt oēs ſectatores xp̄i ad exemplū ſui cogeret. Tante fuit humilitatis vt pollicē ſibi amputauerit: vt ſacerdotio reprobus haberet. Poſtqꝫ aūt diu ecclīam docendo ſcribendo cōſtituiſſet octauo neronis anno a pontificibꝰ templorū in ſolēnitate paſcali cū miſſas celebraret captꝰ: fune in collo eiꝰ miſſo ipſum ꝑ ciuitatē trahebāt: donec ſp̄m emiſit. ⁊ ſepultꝰ eſt alexandrie ſuccedēte ſibi amano. Anno vo dn̄i. dccc. xxx. fuit Juſtianꝰ patricius venecianꝫ dux. anno eiꝰ ſecūdo beati marci euāgeliſte corpꝰ venetias eſt trāſlatū ⁊ eo q̄ ſecutus eſt anno cōdite vrbis venete primo ſeptuageſimo ⁊ q̄dringēteſimo eccl̄ia que nūc extat ſancti marci venetijs edificari cepta. Jnde ex ſenatus cōſulto vrbis patronꝰ conſtitutus. Eius imaginē in vexillis detulerunt. Jpſius q̄ꝫ euangelij codicem ex aquilegia delatuꝫ cum alijs precioſiſſimis donarijs in eodem templo recondiderunt.

Fenix auis vnica

FEnicem nobilem ante omnes aues vnum in toto orbe nec viſum magnope. Cornelius valerianus deuolaſſe in egyptū tradit Q. plautio. Sex. papinio cōſulibus. Allatūqꝫ eſſe in vrbem claudij principis cenſura. anno vrbis. dccc. ⁊ in comicio ꝓpoſitum: quod actis teſtatus eſt hec auis in arabia prius viſa narratur aquile magnitudine: auri fulgore circa colla: cetera purpureus: ceruleaꝫ roſeis caudam pennis diſtinguentibus: criſtis faciem: capitqꝫ plumeo apice honeſtare. Auctor manilius ſenator eſt nemminē extitiſſe qui viderit veſcentem. viuere annis ſexcentis ſexaginta. Seneſcentē caſſia turiſqꝫ ſurculis conſtruere nidum replere odoribus: ⁊ ſuper emori. Ex oſſibus deinde ac medullis naſci primo ceu vermiculum: inde fieri pullum. Huius alitis vita magni cōuerſionem anni fieri prodit idem manilius.

Jacobus maior apoſtolus

JAcobꝰ maior apl̄s dn̄i: zebedeiqꝫ ex maria ſalome filiꝰ: ac diui iohānis euāgeliſte frater dictus maior cū priꝰ altero vocatꝰ ad apl̄atū: ⁊ ꝑ martyriū ad regnū celorū fuit. quē dn̄s vna cū eodē iohāne vocauerat dicens. Venite poſt me faciā vos fieri piſcatores hoīm. quiqꝫ relictis retibus ſecuti fuerūt eū. poſt aduentū ſpiritusſancti hiſpaniā acceſſit ad predicandū. poſtqꝫ vniuerſam p̄dicādo ꝑagraſſet hiſpaniā: in qua noue tātuꝫ cōquiſierat diſcipulos: cū videret gentē illā agreſtem ī iudeā reuerſus. Ab herode agrippe regis fratre qui in ierl̄m fr̄is vices gerebat: obtrūcatione capitis martyrij palmā adeptus eſt. Ut dicit die qua ⁊ xp̄s incarnatus vel paſſus eſt anno vno integro reuoluto. Cū vo duceret ad locū paſſionis ꝑ Joſiā ſcribā: ⁊ inuia paraliticū ſanaſſet: ioſias credidit: priꝰ baptizatꝰ capite priuatꝰ cū iacobo fuit. Eiꝰ aūt ſacratiſſimū corpꝰ diſcipli eiꝰ nocte rapiētes de ierl̄m ad hiſpanias trāſtulerūt. ⁊ cōpoſtellā ciuitatē gallicie intrātes ī vltimis ſinibꝰ hiſpaniarū cōdidē. Jbiqꝫ celeberrima gentiū illiꝰ ⁊ ꝑegrinarū natiōnū veneratione excolitꝰ. Stupēda effecit q̄ꝫ deuotio fidelium infuſa mentibꝰ in viſitādo limina eiꝰ ⁊ eccl̄ia firmauit: in eo voto nullus preter aplicā ſedē diſpēſare liceat. ⁊ qḋ minus ceteris apl̄is illi ī vita collatū fuit honoris ⁊ glorie: ꝓpter breuitatē vite eiꝰ: hoc quaſi diuina munificētia poſt mortē ſuppleuerit.

PRima ꝑſecutio xp̄ianorū tercio decimo imperij neronis anno cepta fuit. Js ī xp̄ianos p̄mꝰ exercere cepit. in q̄ p̄ter petrū ⁊ paulū apl̄os vt illico patebit etiā infraſcripti ſingulares viri rome ⁊ alibi glorioſo martyrio coronati ſunt. quorū de nūero q̄dragīnta ſeptē fuere a btō petro apl̄o baptizati: q̄ cū eodeꝫ apl̄o ī cuſtodia cōtinerent: tandē ſub deuotiſſima fidei ꝯfeſſione ibidē neroniano gladio. 2. ydꝰ marcij ꝯſūpti ſūt.

Sexta etas mūdi

Jacobus iuſtus minoꝛ apoſtolus

JAcob⁹ apl's cognomēto iuſtus dictus minoꝛ reſpe
ctu maioꝛis: nō quo ad ſctītatē: ſed ob vocationez
ad aplatū. Dñi (ex ſoꝛoꝛe marie matris ei⁹) frater poſt
aſcēſionē dñi ab aplis hieroſolomitane eccl'ie primus
ep̄s oꝛdinat⁹: Sedit annis. xxx. vſq3 ad ſeptimū annū
Neronis. Vir certe ab ipſo matris vtero ſanctus: q̄ vi-
nū ⁊ ſicerā nō bibit: nec carnē mādUcauit: ferrū ī caput
eius nō aſcēdit: oleo nō eſt vnct⁹: nec balneo vſus eſt:
veſte linea ſupīndut⁹ ſolus ſancta ſanctoꝝ ingrediebat
⁊ ita aſſidue ꝓ ſalute ppl'i flexis genib⁹ oꝛabat: vt eius
genua cameloꝝ moꝛe occalluerint ꝓ hac ſūma iuſticia:
iuſtus appellat⁹. ⁊ vt Ignaci⁹ tradit facie vita ⁊ mō cō-
uerſationis xp̄o ih'u ſimulim⁹ fuit: ac ſi frēs gemelli fuiſ-
ſent. Hūc itaq3 annan⁹ pōtifex iudeoꝝ: recedēte feſto ex
iudea ipſi⁹ puīcie gubernatoꝛe cōpꝛehēdit. Et xp̄m ne-
gare arēptauit ꝓ cōſueſtq3 ſup pīnaculū tēpli ⁊ ꝯgrega-
ta multitudine xp̄m verū deū ventuꝝ ad iudicādū viuos
⁊ moꝛtuos ꝓclamauit. xp̄iani gauiſi. phariſei ꝯturbati
aſcēdētes eū de tēpli pīnna deiecerūt: cōfeſtim in terraz
collapſuz lapidib⁹ obrui ꝑceperūt: put tā potuit manu⁹
ad celū tetēdit ⁊ ꝓ pſecutoꝛib⁹ oꝛauit. Quo adhuc ſpi-
rāte fullonis fuſte ī capite ꝑcuſſus expirauit. Sepult⁹
iuxta tēplū. huic p⁹ reſurrectionē dñs apparuit ei panē
bñdicēs ⁊ frāgens dixit. Mi frater comede panē tuuz
qꝛ a moꝛtuis fili⁹ hoīs reſurrexit: cū votū emiſiſſet non
guſtatuꝝ panē niſi eū pri⁹ vidēt. eū tante ſctītatis fuiſſe
dicē ioſeph⁹ q̄ ob necē ei⁹ ierl'ym̄a euerſa fuit creditū ſit.

PEtrus vir ſanctiſſim⁹ cū tm̄ ſibi noīs apud oēs compauerat vt plurimū coleret: hac ob rez indignat⁹
Nero moꝛtē ei⁹ q̄rere cepit: vñ petr⁹ monētib⁹ amicis ad declinādā irā ꝑncipis via appia ab vrbe diſ-
cedēs ad primū lapide xp̄o fit obuiā. quē adorās rogat dñe quo venis: tuz xp̄s. Romā iterū crucifigi. ex-
tat ſacellū eo loco vt v̄ba hic ſunt habita ideo ad vrbē rediijt clemētē ep̄m ꝯſecrat. nō multo poſt vna cum
paulo iuſſu neronis necat vltimo ei⁹ anno: diuerſis tñ cruciatib⁹. Petr⁹ em̄ cruci affigit capite in terrā ver-
ſo: eleuatiſq3 in ſublimepedib⁹ ita ei voluit. Sepult⁹ eſt ī vaticano nō lōge a via triūphali: via aurelia ſec⁹
oꝛtos neronis. Sedit aūt annis vigintiquiq3. ¶ Paulus v̄o eodē die capite mulctat⁹: funerat via hoſtien-
ſi anno poſt moꝛtē xp̄i trigeſimoſeptimo. Cū aūt ſepararent abinuicē inq̄t paul⁹ pax tecū fundamētū eccl'ia-
rū ⁊ paſtoꝛ oīm agnoꝝ xp̄i. Petrus rn̄dit. Vade in pace ꝑdicatoꝛ bonoꝝ: mediatoꝛ ⁊ dux ſalutis iuſtoꝛū
Marcellus ⁊ Apuleius frēs diſcipuli cōdiētes aromatib⁹ ſepelierūt. Hodie capita aploꝝ petri ⁊ pauli au-
ro argento ac gēmis exoꝛnata in eccl'ia lateranenſi ſancti iohānis repoſita ppl'o oſtendunt.

Crucifixo Petri apoſtoli

Decapitatio Pauli

Seneca

Seneca qui ⁊ lucius anneus ſtoicus pħus natione cordubenſis neronis impatoris preceptor. Rome in precio fuit: ⁊ patruus lucani poete. De q̄ diuus hieronym⁹ meminit dicens ꝙ fuerit vir cō tinentiſſime vite: ⁊ ꝓpterea euȝ in cathalogo ſctoꝝ ponit: ⁊ marie ꝑ pter frequētes ep̄las pauli ad ſenecā: ⁊ ipſius ad paulū. Et cum eēt neronis magiſter ⁊ illius tp̄is potētiſſim⁹ optare ſe dicit eius ſe loci eſſe apud ſuos: cui⁹ ſit paulus inter chriſtianos. Hic inter cetera gr̄a ruȝ ſuaꝝ beneficia ſibi a deo collata: tante fuit memorie: ut duo nulia noīm recitata: eo q̊ dicta ordine erant: mox recitabat. ⁊ ducētos ver ſus a ducētis ſcolaſticis recitatos ab vltimo incipiēs ad primū vſq; integerrime recitaret. Quē tandeȝ ante biennīū ꝙ̄ petrus ⁊ paulus martirio coronarent a Nerone ſeuiſſimo diſcipulo retributiōis gr̄a interfectū fuiſſe legim⁹. Nā cū ſenex admodū eſſet ſeneca piſoniane cōiurationis labe notatus. Vel ut alij ferūt cū nero vbera que ſibi a puericia intulerat ad memoriā eo intuitu reducēs infremuit (imo ob innatū in virtutes odiū) a Nerone ꝑ centuriones ſenece indictuȝ fuit ut ſibiipſi morteȝ deligeret: q̊ cognita impatoris volūtate: petijt ut in tepenti aqua poneret: ⁊ ibideȝ omnes vene eidem aperirent donec ſp̄m exalaret: ſuaue genus mortis arbitratus mori inciſione venarum: ⁊ ita vitā finiuit. Hic nāq; doctiſſimus vir multa diuinaꝝ ⁊ humanaꝝ ſcripturaꝝ edidit documenta.

Lucanus

Lucanus anneus predicti ſenece nepos: orator ⁊ poeta hiſtoricus celeberrimus q̊ patruo iunior: ob ingeniū tū magnitudine par illi habit⁹ eſt: hic nāq; ſenece ex mela eius iuniore fratre nepos fuit: q̊ pmo rome ſb̄ cornuto ſtuduit: vbi optime edoctus cōdiſcipulos ſibi gratiſſimos: pſiuȝ ⁊ baſſum (q̊s mirūīmoduȝ dilexit) habuit: hic ob eius ingeniū a Nerone in curia vocatus diu gratiſſim⁹ ei fuit. Inde q̄ſtor dictus etiā auguratus ſacerdotiū aſſecutus eſt. Tandeȝ de cōiuratione piſoniane accuſatus accepto mortꝭ arbitrio venas precidē fecit: q̊bus expletꝭ ſtatī e vita diſceſſit ꝓdie kal. maij. cuius corpus ſepultū fuit in hortis ſuis.

Perſius

Perſius flaccus aulus: patre flacco: matre fuluia: volaterana ethrurie vrbe: ut euſebius ipſe deſcribit lune poti⁹ nat⁹ eſt: mediocri aūt ſtatura inſigni forma ꝓbatis moribus: ingenio ⁊ doctrina preſtāti fuit. Prima adoleſcentia pr̄e mortuo. Qu. rēniū palemoneȝ grāmaticū vicentinuȝ audiuit. Mox rhetorice ſb̄ virginco flauo incubuit. inde ſe ad cornutū pħm ꝯferens familiariter ſecū ad interitū vſq; vixit. Anno vo etatis nono ac vigeſimo ſtomachi vicio regnāte nerone interijt ⁊ rome in predijs ſuis ſepultus eſt: vnū ſatyraꝝ reliquēs libꝝ in q̊ vere laudis plurimū meruit: lȝ impfectū. his q̊ȝ tp̄ibus cornutus pħs ⁊ poeta a nerone crudeliſſimo ſine labe aliq̄ exilio dānat: qui pre nimio amore perſij diſcipuli bibliotecā cōparauit preciū ſororibus (quas inſtituerat heredes) tradidit.

Philippus apoſtolus

Philippus dn̄i nr̄i ihu xp̄i ex duodenario collegio ap̄lus vocatus: ut cū ſeq̄ret. Is adduxit frēm ſuū nath anaelē doctorē legis: in q̊ dolus nō erat: ad euȝ q̊ ad ap̄latuȝ nō fuit vocat⁹: ne ꝯuerſio hoīm ad fidē humane peritie attribueret. hic ap̄ls cū ꝑ. xx. annos ꝑ vniuerſam ſcythiā ꝓdicaſſet. Illāq; pene totā ad xp̄i fideȝ ꝯuertiſſet. hieropoli aſie vrbeȝ veniens hebeonitaꝝ hereſim q̊ xp̄m fantaſticā carneȝ ſumpſiſſe predicabāt extinxit: demu a paganis tentus ad imolāduȝ ſtatue martꝭ adduct⁹ ſub baſe ſtatue draco egrediens filiū pōtificꝭ q̊ igneȝ ī ſacrificio miſtrabat ⁊ duos tribunos q̊ꝝ miſtri ap̄lm detinebāt occidit: ⁊ plurios lāguidos reddidit: precibus tn̄ ap̄li diſparuit ⁊ iſtos ſanitati reſtituit. Quā obreȝ ī fideles euȝ tenentes anno etatꝭ ſue ſeptuageſimooctauo cruci quā ꝓdicabat ad inſtar mgr̄i ſui affixerunt: ⁊ martireȝ chriſti fecerūt. Iſte duas filias vgines poſt ſe dereliq̄t q̄ auibe cū pr̄e ſepulte ſunt vna a dextris alia a ſiniſtris.

Barnabas e ſeptuagitaduob⁹ diſcipulus fuit natōe cyprus: hic datus fuit ī ſociū paulo ab ap̄lis ad ꝓdicāduȝ gentib⁹. Is ī italiā veniens ex p̄cepto petri oēȝ lōgobardiā predicādo ⁊ docendo circuiuit: ⁊ ꝑ ſe ſuoſq; diſcip̄los ciſalpinā galliā ad xp̄i fideȝ ꝯuertit. ⁊ apd̄ mediolanū pm⁹ cathedraleȝ locū tenuit relicto ibi ep̄o cipꝛū regreſſus cuȝ euāgelio mathei p̄les ſanās apd̄ ſalaminā paulo an̄ petri martiriū ⁊ ipſe ibidē martirio coronat⁹ ē

Linea ſūmorū pontificum

Linus

Cletus

¶ Anno mundi. 5273. ¶ Anno chriſti. lxxiij.

Linus ab vltimo anno neronis btō Petro ſuccedēs vſq̧ ad veſpaſiani tpa puenit. a cōſolatu ſaturnini ⁊ ſcipionis vſq̧ ad capitonē ⁊ ruffum cōſules. Sunt q̄ hūc locū clemēn aſcribāt ⁊ linū ⁊ cletū pretermittant: quos nō ſolū hiſtoria: verū etiā hieronymi autoritas reprehēdit. Quart⁹ inq̄t poſt petrū rome ep̄us clemēs fuit. ſiquidē linus ſecūdus. Cletus terci⁹ ſunt habiti. Tametſi latinoꝝ pleriq̧ poſt petrū ſtatim clementē numerent. quem certe cōſtat: tante eñ modeſtie fuit: co egiſſe linū ac cletum ante ſe munus pōtificat⁹ obire: ne poſteris hec principat⁹ ambitio pniciosi exempli haberet. licet eidē petrus q̄ſi ex teſtamēto ſucceſſionis locū tradiderit. Fuit aūt linus ex natione thuſcus patre herculaneo vir certe morib⁹ ⁊ ſanctitate preclarus. Is ex mandato petri ꝯſtituit: neq̄ mulier niſi velato capite templū ingrederet̄. ⁊ ex ſacris ordinibus bis in vrbe habitis preſbyteros decē ⁊ octo. Epiſcopos vndeci creat. Scripſit ⁊ res geſtas petri: maxie v̈o ei⁹ cōtentionē cū ſymone mago. qui cū demones effugaret: mortuoſq̧ ad vitā reduceret. a ſaturnino cōſule cui⁹ filiā a demonib⁹ liberauerat capitali ſupplicio afficit̄. ac vndecimo kal. octobris in vaticano iuxta Petri corp⁹ ſepelit̄. cū ſediſſet in pōtificatu annos vndecim mēſes tres dies duodecim. Cuius corpus aiunt gregoriū epiſcopū oſtienſem in oſtiā trāſtuliſſe: ⁊ in diui laurentij templo honorifice collocaſſe.

¶ Anno mundi. 5284. ¶ Anno chriſti. lxxxiiij.

Cletus papa natione roman⁹ de regione vicopatricij patre emiliano adhortante clemēte pōtificatus mu n⁹ inuitus ſuſcepit. licet doctrina moribus ⁊ dignitate plurimū apud ſuos valeret. vir q̄z optim⁹ atq̧ ſanctiſſim⁹ qui nihil p̄termiſit. qđ ad augendā ecclīam dei ptineret. Quā cū optime p tpe cōſtituiſſet. redactis in ordinē ex mādatis petri vigintiquinq̧ p̄ſbris ſub domiciano ceſare martirio coronat̄: ac ſepelit̄ apud btī petri corp⁹ in vaticano quinto kal' Maij. Et primus: vt aiunt: lr̄is ap̄licis ſalutē ⁊ ap̄licā benedictione ſcripſit. Fuit aūt tpib⁹ veſpaſiani ⁊ titi a cōſulatu veſpaſiani ſeptimo ⁊ domiciani quinto vſq̧ ad domicianū ⁊ ruffum conſules vt Damaſus ſcribit. Sedit annis. xj. menſe vno diebus. xj. Sedes aūt hui⁹ morte diebus. xx. vacat.

Bartholomeus apoſtolus

Bartholome⁹ ap̄ls vn⁹ ex ſenatorib⁹ celi. is poſt ad aduentū ſp̄ūſſancti poſtq̧ in lycaonia ⁊ india xp̄i euāgeliū predicaſſet. in albanā maioris armenie vrbē veniēs cōfeſtim tēplū vbi deus aſcaroth colebat̄ ingredit̄. effecit ut demon nullū cultorib⁹ ſuis reſpōſuz prebere. pgentes ad vicinā ciuitatē: ab ydolo rñſum habuerunt ob ingreſſum bartholomei coꝝ deuz cathenis ligatū vt loq̄ nō valeret. ⁊ vt cū oñderet ait. capilli ei⁹ nigri ⁊ criſpi. caro cādida. oculi grādes. nares eq̄les ⁊ directe barba plixa. hūſq̧ paucos canos capillos. ſtatura eq̄lis collobio albo clauato purpura veſtit̄. Induit̄ pallio albo qđ p ſinglos angulos gēmas hꝫ purpureas centies flexis genib⁹ p die orat ⁊c. Ibi euāgeliū predicās polemiū ipſi⁹ vrbis regē ac reginā cū duodeci ciuitatib⁹ ad xp̄m cōuertit. ⁊ demonē deformē oñdit: ꝓpter qđ pōtifices tēpli indignati. ipſuz ab aſtiago fratre polemij ſibi ſenſiſſimo p̄mo cedi. deinde excoriari. ⁊ capite obtrūcari fecere q̄ ad celeſte gaudiū triūphū pegit. cui⁹ corp⁹ a fidelib⁹ ibidē cū oī veneratiōe tumulatū: poſtea ad lipparim delatū. inde beneuentū ⁊ vt aliq̄ ſentiūt demū romā trāſlatū: fuit aūt nobiliſſimis ortus parentib⁹: qui hieroſolymā veniens audita xp̄i diuinitate ac crebris eius miraculis eidem adheſit.

Appollinaris

Appollinaris rauēnatus ep̄s ſctiſſim⁹ vir ab ap̄lo Petro ordinat⁹ rauēnas miſſus: ſeuis verbeꝝ flagellis ſepe ꝯterit̄ ⁊ ſenile corp⁹ ab impijs horrēd⁹ cruciatib⁹ laniat̄. ne aūt fideles de ſuis vexationib⁹ trepidarēt ſigna ap̄lica pfecit. puellā mortuā ſuſcitauit. cecis viſuz reddidit. muto loq̄lā. lepꝛos mūdat. atq̧ portētūſimulachꝛū vna cū tēplo i terrā deiecit. Tādē apđ eādē vrbē inter ſuccedētia tormēta glioſuz ꝯſūmauit martiriū decimo ſcꝫ kal. auguſti.

Galba vir antiq̄ nobilitatis: cū ꝓgenies ceſarū in nerone defecit(qđ eūdētiſſimo ſigno appatuit. Auguſti eñ̄ ſceptrū e manib⁹ excuſſū eſt)neroni ſucceſſit nullo gradu ꝯtingēs ceſarū domū. In hiberia impator a militib⁹ creatus vbi neronis mortē cōperit: romā ꝯfeſtim venit ſeptim⁹ romanoꝝ impator. Qui a principio liberalib⁹ diſciplinis ⁊ iuri opaꝫ dedit ⁊ vita priuata inſignis fuit: militarib⁹ ac domeſticis in reb⁹. Sepe tñ̄ ꝯſul. ſepe ꝓconſul frequēter dux fuit grauiſſimis bellis. Statura iuſta fuit. capite caluo. oculis cerulei s. adunco naſo. manib⁹ pedibuſq̄ articulari morbo diſtortiſſimus vt neq̄ calceū ꝑpeti. neq̄ libellos euoluē aut tenere oīno valeret. excreuerat in dexteriore latere ei⁹ gibb⁹. Cibi plurimi tpe etiā hiberno añ lucē capere ꝯſueuerat: libidinis ꝓnus. verū cū oēs auaricia ac ſegnicia offenderet. Inſidijs otronis rome ad lacū curcij cū piſone nobiliſſimo adoleſcēte quē in filiū per adoptionē ſuſceperat iugulat⁹ eſt. Perijt aūt tercio ⁊ ſeptuageſimo etatis anno impij mēſe ſeptimo. qui marcū fabiū quintilianū inſignē oratorē ex hiſpania romā duxit.

Otho octau⁹ romānoꝝ impator patre equite matre humili: materno tñ̄ quā paterno nobilior: a prima adoleſcētia ꝓdig⁹ ac ꝓcax: per grāꝫ liuie auguſte in cui⁹ domo creuerat: ſenator fact⁹. q̄ppe q̄ neronis familiaris fuerat: ⁊ oīm ꝯſilioꝝ particeps: inter tumult⁹ cedeſq̄ inuaſit imperiū. Cū aūt ciuile bellū cōtra vitellū in germania imperatorē creatū molit⁹: trib⁹ leuib⁹ prelijs ſuperior fuiſſet. vno ad alpes. alio apud placentiā. tercio ad caſtorē. quarto apud bebriacū ſuperat⁹. vnde rex deſperatione ſibimet manū iniecit. Cū vno ſe ictu infra leuā papillā traiecit. Irrūpentibuſq̄ ad primū gemitū. modo celans modo detegens plagam exanimat⁹ eſt. ⁊ apud volaterranā ethrurie vrbem funeratus vti preceperat. xxx. ⁊ octauo etatꝭ anno. ⁊ nonageſimo ⁊ q̄nto imperij die fuiſſe aūt tradit⁹ ſtature modice ⁊ male pedat⁹: caluuſq̄: muūdiciarū vo pene muliebrū; quē alij predicāt virū fortiſſimū ac rei bellice vincū imperatorē.

Vitellius nonus romanoꝝ imperator familia magis honorata quā nobili romā veniēs. puericiā primāq̄ adoleſcētiā capreis egit inter tiberina ſcorta. ſequēti etate oīb⁹ ꝓbris cōtaminatus. caio per augurandi: claudio per alee ſtudiū: ſed aliq̄uāto neroni acceptior. triū itaq̄ principū indulgentia honorib⁹ ampliſſimis auctus. ꝓcōſulatū affrice. ⁊ curā operū publicoꝝ adminiſtrauit. a galba deinde in inferiorē germaniā miſſus eſt. Caſtra vo ingreſſus nihil cuiq̄ poſcēti negauit ideo in veſte domeſtica impator eſt ꝯſalutatus. ac imperio potitus in oēm nequiciā ſeuiciā ⁊ ingluuiē ꝓlapſus eſt. Nam tante voracitatꝭ fuit vt ſepi⁹ in die comederet: ⁊ vna cena ſuo iuſſu duo milia piſciū: ⁊ ſeptem milia auiū appoſita ſint. ferunt eñ̄ eū fuiſſe rubicūdiſſime faciei ⁊ obeſi ventris verū vbi cōperit veſpaſianū apud iudeā paleſtine ab exercitu imperatorē creatū cuꝫ legionib⁹ aduētare. primū deponere imperiū cōſtituit: poſtea a quibuſdā aīat⁹ ſumptis armis ſabinū veſpaſianū frēm cū flauianis in capitoliū cōpulit: quo q̄dem ſuccenſo oēs cōcremati ſunt. Superueniēte veſpaſiano e cella pallatij per viā ſacrā ſemi nudus ad ſcalas deducit⁹ vbi excarnificatus in tyberim ꝓicit⁹. Perijt cum fratre ⁊ filio anno vite. vij. quinquageſimo.

Veſpaſianus flauius decimus ro. impator. cū rebellione ac cede triū principum incertū ac vagum imperiū fuit. tandē gens flauia firmauit. Veſpaſianus aūt natus eſt in ſannis vltra reatū vico modico: quinquēnio antequā auguſtus excederet. vxorē duxit flauiā domicillā ex hac liberos tulit tituꝫ ⁊ domicianū ⁊ domicillā. hic ante demandatū ſibi imperiū a claudio miſſus in germaniā ⁊ brittaniā tricies cum hoſte conflixit. Deinde biennio ante neronis mortē ad capiendā iudeā ab ipſo nerone miſſus. multa ibi ſtrēnue geſſit certamina: ꝓ quibus audita principis morte ab exercitu imperator appellatus eſt. qui bellū tito filio cōmendās romā per alexandriā ꝓfectus eſt: vbi vrbem deformē moribus ⁊ legibus ac ſtructuris ornauit: fuit enim vir clemētiſſim⁹ ac munificentiſſimus qui principatu ſuſcepto rempublicā ferme collapſam optime reſtituit. Templū pacis perfecit. amphitheatrū(cuius pars adhuc in vrbe extat)inchoauit. Statura fuit quadrata cōpactis firmiſq̄ membris. vultu veluti nitentis. offenſarum minime memor. colligendarū tñ̄ pecuniarū nimiū ſtudioſus: licet ex alieno non raperet. eis deniq̄ ad munificentiā vſus: expleuit enim cenſum ſenatorū: conſulares inopes ſuſtentauit. Qui tandem poſtq̄ multas deduxiſſet colonias ꝓ fluuio ventris vſq̄ ad defectionem ſoluto imperatorē ait ſtantem mori oportere. Dumq̄ conſurgit inter manus ſubleuantium extinctus eſt annum gerens etatis. 69. cum imperaſſet annis. x.

Andreas apoſtolus

Andreas ſymonis petri frater: ⁊ in paſſione crucis ſoci⁹. Is primo fuit diſcipulus Iohānis baptiſte: poſtea ſecut⁹ eſt ihm quē iohānes oſſdit dicēs. Ecce agn⁹ dei. Poſt aduentū ſpūſſancti in achaiaȝ grecie ꝓuinciā ꝓfectus eſt. adhuc veſpaſiano imperāte: cū ſcithis euāgeliū ꝑdicaſſet ⁊ in achaia plures ad fidem cōuertiſſet. ⁊ ꝑcipue maximillā egee ꝓcōſulis ꝓuincie vxorē apud patras achaie ciuitatē ab egea cōp̄hēſus: poſt longā diſputationē de xp̄o in carcerē trudit. deinde a viginti ſatellitib⁹ grauiſſime cedit. ſz ad vltimū in cruce funib⁹ appendit vt longiorē cruciatuȝ ſufferret. ⁊ cū popul⁹ ſeditionē mouit cōtra ꝓſidē obnixe rogauit: ne impediret martiriū ei⁹. Mā magiſter corum in ſua paſſione patiētiā exhibuit. Videns crucem cā ſalutauit. Salue crux ſancta: q̄ in corꝑe xp̄i dedicata es: ⁊ ex mēbris ei⁹ tāq̄ʒ margaritis ornata. In cruce aūt biduo viuens apparente demū circa eū ſplendore vltimo nouēbris die martyriū cōſūmauit. Maximilla vo ipſi⁹ egee vxor cōfeſtim apl'i corp⁹ rapiēs optimo loco cū aromatib⁹ ſepeliuit. Cuius ſane corpus vigeſimo conſtantij ceſaris anno cū oſſib⁹ beati luce euāgeliſte ex eadē ciuitate in cōſtantinopolim trāſlatū eſt: ⁊ quidā ſcribūt ꝙ nūc requieſcit in ciuitate malfitana verū eius caput poſtea papa pius ei⁹ nominis ſecūdus e peloponeſſo romā auectū in beati Petri templo maxima cum veneratione collocauit.

Quintilianus

Quintilianus rhetor ac phs celeberrim⁹ natione hiſpanus hiſdem temporibus cum in ꝑcio magno eſſet: a galba ꝑdicto ceſare romam ꝑductus: ibidē ſcholam tenens clariſſimus habitus eſt. Vir certe eruditiſſimus atq̄ʒ grauis: qui inter cetera de inſtitutione oratoria octo libros compoſuit: atq̄ʒ cauſarū librum ꝓutilem edidit. Ex quibus hanc celebrem ⁊ memoria dignā habemus ſententiam vtinā liberoꝝ nr̄orum mores nō ipſi ꝑderemus. Infantiā enīʒ ſtatim delicijs ſoluimus. Mollis quippe educatio quā indulgentiā vocant. neruos omnes mētis ⁊ corporis frangit. Huius aūt celeberrimi viri de inſtitutione oratoria liber cum annis ferme ſexcentis deꝑditus ſtetiſſet. Poſtea a poggio florētino viro eruditiſſimo circa annum domini. 1414. in Conſtantienſi concilio in quodam monaſterio integer repertus. Atq̄ʒ ita eius ope tranſcriptus ⁊ emendatus in italiam delatus eſt.

Thomas apoſtolus.

Thomas apl's qui didim⁹ dicit vel gemin⁹: vn⁹ ex duodecim aplis fuit. Is dubitans de reſurrectione xp̄i magis nobis ꝓfuit (vt Gregorius ait) q̄ʒ magdalene credulitas: teſtis factus. non ſolum ꝑ auditum ⁊ viſum: ſed etiaʒ ꝑ tactū. Hic cū xp̄i euangeliū parthis medis ⁊ perſis: hircanis ac bragmanis ꝑdicaſſet. etiaʒ in indiā ſuperiorem ⁊ inferiorem ꝓficiſcens multos cōuertit. Et migdoniā carithj cognati regis vxorē baptiſans xp̄o conſecrauit. Ibidem quoq̄ʒ multas adhuc ſertātes eccleſias fundauit. Indeq̄ʒ vt Criſoſtomus ait ad regionem magoꝝ qui ad xp̄m venerāt adorandū deuenienſ: eos baptizauit: ⁊ in adiutoriū fidei xp̄iane ſocios ſuſcepit. Tandem ab infidelibus in fornacem ardentē proiectus: illeſus tn̄ in eo manſit. Deinde ductus ad idolum ſolis vt adoraret: aplus genub⁹ flexis ait. Adoro dn̄m meū ihm xp̄m: ꝑcipioq̄ʒ tibi qui ibi latitas vt ſimulacrū cōminuas: Quo facto indignati pontifices templi ab eis lanceis ꝑforatus martyrii coronā ꝓmeruit. Cuius corpus haud multo poſt ad ediſſam ciuitatē tranſlatum eſt. Quod aūt thomas in tranſitu virginis marie nō affuerit ⁊ poſtea veniēs de eius corporis ⁊ aīe aſſumptione dubitauerit. Et ideo virgo glorioſa ei apparens cingulum ſuum dederit in teſtimoniū huius: apocriphum eſt. Licet credibile ſit cingulū eius haberi i terris quod prati populo oſtendit.

Matheus apoſtolus

Matheus apl'ſ vocatꝰ a xp̄o in theolonio ex publicanis actibus aplus ⁊ euāgeliſta factus clariſſimus. ⁊ ipſe poſt dn̄i aſcēſionē euāgelio chriſti i iudea predicato: cū ad gētes exteras tranſire ſtatuiſſet: ī ethiopiā p̄mus euāgeliū hebraice ſcripſit: ꝓ iudeis cōuerſis ad fidē: qđ quidē fr̄ibus ⁊ maxie barnabe cōdiſcipulo a quo recedebat in ſui memoriā reliquit. In cuiꝰ principio chriſti incarnationē in medio predicationez ⁊ ī fine eiꝰ paſſionē oſtēdit. Qđ quidē barnabas apl'ſ ad predicationis officiū ꝑ diuerſas pagrās ciuitates ſecum deferebat: ⁊ ſuper egros ponebat: qui oēs cōſeſtim ſanitatis bn̄ficiū cōſequebant. In ethiopiā mathēꝰ trāſiēs totā ferme regionē illā ꝑcurrit predicando atq̧ īnumeros ethiopum pp'los chriſti iugo ſubdēs: ⁊ ethiopū gentē ablutā fonte baptiſmatiſ de fuſca formoſam reddidit: chriſti fundauit eccl'ias. Cū aūt epigeniā nobilē virginē cū ducētis virginibꝰ chriſto ↄſecraſſet a rege ſpiculatore miſſo ad perdēdū dei aplm. Qui celebrata miſſa eleuatis ī celū manibꝰ iuxta altare immerſo a tergo gladio eū occidit: ⁊ martyriū paſſus eſt vndecio kal. octobris. Rex morbo elephātie correptꝰ vite tedio ſeipſuz interfecit. apl'ſ ꝑ viſū populū admonuit vt epigenie frēm regē cōſtitueret. q̄ poſtea. 70. annis regens eccl'ias erexit ⁊ ethiopiā xp̄ianiſſimā effecit. Eunuchꝰ quē phillippꝰ baptizauerat deinde gubnacl'a ethiopie ſuſcepit.

Proceſſus ⁊ martinianꝰ

Tecla virgo

Proceſſus ⁊ martinianus romani milites a diuo Petro i carcē baptizati ⁊ ipſi cū nerōis iuſſu oris ↄtuſionē: eculeū: flāmas fuſces: ſcorpioneſq̧ ꝑpeſſi fuiſſent: nouiſſime ſexto nōs Iulij martirio coronati ſunt. Nereꝰ q̄z archelaꝰ frēs romani ciues ſub hac perſecutione rome martirio coronati ſūt. Sili mō torpetꝰ: torquatꝰ ⁊ ſecūdus cecilius euſraſius ſanctiſſimi chriſti cōfeſſores apud hiſpanias martyrio coronant. Maracus preterea affricani patricij romani filiꝰ a btō lino baptizatus. marcellus quoq̧ ⁊ apuleus ⁊ alij.

Tecla v̄go preclariſſima pauli apl'i diſcipl'a poſtq̄ ꝓ cōfeſſiōe chriſti: fuſtes: beſtias: ignes: tria atrociſſima tormēta ꝑtuliſſet cū de iconio ſeleuciā veniret. 9. kal. octob. ī pace q̄euit.

Judas qui ⁊ Tadeus apl'ſ

Iudas q̄ ⁊ thadeꝰ ſymonis chananei ⁊ iacobi minoris frater marie cleophe ex alpheo filiꝰ ⁊ xp̄i apl'ſ Is p̄mo poſt aduentū ſpūſſcti in meſopotamia ⁊ ī inferiori regione pōti chriſti euāgeliū predicauit: ⁊ efferas ⁊ indomitas gētes q̄ſi beluarū naturas ſctō dogmate mitigauit. Deinde ſimul cū ſymone apl'o in perſidē ꝓfecti ſunt ⁊ vt eccl'iaſtica hiſtoria habet ad abagarū regē venit in ediſſa ciuitate qui epl'az ad xp̄m an̄ paſſionē eiꝰ ↄſcripſit cui xp̄s ſcripto r̄ndit: q̄ cū irremediabili corporis morbo tenebat quē cū ab infirmitate liberaſſet deinde cū ſymone apl'o martyriū cōpleuit. Sepultus i netri armenie vrbe: cuiꝰ feſtiuitas quinto kal. nouembris celebrat. Scripſit aūt iudas hic epl'am breuem: que ex ſeptem canonicis vltima habet.

Diaſcorides

Diaſcorides medicus grecus ⁊ militaris diſcipline vir in herbaria arte his temporibus admirabilis fuit. Et herbarū virtutes arboꝝ lapidū aromatū accuratiſſima doctrina cōſcripſit: imo vt de ſeipſo teſtat: quecūq̧ (inq̄t) poſui nō ex opinione aut fama cogniꝰ: ſ ex electione ⁊ experimēto didici: de quo etiā Plinꝰ mentionē facit.

Symon apoſtolus

Symon cleophe filiꝰ ⁊ dñi nr̃i iħu xp̄i apl's ac cõſobrinꝰ: appellatꝰ chananeus germanꝰ ibadei fuit q̃ dictus eſt iudas. Zelo dñi ferues par in cognomẽto petri: cui in ſorte p̄dicationis egypti principatus aduenerat poſtq̃ꝫ circũquaq̃ꝫ xp̄i euãgeliũ p̄dicaſſet ⁊ ex ꝯſenſu aploꝝ poſt martyriũ iacobi apl'i hieroſolimitanã rexit eccl'iã. Cũ aũt centeſimũ ⁊ vigeſimũ ageret annũ ⁊ ad ſimulachrũ ſolis cũ iuda apl'o ꝑductus fuiſſet vt oſtẽderẽt ea plena eſſe demonibꝰ p̄ceperũt vt ea cõfringerent. Ethiopes nigri egreſſi idola cõfregerũt. Qd' pontifices vidẽtes in apl'os irruerũt eos trucidãtes. Et vt alij hñt apd' atticũ cõſularẽ ab hereticis accuſatus qd' xp̄ianus eſſet poſt multa ⁊ grauiſſima ſupplicia: iuſſus eſt ſimili quã dñs ꝑtulerat paſſione vitã finire: oibus admirantibus ꝙ tam ſenex id crucis ſuppliciũ pati potuiſſet. alij ſymonẽ cleophe filiũ ep̄m hieroſolyme fuiſſe atteſtanꝰ. Verũ paſſus eſt quinto kalẽdarũ nouẽbris. quo etiam die feſtũ beati Iude apl'i eius ſimili honore celebraꝰ.

Petronella

Petronella virgo ſacratiſſima diui petri apl'i filia ⁊ quidẽ pulcherrima de volũtate petri febribus laborabat a diſcipulis aũt interrogatus cur illã egrã nõ curaret: ⁊ plures alias ſanaſſet. ait: ſic ei expedire. p̄cepit tñ vt eis miniſtraret deinde rediret ad lectũ. At vbi in timore dei ꝑfecta eſſe cepit; ſanitatũ remedia a patre recepit. Eã q̃ppe cũ flaccus comes inuitã cõiugio ſibi ſociari vellet: tridui inducias poſtulauit: q̃ in tp̄e ieiunijs ⁊ orõibus vacãs tercio die ſtatim vt xp̄i dñi nr̃i ſacrm̃ a ſctõ nicomede p̄ſbytero accepit emiſit ſpũ. Quãobrem flaccus vidẽs ſe ſore deluſum eueſtigio ſelicolã eius ſociã ⁊ nicomede p̄ſbyteꝝ varijs tormẽtis vitã finire coegit. Corpus eius rome ſepultũ fuit. Eius diei celebritas vltima Maij obſeruaꝰ.

Lazarus marte ⁊ marie magdalene ſoroꝝ germanus ⁊ maſſiliẽſis ep̄s. quẽ dñs noſter iħs xp̄s a mortuis ſuſcitauerat: ⁊ ipſe terciodecimo imperij claudij anno: ſecunda morte migrauit ad dñm. Cuius etiã ſoror martha nõ lõge poſt ꝑ annũ eñ in quo toto febricitauit: ſibi reuelato a dño in pace quieuit: quã beatꝰ frõtinꝰ ſepulture tradidit. in q̃rũ venerabilẽ mẽoriã nõ lõge a bethania poſtea extructa fuit eccl'ia. vbi (vt diuꝰ ait hieronimꝰ) e vicino domꝰ eoꝝ cõſeruabaꝰ. Marcella vo eiꝰ pediſſequa ꝯſcripſiſſe vitã eiꝰ dr̃: q̃ poſtea i ſclauoniã pergens: ⁊ plꝛes ad fidẽ ꝯuertẽs: pꝰ decẽ ãnos a dormitiõe marthe i dño q̃euit huiꝰ q̃ppe ſctiſſimi viri lazari ⁊ ſoroꝝ relique apd' vrbẽ maſſiliã p̄cipuo venerant obſeq̃o. eiꝰ feſtiuitas. i 6. kal'. ianuarij celebraꝰ.

Lazarus

Mathias apoſtolus

Mathias apl's natiõe bethlamites ex tribu iuda ꝓgenitus. q̃ poſt aſcẽſionẽ dñi ab apl'is ſorte i eoꝝ nũero fuit electꝰ. ſicut lucas in actibꝰ aploꝝ ꝯteſtatꝰ eſt. ⁊ poſt aduẽtũ ſpũſſancti iudeã i ſortẽ accepit p̄dicationi ⁊ miraculis inſiſtebat. Narrãt certi ex hiſtoria eiꝰ q̃ treueris cẽ debet. ꝙ mathias i lege dñi erat doctiſſimus: corꝑe mũdus: aĩo prudẽs: i ꝯſilio ꝓuidus: i ſermone expeditꝰ. iudei ei aduerſãtes: cũ de blaſphemia accuſabãt iõ duos ſtatueꝛt q̃ cũ lapidibꝰ oppeterẽt: a q̃dã aũt inter hec tormẽta ſecuri ꝑcutiꝰ: extẽſis manibꝰ ſpm̃ deo reddidit. Cuiꝰ corpꝰ inde romã: ceteri paduã: reliq̃ treuerꝫ trãſlatũ ferũt. Eius aũt natale. vj. kal'. marcij celebraꝰ. Licet de tp̄e eiꝰ martyrij varie referanꝰ ſñie. Certũ tamẽ eſt eũ in locũ iude ſcariothis ſubſtitutuꝫ ab apl'is fuiſſe cum diuina ſors ſuꝑ eum cecidit.

Lucas euãgeliſta

LUcas euãgeliſta xp̃iqꜫ diſcipulus natiõe ſyrus ex antiochia arte medicus ⁊ greci ſmonis nõ ignar⁹: ſectator pauli apl'i: ⁊ oĩs eius pegrinationis comes indiuidu⁹: ſine vllo crimine fuit: hic cũ duo intellexiſſet eſſe euãgelia p matheũ quidẽ in iudea: ⁊ marcũ in italia. ⁊ ipſe inſtigãte ſpũſancto in achaie ptibus ,put a paulo didicerat ſuũ ꝯſcripſit euãgeliũ: de q̃ paulus. Miſim⁹ inq̃t cũ illo frẽm cui⁹ laus ẽ ĩ euãgelio p oẽs eccl'ias. Et ad colloceñ. Salutat vos lucas medicus chariſſim⁹ meus. Suũ tñ euãgeliũ nõ mõ ab apl'o paulo didicerat: ſ etiã a ceteris apl'is vti narrat. ſicut tradiderũt nobis q̃ ab inicio ipſi viderũt: ⁊ miniſtri fuerũt ſmonis: ferũt etiã eũ a btã dei genitrice maria (cuius familiaritate vſus fuerat) edoctũ fuiſſe. Hic etiã cũ picture artis edoctus eẽt: ꝓpter ꝯuerſationẽ quã iugiter cũ btã virgine habuerat (vt ſcribit Damaſcen⁹) ei⁹ imaginẽ pluries depinxit. E q̃bus nũc rome due ꝓhibenẗ: quarũ vna apud ſanctam mariã de ppl'o maxia veneratiõe cuſtodiẗ. Cõſcripſit ⁊ actus apl'oꝝ ,put ip̃e viderat. Cũqꜫ q̃tuor ⁊ .lxx. annis ſine vxore pmãſiſſet in bithinia .18. die octob. diẽ obijt. Cui⁹ oſſa vigeſimo ꝯſtãtij anno ꝯſtãtinopolim trãſlata fuerũt. nũc padue ĩ baſilica ſctẽ iuſtine quieſcũt.

Euax rex

EUax arabũ rex inſignis pħs ⁊ medicus ⁊ rhetor tẽpeſtate hac floruit. Qui inẗ cetera ſue doctrine opa: volumẽ de medicinis optimũ a ſe cõpoſitũ neroni trãſmiſit. in quo nõ ſolũ herbarũ medicinaliũ: ſed ⁊ lapidũ ſpẽs noĩa ⁊ colores: ac q̃bus in regionibus valeãt repiri ſcripſit. de quo etiã plini⁹ meminit. Tleſſus qꜫ valẽs alter medicus grecus: meſſalie adulterio nobilitatus: multã nactus potẽtiã rome ĩ medicinis nouã ſectã inſtituit: ⁊ ſe tam veteribus qꜫ nouiſſimis effrenata temeritate prepoſuit. Ypocratẽ ſupplãtauit. ipſum tñ Galienus ignorãtiſſimũ fuiſſe oſtendit.

Maria magdalena

MAria magdalena inſigniſſima xp̃i apl'a ab adoleſcẽtia ſua (ut ſacra ei⁹ hꝫ hiſtoria) cũ eẽt cũctis puellis pulchritudine p̃lata: ex marthe ſororis lazariqꜫ germani ſñia ĩ magdalũ caſtellũ marito tradita fuit. Sꝫ ꝯſeſtim voluptatũ fallacia vanaqꜫ leticia ſeducta: hieroſolimam petijt: magnaſqꜫ opes p̃rimonij inter ſe diuidẽtes: marthe bethania caſtellũ ꝓpe hieroſolimã ei caſtrũ magdalũ a q̃ nomẽ ſortita ꝯtigit. Lazaro aũt militie vacãti ps nõ modica hieroſolimoꝝ. hec q̃ppe generis ſui imemor peccatrix euaſit. verũ dño ihũ p̃dicãte culpas ſuas punire cepit ⁊ ad eũ ĩ domo ſymõis leproſi ꝯuiuãtẽ venit: ad pedeſqꜫ ei⁹ retro acceſſit: vbi vbertĩ lachrimas effũdẽs pedes lauare cepit: ⁊ capillis capitis ſui tergẽs exoſculabaẗ: vngẽtoqꜫ p̃cioſiſſio vngebat (vt ſacra hꝫ hiſtoria) dñs ad illã inquit O mulier remittunẗ tibi pctã tua vade ĩ pace. deinde xp̃o q̃ad vixit ardẽti ſſime adheſit. Eius qꜫ dilectiõe lazarũ frẽm quatriduanum a mortuis ſuſcitauit. Optimãqꜫ ptẽ (eo teſtãte) elegit poſt dñi aſcẽſione diuino nutu maſſiliã venit: deniqꜫ diuine cõtẽplatiõi auida: aſprimã heremũ petijt in loco diuinit⁹ p̃pato: trigita annoꝝ ſpacio hoĩb⁹ incognita mãſit vbi nec aq̃ꝝ fluẽta: nec arboꝝ ſolacia ⁊ q̃libꝫ die ſeptẽ horis canonicis ab angel' ĩ ethera eleuabaẗ ⁊ celeſtiũ agminũ gl'ioſos ꝯcent⁹ corpalib⁹ etiã aurib⁹ reficiebaẗ. vñ dieb⁹ ſingulis bis ſuauiſſimis ſaciata ꝯuiuijs p eoſdẽ angeloſ ad ꝓpriũ locũ ĩde reuocata alimẽtis corpalib⁹ nullaten⁹ ĩdigebat. tãdẽ reuelata p hẽmitã maximino epõ q̃ eã dñica die in aurora cũ de corpe migratura eẽt expectauit q̃ appẽs duob⁹ cubitis a terra eleuata ĩ medio ãgeloꝝ multo lumine circũdata ſũpta eukariſtia cũ lacrimis ſpũm deo reddidit vndecio kal. auguſti.

Linea ſummoꝝ pontificum

Clemens

Anno mundi. 5294. Anno chriſti. 94.

Clemẽs patria romanus de regione celij mõtis. patre fauſtino domiciani tꝑibꝰ fuit: poſt cletũ põtificẽ ſedit annis. 9. diebꝰ. 10. q̃rtus igit̃ erat rome epiſcopꝰ poſt Petruz. tametſi plerıqꝫ latinoꝝ ſecundũ putauerũt. vt ex ep̃la ad beatũ iacobũ hieroſolimitanũ ep̃m miſſa conſtat. Verũ hic oĩm modeſtiſſimꝰ Linũ ⁊ Cletũ ſponte ſibi in tanto labore pretulit. Qui cũ doctrina ⁊ religione ac pietate inſignis haberet̃ ep̃las eccl̃ie noĩe edidit. Deinde eccl̃iam romanam inſtitutis ⁊ moribꝰ cõfirmaturꝰ. cõſtituit ne quis vnq̃ ep̃s abſente diacono celebrare preſumeret. Vetuit itẽ laicis ne quẽ clericoꝝ accuſare preſumerẽt. ⁊ regiones ſeptẽ notarijs diuiſit qui diligẽter res geſtas martyrũ ſcriberẽt. Clemens aũt pietate religione doctrina multos ad fidẽ xp̃i quottidie traducebat. Quãobrem. P. tarquiniꝰ ſacroꝝ princeps cũ Mamertino vrbis prefecto traianũ in chriſtianos concitat cuiꝰ imperio in inſulã clemẽs deportat̃: vbi ad duo milia chriſtianoꝝ ad ſecãda marmora damnatoꝝ inuenit. Dum ibi aque penuria laboraret̃ quã ſexto miliario reperebãt clemẽs populi neceſſitate cõmotus collẽ haud lõge poſitũ ꝯſcẽdẽs agnũ vidit: ſub cuiꝰ dextro pede fons diminutꝰ abũdantẽ aquã ſcaturiebat: q̃ q̃dẽ ⁊ recreati oẽs ſunt: ⁊ m̃lti ad fidẽ cõuerſi. Vñ motꝰ traianꝰ ſatellites quoſdã miſit q̃ alligata collo eiꝰ anchora eũ decimo kal̃. decẽbris ĩ mare ꝓiecerũt. cuiꝰ ſacratiſſimũ corpꝰ nõ multo poſt ad littꝰ delatũ eſt atqꝫ eo loci ſepultũ vñ fons emanauerat: eiꝰ in morte dies. xxij. ſedes vacat.

Anacletus

Anno mundi. 5303. Anno chriſti. 104.

Anacletus natione grecus patria athenienſis antiocho patre natꝰ Clemẽti in põtificio ſuccedit Nerue traiani tꝑibꝰ. hũc Euſebiꝰ pretermittẽs dicit ipſuz eſſe cletũ. Damaſus tñ in cronica ſua cletũ ab anacleto patria ⁊ genere mortis differre oſtẽdit. Nã cletꝰ natione romanꝰ ſub domiciano. Anacletꝰ vo athenienſis ſb traiano morit̃. Hic aũt ⁊ mẽoriã Petri cõpoſuit. ⁊ ſeorſuz a plebe loca vbi martyres ſepelirent̃ aſſignauit. ⁊ ſacris ordinibꝰ ſemel menſe decẽbri habitis presbyteros q̃nqꝫ: diaconos tres: ep̃os diuerſis in locis ſex numero creauit. Eã ⁊ inſtitutis ⁊ moribꝰ romã eccl̃iaz ꝯfirmaturꝰ. Cõſtituit ne ep̃s a paucioribꝰ q̃ꝫ a tribus ordinaret̃ ep̃is: ſimplex vo ſacerdos ab vno ep̃o. ⁊ ne ep̃s alienos ſbditos ordinare p̃ſumerẽt. Tãdẽ ſb traiano p̃ncipe vltio ſupplicio ꝑempto vacat ep̃atꝰ diebꝰ. 13. ſedit aũt annis. 9. menſibꝰ duobꝰ dies. 10.

Euariſtus

Euariſtus papa natione grecus: patre iudeo noĩe iuda ex bethleem ciuitate vir ſane iuſtus ⁊ integer: titulos in vrbe roma primus presbyteris diuiſit: ⁊ ſeptẽ diaconos in ordinẽ redegit: qui cuſtodirent ep̃m predicantẽ ꝓpter ſtilũ veritatis idẽ cõſtituit ne plebis in ep̃m accuſatio reciperet̃. Vetuit clãdeſtina m̃rimonia: ⁊ vt ſponſus ⁊ ſponſa a ſacerdote benedicerent̃. Ordinationes ter habuit menſe decembri: ac presbyteros ſex: diaconos duos: ep̃os ꝑ diuerſa loca numero quinqꝫ creauit. Deniqꝫ vt quidã tradũt martyrio coronat̃ vltimo traiani principis anno. Sed melius cenſent qui ſub hadriano nõdum in chriſtianos placato id ei contigiſſe ſcribunt. Annis enim nouem ſedit menſibꝰ decem diebus duobus. Sepultus eſt aũt in vaticano apud beati Petri corpus vj. kal̃. nouembris. Vacat tum ſedes dies. xix.

Iohannes miſſus in oleum

Perſecutionẽ ſecũdã chriſtianoꝝ Domicianus. xij. ſui imperij anno poſt neronẽ in chriſtianos exercere cepit. in qua ⁊ Iohannes ap̃lus ⁊ euãgeliſta a domiciano imꝑatore romã adductus poſt immiſſionẽ in olei feruentis doliũ ex quo illeſus exiuit: in pathmos inſulam relegatus eſt. Poſt obitum domiciani ab exilio reuocatus epheſum reuerſus eſt. Domicilla virgo ſanctiſſima flauij clementis ex ſorore neptis: quã idem ſanctus clemens ſacro velamine cõſecrauerat: ſub hac perſecutione in pontiã inſulã deportata: longũ exiliũ paſſa. In cubiculo a quodã tyrãno cũ euphroſina ⁊ theodora atqꝫ alijs virginibus exuſta eſt. Nicomedes item romanus presbiter ſub hac domiciana perſecutione rome in via numentana paſſus eſt. Hermocoras quoqꝫ aquilegienſis archiepiſcopꝰ diui marci diſcipulus cũ multa genera penarũ expertus fuiſſet: ad vltimum cum fortunato archidiacono ſuo capitali ſententia perpetuã gloriã ſibi comparauit: licet alij dicant eum ſub nerone ſecuri percuſſum martyriũ compleuiſſe. hic ſyrum papienſem epiſcopũ habuit diſcipulum. Paſſiqꝫ ſunt inter ceteros Cletus ⁊ Anacletꝰ apoſtolici ⁊ alij quoqꝫ multi.

TItus primꝰ veſpaſiani filiꝰ vndecimꝰ romanoꝝ imꝑatoꝝ: patre defūcto imperare cepit: vir certe natura beniuolētiſſimꝰ. virtutē aūt titi filij veſpaſianus tanti ſemꝑ fecit: vt tumultuantibꝰ quibuſdā ob cupiditatē imperādi dixerit aut neminē aut filiū imꝑio potiturū: ⁊ merito quidē cū ob virtutē ⁊ integritatē animi titus amor ⁊ delicie humani generis haberet̃. Nam ⁊ eloquētiſſimus in pace ⁊ fortiſſimꝰ in bello: ⁊ clementiſſimꝰ in delinquētes eſt habitus. Ita comis ⁊ liberalis vt nulli quicꝫ negaret: hoc cū reꝑhenderēt amici: rn̄diſſe fert̃ nemine a vultu principis triſtem diſcedē oportet. Addidit ⁊ illud: recordatꝰ: ꝙ nihil cuicꝫ muneri dediſſet: amici diē ꝑdidi. Qui ⁊ latine grececꝫ lingue peritiſſimus fuit. Ideo aſcanij pediani viri doctiſſimi familiaritate delectatꝰ eſt. Hic capta iudea euerſis hieroſolimis: tēplocꝫ ſolo equato: ad ſex centa milia hoīm interfecta referunt̃. licet Ioſephꝰ in eo bello captus vndecies centena milia a ferro ac fame eo bello periſſe ſcribat. captacꝫ ad centū milia ac publice venundata. Deincꝫ iudeis triūpharūt pater ⁊ filiꝰ eodē curru vecti ſubſequente domiciano equo albo inſidēte. Cuiꝰ triūphi monumēta rome adhuc extant. Inſculpta ꝗꝫ candelebra ⁊ tabule veteris legis e templo ablate apparēt. Exceſſit tandem in eadē qua pater villa pꝰ bienniū ⁊ menſes duos dieſcꝫ. xx. quā ſucceſſerat. Altero ⁊ ꝗdrageſimo etatꝭ anno: delatuſcꝫ ad ſepulchrū eſt publico luctu: ac ſi parēte orbati oēs eſſent.

DOmicianus titi frater ⁊ veſpaſiani filiꝰ duodecimꝰ romanoꝝ imꝑatoꝝ: inicia principatus quottidie ſibi ſecretū horarū ſumē ſolebat nec ꝗcꝫ amplius ꝗꝫ muſcas captare ⁊ ꝑacuto ſtilo cōfigere: vnde quidē ꝓdiens interrogatꝰ eſſe ne quiſpiā cū ceſare. Rn̄dit ꝑ iocum ne muſca quidē. Neroni ꝗꝫ aut galli ciule ſimilioꝛ quā patri veſpaſiano aut fratri moderacioꝛ tn̄ primis annis eſt habitus: mox in ingentia vicia ꝓrupit: libidinis: deſidie: iracūdie: crudelitatis: multos ex nobilibꝰ interfecit: pleroſcꝫ in exiliū miſit. Plurima tn̄ ampliſſima oꝑa incendio abſumpta reſtituit: ſed oīa ſub titulo tantū ſuo ac ſine vllo priſtini autoris mēoria. Ius ꝗꝫ diligēter ⁊ induſtrie dixit: ⁊ bibliothecas incendio abſumptas impēſiſſime reparare curauit miſſis ad alexandriā qui deſcriberent. demū criminibꝰ tantū odij in ſe cōcitauit: vt pene patris ⁊ fratris nomē aboleuerit: ⁊ ad eā demētiā venit vt ſe dn̄m ac deū vocari ſcribi colicꝫ iuſſerit. Tādē diuina ſuꝑuenīete vltione a ſuis interficit̃ in cubiculo: huiꝰ vo cadauer ꝑ veſpiliones delatū ignominioſe ſepelit̃ āno etatꝭ ſue. 55. imꝑij qntodecimo. Statura fuit ꝓcera. vultu modeſto. ruboriſcꝫ pleno. grādibꝰ oclis. ꝑterea pulcher maxīe ī iuneta.

NEru a tredecimꝰ romanoꝝ imꝑatoꝛ poſt domiciānū imꝑatoꝛ elecꝰ: iā ſenio ꝯfectus. Is moderate vite: tum publice tūꝫ priuate princeps. equiſſimū ſe atcꝫ vtilē rei publice ꝯſtituit. hic ſuſcepto imꝑio cū oīa ipſiꝰ imꝑij ſceptra: ex ꝑdeceſſoris tumultu offendiſſet: ſe equiſſimū atcꝫ vtilē oībꝰ ꝓſtare conatus eſt vnde eiꝰ oꝑa ex ſenatus decreto domiciani acta abrogata ſunt. vn̄ multi ab exilio redierę. plericꝫ vo bona ſua quibꝰ antea ſpoliati fuerant huiꝰ beneficio recepe. verū poſt primū ſui principatꝰ annū cū iam ſenio ꝑmeret̃ ⁊ mors inſtaret. reipublice cauens traianū principē in filiū ꝑ adoptionē accipiēs: ſecūdo ⁊ ſeptuageſimo etatis anno morit̃. Imperij vero ſui anno primo ⁊ menſe quarto. cuiꝰ corpus ī hortis ſaluſtianis ſepeliētes inter deos (ex ſenatꝰ decreto) retulerunt.

TRaianus genere hiſpanꝰ cognomēto vlpiꝰ crinitus: decimꝰ quartꝰ romanorū imꝑatoꝝ: imperiū accipiēs poſt neruā: militari gloria vrbanitate ⁊ moderatione oēs principes ſuꝑauit. Nā fines imꝑij longe ⁊ late diffudit. Germaniā tranſrhenanā in priſtinū ſtatū reduxit. Daciam ⁊ multas tranſdanubiū gentes imꝑio romano ſubegit: parthos recepit. albanis regē dedit. Euphratē ⁊ tigrim ꝓuincias fecit: vſcꝫ ad indie fines ⁊ mare rubrū acceſſit. Deincꝫ vbicꝫ terrarū ita ſe equalē oībus ꝓbuit: vt vſcꝫ ad iuſtiani tꝑa in creatione ꝑricipū ſit acclamatū felicioꝛ ſit auguſto ac traiano melioꝛ. Preterea vo tante comitatis ⁊ humanitatis fuit in viſendis egrotis: ſalutādis amicis: vt ei tanta benignitas vicio daret̃: vnde dictū illud imꝑatore dignū ꝓdijt. Talem priuatis imꝑatorē eſſe oportere quales ſibi priuatos optat habere: honores aūt diuicias facultates: ꝑmia bene merentibꝰ eque diſtribuit. Nihil in vita agens: qđ ad cōmunē vtilitatē nō ꝑtineret. hac tanta gloria bello domicꝫ parta: apud ſeleuciā iſaurie ciuitatē ꝓfluuio ventris perijt. anno imꝑij eius decimooctauo menſe ſexto: cuius oſſa romā poſtea delata ſunt: ⁊ in vrbe ſepulta vrna aurea in foro qđ ipſe ſtruxit ſub colūna coclide que adhuc cernit̃: cuius altitudo. cxl. pedum.

Linea Imperatorum

Titus

Domicianus

Nerua

Traianus

Thimotheus

Thimotheꝰ pauli apl'i diſcipulꝰ epheſi epꝰs filius vidue fidelis. patre tñ gentili ab eo ordinatꝰ. poſt multos ꝓ chriſto agones martirio coronaṫ. Sunt tñ qui dicũt eũ ſub nerone paſſum. Cui dũ torq̃ret duo angeli apparuere dicentes. Erige caput in celũ ⁊ vide. qui vidit celos apertos ihesum coronã gẽmatã tenentẽ atq; dicentẽ ſibi hãc de manu mea accipies. Quod ut quidã noĩe appollinaris vidit ſe baptizari fecit. quapropter preſes ambos decollari iuſſit. Ad hunc paulus e laodicia duas ſcripſit ep'las.

Titus ſimiliter pauli apl'i diſcipulus cretenſiũ epꝰs poſtq; predicationis officiũ fideliſſime exercuiſſet. beatũ finẽ adeptꝰ eſt. cui Paulꝰ ex nicopoli ſcripſit ep'las. Creſcẽtiꝰ q̃z Pauli diſcipulꝰ q̃ ſupioribꝰ diebꝰ ꝑ galliã trãſitũ faciẽs multos v'bo p̃dicationis ad fidẽ xp̃i cõuerterat: tandẽ q̃nto kal'. Julij in pace q̃euit.

Dionyſius

Dionyſius ariopagita pb'r clariſſimꝰ in hac ꝑſecutiõe domiciana cũ eleutherio presbytero ⁊ ruſtico diacono in parthio paſſionẽ meruit. q̃ cum a clemẽte ro. põtifice ex precepto beati Petri ad gallias predicationis gr̃a directꝰ fuiſſet. ⁊ opus dñi cõmiſſuz ardenter egiſſet. a prefecto pariſioꝝ vrbis noĩe feſtennio. vna cũ ſocijs nonagenariꝰ primis colaphiſatꝰ cõſputus ac deriſus ⁊ ſup cratem ferreã poſitus flãmis nudus extenſus ⁊ alia tormẽta paſſus fuiſſet: tandẽ genibꝰ flexis capite ꝑcuſſus martiriũ cõpleuit. deinde caput ſuũ inter brachia portauit angelo duce ad locũ vbi poſtea requieuit. Hic eſt ille dionyſius qui athenis in paſſione dñi ihesu dixit. Aut deꝰ nature patiṫ aut tota mũdi machina deſtrueṫ. Quẽ poſtea paulus apl's baptizatum diligẽter inſtruxit. ⁊ atheniẽſiuz ep̃m ordinauit: vbi maximã regionis partẽ xp̃iane fidei ſubiugauit. Deinde in gallijs ſeptĩo idꝰ octobris martirio coronatꝰ cũ doctiſſimꝰ habereṫ multa preclara reliquit ſcripta. ⁊ cũ ceteris apl'is (vt ĩ libro de diuinis nominibꝰ ipſemet teſtaṫ) dormicioni dei genitricis interfuit) poſtea cum audiſſet apl'os Petrũ ⁊ paulũ a nerone rome detentos ad eos viſendos venit. inde a clemente ep̃o ordinatus vt premiſſum eſt.

Victorinus

Victorinꝰ ſctĩtate ⁊ miraculis clarus emiterne vrbis digniſſimꝰ ep̃s. is ex vrbe ad neruã principẽ tãq; chriſtianꝰ adductꝰ ſtatim iuſſu ipſiꝰ capite deorſuz iuſpẽdiṫ in loco vbi putẽtes ⁊ ſulphuree aque emanabãt. vbi cũ ꝑ triduũ id martyriũ genus ꝓ noĩe ihesu chriſti cõſtantiſſime ꝑtuliſſet. nonis ſeptẽbris glorioſe coronatus migrauit ad chriſtuz. Sub nerua q̃z imꝑatore eutices ⁊ marcus paſſi ſunt. Aurelianus eñi ſpõſus domicille cũ intelligeret eã plus diligere hos ſctõs propter fidem ⁊ virtutẽ eoꝝ ⁊ nereum ⁊ achileũ iam martyrio coronatos ex licentia impetrata a nerua quaſi ſeruos ꝑ ſingula predia ſua diuiſit: vt terram quotidie foderent. Sed cum oĩbus gracioſi eſſent ⁊ miracula facerent. Tandẽ ab aureliano diuerſis penis occiſi ſunt. xviij. kal'. Junij.

Johannes apl'us ⁊ euangeliſta

Johãnes apl's ⁊ euãgeliſta iacobi maioris ex zebedeo frater. ⁊ matre maria ſalome chriſti ihũ prediléctiſſimꝰ. in mĩori etate ad diſcipulatũ aſcitꝰ eſt. hũc virũ ſanctiſſimũ vſq; ad traiani tp̃a ꝑueniſſe ferũt. qui cũ aſianas erexiſſet eccl'ias: nouiſſimꝰ oĩm ſcripſit euãgeliũ. ⁊ ea q̃ a matheo marco ⁊ luca conſcripta fuerũt cõfirmauit: ferũt ⁊ ob eã rem a iohãne poſtremo factũ. quo ebionitarũ dogma ꝯſurgẽs infringeret q̃ aſſerebãt ⁊ impudenter quidẽ xp̃m ante mariã nõ fuiſſe. eius eñ diuinã naturã Johãnes explicat In principio erat verbuz ⁊c̃. Scripſit ⁊ alia multa. tuz vero apocalypſim relegatꝰ a domiciano in pathmon inſulam: quo poſtea interempto ⁊ actis eiꝰ ob nimiã crudelitatẽ a ſenatu reſciſſis imꝑante nerua epheſuz redijt. ibiq; vſq; ad traianũ principẽ ꝯſilio ⁊ ſcriptis eccl'ias ſuſtentãs: ſenio cõfectus ſexageſimooctauo pꝰ paſſionẽ xp̃i anno in dñõ quieuit. Cũ eñ nonagita eẽt annoꝝ dñica die a p̃mo pulloꝝ cãtu intrãs eccl'iam: ⁊ ꝑplo p̃dicãs demũ foueã q̃drata quã ĩ eccl'ia fieri iuſſerat intrãs: luce ĩmẽſa apparẽte vt videri nõ poſſz: q̃ recedẽte fouea plena mãna ſcaturiẽte iuẽta ẽ nec repertũ ẽ corpꝰ eiꝰ. liber aũt apocalipſis (vt diuꝰ hiero. ſcribit) tot h̃z ſacrã q̃t v'ba ĩ q̃bꝰ latẽt ſnĩe:

PErſecutio xp̄ianoꝝ tercia. Cū augebaᷓ mirū ĩmodū xp̄iana reſpu. Traianus lȝ ſingularis iuſticie ꝛ humanitatis p̄nceps eſſet decimo imꝑij ſui annoꝝ quoꝝūdā malignoꝝ delatione ꝓuocat⁹. verit⁹ ne qđ detrimenti romanū imperiū inde caperet. terciā pſecutionē in xp̄ianos ꝯceſſit qua quidem multi interempti ſunt. At vo plinius ſecūdus qui tum ꝓuinciā gubernabat. miſericordia ob multitudinē interēpto rū mot⁹ ad Traianū ſcribit. Innumera hoīm milia quottidie obtrūcari. in q̄bus nihil oīno ſceleris depre/ henderet. vt aliquid qđ romanas leges offenderet: niſi hoc ſolū qđ ante lucanos hymnos xp̄o cuidā ca- nerent deo. adulteria vo aut huiuſmodi crimina apud eos illicita haberi. Unde pmotus traianus reſcri- bit chriſtianos q̄dem nō eſſe requirendos: oblatos tñ puniri oportere.

Ignacius epiſcopus

IGnati⁹ ep̄s antiochie eccl'ie terci⁹ poſt Petrū ep̄s. bti Johānis euāgeliſte diſcipul⁹ ſub hac pſecutione cū multꝭ annis rexiſſet eccl'iaꝫ a traiano ĩ antiochia capt⁹ ꝛ dānatus ad beſtias. dum romā a ſatellitib⁹ traheretᷓ quos decē leo pardos vocat. Oēs xp̄ianos in itinere oꝛone vel lr̄is in fide ꝯfirmabat. Sic inquiēs vt ihm xp̄m inueniā. ignis: crux: beſtie: cōfractio oſſiū: ꝛ toci⁹ corpis ꝯtentio ꝛ tormēta diaboli ĩ me veniāt dūmodo chriſto fruar. Cū aūt iam audiret leonū rugitū. frumētū xp̄i ſuꝫ inq̄t. dentib⁹ beſtiarū molar. vt panis mūd⁹ inueniar. Hic cū ſup montē quendā ſtaret audiuit angelos antiphonas cantātes q̄ pmot⁹ ꝛ ipſe in eccl'ia cātari inſtituit. Mariā q̄ꝫ in plurib⁹ quas ad eā ſcripſit ep̄l'as chriſtiferam ſalutat. Moritᷓ aūt martyrio vndecimo anno Traiani cuiuſq̄ꝫ reliquie antiochie iacuerunt ante portam daphnicam.

Euſtachius

EUſtachi⁹ cognomēto placidus: ipſi⁹ Traiani militū magiſter hac ſeuiſſima tēpeſtate vna cū vxore Theoſpita necnō ꝛ filijs coꝝ agapito ꝛ theoſpito. 12. kal. octobris ꝓ xp̄o martyrio coronati ſunt. quoꝝ miri legunᷓ act⁹ de cōuerſione eoꝝ. Cū princeps milicie eſſet ꝛ venationi opam daret vidit ceruū pre ceterꝭ pulchriorē cū inſecut⁹ ꝛ ĩ loco ſublimi ceru⁹ ſe firmaſſet inter cornua imago crucifixi apparuit. Cui chriſtus allocutus. inde baptiſmum accepit.

HErmes q̄ꝫ roman⁹ ciuis ꝛ illuſtriſſim⁹ vrbis prefect⁹ ab Alexandro papa cū vxore ꝛ filijs ac ſorore theodora atq̄ꝫ mille ducētis q̄nq̄ginta ei⁹ huis ꝛ coꝝ vxorib⁹ baptizat⁹. ſub hac pſecutiōe cōprehēſus p̄mo carceri mācipaᷓ. deinde cedēte gladio. 5. kal. ſeptēbris martirij gl'iaꝫ cū oīb⁹ p̄dictꝭ ꝛ alijs plurimis eſt adept⁹

Joſephus

IOſeph⁹ iude⁹ dict⁹ flaui⁹ ſacerdos ꝛ mathatie eiuſ gētis ſacerdotis fili⁹ hiſtoric⁹, q̄deꝫ celeberrim⁹ multaꝝq̄ꝫ reꝝ pitiſſim⁹: dux belli iudeoꝝ impantib⁹ p̄dictis nerone ꝛ reliq̄s a veſpaſiano ꝛ tito ei⁹ filio iudea acq̄ſita capiᷓ. ꝛ in ſuitutē honeſtā deduciᷓ. vir ſane bonus ꝛ egregi⁹ q̄ de xp̄o optime ſenſit. Is igiᷓ bello captus ac vita donatus qđ ꝛ mortē neronis. ꝛ veſpaſianū impatorē breui futuꝝ predixerat. qđ ꝛ factū eſt: ꝓpter qđ idē veſpaſian⁹ eū ab oi ſeruitute liberauit. romā deinde ꝑduct⁹ tuꝫ ciuitate tuꝫ flauia familia donatus eſt. Ubi cū eiſdē impatorib⁹ ꝑ annos quindecim feliciter vixit. In q̄bus cū ſingularis eruditionis eſſet. de iudaica captiuitate ſeptē libros ſcripſit. ꝓ q̄bus ꝛ ſtatuā (vt diuus refert hieronym⁹) rome ꝓmeruit. Scripſit deinde alios viginti de antiq̄tate iudeoꝝ ab exordio mūdi vſq̄ꝫ ad bellū iudaicū. Et alios duos aduerſus apionē grāmaticū: atq̄ꝫ alia poſt ſe reliq̄t ſcripta Que oīa a ruffino aq̄legieñ in latinā linguā trāſlata poſtea fuere. Et cū nat⁹ ioſephus diceciā qñ xp̄s cruci affixus fuerit. vixit vſq̄ꝫ ad traiani impatoris tp̄a. ꝛ rome glorioſiſſime defecit.

Stacius

P. Stati⁹ neapolitanus ſellis tñ epirotico oppido oriūdus rome floruit. ibidē de thebaico bello libros. xij. edidit. ꝛ librū de achillis infantia. Itē ſiluarū libꝝ ꝓ q̄bus rure albano donat⁹. Is admodū iuuenis claudiā apolinaris filiā duxit vxorē. achillis vero etatem ſcribere orſus morte interceptus eſt.

Marcialis

MArcus valeri⁹ marcialis in hiſpania bilbilim patriā habet rome ob ingenij ſui magnitudinem ꝛ epigrāmata cōfecta magno in precio habitus. Is ſub traiano ſenio cōfectus in patriā rediens obijt.

Stella

STellā quoq̄ꝫ patauinā poetā nō ignobilem cum his claruiſſe ferunt. hic vxorem violentillā eius litterature habuit quā vnice dilexit.

Juuenalis

IUuenalis poeta ſatyricus natione aquinas rome claruit libertini locupletis incertū alūnus an fili⁹: heres tñ. hic cū tp̄a figurate notaſſet. ſtatim ꝑ honorē militie quāq̄ꝫ octogenarius vrbe ſūmotus eſt. miſſus in egyptum cum cohorte. id ſupplicij genus placuit vt leui atq̄ꝫ ioculari delicto par eſſet. Uerū intra breuiſſimum tempus angore ꝛ tedio perijt ꝛ vſq̄ꝫ ad nerue tp̄a deuenit.

Metis vetuſtiſſima clariſſimaq́ʒ gallie belgice ciuitas mediomatricū appellata: a ſitu vrbiū circūpoſitaꝝ q̄ſi media mater triuʒ ciuitatū. ab aq̄lone eīm treuerum: a meridie tullum: ab occidēte viridunū habet: ⁊ ad oriētē ipſa ornatiſſime poſita eſt. Mediomatrices q̄ʒ ppl̄i inter belgas finitimi treuerīs leucis ⁊ triboeis hodie argētinenſibus hos metenſes eſſe conſtat. Metis vero nomē a metio ſortita eſt. Is tm̄ eam non condidit ſed vt inſtaurator ei nomen dedit vt ſcribit̄. Suffectus dederat nomen cui metius vrbi. Cuʒ ea inſignis vrbs deuicta fuit dum Julius ceſar gallias domuerat. Poſtea clariſſimus ac nobilis romanus metius eā ampliauit: maioreq́ʒ ambitu menibus circūdedit. Nā eo veniēs p̄mū nobilitatē oēm p vicina oppida: poſtq́ʒ vicinas vrbes in ciuitatē ipſaʒ ſūmo gaudio reduxit. Eiq́ʒ nomen Metis impoſuit. Hec ſcripta in lapide ſub terra reperto oſtēdūt. Tpe quo ceſar ſua gallis intulit arma. Tūc mediomatricā deuicit meti⁹ vrbē: ferunt ⁊ aliq̄ diuidunū hoc eſt montē deoꝝ dictā. A ſeptētrione eni ⁊ occidente eminere cernit̄. Poſita eſt hec vrbs ī ripis moſelle ⁊ ſalie ppl̄o frequēs: ⁊ in potētiſſimā euaſit ciuitatē epiſcopalē ⁊ a clemēte epiſcopo patruo diui Clemētis pape iā preſcripti quē petrus ordinauerat: predicationis grā directo: ſacrū xp̄i euāgeliuʒ ſuſcepit. Is clemēs nobilis patricius roman⁹: frater fauſtiniani: patris clemētis pape: a beato petro baptizatus: cuʒ gallia diuerſis erroꝛib⁹ viueret euʒ ep̄m ordinauit: ad hunc locum chriſto redimēduʒ delegit. Cū celeſte preſbytero: ⁊ felice diacono. Hi deinde in loco tribus milib⁹ ab vrbe ſemoto oratoriū in honore diui petri ꝯſtruētes. Cui gozzia nomē impoſitū. Et princeps metēſis eos in venatione repiens in vrbem adduxit. Hec aūt vrbs inclita robore viriū fortiſſima: bellis ⁊ armis ſemp aſſueta: reꝝ opulentia ditiſſima. agris: vineis: nemorib⁹: aquiſq́ʒ florētiſſima: peſtifera tm̄ cōtagiōe pene deſerta fuit: cuʒ in loco ſtatuto arenaꝝ vbi inſigne edificiū in formā theatri ab octauiano cōſtructuʒ ingēs draco latitabat: qui ſuo flatu loca inficiebat ut p portā meridionalē ⁊ orientalē ingreſſus cunctoꝝ p̄hiberet̄. beatus clemens ſua v̄tute ac doctrina ppl̄m ad cultuʒ diuinum p̄ducēs: p ſtolā ſuā hoc aīal ⁊ oē virus peſtiferum amouit ut deinceps locus iſte ab īmundis aīalibus tutioꝛ repiat̄: dein de eccl̄iam ſancti petri infra muros totius pōtificat⁹ dn̄am cōſtituit. inde p deuotionē ppl̄i optime ornata ſtephano dicata cathedralis ordinata fuit. Idem in amphiteatro baſilicā p̄fecit. extra muros oratoriū ſcti iohannis baptiſte. In ſenio q̄ʒ eccl̄iam haud multuʒ ab vrbe diſtantē p̄fecit: vt liberius ꝯtēplationi vacare poſſet: in q̄ ⁊ criptā fontēq́ʒ ſalutiferuʒ fecit. Et aū oſtiū arā in honore ſui preceptoris diui petri apl̄i: ⁊ cuʒ hunc locuʒ a ſordibus maximis dn̄o acquiſiſſet ⁊ eccl̄ie metenſi bono regimine prefuiſſet annis q̄nq́ʒ ſup̄ viginti ⁊ menſibus quatuor nono kalendas decembris ſpm̄ deo reddens vrbem metenſem ſua ſanctitate inſignē fecit.

Metis

Suetonius

SUetonius tranquillus hiſtoricus ꝛ cauſidicus ac epl'aꝝ magiſter: natione romanus ex patricia gente natus his tꝑibus apud romanos in ꝑcio fuit. Deinde ſub adriano principe carus ꝛ acceptus magne auctoritatis euaſit: eo ꝙ plinio nouocomenſi multa beniuolentia coniunctus fuerit. Hic cū eloquentiſſim⁹ eſſet vir: ꝑclarū opus de .12. ceſarib⁹ predictis edidit. In quo ꝛ m'ltas hiſtorias ꝛ annales veterū replicauit. Sed ꝛ de viris illuſtrib⁹ elegāti ſtilo librū ſcripſit. que diuus hieronym⁹ nō dedignatus eſt imitari. Itez ludicrā hiſtoriam: necnō ꝛ de genere veſtiū cōpoſuit: qḋ opus adhuc extare dicit̄. Ipſum tñ hadrianus imperator tandez a magiſtratu amonit. ꝙ cū ſabina eius vxore ꝛ imperatrice nimiā cōſuetudinē ꝯtraxiſſet: murmur quippe erat ꝙ ipſa abuteret̄: ꝑuenit aūt vſqꝫ ad antonini veri imꝑatoris tempora.

Plinius

PLini⁹ ſecūdus nouacomēſis phs ꝛ orator atqꝫ hiſtoricus celeberrim⁹ ꝑ hec tꝑa in ꝑcio habet̄. qui licet ꝑeurationes publicas ꝛ cōtinuas quottidie ſūma integritate adminiſtraret tñ liberalib⁹ ſtudijs ita oꝑam dabat: vt nō temete q̄s plura eo in ocio cōſcribē potuiſſet. Erat eñi ei acre ingeniū: incredibile ſtudiū: ſūma vigilātia. Erat ſane ſomni parciſſimi. eſtate ſi quid otij: iacebat in ſole: liber legebat̄. annotabat: excerpebatqꝫ. Nihil eñi vnqꝫ legit qḋ nō excerperet. dicere etiā ſolebat nullū eſſe librū tā malū vt nō aliq̄ ꝑte ꝑdeſſet. Perire q̄ꝫ omne temp⁹ arbitrabat̄ qḋ ſtudijs nō impartiret̄. hac intentione tot volumina ꝑegit. De iaculatione equeſtri vnū. hunc cū p̄fectus ale militaret pari ingenio curaqꝫ cōpoſuit. De vita pomponij ſecūdi duo. a quo ſingulariter amat⁹: Belloꝝ germanie. xx. quib⁹ oīa que cū germanis romani bella geſſere collegit. cū in germania militaret. Dubij ſermonis octo Nature hiſtoriarū. xxxvij. opus diffuſum eruditū: nec min⁹ variū q̄ꝫ ipſa natura. Perijt tandē cū miſſenēſi claſſi p̄eſſet. ꝛ flagrante veſuuio ad explorādas ꝓpius cauſas lyburnicas ꝑtendiſſet: neqꝫ (aduerſantibus ventis) remeare poſſet: vi puluens ac fauille oppreſſus eſt quinquageſimo ꝛ ſexto vite ſue anno

Plutarchus

PLutarchus cherone⁹ phs atqꝫ hiſtoricus eloquētiſſim⁹ traianiqꝫ p̄ceptor ac inſtitutor: ꝑ hoc temp⁹ ꝛ ingenio ꝛ auctoritate maxīo in ꝑcio habit⁹ eſt De quo policrates in ſuis hiſtorijs ſic hꝫ: plutarchus phs: hō in ſentētijs fidelis: in verbis luculētus: ꝛ in ſacrario moꝝ tāmis arbiter fuit: vt facile principis poſſet dignoſci p̄ceptor. hic itaqꝫ principi ꝛ diſcipulo ſuo regnāti: quatuor ingerere conabat̄ dei reuerentiā: ſui cultū: officialiū diſciplinā: ac ſubditoꝝ affectū ꝛ ꝓtectionē. Qui cū eruditiſſim⁹ eēt vir multos edidit libros: videlꝫ de educādis liberis. de politica cōſtitutione: de paciēcia: de homero poeta: de magiſtratuū moderatione: de ſimphoniacis: apothegmata que pleriqꝫ tñi dicta vel dicteria noiarūt. Cū apud traianū cōiunctiſſime viueret munus ꝑgratū illi ſua induſtria collegit. Vitaſqꝫ preterea multoꝝ tam grecoꝝ q̄ꝫ latinoꝝ viroꝝ illuſtriuz diffuſe eleganterqꝫ collegit. ſcripſit ꝛ alia multa.

Hi oēs ſub domiciano martyrio coronati ſunt.

Enodius martyr
Sileas martyrū paſſus apud macedoniā
Julianus eps cenomanenſis
Paulus epiſcopus
Saturninus eps Toloſanus
Ariſtarcus martyr Maron martyr
Marcialis eps zandeñ.
Eutropius eps Aquitaneñ.
Gregorius bellatus eps Eutices ꝛc.

Hi ſequētes ſub Traiano floruerunt

Herenens eps Lugduneñ.
Iouin⁹ pſbr ꝛ martyr. S. Dionyſij diſ.
Carannus carnoteñ. martyr
Lucianus beluaceñ. diſcipul⁹ beati petri
Eutropius eps cantu. ꝛ Eufroſina
Eugeus thol. Sulpicius
Santinus eps meldenſis diſ. dionyſij
Thaurinus eps eboraceñ.
Theodora. S. Seruilianus
Sagericus eps cameraceñ. diſci. dionyſij

Egeſippus

EGeſippū virū quidez ſciſſimuz atqꝫ doctiſſimū hoc etiā tꝑe floruiſſe euſebi⁹ refert q̄ inter alia a paſſiōe dñi nři ihū xp̄i: vſqꝫ ad hāc etatē oēs eccliaſticoꝝ actuū texuit hiſtorias: vt q̄rū ſectabat̄ vitā: dicendi q̄ꝫ exprimeret caracterem.

Dion phs

DIon philoſophus ex pruſie ciuitate ortus ꝑ hoc tempus clarut ꝛ de regno multa conſcripſit.

Baſilidas hereticus

BAſilidas quidā hereticus vir acutiſſim⁹ tēpeſtate hac finē fecit vite vigintitria volumina ī euāgelijs a ſe cōfecta poſt ſe reliquit. Agrippa autez cognomēto paſtor xp̄ianoꝝ ſui tꝑis doctiſſim⁹ baſilidis ꝑdicti heretici volumīa ī euāgelijs cōſcripta ſua doctrina mirifice ꝯfutauit atqꝫ deridēs ad terrorem alioꝝ.

aa

Anno mundi. 5313. Anno chriſti. 114.

Alexander papa patria romanus: pr̄e alexandro: ex regione capite thauri
natus. Vir quidē iuuenis etate: morib⁹ ſenior. euariſto ſuccedēs vſq₃ ad
hadriani tp̄a puenit. Hic q₃ ſcia atq₃ ſanctitate magnā ſenatoꝝ ptem cō uertit
ad dn̄m. Qui rei diuine curā diligentiſſime gerens nōnulla cōſtituit decreta. τ
pmo quidē decreto excōicat preſumētes legatū ap̄licū impedire. Mādauit itē
ne clericus an̄ ſecularē iudice accuſaret. Statuit q₃ vt vna tm̄ miſſa ab vno die
vno celebraret τ oblationē nō ex fermentato ſed ex azimo facerent. Idē prim⁹
ob memoriā paſſionis xp̄i in ſacrificio addidit. Qui pridie q₃ pateret τc. In-
ſtituit item vt aqua quā ſanctā appellam⁹ ſale admixta interpoſitis ſacris ora-
tionibus τ i tēplis τ i cubiculis ad fugādos demones retineret. Denū inter i
numera miracula mir q̄ balbinā q̄rini tribuni filiā ſanauit. τ ipſuz tribunū cū oī
domo baptiſaſſet: poſt ordinationes tres: q̄s habuit mēſe decēbri martyrio co
ronat cū Euentio τ Theodoro diaconis. 5. nonas maij. Sepelit q₃ i via nomē
tana vbi interfect⁹ eſt: ſeptimo ab vrbe miliario. Sedit annis decem; menſib⁹
ſeptem: diebus duobus. Vacauit aūt ſedes dies. 25.

Anno mundi. 5323. Anno chriſti. 124.

Sixtus papa natione roman⁹ patre paſtore (vel vt alij volunt) heluidio. is
diuine rei (vt par erat) curā gerens cōſtituit: ne a quoq₃ niſi a miniſtris ſa-
croꝝ myſteria: τ vaſa ſancta tangerent. marie vo a feminis. neue qd̄ ſacerdo-
tes corpale vocāt ex alio q₃ ex lineo pāno: τ quidē puriſſimo fieret. In celebra
tione vo mādauit vt ſanct⁹ ſanct⁹ deus ſabaoth cantaret. Miſſarū em̄ acta pri-
mo nuda τ ſimpliciter tractabant. Cū vero ſixti tp̄ibus ꝓpter freq̄ntes eccles
pauci reperirent qui nomen xp̄i ꝓfiteri auderent. Et galli chriſtiani preſulez ſi
bi depoſcerent eo pegrinū romanū ciuē miſit: qui cōfirmatis in fide gallis ro-
mam rediens vltimo ſupplicio afficit. At vo ſixtus vbi ordinationes ter men
ſe decembri habuiſſet: martyrio coronat; τ in vaticano apud petrū ſepelit. Se-
dit aūt annis decem: menſib⁹ tribus: diebus. xxi. Vacat tum ſedes biduo tm̄.

Anno mundi. 5333: Anno chriſti. 134.

Thelesphorus papa natione grecus: ex patre anachorita: antonini pij tp̄i
bus fuit. vir ſingularis doctrine τ virtutis. Is cōſtituit vt ſeptē hebdo-
madib⁹ ante paſca ieiuniū obſeruaret. vtq₃ i natali dn̄i ihū xp̄i noctu tres miſſe
celebrarent. Cōſtituit idē vt an̄ ſacrificiū hymnus ille cantaret. Gl'ia i excelſis
deo. At vo cū ordinationes quatuor mēſe decēbri habuiſſet. creaſſetq₃ p̄ſb̄ros
q̄ndecim. diaconos octo. ep̄os tredeci. martyriū ſubegēs apd̄ bt̄i petri corp⁹ in
vaticano ſepelit. ſedit annis vndecim: mēſib⁹ trib⁹: diebus. xxij. Vacat tum ſe-
des dies ſeptem.

Anno mundi. 5343. Anno chriſti. 144.

Higinus papa natione grecus patria athenienſis: patre philoſopho. an-
tonino pio impante theleſphoro ſucceſſit. Is vrbis rome epiſcop⁹ cū ma
xime clerū prudēter in ordinē redegit: gradus diſtribuit. Inſtituitq₃ ne templa
ſine celebratione dedicarent: neue augerent diminuerentq₃ ſine arbitratu me
tropolitani vl' epiſcopi. Voluit itē vnū ſaltē patrinū τ vnā matrinā i baptiſmo
vel ꝯfirmatione intereſſe. Vir certe doctiſſim⁹ q̄ ep̄laz eruditionis plenā de vni
tate ac trinitate dei oīb⁹ xp̄ifidelib⁹ legendā ſcripſit. Deniq₃ bene de eccl'ia dei
meritus cū ordinationes ter decembri menſe habuiſſet. morit τ apud beati pe
tri corpus i vaticano ſepelit tercio idus Januarij. Sedit annis quatuor: men-
ſes tres: dies quatuor. Sedes aūt quatriduo tum vacat.

Anno mundi. 5353. Anno chriſti. 154.

Pius papa natione italus patria aquilegienſis patre ruffino. M. antonini
veri tp̄a attigit. Habuit aūt cōſuetudinē magnā cum hermete qui librum
ſcripſit titulo paſtoris inſignitū. In quo angel⁹ paſtoris pſonā induens ei mā
dat vt oībus pſuadeat paſca die dn̄ico celebrari: qd̄ τ fecit. Conſtituit item pi⁹
ne hereticus q̄ ſpiā ex iudeoꝝ hereſi baptizaret. Rogatu praxedis ſanctiſſime
femine termas nouati in vico patricij in honorē ſororis ſue diue pudenciane de
dicauit: multaq₃ dona huic templo obtulit: τ ſepius eodē in loco ſacrificiū deo
preſtitit: vbi τ fontē baptiſmi cōſtituit. Illis aūt ſacerdotibus penā ſtatuit qui
negligentes in attractando xp̄i ſanguine τ corpe aliquid perire pmitterent. τ
vbicūq₃ deciderit lambi precepit. Verū poſt ingentes virtutes vbi i ordinatio-
tibus ſuis que quinq₃ fuere menſe decembri: preſbyteros decē τ nouē; diaco-
nos nouem τ viginti: ep̄os decem creaſſet xp̄i martyr obijt. τ apud beati petri
corpus in vaticano ſepelit quīto ydus Julij. Sedit vo annis vndecim; menſi
bus quatuor: diebus tribus. Vacauit tum ſedes dies tredecim.

Adrianus cognomēto heliꝰ cōſobrine traiani filꝰ quītdecīmꝰ romanoꝝ imꝑator. cuius origo vetuſtior a picentibus: poſterior ab hiſpanienſibus manat. cuiꝰ mater domicia paulina gadibꝰ orta. natus aūt fuit rome ac decimo etatis anno patre orbatus traianū ⁊ celiū eqtes tutores habuit. Imbutuſq; impēſiꝰ grecis ſtudijs: ingenio eiꝰ ſic ad ea ſic declināte vt a nōnullis greculus diceret. Quītodecimo anno ad patriā redijt ac miliciā inijt. deinde a traiano abductus a patria ꝓ filio habitꝰ. deinde imperiū accipiēs inter optimos ꝑncipes merito annumerādus. Is ꝑmo quidem xp̄ianis aduerſatus eſt: poſtea cognita eoꝝ religione ⁊ pietate ī eos admoduꝫ beneficus fuit. De ꝑplo romano bn̄ meritus: pater patrie ſtatim appellat. nā liberalis: ſplēdidus: magnificus: clemēs: ac vtraq; lingua eruditꝰ. muſice medicineq; artis ſciētiſſimꝰ fuit. ⁊ leges multas cōpoſuit. atheniēſibꝰ legē petentibꝰ ex draconis ⁊ ſolonis ſnīa iura cōpoſuit: ⁊ eis bibliothecā inſignem retulit. Plutarci cheronei ſexti agothoclis phoꝝ doctrina ac familiaritate delectatꝰ. fecit ⁊ rome ſui nois pontē q̄ adhuc extat. ⁊ ſepulchrū in vaticano apud tyberim quo nūc artifices ꝑ arce vtunt̄ que ſcti angeli caſtellū nūcupat̄. Mirificeq; plura alia edificauit: ⁊ potiſſimū ī iudea hieroſolymā a tito euerſam: menibus ⁊ edificijs inſtaurauit: ⁊ adeo ampliauit vt paſſionis ihū xp̄i locū intra menia ꝯcluſerit. ⁊ ex ſuo nomīe helyā appellauit. ꝑcepitq; ne cui iudeo ſed tm̄ xp̄ianis introeundi facultas daret̄. Deinde ingruēte triſtiſſima valitudīe antoninū (qui poſtea piꝰ dictꝰ) adoptauit post hec baias petijt vbi die ſexto duū iuliarū perijt morbo intercutaneo: vigeſimoſcdo impij ſui anno. vixit annis. lxxij. ac ſepelit̄ puteolis ī villa ciceroniana. Statura fuit ꝓcerꝰ. forma cōptus: flexo ad pectinē capillo ꝓmiſſa barba.

Antoniꝰ pius ſedecimꝰ romanoꝝ imꝑator: vna cū filijs aurelio lucioq; imperij principatū ſuſcepit. hic adriani gener ⁊ ꝑ adoptionē filiꝰ: paternum genꝰ e gallia originē habuit. Imꝑauit aūt tanta modeſtia ⁊ benignitate vt merito pij cognomentū adeptꝰ ſit. ac pater patrie appellatꝰ. Nulli eñ vnq; tuꝫ priuatim tuꝫ publice acerbꝰ fuit. ⁊ hoc verbū ꝑſepe dixiſſe ferūt: malle ſe vnū ciuē ſeruare q̄ mille hoſtes occidere. Tāte aūt iuſticie pius fuit: vt multi reges multeq; nationes poſitis eiꝰ iuſſu armis ad hoīeꝫ cōtrouerſias ſuas liteſq; deferrēt eiuſdēq; ſnīe ſtatim parerēt. Fuit aūt ſtatura eleuata decorus. ſed cū eēt longus ⁊ ſenex incuruaret̄ q;: tiliaticijs tabulis ī pectore poſitis faſciebat̄ vt rectꝰ incederet: fuit voce rauca ⁊ ſonora. Cū iocūditate a ſenatu diuus eſt appellatus cū oēs eius pietatē clemētiā: ingeniū: ſanctimoniā laudarent: vt cū numa pompilio bonoꝝ oīm ſnīa compari pōt. Is ꝑterea cū tyberis inundatione plurima rome vexaſſet edificia tuꝫ priuata tum publica ſua impēſa ciues ī reſtituēda vrbe liberaliſſime iuuit. Tarraconēſeꝫ ⁊ caietanū portū reſtituit. Ob hec merita populus romanus mortuo circenſes ⁊ templū cōſtituit. Perijt anno ſeptuageſimo cum imperaſſet annis duobus ⁊ viginti: mēſibus tribus: apud loriū villā duodecimo ab vrbe miliario diſtantē quaſi dormiret ſpiritū reddidit.

Marcus antoninꝰ qui ⁊ verus cognomēto phs natꝰ rome ī mōte celio educatus in eo loco in domo aui ſui veri iuxta edes laterani: vſus grāmatico greco alexandro. oratoribꝰ aūt precipue frontono. cui ⁊ ſtatuā in ſenatu petijt. Aſſcitus in imꝑatoriā dignitatē ad domū tm̄ appolonij diſcēdi cā venit. Audiuit ⁊ ſextū plutarci nepotem. Educatus q̄ꝫ in hadriani gremio illū veriſſimum nominabat. deinde vna cū L. aurelio cōmodo fratre annis decē ⁊ nouem imperiū equo iure adminiſtrauit. Bellū aūt cōtra parthos ſimul ſuſceptū admirabili virtute ⁊ felicitate geſſerūt: de hoſtibuſq; triūpharūt. Uerum nō multo poſt apoplexie morbo e medio ſublato cōmodo fratre. antoniuꝰ ſolus imperiū obtinet. Fuit aūt a teneris annis eiuſdē animi: eiuſdēq; vultꝰ in quauis fortuna. ⁊ quia benignitas nature cū doctrina in eo certabat: merito ab omnibus philoſophus appellatus eſt. philoſophia tm̄ cū a rebus bellicis nequaq̄ retardauit Nā germanos: marcomānos: ſquados: ſarmatas ingēti ꝟtute ⁊ felicitate vna cū filio cōmodo antonino ſuꝑauit: ac triūphū egit. Iturus aūt ad hoc bellū cū nō haberet vn̄ ſtipēdia militibꝰ ꝑberet: ex hauſto erario oēm imꝑatoriā ſuppellectilē: oēmq; ornatū vxoris ī foro traiani haſte ſubiecit. Uerū cū poſtea ſuperato hoſte ī patriā redijſſet: emptoribꝰ ꝑcia reſtituit. nemī tm̄ moleſtꝰ fuit: q̄ reddē empta noluiſſet. parta victoria ī oēs de re publica meritos liberalis fuit. Tributa q̄buſdā ꝓuīcijs remiſit. leges ſeueriores nouis ꝯſtitutionibꝰ tꝑauit: his rebus geſtis factū ē: vt ab oībꝰ ita amaret̄: vt ſacrilegi nomē incurreret q̄ eiꝰ imaginē domi nō habuiſſet. Poſtremo ī pānonia ꝯſtitutꝰ repētino morte iterijt. Dimiſſo eñ filio ne ī eū morbꝰ trāſiret: nocte aīaꝫ efflauit. xviij. imꝑij āno vite. lxj

Linea Imperatoꝝ

Adrianus

Antonius pius

Marcus Antoninus verus

Lucius aurelius Cōmodus

Quarta pſecutio eccleſie tp̄e marci antonini ꝛ lucij aurelij facta eſt: m̄ltiq̄ꝫ martyrio coronati ſunt: ipſaꝫ tamē pſecutionē ſecuta eſt lues magna: que multas late ꝓuincias deuaſtauit maxieq̄ꝫ italiā adeo atꝛ triuit: vt paſſim ville ꝛ agri ſine cultore ꝛ habitatore remanerent. ab armis deniq̄ꝫ nulla vnq̄ꝫ quies erat: ſed per omnē orientem: illiricū: italiā: galliā bella feruebant. Terremotus quoq̄ꝫ nō ſine interitu ciuitatuꝫ ꝛ inundationes fluminū crebreſcebant: ꝛ locuſte agros infeſtabant.

Sophia

Seraphia

Sophia matrona nobil̄ cū tribꝰ filiabꝰ fide. ſpe: ꝛ caritate ad vrbē venit: ꝛ exēplo religiōis ſue ꝛ ſobrietatis multas nobiles femias ꝯuertit ad xp̄m qḋ cū adriano imꝑatori nūciatū fuiſſet: eas adduci iuſſit: q̄ cū pulcherrime eēnt ꝛ ī diuinis ſcḋturis erudite poſt longā cōcertatione martyrio vitā finiere ꝑ varia tormēta. Mater deinde corpa filiarū in decimooctauo miliario ab vrbe ſepeliuit ꝛ lacrimis diceret. filie mee accipite me ad vos: veluti ſopore dep̄ſſa ī pace q̄euit.

Seraphia anthiocena v̄go ꝑ hoc tempꝰ rome pro xp̄o paſſa: que miſſa ī obſcuriſſimū locū duobꝰ laſciuis viris illudēda tradita: cū illeſa ꝑmanſit: lāpadibus inflāmari: ꝛ iuſſu p̄ſidis fuſtibꝰ duriſſime ceſa: deinde gladio necata eſt. quā ſabina ꝑ eā cōuerſa ī ſuo ſepulchro poni fecit. quarto kal̄. auguſti.

Sabina

Quadratus

Sabina illuſtriſſima mulier: vxor quondaꝫ p̄claꝛiſſimi valētini ꝛ herodis metallarij filia. quā ſeraphia p̄dicta ī fide xp̄i ihu edocta: opibꝰ miſericordie inſiſtēs his tumulnbꝰ apud romā ī auentino mōte a p̄fecto vrbis rabidiſſimo noīe helpidio cū nollet ſacrificare dijs gladio ꝑcuſſa: martyrij palmam adepta eſt: quarto kal̄. ſeptēbris. Ambarū aūt corpa nūc rome in eccleſia ſancte ſabine quieſcunt.

Quadratꝰ athenieñſis ep̄s ꝛ aplor̄ diſcipulus vir vtiq̄ꝫ doctiſſimꝰ hac tēpeſtate eccliaꝫ grādi terrore diſꝑſam fide ꝛ induſtria ꝯgregās: etiā librū ꝓ xp̄iane religiōis defenſiōe cōpoſuit: plenum fidei ꝛ rōnis atq̄ꝫ aplica doctrina dignū: quo edito ad vltimuꝫ pro ipſiꝰ defenſione paſſus eſt. ſeptimo kal̄. Junij.

Quirinus

Achacius

Quirinꝰ p̄mo tribunꝰ poſtea ep̄s factꝰ: ꝑ id tēpus apō illiricū id eſt ſclauoniā ī ſciſcia vrbe. iij. nōs Junij martyr xp̄i obijt. Nā (vt prudētiꝰ ait) ligato ad manū eiꝰ molari ſaxo ī flumīe p̄cipitatꝰ eſt. ꝛ cū aſtātibus diu locutꝰ fuiſſet: ne eū terrerent ſupplicio: vix p̄cibꝰ vt mergeret̄ obtinuit. Zenō q̄ꝫ patriciꝰ romanꝰ cū decē milibꝰ ꝛ ducētis fr̄ibus rome ad guttā iugiter manantē ſub hoc tumultu ꝓ xp̄o interfectus eſt.

Achatiꝰ primiceriꝰ cū decē milibꝰ ī mōte ararath ab adriano imꝑatore ī armenia martyrio vitā finiuit qui ꝯuerſi ꝑ angelū victoriā ꝯ hoſtes obtinētes cū adrianꝰ ꝛ antoninus quē adoptauerat eos xp̄ianos eē ſenſiſſent lacrimātes eos p̄mo flagellari deinde multudinē clauor̄ acutiſſimor̄ trigenor̄ ſpargi ī terrā per xx. ſtadia iuſſerūt vt ſancti nudis pedibꝰ ſuꝑ eos incederent. angelus aūt antecedēs clauos colligebat ne lederent̄: tandem ad inſtar xp̄i martyriū paſſi ſunt: ꝛ aīe eor̄ tranſlate ad ſuperos.

Papias

Ariſtides

Papias hieroſolimitanꝰ ep̄s iohis apl̄i auditor q̄ nō tm̄ hiſtorie veter̄ diſcipulor̄ dn̄i: quātū voce ariſtonis ꝛ ſenioris iohānis adhuc viuētis delectatꝰ eſt. vn̄ apparet ex ipſa noim dinumeratione cū oīm fere aplor̄ mētionē feciſſet. aliū eſſe iohānē q̄ int̄ aplos locat̄. aliū ſeniorē iohānē quē poſt ariſtonē numerat. q̄ certe doctiſſimꝰ eſt habitus quē q̄ꝫ etiā multi ſecuti ob doctrinā ſunt vt hereneus: appollinaris: tertullianus: victorinus pictauienſis: lactancius: firmianus: quadratus quoq̄ꝫ predictus.

Ariſtides aūt athenieñſis pb̄s ſub p̄ltino habitu xp̄i diſcipulꝰ volumē nr̄i dogmatꝭ rōnē cōtinēs eodē tp̄e q̄ ꝛ quadratus adriano p̄icipi obtulit. his aūt apolegeticis libris factū eſt vt adrianꝰ iniuſtū fore exiſtimās xp̄ianos indicta cauſa vbiq̄ꝫ occidi. Minucio fundano aſie ꝓcōſuli ſcripſerit: neminē occidendum: niſi de accuſatore ꝛ crimine conſtaret.

Secundus ph̄s

SEcundus athenienſis ph̄s hoc tp̄e in p̄cio fuit qui ſemꝑ ſilentiū ſeruās pythagoricā vitā duxit: cuius taciturnitatꝭ cā hec fuit. Q̄ȯ cū matrē ꝑetā de illicito cōcubitu tēptaſſet: ⁊ illa (incognito filio) aſſentiſſet: vt cū cognouit eſſe filiū p̄e pudore ſpm̄ exhalauit: qȯ aīaduertens ſecundus id matri propter ſuā loquelā accidiſſe: hanc a ſe in poſterū exegit penā: vt de cetero vnq̄ꝫ nemini loqueretur: quod cū hadriano qui apud athenās eſſet nunciatū fuiſſet: ipſum illico accerſiri fecit. quē cū nec ſalutatione nec exhortatione aut minis a taciturnitatis ꝓpoſito retrahere potuiſſet: admiratus ipſius taciturnitatē atq̄ꝫ conſtanciā dixit. Cū iſta ſilentij lex a te nullo modo ſolui pōt: manu tū tua ꝓpleumatibus meis reſpōdere digneriſ. Et interrogans dixit. Quid eſt deus. Ille ꝯſeſtim reſcripſit. Deus eſt īmortalis mens incōtemplabilis celſitudo forma multiformis multiplexq̄ꝫ ſpiritus: incogitabilis inquiſitio: omnia continens lux indeficiens ⁊ optimū bonū. Fuere ⁊ alia multa hadriani propleumata philoſopho propoſita.

TIburtinā latine regionis ciuitatē que hodie vetus tibur appellaꝛ ꝑ hoc tēpus hadrianus imperator (vt helius ſparcianus hiſtoricus teſtaꝛ) miro ſumptu edificauit. ⁊ ex villa oppidum fecit. Hec quippe ciuitas. 16. paſſuū milibus a roma diſtare videꝛ. ⁊ iuxta anienem fluuiū in cliuoſo loco cōſtituta eſt. quam tū ciuitatē longe ante romanā vrbem a grecis originem ⁊ cōdicionē habuiſſe Strabo ⁊ Virgilius volunt. aiunt eñ ꝙ ipſius primus cōditor fuit quidā tiburtus coracis ⁊ catilli frater. Hi nāq̄ꝫ fratres thebani fuere: qui poſt thebanoꝝ interitū a patre in italia ꝓgeniti: ſinguli poſtea oppidū ex ſuo nomine ꝯſtruxere ꝙ teſtis eſt quidā mons ꝓpinquus qui catillus adhuc dicꝛ. Et corax aliud oppidum famoſum inter volſcos erexit. Fuit itaq̄ꝫ tiburtina hec quondā nobilis ciuitas cui etiā teſtimonia ꝑhibēt ꝓpinque adhuc extantes ipſius antique ciuitatis ingentes ⁊ magnifice edificioꝝ ruine: que dignitatē vetuſtatis p̄e ſe ferunt. eo ſiquidē loco tiburtinus lapis fortiſſimus fodiꝛ: qui ad cōſtruēdam conſeruandāq̄ꝫ romanā vrbē multū adiumēto fuit. Hanc eñ vrbē Fridericus cognomēto barbaroſſa imꝑator: ab alijs theotonicis ſuperioribꝰ annis dirutā reedificauit. ⁊ deinde multi ſūmi pōtifices multiq̄ꝫ cardinales auxere ⁊ multis edificijs illuſtrauē. ex hac ſimplicius roman9 pōtifex ⁊ alij viri ſcia ⁊ dignitate clariſſimi ortū habuere

Tiburtina ciuitas

Galienus medicus

Galienus medicus doctiſſimꝰ vir fuit natione grecus: patria ſibi ꝑgamū ciuitas aſie: ſtatura magnus: ſpatulas ⁊ humeros latos ⁊ groſſos hñs: colore brunus: delectatus ī cantu ⁊ alkimia. natus ex patre diuite ⁊ largo: ſciētificus ī aſtrologia ariſmetrica ⁊ alijs hmōi. Magiſtrū habuit taliū: ad medicinam diuinitus inductus. circuiēs mūdū ꝓ acquirēda ſciā: prādebat parū: ſcȝ tm̄ ficubus ⁊ pane ↄtētus cena erat ei copioſa. a paruulo deditus ſtudio medicine. decimonono em̄ etatis anno cū diſcipulis athanei de medicina diſputauit. ab eis reputatus litigioſuſ: qꝛ logicus erat. hi em̄ ſibi obijciētes dicebāt. hic q̄dē nutritꝰ in dialetica multa inde repletus cōtagione. Claruit aūt tpibꝰ diui antonini pij. Nūq̄ȝ in curis erubuit: nūq̄ȝ in ꝓnoſtico errauit. Aſſerit aūt cōſtantinus eū. C. ⁊ L. libros edidiſſe. annos tandē vixit. lxxxvij. Et vt quidā ferunt in mari mortuus eſt cū ad vidēda miracula olī xp̄i accederet ⁊ mundinus dicit. Merito ḡ medicorū princeps dici debet: qui ea in arte oēs preter hippocratē ſupaſſe credit. ⁊ hippocratis ſcripta miro explanauit ingenio.

Juſtinus pħs

Aquila

Juſtinus pħs ex neapoli vrbe paleſtine his tpibꝰ ꝓ fide xp̄i multū elaborauit: q̄ ⁊ antonino pio ꝑncipi ac filijs eius librū dedit ꝯ gentes ſcriptū: ⁊ dialogū ꝯ triphonē pīcipē iudeoꝝ habuit. Inuectus eſt ⁊ ī marcionē q̄ cerdonis dogma ſecutus: alteꝝ bonū alterū iuſtū dm asſerit: tāq̄ȝ duo ꝯ̄ria ꝑncipia creationis ⁊ bonitatis. Impugnauit ⁊ creſcentē cynicū vt guloſum: cuius inſidijs ad extremū circūuentus ꝓ dignitate chriſtiani noīs ſanguinem fudit.

Aquila q̄ȝ iudeus natiōe pōticus cū ꝑſcillia vxore edicto claudij diſcedēs vſq̄ȝ ad hec tpa (vt nōnulli aiūt) ſupuixit. ſecūdus moſaice legis interpres poſt illos ſeptuginta q̄ philadelphi tpibus fuere. ⁊ libros veteris teſtamēti ex hebreo ī grecū optīe trāſtulit ⁊ ꝓphe verba de v̄gine maria ꝓlata ad iudeoꝝ īuidiā q̄ndam aſcripſit.

Cerdo hereticus

Marcion hereticus

Cerdo q̄dā hereticꝰ a quo cerdoniani heretici nomē acceperūt: ꝑ hoc tēpus inſaniēdo vaticinare ſimulat. Aſſerebat nāq̄ȝ duo fuiſſe ꝑncipia ꝯ̄ria.

Marcion item hereticus eiꝰ diſcipulus ſtoicꝰ pħs cū mḡro ſuo delirare cepit: dicēs xp̄i patrē nō fuiſſe deū creatorē: q̄ ꝑ filiū mūdū fecerat. ⁊ cū aliq̄n policarpo rome obuiā factus fuiſſet. interrogaretq̄ȝ an ſe agnoſceret. cognoſco (rn̄dit policarpꝰ) ꝑmogenitū diaboli.

Valentinianꝰ hereticus

Theophilus eps

Valētinianus aliꝰ hereticus platonicus pħs a q̄ valētiniana hereſis noīata eſt: eodē q̄ȝ tpe inualuit. hi aūt valētiniani cuiuſdā platonici ſectatores dicebāt xp̄m de corpore virgīs nil ſumpſiſſe: ſed per eā tāq̄ȝ per fiſtulā quendā purum tranſiſſe.

Theophilꝰ anthiocēſis eccl'ie eps ⁊ ipſe his diebus floruit: ⁊ ꝯ marcionē ꝑdictū hereticū librū edidit impante. M. antonio. Scripſit ⁊ libꝝ ꝯ hermogenis hereſiȝ q̄ mām nō nām introducēs: deo aūt nō nature eādē cōpauit: mām elemētoꝝ ⁊ deū appellās. Tria q̄ȝ volumina cōtra etholū cōpoſuit ⁊ plura alia.

Melito epiſcopus

Appolinaris eps

Melito ſeu miletus aſianus natione ſordēſis eps frontoniſq̄ȝ oratoris diſcipulus multo in precio his tpibus fuit: ⁊ librū de doctrina chriſtiana. M. antonino tradidit. huius ingeniū tertullianus (vt ſcribit hieronymus) mirūin modū laudat: dicitq̄ȝ a pleriſq̄ȝ noſtroꝝ prophetaȝ habitū eſſe. eo q̄ multa ꝓphetica ſcripſerit teſtimonia: ⁊ alia multa.

Appollinaris aſie hieropolitanus eps huius tpe in precio eſt habitꝰ qui inſigne volumen de fide xp̄i. M. antonio ſecūdo tradidit. Scripſit ⁊ in cathaphrigas qui tunc etiā cum priſca ⁊ maximilla inſaniebant vaticinantes. Incipiente tamen montano. ſed ⁊ alios aduerſus gentes quinq̄ȝ libros ſcripſit. Extant ⁊ alij duo de veritate.

Policarpus

Policarpus iohānis apli diſcipulus. ſmirneus epūs ab eo creatus. ac totius aſie religione ⁊ doctrina tuꝫ facile princeps: hoc anno pio preſulante romā veniēs: plurimos fideliū marcianis ⁊ valentiniani falſa pſuaſione deceptos ad fidē reduxit. Cū aūt marcion obuiā habuiſſet eū primogenitū diaboli dixit. Ne gabat eñ patrē xpī deū eſſe creatorē: qui p filiū mundū fecerat. Poſtea vo impe rante. M. antonino ⁊. L. aurelio cōmodo quarta poſt neronē pſecutione ſmirne ſedente a pconſule igni crematus eſt. Cū quo etiā. xij. ex philadelphia veniētes martyriū cōſumauere. hic cū eſſet doctiſſimus ac ſanctiſſim⁹ viuā ad philippēſes purilē ſcripſit epłam. paſſus eſt aūt ſeptimo kal̃. februarij.

Praxedis

Praxedis virgo ſanctiſſima: beatiſſimi pudentis romani filia: ⁊ glorioſiſſime pudētiane vginis ſoror. virgo ſiquidē i diuina lege eruditiſſima p hoc temp⁹ vſqꝫ ad aniceti fuit poſtqꝫ patrimoniū ſuū vna cū ſorore pdiera in ſuſtentatione pauperū erogaſſet: ⁊ totū vite ſue temp⁹ ipſi⁹ vigilijs ⁊ orōnibus atqꝫ ieiunijs aſſiduis cōtriuiſſet: ⁊ vniuerſam familiā numero. 90. manumiſiſſet. At poſtqꝫ multoꝝ martyrū corpa ſepeliſſet. ⁊ ipa beatiſſima. xij. kal̃. auguſti migrauit ad dñm coronā iuſticie ſuſceptura. Et via ſalaria iuxta ſororem ſuā pudēti anā i cimiterio priſcille ſepelit. q̃ etiā die ei⁹ natale a cūctis fidelibus celebrat.

Felicitas cū ſeptē filijs

Felicitas romana femina matrona ſiquidē ſctiſſima p hoc temp⁹ vna cū ſeptē filijs ſuis ſcꝫ ianuario: felice: philippo: ſylano: alexandro: vitale atqꝫ marciale: rome martyriū ſuſcepit. Hec eñ pijſſima mulier mēte ⁊ corpe felicitas. hos ſeptē filios deū colere docuit: vt coronā martyrij acciperēt. Et primo quidē ianuarius primogenit⁹ poſt virgarū verbera: plūbatis occiſus eſt. felix vo ⁊ philipp⁹ fuſtibus mactati. Syllan⁹ pcipitio truci dat⁹ interemptus. Alexander deniqꝫ ⁊ vitalis atqꝫ marcialis capitali ſnīa ſunt puniti. Nouiſſime aūt ⁊ mater ipſa felicitas preter marū cōſuetudinē: ⁊ ipſa gladio necata eſt. A quib⁹ magnū ſpectaculū fidei noſtre ante oculos poſitū eſt. Eoꝝ dies celebrat. vj. ydus Julij.

Ptholomeus aſtronomus

Ptolome⁹ natione alexandrin⁹ phs ac inſignis aſtrologus: qui poſt tpa adriani imperatoris claruit hoc tēpore agnoſcit. qui vir pſtantiſſimus plus aſtronomie addidit qꝫ id totum quod ante ſcriptum inuenit. Nam ⁊ almageſtum opus diuinum ⁊ perſpectiuā edidit. De iudicijs etiaꝫ quadripartitū opus. ⁊ centiloquiū ac alios multos cōſcripſit libros. Vixitqꝫ annis. 88. Ex eius aūt puerbijs hec duo notāda inſerimus. Inter hoīes qui nō curāt in cuius manu ſit mūdus: hic mūdo altioꝝ eſt Et illud. Qui p alios nō corrigit: nec alij per eum corrigent. Quanto magis fini appropinquaueris tanto bonū cum augmento operare.

Aulus gellius

Aulus gellius romanus orator ⁊ inſignis quidē grāmaticus hoc tpe clarus exiſtēs agnoſcit. Qui inter cetera ſue virtutis opa: cum e roma p hiemē in atticam proficiſceret terrā. cōmētarios celebres edidit quos in libros. xix. diuidens de nocticis atticis titulo pnotauit. ideo de eo ſcribit. Si quē cecropia clarus latiaqꝫ camena eſſe iuuat: gelli ſcripta pbanda legat. Attica nox luci nūqꝫ ceſſura diurne. Ad varias artes qꝫ bene mōſtrat iter.

Montanus hereticus

Cathaphrigarum hereſis exordiū

Cathaphrigarū hereſim non deſunt qui dicant hoc tempore ortam auctore montano. Is eñ mōtanus hereſiarcha peſſimus natione phrygius nominauit ſe pachitum in phrygia ⁊ multos ſeduxit ⁊ eandē regionē cū vicinis regionibus ac multis erroribus infecit. Ibiqꝫ ⁊ priſcam ⁊ maximillā clariſſimas mulieres adeo ſeduxit: vt relictis viris ſuis ſecum publice incederent: ⁊ ſe ei⁹ inſpiratione propheciſſas dicerent. hi capadhrige donum ſpūſancti non in apoſtolis: ſed in ſe tantum traditum fuiſſe affirmabant.

Apelles hereticus

Apelles alius hereticus in grecia fuit. Is dicebat xpm non deum in veritate ſed hoim fantaſia hoibus appariuiſſe. hunc theodocion vir eruditiſſim⁹ hereticiſſimū appellat: ⁊ ſuis ſcriptis percōmode irridere conat. Tacianus quoqꝫ hereticus primo xpianus noiatus; deinde ſeueriani heretici ab eo proceſſerūt hi oēm coitū ſpurcū putabant

Anno mundi.5363. Anno chriſti.164.

Anicetus papa natione ſyrus patre iohāne de vico marco vel (vt Damaſo placet) de humiſia vir moribus inſignis: eccl'ie romane ꝯſulens ne moribus petulantiū quorūdā labefactaret. Inſtituit ne clericus vllo modo comam nutriret ſm apl'i pceptū. Neue eps conſecrari poſſet a paucioribus q̄ꝫ a tribus eiuſdē ordinis viris. ꝛ plura alia ordinauit. At vbi ex ordinationibus quinqꝫ q̄s decēbri habuit pſb'ros .xix. diaconos quatuor. epōs nouē creaſſet. martirio coronatus ac ſepult⁹ eſt ī calixti cimiterio via appia .xv. kal'. maij. Sedit ānos vndecim: mēſes q̄tuor: dies tres. Sedes vo dies .xvij. poſt eius mortē vacat.

Anno mundi.5373. Anno chriſti.174.

Sother papa natione cāpanus ex fundano oppido p̄re concordio tpibus .L. cōmodi fuit. Is ſʒ in multis piculis ꝯſtitutus: animū tñ in tātis malis ad reꝫ diuinā cōuertēs. Inſtituit ne monacha vlla pallā attrectaret. neue thus in acerrā poneret duꝫ ſacrificia fierēt. Eius extabat ep'la hac de re ſcripta ad epōs italie. Inſtituit itē ne legittima haberet vxor: niſi cui ſacerdos ex inſtituto benedixiſſet. ꝛ quā parentes ſolēni pōpa more xp̄iano marito collocaſſent: reiciēs multa picula ex preſtigijs ꝛ magicis artibus improboꝝ: q̄ ī nouas nuptias cadere ſolēt. At vbi p ordinationes q̄nqꝫ mēſe decēbris habitas pſb'ros octo. epiſcopos vndecī creaſſet: morit ac ſepelit via appia ī cimiterio calixti. ſedit ānos nouē: mēſes tres: dies vnū ꝛ viginti. vacat tuꝫ ſedes dies totidē.

Anno mundi.5383. Anno chriſti.184.

Eleutherius papa natione grecus patria nicopolitanus p̄re abundio. L. antonino cōmodo impante fuit. Is ſtatuit ne quis ob ſupſtitionē cibi genus vllū reſpueret: quo humana cōſuetudo veſceret. Noluit p̄terea quēpiā de gradu ſuo deijci: niſi accuſatus reus criminis cōuinceret. huius q̄ꝫ pontificatu ꝛ eccleſijs pax data eſt ꝛ quies: ꝛ nomē xp̄ianū p oēm terrā mirūmmodū auctū rome potiſſimū vbi multi ex nobilitate romana cū cōiugibus ꝛ liberis in fideꝫ recepti baptiſmi charactere notati ſunt. A lucio rege brittāno ep'lam accepit: vt ſe ac ſuos in xp̄ianoꝝ numerū ſuſcipet. Tandē vbi ex tribus ordinatiōibus mēſe decēbri habitis preſb'ros ac epōs ordinaſſet. Morit ꝛ apud btī petri corpus ſepelit. vij. kal'. Iunij. Sedit aūt annos .xv. mēſes tres: dies duos. Vacat tuꝫ ſedes dies quinqꝫ.

Anno mundi.5393. Anno chriſti.194.

Victor papa natione apher patre felice qui rei publice xp̄iane vt par erat curā gerens: cōſtituit vt paſca dn̄ica die a .xiiij. luna primi mēſis vſqꝫ ī .xxi. celebraret: cū prius cū iudeis .14. luna celebrabat. Cuius decretū poſtea ī cōcilio niceno cōfirmatū fuit: ne iudeos imitari videremur. hic cū doctiſſimus eēt pōtifex quedā de regionib⁹ cōpoſuit volumina: deinde martyrio morit ꝛ apud beatū petrū ī vaticano ſepelit. cuius diē feſtū q̄nto kal'. auguſti celebramus. ſedit aūt annis .x. mēſibus tribus: diebus .x. At ſedes dies .xij. tum vacat.

Anno mundi.5403. Anno chriſti.204.

Sepherinus papa natione romanus ex patre abundo: ſeueri tpib⁹ fuit vir ſanctiſſimus rei diuine magis q̄ꝫ humane intētus. Vnde ꝛ ꝯſtituit vt aſtātibus clericis ꝛ laicis fidelibus ꝛ leuita ꝛ ſacerdos ordinaret qd̄ poſtea ī calcedonēſi cōcilio ꝯfirmatū eſt. Statuit vt cōſecratio diuini ſanguinis in vitreo vaſe nō aūt in ligneo vt antea fieret. hec aūt inſtitutio poſtea īmutata fuit. Vetituꝫ eñi eſt ne in ligneo fieret ꝑpter raritatē qua imbibit: neqꝫ in vitro ꝑpter fragilitatē. ſed ex auro argentoue aut ex ſtagno vt in tiburenſi ꝛ remenſi cōcilio ſcriptū apparet. Ideꝫ preterea inſtituit vt oēs xp̄iani annos pubertatis attingētes ſingulis annis ī ſolēni die paſce publice cōicarent. qd̄ Innocētius terci⁹ poſtea etiā ad cōfeſſionē delictoꝝ traduxit. Tandē cum ex ordinationib⁹ quatuor preſbyteros ꝛ epōs creaſſet: morit ſeueri tpibus. ac ī via appia nō longe a cimiterio calixti ſepelit ſeptīo kal'. ſeptēbris. Sedit aūt ānos octo mēſes .vij. dies .x.

Anno mundi.5413. Anno chriſti.214.

Calixtus papa natione romanus patre domicio ex regione vrbis rauennatium vir diuinus ac prudētiſſim⁹ q̄ in magna rerū ꝑturbatione cū ſceleratis impatoribus nequaq̄ꝫ ab inſtituto ſuo diſcedēs: Cōſtituit ieiuniū q̄ter in anno q̄bus tpib⁹ deinceps ratio ſacroꝝ ordinū habita eſt: cū antea decēbri mēſe fieri ꝯſu euiſſet. Cimiteriū q̄ꝫ de ſuo noīe cōdidit via appia: vbi multoꝝ martyꝝ corpora repoſita fuerāt. Verū cū palmachiū virū ꝯſularē ꝛ ſimpliciū ſenatorē atqꝫ felicē nobilē virū cū eoꝝ domib⁹ baptiſaſſet. ꝛ m'ltos pſb'ros ꝛ epōs ordinaſſet ſecūdo idus octobris ab alexandro impatore martyrio coronat: deinde ſepultus in cimiterio calopodij via aurelia tercio ab vrbe miliario. Sedit annis ſex menſibus decem: dies decem. Vacat tum ſedes dies ſex.

Linea ſummoꝝ pontificum

Commodus luci⁹ antonin⁹ dictus decim⁹ octau⁹ romanoꝝ ĩpator: poſt
M. antoninũ verũ patrẽ ſuũ impauit. q̃ natus eſt apud lanubiũ: fauſtia
ei⁹ mater pregnãs viſa ⁊ in ſomnis ſerpẽtes parere: ſed ex his vnũ fero
ciorẽ: pepit aũt comodũ ⁊ antoninũ eo mortuo. marcus p̃cepꝗ optimoꝝ cõmo
dũ erudire conat⁹ eſt. habuit litteratorẽ grecũ oneſicratẽ: latinuz capellã. orator
ei atteius. hi tñ mgr̃i nihil ei ꝓfucrũt. Verũ a prima ſtatim puericia turpis im
prob⁹ crudelis libidinoſus: auſpiciũ crudelitatis dedit anno etatis duodecimo
ꝓfect⁹ deinde cũ patre ad germanicũ bellũ neq͂ pudori: neq͂ ſumptui pepercit.
Tandẽq͂ nil cõmune cũ patre habuit: ſed oĩb⁹ incõmod⁹: niſi qꝺ ⁊ ipſe ꝯtra ger
manos adiuuãtib⁹ xp̄ianis militib⁹ feliciter pugnauit. In eo bello cũ exercit⁹ cõ
modi penuria aque laboraret: ferunt p̃cib⁹ xp̄ianoꝝ militũ aquã diuitus e celo
miſſaꝫ: pluraq͂ fulmina ĩ germanos ⁊ ſarmatos cecidiſſe. Ceteꝝ ad vrbẽ rediẽs
in oĩa luxurie ⁊ obſcenitatis dedecora ꝓlabit̃. Gladiatorijs q̃s armis ĩ ludo ne
ronẽ imitat⁹ depugnauit. plurimos q̃s ſenatores interfecit: ⁊ eos maxie q̃s nobi
litate induſtriaq͂ excellere aiaduertit: quoſdã ꝓſcripſit: vendidit etiã ꝓuincias
⁊ admiſtrationes. fuit forma quidẽ corpis iuſta: vultu inſubido vt ebrioſi ſolẽt
⁊ ſermone incõdito capillo ſp̄ fucato: adurẽs comã ⁊ barbã timore tõſoris. Tẽ
porib⁹ ei⁹ flagicioſe vite vrbs penã tulit. Capitoliũ fulmine ictũ cũ egregia bi
bliotheca maioꝝ cura parata cõcremat̃: mẽſeꝫ decẽbrẽ ad imitationẽ auguſti cõ
modũ appellari voluerit. Idq͂ poſt mortẽ abrogatũ fuit. Tandẽ mortuus hu
mani generis hoſtis adiudicatus eſt. Strãgulatus in domo veſcaliũ duodeci
mo imperij ſui anno ⁊ menſe ſeptimo e medio ſublat⁹ eſt. Corpus eius vt vnco
traheret̃ atq͂ in tiberim mitteret̃ ſenat⁹ ⁊ populus poſtulauit. Sed poſtea iuſſu
ptinacis in monumẽtũ adriani tranſlatum eſt.

Helius ptinax decim⁹ octau⁹ ro. impator nat⁹ in appẽnino ĩ villa martꝗ quẽ
poſtea marcus pretorẽ fecerat prime legionis regẽde: ſtatiq͂ rhetias ⁊ no
ricũ ab hoſtib⁹ vindicauit. deinde prefecto vrbis cũ mitiſſim⁹ fuit. cõmodo pluri
mũ placuit. fact⁹ ſexagenario maioꝛ impator rogat⁹ vt vxorẽ auguſtã faceret ⁊ fi
liũ ceſarẽ appellaret: id facere recuſauit: teſtatus ſufficere ꝙ ipſe imparet inuit⁹.
Et cũ ĩ impatore auaricia nihil turpi⁹ eſt: cũ illiberalis ⁊ ſordid⁹ haberet̃ q̃b⁹ di
midiatas lactucas ⁊ cardos cõuiuis apponeret: faſianũ nũq͂ p̃uato cõuiuio cõ
medit aut alicui miſit. Fuit aũt ſenex venerabilis ĩmiſſa barba: reflexo capillo:
habitudine corpis pinguiore: ſtatura imperatoria: eloquẽcia mediocri ⁊ magis
blãdus q̃ benign⁹. Tandẽ nemie ꝯdicẽte a iuliano iuriſperito in pallacio occi
dit̃. Imperij ſui mẽſe ſexto. Cũ tauſius quidã vn⁹ e tungris in irã ⁊ timorẽ mili
tes loquẽdo adduxiſſet: haſtã in pect⁹ ptinacis obiecit. Tũc ille p̃cat⁹ iouẽ vltorẽ
toga caput operuit atq͂ a ceteris ꝯfoſſus eſt. Milites eñ cũ ⁊ aulici odio habue
rũt. pplus mortẽ eius indigniſſime tulit: iõ p̄ ſenatũ in deos relatus eſt.

Iulian⁹ didius ſucceſſoꝛ ptinacis cũ caput ei⁹ conto fixũ milites q̃ eũ occide
rãt p̄ vrbẽ in caſtra ptulerũt. Ipſe corp⁹ ei⁹ quãto potuit honore funeratus
eſt. Cũ id ĩ pallatio repiſſet: hũc aliqui iuriſperitũ ⁊ interemptorẽ imperiũ occu
paſſe aiũt: q̃ ppetuũ edictũ cõpoſuit. Ceteri iulianũ nepotẽ magni iuliani iuriſ
ꝯſulti fuiſſe ſcribũt. cui⁹ p̄genitores de mediolano fuerũt. Fuit aũt hõ peſſimus
miſerrime viuẽs: vñ odioſus pp̄lo deſertus ab oĩb⁹: quiq͂ ſeptimo mẽſe poſtea
q̃ im pare ceperat apud pontẽ miluiũ victus: a ſeuero ciuili bello ⁊ interfect⁹ eſt.

Seuerus ro. impator iuliano didio interfecto affrica oriũdus imperiũ obti
nuit eui ciuitas lepti pater geta maiores equites romani mater fuluia ĩ p̄
ma puericia cũ lr̃is grecis ⁊ latinis imbuit̃ q̃b⁹ eruditiſſim⁹ inter pueros ludẽs
vt iudex ſedit circũſtãte pueroꝝ ordine ac iudicaret: deinde ſtudioꝝ cã romã ve
nit: deinde fiſci p̄curatoꝛ: mox tribun⁹ militaris p̄ gradus alios vſq͂ ad im̃dium
p̄uenit: parc⁹ admodũ: natura ſeuus: multis bellis laceſſit⁹: fortiſſime quidẽ rẽ
publicã lꝫ laborioſiſſime gubernauit: phie tñ admodũ ſtudioſus fuit: foris par
thos ⁊ adiabenos ſupat. Arabes aũt interiores ita deuicit: vt regionẽ eoꝝ ꝓui
ciã romanã faceret. Hãc obrẽ triũphãs vt in ei⁹ arcu ſub capitolio poſito adhuc
app̄et parthic⁹ arabicus adiabenic⁹ cognoĩat̃. Edificijs p̃terea publicis vrbem
exornauit. nã ⁊ thermas ſeuerianas ⁊ ſeptizoniũ extruxit. Cibi fuit parciſſim⁹:
exiguis veſtib⁹ vſus: leguminis patrij auidus: vini aliqũ cupidus: carnis fre
quẽter ignar⁹: ipſe decorus: ipſe ingẽs ꝓmiſſa barba: cano capite ⁊ criſpo: vul
tu reuerẽdus: canorus voce. ſ3 affrũ quiddã vſq͂ ad ſenectutẽ ſonans. Cõtinuo
tandẽ varijs ⁊ piculis diſtrahit̃. hinc a peſcennio nigro q̃ magnos in ſyria mo
tus cõcitauerat: hinc a clodio albino quẽ tñ in gallia nõ incrueto p̄lio ſupauit.
Inde in brittãniã ꝓfect⁹ deficiẽtib⁹ vere ſocijs oĩb⁹ varijs caſib⁹ afflictatus: apud eburacũ gallie morit̃ an
no impij ſui. xvij. duob⁹ filijs relictꝗ baſſiano ⁊ geta. olei tñ reliq̃t vt p̄ q̃nquẽniũ nõ ſolũ vſib⁹ ſed ⁊ totius
italie q̃ oleo egeret ſufficeret. vltima verba eius dicũt hec fuiſſe turbatã rẽpublicã vbiq͂ accepi: pacatã etiã
brittãnis relinq̃ ſenex ⁊ pedib⁹ eger: firmũ imperiũ antoninis meis reliquẽs ſi boni erũt: imbecillũ ſi mali.

Linea Imperatorum

Lucius antoninus Comodus

Helius pertinax

Didius Julianus

Seuerus

S. Lucius rex Emerita ſoror eius

Lucius angloꝝ rex: coilli regis fuſti fili⁹ apd̃ anglos ſeu brittãnos regnũ accipiens a dño vocat': epl̃am eleutherio põtifici maxĩo miſit. qua rogabat' vt ſe ac ſuos in xp̃ianoꝝ numerũ reciper. quare fugaciũ ⁊ damianũ viros optimos eo miſit. qui regẽ ipſũ ac pp̃lm baptizarẽt. Erant tum in brittãnia pontifices quinq3 ⁊ viginti: quos flãmines vocabãt. Inter hos aũt tres archiflãmines habebant'; quoꝝ ĩ loco tres archiep̃i ꝯſtituti ſunt. p̃thoflaminũ v̾o loco p̃mitiua eccl̃ia patriarchas inſtituit. Verũ luci⁹ baptiſmo ſuſcepto: mox imobilia cũcta p̾dez gentiliũ templis collocata xp̃i eccleſijs ampliata contulit. Relicta patria regnoq3 galliã ingreſſus: deinde rhetiã petijt p̾ auguſtã ciuitatẽ ad curienſem vrbem proficiſcebat'. hos populos dño ſubiugauit virtute ac miraculis clarus ibi in pace quieuit. Emerita aũt ſoror eius in caſtello finitimo trimus appellato igne martyrio coronã eternã meruit. Eius feſtiuitas tercio nonas decembris celebris habet'. Totãq3 bauariã ⁊ rhetiã inter alpes xp̃o acquiſiuit.

Trogus pompeius

Trogũ pompeiũ hiſpanũ hiſtoricũ floruiſſe cõſtat: eo q̾ toti⁹ orbis hiſtoriã a belo Nini regis aſſirioꝝ patre vſq3 ad monarchiã ceſaris latino ꝯſcripſit ſermone. ⁊ in q̃tuor ⁊ quadraginta eã diſtinxit libros. quoꝝ epithoma id eſt abbreuiationẽ iuſtinus hiſtoricus fecit.

Dionyſius corinthioꝝ epiſcopus

Dionyſiũ chorinthioꝝ ep̃m ſotheris tp̃ib⁹ fuiſſe euſebi⁹ ſcribit qui tãte eloquẽtie ⁊ induſtrie fuit vt nõ oliũ ſue ciuitatis ⁊ ꝓuincie populos. verũ etiã aliarũ vrbiũ ac ꝓuinciarũ ep̃os ſuis epl̃is erudiret. Inſtructus eñ pauli ap̃li doctrina facilime potuit ſanctitate ⁊ eruditione alios in officio ꝯtinere. ſuiſq3 erudiuit epl̃is ex q̃b⁹ vnã ad lacedemonios aliã ad athenieſes; terciã ad nicomedieſes: quartã v̾o ad cretẽſes: q̃ntã ad eccl̃ias põticas: ⁊ ſextã ad romanos ſcripſit p̾utilẽ. Fuere ⁊ alij cõplurimi viri doctiſſimi h̾ tp̾e.

Theodocion

Theodocion genere aſianus. patria epheſin⁹ vir doctiſſim⁹ ac lr̃aꝝ ſciẽtiſſim⁹; terci⁹ diuinaꝝ ſcripturarũ interpres cũ ſuperiorib⁹ floruit; qui preter interpretationẽ ⁊ tranſlationẽ etiã alia multa de religionis xp̃iane laudib⁹ reliq̃t monumẽta. hic taciani viri eruditiſſimi p̄dicti anq̃3 ĩ hereſim incideret diſcipul⁹ fuit.

Clemens preſbyter

Maxime v̾o appellem hereticũ ſcriptis ſuis p̾cõmode irridet. qḋ deũ quẽ coleret ignorare ſe diceret. Affirmabat eñ xp̃m nõ deũ in veritate; ſed hoiem in fantaſia apparuiſſe.

Clementẽ p̄ſbꝛm alexãdrinũ virũ egregiũ ⁊ eruditiſſimũ cũ his floruiſſe diu⁹ hieronym⁹ ſcribit qui multa cõſcripſit e quib⁹ illa ſunt ſtromatũ id eſt varietatũ libri octo. Hypotipoſeon id eſt informationũ libri totidẽ. cõtra gẽtes vn⁹. hui⁹ aũt diſcipulũ origenẽ fuiſſe conſtat. extant ⁊ eius epl̃e.

Appolonius

Tertullianus

Apolloni⁹ ſenator roman⁹ vir eruditiſſim⁹ cum põtificatu eleutherij pax eccl̃ie data fuit; ſol⁹ appoloni⁹ orator inſignis martyriũ tũ paſſus eſt; habita p̾i⁹ oꝛõne de laudib⁹ xp̃iane fidei: qḋ illis tp̃ib⁹ capitale habebat'. inſigne etiã volumẽ cõmodo obtulit qḋ quidẽ p̾iocũde i ſenatu legẽ fecit. poſtea a ſuo ꝓditus q̾ xp̃ian⁹ eẽt. i 4. kal' maij ꝑ xp̃i cõfeſſione capite trũcat⁹ eſt. Mortuo appolonio mlte hereſes inualuere. Marcionis q̃ppe ſecta varie diuiſa eſt. Alij eñ vnũ principiũ fatebant'; alij duo. alij tria; fidẽ ꝓphetis abrogabãt.

Tertullianũ affricanũ patria carthaginenſem centurionis cuiuſdã p̃cõſularis filiũ: virũ ingenio ⁊ doctrina clariſſimũ. his tp̃ib⁹ floruiſſe diu⁹ hieronim⁹ tradidit. Is ad mediã etatẽ clericoꝝ noiatiſſim⁹ romane vrbis inuidia adeo ꝯtumelijs ⁊ iniurijs clicoꝝ attrit⁹ fuit. vt ad mõtani heretici doctrinã labi cõpulſus ſit. Quãobrem ⁊ multa volumina ꝯ orthodoxã ⁊ catholicã fidẽ cõponere cepit. Vixit vſq3 ad decrepitã etatẽ. vidi ego inquit hieronym⁹ paulũ quendã cõcordie qḋ oppidũ italie eſt; qui ſe beati cipriani notariũ: cũ ipſe admodũ adoleſcẽs eſſet rome vidiſſe diceret; referretq3 ciprianũ nũq3 abſq3 tertulliani lectione vnam diem preterijſſe.

Perſecutio xp̄ianoꝝ q̄nta his annis ira ac iuſſu Seueri imꝑatoris inicīū ſūpſit: cū q̄ntus a nerone pſecutionē ī xp̄ianos mouet. ꝯtinuo tñ varijs piculis ꝛ bellis diſtrahit: diuinacꝫ vltio in romanos nō defuit. qꝛ mox ciuilia bella mirūmodū eos attriuere. In qua q̄dē pſecutione hi precipue paſſi inueniunt.

Hyreneus eps

Hyreneus Lugdunēſis epiſcop⁹: vir doctiſſim⁹ tam grandeuus apud candē vrbē ꝑ chriſti noīe martyr efficit. floruerat eñ ꝙ maxime ſub cōmodo pricipe: ꝛ policarpi martyris (vt diuus ſcribit hieronym⁹) diſcipulus fuit. a quo cum eruditiſſim⁹ euaſiſſet. q̄cꝫ libros aduerſus hereſeos ſcripſit. ꝛ cōtra gētes aliud breue volumen: ꝛ de diſciplina aliud: ꝛ alia plura. Demū vo ſeuiente hac pſecutione a ſeuero poſitis in duos colles: cū ī vno crucē: ī alio ydolū poſuiſſet vt morte p crucē vel vitā p ydolū eligeret: cū populo tñ ad crucem veniēs: oēs martyrio coronati ſunt. 4. kal. Julij.

Leonides pater origenis

Leonidē etiā alexandrinū magni origenis patrem virū quidē optimū ſub hac pſecutione paſſuꝫ fuiſſe Euſebius ceſarienſis ſcribit. Cui⁹ quidē martyrium origenes decimo ſeueri ꝑtinacis anno paruulus ſubſeq̄ decreuerat: niſi diuina diſpenſatione ad multoꝝ vtilitatem reſeruatus p maternā ſolitudinē impeditus fuiſſet. Nam mater ei⁹ cū in craſtinū in publicū ꝓdire: ꝛ chriſtū cōfiteri decreuiſſet: nocte latenter veſtimenta ipſius ſurripuit. ꝛ ſic puerū a tyrannoꝝ cede reſeruauit. Ipſe aūt adoleſcens patrē ad martyriū adhortatus eſt cū ſex fratribus ꝛ matre vidua paup relinquit: redactis in fiſcuꝫ paternis bonis: q̄ꝺ chriſtū verū deū ꝓfiterent: vnde grāmatica ſibi ac ſuis victū queſiuit. Leonides aūt apud alexandriā vrbē martyrij palmā conſtantiſſime in kalendis Marcij adeptus eſt.

Eugenia virgo

Eugenia filia prefecti philippi illuſtriſſimi romani: qui miſſus fuit a cōmodo impatore in egyptū: virgo pulchra liberalib⁹ artib⁹ erudita. cuꝫ ꝓtho ꝛ iacintho eunuchis relictis parētib⁹ p helenū epiſcopū baptiſata deinde virili habitu ī monaſterio degebat: p melanciā feminā de oppreſſione accuſata: ꝛ ad prefectū adducta paratis eculeis ꝛ flāmis: cū tunicā qua induta erat ſcidiſſet femia apparuit oſtēdēs ſe filiā ei⁹. factū eſt gaudiū populi cū timore. Melancia eñ cū tota domo diuino igne cōſūpta eſt. Genitores baptizant cū tota familia. Poſtea cū matre ꝛ fratrib⁹: ꝓtho ꝛ iacintho romā reuerſi ſunt plures exemplo virtutū ad fidē ꝓuocarūt: precipue baſillā ad caſtitatē ꝑpetuā animauit: quāobreꝫ cū dia ne ſacrificare nollet cū ſaxo alligata in tyberim ꝓijcit. ſaxo rupto illeſa ꝑmanſit. Tandē poſt varia tormēta die natalis dñi miſſus eſt ſpiculator qui eā in carcere peuſſit. cui⁹ corpus nō longe ab vrbe in ꝓprio predio ſepultū eſt.

Perpetua ꝛ Felicitas

Perpetua q̄ꝫ ꝛ felicitas matrone q̄dē ſanctiſſime. ꝛ ipſe ī mauritania tiburbitanoꝝ ciuitate cū reuocato ſaturnino ꝛ ſecūdolo nonis marcij paſſe ſunt. Nā cū ſecūdolus ī carcē ꝺeceſſiſſet ipſe ſctiſſime mulieres cuꝫ reliq̄s beſtijs tradite ꝛ dilacerate martyriū ꝯſūmauē.

Narciſſus patriarcha

Narciſſus ı̄rlimoꝝ pt̄iarcha fuit circa tp̄a victoris pape ꝛ ſeueri impatoris: cū luminarib⁹ in die ſolēni oleū deeſſet: aquā infūdi luminarib⁹ ꝑcepit ꝛ nō aque in pinguedinē verſa ſplēdore luminū reddidit damorē a teſtib⁹ falſis accuſat⁹ q̄ diuina pena moleſtati deſertū locū petijt. Tandē cū ī ſenio preeſſe nō poſſet. alexander capadotie eps cū deſiderio locoꝝ ſacroꝝ ı̄rlimā ꝑrexiſſet: audita eſt vox. Suſcipite epm̄ qui vobis adeo deſtinat⁹ eſt: admittēte narciſſo hieroſolimitane eccl'ie gubernaculū ſuſcepit: deinde martyrio coronat⁹ eſt ſub decio ardente perſecutione

Julius ꝛ euſebius martyres

Euſebius potēcian⁹

Euſebi⁹ potentian⁹ vincenti⁹ ac pegrin⁹ viri nobiliſſimi romani añ hec tp̄a ſb̄ cōmodo auguſto ꝓ fide xp̄i necant. hi p̄mo in eculeo poſiti ꝛ neruis acerrime diſtēti: deinde fuſtib⁹ crudeliſſime ceſi. Sed cū in dei laude adhuc ꝑmanerēt fideliſſimi vſqꝫ ad emiſſionē ſpūs macrati fuerūt. 8. kal. octobris.

Julius ſenator ad horū doctrinā cōpunct⁹ credidit ī xp̄m cū domo ſua ꝛ baptiſmū p ruffinū pſbyterū ſuſcepit audiēs ceſar iuſſit tādiu fuſtib⁹ cedi q̄uſq; ſpm̄ exalaret. Euſebi⁹ deinde corp⁹ rapiēs ſepeliuit. io vitelli⁹ iudex ꝑcepit ei linguā abſcīdi q̄ abſciſſa laudes decātūt iō antoni⁹ credidit q̄ ī via aurelia decollatus eſt. euſebius deinde tādiu plūbatis ceſus quieuit in dn̄o.

Anno mundi.5423. Anno chriſti.224.

Linea ſūmoꝝ pontificum

Urbanus

Pontianus

Antherus

Urbanꝰ primꝰ papa: natione romanꝰ: pře ponciano. M. aurelio antonio imperatore fuit. anno xpi.ccxxiiij. ab vrbe vo cōdita nongenteſimo ⁊ .lxx. Uir ſiquidē doctrina ⁊ ſctītate vite eminētiſſimꝰ multos ſua doctrina ſingulari ad fidē traduxit. inter hos aūt valerianū virū pſtantiſſimū beate cecilie ſpōſum: ⁊ tiburciū eiꝰ frēm q̄ poſtea martyriū ꝯſtāti aīo tulere. hic multa cōſtituit mādauitq̧ ne q̄s decetero in epm̄ eligeref niſi priꝰ aut ſacerdos aut diaconus cōſecratꝰ fuiſſet. Eiuſdē q̄z inſtitutū fuit: vt eccia p̄dia ac fundos a fidelibꝰ oblatos reciperet: pariterq̧ ꝓuentꝰ clericis oībꝰ viritim: nihilq̧ cuiuſpiā ꝓuatū eēt ſed in cōe bonū qđ hodie aboleuit: tāta eſt hoīm rapacitas ⁊ libido. at vbi ex ordinatiōibꝰ q̄nquies mēſe decēbri habitꝭ p̄ſbros nouē: diaconos q̄nq̧: epos nouē creaſſet. ipſe nono kal. iunij martyrio coronatꝰ eſt. ⁊ ſepultꝰ in cimiterio p̄textati via tiburtina. ſedit annos quatuor: mēſes decē: dies.xij. Sedes aūt dies.xxx. tum vacat.

Pontianꝰ papa natione romanꝰ patre calphurnio: tꝑibꝰ alexandri imperatoris fuit. anno ab vrbe cōdita. deccclxxiiij. anno vo xpi.cc.⁊.xlviij. Uir q̄dē optimꝰ atq̧ ſctiſſimꝰ. inſtigantibꝰ ſacrificulis idoloꝝ mādato pricipis ab vrbe roma in ſardiniā inſulā cū philippo p̄ſbro deportat. vbi mltas calamitates ⁊ grauia tormēta ꝓ fide xpi in ſardinia paſſus tandē morit. Cuiꝰ corpꝰ poſtea a fabiano pōtifice romā cū magna veneratione ac totiꝰ cleri ſupplicationibꝰ reportatū eſt: ac ſepultū in via appia in caliſti cimiterio. vixit aūt ī pōtificatu annis nouē: mēſibꝰ q̄nq̧: diebꝰ duobꝰ. vacat tūc ſedes martyrio eius dies decē.

Nota ꝙ in q̄buſdā hiſtorijs habef ꝙ cyriacus ſucceſſit pōciano imediate ⁊ papatū dimiſit vt cū virginibꝰ martyrio coronaref: ſ rō tꝑis hoc nō ꝑmittit: vt pꝫ in legēda vndecim miliū v̄ginū: hūc tn̄ anno vno ⁊ tribꝰ mēſibus ſediſſe ſcribūt. In cathalogo tn̄ pōtificū poſitꝰ nō eſt cū ꝯ volūtatē patrū papatū ceſſit. Anno mundi.5433. Anno chriſti.234.

Antherus papa natiōe grecꝰ pře romulo pontifex creaf. vir optimꝰ. ſtatuit vt res geſte martyrū diligēter exq̄ſite a notarijs ſcriberent. Cōſcriptas recōdi in erario eccle mādauit: ne vna cū vita bene agentiū mēoria aboleref. Cenſuit itē epm̄ omiſſo p̄mo epatu ad aliū neceſſitatis cā ⁊ vtilitatis: non ſuiipſiꝰ ſed creditarū ouiū poſſe trāſferri. Interpoſita ſūmi pōtificis auctoritate: qđ hodie a pleriſq̧ ꝯ fit ad vtilitatē ꝓpriā reſpiciētes imo voluptatē vt habeant vnde expilēt ad vberiorē ſemꝑ reſpiciūt. nō quot oues ⁊ q̄ rōne paſcende ſint q̄rentes: qđ eſt officiū boni paſtoris: ſ ſciſcitātes quātū ſingulis ānis inde excerpi poſſit. de cura aīarū nulla fit mētio. de augēdis ꝓuētibꝰ magna quo multa iumēta ⁊ plures ſeruos ⁊ eos q̄dē ignauos ⁊ ſtolidos domi alāt. Antherus vo cū vno tm̄mō epo creato: martiriū ſubiēs ī cimiterio caliſti via appia ſepelit. iij. nōs ianuarij. ſedit ānis.xj. mēſe vno: diebꝰ xij. vacat tū ſedes dies.xiij

Tiburciꝰ ⁊ valerianꝰ

Tiburcius ⁊ valerianꝰ ciues romani p̄clariſſimi frēs quos eo tꝑe auxilio cecilie vrbanꝰ papa ad fidē traduxit latitās inter ſepulchra martyꝝ: poſt hec almachiꝰ p̄fectꝰ vrbis audiēs eos xpianos ⁊ elemoſynas diſtribuētes cōprehendēs: poſt longā cōcertationē ꝓ xpo martyriū cōſtanti aīo paſſi ſunt: quos p̄mo fuſtibꝰ cedi duriſſime fecit: ⁊ tandez gladio interfici p̄cepit. Maximꝰ vir illuſtris q̄ eos in carcē detinuit xpianꝰ effectꝰ tā diu plūbatꝭ ceſus eſt donec ſpm̄ exalaret. Cuiꝰ corpꝰ cecilia cū valeriano ⁊ tiburcio iuſſit ſepeliri.18. kalendas Maij.

Cecilia virgo

Cecilia v̄go romana corporeo decore moribus ac ſctītate ⁊ laudabili caſtitate ſplēdida: quā parētes eiꝰ vnicā habuerūt cū regijs diuicijs. valeriano iā dicto nobiliſſimo patricio iuueni mr̄imonio copularūt. quem cū vna cū fratre tiburcio ad credendū in xpm̄ ꝑdocuiſſet eos in tolerāda paſſione ſua ſuauiſſima doctrina ⁊ admonitione induxit ad ꝯſtātiā. Quā cōditionē etiā virgo ipſa ſubijt ī domo paterna. iā antea ſuo rogatu ab vrbano deo dedicata. Cū poſt mortē amboꝝ almachius amboꝝ facultates ingredi cepit. Ceciliā vt cōiugē aſtare iuſſit: mandās vt ydolis ſacrificaret. Sed cuz ad hoc a parētibꝰ vrgef: dato p̄claro r̄nſo ꝙ nollet: cū ſe ꝯfiteref eſſe xpianā. Juſſit eā almachiꝰ ī domo ſua bulienti aq̄ diu noctuq̧ cōcremari vbi illeſa māſit: q̄ audito iuſſit eā ī balneo decolari: quā ſpiculator tribꝰ ictibꝰ ꝑcutiēs neq̄q̧ caput amputare potuit. Et q2 decretū erat ne quartā ꝑcuſſionē decollādus reciperet: eā ſemiuiuente reliquit. deinde ꝑ triduū oīa ſua paupibꝰ diſtribuēs ⁊ q̄s ad fidē ꝯuerterat vrbano pape cōmēdauit. dicēs triduanas a dn̄o poſtulaui inducias vt hāc domū meā eccliam cōſecrares. his dictis ſpm̄ emiſit. Cuius corpus vrbanus inter duos epos ſepeliuit. Paſſa eſt aūt beatiſſima virgo circa annos dn̄i.cc.xx. tꝑe Alexandri imperatoris .x. kalendas decembris.

Baſſianus predicti ſeueri filiꝰ cui aurelius antoninus caracalla cognomen fuit: romanoꝝ imperator. ſeuerus em̄ cū eboraci admodū ſenex diſceſſit: filios duos ſucceſſores reliquit baſſianū ⁊ getā: ſed baſſiano nomē antonini a ſenatu voluit imponi. Itaqꝫ dictus eſt. M. aureliꝰ antoninꝰ pꝛīcꝫ ſucceſſit. nã geta hoſtis publicus iudicatꝰ eſt ac interfectꝰ. cū ad vitā eiꝰ oībus ꝓbris cōtaminatā: tum vel maxīe qꝛ papinianū iuris ciuilis alterū aſilū ſua manu necauerat. At baſſianꝰ ſumpto a ſenatu antonini noīe imperij potitus eſt ac caracalle cognomētū accepit a genere veſtis: quā pꝑlo dono dedit. Is aūt patre aſpꝛioꝛ ⁊ oī libidine intempatioꝛ: nullū genꝰ facinoꝛis ī vita pretermiſit ⁊ nouercā ſuā ī vxorē duxit. Nihil egregiū de ſe reliqt preter thermas antonianas q̄s ipſe īchoauit ⁊ alexander pfecit eos preterea capitali pena affecit q̄ remedia quartanis ⁊ tercianis collo geſtarēt. Dānati pterea ab eo ſūt q̄ ad ſtatuas minxiſſent Hic poſtremo duꝫ bellū in parthos mouet apud edeſſam ⁊ coras circūuentus occidit. vj. imperij ſui āno mēſe ſecūdo: vir egreſſus etatē q̄dragesimūtercium ānū alij eū a macrino pꝛefecto occiſū fuiſſe ſcribūt. corpꝰ eiꝰ ātoninoꝝ ſepulchro illatū ē

Baſſianus antoninus Caracalla

Opiliꝰ macrinus interfecto caracalla impīuꝫ obtinuit. q̄ pꝛefectꝰ pꝛētoꝛ erat. cū filio ⁊ albino facti imperatores nihil mēoꝛabile ex tpis breuitate geſſerūt. nã impīuꝫ eoꝝ duoꝝ menſiū ⁊ vniꝰ anni fuit. ſeditiōe militari deinde occiſi ſunt. Macrinꝰ em̄ ab heliogabolo apō anthiochiā interfectus eſt. Diadumenꝰ aūt a pꝛe antoninus dictus: ad eū pueꝝ exercitū ꝑ conatione inclinauit ꝓ impio. fuit aūt puer oīm ſpecioſiſſimꝰ ſtatura lōgiuſcula: crine flauo: nigris oculis: naſo deducto ad oēs decoꝛē: mēto cōpoſito: oꝛe ad oſcula parato hic vbi pꝛimū indumēta coccea ⁊ purpurea ⁊ caſtrēſia imperij ſigna accepit quaſi ſyderꝰ emicuit vt amaref ab oībꝰ

Diadumenus

Clodius qꝫ albinus ī gallia imperatoꝛ dictus de nobili familia. hi aūt cū parū imparūt tn̄ vꝫ maxīe qꝛ nihil mēoꝛia dignū geſſere: quidā noīa eoꝝ pꝛetermittūt. Solus tn̄ albinus ob edacitatē nomē aliqd apud paſtores ꝯſecutus eſt: vt ait cornelius. q̄ centū perſica cāpana. decē melones hoſtienſes q̄ngētas ficus paſſarias: q̄dragīta oſtrea vna cena comedebat.

Macrinus opilius Albinus

Marcus aurelius antoninus q̄ varius etiā dictus eſt imperiū ſuſcepit: hic vt putabaf caracalle filius ex ſemiamira cōcubina foꝛmoſiſſima: erant q̄ dicerent eū vulgo cōceptū. romā veniēs magna oīm expectatione imperiū adeptus. Heliogabali nomē ſumpſit a ſole cuius ſacerdos erat: edito templo: phenices em̄ heliogabalū ſolem vocant. Is matrē ſuā in ſenatum rogari iuſſit ſolaſqꝫ oīm imperatoꝝ fuit ſub q̄ mulier loco viri ſenatū ingreſſa eſt: fecit ⁊ ī colle ſenatulū id eſt mulierū ſenatū. Sed ſymiamire ſenatus ꝯſulto ſunt facta ridicula de legibus matronalibus: q̄ quo veſtitu incederēt: q̄ cui cedē aut aſſurgere deberet ⁊c. Vez ⁊ pꝛeter expectationē heliogabalus vixit vt nullā de ſe niſi flagitioꝝ totiuſqꝫ obſcenitatis mēoꝛiā reliq̄rit. Nā ⁊ ī virgines veſtales inceſtū cōmiſit: ⁊ ꝓbꝛoſas mulieres ſemꝑ domi habuit: ⁊ iracūdia incitatus ſabinū cōſolarē virū (ad quē vulpianꝰ ſcripſit) e medio tolli iuſſit. Dignitates aūt ⁊ honores malis ac flagicioſis cōmittebat. pꝛimus romanoꝝ mēſas ⁊ capſas argēteas habuit. admonētibus amicis: caueret ne ad inopiā rediger ef. Rñdit q̄d melius eē vt ipſe mihi heres ſim ⁊ vxori mee. Oppꝛeſſit ī triclinijs verſatilibꝰ paraſitos ſuos violis ⁊ floꝛibus vt aīam aliqui efflauerint libidinū genera q̄dā inuenit: hac vero inſania adeo cōtemni ceptus eſt vt tumultu militari exoꝛto: ipſe cū matre necaref. Aūt cū ei a ſacerdotibꝰ ſiris dictū eſſet vi moriturus eū paraſſe funē ſerico ⁊ cocco intoꝛtū quo vitā laqueo finiret: parauerat ⁊ gladios aureos q̄bus ſe occideret. Sed nihil valuerūt occiſus eſt ꝑ ſcurras: ⁊ per plateas tractus ſoꝛdidiſſime: ꝑ cloacas ductus ⁊ in tiberim ſubmiſſus eſt q̄rto imperij ſui anno. hic finis antoninoꝝ nomini in republica fuit.

M. Aurelius antoninus Heliogabalus

Alexander

Alexander interfecto vario heliogabalo accepit imperiū. nā aureliꝰ alexāder ſeuerus vrbe arcena genitus: cū antea ceſar a ſenatu eſſet appellatus inde auguſti nomē recepit: cui mãmea mater fuit xpiana. fuit aūt vnicū virtutis exemplar ad cōponēdā rempu. vicio ſuperioꝝ pꝛīcipū labefactatā animū adiecit. adiutores ad hanc rem habuit iuliū frontinū virū doctiſſimū. vulpianū ⁊ paulū viros ī iure ciuili pꝛeſtātiſſimos: pcul oī pompa ⁊ ambitione vixit: erat tāte prudētie vt a nemine decipi poſſet: pecunias ⁊ adulationes ꝯtēpſit: gemas reiecit: ſtatuas ſūmoꝝ viroꝝ vndiqꝫ cōquiſitas in foꝛo trāſitoꝛio locauit. thermas q̄ hodie antonine vocanf pꝛfecit ⁊ oꝛnauit. teplū xpo edificare voluit eūqꝫ inter deos recipe habuit pꝛterea xpm ipſuꝫ ⁊ abꝛahā ī lario ſuo. Alexāder igif tot virtutibꝰ inſignis iuuenis admodū imperatoꝛ erat bellū ſtatī ꝯ perſas ſuſcepit: ac xerſem eoꝝ rege ꝯſtātiſſime vicit: Diſcipline vo militaris adeo ſeuerꝰ emēdatoꝛ fuit: vt q̄ſdā etiā integras legiones exauctoꝛauerit: q̄ ſeueritate factū eſt vt militari tumultu apud magūciā in gallia occideref. tercio decimo imperij anno inſtigatione maximi. Is princeps alexāder inclamabat ſepius q̄ a quibuſdā xpianis audiuerat ⁊ tenebat: Idqꝫ ꝑ pꝛeconē ſignificauit cū aliquā emendaret. qd̄ tibi fieri non vis alteri ne feceris. quā ſn̄iam adeo dilexit vt in plateis ⁊ in publicis operibus perſcribi iuberet.

Origenes

ORigenes alexandrinus vere martyris filiꝰ: ⁊ eccłie alexandrine preſbyter pħoꝝ ac theologoꝝ oīm ſui tp̄is princeps his tp̄ibus alexandrie floruit. hic cū ab ipſis cunabulis xp̄ianiſſimꝰ eſſet: ⁊ eminētiſſimi īgenij adoleſcēs eua ſiſſet. qui decimo ſeueri ꝑtinacis anno (ꝑſecutione ī xp̄ianos mota) leonida pr̄e interempto quē adoleſcēs ad martyriū adhortatus eſt: poſt patris obitū xp̄i fideles a tyrannis ꝑ tormēta oppreſſos ꝓ poſſe fouit ⁊ ad mortē perductos intrepide animauit. Totus deinde ad religionem cōuerſus predicandi officium habuit. Tanti aūt ingenij fuit vt nulla eū lingua: nulla litteratura latuerit. Mira vtebaꝛ continētia in cibo ⁊ potu abſtinentia in rebꝰ alienis. Nā ⁊ pauptatē xp̄i imitatus eſt: ⁊ multis annis nudis ambulauit pedibus. Huiꝰ virtutem plerīqꝫ imitati martyriū ꝓ fide xp̄i equo aīo paſſi ſunt. Indeqꝫ hebianit arū hereſim impugnauit: qui ⁊ xp̄m ex ioſeph ⁊ maria natū purum hoīem dicebāt: ⁊ legē iudaico ritu ſeruandam predicabāt: hoc idē ⁊ ſymachus ſentiebat. Super lectū preterea plumis ſtratū nūqꝫ dormiuit ⁊ a carnibꝰ ſe oīno abſtinuit. Et in tm̄ caſtitatis amator fuit vt zelo fidei: licet nō ſc̄m ſciaꝫ ſe caſtrauerit. Secutꝰ illō qd̄ in euāgelio dicitꝛ ⁊ ſi pueri le habeꝛ: qꝛ ſunt eunuchi qui ſeipſos caſtrauerūt ꝓpter regnū dei. Ob eius doctrinā ⁊ eloquentiā ⁊ artam vitā a māmea alexandri imperatoris mater de antiochia accerſitus apud eam in ꝑcio habitus: mulierē xp̄ianā fide edoctā relinquēs: in quē alexander filiꝰ vnice pius fuit. Tanti aūt ingenij fuit origines ⁊ doctrine vt ſeptē notarij ſibi inuicē ſuccedētes homini vix ſufficerēt. Librarios habuit totidem ⁊ puellas apprime eruditas quos oēs ingenij copiā ⁊ vbertatē effundendo defatigabat: hūc quidē ⁊ ſi hoſtē ſibi porphirius deſumpſerit xp̄iani noīs acerrimꝰ perſecutor. Ita tm̄ interdū laudat vt nūc doctiſſimū pħm principē vocet. Et dicat eū oīa platonis ſecreta conſecutū. Scripſiſſe origenē ad ſex milia volumina libroꝝ hieronymꝰ ipſe refert. Errauit tn̄ (vt auguſtio ⁊ hieronymo placet) in pleriſqꝫ: maxīe do ī libro de principatu quē periarchon appellauit inde origeniana hereſis ꝓceſſit: qui dicit xp̄m qn̄qꝫ ex maxima miſericordia nō ſolū hoīes ſꝫ ⁊ apoſtatas angelos fore redēpturū. Juxta pſalmiſtā nō in ꝑpetuū ira ſceꝛ deꝰ neqꝫ ineternū cōminabitꝛ. Verū ipſe origenes vt quidā aiunt in ſcripto ad fabianū papā pn̄iam de male ꝓlatis agere videꝛ. Cauſam ſui erroris refundūt certi in ambroſiū ſuū emulū quendā qui nō emendata in publicū ꝓtulit. Ideo a nōnullis vt ab euſebio ⁊ ruffino ⁊ alijs cūmaxīe laudaꝛ. Eccłia qꝫ nōnulla eiꝰ ſcripta recipit. Deniqꝫ anno ſalutis nr̄e. 2 3 6. Et etatꝫ ſue ſexageſimo primo deficiēs apud tyrū ſepelitꝛ.

Vulpianus

Paulus patauus.

VVlpianꝰ iuriſcōſultus vir ꝑſtātiſſimꝰ alexādriqꝫ predicti aſſeſſor: hiſdē tēporibꝰ, teſte euſebio ꝓpter eximiā eiꝰ ſciam atqꝫ doctrinā apud eundē imꝑatorē maxio ī precio habitus eſt. Et ꝑ ceteris doctoribꝰ vocabula ⁊ leges antiquas explanauit. Atqꝫ alia multa monimēta ſcripto poſt ſe reliquit.

PAulus patauinꝰ ſiłr in pħia ⁊ iure ciuili celebratiſſimꝰ ꝑ hec tꝑa floruit ⁊ ad cōponendā rempublicā romanā ſuperiorū imꝑatoꝝ vicio ⁊ ſordibꝰ labefactatā alexādro predicto imperatori plurimū auxilio fuit: ⁊ nōnulla ea in facultate cōpoſuit q̄ adhuc extare videnꝛ: quē nōnulli alio tempore fuiſſe ſcribūt tanta eſt diuerſitas temporꝝ.

Julius frontinus

Tripho

IVliū quoqꝫ frōtinū pħm ⁊ in omni doctrina ſcientiſſimū cū ſuperioribus floruiſſe ⁊ alexandro auxilio fuiſſe cōſtat. Nā ⁊ ipſe multa cōpoſuit ⁊ alexandro ipſi ad res cōponēdas adiumēto fuit.

TRiphonē origenis auditorē his tp̄ibꝰ fuiſſe conſtat ad quē nōnulle extāt ep̄le: q̄ librū ꝑcipue cōpoſuit de vacca ruffa ī deutronomio: ⁊ coeq̄libꝰ etate ānalibꝰ q̄ offerebanꝛ ī lege ⁊ de diuiſiōibꝰ q̄ cū colūba ⁊ turture ab abraham poniꝛ ī geneſi vir eni eruditiſſimus fuit.

Minutius felix

Ambroſius

MInutius item felix inſignis tuꝫ rome cauſidicus dialogū ſcripſit: quo chriſtianū ⁊ ethnicū diſputantes induxit: qui octauius inſcribiꝛ. Scripſit ⁊ de fato ⁊ contra mathematicos quāqꝫ ſtilus ſuperiori nō cōueniat cuius etiā Lactancius meminit.

AMbroſius grecꝰ diaconus ꝑ hoc tēpus cōfeſſionis gloriā plurimū inſignis fuit: hic primo marcionites exiſtens ab origene correptus dn̄ice glorie inſignis fuit: huiꝰ induſtria ⁊ ſumptu etiā ad hunc infinita origenes dictauit volumina. Sed ⁊ ipſe vir nobilis ⁊ nō inelegantis ingenij obijt parū an̄ morteꝫ origenis. Reprehēſus a pleriſqꝫ ꝙ vir locuples amici ſui ſenis ⁊ pauperis moriēs nō recordatus ſit

Agapitus

AGapitus illuſtris adoleſcẽtulus ꝑ hoc tempꝰ apud preneſtinã ſabinoꝝ vrbẽ quidem eius iuſſu alexãdri imperatoris martyrio coronat᷑. Ipſe ei cũ qn decim eẽt annoꝝ ⁊ amore xp̄i martyrio flagraret: ab imperatore cõprehendit᷑. ⁊ primo neruis crudis cedit᷑: deinde vrbis preſidi vt ſacrificare cõpelleretur tradit᷑ q̄ eũ duriſſimo ⁊ ſqualido carceri ſtatiꝫ recluſit vbi ꝑ q̄tuor dies eidẽ cibũ oẽm negauit: inde eidẽ preſidi exhibitꝰ prunas ardẽtes eidẽ ſup caput eiꝰ apponi iuſſit. ⁊ cũ grãs deo ageret flagellis iterũ cedit᷑ ⁊ nudus capite deorſuꝫ verſo ſuſpẽdit᷑: ⁊ bulienti aq̄ corpꝰ eiꝰ pſundit᷑. ⁊ adhuc martyris xp̄i maxillas fregiſſent preſes ex tribunali corruẽs triſtẽ emiſit aĩam. Quo audito impator eũ leonibus obijci precepit. Sed fere mãſuete facte pedibꝰ martyris ſe inclinauerũt. videtes ſceleris miniſtri tulerũt ſanctũ martyrẽ ⁊ inter duas colũnas gladio pcuſſerunt ſub die. xv. kal. ſeptẽbris. Corpꝰ vo eius a xp̄ianis nocte ſublatũ: ibidẽ miliario ab vrbe primo poſitum eſt in ſarchophago nouo nutu diuino inuẽto.

Martina virgo.

Quirinus martyr

MArtina romana virgo ⁊ q̄dẽ ſctiſſima ꝑ hoc tẽpꝰ cũ eximie chriſtiane veritatis virtutiſqꝫ eſſet mulier ab alexandro principe cõprehenſa cũ xp̄m negare oĩno recuſaret diuerſis tormẽtoꝝ generibꝰ cruciat᷑ cũ eni pulcherrima erat i eiꝰ amore exarſit. exhortat᷑ qꝫ ad culturã ydoloꝝ vt eã ſociã impij haberet. Apollo aũt in eiꝰ aduentu cõminutꝰ eſt: deo eni ſe vouit mẽte ⁊ corpe caſtã. Iuſſa deinde cedi ⁊ i carcere poſita in q̄ i menſo lũie pfuſa i manu hñs tabulã ſcriptã. quã magnificata ſunt opa tua dñe oĩa i ſapia feciſti. iuſſit poſtea eã extendi ⁊ mẽbra eiꝰ ſpatis incidi: in oibꝰ deum glorificãs. inmiſſus leo ad eã in cunctis illeſa cũ i fide imobilis pmaneret gladio tandẽ ceſa martyrij palmã primo die Ianuarij ꝓmeruit.

Berillus eps

Porphirius pb̄s

QVirici pręterea romanꝰ patricꝰ ⁊ ipſe vna cum Iulitta matre hac tẽpeſtate apõ romanã ciuitateꝫ alijs inũerabilibꝰ ſecũ iũctis martyriũ ydibꝰ Iulij cõpleuerũt: lꝫ hiſtoria eoꝝ inter apocriphos reperiat᷑

BErillus arabs boſtrenꝰ eps vir doctiſſimꝰ cũ aliquãto tpe glorioſe rexiſſet eccliam ad extremuꝫ lapſus i hereſim q̄ xp̄m ante incarnationẽ fuiſſe negat origenis tñ ope ad veritatẽ reductꝰ varia poſtmoduꝫ ſcripſit opuſcula: maxie vo eplãs aliq̄t: qbꝰ origeni ꝓ ſana doctrina grãs agit. Extat ⁊ dialogus origenis ⁊ berilli in quo berilluꝫ hereſeos arguit.

POrphiriꝰ athenienſis pb̄s ⁊ quidẽ excellẽtiſſimꝰ ꝑ hec tpa maxio i precio fuit. q̄ ⁊ ſi origenis preſbyteri precipuꝰ amator ⁊ laudator fuiſſet: chriſtiani tñ noĩs acerrimꝰ pſecutor fuit: ⁊ ꝓpterea multas obtrectationes ⁊ blacterationes ꝯ orthodoxã fidẽ igeſſit q̄s diuꝰ auguſtinꝰ refellit: lꝫ trinitatẽ pſectã ponat: hic qꝫ inter cetera yſagogas. i. itroductiões ad areſtotel' cathegorias. i. p̄dicamẽta adiecit ⁊ ꝯſcripſit alia mlta.

Hipolitus eps

Iulius aphricanꝰ.

HIpolitꝰ cuiuſdã eccle eps: q̄ rõnẽ paſce ⁊ tpoꝝ canones ſcripſit vſqꝫ ad primũ annũ alexandri imperatoris. xvj. annoꝝ circulũ reperit ⁊ euſebio q̄ ſup eodẽ paſca. xix. annoꝝ circulũ cõpoſuit occaſione dedit clarꝰ habet᷑. Scripſit etiã nõnullos in ſcripturas cõmentarios precipue exameron ⁊ in ꝓphet.

IVlium qꝫ affricanũ inter ſcriptores ſui tpis nobiliſſimũ his tpibus fuiſſe ⁊ floruiſſe (diuꝰ hieronymus refert) Cuius quinqꝫ de temporibus extant volumina: ⁊ de trinitate pergrãde volumen perſcripſit. ⁊ ad magnũ origenẽ eplam in qua oſtendit ſuſanne fabulã apud hebreos nõ haberi contra queꝫ doctã eplaꝫ ſcripſit origenes. hic cũ lraꝝ cultor ⁊ amator exiſteret ⁊ multis diuicijs floreret apud ceſareã paleſtine vrbem bibliothecã inſignem ſuo noĩ cõdidit. ⁊ cũ honorabilis plurimũ haberet᷑ ſub. M. aurelio antonino ceſare legationeꝫ ꝓ reſtauratione caſtelli emaus ſuſcepit qõ poſtea reedificãs Nichopolim appellauit.

Linea ſummoruȝ pontificum

Fabianus

FAbianus papa natione romanꝰ ex patre fabio poſt antherū pōtificē diuȝ in via de futuro pontifice deligēdo colloqueret̄: cōfeſtim diuinitꝰ quedā colūba ſuper caput eius aſtitit ꝛ ſic diuinitꝰ electus: ſtatim ꝑ ſeptē diaconos regiones diuiſit: qui a notarijs martyrū res geſtas colligerēt; ad ceteroꝝ exemplū: qui xp̄i fidē ꝓfitebant̄. Idē q̄ȝ cimiterū ꝓ dignitate martyrū edificauit. Statuit preterea vt ſingulis q̄buſq̄ȝ annis ī cena dn̄i criſma renouaret̄: ac vetus i ecclia cōbureret̄. huiꝰ tpe exorta eſt nouaciana hereſis: tandē martyrio coronat̄ vbi ex q̄nq̄ȝ ordinationibꝰ menſe decēbri habitis. preſbros duos ꝛ. xx. diaconos ſeptē. ep̄os vndecim creaſſet. Sepultus eſt aūt i cimiterio calixti via appia. xiiij. kal̄. februarij. quo die natalicū eius: vna cū diuo ſebaſtiano celebrat̄. Uacat aūt dies ſex. Ad hūc magnꝰ ille origenes (mltis ſublatis hereſibꝰ) de ordine fidei ſeruādo multa ꝯſcripſit. ſedit annis. xiiij. men. xj. dies. xj.

Conciliū rome. 60. epiſcopꝝ

SCiſma primū cuȝ nouatiꝰ vrbis rome presbyter his tpibꝰ eccliaȝ dei ſcindere ꝛ pturbare curauit. iſq̄ȝ ob cupiditatē ep̄atꝰ oīa diuina atq̄ȝ hūana miſcebat: ꝛ ne pōtificatꝰ i manus cornelij q̄ fabiano ſucceſſit deueniret. ab eccleſia ei ſepatꝰ: ſemet ac ſuos id eſt mūdos appellabat. Negabat apoſtatas etiam penitētes recipiēdos eē. Hāc ob reȝ cōciliū ſexaginta ep̄oꝝ: totidē p̄ſbiteroꝝ cū diaconis pluribus habitū eſt. quo nouacij opinio vt falſa improbat̄. qd̄ ſaluatoris exemplo nemini penitēti denegāda ſit venia. ꝛ ſic primū romane ecclie ſciſma finitū fuit. Alie etiā hereſes huiꝰ tpibꝰ pullulare cepere. Origenes eīn hereſim quorūdā ſuſtulit: affirmantiū aīos hoīm vna cū corporibꝰ interire. Rurſūq̄ȝ ī anaſtaſi (quā nr̄i reſurrectionē vocāt) vna cū corporibꝰ ſuſcitari. Suſtulit ꝛ hereſim helcheſatarū qui paulū apl̄m oīno reſpuūt quiq̄ȝ aſſerunt negātem in tormētis chriſtū nihil criminis habiturū: modo integri ꝛ recti ſit cordis.

Cornelius

COrneliꝰ papa natione romanꝰ patre caſtino: vir certe eruditiſſimꝰ q̄ multas ſcripſit epl̄as. vnā ad fabiū anthiocenū ep̄m de ſynodo romano ꝛ italica atq̄ȝ aphricana. aliā de nouatiano heretico. terciā de ſynodi geſtis. At vo ſub epiſcopatu eius qui apoſtatas recipiendos cenſebat penitentes preſertim nouatus nouacianū extra eccleſiā ordinauit ꝛ i aphrica nicoſtratū. quāobrem ꝯfeſſores qui a cornelio ſeceſſerāt: cū maxio presbytero ac moyſe ſentiētes ad eccleſiā reuerſi veri confeſſoris nomen adepti ſunt. verū poſtea inſtantibus hereticis cornelius centūcellas in exiliū mittit̄. ad quē cyprianus carthaginenſis ep̄s in carcerem cōiectus l̄ras mittit. quibꝰ intellexit ꝛ amici calamitatē ꝛ exilij ſui cōfirmationē. Extant ꝛ alie cypriani ad corneliū epl̄e plene religionis ꝛ fidei. Priuſq̄ȝ in exiliū mittit̄ inſtāte lucina matrona ſanctiſſima corpora petri ꝛ pauli e cathecūbis vbi minus tuta eſſe videbant̄ noctu leuat. Paulū lucina i predio ſuo via hoſtieſi collocat vbi interfectus fuit. corneliꝰ petrū vbi crucis martyriū ſubijt. in templo apollis ad radices aurei montis. iij. kal̄. Julij. Cū aūt menſe decembri ſacroꝝ iniciādoꝝ ptātez bis fecit. Decius iratus ſanctiſſimū virū plūbatis cedi atq̄ȝ deinceps ad templuȝ martis duci iubet: vt ſimulacrū eius adoraret. At vir ſanctus dum ad ſuppliciuȝ ducit̄: oīa bona ſtephano archidiacono cōmiſit. poſt hec tercio nōs maij obtrūcat̄. huiꝰ corpus beata lucina cū quibuſdā clericis noctu ſepeliuit in arenario predij ſui. Sedit annis duobꝰ diebus tribus. Sedes. xxxv. vacat.

Dionyſiꝰ alexādrie ep̄s

DIonyſius alexandrine eccleſie epiſcopus vir doctiſſimꝰ origenis magni auditor his temporibus epiſcopus deſignatus. ſedit annis. 17. hic in cypriani ꝛ affricani ſynodi dogma conſentiens de hereticis rebaptizādis plurimas miſit epl̄as: ſed ꝛ ad fabianū papam de penitentia vnam ſcripſit epl̄aȝ: ꝛ ad varios alios de exilio: de mortalitate: de ſabatho: de perſecutione decij. atq̄ȝ duos libros aduerſus nepotē ep̄m ꝛ ad origenē magiſtrū ſuū de martyrio ꝛ alia multa.

Maximinus impatoꝛ anno ab vrbe cōdita. dcccclxxxviij. post alexādrū ex corpore militari: posteaq̄ bellū in germania ꝓſpere geſſerat ſine vlla ſenatus auctoritate impatoꝛ electꝰ eſt. hic de vico tracie vicino barbaris: barbaro etiā patre ⁊ matre genitus: quoꝝ alter e gothia: alter ex alanis genitus eſſe ꝑhibet̄. Et in prima quidē puericia fuit paſtoꝛ nōnūq̄ procer q̄ latronibꝰ inſidiaret̄ ⁊ ſuos ab incurſibꝰ vindicaret. militare aūt ſub ſeuero cepit. Erat em̄ magnitudine corporis ↄſpicuus: virtute inter oēs milites clarus forma virili decorus ſerus moribꝰ. fuit aūt ingentis ſtature vir adeo vt pedes octo excederet. Pedē habuit tāte magnitudinis vt poſtea in ꝓuerbiū locū ceſſerat: cū de longis ⁊ ineptis hoībꝰ diceret̄. maximini caligā requirit. Tāte vero bibacitatis erat vt vini amphorā vna cena biberet. Verū cū ſextus a nerone xp̄ianos ꝑſequeret̄ anno tercio poſteaq̄ regnare cepat: a pupieno aqlegie quā obſidebat vna cū filio maximino interfectus eſt. tanta aūt fide aqlegienſes ↄ maximinū ꝓ ſenatu fuerūt vt funes de capillis mulieꝝ facerēt cū deeſſent nerui ad ſagittas emittēdas. Ideo rome in honore matronaꝝ templū veneri calue ſenatus dicauit. Greci ſcriptores maximū ⁊ balbinū impatores ↄ maximinū factos. maximū aūt cū exercitu miſſuꝫ ⁊ apud rauennā bellū paraſſe. aqlegiā aūt niſi victorē nō vidiſſe: latini ſcriptores nō maximū ſed pupienū ↄ maximinū pugnaſſe apud aqlegiā ⁊ viciſſe. forte idē pupienus q̄ eſt maximus.

Gordianꝰ filius

Gordianus poſt maximinū tyrānuꝫ imperiū adeptus cū parthos iā erūpētes ingēti clade ſupaſſet: ⁊ nobiliſſimus vir ꝓcōſul cuꝫ filio ↄſulari legato impatoꝛ dictus erat aūt iā octogenarꝰ ⁊ plurimis ꝓuincijs ꝑfuit que affricanū appellauerunt. Gordiani igit̄ duo pater ⁊ filiꝰ ambo ex ↄſulibus magno affroꝝ ↄſilio impatores ſunt appellati. Gordianus vero adoleſcēs auguſtus declaratꝰ ſex annis imperiū tenuit. cuꝫ maximinus ꝑter ſenatus auctem imperium vſurpaſſet ad deturbāduꝫ cuꝫ tres declarauit impatores e q̄bus pupienꝰ ⁊ albinꝰ ī palatio interfecti. ſoli gordiano imperiū reſeruatū fuit. Huius pricipis hec fuit precipua laus q̄ ad ſexagītaduo milia libroꝝ ī bibliotheca habuiſſe dr̄. demq̄ duꝫ ad triumphū rome rediret: nō lōge a romanis finibus philippi fraude occiſus eſt. Gordiano ſepulchꝝ milites apō circeū caſtꝝ fecerunt tituluꝫ hm̄oi ardētes ⁊ grecis ⁊ latinis ⁊ perſicis ⁊ iudaicis lrīs: diuo gordiano victori ꝑſaꝝ: victori gothoꝝ: victori ſarmathaꝝ depulſori rōanoꝝ ſeditionū: victori germanoꝝ ſed nō victori philipporum.

Philippus anno ab vrbe cōdita nōgēteſimo nonageſimoſeptio reductis militū copijs e ſyria ī italiā vna cuꝫ filio philippo ānos q̄nq̄ impat. hūc aūt p̄mū imperatorē xp̄ianū habuere: q̄ q̄dē miſteria adire nunq̄ eſt auſus niſi ↄfeſſus. poſt terciuꝫ vero imperij ſui annū milleſimus ab vrbe ↄdita annus impletus eſt. vn̄ ⁊ ſeculares ludi celebrati ſunt. q̄ centeſimo q̄q̄ anno repetebant̄. inſtituti a valerio publicola poſt exactos reges a ſeculo nomē ducētes: qḋ eſt humane vite ſpaciū. Ambo deinde fraude decij ab exercitu interfecti ſunt. lꝫ diuerſis ī locis. Nā philippus pr̄ verone: filius rome occidit̄. annis q̄nq̄ imparunt. Inter diuos tn̄ relati ſunt. ex q̄bus iunioꝛ philippus adeo ſeueri aī fuit: vt nullo cuiuſq̄ cōmēto ad ridēdum ſolui potuerit: patrēq̄ ſecularibus ludis petulātius cachināte: vultu auerſato notauerit. hic philippus q̄rto imperij ſui anno vrbē ex ſuo noīe ī thracia ↄſtruxit. ⁊ cū deciū infenſuꝫ haberēt thezauros ſuos fabiano pōtifici ↄtulerūt: ob id odiuꝫ maximū decius in xp̄ianos ↄcepit.

Decius romanoꝝ imperatoꝛ q̄ e pānonia inferiori bubalie natus. interfectis philippis imperiuꝫ ſumpſit: odio in xp̄ianos exardēs: ꝓpter philippos eiuſdē ſecte imitatores. Belluꝫ ciuile qḋ in gallia motuꝫ fuerat oppreſſit: filiuꝫ ſuuꝫ ceſarē fecit: romel lauacrū edificauit. cum biēnio poſtea cuꝫ filio ceſare imperaſſet. in barbarico bello opprimit̄ e q̄bus ſenioꝛ gurgite paludis immerſus eſt. Ita vt nec cadauer eius nuſq̄ repertuꝫ ſit. Digno certe dānatus iudicio: q̄ ſeptimā poſt neronē perſecutionē in xp̄ianos mouens. multos ſctiſſimos viros interemit. Hic inter hiſtoricos varietas orit̄: cuꝫ eutropius ſcribit q̄ inter ceteros beatiſſimū laurentiū leuitā ⁊ martyrē igne excoxit q̄ ſub ſixto floruit. Ideo imperiū decij nōnulli ꝓlōgāt. Quidā hunc deciū ſeniore ſub quo paſſus fabianus ⁊ corneliꝰ ponunt. deinde deciū iuniorē ceſarē. ⁊ inter iſtos duos gallū voluſianū ⁊ alios impatores fuiſſe aiunt. Et poſtea valerianū cū galieno ſub quibꝰ paſſi lucius ſtephanꝰ ⁊ ſixtus ſūmi pōtifices ac laurētius archidiaconus ⁊ hypolitꝰ. Ideo galienꝰ binomius aſſerit̄ dictus decius galienus. Vel aliq̄ deciū ceſarē a philippo cōſtitutum cum in vita laurētij legit̄ decius ceſar ⁊ nō impatoꝛ ſub eo paſſum fuiſſe laurentiū. Cuꝫ antiquitus aliqui ceſares ⁊ aliqui auguſti: poſtremo imperatores fuerunt.

Linea Imperatorum

Maximinus

Gordianus pater

Philippꝰ pater

Philippꝰ filius

Decius

PErſecutionē ſextā poſt neronē. maximinꝰ impator mouit in xp̄ianos quā precipue exercebat in clericos ⁊ ſacerdotes. verum cum cunctos cedibus perſequeret; tercio anno a pupieno aquilegie vna cū filio interfectus: perſecutioni ſimul ⁊ vite finem impoſuit.

Pontion martyr

POntiū beatiſſimū martyrē philippos impatores ad fidē xp̄i ꝯuertiſſe tradunt hiſtorici. Iſte pontius fuit filꝰ cuiuſdā ſenatoris vrbis. cuius pater marcus: mater iulia. que pregnās templū iouis intrās in quo ſacerdos ſacrificans velamē ⁊ inſulā ſcindens voce terribili ait. Hec mulier in vtero geſtat: qui hoc templū funditus euertet. Ideo triſta domū rediēs: vētrē moleſtauit vt fetus periret: peperit tn̄ puerū ſine omni macula. quē cū niteba̅t interficere: pater ait. Sinas eū viuere: ſi ioui placebit de inimico vindictā ſumet. deinde cū in varijs doctrinis eruditiſſimꝰ euaſiſſet. Cū audiſſet xp̄ianos: cui ſanctꝰ pontianus p̄erat cantātes: deus noſter in celo oīa quecūqꝫ voluit fecit. Simulachra gentiū argentū ⁊ aurū ⁊c̄. Relictis ydolis cū patre a pōtiano baptiſma ſuſcepit: patre deinde defuncto ⁊ pontiano: fabiano ſummo aplīco oēs facultates dedit: qui pauperibus diſtribuit. duobꝰ aūt philippis impatoribꝰ cum eſſet amicus ⁊ cum inſtaret milleſimꝰ ab vrbe annus: eis verū ac magnū deū in celo colendū oſtendēs. effecit vt a fabiano baptiſma ſuſceperūt: ⁊ templū deſtruxerunt. a ſequētibꝰ deinde impatoribꝰ poſt varia tormenta cum a ſeuientibus vrſis ⁊ ab igne in arena illeſus māſiſſet. demum capite ceſo martyriū cōſumauit.

Martyres que per varias perſecutiones paſſi ſunt deinceps nomina famoſorum annotantur.

Leontius martyr
Flocellus puer
Feliciſſimus martyr
Romanus martyr
Habundius martyr
Cirilla virgo filia decij ⁊ martyr
Abacuck martyr
Audeccius diſcipulus policarpi
Siminius martyr
Donatus cum. xx.
Victor miles ⁊ terrena vxor eiꝰ
Concordius ſubdiaconus
Valerius martyr
Gaius martyr
Attalus martyr
Philippus prefectus alexādrie
Triphonia
Ceſarius
Simphorianus
Caſtorius
Columba
Geminianus
Philemon
Janurius
Feſtus
Deſiderius
Sabinus
Baſilijs cum alijs ſeptem
Adrianus
Simplicianus

Patroclus
Simphorianus
Lviij. martyres
Leonilla
Priſcus
542. martyres
Quirinus
Theodorꝰ baſilides
Maurus
Victorius
Victor martyr
Nicoforus
Claudianus
Alexander
Carpoferus
Criſandus
Gedeon
Daria
Marcellianus
Marcus
Nicoſtratꝰ ⁊ Zoe vxor eius
Tranquilla
Cromacius
Creſcentia
Theodora
Albinus
Felicianus
Primus
Fauſtinus
Beatrix

Septem dormientes

TEmporibꝰ decij cū poſt varias pſecutiones epheſū decꝰ veniſſet. In medio ciuitatis templū cōſtruēs: oēs ſub pena mortis ydolis ſacrificare cōpulit. Tantuſqꝫ penarū terror cunctos inuaſerat vt filꝰ patrē ⁊ amicus ſodalem abnegarat: In ea vrbe ſeptē nobiles primi in palatio. maximinus: marcus: martinianꝰ: dionyſius: ſeraphion: iohānes ⁊ cōſtantinus ydola ſpernentes ieiunijs ⁊ orōnibꝰ in domo celātes vacabāt. apud decium accuſati patrimoniū paupibꝰ diſtribuētes. Inito cōſilio in montē celion ſeceſſerunt: ⁊ vſqꝫ ad tempꝰ pſecutionis finiēde latere decreuerūt: quibꝰ vnus admīſtrabat qui furore decij ceteris detexit: ⁊ panes allatos obtulit. quo cibo ꝯfortati colloquētes in luctu vt deꝰ voluit obdormiuerūt. Decꝰ os ſpelunce obſtrui p̄cepit vt fame ⁊ ſiti dies clauderent. Scriptura ſignato martyriū cū tempore; quomodo temporibus theodoſij poſtea manifeſtati viui ſunt. infra deſcribitur.

SEptima ꝑsecutio poſt nero͞ne facta eſt a decio imꝑatore. qua quidē multi diuerſis in locis ꝓ fidei co͞ſtātia paſſi fuere. q̄ cū philippo imꝑatori reuertēti de bello verone occurrit cū victoria: ad ipſum honorādum: doloſe eū occidit. ⁊ vſurpās ſibi imperiū ad vrbē veniēs: vt videref zelo cultus deoꝝ illoꝝ occidiſſe dn̄m ſuū q꞉ xp̄ianus erat: mouit ꝑſecutionē dirā ꝯ xp̄ianos plurimos interficiens. ⁊ inter illos filiū prefati philippi imꝑatoris. Martyres aūt varij ſub decio paſſi ſunt: quoꝝ martyriū iā patebit:

Abdon ⁊ Senen

ABdon ⁊ ſenen ſubreguli romani viri clariſſimi ex corduba ꝑſarū vrbe oriūdi his tumultib⁹ p⁹ multos carceris ſqualores romā cathenis obligati ꝑducūf vbi cū diu diuerſis penaꝝ generib⁹ diu fuiſſent macerati. Cū eīn deci⁹ imꝑator babiloniā ⁊ alias ꝓuincias ſuperaſſet xp̄ianos in diuerſis locis cordubā adduxit: ⁊ diuerſis ſupplicijs eos īterfecit. Eoꝝ aūt corpa abdon ⁊ ſenen xp̄ianiſſimi ſepeliebāt. Tandē tercio kalēdas Auguſti gladio ꝑcuſſi martyrium compleuerunt.

Agatha

AGatha ſicula virgo genere nobilis ꝑclariſſima: ꝑ hoc temp⁹ in cathania ciuitate ſicilie ꝓ xp̄o martyrio coronaf. Nā quintian⁹ ꝑfect⁹ audita ei⁹ fama nobilitatis formoſitatis ⁊ diuiciaꝝ: ⁊ ꝙ xp̄i ancilla eſſet: illā cōprehendēs affrodiſie turpiſſime mulieri tradidit: que ſepte filias habebat turpitudini deditas: que ꝑ dies triginta varijs ꝑſuaſionib⁹ ac minis eā adhortabācur: vt preſidi aſſentiret: qui poſta cū idolis ſacrificare nollet: poſt alapas ⁊ carceres poſtq̄ eculeū: poſt etiā mamullarū abſciſionē: ⁊ in teſtis fractis ⁊ carbonibus ignitis volutationē eo iudicāte ī carcere martyrio ꝯſūmata eſt nonis februarij. corpus fideles aromatib⁹ ſepelierunt. angelus appoſuit tabulā vbi ſculptum erat. mentē ſanctā ſpontaneā honorē deo ⁊ patrie liberationem. Cortina quoq̄ eius ignem montis prope ciuitatē repreſſit.

Appolonia

APpolonia virgo ſanctiſſima memoratu digniſſima alexandrina longeue etatis. ⁊ ipſa ꝑ hoc temp⁹ martyriū ꝓ xp̄i noīe ꝑtulit acerbiſſimū. Nā ꝑſecutores (cū idolis ſacrificare nolebat) primū dentes oēs ex eius ore excuſſerūt ⁊ multis plagis affecerūt. deinde cū minarenf eam viuā ſe incenſuros niſi cū eis verba impia ꝓferret ⁊ deū blaſphemaret. at illa vidēs rogum paululū quid intra ſemetipſam deliberās: repēte de manib⁹ impioꝝ ſe ꝓ ripuit ⁊ in ignē paratū ꝓſiliuit: vt ꝑterrerenf crudelitatis actores: q꞉ ꝓmptior eſt inuenta femina ad mortem: q̄ ꝑſecutor ad penaꝫ. ac ſic martyrij palmā quinto ydus februarij ꝓmeruit. Ei⁹ ſanctū corpus poſtea in italiā delatū: apud derdonaꝫ lombardie ciuitatem in cathedrali eccleſia ſeruaf.

Serapion

SErapion patria alexandrin⁹ ⁊ ipſe vir ſanctiſſim⁹ eodē anno apud alexandriā a ꝑſecutorib⁹ capt⁹ crudelib⁹ ſupplicib⁹ afficif in tm̄ vt oēs eius corporis iuncture pri⁹ ſoluerenf: ſed adhuc viuēs a miniſtris diaboli de ſuꝑiorib⁹ ſuc dom⁹ partib⁹ ꝑcipitatus xp̄i martyr efficif. ⁊ ei⁹ natale. 18. kal. decēbris celebraf. Iuſtinus quoq̄ preſbyter cū victoria martyrū pro chriſto conſtantiſſime ſuſtinuit.

Meniacus martyr

MEniacus ethruſcus vir celeberrim⁹: ⁊ ipſe apud florētiā ethrurie vrbē octauo kal. nouēbris martyriū ꝑtulit. cuius reliquie adhuc ⁊ templo ⁊ populoꝝ frequentatione a cōciuib⁹ ſuis plurimū veneranf. Valentin⁹ quoq̄ ⁊ laurentin⁹ patria ethruſci: ⁊ ipſi apud aretium eoꝝ vrbem vna cum nicoſtrato diacono: ⁊ alij multi in hoc tumultu pro chriſto paſſi ſunt.

Victoria virgo

VIctoria virgo inclita cū eſſet deſpōſata cuidā pagano rome ſub deciana ꝑſecutione: cū nec nubere nec ſacrificare vellet: poſt multa miracula ⁊ opa ſancta cū plures virgines deo adiūxiſſet: gladio ꝑcuſſa eſt rogatu ſui ſponſi. Pluri mi q̄ alij martyrio coronati ſunt quoꝝ vitā euoluere nō poſſum⁹. qui hac perſecutione furente in deſertis ⁊ in montibus latitantes fame ſiti frigore; languore latronibus beſtijſq̄ conſumpti ſunt in diuerſis mundi regionibus.

Anno mundi.5455. Anno chriſti 254.

LUcius papa natione romanꝰ patre porphino poſt corneliū īmperante gallo boſtiliano pontifex eligitᷣ. hunc voluſianꝰ imperator primo exilij pena dānauerat: ſed eo extincto ab exilio liberatus romā veniēs. Cōſtituit vt duo presbyteri: diaconi tres vbiqꝫ locoꝝ epm̄ comitarentᷣ: cuiꝰ vite ⁊ actiōis teſtes qui etiā añqꝫ ad martyriū iubēte valeriano duceretᷣ: oēm ptātem eccľie ſtephano archidiacono ſuo pmiſit. Ter aūt dandis ordinibꝰ ſacris vacauit. Et poſtqꝫ martyrio vitā finiuit ſepultꝰ eſt in cimiterio calixti via appia octauo kaľ. ſeptēbris. ſedit ānis tribꝰ: men. iij. diebꝰ. iij. Dies qnqꝫ ⁊ trigita ſedes tūc vacat.

Anno mundi.5458. Anno chriſti.257.

STephanus primus papa natione romanus patre iulio pontifex eligitᷣ eo potiſſimū tpe quo poſtumꝰ in gallia tyrannidē occupat: cum maximo reipublice emolumēto: vir ſane optimus ad ordinādā eccľiaꝫ cōuerſus. Inſtituit ne ſacerdotes ⁊ leuite veſtibꝰ ſacris alibi qꝫ in eccľia ⁊ peragendis ſacris vterentᷣ: ne ſi ſecus facerent penam balthaſar regis babylonis ſubirēt: qui vaſa ſacra ꝓphanis manibꝰ attigerat. De rebaptiſandis aūt his qui ad fidem rediſſent eadē ſenſit que corneliꝰ pōtifex: neqꝫ vllo modo his recōmunicandū eē qui rebaptizarent. Tandē cū ope ⁊ verbis multos gentiles ad fidē xpi cōuertiſſet: cōquiſitus a galieno vt quidam volunt vel ab his qui ex deciano edicto chriſtianos pſequebantᷣ: vna cū pleriſqꝫ ſuoꝝ ad martiriū rapitᷣ. capite mulctatus ī calixti cimiterio via appia ſepelitᷣ. 4. nōs auguſti. ſedit annis ſeptē: mēſibꝰ quinqꝫ diebꝰ duobꝰ. Sedes aūt ad dies duos ⁊ viginti tum vacat.

SIxtus ſecūdus papa natione grecus: patria athenieſis ex philoſopho xpi diſcipulus factus eſt: durāte adhuc deciana ⁊ valeriana pſecutione vir ſane doctiſſimꝰ: q̄ ſūmope hereſes exortas videlꝫ ſabellianoꝝ ⁊ nepocianoꝝ cōfutare ⁊ extinguere meditabatᷣ. verū accuſatꝰ qđ xpi fidē cōtra imperatoꝝ decreta predicaret. captus ad martis templū ducitᷣ vt aut marti ſacrificet aut ſi id facere noluerit penā capitis ſubeat. Euntē ad ſuppliciū laurēnꝰ archidiaconus alloquitᷣ. Quo ꝓgrederis ſine filio pater: ⁊ ſine miniſtro ꝓperas. Cui ſixtus. Ego te nō deſero fili. maiora tibi ꝑ fide xpi ſuperſunt certamina. poſt triduū me ſequeris ſacerdotē leuita. Interim aūt ſi quid in theſauris habes id pauperibꝰ diſtribue. Eodē vero die vna cū ſixto diaconi ſex interficiuntᷣ. feliciſſimus: agapitus ianuarius: magnꝰ: innocentius: ſtephanus: ſexto ydus auguſti. In ſuo aūt pōtificatu ſacroꝝ ordinū ptātem bis fecit menſe decēbri. Sixti corpꝰ ī cimiterio calixti via appia ſepelitᷣ. Reliq̄ vō martyres iacēt in cimiterio pretextati ī agro verano via tiburtina. Sedit aūt ānos duos mēſes decē dies tres ⁊ viginti. Uacat tum ſedes dies quinqꝫ ⁊ triginta

DIonyſius papa cuiꝰ originē damaſus ſe inueniri potuiſſe negat ex monacho pōtifex creatus: pſbyteris eccľias ⁊ cimiteria ī vrbe roma ſtatim diuiſit: parrochias ⁊ dioceſes ſoris diſtribuit que quiſqꝫ finibus ſuis liminibuſue ꝯtentus eēt. Mādauit itē iudicibꝰ tam ſecularibꝰ qꝫ eccľiaſticis: vt neminē dānarēt anteqꝫ ꝑ teſtes ydoneos ꝯuinceretᷣ. hic licet decrepite eſſet etatis: cōciliū in anthiochia ciuitate ꝯ pauliū eiuſdē vrbis epm̄ celebrari mādauit: cum ꝓpter ſeniū intereſſe dionyſius nō potuit. Ea tū de re ad eum per maximū alexandrinū epm̄ late perſcriptū eſt. Mortuus aūt dionyſius ſepelitᷣ in cimiterio calixti vbi ex inſtitutionibus duabus mēſe decēbri habitis: presbyteros duodecim: diaconos ſex: epōs ſeptē creaſſet. Sedit annis ſex: menſibus duobus: diebus quatuor. Uacat tum ſedes dies ſex.

Anno mundi.5463. Anno chriſti.264.

FElix papa natione romanus patre cōſtātino: aureliani tpe fuit: vir vtiqꝫ iuſtus ⁊ omni laude dignus: qui ⁊ martyrū deuotioni conſulēs mandauit vt ſingulis annis ſacrificia martyrū a xpi ſacerdotibꝰ decetero celebrarentᷣ vtqꝫ nullibi qꝫ in loco ſacro ⁊ a viris eccleſiaſticis miſſa celebraretᷣ. Dedicationes quoqꝫ temploꝝ etiā ſolēniter celebrari mādauit. Qđ ſi de cōſecratione alicuius eccľie ignoratū fuerit vtpote vetuſtate ⁊ abolitione muroꝝ cōſecrari denuo mādauit. Qui deniqꝫ repetitis ſacris ordinibus menſe decembri presbyteros nouem: diaconos quinqꝫ: epiſcopos quinqꝫ creaſſet. martyr via aurelia ſepelitᷣ tercio kaľ. Iunij in baſilica quā antea in honorem dei condiderat ſecūdo ab vrbe miliario. Sedit annis quatuor men. ij. dies. xv. Uacat tum ſedes in vrbe dies quinqꝫ.

Gallus hoſtilianꝰ ꝛ galli filꝰ voluſianus mox imperatores creati ſunt: quoꝝ tꝑibꝰ in vltionē xp̄iani noīs tanta peſtis exorta eſt: vt pauce domꝰ nedū ciuitates ꝛ ꝓuincie extiterint: que nō tantā calamitates ſenſerint. Nihilꝗꝫ oīno clarū geſſerūt. Sola hec peſtilentia morbis atꝗꝫ egritudinibꝰ: notꝰ coꝝ principatꝰ fuit. Verū gallus ꝛ voluſianꝰ dūꝫ ꝯ emilianū res nouas agitantē bellū ciuile moliunt̄ interamne necant̄. Emilianus aūt obſcuriſſime natꝰ: obſcurius imꝑauit cū manꝰ fuerat. ꝛ tercio mēſe extinctꝰ eſt. hec aūt peſtis ac calamitas maxīe apud egyptū ꝛ alexandriā ſeuiebat: de q̄ cypriani martyris extat liber. hi duo nondū cōpleto imꝑij ſui bīēnio vt premiſſuꝫ eſt interierūt

Valerianꝰ imperiū ſuſcipiēs cū galieno eius filio imꝑauit annis .15. Valerianꝰ em̄ in rhetia ꝛ norico ſe agens ab exercitu. Galienꝰ rome a ſenatu imꝑatores eligunt̄. hoꝝ imperiū pernicioſuꝫ romano noī ꝛ pene exiciabile fuit: pꝛīcipū ignauia ꝛ ī xp̄ianos ſeuicia. Nā germani rauēnā vſꝗꝫ ꝑuenere ferro ꝛ flāma oīa vaſtātes. Valerianꝰ aūt in meſopotamia bellū gerens a ſapore perſarū rege captꝰ in ſuitute turpiter vixit: ꝛ apud parthos ignobili ſeruitute ꝯſenuit: eo em̄ vt ſcabello perſaꝝ rex equū cōſcenſurꝰ vtebat̄: pedes eiꝰ ceruicibꝰ imponēs. ꝛ id merito cū ſtatī vbi imꝑiū arripuit octauā ꝑſecutionē ī xp̄ianos mouit. Territꝰ aūt claro dei iudicio galienꝰ pacē eccl'ie tribuit. Cum aūt adoleſcēs factꝰ eſſet auguſtus imperiū primo feliciter mox cōmode ad vltimū pernicioſe geſſit. erat em̄ ī galieno ſubite virtutis audacia. Barbari tn̄ oēs in fines romanos eruperāt. Et tyrāni q̄dā pernicioſi exorti ſunt: qui qđ domi relictū erat ab externo hoſte peſſundarēt. Galienꝰ vo cū rēpublicā deſeruiſſet ac mediolani libidinibꝰ operā daret miſſis ꝑcuſſoribꝰ interēptus eſt imꝑij anno nono. Et vt q̄dā ferūt auxilio cecropij dalmatarū ducis vbi ꝛ frater eiꝰ valerianꝰ quē multi auguſtū multi ceſarē dicūt occidit̄. Alamāni em̄ exhauſtis gallis ſuo tꝑe in italiā penetrauerūt. Dacia q̄ a traiano vltra danubiū fuerat adiecta amiſſa eſt. Germani vſꝗꝫ ad hiſpanias penetrauerūt. Cum iā deſperatis rebus ꝛ deleto imꝑio romano poſthumꝰ ī gallia obſcuriſſime natꝰ purpurā ſumpſit: ꝛ per tyrānidem annis .x. imꝑauit: vſus ingenti moderatione: pulſis hoſtibꝰ ꝓuinciā in priſtinā formā redegit: deinde militari tumultu apud magūciā cū interfectꝰ. Victorinꝰ poſtea galliarū accepit imperiū vir ſtrēnuiſſimꝰ ſ; dum nimie libidīs eſſet ꝛ aliena mrīmonia corrūperet. agrippine occidit̄ ſui imꝑij anno ſcđo. Huic ſucceſſit tetricus ſenator: q̄ aquitaniā honore preſidis adminiſtrās abſens a militibꝰ imperator electꝰ eſt. dūꝫ hec ī gallia agerent̄ ꝑ odenatū perſe victi defenſa ſyria meſopotamia vſꝗꝫ ad theſiphontē recepta eſt.

Claudius huiꝰ noīs ſecūdus romanoꝝ imperator a militibꝰ electus: a ſenatu appellatꝰ auguſtus: imperiū ſuſcepit: hic gothos illiricū macedoniāꝗꝫ vaſtātes bello adortꝰ incredibili clade ſuperauit. hāc obrē in curia aureꝰ clipeꝰ: in capitolio aurea ſtatua eidē a ſenatu decreta eſt. parcus vir atꝗꝫ modeſtus ꝛ iuſti tenax atꝗꝫ reipu. gerende idoneus. aduerſus ducenta milia alamanoꝝ haud ꝓcul a lacu benaco ī ſilua que lugana dicit̄ dimicās: tantā multitudinē fudit vt egre pars dimidia ſuperfuerit. qui tn̄ morbo correptus apđ ſyrmiū morit̄. nōdūꝫ expleto biennio in imperio. Quo mortuo ſtatim quintilꝰ frater ab exercitu imperator eligit̄. vir q̄dem vnice moderationis ꝛ qui ſolus fratri preferri poſſet. Is quoꝗꝫ decimoſeptimo imperij die interficit̄.

Aurelianus anno ab vrbe cōdita milleſimo ac vigeſimo ſeptimo imperiū adeptus. Dacia ripenſi oriundus vir militari diſciplina clarus: in bello potens: animi tn̄ modici: ꝛ ad crudelitatē ꝓpenſioris. Gothos apud danubiū graui ꝑlio ſuperat. Romanā orbem triennio ab inuaſoribꝰ receptauit. hic primus apud romanos diadema capiti innexuit: gēmiſꝗꝫ ꝛ aurata veſte (qđ vere romanis incognitū moribꝰ) vſus eſt. hic muris validioribꝰ ꝛ latioribꝰ vrbē ſepſit. Tēplū appollini edificauit in aſiā traijciens zenobiā que occiſo odenacho marito oriētis tenebat imperiū haud longe ab anthiochia vicit: eamꝗꝫ in triūphū vina cū tetrico ducit. ad gallias ꝓfectus vindelicos obſidione barbarica liberauit. deinde ad illiricū redijt. Sꝫ cū iter faceret apud zenophoriū māſionē que eſt inter heracliā ꝛ bizantiū: malicia notarij ſui interemptus eſt: qui nonā perſecutionē mouit in xp̄ianos: populus aūt romanus amauit: ſenatus timuit. Imperauit annos quinꝗꝫ menſes ſex. Triūphū eius glorioſum flauius vopiſcus deſcribit.

Voluſianus filꝰ

Galienus

Linea Imperatoꝝ

Gallus hoſtilianꝰ

Valerianus

Claudiꝰ Quītilꝰ frater

Aurelianus

Octaua ꝑſecutio eccleſie facta fuit iuſſu valeriani imꝑatoris: q̄ vbi imperiū arripuit octauus a nerone adigi tormentis xp̄ianos idola colere: abnegantesq̃ interfici. vbicq̃ iuſſerit: hic tn̄ a pn̄cipio ſanctos dei ita veneratus eſt vt domus eius eccleſia dei putaret̄. Sed poſtea per quēdā magū ſeu hereticum corruptus ⁊ deprauatus: catholicā ſidem adeo deteſtari cepit: vt hanc perſecutionem faceret cuius crudelitas atq̃ ſeuicia dei iudicio orbi nō modicū pernicioſa fuit. nam paulopoſt germani e ꝓuincia erūpētes cū magno impetu hoſtili aīo rauennā vſq̃ peruenere: ⁊ oīa igni ⁊ ferro vaſtauere

Cyprianus

Cyprianꝰ doctor eccl'ie eruditiſſimꝰ ⁊ cartaginēſis ep̄s iubēte valeriano pn̄cipe poſt longū exiliū octauo kal'. octobris a galerio maximo ꝓconſule duriſſimo viro detrūcatione capitis martyriū cōſūmauit. Referunt̄ ⁊ cū eo apud eandē vrbem paſſi Creſcentiꝰ victor: roſula ac generalis. Fuit aūt in primis Cyprianus gentilis ⁊ excellentiſſimi ingenij vir ac bonarū artiū ſtudijs ornatiſſimꝰ qui primo rhetoricā docuit: deinde ſuadēte p̄ſbro cecilio (vt hieronymꝰ ait) a quo ⁊ cognomē ſortitꝰ eſt: ad xp̄ianos trāſiēs oēs facultates ſuas paupibꝰ erogauit. preſbyter primo deinde carthaginēſis ep̄s creatꝰ. vbi tum docendo monēdo ac ſcribendo xp̄i eccleſie prodeſſe curauit. Eius aūt clariſſimā vitā ⁊ martyriū pontius eiuſdē cipriani p̄ſbyter ⁊ exilij comes: egregio volumie cōpoſuit. huius cypriani caput Nuremberge in baſilica ſcti Laurentij cū oī gloria obſeruat̄. Scripſit aūt plura opa precipue de vnitate eccl'ie: Anteq̃ eīn moreret̄ cyprianꝰ venerat in ſniam eccl'ie romane. Nō eſſe rebaptizandos hereticos: ſed ſola manꝰ impoſitione grām recipiēdos hac de re inter cyprianū ⁊ corneliū magna fuerat olim cōtentio

Laurentius

Laurentiꝰ hiſpanꝰ: ſixti pōtificis archidiaconus ⁊ filiꝰ adoptiuus rome via tyburtina preſente decio ſeu galieno poſt multū virtutū inſignia ⁊ plurima tormētorū genera videlz carceris: in quo cecū illuminauit ⁊ hypolitū baptizauit: ac verberibꝰ (vt thezauros eccleſie oſtēderet) plūbatis ac ſcorpionibꝰ ceſus. ad vltimū nocte a valeriano ⁊ decio vt dijs ſacrificaret: cōpulſus ait. Mea nox obſcurū nō habet ſed oīa ī luce clareſcūt. poſt dirā oīs ꝑcuſſionē: quarto ydus auguſti in craticula ferrea (ſub qua carbones ignite) crudeliſſime igni laurentiū exuſtū ferūt. grāſq̃ deo agens: ſpm̄ deo reddidit ⁊ martyriū ꝯſtantiſſime cōpleuit Hypolitus aūt cū iuſtino corpus exuſtū ſepelierūt. Hunc nōnulli cuiuſdā hiſpanarū ducis filiū fuiſſe dicunt. Quē demon infantulū e cuna in nemus aſportauerat: ſed beatꝰ ſixtus p̄dictus cū in eadē ꝓuincia p̄dicaret: eū ſub quadā arbore lauro diuinitus inueniēs laurentiū appellauit: ⁊ diligenti cura ipſum enutriri ⁊ edoceri fecit. Quo adulto illū ſecū vna cū vincentio romā perduxit. Ubi poſtea factus pontifex cōſtituit eū ſuū archidiaconū poſt ſixtū aūt triduo poſt: vna cū claudio ſubdiacono ⁊ ſeuero p̄ſbytero ⁊ creſcentio lectore ⁊ romano hoſtiario varijs cruciatibus necat̄ vt p̄miſſum eſt.

Sabellius hereticus

Hypolitus

Sabellꝰ hereticus: a quo ſabelliani heretici tāq̃ ab auctore ꝑuerſe ſecte īuētore vocati ſūt: ea aūt tēpeſtate exorta eſt ea doctrina apud ptolomaidē que olim barce vocabat̄ pentapoleos ciuitatē plena blaſphemijs in deū patrē ⁊ in xp̄m: quē ſimul dei filiū eſſe negabat: primogenitūq̃ oīs creature: ſimul etiā ſpūs ſcti intellectū auferebāt. Dicebat eīn ⁊ p̄dicabat vnā tm̄ p̄ris ⁊ filij ⁊ ſpūſſcti eſſe ꝑſonā. Quas ob res magne diſſenſiones ⁊ ſcādala in eccl'ijs tā occidētalibꝰ q̄ orientalibus exorte ſunt. Nec ipſe tandem diuinū iudiciū euaſit: cum turpiter occubuit.

Hipolitꝰ romanꝰ patricius eo anno ⁊ mēſe poſtq̃ beatū laurentiū ſepeliuit cōprehēſus eo q̄ xp̄ianus eſſet diu acriter cedit̄: cū nollet idolis ſacrificare fuſtibꝰ ceſus donec cedētes deficerēt. Deciꝰ ira plenus valeriano p̄fecto p̄cepit: vt eū crudeli examiatione interficeret. q̄ iuſſa cōplēs oēm familiā in ꝯſpectu eiꝰ decollari fecit. deinde ipſū ligans pedibꝰ ad colla indomitorū equorū ꝑ cardos ⁊ tribulos crudeliter trahi tam diu fecit donec emitteret ſpm̄. quo defuncto iuſtinꝰ corpus ſepeliuit ī agro verano ydibus auguſti.

Concordia

Romanus

Concordia p̄dicti hypoliti nutrix. cui p̄ſes dixit cōſiderate vitā v̄rām: ne cū dn̄o v̄ro peatis: aīt nos cū dn̄o deſideramꝰ magis mori q̄ īpudice viuere Juſſit eā tā diu plūbatis cedi, donec emitteret ſpm̄.

Romanꝰ q̄z miles ⁊ ipſe ſequēti die eo ī loco paſſus eſt. Is ī ꝯfeſſiōe bti laurētij diuitꝰ ex viſiōe angeli cōpunctus ſe baptizari fecit. quo audito mox iudex iuſſit eū fuſtigatū exhiberi: ⁊ viſa eiꝰ ꝯſtātia decollatꝰ eſt. 5. Idus auguſti. Cuiꝰ corpꝰ poſtea lucā ethrurie vrbem delatū honorifice ſepultū eſt.

Quirinus

Valentinus

Quirinus roman⁹ tribun⁹ ſub hac pſecutione p⁹ lingue abſciſionẽ: ⁊ manuũ ac pedũ ꝓ xp̄o detrũcatione: in via rome que nuncupat̃ appia agonẽ martyrij. iij. kal̃. aprilis gladio cõſummauit.

Theodora q̄ʒ v̄go hermetꝫ martyris ſoror his tp̄ib⁹ ab aureliano capta martyriũ itrepide ſuſtinuit.

Ualentin⁹ roman⁹ p̄ſbr̃ hiſdẽ tp̄ib⁹ multa ſanitatũ ac doctrine inſignia a claudio imperatore capit̃. Interrogat⁹ de dijs coꝝ ait iouẽ mercuriũ ⁊ alios miſerrios hoĩes fuiſſe: deinde aſterij filiã illumiauit quaʒ cũ oĩ domo ſua nũero. xlvj: xp̄ianos effecit. Tandẽ iubente imperatore diutiſſime fuſtib⁹ cedit̃. ad vltimum v̄o capite trũcat̃ ⁊. 16. kal̃. marcij ſepelit̃. Ceciliã q̄ʒ decij imperatoris filiã xp̄ianiſſimã rome gladio iugulatã hiſtorie tradũt q̄nto kal̃. nouembris.

Nonã perſecutionẽ eccl̃ie Aurelian⁹ imperator mouit ĩ xp̄ianos nonus a nerone. Is eñi malis ꝯſilijs ſubordinat⁹ cũ de ea re ad ꝓuinciarũ p̄ſides lr̃as miſiſſet: diuino iudicio de celo tact⁹ turpit̃ occubuit.

Gebennarũ clariſſimã allobrogũ ſeu ſabaudienſiũ ciuitatẽ aurelian⁹ auguſtus ĩ gallijs hoc anno ꝯdere fecit. Et ex ſuo noĩe ipſam aurelianã appellari voluit. Cũ eñi gallia ꝓuincia per annos. xx. ⁊ eo amplí⁹ ob ſeuiciã ⁊ ignauiã valeriani ⁊ galieni imperatoꝝ a fide populi romani ſe ſubtraxiſſet. virtute aureliani ceſaris recuperat̃. Hec quippe ciuitas heluecioꝝ finibus ꝓxima eſt ⁊ lacu lemãno ſiue luſitano abluit̃. Ex quo quidẽ lacu rhodanus fluuius ꝓfluit. ſuper quẽ pons ligneus celeberrimus ſitus eſt. hec itaqꝫ ciuitas nunc p̄re magnitudine pulchritudineqꝫ ac ciuiũ frequentia totius allobrogũ ſiue ſabaudienſiũ ꝓuincie emporium eſſe videt̃. Ad quã ꝓpter frequentes nundinas innumerabiles deferunt̃ diuicie: hec quippe ſabaudie duci diu paruit: ⁊ nũc ſubeſt. In qua plurimi claruere viri: de quoꝝ numero maximinus quidã ꝓfeſſor fuit. Anianus vrbis ep̄s viri ſctitate ⁊ doctrina precipuꝰ: ac let⁹ p̄ſbyter in diuinis ſcripturis nobiliter erudit⁹ ⁊ alij multi. Hec aũt vrbs ab imo ſurgit ad collum ꝓtenſa: habetqꝫ vineta vberrima. Eſt q̄ʒ ĩ ea ſedes ep̄alis apud eandẽ vrbem amodeus primus ſabaudie dux eius gentis ducatũ p̄mogenito ſuo tradidit eccl̃iaſticas cerimonias ⁊ orandi morẽ didicit ad baſileã p̄rexit. vbi generale fuit ꝯciliũ inter duos filios: alterũ ſabaudie ducem. alterũ gebennarũ comitẽ adoleſcẽtes egregia facie. ſolẽnibus ꝓ more ſeruatis: romane eccl̃ie preſul coronatus eſt: de quo inferius patebit.

Anno mundi. 5473. Anno chriſti. 274.

Linea Summorum pontificum

Euticianus

Caius

EUticianus papa natione thuſcus patre maximo ex ciuitate lunenſi poſt felicē pōtificē ſedit rome vir ſanctiſſimus ⁊ eruditus. Inſtituit vt ī altari noue fruges bñdicerent᷑: maxīe vo fabe ⁊ vue. Cōſtituit itē ne q̄ martyres ſepelire vellēt ſine dalmatica collobio ve purpureo id facere auderēt ſe neſciēte preſerti. Trecētos em̄ hic martyres ſe ꝓpria manu ſepeliſſe fert᷑. Verū vbi ex ſacris ordinibus menſe decembri habitis preſbros. xiiij: diaconos quinq̄ ep̄os nouē creaſſet martyrio coronat᷑. Et ī cimiterio calixti via appia ſepelit᷑ octauo kal᷑. auguſti. Sedit annū vnū: menſem vnū: diem vnum. Vacat tum ſedes dies octo: Sunt qui ſcribunt eū annis octo menſibus decem in pontificatu vixiſſe. Damaſus tamen prime ſententie auctor eſt.

CAius papa natione dalmateus patre caio ex genere diocletiani imꝑatoris primū ꝓbi tp̄e fuit. deinde caio ⁊ carino imꝑantibus vir vtiq̄ diuinus q̄ ordines ī eccl̄ia diſtinxit: quib⁹ tāq̄ gradibus q̄buſdā ad ep̄atū aſcenderet᷑. hi erant hoſtiarius: lector: exorciſta: acolitus: ſubdiaconus: diaconus p̄ſbyter: ep̄s. Idē q̄z (vt quondā fabianus) regiones diaconis diuiſit: q̄ res geſtas martyrū cōſcriberēt. Cōſtituit etiā ne ꝓphanus quiſpiā ſacris iniciatū ī iudiciū vocaret: neue paganus aut hereticus accuſandi xp̄ianū hoīem ꝑtātē̄ haberet. Tandē orta in xp̄ianos tp̄e diodeciani tanta ꝑſecutione quāta nūq̄ antea. in ſubterraneis locis quas criptas vocant diu latuit. Captus deinde a ꝑſecutorib⁹ vna cū gabinio f̄re eiuſq̄ filia ſuſanna martyrio coronat᷑. ⁊ via appia ī cimiterio calixti ſepelit᷑ decio kal᷑. maij. Sedit aūt caius annis. xj. mēſes q̄tuor: diebus duodecim: quo quidē tp̄e preſbros q̄nq̄ ⁊ vigīti: diaconos octo ep̄os quinq̄ creauit. Quater ordinibus ſacris menſe decembri habitis. Vacat tum ſedes dies vndecī. hunc tn̄ q̄ndecim annis ſediſſe euſebius ſcribit

Paulus ſamoſaten⁹ ep̄us

PAulū quēdā ſamoſatenū ep̄m virū vtiq̄ erudītiſſimū ꝑ hec tp̄a ab orthodoxa fide deſciſcentē arthemonis hereſim excitaſſe dicūt. que q̄dē hereſis marie virginitati ꝯdicebat: aſſerebatq̄ q̄ꝫ poſt xp̄m natū ſe viro ſuo ioſeph cōmiſcuiſſe ⁊ alios filios ꝓcreaſſe. hic itaq̄ paulus in demortui ep̄i locū anthiocenus ep̄s creatus ſuꝑbe nimiū ſeſe habebat. Interdū em̄ pre ſuꝑbia ⁊ lr̄as relegebat ⁊ dictabat ep̄l̄as: multis cōſtipato agmine precedētibus ac ſubſequentibus. vn̄ ꝓpter hoīs arrogātiā chriſtianā religionē plerīq̄ deteſtabant᷑. Sed q̄d faceret nr̄a tēpeſtate qua nil vel ſuꝑbie vel pompe ne dicā luxurie addi pōt. Si tot adoleſcētes ſericatos in eq̄s preferocibus videret. ſi ſubſequētiū preſbrorū turbā cernerent clamidibus optimi cuiuſq̄ coloris hincinde ab equis deauratis pendētibus. Execrarent᷑ eos ac dicerēt nil eis cū xp̄o preter ſilitudinē quandā religionis cōe eſſe. Is aūt predicte hereſis aſſert᷑ inflatus opiniōe ſuipſius ac tribunal alti⁹ q̄rēs: negabat dei filiū e celo deſcēdiſſe: ſ; a maria cepiſſe originē ⁊ initiū e terra habuiſſe. hāc ob rē ī ꝯcilio anthioceno oīm ep̄oꝝ q̄ aderāt ꝯſenſu publice dānat⁹ eſt. marie vo gregorij ceſarieñſis ep̄i viri ſctiſſimi ſn̄ia q̄ tāto ꝯcilio interfuit: ⁊ poſtea ꝓ fide xp̄i martyrij penā ſubijt.

Manes hereticus

MAnes q̄dā hereticus gente ꝑſa vir vtiq̄ callidus ⁊ diabolicus vita ⁊ moribus barbarus: his tp̄ibus fuit ⁊ multa dāna xp̄i eccleſijs intulit. Is eī ꝯfiteri ſe xp̄m auſus eſt: aſcitis in ſocietatē duodecī diſcipulis quo fidē rebus in oībus faceret: ⁊ ad interficiēdas deceptoꝝ aīas infandi dogmatis ſui ferale cōmentū de ſacrilegis ⁊ fabuloſis mēdacijs texuit. Et ꝑ has inſanarū opinionū ruinas ſe ſuoſq̄ ſeq̄ces decepit: vt falſi corporis fingeret xp̄m dicens (vt leo papa teſtat᷑) cū nihil in ſe ſolidū: nihil verū hoīm oculis actibuſq̄ ꝓbuiſſe ſed ſimulate carnis vacuā imaginē demōſtraſſe: hic etiā ⁊ ſeq̄cib⁹ ſuis duo principia eſſe affirmabat vnū. ſ. boni alterū mali: vnū lucis ⁊ alterū tenebrarū. Teſtamētūq̄ vet⁹ reſpuēs ⁊ nouū ſolū recipiēs. ab eo manicheoꝝ hereſis exordiū ſumpſit. vt aūt cū impugnat᷑ manes ob impietatē ⁊ ſuꝑbiā: ita maxime laudat᷑ anatolius laodicenus epiſcopus ꝓpter religionē ⁊ doctrinā.

Ceſari⁹ ⁊ alij martyres

FElix p̄ſbyter ⁊ euſebi⁹ monach⁹ his ꝑſecutionibus apud terracinā campanie vrbē ꝓ fide xp̄i interempti ſunt. nā euſebi⁹ cū ſanctos martyres iulianū ⁊ ceſariū p̄ſbros ſepeliſſet: ⁊ hui⁹ rei gr̄a m̄ltos ad fidē cōuertiſſet q̄s predict⁹ felix baptizauit: cū eodē felice papa detent⁹ ad forū iudicis ignominioſe ꝑducit᷑ cū oīno ſacrificare nollet decollat⁹ eſt nonis noueb̄. Ceſariū aūt diaconū ⁊ iulianū preſbyterū per vnā diem ante predictos in eadē vrbe interfectos fuiſſe conſtat. Ipſe em̄ ceſarius diaconus cū multis diebus ī cuſtodia ſolus maceratus fuiſſet. poſtea cum ipſo iuliano in ſaccum miſſus ⁊ in mare precipitatus kal᷑. nouembris martyrium compleuit. Andochus quoq̄ preſbyter ⁊ tyraſius diaconus ac felix ſubdiaconus olim beati policarpi epiſcopi diſcipuli apud auguſtudunū galliarū vrbē glorioſo martyrio coronant᷑ quos policarpus ex oriente in gallias docendi gratia direxerat. Tandem vectibus ꝑforati obierunt.

Tacitus romanoꝝ impatoꝛ poſt aurelianū a ſenatu ꝑploqꝫ romano impe/ riū ſuſcepit. in cuiꝰ electiōe velius cornificiꝰ gordianꝰ ꝯſul dixit. Cū exer/ citus ſine principe recte diutiꝰ ſtare nō pōt: ſimul neceſſitas cogit. Nā limites tráſrhenū germani rupiſſe dicunf occupaſſe vrbes validas nobiles diuites ⁊ potētes: q̄re agite ⁊ ꝓncipē dicite. poſt h̄ oīs ſenatꝰ acclamauit tacite auguſte dij te ſeruēt: te principē facimꝰ. vir certe idoneꝰ reipublice gubernāde ob eius virtutē ⁊ integritatē. pecuniā quā domi collegerat in ſtipendiū militū vertit. togis ⁊ tunicis idē vſus eſt ꝗ̄ bꝰ ꝓuatꝰ. Thermas oēs an̄ lucernā claudi iuſſit ne ꝗ̄d ꝑ noctē ſeditionis oꝛiref. corneliū tacitū ſcriptoꝛē auguſte ī oībꝰ bibli o tecis collocari iuſſit. Ipſe fuit vite parciſſime amariores cibos appetiuit: bal/ neis raro vſus eſt atqꝫ validioꝛ fuit ī ſenectute. vitreoꝝ diuerſitate atqꝫ ꝑoſi/ tate delectatꝰ eſt. Panē niſi ſiccū nūq̄ꝫ comedit: fabricarū peritiſſimꝰ fuit: mar/ moꝝ cupidus: venationū ſtudioſus. vxoꝛē gēmis vti nō eſt paſſus. legit ſane ſenex minutulas lr̄as ad ſtupoꝛē. Et qm̄ a meotide multi barbari eruperāt in teremptꝰ eſt inſidijs militarībꝰ mēſe ſexto poſt adeptū impiū (vel vt alij dicūt) moꝛbo interijt. Geſſit aūt ꝓpter breuitatē tpoꝝ nihil magnū: hic mēſem ſeptē/ brem tacitū appellari iuſſit: cū eo menſe natus ⁊ factus eſt impatoꝛ.

FLoꝛianꝰ qui frater taciti germanꝰ fuit: poſt frēm arripuit impiū nō ſena/ tus auctē ſed ſuo motu: q̄ſi hereditariū eſſet imperiū. cū ſciret adiuratū eſſe ī ſenatu tacitū: vt cū moꝛi cepiſſet: nō liberos ſuos: ſꝫ optimū aliquē prin/ cipē faceret. Deniqꝫ vix duobꝰ mēſibꝰ imperiū tenuit ⁊ occiſus eſt tharſi a mi/ litibꝰ ꝗ̄ probū audierāt impare: quē oīs exercitus legerat. Fuit aūt floꝛianus moꝝ frīs imitatoꝛ: nec tn̄ vſqꝫquaqꝫ. Nā effuſionē in eo frater frugi reꝓhēde/ bat. hec ipſa imperādi cupiditas alijs cū moꝛibus oñdit fuiſſe q̄ꝫ fratrē.

PRobus romanoꝝ impatoꝛ: vir domi foꝛiſqꝫ ꝯſpicuus: ꝗ̄ poſt tacitū oīm iudicio bonoꝝ impatoꝛ eſt factꝰ oꝛbē q̄ꝫ pacatiſſimū gubernauit. hic oꝛiū/ dus e pānonia ciuitate ſyrmienſi nobilioꝛe matre q̄ꝫ patre patrimonio mode/ rato: affinitate nō magna: tā priuatꝰ q̄ꝫ impatoꝛ nobiliſſimis virtutibꝰ claruit. Rei aūt militaris inſignis ſuſcepta rei publice admīſtratione. Gallias a bar/ baris occupatas ingēti felicitate reſtituit. Cōpoſitis igit̄ rebꝰ ī gallia lr̄as ad ſenatū dedit. ſublata eſt oīs ꝗ̄ tendit̄ late germania: oēs iā barbari vobis arāt Nā ⁊ q̄dragīta milia hoīm ceſa ſūt ⁊ ſeptuagīta vrbes nobiliſſime captiuitate hoſtiū vindicate. ⁊ oēs penitꝰ gallie liberate ꝓd. 1 oīs recepta eſt. ago igit̄ dijs īmoꝛtalibꝰ gr̄as ⁊c̄. Habuit q̄ꝫ nō leues tyrānicoꝝ motꝰ Nā ⁊ ſaturninū ꝗ̄ oꝛiē/ tis impiū arripuerat varijs ꝓlioꝝ generibꝰ ſupauit. deinde cū ꝓculus ⁊ bono/ ſus apud agrippinā ī gallia imperiū arripuiſſent. magna celeritate opꝑſſit. ⁊ de eis oībꝰ triūphauit. Tandē cū ſyrmiū veniſſet ac ſoliū patriū effecūdari cu/ peret ⁊ dilatari. ꝑmoti milites cōfugientē eū ī turrē ferratā quā ipſe ſpecule cā/ exedificauerat interemerūt anno impij ſui ſexto. poſtea tn̄ ingēs ei ſepulchꝛū elatis aggeribꝰ oēs pariter milites fecerūt cū titulo hmōi inciſo marmoꝛi. hic ꝓbꝰ impatoꝛ ⁊ vere ꝓbꝰ fuitꝰ eſt. victoꝛ oīm gētiū barbararū victoꝛ etiā tyrānoꝝ

CArus ro. impatoꝛ poſt probū impiū ſuſcepit: cuiꝰ patria ambigue a ple/ riſqꝫ ꝓdit̄ q̄dā ī illirico quidā narbone ī gallia natū ſcribūt. Is ꝯſeſtim duos filios numerianū ⁊ carinū ad gubernacula impij traduxit ac ceſares fe/ cit cū ꝗ̄bus regnuit duobus ānis. ſꝫ dū bellū aduerſus ſarmathas gerit. nūciato ꝑſarū tumultu ad oꝛiētē ꝓfectus ipſos ꝓlio fudit. Cochenis ⁊ theſiphonte no/ biliſſimis vrbibus captis. in caſtris ſuꝑ tigridē ictu fulminis cōcidit. Nume/ rianus vͦo ꝗ̄ cū patre erat adoleſcēs egregie indolis rediēs in lecticula ob do/ loꝛē oculoꝝ impulſoꝛe apꝛo ꝑ inſidias occiſus eſt. Is oēs poetas ſui tp̄is vice/ rat. Carinus aūt probꝛis oībus cōtaminatus adulter frequēs. a diocletiano (difficili tn̄ bello) in dalmacia victus ſcelerū ſuoꝝ penas tandē luit.

DIoclecianus de dalmacia oꝛiūdus vir obſcuriſſime natus anno ab vrbe ꝯdita. M. xlij. ab exercitu impatoꝛ electꝰ. apꝛū virū audaciſſimū: qui nu/ merianū interfecerat ipſemet gladio occidit. verū moto ī gallia tumultu potꝰ q̄ꝫ bello eo cū exercitu maximianū cognomēto herculeū miſit. ꝗ̄ agreſtes facile copeſcuit. At vͦo circūſtrepētibꝰ vndiqꝫ bellis cū ſolus diocletianꝰ reſiſtere tot ꝑiculis nō poſſet maximianū auguſtū: cōſtātiū vͦo ⁊ maximianū galeriū ceſa/ res creat. Maximianꝰ aūt herculeꝰ caruſio fraude interēpto. brittāniā poſt an/ nos decē recepit. at cōſtantiꝰ cū ꝑmo ī gallia male pugnaſſet renouata ſcđo pu/ gna ſexta milia alemānoꝝ ꝗ̄ eo venerāt mercede conducti expugnauit ⁊ occidit eos ac gallias pacatas reddidit. Diocletianꝰ interī ī egyptū vadēs captā ale/ xandriā quā achileo reſiſtēte mēſibꝰ octo obſederat: diripiēdā militibꝰ dedit. Fuit aūt diocletianꝰ moꝛigeratꝰ callide: ſagax ꝓterea ⁊ admodū ſbtilis ī genio diligētiſſimꝰ q̄ꝫ ⁊ ſolertiſſimꝰ ꝓnceps. adoꝛariqꝫ ſe iuſſit cū an̄ eū cūcti ſalutarē/ tur: oꝛnamēta gēmaꝝ veſtibꝰ calciamētiſqꝫ addidit. herculeꝰ aūt ꝓpalā ferꝰ ⁊ incultis ingenij: aſꝑitatē ſuā etiā vultꝰ hoꝛroꝛe ſignificās. Pacatis igit̄ vndiqꝫ rebꝰ diocletianꝰ ī oꝛiēte. maximianꝰ vͦo herculeꝰ ī occidēte vaſtari eccl'ias man/ dāt imperiūqꝫ diuiſit. tandē apud ſalonas ſe recipiēs: reliquū vite ſue tempꝰ ꝑclaro ocio ſenuit. ⁊ pꝰ. xx. annū veneno extinctꝰ e vixit annos. 73. queꝫ apud mediolanū maximinianꝰ ſecutꝰ fuit poſt triūphū inclitū quem rome perfecit.

Linea Imperatoꝝ

Tacitus

Floꝛianus

Probus

Nume/ rianus Carus Carinꝰ

Dioclecianꝰ Maximinianꝰ

Decima pſecutio in xp̄ianos poſt nerone a quodã veturio miliŕe mgr̄o excitata bis tp̄ib⁹ diocleciani ⁊ maximiani iuſſu p oēs orbis ptes pmittiť. Diocletianus q̄ꝫ in oriēte: maximianus v̄o herculeus in occidēte: vaſtari eccl̄ias: xp̄ianos affligi interficiq̄ꝫ mandāt: que certe oībus diuturnior ⁊ imanior eſt habita. Nā ⁊ ſcripture ſacre igni exuſte ſunt: ⁊ ſi q̄s xp̄ianus ī mgr̄atu fuiſſet eo ſublato remanebat infamis. Preterea v̄o ſerui q̄ in xp̄ianiſmo pdurabant: libertatē ꝯſequi nō poterāt. Milites itē xp̄iani cogebanť aut īmolare idolis: aut militiā pariter vitāq̄ꝫ deponere. edicto principis in foro poſito. Hoc v̄o quidā lacerare auſus pelle nudatus: ſupfuſo acero ⁊ ſale tamdiu cruciať quoad vita ſupſuit. hunc in fide cōfirmarūt dorotheus ⁊ gorgonius viri clariſſimi: hiſdē diebus ſorte ſortuna in vrbe nicomedia regia domus incēdio cōflagrare cepit. vnde impator a xp̄ianis id factū falſa ſuſpicione exiſtimās multos interfici. pleroſq̄ꝫ viuos ī igni coniici iubet. Eadē q̄ꝫ ſeuicia vſi ſunt q̄ in miletene ꝓuincia in ſyria: ī affrica: in thebaide: ī egypto cū impio erāt. In planicie v̄o paleſtine ⁊ tyri multi ſeuiſſimis beſtijs expoſiti ſūt. Nullū aūt genus tormēti xp̄ianis tuz nō adhibitū eſt. Quid plura cū Damaſus referat. xvij. milia hoīm vtriuſq̄ꝫ ſexus dieb⁹. xxx. p diuerſas ꝓuincias martyrio coronati fuiſſe. Omitto eos q̄ in inſulas relegati ſunt: vel ad metallū vel ad opus metalli vel ad fodiēdas harenas. excidēdoſq̄ꝫ lapides damnati: que multitudo ꝓpe infinita eſt habita. Tandē v̄o aperuit oculos deus (vt euſebi⁹ ait) ⁊ eo dioclenanū cōpulit: vt depoſito imperio priuatus viueret. Idem facit ⁊ maximianus eius collega: acerrimus perſecutionis chriſtiane auctor: qui poſt aliquot annos multis varijſq̄ꝫ morbis vexatus. ac poſt lōgos cruciatus inſania mētis percitus: furijſq̄ꝫ ſcelerum agitatus. ſeipſum tandem peremit.

Adaucius

Adauctus romanus patricius vir xp̄ianiſſim⁹ ac ſctiſſim⁹ apd̄ phrigiā martyriū ſuſcepit. Is cū cōuertiſſet ibi ciuitatē: ea vrbs a diocletiāo tota cōbuſta eſt. q: ciues idolis ſacrificia exhibē recuſarūt: adaucto viro ſctiſſimo eos ī fide retinēte. cū ⁊ ipſe idolis ſacrificare renuit. ad hoc venere ſeuiſſimi tortores: vt oculis effoſſis ac cauterio aduſtis. poſtremo capit̄ obtrūcatione martyr efficiť.

Alexander

Alexāder miles ſtrēnuus ex ſacra thebeoꝝ legiōe vn⁹ p hoc tēp⁹ apd̄ bergomū ciuitatē cū xp̄i dn̄i nr̄i nomē cōſtāniſſime pdicaret: poſt īnumerabiles virtutes ibidē operatas ſeptimo kal̄: ſeptēbris abſciſiōe capitis martiriū glorioſiſſime cōpleuit. cuius corpus grata vidua ſctiſſima colligēs ī ꝓprio predio ſepeliuit quo ī loco celeberrimū ī eius honore tēplū extructum fuit qd̄ nuncvſq̄ꝫ vetuſtiſſimū extare videť.

Barbara

Barbara v̄go nobiliſſima de nicomedia orta quaz ob nimiā pulchritudinē pater eius ī turri excelſa collocauit: timēs ne xp̄iana efficereť. Ipſa xp̄iana deū celi adorabat a ſp̄ūſctō edocta: cū p̄re īnotuit eā occidē voluit: q̄ ſe abſcōdit: qua īuēta ad p̄ſidē ꝺuciť: primo virgis ceſa deinde verſis pedib⁹ ſuſpēſa cū lāpadarū exuſtione ⁊ mām̄illarū abſciſiōe: poſtq̄ꝫ īnumerabiliū tormētoꝝ cruciationē ad extremū p̄r eius ꝓprijs manibus caput eius p̄ſcidit ſcd̄o nōs decēbris. Ignis aūt de celo deſcendēs patrē cōſūpſit ⁊ ī puluerē redegit.

Anaſtaſia

Anaſtaſia illuſtriſſima filia nobiliſſimi romāi publij potentiſſimi vxor xp̄iana effecta: circa apud xp̄ianos opa miſcd̄ie pfecit. his turbinib⁹ ab ipſo publio cōprehēſa poſt diuturnā cuſtodiā ī carcē ꝓ xp̄o macerata a griſogono ſcriptis ꝯfortata q̄ poſtea capit̄ detrūcatione palmā martyrij meruit. Tandē cū ducēt̄ viris ⁊ cū mult̄ mulierib⁹ ad inſulas palmarias delata: poſt varia ſupplicia xp̄ianoꝝ anaſtaſia a p̄fecto ad palos ligata: eā ignibus ꝯcremauit. 8. kal̄. ianuarij. circa ānos dn̄i. cclxxx. Fuit aūt bonaꝝ lr̄arū eruditiſſima ⁊ de ei⁹ pſecutiōe ad griſogonū extāt ep̄le eloq̄ntia plene.

Simphorianſu
Claudius ⁊c̄

Claudius ⁊ nicoſtratus ſymphorianuſq̄ꝫ ac ſimplicius viri clariſſimi: ⁊ ī arte q̄drataria pitiſſimi omē p hoc tēpus paſſi ſunt primo in carcerē truſi. deinde ſcorpionibus grauiſſimis ceſi. deinde iuſſu diocleciani per iudicem in mari precipitati ſunt. 4. kalendas Octobris.

Criſpinus ⁊
Criſpinianus

Criſpinus ⁊ criſpinianus viri celeberrimi ſub hac pſecutione apud ſueſſionē vrbē capti ⁊ iudici p̄ſētati p⁹ īmania tormēta ſibi a carniſicib⁹ illata gladio trūcati. 8. kal̄. nouēb. martyrij coronā pceperūt.

Mauricius

MAuricius et Exuperius Cādidus ac victoꝛ cū innocētio ſacre Thebeoꝝ legionis primicerij illuſtriſſimi cū predicte ꝑſecutōnis ignis exoꝛdiū inter ſolos militares parua ſcintilla conflauerat. ꝑ hoc tempꝰ iubente Maximiano in gallia ciuitate ſeduno cū ſex milibꝰ ſexcentis ſexagintaſex ꝓ xp̄o glorioſiſſime martirio coronanť. Hij nāqꝫ ex orientalibꝰ regionibꝰ ⁊ vt ex geſtis eoꝝ claret ex thebe egipti fuerūt. que eſt ciuitas nobilis prope Nilū a hieroſolimoꝝ ep̄o baptizati. in auxiliū a Maximiano accerſiti in galliā venerūt. Viri in bellicis rebꝰ ſtrēnui. virtuteqꝫ nobiles ſed fide nobiliores. Hos cū Maximianꝰ auguſtꝰ contra xp̄ianos deſtruaſſet atqꝫ iuſſiſſet vt ydolis imolarēt. Cū obtēperare noluerūt pluribꝰ in locis diuerſis cruciatibꝰ interfici iuſſit. Et decimū ſemꝑ decollari p̄cepit. Mauriciꝰ eoꝝ dux in fide cōfortās reliquos. qui arma deponētes vltra ſe obtulerūt ⁊ circūquaqꝫ trucidanť. Primiceriorꝝ corꝑa pꝰ mlťos paſſiōis annos ſctō ep̄o Theodoro reuelata. i eoꝝ honore baſilicā fabricauit. Eoꝝ natale. x. kaľ. octobꝛ celebrať.

Vincentius

VIncentius leuita vir inuictiſſimꝰ atqꝫ ſanctiſſimꝰ natione hiſpanꝰ btiſſimi pape Sixti diſcipulꝰ. diuiqꝫ laurētij martiris ſciencia ⁊ virtute germaniſſimus. qui genere nobiliſſimꝰ a puericia lr̄is traditꝰ. gemina ſciētia efficaciſſime eluit ſub beato Valerio ceſarauguſte antiſtite. Et cū eo acerbiſſimū martiriū a Daciano preſide pertulit. Ita vt cū ſumma pena carceris. famis inopia cathenaꝝ ſtridore manibus collo ceruicibus ferri pondera ſuſtinēs ꝑ oēs corꝑis artꝰ mortalia ſupplicia pateretur. Deinde Dacianus ſanctiſſimū hominē in eculeo primū leuatum toto corꝑe diſtēdi fecit. diſtētūqꝫ diuerſis vulneribꝰ cruciari. ac nimia ſeruēs inſania dū martirē dei lacerant ſe amplꝰ lacerare conať. vt ꝓfluentē a toto corꝑe ſanguinē cerneret. Hinc ex eculeo aſſumptꝰ Vincentiꝰ: iuſſerat lectū tyrannꝰ cuius ferratis coſtis ꝓferri: ⁊ addita ſubtus carbonū cōgerie ⁊ exuerūt dū martirē. q̄ intrepidus vltro cōſcendit in craticula poſitū vncinis ferreis aperiri ⁊ ardētes laminas infigi ac ſale ignito aſpergi ac laceratū teterrimo carcere fecit includi. Atqꝫ ibi teſtas acutiſſimas congeri in lignoqꝫ pedes eiꝰ affigi ⁊ ſine hūano ſolatio derelinqui. Angeli tamē ſolutis nexibꝰ. ⁊ athleta dei magno lumīe refectꝰ. que cū Daciano nūciata fuiſſent. ait victi ſumꝰ. p̄cepit vt mollibus fouereť vt cū amplꝰ cruciaret. mox aūt p̄cioſaꝫ reſolutꝰ in mortē celo ſpm̄ reddidit. pꝰ ꝑſecutiōꝫ corꝑꝰ extra muros valētie ſb altari cuiuſdā eccie xp̄iani cōdiderūt. Eius paſſionē nobileqꝫ triūphū prudentiꝰ verſibus expreſſit. Auguſtinꝰ q̄ꝫ huius ſanctiſſimi martiris preconiū vberrime demonſtrat.

Sancta Agnes

AGnes clariſſima virgo memoratu digniſſima. hac ꝑſecutiōe (teſtante Ambroſio) apud romā orta a ciuibꝰ romanis iuuēcula corꝑe tredeci annoꝝ pulcra facie. dū a ſcolis reuerteť a p̄fecto filio adamať. Agnes ait preuentam amore eiꝰ. cuiꝰ mater virgo ē: Capta igiť a p̄fecto vrbis electionē dedit vt ſacrificia dijs cū virginibus dee veſte aut cū meretricibus luxui opā daret. que ſingula rēnuit. Ideo nudā ad lupanar p̄fectus duci iuſſit. ſed tantā dēſitatē capilľ dn̄s ꝯtulit vt q̄ſi veſtibus tegereť: Qua ingreſſa angelū dn̄i inuenit p̄paratū. q̄ ſtolā cādidiſſimā p̄pauit. Oēs ingreſſi miraculo territi cōpūcti redibāt. etiā filius p̄fecti. q̄ ab angelo p̄focatus ē. Sꝫ illa poſtmodū orāte iuuenis ille reuixit. Deīn poſt minaſ et terrores ac verbera plurima i ignē ꝯiecta ſed minime leſa Tandē aſpaſius i guttur eius gladiū imergi iuſſit ſeptio kaľ. februarij martirij palmā adepta eſt. quā parētes ſepelierūt. que eis in nocte cū magno exercitu virginū veſte fulgente apparuit dicēs. Videte amātiſſimi parētes ne me q̄ſi mortuā lugeatis ſed congaudete mecum quia cum his omnibus lucidas ſedes accepi. Et illi ſum deſponſata in celis quem in terris tota cum intentione dilexi:

Ciriacus

CIriacū quoqꝫ diaconū cū largo ⁊ ſmaragdo ꝑ hoc tp̄s cū alijs viginti paſſum hiſtorie tradūt. qui artemiā filiā Diocleciani a demonio liberauit. Similiter iobiā ſaporis pſaꝝ regis filiā poſt dies q̄draginta quiqꝫ reuerſi a Diocleciano honorifice ſuſcepti. pꝰ eius morte filius eiꝰ maximianꝰ iuſſit illos tres cū alijs xp̄ianis in carcerē mitti. inde ꝑ iudicē Carpaſiū eductꝰ caput eius pice liq̄ta ꝑfundi fecit. ⁊ iterū i carcerē retrudi. Ceteꝝ poſt q̄tuoꝛ dies nolētes ſacrificare in cataſta fuſtibus cedi ⁊ neruis extēdi fecit. Inde filius diocleciani iuſſit Ciriacū cū Smaragdo ⁊ alijs viginti capite trūcari. Et ducti ſunt cū eo ꝓmiſcui ſexuſ: Rome aūt via ſalaria decapitati ſūt. Marcellꝰ papa cū Lucia corꝑa martirū in predio via hoſtienſi miliario ab vrbe. 7. ſepelierunt. ſexto ydus Auguſti.

Geruaſiꝰ ⁊ Prothaſiꝰ

GEruaſius ⁊ Prothaſius germāi natiōe Mediolanēſes p̄re vitale viro ſctō mr̄e valeria viro ptū geniti hac tumultuāte ꝓcella i ea vrbe ab aſtaſio comite ſūt paſſi. Hij nāqꝫ parētibus orbati ꝯfeſti vniuerſū p̄rimoniū vēdiderūt ⁊ pauꝑibꝰ erogarūt oroibus ⁊ lectiōibus ꝑ plres ānos vacabāt. Aſtaſio ꝓfecturo ad bellum ſacerdotes ydoloꝝ dixerūt. niſi faceret geruaſiū ⁊ ꝓthaſiū dijs ſuis imolare victoriam reportare nō poſſet. Pn̄tati corā comite cū nō acq̄eſceret idolľ ſacrificare Geruaſius plūbatiſ ceſus ē donec ſpm̄ exalaret. Prothaſiꝰ vo fuſtibus ceſus demum capite trūcatus ē. Quoꝝ corꝑa cū āmis mltis icognita fuiſſēt. diuus Ambroſius domīo reuelāte in corrupta adeo reperit. vt eo die interēpta fuiſſe videbāť. Marizati fuerunt hij beatiſſimi matires die. xiij. kaľ. Januarij.

Georgius

GEorgius capadocius tribunꝰ ⁊ verus xp̄i miles hoc tp̄e. Cũ veniſſet de capadocia ĩ perſidã ciuitatẽ dyoſpolim velut alter curcꝰ romanꝰ ⁊ codrꝰ athenienſiũ rex ꝓ patrie ſue liberatiõe ſeſe iternitiõi ad draconis occiſionẽ ⁊ martirij tollerantiã dedit. Quippe interfecto dracone pꝰ eculei extẽſionẽ tonuſq̃ corporis laceratiõẽ ⁊ viſceꝝ effuſionẽ. nec nõ ⁊ alioꝝ tormẽtoꝝ ꝑpeſſiõẽ. ad vltimũ martiriũ capitis abſciſiõe cõpleuit. Cuiꝰ geſta licet inter apocriphas ſcripturas ponãt ipiꝰ tñ illuſtriſſimũ martiriũ inter coronas martiꝝ dei eccl'ia venerabiliter honorat. qd̓ etiã Ambroſiꝰ atteſtat qui ſcribit Georius fideliſſimꝰ xp̄i miles. dũ xp̄ianitatis ꝓfeſſio tegeret. ſolus inter chriſticolas dei filiũ cõfeſſus eſt. Cui etiã tantã fidei cõſtantiã diuina gr̃a cõceſſit. vt tyrãnice poteſtatis p̄cepta cõtẽneret. Et innumerabiliũ nõ formidaret tormẽta penaꝝ. huiꝰ incliti martiris caput cũ poſtmodum venecijs delatũ fuiſſet. in eius honore monaſteriũ ⁊ eccl'ia erecta fuit qd̓ nũc vſq̃ maxĩa cũ veneratiõe ꝑſeuerat. Vexillũ q̃z eiꝰ apd̓ germanicã natiõẽ bamberge maxĩa cũ ſolẽnitate oñdit. Eiꝰ natale die. ix. kal'. maij ab oĩbꝰ xp̄icol' celebrat.

Eraſmus

ERaſmꝰ campanꝰ ep̄s vir illuſtriſſimꝰ atq̃ ſctiſſimꝰ. cũ decretũ in antiochia a dioclẽciano ꝓceſſiſſet. vt quicũq̃ nõ ſacrificaret ydolis diuerſis ſupplicijs interiret. hec audiẽs Eraſmꝰ in heremo ꝑ ſeptẽ ãnos habitauit. orõi ⁊ cõtemplationi vacãs. cui dñs eſcã ꝑ coruũ miniſtrabat veniẽs voce angelica ꝑmiſſa ad ciuitatẽ multos a demõibꝰ liberauit. ⁊ plures docẽdo ad xp̄m ꝯuertit. Dioclecianꝰ hiſ auditis ſibi eũ p̄ñtari iuſſit. p̄mo plũbatis ⁊ fuſtibꝰ grauiter macerat ⁊ dilaniat. Deĩn reſina ſulphure pice oleoq̃ ꝑfundit. nec minĩe ledit. quo miraclo multi cõuerti ydol' abrenũciãtes xp̄iani effecti ſũt. Poſtea miſſus in carcerem artiſſimũ cũ ĩmẽſo ferri põdere. a quo angelꝰ dñi eũ paulopoſt eduxit. Sed cũ hec vulgarent miracl'a a Maximiano impatore detinet: ⁊ ĩ ſartaginẽ plũbo pice reſina ignitã ĩmergi p̄cepit. illeſus tñ mãſit cuſtodie mãcipatꝰ. Angelꝰ cũ nocte ad litꝰ maris ꝑduxit. vbi diuina ꝑmiſſiõe ĩ formianã ciuitatẽ campanie nauicula ꝑuenit. Tandẽ vidẽs nunlãtẽ coronã ſup eũ illabi ait dñe ſuſcipe ſpm̃ meũ. et tercio nonas iunij ſancto fine q̇euit. dicit corpꝰ eiꝰ Caiete q̇eſcere vbi caput eiꝰ oſtenditur.

Coſmas ⁊ Damianꝰ

Criſtoferus

CRiſtoferꝰ martir ꝓcere ſtature ĩcõparabil' magnanimitatis ⁊ v̇nitis vir ꝑ hoc tp̄s in ſamo: ciuitate licie ꝓuincia aſie pro xp̄o mortẽ ꝑtulit. Primo v̇gis ferreis attritꝰ. flãmiſq̃ exuſtꝰ ſuit: ſed cũ diuina virtute ſaluatus eſt. Ad vltimũ ſagittaꝝ ictibꝰ cõfoſſus martiriũ tandem. 8. kal'. auguſti capitis obtrũcatione cõpleuit ſerũt hũc cũ hoĩes ꝑ flumen deferret ihe ſum puerũ in humeris ſuis portaſſe.

COſmas ⁊ Damianꝰ xp̄ianiſſimi viri ac medici celeberrimi apd̓ Egrã ciuitatẽ cõprehenſi. hoc tp̄e pꝰ vincula ⁊ carceres. pꝰ maris dimerſiõẽ atq̃ ignes lapidatiõẽ ac ſagittas. diuinitꝰ ſuperatas capite plexi ſut. Martirizati ſunt aũt beati Coſmas ⁊ Damianus Antimꝰ Leõnius ⁊ Euprepius. 5. kal'. octobris.

Methodius

Gorgonius

MEthodius primũ Olympiade ⁊ poſtea Tyri ciuitatum epiſcopꝰ. his tp̄ibus ĩ calchide ciuitate q̃ nigropontũ appellat (vt diuꝰ ſcribit hiero) martirio coronat. Qui cũ erudiſſimꝰ eſſet vir mlt̃a edidit documẽta. Et preſertĩ de mũdi creatõe eidẽ ĩ carcere reuelata. paſſus aũt fuit. 14. kal'. octobris. Fuit aũt nitidi cõpoſitiq̃ ſermõis aduerſus porphiriũ ꝯfecit libros et ſimpoſium decem virginum.

GOrgoniꝰ romanꝰ miles. cũ his tp̄ibus apd̓ Nicomediã exiſteret. et Dioclẽciani perſecutiõẽ quã maxĩe xp̄ianis inferebat plurimũ deteſtaret. ab ipſo impatore captꝰ. iuſſus ẽ ſuſpẽdi ⁊ laniari ⁊ ſb̄ craticula crudeliſſime aſſari. ſed adhuc ſuꝑuiuente. 5. idꝰ ſeptẽbris laqueo fecit eũ necari. inde corpus eius rome via latina ſepultũ eſt.

Marcus ⁊ Marcellianꝰ

Maximus ⁊ Claudius

MArcꝰ ⁊ Marcellianꝰ germani ⁊ ciues romãi ſb̄ hac perſecutiõis rabie a quodã fabiano duce cõprehẽſi ſtati ad ſtipitẽ ligati. in coꝝ pedibꝰ acutos ſudes ĩfigi p̄cepit. Sz cũ nõ ceſſarẽt laudare nomẽ dñi iħu xp̄i lãcea trãſfigi mãdauit. quo vulnere. 14. kal'. iulij ad celos migrãt.

MAximꝰ q̇dã ⁊ Claudius viri clariſſimi ꝑ hoc ipſum tp̄s cũ predigna vxore p̄imi ⁊ duobꝰ filijs ĩ vrbe hoſtia a ſatellitibꝰ Dioclẽciani tenti in exiliũ deportant. Et. xij. kal'. marcij incendio cõcremant. ac ſic eo ĩcendio martirij ſacrificium deo obtulerunt.

Sebſtianus

SEbaſtianꝰ illuſtriſſimꝰ vir prime cohortis diocletiani principatū geſſit quē milites vt patrē venerabaīt veruſqꝫ dei cultor. hoc q̄dē tp̄e cū multos xp̄i martyres exhortationibꝰ ⁊ doctrinis p̄cipue marcū ⁊ marcellianū geminos ⁊ eoꝝ ꝓgenitores in fide xp̄i cōtinuiſſet. ⁊ trepidas illoꝝ mentes cōfirmaſſet q̄s eēt in trepide ſeſe xp̄ianū eē cōfeſſus eſt. Nicoſtratū cū vxore muta cui loquelā reſtituit ad dn̄m ↄuertit. Quo audito diocletianꝰ illū cōprehēdit. iuſſit eū in medio cāpo ligari ⁊ quaſi ſignū ad ſagittā a militibꝰ ſagittis figi: qui eū vndiqꝫ impleuerūt vt ferme q̄ſi ericiꝰ eēt hirſutus ſagittis. ⁊ eū mortuū relinquētes. q̄ infra paucuꝫ tempꝰ ſanitatē recuꝑauit imꝑatoribꝰ in pallatio eoꝝ ꝑſecutionē iniuſtā fore decla rans qui eū tādiu fuſtigari p̄ceperūt donec ſp̄m redderet. Quo mortuo ſatellites diocleciani corpꝰ eiꝰ in cloacā ꝓiecerūt. qui beate Lucine apparuit docēs locū cor poris ſui ⁊ q̄ꝺ in vnco pendebat q̄ꝺ nil ſordis eum tetigerat. Id inde leuās cata chumbis ſepeliuit. Martyriū aūt paſſus eſt rome diuus ſebaſtianus in vrbe ro ma ſub. 13. kalend. Februarij.

Lucia martyr

LUcia virgo deo deuota natione ſicula ⁊ ſpecioſiſſima inter ceteras inſule il liꝰ virgines ī hac ꝑſecutione apud ſyracuſanā ciuitatē paſſa fuit: hāc mater eiꝰ cuidā p̄claro iuueni deſponſauerat: ſed receptis viſiſqꝫ beate agathe miracu lis rogauit matrē ne decetero ſponſam eidē noīare dignaret̄ quā grāam tandē ob tinere ꝓmeruit. At illa ↄfeſtim amplū patrimoniū paupibꝰ ⁊ viduis diſtribuit. Quo audito ſponſus in iudicio paſcaſij ↄſularis litē ꝓponit: dicēs ſponſaꝫ ſuaꝫ chriſtianā eſſe: ⁊ cōtra leges viuere auguſtoꝝ. quā ide paſcaſius corripiēs ad ſa crificia demonū ꝑſuaſit. ⁊ niſi dictis obtemꝑaueris te ad lupanar tanq̄ꝫ ſcortum adduci faciā. ⁊ ſtatim lenonibꝰ p̄cepit vt eā illuc ducerent: illa ait. nūq̄ꝫ inq̄natur corpꝰ viciose niſi de cōſenſu mentis. Nā ſi inuitā violari me fecer] caſtitas mihi du plicabit̄ ad coronā. Eam aūt ſpūſſanctꝰ tanto pōdere fixit vt penitꝰ moueri non poſſet. etiā adhibitis funibꝰ ⁊ bobus. his territis paſcaſiꝰ ignē copioſum circa eā fecit. tunc anguſtiantē paſcaſiū amici eius nō ferētes gladiū in eiꝰ guttur mer gi faciunt: ac ſic idibus decembris ſpiritū emiſit. cuiꝰ paſſione ⁊ ſctītate ſyracuſana ciuitas ſp̄ decorata fuit.

Uitus

UItus puerulus natiōe ſiculus: his tp̄ibꝰ cū modeſto ⁊ creſcētia nutrice ſua apud ſyciliā inſulā martyriū ꝑtulit glorioſiſſimū. hic cū eēt duodecim an noꝝ in xp̄m credēs quātū poterat indigentibꝰ miniſtrauit: cū eēt virtutibꝰ maturꝰ a ſacrilego patre hyla pagano tentato vt a cultura dei recederet: ſed cū nollet blā dis patris ſermonibꝰ acq̄ſcere a valeriano p̄fecto grauiſſimis penis afflictꝰ eſt. deinde angelico monitu nauē ↄſcēdit. ⁊ comitantibꝰ ſecū modeſto pedagogo eiꝰ ⁊ creſcentia ad tonagritarū territoriū nauigauit. Ibi ꝑ aliq̄ꝺ tempꝰ in orōnibꝰ in cognitꝰ ꝑſiſtēs: ad diocletianū ꝓdente demone adductꝰ eſt. cuiꝰ filiū a demonibꝰ obſeſſum curauit. Cui diocletianꝰ ꝑſuadere cepit: vt culturā dijs impenderet ſed cū nō acq̄ſceret vinculis ferreis aſtringit̄ ī carcere teterrimo. Sed cū in fide im mobilis ꝑmaneret. Juſſi ſunt in ollā reſina ⁊ pice ſuccenſam iactari ſed cum illeſi egreſſi fuiſſent. Deīn ī cataſta extēſi ſunt ⁊ diſſipata ſunt oſſa eoꝝ vt viſcera ap parerēt. ⁊ factꝰ eſt terremotꝰ magnꝰ ⁊ angelꝰ dn̄i eripuit eos ⁊ ꝑduxit iuxta fluuiū ſyler ibiqꝫ orātes migrauerunt ad dominū. Eorum corpora florentia collegit ⁊ cum aromatibus ſepeliuit. Paſſi ſunt predicti martyres. 17. kalendas Julij.

Affra ⁊ hilaria

AFfra filia regis cypri cuiꝰ pater ī bello victꝰ in florida etate cū matre hilaria inſulā egreſſa romā puenerūt: hilaria vt deos patrios ꝓpicios haberet fi liā veneri dicauit. Cū venꝰ femina cypriana fuit quā ob pulchritudinē deā dice bāt: ⁊ ī cypro phanū eiꝰ ↄſtructū fuit. Inde ad auguſtā videlicā venerūt vt regia fieri poſſet: obſceno tn̄ ſeruicio veneris dedita fuit: tp̄ibꝰ ſeue ꝑſecutionis diocle tiani Narciſſus cū felice diacono domū eiꝰ ignorās ingreſſus cū orōnibꝰ vota ꝑ ſolueret: admirata affra de inſolito hoſpite. cognito eū fore xp̄ianoꝝ antiſtitē ſe turpē peccatricē ꝓfitet̄: qui eos oēs a peſſima cultura ⁊ actu illicito dimouit: pꝰ ieiuniū indictū eas baptizās: frēm hilarij dionyſium ep̄m auguſte fecit: poſtea a gaio iudice cōprehēdit̄ iuſſa eſt vt dijs offerret: aut diuerſa ſupplicia ſuſtineret. Affra ait. Sufficiūt mihi peccata mea q̄ ignorās deū feci. q̄ꝺ iubes nunq̄ꝫ faciā: Ducta igit̄ ad inſulā fluminis lici haud longe ab auguſta vbi eā ſtipiti colligarūt igne accēſo ait grās dn̄e q̄ me dignatꝰ es hoſtiā accipe ꝓ noīe tuo ⁊ emiſit ſpm̄. Hilaria deinde cū digna eunomia ⁊ eutropia ibidem accenſo igne pro conſtātia fidei exuſte ſunt. Paſſa eſt autem beata affra ſeptimo ydus auguſti.

Pantaleon

PAntaleon vir illuſtris ⁊ medicine arti] eruditꝰ ⁊ ip̄e hoc tp̄e apō nicomediā ciuitatē ꝓ fide xp̄i cruciatꝰ eſt. Js fuit filꝰ ſenatoris medicinaꝫ adhuc puer addiſcēs. a p̄ceptore ductꝰ ad palatiū ꝓpter decorē laudatꝰ. Cui hermolaꝰ p̄ſby ter pollicebat̄ ſi in xp̄m crederet oēs egrotos ſiue medicina ī eiꝰ noīe ſanaret. a q̄ poſtea baptizatꝰ. inde p̄n̄te patre cecū illuminauit ⁊ ambos ad fidē ↄuertit. que cū maximianꝰ intellexiſſet eū adduci iubet ⁊ paraliticū ſanauit. Eculei igit̄ pena ꝓ fide xp̄i ⁊ lāpadarū exuſtione mirum ī modū cruciatus a dn̄o tamen confortatꝰ miſſuſqꝫ ī ſartaginē plumbo bulliēte repletā: dn̄o apparēte plumbum refriguit: beſtiaſqꝫ ad eum miſſas ſeuiſſimas vt catulos demulcebat. Ideo multi ad fidem cōuerſi quos imperator decollari precepit. Tandem ip̄e cum preceptore ſuo her molao ⁊ alijs. 5. kalendas auguſti ictu gladij martyrium conſummauit.

Dorothea

DOrothea vgo glioſa apud ceſareā capadocie vrbem: ꝑ hoc tempꝰ cōprehēſa ꝓ xp̄o martyriū ꝑtulit. primo ī catasta leuat᷑ tandē firma in fide palmis duriſſime ceſa ad vltimū capite punita fuit. In eiꝰ cōfeſſione theophilus ſcolaſticus irridēdo ait. Eya ſpōſa xp̄i roſas de paradiſo ſponſi tui mittas. orante dorothea puer ferme quatuor annoꝝ apparuit ferens in ſportula tria mala ⁊ tres roſas: q̄ deferēda theophilo iubet qui accipiēs illico cōuerſus eſt ad fidē erat tēpꝰ brumale frigidū mēſis februarij cū hee roſe p̄ntate fuerūt ⁊ ipſe deinde grauiſſime tortꝰ nouiſſie gladio ceſus ē.

Eleutherius

ELeutherius quidā clariſſimꝰ miles ſub hac ꝑſecutione apud nicomediā aſie vrbē cū alijs īnumerabilibꝰ martyr effic᷑. e qbꝰ alij gladijs obtrūcati alij ignibꝰ cōcremati. alijq₃ in mari p̄cipites dati. Poſtremo ⁊ ipſe eleutherius: hic cū diu ꝑ ſingula corꝑis mēbra cruciaret᷑. ⁊ ſemper validior efficeret᷑. demum veluti aurum ignibus examinatū ſexto nonas octobris cum palma martyrij paradiſum introiuit.

Sergius ⁊ bachus

SErgiꝰ ⁊ bachꝰ viri nobiliſſimi ꝑ hos tumultꝰ cū eſſent primicerij palatij apud maximianū imꝑatorē accuſati ꝙ xp̄iani eēnt. idō ducti ad tēplū iouis cū ſacrificare nollēt veſte militari depoſita. bachꝰ extēſus neruis crudis vſq₃ ad fluxū ſanguis ⁊ diſruptionē ventris ⁊ iecoris lania᷑: expirās extra caſtrū ꝓijcit᷑ volucres a beſtijs corpꝰ illeſum ſuarūt: quſq₃ fideles ſepulture tradiderūt. Sergiū aūt cū īflectē nō poſſet clauatꝫ ſotularibꝰ calciatū añ currū milit militaribꝰ currē iuſſit cūq₃ fide fixus ſteterit nonis octob. eū decollari p̄cepit.

Quatuor coronati

QUatuor coronati ſcꝫ ſeuerinus: ſeuerianus: carpoferus ⁊ victorinus. Diocletianus romā veniens cū oēm miliciā ad ſacrificādū aſclepio cōpelleret. Hi quatuor reluctātes ictibus plumbataꝝ occiſi ſunt ⁊ corpora eoꝝ in platea canibus iactata. beatus ſebaſtianus cū melchiade papa nocte ſepeliuit. ⁊ cū eorū nomina reperire non poſſet ideo ſeptimo ydus nouēbris ſic colent᷑: quoꝝ noīa poſtea reuelata ſunt.

Fides ⁊ caprasius

FIdes vgo ſētiſſima ī vrbe ageno a daciano adoleſcētula xp̄iana. cū nec blandicijs nec minis ad īmolādū dijs gētiliū induci poſſet: ſuꝑ cratē eneā extenſa ſubſtratis carbonibꝰ. dum ſic torq̄ret᷑ multos ad xp̄m cōuertit. Sanctꝰ caprasiꝰ q̄ terrore ꝑſecutoris ſub rupis latebat ea cernēs orauit vt deꝰ eā victricē faceret vidit colūbā niueā de celo deſcendētē. que coronā auro gēmiſq₃ lucentē ſuꝑ caput virginis collocauit: ac incēdiū extinxit. ideo offerēs ſe xp̄ianū cū primo ⁊ feliciano ⁊ fide virgine capite truncati ſunt omnes.

Euphemia

EUphemia virgo nobiliſſima tēpeſtate hac apud calchedonēſem aſie vrbē a ꝓcōſule quodā noīe priſco cū alijs ſeptuaginta cōprehēſa cū deo marti immolare nollet oīa tormentoꝝ genera in ea expēdit: q̄ oīa ꝓ xp̄o cōſtāter ꝑtulit videlꝫ carceres verbera. rotarū argumēta ignes lapidū angulariū pondera: beſtias virgarum plagas: igneas ſartagines rurſumq₃ a beſtia morſa immaculatū ſpiritū deo reddidit. cuius corpus mater eius theodora ⁊ pater eius ſepelierunt ſexto kalendas Octobris.

Felix ⁊ adauctus

FElix apulie ep̄s cū adaucto ⁊ ianuario preſbyteris ⁊ fortunato ⁊ ſeptimo lectoribus his temporibus in venuſia vrbe cum diu in carcere macerati ſunt per totam affricā ⁊ ſiciliam cū multis afflictionibus perducti. Tandem nono kalendas Nouembris occiſione gladij conſūmati ſunt.

Felix ⁊ fortunatus

FElix item alter ⁊ fortunatus germani hac perſecutione apud aquileiam vrbem eculeo ſuſpenſi circa latera eorum miniſtri lapides ardentes appoſuerunt: qui diuina virtute extincti. Quo viſo feruenti oleo illos perfuderunt: ſed cū minime leſi: data ſententia tercio ydus Iunij capite truncati ſunt.

Margaretha

Blaſius

Primus ⁊ felicianus

Quintinus

Maximilianus eps ⁊ martyr

Juliana

Pamphilus

Ruffus ⁊c̃

Margaretha ṽgo pulcherrima. natiõe antiochena de parẽtibꝰ gentilibꝰ orta. nutrici tradita. ſpõte ſe baptizari fecit. pꝰ mortẽ matris apð nutricẽ cuſtodiẽs ac pauẽs oues eiꝰ. cũ quĩdecimũ annũ attigiſſet ⁊ ſpe- cioſiſſima eſſet. Olibrius viſa ṽgine in ꝯcupiſcentiã eiꝰ exarſit. Cũ tñ eã xp̃ianã eſſe didicit in carcerẽ cõiecit. ⁊ deĩn cũ dijs ĩmolare recuſaret ſuſpẽſa virgis acerrime cedit. inde pectinibꝰ ferreis iuſſit carnes eiꝰ ſulcari. ite rato in carcerẽ detrudit vbi dyabolꝰ ĩ forma draconis apparẽs q̃ eã deuoraturã facto ſigno crucis euanuit. po ſtea iudex p̃cepit eã decollari. facta orõe ꝓ oĩbꝰ etiã ꝑſe cutiõibꝰ, ⁊ parturiẽtibꝰ ſe ei in partu cõmẽdãtibꝰ. mar tiriũ. xiij. ydus iulij compleuit.

Maximilianꝰ in Ceyla ciuitate de nobilibꝰ ac deuo tiſſimis ortꝰ genitoribꝰ. quos in adoleſcẽtia amiſit. in virũ eruditũ virtuoſuꝫ euaſit. Cũ aũt ſctũs Quirinus ꝑ ãnos plures gubernaſſet laureacẽſeꝫ eccl̃iam ĩ prima- tem ac legieñ eccie aſſumptꝰ inde martirio coronatꝰ ab oĩbꝰ in laureacẽſem archiepm̃ maximilianꝰ elegit. qui pp̃lo ſalubri doctrina p̃fuit. Carinꝰ vero cari ⁊ numeriani imꝑatoribꝰ. Eulaſiꝰ p̃fectus ad ceylã miſſus hoĩes ad ſacrificãdũ marti cõpulit. qua occaſiõe motꝰ maxi- milianꝰ vltro poſt longã cõcertatiõꝫ acq̃eſcere nolẽs. a ſatellitibꝰ ſuis ad phanũ martis ductꝰ. ibi martirij pal maꝫ meruit apud Ceylã extra muros. Anno xp̃i. 289. quarto ydꝰ octob. quẽ dux baioarioꝝ in patauiã ſuꝑ ri pam eni tranſtulit vbi eius memoria habetur.

Blaſius eps̃. Cũ in oĩ ſctitate ⁊ mãſuetudine polle ret. Et ĩ ſebaſte ciuitate cappadocie. xp̃iani ĩ epm̃ eũ elegerũt. Js ad vitãdũ rabieꝫ ꝑſecutiõis intrauit ſpe- lũcã cuiuſdã mõtis cõuenerũt ad eũ beſtie q̃s ſanauit. cor ui q̃ꝫ alimoniã ei deferebãt. qð cũ p̃ſidi nũciatũ fuiſſet eũ adduci iubet. in via miracl'a faciẽs: filiũ cuiuſdã mu lieris ĩ extremis laborãtẽ ꝓpter os piſcis trãſuerſuꝫ in gutture eiꝰ eo tãgẽte liberauit. poſt carceres cũ ſacrifi- care rẽnuit: imꝑauit eũ ligno ſuſpẽdi ⁊ carnes eiꝰ ferre- is pectinibꝰ laniari. Septẽ aũt mulieres xp̃iane ſangui neꝫ excipiebãt: q̃ poſtea decollate fuerũt. Blaſius q̃ꝫ cũ duobꝰ ꝑuulis filijs harꝝ mulierꝝ capite truncatus eſt.

Juliana ṽgo p̃clariſſima natiõe comẽſis: hoc ipſo tꝑe apud comũ ciſalpine gallie vrbẽ capta marty- riũ ſeuiſſimũ ꝑtulit: q̃ ſpõſo ſuo eleuſio p̃fecto vrbis cũ ꝓ noĩe xp̃i ad oĩa ſupplicia ſe offerret. p̃mo ceſa virgis a ſe ptẽ militibꝰ nolẽte ſacrificare diane ꝑ capillos ſeptẽ horis ſuſpẽſa q̃ppe cũ varia tormẽta ꝯſtãtiſſime ꝑtuliſſet: poſtea palã cũ diabolo ꝯflixit. ⁊ de ipſo clariſſime triũphauit. Jn deq̃ꝫ flãmas igniũ ⁊ ollã feruẽtẽ ſuꝑans ⁊ rotã ferreã cum acutis gladijs palmã martyrij capitis obtruncatione. 14. kalendas Marcij adepta eſt.

Primꝰ ⁊ felicianꝰ romani viri religioſi hac ꝑſecutione a põtificibꝰ temploꝝ apud diocletianũ accuſati ferro vincti in carcerẽ recluduntur quos angelus dñi ꝯſolatꝰ eſt: deinde ad herculis ꝓ ba nũ ꝑducti cum nollẽt ſacrificare: grauiſſimis penis ſunt affecti. inde duxerũt eos extra ciuitatẽ via numẽtana miliario. 13. ferro vinctos poſt exq̃ſita tormẽta: tãdẽ ſimul. 5. ydus Junij vite curſuꝫ gladio ꝯſũmauerũt. hoꝝ corꝑa nocte ad arcus numẽtanos iuxta arenariũ chriſtiani ſepelierunt.

Pamphilus grecus p̃ſbyter euſebij ceſarieñſis neceſſariꝰ inſignis quidẽ theologus ſub hac ꝑſecutione teſtãte hieronymo apud ceſareã paleſtine vrbẽ paſſus eſt. cuiꝰ vitã idẽ euſebiꝰ tribꝰ voluminibꝰ egre gie conſcripſit. hic adeo diuinoꝝ voluminũ cupidus fuit vt magnã partem libroꝝ origenis manu ſua de- ſcripſerit. quos diuus hieronymus in ceſarienſi bibliotheca tãta auiditate ſe legiſſe dicit: ac ſi creſi regis diuitias conſecutus fuiſſet. paſſus eſt prima die Junij.

Quintinus gallus miles a maximiano imperatore ſcðo kalendas nouembris martyriũ pertulit glo- rioſum. cuius corpus poſt quinq̃ꝫ ⁊ quinquaginta annos angelo reuelante incorruptũ repertũ fuit.

Ruffus clariſſimus miles romanus a diocleciano cũ omni domo ſua multis plagis affectus xp̃i mar tyr efficit. Et cum innumerabiles extincti ſint famoſiores cõmemorare libuit.

Anno mundi. 5483. Anno xpi. 284.

Marcellinus papa natione romanus patre ꝓiecto diocletiani ⁊ maximiani tꝑibus fuit poſt gaium pōtificē: hic ſexto pōtificatus anno iā diocletiani pſecutione ſeuiente a carnificib⁹ capt⁹: ad ſacrificia gentiū ductus: cū minis inſtarent carnifices vt thura dijs exhiberet: metu pterritus deos alienos adorauit. quo facto haud multo poſt in ſe reuerſus habito ꝯcilio centū ⁊. lxxx epoꝝ in ſinueſſa vrbe campanie: eo ⁊ marcellin⁹ ſqualidus ⁊ pulnerulent⁹ ac cilicio indutus ꝓficiſcit̄: petitq̄ꝫ vt ſibi ꝓ incōſtātia debita pena tribuat̄: qui cum dānaret in tāto ꝯcilio nemo vn⁹ inuent⁹ eſt. Cum dicerent oēs: ea ferme rōne petrū peccaſſe. ac flendo peccati penā luiſſe. Redijt romā marcellin⁹. iratus diocletianum adijt hoīeſq̄ꝫ increpat q̄ ſe impulerit dijs gentiū īmolare. Ducit̄ ad martiriū diocletiani iuſſu marcellin⁹ cum claudio: cyrino antonino xp̄ifidelibus. Intereūdū vo marcellū pſb̄ꝛū admonet ne diocletiāi ꝑcepti obtemperet i reb⁹ marie ad fidē ptinentib⁹: neue corp⁹ ſuuꝫ ſepulture traderet qḋ dixerat ob negatū ſaluatorē ſe id neq̄ꝫ mereri hoꝝ aūt ſimul intereptoꝝ corpa diocletiani iuſſu ad dies. xi. ⁊. xxx. inſepulta iacuerūt via publica. vñ petri apl̄i iuſſu q̄ marcello ī ſomnis apparuit via ſalaria cimiterio priſcille ſepeliunt̄ ſexto kal. maias. ſedit aūt annis. ix. mēſes. ij. diebus. xvi. Uacat tum ſedes dies quinq̄ꝫ ⁊ viginti.

Cōciliū cētū ⁊. lxxx. epoꝝ ī ſinueſſa vrbe cāpanie

Anno mundi. 5493. Anno xpi. 294.

Marcellus papa natione roman⁹ patre būdicto ex regione vie late a cōſtātio ⁊ galerio vſq̄ꝫ ad maxentiū puenit. Is licet multoꝝ turbinib⁹ vexat⁹ diuino tū cultui intent⁹: cōſtituit ne quis generale ꝯciliū celebrare poſſet ſine ſpeciali ſedis apoſtolice autoritate. Priſcillā q̄ꝫ matronā romanā ei⁹ ſuaſu impulit cimiteriū ſuis ſūptib⁹ via ſalaria cōſtruere. titulos quīq̄ꝫ ⁊ viginti ī vrbe roma cōſtituit. quaſi dioceſes ad cōmoditatē baptiſmi et opportunitatē eorum q̄ ad fidē ex gentib⁹ quotidie veniebāt. Cōſulturi iri: ⁊ eo modo ſepulturis martiꝝ videbat. Annis aūt quīq̄ꝫ ſedēs menſes ſex dieb⁹ vno ⁊ viginti. Maxencius vō vbi lucinā matronā inſtituiſſe ecclīaꝫ dei rerū ſuaꝝ heredē intellexiſſet. irat⁹ ⁊ mulierē relegauit ad tp̄s. et Marcellū captū impellere multis conat⁹ eſt. vt ⁊ epiſcopatu ſe abdicaret. ⁊ xp̄ianū nomē deponeret. quē vbi cōtemnere ſua ꝑcepta vidit. ad cuſtodiēda aialia eū miſit vbi nec oroes nec ieiunia ꝑtermiſit. patrocinijſq̄ꝫ epl̄is gubernabat. a clericis liberat⁹: iterato in ſtabulum ſeu cacabulum. Maxenti⁹ iratus eum redigit. vbi cū ſede ⁊ icommode habitaret. pedore et ſitu mortuus eſt. Uacat ei⁹ morte romana ſedes dies. xx.

Euſebi⁹ papa natiōe grec⁹. pr̄e medico: pōtificatū adijt Cōſtātino ⁊ Maxentio imꝑantib⁹. Cōſtituit ne ꝓbani in iudiciū ſuū epm vocare pſumāt. Is dū ī papatu viueret crux dn̄i inuēta eſt q̄nto nonas maij. hereticos q̄ꝫ idē pōtifex recōciliauit impoſita tantūmodo manu: Habita aūt ſemel rome ſacroꝝ ordīnū mēſe decēbri. cū pſb̄ros. xiij. diaconos tres. epōs. xiiij. creaſſet: rome morit̄. ⁊ in cimiterio Calixti via appia ſepelit̄ ſexto nonas octobris. Sedit autem annis ſex. menſe vno: diebus tribus. Licet alij hyſtorici de annis varie ſentiant. Uacat tum ſedes diem vnum.

Melciades papa natiōe apher. Maxētij licinij maximi tꝑib⁹ fuit. Uir ſane ſctītate ⁊ ſciētia multū inſignis. Qui vt erat grauitate ꝓclar⁹. Cōſtituit ne q̄s vnq̄ꝫ aliqua ſuſpitiōe: aut aīi verā ꝓbatiōꝫ cōdemnaret. Eius q̄ꝫ inſtitutū fuit. ne die dn̄ico: neq̄ꝫ quīta feria ieiunaret. q2 hos dies pagani q̄ſi ſacros celebrant. Multa q̄ꝫ in oblatiōibus faciēdis ꝯſtituit. qḋ Manicheoꝝ hereſis ī vrbe roma tū maxime inualeſcebat. His aūt ꝑactis maximini iuſſu martyrio coronatur. idem fatum ſubiere: et petr⁹ Alexandrinus ep̄us et Lucianus anthiocenus presbyter romanus. Alijq̄ꝫ complures epiſcopi et ſacerdotes. Sepult⁹ eſt autem Melciades via appia calixti crypta. quarto ydus decembris. Sedit annis quatuor menſes ſeptem. diebus. ix. Uacat tum ſedes dies xvij.

Linea Summoꝝ pontificum

Marcellinus

Marcellus

Euſebius

Melciades

COnſtātius ⁊ Galerius abdicātibus ſe ab imperio diocleciano ⁊ maximia
no imperij gubernacl'a ſuſcipientes. ꝓuīcias inter ſe partiti ſunt. Cōſtanti
us igr̄ ⁊ Galerius auguſti creati ſunt: Diuiſuſq; eſt inter eos ita romanus orbis
Nam galerius illiricū Aſiā ⁊ orientē ſortitus eſt. Cōſtantius vo ſingulari mo
deratiōe vſus. Gallia tantū ⁊ hyſp ania cōtentus fuit. Licet ⁊ ei italia ſorte obti
gerit. Cōſtantius eni cōtentus dignitate auguſti italie atq; affrice admīſtrādē ſol
licitudinē recuſauit. Vir egregiꝰ ⁊ pſtātiſſime ciuilitatꝭ: diuitijs ꝓuīciāliū ac pua
toꝝ ſtudēs. fiſci cōmoda nō admodū affectās: dicēſq; melius publicas opes a
priuatis haberi. q̄z intra vnuz clauſtruz reſeruari. Adeo aūt cultus modici vt cū
feriatis diebus ſe cū amicis numeroſioribus eſſet epulandū. priuatoꝝ ei argēto
hoſtiati petito triclinia ſterneret. Hic nō modo amabilis. ſed etiā venerabil' gal
lis fuit. ꝓcipue quod diocleciani ſuſpectā prudētiā. et Maximiani ſanguinariaz
temeritatē imperio eius euaſerāt. Fuit aūt cōſtātiꝰ hic Claudij ſcōi ex filia ne-
pos. quē vt Dioclecianꝰ impator vna cū Galerio ſibi affinitate ⁊ beniuolētia cō
iungeret et Theodorā maximiani puignā ei vxorē dedit. Ex qua poſtq; ſex filios
ſuſcepiſſet eā repudiauit: q̄ repudiata Helenā angloꝝ regis filiā captiuā vxorē
duxit. Cōſtātiꝰ cū humaniſſime gubernaſſet. Coſtantio ex helena ſuſcepto Bo
raci in brittāia pricipatus ſui anno tredecimo morit'. Atq; ī diuos ſummo om
nium conſenſu refertur ob eius manſuetudinē ⁊ clementiam.

GAlerius vir ⁊ probe moratus. et egregiꝰ in re militari. Cū italiā quoq; ſi
nente conſtātio admīſtratiōi ſue acceſſiſſe ſentiret. Ceſares duos creauit vi
delicet Maximianū quē orienti pfecit. Et Seuerū cui italiaz dedit. Ipe illirico
cōmoratꝰ eſt. Retinuit eni illiricū. quod ea barbaros hoſtes populi ro. iter fa-
cturos ſentiebat. Maximianꝰ aūt herculius ſpe recuperādi imperij ad ſpem ere
ctus reſumēdi faſtigij qd̄ inuitꝰ amiſerat romaz aduolauit ex ſolitudine lucanie.
quā ſedem priuatꝰ elegerat ī agris ameniſſimis cōſeneſcēs. Dioclecianūq; etiā
p litteras adhortatꝰ eſt. vt depoſitam reſumeret poteſtatē quas ille irritas habu
it. Cōtra hos motꝰ miſſus a galerio Seuerꝰ romā cū exercitu venit. dū vrbē ro
mam obſidet fraude militū. qui cū Maxentio ſentiebāt circūuentꝰ: fugiens. de-
mum rauēne occidit'. Paulū etiā abfuit. qn̄ Maximianꝰ pater militū beniuolen
tiam pollicitatōibꝰ ⁊ largitōne querēs a filio Maxentio occideret. Is aūt ī gal
lias ad cōſtantinū generū ꝓfectꝰ. dolo cōpoſito tanq̄ a filio eſſet expulſus moli
ens aūt cōſtātinū reperta occaſiōe īterficere. qui ī gallijs ⁊ militū ꝓuīcialiuz iā
fauore regnabat. Ceſis frācis atq; alamanis captiſq; eoꝝ regibꝰ. de tecto p fauſtā
eiꝰ filiā dolo que rē oēm marito apuit: fugiēs. ac maſſilie herculiꝰ ꝓfugit. ibiq;
oppſſus ſuoꝝ ſceleꝝ penas tandē luit: vel ſeipm (vt qdaz volunt deſperatꝭ rebꝰ)
interfecit: a Galerio aūt liciniꝰ imptor factꝰ mors galeriuz cōſeſtim ſecuta eſt.

LIcinius impator factꝰ eſt. ex Dacia oriūdꝰ a Galerio in partē imperij re-
cipit' ꝓpter eiꝰ in re militari preſtantiā: notuſq; galerio antiqua cōſuetudi
ne. Et in bello qd̄ aduerſuz Narſeū geſſerat laborībꝰ ſtrēnuus ⁊ officijs accepiꝰ
Cōſtantinꝰ tn̄ vir ingens pricipatuz totiꝰ orbis affectās. Licinio belluz intulit.
Quis neceſſitudo illi ⁊ affinitas cuz eo eſſet. Naz ſoror eius cōſtantia nupta Li
cinio erat. Ac pmo euz in pānonia. ſcd̄o ingēti apparatu belluz apd̄ Cibalias in
ſtruētē repentinꝰ oppſſit. omniq; dardania meſea macedonia potitꝰ īnumeroſaſ
prouīcias occupauit. Varia deinceps inter eos bella ⁊ pax recōciliata rupta q;
eſt. poſtremo liciniꝰ nauali ⁊ terreſtri ꝑlio victꝰ apud nicomediā ſe dedit. ⁊ con
tra religiōē ſacramēti Theſſalonice puatꝰ occaſus eſt. Hic liciniꝰ annuz domīati
onis ſere pꝰ quītūdecimuz vite ꝓxime ſexageſimuz occidit'. auaricie cupidīe om
niuz peſſimꝰ. neq; alienꝰ a luxu venereo. Aſper admoduz aut mediocriter impa
ciens. infeſtꝰ līis quas ꝓpter inſciciā īmodicā virus ac peſteꝫ publicā nomīabat
pcipue forenſeꝫ induſtria. Agaribꝰ plane ⁊ ruſticāribꝰ. qd̄ ab eo genere ortꝰ ali-
tuſq; erat ſatis vtilis ac milicie cuſtos. ad veteꝝ inſtituta ſeueriſſimꝰ. Spadonuz
et aulicoꝝ oīm vehemēs dn̄ator. tineas ſoriceſq; pallacij eos appellans.

MAxentiꝰ (cuz cōſtantiꝰ mortuꝰ Cōſtantinꝰ filꝰ eiꝰ in brittānia creatꝰ eſt im
perator. ⁊ in locuz pr̄is exoptatiſſimꝰ moderator acceſſit) Rome auguſtus
nuncupatꝰ eſt: Rome eni ꝑtoriani excitato tumultu Maxenciuz herculij filiuz.
qui haud ꝓcul ab vrbe ī villa publica morabat' auguſtus nuncupauerit. Vir ſa
ne ſeuiſſimꝰ ⁊ xpianoꝝ acerrimꝰ pſecutor. lr̄aꝝ tn̄ amator. inter cetera ſue crudeli
tatis opa magica arte plimuz delectabat'. Quīto tn̄ cōſtantinꝰ imperij ſui anno
belluz aduerſꝰ Maxēciuz ciuile cōmouit. Copias eiꝰ multis ꝑlijs fudit ipm po-
ſtremo rome aduerſus nobiles oībus exitijs ſeuientē apud pontē miluiuz vicit.
Italiaq; eſt potitꝰ. vt diu ꝑ dolore ſuaꝝ fraudū oblitꝰ pontem ad decipiendum
hoſteꝫ ſtructuz decipulis tranſit. cuz magna parte ſuoꝝ ſatellituz ſubmergitur.

Linea Impera
torum

Conſtantius

Galerius

Seuerus Maximianus

Licinius

Maxentius

Hij preſcripti imꝑatores Cum conſtantinũ videbãt apud omnes magno eſſe in ꝑcio. xp̄ianis aliq̃ tẽpe parcebant. Maxentius tñ milites clanculũ mittebãt qui obuiũ queq̃ʒ cederẽt. Arte quoq̃ʒ magica delectatus: grauidas marie vero xp̄ianas funeſtis ſacris adhibitas ſcĩdebat infantũ cauſa: quoꝝ cineribus in magia vtebat. ut oſtenderet tyrãnidẽ ſeruari etiã ꝑ nephas poſſe. Simili veſania ꝛ crudelitate. Maximinus quoq̃ʒ in oriẽte vtebat. Qui magoꝝ mgr̃is ꝛ malaꝝ artiũ doctorib⁹ p̄mia etiã decernebat. augurijs. diuinatioibus fidẽ preſtãs. Seuior ceteris in xp̄ianos hec oĩa cõtemnẽtes eſt habitus. Uetera aũt delubra renouari ac more veterũ ſacra dijs exhiberi iubet. Is vero Maximinus diuina vltione inflatis ſubito viſceribus. ſupperatiſq̃ʒ inteſtinis ita diſtendit. vt inter ſe ꝛ putridũ cadauer nil intereſſet: ſcatẽtibus vndiq̃ʒ vermib⁹. ꝛ tabo ſerpẽte. tanto pedore vt ſuſtineri fetor nõ poſſet. grauiſſimis tandẽ morbis diutius cruciatus. viuẽdi finẽ tandẽ fecit. homo ſeuus ac varius. nũc eñi in xp̄ianos. nũc ꝓ xp̄ianis agebat. hoc volebant eius merita. Cũ loco maximiani a Galerio quoq̃ʒ maximin⁹ in oriẽte cõſtitutus ceſar vir cruentiſſim⁹ conſimili crudelitate ea in regione cõtra xp̄ianos vtebat. ꝓpter quã multi enecabant. Unde ꝛ multi ex ſuperioribus martiribus coronati martirio fuerũt. Aliquos quoq̃ʒ q̃ in precedenti ꝑſecutiõe ꝛ nunc ſeuiente paſſi ſunt ſubiungemus.

Criſtina

CRiſtina virgo celeberrima ſub p̄dicta ꝑſecutiõe maximiani in Tiro paſſa ẽ. Hec nobiliſſimis orta parẽtibus. cũ pulcherrima eſſet ꝛ a plribus in cõiugiũ peteret. parẽtes in turri poſuerũt. vt dijs culturã virgo ꝑſolueret. A ſpũ aũt ſctõ edocta ydola abhorrebat. que cũ intellexit. cũ nimis eã auertere nõ poſſet. Iuſſit eã expoliari ꝛ a duodecĩ viris cedi. deĩn in carcerẽ mitti. ꝛ poſtea vngulis radi ꝛ mẽbra ei⁹ tenera diſrũpi. Criſtina aũt de carnib⁹ ſuis accipiẽs in vultũ patris ꝓiecit dicẽs. Accipe tyrãne ꝛ carnẽ a te genitã comede. Irat⁹ pr̃ eã in rotã impoſuit ꝛ ignẽ ꝛ oleũ ſuppoſuit. ſed flãma exiliẽs mille quĩgẽtos occidit q̃ pr̃ magicis artibus aſſcribebat. p̄cepit vt grãdi lapide ad collũ ei⁹ ligato in mare nocte precipitaret. Quã angeli aſſumũt ꝛ xp̄s eã baptizauit ꝛ reducta fuit in terra. Tandem poſt varia tormẽta ꝛ mamillaꝝ abſciſionẽ. Julian⁹ ſagittas ĩ cor ei⁹ duas ꝛ vnã in lat⁹ direxit. Sicq̃ʒ cũ palma martyrij ad celũ gl'ioſa aſcendit

Menna miles

MEnna miles egiptius nobiliſſimus ort⁹ natalib⁹ ꝑ hec tp̄a ĩ Scythia metropoli phrigie ſalutarie paſſus eſt. Na potiq̃ʒ hic celeſti regi in heremo ſecreta cõuerſatiõe ſtuduit militare. ad publicũ ꝓcedens: ſe xp̄ianũ eſſe libera voce declarauit. Qđ audiẽs pyrh⁹ dux miſit cũ apprehẽdi ꝛ ſuis aſpectib⁹ p̄ſentari. Cui dixit ſacrifica dijs ꝛ omia que ꝑ ignorãtiã geſſiſti ignoſcent tibi. q̄ cũ obtemꝑare nollet. eo iubẽte tam diu neruis ꝛ diris cruciatibus ceſus eſt. donec platee locus ſanguine ipius fedaretur. Deinde in eculeo leuat⁹ lãpadibus adurit. Deinde depoſit⁹ ligatis manib⁹ ꝛ pedibus ꝑ ſudes ferreas trahi p̄cepit. Qui oĩbus in rebus ꝛ cruciatib⁹ vſq̃ʒ ad finẽ in laude ꝛ ꝯfeſſione oĩpotẽtis dei ĩmobilis ꝑmãſit. Deniq̃ʒ data ſentẽtia gladio aĩaduerti iuſſus fuit. Cui⁹ corpus cũ igni traditũ fuiſſet e medio a xp̄ianis furtĩ ereptũ mũdis lintheamĩb⁹ debita veneratione in cimiterio. 3. ydus nouẽbris cõditum eſt. Poſtea in cõſtãtinopoli tranſlatũ digno honore veneratũ fuit.

Victor

Julianus

IUlianus quidã genere anthiocẽſis. vir xp̄ianiſſimus apud romanã vrbẽ in hac ꝑſecutõe p̄fata crudeliſſime paſſus eſt. cũ Baſiliſſa virgine hoꝝ duoꝝ mire legunt paſſiones. cũ quib⁹ fuit venerabilis multitudo ſacerdotũ. et miniſtroꝝ ecclie xp̄i. q̄ ꝓpter ĩmanitatem ꝑſecutiõis ad eos cõfugerat: cõcremata eſt. Poſt quos etiã Antoni⁹ p̄ſbiter et Anaſtaſius ꝛ celſus puer vna cũ matre ꝛ alij cõplurimi qui oẽs. 5. ydus ianuarij mortẽ ꝑtulere.

VIctor mediolanẽſis ciuis a p̄meua etate xp̄ianus hiſ temporib⁹ cũ in caſtris Maximini auguſti milicie deſeruiret. ad ipm tanq̃ʒ xp̄ianus ꝑducit. Et cũ compelleret ydolis ĩmolare. cõſtanti aĩo recuſauit. ꝓpter qđ grauiter cedi iuſſus eſt: Et cũ deo ꝓtegente doloris expers efficeret. plũbo buliẽti ꝑfundit. et cuꝫ nil etiã ex hoc penit⁹ lederet iubente Maximiano octauo yd⁹ may capite ceſus eſt.

Saturninus

SAturninuſq̃ʒ preſbyter ꝛ Siſinius diacon⁹ rome cõprehenſi in carcere diu marcerant. Indeq̃ʒ exhibiti ob criſti confeſſionẽ a p̄fecto vrbis in eculeo leuant. ꝛ ibidem neruis attracrant ac fuſtibus ſcorpiõibuſq̃ʒ grauiſſime ceduntur. nouiſſime cũ adhuc ſupuiuerẽt gladio trũcati ſunt. Quoꝝ corpa via ſalaria ſepulta fuerunt.

Suſanna

SUſanna virgo ſanctiſſima natione dalmatea nobiliſſimis orta natalibus Cayq̃ʒ pape neptis ſub hac perſecutiõe Rome. 3. ydus auguſti capitis obtruncatione martirium compleuit.

Catherina

Catherina p̄clariſſima v̄go egypciaca his tp̄ib⁹ floruiſſe ⁊ martyriū ptuliſſe ei⁹ tradit hiſtoria: poſt imperium diocleciaṅ ſub maxentio filio maximiani herculij. hec ſctiſſima virgo generoſo ſanguīe orta. cui⁹ pater noīe coſtus in vrbe alexandria rex fuit. a quo ⁊ ſi ī iuuenili etate p̄re rege a quo magnū p̄rimoniuȝ accepit orbata fuit: nō tn̄ inter diuiciarū delicias ocio ⁊ molliciei feminee dedita ſed tanta reꝝ peritaꝝ ſciā predita legit̄ vt mirabile viſum ſit in tam tenera etate qđ certamen diſputationis ſuſceperit. hec diuiniſſima virgo ab heremita de xp̄o edocta ac ſpōſa ei⁹ affecta in paterna domo apud alexandriā exiſtens feruēte adhuc diocleciani pſecutione ⁊ maxentio ceſare ibidē exiſtente cū quoſdā xp̄ianos flentes metu mortꝭ ꝯſpexiſſet: ad ꝓbatia ſacrificia impelli. etatis q̄ȝ. xviij. ānoꝝ ad ꝯſpectū maxencij audēter acceſſit. arguēs eū de vana cultura deoꝝ ⁊ eū de crudelitate duri⁹ increpauit. Juſſit eā ad pallatiū duci ⁊ oī diligētia cuſtodiri. Expleto ſacrificio poſt longā cōcertationē cū de ei⁹ eloquētia ac ſapīa miraret̄. quīquaginta ph̄os vocauit qui ab eo victi ⁊ in fide cōfirmati eos oratores cōburi precepit. Juſſitqȝ eā in obſcurū carcerē recludi p dies duodeciȝ fame cruciari. Cui angelus dn̄i apparēs ait. Cōſtāter age grata deo puella: qꝛ tecū eſt dn̄s: p te multi cōuerſi ad xp̄m cū palma martyrij introibūt. porphirū deinde maxencij neceſſariū cū ducētis militib⁹ ac ipſi⁹ ceſaris vxorē atqȝ alios vtriuſqȝ ſexus doctrinis ingo xp̄i ſubdidit: ⁊ ad celeſtia regna p martyriū p̄miſit. Inde rotaꝝ gladijs attonita: tēpeſtas ſubito ꝯfregit: ac plures leſit. Tandē obtrūcatione capitis martyrij coronā adepta eſt. in loco paſſionis orauit vt oēs auxiliū ſentiāt q̄ memoriā paſſionis ei⁹ fecerint. Decollata lac e corpe eius emanauit. Cuius quidē ſanctiſſimū corpus angeli rapiētes ad montē ſynai diſtantē p. xx. dietas detulerūt: diuinis obſequijs honorifice ſepelierunt. Paſſa circa annos dn̄i. cccx. cuius natale celebrat̄. 8. kal̄. decembris.

Sophronia quoqȝ a maxentio ſepius de ſtupro appellata: cum diutius vitare periculum non poſſet: ſeipſam interfecit. Lucretiam imitata.

Arnobi⁹ ⁊ alij

Arnobius affrican⁹ clariſſim⁹ ph̄s ⁊ orator diſertiſſim⁹ Lactantij firmiani p̄ceptor his tp̄ibus (lȝ valde ſenex) etiā in precio magno habitus fuit qui cū apud africā rhetoricā florētiſſime docuiſſet etiā aduerſus gentes cōplurima edidit volumina. Lucianus quoqȝ eloquētiſſim⁹ vir ⁊ nicomedienſis eccl̄ie preſbyter p hoc temp⁹ cū nōnullos breues de fide edidiſſet libellos: ⁊ ad diuerſos ep̄las multas. ac etiā in ſacraꝝ lr̄aruȝ ſtudio multū laboraſſet in helinopoli bythinie vrbe ꝓ xp̄o martyriū cōſtanti ptulit aīo. Jacobus item cognomēto ſapiēs niſibitie perſarū vrbis ep̄s: multa p hec tp̄a compoſuit. que vigintiſex voluminibus comprehendunt̄ videlȝ de fide cōtra hereticos: de gentiū ꝯuerſione de regno perſarū ⁊ de pſecutione xp̄ianoꝝ. Obijt deniqȝ (hieronymo teſte) conſtancij principis tandem temporibus.

Lactantius

Lactantiū inſup firmianū ph̄m ⁊ oratorē eminētiſſimū arnobij predicti ph̄i diſcipulū hiſdē tp̄ibus floruiſſe ⁊ magni p̄cij ⁊ noīs fuiſſe cōſtat: eo q̄ cū nichomedie rhetoricā doceret a diocletiano auguſto ꝓpter virtutes ac ſcie magnitudinē vocat⁹ cuȝ flauio grāmatico romā deuenit: vbi cū p aliqđ tēpus docuiſſet tandē ob diſcipuloꝝ penuriā in extremā paupertatē deuenit. Quaobrē ad ſcribēdū ⁊ cōponēdū libros ſe cōtulit. in qua q̄dē re etiā multū valuit. Ipſe eñ ſecūdus poſt ciceronis tp̄a ea in diſciplina habebat̄. Demū in extrema ſenectute ꝯſtitut⁹ ceſaris criſpi filij cōſtantini p̄ceptor ī gallia datus eſt. Perſecit aūt op̄a de diuinis inſtitutionib⁹ aduerſus gentes. De ira dei ⁊ formatione hoīs. ad demetriū auditorē ſuū. ad probum ep̄lis. ad aſclepiad. de perſecutione. Simpoſiū dū eſſet adoleſcēs. etiā odepericū de affrica vſqȝ nicomediā exametris verſib⁹ ⁊ alia laude digna.

Euſebius ep̄s

Euſebi⁹ ceſaree paleſtine ep̄s q̄ ob pāphili martyrij amicitiā pamphili nomē accepit. eo q̄ cū eodē pamphilo diuine bibliothece inueſtigator diligētiſſim⁹ extiterit: vir quidem memoratu digniſſim⁹ p hec tp̄a tuȝ multaꝝ rerum pericia tuȝ ingenio mirabili ⁊ apud gentes ⁊ apud xp̄ianos inter ph̄os p̄cipuus ⁊ nobiliſſim⁹ habitus eſt. hic cū aliq̄n arriana hereſi laboraſſet ad nicenā ſynodū accedēs ſpū ſancto inſpirat⁹ patruȝ ſn̄iam ſecut⁹ eſt. ac deinceps vſqȝ ad mortē ſanctiſſime cuȝ orthodoxa fide vixit. fuit aūt ī diuinis ſcripturis ſtudioſiſſim⁹. ac bibliothece diuine cuȝ pāphilo martyre diligentiſſim⁹ inueſtigator. multa eiſdē tp̄ibus ſcripſit: maxīe vero libros euāgelice p̄parationis: eccl̄iaſtice hiſtorie ī porphiriū xp̄ianoꝝ hoſtē acerrimū. Apologias item ſex ꝓ origine cōpoſuit. De vita pamphili martyrij a quo ob amorē cognomentuȝ accepit libros tres. Iteȝ cōmentarios eruditiſſimos in centuȝ ⁊ q̄nqȝginta pſalmos. Preterea vt legit̄ oīm ꝓuinciarū cuȝ multos ſctōꝝ martyruȝ paſſiones ⁊ cōfeſſoꝝ vitā ac virginum cognouiſſet. viginti libros de eiſdem ſanctis ſcriptitauit. hoc ideo: ⁊ p̄cipue euangelicā preparationem. cum apud gentes precipuus haberetur paternā deorum religionem ob veritatis amorem cōtempſit. Scripſit quoqȝ cronicoꝝ hiſtoriā a primo anno abrahe vſqȝ ad annum dn̄i. ccc. quam diuus hieronymus proſecutus eſt. Fuit deniqȝ euſebius hic poſt conuerſionē cōſtantini magni eidem quoad vixit multa beniuolentia coniunctus.

Anno mundi.5513. Anno chriſti.314.

Siluester papa natione romanꝰ patre ruffino poſt melciadē pontificē cōſtātini tpibꝰ fuit. anno ab vrbe cōdita milleſimo nonageſimoprimo vir vtiqꝫ diuinꝰ: aſpectu ſcꝫ angelicus: ſermone nitidus: corpe decorus. ope ſanctꝰ ꝯſilio magnus ⁊ maturus fide catholicus: ſpe patiētiſſimꝰ ac oīm caritate diffuſus. Cui tantā dn̄s cōtulit grām vt nō modo a xp̄ianis: verū ⁊ a gentilibus miro coleret̄ affectu. Hic nāqꝫ baptizato ꝯſtantino ⁊ pluribꝰ donatus ac eccleſijs pace reddita: multa ad cultū diuinū ſpectātia conſtituit. primo vt chriſma ab ep̄o tm̄ cōſecraret̄. vt ep̄i baptizatū ſignarēt ꝑpter hereticā ſuaſionē. vt baptizatū chriſmate liniat p̄ſbyter occaſione mortis. addit p̄terea. laicus clericū in iudiciū ne vocet. Clericus cauſas ī curia ne agat. nec an̄ iudicē ſecularē cauſam dicat. Preſbyter celebraturus neqꝫ ſerico neqꝫ panno tincto vtat̄: ſ; lineo equidē albo. Sic ī albis celebrandū eſſe dicebat queadmodū ī linea ſyndone ⁊ alba xp̄i corpꝰ ſepultū fuit. Gradꝰ qꝫ in ordinibꝰ eccl'iaſticis ꝯſtituit vt vnuſquiſqꝫ vno tm̄ ordine ꝯtentus ſit. ⁊ vnius ſolū vxoris vir. Hic aūt ſanctiſſimꝰ pōtifex cū floruerit miraculis inter cetera ſua memorāda fert̄ romanā vrbem a draconis peſtilentia liberaſſe. Demū vbi ex ſacris ordinibus ſepties menſe decembri habitis preſbyteros duos ⁊.xl. diaconos ſex ⁊.xxx. ep̄os quinqꝫ ⁊ lx. creaſſet. Morit̄ ac ſepelit̄ in cimiterio priſcille via ſallaria tercio ab vrbe miliario pridie kal'. Januarij. Sedit aūt annos tres ⁊.xx. mēſes decem. dies vndecim. Vacat tum ſedes dies.xv.

Anno mundi.5533. Anno chriſti.334.

Marcus papa natione romanus patre priſco poſt ſiluestrū cōſtātini tpibꝰ fuit: vir bonꝰ ⁊ xp̄iane religionis amator qui pōtificatu ſuſcepto ad curā xp̄iane religionis conuerſus inſtituit vt ep̄s hoſtieſis a quo romanꝰ cōſecrarur pallio vteret̄. voluit p̄terea diebꝰ ſolēnibꝰ ſtatim poſt euāgelium ſimbolū a clero ⁊ populo magna voce decantarj. ⁊ eo modo quo fuerat in niceno ꝯcilio declaratū. Duas itē eccleſias rome cōdidit vnā via ardeatina in qua ⁊ ſepultꝰ eſt. Alterā ī vrbe roma ad palatinas q̄s q̄dē ꝯſtātinꝰ mūeribꝰ exornauit ⁊ auxit. Js poſteaqꝫ ex ſacris ordinibꝰ bis mēſe decēbri habitis diaconos p̄ſbros ⁊ ep̄os creaſſet. morit̄ ac ſepelit̄ in cimiterio balbina via ardeatina: tercio nōs octob. ſedit aūt annis duobꝰ: mēſibꝰ octo: diebꝰ.xx. Vacat tuꝫ ſedes dies.xx.

Anno mundi.5535. Anno chriſti.336.

Julius papa natione romanꝰ patre ruſtico tpibꝰ conſtātij fuit mirande ſcītatis vir ⁊ doctrine. Js arriana inualeſcēte ꝑſidia: multis incōmodis vexatꝰ a cōſtante cōſtantini filio exilio dānatus. Jn tanta aūt reruꝫ ꝑturbatione tandē poſt menſes decē romā ab exilio redijt nec deſtitit orietales ep̄os reprehendere maxime v̄o arrianos q̄ in iuſſu romani pontificis anthiochie cōciliū indixerāt: cū id ſine eius auctoritate fieri nō poſſet. Omiſſis his cōtentionibꝰ duas baſilicas edificauit vnā iuxta foꝝ romanū. aliā in tranſtiberina regione Tria item cimiteria extruxit: vnū via flāminea: aliud via aurelia: tercium via portueñ. Cōſtituit p̄terea ne ſacerdos alibi q̄ʒ apud iudicē eccl'iaſticū diceret: Voluit itē vt qui iudicē haberet ſuſpectū romanā ſedē poſſet appellare. ⁊ vt oīa ad eccl'iam ꝑtinētia ꝑ notariū aut ꝑ primiceriū notarioꝝ ꝯſcriberent̄. hos hodie (vt arbitror) ꝓthonotarios vocāmꝰ. Julꝰ v̄o cū ex ſacris ordinibꝰ ter mēſe decēbri ī vrbe habitis p̄ſbros.xviij. diaconos tres: ep̄os nouē creaſſet. morit̄ ac ſepelit̄ via aurelia in cimiterio calopodij ab vrbe roma miliario tercio. pridie ydus auguſti. Sedit annos.xv. menſes duos: dies ſex. Vacat tuꝫ ſedes dies quinqꝫ ⁊ viginti.

Anno mundi.5543. Anno xp̄i.344.

Liberius papa natione romanꝰ: patre auguſto cōſtantij ⁊ cōſtātis tpibꝰ fuit. huiꝰ tpe ꝯcilio apud mediolanū habito oēs qui athanaſio fauebāt in exiliū pellunt̄. Preterea v̄o cū in ſynodo ariminēſi orietales ſacerdotes callidi hoīes ⁊ acuti occidentales ſimplices ⁊ imperitos argumentis ac fallacijs cōuincerent quā diſputationē p̄termittimꝰ xp̄m eēm cū p̄re homouſion eſſe negabāt. hoc aūt q̄r primū liberiꝰ pōtifex aperte impugnabat qꝺqꝫ etiā athanaſiū iubente imperatore damnare nolebat: in exiliū ab arrianis pellit̄. atqꝫ ita triēnio ab vrbe abfuit. At v̄o ſacerdotes congregata ſynodo in liberij locum felicē p̄ſbyterū virū optimū pontificē crearūt. qui ſtatim octo ⁊.xl. ep̄oꝝ cōuētu duos p̄ſbyteros vrſaciū ⁊ valentē ab eccl'ia ſeperarunt. Vnde rogatu ⁊ precibus eorūdem conſtantius liberiū ab exilio reuocat ⁊ pulſo felice liberiū introduxit. Pōtifex aūt tametſi cū arrianis ſentiebat eccleſias dei q̄ʒ diligenter exornauit maxime ſepulchrū ſancti agnetis: ⁊ baſilicā quā de noīe ſuo fecit apud macellū liuie. Deniqꝫ cū ſacros ordines bis celebraſſet rome morit̄ ac ſepelit̄ via ſalaria ī cimiterio priſcille.ix.kal'. maij: Sedit ānos ſex: ſm̄ alios.xvj. men.iij. dies.4. vacat ſedes dies ſex

Linea ſummoꝝ pontificum

Siluester

Marcus

Julius

Liberius

Linea Imperatorꝝ

Conſtantinus magnus

Conſtancius

Conſtantinus

Conſtans

COnſtantin⁹ magnus. ex ob ſcuriori m̄rimonio fili⁹ Cōſtancij auguſti in
Brittānia creat⁹ eſt imꝑator. Cū res publica a quattuor imꝑatoribus te
nebat: cōſtāntino. Maxētio filijs auguſtoꝝ. Licinio ꝛ maximiano nouiſ
hoīb⁹. Conſtātin⁹ tn̄ vir ingens: ꝛ oīa efficere nītēs: que aīo ꝓparaſſet. ſiſ prin-
cipatū toti⁹ orbis affectās. ceteros vt ꝓmiſſuz eſt vicit. Vir p̄io imperij tēpore
optimis pricipibus: vltimo medijs cōparādus: innumere in eo ani corpiſq̄ꝫ vir
tutes claruerūt. militaris glie appetētiſſim⁹: fortūa i bellis ꝓſpera fuit. Nā etiā
Gothos poſt ciuile bellū varie ꝓfligauit. Ciuilib⁹ artibus ꝛ liberalib⁹ ſtudijs
dedit⁹: affectator iuſticie ꝛ amoris. Anno igiť ab vrbe cōdita milleſimo nonage
ſimo p̄io. dn̄i vero āno. ccc xxxix. ſub hoc pricipe xp̄iani a tyrannis ante opp̄ſſi
nō nihil reſpirare icipiūt. Pacē em̄ petētib⁹ libēter dedit. liberalitate ꝛ gr̄a oīm
ſibi beniuolētiā compabat: multas leges rogauit. quaſdā ex equo ꝛ bono ſup-
flnas ab ſcidit. ſeueras nimiū emēdauit. Vrbē in Bizantij ruinis de noīe ſuo cō
dens: eā rome magnitudine edificioꝝ: parē facere conat⁹: ſecundā romā vocauit
De qua in ſequēti folio patebit. vt etiā littere ſub equeſtri ei⁹ ſtatua indicabant
Js igiť tant⁹ pꝛiceps oīa circūſpiciēs vbi honeſtate xp̄iane religiōis intellexit.
Eā ita cōplex⁹ eſt vt itur⁹ ad bellū: nō alio q̄ꝫ crucis ſigno vteref: qđ ſereno celo
duz in maxentiū tyrānū copias mouet: ꝛ viderat ꝛ adorauerat. Aſtātesq̄ꝫ ange-
los audierat dicētes. Cōſtantine: .qđ etiā fecit ꝛ ty
rannos oēs a ceruicib⁹ populi ro. xp̄inoꝝq̄ꝫ oīm depulit. Tanti itaq̄ꝫ principez
ac tam humanū nactus ſiluester: relicto Soracte monte: quo a tyrannis ſeuien-
tibus relegatus fuerat (vel vt quidā volūt) ſeceſſerat romā veniēs: Conſtātinuz
erga xp̄ianos bene animatū: promptiorē ad optime de ecclia dei ꝓmerendū red/
didit. Nāz ꝛ pōtificib⁹ diadema aureū diſtinctū gēmis cōcedebat. Qđ quidem
Silueſter aſpernat⁹ tanq̄ꝫ religioſe capiti minime couenīēs: phrygia mitra et can/
dida tantūmodo ꝯtent⁹ fuit. A ſilueſtro autē vna cū Criſpo filio baptizať. q̄ꝫq̄ꝫ
aliqui falſe dicāt eū vſq̄ꝫ ad iordanē diſtuliſſe. Bellum tandē aduerſus parthos
moliēs qui iaz Meſopotamiā fatigabant. vno ꝛ trigeſimo imperij ſui anno: eta
tis vero ſexto ꝛ ſexageſimo apud Nicomediam in villa publica obijt. Denūcia
ta mors ei⁹ etiā p crinitā ſtellā que inuſitate magnitudinis aliquādiu fulſit. Eā
greci cometam vocant. Atq̄ꝫ inter diuos meruit referri.

COnſtanti⁹ poſt morte Cōſtantini magni p̄ris cū cōſtantino ꝛ cōſtante fra/
tribus imperiū adept⁹: eoq̄ꝫ tpe res romana ſub vno Auguſto ꝛ trib⁹ ceſa
ribus. qđ nūq̄ꝫ alſ fuit. Js ergo ſucceſſores filios tres reliquit. atq̄ꝫ vnū fr̄is fi/
lium: Dex dalmatic⁹ ceſar ꝓſpria indole neq̄ꝫ patruo ab ſimilis: q̄ haud multo
poſt facinore militari opprimiť. Sinēte poci⁹ Cōſtantō patrueli ſuo quā iubēte
Cōſtantinū porro bellū fratri inferentē: ꝛ apud aquilegiā inconſulti⁹ ꝑlium
aggreſſuz. Cōſtancij duces interemerūt. ita res publica ad duos redacta eſt.

COnſtans impiuz aggreſſus qđ aliquādiu ſtrēnuū ꝛ iuſtuz fuit. Mox cuz ꝛ
valitudine imꝓroſpa ꝛ amicis prauiorib⁹ vteref: ad grauia vicia ꝯuerſus
Cū intollerabilis ꝓuicialibus: militibus inocūdus eēt. factiōe Maxencij occi
ſus eſt. Obijt haud longe ab hyſpania in caſtro cui helene nomē fuit. Anno im
perij ſeptīo decimo: etatis trigeſimo. Diuerſa conſtācij fortuna fuit. A perſis em̄
multa et grauia ꝑpeſſus: ſepe captis opidis. obſeſſis vrbibus: ceſis exercitibus
nullū ei cōtra Saporē regē perſaꝝ ꝓſpeꝝ bellum fuit. niſi qđ apud Singarum
haud dubiā victoriā ferocia militūz amiſit. Poſt conſtantis necē Maxentio
italiā affricaz gallias obtinente: etiā illiricuz nouas res habuit. Vetrauione ad
impꝛium cōſenſu militum electo: quē grandeuū tam et cunctis amabilem diutur
nitate et felicitatē milicie ad tuēdum Illiricum principē creauerit. virum ꝓbum
et moꝝ veteꝝ et iocunde ciuilitatis. Sed a conſtātino qui ad vltionē fraterne ne
cis belluz ciuile cōmouerat abrogatū eſt Vetrauioni imperiū. Rome quoq̄ꝫ tu/
multus fuit Nepociano conſtātini ſororis fili⁹ p gladiatorum manus imperiuz
vindicante: qui ſeuis exordijs dignum exitum nactus eſt. Vigeſimo enim atq̄ꝫ
octauo die a Maxentianis ducibus oppreſſus penas dedit. nō multo poſt apd
murſam maxentius ꝓfligatus eſt. Orieti mox ceſar eſt datus gallus: maxenti-
uſq̄ꝫ diuerſis ꝑlijs victus vim vite ſue apud lugdunū attulit imperij anno tercio
meſe ſeptimo. Deinde in ciuilibus geſtis gallus ceſar occiſus eſt vir nā ferox ꝛ
ad tyrānidē ꝓnior ſi ſuo iure imꝑare licuiſſet. Siluanus q̄ꝫ i gallia res nouas
molitus an̄ diē trigeſimū ꝛ ipſe extinctus eſt. Solus ī imꝑio romano cōſtātius auguſtus fuit. Mox iulia/
nū ceſarē ad gallias miſit p atruelē ſuum galli fratrē qui ex conſtantio patris conſtātini fratre natus erat
tradita in m̄rimoniū ſorore. cū multa oppida barbari expugnaſſent qui breui ꝛ galloꝝ ꝛ germanoꝝ mot⁹
virtute ſua compeſcuit. Conſtantius inde particis bellis occupat⁹ in itinere obijt inter ciliciā capadociāq̄ꝫ
anno imperij octauo ꝛ trigeſimo etatis quinto ꝛ quadrageſimo vir egregie trāquillitatis placidus nimi⁹
ꝛ amicis ꝛ familiaribus credens.

dd

CONſtātinopolis imperialis ac famoſiſſima ciuitas: olim bizantiū (vt ſupra ſcriptū eſt) appellata. ⁊ cū admodū parua eſſet: eā poſtmodū conſtantinopolim noīarūt. Conſtātin⁹ eñi imꝑator cognomine magn⁹: dum ſtatuiſſet imperij ſedē ex vrbe roma in orientē trāſferre: quo facili⁹ parthoꝝ excurſationes cōpeſceret. Tradūt aliqui autores in troadē ꝓfectū: ibi regie vrbis fundamēta ieciſſe: vbi quondam agamenon: ceteriq̄ grecoꝝ principes aduerſus priamū fixere tentoria. Sed admonitū in ſomnis a xp̄o ſaluatore locū aliū deſignāte: ceptū opus (cui⁹ diu manſere veſtigia) infectū reliquiſſe. atq̄ in traciā nauigantē bizantiū petiuiſſe. Cūq̄ ſibi locū diuinitus oſtenſum dixiſſe: mox vrbem ampliaſſe: noua menia erexiſſe: ſublimes excitaſſe turres magnificētiſſimis tu̇ꝫ priuatis: tu̇ꝫ publicis operib⁹ exornaſſe. Tātūq̄ illi decoris adieciſſe: vt altera roma nō īmerito dici poſſet. Scriptores vetuſti qui florentē videre: deorum poti⁹ in terris habitaculū q̄ꝫ imꝑatoris putauere. Nomē vrbi nouā romā imꝑator indidit: ſed vicit obſtinatio vulgi: vt a cōditore poti⁹ Conſtātinopolis vocitaret̄. Quā ei⁹ ſucceſſores imꝑatores paſſim tu̇ꝫ publicis edib⁹: tu̇ꝫ priuatis ciuiū pallacijs ⁊ quidē ſuꝑbiſſimis exornare curarūt. Et adeo vt exteri eo venientes vrbis ſplēdorē admirati: nō tam mortaliū q̄ꝫ celeſtiū eā domiciliū dixerint. Erant muri vrbis ⁊ altitudine ⁊ craſſitudine toto orbe celebres. antemuralia vero opportune cōmunita. Triangularē pene vrbis formā fuiſſe tradūt. Duas partes alluit mare. nec muri deſunt: ad ꝓpulſandos nauales impetus idonei qđ reliquū eſt ad terras vergens: poſt alta menia ⁊ antemuralia. ingēti claudit̄ foſſa. Habetq̄ hec ciuitas vndecim portas: dignitatē ipſi⁹ pre ſe ferētes. quarū noīa hec ſunt: aurea: pagea: ſancti romani: carbaſea: regia: caligaria: xilina: bacmagona: pbara: theodoſia: ⁊ ſylaca. Extāt in ea preter cetera magnificētiſſima edificia templū Sophie iuſtiniani ceſaris opus: toto orbe memorabile nongētis quondā ſacerdotib⁹ celebratū: mirabili oꝑe: ſpcioſa materia cōſtructū. Ea deniq̄ vrbs tanto ſplēdore inſignita fuit vt toti⁹ orientis columen: ⁊ vnicū docte grecie domiciliū habita fuerit. vbi tria magna cōcilia celebrata fuerūt: videlicet ſub theodoſio ſeniore: ſub agathone papa: ⁊ ſub iuſtiniano principe. Eam cū thurci ꝓpter ei⁹ dignitatem diu exoſam habuiſſent. Anno ſalutis nr̄e. 1093. a belzete quodā eoꝝ principe: cū ingenti thurcoꝝ manu obſeſſam: deinde capta fuit. Inde galli cū venetis ꝑ quinq̄ ⁊ quiquaginta annos poſſidere. poſtea palealogoꝝ clariſſima familia genuēſiū ope a gallis ademit vſq̄ in annū. 1453. glorioſiſſime poſſedit. quo an

Conſtantinopolis

no Machometes Ottomānus thurcoꝝ impator eā cepit diripuitqꝫ. Sic nobiliſſima vrbs in manꝰ infide
liū venit. Ab eiꝰ cōditione. Mcxxx. vł circa. Tātoqꝫ tp̄e paulo pluri ſenioꝛ roma ſteterat. qū p̄mo a gothis
capta eſt Athalaricꝰ eīn anno ab vrbe ꝯdita. Mclxiiij. romā irrupit. at hic ne baſilice ſctōꝝ effringerēt edi-
xit. Rabies aūt thurcoꝝ nil ſanctū: nil mūdū: i vrbe regia reliqt. ſacratiſſia eiꝰ tēpla machometee ſpurcicie
dedicarūt. Legimꝰ thebanoꝝ res geſtas: lacedemonioꝝ ⁊ athenieſiū illuſtria facta: fuit corinthioꝝ nō cōtē
nēda reſpublica. clare olī micene: lariſſa potēs: pluresqꝫ mēoꝛabiles vrbes quoꝝ ſi nūc reqras muros: nec
ruinas inuenias. Nemo ſolū in q̄ iacuerint queat oſtēdere: ſola ex tāta ruina vetuſtatis cōſtatinopolis ſupa
bat: q̄ tm̄ mirabiliū opeꝝ: tm̄ armoꝝ: tm̄ lr̄aꝝ: tm̄ gloꝛie habuit: vt oīm ciuitatū damna: hec vrbs ſola re-
cōpēſare videret. Et licet poſt diuiſuꝫ imperiū ſiue trāſlatū ad frācos ſepe cōſtātinopolis ī manꝰ hoſtiū ve
nerit: nūqꝫ tm̄ baſilice ſanctoꝝ deſtructe: neqꝫ bibliothece cōbuſte: neqꝫ deſpoliata penitꝰ monaſteria. Itaqꝫ
māſit vſqꝫ ī hūc annū vetuſte ſapīe apud ꝯſtātinopoliꝫ monumētū. Nemo latinoꝝ ſatis videri doctꝰ pote-
rat: niſi p̄ tempꝰ cōſtātinopoli ſtuduiſſet. Inde nobis plato redditꝰ. inde ariſtotelis: demoſtenis: xenophō
tis: thucididis: baſilij: dionyſij: oꝛigenis: ⁊ alioꝝ multa latinis opa (diebꝰ nr̄is) manifeſtata ſunt. Nūc ſub
thurcoꝝ impio ſecꝰ euenit: ſeuiſſimoꝝ hoīm: bonoꝝ moꝝ atqꝫ litteraꝝ hoſtiū. Nūc ḡ ⁊ homero ⁊ pindaro
menādro ⁊ oībꝰ illuſtrioꝛibꝰ poetis ſecūda mors erit. Nūc grecoꝝ pꝭoꝝ vltimꝰ patebit interitꝰ. Innume-
rabiles eīn ex hac celeberrima vrbe in oī ſcīa atqꝫ virtute p̄clariſſimi exiere viri: inter quos cognomēto io
hānes criſoſtomꝰ ipſiꝰ vrbis ep̄s. Atticus ep̄s cuiꝰ de virginitate liber extat. gennadiꝰ: caſſianꝰ ⁊c̄. Et no-
uiſſime emanuel criſoloras q̄ grecas lr̄as tp̄e cōſtātieſis ꝯcilij in italiā cū ingenti vtilitate retulit. Preciſus
eſt aūt nunc fluuiꝰ oīm doctrinarū. muſarū deſiccatus fons. Fateoꝛ multis locis apud latinos ſtudia lr̄aꝝ
eſſe illuſtria. vt rome: pariſius: bononie: padue: ſenis: peruſij: colonie: vienne: ſalamātice: oxonie: papie:
liptzk: ertfordie. Sed riuuli ſunt oēs iſti ex grecoꝝ fontibꝰ deriuati. A fonte precide riuū: p̄ciſus areſcit.
Nihil aūt ſub luna p̄petuū. Quomodo aūt impatoꝛ thurcoꝝ machometꝰ aīo voluerat vrbē in medio thur
coꝝ eſſe ſitam: que ſuo imperio nō pareret: ſuoqꝫ nomini decus maiꝰ accedere poſſet: ſi eā vrbem expugna
ret: machinas bellicas admouit. ⁊ inſultū magna vi in eā fecit atqꝫ tandē expugnauit: vt hec ciuitas in po
teſtatē venerat infideliū ſpurciſſimoꝝ thurcoꝝ hoc infelici anno ⁊ vtriuſqꝫ ſexus pe rſone cum imperatore
paleogolo neci dediti fuerant. ſub Friderico tercio impatore oīa clareſcent.

Sancta Helena

Helena mater cōſtātini auguſti femina incompabili fide religione animi ac magnificentia ſingulari pcipua: quā quidē anglor regis filiā licet captiuā. Alij vt ambroſi⁹ ſtabulariā ⁊ humilē a pricipio fuiſſe dicūt. hec quippe baptizato filio cū vidiſſet pdigia a btō ſiluestro in filiū ⁊ ꝯ iudeos declarata: magnitudine animi mota ⁊ viſis nocturnis: hieroſolymā petijt: vt lignū crucis pquireret. Difficile id quidā erat: qꝛ ab antiq̄s pſecutorib⁹ eo loci ſimulachrū veneris collocatū fuerat: vt xp̄iani venerē ſaluatoris loco adorarēt. At mulier religione pcita vbi locū ipm ruderib⁹ purgaſſet: tres cōfuſo ordine cruces repit in vna inſcriptio illa legabaẜ trib⁹ linguis ihs nazaren⁹ rex iudeor. Aſtabat aūt machari⁹ illi⁹ vrbis tum ep̄s qui vnā ex his manib⁹ cū religione retinēs: verā eſſe dicebat. At tercia mulieri mortue admota eidē vitā reſtituit. Crux igiẜ dn̄i inuēta eſt quinto nōs maij. ⁊ ab helena exornata: ⁊ ī magna veneratione habita. Baptizaẜ ⁊ iudas crucis inuētor quē poſtea mutato noīe Cyriacū vocarūt. Helena deinde edificato eo in loco tēplo vbi crucē repererat. Abiēs clauos quib⁹ xp̄i corp⁹ cruci affixū fuerat ſecū ad filiū portat. hor ille vnū in frenos equi trāſtulit: q̄bus in p̄lio vtereẜ. Conſtātin⁹ quoq̧ motus edicto vetuit: ne deinceps quiſpiā tali ſupplicio vtereẜ. Conſtātinus aūt magnus augende xp̄iane religionis cupidus baſilicā cōſtātianā quā lateranēſem vocāt edificauit. Et rogatu ſiluestri petro baſilicā in vaticano: ⁊ pauli in via hoſtienſi extruxit. Edificaẜ ⁊ iuſſu impatoris in atrio ſeſſoriano baſilica ſub titulo ſancte crucis in hieruſalē vbi ſancte crucis ptē aliquā repoſuit inuentā ab helena matre. que denū deo deq̧ hoībus bene merita rome diē obijt. xv. kal. ſeptēbris.

Arrius hereticus

Arrius p̄ſbyter quidā apud alexādriā vir q̄dē ſpecie ⁊ forma magis q̄ virtute inſignis: ⁊ laudis ac glorie poti⁹ q̄ veritatis cupidus ſerere diſcordiā ī fide xp̄i cepit. Separe eñ filiū ab eterna ⁊ ineffabili dei p̄ris ſubſtātia conabaẜ his verbis erat aliq̄n q̄n nō erat: nō intelligēs filiū patri coeternū eſſe: ⁊ eandē in trinitate ſubam. cū dictū ſit ego ⁊ pater vnū ſum⁹: atq̧ his ſuis fraudib⁹ p̄ualere conatus eſt: ac ſic pene totū orbē ſuo infecit errore: interea arriana heresis inualuit. fauēte conſtātio q̄ nr̄os cogebat arriū recipe. Secūdo itaq̧ cōſtātij anno apud laodiceā vrbē ſyrie (vel vt alij volūt) apud tyrū cōcilium indiciẜ eo cōuenere catholici ⁊ arriani. cū aūt arrius quedā reuellere nō poſſet ad cōuicia verſus magicas artes athanaſio viro ſanctiſſimo obicit: plato in loculis arſenij brachio. Quē tandē diabolicū virū de⁹ nō pmiſit inpunē: qꝛ haud multo poſt epor ⁊ ppl̄i frequētia ſtipatus: dum leuandi ventris cauſa ad publicū locū declinat: egerere conatus inteſtina omnia in cuniculum latrine demiſit: mortem certe paſſus vita turpiſſima condignā.

Concilium Nicenum

Nicena ſynodus prima oīm ſynodor hoc anno qui eſt ſextus decim⁹ imperij conſtātini annus contra hui⁹ pfidi arrij dogma ſūmo pōtifice ⁊ cōſtātino magno auguſto iubētib⁹. Cū alexander alexandrine vrbis ep̄s fruſtra reuocare arriū ab errore tentaſſet. cōſtātini mādato adhibita etiā impēſa munifice quidē apud nicenā vrbem bythinie cōciliū generale indiciẜ. Cui. ccc. ⁊. xviij. ep̄i interfuere. Diſputatū eſt eo in loco aliq̄diu: ⁊ quidem acriter. Nā viri aliq̄ in q̄ſtionib⁹ callidi: arrio tuꝫ q̄dem fauebāt: ſimplicitati fidei noſtre aduerſantes. Iꝫ ex his quidā doctiſſim⁹ p̄bs diuino ſpū mot⁹ vno momēto fidē nr̄am quā antea impugnabat: vt ſanctā ⁊ integrā ſtatim amplexus ſit. Tādē vero reipſa ī cōcilio diligēter diſcuſſa cōcludiẜ ſcribi debere. id eſt eiuſdē cū patre ſube filiū cōfiteri. Qui vero cū arrio ſentirēt fuere ad decē ⁊ ſeptē affirmātes extrinſecus creatū eſſe dei filiū ⁊ non ex ipſa patris diuinitate pgenitū. Cognita aūt tante cōtrouerſie veritate. Conſtātin⁹ decretū cōcilij affirmat: pposito cōtradicētib⁹ exilio. vnde ſex tm̄ cum arrio exulauere. Reliqui eñ in ſn̄iam bene iudicantiū venere. In eodē v̄o cōcilio dānatos ferunt ⁊ photinianos a photino ep̄o gallogrecie nomē ducentes q̄ ebionitarū hereſim imitati affirmabāt xp̄m a maria p coitu fuiſſe conceptū. Dānati ⁊ ſabelliani q̄ vnā tm̄ pſonā patri filio ⁊ ſpūſancto aſcribunt. In eo q̄ꝫ cōcilio q̄rimoniarū libellos (vt fit) ep̄i ipſi conſtātino dabant: ſeinuicē accuſantes: expetenteſq̧ a principe iudiciū: quibus impator optim⁹ r̄ndit: cōbuſtis eor libellis. eo dei tm̄modo ⁊ nō hominū iudiciū expectare debere. Preterea in eodē concilio decretū eſt ne qui ſe impatientia libidinis caſtrarent in clerū amplius reciperenẜ. Multa deniq̧ alia ad honeſtatem ⁊ pacem eccl̄ie vt in decretis habeẜ in eo concilio conſtituta ſunt.

Paulus heremita

Paulus primꝰ heremita apud inferiorē thebaidā quarto ydus ianuarij cēteſimo decimotercio vite ſue anno ī heremo diē obijt. cuiꝰ aīaʒ (vt diuꝰ ſcribit hieronymꝰ) beatꝰ antoniꝰ ꝯſpexit inter choros apłoꝝ ⁊ ꝓphaꝝ euolare vidit. Fuerat hic poſt mortē amboꝝ parentū ī hereditate locupleti relictꝰ annoꝝ circiter ſedecim. lr̃is tā grecis q̃ʒ egyptiacis apprime eruditꝰ, māſueti aīi deū valde amans. Et dū ꝑſecutionis ꝓcella decij ⁊ valeriani detonaret: in villā remotiorē ſeceſſit. Tandē repit ſaxoſuʒ mōtē ad cuiꝰ radices erat grādis ſpelūca: q̃ lapide claudebatur: ⁊ intꝰ grāde veſtibulū qđ apto deſuꝑ celo patulis diffuſa ramis vetus palma cōtexerat: fontē lucidiſſimū oſtēdēs. Igiē adamato q̃ſi qđ a deo ſibi offerreē, habitaculo oēm ibidē in oꝛonibꝰ ⁊ ſolitudine duxit etatē. Cibū ⁊ veſtimētū ei palma ꝑbebat. ad quē diuꝰ antoniꝰ acceſſit. ⁊ inter ſermocinationes cōſpiciūt aliteʒ coruū in ramo arboris. q̃ inde leniter ſubuolat ⁊ integrū panē aū ora mirantiū depoſuit. Inq̃t paulꝰ dñs prādiū miſit ſexaginta iam anni ſunt quo dimidij panis accipio fragmentū: nunc duplicauit annonā. deinde poſt antonij abſceſſum. molli ſopore diſſolutꝰ: erecta ceruice extenſiſqꝫ manibꝰ in altum corpus exanime. Leones aūt humū pedibus ſcalpere ceperunt capacē locū foderunt. In quo antonius ſanctū corpus depoſuit: ⁊ tumulū ex more cōpoſuit. Et tunicā ſibi vendicauit quā in ſportarū modū de palme folijs contexerat ⁊ ad monaſteriū ſuū reuerſus; diſcipulis cuncta ex ordine replicauit: diebꝰ paſce vel penthecoſten pauli tunica veſtitus eſt.

Antonius abbas

Antoniꝰ abbas egyptiꝰ vir plane diuinꝰ. ⁊ q̃ʒmaxie ſermone ⁊ ope potēs hiis tpibꝰ claruit hic tanta ſapientia diuinoꝝ ac prudētia moꝝ. nō ꝑ ſtudiuʒ humanū: ſciarū ignarus: ſed diuino munere fuit repletꝰ. Conſtātinꝰ impator lr̃as (rogatꝰ inſtāter) ab eo multa celebritate recepit. Septē q̃ʒ epl̃as vt diuꝰ teſtaē hieronymꝰ egyptiace ſcripſit ac ad eccl̃ias egypti deſtinauit: que tpibꝰ illis legebāē vt eplē pauli in eccleſijs: quas poſtmodū ob ſniās grauiſſimas quidā in grecam linguā tranſtulerūt. Valuit aūt multū ſuis tpibꝰ admonēdos hoīes eiꝰ ſanctiſſima auctoritas. Cui lr̃is ⁊ nūcijs helena ſe ac filios ſepe cōmendauit. Eius cibus ſolus panis erat: aqua potus: nec vnq̃ʒ niſi ī occaſu ſolis comedebat. hō egyptiꝰ oīno cōtēplatiōi deditꝰ. huiꝰ quidē vitā athanaſiꝰ alexandrine vrbis eps inſigni volumine ꝑſcripſit. Obijt aūt hic vir oī ꝓconio dignꝰ: in thebaida anno dñi. ccclx. etatis ſue anno cēteſimo q̃nto. cuꝰ cū corpꝰ diu occuluiſſet poſtea imperāte iuſtiniano magno impatore diuina reuelatione reptū fuit. Et ex thebaida alexandria primo delatuʒ. poſtea ī galliā trāſlatū apđ viennā ꝯdigno honore nūc vſqꝫ requieſcit. eiꝰ aūt natale. 16. kal. febꝛuarij celebraē.

Hilarius eps

Hilariꝰ illuſtriſſimꝰ pictauienſis eps ⁊ oīm lr̃aꝝ eruditiſſimꝰ ac ſemꝑ xp̄ianꝰ optimꝰ. Cū vidiſſent pictauiēſes ꝙ tota v̓tute oēs hereticos expugnabat: eū in epm elegerūt. Is ne dum eā ꝓuinciā ſed ⁊ franciā ab hereticis defendens. apud conſtantiū in his tumultibꝰ accuſatꝰ. q̃ arrianis etiā fauebat. ad exiliuʒ miſſus ad inſulā gallinariā plenā ſerpētibꝰ cuiꝰ aduētu oēs diſperierūt. Inde reuocatus ab impatore redeūti pictauiū obuiū defunctū filiū ſine baptiſmo ſuſcitauit. Saturnini arelatēſis epi factione ob catholicā fidē apud phrigiā relegatꝰ libros de nr̃a religione cōpoſuit. Sed deniqꝫ poſt multas arrianoꝝ vexationes ad vrbē ſuā reuerſus anno ſalutis nr̃e. 371. migrauit ad dñm. Et hos deſcriptos libros edidit. De trinitate libros. 12. de ſynodo. ad conſtātiū. aduerſus arrianū exemplū blaſphemie auxentij. hymnos ⁊ carmina primꝰ inter catholicos edidit.

Athanaſius eps

Athanaſiꝰ alexandrinꝰ eps vir ſanctitate ⁊ ſciā cōſpicuus hiſdē tpibꝰ plurimas ⁊ graues quidē ꝑſecutiones ab arrianis ꝑtulit. Naʒ ſupioribꝰ annis in laodicenſi cōcilio ꝯ arrianos cōſtitutꝰ cū rōnibꝰ euidētiſſimis atqꝫ argumētis fortiſſimis filiū patri omouſion affirmaret. qđ arrius ⁊ eiꝰ ſeq̃ces refellere nō poterāt: vniuerſuʒ pene orbē in ſui ꝑſecutionē cōcitauit. Arriani q̃ʒ brachiū a cadauere ꝑcidētes impatori oſtenderūt aſſerētes in cōcilio athanaſiū arſenio abſcidiſſe ad faciēdū maleficia. Is tñ clāculū cuſtoditꝰ tandē brachia oſtēdit ⁊ eoꝝ fallaciaʒ detegit. Dānaē itaqꝫ violēter iubente conſtantio athanaſiꝰ: qui quidē fugiēs ſex cōtinuis annis ī lacu ciſterne carētis aqua ita delituit: vt ſolē nūq̃ʒ videret. Indicāte deinde ancilla quedā. cū in eo cēt vt capereē. dei monitu ad cōſtantis partes ꝯfugit q̃ frēm conſtātiū minis certe coegit athanaſiū recipe. Tandē poſt multos agones multaſqꝫ patiētie coronas tpe valētiniani ⁊ valētis impatoꝝ. Anno dñi 379. Sacerdotij vo ſui ſexto ⁊ q̃drageſimo. ſexto nōs maij migrauit ad ſuperos. Scripſit libros aduerſus gentes ⁊ plures alios cū ſimbolo. Quicūqꝫ vult ſaluus eſſe ⁊c.

Iuuencus hiſpanus poeta p̄ſbyter cardinalis genere nobilis: ſed virtute ⁊ doctrina nobilior. ꝑ hoc tēpus admodū clarus exiſtēs. q̃ tetra euāgelia hexametris verſibꝰ fere ad verbū trāſferēs quatuoꝛ libris compoſuit. Scripſit ⁊ quedā eo genere metri ad ſacramētoꝝ ordinē pertinentia.

Hiberoꝝ quoqꝫ gens que ſub axe pontico iacet fidem xp̄i intelligunt a captiua muliere. ⁊ credūt baccurio rege oēs id cohortante conſtructo templo magni operis. Armeni quoqꝫ in occidētali plaga hiberis viciniores fidem ſuſceperūt. Inde ad finitimas gentes xp̄ianū dogma ꝑuenit.

SCiſma ſecundũ ortũ habuit ab arrianis inter liberiũ ⁊ felicẽ. Nã conci cilio apud mediolanũ habito oẽs qui athanaſio ſauebãt in exiliũ pel lunt atqꝫ liberius triennio ab vrbe abfuit. in eius locũ felicẽ elegerũt. Tandem conſtantiꝰ pulſo felice liberiũ introduxit. vnde pſecutio ita vehemẽs exorta eſt vt in eccleſijs ipſis pſbyteri ⁊ clerici paſſim necarent.

Anno mundi. 5553. Anno chriſti. 355.

FElix ſecundus papa natione romanꝰ pře anaſtaſio: liberio pdicto ab hereticis pulſo: ab ipſis põtifex creatꝰ vel potiꝰ in liberij locũ a catholicis ſubrogatũ eſſe. licet id factũ ab hereticis hieronymꝰ affirmet. cũ tñ ſtatim vbi pontificatũ inijt. Conſtãtiũ magni cõſtantini filiũ hereticũ ⁊ ſecũdo rebaptizatũ pmulgat ab euſebio nicomedienſi epo in aquilone villa nõ longe a nicomedia. Dum aũt altercatio eſſet ⁊ quidẽ magna (vt diximꝰ inter liberiũ ⁊ felicem) arriana heresis biſariã diuidit. Felix aũt poſtremo cũ nulla in re orthodoxe fidei deeſſet ab aduerſarijs captus: vna cũ multis ſecũ bene ſentientibus interficit. Sepelit qꝫ in baſilica quã ipſe edificauit via aurelia ſecũdo ab vrbe roma miliario duodecimo kal. decembris. Sedit aũt tñmodo annũ vnũ: mẽſes quatuor: dies duos propter ſeditionẽ a liberio motam.

Anno mundi. 5563. Anno xpi. 364.

DAmaſus papa natione hiſpanus patre antonio poſt liberiũ pontificem iuliani tpibꝰ fuit vir ſane bonus ⁊ optimꝰ põtifex. Cenſuit aũt ne quis in iudicio ante factã examinationẽ dãnaret. Mandauit eñ ſub anathematis pena ne quis temerario auſu a ſede romana cõceſſa pſumeret vſurpare. his cõſtitutionibꝰ pmulgatis pacata tandẽ ecclia damaſus ocio litterario delectatꝰ vitas põtificũ oĩm qui ante ſe fuere cõſcripſit: eaſqꝫ ad hieronymũ miſit. Nõ deſtitit tñ ⁊ templa ⁊ cultũ diuinũ augere. duas eñ baſilicas edificauit. vnam iuxta theatrũ: alterã via ardeatina ad cathecũbas. verſibꝰ quoqꝫ elegantibus ſanctoꝝ corpora eo loci ſepulta exornauit ad memoriã poſteritatis. Preterea baſilicã quã ipſe in honorẽ diui laurentij nõ longe a theatro pompeiano condiderat: maximis muneribꝰ ornauit. vt pſalmi qꝫ alternis vicibꝰ in ecclia canerent. in fineqꝫ eoꝝ verba hec ponerent. Gloria pri ⁊ filio ⁊ ſpũiſancto iſtituit. Primꝰ etiã hieronymi ſcriptis auctoritatẽ dedit. cũ priꝰ. lxx. interptuꝫ ſcripta tñmodo in pcio eſſent. Nã ⁊ hieronymi biblia legi cepta eſt: ⁊ pſalmi eiuſdẽ fideliter ex hebraico traducti. Cũ antea apud gallos potiſſimũ incõpoſite legerent. Tandẽ cũ multos pſbros ⁊ epos. ij. ⁊. lx. creaſſet morit ac ſepelit via ardeatina cũ matre ⁊ ſorore in baſilica a ſe cõdita: tercio ydus decembris. Sedit annos. xix. mẽſes tres: dies. xj. Vacat tum ſedes dies vnũ ⁊. xx.

SCiſma terciũ fuit inter damaſum ⁊ vrſicinũ cũ damaſus electus ad pontificatũ obeundũ vrſicinũ diaconũ habuit cõpetitorẽ ĩ baſilica quẽ ſicinini appellat: vbi multi vtrimqꝫ cecidere in ipſo templo cũ res nõ ſuffragijs tñ ſed vi ⁊ armis tractaret: Verũ nõ ita multo poſt ſacerdotũ ⁊ ppli cõſenſu damaſus eps cõfirmat. ⁊ vrſicinus ad neapolitanã eccliam traducit. damaſus aũt adulterij accuſatꝰ publico ɔcilio cãm dixit: vbi ⁊ innocẽs abſoluit. Et cõcordiꝰ atqꝫ calixtus diaconi falſi accuſatores damnati ⁊ reiecti ab ecclia ſunt. Cautũqꝫ lege eſt vt deinceps penã talionis ſubeãt q aliquẽ falſo accuſauerint.

Anno mundi. 5583. Anno xpi. 384.

SIricius papa natione romanꝰ patre tyburcio poſt damaſum valentiniani tpibꝰ fuit. Is cenſuit monachos quoꝝ vita pbata eẽt: poſſe ſacris initiari. a primis ordinibꝰ vſqꝫ ad epatum. cenſuit item ordines p interualla dãdos. Manicheos pterea qui in vrbe erant vetuit cõmunicare cũ fidelibꝰ. Penitẽtes aũt ⁊ redeuntes ad gremiũ orthodoxe fidei recipiẽdos eſſe ſi monaſteriũ ingrederent atqꝫ ibi ieiunijs ⁊ orationibus ſe toto vite ſue tpe macerarent. Viaticũ ſiquidẽ tum demũ ab eccleſia recipiebãt. vbi de optima vita eoꝝ conſtaret. Conſecrari aũt preſbyterũ ab epo tñ cenſuit. Inſtituit itẽ vt qcũqꝫ aut viduã aut ſecundã vxorẽ duxiſſet ab eccliaſtico officio pelleret. hereticos quoqꝫ p manus impoſitionẽ recipiendos cenſuit. Syricius vo compoſitis eccleſie rebus. ac creatis ſex ⁊ viginti pſbyteris: diaconis ſedecim: epis duobꝰ ⁊ triginta: ex ſacris ordinibus quinquies habitis. Morit ac ſepelit in cimiterio priſcille via ſalaria. 8. kal. marcij. Sedit enim annis. xv. menſes. xj. dies quinqꝫ ⁊ viginti. Vacat tum ſedes dies viginti.

Linea ſũmoꝝ pontificum

Felix

Damaſus

Syricius

IUlianꝰ galli ceſaris germanꝰ. cū ſolus in impio romano conſtantiꝰ auguſtus fuit mox iulianū patruelē ſuū. quippe qui ex cōſtantio patris cōſtantini fratre natꝰ erat ceſarē creatū In gallias ſeditione quorūdā tyrānoꝝ tumultuātes miſit: tradita in mrīmoniū ſorore: a quo modicis copijs apud argentinā tunc gallie vrbē ingentes alamanoꝝ copie extincte ſunt. rex nobiliſſimꝰ captus: gallie reſtitute. Submotiq̄ʒ vltra rhenum germani. neq̄ʒ multo poſt cum germani etiā exercitꝰ galliarū pſidio tollerent ꝯſenſu militū factꝰ eſt auguſtus quo audito ꝯſtantiꝰ apoplexia obijt. hoc aūt morbo dixere medici hoīem interijſſe ob dolorē aī ⁊ grauē cogitationē in quā rebellāte iuliano inciderat. vir aūt erat iulianꝰ egregiꝰ ⁊ rē publicā inſigniter moderaturꝰ ſi p fata licuiſſet. Liberalibꝰ diſciplinis apprime eruditꝰ: grecis doctior. facūdia ingenti ⁊ ꝓmpta meōrie tenaciſſime. ī amicos liberalis. ꝓuincialibꝰ iuſtiſſimꝰ. glorie cupidus Uerū hec oīa ad extremū euertit duʒ xpīanos pſequit̄. Callidior tñ ceteris pſecutor nouis neq̄ʒ tormētis primo ſ; pmijs honoribꝰ blādicijs pſuaſionibus maiorē ſere ppli partē q̄ʒ ſi atrocior fuiſſet elicuit. Uetuit aūt ne xpīani auctorū gentiliū ſtudia adirent: neue ſchole niſi his qui deos deaſq̄ʒ venerarent̄ paterent. Sunt q̄ ſcribūt hūc antea clericū fuiſſe poſtea a fide nr̄a defeciſſe: vnde hoīem apoſtatā vocant. hinc rerū publicarū potitꝰ ingenti apparatu parthis intulit bellū. aſſyriāq̄ʒ populatꝰ. remeāſq̄ʒ victor duʒ ſe incōſultꝰ plijs inſeruit hoſtili manu interfectꝰ eſt. 6. kal̄. iulij impij āno ſeptīo etatiſ altero ⁊ trigeſimo

IOuinianꝰ genitꝰ patre varraniano incola agri ſingidonēſis ꝓuincie pānonie. hic fuit inſignis corpe: letus ingenio lr̄arū ſtudioſus ad obtinendum imperiū. cōſenſu exercitu lectꝰ eſt cōmēdatione patris militibus q̄ʒ ſua notior Impator aūt ab exercitu electꝰ non prius ꝓfiteri impatoris nomē voluit: q̄ʒ oēs cōclamarūt ſe xpīanos eē. quibꝰ collaudatis ⁊ imperiū ſuſcepit ⁊ exercitū e manibꝰ barbaroꝝ liberauit: poſtea turbatis rebꝰ exercitu quoq̄ʒ inopia laborante: vno a perſis atq̄ʒ altero plio victꝰ: pacē cū Sapore neceſſariā quidē ſed ignobilē fecit mutatiſ finibꝰ: ac nōnulla impij romani pte tradita. qḋ ante eū annis. ccc. ⁊ viginti duobꝰ ſere ex quo romanū imperiū conditū erat nunq̄ʒ accidit. Tandē illiricū petens in gallicie finibꝰ repētina morte obijt. vir alias neq̄ʒ iners neq̄ʒ imprudens. Multi exanimatū opinant̄ nimia edulitate. alij odore cubiculi qḋ ex recenti tectorio calcis graue quieſcentibꝰ erat. quidam nimietate pruinarū quas graui frigore adoleri multas iuſſerat. Deceſſit imperij menſe ſeptimo quartadecima kal̄. marcias. etatis vt qui plurimū vel minimū tradunt tercio ⁊ trigeſimo anno: qui ꝓpria natura admodū liberalis fuit.

UAlētinianus e pānonia cibalienſi editus cū eſſet tribunꝰ ſcutarioꝝ apud niceā auguſtꝰ appellatꝰ: anno ab vrbe condita milleſimo cēteſimo nono decimo. frēm valentē cōſtantinopoli in cōmunionē regni aſſumpſit. q̄ cū ſub iuliano auguſto xpīanitatiſ integrā fideʒ gereret. iuſſus ab impatore ſacrilego aut īmolare idolis: aut milicia excedere ſponte diſceſſit: nec mora iuliano interfecto. iouinianoq̄ʒ mortuo valētinianꝰ qui ꝓ noīe xpī amiſerat tribunatū in locū pſecutoris ſui accepit imperiū. poſtea vo imperij ſui anno tercio: gratianū filiū nec duʒ bene puberē hortatu ſocrus ⁊ vxoris auguſtū creauit. Procopiū virū audacē apud ꝯſtātinopolim tyrānidē inuadēs res nouas molientē mira celeritate opprimit. Ualēs interea ab eudoxio arriane hereſeos epo baptizatꝰ: in ſeuiſſimā hereſim dilapſus noſtros pſequit̄ ⁊ in exiliū pellit: mortuo pſertim anaſtaſio: quo viuēte res xpīana ſex ⁊. xl. annis mirifice ſuſtentata eſt ſed fratris auctoritate cōpreſſus eſt. Ualentinianꝰ quoq̄ʒ ſaxones gēteʒ in littoribꝰ ⁊ paludibꝰ in vijs ſitam romanis finibꝰ eruptionē meditātē ī francoꝝ finibꝰ oppreſſit. Deniq̄ʒ anno imperij ſui vndecimo cū ſarmate ſeſe p pannonias diffudiſſent dum apud brigionē oppidū ſquadoꝝ legationi reſpōderet anno eiꝰ quīto ⁊ quīquageſimo ſubita effuſione ſanguinis que grece apoplexis vocat̄ voce amiſſa ſenſu integer exſpirauit. Fuit aūt impator egregius vultu decens: ſolerti ingenio: aīo grauis: ſermone cultiſſimꝰ: infeſtus vicijs maxīe auaricie: ad loquēdū parcus: ſeuerus: vehemēs ⁊c̄.

UAlēs imperiū orientis q̄tuor annis valētiniano mortuo tenuit graciano valētiniani filio ī occidētali parte regnāte. q̄ ſibi valētinianū frēm paruulū admodū ſociū creauit imperij. Ualens aūt a lucio cōſtātinopolitano rebaptizatꝰ hoſtilē in modū nr̄os pſequēs. Neq̄ʒ illis quidē parcēs q̄ in heremo erāt: lege data vt monachi militarēt. nolētes p tribunos ⁊ milites fuſtibꝰ iuſſit interfici. quoꝝ innumera multitudo p vaſtas tūc egypti ſolitudines diffuſa ꝯſtat. p̄cipueq̄ʒ apud nitriā martyrij ꝯſecuta palmā. tum gothi ſedibꝰ eius pulſi p oēs ſe tracias effundūt. quibꝰ dum valēs ire cū exercitu parat: ſed ſero ab exilio epōs ⁊ monachos reuocari p̄cepit. Ipſe cū ſagitta ſauciꝰ: verſuſq̄ʒ in fugā ob dolorē nimiū ſepe equo laberet̄ atq̄ʒ ī viliſſimā caſulā deportatꝰ eſſet: ſupueniētibus gothis igneq̄ʒ ſuppoſito cōcrematus eſt quarto imperij ſui anno. hec eruptio gothoꝝ clades romani imperij ac totius ytalie fuit.

Nicolaus eps

NIcolaꝰ ex illuſtri ꝓſapia ortꝰ ciuis patere vrbis licie. Js puer cū lacte matris aleret̃: bis in ebdomada quarta ⁊ ſexta feria ſemel vbera ſugere cepit. inde bone indolis adoleſcēs orbatꝰ parētibꝰ. inter cetera virtutis ſue opera hoc memorādū pegit. Nobilis qdā cōuicaneꝰ eiꝰ ob inopiā tres filias nubiles ꝓſtituere intēdebat. qđ vbi vir ſanctꝰ cōperit. miſerrimo hoī cōdoluit. Nocte ſumēs aurū nō modicū p feneſtrā clam intro ꝓiecit quo repto primā filiā nuptui tradidit. Jdē de alijs fecit. Poſtea mirroꝝ eps electꝰ oēm humilitatem ſeruās: alacer erat in exhortādo: ſeuerus ī corrigēdo: mulierū colloqa abhorrēs. inde miraculis choruſcare cepit: nec dum apud ſuos verū apud exteros. vt q̄ nomē eiꝰ inuocauerūt leuamē ſentirēt p̄cipue in ꝓcellis ac naufragijs aquarū. Tandē grādeuus ⁊ plenꝰ dierū mortē adeſſe cernēs orare cepit: videns angelos ait. Jn te dn̄e ſperaui. poſtremo dicēs. Jn manꝰ tuas ⁊c. deo aīam tradidit. ad cuiꝰ tumbā oleū prupiſſe ferūt q̄ egroti illiti ſanitatē recipiebāt. cuiꝰ feſtū. 8. idꝰ decēbris celebratꝰ

Donatꝰ hereticus

Eunomiꝰ hereticus

DOnatꝰ hereticꝰ natiōe apher: a quo donatiſte heretici nomen ſumpſere. hac miſerrima tempeſtate viguit q̄ ex numidia veniēs multa ꝯ catholicos ſcripſit ⁊ totā pene affricā atq; iudeā ſua peſtifera ꝑſuaſione decepit. cuiꝰ error fuit ꝙ filiū pr̄e minorē eē dicebat ⁊ ſpūſanctū filio minorē necnō ⁊ catholicos eē rebaptizādos. demū tn̄ e carthagine cū multo probro pulſus eſt. Scripſit multa ⁊ maxime librū de ſpūſancto arrianā doctrinā cōtinētem.

EUnomiꝰ alter hereticꝰ his tpibꝰ fuit. vn̄ eunomiani heretici vir corpe ⁊ aīo leproſus. nec ſecꝰ interiꝰ quā exteriꝰ: morbo regio correptꝰ. qui cū primus arriane ꝑfidie ſectator fuiſſet aliā q̄z adiecit ⁊ diſſeminauit falſitatē. affirmabat ī rebꝰ oībꝰ ⁊ filiū diſſimilē prī: ⁊ ſpūſanctū cū pr̄e ⁊ filio nil habere cōmune.

Macedoniꝰ heretic

Donatꝰ grāmaticꝰ

MAcedoniꝰ q̄z quē nr̄i ante errorē cōſtātinopolitanū epm̄ fecerat. ab arrianis expellit̃ q2 filiū prī ſilem fatebat̃: lz ſpūſanctū nō ſecꝰ atq; illi blaſphemaret. ⁊ multa ſcādala ꝯcitauit a q̄ macedoniani heretici dicti ſūt.

DOnatꝰ grāmaticꝰ ⁊ nō minꝰ rhetor ac phūs diui hieronymi p̄ceptor rome tūc inſignis plurimū fuit q̄ inter cetera in terēciū cōmentatꝰ eſt. ⁊ vt ferunt hic donatus eſt cuius libellus vſq; hodie in ſcolis a pueris legit̃ prima rudimēta grāmatice diſcentibus.

JUlianꝰ impator vanitati magice deditꝰ erat ⁊ vt nr̄is ſtomachū faceret iudeis tēplū hieroſolymitanum reſtituit cū dicerei ſe alibi ſacrificare nō poſſe. q̄ certe tanta arrogātia elati ſunt vt maiore impēſa q̄z antea reſtituere conarent̃. veꝝ nō ita multo poſt terremotu templū corruēs ⁊ multos iudeos ſimul oppreſſit Sequēti aūt die incēdio diuinitꝰ īmiſſo ⁊ ferramēta ipſa ꝯſumpta ſunt ⁊ eo miraculo multi iudei pterriti ad fidē xp̄i venere. Scribūt quidē iulianū ſagitta ex incerto miſſa trāſfixū fuiſſe: eundēq; exclamaſſe manu ad celum extēſa viciſti gallilee viciſti. Nā xp̄m gallileū appellabat ⁊ fabri filium.

Johānes ⁊ paulus

Gordianꝰ ⁊ epimachꝰ

JOhānes ⁊ paulꝰ xp̄ianiſſimi viri frēs romani p̄clariſſimi. audiēs iulianꝰ ꝙ de rebus ſuis paupes ſuſtētarēt. hoc āno a q̄dā therenciano campi ductore capti apđ romanā vrbē poſt īnūera verbera iuſſu iuliani ſexto kal. iulij palmā gladio cedēte adepti ſunt. ⁊ ī foueā domꝰ abſcōditi. dicēs eos ī exiliū miſſos tādē a filio eiꝰ obſeſſo manifeſtati pr̄ cū filio fidē recepit.

GOrdianꝰ ⁊ epimachus viri p̄clariſſimi ⁊ ipſi ſb hoc tumultu rome ī via que latina nūcupat̃ martyrio coronant̃. quoꝝ prior ꝑ noīs xp̄i ꝓfeſſione diu plūbatis ceſus poſtea ſexto idus maij capite trūcat̃ ⁊ ꝓiectū corpus eius ad canes nocte a familia eius ſepultū eſt.

JUlianā inſuper virginē romanā idem ſacrilegus iulianus tam diu plūbatis cedi fecit: donec ⁊ ipſa ſpiritū emitteret. Demetria item romana virgo ſub hac ꝑſecutione rome martyrio coronata eſt que crudeliſſime verberata. x. kal. Julij. ſpiritum emiſit.

QUiriacus qui ⁊ iudas hieroſolymitanus eps hac tempeſtate cū anna matre ſua ꝓ xp̄o martyriū cōſtātiſſime ſumpſit. Hic eſt ille qui helene locū oſtendit in quo crux fuit abſcondita ⁊ ob eius miracula gloriā eius ſemper annūciare voluit quāobrē a paganis captus cruci affixus eſt. Et ꝓpterea ab ipſo (vt multi aſſerūt) cruciferoꝝ ordo initiū ſumpſit. de quo inferius ſub Jnnocentio quarto.

PEr hec tpa apud atrabatas vera lana de nubibꝰ pluuie mixta defluxit cōſtātinopoli grando mire magnitudinis decidēs nō nullos hoīm extinxit. ⁊ terremotus p orbem factus eſt. Ea tēpeſtate athanaricus rex gothoꝝ xp̄ianos in gēte ſua crudeliſſime pſequit ⁊ ad coronā martyrij ſublimauit. Burgundionū q̃z pluſq̃ʒ .lxxx. milia armatoꝝ ripe rheni fluminis inſederūt: q̄ tn̄ nō multo poſt tp̄e xp̄iani effecti ſunt. Poſt illa tpa ſub imꝑio valētis gens hunoꝝ diu inacceſſis ſecluſa mōtibꝰ repentina rabie percita: exarſit in gothos: eoſq̃ʒ cōturbatos ab antiq̄s ſedibꝰ expulit. Gothi trāſito danubio fugiētes. a valēte ſine vlla federis pactione ſuſcepti ſunt. Deinde ꝓpter intollerabilē auariciā maximi ducis fame compulſi in arma ſurgētes: victo valētis exercitu: ſeſe p tracias infudere: oīa cedibꝰ incendijſq̃ʒ vaſtātes. Deniq̃ʒ petentibꝰ gothis vt eis ep̄os mitteret a quibꝰ fidei rudimēta ſuſciperēt. valens doctores ad eos arriani dogmatis miſit: ſicq̃ʒ vniuerſa illa gens effecta eſt arriana. Gothi vͦo imꝑatore occiſo iam ſecuri ad vrbem ꝓperant conſtantinopolitanā vbi adhuc dn̄ica auguſta valentis vxor multas pecunias plebi largita ab vrbis vaſtatione hoſtes ſubmouit: regnū cognatis fideliter ſeruauit.

COnſtat eā gentē que ꝓgethica dicta eſt gothica a ſcythis originē habuiſſe. Scythas vͦo primos eē in europa ſub ſeptētrione ⁊ ad tanays limitē feros ac paratiſſimos ad mortem. ⁊ ſupiores ſedibus oſtrogothos. viſigothos inferiores: hos ab occidētis: ab orientis illos plaga in quam verſi habitarent fuiſſe in patria appellatos. Sunt aūt huni ⁊ ipſi ſcythe. Sed eo quā gothi efferaciores: quia montibꝰ ripheis propius incolentes magis ſeptētrionū rigoribus exponunt.

Baſilius magnꝰ

BAſiliꝰ magnꝰ ceſaree capadocie (q̄ priꝰ maza vocabat) ep̄s ⁊ monachorum multoꝝ inſtitutor ⁊ pater. Vir certe oī ſapia oīq̃ʒ virtute ↄſpicuꝰ: p hec tpa mirabiliter effulſit: q̄ inter cetera ſue virtutis ⁊ ſctītatis monumēta iuuenē quendā (ob amorē puelle) diabolo obligatū deo recōciliauit. ⁊ obligationis ſue cartā ſibi reddi imꝑauit: q̄ cū egregiꝰ doctor haberet ꝯ eunomiū egregios libros edidit. Scripſit ⁊ librū de ſpūſancto: ⁊ monachoꝝ inſtituta atq̃ʒ alios breues ⁊ varios tractatus edidit. Monachoꝝ ordinē in grecia inſtituit. q̄bꝰ ⁊ regulā approbatā tradidit. Obijt deniq̃ʒ ſctīſſimꝰ pater ſexto imꝑij valētiniani anno die primo menſis ianuarij multis miraculis clarꝰ: mēoriā vite ſue omnibꝰ derelinquēs q̄ ſꝫm opationē ſpūſſancti viuūt. Duos habuit fratres gregoriū ⁊ petrum viros docti ſſimos. gregorij extabāt euſebij tpibꝰ aliqua volumīa. Baſiliū aūt cū gregorio capadocia genuit vt ait euſebiꝰ: ambo fuere nobiles: ābo athenis eruditi.

Gregoriꝰ nazianzenꝰ

GRegoriꝰ nazianzenꝰ ep̄s q̄ baſiliū ad monaſteriū pduxit in diuinis opibus hieronymi p̄ceptor. his diebꝰ ob ſctītatē eruditionēq̃ʒ ⁊ eloquētiā maximo in p̄cio eū fuiſſe dicit: multa ſcripſit: maxīe vͦo in laudē cipriani athanaſij maximi ph̄i. Scripſit ⁊ ꝯ eunomiū duos libros. cōtra iulianū imꝑatorē librū vnum Laudauit ⁊ nuptias ⁊ virginitatē exametro verſu. leuauit ⁊ ↄſtātinopolitanos ab hereſi rōmibꝰ: ⁊ ſuo elegātiſſimo dicendi genere. in quo polemonū virū eloquētiſſimū ſecutꝰ eſt. Is poſtremo duʒ ſenex admodū eēt: ſucceſſorē ſibi deligēs ruri vitā monachi duxit. Baſilius aūt ſub gratiano hic vͦo ſub theodoſio poſtea morit. Epiphaniꝰ q̃z cipri ſalamine ep̄s hereſes oēs elegantiſſimis voluminibus impugnauit. In extremaq̃ʒ ſenectute conſtitutus varia condidit opuſcula. moriēs deniq̃ʒ vt ſanctus quarto ydus maij

Macharij

MAcharij duo in ſyria btī antonij diſcipuli magne ſanctis tūc erāt. quoꝝ alter in ſupiore: alter in inferiore habitabat heremo. coꝝ vitā ac alioꝝ patrū nitrie egypti ꝓuincie diuꝰ hieronymꝰ cōſcripſit. Hilarion q̃z ſctīſſimꝰ abbas p hec tpa apud cyprū inſulam nō longe a ſalamina vrbe vir ſanctiſſimꝰ viſo antonio poſt aſꝑrimā vitā. xij. kal. nouēbris diē obijt. Arſeniꝰ itē ex ſenatore romano monachus vita ⁊ miraculis clarus in pallacio theodoſij principis ſublimis ad heremū ſcythie ꝑrexit. iuxta vocē ſibi dicentē. Arſeni ſi vis ſaluꝰ fieri fuge hoīes ⁊ tace. Ideo in ſenicio xp̄i anno vite ſue nonageſimoquīto dormiuit in pace. Paſtor itē poſtea matrē ſuā in heremo nūq̃ʒ videre voluit. Paphnuciꝰ q̃z abbas apud thebaidā thaiſim impudiciſſimā meretricē ad xp̄m ↄuertit cū btī onufrij vitā cōſcripſit. tandē videntibꝰ monachis ab angelis in celū ſuſceptus eſt. Agathonē abbatē etiā eo tp̄e fuiſſe dicunꝰ q̄ p trienniū lapidē ore detulit vt ſilētij virtutē ꝑcipe mereret pluresq̃ʒ alij anachorite viguerūt.

Maria egypciaca

MAria egypciaca meretrix p̄mo appellata: deinde ſctītatis ⁊ pnie ac pſeuerātie exemplū. quadraginta cū ſeptē annis in heremo pniaʒ artiſſimā pegit ſecum duos panes deportās vltra iordanē q̄ poſt modicū arefacti quaſi lapides obdurauerūt ex q̄bꝰ modicū ad aliq̄s annos comedēs vitā trāſegit. Tandē q̄rto nōs apꝛl migrauit ad dn̄m. cuius corpꝰ zozimas ſctīſſimus abbas ſepeliuit.

EUphroſia q̃z genere ⁊ virtutibus p̄ſtantiſſima in monaſterio p decē ⁊ octo annos cū incredibili abſtinētia atq̃ʒ labore vſq̃ʒ ad trigeſimū vite ſue annū pmanſit. Hoꝝ patrū ac mulierū cōplurimoꝝ vitā ⁊ cōuerſationē heremiticaʒ diuus hieronymus eleganti ſtilo cōſcripſit.

Anno mundi. 5593. Anno xpi. 394.

Anaſtaſius papa natione romanꝰ patre maximo: poſt ſyriciū pōtificē im=
perāte graciano vrbis rome eps creat. qui pōtificatu inito rei diuine ca
nēs: cōſtituit ne ſacerdotes vllo modo ſederēt. ſed curui ⁊ venerabūdi ſtarent
cū ſacrū euāgeliū aut caneret aut legeret i ecclia dei. Neue peregrini maxime
aūt trāſmaritimi in clerū reciperent. niſi quiſqȝ epoꝝ pre ſe ferrēt cirographa.
hoc aūt factū eſſe aiūt ꝓpter manicheos qui tūc in affrica magno in ꝑcio erāt
⁊ ad corrūpendā fidē de ſuis quoqȝ verſuꝫ mittebāt. Cōſtituit itē ne debiles
⁊ manci: neue aliq̄ mēbro caretes in numerū clericoꝝ reciperent. Baſilicā qȝ
(que creſcētina vocat) in regione ſecūda via mamertina dedicauit. Tandē vbi
ex ſacris ordinationibꝰ bis in vrbe mēſe decēbri habitis: p̄ſbyteros octo: dia
conos quinqȝ: epos decē creaſſet morit ⁊ ſepelit in cimiterio ad vrſuꝫ pilleatuꝫ
5. kal. maij. annos vo tres: dies. x. ſedit. Uacat tūc ſedes dies vnū ⁊. xx.

Anno mundi. 5603: Anno xpi. 404.

Innocētius huius noīs primꝰ papa natione albanus p̄re innocētio parti
ceps theodoſij tpoꝝ fuit. hic ſanctꝰ fuit ⁊ multa ad religionē ꝑtinētia trā
quillitate impij ⁊ beniuolētia principis vſus meditatus eſt. Cōſtituit eniꝫ vt
ſabatho ieiuniū celebraret. Et ꝙ tali die xps in ſepulchro iacuiſſet ⁊ eiꝰ diſci
puli ieiunaſſent. De iudeis qȝ ⁊ paganis deqȝ monachis regulas quaſdā tu=
lit. voluit vt ecclia ſemel ꝯſecrata: amplius nō cōſecraret. Cataphrigas antē
hereticos quoꝝ auctores vt diximus fuere mōtanus priſca ⁊ maximilla ab vr
be expulit. Preterea vo pelagiū monachū ⁊ celeſtium hereſeos dānauit eo ꝙ
liberū arbitriū diuine grē anteferrēt: ⁊ ꝙ diceret ad implēda diuina iuſſa vo=
lūtatē ꝑ ſe ſufficiētē eē. Baſilicā vo geruaſij ⁊ ꝓthaſij dedicauit. veſtine mu=
lieris impēſa ſtructā ⁊ ornatā. Cōſtituit itē vt ſingulis ſolēnibus feſtis i eccle
ſijs ante ſacri receptionē pax xpicolis daret. demū vbi ꝑ ſacros ordines q̄ter
in vrbe habitos. p̄ſbyteros. xxx. diaconos. xij. epos q̄tuor ⁊ q̄nquagita creaſ=
ſet ꝑ diuerſa loca. morit ac ſepelit in cimiterio ad vrſuꝫ pileatū. 5. kal. auguſti
Sedit annos. xv. mēſes. ij. diebus quinqȝ. Uacat tūc ſedes dies. ij. ⁊. xx.

Zozimus papa natione grecus p̄re abrahā poſt innocentiū mortuo theo
doſio archadij ⁊ honorij qui patri impio ſucceſſere tpibꝰ fuit. vir quidē
ſanctꝰ atqȝ optimus in multa rerū ꝑturbatione rem diuinā nunqȝ omiſit. Con
ſtituit eiū vt diaconi dum celebraret leuas tectas haberēt linoſtimis. Cōceſ=
ſit item vt in parochijs cerei ſancto ſabatho benedici poſſent. Bibere autē in
publico clericis vetuit ⁊ potuꝫ publice vendere. In cellis fideliū id fieri poſſe
nō negauit. Uetuit etiā ne ſerui in clerū reciperent ꝙ huiuſcemodi viros libe
ros ⁊ integros eſſe oporteret. Ferūt tū zozimū miſiſſe ad carthaginēſe cōciliuꝫ
fauſtinū epm duoſqȝ vrbis rome preſbyteros vt oſtēderet nil vſqȝ publice agi
debere ſine cōſenſu eccl'ie romane. At zozimus creatis in vrbe roma p̄ſbyteris
decē: diaconis tribꝰ. epis octo. morit ac ſepelit via tiburtina apud corpꝰ bea
ti laurentij martyris ſeptimo kalendas ianuarij. Sedit annū vnū: mēſes tres
dies duodecim. Uacat tum ſedes dies vndecim.

Anno mundi. 5613. Anno. 414.

Bonifacius primus papa natione romanꝰ patre iucundo p̄ſbytero hono
rij tpibus fuit. quo pontifice creato orta tum in clero ſeditio eſt. Naꝫ duꝫ
bonifacius in baſilica iulij vrbis rome creat. Eulalius in cōſtantiniana baſili
ca pontifex electus huic ſtatim obicit. Et hoc quartū eccleſie ſciſma fuiſſe dici
tur. Qđ vbi honoriꝰ (qui tum mediolani erat) intellexiſſet inſtante placidia cū
filio valētiniano ambo ab vrbe pellunt. Reuocat tū ſeptimo menſe poſt bo=
nifacius. ⁊ ſolus vrbis preſul conſtituit. Qui poſtqȝ pōtificatū pacifice ade=
ptus eſt Sotheris pape decretū cōfirmauit ne mulier vlla aut monacha ſacra
tam pallā attrectaret: aut thura contingeret aut adoleret. Neue aliquis ſacer=
dos ante annos. 30. ordinet. Neue ſeruus aut obnoxiꝰ vel obereꝰ in clerū re=
ciperet. Uoluit itē ne abſentes in iudicio vllo mōdo aut accuſarent aut dam
narent. hic inter cetera condidit oratoriū in cimiterio ſancte felicitatis martȳ
ris. eiuſqȝ ſepulchrū ornauit marmoribus ⁊ argento. Nā ⁊ patenā argenteaꝫ
librarū. xx. Et coronas argenteas tres. calices minores duas. ⁊ ſcyphū argen
teū librarū. x. Bonifacius aūt vbi ex ſacris ordinibus ſemel habitis: p̄ſbyte=
ros ⁊ epos creaſſet. morit ac via ſalaria ſepelit apud corpus ſancte felicitatis. 8. kal. nouembris. Sedit
annis tribus: menſibus octo: diebꝰ ſeptem. quo mortuo clerici quidā eulaliū ſtatim ad vrbē reuocātꝫ q̄ vel
indignatione vel cōtemptu rerū humanaꝝ reuocationē ſpernēs anno poſt bonifaciū moritur.

Linea Summoꝝ pontificum

Anaſtaſius

Innocentius

Zozimus

Bonifacius

Gracianus valētiniani ſenioris filius poſt mortē valētis ſex annis imperium tenuit: quū iā dudū ante cū patruo valēte et cū valētiniano fratre regnaret. vir ab ipſa adoleſcētia ſua militia ſtrēnuus et religione clarus. admodū cum iuuenis cū ineſtimabilē multitudinē hoſtiū romanis infuſam finibus cerneret: fretus xpi potētia: longe impari militū numero ſeſe in hoſtē dedit. Et cōtinuo apud argētinā oppidū galliarum. formidoloſiſſimū bellū incredibili felicitate cōfecit. Nā pluſquam. xxx. milia alemānorum minimo romanorum detrimēto in prelio interfecta narrant. hoc denique ei recta fidei cultura tribuit. Cū ambroſius epiſcopus fuiſſet electus vniuerſa ſtatim italia ad rectā fidē repullulauit quo pacto catholicorum tēpla deſtructa inſtaurare fecit. Porro gratianus cū aīaduertiſſet thraciā daciāque tāque genitales terras poſſidētibus gothis et rempublicā in maximo diſcrimine videret theodoſiū ab hiſpania fauētibus cunctis apud ſirmiū purpurā induit: etatis annū terciū et trigeſimū agentē. orientiſque et thracie ſimul imperio prefecit. Is oēm fiduciā ſuā ad opem xpi referens maximas illas ſcythas formidatas cūctis etiā alexandro magno: alanos hunnos gothos incunctanter aggreſſus magnis multiſque prelijs vicit. vrbē cōſtātinopolitanā victor intrauit. Icto cum athalarico rege gothorum federe: Interim vero maximus brittānia tyrānide occupās ac in galliā traiciēs apud lugdunū gratianū interfecit: etatis nonū et. xx. annos habentē. quare valentinianus iunior frater metu perterritus ad theodoſiū in orientē confugit et paterna pietate ſuſceptus eſt. fuit aūt gracianus literis haud mediocriter inſtitutus. carmē facere probatus: ornate loquens: parcus cibi ſōnique ac libidinis victor.

Theodoſius ſenior genere hiſpanus genitus patre theodoſio matre termācia: interfecto per maximū graciano: imperiū romani orbis obtinuit ſolus: manſitque in eo annis. xj. cū iā in orientis partibus ſex annis graciano viuēte regnaſſet. qui etiā ſingulari celeritate et conſilio vſus. maximū tyrānū graciani interfectorē apud aquileiā occidit. hāc calamitatē maximo ipſi martinus vir ſanctiſſimus ante predixerat dum britānia militaribus copijs ſpoliat in italiā contra ius faſque vertitur. Theodoſius quoque diuino auxilio fretus et andragaciū maximi comitē: et victorē eiuſdē tyrāni filiū et arbogaſtē qui valētinianū iuniorē apud viennā eius dolo ſtrāgulauit ac eugenium tyrānos mira celeritate vſus opprimit. Fuit aūt theodoſius propagator reipublice atque defenſor eximius moribus et corpore traiano ſimilis quātum ſcripta veterū et picture docent. Sic enim nēs ſtatus accedit ad diſciplinā militarē laus ingenij quod plurimū valuit et religionis. Nā cū mediolani ingredi eccleſiam vellet myſteria viſurus. prohibitus ob quodā facinus (vt fieri ſolet) ab ingreſſu eccleſie niſi peniteret: ita equo aīo tulit vt vltro ipſi ambroſio grās egerit atque penituerit. huic ſociata in coniugio flacilla fuit ex qua archadiū et honoriū genuit. itaque quinquageſimū annū agens etatis in pace apud mediolanū rebus exceſſit humanis republicā quieta filijs relinquēs corpus eius eodē anno cōſtantinopolim trāſlatū atque ſepultū eſt.

Archadius theodoſij magni filius auguſtus in oriēte factus. honorius frater eius in occidēte cōmune imperiū diuerſis tamen ſedibus tenere ceperūt. vixitque archadius poſt patris exceſſum annis duodecim. verū quia pater eorum theodoſius ipſis adhuc adoleſcētulis tres duces reliquit viros potentiſſimos qui curā gereret. reliquitque ruffinū qui orientē. ſtilconē qui occidētē. gildonē qui affricā regerent qui deinceps cupiditate imperādi moti ſpretis paruulis regnū occupare conati ſunt. Gildoni res nouas in affrica moliēti maſceleger frater eius crudelitatē veritus hoīem fugat. qui vel dolore aī vel veneno poſt moritur. Maſceleger tāta victoria elatus cū nec deo nec hoībus parceret a militibus occiditur. Ruffinus vero ab archadio opprimitur. Stilco quoque occidētis tutor imperij collatorum beneficiorum immemor et affinitatis: nā ſocer extabat honorij. Regnum et ipſe eucherio filio affectās: ingētia rei publice intulit mala. Nam ſepe cū delere poſſet barbaros fouit eos. ſepe alariciū cū ſuis gothis vicit. Tandē a gothis ſuperatus cū auxilia poſtularet. Imperator indignatus duces miſit qui eum interficerent.

Honorius archadij predicti frater: vir moribus et religiōe: theodoſio patri cōſimilis. Is principatu ſuſcepto dum vires reipu. quottidianis cerneret labefactari incōmodis virū ſtrēnuum et bellicoſum conſtantiū comitē ad gallias cū exercitu miſit. deinde ei gallā placidā germanā ſuā cūctorum gaudio ſociauit. ex qua valētinianū filiū cōſtācius genuit: qui poſtea reipu. imperiū geſſit: inde eū apud rauennā in regni cōſortiū adſciuit: qui nec dum ſeptē mēſibus euolutis ex hac luce ſubtractus eſt. Inter hec placida auguſta a fratre honorio pulſa ad oriente cū honorio et valētiniano filijs profecta. a theodoſio auguſto archadij alterius germani ſui filio honorifice ſuſcepta eſt. Honorius vero poſtque cū minore theodoſio germani filio annis quindecim imperaſſet cū iam antea cū fratre annis duobus regnaſſet rēpublicā vt cupierat: pacatā relinquēs apud vrbē romā vita exemptus eſt. corpuſque eius iuxta beati petri apl'i atriū in mauſeolo ſepultū eſt huic ſoboles nulla fuit.

Sanctus ambroſius

AMbroſius mediolanēſis eṗs: patria romanus de cōſulari dignitate vir plane ſanctiſſimus ⁊ oīm doctorū ſui tp̄is p̄cipuus atq̄ʒ ſupremus. poſt auxētij ſerā mortē ex pagano iudice ſubito apd̄ mediolanū diuino nutu eṗs fuit e cūctis electus: moxq̄ʒ catholico baptiſmate tinctus preſulq̄ʒ ordinat⁹. ſubito eñ infantis vox inſonuit dicēs. Dignus eſt hic ambroſius vt ſit eṗs. q̄ ex cathecumino xp̄ianus effectus decimo imperij valētiniani anno: nonus mediolanenſiū creat̄ eṗs. Cūq̄ʒ ꝑ fide catholica libros graciano iꝑatori porrexiſſet: ac reuerētia qua debuerat ſuſcept⁹ eēt. vniuerſa ſtatī ad rectā fidē italia repullulauit. ac oīs ciſalpina gallia orthodoxā recepit fidē. poſtea iꝑatori theodoſio ambroſi⁹ apd̄ mediolanū eccl̄ie introitū: niſi peniteret interdixit. cū agēte curialiū ſuoꝝ malicia eius iuſſu ad q̄nq̄ʒ hoīm milia occiſa ſunt quā admonitionē equo aīo tulit. fuit eñ ambroſio tāta comitas. moꝝ ſanctitas: ingenij acumē: diuinaq̄ʒ ſcīa vt nō modo viuēs: ſed ⁊ vita functus. Italiā ⁊ oēm orbem ī ſui deuotionē ac venerationēq̄ʒ ꝑduxerit. qui etiā platoni p̄ho ⁊ ortu ⁊ infantia atq̄ʒ diſciplina ꝯſimilis extitit. Cum apes vt platoni ſubito examen apum faciē cōpleuit: ac ſi in alueolū intrādi ⁊ exeūdi motū facerēt: que ꝓdigia ex ei⁹ ore ſuauitatē dicēdi melle dulciorē fluere ſignificabāt qd̄ poſtea veriſſime demōſtratū eſt: ſi eius dicēdi ſcribēdiq̄ʒ dulcedinē cōtēplemur. Scripſit eñ emēdatiſſimos libros quoꝝ ſententie ſunt fidei ⁊ eccl̄ie firmiſſime colūne. In quib⁹ romana relucet fides: q̄ʒ inter ſcriptores latinos quaſi quidē flos emicuit. Obijt deniq̄ʒ hic ſanctiſſimus preſul ſecundo nonas aprilis.

Martinus eṗs

MArtin⁹ monach⁹ ⁊ eṗs turonēſis vir ſanctitate ⁊ pietate clariſſim⁹: q̄ ſabaudie pānonioꝝ oppido oriūdus: ⁊ in italia tician id eſt papie nutrit⁹ cū patre ſuo tribuno militum ſub ꝯſtātio ⁊ poſtea ſub iuliano iꝑatore militauit q̄uis inuitus. tp̄e vō hiemali ꝑ portā ciuitatis ambienſis tranſiēs paupi obuio. arrepto enſe clamidē q̄ ſibi ſola ſuperat in elemoſynā largit⁹ diuiſit. In qua nocte ſequēte xp̄m vidit veſtitū. Relicta milicia ad hilariū pictauiēſem eṗm ꝑrexit: ſe ei⁹ diſcipline ſubbijciens. ibi poſtea monaſteriū cōſtruxit de quo in eṗm turonēſeʒ aſſūptus eſt. Eius deinde vita tātis extitit glīoſa miraculis vt poſt ap̄los null⁹ ei eq̄paret̄. cū triū mortuoꝝ (more xp̄i ih̄u) meruerit eſſe ſuſcitator. Tandē anno p̄mo tp̄ib⁹ anaſtaſij pōtificis apud eandē vrbē tercio ydus nouēbris etatis vō ſue. 81. migrauit ad dn̄m. Cuius exequijs cū diuus ambroſius miraculoſe interfuiſſet. ⁊ eius ſctītatē ⁊ virtutē didiciſſet. de eo ait. beatus martin⁹ ꝓphani erroris tēpla deſtruxit: vexilla pietatis erexit: mortuos ſuſcitauit: ab obſeſſis corꝑib⁹ demonia ſeua excluſit: ac varijs laborātes languorib⁹ ſalutis remedio ſubleuauit: q̄ʒ ita ꝑfectus eſt vt xp̄m texiſſet in paupe ⁊c̄.

THeodoſi⁹ iꝑator ꝑ hec tp̄a fedus cū athanarico rege gothoꝝ ex tēplo ꝑcuſſit athanaricus cōſtātinopolim ad theodoſiū venit quē ille mira animi iocūditate ⁊ affectione recepit deniq̄ʒ cū athanaric⁹ vrbem intraſſet. ⁊ tā edificia ciuitatis q̄ʒ exornati ad diem feſtū ppl̄i frequētiā cerneret: deinceps iꝑatoris regiā ingreſſus obſeq̄a officiaq̄ʒ diuerſa ꝯſpiceret: ſine dubio inq̄t. de⁹ terren⁹ eſt iꝑator. Contra quē q̄cūq̄ʒ man⁹ leuare miſſus fuerit: ip̄e ſui ſanguīs re⁹ exiſtat. Nec mora tñ ſupueniēte valitudine reb⁹ humanis exceſſit. cui⁹ exequias iꝑator ip̄e p̄cedēs digne eū tradidit ſepulture. ac vniuerſe gothoꝝ gentes rege deſūcto aſpiciētes virtutē benignitatēq̄ʒ iꝑatoris theodoſij romano ſeſe iꝑatori dederunt.

Claudianus poeta

CLaudian⁹ poeta natione hiſpan⁹ hiis tp̄ib⁹ apud florētiā ethrurie vrbē ī p̄cio exiſtēs duos libros claudianū ſcʒ maiorē ⁊ minorē edidit. In q̄bus certe multe extant ſn̄ie celebres ac notabilia ꝓuerbia. Librū q̄ʒ de theodoſij laudib⁹ verſib⁹ exaratū ferūt. In ei⁹ itē laudē claudiani poete carmina extāt. O nimiū dilecte deo tibi militat ether. ⁊ ꝯiurati veniūt ad claſſica vēti.

Prudentius

PRudētiū etiā poetā xp̄ianū virū vtiq̄ʒ ſecularium lr̄arū ſciētiſſimū ꝑ hos dies clariſſe tradūt qui ⁊ nōnulla in diuinis laude digniſſima cōpoſuit. de numero coꝝ extat liber de martyribus. de origine peccatoꝝ. exameron de trinitate ⁊c̄. atq̄ʒ aduerſus ſimacuʒ idola defendentē librū cōpoſuit ⁊ quedā alia.

HIs tp̄ibus fuit appollinaris laodicee ſyrie eṗs vir ſane in diſputādo vehemēs ⁊ ita acutus vt auſus ſit dicere corpus nō aīam a dn̄o in diſpenſatione ſuſceptum. poſtea vō cum rōnibus vrgeret̄ ait euʒ quidē habuiſſe aīam. nō tñ ex ea parte qua rationabilis eſt ſed ex ea ſolū qua corpus viuū reddit̄. Ad ſupplementū vero rōnabilis partis ipſum verbū dei fuiſſe perhibeat. que quidē ſn̄ia ⁊ a damaſo arte, ⁊ a petro alexandrino eṗo exploſa eſt. hine appollinariſte originē habuere.

Sanctus Hieronymus

Hieronym⁹ vir ſanctiſſim⁹ ac doctoꝛ celeberrim⁹ ſancte romane eccl'ie cardinalis p̄ſbr nat⁹ p̄re euſebio oppido ſtridonis. qđ a gothis euerſuz dalmacie quōdā pānonieqꝫ cōfiniū fuit. Is toto oꝛbe doctrinis ac ſciā clarus apud bethleem ciuitatē paleſtine ſitus eā radiabat. quātū cū iſte iuuerit eccl'iaz dei vita ꝛ ſcriptis: non attinet dicere cū ꝛ vita ei⁹ ſctiſſima oib⁹ ꝑluceat. ꝛ ſcripta ei⁹ ita in ꝑcio ꝛ in honoꝛe ſint: vt nemo magis legaꝛ ab eruditis ꝓſertim: fuit em̄ eloquētiſſim⁹ ꝛ diuerſarū lr̄arū periciā ꝛ linguarū experientiā habuit: cū romanā adiit vrbē in q̄ lr̄is grecis ꝛ latinis appꝛime eruditus p̄ſbyter qꝫ cardinalis ibidē eſt oꝛdinat⁹. Donatūqꝫ grāmaticū ꝛ victoꝛinū rhetoꝛē p̄ceptores habuit. Gregoꝛiū qꝫ naziazenū magiſtꝛū ſuū fuiſſe teſtaꝛ vt ſacrarū ſcꝑturaꝝ ſtudiis eū erudiret. Induſtriāqꝫ ad hebꝛeos arabicos caldeoſqꝫ elemētoꝝ apices habuit. inde ꝓbatiſſimoꝝ monachoꝝ habitū imitat⁹ in ſyriam ꝑrexit. Ad deſerta deinde loca quadriēnio p̄nie exacto ad bethleez oppidū remeauit vbi diſertiſſima opuſcula ſcripſit. Innumeris p̄terea libris apl'oꝝ ꝓphetarūqꝫ cōſtructionib⁹ editis īmobilē catholice eccl'ie turrim quā p̄ſtdoꝝ ſecula cōſumaunt. Danielē in caldaico ſtilo. Job iuſtū arabico ꝓlocutū in romanaꝫ linguam mutauit. Matheū ex hebꝛeo fecit romanū. Impoſſibile eſt de iſto viro cuiꝫ diſtricte vite ꝛ illi⁹ moꝛib⁹ retexere oīa. quadā die adueſperante cū beatus hieronym⁹ cū frīb⁹ ad lectionē audiendā ſediſſet: ſubito ingens leo tribus claudicans quarto ſuſpēſus pede ꝫenobij clauſtra ingreſſus eſt. q̄ viſo frēs ꝑterriti. ipſe veluti aduētāti hoſpiti intrepid⁹ obuiauit. leo pr̄i leſi quā habebat pedis obtulit plantā vulneratā a ſentib⁹. adhibita cura de leſionis iciu cōualuit. Inde cepit inter eos vltro citroqꝫ q̄ſi domeſticū aīal cōmoꝛari. Tandē diu⁹ hieronym⁹ apō bethleē paleſtine tpib⁹ honoꝛij ꝛ theodoſij iunioꝛis explet nonagīta ꝛ octo vite annis ad xp̄m migrauit.

Paula romana

Paula matrona romana mulier ſane ſcitate admirabilis: ꝛ diui hieronymi in xp̄o filia atqꝫ diſcipula: hoc anno quo ꝛ ſanct⁹ martin⁹ eratis ſue. 56. ſexto kal'. febꝛuarij apud bethleem in pace doꝛmiuit. Cui⁹ quidē dignitatē mōnaſticāqꝫ cōuerſationē: deſertionē patrie: ꝛ ad hieroſolymā ꝓfectionē. diuus ipſe hieronym⁹ libello quodā: magnis effert laudib⁹. vbi etiā ei⁹ ꝑegrinationē ꝑ loca ſancta hūilitatēqꝫ ac cōtinētiā ꝓfuſaꝫ in paupes beneficētiā: incredibilē patiētiā: hoſpitalitatēqꝫ ac fidē ꝛ aduerſus hereticos ꝯſtātiā. ꝛ ad extremū eius felicē exitū. ꝛ in exequijs ſanctoꝝ cōcurſum narrat. eo ī libello ipſius filiā euſtochium ꝛ virtutis heredē cōſolaꝛ. Eam deniqꝫ paulā ab agamenone rege p̄dicto q̄ troiā deleuit traxiſſe originē aiunt que tradita fuit viro clariſſimo iulioꝝ familia ꝑeccato. In cuius tumulo tale inſcripſit carmē. Reſpicis auguſtū p̄ciſa rupe ſepulchꝛū. hoſpicium paule celeſtia regna tenentis ꝛc̄.

Pelagi⁹ hereticus

Pelagi⁹ quidā monachus ꝛ hereſiarcha peſſim⁹ e roma ī angliā ꝓficiſcēs inſulā illā oēm execrabili infecit erroꝛe. p̄dicabat em̄ hoīem ſine grā dei ſaluari poſſe: ꝛ vnūquēqꝫ ſuis meritis ꝓpꝛiaqꝫ virtute ad iuſticiam regi: Infanteſqꝫ p̄terea ſine oꝛiginali peccato naſci dicebat: nō iō baptizari opoꝛtere vt a pctō liberarenꝛ. Cōtra quē diuus auguſtin⁹ cū ceteris p̄ſbr̄is viriliter ſe opponēs librū de baptiſmo paruuloꝝ: ꝛ aliū librum cōſcripſit. ꝛ ſanctus hieronymus dialogū cōtra eū ꝓſcripſit.

Alexius

Alexi⁹ romanus patricius cōfeſſoꝛ digniſſimus atqꝫ ſanctiſſimus. xvi. kal'. auguſti rome ī domo p̄ris ſui noīe euſemiani ſenatoꝛis incognitus ſub gradu longa exercitatus patientia migrauit ad dn̄m. cuius exequijs miraculis plenis interfuere archadius ꝛ honoꝛius imperatores. pro dn̄o em̄ ſponſaꝫ elegātiſſimā deſeruit.

Johānes criſoſtomus

Johānes cognomēto criſoſtom⁹ ꝯſtātinopolitanus epūs hoc tpe: poſtqꝫ xp̄iane religioni verbo ꝛ exēplo atqꝫ doctrina plurimū ꝓfuiſſet. 6. kal'. febꝛuarij in pace q̄euit. hic ꝓpter veritatē ꝛ iuſticiā defendēdā ab eudoxia ꝛ archadio ei⁹ filio multas ꝑtulit iniurias: ſ iter h̄ p̄ter ſctitatē maxiaꝫ elegātiſſios edidit libros ꝛ hmōi es ac epl'as

Caſſianus

Caſſian⁹ itē monach⁹ cōſtātinopolitan⁹ vel ſcytha iohānis criſoſtomi diacon⁹: hic nāqꝫ maſſiliā ex cōſtātinopoli miſſus: duo ibidē mōaſteria cōdidit: vbi multos virtuſqꝫ ſexus ꝯgregās monachos. inde multa edidit opuſcula ſcꝫ de monachoꝝ habitu. Collationes patrū egypti cum eis q̄uqꝫ habitās digeſſit. De diſtinctione monachi ac fine. De pugna carnis aduerſus ſp̄m. De tribus antiquis monachoꝝ generibus. ꝛ quarto nūc exoꝛto ſimiliter pleraqꝫ alia.

Concilium conſtantinopolitanū

SEcunda ſynodus vniuerſalis fuit cōſtātinopolitana: centū quinquaginta patrū graciani ⁊ theodoſij principum ac damaſi pape cyrilliqꝫ hieroſolymitani atqꝫ nectarij alexandrini patriarche tꝑibus. cōtra macedoniū cōſtantinopolitanū epm̄ ⁊ eudoxiū qui negabant ſpm̄ſanctū deū eſſe. Et ibi oēs cōdēnata ꝑfata hereſi: quatuor canones ſtatuere. Iſte em̄ macedoniꝰ patriarchalē ſedē furtiue ac tyrānice occupauit. quo depoſito nectariꝰ a patribꝰ electus fuit. poſtea deū vnū ⁊ viuificantē ⁊ deū ſpm̄ſanctū. ⁊ pr̄i filioqꝫ cōſubſtātialē declarantes ſimbolo addiderūt. ꝑterea ꝯ appollinarē laodicie epm̄ ⁊ ſabelliū blaſphemos. ⁊ qui ſimilia ſentiebāt anathema ꝓtulerūt. Cū carne xp̄i inaīatā eſſe dicebant: ſine aīa rōnabili atqꝫ intellectu humano ⁊ ī morte triduana diuinitatē cō mortuā fuiſſe aſſerebāt. In ꝑdicta qꝫ ſynodo theodoſiꝰ impator reſiſtens patibꝰ: hos ꝑſuaſionibꝰ ſeduxit: vt (ignorāte ſūmo pōtifice) cōſtantinopolitanā ſedē in ꝑriarchatū ſublimarūt qḋ poſtea ſemiariū diſcordie fuit.

DYdimus alexandrinꝰ a teneris annis oculis captus. ⁊ ob id etiā primoꝝ literaꝝ ignarus ita geometriā ⁊ dialeticā que magno vſu indigent iam grandis natu cum primis elementis didicit vt ꝑclara quedam opera in mathematicis ſcripſerit. In pſalmis quoqꝫ ⁊ in euangeliū mathei ⁊ iohannis ⁊ contra arrianos multa edidit. Miſcebat em̄ precibus ſtudia ⁊ laborē: cōtinuaſqꝫ vigilias: vt qḋ alijs viſus illi conferret auditus.

Radagaſus rex gothoꝝ

INgreſſus tum ſub honorio impatore italiā oīm antiquoꝝ p̄ſētiūqꝫ hoſtium inter hec acta longe īmaniſſimꝰ radagaſus gothoꝝ rex ⁊ in totā repētino impetu inuadit italiā ferro ac flāma oīa vaſtabat. Nā fuiſſe in eiꝰ populo pluſqꝫ ducenta milia gothoꝝ ferūt. Hic ſupra hanc incredibilē multitudinē indomitamqꝫ virtutē barbarus erat ⁊ ſcytha: qui oēm humani generis ſanguinē dijs ſuis ꝑpinare deuouerat. Inuadit illico romam pauor infinitus: fit oīm paganoꝝ in vrbe cōcurſus declamatꝰ a cunctis. ſed hec ideo ꝑpeti qḋ neglecta fuerūt magnoꝝ ſacradeoꝝ: fere in tota vrbe blaſphemie ad nome xp̄i tanqꝫ lues aliqua ꝓbris ingrauantꝰ. Conducuntꝰ a romanis aduerſus eū duo pagani duces: gothoꝝ ſarus ⁊ vlridunus hunoꝝ contritus diuinitus radagaſus in aſpero feſulani montis iugo quo cū fame ⁊ ſiti cōficerentꝰ. Rex ſolus ſpem fuge ſumens: captus a romanis in vincula conijcitꝰ: ac paulisper retentus vita priuatꝰ. Tanta vero multitudo captiuoꝝ gothoꝝ fuiſſe fertꝰ: vt in viliſſimarū pecudū modum: ſingulis aureis paſſim greges hoīm venderentꝰ.

Alaricꝰ rex gothoꝝ

HUic vero ſucceſſit alaricus quē ſtilco regni cupidus cū ſupare poſſet ⁊ noluit ⁊ iuuit. Verū poſtremo italiā ingreſſus cū ab honorio ſede qua cū ſuo exercitu ꝯſiſtere poſſet expeteret. Honoriꝰ deliberato ꝯſilio ei gallias cōceſſit: q̄ dum gallias pergens ob reꝑationē iumentoꝝ apud polentiā aliquātulū reſediſſet. Stilco comes in ꝑnitionē reipublice gothos ꝑtentās. belli ſummā ſaulo pagano cōmiſit: qui ipſo die ſacratiſſimo paſce gothis nil ſuſpicantibꝰ ſup eos irruit: magnāqꝫ eoꝝ partē ꝓſtrauit. demū arma accipiūt ꝓſternūt exercitū. hinc in rabiē furoris excitantꝰ: omiſſa gallia romā contēdunt. cuncta ꝑ que ierant igni ferroqꝫ vaſtantes. Nec mora vrbem romam capiunt deuaſtant incendunt. Anno eiuſdē cōdite milleſimo centeſimo ſexageſimo quarto. ſalutis vō xp̄iane anno duodecimo ⁊ quadringēteſimo. hac tñ moderatione vſus eſt alaricus ⁊ clemētia vt ſuis mādauerit: a cede ⁊ ſanguine quoad fieri poterat abſtinere. vtue cōfugientibus ad baſilicas petri ⁊ pauli parcerentꝰ. Rex vero tercio die ab vrbe diſcedens in lucanos ⁊ brucios proficiſcitꝰ. inde in ſiciliā tranſfretare cupientes ꝑpeſſi naufragiū. Inter hec alaricus apō ceſentiā morte ſubita defunctꝰ eſt. Gothi eū in baſento amne ſepelierūt cū multis opibus.

Athaulphus rex

REgē deinceps athaulphū alarici affinē gothi ꝯſtituētes. qui ob affinitatē ⁊ genꝰ ſuccedit: romā redeūt: ſi quid reſidui fuit: more locuſtarū eradūt. auferētes deinde gallā placidā ſupioris theodoſij filiā ſororem honorij. quam ſibi athaulphꝰ apud foꝝ cornelij cōnubio copulauit. que multo poſt reipu. cōmodo fuit. Nam ad hoc animū mariti ſubtilibꝰ blandimentis inflexit. vt vltro a romanis cedibꝰ temꝑatum. In aīo ei prius fuerat vrbem romam delere: ac nouā cōdere: eamqꝫ gothiā appellare. ⁊ impatoribus nomē de ſe relinquere: vt nō auguſti deinceps ſed athaulphi vocarentꝰ. Mentē eius placida auertit. ac fedus inter eū ⁊ honoriū ac theodoſium iuniorē compoſuit: qui ad gallias proficiſcens apud barcilonē fraude ſuoꝝ occaſus eſt.

Sanctus auguſtinus

Auguſtinꝰ beati ambroſij ī fide diſcipulus: bō certe oīm q̄ tum fuere doctiſſimꝰ. hippone ī affrica ep̄s: fidē nr̄am ſcriptis ⁊ diſputationibꝰ tū maxime tuebat̄. fuit aūt natione apher ex honeſtis parentibꝰ: p̄re patricio: matre monica xp̄ianiſſima oriūdus: eoꝝ accuratiſſima diligētia nutritꝰ in adoleſcentia ſecularibꝰ lr̄is apprime eruditꝰ: liberalibꝰ diſciplinis imbutꝰ quas ꝑ ſemetipm̄ nullo tradēte doctore didicit ⁊ intellexit. Inde ex gentilitatis errore in manicheoꝝ hereſim incidit. In quo ꝑ annos nouē ꝑmāſit. Habuit q̄ʒ filiū ex muliere ſoluta noīe adeodatū ſubtiliſſimi ingenij. q̄ in adoleſcētia deceſſit. Poſtq̄ʒ vo in carthagine rhetoricā mltis annis legiſſet. Audiēs ꝓfectꝰ rom̄ e ſtudiū vigere clam neſciēte matre ad vrbē venit: poſtmodū mediolanū a ſymacho ꝓfecto vt rhetoricā doceret vocatus. ad eū locū mater ilico ſubſecuta eſt: vbi ⁊ paulo poſt ꝓcibꝰ ſuis ⁊ ſuffragio diui ambroſij ac doctrina: ad vere religionis viam cōuerſus eſt: ⁊ cū filio ab ambroſio die paſce cū eſſet. xxx. annoꝝ baptizatus eſt. Et hymnū Te deū laudamꝰ cecinerūt ⁊ vſq̄ʒ in finē ambo ediderūt. deinde ad ſimplicianū abbatē ventēs de optimo viuēdi modo ꝯtulit: vbi biennio oꝛonibꝰ ⁊ ieiunijs vacabat. Inde matris inſtinctu romā venit: ⁊ ꝑ etruriā tranſiens ſanctos heremitas apud piſas inuiſit. ⁊ centūcellas nō ꝓcul ab vrbe. rome vo cū maniche is ꝯflixit. e roma ꝓfectꝰ cū matre remeabat ad affricā. Et cū eēt apud hoſtia tiberina monica ex filij cōuerſione gaudio replera: eū dulcibꝰ alloquit̄ verbis. Infirmata nono ſue egritudinis die defuncta ⁊ ſepulta eſt. Auguſtinꝰ cū frībꝰ ſuis carthaginē adnauigauit: patrimoniū paupibꝰ erogauit: ⁊ ī nemore monaſterio extructo ſm̄ regulā ab ap̄lis cōſtitutā viuere cepit. Deniq̄ʒ in hipponēſi eccl̄ia lʒ inuitꝰ ep̄s ꝓmotꝰ quadraginta annos ſupuixit vbi ⁊ monaſteriū canonicoꝝ cōſtituit. Tot aūt libros ī oī doctrine genere ſcriptitauit: vt ne numerari quidē ne duʒ legi queant. Tandē cū ſextū ⁊ ſeptuageſimū vite ageret annū obijt. ⁊ ī baſilica diuo ſtephano dicata ſepelit̄. inde corpꝰ in ſardanā trāſlatū fuit. Et regnāte ī longobardia luithrādo rege illud ad ſe deferri curauit ac papie cū honore collocauit.

Monica

Monica diui auguſtini mater in oſtijs tiberinis nonis maij anno etatis ſue lvj. migrauit ad dn̄m. Fuit aūt matrona pia mitis modeſta ac patiēs ⁊ in orādo ꝯtēplādoq̄ʒ deuota extitit. In vigilijs ieiunijs ⁊ elemoſynis elargiendis aſſidua. Eiꝰ aūt ſctiſſimū corpꝰ ibidē a filio ꝯditū vſq̄ʒ ad martini quinti pōtificis tp̄a ꝑ mille ⁊. xx. annos ꝑſtitit. verū eo ꝓſulante circa annū dn̄i. 1429. tercio ydus aprilis inde romā cū ingenti pompa trāſlatū. Cui mapheus vegiꝰ laudenſis poeta ſui tp̄is laudatiſſimꝰ. ⁊ tūc martini pape datarꝰ manſeolum mira arte elaboratū extruere fecit. ⁊ in eiꝰ laudē epigrāma cōpoſuit videlʒ. Salue lux matrum: mater ſanctiſſima ſalue. Salue auguſtini monica digna parens ⁊c̄. cū pluribus carminibus laude dignis.

Ruffinꝰ aquileiēſis p̄ſbr vir clariſſimꝰ atq̄ʒ eruditiſſimꝰ floruit ad quē hieronymꝰ nōnullas dederit ep̄las. in q̄bꝰ eū tāq̄ʒ amicū dulcibꝰ alloquit̄ verbis ⁊ ad caritatis ꝑſeuerētiā exhortat̄. ſʒ paulopoſt amicitie ꝑſeuerātia inter eos deſtitit: hic itaq̄ʒ cū eruditꝰ eēt (⁊ſi opꝰ aliq̄d nō ediderit) tū in trāſferēdo de greco in latinū multū laborauit.

Lucianꝰ trlimitanꝰ p̄ſbr vir ſcitate ⁊ ſcia ꝓcipuꝰ: tēpeſtate hac deo annuēte eū q̄dē reliq̄as ſtephani ꝓthomartyris ⁊ gamalielis pauli p̄ceptoris īueniſſe aiūt. cāq̄ʒ reuelationē ⁊ inuētionē (cū eſſet diſertiſſimꝰ vir) ad oēs eccl̄ias

a greco ſmōe ꝯſcripſit: quā ſcriptionē poſtea hab[i]undꝰ p̄ſbyter hiſpanꝰ latinā fecit ad oroſiū p̄ſbyteꝝ.

Alexander lythos hoc eſt medicꝰ cognomēto ſophiſta: ꝑ hoc tempꝰ ob ingenij magnitudinē medicorum princeps habitꝰ: totꝰ medicine diſciplinā tribus libris explanauit ⁊ alia quedam cōpoſuit.

Predeſtinatoꝝ etiā hereſis ꝑ hec tp̄a ſerpſit: q̄ oīno affirmabāt nil ad vitam ꝓdeſſe q̄ hoīes virtuoſe viuerēt: ſicut hr̄ ī canone. 24. q. 3. ca. q̄dā

Neſtoꝛ hereſiarcha ꝯſtātinopolitanꝰ ep̄s hoc tp̄e poſtq̄ʒ pōtificatu donatꝰ fuiſſet aptū ſe eccl̄ie hoſtē oſtēdit. Et cū ex tp̄e precipuus declamatoꝛ eſſet. p̄dicauit xp̄m hoīem purū fuiſſe nō deū. vnde ⁊ librū quaſi de incarnatione ſcribēs ſexaginta duobus diuine ſcripture teſtimonijs ſuo prauo ſenſu ꝯfirmauit. Scripſit etiā nōnullos alios tractatꝰ.

Proba mulier

Eufroſina

Proba mulier elegātiſſima adelphi ꝓcōſulis romani vxoꝛ: ſʒ puigili cura virgilij carmībꝰ q̄cq̄d hiſtorie ī veteri atq̄ʒ nouo legit̄ teſtamēto ⁊ vſq̄ʒ ad miſſionē ſpūſſancti tam compte cōpoſuit. vt hiꝰ cōpoſiti ignarus virgiliū euangeliſtā fuiſſe credat. Vocauit id opus centonas virgilij in laudē xp̄i. hanc certe laudeʒ quidā eudoxie aſcribūt theodoſij iunioris vxori.

Eufroſina a p̄re edocta lr̄is veſtē induit virilē ad monaſteriū ꝑgens ſmaragdi nomē ſumpſit ī habitu monachali ſub artiſſima abſtinētia vſq̄ʒ in finē ꝑmanſit de qua elegās hiſtoria in vitas patrū habet̄

Marina q̄ʒ virgo eodē habitu ī monaſterio latitās marinū ſe ſimulauit: oppreſſione puelle infamata ante fores monaſterij in viliſſimo contemptu patientiſſime ad finē vite vixit.

Celeſtinus papa natione campan⁹ poſt bonifaciū tpib⁹ theodoſij iunioris fuit. qui diuino cultui intētus cōſtituit. vt pſalmi dauid ante ſacrificiū antiphonatim ab oīb⁹ cauerent. qḋ fieri nō cōſueuerat. plecta eñ epl'a ⁊ euāgelio finis ſacrificio imponebat. Refert martin⁹ caſſinas Judica me deus ⁊ diſcerne cām meā. qḋ in pncipio ſacrificij dicat ei⁹ inuentū fuiſſe. Graduale qꝫ huic aſcribit. Multa pterea cōſtituit que tū in archiuis legebant. Dedicauit ⁊ baſilicā iuliā cui plura dona obtulit. Mādauit ſiſr gratiano referente vt oēs ſacerdotes ſcirēt eccl'iaſticos canones. At vbi ex ſacris ordinib⁹ ter i vrbe mēſe decēbri habitis: pſbyteros duos ⁊ .xxx. diaconos .xij. epos .ij. ⁊ .xl. creaſſet morit. ac ſepelit in cimiterio priſcille via ſalaria .viij. ydus aprilis. Cōſederat annis .viij. mēſes .x. dieb⁹ .xvij. Vacat tum ſedes dies vnū ⁊ .xx.

Synodus Ephezina

Synod⁹ tercia vl'is epheſia magno theodoſio iuniore pncipe: ⁊ pōtifice celeſtio iuuenale qꝫ cōſtantinopolitano epo atqꝫ cirillo collecta fuit: ⁊ habita apud epheſuȝ ſynodo .cc. epoꝝ. impi⁹ neſtori⁹ cū hereſi nōis ſui cūcꝗ pelagianis oib⁹: q̄ dogma illud ꝑpe contagiū inuabāt. cū pdicabat xp̄m ex maria hominē tm̄ ⁊ nō deū natūcꝗ diuinitatē collatā eē p meritis. cui impietati ⁊ cyrill⁹ alexandrin⁹ eps ⁊ celeſtin⁹ pōtifex mirūmmodum aduerſati ſunt. vn̄ diffinituȝ fuit qꝫ beata maria virgo vocaret Theotocos id eſt mater dn̄i. Et inde oīm conſenſu .xiij. canonibus coꝝ ſtulticiā impugnātibus damnant.

Anno mundi. 5623. Anno chriſti. 424.

Sixtus tercius papa natione roman⁹ pře ſixto. valētiniani tpa attigit. q̄ pōtificatū iniens a baſſo quodā reus in iudiciū accerſit. Hic aūt cogregata ſeptē ⁊ q̄nquaginta epoꝝ ſynodo. Jta cām dixit vt ab oīb⁹ vno cōſenſu abſolueret: dānat baſſus calūniator iniquus annuēte valētiniano ⁊ placidia ei⁹ matre in exiliūcꝗ mitit. cui⁹ pdia nō fiſco ſed eccl'ie aſſcribunt. Aiūt baſſiū poſt exiliū nō multū vixiſſe tercio mēſe diē extremū obijt. Edificauit aūt ſixt⁹ baſilicā beate marie vḡinis. q̄ nūc maria maior vocat ⁊ multa dona obtulit. Jnde cū oīa q̄ habuerat aut in edificijs aut in ornamētis eccl'iaꝝ: aut paupērib⁹ erogaſſet. Morit ac ſepelit i cripta vie tiburtine apud corp⁹ btī laurentij Sedit annis octo dieb⁹ .xix. Vacat tum ſedes dies duos ⁊ viginti.

Leo primus papa natione thuſcus patre quinciano hic ob dignitatē ⁊ p̄cipuā doctrinā cognomēto magn⁹: ⁊ dignitate prim⁹ habitus fuit: eo qꝫ eloquētia nemini cederet. ideo in calcedonēſi ſynodo ſūma patrū oīm admiratione ⁊ ꝯcordia ter ſanct⁹ acclamatus eſt. q̄ ad cōfirmādā fidē multa cōſtituit ⁊ cū eſſet doctiſſim⁹ decretales epl'as plurimas ⁊ omelias ⁊ ſermones cōplurimos edidit. Ad reparādā vrbē ⁊ tēpla cōuerſus. Jn honorē btī cornelij baſilicā via appia edificauit. Tēpla diffracta reſtituit: ſacroꝝ vaſa cōminuta aut ablata denuo renouauit vel ex integro reſtituit. poſteā a maſteriū ꝑpe .s. petri ꝯdidit. Poſtremo creat] ex inſtitutione: morit ac ſepelit apud ſanctū petrū i vaticano .4. yd⁹ apl'. ſedit anno vno ⁊ .xx. mēſe vno. dieb⁹ .13. vacat dies .8.

Anno mundi. 5653. Anno chriſti. 454.

Hilari⁹ papa natione ſardus: pře criſpino ad leonis tpa puenit. Js i multa ꝑturbatione rerū: diuinā res intermiſit nūcꝗ. Jnſtituit ne pōtifices deinceps ſucceſſore ſibi deligerent. que inſtitutio ad oēs eccl'iaſticos grad⁹ ptinet. epl'as ſcripſit de fide catholica. tres ſynodos ꝯfirmātes: nicenā: epheſinā ⁊ calcidonēſem. Tria qꝫ oratoria edificauit: duaſcꝗ bibliothecas. ad lunā vo monaſteriū i vrbe ſtruxit. vbi ea pegiſſet q̄ ad optimū pōtificem ptinebāt. tuȝ in extruēdis tēplis ornādiſcꝗ: tuȝ etiā admonēdo docēdo caſtigādo elemoſynaſue pbēdo creatis pri⁹ de more .25. pſbus: diaconis quincꝗ: epis .22. Sepelit poſt ſanctā vitā in cripta ſancti laurentij apud corpus beati ſixti. Sedit annos ſeptem menſes tres: dies decem. Vacat tum ſedes dies decem.

Linea ſummoꝝ pontificum

Celeſtinus

Sixtus tercius

Leo primus

Hilarius

Theodoſius iunior archadij filiꝰ: dū q̄ndecim annis impaſſet cū honorio
germano archadij: exēpto rebꝰ humanis honorio in impio ꝯfirmatꝰ. ſul
tus tn̄ p̄ſidio caſtini magiſtri militū iohānes inuadit imperiū: cū theodoſiꝰ ori
entale regebat imperiū: q̄ cōperto patrui ſui honorij funere: mox valētinianū
amite ſue placidie filiū ceſare effectū cū matre ſua auguſta ad recipiēdū occidē
tis dirigit regnū. quo tp̄e iohannes dux affricā quā boniſacius obtinebat bel
lare poſcit: ad defenſionē infirmior veniēs: valētinianꝰ mira felicitate eū op
primūt. Theodoſius vero princeps xp̄ianiſſimꝰ atq̄ phumanꝰ imperiū in mul
ta rerū pturbatione accepit ⁊ poſſedit. Nā affricā ferme vniuerſam genſerico
rege vandaloꝝ ablatā amiſit. Multas in britānia direptiones ptulit inde va
lentinianꝰ totiꝰ italie cōſenſu impator creatus gubernacula imperij apd̄ rauen
nā ſuſcipiēs hoſtes romani nōīs in italia cōpeſcuit. At vero theodoſiꝰ dū abſq̄
viginti vno annis: quos cū honorio patruo regnauerat: ſeptē ⁊ viginti annis
imperiū geſſiſſet. ex q̄bus ⁊ cū valētiniano genero viginti quīq̄ trāſegit: apd̄
cōſtantinopolim dum ipſis hunoꝝ oſtrogothoꝝq̄ regibꝰ reſiſtere curaret pe
ſtilencia corruptus interijt: ibiq̄ ſepultus eſt.

Valētinianꝰ occidētalis impij gubernator: pacē cū genſerico vandaloꝝ re
ge inijt: ac certis finibꝰ affricā ſibi ac genſerico diuiſam vandalis incolē
dā dedit. Interim vero dux valētinianꝰ cōſtātinopolim pficiſcit: ⁊ theodoſij fi
liā in vxorē ducit. Vandali genſerico duce cartaginē capiūt ac diripiūt. Atti
la q̄z dux hec in affrica gererent aīm ſumēs ad occupandū occidētale imperiū
copias vndiq̄ celeriter colligit atq̄ iter ſtatim carpit. Qd̄ vbi etius intellexiſ
ſet legatos de pace ſtatim toloſam ad theodoricū regē mittit: vt cōi impenſa ⁊
paribꝰ copijs bellū ꝯ attilā gereret. romanoꝝ ac theodorici auxiliares copie
fuere alani burgundiones franci ſaxones atq̄ oēs fere occidētales ppl'i. Tan
dē ſuperueniente atila in campis cathelonias p̄liū cōmittit: pugnatum acriter
quouſq̄ nox ſuperueniens incerto auctore finē impoſuit. Ad centū ⁊ octoginta
milia hoīm eo in p̄lio vtrinq̄ cecidiſſe cōſtat. Et q2 virtus ſemp inuidiā parit
Valētinianꝰ impator q̄tū res tocuit, pſperos etij ſucceſſus ptimeſcēs eum gla
dio perimit. Ita vir bellicoſiſſimꝰ etius ⁊ quōdā attile regis potentiſſimi terror
occubuit. cū quo pariter ⁊ occidēt] imperiū ſalusq̄ reipu. corruit. Sed neq̄
valentiniano mors etij impune ceſſit. Nā ⁊ ipſe anno ſequenti a traſila etij mi
lite: cū. xxx. annis imperiū geſſiſſet cōfoſſus interijt. e quibus cum theodoſio
ſocero viginti quīq̄: cū marciano quinq̄z imperauit.

Marcianꝰ anno ab vrbe cōdita milleſimo ducenteſimoq̄rto: orientali aule p̄
ficit impator. Is princeps catholicus fuit: catholiciſq̄ plurimū fauēs:
qui vt imparet theodoſij ſororē cū orient] impio vxorē accepit. ⁊ atila mortuo
eadē nocte p ſomnū eiꝰ arcū cōfractū vidit. eo itaq̄ impante imperiū occidēta
le ab orientali quaſi diuiſuz fuit. Et intra id tempꝰ germaniā oēm daciāq̄ ſar
maciā ⁊ ceteras puincias ad danubiū rhenūq̄ ſitas pdidit romana reſpubli
ca. hiſpania q̄z vlterior aq̄tania ⁊ vaſconia atq̄ illa eduēſiū veſuntionūq̄ gal
lie pars q̄ burgundiones anno vrbis capte ſecūdo ceperūt ſunt amiſſe. Pari
ter factū eſt de ſenonēſi pariſioꝝ francis ſubiecta. quarū oīm puinciarū nulla
poſtmodū p romanoꝝ impio eſt recepta. Quo in tp̄e romani vrbe ſtequētata
Auitū ſenatorij ordinis romanū delegerūt impatorē. cū quo marcianꝰ mitiſſi
mi vir ingenij damnis ⁊ piculis occurrere cupiēs. que noui rerū motꝰ parere
cōſueuerunt federa inijt. ſecundū que reſpu. vtrobiq̄ ſalubriter admīſtrari poſ
ſet. Interea marcianus cum orientalē rempublicā feliciter adminiſtraret ſepti
mo imperij ſui anno apud cōſtantinopolim diem obijt.

Leo poſt marciani imperatoris interitū apud vrbem cōſtātinopolim au
guſtali potitꝰ eſt dignitate. qui deinceps ſequēti tp̄e leonē filiū ſuum im
perij cōſortē fecit: hūc leonē vrbs cōſtātinopolitana primū ex greca pgenie
impatorē habuit: quāq̄ phibēt aliq̄ nō greca eū: ſed beſſica pgenie ortunduz
p cuiꝰ tp̄a (ſexdecim nā annis impauit) vrbē romā italiāq̄ ⁊ vniuerſum roma
no principi cōmiſſuz imperiū varij motꝰ laboreſq̄ agitauerūt. Itaq̄z p̄mo leo
nis imperij anno cū auitus rome mortuꝰ eſſet maioranū quēdā exercitꝰ apud
rauennā leone ſuadente impatorē aſſumpſit. ⁊ anno imperij tercio interfecit apud terdonā ciſalpine gallie
ciuitatē. Subrogatꝰ vero eſt illi p romanos ſeuerianꝰ: qui tercio imperij ſui anno rome defuncto: anthemiꝰ
qui fuerat marciani impatoris gener in impatorē eſt ſuffectꝰ. Nec interea quietꝰ fuit apud cōſtātinopolim
leo. Tādē cū ſe correptū valitudine moritur intelligeret: leonē ex mariagne ſorore nepotē ⁊ zenonis iſau
rici filiū inſtituit impij ſucceſſorē. Ipſe vero puer leo cū paucis mēſibꝰ imperiū gubernaſſet zenonē genito
rem manu ppria coronatum fecit imperatorē. Leo aūt poſtq̄ orientale decem ⁊ ſeptez annis rexit imperiū
diem clauſit extremum.

Linea Imperatorum

Theodoſius iunior

Valentinianus

Marcianus

Leo

Genſericus rex

GEnſericus vandaloꝝ rex q̄nꝰ medio tpe regni ſui hiſpanos galloſqꝫ ac ro
manos cōtriuerit. hac tñ tēpeſtate cū bonifaciꝰ comes affrice ꝓcurator: ac
beati auguſtini amator: ſentiēs ſe nō poſſe tuto affricā tenere. Cerneſqꝫ ſibi pīcu
lū īſtare: in pniciem reipublice efferueſcēs alanoꝝ vandaloꝝqꝫ gentē cū genſeri
co ſuo rege ab hiſpanis euocatos affrice intromiſit. qui cunctā pene affricā ferro
flāma rapinis crudeliſſime deuaſtātes catholicā inſup fidē arrianā impietate ſub
uertere. pulſis ī exiliū q̄buſdā ep̄is bene ſentiētibꝰ. Sub hac turbine beatiſſimꝰ
auguſtinꝰ de quo p̄miſſus eſt hipponēſis ep̄s: ne ciuitatis ſue ruinā cerneret: ter
cio eiꝰ obſidionis mēſe: ſex ⁊ ſeptuaginta annis vite expletis. ex q̄bꝰ quadragin
ta in clericatu ſeu ep̄atu trāſegerat: ad xp̄m prexit quīto kal. ſeptēbris. Inde gen
ſericus carthaginē dolo pacis inuadit. oēſqꝫ opes eiꝰ excruciatis diuerſo tormen
toꝝ genere ciuibꝰ: in ius ſuū vertit: nec ab eccl'iarū ſpoliatione abſtinēs. Igit̃ car
thago a vandalis capta eſt annis quingētis octoginta ⁊ quīqꝫ euolutis: poſtq̄
romano ceperat iuri parere: ſequēti anno in ſiciliā traijciēs: magnis calamitatibꝰ affligit. ¶ Idem fecere
pictauij ⁊ ſcothi inſulā brittaniā occupātes. Accitus aūt a britannis in auxiliū eiꝰ patricius vir fortiſſimꝰ
⁊ bellicis artibꝰ inſignis. genitor cuiꝰ noīe gaudentiꝰ ex doroſtana ciuitate meſie oriundus. qui eius etiā
burgundiones nouos tūc primū parētes moꝛꝰ bello ꝑſecutꝰ compeſcuit. Francos qui iterato rheni ripas
īſederāt gallias irrupturi magna ſupatos cede repulit ī germaniā. ⁊ halanos bello acerrimo cepit agitare
qui cū danubij accolas populos regeſqꝫ habebat notiſſimos hunos ad italie inuaſionē primus excitauit.
Cū itaqꝫ primores britānie romanoꝝ legibꝰ moribꝰ qꝫ aſſueti pictoꝝ ⁊ ſcothoꝝ barbariē pati neq̄rent. Ad
hunc etiū miſerunt p̄ſidia implorātes. dedit eiꝰ legionē vnā que mare trāſgreſſa barbaros multa cede re-
pulit. britānias q̄diu affuit ꝓ romano imꝑio ꝯſeruauit. Inde in gallias reuocauit. Unde britāni ab eo
deſtituti ab anglis ⁊ ſaxonibꝰ auxiliū petiere: quos hoſtes deinde nō auxiliares ſenſere. ab his eñ oppſſi
⁊ patriā ſimul ⁊ nomen amiſere.

Athila rex flagellū dei

ATthila de ſcythia hunoꝝ rex p̄ře genitꝰ mūdizico: cuiꝰ fuere germani ottar
⁊ rohas: qui ante athilā regnū tenuiſſe narrant̃: poſt quoꝝ obitū cū bleda
germano: hunoꝝ ſucceſſit in regno. Erat vo athila ſupbus inceſſu: huc illucqꝫ cir
cūferēs oculos. vt elata potētia ipſo q̄ꝫ in motu corporis appareret. belloꝝ q̄dē
amator: ſed ipſe manu temꝑans. cōſilio validiſſimꝰ. ſupplicātibꝰ exorabilis. for
ma breuis. lato pectore: capite grādiore. minutis oculis: rarus barba: canis aſꝑ
ſus: ſimo naſo. tetri colore. originis ſue ſigna p̄ ſe ferens. frēm aūt ſuū bledom vi
rū mitioris ingenij. augende muro vrbis budalie operi intentū p fraudē pemit.
Inde oſtrogothoꝝ reges ſubditos ſibi potiꝰ q̄ ſocios athila habere cepit. Con
traxit vero pariter ⁊ patrijs eduxit ſedibꝰ nō ſcythe modo populos: ſed ad latiſ-
ſimā q̄ꝫ danubij orā vndiqꝫ expoſitos. in quibꝰ notiſſimi fuere ardaricꝰ gepidoꝝ
valemir theodemir vindemir frēs oſtrogothoꝝ reges. marcomāni: quadi: eruli
⁊ thuringi. qui ad q̄ngenta armatoꝝ milia fuiſſe cōperimꝰ. Cū vero copijs quas cathelonici campi clades
cōminuerat ſupplemēto ⁊ auxilijs ad primi exercitꝰ magnitudinē inſtauratis: nō vltra gallias: ſed ipſā ita
liā inuadere cōſtituit. In quā ducturus primū illirici ſinus orā circūuectus eſt. ⁊ traguriū: ſebinicū: belgra
dum: iaderam: ſigniam: polā: parentiū: hemoniā que oppida tunc in marciani imꝑatoris cura eſſent nullo
firmato p̄ſidio diripuit incendit. Ad arſiā vo fluuiū ⁊ tergeſtinū ſinū italie limites nō nihil reperit copiaꝝ
Obſedit inde aquileiā: ſed vrbs validiſſimis cincta menibꝰ romanoqꝫ p̄ſidio defenſabat̃. ne illic ſedendo
tempꝰ vſqꝫ quaqꝫ tereret. Immunita regionis oppida expugnauit. Aquileiā deinde quā diu obſederat bre
ui fuit potitꝰ. Ingreſſus vrbē aduſqꝫ ſolū eam ſubuertit. inde mouēs paduam: vincentiā: veronā: medio-
laniū: ticinū que papia dicit̃ cepit. Romani tūc ⁊ ceteri italie populi athilā qui ſe flagellū dei: terroreqꝫ po-
puloꝝ diceret. ac re ipſa oſtenderet: horrendo pauore expectabāt. Qð cū leo pōtifex romanꝰ eius noīs pri
mus cerneret meſtus cōpatieſqꝫ populis. atqꝫ etiā cohortante valentiniano legationē ad euꝫ ſuſcepit: quē
reperit apud minthium caſtra habentē. facundus pontifex orando molliuit: effecitqꝫ vt omiſſa italia ad ꝓ
pria redire regna ꝓmiſerit. que res oēm exercitū in admirationē adduxit. ſciſcitātibus vo cauſam reſpon-
diſſe athilā fama eſt. Nō ſe preſulis adductū oratione id feciſſe: ſed magis duoꝝ qui ſtrictos tenentes gla-
dios aſtabāt. necem ſibi ac exercitui cōminātes. Et hi petrus ⁊ paulus fuiſſe credunt̃. Igit̃ athila tali mo
do a ſua ſeuicia repreſſus: relicta italia pannonias repetit.

VEneta vrbs his tpibus augmentū ⁊ originē glorioſā habuit. dum athila aquilegiā obſedit. cū aqui
legiēſes (ſicut oſtendimꝰ poſt deuaſtationē troie eatho eñ venetos origine troianos fuiſſe ait) cōcor-
dienſes pataui ⁊ alij paludes in quas ſua miſerant frequētauere. ⁊ aquis eleuatiora apud riuū altū dor
ſumqꝫ cui duro a ſoliditate fuit cognomen tenuere. Sic ⁊ ceteri venetie ꝓuincie populi. ꝑmente metu vbi
cūqꝫ potuerūt eiſdē in paludibꝰ ꝯſederūt. Eā vero ꝓuinciā abdua: pado: lacu benaco: alpibus ⁊ adriatico
mari cōſtat terminari: ꝑ hūc modū populi ameniſſimis ⁊ vberrimis olim italie ſoli in regionibꝰ nutriti: pa
trios auitoſqꝫ lares cōmutauere. Informē in vliginē ſtagnaqꝫ omni vel puri littoris ſterilitate: ſi libera ſit
ꝑ ſecuritatē electio poſtponendā: vt nequaq̄ dubitandū ſit illos dei munere coactos: cepiſſe loca breui fu-
tura optima: que tranquillis ſecuriſqꝫ rebus nulla prudentia elegiſſet.

FErūt hoc tpe diabolū ꝑſona moyſi indutū: multos iudeos decepiſſe: dū eos ex creta in terrā ꝓmiſſio
nis ad ſimilitudinē hiſtorie veteris ſicco pede ꝑ mare deducere pollicet̃. Multi eñ ex his falſus moyſen
ſecuti in vndis periere. Aiūt aūt illos ſolos euaſiſſe. qui tum xp̄m verū eſſe deū credidere.

Conciliū calcedonenſe

Synodus quarta vniuerſalis calcidonēſis ſexcentoꝝ ꝛ.xxx.ep̄oꝝ.hoc ipſo anno apud calcedonēſem vrbem auctoritate leonis pape ꝛ marciani principis indicit̄. Iuuenalis q̄ʒ hieroſolimitani ꝛ anatholi cōſtātinopoli ep̄oꝝ tpib⁹. cōtra euticen cōſtātinopolitanū abbatē:aſſerētē xp̄m poſt humanā aſſūptionē:nō ex duab⁹ naturis exiſtere:ſed ſolā in eo diuinā naturā ꝑmanere. Hoꝝ vo patrū aucte decernit̄ credendū duas in xp̄o fuiſſe naturas: vtq̄ʒ vn⁹ idē xp̄s de⁹ ꝛ hō crederet̄.quib⁹ ex ſñia decretis ſtatim neſtorius ꝛ eutices nephādus hereticus manicheoꝝ ꝑſul damnant̄: ꝛ oēs manicheoꝝ libri publice cōbuſti ſunt. Viginti q̄ʒ octo canones ſtatuerūt quoꝝ auctor maxīe ſanct⁹ anotholius ep̄s fuit.

Oroſius

Paulus oroſi⁹ hiſpanus patria taraconēſis: diui auguſtini diſcipul⁹: vir eloquēs ꝛ mltarū reꝝ cognitor his tpibus defuncto ipſo auguſtino romā venit: ꝛ ſeptē libros aduerſus gentes edidit. In quib⁹ toti⁹ pene mūdi calamitates ꝛ miſerias ac belloꝝ inquietudīes replicās. Cronicā etiā ab exordio mūdi vſq̄ʒ ad ſua tpa ſcripſit. Et de ormiſta id eſt de miſeria mundi intitulauit.hunc q̄ʒ auguſtinū (ꝓ adipiſcēda aīe rōne)ad hieronymū hieroſolymā miſit.q̄ dū rediret etiā quaſdā btī ſtephani ꝓthomartyris reliq̄as nup inuētas prim⁹ attulit occidēti.

Iohānes damaſcen⁹

Iohannē damaſcenū monachū optimū atq̄ʒ doctiſſimū ac p̄cipue inſignem theologū.huic etati nōnulli aſſignant eo q̄ theodoſio familiariſſimū fuiſſe tradāt.hic itaq̄ʒ cū theologus p̄cipu⁹ haberet̄:etiā quatuor ſñiarū libros edidit quoꝝ principiū eſt Nemo deū vidit vnq̄ʒ.in quibus de fide.deq̄ʒ xp̄i humanitate atq̄ʒ baptiſmo optime ꝑtractat.vbi gregoriū nazanzenū.gregoriūq̄ʒ nicenum ac dydimū alexandrinū plurimū imitat⁹ eſt. Itē cur de⁹ ꝛ hō in duob⁹ libris explicuit. Libros q̄ʒ medice artis edidiſſe fert̄. In quib⁹ morboꝝ cās deſcribit ꝛ medelas. In hui⁹ aūt viri ꝑconiū multa admiratione digna prudēti⁹ doctor ſcribit.

Vrſula

Vrſula virgo glorioſa:natiōe britanica: filia vnica pricipis britānie:pulcerrima ꝛ magni ingenij dū nubilis a filio regis ad nuptias peteret̄: cū infidelis eſſet patri ſuaſit vt aſſentiret: ea conditione vt decem virgines etate forma ꝛ genere electas ſibi traderet et ſingulis mille adiungeret: et paratis ad vndecim. M. nauibus: inducias triennij ſibi daret. Adiuctus eis fuit pontul⁹ baſilieñſis epiſcopus q̄ eas romā vſq̄ʒ ꝑduxit. Inde geraſina regina ſicilie cū q̄tuor filiab⁹ ꝛ puulo filio adriano relicto regno cū ea ꝑgens:ſe vſq̄ʒ ad martyriū ſociauit. Poſtea cū papa ciriaco egreſſi de vrbe. Ne xp̄iana religio nimis augeret̄ maxim⁹ ꝛ affrican⁹ gētiles iulio cognato coꝝ principi hunoꝝ ſcripſerūt.vt cū coloniā applicarēt illā multitudinē trucidaret. Vrſula igit̄ apud coloniā germanie vrbē cū vndecim virginū milib⁹ ab hunis ſub atula rege militātibus: glorioſiſſimo martyrio coronat̄.12.kal̄.nouēbris migrauit ad ſupos. Quoꝝ corpa ibidē a xp̄ianis ſepulta:maxio iꝑcio ſemꝑ habita ſunt. Cū aūt vrſula ob ſagitā in eā directā martyriū paſſa fuit Cordula timore humano deuicta nocte in naui ꝑmanſit. Sequenti die a deo conſortata ſe manifeſtans occiſa eſt. Et ſi dubiū extat de tpe paſſionis: de martyrio tñ earū eccl̄ia non dubitat.

Septē dormientiū corpa qui ſub decio imperatore incluſi in ſpelunca martyrio coronati ſunt. ſuſcitati ſunt a deo hoc tpe: ad cōfutandū errorē exortū apud quoſdā:negantiū reſurrectionē mortuoꝝ. Qui poſtq̄ʒ theodoſio imꝑatori ꝛ plurib⁹ alijs locuti ſunt:reſurrectionē atteſtātes:in pace dormierunt.

Merlinus

Merlinū anglū vatem inſignē ex regis filia monacha: ꝛ incubo demone natū vt nōnullis placet his tpib⁹ fuit ꝛ claruit.hui⁹ mater demetie reg̃ filia: que inter quaſdā monachas ſancti petri enutrita virū nūq̄ʒ cognouiſſe coteſtata eſt. Sed aliq̄n dixit: viſum ei ſiut quendā pulcherrime ſpeciei virum eam fuiſſe amplexatā. Indeq̄ʒ euaneſcentē grauidā ſe cognouiſſe: ꝛ illū tandē peperiſſe. Et poſtea in virū magnū euaſiſſe. Hui⁹ aūt merlini inſtinctu vortigeri⁹ britonū rex xp̄i fidē in immenſuʒ auxit. Cui ſucceſſit frater ei⁹ qui magni arturi pater fuit. Hic aūt merlin⁹ multa obſcura reuelauit ꝛ futura p̄dixit.aperuit enim ſub fundamento vbi turris edificari nō potuit lacuʒ eſſe. Sub lacu duos latere dracones: quorum vnus rubeus populū britonū.alter albus gentē ſaxonū deſignaret. ꝛ quis cōflictu ſuo adinuicē ꝑualeret. Arthurū vo quē aprūm cornubie vocat: p̄dixit q̄ eccl̄ie dei ſuccurrēt q̄ gallicanas ꝓuincias poſſideret: q̄ romano exercitui terribilē ſe exhiberet ꝛ q̄ exitū dubiū haberet.

BUda vrbs hungarie clariſſima regum ſedes: in littore danubij ſita: hungaria enim vltra ⁊ citra da-
nubiū latiſſimas terras occupat: quod citra danubiū eſt: olim pannonia fuit. que ab oriente meſiam
ab occidente noricum habuit. ſeptētrionē ei danubius. auſtrum illirici montes excepere: que transdanu-
biū hungaria iacet: pars ſcythie prius erat: duaſq; gentes habuit gepidas qui contermini germanis fue-
runt ⁊ dacos. nō qui nunc daci vocant̄: quoꝝ rex ad occeanū germanicū: inter ſuetiam ⁊ ſaxoniam latiſſi-
mo regno: ſed paluſtri potit̄. nam hij dani melius appellant̄: ſed qui ea loca tenuerunt: que nunc tranſſil-
uani occupant vicina walachis in corone ſpeciē montibus cincta. In hac parte vngarie que gepidarū fuit
adhuc territoriū eſt quod ſepuſiū appellāt: pro gepudio. Hungaria aūt terra ferax: vbi aque riuus habet̄
in quo merſa ferri materia: in cupꝛū vertit̄. gleba illic frumenti fructifera. auri ⁊ argenti diuites vene: aer
ſalubris: terra opimis cōparanda. niſi ſua ſe vbertate corrumperet. Cum vero huni in ſcythia multiplica-
ti eſſent: in vnū congregati: cōſtituentes capitaneos: occidētales regiones ingreſſi: beſſos ⁊ cumanos al-
bos: inde ruthenos: terraſq; nigroꝝ cumanoꝝ. ⁊ vſq; ad tiſciā flumen teyſch ꝑuenere. Matrin⁹ longobar-
dus qui pannoniā gubernabat: primo eos repulit. Tandē pacifica poſſeſſione pānonice regionis potiti
ſunt. Anno dn̄i quadringenteſimoprimo Athila qui hungarico ideomate ethele dictus eſt. ⁊ buda fratre
eius ſuꝑuiuentib⁹. Athilā in regia dignitate extulerunt. Is in ciuitate ſycambria ſedem elegit. Et ex inna-
ta ambitione ceteras regiones moleſtare inſtituēs bledā fratrē ſuum regiminis participem fecit. Et in ſub-
iectas nationes principē cōſtituit. Interea rex hunoꝝ dum regnū intra pannonias cū fratre bleda vel bu

da gereret. macedoniã miſiã ꝛ achaiã vtraſqꝫ tracias: imanitiſſima rabie deuaſtaret. Inde cũ ſycambrie de-
moraref. buda frater eiꝰ terminos ſui regiminis trãſegiſſe ac regnũ in eius abſentia optaſſe accuſatꝰ eſt.
Cũqꝫ ſycambriã in receſſu ſuo vrbem athile vocari ꝑcepit. Buda vo illã a ſuo noie budawara appellauit.
Quãobrem bledã germanũ ſuũ regniqꝫ conſortẽ ꝓprijs manibus peremit. Ac in danubiũ precipitari fecit.
Inde nouo edicto vrbem athile vocari iuſſit. Huni id nõ obſernãtes illã budawara vocauerũt. Hungari
ꝗꝫ vſqꝫ in hũc diem obuda vocant. Theutoni edictũ regis magis formidãtes: ciuitatẽ ob metũ etzelpurg
id eſt vrbem athile vocauerunt. In ſycambria deinde athila quinqꝫ annis quieuit. Speculatores ad va-
rias regiones ordinãs. Poſt proſpera deinde tpa buda primaria hungarie condita: que ex parte montuo
ſa eſt; ſi vrbis ſitũ inſpicias. Cuius loci cõditio ea eſt: vt nec quicꝗ̃ munitius: nec certe amenius in tota
ferme hungaria inueniri poſſit. In ea nõnulla extant religioſoꝝ monaſteria celeberrima. aliiſqꝫ publicis
priuatiſqꝫ edificiis ornatiſſimis ꝑ ceteris in ea regione vrbibꝰ euaſit clariſſima. Ideo regia dignitate inſi-
gnita. ꝛ baſilicis menibꝰ ꝛ arce pulcherrima: quã arcem preclarã (ſicuti ꝛ alias arces in tota hungaria: ꝑ-
cipue miſcegradiũ caſtrũ nobile vbi corona regia obſeruaf exornauit) ita Mathias de coruinis rex hũga-
rie miro decore ornauit. Cũctis nũc antiqs monumẽtis ꝑferendũ in qua muri craſſiſſimi; ꝛ aule celeberri-
me eſſe referunf. hanc ꝑterfluit hiſter germanicus fluuius; qui deinde ſeptẽ hoſtiis pontum influit. Septi-
mũ tñ pigrũ ad paluſtri ſpeciẽ nõ haber: qđ amni cõparef. Priora quatuor ita magna ſunt: vt ꝑ lõgitudi-
nem. xl. miliũ paſſuũ nõ miſceanf equori: dulcẽqꝫ hauſtũ incorrupto retineant ſapore.

Argentina ciuitas vetuſtiſſima ac pmagnifica argētuaria dicta apud heluetios ꝓpe rhenū ſita. Cum treueris metropolis belge ꝓuincie tpibus abrahe cōſtrui cepta ſit. inde potētatu aucta. hec vrbs primo ſub dominio treuerēſiū fuit. quā poſtmodū iulius ceſar cū vniuerſaꝫ ꝓuinciaꝫ heluetioꝝ ⁊ heduoꝝ. traiecto rheno flumio ſubiecit. Cui ꝯſulē ⁊ queſtorē dedit: qui in ea vrbe camerā romanoꝝ ꝑ tributis ſoluendis ꝓfecerūt. Inde nomē argentine aſſumpſit. qui vſqꝫ ad imperij inclinationē ibidē ꝑſtiterūt. Athila poſtea egreſſus de ſicambria primo illiricos inuaſiſſe dicit. deinde omni pene germania ꝑuagata. ac cunctis ciuitatib⁹ ⁊ caſtris que occurrebant ſubuerſis. Intrauit tandē in regnū cōſtātie. cui ſigiſmudus rex eiuſdē terre princeps circa baſileā cū exercitu magno occurrit. quē attila cū oī expeditione cotrito ⁊ fugato ſuo dominio ſubiugauit. A loco illo egreſſus athila iuxta rhenū argentinā ciuitatē munitiſſimā (quā romanoꝝ nullus ceſar penit⁹ expugnare potuit) obſedit expugnauitqꝫ diruēdo murū ei⁹ in diuerſis locis vt cunctis aduenientib⁹ ſine difficultate via libera ⁊ patens introitus ꝑberet. edicēs firmiſſime ne ipſius mur⁹ rege ipſo viuēte repararet: vt eadem ciuitas nō argentina ſed ꝓpter viarū pluralitatē: quas in muro ei⁹ fecerat Straſpurg vocaret. deinde ammoto exercitu de argētina luxoniū: bizantiū: chalon: maſticon: lingonē: burgundiā ⁊ lugdunū ciuitates munitas deſtrui fecit. Poſt aliqua tpa cū reges francoꝝ apud heluetios dominiū potiti ſunt. in ea vrbe domiciliū habuerūt. qui deinde duces in ea ꝯſtituerūt. Pater q̊ꝫ ſancte otilienendum vrbis: ſed ⁊ ꝓuincie ducatū habuit. qui hohenburg ⁊ alia cōſtruxit. poſt eū albert⁹ filius ⁊ ſuccedentes gubernarūt. Tandē ꝑ romanos imꝑatores in libertatē ac ius imperij ceſſit. A diuo vero materno q̄ a ſancto petro aplo ad rhenanas ciuitates cū euchario ⁊ valerio miſſus fuit. fidē orthodoxam accepit: qui apud eos poſt obitū baculo petri reuixit. ac eccliam ad ſanctū petrum antiquū: appellatā extruxit. Habet hec vrbs preter amenitatē ⁊ ciuiū vrbanitatē. templū pmagnificū. ⁊ turrim pulcherrimā ſingulari ꝑſtantio cōſtructā. Nobilitatē q̊ꝫ ꝑ vicina oppida: perqꝫ finitimas vrbes diſperſam cū ſumma cōcordia: ea ciuitas collegit. qui digniſſimis priuilegijs liberū magiſtratū ac rempublicā cū ciuibus ꝑ viciſſitudinē gubernant. Epiſcopatū quoqꝫ nobilem habet cui ⁊ principes prefuerūt. Abluit aūt preter rhenū hec vrbs inſignis duobus fluuijs nauigabilibus quos rhenus excipit.

Re obitu Athile regis hunoꝛum.

PRofectum italia athilā vt ꝑmiſſum eſt: auxilio leonis pape. ⁊ iam in noꝛico ſuperioꝛi que nunc pars auſtria: pars baioaria dicit̃: ſtatim ducentē athilā honoꝛia valētiniani īpatoris ſoroꝛ ꝑ eunuchū pellexit: vt ſeſe cupiētiſſimā in vxorē ꝑcibus minisq; a fratre extoꝛqueret. Id aūt magna verboꝝ inſtantia athila intentauit: impetraturū ſe nouit: ⁊ tamen homo luxu perditiſſimus cōtinere nequiuit: quin multis

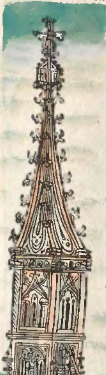

quas haberet: ⁊ ſecum in exercitu traheret vxoꝛib⁹: aliā (cui ildiconi erat nomen) adderet. Cuius nuptiarū beneficio: moꝛs eum opoꝛtuna e medio ſuſtulit. Nāq; poſt cōuiuiū ꝓfuſi⁹ hilariuſq; celebratū: reſupin⁹ alto in ſopoꝛe cū demerſus eſſet: ſanguis e naribus ꝓfluens vitalibus opletis meatib⁹ eum necauit. Quod quidē illa nocte ſcribūt multi cognouiſſe ꝑ ſomniū apud conſtātinopolim marcianū: cui viſum ſit videre athile arcū (quo armoꝝ genere huni in primis vterent̃) fractū eſſe. Et intra id tempus germaniā omnem: daniamq;: ſarmaciā ⁊ ceteras ꝓuincias ad danubiū rhenumq; ſitas perdidit romana res publica. Hiſpania quoq; vlterior aquitania ⁊ vaſconia atq; illa eduenſium veſuncionūq; gallie pars: quam burgundiones anno vrbis capte ſecundo ceperunt: ſunt amiſſe. pariter factum eſt annis ſequentibus de ſenonenſi pariſioꝝ francis ſubiecta. quoꝛum omniū ꝓuinciarū nulla poſtmodum ꝓ romanoꝝ imperio eſt recepta.

Euthices hereticus

EUthices hereſiarcha conſtantinopolitanus abbas: ꝑ hoc tempus ſuū dogmatizat errorē. ⁊ ne ſentire cū neſtorio videret̃ diuinā cū humana natura: in idem cōpoſitū recidiſſe affirmabat vnūq; factū: nec vllo modo inter ſe diſtingui debere. hāc hereſim cū flauianus cōſtantinopolitan⁹ ep̃s damnaſſet. Theodoſio annuente ſynodus epheſina indicit̃. In qua dioſcoro alexandro ep̄o ꝑſidēte. euthices ipſe iam damnat⁹: exilio relegatur Thimotheus quoq; hereticus inſaniens multos errores diſſeminauit. Is concilio calcedonenſi: perpetuo exilio damnatus eſt.

Anno mundi.5670. Anno chriſti.471.

SImplicīꝰ papa patria tiburtꝰ p̄re caſtino poſt hilariū. imꝑante leone ſecū do: ⁊ zenone fuit. hic vir ſcītiſſimꝰ ac rectiſſimꝰ: Inſtituit vt nullꝰ inuitus in ep̄m penitꝰ ꝓmoueret̄. ⁊ ne clericꝰ vllus poſſeſſionē bñficij a laico recogno ſceret: qδ poſtea a gregorio ⁊ alijs pōtificibꝰ cōfirmatū eſt. Romanā aūt ſedē eſſe primā oīm eccliarū declarat. Urbē p̄terea p̄ſbyteris in quinqꝫ regiones di uiſit. prima erat petri: ſecūda pauli: tercia laurentij: quarta iohānis lateranen ſis: quinta ſancte marie maioris. Hic optimꝰ pōtifex has baſilicas dedicat. ⁊ primo baſilicā ſtephani ꝓthomartyris in celio mōte. baſilicā andree apl̄i nō lōge a templo ſancte marie maioris ⁊ alias. At cū eccl̄iaꝫ romanā nō inſtitutiſ ſolū. verū etiā donis auxiſſet. creaſſetqꝫ ex ordine p̄ſbyteros diaconos ⁊ ep̄os morit̄ ⁊ ſepelit̄ in petri baſilica ſexto nōs marcij. Sedit aūt annos q̄ndecim: menſem vnū: dies ſeptē. Uacat tum ſedes dies ſex ⁊ viginti.

FElix eiꝰ nominis terciꝰ patria romanꝰ p̄re felice p̄ſbytero ex regiōe faſcio le: vir diuinis intentꝰ qui cū intellexerat petrū euticianū: quē ob hereſiꝫ in exilio pulſum. inſtigāte achatio cōſtantinopolitano ep̄o tūc demū ab eodē reuocatū eſſe. vñ cōcilio cōgregato ſancꝰ pōtifex fraudē ſubeſſe veritꝰ ex auc̄te ſedis apl̄ice ꝯcilio bene ſentiētū approbata. petrū ⁊ achaciū dānat. In eodeꝫ ꝯcilio cōſtituit vt accuſatꝰ apud iudicē: ſemꝑ ꝓpter reſpōſionē darent̄ inducie Inſtituit p̄terea vt eccl̄ie ab ep̄is ꝯſecrarent̄. Idē qꝫ felix baſilicā ſancti agapi ti edificauit nō lōge a baſilica ſancti laurētij martyris. Et cū ex inſtitutione ſa croꝝ ordinū quos ī vrbe roma mēſe decēbri bis habuit p̄ſbros octo ⁊ viginti diaconos q̄nqꝫ: ep̄os triginta creaſſet. morit̄ ⁊ ſepelit̄ in pauli baſica. Sedit annis octo: meſes vndecī: dies decē ⁊ ſeptē. Uacat tuꝫ ſedes dies q̄nqꝫ.

Mamercus ep̄s

MAmercus vienēſis ep̄s hiſdē tꝑibꝰ, ob ſcītitatē atqꝫ doctrinā magno habet̄ in ꝑcio q̄ inter ce tera ſue virtutis monimēta: primꝰ (vt aūt) ſupplica tiōes q̄s greci letanias vocāt inſtituit ob frequētes terremotꝰ. qui tū maxime gallias vexabāt. ac ꝓpter beſtiarū quaſdā incurſiones. q̄ tuꝫ ppl̄m ſuū pluri mū cōtriuerāt. Et hec q̄dē letanie minores dicunt̄: ad maioꝝ vō̄ aūt q̄s magnꝰ gregoriꝰ in ſancti marci feſto inſtituit.

Remigius ep̄s

REmigiū etiā remēſē ep̄ꝫ virū ſcītiſſimū ac doctiſſimū huiꝰ tꝑibꝰ fuiſ ſe ſūt q̄ dicāt. q̄ clodoueuꝫ (vt hiſtorie referunt) frācoꝝ regē cū innumerabilibꝰ frā cis baptizauerit. qui p̄ter ſcītatē maximā cū ī diuīs ſcripturis p̄clariſſimꝰ habet̄. cōmētarios ꝓutiles in nouo ⁊ veteri edidit teſtamento. Septuaginta ⁊ eo amplꝰ cū in ep̄atu expleſſet annos. Inter cetera ſue ſcītitatis miracula facta: puellā a morte corꝑis ſuſci taſſe legit̄. Obijt aūt anno dñi.468. kal. octobris.

GElaſiꝰ papa natione apher p̄re valerio: vir ſan ctus q̄ vt ad pōtificatū aſſūptus fuit. manicheos in vrbe dep̄heſos exi lio dānat. eoꝝqꝫ libros apud baſilicā diue marie publice cōburit. deinde dili gēs q̄ dei ſunt multa cōſtituit: q̄ ad eccl̄iaſticū cultū ꝑtinebāt. ⁊ primo vt nullꝰ bigamꝰ ad ſacros ordines (niſi de licētia ſedis apl̄ice) ꝓmouet̄. Statuit itē vt nullꝰ mēbro mutilatꝰ ordinaret̄ p̄ſbyter. hymnos qꝫ m̄ltos ad imitatiōē am broſij cōpoſuit. Et libros quinqꝫ ꝯ̄ euticē ⁊ neſtoriū edidit: ⁊ duos ꝯ̄ arrium Baſilicas deinde plurimas ī vrbe dedicauit. oſtēditqꝫ q̄ libri inter apocriphos forēt deputādi. Demū cū p̄ſbros duos ⁊ trigīta: diaconos duos: ep̄os ſepteꝫ ⁊ ſexagīta creaſſet: morit̄ ac ſepelit̄ ī baſilica petri apl̄i. xj. kal. decēbris. Se dit annis q̄tuor: mēſes octo: diebꝰ decē ⁊ ſeptē. Uacat tū ſedes dies ſeptē.

ANaſtaſius papa eiꝰ nōis ſecūdus: patria romanꝰ: p̄re fortunato anaſtaſio imꝑante fuit. Hic cū p̄mū bonꝰ ⁊ catholicus haberet̄ ab achatio seductꝰ: duꝫ eū reuocare clanculū tentat: demū a ſe grauiter alie nauit qui ſe a cōione pōtificis tuꝫ maxime ſubtraxit: ꝙ etiā ſine catholicoꝝ ꝯſenſu plotino theſſalonicēſi diacono cōicaſſet: qui tuꝫ achacij errorē imitabat̄. Hāc obrē ferunt diuino nutu hoīem ſubito morbo cor reptū interijſſe. Sūt qui dicūt eū in latrinā effudiſſe inteſtina duꝫ neceſſitati nature obtēperaret. Excōica uit (vt q̄dā ſcriptores referunt) anaſtaſiū imꝑatorē ꝙ achacio faueret. hec de anaſtaſio ſufficiūt. qui ex ſa cris ordinibus ſemel decēbri menſe habitis p̄ſbyteris duodecim: ep̄os ſedecim creauit. Sepultꝰ eſt aūt in baſilica petri. xiij. kal. decēbris. Sedit annū vnū: mēſes. x. dies. xxiij. Uacat tum ſedes dies quatuor.

Linea ſummoꝝ pontificum

Simplicius

Felix

Gelaſius

Anaſtaſius

Linea Imperatorum

Zeno

Anaſtaſius

ZEno factꝰ impatoꝛ cū leo primꝰ valitudine coꝛreptꝰ: leonē ſecūdum ex mariagene ſoꝛoꝛe ſua nepotē ⁊ zenonis iſaurici filiuꝫ eiꝰ imperij deſignauit ſucceſſoꝛē. q̄ nō ita multo poſt graui moꝛbo oppꝛeſſus cū finēꝫ vite ſibi adeſſe cerneret patri zenoni imperiū reliq̄t. vel vt alij ſcribūt moꝛtuo leone zeno cōtinuo auguſtalē nactꝰ eſt dignitatē. leone aūt de quo p̄miſſum eſt quē pater leo in regni aſciuerat ptātem. Mater ſua zenonis imperiū foꝛmidās occulte clericū fecit. Exigēte vehemēter zenone vt filiū ꝓderet: ꝓ eo aliū foꝛma ſilem obtulit. qui leo deinceps ī clericatu ad iuſtiniani vſq̄ꝫ tpa vixit. Ipſo q̄ꝫ anno auguſtulus apud italiā aduerſus nepotē cū exercitu veniēs eo effugato. imperij regimē inuaſit annali deinceps circulo euoluto cū rege vandoloꝝ genſerico fedus initū eſt ab boꝛeſce patricio: hec dum apud romanos gerunt̄ adoacer cū foꝛtiſſima multitudine ab extremis pānonie finibꝰ italiā ꝑperare cōtendit. inde aliquātis annis italie ⁊ vrbis vſus eſt ptāte. vn̄ auguſtulus inopinabili metu pterritꝰ: ſpōte miſerabilis purpurā abijciēs cū vix. xj. mēſibꝰ repub. obtinuiſſet. Ita romanoꝝ apud romā imperiū cū hoc auguſtulo perijt Anno ab vrbis cōditione. M. cc. xxix. ab incarnatione vō dn̄i anno quadringenteſimo ſeptuageſimoq̄nto. Zeno aūt auguſtus cū ꝑ annos. xvij. reipublice p̄fuiſſet apud vrbē cōſtantinopolim vite terminū accepit.

ANaſtaſiꝰ poſt zenonis exceſſuꝫ anno ab incarnatione dn̄i. cccc xcij. purpurā induit. hic romani decus imperij. eutichiane hereſeos illuuie maculauit. hic clodouico francoꝝ regi eo ꝙ ciuitates quaſdā a viſegothis (q̄ arrianaꝫ hereſim tenebāt) abſtuliſſet p̄cioſaꝫ tranſmiſit tunicā eūq̄ꝫ patriciū creauit: ſed poſtmodū ꝑ achaciū cōſtātinopolitanū epm̄ coꝛruptꝰ factꝰ eſt hereticꝰ. Anaſtaſius itaq̄ꝫ diu in hereſi q̄ delapſus fuerat pſeueraret. duaſq̄ꝫ ī xp̄o naturas: deitatis videlꝫ ⁊ humanitatis eutichiū hereſiarchā ſequēs denegaret. Hoꝛmiſda papa q̄ ſimacho ſucceſſerat. direxerat enodiū ticineſem epm̄. Alioſq̄ꝫ cū eo cōſtātinopolim legatos cū catholice fidei inſcripto q̄teꝰ anaſtaſiū ad ecclie reduceret gremiū. Is nō ſolū ſalubꝛia coꝝ monita ſpreuit: ſꝫ inſuꝑ etiā a ſuis aſpectibꝰ nō ſine cōtumelia expulit dicēs. Nos ⁊ pōtifici ⁊ alijs iubere volumus: nō aūt iuberi: nauiq̄ꝫ fragili impoſitos mādat ne vſpiā ꝑ totā greciā ad aliquā ciuitatū accederēt. quā eiꝰ impiam temeritatē diuina continuo vltio ſubſecuta eſt. Nā cū iam ſeptimū ⁊ viceſimū imperij annum ageret: ictu fulminis percuſſus interijt.

HEc dum apud romanos gerunt̄: oſtēdit ſeſe a vetuſto cladiuꝫ imperij fomite: nouus turbo quē romani cōciues illiꝰ emuli ſuſcitarūt. Hi q̄dē heruli ⁊ turingi odoacre viro acris ingenij duce ſibi cōſtituto ab inferioꝛibꝰ danubij hoſtijs ſunt ꝓfecti. fuerūt aūt hi heruli ⁊ turingi exercitꝰ athile reliq̄e. q̄ bernaco ⁊ durith athile filijs a ſeipis alijſq̄ꝫ pplis p̄lio ſupatis: apud danubij hoſtia cōſederūt. Ipſi itaq̄ꝫ italiā ingreſſi: aquileia ad ſiniſtrā relicta: in taruiſinos vicētinoſq̄ꝫ ⁊ inde ī brixianos iter flexerūt. Igit̄ auguſtulꝰ impatoꝛ de odoacris aduētu certioꝛ factꝰ miſit oꝛreſteꝫ genitoꝛē ſuū quē milicie magiſtrū declarauerat quē poſtea auxilia deſeruerūt: iō in vrbē ticinū ſe recepit. Inſecutꝰ illū odoacer vrbē coꝛona cinctā vallauit: receptāq̄ꝫ diu ⁊ ptinaciter oppugnatā. Inde cedes ciuiū romanoꝝq̄ꝫ legionū facta ⁊ neduꝫ direpta vrbs ticinū. ſꝫ ⁊ cū agro igni ferroq̄ꝫ vaſtata. Oꝛreſtē aūt captū placēciāq̄ꝫ ꝑductū odoacer ipſe inſpectāte exercitu gladio ſuffoſſuꝫ interfecit. q̄bꝰ territi crudelitatibꝰ ceteri italie ppli certatiꝫ deditionē facere pꝛeuerūt. Odoacer annis. xiiij. italie impauerat ⁊ ciuitates ꝓ libidine gubernabat. Zeno aūt ꝯſtātinopoli imperās theodorico pſuaſit: vt in italiā trāſiret: ab iniuſtis occupatoꝛibꝰ ciuitates ſibi vēdicaret. iō ex tracia mouēs gothos ⁊ ſyrmiū ⁊ illiricū italiā petijt. odoacri duces ſibi obuiā fuere nō ꝓcul ab aq̄leia ſuꝑ ſontiū amnem victoꝛes gothi. Tādē ī vrbe rauēna odoacrū obſederūt ad extremū pactiōe res cōpoſita fuit. vt ſil̄ ſocij dn̄ationis eent. veꝝ hec regni ſocietas nō diu ꝑmāſit. cū occultas inter ſe ſuſpiciōes haberēt. p̄ueniēs theodo-

Odoacer rex　　Theodoricꝰ rex

THeodoricꝰ theodomiri oſtrogothoꝝ ricꝰ odoacrū ad cenā inuitatū occidit regi ex arilena ꝯcubina filiꝰ ſextodecīo impij zenonis anno italie totiꝰ dn̄o potitꝰ eſt. ⁊ ſolꝰ cū gothis ꝑ italiā dn̄at̄. fuit eiꝰ dn̄atio nō admodū dura: ⁊ ſi ptē agroꝝ vt imp odoacer diuiſit ⁊ ꝓ ſuis retinuit. Ceteꝝ ciuitates ꝑ ſeipās ac ꝑ ciues ſuos gubernari pmiſit. Ipſe vō ſedē regni rauenne ꝯſtituit: ibiq̄ꝫ inhabitauit ſeptē ⁊ trigīta annis theodoricꝰ ī italia regnauit. vir oīm barbaroꝝ mitiſſimꝰ q̄ ⁊ ſi rauēnā ſedē regni feciſſet. tn̄ vrbē romā q̄ad fieri potuit exoꝛnauit. Nam ⁊ ſepulchꝛ octauij īſtaurauit: ⁊ ſpectacula de moꝛe exhibuit: ⁊ edificia ac baſilicas ꝯleraſq̄ꝫ reſtituit: nihilq̄ꝫ omiſit qd̄ ad optimū pꝛincipē ptineret. at vō vt regnū aliqū ſtabiliret. ⁊ clodouei frācie regi filiā audefledā ī vxoꝛē duxit. Et ſoꝛoꝛē honoꝛico vandaloꝝ: ⁊ filiaꝝ ſuaꝝ alterā alarico viſegothoꝝ. alterā gundibato ī matrimoniū collocauit. indeq̄ꝫ paulo pꝰ clodouco frācoꝝ regi ſocero ſuo bellū ītulit eo ꝙ alaricū viſegothoꝝ regē generꝝ ſuū interfeciſſet: ⁊ vaſconiā ptē regni ſui occupaſſet. Ideo cū magno exercitu alpes trāſgreſſus in vlterioꝛē galliā ꝯ̄ frācos trāſiuit. ac gallis īgēti p̄lio ſupatis. vaſconiā iterato recepit. Nec poſtea ī terra ſegnis ocioſuſq̄ꝫ pmāſit. nā ⁊ ſiciliā totā cū oībꝰ adiacētibꝰ regno ſuo adiūxit. ⁊ dalmaciā q̄ꝫ ſibi ſubditā fecit. itaq̄ꝫ mlta geſſit dū rex fuit ⁊ nomē eiꝰ admodū celebꝛe ⁊ gl'ioſuꝫ fuit niſi ꝙ extremo tpe crudelitatis īfamia ſoꝛdijt. ob ſimachū ⁊ boetiū ſenato. ro. ab eo necatos: tridētū vrbē ī alpibꝰ muro cīxit. tādē apoplexie moꝛbo coꝛreptꝰ ſtatī expirauit

99

TErremotꝰ maximꝰ apud cõſtãtinopolim ꝑ q̃tuoꝛ meſes cõtinuos hiſdẽ tꝑibꝰ fuiſſe dicit᷑. Sed infante quodã monente vt cantaret᷑ ter Sanctꝰ Sanctꝰ Sanctꝰ deꝰ foꝛtis ⁊ imoꝛtalis miſere nobis. ſtatĩ oĩno ceſſauit. Qđ quidẽ verbũ poſtmodũ ĩ calcedoneñ cõcilio dici in ce- In deſijs mãdatũ fuit.

SIgna q̃ plurima in celo apparuerũt. Sa aqlone celum videbat᷑ igneum. fulgurãtes q̃z haſte viſe ſunt. luna fuit obſcurata. cometa apparuit apud toloſam. riuꝰ deniq̃z largiſſimꝰ defluxit.

ACephaloꝝ peſſima hereſis calcedoneñſe ↄcilũ impugnãtiũ ꝑ hoc tempꝰ exoꝛit᷑. qui ideo acephali dicti eo q̃ ſine capite. i. ſine auctoꝛe habeant᷑. vt pꝫ in canone. 14. q. 3. c. acephali. hi q̃ppe duarũ ſubaꝝ ꝓprietatẽ ĩ xp̃o negabãt. vnã tm̃ ĩ eiuſdẽ ꝑſone nãm p̃dicãtes.

FErunt ea tẽpeſtate ⁊ eliſei oſſa in alexandriã trãſlata eſſe. ⁊ coꝛpꝰ barnabe ap̃li cum euãgelio eius manu ſcripto repertum.

MIchaelis archãgeli reuelationẽ gelaſio iã ꝑmiſſo põtificãte apud apuliã ĩ mõte gargano tercio kal̃. octobꝛis factã fuiſſe tradũt. vbi ⁊ poſtea templuꝫ miris edificijs extructũ fuit: eoq̃z loci ob deuotionẽ: tantã pplˀoꝝ frequẽtiã ſingulis annis conuenire dicunt vt nõ ſolum xp̃iani ſed ⁊ infideles quoq̃z ad patrocinĩũ ſancti angeli implorandũ frequentent.

Michaelis reuelatio

EPiphaniꝰ papienſis ep̃s: vir diuina humanaq̃z ſapiẽtia prudentiſſimꝰ: his tꝑibus apud theodoricũ regẽ ꝓpter eloquentiã ⁊ ſanctitatẽ magno in p̃cio habitus eſt: cuiꝰ auctoꝛitate ⁊ ſanctitate. italia a barbaris vexata liberata eſt.

SVnt q̃ ſcribãt germanũ altiſiodoꝛenſem ⁊ lupũ trecharen̄. ep̃os his tꝑibꝰ fuiſſe. q̃ tum multũ iuuere xp̃ianã fidẽ: gẽtiliũ ac pelagianoꝝ opa plurimũ labefactatã. Genoſeua v̓go q̃ germão p̄n̄te deo v̓gĩtate deuouit apđ pariſiꝰ claret.

Boetius

BOetius aniciꝰ manliꝰ ſeuerinꝰ xp̃ianiſſimꝰ vir ⁊ ↄſulari dignitate inſignitꝰ: poeraq̃z ac ph̃s celeberrimꝰ. ſimachiq̃z gener. his q̃z tꝑibꝰ rome clariſſimꝰ fuit. hũc ideo manliũ vocant. eo q̃ a manlio toꝛquato originẽ duxiſſe tradãt q̃ cũ vere catholicꝰ eſſet nec arrianis (etiã ꝑſepe rogatꝰ) obtꝑare vellet: ⁊ ipſe a theoderico rege ſub velamento affectate libertatis poſt ſocerũ ſuũ ticinij exulare iubet᷑. vbi poſtmodũ inſtigãtibꝰ hereticis ꝑpetuo carceri dãnat᷑. In qua q̃dẽ calamitate cõſtitutꝰ: ad recreandum aĩm ſuũ. cũ in mathematicis doctiſſimꝰ eſſet. chiterinũ c neruo primꝰ excogitauit ⁊ excidit. qđ quidẽ modernis tꝑibꝰ muſicis celebꝛe inſtrumẽtũ habet᷑. Ibidem q̃z cõſtitutꝰ ad multoꝝ vtilitatẽ p̃clariſſima edidit opuſcula. de cõſolatione phiſica. de trinitate. ⁊ de vnitate xp̃i. de topicis etiã. Pleraq̃z etiã ex ariſtotele trãſtulit. hũc deniq̃z viꝝ optimũ ⁊ ſanctũ theodericꝰ rex cuꝫ in ſnĩam ſuã oĩno flecti nõ poſſet. arrianoꝝ rabie cõcitatꝰ. poſt longã carceris ſqualoꝛẽ impante iuſtino ſeniore auguſto anno. ſ. dñi nr̃i. 520. apud papiã ꝓ catholica fide occidi iuſſit. cuiꝰ coꝛpꝰ ibidẽ in diui auguſtini tẽplo adhuc habet᷑ cõditũ. Et ſunt qui dicunt euꝫ ĩ cathalago ſanctorum ob eam rem fuiſſe relatum: ⁊ ſanctum ſeuerinum vocitatum.

Symachus.

SYmachꝰ patriciꝰ ac ſenatoꝛ romanꝰ oratoꝛ ac ph̃s inſigniſſimꝰ his tꝑibꝰ cũ rome clariſſimꝰ haberet᷑: a theodoꝛico rege ob ſuſpicionẽ affectate libertatis apud papiã exilio dãnat᷑. ⁊ in carcere ꝑ aliqđ tẽpus trudit᷑. deinde ab exilio reuocatꝰ: diris ſupplicijs tandẽ interfectꝰ eſt. hic naq̃z romanã rempub. ſua ſapientia ſuiſq̃z ſcriptis plurimũ illuſtraſſe dicit᷑: eo q̃ librũ ep̃larũ elegãtiſſimũ ſcripſerit. in quo hec ſnĩa. Semꝑ natura equalibꝰ gaudet.

FVlgẽtiꝰ natione apher rupẽſis ep̃s ⁊ p̃clariſſimꝰ doctoꝛ his tꝑibꝰ floꝛuit. q̃ in ſardiniã cũ alijs catholicis affrice a traſimũdo vãdaloꝝ rege ob catholice fidei defenſionẽ exulatũ miſſus eſt. nil p̃termiſit qđ ad verã xp̃i fidẽ ꝑtineret: docẽdo p̃dicãdo monẽdo. Edidit ⁊ libros de trinitate. de libero arbitrio. de regulis fidei. Scripſit ⁊ ↄ palagianã hereſim. oꝛones q̃z habuit ad pplˀos elegãtes q̃dẽ ⁊ graues. ⁊ p̃ſertim de ntĩtate dñi ⁊c̃. Scripſit de ↄtinẽtia ↄiugatoꝝ ſuanda ad theodoꝝ ſenatoꝛẽ libꝝ vnũ. ad ꝓbã de virginitate ſeruãda ⁊ plura alia.

Fulgentius.

Gennadius

GEnnadiꝰ ep̃s vir greca latinaq̃z lingua eruditꝰ: libꝛuꝫ de dogmatibꝰ xp̃ianis cõpoſuit. ⁊ ibidẽ q̃d cuiq̃z ad ſalutẽ neceſſariũ eẽt declarauit. doctrina q̃z ac moꝛibꝰ eccl̃ie catholice multũ ꝓfuit. ⁊ diuũ hieronimũ imitatꝰ librũ de viris illuſtribꝰ edidit. Victorinꝰ aũt natione aqtanꝰ arithmeticꝰ inſignis rõnẽ paſce ad curſuꝫ lune tũ redegit. euſebiũ ⁊ theophilũ ea ĩ re ſupans.

IVuit etiã ſcriptis ſuis eccl̃iam dei hegeſippus vir doctiſſimus qui ⁊ monachoꝝ regulas compoſuit: ⁊ ſancti ſeuerini abbatis eleganti ſtilo vitam edidit.

FAuſtus aũt apud gallos ep̃s multa tum ſcripſit copioſe ⁊ oꝛnate. precipue opus eius laudat᷑ contra arrianos ſcriptum.

Ravenna: ⁊ſi vrbs vetuſta. auxit tamē eam oſtrogotha gens. fuit aūt olim oppiduꝫ ſabinoꝝ: ein xitqꝫ
ravēnam muris nunc extantibꝰ tyberiꝰ imꝑator. qđ lr̄e docent cubitales ad portā eius clauſam. que
aurea dicit̄ quadrato lapide ſpecioſam. Cū aūt theodoricꝰ rex gothoꝝ ex thracia veniens cum cōiugibꝰ ⁊
liberis. cūcqꝫ oībus rebus ſuis gothos mouens: tandē in vrbe ravenna odoacrū obſederunt. hec obſidio
longiꝰ remorata eſt gothos ꝙ̄ ipſi ab inicio exiſtimarēt. Idqꝫ accidit nō loci: qđ neqꝫ a mari faciliter obſi-
deri ravēna pōt: cū ſit in ipſo littore cōſtituta: neqꝫ a mediterranea regione: cū foſſam habeat ex pado deri-
uatā. ac ſtagnis quibuſdā ⁊ paludibꝰ coartet̄. Itaqꝫ gothi triennio ferme toto circa illā cōmorati. poſt pa-
ctione facta Theodoricus ⁊ gothi ravennā intrarūt. Inde auxit ipſam oſtrogotha gens cuiꝰ rex theodo-
ricus italie oīs: dalmacie: hungarie: germanie: ⁊ partis nō parue galliaꝝ dn̄s. annis duo de quadragīta
candē incoluit ciuitatē. ⁊ qđ cōſtat ſupbas in ea edes baſilicaſqꝫ cōſtruxit. Viſit̄ eius regis monumētum
ab amalaſuntha filia poſitū extra ravēne menia. in quo ſancte marie monaſteriū eſt edificatū in rotundo
ea rōne appellatū: ꝙ altare maiꝰ eccl'ie chorusqꝫ viginti capax monachoꝝ ordine vt eſt moris i ſtallo pſal-
lentiū: vnico atqꝫ integro rotundo lapide conteguntur. Valentinianus etiam imꝑator eiꝫ triginta annis ꝗ-
bus imꝑauerat. In ea plurimū vite egit menia ampliauit. ⁊ eiꝰ epō duodecim ciuitatū ſubiecit epos. vi-
delꝫ arimini: ceſene: forliuij: fori pōpilij: fauētie: fori cornelij que ymola dicit̄: bricij: bononie: mutine: re-
gij: parme ⁊ placentie: q̄ ciuitates poſtea ſub exharcatu fuere. ⁊ eiꝰ epm iohannē tunc appellatū pallio ex
candida lana vti voluit: quo tunc ſolus vtebat̄ imꝑator. vnde poſtea cū romanis pōtificibꝰ ravēnates cō-
tendere p̄ſumpſerunt. fuit qꝫ olim exarchoꝝ romanoꝝ ſedes: nunc aūt ſenatui veneto ſubdita. Populo qꝫ
nunc ravēna eſt infrequens: que viros olim habuit: tum ſanctos: tum etiā doctos appollinarē: vitalem: ⁊
eius filios geruaſiū ⁊ prothaſium. Vrcinūqꝫ medicum oēs martyrio coronatos. Iohannē nominis ordi-
ne decimūſeptimū pontificē romanū. Petrum ravēnatem fori cornelij epm. qui multas ſacri eloquij ſcri-
pturas eloquētiſſime dilucidauit. Et caſſiodoꝝ vrbis rome ſenatorē: regumqꝫ oſtrogothoꝝ epl'are ſcripto-
rē ⁊ poſt monachū. Genuitqꝫ ſuperiori ſeculo ravēna Gulielmū phiſicū: quē petrꝰ paulꝰ vergeriꝰ notiſſimū
amiciſſimūqꝫ ſibi hoīem magnis effert laudibꝰ. Genuit ⁊ eodē tpe iohānē grāmaticū: rhetorēqꝫ doctiſſi-
mū: quē ſolitꝰ dicē fuit Leonardꝰ aretinꝰ oī in re: ſꝫ potiſſime in hac vna grauiſſimꝰ locupletiſſimuſqꝫ teſtis
fuiſſe primū. a quo eloquētie ſtudia tātoꝑe nūc florētia. lōgo poſtliminio in italiā fuerunt reducta.

Ravenna

Linea ſummorꝝ pontificum

Simmachus

Hormiſda

Johannes

Felix

Anno mundi. 5693. Anno xp̄i. 494.

SImmachus papa natione ſardus: patre ſortunato: mortuo anaſtaſio pōtifex creat̄: nō ſine magna diſcordia. Nā dum pars cleri ſimmachū apud baſilicā cōſtantinianā pōtificē decernit: pars altera apud baſilicā marie in via noua Laurētiū in locū demortui anaſtaſij ſubrogauit. Seditio ingens ī ſenatu ⁊ populo romano biffariā diuiſo orta eſt. vn̄ oīm ꝯſenſu: cōciliū rauēne indicit̄. diſcuſſaq̄ꝫ re p̄ñte theodorico. ſimmach⁹ tandē in pōtificatu cōfirmat̄. q̄ certe magna clemētia vſus. laurētiū cōpetitorē nuterinis ep̄m dedit. Simmachus vero manicheos tuꝫ ab vrbe expulit. eorūq̄ꝫ libros ante fores cōſtantiniane baſilice cōcremauit. baſilicas vero multas aut ornauit: aut a fundamētis erexit. paupib⁹ q̄ꝫ ad baſilicas petri ⁊ pauli habitacula extruxit: curauitq̄ꝫ ne q̄d eis deeſſet: qd̄ ad victū ꝑtineret. amator em̄ pauperꝝ fuit. Redemit ⁊ captiuos in diuerſis ꝓuīcijs multa pecunia. Cōſtituit itē vt die dn̄ico vel natalicijs martyrū caneret̄ hymn⁹. Gloria in excelſis deo. Nil poſtremo omiſit qd̄ ad oīpotētis dei gloriā ꝑtineret. Creatis deniq̄ꝫ duobus ⁊. lxxx. p̄ſbris: diaconis. xvj. ep̄is. cxvij. habit[is] de more ſacris ordinib⁹ moriēs ad baſilicā petri ſepelit̄. 14. kal. auguſti. ſedit aūt ānis. xv. men. vj. dieb⁹. xxij. vacat tum ſedes dies. vij.

SCiſma quintū fuit inter ſimmachū ⁊ laurentiū vt p̄miſſuꝫ eſt. verꝫ anno q̄rto poſt clerici quidā ſeditionib⁹ gaudētes: adiuuantib⁹ feſto ⁊ probino ſenatorij ordinis viris: laurentiū reuocant. quia ex re indignat⁹ rex petrū altinī ep̄m romā mittit: qui pulſo vtroq̄ꝫ ſedem teneret. Verꝫ ſimmach⁹ habita centū ⁊. xx. ep̄oꝝ ſynodo: ⁊ obiecta cōſtanti aīo diluit: ⁊ oīm ſententijs obtinuit: vt laurenti⁹ ⁊ petrus maloꝝ oīm capita relegarent̄. Orta aūt ob hanc rem tanta ſeditio rome eſt: vt multi tum ex clero: tum ex populo paſſim cederent̄: nec ſacris virginib⁹ parcerent. Opprimunt̄ eo tumultu gordian⁹ p̄ſbyter vir optimus ad vincula ſancti petri. nec finis tante cedis facta fuiſſet. ni fauſtus cōſul clericus miſerat⁹: cōtra probinū tanti mali auctorē arma ſumpſiſſet.

HOrmiſda papa natione campan⁹: patria fruſinonē⁹: patre iuſto: hic pontificatu inito hortante theodorico ꝓuincialē ſynodū in vrbe habuit: omniūq̄ꝫ ꝯſenſu euthicianos iam antea improbatos damnauit. In ea q̄ꝫ ſynodo multa cōſtituit: ⁊ primo vt nullus ſolēniter penitens decetero ad ſacros ordines ꝓmoueret̄. Voluit itē xp̄ianoꝝ nuptias nō occulte ſed publice fieri debere. Vetuit p̄terea ſacerdotib⁹ ⁊ alijs: ne altaria in eccleſijs cōſecratis erigerent ſine ſpāli ep̄i licentia. hic grecos reconciliauit: clerūq̄ꝫ cōpoſuit. francoꝝ rex ei dona p̄cioſa obtulit: delata ⁊ dona tum aurea ⁊ argentea: delataq̄ꝫ euāgelia cū tabulis aureis gēmis diſtinctis a iuſtino impatore votigracia. Ornauit ⁊ tēplū beati petri theodoricus rex trabe argentea mille ⁊. xl. librarū. Certauit ⁊ hormiſda munerib⁹ cū his principib⁹. Locauit em̄ ante altare cōſtātiniane baſilice coronā argenteā librarꝝ. xx. cantharos argenteos ſex. His demū ex ſentētia pactis cū ordinibus ex more. morit̄ ac ſepelit̄ in baſilica petri. viij. id⁹ auguſti. Sedit annis nouē. dieb⁹. xviij. Vacat tum ſedes dies ſex.

IOhannes eius noīs prim⁹ papa: natione thuſcus: patre cōſtantio orthodoxe fidei diligentiſſim⁹ obſeruator. vt tandē hereticoꝝ nomē extinguere arrianos expulit: eorūq̄ꝫ ecc̄lias catholicis aſſignauit: quā quidē rem theodoricus egre ferēs. iohannē pontificē theodoꝝ duoſq̄ꝫ agapitos oratores ad iuſtinū mittit: qui eū adhortarent̄ vt arrianos reſtitueret: ſin ſecus oēs ecc̄lias catholicas demoliturus. ꝑbenigne accepti legati. primo cū flectere iuſtinū nō poſſent ad lachrymas verſi p̄cietes vt periture italie ſubueniret. eo piū hoīem ꝑpulē vt arrianos ſuis legib⁹ viuē ſineret. iohānes rauēnā ad theodericū rediens in carcerē ꝓpere conijcit̄. ac parꝝ abfuit q̄n eū ſtati occideret: adeo in hoīeꝫ exarſerat ⁊ fide ⁊ morib⁹ cū iuſtino ſentiētē. Perijt tn̄ ſctiſſim⁹ hō ī carcere pedore: ſitu ⁊ inedia. Pri⁹ tn̄ tria reſtituit cimiteria nerei ⁊ achillei: felicis ⁊ adaucti: ⁊ priſcille. ferūt corp⁹ ei⁹ ex rauēna ad vrbē delatū: ſepultūq̄ꝫ in baſilica petri. vj. kal. iunij. Sedit annis duob⁹. men. viij. Vacat tuꝫ ſedes dies. 58.

Anno mundi. 5715. Anno xp̄i. 514.

FElix ei⁹ noīs quart⁹ papa: natione ſamni⁹: patre caſtorio. Poſt iohannis pōtificis felicem dormitionē: rei diuine curam gerens patriarchā cōſtantinopolitanū declinantē a fide anathemate notauit. vir q̄ꝫ optim⁹ multa in vrbe extruxit edificia. ⁊ maxime coſme ⁊ damiani templū: qd̄ adhuc extat. baſilicā q̄ꝫ ſancti ſaturnini via ſalaria incendio conſumptā. Hic inter cetera ſue ſanctitatis op̄a iuxta doctrinā beati iacobi apl̄i. mādauit infirmos ante obitū inungi. Deniq̄ꝫ habitis de more ſacris ordinib⁹. vbi p̄ſbyteros quinq̄ꝫ ⁊ quiquagīta creaſſet. diaconos quatuor. ep̄os nouē ⁊ viginti. morit̄ ac in baſilica petri ſepelit̄ quarto idus octobris. annis quatuor ſedit: menſibus duobus. diebus tredecim. Vacat tunc ſedes dies tres.

Linea Impe
ratorꝫ
Juſtinus ſenioꝛ

IUſtinꝰ ſenioꝛ anno ab incarnatione dñi q̄ngēteſimo octauo decimo: puni
to anaſtaſio heretico: auguſtali potitꝰ eſt ſolio. Js cū imperiū accepit: or-
thodoxe fidei amatoꝛ ꝛ ꝓtectoꝛ acerrimꝰ fuit: ac ſtatim nūcios ad pōtificē mit
tit: q̄ ꝛ ſedis aplice auctēm cōfirmarēt: ꝛ pacē eccleſijs oībꝰ exq̄rerēt: quantū
p religionē cōcederet: ad hunc ob cām reintegrande fidei directꝰ ab hoꝛmiſda
pōtifice vir ſanctitate p̄cipuus germanꝰ capuane vrbis eṗs digne ſuſceptꝰ eſt
Multoꝝq̄ꝫ dubia coꝛda in fide ſolidauit: vt tandē diligētiſſimū fidei obſerua/
toꝛē ſe ꝓfiteret: hereticoꝝ nomē ꝓ viribꝰ extinxit. ꝛ q̄ꝫmaxie arrianos oēs ex
cōſtantinopolitana vrbe expulit: atq̄ꝫ eoꝝ ecclīas catholicis aſſignauit. qḋ q̄-
dē theodoꝛicꝰ rex (ea labe infectꝰ) egreferēs ſimmachū ꝛ boetiū ro. ꝯſules vt p̄
miſſuꝫ eſt p aptā relegauit. ac iohānē pōtificē romanū ī carcerē miſit. eo q̄ꝫ iuſti
nus catholice pietatis defenſoꝛ honoꝛifice ſuſcepiſſet eū. ſimul cū ſocijs carce-
ris afflictione periit. Sed hāc eiꝰ īmaniſſimā crudelitatē mox aīaduerſio diui
na ſecuta eſt. nā nonageſimo octauo poſt facīuꝰ die: ſubita moꝛte defunctus eſt
cuiꝰ aīam ſolitariꝰ quidā apud lipparā inſulā vir magne virtutis aſpexit. inter
iohānē papā ꝛ ſimmachū patriciū deduci: ꝛ in vulcani ollam q̄ ei loco ꝓxima
erat demergi. At vo iuſtinꝰ admodū ſenex cum auguſtalē dignitatē annis. xj.
adminiſtraſſet: iuſtiniano ſoroꝛis ſue filio impatoꝛe deſignato: apud cōſtantinopolim in pace quieuit.

Clodoueꝰ rex francie

CLodoueꝰ francoꝝ rex primꝰ xpianꝰ childerico patre eiꝰ moꝛte ſublato in re-
gnū ſucceſſit: ꝛ regnauit annis. 30. vir vniq̄ꝫ potēs ꝛ armis ſtrēnuus crothil-
dem chilperici burgūdionū regis (quē chilpericū frater ſuꝰ gondobaldꝰ occiderat)
filiā p hūc modū accepit vxoꝛē. Audierat clodoueꝰ erothildē foꝛma egregiā: vir
tute etiā puellas id etatis p̄ſtare: miſſis nūcijs ꝛ ſecrete explorauit an ſibi matri
monio vellet copulari: Puella cui regis fama ꝛ regni potētia eſſet nota: cōſenſit:
eaq̄ꝫ ī ſpōſione id ſolū eſt pacta. vt cū ipa eſſet xpiana. Clodoueꝰ q̄ cū ſuis frācis
idolatra erat: fieret xpianꝰ. Gundebaldꝰ burgūdie rex patruꝰ eiꝰ ei tradidit. quā/
q̄ꝫ vo pacta vxoꝛi clodoueꝰ de baptiſmate ſuſcipiēdo in ſeipō nequaq̄ꝫ ſeruauerit
tñ duos filios ex ea ſuſceptos xpianos fieri pmiſit. Nō multo poſtq̄ꝫ erothildeꝫ
accepat vxoꝛē bellū geſſit aduerſus gundobaldū vxoꝛis patruū ꝛ burgūdiones
quo ī bello ciuitates ꝛ oppida ligerim inter ꝛ ſequanā amnes ſita ſuo adiunxit
imperio. Interuētu tñ vxoꝛis ſedato. Alteꝝ qḋ mltos durauit ānos ſuſcepit ad
uerſus alemānos. Cū q̄ gēte non minꝰ q̄ꝫ ſua viris foꝛtibꝰ armiſq̄ꝫ inſtructiſſima: p̄lio decertauit. quo in p̄
lio ſuos ī fugā cōuerſos vidēs: memoꝛ eſt factꝰ ꝓmiſſionis quā multociēs reqſiuꝰ vxoꝛi ſeruare neglexerat
ꝛ ipſaꝫ p̄lij aduerſitatē ob id ſolū ſibi accidē ſuſpicatꝰ eſt. hinc deo celi ꝛ terre: quē erotildis vxoꝛ p̄dicaret
vouit illiꝰ cōſilio p̄cibuſq̄ꝫ acq̄eſcere: ſi ſui ſtrato hoſtili exercitu victoꝛiā obtinerēt: tātaq̄ꝫ mox facta eſt cō
uerſio: vt q̄ multa cede afflicti ꝛ vi repreſſi p̄mo fugiebant franci: hoſtē repellerēt ac cede cōmiſſa in fedam
cōuerterēt fugaꝫ. alemannis in deditionē acceptis. Clodoueꝰ eis tributa impoſuit q̄t annis pſoluēda: ꝛ in
franciā reuerſus. vigeſimoq̄nto regni ſui anno a ſancto remigio remēſi eṗo cū oī francoꝝ multitudine ba-
ptizatꝰ fuit. Ac deinceps francoꝝ regnū augeri cepit. Reſpirāte deinde aliquātulū repuplica xpiana. Clo-
doueꝰ pulſis arrianis hereticis: ꝛ catholicos reduxit. ꝛ pariſeoꝝ ciuitatē regni caput conſtituit in qua poſt
moꝛtē q̄euit. vxoꝛq̄ꝫ eius regina bonis opibꝰ pollēs: apud vrbē thuronicā plena dieꝝ ad dñm migrauit.
delatūq̄ꝫ fuit inde coꝛpꝰ pariſiꝰ a filijs eiꝰ hildeberto ꝛ lothario: iuxta clodoueū magno honoꝛe ſepulta.

Amalaſiuntha regīa

AMalaſiuntha filia tūc vidua: theodoꝛico rege gothoꝝ ſine ꝓle virili defuncto.
cū athalarico eiꝰ nato ī regno ſucceſſit. Erat vo athalaricꝰ admodū puer: itaq̄ꝫ
cura atq̄ꝫ gubernatio tota regine incūbebat. Statim igit regina pueri gubernatio-
nē ſuſcipiēs: lr̄is latinis erudiendū ꝛ moꝛibꝰ infoꝛmandū curauit. Ipa vo ſeuere ad
modū gubernationē exercebat: ꝓhibēs gothoꝝ iniurias: ſupra ſexū cū prudentia
vſa: ꝛ patris decreta: mala p̄ſertim emēdauit. ꝛ boetij ꝛ ſymachi filijs bona paterna
in fiſcū delata reſtituit. Acclamātibꝰ aūt gothis filiū nō lr̄is ſed rei militaris diſcipli
na regē ſuū imbuendū eſſe. Js igit vite laſciuia in varias egrotatiōes ꝓlapſus. de
cimooctauo etatis anno defunctꝰ eſt. Amalaſiuntha vo ſeditionibꝰ gothoꝝ diu vexa
ta: moꝛtuo filio athalarico quo cū moleſte vixit. theodatū cōſobrinū ſuū regni ꝯſoꝛ
tē fecit. Erat aūt theodatꝰ ita grecis ꝛ latinis lr̄is edoctꝰ: vt ꝛ tpoꝝ ſuoꝝ hiſtoriā ele
gāter ſcripſerit: ꝛ platonicā diſciplinā optime calluerit. ſegnis tñ ad res agendas habebat. Js ergo ad re
gnū beneficio regine aſſumptus: ſtatim ingratitudinē oſtendit. eamq̄ꝫ captū in vulſini lacū inſulā relega-
uit. Hec pfidia multos gothos pturbauit. inde eam occidi pmiſit: ac filiā eiꝰ in vxoꝛē ac regni ſociam acce/
pit: qui ꝛ poſtmodū quinq̄ꝫ annis regnauit. Idq̄ꝫ impatoꝛ iuſtinianꝰ egre tulit. hec inter cetera ſua edificia
patri ſuo monumētū ſupbiſſimis edificijs extra rauennam extruxit. quo in loco nunc ſancte marie mona/
ſterū edificatū habet. qḋ monachi ſancte iuſtine nunc incolere dicunt.

DJonyſius abbas ꝛ doctoꝛ egregius per id tempꝰ laudat eo q̄ꝫ rome computū ſuum: id eſt paſcalem
calculum mira ratione compoſuerit.

SEuerus q̄ꝫ eṗs treuereñ. vir omni ſcītate inſignis hac tēpeſtate claruit. Et ſanctꝰ victoꝛinꝰ eṗs maſ/
ſilieñ: qui filiū maruchas regis perſarū a demonio liberauit. Et eytheriꝰ eṗs lugdonenſis.

Conciliū aurelianenſe

Conciliū aurelianēſe terciū tēpeſtate hac clodouei regꝭ iuſſu indicit. qđ quidē ſanctꝰ mellaniꝰ cōgregaſſe dicit: quo ī loco etiā quatuor alia cōcilia fuiſſe cōgregata dicunt. Primū ſub beato ſilueſtro papa. auctore marino epō. Secūdū auctore aureliano epō. Terciū hoc idē mellanio epō auctore. Quartum auctore albino andegauenſi epō. Quintū honorato bituricenſi epō auctore qđ ꝓbatur in decretis. xv. di. c. ſexto. ſynodus.

Arturus rex

Arturū britānoꝝ regē ꝫ q̄dē cātatiſſimū ꝑ hec tpa regnū ſuſcepiſſe ferūt virū ſane bellicoſiſſimum atqꝫ fortiſſimū. q̄ ꝫ lorica pulcerrima vtebat. Regi q̄dē tāto cōdigna: ꝫ ꝫ in capite aurea galea ī qua draco ſculptꝰ videbat. Clipeū qꝫ aureū ꝑ ſe ferre faciebat. in q̄ dei genitricis imago depicta videbat: vt eā ſꝑ aduocatā ſuā in mēoriā in oī re reducere poſſet. Lanceā ꝑterea arduā latāqꝫ ꝫ cladibꝰ aptā quā quocūqꝫ ibat ſecū deferri faciebat: ꝫ gladiū habuiſſe ꝫ portaſſe dicit. cū quo q̄drīgētos ꝫ ſexaginta viros vno ꝓlio eū interfeciſſe ꝓhibet. hūc viꝝ xp̄ianiſſimū fuiſſe ferūt: ꝫ fidē catholicaꝫ ampliaſſe. ac qđ plura regna ſibi vēdicauerit. Quāobreꝫ ꝫ rotūdā menſaꝫ apud cornubiā ciuitatē inſtituit. Tandē in prelio cum multas hoſtiū ſtrages dediſſet: ꝫ ipſe vulneratꝰ in inſulā defert. inde ſublatus nuſqꝫ cōparuit. quē ꝫ nunc vſqꝫ britones exſpectare dicunt.

Caſſiodorus

Caſſiodorus monachꝰ rauenēſis vir quidē doctiſſimꝰ his tpibꝰ ob clariſſimā eiꝰ doctrinā magno fuit in p̄cio. qui cū primū cōſul eſſet ꝫ ſenator. diuino tactꝰ ſpū res mūdanas ſpreuit: ꝫ monaſticā vitā cōplexus eſt: ſed ante monachatū theodorici regis italie cācellariꝰ. ꝫ ex ꝑte eiꝰ multas ep̄las edidit ad perſonas diuerſas de negotijs ſecularibꝰ. ꝫ ad agitandū intellectū pſalteriū luculēter expoſuit. Deinde cronicā inſignē de pōtificibꝰ atqꝫ imꝑatoribꝰ cōpilauit. In qua ꝓſertim de theodato rauēne rege cōtemporaneo ſuo multa cōſcripſit. Edidit ꝑterea librum de ratione anime ꝫ librū de orthographia.

Priſcianus

Priſcianum qꝫ eruditiſſimū grāmaticū atqꝫ phm patria ceſarieſenū: hoīem certe greca ꝫ latina lingua doctiſſimū ꝑ hoc ipm tempꝰ apud cōſtātinopolim floruiſſe tradūt. q̄ cū grāmaticoꝝ oīm princeps haberet. ea ī facultate ꝑutilia edidit opuſcula. Nā de partibus orōnis ad iulianū patriciū cōſulē librū edidit. Similiter ꝫ de cōſtructiōe: deqꝫ accentibꝰ alios libros edidit. De naturalibꝰ qꝫ queſtionibꝰ ad coſdre pſaꝝ regem volumē egregiū ſcripſit. Atqꝫ de coſmo graphia libellū cōpoſuiſſe fertur.

Arator ꝫc̄

Arator ſctē romane ecclīe cardinalis diaconus ꝫ poeta laureatꝰ hac tēpeſtate mira floruit eloquētia. q̄ inter cetera ingenij ꝫ virtutꝭ ſue opa apl'oꝝ actꝰ verſu exametro exornauit: atqꝫ alia elegāter cōpoſuit.

Brandanꝰ deniqꝫ hibernēſis abbas ſctiſſimꝰ ꝑ hec tpa ob eximiā ſctitatem atqꝫ doctrinā maxio ī p̄cio habitꝰ fuit. de q̄ etiā admiranda ſcribunt. Pater trium milium monachorum extitit.

Floruit circa illud tempus ſidonius appollinaris apud auernoꝝ vrbem ex ꝓfecto factꝰ ep̄s vir ſm̄ ſeculi dignitatē nobiliſſimꝰ. ꝫ l'rali diſciplina eruditiſſimꝰ. vir aūt ingenioſus coturnate eloquētie multas difficiles ep̄las ſcripſit.

Brigida virgo

Brigida virgo ſanctiſſima natione ſcothica imperante ſeniore iuſtino refulſit ſanctitate ꝫ miraculis admiranda in ſcocia de xp̄ianis ac nobilibus orta parentibus a puericia bonarū rerum ſtudijs inoleuit. pudicitie ac ſobrietati ſemper intenta. a matre miſſa vt de vaccarum lacte butirum cōgregaret. pauperibus diſtribuit. mater fructū laboris poſtulans. facta oratione: ceteras coopatrices in abundantia preualuit. quā cum parētes deſpōſare vellent. ad epm̄ machillā nomine perrexit qui palliū album ꝫ veſtem candidā ſuper caput eiꝰ impoſuit. inde ſuā virginalē coronā dn̄o offerebat. vocatꝭ meſſoribꝰ cū tota prouincia pluuia exundaret. in eius meſſem gutta aque nō cecidit. Leproſis ab ipſa petentibus cereuiſiam in potum. Cū illa nō haberet: aquā puram benedicens: couertit in cereuiſiam optimā ac illis dedit. Lapidē in ſalem cōuertit. cuidam ab eo ſal poſtulanti Ceco nato oculos reſtituit. Multa alia miracula fecit.

BEnedict⁹ abbas italicus: monachoꝝ oīm pater: his tꝑibus diſperſos
monachos ī vnū collegit. atqꝫ diuino ſpū illuſtrat⁹ eis regularē vitā
cōpoſuit. Ei⁹ ſctiſſimi viri vitā inſignē ꝛ miracul' clarā beat⁹ gregori⁹ ſcribit
Fuit itaqꝫ bn̄dict⁹ ex nobili genere in ꝓuīcia nurſie ort⁹. Vetuſtū igit a ſcri
ptorib⁹ celebratū eſt nurſie nomē: qd̄ quidē oppidū libertate: ſed in p̄mis
beato benedicto monachoꝝ p̄re alūno clariſſimū. Ibi etatē morib⁹ trāſiēs
nulli voluptati aīm dedit. Inde rome liberalib⁹ lr̄arum ſtudijs tradit⁹ fuit.
Sed cū in eis multos ꝑ abrupta viciorꝝ ire cerneret: eū quē quaſi ingreſſu
mūdi poſuerat pedē retraxit: ne in p̄cipitiū tot⁹ iret. Deſpect| itaqꝫ lr̄aꝝ ſtu
dijs: relicta domo rebuſqꝫ paternis: ſoli deo placere deſiderās: deſerta loca
ꝑ aliq̊t temp⁹ incognit⁹ incoluit. Eſt aūt in latinoꝝ regione ſuperi⁹ celſis in
mōtib⁹ ſublacū velut plini⁹ appellat ſublaqueū: nobile nunc oppidū lacu
eiuſdē ꝛ tn̄ priſci nois imūnēs: redditqꝫ vtrūqꝫ fama celebratū btī bn̄dicti
ibi magis diuturna cōuerſatio q̄ꝫ ei⁹ toto orbe notiſſimū ibidē edificatū ma-
gnifici opis monaſteriū. Cernit ibi ī dextra amenis ripa ab ipo ſublaci la-
cu ad vicū vſqꝫ varronis inciſus: ſaxeo ī monte duct⁹ aquaꝝ. q̄ formis par
tim in eo inciſis modo: partiꝫ altū defoſſis: partiꝫ ſublimi fornice muroqꝫ
excitat| romā q̄dragesimo miliario veniebāt. Vir aūt dei ad eūdē locū ꝑue-
niēs q̄ ab vrbe roma. xl. milib⁹ paſſuū abeſt ī artiſſimo ſpecu trib⁹ annis ex
cepto romano monacho hoīb⁹ incognit⁹ māſit: ꝛ artiſſimā vitā varijs tēta
tionib⁹ duxit. cui⁹ virtutes vt clareſcent poſtea in caſtro caſſin̄. qd̄ clarū ap
pellat: ꝛ magne vite merit| ꝛ aplicis virtutib⁹ effulſit. Fuit aūt hic ſanctiſſi
mus vir inter cetera virtutū monumēta ꝓphetico ſpū illuſtrat⁹. quo multa
futura ꝛ occulta cognouit. cui⁹ fama totila oſtrogothoꝝ rex duct⁹: vt tēptaret
ei⁹ ſctimoniā ſeſe famulū indumēto mentit⁹: aliū in regio apparatu p̄miſit:
quē ſtatī cognitū vir ſanct⁹ lꝫ ſordide veſtitū ad ſe in monaſterij veſtibulū
vocauit: ꝛ q̄ illi erāt vētura ꝓnūciauit: nouē annis regnātis decio morieꝛ
inde eū ī ſūma veneratiōe habuit. pluraqꝫ alia ſctitat| ſigna oñdit p̄cipue ī vaſe vitreo ī q̄ venenū vino mi
ſcuerūt frēs: vbi ſigno crucis edito ruptū fuit. Obijt tandē in dn̄o anno ſalutis. 536.

Benedictus abbas

Monaſteriū caſſinenſe

ORdo monachoꝝ btī benedicti ortū habuit nō lon
ge ab aq̄no abrucij ciuitate ī mōte caſſino vbi oliꝫ
caſſineſis ciuitas fuerat: poſtea monaſteriū caſſineſe to-
to orbe celeberrimū extructū fuit. Diu⁹ eñi bn̄dict⁹ mo-
nachis p⁹ extructū mōaſteriū regulā ꝛ optimū modū vi
uēdi prim⁹ dedit: q̄uis lōge an̄ illū mōachi plurimi fue
rūt. cū tn̄ ſanct⁹ vir diu ī ſolitudine virtutib⁹ ſigniſqꝫ ſue
creſceret: multi ob dei famulatū ad eū ꝯgregati ſunt: vt
inde. xij. mōaſteria ꝯſtrueret. In q̄b⁹ ſtatutis p̄rib⁹ duo
decnos mōachos deputauit. Poſtea multos diſcipulos
cōgregauit quoꝝ ope totū ferme orbē obtinere meruit.
Ex cui⁹ clariſſimo ordine cū plurimi tū ſctitate tum ſcīa
emerſere viri. Illāqꝫ regulā p̄mū mōachis nigris ꝯtulit
Eā tn̄ nōnulli poſtmodū cōplexi ſūt monachi. quoꝝ de
nūero fuerūt ciſtercieñ. a diuo bernardo plꝛimū aucti. ca
malduēñ. cluniaceñ. celeſtini. mōtis oliueti. nou⁹ ordo.
ſiluestrini. ꝛ q̄ humiliati appellant. hi oēs ꝛ alij plurimi
q̄uis diuerſo habitu: diuerſiſqꝫ ꝯſtitutiōib⁹ inter ſe diſ-
ferant. eā tn̄ ꝓfitent regulā digniſſimā atqꝫ approbatā.
In germania q̄ꝫ ī eodē ordine differētes ſūt. cū mellicē
ſes: caſtellēſes ꝛ burſfeldēſes ī ea vigēt. Idē q̄ꝫ ordo cū
a fūdatoris ſui regl'arib⁹ inſtitut| ꝑſepe declinaſſet: non
modicā reformationē anno ſalut|. 1409. apd̄ patauinā
vrbē ī mōaſterio ſancte iuſtine ſumpſit: ꝛ eoꝝ inſtitutio
nes eugeni⁹ q̄rt⁹ pōtifex approbauit. Tradūt aūt ex h⁹
mōi ſctiſſimi p̄ris ordinē ad. 24. ſūmos pōtifices emer
ſiſſe. Cardinales vo: 183. Ar
chiep̄os ꝛ ep̄os. 1464. Abbates inſignes. 15070. fuere. atqꝫ canōizati mōachi
(vt iohēs. xxij. ſcribit. 5555.

Scolaſtica

SColaſtica germana diui bn̄dicti ab infantia
deo dicata: quā fr̄ ſemel ī āno viſē ꝯſueuēat cū certo die ī laudib⁹ dei ſacriſqꝫ
colloq̄is vſqꝫ noctē tp̄s ꝑtraxiſſet: accept| cibis cū repetē mōaſteriū cupet. ſoror
ſctā mōial' petijt vt ſecū maneret: de celeſt| vite gaudijs locutura: q̄ extra cellā ma
nere nō ſe velle dicēt: ad ei⁹ p̄ces tāta pluuia ac coruſcatio erupit: vt nec cū frībus
ſuis extra limē pedē mouē potuiſſet. in̄ totā noctē inſomnē ꝑ ſacra ſpūal' vite
colloq̄a duxerūt. Seq̄nti die cū vir ſanct⁹ ad mōaſteriū rediſſet: p⁹ triduū in cella
eleuat| ī aera oculis vidit ſororis ſue aīaꝫ de corpe ī colūbe ſpē celi ſecreta penetra
re. Is ei⁹ gl'ie ꝯgaudēs: ei⁹ obitū frīb⁹ denūciauit quos illico miſit vt ſacrū corp⁹
ad monaſteriū deferrēt. at in ſepulchro qd̄ ſibi p̄parauit ſepelirēt. quo facto ꝯti
git vt quoꝝ mens vna ſemꝑ fuerat in dn̄o. eoꝝ q̄ꝫ corpa nec ſepultura ſepararet.

Bonifaciꝰ eius noīs ſecūdus papa: natione romanꝰ patre ſigiſbūdo poſt felicē imperāte iuſtiniano fuit. ⁊ vt quidā affirmāt. nā ſine cōtētione pōtifex creatꝰ fuit. nā ⁊ dioſcorꝰ diuiſo biffariā clero. in demortui felicis locū ſubrogat̄. Exagitatꝰ aūt clerus hac ſeditione diebꝰ octo ⁊ viginti morte dioſcori a tanta ꝑturbatione tandē liberat̄. vñ bonifaciꝰ ad cōfirmādā eccl'iaꝫ ꝯcerſus inſtituit ne quiſpiā ſibi in eꝑatu ſucceſſorē deligeret. qđ poſtea multi pōtifices ꝯfirmarūt. Inſtituit itē vt ī demortui locū alter pōtifex ſi fieri poſſet tercia die ſufficeret̄ ne dilatio ſeditionē faceret. diuiſit ⁊ populū a clero dum celebraret̄. Vetuitqꝫ ꝙ neqꝫ ciuili neqꝫ criminali cauſa eꝑs apud ciuilem iudicē aduocari poſſet: At cum in pontificatu ſediſſet annis duobꝰ. diebꝰ duobꝰ. morit̄ ⁊ ī baſilica petri ſepelit̄. Sedes aūt menſibꝰ duobꝰ tum vacat.

¶ Anno mundi. 5723. ¶ Anno chriſti. 524.

Iohānes ſecūdus papa: patria romanꝰ: patre ꝓiecto ex celiomōte iuſtiniani tpe fuit. qui ſtatim vbi pōtificatū iniit. anthimū eꝑm dānauit: ꝙ in arrianā hereſim declinaſſet. Sunt qui ſcribūt hunc eꝑm cōſtantinopolitanū fuiſſe. Iuſtinianꝰ vero ſedē romanā veneraturꝰ hippatū ⁊ demetriū eꝑos romā cum muneribꝰ mittit. quo ⁊ romanū pōtificē ſuo noīe ſalutarent. ⁊ munera hec beti petri tēplo offerret ſcyphū aureū circūdatū gēmis librarū ſex. ſcyphos argenteos duos librarū duodecim. calices argēteos duos librarū quindecim. Iohānes aūt pōtifex de quo pauca admodū ſcribūt hiſtorici. morit̄ vbi ex ſacris ordinibꝰ ſemel habitis ꝑſbyteros quindecim. eꝑos vnū ⁊ viginti creaſſet. Sepelit̄qꝫ in baſilica petri ſexto kal'. iunij. Sedit annis duobus: menſibus quatuor. Vacat tum ſedes dies ſex.

Agapitꝰ papa: patria romanꝰ: patre gordiano ꝑſbytero eccl'ie ſanctorū iohānis ⁊ pauli pōtifex creatus: a theodato ſtatim ad iuſtinianū mittit̄. ⁊ infenſuꝫ ꝙ amalaſuntā athalarici matrē in inſulā lacus volſinenſiū relegauerat interficiqꝫ iuſſerat cuiꝰ mulieris interitū iuſtinianus egre tulit. Agapitus itaqꝫ eo miſſus ac benigne ⁊ honorifice ſuſceptus. cū pacē impetraſſet. ab imperatore tentat̄ vt euthicianā opinionē ꝯfirmaret. Verū cū iuſtinianus ab ea re hoīem ſanctiſſimū abhorrere cerneret. ꝓcibus minas addit: tum agapitus. Ego inquit ad iuſtinianū xp̄ianiſſimū principē venire optaui: ſed diocletianū inueni: quē xp̄ianorū hoſtem fuiſſe cōſtat. hac libertate loquēdi ⁊ dei nutu iuſtinianus permotꝰ: ⁊ fidem catholicā amplexus eſt: ⁊ pulſo anthemio conſtātinopolitano eꝑo qui euthicianā hereſim tuebat̄: mēnam catholicū in eius locum ſuffecit. agapito cōſecrante: qui haud ita multo poſt conſtantinopoli morit̄. cuius corpꝰ loculis plūbeis cluſum romam defert̄: ac in baſilica petri ſepelit̄. Sedit aūt menſibꝰ vndecim. diebus vndeviginti.

¶ Anno mundi. 5733. ¶ Anno xp̄i. 534.

Siluerius papa natione campanꝰ: patre hormiſda eꝑo. theodato iubēte pōtifex creat̄. cum antea nō regū: ſed imꝑatorū auctoritas interueniret. plus aūt valuere theodati mine qꝫ decreti rō. mortē eñ his clericis minatꝰ eſt. Interea inſtigante vigilio diacono ciue romano ⁊ apocriſiano theodora auguſta ſyluerio imperat additis etiā minis vt pulſo mēna ab vrbe cōſtātinopoli anthemiū reuocet. id cū recuſaret ſcribit ad beliſariū mulier vt pulſo ſiluerio in eius locū vigiliū ſufficiat. Beliſarius aūt rei bellice intentus. rem antonine vxori ſue cōmittit. que ſubornatis a vigilio teſtibus qui affirmarent ſilueriuꝫ vrbem romā gothis hoſtibus ꝓdere voluiſſe. hoīem coegit ſe abdicare pontificatu. ac poſito pallio: cucullā monaſticā ſumere. qui in pontum inſulam in exiliū miſſus non ſine opinione ſanctitatis morit̄: vbi annū vnū: menſes quinqꝫ: dies duodecim in pontificatu vixiſſet. Vacat ſedes dies ſex.

Vigiliꝰ papa: patria romanꝰ: patre cōſule: imperante iuſtiniano pontifex creat̄. inſtabat tuꝫ theodora vt cōſtātinopolim ꝓficiſceret̄ anthemiūqꝫ reſtitueret̄: cū id negat ſe facturū ideo adiuuātibꝰ qbuſdā romanis ad ꝯſtātinopolim ꝑducit̄. vbi theodora tētare cepit vt id ꝓſtaret. cui ille: malle ſe qđuis ſupplicium pati r̄ndit: qꝫ ſniaꝫ iure factā mutare. vnde ita ceſus eſt vt paulū abfuerit qn tuꝫ occideret̄. fugiēs itaqꝫ ī tēplū ſctē euphemie qđ haud ꝓcul aberat. inde a craſſatoribꝰ trahit̄. ⁊ iniecto ī colle ciꝰ fune: tāqꝫ latro ꝑ totā vrbē vſqꝫ ad veſperā trahit̄. deinde carceri incluſus pane ⁊ aqua aliqꝫdiu vitā duxit. ita patienter ⁊ equo aīo: vt ſꝑ diceret ſe etiā peiora meritū ſi digna ꝓ peccatis pena irrogaret̄. inde inſtāte narſete cū romanis vigiliꝰ reuocatꝰ cū ſyracuſas ī ſiciliā perueniſſet quē tot mala: tot cure occidē nō poterāt: ex calculo morit̄. eiuſqꝫ corpus romā defert̄ ⁊ apud ſanctū marcellū via ſalaria ſepelit̄. Vixit in pōtificatu tū rome tum alibi annis. xvij. menſes ſex. dies ſex ⁊ viginti.

Linea Sūmoꝝ pontificum

Bonifacius

Johannes ſecūdus

Agapitus

Siluerius

Vigilius

Juſtinianꝰ ſororis iuſtini filiꝰ romanoꝝ principū maximꝰ auguſtalē adeptus eſt principatū: q̄ mox vt imꝑialia iura ſuſcepit ad reparationē rei publice ſtatꝰ aīm intēdit: ⁊ auguſtꝰ romanū felici ſorte regebat īperiū q̄ ⁊ bella ꝓſpere geſſit: ⁊ in cauſis ciuilibꝰ mirificꝰ fuit. Nā ꝑ beliſariū patricium ingentē virū ꝑſas fortiter deuicit: ⁊ vandaloꝝ gentē capto eoꝝ rege geliſmero vſq̄ʒ ad internitionē deleuit. Affricāq̄ʒ totā poſt annos. xcvj. imꝑio romano reſtituit. Rurſuſq̄ʒ beliſarij viribꝰ gothoꝝ in italia gentē capto vitigis eoꝝ rege ſupauit. Mauroſq̄ʒ poſt hec affricā infeſtātes: eoꝝq̄ʒ regē athilā ꝑ iohannē exconſulē mirabili virtute ꝓſtrauit: pari etiā modo vt alias gētes belli iure cōpreſſit: quā ob cām ꝓpter honoꝝ oīm victorias vt alamanicus: gothicꝰ: alanicus: vandelicus: affricanuſq̄ʒ diceret̄ hr̄e hec noīa meruit. Extruxit q̄ʒ idē princeps intra ꝯſtātinopolim vrbē ipſi dn̄o q̄ eſt ſapia dei patris templū qḋ greco vocabulo agiā ſophiā id eſt ſanctā ſapiam noiauit. Cuiꝰ opus adeo cūcta edificia excellit: vt ī totis terrarū ſpacijs huic ſiīe nō poſſit inueniri. Erat em̄ hic pn̄ceps fide catholicꝰ. in oꝑibꝰ rectꝰ. in iudicijs iuſtꝰ. Jōq̄ʒ oīa ei ꝯcurrebāt ī bonū. Leges etiā romanoꝝ q̄rū ꝓlixitas nimia erat ⁊ inutilis: diſſonātia mirabili: breuitate correxit. Cū em̄ impatorē tāti ꝯſtat ingenij: tāteq̄ʒ doctrine fuiſſe: vt mirū nō ſit: ſi leges romanas ſparſas ⁊ icōpoſitas ī ordinē ad vtilitatē hoīm redegerit. Hac m̄ ī re ꝯſilio ⁊ opa iohānis patricij tribuniani theophili dorothei vſus eſt: q̄ tūc doctrina ⁊ auc̄te inſignes habebāt̄. Immēſū nāq̄ʒ illud libroꝝ pelagꝰ (q̄ vſq̄ʒ ad duo milia pene libros erāt extēſe) coaceruatis ſimul ab vrbe cōdita vſq̄ʒ ad hec tpa tot iudicijs. in quīquagīta libros titulatiꝫ digeſſit: quos nūc digeſta: nūc pandecta appellāt qḋ oēm ciuilē doctrinā ꝯtineāt. Idē q̄ʒ legū epitomen fecit libroꝝ q̄tuor in q̄bꝰ breuiter vniuerſaꝝ leguꝫ textus comprehendit̄. has aūt leges inſtitutiones vocat. Dicitꝰ etiā iuſtiniani codicē vbi oēs cōſtitutiones pn̄cipū que vtiq̄ʒ ī multis voluminibꝰ habebant̄. iuīa duodeciꝫ libros coartauit. Inter hec iuſtinianus maximi ac diuini ingenij vir cum imperaſſet annis. xxxviij. vita deceſſit Et iuſtinus minor apud coſtātinopolim rempublicā regendā ſuſcepit.

Concilium Conſtantinopolitanū

Quinta ſynodus habita eſt apud cōſtātinopolim. iuſſu agapiti pōtificꝭ ac iuſtiniani impatoris: iā diu inchoata tpe vigilij anno ſalutꝭ. 558. ꝑfecta fuit. Cōtra theodoꝝ ⁊ oēs hereticos. q̄ affirmabāt btiſſimā virginē mariā ſolū hoīem: nō etiā deū ⁊ hoīem peperiſſe. quo quidē in ſynodo ſtatutū eſt: vt btā virgo maria diceret̄ q̄ deū nobis ſuo partu edidiſſet. Ibi q̄ʒ ꝑfuerunt euthices archieps cōſtātiīꝰ: ⁊ appollinaris patriarcha alexandrinꝰ cū vigilio papa qui oēs. xiiij. capitula anathematizādo ſcripſerūt ꝯ p̄dicti theodori ⁊ ſocioꝝ eiꝰ blaſphemias. declarātes virginē glorioſaꝫ vt ꝑmiſſuꝫ eſt deū ⁊ hoieꝫ peperiſſe. Cui ſynodi vniuerſalis eccl̄ia auctoritatē maximā cōtulit.

Beliſarius patricꝰ vir in armis ſtrēnuus belli dux a iuſtiniano impatore cū ingēti multitudine cōſtitutꝰ. primū perſas aggreſſus eſt: qui trāſgreſſis romanoꝝ terminis: eoꝝ regiones grauiter populabant̄: quos magnis ꝑlijs fudit. atq̄ʒ ex voluntate pn̄cipis cōſtantinopolim triūphans ingreſſus eſt. Interea ad affricā quā iā multis annis vandali poſſidebāt a iuſtiniano cū exercitu beliſarius miſſus eſt. q̄ mox ꝑlio cū vādalis cōmiſſo eoꝝ magnas copias fudit. Regēq̄ʒ ipoꝝ geliſmerū captēs ꝯſtātinopolim miſit. Carthago q̄ʒ poſt annū ſue exceſſionis. lxxxvj. recepta eſt. Inde iuſtinianꝰ beliſarium multis iam ꝑlijs glorioſuꝫ aduerſus theodatū dirigit: vtq̄ʒ etiā italiā a gothoꝝ ſeruicio liberaret. beliſariꝰ itaq̄ʒ duꝫ aliquātū tpis apud ſiciliā morā faceret. Rex gothoꝝ theodatꝰ extinctꝰ eſt. huiꝰ in loco vitigis ſucceſſit. Cōceptas q̄ꝫ ꝯ theodatū belli vires in vitigem cōuertit. Egreſſus ex ſicilia ad campaniā: neapolim venit: quā tandē ꝑ vim captēs ingreſſus: nō etati nec ſexui parcēs plures perimēs cūcta rapinis diripiēs. indeq̄ʒ egrediēs romā ꝑperauit quo ingreſſo gothi q̄ ī vrbe morabant̄ noctu egreſſi: relictis patētibꝰ portis: rauēnam fugiunt. Beliſariꝰ aūt ſupuenturū vitigim cū magno exercitu ratꝰ. menia vrbis ꝑ tpe vallo ac foſſa celerrime muniuit vitigi ſupueniēte cū exercitu: ad centū nāq̄ʒ milia hoīm ſecū duxiſſe fert̄. Interim beliſariꝰ auctis copijs cū ꝑ annū integrū ⁊ dies nouē menia vrbis tutatꝰ eſſet. egredi cōſtituit vitigis copijs ſuis diffidēs incenſis caſtrꝭ rauennā ꝓficiſcit̄. eo beliſariꝰ ꝑperat vitigim in vrbe captū cōſtantinopolim ſecum ducit quinto anno poſteaq̄ʒ in italiā venerat.

Beliſarius

Vitigis rex gothoꝝ

Vitigis goth⁹: obſcuro genere inter eos nat⁹. his tꝑib⁹ viuēte adhuc theodato rege apud romā rex creat̄: ⁊ quinq̄ annis regnauit. vir certe rei militaris ſciā ꝓclar⁹. qui regno ſuſcepto theodatū obtruncare fecit. quo mortuo rauēnā ꝓperauit ⁊ oēs gothos diſpſos ꝑ italiā cōgregauit. ⁊ neptem theodorici ex amalaſiunta neptē inuitā vxorē duxit. que vitigis ignobilitatē plurimū contempſiſſe dicit̄. hic aduerſus beliſariū romā cū ingēti exercitu venit. Gothi vrbem obſidētes vniuerſa ꝑ circuitū direptionib⁹ ⁊ incēdijs abſumūt. quoſcūq̄ romanos reperiūt gladio extinguūt: cuncta ſacra loca denudātes. impugnātes continue vrbē: ſed caute beliſarij defenſat̄ induſtria. Augebat̄ inſuꝑ rome famis penuria. tanta ſiquidē ꝑ vniuerſuꝫ mūdū eo anno maxime apud liguriā fames excreuerat (vt vir ſanctiſſim⁹ dacius mediolanēſis antiſtes retulit) ꝙ plereq̄ matres infelicitū natoꝝ mēbra comederēt. cū ꝑ annū ꝯtinuū gothi romā obſediſſent demuꝫ territi rauennā redierunt. Vitigis vo coacto rurſus in vnū magno gothoꝝ exercitu cū beliſario cōflixit. factaq̄ maxima ſuoꝝ ſtrage in fugam cōuerſus eſt. Quē iohānes magiſter militum cognomēto ſanguinarius noctu fugientē ꝓſequens viuum comprehendit. Romāq̄ ad beliſariū adduxit. ꝑatrata beliſarius victoria conſtantinopolim redijt. ſecum vitigim deferens: quo viſo iuſtinian⁹ valde letatus eſt. Cūq̄ nō multum poſt patricium effectuꝫ. adminiſtrationē illi iuxta ꝑſarum terminos tribuit. Ibiq̄ vitigis degens. vitā finiuit. ac ſic quaſi gothoꝝ regni finis fuit.

Tottila rex gothoꝝ

Tottila ꝗ ⁊ badulla dicit̄ vltim⁹ oſtrogothoꝝ rex. capto vitigo gothi trāſpadani chelpidaꝝ ſibi regē cōſtituūt. ꝗ eodē anno perimit̄. Cui ſucceſſit erari⁹: ⁊ ipſe nonduꝫ anno explero iugulat⁹. dehinc ſibi badullā ꝗ ⁊ totila diceb at̄ in regnū ꝓficiūt. Moxq̄ collecto vndiq̄ exercitu: vniuerſaꝫ rurſus italiā inuadunt. Exinde ꝑ campaniā viriq̄ dei benedicti cenobiū iter facientes ꝑueniunt ꝑ que lucanie ⁊ brucioꝝ fines regiū ꝓficiſcunt̄. Nec mora ſiculū trāſgreſſi fretuꝫ ſiciliā inuadūt. inde q̄ꝫ romā petunt. eāq̄ obſidionib⁹ circūcludūt. que tātā tunc famis penuria ꝑpeſſa eſt. vt ꝓ magnitudine inopie: natoꝝ ſuoꝝ carnes comedē vellent. feſſis munū ro. nec valētib⁹ menia tueri. Totila a porta hoſtienſi vrbeꝫ ingreſſus eſt. ꝗ parcere romanis cupiens ꝑ totā noctē buccinā clangē iubet ꝗ ſe a gothoꝝ gladijs aut eccleſijs tuerent̄: aut ꝗbuſcūq̄ locis occulerēt. habitauit aliquāto tꝑis cū romanis q̄ſi pater cū filijs. hāc illi vt videt̄ aī benignitatē (ꝗ nimie antea crudelitat̄ extiterat) bti patris būdicti que olim adierat monitio cōtulit. Elapſi ſunt ab vrbe aliq̄ e numero ſenatoꝝ cōſtantinopolim afflicti ꝑperāt. ꝗb⁹ calamitatib⁹ roma ſubiceret̄ principi narrant qui ſtatiꝫ narſen eunuchū ſuū ⁊ cubicularū cuꝫ manu valida mittit. Is ad italiā veniēs magno cuꝫ gothis certamine cōflixit. Quib⁹ ad internitionē pene cōſumptis regē totilā qui iā decēꝫ annos regnauerat interfecit. vniuerſāq̄ italiā ad reipu. iura reduxit. ac ſic ſeptuageſimo ſcdo anno poſtq̄ theoderic⁹ italiam adeptus fuerat Gothis deletis coꝝ nomen euanuit. Nam qui prelio ſuꝑfuerāt nō gothi ſed itali vocari voluerunt. eo ꝙ in italia nati ⁊ enutriti eſſent.

Narſes eunuchus

Narſes iuſtiniani eunuch⁹: quē nōnulli ſcribūt bibliopolā ꝑmo fuiſſe. inde cū in cubiculū ſuū accepiſſet impator. cognita hoīs virtute eū in ordinē patriciat⁹ aſciuit. Pietatis eni religionis: miſericordie: munificētie: gratie: poſtremo vnicū exemplar tuꝫ oīb⁹ erat. Is igit̄ calculari⁹ impialis accepꝫ auxiliarib⁹ copijs ab alboino longobardoꝝ rege cū longobardos federatos haberet: ꝗ maris adriatici ſinū in italiā trāſuecti ſociati romanis ꝑ ugnā inierūt cū gothis ꝗb⁹ ad internitionē deletis: cū ⁊ totila apud brixellā male pugnās occidit̄. ⁊ theias in ei⁹ locū ſuffect⁹. Nō longe a nucera fortiter oppugnās virtute narſetis opprimit̄: onerati igit̄ longobardi multis munerib⁹ ad ꝓpria victores redierūt: ⁊ pannoniā poſſederūt. Inde ſophia vxor iuſtini inſtigātib⁹ ꝗbuſdā delatorib⁹: ꝗ narſetē oderant: hoīem ab italia ad ſe cū ignominia verboꝝ reuocat. videlꝫ vt eunuchus ad lanā ⁊ penſa rediret. ferens id iniquo aīo. Narſes rn̄det: ſe talē orſuruꝫ telā que inextricabiles errores emulis atq̄ inimicis ſuis ꝓſtaret. Itaq̄ odio metuq̄ exagitat⁹ in neapolim ſecedēs: legatos mox ad longobardoꝝ regē dirigit: vt paupera pānoniū rura defererent. ⁊ ad italiā cunctis replet diuicijs poſſidendā venirēt. Simulq̄ multimodo pinoꝝ genera aliarūq̄ rerū ſpecies: quaꝝ italia ferax eſt mittit. quaten⁹ eoꝝ aduenīedi aīos poſſit allicē. Narſes inde romā regreſſus ibidē nō poſt multū temp⁹ ex hac luce ſubtractus eſt.

Patricius ep̄s

Patricius genere brito priori tpe archiep̄s ſcotoruꝫ ordinatus: ꝑ. lx. annos ſanctitate ac doctrina totam inſulā hibernie ad xp̄m cōuertit. ⁊ plures mortuos reſuſcitauit. captiuos ꝑ ꝓprijs impenſis redemit. eccleſias multas extruxit. ⁊ plura milia hoīm baptizauit. verum cum hanc gentem ferinam reperiſſet: neq̄ ſe credere velle dixerunt: niſi tormenta maloꝝ ⁊ gaudia beatoꝝ cernere poſſent: vt rebus viſis certiores fierent q̄ꝫ promiſſis. apparens poſtea dn̄s poſt ieiunia ⁊ orōnes ei euangeliū ⁊ baculum tradidit: ⁊ in deſertuꝫ locuꝫ eduxit. foueam rotundā extrinſecus obſcurā oſtendēs vbi ꝑ diem naturalē penitens vere ab oīb⁹ peccatis purgaret̄. ⁊ hec tormēta ⁊ gaudia videret: vbi eccl̄iam cōſtruxit ⁊ canonicos bti auguſtini conſtituit: ⁊ clauem ad foueam dedit. Suo tpe multi ingreſſi ſe expertos teſtati ſunt. quoꝝ relationes iuſſit in eccleſia annotari. Ideo locus ille purgatoriū patricij nuncupat̄.

Signa terribilia noctu viſa ſunt: apud italiam anno dñi. cccclxx. Ignee eñ acies ĩ celo apparuerunt: ⁊ ſanguis ſtillauit a nubib⁹: humanũ q̃z ſanguinẽ q̄ poſtea effuſus eſt ſignificarũt. Ac deinde ꝯtinuaſ imbrib⁹ plurib⁹ dieb⁹: tãta aq̄z vi auct⁹ eſt tyber vt magna ſtrage ppl̃i hũiliora loca ſbmergeret. ⁊ ſilr mõ ĩ alijs ciuitatib⁹ ⁊ locis accidit.

In flumie aĩalia forma viri ⁊ mulieris repñtãtes apparuerũt a mane vſq̄z ad nonã: cu3 ceſarie ꝓlixa vſq̄z ad lumbos. aliã partẽ aqua tegebat. Ferunt q̄z montem ſciſſum in gallia magnu3 ſonitum dediſſe ⁊ inde caſum cum baſilicis ⁊ hominibus mirandum demũ dediſſe.

Sanct⁹ leonardus.

Leonard⁹ vir ſanctiſſim⁹ natione gall⁹: de ciuitate cenomanoꝝ oriũd⁹ de ſacro fonte a remigio leuat⁹ eſt: ab eoq̄z ſalutarib⁹ imbut⁹ diſciplinis q̄ ep̄atũ renuit relictis oĩb⁹. In quadã ſilua ciuitati lemonice vicina habitãs: vbi aula regia venationis cã erat cõſtructa. cũ regina partu ibi piclitaret. leonard⁹ in nemore inuẽtus: a rege introducit. fuſa aũt ob pces regis orone ad deũ impetrauit regi duplex gaudiũ. matrẽ cũ ꝓle ſalua. Ideo rex ſibi de auro ⁊ argẽto offerens: q̄ rẽnuit: admonẽs vt paupib⁹ erogaret. Sed ſpaciũ nemoris optauit: q̃tuis rex totũ dare vellet: ſolã accepit quãtitatẽ quã cũ ſuo aſello noctu circuire poſſet: vbi monaſteriũ cõſtruxit: ⁊ cũ duob⁹ adiunctis monachis ĩ abſtinẽtia multa degebat. Locũ nobiliacũ (eo q̄ a rege nobili dat⁹ fuiſſet) appellauit. vbi multis miraculis choruſcauit. ⁊ quicũq̄z ĩ carcere nomẽ ei⁹ inuocauerunt mox ruptis vinculis liberi exibãt. Demum octauo idus nouembris multis clarus virtutib⁹ migrauit ad dñm. Quãta dñs p eum miracula facit: multitudo ferri ⁊ varietas in ei⁹ baſilicis oſtendunt.

Maurus monach⁹

Maurus roman⁹ monach⁹ btiſſimi pr̃is bñdicti pcipuus diſcipulus. Multi eñ ex romana nobilitate bñdicti ſctitate moti. in mõtẽ caſſinũ puenere religionis gr̃a. inter quos maur⁹ quidẽ ac placidus inſignes habent. Ferũt aũt gallos nũcijs ⁊ lr̃is benedictũ rogaſſe: vt vnũ aliquẽ ex diſcipulis ſuis ad ſe mitteret. qui gallos monaſticã vitã edoceret. quare bñdict⁹ maurũ eo miſit. qui oĩb⁹ vita ⁊ morib⁹ rõnẽ bene ac beate viuẽdi dedit. quiq̄z etiã multa monaſteria cõſtituit. Quib⁹ geſtis poſt annos. xxviij. anno ſalutis. 560. poſt multas virtutes ac miracula ibi facta: nõ ſine magna ſctitatis opinione bona ſenectute. 18. kal. februarij quieuit ĩ pace. cui⁹ diei feſtũ eo die celebrat.

Sanct⁹ colũbanus

Colũban⁹ abbas vir religione ⁊ ſctitate inſignis ꝑ hec tpa in hibernia inſula claruit. vbi multis cõſtructis monaſterijs poſtea ĩ burgundiã venit. Ibidẽq̄z luxouienſe monaſteriũ ꝯſtituẽs innumerabilẽ q̃ſi gentem aggregauit. ⁊ rectũ viuẽdi modu3 oĩb⁹ tradidit. Cepit q̄z increpare theodoricũ regẽ cũ cõcubinarũ adulterijs miſceret. Ideo ĩ eũ auia brunichildis exarſit ingẽti furore. ⁊ rex cũ de monaſterio ammoueri pcepit. egreſſus itaq̄z apud aualonẽ caſtrũ puenies. Porro theodoric⁹ rex diuinit⁹ pcuſſus inter fragãtis ignis incẽdia mortu⁹ eſt. Sanct⁹ deinde columban⁹ miraculis clar⁹. in loco ſilueſtri de fructib⁹ arboꝝ victũ pcipiẽs. ⁊ miniſter ei⁹ nũciãs ei q̄ tpe collectionis vrſum inueniſſet comedẽtẽ. pcepit ei vt fruct⁹ ⁊ poma diuideret ⁊ vrſe partẽ ꝓ ſui ſuſtẽtatione: reliqua ei ꝓ cibo aſſignaret. Aĩal aũt obediẽs nihil de pte ꝓ viro aſſignatã guſtauit. hui⁹ diſcipuli plures fuerũt ⁊ ſpãlẽ gr̃a3 eijciẽdi ſpũs a dño pcepiſſe legit ep̄atũ oblatũ renuit ⁊ poſt multa miracula in dño requieuit tertio kal. nouembris.

Herculanus ep̄s

Herculan⁹ ep̄s peruſiñ. cũ ſeptimo anno obſidionis cap. martirio coronat⁹ fuit. q̄ ꝑerat exercitui ad totilã miſit inquirẽs q̄d de ep̄o agẽdũ eẽt: ait. ep̄o pri⁹ a vertice vſq̄z ad calcaneũ tolle corrigiã ⁊ tũc caput amputa. hũc herculanu3 ep̄m puſinũ ſup vrbis murũ deductũ capite trũcauit: ⁊ cutẽ incidit ⁊ corp⁹ extra murũ ꝓiecit. q̄d ã caput adiũgẽtes cũ puero ſepelierũt iuxta muru. p⁹. xl. dies corp⁹ q̄ſierũt vt i eccl̃ia ponerẽt. ⁊ corp⁹ pueri v̄mib⁹ ſcatẽtẽ ⁊ herculanũ integrũ (vt nec capitis abſciſionẽ p aliq̄ veſtigia viderẽt) reperierũt.

Symeon in colũna

Medard⁹ q̄z ſanct⁹ toz nacẽñ. ep̄s miraculis claruit. In cui⁹ trãſitu celu3 aptum fuit vt diuina luminaria añ eum ꝑ horas tres ſplẽdorẽ dederũt. frater ei⁹ gildard⁹ rotbomageñ. ep̄s fuit ⁊ ambo vno die nati vterini ⁊ pontifices creati.

Symeon in columna anthiocen⁹ ex vtero matris elect⁹ de quo mira referunt Is primo egit vitã monaſticã inde vt ferunt in puteo priuato aqua habitans. Tandem annis quadraginta in finẽ vite ſue ſup columnã ſtetit.

Anno mundi. 5753. Anno xpi. 554.

PElagius papa eiꝰ noīs primꝰ: patria romanꝰ: patre iohāne vicario: poſt
vigiliū pōtifex fuit. hic ⁊ſi in multis periculis ⁊ turbationibꝰ oſtrogo-
thoꝝ fuit. eccliam tū dei nō deſerēs. cōſtituit vt heretici ⁊ ſciſmatici coherceri
etiā ſecularium manu poſſent: qn̄ ad ſanitatē rōnibꝰ nō ducerent. ⁊ clericis ī ſa-
cris cōſtitutis: mādauit vt ſeptē horas canonicas quottidie celebrarēt. Uo-
luit itē vt vna queqꝫ ꝓuincia. x. vel. xij. cōtineret ciuitates. hic aūt accuſatꝰ ꝙ
maloꝝ vigilij cauſa fuiſſet. cū iuſtinianꝰ vigilio ꝓferret cū. videte pplo ⁊ clero
crucē tangēs ⁊ euāgeliū iureiurando ſuſcepto: ſe a tanto crimine purgat. inde
narſes ad vrbē veniens ſupplicationes ꝓ rebꝰ bene geſtis a ſancto pangratio
vſqꝫ ad ſanctū petrū celebrat. vrbēqꝫ a gothis liberatā: quoad fieri pōt inſtau
rat. vna vero cū pelagio inſtituit vt vllus ambitione vel ꝓcio ad ꝗſuis ſacros
ordines admittat. Tandē vndecimo ſui pōtificatꝰ anno mēſe decimo: die octa
uo ⁊ vigeſimo moritˀ. ⁊ in baſilica petri ſepelitˀ: vbi ex ſactis ordinibꝰ bis mē
ſe decembri habitis. ꝑſbros ſex ⁊. xx. diaconos. xj. epos vero quadraginta
creaſſet. Uacat tum ſedes menſibꝰ tribus diebus ſex ⁊ viginti.

Anno mundi. 5763. Anno xpi. 564.

IOhannes terciꝰ papa natione ro. patre anaſtaſio ex illuſtri genere orto: iu
ſtini tēpibus fuit: qui iuſtiniano ſucceſſit. vir quidē prudētiſſimꝰ mitiſqꝫ hic
pōtifex ⁊ ſanctoꝝ cimiteria reſtituit. ⁊ iacobi ac philippi eccliam a vigilio in-
choatā ꝑfecit. Et narſetē romanis nō diſſimulanter iratū ꝙ de ſe male opinarē
tur. idqꝫ ad ſophiā ſcripſiſſent: e neapoli ad vrbem ducit: vbi haud ita multo
poſt narſes moritˀ: cuiꝰ corpus loculis impoſitū conſtantinopolim deferˀ. Jo
hānis ꝗꝫ pōtifici tēpibꝰ armeni fidē xpi recepe. Multas clades tum paſſa italia
eſt irrūpentibꝰ ꝓuinciā barbaris: quas quidē ꝓtendere ꝓdigia illa tēpeſtate
viſa ⁊ ignee acies in celo apparētes vt ꝓmiſſum eſt. deniqꝫ hic ꝑturbationū ac
doloꝝ plenus: etateqꝫ grandeuus moritˀ: ac in baſilica petri ſepelitˀ: pontifica
tus ſui āno duodecimo: mēſe vndecimo: die ſexto ⁊ vigeſimo. Uacat tum ſe-
des eius morte menſibus decem diebus tribus.

Anno mundi. 5773. Anno xpi. 574.

BEnedictus primus papa: patria romanus patre bonifacio: tyberij ſecun
di tēpibus fuit. vir ſane optimꝰ ⁊ tanto honore dignus qui italie ⁊ preſer
tim rome laborāte fame vna cū tyberio auguſto ſubuenit. miſſo ex egypto fru
mento a ſeuiſſima fame liberauit vrbem ipſam inedia pene cōſumptaꝫ. Inter
uenientibꝰ benedicti pontificis precibꝰ queꝫ tyberius mirūmmodū dilexit ⁊
obſeruauit. verū paulo poſt (vt quidā ſcribunt) ſolicitudine ⁊ dolore quē in ca
lamitatibus vrbis rome ⁊ ꝓuincie italie conceperat moritˀ. quarto pontifica-
tus ſui anno menſe vno ⁊ diebus octo ⁊ viginti. Uacat tum ſedes menſibus
duobus ⁊ diebus decem. In cuius tumba ſic ſcriptum tradunt.

Magnis tuis monumenta pater benedicte relinquis.
Uirtutū titulus o decus atqꝫ dolor.

Anno mundi. 5783. Anno xpi. 584.

PElagius ſecūdus: patria romanꝰ: patre vingeldo a tyberio ad imꝑatorē
mauriciū tyberij generū ꝑuenit. hic in iuſſu principis cū pontifex creatꝰ
ſit. Cū extra obſeſſam ab hoſte vrbem mitti quiſpiam nō poſſet. Nil enim tuꝫ
a clero in eligēdo pontifice actum erat: niſi eius electionē imꝑator approbaſ
ſet. Miſſus itaqꝫ conſtantinopolim ad placandū imꝑatorē Gregorius mona
chus ⁊ diaconus vir optimus atqꝫ doctiſſimus vbi ex ſentētia pontificis oīa
peregiſſet: nequaqꝫ ocio ⁊ ingenio ſuo abuſus. ⁊ libros moraliū in iob cōpo-
ſuit. Et euticium cōſtantinopolitane vrbis epm ita ꝑnte auguſto diſputatio-
nibus cōuicit: vt omnia que in libro ſuo de reſurrectione cōſcripſerat: retracta
re coactus ſit. Dicebat em̄ corpus noſtrum in illa reſurrectionis gloria vento
aereqꝫ ſubtilius futurū. ob eam rem tangi nō poſſe: quod cōtra illud dominicū
eſt palpate ⁊ videte qꝛ ſpūs carnē ⁊ oſſa nō habet: quēadmodū me videtiſ ha-
bere. Pelagius aūt vbi gregoriū rogatu populi romani ad vrbem reuocaſſet
⁊ domū paternā in xenodochion pauperū ſenū redegiſſet. ⁊ baſilicā laurentij
martyris a fundamētis extruxiſſet peſtilentia moritˀ. que tuꝫ maxime europaꝫ
oēm vexabat. Anno pōtificatꝰ ſui decimo: menſe ſecūdo: die decimo. Sepultꝰ
eſt aūt ī ecclia btī petri in vaticano. Uacat tuꝫ ſedes mēſibꝰ ſex: dies octo ⁊. xx.

Iuſtinus iunior ſiue minor rē publicam apud cōſtantinopolim regendam ſuſcepit. Iuſtiniano principe vita decedēte. Ei ī nulla re ſimilis fuit. vir ī oī auaricia deditꝰ rapax diuoꝝ atqꝫ hoim cōtēptor hitꝰ ē. ſenatoꝝ ſpoliator. Cui tāta fuit cupiditatis rabies. vt archas iuberet ferreas fieri. In qbꝰ ea q̄ rapiebat auri talēta cōgregaret. Quē etiā ferūt ī hereſim pelagianā delapſuꝫ. Hic cū a diuīs aurē cordis auerteret. iuſto dei iudicio amiſſo rōis ītellectu. amēs effectus ē. Hic etiā tyberiū adſciuit. q̄ ei pallaciū vl' ſingulas ꝓuincias gubernaret. hoīem iuſtū ꝛ ſtrēnuū. Uxor qꝫ eiꝰ ſophia impiū vſqꝫ ad tyberij ſecūdi tpa gubernauit. Cuiꝰ etiā imprudētia regnū ytalicū a cōſtātinopolitano iugo ꝑ longobardos ablatū ē. Igit̄ cū iuſtinꝰ .xi. ānis regnaſſet amentiā quā incurrerat. tandē cū vita finiuit. Ferūt hūc vrbē in hiſtria regione ytalica cōdidiſſe. Et ex ſuo noīe eā Iuſtinopolim appellaſſe. Quā q̄dē in loco munitiſſimo ꝓpter barbaroꝝ incurſiones cōſtituit. vt populi ab eiſdē agitati ibidem tueret̄.

Tiberius Cōſtantinus mortuo iuſtino romanoꝝ regū ſumpſit imperiū. Hic vt iaꝫ dixim⁹ iuſtino adhuc ceſare cū palaciū regeret. ꝛ eū ꝑ adoptionē in filiū ꝛ regni heredē ſuſceperat. ac merito certe cuꝫ in hoīe ea ornamēta eſſent. que in optimo principe req̄rūtur clemēcia. iuſticia. pietas. religio. ſapientia. cōſtātia. Et ꝑpetua fortitudo. Uerū inter alias eiꝰ v̄tutes benignꝰ ꝛ liberalis in oēs. potiſſimū v̄o erga paupes habitꝰ ē. Et cū multa de theſauris q̄s iuſtinꝰ aggregauerat paupibꝰ erogaret. ſophia auguſta freq̄ntius increpabat eū q̄d rem publicā redigiſſet ī paupertatē. Aiebat ille. Cōfido ī dn̄o. qꝛ nō deerit pecunia fiſco nr̄o. tantū vt paupes elemoſinā accipiāt aut captiui redimāt̄. Hoc ē magnus theſaurus. Deambulās v̄o ꝑ palatiū vidit in pauimento domus tabulā marmoreā. in q̄ erat crux dn̄ica ſculpta. Et ait. Crucē dn̄i q̄ frōtē nr̄am ꝛ pectora munire debemꝰ. Eā ſub pedibus cōculcam⁹. Et dicto citius iuſſit eandeꝫ tabulā auferri melioriqꝫ loco atqꝫ honeſtiore reponi. Poſt h̄ v̄o vna. atqꝫ altera inuenta eſt. Sub q̄ tantā vim auri ꝛ argenti repperit. q̄ntā hoīs bn̄ficiētia requirebat. Cuiꝰ q̄dem magnā ptē paupibus erogauit. Ferūt etiā narſetis theſauros ad eū ex ytalia delatos fuiſſe. Quibus cōflatis ad magnificentiam ꝛ liberalitatem vſus eſt. Et ne quid ad integrā eius felicitatē deeſſet. exercitus què in perſas miſerat. victor rediens tantā predam ad elephantis. xx. auexit. q̄ntum vllus vnq̄ꝫ antea. Hoc requirebāt eius merita erga genus humanuꝫ. Hec religio in deum ſaluatorem noſtrū. hoc poſtremo eius beneficentia erga populū romanū. que ꝛ armis quoad fieri potuit tutatus eſt. Tyberius igitur Conſtantinus poſt q̄ꝫ imperium ſeptem rexerat annis. ſentiens ſibi diem mortis imminere. vna cum conſilio ſophie auguſte Mauricium genere capadoceꝫ virum ſtrenuū ad imperium elegit. ornatamqꝫ ſuam filiam regalibus ornamentis. tradidit ei dicens. Sit tibi imperium meū cū hac puella conceſſum. vtere eo felix. memor ſemp vt equitate ꝛ iuſticia delecteris. Hec poſtq̄ꝫ dixit de hac luce ad eternam patriam migrauit. Magnū luctū ppl'is de ſua morte relinquēs fuit ei ſumme bonitatis ī elemoſinis ꝓmptꝰ. in iudicio iuſtꝰ. In vindicādo cautiſſimꝰ. nullū deſpiciēs ſ; oēs in bona volūtate complectens. oēs diligēs. ipſeqꝫ dilectus ab omnibus.

Longobardi quibus nutrita barbe longitudo patrio ydeomate dedit nomē a Scandinauia germanie inſula occeani originem habuere. Ex qua profecti Aionē ꝛ Chatonem habuerunt duces. Iiſqꝫ fato functis. Agelmūdum ſibi regem impoſuit. Eoqꝫ a populis quos dicūt bulgaros hiſtri accolis interfecto lamiſſio ſubrogatus eſt. Qui agelmundi necē vlciſci cupiens in bulgaros arma mouit. eoſqꝫ maxima afflixit clade. de ortu huius lamiſſij refert Paulus ꝙ meretrix quedaꝫ vno partu ſeptem edidit filios quos cum in piſcinam enecandos proieciſſet. Agelmundus rex videns paruulos exorruit facinus. haſta q̄ꝫ manu geſtabat eos voluere cepit. vnus ex eis iniecta manu haſtam comprehendit rex miſericordia motus illi magna prenūcians e piſcina abducandum abduxit. que eorū lingua lama dicitur lamiſſium nominauit. qui cum adoleuiſſet ſtrenuus in omnibus adoleſcēs euaſit. Et poſt eum quadraginta annis regnauit. quo defuncto tercius rex Lethu eſt ſuffectus. Qui cum ānis quadraginta regnaſſet Hildooch filiū ſibi inſtituit ſucceſſorem. Et poſt eum quintus Godooth longobardoruꝫ regno prefectus eſt. Cui ſucceſſit Claffo. Inde ſubrogatꝰ ē in ſeptimuꝫ regem filius thato. Qui profligatis herulis paulopoſt interfectus eſt. Octauus regum Unacho. Ualtarith filium habuit ſucceſſorem. Poſt quem decimus ꝛ non nonus ꝑut ſcripſit Sigiſbertus longobardorum rex fuit andoin a quo primū ea gens in pannoniam traducta fuit. Poſtq̄ꝫ ānis duo de quadraginta Rugilandam prouinciam habitauerat. In pannonia autem ſub ipſo andoino primū ꝛ poſtea ſ; Alboino eiꝰ filio. Qui vndecimus rex fuit annis quadragintaduobus lōgobardi habitauere. dignitate aucti ꝛ maximo potentatu. Longobardorum autem in ytaliam ingreſſum fuiſſe cōperimus benedicti pape pontificatus initio. Et iuſtino minore annū iam terciūdecimū apud Cōſtātinopolim imꝑante. Fecerunt iter longobardi ꝑ patentē portam que ab ipſo conditi orbis initio relicta fuiſſe videtur barbaris ad ytalie inuaſionē. Decedentes nanqꝫ pannonia ꝑ noricū q̄ prius bauaria. nunc ea in parte dicitur auſtria ꝑuenere. Liburneam que tūc ſicut ꝛ nūc dictus eſt ꝓuincia forulij. Oppidoqꝫ forulio cū ipſa (cui dat nomen) ꝓuincia ꝑ incolarū deditōeꝫ potiti ad plane fluuiū conſederunt.

Linea Imperatorum

Iuſtinꝰ mīor vl' iunior

Tiberius ſecūdus

Alboinus Rex

ALboinus vndecimus longobardoꝝ rex. quē narſes vt p̄miſſum ē cū omībus copijs poſtqꝫ gunimundū gepidaꝝ regeꝫ occidiſſet. ꝛ gepidas vſqꝫ ad internitōem deleuiſſet: E pannonia in ytaliā ad cōpeſcendas ſedes vberiores qꝫ in pannonia occupauerāt. litteris ꝛ nūcijs accerſit. Obtemperās itaqꝫ narſetis monitis alboinus ytaliā per ſyrmiū ingreſſus. cum oīnibus longobardis tam viris qꝫ mulieribus. adiūctis etiam ſibi. xx. ſaxonū milibus. cū ipis vxoribꝰ ac liberis armētis qꝫ. ꝑ foꝝ iulij ytaliā intrauit. cū exercitu lectiſſimo. primo oēm veneciā occupat. inde in ſubriā ingreſſus mediolanū vi capit ac diripit. papiam triennio obſeſſam in ptātem ſuam tandē redegit. Hac aūt victoria letꝰ. veronaꝫ ſe cōtulit. quā regni tocius ſedē cōſtituerat. Erat tūc tercius et dimidius exactꝰ ab ingreſſu longobardoꝝ in ytaliā annus quo in tpe alboinus omni pene ethruria ꝛ arimino ac ciſalpine gallie partibꝰ a bononia papiam vſqꝫ oībus (excepto Grex illo) potitus vel vrbibus vł oppidis. veronā igitur ſe contulit. In qua vrbe vxorē diuitiaſqꝫ ꝛ omnē regiā ſuppellectilem habebat. Rebus autē vt erant tūc in ea gente letiſſimis. ludos celebrauit. Et qꝺ oīnia apud eam barbarieꝫ ſuperabat ludoꝝ leticieqꝫ genere cōmuijs ebrietatibuſqꝫ ē indultum. Bibebatqꝫ rex ea pathera quā ex Gunimūdi gepidaꝝ a ſe in pānonia interfecti craneo laminibus circūdato aureis parauiſſe. Et cuꝫ immoderatius hauſiſſet hilarioꝛ ac ꝓprie amens redditus. miſit Roſimūde vxori e regione diſcūbenti patheram mero plenam. Ipſe alta incla mitans voce vt cū p̄re gunimūdo bibēs leta eēt. Que vxoꝛ adeo alte īſedit pectoꝛi mulieris. vt ex ea hora ſtatuerit p̄ris cranei ludibꝛiū viri īteritu vindicare. Egitqꝫ tātā rem maxime in hūc modūꝫ. Helmechildis erat longobardus ꝛ nobilis ꝛ in armis feroꝛ. qui adoleſcentia floꝛens. ꝛ coꝛpoꝛe formoſiſſimus. puellā deperibat. roſimūde obſequio inſiſtentem. Qꝺ cū nō ignoꝛaret regina effecit. vt puella qꝺ ardenter cupiebat ſeſe illi in concubitum permitterer. Eum poſtea adoleſcentem his artibus ad laſciuientis animū in ſententiam trahendum vt rata erat efficaciſſimis pellectum. Roſimūda in regis caput armare tēptauit. Cuiꝰ poſtea conſuetudine roſimūda quidem delectabat̄. quēqꝫ in cubiculū ſecreto ducens. propoſita regni ſpe alboinū obtrūcare compulit. Vez cū aduerſantibus longobardis. de ſpe regni decidiſſent. Ambo ad longinū qui tum rauenne preerat confugere. Nec ita multo poſt ſeipos inuicem veneno petentes diem extremū claudunt.

Lōgiuꝰ exarchꝰ ytalie

LOnginus grecus primus ytalie exarchus. hoc anno poſt captam vniuerſam ferme ytaliam. nouū in ytaliā adduxit magiſtratus nomē exarchatus ytalie. qui interp̄tabat̄ ſummus ytalie magiſtratus. Et rauenne ſe continens nūqꝫ iuit ad vrbem romam. vel qualis eſſet inſpiciendam. In adminiſtratione vo ytalie ꝛ vrbiū que in iuſtini imꝑatoris partibus cum roma ꝛ rauenna durauerant. Hūc primus ſeruauit moꝛem. vt non prouincie aut regioni preeſſꝫ preſes ſiue quiſpiam magiſtratus: ſed ſingule vrbes ſingula oppida a ſingulis cuſtodirentur. regerēturqꝫ magiſtratibꝰ. quos appellauit duces. parem itaqꝫ faciens vrbem romā alijs ytalie vel vrbibus vel oppidis. hac vna in re illā honoꝛauit. qꝺ impoſitum tūc magiſtratum preſidem appellauit. ſed qui ſucceſſerūt ſunt appellati duces: vt poſtea per multos annos ſic romanus appellaretur ducatus. ſicut Narnienſis ſpoleranuſqꝫ eſt dictus. neqꝫ poſt baſilium qui cum Narſete conſul fuit. vel conſules roma habuit vel ſenatum legitime coactum: ſed a duce greculo homine. quem exarchus ex rauenna mittebat res romana per multa tempoꝛa adminiſtrata ē. Durauit quippe hic magiſtratus fermē centum ꝛ viginti quatuoꝛ annis. Hocqꝫ defuncto ſmaragdus ſuffectus fuit.

Leander epiſcopus

LEander tolletanus (vel vt quidam volūt) hiſpalenſis epūs. Vir plane ſanctus ꝛ doctrina precipuus. In quo eloquentia ꝛ doctrina pari lance certabant. Cuius p̄dicatione exemploqꝫ ꝛ induſtria tota veſegothoꝝ gens ꝑ Recaredum coꝛū regem ab arriana impietate cōuerſa ē. Multa em̄ cōpoſuit. tum ad cōfirmationē noſtri dogmatis: tum ad cōſutationem arriane ꝑfidie. quā (tanqꝫ teterrimā labem) Vandali ex aphrica in hiſpaniā a beliſario pulſi detulerāt. Huic aūt inſigni viro beatus Gregoꝛius papa adhuc monachus moꝛaliū ſuoꝛum libros ſcripſit. Cuiuſqꝫ vita multis ſignis ꝛ miraculis in fine claruit. Ideo inter ſanctos relatus cuius feſtū. 3. kal. Marcij celebrat̄.

IOannes Elimona ſeu elemoſinarius latine alexandrine vrbis epiſcopus. per hoc tempus oꝛientalem eccleſiam quoad fieri potuit in fide continuit legendo. diſputando. ſcribendo. monendo. docendo. licet multos aduerſarios habuerit ſigna quoqꝫ magna. nec nō elemoſinas plurimas ꝛ alia pietatis opera faciendo. Cuius celebrem ꝛ admirandā leonciꝰ qdam neapoleos ciprioꝝ inſule epūs vt in vitaſpatruꝫ hiſtoꝛiam pulcerrimam ſcripſit.

ACtum tum demū de noīe ytalico putaſſem in tanta reꝝ ꝑturbatione: niſi ſanctiſſimi viri ꝑiture ꝓuincie ſuccurriſſent. Preerat eccīe aqleienſi paulꝰ p̄triarcha vir ſctītate fama ꝯſpicuꝰ. Is vrbis aqleie paulo an̄ nouo parūqꝫ valido muro cincte mūitioni diffiſus. cū clero ſctōꝝ reliquijs ꝛ oī ſacra ſuppellectile migrauit gdū. ꝑerat eē taruiſine eccīe felix epūs rauēnā oꝛiūdꝰ vir vt ea tēpeſtate doctꝰ. ꝛ cū vita integer is lōgobardos adeſſe ītelligēs ad alboinū ire ꝯtēdit taruiſinis vt nouerat iratum ſalutem ꝛ bonoꝝ eccīe ſue conſeruationem impetrauit:

Fortunatus epiſcopus

Germanus eþus

FOrtunatus eþus tudertinus (vt ait grego. in primo dyalogorū) in effugādis ſpiritibus im menſe virtutis gratia pollebat. ita vt non nunq̄ȝ ab obſeſſis corporibus legiones demonū pelleret. Et cū multos hoīes liberaret Etiā equū cuiuſdam mili tis in rabiem verſū: vt cūctos dilaniaret: facto ſigno crucis ad manſuetudineȝ reduxit. cuidaȝ quoqȝ ceco lumen reſtituit. Et nūc corpus eius in ciuitate tuder tina demoniacos abſoluere. egros curare quotiens ex fide petitur vt viuens conſueuerat traditur.

FOrtunat⁹ alter vir ſingularis litterature ꝛ elo quentie gallos ad meliorem cultū redegit ſcriptis ꝛ exemplo. Ad ſigibertum eī̄ eoꝝ regem libellum de gubernando regno pſcripſit. ac beati Martini vitam eleganter compoſuit.

Sampſon eþus

Amandus eþus

GErmanū epiſcopum pariſienſem. ſunt qui ſcribant virum quidem ſanctiſſimū hoc tempore fuiſſe. qui francie reges ſemꝑ in officio cōtinuit. Et adeo quidem: vt inter ſe certatū religione. pietate. gr̄a. humanitate ſit. Nil eī̄ in Germano cernebant. qđ ipſi nō imitarent̄: tātū valet boni paſtoris exēpla.

SAmpſon dolenſis epiſcopus. mira claruit ſanctitate. in eius cōſecratione colūba celit⁹ emiſſa ſuꝑ caput ſedit quouſqȝ eþus ordinatus fuit. Suus quoqȝ diſcipulus Erbinus poſt ſua fata claruit.

AMandus epiſcopus Traiectenſis in vaſconia cū eo tempore populus ferociſſimus eſſet ſua ſanctitate ac predicatōne ad mitiorē vitam redegit.

Gregorius thuronēſis epiſcopus.

Radegūdis regina fracie

GRegorius turonenſis archiepiſcopus octauo Juſtini anno ordinatus in oīnbus clarus habetur. Fuit antē aluernie regionis indigena. Sexte cim deinde āniſ in eþatu exegerat. Cū gregori⁹ magn⁹ in ſede aplica ſbrogat⁹ ē. Obijt tandē. xv. kal. decembris. Hic ſcripſit hiſtoriā regū frācoꝝ. Miracula q̄qȝ beati martini poſt obitū ei⁹ in libris q̄tuor.

RAdegūdis regīa frācie de regiōe thuringie ex beregario orta. poſt deuictaȝ pr̄iam regal' p̄da abducit̄. Ea ī ſortē lothari reg' ī vero mādēſeȝ ducta ad nutriēdā cuſtodita. īde ī ſucceſſiōe nupſit terreno p̄ncipi. nō tñ ſepabat̄ a celeſti mira poſtea peregit pietatis opa. cā medard⁹ poſtremo nouiomū mutata veſte dn̄o cōſecuit. porro mōaſterū pietatis coopante dei gr̄a mōaſterū p ordinatōeȝ lotharij reg' ꝯſtruxit. vbi ī multitudine mag̃ abbatiſſa ī oī abſtinētia ꝛ miracul' vixit. morſqȝ ei⁹ glioſa fuit. ei⁹ trāſitus recolitur ydibus Auguſti.

Gregorius magnus doctor

GRegori⁹ magn⁹ (ob eius ſanctitatē. ac ſapientie p̄cipue moralis ſublimitatatē) appellatus vt pene in ea oēs doctores excellerit. Js ex ſenatoria ſtirpe ortus. patrem habuit Gordianū matrem ſiluiam nobiliſſimos romanos. At cum ſummā philoſophie apicē in ſua adoleſcentia attigiſſet. Ac rerum ꝛ diuitiarū copia abundaret. ea oīa deſeruit ꝛ religionis ſtatū p̄elegit. varijs tñ ſeculi curis ac negocijs impeditus. Tādē patre orbatus ſex monaſteria in ſicilia cōſtruxit. Septimū intra menia vrbis ſb honore ſancti andree apoſtoli ꝓprijs fabricauit. Jn quo relictis ſericis auro gēmiſqȝ: vili monaſtico habitu tegebat̄. Cui⁹ pfectio in prologo dialogi eius oſtēditur. tanta aūt in abſtinentia corpus afflixit. vt infirmato ſtomacho vix ſubſiſter e valeret. vt ſepenumero ſincopi laboraret. Monachus igitur romanus. ob probitatē ꝛ ſanctitatem maximo in p̄cio habitus fuit. Qui ꝛ multa tum cōſtantinopoli. tūqȝ rome pro xp̄iana religione ad multoꝝ eruditionē edidit opa. Moraliū ī Job libros dialogoꝝ paſtoraliū. Jtē regiſtꝝ ſuꝑ Ezechielē ꝛ omelias ꝛc̄.

Anno mundi. 5793. Anno xp̄i. 594.

GRegorius magnus papa. eius nominis primus. patria romanus pater
Gordiano. viro ſenatorio: vno oīm ꝯſenſu inuitus etiā pōtifex creatur.
Anno dn̄i ⁊c. d. ac. xviij. Is aūt cum principis ꝯſenſus requireretur. nūcios
cū litteris miſerat. Qui mauriciū obſecrarent: ne pateref electionē cleri ⁊ ppli
romani ea in re valere. intercepte ſunt littere a profecto vrbis ac diſcerpte ſcri-
pteqꝫ alie. Quibus rogabatur vt quem populus ac clerus in pontificem legiſ
ſet eundem imꝑator confirmaret. quo nihil ei nūciari iocūdius ac gratius po/
tuit. cum ſecum familiariter dum conſtantinopoli erat Gregorius vixiſſet. fi/
liumqꝫ eius fonte baptiſmatis leuaſſet. Remiſit itaqꝫ Mauricius nūcios qui
Gregoriū ꝯfirmarent: cogerentqꝫ pontificatus gubernacula ſuſcipere. Is ita
qꝫ non ſibi ꝑ ſe. ſꝫ vtilitati hoīmqꝫ ac honori diuino ꝯſulens. quem certe ob re-
ligionem ⁊ pietatē rebus oībus ſemper ante tulerat. ſpretis opibus. poſt-
habitis voluptatibus atqꝫ oīni ambitione ⁊ potentia. gubernacula reipubli-
ce xp̄iane ſuſcipiens. ita vixit. vt vſqꝫ ad tēpora noſtra. neminē ex ſucceſſoribꝰ
parem habuerit: ne dum ſuperiorem vel ſanctitate vite vel diligentia in rebus
agendis. vel doctrina ⁊ ſcriptis: doctor etiā humilimꝰ primus oīm pontificū
ſe ſeruū ſeruoꝝ dei ſcripſit. Ac omnis inſtitutio eccleſiaſtici officij veteris ꝑſer-
tim ab eo eſt inuenta ⁊ approbata. Supplicationeſqꝫ maiores ꝓpter peſtē ſe
dandam ac ſtationes inſtituit. Exornatis quoqꝫ q̄buſcūqꝫ rebus potuit baſili
cis romanis dedicataqꝫ gothoꝝ eccleſia que in ſubura eſt agathe martyris no
mine. paternā domū in cliuo ſcauri poſitam non longe a circo maximo in mo-
naſteriū redegit. Quo in loco ⁊ hoſpites ꝯtinuo accipiebat. Et pauꝑes vndi/
qꝫ confluentes cibo ⁊ potu in vita retinebat. Vir certe oīni laude dignus. Tā/
dem confirmata oīni ratione eccleſia dei. Anno. xiij. menſis. vj. die. x. pontifi
catus ſui moritur: Phoce vero imperatoris āno ſecundo. ſepeliturqꝫ collacrimā/
tibus oībus in baſilica petri ante ſecretariū. quarto ydus marcij. Eius vero in
morte menſibus quinqꝫ. diebus vnde viginti. ſedes romana tunc vacat.

SAbinianus papa cuiꝰ patria ignoraf ac merito quidem Gregorio ſucceſ/
ſit: homo cū obſcuro loco natus. obſcurioris moribus rebus geſtis Gre
gorij viri ſanctiſſimi aduerſatus eſt. Nam cum ſuo pontificatu fame laborare
tur. inſtarentqꝫ pauꝑes. vt pietatē Gregorij elemoſinis imitaref: nil aliud re/
ſpondebat. q̄ꝫ Gregoriū popularē famā aucupantē patrimoniū eccl̄ie largitio/
nibus diſſipaſſe. Paululū etiā abfuit q libri eius cōburerenf. Adeo in Gre/
goriū ira ⁊ inuidia exarſerat homo maliuolus. Dictū ſtatuit vt hore in eccle/
ſijs diſtinguerenf officij gratia. Et accenſe lampades ꝯtinuo retinerentur. po
tiſſimū vero in eccleſia beati Petri. At cū annū vnum. menſes quinqꝫ. dies. ix.
in pontificatu ſediſſet moritur. funuſqꝫ eius a ſancto Joanne per portam aſina
riā ⁊ pontem miluiū in baſilicā petri defertur. Vacat ſedes eiꝰ morte. menſes
xj. dies ſex ⁊ viginti.

BOnifacius tercius papa. patria romanus. Vir ſacerdotio dignꝰ a pho/
ca imperatore obtinuit. magna tamen contentione. vt ſedes beati Petri
apoſtoli. que caput eſt omniū eccleſiarum ita ⁊ diceretur ⁊ haberef ab oībꝰ.
Quem quidem locum eccleſia conſtantinopolitana ſibi vendicare conabatur.
fauentibus interdū malis ꝑncipibus. Merito enī ſedes romana ceteris āfer
tur. Eiꝰ integritate ⁊ ꝯſtātia cūcte hereſes ꝯfutate ſunt ⁊ exploſe: inde ſynodo
habita plura inſtituit. Tandem eius vita ⁊ decreta extincta ſunt pontificatus
ſui menſe. ix. Sepultus eſt aūt in baſilica petri: vacat tū ſedes menſe vno. die/
bus ſex

Anno mundi. 5813. Anno xp̄i. 614.

BOnifacius quartus papa natione Marſus. patria valerienſis. patre Jo
hanne medico. Hic templū ſancte marie rotūde quod veteres pantheon
Quia cybeli ⁊ oībus dijs cōmune eſſet. a phoca imperatore obtinuit: cōſe/
crauitqꝫ q̄rto ydus Maij. in honorē beate marie v̄ginis omniūqꝫ martyrum
Eiectis prius gentiū ſimulacris. luſtratoqꝫ templo vnde poſtea virgo ad mar
tyres appellata eſt. Quo facto etiam domū paternam in monaſteriū redegit:
fundoſqꝫ ſuos monaſterio aſcribit i monachorum vſum. Quibus ⁊ predican
di ac abſoluendi poteſtatem tribuit. Verū non ita multum poſt. diem extremū obiens. Sexto pontificatꝰ
ſui anno menſe octauo. die. xiij. Quo quidem tempore. peſte fame ⁊ inūdatione aquarū laboratū eſt. Se
pelitur in baſilica petri. vacat tunc ſedes eius morte menſibꝰ. vij. diebꝰ q̄nqꝫ ⁊ viginti.

Linea ſummorum pontificum

Gregorius primus

Sabinianus

Bonifacius tercius

Bonifacius quartus

Mauricius tyberij gener. quo defuncto īdutus purpura. redimitus diademate. ad curiā proceſſit. acclamatiſq; ſibi laudibus largito populo mūera. primus ex grecoꝝ genere cōfirmatus eſt. huic enī ⁊ſi cappadox erat. imperiū tamē ob v̓tutem ⁊ ſtrēnuitatē in rebus agendis ꝯmiſſum eſt. At vero longobardi cū poſt mortem alboini. xx. ānis ſub ducibus fuiſſent. Eutharim regem ſibi creant. Quē ⁊ flauiū appellarūt. quo quidem cognomento oēs lōgobardoꝝ reges deinceps vſi ſunt. Mauricius aūt pellere ytalia lōgobardos conatus. Sigebertū frācoꝝ regē mercede ad id bellū ſollicitat. Qui ſtatim cōparato galloꝝ ⁊ germanoꝝ mag̃ exercitu. cū Euthar decertās magno capto incōmodo ſupatur. Hac aūt elati victoria longobardi. vſq; ad fretum ſiculū puenere: vrbes ytalie in ptātem ſuam redigentes. Quo minus v̓o vrbe roma diu obſeſſa potirent̃. fecere hymbres. ⁊ quidē frequentes quibus hoſtes a menibus ꝓpellunt̃. Interea v̓o mauricius ſupatis ī etruria ⁊ campania Hexarcho romano duce longobardis in omnia vicia ꝓlapſis. legem tulit vt qui romane militie aſſcriptus eſſet. niſi finita militia. vt manchus ⁊ debilis ex vulnere factus. deo militare nō poſſet. Hanc ob rem motus Gregorius hoīem admonet ne eius religionē impugnet. Cui⁹ benignitate ex īfima ſorte hoīm ad ſummū gradum dignitatis puenerat. Preterea cū Joannē Conſtantinopolitanū epm̄ vniuerſalē patriarchā creaſſet. monuiſſetq; Gregoriū vt obtemparet. Reſpōdit homo conſtantis ingenij ⁊ fidei poteſtatem ligandi ⁊ ſoluendi petro traditam eiuſq; ſucceſſorib⁹. nō epis ꝯſtantinopolitanis. Nequaꝗ̄ his malis cōtentus longobardos adhortat̃. vt romanos adorirētur. Ideo agilulphus ex ciſalpina romā magnis illatis calamitatib⁹ integrū annū obſedit. Omiſſa ſpe potiūde vrbis mediolanū rediit. At mauricius nō ſponte. ſ; coacte penitentia ductus. cū Gregorio mitius agere cepit: fuit tn̄ vtilis reipublice. Nā ſepe contra hoſtes dimicans victoriam obtinuit. Hunnos q̄ auares appellant̃ ei⁹ virtute deuicti ſunt. Interim v̓o milites ſtipendijs ſuis defraudati. Phocā centurionē imperatorem creant: ⁊ Mauriciū obtrūcant. poſtq̄ vnū ⁊. xx. annis rexit.

Phoca. extincto mauricio eiuſq; filijs. Theodoſio Tyberio Conſtantino ⁊ aduocato romanoꝝ regnū inuadit. p octo annoꝝ curricula principat⁹ eſt. Veniēſq; cōſtantinopolim imperator receptus eſt: magnā de ſe ſpem prebuit. ſ; rerum exitus multoꝝ feſellit opiniones. Nam ſuo tpe pſe coſdra rege in romanas p̄uincias irrūpētes. ſupato phoce exercitu hieroſolimā occupāt. Templa xp̄ianoꝝ ꝓphanāt ⁊ diripiūt. Lignū dn̄ice crucis inde auferūt. Zachariā virū ſanctiſſimū eiuſdē ciuitatis patriarchā in captiuitatē abducūt. Hanc ob rem ab omnibus potiſſimū a ſenatu ſpretus phocas ab heraclio copiarum ⁊ affrice prouincie duce imperio ⁊ vita priuatur. Remq; publicā romanā. heraclius eiuſdē filius regendam ſuſcepit.

Linea Imperatorum

Mauricius

Phoca

Concilium ad. s. Petrum Rome

Synodum apud ſanctū Petrū Rome vir ſanctiſſimus Gregorius papa habuit (ne vlla in re eccleſie deeſſet) quatuor ⁊ viginti epiſcoporum in qua multa ſuſtulit que nocitura. multa etiā addidit que profutura ſidei noſtre videbātur. In ea quippe ſynodo primo q̄tuor ꝯcilia. ſ. Nicenū. Cōſtantinopolitanū. Epheſinū. ⁊ Calcedonenſe decreto publico approbauit. ⁊ cōfirmauit. nec non et q̄ntū venerat⁹ ē. Vetuit in eo ꝯcilio vt null⁹ bigamus ordinaret̃ p̄ſbiter. Statuit etiā vt epſ ſemel dn̄taxat ꝯſecraret̃. Mādauit p̄terea vlrimā voluntatem modis oib⁹ obſuare debere. Inſtituit p̄terea ne q̄d ornatus ⁊ ꝯcētus inter ſacrificandū deeſſet. vt aduerſu vni⁹ pſalmi introitus miſſe fieret. Et vt nonies kyrieleyſon canerent̃ ⁊ all'a. in canonē redegit. dieſq; nr̄os ī tua pace diſponas. Preterea ſupplicatōnes maiores (q̄s greci letanias vocāt) p̄mi⁹ inſtituit ſtationū q̄z magnā p̄tē marie q̄ in baſilica petri h̄n̄tur. Quid plura omnē eccl'aſtici officij īſtitutōē; ipe ſctiſſim⁹ pōtifex inſtituit ⁊ approbauit.

Synodū q̄z h̄ūt poſtea bonifaci⁹ papa. iij. epoꝝ rū duo ⁊. lxx. p̄ſbroꝝ. xxx. diaconoꝝ triū in q̄ inſtituit ne quis ſub anathematis culpa in locum de mortui pontificis aut epi ſubrogaret̃. niſi tercia ſaltē poſt obitū eius die: vt ne anathematizarent̃ q̄ largitione vl gr̄a ad pontificatū vl ep̄atū aditū ſibi q̄rerent. Voluit itē electōem epi a clero pariter ⁊ pplo fieri. eamq; ita ratam fore ſi a principe ciuitatis approbata eſſet. Conſtituitq; vt mundus pannus quod corporale dicitur ſuper altari in conſecratione ſemper a ſacerdote poneretur.

FErũt iudeũ quendã imaginẽ crucifixi telo tranſfixiſſe ꝑ hec tpa a quo illico ſanguis copioſius effluxit. quo iudeus maculã cõtraxit. xp̄iani id videntes ꝑ veſtigia ſanguinis ad imaginẽ ſanguinez emittentẽ ꝑuenerũt. quo comperto iudeũ lapidibus obruerũt.

TAnta inundatio aquaꝝ. anno ſexto Mauricij imꝑatoris fuit vt noe diluuiũ renouatũ crederet̃. fuit eñ diluuiũ in finibus venetiarũ ⁊ ligurie ſeu ceteris regionib⁹ ytalie. Deſtructa ſunt itinera diſſipate vie. facte ſunt lacune poſſeſſiones ſeu villaꝝ hoĩmqꝫ pariter et animãtiũ magnus interitus. Tantũ tunc athesis fluuius excreuit. vt circa baſilicã zenonis martyris. q̃ extra veronenſis vrbis muros ſita ẽ vſqꝫ ad ſuꝑiores feneſtras aque ꝑtingerent. facta ẽ autem hec inũdatio ſextodecimo kalendas nouembris. Sed ⁊ tante choruſcationes ⁊ tonitrua fuerũt. q̃nte fieri vix eſtiuo tp̄e ſolent. In tantũ tũc fluuius tyberis excreuit. vt aque ei⁹ ſuꝑ muros vrbis influerẽt. Et maximas in ea regiones occuparẽt. Tũc ꝑ alueũ eiuſdẽ fluminis. cũ multa ſerpentũ multitudine. draco etiã magne mireqꝫ magnitudinis per vrbẽ tranſiens vſqꝫ ad mare deſcendit. Subſecuta ẽ ſtatim hãc inundationẽ grauiſſima peſtilentia. quã inguinariã appellant. Que tante ppl̄m ſtragi deſtinauit. vt de in extimabili multitudine vix pauci remanerent. Primũqꝫ pelagiũ papã ꝑculit deinde paſtore interempto. ſeſe ꝑ ppl̄m extendit. In hac tribulatione beatiſſim⁹ gregorius papa electus ẽ q̃ dum ſeptiformẽ letaniã fieri ordinaſſet. Vni⁹ ħ ſpacio dũ hi deũ ꝑcarent̃. Octuaginta ex eis ſubito ad terrã corruentes ſpiritũ exalarunt. Septiformis aũt letania dicta ẽ. qꝛ om̄is vrbis populus a beato gregorio in ſeptẽ ꝑtibus dep̄caturus dñm diuiſus ẽ. In primo nãqꝫ choro fuit om̄is clerus. In ſecũdo om̄es abbates cũ monachis ſuis. In tercio om̄es abbatiſſe cũ cõgregationibus ſuis. In quarto om̄es infantes. In q̃nto om̄es laici. In ſexto vniuerſe vidue In ſeptimo om̄es mulieres coniugate.

MIſit hac tẽpeſtate diuus gregori⁹ magnus auguſtinũ ⁊ melitum ⁊ ioannẽ. cũqꝫ his mõchos q̃ſdã ꝓbatiſſime vite. q̃rũ monitis ⁊ p̄dicationib⁹ fidei nr̄e dogma Angli tũ ꝑmũ integre receperũt. auguſtin⁹ eĩ ⁊ melit⁹ optimi monachi ⁊ anglorũ ep̄i atqꝫ ap̄li i p̄cio habiti deo auxiliãte. ⁊ monitis ⁊ efficaciſſimis exhortationib⁹ totã illã iſulã ad fidẽ xp̄i tãdẽ ꝑduxẽ. ibidẽqꝫ demũ ſenio ꝯfecti ñ ſine mag̃ ſctitatꝭ opinione in dño q̃euere. ⁊ cũ ſcti fuerit. eoꝝ feſta ſep̄tĩo kal. iulij celebrãt̃.

Auguſti⁹ ⁊ melit⁹ mõchi

Tunica inconſutilis

TUnica incõſutilis dñi nr̄i ih̄u xp̄i a. b. ṽgĩe maria ꝯfecta. q̃ ſorte vni militũ obtigerat. his tp̄ib⁹ nõ ꝓcul ab hierl̄m apud vrbẽ Zaphat in archa marmorea eo loci repoſitã. ab ep̄is Gregorio anthioceno. thomaqꝫ hieroſolimitano. ac ioanne ꝯſtantinopolitano incorrupta ⁊ immaculata inuenta fuit. Qua ſuſcepta maxio in p̄cio habita fuit. qui ipaz ſuſcipiẽtes hieroſolimã detulerũt. ⁊ in eburnea archa collocauerũt. Ferũtqꝫ hanc tunicã poſt captõez vrbis ꝯſtãtinopolitane in man⁹ thurcorum deueniſſe.

Hermigildus Rex

HErmigildus q̃dã viſigothoꝝ rex hiſpaniaꝝ ⁊ viſigothoꝝ regis filius. per id temp⁹ a patre lemnigildo rege in carcere truditur. ⁊ paulopoſt iniquiſſime interficit̃. eo q͛ leandri hiſpalẽſis ep̄i viri ſanctiſſimi p̄dicatõib⁹ ab arriana impietate ad verã catholicãqꝫ fidẽ ꝯuerſus fuiſſet. Nã cũ leander ip̄e hermigildum cõuertiſſet. ⁊ ip̄m catholicũ declaraſſet. p̄r ira cõmot⁹ leandrũ pontificẽ multis icõmodis ⁊ iniurijs affecit. ⁊ filiũ ip̄m ꝯſtantiſſimũ tandẽ iterfecit. ad cui⁹ corp⁹ poſt modũ cãt⁹ ãgelic⁹ audit⁹ fuit. lãpadeſqꝫ ardẽtes viſe. Sꝫ ⁊ ip̄e p̄r paulopoſt i egritudinẽ ꝓlapſus leãdrũ reduxit. Et de iniuria atqꝫ p̄ctõ veniã poſtulauit. ⁊ Ricardũ ſecũdũ filiũ regẽ cõſtituens catholicũ ⁊ veꝝ xp̄ianũ effici procurauit.

Baſolus abbas
Sindolph⁹ p̄ſbiter recluſus i frãcia
Euthonicus britonicus
Similianus abbas
wungalotus p̄ſbiter
Gangeric⁹ ep̄s cameraceñ.
Furſius fili⁹ regꝭ yberniẽ

Corpus. b. ſtephani ꝓthomartyrꝭ romã tranſlatum eſt
Phara virgo nobilis fuit
walbertus fuit diſcipulus. s. colũbani
Deicola diſcipulus. s. colũbani
Cũbert⁹ ep̄s colonieñ. ſctitate claret
Bauo ꝑ. s. amãdũ ex p̄done ꝯuerſus vitã ſolitariã in artiſſima pñia ꝑagens ceterꝭ ſctitatis exẽpla p̄buit.

Arthbaris rex

ARthbaris flauius longobardoꝝ rex. poſtq̄ꝫ longobardi decem annis ſine rege ſtetiſſent ab eiſdē creat⁹ rex. regnauit annis ſeptē. Hic daphonis regiſ fili⁹ fuit. quē lōgobardi flauiū cognominauerūt. q̄ lꝫ adoleſcens rex ſublimatus fuerit. multiſ tn̄ editiſ facinorib⁹ laudes ingentes ꝓmeruit. ⁊ eas ob res oēs lōgobardoꝝ duces dimidiā pecuniaꝝ ſuarū ptē ei obtulere. Hic pharā oppidū non ignobile in abdue fluminis ripis condidit. ac Brixellū ciuitateꝫ in margine padi poſitam obſedit ⁊ debellauit. ac tandē ſolo equauit. Qua q̄dem clarus victoria ad ſiculum fretū oīa ꝯq̄ſiuit. ac multas ytalie ciuitates ī ſuā poteſtateꝫ redegit. Sꝫ ⁊ francoꝝ regē cū ingenti multitudine ipſoꝝ atqꝫ germanoꝝ deuicit ac ex italia fugauit. Indeqꝫ francilionē romanū ducem ex comio ciuitate Cumacinaqꝫ inſula. q̄ in lacu lario erat expulit. Et īgentes inde diuitias ſuſtulit. Qua ditatus ꝑdaſtatim theudelindā garibaldi bauaroꝝ regiſ filiā xp̄ianiſſimā duxit vxorem. quā obrem chilperic⁹ frācoꝝ rex q̄ huic arthari inimiciſſimus erat. in bauarum furens eum inopinate aggreditur. ⁊ ex bauaria expulit. qui relicto regno cū filia theudelinda in ytaliam ad generꝝ fugit. eo tn̄ anno quo eam duxit vxorem defunctus eſt.

Theudelinda regina

THeudelinda longobardoꝝ regina bauaroꝝ regis filia generoſitate ⁊ ſanguinis claritate inclita. Que ⁊ ſi i p̄mordio regni ſui etate iuuenis forma qꝫ ſpectabilis ac diuitijs abūdans fuerit. moribus tn̄ ⁊ caſtitate ac religione cōſpicua fuit. Cui⁹ q̄dem virtutibus ſcribūt incitatū beatū Gregoriū eidē dyalogū ſuū de moribus miſiſſe. Cui⁹ lectione p̄ferocem viri ſui animū ad religionem ⁊ mitiorē cultū redegiſſe. Erat eñ matrona īſignis: ⁊ fidei xp̄iane ſtudioſiſſima. Hec quippe preter reliqua pietatis opera. monaſteriū celeberrimum in honore ſancti Colūbāni abbatis apud bobiū ciuitatem ſuꝑbiſſimis edificijs ſua impēſa condidit. et plurimos fundos eidem aſſignauit. Et baſilicam beati Joannis baptiſte. modoecie edificauit. Qd̄ oppidum decem milib⁹ paſſuuꝫ a mediolano diſtat. Et eandem eccleſiam p̄dijs ac vaſis aureis ornauit. In qua quidem baſilica corpus ſuum ſepeliri mandauit. Et ex illo ac deinceps ꝓpter mulieris exemplū longobardi oēs Joannem baptiſtam in patronū precipuū ſuſceperūt.

Agilulphus rex

AGilulphus longobardoꝝ rex poſt arthbarim regē ſuꝑ longobardos regnauit. annis. 21. Mortuo nāqꝫ arthari rege p̄dicto. Cum longobardi de electione futuri regis diu diſcordes fuiſſent. Et habita de nouo rege creando cōſultatione. cū nequirent in aliquē cōſentire. Conuenerūt vt quemcuqꝫ theudelinda ex longobardis ducibus ſibi delegiſſet maritū. Is ī regē ab oīnibus acciperet. fuit nāqꝫ ingentis virtutis mulier: Et ꝑfecto digna. Cui⁹ iudiciū tanti facerent longobardi. Ea itaqꝫ iudicio de ſe facto vſa. agilulphū qui erat thaurineſiū dux virum bellicoſum adoleſcētia formaqꝫ florentē ſibi maritum ⁊ longobardie gētis regem apud laumeliū papienſiū oppidū declarauit. Prima vō cura quā nouus ſuſcepit rex agilulphus fuit captiuos redimere. quos Childepertus de tridentinis abduxerat. ⁊ ſimul ab ip̄o rege pacem implorare. paceqꝫ nactus ex ducibus qui arthari fuerant rebelles p̄mire ⁊ minulfum inſule ſancti iuliani ducem primū interfici curauit. Id cū reſciſcet gandulfus bergomenſis dux illi⁹ exēplo territ⁹ ſibi ꝓſpicere cepit. obſeſſus tn̄ venia petita deditionē pollicitū abire p̄miſit. Sꝫ ⁊ vlfari taruiſinus dux eodē tpe res nouas molitus captus ac in vinculis ad regem perductus eſt. inde iterū hoſtes interfici curauit. Rebuſqꝫ pacatis bellū cōtra romanos ſuſcepit ⁊ oppidis circūquaqꝫ captis. romā per annū obſedit. ⁊ multas illi clades intulit. Sed ⁊ longobardi qui beneuenti erant inducias violarunt. Zoto enim qui erat dux beneuentanus monaſterium Caſſinenſe inuaſit: ⁊ abbate monachiſqꝫ cū ſingulis veſtimentis ⁊ vnico codice ordinis regulam continente fuga ꝓlapſis. ſacrum id cenobium a barbarie illa ſpoliatum. ⁊ ſolotenus deſtructuꝫ fuit. que celeberrimi monaſterij clades illa fuiſſe videtur. quā Gregorio teſte ſanctus pater benedictus futuram predixit affirmans vix apud deum potuiſſe obtinere. vt ex eo loco ſibi anime concederentur. Bonitus autem qui tunc erat quart⁹ a beato Benedicto abbas cum monachis euolatis romā ſe contulit. Sed zotoni paulopoſt eam cōmiſſaꝫ impietatem defuncto ſubrogatus eſt ab agilulfo rege in beneuētanū ducem arrigis ad quem aliquot beati Gregorij extant epiſtole. ſed illa inſignis per quā illi caſſinenſis monaſterij venerationemqꝫ ſuaſit. Duxere deinde longobardi exercitum in patauiū. Erat tunc padua vrbs ſine menibus latericio vel lapide cōpactis. vallis planiſqꝫ tantū modica muñita. a tēporibus atile per annos circiter ſexaginta. ſine menib⁹ et frequentia ciuiū fuit. primūqꝫ ſub Theodorico rege frequentari ac vallo muniri cepit. Quare illis in ānis q̄ ꝓpe centum ad huius obſidionis tempora intercedebant omnia edificia ex materia aſſeribuſqꝫ conſtructa erant. Id cum cernerent longobardi. ventos nacti validiores faculas ignitaſqꝫ ſagittas ſcorpionibus inicecerunt. Et primo incendiū inchoauit quo ꝓpinqua illico corripiente vrbis pars maxima eſt cremata. ⁊ inde vrbē incendio vaſtauere. Monſilitis ciuitas cōem cū padua habuit ſortem. inde agilulfus ticinū eſt reuerſus. Tandem per interceſſionem religioſiſſime regine omiſſis ydolis xp̄i fidem cuꝫ longobardis cōplexas. eccleſiaſticorum bona reſtituit. ac deinde vita functo adoaldum puerulum filium cuꝫ theudolinda matre ſucceſſorem reliquit.

DEuſdedit papa. pr̄ia romanus. pr̄e ſtephano ſubdiacono. pontificatū oībus ſuffragijs adcptꝰ. Hic cū eſſet optimus pater clerū mirūmmodum dilexit ⁊ auxit. ferūt hūc tante ſanctitatis fuiſſe. vt quendam ob mū elephantie morbo laborantem. oſculo ſuo lepra ſtatim liberauerit. Conſtituit aūt ne filiꝰ patrini puellā e ſacro ſonte a patre leuatā ducē in vxorem poſſet. Deus aūt dedit eius tpa ad hec etiam notiora fecere ⁊ terremotus. ⁊ ſcabies q̄dā ita ad elephantiam tendens. vt deformitate cognoſci homines nō poſſent. morit̄ pōtificatus ſui anno. iij. die tercio ⁊ vigeſimo. ac ſepelit̄ in baſilica petri ſexto ydꝰ nouembris. Eius morte ep̄atus tum vacat mēſem vnū. dies. xvj.

Siſebutus rex

SIſebutus viſegothoꝝ rex. eo tpe Richardi regꝭ filius regnare cepit. ⁊ regnauit annis. 36. Hic cū primū gētilis eſſet xp̄ianus factus ſtatim plurimas hiſpanie ciuitates. q̄ ad romanos defecerant recepit iudeos quoq3 oīes in regno dep̄hēſos grauioribꝰ ſupplicijs ad xp̄i fidem compuliſſe. rogatu (vt aiūt) heraclij qui in fatis habuerat ſibi cauendū a circūciſis eſſe. Cū tn̄ poſtea haudq̄ſatis fati neceſſitatem circūſpiciēs a ſarracenis circūciſionē obſeruātibus oppreſſus ſit. Tandē cū eſſet ſtrēnuus vir oīes hiſpanarū ciuitates romanis abſtulit. at tum demū Conſtātinopolitani impatores ī hiſpania impare deſiert.

BOnifacius q̄ntus papa. natione cāpanus. pr̄e Joanne pontificatū inijt eo tpe quo eleutherius patricius romā ab heraclio miſſus vindicata ioannis exarchi morte. ſemetipm̄ regem ytalie creat. Vir certe ſingularis humanitatis ⁊ clemētie mag̃ in oēs benignitate ⁊ gr̄a vtens. nullū genꝰ officij (qd̄ bonū paſtorē deceret) p̄termiſit q̄ cū eſſet doctꝰ. ne qui ad ecclias ↄfugerent inde vi retraherent̄. ne ve acholiti reliquias martyrū attractarent. qd̄ eſt p̄ſbiteri aut ſubdiaconi officiū. Mandauit item vt quouis in loco ſacrilegi anathematiſarent̄. Vltīe teſtamentū iuſſu principis vbiq3 valeret. Cimiterū beati nicomedis fecit ⁊ dedicauit. in clericos v̄o integre viuentes vnice liberalis ⁊ munificus fuit. Moritur aūt bonifacius pontificatus ſui anno q̄nto. die. x. ⁊ in baſilica petri collacrimātibꝰ oībꝰ ſepelit̄. Eiꝰ aūt in morte diebꝰ. 13. ſedes tū vacat

HOnorius p̄mus papa. natione campanus. pr̄e petronio viro ↄſulari. co tpe pontificatū inijt quo theudelinda morit̄. hic rebus externis aliquātulū quietus doctrina moribus ſanctiſſimis oīem prope clerū renouauit. atq3 multas in vrbe eccleſias reſtituit. Et baſilicam beati Petri tegulis eneis ex tone capitolino ſumptis cooperuit: edem agnetis martyris via Nomentana. vt carmē in aſpide indicat. Edem pancratij via aurelia reſtituit. Templa quoq3 anaſtaſij ad aquas ſalinas. templū quatuor coronatorū. atq3 alias multas edes edificauit. Moritur aūt vir ſanctiſſimus anno pontificatus ſui. xij. mēſe. xj. die. xvij. ac in baſilica petri ſepelit̄. quarto ydus octobris. Eius morte annū vnū. menſes ſeptem. dies. 18. ſedes vacat.

Anno mūdi. 5825. Anno xp̄i. 624.

SEuerinus primꝰ papa. patria romanꝰ. pr̄e Labieno in demortui honorij locū ſubrogatus: ab ycatio totius ytalie exarcho in pōtificatu ↄfirmatur. a na tūc em̄ hēbat̄ cleri electio. niſi id impatores aut eoꝝ exarchi ↄfirmaſſent Vir ſiquidem ſingularis pietatis ⁊ religionis. amator pauperū. in calamitoſos benignus. in oīes munificus ac gratioſus. in reparandis templis ſplendidus. Qui cū in hijs ſummope verſaret̄. pontificatus ſui anno primo. mēſe ſecundo. moritur ac ſepelitur in baſilica petri. quarto nonas auguſti. vacat tū ſedes. menſes quatuor. dies vndetriginta.

IOannes quartus papa natione dalmata. pr̄e venancio pontificatū inijēs ſtatim mira pietate vſus ē. Ex reliquijs em̄ theſauris quos yſaciꝰ apud lateranū reliquerat captiuos oīes quos potuit: Yſtros ⁊ dalmatas a captiuitate redemit. Hic pontificatu ſuſcepto. ſtatim mandauit ſi quis res eccleſie aliqua temeritate inuadere preſumeret. ad quadruplū reſtituere cogeretur. Suo quoq3 tempore Rhotaris qui arioaldo in longobardoꝝ regnū ſucceſſerat. licet iuſticia ⁊ pietate inſignis habitus ſit. ad arrianos tamen declinat. paſſuſq3 ē vt eodē tpe oībus regni ſui ciuitatibus duo ep̄i pari ptāte p̄eſſent. alter ei catholicus. alter arrianus habebat̄. Joannes aūt plenus operibus bonis. pontificatus ſui anno p̄mo. menſe nono die nono moriēs: in baſilica petri ſepelit̄ quarto ydus octobris; vacat tum ſedes mēſem vnū dies tredecim.

Linea ſummoꝝ pontificum

Deus dedit

Bonifacius quintus

Honorius primus

Seuerinus

Joannes quartus

ERaclius in Auguſtū aſſumptus A ſergio p̄triarcha conſtantinopolitano coronatus. orientale accepit imperiū. Is eleutheriū gentis patricie conſtantinopolitanū imp̄ialis aule cubiculariū. ⁊ ducem rei bellice ſcientiſſimū in ytaliam miſit. deditq̨ȝ illi copias ⁊ pecunias quo res ytalie cōfirmaret. Et copias quaſcūq̨ȝ focas in p̄rimis aſie ⁊ europe p̄uincijs habuerat: quaſq̨ȝ genitor eraclianus ex affrica miſerat. Et indies mittere potuit inſtruxit. miſitq̨ȝ aduerſus coſdroem quo prouincias in fide manētes ab illius impetu cōſeruaret. Nā coſdras meſapotamia paleſtinaq̨ȝ occupatis hieroſolimā inuaſerat. Eaq̨ȝ vrbe tūc opulētiſſima potitus diruerat eccl̄ias ⁊ loca ſancta. Q̨ȝquā nō nihil venerationis videt̄ ſacratiſſime cruci dn̄ice exhibuiſſe. Cū vt ſcriptores tradūt p̄tem quē helena conſtantini magni genitrix in caluaria locauerat. inde aſportatā in patria locatā. in throno quē mirabili ope auro gēmiſq̨ȝ ornatū exedificauerat. anno imperij ſui ſexto p̄ſe om̄i i aſia q̄ in meridiē vergit potiti. ad egiptū arma verterūt. Alexandriaq̨ȝ capta pauliſper ſe continuere q̨ȝ eraclian⁹ imp̄atoris pater magnū in affrica exercitū paraſſe nūciaret̄. ſ obijt eo t̄pe eraclian⁹ qđ cū perſis renūciatū eſſet carthaginē ceperunt. Eo igit̄ t̄pe eraclius magno comp̄ato exercitu multas p̄uincias a p̄ſis occupatas in ſuā poteſtatē redigit. Ducem p̄ſa℞ ſingulari certamīe ex equo deturbat ⁊ interficit. Coſdroam regē p̄ſa℞ opp̄mit filiū eius captū ⁊ baptiſatū in regnū paternū reſtituit. perſideſq̨ȝ ingreſſus turrim Coſdroe theſauris plenā capit. quo℞ p̄teȝ militibus tribuit. partē vō reparandis templis. que p̄ſe diripuerāt deſignat. ip̄e p̄terea alia omuſtus p̄da. cū ſeptem elephantis hieroſolimā rediēs. crucē dn̄i a perſis ablataȝ ſecū deferens. eo loco reponit in quo antea fuerat. captos a p̄ſis in patriam remittit. tantiſq̨ȝ rebus ſexto expeditionis illius anno. q̄ erat imperij duodecimus feliciſſime geſtis. eraclius dn̄icam crucē reduxit. pompā inſtituit ſolēniſſimā. qua deducēte crucem dn̄i ip̄e ſic manibus vlniſq̨ȝ geſtauit. ventum eſt ad portam que in locuȝ caluarie foras ducit. ⁊ exuerat turba que p̄cedebat. ip̄ſe ad iter ceptum anhelans nullo tenente ante portā ſubſtitit. Tunc patriarcha qui lateri herebat. inquit ne dum iheſum crucem ſibi baiulantem in ceteris emulans qui purpura iaſpidibuſq̨ȝ. quibus ille paup̄tatis mgr̄ caruit oneraris. humilians ſe imp̄ator. ⁊ veſtē mutauit plebeiam. ⁊ iter nudis pedibus eſt ingreſſus. Tūc q̄ clauſa illi videbatur porta patuit. inde in caluariā detulit. Is autem imperator in ꝯſtantinopoli triūphaturus ſuā item apud romanos gloriā innoteſcere voluit. Sed infelix eraclius poſt actum triūphum ad ſtudia Matheſeos eſt conuerſus aruſpicine incantationū q̨ȝ preſagijs indulſit. poſtergans xp̄iane religionis obſeruantiam cecinere vates. cui grande illi periculum atq̨ȝ imperij euerſionem a circūciſo populo imminere. ideo hebreos baptiſari curauit. Et vt ſceleri ſcelus adderet. ad euthicianos tranſit. Et in hereſim Monothelitarum dicentium in xp̄o vnicam tantum eſſe volūtatē. Tandem Heraclius audita ſarracenorum licentia capta preſertim āthiochia veritus ne hieroſolimā occuparent. Crucem domini conſtantinopolim deferri curauit. Poſtremo morbo itercutis aque quā greci hidropiſim vocant diem obijt cum imp̄aſſet annis. xxx.

Linea Imperatorum

FErūt hijs dieb⁹ ignē e celo cecidiſſe. Iridēq̨ȝ grādē apparuiſſe vt homines conſummationē ſeculi adeſſe putabant ob tonitrua ac fulgura ingentia. Secuta eſt peſtilentia grauiſſima. que eſtiuis menſibus plures conſumpſit. Viſiq̨ȝ fuerunt angelus bonus ⁊ malus ciuitatem pertranſeuntes. at quotiens angelus malus venabulo iuſſu boni angeli domū aliquā percuſſiſſet. Tot ex eodem domo ſequenti die morte diſſoluti ſunt.

PRodigia quoq̨ȝ multa ⁊ quidem horrenda hac tempeſtate in grecia apparuere que ſane futuras Mahometi calamitates protendere videbātur. Naȝ vno ⁊ eodem anno cometes perlucidus bizantij viſus eſt. Et puer quadrupeſ natus. Nec nō ⁊ eſt apud iſulam Delon duo maxima mōſtra omnino humanam ſpeciem habentia viſa ſunt. Et alia multa hinc inde conſimilia apparuere.

Machometus

Machometus arabs. vel vt alij volūt pſa fuit. nobili ortus parente. deos gentiū adorāte. ꝗ̄ matrem hebraice gētis habuit yſmahelitā. Is ex duabus huiuſmōi omnino ſibiinuicē aduerſantibus ſupſtitionū ſectis originē trahens nulli eorꝫ omnino adheſit. ꝗ homo acerrimi calidiſſimiqꝫ ingenij inter xp̄ianos ꝯuerſatus. pniciosiſſimū humano generi ex duarꝫ huiōi gentiū legibꝰ cōflauit incendiū. Nāqꝫ inter arabas apud quos magnum ambiret honoris locū publice ꝯcionatus ē. nō iniuria coſdroē cū omī familia deletum eſſe. ꝙ ſe ꝓ deo adorari feciſſet. homo omīū ſceleſtiſſimus. qui ⁊ ipē ydola ſculptiliaqꝫ manu facta adorare ſolitus fuiſſꝫ. Subſeq̄nter de lege hebreorū quā magna ex pte arabes ſectabant̄. xp̄ianorūqꝫ traditionibus ita diſputabat. vt vnam eandēqꝫ eſſe vtrāqꝫ affirmaret. Licꝫ magnis vtraqꝫ gens abduceret̄ erroribus. quos q̄dem errores ita ipē moderabat̄. vt hebreos reprehenderet ihm̄ xp̄m ex v̄gine natū negantes. qđ ſui maiores futurū expectandūqꝫ p̄dixerant aduenisse. xp̄ianos nō redargueret leuitatis. qbꝰ pſuaſum ſit ihm̄ dei amiciſſimū ⁊ ex v̄gine natū obprobria ⁊ demū crucis mortem a iudeis ppeti voluiſſe. Et ſuā ipē p̄dicans legem futurā affirmabat: vt ſi eā acciperēt cuſtodirentqꝫ ſarraceni. Et ſibi diuino ad id nūcio obſeq̄rentur. ſeſe in libertatē aſſerāt. ⁊ p̄ncipatu regnoqꝫ finitimos pociant̄. Auſus eſt etiam cōparato ingenti arabū exercitu fines romani imperij turbare. Eius motus heraclius cito cōpeſcuit. ſolicitatis eius ad defectōeꝫ militibꝰ pollicitationibus ⁊ p̄mijs. Tandē ſarraceni ⁊ arabes arma ſumētes a natiuitate xp̄i ſexcenteſimotercio ac vigeſimo ita heraclij duces ſuparunt vt hoīem felicem p̄mo mox infeliciſſimū reddiderint duce mahometo. qui cū magnū ſe dei ꝓphetā aſſereret. ⁊ magicꝭ artibꝰ aſianos ⁊ aphricanos deludens. Ita populos quoſdā cōcitauit noua a ſe religione imbutos. vt paulū abfuerit. quin omīno imperij nomen delerent. Capta alexandria. multiſqꝫ alijs ſirie ⁊ cilicie vrbibus. Inualeſcit eiꝰ ſecta nūc multo magis q̄ꝫ ante. Nam tota aſia et aphrica magnaqꝫ pars europe mahometanis principibus ſubiecta eſt. Inſtant nūc thurci terra ac mari. vt nos tanq̄ꝫ cuniculos ex his europe lateribus eruant. Mahometꝰ quoqꝫ (vt in alchorano legit̄) quo magis ſectatores a religione xp̄iana ſe iūgeret hereticos q̄ſdam in cōponendis legibus maxime v̄o neſtorianos ſecutus eſt. multa hinc inde ꝯ legem Moyſeos ⁊ euangelij dei aſtute colligēs. ac in vnū q̄ſi corpus redigens. Et vt ſeductos pp̄los fortius irretiret. ſtatuit ꝙ homo totvxores p̄cipue ad quaternarium numerꝫ de ꝓpria cogitatione ac cōcubinas habere poſſet. quot facultatibus ſuis alere poſſet. Empticias quot vellet. Vini tn̄ vſum interdixit. hijs q̄ p̄cepta legis ſeruarēt ꝓmiſit paradiſū videlꝫ deliciarꝫ ortū: vbi optati cibi ad vota. pulcerrimas veſtes. ⁊ virgines ad amplexū. angelos miniſtrātes eſſe aſſeruit. Qui v̄o legem ꝯtemneret infernū cōminatus ē. Cū demū ſex annos regnaſſet. Anno dn̄i 632. etatis v̄o ſue. 34. mortem obijt. Eius corpus apud mecham ſepultū a ſarracenis ⁊ thurcis maximo in p̄cio nūc vſqꝫ habitum eſt.

Iſidorus epiſcopus

ISydorus hiſpanus hiſpalenſis ep̄us. leandri ſucceſſor. btī Gregorij pape diſcipulus. hijs tpībus ꝓpter doctrinā v̄tuteſqꝫ ac crebra eius miracula maximo in p̄cio vbiqꝫ fuit. Qui multa tū ſcripſit. q̄ fidem xp̄ianam mirifice iuuant. De ſummo eīn bono. de viris illuſtribꝰ. ethimologiarꝫ libros. hiſtoriā p̄terea ab Adā vſqꝫ ad tpa heraclij. vitas q̄rūdā ſctōꝝ. hiſtoriā longobardorꝫ atqꝫ alia pene innūerabilia. Et cū cōſtet eū q̄uis laude dignū ob doctrinā ⁊ ſanctitatem. Eiꝰ natale 18. kal. februarij celebratur.

S. Goar.

GOar veniēs ex aquitania in Gallia claret ſanctitate ⁊ miraculis. qui ī ſuburbano treuerico iuxta fluuium eccleſiam fecit. multaſqꝫ ſanctorꝫ reliquias collocauit. Ibi diuqꝫ noctuqꝫ deo ſuiebat vigilijs oratōe ⁊ p̄dicatōne multos ad fidē rectā deduxit. ⁊ egrotos ſanabat. Dyabolus ſibi inuidens multas tribulationes ei ingeſſit. infantem triduo mortuum viuū ac loquētem reddidit. Epiſcopatum treuerēſem oblatum a Sigberto rege francorꝫ renuit. Demū in ſenectute bona in pace quieuit.

Gallus abbas

GAllus beati colũbani diſcipulus. Ita tũc in occidente viuebat vt etiam ĩ vita ſancti nomẽ mereref. Floruit itaq́ʒ tempibus heraclij imperatoris in germania ob cuius merita monaſteriũ ſancti galli in ꝯſtancienſi ep̃atu cõſtructũ fuit In quo ꝑ plures monachi virtutibus ac miraculis claruerũt. Et cũ nũero. 400. ſancte viuerẽt. vnus noĩe Erubanus ſuaſu hermigildis regis francie ab hac laudabili vita defecit. tandem beatus gallus poſt varia ſanctitatis miracula in dño quieuit. huius veſtigia ſecutus ẽ euſtachius abbas. ſecuta ⁊ ſancta aurea. In cuius honorẽ beatus eligius monaſteriũ virginũ edificauit. Ferũt etiam baſilium quendã yſidoro equalem vita ⁊ moribus ⁊ doctrina inſignẽ tũ habitũ fuiſſe.

Joãnes gerũdineñ ep̃s

IOannes monachus gerũdinenſis poſtea ep̃us. religionẽ xp̃i p̃dicatõne ⁊ ſcriptis vbiq́ʒ tuebatur. hic em̃ genere Gothus in luſitania natus. vbi ſepe aliquid ꝑ etatem cepiſſet. conſtantinopolim ꝓficiſcens. ita grece ⁊ latine doctus inde diſceſſit. vt in luſitanã rediens. arrianã hereſim. que tūc innaluerat faciliime confutaret. hac ob rem barchinonam ab hereticis relegatur. Verũ poſtea mortuo leuũgildo rege. qui hereticis fauebat. in p̃riam rediẽs. Et multa ſcripſit ad doctrinã nr̃am pertinẽtia. ⁊ monaſteriũ condidit. Rõnemq́ʒ viuendi monachis ſcripſit.

ADoaldus agilulphi regis ex theudolinda filius poſt p̃rem cum matre ipſa theudolinda regnauit annis. 10. huic nãq́ʒ p̃r ad acquirẽdũ p̃ſidiũ. vix dũ quadriẽnio theodoberti francoꝝ regis filiã deſpõſauit. Qui regno ſuſcepto ob matris prudentiã pacem cũ oĩbus longobardis ytalieſq́ʒ ꝑ decẽniũ quietiſſime tenuit. quo in tempore multa eccleſijs donauit.

ELeutherius nonus exarchus natione grecus patricie gentis nobilitate inſignitus heraclij imperatoris cubicularius ⁊ rei bellice ſcientiſſimus. hoc anno poſt ioannẽ ⁊ ſmaragdũ exarchus. ab heraclio in ytaliam miſſus. ſedit annis. 5. qui ſtatim vt rauennã applicuit ſeſe ytalie regem declarauit. Sed poſtea cũ romã petere vellet ob arrogãtiã a militibus ſuis in itinere interfectus ẽ. quo mortuo milites caput ſuum conſtantinopolim miſerunt.

Eligius epiſcopus

ELigius nouiomenſis ep̃us. hijs temporibus ob innumerabiles eius virtutes multo in precio fuit. Cuius admirandam vitam etiã multiplex ſignorum numerus cõmendat. Is de territorio lemouice vrbis oriũdus. patre eucherio matre vero terrigia natus: quem genitor iuuenem ab aurificibus erudiri fecit edoctus in ea arte. franciam adijt. aurifici regis ſe cõiungens. Rex optans habere ſellam auro ⁊ argento ornatam. magiſter eligio ſingula tradidit. qui eo pondere duas ſellas pulcerrimas effecit. Creuit itaq́ʒ fama eius in curia regis tantũ aũt paupes diligebat, vt q̃cq̃d poterat ad nuditatẽ ſuã eis erogabat. inde mũdo abrenũcians plura cenobia auxilio regis edificauit. Cum a tp̃e brunechildis vſq́ʒ tp̃a dagoberti ſimoniaca peſtis ĩ gallia vriguit. ꝓ q̃ auferẽda ſumme vigilabat. Ideo poſt acharijũ ep̃m ad ep̃atũ nouiomẽſem aſſumptus ẽ. Prefuit aũt eligius mandenſi metropoli tornacenſi q̃ʒ regali ciuitati quondã. nouiomẽſi q̃ʒ ⁊ flandrẽſi et gandenſi ⁊ cartuaricenſi certis tñ diebus in loco adoptato egenis ſeruiebat. corpus ſancti q̃ntini reuelauit ꝑ eũ dñs. ſueſſionis q̃ʒ inuenit ſanctos martyres. Criſpinũ ⁊ Criſpinianum. apud piſius cecũ illuminauit in ponte. Hec aũt ſepulcra auro argento ⁊ gẽmis fabricauit. Germani. Seuerini. Quintini. Luciani. Genoueſe. Colũbe. maximiani ⁊ Juliani. Et p̃cipue beati Martini Turonenſis. dagoberto rege p̃bente impenſas. Mortuꝰ ẽ anno vite ſue. 70. Anno aũt reuoluto poſt ſepulturã pulcer ac incorruptus inuentus eſt. Capilli quoq́ʒ ac barba creuiſſe in tumulo videbantur.

Rupertus epiſcopus

RUpertus ep̃s ex regia ſtirpe frãcoꝝ ortꝰ. Tp̃e hildeberti regis frãcoꝝ wormacẽſem rexit ep̃atũ poſt obitũ regis a duce berchario q̃ eccl̃as deuaſtauit. virgis ceſus a ſede wormaciẽſi cũ iniuria pulſus. quẽ theodo dux baioarioꝝ in vrbe Ratiſpona cũ gaudio ſuſcepit. q̃ eũ cũ ꝓceribus relictis ydolis cũ freq̃ntia ppl̃i baptiſans. ꝑ noricũ vſq́ʒ pãnoniã p̃dicãs xp̃m lumẽ fidei miſtrãdo ꝑuenit. Tandẽ ad iuuaꝝ fluuiũ vbi olim iuuauia ciuitas q̃ nũc Saltzburga appellat̃ ꝓficiſcens. q̃ olim iter barbaras vrbes eminebat nobiliſſima. ſ; dilapſa ⁊ virgultis opta. quẽ locũ cernẽs cũ cathedrã ep̃alem ydoneũ. ꝓprietatẽ a duce baioarioꝝ accipiens. baſilicã ĩ honore. s. petri ꝯſtruxit. ac miſſis diſcipulis loca mõtana ad fidem ꝑduxit. ideo apoſtolus baioarie auſtrie ſtirie ⁊c̃. nũcupatur. Is poſt multa ſanctitatis opera cum. 44. annis epiſcopali ſedi prefuit in die paſce ad chriſtum feliciter migrauit. Poſt obitum beatiſſimi viri Vitalis Aozologus. Sauolus. Ezzius. Joannes. abbates ⁊ monachi ſancti; Petri. Sedem epiſcopalem laudabiliter rexerunt. Deinde ſanctus Virgilius ex hybernia veniens tempore Pipini regis francorum in epiſcopum Saltzburgenſem ordinatus qui Carinthiaʒ cum ſuo populo ad fidem reduxit. Poſtremo plures ex eodem cenobio ſancti petri per germaniam in claros viros euaſerunt.

Saltzburga olim Iuuauia ⁊ petena dicta. norici vetuſtiſſima ciuitas. nūc metropolis baioarie. quā tpe Iulij ceſaris ortum habuiſſe dicunt. non longe ab alpibus que olim ad noricos attinebant. nunc confuſis omnibus. germanie attribuūtur. Norici enim vicinarum Alpium incole vt Plinius ſcribit Thauriſci olim dicti ſunt. hoc quoqꝫ tempore circa carnos in primis germanie oris. ſunt incole qui thauri dicūtur. Cimbris enī illiricū temptātibus. haud longe a norico qui in alpibus. cū cis Cn. papirius carbo cōflixit. Atqꝫ re infecta (vt Strabo ait) abſceſſit. Haud v̄o longe interiecto tempore cum tres fortiſſime gentes cimbri. theutoni. ⁊ ambrones. vno tempore in ytaliam erupiſſent. partim per noricos deſcendiſſe. plutarchus ait. vterqꝫ exercitus. C. marij auſpicijs deletus eſt. Unus non longe a Saltzburga in eo videlicꝫ loco qui alpibus proximus eſt. Alter ad athesim: trecenta quadraginta milia barbaroꝝ ceſa. ⁊ centum qnquaginta capta ſcribit liuius. Fuit mot⁹ ille vniuerſe ytalie. nō modo locis per q̄ eruptio facta eſt. formidabilis. Ideo romana arma citro vltroqꝫ per noricum aſſiduis motibus geſtata. Cuius incolis pene domeſtica facta ſunt. Cum interdum tres integras legiones in finitima loca miſſas ſuſtinuerunt. Quas ſub initio gallici belli qd vltra alpes geſtum eſt. C. ceſar duabus additis qd proximū fuit. vt ipſe ſcribit in galliam traduxit. Ubi exciſam rupē militari opere patefecit. vt ex vetuſtiſſimo epigrāmate ꝑcipite ſaxo ſculptum in monte arduo quem crucis vocant. Licet magna ex parte ob vetuſtate abolito. datur intelligi. C. Iulius ceſar. Reliqua tum loci aſperitate. tum vetuſtate legi nequeūt. Iulius enim ceſar ſocero generoqꝫ ſuffragantibus ex omnibus ꝓuincijs gallias potiſſimū elegit. Cuius emolumento ⁊ opportunitate idonea ſit materia triūphoꝝ. Et initio quidem galliam ciſalpinam illirico adiecto accepit. moxqꝫ ꝑ ſenatū comatam. Ceterum cū iſtris. pannonibus. illiricis ⁊ germanis bellū illatum eſt. hac veluti via vbi mō Saltzburga ſita romanis armis acceſſus patuit ⁊ reditus. Germanos igitur iulius ceſar aggreſſus in faucibus montiū arcem munitiſſimā eo loco extrui curauit. vt milites ad eā refugiū adiuuandū. Et ſatellites ex ea auxiliū ⁊ iuuamen haberent. Et inde caſtrum iuuauenſe vernacula lingua helffenberg appellabatur. Fluuius quoqꝫ cui adiacet Iuuarus dictus Arci nomen dedit. A quo ciuitas inde condita Iuuauia diceba-

tur. Habet aūt hec vrbs paludes. planiciē. colles ⁊ montes. paludes paſcua prebent. aucupia ⁊ venatiōnes nonnullas. Piſcationes quoqꝫ ſe diuerſis locis non incōmode exibent. colles ac montes germani trāſalpinaꝝ mercium cauſa ptranſeūt. Urbs igitur iuuauia olim ſplendida muris ⁊ aggeribus munita. turribus altis. ſedes regum fuerat. Habuitqꝫ templa deoꝝ ſub antiqua gente marmorea. Et cum multo tempore floruerit. Inde temporibus atile regis hunoꝝ incurſiones. vaſtationes. incendiaqꝫ ſuſtinuit. Et cū ingenti cede hominū immunita deſolata ac penitus diruta fuit. Poſtea diuus Rudbertus anno ſalutis octuageſimo ſupra quingenteſimū cū Theodonem baioarioꝝ ducem cum locis finitimis ad fidē xpī reduxiſſꝫ Tandem ad iuuarū fluuiū veniens. qui nūc Saltzaha vocatur: reperiens vrbem dilapſaꝫ ac virgultis coopertam inſtaurauit. que olim inter baioarie vrbes eminebat nobiliſſima. Ratus hanc pro epiſcopatu idoneam. ꝓprietatem a duce obtinens. Extirpatis arboribus ⁊ vepribus. ⁊ repertis edificiꝫs baſilicam in honore ſancti petri conſtruxit. Et cenobiū ordinis ſancti benedicti cum munificentia ducis inſtituit. Rexitqꝫ eccleſiam epiſcopalem annis. xliiij. Relinquens beatum vitalem ſucceſſoreꝫ. Poſtea virgilius ſanctus ibi epiſcopus eccleſiam cathedralem conſtruxit. Et corpus diui Rudberti ad eam tranſtulit. Gebhard⁹ deinde epiſcopus arces de nouo inſtaurauit. Et ciuitas in omni ornatu incremētuꝫ habuit. magnis nūc menib⁹ ambit. Et mōſterioꝝ tēploꝝ ediū ⁊ arcis edificiꝫs ꝑpulcris exornat. Multiſ ꝑterea ſctōꝝ reliquiꝫs excolit.

De hiꝫs ſubſcripta adduntur.

Tunc hadriana vetus que poſt iuuauia dicta
Preſidialis erat noricis. ⁊ epiſcopo digna
Rudberti ſedes qui fidem contulit illis
Chriſti: quā retinet Saltzburga ſero vocata
Is ſanctus obiꝫt eracliꝫ principis euo
Legē dū cōdidit Mahumet nephādā ſabeis
Qui ſucceſſorē ſibi fecerat ipe vitalem

Huic tres abbates hoc ordine ſedes
Auſolog⁹ ſauolus. poſt hos ex⁹ venerād⁹
Inde flobirgiſus paſtoris nomē adeptus
Joannes poſt quē ſedem poſſedit eandem
Uirgili⁹ exul poſt hūc meruit fore preſul.

Anno mūdi. 5833. Anno xp̄i. 654.

Theodorus papa natione grecus. p̄re theodoro ep̄o hieroſolimis. pontificatum iniens. omnia q̄ ad dignitatē religionis ꝑtinere arbitrabat᷑ circūſpiciebat. vt bonū paſtorem decet. In oīes maxime aūt erga paupes mira benignitate vtens. Conſtituit hic inter cetera cerei paſcalis benedictiones fieri in ſabbato ſancto. Cenſuitqꝫ neminē ſepari debere qui nupſerit poſt ſimplex votum. Hic pirrhū patriarchā cōſtantinopolitanū ꝛ fergiū ac alios hereticos exilio dānauit. Conuerſus deinde ab hoc certamine pontifex ad ornanda ſctōꝝ corpa primi ꝛ feliciani martyrū reliquias ex arenario vie nomentane ablatas in vrbem deferens in baſilica ſtephani prothomartyris in celio monte collocat multis ornamentis. Idem q̄ꝫ baſilicā edificat via flāminea non longe a ponte miluio ꝛ ſtatim dedicat. duo poſtremo oratoria cōſtruxit. Hijs ita conſtanter ꝛ ſancte peractis morit᷑ pontificatus ſui anno ſexto. menſe q̄nto. die. xviij. ſepeliturqꝫ in baſilica petri. pridie ydus maij. Ep̄atus aūt diebus duobus ꝛ quinq̄ginta tunc vacat.

Martinus primus papa. p̄ria tudertinus. p̄re fabricio in theodori locū ſuffectus. legatos ſtatim conſtantinopolim miſit q̄ Paulum adhortaret᷑ vt omiſſis erroribus ſuis aliq̄n veritatis callē ingrederet᷑: at monitis pontificis obtpare noluit. ideo cū dignitate priuauit ob qđ conſtantius impator indignatus. Olimpiū cubicularū ſuū ytalie exarchum creauit mandās ei vt Martinū captum ad ſe mitteret. hac diſcordia freti ſarraceni alexandria cū ingenti claſſe ſoluentes Rhodū ꝑuenere captaqꝫ vrbe coloſſum. fama celeberrimū demoliti ſunt. Ex cuius ere nongētos camelos onuſtos ferūt. Conſtātius ṽo tot calamitatibus nihilo melior factus theodoꝝ caliopam cū his mandatis iterū in ytaliam mittit. vt primo quoqꝫ tempe martinū pontificem ad ſe vinctum mitteret. Is a romanis perbenigne exceptus cum ſalutandi cauſa pontificem ſimularet. homini cathenas inijcit. Eūqꝫ conſtantinopolim mittit. Unde poſtea in cherſonceſum ponti exilij cauſa deportatur. vbi quondā beatus clemens romanus preſul exulauerat. Martinus autē multis calamitatibus circūuentus. ac inopia rerum omniū p̄ſſus. tandem in exilio moritur pontificatus ſui āno. vj. menſe vno. diebus. vj. ꝛ. xx. multis virtutū ſignis vſqꝫ in hodiernū diem refulgens. Et ex hoc inter ſanctos martyres relatus ē. Cuiꝰ feſtū decima die mēſis nouembris celebratur. Sedes autem rome. xiiij. menſibus tū vacat. quia nil certi de ſanctiſſimi viri morte habebatur.

Anno mundi. 5843. Anno xp̄i. 644.

Eugenius primus papa natione romanus. patre Ruffiāno e celio monte. Martino in pontificatu ſucceſſit. Eo ferme tempore quo petrus in locū pauli heretici cōſtantinopolim ſufficit᷑. Hic eñ ꝛ ſi melius aliquātulū de religione ſenſit q̄ꝫ paulus. non tñ vſqꝫ adeo fidei normā tenuit. quā ſancta romana eccleſia p̄dicat. Pontifex aūt Eugenius ſtatuit vt quilibet ep̄s carceres haberet ad delinquentiū penitentias clericoꝝ. voluit vt iuxta eccleſias ſacerdotū domicilia cōſtruerentur. Mandauit quoqꝫ monachis ne quauis ex cauſa ſine ſui ſuperioris licentia clauſtꝛ exirent: fuit aūt vir mire pietatis. religionis manſuetudinis comitatis munificentie. pontificatus ſui anno ſecūdo. menſe nono moritur. ac in baſilica petri ſepelit᷑. quarto nonas Iunij. vacat tum ſedes mēſis. j. dies. 28.

Vitalianus papa. patria Signinus ex oppido volſcoꝝ. p̄re anaſtaſio pōtificatū inijt. Vir quidē optimus ꝛ diuini cultus cupidus atqꝫ aſſiduus. Quāobrem regulam eccleſiaſticam compoſuit. ꝛ cantum ordinauit. adhibitis conſonantiā (vt quidam volunt) organis theodoꝝ archiep̄um ꝛ hadrianū abbatem viros doctiſſimos atqꝫ optimos in britannias mittit. quā angliam vocant. quo eos in fide cōtinerent. Tandem bene ex ſentētia quantum in eo fuit gubernata eccleſia. anno. xiiij. pōtificatus ſui menſe. vj. moritur. ac ſepelitur ī baſilica petri. vi. kal̄. februarij. vacat tum ep̄atus men. 4. diebus. 15.

Adeodatus papa. patria romanus. patre iouiniano ex monacho pontifex creatur. Vir religione ꝛ omni comitate preditus. in delinquentes clemens in pauperes beneficus. in hoſpites benignus. erga calamitoſos miſericors. eccleſiam beati petri via portuenſi iuxta pontem meruli tū inſtaurauit ac dedicauit. Auxit ꝛ monaſterium ſancti heraſimi in celio monte edificijs ꝛ fundis. vbi ip̄e monaſticā vitam duxerat. Et ad abolenda prodigia que ſepenūero tempore ſuo apparuerant. Supplicationes frequentes habuit. Demum ṽo pontificatus ſui anno quarto. menſibus duobus. diebus quinqꝫ. vir ſanctiſſimus moritur. collacrimātibus omnibus. ad baſilicam petri ſepelitur. ſexto kalendas Iulij. vacat tum ſedes menſes quatuor dies. xx.

CONſtantinus tercius in locũ demortui heraclij pr̄is primo ſufficit̄. Cum enĩ coſdroas rex pſaꝝ victorijs inſolcſtens vt premiſſum ē paci vt ꝯſentiret nullis p̄cibus p̄mijſue pollicitationibꝰ adduci potuit. Quãobrem imꝑator eraclius expeditõem in barbaros deſtinauit. p̄miũq; oĩm ꝯſtãtinopolis defenſioni ꝓſpecturus. Cõſtantinũ filiũ ceſarē declaratũ regni cõſortē accepit Sergio venerabili p̄triarcha ⁊ bonoſo p̄tricio ſpectate virtutis viro illi in adminiſtrationis ſocios attributis. Inde poſt obitũ eraclij iſte ꝯſtãtinꝰ q̄ p̄rc abſente cõſtantinopolim gubernabat illi ſuffectus ē. Qui q̄rto aſſumpti impij menſe veneno extinctus ē a martina nouerca ⁊ eracleane fratre. quos pyrrhus patriarcha cõſtantinopolitanus ad id flagitium inſtigarat.

HEraclion. mortuo fratre imꝑiũ occupat eo potiſſimũ tp̄e q̄ cyrrus ſergiꝰ ⁊ pyrrhus acephaloꝝ hereſim inſtaurãtes. vnã operationē in xp̄o hũanitatis. ſ. ⁊ diuinitatis. vnãq; volũtatem p̄dicabant. Ex hijs aũt pyrrhus q̄ ob hereſim in affricã relegatus fuit. quã primũ de heraclij morte cercior ē factus. Ex affrica romã venit. ꝓuolutiſq; ad theodori pontificis pedes popoſcit veniã errati. qđ apud ꝯſtantinopolim ꝑpetrauerat. Exinde oblatã a pontifice et clero romano recte fidei ⁊ religionis xp̄iane formulã reuerēter accipiēs in patriã eſt reuerſus. Ubi poſtq; flagitiũ illud martine ⁊ heracleoni ſuaſit. priꝰ vitam amiſit. q̄ȝ tanto q̄ſitũ ſcelere p̄triarchatum potuerit obtinere. Cũ igit̄ poſt mortē cõſtantini heracleon imperiũ tenuit et turpiter ⁊ iniq̄ſſime rem publicã adminiſtraret ſenatus populuſq; cõſtantinopolitanus in martinã eracleonemq; inſurgēs linguã illã. hunc naſo mutilatos relegauit. quo in furore retractꝰ de fuga pyrrhus a populo eſt occiſus.

COnſtans Conſtantinopolitanus imꝑator. q̄ fuit filius conſtantini dolo necati. poſt heraclionem p̄dictũ illico in imꝑatorē aſſumptus. Et in demortui pyrrhi locũ paulus p̄triarcha a ſenatu ⁊ pp̄lo eſt ſuffectus. q̄ a theodoro pontifice romano. vt rectã fidei normã acciperet ꝑ lr̄as requiſitus. obſtinate rēnuit obedire. quē theodorus pontifex romanus dignitate priuauit. quia orthodoxe fidei normã ⁊ rõem ſuſcipere recuſabat. adiuuãte eiꝰ ſtulticiã ꝯſtãcio in eandē hereſim ſtolide nimiũ ꝓlapſo. vñ ⁊ martinũ papã in cerſonã põti ciuitatē. apud quã alter romanus pontifex. b. clemens longe añ exulauit in exiliũ miſit. inde ꝯſtantius expeditionē in ytaliã parauit nõ q̄dem vt iuxta famam tũc a ſe accurate diſſeminatã longobardos ytalia eijceret. ſꝫ vt vrbem romã ⁊ ſubiectas illi ꝓuincias diuitijs ⁊ ornamētis ſpoliaret. Euti romam via appia cõſtantio vitalianꝰ pontifex maximꝰ clero ⁊ pp̄lo multitudine ſociatus ſexto ab vrbe miliario obuiauit. introductuſq; imꝑator btĩ Petri p̄mo ⁊ poſt alias vrbis eccl̄ias accuratiſſime inuiſit. Et poſtq; p̄mis q̄nq; aduētus ſui diebus baſilicas ⁊ publica rome loca ꝑambulauerat: direptioni operã impendit. Etem̃ q̄cunq; vidiſſet ex ere aut marmore ad ornatum poſita. ꝑ ſingulos dies aut loco abſtracta. aut vi diſcerpta nauibus imponi curauit. vt plus ip̄e ornamētoꝝ ſeptē in diebus vrbi rome detraxerit. quã barbari antea in ducentis et q̄nquaginta octo annis ꝑ quos imꝑiũ inclinauerat. vl̄ in p̄dam abſtulerãt vel confregerãt inde neapolim redijt ⁊ poſtea in ſiciliam nauigauit. Reſedit v̄o ſyracuſis vbi miſeſſus q̄dam armeniꝰ ordines in orientali eiꝰ exercitu ducens illũ in balneo interfecit. anno imꝑij ſui vigeſimooctauo. In eiuſq; locum mezentius Cuiꝰ fraude necatuȝ cõſtantiũ putant imperator a militibus creatur.

Concliũ Rome tp̄e martini pape

Synodũ rome martinꝰ põtifex cētũ ⁊ q̄nquaginta ep̄oꝝ hũit ob paulũ p̄triarchã ꝯſtãtinopolitanuȝ. cꝰ apocriſarij q̄s ad paulũ miſerat. ⁊ illũ vt reſipiſceret vrgeret. ꝯſtãcij iuſſu ĩ diuerſas ĩſulas relegati fuerĩt. qđ cũ audiſſet martinꝰ ĩ eo ſynodo rome ꝯgregata p̄mo ꝯdēnatõem cyri alexãdrini ⁊ ſergij ac pyrrhi ꝯſtãtinopolitanorũ p̄triarchaꝝ ĩnouauit. deinde paulũ p̄ntē p̄triarchã dãnauit ⁊ p̄triarchatu cēſuit ammouendũ. Interea v̄o dũ h̄ agerēt̄ pax ytalie q̄ iter rõnos ⁊ lõgobardos ãnis. xxx. durauerat turbari iã cepta ē. longobardis oĩa ad ſuã vtilitatē trahētibus. Cõtra v̄o recuſantibꝰ romanis q̄ p̄ter ius faſq; mandarētur. maxime v̄o cũ rotharis arriana labe inquinatus. nullã ferme ciuitatē haberet. cui non arrianũ ⁊ catholicũ ep̄m prepoſuiſſet.

Linea Imperatorum

Conſtãtinus tercius

Heraclion

Conſtans

Jodocus

Egiltrudis regina

JOdocus heremita ſanctus. ꝑ hoc tempus virtutibus clarus. qui cū eſſet Britonū regis filius. ſpreto regno ⁊ mundialibus pompis in heremuȝ ſeceſſit. vbi cū aliquādiu ſanctiſſime vixiſſet. Tandeȝ in pago pontico multis miraculis clarus in dn̄o q̄euit. Sunt q̄ ſcribūt eo tp̄e ⁊ vincentiū beluacenſem ep̄m ⁊ meduardū archiep̄m Remenſem ſctītate ⁊ doctrina in precio fuiſſe. hijs addūt ⁊ reginalphā gallā matronā genere ⁊ ſctītate inſignē. ⁊ renaldū traiectenſem ep̄um vita ⁊ miraculis clarum.

EGiltrudis regia anglie circa illa tp̄a claruit. que tribꝰ nupta viris v̄go ꝑmanſit. cuiꝰ mortue corporibus poſt. xi. ſepulture ſue ānos incorruptū ē inuentū.

Aurea

Forſeus

AUrea virgo ſctiſſima ipiꝰ eligij pontificis diſcipula. ꝑ ip̄m tp̄us apud pariſios diſciplina ſanctitate ⁊ p̄cipua patientia clariſſima. plurimū floruit. Cuiꝰ ſanctitate ⁊ prudentia ꝑmotus eligius ipſaȝ trecentis virginibus prefecit. fuit autem genere nobilis.

FOrſeus q̄ȝ hibernie regis filiꝰ ꝑ id tp̄s cū duobus germanis ꝯtēptis regni ſui pompis monachalē habitū ſuſceperūt. ⁊ in magno p̄cio euaſerūt. Is monaſteriū in loco quē vocāt latiniacū ꝯſtruxit. Nec mltopoſt ordinatis fr̄ibus. migrauit ad dn̄m. poſt q̄tuor auteȝ ānos ab eligio ⁊ auſberto ep̄is imaculatū corpus ſine vlla putredine trāſfert̄. huiꝰ natale celebrat̄. 4. nonas marcij.

Oſwaldus

Gerdrudis

OSwaldus rex nordhūānoꝝ anno p̄mo heraclionis impatoris a penda mercioꝝ rege perimitur. Is q̄tuor ydeomatū gentes. videlȝ pictauos. ſcotos. britones. ⁊ anglos i ſuā ſbiectōem accepit. hꝰ dextera multaꝝ elemoſinaꝝ largitrix hodie q̄ȝ cū brachio ⁊ cute ⁊ neruis incorrupta iacet. toto reliquo corpe in cineres diſſoluto. que a fr̄e Oſwino apud vrbem bembaburch cōpoſita in ſcrinio pro miraculo monſtratur.

GErdrudis ſancta niuigellenſis anno conſtantis xx. obijt. Hec fuit filia ytte relicta pipini q̄ iſtinctu ſcti amandi monaſteriū niuigellenſe fundauit. Cui filiā ſuā Gerdrudā v̄ginem deo dignā p̄fecit. q̄ die ſui obitus appuit cuidā abbatiſſe treuerēſi noīe modeſte ſibi familiaritate cōiuncta. ſuā felicē trāſmigrationem oſtentās. pluribus inde miraculis claruit.

Leodegarius ep̄s

Uigilius ep̄us

LEodegarius ep̄us tp̄ibus Cōſtantini impatoris ebroniū peſſimū virū Theodoricus rex in gr̄am recepit. q̄ leodegariū varijs tormentis afflixit poſt famē ⁊ carceris ſqualorem. poſt oculoꝝ euulſioneȝ. poſt plantaꝝ cōciſionē. poſt lingue ⁊ labioꝝ exciſionē. conſummauit tandē martyriū ꝑ capitis abſciſionē. fuit hic a nobiliſſimis parentibꝰ regi clotario cōmēdatus. Et a didone auūculo ſuo pictauēſi ep̄o eruditus. inde ob ꝓudentiā ⁊ ꝯſiliū cū in regio palacio moraret̄. tantā ſcōm deū de pietate ſollicitudinē habuit vt eduenſi eccleſie mereret̄ in pontificem ꝓmoueri. Is poſt obitum ſuum multis miraculis in reſtituēda ſanitate claruit.

UIgilius quoq̄ȝ circa idem tempus genere nobilis ⁊ ſanctitate preclarus in Antiſiodoreñ. ep̄atu ſedit annis. xxvj. vbi extra vrbē eccl̄iam beate marie cū monaſterio cōſtruxit. Et hoſpitale qd̄ domꝰ dei appellatur. Hic ꝓpter ſanctitatem ſuā inimicis iuſticie odioſus. a warachono ſeneſcallo regis francie in ſcotia ſilua occiſus eſt. Qui waracho ſucceſſit in eodem principatu ebrionio qui ſanctum Leodegariū occidi fecerat. Et ip̄e ebrionius in morte viſus eſt a demonibus in infernū deportari. Cum autem vigilius ad ꝓpriā veheretur vrbē per ciuitatem ſenonicā vincti ruptis cathenis libere de carcere exierunt. Cathenas ad preſcriptam eccleſiam ſuam deferebant.

Ceſarea regina pſaꝝ

CEſarea pſaꝝ regina. Circa hec tp̄a de pſide exiens neſciente marito cū pau cis ſuis fidelibus. priuato habitu. ꝓpter xp̄iane fidei amorē. ↄſtantinopolim venit. anno ſexcēteſimotercio ac. lxxx. Que q̄dē ab imperatore honorifice ſuſcepta. poſt aliquot dies nō multo poſt: characterē baptiſmi vt deſiderabat ſuſcepit. ⁊ ab auguſta de ſacro fonte leuata. hoc vbi intellexiſſet pſaꝝ rex. legatos ſtatim ↄſtantinopolim mittit. q̄ vxorē ab imperatore repetant. R̄ndit imperator in arbitrio regine eſſe ſtandi vl̄ diſcedēdi. ꝓinde eā ſciſcitētur. Interrogata regina reſpondet. Nūq̄ʒ redituram in p̄riam. niſi rex xp̄iani nomē ſuſciperet. Qui ſtatim re cognita cū. xl. milibus hoim̄ cōſtantinopolim pacato agmine veniēs ꝑbenigne ab imperatore ſuſcept⁹. vna cū militib⁹ ſuis baptizatus. ⁊ ab Auguſto de fonte leuatus. catholica fide ↄfirmatus ē. accepta ſua coniuge letus ⁊ gaudens multis ab auguſto honoratus munerib⁹. in regnū reuertit̄.

Rotharis

ROtharis longobardoꝝ rex poſt arioaldū regē. regnauit annis. xvi. Is licet multis p̄ditus v̄tutibus. Arriana tn̄ labe inq̄natus oēs longobardos in eandē p̄cipitant̄ traxit. vt in ciuitatib⁹ ſbiectis duos hēbat ep̄os vnū catholicū alteꝝ arrianū. In re militari p̄ſtans fuit. vt etruriā ⁊ liguriā cum locis maritimis vſq̄ʒ maſſiliā in ſuā redegit p̄tātem. Tanti inſup fuit ingenij. vt leges q̄ ſola memoria in vſu habebat. in ſeriē q̄ndā redegerit. ⁊ librū edictū appellari mādauerit. prius cū lōgobardi ſine lege fuerūt. Erat aūt (ip̄o in codē codice referēte) ann⁹ ſeptuageſimuſp̄rim⁹ quo longobardi ytaliaʒ intrauerāt. vt in ꝓlogo libri pat3. Huic cū aliq̄n theodorus exarchus bellū indixiſſet. apud Scultennā mutine vrbis amnē acriter pugnatū ē. vt exarchus ſeptē milia amiſerit. Tandē rotharis ſine filijs defunctus eſt.

ROdoaldus filius ſucceſſit q̄ regnauit ānis. v. hic theodalinde regine filiā duxit vxorē. qui tamē libidinibus immerſus in adulterio mulieris deprehenſus a viro occiſus eſt.

ARipert⁹ deinde rex regnauit ānis. 9. Is apud papiā oraculū pulcerrimū in honorē ſaluatoris condidit. moriens duos reliquit filios ꝑtharitē ⁊ gundibertū reliquit ſucceſſores. quoꝝ tp̄ibus longobardi pacē cū romanis rauēnatibuſq̄ʒ vbiq̄ʒ ſuauerūt. Sed varijs ip̄i inter ſe motibus agitati ſunt. grimoaldus namq̄ʒ beneuētanus longobardoꝝ dux ip̄os fratres diſcordes eſſe intelligens. magnas ducens copias papiā venit. qua ex vrbe cū ꝑtheritem puerū regē fugaſſet. gundibertū frēm expulit mediolano. Eas diſcordias exploratas hn̄s clodoueus rex francoꝝ. copias in ytaliā miſit. q̄ cū in tranſpadana regione magnā feciſſent p̄dā. a grimoaldo ytalia ſunt expulſe. Sunt tn̄ qui ſcribant gallos hac rōne deceptos eſſe. longobardi cū ſimulata fuga. caſtra reꝝ om̄i copia ac vini potiſſimū plena relinquentes haud longe in inſidijs conſtiterāt. galli v̄o caſtra ingredientes rati veram eſſe hoſtiū fugam. In oēm voluptatem effundūtur. epulis ⁊ vino replent̄. quare ſuꝑuenientibus hoſtibus cum ſomno etiam grauati paſſim veluti pecora ab hoſtibus ceduntur.

SArraceniq̄ʒ ꝑ id tp̄us intantū hauſerāt opes. vt poſt ſubactas ⁊ quiete poſſeſſas. q̄ romanoꝝ fuerant. prouincias aſie. europam inuadere preſumerēt nauigio itaq̄ʒ ingenti ab alexandria ſoluentes rhodum inſulam romani imperij ꝑuenerūt. eaq̄ʒ capta coloſſum fama celeberrimū a quo ciuitas inſule primaria nomen habuit. demoliti ſunt. Ex cui⁹ ere nongentos camelos fuiſſe oneratos inuenimus. rhodo vaſta ſarraceni. egrū delati pelagus multas ex cicladibus afflixerunt.

Grimoaldus

GRimmoaldus decimus longobardoꝝ rex. regnauit annis. 9. Is abeūte ex ytalia cōſtantio in ciſalpinā rediens. foꝝ popolij ſabatho ſctō aggreſſus ceſis om̄ibus diripuit. ac ſolo equauit. Fuere in hoc rege m̄te preclare corporis ⁊ anime dotes. tātū enī prudentia ⁊ cōſilio valuit. nō ſolū in rebus externis verūetiā in domeſticis vt q̄dam capitula ac q̄dam vtilia rotharis regis edicto addiderit. q̄ poſtea legis formā accepere. fuit p̄terea mediocris ſtature corpore validus. capite caluo ꝓmiſſa barba. nec animo minus in rebus agendis q̄ʒ corp̄e ꝓmptus. poſt fleubotomiā factā in brachio dū arcu colūbam ſagitaſſet erupto denuo ſine intermiſſione ſanguine diem obijt. ſepultus ē aūt papie i baſilica beati ambroſij quā ip̄e ſua impenſa edificauerat. pertaris aūt ariperti regis filius in ytaliā rediens tercio menſe poſt grimoaldi mortē regno paterno ſine cōtentiōne potitus ē.

COnſtātio īꝑatore ſblato cū oēs paſſim dilaberēt̄. ſuꝑuenientib⁹ cū mag classe ſarracenis. ⁊ ſyracuſe ⁊ tota inſula occupat̄. vnde poſtea onuſti preda alexandriam redeuntes vrbis quoq̄ʒ rome ea ornamēta ſecū detulere q̄ conſtantius aduexerat.

Dagobert⁹ rex frācoꝝ

DAgobertus francoꝝ rex eodē ferme tp̄e vir aſtuti ingenij. nec conſilio minus q̄ʒ manu promptus moritur. Cuius animā e manibus demonū liberatā ferūt Dyoniſij ac Mauricij martyris ac etiā martini cōfeſſoris auxilio. q̄s ſemp dū vixit vt patronos coluit ⁊ templis honoratiores reddidit. Hic autem oib⁹ bonis inſignit⁹. regnauit ānis. 54. Rex ab anglis infenſus ꝑpetuā cū eis ſuſcepit inimiciciā. hic īterceſſiōe heraclij oēs iudeos ī ſuo reg̃ baptiſare fecit.

ERfordia magna ac memorabilis vrbs ꝓuincie thuringie caput. a priſcis erpheſfurt appellata. mō
tem habet excelſum. qui nūc ſancti petri vocitatur. cum a temporibus Theodoſij imꝑatoris ſub ar-
chadio ⁊ honorio inclinatio imperij originem habuit. Franci romanoꝝ preſides. a rheno ytaliam verſus
abiecerūt. Et ſe regi ꝓprio ſubiecerunt. Quibus intellectis thuringi ab altera parte rheni orientem verſus
Ex conſilio regis francoꝝ merwigū eius cognatum in regem elegerūt. Is arcem cōſtruxit in eo monte. ⁊
caſtrū ꝓpe Erffordiam vbi nunc eccleſia ſancti Dyonſij extat. qd vulgares Merwiſburg nomināt. Poſt
eius obitum baſſinus in thuringia regnum ſucepit. Cuiꝰ vxorem poſtea hildericus rex francie duxit ī cō-
iugem. Per ea tempa in loco vbi nūc baſilica diui andree frequētatur. villa Schildinorde extabat. in hui
leto quoqꝫ ꝓpe fluuiū Gera (qui nūc ciuitatem illabitur. ⁊ mediam ferme ꝑterfluit. Cuius cōmoditate to-
ta ciuitas purgatur. ⁊ plurimū decoratur) Molitor ſagax ſua diuerticula habebat. cui nomē Erpff fuerat
apud eius molendinū transitus ſiue paſſagiū olim extitit. at cum temporibus clodouei regis francoꝝ ad
annū ſalutis trigeſimūoctauū ⁊ quadringēteſimū Erffordia ortum habuit. a molitore dicto atqꝫ tranſitu
Erpheſfurt denominata fuit. Regnante poſtea apud francos tagoberto inclito rege. Is poſt caſtrū in mō
te deſolatum monaſteriū celeberrimū ſancto petro dicatum ordinis diui benedicti conſtruxit. Inde mons
ſancti petri appellatus fuit. Eccleſiam quoqꝫ ſancti Gangolfi dotauit. Bonifacius poſtea archiepūs ma-
guntinus ſub pipino francoꝝ rege. cum thuringiam ad fidem cōuertiſſet eccleſiam glorioſe ſempqꝫ virgi
nis Marie edificauit. ac ibi epiſcopatum ordinauit. qui illico maguntine ſedi ceſſit. Huius vrbis ager
optimus eſt ⁊ herba fullonū que ſandix ac ſaponarīa dicitur pro tingendis pannis feraciſſimus. Per cuiꝰ
arua gera fluuius ⁊ alia flumina ꝑterfluūt. regionem vbertim irrigantes. ꝓpter quod ⁊ pecoꝝ paſcuis ha-
bundat. Poſt annū deinde ſexageſimūſextum ſupra milleſimū muro circūdata ac turribus munita fuit. Et
ciuiū edibus ac monaſterioꝝ ac eccleſiaꝝ ornamentis mirifice creuit. thuringorūqꝫ celeberrima ſedes fuit.
eo ꝙ totius regionis ferme media ſit. ⁊ bladis aliiſqꝫ neceſſarijs copioſiſſima habeatur. Et cum hec regio
ac vrbs a ſoluendis decimis libera fuerit. Eam ob rem multas calamitates a finitimis principibus paſſa
fuit. precipue temporibus henrici tercij imperatoris. Is cum a ſeueriſſimo ſuo preceptore archiepiſcopo
Colanienſi liber euaſiſſet. In oīa genera flagitioꝝ ruptis tyrannie frenis ꝑcipitem ſe dedit. Montes oēs

Eccleſia virginis Marie

Sanctus Seuerus

tolliculoſq; ſaxonie ⁊ thuringie caſtellis munitiſſimis extruxit. pſidiuq; impoſuit. quibus cum victui ne
ceſſaria minus ſufficerent pmiſit. vt ex ꝓximis villis ⁊ agris hoſtili more predas agerent. ⁊ ad ipa caſtel
la munienda circũquaq; manentes cogerent. Rex ne manifeſta tyrannide notaret̃ ſi ꝯtra innocentes atq;
in regnũ ꝓpriũ graſſaretur. vt impietatẽ ſuã q̃dam religionis ſpecie palliaret archiepm maguntinũ modis
omibus inſtigauit. vt decimationes thuringie ſicuti ante pluries inſtituerat exigeret pollicens ſe ei in exi
gendo ſumma ope affutuꝝ. Et dicto obtemperare nolentes regia maieſtate coactuꝝ. Ea tamẽ pactione vt
ipaꝝ decimaꝝ ꝑtem ſibi. q̃ ⁊ regie magnificentie ⁊ tanto labori ſuo digna forent tribueret. Ita eps vanitiſſi
ma ſpe animatꝰ. Synodũ indixit in erphesfurt. vj. ydus marcij. ſtatuto die aderat rex. archieps ⁊ hermã
nus babenbergenſis epus ⁊ alij q̃ ad diſcutiendam cauſam fuerunt euocati. Thuringoꝝ ſpes ⁊ fiducia po
tiſſimũ in abbate fuldenſi ⁊ heruelden ſi nitebatur. Cũ hij eccias decimales plurimas et pdia in thuringia
haberẽt. q̃ publica diſcuſſione interpellati ꝓ decimaꝝ redditione primo ꝑ deũ archiepm rogabant. vt anti
quitus tradita monaſterijs legitima incõuulſa manere ſineret. q̃ ⁊ ſedes aplica ⁊ veteribus ⁊ recẽtibus ſcri
ptis crebro firmaſſet. Et pdeceſſores archiepi ſui nũq; ifringere tẽptaſſent. Id atroci reſponſo archieps re
pulit: pdeceſſores ſuos rudibus in fide auditoribus. lac potiũ dediſſe nõ eſcam. q̃ nũc reſecare vellet. ⁊ pfe
ctis ſolidũ cibũ miniſtrare. Tandem thuringi improbata ſynodo ſedem apoſtolicam appellarũt ſʒ rex capi
tali ſententia prohibuit. Poſtea exortũ ſunt bellũ ſaxonicũ. Nulla deinceps exactio facta eſt decimaꝝ. Gau
dentibus Thuringis qd occaſionem inueniſſent. vt traditas ſibi a prĩbus leges manu militari tuerentur.
Et dolente rege quod dũ decimis immoderatius inhiaret pene regnũ cum vita amiſiſſet. In hac vrbe mul
ta ſanctoꝝ corpa ꝑ illuſtriſſimos delata ſunt. videlʒ Adolarij Eobani Seueri epoꝝ. ⁊ vincentie quibus ⁊
aras ⁊ baſilicas edificauerant ampliſſimas. In ea quoq; anno domini. 1392. Gymnaſiũ celeberrimũ ortũ
habuit. Ubi ſunt edes ampliſſime ſtudentiũ ⁊ legentiũ. Ex quo iuriſconſulti theologi ornatiſſimi. philoſo
phi ac medici excellentiſſimi ꝓdierũt. Perpeſſa tandem ſuit hec famoſa vrbs vaſtationes ac direptiones
ꝑ incendia varia. Neq; aliqua inſignis vrbs apud germanos memoratur. q̃ ꝑ fatalem ac aduenticiũ ignẽ
totiẽs exuſta ſit. Ultimo incendio magna ex parte concrematur. In feſto enĩ geruaſij Anno. M. cccclxxij.
hec preclara vrbs in baſilicis glorioſe virginis marie ⁊ Seueri in põte mercatoꝝ. foroq; rapaꝝ ⁊ aũ gra
dus in edibus laicoꝝ ac canonicoꝝ damnũ ſenſit. vt pene tercia vrbis pars incendio perijt.

Mons Sancti Petri

DOnus papa. pr̃ia romanus. pr̃e mauricio. eo tp̄e pontificatū iniȷt q̄ Grimoaldus longobardoꝝ rex moꝛit. quo q̄dem anno maximi imbres fuere ꝛ multi fulminibus afflati interiere. ꝛ frumēta in agris emarcuere. Unū ob hoc pontificatū in maximis turbinibus ſuſcepit. Fuit aūt ſanctitate vite ꝛ doctrina valens. vt clerū diuerſis oꝛdinibus diſtinxit. ꝛ honoꝛibus auxit. Monachos vero quoſdā ſyros cū neſtoꝛianis ſentientes in monaſterio bocciano deprehenſos ꝛ caſtigatos in varia monaſteria diuiſit. p̄terea rauēnatem eccl̄iam a romana iam pridem ſegregatā ꝛ ob eam rem aliocephalim appellatā ſedi apoſtolice obtēpantem reddiderit. Hic inſup honoꝛi ꝛ cultui diuino ↄſulens veſtibulū ſancti petri (quod paradiſum vocant) quadripartitū marmoꝛibꝰ ſtrauit. Inſtaurauit p̄terea. ꝛ reſtitutas dedicauit eccl̄iam apoſtoloꝝ via hoſtienſi. Et eccl̄iam beate euphemie via appia ſitam. At donus pontificatus ſui anno. v. mēſe. v. die. x. moꝛit ac ſepelitur ad baſilicam Petri apoſtoli tercio ydus apꝛilis. Cuiꝰ in moꝛte epiſcopatꝰ vacat menſibus duobus. dies ſedecim.

Anno mūdi. 5865. Anno xp̄i. 664.

AGatho primus papa natione ſiculus. pr̃e romano ex monacho pontifex creat. Uir certe tante ſanctitatis vt leproſum obuiū factū oſculo ſuo ſtatim liberauerit. Tante p̄terea manſuetudinis ꝛ humanitatis fuit. vt neminem ab ſe vnq̄ȝ triſtem dimiſerit. Factus itaq̄ȝ imp̄atorem moꝛibus ſuis haud quaq̄ȝ diſſimilē. monothelitaꝝ cauſa cōciliū apud cōſtantinopolim habere conſtituit. Expectauit itaq̄ȝ donec conſtantinus a bello in p̄riam rediret q̄ ſarracenos a ſe victos imperio romano vectigalēs reddidit. Inde legatos ſtatim conſtantinopolim mittit Joannē poꝛtuenſem ep̄um ꝛ Joannē romane eccl̄ie dyaconē. Hos p̄ benigne ſuſceptos mira caritate ↄſtantinus adhoꝛtatus ē. vt omiſſis cauillationibus ꝛ ſophiſticis altercationibus. ex equo ꝛ bono om̄i controuerſia ſublata duas eccl̄ias vnā tandeȝ facerent. agatho vero cuiꝰ tp̄e poſt ſolis ꝛ lune eclipſim peſte ac grauiſſima quidem laboꝛatum eſt. pontificatus ſui anno ſecūdo. menſe ſexto. die quintodecimo moꝛitur. ac ſepelit ad ſanctum petrū quarto ydus Januarij. Cuiꝰ moꝛte annū vnū. menſes. v. ſedes tum vacat.

LEo eius nomis ſecūdus papa. natione ſiculus. pr̃e paulo vir doctiſſimus fuit. latine ac grece vt eius ſcripta indicāt. Preterea v̄o adeo muſice peritꝰ eſt habitus. vt pſalmodiā cōpoſuerit. hymnoſq̄ȝ ad meliorē cōcentum redegerit. Idem quoq̄ȝ inſtituit vt in celebratione pax populo daretur. Sextā v̄o ſynodum ita ſuſcepit vt eoſdē anathematiſauerit quos ſancta ſynodus p̄ſente cōſtantino damnauerat. Conceſſitq̄ȝ neceſſitate vrgente omni die baptizari debere. Inſtituit p̄terea ne ad archiep̄atum aſſumptus pro vſu pallij alioꝝue officioꝝ quicq̄ȝ eccl̄ie ꝑſolueret. qđ vtinā hodie obſuaret. Cū ex hac largitione q̄tidie mala oꝛiantur. At leo in quo p̄ter doctrinā ꝛ eloquētiā ſingularis religio. mira pietas ꝛ clementia fuit. pontificatus ſui menſe decimo moꝛitur. ſepeliturq̄ȝ collacrimātibus om̄ibus tanq̄ȝ publico parente oꝛbati ad baſilicam Petri. quarto kal̄. Julij. poſt eius moꝛtem menſibus. xj. diebus. 21. ep̄atus vacat.

Anno mūdi. 5885. Anno xp̄i. 684.

BEnedictus iunioꝛ ſiue ſecūdus papa. patria romanus. patre Joanne. ab ineunte etate xp̄o militans. diuine ſcripture ita operā dedit. vt doctrina ꝛ exercitatione in rebus diuinis tum ſingularis haberetur. Ob eius humanitatem pietatem gratiam in omnes maxime vero erga pauperes. Quibus virtutibus hominū coꝛda ita ſibi deuinxit. vt tū vnus haberetur. qui oīm ſuffragijs in locum demoꝛtui leonis merito ſubrogaretur. Ad hunc conſtantinus imperatoꝛ hominis ſanctitate ꝑmotus. ſanctionē miſit. vt deinceps quē clerus pobulus exercituſq̄ȝ romanus in pontificem delegiſſet. eundē ſtatim veꝝ xp̄i vicariū eſſe om̄es crederent. baſilicas plures reſtituit maxime laurentij in luciam ac bt̄i Ualentini. Moꝛitur autem pontificatus ſui menſe decimo. die duodecimo. ſepeliturq̄ȝ apud beatū petrū ydibus Maij. qui vt omnibus vita carus fuit. ita poſt moꝛtem ab om̄ibus vt ſanctus. ꝛ bene de humano genere meritus celebratur. Eius in moꝛte ſedes vacat menſibus duobus. diebus quindecim.

IOannes quintus papa natione ſyrus. patria anthiocenus. patre Cyriaco pontifex creatur. eo ferme tempoꝛe. quo imp̄atoꝛ cōſtantinus moꝛitur. vir ſingularis religionis ꝛ manſuetudinis atq̄ȝ doctrine oīm conſenſu pontifex creatus in eccleſia ſaluatoꝛis que conſtantiniana appellatur ad lateranū. ea ratiōe qua leo ſecūdus cōſecratur a tribus epiſcopis hoſtienſi poꝛtuenſi ꝛ veliterno. Quē quidem moꝛem poſteri deinceps tenuere. Deniq̄ȝ valitudinarius cum libellum de pallij dignitate compoſuiſſet. pontificatus ſui anno primo moꝛitur. Sepeliturq̄ȝ ad. s. petrum. iiij. nonas auguſti. Eius in moꝛte ſedes vacat menſibus duobus. diebus. xviij.

Linea imperatorum

Conſtantin⁹ quartus

Conſtantinus conſtantij auguſti filius extincto vt premiſſuʒ ē apud ſyciliā ꝯſtante auguſto. punitoqꝫ q̄ ei ſucceſſerat meſentio ſiue miſſeſſo tyrāno. romanoꝝ regnū ſuſcepit regendū. Romaniſqꝫ principatus ē annis decem ꝛ ſeptem. Is aūt cōſtantin⁹ q̄ prius fuit a ꝯſtancio genitore in conſortē imperij aſſumptus. illo interfecto vt oſ̄dimus territus eſt. ꝛ oīa vbiqꝫ adeo trepide adminiſtrauit. vt ſi aliqua fuiſſet vis illata. viſus ſit imperiū facilime amiſſurus. Uir poſtea catholicus modeſtuſqꝫ ac omni bonitate integerrimus. qui ſuſcepto imperio heracliū atqꝫ tyberiū frēs ſuos in imperij conſortiū accepit. Licet ſint q̄ ſcribāt eoſdē frēs pueros ne ad imperiū aſpirarent naribus mutilaſſe. Inde mox eccleſias collapſas. q̄ ſub heraclio ab hereticis dirute fuerant inſtaurauit. atqꝫ alias denuo edificauit. Et cū eſſet armoꝝ vir ſtrenuus ſarracenos romano imperio infenſiſſimos bello deuicit. ac vectigalia reddidit. Decimo em̄ imperij eius anno ꝯ̄ ſarracenos celebri victoria cōſtantinū potitū inuenimus. vt ea afflicti clade ſarraceni tributū imperio pendere ꝑmiſerāt. Accidit qꝫ oportuno in tpe. pax illa. q̄ bulgari poſt paꝫ traciam inuaſerūt. Congreſſuſqꝫ illis pannoniā inter ꝛ meſiā ſuperiorē ꝯſtantinus inſignē accepit cladem. cūqꝫ potius fugeret quā pedem referret. paci ab illis oblate cupientiſſimus acqeuit. Satis nāqꝫ bulgaris feraciſſimi agri ꝓuincias danubio cōtinētes romani ꝑncipis auctoritate pacta ſecū federa habitare. inde ꝯſtātinopolim rediit. Et vt grecos romane eccie vniret ſextā ſynodū agathonis pape rogatu cōgregauit. Deniqꝫ cū eſſꝫ bonis opib⁹ plen⁹ moritᷣ filio iuſtiniano ī imperio relicto.

Synodus ſexta vniuerſalis apud conſtantinopolim

Sextam vniuerſalē ſynodū apud ꝯſtantinopolim conſtantin⁹ imperator celebrari iuſſit. interfuerūt aūt agathonis pape legati Joānes portuenſis epūs ꝛ alter Joannes romane eccie dyacon⁹. Cōuenerūtqꝫ ad imperatoris edictū ducenti octuagintanouem epi. Acta aūt eſt cā monochelitaꝝ q̄s ſupra diximus aduerſus fidē catholicā cōtendiſſe. vnicā tantūmō eē in xp̄o voluntatem. Erantqꝫ duo ꝑmarij cauſe aduerſarij Georgius Cōſtantinopolitan⁹ ꝛ machari⁹ anthiocenus epi. quoꝝ Georgi⁹ auditis rōnibus faciliter in catholicoꝝ ſentētiā adduci ē paſſus. macharius aūt ꝑtinax. ꝛ nimis diu pr̄ibus reſiſtens. nō ſolum ē dignitate ꝑuatus. ſʒ ſimul cū mortuis ſergio. pyrrho. paulo ꝛ petro eiuſdē hereſeos auctoribus ſathane traditus. ad extremūqꝫ cū aliquot ꝑfidie cōplicibus romā relegatus Et theophaniū abbatē vero ſentiētē in locū macharij anthiocenū epm̄ creant. Hac aūt re ex ſentētia feliciter geſta. vt deo gratie ageretur q̄ vtrāqꝫ ecci am vnā feciſſet. ſententia ꝛ animis Joannes ep̄s portuenſis octaua paſce corā ꝑncipe ꝛ pr̄iarcha. corāqꝫ pplo conſtātinopolitano in baſilica ſancte Sophie miſſam latine celebrat. approbantibus oīb⁹ q̄ tū aderāt. veꝝ eſſe ꝛ ſctm̄ illū ſacrificādi morē. Et q̄ aliter ſentiūt a recto ꝛ honeſto diſcedere. Hec ē aūt ſexta ſynodus. q̄ Cyrilli. Athanaſij. Baſilij. Gregorij. Dyoniſij. Hilarij. Ambroſij. Auguſtini. Hieronimi. ſnīa concluſum ē. duas naturas ꝛ opatōes in xp̄o eē. Exploſaqꝫ illoꝝ ꝑtinatia q̄ vnicā eē in duo volūtate dicerent. vn̄ monochelithe vocati ſunt. Ea reintegrāta fidei leticia agatho ꝛ romani paucos menſes ſunt gauiſi. q̄ peſtꝭ tūc q̄nta raro alias ꝑ tres meſes romani populata eſt. ꝛ ipſe agatho eſt defunctus.

Cometa

Eclipſis ſolis ꝛ lune

Stella crinita quā greci Cometē vocāt indicabat ꝑfecto tot clades q̄ trib⁹ cōtinuis mēſib⁹ appuit. Et pluuie magne ac freq̄ntia tonitrua qualia nūqꝫ āteа fuere. viſe ſunt elemēta ī vrbis rome ꝛ ytalie excidiū ꝯiuraſſe. Nāqꝫ tāti tāqꝫ ꝯtinuati imbres tonitruis fulgorib⁹ īmixti fuerē. vt maximā armētoꝝ paſſim morientiū iacturā ppl̄i ſint ꝑpeſſi. Quīqꝫ quā pl̄imos viros ea tēpeſtate fulmib⁹ afflatos īteriſſe inenim⁹ ꝛ matureſcētia pluuiaꝝ initio ī cāpis frumēta emarcuiſſe vt ſolatio fuerint populis legumina. quoꝝ fetus ꝑmi grana in terrā vēto imbreue diſcuſſa cum herbidū ceſpitem pullulaſſent ad maturitatem denuo peruenerunt in Ciſalpina potiſſimum.

Poſt ſolis quoqꝫ ac lune eclipſim peſte grauiſſima laboratū eſt que papiā depopulata ē vt ciues iuga montiū peterent ꝛ in vrbe frutecta ac herbe naſcerentur.

Conon papa. Tracia oriundus. in ſicilia educatꝰ. Inde romane eccľie militans ex pſbitero pōtifex creať. Vir ſiquidem bonus ⁊ tanto pncipatu dignus. Nā dū romam petrū archiepm̄ exercitus vo theodoꝝ pſbiterꝫ in Joannis demortui locū ſufficere conarētur. Tandē poſt longā altercationē in hanc ſententiā venere oēs: nutu diuino impulſi. vt cononē eligerent. Erat em̄ moribus. litteratura pietate religione dignitatis ſpecie inſignis. quē nōnulli angelicū ob venerandā caniciē ⁊ dignitatē forme appellarunt. animi ſimplicis ⁊ integri. modeſtie ⁊ iuſticie ſingulari. ꝯſtantie et prudentie pluſqꝫ humane ſemper ē habitus. Hāc obrem e veſtigio oēs ad quos ptinebat eū cōfirmarunt. cū maxima acclamatione laudū ſuaꝝ. idem fecit Theodorus exarchus rauennas. qui tn̄ poſt initū pontificatū ſtatim inualitudinem incidit. vn̄ paſchalis archipſbiter ac theſauri pontificis diſpenſator regnādi cupidus ioannē hexarchum pecunia ſollicitat. vt eius ſuffragijs poſt mortē cononis pontificatus ſibi decernať. Accepit pecuniā quāqꝫ nihil eoꝝ q̄ ꝓmiſerat pſtiterit. Moriť aūt conon pontificatus ſui menſe. xj. die tercio. ſepeliturqꝫ ad ſanctū petrū. xj. kalendas octobris. vacat tum ſedes menſibus duobus. diebꝰ tribus ⁊. xx.

Anno mundi. 5893. Anno xp̄i. 694.

Sergius papa natione ſyrus. pr̄ia anthiocenus pr̄e tyberio. adeodati pōtificis tp̄e romā veniens in clerꝫ romanū aſciſcitur. Deinde vo ob eiꝰ doctrinā ⁊ diligentiā circa miſteria ac rem diuinā ꝑ ordines conſcendens ſctē ſuſanne ad duas domꝰ cū titulo eius loci creatur. frequētare tū magis atqꝫ magis cimiteria cepit. qua ex re tantū ſibi nomis cōꝑauit. vt defuncto conone in eiꝰ locū ſuffectꝰ ſit. nō ſine altercatōe tn̄. Nā cū pars pplī romani maxime theodoꝝ archipſbiterꝫ pereret ⁊ nōnulli ob exarchi iudicibus ſubornati paſcalem noīaſſent. parſqꝫ vtraqꝫ in palatio lateranenſi cōueniſſent tandē cleri populiqꝫ vota in ſergiū cōuenerūt. quē poſtea iuſtinianus impator cū ſue ſynodi nollet acquieſcere ad ſe vinctū ꝑ zachariā ꝓthoſpatariū ſuū trahere p̄cepit. ſꝫ milites ytalici id admittere noluerūt. Verꝫ cum pacem obtinuiſſet ad eccleſiaꝝ inſtaurationem manū appoſuit. Et q̄maxime petri baſilicā ablatis ruderibus renouatiſqꝫ tignis ſtillicidijs ac parietibus in antiquā formā reſtituit. Ibiqꝫ partē dn̄ice crucis inuenit in capſula enea. Et. b. leonis pape corpꝰ vilíꝰ iacēs honeſtiore loco repoſuit. Conſtituit p̄terea vt in fractōne dn̄ici corpis ter caneretur agnus dei. his tot rebus inſignis pōtificatus ſui anno. xiij. menſe octauo. die tercio ⁊. xx. moriť. Et in baſilica Petri collacrimātibus oīb; ſepelitur. vi. ydus ſeptembris. vacat tum ſedes menſem vnū. dies viginti.

Joannes eius nois ſextus. papa natione grecus pōtificatū iniit quo theophilatus ytaliā peteret. Is pontifex reſtituta baſilica ſancti andree in vaticano. ſarctoqꝫ tecto diui marci atqꝫ ornato altari principis apoſtoloꝝ petri ductis colūnis dextra leuaqꝫ. atqꝫ etiā vt erat animo piꝰ ex erario eccleſie multos captiuos redemit. Moritur aūt pontificatus ſui anno tercio menſe tercio. martyrio vt quidam volūt. Sed a quo martyriū paſſus ſit nō ſatis cōſtat. Sepultum ad cathecūbas ſebaſtianas via appia quidā affirmāt. Eius ex morte vacat tum ſedes menſem vnū. dies vnde viginti.

Joannes ſeptimꝰ papa natione grecus. patre platone eo tempe pōtificatū iniit quo iuſtinianus conſtantinopolim reuerſus. tyberiū ⁊ leontiū a quo fuerat imperio deiectus ſpectante populo interfici iuſſit: fuit aūt vir multe eloquentie ⁊ ſanctitatis. Qui in baſilica Petri oratoriū (ita em̄ appellant) locum orandi in honorē dei genitricis extruxit. Cuiꝰ parietes vermiculato opere intecti. dextra leuaqꝫ quorūdam ſanctoꝝ patꝝ vultus oſtēdebāt. Baſilicā p̄terea ſancte Eugenie reſtituit iam pridē vetuſtate collapſam. Cimiteria quoqꝫ ſctōꝝ martyrum Marci Marcellini Damaſiqꝫ pontificis exornauit. Poſtremo vero multas baſilicas pictura ⁊ ſtatuis ſanctorum cultiores reddidit. Moritur aūt ſecundo pontificatus ſui anno. menſe ſeptimo. die. xviij. Sepeliturqꝫ in baſilica petri ante altare dei genitricis quod ip̄e extruxerat. q̄nto decimo kaľ. nouembris. Eius autem in morte tribus menſibus ſedes vacat.

Syſinnus papa. vel vt alij volunt Soſimus. natione ſyrus. patre Johanne. xx. tantū diebus in pontificatu vixit. Is licet podagra ⁊ cyragra ita laboraret vt neqꝫ ambulare. neqꝫ cibum capere poſſet. tamē ita vrbis rome et reip. xp̄iane curam geſſit. vt nil p̄termiſerit. Et ante pontificatū ⁊ in ipſo magiſtratu quod bonū pōtificem deceret. Jam em̄ materiā oēm parabat qua ⁊ menia vrbis ⁊ templa vetuſtate collapſa in meliorem formā reſtitueret. Verū ſubita morte correptus in baſilica Petri ſepelitur. viij. ydus nouembris. Vacat tum ſedes menſem vnū. ⁊ dies. xviij.

Linea ſummoꝝ pōtificū

Conon

Sergius

Joannes ſextus

Joannes ſeptimus

Siſinnus

Iuſtinianus ſecūdus ſiue iunior Conſtantini iam dicti filius poſt prēm in impio relictus. impauit prima vice ānis. x. Uir ſiḋdē pmo bon⁹ ⁊ prudēs ac elemoſinaꝝ pſuſus largitor. Quaſobres cōſtantinopolitanū admodū auxit imperiū. Et multas leges condēs diuinā honorauit religionē. Et cuꝫ p. x. annos gubernacula tenuit affricam a ſarracenis abſtulit. Et cuꝫ eiſdem pacem terrā mariꝗ fecit. Sicut affricā libiāꝗ amnittere defuncti pr̄is res noue feceꝛt Ita eaſdē puīncias exorte pariter in ſarracenis noue res recipe adiuuarūt. Siquidem gizite ſarracenoꝝ ammirathio ſb idem tpis quo cōſtantinus vita functo baldalon illi ſuffectus eſt. Qui audiens iuſtinianū imperij iura oim puīnciaꝝ conſenſu accepiſſe. pacē illi vltra obtulit. p eius ſedus affrica ⁊ libia in primis fuerūt impio reſtitute. Affirmantꝗ nōnulli ſcriptores eo in ſedere interueniſſe. vt p annos. x. q terminus in pace fuerat aſſcriptus ſarraceni ſingulo quoq die nūmos mille aureos ſoluere ſeruūꝗ vnū ex gente ſua. ⁊ vnū item equū romano impatori mittere tenerent. Interea vo cū in deū iuſtinianus tū in homines mira incōſtantia vſus. Et ſarracenos ⁊ bulgaros pꝛeter federa pacis inite adoritur. a qbus certe plus incōmodi accepit ꝗ intulit. Et ꝯſtantinopolim rediens a ciuibus oībus odio habitus ꝙ ſeuiciā pfecti vrbis nō cōpeſcuit. Qd ꝗ ſynodū habuiſſet ad qd cū romani pontificis clericꝗ cōueniſſent oratores. iterata ſunt ſexte ſynodi acta qbus intermixta ſunt aliq ritu catholico abhorrentia. Subſcripſerūt vo imprudentes romani pontificis oratores. Sed eaꝫ ſubſcriptionē ſergius pontifex vt pro heretica iudicatā noluit approbare. Iratus vo ē iuſtinianus ⁊ mittēs zachariā pthoſpatariū romā iuſſit ſergiū pontificem cōſtantinopolim deportari. verū milites hexarchatus ytalici raptis prere armis pontificē a tāta iniuria tutati ſunt. Cū itaꝗ iuſtinian⁹ pfidie q in oēs vtebat. ⁊ impietatis in romanū pontificē penas dedit. Si qdē leoncius patricius annuēte gallinico pꝛiarcho ꝯſtantinopolitano inſurgēs pplum ad arma cōciuit. Et carcere vi fracto multos educens morti ppetuoꝗ pedori addictos. iuſtinianum imperio deiectum cepit. nareſꝗ mutilatum curauit ceſſonam pōti ciuitatem exilio deportari.

Leoncius patricius vel vt alij volūt Leo ſecūdus īpator pulſo iuſtiniano impiū occupās īpauit ānis. 3. Eos ipſij mot⁹ exploratos hūs habdimelech ſarracenoꝝ ammirathus affricā inuaſit. in quē leonci⁹ impator ioannē patriciū militie mgr̄m cū exercitu miſit. ⁊ qdem ioānes ſarracenis ꝯgreſſus. eos fugere cōpulſos oīm affrica exterminauit. Uerꝫ nō mlto poſt ſeditione iter eos orta. Tiberiū qndā ciuē ꝯſtātinopolitanū impatorē creāt. Qui ꝯfeſtim ꝯſtātinopolim cū exercitu adnauigās leonciū capit. ⁊ eodē affectū ſupplicio q iuſtinianū dixim⁹ in carcerē cōiicit. maiori ludibrio hominem reſeruans.

Tiberius eius nominis tercius impator leoncio capto ⁊ incarcerato imperauit annis. 7. hic conſtantinopolitanus nobiliſſimus erat ciuis. Cuꝫ exercitus ioānnis in affrica relictus tumultuari cepit. abſimaꝝ cui tyberio fuit cognomen ducem primo poſt impatorem acclamauit. Is imperiū vt aliqui q ſitum: vt alij oblatū accipiens nequaꝗ moras ſibi apud affricā trahendas exiſtimauit. Et cum exercitu pene omni nauigans conſtantinopolim puenit. fauebant vo ciues affinū agnatoꝝꝗ factio potentiſſima. vñ dum leoncius forum palaciūꝗ ſeruare nititur. ingreſſus abſimarus vrbē cepit. leonciū naſo mutilauit ⁊ in carcere maiori infortunio reſeruauit. Qui ſuſcepto pncipatu philippū nicephori patricij filiū in pontū exulare iuſſit. Cū dixiſſet in ſomno vidiſſe caput ſuū aquila obumbrari. Uerꝫ iuſtinianus in ponto ad regem bauaroꝝ confugiens qui honorifice ſuſceptus ei filiā vxorem dedit ⁊ ad recupandū impiuꝫ auxiliū pꝛeſtitit qui tyberium eiecit ⁊ imperium rurſus recepit.

Iuſtinianus olim auguſtus iterum ope bauaroꝝ ⁊ bulgaroꝝ conſtantinopolim reuerſus impauit ānis. xxvi. Cū eīm ad ſexti Ioannis pontificatus initiū iuſtinianus ſecūdus cū ceſſone apud quā ciuitatē exulabat p ſe ſerret reſidendi impij intentionem. ciues abſimaro impatore fideles illū capere intērarunt. Sed is clam abiens ad bauaros cōfugit. Quorū rex aut vt ipi appellabant cacānus illi honeſte habito filiam ſpopondit vxorem. Et tū anno vix duꝫ elapſo cacānus ab aſimaro pecunia corruptus. iuſtinianū ⁊ hoſpitē ⁊ generū prodere eſt pactus. quod cū reſciſſet iuſtinianus fugiens bulgarorum regi trebellio ſe cōmiſit. qui ſuſceptam aduene curam illuꝫ p arma in patriam reduxit. ingreſſus conſtantinopolim iuſtinianus. leonciū quoꝗ a quo fuerat imperio deiectus in carcere iūictū eduxit. Et vtrūꝗ inimicū inſpiciēte populo occidi iuſſit. gallinicū pꝛiarchā obcecatum romā relegauit. Et quoties ſtillantem trūcis naribus murcū abſtergeret quēpiā aduerſariū partiuꝫ excarnificari iuſſit. inde cum filio tyberio in prelio occubuit.

Linea Imperatorum

Iuſtinianus ſecūdus ſiue iunior

Leontius

Tyberius tercius

Iuſtinianus

Synodus aquilegienſis

H[o]c tp̄e aq̄legie ob impitiā fidei q̄ntum vniuer
ſale cōciliū ſuſcipere diffidit donec ſalutaribus
beati pape ſergij monitis inſtructa. Et ip̄a huic cū ce
teris xp̄i eccleſijs adnuere cōſentit. Facta eſt aūt hec
ſynodus cōſtantinopoli tp̄ibus pape iulij ſb iuſtinia
no p̄ncipe cōtra theodoꝝ. ⁊ omēs hereticos q̄ beatā
mariā ſolū hoīem nō deū ⁊ hoīem genuiſſe affirmāt
In qua ſynodo catholice eſt inſtitutū vt. b. maria ſp̄
v̄go theotocos diceretur: quia ſicut catholica fides
habz. nō ſolū hoīem ſ; vere deū ⁊ hoīem genuit.

Theodorus

T[h]eodorus Anglorū
archiep̄s vir doctiſſi-
mus optimuſq; p̄ hoc tp̄s
apud āgliā floruit. Et inter
cetera libꝝ egregiū edidit.
In q̄ declarauit q̄ peniten-
tia vnūquoq; pctm̄ diluit poſ
ſet. ſed ⁊ alia cōmentaria p̄
pulcra in diuinis codicib⁹
ſcripſit. Sanctus q̄q; the-
odor⁹ auguſtudineſis ep̄s
virtutibus claruit.

Lambertus ep̄us

L[a]mbert⁹ vir ſctiſſim⁹ apō leodiū ea tēpeſtate mar
tyriū ſubijt. eo q̄ pipinū rep̄hēderit. q̄ vxori pellicē alpiadē ſupinduxerit.
Hoc aūt facinus alpiadis fratrē cōmiſiſſe aiūt q̄ poſtea morbo pediculari cōſum
ptus ē. Hic ex nobilibus ⁊ diuitibus parētibus natus ⁊ a p̄meuo lr̄is eruditus
ita p̄ ſanctitate ſua ab oībus amabat. vt traiectenſi eccie poſt theodardū mgr̄m
ſuū p̄moueri in ep̄m mereret. Cū v̄o childericus q̄ eū p̄mouit q̄ eum diligebat
ab impijs occiſus. Maligni eū ſuo honore priuarūt. ⁊ pharamundū in locū eius
ſtatuerunt. Lambertus cū duobus pueris monaſteriū ingreſſus p̄ annos ſeptem
optime cōuerſatus. Inde expulſo pharamūdo iterꝝ reductus. vbi multos v̄bo ⁊
exemplo cōuertit. dodo ei cōtrari⁹. Cū p̄ modū crucis in oꝛone p̄ſtratum directo
iaculo ſui impij in leodio peremerūt. Inde occulto nauigio ad pontificalē eccīaꝫ
p̄duxerīt. ⁊ p̄pt̄ hoſtes illico ſepelierīt. Sctūs āt chunibert⁹ ſucceſſor ei⁹ celit⁹ ad
monit⁹ corp⁹. s. lāberti a traiecto leodiū cū mag̃ miraclꝛoꝝ glīa tranſfert.

Beda venerabilis

B[e]da anglicus p̄ſbiter ⁊ monachus cognomento venerabilis: vir latina
grecaq; lingua nō mediocriter eruditus. Anno domini. 692. p̄ xp̄iana reli
gione multū laborauit. Hic trigeſimū ſue etatis annū agens. p̄ſbiter ordinat⁹ ē.
Et in extremo natus angulo orbis. omnes terras p̄ſtrinxit. Eo q̄ docendo ⁊ p̄di
cando vſq; in ſeniū aut ſcribendo nō deſtitit. vt p̄ nouē. ⁊. 50. annos ⁊ docere ⁊ li
bros cōponere nūq̄ laſſus viſus fuerat. Ea p̄pter ob religionē eiꝰ atq; modeſti
am venerabilis cognomentū adeptus ē. Scripſit eīm multa in actus aplꝛoꝝ. in lu
cam ⁊c̄. Edidit ⁊ librū de tp̄ibus omeliaſq; pleraſq; quibus multum gallici ſacer
dotes vtunt̄. Edidit quoq; cōmentarios in vetus ac nouū teſtm̄. ⁊ libꝝ de geſtis
angloꝝ. Qui poſtremo circa annū dn̄i. 734. etatis v̄o ſue. 72. plenus bonis op̄i
bus diem obierit in ſanctoꝝ numero cōputari meruit. Strabo quoq; et Haymo
viri doctiſſimi bede fratres ſunt habiti. quoꝝ alter pleraſq; omelias eleganti ſer-
mone cōpoſuit. Alter v̄o geneſim cōmētatus eſt. Bedam aūt inuitatū a Sergio
papa. vt romā iret ſcripta pape ad etelfridum abbatē monaſterij vbi erat Beda oſtendūt.

C[o]rp⁹. s. bn̄dicti ferūt tp̄ibus ſiſinij pape e monte caſſino furto ſblatū p̄pter ſolitudinē loci ⁊ in galli
am tranſlatum fuiſſe. Vel vt alij ſcribūt de monte caſſino ad monaſteriū floriaceñ. cū ſcolaſtica ſoro-
re fuiſſe tranſlatum per monachum nomine aygulfum.

Pipinus dux

P[i]pinus auſtrie. vel vt alij volūt auſterie dux ⁊ gubernator cognomēto vel
tulus ſeu breuis: occupādi regnū frācie fundamēta iecit. Inde caroloꝝ glo
rioſum nomē apud frācos initiū ſumpſit. Cū is intellexiſſꝫ bertariū q̄ndam igno
bilē. Cui⁹ opa theoderic⁹ frācie rex plurimū vtebat̄ oīb⁹ odio eē. coactis i vnum
ingētī copijs in galliā traijcit. ac theodoricū cū berthario obuiū factū. collatis ſi
gnis fundit fugatq;. Salutē ſibi berthariꝰ fuga q̄ſiuit. In regnū v̄o theodori
cus ſe recipiens. Pipinū victorē pace ſequeſtra regni gubernatorem ⁊ maiorem
domus (vt galli aiūt) efficit. Et extūc frācoꝝ reges degenerātes victores regnūꝫ
admīſtrare ceperūt. Pipinus igitur rebus in regno cōpoſitis cōſanguineo ſuo i
admīſtratione conſtituto. Ip̄e in auſteriā rediit. vbi ſeptem annis regnauit.

Ferraria inſignis vrbs. veteri pado apposita. quã ciuitatẽ primũ menibus circũdatã a ſmaragdo patricio ⁊ ytalie exarcho. circa annũ dñi. 700. ⁊ ornatam fuiſſe hiſtorie tradũt. Nominis cauſam hanc aſſerũt. vetuſta rauennatiũ eccleſie monumenta. ꝙ vrbis illius archiepi tria iuriũ eccie ſue loca a trib⁹ metalloꝝ noĩbus appellauerint. Aureolũ forliuienſis agri in ameno colle ſitum ab auro ⁊ argentã pado primario oppoſitã ab argento. Ferrariãqꝫ a ferro. Cũ aũt ferraria ab ipo cõditionis initio in ꝑribus rauennatiũ romanorũqꝫ ſimul aduerſus longobardos duraſſet. illis a Carolo victis. poſt donationẽ de exarchatu. rauennate factam romane eccleſie in eius obedientia perſeuerauit. Tandẽ quo tpe germani imꝑatores eccie aduerſari ceperũt ipa quoqꝫ ciuitas ſub alterutris vacillauit. Sed ad annũ ſalutis vndecies centenũ matildis comitiſſa venetoꝝ rauennatiũqꝫ auxilio eandẽ vrbẽ ab henrico tercio eccleſie hoſte occupatam ſibi ſubegit. Et anno abinde centeſimo ⁊ vigeſimoprimo quẽ marchiones eſtenſes amicitijs diuitijſqꝫ potentiſſimi in ferraria eſſent ſalinguerra quidẽ ferrarienſis ꝑ eoꝝ ⁊ ecelini amicicie occaſionem pſidia vſus. Friderici barbaroſſi inſtigationibus auxilioqꝫ ferrarie dominium occupauit. In eaqꝫ regnauit annis decem ⁊ nouẽ. quẽ innocentius quartus pontifex roman⁹ venetoꝝ auxilio. ad annũ ſalutis duodecies centenũ atqꝫ quadrageſimũ expulit. Et marchiones eſtenſes ferrariam ſibi paulopoſt ſubigere inceperunt. vbi olandrinus eſtenſis primo pfuit. Sed anno abinde ſexageſimooctauo pſulante clemente qnto cum Azzo eſtenſis marchio beatricẽ Caroli ſecũdi neapolitani regis duxiſſet vxorem. a friſco eius filio ꝓpter nouercam ſuperinductam pater in carcere cõiectus eſt ⁊ a venetis impetrato auxilio ferrariã potitus eſt. Qui cũ vidiſſet ferrarienſes ſe eccleſie ſubdere velle in vindictam. mediam ferrariã incẽdit. ꝓpter quã iniuriã. pulſo friſco ciues ſeſe venetis dedere. eo ꝙ ſe egregie ab his defendi poſſe ſperabant. Veneti ipis marchionibus per arma pulſis. ⁊ ex ciuiũ deditione ferraria ſunt potiti. eamqꝫ vt dimitterent adduci non potuerunt. Licet clemens qnt⁹ pontifex ro. ciuitatẽ venetiaꝝ eccleſiaſtico ſupimpoſuerit interdicto. Vñ oĩa eoꝝ bona per galliam britanniãqꝫ directa fuerũt. Nec paruiſſent iuſſionibus pape. niſi legatus eccleſie pallaguria florentinorũ ⁊ Caroli regis fretus auxilio in ytaliam de auinione veniens venetos vi ⁊ armis ferraria primũ. poſt caſtello thealdo quod ad pontem retinebãt magnis vtrinqꝫ cõmiſſis cedibus deturbaſſet. Fuitqꝫ poſtea ſemꝑ ferraria ſub eſtenſis familie gubernatione. pontificibus obedientiſſima. hac tamẽ lege vt quot annis decem milia nũmũ aureoꝝ romane eccleſie perſolueret. Et quaſdam cõuentiones cum venetis habuerunt quoꝝ obedientia ⁊ pace opibus potentiaqꝫ plurimũ creuit quod multiplicare fecit concilium a quarto Eugenio pontifice romano ibi celebratum. Cui interfuit Jo. paleologus imꝑator conſtantinopolitanus. Quod vero pteritis temporibus noue. ꝟ ſplendidiſſime ciuitati defuit. preſens ſuppleuit ſeculum. In ea enim ſuperbiſſima principum ac ciuiũ pallacia erecta fuerunt. vbi cum gymnaſiũ ſit noſtris temporibus. multi humanitate. phia. ac legum pericia viri excelluere. pſertim viros habuit nobiles litteris hũanitatis ornatiſſimos.

Ferraria

kk

HERBIPOLIS

Herbipolis vernacula lingua wirtzipurgk appellata. principalis ac indita ciuitas francie orientalis que franconia dicitur. quã moganus fluuius ex montibus boh emie ortus ꝑlabitur. In qua dyana deã vſqꝫ ad tpa. s. kiliani martyris colebatur. qui ducem Gotzbertum ac ſubiectum populũ in fide orthodoxa inſtruxit. filius hetanus dux in monte wirtzburg ob honorem marie virginis glorioſe. primã eccleſiam conſtruxit. Et cũ regio franconie partim plana. partim montoſa ſit. Montes haud ipſi difficiles ſunt Ager nõ admodum pinguis. Nãqꝫ plerũqꝫ arenoſus eſt. Multis in locis conſiti colles vineis. gratum pducunt vinũ. Maxime vo apud herbipolim. Et q̃zquã terra in multos partita ſit dominos. tñ herbipolenſem epiſcopum ducem franconie dicunt. Cum ⁊ ea vrbs nobilis epiſcopi ſedes ſit. qui ⁊ franconũ dux habetur. Et cum rem diuinam facit gladiũ in altari nudũ ante ſe habet. Eſtqꝫ ꝓpe vrbẽ in excelſo monte (quẽ montem noſtre domine appellant) arx arte ⁊ opere munita. ac ſpectatu digna. vbi prelatus vt plurimũ reſidet. Eſtqꝫ ſuper alta rupe conſtructum caſtellum. a tribus partibus ex planicie ſurſum erectum. ac ſua natura defenſum. Pars quarta foueam habet. pontemqꝫ. pfunditas fouee altiſſima eſt. In hac parte turris eſt vndiqꝫ ꝓpugnaculis cõmunita. In cuius ſummitate cuſtos reſidet. qui cornu tuba clamitat. Murus caſtelli duplex eſt in medio platea eſt articularis. Eſtqꝫ in ea capella ad diuinũ cultum perornata. vbi are conſecrate ſunt. Sunt ⁊ ibi manſiones q̃z plures. tum ample tum decore. cellaria ſub caſtro perampla. ⁊ ſtabula multa. Habet ſimiliter hec inſignis ciuitas tres collegiatas eccleſias. preter baſilicam epiſcopalem merito ſummã dictam. Et quatuor ordines mendicantes. Ordo quoqꝫ ſancti benedicti ad ſanctum Stephanũ locum aptum poſſidet. Carthuſienſeſqꝫ domus theutonici. ⁊ ſancti Joannis cum ſcotis ibi domicilia habent Quinqꝫ etiam monaſteria ſanctimonialiũ. Extant ⁊ in ea quinqꝫ parrochie. ⁊ duo hoſpitalia. Sacellũ itẽ virginis marie cum turri mira arte conſtructa. Edeſqꝫ perpulcre canonicoꝝ ⁊ ciuiũ hanc vrbem exornant. Huic ſedi nũc preeſt nobilis ac preſtantiſſimus epiſcopus Rudolphus de Scherenberg. qui nonageſimũ etatis annũ nũc excedit. Et epiſcopatum innumeris diuitijs ac varijs poſſeſſionibus auxit.

Conſtantinus papa. natione ſyrus. pr̄e ioanne. vir docciſſimus ⁊ lingua latina grecaq̄ȝ eruditus. eo tp̄e pontificatū inijt. quo rome triennio fame laboratū eſt. qua quidē in re ita oīes tum vel maxime paupes iuuit. vt conſtātinū celitus miſſum homines arbitrarent̄. Et cū iuſtinianus nil immutauerat p̄ter hoc tantū qȯ ſedem ap̄licam veneratione deinceps obſeruauit tutatuſq̄ȝ ē videndiq̄ȝ conſtantini pontificis admodū ſtudioſus hoīem rogat vt ad ſe ꝓficiſcatur p̄miſſa claſſe quo tutius nauigaret. Appropinquāti aūt vrbi regie cōſtantino tyberius iuſtiniani filiꝰ cū regio comitatu. Et cyrus p̄riarcha cuȝ oīni clero honoris cauſa ad octauū lapidem obuiā ꝓdeūt. vrbem ingreſſi in regiaȝ ꝑduxere. Iuſtinianus poſt vrbem ingreſſus. nō ſolū pontificem amplecti̅t. verūetiam eius pedes venerationis cauſa exoſculatur. inde iuſtiniano defuncto. philippicū ſucceſſorem hereticū declarauit. Conſtātinus eīn habita ſynodo nō modo philippici ⁊ ioannis monaci opiniones improbabat. verūetiaȝ decernit vt ſanctoꝝ patrū ymagines qui ſex concilijs ab oīnibus probatis interfuerāt. In porticu beati petri depingerent̄. Cū intellexiſſet eas a philippico e parietibus ſancte ſophie ignominie cauſa abraſas fuiſſe. Preterea conſtituit ne imperatoris heretici nomē publicis ſcriptis aut priuatis in ere argēto plumboue reciperet̄. Poſtea morit̄ cōſtantinus ſeptimo pontificatus ſui anno. die. xx. ac ī baſilica Petri ſepelit̄. tercio ydꝰ februarij. ſedes mēſes vnū. ⁊ dies. 40. vacat.

Anno mundi. 5913. Anno xp̄i. 714.

Gregorius ſecūdus papa. p̄ria romanus. p̄re marcello. vir certe optimus atq̄ȝ ſanctiſſimus: tanteq̄ȝ eruditionis ⁊ facūdie habitus vt facile cōuinceret oīnes male de catholica fide ſentientes. Nā ſub ſergio pontifice ſacris initiatus. ſacellis ⁊ bibliothecc p̄fuit. tante fidei ⁊ integritatis eſt habitus. ſumēs deinde dyaconatus ordinem. cōſtantinopolim cū conſtantino pōtifice ꝓficiſcitur. vbi cū acriter diſceptaretur quibuſdā de rebus ad fidē ꝑtinentibus. ita acute reſpondit. vt oīnibus ingenij ſui ⁊ doctrine admiratione iniĳceret. Poſt cōſtātinū deinde in pontificē electus. quāq̄ȝ aliqui ſtephanū ſecundū illi ſuffectū ſcribant. Inito aūt pontificatu ⁊ menia vrbis aliqua ex ꝑte vetuſtate collapſa inſtaurat. Et trabes baſilice principis apoſtoloꝝ. laurentijq̄ȝ martyris extra muros. Monaſteriū quoq̄ȝ via hoſtienſi poſitū non longe a baſilica pauli. Et monaſteriū ſancti andree qȯ barbare nūcupatur reſtituit. Huius p̄terea hec peculiaris laus eſt. ꝙ eius opera germani ad fidem cōuerſi ſunt. miſſo eo bonifacio ⁊ alĳs qui eos e tenebris educerēt ꝓpoſita veritatis luce. Pace inde foris parta gregorius iteꝝ reparandis locis aīm adĳcit. baſilicam nāq̄ȝ ſancte crucis in hieruſalem iam pridem deſtitutā reſtituit. Domū paternā mortua matre in honorem agathe dedicauit. eoq̄ȝ loci monaſteriū extruxit. Indeq̄ȝ leonem imꝑatorem hereticū habita ſynodo excōmunicauit. Eo ꝙ ſanctoꝝ ymagines abolere nō deſineret. Cum autem ſuo exemplo omnes ad virtutem et ſanctitatem incitabat. pōtificatus ſui anno ſextodecimo. menſe nono. die. xi. moritur. ſepelitur q̄ȝ ad baſilicam Petri. tercio ydus februarij. Eius in morte epiſcopatus tū vacat dies quinq̄ȝ ⁊. xxx. Centū autē ⁊ octo ac. xl. epiſcopos toto ſuo pontificatu creaſſe dicitur.

Gregorius tercius papa. natione ſyrus. patre Joanne. vir ſingularis doctrine ⁊ humanitatis. precipue greca ⁊ latina lingua eruditus. Mentem diuine ſcripture ita callens. vt nemo tum diſertior p̄dicatione atq̄ȝ interpretatione rerum occultarum ⁊ admirabiliū haberetur. orthodoxe fidei ita acerrimus defenſor fuit. vt ob eam rem maximoꝝ principū graues ſimultates ⁊ amicicias ſuſceperit. non armis. nō minis cuiuſpiā e gradu conſtantie ſue deiectus. Tante poſtremo humanitatis fuit. vt ⁊ paupes mira caritate cōplecteretur. ac elemoſinis foueret. vt vere oīm parens ac paſtor merito vocaretur. Hic itaq̄ȝ pontificatu inito ſtatim conciliū celebrauit. In quo leonem terciū imperio ſimul ⁊ cōmunione fidelium priuauit ꝙ ſanctas ymagines e ſacris edibus abraſiſſet ⁊ ſtatuas demolitus eſſet. Hic oratoriū pulcrum in beati Petri baſilica conſtruxit. In quo de reliquĳs fere oīm ſanctorum recondidit. In canone quoq̄ȝ miſſe hec verba adiūxit. quoꝝ ſolennitas hodie in conſpectu diuine maieſtatis tue celebratur domine deus noſter. Hic nonnulla templa vetuſtate collapſa inſtaurauit ⁊ monaſteria erexit. ac monachis regulas addidit. qua integre ⁊ ſancte viuerent. Inſtaurauit ⁊ menia vrbis magna ex parte. Idem fecit centumcellis iam ꝓpe deſertis. Tandem bene de deo ⁊ hominibus meritus. anno pontificatus ſui decimo. menſe octauo. die. iiij. ⁊ xx. moritur. ac in baſilica petri ſepelitur. iiij. kal̄. decembris. collacrimantibus omnibus. ceſſauit ſedes dies tantummodo octo.

Philippicus ꝗ ⁊ bardanus impatoꝛ poſt iuſtinianū impauit anno vno ⁊ mēſib. vj. Uir ſane magni animi ⁊ maximi ꝯſilij. Cū ꝯſtantinꝰ pontifex abiens a ꝯſtantinopoli iuſtinianū adhortaṫ. ne in philippicū cerſone exulantem grauius aliq̄d decerneret. veritus ne aliq̄d mali oꝛiretur. Uerꝫ iuſtinianus ꝯſilio pōtificis bn̄ monētis neq̄q̄ꝫ obtempans. claſſem in pontū mittit. eo aīo vt philippicū interficeret. Eduxitqꝫ iuſtinianus copias q̄ntaſcūqꝫ potuit ex cōſtantinopoli thraciaqꝫ cōtrahere. et ꝑliū duodecimo ab vrbe miliario ē cōmiſſum. Fuit id ꝑliū atrox. ⁊ poſt multā vtriuſqꝫ exercitus cedem impatoꝝ morte nobilitatū. Nā iuſtinianꝰ tyberiuſqꝫ filius fractis fugatiſqꝫ eoꝝ copijs eo in ꝑlio occubuerūt. philippicus ea in victoꝛia impiū adeptus. illico fidei catholice romanoꝝ pōnficū traditione diſceſſit. heretici ꝑuerſo vſus ꝯſilio lr̄as ad ꝯſtātinū pōtificē clerūqꝫ romanū dedit. eos admonēs vt ſuis cōſentirent dogmatibus a fide catholica alienis. Nec dū vero aſſenſerūt pōnſex ⁊ clerus. ſ romāo pp̄lo magnis acclamationibus poſtulāte philippicū pōtifex ſciſmaticū iudicauit. iuſſitqꝫ vt nulla i re diuina aut publico priuatoue actu eius noīs aut impij mentio hr̄etur. Nec diuturna fuit ipa in impio peſtis. Nā cū defunctus ēēt pōtifex ꝯſtānnꝰ. anthemiꝰ ꝗ ⁊ anaſtaſiꝰ ciuis ꝯſtātinopolitanꝰ ipm̄ philippicum impio deiectum cepit. ⁊ oculis euulſis cecatum truſit in carcerem.

Anaſtaſius cognomento arthemiꝰ impatoꝛ poſt philippū impauit annis tribus. qui principatu inito philippicū captū oculis priuauit. litteras p̄terea ad ro. pontificē dedit. q̄bus catholice fidei ac ſexte ſynodi acerrimū defenſoꝛem futuꝝ pollicetˀ. Anaſtaſio aūt impante patronax ciuis brixianꝰ pontificis romanis ſuaſionibus. b. bn̄dicti monaſteriū caſſinēſe edificijs ⁊ monachoꝝ freq̄ntia inſtaurauit. Anno poſtq̄ꝫ a longobardis deſtructū fuerat centeſimo duodecimo. Js vero impatoꝛ poſt exhibitā romano pōnfici reuerētiā. poſt acceptas ex moꝛe confirmatas p̄deceſſoꝝ pontificū ⁊ ꝯciliOꝝ ſanctiones. ſarracenos xp̄iane religionis ⁊ romani impij hoſtes agitare ꝯſtituit. Jtaqꝫ ꝑata ingēti claſſe alexandriā egipti vrbē a legatis inuadi iuſſit. Sed ipius duces exercitus medio in itinere rebellātes ⁊ a militibus ſpꝛetus impio deijcitur. Cogiturqꝫ a theodoſio ꝗ in eius locū ſuffectus ē ſacros oꝛdines recipe. ne ei ſacris initiato amplius ad imperium redire liceat.

Theodoſius eius noīs tercius ſupato anaſtaſio impiū occupans impauit anno vno. Cū eīm duces exercitus anaſtaſij arma in ꝯſtantinopolim retulerūt. Crearūtqꝫ impatoꝛē theodoſiū q̄ndā ꝗ ⁊ ſi erat ignobilis. ⁊ apud publicanos ſcriptum facere cōſueuerat. Js nouus ⁊ rei militaris ignarus impatoꝛ anaſtaſiū audiēs copias vt imperiū recipet repare. illi cū ſuo imperij aſſertoꝛe exercitu occurrit. Et exercitus vtriuſqꝫ ad niceam confixerūt. pontus victoꝛia theodoſius nulla anaſtaſiū alia affecit iniuria quaꝫ ꝙ ne vltra vt ꝓmiſſum ē de impio cogitaret clericū oꝛdinauit. Uerꝫ ſuſcepto impio catholicus impatoꝛ ſtatim ymagines ſanctoꝝ patꝝ (vt diximus) a philippico demolitas reſtitui priſtino in loco mandauit. Poſtea theodoſius āno impij p̄mo nō dū elapſo a leone tercio deiectus. ⁊ ſine leſione dimiſſus abire monaſterium eſt ingreſſus.

Leo tercius impatoꝛ poſt theodoſiū impauit cū cōſtantino filio annis viginti quatuoꝛ. Theodoſio eīm eiecto imperiū accepit. ⁊ apud cōſtantinopolim omnia tunc peſſimo loco erant ſui imperij diuturnitate. in xp̄ianam religionem et romanos pontifices impius fuit. maximaſqꝫ ſub eo calamitates ſubiecte imperio ꝓuincie acceperunt. Nā primo eiꝰ impij anno. ⁊ quādo Athinus amoetruſqꝫ citerioꝛē hiſpaniā inuaſerāt. ſarracenoꝝ aſiā incolētiū ingēs multitudo in thraciā traiecit. Et eoꝝ dux claſſem mille naues habētē adducens conſtantinopolim terraꝫ mariqꝫ obſedit. Ciuitas vō ꝯſtantinopolitana ⁊ ſi tūc ab hoſtibus non eſt capta. hoꝛrendam tn̄ ꝑpeſſa ē calamitateꝫ que peſtilētia cāpopulata ad trecenta moꝛtalium milia abſumpſit. At leo impatoꝛ queꝫ hec ad ſanctimoniam trahere debuiſſent. poſtq̄ꝫ ſarracenoꝝ timoꝛe liberatus nil intrauit. qui ytalia ⁊ roma pecunijs exhauſta. baſilicas quoqꝫ oꝛnamētoꝝ diuitijs ſpoliauit. Et apud pontificem primo blanditijs egit. vt ſi in ſuam vellet gr̄am promoueri ſanctoꝛum ymagines vbiqꝫ in ytalia. ſicut ipſe fecit in oꝛientali imperio aboleri deponi incendiqꝫ curaret. Gregoꝛius autem tante impietati non mō non obꝑatur. Uerum etiam omnes catholicos admonet. ne intantū erroꝛem timoꝛe vel edicto principis vllo mō dilabantˀ. qua cohoꝛtatione adeo certe animati ſunt ytalie populi. vt paulū abſuerit. quin ſibi aliū impatoꝛeꝫ deligerēt. Uerꝫ cum in obſtinatione perſiſteret. poſtremo excōmunicatus ⁊ maledictus interijt.

Linea Imperatorum

Philippicus

Anaſtaſius

Theodoſius tercius

Leo tercius

Egidius abbas

Egidius natione grec⁹ athenis ex regia ſtirpe ꝓgenitus. ꝑ hos dies ſcīa exē-plo ⁊ miraculis inſignis fuit. lr̄is etiā ab infantia erudit⁹. poſt obitū parētū ꝑ patrimonij. xp̄m fecit heredē. verꝫ hūane glorie deuitās ꝑiculū. clam littus maris pe-tijt. repertis nautis nauē cōſcendit. factaqꝫ oratione tēpeſtas ſedata fuit. Et cū arela-tem veniſſet. biēnio cū ſancto ceſarco eius vrbis ep̄o manſit. vbi febricitantē trien-nio curauit. ad heremū ire optās. clam diſceſſit. cū veredamoqꝫ heremita viro ſan-cto diu manſit. ⁊ meritis ſuis ſterilitatē terre auertit. Et cū vterqꝫ miraculis coru-ſcaret humane laudis ferens ꝑiculū. interiorē heremū penetrauit. habitationeꝫ in antro cū fonticulo elegit. vbi ⁊ quādā ceruā diuinit⁹ ꝑparatam in nutriceꝫ habuit. q̄ certis horis lactis alimoniā ſibi ꝑbebat. Cū die q̄daꝫ ſerui regis in venatione cer-nam inſeq̄rent. illa ad pedes ei⁹ cōfugiēs orauit. vt eam ſibi dn̄s illeſam ꝯſuaret. vn⁹ incaute ſagittā dirigēs viro dei vulnus infixit. Milites ſpelūcā aperientes. vi-dentes ſctm̄ ſenē habitu monachali veſtitū canicie venerabilē admirati veniā peti-erūt. quē rex carolus cū om̄i honore ſuſcepit. Js ad monaſterium rediēs apud ne-maienſem vrbe filiū pncipis reſuſcitauit. Tandē ex reuelatōne dn̄i fribus obitū ſuū nūcians vt ꝓ eo ora-rent. ſpūm dn̄o cōmēdauit vbi angelos aīam ei⁹ ferentes audiſſe teſtati ſunt. Claruit circa annū dn̄i. 700.

Bonifacius archiepus

Bonifacius primus archiep̄s tꝑibus ꝑdictoꝝ pōtificū floruit. Qui mona-chus extītis doctiſſim⁹ atqꝫ eloq̄ntiſſim⁹. ꝓ magnitudine animi e brittannia ad gregoriū ſecūdū ſummū pontificē venit. cognita hoīs ꝟtute ⁊ ſanctitate. petē-te pipino in maguntina ſede metropolitico iure totius gallie principē ac ep̄m ꝯſti-tuit. Et ad germaniā miſit vt illā gentē ꝓpoſita euāgelica luce illuſtraret. ac fideꝫ verā doceret. vbi ꝑdicatione ⁊ exemplo Thuringie. haſſie. ſaxonie. auſtraſie ⁊ in francia opus impoſitū egregie egit. Fact⁹ aūt archiep̄s anno xp̄i. dccxv. auctori-tate ſedis ap̄lice ⁊ ꝑncipū francie duas ep̄ales ſedes ꝯſtituit. vnā in caſtro wirtz-purg vbi burkardū collegā ſuū ep̄m ordinauit. Alterā in Eyſtet cui wilibaldū ꝑ-fecit. Inde ex iuſſu zacharie pape pipinū in ciuitate ſueſſonū in regē frācoꝝ vnxit. Ideo archiepus ſecūdus poſt papā cēſetur. Tandē lullū ſibi ſucceſſorē ordinans ob ꝑdicationis officiū Friſiā petijt. vbi nonas Junij martyrio coronatus ē. cum ꝟbū indeſinēter ꝑdicaſſet ac ꝑfuiſſet eccīe annis. xxxvi. cū p̄ntis vite ſanctimonia ad coronam ⁊ gloriam martyrij peruenire meruit.

Circa hec tꝑa ducatus venetoꝝ initiū ſumpſit. Cū a p̄triarcha populoqꝫ veneto a tribunis ꝓceribuſqꝫ cūctiſqꝫ plebeis in eraclea ciuitate paulus lucius eracleanus creatus dux fuit. q̄ in ducatu vixit ānis 8. Cui marcellus ſuffect⁹ ē. a ꝯditōne eni vrbis gubernatōis formā ſub tribunis ⁊ centurionibus hūerūt. Inde ꝓpter freq̄ntes aduerſarioꝝ incurſus reprimēdos. de cōi omniū ꝯſilio. Hūc hoīem tāto dignū hono-re delegerūt. q̄ ſtatim cū longobardis fedus inijt ⁊ venetā ciuitatē ꝓ viribus ampliare curauit. qui eīn mo-menti aū fuit. eo duce auctore ampliata. Inſtructiſqꝫ claſſibus huc illucqꝫ ꝓ negociatōnibus nauigare ce-perunt in pyratas eoſqꝫ repreſſit.

Ceſarius ep̄s arelatenſis vir ſanctitate ⁊ ſciētia ꝑclarus. ꝑ hec tꝑa decē omelias ad monachos inter ce-tera ſcripta edidit. Sanct⁹ q̄ꝫ wolfrānus ſenonenſ ep̄s miraculis claruit. Nec minori ſanctitate ac miraculis ꝑclarus fuit albinus ep̄s andegauenſis. ⁊ remigius ep̄s rothomagenſis. Sanctus item amat⁹ archiep̄s angloꝝ ſanctitate claruit.

S. Colonat⁹ .s. kilian⁹ .s. Totnan⁹

Sanctus kilianus ep̄s in francia orietali hoc tꝑe cla-ruit. Js genere ſcotus de nobilibus natus parētibus. Ex inſula hibernia ſiue ſcotia fecūda clariſſimis viris ꝓgre-diēs. cū ex ea colūban⁹ gallus. burckardus ⁊ kilianus cum ſuis viri illuſtres ꝓdierūt. Js lr̄is edoctus ſpretis hūanis reb⁹ monaſteriū ingreſſus. In om̄i obediētia ⁊ frugalitate vitā pegit. Inde ꝑ eccīaſticos ordies ꝑſbiter ordīat⁹. cū ad curā cenobij eligeret vt liberi⁹ ꝯtēplationi operam dare poſ-ſet. brittāniā deinde ad galliā ꝓfect⁹. poſtea i germaniā per-ueniēs. in herbipoli vrbe frāconie inter gētiles. cum coronā martyꝝ optaret degebat. nec ſemē dei effudit. verꝫ prius ro-mā adijt. Cū eo tꝑe Conon ſumm⁹ pōtifex roman⁹ p̄eſſet. gaudēs ei officiū ꝑdicatōis iniūxit. ac i ep̄um ordinauit. vr-bem egreſſus cū colonato ꝑſbitero. ⁊ totnano diacono. ite-rato ad caſtꝝ wirtzipurg oſtrofrancie ꝑuenit. in q̄ goſbertū ducē reperit. Cū ꝟnaculā linguā illico addiſceret ſemen dei ſpgere cepit. relicto igr̄ diane cultu. dux cū tota pene ꝓuīcia orthodoxe ſe fidei ſbiecit. ⁊ i die reſurrectōnis dn̄i baptiſat⁹. hūit āt vxorē geilanā q̄ olim fr̄is ꝯiūx fuerat. quā vir dei āmoueri cupiens. duci ꝑſuaſit. vt eā dimitteret. ob eā rē geilana kilianū odio ꝑſecuta. ordinat tortorib⁹. viros ſctōs reuelatōe diuīa ꝑmoni-tos i oratione ꝑſiſtētes iterfici iuſſit. Cūqꝫ palmā martyrij obtinuerīt. clāꝫ ſepulti ſunt cū libris ac ſacris veſti-bus. ne palā fieret eoꝝ iterit⁹. tādē īuēta corꝑa vn⁹ q̄ viros gladio pemit ꝓprijs dētib⁹ ſe laniās. alter i ra-biē ꝟſus gladio ſe pemit. geilana vero demonib⁹ moleſtata. clamās ait. Juſte torq̄or. q̄ ſctis viri tortores adhibui. Et cum magno cruciatu infelicē finē habuit. Hij glorioſi martyres totā franciaꝫ orientalē mira-culis ⁊ ſanctitate illuſtrant.

S. wilibaldus epūs

S. walpurgis

Sanctus wilibaldus natus ē ex ſancto richardo ſueuorꝫ duce. atqꝫ anglorꝫ rege. Bunnaqꝫ caſtiſſima femina eius vxore. Qui cū hieroſolimā atqꝫ terrā ſanctam peregrinus viſitaſſet. ⁊ inde romam reuertiſſet. a gregorio tercō ſummo pōtifice. Cui tū ꝓpter religionē tū fidei ſinceritatē dilectus fuit. ſancto bonifacio maguntine ſedis archiepiſcopo cōmendatur. ⁊ a ſancto Bonifacio (q̄ eius auūculus fuit). xj. kal. Auguſti preſbiter ordinat̄. Et thuringie in loco cui Sulzpurg vocabulū eſt anno ſalutis. 740. ſue vō etatis. 41. epiſcopio Eyſtetenſi preficitur. qđ ſanctus bonifacius ex p̄diis ⁊ mancipiis a ſwigero comite deo donatis erexerat. Efficitur etiā ſedis maguntine ſcriba. quem vulgus cancellarium vocat. hocqꝫ priuilegio dotatur. vt ip̄e eiuſqꝫ ſucceſſores officio ſcribe ſedis maguntine perpetuo fruantur. Et in concilijs ⁊ conuentibus a dextris archiepiſcopi maguntini primū locum ſemper obtineant. accepit etiam veſtem inſignem. quā rationale vocant. Qua veteres ſacerdotes vtebantur. vt ea etiam ſucceſſores ſuperueſtiri liceret. Hic vir ſanctus wilibaldus ſupra ripam fluminis quod altmonū vocatur. In vaſta ſolitudine. ſucciſis nemoribus. ciuitatem Eyſtet edificare cepit. In qua ⁊ monaſterium ſanctimonialiū ordinis ſancti benedicti celebre ſarchophago ſancte walpurgis virginis admirabilis. que fuit ſoror ſancti wilibaldi. De cuius reliquijs manat ſacer liquor. egrotantibus prebens remedium. Nūc preſidet eccleſie eyſtetenſi que ⁊ aureatenſis nūcupatur. preſul digniſſimus wilhelmus ortus ex nobili familia reichenawe.

S. Sebaldus

SEbaldus confeſſor digniſſimus ac ſanctiſſimus. hac tempeſtate (vt quidam ferunt) doctrina ac ſanctitate in germania floruit. Is ex nobiliſſimis ortus parentibus. regis dacie filius. ac regine caſtiſſime. q̄ votis ꝛ precibus a deo hanc ſobolem impetrarūt. Ab ineūte etate diſciplinis ac lr̄is traditus. ꝓ adipiſcēdis liberalibus artibus in adoleſcentia pariſius petijt. Cū eruditiſſim⁹ euaſiſſet. Virgo pulcerrima de familia regum francorū matrimonio ei iūcta fuit. Verū ſpretis mūdialibus pompis. relicto regno ſpōſam elegantiſſimā nocte deſeruit. in longinquas regiones ac heremū ſeceſſit. vbi cū annis. xv. ſanctiſſime vixiſſet. Inde deuotionis gr̄a. romā ꝑueniens. a Gregorio ſecūdo ſummo pontifice. ad germanos p̄dicationis gr̄a directus. wilibaldū ꝛ wunibaldū fratres. itineris comites habuit. Et primo apud lōgobardos. deinde ratiſpone doctrina v̄tutibus ac miraculis claruit. Poſtremo apud Nurembergā in ſolitudie nemoꝝ religioſiſſimā ac ꝑfectiſſimā vitā. vſq꜒ in finē exegit. Vbi p̄ter doctrinā ꝑplo exhibitā. miraculoꝝ gloria nominatiſſimus euaſit. Tandē plen⁹ dieꝝ ad oratoriū fratrū. ſancto martino dicatū Nuremberge (vbi modo cenobiū ordinis diui benedicti ad ſanctū egidiū nūcupatū) ꝑuenit. infirmitate ac ſenio correptus ſanctiſſime migrauit ad dn̄m. Cuius ſanctū corpus ab indomitis bobus ad locū ſepulture ductus. vbi inſignis baſilica in eius nomine extructa fuit. Quē poſtmodū ſummi pōtifices ꝓpter crebra miracula in ſanctoꝝ cōfeſſoꝝ numeꝝ aggregarūt. p̄cipue martin⁹ q̄ntus papa. eius feſtū per vniuerſum orbem. xiiij. kal. ſeptēbr. celebrari iuſſit. Quāobrem apud Nurembergenſes ſummo honore quotannis colit. cū Nuremberga p̄clara vrbs meritis huius digniſſimi patroni. augmentū in omni honore ꝛ gloria vbertatem ſenſit.

Luitprandus rex

LVitprandus aiſprandi p̄dicti filius longobardoꝝ rex. ſuꝑſtite adhuc p̄re regnū accipiens. regnauit anno vno ꝛ triginta. ꝛ menſibus ſeptē. Vir certe tanto principatu digniſſimus. Erat q̄ppe giganteo corpe atq꜒ vaſto. ꝛ manu adeo promptus. vt nemo eo pugnatior haberet. iuſticia vero ac clemētia ita inſignis habebatur. vt difficile iudicaret. qua ī re maiorē ꝓmereretur laudes. xp̄ianiſſimus etiā adeo fuit ac religionis amator. vt nullibi templa ſine ſuo ſuffragio edificare ꝑmiſerit vnq̄. papie quoq꜒ templa plurima miro extruxit ornatu. Carolus aūt marcellus huic cōpater et amiciſſimus fuit. ꝛ ei auxiliares copias cōtra ſarracenos ex ytalia trāſmiſit. pipinū quoq꜒ filiū in ciſalpinā galliam. vt ei ex more capillū ſuccideret trāſmiſit. quē luitprādus benigne ſuſcipiens donatū muneribus ad parentes remiſerat. Sed duodecimo regni ſui anno (cupiditate imperādi motus) captis circūquaq꜒ oppidis. romanam vrbem obſidere cepit. gregorius pontifex legatos naui q꜒ terreſtri itinere nō licebat. ad carolū francie principem ſtatim miſit. q̄ hominē rogarēt. vt primo quoq꜒ tp̄e laboranti rome ꝛ eccleſie auxiliū ferret. Carolus rogatu gregorij patrociniū eccleſie ſuſcipiens. Luitprādū cōpatrē rogat vrbē ne obſideat. obtemperat. atq꜒ vrbē obſidione ſoluit. Inde zacharie pontificis hortatu romanis oppida (ex ſabinis erepta) reddidit narniā p̄terea ꝛ anconā ex picentibus. Et q̄cq̄d a longobardis. xxx. ānis in etruria occupatum fuerat reſtituit. Rex nō ita multo poſt etate grādeuus. vite ſue curſum expleuit. Eiuſq꜒ corpus in baſilica beati hadriani ſepultum fuit.

RAcholdus friſonū dux hoc anno ad p̄dicationē wolfrāmij ſenonenſiū ep̄i cōuertit. q̄ cū baptiſmum ſuſcipere ſtatuiſſet. in lauacrū intrauit. Et illico dubius factus. alterū pedem retraxit dicens vbi nam ex patribus meis plures ſunt. in inferno an in paradiſo. Et audiens q̄ in inferno. ſtatim intinctū retraxit pedem. dicens. laudabilius eſt vt plures q̄ pauciores ſequar. atq꜒ ita in ſua fatuitate deluſus. morte impremeditata raptus eſt.

COmete duo hoc anno Januario menſe per dies. xv. in celo viſi ſunt. Quoꝝ vnus ſolem precedebat. Alter v̄o veſperi ſequebatur.

Othmarus

OThmarus ex prouincia alemanie natus a fratre ſuo ad curiā ductus. litteris ac v̄tutib⁹ inſtruct⁹. Inde titulo ſcti florini ad ſacerdotiū ꝓmot⁹. et ꝑ victorē comitē ob ſuā religiōē ac famā in p̄latū aſſumpt⁹. ꝛ ꝑ walchramnū ī cellaꝝ bti galli ꝛ pipini auc̄te in abbatē electus. quē locū poſſeſſionibus plurimū auxit. atq꜒ edificijs. mirā obſ̄uans abſtinentiā. paupertatis amator. ꝛ elemoſinarū largitor. ꝛ aſello ꝓ equo vtebat. Egenos ac leproſos ſepe viſitās. vt p̄r pauperū diceret. Ideo hoſpitale ꝓ eis extruxit. Ab emulis tn̄ ꝑſequebatur. Infamatus de femina ad exiliū cōdemnatus. ad inſulā rheni relegatus. vbi poſt multas miſerias ſedecio kal. decembris bono fine q̄euit. poſt ānos. x. ad monaſteriū ſancti galli ꝑ lacū ꝯſtantienſem miraculis multis. ꝛ ſedata tempeſtate ꝑduct⁹ fuit. Vaſculū modicū vino plenum pro reficiendis monachis quotiens exhauſtum. nullū detrimētū vini ſenſit.

Conciliū rome ꝓpter ymagines

COnciliū mille pene epoꝝ celebꝛauit gregoꝛi⁹ tercius pontifex romanus. i baſilica beati petri rome. In quo quidē leonē imꝑatoꝛem. vt dictus eſt. imperio ſimꝉ ⁊ fideliū cōione priuauit. eo ꝙ ſtatuas ⁊ ſanctoꝝ ymagines demolitus eſſet. In q̄ cōcilio decretū eſt ymagines ſumma cū veneratione ꝑ ut antea cōſeruari. declarauitq; idē pōtifex in eo cōcilio imaginū ſanctaꝝ venerationē eſſe licitā. Et huiuſmodi ſtatuti violatoꝛes excōicationis ſantentia innodauit vt habeť in canone de conſe. di. iij. c. perlatū. Cū eñ Leo. iij. imꝑatoꝛ apte mucbi in pontificem nō poſſet. edictum ꝓpoint. vt oēs q̄ ſub imperio romano eſſent. ſanctoꝝ oīm martyꝝ ⁊ angeloꝝ ſtatuas atq; ymagines e templis abraderent ⁊ auferrent. tollende (vt ipē dicebat) ydolatrie cā. q̄ vero ſecus feciſſet cū ſe. ꝓ hoſte publico habituꝝ. Gregorius aūt tante impietati oēs catholicos poſt cōciliū admonet ne in tantū errorē timoꝛe vel edicto ꝑncipis vllo modo dilabantur.

CArolus marcellus pipini ſenioris filius hijs tpibus pallacio regis francie pficiť cū pipin⁹ breuis ſenio cōfectus rebus humanis exemptus ē

Carolus marcellus

Supſtes erat pipini vnicus filius carolus cui marcello fuit cognomen. calpiade pꝛima vxoꝛe genitus. ſupſteſq; erat ꝑiter plectrudis vxoꝛ. quā carolus vt genitricem potius q̄ nouercam venerabať. Nec tñ continere ſe potuit odioſa mulier. qn adoleſcētis exidio inhiaret. hinc dagoberto puero rege Ragınfredi impulſu copijs in pipini domina parante. carolus niſi ingenio vſus aufugiſſet. vitā cū pncipatu in carcere amiſiſſet. Paulo poſt carolo marcello iam carcere liberato. obijt dagobertus. Inde apud francos carolus marcellus ſe de chilperico francoꝝ rege ⁊ raginfredo illius gubernatoꝛe vlciſci cupiens magnū parauit exercitū. Ad primos vo pꝛelij clamoꝛes hij duo in fugam vſi incruentam carolo victoꝛiā reliquerūt. Poſtea metu nouerce inſidiaꝝ. ſe liberare ꝯſtituit. Coloniā itaq; ducens exercitū vrbē munitiſſimā in qua plectrudis ſe cū pipini quondā theſauro cōtinebat. illam vi cepit. et potitus theſauro cū nouerca. Illa vo clam oībus longū emēſa iter ad danubiū ⁊ eo tranſmiſſo ꝑuenit ad bulgaros. Cū poſtea ſolus regnū francie obtinuit. multis tamē aduerſantibus. maxime vo Eudone aquitonie duce. ⁊ chilperico rege. Verꝝ carolus marcellus trāſmiſſo ſequano fluuio in aurelianos mouens. vno impetu hoſtes fundit. fugatq;. ac regno francie ſolus potitur. Renū deinde trajiciens. ſaxones. alemānos. ſueuos. bauaros regno ſuo adijcit. Verꝝ cū intellexiſſet ſarracenos ab Eudone in galliā euocatos. magnis itineribus in hoſtē proficiſciť et vincit. non longe a Turonū finibus. ⁊ ex ſarracenis trecenta ⁊ ſeptuagintaq̄nq; milia fuiſſe occiſa. Cuꝫ ex francis mille tantū ⁊ quīgenti fuerūt interfecti in eo ꝑlio ſcribūt hiſtorici. carolus aūt rogatu gregoꝛij ꝓcinctū eccleſie ſuſcipiens. luitpꝛandū regē amicū ⁊ cōpatrem rogat. vrbē ne obſideat. ac pontificem vexet. Is obtpat atq; vrbē obſidione ſoluit. at carolus pacatis ytalie rebus in burgūdiones vſus. eos vi capit. ⁊ pꝛe modeſtia ſocios appellat. Inde animū induxit friſones domare tūc ydolatras. ⁊ xpiani noīs inimicos poſt friſonū victoꝛiam in patriā ē reuerſus. Lugdunū q̄ʒ arelate maſſiliā de veſegothis occupat. q̄ athimū ſarracenoꝝ regem ī auxiliū vocāt. Is itaq; cum magno exercitu rhodanū trajiciens auinionē vi capit opportunitate loci pro arce vſurus. inde interfectis ſarracenis. narbonē ꝓficiſciť. haud ꝓcul inde in vallem coꝛbariā deſcendit. vbi inerat planicies ad dimicandū aptiſſima. amoꝛeus alter ex ſarracenis hiſpanie rex arbitratus. carolum in fugam verſum in vallem ingreditur. Tandem cum acriter vtrinq; pugnatū eſt. cadente amoꝛeo. funduntur hoſtes athimus nauigiū nactus in hiſpaniā vlterioꝛē fugit. at ſarraceni his cladibus domiti intra pyreneū ſe deinceps ꝯtinent. vnde viſegothi omnes in caroli poteſtatem deuenere. Poſtremo carolus marcellus graui moꝛbo coꝛreptus. ſuadentibus amicis regna a ſe armis occupata. filijs ſuis diuidit. Nam carolomāno maioꝛi natu auſtria ⁊ ſueuia. pipino vo iunioꝛi burgūdia. ⁊ pars francie obtigit. Moꝛitur aūt carolus vir animi magni ⁊ ſapientia ſingulari apud vermenā vicum yſaro fluuio continentem. Anno magiſtratus ſui (quem maioꝛem domus vocant) quinto ⁊ trigeſimo. Sepeliturq; pariſius in baſilica dyoniſij martyris.

EOdem ferme tempoꝛe cum in ſardinia beati auguſtini epiſcopi coꝛpus. eo ante annos ducētos quīquaginta ex hippona tranſlatum. quando vandali catholicas affrice eccleſias arrianis tradiderunt. tua hereſi inquinādas. Quare luitpꝛandus longobardoꝝ rex in ſardiniam mittens id btī Auguſtini coꝛpus magno redemptum pꝛecio in ytaliam perduci. Et inde papiam deferri curauit. ⁊ egregio de loco recōditum fuit. Sarraceni inde territi vt intra pyreneum arma caroli foꝛmidarent.

Linea ſummoꝛum pontificum

Zacharias

Stephanus ſecũdus

Paulus primus

Anno mundi. 5933. Anno xp̄i. 734.

ZAcharias papa. natione grecus. ex pr̃e policramo. poſt gregoriũ põtifex q̄ inter optimos p̃ncipes numerat̃. fuit ei vir mitiſſimi ingenij. mire ſuauitatis ꝛ gratie om̄i v̾tute p̄ditus. cleri ac ppl̄i romani amatoꝛ. q̄ in initio põtificat⁹ ſui ardẽtẽ bellis ytaliã inueniẽs. legatos de pace cõponẽda ſtatim ad luithprandũ lõgobardoꝝ regẽ miſit pſeq̄ntem bello traſmũdũ ſpoletanũ ducẽ. Verũ cũ a legatis cadẽ re nil fieret ipſe comitante clero romano ĩ ſabinos ꝓficiſcitur. Ferũt aũt octauo miliario a narnia regez põtifici honoꝛis cauſa obuiã factuz. ex equo deſcendiſſe ac pedibus vitũ ſanctiſſimũ ĩ vrbẽ comitatũ fuiſſe. qui ſequẽti die inter miſſaꝝ ſolẽnia oꝛonem publice habuit elegantẽ. in qua oſtendit quid maxime regez xp̄ianũ deceret. ſiue pacẽ ſiue bella gerat. ac oꝛone ꝑmotus rex arbitriũ om̄e cõponẽde pacis ei cõmiſit. Zacharias autẽ pace vbiq̧ parta multas baſilicas ruinã minãtes reſtituit. Porticũ quoq̧ ac turrim an̄ baſilicaz lateranẽſem a fundãmentis erexit. bibliotecã beati petri reſtituit. Idez quoq̧ baſilicam beati gregorij in velabro cõdidit. Eoq̧ loci caput ipſius ſancti collocauit. Venetis p̄terea inhibuit ſub anathematis pena. ne ſeruos xp̄i ſigno notatos ſarracenis ꝛ gentilibus venderent. vt mercatores facere cõſueuerãt. Cumq̧ greca latinaq̧ lingua eruditiſſimus haberet̃. Quatuoꝛ dyalogoꝝ libros beati gregorij ĩ grecũ trãſtulit. Cũ v̾o ita ſancte ꝛ integre populuz dei annis. x. menſibus tribus cũ maxima oĩm beniuolẽtia gubernaſſet. moritur ac ſepelit̃ in baſilica petri. ydibus marcijs Eius aũt ex morte ep̄atus tũ vacat diebus duodecim.

Anno mũdi. 5945. Anno xp̄i. 744.

STephanus ſecũdus papa. natione romanus. pr̃e cõſtantino pontifex creatus humeris oĩm (adeo erat oĩbus gratus) ĩ baſilicã ſaluatoris q̄ cõſtantiniana dr̃ deportat̃. Erat ei vir ſingularis religiõis ꝛ prudẽtie. amatoꝛ cleri. elemoſinaꝝ reſtitutoꝛ. xp̄iane doctrine diligẽs p̄dicatoꝛ ꝛ ſcriptoꝛ. pr̃ pauperũ. pupilloꝝ ꝛ viduaꝝ defenſoꝛ. q̄ aiſtulphũ longobardoꝝ regẽ romanoꝝ agrũ inuadẽtem verbis ꝛ muneribus licet fruſtra a tãto ſcelere auertere conatus fuit. Ei⁹ rei cauſa ꝓficiſci ad pipinũ regem frãcie inſtituit. Cui pipinus carolũ filiũ adoleſcẽtem. qui poſtea a rebus geſtis magnus dictus ẽ ad cẽteſimũ lapidez honoꝛis cã fit obuiã miſit. Pipinus tercio ab vrbe lapide ex eq̃ deſcẽdit pedes viri ſctiſſimi exoſculatus ẽ. frenũ papalis equi regẽs ad pallacium vſq̧ perduxit. at pontifex cõfeſtim pipinũ in regem conſecrauit. atq̧ imperiũ e grecis ad francos trãſtulit. quã poſtea leo tercius executõni mãdauit. Foris itaq̧ pace parta atq̧ aucta. Synodum habuit ĩ qua oues ſuas. atq̧ eoꝝ paſtores recenſet. delinq̄ntes caſtigat. errantes ĩ viam rectam deducet. Ignaros docet ꝛ admonet. q̄d deceat ep̄m. quid preſbyteruz. quid deniq̧ oẽs ſacris initiatos ꝓponit. reſtituit ꝛ baſilicas q̃ſdam ab aiſtulpho dum vrbẽ obſideret cõminutas. Tãdem de deo. de patria. de ciuib⁹ ſuis. deq̧ oĩbus xp̄ianis meritus. pontificatus ſui ãno quinto. menſe vno moritur. Et ſepelitur in baſilica petri collacrimãtibus omnibus tanq̧ cõi parẽte oꝛbatis. ſexto kalẽ. Maij. Vacat tum ſedes dies duos ꝛ triginta.

PAulus primus papa. natione romanus. patre cõſtantino. ſtephani ſecundi frater. homo ſane mitiſſimus ac clemẽtiſſimus. qui ĩ pr̃iarchatu mores ꝛ doctrinam eccleſiaſticam perdidicit. ſub Gregorio ſecundo. ꝛ zacharia pontificibus. a quo in dyaconatus ordinem cum fratre aſcitus eſt. Verũ mortuo fratre in ipſo pontificatu cũ ſucceſſoꝛ quereret̃. fuere qui theophilacum archidiaconem preponerent. poſt longã contentionem ſolus bonoꝝ oĩm ſuffragijs ob integritatem vite ꝛ doctrinã paulus pontifex decernitur. conſtantini ꝛ leonis tempoꝛibus. fuit autẽ ſaluatoris noſtri imitatoꝛ. vt nulli vnq̧ malum pro malo redderet. ſed contra malos a quibus perſepe iniuria afficiebatur in bono vinceret. hic autem tante pietatis ꝛ humanitatis fuit. vt noctu cuz duobus ꝛ eo amplius familiaribus cubicula paupeꝝ egrotantiũ circuiret. vnũquẽq̧ eorum ꝛ verbis et elemoſinis ad recuperandam valitudinez cohoꝛtatus. Carcerẽ quoq̧ frequenter adibat. Indeq̧ pleroſq̧ ere alieno nexos perſoluto creditoꝛibus precio dimittebat. Pupillos ac viduas circũuentas fraude cauſidicoꝝ tuebatur. et elemoſinis ſuſtentabat. Idem quoq̧ congregato clero vniuerſoq̧ populo romano coꝛpus beate petronille petri filie vna cũ ſepulcro marmoreo his literis notato. Petronille filie dulciſſime. ex via appia ĩ vaticanũ detulit. canentibus (vt fit) ſacerdotibus. populoq̧ celebritate agente. atq̧ coꝛpus ipm̄ ſanctiſſimũ in templum appollinis ad caput baſilice patri dedicate collocauit. Moritur ꝛ paulus in baſilica pauli via hoſtienſi. reſtitutis quibuſdam eccleſijs vetuſtate collabentibus. põtificatus ſui anno decimo. menſe vno. Eiuſq̧ coꝛpus magna ꝛ ſolenni põpa in vaticanũ defertur. vacat ſedes tum annum vnum. menſ. j.

Linea īperatorꝝ

Conſtantinus quintus

Leo quartus

Conſtatin⁹ ſext⁹ Hyrena

CONſtantinus quītus leonis īpatoris filius. poſt prēm ſolus imperauit annis. 33. q̄ paternaꝝ impietatū emulatoꝛ leges ⁊ patrū ſanctiones ꝓ viribus pſequi nō deſtitit. Et in oīm vite ſue tpe maleficijs ⁊ magicis artibus luxurijſqꝫ debuiuit. Iſqꝫ cōſtātinus impatoꝛ ſacras ymagines vbiqꝫ demolitus. ꝯſtantinū regie vrbis epm impietati ſue reſiſtentē cū verberibus necaſſet. in locū demortui Nicetaꝫ ſpadonē ſui ſacrilegij cōſciū ſuffeciſſet. pōtifex ipſe oīm ex pte religioni ꝯſulens nūcios ꝯſtantinopolim mittit. q̄ īmpatorē adhortarent. vt ſacras ymagines ⁊ ſtatuas reſtitueret. Id ſi facere recuſaret. eidē anathematis cenſurā minarētur. Sed ꝯſtantinus in ſacrilegio ſuo ptinax. ⁊ ſanas admonitōnes ꝯtēpſit ⁊ ſabinū bulgaroꝝ regē in demoliēdis ſacris ymaginibus ei⁹ impietatē imitatū. in grām recepit cum antea bulgaros bello pſecutus fuiſſet. Multoſqꝫ monachos ac ſeculares catholicos anaſtaſij heretici cōſtantinopolitani pṫriarche ſuaſu pro recta fide interfecit. Peſtilens inde aura a ſicilia ⁊ calabria ꝓgrediens ad regiā vrbē ita moleſtabat hoīes. vt plures edes ſine hominibus relinq̄rent. anaſtaſius cū ſtercus oꝛe euomeret miſere obijt. Demū cōſtantinus impatoꝛ plaga peſſimi incendij ꝯminatus pcutit. Et clamās adhuc viu⁹ igni ſiui inextinguibili traditus. mortē obijt. aſcito prius leone filio eius nominis quarto in partem imperij.

LEo q̄rtus ꝯſtantini q̄nti filius. Anno dnī. 777. poſt prēm impatoꝛ. imperauit annis. v. cui pr̄ hirenem nobiliſſimā mulierē olim pulcerrimā in matrimoniū collocauerat. ex q̄ filiū pepit noīe cōſtantinū. Huiꝰ leonis tpe vix imperiū etiā noīe vigebat. Nā illud in oriente barbari ꝯtinue occupabant. Et romani iam a bello deſtituti ad gallos reſpiciebāt. Hic itaqꝫ mortuo pr̄e q̄ de bulgaris triūphauerat in ſyriā expeditōem duxit. Sed leuibus factis excurſionibus. vbi hoſtes in ſe venturos didicit. domuꝫ intrepidus redijt. Et ocio dedit⁹ ſe innumeris immerſit flagitijs. Amabat aūt lapides p̄ciosos. ferūt cū q̄ iaſpidum cupiditate flagraret. nec aliqua eoꝝ q̄ntitate ſaciari poſſet. p̄cioſiſſimaꝫ q̄ ſctē ſophie ſacrario inerat coronā capiti impoſuiſſe. geſtaſſeqꝫ p vrbē ⁊ carbūculos q̄ inerant fulgorē ſtāmis et lapideā frigiditatē prunaꝝ incendio diutina vlnione pmutantes. illū ad interitū ꝓpe necis pēne ſimileꝫ perduxiſſe. quo vita functo hyrenes vxoꝛ. ⁊ filius conſtantinus imperium acceperūt.

COnſtantinus ſext⁹ leonis p̄dicti ex hyrene vxoꝛe fili⁹ imparauit cū mr̄e hyrena annis. x. Que q̄dem prudentiſſima ⁊ religioſa imparatrix. que forma ſpecioſiſſima athenienſe pr̄e genita iuſte impium ⁊ magna cū ppl̄oꝝ quiete adminiſtrabat. Cōtinebatqꝫ filiū ne auita pr̄naqꝫ vicia in quo illū nature ꝓcliueꝫ eſſe intelligebat imitaret. Et cū religioſa eſſet Theraſiūqꝫ ꝯſtantinopolitanuꝫ tūc laudate vite pṫriarcham libenter audiret. Eius ꝯſilio ſynodū in Nicea vrbe ſecūdū trecentoꝝ q̄nq̄ginta epoꝝ cōgregari fecit. In q̄ ſynodo execrantū ymaginū ſacraꝝ venerationē hereſis ppetuo abdicata ē. Sed nō diu tulit cōſtantinus hic ſanctū mr̄is impiū. qꝛ pr̄is flagitia ſubſecutus. p̄naliterqꝫ ꝯſtantini filij iniquitas. Qui modeſtiā actam ꝓbatos qꝫ ſalutiferos mores genitricis diu potimus ferre nō valens. cā ab imperij adminiſtratōne deiecit. Is qꝫ primū in p̄ncipatu ſolus ingenitam potuit maliciā exercere. in mītos deſeuit. In primiſqꝫ delicijs habuit plurimos effoſſis oculis excecare. adeo vt conſtantinopolitani de imperio alteri demandando ceperint cogitare. mariam eni quandam duxit vxoꝛem cui poſtmodum ancillam nomine theodorā imperiali corona decorauit. vxorem in monaſterium trudens quibus flagitijs irritati ciues hyrenē reuocarunt. Que reuerſa conſtantinū cepit ⁊ effoſſis oculis in carcerem cum ſolus in imperio fuiſſet annis quinqꝫ. vbi vitam finiuit. Inde mulier ſola annis quinqꝫ imperauit. ⁊ cū carolo fedus inijt.

Aiſtulphus rex

AIſtulphus longobardoꝝ rex regnauit annis. 8. Qui regno ſuſcepto oēs romanoꝝ partium ytalie agros rapinis incurſionibuſqꝫ fedauit. quem pōtifex per munera ⁊ oratores flexit ad pacem in annos. arbitratus promiſſa ſeruiturum. Sed aiſtulphus breui poſt contractis copijs romā rurſus obſidione cingit. ⁊ maioꝛi detrimento vaſtare agros cepit cōminatuſqꝫ eſt. vt niſi ſeſe ⁊ vrbeꝫ romā dedant. eos poſtea velint nolint in poteſtate factos ad vnum iugulet. Nec ceſſauit pontifex aiſtulphum muneribus pertentare. Et cū nihil ſolito magis ꝓficeret. miſſus eſt ad imperatorem germanus. nec ſpeꝫ preſidij litteris faceret. cū populo romano conſtituit opem regis francie implorandam. Epiſtolas ad pipinū dedit. at pipinus coegit ipſum priſtinas pacis conditiones accipere. vnde romanis reddidit exarchatum. Tandem poſt multa bella in venatione apoplexia interijt.

Gangolfus

GAngolfus vir ſanctus circa tpa dicti cōſtantini in burgūdia claruit. Hic quendā fontē in gallia emit ⁊ eū oriri fecit in burgundia. Is cū vxorem ſuā de adulterio argueret. at illa vehemēter negaſſet ait. ſi vis vt credā. denuda brachiū tuū. ⁊ affer lapillū de fonte ſine leſione. q̄ cū immerſiſſet ſtatim cōbuſtū retraxit. dimiſit eā cū dimidio pte ſubſtātie. Inde occiſus eſt in domo ſua a clerico q̄ adulterium cōmiſit. Cuius corpus in feretro cū duceret ad ſepulcrū. multos infirmos ſanitati reſtituit. q̄ cū ancilla vxori nūciaſſet ſbridēs ait. Ita gan golfus miracula facit. vt anus meus cātat. Moxq̧ anus ſonos turpes ac numeroſos emittere indeſinēter cepit. qd̄ ei poſtea euenit in omī vita ſua ſextis ferijs. in qua vir martyr ē effectus. quotiens v̄bū aliqd̄ pferret. totiens ab ano turpē ſonitū fecit. qd̄ pipinus experiri dignatus eſt.

AMelius ⁊ amicus tpibus pipini regis francoꝝ orti miro mō ſibi cōſimiles. De hijs duobus pueris ex geſtis eoꝝ narrant mirabilia. Unus fuit ex comite aluerneſi. Alius ex milite quodā berichano. q̄ cuz a parentib⁹ baptiſmi grā romā deferrent. In luca ciuitate ſeinuicē inuenerūt. Et ſocietate inter ſe firmata romaz ingreſſi ſunt. Tātaq̧ inter puulos ſocietas ⁊ volūtas erat. vt vnus ſine alio nollet cibum ſumere nec in alio cubiculo q̄eſcere. qui oblati ſummo pontifici ab eo baptiſati ſunt. Multi romanoꝝ militum eos cū gaudio de ſacto fonte ſuſceperunt. poſtea mira geſſerūt in vita. q̄ recenſenda cuz ad longa ducerent. quos deus vna cōcordia ꝯiūxit in vita. morte quoq̧ ſepari noluit. Cū in diuerſis eccleſijs tpe Caroli ſepulti eēnt. mane corp⁹ amelij cū ſarcophago iuxta amici ſarcophagum in eccleſia regali inuentum fuit.

Amelius Amicus

BUrkardus epiſcopus herbipolēſis ſanctitate ⁊ miraculis claruit. Is ī anglia ex nobiliſſima parētela floruit cuz fratre Suiduno. poſtea ibi epō q̄ ꝯterranei ac cōſanguinei. s. bonifacij fuerūt. burkardus ſtudijs liberalibus traditus cum doctus euaſiſſet. natali ſolo relicto gallie comate limitez attingēs in humili loco ſub habitu peregrini delituit. poſtea p bonifacium archiepiſcopū ex monacho (cum Zacharias ſummus pontifex romane eccleſie preerat) in epiſcopum ordinatus fuit. vt wirtziburgenſe oppidū dioceſi ſue contiguum p auctoritatem apoſtolicam. epiſcopalem cathedrā ſortiretur. Acta eſt igitur hec inſtitutio noui pontificatus apud vrbem wirtziburg. Anno dominice incarnationis ſeptingenteſimoquinquageſimoprimo ad incrementum eccleſiarū germanie. maxime ad ſalutem orientalis francie. ex confirmatione zacharie pape. ⁊ pipini principis francie. mediante bonifacio preſule beato burkardo primo pontifice. vixit autem in omni virtute ⁊ abſtinentia ac elemoſinaꝝ largitione. Tandem megingaudo cum inueſtitura epiſcopatum conceſſit. ⁊ nauim cōſcendit adiūctis ſex monachis ⁊ codices quos ſcripſerat ad caſtellum habenburg proficiſcitur. vbi ī cōtemplatione ac omī ſanctitate migrauit ad xp̄m anno ſalutis ſeptingenteſimo nonageſimoprimo. cum per quadraginta annos cum omni laude prefuiſſet.

Burkardus

CArolomannus caroli marcelli filius. Cum pater graui morbo correptus ſuadentibus amicis. Carolomanno maiori natu auſtria ⁊ ſueuia pipino v̄o iuniori burgūdia ⁊ pars francie obtigit. Carolomannus autem haud multo poſt patris obitum ſeculo abrenūciare conſtituit. Itaq̧ ſuo eius ꝓpoſiti deſiderio fratri patefacto ⁊ paucis vie comitibus ſecum ductis. romam ſe contulit ad Zachariam pontificem. a quo in clericum ordinatus et habitum monaſticum eſt indutus. Inde ad beati benedicti caſſinenſe monaſterium accedens profeſſionē in eo ⁊ perpetuo cōmorandi votum emiſit. poſtea conferens ſe in frāciam. vt pipino fratri aduentum in ytaliam ⁊ bellū in longobardos diſſuaderet. illum a clauſtro caſſinenſi profugum in vienēſe monaſterium relegauit. Ubi haud multo poſt merens indignabundusq̧ interijt.

Carolomannus

Albinus epiſcopus

ALbinus epiſcopus Andegauenſis. miraculis ⁊ ſanctitate per hec tempora preclarus fuit. Et renugius epiſcopus Rothomagenſis.

SAluius quoq̧ epiſcopus albianenſis cum diſcipulo ſuo valentiniano triūphum martyrij adeptus eſt.

COrpus ſancti Benedicti iā. xxxiiij. ānis effluxis furtim a gallis monachis vna cū corpore ſororis ſue Scolaſtice ablatū p p̄ces carolomāni ad zachariam p pipinum ex floriacenſi monaſterio. Quis moleſte nimis cōceſſum fuit. vt monachi caſſinenſes reportarent. Quis quidē ferāt. cū monachi floriacēſis vidētes ſe tāto p̄re orbari ad orōem cū lacrimis ſe ꝯtuliſſe ⁊ corp⁹ apd̄ eos ꝑmāſiſſe.

Pipinus rex

PIpinus iunior caroli marcelli filius. q̃ poſt mortem pr̃is. cui burgundia ⁊ francie pars obtigerat. cũ iam carolomãnus monaſteriũ ingreſſus fuiſſet. domus regie vniuerſalis ꝓfectus factus. genitoris auiq̃ꝫ vita emulatus. eos glo ria ſupauit. Longũ eſſet referre ſingula. q̃ in germanos aquitanos burgũdoſq̃ꝫ geſſit. q̃bus in regionibus. cũ gentis francoꝝ ⁊ ei⁹ regis childerici noĩe oĩa ge rebant gloria ampliores. nihilo maiori habuit impedimento. q̃ꝫ ꝙ regem ꝓpe amentẽ varijs furentẽ ineptijs tollerare cogebatur. Ideo q̃ francoꝝ geſta ſcripſe rũt aiunt. ꝓceres populoſq̃ꝫ eius gentis. pipini ṽtutẽ. ⁊ econtra childerici regis amentiã debiſ penſantes meritis. zachariã pontificẽ romanũ. ꝯſuluiſſe. inepti ne regẽ vltro tollerandũ an pipinũ merita fraudandũ regia dignitate cenſeret: Cũq̃ꝫ reſpõdiſſet pontifex eũ (q̃ regia melius obire munera noſſet) habendũ regem. francos publico toti us gentis conſilio pipinũ declaraſſe regem childerico in clericũ tonſorato. atq̃ꝫ ita regũ familia merouingo rũ regnare deſijt in gallia. q̃ regnauit annis. 296. ſub regibus vno ⁊ viginti. Pipin⁹ aũt a zacharia papa. ⁊ poſtea a ſtephano pontifice cõfirmatus. In eccłia romana ducem ac bellatorẽ ꝯtra aiſtulphũ longobar doꝝ regem ꝯſtituit. quẽ in papia obſedit. q̃ pacẽ vltro obtulit. poſtea apud francos rex pipinus gloriã in dies potentatũq̃ꝫ adaugebat. Quo eñ tpe ab ytalia in franciã redijt. Taſſillo dux baioarioꝝ ſeſe cõmẽda tum illi ſubdidit. Et ſaxones eius amicicia ꝑcario potiti trecentos eq̃tes in quãcũq̃ꝫ expeditionẽ iuberent dare ꝓmiſerũt. Maius autẽ negociũ ſuit pipino in aquitanos q̃bus ſubigendis octo eſtatibus laborauit. Tandẽ pipinus ſenectuti indulgens eam expeditõem omnẽ carolo filio adoleſcenti duxit demandandam. Profectus in aq̃taniã. carolus burboniũ. claromõtẽ. ⁊ multa de auernis cepit. fauſtiſq̃ꝫ auſpicijs militias carolus inchoauit. vt ãno inde ſeptimo ducibꝫ alterne a pipino genitore ⁊ ipſo carolo expeditionibus. aq̃ta nia frãcie regna fuerit ſubacta. Quo in tempꝫ pipinus in thuronijs apud ſanctũ dionisium eſt defunctus. Erat annus in q̃ hec fiebant pontificatus Pauli decimus. q̃ ⁊ eius vite vltimus fuit. ꝑ eius pontificis tp̃a tantũ valuit pipini regis francoꝝ reſpectus. in quẽ deſiderius longobardoꝝ rex oculos ſemꝑ habuit inten tos. vt nullis interea motibus ytalia aut roma fuerit agitata.

Origo gentis turcoꝝ.

TUrci interim meliores ſedes expetẽtes. tũc primũ aſiaꝫ inuadentes. alanos primo. poſt colchos ⁊ armenios. Inde aſie minoris pp̃los. ⁊ ad extremum perſas. ſarracenos agroꝝ direptionibus. ⁊ mortaliũ magnis reptorũ aut cõgredi auſoꝝ cedibus infeſtarũt. Anno dñi ſeptingenteſimoq̃uquageſimoquinto. Fuerit q̃ꝫ ⁊ ipſi turci ſcythe ex hijs q̃s alexandrũ macedonẽ intra hyꝑboreos montes fer reis clauſiſſe repagulis. cuꝫ alij tradãt ſcriptores. tum btũs hieronimus affirmat. Turci eñ vt ethicus phũs tradit ĩ aſiatica ſcythia vltra pyrricheos montes ⁊ tho racũtas inſulas cõtra aq̃lonis vbera ſedes patrias habuere. Gẽs truculẽta ⁊ igno minioſa in cũctis ſtupris ⁊ lupanarib⁹ fornicaria. comedit q̃ ceteri abhominãtur. Regnãte apud francos pipino caucaſeas egreſſi portas exinde põtum capadociã q̃ꝫ tranſgreſſi. ad reliq̃as finitimas gẽtes ſenſim illapſi ſunt. Tantas aũt habuit vi res turcoꝝ inſultus. vt ſarraceni pacẽ ſecũ hr̃e nulla alia potuerũt rõne. q̃ꝫ reſtituto ꝑſaꝝ regni noĩe. qđ ſarracenos foꝛe ⁊ eraclij tp̃ibus in ſuũ oſtendimus confudiſſe. Veꝝ poſt multas illatas inuicẽ ⁊ acceptas clades. de pace inter ſarracenos ⁊ tur cos ꝯueniſſet decretũ ẽ. vt turci q̃ in ꝑſide habitabãt ſarraceni appellarent. atq̃ꝫ ita equiore aĩo ſarraceni in aſia regnare turcos paſſi ſunt. Et ꝙ etiã eos breui acceptu ros mahumetanã ſupſtitõem videbant. adeo erãt eoꝝ ingenia ad maluꝫ ꝓna. dein q̃ꝫ ꝓcedenti tpe nõ ſolũ pontũ ⁊ capodociã. veꝝ gallaciã. bythiniã. lycaoniaꝫ. piſi diã vtrãq̃ꝫ phrigiã. pamphiliã. ciliciã. cariã. ⁊ oẽm aſiã q̃ minor vocat vltra citraq̃ꝫ thauꝝ ad oras ionie. ⁊ littora greci maris occupant. De quibus ſuis locis infra dicemus.

EXarchat⁹ regni finis eo tpe. aut paulo prius occupata. ab aiſtulpho lõgobardoꝝ rege rauenna ſinẽ habuit. poſtq̃ꝫ migratus exarchoꝝ a ꝯſtantinopoli in ytaliã miſſoꝝ anno q̃nto ⁊ ſeptuageſimo ſupra centeſimũ. magno rome ⁊ ytalieq̃ꝫ malo. narſete deiecto ea calamitas inchoauit. Durauerat aũt vſq̃ꝫ ad hoc tempus ſub decem exarchis. ipſa nãq̃ꝫ exarchatus appellatione ꝯtinebat oẽe. q̃cquid a placentinis. agriſ q̃ꝫ papienſis finib⁹ padi inter apennini paludes ſtagnaq̃ꝫ venetorũ ad adriaticũ ptinet. in quo rauenna ceſarea forliuiũ. foꝝ pompiliũ. foꝝ corneliũ nũc Imo la dictuꝫ. bononia mutina regiũ parma ⁊ placentia. que pipinus ſupato aiſtul pho pontifici ro. donauit.

S. Eucherius

EUcherius lugdunenſis epiſcopus hoc tempore multis miraculis clarus fuit. qui cum ex nobiliſſimo ſenatoꝝ viro ortus fuiſſet. ad religioſam vitã habitumq̃ꝫ cõuerſus diu intra ſpelũce cuiuſdam ſepta in orationibus ⁊ ieiunijs deo deuotiſſime ſeruiuit. Deinde apud prefatam vrbem reuelante angelo in põ tificali cathedra ſolenniter collocatus multis quoad vixit claruit miraculis.

THeodorus item tycinenſis epiſcopus vir ſanctiſſimus et multa litteratura inſignitus hac tempeſtate clarus fuit. qui ⁊ nõnulla memoratu digna ſcri pto mandauit.

m m

Linea ſummoꝝ pontificum

Conſtantinus ſecūdus

Stephanus tercius

Hadrianus primus

¶ Anno mundi. 5963. ¶ Anno xpi. 764.

Conſtantinus eius nominis ſecundus. papa natione ro. paulo pontifici ſuccedens. Nam cum paulus pontifex apud beati Pauli eccleſiam ſpūm in extremis duceret. thotonem nepuſinū ducem q̄ longobardis ſemꝑ ſtuduiſſꝫ deſideriū impulit germanū ſuū nomine conſtantinū pontificem a romanis ſuſcipi curaret. Is toto rome habitās magna vſus audacia. copias a nepeſo aſciuit co꜡ūcꝫ armis ſtipatus conſtantinū fauentibus q̄buſdam amicis largitione ꝛ pollicitationibus corruptis pontificem creant. Alicer etiā philippicus pariter a paucoꝝ factione in pontificem ꝓbanatus. breui eſt deiectus. cum ſtatim abdicare ſe magiſtratu amīs cōpulſus eſt. cogitur ꝛ gregorius p̄neſtinus ep̄s conſtantinū ipſum laicū ſacris ſtatim iniciare atqꝫ epiſcopū iniungere. Ei⁹ manus ita ob eam rem exaruiſſe miraculo dicuntur vt eas ori admoueri nō poſſet Cum v̓o conſtantinus munera pontificatus per annuꝫ obſtinate exercuiſſet. ꝛ epiſcopos preſbiteroſqꝫ more pōtificum ordinaſſet. tandem a ſede deijcit̄ a populo romano ira ꝛ indignatate rei peto ꝑ p̄imicerium xp̄oſeꝝ coacto. ſtephanus tercius canonice in pontificem eſt electus. qui congregato concilio in laterano Inde conſtantinus oculis capitur in monaſteriū inclusus turpiter eijcit̄. Sūt q̄ eū inter pontifices non enumerant.

¶ Anno mundi. 5973. ¶ Anno xpi. 774.

Stephanus eius nominis tercius. papa natione ſiculus. patre olibo āno domini ſeptingenteſimo ſexageſimoctauo pontificatum inijt. Vir certe doctus atqꝫ eruditus. ꝛ in rebus agendis. maxime v̓o eccleſiaſticis ſtrennuus admodum ac conſtans. hic eū a teneris annis romā veniens mandato gregorij tercij in monaſterio ſancti chriſogoni rationem bene viuendi ꝛ doctrinā eccleſiaſticam perdidicit. accepto clerici ac monachi ordine. Vocatus deinde a zacharia pontifice in patriarchatum lateranenſem. Cum eius vita ꝛ doctrina ab oīnibus probaretur. ſancte cecilie preſbiter cum titulo inſtituitur. poſtremo in baſilica ſancti hadriani. inter tria fora a tribus epiſcopis cōſecratus. ꝛ ab vniuerſo clero ac populo vt verus pōtifex ſalutatus. ad corrigendū mores animū adijcit. indicto itaqꝫ concilio e gallia p̄ſertim ꝛ ytalia congregās clerum in lateranenſi baſilica. multa inter ſe de cōponendis rebus eccleſie collocuti. conſtātinū predictum abrogarunt ꝛ primo eius decretis abrogatis. inſtitutuꝫ ē oīm conſenſu ne quiſqꝫ laicus. niſi per gradus eccleſiaſticos aſcendens pontificatū occupare auderet. ſub anathematis pene. Conſtitutum eſt pretera vt que conſtantinus in re ſacra egiſſet irrita haberentur. preter baptiſmū ꝛ criſma. hijs ex ſententia peractis decretū eſt. vt die ſequenti ſupplicationes haberent̄. quibus ꝛ deo gratias agerent. itum eſt a lateranenſi baſilica ad ſanctū petrum nudis pedibus a pontifice ꝛ hominibus qui tum aderant. maxima oīm religione. Tandem hic paſtor q̄ꝫ diligentiſſimus ꝛ verus petri ſucceſſor ac xp̄i imitator. quarto pontificatus ſui anno moritur menſe. v. die. vij. ꝛ. xx. ſepeliturqꝫ ī baſilica petri. ſedes tunc vacat dies. 9.

Hadrianus primus papa. patria romanus. patre theodoro ſumme nobilitatis viro. pontificatum iniens nequaqꝫ a maioribus ſuis degenerauit Hic ex magnitudine animi conſilio doctrina ꝛ ſanctitate vite cum quouis optimo pontifice compari pot. Vir patria ꝛ ſobole ſua dignus. ideo natus vt eo faſtigij euectus fuiſſe videretur. vt caroli magni francorum regi virtuti correſpondens. rem romanā ytalicamqꝫ ab illo erigi adiuuaret. Vix dum facta ſummo cōſenſu hui⁹ pontificis electio in publicū exierat. cū is magnanim⁹ ꝛ patrie ſue affectus carceratos ab affrica liberauit. exuleſqꝫ in p̄riam reuocauit. qđ cū reſtituiſſet deſiderius tanti viri amiciciā ne frācis regib⁹ adhereret̄. occupare q̄ſiuit. legatos mittit. vt federa ſecū. ꝛ in primis cū gente longobarda iniret. ad que r̄ndit pontifex. ſe q̄ pacē cū oībus ꝛ in p̄mis cū longobarda gente cupiat hr̄e. nullā poſſe v̓o his deſiderij fidē adhiberi q̄ viderit federa ſtephano pontifici ꝓmiſſa totiens violaſſe. Miſit ad carolū oratoreſqꝫ opē immunē; ti rex eccie excidio imploratū. Interea carolus deſideriū regem ꝛ clauſos ſecū in papia longobardos illaꝫ obſidionem bernardo patrueli ſue eum parte copiaꝝ continuandā reliquit. ꝛ ſexto menſe obſidionis carolus ſanctū reſurrectionis dominice paſca in vrbe celebrare cōſtituit. aſſumptis ſecuꝫ ep̄is ꝛ abbatibus cui pontifex obuios qui deducerent miſit. carolus adrianū pontificem ad ſummas que extant bti Petri baſilice marmoreas ſcalas in atrio expectantem non cernuns. ſ oīnibus ſcale gradibus prius ꝛ poſtea pontificis pedibus oſcula figens ſalutauit. poſtea itum eſt ad baſilicam. vbi mutuo ſacramento ſeruanda perpetuo amicicie obſtrinxerūt. inde ſynodū habuit ꝛ a terrore bellico ſecurus ad exornandā vrbem ſacraſqꝫ baſilicas animū adijcit. corpus beati pauli laminis argenteis incluſit multe aqueductus turres ꝛ murum inſtaurauit. Nil pretermiſit in vita. qđ ad bonū principē ꝛ optimū pontificem pertinet. moritur aūt pontificatus ſui anno tercio ꝛ vigeſimo. menſe decimo die decimo. ſepeliturqꝫ magna cum laude in baſilica petri ſexto kal. Januarij.

NIcephorus patricius. poſt hyrenem auguſtam imperauit annis. 9. Hic egreſſerens hyrene mulieris imperiũ eam dolo captam in leſbon inſulam relegauit. Et tamen iṗe etiam aſſumpto imperio pacem cum carolo conſtituit. Eius in federibus illud accurate legit͛ interueniſſe. vt veneta vrbs ytalie mariti ma vtrũqꝫ reuerita imꝑatorem ꝓprijs vteretur legibus. et ſiue bello ſiue pace neutris partiũ cenſeretur. Eius pacis formulã cũ oratores carolo in germania apud Saltzpurgã agenti detuliſſent. romã illos miſit. oĩa vt geſta erãt romano pontifici relaturos. Eodẽ item ãno ꝗ̃ primus erat imperij a nicephoro patricio aſſumpti aron admirbas ſarracenoꝝ trecenta milia in ſubiectas conſtãtinopolitano imperio aſie ꝓuincias duxit. Eius aduentu imꝑator ꝑdite formidans pacem ab illo abiectiſſime petijt. quã iniquiſſimis conditõibus obtinuit ſolenni federe pactus ſe quotannis illi turcorũ milia. ꝓ imperij ydemnitate. ⁊ tria item milia ꝓ capitis ſui ſalute in tributa ꝑſoluere. Paulo tñ poſt nequaqꝫ ſaniori vſus conſilio. nicephorus ſcaurationẽ filiũ imperij ↄſortem declarauit Qui adoleſcens a turpi genitoris pacto cuꝫ ſarracenis diſſidens. multa diuerſis in locis accepit incõmoda. nicephorus aũt bulgaroꝝ bello implicitus multis erat victorijs vſus. Qui priuſqꝫ ad pacẽ cũ oratoribus caroli in cõſtantinopoli firmandã redire potuerit. in ꝓlio qđ apud meſiã ſupiorem cũ chrũno bulgaroꝝ rege geſſit ſugat⁹ occubuit. ⁊ ſcaurati⁹ fili⁹ vulnere ſcõm aũt eodẽ in ꝓlio accepto. conſtantinopolim reuerſus imperiũ aſſumpſit. quẽ non poſt annũ. vt aliq̃ volũt ſꝫ tercio iperij mẽſe michael ſorori⁹ ei⁹ depoſuit. ⁊ illi in ipio ſucceſſit

MIchael conſtantinopolitanus imꝑator poſt ſcauraciũ ſororiũ ſuũ imperiũ aſſumens impauit annis duobus. Vir ſane pius ⁊ ſacraꝝ traditionũ emulator. Eiqꝫ nihil antiquius fuit quã inchoatam a nicephoro pacem cuꝫ caroli oratoribus qui multos menſes cõſtantinopoli expectauerãt cõfirmare. cõditiones ꝗ̃ fuerint ſcriptores pauciſſimis explicant vbis. vt orientem cũ conſtantinopoli michael. ⁊ carolus occidentem cũ roma haberet. Sed paulus addit hiſpaniaꝝ ꝑtes. quibus recipiendis tantoꝑe carolus inſudauerat imꝑatori greco redditas fuiſſe. ⁊ venetoꝝ monumenta quibus concordat gotfredus. habent venetiaꝫ vrbem ea conditione in conſtantinopolitani ꝑtibus manſiſſe. vt immunitatibus ꝓdem a carolo habitis ꝑ ytaliã vteret͛. Detulit vo michael eatenus carolo. vt cũ illius oratoribus ſuos iṗe aquiſgranũ mitteret pac̃ formulam reddituros. fuerũtqꝫ hij michael epiſcopus. ⁊ arſacius theogniſtiſqꝫ prothoſpatarij ꝗ̃ cũ aquiſgrañ. venerant auditis. oĩa ꝗ̃ petere animũ induxerunt. carolus ↄceſſit. Hic aũt cũ aliquãdiu aduerſus bulgaros ꝓlians ſupior extitiſſet. Poſtremo apud andronopolim vict⁹ ſugatuſqꝫ copias atqꝫ animũ amiſit. conſtantinopoliqꝫ reuerſus imꝑio ſe abdicauit. ⁊ monaſteriũ intrãs vſqꝫ ad mortẽ ibidẽ religioſiſſime vixit. Cuius tpib⁹ vix imperiũ etiã noĩe vigebat. Nã illõ in oriẽte barbari ↄtinue occupabãt. et romani iã a bello deſtituti ad gallos reſpiciebãt. Jõ i ſeq̃ntib⁹ ꝑraro ſit mentio de imꝑatorib⁹ ↄſtãtinopolitanis ſiue grecis. Veꝝ de carolo magno ⁊ ei⁹ ſucceſſoribus ꝓſequimur hiſtoriam.

Synodus Septima

HYrene mater cõſtantini mulier prudentiſſima ⁊ religioſa ſtatim adepto imperio conciliũ ſecũduꝫ in nicena vrbe trecentoꝝ et. 30. epiſcoporum congregauit. In quo inſtitutum fuit. vt qui ſacras ymagines delendas decetero dicerent. ꝑpetuo anathemate necterentur. Sancitũqꝫ fuit ſpũm ſanctum a patre filioqꝫ procedere.

HAdrianus quoqꝫ papa pace de longobardis parta ſeptimã ſynodũ trecentoꝝ ⁊. 50. epoꝝ habuit. in qua hereſis feliciana de ymaginibus tollendis abrogata eſt. vt teſtatur Gratianus de cõſe. diſt. 3. c. ſeptimo. Mandauitqꝫ fuit laicis vt nullo mõ de põtific̃ Ro. electõe ſe intromittere ꝑſumãt. vt in canõe. 63. di. c. null⁹ laicoꝝ. Vetuit etiã põtifex hadrianus infames ad ſacerdotiũ ꝓmoueri. 6. q. j. c. omnes. Mandauit item ne clerici extra foꝝ ſuũ i iudicio traherẽtur. xj. q. j. c. clericus. Alij deniqꝫ ſcribũt qđ theophilatius ⁊ ſtephan⁹ epi inſignes nominis ſynodum francorum germanorumqꝫ epiſcoporum habuere in qua etiã feliciana hereſis de tollendis ymaginibus abrogata eſt.

AUream laminā hiſdē tēporibus apud ꝯſtantinopolim in ſepulcro cuiuſdā īuentū fuiſſe tradunt. In q̄ ſcriptū erat. Xp̄s naſcetur ex virgine maria. ⁊ credo in eū. ſb ꝯſtātino ⁊ hyrene. o ſol iterū me videbis.

Deſiderius rex

DEſiderius vltimus longobardoꝝ rex aiſtulpho rege defuncto poſt eū regnauit annis .18. hic p̄mo ethrurie rex fuit. q̄ cū aiſtulphi obitū audiſſet. ſtatim regnū inuaſurus longobardoꝝ copias vndiqꝫ ꝯtraxit. Et vt id obtineret ꝯ rache ſiū q̄ monachi habitū ſumpſerat. multa pōtifici ac romanis pollicitus ē. Quam obrem eos in ſuā ſententiā traxit. Et ita regnū in pace cōſecutus eſt. Eo q̄ppe tūc longobardoꝝ v̄tus ob delitias langueſcere ceperat. At deſiderius oīm aduerſarioꝝ metu liberatus a ſpōſionibus pontifici ⁊ romanis factis. animū reuocauit. multaſqꝫ iniurias illis inferre cepit. Vñ pōtifex Zacharias ad carolū magnū reclamans. rogat vt deſideriū admoneat ab inferendis iniurijs pōtifici cauere. quē p legatos admonet vt res iniuſte ablatas pontifici reſtituat. parātur igit̄ vtrinqꝫ exercitus ſ carolus mira celeritate vſus. p̄miſſa pte copiaꝝ q̄ in tranſitu alpiū. iouis mōtem occuparet. cū reliquo exercitu p montē emiſſū in ytaliā deſcendit. fuſo qꝫ ac fugato deſiderio obuiā facto. oīa longe ⁊ late populat̄ ⁊ capit. Deſiderius aūt deſperatis reb⁹. tanto accepto incōmodo papiā ſe recepit. vxore ac liberis veronā miſſis. at ſpoletini reatini ac lōgobardi oēs q̄ eas regiones incolebant. audita deſiderij calamitate romā veniētes. ſe ac ſua oīa romani pontificis fidei cōmittūt. Hoꝝ ſecuti exemplū ancomtani auximates firmani. At carolus relicto bernardo patruele ſuo in obſidione ticinenſis vrbis cū parte copiaꝝ veronam pficiſcit̄. aldegiſius v̄o deſiderij filius inde abiēs ad imperatorē cōſtantinopolitanū ꝯfugit carolus acceptis in deditionē oīmbus ferme tranſalpine ytalie vrbibus. romā petit. Vbi rebus cōpoſitis carolus cū bona hadriani gr̄a in tranſpadanā rediens. ſexto mēſe poſtea qꝫ obſideri cepta ē papiam deditione occupat. Inde paulus ⁊ alicuin⁹ ijſdem pene v̄bis habēt. illum tūc caſtra reuerſum. papiaqꝫ p deditionē potitū. adduxiſſe in franciā deſideriū. q̄ ad leodiū fuerat relegatus. quāqꝫ alij ſcribāt. Qz in deſideriū clementia vſus. hoīem ſpoliatū regno nō etiā vita lugdunū cum vxore ⁊ liberis exulatū mittit. Vbi poſtea longobardis francos pfecit. qui eos in pace retinerent. atqꝫ ita anno ſalutis nr̄e. 774. ⁊ q̄nto pōtificatus hadriani pape. longobardoꝝ regnū finez accepit. Inde ea gēs ducentis iam triginta ⁊ pene duobus annis maiori ytalie portione potita. nihil iam externi p̄ter nomē retinebat. Fuit aūt ſb duobus ⁊. xx. regibus ab alboyno vſqꝫ ad deſiderium porrectum.

Paulus diaconus

PAulus longobardus hyſtoricus ⁊ aquilegienſis p̄triarchatus dyaconus. deſiderio regi ſuo ob doctrinā ⁊ ingeniū admodū carus. Quē cū carolus magnus in galliā duxiſſet. libertate donauit. in p̄cioqꝫ aliquādiu habuit. Verū cū poſtea comperiſſet hoīem deſiderij libertatem q̄rere eū in diomedis inſulam relegauit. Vñ poſt aliquot annos auffugiēs ⁊ ad arachim perueniens rogatu adelperge deſiderij filie ⁊ arachis vxoris Eutropij hiſtorie. duos libros addidit a iuliano principe vſqꝫ ad primi iuſtiniani tempa oīa pſcribens. Mortuo deinde archi. caſſinenſe cenobiū ingreſſus reliquū vite ſanctiſſime vſqꝫ ad mortem ducēs. Sepe ad carolū regem literas elegantes ⁊ humanitatis plenas ſcripſit. ab eodemqꝫ a quo fuerat ob litteraturā huatus viciſſim accepit. Rogatuqꝫ caroli vitas ⁊ lectiones cuilibet ſanctoꝝ feſtiuitati ꝯuenientes collegit. hymnos quoqꝫ elegantiſſimos edidit.

Iſuardus monach⁹

ISuardum quoqꝫ monachū natione gallū virum in omni doctrina eruditiſſimū tempeſtate hac floruiſſe conſtat. eo q̄ euſebij ceſarienſis more caroli magni iuſſu oēs actus ⁊ ſanctoꝝ legendas breues eleganti ſtilo in vnū collegit. ⁊ ad vnū volumē redegit. qd̄ martyrilogiū appellauit. Reperit quoqꝫ q̄ ſingulis diebus pluſqꝫ trecenta feſta cōcurrebant. ideo ſtatutum ſuit vt diceret̄ ⁊ alioꝝ plurimoꝝ ſanctoꝝ martyrum

Alcuin⁹ p̄ceptor caroli

ALcuinus natione gallus caroli magni vt aiūt p̄ceptor. Vir greca latinaqꝫ lingua egregie doct⁹. nec nō ⁊ theologoꝝ phoꝝūqꝫ ſui temporis princeps. hījs temporibus eas ob res apud carolum magnum maximo in precio habitus eſt. Cum eum in dyaletica rhetorica ⁊ aſtronomia eruditum fecit. Qui ⁊ bonifacij archiepiſcopi maguntini precib⁹. orationes miſſales atqꝫ alia eccleſiaſtica officia (gothoꝝ perturbatione deperdita) omnino refecit. atqꝫ eius rogatu carolus gymnaſiū e roma pariſius tranſtulit. quod etiam ab Athenis eo loci tranſlatum fuiſſe conſtat. qui ⁊ cenobium ſancti martini thuronis donāte carolo regendum ſuſcepit. quoniā omnes religioſi voluptuoſe viuentes in eo monaſterio nocte vna ab angelo infeliciter perierunt. hic cū eruditus theologus haberet̄ libros de trinitate cū queſtionibus ſpeculū puuloꝝ. de eccleſiaſtico dogmate. de rōne aīe ⁊ pl̄es alios libros ad xp̄ianā religone pertinentes edidit.

Carolus magnus rex

Carolus francoꝝ rex. cui poſtea ex magnitudine reꝝ geſtaꝝ magnꝰ cognomen fuit. p̄re pipino defuncto regnū accipiēs. regnauit in totū annis. 46. cū pipinus liberā in francos patrius ptātem habuit. ⁊ auctoritate pōtificis ⁊ francoꝝ decreto plena dominādi poteſtate ſuſcepta regnans annis. xv. Ei ſucceſſere ſupſtites filij duo. carolus ⁊ carolomānus eque regno inter ſe partito. Sed non multo poſt defuncto carolomāno. franci eam regni ptem. q̄ ille poſſederat carolo fratri detulerūt. ferūt aūt carolum natū in ingelheim q̄rto miliario a magūcia vrbe. de quo gotefridus viterbienſis ſcribit pipinus morit̄. cum ſurgit carolus acer. natus in ingelheym. cui berta fuit vngara mr̄. pipinuſq̄ p̄r cronica vera patet. Is aūt extemplo poſt pipini obitū aduerſus aq̄tanos bellū geſſit. Inde cōpoſitis rebus belloq̄ citius oīm opinione cōfecto cū victore exercitu in regnū reuertitur. Poſt hadrianus romane eccl̄ie pontifex a deſiderio longobardoꝝ rege oppreſſus. oratores ad carolū miſit vt opem ⁊ auxiliū ferret. q̄ nō ſegnius quaſi hoſtes in gallia eſſent exercitū parat. ⁊ magnis itineribus in ytaliā contendit. Et ſupatis alpibus in thaurinū deſcendit. atq̄ cōtinuatis caſtris in agrū vercellenſem puenit. facta vtrinq̄ poteſtate pugnādi prelium cōmiſere. In ea pugna ſupati longobardi in fugā vertūtur. deſiderius papiā cū paucis militibus petit. carolus regē pſecutus in agrū ticinū exercitum ducit. tādem capit̄ deſiderius vna cum vxore ac liberis vt premiſſum ē. Tuc ſummo bñficio caroli ytalia ſe primū erexit. Carolus aūt pfecto longobardoꝝ bello ſaxonicū intermiſſum bellū eum domū reuocabat. qđ biennio ⁊ a prefectis eius leniter adminiſtratū fuit. Saxonū gens longe maxima fuit ac bellicoſiſſima hi falſos deos colentes cū francis cōtinue bella gerebant. Sepe plurijs victi cōdictōes acceperāt. obſides dederāt. ſ; apud frācos nullus pleniſſimā victoriā domita eoꝝ pfidia pſecutus fuit. Hec palma carolo magno q̄ſi diuino numine reſeruata. Igitur ingentē exercituꝫ parat diem dicit. q̄ die ꝓpe ripā fluminis rheni om̄es cōueniāt. magna alacritate ſuſcepta a frācis expeditio fuit. ſic renouatū ſaxonicū bellū quo nec maius vllū nec grauius diuturniuſq̄. Tres em̄ ⁊ xxx. annos certatū cōſtat. Tandē penitꝰ ſaxones debellati. ſe ſuaq̄ oīa ptāti caroli puiſere. Uictis impoſite leges vt patrijs cerimonijs. falſiſq̄ dijs poſthabitis xp̄ianā fidē pfiterētur. Cū vero ea tempeſtate barbare gētes hiſpaniā graui ſuitute oppſſam tenerēt. ad eā liberandā carolus mentē cōuertit. q̄ cōfeſtim ſupatis pyrenei iugis in fines hoſtiū puenit. Extemplo ciuitatis nōnulle ſpōte deditōem faciūt aug̈ſta ⁊ pāpilonia due opulentiſſime totius hiſpanie vrbes. q̄ mandata caroli aſpnabant̄ vi capte ac prede militibꝰ date ſic hiſpania pene om̄is in frācoꝝ ptātem deuenit. Interim taxilo bauarie dux finitimas gentes ſollicitat cum franco bello aggreſſus. Qui inde nulla temptata fortuna parere conſtituit ac obſides dedit. His rebus geſtis cum in magna gloria magniſq̄ opibus regnū ac tota res francoꝝ eſſet. ſtatuit carolus aduerſus hunos q̄ hoſtibus ſuis auxilia ſtrauerāt bellū ſuſcipe. Conſtatq̄ nullū bellum a carolo geſtū in q̄ maior ſit hoīm cedes edita maiorq̄ illata clades ingentē vero hunoꝝ multitudinē ⁊ pene nobiliſſimū quēq̄ eo bello abſumptū maximā q̄z vim auri atq̄ argenti a francis in galliā tranſportatā. Cū hic ſtatus reꝝ in gallia eſſet romani aduerſus leonē pontificē coniurationē inerūt de q̄ in ſequentibus. ⁊ geſtis caroli poſt coronatiōem auguſtalem fit mentio.

Rolandus

Rolandus palatinꝰ comes caroli ex ſorore nepos. vir pſtans fortitudine incōpabilis ⁊ v̄tutis ac magnitudinis. cuiꝰ fortia facta p vniuerſum orbē celebrantur. Cū carolus exercitū in galliā reduceret ꝓpe pyrenei iuga in vaſconū inſidias incidit. Et p̄lio inter eos inito poſt ingentē hoſtium cladem. cecidere in ea pugna dolo hoſtiū nō v̄tute cōmiſſa anſhelmus ⁊ Egibardꝰ ſummi in bello duces. Rolandus quoq̄ cecidit. Sūt qui dicāt cū ſiti nō vulnere periclitatū. qui duces belli tutatus fuit. Paulo autem poſt ij populi ac eoꝝ reges a carolo domiti. meritas perfidie ſue debitaſq̄ penas dedere.

Taxilo baioarie dux

Taxilo bauarie dux vxoris. vt tradūt ſtimulis cōcitatus. copias cogit. his temporibus finitimas gētes ſollicitat. hūnos. qui ea parte qua bauaria in oriente ſpectat ſibi pfines erant ſocietate ⁊ federe iūgit. Erat ei piux deſiderij regis longobardoꝝ filia. q̄ fortunaꝫ p̄ris iniquo animo ferens. nec nocte nec interdiu virū cōquieſcere pati. monere vt meminiſſe vellet ſoceꝝ ſuū morte miſeriorē vitam ducere. Nemīnē eſſe preter cū. qui poſſet ei libertatem vendicare. His muliebribus inſtructus furijs exercitū parabat carolus celeriter profectus in fines bauarie venit. Taxilo pterritus tandeꝫ parere conſtituit ⁊ deditionem fecit. obſides dedit. In hijs theonē filiū ſuū alioſq̄ per multos lectiſſimos iuuenes.

Aldegiſius

Aldegiſius deſiderij filius. q̄ ante expugnationē papie e citrapadanis in greciam confugerat hijs tēpibus grecoꝝ multoꝝ auxilio fretus. cuꝫ magna manu ad repetendū paternū regnum in ytaliā venit. qui multū pflictus a francis auſpicio prefectoꝝ ſuperatus ⁊ captus. ac multis ſupplicijs affectus. tandem vitam miſeram in tormentis finiuit.

Anno mundi. 6003. Anno xp̄i. 804.

LEo eius noīs tercꝰ papa. arrupio pr̄e. pōtifex creatur. Uir qdē doctiſſimus. q̄ ab ineūte etate. ita erat educatꝰ et eruditꝰ diſciplina eccleſiaſtica. vt dignꝰ eſſet q̄ ceteris anteferret. erat p̄terea caſtus. integer. pudicus. facūdꝰ doctoꝝ viroꝝ ita amator. vt eos vndequaq̄ ad ſe p̄mijs alliceret. Eoꝝūq̄ conſuetudine mirūmmodū delectaret. p̄dicationibꝰ q̄z admonitionibus quibus plurimū ob eloq̄ntiā ⁊ doctrinā valebat. egrotos viſere. elemoſinas indigētibus p̄bere ei peculiare fuit. Hō certe mitis ingenij. creatur itaq̄ pontifex vno oīm ꝯſenſu. q̄ poſtea dū ſupplicatōes a btō gregorio inſtitutas romē agit cū pplo ⁊ clero paſcalis primicerius ⁊ cōpulus p̄ſbyteri q̄ꝝ vite ſordes a ſuperioribus vrbis aliq̄n infeſtatus fuit. armatis ſtipati illū interceperūt. quoꝝ fraudibus apud ede bti ſilueſtri captꝰ. ac pontificali amictu p̄uatus. Et carniſices debilē viribus pontificē ꝓſternētes lingua captus ps illū excecatura. pluribꝰ etiā digitis ⁊ incurui s vnguibus q̄z oculoꝝ fere poſſent cōcaua effodiebant. Et multo madēs cruore leo apud ſcti eraſmi monaſteriū in cuſtodia ē habitꝰ. Quo in loco loq̄lam illi ⁊ viſum affirmat bibliothecarius diuino munere reſtitutū. affuit tūc afflicti ſenis rebus auxilio vnius albini cubicularij fides. q̄ nocte cōcubia cuſtodes fallens ad bti petri baſilicā ꝑduxit. ⁊ vinigiſiū ducem ſpoletanū p̄ſidio acceſiuit. ꝑ paucos ibi moratus dies leo ad carolū ꝑperauit Tranſgreſſum alpes pius rex in ſaxonia pōtificē ſumma acceptū reuerētia vt rediret in p̄riam exhortatꝰ. Redeunti romā leoni clerus ppluſq̄ romanus ad miluiū vſq̄ pontē ꝓceſſit obuius. Inde venienti romā carolo q̄ ordinū diſpoſitio occurrerit ſaxonū frācoꝝ longobardoꝝ q̄s enumerare poſſet. Exceptū in p̄ncipis apl'oꝝ baſilice atrio carolū. leo cū ad eiꝰ penetralia deduxiſſet in vrbē dimiſit. Et nō multo poſt carolus cleꝝ ⁊ pplum in bti petri baſilica ꝯuocauit pōtifex ambone ꝯſcenſo euāgelia xp̄i cernuus tenuit ⁊ iureiurādo affirmauit ſe oīm reꝝ q̄ ſibi obijciebāt inſontē eſſe. Erat is dies ydus decebris anni ſalutis octingenteſimi. Et in die natalis dn̄i inter miſſaꝝ ſolennia ad ip̄as. b. petri baſilicas celebrata. leo pōtifex ppli romāi ſcito p̄cibuſq̄. carolū impatorē romanoꝝ declaratuz. dyademate vetuſto impatoꝝ capitis geſtamine coronauit. Tunc pplus romanꝰ q̄ aderat freq̄ntiſſimꝰ ter acclamauit. Carolo auguſto a deo coronato magno ⁊ pacifico imparatori vita ⁊ victoria. ſacro inungenſq̄ ꝯfecto balſami oleiq̄ liq̄mine ad pipinū ſe ꝯuertit. eūq̄ ytalie regē declaratuz pariter inunxit. Tandē leo a fundamētis edificato apud ſctm̄ petꝝ ampliſſimo hoſpitali quod greci xenodochion vocāt. morit primo ac vigeſimo pontificatus ſui āno. Quo etiā cometes apparuit. vt nōnulli putāt tante calamitatis indiciū. Sepelit aūt in baſilica petri pridie ydus Iunij. Eius in morte tum ſedes vacat diebus decem.

Cometes

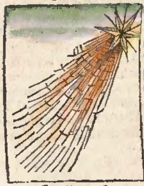

Linea ſummoꝝ pōtificū

Leo tercius

Stephanus quartus

Paſcalis

Anno mundi. 6013. Anno xp̄i. 814.

STephanus quartus. p̄ria romanus. pr̄e iulio. q̄ pontificatu ſuſcepto mēſe tercio ad ludouicū impatorē in gallias ꝓficiſcitur. q̄ in aurelianis erat. ⁊ honoratiſſimū ei quoq̄ obuiā miſit. maxime theodolphū aurelianoꝝ ep̄m cū clero. ip̄e ad primū lapidē ꝓdiens cū maxima veneratione in vrbē introducit. erat ſtephanus ex nobili genere ortus tante doctrine ⁊ integritatis. vt facile apud oēs ſctitatis nomē nanciſceret. ⁊ vt ferunt ludouicū inūxit atq̄ coronauit. ⁊ cū ſepe de cōponēdis ytalie rebus collocutus fuiſſet romā redijt ſecū crucē magni pōderis magneq̄ eſtimationis detulit. quā ludouicus ſua īpenſa beato petro dicauerat. at ſanctiſſimꝰ pontifex ad vrbē rediens ſeptimo pontificatus ſui menſe vita functus. in baſilica petri ſepelitur. Sedes autem eius morte dies vndecim tum vacat.

PAſcalis eiꝰ noīs primus papa. p̄ria romanꝰ. pr̄e bonoſo. nulla interpoſita īpatoris auctoritate pōtifex creat. hāc obrem vbi pontificatuz inijt. ſtatim legatos ad ludouicū miſit. q̄ eiꝰ rei culpam omnem in cleꝝ ⁊ pplm reijcerent. q̄ ab hijs vi coactus eſſet pōtificiū munꝰ obire. accepta hac ſatiſfactione ludouicus rn̄dit pplo ⁊ clero maioꝝ inſtituta ⁊ pacta ſuādā. cauerēt ne deinceps maieſtatē lederēt. hūc autem ſtephanus pōtifex dū vineret ob eiꝰ v̄tutes ⁊ doctrinā monaſterio bti ſtephani martyris in vaticano prefecerat. Inito igit pontificatu corpa ſanctoꝝ minꝰ religioſe iacentia in vrbem cuz maxima veneratione introducta honeſtiore loco recōdidit. praxedis templū a fundamētis extruxit. ⁊ btē cecilie. coq̄ loci ⁊ ip̄ius virginis ⁊ eius ſponſi valeriani tyburcij maximi martyꝝ. vrbani. lucij pontificum corpa collocauit. Multaſq̄ baſilicas vetuſtate quaſſatas reſtituit. Tandem nullo religionis pietatis humanitatis exemplo pretermiſſo. pontificatus ſui anno ſeptimo. menſe tercio. die decimoſeptimo morit. ſepeliturq̄ in baſilica petri. Uacat tum ſedes dies quatuor.

Linea iperatoꝝ

CArolus cognomento magnus. ꝓ ſuis eximijs meritis. ac ſingulari fide. ob oīm xp̄ianoꝝ libertatē. Cuȝ paterni regni fines in gallia rheno ligeri occeanoqȝ in germania danubio ⁊ ſalo fluuio. Et hijs aqtaniā vaſconiā hyſpaniā pene totam. Et eā ytalie ptem in qua longobardoꝝ regio fuerit. bellica virtute ademptā adiunxit. adieciſſetqȝ ſaxoniam. q̄ ē non modica germanie ps. tū vtrāqȝ pannoniā. ⁊ vltra danubiū datiā hiſtriā ⁊ totū liburnoꝝ regnū. Oīnes deniqȝ barbaras gentes q̄ germaniā inter rhenū occeanū ac danubiū incolunt. ptim armis ſubactas. ptim beneficio allectas in ſuā ptātem redegit. his tantibus opibus. tanqȝ rebus egregie geſtis eam ſibi famā nō ſolū in gallia ſȝ etiaȝ ꝑ vniuerſum orbē ꝯparauerat. Anno ſalutis octingenteſimoprimo. pōtificatus leonis pape anno. v. ſummi imꝑij dignitatē (Poſteaqȝ cōſtantin⁹ magnus relicta roma ad orientē ꝯceſſit ⁊ ſublatū imꝑiū trecentis ⁊ triginta annis poſt auguſtulū in occidente ceſſauit) egregia ſua ꝟtute occidenti reſtituit. ⁊ auguſt⁹ appellatus. impatoꝛ nomē dignitatemqȝ ſuſcepit. Et nō ſolū vt p̄miſſum ē aſſenciente ſȝ etiā applaudente pplo romano. atqȝ ita impauit annis. 14. factus itaqȝ romanoꝝ impatoꝛ. poſt ampliſſimā dignitatē ſuſceptā. cum ī galliā reditur⁹ iter ꝑ hetruriā faceret. in memoꝛiā dignitatis adepte floꝛentiā vrbeȝ. quā olim magna ex pte deleuerāt gothi. in priſtinū ſtatū cuȝ ſumma celebꝛitate reſtituit. Omnēqȝ nobilitatē ꝑ oppida vicina diſpſam in ciuitatē reduxit. nouis menibus cinxit. templis oꝛnauit. Cū reuertiſſet in galliā exceptus eſt eius aduētus ab oībus pplis incredibili honoꝛe atqȝ amoꝛe. cū bella ſeptem ⁊ quadraginta annis (tot eīn regnauit) incredibili felicitate tū magnitudine quadaȝ animi. tum etiam ingenij atqȝ conſilij confeciſſe tradūt. Quibus regnū ſatis amplum a patre acceptum longe maius poſteris ſuis reliquit. Fuit autem carolus ꝓcera ſtatura. lato pectoꝛe. latis humeris. magnis vegetiſqȝ oculis naſo paulo eminētioꝛe. foꝛma deniqȝ ⁊ pulcritudine oꝛis adeo eximia. vt decoꝛem ſimul pre ſe ferre videretur. cum regia quadam maieſtate cōiūctum. habeb atqȝ in voce ſplendoꝛem. Et in inceſſu totoqȝ coꝛpoꝛis motu ſummā dignitatē. ꝓmiſſam gerebat barbam. valitudine fuit pꝛoſpera. venatōnibus galloꝛum moꝛe frequenter ſtudebat. ratus ad ſanitatem coꝛpoꝛis conferre. Tradunt preterea eum balneis ⁊ aquis natura calidis plurimū delectatum. Inde aquiſgrani vbi ſedes regni eiuſqȝ regia erat maximis ſumptibus templum condidit. ⁊ beate marie dedicauit. in qd̄ ſudariū ⁊ beatiſſime ꝟginis marie camiſiam tranſmiſit. Vex ad eius regias ꝟtutes addidit eloquentia copiāqȝ dicendi ⁊ bonaꝝ artium diſciplinā. Habuit autem ex pluribus vxoꝛibus pulcerrimā ſobolem. ſed ex hildegarde carolum pipinum ludouicum ⁊ filias plures. filios quoqȝ doctiſſimis hominib⁹ erudiendos tradidit. ⁊ filias. ne ocio toꝛpeſcerent lanificio aſſueſcere fecit. Carolus autem iam ſenio grauis cum intellexiſſet pipinū quem regem ytalie prefecerat mediolani moꝛtuū eſſe. ludouicum filium minoꝛem natu. aquitanie regem. ⁊ imperij ſucceſſoꝛem. Bernardum ꝟo nepotem ytalie regē declarat. Eiqȝ mādat vt ludouico rebus in omnibus obtemperet. fines imperij hos eſſe voluit in galliam rhenū ac ligerim in germania danubium ⁊ ſauū fluuios. Hijs autem ꝓuincijs aquitaniam guaſconiā. magnam partem hiſpanie. ciſalpinam galliam. ſaxoniam. vtrāqȝ pānoniam. yſtriam liburnos addidit. Stabiliuit autem ſuis poſteris non ſolum francoꝛum regnum. ſed etiam impatoꝛum nomen. cum venatuȝ a regia aquiſgrani eēt pꝛofectus: domū rediit cum febꝛe. cum lateris etiam acceſſiſſet doloꝛ. moꝛbis ſimul ⁊ ſenectute confect⁹. vita exceſſit. etatis ſue ſeptuageſimoſecūdo. ⁊ xp̄iane ſalutē. xv. ſupꝛa octingenteſimū annū quinto kalen. februarij. Eius coꝛpus in baſilica aquiſgrani ſolenni funere ſepultum tali epigrāmate Caroli magni xp̄ianiſſimi impatoꝛis romanoꝝ coꝛpus ſub hoc ſepulcro conditum iacet. Tribus annis anteqȝ e vita migraret teſtamentum condidit. Duas partes epiſcopis metropolitanis dari iuſſit. in reficiendis eccleſijs. ⁊ ꝓ pauperibus iuuandis. Terciā vniuſcuiuſqȝ ratione habita filijs filiabus nepotibuſqȝ tum ſeruis ⁊ ancillis reliquit. Erant inter ceteros theſauros tres argentee menſe. ⁊ vna aurea pcipue magnitudinis. quarum vnam q̄ conſtantinopolitane vrbis ſimilitudinem referebat baſilice beati petri. Aliam in qua foꝛma vrbis rome cernebatᷣ eccleſie rauennati dono dedit. Terciā que totius oꝛbis deſcriptōnem continebat. Et auream filijs ſuis reliquit. Fuit itaqȝ carolus ſi eius res geſtas. tum domi. tum foꝛis inſpicimus. tāte amplitudinis ⁊ integritatis imperatoꝛ. vt poſtea neminē ſuperioꝛem. ne dum pareȝ habuerit.

IUdeus quidam his tempoꝛibus. apud ſyriam exiſtens. quadam die in vilipēdium xp̄ianoꝝ xp̄o imaginem lancea ſuffodit. Et illico ſanguis vbertim effluxit. quo pꝛodigio tremoꝛe coꝛreptus. ne ſanguis deperiret vas vulneri appoſuit a quo plurimi ſanitati reſtituti iudei ad fidem xp̄i plures ſunt conuerſi ſanguis autem diuino conſilio poſtea montuā allatum. ibidem vſqȝ in preſens ꝓpter crebꝛa eius miracula magno in precio ⁊ gloꝛia habitus eſt. Carolus imperatoꝛ hijs auditis ad Leonem ſcripſit. vt de his eum certum redderet. Leo ꝟo cū ſeditionibus ſemꝑ vexaretᷣ. ab vrbe diſcedens. montuā proficiſcitur ad viſenduȝ xp̄i ſanguinem. Is a montuanis perbenigne ſuſceptus appꝛobato xp̄i ſanguine ob frequentia miracula. qd̄ ⁊ alij pontifices poſtea efficere. ad carolum pꝛoficiſcitur. vt hominē veritatis cognoſcende cupidū eius rei certioꝛem faceret. ⁊ de rebus ytalicis vt premiſſum eſt.

Anno mūdi. 6023. Anno xp̄i. 824.

EUgenius eius nominis ſecūdus papa. p̄tia romanus. p̄re boemūdo. paſcali ſuffectus. Eius tp̄e octauū ſciſma fuiſſe ferūt. Inter hūc eugenium ⁊ q̄ndam noīe zinzinū ꝓpter parū diſcordias at eugeni⁹ dignitate corpis. ⁊ p̄ſtātia animi inſignis. ob hūanitatē ⁊ eloquētiā. oīm ꝯſenſu tandē obtinuit. q̄ inito pōtificatu. ſpretꝭ reb⁹ oīb⁹ humanis. vł poti⁹ fortune bonis. ad munificentiā ⁊ liberalitatem v̄ſus. Adeo rem ſtumentariaꝫ curauit. vt nullibi vilius. q̄ꝫ rome annona vēderet̄. ac paupeꝝ pupilloꝝ viduaꝝ cauſas ⁊ vitā ita tutatus eſt. vt ab oībus merito p̄r paupeꝝ diceret̄. Tandē cū optimus hic pontifex. his artibus ī pontificatu annis q̄tuoꝛ vixiſſet morit̄ collacrimātibus oībus. Et ſuā vicē poti⁹ q̄ꝫ mortē ſanctiſſimi viri dolentibus. cū mors ei ad felicitatē via optatiſſima eēt. Quidā ſcribūt eū ab emulis oculis excecatū. ac martyrio coronatū. Eius corp⁹ in baſilica petri ap̄loꝝ principis cum omni deuotione ſepelitur.

VAlentinus papa. p̄tia roman⁹. p̄re leontio. q̄ apud paſcalē ⁊ eugenium viros ſanctiſſimos. ⁊ doctrinā ⁊ rōnem bene ac ſancte viuendi a teneris ānis vſq̄ꝫ ad maturā etatē didicerit. Non ludis nō iocis aut voluptatibus intentus. vt plerīq̄ꝫ oēs adoleſcētes faciūt. ſ; doctrinā ⁊ bn̄ viuendi normam ex lectione veteꝝ ⁊ exemplo ſanctoꝝ pontificū ſumens. Cūq̄ꝫ tante v̄tutis ⁊ ſanctitatis eēt. vt non dū p̄ſbiter. ſ; diaconus ſummū pontificatus gradū meruerit. Poſtremo aūt pietate. clementia liberalitate. tum in vita priuata. tū in pōtificatu nulli maioꝝ ſecūdus eſt habitus. has ob res oīm conſenſu pontifex creatus. meritꝭ hominū q̄ tum erant id fortaſſe exigentibus quadrageſimo pōtificatus ſui die moritur. ac in baſilica petri ſepelitur. cōq̄rentibus oībus eū hoīeꝫ ſibi morte ſblatū eſſe. quo ſtante labefactari romana libertas ⁊ xp̄iana religio vix poterat.

Anno mundi. 6033. Anno xp̄i. 834.

GRegorius quartus papa. p̄tia romanus. p̄re ioanne tituli ſancti marci p̄ſbyter. Uir nobilitate inſignitus. ſanctitate clarus doctrina ⁊ eloquētia p̄cipuus. qui tante modeſtie fuit. vt electus a clero ppl̄oq̄ꝫ romano nō prius pōtificiū munus obire voluit. q̄ꝫ a legatis Ludouici imꝑatoris ob eam cām romam miſſis. q̄ diligenter tantā electōem diſcuſſerāt ꝯfirmatus ē. fecerat id ludouicus nō ſuꝑbia motus. ſ; ne iura imperij amitteret. quippe q̄ natura clemēs ⁊ humaniſſim⁹ ſit habitus. quiq̄ꝫ iura eccl̄ie ⁊ dignitatē ſemꝑ tutatus ē. Qui pontificatu ſuſcepto. mox corpus. b. gregorij tranſtulit. atq̄ꝫ eo loci collocauit. vbi nūc iacet magnis adhibitis ornamentis. ferūt ab codē corpa ſebaſtiani ⁊ tyburcij a cimiterijs in quibus ante iacebant ad baſilicā petri traſlata fuiſſe. Inſuꝑ ⁊ rogatu ludouici imꝑatoris oīm ſanctoꝝ celebritatē kał. nouēbris inſtituit obſuādaꝫ quā q̄dem cōmemorationē galli ⁊ germani p̄mo obſuare ceperūt. cūq̄ꝫ rem magnopere a rabano monacho theologo inſigni carminibus ⁊ ꝓſa laudatā fuiſſe ſcribunt. Poſt multa aūt bona opa moꝛit̄ gregorius pontificatus ſui anno. xvi. ſepeliturq̄ꝫ in baſilica petri. ſedes eius in morte diebus. xv. vacat.

Linea ſummorum pontificum

Eugenius ſecundus

Ualentinus

Gregorius quartus

Pipinus rex

PIpin⁹ caroli fili⁹ natu maioꝛ cū p̄re a papa ytalie rex declaratus. regnauit annis. 13. Uir q̄dem clariſſimus nec p̄ri vlla in v̄tute diſſimilis. queꝫ pater in vngaros miſit. quos cito grauibus p̄lijs ſugatos ad deditionē cōpulit. Eoq̄ꝫ bello cōfecto. ip̄m in beneuētanos miſit qui grimoaldo duce finitimos pontificis agros turpiter vexabāt. coſq̄ꝫ ꝑdomuit. vt egre ſe mentibus merētur inde theate obſedit captaq̄ꝫ vi ciuitas prede ſimul ⁊ incēdio ē ſubiecta. Ortana exinde ⁊ paulo poſt luceria in deditōem acceptis. hūc etiā p̄r in venetos ſibi falſo accuſatos miſit ⁊ eracliū atq̄ꝫ eq̄liū inuaſit ꝓpter q̄d multe familie nobiliū venetias migrarūt. q̄bus geſtis etiā multis alijs p̄lijs egregie cōfectis mediolanum veniēs. ibidem vitam cum multa gloria in pace finiuit.

Bernardus rex

BErnardus caroli magni nepos poſt pipinū a carolo magno ytalie rex declaratur. Et regnauit ānis. 9. huic carolus p̄cepit. vt ī oīb⁹ ludouico filio ei⁹ ⁊ ſucceſſori obtꝑaret. Ueꝝ carolo mortuo mādatꝭ obſeq̄ noluit. q̄buſdā ytalicis ep̄is ⁊ ſeditioſis ciuib⁹ inſtigātib⁹ ab ip̄o oīno defecit. Et ciuitates ac ppl̄os ī ſua v̄ba iurare coegit. Et cū reſciſſet ip̄ator. cām in ꝯuētu ꝓpoſita. nepotē leſe maieſtatꝭ crimīe dānatū. hoſtē iudicauit. Exinde copijs coactꝭ galliaꝝ germanie ⁊ baioariorū ꝓuīcie ī ytaliā duxit. Reb⁹ at ytalie breui pacatis ip̄atoꝛ nobiles ytalico s ꝓditionis ꝯiūctos ſingulari iuſſit. Bernardū aūt ⁊ ſi illico ad imꝑatorꝭ aduētū armis depoſitꝭ ad miſericordiam ꝯfugerat. Et ſimul ep̄os ī franciā ꝑduxit. Et ꝯuētu iteꝝ ſuꝑ iudicio aq̄ſgranū habito gladio trucidatus. Ep̄i v̄o ſinodali decreto depoſiti in monaſterio relegati ſunt.

Linea iperatoꝝ
Ludouicus primus

Ludouicus eius nominis primus cognomēto pius. poſt carolū magnū impator. patre carolo defuncto āno ſalutis. 815. imperiū ſuſcipiens. imperauit cū lothario filio annis. 25. Agebat in aquitanis hiberna ludouicus quādo illi carolū pēm obiſſe renūciatum eſt. qui aquiſgranū repetens delat⁹ legationes q̄ ad genitorē venerant primo audiuit. deinde ꝓuinciali celebrato cōuentu. ea que romanoꝝ imperio ⁊ francoꝛū regno adminiſtrandis viſa ſunt neceſſaria ordinauit. Legationū aūt primaria fuit leonis cōſtantinopolitani impatoris. qui nucbadi p id tēpus ſuffectus erat. vbi innouata fuerūt federa. primā exinde expeditionē bernardo rege comitante. aggreſſus eſt in danos. Obſtitit vo hiems cum id pelagus glacie cōcretum erat. qd̄ cum imperator rexq̄ intellexiſſent. medio ferme herētes itinere ad padebrūnā ſaxonie ciuitatem exercitū in hibernis cōtinuerunt. Eaq̄ iam hyeme media quū eſſet allatum ex ytalia romanoꝝ primores in leonis pape mortem cōiuraſſe. imperator regē in ytaliā ire iuſſit curaturū. ne quid detrimēti regnū ytalie pateret. Ingreſſus romā bernardus rex illico in grauē periculoſumq̄ morbum incidit. res romanas p gerardū comitē compoſuit. Inde ſtephanus quartus papa. qui tercio q̄ creatus erat menſe in franciā accedēs ludouicū impatorem apud aurelianas inunxit ⁊ imperiali diademate inſigniuit. Qui imꝑio ſuſcepto cōtra guaſcones grauiſſima bella cōmiſit. tandem eos in ſuā poteſtatē redegit. Deinde britones ſeu anglos res nouas molientes armis in officio cōtinuit. at poſtea ſarracenis Ceſaraguſtam incolentibus pacem conceſſit. Datus tū tuendis danoꝝ regibus negociū impatori fuit. q̄ ſaxonū obſidebant limitē. Et tamen paulo poſt occaſione oblata freti cum ſolamo ⁊ gotfredi filijs cōſtrixerūt. illiſq̄ prelio fuſis heroldum in paternum dacie regnū reduxerūt. Tam multis rebus varijs in locis bene geſtis ludouicus imperator conuentum in aquiſgrano celebrauit. in quo eccleſiaſticis rebus cōpoſitis. Lotharium primogenitum imperij conſortem declarauit. pipinuſq̄ tūc ſecūdus filius aquitanie. Et ludouicus tercius bauarie reges appellati ſunt. Que dum fierent bernardus ytalie rex fatui adoleſcēs ingenij quorūdam magnatum ytalie inſtigatione inter quos fuere mediolanēſis cremonenſis ⁊ aurelianēſis epiſcopi impatori vt premiſſum eſt rebellauit. capitali ſententia punitur. Cum britānia ad alios motus ſe prepararet ⁊ in andegauis nūciabatur. ad hos ſedandos contulit ſe impator. Eo cum veniſſet oīa reperit quieta. Sed aliud accepit incōmodū. qr ermelgardā vxorem ex qua tres filios reges tūc ſuꝑſtites ſuſceperat. longo confectam morbo amiſit. Lothariū poſtea filiū in demortui bernardi locum ytalie regem dedit. quē romani a paſcali pontifice populoq̄ romano vocatum pontifex ipſe in baſilica beati petri inunctū coronatūq̄ regem ytalie primo. ⁊ poſtea auguſtum appellauit. Ludouicus deinde mitiſſimi impator ingenij ſemper multum fidei apoſtolice detulit. Fuitq̄ adeo vt quatuor romani pontifices quos viginti ſeptē annoꝝ illius imperij tempora habuerūt. adiumento nūq̄ caruerint. quo in romanoꝝ perſecutionibus ſepenumero indiguerūt. Ludouicus quoq̄ bulgaros poſt petitam impetratamq̄ pacem pannonioꝝ limites ingredi auſos. ſola mittendi in eos exercitus oſtentatione a motibus abſtinere fecit. Lotharius vo ytalia pacata in galliam rediens. cum ludouicus pater carolum (cui caluo poſtea cognomē fuit) natu minimum fratribus ceteris omnibus preferret. Inuidia ſtimulatus ludouicū in cuſtodia recluſit. Vex eodem anno inter eos conuentione facta liberatus. imperio reſtituitur. Tandē michael ipē impator grecus primo ⁊ breui poſt gregori⁹ pōtifex. ⁊ ludouic⁹ īpator eodē ferme mēſe. diē obierūt. ipe i btī arnolphi baſilica ſepultꝰ.

Mauri hijs tpib⁹ in ſiciliā claſſe delati extēſione facta late incēdia cōmiſerūt. delata i ſiciliā claſſis veneta caten⁹ ꝓfuit infideles q̄ ꝓmū vela alonge ꝓſpexerit i affricā redierūt. p id tpis venetoꝝ dux iuſtinian⁹ fuit. āno ei⁹ ſecūdo ducat⁹. b. marci euāgeliſte corp⁹ a qb⁹ mercatorib⁹ ex alexādria venetias delatū ē tali ordine id factū recēſent. ſacerdotes ꝓmiſſionib⁹ mercatoꝝ ducti capſā q̄ ſctū habebat corp⁹ apta. illō ſporte īpoſuerūt q̄ mercatoꝝ hui cōmeatū ad naues pferre ꝯſueuerāt. Tūc pati ad id aſtutiores veſtitu ſordidiſſimi colones ſportā olerib⁹ porcinīſq̄ carnib⁹ ſupiectī plenā medio foro iocabūdi ꝑgebāt. obuiauerūt a ſarracenis portorij exactores. porcinīſq̄ carnibus qb⁹ machometici ſuꝑſtitōe veſci ꝓhibēt. ideoq̄ viſu quoq̄ abhorrēt. inter olera reptis cauſā qd̄ porcus coꝝ lingua ē ſportā ad nautam ferri pmiſerūt. inde p oliueſem portū corp⁹ i vrbē puexerūt. q̄ āno ⁊ ſequēti eccia q̄ nūc extat ſctī marci venetijs edificari cepta ē. Et tūc ſenatus venetus marci ymaginē tanq̄ vrbis patroni in vexillis deferri ſtatuit.

Rabanus monachus

Rabanus monachus natione german⁹ abbas fuldenſ poſtea magūtin⁹ archieps theolog⁹ q̄dem ꝑclariſſim⁹ ac inſignis poeta. p h tps. in ꝓſa ⁊ carmine plimū valuit q̄ ex ingenij ſui magnitudie mltos edidit libros ꝑcipue op⁹ mirādū d laudib⁹ ſctē crucis ꝯmētar⁹ ē idē librū paralipomenō ⁊ Machabeoꝝ hūit cē ſmōes ſatis elegantes ad ꝑplum potiſſimū in celebritate oim ſanctoꝝ. Seditq̄ annis. x. anno ſalutis. 846.

Strab⁹ itē mōch⁹ gall⁹ eminētiſſim⁹ gall⁹ ⁊ ꝯmētator diligētiſſim⁹. rabani ꝑdci auditor. p h q̄ tpa ipſo preceptore ſuo inferior non fuit. qui in libros biblie ꝑpulcre cōmentatus eſt. Scripſitq̄ de officijs eccleſie ad ludouicū impatorem ⁊ multa alia.

Strabus monachus

Anno mūdi. 6043. Anno xpi. 844.

Sergius eius nominis ſecūdus papa. pr̄ia romanus. p̄re Sergio e regione quarta. poſt Gregoriū pontificatū inijt. Hic cū prius os porci vocaretur ob turpitudinē nominis. mutare vocabulū coactus e. ꝛ cognomenti ſergij nomen aſſumpſit. Eamq̄ ꝯſuetudinē mutandoꝝ nominū a poſteris aſſumptā videmus. vt q̄ pontifices crearētur. ſuo omiſſo maioꝝ noīa ſibi inderent. Licz ab oībus nō ſit obſeruatū. Conſtat aūt ſergiū ex illuſtri familia ortum. neq̄q̄ꝫ a maioribus ſuis degenerafſe. adiuuantibus eius p̄clarꝫ ingeniū Leone tertio. Stephano q̄rto. Eugenio ſecūdo. ꝛ Gregorio q̄rto. ſub quoꝝ moribus ꝛ doctrina ita vixit. vt ſolus mortuo Gregorio dignus haberet. q̄ pontificiū munus obiret. Hic itaq̄ pontificatu ſuſcepto ad ornanda templa conuerſus baſilicā ſanctoꝝ ſiluestri ꝛ martini vetuſtate collapſam reſtituit. In eaſq̄ m̄lta ſanctoꝝ corpa collocauit. Struxit ꝛ a fundamētis ad ipſius baſilice latus in honore petri ꝛ pauli monaſteriū vbi cōtinuo res diuina agebat. Romani quoq̄ tyrannice immanitatis metu eius p̄cibus liberati ſanctiſſimū pontificē verū xp̄i vicariū ꝛ vnicū p̄rie parentē predicabāt. Demū re eccleſiaſtica bene ac integre gubernata. tercio pontificatus ſui anno moritur. ſepeliturq̄ in baſilica Petri. vacat tum ei⁹ in morte romana ſedes menſibus duobus diebus. xv.

Leo q̄rtus papa. p̄ria roman⁹. p̄re rodulpho anno incarnationis octingēteſimo quadrageſimo pontifex oīm cōſenſu decernit ac merito q̄dez: vir eīn fuit in oīni vita priuata etiā religione. innocentia. pietate. humanitate. gratia. liberalitate. doctrina eccleſiaſtica p̄cipue iſigins. Eius geſta p̄clara ſi cūcta conſcriberent voluminis modū excedere viderentur. Sunt q̄ arbitrant huius ſanctiſſimi viri oronibus deū per motū ſarracenoꝝ rabiē naufragio duz onuſti preda domū redeūt cōpeſcuiſſe. Liberatus aūt ſarracenoꝝ metu ſedilia ī veſtibulo atrij lateranenſis poſita ex marmore cōſtruxit. Hūc quoq̄ tante ſanctitatis fuiſſe conſtat. vt baſiliſcū ſerpentē (quē latine regulū appellant) ſuis oronibus e fornice ſancte lucie vginis ī orphea expulerit. Eius aſtu ꝛ veneno multi mortaliū perierant. Et incendiū illud ſigno crucis extinxit qd̄ diu p domos ſaxonū ꝛ longobardoꝝ vagatū. diui petri baſilice appropinquabat. Hoc autē factum octauo die aſſumptionis. poſtea vt feſtus celebratus eſt. Reſtituit quoq̄ vrbis menia ꝛ portas vetuſtate collapſas. ad hec vō. xv. turres ꝓpugnacula vrbis a fundamentis extruxit. Sua quoq̄ diligentia corpa ſanctorū q̄tuor coronatoꝝ inuenit. Eorūq̄ tēplū in ſplendidiorē formaꝫ inſtaurauit. ſctōs ipſos ſub altari collocauit ꝛ alia multa ſanctoꝝ corpa ibi addidit. At dum his rebus q̄ꝫ diligentiſſime vacaret ſarraceni cū claſſe magna contra neapolitanos romanoſq̄ aduentabant. Ipē illico quāta potuit manu hoſtiā ꝓficiſcit. ſuoſq̄ p̄mo ad cōtionem adhortatus oronem habuit. Deus cui⁹ dextera btm̄ petrū ambulantē in fluctib⁹ ne merger̄ erexit ꝛc̄. his dictis facto ſigno crucis pugnandi copiā fecit poſt longū certamē hoſtes ſupant fuganturq̄. inde romam cū gaudio reuerſus inde vaticanū cinxit. Leoninaq̄ vrbeꝫ de ſuo nomine appellauit. ne deinceps hoſtibus liceret ecclām btī petri leui incurſione ſpoliare. hāc autē vrbē p̄mo pōtificatus ſui āno incboatū demū ſexto abſoluit. Ex manubijs vō ſarracenoꝝ plura reſtituit. Tandē optime de eccl̄ia dei. deq̄ vrbe roma. ac noīe xp̄iano meritus. moꝛit anno pōtificatus ſui octauo. mēſe tercio. die. vi. xvi. kal. auguſti. Sepeliturq̄ in baſilica petri. vacat tunc ſedes menſibus duobus diebus quindecim.

Joannes anglicus (ꝛ vt ferūt) ex mogūtiaco ort⁹. malis artibus pontificatū adeptus. Mentitus eīm ſexū cū femina eſſet adoleſcens admodū athenas cū viro docto amatore ꝓficiſcit. Ibiq̄ p̄ceptores bonaꝝ artiū audiēdo. tantū ꝓfecit vt romā veniens paucos admodū etiā in ſacris lr̄is pares hr̄et. ne dū ſuꝑiores. Legendo aūt ꝛ diſputādo docte ꝛ acute tātū beniuolētie ꝛ auctoritatis ſibi cōparauit. vt mortuo Leone in ei⁹ locū (vt Martin⁹ ait) oīm ꝯſenſu pōtifex crearet. Verꝫ poſtea a familiari cōpreſſa. cū aliq̄n occulte ventrē tuliſſet. tandē cū ad lateranēſem baſilicā ꝓficiſceret. intra theatrū (q̄d coloſeū vocāt) a neronis coloſo ꝛ ſanctū clementem doloribus circumuenta peperit. Eoq̄ loci mortua pontificatus ſui anno ſecūdo. menſe vno. diebus q̄tuor. ſine vllo honore ſepelit. Sūt q̄ hec duo ſcribant pōtificē ipſū q̄n ad lateranenſem baſilicam ꝓficiſcit. deteſtandi facinoris cauſa. ꝛ viā inde ꝯſulto declinare. Et eiuſdē vitandi erroris cā dū p̄mo in ſede petri collocatur ad eam rem perforata. genitalia ab vltimo diacono obtrectari.

Theodolphus aurelianenſis epiſcopus. vir genere ſcientiaq̄ ac diſciplina p̄cipuus p̄ſcriptis temporibus in p̄cio exn̄s apud ludouicū impatorē falſo accuſat⁹. ꝛ carceri mācipat⁹. vbi inſignia edidit monumenta. precipue verſus illos (qui in ramis palmarum ante fores eccleſiarū cantantur) cōpoſuit videlicet Gloria laus ꝛ honor tibi xp̄e redemptor. Contigit imperatorem in feſto palmarum illac iter facere. dū epiſcopus illos decantari faceret. impator ludouicus demolitus eſt. Et optimū ꝛ inſontem ep̄m abſoluit ꝛ ad ſuū ep̄atum cum gloria remiſit.

Linea īperatoꝝ

Lotharius

LOtharius Ludouici predicti imꝑatoris filius. poſt prēm imꝑauit cū ludouico filio. quem impꝑij cōſortem fecerat annis. xv. Qui mortuo genitore ſolus romanū obtinuit imperiū. Ludouico aūt vix dū ad ſepulturā apud trecenſes elato. tres ipſius defuncti imꝑatoris frēs lotharius. ludouicus ⁊ carolus ob regni ytalie ſucceſſionem vehementiſſimis inter ſe odijs exarſerūt. ⁊ illico armis correptis. maioribus contenderūt motibus omniū. quos poſt cathelanicū cū athila prelium gallie ſenſerūt. Namqꝫ in antiſiodorēſi agro apud fontanicus coactis copijs. quas vnuſquiſqꝫ coꝝ ſummis conatibus ducere potuit. p̄liū eſt cōmiſſum. In quo (vt ſcriptores tradūt) ſtragē francoꝝ gētis quāta nuſqꝫ alias fuiſſe factam. Licet aūt ludouicus caroluſqꝫ ſuꝑiores euaſerint eoꝝ tamen ſicut ⁊ lotharij vires adeo immiuūt. vt ſimū ab extremis tuendoꝝ facultas ſingulis ſit adempta. Fugiens ex ea pugna lothari⁹ cū fracto laceroqꝫ exercitu ſuo. aqſgrañ. ſe recepit. Cūqꝫ inſecuti frēs illo item oppido diſturbarūt. qui vxorem et filios ſecū rapiens ꝑ lugdunū viennā delatus copias reparauit. Tam multis inde ytalie galliaꝝ ⁊ germanie ꝓuinciaꝝ. ac vrbiū ⁊ optimatū legatōibus pulſati ſunt ipſi fratres. vt inducias cōſenſerint ꝓ quaꝝ occaſione de pace ⁊ paterne hereditatis diuiſione agi ceptum. Et ex ytalia qdam iuſſu ſergij ꝓfecti ſunt. inter quos georgius archiepus rauēnas primus eſt habitus. qui cum ſecūdo prelio apud lotharium componēde rei cauſa eſſet. ac fortuna ad ludouicū ⁊ carolū inclinaſſet. totum comitatū in prelio amittens. Eo enī cum trecentis equitibus venerat. vix ſolus e tanta ſtrage fuga ꝓlapſus eſt. Atuero ij cōmunē totius regni calamitatē ⁊ interitū miſerati ſedera pacis in hunc modum inerūt. vt carolus caluus occidētalis paterni regni ptes a britānico occeano vſqꝫ ad moſam fluuium. In qua parte regni francoꝝ maneret nomē poſſideret. ludouico cederet omes germanie terram vſqꝫ rheni fluenta. ⁊ trāſrhenū quēadmodū genitor poſſideret. lotharius cum imperij titulo romam haberet ⁊ ytaliā. ac ꝓuinciā galliaꝝ romanā q̄ olim narbonenſis dicta. Cū ea galliaꝝ item particula ſcaldū inter ⁊ rhodanū fluuios. que acceptum tūc ab eius imꝑatoris ſubiectione nūc etiā ſernat lotharingie nomen. Rebus aūt ita cōpoſitis lotharius ludouicū filiū quem regni ſociū aſciuerat ꝑfecit. Eo denīqꝫ anno q̄ a fontenenticio prelio quintuſdecimus lotharium imꝑatorem abdicaſſe ſe imperio ⁊ monaſticū induiſſe habitū hiſtorici tradūt. Per qd tempus alter eius frater ludouicus in ſuo germanie regno obijt. Et cū regnū inter filios diuiſiſſet ſenex effectus relinquens ludouicū imꝑatorē. nō ita multo poſt vitam cum morte mutauit.

SEnſerūt ⁊ tūc gallie ſicut ⁊ ytalia cū ſarracenis. quantū mali imꝑatoris lotharij ⁊ fratꝝ diſcordia attulit rebus ſuis. Nāqꝫ normāni in quibus energis appellatio fuit duce romano eoꝝ rege ꝑ ligeris fluuij oſtia ingreſſi. aquitaniā omnē deuaſtarūt. Et nullis qui reſiſterent exiſtentibus obuijs herìa ab illis inſula. aliquotqꝫ monaſteria ſunt cremata. Exinde normāni ꝑ galliā longe lateqꝫ vagati burdegalam ſanctonam engoliſmā pariſios thuronū nouiomagū aurelianos pictauos. Et multa oppida. plurima caſtella populati ſunt. nec tamen auſi ſunt vi ceptis de francia vrbibus diu moram trahere. Sed in aquitaniam reuerſi. Eam pro ſede regni propriam tenere conſtituerant.

GRandinē mire magnitudinis hijs temporibus in gallia cecidiſſe tradūt que pecora multa. ⁊ nōnullos homines interemit. Viſa ē tūc in ipſis grandinibus granū duriſſimū mire longitudinis.

TErre quoqꝫ motus ytaliam cōcuſſit. Inde incertis locis vrbes ⁊ mōtes corruerūt.

LOcuſte inſuper innumerabiles ſex alas habentes ⁊ dentes duos lapide duriores. in gallia velut nix terrā operuit. herbas ſegetes ⁊ arbores ac vniuerſa viriditatē hītia deuaſtarūt. Tandē ꝓiecte in mare ⁊ ad littora in terrā eiecte. ſecuta ē magna putrefactio. Et inde mortalitatē magnā. acrē inficiētes generaleqꝫ hoīm interitū ſuſcitarūt. Anno quoqꝫ lotharij impꝑij ſecūdo apparuit cometes.

APud oſtiam vrbem affris iteꝝ in ytaliā redeūtibus proſpe pugnarūt romani. Verū ſarraceni exinde ad ytaliā oram flectētes anchonā vi captā ſpoliatāqꝫ incenderūt nec fuit maior cladis accepte conſolatio. quā ppli fuga mediterranea dilapſi. magna ex parte mauroꝝ manus impias euaſere.

Adeulphus rex

ADeulphus angloꝝ rex vir qdeꝫ xpianiſſim⁹ ⁊ romane eccie deuotiſſim⁹. circa illa tpa p̄mo totius anglie monarchiā tenuit. regnū accipiens. regnauit annis. vij. romā perrexit. q̄ inter cetera memoratu digna ob ſingularem religionem vniuerſam inſulam ro. eccie tributariā fecit. Voluit nāqꝫ vt ſingule dom⁹ qtannis ſingulos argēteos eccie ⁊ ſancto Petro tributum perſoluerent.

EAdmūd⁹ poſtea āgloꝝ rex. vir qdē rligiōe ⁊ ſctitate ꝑcipu⁹. q̄ cū eēt acerrim⁹ xpiane rligionis defenſor. multa bella ꝯ dano ſ infideles geſſit tādem ſuꝑatus martyrio coronatus. Eius caput abſciſum lupus ſeuus illeſum ſeruauit.

Eadimūdus rex

Linea ſummorꝫ pontificum

Benedictus tercius

Nicolaus primus

Hadrianus ſecūdus

BEnedictus tercius papa. patria romanus. pře petro. Is ob vite ſanctitatem. merito benedictus appellatus ē. ꝛ rex diuinarū grām. ſub gregorio eēm militans cū ab eo ſubdiaconatꝰ gradū accepiſſet. ita deinceps vixit. vt mortuo leone tanti pontificis ſucceſſor haberet. ad hūc itaqꝫ in eius electione oēs tanqꝫ ad vnicū ꝛ benigniſſimū ſidus a deo in terras miſſum eū pontificē decernunt. Qui flens ac deū ac ſanctos teſtes faciens. ſe nequaqꝫ dignū eſſe. q̄ tante ſedi pficeret dicebat. Sed oībus acclamantibus ꝛ eius electōem approbātibꝰ inuitꝰ pōtificiū munꝰ ſuſcipiens. in atriū lateranenſe pducit. ꝛ in ſede petri collocat. inde in equo albo ſedens ad ecclīam ſancte marie ad pſepe ductus ieiunijs triduo ꝛ orōnibus vacauit. deū rogans vt ſibi liceret ſancte ꝛ eccleſiam ſuam integre gubernare. Certi tñ rhodoaldi portuēſis epi factōem ſecuti. anaſtaſiū a leone pontificatu deiectum pferre conati fuerant. ſ3 cognito errore veniam petentes hominē ſanctiſſimū de more adorarūt. Idem fecere ꝛ ludouici imperatoris legati. ad ꝯfirmandam cleri ac populi electōez romā miſſi. tante eīm manſuetudinis fuit. tante dignitatis corpe ꝛ animo. vt tam in migratu conſtitutus qꝫ in vita priuata oībus carus ꝛ gratus videret. mltas eccleſias vetuſtate collabentes reſtituit. Ea q̄ inſtituit non vbis tantū ſ3 re ipa comprobauit. ſacerdotiū eīm funeribus ſemp interfuit. egrotos preterea inuiſit. paupes aluit. calamitoſos conſolatus eſt. viduas ꝛ pupillos acerrime tutabat. His artibus vitam ſanctiſſimā continue ducebat. moriens ſuū corpus ante fores ecclie beati petri apoſtoli ſepeliri mandauit. pontificatus ſui anno ſecundo. menſe ſexto. die nono. interim vo dies. xv. epatus vacat.

Anno mundi. 6063. Anno xpi. 864.

NIcolaus eius nominis primus. patria romanus. patre theodoſio. ſbene ꝛ ſancte a teneris annis educatus. primo ſubdiaconus a ſergio. mox vo diaconus a leone creatur. qui benedicti corpus ſuis manibus nō ſine lacrimis tumulo collocauit. Quem poſt multas vigilias ꝛ orōnes in baſilica ſancti dyoniſij pontificem licet abſentem creant. ꝛ fugientē in vaticanū. cōqſitum in atriū lateranenſe pet duxerunt. ꝛ nolentem in ſolio apoſtolico collocarunt. deinde in baſilica petri conſecratus. ſumpta de more pontifica corona. multa cum ludouico ceſare qui tum aderat collocutus eſt. tū ad pontificatum. tum ad imperiū ptinentia. Et poſtea michael theophili filius conſtantinopolitane vrbis impator legatos cum muneribus romam miſit. Pontificie aūt dignitati conſulēs ioannem archiepm rauennatem ad ſedem apoſtolicam. ppter obiecta crimina recuſantem venire dignitate priuauit. quē deinde in grām recepit. Liberatus autē pontifex a varijs moleſtijs eccleſiam dei genitricis (q̄ prius antiqua nūc noua appellat) reſtituit regem bulgarorꝫ cum omni prouincia ad fidem xpi litteris ꝛ ſanis admonitionibus conuertit. ꝛ eis epos ꝛ pſbiteros dedit. Pacem inter ludouicum ꝛ beneuentanū ducem compoſuit. Poſtea ludouico preſente ꝛ approbante multa inſtituit. que in corpore iuris inſerta ſunt. Hic demū in oīni genere virtutis illuſtratus. nono pontificatus ſui anno. menſe nono. die. xiij. moritur Et ante fores baſilice beati petri ex teſtamento ad pdeceſſoris ſui exemplum ſepelitur. Sunt qui ſcribant poſt mortem eius annis pluribus ſedem vacaſſe.

HAdrianus eius nominis ſecundus. patria romanus. patre Talaro epiſcopo ſergio pontifici familiaris fuit. Vir quidem optimus liberaliſqꝫ ac in pauperes maxime munificus. Hac ꝛ alijs virtutibus tanto in precio apud omnes fuit. vt cum de pontifice creando ſermo haberetur. certatim oēs vnicum hadrianum deligerent. quem ad baſilicam lateranenſem nolentem detulere. Quo audito ludouicus imperator confeſtim legatos romam miſit. ꝛ huiuſmodi electionem approbans romanos admodū laudauit. qꝫ ſummū pontificem ſancte ꝛ integre creaſſent. non expectato aliorum voto. Is autem pontificatū adeptꝰ omnia que ad honorem dei pertinebant diligenter circūſpiciebat. verbis exemplo. auctoritate. tum ſua tū maiorꝫ viuū quemqꝫ ad bene beateqꝫ viuendum cohortatus. circūuentos etiam aliorum iudicijs ꝛ potētia acerrime tutatus eſt. haberi etiam ſynodum conſtantinopoli paſſus eſt. qua ꝛ pulſus phocius vir ſeditioſus ꝛ reſtitutus ignacius iam ante iniuria pulſus. a bulgaris quoqꝫ rogatus. vt virum vita ꝛ doctrina inſignem in puinciam mitteret. vt in fide retinerētur qui aliquos miſit. qꝫquā bulgari a conſtantinopolitanis corrupti pulſis latinis ſacerdotibus grecos receperūt. hadrianus vero ſeſe oībus eccleſie hoſtibus quoad fieri poterat obijciens. cum mortuo ludouico carolum filium inūcturus eſſet moritur: pontificatꝰ ſui anno quinto. menſe nono. die duodecimo. Et in baſilica petri ſepelitur. Et tunc ceſſauit papatus dies duodecim.

Linea imperatorum
Ludouicus ſecundus

LUdouicus eius noīs ſecūdus. p̄re lothario defuncto. anno ſalutis octin gēteſimo quinq̄geſimoſexto. imperauit ſolus annis. xxj. q̄ olim a Sergio papa in regē inūctus fuerat. Nam lothari⁹ ludouicū filiū quē regni ſociū vt premiſſum eſt, aſciuerat in ytaliā cū ingenti exercitu miſit. huic ſocios addidit drogonem metenſem ep̄um atq; alios viros eccleſiaſticos prudentia ⁊ auctoritate dignos. quoꝝ conſilijs vteret̄. Is aūt adoleſcens nimia felicitate elatus, quacūq; iter fecit cedibus oīa ⁊ rapinis vaſtat. incendit, ⁊ diruit. Uez cū vrbi appropinquaſſet. eiq; obuiā honoris cauſa romani ciues obuiā ꝓdijſſent. depoſita feritate illa gallica mitioꝛ eſſe cepit. q2 ei p̄ter ſententiā ingredi vrbem pacato agmine liceret. Octauo aūt ex quo venerat die. videntibus oībus q̄ aderāt ludouicū regem oleo ſancto inungit. corona donat. ytalie regē decernit. templūq; beati petri ingreſſi. pontifex ip̄m auguſtū declarans. imperij corona cum coronauit. atq; q̄cq̄d honeſti poſtulaſſet (quotiēs ab vrbe diſcederet) facile cōceſſit. Ceſar itaq; ⁊ auguſtus declaratus ⁊ coronatus. ſtatim romā egrediens pacato agmine papiā cōceſſit. vbi ⁊ deinceps omnē vitā ſuā romā eūdo ⁊ redeūdo cōtriuit. Suis quoq; diebus ſarraceni ex affrica proceſſi beneuentanoꝝ regionē deuaſtabant. in quos imperatoꝛ ludouicus copijs illico vndecūq; cōtractis lotharium fr̄em in adiutoriū inuitat. q̄ cum exercitu ingreſſus ytaliā cū inique ⁊ enoꝛmiter iret. tū ex caloꝛe. tū moꝛſibus araneaꝝ de gente ſua ꝑ multos amiſit. Ipſe vo lotharius in via moꝛbo coꝛreptus apud placētiā obijt. carolus aūt rex gallie audita moꝛte lotharij. regnū eius lotharingiā inuadit. ad hoc imperatoꝛ ludouic⁹ lotharingiā cū carolo patruo habita pactione diuiſit ea conditione. vt ludouicus imperatoꝛ aquiſgrani pallaciū cū ſua poꝛtione haberet. Tandē ludouicus ſuauiſſimus imperatoꝛ vltimū diem clauſit anno imperij ſui vt ſupra.

SAnguinē tꝑibus ludouici imperatoꝛis ꝑ tres dies ac noctes pluiſſe hiſtoꝛici ſcribūt apud brixianā ciſalpine gallie vrbem.

TYberis quoq; fluuius hoc anno. adeo romanā vrbē vexauit. vt nō niſi lintribus de vico ad vicū tranſire liceret. Nā ⁊ eccleſiā ſancti laurētij in lucina. ⁊ monaſteriū b̄ti ſilueſtri. ⁊ totā illā planiciē q̄ a via lata ad radices tarpeie rupis ad viā argentariā ⁊ ad auentinū ducit ita occupauerat vt inſtare diluuii vulgo putatū ſit hac inundatione ⁊ multe domus euerſe ſunt. ⁊ plures arboꝛes euulſe. ⁊ ſata paſſim diſiecta. Neq; hoc ſemel eo anno. ſ; iterum decembri mēſe rome accidit. emendare hec damna vel potius delinire pōtifex Nicolaus enixus. nullū gen⁹ officij ⁊ pietatis in ſuos omiſit.

BUlgaria his tempoꝛib⁹ lr̄is ⁊ admonitōibus Nicolai pape ad fidē xp̄i venientes cui⁹ rex cū oī ꝓuincia cōuerſus ē. Uez nō quidē tūc primū vt multi habēt ſcriptoꝛes xp̄iani ſunt effecti. Sed cū longo prius tp̄e ſciſmatici fuiſſent catholice fidei dogmata acceperūt. Eoꝛūq; rex regno filijs relicto monachus eſt effectus. Et Sueropilus Dalmacie rex, ſubditaq; illi ſclauoꝝ gente q̄ a bohemis germanis oꝛiginem habuit. tūc primū ad xp̄i fidem ſunt cōuerſi. Pontifex autē ep̄os atq; p̄ſbiteros (vt premiſſum ē) deſtinauit. q̄ pulſo inde photino heretico. neophitos oēs in fide cōfirmarēt. Nā photinus ipē in erroꝛe bulgaros oēs detinebat. Hoꝝ nāq; rex tante fuit ꝑfectōnis ⁊ ſanctitatis. vt maioꝛe filio in regno collocato. Ipē monachi habitū ſuſcipiēs. cū idez filius coꝛrupt⁹ ydolis ymolaret. pater zelo fidei ſucceſus. dignitatē reaſſumpſit. Et in filiū cōcitatus illū regno deiecit. atq; eius effoſſis oculis in carcerē cōiecit. Iunioꝛeq; filio in regno collocato rurſum monachi habitū reſumpſit. Eo tū moꝛtuo bulgari nō ita multo poſt cōſtantinopolitanoꝝ ſacerdotū donis ⁊ pollicitatōibus coꝛrupti. pulſis latinis preſbyteris grecos acceperūt. Que quidē ſeditōnes maloꝝ icendia inter grecos ⁊ latinos multa ſuſcitarūt. Facta eſt aūt ꝑ id tp̄is regni dalmacie diuiſio. Cui⁹ membꝛoꝝ noīa. etate etiam nr̄a in vſu habent̄. Siquidē vetuſti noīs dalmacia grecie regio prima: ab oꝛiente macedoniā: ab occaſu hiſtriam: a meridie pelagus adriaticū: a ſeptētrione pannoniā habuit. Noua aūt in diuiſione a campis dalmacie hinc hiſtriam vſq; croaciā albam. Inde a dictis campis dirrachiū vſq; croaciā rubeā. Et verſus montana a flumine drino trans ip̄m flumē macedoniam vſq; raſciam ⁊ citra flumē boſnam vocauere. Raſſiaq; ⁊ boſna pro regni croacie regionibus habentur.

AT fere ꝑ eadē tempoꝛa ſarraceni cretam inſulā aggreſſi: ea oī ſunt potiti: q̄ꝝ pars maxima in ytaliam nauigās: oēs vrbes in ſinū adriaticū ab ancone hydruntū ꝯtentes tenuerūt: vel deſertas fugientib⁹ habitatoꝛibus incēderunt: alijſq; tamē tūc ī locis res xp̄ianis ꝓſpere ſuccedebant.

PAcem p̄terea Nicolaus papa inter ludouicū imperatorē ⁊ andaliſiū beneuētanū ducē compoſuit. Is eñ iunctis ſibi cāpanis ⁊ lucanis atq; ſamnitib⁹: ⁊ vana grecoꝝ ſpe ſubleuatus a ludouico imperatoꝛe rebellās illius fines hoſtis ingredit̄: cui ludouicus repugnās ip̄m beneuenti tandem obſidet: donec in dānoꝝ refectionē pecuniā accipiens obſidionē diſſoluit: vez aliquāto poſt andaliſius ꝑ fraudē imperatoꝛē necare procurans cum ab eodem armis repetitus eſſet in ſardiniam fugit.

SUnt q̄ ſcribāt b̄tm̄ cyrillū ex cherſona pōti ſcī clemētis coꝛp⁹ romā tū detuliſſe. Ideq; ī eccīa hijs tꝑibus ſcī clemētis appellata recōditū fuiſſe: nec ita multo poſt cyrillū moꝛtuū eo loci ſepultū iacere.

ARioldum quoq; regem danoꝝ cū vxoꝛe ac filijs ferūt baptiſatū magūcie cui imperatoꝛ friſiam dedit.

Anno mūdi. 6073. Anno xp̄i. 874.

Joannes octauus papa. pr̄ia romanus. p̄te gundo. initio pōtificatus ſui. carolū qui tū romā venerat impatorē decernit. poſtea in diſcordia a romanis in vincula conijcit. Hac obrem nō ita multo poſt adiuuātibus q̄buſdā amicis e vinculis ꝓlapſus. ad ludouicū cognomēto balbū in fraciaꝫ cōfugit. vbi p annū immoratus. ⁊ regē inūxit. Et cōtrouerſias q̄ſdam inter eccl'aſticos ortas ſuſtulit. Vn̄ abiens apud trecas ciuitatē cōciliū habuit. In quo ⁊ multa ad fidem ptinentia ſunt inſtituta. Et flandrē. qui tum primū ex locis nemoroſis ad meliorē cultū venerāt eps datus ē. veꝝ cū ytalia a ſarracenis vaſtaret. Cūq3 iā montis caſſini monaſterium cepiſſent ac diripuiſſent. Joannes romam accitus adiuuantibus principibus xp̄ianis agarenoꝝ magnā ptem ytalie ac ſicilia expulit. Carolū p̄terea quo ei liberius in vrbe viuere liceret impij corona donauit terciuſq3 carolus appellatus ē. Cōſtituit aūt inter cetera ſi q̄s ſacerdos aut laycus homicidiū faceret ppetuo irregularis haberet. ⁊ ad ſacros ordines nullatenus admitteret. Vir ſane ita vtraq3 lingua doct⁹. vt e greco in latinū ⁊ ſeptimā vniuerſalem ſydodū. ⁊ hierarchiā dyoniſij ariopagite. Et vitas multorum ſanctoꝝ caroli gratia in latinū eleganter ⁊ docte tranſtulerit. Cū vō in pontificatu annis. x. diebus duobus vixiſſet morit. ⁊ in baſilica petri ſepelitur. Vitā quoq3 gregorij primi quatuor libris in dyaconatu conſcripſit.

Martinus ſecūdus natione gallus. p̄te palūbo. poſt ioannez pontificatum inijt. Sunt q̄ hūc marinū vocent. martinus itaq3. cui⁹ vita ideo breuior ē qꝫ breui tempe in pontificatu vixit. Sunt q̄ ſcribūt martinū fraude ioannē pōtificē ita ſeditionibus agitatū fuiſſe. vt ei in vincula ꝯiecto auffugere neceſſe fuerit. Martinus autē malis artibus pontificatū adeptus breui morit. annū eni ⁊ menſes duos tantūmō in pontificatu vixit. nil dignū memoria gerens ob breuitatē temporis.

Hadrianus tercius papa. pr̄ia romanus. p̄te Būdicto. tanti animi fuit. vt initio pōtificatus ſui ſtatim ad ſenatū populūq3 retulerit. anno dn̄i octingenteſimo nonageſimoquinto. ne in creando pōtifice impatoris auctoritas expectaret. qd̄ q̄dem inſtitutū a nicolao p̄mo temptatū potius q̄3 inchoatum dr̄. Hadrian⁹ aūt pōtifex de q̄ clerus ppl'uſq3 romanus magnaꝫ ſpem cōceperat. ob eius v̄tutē ⁊ magnitudinē animi. anno primo ⁊ menſe ſecūdo pontificatus ſui morit. Sepelitur q3 in baſilica petri collacrimātibus oībus ⁊ ingemiſcentibus tantū parentem iniquo tempore tam repente ſibi ablatum eſſe.

Stephanus hui⁹ noīs q̄nt⁹ papa. pr̄ia romau⁹. ex via lata. p̄te hadriano. pōtificatū inijt eo tpe quo normāni adūctis dacis vaſtarūt Galliam. Hic itaq3 quoad vixit in multa perturbatōne normānoꝝ hunoꝝ ac ytalicoꝝ ſemper fuit. ſ multoꝝ viroꝝ illuſtriū in tanta reꝝ ꝑturbatione ⁊ q̄3 maxime ſcīt ate Luitprandi. ticinenſis eccle diaconi. valdridi bauari. berardi pictauiēſis epi mirifice recreabat. Quoꝝ vita ⁊ moribus ita xp̄iana fides inoleuit. vt ⁊ monaſteria multa ⁊ ſacella magnis ſumptibus in vtraq3 gallia ſint cōdita. Morit autē ſtephanus pontificatus ſui anno. vj. die. xi. vacat tū ſedes diebus quinq3.

Synodus quinta Conſtantinopolis

Synod⁹ q̄nta apd̄ cōſtātinopoli fieri curauit iohes. viij. pōtifex rōnus. q̄ faciens grecoꝝ cū latinis vnionē. quod ſarracenis exterminādis maxime opportuna videbat. In celebratōe hui⁹ cōcilij trecenti ⁊ tres ſup octoginta p̄ſes fuerunt. Quid aūt declarandis fidei xp̄iane articulis ea ꝑ fuerit ſynodus canonū libri hnt. Sꝫ qd̄ nobis cōſtat nulla grecos inter ⁊ latinos ſecuta ē federꝫ ꝯpoſitio. ꝑ quā ſarracenis meli⁹ reſiſti potuerit. Eodē eī āno illi creta iſula egreſſi dalmacie oram inuaſerūt. ⁊ nō ſolū expoſita mari loca. ſ etiā pleriſq3 i loci extēſione mediterranea vexarūt. q̄ q̄dū vſq3 ꝯlati oppugnata diu vrbe iō nō ſunt potiti. q̄ veneti vicinie vrbis piculo excitati laborātib⁹ p̄ſidiū attulerūt. ⁊ fugatos īde ſarracēos mari q̄3 ſupo expulerūt. Jō baſili⁹ ipator ꝯſtātinopolitan⁹ vrſum ducē venetū, ꝓthoſpatariū īpiales declarauerit, q̄. xij. cāpanas magni poderī impatori dono miſit. eas p̄mas conſtat fuiſſe quas grecia alicubi habuerit.

Linea ſummoꝝ pōtificū

Joannes octauus

Martinus ſecūdus

Hadrianus tercius

Stephanus quintus

Linea īperatoꝝ

Carolus ſecūdus

Carolus tercius

Carolus eius nominis ſecūdus. cognomēto caluus. anno primo ioannis pōtificis imparecepit. ⁊ regnauit annis. 6. Js cū britonibus bellū ꝑ q̄nq̄ꝫ ꝯtinuos geſſit ānos. ⁊ deſerere nō audebat. veritus ne cū in normānos ducere cepiſſet. ſi britones a tergo premerēt reſiſtere neqret. Carolus aūt interea bomenoio britonū duce primo. ⁊ poſtea criſpoio eiꝰ filio ſupatis occiſiſq̄ꝫ britannia potitus. ſe in regē lemonice vrbis vngi curauit. Et frāciā cum exercitu ē ingreſſus. Per qd̄ etiā tp̄s alter eiꝰ frater baioarioꝝ ⁊ germanoꝝ rex ī frāckford. obijt. Implicitū tūc recipiendaꝝ frācie vrbiū bello carolū caluū aſſumpſiſſe romanū imperiū. ⁊ regno germanie ſua impoſuiſſe ꝑſidia magis cōfuſe ac nude tradi ab oībus. apud omēs tn̄ ſcriptores conſtat qd̄ carolus caluus impatoris noīe aſſumpto romā ſe cōtulit. ⁊ a ioanne octauo pōtifice romano coronatus. illico in franciā redijt. cōpoſitiſq̄ꝫ illic rebus. romā ē reuerſus interea carolomānus ⁊ carolus. q̄ ex defuncto ludouico fratre germanie rege nepotes illius erāt exercitu ex oībus germanie ꝓuincijs coacto. in ytaliā aduerſus patruū ducere ꝯſtituerant. mouerantq̄ꝫ ſigna. quū caluus copijs ytalie raptim ſubſequi iuſſis mantuā acceſſit. Veronam eo ꝯſilio ducturus. vt in ſaltibus tridentinis nepotes ingreſſu ytalie ꝓhiberet. Sed cū apud mantuā lāguore animi egrotare cepiſſet. venenata potione quā Sedechias hebreus (quo vtebatur medico) dedit mortuus ē. Ea caroli calui morte audita ioannes pōtifex ludouico eius filius cui balbo cognomē fuit frācie regi vt impator declararet̄ ſtuduit. Cōtra vero nulli ex nobilitate romana carolū terciū germanie regem. qui vt oſtendimus cū carolomāno fratre exercitū in ytalia ducendū habebat patum impatorē fieri adiuuarūt. Et captū pōtificē in cuſtodia habuerūt. Jlle vero fuga ꝓlapſus vt ꝑmiſſuꝫ ē. ad ludouicū balbū regē in franciā ſe cōtulit. Et ꝑ annū ibi moratus. cuꝫ regeꝫ amiciſſime ex more inūxiſſet. romā a carolo tercō impatore vocatus redijt. eūq̄ꝫ inūctum imperij dyademate ornauit. Fuit aūt carolus ſecūdus vir xp̄ianiſſimꝰ ac deuotiſſimus. multa monaſteria atq̄ꝫ eccl̄ias celeberrimas hinc inde cōdidit. Et rem diuinam admodum auxit.

Carolus tercius cognomento groſſus. impauit annis. 12. anno ab incarnatione dn̄i octingenteſimo octuageſimoprimo. hic gallie ⁊ germanie rex q̄ alemaniā ꝓ portione accepat. In ytaliam mouēs exercitu. totaq̄ꝫ longobardia in deditione accepta. romā venit. a ioanne pontifice vt in vrbe roma liberꝰ viuere liceret impij corona donatus. Auguſtꝰ appellatꝰ ē. Cū enī ludouicus duobus ānis imperaſſet. ⁊ iam aſſumpto veneno obijſſet. carolū hūc inunxit ⁊ ſolus impauit annis. x. q̄ imperij diademate inſignitꝰ. ꝯſeſtim in normānos copias duxit. q̄ franciā ⁊ lotharingiā infeſtabāt rapinis ⁊ incendijs. compta enī morte ludouici. ſecuriores effecti nobiliſſimā galliaꝝ vrbem treuerim inuadūt. ⁊ in cena dn̄i ꝓuinciā adiacenteꝫ igne deuaſtarūt. cū carolus tercius in ytalia eſſet ⁊ a principibus germanie ⁊ gallie vocatus. vt regnū paternū a normānis liberaret. q̄ illico aſſumptis longobardis baioarijs ſirombus ⁊ friſonibꝰ alemanis ac thuringis ꝯ normānos mouet exercitū. Eos aūt breui adeo preſſit. cōcluſitq̄ꝫ vt rothifredus eoꝝ rex pace petita. ſe paſſus ſit fieri xp̄ianū. quem impator de baptiſmatis fontibꝰ leuauit. Sūt q̄ ſcribāt ſtephani q̄nti pontificis tp̄e carolo cognomēto groſſum q̄ iam annis. xij. impauerat. ꝓtāte deiectuꝫ ab optimatibus ſuis fuiſſe. ob ſegniciē corꝑis ⁊ ingenij tarditate. in locūq̄ꝫ eius arnulphū nepotem ſuffectū fuiſſe. Anno ſeq̄nti ludouicus filiꝰ caroli regis frācie obijt. ac in monaſterio ſancti dyoniſij ſepelitur. Reliquens carolomannū regni heredem. qui non multo poſt ab apro in venatione percuſſus. diem obijt. Et inde carolo impatori q̄ de ſtirpe caroloꝝ ſolus ſupeſſe videbat̄ ſubijciūtur. ferunt nōnulli carolum ad tantā penuriā in egrotatōne deueniſſe vt ab arnulpho paucos redditus gratanter accepiſſet.

Temporibꝰ caroli calui comitatus flandrēſis exordiū ſumpſit. Neq̄ꝫ tante opulentie ac noīs. eo tp̄e erat ſicut nūc cernit̄. ſꝫ a foreſtarijs regis frācoꝝ regebat̄. quoꝝ lidericus ⁊ ingerlanus ⁊ audacrus ſb̄ pipino ⁊ carolomāno ⁊ ludouico rectores flādrie fuerūt nec tūc comites dicebāt̄. Balduinꝰ aūt filiꝰ audacri rapuit iudith filiā caroli calui ꝓpter qd̄ ab oī eccl̄ia cōſenſu ep̄oꝝ excōicatꝰ ē ex iuſſu caroli. Inde ep̄oꝝ ⁊ optimatū ſuoꝝ ꝯſilio recōciliatus. carolus impator balduino ⁊ iudith flandriam dedit. In comitatu perpetuo poſſidendam. ac eorum heredibus.

Joannes Scotus

Joannes Scotꝰ vir ꝑſpicacis ingenij ac diuini. ⁊ mellite facūdie. ⁊ ī diuiīs ſcripturis eruditiſſimus. apd̄ carolū p̄dcm̄. mlto ī p̄cio fuit. Js ex ſcotia ꝓuīcia ī frāciā ad carolū veniēs. ipiꝰ īpatoris iuſſu ⁊ rogatu hierarchiā dioniſij ariopagite e greco latinā fecit. Cōpoſuit ⁊ libꝝ d̄ nature diuiſiōe. demū munificētia elfredi allectꝰ venit ī āgliā et apd̄ mōſterū melberiēſe a diſcipul' q̄s docebat ſtilis ꝯfoſſus mortē ꝑtulit. ⁊ martyriū. Liber eiꝰ d̄ eucharistia poſtea ī vercellēſi ſynodo a leone nono celebrata dānatꝰ ē. fecit ⁊ comētare ī hierarchiā.

Anaſtaſius

Anaſtaſiꝰ eccl̄ie ro. bibliothecariꝰ eo tp̄e vtraq̄ꝫ lingua plurimū eruditꝰ ī p̄cio hītꝰ. ſeptimā vlem ſinodū ⁊ vnā dyo. hierarchiā ac multas ſcoꝝ vitas caroli īpatoris p̄oci gr̄a ī latinū trāſtulit. ⁊ plura elegāter ꝯpoſuit

Anno mūdi. 6093. Anno xp̄i. 894.

Formoſus papa poſt ſtephanū pōtifex creatur. Hic portuenſis ep̄us ali quā ioānis pontificis ſeueritatem veritus. ep̄atum ſuū deſerens in gallias auffugit. Verū cū reuocatus redire abnueret. anathemate notatus romā veniens omī eccl'aſtica dignitate priuat. ꝑbana indumēta ſimul cū moribus affūmens. Sunt q̄ arbitrātur hoc iō formoſo accidiſſe. ꝙ eius cōiuratōnis cōſcius ⁊ auctor fuerit. qua ioannes captus ⁊ in vincula cōiectus eſt. hac itaqꝫ cōtumelia motus formoſus ab vrbe diſcedens iureiurādo affirmauit ſe nūqꝫ poſtea vl' romā vel ad ep̄atū rediturū. At vero martinus pontifex ioannis ſucceſſor. hominē poſtea iuramento ſolutū in patriā ⁊ priſtinā dignitatē reſtituit. vñ ad pōtificatū nō ita multo poſt largitione potius quā virtute ꝯdicentibus q̄buſdam aſſumitur. Qui ſtatim inito magiſtratu. eccl'iam. b. petri principis ap̄loꝝ leui pictura exornauit. Tandē pontificatus ſui anno q̄nto. menſe ſexto morit᷑. Vacat tum ſedes diebus duobus.

Bibliothecarius lateranēſis vigintiunius ſummoꝝ pontificū. q̄ ꝑ eos fuerūt ad ſexaginta annos geſta. adeo nude ſcribit vt vix parentū. patrieqꝫ pontificū illoꝝ nomina. ⁊ quot in pontificatu fuerunt. vel annis vel menſibus vel diebus ponat. ceteriqꝫ ſcriptores ⁊ ſi de geſtis rebus. ꝓuinciaꝝ vñ originē habent. aliqua ⁊ aliq̄n vana ⁊ ſupflua dicunt. pauca tñ ad romanū imperiū romanoſqꝫ pōtifices ex ſcriptoꝝ ariditate faciētes. ānoꝝ ad. lx. ꝑ quos dicti pōtifices vixerūt altiuſcule repetemus. Verū neſcio quo fato accidiſſe dicamus. vt vna cū induſtria impatoꝝ ſimul etiā pontificū virtus ⁊ integritas defecerit. q̄ q̄dem tempa infeliciſſima eſſe arbitramur. cū auctoritate Platonis tales ſoleant eſſe reliqui ciues. quales ſunt in republica principes. ꝑcipue aūt hij octo ſeq̄ntes pontifices breui tp̄e ſederūt. varijſqꝫ cōtentionibus agitati. Nā ſtephanus ioannis facta cōfirmās. formoſum damnauit corpus eius mortuū. abſciſſis duobus digitis manū in tyberim ꝓijci mandauit. Rurſus theodoricus acta ſtephani reprobās. formoſi approbauit. Seq̄nteſqꝫ pauca laude digna factitarūt

Bonifacius ſextus papa. natione tuſcus. In demortui formoſi locum pōtifex creatur. Quātū aūt in pōtificatu vixerit. magna controuerſia ē. plus eīn alij minus quidā tempis hūc aſcribūt. plures tñ affirmant pontificē hūc diebus tantūmō ſex ⁊. xx. in pontificatu vixiſſe. hoc faciūt hiſtorie in quibꝰ nulla vel parua de hoc homine fit mentio. Moriens vō ī baſilica petri ſepelit᷑.

Stephanus eius nominis ſextus. patria romanus anagninus epiſcopus pontifex creatus. tanto odio perſecutus eſt formoſi nomen. vt ſtatim eiꝰ decreta abrogauerit. res geſtas reſciderit. Licet quidam ſcribant iſtū ſtephanū epiſcopatum anagnie a formoſo conſecutum fuiſſe. Referuntqꝫ ſtephanū tanta rabie deſeuiſſe vt habito concilio corpus formoſi e tumulo tractum pontificali habitum ſpoliatum. Indutumqꝫ ſeculari. ſepulture laicoꝝ mandauerit. abſciſſis tamen dextre eius duobus digitis vt premiſſum eſt illis potiſſimū quibus ī conſecratione ſacerdotes vtuntur in tyberimqꝫ proiectis. ꝙ vt ip̄e dicebat contra ius ſacramēti romā ⁊ ſacerdotiū repetijſſet. quo a Joanne octauo iure ſpoliatus fuerat. Magna fuit hec cōtrouerſia ⁊ peſſimi exempli. cuꝫ poſtea fere ſꝑ ſeruata hec conſuetudo ſit. vt acta prioꝝ pontificum ſequentes aut infringerēt. aut om̄ino tollerent. Tandē pontificatus ſui anno primo. menſe tercio morit᷑. Sedes aūt ex eius morte tribus diebus tum vacat.

Romanus papa ſtephano ſurrogatus patria romanus. Qui non ambitione aut largitionibus (vt multi ſui temporis) pontificium munus obtinuit. ſed de more petri pontificatum inijt. Stephani tamen pontificis decreta ⁊ acta. ſtatim improbat abrogatqꝫ. Horum nempe pontificuꝫ intentio atqꝫ virtꝰ tota in alterius nominis ac dignitatis extinctione erat. Cōmemorare tamē huius pontificis nomē libuit. qui in ſede petri tercio pontificatus ſui mēſe demoritur.

Theodorus ſecūdus papa. patria romanus. pontifex creatus. veſtigia ſeditioſoꝝ ſequitur. Nam ⁊ formoſi acta reſtituit. et eius ſectatores in precio habuit imperante adhuc in ytalia (vt quidam volunt) arnolpho. De iſto ꝓpter breuitatem temporis nulla habetur memoria. Is eīn Theodorus vigeſimo ſui pontificatus die moritur.

Normannia. que eſt galloꝝ regni pars. a normānis nuprime ad fidē cōuerſis illam colentibus nomen aſſumpſit qui autem fuerint normanni vt quidam ſcribūt haud conſtat. Sunt tamē qui dicant eos ex Noruegia in galliā deſcendiſſe. Hi nanqꝫ vna cum danis per galliam igne ferroqꝫ debachantes a carolo multis prelijs attriti coacti ſunt fidez xp̄i accipere. partemqꝫ gallie illis ad incolendum conceſſit. que vltra ſequanā flumē eſt. ⁊ hodie normādia dicit᷑. Hac tamen lege vt ſingulis annis vectigal francie regibus aliquot afferrent. Ne vi ſed benignitate eius loco illa obtinuiſſe viderent᷑. poſt Rotfredū regem duces plura bella geſſerūt.

Linea ipera toꝝ

Arnulphus

ARnulphus ſeptimus galloꝝ imꝑator. poſt carolū magnum anno ſalutis octingenteſimo nonageſimoprimo. in locū caroli tercij ſuffectus fuit. Is nepos eius. imꝑauit annis. 12. Et cū eſſet germanie rex. cū formoſus pontifex a pſeq̄ntibus iniuriatus ad ytaliā in ſui tutelā euocauit. Et primo q̄dem ingreſſu bergamo capta ambroſiū eius comitem ſuſpendio necauit. Indeq̧ romā petens formoſum pontificē in priſtinā dignitatē reſtituit. a quo deinde coronatꝰ in franciā redijt. hic primo ſumptis armis ſtrenue magūtinos debellauit. inde in normānos. qui cū danis alias datis ꝑ. xl. annos galliā infenſiſſime vaſtauerant. adhuc rebellantes. magnis cladibus ꝑdomuit. Arnulphus poſtea totam orientalē franciā q̄ theutonicū regnū dicebat. ſ. baioariā. ſueuiā. ſaxoniā. thuringiā. friſiā. ⁊ lothoringiā rexit. frāciam ꝟo oddō ſaxoniā ducis filiꝰ tenuit arnulphi auctoritate. Cendebuldo filio de nō cōiuge nato lothoringiā donauit. Uerꝫ poſtea nimio ſucceſſu elatus. ita cōtumax in omnes. tū vel maxime in eccleſiaſticos factus ē. quē ferūt pediculos vermes. quos ſola caro humana gignit. ita totū inuaſiſſe corpus. vt nullo potuerit medicamine adiuuari. q̄n eo in faſtidio ⁊ cruciatu vitam apud otting in baioaria amiſerit. Eius ſepulcrū monſtrat̄ ī cenobio ſancti hemerāmi Ratiſpone. Deſijt aūt in arnulpho gens francorū imperij romani culmine decorari. ad annū circiter centeſimū. poſtq̧ felicibus ⁊ cum multis europe ꝓuincijs. tū ytalie fauſtiſſimis auſpicijs carolus ceperat imꝑare. Si quis vero eius tp̄is geſtas res. ⁊ vniuerſum ytalie regimē. cū ad ſexaginta qui ſequūt̄ annos cōparabit. ꝑfecto intelliget. nulla vnq̄ꝫ tempora ſibiinuicē magis fuiſſe cōtraria. vt queādmodū afflictā laceratam. ⁊ oībus bonis ſub exarchoꝝ a conſtantinopoli miſſoꝝ tyrannide exhauſtam ytaliā. Caroli ⁊ q̄ſi oīm eius ſucceſſoꝝ magnificentia bonitas liberalitaſq̧ erexit inſtaurauitq̧. ita ꝑ eos ad ſexaginta ānos ab adriani tercij fine ad ioannis duodecimi initiū pontificatus diſſidentes. inter ſe latini nomis ꝑncipes. ⁊ incurſantes barbari ac externi. eam ꝓpemodū ad deſolatōem interitūq̧ ꝑduxerit. efficitq̧ hoꝝ tēpoꝝ malignitas. vt oīus fere ſcriptoꝝ diligentia ceſſauerit.

HUni gēs ſcithyca. q̄ ſuꝑioribꝰ diebus innumera pene manu. finibus egreſſa. nō prius ī itinere ſedes cepit. quā ad ꝯſanguineos. vngaros. pānonias incolētes ꝑuenit. ꝑualuitq̧ ea inmitioꝝ gens. ⁊ factos humaniores. continuata cū nr̄is ꝑ mlta ſecula ꝯuerſatione. Ex huius primo bauaros ⁊ poſtea vngaros dictos patrijs expulit ſedibus. tradiq̧ videmus eā gētē. q̄n tūc ꝑmū aduenit. calētibus adhuc patrie moribꝰ. crudis carnibꝰ ⁊ aliq̄n hūanis veſci ſolitā. Poſt paucos itaq̧ ānos q̄ꝫ aduenerāt Arnulpho apud frācos ſtephani vt docuimꝰ q̄nti pōtificatꝰ tp̄e in imꝑatorē creato. longobardi loca nūc longobardia dicta īcolētes. ſiue q2 in p̄dicte vngaroꝝ gētis p̄ſidio aduerſus arnulphū imꝑatorē ſꝑauerint. ſiue ex rebꝰ ytalie ī maximū adductus diſſidiū romanos ꝑuiſecerint. illis aduerſari ac apte inimicari ceperūt. Romaniq̧ ⁊ ceteri ytali nullū ab īꝑatore nouo diſſidijs regno frācie implicito auxiliū aduerſus rebellos lōgobardos affuturū ītelligētes. berēgariū forouliēſem ducē roma oriūdū creāt īꝑatorē. Huni iterim ſiue q2 ipi aduētus ſui ꝑncipio dicti ſunt vngari. ꝑuia ī germanos expeditiōe delati. mltis mortalibꝰ vl̄ ceſis vl̄ captis. loca ſacra atq̧ ꝓphana ⁊ ſpoliaſt. ⁊ ferro ignīq̧ deſtruxerit. nec miorē ī gallijs. vl̄ reꝝ p̄dā vl̄ edificioꝝ d̄molitōs ediderit

Monaſteriū Gigniacū ⁊ Cluniacū

Guillichinus cognōmēto piꝰ aquitanie dux. ⁊ aluernie comes. Hiſdē ec tp̄ibꝰ. ⁊ fide ꝯuerſatiōe moribꝰ religioneq̧ atq̧ doctrina in precio maximo fuit. q̄ cū virili prole careret. Cluniacēſe monaſterū burgūdie in ꝑ̄rio fundo magnificentiſſimis inchoauit opibus. Et bernonē virū doctiſſimū eidem loco abbatē ꝑfecit. maximis ꝓuētibus ei deſignatis. vnde monachi poſſent viuere.

Hermo abbas

Berno abbas gigniaci cenobij ꝑria burgūdꝰ ex q̄dā comitū clariſſima familia natꝰ his tp̄ibꝰ ob ſcītatē ⁊ clariſſimā doctrinā mirifice laudatur.

Rudolphus rex

Rudolphꝰ corona ſibi īpoſita rex burgūdionū ſtatuit̄. qđ regnū multo tempore durauit.

Sunderoldus maguncie archiepūs a normānis wormacie martiriſatur.

REmigiꝰ q̄ꝫ ān ſiodoreñ. epūs in exponēdis ſcripturis diuinis ⁊ humanis hoc tempe claruit.

Linea ſummoꝝ pontificũ

Joannes nonus

Joannes nonus papa. pr̃ia romanus. poſt theodoꝝ pontifex creat⁹. formoſi cauſam in integrũ ſtatim reſtituit. aduerſante magna ppl̃i romani parte. qua ex re tanta ſeditio orta ẽ. vt paulũ admodũ ab iuſto prelio abfuerit. Is aũt rauennaꝫ ꝓfectus. iiij. et. lxx. epoꝝ habito conuentu. ꝛ ſtephani res geſtas improbauit. ꝛ formoſi acta reſtituit. diiudicãs ꝑperam a ſtephano factum. qui cenſuit eos iteꝝ ordinandos eſſe. quos formoſus ad ſacros ordines aſciuerat. hoc accidit. qꝛ pontifices ipi a petri veſtigijs diſceſſerãt. tum vel maxime. quia res publica xp̄iana ignauos ꝛ deſides principes habebat quoꝝ maxime intererat naiculaꝫ petri fluctibus exagitari. ne ſi gubernator alı̄qñ reſipiſceret. principes ipſos vt malos nautas e repu. deijceret. Joannes aũt põtificatus ſui ãno ſecundo. die. xv. moriens. nil de ſe dignũ memoria relinquit. niſi ꝙ ſeditiones quaſdam ꝓpe extinctas reuocauit.

Benedictus quartus

Benedictus quartus papa. pr̃ia roman⁹. pontifex creatur. ob eius humanitatẽ ꝛ dementiã. qui maxima cuꝫ laude. tũ maxime in tantis corruptis pontificũ moribus vitã cõſtanter ꝛ ſine infamie nota perduxit. Veꝝ nec quicꝗ ab ipo factitatũ cõꝑtũ habem⁹. ꝙ magnoꝑe laudari poſſit. acciderat eĩ illi etati ꝙ oĩs ṽtus. tam in capite. ꝗ in membris ex hoĩm ignauia cõſumpta fuerat. Nam vbi opibus laſciuire cepit eccĩa verſis cultoribus a ſeueritate ad laſciuiã. pepit hec portẽta. a q̃bus ambitione ſctĩſſima petri ſedes occupata ẽ potius ꝗ poſſeſſa. hec tũ bñdicti laus ẽ. ꝙ in tam corruptis moribus grauiter ꝛ conſtanter vitã ducens. põtificat⁹ ſui anno. iij. mẽſe. iiij. morit̃. vacat tũ ſedes dieb⁹ ſex

Leo quintus

Leo q̃ntus papa. cui⁹ patriam hiſtorici non ponũt. pontificatum aũt adeptus. a chriſtofero eius familiari dominãdi cupiditate allecto capit̃. ꝛ in vinculis conijcitur. qď ſine magna ſeditione. ꝛ multoꝝ interitu fieri non potuit Chriſtoferus itaꝗ ſedem occupat. xl. leonis in pontificatu die qui vidẽs ſe honore ſpoliatum (ꝛ maxime a familiari cui multa cõtulerat beneficia) dolore animi paulo poſt perijt. cum ab eo potiſſimũ honore ſpoliatus fuit. queꝫ ipe. vt lupum domi aluerat. vt illud theocriti enutrito lupos qui te comedant.

Chriſtoferus

Chriſtoferus papa. cui⁹ patria ꝛ cognomentum ob ignobilitatem ignorat̃ leone deiecto põtificatum malis artibus adeptus. male amiſit. Septimo enim menſe. dignitate ac merito quidem eiectus. monaſticam vitam vnicuꝫ calamitoſoꝝ refugium obire cogitur. in monaſteria eĩn tanꝗ in inſulas clerici male de eccleſia dei meriti relegabant̃. Sergius autem eius ſucceſſor poſtmoduꝫ cognita hominis iniquitate illum e monaſterio traxit. ꝛ in cuſtodia publica in vinculis cõiecit. nec multo poſt ad maiorem ſui penam in artiori cuſtodia eũ reuinxit. vbi ꝛ tandem miſerabiliter defecit.

Apparitio michaelis

Michaelis archangeli apparitio. ãte hec tempora in apulia iuxta Sipotum vrbẽ in monte gargano facta fuit. in quo poſtea ob huiꝰ memoriã oppidum vna cuꝫ templo edificijſꝗ alioꝗ apparatu clariſſimo conditum fuit. ad qď nunc vſꝗ totius xp̄iani orbis populi maximo concurſu frequentare dicitur.

Poſt hec quoꝗ tẽpora ignee faces in celo ꝛ ſtelle micantes diſcurrenteſꝗ p̃ter conſuetudinẽ viſe ſunt. Unde non ita multo poſt vngari ytaliam cuꝫ exercitu ingreſſi. multas viciſſim intulere acceperecꝗ clades. Cometaꝗ ſolito rutilantior appaurit. Et ſecuta eſt nimia inundatio aquaꝝ precipue in ſaxonia.

Sergius tercius

Sergius eius nomĩs tercius papa. natione ro. p̃e benedicto pontificatum iniens. baſilicam lateranenſem. que tum corruerat reſtituit. Hic itaꝗ diaconus exiſtens formoſi factionẽ ne pontificatũ cõſeq̃ret̃ plurimũ ꝓſecutus fuit Ea ꝓpter a formoſo reprobatus fuit. Sꝫ ipe ſuſcepto põtificatu ĩ galliã ꝓfect⁹ Lotharij gr̃a ꝛ amicicia fultus in ytaliã redijt. Et chriſtoferum monachum papatus inuaſorem capiens in vinculis reuincit. formoſa acta ita improbauit. vt denuo ad ſacros ordines eos admittere neceſſe fuerit. quos formoſus antea ſacerdotali ordĩe dignos cenſuerat. ꝛ in vltionẽ ſue iniurie. eius cadauer e ſepulcro tractũ. capitali ſupplicio. ac ſi viueret afficit. corpuſꝗ ipm in tyberim ꝓijci iuſſit. tanꝗ ſepultura ꝛ honore hũano indignũ. ferũt piſcatores corpus ipſum inter piſcandũ reptum. ad baſilicã petri detuliſſe. atꝗ dũ funus celebrat̃ ſctõrũ ymagines que ĩ templo locate erant. corpus ipm veneratus fuiſſe. Sergi⁹ aũt his artibus vitã ducens. ſeptimo põtificat⁹ ſui ãno. mẽſe. iiij. die. xvi. morit̃.

LUdouicus eius nominis tercius. arnolphi imperatoris filius. pr̄i successit anno salutis. 903. regnauit aūt annis. 10. Confuso autē existente imperio minime ad coronā impij puenire potuit. quē tn̄ franci in regē frācoꝝ germanorūqꝫ genitori in titulo impij subrogarūt. Et i oppido forchē rex creat. vtqꝫ cendebuldo cui principes lotharingie aduersabātur resistentiā faceret. ad regnum tocius belgice vocatur. quo cōperto cendebuldus lotharingiā ferro igniqꝫ deuastabat. tandē a comitib⁹ scefano gerardo ꝛ manfredo in bello occidit. Anno aūt ab incarnatione dn̄i. dccccv. Ludouicus filius bosonis ꝓuincie romane ꝛ burgūdie regis filius p taurinos ytaliā est ingressus. Cūqꝫ totius ytalie regno ꝓ suo arbitrio potiret dimisso milite. veronā cū paucis se cōtulit. vbi a quibusdam traditione captus reuocato berengario oculis priuat. Inde berengarius regnū ytalie cū imperio accepit. ludouicus aūt rex germanie ꝛ apud frācos germanosqꝫ imperator sine heredibus mortuus. in quo ꝛ fratre cendebuldo carolorū genealogia finē habuisse dicūt. ac sic imperiū qd̄ annis centū ꝛ decem caroli magni progenies possederat. demū ad longobardos trāsfert. ludouico autē defuncto. otto dux saxonū ab oībus petit. Is princeps clarissimus senio grauis regnū recusabat.

COnradus primus. filius conradi. quē comes albertus occiderat. cōsilio p̄dicti ducis ottonis. q̄ regnū accipe renuit. cōsensu oīm francoꝝ rex creatur. anno dn̄i. dccccxiij. quē alij ponūt nouissimū oīm caroloꝝ. hic ad coronā imperij nō puenit. ꝛ cū in ytalia nō imperauerat. ytali eū inter imperatores nō numerant. imperauit tn̄ apud gallos ꝛ germanos annis septē. anno regni ei⁹ p̄mo hungari ad depopulandā terrā rursus effusi. a sueuis ꝛ baioarijs iuxta rhenum sternūtur. post dux baioarioꝝ arnulphus cōrado regi cōtrarius cū vxore ac filijs ad hungaros diuertit. vbi vsqꝫ ad obitū conradi ꝑmansit. cōradus aūt moriendo anno regni sui septimo corā regni sui principibus heinricū ottonis saxonie ducis filium designauit regni successorem.

HEinricus primus dux saxonie ottonis ducis filius in francia orientali regnauit ꝛ anno domini. dccccxx. in germania imperium assumēs imperauit annis. 18. occidentalē franciam. tum carolo rege parisius regente. Heinric⁹ autem per pontificē coronatus nō fuerat. fuit aūt in coercendis hungaris atqꝫ bohemis vir gloriosissimus. quos ingressos violenter saxoniā incredibili cede prostrauit. hic heinricus humilis vocitatus vxorem habuit mathildim. q̄ illustrissima matrona mire suauitatis ꝛ gratie ac mansuetudinis mulier. oīmqꝫ aliaꝝ virtutū splendore illustrata fuit. de qua nōnulli celeberrimi scriptores mira scripsere. que sua virtute saxonū familiā plurimū exaltauit. ex qua genuit ottonem magnū. ꝛ heinricū ducem baioarie. Soror aūt huius heinrici haba genuit albertum comitem de quibus in sequentibus hystorie ponūtur. Heinric⁹ quoqꝫ sacram lanceam mirandi operis ꝛ clauis xp̄i ihu crucifixi sanctificatam a rudolpho rege burgūdie minis extorsit. additis muneribus ꝛ parte prouincie sueuorū. Et hanc ad insigne ꝛ tutamē imperij posteris reliquit. Eam tamē alij a bosone rege prouincie fuisse translatā. anno regni heinrici. xv. otto filius eius vxorem ducit filiam eduardi regis angloꝝ. Tādē dum ad obtinendam imperij coronā romā pergeret. diem vltimū clausit is licet in vincendis inimicis gloriosus extiterit. tamen pacificus. non effugatis ab ytalia tirannis benedictionem non accepit imperialem. Relicto filio ottone primo. qui factus est imperator.

TEmporibus Ludouici tercij albertus nobilissimus comes frācoꝝ ottonis saxonū ducis ex filia nepos cōradū (q̄ a q̄busdā ludouici regis fili⁹ fuisse dr̄) occidit ob ea rex ludouicus albertū in castro babenberg bello inuadit. Cū virib⁹ se posse ꝑficere dubitaret. hattonis archiep̄i magūtini dolo. ad imperatorem ductus capite plectit. q̄ historia i descriptiōne ciuitatis babēbergēß infra lati⁹ patebit. Ex ei⁹ sanguine ferūt originē traxisse albertum. qui postea marchiam orientalē olim pannoniā supiorē. nūc austriā dictam. ab hungaris ereptā romano imperio adiecisse tradit.

Albertus comes babenbergēsis

HAtto magūtinus archiepiscopus. qui successit Sunderoldo a normānis occiso. Is cum comitem albertum de babenberg dolose tradidit occidendū. postea rex cōradus eū in ducem saxonie heinricū sollicitans. ob potētiā eius sibi suspectā. ad qd̄ cū iā torquē aureā archiep̄s fabricasset. Que collo ducis secū cōmunantis inijceret. dolo ꝓdito frustratus est. Et post triduū morbo vel languore ꝛ vt alij ferūt fulminis ictu interijt. ꝛ a demonibus raptus. In puteū ignis in monte sicilie precipitat⁹. dicente voce in aere. Sic peccata lues. sicqꝫ ruendo rues:~

Hatto archiep̄s magūtinēsis

Babenberga preclara ciuitas franconie. quã Radiantia fluuius (vernacula lingua rednitz dictus) di-
uidit. In bono ac feraci loco ſita. Is fluuius nõ longe a Nuremberga pegnicio amne exoneratᷣ ꝓbet
qȝ babenbergenſibꝰ oblectamentũ variũ. ac vtilitatẽ ob nauigia plurimũ accomoda. deinde in moganum
deſcendẽs q̄ nõ paucas frãconie ꝑlabitᷣ vrbes. ſupra ciuitatẽ in edito mõte arx ẽ natura ⁊ arte munita. Lu
itolfus princeps ſaxonie ſuis tꝑibus claruit. cuiꝰ filiꝰ otto, genuit heinricũ humilẽ primũ. romanorũqȝ re
gem q̄ germanie prefuit. Et filia babam. a qua hec ciuitas babenberga vocatᷣ. Quãqȝ nõnulli monte pa
nonis appellant. Hec baba comitiſſa babenberge. duos genuit filios Reynoldũ. quẽ cõradus dux frãcie
occidit. nongenteſimo ⁊ ſexto ſalutis ãno. Et albertũ nobiliſſimũ francoꝝ comitẽ. ꝓſcripti ottonis ſaxonie
ac thuringie ex filia baba nepotẽ q̄ cõradũ fratrem ludouici regis romanoꝝ ob necẽ fratris vita priuauit.
Quãobrem in arcẽ vrbis ſe cõtulit. Et aliquãdiu regis obſidionẽ ꝑtulit. difficilis expugnatio loci videba
tur. Ob quã rem ad dolos recurſum ẽ. Hatto ep̄s magũtinus miniſter ſceleris inuentus ẽ. Qui ꝑfectꝰ ad
albertũ litis arbitrũ ſe dixit. Rogauitqȝ albertũ. vt ad imꝑatorẽ in caſtra deſcenderet. qȝ vel pacẽ ei daret.
vel in arcẽ reduceret incolumẽ. credidit albertus, accepta iuriſiurãdi religione. Albertus aũt comes deinde
recepta fide ⁊ ꝓmiſſione battonis archiep̄i. cũ eo ꝑgens a caſtro ſuo. Vix aũt arcez egreſſi tũ batto vereor
inquit. ne diu apud imꝑatorẽ morari oporteat. Vtiliꝰ fortaſſis cõſiliũ erit. prius ſumpſiſſe cibũ. Lauda-
uit albertus verba ꝑſulis. Et in caſtellũ rediens. battoni prandiũ dedit. nulla alia ſecuritate ab ep̄o req̄ſita
quo ſumpto ad imꝑatorẽ cũ eo prexit. vbi mox captꝰ. ⁊ capitali ſentẽtia dãnatꝰ. cõdemnatꝰ monet archie-
piſcopũ de facta ſecuritatis ſue ꝓmiſſione. Rñdit pax religioſus ep̄s. ſe fidei et ꝓmiſſioni ſatiſfeciſſe. ipm
qȝ a caſtro egreſſum. incolumẽ ſel' in caſtrũ ſuũ deduxiſſe. Cũ ad prãdiũ introiuit. bis reducere nõ promiſiſ-
ſe. Infelix Albertꝰ gladio obtrũcatꝰ ẽ. Meliꝰ romani q̄ pari fraude vſi vnũ ex captiuis ab hãnibale romã
miſſis. vinctũ remiſere. ꝑdia q̄ albertꝰ hũit ipſo poſtea ceſſerũt. otto vo. iij. imꝑator ꝑdia pleraqȝ diuo heinri-
co tradidit vt in ꝓuilegio eius ſcribitur. Nouerint oẽs xp̄i fideles qualiter nos obinteruẽtum dilectiſſime

genitricis noſtre adelheide caro nepoti noſtro baioariorū duci heinrico quoddā iuris noſtri prediū. ciuitatē videlicꝫ babēberg noīatam. cū oībus ad hāc reſpicientibꝰ ⁊c. nr̄a impiali potētia i ppetue vſuꝫ ꝓprietatis cōceſſimꝰ. firmiterqꝫ donauimus ⁊c. Eam vrbē deinde heinricus impator ſanctꝰ plurimū exornauit. Eccleſiā ac aulā ep̄alem celeberrimā in ea fundauit. cū ſua conthorali ſancta v̄gine kunegūda. Nā nil in vita ꝑtermiſerūt. qđ ad honorē dei ꝑtinere ſecerneret. q̄ poſt mortē in eadē baſilica ſumma ac regali. multis miraculis clarēt. ibiqꝫ berengariꝰ ſepultus ē. q̄ regnū ytalie vſurpauit. Et ab ottone primo captꝰ in germaniā ductus. illic exulans obijt. Ornaturqꝫ hec ciuitas edificijs publicis ac ſacris edibus ꝑpulchris. habꝫ ⁊ ſanctū ottonē eius loci ep̄m ap̄licū pāmeranie. cū vexillo diui georij. credūt quoqꝫ duas e ſex ydrijs ibi eſſe. in quibus vinū ex aqua factū. a domino ſaluatore. euangeliſtarꝫ tradit hiſtoria. Et gladiū cum quo petrus malcho auriculā amputauit. Laudem ꝯo vrbis ac deſcriptionē gottefridus viterbienſis elegans hyſtoricꝰ. hijs ſequentibus edidit.

Bauaricus fluuius vulgo radiantia dictus
Norica rura fouens. variecꝫ vagādo relictꝰ
Montis pauonis. vrbis amena colit
Nomīe vulgato mons babēberga vocatur
Flumine craſſatur. vicinaqꝫ terra rigatur
Ponſqꝫ ſupſtratꝰ. angit vtrūqꝫ latus
Vrbs laudāda nimis mōtis ſcandeſcit ab imis
Indeqꝫ ſolenis fit turribus in ſitu primis
Montis ab vrbe tū culmina clerus habet
Agmine murorꝫ ſeries ꝑcincta domorꝫ
Excluſis laicis. munitio fit dominorꝫ.
Eccleſie forma. mōtis caput auget ⁊ ornat
Mons pauonis hꝫ colles ſibi collaterales
Tres q̄ſi cōſules. vrbis quoqꝫ principales
Ipē nitēs medıꝰ. ꝑeminet abſqꝫ pari
Pulcrior illorꝫ loca maxima dat monacorꝫ
Templaqꝫ multorꝫ reliq̄t dant canonicorꝫ
Quarta ꝑs fluuio ꝑ̄bet vtrūqꝫ forum
In crucis q̄ modū. poſuit ſibi pauo colonū
Stat medius petrꝰ. ſtephanꝰ ſibi dexter hꝫ
Vertice ſtat Jacobus. leua michael retinet
Fertqꝫ ſecus fluuiū. virgo maria decus
Ceſaris heinrici ſancti cognomine claudi
Hec ⁊ maiora multa fuere bona
Cuius ⁊ oſſa bona ſunt ad miracula prona
Hoc opus hec dona ſua ꝯtulit alma corona
Me vocat hiſtoria pauo beate vale.

Anastaſi⁹ terci⁹ papa. pñia roman⁹. ſergio põtifici ſurrogat⁹. põtificatum iniȷt. Quo landulphus beneuētan⁹ pnceps graui prelio in apulia cū grecis decertauit ⁊ vicit. Hic vir bon⁹ modeſte ⁊ integre in põtificatu vixit. nec in ſe ꝗcquā habuit. ꝙ rephendi poſſit. quē põtificē hac vna i re laudare poſſum⁹. ꝙ neminē coꝝ. ꝗ añ ſe in põtificatu fuere ignominia aliꝗ notauerit vel maledicentia pſecutus ſit. a ꝗ cū nil memoria dignū geſtū ſit. ſecūdo anno pontificat⁹ ſui moritur. Et in baſilica petri ſepelitur.

Lando papa pñia roman⁹ anaſtaſio ſucceſſit. Hui⁹ aūt vita ita obſcura fuit vt etiā ſint ꝗ eū inter pontifices nō numerēt. maxime vincentius hiſtoricus. aliter martin⁹ ſentit. ⁊ gothefridus ꝗ ſcribit. Landū autem ſuā interpoſuiſſe. ꝗ minus berēgari⁹. ⁊ rudolphus comitꝭ guidonis fili⁹. inter ſe decertarēt. Land⁹ aūt ſexto põtificat⁹ ſui menſe. die. xxi. moriens. in baſilica petri ſepelit̃.

Ordo cluniacēſiū ſb regula diui Bñdicti incepit

Ordo cluniacenſiū anno dñi nongēteſimo terciodecimo. ſub regula diui pr̃is Bñdicti ab oddone abbate viro vtiꝗ ſanctiſſimo initiū ſumpſit. Nā berno abbas moritur⁹. oddonem olim muſicū cluniacenſis cenobiȷ ꝯſtituit abbatē ea ꝯditōe vt eccl̃a cluniacēſis ꝗtannis gigniacēſi pſolueret. xiȷ. denarios. Oddo aūt mire ac incōpabilis ſanctitatis in monaſtica diſciplina feruēs. cū eiuſdem ordinis mōchi. a pmis coꝝ pr̃is bñdicti inſtitutōibus pſimū declinauerant. Quābrem pmot⁹ oddo abbas feruorem ſeminortuoꝝ denuo excitauit. et multa ad monachoꝝ inſtructōem ſcripſit. Et laudabilis īſtitutio bt̃i bñdicti in diuerſis cenobiȷs reuixit. Hic a remigio antiſiodorenſi in muſica et dialetica a pmo ē eruditus hiſtoriā de ſancto Martino edidit. Ubi ⁊ paulo poſt in domino ſanctiſſime quieuit.

Oddo pm⁹ pr̃ cluniacen

Joannes eius nominis decimus. pñia roman⁹. patre ſergio. pontifice anno domini nongenteſimonono pontificatum iniȷt. preſul rauēnas is antea fuerat. epatu deiecto ppl̃i tumultu. Uerū lando mortuo põtificatū adeptus. ſpūs militares magis ꝗ religioni deditos geſſit. Indigebat autē huiuſcemodi põtifice eccl̃a. ꝗ ꝯfeſtim ꝯ ſarracenos ytaliā i multis locis occupātes cū albericio hetrurie marchione i auxiliū accito ꝯflixit. ⁊ ſuperās ab vrbis finibus ſūmouit. Is i triūphi mediū romā rediēs alberici odium i ſe concitauit. ⁊ cū eū e roma expelleret. vngaros i ytaliā vocat. ꝗ plus calamitatis ꝗ ſarraceni ytalie intulere. Joannes aūt ſeditiōe militaria mulierb⁹ guidonis comitꝭ captus. ⁊ i vincula ꝯiectus. ceruicali in os ꝯiecto necat̃. põtificat⁹ ſui āno. xiiȷ. mēſe ſecūdo. die tercio. Eius i locū alter Joannes ſubrogat̃ veꝝ qꝛ vi ſedē occupauerat. E loco ſtatim deiectus cōnumerari inter pontifices non meruit.

Leo ſext⁹. pñia roman⁹. legitimis ſuffragiȷs põtifex creatus. vir vtiꝗ bonus. ꝗ nil tyrānicū i vita p̄ ſe tulit ītegre ⁊ modeſte vitā ducēs ac rei diuine ꝯſulens. reuocare ciues ad ꝯcordiā temeritate poꝝ põtificū adhuc tumultuantes. cōponere res ytalie. pacare externū hoſtē. ppulſare barbaros a ceruicibus ytalie conatus ē. Sed dū in hiȷs opibus laudabilib⁹ vͣcaret. ſeptimo mēſe. die ꝗntodecimo põtificatus ſui morit̃. ſepeliturꝗ ad ſanctū petrū.

Stephan⁹ ei⁹ nōis ſeptim⁹ pñia roman⁹. eo tp̄e põtificatum iniȷt ꝗ hūgari alemoniā ſaxoniāꝗ ppl̃antes. ab henrico germanie rege apō merſburgā ingēti clade ſupati ſunt. ei⁹ āt vita māſuetudis ⁊ religiōis plena fuit. ꝗ ſecūdo põtificāt⁹ ſui āno. mēſe vno. die. xiȷ. morit̃. Inꝗ. b. petri baſilica ſepelitur.

Linea ſummoꝝ pontificu

Anaſtaſius tercius

Lando

Joannes decimus

Leo ſextus

Stephanus ſeptimus

Berengarius eius nominis primus. foroiulianoꝝ dux. roma oriundus ex longobardoꝝ regum ſtirpe ꝓgenitus. ⁊ in bellicis artibus prudẽtiſſim⁹. ludouico predicto ſupato. primus in ytalia imperiũ ſibi vendicauit. imparauitq; annis. 4. romani eñ ⁊ ceteri ytali nullũ ab imꝑatore diſſidijs regni francie implicito. auxiliũ aduerſus rebelles longobardos affuturũ intelligentes. berẽgarium ducem foroiulienſem crearunt impatorem. nec tamẽ adeo in creatione illa fuerunt cõcordes. quin guidonem ſpoletanũ ducem alij regem ytalie declarauerint. In ytalia ṽo creati principes noui. inter ſe diſſidentes. aliquot cõmiſſis ꝓlijs cõcurrerũt. ꝓmiſq; in cõgreſſibus guido berengariũ incõmodis affecit. At berengarius vir magnanimus acer et militaris ſcientiſſimus breui ſupior euaſit vt guidonẽ in etrurie ciuitatibus q̃s tenebat. in ſuoq; ducatu ſpoletano ſe oportuerit continere. Idẽ feciſſe dr̃ ambroſio alio bergomenſi comiti. Quibus ſublatis ⁊ interfectis berengarius in vnũ copijs ſuis contractis. cũ romanis etiam bellum geſſit. qd̓ quidem landonis pape prudentia cito ſedatum fuit. Guidone aũt mortuo. lambertum filiũ illi in regno ſucceſſiſſe certũ eſt. cum quo plurimas ꝯcertationes habuit. a quo (vt nõnulli affirmant) poſtq̃ ab vngaris eñ quatuordecim armatoꝝ milibus apud foroiuliũ fugatus fuerat. apud veronã ſupat⁹ eſt. Berengarius imperij ſui vires nomẽq; ad eam ytalie ꝑtem q̃ nũc longobardia ad alpes vſq; obtinebat. Magna eñ tum erat inter ytalos germanos et frãcos de poſſeſſione imperij concertatio. Vñ ⁊ grauiſſima bella orta ſunt. nec extincta ſine multoꝝ interitu. oĩumq; ꝓuinciaꝝ calamitate. annitebantur tamen romani ytaliq; imperij nomen in ꝓuincia retinere. ferunt igit̃ berengariũ a landone potifice fuiſſe coronatum.

Hugo arelatenſis comes poſt berengariũ impauit in ytalia annis. x. hunc elegerũt ytali contra rudolphũ burgũdũ q̃ berengariũ imperio priuauerat cui cedens abſq; contentione rodulphus in burgundia ſe recepit. Dixit ṽo vt debuit hugo ytalie regno potitus rodulphi regis exemplo admonitus ſuſpectam eoꝝ a quibus vocatus fuerat fidem. ⁊ dato ſampſoni cuidam ex ducibus ſuis exercitus negocio. illos quid fieret principio ignorãtes in exiliũ egit. Nec tamen hugonẽ regem. ſua ſatis tutata eſt prudentia. ꝙ arnoldus bauaroꝝ dux a factioſis exulibus. alijſq; domi potentibus ytalis ſuaſus aduerſus eũ in ytaliam cũ paratiſſimo exercitu venit. quem veronenſes primi regem ytalie appellatum intra menia acceperũt. vbi paribus animis ẽ decertatum. Vicitq; Hugo ⁊ veronenſibus reiectam in racheriũ epm̃ ſuũ rebellionis culpam depcantibus pepercit. epũs papiam in exilium eſt actus tandem hugo cum paraſſet iniurias ſtephani pontificis mulctati vlciſci. in ipo apparatu moritur.

Berengarius ſecũdus poſt vgonẽ vel vt alij volũt poſt berengariũ primus accepto imperio impauit in ytalia annis. 7. Hic itaq; cũ ciſalpinã galliam tantũmõ tueret̃. Iter hungaris dedit. vt in etruriam irent. euerſis vrbibus ingentem ꝓdam aſportarunt. Per idq; tẽpus poſt pacatos vngaros imperiũ ytalie. vt reſtauraret̃ adnitente berengario tyranni quibus formidoloſa erat ei⁹ potentia pernicioſis ytalie machinationibus reſiſtere perrexerũt. Rudolpho burgundionũ rege ſuaſionibus pollicitationibuſq; in ytaliam accerſito. qui perditorum hoim ytalie magnatũ potius q̃ exercitus ſui viribus fretus. berengario pulſo in illius quondã imperij ꝑte ytalie tribus annis regnauit. Nec tamẽ diu tardauit vltio. que bonos eaꝝ regionũ eque ac ꝑfidos afflixit. Etenĩ vngari ad quos berengarius cõfugit. ſalardo duce in ytaliam venientes. Et omnia ꝑ que incedebant vaſtantes. papiam obſederunt ⁊ vi captam ferro ⁊ igni abſumerent ſunt adniſi. Tandem berengario ſecũdo quem ytalia pulſum ad hungaros confugiſſe diximus. apud illos. vel vt aliq̃ habent ſcriptores apud bauaros vita functo. berengarius tercius in ytaliam venit.

Berengarius tercius primi berengarij ex filia nepos. in ytaliam veniẽs. anno ſalutis nongẽteſimo trigeſimoquinto imperio potitur. quem ṽo ⁊ quantũ adduxerit exercitũ. aut eius gentis ope adoleſcens exul ſit reductus nullus ſcribit. Sed apud multos conſtare videmus ipm̃ ſtephani ſeptimi pontificis tpibus ytaliam ingreſſum eſſe. Sed interea ſarraceni ad garganũ ſedentes appulis calabriſq; noua excurſione vaſtatis. beneuentũ vrbem obſident ſpoliatamq; incendunt. Quibus vltra progredi vt romãos inuaderent fines parãtibus romani pontificis ioannis decimi ſuaſionibus impulſiſq; adducti guidonem comitem cohortibus tumultuario delectu coactis perficiunt. Is in barbaros ducens furentes repreſſit. berengari⁹ q̃ imperiũ quietẽq; in ytalia reintegrare cupiẽs. pacẽ federaq; cũ hũgaris firmauit. hũgariq; rabie q̃ in ytalos tot ꝑ annos aſſueti fuerãt in externos ṽſa alemaniã denuo pplare ac vaſtare ceperunt. Ferunt aliq̃ hunc berengarium annis octo regnaſſe. Licꝫ alij ea aliaq; de quarto berengario ſimilia ſcribant.

Anno mūdi. 6133. Anno xp̄i. 934.

IOannes vndecimus papa: pr̄ia romanus: eo tempore pontificatū inijt: quo ſanguinis fons genue largiſſime effluxit: future magne calamitatis indiciū. Nam ⁊ genua a ſaracenis ex affrica venientibus tum capit̄ ac diripit̄ Et vngari ytaliā ingreſſi longe oīa ac late populati ſunt. Joannes aūt pontificatus ſui anno quarto. menſe decimo. die. xv. morit̄. vacat tū ſedes dies. xij.

LEo ſeptimus papa. natione romanus. vgone ⁊ lothario in ytalia imperantibus poſt ioannē pontificatū adeptus nil dignū memoria geſſit. q̄ pontificatu aſſumpto. cū remiſſus eſſet. pontificatus ſui anno tercio. die decimo moritur. Et in baſilica petri ſepelitur. vacat tum ſedes dies tres.

IOannē vndecimo pontifice. anno nongenteſimo triceſimoquinto ſaraceni affricam incolentes vt iam p̄miſſum eſt. ingenti ducta claſſe orā oēm etrurie maritimā populati ſunt. ⁊ genuā circūacti. vrbēq; graui obſidiōe p̄ſſam ceperūt. in qua maxima vſi ſunt ſeuicia. vrbe eī ſpoliata. Et ijs qui arma ad defenſionem induerant. primo impetu ceſis. oēs pariter puberes maſculos cū facta preda nauibus impoſitos abduxerūt. Quidā tñ ſcribunt impuberes genuenſium ex affrica in patriam breui reductos fuiſſe.

CUm creatus eſt pontifex leo ſeptimus. ad eius anni terni tēpora guilhelmus ſcribit heinricū germanie regem ac imp̄atorem: de quo ſupra p̄miſſum obijſſe. Cui ſit in regno imperijq; titulo ſuffectus otto filius mathilde ſaxonie regis filia de quo in ſequentibus mentio fiet.

STephanus octauus papa natione germanus. poſt leonem pontificatum iniens. Cum pontificatum ſuſcepiſſet ita a romanis ſeditionibus vexatꝰ eſt. vt nil memoria dignū ab eo geri potuerit. immo vero (vt Martinus refert) in tanta ſeditione mutilatus. turpiter aliquādiu. vitam duxit. Cum ob inhoneſta vulnera prodire in publicum erubeſceret. Parabat quidem rex hugo tantā iniuriam vlciſci. ſ; in ip̄o apparatu moritur. Cui quidem lotharius filius in regno ſuccedens. hac de re nullam mētionem fecit. vel ꝙ populi romani amicus eſſet vel ꝙ breui regnauit. biennio eñi poſt mortem patris ſuꝑuixit. Stephanus ꝟo pontificatus ſui anno tercio. menſe quarto. diebus. xij. moritur. vacat tum ſedes diebus decem.

S. Hipertus

HIpertus quē alij Vgibertū appellant. lotharingie ꝓuincie nobilis princeps. vir ſanctitate ⁊ ceteris virtutibus inſignis hiſdem temporibus ob clara miracula ſanctis aſcribitur. Qui inter cetera ſue virtutis opa dū viueret gemalitenſe cenobiū in francia ꝓprijs impenſis. magnificentiſſimis opibus breui extruxit.

SAnguinis quoq; fons hoc anno vt p̄miſſum eſt hiſtoricis teſtātibus in genua vrbe maritima in loco vbi dicitur fontanella. ꝑ diem integram largiſſime effluxit. qui ⁊ future calamitatis vrbis ciuibus demonſtrauit. vt de ſaracenis ex affrica ſoluētes genuam vſq; peruenerūt iam dictum eſt.

MArtinus tercius papa. pr̄ia romanus. Vir quidem manſuetiſſimus qui placabilitatem ⁊ manſuetudinem ſtephani ſeptimi imitatus eſt. pontificatum eñi adeptus. bella omittens. religione ſeſe totum addixit. templa vetuſtate collapſa inſtaurans. pauperes elemoſinis paſcens. Nō caruit tamē huiꝰ temporibus europa ip̄a bellica rabie. Nam cum otto anniteretur ytaliam ingredi. aduerſante lothario magne cedes vtrinq; cōmiſſe ſunt. adhortāte tamē eos martino pontifice. vt ab armis diſcederent. cum vbiq; fame ⁊ penuria rerū oīm laboraretur. Tercio autē pontificatus ſui anno. menſe ſexto. die. x. morit̄. ⁊ in baſilica petri ſepelitur. ſedes vacat dies duodecim.

AGapitus ſecundus papa. natione romanus. ardente tumultu bellico ytalia pontifex creatur. homo ſane magnanimus. qui ottonem germanie regem contra berengarium imp̄atorem. cognita eius ſuperbia vocauit. Cuiꝰ ope inter hunc pontificem ⁊ ip̄m berengariū qui omnia ſibi contra ius faſq; vendicabat lites compoſite ſunt. Fuerat hic vir valde innocens. ⁊ reipublice xp̄iane amator precipuus. Qui pontificatus ſui anno nono. menſe ſeptimo. die decio moritur. Eo fere tempore quo oddo cluniaceñ. monaſterij abbas in domino quieuit. Et in baſilica beati petri ſepelitur.

Linea ſummorꝫ pontificum

Joannes vndecimus

Leo ſeptimus

Stephanus octauus

Martinus tercius

Agapitus ſecūdus

LOtharius ei⁹ noīs ſecūdus hugonis p̄dicti fili⁹. p̄re defuncto impiū ſuſcipiens imperauit annis. 2. Berengarius enī tercius magnis externoꝝ adductus copijs i ytaliā reuerſus. ad p̄mā cuius aduentantis famā rebelles in vgonez animi. multis i ytalie regionibus ſunt oſtēſi. Is cū puidiſſe vgo qꝺ viribus nequiſſet. ꝯſilio ꝓuidere pererexit. Miſſis nāqꝫ ad hoſtē iā aduentantē oratoribus cū eo hijs conſtituit federibus. vt ſe ytalia diſcedente lotharius filius ⁊ berēgarius ytalie reges equo iure oīa adminiſtrarent. Viguitqꝫ aliquot annis ſolo nomine cōſortiū. quod berēgarius acri vir ingenio lotharıū ſpreuit. ꝗ apud papiā cū vxore alunda nobili ac ferociſſima muliere. Cuius dotis iure eā ciuitatē ⁊ multa oppida obtinebāt ſe ꝯtinēs iniuriā diſſimulauit. Vgo interim poſt paꝝ q̄ꝫ arelatum redierat diem obijt. Lotharius aūt romanoꝝ amicus ꝯtra otionē heinrici filiū bellū duriſſimū ſuſcepit. qꝛ cū otto romā ingredi ānitteref. hic eidem aduerſari cepit. ꝓ quo maxime cedes hincinde cōmiſſe ſunt. Secūdus tūc elapſus erat annus regni berengarij tercij. quo in tp̄e lotharius ſolo noīe rex fato eſt functus. Et berengarius alundam. ne alicui nuberet p̄imonij ſui dominiuz. Et ytalie regnū ꝑ dotis occaſionem inuaſuro. publice apud papiaz carceri mancipauit. Eo aūt mortuo otioni nupſit.

RUdolphus ꝗ apud veronā berengariū ſupauit. quē ferūt poſtea trib⁹ annis imꝑio potitum eſſe vt p̄miſſum eſt. Is rudolphus burgūdie dux. ꝗ ſuperioribus diebus hugoni arelatenſi comiti in ytalia ceſſerat poſtea francoꝝ rex factus regnauit annis. 2.

QUid tp̄e berengarij imꝑatoris aut lotharij regis nomē auctoritas vel potentia effecerit ⁊ an tres vel quatuor berengarij extiterint. vt ignoref facit ſcriptoꝝ ariditas. Igit̄ cū obſcure de berēgarijs mentio fiat null⁹ mirabit̄. ꝗ vincencij beluacenſis. fratris martini polonicaſenſis archiep̄i. Sicardi cremonēſis ep̄i. ricardi ⁊ guilhelmi monachoꝝ. gotfredi viterbienſis. ⁊ fratris ptolomei de luca chronicoꝝ libros plegerit. Ne enī omēs coꝝ hac in re errores qꝺ longuz ēē recenſeamus. quū aliꝗ coꝝ dicāt p̄mū berengariū q̄tuoꝛ. ⁊ ſecūdū. xij. annis imperium tenuiſſe. tempa lotharij ⁊ tercij berengarij ad. xiij. annos protrahūt. vt quꝫ ipos imꝑatores latinos cū regibus ⁊ tyrānnis interiectis. ꝑ ānos duos de triginta tantumō in ytalia fuiſſe vltimus dictoꝝ ſcriptoꝝ lucēſis affirmet. Quā q̄ꝫ igitur pauci dictoꝝ imꝑatoꝝ regū ⁊ tyrānoꝝ tempora diſtinguere poſſint. Id certum habemus a berengarij primi initio imperio ad othonis primi ex germanis legitimi imꝑatoris coronationem a ioanoe duodecimo pōtifice romano factam. annos ad quinquaginta interceſſiſſe. Et ipm othonē berengariū in lōbardia primo regnare permiſſum. poſtea in exilio egiſſe.

BErengarius quartus que alij ꝓ tercio ponūt. mortuo lothario imperatore imperio potitur. ⁊ cum alberto filio imperauit ānis. xj. Vir certe digniſſimus. ⁊ acri animo ⁊ induſtria celebris. Qui cum apud vngaros exul a patria militaret audiens heinricū bauarie ducem hungaros ſupaſſe. Is enī aquilegia capta. cum forte tunc hūgari ytaliam inuadere diſpoſiti iuſtinopolim aduenerīt. quibus ſeſe oppoſuit heinricus. ⁊ cōmiſſo bis ꝓlio hūgari accepta primo ⁊ iterū clade repulſi in hungariā redierūt. Inde omnē ytalie ꝑtē ditiſſimā que aquilegiā papiāqꝫ intercedit excurſione populatus eſt. Berengarius repente ſtationibus exercitu papiā ꝓperare cepit. Qꝺ cum habuiſſet exploratum heinricus. exercitum apud papiam nauibus impoſitum deduxit in padū. Inde continuato ex eo loco itinere intra auſtriā ſe recepit. Poſtea berengarius vniuerſam ytaliaz obtinuit. ⁊ imperatoris nomen ſibi indidit ⁊ albertum filiū ytalie regem mūcipauit. Cūqꝫ nimiū oneribus ⁊ vectigalibus ytalos primere cepit. Et alundā lotharij vxorem in Garda veronenſis agri cum ſola ancilla carceri mancipaſſet. ⁊ omnia ſibi contra ius vendicare. ytali ꝑ agapitū othonē regem in ytaliā vocāt qui eos in regno ytalie deturbauit. ⁊ alundam vxorem duxit.

ALbertus berengarij filius apud rauēnam conſtitutus venetos mercatores multis affecit incōmodis comaclenſiū enī nauigio quod illi haud quaqꝫ tenue tunc habebant fretus. mare illud latrocinijs tenebat infeſtum. Id cum veneti diutius pati nec poſſent nec vellent. nauigio tumultuarie cōtracto. in comaclium ducto oppido primo impetu captum cum oppidanorū nauibus incenderūt captos autem oppidanos et iuramento ne vltra in predam cupiā aduerſum ſe obedirēt aſtrictos dimiſerūt illeſos. Otho deinde contra berengarium in ytaliam deſcendit quem tandem poſt magnas cedes victum in poteſtatem accepit. Et ſtatim alterum in conſtantinopolim. alterum in germaniam exilio relegauit. vbi demū ambo vitam finierunt.

Taxis hũgarie rex

TAxis rex hungaroꝝ. hũgaros ſuos pulſus de bauaro. quē in ytalia regna re opinaref vitutus. patiſſimo exercitu ytaliā irrupit. tantuſqꝫ ytaloꝝ animos tũc pauor inuaſit. vt vltimũ impēdere exterminiũ cõtremiſceret. Berengariũ ſvo ſiue ꝓpiciore vſus fortuna. ſiue cõſilij prudentia. Albertũ mittēs filiũ taxim multa oratũ puicit. Et acceptis nũmoꝝ modijs argentoꝝ (vt tradũt) decē tecedens ytalie pepercit.

HUngari em poſtqꝫ p germaniā primo poſtmodũ p galliā ſatis fuerat debachati. deinde bulgaros tributarios fecerũt. poſtea barbare efferate gentis alluuio tot tantaſqꝫ nationes ꝛ ꝓuincias ſatis ſupqꝫ inũdauerat. ytalia ſue calamitatis pte nõ caruit. ytaliãqꝫ ingreſſi. Ueneruntqꝫ via foroiulienſi. malo ytaloꝛũ ab initio mũdi barbaris patefacta. furēteſqꝫ hungari cede incendijs ꝛ rapinis cũcta vaſtantes. Albericꝰ qꝫ marchio cũ p inuidiā ingratitudinēqꝫ e roma pulſus fuit. vngaros ad oppſſionē romane vrbis acceſiuit. Ea aũt gens romani agri fines qȯ in p̄iuis albericus q̄ſiuerat nequaqꝫ attigit. Etruriā vo oēm quā albericus ſaluaꝫ eſſe pactus fuerat. cõmiſſis ſumma ꝛ alias inaudita impietate cedibus incendijs ꝛ rapinis ꝓpe deſtitutā deſertãqꝫ reddidit oīnes cũ mortales feminas atqꝫ hac mares q̄ cedibus ſupfuerãt aut fuga ꝓlabi nequiuerãt in vngariā abduxit. Tandē ſub ottone primo impatore impetũ in germaniam fecerunt.

BOemia añ hec ipa ad xp̄m cõuerſa. vbi worziuous vltiuꝰ paganoꝝ ducũ a btō methodio morauoꝛũ archiep̄o cũ ludimilla cõiuge ad baptiſmi grām pductus ē. nongēteſimo quinto anno. poſt chriſti ſaluatoris ortũ. ludimilla ſancta mulier habita etiā miraculis claruiſſe ferẽ. Chriſtianā aũt veritatē ãplexi fidem catholicam inter bohemos magnope amplr̄arũt. ludimilla filia fuit comitis Slawiborij de caſtello Bzew quod poſtea melnica dictum ē.

Spitigneꝰ Uratiſlaꝰ Duces bohemie

SPitigneus filiꝰ borziwogij primi xp̄iani ducis bohemie. poſt obitum eiꝰ principatum obtinuit. Is cũ ex ludimilla ſancta muliere tulit duos filios ſpitigneũ ꝛ vratiſlaũ. primus patri ſucceſſit. ſed moriens ſine filijs fratri principatum reliquit. Coniux aũt vratiſlai drabomitia de duriſſima gente luticeñ. ſaxis. mulier audax ꝛ ad ſcelus prona. duos pariter filios viro peperit vētzeſlaũ ꝛ boleſlaũ. priorem ludimille tradidit educandũ. alteꝝ ipa nutriuit. aliīpni ex maribus innati mores ventzeſlaus pietatem colere. manſuetudinē pre ſe ferre. xp̄iana ſacra venerari. elargari multa paupibus. nulli obnoxius eſſe. boleſlaus ydoloꝝ ſectari culturam. honores ambitioſe querere. adulterari. rapere. occidere. in ſcelera cuncta prolabi. pr̄ ſuprema ordināſ ludimille quouſqꝫ liberi adoleuiſſent gubernationē ꝓuincie dimiſerat. Id egre drabomicie fuerat ſocrũ i caſtello thetin ſtrangulari iuſſit. ipa imperiũ accipiens in oīnes crudelis etiā ventzſlao filio infeſta cui preferre fratrem non dubitauit.

S. Uentzſlaus dux bohemie

UEnceſlaus dux bohemie filius vratiſlai quē beata ludimilla. vt nepotē cariſſimũ in fide xp̄iana glorioſiſſima matrona bohemorum prima margarita. ac ſacris litteris ꝛ eloquijs peroptime imbuebat. Quem potius cibiqꝫ parciſſimũ fuiſſe tradũt. corporis maieſtatē decoꝝ. virginitatem ad vltimũ vite ſeruaſſe. diuina in templis officia diurna nocturnaqꝫ nũqꝫ neglexiſſe. Et noctis quidem tempe nudis pedibus ſuper glaciem ac niuem iter agentem vim frigoris minime ſenſiſſe. Iuſſe eum iubente populo (adhuc viuēte matre) principatũ creuerat iam ventzeſlai nomē. miraqꝫ populi caritate atqꝫ admiratione celebrabaẽ. Sed quanto ceteris dilectior. tanto acrius ſe in odiũ fratris matriſqꝫ cõcitabat. Fit conuiuiũ apud boleſlaũ matre iubēte. vocaẽ ventzeſlaus qui ꝛ ſi mortem inſtare predixerat. facta tamē de peccatis ſuis cum ſacerdote ex more xp̄iano ꝯfeſſione. fraternā domũ ingrediẽ. Ibiqꝫ ſtatim boleſlai manu pcuſſus interijt. vētzeſlai ſanctitatem. Quo die ceſſus eſt xp̄m deum teſtimoniũ perſtitiſſe memorie prodiderũt. Qui regi dacie p viſum apparens. ſuo martyri edem conſtrui mandauit. ipm aũt ventzeſlaũ multis miraculis claruiſſe atqꝫ inter ſanctos martyres ab eccleſia receptum tradunt.

Otto primus rex

OTto ex mathildo filia theoderici regis ſaxonũ ꝛ heinrici regis filius ei ſucceſſit in regno. Is p̄clariſſima multa maximaqꝫ ī regnis frācie ꝛ germanie geſſit. ꝛ cũ eiꝰ virtutiſ fama etiā in ytalia celebris haberef. agapitꝰ põtifex multiqꝫ ꝓceres berēgarij albertiqꝫ filij tirānidē exoſi. illiꝰ opem rebꝰ afflictiſ italie poſcerũt. q̄ cũ q̄nquagita ꝛ eo vt aliq̄ volũt ãpliꝰ armatoꝝ milibꝰ mouit. trita et apta p foroiulij regionē via. italiā ingreſſus berēgariũ impio ꝛ albertum regno ytalie deturbauit. Italiaqꝫ potitus alundam lotharij q̄ndā vxorē carcere eductā in vxorē accepit. Reuerſus ī germaniā otto ex alunda vxore anno vix dũ elapſo filiũ ſuſcepit. Cui ottoni poſtea ſecũdo fuit appellatio. Ottoqꝫ rex interea boleſlaum bohemoꝝ ducem inimicos ī ſe animos ꝓferentem domuerat. Quo felicitate dum omnibus in locis rex preſtantiſſimus. idemqꝫ vir optimus otto vtiẽ. glorioſi ꝛ ſimul ſaluberrimi facinoris occaſionem eſt nactus cũ hungaris bohemis vt infra patebit.

De progreſſu imperii ac trāſlatione eius in germanos.

IMperiales tituli. imperiūqꝫ a romanis galliſqꝫ ac longobardis ablati. Et ab ottone nunc ſuſcepti. in germaniā hic primū transferūtur. vbi ⁊ nūc vſqꝫ cōſeruantur. Et qm̄ deo auxiliante hoc in loco in germanoꝝ imperiū deuenimus. Nō alienū videtur pro huius excellentiſſime dignitatis cognitōne. pauca de progreſſu ſacri imperij in medium afferre breuiſſima ex ampliſſimis altius repetentes. qđ maximi auctores tam legū interpretes: qꝫ ſancti doctores de ceſarea poteſtate ſentiant. ac eius tranſlatione in germanos

ROmana regia poteſtas. quā ſacrū imperium vocitant ab ipſa humane nature ratione. q̄ optime viuēdi dux eſt. Cuiqꝫ oīnes parere oportet. originem ducit. Exactis nāqꝫ ex paradiſo delitiarum primis parentibus. Cum in agris homines atqꝫ in ſiluis beſtiaꝝ modo vagarentur. victuqꝫ ſibi ferino vitam propagarent. Animaduertit homo. nā rōnis participē illum deus creauit. hominem homini ad beneuiuēdū maxime conducere. ſocietatemqꝫ fore plurimū neceſſariam. Sic ergo qui ſegregati prius vitā in ſiluis more ferarum ducebant. ſiue docente natura. ſiue deo volente totius nature mgr̄o inſimul conuenere. ſocietates inſtituerūt. domos edificarunt. oppida muris cinxerūt. artes inuenerūt. ⁊ cum alter alterius cōmodis inſeruiret. placebat mirūimmodum ſingulis vita ciuilis. dulciſqꝫ nimiū videbatur ⁊ ꝓpinquoꝝ ⁊ amicoꝝ conſuetudo. Cuius fuerant prius expertes. Uerum ſicut ab homine multa parantur homini cōmoda. Sic nulla eſt peſtis que homini ab homine non naſcatur. Ceperunt itaqꝫ homines violare ſocietatē: fidē frangere. pacem turbare. iniuriam cōciuibus vicinoruꝫ tum opibus tū matrimonijs inſidiari. rapere aliena. ꝓbas omne obrūpere. nec eīn pacis emula maꝶ litiū ſuiqꝫ prodiga cupiditas paſſa eſt diu manere ius ſancte ſocietatis illeſum. Cum ergo premereꝶ ab initio multitudo ab hijs qui viribus erāt editiores. Ad vnū aliquem confugere placuit virtute preſtantem. Qui ⁊ iniurias prohiberet. inferri tenuioribus. Et equitate conſtituta. ſummos cum infimis pari iure teneret. Idqꝫ nedū vna in gente. ſed in pluribus factum eſt. Atqꝫ hij ſunt qui poſtea regis nomen obtinuerunt. Quoꝝ conſtituendoꝝ cauſam publica dedit vtilitas iuſti prope mater ⁊ equi. Nec ſane aliam ob cauſam rege fuerat opus. nec tante dignitatis faſtigium cuiqꝫ cōmittere oportebat: vt ceteris omnibus preferreꝶ. honoraretur ab oīnibus. ac preciperet omnibus. niſi vt eſſet qui publica tueretur. ac iuſticiam miniſtraret. Uerū cum plurimos reges orbis haberet. Cepit (vt fit) pluritas principum diſcordiam parere. Nāqꝫ cum modo de finibus. modo de iuriſdictione ꝯtēderent. Nec eſſet qui lites dirimeret. niſi gladius. cum nemo minorem ſe altero reputaret. ſtrepentibus ac furentibus bellis. Nec ciuitas cum ciuitate. nec ꝓuincia cum ꝓuincia conuenire poterat. dulceqꝫ illud ac ſuauiſſimū humane ſocietatis cōmerciū ꝓhibebaꝶ. Sed affuit preſto benigna humane nature prouidentia. Que ſuapte ingenio ad optima tendit. nec vult q̄ ſunt queqꝫ futura ſunt male diſponi. Hanc igitur operante ad vnū principatum. quem greci monarchiam. Noſtri v̄o imperium vocitant reduci ſingula placuit. Nec eīn aliter pax poterat vniuerſalis haberi. Hinc illud aſſirioꝝ imperiū exortum eſt. Hinc grecorū principatus alexandri magni virtute atqꝫ fortuna ex europa in aſiam ac libiā ampliatus. Hinc carthagineſe. Sed cuꝫ hec imperia nūqꝫ ſibi totū orbem ſubiecíſſent. Ac ꝓpterea pacem vniuerſalem parere non potuerūt. Placuit ſiue humane nature altrici. ſiue ipſius nature domino rectoriqꝫ deo. romanū imperium excitare. Roma igitur vt premiſſum eſt ab initio per reges gubernata eſt. ſeptēqꝫ regibus paruit. Quibus exactꝭ duo conſtituti ſunt penes quos ſummū ius eſſet. Ad extremū cū neqꝫ populus neqꝫ ſenatus ſatis ꝓbe ꝓuincias vrbēqꝫ regerent data ē vni poteſtas vt ratū eſſet quicqđ ab eo cōſtitueretur. Cui rei principiū iuliū ceſarem ꝓſtitiſſe non eſt ambiguū. Conſtituto vt diximus principe lege antiqua q̄ regia nūcupatur. populꝰ ei ⁊ in eum oīne ſuū imperiū ac poteſtatem contulit. Nec eīn vel populare regimen qđ politicū. vel optimoꝝ ciuiū qđ ariſtocraticum appellaꝶ. tam iuſtum tamqꝫ pacificū eſſe poteſt. quā monarchicū qđ in romano principe recognoſcimus. Quod aliquando per ytalos. aliquando per hyſpanos. Interdū per affros. dalmataſqꝫ conſtat adminiſtratum. Peruenit etiam ad grecos diuqꝫ apud conſtantinopolim tante gloria dignitatis permanſit. Et quāuis aliqnādo duo inſimul fuerint auguſti: vt dyoclecianꝰ ⁊ maximianꝰ. non nūqꝫ etiā plures. Id tamē vſurpatione magis qꝫ iure contigit. In apibus eīn inquit Gregorius priceps vnus eſt. Grues vnā ſequūtur. imperator vnus. Obuenit aūt hec dignitas nūc ſenatus electione. nūc populi vocatione. nūc militari fauore: nūc principis ordinatione. Demū v̄o negligentibus romā grecis: eāqꝫ nunc barbarorum. nūc aliorum direptioni relinquentibus. populus ille romanus qui ſuo ſanguine tm̄ parat imperium. Quiqꝫ ſuis virtutibus monarchiam fundauerat orbis: venientem in auxiliū eius Carolum magnū francorum regem natione germanum. qui vrbem ſacraqꝫ loca ab omni hoſtiū concurſione defendit. primo patriciū poſt auguſtum concurrente ſummi ꝯſenſu pontificis acclamauit. a carolo itaqꝫ magno imperij dignitatē occidenti reſtitutam. vſqꝫ ad ludouicū arnulphi filiuꝫ imperiū apud gallos nō parū habuit incrementū: veꝝ poſtea principum illoꝝ ignauia. ſplendor ille romani imperij in obſcuras tenebras conuerſus eſt. atqꝫ imperium quod annis centum ⁊ decem franci potiti fuerāt. demū in longobardos deductum eſt. Poſtremo in germanos duce ottone heinrici regis filio tranſlatum eſt. Taliqꝫ modo in germanos romanū imperiū conſtat eſſe tranſlatum. atqꝫ vſqꝫ in preſens obſeruatur. Quod per varias manꝰ deductum. Nunc ad fridericum tercium ac filiū eius regem maximilianū per legitimā electionem deriuatum eſt. Quibus ſuprema in temporalibus eſt ex alto cōmiſſa poteſtas. vt bella feliciter pagant: pacē decorent. ⁊ reipublice ſtatum ſuſtentent. Ad quas res omnes populi. omnes nationes. oīneſqꝫ reges ac principes. huic imperio libētibus animis ſe ſubmittent.

¶ Anno mundi.6153. Anno xpi.954.

IOannes duodecimus papa roman⁹.de via lata.pr̄is Alberici potentia fretus.pontificatum occupat. Octauian⁹ is q̄dem primo vocabat̃. Albericus eñ q̄dam roman⁹ ciuis potentiſſimus per factionē cũ magnatib⁹ inuitam.pcꝫ vim clero ⁊ pplo illatam filiũ ſuũ octauianũ creari pontificē obtinuit Qui ioannes duodecimus appellatus ē. Is vitā nedũ pontifici.ſ; cuicũcꝫ priuato turpem in pontificatu duxit. Quippe q̄ p̄ter venationis(cui ſe totum dedit)leuitatē.mulieres palā habuit cōcubinas. Erant tũ rome duo conſules ex nobilitate quotannis.q̄ ad vetuſti cōſulatus exemplar ſumme rez p̄eſſent. Et p̄fectus ite ū ex nobilitate creatus pplo ius dicebat. Ex plebe aũt creati ſingulis annis.xij.q̄bus de carconib⁹ erat appellatio.ſenat⁹ vicē conſilijs deliberationibus obtinebāt. Parebant vo romanis a q̄bus migratis annuos accipiebant oēs vrbes ⁊ oppida vicina etrurie intra vrbeuentanũ tudertinũcꝫ agros in vrbē vergentis. Et quicq̄d a neapoli ⁊ a marſis reatiniſcꝫ ad vrbē pertinet vlteriora ptim greci.ptim ſarraceni occupauerāt. Octauian⁹ itacꝫ potētia ī ſatis libera ciuitate fretus.pontificiũ mun⁹ humeris ſuis nequacꝫ cōueniēs ſibi deſumſit. Hac q̄dem indignitate moti duo cardinales litteris ottonē obſecrant.vt clerũ ppl̄mcꝫ romanũ e manibus berēgarij ioanniſcꝫ duodecimi vendicare conaret .aliter xp̄ianā fidem cũ imperio perituraī. Quorũ ioannes vtercꝫ noīe.diaconus vtercꝫ dignitate.⁊ ordine erat. Simileſcꝫ l'ras ad othonem multi ytalie ppli ⁊ potentes domi nobiles dederũt. Interim dũ otto expectaret re p indices patefacta. Ioannes duodecimus iracũdia ei⁹ erat impotens excādit. Et cardinales diaconos naſo vnũ.manu alteꝝ mutilauit.hāc obrem otto in ytaliā mouens vrbē ingrediēs a ioanne honorificentiſſime ſuſcipitur. coronaturcꝫ vt q̄dem tradũt. accepto germanie pannoniecꝫ titulo . Tranſlato tũ primũ ad germāos imperio.alij a leone hoc factũ exiſtimāt. Cōpoſito aliquātulũ ſtatu ciuitatis cũ ioanne ſecrete collocut⁹.eũ a flagitijs deterrens. ad virtutem cohortabat̃. Verũ cũ nequacꝫ moueri e ſentētia vbis eum cerneret.ad innas conuerſus. Is iudiciũ reformidās in ſiluis more fere aliquādiu delituit. Interim poſt paucos q̄ꝫ redierat menſes obijt. Et vt multi habent ſcriptores in adulterio deprehenſus.pontificatus ſui anno nono.menſe tercio. die q̄nto Eius vo in morte ſedes dies.12.vacat.

BEnedictus quintus papa.patria romanus.ex diacono in ſeditione pōtifex creatur.ab his potiſſimũ qui ioanni cognatione factionecꝫ cōiuncti fuerāt. Cũ prius otto leonē electũ cōfirmaſſet.pterui tñ bñdictũ in petri aplo ſede p romano pontifice locauerũt. Ea cũ intellexiſſet otto non vltra vbis cōminationibuſcꝫ agendũ ratus.primũ omni agri ⁊ ditionis romanoꝝ ciuitates.⁊ oppida pleracꝫ capi diripi ac magna expte vaſtari curauit. Romā exinde adeo dura preſſit obſidione.vt modiũ furfuris p eam tempeſtatez triginta aureis venũdatũ fuerit.tantiſcꝫ coangustatos malis romanos benedictũ ottoni dederunt.⁊ leonē acceperũt. Edomita romanoꝝ proteruia.otto in germaniā reuerſus benedictum apud hauſburgā relegauit. vbi poſt paucos menſes vita eſt functus Vixit aũt in pontificatu menſibus ſex dies quincꝫ. Sedes deinde diebus viginti vacauit.

LEo octauus papa.ciuis ⁊ latronenſis eccie pthoſceniarius a clero pplocꝫ romano pulſo ioanne pōtifex creatus añ bñdictũ.quē otto in ſede petri ꝯfirmauit.q̄ꝫ cũ furētes romani ⁊ paſſione obcecati eieciſſent.agentē imperatorē ſpoleti adijſſet Otto cos vi ⁊ armis ꝯpulit leonem ſuſcipe.q̄ ſtatim romanoꝝ inconſtantiā pertesus auctoritatē oēm eligendi pontificem a clero populocꝫ romano ad imꝑatorē trāſtulit. Leocꝫ piter vix ad terciũ menſem q̄ꝫ reſtitutus fuerat ſuperſtes fuit. Anno eñ p̄mo.menſe quarto morit̃.

IOannes.xiij.papa.narniēſ eps.pr̄ia rōnus p̄e ioāne epo leoni ſucceſſit. quā petrus vrbis p̄fect⁹ capitali odio ꝓſecut⁹ ē. Accerſit⁹ autē Iofred⁹ in cāpaniaz comes potens armatis ſtipat⁹. ioannē in pōtificem lateranēſi cepit. ꝑduxitcꝫ ī adriani molē.quā tūc ſic̄ ⁊ nũc caſtellũ ſancti angeli appellabāt. pōtifexcꝫ ibi aliq̄t cuſtodit⁹ dieb⁹ in campaniā duct⁹ eſt ad iofredi libidinē retinēd⁹. Veꝝ interfecto iofredo ei⁹cꝫ vnico filio a ioāne capuano p̄ncipe.pōtifex xj.mēſe ſui exilij romā ꝓpere redijt.otto cognita pōtificis calamitate romā perueniēs ꝯſules p̄fectũ cũ decarchonib⁹ ī vincla conijcit. Inde cũ otto ſenio ꝯfect⁹ obijt.nō multo poſt ioānes pōtifex ſexto pontificatus ſui āno.menſe.xi. die quinto ſubſecutus eſt.

BEnedict⁹ ſext⁹ papa p̄ria rōnus ioāni ī pōtificatu ⁊ calamitatib⁹ ſucceſſit.q̄ ⁊ ipe a cincio ciue rōno.⁊ q̄dē p̄potenti ī caſtellũ ſcti. angeli truſus: eo in loco nō multo poſt ſtrangulat̃ vel vt alij hñt fame morit̃ anno p̄io .mēſe ſexto ſui pontificatus.

Linea ſummoꝝ pontificū

Ioannes duodecimus

Benedictus quintus

Leo octauus

Ioannes terciuſdecimus

Bñdictus ſextus

Linea īperatorꝫ

Otto primus

OTto primus germanoꝝ imꝑator. heinrici regis nobilis heres in regnū ſuccedens. Anno ſalutis. 962. poſtq̄ꝫ in germania decē ꝛ octo annis regnauit imꝑator a pontifice declaratus. imperauit annis. xij. primo in palatio aquiſgrañ. a hildiberto archiep̄o magūtino prim⁹ coronatus. Uir vtiqꝫ xp̄ianiſſim⁹ ꝛ eccl̄e romane amator atqꝫ acerrimus defenſor. Qui domito boleſlao boemoꝝ duce poſt liberatū ludouicū francie regem pacē regno dedit. Eodemqꝫ tp̄e Ugo magnus comes pariſienſis q̄ ſororē ottonis in m̄rimonio hēbat. Ludouico regi francie iterato inimicari ceperat. qđ cū intellexiſſet otto ne continendo in fide ſororio ſatis ꝑ nūcios litteraſqꝫ ꝓficeret. ſecūda expeditione in franciā delatus ip̄e cōpeſcuit. ꝛ regi parere ac ſubeſſe coegit. Dux quoqꝫ giſilbertus q̄ regis ottonis ſororē habebat in vxorē aduerſus francos vt hoſtis ad andernacū ꝓceſſit. vbi a francis victus fugiens in reno ſubmergitur. Rex aūt belgicā ingreſſus totā in deditōnē redegit. poſt hec rex ludouicus viduā giſilberti vxorē in cōiugem accepit. hungari quoqꝫ ſiue q꞉ vicinos ꝯiugeſqꝫ bohemos ab ottone domitos ac ſubactos indigne ferrent ſiue q꞉ illum francie expeditionibus occupatū min⁹ reſiſtere poſſe crediderint. impetū in germaniā fecerūt. atqꝫ ſup̄ licum fluuiū ꝓpe ciuitatē auguſtā cōſederūt. Quibus otto ꝓcibus vdalrici ſanctiſſimi illius vrbis ep̄i motus occurrit. Duxit vero in illos magna ſpe. nec minori cōfidentia plenus otto. ꝛ paribus animoꝝ ardoribus paribuſqꝫ hincinde odijs p̄lio. qđ aliqđ diebus ꝑ ſolas noctes intermiſſe fuiſſe ferūt. decertatū ē. Quāqꝫ v͛o ottoni ꝛ germanis victoria ceſſerit cruētiſſima. Cecidit eñ in eo p̄lio gener regis cōradus ꝛ dux wormacienſis. hūgari tamē nō fuſi ſupatiqꝫ potius q̄ꝫ pene ad internitionē ceſi fuerūt. Adeoqꝫ tūc eneruata ē potentia hungaroꝝ vt multis poſtea tp̄ibus ſe cōtinuerint. Tres in eo prelio reguli ad poteſtatem ottonis viui ꝑducti ſunt. quos germani ottone etiā ꝓhiberet adnitēte. laqueo in hungaroꝝ dedecus ſuſpēſos necauerūt. Ea tot tantarūqꝫ diu ꝛ multis ꝯtinuatarꝫ ī locꝭ victoriarꝫ. ottonis fama rōmis ytaliſqꝫ ſuaſit. vt cū berengarij albertiqꝫ filij. tum etiā ceteroꝝ ytalie tyrannoꝝ malis ſinē quereret. ottonē orauerunt vt romanā eccl̄iam liberaret. Moturus germania otto filiū ex alunda vxore ſuſceptū ottonē nomine annū etatis ſeptimū agentē in germanie regē apud aquiſgrañ. coronauit. Ottoni rome appropinquāti romanos obuiam effuſos fuiſſe. illūqꝫ triūphi apparatibus in vrbem deduxiſſe multi cōcordant ſcriptores. Joannēqꝫ duodecimū ottonem in ceſarem romanūqꝫ imꝑatorem auguſtum coronaſſe. Alij eā coronatōem leoni octauo attribuūt. quā opinionē Gracianū in decretis ſecutum fuiſſe videmus. Inde cum ioanne multis inſtitit vt a flagitijs temꝑans vitam pontifice dignā duceret. Et cū ſuaſiones parꝫ prodeſſe intelligeret. epiſcopos ytalie cōuocari curauit. Sed pertinax in turpitudine ioannes roma fugiens in montibus delituit. Cū magnus ad imꝑatorem cōcurſus factus. efflagitatūqꝫ eſt vt quēpiam ille dignū pontificē deſignaret. otto modeſtia vſus electū ſe iubente a clero ꝛ populo leonē cōfirmauit. quo facto ꝛ rebus vrbis rome cōpoſitis otto ſpoletū acceſſit. Js quoqꝫ grecos in apulia ꝛ in calabria ſupauit. Et romanoꝝ imperiū ad frācos oriētales reduxit. atqꝫ in goſlaria ſaxonia argentifodinas inuenit Madeburgam vbi ſepultus eſt ornamentis plurimis decorauit. ꝛ metropolim fecit. denarij item ab eo ottolini vocati in ytalia conſtituti ſunt. Alia inſuper facinora laude digna inuictiſſimus hic imꝑator ſtrēnue geſſit. Erat eñ mitiſſimi ꝛ ſingularis clementie homo. Suſcepta itaqꝫ imperij dignitate ſingulis ꝑpe annis ex germania in ytaliā veniebat. Tandē ottonem filiū admodū ſenex rome imperij conſortē fecit. Quo facto in germaniā ꝓfectus. ſenio ꝯfectus. vīe ne morit͛. Cui⁹ corp⁹ in madeburg germanie vrbē delatū. in tēplo ſcti mauricij qđ ip̄e ſumptuoſiſſime conſtruxerat ſepelitur.

FErūt multa ꝓdigiā tū ytalia apparuiſſe. Nā ꝛ lapis de celo mire magnitudinis cecidit. ſcenente vētoꝝ ꝛ hymbriū ꝓcella. Et in veſtib⁹ multoꝝ ſignū crucis ac q̄dē cruēte diuinit⁹ apparuit. q̄ q̄dē portenta indicare magnas clades ꝛ calamitatē eccleſie multi interpretabantur.

SCiſma quoqꝫ decimū ꝛ vndecimū ſuſtulit otto magnus imperator. depoſito eñ ioanne cuꝫ populus ac clerus ro. leonem creaſſet. abſente ottone a conſanguineis ioannis leone electo benedictum ſubrogarunt. Indignatus otto coegit romanos abrogato benedicto leonē ſuſcipere.

Cometa

ECclipſim horribilē ſol paſſus ē die veneris hora diei tercia. q̄ die in hyſpania addamaram rex ſarracenoꝝ a Radamiro xp̄ianiſſimo rege gallicie in bello ſuperatus eſt.

IN ytalia cometes mire magnitudinis apparuit protendens famē. q̄ ſecuta eſt. Rexqꝫ otto corpus ſancti Innocentij in vrbē madeburgā tranſfert. anno quoqꝫ ottonis. xxxij. comes quidem eius familiaris rome a dyabolo arrept⁹ vt dentibus ſe diſcerperet ad ioannē. xiij. papā deductus. vt cathena ſancti petri in collo circūdaret͛. fallaces clerici aliam cathenam adhibuerūt. cū nihil remedij ſentiret allata cathena qua petrus a nerone ligatus fuerat collo appoſita dyabolus ſpumans ac clamans abſceſſit. Theodoricus metenſis epiſcopus arrepta cathena. niſi abſciſa manu. ſe non dimiſſurum ait imperator. ad ſedandam litem a papa ioanne obtinuit. vt anulum huius cathene ex ſectū epiſcopus obtineret. id ſummo honore obſeruauit.

Madeburga. olim parthenopolis a venere parthenia appellata: q̄ ibi colebatᷣ. Et vrbs v̄ginū dicta. metropolis ac p̄maria ſaxonie vrbs. ad albim fluuiū ſita. Is fluuius in montib⁹ exoriens. qui bohemiā morauiamq̧ diſterminat. Et ꝓuinciā mediā ferme perlabitᷣ. p̄mo in occidentē. deinde in ſeptētriones verſus. vt ꝓuinciā reliquit p anguſtias montiū ⁊ abrupta ꝯualliū p̄ceps ſaxoniā petit. quā duas in partes dirimens Madeburgā vrbem magnā alluit. Deinde in occeanū fertur. vbi q̧ a rheno flumine eq̄ terrarum ſpacio diſtans. nō minorē illo ꝑlabēs agrū. Neq̧ romani albim ip̄m (vt Strabo tradit) trāſcenderūt quē pleriq̧ germanie terminū ſarmacieq̧ quondā dixere. Hec inclita vrbs impatoꝝ pontificūq̧ honeſta ſedes. Tres in ꝑtes diuiditur. Eſtq̧ munita menib⁹ ac propugnaculis. turribus quoq̧ ac foſſatis excellit. In eaq̧ ſunt magnifice dom⁹. ꝑpolite platee. ampla ⁊ ornatiſſima tēpla. Carolus q̄q̧ magnus nobilem ep̄atum ibi ordinauit. Confecto cū longobardoꝝ bello: potentiſſimo rege capto. nullā morā interponendam putauit. q̄n in galliā cōfeſtim rediret. Saxonicū q̄ppe intermiſſum bellū eū domū reuocabat. ſaxonū gens longe maxima erat ac etiā bellicoſiſſima pene germanoꝝ oīm. hi falſos colentes deos. cū neq̧ diuini neq̧ humani iuris quicq̄ʒ penſi haberēt. nihil eque ac religionem noſtram. hominesq̧ ei deditos oderunt. Proximi erant francis. cum quibus continenter bella gerebāt. Hec palma cum carolo magno quaſi diuino munere reſeruata videretur. Sic renouatum eſt cum ſaxonibus bellum. Quo nec maius vllum nec grauius diuturniuſq̄ʒ a carolo geſtum fertur. Tres enim ⁊ triginta annos cum ferociſſimis gentibus certatum conſtat. Tandem penitus ſaxones debellati. ſe ſuaq̄ʒ omnia poteſtati caroli permiſere. Victis impoſite leges vt patrijs ceremonijs. falſiſq̄ʒ dijs poſthabitis xp̄ianam fidem profiterentur. magnū numerū obſidum darēt. modicis terminis ſepti. Erat autem carolo in bellis gerendis hic primū ꝑpoſitus finis. vt xp̄iane fidei legem. quantum in ſe eſſet extolleret. ideo purgata ſaxonia decem epiſcopatus in ea inſtituit. ſedes prima pōtificalis ab eo fundata. eccleſia Oſnaburgeñ. ſuper haſam fluuiū in honore petri q̄ʒ ſumme coluit. Secunda halberſtadeñ. in honore ſancti ſtephani. que prius i Oeſterwick fuit. Tercia myndēſis ſup weſarā fluuiū in caſtro wedekini. Quarta bremenſis in honore ſancti petri ſuper weſeram. Quinta padebornenſis fundata in honore beatiſſime virginis marie. Sexta verdenſis in loco fardan dicto ſu-

per aleram fluuium. Septima monaſterienſis in honore ſancti pauli. Octaua hildenſemēſis quā carolus primū in aulica fundanerat. morte preuentus incompletam reliquit. Nona bambergenſis in bāmonis id eſt ionis caſtro. que olim aquilonarium caput fuit. Decima ſedes epiſcopalis celeberrima eſt Madeburgēſis in honore diui mauricij fundata ſuper albiam in parthenopoli quondā partena dicta. Ea tamen a carolo magno inſtituta fuit primo in Styde ſuper dominio comitum de Swalenworch. qui nūc de lippia appellantur. deinde traſlata ad valerſleue. poſtea ad vreſe. Tandem per Ottonem primū imperatorem glorioſum anno ſalutis triceſimo ſupra nongenteſimū ad Madeburgā im mutata. Et eius auſpicio in primatū alemānie ſublimat. Cui primus epiſcopus prefuit ſanctus Adelbertus. vir omniū virtutum plenus. habꝫ hec vrbs inſignis in honore ſancti mauricij ex quadrato lapide templum ornatiſſimū. ottonū ceſarum nobile opus. Et in eo ſancti florentij corpus. Credunt quoqꝫ vnam e ſex ydrijs ibi eſſe. in quibus vinū ex aq̄ factum. a domino ſaluatore euangeliſtarum tradit hiſtoria hanc plebibus oſtendunt. materia marmorea e ac perlucida. vini capax quantum equus ferer poſſit. Alteram ⁊ minorem apud hildemenſes eſſe affirmāt Vexillum quoqꝫ ſancti mauricij hic quotannis oſtēditur. magiſtratus vrbis ius ciuile romanorum abbreuiatum ⁊ ſaxonica lingua conſcriptum. non ſine reuerentia cuſtodit. quod magni caroli auctoritate firmatum tradunt. Eoqꝫ in deciſione cauſarum vicine gentes recurrūt. magna ⁊ venerabilis earum legum auctoritas habetur. Extat in ea ymago perpulcra Rolandi. qui caroli ex ſorore nepos fuit. Preſtans fortitudine vir. Et poſt ingentem hoſtium cedem in prelio cū de hiſpania victa exercitum in galliam reduceret. a vaſconibus interijſſe dicitur. Hic eſt Rolandus quem (vti fama eſt) tempeſtate ſua corporis robore ⁊ animi magnitudine. longe ceteris alijs preſtiſſe. Cuius fortia facta per vniuerſum orbem celebrantur.

Madeburga

Anno mundi. 6173. Anno xpi. 974.

DOnus ſecūdus. patria romanꝰ. bn̄dicto pontifici ſurrogatus. Hic multe modeſtie ⁊ integritatis fuit pontifex. Et ſi nihil in pontificatu geſſerit quo magnope laudaret. Non tn̄ vel aliqua iniuria affectꝰ. vel ignominia annotatus ē. Anno aūt pontificatus ſui primo morit. Et in baſilica petri ſepelitur. diebus tantūmodo duobus ſedes tunc vacat.

BOniſacius ſeptimus papa. cuiꝰ pr̄ia ⁊ cognomē ob ignobilitatē reticet. Hic cū malis artibus pōtificatū adeptus fuiſſet. male etiā amiſit. Nam iniito ingr̄atu cōſpirantibꝰ ſimul bonis ciuibꝰ relinquere vrbē coactus. Inde qꝫ recedens p̄cioſiſſima queqꝫ e baſilica ſancti petri. ſubtrahēs. cōſtantinopolim ꝯfugit. vbi tamdiu ſubſtitit quo ad diuenditis q̄ ſacrilegio abſtulerat. magnam vim pecuniaꝝ cōparaſſet: q̄bus tanq̄ꝫ adminiculis occupande tyrannidis fretus. vrbem repetit. ciues romanos largitione corrupturus. Obſtabāt conatibus ſuis viri boni. maxime vo ioannes diaconꝰ cardinalis. quē captiadiuu antibus q̄buſdam p̄niciosis hoībus oculis ſtatim priuauit. atqꝫ ipe tantoꝝ maloꝝ auctor ſine timore ſine penitētia patrati ſceleris in ſeditione turpit vitam finiuit. Vixit aūt in pontificatu menſibus ſeptem. diebus quinqꝫ. vacauit tunc ſedes dies. viginti.

S. Vdalricus epūs

VDalricus ep̄s auguſteñ. ex clariſſima comitū de dillingen proſapia ortꝰ. In cenobio ſancti galli enutritus. q̄ litteris ac diuino cultu inſtructus. cum ⁊ habitū religionis optaſſet. ab incluſa admonitus ne faceret. Cū eū futurū ep̄m denūciaret. a cōſanguineis deinde ep̄o adelberano traditꝰ. Tandē diuino nutu in ep̄m ꝓmotus. totū ſe diuine contemplationi ac reſtaurandis eccleſijs dedit. q̄ ſuis v̄tutibus ac orationibꝰ mira geſſit. in hūgarica expeditōne p̄cipue cū otto imperator eos vicit. Amiſit quoqꝫ in eo bello diopoldū frem ⁊ regmboldū filiū ſororꝭ. Inde ecciam diue affre inſtaurās ac eccl̄iam ſancti ioannis ac ſtephani. Tandem poſt multas patiētie coronas anno domini nōgenteſimo ſeptuageſimotercio. Etatis vo octuageſimotercio. Sacerdotij quinquageſimo migrauit ad ſuperos. inter ſanctos relatus. Sepultꝰ a dn̄o wolfgango ep̄o ratiſponēſi ī eccl̄ia ſancte affre. fuitqꝫ ſctītate ac miraculis clariſſimꝰ

BEnedictus ſeptimꝰ papa. pr̄ia romanꝰ. Statim inito pōtificatu ſynodū Remenſem celebrauit. vbi gilbertū ſeditioſum virū ⁊ nigromanticū dānans. arnulphū ep̄m ab ipo gilberto pulſum in integrū reſtituit. Hic annuēte ottone ſene ottonē eius filiū cū theophonia vxore in lateranēſi eccl̄ia coronauit. Vir autē optimus inſtabat vnū quēqꝫ rogando vt in creando impatore rei publice xpiane cōſulerent. Moritur pontificatus ſui anno octauo. mēſe ſexto. Vacatqꝫ ſedes diebus quinqꝫ.

IOannes decimuſquartus papa. pr̄ia romanꝰ vel (vt nōnulli volūt) papiēſis bn̄dicto ſurrogatus. Hic poſt aſſumptū pontificatum mēſe tercio a romanis capit. Et in mole adriani. vt in publica cuſtodia incluſus. Ibi tamdiu pedore carceris inedia et moleſtia animi maceratur. quoad vitam turpiter finiuit. Quo mortuo ⁊ in baſilica petri ſepulto. ceſſauit papatus dies decē. Deiectus ne pontificatu fuerit. vel ob impotentiā ⁊ tyrannidē vt quidā coniectāt vel ob inuidiam maliuoloꝝ ⁊ ſeditioſoꝝ quorundam haud ſatis conſtat adeo ſunt confuſe iſtorum tempore hiſtorie.

IOannes. xv. papa. pr̄ia romanꝰ. p̄re leone p̄ſbitero e regiōe galline albe pōtificatū adeptꝰ. miro odio in cleros exarſit. vn̄ ⁊ merito ab ipſis clericis odio hitꝰ ē. maxīe vo q̄d diuīa hūanaqꝫ oīa cog̃tis ⁊ affinibꝰ ſuis elargiebat poſt hito dei honore ⁊ rōne ſedis dignitate. quē certe errorē ita poſteris tradidit. vt ad nr̄a qꝫ tpa ꝑueniſſe cernimus. Hijs deniqꝫ erroribꝰ ac rapacitatibꝰ inuolutus deo volēte morit. octauo pōtificatus ſui mēſe. Sepeliturqꝫ in baſilica petri.

S. Cōradus ep̄s

COnradꝰ qꝫ ꝯſtancieñ ep̄s p id tp̄s ⁊ ipe religiōe ſctitateqꝫ ac doctrīa atqꝫ alijs v̄tutibꝰ inſigniſſimus fuit. Is ex nobilibꝰ ī germania ortꝰ parentibꝰ. lr̄is eruditꝰ. a nothingo ep̄o ꝯſtāciēſi auditor cāꝝ inde ꝑpoſitꝰ effectꝰ. pꝰ eiꝰ obitū a. s. vdalrico ac clero ī ep̄m electꝰ. inde eccl̄iam ꝯſtācie ⁊ duas añ portā ꝯſtrui fec. Et cū tercia vice hieroſolimā petijſſet. ī eccl̄ia. s. mauricij ſepulcꝝ dn̄i adiſtar hieroſolimitani ꝯſtrui fec. Celebrās ī die paſce araneā ī calice delapſam cū fiducia ſūpſit. q̄ pꝰea hora prādij ſine leſione de ore eiꝰ exiuit. Plenꝰ tandē dieꝝ pꝰ varia miracl̄a obijt. vj. kal. decēbris. Epiſcopatus ſui anno. lxij.

Linea ſummoꝝ pontificū

Donus ſecūdus

Boniſacius ſeptimus

Benedictus ſeptimus

Joannes decimuſquartꝰ

Joannes quintuſdecimꝰ

Linea īperatoꝝ

Otto ſecundus

OTto ſecūdus imꝑator. quē otto magnꝰ pr̄ imꝑij cōſortē fecerat. quē etiā pōtifex cū theophania vxore ī lateranēſi eccīa coronauerat. anno domini. 975. ſolus imꝑare cepit. Vir q̄dē ⁊ ipſe optimꝰ ⁊ eccīe ro. acerrimus defenſor. Qui cū eſſet vir ſtrenuus an̄ acceptū imꝑiū pacem regno grecoꝝ dedit. Et theophaniā ioannis ꝯſtantinopolitani imꝑatoris ſororē in matrimonium accepit. Nam otto pr̄ filiū ottonē re ī ſarracenos grecoſqꝫ bn̄ geſta. reuerſum ꝯſortem imperij aſciuit. Voluitqꝫ in īperatorē a romano ꝑplō ex priſca ꝯſuetudīe acclamari. quē pontifex inunctū imꝑiali diademate inſigniuit. Hic poſt mortem pr̄is in germaniā rediit. Et heinricū bauaroꝝ ducē ſibi rebellem domuit. Sed dū ea occupaᵗ expeditōe otto imꝑator. Lotharꝰ rex frācoꝝ in lothoringiā copioſum ducens exercitū. eā romani imperij ꝓuinciā occupauit. Et aqſgrañ. delatus agros populatus ē. in quē cū otto ex bauaria duxiſſet exercitum Lothoringia in poteſtate facta. Lotharius in pariſius eſt reuerſus. ottoqꝫ in frāciam ingreſſus laudunenſiū sueſſionūqꝫ agros vaſtatis. pariſioꝝ q̄ꝫ ſuburbia īcendit. Dū in patriā copias reducit. apud axonā fluuiū nō nihil incōmodi accepit. Deinde vero cōparato maiore exercitu in ytaliā ꝯ baſiliū ⁊ conſtantinū imꝑatores grecoꝝ Ioannis genitori defuncti ſuffectos veniēs. qui iam calabriā ⁊ eaꝫ ꝑtem ytalie occupauerāt q̄ ad ſiciliā vḡit. apud baſentellū ſuꝑatus. otto imꝑator fugiēs cum repente ad littus ſcaphe ſe cōmiſiſſet a pyratis quis eſſet ignorantibus interceptus ē. in ſiciliamqꝫ ꝑductus. ſ ibi agnitus. ſeſe ꝓmiſſa ſiculis ingenti pecunia liberari. romāqꝫ ꝑduci obtinuit. Et de pyratis ſumptū ē a ſiculis ſuppliciū. Cuꝫ romā ꝑueniſſet otto ꝑquirēdis ꝯgregandiſqꝫ fracti exercitus ſui reliquijs diligenter operam impendit. Et q̄ꝛ copiaꝝ p̄ſidio deſtitutus. in deſertores ſignoꝝ romanos animaduertere nō auderet. Irā in beneuētanos exercuit vrbē capit ⁊ incēdit. Trāſlato inde ſancti bartholomei corpore romeqꝫ in inſula tybernia collocato. Eo loci maxime q̄ olim iouis hoſtia lycaonia dicebaᵗ. Ferunt ottonē beneuento deleta in vrbeꝫ romā reuerſum de quibuſdā ſumpto ſupplicio. nō multo poſt tranſlatum ſancti bartholomei corpus rome mortuū. Et in veſtibulo. b. petri (qd paradiſum vocant) labro porphiretico. qd adhuc introeūtibus ad leuā apparet honorificentiſſime ſepultū relicto ottone tercio filio ſucceſſore ac adeliſia filia. Alarani montis ferrati marchionis vxore.

Bruno epiſcopus

BRuno Colonienſis eps. Ottonis primi germanꝰ ob vite ſanctitatē maximo in precio habitus eſt. q̄ pter doctrinā ⁊ ſctitatē moſteriū celeberrimū apud coloniaꝫ ſb titulo btī panthaleonis martyris fundauit. ac maximis impēſis tandē ꝑfecit. Is poſt wifridū archiepātum colonienſiū ſuſcepit. Huiꝰ opa a roma coloniā corpa ſctōꝝ Elyſij. patrocli cū baclo ſancti petri tranſlata ſunt.

Odiolo abbas

ODiolo poſt maiolū ſctm̄ abbatē cluniacenſem q̄ in cluniaco magnū ſui apud poſteros vita ⁊ miraculis exemplū reliquit. Hac tempeſtate floruit. q̄ ex clerico bernacenſi in mōachū ꝓfeſſus cluniaci fit abbas. Qui rexit monaſteriū ꝑ annos. lvi. miro religionis feruore. Qui inter cetera ſue ſctitatis memorāda cōmemorationē oīm defunctoꝝ poſt feſtū oīm ſanctorū in burgundia primū adinuenit ⁊ inſtituit. Qd q̄dē ſctm̄ inſtitutū ad oēs eccīas ioannes. xvi. pontifex obſuandū trāmiſit ⁊ approbauit. Is anno incarnationis. 1048. nocte circūciſiōis ſpm̄ btm̄ reddidit deo

Eduardus rex

EDuardus angloꝝ rex. Et ipſe tū regno tūqꝫ ſctitate clariſſimꝰ extitit. qui poſtea nouerce ſue doliſ ac fraudibꝰ interfectꝰ. martyrij palmā adeptꝰ. miraculis claruit multis.

Alpharabius phus

ALpharabiū natōe arabū inſignē q̄dē phm̄ hiſdem tpibꝰ viguiſſe multaqꝫ ſcripſiſſe tradunt de q̄bus etiā pauca apud latinos hn̄tur cōmentaria.

Ludouicus rex

LUdouicꝰ q̄rtꝰ eiꝰ noīs frācoꝝ rex ⁊ vltimꝰ ex caroli magni genere natꝰ. pꝰ lothariū frācis regnare cepit. cū nullos ex blāca hūit filios. hugoni ſtrenuiſſimo militi ex teſtō regnū ⁊ vxorē donat. Cuiꝰ genealogia āc poſteritas nūc apud francos regnat.

Thedaldus comes

THedaldꝰ Canuſij regiēſis oppidi comes athone pr̄e comite defuncto ſucceſſit. Vir aīo ⁊ rebꝰ bn̄ geſtis inſignis. Cuiꝰ ob merita pōtifex ioānes ferrariā ytalie vrbē eidē poſſidendā ꝯceſſit. Qui cenobiū ī agro mōtuano celeberrimū ī honore diui bn̄dicti fundauit. Qd poſtea glorioſa matildis filia eiꝰ celeberrime ꝑfecit magnis q̄dbibitis ornamentis ⁊ predijs.

IOannes ſextuſdecimus. papa natione romanꝰ. pōtificatū inijt ottone im-perāte. ſʒ nō dum coronā imperij adepto. fuit aūt vir tante doctrine vt multa ⁊ quidē eleganter ediderit. Agitatus deinde ſeditionibꝰ a creſcētio conſule romano imperiū vrbis ſibi vendicare conante. cupiditati hominis cedēs. exulatū in hetruriā abijt. at vo creſcentiꝰ cognita Joannis indignatione. q̄ ottonē contra ſe cū exercitu in ytaliā vocabat. ipius pōtificis cognatos ⁊ amicos q̄ in vrbe remanſerāt. ad boiem mittit rogatum. vt omiſſa accerſendi ottonis cura. ad vrbē cū ptāte redeat. polliceturqꝫ ſe ei in oibus obtemperaturū. Precibus igitur ſuoꝝ pmotus ad vrbe veniēs. pdeūte obuiā creſcentio cū oibus migratibus ⁊ vrbana multitudine. Et creſcētius cū vniuerſis ſeditioſis petita venia pedes pōtificis exoſculati ſunt. atqꝫ ita in ꝯcordiā redacti vitā ſil' cū qēte i finē traduxere. Morit aūt pontificatꝰ ſui anno. x. mēſe. vi. die. x. vacat tū ſedes diebꝰ. vi.

GRegorius eiꝰ noīs qntus natione ſaxo. pñc ottone. Bruno añ vocatus. ottonis tercij auctoritate ob cōſanguinitatē pontifex creatur. Veꝝ ottone in germania exeūte ſeditionibꝰ romanoꝝ ⁊ potiſſimū creſcentij cōſulis exagitatus. in etruriā pmo. mox i germaniā ad imperatorē confugit. Quo abſente interim romani creſcentiū. denuo cū ſumma poteſtate ꝯſulē decernūt. Qui ſtatim ioannē natione grecū epm placentinū nō minꝰ pecunioſum q̄ doctū pontificē creat. Cuiꝰ nomē qdē ſupprimūt alij decimūſeptimū vocant. at creſcētius cognito ottonis cū magno exercitu ad vrbē aduentū. menia ⁊ portas q̄ diligentiſſime firmat. Molē adriani munit hinc poſtea creſcentij arx appellata eſt. Superueniēte deinde imperatore vrbē oppugnare adorto populus romanꝰ cum neqꝫ tātis copijs par eſſe poſſet. clemētia ottonis fretꝰ germanis portas aperit. Cū creſcentiꝰ ⁊ ioannes ꝯſilij ⁊ auxilij inopes in arcē hadriani cōfugiētes ſe ſe acriter ꝯ hoſtes tuebātur. Veꝝ ꝓpoſita ſpe venie. dū ex arce ad imperatorē ſe ꝯferūt. multis vulneribus a multitudine creſcētius ꝯfodit. ioannes autem effoſſis pus oculis pōtificatu ſil' ⁊ vita priuat. In priſtināqꝫ ſedem gregoriꝰ vndecimo mēſe q̄ pulſus fuerat reſtituit. Js cognita impij imbecillitate ſanctionē retulit de imperatore eligendo. vt ſtatim patebit infra. Tandē ſecūdo pōtificatus ſui anno. mēſe. v. morit. Vacat tum ſedes diebus. xv.

IOannes decimuſſeptimꝰ placētinꝰ epſ. vt diximꝰ potētia creſcētij romani cōſulis fretꝰ. quē pecunia corrūpiſſe creditū ē. tpe gregorij qntiꝰ p factionem pontificatū occupat. quā pecuniā e cōſtantinopoli detulerat. ſciſma igitur xij. fuit inter iſtos pontifices. Verum breui tpe durauit. Nā cū ignominia moritur decimo vſurpati pōtificatus menſe. vacat tum ſedes dies viginti.

SIlueſter ſecundus papa natione gallicus. Gilbertus antea vocatus. hic malis artibus pontificatum adeptus eſt. Adoleſcens em ⁊ floriacēſi cenobio in aureliana dyoceſi poſito. cū monachus eſſet relicto monaſterio ſe totum diabolo tradiderat. hyſpalim ciuitatem hyſpanie bonarum artium cauſa peruenit. Vbi cum doctrine cupidus eſſet. qua in re tantū profecit. vt breui optimus pceptor euaſerit. Et vt ferunt ottonē imperatorem ⁊ Robertum regē francie. ac alios inſignes pclaroſqꝫ viros habuerit diſcipulos. Igitur ambitioſe ⁊ dyabolica dominādi cupiditate impulſus largitione primo archiepiſcopatum remenſem inde rauennatum adeptus. pontificatū poſtremo maiore conatu adiuuante diabolo conſecutus eſt. Hac tamē lege vt poſt mortē totus illius eſſet. Imperatorqꝫ non vt philoſophū ſed vt peſſimū magū cōſecrari fecit. Sciſcitatus dyabolū q̄diu in pontificatu victurus eſſet. Reſpondit. Si non attigeris hieruſalem diu viues. Dum itaqꝫ pontificatus ſui anno quarto. mēſe vno. die decimo. In baſilica ſancte crucis in Hieruſalem rome ſacrificaret. fato ſe moriturum ſtatim cognouit. Vnde penitentia motus. Et errorē ſuum corā populo faſſus. Et oēs primo poſt habita ambitione. ⁊ diabolicis fraudibus ad bū viuendū adhortatus ē. Deinde vnūquēqꝫ rogauit. vt poſt mortē corpꝰ ſuū mēbratim detrūcarēt diſiectū ⁊ laceratū. ſup currū imponerēt. eoqꝫ loci ſepelirēt q̄ ſpōte ab eqs vectū foret. Ferūt itaqꝫ dei nutu ⁊ ꝓuidētia vt ſcelerati diſcant apud deū locum venie ſibi relictum eſſe. ſi in vita aliquādo penituerint. equos ipos ſponte ad lateranenſem baſilicam perueniſſe. Eoqꝫ loci ſepultum corpus fuiſſe.

Anno mundi. 6203. Anno mundi. 1004.

IOannes eiꝰ nominis decimuſoctauus papa. Cuiꝰ cognomē et patria ob ignobilitatem ignoratur. quarto mēſe die vigeſimo poſt initum pontificatum moritur. Vnde ob breuitatem pontificatus. nil ab eo vl'a quopiā alio geſtum memoria dignū ſcribitur. niſi q̄ illo quinquemeſtri pontificio multa prodigia apparuere futura mala indicantia. Viſus ⁊ cometes. et terremotus multe vrbes concuſſe.

Linea ſummoꝝ pontifici

Joannes ſextuſdecimus

Gregorius [q]ntus

Joannes ſeptimuſdecimꝰ

Silueſter ſecūdus

Joannes decimuſoctau

OTto tercius. ſecūdi ottonis filius imꝑator. āno nongenteſimo octogeſimoquarto admodū puer pr̄i in regnū ſuccedēs. imꝑauit āīs. xviij. Hic a parentibus in v̄tutibus oībus eccieq; romane defenſione nō degenerās bella multa; etiā cū gloria ingenti cōfecit. Cū aūt poſt obitum ottonis ſecūdi de nouo imꝑatore creādo cōſultario haberet. Et alij ottonē terciū ſecundi filiū. Alij henricū bauarie ducē primi ottonis ex fratre nepotē expoſcerēt. Inſtarētq; ytali q̄dam vt creſcentio numentano res cōmitteret. germani ſtatim q̄ tū freq̄ntes rome aderāt ottonē terciū delegere. pōtifex aūt ne ſeditio aliqua oriret germanoꝝ ſententiam approbat. q̄ poſtq; imꝑator creatus fuit. priuſq; romā peteret ad cōponēdas germanoꝝ res. xj. ānos cōſumpſit. Inde romā ꝓfectus a gregorio ex ſaxonū gente cōſanguineo quē obtinuit pōtificē declarari. breui poſt imperij romani bn̄dictionem diademaq; accepit. Cuiuſq; facti celebritate finita Otto imꝑator archāgeli michaelis edem. q̄ ē in gargano mōte. votis ſe exoluturus q̄ pridem emiſerat inuiſit. inde romā reuerſus breui ſe cōtulit i germaniam. Tulerāt iniquo animo gregorij factā creationē quare vix dū exceſſerat italia otto. gregorius minis et maledictis exterritus imꝑatorē adijt i germaniā deſidentē intellexerūt romani futuꝝ vt imꝑator furens romā rediret. Ideo creſcentiū cōſulē creauerūt. Uenit interim otto ꝛ magnis fretus quas adduxerat copijs vrbem pene in circuitu obſedit. pplus pacē imꝑatoris ſupplex orauit. germani admiſſi. Et ioannes pontifex atq; creſcentius in ſancti angeli arcē ſe abdiderūt. ꝛ cū ad imꝑatorē ſe ꝯferrēt exeūtes. i medio itinere interciptūtur. ꝛ creſcentius eueſtigio cōfoſſus. Ioānes oculis orbatus ē vt p̄miſſum fuit. tūc gregorius q̄ntus ad vndecimū quā abierat mēſem reſtitutus. acerrimā de accepta a romanis iniuria vltionem ſumpſit paulo poſt eā fecit de imꝑatoris electione ſanctionē. quāuis etiā pauca de vltimis ottonib⁹ hiſtorici ſcribāt tam feroces vo tamq; mirabiles fuerūt. vt vnus pallida mors ſarracenoꝝ vel ſanguinarius alter mirabilia mūdi cognominari meruit. De eis q̄dam ſcribit. Otto poſt otto regnauit tercius otto. Tandem ytalia pacata cū in germaniā redire decreuiſſet rome veneno intoxicatus obijt. Ei⁹ corpus in germaniā reportari p̄cepit. vt in maioꝝ ſepulcro inferret. Certū eſt eīn romanos q̄ ottonē ob factā eo impellente de imꝑatoris electione ſanctionē oderent. cū ferro armatis munitū neq̄rent cōfodere. veneno interfeciſſe. Nec tamen auſus eſt tunc etiā romanus populus ſanctioni vt contra facerent intentare.

Adalbertus epūs

ADalbertus nobili genere apud bohemos natus poſt diu̇maꝝ primū pragē epūm. hoc tempore ob p̄cipuā eius ſanctitatē ꝛ doctrinā pragēſis epiſcopus maximo ī precio habitus ē. Et cū ſibi facultatē regende plebis (q̄ rapinis ꝛ adulterijs aſſucta) non eſſe cerneret. abijt romā. ac cū fratre ſuo beate vite gaudentio in monaſterio ſancti alexij. tamdiu delituit donec iuſſu pōtificis maximi ſuas oues repetere iuſſus ē. Quibus cū eſſet prorſus ingratus. in hungariam ꝓfectus. Et ſtephanum hungaroꝝ regem cū vniuerſo ferme eius pplo ad baptiſmi grām perduxit. Et poloniā ingreſſus gaudentiū frēm in eccleſia gneſnenſi p̄dicatoꝝ euangeliū ordinauit. Poſtremo prutenos adijt apud quos dn̄ xp̄i legem qū ādiligentiſſime p̄dicaret. gladio ceſus. martyrio vitā finiuit. poſt cuius obituꝫ ſanctus ſtephanus rex in honore eiuſdem adalberti ſtrigonieſem metropolitanum eccleſiam fundauit.

MAlateſtarū vetuſtiſſima ꝛ regia flāminee prouīcie familia. his tꝑibus ex germania ī ytaliā veniēs. plurimo adiutorio ꝯ tyrānos romano imperio fuit. Ob cui⁹ bn̄ficia atq; ꝟtutia otto terci⁹ ceſar ariminū vrbē eidē ꝯceſſit. Et multis ac magnis priuilegijs ꝛ gratijs illam extulit. Que familia poſtmodū in ſuos creſcens ortus ex ea multi clariſſimi pricipes fortiſſimi ac grauiſſimi ſenatores emerſerūt. qui plura loca edibus ac ſacellis exornarūt.

S. wolfgangus epūs

WOlfgang⁹ epūs Ranſponēſ i ordie. xj. Is natōe ſueu⁹ ex nobilib⁹ ortus parētib⁹. in cenobio augēſi. ac i herbipoli p̄rio edifcēs artiū rudimēta. Cū poſtea i arte hūanitatiꝫ doct⁹ euaſiſſet. ſui noī rōnem i armario poſuit ſtruxerat ediculā mandrita lupambulus iſtā. Inde neceſſitate heinrico archip̄ſuli treuerenſi iūctus. officiū ſcolaſtici exercuit ac i clericū ordinat⁹. decan⁹ elect⁹ clericos in om̄i honeſtate vouit. Uerꝫ archiep̄o rome mortuo ad tp̄s brunoni colonienſi archiep̄o adheſit. poſtea relictiſ mūdialib⁹ pompis: mōaſticū habitū īduit. Et p. s. vdalricū epm fact⁹ p̄ſbiter. Viſiōe ſcti Othmari hita licētia ſui abbatiſ exul i noricū veniēs oriente v̄ſus pannoniā p̄dicatōis grā petijt. vbi heremiticam vitā; in om̄i ſctīmonia pegit. Fret⁹ auxilio piligrini patauiēſ epi ac auctoritate ottonis ſecūdi imꝑatoris Ranſponēſi eccle p̄ficit epūs. Ubi in oīm̄ doctrina ſalubri ac v̄tutibus p̄celſis miraculiſq; p ānos. vj. ꝛ. xx. p̄fuit. Tandē anno dn̄i. 994. felici fine q̄euit. a leone nono ſummo pōtifice ob crebra miracula ſctōrum numero additus. Diuus eīn dux baioarie heinricus deuotionis gratia accedens ad ſepulcruꝫ ſancti wolfgangi eius monitu reperit in muro exaratū. poſt ſex. Is poſt effluxū tempus dieꝝ menſium annorū ſex arbitratus ſe moriturū. Hijs trāſactis in regē romanoꝝ meruit coronari. Ideo deo ac ſancto wolfgāgo gratias egit. Innumeriſq; alijs claruit miraculis.

Racherius epiſcopus

S. Dunſtanus

Racherius epiſcopus veronenſis prius mona-
chus vir doctiſſimꝰ multa cōpoſuit. qui ɔ̄ here-
ſim antropomorphitarum que in citrapadana prouin
cia ſurrexit ſcriptis impugnauit. ſed parum durauit
Iſte eñ epiſcopus eruditiſſimus ⁊ ceteri cōprouinci-
ales epiſcopi virili animo occurrentes exterminaſt
Dicebantur aūt antropomorphite, vt gracianꝰ. xxiiij.
q. iij. ſcribit pro eo ꝙ qdam ruſtica ſimplicitate deum
humana membra habere que ī diuinis libris ſcripta
ſunt arbitrabantur. antropos eñ grece latine nūcupa
tur homo. Ignorantes domini vocem qui ait. Spi-
ritusſanctus eſt deus incorporeus ē nec eñ membris
diſtinguitur nec corporis mole cenſetur.

Ethgarus rex

Adeobaldus

Dunſtanus archiepūs Cantuarienſis miraculis
magnis. ⁊ vite ſanctitate clarus fuit. Is plura
monaſteria fundauit. ⁊ in die ſue defunctōnis vt fert
ab angelo antiphonam didicit. o rex gentiū ⁊ domi-
nator eorum

Etgarus anglorū rex poſt edelſtanū patrē an-
glis regnare cepit ⁊ regnauit annis. ix. Vir per
omnia xp̄ianiſſimus. de quo habet ꝙ inter cetera vir
tutis ſue opera ſingulo pene anno monaſteriū vnū cō
ſtruebat

Theodoricus epiſcopus

Adeobaldus quidam vltraiacenſis epūs hiſdē q-
ꝫ temporibus. ⁊ ſciencia ⁊ probitate vite floru
it. qui ⁊ multa in laudeꝫ virginis marie ⁊ ſanctiſſime
crucis egregie ſcripſit.

Hatto archiepiſcopus

Theodoricus epiſcopus Metenſis vite ſanctitate
clarus. ⁊ in ordine epiſcopatus ſeptimꝰ. Is re-
liquias de ytalia ad ſe deferri curauit. ⁊ ſancto fine ꝗeuit

Hatto archiepiſcopus Maguntinus prius abbas
fuldēſis. is wilhelmo filio ottonis p̄mi. quo tē
pore hademarus abbas fuldenſis monaſteriū fulde
magnifico opere cōſtruxit in epiſcopatu ſucceſſit. hic
a muribus deuoratus in rheno perhibetur. qꝛ multi-
tudinē pauperū in horreo tempore famis quaſi datu-
rus collectam elemoſinam concremari precepit. No-
men quoqꝫ eius mures delentes a parietibus ⁊ tapeti
bus abraſerunt.

Odo epiſcopus

Odo epiſcopus cantuarienſis clarus vite ⁊ ſancti
tate hac tempeſtate floruit. Similiter, aufridus
traiecteñ. epūs. ⁊ gerhardus epūs cameraceñ.

Abbates inſignes

Omnes iſti abbates venerabiles circa hec tēpo-
ra floruerunt guilhelmus diuionēſis. richardꝰ
virdunenſis. popo ſtabulenſis. oſtertus leodiceñ. ber
no augienſis abbas.

Monſtrū in vaſconia

Monſtrū mirabile ī vaſconia apparuit duo habēs
capita. ab vmbilico ⁊ ſurſū diuiſa. habēs quo
qꝫ duo pectora. ⁊ in vna parte comedēs aut dormiēs
Alia neutrum faciebat.

Hugo. ix. rex fracie

Hugo magnus. cognomēto caputius. ludouico
frācorū rege defuncto ex ipiꝰ teſtō regnū obtinēs
regnit vna cū vxore annis. 4. Sūt q̄ dicūt eū comite
piſienſiū vl' ducē fuiſſe eius pr̄ q̄dē robertus tyrānus
fuit. quē dātes florentinꝰ poeta in ſuo tractatu de pur
gatorio ca. 20. v̄. Chiamato macellariū fuiſſe dic̄. hic
tm̄ frācorū regnū nō ea āplitudine obtinuit. quo ⁊ pi-
pinus ⁊ ceteri reges poſſedere. Tūc etenī oīs tranſal-
pina gallia auſteria ⁊ magna germanie pars franco-
rum finibus claudebatur. Sed trāſlato in ſaxones i-
perio nō mō germania ⁊ heluecia ⁊ magna pars bel-
gice. Quinimmo burgūdia imperio ceſſit.

POteſtas Imperialis. regaliſqꝫ potentia non ſolum vi nature introducta eſt ad publicam vtilitatem. Sed etiam per dominū ſaluatorem noſtrum ihm xpm dei filium. in cuius manu ſunt oīa regna mūdi. Et verbo comprobata reperitur ⁊ facto. qui ⁊ naſci voluit cum vniuerſus deſcriberet orbis. Et auguſti ceſaris cenſum tulit. nec hoc contentus. dari etiam pro ſe ac petro tributum iuſſit. Interrogatus quoqꝫ an ceſari cenſum dare liceret. Viſo nūmiſmate: reddite inquit q̄ ſunt ceſaris ceſari. ⁊ que ſunt dei deo. Hinc beatus ambroſius. Si tributum inquit petit impator non negamus agri eccleſie ſoluant. Inde iuſtinian⁹ ceſar imperiū ſibi a celeſti maieſtate traditum aſſerit. Nāqꝫ ſicut in ſpūalibus romano pontifici. ſinguli patriarche primateſqꝫ ceteriqꝫ pontifices ⁊ prelati ſubiecti ſunt. quāuis ⁊ hoc aliquando greci negarunt. Et adhuc perfidum huſſitarum genus inficietur. Sic ⁊ romano principi temporales quoſlibet liquet eſſe ſubiectos. Poſita eſt igitur ſequens figura que in eligendo impatore tanq̄ firmiſſimis colūnis formata fuit Cognita enī imperij imbecillitate. varietateqꝫ fortune. quo diutius apud germanos. ſumma poteſtas remaneret. Illeqꝫ preceteris preeſſet. qui vtute ⁊ dignitate ceteris preſtaret. Gregorius quintus ſumm⁹ pōtifex ſanctionem retulit. haud abnuente ottone de impatore eligendo. quā vſqꝫ ad tempora noſtra ſeruatā videmus. videlicet ſolis germanis licere principem deligere. Qui ceſar ⁊ romanoꝝ rex appellatus. tū demū imperator ⁊ auguſtus haberetur ſi eum pontifex confirmaſſet. Et cum canonū auctoritas impatorem in tempālibus eos precellere dicat qui ab eo recipiūt tempalia. Quis nō videt ⁊ populos ⁊ pricipes oēs ab imperatore qui mundi dominus eſt recipere temporalia. ſibiqꝫ idcirco debere obedientiā. Nempe quāuis aliqui parere romano negent imperio. Nemo tamen poſt auguſti octauiani monarchiam. tantam veſaniam induit. vt ſub alio quā ſub romani regis titulo mūdi dominum orbiſqꝫ principem ſeſe auſus fuerit appellare. Ceteꝝ vt hoꝝ ſententiam expendamus qui ſe tanta fretos aſſerunt libertate. vt nihil omnino teneantur imperio. Quadam ſe potiri dicūt exemptione. quāuis iſtoꝝ proteruitati potius armis quā legibus obuiandū foret. vt quo iure ſe putant exemptos eodem ſe ſciēt eſſe ſubiectos. Libet tamen aliquid in hac re ſcribere. Cuncti ꝑfecto qui ſub iugo ſe negant imperij. aut id priuilegio ſe aſſeruit aſſecutos. aut virtute aliqua. Priuilegiū autem aut ex beneficio imperij ſuſcepiſſe aut aliūde. non eſt opus confutatione. Cum enim romanū imperiū adeo ſuper omnes mortales in tempalibus ſit erectum. manifeſti iuris eſt neminem eſſe qui ei poſſit inferre preiudiciū. Certum eſt talia priuilegia non valere que ſummā auferunt poteſtatem. Naſcūtur enim ex hoc diſcordie frequentes. fiunt rapine multimode. cōmittūtur cedes abſqꝫ numero. Cum pace turbata hinc atqꝫ inde bella craſſentur. Exiſtente nemine qui maior omnibus iuris ordine litibus poſſit imponere modū. Qd ſi vno ſub capite viueremus. ſi vnam omnes ſequerent obedientiā ſi vnū dumtaxat in tempalibus ſupremū principem recognoſceremus. Floreret vbiqꝫ terraꝝ pax. optima dulciqꝫ omnes concordia frueremur. Cui⁹ rei ſignum manifeſtum ꝙ ab initio naſcentis mūdi vſqꝫ in hoc eui nunq̄ pacem fuiſſe legimus vniuerſalem. Niſi cum ad vnuꝫ ceſarem auguſtum in modum celeſtis regni totus orbis oculos dirigebat. Quod licet ob reuerentiam xpi redemptoris noſtri tūc contigerit q̄ noſtram humanamqꝫ formam induit. Sufficere tamen debet diuinū illum mūdi fabricatorem viam hāc oſtēdiſſe pacis habende. cum orbis ſub vno principe regeretur. Liquet igitur priuilegia que monarchico regimini obuiant. Ex quacūqꝫ veniant poteſtate non habere vigorem. Eaqꝫ non ſolum per ſucceſſorem ſꝫ ab ipo quoqꝫ qui conceſſit eſſe caſſanda. Nec enī tollerare principem decet. que ad ſubuerſionem tendunt imperij. Sed aiūt aliqui proprijs ſe virtutibus id priuilegiū ſe meruiſſe. q̄uis imperij nō interuenerit auctoritas. dicūt enī ſe ſuis armis. ſuoqꝫ ſanguine. prouincias vendicaſſe. q̄ vel a barbaris vel ab hoſtibus xpiani nominis occupabantur. nec romanū recognoſcebant imperiū. Quod q̄ ridiculoſum atqꝫ iniuſtum ſit ex ſuperioribus licet intueri. Semper nāqꝫ maior eſt vtilitas publica q̄ priuata. nec cōmittendū eſt vt poteſtas aliqua erigatur imperio ſimilis. qualis in exemptis eſſet. qui nullum ſuperiorem admitterent. que res monarchice dignitatis neruos elidit. ſciſma ſub imperio facit. Et omnē humane ſocietatis concordiā dirimit. Non tamen ꝓpterea regum ⁊ aliorum principum magnam eſſe poteſtatem inficiamur. ſed eſſe eas ſub imperio dicimus. Eorumqꝫ correptionem quando tyranni efficiūtur ad romanū principem pertinere. Cauſas regum aſſerimus ceſari remittendas: teneri oīes pro ſalute cōmuni imperatori parere. venire ad bellum vocatos. conferre impenſas. mittere auxilia. prebere trāſitum. elargiri cōmeatū. nihilqꝫ fugere qd ceſarea maieſtas iniūxerat. vt quā a ſuis ſubditis obedientiam exigunt. Eandē ſuo dn̄o preſtet impatori.

TRanſlato ad alemānos romano imperio. quo ſolidiori firmitate ſubſiſteret fundatuꝫ. firmatumqꝫ dicitur. ſupra quatuor colūnas. ſcilicet quatuor duces. quatuor marchiones. quatuor lantgrauios. q̄tuor burggrauios. quatuor comites. quatuor barones. quatuor liberos. quatuor milites. ciuitates quatuor. villas quatuor ⁊ ruſticos. vt ſequēs figura oſtēdet.

De inſtitutione electorum imperii.

p. p.

Electores ſeptem ſacri imperii
Spirituales

Imperator glorioſus

Rex bohemie
Palatinus reni
Dux saxonie
Marchio brandẽ
Lothring
Quatuor Lãtgrauij.
Düringen
Hassie.
Leuchtenbergs
Alsacie.
Stromburgs
Francberg
Swartzburgs.
Quatuor comites.
Kleffen
Zilie
Sophey.

Electorum imperii inſtitutio

Sanctionē de impatoris electione. fecit gregoriꝰ q̄ntus. ad vndecimū quā obierat mēſem rome reſti-
tutus. acerrimā de accepta a romanis iniuria vltionē ſumpſit. Ottone eñ tercio ꝑ ſucceſſionem nō ſi-
ne difficultate impatore creato. idē pontifex ex eadē gente natꝰ. cognoſcens impij imbecillitatē ac fortune
mutabilitatē. vt diutiꝰ apud germanos ſumma impij maieſtas remanere poſſet. Synodo ꝯgregata ſtatu-
tū tulit de impatore deligēdo. ſolis licere germanis (q̄ inde electores ſunt dicti) ꝓncipē deligere. Quā ſancti-
onem huc vſq; ꝑ annos ſupra q̄dringentos ſuatam videmꝰ. vt ī futurū nō ꝑ ſanguinis ſucceſſionē impium
duceret. ſꝫ ꝑ ſolos germanos ꝓceres. vna cū bohemie rege impator deligeret. Qui ceſar tūc ⁊ romanorū
rex dictus. ſi a romano pontifice coronabit impator auguſtꝰ appellet. Hec q̄ ꝯfirmatō ne plenꝰ hr̄ extra de
elec. c. venerabilē. Suntq; hij electores. vt in figura daret. Maguntinꝰ. Treuerēſis. ⁊ colonienſis archiepi
Et marchio brādeburgenſis. Palatinꝰ comes. Dux ſaxonie. Rex bohomie. Diſtincta ſunt aūt inter eos
officia. vt tres primi ſint cancellarij. Germanie primꝰ. ſecūdus Gallie. ytalie tercius. Et brādeburgenſis
marchio camerariꝰ. Comes palatinꝰ dapifer. Dux ſaxonū enſis portitor. Rex bohemie ſit pincerna. quē
tū bis additū ferūt ad tollendas electorū diſcordias. De h̄ quidā ſcribūt. Sunt aūt officiales iſti Magun-
tinus Treuerenſis Colonīēſis. Quilibet impij ſit cācellariꝰ horū. Inde palatinꝰ dapifer. dux portitor en-
ſis. Marchio ꝓpoſitus camere. pincerna bohemus. Hij ſtatuūt regē ſeruātq; ꝑ ordinē legem. Atq; creant
dn̄m cūctis per ſecula ſummū. Annū in quo hec ſanctio facta eſt primū vel vt alij ſcribūt ſcdm ſupra mille-
ſimū xp̄iane ſalutis fuiſſe inuenimus.

FOrmam aūt ⁊ modū deligendi regem nouū per ſeptem principes electores romani imperij. ⁊ eoꝝ
cōductum ac vocatiōnē quō adeſſe teneant frankfordie in vrbe circa Moganū. Et q̄ pagenda ſunt
ac quo ordine. aurea bulla clariſſime edocet. quā carolus quartus romanoꝝ imꝑator in ſolenni dieta Nu-
remberge Anno. M.ccclvj. edidit. electus deinde ceſar ⁊ romanoꝝ rex appellatus. tū demū imꝑator ⁊ au
guſtus habet. ſi eū romanus pontifex cōfirmat. Noſtri eñi imꝑatores cū eligunt añ conſecrationez coro-
nationēq̄ȝ romanoꝝ reges appellant. quaſi pluris exiſtimandū imꝑatoꝝ q̄ȝ regū nomen. Atuero priſci ro
mani poſt expulſum Tarquinū ſupbum ob odiū regū. nomē regiū funditus ſuſtulerūt. Senatus conſul-
to ſtatuentes ne quem deinceps regem in vrbe eſſe liceret. Cum imꝑatores ꝑ multi tot annis re bñ ⁊ felici
ter aduerſus hoſtes geſta honoris cauſa appellarent. Tres eñi gradus maioꝝ dignitatuȝ apud romanos
(de quoꝝ principe loquimur) fuere rex dictator, imꝑator. Ex hijs ſuprema oīm poteſtas rex fuit. Poſt re-
gem vo ſecūdū tenuit dignitatis locū dictatura poſt dictaturā imꝑiū tercio gradu cōſeqtur. Juli⁹ aūt ceſar
cū ſepi⁹ poſt partā victoriā. eſſȝ imꝑator ab exercitu appellat⁹. nō imꝑatoꝝ aut regū. ſ; dictatoris nomē vſur
pauit. tantū odiū regis nomē in vrbe ꝫxerat. Cū aūt cupet regis nomē. ⁊ vereret ppli indignationē. moli
tus expeditionez in ꝑthos atq̄ȝ aſſerēs in libris Sibillinis cōtineri. nō niſi a rege parthos ſupari poſſe. ſe
regē dici ꝓcurauit. Qđ maturade mortis ſue cām ꝓbuit cōiuratis. Eſt āt īꝑeriū armoꝝ exercituūq̄ȝ ad tutādā
augēdāq̄ȝ rēpublicā cōmiſſa auctas. Verꝝ qm̄ mos ille aboleuit oīno. Nec ſoluȝ ex vſu. ſ; ex memoria q̄ȝ
germanoꝝ abijt. Hūc recentiorē per plures ferme annos ſeruatū antiquū arbitremur. Sequamur a nr̄is
maiorib⁹ religioſe inſtituta. ⁊ ad nos vſq̄ȝ traducta que conſenſus xp̄ifideliū approbauit. Ac deinceps di-
ligētiſſimis doctiſſimoꝝ hiſtoricoꝝ ſcriptis (qđ vnicū ē refugiū) oblectemur. Nec curioſi q̄d ceteri loquntur.

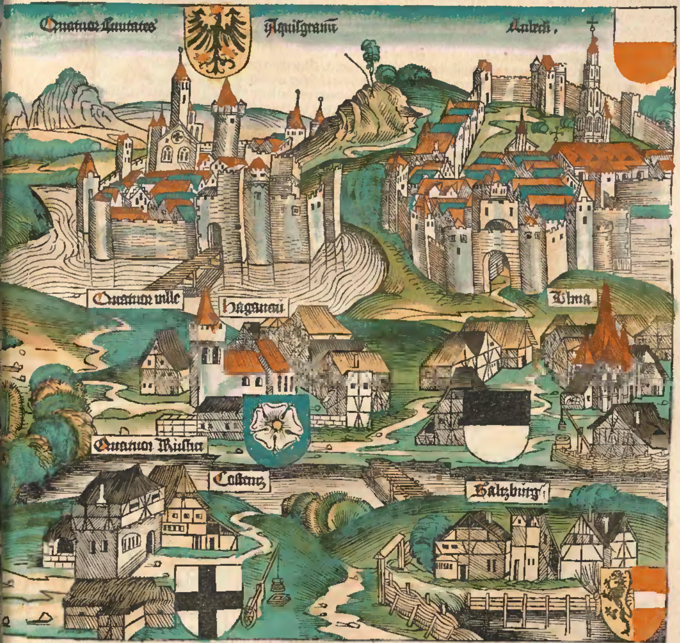

Anno mundi.6203. Anno xpi.1004.

IOannes decimuſnonus papa.pͣtria romanus e regione porte metropolitane.ioanni pontifici ſuffectus.qui pontificatū iniens.ad ociū cōuerſus. Et tpe nil dignū memoria geſſit. Is aūt (vt qͣdam auctores ferunt) pōtificatus ſui anno quarto.menſe item quarto morif. Sepeliturqꝫ in baſilica petri. vacat tū ſedes diebus vndeviginti.

SErgius eiꝰ noīs quartus papa.pͣtria romanꝰ.pꝛe Martino ortꝰ fuit. poſt ioannē predictū pontifex ſuffectus. Uir ſanctiſſime vite grateqꝫ cōſuetudinis. Et añ pontificatū ⁊ in ipo magiſtratu fuit in paupes liberalis. In amicos ⁊ familiares iocūdus.in delinquentes clemēs.in ꝯtumaces modeſtus. Tāte pterea prudentie fuit.vt toto ſuo pōtificatu nil cōmiſſum ſit.quo merito repꝛehendi gubernātis negligentia poſſet. In deū eñi mentem oēm cōuertēs.qꝺ facere pontifices oīes deberent. iuſte atqꝫ integre oīa ex animi ſui ſentētia bñ natura ⁊ moꝛibus inſtituti gubernabat. Interea vͦo huius cōſilio ⁊ monitionibꝰ principes ytalie cōpoſito federe conſilia ineunt pellendi ſarracenos e ſicilia.idqꝫ moliri paribus animis ⁊ copijs inſtituūt. Unde ⁊ Guilhelmus magni Tancredi noꝛmādie ducis filius adiuuantibꝰ etiā campano ⁊ ſalernitano principibus illos e ſicilia breui tpis ſpacio expulit. Dū hec in ytalia ⁊ apulia agerent. laboꝛante ytalia ⁊ fere toto orbe terraꝝ fame ac peſte Sergius vir ſanctiſſimus ſecūdo pontificatus ſui anno.die.xv.moꝛif. ſepeliturqꝫ in baſilica petri. vacat tum ſedes diebus octo.

Anno mundi.6213. Anno xpi.1014.

BEnedictus octauus papa.pͣtria tuſculanus.pꝛe Gregorio. Qui inito pōtificatu ⁊ in demoꝛtui ottonis tercij locū heinricū impatoꝛē ſcḋm inſtitutionē gregoꝛij quinti creatū coꝛona imperij donat. Inde oībus in rebus heinrici ceſaris defenſione vtebaf. Sed eo moꝛtuo defenſoꝛe e ſede pulſus per ſeditionē.alio in locū eius ſuffecto pellitur. Uerꝫ poſtea inita cū inimicis ſuis concoꝛdia. pulſo adulterino pontifice.in vrbem cuꝫ dignitate rediens. Nec multo poſt vndecimo pontificatus ſui anno.menſe vno.die.xiij.moꝛif. Sepeliturqꝫ in baſilica petri. Sunt etiam qui referant pͨcipue petrus damianꝰ doctoꝛ de iſto benedicto.epiſcopū quendā vidiſſe die quadam in ſolitudine hūc benedictum papam equo nigro inſidentem.eūqꝫ interrogaſſe. quid cauſe hoc eſſet.cur moꝛtuus equo nigro veheref. Reſpondiſſe dixit.grauiter toꝛqueoꝛ. Tum benedictum hominē rogaſſe.vt pecunias quas occultauerat (locum indicat) pauperibus ſuo nomine erogaret. Nam que antea date fuerant elemoſinaꝝ noīe.nil ei pꝛofuiſſe.quia ex rapinis parta cōſtabāt.fecit mandatum epiſcopus.ac ſtatum epiſcopatu ſe abdicans ⁊ vitam monaſticam amplexus eſt.

IOannes eius nominis vigeſimus papa.pͣtria romanꝰ.patre gregoꝛio.epiſcopus poꝛtuenſis vt quidam volūt vel vt alijs placet nullis ſacris añ initiatus pontificiū munus ſuſcepit.eo tempe quo conradus in demoꝛtui heinrici locum impatoꝛ creatur.accepta deinde ab eo imperij coꝛona. Quē poſtea romani ſeditionibus ⁊ apertis pꝛelijs plurimū vexauere. Sed Conradi ceſaris auctoꝛitate ⁊ potentia liberatus fuit. Romanis quoqꝫ exitiū interminatus eſt ſi diutius queadmodū ceperant pontificē ſeditionibus vexaſſent. Ioannes autem cuiꝰ vita mirifice laudatur. Undecimo pontificatus ſui āno.die nono moritur. vacat tum ſedes diebus octo.

Anno mundi.6223. Anno xpi.1024.

BEnedictus ipſius nominis nonus papa vt quidam volūt benedicti octaui nepos. patria tuſculanus.patre alberico. Hūc romani tanqꝫ hominem ignauū ⁊ nullius precij perosi e ſede deijciūt. In eiuſqꝫ locum ſufficiunt Ioannem ſabinum epiſcopum. Silueſtrū terciū appellantes. Quo poſt nouē ⁊.xl. dies pulſo.denuo benedictus reſtituitur. Is autem poſt menſem ⁊ die.21.cum cerneret ſe iterum ſubiturū eadem diſcrimina. Ioanni archidiacono ſancti Ioannis ad poꝛtā latinā qui poſtea Gregoꝛius ſextus appellatus eſt. pontificiū munus libere ceſſit. vl' (vt quidam affirmant) vendidit. Hanc obꝛem merito ab oīnbus bñdictus ipe accuſatus eſt. ⁊ iudicio diuino damnatus. Conſtat eñi ſimulacrū eius admodū monſtruoſum poſt moꝛtem cuidam apparuiſſe. Interrogatūqꝫ quid illa hoꝛrēda ymago pre ſe ferret.cum antea pontifex fuiſſet. quia inquit in vita ſine lege ⁊ ratione vixi. Ideo volente deo ⁊ petro eius ſedem oībus pꝛobꝛis ſedaui. ſimulacrū meū plus feritatis qꝫ humanitatis in ſe habet. Nam cum annis decem menſibus quatuoꝛ. diebus nouem per interualla ſedē petri occupaſſet. tandem moꝛitur. Nec vacaſſe tum ſedes dici poteſt cū pontificatum vendiderit. Sciſma igitur.xiiij.eccleſie cōfuſione ac ſcandalo plenū fuit inter benedictum ⁊ alios.

Linea ſummoꝝ pontificū

Heinricus eiꝰ noīs ſecūdus impatoꝛ anno dñi milleſimo primo. vel vt alij volūt. anno incarnationis tercō ſupra milleſimū. ottone moꝛtuo germani electores ꝯceſſo iuri tūc primū īnitentes heinricū ducē bauarie ceſarē declararūt. q̄ nō ꝑ ſucceſſionē ſ ab electoꝛibꝰ ꝓdict̄ ceſar ⁊ auguſtꝰ electus. impauit ānis. xxij. Hec ab hiſtoꝛicis ꝓſertim ytalicis heinricus primꝰ appellat̄. vidimꝰ tñ eiꝰ ſcripta babēberge in q̄bꝰ ſe ſecūdū ſcribit. Gothfridꝰ quoq̧ viterbienſis eū heinricū ſecūdū ⁊ poſt eū antonius floꝛētinus epus claudū filiū hezilonē vocāt. Hāc vocationem igit̄ in ſequētibus obſeruabimꝰ. Cū aūt tradi videmꝰ ſuū in ytaliā aduentum ꝑ annos. xij. diſtuliſſe. Multa eñi cū gallis plurima cū metēſibus bella geſſit. inde ꝯciliatis ſibi animis q̄rūdam principum in regē regni inungit̄ a willigiſo magūtino archiepō ſclauos itē dictos windos ſibi tributarios ſecit. Poſtea a bñdicto octauo impatoꝛ auguſtuſq̧ appellatus ē. dyademate oꝛnatus. Qui prima expeditiōe ſicut pia ſic ⁊ felici in capuā ducēs ſarracenos ibi ſedētes. ytaliam linq̄re cōpulit. Troiāq̧ vrbē ī apulie finibꝰ deditōez ab oppidanis oblatā acceptās. cū datis obſidibus romā ē reuerſus. Fuit aūt xpianiſſimꝰ princeps ⁊ vir ſanctiſſimus. cum kunegunda vxoꝛe ꝟginitatem vl' certe diuinā caſtitatē ſuauit. Quoꝝ ſuaſione ⁊ precū inſtantia ſtephanꝰ hūgarie rex ⁊ ſbiecti ſibi ppl̄i ad fidē xpi fuerūt ꝯuerſi. Soroꝛē eñi ſuā regi hūgaroꝝ ī vxoꝛem collocauit. Ita aūt caſte ac ſancte cū vxoꝛe vixit vt vterq̧ in moꝛte miraculis claruerit. In vita eñi nil ꝓtermiſere q̄d ad honoꝛem dei ꝑtineret. Nā ⁊ babenbergēſem fundarūt epatū. Et diuus imperatoꝛ multis ꝓdijs dotauit ac oꝛnamētis decoꝛauit. Sedes q̧z epales hiltenſheym (vbi a puero enutritus ⁊ litteris edoctus fuit) Madeburgā. Argentinā. Miſnā. Merſburgā. q̄ barbarica immanitate adiacentiū ſclauoꝝ vaſtate fuerāt reſtaurauit. Deniq̧ poſt multa bella in bohemia germania ytaliaq̧ ſtrēnue geſta. Obijt ad annū ſalutī xpiane primū ⁊ vigeſimū ſup̄ milleſimū. magno de ſe relicto apud ſuos deſiderio. Qui ⁊ poſt moꝛtē etiā multis claruit miraculis.

Conradus ſecūdus oꝛigine ſueuus ſiue vt ceteri volunt natione francus. ⁊ ex matre de primis francoꝝ regibus q̄ a Troia venerāt oꝛiginem traxerat. defuncto heinrico impatoꝛe anno ſalutis. M. xxj. ab electoꝛibꝰ in germania ceſar deligitur. Qui in heinrici impatoꝛis milicia oꝛdines duxerat. Et ſuū in ytaliā aduentū annis ferme tribus diſtulit. Per q̄d tp̄s multi ytalie magnates ⁊ populi cōiuratione inita ſeſe in libertatē aſſerere. Et declaratū ceſarē cū aduenisset armis repellere ꝯſtituerūt. Id cum intellexiſſet Conradus. neq̧ eñi in ytalia obſcuꝝ. veniēs in ytaliā copioſum duxit exercitū. Mediolanū cū veniſſet armis ē repulſus. ideo agro vaſtato mediolanū obſedit. Nō primꝰ inde motuꝝ ſe cōminatus q̧ pariter incēſum vrbē ſolo equaret. ſ dū in die penthecoſtes colonieñ archiepus miſſaꝝ ſolēnia in ꝓping̃ vrbi eccl'ia celebraret. ꝑ ſpūm vidit. cōradoq̧ dixit beatū ambroſiū germanis excidiū. niſi abſcederet cominari. Itaq̧ conradus motis a mediolano caſtris. romā veniēs aurea a ioanne vigeſimo coꝛona ⁊ imperij titulis inter eudonē angloꝝ ⁊ rudolphū burgūdionū reges ē oꝛnatus. inde roma ꝓfectus. pacataz poſt ſe linquens ytaliam in ſclauos primo. poſtea in hūgaros duxit. cōpreſſiſq̧ illoꝝ motibus exercitū apud treueros metenſeſq̧ reductū diſtribuit in hiberna. Conradus ꝟo impatoꝛ apud treueros ꝯſtitutus cum Rudolphus burgūdionū rex ſuoꝝ ſeditionibus vexatus fuit. Quāobrē Cōradi fidei ⁊ p̄ricinio ſe cōmiſit. regnū illi burgūdionū ꝓmiſit. q̄d ab impatoꝛe in ꝓuinciā redactū. Et burgūdia poſtmodū longo tp̄e ungialis appellata ē. Rex aūt angloꝝ filiā ſuā heinrico cōradi impatoꝛis filio in mr̄imoniū collocauit. Inde cōradus deuotōis cā romā veniēs ꝑ mare adriaticū rediēs diſtemꝑantia aeris multos amiſit principes reuerſus in friſiā in traiecto inferioꝛi moꝛitur. anno regni ſui. xvij. impij ꝟo. xiiij. Fuit vir armis ſtrēnuus conſilio prouidus. ſapientia foꝛenſi preditus ⁊ ciuili. ⁊ in religione xpiana deuotus.

Linea īperatoꝝ

Heinricus ſecūdus kunegūdis

Conradus ſecūdus

Cometes Anno tercio heinrici hoꝛribilis aſpectu apparuit. flāmas huc atq̧ illuc diſpergēs. Solis item eclipſis anno eius ſeptimo facta. Lunaq̧ in ſanguinem verſa viſa eſt. Et terremotus fuit magnus. Inſuꝑ ⁊ facula ardens inſtar turris cum magno fragoꝛe e celo decidit. Quibus malis confeſtim in ytalia maxime. ⁊ in toto ferme terraꝝ oꝛbe valida fames eſt ſubſecuta. pauloq̧ poſt in ytalia tanta peſte laboratū ē. vt plures moꝛtui q̧ ſuperſtites haberentur. quā calamitatē fons in lothoꝛingia in ſanguinem verſus futuram indicauit.

Genealogia diui heinrici imperatoris·

180.

Glorioſi atq̧ ſanctiſſimi imꝑatoris heinrici: Qui inter ceteros reges germanie cū ſua conthorali diua kunegūdis v̾gine ſancta. vite ſanctitate ac v̾tutibus precellebat. Ob eius merita. arborē de eius genealogia. Itidem de maiorib⁹ kunegūdis imꝑatricis poſuimus. Qui i morte miraculis multis claruerūt. Arbor aūt ſignata. in qua radice luitolfus ſaxonie dux ponit̄ deſcripte ꝓgeniei pater. Et in ramis ei⁹ ⁊ frondibus ab eo deſcendentibus. Filij ⁊ nepotes vſq̧ ad heinricuȝ ſanctum ponūtur. diſtincte deſcribit. Et a carolo magno origo vxoris eius manifeſtatur.

TEmporibus inuictiſſimi imperatoris caroli magni. qui nulla interpoſita mora i ſaxones ydolatras copias mouit. cū quibus ad plures annos bella geſſerat vicit. ⁊ fidem xp̄i ſuſcipere coegit. Inde illuſtriſſimus dux ſaxonie luitolfus nomine regimē prouincie ſuſcepit. Is romā petijt. corpuſq̧ ſancti innocentij a ſummo pontifice obtinuit. Cuius filius natu maior bruno bella cū danis geſſit ⁊ i mare baltheo perijt. Otto alter filius in ducatu ſaxonie ſucceſſit. Hic habuit filiū qui heinricus hūilis dicebat̄. Et filiā babam matrē alberti comitis babenbergēſis. De cu⁹ noīe idē mons babenberg dictus eſt. quem ob necem fratris ſui Conradi ludouicus imperator vt p̄miſſum eſt decollauerat. Et ludouico ſine filijs mortuo Conrad⁹ occiſi cōradi filius. in regno inſtituit̄. Mortuo quoq̧ ſine herede cōrado. primates heinricū humilē coronauerūt. Is duxerat mathildē ſctē ꝯuerſatōis feminā. Ex qua genuit ottonem magnū ⁊ hein-

Genealogia ſancte kunegundis imperatricis.

ricum ducē baioarie. Otto magnus genuit ottonē ruffum q̄ otto ſecūdus genuit tercium. Heinricus dux baioarie genuit heinricū ſanctū. Is hezilo dictus q̄ ab incarnatione dn̄i. 995. obijt ſepultus Ratiſpone in cenobio ſancti hemerāmi cū tali epigrāmate. Heinricus romani regis pr̄ ⁊ defenſio legū bauarie cultus piꝰ eſt. hic dux heinricus ſepultus. Fuerūt ei nati duo ſilij ⁊ filia vnica primus pius heinricus babenbergenſis poſtea īpator ſcdus bruno eps̄ auguſteñ. filia aūt geyſila q̄ nupta ſtephāo regi hūgarie regnū ad xp̄i fidē ꝯuertit. Diuꝰ aūt heinricus īpator vxorē vt ſororē diligens. quā nūq̄ʒ cognouit. Cū ꝓlem ſe nō habiturū ſciret. terrena in celeſtia cōmutans ep̄atum in honore ſancti petri ſctiq̄ʒ georgij ꝯſtituit. pluraq̄ʒ alia pietatis opa. Is appropinquās morti. multitudo ingēs demonū magno ſtrepitu an̄ cellā heremite ſancti trāſiens. heremita aperiēs feneſtrā vltimū de ſocietate interrogās. q̄s eſſet. Is r̄ndit legio demonū ſumus. q̄ ad mortē ceſaris ꝓperamus. ſi in eo quid reperiemus. Ille adiurans diabolū vt rediret. q̄ reuertens ait. Nihil ꝓfecimꝰ. bona ciꝰ ⁊ mala eius in ſtatera poſita. adiuſtus ille laurētius ollā aureā immenſi ponderis attulit. Et dū ſuperaſſe videbamur illa ad bona ꝓiecta. pondꝰ exceſſit. ideo iratus aurē vnā olle ꝓfregi. Appellauit aūt calicē diabolus ollā quā impator ecc̄ie merſburgenſi in honorē diui Laurentij fieri fecerat. cui ob magnitudinē due aures inerāt q̄ adhuc ꝑplo quotannis oſtendit. Repertūq̄ʒ ē impatorem heinricum tūc ad dn̄m migraſſe. Et vnā aurem calicis fuiſſe fractam. tercio ydus Julij.

Carolus quoq̄ʒ magnus optime de romana ecc̄ia meritus. ac ſolenni decreto a pontifice ſummo impator ꝓnūciatus tandē ſenio grauis ludouicū filiū aquitanie regē ⁊ imperij ſucceſſorē reliquit. Ludouicus aūt cognomēto pius impator inter ceteros filios. tres filios habuit. Carolū regem gallie. Alterū ludouicū regem frācie. Terciū Sigifridū rheni comitē palatinū. Is ex vxore ſua machtildis tres filios ac filiā vnicā genuit. Theodericus primus ep̄atū metenſem rexit. Alter adelberus canonicus merenſis. Tercius palatinus rheni heinricus noīe ꝓuinciā baioarie ſibi adiūxit. Cui filia a deo data ſuit oīnī probitate ⁊ ſanctimonia ornata. filia hec nobilis kunegūdis diuo heinrico impatori m̄rimonio iūcta. cū eo in oīni caſtitate vſq̄ʒ ad obitū vitā celebre pegit. Verū inſtigante diabolo eā de milite ſuſpectā hūit. ideo ſup candentes vomeres. xv. paſſibus nudis pedibus eā incedere fecit. q̄ aſcendente ait. Sicut me o deꝰ ab heinrico ⁊ oībus alijs intactā nouiſti. ita me adiuua. Cui vox audita ē dicere. Virgo maria te v̄ginē liberabit. Totamq̄ʒ candentē maſſam illeſa ꝑcurrit. Tandē cū poſt obitū mariti in monaſterio a ſe fundato in baſſia cū oīni ſanctitate ac v̄tutibus diuinis ānis. xv. vixiſſet. migrauit ad dn̄m. ſepulta deinde bamberge ad latus heinrici quā Innocētiꝰ q̄rtꝰ papa. pꝰ crebra miracula ſctōꝝ cetui aggregauit. Cuiꝰ feſtū tercō marcij celebrab̄r.

Coreizantes per annum

Contigit tp̄ibus heinrici imperatoris mirabile paꝛꝰ intauditū. Cū in villa q̄daʒ ſaxonie in madeburgēſi diocesi. vbi erat ecc̄ia ſancti magni q̄dā ſacerdos miſſam celebraret in vigilia natiuitatis dn̄i. decem ⁊ octo viri ſil cū. xv. mulieribus ī cimiterio eccleſie vbi celebrabat. choreas ducendo alta voce cantarēt. ſacerdotemq̄ʒ ip̄m celebrātē impediebāt. Mandat illis ſacerdos. vt tacerent aut inde recederēt q̄ ſacerdotis verba deridentes. deſiſtere noluerunt. Is amaricatus imp̄cando inquit. Placeat deo ⁊ ſcto magno vt ita cantantes ꝑmaneatis vſq̄ʒ ad ānū coꝛiſantes. Et ita factum ē vt toto illo anno ſine intermiſſione aliqua. coꝛiſando cantarēt. Mirabile dictu toto illo tēpe nec ros nec pluuia ſup illos cecidit. Sed nec laſſitudo nec fames illos affecit. nec veſtimēta nec calciamēta eoꝝ toto illo tp̄e attrita ſunt. Anno aūt reuoluto horebertꝰ archiep̄s in cuiꝰ dyoceſi hoc mirabile cōtigit ad locū veniēs a nodo quo ſacerdos illos ligauerat. abſoluit atq̄ʒ an̄ altare dicte ecc̄ie reconciliauit. filia p̄ſbyteri cū duobꝰ alijs ꝯtinuo exanimata ē. ceteri cōtinuis tribꝰ noctibus ꝓrimis dormierūt aliq̄ poſtea obierūt. Ceteri v̄o penā ſuā mēbroꝝ tremore ꝓdiērt. hoc ſcriptū reliquit vbertus qui fuit vnus ex eis.

willegiſus ep̄s

Willegiſus archiep̄s magūtinꝰ. Is ortū hūilem hn̄s p̄rem q̄ currū ⁊ bigas facere ſolebat. iō ī thalamo ornato groſſis l̄ris ſcribi iuſſit. Cuiꝰ ip̄e clauē ſb diligēti cuſtodia hn̄ās itroire ſolus ꝯſueuit. Et legere ſcripturā. q̄ talis erat. willigiſe r̄cole vn̄ veneris. ꝟ appēdit ⁊ rotas ī pariete vt ſtatū ſue pauptatis agſceret. inde rote in vexillo ecc̄ie moguntine habētur. Is heinricū conſecrauit.

Geiſila regina

Geiſila v̄go nobiliſſima ſoror heinrici īpatoris ſtephano vngarie regi collocata. Cuiꝰ opa rex ip̄e ⁊ ppl̄i hūgarie integram xp̄i fidem accepere.

Stephanus hungarie rex. filiꝰ geyche. ex ſarolth filia gyula natꝰ in adoleſcentia ſua bellū ꝫ Cupan ducem forte ꝛ potentem glorioſum geſſit. ꝛ victoriā obtinuit. poſtꝗ̄ regie celſitudinis coronā diuinitꝰ adeptus fuit. famoſum bellū ꝫ gyulā auūculū ſuū pegit. quē cepit ac cū vxore ꝛ filijs in hungariam miſit ꝛ r̄gionē eiꝰ vltra ſiluā hungarie adiunxit. Accepta vo vxore geiſila matrona ſanctiſſima heinrici p̄dicti ſororis adiuuāte alberto pragenſi ep̄o primus ſtephanꝰ rex vir eius. ꝛ poſtmodū oēs regni populi ꝯuerſi. ꝛ xp̄i ſe fidei ſubiugarūt. fuit eīm innocētia. benignitate. religione. grā. ac hoſpitalitate regina inſignis. Poſt hec ſtephanꝰ rex deuicit ducē bulgaroꝝ opulentiſſimū. ex cuiꝰ ſpolijs cenobiū in honore ſcī petri in ciuitate. q̄ vetus buda vocat̄ extrui fecit. Cū vo oīnes vicinas nationes ſbiugaſſet. coronam emerico tradere volens vt diuino obſequio ac cōtemplationi vacare poſſet. Js tn̄ morte p̄uentꝰ Stephanꝰ igit̄ exacerbatꝰ graui morbo correptꝰ. Tandē ſanctitate ꝛ grā plenus. triceſimoſeptimo ſui regno incarnationis dn̄ice. M. xxxviij. in die aſſumptionis marie ſctōꝝ ꝯſortio adiūgitur. Sepultꝰ in baſilica albenſi. quā in honore dei genitric̄ cōſtruxerat. vbi crebris claret miraculis cū ſua conthorali.

Emericus hūgaroꝝ rex ſtephani regis ex geiſila vxore filiꝰ. Cum plures habuit filios. Jlle p̄ ceteris in primeuo adoleſcentie flore ſupra cōmunē hoīm naturā. diuino munere ſblimatus. iuſticia prudētia. manſuetudine. miſericordia. largitate. humilitate. ꝛ paciētia armatus. fuitq̄ꝫ deo amabilis ꝛ hominibꝰ honorabilis. Cui pr̄ adminiſtratōnis ꝛ gubernādi regni ſolicitudinē cōmiſit. hūs dux morte p̄uentus ꝓpria. raptus de medio. ne malicia mutaret intellectū. Et adhuc cū ſponſa vxore ſua vgo exiſtens. migrauit ad dn̄m. Qui poſtea ꝓpter eius frequentia miracula. ſanctus ab oībus extimatus eſt.

Ladiſlaus hungaroꝝ rex. fide catholicus pietate p̄cipuus. cōi ꝯſenſu ad regni gubernacula electus. q̄ſi laus diuinitꝰ data pplo interp̄tat̄. Js ob celeſtē coronā. regiā capiti ſuo nunq̄ꝫ impoſuit. Suſcepto regno fuit conſolator afflictoꝝ. ſbleuator oppreſſoꝝ. pius pr̄ orphanoꝝ. ꝛ ab incolis regni pius rex appellabat̄. adauxit rempublicā hungarie. dalmaciā atq̄ꝫ croaciā adiuxit. Bella q̄ꝫ plura ꝫ cunos hūit. de q̄bꝰ mirabilē victoriā diuinitus obtinuit. Cōtriuitq̄ꝫ dn̄s cunos. ꝛ rex cū triūpho in hūgariā redijt. Jnuaſit ꝛ ruſciā q̄ regi fidelitatē polliciti ſunt. Jrruitq̄ꝫ in poloniā ꝛ bohemiā. de quibus cū gaudio ad ꝓpriā remeauit. Poſt hec in procīncia caſtri bihor inter flumē kewres in venatone ſua inuenit locū. vbi angelico āmonitu mōſterū in honore vginis marie (quē locū warad noīauit) cōſtruere fecit. ſctītate tandē ac vtutibꝰ plenꝰ migrauit ad ꝯſortia angeloꝝ. anno regni ſui. xix. ſepultꝰ waradini. ān̄o dn̄i. M. xcv. tercio kal̄. Auguſti.

S. Robertus rex

Robertꝰ rex frācie ea tēpeſtate. nō minꝰ ꝑitiam. quā regalē vitā ducebat. Nā ꝛ doctrina ꝛ ſctītate oēs reges xp̄ianos anteibat. vt diſputationibꝰ nulli ſecūdus haberet̄. quē merito laudamus. Cuiꝰ preterea tanta fuit religio. vt q̄tiēs ſibi p occupationes bellicas liceret. horas canonicas vna cū ſacerdotibus caneret. Hac aūt pietate h̄ meritū ferūt. vt cū oppidū q̄ddam ex hoſtibꝰ obſideret. neq̄ꝫ horas ſuas intermitteret. menia hoſtiū diuinitꝰ corruerāt. ſtatimq̄ꝫ irruentibus ſuis oppidū caperet̄. Et cū peritiſſimus eēt muſicus ferūt eū ſeq̄ntiā Sanctiſpūs aſſit nobis grā cōpoſuiſſe ꝛ alia.

Fulbertꝰ q̄ꝫ ep̄s carnoteñ. ympnū chorꝰ noue hierl'm fecit ꝛ ſolē iuſticie ꝛ ſtirps yeſſe. Js a btā vgine lacte eius recreatus ē in ſua infirmitate.

Udo epiſcopus

Heribertus item archiep̄s colonieñ. vtutibus ꝛ ſanctitate claruit.

Gebhardus p̄ricius venetꝰ pannoniū ep̄s vir vtiq̄ꝫ bonꝰ atq̄ꝫ doctiſſimus hiſdē tp̄ibꝰ martyriū ab hoſtibꝰ xp̄iane religiōis eq̄ſſimo ꝑtulit aīo. Eū capiētes increduli ad currū ligauerūt. ꝛ in mōte altiſſimo educentes p̄cipitem dederunt. ꝛ turpiter laceratum interfecerūt.

Udo archiep̄s madeburgeñ. Js in eadē vrbe ſcolaris indocit obtuſi ingenij. iplorās auxiliū regie celi. q̄ ei pollicebat̄ ſapiam ꝛ ep̄atū. ꝛ cū doctꝰ euaſiſſet. metropolitanꝰ poſtea efficit̄. imemor ꝓprie ſalutis voluptati idulgēs bona eccl'ie neglexit. iō oībꝰ odioſus. Inde i valle liliōꝝ abbatiſſam ordīs ciſtercieñ. ad libitū hūit. i nocte vox itonuit. Ceſſa de ludo. q̄r luſiſti ſatis Udo. q̄ in delitijs p̄ſeuerās. Tādē fridericꝰ canonicꝰ eiuſdē eccl'ie nocte i choro ſancti mauricij videbat turbā ſctōꝝ. ꝛ vdonē pena capitis dānatūq̄ꝫ pugil decollauit. q̄ de latē abbatiſſe adductꝰ fuit. ꝛ a vgie maria corā filio accuſatus. ac ſic infelici fine ꝑijt. hꝰ horrēdi ꝓdigij mēoriā. cruor infelicis vdonis i marmore cādido oſtat ad terrorē alioꝝ ep̄oꝝ.

Hengerꝰ q̄ꝫ abbas lobieñ. Et albo abbas cenobij floriaceñ tū claruerīt. ſctūs q̄ꝫ medericꝰ abbas edouenſ ac emotus ep̄s leodienſ ſapiā ac ſciā clarꝰ. Siſr rogerꝰ ep̄s beluaceñ oīni virtute preclarus.

Silueſter eius nomis terci⁹ papa. pr̄ia roman⁹. pr̄e laurētio. in locū pulſi bn̄dicti ſurrogatus. nō diu in pōtificatu māſit. Nono ei ꝛ q̄dragesimo die factione ſuoꝝ bn̄dictus reſtituit̄. Cū ergo iniuſte occupatā aplicam ſedem diebus vnde q̄nquagesimo tenuit. bn̄dictus non⁹ in reddita ſibi ſede in vno mēſe. diebuſq̧ vno ſupra vigeſimū pmanens. eā Joanni archidiacono pr̄mo ſuo vel vendidit vel pmiſit kalēdis maiꝭ. q̄ gregorius ſextus appellatus. eo em̄ tum pontificatus deuenerat. vt q̄ plus largitione ꝛ ambitione. non ſctītate vite ꝛ doctrina valeret. Is tantūmō dignitatis gradū bonis opp̄ſſis ꝛ reiectiſ obtineret. quē morē vtinā nō retinuiſſent nr̄a tpa. Hic cū primū ſabin⁹ cardinalis nō a collegio ſ; largitōe pontifex creatus. quo pulſo bn̄dict⁹ denuo reſtituitur. tumultuāte vrbe ꝛ nūc vnū. nunc aliū appetente. Cū pplus recto caruit ꝛ malos plures q̄ȝ bonos facerent.

Anno mundi. 6233. Anno xp̄i. 1034.

Gregorius ſext⁹ papa. ſancti ioannis ad portā latinā archidiacon⁹. vl̄ vt aliꝭ ſcribūt archicanonic⁹. pōtificatuȝ a bn̄dicto (vt diximꝰ) accepit. has ob res heinricus tercius ſibi nūciata. iniq̄ vt debuit aīo ferens. copias in ytaliam ducēdas ad diem ꝯuenire iuſſerat. in ytaliā cū magno exercitu veniēs romeq̧ turbatā rem eccl̄ſticam cōponere ē annisus. p̄ribus itaq̧ nō rome ſolum ſ; vicinaꝝ q̄ȝ ytalie ptiū ac ordinū q̄rūcūq̧ religioſis ex more cōuocatis. Synodus celebrata ē. in q̄ bn̄dict⁹ nonus. ſilueſter tercius. ꝛ gregori⁹ ſunt dānati. Cūq̧ tanq̧ tria teterrima monſtra abdicare ſe magiſtratu coegiſſet. Syndegerū babenbergēſem ep̄m cui Clementi ſecūdo fuit appellatio. pōtificē creat. Gilbert⁹ tn̄ hiſtoriaꝝ ſcriptor affirmat Gregoriū bene de eccleſia dei meritum eſſe ad ſedem apoſtolicam labefactatam ſua magnitudine breui reſtituerit cuȝ latrones quoꝝ ſeuicia pegrini ad vrbem religionis cauſa accedentes necabātur. e medio ſuſtulit. ideo a pernicioſis hoībus homicidam ꝛ ſanguinis hūani appetentiſſimū habitū idq̧ a cardinalib⁹ p̄dicari ſolitum. Motum gregoriū in ea egritudine qua poſtea moritur. cardinales vocatos verbis caſtigat. cp id qd̄ iuſte feciſſet liuore reprehēderēt. Inquit cū mortuus fuero corp⁹ aū fores eccleſie ſiſtite vectibus obſeratas fecere mādata atq̧ porte cohorto graui vento aperte ſunt. ꝛ corpus oīm admiratione introlatuȝ magne ſanctitatis opinione. q̄ in pōtificatu ſedit ānis duob⁹. mēſib⁹. vij. durante ſciſmate.

Clemēs eius nomis ſecūdus babēbergēſis ep̄s antea ſyndegerus vocatus pontifex creatur heinrico tercio ceſare annuente. vel impante. in ſynodo ad hoc collecta. ab eoq̧ heinricus auguſti impatoriſq̧ titulis p̄nte ſynodo ē ornat⁹. Tradūt v̄o multi hūc clementē romanos ne ī errores ſuperiorib⁹ ſiles inciderēt. iureiurādo adactos a pōtificū electionib⁹ ꝓhibuiſſe. niſi iuſſu impatoris id facere cogerētur. fecit id impator cū videbat eo licentie factioſum quē q̧ ꝛ potētē q̄uis ignobilē deueniſſe. vt corruptis ſuffragiꝭs tātā dignitatē cōſequit̄. Interim heinricus capuā vſq̧ ꝓfect⁹ poſtq̧ ſatis ꝓuinciā compoſuerat. romā ꝛ inde in germaniā ē reuerſus. Vix dū heinricus germaniā attigerat cū clemēs pōtificat⁹ ſui āno nono obꝭt veneno. vt aliq̄ dicūt abſumptus.

Damaſus ſecūdus natione bauar⁹ cognomēto bagnari⁹ pōtificatuȝ poſt clemētē iniꝭt. Is aū̄ ſtephan⁹ vocatus. q̄ ſtephani cura clemētē ferūt infecū. qd̄ ea rōne aliq̄ credūt. qꝛ illico poſt clementis mortē pōtificatum p vim occupat. damaſus aūt tantūmō tres ꝛ. xx. dies vixit. Adeo em̄ inoleuerat hic mos. vt iam cuiq̧ ambicioſo liceret petri ſedem inuadere. Sed obſtit de⁹ vindex. vt is ceteris exemplo eſſet.

Leo nonus natione alemānus. Anno dn̄i. M. xlix. pontificatū hac rōne iniꝭt. Nam vacante ſede romani priuſq̧ de noui principis creatione q̄cq̧ intentaret̄. heinrici impatorē in ſaxoniā agentē adierunt. pontificem ab eo de mala cōſuetudine petituri. Cumq̧ rex illis ſatiſfacere cupiēs nullū theutonice gentis p̄latum ad ſue volūtatis aſſenſum inducere poſſet. ad germanos ſe vertit ꝓuinciq̧ p̄ribus brunonē ep̄m tullenſem virū ſimplicem. Cui p defunctum in pōtificali habitu romā petenti abbas cluniacēſis ꝛ yldebrandus monach⁹ ſaona etruſca vrbe oriūdus forte obuiauerūt. vſq̧ adeo aūt dictoꝝ religioſoꝝ ſuaſio valuit. vt epiſcopus periculis apoſtaſie euitare cupiēs. papalia depoſuerit ornamenta. deduxerūt illū romā peregrini habitu incedēte. Tandē die ſexti menſis ab inchoata vacatione vltima. in leonem nonū romanū pontificem canonice eſt aſſumptus. Fuit autem vir pietate innocentia benignitate gratia hoſpitalitate adeo inſignis. vt eius dom⁹ peregrinis ꝛ pauperibus ſemp patuerit. Et leproſi ante fores inuentum in lecto ſuo collocari precepit. Is mane queſitus nuſq̧ repertus xp̄m pauperis loco recubituȝ creditum fuit. Moritur autem ſui pontificatus anno quinto menſe. 2. die. 6.

Linea ſummoꝝ pontificū

Silueſter tercius

Gregorius ſextus

Clemens ſecundus

Damaſus ſcd̄us

Leo quintus

Heinricus eius nominis tercius. Conradi predicti filius. ſiue vt alijs placet gener. quē electores ſucceſſorē dederūt. anno dn̄i. M. xl. impauit annis decem ⁊ ſepte. Is genitori ſuo nō diſſimilis in virtutibus. immo ꝑcelſior ꝓbibetur. accepta vxore p̄re viuente filiā regis anglorū pulcerrimā. q̄ de adulterio falſe accuſata. eā puer quē ex anglia adduxerat ꝯ delatōnem gigantee molis ſe oppoſuerat ī duello (diuino fret⁹ auxilio) defendit. ſucciſo poplite. victoria potitus. Viro inde repudiū ꝯſenſit. ⁊ in habitu religioſo vitā finiuit. Inde nobiliſſimi ducis pictauieſis Guilhelmi ſororē agnetē duxit vxorē. Et apud ingelheim regio more nuptias celebrans oēs hiſtriones mimos ⁊ ioculatores iuſſit expelli. Atq3 oīa q̄ illis more principū in veſtibus equis ⁊ pecunia danda erāt pauperibus dedit. Fuit aūt natura admodū iocūdus. hominib⁹ affabilis omībus humilis. hoſtibus terribilis. paupibus pius ⁊ largus. Heinricus autem primo electionis ſue anno in oldericū regē bohemoꝝ hoſtiles aīos ꝓ ſe ferente ducens. ideo re infecta in germaniā ſe recepit. q꜓ pares bohemoꝝ germanorūq3 copias. pares quoq3 ꝑlioꝝ euētus habere vidit. Sʒ eo q̄ ſecutus ē anno. cū maiore paracioreq3 exercitu eūdē aggreſſus oldericū regem ꝑlio ſuperauit. Cū captoq3 ⁊ p federa liberato egit. vt bohemi quotannis romano principi tributa ſoluere teneretur. Diſſidebāt eo tpe hūgari. ⁊ magnis cōmiſſis prelijs. pars petro regi ſuo minor numero. ſʒ dignitate melior fauebat. maior alta aduerſabatur. Eūq3 ſine hc habuerūt cōtentiones. vt pulſo per arma petro ⁊ alboino q̄dam in regem aſſumpto diſſidiaq3 nihilomin⁹ ⁊ certamina inter principes ⁊ populos cōtinuarēt. Confugerat vere ad ceſarem petrus. Et ſue vngaroꝝ ſaluti opem ſupplex orauerat. Quare ingreſſus vngariā cū exercitu heinricus. alboino fugato. petroq3 reſtituto. regni illius contentiones motuſq3 ſedauit. Rome interim inaudita alias ī pōtificatu diſſidia inchoauerāt. Cū magno igit̄ comitatu ad cōponēdam pacē romā venit. vbi ſynodo cōgregata bn̄dictū. 9. ſilueſtrū. 3. ⁊ gregoriū. 6. pōtificatu ſe abdicare coegit. ⁊ ſyndegeꝝ epm bambergeñ. qui clemens ſecūdus dictus ē creauit pontificē. vt ꝑmiſſum ē. a q̄ etiā coronā imperij accepit. quo facto romanos in verba ſua iurare cōpulit. vt de cetero pontificū electioni. ſe nequaq3 interfuturos niſi de mandato imperatoris id facere cogerent. inde capuā ꝓficiſcēs multos milites ſecū aduexit. qui ſarracenis regioni infeſtis reſiſterent. atq3 inde in germaniā regreſſus. conſtantienſi ſynodo affuit. vbi omībus veniam rogantibus indulſit. ac pacē in ſueuia ac alijs ꝓuincijs regia cenſura confirmauit. Tandē languore deficiēs obijt. filiū prius regem conſtituens. Sepultus Spyre.

Vincentius gallus ⁊ martinus cū gottefrido viterbienſi hiſtoriaꝝ ſcriptores. de hui⁹ heinrici ortu miraculoſo. diuinaq3 ꝓmotione hiſtoriā admiratione dignā cōpoſuere. Conradus enī impator ſecundus nulli violatori pacis parcens. Vn̄ hac occaſione motus. Leupoldus comes violator pacis verens ab impatore occidi. in ſiluā remotiſſimā fugit. ibi cū vxore ſua in tugurio paruo latitabat. Contigit impatore a venatione ſua fortuito caſu illuc diuertiſſe. ac ibi ꝑnoctaſſe qua nocte vxor comitis maſculuʒ peꝑit. Quo vagiente vox de celo ait. O ipator infans iſte. erit tibi gener ⁊ heres. Qua voce trina vice audita ipator diluculo ſurgens. repertis ſuis famulis duobus. p̄cepit vt infantē occiderent. qui huana miſericordia moti. ſup arborē poſuerūt. regi cor leporis ꝓ corde pueri adducūt. Dux p̄teriens eū recipiens ali iuſſit. ⁊ in filiuʒ adoptauit. Longo poſt impator in domo ducis cernēs hūc adoleſcentē habēs euʒ ſuſpectū. ne is ſit quem occidi iuſſerat. In equeſtrē aſſumit. p̄cipiens vt lr̄as regine deferat in q̄bus p̄cipiebat regine vt viſis litteris illico eū occidi faciat. Is rem ignorans in domo ſacerdotis q̄ſceus q̄ dormienti lr̄as ſubripuit. ac apeꝛuit hijs horrendis viſis. alia ſcripta appoſuit. Cū videris hūc o regina cōfeſtim ei filiā nr̄am dare velis. vti diligis vitam tuam. Qui cum hijs abiens ei filia regis tradita fuit. Sic rota fortune rem variaſſe dicitur. Ille autem locus nemoꝝ vbi creatus fuit in ſilua nigra. hirſauia vocitat̄. vbi nobile cenobiū mōachorum extructum fuit. Cum hec vera eſſe ponūtur mirabilis ꝓfecto deus in omībus operibus ſuis.

Ignea trabes mire magnitudinis in celo viſa ē inter auſtralē ⁊ orientalem plagā currēs ſuper ſolem ad occaſum vergēs ſup terrā cecidit

Heinricus hic nobilis impator. Cū in die pēthecoſtes in germania apud magūtiā id feſtum ſolenniter perageret ⁊ paulo ante miſſam loca iuxta impatorinm ſoliuin pararentur diabolo incitante inter famulos archiepiſcopi maguntini ⁊ abbatis fuldenſis cenobij orta diſſenſio quis dominus eorū iuxta imperatorem ꝓprius ſedere deberet. Cum hic abbas tāte potentie fuit. vt multa milia armatoꝝ imperatori mittere poterit. habens priuilegiuʒ vt ad dexteram imperatoris ſedeat. poſt varia verba ventum eſt ad pugnam. atq3 furore theutonico omnia cōmiſcente eccleſie pauimentum ſanguine repletur. Verum epiſcopis ⁊ alijs cōuolantibus. vnitas inter eos reformata. templum purgatum. miſſa cū multa deuotione celebrata. Sed cum ad illum verſum ſequentie ventum eſt hunc diem glorioſum feciſti. vox ab aere lapſa eſt dicens. hunc diem bellicoſum ego feci. quo audito rigētibus omnibus pre timore. imperator diligenter intendens leticiam diaboli. Tu inquit omnis malicie inuentor diem luctuoſum feciſti. nos per dei gratiam qui illum gratioſum fecit. pauperibus ⁊ indigentibus gratioſum redemus. Cōpleta cū ſumma deuotione miſſa. vocatis egenis ⁊ pauperibus omnia precioſa cibaria eis diſtribuit. ſuis manibus illis ſeruiēs.

Malefica quedā auguriatrix. in anglia fuit quā mortuā demones horribiliter extraxerūt. dū clerici psallerent Et imponētes sup equū terribilē p aera rapiūt. Clamores quoqȝ terribiles (vt ferūt) p q̄tuor ferme miliaria audiebāt

Temporib⁹ quoqȝ heinrici tercij impatoris eccl̄ia gloriose resurrectionis in hierusalem. q̄ ab arabibus destructa fuerat. a fidelibus reedificata fuit. Postq̄ȝ ei egiptiorū potentia contra persas inualescere cepit. añ thurcorum aduentū ab egipto in anthiochiā regiones vniuersas occuparūt. Urbs quoqȝ sancta cū adiacente regiōe in eorꝫ deuenit potestatem. Inde p̄fectus calipha omi impietate plen⁹ deo ꝛ hominib⁹ odibilis. inter cetera nephanda eccl̄iam dominice resurrectionis (que per venerabilem viruꝫ maximū eiusdē loci epm̄ p̄cipiente constantino magno augusto edificata fuerat. postea per modestum tempe heraclij impatoris instaurata) funditus deijci mandauit. Diruta ē autē āno ab incarnatione domini. M. xviij. quo tempe ei prefuit vir sincerus heresius nomine eiusdem tyranni auūculus: m̄ris eius frater. Inde cōditio fideliū ex dolore mestissimo ꝛ pluribus augurijs in peius se v̄tit. Exempto rebus humanis p̄scripto tyranno. filius eius dahernitius ex petitione cōstantinopolitani agere cepit. reedificandi potestatē fidelib⁹ concessit. Cum autem vires xp̄ianorū in hierosolima p instauratione non sufficientes essent habita petitione ad imperatorem constantinopolitanum. Is de ꝓprio fisco sumptus necessarios ministrari p̄cepit. Eāqȝ vt nūc est eccl̄iam sancte resurrectionis anno ab incarnatione dn̄i. M. xlviij. miro ardore reedificarūt.

Cāpanus astronom⁹

Guido musicus

Campanus celeberrimus doctor. ꝛ maxim⁹ astronomus. Hac tempestate in precio ex̄ns. nonnulla accuratissime scribit. atqȝ errorem aliquātulꝫ. in ptolomei magni astronomi. calculatione adinuenit. videlicet quo ad lune ꝛ stellaꝝ motū. ac etiam in nonnullis alijs. Hunc tamē preclarū virū excusatum habet. cū hoc ei nō ꝓuenerit. ob ingenij defectum. veꝝ ob penuriā tempis. maxime quo ad motum octaue spere ad quē longū tēp⁹ requiritur. eius theorica ac computus laude digna sunt

Hugo abbas

Lanfrancus

Guido quidam celeberrimi nominis musicus. patria etruscus ex ciuitate arretio natus. Et ipse per hoc tempus plurimū claruit. ꝛ canendi moduꝫ in sacris videlicet per flexuras ꝛ digitoꝝ notas dinumerādo melliflulum reddidit. ac regulas tradidit.

Hugo cluniacensis abbas homo sane (p̄ter doctrinam) genere. pietate religione. clementia atqȝ insignis. per hoc tempus in odilonis abbatis loco substitutus nonnulla perscripsit eruditione ꝛ laude digna.

Theobaldus

Hermānus cōtractus

Lanfrancus natione papiensis. doctor quidē eximius. ꝛ anshelmi egregij doctoris p̄ceptor. Hijsdem tpibus in gallijs insignissim⁹ fuit. q̄ cū apud parisius legendo. scribēdo. disputādo clarissim⁹ haberet. fact⁹ diuino spiritu scol̄ abrenūciauit. ꝛ ad ꝓpria remeauit. vbi rebus suis paupibus erogatis maxima cum hūilitate q̄ ad vixit soli deo tanq̄ȝ verus xp̄i fu⁹ militauit. q̄ postea ex abbate cadom̄. fact⁹ archieps̄ cātuarien̄. pleraqȝ bona in eccl̄ijs anglie fecit. Hic p̄ ceteris libꝛ insigne noīe Scintillarē ꝯ berengarij errores cōposuit. ꝛ alia p̄clara edidit.

Theobaldus etiā nobilis frācus vir religiosus hisdē q̄ȝ tpibus apud vicētinos ꝛ doctrina ꝛ vite sctītate multo ī p̄cio fuit. ac quedam composuit.

Hermān⁹ p̄terea ꝯctus ꝛ ip̄e religiosus p̄ria alemān⁹ ingenij p̄stantissimi vir hac etiā tēpestate cū ī diuinis exercitatissim⁹ esset. multos q̄dem ꝛ egregios cōposuit hymnos. atqȝ in honorē v̄ginis marie nōnullas celebresqȝ cōposuit. inter q̄s Salue regina precipua habet. Sed de q̄dratura circuli multa ꝛ docte ꝛ acute descripsit. ac quedam alia.

COrpus gigantis. ea tempeſtate pallantis Euandri filij. in q̄dam ſepulcro repertū ē. ad cuiꝰ caput lucerna accenſa inuenta ē. Cuiꝰ ſepulcri epigrāma erat. filius euandri pallas quez lancea turni. militis occidit more ſuo iacet hic. hos verſus tūc nō editos arbitrātur. quāuis carmentis lr̄as latinas inueniſſe dicatur. ſ; ab ennio vel alio poeta antiq̄. habebat id cadauer in medio pectoris vulnus. Cuiꝰ hiatꝰ quatuor pedibus ꝛ ſemis menſuratꝰ ē. lucerna aūt ardens inuenta nullius liq̄ris aſpergine aut flatus violentie extingui poterat. Sed q̄dā ſbtilioris ingenij ſubtus flāmam ſtilo foramē fecit. Quo facto mox vt aer ſbintrauit ignis euanuit. Corpus aūt tante vaſtitatꝭ erat. vt muro applicatū altitudinē meniū vinceret. Sed diebꝰ ꝑcedentibus ſtillicidijs infuſum. cōem mortaliū corruptione agnouit. ſoluta cute neruiſq; fluentibus.

Berengarius

BErengarius doctor natione turonenſ andegauenſ archidiaconꝰ ꝑ hec tēpora cuz diu ſanctitate ꝛ doctrina inſignis ꝛ clarus fuiſſet. ob doctrine ſue amplitudinē primo cōſuſus in eucharīſtie ſacro turpiter errauit. et multoꝝ aīos tp̄o ſuo errore infecit. Sed diuina poſtea illuſtratus gratia errorē ſuū publico cōcilio vercellis habito emēdauit. vt in decretis hꝫ de cōſe. di. 2. c. ego berengarꝰ Emendacioneq; facta. ſtatim ſophiſtice diſcipline ſtudio omiſſo. primo oīa pauperibus erogauit. factuſq; ꝑdupimus labore manuuz ſuaꝝ quoad vixit viuere voluit. ꝛ vniuerſum vite ſue tempus ſanctiſſime contriuit.

COncaliū q̄z vercellenſe ſeq̄ntibus annis in vercellaꝝ ytalie vrbe leonis pōtificis iuſſu cōtra iſtū berengariū ꝛ eius errorem celebratꝰ in q̄ quidē concilio idē berēgarius andegauenſis archidiaconꝰ cuiuſdā eccl'iaſtici erroris auctor damnatꝰ fuit. Et poſtmodū (vt dictū ē) illuſtratus optime vixit.

CIrca idem tēpus anno dn̄i. M. xl. claruit. b. iohēs fundator ꝛ iſtitutor ordinis vallis vmbroſe. ſb regula militantis btī bn̄dicti. cū q̄buſdā ꝯſtitutōnibus eoꝝ ſupadditis. Et in habitu griſeo. que religio multa monaſteria in tuſcia ꝛ longobardia ſuperiori habet. Hic itaq; glorioſus ſanctus de ciuitate florētie oriundus p̄re gualberto milite florētino natus. hac de cauſa. vt ex eius habetur hyſtoria ad religionē ſe contulit. Cū inimicicias aduerſus finitimos gereret q̄ fratrē ſuū obtrūcauerat. Die quadā ex agro florentiā rediens armatoꝝ multoꝝ manu ſtipatus. oportune in eū q̄ fratrē interfecerat nō ꝑcul a monaſterio diui miniati in mōtanis incidit. Qui cū ſe circūuentū videret. nec ſalutꝭ ſpes ſibi ꝓponeret. Ad huius ioannis gualberti pedes humiliter ꝓcidit. ſuplex ꝑ ih̄m xp̄um crucifixū cancellatis manibus ad pectus. petens ſibi veniaz dari. ꝛ fraterne cedis culpam ignoſci. q̄bus p̄cibus cōmotus ioannes om̄e illud qđ ſuſceperat odiū. de fratris nece ſtatim īfregit. ꝛ culpā oēm cōdonauit. At cū vltra ꝓgreſſus eccleſiam diui miniati occurrentē intrauit. ꝛ an crucifixi effigiē cōſtetiſſet. ꝛ om̄e crimē remiſiſſet. Illico cūctis cernentibus crucifixi ymago motu capitis illud cōprobaſſe viſa ē. ꝙ ob eius reuerentiā, capitali inimico pepciſſꝫ Adhuc crux illa ꝓ iudicio tanti miraculi in eccl'ia miniatis ꝓꝑe florentiā in monte cuz veneratione vſq; in hoc tp̄s demonſtratꝰ. vbi olim fuit monaſteriū nigroꝝ monachoꝝ. nūc aūt alboꝝ id ē montis oliuaꝝ. Talis igit miraculi monimento vir ſanctꝰ ꝑmotꝰ. ſtatim ſe religioni cōtulit. ꝛ vt heremita in eā appennini ꝑtem q̄ vallis vmbroſa dr̄ ſeceſſit. vbi ꝛ vite ſanctitate dei ſummi in ſe gr̄am maiorē exptus ē. atq; ita primus monachus deuotiſſimꝰ illius ſacri ordis vallis vmbroſe illis in locis templū poſuit. a quo poſtea multa alia loca nomē ꝛ originē duxere. Hec q̄dē religio poſtea viris ſctītate ꝛ ſcīa clariſſimis floruit. Joannes aūt factꝰ religioſus ieiunijs ꝛ abſtinētia eſce ꝛ potus ac vigilijs carnez domare cepit. ꝛ ocium vitare. ꝛ orationibus ꝛ pijs operibus inſiſtebat. deinde ī miraculis fuit copioſus. languidos ſanitati reſtituit. Tandem beatus pater ſenio cōfectus inſirmatus congregauit om̄es abbates varijs ex locis ꝑnūciās ſuū exitum hortatus omnes ad obſeruantiā regule ꝛ vnitatem. ꝛ dilectionē fraternā ſumptꝭ deuote ſacramētis ſp̄m celo reddidit. Anno incarnatōnis. M. lxxiij. quarto ydꝰ iulij celeſtia petens miraculis plurimis clarus. quā ob cauſam paulo poſt gregorius huius nominis ſeptimus pontifex eum in numero ſanctorū retulit. Sepultus autem fuit poſt obitum tercia die i eccleſia monaſterij de paſignano. poſt cuiꝰ tranſitum deus omnipotens multa per eum miracula fecit.

Ordo vallis vmbroſe.

S. Joannes gualbertus monachus

Vlma inſignis vrbs ſueuie. ad vlteriorem danubij ripam ſita. qui fluuius ex hilaro ⁊ blauo fluminibus in eo loco exoneratur. indeq̄ nauigabilis redditur. vt Sueuia. baioaria. auſtria. ⁊ pānonia. ob nauigia danubij non parua ſentiant cōmoda. Cum v̄o hec inclita vrbs in fundatione imperij inter villas quatuor ponatur. ne ab exteris ſine ornatu ac muro eſſe cenſeatur. Cum galli ingentes ciuitates veluti pariſius ⁊ lhuronem villas nominabant. Ipſa v̄o vlma tū muris foſſatis ac menijs atq̄ publicis ac priuatis edibus pornata exiſtat. Et nobilibus familijs a tpibus caroli magni imperatoris aucta ſit, ideo in eius laudem ac deſcriptionem vrbis metra heroico deducta carmine edita ſunt.

Vlma decus ſueuie: qua primo ab origine ducat
Principium: nullis ſat certum annalibus extat
At ꝙ ⁊ antiqua ⁊ preſignis ſit: probat ipſum
Nomen: quod latio deſumptum eſt fonte. ꝙ apta
Vlmetis plena poſita eſt vligine terra
Nanq̄ vbi defoditur circū vrbem: glitea craſſis
Arboribus tellus habilis reperitur: ⁊ inde
Barbarie ſpreta: nomen capit vlma latinum:
Vrbs libertina eſt. romano ſubdita diuo
Imperio regis: villis ex quatuor vna:
Non quia villa ſiet. ſed quondam forte reuicta et
Vi belli vaſtata. iterum conſtructa carebat
Temporibus certis muris. firmiſſima iam nunc
Ipſis: contiguo hos a parte danubius alueo
Preſluit: hic ſapido repletus piſce: breui illum
Per mediam labens vrbem curſu blauus intrat
Preterea cincta eſt foſſatis ipſa profundis
Turribus excelſis, domibuſq̄ impleta decoris

Affluit ꝛ pluri populo.q̃ꝫ multa per orbem
Oppida: que ſepti ſpacio perlacius extãt
Pulcras inter habet ſtructuras grãde labore ꝛ
Arte atqꝫ expenſis opus eccleſiam genitrici
Sacram diuine: cui vix equabilis orbe eſt
Ampla quidem valde: grandis quoqꝫ molis in altũ
Suſtentat laquearia magna: capaxqꝫ frequẽtis
Turbe multa inibi feſtiuo milia ſole
Conueniunt: hic magna dei veneratio crebro eſt.
Quo ſol eois exurgens montibus ignes
Spargit: vix templum parochos continet vnum
Vlma ſenatores prudentes obtinet: illi
Publica ſagaci diſponũt cõmoda ſceptro.
Unde breui creuit: locuples ex paupere ſerua
Facta hera: qꝫ multas iã opulentas cenſibus vrbes
Perpetuis ſuperat: comitatus tris fere cum omni
Appendice ſuo retinet prompto ere coemptos
Unam inter plures: non paruo denicꝫ fructu
Mercem agitat: panno lino lanaqꝫ parato
Veſcanicã hunc aliqui vocitant tractata frequentat
Negociũ variũ eſt: hoim hinc pars maxima ſeſe.
Hic nutrit: pereunt multi ditantur in ipſo
Sunt alie laudes vlme quas promere cunctas
Mentio materie prohibet breuiata valete

ΤΕΛΟΣ· ΜΟΝΟΚΩΛΟΥ · ΑΣΤΟΥΡΑΜΜΑΤΟΣ·

VIctor ſecũdus papa gebhardus antea vocatꝰ. eccĩe eyſteteñ (q̄ olim aureata dicebaẗ) eṗs in ordine decimuſſeptimꝰ. natione alemanꝰ ex bauaria põtificalem dignitatē poſt leonē adeptus. magis heinrici grã. q̃ꝗ quã aliq̇ ſcribãt liberis ſuffragijs. Verebaẗ eĩm clerus ꝑpluſq̃ romanꝰ heinrici potentiã. victorē igiẗ ꝓponũt legato Yldebrando ad heinricũ ob cã rem miſſo. q̇ oĩa ex ſententia romani cleri impatoriſq̃ ꝑfecit. at victor in ſede oĩm ꝯſenſu cõfirmatus. magnã ſynodũ abnuẽte impatore florẽtie hũit. In q̄ quidē multos eṗos. tũ ſymonie. tũ fornicationis cauſa eṗatu ꝑuauit. clerũq̃ admonuit q̃d maxime ad ſe ꝑtinetet. ꝓpoſita pena his q̇ leges canonicas trãſgrederẽẗ. Sũt q̇ ſcribãt victorē ad heinricũ ꝓfectũ. magnificẽtiſſimeq̃ ab eo habitũ. alij võ yldebrandũ eo ꝓfectũ putant. Is cũ heinricũ impatorē. ne aliq̄ a ſe peteret iniuſta demulcere cupiẽs yldebrandum ſbdiaconē ad illũ miſit. q̇ opportune cuꝫ accidit vt impator graui quo obijt morbo implicitꝰ heinricũ filiũ romanoꝝ regē ac ceſarē dixerit. Victor aũt pontifex pontifitatus ſui anno ſecũdo. mẽſe tercio. die quartodecimo moriẗ. vacat tũ ſedes dies. xi.

STephanus nonꝰ papa fridericus antea vocatus. natione lotharingus caſſinenſis abbas. victori defuncto in ſtephanũ nonũ pontificē canonice ē creatus. pontificatũ adeptus ſtatum curauit. vt mediolanenſis eccĩa q̄ a romana ducentis fere annis inſolenniter ſe ſubtraxerat. Inter alias eã maiorem ſupioremq̃ recognouit. Is pontifex oēm fere ytaliã atq̃ burgundiam labe ſymoniaca inq̄natã intelligens. yldebrandũ archidiaconē ipis purgandis reformãdiſq̃ prouincijs legatum miſit. Qui eo munere ſicut ⁊ ceteris diligenter atq̃ feliciter vſus. cũ aũt ꝯciliũ florẽtie ꝯuocare cepiſſet ad octauũ menſem. octauũq̃ ꝑiter diem defunctus eſt. Florentie quoq̃ in cathedrali eccleſia honorifice ſepelitur.

BEnedictus decimus natione campanꝰ. qui primꝰ nũcius dicebaẗ. duꝫ vix exequie pontifici ſtephano in florentia celebrate erãt. cũ romani potentiores oppida ⁊ caſtella in vrbis terrã poſſidẽtes capitaneos tũc appellabãt. pontificē ex factione ſua creare ꝯſtituerunt. primꝰ tñ oĩm gregorius de tuſculano ex gēte patricia romanꝰ mintiũ velitrenſem eṗm inuitis ac reclamãtibus cardinalibus ⁊ clericis qui rome tunc erant. in romanũ pontificē acclamari ac haberi obtinuit. quē benedictũ voluit appellari. Per id võ tẽpis agnes tercij heinrici impatoris relicta filij regis adoleſcẽtis regni curã adminiſtrationemq̃ gerebat. Mintio igitur velitrenſe in romanũ pontificatũ intruſo. yldebrandus archidiaconꝰ cardinales ⁊ epiſcopi alijq̃ eccleſiaſtici cum canonicã electionem rome nequirent facere. ſenas acceſſerũt. vbi plurimoꝝ ꝯſenſu yldebrando inſtante. Gerardus vir tanto magiſtratu dignus eiecto benedicto pontifex creatur. Benedictus itaq̃ mẽſe nono. die. xx. pontificatu deiectus. velitras exulatum abijt.

NIcolaus ſecundus papa natione allobrogus gerhardus antea vocatus epiſcopus florentinus. ob virtutem ⁊ animi preſtantiam. abrogato benedicto haud legitime creato. pontifex maximus ſenis decernitur. Iſq̃ prudentiſſimus pontifex eo in concilio formã pontificum romanoꝝ a cardinalibus eligendoꝝ inſtituit q̃ꝫ diſtinctione vigeſima tercia iuris pontificij decreta nũc habent. Secundum quã inſtitutionem factam põtifici. patribuſq̃ placuit generale conciliũ apõ ſutriũ conuocari. Ibiq̃ anno domini Milleſimo quinquageſimonono. Cõcilio habito vbi epiſcopi ⁊ proceres interfuere benedictuꝫ abdicare coegit. inde romã proficiſcens. Secũdo apud lateranũ concilio habito legem tulit vt in decretis habetur. In eodem concilio quidam reuocatum ab errore ſuo berengariũ ferũt qui arbitrabatur in ſacramento eucharistie non eſſe verum chriſti corpus niſi vt in ſigno ⁊ figura miſterione. Sunt qui ſcribant heinricum quartum a Nicolao ſecundo coronam imperij accepiſſe. Nicolaus autem vir omni vita probatus. tercõ põtificatus ſui anno. menſe. vi. die. vi. ⁊. xx. moritur. Vacat tum ſedes dies. xij.

ALexander ſecũdus anſhelmus antea vocatus. patria mediolanẽſis. epiſcopus lucenſis. mortuo nicolao ob hũanitatem benignitatem ⁊ doctrinã abſens etiam pontifex creatur. Iſq̃ luca acceſſitus in pontificali habitu romã venit. Atuero ciſalpini epiſcopi arbitrati ob dignitatem prouincie par eſſe vt e ſuo numero aliquis eligereẗ. Giberto parmenſi viro potentiſſimo admodũ annitente ab heinrico impatore obtinuere. reclamãte agnete vt alter pontifex eligeretur. Reuerſi igiẗ in longobardiã pſeudo eṗi cõciliabulo ſuoꝝ coacto cadolũ parmenſem i antipapã elegerũt. Cui ciſalpini oĩes obtpaucre. p̄ter mathildim optimã feminã. Superueniente deinde cadolo in pratis neronianis ſub radicibus aurei mõtis graue pliũ ꝯmittiẗ. Repulſus ab vrbe. quē cincius rõni prefecti filiꝰ poſtea egre i arcē adriani ꝑduxit. Cognito errore heinricꝰ ipator alexãdro reſtituitꝰ. Veniẽs ad vrbē põtificatꝰ ſui ãno. xi mẽſe. vi. moriẗ. i baſilicaq̃ lateranẽſi ſepeliẗ.

Linea imperatorum
Heinricus quartus

HEinricus quartus heinrici tercij ꝑdicti fili⁹. anno dñi. M.lvij. patre defuncto licz adoleſcens ab electoribus ceſar appellat⁹. imꝑauit ãnis. 48. vel vt alij hũc q̄nquaginta. Mortuo nanq̧ p̄re ſb cuſtodia m̄ris ſue agnetis imperatricis fuit. q̄ aliquãto tp̄e prudenter impiũ rexit. cuz pace gubernans. Js poſtmodũ ꝯcilio ſuoꝝ deceptus. ſpretis m̄ris cõſilijs ab eo alienatis. q̄ diſceſſio maxime diſcordie ſemĩariũ fuit. Jmpatrix autẽ religioſa mulier cum nollet fluctibus turbationũ inuolui. vitã religioſam elegit. ⁊ ad monaſteriũ fructuarienſe ſe ꝯtulit. Inde deuotõis cã. et ab Ottonis coloniẽſis archiepi tyrãnide pulſa. cõtulit ſe romã. ibi vitã celibẽ duxiſſe oñditur. Nã locoꝝ ſanctoꝝ dulcedine capta ſancl| opibus ⁊ elemoſinis vacans. ſancto fine q̄euit. Cui⁹ corp⁹ in eccl̃a. b. petri iuxta altare beate petronelle ſepultũ ẽ. Nec multo poſt tp̄e Cõradus eius filius ſecũdo genitus quẽ p̄r adhuc viuens ytalie p̄fecerat. morit ⁊ florẽtie honorifice ſepelitur. Heinricus aũt rex victorioſus rome coronatus ꝑ apuliã ducto exercitu in p̄riam cũ honore reuerſus. Fuit longo tp̄e princeps admoduz glorioſus ⁊ fortunatus. ore facundus. ingenio acutus. elemoſinis largus. in re militari fortunatiſſim⁹. quãuis in fine impij ob recõpenſationẽ atrocitatũ ⁊ pſecutionũ. multas. ne dũ a principibus veꝝ a ꝓprio filio ꝑtulit calamitates. adoleſcentie vſus libertate ſaxoniã incolere p̄ ceteris regionib⁹ cepit. Uez cũ cepiſſet nobiles opprimere ⁊ venatui ac ludo magis q̧ adminiſtrãde iuſticie opam dare. Gens ſaxonũ animis acerrima. eũ deſpicere ac plura in eũ romano pontifici nũciare cepit. Relicta igit ſaxonia. alias regiones imperij gubernare propoſuit. Inde cũ ſummoꝝ pontificũ auctoritatẽ potẽtiãq̧ diminuere ſtatuiſſet. Et ꝯ alexandrũ ſecũdũ ſciſmata ſuſcitaſſet Cadolũ parmenſem ep̃um agnete ei⁹ vxore reclamãte pontificẽ creans. inde cedes exorte. Dũ hec in ytalia fierent. Heinricus rex bello ſaxonuz implicitus. Et ſi illos inſigni prelio ſupauit. tamẽ ſbigere nequiuit. Nec tñ ex victoria ceſſit incruenta. qꝛ ceſa ſuoꝝ militũ q̄nq̧ milia amiſit. Ea vo ex victoria tantũ intumuit. vt nepharia queq̧ in pontificem ſit auſus. primũq̧ illi obedientiã ſubtrahere volens. Sigifredo id archiep̃o maguntino innuit. Cui⁹ edicto apud wormaciã cõciliabulũ ꝯuocatũ ẽ. ⁊ ep̃i abbateſq̧ regnoꝝ heinrici. ne gregoriũ in põnficem haberẽt ſunt admoniti. qua impulſus cã gregorius hos ep̃os cõmiſſis priuauit eccleſijs. Heinrico autẽ gubernationẽ titulum ⁊ dignitatẽ regni interdixit oĩbus principibus ⁊ pplis auctoritate aplica abſolutis. Inde p̄lati principes ⁊ ppli pars regni theotunicoꝝ maxima animis ab heinrico alienari ceperunt. primiq̧ ſaxones exarſerũt in bellum. Cognita itaq̧ gregorij cenſura heinricus ꝑ literas ſupplex veniam precat. Eius precibus ꝑmotus pontifex canuſſum agri regienſis oppidũ ad mathildim cõceſſit. Illuc heinricus cũ oĩbus copijs ꝓpere ꝓperãs. depoſito impiali ornamẽto. denegatũq̧ primo die ĩgreſſum eq̄nimiter tollerãs. loco ꝑ noctẽ nõ mouit. ⁊ glacie ferũt cõculcataq̧ diu niue ꝑ aſprimũ hyemis ſydus ſolum. in quo rex ſtetit vel iacuit. obriguiſſe. Cui demũ pontifex mathildis comitiſſe adelai ſabaudienſis comitis interuentu introductũ. regẽ in ſinũ m̄ris eccl̃e recepit. pace iureiurãdo firmata. impator papiam verſus iter arripuit. vbi paulopoſt pacis federa abrũpens. rebus nouis ſtudere cepit. Et quorũdã ep̃oꝝ ſeditionibus ꝯcitatus. gregoriũ pontificem denuo deponere ſtuduit. Et habito couentu gibertũ rauennatẽ archiep̃m pontificẽ creat. eũq̧ clementẽ appellat. ⁊ ſecũ romã hoſtili animo adduxit. vbi ꝓphanata baſilica petri gregoriũ in adriani mole obſederũt. q̄ ad guiſcardũ appulie ducẽ miſit. ⁊ cum magno impetu romaz venit. pauefactus heinric⁹ in germaniã cũ clemẽte abijt. auguſtã vrbẽ obſedit. anno deinde milleſimo nonageſimonono aquiſgrañ. filiũ iuniorẽ heinricũ q̄ntũ regem fecit. q̄ anno deinde ſexto in p̄rẽm ira excandeſcens maximis prelijs ac probris affecit. apud leodiũ vrbẽ euz ꝑlio ſupauit. qua iniuria ⁊ dãno cõfractus eũ merore vitã egit lugubrẽ. ac demuz cuz dedecore aĩam exalauit. añ hunc impatorẽ. nullum ĩpatorẽ a põtifice ſummo excõicatũ ferũt. In leodio igit p̄mo ſepult⁹ inde ad ſpyrẽſem vrbẽ delatus q̄nq̧ annis inhumatus manſit. demũ honorifice ſepulture traditus.

Rudolphus rex

RUdolphus ſaxonie dux. cum heinricus rebus nouis ſtudere deſtitit. pacem federa abrũpens. eo alemanos principes in dignitate rei motos ꝓpulit. apud forcheym ĩ regẽ eleuat. a q̄bus deductus maguntiã in medio q̄drageſime a Sigefrido metropolitano ĩ regẽ inungit. poſthabito heinrico primo pecijt heinricus a pontifice vt rudolphũ execrationibus ab occupatione regni depelleret. Id vo cũ impetrare nequiuiſſet ſumptis armis magna clade ⁊ incerta victoria vtrũq̧ dimicatũ ẽ. Miſſi iñ q̄dem ab vtroq̧ legati ad pontificẽ rogatũ vt in partes ſuas declinaret. Quibus nil aliud ip̃e reſpondit. q̧ vt ab armis diſcederent. ſed puſq̧ ea perferrerent iuſſa. illi iteꝝ primo grauiore ꝑlio concurrerunt. Et poſtea auditis nũcijs parere dicto pontificis ſpoponderũt. Subſecuti vo erant miſſi ad res alemanie inſpiciẽdas pontificis oratores Albineñſis ep̃us cardinalis. aquilegienſis p̄riarcha. ⁊ paduanus epiſcopus. quibus rñdit heinricus niſi rudolphus pontificis auctoritate excõmunicaret ſe nullatenus aſſenſuꝝ. Heinricus igit coactis ſummo conatu copijs ad rudolphũ regem in ſaxonia agentem inuadendũ duxit. Cui rudolphus aduenienti triuis caſtris obuius eſt delatus. Congreſſi iã quarto prelio rudolphus caſu a ſuis vulnerat⁹ longiuſcule retroceſſit heinricus fuga ꝓlapſus loco tam abdito latitauit. ſeptimo tandem die preter oĩm ſpem fuerit inuentus. inter vulneratos rudolphus expirans in Merſburga ſepelitur.

Ordo grandimōtenſis Inicιū habuit anno .1078. p Stephanū.

ORdo grādimōtēſis ſb p̄re ſtephano. Anno dñi. M. lxxvj. ortū habuit. hic fili⁹ ſtephani nobiliſſimi viri de auernie partibus. a p̄re ſuo in puericia ductus ē beneuētum. vbi a ſancto Milone archiep̄o xij. annis educatus regulā bñ viuēdi didicit. deniqꝫ diſcedens pagratis multis heremis. ⁊ de canonicoꝝ monachoꝝ ⁊ heremitaꝝ vita q̄ imitanda ſunt memorie ↄmendans. in aq̄tania ꝓpe lemonicas ad montem nemoroſum. q̄ muretum dr̄ xp̄o duce ꝑuenit. vbi fontes repit et rupes terrā deſertā. ⁊ iniā q̄ tota ſiluestris nouo hoſpiti ſuo potū frigidiſſimū ⁊ domū ventis expoſitā offerēs. afflictionē corpis ⁊ requiē mētis manifeſtis indicijs promittebat. Tunc gaudēs ſtephan⁹. ibi deo ſe futurū omi tpe ſpopōdit. Trigeſimū etatis ſue annū agens habitare cepit heremū in ieiunijs vigilijs ⁊ orōnibus ↄtinuis ſeruiēs deo. cibus ei panis ⁊ aq̄ ⁊ interdū farine ſiliginee ſorbiciūcula atqꝫ poſtq̄ꝫ diſponēte deo diſcipulorum ei⁹ numerus creuit. Inſimul nō q̄ſi vn⁹ ex illis factus eſt. ſ minor oībus illis. Tādem ī infirmitate ↄſtitutus in q̄ deceſſit fratribus ait. Deū vobis relinquo. cui⁹ ſunt vniuerſa. Si amādo paupertatem ei adheſeritis. tp̄e ꝓuidētia q̄ gubernabat oīa vobis largietꝰ q̄ nouerit expedire. Inde migrauit ad dñm anno etatis ſue lxxx. In ordine diaconatus cōſtitutus. Pio p̄re orbati frēs petrū lemonicenſis in p̄orem elegerūt. ſub cius regimine ꝓfecerūt frēs. monachi ſancti auguſtini locū p̄dictū mureti in quo deo ſuiebāt ceperūt calūniari. ꝓtendētes ad ius eoꝝ ꝑtinere. Sed q̄ potius aufferenti tunicā ⁊ palliū volebāt dimittere. hūc locū aliū ꝑq̄rebant. vbi caput ſue religionis inſtituerent. nulloqꝫ idoneo repto. Tandē ↄſiliū inierūt. vt locū idoneū deus oſtenderet. Et cū ter agn⁹ dei cantatū eſſet. vox celeſtis audita ē. In grādi mōte In grādi mōte In grādi mōte. Quā prior ⁊ nonnulli frēs audierūt. Finita igitur miſſa venientes ad locum ſibi reuelatum ſatis mureto vicinū eccleſiam ⁊ domos fecerunt. Et accipiētes ſctm̄ corpus in grandi mōtē trāſtulerūt. Paucisqꝫ ſciētibus ſubtus p̄ſbiterīciū añ altare recondiderūt. vbi poſt paraliticus poſit⁹ inſcius ſanitatē accepit. ⁊ cecus viſum. ⁊ alia miracula fecit q̄ prior ne tumultus fieret ei edicto prohibuit.

S. Stephanus

Petrus Damianus

PEtrus damianus doctor ⁊ eccīe ro. cardinalis ep̄s. in diuinis ſcripturis eruditiſſim⁹. Hijs tēporibus eas ob res multo in p̄cio hitus ē. in ytalia vita ⁊ ſcīa inſignis. q̄ ⁊ nōnulla laude digna edidit opuſcula. Sermōes q̄ꝫ elegātes. ſcripſit ⁊ regulā heremiticā. ⁊ de ordīe vite heremitice. Itē libꝝ ↄ iudeos. narrat ⁊ plura exempla q̄ ſuis tp̄ibus cōtigerūt. Erat eñ vir religione ⁊ hūilitate ac ſapīa noīatiſſim⁹. Qui cū cardinalis ep̄s eſſet. vt ſoli deo hūilitate ſeruiret ep̄atui ceſſit. vt deo liberius vacaret. Et cū a gregorio pōtifice eā ob rem rep̄henderetꝰ librū pulcerrimū ad eū ſcripſit. reddēs roem q̄re ep̄atū dimiſerit. Hūicus ait lorica ferrea veſtitus erat ad carnē. duobuſqꝫ ferreis circulis cinctus in corꝑe ⁊ duos ꝑ armos brachiorū.

Jo. Serapion

IOannes medicus cognomēto ſerapion ꝑ idē tēpus claruit. Et de ſimplicib⁹ medicinis multa cōſcripſit ac librū breuiarij de morbis arcendis. Et q̄m a ceteris medicis roſas collegit. Serapio cognomiatus ē. Sorapio eñ roſeū ſonat vt teſtis ē Plini⁹ lib. 12. ca. 13.

Iſaac medicus

Zeno ⁊ Arnulphus

ISaac Benimirā medicus celeberrim⁹ ſalomōis medici filius. Et ipe tepeſtate iſtac. in medicina plura ſcripſit. de dictis vniuerſalibus ⁊ ꝑticularibus de febribus de vrina. ⁊ ſtomacho. In ph̄ia q̄ꝫ de elementis ⁊ diffinitōnibus tractatus compoſuit.

ZEno ep̄us treuerēſis a comite treueroꝝ theoderico capt⁹. ⁊ tercio de rupe p̄cipitato. tandem gladio ꝑcuſſus interijt.

ARnulph⁹ q̄ꝫ ſctūs ecnobio ſctī medardi ſignis ⁊ v̄tutib⁹ pollebat ſua ſctītate elegit ꝓpoſitū incluſionis. Inde abbas euſdē monaſterij tandē iuſſu pontificis ſummi ep̄atum lugdun. rexit.

Ordo canonicoꝝ regularium

ORdo canonicoꝝ regulariū. tpe gregorij pape ſeptimi ⁊ heinrici imperatoris anno dñi milleſimo octuageſimo refloreſcere cepit in ecclia btī qntini belnacēſi. Qui primū ab aplis. poſtea a btō Auguſtino epo ⁊ doctore eximio regulariter inſtitutus ſub mgr̄o yuone venerabili eiuſdē eccle ꝑpoſito. poſtea carnotenſi epo. De iſto ordine illi inſignes viri et doctores claruerūt. hugo de ſancto victore. Et richardus de ſancto victore Et hugo de ſancto ſollicto. Ad iſtū qꝫ ordinē ptineревi deſ ordo premōſtratenſiū de quo in ſequentibus.

yuo epiſcopus

YVo clariſſim⁹ canonicꝫ doctor ⁊ carnotēſis epiſcopus apud gallos maxio ī ꝑcio habet. q̄ ⁊ inter cetera ſue v̄tutis et ingenij opa. q̄ edidit. poſt yſidoꝝ hiſpalenſem epm decreta collegit. Et ab breuiauit aplica. atqꝫ ea ī vnū collegit volumē. qꝫ poſtmodū ⁊ q̄dā hugo cathalanenſis eps. Et poſt eū Gracianus in meliorē formā redegit alia qꝫ mēoratu digna compoſuit.

RAſis medicus celeberrimus. ac natōe penus ſeu aphrican⁹ h̄ tpe viguit ⁊ clariſſimus fuit. Cui alij bechilo ꝓpriū nomē fuiſſe tradūt. Ꝭ Auicenna in tercia ſen. tercij canonis. T. 3. c. 7. mcametbū eū appellat. q̄ cū in almāſoria vrbe enutritus fuerit ibidē linguā arabicā optime didicit. Et in eadēꝫ lingua ex oībus aū ſe medicine auctoribus infraſcripta collegit volumina. Et primo de medicinaꝝ correctione li. j. antidotariū lib. j. De cura morboꝝ iūcturaꝝ. Libꝝ continentē oēm medicine ſciam. Continens raſis appellatū. Librūqꝫ almanſoris ad regeꝫ ei⁹ nominis. Deqꝫ morbis pueroꝝ librū. ac diuiſionū librū vnū. In aſtrologia quoqꝫ aphoriſmoꝝ atqꝫ in alchimia libros duos ⁊ alia multa.

Raſis medicus

MAthildis comitiſſa nobiliſſima ⁊ optīa atqꝫ illuſtris femina. ꝑ hoc tp̄s cū ro. eccl̄a bene ſentiēs. v̄tute ⁊ rebus optime geſtis clara ⁊ inclita vbiqꝫ p̄dicat. Hec eīn nobiliſſimū bonifaciū ⁊ magnificū virū. ⁊ beatricem heinrici filiā hūit parētes. Que cū vnica eſſet filia. poſt ipos parētes in dūio luce. parme regij ferrarie. mātueqꝫ ac ei⁹ ethrurie ptis quā nūc p̄imoniū vocam⁹ ſucceſſit. Quāobrē ī tota ytalia clariſſima fuit. Et ꝓpterea q̄ndam principē noīe gotifredū in ytalia potentiſſimū duxit maritū. Cū certe illuſtris femina nō mō richardi. ⁊ guilielmi apulie ⁊ calabrie ducū. Ꝭ ⁊ heinrici potentiā ꝯ ro. pontifices exercentē magnanimiter repreſſit. et q̄ de eccleſiaſtico iure occupauerāt reſtituere coegit. Vez cuꝫ heinricus filius heinrici ceſaris in ytaliā a p̄re miſſus dū apud parmā vrbem machildim ⁊ ei⁹ virū ꝓfligaſſet. ⁊ gothefridū interfeciſſet. ipa mulier azonē eſtenſem (q̄ prioris viri in q̄rto gradu ꝯſanguine⁹ erat ignorās) accepit maritū. Cū quo ꝑ aliquot mēſes cohabitās. tandē recognita gregoriū cōſuluit pontificē. q̄d ſup hoc agere cōſuleret. Cui pontifex imꝑauit. vt ꝓtin⁹ ab ei⁹ conſortio abſtineret. Ac ſic diuorcio facto deinceps orōnibus ⁊ vigilijs deo ⁊ ro. eccle militare ſtuduit. Tandē vo āno ſalutiſ nr̄e. iiij. etatis aūt ſue ſexageſimo nono in bondeno agri mantuani opibus bonis plena migrauit ad dn̄m. Teſtamentū ſuū hoc mō cōfecit. In primis nāqꝫ oīnes ſuos ⁊ ancillas liberos eſſe voluit. Deinde vaſa queqꝫ aurea ⁊ argentea. veſtes quoqꝫ oīnes precioſiſſimas eccleſijs ꝯdonauit. Mantuanū inſup monaſteriū ab ipa ꝓ maiori ꝑte ſua impenſa cōſtructum. ac canuſſinū frixionariūqꝫ mōaſteria. atqꝫ alias baſilicas plurimas p̄dijs ⁊ alijs donarijs innūerabilib⁹ ampliauit. His geſtis in extremis cōſtituta oīa xp̄i ſacra ab anſhelmo epo deuotiſſime ⁊ reuerenter ſuſcipiens. poſtqꝫ etiā oīne eius p̄imoniū beato petro cōdonauit. ſanctā aīam deo reddidit. Eiuſqꝫ corp⁹ (nullo honoris genere qd̄ impendi magno principi poſſit non adhibito) ab vniuerſis clericis ⁊ populis ad ſanctum benedictū agri mantuani defertur. ⁊ mauſoleo quod nūc cernit ſepelitur.

Mathildis comitiſſa

GIbertus antipapa hoc anno ab heinrico ceſare prim⁹ epoꝝ male ſentientiū ſynodo habita. ꝯtra gregorium papam, in germania pontifex creatur. ⁊ clemens appellatur. Qui cum heinrico ⁊ eius filio coniūctis copijs in ytaliam venēs romam profectus. leoninā vrbē mox cepit. ⁊ in vrbē deditōnē recepit. tādem poſt multa geſta morte ſubitania correptus ſceleꝝ penas dedit.

Anno mundi.6273. Anno xpi.1074.

GRegori⁹ ei⁹ noīs.vij.papa.natione hetruſcus.p̄re ſoanenſis.p̄re bonicio
yldebrandus monachus antea vocatus.poſt Alexandrū pontifex factus.
Vix dū eius pontificis exequie ſolēniter ex more erāt celebrate quū clerus ⁊ po
pulus cū funeris pompā congregati yldebrandū archidiaconū acclamarūt.a be
ato petro in pontificē eſſe electū. Ad eoſq̄ʒ clamores exciti cardinales cōclaue in
greſſi eūdem canonice delegerūt.quē gregoriū ſeptimū placuit appellari. Is an
nus erat heinrici quarti ceſaris regni duodeuigeſimus.ꝑ qđ tp̄s bello ille cū ſa
xonibus grauiſſimo implicitus erat. Vir certe deo ⁊ hominibus gratiſſimus.pru
dens.iuſtus.clemēs.pauperꝝ pupilloꝝ ac viduaꝝ patron⁹. Et eccl'ie ro.ꝯ hereti
coꝝ improbitatē ⁊ maloꝝ principū potentiam res eccleſiaſticas ꝑ vim occupare
conantiū vnicus.ac acerrimus defenſor. adeptus pontificatū ſtatim heinricū im
peratorem admonet.ne deinceps largitione corruptus. ep̄atus et bn̄ficia alicui ꝑ
ſymoniacā cupiditatē cōmittat. Gregori⁹ itaq̄ʒ oratores ad regē miſit denūcia
turos ſe ſi in pontificatu cōfirmaret.nullatenus errores illius toleraturū proin
de aut aliū pontificē fieri curaret.aut ſe ad ſatiſfactionē cōdignā pararet. Rex tn̄
facti mō ac veritate cognitis electioni eius aſſenſum p̄buit. Nihiloq̄ʒ min⁹ pſti
tit in ſentētia heinricus.quāobrē oratores bremenſe ep̄o q̄ regis p̄uitacie adiu
tor impulſorq̄ʒ fuerat excoicato.romā ſunt reuerſi.paulopoſt hermānū bamber
genſem ⁊ aliū conſtancienſem ep̄os rome agētes.⁊ de ſymonia conuictos ponti
fex dignitate p̄uauit. ieiunio ſubinde q̄drageſimali adueniente gregori⁹ ponti
fex ꝯciliū laterani cū celebraret interfuerūt guibercus rauēnas archiep̄s ⁊ maxi
ma longobardie ep̄orū pars. Cui⁹ inde admonitioni heinricus ſuadēte giberto
obtꝑare noluit.immo gibertus vir ſeditioſus ꝯtra gregoriū Cinciū ro.ciuē pre
fectiq̄ʒ vrbis filiū virū vtiq̄ʒ temerariū ꝯcitat.qui ſtructis inſidijs pontificē ī na
talis dn̄i nocte celebrantē cepit.⁊ in turrim recluſit. romani ſeq̄nti die eū liberāt
⁊ cinciū pſequūtur edes eius ſubuertūt.q̄ ad heinricū confugit.quos oēs papa
anathemate notauit cinciū ⁊ adiutores.heinricū q̄ʒ dignitate regia p̄uauit. Ve
rū paulopoſt ſynodo habita in ea multa conſtituit.heinricus itē habitu ꝯuentu
ep̄oꝝ male ſentientiū. Gibertū denuo pontificē creat.clementēq̄ʒ appellat romā
venientes gregoriū in adriani mole obſederūt. Is a roberto apulie duce liberat⁹
ſecūq̄ʒ caſſinū ac ſalernū ꝑducit.vbi nō ita multo poſt pontificatus anno.xij.mē
ſe vno.diebus tribus ſancte ⁊ pie moritur.

VIctor tercius papa deſideri⁹ antea vocat⁹. montis caſſini abbas pontifex
creatus.ſtatim Gregorij partes ſuſcepit.contra gibertum antipapā tutan
das quā ob cām heinrici imperatorē ſibi cōſtituit inimicū vt aliq̄ ferūt ei⁹ fraude
(vt martin⁹ ſcribit)veneno in calicē iecto.dū ſacrificat necat̄. Vez vt Vincenti⁹
ſentit diſſinteria perijt q̄ꝙuā id a ſuſpitōe veneni nequaq̄ʒ alienū.veneno em̄ pe
titi corruptis ⁊ labefactatis inteſtinis interdū in diſſinteriā v̄nit̄.anno igitur
vno.menſe quarto.pōtificat⁹ſui.non ſine ſuſpitōne dati veneni moritur.

Anno mūdi.6283. Anno xpi.1084.

VRban⁹ ei⁹noīs ſecūd⁹.otto vel odo antea vocat⁹.monachus cboniacenſis primo.deinde cardina
lis hoſtiēſis.poſtremo q̄nto mēſe poſt mortē victoris pōtifex creat̄.vir q̄dē doctrina ⁊ ſcītate vite q̄
uis grādi magiſtratu dignus. Cui⁹ etiā plurime ad mathildim extant epiſtole ſucco plene. Is v̄o parū ro
manis reb⁹ nouis ſtudētib⁹ fidens. melphim ſe cōtulit ſynodū hītuꝛus q̄ tuti⁹ eō ꝓficiſci liceret.pontifex
itaq̄ʒ cū in ytalia nullibi q̄etis locū cerneret in gallias ꝓfecturus.placentie ſynodū hūit in q̄ licentiā q̄ꝛūdā
eccl'iaſticoꝝ mirifice compeſcuit. Inde v̄o in gallias abiens rem memoratu dignā aggreſſus eſt. Concilio
em̄ apud clarūmontē habito principes gallie ad recupandā hieroſolimā a ſarracenis occupatā animauit.
Eūq̄ʒ inuenim⁹ gibertū antipapā poſtea vouiſſe. vt vrbanus ſecūdus pontifex roman⁹ cū multa ad rei ec
cleſiaſtice reformationē ornatuq̄ʒ claromontenſi in ꝯcilio ſtatuiſſet. eo anno q̄ xp̄iane ſalutis nonageſim⁹
quartus ſupra milleſimū fuit facinus eſt aggreſſus maximū excelllentiſſimūq̄ʒ oīm q̄ fuerint pontificis ro
mani cuiuſpiā dictu auſpicijs ⁊ auctoritate hacten⁹ intentata. Liberande em̄ a turcis ſarraceniſq̄ʒ hieroſo
lime ⁊ continenti terre ſancte in hunc maxime modū intendere cepit. Patribus ⁊ ea que concilio inerat ex
omni orbe xp̄iano multitudine ad cōcionē vocata. Vir ip̄e eleganter doctus ornatiſſimā habuit orationē.
vt tricenta milia hominū nomen in militiam chriſti dederint. ſignūq̄ʒ crucis ſuſceperint.quo facto romam
ſtatim redijt vt compoſitis in ytalia rebus.ytalos quoq̄ʒ animaret. Sed maximis ſeditionibus a Joanne
pagano viro ſceleſtiſſimo exagitari cepit.in domo petri leonis potentiſſimi ciuis. biennio ſe continuit. ve
rū mortuo ioanne liberior factus ad cōponendū eccl'ie ſtatū animū adijcit. Tandē vir ſctūs poſt multas ꝑ
ſecutōnes ⁊ labores duodecimo pōtificatus ſui anno.menſe quarto. die.xix.apud ſanctū Nicolaū. Carce
ris tulliani in edibus petri leonis morit̄.q̄rto kal̄.auguſti.eius corp⁹ ꝑ tranſhiberinā regionem ad vitan
das inimicoꝝ inſidias q̄ etiā mortuū ledere conabat̄ ad.s.petrū delatū ibi honorificētiſſime ſepultum.

Ordo Cartuſienſium.

ORdo carthuſienſiū in gallijs anno dñi. M.lxxxvi. in dioceſi gratianopolitanēſi a brunone theologo viro ſanctiſſimo initiū ſumpſit. q̄ poſt ſui inſtitutiōnis originē auſpice xp̄o in dominibus ac pſonis augmentū accepit. iō ab alexandro tercio ⁊ q̄rto ⁊ ceteris pōtificibus ſummis. approbatus ſic ꝯfirmatus extitit. ac varijs priuilegijs dotatus. Cū inter omēs ordines eccl'iaſticos pmatū non rōne tp̄is ſ; rigoroſitatis ſemꝑ tenuit. Et ꝓpterea eum ſpecioſiſſimā ecclie colūnā appellant. ¶ Ex hꝭ q̄z ſtupendo euentu principiū habuit. Cū ī florida ciuitate pariſius gymnaſiū celeberrimū floreret. ⁊ ī omī genere doctrinaꝝ ex varijs regiōibus ſcolares atq̄ doctores clariſſimi lr̄is operam darent. Inter ceteros vnus ſingularis ſcientie claritate. probitate vite. maxime fame pollebat. Cui poſt obitū in eccl'ia ſolennes exequie parate ſunt. vbi ſepulture tradi deberet. ad quē honorandū ingens numerus doctoꝝ magiſtroꝝ ⁊ alioꝝ cōueniebat. Corpus vo mortuū in feretro poſitū dū exequie celebrarent̄ ſurrexit. Et in loculo reſidens voce magna cūctis audientibꝰ clamauit. Iuſto dei iudicio accuſatus ſum. quo dicto. vt priꝰ iacuit. de qua voce omēs territi obſtupuerūt decreuerūt ne ſepulture ea nocte traderet̄. ſ; die ſeq̄nti iterū cōuenirēt. fama ꝑ vrbem diuulgata. multo plures ad ſpectaculū cōuenerūt q̄ eadē forma pfata vba dixit. Et vt exitū huius rei ſcire poſſent. Tercia die tota ferme ciuitas confluebat. Tercio doctor mortuus ſurgens clamabat. Iuſto dei iudicio dānatꝰ ſum. qđ audientes pene exanimes reddidit. ideo eccl'iaſtica ſepultura dānatꝰ fuit. Aderat ad hoc ſpectaculū bruno q̄ diſcipulis ait. Videtis quō tam celeberrimus ac ab oībus ſanctus reputatus miſere perijt. Nūq̄d ⁊ nos perire volumꝰ. ⁊ nō potius ſaluari. nō eſt locus ſalutis niſi mūdum relinquamus. Sic cōpuncti ſolitudinem queſierunt.

Bruno pmꝰ cartuſieñ

BRuno vir ſanctꝰ ⁊ clariſſimꝰ phūs atq̄ theologus natione theutonicus ex vrbe colonia. lr̄is a primeua etate eruditꝰ. remēſis ecclie canonicus ſcolarū q̄z apud pariſiꝰ mgr̄ hiſdē tp̄ibꝰ cū ī gallijs legēdo ſcribēdo ⁊ diſputādo clariſſimꝰ haberet̄. Relicto ſeculo ⁊ pompis eiꝰ. cū ſeptē viris doctiſſimis in herenū cartuſie ſeceſſit. Ibiq̄z monaſterio ſtructo ꝓpoſitū monaſtice cōuerſationis ſatis arduū ibidē inſtituūt. Quē rigorē obſuantiaꝝ poſt ānos q̄dringentos vſq̄z in preſentē annū ſeq̄ntes ſumme obſuarūt. habēt em̄ ꝓlixa ieiunia. omībus ſextis ferijs in pane ⁊ aqua. ab eſu carniū ſꝑ abſtinēt. etiā in grauiſſima egritudine. q̄ ad veſtitū ſp̄ cilicio ad carnē induūt̄. q̄ ad ſolitudinē. nūq̄z exeūt excepto ꝑore ⁊ ꝓcuratore. ac in cellis ſoli manēt cū arto ſilentio. vigilias magnas hn̄t ob officij ꝓlixitatē. Cuiꝰ ſcti ꝓpoſiti hugo gratianopolitanꝰ ep̄s q̄ ab eodē brunone habitū monaſticū ꝑcepit auctor fuit. Ferūt ⁊ aliqui inter ceteros brunonis diſcipulos vrbanum papam vnū fuiſſe.

Hugo ep̄s gr̄anopolitāꝰ.

HUgo Gracianopolitanus ep̄s. Cuiꝰ mr̄ de eo ꝑegnās ꝑ ſomniū elegantem puerꝝ ꝯcepiſſe ait. quē ſiſtendū dei aſpectibꝰ ſcti in q̄bꝰ erat ⁊ b. petrus deferebant ī celū. ideo natus ⁊ puer factus addiſcendis lr̄is applicatꝰ fuit. Sperabat em̄ ſingularis meriti ⁊ gratie futurus apud deū. diuia q̄z gr̄a plurima virtutū ornamenta ī eū cōgeſſit. heremꝰ cartuſie calienſis. Abbatia excubiaꝝ. heremꝰ canonicoꝝ regulariū ⁊ apud ſanctū ruſennū. ⁊ apud gregoriū domꝰ. ip̄o annuente ceperūt. Ipaq̄z ſpūaliter ⁊ corꝑaliter fouēte ꝑfecerūt. Hic ī ſolitudine cartuſie deus ſue dignationi ꝯſtruētē hitaculū vidit ꝑ ſomnū. ſtellaſq̄z ſeptē ſibi pſtātes itineris ducatū. Et ſctitatis eiꝰ odore tracti ad ip̄m venerūt ſeptē viri q̄ oēs vno deſiderio ſucceſi locū heremitice vite cōgruū q̄rebāt. Horū pmus vt pmiſſum fuit mgr̄ bruno vir religione ⁊ ſcīa famoſiſſimꝰ alijq̄z q̄tuor lr̄ati ⁊ duo laici. q̄s hugo benigne ſuſcepit ac voti cōpotes fecit. Cuiꝰ ꝯſilio cartuſie ſolitudinē intrarūt atq̄z extruxerūt. Hic āt ſctūs vir mīris v̄tutibꝰ ornatꝰ q̄ cūctis inibi hītantibꝰ inſigne ſctitatis exēplū pbuit eccle dei admodū vtil̄. ep̄alē ſarcinā exuere ac q̄eti aīe vacare deſiderās. nec ab honorio nec innocentio obtinere potuit. q̄uis ſenio grauatus. Credebat em̄ ſola auctoritate ⁊ exemplo plus ſubiecte plebi ꝓdeſſe poſſe debilis ⁊ egrotus. q̄z quiuis aliꝰ ſanꝰ ⁊ robuſtꝰ. Inde cepit indies magis deficere aderāt viri de cartuſia ⁊ de caleſienſi ⁊ excubiaꝝ domibus ad ſeruiendum nec vlla perſona ſecularis ad obſequiū admittebatur. Tandem anno domini. M.cxxij. etatis ſue octuageſimo conſecrationis ſue. lij. mortem obijt. qui per Innocētium ſecundū ſanctoꝝ cathalogo eſt aſcriptus.

Expeditio xpianoꝝ ꝑ liberanda hieroſolima facta tpe vrbani ſecūdi. Anno. 1094.

Temporibus vrbani concilio apud clarūmontē habito. ſua eleganti oratione pontifex principes gallie ad recuperandam hieroſolimā a ſarracenis iam diu occupatam animant. Vox em̄ oīm dictu mirabile. vnico vt apparuit ore prolata intonuit. Deus vult. deus vult. ad quā vocem pontifex ſubiūxit. Uiri fortes. ea que dominus in os veſtrū poſuit verba. vobis in bello pro teſſera erūt. Et itum in expeditionem pſeueraturiq; in bello ſancte cruce ex rubenti panno ſagis inſuta pectus inſignibūt. Dum vo pontifex cum pr̄ibus de imperatore deligendo conſultant. mlta hoīm milia in contionis loco cruce ſignati ſunt. paucoſq; intra menſes trecenta mortaliū milia in id deuota. bellum ſe itineri accinxerant. Interea cruce ſignati principes diuerſis vijs iter ad conſtantinopolim ſunt ingreſſi. primuſq; oīm petrus quidam heremita abſtinentie fama celeber ducem ſe multis exibens ꝑ alemāniam hungariāq; perrexit. Cui gothefridus euſtachius ⁊ balduinus fratres cognomine bolionij comites em̄ bononie gallice. ⁊ quidā potentiſſimi erant ſe illis itineris ſocios addiderūt. Maiores vo preſtantiū ducū ⁊ nobiliū manus. hinc podienſis eps̄ belli dux. ⁊ Raymūdus ſancti egidij comes. Inde hugo magnus philippi frācoꝝ regis frater. Et robert⁹ flādrie. ⁊ ſtephan⁹ carnoti comites. trāſmiſſis alpibus ꝑ ytaliā iuerūt. primo romā ꝑuenere. alme vrbis locis deuote viſitatis. Et vrbani pontificis bn̄dictione habita. Tripartito ꝓfecte copie. vna brundiſiū. barulenſem portū alia petit. Et tercia ydrūtum. boemūdus aūt relicta melphi cū. xij. milib⁹ electoꝝ hominū ytalice iuuētuti in eādē expeditionē ꝓficiſcit̄. Peruenerat iam cōſtantinopolim petrus heremita et in ſuburbijs caſtrametatus. Et nec eos ex gallijs alemānoſq; ductos adeo continere ſciuit. quin in conſtātinopolitanos fecerūt hoſtilia ſacris ſpoliatis. ꝯmotus itaq; ſuoꝝ malis alexius impator petrū compulit. negato cōmeatu ante tempus boſphoꝝ traijcere. q̄ nycomediā primo. mox niceā ꝑuenietes ciuitatez ipam natura ⁊ preſidio ſarracenoꝝ munitā oppugnare adorti ſunt. Turci vo nō mō tunc. ſ; priuſq; a claramōte diſceſſum eſſet. quid chriſtiani mollirentur intellexerant. qui nicea defenſoribus obſidioniq; perferēde neceſſarijs cōmunita. Uerum cum obſidentibus cōmeatus deficerent. dilaberēturq; paſſim milites xpiani. Cui⁹ rei cauſa a ſarracenis inſidijs oppreſſi. relinq̄re obſidionē coacti. Tantā in fuga detrimentū accepere vt Raynaldus dux alemānoꝝ abnegata fide xpi cū aliquibus militib⁹ deditōem fecerit. Et petrus conſtātinopolim redierit. Que res alexio grata. aperto marte repellere conatur. Tum boemundus alexium partim minis. tum pollicitationibus ad pacem ineundam compulit. vt iter tutū per loca imperij facere liceret ⁊ cōmeatū ꝑberet. Iterūq; ad niceā ventū ē. difficile erat vrbē oppugnare. Cū ſupplementa militū ꝑ lac-

Nicea vrbs:

cum ſubmitti vrbi adiacentem cõtinuo poterãt. Verũ ſuperuenientibus e conſtantinopolim lembis non paucis. in lacũq; miſſis. rex oĩm inopia oppidani preſſi. dies poſt duos ⁊ q̃nq̃ginta ab initio obſidionis deditionẽ fecere. Inde munita nicea. iter ꝑ loca deſerta facere neceſſe erat. bifariã copias diuiſere. Cũ autẽ boamũdus herbidũ ſolum ad riuũ quendã inuenisſet. equos ⁊ iumenta reficere conſtituit. Subito eũ ſarraceni adorti ſunt. quẽ oppreſſiſſent ni hugo ⁊ gothifredꝰ cum q̃draginta milibꝰ eq̃tũ ꝯfeſtim opẽ tuliſſent. Pugnatum ẽ vtrũq; acriter. Eo aũt prelio quo medi turci ſyrij caldei. ſarraceni arabes interfuere ad q̃draginta milia hoĩm cecidiſſe ſequẽti die cognitum ẽ. Solimãnus aũt eoꝝ dux effuſa fuga inde abiens. Inde xp̃iani ſegetibus iam matureſcentibus adiuti ſine vllo incõmodo ycomũ primã lycaonie ciuitatẽ ꝑuenere. Qua in poteſtatẽ dedentibus ciuibus redacta. pari felicitate heracleam tarſumq; cepere. Tum balduinꝰ preſtantis animi ⁊ ingenij vir primus oĩm in aſia dominatũ adeptus ẽ. Tarſo donatus. flexit inde in ciliciam maioꝛ exercitus q̃ minoꝛ armenia vocat̃. Capta deinde ceſarea capadocie ĩ anthiochiã mouere: trãſmiſſis altiſſimis mõtibus. Aliquot inde ꝓgreſſi milia paſſuũ xp̃iani ad flumẽ ꝑuenere vrbi antiochie ꝓpe eõ tiguũ farfar voie. qđ vado trãſiri ſine periculo nequit. caſtris firmatis duces vrbẽ ꝯtemplati. captiuos ſciſcitati ſunt. q̃ eſſet ciuitatis forma. Rñderunt regẽ illius eſſe caſſianũ. Ea vrbs ſicut hebreoꝝ monumenta hñt. Reblata prius inde ab antiochio oꝛtẽtis dñatoꝛe eius nominis primo. dicta ẽ antiochia. duplicíq; circũdatur muro. pars cuius ĩterioꝛ latericio. exterioꝛ q̃draro lapide ſtructa ẽ. Eaq; ſuperbaꝫ p̃ ſe ferens ſpeciẽ. turres q̃dringentas ſexaginta habet. colles q̃tuoꝛ vrbe includunt̃. In quoꝝ celſioꝛ ad oꝛientẽ ſolẽ ſpectant̃ cacumine arx ẽ. natura loci munita. vt omes ſit machinamẽtoꝝ conatus. oĩa oppugnantia ingenia facile fruſtratura. regionẽ incole appellant celiſyriam. ſituſq; vrbis fluminibus fontibuſq; irriguus. agros habet fertiles. ⁊ glebe maximã vbertatẽ. vicinuſq; lacus optimis habũdat piſcibꝰ. Recedit a mari ciliti o vrbs. xij. milia paſſus. vbi farfar fluuius portũ efficit. nauiũ etiam ceteraꝝ capacem. Accepit aũt ea ciuitas maxima ab eccleſie primitiue exoꝛdio oꝛnamẽta. Qđ petrus apoſtoloꝝ princeps primã in eam patriarchalẽ inſtituit. tenuitq; ſedem. Theophiluſq; ad q̃ẽ euãgeliſta Lucas eadẽ oꝛiũdus ciuitate actꝰ apoſtoloꝝ inſcribit. Septimus a petro antiſtes in illa cõſtitutus vt xp̃iani regis antiochi nomẽ aboleret. Eam de ſuo nomine theophiliã appellauit. adeo ſub xp̄i nomine floruit vt ep̃os tres ſupra q̃nquaginta ⁊ centũ patriarche ſuffraganeos. Et ſexaginta ſupra trecentas eccl̃ias vrbs habuerit. Cum itaq; xp̃iani ad eam vrbem natura loci denſiſſimo ſublimiq; muro munitiſſimã diu ſedendum eſſe intelligerent. multa in concilio agitata ſunt a ducibus prouiſa. anno igit̃ ſalutis noſtre milleſimo nonageſimoſeptimo vrbs antiochia magnis operibus obſideri cepta ẽ. Et aboamũdo normãno roberti apulie ducis filio viro vtriq; clariſſimo. poſt duriſſimã obſidionẽ capit̃ pyrrho antiocheno ciue admodũ potente vrbis ingreſſum prebẽte. Qui boamũdi v̾tutem admiratus. dediturũ ſe illis vrbem ſpopondit. Si reliqui xp̃iani eidem cũ imperio preeſſe boemũdũ paterentur ingreſſi vrbem xp̃iani omĩbus fere pepercere ĩ p̃ſidio ſarracenoꝝ tãtũmõ ſeuitum ẽ. Caſſianus aũt rex ad loca montana confugiens ab armenis trucidatur. Sola arx ſuperat. quã dum boemũdus acerrime oppugnat femur ſagitta traijcit̃. Verũ ſuperueniẽte coꝛbane perſaꝝ regis militie principe. cum Senſadolo caſſiani filio antiochiã recuperaturis. Boemũdus iam ex vulnere integer pugnandi copiam facit. Penuria reꝝ oĩm vrgente decertare inſtituit.

Lancea domini

Cum res xp̃ianoꝝ in antiochia ꝑfecto afflicte erant. vt appareret oĩa deſperationis. plena in ꝓxĩe diem futura. niſi deus noſter xp̃ianoꝝ ſalutem tutelamq; ſibi eſſe coꝛdi miraculo oſtendiſſet. Nanq; lancea q̃ ih̃u xp̄i latus in cruce apuit per ſpiritalem viro religioſo factam reuelationẽ. in ſancti andree eccleſia eſt reperta. Quo diuine profectionis ſigno in magnam ſpem erecti animis. duces cũ hoſtibus confligere ſtatuerunt. Perlata itaq; lancea illa tanq̃ vexillo optimo. Qua chriſti latus tranſfixus a longino fuit. hoſtes primo acriter reſiſtentes ſupat boemũdus. accedit. Quorum de numero ad centum milia perijſſe conſtat. Et quindecim milia camelos ceperũt. inde xp̃iani tantã predam abduxerũt vt ab extrema inopia ad ſummã oĩm reꝝ vbertatem ob lancee ipſius miraculum peruenerunt.

Hildebertus ep̃us

Hildebertus cenomãnoꝛum gallie epiſcopus. vir ĩgenio ⁊ ſcientia diuinus. hac tempeſtate elegiaco carmine plurimũ valuit. Is multas tribulatõnes ac carceres ac vincula apud romã pro chriſto ⁊ eius eccleſia ſuſtinuit. Ubi ⁊ epiſtolas plures elegantes edidit. ac verſus quoſdam eleganciores de ſuo exilio. librũq; perpulcrum. de tedio huius vite querimoniamq; ſui ipſius partim metrice. partim ue proſaice compoſuit. atq; oꝛationem deniq; ad trinitatem pulcerrimã ac aduerſus quoſdam de euchariſtia. multa alia edidit.

Sanctus quoq; Maurillius epiſcopus Rothomagenſis ſanctitate preclarus, eo tempoꝛe vixit.

Ordo Ciſtercienſium

ORdo ciſtercienſiū anno dn̄i milleſimo nonageſi
mooctauo. in burgundia a roberto religioſo ac
venerabili molinenſi abbate in heremo ciſtercij p̄mo
ortū habuit. Quē ordinē vrban⁹ papa ſub diui bene
dicti abbatis regula. multis tn̄ additis cōſtitutionib⁹
ꝯfirmauit. Et plurimis priuilegijs dotatus. augmen
tū in toto orbe ſenſit. Cum in ep̄atu lingonenſi mona
ſteriū religione ꝯſpicuū ac fama celeberrimū nomine
moliſin⁹ fundaſſet. Et varijs deinde poſſeſſiōib⁹ atq̄
viris illuſtribus auctū fuiſſet. Cū diuturna ac copioſa
ſocietas v̄tutibus deficere cepit. celeſtium amatores.
Hec vberrima ſpernētes ac paupertatem eligētes. vn⁹
ꝛ viginti mōachi cū p̄re roberto egreſſi. poſt abrupta
cōuallū. ac itineris difficultates varias. Tandem ad
cyſterciū in cabilonēſi dyoceſi locū vaſte ſolitudinis.
horrendi aſpectus deuenerūt. Gratū igit͛ a deo p̄ordi
natū locū acceptant. Ibiq̄ nouū locū religionis ꝛ or
dinē inſtituit. a q̄ loco ciſtercienſiū ordinem nūcupare
voluit. Freti deinde conſilio oddonis ducis burgun
die. Et hugonis archiep̄i lugdonēſis ſedis ap̄lice le
gati. ac walteri cabilonēſis ep̄i. heremū in abbatiā ex
truere ceperūt. Qui breui in oībus mirūmmodū cre
uit. ac viros innūerabiles doctrina ꝛ ſanctimonia illu
ſtres protulit. In latere ſiniſtro eius eccleſie viginti q̄
tuor ſanctoꝝ abbatū ſepulcra cernūtur. in dextra ma
gni alani cum ſuo epigrāmate.

ROBertus vir ſanctus abbas molinenſis ex campania ortus primo monaſterii beati ſtephani in pa
rochia trecacenſi ingreſſus. Inde relicto monaſterio cū alberico. odone iohanne. ſtephano. letaldo
ꝛ petro monachis heremū petijt. ciſterciū auxilio ac auctoritate fret⁹ hugonis archiep̄i lugdunēſis ac odo
nis burgūdie ducis vt diſtrictius maioꝝ inſtituta obſeruaret. In cabilonēſi dioceſi monaſteriū fundauit.
Inde ad moliſmū reuocatus. Albericus vir deuotione clarus in eius locū ſucceſſit. Cui⁹ induſtria in ſcā
religione ac landabili cōuerſatione profecit. Et a paſca
li ſummo pōtifice priuilegijs exēptōibuſq̄ dotat⁹ fuit.

Robertus abbas

STephan⁹ abbas ciſtercij religionis paupertatis ac
diſcipline regularis amator. anno. M.cvij. tpib⁹
henrici q̄nti cartam caritatis auctoritate ſigilli apoſto
lici cōfirmatā p̄fecit. Is ob paucitatē ingredientiū aio
afflictus verētes ob ꝯſtantiā admodū rigidam. in nocte
p ſomniū vidit ingētē multitudinē hoīm clauſtrū adijſſe
Illico ſeq̄nti die bernardus cū fratribus ꝛ comitibus
ingreſſus ordinē ciſtercienſiū plurimū auxit ac decora
uit vt infra patebit.

Stephanus abbas

¶ Hieroſolimoꝝ recuperatio, ꝛ regni eius apud xp̄ia
nos principium.

DUces chriſtiane expeditionis ad kalendarū octobriū diem antiochie cōuenerunt. Boemūdus prin
ceps antiochie declaratus. Interea vo mortuo hugone magno reliqui duces Raymundo excepto q̄
ceſariā cappadocie obſidebat proficiſci hieroſolimā cū exercitu inſtituere. in liciam ſimul cōueniētes. Tor
toſam oppugnare adorti. tribus menſibus fruſtra ꝯſumptis. ſoluta obſidione tripolim mouere. Et pacem
ſupplici illius regulo dederūt. Poſtera die nonaꝝ maij quarta. breuiore licet aſperiore p montes via hiero
ſolimā petere ceperunt. Primiſq̄ caſtris betbelon oppidū arduo in monte ſitum eſt peruentum. Secun
dis ad vrbem zebarim in cuius finibus ab aqua laboratum eſt. Tercijs ad flumē beraim: Inde per calles
arduū ſuperātes montē. Poſtero die quintis caſtris baruthum vrbē maritimā puenere. Et ſb inde ad ſa
gittā poſt ad ſurrū dehinc ad acrū ſingulis caſtris ē deſceſum: perēteſq̄ p diē q̄ ſecuta ē inuenerunt. vonam
oppidū caypbas noīe tandē decima die ad ceſareā applicuerūt maritimā vrbē inclitā paleſtine: quā beatus
aſſerit hieronimus turgos olim. id eſt ſtratonis vrbem appellatam. herodē ꝫ marinimos inſano extructas
opere. de auguſta ceſaris octauij noīe ceſareā appellaſſe. Morati apud eas dies duos. tercio ramolas accū
tes. eaꝫ inuenerūt metu a turcis ſarraceniſq̄ deſertā. Exinde mox de tercia vigilia caſtris ſex progreſſi paſſu

um milia. ſole vix dū orto primū vrbis hieroſolime menia proſpexere. Uideres vo tūc varios ſummo in gaudio motus. pars clamores in celū attollere: iubilis pars ꝛ canticis optimū maximū iheſum venerari. pars lacrimis vbertim in genas fluentibus. in facieq̧ ꝓſtrata ſanctam vrbē. ſanctū venerandūq̧ ſepulcrū dn̄i ſalutabat. Ea aūt vrbs (vt p̄miſſum ē in ſuꝑioribus) in paleſtina ſirie regione arduo in monte ſita: mōtibus pariter arduis circūdatur. nec flumina intus. aut ꝓximo in agro. nec fontes habet p̄ter vnicū ſyloe amnē tenui ꝛ q̄nq̧ ꝑ eſtatem nulla fluentē aqua. Qui montē ſyon radens. vallem ioſaphat mediam ſecat. quā ob aquaꝝ neceſſitatē. ciſternas aquā ꝯtinentes pluuiā intus ꝛ extra ager multas et ꝓpe infinitas habet. ꝑtinet aūt eius ager ad varias gentes xp̄iani noīs inimicas. Nā arabes moabitide ꝛ amonite ab orientali plaga. Sedumei egiptij ꝛ philiſtei a meridionali plaga. Et maritime ciuitates ptolomaida q̄ ꝛ Acon Tyrus ꝛ Tripolis. ab occidentali. tyberiaſq̧ ceſarea philippi regio decapoleos ꝛ damaſcus a ſeptētrionali in hieroſolimitanos fines ſpectāt. Itaq̧ cū primum ad hieroſolime menia portaſq̧ ventū ē. nihil antiquius duces duxere q̄ vrbe in circuitu luſtrata. metandis q̄ oportune caſtris. loca ducibus exercituiq̧ diuidere. Chriſtiani igit̄ comparato omiſariam cōmeatu. q̄tuor locis oppugnare vrbē magnis virib⁹ adorti. cā hieroſolimitanis acriter defendentibus. ydibus iulijs vi cepere. precipua tn̄ in recuꝑanda tanta vrbe laus gothifredi fuit. q̄ partē muri ei ac fratribus ad oppugnandū aſſignatū primus conſcendit balduinoq̧ poteſtatē fecit. vt in vrbē deſcendens xp̄ianis portas recluderet. quibus certe irrūpentibus tanta cedes facta ē. cū in vrbe vel maxime in templo vt morientū cruor tales hoīm ſupgrederet̄. Cepiſſent eadē quoq̧ die templū. niſi nox ſupueniſſet. Poſtridie cū ad ſuperiora templi expugnanda reditum eſſet ciuibus. miſerabili voce planctuq̧ ſupplicantibus. Et per eos p̄ſidiorū primoribus ē cōceſſa vita. In hūcq̧ modum hieroſolima a xp̄ianis capta ē. ydibus iulij nono ꝛ nonageſimo ſupra milleſimū ſalutis anno. Poſtq̄ heraclij imꝑatoris tp̄ibus ea ciuitas a ſarracenis fuerat poſſeſſa. Potiti templo duces vrbis. ꝛ illius purgatione a cadaueribus ſarracenis inuēcta. exuerūt arma. Et ad ſanctū dn̄i ſepulcrū cernui vel poti⁹ repentes perrexere. idem fecit oīs xp̄ianoꝝ multitudo. Petiti poſtea latebris ꝓdeūtes xp̄iani numero pauciſſimi hieroſolimis habitare cōſuerāt. Quibus oſtendentibus vbi dominus iheſus in horto captus. vbi v̄berat⁹ vbi paſſus vbi deinde obſeruatus. ꝛ demū aſcendit in celos didicit omnis populus

Gotfredus primus rex hieroſolime

HIs per octo dies ſumma deuotōne obitis ſpiritalibus gaudijs. de rege vrbi dando agi ceptum eſt. Quā ad creationē cū oīs cōueniſſet xp̄ianoꝝ exercitus. nec vota ſcrutari. nec ſuffragia iniri oportuit. Qd̄ illico gotfredū bolionū regem non magis multitudo omnis. q̄ ipſi duces acclamauere. Geſtatus itaq̧ ducū humeris ad ſacroſanctū dn̄i ſepulcrū gotfredus inter miſſaꝝ ſolennia accuratiſſime celebrata. rex hieroſolimitanus eſt appellatus. Sed is vir eximius dominū vrbis qd̄ tanta principū populorūq̧ xp̄iane expeditionis concordia oblatum erat accepit. regni vo titulū ꝛ inſignia ideo ſe nolle dixit. q2 indecēs nepharīūq̧ duceret diadema aureū peccatore homūtionē capiti imponere. ea in vrbe in qua ſaluator mundi eternus rex ſpineam ſuo ſacratiſſimo madētē ſanguine coronam geſtaſſet. Inde arnulphus p̄ſbyter. Sed nihil in humanis reb⁹ qd̄ ad felicitatem pertineat diuturnū ē. Anno eīn vno poſt captā tot laboribus hieroſolimā gothifredus febri correptus moritur.

Balduinus rex ſecūdus hieroſolime

BAlduinus frater eius gotfredus febre correptus obijt. magno oīm xp̄ianorum qui terram incolebant ſanctam conſenſu. non ſicut frater dominus ſed rex hieroſolime eſt creatus fuit. is annus xp̄iane ſalutis ſupra milleſimū centeſimus primus. quo in anno ſecūdus vrbanus pontifex romanus tanq̄ re ab ſe inchoata dominici ſepulcri liberationis feliciter abſoluta carnis humane carceribus ꝛ ipe liberatus eſt. Balduinus annis. xviij. regnauit cum ſarraceni magnos exercitus recuperande hieroſolime eam conduxerunt. In quos paꝝ ꝓſulte intulit conflictus. tandem vocauit genuēſes ꝛ venetos ꝛ acon vrbem terram mariq̧ oppugnās obtinuit. ac ſarracenos fudit atq̧ fugauit. indeq̧ egiptios ſecundo prelio ſuperauit ꝛ caliphā eorum regem interemit.

STella inſolita hoc anno prima q̄dragesime hebdomada. feria ſexta circa veſperū in auſtrū ꝛ occidentē lucere viſa ē. Et per dies. xxv. eadem hora ſemper ſplenduit. Cui ingens trabes viſa eſt ex oriente occurrere. Poſt hoc in cena dn̄i. viſe ſunt due lune parum ante diem. vna in oriente ꝛ altera in occidente. Non multo poſt Cometes longos ꝛ flāmeos crines per mane ducens apparuit. De qua quidā monachus malmaberie elmerus nomine. Veniſti inquit Veniſti multis matribus lugendum. dudum eſt quod te vidi. Sed nunc multo terribiliorem te intueor patrie huius excidiū minantem.

Anno mundi.6293. Anno xp̄i.1094.

Paſcalis eiꝰ nōis ſecūdus papa natione ytalus e flāminea prouincia. patre creſcentio.mr̄e alfacia. Raynerius an̄ pōtificatū vocatus vrbano pontifici ſb̄ſtitutꝰ.quē gregorius ſeptimus ob virtutē ⁊ doctrinā ſcti̇̄ clemētis p̄ſbyteꝝ creauit. In q̄ q̄dē loco clerus ip̄e poſt vrbani mortē.eūdē paſcalē vita p̄uata ꝯtentū qppe q̄ antea monachus fuerat etiā nolentē ⁊ latitantē pontificē creat.q̄ dicerat humeros ſuos neq̄q̄ꝫ tanto oneri ſuffecturos.ſed expetente pp̄lo. eligente clero collaudante cardinaliū ſenatu pontificū munus ſuſcepit.maxime vo cū ter acclamatū eſſet ſanctꝰ petrus raynerīū virū optimū pontificē elegit. Cui poſtea paſcalis nomen indidere.tiara capiti eius impoſita comitante pp̄lo ⁊ clero equo albo ad lateranū p̄ducitur. Inde poſt vnctionē coronā de more accepit. eccleſie poſtea labenti q̄rūdam ſeditionibus cōſulturus.copias ſuas in gibertū antipapā mittit qui nō multo poſt ſubita morte correptus.a malis tn̄ eccl̄ia dei nō ſtatim quieuit. Richardus campanꝰ comes albertū q̄ndam ſufficit attellanū ciuē q̄ ſtatim a bene ſentientibus abdicare ſe magiſtratu coactꝰ relegat̄. Cauerſes aūt agri p̄neſtini incole theodaricū q̄ndam pōtificē creauere. Veꝝ iꝫ q̄ꝫ p̄nīa ducti q̄nto ⁊ centeſimo die e pontificatu deiectū anachorite habitū̄ induere cogūt. Pacata tandē eccl̄ia romana paſcalis vir magni ingenij animi vrbē caſtellanā ⁊ beneuentuꝫ ab hoſtibus occupatā recepit. Hijs ⁊ alijs plurimis facinoribus ſtrennue geſtis in ciſalpinā ꝓficiſcit̄ vbi guardaſtallū agri cremonēſis oppidū conuentu multoꝝ principū ⁊ epoꝝ habito de homagijs de feudo magna habita ē rō. Rome preterea eccl̄ias.xv.cōſecrauit. Dedicataq̄ꝫ p̄neſte agapiti baſilica romā effuſa obuiā vrbana multitudine honoris cā tandeꝫ rediȷ̄t.q̄ q̄dem ex freq̄ntia inualitudinem incidens ſe paulo poſt moriturū cognouit. Quare acceptis eccl̄ie ſacris cohortatuſq̄ꝫ cleꝝ ad pacē ⁊ cōcordiā.pōtificatus ſui anno.xviij.menſe.vj.die.xij. moritur q̄ntodecimo kal̄.februarij ſepeliturq̄ꝫ in baſilica conſtantiniana.

Gelaſius ſecūdus ioannes antea vocatꝰ p̄ria caietanꝰ p̄re creſcētio nobili genere natus ingenueq̄ꝫ a teneris annis educatus ⁊ doctꝰ in mōte caſſino religionis fundamēta perdidicit ſub odriſio abbate viro ſanctiſſimo hanc ob rem ab vrbano ſecūdo romā accitus. Vir ⁊ ip̄e ſanctiſſimꝰ ⁊ oīn laude dignꝰ.ſi vitā ꝯtinētiſſimā.ſi mores.ſi doctrinā inſpicias. Nā ⁊ cōſtanter ⁊ ſancte in tantis ꝓcellis humanaꝝ ꝑturbationū vixerat.ideo vno oīm ꝯſenſu pontifex creatur. verū cincius fregepanis ira ob hāc electionē ꝑcitus q̄ vnū ex ſuis cardinalibꝰ collegio ꝓpoſuerat quē pōtificē eligerēt.in monaſteriū palladij cū armatis ſatellitibus irrūpens refractis foribus obuiū quēquā ꝑcutit.pontificē obtorto collo in terrā deiectū calcibus ꝯterit in vinculaq̄ꝫ conijcit.cardinales fugā parātes ex mulis ⁊ equis deijcit nullūq̄ꝫ genus ꝯtumelie p̄termittit. Nō tulit tantā iniuriā populus ro.cōfeſtī liberatꝰ in lateranū ducit̄ vbi de more coronat̄. Perſeq̄nte deinde illū heinrico imꝑatore in gallias ꝯfugit vbi ab abbate cluniacēſi magnifice ⁊ ſplendide ſuſcipit̄ intereundū eccl̄ias in tillano ⁊ in tornaco dedicat. tandem ad cluniacenſe monaſteriū ꝑueniens. Ibi dū multa ī eccl̄ie reformatōem tutelāq̄ꝫ cū regibus ⁊ principibus molliret̄.pleureſi correptꝰ pontificatꝰ ſui anno primo die quinto moritur. Sepelitur autem eius corpus intra limina cluniacenſis cenobij.

Anno mūdi.6313. Anno xp̄i.1114.

Caliſtus ſecundus guido antea vocatus natione burgūdus. vienenſis archiepiſcopus originē a regibus francie anglie atq̄ꝫ etiā alemanie ꝓſapia ducens ⁊ vt alij habent comitis burgūdie frater a cardinalibus qui cluniaci tum aderant pontifex creatur. verū non prius pontificiū habitum ſibi deſumpſit q̄ꝫ intellexit ſe ab hijs quoq̄ꝫ cardinalibus confirmari qui rome ⁊ in ytalia remāſerant. Renūcijs cognita romam veniens populo obuiam prodeūte vrbem ingreditur congratulantibus oīmibus. Rebꝰ aūt ex ſentētia rome compoſitis beneuentū ꝓficiſcitur quo principes cōuenere qui iureiurando ꝓmiſerūt ſe in poteſtate pape ſemꝑ affuturos. Inde romā rediens legatos ad heinricum imꝑatorem mittit. Qui pace ſine vlla ꝯtentione compoſita ad vrbem redeūtes tabellam pacis ad lateranenſem baſilicam ſuſpendere publica igit̄ leticia exorta eſt. Pontifexq̄ꝫ interea beneuentū delatus infauſta in expeditione ſua multos ſibi cariſſimos febribus correptos amiſit. Et ip̄e mala pariter vſus valitudine lectica in vrbē eger meſtuſq̄ꝫ relatus eſt.at Caliſtus pontifex valitudine vix dum reintegrata concilium laterani nongentoꝝ patrum congregauit.in quo cū pacem inter multas diſſidentes cōpoſuit.tū maxime eccleſiaſticum ſtatuꝫ reformauit. Et q̄ꝫ plurimū faciendū ē dn̄icum michaelem venetoꝝ ducem vt laborantibus apud hieroſolimā xp̄ianoꝝ rebꝰ ſubueniret miſſis cum vexillo eccleſie nūcijs exorauit. Tandem de deo deq̄ꝫ hominibus bene meritus pontificatus ſui anno quinto.menſe decimo.die ſexto in dn̄o moritur.

Linea ſummoꝝ pontificū

Paſcalis ſecūdus

Gelaſius ſecundus

Caliſtus ſecundus

Linea imperatoꝝ
Heinricus quintus

Heinricus eius nominis quintus p̄dicti Heinrici q̄rti filius anno ab incarnatione dn̄i. M.c.vij. ab electorib⁹ delect⁹ impare cepit ⁊ impauit annis. xx. Iſ viuente adhuc patre rex romanoꝝ declaratus genitorē bello fuerat pſecutus. quod maiori ex parte circa Leodiū coloniāq; eſt geſtū. Mouerat Aquiſgrano cū exercitu filius in genitorē Leodij agentē ducturus. ⁊ p̄miſſe cohortes apud Moſam pontē occuparūt cū paterni milites in illos delati p̄lio decertarūt priuſq; ꝙ heinricus filius acceſſiſſet ſui pōte deturbati clade haudquaq; ſunt confecti. Receſſit itaq; Heinricus filius in colonieſes fidē genitori ſeruātes auxilio archiepi fauētj ſibi fretus Coloniā paruo obſeſſo tp̄e recepit. Inde ep̄m Rotbardū i Herbipoli ponēs ſecuritate ab vrbanis accepta dimiſſis ſaxonib⁹ cū bauarijs ad obſidiū Nurmberg diuertit quā vrbē expugnauit. ſoluto exercitu ratiſponā acceſſit. quē pater illico ſubſequēs Rubertū ep̄m in Herbipoli reſtituit ⁊ auxilio Ratiſponē ſiū filiū vrbe fugauit. poſtea reuerſus Leodiū cōſtituerat illi⁹ obſidionē priuſq; potiref nullaten⁹ relinquēdā. cōtinuaueratq; mēſes quatuoꝛ. cū pater ad annu regni vnde q̄nquageſimū eo in angore animi ē defunct⁹. ⁊ heinricus ipe fili⁹ ei⁹ nomie q̄ntus regna quib⁹ tūc pociebaf retinuit iuſtiore titulo gubernandā. Reliquūq; qd in patris fuerat poteſtate a populis ē p̄miſſum inde annos q̄nq; primos accepti in paterni morte regni Germanie illo cōfirmādo totos adhibuit. nec pontifici romano Paſcali ſecūdo ea rōe aliter moleſtus fuit ꝙ ꝙ ⁊ ipe epōs alioſq; ecciaſticos auſus ē in iuſſu pōtificis inueſtire. Cūq; pōtifice eā auctoritatē petitā cōſtantiſſime vidiſſet denegare dolis rē eſt aggreſſus ⁊ ad ſextuz regni annū veniēs cū exercitu in Etruriā oratores p̄miſit. q̄ oſtenſis mādatis regē ſpopōderūt ſi ad coronationē admitteref iuratuꝝ ſe oēm inueſtiturā oīno omiſſurū vt oēs regnoꝝ ſuoꝝ eccie iura ꝑpria. ⁊ btūs Petrus ſuū habeat patrimoniū ſic a Carolo Luduico Heinrico ſc̄io ⁊ alijs impatoꝛib⁹ factū fuerat. ea ſponſione ſolenni firmata miſit pōtifex ſutriū legatos q̄bus rex ex cōcepta rome formula iuramento ꝑmiſit. Uenit itaq; Heinricus ad terciū ydus februarij ad mōtem gaudij q̄ ⁊ mal⁹ dicif. cui poſtea die ſigniferi cū vexillis ⁊ multitudo populi cū oliue romuſculis occurrerūt. cū eſt ventū ad ſupremos ſcalaꝝ atrij grad⁹ ꝓſtrauit ſe rex ad pōtific pedes ⁊ eleuatū ille ad oſ oſculū admiſit priuſq; introducere ꝓceſſionē ex more impatoriā fecit ⁊ tūc a pōtifice impatoꝛ appellatus ē. poſtea petijt impatorē pontifex vt ꝑmiſſa ſeruaturus inueſtituris abrenūtiaret. ille ſurgens ſeceſſit ac Paſcalē cū vniuerſis eccie p̄latis ꝑ fraudē intercepit eoꝝ bona in p̄dā cōuertit. Poſtera die populus roman⁹ armis correptus ꝯtra theotonicos inſurrexit tādē vrbe eiecerūt. Impatoꝛ aūt in circuitu vrbis rome in vindictā oīa ſuburbana incendio conſumpſit. Romanis tn̄ vt ſe admitterēt muneribus doniſq; tentauit. vna tn̄ romanoꝝ vox fuit vt nūq̄ admitteref ꝙ pontifex ⁊ cleri liberi eſſent. Cōpoſitis igif rebus impatoꝛ a pōtifice cōfirmaf ⁊ coronaf. Uoti compos fact⁹ in Germaniā cū pace redijt atq; Mathildē filiā regis anglie in Magūcia ſponſam accepit. Deinde decimo imperij ſui anno in ytaliā rurſus venit cū rite coronari non obtinuerit a Mauricio archiep̄o coronā accepit. Tandē in man⁹ Caliſti pape iura eccie reſignauit abſolutionis b̄nficiū impetrauit. Poſtremo dū inferiores ꝑtes rheni circuire parat in Traiecio friſie vrbe morbo correptus diē clauſit extremū. Inde ꝑ coloniā ad ſpirā duci⁹ iuxta auū cultu regio ſepelif. Ad cui⁹ tumulū tale inſcriptū ē epitaphiū. Filius hic: pater hic: auus hic: proauus iacet iſtic. In eadē q̄z baſilica Spire de his impatoribus p̄miſſis hec ſcripta i ſepulchris marmoreis ꝯtinēf. Conrad⁹ ſcd̄s ipatoꝛ romāoꝝ āno M.xxxix. nonas iunij obijt. Huius heinrici fili⁹ tercius dict⁹ niger romanoꝝ impatoꝛ anno M.lvi. obijt nonas octobris. verſus ſeptētrionē ſcriptū extat huius. filius Henricus q̄rtus dictus ſenioꝛ ro. impatoꝛ M.c.vi. ſeptimo yd⁹ iunij obijt. Filius eiuſdem Heinricus q̄ntus iunioꝛ romanoꝝ impatoꝛ. Anno dn̄ice incarnationis M.c.xxv. x. kalend̄ auguſti obijt. hec addere libuit ob varia dicta hiſtoricorum.

Anſhelmus lucenſis ep̄s vir doctrina ac ſanctitate p̄cipu⁹ ꝑ hec tp̄a floruit. q̄ operā dederat vt cenobiū tā amplū ſancti Benedicti io mantuano agro Mathildis impenſa edificaref. eodemq; in loco ſepultus. ac Mantuā deinde tranſlat⁹ in cathedralē eccīam ne a vicinis furto ſubriperef cū miraculis continuo clarioꝛ fieret. vbi nūc vſq; miraculis clarus quieſcit.

Anſhelmus ep̄s

Anſhelmū q̄z aliū fuiſſe ea tēpeſtate ſcribūt. Is vir doctiſſim⁹ ⁊ apd̄ anglos tanti p̄cij habitus vt breui ex monacho abbas. deinde Cantuarēſis archiep̄s ſit factus ⁊ p̄clariſſima op̄a compoſuit de meditationibus. Cur de⁹ homo de libero arbitrio. de ſimilitudinib⁹ monologion. de p̄deſtinatione. ⁊ plura alia preſcripſit. nec dū. xv. ſue etatis annū attingerat cū mēte reuolueret vitā quō in deū erigere poſſet. patriā egreſſus partim in Burgundia. ꝑtim in francia ac normānia ad ſanctitate ꝑegit ⁊ p̄ceptorē Lanfrancū elegit qui in candonieſis cenobij regimine aſſumptus ipe prioris officio functus eſt grinlacenſem:

Felicia quoq; hec tp̄a fuerunt que etiam Sigibertum monachū balbatenſez virum ſpectate doctrine protulere qui in omni ſcientia literaꝝ ingenioſus. temporum deſcriptoꝛ poſt hec tp̄a obijt.

Ordo templarorum

ORdo templatoꝝ militū (vt multi aſſeuerant) ſub Gelaſio iſto pontifice apud iheroſolimā initium ſumpſit ⁊ ducētos ferme ꝑ annos ꝑdurauit. Auūt enī veteres poſt ſubactū a gothifredo clariſſimo Lothoringie duce ihrl'm regnū quoſdā pios hoīes de militari diſciplina ꝯſpicuos. eo ꝙ peregrinos venerāda loca deuotione viſitātes incurſionib⁹ ⁊ latrocinijs cernerent infeſtari. deo ſuā militiā deuouiſſe ⁊ apud iheroſolimā cōmorātes ꝑegrinātib⁹ vltro ſua ſubſidia impēdebāt. His primo numer⁹ paruus ⁊ volūtaria paupertas. ⁊ magiſter vnus in porticib⁹ templi fuit. Ex q̄ etiā ſortiti cognomē. habitātes itaqꝫ nō longe a dnīc ſepulchro ꝑegrinos ingēti charitate ſuſcipiebāt atqꝫ eos per ſacra loca armati deducebant. ⁊ inde ſine aduerſariorꝝ moleſtia reducebant. Hos vita fide ⁊ grā multi peregrini in europā redeūtes mirūimmodū cōmendabant. ⁊ elemoſinas donariaqꝫ largiſſima eis conferebant. Cū plurimo pio opi adhererēt ab honorio ſummo pontifice palliū albū ꝓ habitu ⁊ vite regula ꝯceſſum eſt. cui pallio poſtmodū ab eugenio ſucceſſore rubea crux ſupaddita. cui militarent clarius ꝑbuit argumentū. quibus ⁊ btūs Bernhardus abbas regulam cōpoſuit obſeruandā. Sane dū pene eos pauꝑtas nouerca libidinū viguit militie votū ⁊ viuendi exhibita norma optime obſeruata illos fecere ſanctitate florentes. Attamē dū pio opi vndiqꝫ xp̄ianoꝝ opa affluēter opem afferūt. ſenſim ſubintrare delicie atqꝫ libidines incepere. ⁊ vti a principio relictis perituris diuicijs hoīes ſacro opi ſubintrabāt. ſic in ꝓceſſu quaſi ad paratos theſauros ceperūt impatientes inopie euolare. inde caſtris vrbib⁹ populis impare. ſibi quietē. ſeruis bella cōmittere ⁊ militie magiſtratū oneris olim officiū in honorē potiſſimum ſublimare. quibus ſici decliuū a virtute labentibus eorum exterminationem ſub clemente quinto pontifice infra edocebimus.

Anno dnī milleſimo. xx. ab incarnatiōe (vt ſcribit Vincētius) cepit ordo tēplaris militie. qui dicūt ſci Johānis hieroſolimitani. hi degunt ſub regula beati Auguſtini habētes habitū nigrū mō laycalis cū cruce alba in pectore. qui deputati ſunt ad pugnādū corporaliter ꝯ infideles. quorum locus principalis Rhodis inſula. qui ſubdūt magno magiſtro rhodi. Similiter omnia coꝝ oratoria ꝑ orbem diſpſa q̄ multa ſunt ⁊ opulēta. ⁊ q̄a pauci eoꝝ ſunt clerici. priuilegio tn̄ ꝑſonali ⁊ reali clericoꝝ gaudētes ſunt. horaſqꝫ ſuas ex oratione dnīcali videlicet pater noſter indies ꝑficiūt. de quo inferius fiet mentio.

Apud Indos generale ⁊ p̄cipuū eſt cognomē ſuoꝝ patriarcharū Johānis p̄ſbiteri. q̄s in p̄mis Matheus aplus. deīn eunuchus Cādicis regine in ethiopia ꝯſtituere. ⁊ Indiā beat⁹ Thomas aplus ad fidē conuertit. Johānes aūt p̄ſbiter non ſolū pontifex ſed et magnus impator cenſet. Cui impio duo ⁊ ſeptuaginta reges parere ⁊ tributa pendere quotannis dicunt. In quoꝝ regnis. xxvij. ſupra cētū archiepī p̄ſident. In ciuitate aūt ꝑmaxima noīe Bibrith ſedem pontificatus ⁊ imperij habent. Anno aūt dnī. M.c.xx. Johānes patriarcha vn⁹ de maximis Indoꝝ romam veniens calixto pape cardinalibus ac ceteris p̄latis in publica aſſiſtentia narrauit quo ſanctus Thomas aplus quotannis diuiniſſimo ſacramento populum in India communicat manu ſua porrectū dignis ⁊ retractū ab indignis apud ciuitatem Hulnam.

Burdinus antipapa natione hiſpanus quē Heinricus q̄ntus impator ſecūdo gelaſio pontifice viuo in ydolū erexerat ſutrij ſe continuerat. cui benedict⁹ nomē datū fuerat ꝑ id tpis apud vrbē romam ſecūdo caliſto pontifice romano rebus ecclaſticis intēto contra eū pontificis nomē vſurpare volēs. In ea vrbe eum cetani comites tirannuli defenſauerant. Dumqꝫ caliſtus concilio intētus eſſet vias illi claudiam ⁊ aurelianā adeo latrocinijs fedauerant vt nemo illis romā tutus ſecuruſqꝫ poſſet accedere. Quobrem caliſtus pontifex copijs vndiqꝫ contractis ſutriū obſedit. cuius oppidani infelice Burdinum e veſtigio tradiderūt. Iſqꝫ camelo ꝯuerſa in beſtie caudā facie impoſitus romāqꝫ ꝑductus non minus in vrbe q̄ꝫ in toto itinere ridiculo plebi fuit. abſtinens tamen caliſtus ab iniqui hominis ſanguine illum in cauēſe monaſterium detruſit. Multa interim caliſtus in Rogerium Sicilie comitem ſe regem ytalie appellantem animo non minus celſo q̄ꝫ irato dum molit᷑ obijt vt ſupra p̄miſſum eſt.

Bernhardus clareuallenſis abbas natione burgūdus. hic ex caſtelliōe burgūdioꝝ caſtro nobili ortū habuit ex parētibus nobilib⁹. cuius pr̄ Teſſelinus miles ſtrennuus ac deuot⁹ opidi defontanis ꝓpe diuionē. mater Aleth ex caſtro montis barri. que p̄ter Bernhardū terciogenitū q̄nqꝫ filios ac filiā ſanctimonialem in lucē ꝓduxit. q̄s cibis cōibus ac groſſioribus (vt liberius ī monaſterijs deſeruire poſſent) enutriuit. Uidit aūt ſomniū dū in vtero geſtaret bernhardū catellū candidū in dorſo ſubruffum ꝛ latrantē p̄ſagiū futuroꝝ vt magnos latentos in detractores eccīe faceret. Cū. xxij. attigiſſet annū cū. xxx. ſocijs (relicta domo paterna) in ciſtercienſi monaſterio anno M.c.xij. religiōis habitū deuotiſſime ſuſcepit qđ a Stephano religioſiſſimo viro aū ꝑ annos. xv. firmatū extitit. in q̄ tantū ꝓfecit vt breui tpis ſpacio ob maximā ſanctitatē ꝛ doctrinā clareuallēſis abbas ab oībus creatus fuerit. cui quidē loco maria cū gloria ꝑ ſex ꝛ triginta annis p̄fuit. ꝛ ī vita ſua monaſteria centū ꝛ. lx. ſui ordinis extruxit. illuſtrās eccīam ſanctitate vite et ſuauitate doctrine ꝛ miraculoꝝ glīa. Preter eīm laudabilē vitā ꝛ ſanctitatē maximā īgenij ſui plurima edidit monumēta. de ꝯſideratiōe ad eugeniū papā. de cāticis cāticoꝝ. de amore dei. librū meditationū ꝛ plura alia: omelias q̄z varias. ep̄las ac ſermones. Cū apud oriētales edīſſa vrbs xp̄ianis ablata eſſet bernhard⁹ tantā noī xp̄iano īiuſtā ignominie notā īdigniſſime tulit. Is p̄ncipes p̄latos nobiles et populos galliaꝝ pene ſingłos adiēs incūdā eē expeditionē vexilla crucis ī barbaros ꝓferēda ꝯcionabūd⁹ clamabat. ꝛ cōradū ro. regē ducētē expeditionis mun⁹ induxit. Deniqꝫ p⁹ inſta miracula ꝑpetrata cōſūmatis vite ſue annis circiter. lxiij. obdormiuit in domino.

Sanct⁹ Bernhard⁹ abbas clareu elleuſis

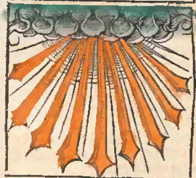

Petrus alfonſus circa annū dn̄i M.c. claruit genere iudeus antea moiſes vocat⁹. q̄ relicto iudaiſmo baptiſmi ſacramētū deuotiſſime ſuſcepit. ac librū pulcherrimū ꝑ modū dialogi elegātē cōpoſuit in q̄ contra iudeos ꝛ ſarracenos egregie diſputat. Alij tn̄ ſcribūt illū ad conuerſionē veniſſe circa ānū dn̄i M.c.vi. et ab Alphonſo hiſpanie rege ex ſacro fonte ſuſceptū. ꝛ id factū ī die natalis aploꝝ petri ꝛ pauli. vn̄ ob venerationē ꝛ memoriā ei nomē impoſitū fuit petrus. ꝛ ob hoc alphonſi cognomētū habuit. ea geſta ſunt in ſede hoſtiēſis ciuitatis. qui poſtea chriſtianā legē omnibus preſtantiorē eſſe concluſit.

Petrus alfonſus

Sacro igne hac tēpeſtate in occidēte multi accēdūt. mēbris īſtar carbonū nigreſcētib⁹. q̄obrē anno dn̄i M.c.xxviij. multi d̄ pago ſueſſionico ſacro igne ſuccēſi ad eccīam b. marie ī ciuitate ſueſſioꝝ ſitā conuenerūt. ibi diebus pauc̄ mīaꝫ dei ꝛ beate Marie preſtolantes ſalutē conſecuti ſunt.

Sanguis hoc anno idib⁹ iunij in agro emiliano ꝛ flāminco pluit ꝛ apud rauēnā ꝛ parmā. q̄ res plurimis terroꝝ fuit.

Porca quedā in liginenſi porrochia teſte vincētio gallo enixa ē porcellum hoīs faciē habentē. eodē quoqꝫ anno pullus galline q̄drupes nat⁹ eſt

Acies ignee apparuerūt in celo q̄ ꝑ totū celū ſperſe plurima parte noctis viſe ꝛ ſtelle ꝑplures de celo ī terrā cecidiſſe viſe ſunt. ſupfuſa aq̄ fum⁹ cū ſono exibat

Hiēs inſup aſperrima fuit. ꝓ q̄ ſtatī valida fames ſubſecuta ē. ac hoīm mortalitas luēſqꝫ aīaliū agreſtiū ꝛ domeſticoꝝ. ſtrages quoqꝫ auiū mutuo concertancium extitit.

Terremotus p̄terea in ytalia multis ī locis q̄draginta dieꝝ ſpacio ꝑdurauit vt ville amote ſint.

Luna. xiij. intēpeſta noct̄ ſtell̄ lucētib⁹ eclipſim paſſa verſa ē in colorē ſanguineum.

Monſtrū quoddā geminū corpis mul̄r peperit ante habens faciem homis retro canis.

Iohannes de temporibus qui fuit armiger caroli magni ꝛ vixit annis. ccc. lxi. moritur.

Anno mũdi. 6323. Anno chriſti. 1124.

Linea ſumoꝝ pontificū

Honorius ſecundus

Innocentius ſecundus

Celeſtinus ſecundus

Honorius ſecundus q̄ ⁊ Lambertus flagnani imolenſis agri genitus Hoſtienſis epũs eo tpe pontifex creat̄ q̄ Balduinus ab hoſtib⁹ ꝑcio redempt⁹ antiochiā iheroſolimitano regno adiũxit. Honori⁹ etſi obſcuro loco natus erat tñ līatura ⁊ moribus tanto magiſtratu dignus videbat̄. verũ nõ adeo eius ſingreſſus laudat̄ cũ ambitiõe quorũdā poti⁹ ꝙ oīm bonoꝝ põtificatũ inierit. nā populus ipe Saxonē ſancti Stephani cardinalē pontificē ꝑcupide nimiũ optabant. id q̄ȝ ſe cupere leo fregepanis oſtendebat. At vero cũ id velle Leonē cardinales quidā cernerēt ne ex eius ſententia pontificē legerēt omiſſo Saxone Thebaldũ ſancte anaſtaſie pſbiterũ cardinalē pontificē delegũt quē Celeſtinũ appellarũt. tũc Leo nõ amplius imorandũ ratus Lambertũ de q̄ ante ꝑmiſſum pontificē ꝓponit. cleroꝙ electionē approbante. q̄ inde oīm cõſenſu pontifex maxim⁹ cõſalutat̄. qui cardinales quoſdam viros inſignes creauit quoꝝ opa poſtea magnis in rebus vſus eſt. At vero cũ in pontificatu recte gubernato quinquēnio ac menſibus duobus vixiſſet collachrimantibus omnibus morit̄ ⁊ in baſilica lateranenſi nullo non genere honoris adhibito ſepelitur.

Innocentius ſecundus ad annũ ſalutis triceſimũ ⁊ vndecies cētenũ Honorio ſucceſſerat. patria roman⁹ ex Thiberina regiõe patre iohanne. qui pontificatu ſuſcepto ſtatim in Rogeriũ Rogerij comitis ſicilie filiũ mouet. Is ſeſe ytalie regē appellans egre tulit adeo vt iracũdia magis ꝙ viribus ad eā rē aggrediendā neceſſarijs fretus tumultuario cõtractũ impetu exercituȝ in illũ duxerit tanta ꝓfectus celeritate vt apud ſcti Germani opidũ improuiſu impetu ſit repulſus. oppidoꝙ capto. at Guilhelmus calabrie dux Rogerij filius cũ exercitu veniēs cõmiſſo ꝓlio pontifex cũ cardinalibus capti gloriā adeptus eſt. Rogerius tamē modeſtia vſus pontifice cũ ſuis liberato quicq̄t voluit ab eo ꝓter regni titulũ impetrauit. reuerſus romā Innocētius Adulterinũ pontificē nouũ ſibi ſuffectum reperit. Petrũ petri leonis filiũ qui ſe Anacletũ pontificē appellaret. Is ſpoliauerat abſente Innocentio primarias vrbis eccl̄as aureis argēteiſꝙ ornamētis et cõflata inde ingenti pecunia multos in vrbe corrũperat. ꝙobrē ſibi ⁊ ſuis timēs Innocētius Conrado Sabinenſi epo cardinali vicario ſuo in vrbe relicto roma migrans cuȝ cardinalib⁹ ⁊ curia ꝑ piſas ⁊ genuā ad Philippũ regē in frāciā eſt delatus. Inde celebrato apud claꝝ montē cõcilio Petrũ antipapā ⁊ ſectatores cuȝ damnaſſet Aurelianũ ſe cõtulit. In belgis deinde habito cõcilio in ytaliā cũ Lothario impatore redijt. Celebrato apud placentiā cõcilio piſas ſe contulit. ⁊ cũ genuenſi populo reb⁹ breui cõpoſitis. tandē romā acceſſit pontifice in lateranũ ⁊ rege in auentium montē a populo ꝑductis quies pata ē maxima ciuitati. celebrataꝙ ſynodo laterani cõſtitutõȝ q̄ extat. Ne q̄s in clericũ man⁹ audeat inijcere violentas inter alia fecit. afflixit vero huius põtificis extremo tpe omēȝ ytaliam fames valida. pontificat⁹ ſui anno. xiiij. menſe. vij. die. viij. moritur.

Celeſtinus ſecundus Guido antea vocat⁹ ſcti Marci pſbiter cardĩalis natione tuſcus mortuo innocētio ad annũ ſalutis terciũ ⁊ q̄drageſimũ ſupra vndecies cētenũ põtifex creat̄ oīm cõſenſu. Fuit aũt ortus e caſtro feliciatatis q̄d nõ nulli ciuitatē caſtelli eſſe affirmant Typhernũ ab antiq̄s appellatũ. Hic btūs in hoc tantũmõ dici poteſt ꝙ nullis ſeditionib⁹ toto ſuo põtificatu ob breuitatē tpis vexatus fuerit. propter hanc vt arbitror cauſam. q̄a vbiꝙ peſte laboratũ ē. ex q̄ ⁊ ipe põtificatus ſui mēſe q̄nto morit̄ ſepeliturꝙ in lateranenſi.

Otto epũs Babēbergenſis

Otto Babenbergenſis epũs ex Sueuia ingenuis ortus parentib⁹ l̄ris traditus ⁊ Poloniā aggreſſus eā linguā didicit. Auxilio inde duciſſe Polonie ī curiā henrici impatoris aſſumptus poſt Ruptũ fauente henrico in epm Babēbergenſem ordinatus. Poſtea cũ annis q̄tuor ꝑfuiſſet Pomeraniā ꝓuinciaȝ adijt. ea em̄ iuxta mare ſita in refuſionib⁹ triangularis apparēs que ī occeano Daciā habȝ in alia Pruſſiam ⁊ in tercia parte Poloniā attingit vſꝙ ad Saxoniā quā ſua ſuaui doctrina ac miraculis relictis ydolis deo reddidit ⁊ ad xp̄i cultũ reduxit. Varia q̄ȝ monaſteria in pleriſꝙ locis extruxit. Celeberrimũ q̄ȝ fontis ſalutis cenobiũ auxilio comitũ de Abenberg ꝑdijs auxit. Apud Ratiſponā Pruuēnig ⁊ alia monaſteria ī epātu halberſtateñ patauiēſi ⁊ aq̄legiēſi fundauit. Is itaꝙ vir ſctũs ⁊ multis virtutib⁹ adornat⁹ Anno. M.c.xxxix. plurimis miraculis clarus morit̄. Sepultus in choro cenobij montis mõachoꝝ quē locũ ſingulari affectõe ſp coluit ac edificijs ornauit ⁊ fontē plũbeis fiſtulis e vicino mõte ī monaſteriũ reduxit ⁊ a põtifice ob miracl̄a ⁊ eas res in ſanctoꝝ confeſſorum conſortiũ refertus eſt.

Balduin⁹ rex. iij. ihr̄lime

Balduinus ei⁹ nominis terci⁹ iheroſolimoꝝ rex prioꝛ Balduini cõſobrin⁹ fuit. qui anno ſcđo regni ſui gaȝim turcoꝝ minoris Aſie ducē ſupatũ ꝯphendit. ſequēti anno Damaſci regē ex improuiſu iheroſolimā hoſtili aīo petentē fudit. antiochiāꝙ ciuitatē iheroſolimitano regno adiũxit. deiñ aſcãlonitaꝝ regē vnico ꝓlio repulit. ⁊ Balduinũ damaſci regulũ. tādē defũct⁹ nullũ filiũ ſ; vnicā tm̃ filiā dimiſit.

Lotharius q̄ ⁊ lintherius dux ſaxonie p̄r̄e gebhardo. defuncto heinrico quinto ſine liberis. principibus maguntie cū legato eccl'ie romane conuenientibus in demortui heinrici imp̄atoris locū legitimis ſuffragijs ceſar creatur. licet valde renitens ⁊ ſe tanto honore indignum dicens. voto oīm ad regnū tractus fuit. anno dn̄i. M.cxxvij. Js anno primo in bohemos ſibi rebelles bella geſſit. nō ſine ſtrage ſuoꝝ militū. Progeniē deinde heinrici caſtigās. dco fridericū ⁊ frēm eiꝰ conradū nepotes ex ſorore heinrici imp̄atoris rebelles habuit. Vñ in eius odiū conradus a quibuſdā rex declaratus fuit. habita deinde pace. eo viuēte quieuit. Jmperio itaqꝫ ſuſcepto illico Jnnocentiū papam a petro antipapa roma pulſum in gallia apud leodiū adijt. ſacro adactꝰ ē expeditionis breui parande. eū qua tutꝰ romā vere primo duceret. Et magno cōfeſtim exercitu compato in ytaliā cū pontifice venit. Romāqꝫ ingreſſi pōtificem ī lateranū pduxit. ⁊ miro felicitate ſtatim oīa ad ſalutē redegit. Cuiꝰ beneficio ductus innocentius ip̄m imperij corona ſolenni pompa coronauit. Qui mox ī germaniā ad cōprimendos bohemoꝝ motus redijt. q̄bus ſuperatis. Cū pontifex piſas cōuocatū ex vniuerſo orbe aggreſſus ē cōciliū celebrare. in quo cōſtitutiōnes quaſdā edidit. Jllico rome ⁊ in rogerij principatu ſtudioſi p̄ pontificis innocētij abſentiā caput attollere inceperūt. Viribus maxime innixi quas rogerius offerebat. Quare accerſitꝰ a pontifice lotharius imperator romā cū exercitu aduolauit. ⁊ reductā claſſem pauloante piſani paratiſſimam eduxerūt. Pontifex aūt ⁊ imp̄ator terra p̄fecti. rogerius ſibi timēs dū in ſiciliā confugiſſet oīa amiſit q̄ in terra ytalie occupauerat. Cui cuſtodiente terre pontifex rainonē lotharij imp̄atoris comitem attributo ducatus apulie titulo cum aliquot germanoꝝ cohortibus p̄ſecit. Tantis rebus nō magis feliciter q̄ȝ faciliter confectis. redierūt in vrbem principes. Et lotharius in germaniā reduxit exercitū. Hic itaqꝫ imp̄ator multe prudentie ac clementie princeps fuit. Qui in toto ſuo imperio nil geſſit qd̄ merito ab aliquo rep̄hendi potuerit. Qui tandē de deo. deqꝫ hominibus bene meritus in patriam ſuā iter faciens. verone morbo correptus ſine filijs vitam finiuit.

Fulco q̄rtus rex hieroſolime

Fulco andegauenſiū comes balduini p̄cedentis gener. in quartū hieroſolime regem ſuffectus erat. Regnauit aūt annis. xj. Hic xp̄ianiſſimus vir fuit. ⁊ in armis acerrimus p̄ugnator. Jn hūc igitur fulconē regem q̄ duobus filijs militaris rei ſcientiſſimis vteref legatis rariores barbari impetus fecerūt. Primoſqꝫ oīm turcos ſinū circūcolentes perſicū. innumera viroꝝ milia ſtatuiſſe in xp̄ianos hieroſolimitaꝫ vſqꝫ ducere. Rex factus ē certior q̄ñ antiochenū illi agrū populabūdi ceperant infeſtare. Duxit tñ in illos ⁊ cōgreſſus audaciſſime irruentibꝰ tria milia interfecit. totidēqꝫ ex eis captos tanqꝫ in triūphū hieroſolimā ligatos traxit. Ad quā turcoꝝ cladem excitus rex alaph gente turcus. non magis ſuis turcis q̄ȝ arabibus. Caldeis. Babiloniiſqꝫ auxiliaribus copioſiſſimo fretus exercitu edeſſam inuaſit meſopotamie ciuitatem. qua balduinꝰ Gotfredi frēm qui poſtea fuit ſecūdus hieroſolime rex potitus fuit. Captaqꝫ a barbaris vrbs ſumma ⁊ alias inaudita crudelitate direpta ē. Nam preter occiſionem in omni etate commiſſam. archiepiſcopus ⁊ clerus oīs quod fidem xp̄i abnegare noluerūt gladio appetiti ſunt. Et qd̄ oīa ſupare viſum eſt mala. ſpecioſiſſimas ex noſtris mulieres. ⁊ nobilitate p̄ſtantiores. quas barbari ſuper altare ſancti Joannis baptiſte qd̄ ſcirēt nr̄is religioſiſſimū eſſe violauerūt. Ediſſam eſſe vrbem illā nobilem medoꝝ. Ad quam ſacre tradūt littere thobiam filiū ſuū miſiſſe gabello. quāqꝫ btūs thadeus ap̄l'us ad fidē xp̄i p̄dicationis diuini verbi ac miraculoꝝ virtute p̄uertit. Et in qua (bti thome ap̄li oſſibus decorata) abagarus rex fuerit. q̄ñ ad dn̄m ih̄m date ep̄le ſue fidei p̄meruit ſcripta manu dei rn̄ſa p̄cipe. Que poſtqꝫ q̄tuor ⁊ .xl. annis a xp̄iano pp̄lo fuerit refecta. p̄ter humane p̄ditionis mores talia a barbaris ſit p̄peſſa. q̄ nulla rōne ſint niſi a perditiſſimis tolleranda. Fulco aūt rex quid ea ſibi poſtularet accepta calamitas minus q̄ȝ oportuit conſiderans dum leporem ex acconenſi agro exagitat. equo in caput verſo occubuit. balduinuſqꝫ filius eo nomīe rex tercius. regni titulū gubernationemqꝫ accepit.

Hugo abbas

Hugo abbas cluniacenſis auguſtudunēſis indigena fuit patre dalmatio. defuncto odilone l[illegible]cet renitens de volūtate oīm factus abbas. bonus [illegible] melior cōſcia. optimus temperantia. forma angelic[illegible] moribus compoſitus. ſermone ſuauis. Tandē ſeuio grauatus pontio ſucceſſori cōmiſit. vt humilitatis ⁊ innocentie theſauros cuſtodiret. ⁊ in domino quieuit.

Helinandus epūs

Helinadus item lauduneñ. epiſcopus in oīm ſanctitate preclarus floruit. Et maurilius epiſcopꝰ rothomagenſis miraculis inſignis claruit.

Linea imperatorum
Lotharius ſecundus

PAtauia preclara. diueſqꝫ olim ciuitas. inter danubiū. Enūqꝫ ſita. quam priſci ceſares eccleſie tradide runt. vernacula lingua paſſaw appellata. Danubius ex montibus ſueuie venit. ynus ex alpibus. q̄ germaniam ab ytalia diſterminant. atqꝫ in loco mixtus danubio nomen ammittit. Urbs ipa in longū ten ditur. nec magno negocio formā inſule ſuſciperet. Si quis ab eno. foueam in danubium duceret. Nec yni quingenti paſſus ſunt ex vna. in alteram aquam. Super yno pons eſt ligneus. qui ſexdecim habet arcus ⁊ ciuitatis partem que tranſflumen eſt ciuitati maiori coniūgit. Eſt ⁊ alius pons ſuper danubiū. per quē via eſt ad montes qui bohemiam reſpiciūt. Poſt hos montes fluuius alius niger admodum perlabitur. qui ex boemiā veniens oppidulum iudeoꝝ. Et terciā patauie partem diuidens ſub caſtro preſulis danu bio. quaſi ex oppoſito yno ſe inmiſcet. Itaqꝫ tria flumina vno in loco coniūgūtur. ac propterea locum iſtū quidam verbo ytalico paſſum. hoc eſt tranſitum vocitant. Nam ⁊ per hunc locum merces ytalie in bohe miam ferebantur. Et ſuperiores theutonici auſtriam vel hungariam petebant. ſicut ⁊ hodie fieri videm⁹. In medio vrbis templum eſt diui ſtephani primi martyris huius epiſcopatus patroni. egregie ceptum. ſ nondum perfectum. Chorus hic admodum pulcer edificatur. apud hoc templum edes epiſcopi ſunt ad eā partem que reſpicit ynum. tum capaciſſime. tum ſplendidiſſime. Tranſdanubiū due quoqꝫ ſunt arces epi ſcopi altera in ſummo montis cacumine. altera in radicibus apud aquas vbi danubius ⁊ niger bohemie fluui⁹ (q̄ etiā fert vniones) ꝯiūgūt. Eſt ad ſublimiorē arcē grādis aſceſus atqꝫ difficilis. q̄ tāti ex vno āgu lo p̄t oppugnari. Sꝫ tot ibi munitiones addite ſunt tā muroꝝ qꝫ foueaꝝ vt expugnari poſſe nulla vi hoim videat. Ibi ⁊ aule ſunt ⁊ camere ſplēdidiſſime. q̄s q̄ viderit. nec ornaci⁹ aliqd. nec muniti⁹ vſqꝫ eē putaue rit. at vbi deſcēderis i arcē q̄ īfra iacet ornatū maiorē videbis. teſtudinatas cameras. ⁊ aulas qꝫ pleſ: ſunt

eñ theutonici mirabiles mathematici. oĩes quoqꝫ gentes in architectura ſuperant. Ornaturq́ꝫ hec ciuitas inſignis patauia corporibus ſancti valentini. qđ taxilo dux baioarie ad eũ locũ deduxit. Et ſancti maximiliani archiepi laureacenſis. p. s. Rupertũ ex laureata in patauiã tranſlatũ. Fuit eñ laureata vrbs admodũ inſignis in ampla campoꝝ planicie. Et ſup flumẽ qđ anaſum vocant. a quo nũc vrbs nomẽ anaſum habet. Ubi olim eccleſia metropolitica floruit. laureacenſis dicta. beatuſqꝫ maximilianus (vt premiſſuʒ ẽ) archiepiſcopatum rexit. Et inde martyrio coronatus fuit. Sed poſtq̃ athila rex hunoꝝ. vrbem hanc deleuit vbi arx erat. opidũ ex nomine fluminis reſtrictum eſt. Sedes vº metropolitica in Saltzburgã trãſlata

Hugo de. s. victore

Hugo de ſancto victore natione gallus. ex caſtro ſancti victoris canonicus (vt multi affirmant) regularis ꝛ pariſienſiuʒ clariſſimus doctor. Circa annos domini mille centum floruit. Singularis in vite probitate ꝛ ſentẽtia eruditus in omnibus artibus liberalibus. vt nullus ei ſuo tempore equalis haberet. ideo in multo precio fuit. Qui preter ſanctitatem de q̃ mira legũtur. tum docendo. tum ſcribendo multis admodum prefuit. Et poſt plura reliquit monumenta. De ſacramentis valde neceſſariũ librũ. ꝛ alia opuſcula. ſ. didaſcolicon. de diſciplina monachoꝝ ſpeculum ꝛc. Sermones quoqꝫ elegantes cõpoſuit. Infirmatus ad mortem cum vicio ſtomachi ob vomitũ laboraret ne ſacramento irreuerentiam faceret: ait. Aſcendat filius ad patrem ſuum. ꝛ ſeruus ad dñm ſuum qui fecit illum. Et eucharistia diſparuit. Et vir ſanctus deo ſuo ſpiritum reddidit.

Hugo de folieto

Hugo alter de folieto q̃ ſcti petri corbieñſis aſſerit̃ fuiſſe canonicꝰ ſingularis eloq̃ntie vir q̃ librꝫ de clauſtro aĩe admodũ notabilẽ edidit. in q̃ de ſecuritate clauſtri. ꝛ periculis ſeculi. Et de ordinatione clauſtri materialis. de abuſionibus clauſtri. Et de clauſtro celeſti varia narrat laude digna.

Linea ſummoꝝ pontificū

Lucius ſecūdus

LUcius mortuo celeſtino ſucceſſerat. p cuius tpa platus ad latinos inſauſtus ediſſe direptionis ⁊ nr̄oꝝ cladis ac ignominie acceptus nūcius. ⁊ noſtroꝝ aīos in noue expeditionis congregāde ardorē inflāmauit. Hs lucius secūdus pr̄ia bononienſis pr̄e alberto tituli ſancte crucis in hierl̄m pſbiter cardinalis fuit. quā quidā baſilicā ferme collapſam ꝓprijs expenſis reſtituit. Qui inito pōtificatu nil pretermiſit. qd̄ ad expeditionē hieroſolimitanā admodū neceſſariā ptinebat. Hac em̄ clade audita bernardus clareuallenſis vir ⁊ ſcītate et doctrina inſignis. vt pmiſſum ē. pcinctum religionis xp̄iane aſſumēs. principes oīnes xp̄ianos tū lr̄is. tū nūcijs adhortatus ē. vt crucē in ſarracenos xp̄i vexillum ſumerent. Uex dū pontifex in his v̄ſaret̄ peſte abſumitur. pontificatus ſui menſe vndecimo. die quarto. ac in baſilica lateranenſi ſepelitur.

Anno mundi. 6343. Anno xp̄i. 1144.

Eugenius tercius

EUgeni⁹ tercius piſis oriūdus. ſancti anaſtaſij abbas in monachū antea a bernardo viro ſanctiſſimo electus. defuncto Lucio pontifex in ecc̄ia ſancti ceſarei erat ſuffectus. maiore ſanctitatis ꝙ̄ reꝝ gerēdaꝝ pericie ſpe a pr̄ibus delectus. Cū tn̄ poſtea haud quaꝙ̄ min⁹ prudētia quā bonitate valuerit. Qui vbi romanos inſtare minis eciā cognouit. quo ſui ꝯfirmarēt̄ ſenatores noctu abijt In ſabinoſꝙ farſenſe monaſteriū delatus cardinalibus ⁊ curialib⁹ roma accerſitus conſecratus ē. Uex cū poſtea romanoꝝ nō minas tantū. ſ etiaꝫ facta cōtēneret. pacē cum pontifice conſtituerūt ea cōditione vt in ſedē ſuā pacificus rediret. fuitꝙ ſolenni pompa ⁊ ſumma populi leticia introductus. Qui poſtea cum reſciſſet romanos nequaꝙ̄ bono animo ſ fraude in grām ſecum rediſſe. inſidias veritus tyberi dilabit̄. quē romani haud ſecus ꝙ̄ Gelaſiū olim armis teliſꝙ infectis ꝓſecuti ſunt. appulſus piſas. illico in franciaꝫ nauigauit. Repertum ibi beatum bernardū. didicit rem eccleſiaſticam peſſimo in aſia eſſe loco. ambo ſancti viri ludouicum regem francoꝝ orauerūt. vt cruce inſignitus expeditione contracta conſtantinopolum ſe contulerit. Tandem cū erat annus ſalutis ſecūd⁹ ⁊ quinquageſimus ſupra decies centenū. Eugenius pontifex in ytaliā eſt reuerſus. Quē romani bene ⁊ honeſte acceptum in lateranenſem deduxerunt. Iſꝙ ī vno quē ſuperuixit anno preter compoſitā rem eccleſiaſticā vrbes tarracinā. ſytiam. ⁊ norbam ⁊ fumonis arcem. quas tyranni occupauerāt in deditionē recepit. Et tybure obiēs in beati petri baſilicam eſt delatus. Pontificatus ſui anno octauo. menſe quarto. die vigeſimo.

Anaſtaſius q̄rtus

ANaſtaſius quartus. patria romanus. patre benedicto abbas antea ſancti ruffi veliterne dyoceſ ex cardinali pontifex creatur. Adeptus autem pōtificatum calicem pulcerrimi operis magneꝙ eſtimationis lateranēſi baſilice cōdonauit. Et edes egregias apud pantheon quod ſanctam mariā rotundam vocant breui edificauit. plura quoꝙ mente deſtinauerat tū ad dignitatem eccleſie tum ad ornatum vrbis ro. ꝑtinentia ſi ei aliqn̄ viuere licuiſſet. laboratū eſt hoc tempore fame in tota ferme europa Anaſtaſio clam ⁊ aperte pauperibus ipſis elemoſinas prebente. Qui pontificatus ſui anno vno. menſe quarto die quarto ⁊ vigeſimo moritur. Sepeliturꝙ in lateranēſi baſilica conca porphiretica.

Richard⁹ de ſctō victore

RIchardus de ſancto victore. Uir quidem doctrine ſpectabilis. canonic⁹ regularis ſancti victoris pariſienſis. Qui ſine vlla dubitatōe diſputator acutiſſimus per hec tempora pariſius clariſſimus ⁊ inclitus fuit. Qui preter ſanctitatem etiam infraſcripta grauiter quidem ⁊ copioſe edidit opuſcula. videlicet de trinitate. de ſpū blaſphemie. de poteſtate iudiciaria. de ptāte ligandi ⁊ alia. Sermones ad populū elegantes ⁊ doctos.

Malachias ep̄us

MAlachias ortus in hibernia vbi educatus ⁊ edoctus. Cui⁹ parentes genere et potentia magni extiterūt. Qui in ciuitate ardinacha a malachia qui ī cella eccleſie deo ſeruiebat formā vite accepit. Anno deinde etatis ſue. xxv. ordinatus preſbyter vices ep̄i geſſit Uacante epiſcopali ſede eo renitente trigeſimo etatis ſue cōſecrat⁹ ep̄s conereth introductus ad hoīes beſtiales quos ad mores optimos perduxit. inde poſt mortem celſi in archiepiſcopū aſſumptus intrans ardinachū totius hibernie metropolitanus efficitur. Hic dū aūt hiberniā ſua doctrina ac miraculis illuſtrabat. veꝝ ⁊ ſcotiā. Cumꝙ hebernia pallio careret. qd̄ ab innocēcio ꝓmiſſum erat. accedēs igit̄ Eugeniū ꝑtranſiens clareuallē febre correpť⁹. poſtea in domino quieuit. Sepultus in oratorio beate marie. Anno. Mc. xlviij. quarto nonas nouembris.

Linea imperatoꝝ
Conradus tercius

Conradus eius nominis tercius Heinrici quinti nepos genere Sueuus Lothario imꝑatore rebus hūanis exempto apud cōfluentiā cōmuni principū voto ad gubernandū imꝑiū aſſumitꝰ p̄ſente Theodorico portueñ epō aplice ſedis legato. a quo deinde aquiſgrani coronā regni accepit ꝛ imꝑauit annis. xv. reſiſtebāt iñ ſaxones ꝛ heinricus bauarie dux. heinricꝰ cognominatꝰ ſuꝑbus. Cōuentio principū babenberge poſtmodū extitit. vbi cum vidua Lotharij ad pacem ꝛ gratiā regis ſunt recepti. Heinricus vero bauarie dux qui inſignia imꝑialia ī caſtro Nurmberge occupabat cū ad regnuꝫ aſpirabat. coactus tandem crucē lanceaꝫ ꝛ alia reddidit. iudicio principū a rege ꝓſcriptus quatnor comitatus militibus ſaxoniam petijt. vbi vitā finiuit. Conradus igitꝰ qui in regnū romani noīs ſucceſſerat. habita pace in germania in miliciā nomē dedit. Fuit eñ princeps inclitus ac clemens a diuo Bernhardo abbate plurimū dilectꝰ. cuius hortatu in ſarracenos crucē vna cū ludouico frācoꝝ rege ac alphonſo hiſpanie. ꝛ heinrico anglie regibus alijſq; plurimis principibus ſumpſit. at conradus copijs nō ex Germania magis q̄ȝ Gallijs fretus ingenti multitudine quam eterne vite ſpes accepto ſalutaris crucis ſigno traxit Conſtantinopolim eſt delatus. Hemanuelq; ſecundus grecoꝝ imꝑator vir celeſtiſſimus chriſtiano nomī cōtra ac ſimulabat hoſtis aduenam ducē blande exceptū q̄tū potuit doloſis artibus in ſuā pollicere amiciciam eſt adnixus. ꝑcibuſq; cōpellitur nullo cōꝑato cōmeatu iconiū ſtatim ducere. ſe eñ p̄ſtaturū oīa que exercitui neceſſaria erant Hemanuel pollicebatꝰ. Obſeſſa ē vrbs natura ꝛ artificio munita aliq̄diu ꝛ acriter. ꝛ dum tātus deſidet magis q̄ȝ oppugnat exercitus valitudo ꝛ nō magis corpoꝝ q̄ȝ animoꝝ egritudo quoſq; valētes deq; ac inualidos debileſq; conſternat. Nec ſatis intellectu eſt tūc qđ ab ipis poſtea reſcitū grecis morboꝝ q̄litas effectuſq; edocuit gipſum farine ac panī quē greci importarē fuiſſe cōmixtum. q̄obreꝫ Conradus re infecta in Thraciā retroceſſit. Poſtea cōradus lodouicuſq; reges greci imꝑatoris dolos malis ſuis edocti iunenū conuenientes exercitum Balduino regi hieroſolimitano ſuā operam ſunt polliciti. viſumq; eſt nihil magis conducere q̄ȝ damaſcum copias ducere. tādem iheruſalem ꝑueniēs ſecutus fuerat lodouicū regē diuerſo itinere portuenſis quideꝫ epūs cardinalis quē Eugenꝰ papa ſedis aplice legatū miſerat iheroſolimā. itaq; ductu ri in Damaſcum tres xp̄iani reges. cardinalem q̄ȝ legatū ꝛ ſimul patriarchā iheroſolimitanum. multos quoq; epōs expeditiōi intereſſe curauerāt. iunctis copijs animiſq; magnis conatibꝰ obſident. quā vrbē ſeruos abrahe fundaſſe cōſtat loco cāpeſtri naturaq; arido ſed artificio vbete atq; fecundo. ager eñ effoſſis cuniculis ductiſq; fiſtulis vnde irrigari poteſt mirā vbertatē p̄ ſe fert. Paruus amnis in regione vnicus p̄terlabēs lingulā quandā facit in qua caſtra poſuerant vñ facile cohibere ab aquatiōe oppidani poterant. verū aſſirio quodā ꝑſuadente cui maxime balduinus in rebꝰ arduis credebat. caſtra ad alterā vrbis partem tranſferuntꝰ. Damaſceni inde ab aquatione eos ꝓhibēt. quare cū ſiti fameq; laborarētꝰ ſoluta obſidione cū tantus exercitus re infecta ad iopē rediſſet. cōradus lodouicuſq; cōmunitos male habitoſq; exercitus ſuos in europā reducētes ad ꝓ̄pria ſunt reuerſi. Rogerius q̄ȝ a pōtifice in regem ſublimatus Guelfonē p̄dicti heinrici fratrem in germania pecunijs inductū cōtra cōraduꝫ ad bella mouit. qui apđ caſtrum winſberg victus. Eūdem poſtea heinricꝰ filius cōradi qui poſt cuꝫ regnaturus erat ſi ſupuixiſſet bello deuicit. Tandem rex cōradus anteq̄ȝ hū dictionem imꝑialem ꝑtciꝑere potuiſſet anno dñi M.c.liij apud Babenbergam vita exceſſit.

Multi extimāt ab iſto Guelffone duce baioarie Guelffos appellatos. cuius peſtiferꝫ nomē maxīe in italia inualuit. cū auferat vnitatē ꝛ pacē vt nūq̄ȝ inde poterat extirpari. nā hic Guelſo viuente cōrado ſe imꝑatori impoſuit. hi populi italicoꝝ qui imꝑiale dominiū in ytalia detractāt vſq; in diem hodiernum guelfi nūcupantꝰ. ſed qui in italia aliā partem fouent gebellini. Ceteri aliam cauſam aſſignant vnde dicātur fautores eccleſie guelffi ꝛ fautores imperij gebellini. de quo latius infra fiet mentio.

Lodouicus rex francoꝝ

Ludouicus rex francie lodouici filius patri in francoꝝ regno ſuccedens regnauit annis. xlviij. vir ingētis animi ꝛ virtutis. qui diligēs ea q̄ dei ſunt decimoquarto regni ſui anno vna cum cōrado ceſare cum ingēti multitudīe xp̄ianorum ad expugnationem terre ſancte in ſubſidiuꝫ xp̄ianoꝝ (qui ibi indies ſerebantꝰ deficere) animoſiſſime tranſijt. veniēs Cōſtātinopolim inde trāſiēs per helleſpontum in bithiniam deſcēdit interea ꝑ aliquot dies epheſuꝫ cōmoratꝰ Tādem appropinquās ad iheroſolimam rex romanorum conradꝰ patriarchā obuiam miſit in vrbem ꝛ ad venerabilia loca ductus. poſt cladem ac fallaciā ꝑactam apud damaſcum ferme ꝑ annum in iheroſolimitano regno ꝑmāſit cum vxore ſua. demum cum principibus in ꝓ̄prium regnum redijt.

Ab eo tempore latinoꝝ cōditio apud orietāles regiones indies in peius vergere cepit. cum prius ſola eoꝝ nomīa hoſtibus formidini erant. Tādem hoꝝ principum p̄ſentiam ſine damno deſpexerant. Inde nec vires xp̄ianorum ſuſpectas habuerūt. ideo norodoinꝰ antiochenā ꝓuinciam moleſtare cepit.

Hildegardis

Hildegardis in regione alemanie apud wingiam ⁊ iuxta rhenū virgo admirabilis floruit. pfecte etatis cui tantā diuina virtus gratiā contulerat. vt cū laica ⁊ illiterata eſſet mirabiliter tū rapta frequētius in ſomnis diſceret nō ſolum quod verbis effunderet. ſed etiā quo ſcribēdo latine dictaret. vt dictando catholice doctrine libros cōficeret. que multa fert̄ pdixiſſe de futuris. ad quā ſcripſiſſe dicit̄ etiā beat⁹ bernhard⁹ clareuallēſis. hec ad coloniēſes ſcribēs de futura clericorū tribulatōe. dicit ꝙ clerici gloriā abſq̀ʒ merito habere volūt ⁊ meritū abſq̀ʒ ope.

Gracianus

Gracianus ſancti pculi monach⁹ patria etruſcus ꝺ Cluſa ciuitate tuſcie natus. Qui anno dn̄i M.c.xlix. apud bononiaʒ italie vrbem ob eius ingenij ⁊ doctrine magnitudinē maximo in pcio habitus vbi monachus ſancti felicis in ambitu ſupiori carmīa oſtētant cū plura ꝯdidiſſe. cū inter cetera ſue lucubratiōis opera decretoꝝ librū accuratiſſime collegit. cuius pncipiū ē Humanum genus duobus regit̄. qð q̄dem celeberrimum opus Eugenius pontifex approbauit. ⁊ legenduʒ publicis gymnaſiis ꝯceſſit. Ipm aūt librū in tres diuiſit partes. videlicet diſtinctiōes. cauſas ⁊ de cōſecratiōibus. primā aūt partem in vnam ⁊ cētum particulas diſtinxit. Secūdā in ſex ⁊ triginta cauſas. Ac terciā de conſecratione nuncupauit. ⁊ hāc q̄ʒ in q̄nq̀ʒ diſtinctōes diuiſerit. Q̄uis aliqui fecerūt compilatōes canonum vt yſidorus ⁊ yuo carnotenſis. tamē alijs reiectis hoc ſolum in vſu eſt. Primus huius cōmentator ſeu gloſator fuit hugo. Secūdus Johānes theutonicus. apparatum quoq̀ʒ notabilem fecit Archidiaconus qui dicit̄ roſarium decreti.

Petrus lōbardus

Petrus lombardus pariſienſis epūs ex nonaria ciſalpine gallie vrbe oriundus. p id q̄ʒ tp̄s (vt Vincētius gallus teſtat̄) apud pariſi⁹ inter doctos. nō ſolum ſue etatis ſed ⁊ prioꝝ ſeculoꝝ lr̄is ornatiſſimus. ⁊ bonitate vite atq̀ʒ ingenij acumīe clariſſimus ⁊ celeberrimus fuit. cuius rei gr̄a ſentētiaꝝ libros accurate doctiſſimeq̀ʒ compoſuit. laborioſum certe opus ex multoꝝ ſanctoꝝ patrū dictis vtiliter compilatū. hic quoq̀ʒ maiores gloſas pſalterij ⁊ ep̄laꝝ pauli de multorū dictis ordinauit. nam cum eſſet inter francie miniſtros opinatiſſimus gloſaturā ep̄laꝝ ⁊ pſalterij ab anſhelmo p gloſulas interlineales margīaleſq̀ʒ diſtinctaʒ. ⁊ poſtea a Gilberto ꝯtinuatiue pductā latius ⁊ apti⁹ explicuit. multaq̀ʒ de dictis ſanctoꝝ addidit. atq̀ʒ ſermones multos ⁊ doctoſ atʒ elegātes ad populuʒ habuit

Petrus comeſtor

Petrus cognomēto comeſtor circa idem temp⁹ floruit cū pdictis nō carne ſed virtute frater. in Gallijs vt vincentius gallus narrat hiſtoriā ſcolaſticam cōpoſuit vbi vtriuſq̀ʒ teſtamēti hiſtoriaʒ diligēter ⁊ accurate explanauit. Inſup et quedam incidētia de geſtis gentiliū ex libri Joſephi iudei. ⁊ quorūdam gētilium hiſtorias locis ꝯgruis inſeruit. Alia nōnulla edidit. ſed ⁊ verſus quoſdā in laudē b. marie virginis pulcherrimos cōpoſuit. In iſto igit̄ cētenario annoruʒ poſt M.c. dn̄ice incarnationis eccleſia in doctrinis multū illumīata eſt. Quidaʒ affirmāt hos tres fuiſſe germanos ex adulterio natos. quoꝝ mater cū dolere nō poſſet iniūctum ſibi fuit. de hoc tātuʒ doleas quod nō potes dolere. verū nō contemperanei fuerūt q̄uis vicini tempore.

Guilhelmus puer crucifixus

Guilhelm⁹ puer ī anglia crucifigit̄ a iudeis in die paraſcene in vrbe norwico. de q̄ poſtea mirabilis viſio legitur.

Genuenſes hac tempeſtate cū et ditione diuicijſq̀ʒ ⁊ gloria ad modū clari haberent̄ a cōrado iſto ceſare ſignandi pecuniā et auream ⁊ argenteam priuilegium obtinuerunt cum ipſius ſcilicʒ nota. ꝙ ⁊ nūc vſq̀ʒ apud eos in fidem pmiſſorum fideliter ſeruatū eſt. nam vſq̀ʒ ad id tempus vt iacobus eorum theolog⁹ refert genuenſes niſi papienſi moneta et quibuſdam paruulis qui brunetti dicebantur vſi fuerant.

Auicenna

AUicenna medicus oīm clariſſimus. eminentiſſimi ingenij vir. his tempibus vniuerſo orbi clariſſimus habet. q2 vt fertur dn̄s cordube ⁊ princeps vrbis eius. dedit tn̄ magnā opam exercitio medicine. faciendo vt a prībus intellexi in ſua vrbe conſtrui hoſpitale habitaculū. vbi innumeri ponebātur infirmi. quos ipe viſitabat. homo fuit colore brunus. ⁊ iocūdus. q2 pulſando ⁊ cantando libꝝ fecit cāticoꝝ. Et vt ſcit ſatis iuuenis mortuus ē. Nō em̄ attigit qnquageſimū ānū. Scripſit tn̄ vltra medicinā in omī genere diſciplīne. Et in naturalibus ⁊ mathematicis ⁊ moralibus ⁊ dialeticis. Fuit ergo dominio princeps. practicus in medicina ⁊ in omī genere diſciplīne eruditus. Quo aūt tpe fuerit cū multi nil certū ſcribant. hoc tn̄ certū eſt qȯ tpibus beati auguſtini nō fuit. nec eſſe potuit. vt aliq̄ ſomniant. M. em̄. ⁊. x. anni ferme ſunt exquo beatiſſimus auguſtin⁹ fuit. Quo tpe auicenna eſſe nō potuit. Dicūt aūt reperiri epl̄as mutuas inter vtroſq3 qȯ abſurdū eſt. mirabile em̄ eſſet. cū in volumine epl̄aꝝ auguſtini ad viles pſonas epl̄e ſcripte ſunt. Et epl̄e ad principē habite nō nominentur. Auicenna quoq3 conculas aſportatas ȯ ſancto iacobo noiat. q̄ tpe auguſtini non erat vbi nūc ē. xp̄ianos item noiat ⁊ coꝝ cōſuetudines de carne ⁊ corallo. cū xp̄iani pauci nominis erant ⁊ nō manifeſtos ritus obſeruātes tpe auguſtini. Credit igitur fuiſſe tempore auerrois aut paꝝ ante. Algazel etiā ⁊ alfarabius vidētur fuiſſe cōtemporanei auicēne. q̄ fuerūt tpe auerrois. Declinante ergo imperio ro. ⁊ arabibus hiſpaniā occupantibus floruit. Qui cū in omī doctrina eruditiſſimus eſſet. librū excellentiſſimū cōpoſuit. metaphiſicā deīde accuratiſſime enucleauit. Diſtinctiuſq3 ac clarius p̄ ceteris medicis poſt alios medicos in lingua arabica. poſtq3 oīm medicoꝝ ſcripta vidiſſet. Medicinā omnē in qnq3 libris deſcripſit. Scripſit quoq3 de viribus cordis ⁊ plura alia.

Auerrois cōmentator

AUerrois quoq3 medicus cognomento cōmentator. philoſophus quidē. ⁊ ipe apud cordubā hiſpanie vrbē hoc tpe vt ex libro eius q̄ de celo tractat habetur floruit. Fuit em̄ a natiuitate xp̄i anno. M. cl. vt aſſerit cōciliator. Et egidius roman⁹ in ſuis qlibetis. q. de vnitate intellectus, dicit ſe vidiſſe filios auerrois ī curia friderici impatoris. Multa aūt cōpoſuit ⁊ adeo excellenter in omēs areſtotilis libros ſcripſit. vt cōmentatoris cognomentū pmeruerit. Deinde de ſba orbis de tiriaca. librū q3 pulcrū de medicina Colliget appellatū ac alia multa edidit. auicenne tamen ac medicorum emulus dictus fuit.

Auenzoar medicus

SOar etiā medicus cognomento ſapiēs. q̄ auenzoar dr̄ hiſdem tpibus fuiſſe ⁊ claruiſſe ipemet ī xv. tractatus ſui. qui theiſyr inſcribitur libro. ſ. ij. c. v. teſtat⁹ eſt. atq3 cū aboali auicenna in carceribus fuiſſe eodē libro meminit. Hic cū eſſet eruditiſſim⁹ vir librū medicine noīe theiſir ad qndam regem dedit. Indeq3 nonnulla cōſilia cōpoſuit. Dicitq3 ſe vniuerſam medicinā ampliſſimo volumine euoluiſſe. Aaboali Abincenī ſunt noīa arabica pr̄ez ⁊ auū ſignificantia. Abon em̄ ⁊ abin apud arabes idē ē qȯ fili⁹. Mos em̄ (vt omēs aſſerunt) apud arabes fuit. vt ſcriptores in titulis nomē pr̄is ⁊ aui ponerent ⁊ ſuū taceret. vt maioribus honores deferrent.

S. Thomas archieps̄ Cantuarieñ.

THomas archieps̄ cantuarienſis. in iuuētute oībus gratioſus. relicta curia regali in Anglia a theobaldo archiepo̅ in archidiaconū aſſumptus. Inde in regno heinrici regis angloꝝ cancellariū effecit. vt ſua prudētia malignoruꝫ hoīm ſeuiciā tparet. q̄ poſt deceſſum archiep̄i eccie p̄ficere pcurauit. Cū autē rex ſctm̄ thomā ad volūtatē ſuā in detrimentū eccie inflectere conaret. Cūq3 poſt innumeras iniurias diſceſſit. die. xvij. ad portū venit. et in nauicula parua cuꝫ duobus ſacerdotibus trāſuectus in flandriā. quē papa alexander tūc ſenonis manēs honorifice ſuſcepit. romā adiens. pace reddita ſeptimo exilij ſui anno reuerſus. Uir aūt optimus ⁊ ſanctiſſimus ab heinrico angloꝝ rege cum iura ſua ⁊ eccl̄iaſticas dignitates quas ſibi p̄dictus rex ⁊ publica eius ptās vſurpauerat reſarcire: et in ſtatū priſtinū reuocare anniteret. poſt exiliū damna cōtumelias atq3 obprobria poſtq3 parentū ⁊ amicoꝝ preſcriptōem ⁊ alia; atq3 alia ſupplicia: tandē martyrio coronatus ē. Sepultus tandem in ſepulcro marmoreo. Anno domini. M. clxxiiij. Interfectores eius quidam digitos dentibus auferebāt. Alij ſanie defluentes defecerūt. quidam paraliſi diſſoluti inuiſa obitus indicia preſtiterūt. Uerū alexander auditis ⁊ cognitis crebris ipius beati thome miraculis. eum in ſanctoꝝ cathalogo aſcripſit.

NOruegia prouincia hiſdem quoq3 temporibus viuaci predicatione albanēſis epiſcopi. xp̄i fidem recepit. ob cuius beneficium atq3 virtutem poſtea anaſtaſio quarto defuncto. maximo oīm conſenſu pontifex creatus. hadrianus quartus appellatus eſt.

¶ Anno mundi. 6353. ¶ Anno criſti. 1154.

Hadrianus quartus papa natione anglicus Albanus epũs cũ a tercio Euge
nio cardinalis in Norwegiã miſſus eſſet: vt p̃miſſum eſt ꝓuinciã omniũ ter
re cognite occidentaliũ vltimã eã gentẽ multitudine copioſiſſimã primus omniũ
criſtianoꝝ chriſtianã effecerat. Anaſtaſio rome defuncto in pontificatu ſucceſſit.
Eo itaqꝫ creato pontifice romani cõſules ſuos ſicut per Anaſtaſij tpa adminiſtra
tioni vrbis p̃fecerunt. tentatuſqꝫ a romanis tum p̃cibus tũ minis vt ꝯſulibus li
beram vrbis adminiſtrationẽ relinqueret. vtqꝫ in lateranuꝫ ꝓficiſcereť faciende
conſecrationis cauſa. qd̕ facere recuſauerit niſi prius Arnaldus brixianus antea
ab Eugenio damnatus ex vrbe pellereť. interea cardinalẽ ſancte Pudẽciane via
ſacra ad pontificẽ accedentem. Romani ad Coſme ꝛ Damiani edẽ armis aggreſ
ſi vulneribus affecerũt. Pontifexqꝫ vrbem romã eccleſiaſtico ſuppoſuit interdi
cto. ꝛ forte poſtremi tunc erãt ſacri quadrageſimales ieiunij dies. qd̕ cũ popul⁹
egerrime ferret: peruicit prudencioꝝ ſentencia vt Arnoldo ſeductore pulſo ꝛ cõ
ſulibus depoſitis pontifex ſanctũ in laterano celebrat paſca. Guilhelmũ Sicilie
regẽ qui multas ecclie occupauerat vrbes deinde graui anathemate notat. Fride
ricus aũt primus impator creat⁹ Ciſalpinã galliã cũ exercitu ingreſſus: cũ ad vr
bem veniſſet ꝛ pontifex in baſilica Petri Fridericũ imperij corona donaret. ꝛ a
romãis tumult⁹ excitareť. põtificis p̃cib⁹ impator leniť. hic poſtea ro. dictionẽ
plurimũ auxit. nã ꝛ circa lacũ ſancte Criſtine multa caſtella muniuit. ꝛ Radico
phanũ qd̕ nunc Senenſes obtinẽt muro ꝛ arce ꝓpe inexpũgnabile reddidit. pri
muſqꝫ pontificũ vrbẽ veterẽ inhabitauit. a quo ea vrbs cultior reddita ẽ. Cũ ve
ro inſtantibus romanis ad vrbẽ rediũſſet vexareť qꝫ a conſulibus libertatẽ roma
nam reſtituere conantibus Argguanũ peciit. vbi nõ multo poſt moriť pontifica
tus ſui anno quarto menſe decimo. corpus romã delatũ in baſilica Petri ſepeliť
non longe a ſepulchro Eugenij pontificis.

¶ Anno mundi. 6359. ¶ Anno chriſti. 1160.

Alexander tercius papa patria Senenſis. patre Ranucio. mortuõ Adriano
duoꝝ ꝛ viginti cardinaliũ ſuffragijs pontifex creať. Etſi canonice lectus fuit multas variaſqꝫ in ponti
ficatu paſſus eſt agitationes. quibus iniciũ dedit Octauianus quidã romanus tituli ſancti Clementis preſ
biter cardinalis. quẽ victorẽ appellatũ a tribus tantũ ꝓfanatus. Victor ad Fridericũ impatorẽ: Alexander
hortante Philippo francoꝝ rege Teracinã ꝓfectus cõſcenſo nauigio in franciã contendit. cõuẽtuqꝫ in Cla
romonte habito anathema in impatorẽ ꝛ Octauianũ ſtatim enũtiat: quã ob cauſaꝫ Fridericus tres alioꝫ
hunc Alexandrũ ſucceſſiue pontifices creauit. nã Victore mortuo primo Paſcalẽ. poſt Caliſtũ. deinde In
nocentiũ cõſtituit. At vero romani creatis cõſulibus Alexandro pontifici amicis eũ ſtatim ex francia reuocãt
congratulantibus om̃ibus ꝓbenigne ſuſcipiť. Ciſalpine igiť Gallie populi ĩ ſpem libertatis erecti anno ſa
lutis milleſimo cẽteſimo ſexageſimoquinto in Fridericũ arma ſumũt. ideo cõpato exercitu in ytaliã veniens
Ancona diſcedẽs romã mouet valuis reſeratis illũ furientẽ ingredi ꝑmiſerũt. his intellectis pontifex ſibi ti
mẽs nocte intempeſta cũ ſua familia vrbe abijt ꝛ Beneuentũ acceſſit. eius ꝗꝫ vires ꝑhorreſcens coqui ſui ve
ſtibus ſumptis. eo in habitu venecias ꝓfugit. Et ad diue virginis de caritate monaſteriũ paulo ante a mar
co iuliano conditũ ꝓfectus. ab incolis recipiť. Et ortulo preficiť. Poſt aliquot v̄o menſes cum quidam no
mine cõmodus eum ibidem agnouiſſet. velut inſenſatus confeſtim ad ſebaſtianũ ducem acceſſit. Et ſilenter
in vrbe veneta adeſſe pontificem romanum retulit. Qui re cognita. mox ſenatum congregans. cum om̃i ap
paratu ad põtificis diuerſoriũ acceſſit. cõpertoqꝫ ibi pontifice ro. eũ ſolẽnitatibus ad diui marci tẽplum cum
om̃i gaudio primo ꝑduxerũt. Cũ ibi ex more cõſediſſet. principẽ ꝛ ſenatũ cũ om̃i pp̄lo bñdixit. Impator v̄o
audiens pontificẽ venetijs adeſſe otionẽ filiũ ſuũ cũ armata claſſe ad repoſcẽdũ põtificẽ venetias miſit. Cui
ſebaſtian⁹ dux occurrẽs facto congreſſu ipſum ſupauit. ꝛ venetias vinctũ ꝑduxit. ad pontificẽ ductus eo ꝓ
curante pax inter pontificẽ ꝛ p̄rem auguſtũ componiť. Altera v̄o q̄ ſecuta ẽ dies fridericus venetias venit.
ꝛ pacẽ a filio cõfectã hoc modo approbauit: vt rome ꝛ q̄ ditionibus erant eccliaſtice põtifici redderet. Quo
federe inito alex. pon. confeſtim ad ianuas templi diui marci acceſſit. Et ibidẽ vniuerſo aſtante populo. im
peratori iuſſit. vt ſe humi ꝓſterneret ꝛ veniã denuo poſtularet. at pontifex ceſaris collum pede comprimẽs
ait. Scriptũ eſt ſup aſpidem ꝛ baſiliſcũ ambulabis. ꝛ cõculcabis leonẽ ꝛ draconẽ. at fridericus. Nõ tibi inqͭ
ſed petro. cui ſucceſſor es pareo. at pontifex ꝛ mihi ꝛ petro. ac ſic inter impatorẽ ꝛ pontificẽ pace ꝯpoſita. Et
ducem atqꝫ ſenatũ exornauit. agentẽ poſtea tuſculi pontificẽ alexandrũ henrici regis anglie oratores vni
eccliaſtici adierũt. regem ipſum ab iniuſta nota purgatũ. quem necis beati thome cantuarieñ. archiepiſcopi
conſciũ fuiſſe crebris rumoribus allatum erat. Quibus auditis pontifex duos cardinales in angliã miſit. q̄
reuerſi retulerunt multa inſpexiſſe plura audiuiſſe miracula. que ad beati thome ſepulcrum deus oſtẽderat.
Quã obrem pontifex illum in ſanctoꝝ martyꝝ chriſti numeꝝ retulit. Cũqꝫ tercio hic põtifex romã profectus
eſſet apud lateranum conciliũ celebrauit vt ad chriſtianã rempub. neceſſaria ꝯſtitueret. Interim poſt lõgos
ꝛ aſſiduos labores iam quieturus a tyrannicis perturbatõibus. pontificatus ſui anno. xxj. die. xix. rome
moritur. ſublatis prius e medio quatuor ſciſmaticis.

Linea ſummoꝝ pontificũ

Adrianus quartus

Alexander tercius

Linea impatoꝝ
Fridericus primus

Fridericus primus cognomento barbaroſſa natione ſueuus filius friderici ducis ſueuoꝝ fratris ſcilicet Cōradi regis. natus ex clariſſima ꝓgenie karuloꝝ. poſt cōradum tercium apud franckfordiam cōmuni voto principū delectus impator. Anno dn̄i M.c.liij. impauit annis.33. Primo ſedatis diſcordijs in germania confeſtim lōgobardiam ingreſſus Terdonā obſidebat. qui ea potitus ad vrbem romam tanta ꝑperabat celeritate vt pōtifex ſibi timēs in munitiora queqꝫ vrbem vetere m primo poſt ciuitatē caſtellanam cū collegio cardialiū ſe receperit. miſſis tn̄ hincinde oratoribus fridericus in campis ſutrinis debitā pōtifici reuerentiam ac tutele ſponſiones exhibuit. a quo breui poſt in principis aploꝝ baſilica coronatus eſt. ſed in ea celebritate romani cū pōtifice adriano paꝝ ꝯcordes ꝓpter ꝯſules impatorem ſuſpectum ducētes portas vrbis clauſas tenuerūt. Friderici aūt exercitus magn⁹ in pratis neronis tentoria habebat. plebs romana eruptione facta germanos inuadit. cedes haud parua cōmiſſa ē ⁊ reddita cedis viciſſitudo. excitis ad tumultum impator incenſis in romanos animis ferebat. quē pōtifex exoratū tantiſꝑ deliniuit vt captiuis dimiſſis ciuitati culpaꝫ. iuuentutis temeritatem. reijciēti pacem ꝯdonauerit. Impator paucos moratus dies in germaniā redijt vbi diuortiū cū filia marchionis Diepoldi de Voburg ob ꝯſanguitatē fecit. ⁊ cū beatrice burgundionū comitis nobiliſſima filia nuptias fecit. Eoqꝫ tpe ducem bohemie regio noīe decorauit. ⁊ marchionatum Auſtrie in ducatū ꝯuertit. Mortuo deinde adriano pōtifice ſucceſſori alexandro admodū aduerſari cepit. quibus initiū dedit octauianus. Obſidebat ea tempeſtate fridericus cremam opulentiſſimū italie in lōgobardis oppidum. interea omne romane eccīe terras et vrbes vexabat. Terdonaqꝫ primo ſpoliata. Mediolanūqꝫ poſt ſolo equata ē. cui⁹ populum in ſex portaꝝ tribus diuiſum ſex agri ſui loca decimo ab vrbis ſolo diſtantia miliario habitare coegit. deinde cremam maximis affecit incōmodis. Cōmouit ea crudelitas ceteroꝝ italie populoꝝ aīos. Veneti qui nihil tūc incōtinēti italie ſolo poſſidebant. ſaluberrimi ꝯſilij auctores. quoꝝ ſuaſionibus conſtat veronēſes. pataujoneſqꝫ ⁊ vicentinos ſocietatem belli conditionib⁹ inijſſe. que cū friderico in mediolanēſibus agenti nunciata eſſent. ſuos germanos vndiqꝫ conuocauit ⁊ papienſium cremonēſiumqꝫ auxiliū fretus veronā duxit. Verebat autē ne alexandri auctoritas ſibi aliqn̄ afferret incōmodū. papam igit dolis aggreſſus eſt. Cū deīn otto fili⁹ captus venetijs tenebat. venetoꝝ opa fridericus abſolutionis bn̄ficiū (vt p̄miſſum ē) ꝓmeruit. Sebaſtiano aūt duci ⁊ eius ſucceſſoribus ac ſenatui veneto hec donaria ſeu priuilegia conceſſit. ⁊ pmo quidē funale candidum quod ſolis pontificibus ro. portandum conſuetudo concedit eidē largitus eſt. Item ꝙ plumbo eoruꝫ epl̄as ſigillare deinceps poſſent quod tātum ſummis pontificibus licitum erat. Tercio vmbrellam que eſt ornamentum galero ꝯſimile. Quarto venetoꝝ principi terciā ſedem in theatro ro. fieri fecit. cū prius due tantū in pape theatro ſedes eſſent. Demū in aſcenſione dn̄i veneti in templo ſancti marci indulgentiā plenariam ꝑpetuo duraturam obtinuerūt. que vſqꝫ in p̄ſens ꝑdurāt. Quinto ipſi duci octo vexilla ſericea diuerſorum colorum obtulit. Sexto deniqꝫ cereū album eidem condonauit. que omnia venetijs in pallatio ſancti Marci ꝑpulcre depicta habent. Fridericus tādem eccīe romane reconciliatus conuētionem principum Nurmberge habuit. firmata pace literas pacis ꝑ germaniam miſit. cruce ſignatus magno compato exercitu ad Siriā expeditionem ſumpſit. cū ampliſſimo qꝫ exercitu ex alemania eſt ꝓfectus. vndecimqꝫ caſtris ꝑ hungariam bulgariāqꝫ et thraciam continuato itinere apud conſtantinopolim primum deſedit. quē vt boſphoꝝ qꝫ celerrime traſmitteret. Iſaac impator cōſtantinopolis eo diligētius iuuit. quo magis potentatū illi⁹ diu antea formidauerat. Primam vo de thurcis philomeniam vrbem fridericus cepit. ⁊ iconium delatus non magis eius agrum qꝫ adiacentem regionem magnis populatōibus incēdijſqꝫ vaſtauit. Armeniam inde minorem ingreſſus omnia que ſunt adita in ſuam ꝯpulit poteſtatem. adeo vt nec prius nec poſt ſuo vnqꝫ exterminio magis timuerit Saladinus. ſed tātam chriſtianorum ſpem infelix hora ſuccidit, ꝙ amnem rapidum ſudoris lauandi caumatiſqꝫ mitigandi auidior temere ⁊ inexplarato ingreſſus tantoꝝ exercituum impator euectus eſt. Mortu⁹ eſt hic inclitus princeps anno imperij. xxxviij. vir certe magnificus atqꝫ p̄clatus. magnanimus. larg⁹. ſtrennuuſqꝫ atqꝫ facundus. qui auxit imperiū vt poſt carolū magnū geſtorum magnificentia vix parem haberet in pleriſqꝫ. preter perſecutionem eccleſie glorioſus.

Hereſis waldenſiuꝫ ſeu pauperum de lugduno ꝑ hoc tempus initium ſumpſit. cuius auctor quidā nomīe Waldo lugdunēſis ciuis fuit. Is cum diues admodum haberet opibus relictis ⁊ pauperib⁹ erogatis diabolica quadam ſuaſione ductus euāgelicam pauptateꝫ omnimode obſeruare ſtuduit. vnde cū ideota eſſet. quoſdam vulgares libros cū quibuſdam ſanctoꝝ dictis ſibi coſcribi fecit. quos nō ſane intelligens ſuo inflat⁹ ſpiritu p̄dicando ſanctoꝝ aploꝝ officiū ſibi vſurpare curauit. Cōgregatis itaqꝫ innumerabilib⁹ quaſi diſcipul' multos ⁊ quidam peſſimos errores diſſeminare cepit. p̄latos ⁊ clerum penitus aſpernando. Monitus autem reſpondit. obedire oportet deo magis qꝫ hominibus. ⁊ cū in ſuo ſenſu obduratus ꝑſiſteret. tādem veluti hereticus peſſimus anathematis vinculo innodatus patria ꝓpellitur. que res facta eſt in laqueum maximū ſimplicioribus. adhuc multis in locis hec fatuitas viget.

Ordo heremitarum ſancti Auguſtini

Guilielmus heremitarum ordinis heremitarum virũ vtiqꝫ ſanctiſſimũ oli aquitanie ducem ⁊ pictauienſium comitem anno dñi. 1157. in gallijs virtutibꝫ et miraculis clarũ fuiſſe cõſtat. qui a primeuo iuuentutis ſue anno a beato bernhardo abbate ſufficienter edoctus. dum cunctis celſior haberet mortẽ p̃ oculis ſibi conſtituere voluit timenſqꝫ ne aliqñ morte ſubitanea raperet. ſpretis ſeculi pompis in vaſtã heremũ receſſit ⁊ ibidẽ ſub diui patris auguſtini regula perfect⁹ xp̃i ſeruus eſſe cepit. factuſqꝫ religioſus quãto altior in honore fuit tanto ſe humilius ſubdidit. ⁊ ſicut antea loricatus hoſtes ⁊ barbaros ꝓpulſare cõſueuit. ita in deum cõuerſus loricã ſup nudũ induẽs crebris orõnibus vigilijs ⁊ ieiunijs ſuũ corpus affligere voluit. hanc obrẽ multi nõ modo ſeculares verum ⁊ eiuſdem ordinis fratres atqꝫ alij priuati ad eũ confluebant ⁊ tanqꝫ bonũ patrem ordiniſqꝫ inſtauratorem paruo adhuc ſub tugurio obſeruabat. Is cũ ciſtercienſium ordinem in gallijs modico tp̃e ⁊ plurimũ auctũ ⁊ maximo in p̃cio habitum. ſuũqꝫ heremitarũ ordinẽ adeo in omnibus labefactatũ diruiũqꝫ atqꝫ vaſtatum vt nulla quaſi religionis facies in eo videret. Collabentia nanqꝫ videbat monaſteria. collapſa oratoria. deſertos ortulos. ⁊ laborantem ſiue charitate ⁊ inopia offendit vt nullũ ferme religiõis inditiũ in eo videbat. Ordinis ſui vir ſanct⁹ calamitate ꝑmotus aĩm ad inſtaurandũ adiecit vt breui cõualeſcens ex multitudine religioſoꝝ ⁊ monaſterioꝝ meliorẽ faciẽ ordo diui auguſtini in gallijs p̃ ſe tulerit. hanc obrẽ ordinis cõditorẽ appellarunt Guilielmite vulgo appellabant. Hic itaqꝫ cõceſſione anaſtaſij põtificis ac hadriani eius ſucceſſoris relicta heremo ciuitates primũ ex heremitis incolere cepit. ⁊ primũ monaſteriũ apud pariſius ſub mẽdicationis titulo extruxit. huius aũt p̃ncipꝫ albertus gallus fuit. qui viuendũ ſua doctrina ⁊ vite ſanctitate ordinem poſtmodũ auxit. hic ſiquidem Guilielmitaꝝ titulus in gallijs vſqꝫ ad innocentij quarti põtificis tp̃a ꝑſeuerauit. veꝝ eo mandãte poſt habita ei⁹ denoĩatione ⁊ omnibus diui auguſtini heremitis ad ciuitates vbiqꝫ acceſſitis innocentius ⁊ ſucceſſores oĩs ſub vno titulo heremitarum ſancti auguſtini appellari voluit atqꝫ precepit.

Soles tres ꝑ hoc tẽpus nonis ſeptembris in occidente ſimul viſe fũt et poſt duas horas ceteris deficientibus qui medius fuerat ſol⁹ occidit. Similiqꝫ modo ꝓximis annis tres lune apparuere ⁊ in media ſignum crucis. Hec viſiones īterp̃tabant a nonnullis iudicium eſſe diſcordie grauiſſime. cardinaliũ in electione pape ⁊ principũ in electione imperatoris cũ cõtra alexandrũ vt p̃miſſum quatuor electi fuerant. quod ſciſma xx. annis. xvij. durauit. Terremotus etiã circa hoc tp̃s plurib⁹ annis nõ nullas quaſſauere ꝓuincias ⁊ ꝗ̃maxime Siriam atqꝫ Ciliciaꝫ. in quib⁹ multe vrbes diu nutarunt. quedã cum magna populoꝝ ſtrage corruerũt

Jo. meſue medicus

Iohannes medicus meſue filius qui meſue alterius fuit filius Hamech filij Hali filius abdele regis damaſcenoꝝ. ⁊ ipe hiſdeꝫ temporibus in medendis languoribus clarus exiſtens. de medicinarum ſolutiuarum rectificatione ac eorum ꝓprietatibus librum vtilẽ ſcripſit. Aliũ quoqꝫ aromatarijs ac medicis ꝓutilẽ quem antidotarium appellauit grabadin. edidit inſup in q̃ canones vniuerſales poſuit. et cũ de curis morboꝝ ſcribere orſus fuiſſet ⁊ a capite inchoaſſet ſcribens de morbis cordis interijt ⁊ manchũ opus reliquit quod poſtea petrus apponus patauin⁹ perfecit. licet etiam incõplere. Franciſcus tamen de pedemontiuꝫ egregiam addicionem perfecit. An xp̃ian⁹ fuerit quidam dubitant licet tanqꝫ fidelis ⁊ bonus deum ꝑſepe appellet.

Jo. carnotenſis epũs

Iohannes carnotenſis epũs ⁊ beati thome canthuarienſis familiariſſim⁹ homo doctrina ⁊ eloquentia clariſſimus his temporibus in precio exiſtens librum de veſtigijs philoſophorum ⁊ nugis curialium compoſuit. ac etiam vitaꝫ ipſius beati Thome accuratiſſime edidit. Atqꝫ alia quedam ſcripto mandauit.

Hartmann⁹ epūs brixeñ

Beat⁹ Hartmann⁹ brixenēſis epūs in territorio patauiēſi ortus in adoleſcencie primordijs mundo renuncians. canonicis regularibus sancti Nicolai i patauieñ. vrbe traditus. vbi in ſancta vita moribus ac literis edoctus euaſit. Cōradus ſaltzburgeñ. epūs eū tuuauie monaſterio pſecit. Inde ob petitionem Leupoldi marchionis auſtrie in ripa danubij nouā plātationem regendam ſuſcepit. mox aūt pposiitus factus corpuſculū ſuum multis ieiunijs vigilijs alijſqꝫ ſupplicijs vehementer afflixit. humilia inſup religionis exercitia libentiſſime exercuit. Mortuo aūt Reinberto epo brixenēſi in demortui locū cōmuni voto clericorū in epiſcopum poſtulatus. vbi in omni ſanctitate ⁊ miraculis vitam peregit. mūdanas ac carnales delicias a ſe prorſus abdicauit. oratōi ac ɔtemplatiōi ſe totū dedit. Summa inſup eius abſtinētia fuit ⁊ mirabilis vite auſteritas. Cilicio qꝫ ſb habitu vtebat. oua lacticiniaqꝫ ex precepto archiepi ſolum ſumpſit. carnem eni ſuā plurimū macerabat. a friderico impatore plurimū dilectus. irā eius in alexandrum papam mitigans. qui vt patrem ac cōfeſſorē deinceps eum ſemper colebat Claruerunt igit eo tpe duo eo liue in eccīa dei. Eberhardus archiepūs ſaltzburgeñ. qui in ſolſticio eſtiuali x. kaln. iulij migrauit ad dominū. Et beatus Hartmannus qui glorioſe epatū brixenēſi pfuit ⁊ omne tps vigilando aut orando aut cōtemplando aut legendo cōſumpſit. ⁊ qui pcepta ſalutis dabat. lites dirimens plenus tandem dierꝫ poſitus in balneo aquarꝫ in ſolſticio hiemali. x. kaln. ianuarij felicem animā deo reddidit. ſed poſtqꝫ ſanctiſſimus vir celo receptus pluribus miraculis floruit. pcipue mulieribus grauidis in partu eius meritis mirūimmodū auxiliū inuocantibus vberrime preſtat.

Almeric⁹. vi. iħrlīmorꝫ rex

Almericus ſextus iheroſolimorꝫ rex defuncto tercio Balduino eius frater in regno ſuffect⁹ eſt. regnauit annis. 12. vir p omnia ſtrennuus ⁊ multo memoratu dignus. qui aggrediendis rebus magnis illico incubuit. namqꝫ Aſcolonā templarijs a fratre balduino conceſſam primo regni anno magis reddidit cōmunitā et inde expeditus cū in egiptios duxiſſet diregmoni regiſegiptij copiarꝫ pfecto cōgreſſus magnā in barbaris cedem edidit. Alexandriā paulo poſt delatus primariam egyptiorꝫ vrbem quā tiracinus ſaladini turcorꝫ regis pfectus ſoldano egyptio fraude ſubtraxerat artiſſima preſſit obſidione. vt alexandrini cū nullo pacto xpianis ſubijci ſint paſſi. Fatentᵉ almerico regi ſe gui ſerint vt in ſoldani poteſtatem p manus ſuas reducerent. almericuſqꝫ pecunia ingenti a ſoldano accepta fecit illi recipiende alexādrie poteſtatē. q in pecuiarꝫ diſſolutiōe cū fraudē almeric⁹ interciſſe intellexiſſet. magno vir animo in ſoldanū ducens carras nūc chairū vrbē potentiſſimā obſedit quā cū aliqū obſediſſet potiundi quidem ſpe nō carunt. ſed a milone quodam de planta ſeductus pecunia a ſoldano accepta abijt re infecta. pauloqꝫ poſt in aſcolonā vrbem egregiā duxit. cui expugnāde emanuel grecorꝫ impator contra ac cōſueuerat magna ſubminiſtrauit auxilia. ⁊ tamen Almericus parandis cōmeatib⁹ negligens fuit vt annona in caſtris deficiente obſidionem ſoluere ſit coactus. Eo autem almerico haud diu poſt defuncto Balduinus filius ſucceſſit.

S. Albert⁹ beluacenſis

Anſhelmus epūs

Albertus miles glorioſus poſt glorioſa certamina martirio coronatus eſt.

Anſhelmus epūs beluacenſis p hec tpa cū in omni ſanctitate moribuſqꝫ pclaris vixiſſet diē obijt. ad cuius ſepulchrum diuinitus lampades accenſe ſunt. excepta vna cui oleum vſurarius quidam adminiſtrabat.

Philippus francorꝫ rex lodouici ſupioris regis fili⁹. poſt patrē regnauit annis. 44. Is poſtea cū audiſſet iheroſolimā a ſaladino captā clemēte pōtifice admonēte. cū multis xpianorꝫ pncipib⁹ ſiriā adnauigauit. cūqꝫ ptolomaidē vna cū richardo anglorꝫ rege ſe recepiſſet. ⁊ inde iheroſolimam repetituri eſſent ambo de iheroſolimorꝫ regno cōtendere ceperūt. demū philippus hic indignatione cōmotus ſimulata infirmitate in europā (dimiſſo richardo) regreſſus eſt. vbi in regnū ſuū introgreſſ⁹ reliquū vite ſue tempus in pace ac ſanctimonia cōſumpſit ferunt hiſtorie hunc philippū religioſorꝫ orationibus miraculoſe fuiſſe natū. qa cū lodouicus pater iā ſexagenari⁹ liberis careret vniuerſis populis pcepit vt dñm inſtanter deprecarentur. quo facto hunc genuit filium.

Philipp⁹ rex francorꝫ

Elizabeth moial ſaxonie

Elizabeth monialis beata in ſaxonia miraculis claruit. viſiones mirabiles ſcripſit angelo reuelante. pcipue librum viarum domini appellatum.

Anno mundi.6384. Anno xp̄i.1174.

Lucius eius noīs tercius papa natiōe tuſcus luca vrbe ⁊ gēte nobili oriundus. Cū Alexander pōtifex romanus gloria magis q̄ annis plenus diem obijt oīm ꝯſenſu pōtificatum inijt. cōſules aūt a romanis deponi curauit. multo eīn ex nobilitate populoq̄ ro. ope ⁊ auxilio quos iam diu ea tirannis ad rapinam omīa ꝯuertēs faſtidiſſet innitebat. ſed adeo cōſularis factio preualuit vt lucio vrbe deturbato in fautores ſuos crudeliter ſit ſeuitum. Nouo eīn apud romanos exemplo quotq̄t pōtifici ſtuduiſſe comptum eſt. qui fuga ſibi tardius ꝯſuluerint effoſſis oculis ſunt cecati. ⁊ pōtifex fuge ſue neceſſitate ad bonū ꝯuerſum ꝯſilium quod rome deſtinauerat veronam ꝯcilium cōuocauit. rebus iheroſolime titubātibus ſuppecias allaturus. veronā ꝓfect⁹ cōcilio habito ⁊ romanoꝝ licentiam ac ſupbiam improbauit. ⁊ principes omnes xp̄ianos adhortat⁹ eſt vt in aſia laborātibus ſuccurreret. verū dū ob hāc rem nuncij vltro citroq̄ mitterent lucius vir optimus pōtificatus ſui anno q̄rto menſe ſecundo die decimooctauo verone moꝛit ſepelit q̄ magna adhibita pompa ante altare cathedralis baſilice. hic ante mortem nō immemoꝛ patrie ſue eam oꝛnauit. Ab Friderico imperatore quo cum in pace vixit obtinuit ne hetruſci alia q̄ moneta lucenſi vterentur.

Urbanus tercius papa patria mediolanēſis patre Johanne e gente cribella pōtificatū iniens quo tp̄e fridericus occidētalis ro. impatoꝛ heinricum filiū ꝓuincijs ⁊ vrbibus quas de italia romanū tūc poſſidebat imperiū ꝑfecit. Qui q̄ primū pōtificatum inijt reuocare ad cōcoꝛdiam xp̄ianos principes primo annixus eſt. ne diffidentes a barbaris opprimerent. At vrbanus quē audita Guidōis luſiniaci regis noui ⁊ tripolitani comitis diſſidia. ⁊ quē Saladini virtus fama principio ſui pontificatus terruerat oꝛbem xp̄ianoꝝ generali edicto de mittēdis in aſiam copijs monuerat. Idq̄ quū ſerius negligentiuſq̄ ardore ſui animi quo ferebat fieri cerneret. venetias petere cōſtituerat xp̄ianā eo militiā feſtinatius copioſiuſq̄ ſim ꝑſeuīa cōuocaturus. Iāq̄ ferrariā attigerat quū infelicis ꝑlij rumore primū. poſt certioꝛe. atq̄ q̄ erat maioꝛe xp̄ianaꝝ rex exterminij nūcio ad ſe ꝑlato febre ⁊ doloꝛe coꝛreptus ē. ex q̄ breui menſ⁹ ferrarie in itinere moꝛit pōtificat⁹ ſui anno primo mēſe. x. die. xxv

Gregorius octauus papa patria beneuentanus ſummo oīm cōſenſu pontifex creat⁹. q̄ ardoꝛe animi par ſuo ꝑdeceſſoꝛi. ſed tp̄e acceleratioꝛē habuit moꝛtis euentum. ⁊ ſtatim nūcios ⁊ litteras ad principes xp̄ianos mittit eos cohoꝛtatus vt viribus omnibus vna ſecū cōparato exercitu terrā mariq̄ hieroſolimam ab hoſtibus captā recuperarent. ⁊ cū ad mittēda in terraꝫ ſanctam xp̄ianoꝝ militum auxilia totis animi coꝛpoꝛiſq̄ viribus inſudat. piſas ſe ꝯtulit. quo piſanos inter ⁊ genuenſes acerrimo cotēdētes bello pacem facilius cōponeret vt vtrumq̄ populū bello maritimo ꝑpotentem in ſanctam expeditionem excitaret. pace aūt plane cōpoſita adiecta vtriq̄ parti cōditionem vt claſſe armata in barbaros ducerēt xp̄ianos in aſia vexātes dū hec intētioꝛe cura vir ſanctiſſimus agit piſis moꝛit pōtificatus die ſui quinq̄geſimo ſeptio.

Joachim abbas

Ioachim abbas calaber ad vrbanū pōtificem verone acceſſit. Is maxime doctrine ⁊ excellentiſſimi ac ꝓpe diuini ingenij vir hac ip̄a tēpeſtate apd̄ guilhelmum regem ⁊ calabꝛos omnes clarus ⁊ inclitus fuit. qui ſpiritu propbetie (vt aiunt) repletus futura quaſi ꝑſentia differebat. cū prius nō multū ab homīe doctore didiciſſet donum intelligentie vt ferunt diuinitus accepit. adeo vt facū de ſcripturaꝝ difficultates enodaret. ⁊ cum plurimū eruditus eſſet nōnullos in ſacris codicibus edidit cōmentarios. ⁊ q̄ maxime in apocalipſim. vbi ⁊ multa predixit. ⁊ potiſſimum de oꝛdinibus mēdicantium. Item cōtra petrū lumbardum theologū librum cōpoſuit. qui poſtea damnat⁹ ⁊ reprobat⁹ fuit. ſicut pꝫ in pricipio libri decretaliū. Fert q̄q̄ mlta ſcripſiſſe. libꝛoſq̄ ſuos dn̄o pape emēdandos obtuliſſe. ⁊ ei multa de futuris reſerata aiūt de duob⁹ regibus francie et anglie apud meſſanam hiemantibus aliq̄n interrogatus quid ſibi de expeditione ſarraconoꝝ ſperandū eſſet reſpondit nō dum adeſſe tempus quo iheruſalem recuperari poſſet. Sup his aūt que ſcripſit de futuris tempoꝛibus nos reꝝ incertarum ꝑſagium relinquere conuenit iudicio poſterioꝝ. alia quoq̄ ꝑpulcra ſcripto mandauit.

Balduinus ſeptimus rex Iheroſolime

Balduinus eius nomīs quartus Almerici ſuperioris filius ſeptim⁹ Iheroſolimoꝝ rex p⁹ patrē regnauit ī iheruſalē annis ſex. qui etſi lepra ꝑcuſſus fuit. regnū fortiter prudēterq̧ admīſtrauit. nec animus illi. nec rei militaris pericia inferioꝛ habebaᷓ. Cū eni ad terciū vtriuſq̧ regni annū apō Aſtolonē prelio ꝯcurriſſent maiores Saladini copias Balduin⁹ fudit. ⁊ altero itez ꝑlio apō Thiberiadem ꝯmiſſo inter eas viginti milia Sarracenos Turcos ⁊ Arabas ꝑſente Saladino minores copie Balduini ꝓfligarunt. Balduinus igiᷓ Saladino turcoꝝ regi ꝑſtantiſſimo q̄tiēs ꝯgrederef fortiter reſiſtebat. ⁊ tamē illius virtutē eximiā ⁊ ſuū ipſius lepre incomodū ſecū reputās futuris xp̄ianoꝝ aſie rebus ꝓ ſua prudēcia ꝓſpicere cōſtituit. Cū eni deterrētemorbo vxorē ducere noluiſſet liberoꝝ ſpe deſtitut⁹ nepotes q̄ſiuit relinq̄re ſucceſſores. duas namq̧ ſorores ſuas in matrimoniū collocauit. q̄ꝝ primogenita noīe Sibilla Guilhelmo marchioni montiſferrati Longaſpata cognoīe appellato nupſit. q̄ primo anno filiū peꝑit cui Balduino de auūculi noīe appellatio. iheroſolime tandē quartus Balduin⁹ lepra magis q̄ ſenio confectus interierat. quintuſq̧ Balduinus ⁊ ipſe rex ſucceſſerat.

Ordo humiliatorum

Ordinē humiliatoꝝ hiſdē tꝑib⁹ quā maxie in Ciſalpina gallia inituū ſumpſiſſe ferūt. Quidā tamē ſcribunt ſub imꝑatore Henrico geſta. Verū cū Fridericus ꝑdictus barbaroſſa totā ciſalpinā galliā varijs incomodis laceraret infinitos ꝑpe viros cū mulierib⁹ et liberis in Germanias ꝑpetuo exilio damnauit. vbi cū multis annis eos detinuiſſet tā exilij faſtiditi cōi ꝯſenſu veſtibus induti albis ad imꝑatorē acceſſere miām deꝑcauere. q̄ꝝ humilitatē vt vidit ceſar pietate ꝯmot⁹ annuit vt ī patriā redirēt. Reuerſi exules ⁊ forte ex voto emiſſo plurimi in vnū ꝯuenerūt facultates ſuas i labificio expoſuerūt. ceperūt vicia vitare. hūili veſte incedere. cepit odoꝛ pie ꝯuerſationis ꝑ regionē illā diffundi. Secō viuere reſtrictius ceperūt ac viri in vnū habitare ⁊ ſeorſum mulieres exercitia coꝛpalia ꝯtinuātes. Demū numero multiplicatis ⁊ ꝑcipue in clericis diuinis officijs ſe applicarūt. Sumpſerūtq̧ ꝓ noꝛma viuēdi partez regule btī Benedicti ſupioꝛes eoꝝ ꝓpoſitos noīantes. Deinde facultatib⁹ tū ꝑſonaꝝ numero mirū immodū creuerūt. in monaſterijs tā fratrū q̄ monialiū ꝑ ptes Tuſcie ⁊ Lōgobardie. Deinde anno dn̄i. M.cc ob religionē ⁊ vite ſctitatē approbat⁹ ē oꝛdo ⁊ mod⁹ viuēdi ꝑ Innocētiū terciū. ⁊ poſtea ꝑ ſucceſſores multipliciter priuilegiatus.

Iheroſolomitane vrbis vltima captiuitas.

Guido luſignanus Sibille Balduini regis leproſi ſoroꝛis maritus. moꝛtuo Balduino ⁊ eius nepote Balduino paruulo octauo loco regnū ſuſcipiēs regnauit annis duobus. Poſt obitū eni balduini leproſi quintus balduinus puer ⁊ ipē rex ſucceſſerat. cuius regni curā tripolitan⁹ comes ⁊ Guido ſuſcipere cupientes nec vnanimes eſſent. dūq̧ res ipa magnis chriſtianoꝝ iheroſolime agencium ſimultatibus tractatur balduinus puer regni iheroſolime chriſtianoꝝ ad octauū auūculi necis mēſem defunct⁹ ē. eam pueri regis moꝛtem Sibilla genitrix ꝑcognitā texit futuꝝ qō appareb at verita. Ne tripolitanū comitē populus ⁊ miliicia oīs in regē iheroſolime acceſſirēt. multiſq̧ aſtuta mulier nō magis pollicitationib⁹ q̄ largitionibus a patriarcha. epis. ꝓceribus magnatibuſq̧ Guidonē virū ſuū ꝑſentē ⁊ ipm inſtantē iheroſolime regē creare obtinuit. tulit vō grauiter tantā iniuriā Raimund⁹ comes tripolitanus inducias cū Saladino cōſtituit. q̄ tripolitanū comitatū a fauoꝛe chriſtianoꝝ penitus ſeparūt. quin etiā Tiberiadis ⁊ gallilee principatū hereditate tenentē nobiliſſimā mulierē ſibi matrimonio copulās. eūdē quoq̧ principatū regno iheroſolime per nuptias abſtulit. Erant tūc tꝑis Saladino cū chriſtianis inducie quas vir aſtutus abrumpere ſatagebat. cū foꝛtuna eius cōſilijs fomentū addidit. q̄obrē Saladinus ingenti peditū ⁊ eq̄tū exercitu cōgato Ptolomaidē primo p⁹ berutū ⁊ maritima occupauit. poſtmodū in Aſcalone ducēs. qui alijs auctus copijs. q̄ ab Anthiochena populatiōe diffugerant iheroſolimā duxit. quā ad occidentalē plagā obſedit. oppugnatiōibuſq̧ ꝑ decē dies fruſtra ibidē cōtinuatis. alia atq̧ alia ꝑ viginti item dies caſtra fecit. obſeſſiq̧ ingēs populi multitudo deſperatōe magis ſuppeciaꝝ adducti q̄ oppugnantiū timoꝛe ꝑterriti. deditionē ea ſecerūt cōdictione vt cū ſuppellectili quā humeris ſinguli ferre poſſent abire ꝑmitterenᷓ. Inuenim⁹ factā cōdeditionē ſecūda die octobꝛis Anno nono ⁊ octogeſimo poſtq̄ in chriſtianoꝝ fuerat poteſtate. Migraturi iheroſolima chriſtiani Heracliū patriarchā ⁊ clerū facto agmīe ſunt ſecuti. quaꝝ pars Antiochiā. pars Tyrum pars Alexandriā pecijt. Saladinus iheroſolimā ingreſſus Campanā primū turribus deiecit. baſilice debic etiam eccl̄ie chriſtianoꝛum iumentis in ſtabula ſunt complete preter templum Salomonis olim celeberrimum. manſerunt ea in vrbe chriſtiani Aſia oriūndi Suriani Armeni Iacobite Geoꝛgiani ⁊ Greci.

Linea ſummoꝝ pontificum

Clemens tercius

Celeſtinus tercius

CLemēs tercius. pr̄ia roman⁹. p̄re ioanne cognomēto ſcolaris. demāda/
tū ſibi papatū accepit. Pontificatū iniens ſtatim de bello in ſarracenos
gerendo edictū ꝓponit. Rem xp̄ianoꝝ in aſia magis magiſqꝫ indies ꝑiclita-
ri intelligens. Generali vt in ſimilibus aſſolet edicto xp̄ianos admonet. exci/
tat. hortaṫ vt crucis ſalutifere ſigno non magis humeris q̄ꝫ cordibus affixo
arma ī barbaros aſſumāt. de eterne felicitatis gloria triūphū ſingulis paritu
ra. Cōcitit ḋo ea romani pōtificis exhortatio xp̄iani orbis p̄ncipes frideri
cū romanoꝝ īꝑatorē cognomēto barbaroſſum philippū regē francie. Richar
dū regē anglie. oddonē ducē burgūdie. quos innumera pene archiepōrum
epōꝝ ⁊ alioꝝ principū viroꝝ multitudo ſecuta ē. Quin etiā ex ytalia veneti ⁊
piſani claſſes paratiſſimas eduxere. Ex friſonib⁹ quoqꝫ ⁊ dacis triremes q̄n
quaginta. duodecimqꝫ ex flandrenſib⁹ xp̄ianā expeditōeꝫ ſunt ſecute. ⁊ guil
helmus Sicilie rex vlnimā oīm opam tantis multiſqꝫ exercitibus nauauit. q̄
claſſe ſua mare a barbaris pyratiſqꝫ pacatū vbiqꝫ reddidit. Inſuꝑqꝫ annonā
ex apulia ſiciliaqꝫ importauit. Hij principes ī aſia poſtmodū varia vſi fortu/
na acriter pugnarūt. At clemēs ad cōponēdas res eccl̄iaſticas animū adiecit
Nam ⁊ mores clericoꝝ q̄rundā nō ſatis ꝓbatos ſeueritate ſua emēdauit. Et
clauſtrū ſancti laurentij extra muros edificauit. et laterani edes nou mediocri
impenſa reſtituit. templūqꝫ vermiculato ope ac muſiuo exornauit. Moriens
deinde anno pōtificatus ſui anno tercio. menſe quinto. in baſilica lateranenſi
ſepelitur ducta ingenti funeris pompa.

CElestinus tercius papa. natione romanus. p̄re petro cognomēto bubo
nis. antea iacintus diaconus cardinalis grādeuus vir ⁊ ḋtute inſignis
in terciū celeſtinū ē ſuffect⁹. Qui egreferēs apertā ſiculoꝝ rebellionē in ſuū p̄
deceſſorē imprudētiſſime intentatā eos cōpeſcere cōſtituit. Vir q̄dē ꝑ omnia
bonus q̄ heinricū corona exornauit. Et quoad vixit nil pretermiſſit. quo ter/
ra ſctā (Ita eīm hieroſolimam vocant) recupareṫ. in tantis autē ꝑturbationi-
bus reꝝ. tantoqꝫ ſumptu bellico edes egregias. tū apud ſanctū petrū tum ad
lateranū edificauit. qua recipi pontifices ꝑ cōmode poſſent. Preterea ḋo no
men viterbio dedit. eccl̄iamqꝫ cathedralē fecit. Moritur aūt pontificatus ſui
anno ſexto. menſe ſeptimo. die. vndecima. Sepelitur in baſilica petri. bonis
omnibus pre dolore ⁊ deſiderio hominis lacrimantibus.

Saladinus rex

SAladinus egipti rex noradino ſarracenoꝝ rege defuncto. ei⁹ loco tāq̄ꝫ vir
fortiſſimus ⁊ ſtrēnuus ab oīb⁹ ſbrogat⁹. regnauit annis. xvj. Hic magi/
ſtratu ac regno ſuſcepto ſtatim ꝯ egiptioꝝ regē ī bello ꝓceſſit. q̄ tādem capto et
occiſo vniuerſam egiptū ⁊ ſyriā oēm cōquiſiuit. Et ſuo impio adiecit. Deinde
in xp̄ianos mouēs regni hieroſolimitani terrā cū magno ingreſſus exercitu in/
gēte pecoris hoīmqꝫ abegit predā. ⁊ cōgreſſos p̄datorib⁹ xp̄ianos milites. in
quis tēplarij fuerūt multi. maiori ex ꝑte occidit. Attn̄ p̄mo ⁊ ſecūdo p̄lio a bal/
duino rege leproſo ſuꝑatis. Vez ꝯꝑatis denuo copijs ꝯ emanuelē grecorū re/
gem mouet. quē ⁊ ſimulata fuga aliq̄n ī anguſtas ꝯualles ꝓtrahēs tādē ſuꝑat
⁊ capit. Cui⁹ victoria elat⁹ ī xp̄ianos de hieroſolimoꝝ regno ꝯtendētes cū ma-
ximo exercitu ꝓceſſit. Ipām tandē ciuitatē ſctām (quā xp̄iani reges poſt gothe
fridū regē ꝑ ānos octo ⁊ octuagita cū magna gloria poſſederāt) poſt maximā xp̄ianoꝝ ſtragē vt p̄miſſum
ē cepit. ⁊ de ea triūphauit. Templūqꝫ ſalomonis q̄ꝺ turcis ꝑiter ⁊ ſarracenis ſicut ⁊ xp̄ianis conſueuerat
ſanctū eē. illudqꝫ prius q̄ꝫ ſaladin⁹ ingredi voluerit. aq̄ lauari roſacea. ⁊ ſuis luſtrari execrationib⁹ cura-
uit. ꝓfect⁹ inde impiger ſaladin⁹ ī tyrū duxit. quā vrbē cōrad⁹ marchio nō magis ciuib⁹ quā ceteris q̄ eo
ꝯfugerāt xp̄ianis publico ꝑmittēte ꝯſilio defenſandā ⁊ ꝑpetua ditione tenēdā accepat. Hic q̄ppe ſaladi-
nus clariſſim⁹ fuit. cui nihil aliud ad ſummā defuit laude niſi xp̄iani noīs cara-
cter. Qui moriēs tandē mādauit in ſui funerꝭ tropheū tale an̄ corp⁹ ſuū deferri
ſpectaculū. videlꝫ pānū nigrū ī lancea ſuſpēſum. Cui precederet preco clamans
Aſic toti⁹ domitor ex tanto regno tantiſqꝫ opib⁹ moriēs. nil aliud ſecū defert.

Alpaidis mulier

ALpaidis mulier ſctā de cudota eo tp̄e claruit. Cui diuinit⁹ collatū ē annis
multꝭ in corꝑe degere ⁊ corꝑalis cibi n̄ egere. Hec genere infima officio-
qꝫ bubulca. ſic corꝑe marcida. ⁊ pre exilis inteſtinis inedia euacuatis. venuſta
tn̄ ⁊ corpulenta in vultu cernebatur. ac ſi delitiarum copia frueret frequēter ra
piebatur in excelſis ⁊ angelo duce freta: Illud quoqꝫ admirandū femināꝫ rure
editam ⁊ educatam rurali opere aſſuetā tam prudentē in conſilijs ⁊ circūſpectā
in verbis fuiſſe vt qui docet hominem ſcientiam. in ea delegiſſe ſedem pleriqꝫ
arbitrabantur.

Linea imperatorum
Heinricus ſextus

Heinricus eius noīs ſextus Friderici primi filius. anno dñi M.c.xc. defuncto genitore ꝯſenſu principū romanoꝝ impator delectus imꝑauit annis octo. a patre aūt prius rex deſignatus coronā aquiſgrani acceperat. Is primo in colonienſes bella mouit. occiſo leodienſi epō in gratiā rediit. Anno deīde electionis ſue tercio Celeſtinus pontifex romanus poſtridie coronatiōis ſue heinricum ſextum friderici barbaroſſe in armenia defuncti filiū a germanis electoribus declaratum in regem romanoꝝ impatorem conſtituit. ea iniūcta cōditione vt heinricus ſpe regno citra vltraqꝫ fretum ſiculum ꝓprijs recupato ſumptibus ⁊ cēſum ſolueret annuū ⁊ iuris eccleſiaſtici terram ſibi redderet poſſidēdam. idqꝫ quo rex facilius aſſequeret̃ cōſtantiam normanno rege natam virginem in monaſterio panormi agētem occulte educi curauit. eāqꝫ natu grādiorem qꝫ q̄ filios ꝓcuratura videret̃ diſpēſatione aplica illi in matrimoniū collocauit. Reddidit vō heinricus impator primā oīm vrbem thuſculam pontifici celeſtino. cuius ⁊ romane eccleſie iuris erat. Iſqꝫ p̄ter hec vna in re ꝯſiderantiſſimus ro. po. pmiſit. a quo nullo adhibita aut pietate aut mora funditus eſt exciſa. et vt omnis in futuꝝ inſtaurationis ſpes adimeret̃ ruinaꝝ illius ſaxa romam ſunt delata. que in cliuo huius temporis capitolino ad memoriā conſeruant̃. Ingreſſi regnū cum exercitu rex heinricus ⁊ regina primo imperij anno neapolim obſederunt. ſed cum peſtilētia exercitum inuaſiſſet re infecta abeūtes in alemāniam acceſſerunt. Poſtea iterato a celeſtino pontifice romano vocatus magnū in ytaliam exercitum duxerat. veneratqꝫ ſecum Conſtātia vxor friderici filiū afferens primū (quē p̄ter omniū opiniones nimis annoſa peperat) Iſqꝫ ſecūdus fridericus poſtea vir factus eccleſiam pſecutus eſt. paruoqꝫ negotio primo neapolis. poſt quicquid in ytalia ſicilie regni vocabulo cenſet̃. ⁊ ipa ſubinde ſicilia in eoꝝ poteſtatē ſunt facta. Cōſtans vō tūc fama fuit heinricū panormi agentes theſaurū ingentē a normānis regibus tanto prius tempore. tantaqꝫ ſucceſſoꝝ pſperitate cumulatum clam expilatum in germaniā tranſmiſiſſe. Is a pontifice accerſitus vxore ⁊ filio panormi relictis ro. ſe cōtulit cū eoqꝫ pontifex celeſti. multa egit vt recupande hieroſolime curam ſuſciperet. Quod quidē munus cū p ſe noluerit per legatos exequi ſpopondit. priuſqꝫ ro. et italia decederet nauigiū ex omni ſicilie regno ⁊ imponendas vere primo copias parari curauit. pariterqꝫ alpes tranſgreſſus archiepm maguntinū ⁊ ſaxonū ducem legatos declarās onus illis iniūxit copias ex oī germania cōtrahendi. qua tempeſtate ſarraceni affricam mauritaniam incolentes ingēti claſſe in hiſpaniā vlteriorē delati cōgreſſum ꝑlio caſtelle regē ſupaninqꝫ ceperūt. ⁊ plurima tūc ea gens barbara de hiſpanis ſubegit. quoꝝ partē berbicā olim. nūc granatam vſqꝫ in hec tpa Anno. 1 4 9 3. tenuerūt. Tandem cū in regnum heinricus rediſſet Meſſane in ſicilia agēs cū grauiter egrotaret ad Innocētium pōtificem ro. mittens vxorē ſibi ⁊ fridericū filiū pueꝝ ꝯmendauit. Philippū vō ſibi germanū fratrē. cuius totius ethrurie dominiū ſub ducat⁹ titulo cōceſſerat. q̄tū in ſe fuit ro. imperij ⁊ ſimul gubernationē regni ſicilie quouſqꝫ filius adoleuiſſet adminiſtrationē retinere queſiuit. cōfectoqꝫ teſtamento panormi diē obijt. ea igit̃ mors et rem in aſia xpianā ⁊ ſimul omnē germaniā maximis inuoluit motibus. fuit eñ in agēdis rebus ſtrenuus. in hoſtes acer. in largiendo munificus. facūdus eloquio. facie decora. ſtatura mediocris. ingenio prudens. in eccleſia panormitana magnifice ſepultus.

Helynādus monach⁹

Helinādus in territorio belluacenſi frigidi montis monachus his tēporibus religione facundia ac doctrina clarus effulſit. qui cū eſſet vir doctiſſim⁹ ac diſertiſſimus. diligenti cura de omnibus rebus geſtis chronicā p pulcrā ab initio mundi vſqꝫ ad hec tempora compoſuit ac in maxio volumīe digeſſit. At hoc op⁹ ita diſſipatū ⁊ diſperſū ē vt nuſqꝫ totū reperiat̃. ſcripſit ⁊ alia opuſcula ⁊ ſermōes

Papias natione longobardus in latina ⁊ greca lingua egregie doctus p hec tempora floruit ⁊ multa compoſuit. ⁊ inter cetera p̄ter latina vocabula. que diligenter in ordinē redegit. ⁊ de ordine dicēdi optime ſcripſit. atqꝫ plures eplas elegantes doctaſqꝫ compoſuit.

Azo doctor interpres

Azonem p̄terea patria bononienſem viꝝ vtiqꝫ celeberrimum atqꝫ inſignem ⁊ in iure ciuili cōſultiſſimum. Johannis boſiani (qui ſummā breuē ſuper pādectis compoſuit) auditorem cū p̄dictis floruiſſe conſtat q̄ cum eſſet diuini ingenij vir in legibus optimos cōfecit apparatus ac ſummam celebrem edidit. que apud omnes etiam nr̃o euo magno habentur in p̄cio. Inſuper additiones plurimis ſummis addidit. quem baldus legum fontem ⁊ electionis vas velut alter paulus appellat.

Martinus ſimiliter boſianus ⁊ cremonenſis eius doctrine ⁊ profeſſionis doctor. de quo in gloſis pſepe fit mentio eo tpe floruit. quem augelus de peruſio iuris lucernam ⁊ mundi ſpeculum appellat.

Linea ſummorum pontificum
Innocentius tercius

Anno mundi. 6403. Anno chriſti. 1204.

Innocentius tercius papa natione campanus patria anagninus patre traſi mũdo e familia comitum. vir certe in omni genere vite ꝓbatiſſim⁹ atq; doctiſſimus. q̃ a primeua etate pariſius l̃ris operã dedit. Is añ põtificatũ doctrina et moribus inſignis. a celeſtino in numero cardinaliũ refert᷑. quo mortuo in ei⁹ locũ oĩm conſenſu põtifex ſufficit᷑. q̃tũ autem fuerit glorioſus põtifex opa eius oſtẽtant. q̃ ſi omnia ſcribenda forent ingens volumẽ efficerent. q̃ cũ exoſaʒ haberet venalitatẽ edicto ſtatuit vt nullus curie officialis quicq̃ ab alieno exigeret preter ſcriptores ac bullatores. q̃bus modũ p̃ſixit. hoſtiarios quoq; a notariorum cameris amouit vt liber eſſet aditus. ſtatim quoq; vbi magiſtratũ iniit bello aſiatico animũ adiiciẽs germanos ꝓpter Heinrici mortẽ in aſia tumultuãtes retinere in officio l̃ris. nuncijs. premijs. pollicitationib⁹ conat⁹ ẽ. verum id fruſtra tentauit. at vbi videret ſarracenoꝝ potẽtiam in aſia concreſcere apud lateranum maximum conciliũ celebrat. cui interfuere plures viri p̃ſtãtiſſimi. Poſtmodũ multa libroꝝ volumĩa compoſuit. inter que extat liber de miſeria cõditionis humane. ⁊ libros de ſacramẽto euchariſtie. de ſacramẽto baptiſmi. habuit item ſermones temporibus ⁊ ſolennibus diebus accomodatos. Decretales quoq; antiquas compoſuit quas obſeruari mandauit. Vir doctiſſimus ⁊ oĩm ornatiſſimus virtute. eo pontificatu ſeſe dignũ breui oſtendit. nam inter ceteras decretales quas extantes reliquit tres eo põtificatus ſui inicio edidit. Primã q̃ de inducijs habet᷑. Quotiẽs orbis princeps alter in alterũ delinqueret correctionẽ ad põtificem romanum ſpectare. Et venerãdos eſſe principib⁹ q̃tũuis maximus ſacerdotes ſecundam. Terciã que extra de electiõe habet᷑ ſingularis fuit. Iuuere hui⁹ põtificis virtutẽ ⁊ doctrinã beati Dñici ⁊ Franciſci aſſiſtatis ſanctitas. Improbauit p̃terea abbatis Ioachim libellum quẽdam nõ ſanam doctrinam p̃ ſe ferẽtem. Damnauit ⁊ errores almerici heretici qui poſtea pariſi⁹ cũ ſectatoribus ſuis exuſtus eſt. qui affirmabat ydeas que ſunt in mente diuina ⁊ creare ⁊ creari. cũ in eo nil niſi eternũ ⁊ incommutabile ſit. dixerat p̃terea in charitate conſtituto nullũ peccatũ imputari. Nec Innocencius opera pietatis in tanto pontificatu p̃termiſit. Extant etiam rome duo huius pontificis opa ſitu. vtilitate ⁊ vſu longe diſtantia. hoſpitale ſancti ſpũs in Saxia a longobardis ⁊ Saxonib⁹ ibi ſolitis habitare appellatum. quod in vaticani ſuburbio celebre ⁊ ditiſſimũ hoſpitalitati ampliſſime deſeruit vnũ. Et alter turris appellata comitis vrſani operis. que muro oĩm totius vrbis rariſſimo ſublimitate ſurgit eximia. Eſt ſ ad forũ olim nerue ad veteris ſubure principiũ que p̃ etatẽ noſtrã ⁊ diu ante inhabitata nulli omnino vſui eſt aut fuit. indeq; baſilicam ſancti ſixti que extat in auentino celebris nũc dirutam inſtaurauit. Verũ dũ peruſij tollende diſcordie cauſa (que inter Genuenſes ⁊ piſanos vigebat) ꝓfectus fuiſſet morit᷑. pontificatus ſui anno decimooctauo menſe ſeptimo die. xvi. Cuius vita adeo ꝓbata fuit vt poſt eius mortẽ nil earum rerum que in vita egerit laudauerit improbaueritq; immutatũ ſit. hic quoq; primũ ordinẽ diui Auguſtini heremitarum ſub tutela apoſtolica ſuſcepit.

Concilium lateranenſe

Sinodus maxima hoc anno apud lateranum ab Innocẽtio põtifice p̃dicto ꝓ recuperanda hieroſolima celebrat᷑. cui interfuere mille ⁊ trecenti p̃lati cum hieruſolimitano ⁊ conſtãtinopolitano patriarcha. Metropoli ſeptuaginta. Epiſcopi quadringenti duodeciꝫ. Abbates. priores. cõuentuales octingẽti. Greci ⁊ romani imperij legati. Regũ do hieruſalem. francie. hiſpanie. anglie ⁊ cipri oratores. Venere multa tum quidem in cõſultationem nec decerni tamen quicq̃ aperte potuit. q̃ ⁊ piſani ⁊ genuẽſes maritimo ⁊ ciſalpini terreſtri bello inter ſe certabant. verum decreta ibi ꝓlata fuere quibus tam laicorum q̃ clericorum mores componerentur.

Iohãnes bon⁹ ordinis heremitaꝝ diui auguſtini inſtaurator natiõe Mantuanus his temporib⁹ ĩ flaminia ⁊ vmbria vitam religioſiſſimam ac ſanctiſſimaꝫ duxit. multa monaſteria ibi erexit. Inde fratres ʒãbonite vulgo appellati ſunt. Tandem cum vir ſanctus. 50. ãnis in flaminia ꝯmorat⁹ fuiſſet ĩ patriã reuerſus plen⁹ dieꝝ ⁊ opib⁹ bõis. ãno a natiuitate dñi 1222. migrauit ad dñm. Cuius corp⁹ tranſlatuꝫ in mõaſterium ordinis ſub titulo ſancte agnetis ſabrefactũ ſummo ſeruetur honore vbi indies fiunt miracula.

Philippꝰ ſueuie ꝑnceps ⁊ ethrurie dux heinrici imꝑatoꝛ frater. quē idē heinricus moriens filij friderici reliquerat tutorem regnū accepit. verū heinrico mortuo maxima inter electores orta eſt diſſenſio. in germania eñ electorū pars othonem ducis ſaxonie qui in aſia fuerat germanū fratrem delegit. pars philippum qui ab heinrico inſtitutus erat cenſuit cōſeruandū. ⁊ res bello diffidijſq; diutiſſime acta ꝙ philippo rex francie othoni rex anglie fauebat. ꝓpter hanc diſſēſionem imꝑatoris deligendi ytali neq; philippū neq; othonē ad imperiū admittunt. ꝑter id tantū tꝑis quod inter coronationem ⁊ depoſitionē othonis interfuit. Per reliquū vero eorundē imꝑatoꝝ tempus vacaſſe imperiū ſcribunt. Philippus aūt anno M.cc. alſaciam bello deuaſtans argentinā obſedit ⁊ in ſuaꝫ poteſtatem accepit. ſequenti anno ſimilia in thuringia pegit. lantgrauiū deuictum in graciā ſumpſit. Innocentius vo pontifex quia cōſtabat heinricū ⁊ fridericū patrem ꝯ romanā egiſſe eccłiam othonem imꝑatorem ꝓnūciauit. Philippꝰ ira ſuccenſus arma parat ac ꝯtra othonē philippo rege francoꝝ fauente in expeditionē prodit. Otho qꝫ compoſito exercitu vna cū ioanne angloꝝ rege pugnandi copiam facit. fiuntq; ſingularia certamina ꝑcipue apud coloniam. Ad annū qꝫ pontificatꝰ innocentij octauū otto ille quē ro. regē imꝑatoremq; inſtituerat a philippo vbiq; ſuccubuerat agrippina Colonia germanie vrbs preclara othonem pulſuꝫ poſtremo oīm cōſeruauerat quā vrbem philippus arta preſſit obſidiōe. othoq; facta eruptione cōgreſſus ſuꝑatuſq; a colonienſibꝰ eſt expulſus. qui tempori cedentes philippo imꝑatori debitā obedientiā ꝓſtiterūt. Tandem principis diuturnis defatigati bellis pace confecta philippus romanoꝝ imꝑator declaratꝰ. ac ſic nouem annis nō ſine moleſtia hanc dignitatem retinuit. nec tamen diuturna fuit philippo in adepto vbiq; ꝑ arma imꝑio quies. quem lantgrauiꝰ thuringie princeps multis in ſuam ſententiam tractis circūueniēs. vel vt alij ſcribunt otto comes palentinus de witelſpach bamberge interfecit. x. kalēd iulij. corpus babenberge inde ſpire iuſſu friderici ſepultū. Fuit aūt benignus ac largus. debilis corꝑe atꝫ̄ virilis. facie venuſta. capillo flauo. ſtatura mediocri decorus.

Otto dux ſaxonie huius noīs quartus anno a natiuitate dñi M.cc.ix. cū philippus imꝑator a comite palatino interceptus fuiſſet. imꝑator a germanis ſuis delectus imꝑauit annis tribus. qui ſtatim romam ꝓficiſcens ab innocentio tercio ſequenti anno in baſilica ſancti petri coronatus eſt. verū poſt acceptum ab ipſo pontifice diadema iuriſiurandi quo ſe de more obligauerat religione poſt habita terram eccłie hoſtiliter inuaſit. nā radicophanum montē faliſcū ſiue vt corrupte appellant flaſconem ⁊ totā pene romandiolaꝫ ꝑ diuerſas legiones diuerſoſq; legatos occupauit. ⁊ ad regni neapolitani regiones cōuerſus vt eas qꝫ caperet eſt adnixus. Friderico ſecūdo quē romani pōtificis auctoritas ⁊ ꝓmiſſa ꝓtectio ſecuꝝ redderet. nihil tantū moueri ſuſpicante. eos vo motus pontifex innocentius iniquo ferens animo ad othonē miſit. qui cū ſuadendo. hortando. admonendo ꝑuincere conarent vt capta de eccłie terra feudatario redderet. q̄ peiora indies moliebaꝛ. vnde pontifex eū anathemate primū ꝑcuſſit. deinde ꝑſeuerantem ⁊ vias omnes romanas latrocinijs infeſtantē imperio ⁊ alemanie regno priuatū depoſitūq; ꝓnunciauit. Secutos eū ꝑlatos ⁊ ꝓceres ac oēs alios imperij ac regni populos eatenus ſacramenti religione qua illi obligabanꝛ abſoluens vt nō magis poſſent ꝙ deberent ab eius imperio reuerentia ⁊ obedientia ſe ſubtrahere. Quobrē rex bohemie. langrauiꝰ thuringie ac archiepī Maguntinꝰ Treuerenſiſq; dux auſtrie ⁊ ex militibus ꝓſtantiores quiq; eū deſeruerūt. Cū etiam germani electores imperij philippo ſuadente francoꝝ rege ꝙ primū de priuatione othonis certiores facti ſunt fridericū ſecundum ſicilie regem vigeſimū agentē annū in romanoꝝ rebē declarauerūt. Philippꝰ eñ francie rex othonē ioannis regis anglie ex ſorore nepotē debilitari ac potentatu deijci exoptabat. quibꝰ tandē deterritus malis atq; periculis otho in alemāniā ſe recepit ⁊ quecūq; de ytalia ceperat in romani pōtificis fridericiq; ſicilie regis poteſtatē redire. vbi poſtea a philippo francoꝝ rege apud tornatum ſuꝑatus. Tandem anno M.cc.xviij. otto imꝑator meſtus languenſq; aīo breui obijt. Veneti aūt rebellantem cretaꝫ in fide armis cōtinentes anno ſalutis M.cc.xiiij. candē in colonie formā redigere. miſſis eo ciuibus qui cretenſes in officio contineꝛent.

Rainaldus archiepꝯ colonienſis poſt deſtructam mediolanū a friderico imꝑatore corꝑa triū regū ad Coloniam traduxit poſt glorioſam vitam in dño quieuit.

Richardus quoq; puer pariſius a iudeis martiriū paſſus multis claruit miraculis. Quobrem philippus rex francie intelligens iudeos ꝑ plura quotannis mala ꝑegiſſe in vituperium xp̄ianoꝝ priuatis bonis omnes e regno francie expulit.

Ordo cruciferorum

Cruciferorū ordo in ſinodo lateranēſi diu incho-atus ſed aliqn̄ intermiſſus ab ipo Innocentio tercio pōtifice anno pontificatus ſui. xviij. reſtituit. et confirmat ac multis fauoribus cōmendat. Id q̄ maxīe factū ē eo ꝙ quedā albanenſium peſtifera he-reſis ſurrexerat. que tantā in populo romano clero q̄ ſedicionē excitauerat q̄tā nūq̄ antea. q̄ obrē cauſaꝫ pōtifex ipe multos cruce ſignatos impulit ꝯ eos ar-ma ſuſcipere. quibus deuictis cruciferorū ordinē iaꝫ ſopitū ⁊ obliteratū inſtaurans multis priuilegijs ⁊ gratijs mirabiliter auxit. eideꝫ aūt ordini poſtmodū innocentius quartus deuotiōe affectus apud lugdu-nū exiſtens regulā cōpoſuit ⁊ dedit in quo p̄cepit ip-ſis religioſis ſemꝑ crucē in manibus portare. ipſius uūt ordinis auctoreꝫ et du-cē Quiriacū epm̄ ⁊ martireꝫ tpe conſtantini magni Hele-ne matris primū fuiſſe tra-dunt. qui etiam cuꝫ Iuliano apoſtata cū multis chriſtia-nis paſſus fuit. ſed idem or-do ad nihiliū fermevſq꞉ in preſens redactus.

Tartarorum regni princi-pium

David quidam perſa ex ignobili familia inter eos natus tartarorū gentis rex vir quidē magnanimus ꝑ hec tpa ex indie montibus vna cū oīb⁹ ſue gē-tis viri ac mlierib⁹ hoſtili aīo egreſſus ꝑ vicinas quaſq꞉ vrbes ſpolia multa exegit ⁊ populū ſuū h̄ mō allexit. quibus ſpolijs allectus inde parthos venit ⁊ pari terrore mediam. aſſiriam. perſiam. armeniam et ſarmatas nō longo tpe ꝑuadens circa meotidis paludis littore conceſſit vbi ⁊ accolis ſuis ſedes cōſtitu-ens in maximā euaſit potentiā vt regnū eoꝝ nunc multū creuit in finibus hungarie polonie ⁊ iuxta mare ponticum ⁊ in aquilone. ⁊ hi nūc vſonē caſſanū habent principē. Sunt auteꝫ tartari hoīes turpes oculos groſſos ꝓminentes habent latas facies et frontes naſoſq꞉ latos medioeres. ⁊ ſtatura tante arrogantie vt dn̄m ſuū cham filiū dei appellent. pluraq꞉ de eoꝝ moribus hiſtorici ſcribunt.

Ordo carmelitarum

Ordo carmelitaꝝ ꝑ hoc tp̄s in ſyria apud carmelū montē ab Alberto iheroſolimitano patriarcha excitat ⁊ multis priuilegijs ab eo ſublimat. atq꞉ ei-dem regulā ſuo iure cōfectā obſeruandā primo obtu-lit ⁊ confirmauit. in qua pro habitu fratribus euſdē ordinis capā ſuperiorē ex ſyrico cū quibuſdaꝫ largis virgis ſcꝫ albis ⁊ griſeis circulatā more helye ꝓphe-te (vt tradūt) aſſignauit ⁊ deferendā ꝯſtituit. Iſq꞉ ordo cū in orbē diffunderet ac locis ⁊ viris p̄ſtantiſſimis indies multiplicaret multas impugnationes ꝑ mul-tos annos ab emulatorib⁹ ꝑtulit. ſed poſtmodū Ho-norius pontifex eius nōis tercius cernens ip̄aꝫ ſan-ctam religionē ⁊ ordinē a multis impugnatū ⁊ aliqn̄ ꝑſecutū cū nō ſatis probatū cōſpiceret deuotione mo-tus primo pōtificatus ſui anno mutatis prius circula-tis clamidibus ob honorē beate virginis marie in al-bas ſub titulo virginis marie de monte carmelo ap-probauit ⁊ cōſirmauit. aiūt em̄ ordinē iſtū dū in ſiria cū habitu illo procederet maxima in reuerētia ⁊ deuo-tiōe apud ſoldanū egypti extitiſſe ⁊ multas illi clemo-ſinas ⁊ beneficia cōtuliſſe. ſed eo habito mutato eū e finibus ⁊ regno ſuo eieciſſe. q̄ obrē neceſſe fuit illuꝫ i europā traijcere vbi mirū imnodū excreſcēs clariſſi-mos ⁊ ſanctitate ⁊ ſcientia viros ꝓtulit. Quoꝝ de nu-mero p̄cipui fuere Angelus declamator ardētiſſimus Albertus ſiculus Cirillus grecus vir doctiſſimus. q̄ p̄ter libros multos a ſe editos ſpū ꝓphetie claruit. Et alij clariſſimi.

S. Dominicus

DOminicus hiſpanus vir ſanctitate ⁊ doctrina plurimū decoratus. p̄dicatoꝝ dux ⁊ pater inclitus. ac xp̄iane religionis q̄ſi matutinū ſydus emicuit p̄ hoc tp̄s. Is ī calogura al' calaroga pago exomenſis dioceſis nat⁹. Cui⁹ pr̄ felix appellatus. mater ioanna q̄ tres filios habuerūt q̄ poſtea lr̄is edocti ſacerdotiū acceptarūt. Tercius beatus dn̄icus cui⁹ mater p̄uidit in ſomnis ſe geſtare catulū accēſam ore faculā baiulantē. Qui egreſſus ex vtero totū mundū incēdere videbat̄. p̄figurans ex ea p̄dicatorē eximiū naſciturꝫ. fuit eīm viciorꝫ mirabilis obiurgator. oppugnator hereſum. fideliū diligentiſſimus exhortator. ab infantia quoqꝫ cū eo miſeratio creuerat. ex canonico aūt regulari a deo vocatus cū frībus ſocijs p̄dicatorūꝫ ordinē incredibili feruore fundauit. q̄ diuinitus inſtituto ab glorioſa dei genitrice maria religionis habitū aſſumpſit. Et cū in tholoſana albienſiqꝫ galliaꝝ regione hereſis pullulaſſet. ac late ⁊ longe cepiſſet ſerpere. btūs dn̄icus tunc primū fama noſci ceptus ad eas extirpandas ſe cōtulit. Erāt vō q̄ armis eā ſectam tueri adniterent̄. Qua comes toloſanus notabat̄ infamia. Quare datus eſt ab innocentio pontifice ⁊ a francoꝝ rege ſymon de mōte forti btō dominico adiutor. q̄ cū coho⁊te ab hieroſolime expeditione reducta a ſancto viro aduerſantiū arma conatuſqꝫ retudit. tantiſqꝫ ea hereſis defixa erat radicibus vt q̄ ſeptimo inchoauerat vix tādem vltimo pontificat⁹ innocētij anno potuerit extirpari. pater aūt religionis exiſteus. poſtea ab honorio q̄ ſciſmaticos apud tholoſaꝫ domitos audiuit. ordinis confirmatōem obtinere meruit q̄ ꝯfirmato cū plura monaſteria erexiſſet. Et multis ſignis ac miraculis claruiſſet. ac varias regiones docendo ⁊ p̄dicando luſtraſſet. Tandē anno ſalutis tercio viceſimo ⁊ duodecies centeno apud bononiā ytalie ciuitatē. nonis auguſti migrauit ad dn̄m. quē poſtea gregorius nonus audit eius miraculis ⁊ vita preclara in ſanctoꝝ numero aggregauit.

S. Franciſcus

FRanciſcus ſeraphicus natione ytalus ex aſſiſio vmbroꝝ ciuitate ortus. vir vtiqꝫ diuinus. ac primus inſtitutor ordinis fratrū minoꝝ. ⁊ fundator mirificus. Circa annos dn̄i. M. ccviij. primo negociator hūanus ⁊ affabalis ac p̄digus vſqꝫ ad annū. xxv. Inde terrena oīa deſpiciēs xp̄m in oīu vita ſecut⁹ eſt. Et cū aliquādiu pedibus calciat⁹ ⁊ corrigia cinct⁹ inceſſiſſet. Sentētie dn̄ice memor dicētis. Qui venit ad me ⁊ nō renūciat oībus. non poteſt meus eſſe diſcipulus. Abiectis oībus tunica inciultam ⁊ cōtemptibilem hunc p̄cinctam induens nouum mox ordinē conſtituit. cum quo velut ſol ī orbe radiās xp̄ianā religionē plurimū illuminauit. Tantū aūt in ſeipō rigorē auſteritatis exercuit. vt in tēptatione carnis. in pruinali tp̄e niue vel glacie operiret̄. paupertatē quoqꝫ dn̄am ſuam ſemper vocabat. Mallebat potius de ſe vituperia q̄ꝫ laudes audire. oīniqꝫ ſtudio precauebat ne paupertatis metas trāſiliens ad ſupflua diffluerct. ardentiſſimoqꝫ martyrij deſiderio ferucbat. Ideo ſexto cōuerſionis ſue anno ſyriā petijt: ac ad ſoldanū acceſſit. qui eum oīni honore ſuſcepit. Duobus aūt annis aū obitū eius vidit in viſione ſeraphin vnū in aere ſex alas habentē cruci manibus extenſis pedibuſqꝫ coniūctis affixū. alaꝝ vō duas ſup caput erectas. ⁊ duas ad volandū extēſas habebat. Porro duabus totū corp⁹ tegebat̄. Cunqꝫ diutius cogitaret apparebant in manib⁹ ei⁹ quaſi fixure clauoꝝ. latuſqꝫ ip̄ius dextrū veluti lancea perforatum. Interea cū frībus ſuis ſic ab eo inſtitutis nouā dediſſet regulā. ⁊ xp̄i ſtigmatib⁹ inſignitus fuiſſet. ⁊ nomē ſuū in orbē diffudiſſet. Cū nullā carni ſue requiē dederat a ꝯuerſione ſua. xviij. anno ⁊ multis languoribus p̄teritū tp̄s effluxiſſet. duobus ſeq̄ntib⁹ grauioribus purgeri cepit. Tandē plen⁹ bonis opib⁹. apud aſſiſiū vrbem ſuam. Anno ſalutis nr̄e. 1227. nonas octobris ī dn̄o feliciter obdormiuit. Quem ⁊ biennio poſt gregorius nonus auditis eius crebris miraculis magna prius ob eam rem couentu habito. in numeꝝ ſanctoꝝ ſtatim retulit. Nicolaus aūt tercius papa anno. M. cclxxx. litteras de ſtigmatib⁹ ei⁹. xp̄i fidelibus miſit

TErremotus atqꝫ portēta multa hijs annis vbiqꝫ ferme fuere ita vt antiochia ⁊ tripolis atqꝫ damaſcus magna ex p̄te corruerunt. Cathina etiā ſicilie inſula contra aquarum naturaꝫ pelagus retroceſſit. ⁊ hoīm ferme milia abſorbuit. In ytalia inſup grandines ouis anſerum groſſiores cecidere.

VIſum eſt quoqꝫ ſignū mirabile in occidente poſt occaſum ſolis in ſtella poſita in auſtro declinans in occidentem indirecto ſyderis quod aſtrologi coronam adriagne appellant. Viſuſqꝫ radius quaſi trabes magna per multos dies aſcēdes in altitudinem firmamenti. Predicatores hijs temporibus multa alia ſigna contigiſſe aſſerebant.

Anno mundi. 6413. Anno xp̄i. 1214.

Linea ſummoꝛ pontifici

Honorius tercius

Gregorius nonus

Celeſtinus quartus

HOnorius tercius papa. p̄ria romanus. p̄re almerico ciue romano genit⁹ tercio ſuffectus innocētio. ⁊ ipſin eius nois terciū. peruſie cardinales ī romanū ū pontificem creauerūt. Qua in creatione ad ſextū p̄deceſſoris diem obitus facta. maioꝛ ſolito adhibita ē feſtinātia cꝫ peruſini ciues difficultatē hieroſolim e reꝝ. ⁊ belloꝝ ytalie ſedandoꝝ neceſſitates ꝑpenderūt. Et coacto in conclaui collegio penuria cibi per dies ſingulos maioꝛe facta vt ꝓperarēt. viui honeſtiſſimā attulerīt. ꝯſecratuſqꝫ pōtifex deſtinatū a p̄deceſſoꝛe pacī in ytalia cōſtituende tractatū ꝑ oratores legatoſqꝫ cōtinuauit. Ipſe romā intra primū creationis menſem ꝑ ſabinos ſe cōtulit. Sollicitabat em̄ cū petrus antiſidoreſis impatoꝛ cōſtantinopolitanus. quē paulo poſt ⁊ iolem ſimul vxorē idē pontifex in baſilica ſancti laurētij. q̄ via tyburtina extra muros inſignis viſitur. imperiali diademate decorauit. Et rebus xp̄ianoꝝ in romana ꝯſulturus q̄ hieroſolimis ꝓfuture viderent ioannē de colūna cardinalem romanū portueuſem ep̄m apoſtolice ſedis legatū declarauit. impialeſqꝫ titulos honorius friderico ſecūdo cōtulit. Quē poſt iuribus eccleſiaſticis ſibi vſurpatis anathemate notatū dignitate priuauit. Ordinē heremitaꝝ prout innocentius fecerat ꝓtegendū cū ſuſcepiſſet. Etiā ordines predicatoꝝ ⁊ minoꝝ cōfirmare voluit. hieroſolimoꝝ regē ex aſia ad ſe romā venientē benigniſſime ſuſcepit. Extant vō honorij pontificis decretales multe. tū rome opa ſancti laurentij extra muros vrbis reparata cū cenobio baſilica. tum ſancta ſanctoꝝ ad lateraneſeꝫ eccleſiā inſtaurata celebris ſanctimonie oratoriū. Hūc aūt ac beate vitā ducēs vt bonū paſtorem decebat. anno pontificatus ſui decimo. mēſe ſeptimo. die. xiij. moꝛit. Sepeliturqꝫ in baſilica ſancte marie maioris ad preſepe.

GRegorius nonus papa natione hernicus. p̄ria anagnin⁹ e familia comitum innocentij tercij nepos. Qui ⁊ laterano vbi creatus fuerat ananiam ꝑ eſtati caumata ſe contulit. Vn̄ fridericū monuit vt expeditionē in terrā ſanctam cui⁹ voto pridē cruce ſignatus ſe obligauerat. tandē iniret. foꝛte cōminaret vt niſi breui exequeret excōicationis priuationiſqꝫ ſententias ab honorio p̄deceſſoꝛe in illū ꝓmulgatas. ꝯfirmatas etiā atqꝫ etiā aggrauaret. Promiſitqꝫ fridericus ſeſe vouerat. dictūqꝫ ē veris tp̄us ad ꝯueniendū brundiſij. venerat eo magna multitudo p̄cipue vero ex germania lantgrauius haſſie. q̄ brundiſij vna cū magna pte militū moꝛitur. dū fridericus egritudinē ſimulās in ſicilia ſe continet. Hec fraus ita cōprehenſa eſt. cognita em̄ lantgrauij moꝛte celerrime eo adnauigaſſe omnēqꝫ eius ſuppellectilem diripuiſſe. Cognita igitur fraude friderici honorij tercij ſententiā in fridericū latam ꝯfirmauit. Inde peruſij pontifex aſſiſiū petiturus. vt q̄ de franciſco viro ſanctiſſimo miracula audierat p̄ns cognoſceret re comperta vt audierat. in ſanctoꝝ numeꝝ ſtatim retulit. Ceperant iterum romani ſenatores qn̄qꝫ vnū. qn̄qꝫ binos creare. Hanibalqꝫ ex hanibalda gente romana nobilis ſenatoꝛ hereſi ꝯſentiebat. in quā multi inciderant ſacerdotes. Hiqꝫ pontificis reditū formidantes tumultū concitauerāt ſꝫ diuina vltio cōpeſcuit. Tyberis em̄ cā in alluuionē excreſcens. multa dāna moꝛtalibus intulit. Et tanta peſte laboratū eſt vt decimus quiſqꝫ vix ſuperfuerit. Pontifex mira clemētia vſus publice oēs priuatimqꝫ etiā diſtributa pecunia ꝯſolatus ē. veteres cloacas purgari nouaſqꝫ pluримas conſtrui curauit. Urbis dignitati ⁊ valitudini vno tempoꝛe conſulens. acceſſit poſt ad vrbem reatinā pontifex curiā in ea aeris ſalubritate conſeruaturus. qua in vrbe beatum dominicum in ſanctoꝝ numerum retulit. Spoletum poſtea eſtate cum diuertiſſet beatum anthoniū cognomento paduanū ob innumera miracula ſanctoꝝ confeſſoꝝ collegio congregauit. Qui tandem multis quaſſatis erūnis a friderico ſuadentibus francie ⁊ anglie regibus cōuocauit omnes oꝛbis xp̄iani ad cōciliū. Uerū fridericus terram mariqꝫ vias p̄cluſit. Cardinales piſana claſſis intercepit ad amalphitā vrbē ducti. in cuſtodiam poſtmodum teneti. Dum aūt eo tardatus captoꝝ cardinaliū ⁊ prelatoꝝ impedimento. deſiſtit a concilio pontifex. menſe auguſto. Et primo quadrageſimo ſalutis anno ſupra duodecies centeno obijt. pontificatus ſui anno quartodecimo. menſe tercio.

CElestinus quartus patria mediolanenſis ⁊ ganfredus ex caſtillonea gente. ſabinenſis epiſcopus vita ⁊ doctrina inſignis ſenex admodum ⁊ valitudinarius in locum gregorij ſuffectus. ad fridericum mittens obſidionem fauentie continuantem multis illum de futura pace pollicitationibus delinire conatus eſt. Sed priuſqꝫ fridericus reſpondere potuerit. Celeſtinus ip̄e duo deuiceſimo pontificatus die defunctus ē. Cui vt ſucceſſoꝛ daretur vno ⁊ viceſimo menſe laboꝛatum ē. Cauſam diuturne vacatōnis apoſtolice ſcribūt tentos in malphitano carcere cardinales. ne ip̄is abſentibus electio fieret proteſtatus fuiſſe. Quibus ⁊ collegas aſſenſiſſe. videntes omnē ytaliam friderici motibus quaſſatam eſſe. ⁊ imminere per ſingulos dies periculum ne vrbē romam caperet.

Fridericus eius nominis ſecũdus imꝑator. anno dñi. 1212. ottone ꝓbicto imperij titulis priuato. ab electorib⁹ eius loco ſurrogatus. Et ab honorio põtifice cõſirmatus ⁊ coronatus. imꝑauit annis. 33. Nat⁹ ex heinrico ſexto ⁊ cõſtantia ſorore regis ſicilie. q̃ cum antiqua eſſet ſub papilione panormi in medio platee. vt tolleret͂ oĩms ſuſpitio ⁊ mulieres liberũ haberẽt aditũ in lucẽ editus Js ſub gubernatione eccleſie ⁊ innocẽtij orbato pr̃e enutritus. Deinde potentiſſim⁹ imꝑator ytalie. ſicilie. ſardinie. ihrl̃m ⁊ ſicilie. dñs quo nullus magnificentior romanũ imperiũ tenuit. Fuit eñi armoꝝ ſtrẽnuus linguaꝝ. ſ. latina ⁊ vulgari. greca. gallica ⁊ ſarracenica pit⁹. vigoroſus liberalis ⁊ magnific⁹. Vex vicijs nõ caruit luxurioſus nihil curãs niſi tꝑale. cũ mltis põtificib⁹ romane ecclie bella geſſit. Fecit tñ magnifica edificia ꝑ omnes ciuitates regni apulie ⁊ ſicilie. Validiſſimã arcẽ capuana dicta in neapoli caſtꝝ pratenſe ⁊ arcẽ ſancti miniatis Habuit ex prima vxore heinricũ ⁊ cõradũ. quos ꝯſortes regni fecit. Ex ſecũda filia ioannis regis hieroſolimitani iordanẽ ex ꝯcubina fridericũ regẽ antiochie manfredũ principẽ tarenti poſtea regẽ ſicilie. Et Rentzium quẽ fecit regẽ ſardinie. Fridericus itaqȝ p̃mo poſt habitã magũtie regũ alemãnoꝝ coronã. In ſueuia gentilitatis ſue regione deſederat. Js audita clade qua otto afflictus erat. Aquiſgranũ imꝑatoriã vrbẽ obſidione preſſam recepit. vbi tercij innocẽtij romani põtificis auctoritate regiã iteꝝ de more coronã accepit. Et vt aliquã erga deũ oſtenderet gratitudinẽ cruce inſignitus. voto ſe tunc publice obligauit ſubſidij xp̃ianis in aſia agẽtibus afferẽdi. ne etiaȝ pontifici quoqȝ romano ingrat⁹ eſſe videret͂. comitatũ de regno ſicilie ꝑmiſit fundari ꝑpetuo ei⁹ donationis iure a romana eccĩa peculialiter poſſidendũ. inde in romanoꝝ regẽ electus ottone defuncto romã redijt. Quem honorius imꝑiali diademate inſigniuit. Obierat paulo prius cõſtantia eius mater preſtantiſſima mulier. nõ magis annorũ quã prudentie plena. q̃ viſo filiũ adoleſcentiã ſupergredi incipientez. Qui duos de triginta ageret annos. ad eam diẽ invtutũ via cõtinuiſſe. ꝙ ea de medio ſublata. mores vſqȝq̃qȝ mutauit In pontificẽ eñi ſpreta iureiurãdi religione anno coronationis primo mlta ⁊ quidẽ enormia ẽ aggreſſus quẽ vt a flagitijs a rebellione temparet. admonẽtem magis magiſqȝ indies ſpreuit. Vnde eũ duxit pontifex anathemate niſi reſipiſceret ⁊ ablata redderet deterrendũ. ſub ipm̃ fridericus imꝑio priuatus. vt reb⁹ ꝯſuleret alemanie. Quib⁹ ob noui imꝑatoris ſubrogationẽ timebat. heinricũ filiũ decenem illi in regem dedit. Tribus ab inde annis ſuꝑuixit honorius. Promiſit poſtea fridericus qͦd vouerat. ⁊ quod pontifex gregorius volebat. Tandẽ ad tercũ ydus auguſti cũ omni claſſe brundiſio ſoluit. ſed ceteri ad deſtinatus in acconẽ curſum velis ardentiſſime remiſqȝ cotendũt. Fridericus noctu cũ trireme dilapſus brundiſium ẽ reuerſus. At gregorius pontifex cũ intellexit fridericũ in ytaliã reuertiſſe. q̃ntis potuit maledictionibus ꝓſecutus ẽ. Inde nauigationẽ ingreſſus de qua cypri ſubſtitit. Seneſcallo militie ſue mgr̃o cũ copijs ptolomaidã p̃miſſo. q̃ ſoldani conat⁹ inſpiceret. fridericus ab illo accerſitus ptolomaidam adnauigauit. Nec mora oratores in romã dimittens. abſolutionẽ a pontifice implorauit pontifex q̃ oĩa reſtiſſet repulſam dedit. quãobrẽ fridericus cõſulcius ſibi duxit in ytaliã nauigare. Et a tarentino portu quẽ primũ de nauigatione attigit. neapolim anxius aduolauit iuerat ptolomaidaȝ magiſter militie theutonice prutenorũ. q̃ cũ ipo friderico in ytaliã redijt. fauentia deinde anno obſidionis ꝓpe in friderici poteſtatẽ pactione ẽ facta. Inde in bononiã ducens ſtudio eã priuauit. qͦd tunc primũ paduã ẽ tranſlatũ. inde in mutineſes ac reginos duxit. ſola agroꝝ vaſtitate ꝯtentus fuit. Continuatũ poſtea ẽ duos ferme annos belluȝ atrox variuqȝ ⁊ longobardie ac oĩm ytalie ꝑnicioſiſſimũ omibus quos ꝑ ytaliã partiũ gibelline ⁊ guelfe labes infecerat auxilio nõ magis militũ q̃ȝ pecuniaꝝ odio partiũ vtrũqȝ cõtribuentibus. Tandẽ quartus innocentius põtifex excõicationis depoſitionis priuationiſqȝ ſententiã in fridericũ ꝓnũciauit. omibus iuramento abſolutis. Et poteſtate electoribus attributa nouũ quẽ vellent principẽ deligendi. ꝓut in ſexto de iudicijs nũc habetur. Et cum tanta pontifex lugduni inde rex francie in egipto cum gloria ⁊ dignitate reipub. xp̃iane gererent. xp̃ianos ipe in longobardia crudelitate ꝓſequitur. Inde apud parmã prelio ſuꝑatus. poſtremo in ciuitate firenciola in finibus abrucij infirmat⁹ manfredi filij auſu veneno vel ſuffocatione interijt. Cui hoc epigrãma affixit. Si probitas ſenſus virtutum gratia cenſus. Nobilitas orti poſſent reſiſtere morti. Non foret extinctus fridericus qui iacet intus.

Linea imꝑatoꝝ

Fridericus ſecũdus

Eclipſis ſolis anno. M. ccxxxviij. totius. circa horã nonã die. vi. Junij facta eſt. ⁊ tanta obſcuritas aeris fuit. vt noctẽ adeſſe crederẽt. cauſaȝ ignorantes ad penitentiam redierunt. Deſignabat ſm̃ iudicium (quod fallax vt plurimũ cenſetur) mortem gregorij noni ⁊ oppreſſionem eccleſie per fridericum.

Terre etiam motus maximi repente exorti. ⁊ adeo grandes vt in montibus ſaluijs ad quinqȝ hominũ milia periſſe dicantur. Quo quidẽ anno friſia regio a maritimis fluctibus pene tota ſubmerſa fuit. Vbi ad centum hoĩm milia demerſa referuntur.

Ordo predicatorum

ORdo predicatoꝝ hiſ tꝑib⁹. veluti nouū ſydus a btō dn̄ico diuinitus excitatus. Et ſub regula diui auguſtini inſtitut⁹. Hic em̄ ad lateranēſe ꝯciliuz cū fulcone tholoſano ep̄o. ⁊ ad innocentiū adijſſet. petens cōfirmationē. cū pre nouitate rei ſe difficilē exhiberet. Nocte in ſomnis videns lateranē̄. eccłiam ſuis cōpagibus reſolutā graue minās ruinam. Cui occurrebat vir dei dn̄icus humeris ſuis caſuraz fabricā ſuſtentare videbaꝛ. q̄ viſione mot⁹. petitionē attēte acceptauit. hortans vt cū frībus regulam eligant. reuerſus ad .xvi. fratres tholoſe regulaz p̄dicatoꝝ ordinarūt. Interea innocētio mortuo ab honorio iſta p̄ſcripto pontifice tp̄o p̄re dn̄ico inſtante auctoritate ap̄lica tandē approbaꝛ ⁊ ꝯfirmaꝛ. Ordo hic īter ceteros ordines ꝯ̄ hereticos q̄z maxime extinguēdos ſp impetuoſiſſim⁹ ē habit⁹. Et ne p̄dicationis officiū impediretur. propoſuerūt terrenas poſſeſſiones ⁊ redditus annuales ꝓrſus abijcere. qđ poſtea in cap̄lo generali bonoine executioni mandatū fuit. Confirmatōem itaq̄z ordinis ſb regula auguſtini ⁊ cōſtitutōib⁹ additis ab honorio accepit. Ip̄m ordinē poſtea raymūd⁹ dominici ſucceſſor. ac reliq̄ vita ⁊ doctrina atq̄z ordinatōnib⁹ mirūimmodū auxere. Quorū de numero p̄cipui fuere Petrus martyr veronēſis. Thomas de aq̄no. ⁊ Vincentius inter ſanctos relati. Reliq̄ q̄z vt petrus de Tarantaſia Innocēti⁹ quint⁹ appellat⁹. ⁊ Bn̄dictus xi. papa. Hugo cardinalis biblie poſtillator. Albert⁹ magn⁹ Petrus de palude. Jacobus de voragine. Antonin⁹ archiep̄s florētin⁹. Et alij innumerabiles doctores ⁊ ſanctiſſimi cōfeſſores. q̄ illū ꝓ virib⁹ auxere. Roger⁹ ⁊ Albert⁹ brixiēſis Vgo de argētina Thomas anglicus. Vincētius burgūdus theologus ⁊ hiſtoricus. atq̄z alij hiſtorici plurimi q̄ ſua doctrina moribus ⁊ exemplis ordinem protexere ⁊ in fide decorarunt.

ORdinē etiā minoꝝ hac tēpeſtate tercio kal. decēbris honori⁹ pōtifex (⁊ vt ferūt difficilime) confirmauit. Nouerat em̄ antiquus hoſtis hūc ordinē in eccłia dei admodū ꝓfuturū. ideo obſtitit. vt ad nihilū redigereꝛ. Hunc itaq̄z ordinē diuus franciſcus tanq̄z voluptatis ac pauptatis ortū mlto labore plantauit. in q̄ vt quietius ⁊ ſecuri⁹ a mūdi fluctib⁹ elongat⁹ ſoli deo vacare poſſet. Ip̄e franciſcus btiſſimus p̄mo introiuit. vt reliquos ſpūalib⁹ ⁊ doctrine gr̄e aquis irrigaret. ibidē ergo conſtitut⁹ diuino afflante ſpiritu. poſt ſuā ad deū ꝑfectā cōuerſionē. cernens accreſcere fratrū ⁊ filiorū ſuorū nūerū. vite normā ⁊ regulā cōpoſuit atq̄z deſcripſit interpoſitis in ea ſacri euangelij v̄bis. ad eius ꝑfectōem feruētiſſime anhelabat. huandamq̄z ꝯfratres ſuos v̄bo ꝑiter ⁊ exēplo edocuit. Regula aūt ⁊ vita fratrū minorū vt ipſe ait. hec ē dn̄i noſtri ihū xp̄i ſctm̄ euāgeliū obſuare. viuēdo in obediētia. ſine proprio. ⁊ in caſtitate vſq̄z ad mortē. Et cū innumerabiles ex hoc ortulo emerſerint viri q̄ ip̄um ſignis ⁊ doctrinis illuſtrarūt. inter p̄cipuos nūeraꝛ ludouicus ep̄us. antoni⁹ vlixbonēſis. bonauētura cardinalis. Et bernardin⁹ ſenēſis. in cathalogo ſctōꝝ relati. Sz ⁊ Nicolaū ei⁹ nois q̄rtū. Alexandrū q̄ntū. ⁊ Sixtū q̄rtū pōtifices maximos. de q̄b⁹ ⁊ alijs latius infra diciꝛ. Inter doctores etiā ſolēnes ſacri ordinis annūeraꝛ alexander de ales. Richard⁹ de media villa. ⁊ innumerabiles alij.

Ordo minorum

ANno ſalutiſ p̄mo viceſimo. duodecieſq̄z cēteno. tartari gēs cithica georgianā armeniāq̄z maiorē direptas vaſtataſq̄z ſuo ſbiecerūt impio. inde ripheis mōtib⁹ trāſmiſſis ad eas delati vaſtiſſimas regiones. Que tranſiluanam ꝯtingūt. in poloniā ⁊ poſt ī hūgariā penetrarūt q̄s xp̄ianas regiones populationibus incendijſq̄z late cōmiſſis magno affecerunt incōmodo.

HJeruſalē ciuitas q̄z a cordirio magni ſaladini filio obſidētib⁹ damiatā xp̄ianis. q̄nta vice fundit⁹ euertiꝛ. tēplo dn̄i tantūmō ītegro relicto. ⁊ cū ſepulcrū dn̄i noſtri iheſu chriſti violare etiā ſtatuiſſet precibus chriſtianorum pulſatus ab ſcelere deſtitit.

S. Clara

CLara vgo admirabilis ꝛ ſanctiſſima. de ciuitate aſſiſij. claro ſatis genere traxit originē. Cui⁹ pr̄ miles. mr̄ ortulana dicta diui franciſci diſciplinis ꝛ exemplis in diuino ope plurimū erudita. Hijs tpib⁹ apud aſſiſiū vrbē vtute ſcitat(?) ꝛ grā in pcio habita. q̄ ad ecciam ſancti damiani cōmigrans collegiū ſanctū pauperū dominarū ordinē inchoauit. in hoc arto recluſorio p. xlij. ānos mirāda carnis ſue maceratōe ꝛ ī opib⁹ virtutū claruit. diuerſa q₃ miracula ſigno crucis pegit. Cū ſub imperatore friderico quaſſata eēt eccia. Et in aſſiſiū hoſtilis furor irrueret. Et ſarracenorū gens apud damianū ſctm̄. intra clauſtrū vginū influerēt. Clara infirma ad hoſtiū agmen ſe duci iubet. Et an̄ hoſtes poni p̄cedēte ea capſula argentea in qua erat ſacramētum eucharistie. ꝛ i orōne cū lacrimis ait placet mi dn̄e me(?) meas ancillas tuas manib⁹ tradi paganorum? Cuſtodi famulas tuas illico ad aures eius intonuit. Ego vos ſemp cuſtodiā. Et mox q̄ muros aſcēderāt. obſidionē derelinquūt. In religioſo eius tranſitu innocētius q̄rtus cū cardinalib⁹ eam viſitās. ab eo remiſſionē oīm peccatorū obtinuit. in dn̄o ꝯfortata. xvij. dieb⁹ nullū cibū ſumpſit. Tandē ait ad aīam ſuā. vade ſecura. q₂ bonū itineris habes cōductorē. in craſtino igit̄ beati laurētij egredit̄ aīa eius ſanctiſſima. Et ad ſanctū georiū. vbi corpus. b. franciſci p̄mo cōditū fuerat deportat̄. Agnes aūt ſoror ei⁹ ad agni nuptias euocata interiectis dieb⁹ ꝯſecuta eſt. Et cum ſanctiſſime vſq₃ ad vite exitū vixiſſet. ꝛ domin⁹ ad gloriā eius plura miracula feciſſet. anno. M. cclv. alexander quartus in ſanctarū cathalogo eā aggregauit. Et eius diei feſtum pridie ydus auguſti celebrari mandauit.

S. Antoni⁹ de padua

ANtonius p̄ria hiſpanus. vlixbona ciuitate oriūdus. ordiniſq₃ minorū frater Uir vtiq₃ ſanctus. ꝛ multis vtutib⁹ adornat⁹. Is in baptiſmo ferdinandus appellatus. primo canonicorū regulariū habitū ſuſcepit. cūq₃ audiſſet frēs minorū apud marrochiū p xp̄o necatos. p eis habitū minorū accepit. vbi nocturnis vigilijs corp⁹ mira abſtinētia macerauit. Hic glorioſus pr̄ cognomine de padua dictus Cū ibi predicans diu reſedit. Et rome de mandato ſummi pōtificis pegrinis plurimis p̄dicaret. linguas ſic mouit vt tam greci latini francigene teutonici q̄₃ anglici oēs q̄ audiebant clare intelligerēt. Et cū inter religioſos nō ſolū ſue etatis. ſ₃ priorū ſeculorū oībus lr̄is ornatiſſim⁹ haberet. Sacrarū lr̄arū archa cognominari meruit. Et cū tholoſe bononie. ac patauij diu theologias egregie docuiſſet. Hac tēpeſtate patauij infinit⁹ clarus miraculis moritur. Et a gregorio nono pōtifice eas ob res ſtatim in ſanctorū cōfeſſorū ꝯſortiū referf. anno. M. ccxxxij. Inuenta eſt poſtea in tranſlatōe corporis poſiti de loco vno ad aliū. lingua ei⁹ in ore adeo recens rubicūda q̄ p plures annos cū corpe ſub terra iacuerat ac ſi tūc deceſſiſſet. quā₃ beat⁹ bonauentura. affatus ē. O lingua bn̄dicta q̄ ſemp dn̄ū benedixiſti. nūc apparet quanti meriti fuiſti. anno deinde dn̄i. M. cclxij. cū eius meritis patauina vrbs de manu etzelini tyranni liberata eſſet ciues ecciam p̄grandem atq₃ pulcerrimam ad eius honorem extruxerunt.

ORdo fratrū theutonicorū in pruſſia p hec tpa ortū habuit. Cū pruteni barbara gens ꝛ ydolorū cultrix. vſq₃ ad fridericū imparatorē eius nois ſcdm̄ fuit. Sub eius vo iperio cū amiſiſſent xp̄iani ptolomaidē ſirie ciuitatē. fratres theutones ſancte marie appellati. Inde fugati in germaniam rediere. Uiri nobiles ꝛ rei militaris periti. qui ne per otium marcerent. fridericū accedentes pruſſiam germanie cōterminā xpi cultu ſpernere dixerūt. Sepe illius gentis homines in ſaxones ceteroſq₃ vicinos excurrere ad orientē eīn maſſonite poloniq₃ rura colūt. Occidentem ſaxones occupant. aquilonē balthei maris excipit littus. Ingentem igit̄ vim pecorum atq₃ hominū abigere. eſſe igitur in animo ſibi compeſcere barbaram gētem. annuat tantū imperator ꝓuinciam. quod fratribus perpetuo iure poſſidendā tradat. ſi eam armis acquirant. conradus quoq₃ dux moſauie ꝛ Cuyame q̄ ſec⁹ terre domini affirmabat. Ius ſuum in terra colman vocata fratribus ceſſerat. Grata oblatio friderico fuit. Qui litteras ſub aurea bulla ꝯceſſit. Illi ſumptis armis breui tempore omnē pruſſiam ſubiecerunt. frumenti ferax regio eſt. aquis irrigua. ꝛ plena colonis. mlta ambitioſa oppida. multi maris ſinuoſi reflexus amenam efficiunt. pecorum ingens vis. multa venatio. piſcatio diues. Ex illo tempore lingua theutonica introducta eſt. Et cultus xp̄i gentibus imperat⁹. Eccleſie poſtea pontificales erecte tranſuiſtulam pomezamēſis. colmēſis. warmienſis ꝛ Sambiēſis. Arcē item nobilem ꝛ ampliſſimam marieburgū vocant. hic ſedes magni magiſtri. Et cum theutones hui⁹ religionis inuentores fuere. Nemo ad eam recipit̄ niſi theutonicus. nobilis ortus parentibus. Ob eam rem veſtimētis albis vtuntur. nigra cruce inſuta. vt aduerſus inimicos crucis pugnare velint. barbas oēs nutriunt. exceptis qui ſacris altaribus ſeruiunt. pro canonicis horis dominicam orationem vſurpant. Neq₃ litteras diſcunt. magne hijs opes fuere. nec minor potentia q̄₃ regibus. Sepe cum polonis contendere.

¶De damiata ⁊ eius expugnatione.

PRincipes xp̄iani. quos olim tercij innocentij diligentia ⁊ lateranēſis ꝯcilij decreta ad hieroſolime li
berationē inflāmauerāt. in magnū coierāt exercitū. qui ꝑtim terrā. partim mari cōſtantinopolim. Et
inde cardinale colūna ſedis apoſtolice legato deducente. acconē ſe ꝯtulerant. Fuerūtq3 primarij inter eos
ꝓceres andreas hūgarie rex. veneroꝝ nauigio fretus. qd̄ libēter dederāt. q2 ius eis ceſſit ꝙ in omni dal
macia regnū hūgarie ad eā diē habuerat. Et dux auſtrie. heinricuſq3 niuernenſis comes. Et gualterius re
gis francie camerarius q̄bus ioannes hieroſolime regi cōiunctis. in cōcilio actū eſt. damiatam egipti vr
bem nilo cōtiguā vt primā oīm caperent admitendū. Ea eīn in ꝑtāte facta apparebat cayrū ⁊ babilonē cō
tiguas vrbes ampliſſimas ⁊ cōmode occideri poſſe. Et interclusas cōmeatu facilime expugnari. Quo ſol
danoꝝ gentis ſarracene principū domicilio in xp̄ianoꝝ ꝑtātem facto ſutuꝝ ꝯfidebant. vt oīs ea barbaries
ſarracena nō ſolū hieroſolima ⁊ terra ſancta. ſ3 orbe ip̄o terraꝝ exterminaret. Itum ē itaq3 nō magis cupi
entiſſimis q̄3 cōfidentib9 ꝓceꝝ militūq3 animis. Et menſe maio anni ſalutis duo devigeſimi ⁊ duodecies
cēteni. damiate obſidio īchoata. Ea citas olim eriopol' a ꝑtinace elio ꝯditore appellata. Triplici muroꝝ la
teritio dēſiſſimoꝝ munimēto cingit. Quā nili amnis ꝑticula. ad romani tiberis magnitudinē ambit. vt
inſulā ſ3 oblōgā arctamq3 efficiat. A babilone q̄3 noua itur ad damiatā v̄ſus oriētē. diſtās ab ea dietis tri
bus. Itur quoq3 ad alexandriā occidentem v̄ſus diſtans a babilone diebus tribus ꝑ terrā. ſex per aquas.
Porro vſq3 ad damiatam ſeptem diete ſunt a monte ſinay. Sita ē aūt damiata inter mare ⁊ flumē nili. de
coratur aūt in. xxviij. turribus altis. Minoꝝ turriū incertus numerus. Turris quoq3 erat pharea nō q̄des
craſſitudine ⁊ celſitudine illi ſimilis. quā ad pharon ⁊ nilū ſtante romano imꝑio fuiſſe legimus. ſ3 q̄ ſubur
biū ⁊ mercatoꝝ appothecas ac publica horrea a pyratis nocturniſq3 ꝑdonibus tutaret. quāobrē ſub no
ſtri exercitus acceſſum addidit ſoldanus ſuburbio vtriq3 ꝑſidia ⁊ munitiones vndiq3 inſtaurauit. Eas dū
noſtri appugnāt munitiones turrimq3 vndiq3 machinis quatiūt. multi ꝑ dies ſingulos cecidere. cū3 tñ ea
maior in barbarie acciſio cōmitteret. Euicitq3 fortiſſimoꝝ ex omi ꝓuincia alternis pugnātiū noſtrorū vir
tus. At poſt quintū menſem quā gallici in ſoldanū male pugnauerant pauci milites exploraturi cuſtodes
altū ſopitos eſſe aut ꝑ errorē ab eſſe ꝑcipiēs ſocios aduocauit. ſcalas cōportant. portam ſecuribus malle
iſq3 refringūt. Accurrētes q̄ ex ſarracenis ſtrepitū exaudiuerant confoſſi. Chriſtianiq3 interim patente in
greſſi porta. vrbe potiti ſunt. Anno tādem dimidio atq3 integro poſtq̄3 fuerat obſeſſa. portis vbiq3 muni
tionibuſq3 xp̄iano militi ad cuſtodiam attributus. Prima v̄o omi machonaria vrbis primaria in glorio
ſe virginis dei genitricis eccleſiam inſtaurata. ac in epiſcopiū dedicata eſt. Habuit per id tempis damiata
ampliſſime opulentiſſimeq3 ciuitatis ſpeciem. repertamq3 in ea rerum oīm copiam auri argētiq3 ⁊ ditiſſi
me ſuppellectilis vim maximā. legatus regeſq3 ⁊ duces exercitus militi xp̄iano equa diſtributione largi
ti ſunt. Quin etiam de agrorum diuiſione ī tempore facienda actum eſt.

Damiata

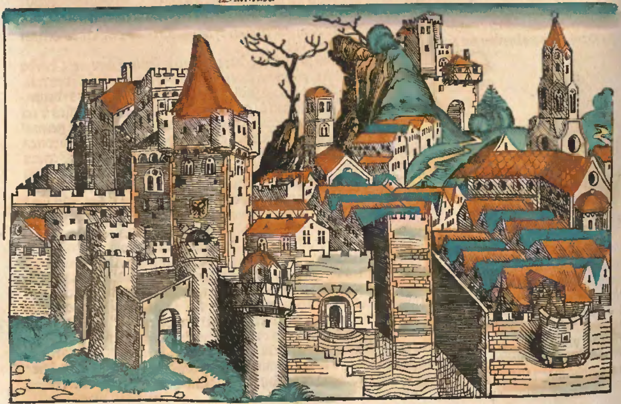

Apud damiatam interea res xp̄iana p̄ ſingulos dies. magis magiſqꝫ floruerat. cardinalis de colūna legatus apoſtolicus. ⁊ andreas rex hūgarie. ⁊ ceteri ꝓceres in bonā venerāt ſpem. fore vt ſoldanū ſarracenoſqꝫ breui cōficerēt. Tandē placuit oīmbus in cayrū babiloneqꝫ ducendū ad quas vrbes ſoldanus oēs prope ſarracenoꝝ copias cōtraxerat. Poſtqꝫ igit̄ xp̄iani duces in caſtris populationibuſqꝫ ociati occaſio ſoldano obuenit. nili in ſummas ripas ſolito citius tunc facti. Qua fretus occaſione catharactas vbiqꝫ defodi curauit iumētis ſublata in primis paſcendi facultas. Et qḋ in caſtris paratuꝫ erat deſtructū ē ſtramen tū nec aliquid fuit ſaluū quo mortales potuerint triduo ſuſtentari. In eam adducti rerū difficultatē. Alia quoqꝫ angebant̄ maiore. qꝛ redituri damiatā alicui depreſſis in locis aquas incidere verebant̄. Itaqꝫ miſſis oratoribus pacē xp̄iani his cōditionibus impetrauere. vt damiata cū rebus ī ea repertis ſoldano dimiſſa. ꝑtemqꝫ ligni crucis quā ille haberet redderet. Et captiuis viciſſim liberatis xp̄iani aconē thyrūqꝫ redirent. Quibus vrbibus ⁊ eaꝝ oppidis pax octo annis eſſet cū turco ſarracenoqꝫ ſeruanda. Que igit̄ in glorioſe v̄ginis purificatione habitari cepta ē damiata. Ad eiuſdē natiuitatis diem reddita barbaroꝝ ſpurcicie inquināda. Is ann⁹ ſalutis erat primus viceſim⁹ duodecieſqꝫ centenus.

S. Elizabeth

Elizabeth filia regis hungarie. vxor lantgrauij thuringie circa annos dn̄i. M. ccxxx. in alemania claruit. ab adoleſcentia ſua religioni ſtuduit. actōes ſuas in deū dirigens. vicioꝝ extirpatrix. exemplū patientie. ſpeculū innocentie. facta nubilis mltas pſecutōes paſſa a ꝯſiliarijs ſpōſi. ⁊ a ꝑrimis ſuis cōtēpta. Sed cū dn̄m exorāſſet ſponſum. occultū conſolatorē ſenſit q̄ cū circa tempalia ſuorū principatuū intenderet. beate elizabeth ad oīa exercenda q̄ ad opus dei ſpectant liberā facultatē cōceſſit. Totis igitur viribus pietatis operibus ſe contulit In quibus optime vſqꝫ ad mortē pſeuerans delectabilia ori proprio ſubtrahēs pauperibus miniſtrabat. eoſqꝫ balneabat. ⁊ lectos eoꝝ ſternebat. eoſqꝫ tegebat. fila trahebat. vaſa coquinaria mūdabat. hoſpitale pauperꝝ ꝯſtruxit. Que bonis v̄tutib⁹ erudita. tot operꝫ bonoꝝ manipulos ꝓtulit. xp̄o copulari deſiderās. terreni ſponſi conſortiū declinauit ⁊ mūdane glorie. depoſitis veſtimētis de manu magiſtri conradi de marpurck griſeam tunicā induit. cōtempta diuitiaꝝ ipſi⁹ iactātia. ſe mūdo prorſus fecit ignobilem. Tandē. xiiij. kal̄. decēbris ad dn̄m migrauit. Inter innumera miracula q̄ deus per eā oſtendit. xvj. mortuos potenter ſuſcitauit. cecū natū illuminauit. Quāobrē ⁊ ipſe gregorius nonus ipſam in ſanctaꝝ numero aſſcribi ⁊ aggregari voluit. Et ei⁹ feſtū ẜ. kal̄. decembris celebrari precepit.

Decretaliū libri qnqꝫ ad ſimilitudinē qnqꝫ corporis ſenſus. hac tempeſtate a Gregorio pontifice nono (raymūdo barchinonenſe adiuuante. poſt innocentiū terciū) in ordinem rediguntur. Et in qnqꝫ partes diuidūtur. In quaꝝ prima de ſumma trinitate ⁊ fide catholica. deqꝫ conſtitutōnibus. de reſcriptis. ⁊ ceteris officijs tractat̄. In ſecūda v̄o de iudicijs ⁊ cooperātibus ad iudicia. In tercia aūt de vita ⁊ honeſtate clericoꝝ. In quarta q̄ꝫ de ſponſalib⁹ ⁊ matrimonijs. Demū in q̄nta de criminib⁹ ⁊ penis tractat eoꝝ.

Raymūdus ordinis p̄dicatorum

Raymūd⁹ Barchinonenſis ordinis p̄dicatoꝝ tercius generalis mgr̄ poſt iordanē ſecundū mgr̄m ordinis vir moꝝ doctrina ac vite ſanctitate cōſpicuus ꝑ hoc ipm tēpus Gregorio pontifici in qnqꝫ decretaliū libris cōponēti ⁊ laborāti auxilio plurimū fuit. Et eos in formā redegit. bononie q̄ꝫ ius canonicū edocuit. Et ſummā de caſibus ꝓutilē cōfecit. Inde ordinatōnes ⁊ cōſtitutiones ſub regulari obſeruantia extantes in ordinē redegit. Et in cōuentu barchinoneſi infirmatus i dn̄o q̄euit. ⁊ vt fert̄ miraculis claruit.

Accurſius legū doctor

Accurſi⁹ natione florētin⁹. ꝯſultiſſim⁹ vir. ſuperioris azonis doctoris auditor. hac tēpeſtate vt ipſemet in autētica ꝯteſtat̄ floruit. Qui cū bonaꝝ artiū ſtudijs ornat⁹ eſſet. ac etiā ſapiā reipub. gubernādc plurimū inſignit⁹ haberet̄. Totuꝫ ciuilis iuris corp⁹ primus gloſis ornauit ⁊ explanauit.

Bartholomeus brixianus decretoꝝ doctor

Bartholome⁹ brixian⁹ clariſſim⁹ decretoꝝ doctor iſtis t̄pib⁹ clar⁹ ext̄is additōes ad decreti gloſas eo ordine q̄ nūc hn̄tur fecit. Et nonnullas diſputationes in decretaliū libris cōpoſuit. Scripſit ꝑterea ep̄laꝝ volumē ac chronicā de ytalie vrbibus ⁊c̄.

Odefredus doctor

Odefredus patria beneuentanus. doctor celeberrimus azoniſqꝫ auditor. eo tp̄e cū vtriuſqꝫ iuris erudítiſſimus doctor eſſet. in eiſdem egregiuꝫ ⁊ vtiliſſimum opus compoſuit.

Anno mundi.6443. Anno chriſti.1244.

Linea ſummoꝝ pontificū

Innocētius quartus

Innocentius quartus papa ſynebald⁹ antea vocat⁹: p̄ria genuenſis. ſanu-
lia fliſca e lauonie comitibus. in lucina preſbyter cardinalis pontifex crea-
tur. Quo nūcio fridericus impatoꝛ nō admoduꝫ delectat⁹ eſt. Noꝛat eīn hoīs
v̄tutē. ꝛ animi magnitudinē. Is eīn mētis ſue ꝯſcius. fertur ex cōpoſito reſpō
diſſe. Bonū ſe amicū cardinalē in acerrimū hoſtē romanū pontificem permu-
taſſe. Innocētius aūt pontificiū habitū indutus. romam veniens. magno ap-
plauſu ſuſcipit̄. pactis q̄ de more in coronādis pontificibus fieri cōſueuerunt.
de pace cū friderico ineūda mētionē facit. Verū cū paratas ſibi a friderico inſi-
dias compeꝛiſſet. Genuenſiū nauigio fretus qd̄ apud centūcellas in portu cō-
ſederat. Et nauigās genuā incolumis puenit: vbi pīculoſiſſimā incidit valitu-
dinem. Ex q̄ cū cōualuiſſet. ad philippū regē in franciā ſe contulit. ingreſſu rho-
dano amne aduerſo francie regnū pōtificē innocentiū rex ſumma veneratione
excipi curauit. deduxitq̄ꝫ lugdunū. Quā in vrbē conciliū pontifex cū celebrare
cōſtituiſſet. ſue primū ꝯſulit honeſtati. fridericū admonēs vt lugdunum ſe cō-
ferret. Et cū morā grauiter pontifex p̄reſq̄ꝫ ferebant. Sentētiam ī fridericū ex-
cōicationis depoſitōiſq̄ꝫ pnūciauit. Ad eā nūciationē exaudiuit fridericus vt
neceſſarioꝝ pontificis edes parme ꝛ villas ſpecioſiſſimas funditus euerterit.
Innocenti⁹ tandem nono acceſſus ſui anno gallijs ꝛ lugduno vt in ytaliā re-
diret mouere cōſtituit. Quē gallici oīes magno honoꝛe magnoq̄ꝫ fauoꝛe p-
ſecuti ſunt. Qui p̄ter acta ī concilio nūc extantia libros doctrina plenos apud
lugdunū ꝛ ſcripſit ꝛ edidit. cōmētarios in vet⁹ teſtamētū. apparat⁹ nouellaſq̄ꝫ
ꝛ autēticas decretaliū. Et de iuriſdictōne ꝛ auctoꝛitate imperij petro de vineis
reſpōdens apologeticas libros fecit. Et ſanctū eadmūdū cantuarienſem ī ſan-
ctoꝝ numeꝝ retulit. Lugdunīq̄ꝫ ab eo pōtifice qd̄ ſeruatur primū ē cōſtitutum
vt romane eccl̄ie cardinales ī publicū adeq̄taturi galero rubēte inſignirent̄. nō
ſolū quo a ceterꝭ ſint īferioꝛibus cōſpicui. ſꝫ vt ipſi admoneant̄ debere. qui illa
poſt pontificalem maioꝛe oīm ornētur dignitate. ad effundendū pro fide catho-
lica ꝛ xp̄iani populi ſalute ſanguinē paratos eſſe. Cū v̄o peruſiam iam perueniſſet. petrū veronēſem oꝛdi-
nis predicatoꝝ ab hereticis interceſſum in ſanctos xp̄i martyres retulit. Ideꝫ fecit de ſancto Staniſlao cra-
couienſi ep̄o qui in vita miraculis claruit. acceſſit⁹ deinde a pceribꝰ regni ſicili neapolim pficiſcitur. ibi-
q̄ꝫ moꝛitur. ꝛ ſepelitur in eccleſia ſancti laurentij. pontificat⁹ ſui anno vndecimo. menſe ſecūdo. die duode-
cimo. Cui⁹ quoq̄ꝫ decretū fuit vt octaua natiuitatꝭ marie virginis in eccleſia quotannis celebraretur.

Alexander quartus

Alexander quart⁹ papa cum moꝛte innocenti⁹ ad annū ſalutꝭ quartum quinquageſimuꝫ duodecieſq̄ꝫ
centenum inchoantem menſe ianuario p̄cepi⁹ eſt. alexandrū hunc pontificem eo nomine quartum
ex raynaldo cardinale hoſtienſi natione campano cardinales qui oīes in expeditionem ſecuti erant in vr-
be neapolitana bꝛeui creauerūt. poſtpoſita moꝛa vt rebus eccleſie a manfredi violentia pniderent. Man-
fredum ſtatim admonet ne quicq̄ꝫ contra dignitatem eccleſie moliatur. Magni certe animi ꝛ cōſilij vir be-
neficus. maxime v̄o erga paupes xp̄i. ꝛ bñ de religione meritus. Unde libellos quoſdam contra paupta-
tem editos a quodam guilhelmo de ſancto amoꝛe perpetua edicto abolevit. Interea alexander q̄ꝫ primus
ananie fuit manfredum publica in concione excōmunicauit ꝛ parandis copijs quas Octauiano cardinali
mitteret legato ſuo. operam adhibuit intentiſſimā. Et eſelinū de rumano atq̄ꝫ alios tyrannos perſequi vbi-
q̄ꝫ non timuit. Sed ꝛ inter genuenſes ꝛ venetos lites componere non deſtitit. Et ex viſione qua beatū au-
guſtinum vidit. vnionē fratrū heremitaꝝ a predeceſſoꝛe inchoatam ipſe perfecit. Ordineq̄ꝫ ipſum (relicta he-
remo) vrbes petere ꝛ incolere coegit. vt ꝛ ipſi doctrine verbo pariter ꝛ exemplo. nec non ꝛ confeſſionis au-
diende aucti. ſicut ꝛ ceteri ſalutis fructum afferri poſſent. In eodem quippe ſtatu oꝛdinem ipſum ꝯfirma-
uit. Quibus etiam vna cum oꝛdinibus predicatoꝛum ꝛ minoꝝ multa puilegia exemptiones ac indulgē-
tias conceſſit. quos certe mira beniuolentia ſummaq̄ꝫ deuotione ſemper proſequi non deſtitit. Et earūdem
religionū viris doctis admoduꝫ fauit. Et ad cardinalatus epiſcopatuſq̄ꝫ dignitates multos prouexit. Tā-
dem poſtq̄ꝫ alexander claram virginem pontificatus ſui tercio ananie in ſanctoꝛum collegiū retulit viter-
biū ad pacem inter venetos ꝛ genuenſes tractandum ſe contulit. Qua in re diutius vexatus eo loci te-
dio animi tandem moꝛitur. Et in eccleſia ſancti laurentij honoꝛifice ſepelitur. Pontificatus ſui anno. vij.
vacat tum ſedes menſibus tribus diebus quatuoꝛ. Varia ꝛ maioꝛe parte aduerſa tum omni pontificatus
tempoꝛe. tum maxime extremo anno foꝛtuna vſus qui omne regnum ſicilie cōtra que ac ſeuierat. Et vrbē
floꝛentiam in manfredi hoſtis eccleſie poteſtatem veniſſe. conſtantinopolim a catholicis amiſſam bellū in-
ter potentiſſimos ytalie populos venetos genuenſeſq̄ꝫ eodem quo obijt anno vidit.

Fridericus ceſar diu pōtifices ꝑſecut⁹ cū maxīs calamitatibus romanaꝫ ſe demū affeciſſet tandē ab Innocētio in lugdunenſi cōcilio damnatus eſt. et impatoria ac regia poteſtate depoſitus. ⁊ regnis ſicilie ⁊ apulie priuaṫ. poſt cuius depoſitionē vacauit impiū annis. xxviij. ytali ea tpa inter regnū appellant vſqꝫ ad Gregoriū decimū ⁊ Rudolphū impatorē.

Heinricus huius noīs ſeptimus rex ro. declaraṫ. res enī germanie inquietiſſime fuerant eo ꝙ germani electores imperij facte de friderico priuatoni ⁊ ſimul auctoritati ab innocentio pontifice eis attribute innixi lantgrauium thuringie heinricum alemānoꝝ romanoꝝqꝫ regeꝫ deſignauerant. ⁊ conradus adoleſcens alemanie rex a Friderico genitore pridem inſtitutus illum regni ingreſſu ⁊ poſſeſſione armis impetijt ſed ꝑdicata (iubente pontifice) in cōradū fridericiqꝫ fautores cruce ſignatis multos in noui regis lantgrauij ꝑſidia fautoreſqꝫ cōciuit. breui tamē mortuus eſt lantgrauius ꝓfluuio ventris ſine herede ſepultus in Iſnaco.

Wilhelmus comes holandie poſt obitū lantgrauij contra fridericū ab electoribus in regno ſuffectus. verū paucis annis regnauit ⁊ a friſonibus ē occiſus. ⁊ hij ambo ad pōtificalē benedictionē non peruenerunt.

¶ Guelphoꝝ ⁊ Gibellinoꝝ ortus

Guelphoꝝ ⁊ gibellinoꝝ ꝑniciosiſſima noīa ad tocius italie interitū ꝑ hec tēpora ex duobus alemanis fratribus vt aliqui ſcribunt tumultuantib⁹ ad inuiceꝫ romano pontifice ⁊ friderico impatore piſis inuenta fuiſſe conſtat. quo infortunio cū ſola caruerit ſena i aliud mai⁹ ſeipſaꝫ ꝓcipitauit. i multꝭ enī ac pene oībus populis eo tunc dementie impietatiſqꝫ ꝓceſſuꝫ eſt. vt quem pater filium. frater fratreꝫ videret cōtraria ſentientē pelli patri ſit paſſus aut cōfodi repugnantē. factūqꝫ eſt ſtupenda celeritate vt ſtudia partiū factioneſqꝫ ⁊ populorū ſectiones ꝑ omnē ethruriā pene dinoſcereṫ. cui infectioni a friderico diſſeminate noīa quoqꝫ aut ipſe aut ex ſuis germanis vt ꝑmiſim⁹ aliꝗ īdidere. verbo enī quod certe germanicū eſt ſtudioſos ecclie Guelſos ⁊ impatorie factiōis gibellinos placuit appellari. ⁊ vt ptolomeus lucenſis refert qui paulo poſt ea tpa ſcripſit. Ea infauſta rebus italie noīa primum apud piſtoriā fuiſſe audita. que paulo poſt omnē italiā ꝑter vnicā vrbē venetā infecere. tantaqꝫ rabie quinquaginta ducentis ⁊ eo amplius annis ad hec vſqꝫ tpa ſub infauſto eoꝝ nominū titulo ſeuitū eſt vt peiora inter ſeipſos ſcelera qn̄qꝫ itali commiſerint. ijs que a barbaris iā ceſſantibus fuerāt ꝑpeſſi. vrbs cū in vrbē populariter. prouincia in prouinciā. populi pars in alterā nulla impellēte alia ꝙ haꝝ partiū cauſa geſſere bella quoꝝ nullus victorie finis. nullus modus niſi in ſanguinis effuſione et exterminio eſt petitus. nec vicini inter ſe cohabitāteſqꝫ ſolū ea debacchati ſunt inſania atꝫ pietate. ſed quingentis ſe iuncti paſſuū milibus pauꝑes egeni. eqꝫ ac diuites ⁊ factioſi cū forte obuij fierent nefaria inuicē cōmiſerunt. non modo enī diuiſa ſunt inſignia in ꝓlijs ꝑferenda. ſed colores. terre fructus. veſtiū habitus. ipſi hoīs inceſſus. digitoꝝ cōcrepitus ⁊ oris hiat⁹ ſuā habuere partium ſignificationem. De huiuſmodi peſte Baldus iuris cōſultus tractatū edidit.

Conradus friderici filius ex Iole Iohannis iheroſolimitani regis filius ſuſceptus. quē pater reꝝ oīm heredē reliquerat. Cū genitor frideric⁹ apud florenziolā graui ⁊ periculoſo laboraſſet morbo. ex quo cū cōualeſceret Manfredus filius ex cōcubina nobili muliere ſuſceptus cōpreſſa iacentis in ſtrato ore eū ſuffocarit ad conradū legittimo genitū matrimonio regnoꝝ potētatuſqꝫ oīs ſucceſſio deuolueḃaṫ. Iſqꝫ conradus a wilhelmo rege alemānie quē lantgrauio ſuffectū oſtendimus. cōtinuato pridē agitatus bello poſt friderici patris mortē in ſueuia gentis ſue patrimonio paꝝ ꝑ ſe cōtinuit. Tandē conradus amicicia fretus ezelini tranſpadanā italie regionē vniuerſaꝫ tyrannide obtinentis veronā ſe contulit. Ex quo portu paratiſſimū ampliſſimūqꝫ exercitū in apuliā tranſportauit. Erat vero quod reꝝ euentus ⁊ geſta docuere Conradus genitori friderico in clementia. ambitione ⁊ malignitate ꝑqꝫ ſimilis. ſed moꝝ elegantia et facilitate quā ille artificio quodā ꝑ ſe ferebat carens vt prudentia illū vel potius patris aſtutia deſtituiſſe videaṫ. ide neapolim fureñ minarūqꝫ redundās obſedit menia ipſius multis i locis aperuit. Capue vrbis muros euertit ⁊ aquinū nobile oppidū incendit. partiqꝫ in germania deſedit. partim recipiendo ſicilie regno vſqꝫ ad obitus diē intentus fuit. moriens nō ſine ſuſpitiōe veneni procurāte māfredo quod medici pecunia corrupti diſteris opa propinarunt Conradino filio datis tutoribus regni ſicilie adminiſtrationē arciūqꝫ curā reliquit.

Linea impatoꝝ
Inter regnum
Heinricus ſeptimus

wilhelmus

Conradus

Mons quidem maximus in burgundia imperiali a mōte debiſcēs valleſq̧ coartās multa agricolarū milia oppreſſit. et vt auctor faſciculi tēpm refert ꝛ cucurrit p̄ multa miliaria ac quicq̧ milia hominū ſuffocauit. ꝛ tandem ad alios mōtes mirabiliter acceſſit.

Sanct⁹ cirill⁹ grecus melliflui carmeli prior doctorq̧ tū vite ſanctitate tū ꝓphetie ſpiritu cōſpicu⁹ multa poſteris ſeculis ꝑ futura cōſcripſit ꝛ copioſis miraculis deo ꝓcurat gloriam mundoq̧ ſtupōrem.

Groſſoni ſiue groſſoniti gens arabica eorū deuota ſuꝑſtitiōe ſoldano babilonis impellente xp̄ianos ī aſia habentes pid tpis diuerſis agitarūt in locis, ꝓgreſſoſq̧ templarios ꝛ hoſpitalarios ſepenumero male mulctatos repreſſerūt. demūq̧ iheroſolimā delatā tūc immunitā. eos ex aſiaticis chriſtianis quos a ſaladini filijs intactos pceperimus eſſe ſeruatos. ipſi maxima confecerūt occiſione. Sepulchrū vo dn̄icū ad ea intactū tpa ſuatū quāta maxia fieri potuit ignominia ꝛ ſimul vaſtitate fedatū eſt.

S. Lodouicus rex frācie

Lodouicus beatus rex francie defuncto ei⁹ genitore lodouico anno. xiiij. etatis ſue coronatus ꝛ iunctus ꝛ francis regnare cepit ꝛ regnauit annis. 41. hic cū xp̄iane religionis ardentiſſimus emulator eſſet a blancha regina deuota muliere ab annis puerilibus in omni virtute enutritus. qui nil cogitabat ſapiebat vel loquebatur aut opabatur niſi que dei ſunt. ideo vigeſimo regni ſui anno copioſiſſimū exercitum cōgregauit. cū antea lodouicus rex francorū pmittente vel vt videt curante balduino impatore conſtātinopolitano pignora reliquit p̄cioſiſſima venetis ab ipo impatore conceſſa lanceam ſpongeāq̧ ꝛ partem ligni crucis dn̄ice paſſionis. Copijs igit xp̄ianorum in egypti litus ad nili oſtia expoſitis ſaraceni damiatā incolentes vrbe populariter migrare cōſtituerunt. Inerat exercitui ſedis apoſtolice legat⁹ patriarcha iheroſolimitanus. Inerant ꝛ ex gallijs epi ꝛ abbates. ad idus deinde octobris Robertus comes pictauien̄. eius regis germanus frater nouas ex gallijs damiatā copias tranſportauit. quā lodouicus difficillimo plio obtinuit eaq̧ capta cū ſaracenis varia plia geſſit. tandē ab eis ſupatus ꝛ captus damiatā ꝓ eius redemptione reddi opus fuit. liberatus cū eis ſepe ꝓſpere dimicans. morbo tandē in exercitu eius p̄ualente vna cū Joanne filio ꝛ martino patriarcha ꝛ ꝓceribus regni ſui interijt. quē poſt modū bonifacius octauus audiens eius frequētiſſimis miraculis merito inter ſanctos confeſſores retulit poſtq̧ corpus ſuū relatū fuit pariſius.

S. Eadmūdus archiepš

Eadimundus cantuarienſis archiepš anno dn̄i M. cc. lvij. ab Innocentio quarto ſummo pontifice numero ſanctorū aggregatus. qui nō multo ante ad dn̄m migrauit. vir mire ſanctitatis ꝛ magne ſapientie. Is ex albendonie anglie villa origine duxit a mundicia nomē ſortitus. vnde carnē ſuā nulla polluit immundicia ꝛ virginitas incorrupta vſq̧ ad obitū pmanſit. factus magiſter artium miſſas indies audire conſueuerat q̄ conſuetudo ſcolaribus ſuis ꝓfuit. Inde ſeſe ad theologie ſtudiū tranſtulit. poſtea euaſit p̄dicator egregius. diſputator acutiſſimus. vacante ſede archiepali cantuarie eccie electus magnis virtutibus emicuit. pſecutionē deinde paſſus clam fugiens ab anglia ꝛ mari tranſito ad potegniacū monaſteriū puenit inde ſolciacū adijt. poſt pceptionē ſacramētī infirm⁹ exiſtens in lecto ſedens caput ſup manū reclinās obijt. xvi. kal̄n. decembris. corp⁹ ad pōtigniacū in eccia ſancti iacobi ſepultum miraculis ꝛ virtutibus fulget. deū mirificauit ſctm̄ ſuū ex oī pene genere lāguorū colēdūq̧ p̄buit vniuerſis.

S. Stanislaus epūs

Staniſlaus epūs cracouienſis in polonia vir doctrina ꝛ ſanctitate illuſtris p hec tpa claruit. Is cū poſt multa virtutū opera feliciter quieuit. Innocentius quartus ſummus pontifex ſanctorū numerō aggregauit. qui in vita ꝛ poſt mortem miraculis effulſit.

Sanctus quoq̧ Albertus de Tarpano carmelita ſiculus. vir meritis. ſignis doctrinaq̧ clarus ꝛ totius perfectionis exemplar.

Lapis grandis in monaſteriū ſancti Gabrielis cecidit. habēs ſignū crucis ꝛ imaginē chriſti expreſſam. ꝛ deſuper aureis literis habens ſcriptū iheſus nazarenus rex iudeorum. ꝛ cecū illu minauit.

S. Petrus martyr de or. predicatoꝝ

Petrus nouus martyr. pr̃ia veronẽſis ordinis fratꝝ p̃dicatoꝝ declamator. Et catholice fidei acerrimus defenſor. tanq̃ʒ roſa de ſpinis ortꝰ. parẽtes em̃ hereticos habuit. q̃ hereſim manicheoꝝ ſectabãtur. adoleſcẽs factus mũdum patenteſq̃ʒ relinquens ordinẽ predicatoꝝ ingreſſus. in eo. xxx. annis laudabilem duxit vitã. ſeruẽs amator fidei. cultor precipuus. ꝓpugnator ardentior. ꝑ hac mortẽ ſubire cupiens. Cũ igiť de ciuitate cumana. vbi fratrũ ſuoꝝ ordinis predicatoꝝ ꝑ̃or fuit. ꝓ exeq̃nda inq̃ſitione ꝯ hereticos ſibi ap̃lica ſede cõmiſſa mediolanũ ire vellet. anno dñi. M. cclij. pridie kal̃. maij. ob ipſius catholice fidei defenſionẽ dũm a lacu lario ſiue cumano cũ ſocio mediolanũ rediret apud barlaſinã oppidũ ab arrianis hereticis interceptus. martyrij coronã adeptꝰ eſt. cultellũ em̃ lictor arripuit Et ꝑ latera eius tranſfixit. Cũ vero fidei pugil hereticoꝝ dogma peſtiferꝝ in vita ſua plurimũ eradicauerat. poſt mortẽ tñ ſuã eius meritis ⁊ miraculis choruſcãtibus extirpauit. vt plurimi ad gremiũ eccľie redirẽt. Ob cuius ſanctitatẽ ⁊ frequẽtia miracula ip̃m innocentius pontifex ſequẽti anno in ſanctos xp̃i martyres retulit.

Etzelinus tyrannus

Etzelinus alberinuſq̃ʒ fratres de romano: cũ ea etate in marchia taruiſina familie nobiles ceteris p̃ſtantiores erant. apud baſſianũ carrarienſes. ⁊ marchiones eſtenſes verone monticuli. Et in cius agro ſcĩ bonifacij comites. Et cũʒ ceteri haberẽt vetuſtiorẽ ꝓſapie originẽ. etzelinꝰ loco natꝰ erat obſcuriore. Cuiꝰ auus eiuſdẽ noĩs theutonicus miles gregorius cũ ottone tercio venerat in ytaliã Hic vero ſub friderico ſecundo cũ eſſet vita ⁊ moribꝰ ꝑ q̃ʒ ad ſimilis auctus eſt opibus adeo magnis. vt tyrannideʒ ſibi ꝯſtituerit maiorẽ ceteris oĩbus. quas abſq̃ʒ imperij aut regni titulo ytalia raro alias ꝑtulerit. Primaq̃ʒ vrbs verona in illius ꝑtes etzelini opa eſt reducta. Compoſita interim alemanie re fridericus in ytaliaʒ eſt reuerſus. primi quoq̃ʒ oĩm patauini blandicijs doloſiſq̃ʒ libertatis retinende factis ab etzelino pollicitationibꝰ decepti ꝑtes imꝑatorias ſunt ſecuti. Quibus e veſtigio etzelinus frenũ ſeruitutis iugũ impoſuit. Zobardo viro germano cum theutonica ſarracenicaq̃ʒ coborte ita iniuſſo vt ſarracenis portas alemãniſq̃ʒ pallatiũ ſeruantibus in aptam ſeruitutẽ padua ſit redacta. Preſertim q꞉ carrarienſiũ odio atq̃ʒ inuidia azo eſtẽſis marchio friderici vel potius etzelini ꝑtibus adherebat. Multos deinde exilio damnauit. paruulis teſticulos ⁊ oculos amputauit ⁊ effodit. vt terrorẽ oĩbus incuteret. ac nullis innocẽtie locũ reliquit. Quibꝰ male geſtis vincentiã pari errore ſuo adiecit imperio. Brixianã vrbẽ obtinuit. in q̃ multa crudelitate deſeuit. Vez cum vigeſimo ſue tyrannidis anno omnẽ ferme venetiã ꝓuinciam dilaceraſſet. Mediolanuʒ ſibi ſubijcere temptaſſet. Oĩes vicine ciuitates cũ eis fedus inierũt. Et martinꝰ turrianus in mediolano primarius cũ reliquis ſocijs arma in etzelinũ duxit. Et cũ pluries dubio marte pugnaſſet. tandẽ in fugã conuertit ſatellitibus eius interfectis. etzelinum turpiter vulnerauit. Et apud ſontiũ deſperatiõe ductꝰ vulnꝰ ſuũ manibꝰ diſcerpẽs vitã euomit miſerã. Hicq̃ʒ finis tyranno fuit. q̃ q̃tuor ⁊ triginta annis ciuitates plures oppreſſas tenuit.

Hugo Cardinalis

Hugo cardinalis ſancte ſabine vir vita ⁊ doctrina inſignis. cuʒ innocẽtius q̃rtus ſummꝰ põtifex doctoꝝ viroꝝ familiaritate mirifice delectabať. quos etiã ad dignitatis gradũ euexit. hũc hugonẽ cardinalẽ ꝓmulgauit. Qui ob dignitatẽ acceptã a priore vita nuſquã deceſſit. Ordinis ſancti dñici ꝑus frater habebať. Scripſit idem Hugo ⁊ gloſas in bibliam. ⁊ concordantias vt iſtorũ vocabulo vtamur.

Manfredus rex

Manfredus friderici imꝑatoris ex ꝯcubina nobili filius. contado fratre defuncto. ſycilie regnum obtinet. ⁊. xiij. annis regnat. Hic quãuis ab alexandro pontifice admonitus. ne quicquã cõtra eccleſie ditionẽ eo in regno moliref. monitis pontificis obtemperare recuſauit. aſſerens in demortui fratris legitimũ fore heredem. Et cum ab eodem alexandro excõmunicatus fuiſſet. ⁊ contra eum paratiſſimũ exercitũ miſiſſet. Ipſe acceerſitis multis ſarracenis. ipſius pontificis copias fuſas partim occidit partim cepit. Inde neapolitanos acriꝰ vexare cepit. In etruria quoq̃ʒ factiones mouet. maxime vero florẽtie. q̃ mortuo friderico ſtatim in libertatẽ ſe vendicauerat. Florẽtinos itaq̃ʒ põtificis ꝑtes defendẽtes iuxta fluuiũ arbiã vt gibellinis vrbẽ relinq̃re ſint coacti. Quãobrẽ vrbanus quartus ſtatim in frãciã miſit. Ec carolũ ſancti ludouici regis frẽm e gallia vocauit. Et eo regni ſycilie rege declarato ꝯ manfredũ obiecit. Tandeʒ beneuẽtũ puenit. facta tñ manfredo pugnãdi copia miľtis vtriq̃ʒ interfectis. Manfredũ deniq̃ʒ carolus interfecit. Et ſic carolus regnũ in pace obtinuit.

Urbanus q̄rtus papa. natione gallus. ex trecenſi gallica vrbe oriūdus. pr̄iarcha hieroſolimitan⁹. alexandro pontifici ſufficit̄. Hic ⁊ ſi hūili loco natus. p̄ſtanti tñ ⁊ elegāti lingua fuit. q̄ aliqñ laceſſitus. ꝙ vili p̄re ort⁹ eēt. R̄ndit nobilē virū nō naſci. ſ fieri. v̄tutis ⁊ nobilitatis ē. hic pontificatu ſuſcepto eādē māfredi tyrānidē q̄z ⁊ alexāder paſſus e gallijs ſtatim milites ꝯuocauit. quos māſredo obijceret. Cui⁹ fuit poſtea inſtitutū ſolennitatem corꝑis xp̄i cū ꝓceſſionibus ⁊ octauis a cūctis fidelib⁹ celebrari. ꝑ q̄bus indulgētias maximas cōceſſit. Maiorē etiā interea ſolidiorēq̄z reb⁹ ſuis eccīe opē vrban⁹ pontifex afferre cogitauerat. Cui⁹ rei cōficiende ſpem q̄z p̄rium ē allata. cruce ſignatos cenſuit dimittēdos. Nā oratū francie regē ludouicū facile ī ſentētiā duxit. vt carolus prouīcie. ⁊ andegauoꝝ comes ipius ludouici cōſobrinus ac gener iurib⁹ potiret̄. Caroluſq̄z pōtifici ⁊ regi facilē ſe prebēs oīa diſponere ac parare ceperat. tāte expeditioni. tāto muneri exeq̄ndo neceſſaria. cū vrbani pōtificis renūciatā mortē creditū eſt ꝯſtitutū caroli ſacin⁹ turbaturā. Pontificatus eñ ſui vrbanus morit̄ peruſij anno tercio. menſe vno. die quarto. ⁊ in cathedrali baſilica ſepelitur. vacat tum ſedes menſib⁹ q̄nq̄z. hic ordines mēdicantiū fauoribꝰs ⁊ priuilegijs multū iuuit.

Clemens q̄rtus papa. guido prius ſulcodij appellat⁹ eſt. natione narbonenſis. e villa ſancti egidij merito ob ſanctitate ⁊ doctrinā pontifex creatur. Is eñ iure cōſultoꝝ totius gallie p̄marius preſtātis q̄z aduocati cauſarū in regū francie curia laude ornat⁹ eſſet. vxorēq̄z ⁊ filios habuit. qua defuncta podieſis primo ep̄s. poſt narbonēſis archiep̄s. demū ⁊ cardinalis ⁊ ſabineñ ſimul ep̄s fuit. Eū itaq̄z celebris fame ⁊ magne reꝝ expientie cardinalē pontifex vrbanus cōponēdis inter heinricū anglie regē ⁊ ſymonē mōtis fortis comitem illius cōſobrinū ꝯtentionib⁹ legatū miſerat. de q̄ legatione pōtificalis eū addita dignitas reuocauit. Raroq̄z alias quicq̄z opportunius accidiſſe viſum eſt. q̄z ei⁹ pontificis in ytaliā aduent⁹. Quē manfredi inſidias timentem nauigio q̄dam mercatorio religioſi mendicantis habitu terra veniſſe aſſerūt. Qō ꝯſtat peruſiā primo cū aduenuiſſet accerſiti cardinales. cū deduxerūt viterbiū. de q̄ vrbe amoliri ⁊ parare cepit. q̄ caroli ꝓpe diē affuturi conatibus accomoda iudicauit. Quāq̄z carolus paulopoſt maſſilia ſoluens cū. xxx. triremibus ī tyberim eſt delat⁹ romāq̄z ꝑuenit. Clemēs aūt doctrina. pietate. religione. bōnitate modeſtia ⁊ caritate in ꝓximū ⁊ pauꝑem xp̄i ornatus. Bona eccīe ita acute diſpenſauit. vt plus deo q̄z affinitati ⁊ cognationi tribuiſſe videat̄. Duas habuit filias ex mortua vxore añ pontificatū ſuſceptas. Quaꝝ altere in monaſteriū collocate. xxx. libras thuronēſiū ꝑuoꝝ dedit. Altere aūt q̄ marito ſue ꝯditōnis nupſerat trecētas libras turonēſiū dotis noīe numerari iuſſit. hac ꝯditōne ne q̄d vnq̄z amplius peteret. habuit ⁊ nepotē clericū. quē vbi cōperit tres p̄bendas (ita eñ canonicatus vocāt) hr̄e optionē facere cōpulit. vt quā vellet ex his retineret. duas relinq̄ret. Vez inſtantibus amicis vt nō ſoluz q̄ habebat nepoti dimitteret. ſ maiora ⁊ plura tribueret. R̄ndit vir ſanctiſſimus ſe deo nō aūt carni ⁊ ſanguini victuꝝ. Deū ita velle vt ſua in pias cauſas erogarētur. nec eſſe dignū petri ſucceſſorē q̄ plus cognatōni q̄z pietati ⁊ chriſto tribueret. Dū aūt viterbij eſſet hedwigē polonie duciſſam in ſanctas retulit. Delectat⁹ eſt mirifice doctrina bonauēture. Reliquū vite ſue tp̄us ieiunijs vigilijs orōnibus alijſq̄z bonis operibus contriuit. hac cōmendatione moriens vir ſanctiſſimus cum ſediſſet annis. 3. menſibus nouē. magno de ſe apud oēs relicto deſiderio. viterbij ſepelitur. hinc contentio inter cardinales orta ē. cum dignus clementi ſucceſſor queritur propter quod vacauit ſedes annis duobus.

Linea ſummoꝝ pontificū
Urbanus quartus

Clemens quartus

Bernardus cōpoſtellanus doctor

Bernardus cōpoſtellanus ſacerdos eruditiſſim⁹ ⁊ iuris vtriuſq̄z doctor innocētij ſuꝑioris familiaris ⁊ capellan⁹. Cui⁹ pontificis exēplo ⁊ diligētia excitat⁹. libꝝ ī p̄mo decretaliū mētiōe dignū edidit. quē ⁊ apparatū vocauit. Alia etiā quedam compoſuit.

Cometa inſignis

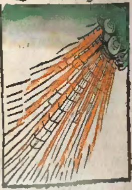

Cometes noua ſtella in celo āno dñi. M. cclxiij. in celo apparuit inſigni magnitudine ſupra tres menſes ſurgens ab oriente cum magna luce. Et ad mediū celi occidentē verſus radios ſuos emittebat. Quo prius apparente. vrbanus quartus pontifex infirmari cepit. ſed eadem ipſa nocte qua vrbanus obijt. ⁊ ipſe extinctus eſt. ſic defecit apparitio eius.

IMperij electores. poſt obitū friderici ⁊ cōradi filij anno. 1256. de imparatore deligendo ꝯtendentes bifarie diuidūtur. In q̄ diuiſione duos imperatores. plures eligerūt. ſ. Alfonſum regē caſtelle. Et Richardū cornubie comitē vel comarchū. frēm regis anglie. Sꝫ neuter cōfirmat⁹ inter regnum adhuc in aliquot annos ꝓgaꝫ. vſqꝫ ad tpa gregorij decimi ⁊ rudolphi romanorum regis.

PTolomeus lucenſis ſe ꝗcq̄d rex eius tpis geſtaꝝ ſcripſit. vidiſſe ꝓſat⁹ de carolo nude vt alij dixerit. Quoſdā adijt cardinales a clemēte pontifice miſſos carolū in lateranēſi ecclia hierlm ⁊ ſicilie regē ⁊ beatricē vxorē reginā declaratos coronaſſe. Conſtat ꝗꝫ ꝙ carolus dictoꝝ regnorꝫ corona ornādus ꝑ ſolennē ſtipulationē cōſcriptaqꝫ q̄ extant ānnos duos de ꝗnquaginta mille aureos in feudi penſionē ſbiectioniſqꝫ ⁊ recognitionis romane ſpopondit ecclie. Hiſqꝫ in federibus actū nec ſucceſſoꝝ cuipiā licere romanū imperiū. ſi etiā ab electorib⁹ demandatū eſſet. accipe admīſtrandꝫ. Nā ⁊ ſi terrebat pōtificem friderici primi ⁊ ſecūdi impatoꝝ memoria. Pñtis quoqꝫ tpis mot⁹ formidabat. Alfonſus eni rex caſtelle impiū ad qđ incōtrouerſia electus erat. armis ⁊ largitōe adnitebaꝫ accipe. Et comitē cornubie fratreꝫ regis anglie illius aduerſariū puīſacientes. Germani electores ī carolū faciliter ꝯſenſiſſent. Nec id eq̄ tuliſſet aīo alfonſus. quē cōſtat in ytaliā duciurū fuiſſe. Niſi eū diſtinuiſſet heinrici friderici fratꝝ ſuoꝝ ſuſpitio motuū. quos regno pulſos extra hiſpanias exulare cepit. Heinricus em̄ in gallias. Fridericus in affricā acceſſerāt vt ſarracenos hic. gallos ille ad caſtelle regni incōmodo cōcitarēt. Et erat heinricus ditiſſim⁹ ex hiſpania aſportatis. Tandem alfonſus vir prudēs mortuo Richardo intuitu pacis volūtarie corā gregorio decimo omni iure ceſſit.

MIrabilis pegrinatio pplꝯꝝ q̄ a peruſinis incipiēs. non ſolū ytalie pplos. verūetiā exteros adeo cōmouit. vt nō longis agminibus crucē ſeq̄ntes ad cōuicinas ciuitates miſericordiā cōclamātes. ⁊ pacē ſupplices cōmearent. Pueri quoqꝫ vſqꝫ ad. 2000. diabolica machīatione cruce ſignati ſunt. ac ꝑ legiones ad diuerſas portus maris peruenientes. multi a piratis capti. pauci ad ꝓpria redierūt.

Albertus magnus

ALbert⁹ magnus natione ſueuus ex oppido laugingen in ripis danubij ſito ortūdus. Ratiſponēſis eps. ⁊ ordinis p̄dicatoꝝ ꝓfeſſor. His tpib⁹ pariſius clariſſim⁹ ⁊ oībus p̄ferendus fuit. doctor ecclie celeberrim⁹. ſplendor germanie. vite ſctītate ⁊ doctrine tante fuit. ꝙ nemo ei āponendus ne dū eq̄perandus ſit. Quāobrē magni cognomē adept⁹ ē. Anno dñi. M. cclxij. ratiſponenſi eccie eps in ordine. xxviij. ꝓficiꝫ. Ob amorē tñ doctrine relicto epatu. ꝑ multos annos colonie ⁊ pariſius publice theologiaꝫ ⁊ phiam docuit. Qui ⁊ oīa opera Areſtotilis cōmētat⁹ eſt. Et theologiā xpianam acutiſſime aperuit. Sup q̄tuor ſentētiaꝝ libros ſcribēs. magnā ꝑtem biblie expoſuit. Euāgelia ⁊ eplas Pauli egregie declarauit. De aīalibus quoqꝫ librū perpulcrū compoſuit. Et alia laude digna. Tandē octuageſimūſeptimū agēs annū colonie ſpūm deo reddidit. Et in choro eccleſie ſancte crucis ante ſummuꝫ altare in archa ſaxea aſſiſtente Sifrido archiepiſcopo colonienſi. ſummo honore ſepultus fuit. Miraculis quoqꝫ in vita ⁊ poſt obitum vt fertur claruit.

Bonauētura cardīalis

BOnauentura natione thuſcus. patria balneo reginus. Joanne fidanza. ⁊ riſtella fidelibus cōiugibus ortus. Anno etatis ſue circiter ſcd̄o ⁊ viceſimo habitum religionis ſancti franciſci deuotiſſime ſuſcepit. docente illum alexandro de ales tantam doctrinaꝝ perfectionem adeptus vt ſeptimo ingreſſus ſui āno ſcde lectus librū ſentētiarū in pariſienſi ciuitate clariſſime legerit. Et cathedrā mgr̄alē accepit. Terdecimo ipius ingreſſus anno ordinis minoꝝ generalis miſter ⁊ theologus eminentiſſimus. ac albanenſis cardinalis epiſcopus (preter ſanctitatem maximā) etiam ingenij gratia ⁊ auctoritate maxima preditus. Clariſſimus in toto orbe habitus eſt. Qui pre ceteris doctoribus luculentiſſime ⁊ copioſe tum ſup quatuor ſentētiaꝝ libros ſcripſit. Poſtillaſqꝫ ſuper lucam, ⁊ alia ſcripſit de cōtemplatione de ſex alis ſeraphin. Regulam nouitioꝝ. Diui quoqꝫ franciſci hiſtoriaꝫ maiorem ⁊ minorem compilauit. atqꝫ ordinis cōſtitutiones. Eas ob res ⁊ ꝓpter eius frequentia miracula cū etiam cor ipſius (incinerato corpore) incorruptꝫ inuentum fuerit. Sixtus quartus pontifex ſummus anno domini. 1482. in ſanctorum pontificum numero merito aſcripſit.

Alexāder de ales doctor irrefragabilis

Alexander de ales pariſienſiū irrefragabilis ⁊ precipuus doctor ⁊ ipſe dec tpa clariſſima reddidit. Qui ī vltimo vite ſue ob eximiā cū dei ſapiaz ac pcipuā eius deuotōem. qz habebat ad beatiſſimā vgīnē mariā minoꝝ habitū ſuſcipere voluit. Cū ob eius amorē aliqd poſtulāti ſi poſſibilitas foret p virib⁹ adimplere pollicebat. Cui frater q per vrbē cū ſacco elemoſinā petebat ait. Cum diu mūdo ſuieris cū magna fama ⁊ religio nr̄a nullū habeat inſigñ. Rogo vt dei amore ⁊ vginis matris eius ad vtilitatē aīe vr̄e ⁊ nr̄e religionis honorem habitum aſſumatis. Is rn̄dit ſtatim te ſeqꝛ ⁊ faciā qđ petiſti. ſeculum deſerens ordinē minoꝝ ingreſſus. Qui cū eſſet accuratiſſime doctus ex mandato innocentij pape in theologia ſummā admodū copioſiſſimā ⁊ celeberrimā compoſuit. quā in partes qtuor diuiſit. inſup ⁊ vniuerſum ferme vetus ⁊ nouū teſtamētū poſtillauit. pter qđ fons vite appellari pmeruit.

Guido bonatus

Guido bonat⁹ aſtrologus p idē tp̄us in ſyderalibus diſciplinis vniuerſo occidenti notiſſim⁹ ⁊ celeberrim⁹ fuit. Cui adeo ea ī facultate aperta fuerūt oīa. vt nil apud eam illi incognitum fuerit.

Martinus ſcotus

Martinus ſcotus ciſtercienſis ordinis (vt aiūt) frater magne doctrine ⁊ ſingularis vite vir p hec tēpora rome in p̄cio fuit ⁊ hiſtoriā breuē cōpoſuit. quaz martinianā appellauit. Hanc tn̄ laudem predicatores cuidam ordinis ſui martino ep̄o tradunt.

Alexander de villa dei

Alexander de villa dei ſacraꝝ lraꝝ profeſſor. de ordine ſancti bn̄dicti. quāuis aliq frem minoꝝ fuiſſe ſcribant. p id tp̄us etiam in grāmatica librum vulgatiſſimū cōpoſuit. quē doctrinale appellari voluit. Et ī ptes tres diuiſit. Cuius initiū Scribere clericulis ⁊c̄.

Vincēti⁹ gall⁹ or. p̄di.

Vincentius gallus p̄tria burgūdus beluacēſis hyſtoricus ⁊ theologus ordinis p̄dicatorū frater p hoc ipm̄ tempus claruit. Et innumerabiles hyſtorias multis ſb̄ voluminibus comprehendit. Quatuor em̄ ſpecula edidit de om̄i ſcibili materia. Doctrinale. Morale. Naturale ⁊ Hiſtoriale. qđ vſqz ad annum domini 1254. perduxit. atqz alia multa cōpoſuit. videlz librū gratie. librū de ſancto ioanne euāgeliſta. libꝝ de erudi tione pueroꝝ regalium. ⁊ conſolatoriū de morte amici Et quā maxime de laudibus diue ac glorioſe virginis marie tractatum celeberrimū edidit.

Florētini mortuo friderico ceſare. qui eos plurimū vexauerat in libertates ſeſe vendicantes ⁊ guelphos ab ipo ceſare eiectos in patriam reducentes rempu. reformarūt. Unde ⁊ duodecim antianos creauere. qui gibellinis reſiſterent. ⁊ ius populo dicerent.

Diſcordie quoqz ac lites p maxime inter ianuēſes ⁊ venetos ex quodā aſie monaſterio initiū ſumpſere Que adeo peſtifera contagione cōualuere. vt res ipa ciuitatibus ipis plurimū fuerit pernicioſa. Et vniuerſe xp̄iane religioni in laqueum magnum prouenerit.

Paleologoꝝ imperij principiū apud ꝯſtantinopolim ſumpſit. Cū michael paleologus grecus theodoro imꝑatori affinitate coniūctus pulſis e grecia gallis ac venetis. duobuſqz theodori filijs paruulis. qs eidē ex teſtamēto cōmendatos reliquerat interfectis. imperiū ſibi deſumens. imperauit annis. 45. Ingentis ſp̄us vir. Et ita latinoꝝ imperij finis fuit qđ p annos. 8. ⁊. 50. apud eos durauit. Exinde greci paleologi centum ⁊. 96. annos imperauerūt vſqz ad annū domini. 1454.

Hoſtienſis cardinalis

Henricus cardinalis hoſtienſis cognomēto etiā hoſtiēſis. vir hūani diuiniqz iuris ꝑitiſſim⁹. hoc tp̄e eas ob res apud Alexādꝛ pōtificē maximo habebat in precio. qui ab ipo pontifice p̄monitus ſup toto decretaliū titulo lecturas vtiles cōpoſuit. Sed ⁊ ſummā admiratione dignā in vtroqz iure cōſcripſit. Quam galli vltra montani compendioſam vocant.

Gofredus alter a ſupiore celeberrim⁹ legū doctor. His tpib⁹ floruit. ⁊ ea ī diſciplia nōnulla ꝯpoſuit. ⁊ qz maxīe ſup codice digeſtoqz toto lecturas accuratiſſimas.

Aymonem anglicū ordinis minoꝝ generalē miniſtrū theologū ſanctiſſimus cum ſuprāſcriptis floruiſſe conſtat. Qui inter cetera ingenij ſui monumenta breuiariū alexandri pape iuſſu correxit ⁊ rubricauit.

S. Thomas de aquino doctor

Thomas de aqno ordinis ꝑdicatoꝝ doctor. alberti magni diſcipulus ex inſigni comitū familia. in cōfinibus apulie ⁊ ſicilie originē duxit. Cū motus regni ſicilie varij eſſent. doctrine ac religionis viā traxiſſe videt. Quo in tpe Cōradus ex gente ſueua imꝑator aqnū vaſtās. Thomā parētes eiꝰ genere nobiles. et in oppido primarij ꝑria ꝓfugi. caſſinēſis cenobij monachis cōmendatū reliqrūt alendū. vbi lrīs ac religioni operā dare cepit. Eius enī pr̄ landulfus noīe. mr̄ theodora e neapoli originē habuit. Qui ⁊ in ipis infantie rudimētis dei grā preditus deinde ordinē diui dnīci ingreſſus religioſiſſimā ac ꝑfectiſſimā vitā vſqꝫ in finē exegit. Ubi etiā ꝑter doctrinā maximā ad eā peruenit doctrine excellentiam vt nemini phie ⁊ theologie ſcia ſecūdus habeat. Coloniā ei ꝑgens tantū profecit vt poſt aliqs annos apud pariſius primū in doctrina locum teneret. Ubi qtuor libros in ſentētias edidit. inde angelicus doctor appellatus. romā deinde ab vrbano accerſitus ſpretis dignitatibꝰ q̄ vltro offerebantur. totū ſe lectioni et ſcriptioni dedit. Et eius rogatu multa cōſcripſit. Reliquit poſt ſummā theologie ī tres ptes diuiſam ī qſtiones diſtinctā. Summā ꝯ gentiles. Cathenā aureā. In qtuor euāgelia. Cōmentaria in bibliā. Et Areſto. libros ⁊ plīma alia. Totam qꝫ naturalē philoſophiā ac moralē cōmentationibus expoſuit. Declarauit ⁊ Job. Compoſuit ⁊ officiū de xp̄i corpe. Quo ī opere plūme figure ve. teſta. cōtinentur. Qui etiā miraculoꝝ gloria noīatiſſimus euaſit. tandē iterato romā vocatus vt ad ꝯciliū lugdunēſe ꝑ Gregoriū. x. celebrandum accederet ꝓperās. cū apud caſſinū mōtem fuiſſet infirmitate corre ptꝰ Anno domini 1274. ſanctiſſime migrauit ad dnm. Nonis marcij. Quē poſtmodū ioannes. 22. pōtifex. ꝓpter crebra miracula in ſanctorum confeſſorum ⁊ doctorum numero aggregare voluit. Apud auinionē. xv. kal. auguſti Anno. M. cccxxiij. a tranſitu eius ex mūdo quinquageſimo.

Carolus rex

Carolus ludouici regis frācoꝝ frater manfredo rege interfecto a clemēte papa ſicilie rex declaratus. regnauit annis. 7. atqꝫ ita paulopoſt ſicilie ⁊ apulie regna in ſuā ꝑtātem redegit. In quibus cōpoſitis rebus e veſtigio viterbium cū vniuerſo exercitu ad pontificē venit. vbi audiens conradinū adoleſcentē conradi ſueui nepotē in ytalia a gibellinis ꝯ guelphos fuiſſe vocatū. In etruriam. gibellinos domitos illico venit. ibiqꝫ magna de hoſtibus ſtrage edita. cōradinū cepit ⁊ capitali ſentētia puniuit. Inde in regno confirmatus pacem cum piſanis iniit. Et cū eis in aphricā ī ludouici regis germani ſbſidiū traiecit. Ibiqꝫ ludouico frē ex peſte mortuo inuicto cū Tunici rege pacē hac lege cōpoſuit. vt ꝑpetuo annis ſingulis ſibi ſuiſqꝫ ſucceſſoribus tributū aliquot pēderet. inde ī regnū rediit. vbi petro aragonēſi ſiciliā ſe ſbdidiſſe reperit. deniqꝫ ⁊ ipſe carolus morit. ⁊ neapoli ſepelitur. Huic ideo hieroſolimoꝝ regnū declaratum fuit. qꝛ maria antiochie principis filia cui id regnū debebatur (qd̄ hugo eius nepos occupauerat) illud carolo huic regi deuouerat.

Secta flagellantiū in ytalia ortum habuit. Et inde in alemāniam ⁊ galliā ꝓgreſſa bifarie. qui ſe nodoſis flagellis in qbus aculei inſerti erant flagellabant ad oſtētationē. Ex qua ſecta multi graues errores pullulabant. in pleriſqꝫ locis circa fidem. ⁊ ſacramēta eccl̄ie. Que poſtremo in pte igne ⁊ gladio exterminata fuit.

Ferunt theologi hāc orationem a ſummis viris laudatam hac tempeſtate. Benedictum ſit dulce nomē domini noſtri iheſu chriſti. ⁊ glorioſiſſime virginis marie in etnis eius inetnum et vltra amen. Nos cum prole pia benedicat virgo maria amen. Et q̄ hec legerit vel orauerit de ſingulis iterationibus auctoritate Clementis pape ob petitonem ludouici ſancti regis francie tres annos indulgentiarum habebit.

Philippus rex

Philippus ſancti ludouici regis filius patre germano in affrica defunctis. ibidem regiū numus ſuſcipiens regnauit annis quindecim. Uir certe vite ſanctimonia patri perſimilis. qui vitande contagionis cauſa ꝓmotus. dimiſſa aphrica. in ytaliam adnauigauit. pacem inter genuēſes ⁊ veneros ad quinquēniū compoſuit. Multa quoqꝫ ⁊ laudabilia pro fide chriſti tum domi tū foris exegit pietatis opera. Et iter cetera memoratu digna beate marie magdalene corpus maſſilie iam diu a beato maximiano in villa ſui nominis cōditum. ornatiore ſepulcro. ⁊ maiore ſacello exornauit. Eiuſqꝫ caput ſeorſum in theca argētea recludens. Alia quoqꝫ conſimilia ⁊ multo maiora confecit opera.

GRegorius decimꝰ papa. natione ytalus. pr̄ia placētinus e vicecomitū fa
milia mediolano pulſa. theobaldus antea vocatꝰ. laudenſ archidiaconꝰ
in aſya exñs. Viterbij collegio cardinaliū pontifex creat̄. Vir certe in oīni vi
ta clarus prudētia reꝝ gerendaꝝ. fortitudīe animi. q̄ pecunias ⁊ res humanas
cōtemnebat. vſus humanitate. benignitate in paupes xp̄i. ⁊ eos potiſſimū. q̄ ad
gremiū ſedis aplīce ꝯfugiebāt. Hic pōtificatu ſuſcepto pacis amator. Genuē
ſes ⁊ venetos magnis inter ſe cladibus afflictos ad cōponendā pacē aīm adie
cit. philippi p̄dicti regis francoꝝ vſus prudētia. Eaqꝫ cōfecta florētiā cū caro
lo ſycilie rege acceſſit. Agentē florentie pōtificē pulcerrimā ꝯtemplatū vrbem.
q̄ erat bonitate cōpaſſio illius ex ciuibus q̄ gentis ſueuoꝝ imperatoꝝ operibꝰ
ea vrbe extores exuleſqꝫ agebant. Et carolo rege in ſuam ꝑducto ſnīam illis re
ducendis operā cum ptribus dare cepit. pugnādi ius interdixit. ꝓfectus inde
pōtifex recto itinere lugdunū ꝑuenit. ꝓ celebrādo generali ꝯcilio. quo ⁊ paleo
logus imꝑator cōſtantinopolitanꝰ ꝓfectus. Et rudolphus in imꝑatorē ab ele
ctoribus delectꝰ ē. Re in cōcilio bn̄ geſta pontifex gregoriꝰ iter ad ytaliā eſt in
greſſus. Cū veniſſet bellocadoꝝ expectantē ibi alfonſum caſtelle regē audiuit.
Qui multis ē queſtus nullā vt debuerat rudolphi ad imperiū electionē habu
iſſe rōnem. Cū pontifex multis placauit rōnibus vt ꝑtenſum ius ſuū nouo im
peratori deſignato cedere ꝯſenſerit. Inde per viennā luſanamqꝫ tranſmiſſis al
pibus lōgobardia pontifex iter fecit. Cūqꝫ aretiū ꝑueniſſet ſanctꝰ ⁊ ſumma di
gnus veneratōne diem obijt. Pontificatus ſui anno quarto. menſe ſecūdo die
decimo. Ad eius celebre etiam nūc ſepulcꝝ ſctitas ſua quanta fuerat miraculis
crebreſcentibus eſt oſtenſum.

INnocentius qͥntus papa. natione burgūdus. Petrus tharentaſienſis an
tea vocatus ordinis ſancti dñici inſignis theologus. ſacris lr̄is doctiſſimꝰ
Anno dñi. M. cclxxv. aretij pontifex creatur. Sub ipmqꝫ tp̄s florentini lega
tione ſolēni romā miſſa abſolutionē ab excōicatione ⁊ interdicti amotionē ab
innocētio impetrarūt. genuēſes ⁊ venetos diſſidētes in ſuā ſnīam traxiſſet. niſi
repentina morte ꝑoccupatus fuiſſet. Qui ſecūda die ſexti menſis q̄ꝫ fuerat deſi
gnatus in lateranenſi palacio defunctus. Qui ante dignitatē apud pariſius ꝑ
dicando ⁊ ſcribendo maximo fuit in ꝑcio. Qui cum eſſet doctiſſimus in ſacris
codicibꝰ aliq̄ vtiliter declarauit. ac ſuper ſentētiaꝝ libros mlta egregie ꝯpoſuit.

HAdrianꝰ qͥntꝰ papa. pr̄ia genueñ. familia fliſca othobonus antea vocatꝰ
ex fliſthea gēte comitū lauanie genuēſi. rome ī atrio lateranēſi ī pōtificē ē
aſſumptꝰ. fuit aūt innocētij q̄rti nepos. ſcīqꝫ adriani diaconꝰ cardinalis ab co
dē creatꝰ. vir certe magni aī. veterbiū ſtati ꝓficiſcit̄. vt caroli potentiā minueret
ad rudolfumqꝫ illico miſerat. q̄ ꝯ ac gregorio. x. ꝓmiſerat venire ytaliā diſtuliſ
ſet. q̄ bello aduerſus regē bohemie implicitꝰ. imꝑij iura ſpernē videbat̄. Tuti
oremqꝫ ytaliā a carolo ⁊ alijs tyrānis reddidiſſet. ⁊ ꝯſtitutionē de eligēdo pon
tifice in meliorē formā redegiſſet niſi mors obſtetiſſet. Que ⁊ alia dux magno
hadrianꝰ molit̄ aīo. ad q̄nq̄geſimū vl̄ vt aliq̄ hn̄t q̄drageſimū pōtificatꝰ die vi
terbij obijt. ſepeliturqꝫ in ꝯuētu fratꝝ minoꝝ. vacat tū ſedes dies octo ⁊ viginti.

Concilium lugdunenſe

COncilū ſeu ſynodus maxima hoc āno lug
duni a gregorio decimo ꝑdicto pontifice in
dicit̄. vbi attentiore in primis cura atqꝫ diligētia
de afferenda hieroſolime rebus ope ē actum. Cō
tulit ſe ad id conciliū michael paleologus gre
coꝝ imꝑator. cū magno comitatu. ꝓuectus tercia
decima vice in ſententiā romane eccleſie grecos to
tiens deficiētes ꝓtraxit. Et vnioni orietalis ad oc
cidentalē eccl̄iam tridētia tūc eius gentis ꝑcora
tione ꝯſenſit. Secutiqꝫ illū nōnulli tartaree gētis
ſcithie ꝓceres ſacro baptiſmatis caractare ꝑfuſi.
xp̄ianos ſe ⁊ catholicos fore ꝓfeſſi ſunt. Ex ⁊ ru
dulphꝰ ab electoribꝰ germanis ī rōnoꝝ regē im
peratorēqꝫ declaratꝰ. ea ꝯdinōe a gregorio pōti
fice ī ꝯcilio ē acceptꝰ. vt ſeq̄nti āno ī ytaliā pacifice
veniens romā ad coronā vnctionemqꝫ accipiēdā
ſe conferret. Exinde rebus hieroſolime quātū poſ
ſet maximā opem ferret. Multaqꝫ ibi decreta fue
runt ordinata ad electionem ſummi pontificis. Et
ad chriſtianam religionem pertinentia.

Linea imperatorum
Rudolphus

Anno domini.1273.

RUdolphꝰ comes de habſpurg. poſt lōgā vacationē imperij. ⁊ deuaſtatōem honorꝝ ī regē romanorꝝ electꝰ ē. cōi voto ꝑncipū. Et rex romanorꝝ deſignatus hac ꝯditiōe. vt ſequēti āno romā peteret corone accipiēde cā. Cōfirmatꝰ a gregorio in fauorē terre ſctē. Fuit ei vir prudēs ī agendis ſtrēnuus ī armis iuſtꝰ. deū timens. Cui nil ad excellētiā laudis deeſſe videbatꝛ. Robuſtiſſimo ꝙdē corpe ac pulcerrimo aſpectu viguit. Cōſilio ꝗ ac magnitudīe aīi ac egregia liberalitate extitit decoratꝰ. Hijs ꝯditiōibꝰ ceſar factꝰ imperauit ānis.19. implicatus multis agēdis ī regē germāie. Alfonſus ꝗ ꝑſuaſiōe gregorij pape ius oīe ſuū rudolpho ꝯceſſit. Cū aūt rudolphꝰ curie mgr̄ othocari regis bohemie olim fuerat. verū xp̄iane publice ꝑfectꝰ inde nō minus belli ꝗ domi clarꝰ. miſſis ad othocarꝝ legatis auſtriā ⁊ carinthiā ceteraſꝗ vicinis ytalie ꝓuīcias tanꝗ iuris imperij repetit. Is ei othocarꝰ ꝙ ⁊ ꝑmiſlaus dicebatꝛ ꝙnūc bohemie rex. cū obijſſet fridericus dux auſtrie ſine liberis ſoror eiꝰ margarita hereditatē accepit. hec anꝰ othocarū ſibi virū accuit. ꝙ nō tam cōiugis etatē ꝗ dotes aīo voluens ſterile infirmonū ꝯtrit. ⁊ ꝑncipatū nobilē cōſecutꝰ. Et vlricꝰ ꝙ eo tpe carinthiorꝝ ꝑncipatū tenebat ⁊ viri ſobole careret accepta pecunia carinthiā othocaro carniolā marchiā ſclauonicā ⁊ alia tradidit. Repetijt igitꝛ rudolphus quī nec auſtria muliebre feudū eēt. nec carinthiā ī iuſſu ceſaris vlricꝰ venūdare potuiſſet. renuit othocarꝰ ⁊ imperatori ꝙ aliquī ſibi buiuiſſet iu pacato r̄ndit aīo. Sꝫ interuenientibꝰ amicis ea lege recōciliati ſunt vt auſtria imperatori cederet. Exin datis acceptiſꝗ filiabꝰ affinitas vtrinꝗ iūgeretꝛ prouincie de ꝗbꝰ lis eſſent dotales fierēt. ⁊ othocarꝰ ī vba ſua iurare more maiorꝝ expoſcit. Tādē ꝓuocatꝰ vbis vxoris othocarus collectis nouis copijs cōuenerūt ābo cū exercitibꝰ ī campis auſtrie trāſdanubiū. cōmiſſum ē atrox ꝓliū ipā die bti ruffi āno ſb incarnatōe vbi. viij. ⁊. lxx. poſt. cc. ⁊ mille. diuꝗ marte dubio pugnatū. Ad extremū relictus a ſuis rex bohemie dū fortiter pugnat occiditꝛ. corpꝰ eiꝰ ꝑmittēte rudolpho ī bohemiā trāſlatū regio honore ſepultū. Et ventzeſlaus filꝰ regnū deinde obtinuit. viij. ānos natꝰ. marchio brādeburgeñ. tutorio noīe. v. ānis gubnauit. Nicolaꝰ pōtifex nihil ducēs antiquꝰ ꝗ caroli potētiā imminuere. idꝗ intētatū atꝗ ꝑfectū ē. vicariatū ei imperij ī etruria illi obligaturꝰ rudolphū īpatorē excuſatōi ſue ꝓtendit quem ſimulauit opē hieroſolime rebꝰ ex ꝯſtituto afferre reqſitū r̄ndiſſe id a ſe fieri poſſe nec debē niſi vſurpatā carolus dimiſiſſet quā ſimulatōem vterꝗ pōtifex cōtinuauit. Rodulphꝰ eñ hīpo etrurie a caroli vicariatu liberate facto delinitꝰ romandiolā ⁊ rauēnatū exarchatū pontifici ⁊ eccl̄ie reddidit. Nā poſt fractas apud forūliuiū bononiēſiū ⁊ florētinorꝝ copias oīs romādiola imperatorias erat ſecuta ptes. Et minima ꝙ ſinguli darēt populi tributa percipiens rudolphus eos priuilegio ſb imperio titulo liberos eſſe dixit. tandē rudolphꝰ ſenio ⁊ egritudine ꝯfectus ad quē acceſſit ventzeſlaus cū conthorali gutba filia ceſaris in Erffordia diem obijt ad Spyrā deductus inter romanos imperatores ſepelitur. Anno domini. M. ccxci. die. xxij. Iulij.

Conradinus

COnradinus friderici ſecūdi imperatoris ex filio cōrado nepos. a gibellinis ꝯ guelphos ī ytaliā vocatꝰ. cū mario alemānorꝝ ſuorꝝ exercitu veronā primo deinde papiā venit. indeꝗ ꝑ carrarienſiū oppida ad genuenſiū mare tranſijt. poſtea maior ex lōgobardia ⁊ romādiola gibellinorꝝ ꝯpato exercitu adiuuāte guidone ſeretano comite marſtalani regis caroli apud aretiū interfecit. inde romā cōceſſit. pōtifex viterbij cū trāſeūtē adoleſcentē videret. dixit ipm tanꝗ agnū ad cedem ꝑduci. Sū cum cū carolo campeſtri loco pugnauit. Conradinꝰ ⁊ auſtrie dux adoleſcētes etate. ſicut ⁊ īfortunio pares ſigna vbi toto ꝓlij tpe fuerāt īclinātes ſeceſſerūt agaſonis cuculione ꝯtecti ꝑ deuia latitarūt die ante octauo ab accepta clade recogniti ad Carolū ꝑducti publico illos iudicō interfici iuſſit. Poſt huiꝰ conradi morte ducatꝰ ſueuie cū ſignis ſuis nobilibꝰ ⁊ armis defecit. Cūꝗ imperiū romanū duces ſueuie vſꝗ ꝑ annū.1250. glorioſe rexerūt.

S. Hegwidis

VEnerat ad pōtificē heinricꝰ adoleſcēs Richardi regis cornubie olim comitis tūc defuncti filꝰ multa pānī olim regna negocia apud ſedē aplicā tractaturꝰ. Guido mōteforti ⁊ ipe adoleſcēs cū philippo rege frācorꝝ eodē ſe ꝯtulit. forte accidit vtrūꝗ ad rē diuinā ſcti Laurētij eccliam ꝙ viterbij ē celebris. eadē hora petere. Sꝫ guido poſterior ingreſſus ꝯſpectū liberali ac regia potiꝰ facie adoleſcentem caterua famulatꝰ ſtipatū ꝗdā ex ſuis indicāte richardi filiū eē didicit. a ꝗ ſymō pr̄ in anglia ꝑ dolū fuerat interfectꝰ nullaꝗ loci tētus reuerētia incautū aggreſſus interfecit. Equitibꝰ inde ſuis ⁊ pariter philippi regis deducētibus ad ruffuꝫ etrurie prefectum incolumis peruenit.

HEgwidis duciſſa polonie. vidua mire ſctitatis. ꝑmū genꝰ ex bertoldo marchione badēſi. duceꝗ meranie. mr̄nū ex agneta filia marchiōis orietālꝰ ⁊ comitis de Rochlitz ꝯtrit. ī oppido kitzing lr̄is edocta heinrico cogn̄ēto cū barba duci Sleſie in vxorē data. tres filios. totidēꝗ filias genuit. Cuius ſenior in bello ꝯ tartaros defecit. Nobile mōſteriū ordis ciſtercienſiū ī trebnitz haud lōge a vratiſlauia extruxit. cui filiā gerdrudē cū cētū vgībꝰ ꝑfecit. Et poſt obitū mariti vitā celibē ī eo duxit. Inter ymagines quas venerabatꝛ. beate vginis eburneam miro amore amplexabatꝛ. in manibus gerēs neꝗ ī morte dimiſit. Tandē cū ī oīi vtute ac abſtinentia vitam deduxiſſet longam. felici fine quieuit. quā clemens ob crebra miracula inter ſanctas retulit.

Ioannes viceſimus primꝰ. natione hiſpanꝰ vł portugalenſis. pṫia vlixbo-
nenſis. thuſculanus eṗs cardinalis. petrus medicus antea vocatus. pon-
tifex creat̄. Js vir alioq̄n doctus ⁊ viroꝝ doctrina cultoꝝ amantiſſimꝰ. tn̄ igno
ratione reꝝ gerendaꝝ ⁊ moꝝ ineq̄litate leuis fuiſſe dr̄. ferunt hūc petrū hyſpa-
nū medicū. i vita ſua multa ſcripſiſſe potiſſimū canones quoſdā ad medicinam
ꝑtinentes atqꝫ librū quē medici theſauꝝ pauperꝝ vocāt. Et ab eo problemata
ad imitatione Areſto. edita. Primā vo in pontificatu curā ſuſcepit michaelem
paleologū ad ꝓmiſſum ꝯſtitutāqꝫ in lugdonēſi cōcilio vnionē ita hortāti vt ini-
ſi eā ſeruaſſet. Carolo ipī regi fauorē fuerit ꝑſtiturus. ꝑ eiuſdē pōtificis tꝑa ve-
neti anconitanos bello mariqꝫ acerrimo ꝓſecuti ſunt. Eodē q̄z tꝑe templarij ty
rū vrbē ꝓ expeditione xp̄iana admīſtrantes ſolitā añ bellū genueſe iuriſdictio-
nē ⁊ portorioꝝ exemptionē venetis i ea vrbe reintegrauerūt. Terguerſatus ē
interea verbis paleologus cum ioanne romano pontifice. q̄ pontifex ruina op
preſſus camere quā edificati curabat. Octauo pōtificatꝰ menſe exacto viterbij
interijt.

Linea ſummoꝝ pontificū
Joānes viceſimꝰ pmꝰ

Nicolaus tercius

Anno mūdi. 6476. Anno xp̄i. 1277.

Nicolaus tercꝰ papa. pṫia romanꝰ ex familia vrſina iohānes caietanꝰ an-
tea vocatus. pontifex tandē creatur ꝓtracta in ſex mēſes electione. Nam
cardinales poſt interitū ioannis illico romā acceſſerūt nouū in laterano ponti-
ficem delecturi. Et carolus rex ſenatorio functꝰ munere cōclauis cuſtodie cu-
ram habuit. Que rebus ecclie multū ſibi plurimū obfuit. Dum em̄ apte ꝑtinaci
terqꝫ gallicū potius q̄z ytalicū creari pontificē cōtendit. Electio ſextū ꝓpe men-
ſem cū magno reꝝ orbis xp̄iani damno atqꝫ incōmodo eſt dilata. Et ipe maxi-
mū inde nō magis patrū q̄z ꝓploꝝ ytalie odiū incurrit. Subſecuta eſt eiꝰ crea-
tio tam repentina q̄z digna correctio ioanne caietano cardinale. s. nicolai in car
cere tulliano in terciū nicolaū pontificē declarato. Js em̄ gente oriūdus vrſina
in romanis ꝑſtantiſſima animi dotibus corporiſqꝫ ornatiſſimus fuit. vt multa
fecerit. plurima intētauerit ſuā prudētiā ⁊ animi magnitudinē oſtēdentia. Ni-
hil tn̄ in pōtificatu duxit antiquius q̄z caroli potentiā imminuere id ſua ingenij dexteritate ꝑfectū eſt. Bertol-
do em̄ vrſino nepote in romādiole comitē declarato cū nūcijs ⁊ lr̄is rudolphi miſſo omnē romādiolā ꝓ ec
cleſia recepit. Cui ⁊ bononia tūc pariter fuit dedita. poſt quē latinus cardinalis alter pontificis nicolai ex
ſorore nepos i etruriā vicariatu impij liberā ſedis aplice legatꝰ acceſſit. Js ꝑſtantiſſimꝰ ⁊ auūculi pontifi-
cis virtuti nīdens omī etrurie ad pacē quietēqꝫ ꝑducte. Gibellinis florētiā ac i ceteras vrbis reductis eccle
migratus impoſuit. a q̄bus etruria q̄diu is pōtifex vixit ꝓ eccīa ē retenta. fuit aūt vir magni cōſilij. vt cul
tor ⁊ amator doctoꝝ viroꝝ diceret. in ꝓcendis dignitatibꝰ cōibus oībus habitꝰ. Jdeo Albanū ex ordine
minoꝝ hoſtiēſem ⁊ portuenſem ex ordine ꝑdicatoꝝ delegit. Edificijs pterea edes pōtificios exornauit. cin
xit menibꝰ pomeriū. s. petri. baſilicas petri ⁊ pauli reſtituit. ac picturis exornauit. Scribunt neminē ante
ipm ſacrificare religioſius viſum cū ſemꝑ dū ſolennia ageret lacrimas funderet. Erat religionis obſeruan-
tiſſimus. Nō caruit tn̄ repꝛhenſione cū ſuos nimis amare dr̄. ⁊ multa eis cōdonaret. Opera aūt rome reli-
quit vt in ea etate cōſpicua erecta inſtaurataqꝫ apud ſcī petri baſilicā. apudqꝫ lateranū palatia ⁊ ſutriani i
ciminio monte oppidi arcē cōmunivit. Jn q̄ tercio pontificatus anno ꝓpe exacto apoplexia correptus vi-
tam interrupit multis virtutū opibꝰ ſi lōgior fuiſſet vita glioſiſſime decorādā. Vacauit inde menſibꝰ q̄nqꝫ.

Guilhelmus placenti-
nus medicus

Guilhelmus placentinus ciuis ⁊ medicus ſui tem-
poris celeberrimus tempeſtate hac verone vbi pu
blico ſalario legebat floruit. Et ibidē in Cyrugia edidit
librum pulcrum ac vniuerſam medicinā de egritudinibꝰ
vniuerſis. poſtea quatuor libris accuratiſſime compre-
hendit. curas vberrimas adiūgens.

Guilhelmus durandi ordinis predicatoꝝ vt aiunt
profeſſor cognomēto ſpeculator prouincialis epi
ſcopus. hoſtienſis diſcipulus. et canonū preſtantiſſimꝰ
doctor. hoc tempore ſicut ipſemet in ſuo ſpeculo in titu-
lo de feudis teſtatus eſt. Summā perutilem compoſuit
quā ſpeculum nominauit. a qua ⁊ ipſe ſpeculatoris co-
gnomentū accepit. Aliud quoqꝫ volumen edidit vt q̄dā
ferūt qd̄ Rationale diuinoꝝ officioꝝ appellant.

Guilhelmus durandi
Speculator

Sarraceni ex aphrica ſoluentes vtroſqꝫ hyſpanias opprimūt. Sed chriſtiani celice ſignati in eos ir-
rumpentes maxima cede profligarunt.

Cum in traiecto homines vtriuſq̧ ſex⁹ ſuper pontē coreis ac vanitatib⁹ operā darēt. Cōtigit ſacerdotē cū diuiniſſimo ſacro eucharistie ad egrotantem deferendū ptrāſire. Illi īmemores diuine rei cultū vllū ac reuerentiam adhibētes. ponte fracto in aqua Moſe. ad 200. homines aqs abſorpti ſunt atq̧ perierunt.

Mulier qdā nobilis in ꝯſtanciēſi dyoceſi. cum pareret inſolitum partū edidit. Cum leonem viſu mirabilem hac tempeſtate peperit.

Monſtrum quoq̧ in ſueuia ſuperiori apud oppidū eſlingē vt ferūt mulier enixa ab vmbilico vſq̧ ad ſummitatē duo habens pectora. ac capita ſeinuicē reſpiciētia. brachia q̄tuor ſeinuicē amplectentia ⁊ duo ferenda. Illico tamen poſt partum obijt.

Comites nobiles ſueuie qndecim federe ſe ꝯiūgentes. rudolpho imperatori moleſtias q̄ꝫ plurimas inferentes inter q̄s p̄cipui fuerūt comites de montfort. helffenſtein ⁊ de wirtenberg ac Tockenburg. eoꝝ tn̄ bonis ac poſſeſſionib⁹ vaſtatis. imperio ſbijciendos perpetuo cogit. Deinde caſtra p̄donum ī germania in pleriſq̧ locis deuaſtans ab alpibus ytalie vſq̧ ad britanniā pacē firmauit.

Continuauerant ad id vſq̧ tēporis veneti ⁊ genuenſes bellū pridē apud ptolomaidā inchoatū. de q̄ aliq̄ repetere ad hoc tēpus cū ſe oportunitas loci dederit ducim⁹. ad ānū terciū ſexageſimuꝫ duodecieſq̧ centenū. Raynerio zeno duce. veneti qnq̧ ⁊ qnquaginta triremes ad ſicilie oram miſerunt. q̄ claſſi genuenſi vt ſperauerāt nō inuenta in aſiā nauigauit. Caſuq̧ apud tyruꝫ obuia genuēſiū nauis cetea eſt expugnata. portū deinde venetus eadem qua nauim ceperat leticia īgreſſus tyro vt potiref adnix⁹ ē auxilijs ad expugnationē terreſtribus ptolomaida accone accerſitis. Ceſſit tn̄ conat⁹ inanis. Queſitā interim reddendi comodi vicem genuenſis inuenit. q̄ nauim onerariā. tardaſq̧ decē veneijs ſoluturas. quo in aſiam mercimonia deferrēt certior factus. Triremes ſexdecim ad gulphi fauces curauit poſt ſcopuloꝫ in inſidijs expectaret. Sꝫ admoniti ab exploratorib⁹ veneti expoſitis in litt⁹ mercimonijs ab epyrotis p̄tecti. naues vacuas amiſere. Tercio abinde anno claſſis veneta q̄tuor ⁊. xx. triremiū. trib⁹ genuēſiū triremiū q̄ꝝ prefectus erat lanfrācus borboni⁹ apud lilibeū fortuitu obuiā eos cepit. Qd̄ cū genuā ē perlatū educta aduolauit duo de triginta triremiū claſſis. q̄ per q̄ſitā accuratiſſime venetā ad drepani portū reperit. ꝯflictuſq̧ habit⁹ ē acerrim⁹. in q̄ maximuꝫ genueꝰ reſpu. accepit incōmoduꝫ. Nanq̧ trib⁹ ex ſuis triremibus ī p̄lio crematis. cetere oēs p̄lio ſupate vtrinq̧ crudeliſſime fuerunt capte. Que clades accepta a genuenſi effecit vt michael paleologus illi⁹ ſocietate ſpreta inducias cuꝫ venetis ꝯſtituerit qnquēnales. Eodēq̧ anno triremes genuenſiū. xxv. admirato ac p̄fecto auria. venetis. xxx. apud mothonū cōcurſure quū viderent retroceſſit genueꝰ. Et nauis oneraria mercib⁹ venetoꝝ magni valoris plena. apd̄ euripū expugnata potiti ſunt Eadēq̧ genuenſis claſſis orā crete circūuecta Caneā illi⁹ inſule oppidū cepit. ſpoliatūq̧ penitus diripuit.

Scribit ptolome⁹ luceꝰ nicolaū pōtificē niſi ei⁹ cōſilia mors occupaſſet. reges duos vnū lōgobardie. alteꝝ etruſcis fuiſſe datuꝝ q̄ regib⁹ ſicilie atq̧ germanis ip̄ꝝ titulo abutētib⁹ euertēdi ytaliā (ſicut ſepe fecerāt) adimeref. inuitq̧ vrſinos eū pon⁹ fuiſſe. q̄ꝫ alios ad id faſtigij euectuꝝ. Quīnenā ꝯſtat pōtificē ipm̄ deturbādo ſicilia carolo nō nihil inic⁹ dediſſe petro arragonū rege ioānis porhicij operā ſuaſo. vt iure hereditario ꝯſtātie vxoris ſue p̄teſo. id regnū recipe adniteref. Cōſtituit vo is pontifex lege p̄mulgata neminē regio ſanguine ortū ſenatorem vrbis decetero fieri. Et alijs q̄cūq̧ fierent anni temporis in magiſtratu concedere nullis etiam futuri pontificis auctoritate licere.

Tartari armenis iūcti centū milia babilonē. fugant. Et multis eoꝝ iterfectis in fugam vertunt. Sycilia quoq̧ inſula hoc anno a carolo predicto petro arragonēſi defecit. Ubi apulie princeps caroli ipſi filius nauali prelio ab aroganū filio cum multis captus in apuliam ducitur ⁊ carceri mancipatur.

Linea ſummoꝝ pontificū

Martinus quartus

Honorius quartus

Martinus quartus papa. ſymon antea vocatus. tituli ſancte cecilie pſbyter cardinalis. natione gallicus. patria turonēſis. tandē poſt longā cōtentionem qui ad ꝗntū ⁊ dimidiū in diuiſionis mēſem ytalicis vrſinoꝝ abſentia ſuperatis. pontifex electus. viterbij coronari noluit. ꝙ ei ciuitati ob impetū in cardinales vrſinos factū interdictū a ſacris putabat. Et vrbē veterē delatꝰ. ibiqꝫ coronā accepit. Reſurrectionis autē die ſex cardinales creauit. Regē carolū ad ſe venientē. cū in noui amiciſſimiqꝫ pontificis amplexū cucurriſſet. oblataꝫ ab eo ſenatoriā dignitatē adminiſtrauit. quo a nicolao priuatꝰ fuerat reſtituit. Eiuſqꝫ inſtantia paleologū impatorem pacta lugdunenſis ꝯcilij non ſuantē. Et petru arragonēſeꝫ contra ius faſqꝫ ſiciliā occupantē anathemate notauit. Hec primo pontificis martini anno ſalutis primo octogeſimo ⁊ duodecies cēteno geſta fuere. Eius ꝙ ſecutus ē anni principio peruſini iu fulgmates delati. poſt editaꝫ in agro vaſtitatē obſiderūt vrbē ꝙ inde vi capta pontifex illico peruſinos excōicauit. ß miſſi oratores eos ingenti pecunia mulctatos eccle cōciliauerit. Bellum deinde in flāminia contra foroiulianos ab ecclia deficiētes geſſit. Quos etiam breui adiuuante guidone montis ferretri in fidē recepit. Pontifex aūt tot curis circūuentus vrbeuentanis etiā tumultuantibꝰ (nam gibellini guelphos expulerant) peruſiū ꝓficiſcit̃ vbi non multo poſt lenta febre diu vexatus. tandē moritur pontificatus ſui anno quarto. mēſe vno. Sepeliturqꝫ in cathedrali baſilica. Ad cuiꝰ ſepulcrū multi valitudinarij delati. priſtinā valitudinem ſanctiſſimi pontiſicis meritis a deo recepere. vir em̄ bone vt cōſtitit mentis ⁊ oīa probe in pontificatu geſta cum ſanctimonia peregit.

¶ Anno mūdi. 6484. ¶ Anno xpi. 1285.

Honorius quartus papa. pr̄ia romanus. e gente ſabella vetuſta ꝓcerū familia. iacobus antea vocatus diaconus cardinalis peruſij pontifex creatus. Cum nec diuturna ſedis aplice vacatio. ꝙ cardinales motus. veriti quos alias diuturnior ſedis aplice vacatio dederat. Romā venit anno dn̄i milleſimo ducenteſimo octuageſimo ꝗnto. frater eius pandolfo ſenatoriaꝫ dignitatem tū gerente. per cuiꝰ tempa mgr̄atus. romana res iuſte ⁊ ꝯſtiſſime fuerat adminiſtrata. Pontifex aūt apud ſanctā ſabinā in auentino habitauit. quas ab eo tūc edificatas edes nunc deſertas dirutaſqꝫ videmus. fouitqꝫ hic pontifex gallicoꝝ regū vbiqꝫ ptes. Fuit aūt vir ī omī vita ꝓbatiſſimus ⁊ xpiane religionis amantiſſimus. Nā ⁊ ordinē carmelitaꝝ nō ſatis in cōcilio ꝓbatū. mutatis clamidibꝰ nigris in albas. Et a multis impugnatū priuilegijs ꝯfirmauit. Solū aūt cardinalē ioannē boccamatium epm̄ tuſculanū ſuo pōtificatu creauit. viros dicēs ⁊ eoſdē bonos ⁊ doctos nō etiā rudes ⁊ reꝝ humanaꝝ ignaros in tantū collegiū coaptandos eſſe. adeo aulicos amauit. vt ꝗtannis eſtate pſertim tybur ꝓficiſceret̃ vitandi eſtus vrbani cā. vn̄ multe egritudīes oriūt̃. Cū vo armis a guidone feltrano vexaret̃. tandem ſuperato guidone totā flāminiā breui recipit. Nō diu tū poſt morit̃ pōtificatus ſui anno ſecūdo. die vno. Corpuſqꝫ eiꝰ a ſctā ſabina ad baſilicā petri magna funeris pompa transfert̃ ſepeliturqꝫ ſepulcro marmoreo qḋ adhuc extat. Uacat tū ſedes menſibꝰ. x. cū apud ſanctam ſabinā conclaue haberet̃. multi cardinales repentina egritudine ſunt correpti.

Rudolfus impator cācellariū ſuū ī etruriā mittēs pricipalē de fliſco genuenſem oēs ꝙ pecūiam attribuert̃ ī libtate dimiſſos ipſi fideles ꝓnūciauit. ꝑ quā occaſionē lucēſes duodecim milibus aurei datis libtate donati ſunt. Et florētinꝰ ppl's ad ꝗetē iā ꝑductꝰ nouā inchoauit ſaluberrimāqꝫ regiminis formā Que ī nr̄a ꝗꝫ tpa licet aliqn̄ a gallicis regibꝰ interrupta ꝑuenit. Creati ei ſunt ſex mgr̄atꝰ bimeſtres futuri. Quibus artiū prioribꝰ ſuit appellatio. Et ſeptimꝰ breui additꝰ vexilifer iuſticie appellatus.

Oppida ꝗdam in ſupiori ſueuia ꝙ prius ville cenſebant̃. Ab impatoribus muris cincte ciuilibus ac municipalibus libertatibus donata ſunt precipue Eſling Reutling ⁊ hailbrūna.

Piſcem martinū leonis effigiem habentem. hoc ipſo anno apud centūcellas menſe februario captū fuiſſe tradūt quē e mari extrahētes vllulatū ⁊ hoīs planctū dediſſe ferunt. Et ad pontificē in vrbe veteri perlatū vniuerſos ī ſtuporē ſui ꝯuertit. Et ſignū magnū diſtidij fuit.

Puerulus villoſus ⁊ vrſorum more vngulis armatus hijs temporibus ex ipſius martini conſobrina naſcitur. Quam ob cauſam martinus rubore perfuſus. omnes vrſorum ymagines e domibus ſuis abradi fecit.

Carolus ſecũdus rex Sicilie

Carolus ſecũdus ſicilie regis fili⁹. hoc anno pr̃e defuncto. adoleſcẽtulus pr̃i in regnũ ſuccedẽs regnauit annis. 25. Hic galloꝝ ſuoꝝ exercitu fret⁹. ꝯ petrũ arragoneſem mouit. Et poſt multoꝝ vtriuſq; ptis cedes petrũ ipm carolus vulnerãs. haud tanto poſt interijt. Et deinceps ab aduerſario liber reliquũ tẽpus i pace cõſumpſit. quinto deinde regni ſui anno cuȝ etiã vngarie rex ſine virili prole defeciſſet ex vxoria hereditate etiã illud regnum accepit. Et carolo primogenito ſuo ꝯceſſit. Tandẽ cũ. xl. etatis annos cõpleſſet moritur qui tuordecim ex maria vxore hungarie regis filia reliquit filios. nouẽ. ſ. mares et q̃nq; femellas. Quoꝝ notiores fuere carolus cognomento marcellus vngarie regni titulo inſignitus. Ludouicus q̃ ordinẽ minoꝝ induit. Et poſtea in ſctõꝝ numero aggregatus fuit. Et terci⁹ robert⁹ q̃ illi et pr̃i in regnũ ſucceſſor fuit.

Wentzeſlaus ſecũdus rex Bohemie

Wentzeſlaus ei⁹ noĩs ſecũdus. rex bohemie ſext⁹. filius othocari poſt itera tum genitoris filius. viij. annos natu ab ottone marchione brandeburgẽ ſi in francoĩas adductus regnũ tutorio noĩe ab eo. v. ãnis gubernauit. Reuerſus puer ſb imperio mr̃is fuit. Regnũ deinde ex ventzeſlai arbitrio ordinatum. Quo regnãte eoꝑo ãno q̃ ptolomaida a ſarracenis occupata in hãc vſq; diem tenet. Pragã ferme vniuerſam igne familiari exuſtaȝ liberalitate regis ciuiũq; diligẽtia atq; impẽſa ita inſtauratã vt felix incendiũ fuiſſe videret. vxor deinde eius Gutha filia rudolphi ceſaris bella inter albertũ frem ſuuȝ et maritum diremit. Ferunt aũt i coronatõe ventzeſlai min⁹ nouẽ. ccc. equitum milia apud pragam ex regia curia cibos accepiſſe. peditũ vo infinitã multitudinẽ paſtã ſubiceciſſe et polonus ventzeſlaũ a quibus diadema ſuſcepit. filiũ quoq; ſui noĩs. xiij. annos natu petẽtibus hungaris regeȝ dediſſe. Sȝ cũ bonifacius pontifex maxim⁹ carolũ adoleſcentẽ regis ſycilie filiũ eo miſiſſet. Et hũgari animũ mutarẽt filiũ ſuũ albe coronatus et ſacrã ſimul coronã ad ſe recepiſſe. Nec diu poſtea vite. xxx. ſue etatis anno ex tabe eũ obijſſe ſcribunt. Morteȝ ei⁹ bohemos magno merore perſecutos. Fuerat eñi manſuetus et clementiſſimus princeps et admirãdus ſanctitate. cui ſucceſſit wentzeſlaus eodem nomine moribus tamen longe diſpar.

Thade⁹ florẽtin⁹ medic⁹

Thadeus natione florẽtinus medicus celeberrimus hijs tpibus apud bononiã legẽdo clarus extitẽs. Qui cũ doctiſſim⁹ hr̃etur adeo obſcura oĩa hippocratis et alioꝝ pr̃cipũ i medicina detexit et explanauit. vt alter hippocrates ſuo tpe hitus fuerit. Et q̃ nuc ad man⁹ hñtur hec ſunt. Expoſitio afforiſmoꝝ hippocratis. et pronoſticoꝝ eiuſdẽ. Quaſq; expoſitões diuerſis tpib⁹ accomodatas ſup librũ Galieni. q̃ dr̃ microtegni. hoc ẽ minor ars. Itẽ librũ de ſuanda ſanitate. Et ad varias valitudines ꝯſilia multa. Itẽ in libro acutoꝝ hyppocratis expoſitõem edidit ac etiã in ſynagogis iohãnicij et aliq̃ alia. Tandẽ octogenari⁹ morit bononie circa ãnos dñi Mille ducẽtos ſeptuaginta. Qui ob celebrẽ eius famã. diuitias cumulauit innũeras. Nã a principibus ytalie cõuocatus. l. aureos in mercedẽ diurnã paciſci conſueuerat. Ab honorio vo ſummo pontifice ſemel vocat⁹. nõ prius accedere voluit. quã cẽtum aurei illi indiem ſtatueret. Vñ liberat⁹ põtifex decem milia illi aureorum condonauit.

Philipp⁹ frãcoꝝ rex

Philippus frãcoꝝ rex cognomẽto pulcer philippi regis filius hoc anno pr̃e ipo defuncto francis regnare cepit. Et regnauit ãnis. xxix. hic ꝯtra edonar dũ angloꝝ regẽ grauiſſimũ gerens bellũ multa incõmoda accepit. atq; bonifaciũ octauũ pontificẽ ꝑter ipius arrogãtiã in carcerẽ trudi fecit. Indeq; cũ tẽplarios milites oĩno extinguere ſtatuiſſet primo generalẽ eoꝝ mgr̃m cũ multis exuri fecit ac alios crudeliter interficiẽs reliqui oẽs timore perterriti e regno fugierũt. Iudeos etiã direptis eorũ bonis ob auariciã ſuam et quedam eorum maleficia e regno ſuo expulit.

Egidius roman⁹ ordi. heremitarum

Egidius romanus ordinis heremitaruȝ generalis prior et bituricẽſis archiepiſcopus. ac primas aq̃tanie declaratus. hijs temporibus ob ingenij magnitudinem theologorum princeps appellatus eſt. ꝙ quidem cõijci poteſt ſi a curioſo lectore eius volumina ꝑſpiciãt. hic nãq; ex illuſtri colũneſiũ rõnoꝝ familia nat⁹ eũ lõgo tpe ordines ſuum oẽmq; ecceſiam doctrĩa et morib⁹ illuſtraſſȝ. plimoq; labore ꝓceptori ſui thome aq̃natis opa apõ piſi⁹ defenſaſſȝ. tãdẽ miraclis clar⁹ btõ fine ꝺeuit. Quo ſeſtitaꝭ meritto btũs doctor appellat⁹ ẽ. Plaq; edidit librorũ volumĩa. Sup libros ſniarum. Cõpendiũ theologie. ſup oẽs Areſto. libros etiã rheticorũ q̃libeta et varia alia.

Anno mūdi. 6487. Anno xp̄i. 1288.

Linea ſummoꝝ pontificū

Nicolaus quartus

Celeſtinus quintus

Nicolaus q̄rtus papa natione picenus. e ciuitate aſculana. Hieronimus antea vocat⁹ ordinis minoꝝ frater deinde p̄ſbyter cardinalis apud ſanctam ſabinā decimo menſe poſt morte̅ honorij pontifex creat̄. Collocaturq̧ in petri ipſius ſancti cathedra. Iſq̧ illico ſe cū curia ad vrbē tranſtulit reatinam. Et poſt annum romam reuerſus apud ſanctam mariam maiore̅ curiam tenuit cardinales creat ex omni fere religione. Omnes eni͂ pariter amabat. nec plus ſe debere affinibus ꝛ cognatis quam cuiuis bono arbitrabat̄. baſilicam apud mariā maiore̅ cū iacobo colūna reſtituit. vt in fornice maiori apparet. Vn̄ ſaluatoris ipſiuſq̧ pōtificis ꝛ iacobi cardinal' ymago adhuc cernit̄. anteriore̅ q̧ ꝛ poſteriore̅ ꝑtem baſilice lateranēſis reſtituit. Per ei⁹ viri alioq̄n boni tempa multa ī orbe xp̄iano infelicíſſima acciderūt. In primiſq̧ vrbs roma ciuiū agitata diſſidijs incēdia atq̧ cedes plurimas ꝑtulit. Vnicū tn̄ habuit ſecūdus pōtificat⁹ p̄dicti ann⁹ letiſſimū. pacē arrogones īter ꝛ gallicos reges ꝯſtituta͂. Ea vo cōſtitute pacis leticia haud quaq̧ fuit xp̄iano pplo diuturna. Tripolis eni͂ ſecundo pontificatus anno ferro ac flāma a ſoldano euerſa fuit. quaq̧ multos milites proprio ere trāſmiſit. alioſq̧ plures cruce ſignandos mittere curauit. Quarto deinceps Nicolai pōtificis anno Rudolphus imperator germanus obijt. adolphuſq̧ aſſumptus ē. Nicolaus autē tedio animi (vt q̄dam putant) qđ male ſibi cedere oīa videret rome pōtificat⁹ ſui anno quarto mēſe vno. die viij. morit̄. ꝛ apud ſanctā mariā maiore̅ ad caput baſilice ſepelit̄. Poſtea cardinales peruſiū profecti. vt liberius eligere pontificē liceret rem ipſam diſcordijs inteſtinis biennio menſeq̧ tercio in longum deduxere.

Celeſtinus q̄ntus papa petrus moroneus antea vocatus. ꝓfeſſione anachorita pat̄ria eſernienſis ſecūdo a ſulmone miliario cenobiū incolens ad maielle mōtis radices peligue genti religione p̄ ceteris venerandū. inſtāte carolo rege ꝛ latino cardinali pōtifex creatur. Iſq̧ decreto de ſua electione facto hortante carolo rege aſſentiens. Celeſtiniq̧ tercij nomē aſſummēs a collegio rogatus adduci nō potuit. qui accerſitis ad ſe cardinalib⁹ aquilā vrbē vſq̧ acceſſit. vbi cōſecratus duodecim creauit cardinales. Seruauit vo eandē vite normā auſteritateq̧ celeſtin⁹ in qua tot ante annos fuerat macerat⁹. paucis extrinſecus dignitati ꝯceſſis. Cui inſeruire ac ſe accomodare ꝓ viribus ē adnixus. Sed ꝑtim cui parua ac oīno nulla deſtituit exꝑientia. ꝑtim calliditas ꝛ importuna aulicoꝝ decepit auaricia. ꝑtim effecti ſenectuti corporis imbecillitas ab actōne prohibuit. Et multa illico omitti. pleraq̧ ꝑperam ꝛ ſordide cōmitti cepta. Inde ꝑniciosas eſſe viri inſenſati ineptias plurimi propalam vociferati ſunt. Que ſancto viro renūciata ſuaſerūt. vt male populo xp̄iano ſibi ꝛ aīe ſue peri⁹. aſſumptū pōtificij muneris onus abrenūciādo dimitteret. ad cū multis cōſcatū ad caroli regis aures ꝑueniſſet. cū ꝓpulit vt pontificē amātiſſimū regni ſui decus neapoli duceret. Qua in vrbe facili⁹ auerti poſſe a pontificatus dimittēdi ꝓpoſito videretur. Ferūt aūt bn̄dictū Caietanū cardinalē ananinū gratia doloſe vſum qua apud pōtificē ceteros antecedebat. iuris pōtificij decreta q̄ excellēter doct⁹ erat vndiq̧ ad ſuā intentionē ſelecta ea rōne illi oñdiſſe. vt impoſitū ſibi ſalutis aīaꝝ totius orbis onus vir timoratus ſuas vires ſuꝑaturū exiſtimās dimittere ſtatuerat. Qđ cū eſſꝫ facturus ꝯſtitutionē edidit declararantē potifici licere romano pontificalez dimittere dignitatē. Poſt paruūq̧ cardinalibus collegialiter cōgregatis. pontificatuquē paulomin⁹ ſex mēſib⁹ adminiſtrauerat ſe abdicās alteri⁹ ſubrogandi poteſtatez illis arbitriūq̧ ꝑmiſit. Nec multi īterceſſerūt dies cū bn̄dict⁹ ipe ī pōtificē ē delect⁹. cui octauo bonifacio fuit nomē. Petrus autez morrone⁹ ad priſcā anhelās heremi vitā clādeſtine neapoli ē ꝓfect⁹. Qđ cū bonifacio ē renūciatū. miſſis eq̄tibus retractū de via illū ī cuſtodia haberi iuſſit. Verebat̄ eni͂ vir ipe aſtut⁹ ne ppl'i petrū poti⁹ ſanctitate recognita cōſpicuū. q̧ ſe doctrina ꝛ etatōe redūdantē ꝓ petri vicario ſeq̄rent̄. campanie deindem arce tam arcta teneri cuſtodia iuſſit vt inde mortē illi acceleratā fuiſſe ſit creditū. Sūt q̄ ſcribūt eū poſt mortem miraculis claruiſſe. quē clemēs q̄nt⁹ ſctōꝝ nūero aſcripſit. Cui⁹ celebritas. xiiij. kal̄. Iulij obſeruatur.

Vgolinus epus

Vgolin⁹ vrbeuetan⁹ ordīs heremitaꝝ diui auguſtini luculētiſſimus theologus ꝛ doctor. ꝓmo arriminēſis eps. Et poſtea ꝯſtātinopolitan⁹ pr̄iarcha ꝑ h̄ tps ꝑiſius ꝑmā cathedrā tenēs maximo ī ꝑcio habit⁹ ē. q̄ vna cū lr̄is morib⁹ etiā ornatiſſimus eēt. Et ipe eccleſiam dei tum docendo legendo ꝛ ſcribēdo mirūmmodū adiuuit. Scripſit hic primo de differētia ydeomatū lib. j. ꝛ ſup quatuor ſententiarū libros laudabilia copoſuit cōmentaria. Sed ꝛ quodlibeta plurima oīm iudicio digniſſima diſputauit.

Vgo quoq̧ holiom⁹ predicatorum ordinis inſignis doctor ꝛ cardinalis p̄ſbyter hec ipſa tempora tū vite ſanctimonia tumq̧ volumīb⁹ a ſe editis illuſtrauit. Idem fecit Io. de parma ordinis minoꝝ ꝓfeſſus ſacre theologie magiſter ornatiſſimus.

Adolphus comes de naſſaw vir ſtrennu⁹ a germanis electoꝛib⁹ poſt obitū rudolphi oīm ſuffragiis ceſar creatus. In eiuſdem imperij ſpem titulumq; aſſumptus eſt. ꝛ imperauit annis ſex. vir certe inſignis ſed paꝝ milicie ꝛ pecunijs potens. Qui imperio ſuſcepto q̄uis a pontifice nō coronatus fuiſſet. anno dn̄i M.cc.xcij. exercitū mouit ꝛ potenter miſnam ingredit̄. cui occurrit wenceſlaus rex bohemie in grunbaym vbi filiū ſuū rupertum ꝛ agnetam filiam wentzeſlai p ſponſalia iungunt. marchionatumq; miſnenſeꝫ imperio iunxit. Cū demū iura imperij repetere temptaſſet ab alberto auxilio quorūdam principū electoꝝ cū adolpho bella geſſit in confinio agri ſpirenſis. ac wurmaceñ. ꝓpter militū paucitatē potius oppreſſus q̄ ſupatus. ab alberto filio rudolphi occidit̄ apud montem germanie in bello quod cum eo geſſit in die ſanctorum proceſſi ꝛ martiniani.

De amiſſione locorum orientalium

Tripolis vrbs aſie inſignis ſc̄do pontificatus quarti nicolai anno obſidione ꝛ viribus facta eſt ī in ſoldani babilonie poteſtatē. quā quidē vrbem ditiſſimam poſt commiſſaꝫ in mortalibus cedem maximam. poſtq̄ʒ abactā. aſportatā omifariam reꝝ predam igni primū. poſt ferro abſumi diruiq; curauit. Progreſſuſq; eodem furoris impetu barbarus. tyrum. ſydonem. barutum ꝛ ceterū vrbiū oppida intra terciū pontificatus nicolai annū cepit. ꝛ ſicut tripolim incenſam diruit. Iſq; princeps aſtu ꝛ prudentia eque ac viribus ꝛ potentatu pollens. ne ea clade accepta noīs xp̄iani principes occidentales in aſiam conciret. induciaꝝ federa in duos annos ptolomaide habitatoribus xp̄ianis ꝯceſſit. Nicolaus tamen pontifex p crucem de more aſſumendam edicto ſtatuit afflictis aſie rebus ſubueniendū mille q̄ngentos ipe equites ex publico eccl̄ie fiſco curauit cōportari. quos ꝛ multi in magnū exercitū ſine certo p̄ſtantiq; duce ſecuti ſunt. qui quo plures eo pniccioſiores. ptolomeida vrbs populis tunc frequentata innumeris. q̄ʒtos nunc nō temere alat aliqua vrbs italie. E ſeptem diuerſis magiſtratuū gentiumq; generibus premebat̄. Ea militū multitudo cedibus rapinis ꝛ incendijs aliq̄ʒdiu debaccata. in agris ſoldani. tulit patienter diſſimulauitq; diutius. q̄re ſoldanus tandem anno ipō exacto centum q̄nquaginta armatoꝝ milia in ptolomaidā duce filio ſuo immiſit. ipe morbo implicatus tenebat̄. Filius p etateꝫ ardētioꝛ ampliſſime vrbi obſidionem admouit. Inde genitori defuncto ſoldanus ab exercitu eſt ſuffectus. quo elatus ſucceſſu vrbis ptolomaide predam exercitui donauit ꝛ accuratiori ſolito viſus oppugnatione. ad eamq; paulopoſt animoꝝ ꝯſternationem eſt ventū vt publico omnes ꝯſilio mulieres primū puulos ꝛ debiles cum ſuppellectile emiſerint. Deinde ꝯſtituerint duodecim milia armatos in vrbe retinendos. manſerunt ex primoribus rex cipri. qui paulopoſt multitudinē eſt ſecutus. patriarcha iheroſolime. templariorumq; magiſtri. qui nō prius vrbem deſtruere q̄ʒ ſoldanum viderūt. Saldanus tandem ptolomaidam a paucis q̄s nauigij carentia detinuerat xp̄ianis male defenſatā vi cepit ꝛ mortalibus in ea reptis ad vnuꝫ ceſis. Sꝫ tanto tenebat̄ illius excidende vrbis deſiderio. ſuppoſito eo incitante ignis maximā partē abſumpſerit. Menibus inde ꝛ vrbis parietibus paſſim ſolo eq̄tis. Annus erat ſalutis nonageſimus duodecieſq; centen⁹ quando tandē reliquias amiſim⁹ victorie illi⁹ celeberrime. quā anno an q̄rto de ducēteſimo vrbani pon. auſpicijs expeditio inchoauerat. Salue tamen manſerunt ad tempus cyprus inſula ꝛ armenia minoꝛ dicta prius cilicia.

Ordo celeſtinorum

Ordo celeſtinoꝝ a celeſtino p̄dicto papa eius auctore cognominat⁹ tempeſtate hac ſub regula diui benedicti initiū ꝛ maxi incrementum ſumpſit. eo q ipō ſanctiſſimo viro in carcere defuncto. ꝓpter eius crebra miracula multi nobiles ꝛ doctiſſimi viri ſpretis ſeculi bonis ꝛ pompis ordinē ingreſſi cito ꝛ virorum nūero ac cenobioꝝ ꝯſtructiōe mirabilit̄ ordinē auxere

Ordo Seruorum

Ordinis q̄ʒ ſeruoꝝ virginis marie philippus vir religioſiſſimus primus inſtitutoꝛ fuit. q̄ nō lōge a florentia vrbe quieuit. Hanc aūt religionem ſub diui patris auguſtini regula excitauit. atq; ipam verbo et exemplo aliquibus additis cōſtitutionibus in formaꝫ redegit. quē ordinem a multis improbatuꝫ benedict⁹ poſtea vndecimus ꝛ bonifacius atq; vrbanus ſextus et alij priuilegijs ꝛ exēptionib⁹ muniuerūt. ꝛ inter mēdicātes ꝯnumerauerūt q̄ ordo viris doctiſſimis ꝛ in declamationib⁹ clariſſimis ac locoꝝ multitudine multo habetur in precio.

Linea ſummoꝝ pontificū

Bonifacius octauus

Bonifacius octauus papa natione hernicus vel cāpan⁹ p̄ria anagnin⁹. be-
nedictus caietanus antea vocat⁹. neapoli in pontifex creat᷑ in vigilia na-
talis dn̄i milleſimo ducenteſimo nonageſimo quarto. vir quidē doctrina ⁊ ex-
perientia reꝝ inſignis. diu eñ in curia verſatus fuerat ⁊ p oēs dignitatis gra-
dus ad pontificatū p̄uenerat. nā cū eſſet ſancti martini in mōtibus p̄ſbiter car
dinalis adeo pontificatus dignitatē exoptauit vt nil ambitione ⁊ fraude p̄ter-
miſerit qđ ad eā ꝯſequendā ꝑtinere arbitraret᷑. Auit clanculū quoſdā ſubornaſ
qui in cubiculū celeſtini hoīs ſimplicis ei pſuaderēt vt pontificatū dimitteret ſi
ſaluus fieri vellet. Suſcepto aūt pōtificatu oēs contemnere cepit. Gibellinos
omnes odio pſequebat᷑. Ideo petrū ⁊ iacobū cardinales colūnenſes vna cum
ſara coꝝ patruo paternis caſtellis priuauit. hoc tñ laude dignū ꝙ duplicē cele
britatem ⁊ ap̄lis ⁊ euangeliſtis ⁊ q̄tuor eccle doctoribus gregorio. auguſtino
ihieronimo ⁊ ambroſio ſtatuit. Idē dū in vrbe veteri eſſet beatū ludouicū ex re
gia francoꝝ ſtirpe ortuꝫ ex carolo ſcđo ordinis ſancti franciſci ꝓfeſſum in ſctōs
retulit. Erat annus ſalutis de tredecies centeno ſcđs. Sextū edidit codicē iuriſ
pontificij celeberrimū. vrbem q̄ꝫ eugubinū que gibellinoꝝ auſpicijs ab eccl̄a de
fecerat breui recupauit. Alberto duci auſtrie imperij cōfirmationē bis terq̄ꝫ pe-
tenti negauit. Iubileū q̄ꝫ idem retulit anno milleſimo triceteſimo quo plenaꝫ
delictoꝝ oīm remiſſionem his p̄ſtabat qui limia ap̄loꝝ viſitaſſent. ad exemplum
teſtamenti veteris. Iubileū nāq̄ꝫ q̄nquageſimo q̄ꝫ anno repetebat. Idem etiaꝫ
centeſimo q̄ꝫ anno obſeruari mandauit. Ob hanc rē eo anno tanta vndiq̄ꝫ ho-
minū multitudo romā venit vt vix incedere p vrbem amplam quidē ⁊ vaſtā li-
ceret. Francoꝝ regnū ꝓpter violatū iuſgentiū alberto imꝑatori ſubiecit ⁊ titu-
lū imperij romani prius multotiens denegatū ꝯceſſit vt rex q̄ꝫ francoꝝ fieri pa-
teret᷑. qđ cū albertus conſenſiſſet pontifex vna eadēq̄ꝫ celebritate hinc philippū
francie regno priuatū inde albertū romano ⁊ illo ornatū ꝓnunciauit. Philip-
pus interim a ſara edoctus guilhelmū roma petere iuſſit. ſarā q̄ꝫ in latinā redi-
erat regionē. qui anagniā clam noctu ingreſſus adiuuantibus Gibellinis quos
bonifatius diu multūq̄ꝫ vexauerat pontificem nil tale metuentē in domo paterna capit. ⁊ in eodem in quo
genitus fuerat cubiculo valuis vi fractis obſtupeſcentē. ꝑductū romā pontificē intra quartū vigeſimū diem
dolore animi confectus periit. pontificatus ſui anno octauo menſe nono die decimoſeptimo. Sepelitur q̄ꝫ
in baſilica petri ſepulchro a ſe antea extructo qđ adhuc extat in ſacello a ſe condito.

Benedictus vndecimus

Benedictus vndecimus papa natione taruiſinus nicolaus antea vocatus cardinalis hoſtienſis rome ka-
lendis nouembris pontifex creat᷑. Territi eñ eo pōtificis caſu cardinales peruſiā acceſſere vbi ad du-
odecimū mortis bonifacij diē benedictū ordinis p̄dicatoꝝ pontificē creauere. qui ab ineūte adoleſcentia or-
dinē p̄dicatoꝝ ingreſſus tantū valuit vt ad generalis dignitatē ꝑuenerit. Vir quidem pontificatu digniſſi-
mus qui magnū breui tempore virtutis ſue documentū p̄ſtitit. ita eī vixit vt poſt morte inter beatos merito
cenſeat᷑. Is guilhelmū cū q̄nq̄ꝫ ciuibus ananinis excōicatos ꝓnuncians. Regi francie tituluꝫ. libertates ⁊
priuilegia reſtituit. Iohannē ⁊ iacobū cardinales de colūna in gratiā recepit. Inde mens ſanctiſſimi viri fu-
erat pacata italia tartaros ſyriā ⁊ paleſtinā ingreſſos xp̄ianos iuuare a quibus lr̄is ⁊ nuncijs ad tantaꝫ rem
conficiendā ꝯtinuo inuitabat᷑ vt comodius efficeret ſtatim cū curia peruſiū ꝓfectus eſt. vbi infirmitate corre-
ptus nonis iunij diem obiuit pontificatus ſui menſe octauo die decimoſeptimo rē deſtinatā omittit. Sepe-
lit᷑ aūt magna pompa in eccl̄a fratrū p̄dicatoꝝ milleſimo triceteſimo tercio. vacauit tñ ſedes menſes. xi.

Sextū pontificij iuris librū his annis bonifacius ipe pōtifex edidit. quē a tribus doctiſſimis viris ex q̄-
buſdā nouis decretis a ſe editis cōpilari mandauit. ⁊ publico edicto obſeruari. ⁊ ī publicis gymnaſijs
legi debere p̄cepit. quem ſtatim archidiaconus bononienſis explanauit.

Ludouic⁹ ep̄s tholoſan⁹
ordinis minorum

Ludouicus felix ſanctus ex regali ꝓgenie. patre carolo ſcđo rege ſicilie. matre
maria regina ſicilie ⁊ hungarie originē habuit. in etate tenella religioſum p̄-
ceptorem habens. ductus in cathelonia cū duobus e fratribus ſuis dat⁹ obſes p li-
beratione regis caroli genitoris vbi p ſeptenniū a fratribus ordinis minoꝝ libera-
libus ac diuinis artibus inſtructus doctus euaſit vt publice ac priuatiꝫ diſputaret
clero ac populo verbū dei manifeſtaret. Fuit in orōnibus ſedulus. factus ſacerdos
ferme ſingulis diebus celebrabat. caſtitatis amator vt excepta matre ac ſororibus
cū ſola nunq̄ꝫ loqueret᷑. corpus caſtigabat aſſidue. Inde ad petitionē bonifacij pō-
tificis prius ordinem minoꝝ ꝓfeſſus ⁊ habitū ſuſcipiēs epiſcopatū tholoſanū re-
gendū accepit vbi mira opera pietatis pfecit. Demū in infirmitate vltima conſtitu-
tus ſuſceptis deuotiſſime ſacramētis reſolutus in mortem ad celum feliciter euola-
uit. quē dn̄s magnis miraculis magnificauit. conſummatis eñ operib⁹ bonis tē-
pora multa expleuit.

Albertus huius noīs primus dux auſtrie rudolphi olim imꝑatoris ſilius Anno .1 2 9 8. adolffo imꝑatore opreſſo ac interfecto germanoruꝫ imꝑator declarat̄ .⁊ imperauit annis decē. Verū cū in prima electione non omnes electores cōnſenſiſſent. ius electionis in manus coꝝ reſignans ne de violenta regni vſurpatione notaret̄. Iterato electores cōmuni voto ceſarem declararunt. ⁊ poſtea aquiſgrani coronā regni accepit. vir vnqꝫ bello ⁊ armis ſtrenuus. licet quidā eū monoculū ⁊ agreſtē aſpectu auariciaqꝫ ſuſceptū ſcribant. cū liberorū ſuo ꝑ cōmuni vtilitati comodū propoſuit. Qui ſuſcepto imperio a pontifice imperij cōfirmationē expoſtulauit. quā ab arrogantiſſimo obtinere nō potuit. Cū a bonifacio pontifice vt eū de more cōfirmaret miſſis tercqꝫ quater oratoribus impetrare nequiuerunt. Verū cū inter philippū francorum regē ⁊ bonifaciū ipm (vt erat animo ambitioſus) poſtmodū ſuborta fuiſſet diſſenſio eo ꝙ philippus apud pariſius magnū ꝯgregaſſet conuentū vbi bonifacij ꝯmemoratis iniurijs ſibi illatis. ac etiā eius fraude in paparu occupando ꝯmemorata ad futuꝝ ꝯcilium appellauerit. Bonifacius ira percitus ꝯcilio habito nō ſolum albertū ꝯfirmauit ſ etiam philippi regnum alberto huic ſubiecit. Que res multas diſcordias et occiſiones inter chriſtianos ſuſcitauit. Huic Alberto frater rudolffus imꝑatoris rudolffi filius erat. cui wentzeſlai regis bohemie ſoror noīe agnes nupſit. q̄ prage moriens ibi ſepultus iacet. Ex ea nat⁹ ē iohannes qui paterne hereditatis diuiſionem ab alberto patruo petijt. q̄ ei ſertum viridem in obprobrium miſit. Deniqꝫ hic albertus cū multa ſtrenue geſſiſſet. et rhenū fluuium tranſiſſet iohānes ꝑdictus albertū patruū ſuū circa reinfelden nō lōge ab oppido pruck vel vt alij habent ſciaſuſa dum ſimul amiceiter agerent ſua manu interfecit. deinde penitentia ductus clementem quintum pōtificē maximū qui ſibi purgationem indulgeret apud auinionem adijt. Pōtifex imperatoris occiſorem ab imꝑatore iudicandum ait. venit ḡ piſas iohannes. vbi tum ceſar heinricus. vij. eius nominis imꝑator ꝯſidebat. a q̄ iuſſus religionem ingredi heremitaꝝ ſancti auguſtini. in eaqꝫ perpetuo penitere nō recuſauit. Mortuus eſt in eadem vrbe ⁊ in ede ſui ordinis ſepultus. Mater eius iohannis cordata mulier fuit ⁊ ingenio feroci. que cū accepiſſet germanum ſuū wentzeſlaū contentum regno bohemie oblatum imperiū recuſaſſe. At ego inquit ſi regno potior glebaqꝫ vna mihi modo deſit. aut quod reliquū eſt ſubijciam. aut imperio excidam.

Erant eo tpe ſecundo carolo regi neapolitano nati poſt ſancti ludouici mortē ſupſtites ex maria vxore regis hungarie filia mares ſex. femelle quinqꝫ. coruqꝫ maior natu carolus martellus hungarie regnum materna. ſecundus robertus calabrie dux neapolitanū paterna hereditate expectabant. Terciuſqꝫ philippus tarentinū obtinuit principatum. Nataꝝ prima clementia nomine carolo philippi regis frācie primogenito nupta erat. Scd̄a nomine blancam iacobus arrogo ſicilie rex dimiſſis anno ante q̄nto Carolo martelloqꝫ ⁊ ludouico poſtea ſancto quos tenebat obſides in matrimoniū acceperat. Cum eo itē ex pacis federe leonorā terciā Frideric⁹ arrago iacobi frater titulo ⁊ ipſe regni ſicilie ornat⁹ vxorē habuerit.

wentzeſlaus tercius

Wentzeſlaus tercius rex bohemie ſeptimus filius ꝑdicti wentzeſlai. qui cū ebrietate ⁊ turpiſſime parti corporis dies noctesqꝫ indulgeret ⁊ aliorum bona diriperet. alioꝝ vxoribus illuderet apud demutium morante ciuitatem dū ſolus in domo decani pontificalis edis ꝑambulabat tribus vulneribus cōfoſſus duo de viginti natus annos interijt. Ignoratus eſt necis auctor q̄uis conradus eques turingus cruentam geſtans pugionem exire regiam viſus fuit. nā is prius obtruncatus eſt populi tumultu ꝙ crimen confiteret̄. Venerat eo tempore pragam dux carinthie heinricus. cui altera ex ſororibus regis nomine anna natu maior iam pridem nupſerat. hunc bohemi regem ſibi deligunt. Id egre fert albertus imꝑator. qui repente coactis copijs bohemiam ingeſſus heinricum regem deturbat. rudolphumqꝫ filiū ſuū regē conſtitutus Elizabeth ſenioris wentzeſlai relicta in matrimoniū ei tradita quo regnū eius ſolidius eſſet. qui cum magna bohemoꝝ ſpe regnare cepiſſet ſubitaneo morbo correptus primo regni ſui anno abſqꝫ liberis deceſſit. Ob eius obituꝫ diſſidentes inter ſe bohemi. alij fridericum rudolffi fratrem. alij heinricū quem deiecerant petiuerunt. vicit heinrici factio trucidatis alterius parti auctoribus. Et q̄uis albertus imꝑator cum magnis copijs bohemiā ingreſſus regionem longe lateqꝫ afflixerit. heinricum tn̄ regno eijcere non potuit prius a nepote vt ante diximus occiſus ꝙ meditata in bohemos exequeretur.

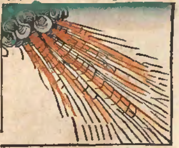

Cometes future maxime cladis indiciū hac tempeſtate in celo apparuit. afflictionem xp̄ianoꝝ indicans. quo anno in ſolennitate ſancti andree tantus repente terremotus exortus eſt q̄tus antea nūqꝫ qui et multis diebus ꝑ interualla ꝑdurans multa diruit edificia.

Cum eo tp̄e quidam electores imperij. p̄cipue eccleſiaſtici principes ob diuerſa diſcidia in albertū regē varias cōiurationes ac ſimultates attemptarunt. dicentes adolphum dn̄m ſuū in bello pemiſſe. ideo eū regia dignitate indignū cenſebant. Quā ob rem ceteri principes primarij in regno germanie Rudolphum palatinū rheni imperij iudicem ſtatuerunt vt deinceps futuris temporibus ſua induſtria hoc officium pagere deberet. Ex qua conſuetudine reges romanoꝝ mouerent̄ ne aliquod malū vituperatione dignū in regno molirentur. ac indigni imperio iudicarentur.

Seductor ac doloſus quidã oſtentabat ſe fore fridericus impatorē iudicijs varijs. quē olī pditū fuiſſe ac nullū poſtea inuētum fuiſſe dixerūt. Is ſua aſtutia cū multos ſibi adherentes acquiſiuiſſet ab impatore ꝯphenſus detectis fallacijs igne ꝯbuſtus fuit.

Iudei q̄ꝫ anno primo alberti īpatoris aucti in pleriſq; locis ob male geſta nurmberge in Herbipoli. rotenburge. ac in pleriſq; locis finitimis igni traditi ſunt. nō ſexui nō etati parcentes. infelicē gentem aliq̄t milia perijſſe ferunt̄ ſeruati infantes baptiſmi gratia.

Cū āno vndetricēſimo ⁊ millesimo iacobū aragonē ſiculū regē obijſſe diē icrebuiſſꝫ robertꝰ calabrie dux caroli genitoꝝ iuſſu in ſiciliā traductis copijs cathina vrbe potitus eſt. Philippꝰ q̄ꝫ tarentinus dux frater ſuus cū paruiſſima claſſe illico eſt ſubſecutꝰ. Siculi interea correptis populariter armis ſeſe aduerſus exoſum gallicū nomē vt tuerent̄ terra mariq; parauerant. ⁊ fridericū arragonē eavocauerunt ratione vt regnū trinacrie ſibi etiā tardiuſcule aduēturo ꝯſeruādū eē. plene cōfiſus copias ex hiſpanis traducendas. vel adhibita longiore mora contraheret. Nauigauerat interea ſolutiore diſciplina claſſis philippi principis tarentini eā p̄ ſe ferens ſecuritatem quā ne excepta a roberto fratre omni ſicilia debuit oſtētare. quin etiā roberti claſſis ex cathinenſi portu ſoluens illi q̄ꝓ primū e longinquo apparuit abſq; bellici apparatus armatura obuiā eſt ꝓgreſſa. in vtraq; igit̄ claſſem pari ſocordia ſed motu ventoq; diſpari viciſſim ſe petentē ſiculoꝝ claſſis magno ordine. maioriq; apparatu. maximo animoꝝ ardore delata eſt. primaq; impetito que poſterior nauigare ceperat roberti ducis claſſe armamētiſq; deſtituta nullo ſiculoꝝ labore diſſipata eſt. partim demerſa partim intercepta eſt. partim ad hoſtiles portus adducta eſt. adeo vt pauci triremes remigio vſe acceleratione cathinā ad robertū fuerint reuerſe. Durius poſtea fuit ſiculis cū philippenſi claſſe plū his duobus incomodis robertus dux animi anxius in fugā ſententiā inclinauit. Cathina itaq; in ciuiū poteſtate relicta cū paucis que ex vtraq; claſſe ſupfuerant triremibus in italiā eſt reuerſus.

Dinus iuris doctor

Dinus mugelanꝰ iuris vtriuſq; peritiſſimꝰ doctor hoc tp̄e claruit. ⁊ primū locū inter doctores in italia obtinuit. eo q̄ in dicendo. diſputando. decidēdoq; tantā loquēdi vim habuit q̄ eo p̄ſente vniuerſalis legalis ꝓbie ſynodus adeē videret̄. ⁊ ꝓpterea copioſe eleganterq; totū ciuile ius multis voluminibus declarauit. nā ſup inſortiato digeſtoq; veteri ac nouo pulchre ſcripſit. Inſup ⁊ de mandato boniſacij pape ⁊ poſt archidiaconū bononienſem in iure pontificio ſextū declarauit. ſcripſit etiam conſilia elegantiſſima.

Petrus de bellapti[ca] natione burgūdꝰ p̄dicti dini ꝓfeſſionis ⁊ doctrine ꝯſ[or]tis hiſdē tp̄ibus floruit. q̄ ⁊ ip̄o dino nō minꝰ docte ⁊ accurate ſup toto digeſto codiceq; ac inſtitutis ſcripſit. Habent̄ etiā eius centū diſputationes a ſe edite ⁊ in maximo p̄cio apud doctos habite.

Jacobꝰ de arena iur. ꝯſultꝰ

Annꝰ aduenerat ſalut[is] millenꝰ terdecieſq; cētenꝰ in q̄ octauꝰ boniſaciꝰ po. ro. vt p̄nuſſū ē prudēti pioq; vſus ꝯſilio p̄res imitatꝰ ve. te. annū inſtituit iubileū. centeno inde quoq; ſutuꝝ āno. cuiꝰ ea fuit rō vt q̄ ex trāſalpinis vltra mariniſq; venientes octo. q̄ ex italia ⁊ eiꝰ inſul. xv. diebꝰ ſacra vrbis loca orādo obirēt plenaria pecaminū venia donati eēnt. Magnū ea ſūmi pon. indulgētia alicubi fructū attulit q̄ diffidētes aliq̄ ⁊ acerrimis etiā capitalibuſq; inimicicijs publice ⁊ priuatim vſi in pacem beniuolentiāq; conciliati ſunt.

Jacobꝰ de arena natōe pormēſis iur[is] ꝯſultꝰ p[er]itiſſimꝰ. cuiꝰ opiniones ī explanādis legibꝰ vt bartolꝰ teſtat̄ ſp̄ de mēte iur[is] extiterit. his tp̄ibꝰ breuit̄ vtilit̄ q̄ꝫ ſup digeſto toto ⁊ codice ſcripſit. in deq; diſputatiōes pulchras ac tractatū de excuſſione cōpoſuit.

Nicolaꝰ de neapoli his ꝯtēporaneꝰ exiſtēs ſup prima infortiati ⁊ toto volumīe copioſe ⁊ pulchre ꝯſcripſit. ac q̄dā alia edidit.

Jo. ſcotus or. minoꝝ

IOannes ſcotus ordinis minoꝝ theologus ſbtiliſſimus. Anno dñi. M.ccc. vel circa. velut alter apollo floruit. Et p̄ ceteris theologis ſbtiliſſima q̄dam opa edidit. Et ſup librum ſentēn̄aꝝ p̄cipue ſup q̄tuor ſentētiaꝝ quē ipſe (vt aiūt) in ordinē redegit multa ſubtilia ſcripſit. Unde ⁊ doctor ſubtilis dr̄. Quodlibeta etiā plurima diſputauit. In diuinis etiā codicibus cōmentarios ⁊ alios tractatus edidit. Qui q̄tem cōmentarij q̄d valeant abſqꜫ nr̄o teſtimonio ipi oſtendūt. Sup libros Areſto. qꜫ maxime. methaphiſice q̄ſtones putiles diſputauit. ⁊ alia cōplurima cōpoſuit. Hūc aūt lacte ſue ſapiētie multos enutriſſe diſcipulos tradunt. S qui maxime ꝓficere hos fuiſſe dicūt. Franciſcū maronē Antoniū Andream Joannē grandonē. Ocham burleū atqꜫ alios cōplurimos. Quoꝝ ingenijs miruimmodū phia creuit. Deniqꜫ apopleticus interijt. qꜫ uis a pleriſqꜫ putetur quod viuus fuerit defoſſus.

Raynerius or. p̄dicatoꝝ

RAynerius pyſanus ordinis p̄dicatoꝝ mgr̄ egregius doctrina et eloq̄nna grauis. Uir optim⁹ ac ꝑpemodū ſanctus. vt ex eius opibus habem⁹. ſumma in veneratione hac tempeſtate habet. Et ſummā copioſiſſimā multaꝝ lucubrationū ⁊ vigiliarū plenā cōſcribere orſus ē. In qua certe quāteqꜫ litterature ac ſanctimonie vir fuerit. vl' ex hoc percipi pōt quod cū in ea quicquid vnlitans difficultati ſine neceſſariū ē. diuinarum ſcripturaꝝ ſtudio pleniſſime inueniat. ſine ſui laude ⁊ p̄fatiōe (vt plerūqꜫ fieri ſolet) abſolute ſic incipit. Abſolutio ⁊c̄.

Nicolaus de Lyra

NIcolaus de lyra minoꝝ ordinis theologus eminentiſſimus in ordine claruit. Qui cū ꝯ iudeoꝝ impietatē ⁊ diſputatōnibus ⁊ ſcriptis diu aduerſatus fuiſſet. Etiam nouū ⁊ vetus teſtamentū in eoꝝ cōtumeliam ⁊ obprob ꝛiū plurimis voluminibus diligenti cura cōmentatus eſt. ꝓpter quod nomē eius in toto mūdo celeberrimū effulſit. Cū ſatis vtile ⁊ dilatatū opus edidit. Et ſm ſenſum lr̄alem bibliam expoſuit reprobans opiniones hebreoꝝ falſas. ⁊ extortas exponens ex eoꝝ libris cōfutans. Addidit quoqꜫ aliud volumen magnū in quo ponit expoſitiones hyſtoriarū ſm ſenſum miſticū vel moralē vel allegoricum. ferunt hūc primo iudeoꝝ doctorem fuiſſe. Et ꝓpterea eoꝝ linguā optime agnouiſſe. Qui ex hebreo peritiſſimo i doctrina iudaica conuerſus ad xp̄m ⁊ habitum minoꝝ ſuſcepit.

Alanus doctor

ALanū aūt doctorē celeberrimū. cognomento vniuerſalē. nō nulli hiꝭ tpib⁹ aſcribūt. Qui cū in oīi ſcia admirādus eſſet p̄cipue tn̄ in theologia ac philoſophia excedēs vniuerſalitatis vocabulo inſigniri meruit. Cui⁹ ſepultura ī loco Cyſtercij oſtendit. Exeūtibus de oratorio eccīe ad dexteram. in ſepulcro marmoreo. Cuius alani magni doctoris vniuerſalis hoc epigrāma extitit. Hic iacet alanus quē breuis hora breui tumulo ſepeliuit. Qui duo qui ſeptē qui totū ſcibile ſciuit.

Clara vgo Eremitarū

CLaram oppidi montiſfalconi oriūdam auguſtiniane religionis eremitarū alūnam. vginē vtiqꜫ inſignē ⁊ ſinceritate vite clariſſimā. anno. 1299. apud eūdem montiſfalconi ſpoletane vrbis oppidū animā celo reddidiſſe ferūt. Que ſanctiſſima virgo tanti certe extitit decorata meritis ⁊ miraculis. vt ſanctorū cathalogo pie aſcriptam putari poſſit. De cui⁹ ſanctitatis p̄conio hoc vnū referimus teſtimoniū quod apertis oculis videri poteſt. quodqꜫ de quouis ſancto nūqꜫ lectitatum vel repertum eſt. Ea ſiquidem defuncta in eius corde ſtatim crucifixi ymago clara ⁊ aperta viſa eſt. Cum ipius paſſionis inſignibus in quo etiam tres lapilluli eiuſdem pōderis inuenti ſunt eminentiſſimū ſanctitatis indicium.

FRaticelli de opinione ⁊ hereſis coꝝ. a bonifacio pontifice damnat. ⁊ vbiqꜫ diligenti cura perq̄ſita extermināri iubet. vñ hermāni corpus eiuſdē ſecte auctorē apud ferrariā. xx. annis ſepultū. q̄ ꝓ ſancto colebat exhumari ⁊ exuri fecit. Qd̄ malū tpe ioannis xxij. diffuſum ē. q̄ ſuis ꝯuenticulis clam initis ſummis pōtificibus aduerſari ceperūt. In antris noctu cōueniētes clerici laudes xp̄iano ritu cantabāt. Quib⁹ media nocte finitis alta voce admonebāt maſculuꝫ ⁊ feminā carnali copula cōmiſceri. Luminib⁹ illico extinctis quēqꜫ virū ꝓximā mulierem ꝓſternebat. Et execranda cū infantulo poſtea nato exercebāt p ſingulas manus tradebat baiulandus. quouſqꜫ aīam exulabat. inde aſſabāt collectoſqꜫ cineres in vaſculū mittentes. vinū ſuperinfundebāt. Quo nouicios ⁊ execrabilibus hmōi conſecrandos eporabant. Extant adhuc hmōi crudeliſſima ⁊ diabolica hereſi aliquibus in locis abditis ⁊ vallibus nonnulla conuenticula pertinaciter in ſua perfidia permanentes.

Anno mundi. 6504. Anno xpi. 1305

Linea ſummoꝝ pontificū
Clemens qntus

Clemens qntus papa. natione vaſcon⁹. burdegalēſis eps bernardus go/
tho antea vocatus. pře bertrādo milite nat⁹. poſt longā ꝯtentionē ponti/
fex creat. Cardinales eñ coartati a peruſinis in coclaui tandē in hūc bernardū
burdegalenſem epm tūc agentez i gallijs cōuenerūt. Is decreto electionis de ſe
facto apud burdegallā accepto. lugdunū ſe ꝯtulit. Et clemētis qnti noīe aſſum
pto. cardinales illuc ad ſe litteris accerſiuit. q̄ oīa facta parandi mora mēſe Au/
guſto anni ſalutis qnti terdecieſqꝫ centeni acceſſerūt. Fuitqꝫ ea curie tranſlatio
annis ſeptuagintaqtuoꝛ. Que multas dei ecclie preuaricatōnes. multa inuexit
xpiano pplo detrimēta. Interfuerūt lugduni pōtificis coronationi philippus
rex francie. caroluſqꝫ frater ſuus. in frāciā ex ytalia reuerſus. Joannes dux bri/
tannie ꝛ qcquid nobilitatis oīs gallia tūc habebat. Dumqꝫ pompa eius cele
britatis ex more ꝛ ꝑ vrbē duceret. muri pina gētiū preſſura incubantiū impul/
ſa corruit. Cui⁹ caſu dux britānie ꝛ multi ignotiores oppreſſi interiere. carol⁹
regis frater debilitatus. ꝛ pōtifex ipe adeo in turbā p̄ceps deturbatus ē. vt mi/
tra ex capite excuſſa iaſpidē p̄cioſiſſimū amiſerit. Creauit ṽo clemens cardinales ex gallijs tam multos vt
facile tūc cōiectura oīes aſſequi potuerit. pontificē romanū deinceps nō niſi ex gallicis creari poſſe. yta/
lie aūt ꝛ vrbi rome viſus ē ſatiſfeciſſe in duobus iacobo ꝛ ioanne colūnēſibus. quos ad capellum ꝛ inte/
grā dignitatē reſtituit. Ne aūt romani curie abſentiā diuturniorē ſicut ſibi cōſcius erat. futurā egreferētes
animo rebellarent. tres cardinales attributa ſenatorij muneris poteſtate romā accedere curauit. Quorum
auſpicijs ipa roma ꝛ ytalia oīs gubernabat poſtmodū eius iuſſu dulcini hereſis oppreſſa ē. ac templa/
rioꝝ religio penitus extincta. venetos ꝓterea ꝓpter ferrariā occupatā anathemate notauit. ac ſacramenta
interdixit. Idem in florentinos ꝛ lucenſes egit. ideo florentini grauiſſimis exactionib⁹ clerum grauare ce/
perūt. Cū ad cōponendū eccleſie ſtatum animū adiecisſet ꝯcilia habuit. vbi clemētinaꝝ liber poſtea confe/
ctus eſt. Ubi etiā celeſtinū papā ſub nomine petri ſanctis confeſſoribus aggregauit. Deinceps ṽo varijs
egritudinibus afflictatus. nūc eñ diſſinteria. nūc ſtomachi ꝛ lateꝝ dolore cruciabat. Octauo pontificat⁹
ſui anno. menſe decimo. die quintodecimo moritur. Uacat tum ſedes annis duobus. mēſibus tribus. die
bus. xvij. dum non ſatis inter cardinales conſtat quem potiſſimū deligant. Nec minoꝛ quidē diſcordia in/
ter electores imperij tum fuit. mortuo heinrico. Eius autem corpus in vaſconiā patriaꝫ ſuam defertur. vbi
in beate marie de vzeſta templo dioceſis vaſatenſis ſepelitur.

Dulcinus ꝛ margarita vxoꝛ ſua hereſiarche. apud vrbē lōgobardie nouariā. cū anno ſalutis ſeptimo
terdecies centeno in rebus xpianis varij motus agitationeſqꝫ inciderūt. ſectatores vtriuſqꝫ ſexus ad
mille nacti virus diffundere ceperant. Eo pernicioſius quo ſacerdotes ꝛ religioſos in populoꝝ inuidiam
adductos. ſpernentes ſimulatā puritatē quādam ꝛ innocentiā vite ꝓponebant ſecūdū qnā immixti femel/
lis mares. laſciuia ad libitū debaccari. Que peſtis duobus annis perdurans. Eos itaqꝫ a clemēte romāo
pontifice nūcij in montem coactos excelſum alpibus cōuenientem. fame ꝛ frigore confectos ad vnū ſuſtule
runt. Captis deniqꝫ dulcino ꝛ margarita vercellas perduci iubentur. ꝛ primo lacerari inde eorum oſſa cō/
cremari ꝛ in ventum diſpergi precepit. Nec hec peſtis omnino deleri potuit. quin adhuc in mōtibus tri/
dentinis alique eius reliquie remanſerunt.

Concilium Uienenſe

Anno domini milleſimo. cccxi. kal. Nouēbris
concilium generale in vrbe narbonēſis gallie
viēna celebrari cepit. vt ante fuerat publicatum. in
quo aderāt pluſqꝫ. ccc. epi vltra alios p̄latos de va/
rijs regionib⁹ orbis. Et cum clemens vt ſatiſfaceret
ꝓmiſſioni facte regi francie de delēda memoria bo/
nifacij cū rex illum hereticū fuiſſe ꝓbare intēdebat.
conciliū aſſentire noluit. ꝓceſſum tñ in regem fran/
cie iniuſtū declarauit. Statutū fuit ꝙ oīa bona ꝛ
poſſeſſiōes q̄ fuerāt templarioꝝ manſioni hoſpita/
lis hieroſolimitani aſſignerētur. Facte fuerūt in eo
cōcilio ꝯſtitutōes generales ꝯcernētes ſtatū religi/
oſoꝝ. Et librū clemētinaꝝ a ſe cōpoſitū i eodē vienē
ſi ꝯcilio clemēs edidit. Petrū qꝫ morroneū q celeſtinus fuerat in numeꝝ retulit beatoꝝ. In eo ꝯcilio
ad alterius anni medietatē ꝓtrahens. de ſubueniē
do hieroſolime multa ṽba fecit. Que i irritū cecide
re. Et decreta ꝓmulgauit extantia quibus de ſuo
nomine clementinā appellatio perſeuerat.

Linea imperatoꝝ
Heinricus octauus

HEinricus eius noīs octauus. vel vt alij ſcribūt ſeptim⁹ (q̄ heinricum lant/
grauiū thuringie inter imꝑatores nō numerāt) Comes lucēburgēſ (quez
ytali comarchū vocāt) cū albertū imꝑatorē ioannes ex frāre nepos interfeciſſz
Electores germani apud franckfordiā ꝯuenīētes ī romanoꝝ imꝑatorē āno do
mini. M. cccviij. eū delegerūt. queꝫ ꝛ aquiſgrani germani regni corona ꝛ infu-
lis decorarūt. ¶ Legatiqꝫ ipi⁹ regis. dux baioarie cognat⁹ ei⁹ et dn̄s guido de
namurco frater comitis flandrie cū romanū pontificē auenione agentem adiſ-
ſent petitā romani imperij ꝯfirmationē. Ea impetrarūt ꝯditiōe. vt intra bien
niū italiā ingreſſus roma coronādus accederet. Nō aūt p̄fixi termini finē expe
ctauit heinricus. ſꝫ p̄miſſis in ytaliā oratorib⁹ ad ꝓpinqua alpib⁹ regni germa/
nie loca ytalie cōtinētia venit. Primiqꝫ ex ytalis adiri ſunt ab imꝑatoris orato
ribus florētini. quos imꝑator creatōnis ſue initio apud franckfordiam dedice
rat noīs imꝑatorij in ytaliaqꝫ ceteris oībus hoſtes eſſe. Nā multos cōſtat yta/
los patria pulſos. p̄ſertim gibellinos non etrurie magis quā oīm ytalie regio/
nū. q̄ noua deligēdi creatione etiā apud electores expectata illū magnā victo-
rie ꝛ amplitudinis ſpem erectū. quid agēdum ꝓuidendūqꝫ eſſet ſubito edocuerūt. Fuit aūt heinricus im-
perator vir ſapiens iuſtus ꝛ gracioſus. ī armis ſtrēnuus catholicus ꝛ honeſtus. cōſilio ꝛ animo iuxta po/
tens. Is interea elizabeth alterā wentzeſlai regis boheme ſororē. viij. ꝛ. x. annos natam clam iuſſam ad
ſe venire. apud Spyram ioanni filio ſuo quatuor ānis minori matrimonio cōiūxit. Eodē tp̄e tribus ꝯpatis
exercitibus vnū ipe in ytaliā adduxit aduerſus brixienſes. quos armis cinctos imꝑata facere cōpulit. lon
gobardoſqꝫ oēs in p̄tātem accepit. Alterā aduerſus comites wirtenbergenſes direxit. ſacro imperio re-
belles. quibus ex. lxxx. caſtellis ac munitiſſimis oppidis q̄ obtinebant duo. ꝛ. lxx. annis expugnata ade-
mit. Terciū ex frāconibus ac baioarijs cōparatū duce petro archiep̄o magūtino. cū filio ī bohemiā miſit.
Tranſgreſſo interim alpes heinrico thaurinēſes ad q̄s primū deſcenſurus erat. populariter obuiā ꝓfecti
ſeſe ꝛ vrbem eius arbitrio ꝑmiſere. Pariter fecerūt aſtenſes q̄bus vrbibus rex vicarios dedit. Exinde pa/
pie comes ſymon collubianus vercellaꝝ antonius laude vrbiū primarij ciues heinrico occurrētes vicari-
os acceperūt. Et ſcaligeri veronēſes obedientiā polliciti ſunt. mediolanū vrbem familie due turriani ꝛ vi/
cecomites potentatu pares gubernarūt: guido turrianus guelfe. matheus vicecomes gibelline factionum
p̄ncipes erāt. Heinrici aūt exercit⁹ vrbi appropinquās vtroſqꝫ terruit. Ea intelligēs heinricus pacis cōſti/
tuende auidus vrbē ab vtriſqꝫ publico cōſilio in dn̄atum accepit. Leupoldusqꝫ auſtrie dux cū germanoꝝ
cohortibus vrbi p̄ſidio eſt impoſitus. Heinricus interim ferream imperij coronolā nō modetie vt debuit
ſꝫ mediolani recepit. Interea dū heinricus primū oppugnāda poſt euertenda brixia occupatus eſt. Orato
res quos ad venetos miſerat redeūtes paratam eſſe retulerūt. eam rempub. nauigiū quod poſtulaſſet p̄be
re. quo ad regiones vrbi rome ꝓpinquiores cū omni exercitu tranſportarētur. Per qd̄ item temp⁹ veronē/
ſes vicentini ꝛ patauini ꝛ taruiſini miſſos ad ſe vicarios acceperūt. Ipe deducētibus q̄ apud eum aſſidui
erant amedeo ſabaudie comiti ꝛ piſanoꝝ genuenſiūqꝫ oratoribus ꝑ placētinos genuā ſe contulit. At hein
ricus cum menſem terciū genue egiſſet maris quā expectauerat tranquillitate oblata triremibus quadra-
ginta genuenſiū ſaonenſiūqꝫ piſas petijt. Equitatu terra per lucenſ premiſſo. Rome deinde coronat⁹ tres
eū cardinales dicūt hiſtorici a clemente romano pontifice legatos romā veniſſe. Heinricū apoſtolica au-
ctoritate coronaturo. a cardinali hoſtienſi ꝛ pratenſi coronam accepit. Renitente Roberto rege neapolita
no. florētiā inde obſidiōe artiſſima cinxit. Piſas ſenaſqꝫ in p̄tāte habuit. robertum regē priuatū regno ꝓ/
nūciauit. Et hinc claſſem in illū nauigare iuſſit. Tandem imꝑator incidit in egritudinē. ex qua vt coꝛuale-
ſceret. medicoꝝ conſilio balnea adijt maceratenſia. cū autem ea balneoꝝ lotione minus recreari ac conuale
ſcere videret. medicis item conſulentibus purioris aeris loca petere voluit. Itaqꝫ eſt bonecōuentū qd̄ op
pidū duodecimo a ſenis miliario diſtans. dum obſidione incipit premere diem obijt. Signa veneni in ca
dauere apparuiſſe multi ſcripſere. Ptolomeus vo lucenſis affirmat veneno eū periſſe a p̄dicatoꝝ ordinis
frātre in euchariſtia dato. Aliuſqꝫ addidit id florentinorum induſtria factum eſſe. quicq̄d et rei veritas ha-
beat. ſatis ſupraqꝫ certum eſt. non magis florentino ꝛ lucenſi ac ceteris eius ſecte etruſcis. quā roberto re/
gi ſalutem in ea morte queſitam eſſe. Multis vo econtra ea mors incomoda perniciemqꝫ attulit. cui⁹ cor-
pus in vetuſto ac nobili piſaꝝ templo ſublimi loco poſt aram maiorem amici condiderūt. Fuit aūt animo
magnus. ꝛ non infima (ſi longior vita functus fuiſſet) egiſſet. imperauit ſolum annis quinqꝫ ꝛ menſibus
octo. quo mortuo vacauit imperium anno vno.

FEcerat romani imperij ante hūc heinricum quo ad rem ytalicam vacatio. vt omnes pene vrbes ſo-
lite imperio parere tyrannis eodem pene capitaneatus titulo appellatis ſubeſſent. Nanqꝫ tres ātea
imperatores ab acceſſu in ytaliam abſtinuerant. vt nō ab abſurde imperium vacaſſe ytali dicant. hinc ve/
rona ſcaligeros. mantua paſſerinos. padua carrarienſes habebat. Et marchiones aſtenſes quos anno ān
ſexageſimo ſalinguerra eiecto ferrariam pro eccleſia adminiſtraſſe ferunt.

Ordinis templariorum extinctio

Ea tempeſtate cum adhuc Clemẽs pontifex cũ curia morã hẽret in ciuitate pictauiẽſi. rex frãcie ſeductus (vt fertur) ab officialibus ſuis. põtificij deñucians mgr̃m templi ⁊ manſionis ſuoſq̃ frẽs quibuſdã erroribus infectos. ⁊ ſcelerib⁹ inuolutos eẽ. Maiores ei mali fomes tẽplarij mul tis añ ãnis in aſie bellis q̃ aduerſus ĩfideles geſta ſunt cõuicti oĩm pniciosiſſimi. xp̃ianĩ eĩn ſpernentes blaſphemãteſq̃ ac penitus derĩdentes p q̃ pugnare ↄſueuerãt. eos turcis ⁊ ſarracenis ↄſciuiſſe. ⁊ nr̃orũ expeditionib⁹ fuiſſe aduerſatos ↄſtitit. Vñ multis eorũ vario affectis ſupplicio ceteri om̃es p̃lijs redditibuſq̃ ⁊ bonis q̃ poſſidebãt ampliſſimis ſpoliati ſunt. q̃ ptim cõceſſa ſunt rhodijs hieroſolime hoſpitalarijs. ptim ꝗ noua attributa religionibus in hiſpania aduerſus ſarracenos beticã oliũ nũc granatã incolẽtes a pontifice inſtitutis. Quãtũ aũt ordo templarioꝝ (vt in ſuperioribus p̃miſſum ẽ) augebaẽ tantũ nũc minuebaẽ ⁊ ſanctitas. iacobus burgũdus origine ⁊ ex dominis molay genit⁹ ingentis animi ad templariorũ militiã ſe cõtulit. In qua p̃fect⁹ prioratu ditiſſimo moriẽte mgr̃o interuẽtu principũ in magiſteriũ ſublimatus emicuit. Actũq̃ ẽ vt philippi frãcoꝝ regis ei⁹ filiũ ex ſacro fonte ſuſceperat indignatõem incurreret. Quo eo ventũ ẽ. vt pmittente clemente põtifice ſummo tẽplarioꝝ primates om̃es. vna ⁊ eadem die. philippi iuſſu. p omne ſuũ regnũ capti detinerenẽ. vna cũ iacobo ordinis tã ingentis mgr̃o. Et inde preſidijs regis occupata oppida. theſauri ornatus oẽs. cũ om̃i ſuppellectili ĩ regiã ptãtem redacti. captiuiq̃ deducti pariſius. Quibus diu ſeruatis in vinculis cuꝫ varia ⁊ obſcena obiecta eſſent. ⁊ fruſtra cũcta negãtib⁹ Rex iratus magiſtro cũ tribus ſocijs reſeruato. ceteri dãnati incẽdio. Vel palis alligati ⁊ añ oculos ſtaret ignis ⁊ carnifex. quãto cruciatu paterẽtur miſeri voces ĩ celos oſtẽdebant. ſe veros xp̃ianos aiebãt ⁊ ſanctiſſimã coꝝ fuiſſe religionẽ. Iacob⁹ deĩn cũ tedio diuturni carceris eſſet attrit⁹. lugdunũ deduct⁹ ⁊ exortationibus varijs ſuaſus. Quedã ex oppoſitis clemẽti ſummo põtifici ↄfeſſus ẽ. Ideo retract⁹ piſius dũ corã duob⁹ legatꝫ ex latẽ ſnĩa legereẽ. Ipe cũ vno ex ſocijs q̃ delphini vienẽſ frater erat. ſe mori dignũ ꝓteſtatus. nõ q̄ vnq̃ q̃ legebãẽ ppetraſſet. hinc tñ in deletõem tẽplarioꝝ ſnĩa ſb́ſecuta. Iacobus cũ frẽ delphini ad ſuppliciũ deduct⁹ q̄ ambo rege ſpectãte intrepide ⁊ ↄſtãter ſbire. nil aliud q̃ꝫ q̃ dudum occubuere teſtãtes.

Truſianus medicus pluſq̃ cõmentator

Truſian⁹ medic⁹ florẽtin⁹ thadei medici auditor. tẽpeſtate hac. q̃ pluſq̃ cõmentũ ſup tegni galieni mira doctrina ↄſcripſit. Hic q̃ꝫ cũ in practica artis medicine (vt multi ferũt) infortunatũ ſe ↄſpiceret. religioni ſe totũ dicauit. Et carthuſienſiũ ordis hitũ accipiẽs. corthuſin⁹ effect⁹ ẽ monachus.

Richardũ aũt de media villa theologũ erudititiſſimũ ordis minoꝝ eiſdem tpibus nõnulli aſcribũt. Cui tanta ingenij magnitudo fuit. vt nulla lr̃atura ei in diuinis codicibus latuerit. Qui ⁊ ĩter multa ingenij ſui monimenta. quatuor ſnĩaꝝ libros optĩe ⁊ vtiliſſime explanauit. Extãt q̃ꝫ ⁊ mlĩe ei⁹ poſtille ⁊ alia mlt̃a

Iacobus de viterbio ordis heremitaꝝ ſancti Auguſtini ſacre pagine celeberrimus ꝓfeſſor. ⁊ neapolitane eccleſie archiepus digniſſimus. ⁊ virtutũ oĩm decoratus. p hoc tp̃us in precio ex̃is tractatum de regimine xp̃iano ad Clementem iſtum pontificem dedit. ac magiſtrũ ſentẽtiarũ egregie expoſuit. Et quodlibeta quatuor determinauit. Qui cũ acri ⁊ torſo ingenio habitus eſſet. ſpeculatiuus doctor appellatus eſt.

Richard⁹ de media villa

Anno milleſimo. ccc.xiiij. Tres ſiẽ lune in celo apparuere. Et fulgor queꝫ dicũt Cometẽq̃ aqlone viſus apparebat q̃ſi ad finẽ vgiuis trib⁹ mẽſibus. Et eodẽ ãno eo deficiẽte in mẽſe nouẽbri obijt rex francie philipp⁹ q̃ ãnis. 29. regñuit. Cũ ivenatõe aper iter crura eq̃ quẽ rex eqtabat ſe igeſſit. ex q̃ de eq̃ cadẽs paulo poſt mortu⁹ ẽ. Hic fuit pulcerrim⁹ hoĩm ſui tpis. ſtatura magn⁹. optĩe ↄpoſita hñs mẽbra. Vel dedit⁹ corporeis oblectamẽtis precipue venationibus curaꝫ regni ſuis relinquẽs quibus nimiuꝫ credens. mlt̃a in regno incõmoda ſunt ſecuta. Is poſt ſe reliquit tres filios ſcilicet Ludouicum regem nauarre. Philippum co-

Cometa

mitem pictauieñ. ⁊ carolū comitē marchie. omnes hȳ tres pauco tpe reges francie fuerūt. viri pulcherrimi ⁊ in vxoribus eoꝝ male fortunati. Ludouicus habens vxorē filiā ducis burgundie quā ſtrangulare fecit. Philippus vxorē quā repudiauerat reaſſumpſit quia multū eā amabat. Carolus vxorē in carcere detinuit. Ad hanc infelicitatē puenisse opinanť quia in gradibus ꝓhibitis ꝯtraxerunt. vel ob iniuriā genitoris philippi ppetratā in captura bonifacij pape.

Ordo rhodioꝝ militum principum

Rhodus inſula cuius deſcriptionē ſupra pfecim⁹ licie oppoſita hoc anno. 1308. in xpianoꝝ ptātē deueniens religioni btō iohāni dicatī auctoritate pōtificis ꝯmendať. Hij nempe religioſi cū iheroſolima omnino deperdita eſſet ⁊ templarij in magnos errores plapſi a romano pontifice ſuiſſent extincti in eam inſulā ſeſe recipientes turchos eius dños eiecerūt. neq̧ vllo pacto turchoꝝ viribus hec inſula reſtituiſſet. niſi religioſi milites. qui vt dictū eſt beato iohanni dicati eius inſule curā ſuſcepiſſent. ⁊ vrbē pene dirutā inſtaurantes ⁊ deſolatā xpianoꝝ ſuffragijs inſtaurauerunt. naualiaq̧ ⁊ claſſes reformātes. nō ſolū inſulam ipam tutati ſunt ſ ciprīs ⁊ alijs finitimis xpm colentibus magno pſidio fuerunt. quoꝝ virtute quicqd in oriente noſtre religionis eſt xpo ſeruatum fateri licet. Ipſis igiť militibus fide ⁊ gratia ac religione clariſſimis xpianam fidē ꝓfeſſionis voto ingēti virtute tutantibus templarioꝝ bona p pōtifices ⁊ alios orthodoxe fidei principes addita ſunt. Poſtmodū deuotione pmoti etiā regulam beati auguſtini ꝓfiteri ſponte voluerunt. quā ob rem ⁊ a ſummis pontificib⁹ romanis ⁊ priuilegijs ⁊ beneficijs plurimis eccl'aſticis honorati ſunt. Soldanus egypti dñs toto quīnenio armata claſſe cū eos vexaſſet maiora ptulit q̄ intulit dāna. Turchi etiā quatuor vicibus diuerſis temporib⁹ eorum agros inuaſerunt. ſed maximam cladem reportauerunt. Nouiſſime mahumetus turchoꝝ imperator grauiter aggreſſus. de quo in ſequentibus mentio fiet. ferunt rhodios quoddā caſtellū ſancti petri nominatū municiſſimū habere quod magno ſumptu cuſtodiunt. vbi xpiani de manibus turchoꝝ fugientes ſepe ſaluanť. in quo milites canes nutriunt ⁊ noctu extra caſtra emittunt. de quibus dicitur q̄ chriſtianos odore cognoſcant. coſq̧ aduentantibus blandiunť turchos aūt latratu prodant ⁊ morſibus inſectentur.

Johannes rex bohemie

Iohannes heinrici impatoris filius. cui genitor elizabeth alterā wentzeſlai ſororem matrimonio ꝯiunxit. regno bohemie deinde potiri meruit. eoq̧ regno ſuſcepto. 35. annis regnauit. vir certe bonus ⁊ multe beniuolentie inſignitus. ⁊ potenti manu regnū gubernauit. ⁊ patre in ytalia agēte apud germanos vicario nomine adminiſtrauit imperiū. Patre vo defuncto cū plurime ytalie ciuitates ei ſeſe dediſſent. penetrauit alpes cū exercitu. eaſq̧ nō paucis annis tutatus eſt. Brixia eīn bergamo. luca. parma. regio ⁊ mutina atq̧ alijs vrbibus potitus eſt. quibus in ꝓtectionē ſuſceptis illas ⁊ arcibus ⁊ menibus munire ſtuduit. ⁊ in bergamo arcem municiſſimā adhuc extantem edificauit. Poſt hec egra a iohanne recepta eſt. ⁊ vratiſlauienſiū ciuitas quam dux ſleſie occuparat heinric⁹. ⁊ alie ciuitates ſleſie ei ſubijciūť. Geriť ⁊ aduerſus auſtrales bellū in quo victor iohannes ſuos milites preda nō modica ditat. A rege francoꝝ poſtremo aduerſus anglicos in auxiliū vocat⁹ prelioq̧ memorabili ſe immiſcuit in q̊ cū multis militibus ceſus interijt. Relicto filio carolo qui tū vnum ⁊. xxx. annos agebat.

Dantes poeta

Dantes aligerius patria florentinus vates ⁊ poeta ꝯſpicuus ac theologorū pcipu⁹ tempeſtate iſtac claruit. Vir in ciues ſuos egregia nobilitate venerandus. qui licet ex longo exilio damnatus tenues illi fuiſſent ſubſtātie ſemper tn̄ phiſicis atq̧ theologicis doctrinis imbutus vacauit ſtudijs. vnde cū florētia a factione nigra pulſus fuiſſet pariſienſe gymnaſium acceſſit. ⁊ cum circa poeticam ſcientiam eruditiſſimus eſſet op⁹ inclitū atq̧ diuinum lingua vernacula ſub titulo comedie edidit. inq̊ oīm celeſtiū terreſtriūq̧ ac infernoꝝ ꝓfunda cōtēplat⁹ ſingl'a q̄q̧ hiſtorice allegorice tropologice ac anagogice deſcripſit. Aliud q̧ de monarchia mōi. Hic cū ex gallijs regreſſus fuiſſet friderico arragonēſi regi et domino cani grandi ſcaligero adheſit. Deniq̧ mortuo cane principe veronēſi ⁊ ipe apud rauennam Anno dñi. 1321. etatis ſue quinquageſimo ſexto diem obijt.

Geſta ea tempeſtate in italia

Marchio eſtenſis qui ferrariã ꝓ eccĩa adminiſtrauit. mutine ⁊ regio vrbibus poſt annũ iubileũ frena i
poſuerat ad tãtũ deuenerat potẽtatũ vt ſcõs carolꝰ rex neapolitanꝰ beatricẽ filiã ex maria regina vxo
re ſuſceptam Azzoni tunc marchioni dederit in vxorẽ. Cuius matrimonij honore ⁊ letitia azzo haud q̄cꝫ
diu gaudere potuit. Anno enĩ quinto a iubileo ⁊ eius matrimonij primo friſcus quidã adoleſcens quẽ ex
aliena vxore ſibi filiũ eſſe dicebat cũ dolo captũ in carcere mori coegit. ⁊ ferrarienſibꝰ nõnullis epocꝫ in ꝑ
mis admitẽtibꝰ ferrarie mutine ⁊ regij dominiũ obtinuit. Rogaticꝫ veneti copias friſco auxiliares cũ naui
gio immiſerunt. caſtellũ enĩ thealdũ noĩe ponti erat impoſitum quo padus ab vrbe in ripã tranſmittit vie
cõtinentẽ bononiã ꝑducenti. quod caſtellum abſcꝫ nauigio capi poſſe friſcus diffidebat. Eos motos cum
intellexiſſet cardinalis cognomĩe pelagura quẽ clemens pontifex bononiã legatuꝫ miſerat venetis ſub a-
nathemathe cõminatione vt a re ferrarienſi abſtinẽtes copias inde reducerent. Hijcꝫ machinis interea ca
ſtello thealdo appulſis ⁊ nauibus ferrarienſiũ qui ꝓpoſito de vulgi conſuetudine mutato populi ⁊ eccl'ie
dominiũ acclamabant vbiqꝫ incenſis. partẽ qꝫ vrbis ponti contiguã ceperant. nec prius exaudiri inter ꝑ-
lij tumultum legati iuſſa potuerunt q̄cꝫ pons a venetis igni ferrocꝫ interruptus ⁊ caſtellũ thealdũ fuerit oc
cupatum. Friſcus interea populũ ſibi rebellem domare agreſſus rinaldo quodã de marchiaria equitũ du-
ctore opa crudeliter nauante fretus ferrariã pene mediam incendit. ſedato parump a venetis tumultu de-
ditione illis excluſo friſco facere conſenſerunt. Tunccꝫ ferrarienſes tancꝫ in ſubiectionẽ accepti a monbꝰ
tem paruit. Pelagura legatus interim cruce ſignandos propoſitis auctoritate ap'lica vite eterne premijs
venetos ferrarienſeſcꝫ bononiã cõuocauerat. ⁊ pontifex clemens q̄ntus venetis publice apud auinionem
excõmunicatis interdixerat ſacris. quos vbicũcꝫ reperirent capi iuſſit pro ſeruiſcꝫ venundari. quã ob rez
factũ eſt vt apud londonũ flandrenſeſcꝫ ⁊ galliorꝫ loca multi valoris venetorꝫ mercimonia in predã a loco
rũ dñis fuerunt direpta. Miſerat item clemens pontifex romanus ꝑter pelladurã legatũ duos qꝫ in ethru
nam cardinales vi eius prouincie motus bellacꝫ cõponerent.

Robertus rex

Robertus caroli ſecundi ſicilie ⁊ apulie regis filius. patre defuncto in regnũ
ſuccedens regnauit annis. 33. rex certe inclitus ⁊ virtutũ omniũ ſingulare
decus. quicꝫ ⁊ a multis tũ oratoribus tũcꝫ poetis titulis plurimis fuerit decora
tus. Eo ꝙ ꝑter equitatũ ⁊ rei militaris diſciplinã quibus plurimũ valuit. etiam
inter ceteros ſui temporis egregius theologus ⁊ phus. ac ſingularis medicine
ꝑceptor haberet. ⁊ nõ modo his cõtentus ſꝫ etiã cũ eſſet etate grandeuus ⁊ ſe-
nex etiã in poeſi franciſcũ petrarcham audire voluit. Hic regni titulis a clemente
papa in auinione rite ſuſceptis ex gallijs bononiã ad legatũ pelagurã profectus
quẽ eccl'ie nomini tumultuanti ferrarie ꝑfecit. inde neapolim iturus virũ inſignẽ
ꝑſidio reliquit. Verũ cũ iohannẽ fratrẽ cõtra heinricũ imꝑatorẽ romã miſiſſet heinricus ira ſuccenſus ro-
bertũ maieſtatis reũ fecit ⁊ regno priuauit. que res a clemente pontifice improbata fuit. Deinde genuen-
ſium vrbem in poteſtatem recepit. Tandẽ nullo ſupſtite ſibi filio moriẽs andreã hũgarie regẽ nepotẽ ſuũ
poſt ſe regnare ꝑcepit. licet ioanna eiꝰ ſoror regnũ ſemꝑ adminiſtrare voluerit.

Canis ſcaliger

Scaligerorum dominii principium

Canis ſcaliger qui ex rebus ſtrennue geſtis magnus cognomento appellatꝰ
eſt. Alberti ſcaligeri capitanei filius. Vir vticꝫ magnus ⁊ rebus bene geſti-
clariſſimo ꝓconio inſignitus. Verone ſibi dominiũ vendicãs regnauit annis fer
me vigĩti. quã certe tãta iuſtitia ſapientiacꝫ ac pietate gubernauit vt etiã picenũ
ſiue romandiolam omnẽ potius bonitate ſua qꝫ alijs armis aut miſſilibꝰ ſibi ſb-
egerit. Erat nancꝫ multe eloquentie princeps comeſcꝫ ꝑhumanꝰ necnõ ⁊ in om
nes liberalis atꝫ doctorꝫ virorꝫ tũ eccl'iaſticorꝫ tũcꝫ oratorꝫ ⁊ hiſtoricorꝫ ac poetarꝫ
aſſidua familiaritate coniunctus. Inter quos dantẽ florentinũ poetam ob eius
doctrine ꝑſtantiam magnis honoribus ſꝑ proſequi voluit. Tandẽ cũ vrbẽ vero-
nam maximis edificijs illuſtraſſet Anno dñi. 1329. die. 22. iulij ſine virili prole
deficiens duobus nepotibus alberto ſcilicet ⁊ maſtino fratribus vrbis dominiũ
conceſſit. Eius corpus cunctis collachrimantibus cũ maxima funeris pompa apud templum iuxta vrbis
forũ ſepultũ fuiſſe conſtat. vbi ſupra templi ipſius valuas adhuc ꝑmagnificũ extat ſepulchrum ſua ymagi-
ne ⁊ epigrãmate notatum.

Ludouicus rex

Ludouicus philippi regis francorꝫ filius poſt patrem regnare cepit ⁊ regna
uit annis duobus. vir quidem catholicus ⁊ xp̄iane religionis amator. qui
ſuſcepto regno poſt annũ ꝑſentiens ſparſos ꝑ diuerſa gallie oppida diu deliti-
ſe. eo ꝙ in condaui apud carpenteratum de pontifice deligẽdo ſeditiõe orta duo
ex cardinalibus interfecti fuiſſent ſtatim eos in vnũ coegit. ⁊ vt lugdanũ congre
garent pro futuro pontifice deligendo ſuaſit. cuius ſanis conſilijs annuentes ia
cobuꝫ portuenſem epm̃ elegerunt. quo quidem anno cũ pontifex eſſet electꝰ ipſe
rex finem vite ſue fecit. relicto in regno Iohanne filio paruulo. qui puer diebus
tantum viginti regnauit.

Carrarienſium regni principium

Marſilius carrarienſiu̅ nobiliu̅ princeps. cu̅ patauij dn̅atu̅ deſumpſiſſet ⁊ in ea nō tirannice ſ paterne pluribus annis regnaſſet. magni canis ſcaligeri veritus potentia̅ eidem vrbis dn̅atu̅ ſponte ceſſit. ſed ⁊ ſequenti anno cane ipſo defuncto poſt tridie ab integro vrbem ingreſſus dominiu̅ reaſſume̅s. x. annis regnauit. vir certe manſuetiſſimi animi ⁊ regie vrbanitatis inſignitus ac multis virtutibus decoratus. qui cu̅ ſine virili prole defeciſſet vbertino patrueli ex teſtame̅to omnem ſuam hereditatem reliquit.

Marſilius carrarienſiu̅ princeps

Anno dn̅i M.ccc.x. ciuitas ip̅a veneta tumultu̅ ſenſit. Cu̅ buiamons rex nouarum cupidus vna cu̅ querinis ⁊ baſilijs regnu̅ affectans maximu̅ tumultus in vrbe excitauit ꝯ petru̅ grandenigu̅ duce̅. ſ eius ꝓuidentia cito vrbi quies data illi de domo quirinoꝝ cu̅ eoru̅ ſequacibus e ciuitate pulſi deſtructis eoꝝ domibus. hec fuit prima deſtructio familie facta venetijs ex partialitatibus. Principaliores cu̅ duobus florentinis decapitati ſunt. ideo co̅ſiliu̅ decemvirale in vrbe inchoatu̅ fuit. Deinde cu̅ iohannes ſorantius ducatu̅ venetoꝝ rexit iacobus quirinus et marinus barocius viri ꝑpotentes ⁊ domi nobiles rempublica̅ ſubuertere te̅ptaſſent. ꝓditione cognita capitali ſn̅ia puniri fecit. quibus ceſis ad ꝑcauenda in futuꝝ malu̅ ſex ꝓcuratores ſancti marci ex ſenatus conſilio co̅ſtituti ſunt qui re̅publica̅ dilige̅ter curare̅t. Hic dux prude̅tiſſimus. et timorate conſcientie vir ſciens venetos omnes ꝓpter ferrarie occupatione̅ vt ꝑmiſſum eſt anathemate notatos. dimiſſa ferraria abſolutionis beneficiu̅ ſibi ⁊ omnibus impetrauit.

Arnaldus de villa noua

Arnaldus de villa noua ꝓuincialis magnus philoſophus. pariſius dogma ſuu̅ exercuit. ⁊ p ꝓphetiam danielis ⁊ ſibille erithree ꝓbare nitebatur adue̅tu̅ antixp̅i ⁊ ꝑſecutione̅ eccl̅ie futura̅ eſſe. inter M.ccc. ⁊ M.cccc. dn̅i annu̅ ferme in M.ccc.lxxvi. anno adeſſe. Sup ea re libru̅ edidit. cuius titulus de ſpeculatione aduentus antixp̅i. Is t̅n reprobatus ⁊ quaſi hereticus reputatus. Cu̅ magiſtros pariſienſes co̅plurimos aduerſarios habebat verens ne ad manus inquiſitoꝝ deueniret clam auffugit ⁊ ꝓfectus in ſiciliam. qui tande̅ miſſus a friderico rege ſicilie ad papam in mari mortuus eſt. Dixit enim xp̅s. Nō eſt veſtru̅ noſſe t̅pa vel momenta que pater poſuit in ſua poteſtate. Vn̅ omnes vole̅tes determinatu̅ te̅pus in his aſſignare aduentus ſcꝫ xp̅i vel finis mundi erronei reperti ſunt.

Philippus ludouici francoru̅ regis frater. Joha̅ne eiuſdeꝫ ludouici filio defuncto i̅ regnu̅ ſuccede̅s regnauit annis q̅nqꝫ.

Petrus de abano ꝯciliator

Petrus apponus ſeu de abano paduenſis patria patauinus medicus celeber rimus ⁊ philoſophus oi̅ etate admirandus ⁊ peripatericus italicoru̅ oi̅m illuſtriſſimus. pariſienſi ciuitate doctor celeberrimus libru̅ ibidem diſcolias in medicina ſedantem. inchoante̅. conciliatore̅ fama cognitu̅ tande̅ in ꝓpria euganea vrbe feliciter termi̅auit. Hic anno legis gratie. 1310. ꝓfundiſſimu̅ illud pro pleumatu̅ ariſtotilis co̅mentariu̅ edidit. ꝓpter cuius intentu̅ conſtantinopolitana̅ vrbem vt grecu̅ diſceret ꝑmeauit. quo tande̅ inſtructiſſimus multa galieni volumina nō paru̅ medicis accomoda ex ydeomate greco tranſtulit in latinu̅. Hic ſub regie vrbis padue co̅muni ꝓpſoru̅ regimine floruit. liberaliu̅qꝫ omniu̅ peritiſſimus. pater in aſtronomia. in qua plurimu̅ enituit. Lucidatore̅ inqua̅ opus grauiſſimu̅ ꝯpilauit. ſcripſitqꝫ iohan̅i pon. ro. libru̅ de venenis pulchrum. Ac meſue libru̅ in medicinis mancu̅ a corde vſqꝫ ad calce̅ ꝑfecit. ferunt quide̅ hunc magicum maximu̅ fuiſſe ⁊ multa p eandem artem oſtendiſſe.

Dynus medicus

Dinus de garbo medicus florentinus his temporibus claruit. qui cu̅ brunu̅ patrem in arte cyrurgie medicum habuiſſet illum in phiſica erudiendu̅ thadeo florentino medico tradidit. qui adeo erudittiſſimus euaſit vt vtiliſſima in auicenna̅ ediderit ꝯmentaria. Scripſit ⁊ in galienu̅ de malitia complexionis diuerſe. Atqꝫ in hypocratem de natura fetus. q̅n ⁊ in philoſophia ac medicina varias ⁊ pulcherrimas queſtiones.

Gentilis medicus

Gentilis fulginas peruſinus ꝯſtabilis ſapientie medicus hoc ip̅o t̅pe diui ꝑteriti medici nō inferioris ingenij aut fame fuit. q̅p potiſſimu̅ eius accuratiſſimi co̅mentarij in auicenne libris teſtimoniu̅ ꝑhibe̅t. fuit en̅ ſubtiliſſimus rimatoꝛ verboru̅ auice̅ne. Hic etia̅ ꝑter ꝑdictos co̅mentarios ꝯſilia varia etia̅ co̅tra peſtem compoſuit. ac queſtiones ꝑcipue de gradibus medicinarum ac alias ſubtiliſſimas diſputauit.

Matheum au̅t ſiluaticum medicu̅ mantuanum genere nobiliſſimum hiſde̅ temporibus floruiſſe conſtat. eo q̅p ad robertum ſicilie regem ⁊ medicuꝫ diuinum opus de oi̅bus ſimplicibus medicinis ⁊ earuꝫ ꝓprietatibus dederit. ac alia quedam edidit.

Linea ſummoꝝ pontificū

Johānes vigeſimuſſcd9

Benedictus duodecim9

¶Anno mundi.6516. ¶Anno xpi.1316.

Johannes vigeſimus ſecundus papa. iacobus caturcenſis antea vocatus. epus portuenſis poſt longā vigintitrū cardinaliū altercationē lugduni in monaſterio fratrum predicatorum pontifex creatus. Quo anno ſalutis decio ſexto terdecieſqꝫ centeno ro. ecc̄ie cardinales philippi pictauoꝝ comitis lodouici francoꝝ regis germani fratris opera vel potius violentia apud lugdunū incluſi pontificatus vacationi ſupra duos annos ꝯtinuate finē impoſuerūt. et nonis ſeptēbris in ecc̄ia cathedrali coronā pontificatus accepit. Inde vo auenionē cū curia profectus octo cardinales in ieiunijs quatuor tpm. aduentus dn̄i creauit. quoꝝ de numero fuit iacobus caturcenſis eius ex ſorore nepos. ꝛ iohānes caiectani e gente vrſina. qui primo pontificatus anno requiſitus lodouicū bauarie ducē in regē electū cōfirmare ideo recuſare dixit ꝙ pter admiſſum in conſobrino ſecū in controuerſia electo ſcelo multa pſumpſerat facere ꝛ concedere. Impatoris ro. legitime p gradus oēs inſtituti excedentia poteſtatem. Vir vtiqꝫ doctiſſim9 ꝛ multa prudentia decoratus ꝛ doctoꝝ viroꝝ amātiſſimus. Eccleſiā toloſanā quā vnice dilexit ad archiepatū tranſtulit. Cui9 qꝫdem caſtell a ſex in ciuitates erexit. Adeo pterea rebus nouis pontifex ipe ſtuduit vt ſimplices epatus bifariā diuiſerit ac diuiſos in vnū redegerit. ꝛ abbatias in epatus ꝛ epatus in abbatiā viciſſim trāſtulerit. Hac tn̄ gratitudie vſus eſt ꝙ clementinaꝝ editionē confirmauit. Ordinē grandimontenſem quorundā improboꝝ factionibus labefactatā in meliorē formā redegit. amputatiſ his que ordini obeſſent. additiſqꝫ inſtitutionib9 quibuſdā quib9 tanta religio cōſtaret. Ceſarauguſtanā ecc̄iam cū admodū diligeret in metropolitanā erexit quiqꝫ cathedralibus eccleſijs ex vndecim que tarraconenſi ſubſunt huic aſſignatiſ. Inſtituit ꝛ nouū ordinē militū. Et cū multa probe egerat rē ecc̄iaſticaꝝ cōcernentia. thomā vnū erphordenſem epm. ꝛ alterū thomā aqnatē pdicatorū ordinis anno pontificat9 ſeptimo in numerū retulit ſanctoꝝ xpi dn̄i confeſſoꝝ. Eo qui ſecutus eſt anno ſalutis duo de trigeſimo terdecieſqꝫ centeno lodouici bauarie ducis electione abrogata in illū tanqꝫ ecc̄ie rebellē ac ſciſmaticum cenſuras exercuit. multos deniqꝫ hereticos damnauit. Et pſertim gloſulā quandā fratris petri qui ꝯuētum ad imitandā xpi pauptatē aīauerat. affirmātes xpm eiuſqꝫ diſcipulos nihil priuati vel cōmune habuiſſe. de quoꝝ numero multi damnati ꝛ exuſti ſunt. Tandē anno etatis ſue nonageſimo morit auenióe pontificatus decimonono anno mēſe qrto. relicta in theſauris tāta vi auri qꝫtam nullus ante ſe pontifex.

¶Anno mundi.6534. ¶Anno chriſti.1335.

Benedictus duodecimus papa patria tholoſanus ordinis ciſtercienſis iacobus antea vocatus ſctē priſce cardinalis. Cū iohānes pontifex anno ſalutis quarto triceſimo terdecieſqꝫ centeno defunct9 eſt ad dieqꝫ abinde ſextū decimū in pontificē ē aſſumptus auenione. Qua celebrata legatione cardinalis vrſinus auinionē applicuit. Benedictuſqꝫ in pontificatu nihil duxit antiquius qꝫ pmulgatas a iohāne in ludouicū cenſuras obrogationēqꝫ reperere ac cōfirmare. Per que tpa principes ppliqꝫ in italia bello ſocij hinc pōtificiſ morte audita in vrbis bononie ad ſuas ptes acceſſione elati oīa pſumebāt. qre vrbes quatuor qs ſolas in romane ecc̄ie reuerentia iohānes bohem9 rex pſidijs cōſeruabat. inter ſe ꝯſtitutiſ federibus ſunt partiti vt parma ſcaligero. regiū gonzage. mutina eſtenſi. luca cederet florentino. At pōtifex veritus ne vacante imperio italia ab aliquo externo hoſte inuaderet. Luchinū vicecomitē iohannemqꝫ eius fratrē archiepm mediolanenſem. mediolani aliarūqꝫ vrbiū quas poſſidebant vicarios inſtituit. pariqꝫ forma maſtinus ſcaliger verone ꝛ vincencie. Guilhelm9 gonzaga mantue ꝛ regij. Albertinus carraria padue. Et opizo eſtenſis ferrarie mutine ꝛ argente vicariatū auctoritate aplica habuerūt. Et quia porcio eſtenſi data iurū eſſet romane ecc̄ie cenſum illi decē milia aureos impoſuit annis ſingulis pſoluendū. Semel aūt in toto pontificatus ſui tpe ſex pſbiteros cardinales creauit. viros egregios nō de ſua ſtirpe. ſed vndequaqꝫ ad tantā dignitatē vocatos. Tante pterea conſtantie fuit vt dimoueri a recto vel vi vel pcario vel pollicitationibus nunqꝫ potuerit. bonos eñ diligebat ꝛ viciſſim malos ac ſceleratos aperte odio habebat. Componere item pacē inter philippū francie ꝛ eduardū anglie regem ſepe temptauit p legatos ac fruſtra. Pontifex aūt rem ſepius temptatā omittens edes pontificias cū turribus ꝛ pomerijs edoauit ac pfecit. ſuoqꝫ iuſſu impenſaqꝫ baſilice ſancti petri tectum reſtituit. queadmodū epigramma ad ei9 ſtatuā ī eadē baſilica poſitū idicat. Morit aūt pōtificat9 ſui āno. vij. mēſe. iij. die. xvij. Multā vi auri nō cognatis ſuis affinibus ſed ecc̄ie reliquit. In morte aūt optimi pōtificis ꝛ doctiſſimi omnes vere collachrimarunt. Eius tales fuerunt ſententie. Talis eſto filius quales gnatos habere cupis. malus mortē bonus aūt magis viciū formidat. Que ſcis legendo ſerua. que neſcis legēdo diſce. Eque turpe eſt carere amicis ꝛ eos ſepe mutare. Optime conſeruant amici ſi pces eoꝝ cogitant.

Fredericus

Ludouicus quartus filius lodouici ducis bauarie. anno dñi M.ccc.xv. a quibuſdã electoribus ꝑ cõtentionẽ electus imꝑauit annis.xxxij. Heinrico eñ mortuo in germania electores aquiſgrani ꝯuenientes duos in controuerſia ad imperiũ delegerunt inter ſe conſobrinos. Ludouicũ bauarie ⁊ fridericũ auſtrie duces. Belloꝗ inter eos orto. id durauit annis octo. tandẽ copijs de repente contractis ꝑlio inter muldorff ⁊ otingen ĩ quodã prato ꝯcurrerũt in quo cedes vtrinꝗ ſꝫ in auſtralibus maior fuit. fridericuſꝗ ſupatus ⁊ captus in carcerẽ eſt coniectus. Deinde benignitate lodouici dimiſſus ea cõditione vt decetero nullus ducũ auſtrie ꝓ adipiſcẽdo imperio ꝯtra duces baioarie ſe opponat. Verũ ꝓmiſſi ĩmemor a titulo regni nõ abſtinuit. Ludouicus quoꝗ ea elatus victoria ꝓ ĩꝑatore illico ſeſe geſſit multa diſponens concedenſꝗ que confirmatũ coronatũꝗ decuit ro. pon. conſilio iudicioꝗ ſubijcere. Ardentibus eñ diſſidijs atꝫ bellis italie ciuitatibus faces imperatorie auctoritatis addidit. nulla põ. ro. autoritatis habita ratione. Primũ tamen omniũ ex lombardis matheũ vicecomitẽ galeaciũꝗ marcũ. Luchinũ iohãnẽ ⁊ ſteffanũ filios ita fouit vt ad vrbis mediolani tirannidẽ tũc primũ ĩpudẽci⁹ ceperint aſpirare. Romã igit̃ profectur⁹ vicecomites oĩno ſibi beniuolos fecit vt eis adiuuantibus imperij titulos facilius cõſequi poſſet. At Iohannes pontifex vicecomites ⁊ ludouicum imꝑatorem cũ guelphos opprimebant anathemathe notauit. Reuerſus ludouicus in germaniam ad exercitũ congregandum paulopoſt cum maximis copijs denuo ex germania ꝓfectus tridentum venit vbi rurſus mediolanũ petijt atꝫ ibidem a guidone petramala epõ corona ferrea coronatus eſt. Inde cũ in brixianos duxiſſet ⁊ in graciã ſuſceptos in etbrurã acceſſit. vbi a caſtrucio lucenſi dño magna humanitate exceptus eſt. Romam tandem peruenit vbi ingenti exultantiꝗ rome acceptus fauore coronationẽ tã diu diſtulit. quoad ꝓceres ⁊ vrbium ytalie oratores qui ꝯtinue confluebant oẽs aduenissẽt quoadhuc pompa pridem ad omnia templa baſilicaſꝗ vrbis deſtinata. Et ad ei⁹ acceſſum inchoata laterani die ꝑfixa quieſceret. quo die kalendaꝝ iunij nona nõ quidem ſarra colũnenſis quod florentinoꝝ habent monimenta. Sed ſteffanus ſenior ⁊ ſarre tunc pueri genitor iuſſu cleri ac populi. anno domini.1327.corona illum inſigniuit. Vrbem eñ romam, duo primarij nobiles ex ijs quos nunc barones appellant ſeſe regis romanoꝝ vicarios dicentes gubernabant. Eratꝗ is annuus magiſtratus a romano ſenatu creatus. geſſit tamen magiſtratũ illũ q̃nꝗ vnicus. qui dum abeſſet alius ſuſtinebat. Ea ornatus imperij corona ſuaſu romanoꝝ aggreſſus eſt rem nephariam. Erectũ in antipapam petrũ corbarienſem ordinis minoꝝ debita romano pontifici reuerentia adorauit. Iõ romani hiſtorici eũ inter ĩꝑatores nõ numerãt ⁊ cognomĩto bauarũ appellãt. Iohannes igit̃ pontifex a cõmunione eccĩe eum interdixit ⁊ varijs cenſuris publice condemnauit. Fuit aũt vir prudens ad regnum ydoneus. latinã tamen linguam ſuo damno nõ intellexit. Ferũt igit̃ huius diſcordie inter papam ⁊ imꝑatorem vlricũ de auguſta ſecretariũ ſuũ extitiſſe. Is ob diffamatiõẽ nurmberge ꝑ.xv.ꝑlatos ſe inſontem reddens. In vindictã lr̃is regis inſeruit ſummũ pontificem beſtiam ortam a mari ⁊ alia conuicia eo ignorante ſcripſit que in vltima etate fatebat̃. de qua re imꝑator admodum doluit. Tandem in venatione conſtitutus a duciſſa auſtrie deforma ex vaſculo in quo duplex potus erat hauſtum ſumens illico de equo cadens in nemore ꝓpe furſtenfelt in ſinu cuiuſdaꝫ ruſtici obijt. Anno dñi.1347. ipõ die gereonis ſepultus in ꝓchiali eccĩa virginis marie in vrbe monaco. inde filij ſui in landſperg regiones diuiſerũt. Senior ludouic⁹ ⁊ ludouic⁹ roman⁹ in roma nat⁹. ⁊ dux otto iunior baioariã cũ omnibus attinencijs obtinuerunt. Sed ſteffanus wilhelmus ac albertus baioariam inferiorẽ poſſederunt. Hannoniam. holandiam. ſelandiam ⁊ friſiam. Habuit quoꝗ ludouicus imꝑator fratrem rudolffum comitem palatinũ. Is elector imperij. in electione friderico duci auſtrie adheſit. Repulſus deinde a ſuo dominio in anglia vitã finiuit. relinquens tres filios ruptum. rudolſum ⁊ albertum. quos ludouicus imꝑator ſumma beniuolentia fouit ⁊ terrã equa portiõe diuiſit. Ab his principes palatini ⁊ duces baioarie eoꝝ deinceps originẽ habuerũt

Stella crinita quam cometam vocant vltimo anno ludouici quarti imperatoris duobus menſibus viſa eſt.

Fames quoꝗ ingens ꝑ vniuerſam ytaliam. in qua mendicantium turbe vel inhumano quoꝗ cibo vix ſuſtentate fuiſſe traduntur.

Robertus apulie rex nullo ſibi ſupſtite filio moritur ⁊ andream caroli fratris ſui atꝗ hungarie regis neptem vxorem dederat poſt ſe regnare iubet. qui regnauit annis tribus.

Andreas deinde apulie rex laqueo necatus eſt conſentientibus agnatis eius regno inhiantib⁹. poſt quem ſeptem annos ſub varia pꝛincipum contentiõe. id regnum in armis fuit.

Monacum vrbs ſuꝑioris germanie ad rippam Iſare flumis ſita. Inter vrbes principū in germania ꝑcla
riſſima in baioaria noīatiſſima. Etſi inter nouas eſſe cenſeat̃ nobilibus tñ edificijs tū publicis tū pri-
uatis ceteras ciuitates antecellit, habet eñ edes pulcherrimas. plateas amplas. baſilicas ornatiſſimas. Et
q̃q̃ȝ temporibus ottonis primi imꝑatoris cōditionis ſue initiū ſumpſit. A ludouico tñ quarto iam ꝑſcripto
imꝑatore ampliata ⁊ edificijs ornata fuit. Otto primus cū in germania imperiū anno dñi. 962. aſſumpſit.
in baioaria partē regionis heinricus brunſuicenſis materna hereditate poſſedit ⁊ in arce vering domiciliū
habuit. Quo tpe publicus tranſitus ſup Iſaram in eo loco extitit. Is dux heinricus pontē vltra flumen ꝓ-
pe curiam monachoꝝ fieri fecit. in eo loco vbi nunc vrbs monacū ſita eſt. cōmuneq̃ȝ iter ibi fieri ordinauit cū
oppidulo paruo. Super ea re antiſtes albertus friſingenſis querelas apud ottonē ceſarem mouit. cū in ſuis
theolonijs ⁊ immunitatibus damnū ſentiret. Imperator antiquā conſuetudinem itineris obſeruandā pro-
pe vering mandauit. Interea obijt dictus heinricus relinquens filiū erneſtum nomīe. pauloq̃ȝ poſt vxor Ot
tonis odyecia filia regis anglie mortua fuit. Inde otto relictam heinrici ducis baioarie dñam adelheidē ac-
cepit vxorem. Cuius filius erneſtus (ob egregia facinora apud exteros in pleriſq̃ȝ locis geſta) ottoni gratiſſi
mus euaſit. Petijtq̃ȝ imꝑatorem obnixe vt ex oppido vrbem cū publica via facere poſſet. qui poſt varios tra
ctatus conſenſit ea conditione vt quotannis. 50. lb. dñ. ad friſingam ꝑſoluerent. Ea forma hec vrbs initiū
cū regijs priuilegijs ac immunitatibus ortū habuit. Cū itaq̃ȝ hec vrbs ꝑ erneſtum initiū ſumpſit indies au-
gmentū in ppl'o ac ſtructuris ſenſit vſq̃ȝ ad tp̄s ſalutis xp̄i ſeptuageſimū ducenteſimū ſupra milleſimū. dū cō
radus ep̄s friſingeñ. eccle p̄fuit diuiſa in duas ꝓchias fuit. Cū prius ſub vna baſilica ſancti petri extitit ꝓ
uiſa. qui baſilicam alterā beate marie virginis cōmuni vtilitati adiunxit. Tandem tꝑib⁹ ludouici quarti du-
cis baioarie ac romanoꝝ imꝑatoris incremētū ingens habuit. qui ꝑ muros ſuburbiū ⁊ alia edificia pleraq̃ȝ
addidit. ⁊ arcem antiquā cū monaſterio fratrū minoꝝ ordinis diui franciſci. ⁊ cenobiū heremitaꝝ ſancti Au
guſtini in vrbe extruxit. ⁊ poſt obitum in eccia diue virginis marie ante ſummum altare ſepult⁹ fuit. vbi co-
rona imperialis cū ſuo epitaphio cernit̃. Condita eſt igit̃ vrbs monacum in loco ameno prope ripas yſare
vbi trāſit⁹ nō nunq̃ȝ negociatoꝝ ex ytalia ad germaniā frequētat̃. habetq̃ȝ nūc arcē ornatiſſimā. ⁊ edē pricipū
ampliſſimā. in qua aule ⁊ camere ſplendidiſſime. q̃s qui vident nec ornati⁹ aliquid nec munitius in eo loco
vnq̃ȝ fieri potuiſſe fieri putauerit. Teſtudinata loca plura habent. mirari ergo poti⁹ q̃ȝ ꝯmendari poſſunt.
Cū vero hec inclita vrbs varios ſucceſſu tpm ſortita ſit dños. nunc hac tempeſtate vrbis dñium inclitus prin

Monacum

ceps albertus gener friderici tercij romanoꝝ imperatoris baioarie dux poſſidet. qui ſua magnificentia plures nutrit leones. Et q̄q̄ plinius ſcribat in europa inter acheloū tantū ꝛ neſum amnes leones eſſe ſ lōge virib⁹ p̄ſtātiores ijs q̊s affrica aut ſyria gignant. In ea tn̄ vrbe leenā cattulos parere cōpertum eſt.

Foreſtorum nobilium priuilegium

Maphëus bergomenſis ex nobili vetuſtaqꝫ foreſtoꝝ familia natus nō mō iuriū ciuilis ꝛ pōtificij abūde doctus. ſ ꝛ eloquētia ꝛ reꝝ gerendaꝝ prudētia inſignitus tēpeſtate hac ꝓpter eaſdē p̄clariſſimas virtutes apud ludouicū bauarū imperatorē maxio in p̄cio habitus eſt ꝙ ꝛ indultis ꝛ priuilegijs eiſdē gratis conceſſis optime ꝯteſtatus eſt. Nā eidem ſucceſſoribuſqꝫ ſuis ob grata foreſtoꝝ familie obſeq̄a in ipm exhibita. munificentiſſimū priuilegiū immunitatis ꝛ exemptionis liberaliſſime conceſſit. cōſtituens eum ſucceſſoreſqꝫ eius ſuū palatinum eximens eū ab omnibus oneribus. dans eis libertatem notarios ꝛ tabelliones creandi. Illegittimos ve naturales legittimandi. Inſup etiā cōcedit eis iudices ordinarios et regios miſſos legittime poſſe cōſtituere ꝛ ordinare. Id priuilegiū datuꝫ fuit in ciuitate tridentina die. xx. ianuarij anni. 1330. Approbatumqꝫ habetur per potentatus.

Raynaldus eſtenſis marchio aldromandrini eſtēſis filius hoc anno poſt fratrem ferrarie dn̄atum accipiens regnauit vna cum nicolao fratre annis quatuor. Mortuo em̄ azone in carceribus a friſco eius filio captiuato. Atqꝫ inde friſco a cōciuibus pulſo ꝛ interfecto. Aldromandinus fratri ſucceſſit. qui moriens raynaldum hunc ꝛ nicolaum forma elegantes ꝛ ſtrennuos reliquit filios. qui vrbis principatum reſūmentes ſtatim galloꝝ p̄ſidia eiecerunt. ꝛ vrbem ab eorum faucibus liberauerunt. Urbe itaqꝫ in ſua poteſtate redacta regnandi cupiditate allecti vt firmo p̄ſidio ſtabilirēt argentū rauennatis eccle͞ oppiduꝫ regno adiecerunt. Cuncta deinde p circuitum depopulati ſunt. Cum vo carolus ꝛ mamphredus cū beltrando copiarum eccle͞ duce eos hoſtes adoriunt ꝛ in fugam vertunt. Inde legatus ferrariam obſideri cepit. Raynaldus vrbe erupit ꝛ eccle͞ exercitum diſſipauit. Tandem cum bona pace mortem obiens obizonem nicolai fratris filium regni reliquit ſucceſſorem.

Ordo militū Jheſu chriſti

ORdinem nouū militū iheſu xp̄i his tꝑibus Johānes pontifex ſummus inſtituit. qui militare ſub xp̄o diceretur. in luſitania (que portugalia dicit̄) q̄ ſarracenis reſiſterent circūquaqꝫ diſcurrentibus. ꝛ bethicam atqꝫ affricam incolentib⁹. Bethica apud antiquos ea pars hiſpanie dicebat̄ que ad mare mediterraneum vergit noſtris temporibus granate nomē obtinēs. cocco (vt arbitror) quo ea pars hiſpanie maxime abundat Coccū aūt nunc granam vocant vnde lane inficiuntur. Huius aūt ordinis (quē diximus a pontifice cōſtitutū) caput in martino ſyluenſis dioceſis oppido repoſitū ē vbi principalē domū conſtituit. militibuſqꝫ omnia bona templarioꝝ annuente rege portugalie conceſſa ſunt. quo liberius militie xp̄i vacarent. Cuius cenſor ꝛ moderator eſt abbas alcobaſiani monaſterij ciſtercieñſis ordinis vlixbonenſis dioceſis. qui ꝛ conſcribendi ꝛ exauctorandi militem facultates habet.

Clementinaꝝ codicem etiam his tꝑibus iohannes pōtifex. xxij. ꝯfirmauit. ꝛ per gynnaſia legendum tranſmiſit. mandauitqꝫ doctoribus omnibus publicorum gynnaſioꝝ vt librum ip̄m publice legerēt. Clemēs eñi p̄deceſſor apud viennam gallie vrbē trecentoꝝ patrū vt premiſſum eſt conciliū celebrauerat. in quo ꝯſtitutiones plurimas religioſoꝝ ſtatum concernentes cōſtituerat. vt habet̄ eo in libro de ſtatu monachorū ꝛ in agro mendicantiū. quo ad p̄dicationes ꝛ confeſſiones et ſepulturas. vbi dat̄ forma ſeruanda. Jllas igit̄ laudabiles ꝛ ſanctas conſtitutiones approbans iohannes colligere fecit ꝛ in vnum volumen redigens clemētinarū codicem ab ip̄o auctore clemente appellare voluit. Jn ip̄o etiā beati Frāciſci regulā ad verbū declaratam conſcripſit. vt in. c. Exiui. de paradiſo.

Scisma vigesimum primum

PEtrus natione picenus corbarienſis reatine dioceſis ex corbario oppido natus ordinis minorū profeſſor hoc anno ꝯ̄ iohannē pontificē iubente ludouico imꝑatore vel fauente in antipapam ꝯphanat̄. ꝛ nicolaus q̄ntus appellat̄. Hunc ruſticum hominē. qui vxorem habens iuuenē renitentemqꝫ pſeudo religioſus debita romano pōtifici reuerentia adorauit. ꝛ vt verus xp̄i vicarius a pluribus ſalutat̄. Nec defuerunt flagitioſi ꝛ illi ſimiles apoſtate damnati capite. ꝛ alia p̄ditorū turba qui ꝛ ſecuti ſunt ydolum ꝛ ab eo adulterinas cardinalat⁹ preſulatuſqꝫ ꝛ ſacerdotij dignitates acceperint. Qui cornua erigentes iohannē pōtificem publico edicto hereticum dixerunt. ꝛ cū fraticellorum de opinione hic auctor ꝛ fautor exiſteret eandem ſcolam ſathane ꝑ viribus augere annixus eſt. Affirmabant eñi hij ad coopimentum ſue iniquitatis xp̄m ꝛ eius diſcipulos adeo paupes extitiſſe vt nil priuati aut cōmuniter habuerint. Propter quod ꝛ iohannes pontifex ereatis ſeptem cardinalibus viris doctiſſimis etiā theologoꝝ multoꝝ cū eis ſynodo ꝯgregata. reqꝫ diligenti diſputatione diſcuſſa edictū ꝓpoſuit. quo eos declarauit ꝑtinaces hereticos. qui hoc deceter affirmare temptaſſent. quā ob rē pontifex tres extrauagantes ꝯpoſuit ꝛ ad gynnaſia publica tranſmiſit. deniqꝫ cū petrus ip̄e a bonifacio piſano captus ꝛ ad romanū pontificē in auinionē ꝑduct⁹ fuiſſet venia petita in carcere ꝑ triennium manſit vbi ꝛ mortuus eſt.

Auguſtin⁹ de ancono

Auguſtinū etiā aconitanū ordinis heremitaꝝ diui auguſtini ꝓfeſſum virū ſane ꝛ doctrina ꝛ vite integritate celeberrimū floruiſſe hac tempeſtate ꝯſtat. qꝛ et ip̄e librū de eccl̄iaſtica ꝑtāte ad iohannē pontificē p̄dictū inſcripſerit. ꝛ vltra cum omnes ſue etatis theologos ſine ꝯtradictione exceſſerit a matheo exordiens totū nouū teſtamentū accuratiſſime declarauit. Jnter que ꝯmentaria in pauli ep̄las admiratione digna habent̄. Jtē ꝛ ſup act⁹ ap̄loꝝ ſup apocalipſim ꝛ ep̄las canonicas ad inſtar beati thome opus edidit aureū. Tractat⁹ q̄ꝫ ſup magnificat compoſuit.

Albert⁹ patauin⁹ or. here.

Albert⁹ ſilr̄ patauin⁹ eiuſdē heremitaꝝ ordinis ꝛ beati egidij romani auditor eruditiſſimus theologus ꝑ h̄ tp̄s in declamationib⁹ ad papā princeps p̄dicatoꝝ habitus ē. q̄ cū eſſet doctiſſim⁹ coplurimos ſmōes tū q̄drageſimales tū dn̄icales feſtiuos ad clerū ppl̄mqꝫ erudiendū edidit. Jtē ꝛ pentatheucū ꝛ pauli ep̄las ſup oēs cōmentatus eſt. Propter eius doctrine p̄ſtantiam in palatio patauino honoratus fuit.

Bonauentura patauin⁹ item ordinis p̄dicti olim generalis prior ꝛ tituli ſancte cecilie cardinalis p̄ſbiter his temporibus doctrina ꝛ eruditione maximo in p̄cio fuit. qui cum acerrime eccl̄ie libertatem contra tirannos tueretur a carrarienſi domino tandem ſagitta tranſfixus martirio coronatus eſt.

S. Rochus

Rochus natione narbonenſis confeſſor xp̄i apud montē peſſulanū oppidum narbonenſis gallie. agatha olim ſiue apathopolis appellatū. ex patre iohāne. matre vo libera (eius oppidi dn̄o) originē duxit. qui cū. xij. attigiſſet annū cibo ⁊ potu parciſſimo vti cepit. mortuoqꝫ patre ac matre hereditatē amplaꝫ egenis proſſus diſtribuere cepit. ⁊ principatu ſe abdicans patruo ſuo oppida paterna ꝯmendauit. ⁊ abiectis reb⁹ omnibus breui veſte indutus cū pileo ⁊ pera ⁊ baculo ex gallia in ytaliā peregrin⁹ ꝑuenit. vbi plures ciuitates ⁊ caſtella vicꝫ romā aquā pendentē. ceſenā ⁊ alia plurima loca truci peſtilentia vexatas crucis impreſſione ſanaſſet. Qui cū omnē vere togatā galliā morbo correptā pluſtraſſet. placētiam trāſpadanā vrbem morbo infectā ſe cōtulit. ⁊ ad quoddā hoſpitale diuertit ⁊ egrotantes omnes ad vnū vider ſignat ⁊ ſanat. Labore igit̄ ſomnoqꝫ grauat⁹ a deo p̄monitus ꝙ cruciatus corporis pati debebat. ſtatim acuta febre ⁊ ſagitta ſiniſtra coxa tranſfixus fuit vt eo dolore ardoreqꝫ nullā quietē inueniret. expulſus ab vrbe ad nemus vrbi vicinū repſit vbi bonā valitudinē a deo conſecutus eſt. Indeqꝫ digreſſus in galliā longis itineribus delatus eſt. que armoꝝ ſtrepitu vexabat̄ ac bello. in paterno denicꝫ oppido quod patruo donauerat exiſtens a lictoribus tanqꝫ explorator ꝯp̄henſus in vincula cōiect⁹ ad principē deducit̄. inde in carcere quinquēnij tempus conſumpſit. quo exacto cū maxia patientia ⁊ vite auſteritate a patruo incognitus detentus velut alter alexius romanus. Anno dn̄i. 1 3 2 7. ſumptis diuiniſſimis ſacramentis anno vite ſue. xxxij. migrauit ad dn̄m. prius orando ad dn̄m vt qui deinceps nomē ſuū innocarent a peſte ꝓtegerent̄. Ad latus eius tabella his ſcriptis inuenta eſt. Peſte laborātes ad rochi patrociniū confugientes contagionē illā truculentiſſimā euaſuros ſignifico. Quod vbi ad patruū principē delatū fuit cognoſcens illū ſuū eſſe ex fratre nepotē in lachrimis ꝓuolutus ſanctiſſimū corpus ſumma pompa ad templum deferri fecit. ac templū extruxit vbi ꝑ multos annos ſignis ⁊ miraculis effulſit. Cuius viri ſancti merita dn̄i apud italos lanuiſcit. Tandē anno. 1 4 1 5. ad ipſos ad ex germania nomē rochi delatū fuit. eo ꝙ conſtantiē germanie vrbē vbi conciliū generale celebrabat̄ a peſte maxima liberauerit. vbi nūc ſacella ⁊ are per vrbes ꝑ vicos ⁊ caſtella extruunt̄. ad que confugientes eius merita experiunt̄. cuius feſtū. xvi. kalend. ſeptembris celebrat̄. Eius corpus anno. 1 4 8 5. venetias furtim delatum a ſenatu ⁊ populo ſumma gloria exceptum eſt. ⁊ templū celeberrimū ingenti impenſa conſtruere ceperunt.

Johannes andree

Iohannes andree patria bononienſis iuris cōſultus etatis ſue celeberrimus ⁊ pōtificij ꝙꝫmaxime vberrimus fons tempeſtate iſta floruit. ⁊ nouellas ſuꝑ decretales edidit celeberrimas. ac ſextum clementinaſqꝫ accuratiſſime gloſauit. Atqꝫ in ſexto alias nouellas ꝯpoſuit. Inſuꝑ ⁊ opus mercuriale. ⁊ in aditionibus ſpeculi aliud ꝑegregiū edidit. ⁊ in laude diui hieronimi opus hieronimianū appellatū compoſuit. Ipſius aūt clariſſima geſta ⁊ alia ad eū ꝑtinētia ex additionibus ipſius extra de vita ⁊ ho. cle. in titulo de filijs p̄ſbiteroꝝ optime colligunt̄. Obijt aūt anno dn̄i. 1 3 4 8 bononie ex peſte. ꝓ vt eius diſcipulus iohannes calderini meminit in. c. noſtra de cohabitatione cle. ⁊ mulierum

Cynus piſtorienſis ex nobili ſimbaldoꝝ familia nat⁹ diui auditor ⁊ p̄dicti iohānis andree amiciſſimus. ciuilis iuris p̄ſtantiſſimus ſui ſeculi doctor ꝑ id temp⁹ lecturā ꝑutilem ſuꝑ codice caſtigata ⁊ accurata doctrina cōſcripſit. atꝫ ſuꝑ primo digeſti veteris pte vſqꝫ ad ti. Si ex norali cā agit̄. Et in ſc̄da pte ſuꝑ titulo de re. cre. Suꝑ reliquas aūt ptes ꝑ viā additionū cōpoſuit

Oldradū aūt de laude conſiſtorialē aduocatū diui diſcipulū ⁊ iohannis andree familiarē doctrina legū et moribus optimis inſignē ꝑ ipſm tempus floruiſſe conſtat. Qui ⁊ ipſe in iure ciuili poſt ſe multas reliquit lecturas ⁊ conſilioꝝ ꝑegregium opus.

Iohannes calderini ciuis bononienſis iohannis andree p̄cipus filius ⁊ diſcipulus eruditione ⁊ ſanctimonia inſignis. ⁊ ipſe ꝑ idē tempus pontificiū ius tū legendo. diſputando atqꝫ ſcribendo plurimū illuſtrauit. eo ꝙ ipſius in decretalibus plurimi extēt ꝯmentarij ac ꝯſilioꝝ in ea facultate ꝑegregium opus.

Johannes de monte villa

Iohannes mandena qui a ceteris de monte villa appellat̄ nominatiſſim⁹ doctor medicine fuit. ac miles ſiue eques armatus natione anglic⁹. hic magnaꝫ partem orbis terre peregrinando ꝑagrauit. ⁊ maximus orbis circulator mirabilia mundi. p̄cipue aſie ⁊ indie varijs linguis ad oblectationes ꝯſcripſit. ⁊ ꝑ hec tempora felici fine quieuit.

Franciſcus maronus ordinis minoꝝ theologus doctiſſimus ⁊ ipſe eodem tēpore multa opuſcula ad xp̄ianā religionē ꝑtinētia edidit. ⁊ ꝙꝫmaxime in ſacris codicibus poſtillas memoratu dignas compoſuit.

Michael de ceſena ordinis minoꝝ generalis miniſter hiſdem temporibus cū ſuꝑ ezechielem ⁊ ſuꝑ ſententiaꝝ librum ꝑpulchre ſcripſit. a iohanne pontifice errore quodam notatus generalatus officio p̄uatus. dixit em̄ xp̄m ac diſcipulos nil priuatum habuiſſe. ipſe tamen ſcriptis ⁊ rationibus ſe innocentem oſtendit. ⁊ propterea ſuis ſcriptis in iohannem pontificem plurimū inuectus eſt.

Bellum atrociſſimum inter philippum regem francie ⁊ eduardū regem anglie initiū ſumpſit. philipp⁹ cm̄ francoꝝ rex triū regum frater ſcꝫ ludouici philippi ⁊ caroli patruelis regnare francis anno.1328. cepit ⁊.xxij.annis regnauit. hic cum eduardo angloꝝ rege ſepe pugnauit. a quo etiā ſepius vic⁹ fuit. et cū multa pdidiſſet tn̄ vienenſium principatum emit ⁊ regno ſuo adiecit. Benedictus q̄z.xij.componere itē pacem inter philippū francie ⁊ eduardum anglie regem ſepe temptauit p legatos ac fruſtra. qui maximis cladibus q̄ſepiſſime inter ſe concertarūt. nā eduardi claſſis ſupra ſclnſas nō lōge a portu flandrie tanta vi cū gallis dimicauit ⁊ vicit vt ad triginta tria milia galloꝝ vna pugna interfecta referant. Et vt alij habent tantus effuſus eſt ſanguis vt mare flandrenſe ſanguine tinctū videretur.

Franciſcus petrarcha

Franciſcus petrarcha natione etruſcus. Florentinus origine. ex antiqua familia honeſtiſq̄z ꝑntib⁹ fuit. qb⁹ pria pulſis vt ea ciuitas factioſa arecij i exilio nat⁹ eſt. Anno hui⁹ etatis.1304. die lune ad aurorē kalend. auguſti. ingenio vo ſublimi ⁊ ad omne bonū ⁊ ſalubre ſtudiū apto. ſꝫ ad moralē p̄cipue philoſophiā et ad poeticam prono. corpus iuueni nō magnaꝝ virīū obtigit ſꝫ dextreitatis eximie. forma illi elegans fuit ⁊ maieſtas quedā ingenita. ſtatura mediocris aut paulo ſuperior. plena facies. rotundiora membra ⁊ in ſenectute ad craſſitudinē corp⁹ vergens. colore erat viuido inter candidū ſubnigrū ⁊ viſu plongū tempus acerrimo ita vt ad.lx.annū minutiſſimas quaſq̄ lr̄as ſine adminiculo legeret. ſaniſſimū p omnem vitam corpus habuit p̄terq̄ in extrema ſenectute. Is aretij natus p̄mū vite annum nec integrū ibidem egit. ſex ſequentes anchiſe in rure paterno reuocata ab exilio genitrice. octauū piſis. ac deinceps in gallia tranſalpina ad leuā rhodani in vrbe cui auenio nomen eſt. ibi pueriã ſub parentibus egit. primas litteras aggreſſus in corpentoras vbi liberales artes didicit. inde ſtudio legū nō ſponte addictus quadriennio in monte peſſulano. triennio bononie fuit. pater audiens negligenter eū iuris ſtudium ſequi. poetas colere ⁊ ī eo negotio delectari tandem ſuo arbitrio eū reddidit. inde poeta inſignis ⁊ orator facundiſſim⁹ euaſit. Poſt hec gallias ⁊ germaniam pagrauit in qua pariſius vrbem ⁊ plura regna vidit. inde reuerſus Romam a ſtephano de calumpna in multo honore habitus. vbi in capitolio a ſenatu approbante roberto ſicilie rege laurea corona inſignitus ē. Poſt hec auinionē rediit ⁊ in valle p exigua amena q̄ clauſa dr̄ buccolicū carmen ſcripſit. ⁊ vite ſolitarie duos libros. Neapolim deinde accedens ad robertū ⁊ verone cuꝫ dn̄is de la ſcala verſat⁹ vbiq̄ car⁹. iacobi de carraria beniuolētiā adept⁹. patauinū veniēs ⁊ a venetꝭ cū magnis honoribus acceptus. tandem in agro patauino arquade rure montano ſedem fixit vbi meditando ſcribēdo temp⁹ contriuit. Poſtremo labore confectus anno dn̄i.1374. apoplecticus ſanctā xp̄o reddidit animam. corp⁹ ibidem in ſepulchro marmoreo quatuor columnis ſuſtentato ſepultum fuit. Vixit aūt.70. annis vna minus die. vir omnibus ſeculis admirandus. a quo eloquencie ſtudia excitata ſunt. ſcripſit etiā de remedio vtriuſq̄ fortune. de ſecreto conflictu curaꝝ ſuarum. de ignorantia ſui ⁊ aliorum. epiſtolaꝝ duo volumina. librum rerum memorandaꝝ. affricā ⁊ materna lingua librū ſanctoꝝ ⁊ triūphoꝝ ⁊ pleraq̄ alia.

S. yuo doctor

Yuo natione brito eruditiſſimus iuris cōſultus p hec tp̄a p̄ter doctrinā ⁊ ſingularem eloquentiā quibus egregie inſignitus erat mira etiam pietate ac miſericordia in pauperes vſus. celeberrimus habitus. angelica eiꝫ floruit continētia ⁊ vitam ſuam a vino ⁊ a carnium eſu penitus alienam reddidit. corpus cilitio operuit. ieiunijs ⁊ orationibus diſciplinas vigiliaſq̄ admiſcebat. nudam p cubili terram luteam. rigidum ſaxum p ceruicali. ſacrum biblie volumen quod ſibi comitem elegerat capiti adaptabat. ſuamq̄ omnem cum pauperibus quos pcurando ptegebat conuerſationem duxit humilimā. patrimoniū amplū cū haberet ſpem in deo collocans paupeꝝ ⁊ orphanoꝝ ac viduarum cauſas p virili ſemp tueri voluit. Hic igit̄ almificus yuo aduocatorum oīm lucerna condignam laboris ſui mercedem a dn̄o percepit. quo mortuo cū crebris fulgeret miraculis inter ſanctos aggregari meruit. vnde eius feſtū ſexto kalend. ſeptembris celebrari iuſſum fuit. Et de eo ſcribit̄. yuo pater legum cuſtos ꝓtector ⁊ amplum egregiumq̄z decus cui ſe debere fatentur. Iura: tuo totiens debellata fauore. Aptus eras iuſtas miſeroꝝ ſumere cauſas.

Gonzagorum regni principium

Ludouicus gonzaga vir animo ⁊ virtutibus p̄ſtans atq̄z p̄clarus his annis quadā calliditate atq̄z prudentia mantue vrbis principatum paſſerino bonacoſſo ademit ⁊ in ſe ſuoſq̄z ſucceſſores vſq̄z in hodiernū diē tranſtulit. Paſſerinus ipē ⁊ ſui p̄deceſſores ipm̄ pricipatū per annos multos poſſidere. ſed diſſenſionum factionibus ſubortis adeo mos inoleuit vt cuiq̄z faeno ſo liceret ciuitatum principat⁹ occupare. Inde pontifices romani ⁊ imperatores ꝓpter egregias huius p̄clari familie virtutes ipam vrbem ⁊ principatū eiſdem confirmarunt. Quis quidem ſenbant gonzagas non factione ſed cōmuni populorum delectione vrbis dominatum obtinuiſſe. qui ex theutonibus fuere ciues qui mantuam incoluerunt.

Ottomannus

Ottomannorum turchorum regni principium

Turchi ottomanni ab ottomanno eorum primo principe nuncupan. q̄ noſtris temporibus totam ferme aſiam minorem ⁊ greciam partim armis partim ſeditionibus ſibi ſubdiderunt. tempeſtate hac adhuc iohanne pontifice ꝑdicto ꝓſulante ab ottomanno quodam turcho exigui cenſus ⁊ obſcuri principia ſumpſere. a quo poſtea Ottomanni turchi appellati ſunt. Hic primus turchorum rex. orta īter turchorum principes ſeditione auctoritatem breui ⁊ nomen adeptus eſt tempore, vrbes ⁊ oppida nō pauca partim vi partim deditione in ſuam poteſtatem recepit, qui moriens orchanes filius ſucceſſit. qui rem inchoatam a patre longe lateq̄ ꝓpagauit. quem ſecutus amurates filius duobus de grecoꝝ imperio diſcrepantib⁹ ab altero qui ſuperari timebat in auxilium acceſſitus conſulto bellū ꝓtrahens vbi ambo conſumptis viribus fractos aīaduertit in eos arma conuertit ⁊ plurimū grecie ſibi ſubiecit. Is vita functus duos reliquit filios ſolomanū ⁊ pazaitem. ſolomāno extincto res vniuerſa ad pazaitem deducta eſt. qui priuſq̄ a Tamerlane caperetur res magnas in grecia geſſit. dimiſſus nil dignum egit ⁊ inglorius apud aſiā obijt. cuius filij complures. quoꝝ primus calopinus natu maior quintus rex regnum poſt patrem obtinuit. cui vita functo Orcani filio tenella etate adoleſcentulo relicto. Is quorundam principum auxilio ad regnū deuenit. qui paulopoſt a moiſe patruo extinctus fuit. ⁊ non multo poſt ⁊ ipe patruus nullo ſuꝑſtite filio deceſſit. quem mahumethes frater tercius ex pazaite filius ſubſecutus. rex ſextus regnū obtinens. magnas res in europa geſſit turchoꝝ regulos vi atq̄ armis oppreſſos regnis exuit. ipoq̄ mortuo amuratem filium dimiſit heredē. qui muſtapham patruū ſuꝑatū ⁊ interemptū victor vniuerſum regnum obtinuit. Hic mahumetum habuit filiū virū preclariſſimum. qui duo imperia ⁊ duodecim regna acquiſita ſuo adiecit dominio. de quo infra fiet mētio. hicq̄ deficiens pazaitem primogenitum impatorem adhuc extantē dimiſit. hec ē ottomannoꝝ ꝓgenies et origo. adeo q̄ turchoꝝ nomen auctum eſt vt q̄ olim aſia vocabat̄ nūc turchiā vocitēt. a turchis eni vniuerſa poſſidetur.

Odericus oꝛ. minoꝝ

Odericus vir ſanctus de ordine minorum in aſia ⁊ india euangelizando diſcurrit miraculis clarus. ⁊ quatuor ſanctorum martiruꝫ corpora de ciuitate homes tranſtulit ꝑ mare ad ſuperiorem indiam in ciuitatem carram nō ſine miraculis. ⁊ deſcripſit peregrinationem ſuam.

Bartholomeus uanonepiſanus ordinis ꝑdicatorum theolog⁹ ⁊ inſignis decretorum doctor ꝑ hoc ipm tempus pīſis floruit ⁊ multa laude digna compoſuit. Inter que ꝓutile opus ⁊ quaſi diuinū ad cōfeſſorum inſtructionē edidit qđ ſūmā piſanā ſeu magiſtruciā appellauit. eā eni (ipo referēte) ꝑfecit anno dn̄i. 1338

Albertum brixianū eiuſdem ꝓfeſſionis ⁊ litterature licet maioris ſanctimonie virum cum eodem claruiſſe ⁊ miraculis floruiſſe tradunt. qui ꝑter ſanctitatem maximam ⁊ ipe ſummā celebrē de caſib⁹ cōpoſuit. cui aliqn̄ beatū auguſtinū cum beato tho. aquinate apparuiſſe tradunt. eiq̄ dixiſſe thomas. mihi par eſt in gloria virginali ſed in immundicia cordis prior.

Ludolph⁹ carthuſiēſis

Ludolphus alemannus ordinis carthuſienſium prior argentinenſis vir doctrina et morum ſanctitate cōſpicuus. hac ipa tempeſtate ꝑoptime vitam dn̄i nr̄i ihe ſu xp̄i egregio volumine. ⁊ quodā celeſti artificio. imo pocius diuina reuelatione q̄ ſtudio fabricauit. in quo certe ſe oſtendit venerabilem virum ⁊ oīm rerum tam diuinarū q̄ humanarū. ⁊ potiſſimū ipius ihesu xp̄i vite ꝓut potuit hoī eē poſſibile pleniſſimā habuiſſe notitiā. alia q̄ꝫ laude digna hic deuot⁹ atq̄ venerandus pr̄ edidit.

Thomā de argentina ordinis heremitarū generalē eo tp̄e floruiſſe ferunt. q̄ ſup q̄tuor ſententiarū libris ⁊ ipe cōmentaria digniſſima edidit. quib⁹ ſcolaſtici in germania maxime vtunt̄. Cū plurimum aliorum ſcriptis ꝓſtare cenſeantur. etiā cōſtitutiones ordinis in formam redegit.

Ubertinus carrarienſis

Ubertin⁹ carrarienſis marſilij patruelis hoc anno iure gentiū ex ipius marſilij teſtamento padue dominatum ſuſcipiens regnauit annis ſex. Hunc cum maſtin⁹ veronenſis princeps magnis affeciſſet cladibus tandem laceſſitus eidem vrbem tradidit. quia venetis ⁊ luchino vicecomite ꝓcurantibus pax cōfecta eſt ⁊ vbertino ciuitas reddita. quem ſtatim benedictus potifex ap̄lica ⁊ imperiali auctoritate ipm in ea cōfirmauit. ⁊ deinceps quo ad vixit ipam in pace poſſedit. ipo demiq̄ꝫ mortuo cum Marſilius eius filius ſucceſſiſſet. eodē anno a iacobo vbertini patruele cōſpiratione facta interfectus fuit. ⁊ ipe primatū vrbis ſuſcepit.

Aſteſanum de aſt ciſalpine gallie ciuitatem ordinis minoruꝫ omni doctrina excellentiſſimum ꝓfeſſum hiſdem temporibus celebrem ac ꝑclariſſimam ſummam tam in theologia q̄ in legibus edidiſſe tradunt.

Anno mundi. 6542. Anno xp̄i. 1343.

Clemens ſextus patria lemonicenſis. petrus antea vocatus. primo monachus deinde archiep̄s rothomagenſis. Poſtremo nonis maij milleſimo trecenteſimo quadrageſimo ſecundo pontifex auenione creatus eſt. Fuit autem vir multe doctrine compoſiteq́ʒ eloquentie. liberalis in omnes ⁊ ꝑhumanus. q̄ primo anno pōtificatus ſui octo p̄ſbiteros cardinales creat. diaconos duos. ſcʒ fratrem ſuum monachum tullenſis ꝓfeſſionis ⁊ gulielmū ex ſorore nepotē. Verū cum intelligeret totam italiam in tumultu eſſe ſolos luchinum ⁊ iohannē vicecomites vicarios inſubrie confirmauit. De reliquis italie principibus nulla mentione habita. exiſtimabat em̄ ſolos vicecomites ludouico bauaro reſiſtere poſſe in italiā (vt ip̄e p̄dicabat) deſcenſuro. atq́ʒ etiā tridentū vſq́ʒ ꝑuenit. qui viciſſim vt par pari pontifici redderet in ditione eccleſiaſtica multos vicarios imperiali auctoritate confirmauit. Que quidē verſucia malis (vt aiūt) auib⁹ in pōtificem relata ſucceſſores in hanc diem ſuos multis ac pene ꝑpetuis incomodis turbinibuſq́ʒ agitauit. Johannes em̄ de vico vrbis rome p̄fectus nōnulla in viterbienſium finibus paterna poſſidens hereditate vicarius in viterbio impial' eſt factus. Eo deniq́ʒ titulo galeotus maleteſta ⁊ fratres ariminī i romādiola piſauri fanīq́ʒ in marchia anchonitana. Antonius feretanus vrbini ⁊ rolfus ⁊ ita in alijs pleriſq́ʒ locis dn̄os confirmauit. Clemens aūt pontifex quoſdā cardinales ex auinione romam miſit qui ſtatim vrbis cōponentes petrū ſarā colūnenſem ⁊ iohannem vrſi filium ſenatores declararūt. ⁊ nicolaus rencij public⁹ ſcriba qui ſtatum vrbis in ſuam poteſtatem redegerat. deinde ſeptimo menſe mutata veſte ad carolum in bohemiā ꝓficiſcit̄. quē clemens pontifex ob multaꝝ linguaꝝ periciā in ludouici contumeliam ab electorib⁹ in ceſares deſignari fecerat ab eo auinionem miſſus pontifici dono dat̄. Poſtremo clemens in omnibus boni paſtoris officio functus Anno dn̄i. 1352. pontificatus ſui anno decimo. menſe ſeptimo die vigeſimooctauo mortuus auenione ſepelitur. adhibita honeſta funeris pompa.

Linea ſummoꝝ pontificū

Clemens ſextus

Innocentius ſextus

Jubileus annus petentibus romanis vt quemadmodū bonifacius octauus olim conceſſerat vt centeſimo q̄q́ʒ anno (quod ſeculū anni qui appellabant vnde ludi ſeculares appellati ſunt) plenam peccatoꝝ omnium remiſſionem viſitantibus limina aploꝝ petri ⁊ pauli quinq̄geſimo q̄q́ʒ anno id facere libenter annuit. Cū dicerent etatem hominū iubileum illū centum annoꝝ attingere non poſſe. Clemens igit̄ ſextus ad quinquēnariū numerū reduxit. qui eſt ꝓprie iubilei numerus. Cū aūt annus aduenerat iubile⁹ tantā rome preſſuram potius q̄ frequentiā populoꝝ petrarcha qui interfuit fuiſſe refert vt nihil obfuiſſe peſtem appareat. ſed ex omni europa xp̄ianū ꝓfeſſa nomen illa ꝯfluebat diebus ſingulis multitudo.

Eodemq́ʒ anno mediolani peſtem ſolito maiori continuaſſe petrarcha aſſerit. nam peſtis adeo triennio totam italiam peruagata eſt vt vix decimus quiſq́ʒ ex milleſimo homine ſupꝑfuerit. nec id quidem miꝝ cū ob iubileū contagione hominū ⁊ multitudine vndiq́ʒ romā cōmigratū ſqualore ſimi pedore oīa inficeret̄.

Innocentius ſextus papa patria lemonicenſis ſtephanus antea vocatus pontificij ciuiliſq́ʒ iuris vir conſultiſſimus. ꝓcurator primo. mox ep̄s claramōtanus. deinde cardinalis. pontifex tandem dum erat ſalutis ann⁹ a quinquageſimo ſecundus terdecieſq́ʒ centenus. Fuit aūt vir integerrime vite magneq́ʒ conſtātie ⁊ ſeueritatis. qui eccliaſtica beneficia nō niſi ꝓbatiſſimis ſacerdotibus tū vita tum doctrina dedit. Poſt coronationem illico ſtatuit vt omnes p̄lati omneſq́ʒ qui beneficia habebāt ad eccl'as ſuas ſub anathematis pena ꝓficiſcerent̄. dicebat em̄ oues paſcuas a ꝓprio paſtore nō a mercenario cuſtodiri debere. Impenſam quoq́ʒ domeſticam que magna erat imminuit. familiam ſuam ad certum ⁊ honeſtum redigens numerum. viroꝝ ꝓbatiſſimoꝝ. Idem vt facerent cardinales acerrimo edicto mandauit. Auditoribus p̄terea ſacri pallacij ſolaria inſtituit. ne muneribus corrumpi in decernendis litibus ob inopiam poſſent. Hic in victu parcus eſt habitus. in ſumptu bellico largiſſimus. dū bello repetit que a tyrannis ſuperioribus temporibus occupata fuerant. Iſq́ʒ cum curiā purgaſſet p̄latis in ea diſſidentibus quos ad ſuas quēq́ʒ eccl'as ire iuſſit. nihil duxit antiquius quā legatum in ytaliam mittere. a quo vrbes ⁊ ꝓuincie iuris eccl'e tyrannis vi deturbatur reciperent̄. Legatuſq́ʒ fuit egidius de gēte carilla nobili in hiſpanis ſabinoꝝ ep̄s cardinalis vir quo ad vires ⁊ potentatū licuit. Traiano Hadriano ⁊ theodoſio virtute equipand⁹. quos principes hiſpania romane reip. potentiſſimos pridem ſaluberrimoſq́ʒ dederat. omnia vere oppida breui recepit que tyranni occupauerant. Huius pontificis ſuaſione ⁊ prudentia inter genuenſes ⁊ venetos deniq́ʒ fedus initum eſt. ac inter piſanos ⁊ florentinos pacem compoſuit tumultuante potiſſimū ciuitate romana in creandis ſenatoribus diſcordiam optime ſedauit. externo ſenatore ad vrbem miſſo. Erat aūt maxime intentus abolēdo bello quod inter anglos ⁊ gallos gerebat̄. parare ⁊ claſſem contra hoſtes xp̄iani nominis conſtituerat. In tantis vero animi ꝑturbationibus afflictatus innocentius pontificatus ſui anno nono menſe octauo die ſexto morit̄ ⁊ in monaſterio diui andree carthuſieſiū ordinis qđ ip̄e extra auinionē ꝓprijs īpenſis extruxerat et dotauerat ſepultus eſt.

Carolus eius noīs quartus iohannis regis bohemie filius ⁊ heinrici impatoris nepos anno ſalutis milleſimo tricenteſimo q̄dtrageſimoſeptimo. iubente cū̄ clemente ſexto pontifice in lodouici dedecus ⁊ depſſionem in ceſareq; cū fecerat declarari. ab electoribus impator deſignatus impauit annis .32. Uir multaꝝ linguaꝝ ⁊ lr̄aꝝ peritiſſimus iuſtuſq; ⁊ rectus ac timens deū. bonos diligens ⁊ malos ſceleratoſq; odio habens. Is ob iuſticiam nōnullas leges condidit que adhuc extant ⁊ caroline nuncupant̄. Is viuente patre aduerſus tartaros feliciter dimicauit. Ciuitates lombardie a patre acceptas armis tutat⁹ eſt. pugnauit adoleſcens cū veronenſibus eoſq; p̄lio fudit. in ea pugna bis equo deiect⁹ nō dubitauit tercio conſcendere facinoraq; fortiſſimi militis edere. Nomen huic carolo in baptiſmate wenceſlaus fuit. quod in confirmatione a carolo francoꝝ rege mutatū eſt. apud quē puericie rudimenta peregit. Fuitq; carolus vir magnorum opeꝝ. qui regnū bohemie tū religionis cultu tū legum ac bonoꝝ moꝝum diſciplina illuſtrauit. Nam ſcola liberaliū arciū ab eo in praga erecta ē. Noua ciuitas menibus cincta. pallaciū regium magnificentiſſime exedificauit. monaſteria multa fundata. arces conſtructe admirabiles. pax toti regno tradita. Adeptus imperiū rurſus italiam ingreſſus. Traxerat carolus rex diuturnā mantue moram. cuius p̄ſentie timor vicecomites ꝯtra ac ille expectauerat ꝯcordes effecerat. quare ad ſolā anhelans coronationem ſocios belli de lombardis cū vicecomitibus p induciās quietos reddidit ⁊ mediolanū delat⁹ ferrea de more corona inſignitus eſt. Inde romam petiturus ſubſtitit in piſanos receptuſq; in vrbem factioſos vtriuſq; ptis a quibus introduct⁹ erat pari ingratitudie depreſſit. Seneſes illico ſeſe illi abſq; vllo federe pmiſerunt. pariter volaterani. pariter miniatenſes fecere. nec abeē poterat quin florentini iugum fuerint accepturi. Tandē puenit romā carol⁹ ⁊ a duobus cardinalibus quos ea de cauſa innocentius papa miſerat coronatus eſt. gibellinis qui iampridē florentia exulauerant eiectis. guelfos in ſuū locum reſtituit. longobardos in ptātem accepit. Reliquis ethrurie partibus p ſuo arbitrio leges dedit. Coronat⁹ itaq; rome magnifico apparatu nouatores rex qui aduerſus ecclīam ſentiebant romano pontifici iudicandos tradidit. Primis igit̄ quatuor innocentij pontificatus annis carolus impator his (de quibus diximus) p ytaliam geſtis rebus rome coronatus in ethruriā. inde in lombardiā. moxq; in germaniā rediit. Iohanni deinde fratri ſuo morauiam poſſidendā conceſſit. viſegradum nouis muris ac ꝓpugnaculis cōmunuit. Corpus ſancti viti detulit pragam. pontem multauie qui exundationibus corruerat in praga reſtaurauit. Eccleſiam pragenſem ad metropoliticū decus erexit. Cū antea maguntino pontifici ſubiecta eſſet. Clarus profecto imperator niſi vt aliqui ſcribunt bohemici regni gloriam magis q̄ Romani imperij queſiuiſſet. ⁊ wenceſlaū ex filijs ſuis natu maiorem imperio ſibi ſucceſſorem adhuc viuens ordinare conatus eſſ; Idq; pecunia. nā cum principes electores haud facile ad eam rem trahi poſſet. qd̄ virtute obtinere nō potuit p̄cio comparauit. Promiſſis cuilibet electori centum milibus aureis. quos cū repreſentare nō poſſet publico illis romane rei p. vectigalia obligauit ppetuū imperio malum. Nec poſt hec extollere caput imperium potuit. Carolus aūt cū omnem ferme etatem vltro citroq; ex ytalia in germaniā eundo ⁊ redeūdo conſumpſiſſet. Tandem etate iam grandeuus ſaluti ꝓprie conſulens wenceſlaū filiū vt p̄miſſum eſt Anno dn̄i. 1370. ceſarem faciens imperij ſucceſſorem ſibi delegit. ac ſic cū patre fili⁹ imperauit annis octo. Poſtremo carolus impator cum pleraq; glorioſiſſime in imperio geſſit anno. 1378. hūana funct⁹ vita deceſſit

Linia impator ro.
Carolus quartus

Guntherus comes de ſwartzeburg

Guntherus comes de ſwartzeburg vir magnanimus fauore quorundaꝫ electorum. vel electione principū carolo quarto romanoꝝ impatori ſeſe oppoſuit. ſcribens nominanſq; ſe romanoꝝ impatorē. qui collectis copijs cū bella acriter contra carolum regem bohemie agitaret. ⁊ nec p̄ce nec terrorib⁹ flecti poſſet ſumpto veneno mortem obijt. In qua re ſuſpectum carolum p quendā phiſicum habuerunt. quo mortuo nullo reſiſtente Carolus quiete regnum gubernauit.

Cometes anno. 1351. ſub ſeptentrione decembrio menſe apparuit. quo extincto ſtatim graues ventoꝝ eſtus ſubſecuti ſunt. ⁊ celeſtis trabs p̄ore ardente pte p celuꝫ labi viſa eſt. Scribūtq; ante pontificis Innocentij ſexti mortem tantam ſolis defectionem factam eſſe q̄tam nunq; antea. viſum itaq; omnibus eſt tante mortis planetas etiam ſigna aliqua dediſſe.

Ingens q̄q; vapor magnitudine horribili boreali mouens regione magno aſpicientiū terrore. p celum dilapſus eſt ⁊ beſtiolas multiplicato numero in oriēte e celo tradidiſſe ferunt.

Praga caput regni bohemie ciuitas pmaxima. Cuius deſcriptio ob vetuſtatem merito dudum poſita fu
iſſet. Uerum carolus quartus impator tam magnifica in ea peregit vt poſt geſta ſua de ea mentio fiat.
Cū τ in ceteris vrbibus tempus antiquitatis ac originis non ſemp obſeruatum fuit. At praga (vt bohemi-
ce narrant hiſtorie) poſt tempora abrahe initium habuit. regum pontificumq̧ honeſta ſedes. Tres in parteſ
diuiſa quibus nomina indiderunt. paruam pragam. veterem ac nouam. parua ſiniſtrum latus multauie flu-
minis occupat colliq̧ cōiūgit. In quo ſita eſt regia τ ſancti viti pontificale auguſtumq̧ templū. Uetus pra
ga in plano iacet vniuerſa magnificis operibus adornata. Inter que ꝑtorium τ forum τ letā curiā τ collegi
um imperatoris caroli mirificis efferunt laudib⁹. Iungit aūt minori prage lapideo ponte quatuor τ vigin
ti arcuū. Nouā ciuitatē a veteri foſſa diſtinguit ꝓfunda. τ vtrinq̧ muro munita. Hec quoq̧ ciuitas ampla ē
ad colles vſq̧ ꝓtendit. quoꝝ alterū ſancti caroli. alterū ſancte katherine appellant. terciū vicegradū in arcis
modū exedificatum. vbi τ collegium eſt. Eſt aūt hec ciuitas inſignis in ꝓuincia bohemie. que porcio germa
nie eſt. aquilonis flatibus tota ferme expoſita. Formam eius rotundam tradunt. cuius diametrum triū dieꝝ
itinere expedito patet. ſilua vniuerſam claudit. irrigat pluribus fluminibus ſed cunctos multauia excedit.
que metropolim regni pragam influit. De nomie ciuitatis cū diſceptaretur iuſſit libuſſa ex artificibus qui
primo occurrerit rogari quid ageret. ac ex primo eius verbo vocari oppidum. interrogatus faber lignariuſ
quiſpiam. limen ſe agere dixit. qđ bohemice ꝓha dicit. indeq̧ nomen vrbi datū. ſꝫ corrupto vocabulo po-
ſtea pragā dixere. In hac prouincia aliquo tpe amazonice femine regnandi cupidine ducte dominiū habue
runt. Poſtea duces vſq̧ ad primū regē vratiſlaū gubernarunt. qui. vi. τ. lxxx. ſupra mille ab ortu ſaluatoriſ
xpi apud magūtiū in ꝯcilio principū ab impatore henrico ei⁹ nois q̄rto rex declarat⁹ fuit. morauoꝝ reg̃ qđ
ꝑus extictū fuit in bohemiā trāſlato. ſleſia. luſacia. morauia bohemoꝝ īperio adiecte. Gilbert⁹ treueroꝝ ar-
chiepſ cū eo pragā miſſ⁹ q̄ corā ꝓuicialib⁹ regē iungat regalib⁹q̧ adornet īſignib⁹. In eodē āno fctm̄ accla

mante populo Uratiſlao regi ſalus honor atq; victoria. Is vratiſlaus indulgente alexandro papa tercio nacione ſenenſi collegiū canonicoꝝ regulariū in arce pragenſi erexit. in qua dum res agit̄ diuina non p̄poſitus tantū ſed decanus ⁊ ſacerdos diaconuſq; ⁊ ſubdiaconus rem diuinam facientes epiſcopalibus ornamentis vtuntur. Et p̄poſitus quidē cancellarius regni appellatus principis honore defungit̄. Poſt vratiſlaū primū regē pluribus annis interregnū fuiſſe ferūt. nō regis noīe ſ; ducis tantū vſos. ⁊ vlatiſlaū vno loco vratiſlao natū ab imperatore friderico primo ſibi ⁊ poſteris regiā dignitatem obtinuiſſe ſcribunt. qui pontē ſup multa uiam qua vetus praga minori iungeret̄ magni operis edificauit. quē ratiſponenſi p̄ferunt in quatuor ⁊. xx. arcos vt diximus protenſum. Deinde vlricus qui carinthioꝝ principatum tenebat cū virili ſobole careret accepta ex othocaro rege bohemie pecuniā carinthiā illi carniolā. marchiā ſclanonicam ⁊ portū naonis tradidit. Tempore poſtremo caroli quarti imperatoris in maxima potentia ⁊ gloria fuit ⁊ augmentū mirabile accepit vt p̄itiſſimum eſt. Nullū enī regnū tota europa tā frequentibus. tam auguſtis. tam ornatis templis dotatum fuiſſe quā bohemicū reor. Templa in celum erecta longitudie atq; amplitudine mirabili fornicibus tegebant̄ lapideis. Altaria in ſublime poſita auro ⁊ argento quo ſanctoꝝ reliquie tegebant̄ onuſta. Sacerdotum veſtes margaritis tecte. ornatus omnis diues. p̄cioſiſſima ſupellex. feneſtre alte atq; ampliſſime. cōſpicuo vitro ⁊ admirabili opere lucē p̄bebant. neq; hec tantū in oppidis atq; vrbibus ſ; in villis quoq; admirari licebat. Fuerat inter cetera monaſteriū aule regie apud rippam multauie qua miſa fluuius illi iūgit̄ ſitū in quo regū corpa condebant̄ ſingularis excellentie. nā p̄ter edem magni ⁊ memorabilis operis amplū dormitoriū. ceteraſq; officinas monachoꝝ magnifice conſtructas quadrata porticus fuit. que nō paruū concluſit ortū, ambitū vocauere. In huius lateribus vetus nouūq; teſtamentū ab initio geneſis vſq; ad apocalipſim Johannis lr̄is maiuſculis in tabulis ſcriptum ꝯtinebatur. notis quo altius irent paulatim creſcentibꝫ ita vt a ſummo vſq; deorſum facilis lectio preberetur. Flos igr̄ dulcoris Bohemia dicebatur. que olim inter principes atq; reges dulciſſimam redolebat ſuauitatem. Nunc (volente fortuna) apud futuros ſaporē fetidū habet. faxit deus vt p̄ori redolentie atq; ſplendori par fiat. Eius hiſtoria ⁊ regum geſta papa pius ſecundꝰ in hiſtoria bohemica diſertiſſime proſequitur.

Calamitoſa gens hebreorū in oppido baioarie nomīe deckendorff ſito in litore danubij anno dñi.1337.maieſtatē ihesu xpi ī diuiniſſimo ſacramēto mirūmmodū ꝯtēpſit ꝛ religionem noſtrā illuſit. Id pꝰ varias punctiones in fornace ignis poſuerūt illeſum tñ ab igne māſit.in incude q̄ꝫ malleis ꝑcuſſerūt. Qua re (diuino nutu)cognita prefectus oppidi hartmannꝰ de degēberg cū ciuibus oppidi iudeoꝝ domꝰ inuaſerunt.nō ſexui.nō etati parcentes veritate cognita debitis penis affixerūt ꝛ neci dederūt. Sacramētū obſeruatū in eccia ſepulchri dñi miraculis varijs ī eo oppido honoratur.

Iudei q̄ꝫ oēs qui in germania erāt deinde anno dñi.1348. ſeq̄nti videlicet tpe ꝯbuſti ſunt. eo ꝙ omnis regionis puteos intoxicare ſuerūt annixi vt multi eoꝝ ꝯfeſſi ſunt. periſſe aliq̄t milia ferunt.

Locuſte ac beſtiole innumerabiles multiplicato numero ab oriente in occidentem inſtar denſe nubis celū obducentes vaſtarunt.herbas ꝛ omnes fructꝰ terre.q̄rū corrupcione ꝛ fetore execrabilꝭ peſtelētia ſubſecuta ē.

Peſtis lugubris ꝛ miſeranda hoc anno.1348.incepit ꝛ ꝑ tres annos ꝑ totū pene orbē debaccata eſt.q̄ ꝑmo in aſiā apd̄ indos ob eaſdē beſtiolas incipiens paſſim ꝑ ꝓuincias irrepens vſq̄ꝫ in britannos. Per mare igiꝭ anno ſequēti irrepēs regna ytalie.poſtea francie ꝛ britannie.demū germanie ꝓuincias ꝛ hungarie ſua ꝯtagione infecit.adeoq̄ꝫ deſeuit apud omnes gentes vt vix decimuſ quiſq̄ꝫ ex milleſimo hoīe ſupfuerit. In aliq̄bus locis vix tercia ps hoīm remaneret.ꝛ pleraq̄ꝫ loca ne dū campeſtria.verū arces.oppida ꝛ vrbes ꝓrſus derelicta ſunt ac in ſolitudinem redacta. Huic calamitati augmentum dediſſe iudeos in fontium intoxicatione nonnulli arbitrati ſunt.

Gerhardus ordinis heremitarum

Gerhardū ſenēſem ordis heremitaꝝ diui auguſtini ſacraꝝ līaꝝ clariſſimū interpretem hac ipa tempeſtate admodū ſenē obijſſe tradūt.virū vtiq̄ꝫ ingenij eminētiſſimū ꝛ btī Egidij ro.imitatorē ꝑcipuū.q̄ cū eſſet in ſacra theologia doctus ſup primū ſententiaꝝ accuratiſſime ſcripſit. Deinde tractatus de ꝑſcriptionibus ꝛ de vſucaptionibus ꝛ de vſuris ceteriſq̄ꝫ ꝯtractibꝰ opuſcula edidit.quibꝰ diuꝰ bernhardinꝰ ꝯterraneus ſuꝰ in tractatu ſuo reſtitutionū plurimū vſus ē. Hūc etiam tractatū Jo.an.eiꝰ ꝯtēporaneꝰ multis in locis ꝛ maxie mercurialibꝰ plurimū ꝯmēdat

Gerhardꝰ itē eiuſdē ordis ꝛ doctrine ꝓfeſſor patria bergomēſis ꝛ ſauonēſis epūs eo tpe in ꝑcio exiſtēs pplo ſuo peſte laborāti vt bonū decet epm magis ꝓdeſſe adnixus ē q̄ꝫ p̄eſſe.q̄ cū pontificij iuris edoctus eſſet in ſextū decretaliū cōmentatus eſt.ꝛ multa in laudē ſue religionis in lucē deduxit.q̄olibeta duo partisꝰ diſputauit ꝛ multa opuſcula edidit.moriens deniq̄ꝫ nō ſine ſanctitatis noīe bergomi iuxta maius altare celebri ſepulchro a ſe conſtructo ſepelitur.

Thomas florētinꝰ medicꝰ diui q̄ndā medici filiꝰ hiſdē tpibꝰ nō inferiori ingenio famaue patri ſubſecutus.etiā de arte medēdi ſumā pulchrā pꝰ ſe reliquit

Bartolus legū doctor

Bartolus ſaxoſerrateus iuriſcōſultoꝝ ſupioris ſeculi princeps ꝛ eiuſdē ꝓfeſſionis copioſiſſimus explanator. Cyni ꝛ iacobi bothigarij doctoꝝ diſcipulus ꝛ auditor. His q̄ꝫ temporibus vniuerſo mundo(ea in doctrina) admirabilis fuit. Qui ꝛ ꝑ ceteris legū interp̄tibus in digeſto nouo ꝛ veteri.ac inforciato nec nō et in reliquis legū codicibus ꝑclariſſima edidit cōmentaria.q̄ꝝ celebritate atq̄ꝫ ꝑſtantia ipe vulgatiſſimus habitꝰ ē. Scripſit ꝛ tybetiadis tractatū.ac alium de guelphis ꝛ gibellinis. Feruntꝭ etiā eiꝰ ꝑclara ꝯſilioꝝ volumina. Obijt aūt anno dñi.1355. etatis vero quinquageſimoſexto.

Franciſcus quoq̄ꝫ albergotus natione aretinus ſolidus legum doctor ꝛ explanator bartoli amiciſſimꝰ et familiaris ac imitator quedam extantia compoſuit.

Iacobinꝰ carrarienſis q̄ marſiliū interfecit h̄ anno poſtq̄ꝫ q̄tuor annis in patauio ſceptra tenuiſſet. ꝛ ipe a guilielmo eius ex pelice filio interficiꝭ.cuiꝰ parricidij hec cā fuit ꝙ ab eo ꝯtumelioſe ſpuriꝰ appellatus eſt.mox vt domum regreſſus eſt patrē in ſecreto acceſſiuit ꝛ gladio impetens eū cōfodit. ꝛ ſtatim in templo diui auguſtini eum ſepeliri fecit. vt nō euacueꝭ verbum xpi qui gladio feriet gladio peribit.

Carolus quartus glorioſus imperator vxorem ſecū habens ⁊ filios venit ad vrbanum pontificem rome agentē. Anno dn̄i de ſeptuageſimo terdecies centeno: feceitqȝ padua ⁊ bononia in ethruriā iter. dū piſis ageret lucanos piſanis ⁊ miniate florentinis rebelles in deditionē ꝓ imperio accepit. nō nihilqȝ pecuniarū extorſit a populo florentino rebelliones timente. In quas ſubiecti eis de ethruria populi pro clives erant, ſi modo princeps ꝯſtituiſſet aſſenſum. ſed is romā delatus ⁊ paucis ꝓpter que venerat cū pontifice expeditis. intra terciū q̄ aduenerat menſem italia exceſſit. Agente rome vrbanū ſtimulauit vt apl'oꝝ petri ⁊ pauli capita ꝑquireret. que dei fauore inuenta locello condidit eminente in lateranenſi eccl'ia extante multo argento auroqȝ vndiqȝ gemmato plurimū exornata. In ſcolam pragenſem aliquando ingreſſus carolus quartus romanoꝝ imꝑator. cū diſputantes liberaliū arcium magiſtros in horas quatuor audiſſz idqȝ purpurati moleſte ferrent ac cene tempus adeſſe dicerent. mihi inquit tempus eſt. vobis minime. nā cena mea hec eſt. Idem carolus hominem qui ſibi neceſſe paraſſet ad ſe vocauit eiqȝ aureos mille dono dedit quibus nubilem filiā nuptū collocaret illius ſe vicem miſereri dicens que natu grandior domi clauſa eſſet. homo gratias egit regi. ad conſpiratores egreſſus. neſciebam inquit carolus qualis eſſet. nunc liberalem ⁊ miſericordē principē ferre nullo pacto poſſum. Huius caroli tempore ſeditio magna orta ē in nurmberge p̄clara ſuperioris germanie vrbe. adherentibus eīn conſiliarijs ⁊ optimatibus carolo. plebea cōcio contrariū ſenſit. Erant autē factionis huius autores quidā de collegio fabroꝝ caprib arbe vulgo geyſſpert dicti. induſtria tn̄ caroli ſedata eſt hec factio. depoſitis eīn conuenticulis ⁊ collegijs artificū; q̄ vulgo zunfft appellāt tāqȝ monopoliū ſeminātib⁹ ī meliorē policiā vrbē p̄fatā reduxit. Macellarioꝝ aūt collegiū qz carolo ꝯſiliarijſqȝ adheſerat ꝑpetuo q̄dā ludo carniſpriuij ꝑuilegiauit

Ordo ineſuatoꝝ fratrum

ORdo Ineſuatorum fratrum Urbano ſequenti pontifice ꝯſulante apud ſenam ethrurie vrbem initium ſumpſit. hi nanqȝ turmatī ꝑ domos ſeculari habitu induti religioſoꝝ more cū ingenti caritate ⁊ ſimplici quadā religioſitate in ſudore ⁊ labore manuū ſuarum in vnū viuere ⁊ deo ſeruire ceperunt. quos cum ſummus idem pontifex ad ſe romam vocaſſet eoꝝ quidem viuendi modum plurimū approbauit ⁊ a ſe laudatos cū tunica alba ⁊ caputio cōtemptibili ſibi ꝑ habitu datis abire ꝑmiſit. ⁊ ad eorum ꝓtectionem conſe ſtim nepotē ſuū virū grauiſſimū ⁊ religioſiſſimū in ꝓtectorē aſſignauit. q̄ ⁊ ip̄e mox ad honeſtādū religionis habitū auctoritate ſibi conceſſa griſeam clamidē deſuꝑ deferendā ſine calceamentis contulit. atqȝ eos in priuilegijs ⁊ gratijs plurimū cōmuniuit. ⁊ ꝑ priuilegiū ſpeciale illos clericos apl'icos nuncupauit. nunc aūt plurimū multiplicati ⁊ per omnes ferme italie ciuitates diffuſi boni preciȷ ⁊ optime vite habentur.

ORdo item nouus canonicoꝝ regulariū qui vulgariter ſcopenni nuncupatus etiā in ſeneſi agro ſancti ſaluatoris ꝑ hec tempora a venerabilibus religioſiſſimis patribus. ſtephano videlicet ⁊ iacobo andrea natione ſenenſibus ordinis heremitaꝝ diui auguſtini initiū ſumpſit ⁊ breui magno in p̄cio euaſit. Qui quidē ordo cōgregatio ſancti ſaluatoris appellata fuit. quā quidē congregationē poſtea grego. vndecimus huius vrbani ſucceſſor approbans inſigni priuilegio inter canonicos regulares annumerauit. hij plane religioſiſſimi viri inter ceteros exiſtunt qui ob memoriā reuerentiāqȝ ſue prime religionis ⁊ priſtini habit⁹ ſemꝑ clauſtrale ſignum videlicet habitū albū cum ſcapulare albo ⁊ atta ſuꝑ camiſeam lineā deferre voluere. ⁊ quecūqȝ ſtatuta ⁊ primas ordinationes cōſuetiere. ex redditibus eīn viuunt. nō predicant ſed confeſſiones alioꝝ more audiunt. magni eīn p̄cij. maiorīſqȝ opinionis in dei eccleſia nunc vſqȝ habiti ſunt. viros eīn integerrimos tum ſcientia tumqȝ vite ſanctitate protulit.

Iohānes francoꝝ rex

IOhannes francoꝝ rex anno. 1350. philippo patre defuncto francis regnare cepit. ⁊ regnauit annis. xxv. Hic cū eduardo anglorum rege bellum a patre ceptum ꝓſequens ſexto regni ſui anno in pictorienſi agro ſuꝑatur ⁊ cūz philippo ei⁹ filio capit. ⁊ in ea quidē clade permaxime gualterus athenaꝝ dux qui apud florētinos tyrannidem exercuit vna cum. xx. milibus gallis interfectus fuit. Verū tercio ciuitatis ſue anno ip̄e eduardus animi magnitudine motus iohannem ipſum cū omnibus captiuis hac conditionē liberauit ac dimiſit vt nunqȝ contra ſe bellūz gerere ꝓſumeret. Sȝ nō ita multo poſt fidefrag⁹. hic pacem rumpēs eduardū ab integro arma capere ⁊ eū vſqȝ ad internitionem ꝓſequi impulit. armatis igit̄ centū ⁊ q̄nq̄gita roſtratiſ nauib⁹ ingentē exercitū ꝯtra iohannē ī galliā duxit ⁊ maxīa clade vniuerſū regnū diu affecit.

Anno mundi.6562. Anno christi.1363.

Linea ſummorū pontificū

Urbanus quintus

Gregorius vndecimus

Urbanus eius nominis quintus papa patria lemonicenſis guilhelm⁹ gri/ſant antea vocat⁹ ſcti victoris maſſilienſis abbas. abſens etiā. legatione tūc ad vicecomitē fungebat̄ oīm ꝯſenſu apō auinionē pō. creat⁹. vocat⁹ itaqꝫ a/uinionē pon. iniēs. vir ſingl'aris virtut. ingenij animi. innocētiſſime vite. Iſqꝫ ꝑ ſua prudētia res italie callēs nihil duxit antiquius ꝙ̄ egidiū cardinalē hiſpanū italie legatum de latere creatum illico tranſmittere. qui rerū ⁊ itinerum italie ex/perientiſſimus tridentina via ingreſſus eſt. inuentiqꝫ verone ſcaligerum canem deinde acceſitos ganzagam ludouicū nicolaū marchionē eſtenſem ⁊ franciſcum carrarium initis federibus in bernabouem ꝯcitauit. vt ꝑlio ſuꝑatus ⁊ ſaucius egre aufugerit. inde omnia in pacem redegit. Quibus geſtis vrbanus ad quar tum ſui pontificatus annū in italiā venit componendarū rerū cauſa. ei legatus e/gidius corneti ſit obuiam. romā ꝓficiſcit̄. liberatus tāte legationis onere qui/turus ob ſenium. viterbiū rediit vbi ⁊ tercio menſe poſt morit̄. vir ſingularis virtutis ⁊ ꝑſtantie. qui dignitatē eccleſiaſticā mirifice tutatus eſt. Aſſiſiū delat⁹ in eccleſia beati franciſci tumulat̄. At cum carolus imꝑator intellexiſſet vrbanū romam profectū eo ⁊ ipſe vt premiſſum eſt aduolans. Urbanus apl'orū capita a/pud ſancta ſanctorū reperta inde locellis argenteis recondita ad altare mai⁹ ba/ſilice lateranenſis collocant̄. Huiuſqꝫ ea rome agit in vrbeveteri ⁊ mōte faliſco pal lacia conſtrui curauit. Curiales tranſalpinos quorū in ytaliam ducendorū firmā conceperat ſententiam inde conſolaturus. qui ſcirent loca eſſe parata. ad q̄ ro/mani grauitatem aeris ꝑ eſtatis caumata declinarent. Breui aūt in galliā reuer ſurus iohannē haucut egregiū copiarū ducē e carcere miſſum copijs illis omni/bus ꝑfecit. q̄ antea ſub egidio militauerāt. ſed reuerſus in gallias apō maſſiliā i ter iij pō. ſui āno octauo mēſe q̄rto ſctitat vite fama ꝯſtāti opiniōe celebratiſſim⁹

Gregorius vndecimus papa patria lemonicenſis. petrus belfortis antea vocatus ſancte Marie noue diaconus cardinalis. auinione pontifex om/nium conſenſu creat̄. Hunc eni adoleſcentē vix decimūſeptimū annū attingētē clemens ſextus eius patruus cardinalem creauit. ⁊ ne videret̄ carni ⁊ ſanguini magis ꝙ̄ eccl'ie conſuluiſſe Eūdē ad exq̄ſitiſſimos doctores. maxime vo ad baldum qui tum perufij legebat diſciplīne gratia ſtatī mi ſit vbi in quouis genere doctrine ꝓfecit. Fuit p̄terea tante innocentie ⁊ placabilitatis adeoqꝫ humanus et pius vt ab omnibus vnice diligeret̄. Qui pontificatu inito ſtatim legatos in italiam miſit vt res eccleſiaſti cas recenſeret. Inita aūt cum bernaboue vicecomite pace cū omnia in ꝑturbatione fuere. erant eni inimici omnes (vicecomitibus exceptis) venetis. ob quod multa mala inſurrexere. Gregorius interea pontifex cū eſſet in ytalia conuerſatus. qui baldi iure conſultiſſimi vt diximus peruſie diu auditor fuerat prudenter cō/ſiderauit ſuum in ytaliam reditum pre ceteris poſſe rem eccl'iaſticam inſtaurare. ⁊ forte eo ſic cogitante epi/ſcopus quem de reditu ad ſuam eccleſiā admonebat familiaritatis confidentia. ⁊ tu inquit pater ſancte cur non ad tuam ipſe accedis eccleſiam: Quare gregorius inſtituit ꝓperare. ſ; cū agnatis ⁊ gallicis id in ꝑmis odioſum fore cernens triremes in rhodano (celatis omnibus cauſam) parate ſunt ⁊ breui poſt pontifex cū illis qui preſto iubenti affuere delapſus eſt. ꝑpetuaqꝫ nauigatione tempeſtatibus ſepenumero agitata cum triremibus vna ⁊ viginti genuam primo. poſt cornetū. inde terā romam ianuario ꝑuenit. Anno ſalutis ſe/xto ſeptuageſimo terdecieſqꝫ centeno. qui pontificatus ſui ſeptimus ⁊ relegationis in gallias romane ec/cleſie ſeptuageſimus annumerabat̄. Fuit ea dies populo romano letiſſima. Florētino aūt terribilis. ꝙ om nes exiſtimauerunt pontificem cū britones angliciqꝫ tanto numero militarent. Rem eccleſiaſticam breui cū tyrannorū excidio inſtauraturum. Indigebant aūt omnia aduentu pontificis. nam ⁊ menia ⁊ baſilice ac pri uata edificia vbiqꝫ ruinam minabant̄. que cuncta magna ex parte reſtituit. vt turris ſuo iuſſu edificata ad ſan ctam Mariā maiorem indicat. Labefacti etiā ita ciuitatis mores erant vt nihil vrbanitatis habere videret̄ vtqꝫ illi mores aliunde petendi eſſent que totum orbem terrarū quondā ad vrbanitatem redegerat. Colloca ta itaqꝫ in vrbe ſede ſua pontifex (vt bonū paſtorem decet) omnia circūſpicere cepit. Egit tamē principio ad uentus ſui natura mitis ⁊ optima mente de pace cum florentino populo conſtituenda. quā illi oberrant ma gnitudinem non ſatis tutam fore ſuſpicati artibus declinauere ⁊ ad bernabouem conuerſi antiquum hoſtē Sed cum pontificis in ytaliā reditus eſſet formidoloſus interceſſione eius iohannē haucuth pecunia cor/ruptum ad ſuas partes inclinare fecerunt. qua ex re anathemate notati omnia interdixit papa. Florētini ta men ſacerdotes celebrare coegerunt. ideo in eos bellum mouet. ſed dum vir ſanctus agit omnia que ad pō/tificem pertinent intollerabili veſice dolore morit̄ ſui pontificatus anno octauo. mēſe quinto. quinto kal. aprilis milleſimo tricēteſimo ſeptuageſimo octauo. ſepeliturqꝫ in baſilica Marie i via noua ſepulchro mar moreo quod adhuc viſit̄ cum magno gemitu ⁊ lachrimis. lugebāt nō modo ꝑſentē ſ; etiā futurā calamitatem

Brigitta vidua domina Suecie

BRigida alias birgitta vocitata deuotiſſima xp̄i mulier natione germana. Suecie prouincie princeps ⁊ dn̄a. ex regū ꝓgenie nō ſolū illuſtrē duxit originem. verū de nobilibus deuotiſqꝫ ꝓgenitoribus ortū habuit. Cuius genitor ſpeciali amore ſanctū iacobū viſitans omni die veneris ob memoriā paſſionis confeſſionem pegit. Mater cū brigidam in vtero geſtaret paſſa naufragiū ob ꝓlem ſaluata fuit. Nata aūt puella tribus annis quaſi elinguis obmutuit. inde ꝑfecte loquebat̄. poſt obitum matris nutriēda matertere ſue tradit̄. creuit autem in omni virtute ac deuotione. quā pater cuidam nobili ac prudenti iuueni ī vxorem copulauit cū quo ꝑ annos plurimos in omni honeſtate ac incredibili abſtinētia hūilitate māſuetudīe atqꝫ labore ꝑmāſit. Poſt mortē viri oīa bona inter filios ⁊ pauperes diuidens habitum ⁊ vitam mutauit. pannis lineis (niſi in velaminibus capitis) nō vtebat̄. aſpero induta cilicio. carnem macerabat. Ex p̄cepto xp̄i romam petijt. cū religioſo comite deuotionis cauſa vrbano pontifici reuelationem p̄ſentauit ne auinionē accederet. Succeſſoriqꝫ gregorio vndecimo ſcripta miſit vt curiā ad romam reduceret. Inde iheroſolimā accedens ꝑfecta peregrinatione romam remeauit. ⁊ ꝑ annū graui infirmitate detenta. cui xp̄s tempus reſolutionis oſtendit. Die igit̄ prenunciata audita miſſa ſacramentis perceptis inter manus ſeruoꝝ dei emiſit ſpiritum. Cuius felix trāſitus glorioſis miraculis ⁊ indicijs oſtenſus fuit. Anno dn̄i M.ccc.lxxij. decimo kal. auguſti. Et anno ſequenti tranſlatum eſt corpus eius poſt multoꝝ miraculoꝝ choruſcationē ab vrbe roma in monaſteriū vaſtēnā. ⁊ a bonifacio nono pꝰ annos. xx. ſanctaꝝ cathalago aſcripta. Hec libros reuelationū de diuerſis miſterijs ſibi reuelatis compoſuit.

Ordo ſancte Brigide

ORdo ſancte Brigide ab hac ſācta ⁊ glorioſa muliere initiū ſumpſit. que ſancti ſaluatoris etiā appellat̄. hoc anno ſpiritu diuino impulſa nouā religionem monaſteriorū duplicū videlicet viroꝝ ⁊ mulierū excitauit ⁊ inſtituit. Huiuſce tn̄ religionis primū auctorem ⁊ inſtitutorem diuū baſiliū in grecia fuiſſe dicunt. Verū ꝓceſſu temporis ad tollendas occaſiones malorum ⁊ obſtruenda ora male loquentium eccleſia talia monaſteria diſſoluit vt ſeorſum remanerent. Brigita v̄o ſpiritusſancto inſpirata hoc modo inſtaurare et renouare viſa eſt. vt ſ. viroꝝqꝫ edificia ꝯnexa ⁊ cōtigua haberent̄. habitationes tn̄ ita ſeiuncte vt de vna ad aliā niſi vrgente neceſſitate (in deferendo ſacramēta infirmis cū magna cautela nō facile) tranſiri poſſet. Eoꝝ tamen baſilicā cenſuit eſſe cōmunē. ita vt fratres in inferiori parte ſeu pauimento. ſorores v̄o ſeorſum in ſuperiori ſolario officiū exoluerent. principalem curā abbatiſſe eſſe voluit. fratribus tantūmō diuina miſteria aſſignauit. quoꝝ vnus eſſet qui confeſſor aut p̄or appellaret̄. ⁊ alijs p̄eſſe deberet. Ea quippe monaſteria poſſeſſiones ⁊ ꝓuentꝰ habere ſtatuit ad fratrum ⁊ ſoroꝝ ſuſtentationem. Quoꝝ oīm victus ⁊ veſtitus ad abbatiſſam ſpectare decreuit. Nec huiuſmodi fr̄es aut ſorores monaſteriū egredi p̄ſumerent niſi magna et euidenti neceſſitate ac de abbatiſſe licentia. Eiuſmodi etiam fratres ⁊ ſorores ꝑ epiſcopos conſecrari iuſſit. Hij aūt religioſi ⁊ tam femine qꝫ mares habitū vti iubent̄. tunicam cum clamide griſea cū rubea cruce deſuper ⁊ quodam rotundo albo in eius medio. lineis non vtunt̄ ad carnes. ſed carnibus veſcunt̄ tribus diebus in ebdomoda extra quadrageſimā. ⁊ nihilominus diui auguſtini regulam profitent̄ additis brigide ſancte conſtitutionibus. ⁊ tā in fratribus qꝫ in ſororibus certū aſſignauit numerū ſcd̄m ſuas ordinationes. que omnia ipſa ſanctiſſima brigida a deo ſibi reuelata ⁊ dictata confeſſa eſt. Quam ob rē ſummi pontifices eandē regulā auctoritatibus ap̄licis ſpeciali p̄uilegio approbatā ⁊ confirmatā eſſe voluerūt. hec eñi ꝓphetico dono plurimū claruit. nōnulla de futuris p̄dixit. de quibuſdam regnis conſūmandis. que omnia ſcripto mandauit ⁊ apud multos in p̄cio habetur. apud ytaliā pauca huiꝰ religiōis monaſteria habent̄. in ſuecia v̄o ⁊ germania magna quidē ⁊ plurima ac opulentiſſima eſſe cernūt̄. Hij religioſi ſecularium cōfeſſiōes alioꝝ more audiūt. ⁊ diebꝰ feſtiuis p̄dicāt. ꝯuerſos hn̄t q̄s in exteri

Johannes bochacius

JOhannes bochaciꝰ de certaldo natiōe florētinꝰ poeta ⁊ phi (oribꝰ occupāt) loſophoꝝ atqꝫ aſtronimus clariſſimus. Anno dn̄i .1375. cū eēt etatis annorū .42. e vita migrauit. qui cū ameni ingenij eſſet vir ⁊ in latina patriaqꝫ lingua in dicendo celeberrimus haberet̄ hos libros reliquit. de genealogia deoꝝ li. 14. de p̄claris mulieribus. de viris illuſtribus. de montibus. fontibus. fluminibus ſtagnis ⁊c. belloꝝ egregium opus. geſta imꝑatorū ⁊ pontificū edocens. ⁊ ſciſmatum in ytalia. de tartarorū victoria. de hereſibus bohemorū ⁊ plura alia. vernacula quoqꝫ lingua eius extant libri vt liber centū nouorum ⁊ alij

Anno mūdi. 6577. Anno xp̄i. 1378.

Urbanus ſextus papa. natione neapolitanus. hoc anno gregorio pōtifici. ex barenſi archie piſcopo pōtifex ſuffcerꝰ. Vir certe callidus ⁊ iniuria rū memor. ac vindex malebat videri ⁊ metui. potius q̄ diligi. q̄ pontificatu ſuſcepto (vt par erat) nō pacē inter xp̄ianos cōponere voluit ſ magis cardinaliū ⁊ ioanne regine iniurias vleiſci ꝓ viribus conatus ē. ꝓpter qȝ florentinos anathemate notatos. vt i ſuā deducēt ſententiā abſoluit. Inde tū natura inq̄erꝰ eēt apud nuceriā cardinales creans quoſdā ex antiquis in carcerē cōiecit. Inde genuā ꝓfectus vſq̄ ad obitum caroli apulie regis romam reuerſus eſt. ꝯfirmatis eccleſie ciuitatibus cū honore acceptus ad inſidias deuitandas nouem ⁊ viginti cardinales vna die creauit. in quibꝰ maior pars neapolitanoꝝ. tres vo fuere romani. quibus ſupatis paucos ſupuixit dies. pontificatus ſui infeliciter acti anno vndecimo menſe octauo. rome moꝛit. ſepeliturq̄ in beati petri baſilica paucis admodū eius mortē (vtpote homini ruſtici inexorabilis) flentibus. huius ſepulchrum adhuc viſitur cum epitaphio ſatis ruſtico ⁊ inepto.

Sciſma vigeſimumſecundū oīm peſſimū ⁊ ſcandaloſiſſimū quod ꝑ nouē ⁊ triginta annos durauit hoc anno initium ſumpſit. mortuo eñi gregorio vndecimo. cardinalibus ad ſanctā mariam nouam vt iuſta de more gregorio ſoluerent conuenientibus. romani ciues blande prius exoratis cardinalibus vt romanū aut ſaltem ytalicū pontificē crearent. Ad eam poſtea temeritatem imprudentia adducti ſunt. eiſdem patribus in conclaue clauſis pariter eſt clamatum nihil tñ terribile dictū aut factū vt impreſſio potuerit appellari. Gallia vo numero tredecim vnum ex corpore ſuo vt haberent pontificem enitebantꝰ. ⁊ inter quatuor italici romaniq̄ generis vnus gente vrſinus papatū ambiebat. Tulit vo caſus vt bartholomeū neapolitanū creari pontificem vt premiſſum eſt in vrbanum ſextum ſunt aſſenſi. Gallici vo penitētia ducti ad varia loca extra vrbem ꝯfugerunt. accepto a populo poſt in pontificem vrbano ⁊ a cardinalibus qui manſerant occulti ex latebris prodierunt. ⁊ per tres menſes habitus eſt pontifex. Supuenientibus inde eſtatis caumatibus optata gallicis occaſio eſt oblata. Oratum nanq̄ pontificē vt mutandi aeris ꝑtextu ananiā eis liceret ſe conferri. vnde breui fundos confugerunt. Erant octo cardinales qui vicioſam fuiſſe vrbani electionem cauſati aliū in pontificem delegerunt gebenenſem cuiq̄ ſeptimo clementi indita eſt appellatio. ꝑ orbem lr̄as diſſeminant. clementem verum xp̄i vicariū. hinc ſciſma magnū in eccl̄a dei oriri cepit vt duo capita in ea dicerentꝰ. ytalia eñi germania ⁊ pannonia vrbano. Clementi vo gallia hiſpania cathelonia ⁊ britannia adheſit.

Clemens vo multas acceptaſq̄ clades in gallias cum curia ſua ꝓfectus eſt vbi apud auinonem vt pontificum moris erat ſedem conſtituens vt verus pontifex a gallis omnibꝰ veneratꝰ ē. ⁊ ſedit annis. xv

Bonifacius huius nominis nonus papa. patria neapolitanus petrus cognomento tomacellus antea vocatus rome cardinaliū omnium conſenſu pōtifex creaꝰ. Anno dñi M. ccc. lxxxix. Hic etſi annoꝝ circiter triginta eſſet dum pontificatum iniꝫt. ita tamen deinceps vixit in tam florida etate ⁊ tanta peccandi licentia vt nulla ei voluptas obijci poſſet. Fuit ꝑterea tanti animi conſilijſq̄ vt primꝰ populi romani vim omnem in pontificem tranſtulerit. Creatis ſuo nutu magiſtratibus omnibus munita arce ſancti angeli ⁊ pontibus. inde decimo pontificatus ſui anno ex aſiſio vbi multis annis cōmoratus fuerat romā regreſſus iubileum celebrauit. At bonifacius rome vrbis ad eccl̄ie ſubiectionem reducte gloria ⁊ pecunijs iubileo annno perceptis auctus rem aggreſſus eſt nouā que pōtifices romanos ſucceſſores ſuos nō minus orbis xp̄iani q̄ rome dños reddidit. lege eñi ꝓmulgata conſtituit. non licere cuiq̄ ſacerdotij ad quod ꝓmouerētꝰ beneficiū adipiſci. priuſq̄ primi illius ann. eſtimationis pecunias pontificali erario diſſoluiſſet. ſoliq̄ anglici cū legi in cathedralibus paruerint. in minoribus beneficijs iuſſa pontificis contempſerunt. Ladiſlaum preterea adoleſcentem in paterno regno apulie collocauit. Studiū generale ditionis ſue ciuitati rogatu alberti aſtenſis marchionis conceſſit. Brigidam in ſanctoꝝ numerū retulit. Verū in multa rerū ꝑturbatione diu afflictatus dolore laterū tandē moꝛitꝰ pontificatus ſui anno quartodecimo menſe nono M. cccc. quarto Sepeliturq̄ in baſilica petri ſepulchro marmoreo vermiculato.

Benedictus eius nominis tredecimus anno. 1394. clementi pontifici adulterinus papa apud auinionē in ſciſmate ſuffectus ſedit annis. 21. vſq̄ ad conciliū conſtantienſe. cū clemēs antipapa auiniōe obijſſet in eius locum ꝓbatus petrꝰ hiſpanus de luna aū vocatꝰ vir doctiſſimus ⁊ vita omni. ſi ab ea tempe raſſet ambitione ꝑſtantiſſimus. Cui benedicto terciodecimo fuit a ſuis ſectatoribꝰ appellatio. de q̄ infra cū de Conſtantie concilio opoꝛtunius dicetur.

Linea ſummorum pontificum

Urbanus ſextus — Clemens ſextus

Wentzeſlaus caroli impatoris p̄dicti filius. impator anno. 1379. p̄re defuncto. Cū iam vna cū patre impaſſet annis. 8. ſolus poſt patrē confirmatus. impauit annis. xxij. Quāuis imperij b̄ndictionē a papa nunq̄ obtinuerit. wentzſlaus eīn etatis ſue anno. 2. permittente patre regni bohemici ſceptrū eſt aſſecutus. Exin. xv. agens annū cū coniuge ſua ioanna apud belgas in ciuitate aquenſi romani regni coronā accepit. Sexto deinde anno regina deceſſit. Et altera ſupducta ē. de domo baioarie. noīe Sophia. longe viro ſuo preſtanncoꝛ. Fuit aūt patri in om̄ibus diſſimilis. voluptatum ſequax. ac laboꝛ fugiens. vini pꝛoꝛſus. q̄ regni curioſioꝛ. Qui totū tēpus vite ſue i extrema germania in ocio ⁊ libidinibus cōſumpſit. Ob q̄ rem captus a baronibus. xvij. ebdomadō in cuſtodia habitus eſt. Joannes dux luſacie. Et ꝓcopius moꝛauie magno reipub. malo eū libertati reddidere. captus ē. ⁊ ſecūdo per ſygiſmundū hungarie regem. Et alberto auſtrie duci in cuſtodiam datus. Cuſtodia eius in egregijs edibus apud viennā habita. quibus exinde cognomē praga datū. ꝙ eas rex pragenſiū incoluiſſet. Sed cū parū diligenter cuſtodiret fugam eripuit. Regnoq̄ rurſus potitus ē. Nec t̄n vitā mutauit. ſ priore conſuetudine vino ciboq̄ marcēs. lucem dormiendo noctu cōiūgēs. Ab electoꝛibus imperij cōpꝛobante romano pontifice imperio deiectus. domi toꝛpens illaudatus egit euū. Rupertus eīn palatinus rheni animaduertēs imperij dignitatē ⁊ bonis ſocoꝛdiam zelo cōmotus ⁊ viciorū inimiciſſimus. illū deponi ꝓcurauit. Et ip̄e nolens ſuffectus fuit. Sub hoc vō rege wentzeſlao huſſitarū inſania oꝛtū habuit. hij heretici poſt varia attemptata cū nicolao quodā nobili in regiam tumultuarie ꝓrumpentes. wentzſlaū oꝛauerūt. vt ſibi ampliores eccleſias elargiret. qui iam populi huius ſecte maioꝛē ꝑtem obtinerent. Rex benigne nicolaum pro multitudine loquentē. vtq̄ in poſterū diem redirent. iuſſit ille e cōſpectu abiens populares magis ac magis incendit. Rex in arcem vicegradenſem vrbi vicinam. fluuioq̄ tanto fluuio diſiūctam ſeſe recipit. Et paulopoſt in caſtellū nouū qd̄ ip̄e cōſtruxerat. quinto diſtans lapide cū paucis abijt. miſſis ad fratrem ſygiſmūdum oꝛatoꝛib⁹ qui eius auxiliū imploꝛarent. At heretici pridie kal̄. iulij furentes p̄toꝛiū petiere. cōſules. xi. metu perculſi fuga ſaluati ſunt. Septē q̄ remanſerūt ⁊ cum hijs iudex vrbis atq̄ alij nōnulli ciues raptim intercepti. ex altiſſimis feneſtris in foꝛū precipitati. lanceis ac verub⁹ irati populi excepti. dirū ſpectaculū dilaniati prebuere. Camerarius regni fuga ſibi conſuluit. Ea cum regi nūciarētur cūctiq̄ circūſtātes attoniti facin⁹ deteſtarent. At ego inquit pincerna futura hec p̄ſcierā. Quem rex indignat⁹ correptum repente inter pedes ſuos proſtrauit. Et arrepto pugione conat⁹ ē interficere. ſ impeditus a circūſtantib⁹ egre illi vitam dimiſit. Nec mora paraleſi correptus. egrotare cepit. atq̄ infra ⁊. viij. dies ſignatis noībus hereticoꝝ. quos neci deſtinauerat. fratrem aſſidue vocitans. ⁊ amicoꝝ auxilia anxius expectans. ante vita exceſſit. q̄ vocati principes adeſſent. Cum regnaſſent in bohemia annis quinq̄ ⁊ quinq̄ginta. vixiſſet duob⁹ amplius. Conſueuerūt coꝛpa regū apud bohemos an̄q̄ ſepelirentur. viij. dieb⁹ aromatibus cōdita per ſacra vrbis circūferri plangiq̄. Et ſequentib⁹ amicis ⁊ baronib⁹ conclamari in hoc ventzeſlao neglectum. non audente regina nouā ingredi ciuitatem. Delatū eſt cadauer ad eccliam ſancti viti in arce. ⁊ inde ad aulam regiā. ibiq̄ conditū in ſepulcro quod ip̄e ſibi delegerat. Sed cum poſtea monaſteriū ip̄m ab hereticis diriperet. Et ſepulture regum effringerētur. cadaueraq̄ abijcerētur. piſciculos quiſpiam cognomine muſca ventzeſlao vendere ſolit⁹. regem quem amauerat coꝛp⁹ clam collegit. ⁊ in loculo apud ſe domi cōdidit. Interiecto deinde tempoꝛe. reb⁹ in melioꝛem foꝛmam redactis. Cū ventzeſlai coꝛp⁹ requireret acceptis. xx. aureis illud reddidit. Inde circūgeſtatio ex moꝛe facta. Et iuſtū rege fun⁹ exhibitum. ac recēs obierat ventzeſlaus.

Jodoc⁹ marchio moꝛauie

Jodocus marchio moꝛauie. viuente adhuc ventzeſlao. qui poſt depoſitionem ſe regem romanoꝝ cōuenientibus franckfoꝛdie electoꝛibus a Maguntin̄. ac Colonienſi archiepiſcopis in regem delectus. Ceteri ſygiſmūdum elegerūt. Sed is breui tempoꝛe ſine heredibus moꝛtuus. In brūna vrbe morauie ſub ſceptro regali ſepelit. Is cum patruū ſuū ventzeſlaum bohemie romanoꝛūq̄ regem viſitatum veniſſet. Vocauit eū patruus in penitioꝛem edium partem. atq̄ in hūc modū allocutus eſt. Et ſi ſatis ſcio nō eſſe e dignitate mea ꝙ electoꝛes imperij me regno romano abdicauerint. Solatio tamen eſt. ꝙ ex familia noſtra hoc decus non excidit. Ego te libens volenſq̄ ſucceſſoꝛem mihi datum accipio. Cūq̄ Jodocus his verbis territus. ad regis genua ꝓcubuiſſet. Et ſibi nihil imputandū diceret. Qui earum rerum omnino ignarus eſſet. Pone metum inquit nepos. nam neq̄ imperiū inuitus depono. neq̄ ſi retinere illud cupiam iura ſanguinis violare auſim. Bono itaq̄ animo eſto. Imperiūq̄ eſt tibi demandatum. Suſcipe viris armis opibus regni mei tanq̄ tuis (vt libet) vtere letumq̄ ⁊ donatum nepotem a ſe dimiſit. At ille ſex tantū mēſes poſtea ſuperuixit. Locumq̄ ruperto baioario qui imperaret fecit.

VRatiſlauia. Sleſie vrbs illuſtris ⁊ inclita. apud germanos ſarmataſq; gentes nominatiſſima. Cum ampliſſima ciuitas ad ripas odere ſita eſt. Sleſia eñ prouincia germanie odera irrigua exiſtit. Qui fluuius in ſeptētrionem vergens germanicas gentes ripis ambobus alluit. Tranſoderam tamen polonica lingua preualet. Hec vrbs a ſui initio ob conuentionem hominum aucta. priuatis ⁊ publicis edificijs magnifice ornata. habet admodum decoratas baſilicas inter q̄s eminet eccleſia cathedralis diuo Joanni dicata. Cuius epiſcopatum maiores aureum vocauere. huſſitarum bella luteum reddidit. Joannes tamē Rott hoc tempore vrbis antiſtes iuris doctor ac variarum doctrinarum conſultiſſimus. hunc epiſcopatū gloria ⁊ amplitudine plurimū auxit. Monaſteria quoq; habet preclara. heremitarū diui Auguſtini ad. s. Dorotheam. minorum ad. s. iacobum ⁊ diuū Bernardinū. diuerſarum tamen obſeruantiarum. predicatorum ad. s. Albertum. Canonicorum regularium in eccleſia beate marie virginis glorioſe. premonſtratenſium ad. s. Vincentium extra menia vrbis. Extatq; in ea eccleſia collegiata ad. s. Crucem inter eas tamen precellunt due parrochie ad. s. Elizabeth ⁊ diuam mariam magdalenam. minoreſq; eccleſias habet perpulcras. s. Barbare. s. Criſtoferi ⁊. s. Lazari cum pleriſq; alijs. Cū hec vrbs avarijs principibus mutationem dominij ſenſit. Dum egra a ioanne patre caroli quarti imperatoris romani ⁊ regis bohemorum recepta eſſet. Et hec vratiſlauienſiū ciuitas q̄ dux Sleſie occuparat heinricus. Legniciū quoq; ⁊ q̄ plures alie Sleſie ciuitates ei ſubijciūtur in eo bello. In hac deinde vrbe regnante hac tempeſtate apud bohemos ventzeſlao rege. orta ſeditione. Conſules quarum prima poteſtas eſt. per feneſtras ex pretorio in forum precipitati. gladijs ac lanceis irati plebis excepti. dirum ſpectaculū prebuere. Cuius rei auctores Sigiſmundus imperator paucis poſt annis ſecuri percuſſit. Sigiſmundus eñ ceſar poſtea imperans ob hereticam prauitatem delendam. cum ad feſtum natiuitatis dominice brunnā (quod eſt morauie oppidū)

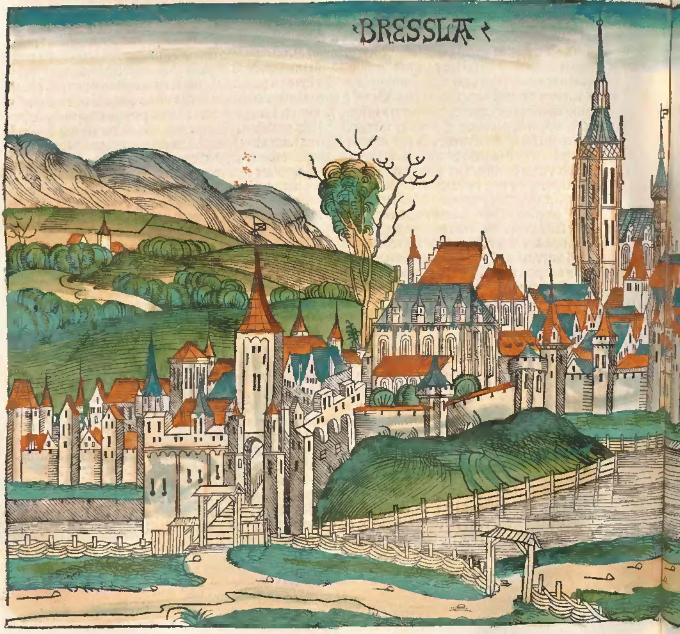

petijt. ibiqꝫ pragenſibus veniam petētibus. Ea lege pepercit. vt cathenas ⁊ repagula tota vrbe deponerent. ſuoſqꝫ magiſtratus acciperent. Paruit praga attonita ciuitas. Cum regni primores eleuatis in celū manibus aduentu noui regis gratulabundi expoſcerent. Cuiuſqꝫ rectores ſine cōtrouerſia relique vrbes admitterent. Nec dubium videbatur quin tota bohemia labe huſſitarum exceſſiſſet. ſi ex brūna ſigiſmundus recta via ſe pragam contuliſſet. Sed diuertit ille. vt fortaſſe fati ſui erat. Vratiſlauiamqꝫ Sleſie caput acceſſit quo in loco populus vrbanus non diu antea conſulatum vt premiſſum eſt a ventzeſlao fratre ſuo conſtitutum per ſeditionem obtrūcauerat. Cuius ſceleris auctores ſecuri percuſſet. Quod vbi prage renūciatum eſt. diffiſi de venia ciues exemplum vratiſlauienſiū veriti. manifeſto deſciuerunt. Et allecto p̄miſſis cencbone qui arci pragenſi preerat in totum regnum litteras dedere. Ne quiſpiam ſygiſmundo aditum preberet. Qui dalmacie lingue hoſtis eſſet. Nec alia cura teneretur q̄ꝫ regni perdendi. qui antiquaꝫ pruthenorum ciuitatem ordini ture pignoris obligaſſet. Brandeburgenſes autē a corona bohemica alienaſſet. Hec igitur ciuitas ſub imperio bohemorum conſtituta. deinde poſt varia bella ob perfidiam bohemorum mathie hungarie regi ſubiecta fuit. Poſt cuius obitum iterum regno bohemie (cum inclitus vladiſlaus rex hungarie ⁊ bohemie regnis nunc preeſt) imperata facere pollicita eſt. muro autem admirabili cincta eſt. Et in parte q̄ꝫ odera nō alluit. foſſa ꝓfunda manu facta. Et muro lateritio munita exiſtit ea craſſitudine vt nō facile effringi machinis queat. Turres in menibus crebre. ⁊ ꝓpugnacula locis oportunis conſtructa. Platee ac publice vie in ea ample exiſtunt. ad decorem ornate in modum crucis. vt omi ſplēdore cum equatione domorum ſeſe aſpectui prebeant. in foro ampliſſimo pretorium cum turri excelſa poſitū eſt. Ubi hora cibacion. tibicines ſua preludia exercent.

Wentzeſlaum bohemie regem. inter purpuratos ſuos crebro ſermone vſurpare ſolitum ferūt. Ego ſi me diripiendis vrbibus ytalie ſors pñtem dederit. Ceterarū rerū predā militibus impartiar. Uini tantūmodo apud me ſpolia reſeruabo. Si quis aūt cellam vinariā in iuſſu meo fuerit ingreſſus gladio ſe rietur. Hūc principes electores velut inertem atq; ſocordē vt premiſſum ē imperio deiecerūt. Ruperto ba ioario in locū eius ſuffecto. Ad quem ciuitates theutonie omnes defecere. demptis Nurembergenſibus. qui ventzeſlao iuraſſent. Hij cū hinc iuriſiurandi religionē vererētur. inde vim baioarij timerēt. Legatos ad ventzeſlaū mittunt. Qui ſe iuramento ſolui petant. Ac ſi neceſſe ſit. Auri viginti milia nūmū in eam rē offerant. Rex auditis legatis. liberos Nurembergenſes dicit. Si currus q̄tuor tradant. onuſtas vino qđ furſtenberg baccaracenſe vocant. id eſt inter reneſia vina vt putant optimū.

Joannes de rupeciſſa ordinis minorum

Joannes de rupeciſſa de ordine minorū inſignis theologus. ac in naturalibus doctus. tempeſtate hac. preter ea q̄ in ſententiarū libros accurate docteq; ſcripſerat. multa pđixit mox futura. in carceres truſus multa de futuris tāq; ꝓpheta ſcribere voluit. videlʒ de duob⁹ antixp̄is. ⁊ de eccl̄ie cōculcatione ⁊ deſolatione terrarū. Et de cōuerſione oīm gentiū ad fidē xp̄i. ⁊ alia multa. q̄ in ianuis adeſſe affirmabat. Et hec a dn̄o ih̄u xp̄o ſibi reuelata fuiſſe conteſtabatur. Que nō mō euenere. ſʒ oppoſitū in oīmbus fuiſſe cōſtat. hmōi aūt ꝓnoſticatores mlti ab initio de his archanis decepti fuere. Quib⁹ ſati⁹ fuiſſet ſilere q̄ talia temere loqui. Que pater poſuit in ſua poteſtate. Quāobrem fides hijs pronoſticationib⁹ adhibenda nō eſt.

Simon de Caſſia

Simon de caſſia ordinis heremitarū diui Auguſtini theolog⁹ ⁊ egregi⁹ predicator. ꝑ id temp⁹ tāq; medicinalem caſſiam languenti anime ad vite integritatem refrigerio traditus affuit. Qui vtverus euāgeliſtarū interpres. ⁊ iheſu chriſti imitator verus. oīa ip̄ius ſaluatoris geſta in ordinē colligēs. in q̄ndecim ſubdiuiſit libros. Quos de xp̄iana religione intitulauit. Sed ⁊ aliū librū de doctrina xp̄iana. de patiētia. de ſimboli expoſitione. de ſpeculo crucis. de diſciplina ſp̄ualiū. opuſcula autē hec miro ⁊ quaſi diuino ordine collegit. Ep̄las quoq; edidit plurimas documentis plurimis repletas. hic florentie q̄ maxime ſpū ꝓphetie floruit. ⁊ multo in precio fuit. Ubi etiam monaſteriū ſui ordinis monialiū a ſolo edificauit. Et nobiliū matronarum ac virginū illud repleuit.

Feſtum viſitationis glorioſe v̄ginis Marie. ab Urbano ſexto ꝑ octauas celebrandū ad formā feſtiuitatis corpis xp̄i inſtituit. ob impetrādā vnionē eccl̄ie in ſciſmate meritis ſemp virginis marie.

Frāciſc⁹ carrarienſiū dn̄s

Franciſcus Carrarieſis ſenior vnicus dn̄i iacobini ex vxore gnatus. fr̄e ei⁹ guilielmo ex pelice interfecto. in regnū p̄mū ſuccedens. regnauit annis. xi. Uir q̄dem ſplendidus ⁊ multis virtutibus ornatus ac plurima laude dignus. q̄ patauinā vrbē menibus caſtellis turribus. ac ſplēdidiſſimis edificijs ⁊ edib⁹ tū priuatis tū publicis mirifice exornauit. Nec nō ⁊ pclara ac memoratu multo digna in prelijs geſſit facinora. ꝑ quibus regno ſuo multa pſtitit incremēta. Uerū cū bernabouem viceconitē ſororiū a galeatio maria detentū defenderet. liberare ſtatuiſſet. nō mō eū liberauit. ſʒ ⁊ regnū oīe ac deniq; vitā ꝓpriā pdidit. Quia ab eodē tandē galeatio ſupat⁹ ⁊ captu⁹ abduct⁹ in modoecio furno ſeu carcerib⁹ eū interire ꝑmiſit. Deniq; de octobrio mēſe anni. 1393. cū vita exceſſiſſet. Cui⁹ filius franciſcus ab duce corp⁹ impetrauit. ⁊ aromatib⁹ cōditū patauiū cū maxi̇o apparatu deferri fecit. Et regijs exequijs ī maiori eccleſia ſepulcro marmoreo ſepeliri fecit.

S. katherina de ſenis

Katherina ytalica ſenarū vrbis ethrurie oriūda. Cui⁹ hiſtoriā fr̄ Raymund⁹ de capua generalis ordīs pđicatorū pſcripſit. Ex pr̄e iacobo pānorū tinctore ⁊ lapa mr̄e ꝓgenita. Cū ānū. xij. attigiſſet ſpreto ꝯiugio pđicatorū tercij ordīs ꝓfeſſa innumerabiliū v̄tutū pclariſſima in mira auſteritate ⁊ abſtinētia vixit. ⁊ mirabiles victorias ī abſtinētia habuit atq; viſiones. quā xp̄s deſpōſauit anulo habēte q̄tuor margaritas ⁊ adamātē ī ſummitate. dn̄s q̄ʒ cor ei⁹ abſtulit tribuenſq; ſuū. ī latē cicatrix māſit. dono ꝓphetie admodū īſignita. Tādē āno etatiſ ſue trigeſimo. mltis patratis miraclis rome deuotōis cā exiſ̄s. vite ſue finē fecit. atʒ ibidem ei⁹ ſctiſſimū corp⁹ in baſilica de minerua ordīs pđicatorū maxīa cū pplorū freq̄ntia delatū. cū celebri deuotione ⁊ reuerentia ſepelit. Quā ſanctiſſimā virginem poſtmodum pius ſecundus papa eius conterraneus anno ſalutis noſtre. 1460. kal. Maij in ſanctarū v̄ginū numero merito aggregauit. Que quante ſanctitatis q̄nteq; virtutis fuerit idem pontifex memorabili relatu proſecutus eſt.

Johannes galeaciꝰ primꝰ dux mediolanenſiū

Iohannes galeacius vicecomes galeacij marie filius primus mediolanenſiū dux. patre iā tribꝰ annis defuncto diuiſa primū inter ſe ⁊ bernabouē patruū dñatione. quē inſidioſe intercepit ⁊ captum ad mortē cuſtodiri precepit. filijs oībus fugatis mediolanenſe regnū obtinuit ⁊ decē annis regnauit. inde ab eo ſcaliger ſupatus in deditionē venit ⁊ veronā ac vincentiā ſuo regno adiecit. pauloqꝫ poſt franciſcū patauina vrbe cōprehēdit. bononia quoqꝫ ſenenſes peruſini ſeſe ſue poteſtati tradidere. fuerat hic clariſſimus princeps ſtatura procerus. eleganti aſpectu. litteris edoctus ⁊ celebri eloquencia clarus. ingenio callens ac in agendis aſtutus ⁊ ſagax. duas vxores duxit. elizabeth bohemie regis filiā. ex qua valentinā ſolā filiam genuit. quā carolo francorū regi matrimonio copulauit. Aliā katherinā conſobrinā ſuā bernabouis filiā. ex qua iohannē. mariā. angelum et philippū mariā duces ſuſcepit. Hic quippe cū ingentis animi ⁊ potentie vir eſſꝫ poſtqꝫ. 30. annis ſub titulo comitatus virtutū imperaſſet anno. 1395. ſeptembri mēſe archiepō mediolanenſi oratore miſſo ducatus titulū a wentzeſlao imperatore cētū milibus florenis obtinuit. ⁊ ꝑ manꝰ ipſius archiepī oratoris eodē meſe ingēti pompa ducatus biretū ⁊ alia inſignia recepit. vixitqꝫ ea in dignitate annis. 7. Tanta quippe erat eius animi magnitudo vt ad imperiū aſpiraret. ⁊ niſi iā cito morte ꝓuentus fuiſſet ad id forte ꝑueniſſet. Hic in papienſi vrbe inter cetera caſtellū ſiue regiā domū incredibili pulchritudine extruxit. in quo tantā librorꝫ copiā contraxit ꝗ̄tā alibi pauci viderūt. leporariūqꝫ cōtiguū muris cinctū iuxta illud conſtituit. in quo monaſteriū ſuperbiſſimū ordini carthuſienſiū toto orbe celeberrimū conſtruxit atqꝫ dotauit. vbi ⁊ corpus ſuū tumulandū ex teſtamento legauit.

Eclipſim ſolis per ea tempora fuiſſe ſcribunt que ferme ꝑ horas duas durauit.

Ladiſlaus apulie vngarie rex

Ladiſlaus caroli regis filius qui ex hungaria ab vrbano ſexto in italiā vocatus contra iohannā reginā quā in neapoli cū toto regno obtinuit. Verū cū et in hungaria coronā accepit anno. 1385. regine dolo interfectus eſt. Ladiſlaꝰ igit̄ filius in apulie regno ſuccedens regnauit annis. 29. cū adoleuiſſet hūgarie regnū ſuſcepit. ſed cū ibi res parꝫ proſpere ei ſuccederent expeditione ñ paucа ſuſcepta ⁊ iadera de regno occupata venetis vendidit cū pecunijs in ytaliā veniens apulie regnū obtinuit. ⁊ cū magnanimitatis ⁊ prudentie eſſet vir atqꝫ oīm regū potentia ⁊ rerū ꝓſperitate omnibus ꝑ circuitū formidabilior euaſiſſꝫ etiā romano pontifici ſuſpectus eſſe cepit. varia quoqꝫ fortuna inter pontifices ſequentes ⁊ regē ſemꝑ fuit. ſed dū florentinos ſubdere ſtatuiſſet ex veneno procuratione eorꝫ ſublatus eſt. Sigiſmundus aūt qui poſtea auguſtus ⁊ imperator fuit ladiſlao ꝓdicto ex hungaria armis pulſo ad ipm̄ hungarie regnū vocatus id ſuſcepit. ⁊ vſqꝫ ad imperij ſuſceptionem. 25. annis regnauit. vir certe bellator ⁊ reipu. xp̄iane acerrimꝰ ꝓpugnator ac defenſor.

Religio dealbatorum

Beghardi ac ſecta flagellantiū qui ſe nodoſis flagellis cruciarunt in germania ac ceteris regionibus graues errores induxerunt. de quibus ſupra facta eſt mentio. mirabilis quoqꝫ populorū motus hoc anno. 1399. in tota italia factus ē. Nā omnis fere multitudo in ciſalpina gallia vno motu veſtes albas ⁊ lineas ad pedes vſqꝫ protenſas cū capucijs inſtar religioſorꝫ capparꝫ quibus facies velabāt induit. qua commotione ⁊ nobiliores femine ſimul ⁊ viri ⁊ principes epī clericiqꝫ ac religioſi cuiuſcūqꝫ ordinis ducti incredibili deuotionis ardore in ſimili habitu incedere tentauerunt. Horꝫ ſiquidē dealbatorꝫ longa agmina ad vicinas vrbes cōmeabāt. ⁊ ꝓceſſionaliter bini ⁊ bini ꝑgētes pacē ⁊ miſericordiaꝫ ſupplici clamore ſepe ⁊ ſepius clamabant. hymnos cantabant. ꝗ̄maxime ſequentiā a beato gregorio editam Stabat mater doloroſa ⁊c̄. Durauitqꝫ huiuſmodi motus menſes fere tres. vnde initiū habuerit incertū. primi in italia lucenſes fuere. vtriuſqꝫ ſexus induti albis ad tria milia. Huius tamen religionis auctor quidaꝫ ſacerdos fuit qui tantā modeſtiā vultu ac verbis pre ſe ferebat vt ab omnibus ſanctus haberetur. Ipm̄ tamē bonifaciꝰ pōtifex apud viterbiū vrbē tandē ꝯphendere fecit. ⁊ tanqꝫ ſuperſticioſuꝫ ad ſe ꝑductū igni exuri fec̄. horꝫ āt crucifixi imaginē ꝗ̄ ań ſe deferri faciebāt adhuc lucēſes cū maxia veneratiōe ꝯſuant.

Iubilei annus hoc anno. 1400. rome iuſſu bonifacij pontificis celebrat̄. quo fere innumera hoīm multitudo ꝯuenit. ⁊ eo anno ob ipſius iubilei ⁊ maximā dealbatorꝫ frequentiā tantā peſtilentiā vbiqꝫ fuiſſe tradunt vt apud florentiā vrbē ad triginta hoīm milia abſumpta fuiſſe referāt̄. Quarto quoqꝫ anno wēceſlai regis peſtis ſeuiſſima populata eſt bohemiam. In praga vero in quatuor menſibus in vna tantum ſancti Stephani parrochia tria milia funerꝫ ⁊. l. fuere. Pragenſes inter hec populari tumultu excitati atqꝫ in furorē acti iudeorum domos inuadunt bona eorū diripiunt. domos incendunt. atqꝫ intra duas horas non ſexui non etati parcentes infelicem gentē gladio cedunt. periſſe aliquot milia ferunt̄. ſeruati cōplurimi infantes miſericordia bonorū ciuiū baptiſmi gracia accipere.

Anno mundi.6603. Anno xp̄i.1404.

Innocentius ſeptimus papa patria ſulmonenſis. coſmatus antea vocatus. ſancte crucis p̄ſbiter cardinalis. bonifacio ſuffectus rome pontifex creatur qui iureiurando collegio ſpopondit q̄primū eſſet p vnione requiſitus pontificatu renunciare. vir quidem grandeuus ⁊ multaꝝ magnarumq̄ reꝝ experientia inſtructus. qui pontificatu ſuſcepto in quibus vrbani ⁊ bonifacij veſtigia ſecutus eſt. quos priuatus carpebat. non modo quod tantope laudabat efficit. verū etiā iniquo animo ferebat ſi quis apud ſe ea de re verbū vllum feciſſet. p̄terea adeo tumultuoſe omnia gubernabat. vt cuꝫ romani inſtarent quod ſciſma de eccleſia tolleret ipos ad ludouicum nepotē tanq̄ ad carnificem miſit. qui ſtatim vndecim ex ipſis (e feneſtris deiecti) necari fecit. Qua ſeuitia permotus pōtifex romanus accito ladiſlao rege arma aduerſus pontificem cepit. qui ſtatim cum ludouico nepote viterbium fugit. inde po.ro. aulicos eius interfecit. Verum capitolio ⁊ ponte miluio occupatis ac cedibus pactis ira declinante romani pontificem in gratiam receperunt. qui cum romam veniſſet nonnullos cardinales delegit. quoꝝ de numero angelus cornarius venetus. poſtea gregorius duodecimus appellatus. ⁊ petrus philargi cretenſis alexander quintus pontifex poſtea creatus. tercius otto columna martinus poſt vocatus creauit. ⁊ ludouicum p̄dictum agri piceni marchionem ꝯſtituit. ipe vo non diu poſt rome moritur pontificatus ſui anno ſecundo. ſepeliturq̄ in baſilica petri i ſacello qd olim pontificibus dedicatum erat. quodq̄ vetuſtate ⁊ ſitu corruens Nicolaus quintus poſtea reſtituit.

Anno mundi.6605. Anno xp̄i.1406.

Gregorius eius nominis duodecimus natione venetus angelus corarius ſeu cornarius antea vocatus tituli ſancti marci preſbiter cardinalis pontifex creatus anno dn̄i M.cccc. vi. pridie kal. nouembris. pontifex ſiquidem maxime ſeueritatis ⁊ ſanctimonie p̄cipue reuerendus. qui pontificatu ſuſcepto facta iterato ad deponendū pontificatum ſe ſcripto adhibitis notarijs ⁊ teſtibus obligauit. ſi benedictus qui alterum pontificatū in gallia tenebat ſe quoq̄ abdicaret. Cohortantes igit in principio ſeſe predicti pontifices ⁊ ad mutuaꝫ abdicationem offerentes. Cum vo de eligendo loco quo ſine diſcrimine vterq̄ venire poſſet mentio haberet. neq̄ de ea re ſatis inter eos conueniret. colluſores ⁊ fidefragi ab vtroq̄ cardinalium conuentu ſunt habiti maiorē diuiſioneꝫ concitauerunt. Quapropter cōcilium piſis celebratū eſt in quo ambo de colluſione accuſati ambo pontificatu priuati ſunt ⁊ alexander eligit. dū gregorius abeſſet armis omnia rome circūſonabant. gregorius quaſi pfugus de concilio ariminū pfectus a carolo malateſta pbenigne ⁊ ſplendide eſt habitus. Benedictus aūt poſt habitum in perpiniano cōciliū quo tutior eſſet ad caſtellū pani ſchole locum munitiſſimū confugit vbi diutius immoratus. vterq̄ aūt licet in piſano concilio exauctorati eſſent tanq̄ veri pontifices cardinales crearūt. maxime vo gregorius. qui dum luce eſſet de conſenſu cardinaliū qui nondū ab eo diſceſſerant gabrielem candelmarium cardinalem creat. qui poſtea in pontificem electus eugenius quartus appellatus eſt. Hic tandē ad conſtantie conciliū carolo malateſta oratore miſſo pontificatu ſe libere abdicauit p q̄ libera abdicatione ꝯuerſus oīs eū agri piceni legatū creauit ſ nō multo poſt recanati aī dolore defecit vbi ⁊ honorifice conditus eſt.

Anno mundi.6608. Anno xp̄i.1409.

Alexander eius nominis quintus papa natione cretenſis petrus cādianus antea vocatus ordinis minoꝝ frater ⁊ doctor archiep̄s mediolanenſis. vir doctrina ⁊ ſanctitate vite p̄clarus hoc anno in concilio piſano gregorio ⁊ benedicto abrogatis oīm cardinaliū conſenſu qui tū in cōcilio piſano erant pontifex creatur. qui in omni vita ⁊ etate p̄ſtans. ab adoleſcentia ordinē minoꝝ ingreſſus adeo pariſius liberalibus ſtudijs theologiceq̄ diſciplineq̄ vacauit vt breui ⁊ publicā ſcolam habuerit. ⁊ in libros ſententiaꝝ docte et acute ſcripſerit. magnus quoq̄ orator. magnus p̄dicator eſt habitus. ideo a iohāne galeatio duce mediolanenſi accitus primū locū in cōſultationibus ſuis habuit. Creat deinde rogatu galeacij vicētinus ep̄s. poſtea nouarienſis mutato loco. poſtremo p̄ſul mediolanenſis factus. ab innocentio ſeptimo cardinalis baſilice duodecim apl'oꝝ creat. quo quidē gradu pontificeā dignitatem adeptus. Adeo aūt munificus erat in paupes et viros ſua benignitate dignos vt breui nil ſibi reliquerit. vnde p iocū iterdū dicere ſolebat ſe diuitem ep̄m fuiſſe. pauperē cardinalē. mendicū pontificē. In eo defuit illa habendi cupiditas. que vna cū re ⁊ etate accreſcit ſimul. Tanti p̄terea animi fuit vt ladiſlaū regem potentiſſimū qui ditionem eccleſie vexauerat regno p̄uauerit. Soluto concilio bononiā pficiſcit. Tandem cum grauiter egrotare cepiſſet cardinales ad concordiam adhortat. lacrimantibus omnibus ſaluatoris verbū proferens. Pacē meā do vob pacē meā relinquo vobis. ſtatim moritur pontificatus ſui menſe octauo. ſepelit q̄ bononie in eccleſia fratrum minorum.

Linea ſummoꝝ pontificū

Innocentius ſeptimus

Gregorius duodecimus

Alexander quintus

Linea imꝑatoꝝ
Ruptus rex romanorum

Rupertus bauarie dux ac comes palantinus rhent anno milleſimo quadri
gentesimo wentzeſlao bohemo ꝑdicto imꝑatore tanq̄ȝ inutili (ꝓpter igna
uiam ⁊ ſocordiā) imperio priuato ab electoribus imꝑatoꝛ delectus imperauit
annis.x. Colonie ab archiepō coloniēſi corona decoratus fuit. homo ſane xp̄i
aniſſimus. iuſticie cultoꝛ. in rebus bellicis ſtrennuus ⁊ in defenſione oppreſſo
rum ſollicitus. ⁊ ꝓpterea a bonifacio pontifice in imperio confirmatus. Hunc
quidem florentini ꝓpter ipſius animi magnitudinē contra galeaciū mediolani
ducem vltima deſperatione ducti auxiliatorē ea in italiam conditione accerſiue
runt vt non prius ꝓmiſſam ingentē pecuniam acciperet q̄ȝ vicecomitis terraꝝ
cū exercitu attigiſſet. veniṫq̄ȝ extremo autumno imꝑatoꝛ vt ⁊ benedictionē im
perialem a ſummo pontifice acciperet. ⁊ agrum vt pecunias a florentinis acci
peret brixianū. ad benaci gardelacus oꝛam ingreſſus eſt. ſed parte pecuniarū
iam ꝑcepta galeacij copijs congreſſus fractuſq̄ȝ tridentum redijt. Colonienſis
pꝛeſul ⁊ leopoldus auſtrie dux ab imꝑatore abeuntes cū maxima copiarū par
te domū redierunt. vnde venetis vocantibus e tridento profectus taruiſiū pa
duam eſt delatus. ad quem florentini oꝛatoꝛes ſumptuoſiſſimo quidem appa
ratu. ſed copias illius deſiderio minoꝛes vt bellū reſumeret tranſmiſerunt. Ductoreſq̄ȝ earum copiaꝝ fue
runt Sfortia attendulus cutignola romādiole oppido oꝛiundus tunc primū noſci ceptus. ⁊ baldeſar mu
tinenſis. Cūq̄ȝ pecuniaꝝ quoq̄ȝ paucitatem addidiſſent florentini ⁊ in altercatione ꝑ menſeȝ ꝑſiſterent ⁊ ſo
lutio pecuniaꝝ negaret̄ indignatione concepta imꝑatoꝛ abire conſtituit. equitatu igit̄ per terram ad taruiſ
ſium p̄miſſo ipē venetias petijt viſendiq̄ȝ cauſa ciuitatem mirabilem. Suſceptus aūt a venetis inſigni ma
gnificentia cunctis exhibitis. que ad honoꝛandos principes exhiberi ſolent. eadem receptam expoſuit. tā
dem vo cum neq̄ȝ pontifex romanus neq̄ȝ veneti in fauoꝛē auxiliūq̄ȝ eius palam deſcenderent. florentini au
tem ea poſtulata que difficilia factu videbant̄ differrent. re infecta menſe aprili patauio mouens longis iti
neribus tranſalpes in germaniā redijt. Rupertus autem ex vxoꝛe elizabeth filia burgrauij nurmbergenſis
multos heredes reliquit. rupertus ⁊ fridericus ante patrem obierunt. ſupſtites reliquit ludouicū. ſtepha
nū iohānē ⁊ ottonē inclitos duces. Filias quoq̄ȝ tres. vna duci auſtrie friderico de athesi. alia comiti cleue
quē ſigiſmundus imꝑatoꝛ ducem fecit. tercia margaretha duci lothꝛingie matrimonio iuncte fuerunt. Hec
imꝑatoꝛ aūt cum filijs vſq̄ȝ ad obitum ſub obedientia gregoꝛij pape permanſit. Concilium piſanuȝ nō rite ce
lebratum ducens. Tandem poſt glorioſa geſta in impio ⁊ in germania. anno dn̄i M.cccc.x. in oppēheim
montē obijt ⁊ in haidelberga ad ſctm̄ ſpm̄ ſepultus.

Concilium piſanum

Conciliū piſanum ꝓ vnione eccleſie piſis celebra
tuȝ fuit. ſublata em̄ ſpe conueniendi benedictū
et gregoꝛium anno dn̄i M. cccc. viij. de menſe maij
cardinales recedentes poſt longā diſputationē florē
tie an ob peſſimū ſciſma eccleſie nociuū cardiales cō
cilium conuocare poſſent. determinatū ꝑ doctiſſimos
viros id licite fieri poſſe. vtriuſq̄ȝ pontificis cardina
les ꝓ celebrando vniuerſali concilio ciuitatem piſa
rum decreuerunt. cui rei cōmunitas florentina cōſen
ſit. vnde ſignificanter geſta ꝑ nūcios ⁊ lr̄as vocarūt
ad conciliū omnes epōs p̄latos principes ⁊ cōmu
nitates. conuenitq̄ȝ tandem in eo loco multitudo ma
gna cunctaꝝ fere nationū. In eo concilio accuſati de
colluſione pontifices ambo. decretum eſt vt oꝛatores
mitteret ad vtrūq̄ȝ vt ad locum accederēt. quoꝝ ope
ram benedictus deriſit. gregoꝛius non ad eos perti
nere congregare conciliū ait. Tandeȝ ambo priuati
ſunt ⁊ alexander natione grecus ad pontificatum aſ
ſumptus qui pauco tp̄e ſedem petri tenuit. Teſtatus
eſt per eam moꝛtem quā ante oculos ſe continuo cer
nere dicebat nec refoꝛmidare cōſcientia; bene acte vi
te motus ſe exiſtimare ⁊ credere que in concilio pi
ſano decreta fuiſſent recte atq̄ȝ integre facta eſſe omnia ſine dolo malo fraudeue anno fere poſtq̄ȝ ſedere ince
perat moꝛtuus. quo anno laboꝛatū eſt fama ac peſte. Per hec tempoꝛa ludouicus andegaueñ. filiꝰ eiꝰ
ludouici qui cum carolo de regno contendit. piſas veniens conceſſionem regni appulie ab alexandro papa
recepit. Maȝ ladiſlaus cuncta effecerat quo conciliū impediret. itaq̄ȝ cum exercitu contra ladiſlaum miſſus
Cūq̄ȝ eo baldazar coſa ex latere legatus. non multum tamen ꝓfecerunt. ⁊ fere circa vrbem romam cōmorā
tes nec vltra progreſſe irrito cepto redierunt.

S. Vincentiꝰ ordinis p̄dicatorum

Vincentius cathelanus ordinis p̄dicatoꝝ declamator ⁊ theologus celeberrimus ex valentia vrbe natus ac nobili familia ferrarioꝝ. Cuiꝰ pater notariꝰ publicus qui tres habuit filios. petrū primogenitū laudabilis vite ⁊ vxorem habens. Aliū bonifaciū iuris vtriuſq̨ doctorē. qui mortua vxore ordinē carthuſienſium ingreſſus tantū ſua prudentia effecit vt generalis prior ordinis fieret. Terciū vincentiū qui in virginitate p̄manſit. ⁊ anno M.cccc. ⁊ vltra nō modo celebri doctrina ſed ſingulari ſanctitate inſignis fuit. qui cū p̄dicationis dono plurimū illuſtratus fuiſſet quoad vixit eccleſiam dei p̄dicando. docendo ⁊ monendo non modo verbis ſed ⁊ exemplis adiuuare nō deſtitit. hoc ſanctiſſimū opus euangelizandi triginta annis continuans. Tandē ſedem petri tenente martino quinto anno .1418. imperante ſigiſmundo ex hoc ſeculo migrauit. ⁊ cū ī morte ⁊ poſt mortem plurimis claruerit miraculis calixtꝰ tercius pontifex eius compatriota anno exinde dn̄i .1455. eas ob res in ſanctoꝝ confeſſoꝝ numero eū aggregauit. ⁊ eius feſtum nonis aprilis celebrari mandauit. Sepultus in ſenectute bona in ciuitate venetenſi in eccl̄ia cathedrali q̨ ordo non habebat ibi conuentū. p̄dicabat aūt ī vita ſepenumero de finali iudicio ⁊ aduentu antichriſti tanto terrore vt omnes in timores conuerteret. vt peccatores futuram dei iram abhorrerent.

Franciſcus martini ordinis carmelitaꝝ theologus celeberrimus ꝑ hoc ipm̄ tp̄s in precio exiſtens. cū multos erudiſſet diſcipulos ad agitandum intellectum librū de conceptiōe virginis Marie ꝯpoſuit.

Gerhardus groet claret ſanctitate vite ⁊ ſciencia. ⁊ incepit ꝯgregationem in dauādria ⁊ plura ſcripſit

Johannes ruſbroch clarꝰ habet̄. vir ad modū deuotꝰ ⁊ illūiatꝰ. etiā mlt̄a ſcripta ī theutonico reliq̄t

Henricus yota ſacre theologie profeſſor. Henricus quoq̨ de haſſia etiam doctor theologie. hij duo luminaria eccleſie in vienna pannonie fuerunt.

Baldus iuris doctor

Baldus peruſinꝰ p̄cellentiſſimus legis peritus bartholi ſaxoferratenſis diſcipulus. ⁊ ipſe vna cū angelo ⁊ petro germanis hec ip̄a tempora clariſſima reddidit. qui cū poſt magiſtrū ſuū in iuribus ciuili ⁊ pontificio obtineret principatum infinita ꝓpe edidit libroꝝ volumīa. Sup̱ toto em̄ iuris ciuilis corpore p̱egregie cōmentatus eſt. Inſup̱ ⁊ in ſc̄do decretoliū ac feudis ſcripſit. Additiones ad ſpeculum ꝯpoſuit. atq̨ clariſſima conſilia poſt ſe reliquit. Tandē ob doctrine p̄ſtantiam a philippo mediolanēſiū duce publico ſalario papie vocatus. anno dn̄i .1423. menſe aprili ibidē defunctus apō frēs minores ſepelit̄.

Bartholomeus de ſaliceto iuris conſultiſſimus ꝑ hoc tempus floruit ⁊ in legibus nōnullos cōmentarios compoſuit. Hic cū apud albertum eſtenſem ferrarie marchionē in p̄cio eēt cū ip̄o egit vt a bonifacio pō. p̱uilegiū ꝯuocādi ſtudiū ī ferraria obtineret.

Nicolaꝰ florētinꝰ medicꝰ

Nicolaus eximij nominis medicus natione florentinus ꝑ hec tp̄a exiſtens. in omni medicina grande opus componendo relinquens. qḋ de omni medicina ex veterioribꝰ ⁊ doctis medicis exquiſitis accurata lucubratione extraxit Obijt deniq̨ florentie poſt multas curationes anno dn̄i .1412.

Marſiliꝰ de ſctā ſophia patauinꝰ medicꝰ. ⁊ ipſe mltarū rerū cognitiōe inſignis cum quedā edidiſſet in medicina ſup̱ hippocratis libros multos ſcriptores ingenio ⁊ ſubtilitate p̄celluit ⁊ ſuā patriā doctrina ⁊ fama exornauit.

Iohes rauennatꝰ grāmaticꝰ ⁊ rhetor luculētiſſimꝰ hiis tp̄ibꝰ floruit. vir certe maximi ingenij ⁊ ſingulariſſime doctrine. qui vt leonardus aretinus eiꝰ diſcipulus teſtat̄ primus fuit a q̄ eloquētie ſtudia tantopē longo poſtliminio in ytaliā ſunt redacta. Hic cū a franciſco petrarcha egregie edoctꝰ fuiſſet. et ipſe viros ſeq̄ntes excellētiſſimos habuit diſcipulos.

Criſoloras conſtantinopolitanus

Hemanuel criſoloras bizantinus patria conſtātinopolitanus. vir domi nobilis. nec dū litteraꝝ grecaꝝ peritiſſimus. verū omni doctrina ac virtutibꝰ nobilior atq̨ p̄clarus hiis temporibus conſtantinopoli patria a turchis obſeſſa. venetias mari delatus primo in exaudita eius fama inuitatus benigne ac poſtulatꝰ et litteras grecas ibi docere cepit que iam ſeptingentis annis conticuerant ⁊ per eū reuiuiſcere ceperunt. Hic itaq̨ cū in italiā veniſſet primo venetias multos adoleſcentes grecas docuit litteras. indeq̨ a florentinis publico ſolario vocatꝰ plurimos habuit diſcipulos. a iohanne rauennato p̄dicto litteris latinis edoctos. Inter quos fuere leonardus aretinus. paulus ſtrotia. petrus paulus vergerius iuſtinopolitanus. omnibonus vicentinus. guarinus veronenſis. carolus aretinꝰ pogius florentinꝰ. franciſcus barbarus ⁊ franciſcus philelphus ⁊ alij. Indeq̨ curiam romanā cum ſecutus fuiſſet ⁊ apud conſtantiā vbi generale conciliū celebraret̄ acceſſiſſet ⁊ p̄dicti diſcipuli dulcedine verborū ſuorū allecti eū ſequi voluerunt. Hic aūt ⁊ ſi omni ſciētia edoctꝰ fuerit nihil tn̄ ſcripto qḋ extat reliq̄t. Conſtantie aūt deficiēs a pogio florētino melliflua orōne cū epigrāmate honeſtatꝰ ē.

Tamerlanes

TAmerlanes magnꝰ tartaroꝝ ſeu parthoꝝ rex. incredibilis potẽtie vir. hoc etiã anno. 1402. vita exceſſit. Qui primũ (vt aiũt) genere parthus humili loco natus. gregorius miles. adeo inter ſuos corpis agilitate excelluit. vt breui multaꝝ gentiũ dux fieret. quibus parthoꝝ imperio potitus ſcythas. hyberos. albanos. perſas. medoſq́ʒ ſibi ſubegit. meſopotamiã inuaſit atq́ʒ armeniã. trãſitoq́ʒ eufrate cũ quadringentis milibus equitũ. ſexcentis milibus peditũ. oẽm aſiã quã minorẽ appellamꝰ obtriuit. Regẽ oĩm potentiſſimũ pazaitẽ thurcoꝝ dñm cũ pari equitũ numero ⁊ magnis peditũ copijs fines ſuos tutãtem. apud armenos plio ſupatum ducentis milibus hoĩm interfectis viuũ cepit. caueaq́ʒ ĩ modũ fere incluſum. p omnẽ aſiã circũtulit egregiũ admirandũ humanaꝝ rerũ ſpectaculũ. Caſtra eius in vrbis modũ ordinata fuere. ſtatuto cuiq́ʒ arti loco ad vite vſuʒ neceſſaria. ſumma ſemp rerꝝ copia inueniebat̃. cũ nullus eſſet latrocinijs locus. Inde a thanai flumine vſq́ʒ ad egiptũ vniuerſam aſiam pcurrens. ſmyrnas antiochiã. ſebaſtẽ. tripolim. damaſcũ. multaſq́ʒ validiſſimas vrbes vi cepit. diripuit atq́ʒ incendit. Soldanũ egiptioꝝ principẽ bello ſuptum vltra peluſiũ repulit. egiptũ ingredi parantẽ. vaſte ſolitudines ⁊ deſerta loca auerterũt virũ bellicis artibus inſignẽ. Damaſco capta cũ arcis antique expugnatio difficilior videretur. Conſtructa e regione altera q̃ antiquã altitudine ſuparet vi cepit. Capha vrbs genueſiũ tũc colonia in thaurico cheroneſſo. nõ pcul a boſphoro cymerico exiſtit. hãc cũ tamerlanes inuadere ſtatuiſſet. Scythas negociatores pmiſit. q̃ precioſiſſimas aĩaliũ pelles minori quã ꝯſueuerũt pcio venũdarent. Sciens aurũ abſcondi poſſe. pelles ſubſodi nõ poſſe. Moxq́ʒ bello indicto admotis vrbi machinis expugnata vi atq́ʒ armis ciuitate. Et auro ⁊ pellibꝰ potitus ẽ. In obſidionibus vrbiũ prima die albo tentorio vtebatur ſecũda rubeo. tercia nigro. qui ſeſe dabãt in albo ſedenti ſalutẽ conſeq̃bant̃. rubens color moriendũ indicabat. niger ciuitatis excidiũ. ⁊ oĩa in cinerẽ cõuertenda. Fama ẽ pplos cuiuſdã ciuitatis q̃ prima die deditonem neglexiſſet. pueros puellaſq́ʒ oĩnes in candida veſte ramos oliue p̃ ſe ferẽtes exiuiſſe vt principis irã placarẽt illũ oĩnes ab equitatu cõculcari atq́ʒ cõteri iuſſit. ⁊ vrbẽ captã incendi. Interrogatus ab homĩe genuenſi q̃ ei familiaris erat. cur tanta crudelitate vteret̃. Cõmotũ diſtorta facie ac ſpirãtibus ignẽ oculis reſpõdiſſe. Tu me hoĩem eẽ arbitraris falleris. Ira dei ego ſum ⁊ orbis vaſtitas. caueto ne poſt hac mihi occurras. Ferebant qui Tamerlanẽ viderũt eũ hanibali ſimilẽ. Deletis regibus vaſtatis pluribus puincijs onuſtũ de victarũ gentiũ ſpolijs exercitũ in patriã reduxit. Et ciuitatem marchantẽ condidit ⁊ hoſtiuʒ ſpolijs exornauit. Uita functus duos filios reliquit regni ſucceſſores. qui diſcordia laborãtes effecerunt ne parthorum imperium rurſus poſſet emergere.

Paulus venetus

PAulus venetus eremitarũ diui Aug. Et ipẽ theologoꝝ ⁊ phoꝝ princeps. Vec nõ ⁊ diſputator acerrimꝰ. Hoc ipõ tpe in vniuerſa ytalia nominatiſſimus habitus eſt. eo q̃ cũctos dialeticos phos. ac ſue etatis theologos ſine cõtrouerſia ſupauerit. ac etiam tanq́ʒ alter apollo poſt ſe futuros phos ſue ſapientie lacte nutriuerit. qui niſi matura morte pũentus fuiſſet. oẽs anteceſſores ſuo ingenio ſuiſq́ʒ ſcriptis ſupaſſet. Attñ in iuuẽtute ſup libros Areſto. cõmetaria ſcripſit. Et ſummã in phia. logicã breuẽ. Summulã de naturalibus. atq́ʒ cõtra cecitatem iudeoꝝ tractatum edidit. Sermones multos ad clerum. Tandem iuuenis ſatis moriens in ſacriſtia ſui ordinis ſepulcro marmoreo ſepelitur.

BArtholomeꝰ de vrbino ipius eremitarũ ordinis diligẽtiſſimus doctor. ⁊ vrbinatis epus hoc ipõ tpe clarus effulſit. Qui ⁊ ſi multa ediderit in primis auguſtini atq́ʒ ambroſij ſingula dicta in alphabetum redegit. Et opꝰ Millelo quiũ cõi vocabulo appellauit. Aliud quoq́ʒ de ſpũali bello.

IOrdanis itẽ alemanus eruditus theologus ob ipiꝰ doctrinã ⁊ multaꝝ antiq̃tatũ indagatõnẽ magno in precio fuit. Qui inter cetera pulcrũ qnadrageſimale edidit. Apocalipſimq́ʒ pulcre explanauit.

IAcobus q̃ʒ ordinis heremitaꝝ theologus natione toletanus hiſdẽ tpibus floruit. Et vniuerſaʒ ferme ſcripturã ſacram cõplanauit. ⁊ Sophologiũ cõpoſuit pcellentiſſimũ ad diuinã ſapientiaʒ perq̃rendaʒ ſuaſoriũ. Quod quidem volumen quanti facũdum ſit multis epigrãmatibus declaratur.

VErona clariſſima ac vetuſtiſſima ytalie ciuitas. anno. 1405. ſexto kal. iulij (a carrarienſibꝰ occupata ⁊ pessundata) in venetorum manus concedente ioanne maria viceconite mediolani duce. p franciſcuʒ ganzagam. ⁊ iacobum fermẽ. ⁊ paulum ſeuellum patriciũ romanũ deuenit. Et nũc vſq́ʒ cũ magno augmẽto ipſius permanſit.

PIſe item potentiſſima ac ſuperbiſſima etrurie ciuitas florentini populi emula. hoc anno duriſſima obſidione ⁊ acerrimo bello domita in ipſius populi florentini ditionez poteſtatemq́ʒ deuenit. Impetu enim facto florentinos vrbe eiecere. ⁊ ipam in libertatem reduxere. Florentini ignominiã non ferentes. bellũ piſanis intulerunt implacabile. Et cõmeatibus vndiq́ʒ intercluſis vrbem acerrime obſiderunt. quam poſt aliquot menſes fama crudeliſſima laborantem. prodente eam ioanne gambacurta iugum ab integro ſuſcipere coegerunt.

Patauiū magne potetentie ac ſplendoris ciuitas anno dn̄i. M.cccvi. obſidione a venetis oppreſſa in venetoꝝ manus deuenit. Franciſcus eī iunior carrari⁹ frāciſci ſenioris filius cū in vicētinos exercitū duxit. Cui ſtatim venetoꝝ dux ꝛ ſenatus tybicinē mittens rogat ne vicētinos vectigales bello attingat alioqꝫ ſenatū venetū haberet inimicū. Sꝫ frāciſcus durius crudeſcere cepit. Indignati veneti cuꝫ frāciſco ganzaga ſedus peutientes generalē ducē ꝫ eū conſtituerūt. primo veronā cepit ꝯcedēte mediolanenſi duciſſa. Et capto iacobo carrarienſi vinctū venetias tranſmiſit. Inde in patauiū exercitū ducēs p⁹ aliqꝫs mēſes cū ſama oppſſa eēt. et peſte grauiſſima ꝛ cōtinuis oppugnationibus. galeacius ganzaga franciſci frater ignorante carrario ꝑ portā ſancte crucis ſibi a ciuib us apertā copias introduxit. Et caſu carrariū reperiens. vbi is cōuēnerūt. vt galeazio caſtri dominio ꝯceſſo. ipe carrarius ad ſenatū ꝓ miſericordia impetranda cōmigraret. Et ſi ꝙ volebat impetraſſet. Ciuitas ipi⁹ eſſet. Sin aūt regrediēs ī priſtino ſtatu reſtitueretur. Ideo carrarius cū franciſco tercio filio ad ſenatū ī veſte humili acceſſit. a ꝗ nullā grām ꝓmeruit. ſꝫ obiurgationibus multatus. ī carcerē cū filio recludi iubet. Et ſtatim miſſis cōmiſſarijs ciuitas nomīe ſenatus occupata ē. Que res galeatio moleſtiſſima fuit. Frāciſcus poſtmodū ſtrangulat⁹. fili⁹ ꝗ mortis genere perierit dubiū. Supfuerāt eius duo filij Obertinus ꝛ Marſili⁹ ꝗ an̄ captiuitatē vrbis ad etruſcos ꝯfugerāt. At ſic eo anno q̄rto kal. decēbris veneti patauiū obtinuere. Et due potentiſſime ac illuſtriſſime familie. ſ. Scaligeroꝝ ꝛ Carrarienſiū ꝓpter eoꝝ diſſenſiones ſue diuturnitatis ꝛ potentie. vno q̄ſi tpe finē acceperūt. Qui in verona ꝛ patauio ꝑ annos multos maxima cū gloria imperij ſceptra tenuerūt. ac ſic veneti plurimas ciuitates obtinuerūt. ꝛ eorum nomen ſupra modum excreuit.

Ordo monachorum montis oliueti

ORdo monachoꝝ alboꝝ. qui mōtis oliueti ordo nūcupat. Huius ſciſmatis tpibus in ſenēſi agro a ꝗbuſdam nobiliſſimis ſenēſibus initiū ſumpſit. Multi nāqꝫ clariſſimi ſenenſes ꝗs ſciſmatū ꝛ bellicaꝝ tedebat ꝑturbatio. ſpūſſancti grā inſpirati. vrbe vno animo egreſſi. nō longe in montē ꝗ oliuetus dictus acceſſere. vbi ī vnū congregati. Et a curis mūdialibus ſemoti. tāqꝫ eremite deuotiſſimi deo in orōnibus ꝛ vigilijs ac crebris ieiunijs deſuire ceperūt. Quoꝝ exemplo multi nobiles ꝛ adoleſcētes permoti. deſiderio celeſtis pr̄ie ad eoſdē cōfluxere. Quāobrē incredibili feruore in dei ſuitio excreſcere ceperūt. Quoꝝ fama cū ad pōtificez ꝑueniſſet principaliores ad ſe romā vocauit. Et eoꝝ viuendi ꝓpoſitū diligenti examinatōne intelligere voluit. Cognitiſqꝫ eoꝝ votis. Exclamauit dicēs. hāc plantationē eſſe diuinā. nō humani cōſilij. Exhilaratuſqꝫ pontifex illoꝝ vitā ꝛ modū viuendi. ſicut eorum priuilegijs ꝯſtare dicit. ꝗlibentiſſime comprobauit. Et vt id diuinū opus ſceptū ſtabilitatē ſuſciperet ſtatim albū habitū ad diue v̄ginis marie reuerentiā cū regula beatiſſimi bn̄dicti eiſdē contulit. Quas maximis ꝓuilegijs ꝛ gratijs cōmunēs inter mōchos diui bn̄dicti annūerauit. ꝛ m̄lta mōſteria īcolēda ꝯceſſit.

ORdo nouus mendicātiū ſub diui hieronimi titulo. ꝓſulante Innocētio ſeptimo pōtifice nuꝑ defuncto ex tercio ordīe ſeraphici franciſci. a ꝗdā Redo noīe mōtis granelli comite apud ſeſulanā ethrurie vrbē primo excitatus ē. Ei⁹ aūt coadiutor h̄ in ſctō opere Gualterus marſus fuit. Et hi duo mire ſanctitatis ꝛ integritatis viri huiuſce regularis obſuātie ꝛ diſciplie fundatores ꝛ auctores fuere. Et ſanctiſſimis inſtitutis cū doctrina atqꝫ exemplo mirūm modū erexere. Quē ꝗdē ordinē gregorius. xij. iſte priuilegijs approbās ſb regula btiſſimi pr̄is Aug. quo ad vota principalia aplica auctoritate ꝯfirmauit. Eugenius deinde q̄rtus vir vtiqꝫ religioſiſſimus ꝛ ipe eadē auctoritate additis alijs priuilegijs mendicantium iteꝝ approbauit ꝛ confirmauit. Eiſdem aūt in memoriā priſtine tercij ordinis religionis habitū griſeam tunicam cum clamide ſimiliter griſea pro habitu conceſſit.

ORdo alius canonicus celeſtini habit⁹ cōgregatōnis ſancti georij de alga apud venetias hiſdē tpib⁹ a religioſiſſimo viro poſtea pr̄iarcha laurentio iuſtiniano atqꝫ alijs religioſis primum incredibili fauore ꝛ ꝗdā auſteritate initiū ſumpſit. Quā cōgregationē Gregorius ꝓdictus ꝗbuſdā cōſtitutionibus ſibi datis ſb prima bti petri regula ꝯfirmauit. Que ſtatim egregijs viris ac doctiſſimis valde creuit. Quorum de numero Antonius Corarius Gregorij pontificis nepos. inde hoſtienſis cardinalis. Et gabriel poſtea Eugeni⁹ q̄rt⁹. Qui mōaſteriū a ꝑncipio pr̄na hereditate plimū āpliauit ꝛ exornauit. Fuere ꝛ alij ea ī ꝯgregatōe ſucceſſores vita ꝛ morib⁹ ꝑclariſſimi. Qui religiōꝫ doctrina atꝫ optimis exēplis ꝓ virili ſua illuſtrarūt. Marin⁹ quirin⁹ egregius. ꝛ maphe⁹ cōtaren⁹ venet⁹ poſtea pr̄iarcha ꝛ alij complurimi.

De hereſi huſſitarum et eius origine

Johannes wicleff

Perfida huſſitarꝫ inſania que ſub rege wentzeſlao etatis ſue anno q̄n quage
ſimo ortū habuit. His temporibus germanos catholicos crudelem ĩmo-
dum armis vexare cepit. cuius originem ⁊ ꝓgreſſum hoc loco ꝓſequi animus
eſt. qm̄ ea peſtis cū pene totam germaniā conturbauit neqꝫ adhuc extincta regni
bohemici magnam partē occupat. Rexerant ſcolas pragenſes primo theutonici
id moleſtiſſimū bohemis fuit hominibus natura ferocibus atqꝫ indomitis. Ex q̄
bus vir q̄dā genere nobilis ex domo quā putridiſtis vocant apud oxoniā anglie
ciuitatem lr̄is inſtructus. cū iohannis wicleffi libros offendiſſet quibus de rea-
libus vniuerſalibus titulus inſcribitur magnopere illis oblectabatur exemplaria ſe-
cum atulit. inter que de ciuili dn̄o. de eccleſia. de diuerſis queſtionibus contra
clerum. pleraqꝫ volumina veluti precioſum theſaurū patrie ſue intulit. imbutus iam ipſe wicleſiſtarū ve-
neno ⁊ ad nocendū paratꝰ virus in ciues euomuit. Cōmodauit aūt ſcripta que atulerat. his potiſſime qui
theutonicoꝝ odio tenebantur. inter quos iohannes emicuit obſcuro loco natus. ex villa hus quod anſerē
ſignificat cognomentū mutuatus. Hic cum eſſet ingenio peracri ⁊ lingua diſerta multūqꝫ dialecticis oble-
ctaretur ⁊ peregrinas opiniones amaret auide admodum wicleſiſtarꝫ doctrinam arripuit eaqꝫ theutoni-
cos magiſtros vexare cepit ſperans eo modo confuſos theutones ſcolā relicturos. Quod cū non ſuccede
ret a rege impetrarunt vt pragenſe gymnaſium ritu pariſienſis gubernaretur. Ea res magiſtratū ſcole theu
tonibꝰ abſtulit. Quam ob cauſam cōmoti magiſtri ac diſcipuli theutonici generis iureiurādo adacti vno
die ſupra duo milia pragā reliquere. nec diu poſt circiter tria milia ſecuti apud liptzk miſne ciuitatē triū die
rum itinere a praga diſtantem vniuerſale ſtudiū erexere. quod ab alexandro pontifice priuilegijs munitū
ac confirmatum fuit. ⁊ p illuſtres duces ſaxonie dotatū ac ſtructuris exornatum. a quo liptzk in cunctis au
gmētū ſenſit. Bohemis ſcole ſue gubernatio libera patuit. quoꝝ pricẽps habitꝰ eſt iohannes hus lingua
potens ⁊ mundioris vite clarus. qui vbi ſatis ſidei cōpactum ſibi exiſtimauit venenū quod iam pridem
occulte conceperat palam euomuit. multa de libris wicleffi in mediū attulit aſſerēs in eis omnem veritatē
ptineri. adijciensqꝫ crebro inter p̄dicandū ſe poſtq̄ꝫ ex hac luce migraret in ea loca proficiſci cupere ad que
wicleffi anima peruenisſet. quem virū fuiſſe bonum celoqꝫ dignū non dubitaret. Verū in lundano quadra
ginta quatuor articuli in eius libris reperti ab archiep̄o canthuarienſi ⁊ alijs ep̄is ⁊ doctis viris condē-
nati. wicleff exhumatus corpus cōbuſtum fuit. Sequebantur tamen iohannem cleri ferme omnes ere ali
eno grauati ſceleribus inſignes ⁊ ab eccl̄ia catholica recedentes ipſam valdenſiū ſectā ⁊ inſaniã amplexi
ſunt. Huius peſtifere ac iam pridem damnate factionis dogmata ſunt. Romanū preſulem reliquis epi-
ſcopis parem eſſe. Purgatoriū ignē nullum inueniri. Vanum eſſe orare pro mortuis ⁊ auaricie ſacerdo
talis inuentū. Dei ac ſanctos imagines delendas. Mēdicantiū religiones malos demones inueniſſe. Sa
cerdotes pauperes eſſe debere ſola contentos elemoſina. Auricularem cōfeſſionē nugacem eſſe. Suffice
re ſua quēqꝫ deo in cubili ſuo confiteri peccata. Cymiteriorum inanem vſum. Sacerdotē quocūqꝫ loco ſa
crū xp̄i corpus ꝯficere. In canonicis horis fruſtra tp̄a teri. Ieiunijs ab eccleſia inſtitutis nihil ineſſe me
riti. atqꝫ alios pleroſqꝫ errores edixere. Sed attulit nouam peſtem petrus dreſenſis. id eſt oppidū miſ-
ne ſuper albim ſitum. qui apud eccleſiã ſancti michaelis populū predicādo inſtruebat. iacobellū miſnēſ.
aggreſſus mirare ait doctum virū errorem aliū nō animaduertiſſe. cōmunionis eucharistie in qua ſb̄ vna
tm̄ ſpecie dn̄icum corpus miniſtratur. cū apud iohannē euangeliſtã ⁊ apoſtolū xp̄i ſub duplici ſpecie pa
nis ⁊ vini ſummi debere videatur. Cōmotus his iacobellus in vetuſtis codicibus dyoniſij p̄ſerim ⁊ cy-
priani cōmunionē calicis laudatā inueniſſet publice cōmouere populū cepit ne cōmunione calicis quo-
quo pacto negligerent. Huic heretici conſenſere haud modica geſcientes leticia quod articulum inueniſ-
ſent in euangelica lege fundatū. Inde varia attemptata fuerunt vſqꝫ ad conciliū conſtantienſe ſine fructu
Apud eīn glatouiam nobile monaſterium fratrū predicatoꝝ extra menia oppidi ſitū a fundamentis deijci
unt. eaqꝫ prima eccleſiarū ruina in huſſitarum nouitate facta. decurritur in eccleſias monaſteriaqꝫ paſſim no
biliſſima ſuperis dicata templa. ferro atqꝫ igne vaſtantur. Per idem ferme tempus ſurrexit ⁊ alius pſeu
do ſacerdos apud pragam iohannes quidā ex ordine premonſtratenſium ipſius monachus ⁊ in om̄e ſce-
lus audax. cū neqꝫ bene ſapere videretur monaſteriū carmelitarum inuaſit. Sophia interim anxia quo pa-
cto tueretur crebris nuncijs ac litteris ſigiſmundū vocare. vicinorum auxilia petere atqꝫ in omnes partes
mentem dirigere. Sigiſmundum malo vſum conſilio in turchos qui ſe iam prius caſtris exuerant arma
prius mouere quā bohemiam petere libido inceſſit. qꝛ ſi mox exercitum pragam duxiſſet anteqꝫ vires he
reticorum coaluiſſent nunqꝫ ea incendia germaniam exuiſſent. At ille cū turchos laceſſere parat bohemi
am amiſit ⁊ hungariā non defendit. Eapropter cū ſerū eſſet eius auxilium regina ex theſauro regio copi-
as cōparauit. arcem firmauit. pugnatūqꝫ deinde die noctuqꝫ quinqꝫ diebus ſeuiſſimis auſis. multi vtrinqꝫ
ceſi. pretoriū incendio deletū ac magnifice domus exuſte.

Linea ſumoꝝ pontificum

Johānes vigeſimuſtercius

Martinus quintus

Anno mundi. 6609. Anno xpi. 1410.

Johannes eius nominis vigeſimuſtercius papa. patria neapolitanus ⁊ nobilis. Baldeſar cognomento coſſa antea vocatus. ſancti euſtachij dyaconus cardinalis hoc anno ꝑdicto alexandro mortuo bononie pontifex creatus. ſedit annis. 4. menſes. x. Sunt qui ſcribant id factū violenter eſſe. q2 ⁊ legatus bononienſis eſſet ⁊ armatos milites tū in vrbe tū in agris ꝓ ſtatione habuerat. vt ſi ꝑcario id obtinere nō poſſet minis ⁊ armis tandē conſequeretur. Cum multi ꝓducti fuerunt neminē approbare voluit. date inquit mihi petri clamidē ego eam dabo pontifici. ille pallium humeris ſuis imponens. papa ait ego ſum. id q̄uis patribus diſplicuiſſet. vtcūq3 eſt. conſtat eum pontificem creatū fuiſſe ad eamq3 dignitatē ſemꝑ aſpiraſſe. Erat aūt hic pontificij ⁊ ciuilis iurū peritiſſimus. vir in temporalibus quidē magnus. in ſpiritualibus nullus omnino atq3 ineptus. ⁊ reꝝ gerendarū experientia magiſq3 vite ſanctimonia preditus. Qui ſuſcepto pontificatu dies aliquot bononie cōmoratus. ⁊ poſtmodum romā ꝓfectus eſt. fuerat eīm illa prius aliquanto de manibus extorta ladiſlai. Iter eius per agrum florentinū ⁊ ſenenſem ad inferū mare. inde ꝑ tarquinatem ad vrbem fuit. poſt hec apparatus facti. miſſeq3 aduerſus ladiſlaum copie. duces milicie erant paulus vrſus ⁊ Sfortia. Verū ſequenti anno iterato iohannē bello vexare cepit. Ideo pontifex timore correptus florentiā primo. poſtmodum bononiam venit. ⁊ nō ita multo poſt mantuā ad Johannem franciſcū gonzagam ꝓfectus eſt. ibidemq3 ⁊ laude ⁊ cremone cū ſigiſmundo ceſare de pellendo ladiſlao qui romā ⁊ multa eccleſie oppida occupauerat conuentū habuit. Inde ad concilium Johannes omniū nationū conſenſu citatus ad tollendū ſciſma duos cardinales in germaniā miſit. qui vna cum principibus gallice ⁊ germanice nationis locū ydoneum deligerent. Conſtantia igit̄ germanie vrbs ydonea eſt viſa Eo ꝓficiſcunt̄ omnes. ⁊ iohannes pontifex admonentibus quibuſdā ne id faceret. eo tamen profectus. Verū ſupueniente ſigiſmundo multa crimina pontifici obiecta ſunt. quoꝝ cauſa mutato habitu familiaq3 clanculū noctu fugiens. Cū iam amplius quatuor menſibus in concilio fuiſſet ſchaffhuſen abijt burgūdiā petere feſtinans. iuſſu friderici ducis ꝑ viam retentus imperatori tradit̄ ⁊ in inſula ſancti marci in carcere conijcitur. Cauſam fuge concilium diſquirere tum cepit. ad quadraginta exinde capitula contra eū probata ſunt. merito e pontificatu deiectus. ad ludouicū igit̄ bauarie ducem miſſus in haidelberga triennio aſſeruatus eſt. Tandem eo in concilio martinus pontifex ſurrogatus dū apud florentiā exiſteret ⁊ a coſma de medicis ciue florentino rogaret̄ iohannē a carceribus liberauit. Cū ad martinū venit ſeſe pedibus martini ſubijciens eū vt pontificem verū ⁊ vnicū recognouit. Martinus ea humilitate cōmotus. primus cardinalis efficit̄ tuſculan⁹. Nec annū integrū ſupſtes florentie e vita migrauit. vbi ⁊ a coſmo medice amiciſſimo ſuo honorificentiſſimo ſepulchro in diui Johannis baptiſte templo magna adhibita funeris pompa ſepultus eſt.

Anno mundi. 6616. Anno xpi. 1417.

Martinus quintus papa. patria romanus. otto cognomento colūna prius vocatus. Ex illuſtri colūnenſium familia natus hoc anno in celebritate ſancti martini epi ex cardinali dyacono in conſtantinſi cōcilio nationū omniū ⁊ cardinaliū conſenſu pontifex creatur. Is eīm a teneris annis cura parentū moribus et litteris imbutus. vbi adoleuiſſet iuri pontificio peruſij operam dedit. vnde ad vrbem rediens ob integritatem ⁊ doctrinam vrbani ſexti referendarius factus. Inde diaconus cardinalis ab innocentio ſeptimo creatus. humanior factus patrocinū ſuum omnibus preſtabat. In conuentu conſtantienſi cū multe in vtrāq3 partem altercationes haberent̄ ipſe mediū quoddam tenuit cōmuni vtilitati ſemꝑ conſulens. Hanc ob rem et imperatori ſigiſmundo ⁊ cardinalibus omnibus gratus. Qui in pontificatu conſtitutus nō ſomno ⁊ ocio ſed negocio ⁊ ſollicitudini deditus oīa ad rē pertinētia miro ꝑfecit modo. Vir antea nequaq3 ſagax exiſtimatus ſed benignus. In pontificatu tū ita opinionē de ſe prius habitā redarguit vt ſagacitas quidē in eo ſumma. benignitas vo non ſupflua neq3 minima reperiret̄. Peracto demū concilio reuerſus ꝑ fines mediolanen̄. Mantuanoꝝ ferrarienſiū rauennatū florentiā venit. bononiā vitans que ſe per id tp̄s in libertatē vendicarat. florentie vo bienniū fere reſedit ꝑ opportuno loco ad rē eccleſie componendā. Nā ⁊ cū bracio q̄ eccleſe oppida ꝑmulta occuparat oppitulantibus florentinis concordiā fecit. Illiuſq3 poſt hec fretus opa bononiam redegit in ſuā poteſtatē. ⁊ ceteras vrbes vbiq3 recepit. ex quo eius plurimū creuit auctoritas. florentiā tandē abiens ciuitatem metropolitano honore exornauit romā deſideratus ꝑuenit. vniuerſa vrbe eidem obuiā effuſa. que eū nō ſecus ac patrie parentē expectabat. quā adeo vaſtatā inuenit vt nullā ciuitatis faciē habere videbat̄. Quā ob rē pontifex pietate cōmotus ad eā exornandā cōponēdoſq3 mores ita animū adiecit vt breui ꝯualeſcens meliorē faciē ꝑ ſe tulerit. plura in vrbe reſtituit. Hic aūt vir in omni vita integer Demū pontificatus ſui anno quarto menſe tercio rome apoplexia morit̄. etatis ſue anno ſexageſimotercio. Sepelit̄ q3 eius mandato in baſilica conſtantiana ante capita apl'oꝝ ſepulchro eneo. comitante populo ro. et clero nō aliter flēte q3 ſi eccl'a dei ſi vrbs roma vnico atq3 optimo ꝑnte orbata fuiſſet. vacat tū ſedes dies. xij.

Linea imperatorꝝ
Sigiſmundus

Sigiſmundus caroli quarti romanoꝝ imꝑatoris filius. natione bohem⁹ ori
gine teuthonicus hungarie ⁊ bohemie rex. defuncto rupto romanoꝝ rege
anno ſalutis M.cccc.x. franckfordie ab electoribus ceſar electus eſt. vir quidem
ſtrenuus ⁊ ad omnia ꝑagenda ꝓmptuoſiſſimus. princeps ſingulari prudētia.
magnitudine animi. beneficentia ⁊ liberalitate inſignis. corporis quoqꝫ maieſta
te ac decore illuſtris. Erat em̄ ꝓclara facie. inclitus ſpecioſo atqꝫ robuſto corpore
magnitudineqꝫ animi ſiue pace ſiue bello eximius ac in erogando ꝓfuſus. Is
ſuſcepto regͣ ſtat cū comitatu maxio vniuerſam ferme ciſalpinā galliā ſedādi bel
li cauſa percurrit. Et cū multa eius egregia facinora memorie prodita ſunt. In
ter que illud ꝓclariſſimū ꝙ eccleſiam catholicā in tres partes diuiſam coacto a
pud conſtantiā generali concilio ad vnitatē redegit. Italiā. galliam. hiſpaniā an
gliam eius rei cauſa ꝑagrans vt erat xp̄ianiſſimus cū totā xp̄ianam rempublicā
ꝓpter ſciſmata labefactatā conſpiceret omniū nationū conſenſu ꝯſtantie concili
um indixit. vbi iohanne ꝓdicto. gregorio. xij. ⁊ benedicto nono pontificib⁹ ab
rogatis. electoqꝫ martino quinto vniuerſam rempublicā xp̄ianam ſua induſtria
ſuoqꝫ maximo labore cōponere ſtuduit. Mores etiā ſeculariuꝫ ꝗ̄ clericoꝝ (nimia
iam licentia labefactos) ſuo hortatu ⁊ virtute in meliorem reduxit formā. Vitol
do lituanie duci vt ſe regem appellaret miſſa corona indulſit. prius tamen ille vi
ta deceſſit ꝗ̄ ſolennia coronationis expleret. Pruſſiam quā rex polonie fratrib⁹
beate marie teutonicoꝝ armis ademerat reſtitui iuſſit. wentzeſlaū bohemie regē
germanū ſuū ꝙ regno inutilis eſſet cōiecit in vincula. quē is negligenter cuſtodi
tum magno reipublice malo quidā bohemi e carceribus ſurripuerunt. Ceterū
bello prorſus infelix. quem nō turchi dumtaxat ſed bohemi ſepe acie fuderunt.
Uxor ei prima fuit maria ludouici regis filia cū qua regnū accepit. Illius cauſa
duos ⁊ triginta regulos in hungaria primarios qui aliqn̄ rebellaſſent gladio
percuſſit. Ob quā rem ⁊ paulo poſt regina fatis functa in vincula coniectus eſt.
mulierіqꝫ vidue cuius virū interfecerat in cuſtodiam traditus donec regni ꝓceres ſuppliciū decernerent
ſed nō defuit capto in extremis rebus ꝓudentia. q̄ vt erat facundia preditus ⁊ potens mulieri longe me
lius eſſe oſtendit regiū ſanguinē conſeruare ꝗ̄ ſundere. dimiſſus ab ea barbarā comitis cilie filiam duxit
vxorem. nec diu poſtea compatris auxilijs regnū vendicauit. de ꝓditoribus ſuppliciū ſumpſit. mulieris
vidue filios ⁊ honoribus ⁊ opib⁹ inter primos regni ꝓceres cumulauit. Bohemia poſt multas calami-
tates vix tandem potitus eſt. Alberto duci auſtrie generi ſuo morauiam ne defenſore careret dona dedit.
Cū filiā eliſabeth ex barbara natā ei in matrimoniū copulauit. Marchiam brandeburgenſem Friderico
burggrauio nurmbergenſi dono dedit. Varia aūt fortuna annos ſupra quinquaginta regnauit. In ſeni
um deniqꝫ ꝑductus iterato in italiā venit. ad coronā auguſtalē obtinendam. ex germania in lombardiam
venies mediolanū ingreſſus. inde ꝑ ethruriā ad ſeneſes trāſijt. a qb⁹ honorificētiſſime except⁹ apd eos
aliquod menſes exegit. Inde ad Eugeniū pontificē romā ſe conferens ab eo coronā imperij accepit. Tā
dem romā abiens ariminū petijt. Deinde ꝑ ferrarienſem agrū iter faciens mantuā ꝑuenit. vbi aliquot im
moratus dies Jo. franciſcū gonzagā mantue dn̄m marchionali dignitate inſigniuit. Demū cum venetis
pace facta alpes ꝑtranſiuit ⁊ baſileā petijt. diſſidioqꝫ patrū quod tunc erat cū Eugenio ad tēpus ſedato.
vlmam ſe contulerat. Hic audita thaboritaꝝ orphanorūqꝫ cede legatos in bohemiā mittit. hortat̃ regni
quietē. Illi magno numero apud ratiſponā cū conueniunt regēqꝫ ſuū ſalutant. Exinde poſcentibus hun
garis nauibus ꝑ danubiū vectus budam petijt. vbi reformato rerum ſtatu vocatis ad ſe bohemoꝝ pricі
pibus in albo regali. lx. milia nūmū inter eos diſtribuit. dicta die qua vellet bohemiā ingredi nec mora
tus iglauiam venit. vbi conſilio cū bohemis habito legatoꝝ geſta comprobauit. His compoſitis Sigiſ
mundus imperator. ix. kal. ſeptembris anno. vi. ⁊. xxx. ſupra milleſimū ⁊ quadringenteſimū ab ortu ſal
uatoris pragam venit. qui paulo ante hoſtis cenſebat̃ extremis honoribus exceptus eſt. barones ac ciui
tates iurauerunt. ⁊ magiſtratus quos ip̄e conſtituit acceperunt. Redierunt tunc mendicātes ⁊ monaſteri
orum abbates. Iamqꝫ reges ei populiqꝫ xp̄iani de recupato regno congratulabant̃. Eugenius quoqꝫ pō
tifex maximus aureā roſam indicē ſue letitie ad eū miſit. Egrotare interea Sigiſmundus cepit. exaugete
morbo ſenectutis incomodū. Barbara iperatrix de retinēdo imperio ſollicita nobiliores ad ſe vocat. Mu
lier iā anus nouū coniugiū mente complexa filiā ex animo dimouet. Non latuerunt imperatorē furentis
femine excogitatus. in Morauiā ſe vehi iuſſit viſurū filiā anteqꝫ vita excederet. Illa cuꝫ viro Alberto ad
eum in ciuitatē venit quā znoymā vocant. Albertū ſucceſſorē ſuū nominat. hungarie ac bohemie primo
res rogat vt ſupprema ſuā voluntatē exequāt̃. Regna quibus prefuerat genero vltima voluntate reliquit
dicens beatū id regnū cui Albertus imperauerit. Supremis ordinatis inter amicoꝝ manus defecit. Cor
pus eius in Varadino vt in vltima voluntate placuerat ſepultū.

Expeditio in Bohemos hereticos facta temporibus Sigiſmundi

Martinus pontifex maxim⁹ vbi armatam hereſim creſcere indies animaduertit priuſq͛ amplius inualeſceret cardinalem vintonienſem natione anglicū regia ſtirpe natū in germaniā proficiſci iuſſit. qui cōtra bohemicam labem in arma concurreret. Cui ꝛ imperator adiumento fuit. Inſtituti ſunt tres exercitus Saxonie duces. ꝛ quos vocant ſtangnales ciuitates in primis militauere. Scdm ex franconibus conſtitutum marchio brandeburgenſis ductauit. Tercio pfuit otto treuerenſis archieps. quē renenſes ſecuti ſunt Baioarij quoq͛ ꝛ ciuitates ſueuoꝝ imperiales ingreſſi bohemiā tribus locis. ſiluā penetrauere. iuncti ſil' caſtrametati ſunt. Sed cū heretici collecto raptim milite in eos ꝑperare nunciaret̄ nō viſum hoſtē fugerunt Nō dum cardinalis exercitus affuerat ſugientibus occurrens magnis pcibus vt redirent in hoſtē hortat̄. quod cū fruſtra niteret̄ vix ſiluā egreſſi ſupuenientes bohemi poſtremū agmen laceſſere ceperūt. facta ē pfuſior fuga. machinis quoq͛ bellicis potiti ſunt. Exin miſniā populati. Cū frāconiā redirent ne brandeburgenſem agrū nurmbergenſemq͛ vaſtarent pecunia placati diuitē exercitū reduxere. Sigiſmundus his cognitis nurmbergā pfectus noua principū auxilia cōparat. Martinus quoq͛ pontifex maximus Julianū cardinalem ſancti angeli lr̄is ac moribus excellentem cū ea legatione in teuthoniā mittit vt bohemis bellū inferat. ꝛ adueniente tpe in baſilienſi ɔcilio quod ꝓpe diē futurū erat noīe aplico pſideat. Is germaniā ingreſſus mox nurmbergā ad Sigiſmundū ſe confert. quo in loco frequentes germanoꝝ principes conuenerant. decreta eſt noua in bohemos expeditio ad octauū kal'. iulij. Dux belli fridericus marchio brandeburgenſis declaratus. qui cardinalem ſequeret̄. Ingreſſus bohemiā in comitatu cardinalis. iohannes ꝛ albertus principes brādeburgenſes cū patre. Herbipolen̄. babenbergen̄. ꝛ eyſteten̄. epi. ꝛ imperialiū ciuitatum magiſtratus. Treueren̄. ꝛ colonien̄. antiſtites auxilia miſerant. ꝛ cū his ꝓuinciaꝝ ſuaꝝ primores ſupra. xl. milia equitū fuiſſe tradunt̄. Ingreſſus cardinalis numeroſum exercitū ducens multas villas oppidaq͛ hereticoꝝ diripuit. Bohemi qui iāpridē hoſtē affuturū acceperant. expeditas in armis legiones coegerāt. interea ſiue ꝓditio in exercitu fideliū fuit (qḋ plurimi putauere) ſiue maius ſua ſponte mētes hoīm pauor inuaſit totis caſtris trepidatū ē. ꝛ priuſq͛ hoſtis vllus in ɔſpectu daret̄ ſediſſima capta fuga. mirat̄ iulianus vnde hic timor. Suaderet vt forti aīo hoſtē expectarēt. ſꝫ fruſtra apud eos cohortatio fuit. ſublata ſunt raptim ſigna ꝛ rapido curſu fugā maturauere. Hoſtis poſtea ex metu alieno ingenti pda potit⁹ ē. Albert⁹ auſtrie dux cū accepiſſet bohemiā intraſſe cardinalē. raptim ex auſtria copijs in hereticos duxit. ſꝫ fuga cognita ꝑ morauiā que nō dū ei parebat infeſta ſigna circūferens. 500. villas ferro ꝛ igne deleuit. oppida vi cepit mortaliū. maximā cedē fecit. adeoq͛ gentē illā afflixit vt iugū eius accipiens parere ſibi ea lege promiſerat vt circa religionē id ſequi teneret̄ qḋ baſilienſe conciliū decerneret. Exactus in bohemia legatus baſileaꝫ ſe contulit ibiq͛ concilium celebrauit.

Ordo nou⁹ canonicoꝝ regulariū ꝛ congregatio ſancte Juſtine ꝛ Hieronimi.

Ordo nouus canonicoꝝ regulariū apud ethruriaꝫ in lucēſi agro monaſterio friſonarie initiū ſumpſit a loco friſonaria dicta. deinde ab eugenio aucta lateranēſis appellata eſt. ꝛ ſpeciali priuilegio canonicis regularibus btī auguſtini aggregauit. Hi a primo eoꝝ auctore clamidē nigrā cū nigro ſcapulari biretoq͛ nigro ſumpſere. ꝛ albo ſcapulari depoſito camiſeā lineā eius loco induere voluerunt. quā ob rē vulgo fratres de la camiſia ɔgnominauit. Habuerunt aūt viros plurimos omni doctrina ꝛ eloquentia ꝛ ſanctimonia celebres.

Congregatio etiā ſctī benedicti que ſctē iuſtine nūcupat̄ hac tempeſtate in ꝓuincia taruiſana apud pataunā vrbē in monaſterio ſctē iuſtine primo ꝑ ludouicū barbū patriciū venetū initiū ſeu reformationē accepit ꝛ ad viā veritatis reduxit ꝛ ad regularē obſeruantiā ꝓduxit. que congregatio viris pſtantiſſimis ꝛ locis boniſq͛ tā tpalibus q͛ ſpūalibus excreſcens. Eugenius quartus pōtifex eā maximis priuilegijs iuuit. deinde in ea innumerabiles viri nō modo iuriū ac ſacre theologie doctrina. ſed et eloquentia litterarum tam grecarū q͛ latinarū ornatiſſimi fuerunt.

Ordo denīq͛ monachorū eremitaꝝ diui Iheronimi ꝛ iā patrū inſtitutis collapſus a venerabili viro lupo hiſpalenſi eius ordinis generali pposito nouis inſtitutōnibus ex dictis beati iheronimi inſtauratus ē. quā martino pape obtulit ꝛ pontifex confirmauit. qui ſub regula beati Benedicti militant. ꝛ ipa ꝑ omnia viuit. niſi q͛ griſeo colore in indumentis ꝛ romano officio vtitur. Magne opinionis in eccleſia dei exiſtit.

Allata erant Sigiſmundo ceſari ex hungaria aureoꝝ quadraginta milia. Cũ iã adueſperaſceret. eaq̃ in regia recõdita fuere. Cum cubitũ eſſet ceſar. dũ cogitat in quem nam vſum eam pecuniã conuertat. ſomnus eũ deſtitit. tum ille excitatus cubicularijs. ite inquit ocius. conſiliarios duceſq̃ militũ huc acceſſite. Uocati proceres media nocte trepidi. timebant enĩ ne quid aduerſi accidiſſet. imperatorem celeriter adeũt et que cauſa ſit tam repentine vocationis inquirunt. Imperator confeſtim aperta archa inter eos qui aderant pecunia diſtributa. ite inquit iam ſecure tranquilleq̃ nobis dormire licet. nã quod mihi ſomnũ ademerat vobiſcum exit.

Concilium conſtanciense

Concilium generale apud conſtantiam ſueuorũ vrbẽ ad ſciſma tollendũ quod nouẽ ⁊ triginta annis ꝑdurauerat Sigiſmundi ceſaris iuſſu ⁊ induſtria Anno dñi. 1414. congerit. in quo quinq̃ aderant nationes. italica. gallica. germanica. hiſpanica. et anglica. Quicq̃d vo harũ nationũ ſuffragijs decernebat id ita ratũ erat atq̃ ꝑ ꝓconem aut ꝑ notarium publicum ꝓ curia enunciabat ſi omniũ conſenſu poſtea confirmatum fuiſſet. Eo quoq̃ ꝓfectus Johannes pontifex admonentibus tñ quibuſdã ne id faceret. ne cũ pontifex accederet priuatus reuerteret. qd etiã contigit. Proficiſcens tñ cũ viris quibuſdam in omni genere doctrine ꝓſtantibus diu multumq̃ germanos diſputationibus incertos ⁊ ambiguos tenuit quod potiſſimũ decernerent. Verũ ſuperueniente ſigiſmundo factaq̃ omnibus dicendi quod liberet poteſtate. pontificatu licet inuitus ſe abdicauit. Gregorius vo carolum malateſtã legatũ mittens ſponte ſe abdicauit. Benedictus diſcuſſa aliq̃diu re pontificatu tandem priuat. reiectiſq̃ natõibus que cũ eo ſentiebant. In eodem quoq̃ concilio nonnulle hereſes damnate. in quo de rebus bohemicis ſermo habitus patrũ mentes ingenti cura confecit. voluentiũ animo quo nã modo ꝓuincia ſanari poſſit. Condemnata eſt igit iohannis wicleff hereſis ⁊ duo ex ſectatoribus eius combuſti ſunt. iohannes hus ⁊ iheronimus eius diſcipulus tanq̃ hereſiarche. Cũq̃ ibi quadriẽnio ferme ad tollendos ſciſmaticos ⁊ ad reſtituendam eccleſiam ac emendandos xpianoꝝ mores multi prelati principeſq̃ ꝓſtitiſſent. Tãdem de eligendo nouo pontifice ſermo habitus eſt. Placuit ex vna quaq̃ natione viros ſex deligi ꝓbatos. qui cũ cardinalibus conclaue ingreſſi deligerent. Anno igit milleſimo quadringenteſimo decimoſeptimo. ſexto ydus nouembris conclaue ingreſſi. Conſentientibus cardinalibus duobus ⁊ triginta. nationibuſq̃ omnibus ꝑter omniũ opinionem cũ iam quadriennio vero pontifice caruiſſet eccleſia. in celebritate beati martini Otto columna romanus diaconus cardinalis pontifex creat omniũ leticia. Effuſus etiã nimio gaudio imperator Sigiſmũdus omnibus gratias egit. ante pontificem ꝓſtratus ſumma veneratione pedes exoſculatus eſt. quẽ ꝯtra pontifex amplexus non ſecus ac fratrẽ habuit gratias egit ꝙ ſua opa pax tandẽ eccle dei reddita eſſet. His geſtis cũ per annũ in concilio ꝓſtitiſſet ⁊ multa ad xpianã religionem neceſſaria decreta fuiſſent. Tandẽ anno xpi. 1418. conciliũ pontificis ĩperatoriſq̃ iuſſu diſſolutũ fuit ⁊ in pace abiere.

Jo. gerſon cancellarius pariſienſis

Johannes gerſon cancellarius pariſienſis denominatus hac tempeſtate floruit ⁊ in concilio conſtantieñ nõnulla pro rege francie ⁊ alijs abſoluit. vir admodum doctus. theologus ſummus. pariſius ſacraꝝ lraꝝ chriſtianiſſimus doctor. qui ſcripta varia ⁊ libros a ſe editos eccleſie profuturos poſt ſe reliquit. Is tandem anno dñi M.cccc.xxix. ſuperos pecijt die. xij. iulij.

Caſpar ſlick cancellarius trium ceſarum

Caſpar ſlick dominus inter principes denominat9 matre italica ex comitibus alticolli agri taruiſini patre theutonico natus ex familia lazana ꝓuincia Frãconie. ingenio dextro. facũdia ſuaui. doctrine cultor. ad omnia genitus quecũq̃ ageret. quem ſimul atq̃ fortuna atq̃ virtus extulit. vt quod erat prius inauditũ triũ ceſarum ſucceſſiue regnantiũ cancellarie ꝓfuerit. Unius ex ducibus ſleſie filiã ſibi in matrimoniũ tradere non recuſauerit. Sigiſmundus egram illi ⁊ cubitũ ⁊ alia ĩ frãconibus oppida dono dedit. Albertus in hungaria caleſium ⁊ albam eccleſiam. Fridericus in auſtria gretziũ. Verſatile ꝑfecto ingeniũ ⁊ nature bonitas ſingularis que inter tot imperatores moribus prorſus diſpares pari gratia viuere potuit. Huius amicicia vſus eneas pius epiſcopatum tergeſtinũ. vnde reliq̃ dignitates ꝓuenere conſecutus eſt. Mortuus eſt bohemie ex apoplexia ⁊ apud carmelitas cũ coniuge ſepultus.

Conſtantia vrbs germanie non admodū magna ſꝫ opulenta atqꝫ formoſa eius ꝓpter menia. Rhenus lacu emergēs rurſus in alueū redit. Pons in eo ē qui ab ipſius vrbis porta ad germanos ꝑtinet. Ultraqꝫ ponte crebra edificia ſecus alterā fluuiȷ̄ ripā. Lacus aūt omniū amenissimus eſt. multaqꝫ caſtella ⁊ vicos vndequaqꝫ ꝑ ripas habet. aqua nitida fundo glareoſo ac ꝑſpicuo. piſces fert varios quidē ⁊ multiplices. ſed pro tanta aquaꝝ magnitudine non admodū copioſos. Uiginti milia paſſuū in longitudine patet. Latitudo alibi. x. alibi ad. xv. milia paſſuū extendit. Rhenus eīn curienſeꝫ ꝑcurrens agrū dū fines conſtātienſiū attingit duos lacus facit. Venetū ſcilicet ⁊ acroniū vt veteres appellabant. inter quos conſtantia ſita. Hiȷ̄ nunc a loco ⁊ dominiȷ̄s ſortiti nomīa. ſuperior conſtantienſis. ⁊ a caſtro ⁊ eiꝰ loci dominio de bodma lacus bodmer dictus. Inferior ab oppido dicto cella rudolffi cellacenſis denoīatur. In infima lacus ſuperioris parte conſtantia. De conſtantie vō antiquitate ⁊ origine ciues perpauci occurrunt vt in aliȷ̄s vrbibus. qui vel aut ſui nomen ⁊ memoriā. nedū vrbis tenere vident. Si tamen diligentius ꝑſcruteris tabulam inuenies marmoreā vetuſtas lrām continentem. Ex quibus apparet a conſtantio conſtantini patre. q̄ a diocleciano ⁊ maximiano ceſar dictus eſt hanc vrbē nomen cepiſſe cū prius vitudura nuncuparet. Hanc tabulā perpauci conſtantienſiū legere ſciunt. Tenetqꝫ vulgus opinio eſſe ſanctuariū quoddā ꝑcipue religionis. ita mulierculę ⁊ cetera imperita turba fucandis per eā manibus ⁊ ad faciem refricandis. iam litteras pene totas ex tabula deleuerunt. cum tamen ibi ſcripta ſint non ſanctoꝝ chriſti ſed perſecutoꝝ chriſtiane fidei nomina. Mores quoqꝫ ⁊ inſtituta ciuitatis ſunt. Singulis annis vnus ex ciuibus ſuffragio creatur. apud quem ſumma poteſtas cum imperio ſit. Hic non publicis edibus ſꝫ in priuata domo ſua ⁊ conſueta habitat. Si quando per vrbē incedit lictores habet virgas manu ferentes. Cetero aūt habitu nihilo a reliquis differt ciuibus. Hic in caput vniuſcuiuſqꝫ animaduertendi poteſtatē hꝫ. Si de homicidio. de furto. de rapinis. de veneficio. de adulterio ac de ceteris criminibꝰ agat. aſtant in ꝯcilio hiȷ̄ quos ſibi ciuitas deputauit. rei ipſi in vinculis adducunt. ibi ⁊ accuſatoribus ⁊ defenſoribus dicendi contra reuꝫ. ⁊ pro reo fa

cultas dat. Auditis omnibus in ſententiā itur. Si reus dānaretur lictores magiſtratus ſupplicio afficiunt. Eodem ordine de ciuilibus cauſis cognoſcit apud hunc magiſtratū ⁊ eius conſiliū. quia liberā iudicādi poteſtatem habent. Oratoria facultas plurimū valet. Itaqꝫ ſi qui diſerti reperiunt ibi aduocati in ciuilibus et criminalibus cauſis adducti. plurimū ⁊ gratia ⁊ dignitate in ciuitate poſſunt. Uniuerſa hec ciuitas in duo genera diuiſa eſt. Alij em̄ ſunt equeſtris generis. alij plebei. Plebei mercaturis ⁊ officinis intendunt. Equites veteribus patrimonijs contenti redditibus alunt. Equeſtrem dignitatē obſeruant. Si quis plebeius ditior factus ad equeſtrem locū ꝑuenire tentaret ei nullo modo licere putant. Nec nobilitas que in eo ꝓphanari. aut pollui dignitatem ſuā arbitratur hoc eū facere ꝑmittit. Ita per longa tempora vterqꝫ ordo in ſuis finibus conſiſtit. Cū equites ad mercaturas ⁊ ſolidiora munera declinare in turpiſſimis ſit. Plebeio autē ad equeſtrem dignitatē ſe attollere nullo modo liceat nec nobilitas patiatur. Gubernatio tamen reipublice communis eſt plebeis ⁊ nobilibus. ¶ Ad ſeptem miliaria a conſtantia a tranſitu vero alpiū. xx. milia paſſuum oppidū extat Velchirchiū id eſt opulentū atqꝫ vrbanū. Edificia habet ſpecioſa. vinetis ⁊ pometis plurimū habundat. Flumen quoqꝫ rheni orit in alpibus nō longe ab eo loco cum ab italia tranſitus fit ex ſiniſtra manu. ſed mox ad dexteram vergens ⁊ ſuo gurgite ⁊ multoꝝ incrementis adiutum ingens ⁊ robuſtū decurrit inter orientem ⁊ ſeptentrionē recto alueo conuerſum. Aquam habet medij coloris inter ceruleam ⁊ viridem. curſum rapidum. alueum arenoſum. ſolidum tamen. ita vt pedibus preſſus veſtigio non ſignetur.

Ferunt temporibus concilij in ea habiti in hac inclita ciuitate ingentem multitudinem hominum fuiſſe ex omni natione xp̄iana. precipui tamen erant itali. galli. germani. hiſpani ⁊ angli. quoꝝ ſuffragijs omnes concilij res geſte ſunt. Preſtantiores quoqꝫ in eo fuerunt Johannes. xxiij. ſummus pontifex ⁊ Sigiſmundus ceſar. Quinqꝫ ep̄i cardinales. xvi. p̄ſbiteri cardinales. vij. diaconi cardinales. Patriarche. vij. Archiep̄i. xxxiij. Epiſcopi. 104. Abbates. lx. inſignes. Generales q̄tuor ordinum. Duces. xxiij. Comites. ccl. Cōmunitates quoqꝫ vrbiū tam ytalie q̄ʒ germanie ſuperioris ⁊ inferioris. Poſt electionem vo Martini Sigiſmundus conclaue ingreſſus nullo habito dignitatis ſue reſpectu gratias omnibus cum lachrimis egit. ꝙ neceſſarium reipublice xp̄iane prope extincte elegiſſent.

Johannes hus hereſiarcha

Johãnes hus obſcuro loco natus. ex villa hus quod anſerē ſignificat cognomētū mutuatꝰ. Hic cū eſſet ingenio acri ⁊ lingua diſerta multūq; dialiticis oblectatus. ⁊ peregrinas opiniones amaret. Auide admodū wicleſiſtarū doctrinam arripuit. Iheronimū hominē eloquentē condiſcipulū prage habuit. Placuit ſigiſmundo imperatori ſuadente patribus in ꝯcilio ꝯſtantieñ vt bohemia ſanari poſſit iohannē ⁊ iheronimū ad ſynodū euocari. qui cū ceteris eius regni doctiores. tū quia doctores ac hereſium principes habebanť. venerūt ambo nō tā verecunde aliena diſcere ꝗ̄ ſua imprudenter ingerere parati. docendi quippe ꝗ̄ diſcendi cupidiores. ⁊ auditi ſunt in ꝯſeſſu patrū. Johãnes etate ⁊ auctoritate maior habitus. doctrina ⁊ facundia ſuperior iheronimus. Lecti ex omni natione patres diuini atq; humani iuris doctores. ſepe cū his colloquiū habuere. dogmata eorū a lege diuina aliena eſſe monſtrarunt. neq; bonis conducere moribus. rogauerunt ne plus ſapere quā eccleſia vellent. peregrinas opiniones relinquerent. ingenia ſua wicleſiſtarū inſania ne ſedarent. in edocendis populis nō dedocendis exercerent. poſſent in ꝯſpectu dei ⁊ in eccleſia militanti ſublimem conſequi locum. Stetere in ꝓpoſito ꝑtinaces bohemoꝝ animi. ſeuerantes ſe ſancti euangelij emulatores. ſe xp̄i diſcipulos eſſe. Romanā eccleſiam longe a traditionibus apl̃oꝝ abijſſe. que opes ⁊ delicias ſectareť. dominatū in populis exquireret. canes equos alerent. eccleſiarū bona que xp̄i pauperibus deberentur per laſciuiā luxūq; ꝯſumerent. Primores magne ſynodis vbi ꝑtinaciam ⁊ immutabiles animos perditoꝝ hoīm animaduertit. membra eccleſie putrida que ſanari non poterant ne reliquū corpus inficerent reſecanda cenſuerūt. Lata eſt in conſeſſu patrū aduerſus contumaces ſententia cremandos eſſe q̄ doctrinā eccleſie reſpuerēt. Prior iohannes igr̄ ꝯbuſtus ē. iheronimus. ccc. xl. diebus poſtea in vinculis habitus cū reſipiſcere nollet ſed deſcendens in laudationem Johannis huſſi dudū ad ignem damnati virū illum iuſtū ⁊ ſanctū appellans illa morte indignum. ſe quoq; paratū quoduis ſupplitiū adire forti animo ⁊ conſtanti. Multi illū acceſſere viri eruditiſſimi. ꝑcipue cardinalis florentinus vt a ſua ſententia dimouerent. ſed cū ꝑtinacius in erroribus ꝑſeuerabat ꝑ conſilium hereſi damnatus ⁊ igni ꝯbuſtus iocunda fronte ad incendiū ꝓperauit. flamma adhibita canere cepit ymnū quē fumus ⁊ ignis vix interrupit. Nemo philoſophoꝝ tam forti animo mortē ꝑtuliſſe ꝑhibeť. Cineres exuſtorū ne raperenť a bohemis in lacū proiecti. diſcipuli eoꝝ ex eo ſolo terrā abſtulere in quo ignis fuit. eamq; veluti ſacrā ſecum attulere in patriā. Johannes ⁊ iheronimus apud bohemos martirū honores meruere. nec minores ꝗ̄ petrus ⁊ paulus apud romanos habiti. Nunciatis eñ in bohemia que conſtantie geſta fuerunt diſcipuli eoꝝ ſequaceſq; omnes in vnū conuenientes memoriam in primis defunctorum conſecrant. celebrandamq; quotannis decernunt.

Iheronimus hereticus

Johannes rochezana

Johannes rochezana hereſiarcha apud bohemos ꝑ longa tp̄a ꝑfidiā ſeminauit. Oppidulū eſt pragenſis eccleſie nō longe a pelzina cui rochezana ē nomen. Ex hoc loco puer obſcuris parentibus cenſuq; tenuiſſimo natus iohānes nomine pragam venit mendicatuq; victū querens grāmaticam ⁊ dyaleticam didicit. Cū adoleuiſſet nobilis cuiuſdā pedagogus factꝰ ē. ⁊ cū valeret ingenio linguaq; ꝓmptus eſſet in collegio pauperū receptꝰ auditor iacobelli fuit. Poſtremo ꝑſbiter ordinatus ꝑdicare verbū dei pragenſibus cepit. Ex oppido vnde ortū habuit rochezane cognomen ducente. ⁊ in de noīe ⁊ auctoritate valebat. ⁊ cū baſilienſis ſinodus bohemis ſcripſit vt legatos mitterent. inter legationē. ccc. equitū ad baſileā miſſam iohannes rochezana pſeudo pragenſis apoſtolus deputatus fuit. Et poſtea ſedente prage ſigiſmūdo pro tribunali in foro ciuitatis rochezana cū quatuor ꝑſbiteris nomine totius cleri obedientiā romane eccleſie ſeſe ꝓteſtare ꝓfeſſus eſt. ⁊ ſequenti die abſoluti ab anathemate ⁊ ꝑ legatos ꝯcilij in eccleſiā introducti rochezane ꝑfidie ſue non īmemor altare accedēs diuina re ꝑacta vni quē iuſſerat ex laicis adeſſe ſacramentū ex calice dedit. Quis alter ex concilio legatus id ſibi nō licere aſſereret. in quo errore ꝑſeuerans tandem ſenio defecit.

Leonhardus aretinus

Leonhardū aretinū ꝑhm ⁊ oratorē ac hiſtoricum elegantiſſimū ac ꝓbatū tēpeſtate iſtac floruiſſe conſtat. eo ꝙ innocentij ſeptimi. gregorij duodecimi. alexandri ⁊ iohannis. xxiij. pon. ro. vſq; ad ꝯciliū Conſtantie ſumma integritate fide ſecretarij officiū adminiſtraſſet. deinde a florentino populo accitus cancellarie generalis ſibi cura demandata vſq; ad extremū vite tp̄s geſſit. Inter viros illuſtres ob dicendi elegantiā oībus ꝑferendus eſt. Cū eſſet optime doctus licet multis occupatis negocijs ea tñ ſcribere voluit. ⁊ p̄mo cū adhuc grecis autoribus operā daret Baſiliū de inſtituendis diſcipulis tranſtulit. Vitā q̄z viroꝝ illuſtriū in plutarcho ⁊ vitā ciceronis ꝯpoſuit. Trāſtulit q̄z libellū xenophontis de tyranno. ⁊ aliquos libros platonis. Ex ariſtotele economicū ethicoꝝ ⁊ pollliticorū libros. hiſtoriā gothoꝝ edidit. volumē etiā epl̃aꝝ ac ſui tp̄is hiſtoriā. de laudibus florentie ⁊ rebus florentinoꝝ. cuius hiſtorie cā ſenatus ei ſingulare premiū vſq; ad mortē ꝯſtituit. Que q̄dē mors fuit anno dn̄i. 1443. cū eſſet etatis anoꝝ. 74. Multa ꝑterea alia compoſuit in quibus dicendi elegantia ⁊ ſumma ipſius ingenij vis apparet.

Pogius florentinus

POggius florētin⁹ orator facūdiſſim⁹. Et līrarū apſitarū ſcriptor diſertiſſimus. hiſdē tpibus. Et ipe ob ſingularē doctrinā ⁊ dicēdi leporē. tū rome tūcq̄ ꝯſtantie vbi cōciliū habebaf atqꝫ alijs in locis maximo habitus in precio Exnſcꝫ in cōcilio qntilianū oīno ꝺpditū reperit. in monaſterio ꝓpe cōſtantiā hūc florentini ꝓpter ingenij ⁊ eloqntie ipius claritatē. Cū p. xl. annos in curia ro. ſcriptoris officiū optime geſſiſſet. ad ſe vocatū ſummo honore exceperunt. ⁊ honorarūt. Compoſuit aūt hic funebres orōnes ac alias plurimas. Et libꝛꝫ facetiarū ⁊ eplārū. Et e greco dyoniſiū ſiculū ⁊ alios latios fecit. De ſitu indie librum edidit ⁊ alia multa.

GAſparinus bergomēſis ex barzitza ruſculo natus. Grāmaticus q̄dem ⁊ rhetor celeberrim⁹. Hijs tpibus apud venetias ob ſingularē doctrinam in pcio exn̄s. etiaꝫ līras latinas ſemimortuas qſi ab inferis reſuſcitauit. Venetijs publico ſalario legens. multi clariſſimi adoleſcentes pmoti ediſcēdi grā ad eū cōfluxere. Audita ei⁹ fama philippus mediolanēſiū dux euꝫ mediolanēſib⁹ edocēdis padua ⁊ venetia euocauit. vbi ciceronis ꝯuetuſtꝫ codex interitū euaſit. In q̄ tres libri ciceronis de oratore ꝺpditi quos oblr̄atos multo labore ſuppleuit. defectus q̄ꝫ in qntiliani de inſtitutionib⁹ ⁊ Cycerone de oratore emendauit. Ortographiā i lingua latina cōpoſuit. Habetur q̄ꝫ ei⁹ eplē ⁊ orōnes elegantes. Criſtoferus quoqꝫ barziꝫius de pergamo medicus celeberrimus eiuſdem familie poſtea doctus ⁊ eloquens habebatur padue. qui poſt ſe ſcripta reliquit.

Antoni⁹ de butrio iuris doctor

ANtonius de Butrio pria bononiēſis petri de ancharano q̄ fuit baldi peruſini auditor contemporaneus fuit. Vir certe doctiſſimus ac vite ſanctitate inſignis. qui p̄ ceteris decretales ⁊ clementinas optime explanauit. duoqꝫ repertoria ad ius ciuile canonicūue ptinentia cōpoſuit. ac etiā ꝯſilioꝝ op⁹ p⁹ ſe reliqt

FRanciſcus zabarella natione pataum⁹. ro. eccl̄ie cardialis pſbyter. iuris pōtificij ꝯſultiſſimus. Vir p hoc tpūs dignitatē ſuā vt platos decet līis ⁊ pudētia plurimū exornauit. Is cū doctiſſim⁹ ⁊ eloquētiſſimus habeteſ copioſe in decretalib⁹ ac clemētinis multa edidit. ⁊ alia q̄dā memoratu digna ꝯpoſuit.

RAphael fulgoſius natione placētinus excellētiſſim⁹ iuris cōſultus. tēpeſtate hac miſta ad declaratione iuris ciuilis puentia. Sup digeſto ⁊ codice cōmentatus ē. ac ꝯſilioꝝ opa. Raphaelē q̄ꝫ Cumanū iuris ciuil ꝯſultiſſimū cōtemporaneū fuiſſe cōſtat. Qui in digeſto veteri miſta ⁊ ꝯſilioꝝ volumina edidit.

IOannes de Imola egregius vtriuſqꝫ iuris doctor p tpm tps apud bononiā inſignis ⁊ clarus habitus ſup primū ſecundū ⁊ terciū decretalium accurate ſcripſit. Sextū q̄ꝫ ac clemētinas elegantiſſime cōmentatus eſt. ſ ⁊ in inforciato ac digeſto nouo q̄dam cōpoſuit volumina. Obijt aūt hic vir toti ytalie noiatiſſimus. Anno a natali xpi. 1436.

Jacobus de forliuio medicine doctor

IAcobus forliuienſ egregi⁹ medicus. hac tēpeſtate floruit. Quē dicūt cūctos qui phiam ⁊ medicinā ꝓfeſſi fuerāt excelluiſſe. Et ꝓpterea ſup primū canonē Auicenne. Et ſup eiuſdē afforiſmis ⁊ Tegni optime ⁊ egregie ſcripſit. Libellum p̄terea de intēſione graduū formaꝝ. ⁊ eaꝝ remiſſione cōpoſuit. Sepult⁹ tandem padue apud heremitanos cum inſigni epitaphio.

HUgo ſenēſis vulgat⁹ medic⁹ poſt cū diuina q̄dam ingenij ⁊ medendi grā. oēs q̄ añ illū i etbruria floruerūt excelluiſſe credit. Qui ſup pmo Auicenne ⁊ aphoriſmi hyppocratis ſcripſiſſe dī. Et cōſilia vtiliſſima poſt ſe reliquit.

ABbas ſiculus. Et ipe hec tps reddidit clariſſima. Cui ꝓpriū nome erat Nicolaus ex cathania vrbe oriūdus pōtificij iuris ⁊ phie pitiſſim⁹. prio apd ſenā ethrurie vrbē pōtificiū ius edocēs. Cū ingenij eēt clariſſimi p̄clariſſima monimenta in iure poſt ſe reliquit. Unde ⁊ decretales oēs plurimis voluminibus ⁊ egregijs ſup omes declarauit. Ei⁹ q̄ꝫ extāt repetitiones ac conſilia accuratiſſima.

Barbara coniūx Sigiſmūdi

BArbara Sigiſmūdi ipatoris coniunx ex domo ciliē ſi quāuis ſenectute cōfecta poſt obitū mariti nouū cōiugiū mete cōplexa. Captiua ⁊ ipatoris cadauer vna vehif miſerabile ſpectaculū ⁊ hūanaꝝ reꝝ ſingulare documētū. Occurrūt lugubres hūgari. nec teneri lacrimas i tāta reꝝ nouitate pnt hinc defuncti regis corp⁹ fletū elicit. Inde regie vincla cōmiſeratōeꝫ excitāt. Libera deinde i bohemiā ſe recepit apud grecū regie. Ibiqꝫ inter greges exoleratoꝝ cōcubinos cōſenuit. nobil genē. infamis vita mulier. In tantāqꝫ demētie cecitatē ꝓlapſa ē. vt ſctās vgies q̄ p fide illū morte ſbiere ſtultas publice ꝯpellaret. q̄ voluptatis gaudia guſtare neſcierūt. Nihil deīn bonū ſuū eſſe dicebat. niſi voluptates. p⁹ hāc vitā aliā eē negabat. Et iterire aīas cū corpe aſſerebat. Sꝫ hāc tā ſceleſtē feminā i domicilio hereticoꝝ ex peſte apud grecꝫ defunctā ſcelerati ⁊ abhomiabiles buſſitaꝝ ſacerdotes. pragā duxere. aīꝫ īira ſua ſacra regū tumul ꝯdidē. Nō ſunt rgib⁹ ſcpte leges. nec q̄cq̄ i bohemia n̄ puniſſū. ſunt inexhauſte libidis mlier. ācillas ieiunātes ⁊ orātes icrepauit. qō corp⁹ fruſtra macerarent. fictūqꝫ celi numen placere vbis crederent. Viuendū ſuauiter dū vita ſuppetit, fruendūqꝫ voluptatibus.

Anno mundi. 6630. Anno xpi. 1431.

Eugenius quartus papa. pr̃ia venetus. familia candelmeria pplari q̃dez
ẽ antiqua. pr̃e angelo natus. gabriel antea vocatus. hoc anno q̃nto no-
nas marcij põtifex creat᷑. Hic gregorij duodecimi ex ſorore nepos. celeſtini ha
bitus canonicus ꝯgregationis ſancti georgij in aliga venetijs fuit. ⁊ eũ ſecum
romã recuſantẽ duxit. ⁊ primo theſaurariũ fecit. deinceps epm̃ ſenenſem. poſt ĩ
cardinalẽ retulit. demũ pontifex fact᷒. nil eo honore elatior. nulla in re priſtinã
vitã mutauit. Pricipio aũt pontificatus ſui malis cõſilijs ductus. diuina hũa
naqꝫ oĩa ꝑturbauit. Nã ⁊ pplm̃ romanũ ad arma exciuit. Et cõcilio baſilieñſi vñ
infinita mala orta ſunt auctoritatẽ dedit. approbatis eoꝝ ꝑ litteras aplicas de-
cretis. Verꝫ poſtea ad ſeipm̃ rediens oĩa prudenter ac conſtantiſſime egit. Vir
aſpectu inſignis ⁊ veneratione dignus. grauis in dicendo potiuſqꝫ eloquens.
modice litterature. multe cognitionis hiſtorie p̃ſertim. liberalis ĩ omẽs. rũ vel
maxime in litteratos. q̃rũ familiaritate delectatus ẽ. Nã leonardum aretinũ ca-
rolũ poggiũ. auriſpã trapeſuntiũ. blonduꝫ viros doctiſſimos ſecretis ſuis ad-
miſit. ad iram nõ facile mouebat᷑ ob iniurias illatas. ⁊ maledicẽtiꝫ hoim̃. aut
mimos ⁊ dicteria ſcribentiũ. gymnaſia oĩa q̃ꝫ diligentiſſime fouit maxime vo
romanũ. ad qd̾ oĩe genus litterature adhibuit. religioſos mirũ in modũ dile-
xit. eoſqꝫ opibus ⁊ immunitatib᷒ auxit. bella aũt ita amauit. qd̾ mirũ in ponti-
fice videri debet. Et delphinũ caroli regis francie filiũ cũ magno equitatu ĩ ba
ſilienſes cõcitauerat. Cui᷒ impetu diſſipatus ẽ cõuentus ille. Conſtans p̃terea
in pactis ſeruãdis ẽ habitus. niſi q̃d pollicitus fuiſſet qd̾ reuocare q̃ꝫ ꝑficere ſa
tius eſſet. ſplendidius in victu familie. parcus in ſuo. Et a vino ita alienus vt
abſtemius merito vocaret᷑. familiares hũit admodũ paucos. ẜ viros doctos.
Et q̃ꝝ opa in grauibus rebus vti poſſet. Imꝑator ſigiſmũdus cuꝫ ſex menſib᷒
ſenis ſubſtitiſſet ad eugeniũ cõuerſus inito cũ eo federe romã ꝓfectus. Coro-
na imperij donat᷑. verũ mortuo ſigiſmũdo imꝑatore a q̃ baſilienſe ꝯciliũ incre-
mentũ habuerat. Creatoqꝫ ab electoribus alberto auſtrie duce conciliũ ferrari-
enſe incohauit. eo profectus imꝑator grecoꝝ ab eugenio ſuſceptus ẽ. inde florẽtiã tranſtulit. Exornare de
inde eccliam dei edificijs ⁊ ſacellis ẽ annixus. vt ex capella pontificia ⁊ eneis ſancti petri valuis apparet.
Morit᷑ aũt pontificatus ſui anno decimo ſexto. ſeptimo kal' marcij. ãno. M. cccc. xlvi. Vir ingenio ⁊ geſtis
rebus inſignis. etatis ſue anno ſexageſimo quarto. q̃ anno btũm Nicolaũ toletanũ in ſanctos retulit con-
feſſores. Sepeliturqꝫ in baſilica Petri. ſepulcro marmoreo. hoc epitaphio. Eugeni᷒ iacet hic quartus cor
nobile cuius. Teſtant᷑ vite ſplendida facta ſue. Iſtius ante ſacros ſe p̃buit alter ab ortu. Alter ab occaſu ce-
ſar vterqꝫ pedes. Alter vt accipiat fidei documẽta latine. Alter vt aurato cĩgat honore caput. Quo duce ⁊
armenij graioꝝ exempla ſecuti. Romanici agnorũt ethiopeſqꝫ fidem ⁊c.

Linea ſummoꝝ pontificũ

Eugenius quartus

Felix quintus

Felix quintus anno dñi. 1438. die. 17. nouembris. eugenio pontifice a baſilieñſi ꝯcilio philippi ducis
ꝑcutatione depoſito. Et in ſciſmate pontifex electus. ſedit annis. 9. quo exorto eueſtigio magne ſedi
tiones in eccĩa dei exorte ſunt. cũ xpiana reſpub. trifariã diuiſa. aut felicẽ aut eugeniũ ſeq̃ret᷑. Eſſentqꝫ qui
neutrales vocarẽtur: q2 neutri obtemparent. Hic itaqꝫ felix primus ſabaudie dux fuit. q̃ prius comites ap
pellabant᷑. Et ſygiſmundo ceſare titulo ducatus obtento. cũ annis ferme. xl. poſt p̃ris prouincie guberna-
cula tenuiſſet. Aucto p̃rio imperio. parta vndiqꝫ pace. ac demũ relictis principatus glorie faſtib᷒. in he-
remũ ſe recepiſſet. cũ ſex viris equeſtris ordinis etate etiã ꝓuectis. mũdo ⁊ pompis ei᷒ renũciaſſet. ad ri-
pallie locũ tanq̃ꝫ paradiſum delitiaꝝ ſibi delegit. Cũqꝫ eo in ſtatu vitã celibem in terris ageret a baſilienſi
cõcilio pontifex electus fuit. barbã totondit q̃ꝫ ꝓlixiſſum nutriuerat. Ducatũ primo genito ſuo tradidit. ec
cleſiaſticas cerimonias didicit. ſtipatus magna nobilium caterua baſileam perrexit. Vbi inter duos filios
egregia facie adoleſcentes tanq̃ꝫ rõne p̃ſul eccĩe coronat᷒ ẽ. celebrauit ſepe diuina
bñdixit plebib᷒. officia curie ordinauit. cardinales doctrina ⁊ auctoritate p̃ſtãtes
aſſumpſit. Verũ cũ pacis ⁊ hũilitatis amator exiſteret mortuo eugenio põtifice illi-
co nullis pulſatus p̃cib᷒ nicolai ei᷒ ſucceſſori hũaniſſime ceſſit. Relicto noĩe pape
cardinalatus honorẽ retinuit. ĩ p̃ria ſua legatũ de latẽ creauit. Deficiẽs demuꝫ in
ſenectute bona. fuit aũt clariſſim᷒ p̃nceps preter gen᷒ ⁊ ſue elegãtie formã. ac re-
giam dignitatẽ ⁊ ꝓmptã eloq̃ntiã morib᷒ itegre. vita ⁊ religiõe ſctũs. ĩ ſubditos
clemẽs. ĩ bello magnanim᷒. ⁊ ĩ oẽs iuſtiſſimus. ac demũ nimiũ felix. ſi ſeniũ ſuuꝫ
eccleſiaſticis titulis non fedaſſet.

Sciſma h. xxiiij. ĩter eugeniũ ⁊ felicẽ vſꝫ ad nicolaũ. v. ob varias diſceptatões
an pontifex eẽt ſup̃ ꝯciliũ ꝑdurauit. nõ ſine ſcãdalo reipub. xpiane.

Solis facta ẽ defectio ⁊ varia bella ⁊ diſſidia ſecuta ſunt. ⁊ cometa apparuit
ſecuta eſt occiſio hominũ in leodio.

Linea imperatorum
Albertus

Albertus auſtrie dux. Et pdicti ſigiſmūdi gener. ac boemie hūgarieq rex anno dñi. 1438. xiij. kal. aprilis impator poſt ſigiſmundū creatus. imparuit annis duob⁹. Uir qdē optim⁹. et in omi virtute decoratus. religioſus princeps. Et qui liberalitate ſimul iuſticiaq preſtaret. fuit in bellis audax. et manu promptus. Is primo apud albam regalē cū 9iuge ſua Elizabeth kal. ianuarij ſummo 9ſenſu et applauſu ppli coronatus ē. Inde pdie nonas Maij rex bohemie deſignat. diademaq ſuſcepit. Inter hec et electores imperij apud franckfordiā 9uenientes. Eius felicitatē admirati. et ipi ſuū ſanguinē extollere decreuerūt. romanū imperiū alberto cōmendant. At illi acceptare imperium in iuſſu baronū. et niſi primores hungarie indulgerēt haud quaq licebat. qbus haud ex vſu videbat ſuū regē theutonib⁹ imperare. dū ſigiſmūdus romane rei 9ſultiturus. ytaliā germaniā ceteraſq. puincias pagraſſet. hūgariā turcorū direptioni patuiſſe. atq ob eā cām inuitādo albertū obligatūt. ne ſuo in iuſſu imperiū acceptaret. Uocati tn̄ ad regem q tūc wienne fuit. Multa in vtrāq ptem dicta. Uicti pcibus pcipue friderici ducis auſtrie tūc adoleſcētis. aſſenſū dedere. imperiū ſumma 9gratulatōne germanorū ab alberto ſuſceptū. Ille imperio auctus. hūgariā rediit aduerſus turcos qui raſciam inuaſerāt arma moturus. Interea georgius palocius ſtrigonieſiū pontifex diem obijt qui coronā regni et precioſam regni ſuppellectilē in arce huiuſmodi aſſeruerat. Qua re cognita albertus eo ſe confert. arx regine dedit. q dum theſaurū regni corā baronibus ad eam rem selectis recognoſcit. coronā beati ſtephani regis quā ſacroſanctā putāt. clam ſurripit. anuiq cuſtodiendā tradit. cetera obſignatis occludit arcis. Albertus budam reuerſus nō expectatis auxilijs aduerſus turcos exercitū ducit. Caſtra intra Tiſciam amnē et danubiū collocat. inter ea turcorū impator euicto caſtello ex cecatoq diſpoti filio. cuius ſororem in matrimoniū duxerat domū abijt. Albert⁹ vbi expugnatā ſynderomā turcos abijſſe cognouit. dimiſſo exercitu budam redijt. Sed inſolito feruentis auguſti calore vexatus. dū peponib⁹ nimiū oblectaretur. ventris ſolutionem incidit. Cū igit diſſinteria laboraret ſentienſq periculū. wiennā repetere ſtatuit. ſiue moriturus inter ſuos. ſiue qꝫ aerem in quo fuerat nutritus cōferre aliquid ad ſanitatē ſperabat. Iter igreſſus cū iam ſtrigoniū preteriſſet. et in itinere magis ac magis morbo affectus. relicta vxore pregnante. obſignatoq teſtamēto. in villa q longa dicitur. vi. kal. nouembris e vita deceſſit. princeps liberalitate et fortitudine clarus. qui magna de ſe xpiane reipublice pmittere videbatur. Nec minora populi de ſua vtute cōceperant pulcerrime ſpei breuitas vite nō ſinit. neq eīn biennio toto imperauerat. ſtatura eius pcera fuit. neruoſum et validū corp⁹. facies terrifica. more gētis raſa barba. ſupius labrū intōſum veſtem haud ſplēdidam baltheus auro grauis cinxit. nec vnq lateri defuit enſis. corpus eius in alba reconditum eſt.

Concilium Baſilienſe

Concilium Baſilee anno domini. 1438. Ex martini pontificis decreto congregatur. primo tn̄ lente et pua admodū freqntia. auctoritateq martini nutritum inde turba plurima cōuenit. epōrū et aliorū prelatorū cū quibuſdā cardinalibus qui ab eugenio receſſerāt. videlicet placentino bononienſi. domino antonio veneto. arelatenſi aragonēſi hyſpano cypriano. Et domino iuliano romano cardinali ſancti angeli legato in concilio generali ibi deputato. Animaduertēs eugenius illos congregatos non vacare ad extirpationē hereſis bohemorū et reformatione eccleſie ob qd ordinatum fuit. Tum pontifex ancipiti cura diſtractus. Et quod in bellis vndiq premeref. Et qd Baſilienſe conciliū augeri indies cerneret. Concurrentibus eo hyſpanie gallie germanie pannonieq principibus. Qui omnē reipublice cauſam in arbitrio concilij reponebāt. Illud primo qdem bononiam tranſtulit. cardinaliū oīm q ſecum aderant conſenſu. Sed imperator alijq principes et prelati qui tum baſilee erant non modo pontifici non obtemperauerunt. Uerūetiam eum bis terq monuerunt vt baſileam ydoneam. a martino celebrādi cōcilij locum delectum. vna cum cardinalibus proficiſceretur. Aliter ſe in eū acturos vt in 9tumacem. Eugenius cū dubius quid potiſſimū decerneret: miſſo tamen eo legato franciſco capitiliſta iure conſulto patauinoq equite. qui eius cauſam tueretur. Uerum ſuggeſtionibus philippi mediolanū ducis eugeni⁹ priuatus. et Amedeus dux ad pontificatum delectus fuit. quem felicem vocarūt. Conciliū igitur pulcerrimū initium habuit. ſed turpiſſimū exitum. pter ſciſma ſubſecutum. eugenius cognita iniuſticia. Delphinum caroli francorū regis filium cū magno equitatu in baſilienſes cōcitauit. cui⁹ impetu 9uentus illico diſſipatus eſt.

B

BAſilea prouĩcie heluecie ciuitas ampla clariſſimaq̃ꝫ. in loco regio extructa. Inde Baſilea dicta. eſt
BασιλικοC· grece regalis ſonat. inde apud grecos BαCιλειαC regnum dicit᷑. Vel ob frequen-
tes terremotus quaſi ſine baſe appellata. Quãuis vulgo ferũt ibi latitaſſe baſiliſcũ. Et poſt eiꝰ defectionem
nomẽ vrbis reliquiſſe. Hec vrbs rheno abluit᷑. ⁊ eã pene mediã diuidit. põte tñ ſimľ vrbis ptes vniũtur.
Js fluuiꝰ germanie celeberrimꝰ ex rheticis alpibꝰ oritꝰ. Qui variꝭs mõtiũ impedimentis incitatus. cũ ru
pibꝰ coartat᷑. terribili fremitu eluctuat. p̃cipue ꝓpe oppidũ Schaffhuſen. ingenti impetu p̃ceps ruit. Et
ſb oppido lauffenberg arctatus petris. ſpuma albiſſima p̃ fremitu ⁊ colliſione apparet. Tandeꝫ atrox ſpu-
mans amplo gurgite ad auguſtã rauricã. vſqꝫ et baſileã euoluitur. Et eã in duas ptes diſiũgit. Cunctati q̃ꝫ
ac ponti ĩ occulto inſidiat᷑. cũ terremotibꝰ ſepenumero quaſſata ſit. Littora eñ rodit. alucos nouos q̃rẽs.
terrã cauãs. vẽtis ⁊ aq̃s replẽs. hos motus excitat. Quãobrẽ veterẽ rauricã auguſtã (cuiꝰ veſtigia ſupra
baſileã cernũt᷑) defeciſſe arbitrãt᷑. Cuiꝰ nomẽ baſilea a deſcriptoribꝰ pꝰea ſortita fuit. Ea vrbs a rheno cõ-
moditatẽ magnã hꝫ. qꝛ inõ ml̃tã hꝫ nauigatõem. vt cũ magnis oneribꝰ ad ml̃tas regiones nauigari poſſit
Vrſulã q̃ꝫ diuã ṽgĩe cũ ſodalibꝰ a colõia nauigiꝭs p rhenũ ad baſileã aſcẽdiſſe hiſtorie tradũt. Rhenꝰ aũt
⁊ ſi accolis multa q̃nq̃ꝫ dãna ĩfert. vbertatẽ tñ glebe affert. Cũ h̃ vrbs etate nr̃a laterieis domibꝰ. pulcerri
mis edibꝰ. mõſterijs tẽpliſq̃ꝫ magnificẽtiſſimis. hoſpitalibꝰ ãplis. alijſq̃ꝫ vrbiũ neceſſarijs cũ mag̃ ambitu
⁊ menibꝰ. foſſiſq̃ꝫ ꝓfũdis exornat᷑. hꝫq̃ꝫ agrũ ãpliſſimũ inter mõtana ↄſtitutũ. q̃ ⁊ frumẽti vinĩq̃ꝫ boni fe
raciſſimꝰ ẽ. Eſtq̃ꝫ vrbs celeberrima ⁊ ãtiq̃. ſ euenit ĩ hac. qđ ĩ ceteris ãtiq̃s vrbibꝰ (q̃r deſcriptio p̃ceſſit) eue-
nire ſolet. vt reliq̃e ⁊ monumẽta q̃dã vetuſtiſſimoꝝ opeꝝ ↄſpiciãt᷑. veꝝ ita ruinis ⁊ terremotibꝰ q̃ſſa ac vetu
ſtate ip̃a cõſumpta. vt nec eiꝰ figure. nec ad quẽ vſuꝫ fabricata fuerint. quãuis diligẽtiſſimus ꝓſpector q̃at
agnoſcẽ. Hec tñ mirũmmodũ aucta. Et pꝰ terremotũ curſus ĩſtaurata. Nouiſſime nr̃is tpibꝰ bonaꝝ artiũ
gymnaſio ornata fuit. Piꝰ eñ ſummꝰ pontifex eiꝰ nois ſcđs ob loci comoditatẽ poſt ſuſceptũ põtificatũ in
ea vniuerſale gymnaſium condidit. ac priuilegijs dotauit. Qui olim in ea vrbe tempore concilij baſilien-

ſis plura egregie pfecit. Sita ē aūt i alſacia. cui ꝗdā helvetia nomē fuit. tūc gallici. nūc germanici iuris pronicia. Cū ludouicꝰ delphinꝰ vienēſis in eiꝰ agrū oēm fere militiā gallicā eduxiſſet ingentēq; metū baſilieſibus intuliſſet. ⁊ ſuiteſes ex ſedere ſocij ciuitati qͣtuor milia militū letiſſime iuuētutis auxilio miſiſſent. ⁊ acri bello dubio marte pugnatū eēt. De ea pugna illico inferiꝰ mētio fiet. Hꝫ hec inclita vrbs duas ptes vt pmiſſuꝫ ē. Maior hꝫ tres vtices. in vno vetuſtiſſimū diue marie extat tēplū ſummū: epalis ſedes auxilio diui heinrici ipatoris ſcdi ornatū. In alio canonici reglares ad. ſ. leōhardū degūt. In tercio eccia ſcti petri ſituata ē. Primū qꝫ monaſteriū cū abbacia ad ſctm̄ albanū in acie vrbis extat. Inde minores. auguſtinēſes ⁊ pdicatores in eo loca ſortiti ſunt. Domꝰ itē cruciferoꝝ ⁊ dn̄oꝝ theutonicoꝝ ſpacioſa loca occupāt. Et moniales ad ſctāꝫ katherinā ⁊. S. clarā ⁊ mariā magdalenā. Minor aūt ps vrbis celeberrimū hꝫ monaſteriū carthuſienſiū. ⁊ ecciaꝫ theodori ⁊ ſcti nicolai ac alias baſilicas. In hac qꝫ vrbe multe ſctōꝝ reliqͥe ſūt ac ornatꝰ varij qbꝰ deco

Friderico poſtea ro. ipatori amedeꝰ dux ſabaudie quē clerꝰ apō baſilcā ꝯgregatꝰ eugenio (rata exiſtit qͣrto a ſummo pōtificatu pōtificato poſito in illiꝰ locū ſuffecerat feliceꝫq; papā ꝗtū vt pmiſimꝰ vocauerat filiā quā domi habebat viduā iuuenē ⁊ forma pſtātē in mr̄imoniū obtulit. ſiſeꝫ dotis noie auri nūmū ducēta milia. ſi eugenio relicto ſe petri ſucceſſorē appellaret. horruit ceſar nūmeꝫ ſacro ſuo eccie ſacra fedare voluit. atꝫ ad ſuos ꝯuerſus. vedere inqͭt alij pōtiſicalia ſolēt. hic libēter emat ſi reperiat venditorem.

Leonellꝰ eſtēſis ferrarie marchio pmogenitꝰ ex Stella nobili adoleſcentula pellice ſuſceptus. patre Nicolao apud mediolanū defuncto in ferrarienſi regno ſuccedēs regnauit annis. ix. vir certe magne hūanitatis ⁊ prudentie ac liberalitatis inſignis. necnō ⁊ bonaꝝ litteraꝝ egregie doctus. qui regnū pace ⁊ iuſticia gubernauit. ⁊ vrbē ferrarienſem muris nouis ex parte padi cingere cepit. ⁊ plura edificia ſuperbiſſima in vrbe erexit. ⁊ vias ⁊ plateas ſtrauit. Monaſteriū ſctē marie ordinis ſcti dominici erexit ⁊ ſe poſt mortem ibi ſepeliri fecit. Hic iohannis frāciſci ganzage mantuani filiā duxit vxorē. ex qua nicolaū vnicū filiuꝫ mire pulchritudinis ſuſcepit. cuius tutelam ⁊ regni curā borſio moriens cōmiſit.

Albertus auſtrie dux p̄dictus anteq̄ romanū ſuſcepiſſet imperium in iudeos deſeuiens eos omnes i ſua ditione occidi iuſſit qui nollent ad xp̄m verū ⁊ ſingularē deum conuerti. multi metu baptiſmum ſuſcepere. Ex quibus vnū fridericus anteq̄ imperaret in cubiculū ſuū accepit. eūq̄ cū eſſet ſibi coetaneus dilexit Is poſt aliquot annos penitentia ductus ad iudaicam fidē ſeſe reuerti ſtatuiſſe dicit. fridericus contra ſuadet ne viam vite deſerat. Cūq̄ verba ſua nil proficerent theologos ex vienenſi ſcola accerſit qui iuuenem inſtruant. addit p̄ces addit lacrimas. promittit minat. Poſtremo vbi fruſtra ſeſe niti cognouit iuuenis iuuenem in iudicium requiſitū tradidit. ille ad ſuppliciū ductus nullis obſtrictus vinculis (ſic em̄ pecierat) vt pyram ardentem vidit hebrai cū carmen incipiens in medias flāmas intrepidus ſe p̄iecit atq̄ ibi cant⁹ exuſt⁹ ē.

Animaduertit religioſus quidem p̄dicator ex ordine predicatoꝝ albertū ceſarem Ladiſlai patrem. qui ſermonez ſuū vienne audiret ſomno grauatū eſſe atq̄ altiori voce. quero inquit ex vobis qui aſtatis. ſaluari ne principes poſſint? Cūq̄ rem dubiam ⁊ admodum difficilem reddidiſſet. iamq̄ rex excitatus atteñtiſſim⁹ eēt appagete appagete ait. nāq̄ ſi baptiſati p̄ncipes ac in cunabulis moriant̄ nō ē deſperata eoꝝ ſal⁹

Paulus vergerius

Petrus paulus vergerius patria iuſtinopolitanus ph̄s ⁊ orator ac iuris cōſultus. nemō ⁊ lingua greca latinaq̄ vir eruditiſſimus Chriſolore bizantini ph̄i auditor ⁊ carrarienſium principū olim familiariſſimus ꝑ hoc tempus predictis virtutibus celebratus magno fuit in precio. qui cum eloquentiſſimus haberet̄ inter cetera hiſtoriam ſatis elegantem de geſtis carrarienſiū dn̄oꝝ edidit. ⁊ de ingenuis moribus libellū. ⁊ in diui hieronimi laudē cultiſſimas orationes compoſuit ⁊ alia multa.

Mapheus phegius patria laudenſis vir doctiſſimus. orator ⁊ poeta nō vulgaris. martiniq̄ pape datarius ob dicendi elegantiā rome floruit. qui aliquot editis libellis partim metro partim oratione ſoluta magnā laudē ſortit⁹ ē. Inter quos tredecimū eneidoꝝ librū in verſu heroico compoſuit. Eius quippe procuratione ⁊ impenſa reliquie ſancte monice ex hoſtia tiberina romā tranſlate ſunt. ⁊ eiſdem capellā atq̄ ſepulchrum miro artificio ſuo ſumptu extruere fecit. vbi ⁊ corpus ſuum in ea capella ſepelire voluit.

Franciſcus barbarus patricius venetus criſolore in grecis lr̄is diſcipulus excellentiſſimi ingenij vir: ob doctrinā ⁊ dicendi promptitudinem ⁊ reipublice adminiſtrande prudentiam laudatiſſimus habitus eſt. Hic cū eruditiſſimus eſſet pulcherrimū librum de re vxoria ac epiſtolas ornatiſſimas edidit.

Leonbardus quoq̄ iuſtinianus vir magni ingenij vtriuſq̄ lingue grece ⁊ latine peritiſſimus. Inde q̄dam greca in latinū conuertit vtpote cimonis ⁊ luculli vitas. Hic bernhardum iuſtinianum filiuz genuit doctrina ⁊ prudentia conſimilem.

Carolus aretinus poeta grece latineq̄ lingue vir eruditiſſimus atq̄ eloquentiſſimus frāciſci philelphi emulus hiſdem temporibus floruit. qui tū metro tū ſoluta orōne multa compoſuit. ⁊ quedaz e greco conuertit. quā ob rem a florentino populo in ſuū cancellariū vocatus immunitatis beneficiū conſecutus ē

Caietanus patria vicentinus patauinus canonicus theolog⁹ ⁊ ph̄s ſui tp̄is p̄cipuus in patauino gymnaſio tū legendo tū diſputādo principatū obtinuit. ⁊ iō accuracius ſuꝑ octo libris phiſicoꝝ ꝯmētat⁹ eſt. ⁊ ſuꝑ libris de anima ⁊ de celo ⁊ mundo ac alia ꝯpoſuit.

Concilium florentinum

Concilium florentie anno dn̄i. 1439. ab eugenio pōtifice cōtra baſilienſe celebrat̄. Mortuo em̄ ſigiſmundo imꝑatore a quo baſilienſe concilium incrementum habuerat. creato alberto duce auſtrie cōcilium ferrarienſe eugenij nomine cardinalis ſancte crucis inchoauit. Eo ꝓficiſcit̄ ⁊ eugenius eo q̄ aduentare imꝑatorē conſtantinopolitanū Jo. paleologum intellexerat. Is ferrariā ingrediens non aliter ſuſceptus ab eugenio eſt ac romani imꝑatores ſuſcipi conſueuerant. Verū cū peſtis ferrarie inoleuiſſet florentiam transferre conciliuz placuit. ibi habito ſepius conuentu diſcuſſaq̄ grecoꝝ ⁊ latinoꝝ contentione tandē eo ventū eſt vt greci rationibus victi faterent̄ ⁊ ſpiritumſanctū a patre filioq̄ ꝓcedere. vtq̄ i azimo ſine fermento triticeo pane corpus xp̄i conſecraret̄. ac purgatorij locū eſſe crederent. Poſtremo v̄o vt faterent̄ romanū pontificē verum xp̄i vicariū petriq̄ legittimū ſucceſſorē primū in orbe locū tenere. cui ⁊ orientalis ⁊ occidentalis eccl̄ia merito pareret. Abeuntibus aūt grecis. 22. nouembris re hoc modo compoſita gaudentes in patriam rediere. Armeni etiam cum fide noſtra conuenere. Preterea vt patres augēdo baſilienſe conciliū infirmaret. Eodē tēpore decem ⁊ octo cardinales creauit. Quoꝝ de numero fuere duo greci rutenus ⁊ nicenus vt eoꝝ auctoritate grecorum natio in fide contineretur. que haud ita multo poſt in antiquos mores recidit.

PHilippus mediolonēſiū dux. occupata genua vrbe. magnū exercitū inter foꝝ cornelij liuijq̃ foꝝū cōtinebat. Quapropter ſuſcipit aduerſus eū a florētino pplo bellū. qđ vſq̃ ad obitū eiuſdem ducis durauit. annis. ſ. xxv. Infida tñ nonnūq̃ ⁊ inſidiaꝝ plena pace intercedente.

FRancia añ hec tpa diu in flore. nūc in merore fuit. Cū illud regnū florētiſſimū ſupra modū per henricū regem anglie vaſtat. poſtq̃ aūt alios bello deturbauit. nō ſine grandi iactura ſuoꝝ infeliciſſime vitam finiuit. Joannes quoq̃ dux burgūdie hoc regnū eque lacerauit q̄ breui poſt occidit ⁊ malorum multoꝝ occaſio extitit. Cardinalis ſancte crucis tandē pacem cōpoſuit. quā burgundi acceptarūt. Anglici non conſenſerūt. verū ioannes burgūdie dux poſt terugas initas cum ſacramentū ambo diuiniſſimū ſumpſiſſent. in conſpectu regis francie atrociter occidit. ideo mala ſuccedunt tempora per regiones francie.

Duo amantes

DUo amantes hijs diebus in ytalia fuerūt. Miles vnus eurialus noīe Sygiſmūdi imꝑatoris. curialis ꝑcipuus. Et lucrecia in ſeneſi ethrurie vrbe. ambo decori. amboq̃ ſpecioſiſſimi. Uxꝛ lucretia mira pulcritudine precellens. Res acta ſenis eſt dū ſygiſmundus illic degeret. Hij nāq̃ ceco amore adinuicez ſolo viſu exarſere. Et tandē ad cōcupitū finē ꝑuenere. Et cum ibidem ꝑ aliquot tempꝰ dies ſuos deduxiſſent. ob ceſaris abſentiā facta fuit ſeꝑatio. Ex qua tātā vterq̃ contraxit triſticiā. ꝙ lucrecia poſt longas lacrimas egritudinē incidit. Et qꝛ coꝛ ſuū aberat inter brachia matris indignantez exalauit aiam. Eurialus ꝟo poſtq̃ obiſſe verū amatorē cognouit. magno dolore ꝑmotus. cōſolationē vllaz admiſit niſi poſtq̃ ceſar ex ducali ſanguine virginem caſtiſſimā ſibi matrimonio coniūxit. Ex quoꝝ exemplis monētur. vt temperatis motibꝰ ſtudeant. Qui eñ nūq̃ ſenſit amoris ignem aut lapis eſt aut beſtia. Iſſe nāq̃ per deoꝝ medullas non latet igneam fauillam. horum hiſtoriā pius pon. ante pontificatum pulcre deſcripſit.

De aduentu Delphini in alſaciā. tpe concilij baſilieñ.

VEnit per hos dies ludouicus delphinus vieneñ. ac primogenitus regis francie. cuz magno exercitu infra limites imperij. Oppidumq̃ obſidione cinxit. Cui nomē eſt mons belligradi. quod ab imperio comites de wirtenberg habēt i feudū. Ibi cum aliquādiu delphinus maneret. cū caſtellanis tandē conuenit. vt ſibi ad certum tempus oppidum traderet. Quo lapſo id libere reſtitueret. Nam aliter vi decreuerat expugnare. vt locum haberet in quo morari poſſet. quia non decebat regis filium in campis degere abſq̃ tecto. Poſtq̃ aūt delphinus belligradi potitus eſt. fama vndiq̃ aduentum ſuū publicauit. ſ; non vno modo apud omnes. Apud aliquos nāq̃ ſe in auxiliū nobilitatis veniſſe predicabant. tanq̃ in germania ꝑ comites eſſet oppreſſa. Apud alios ꝟo vocatum ſe dicebat per romanoꝝ regem cōtra Swicenſes. nōnullis aūt ſe velle vendicare iura domus francie ſe aſſerebat. que vſq̃ ad rhenū protendi dicebat. Ex hac cauſa vrbem argentinā obſeſſurū ſe affirmabat. dicebat ⁊ ꝓpter ducem ſygiſmūdū ſe veniſſe. Et hos rumores vbiq̃ publicari ſtudebat. Non ꝙ ita eſſet. ſ; ꝙ fauorem ob eam cauſam ſeſe putabat habituꝝ. De delphini exercitu varia dicta ſunt. qui minora probant quinq̃. ⁊. xx. milia cenſent eſſe. Concordatū eſt inter delphinū ⁊ alſacieñ. quīq̃ ⁊. xx. milia hominū ex ſuo exercitu ꝑ hyemez in oppidis alſacie recipi debere. ipeq̃ delphinus ⁊ thuriceñ. ⁊ alijs obſeſſis ferre opem promittit. Ueniebant iam delphini gentes q̄ vulgo vocantur armeniaci in ſubſidiū quoddā caſtelli. quod ſwiceñ. ꝓpe baſileam obſidebant. ſuiceñ. vt hec ſenſerunt non expectatis hoſtibus obuiam pergunt. primaſq̃ armeniacoꝝ turmas incidūt. ſtragem dāt. pluri moſq̃ neci prebent. armeniaci ꝟo retro pedetenti fugientes ad maiorē exercitum ſe recipiūt. Illi ſanguinis cupidi ⁊ auidi victorie dū gloriam querunt. ꝓpriam ſalutem amittunt. Uentuz eſt ad hoſpitale ſancti iacobi quod vix ſtadijs quatuor a baſilea diſtat. ibi vniuerſa multitudo armeniacoꝝ in ſuiceñ. irruit. Nonnullis ante portas baſilieñ. poſitis qui exeuntes obſeruarent cederentq̃. Cōmittitur atrox ⁊ miſerabile ꝓlium. Caduntq̃ ex vtraq̃ parte q̃plurimi. prelium a principio diei vſq̃ ad finem tractum eſt. Ad extremū non victi ſuiceñ. ſ; vincendo fatigati. victoria lugubris armeniacoꝝ fuit. Campuſq̃ liber eis māſit. nō virtute. ſ; multitudine ſuꝑantibus. Ex armeniacis dicūt aliqui plures ſtratos eſſe q̃ ex ſuiceñ. Magna cedes equorum fuit. plures theutoni dum ſuiceñ. vleiſci volūt vitam amiſerūt. Dum hec agūtur rex romanoꝝ oratores ad delphinū mittit. epiſcopum auguſteñ. ⁊ ioannē de aych doctorem. nonnulloſq̃ milites perſcrutatum. Quid cauſe ſit quod imperiuz cum exercitu ſit ingreſſus. Redeunt oratores ⁊ cum his delphinus ſuos ad regem deſtinat q̄nq̃ viros preſtantes. Interim ex parte concilij baſilieñ. cardinales duo arelateñ. ⁊ ſancti calixti pluresq̃ alij doctores delphinū adeūt. Et cum hijs ciues baſilieñ. deprecanturq̃ nenc concilio vel ciuitati noceant. Is rurſum ſuos baſileam cuz hijs nūcios mittit. Qui habuerunt diuerſos concordie tractatus. Nam ⁊ oratores felicis pape ac ducis ſabaudie totiuſq̃ ſuiceñ. factōis illuc ꝯuenerāt. Oratores qui Nuremberge fuerunt dixerunt delphinū vocatu regis contra ſuiceñ. veniſſe. Tandem cū deuaſtationem in alſacia peregerunt. non ſine nece ſuoꝝ ad ꝓpria reuerſi ſunt. Anno domini. 1444.

Brixia olim nobiliſſima cenomanoꝝ galloꝝ ciuitas. Et nūc q̄dem inter ceteras lombardie vrbes ad modū potens. antea hec tp̄a. vi. ydus marcij in venetoꝝ manus deuenit. Huiꝰ cā fuit ꝙ philippus dux quēdam virū peſſimū ibidē vectigalibus p̄fecerat. Qui intollerabilia ciuibus imponēs. ꝓpter quod brixias laceſſiti venetis ciuitatē obtulere. Suſceptaq̄ꝫ brixia cardinalis ġꝫ ſancte crucis vltro citroq̄ꝫ ſepiꝰ nūcijs tranſmiſſis. Tandē pacē ea ꝯditione inter philippū ⁊ venetos cōpoſuit. vt brixiā veneti. et oppida brixianoꝝ cremonenſiūue. q̄ antea ip̄i ⁊ mantuanꝰ marchio ceperāt retinerēt. Inſup ⁊ bergomū eiuſq̄ꝫ agrū legatus ex ſedere ip̄is venetis deſignauit. hac etiā cōditione. ne ſocios venetorū florētinorūq̄ꝫ bello laceſſeret. Inde veneti tantā gl'iam ⁊ vtilitatē ꝯſecuti ſunt. Deinde arx vi ⁊ machinis vix eſt expugnata.

Deinde bellū lucenſe a florētinis ſuſcipit' qḋ p annos tres maximo cū vtriuſq̄ꝫ ppl'i dāno ꝓtractū fuit.

Coſmas Mediceus ciuis florentinus

Coſmas medicus florentinus potētiſſimus ciuis. Qui e florētia pulſus. Cū anno dn̄i. 1432. in vrbē reuocatus eſſet. gubernatōem oēm reipublice ſtatim reformare fecit. Vn̄ ⁊ multos alterius aduerſe factionis in exiliū egit. ſuit em̄ apud florentinos ciuis primarius. om̄iq̄ꝫ nō ſolum apud ytalos ſ; fortē et apud exteras nationes opū affluentia primꝰ habitus ē. Verūetiā prudētia humanitate. liberalitate. bonorūue artū ⁊ p̄ſertim hiſtoriaꝝ p̄ſtantia oēs ſupauit. Tāta fuit huiꝰ diuitiaꝝ abūdantia vt ſuo auxilio frāciſcus ſforcia mediolanēſiū ducatū obtinuerit. Multa quoq̄ꝫ eccl'iaſtica edificia cultiora reddidit. Et in primis celebre monaſteriū apud feſulas nō longe ab vrbe florētina ordinis canonicoꝝ regulariū extruxit. aliud etiā intra vrbē in honorē bti marci euāgeliſte ꝑdis ſancti Dn̄ici a ſolo edificauit. In q̄bus bibliothecas extruxit adeo ſupbiſſimas. vt om̄es ſupent in ytalia. libris notabilibꝰ in diuerſis facultatibꝰ. nō ſolū latinis ſ; ⁊ grecis. q̄ fuerant Nicolai de nicolis viri ſtudioſi lingue vtriuſq̄ꝫ periti illā exornans. alia quoq̄ꝫ ea in vrbe extruxit monaſteria ⁊ priuata edificia. Et nō longe a domo habitationis monaſteriū ſeu canonicatū ꝑmagnificū edificauit in honore diui laurētij. Que opa viri magnificentiā p̄ ſe ferūt. Porro cū ſic annis multis vixiſſet. Relicto filio petro virtutis paterne imitatore. anno domini. 1464. kal'. auguſti defunctus ē. in bona ſenectute. apud ſctm̄ laurentiū conditū cū hoc titulo. Coſmas medices patrie pater. laurentius ex filio petro nepos omnes auitas virtutes atq̄ꝫ diuitias reuiuiſcere fecit.

Nicolaus euboicus

Nicolaus euboicus ſagūdinus ep̄s latine ⁊ grece lingue atqꝫ elegantie p̄nceps laudatiſſimꝰ habet'. Qui in freq̄nti florētino ꝯcilio medius aſſiſtēs multis ⁊ eruditis viris audientibus diſputantiū v̄ba atqꝫ ſentētias tū grece tū latine ꝓlatas mira celeritate ⁊ adeo accomodate referebat vltro citroqꝫ in vtraqꝫ lingua fideliſſime ⁊ ſummo ornatu reddebat.

Ambroſius florentinus ordinis camaldulēſis general' abbas theologus inſignis latine greceq̄ꝫ lingue accurate doctus. ⁊ bonis omnibus diſciplinis ornatus in eo cōcilio clarus habetur. inter cetera ſui ingenij monimenta. Diogenē Laerciū de moribꝰ ⁊ vita philoſophoꝝ ad Coſmū mediceū e greco latinū fecit. Alia quoq̄ꝫ opuſcula docta cōpoſuit.

Joannes Tortellius natione aretinus romani pōtificis ſubdiaconus ⁊ cubicularius. ac nicolai poſtmodū pontificis ꝯtubernalis ⁊ ſtudioꝝ ſuoꝝ intimus comes grecis latiniſq̄ꝫ l'ris ac theologicis nō mediocriter doctus. hac tempeſtate floruit. Qui inter cetera ſtudioꝝ ſuoꝝ opa de ſcribendi rōne opus p̄clarū edidit. Et ortographiam ſuis l'ris ornat. Athanaſij quoq̄ꝫ vitā ad eugeniū papā in latinū tranſtulit. Et appianū hiſtoricū aduerbū interpretatus eſt.

Antonius cermiſanus medicorum monarcha

Antonius Cermiſanꝰ medicine monarcha. qui lectioni ordinarie padue lōgo tempore p̄fuit. Quē ſequētes miris extollūt laudibus. fuit homo hilaris ac iocūdus debite carnoſus cōplexionem a deo ſibi donatā optimā habēs. q̄ in ſenectute maſculos pulcerrimos poſt ſe reliquit. primus ex mente abolicaſum in terminis more iuriſcōſultoꝝ aperuit. Conſiliaq̄ꝫ ex viſceribꝰ Auicēne ad omnes egritudines poſteritati reliquit. Diem clauſit extremū. anno leg'l gratie 1441. viceſimaquarti auguſti. ſepultus apud ſanctum Antoniū padue.

Bartholomeus de montagnano medicꝰ

Bartholomeum montignanū philoſophū ⁊ medicū celeberrimū etas iſta attulit. Qui multarum rerum cognitione ⁊ ſcripturarū ſubtilitate ceteros ſua etate phiſicos ſuperauit. Qḋ pulcre libri de cōſeruatione ſanitatis a ſe editi oſtendūt. Adiecitq̄ꝫ his ⁊ cōſilia in medicinis de ꝑticularibꝰ egritudinibꝰ a capite vſq̄ꝫ ad pedes. Sil'r de balneis. de mō ꝯponēdi medicinas. Et antidotariū i cōſilijs. ⁊ alia multa.

Hugo quoq̄ꝫ Senenſis vulgatiſſimus medicus. per hoc ip ſuꝫ tempus diuina quadam ingenij ⁊ medendi gratia. om̄es qui ante illum in ethruria floruerunt excelluiſſe creditur. Qui ſuper primo Auicenne ⁊ Aphoriſmis Hyppocratis ⁊ Tegni Galieni. Et conſilia vtilia ſcripſiſſe dicitur.

Nicolaus de Tolleto ordinis heremitarum

Nicolaus Tollentinas eremitarũ ſancti Auguſtini pr̃. qui anno dñi. 1294. obierat hoc anno. 1446. frequẽtiſſim⁹ miraculis clarus ab eugenio pontifice (toto aſtãte pp̃lo romano om̃iqȝ cardinaliũ cetu) ſctõꝝ ꝓfeſſoꝝ nũero aggregatur. Voluerat tñ ioannes. xxij. pontifex q̃ de ei⁹ ſanctitate p̃cipuã habuerat noticiam. hũc ei honorẽ impꝛtiri. ſʒ multis belloꝝ ſciſmatũqȝ turbinibus vexatus. ac etiã morte p̃uentus. id hãc ad vſqȝ diẽ dilatuȝ ẽ. Is ſanct⁹ ex pyccno oppido qð ſancti angeli nũcupat̃ ſb̃ firmana ciuitate in r̃e ancita. p̃re cõpagno mediocribus parẽtib⁹ nat⁹. adultus fact⁹ corpus ꝛ aĩam dño ↄſecrauit. In adoleſcẽtie p̃mordijs mũdo renũciãs ordinẽ heremitaꝝ beati auguſtini complexus ẽ. inde m̃ltis ieiunijs vigilijs v̄beribus corpuſculũ afflixit. ꝛ cõtemplationi ſe totũ dedit. oĩs ei⁹ ſ̃mo aut rarus aut cũ opus erat de morib⁹. de religione. de pietate. de mundi ↄtemptu. vł de amore dei fuit ꝛ celeſti patria. cilicio circuloqȝ ferreo ſubtrito vtebat̃. q̃bus carnẽ ſuã plurimũ macerabat. diabolicas etiã tẽptatiões ꝑtulit. in eo q̃ȝ ꝓphetie ſp̃us fuit. ad eũ multi languẽtes. nõnulliqȝ malignis vexati ſpiritib⁹ ducti curati ſunt. triginta ãnis tolentino in cõuentu ꝑmanẽs. nũqȝ carnes oua piſces aut alia pinguia ſanitatis aut infirmitatis tp̃e rceptus ẽ comediſſe. Cũ q̃daꝫ nocte diu in oꝛõne ꝑſtitiſſet. in cella ſua obdormiẽs vidit ĩ ſomnis ſydus clariſſimũ ſitu non altũ. e loco natiuitatis ꝓgrediẽs qð poſt oratoriũ choꝛi in tolleto terminũ habuit. cognoſcẽs ꝑ hoc ſe emigrandũ. in eo loco ſepulturã elegit ad inſinuandũ claritatẽ ſanctitatis ei⁹. Sicqȝ ſanctiſſim⁹ vir celo receptus ẽ. hui⁹ aũt feſtiuitas decima die menſis ſeptembꝛis celebꝛatur.

Laurẽtius vallenſis

Laurentius vallẽſis vt aiũt canonicus. nõ min⁹ p̃hus ꝛ theologus q̃z rhetoꝛ ꝛ grãmaticus. hoc tp̃e clarus exñs. ad ioannẽ tortelliũ amiciſſimũ ſuũ Elegantiaꝝ libꝛos ſex ex neapoli dedit. quibus nil vtilius excogitari potuiſſet. Scripſitqȝ in dialecticã ꝛ in q̃ntilianũ cõmẽtarios digniſſimos. Ep̃las q̃ȝ pauli ſuo mõ in latinũ v̄tit. Homeꝝ inſup ꝛ herodotũ ac thucididem grecos latine loqui docuit. Nonnulla etiã alia acri cura ac diligentia conſcripſit. inuectiuas etiã aduerſus multos cõpoſuit.

Matheus palmerius natione floꝛẽtinus hiſtoꝛicus ꝛ p̃hus ac oratoꝛ diſertiſſim⁹. ip̃is q̃ȝ tp̃ibus viguit. Et inter preclaros viros in cõcilio floꝛẽtino annumeratus fuit. Chronicã euſebij de tempoꝛibus quã diligẽtiſſime emẽdauit. Et ab anno domini quadringenteſimo quadrageſimoſecundo vſqȝ ad annũ. 1448. ip̃e perfecit.

Blondus hyſtoꝛicus

Blondus flauius foroliuiẽſis vir doctiſſim⁹. ꝛ dicẽdi gr̃a gratiſſim⁹ eugenijqȝ põtificis ſecretari⁹ digniſſim⁹. ſʒ ip̃o tp̃e eas ob res multo habit⁹ ẽ in p̃cio. Qui p̃ter orõnes ꝛ ep̃las innumerabiles a ſe editas. maximã gloꝛiam ytalie cõtulit. q̃ꝛ p̄ ceteris latentẽ ſup̃ mille annos hiſtoꝛiã tanta attigit diligentia. vt duob⁹ ꝛ. xxx. libꝛis. eandẽ diffuſe oꝛnateqȝ oñderit. Nã omnẽ ne dũ ytalie ſʒ totius olim romani imperij ꝓuinciaꝝ regionũqȝ ſtatũ ꝑpulcre deſcripſit. Indeqȝ de roma triũphante libꝛos. x. Et de roma iſtaurata libꝛos. 3. ac de ytalia illuſtrata libꝛos quaſi. ix. ac alia m̃lta. Quinqȝ hic poſt ſe reliquit filios bonarum litteratũ feraciſſimos. nec patri inferioꝛes.

Guarin⁹ veronenſis

Guarinus veronẽſis criſolare bizantini diſcipulus grãmaticus. ꝛ oratoꝛ ac p̃hus eruditiſſimus. grece latine lingue facũdiſſimus. ferrariãqȝ legendo docendo et cõponendo cũ infinitam pene diſcipuloꝝ turbã ad ſe erudiendã traxiſſet. maximũ laudis preconiũ ꝓmeruerit. Tandem venetijs poſtea ferrarie. ꝛ victoꝛinus mantue publico ſalario võti. m̃ltos in vtraqȝ lingua erudire ceperũt Inter q̃s etiã mantuani ꝛ ferrariẽſes p̃ncipes fuere. Hic guarin⁹ cũ eẽt ingenij excellentiſſimi grãmaticales regulas vtiliter ĩ oꝛdinẽ redegit. indeqȝ ſtrabonis geographi europã. ꝛ vitã q̃rũdam ex plutarcho greco latinas eloquẽtiſſime fecit. h̃ntur eciã ip̃ius cõplurime elegantiſſime orões ꝛ ep̃le a ſe edite. Deficiens tandẽ in ſenectute bona. ferrarie apud carmelitas ſepulcro marmoꝛeo. inſigni decoꝛato epigrãmate ſepelitur.

Georgii Trapezuntiũ virum doctiſſimũ ꝛ apoſtolicum ſecretariũ cum his floruiſſe conſtat. q̃ꝛ ab eugenio pontifice rome publico gymnaſio vocatus. m̃ltis annis hyſpanos gallos germanoſqȝ viros preſtantiſſimos vna cum ytalicis oratoꝛiã ꝛ poeticam docuit diſciplinas. Rhetoꝛicã conſcripſit ꝛ alia.

Gregoꝛius tiphernas rhetoꝛ vtriuſqȝ lingue eruditus ſtrabonis aſiam in latinũ conuertit. Ioannes quoqȝ auriſpa ſecretarius ap̃licus rhetoꝛ luculentus in precio fuit. ꝛ quedam cõpoſuit.

Antonius guayuerius natione papienſis medicus celebꝛatus. hec ipſa tempoꝛa ſuo ingenio ſuaqȝ inſigni doctrina clarioꝛem reddidit. Qui in medicinis compoſuit de febꝛibus. de ſtomachi egritudinibus. de matrice. de artetica ꝛ iũcturis. ꝛ calculi paſſione tractatus cõpoſuit. Ferũtur ꝛ ip̃ius de fluxibus de pleureſi. de peſte ꝛ aliqua alia compoſita laude digna.

Linea ſummoꝝ pontificū

Nicolaus quintus

Caliꝛtus tercius

Anno mundi. 6646. Anno xpi. 1447.

NIcolaus q̄ntus papa. Thomas ſarzanus antea vocatus. a ſarzana oppido lucenſ agri. humili loco ⁊ familia natus. mr̄e andreola. pr̄e bartholomeo phiſico. pōtifex oīm cōſenſu creatur pridie nonas marcias. M. cccc.xlvij. Vir certe tāto principatu doctrina comitāte liberalitate magnificētia digniſſimus. Laudat̄ eīn eius liberalitas qua in oēs vſus ē. maxime erga litteratos q̄s ⁊ officijs curialibus ⁊ bñficijs mūifice iuuit. Eos premijs ad cōponendū ⁊ aduertendos grecos auctores in latinū ita perpulit. vt lr̄e grece ⁊ latine. q̄ ſexcentis iam antea annis in ſitu ⁊ tenebris iacuerāt. tū demū ſplendorē aliquem adepte ſint. Miſit ⁊ lr̄atos viros ꝑ omnē europiā. quoꝝ induſtria libri conq̄rerentur. qui maiorū negligentia. ⁊ barbaroꝝ rapinis perierāt. Hic cū oīm virtutum ornatiſſimus eſſet. Et in deū ac hominē bene meritus. vno eodemq̄ anno ⁊ ep̄atum bononienſem ⁊ cardinalis dignitatē ⁊ pontificatū adeptus ē. Qui cū pontificatū iniſſet ꝑter ſpem oīm. mūdi principes habuit fauorabiles. Ido motus felix hortante etiā friderico ceſare pontificatu ſe ſponte abdicauit. Qua ex re galerum cardinalatus ei trāſmiſit. Et legatū germanie ↄſtituit. Ea cōcordia ne dū populus ro. ⁊ etiā totus mūdus a tanta ſeditione liberatus admodū letatus ē. Et fridericus impator creatus vna cū leonora cōiuge ꝓ corona accipienda romā cōceſſit. Et ab ipo coronā ⁊ bñdictionē acceperūt. Multa etiā glorioſus hic pontifex in vrbe ⁊ extra edificia magnifice ⁊ ſplendide edificauit. in vrbe edes pontificias apud ſanctā mariā ad ꝑſepe. Reſtituit ⁊ templum ſancti Stephani. a fundamētis erexit ſancti Theodori tēplū. pantheū in medio vrbis poſitū. M. agrippe opus plūbeo tecto reſtituit. In vaticano aūt ⁊ pontificias edes in hāc formā quā nūc cernimus redegit. Et muros vaticani prealtos ⁊ latos inchoauit. Et molē ingentē quibus coherceri hoſtes poſſent. ne edes pontificis ⁊ beati petri templū (vt antea ſepe factū ē) diriperent. Extant adhuc vaſa aurea ⁊ argentea. cruces gēmis ornate. ⁊ ſacerdotales veſtes cū mitra pōtificia. q̄ hoīs munificentiā oſtendūt. Libros ꝑpulcros auro ⁊ argento redimitos magne multitudinis (cum adhuc imprimendi ars non ꝓdijſſet) ſuo iuſſu exſcribere fecit. Elemoſinas multas in pauperes ⁊ v̄gines inopes erogauit. auaricie adeo expers fuit. vt neq̄ officiū vendiderit neq̄ beneficiū ſimoniaca prauitate vlli collocauerit. Gratus erga ſe meritos. amator iuſticie. pacis auctor ⁊ cōſeruator. iubileū habuit. beatum quoq̄ bernardinū ordinis minoꝝ in ſanctos retulit. Tandem ſiue tedio animi quo maxime cruciabat̄ poſt captam cōſtantinopolim a turcis. ſiue febre ⁊ podagra. qua potiſſimū vexabatur. pōtificatus ſui anno octauo. M. cccclv. morit̄. Sepeliturq̄ in baſilica petri. honorificētiſſima pompa. cum inſigni epitaphio

Anno mundi. 6656. Anno xpi. 1455.

CAlixtus tercius papa. natione hyſpanus ex valentia ciuitate. patre ioanne. matre franciſca. generoſ parentibus natus. alphonſus cognomento boria antea vocatus. libere educatus. Sexto ydus aprilis hoc anno iam decrepitus cardinaliū ſuffragijs pontifex creatur. Vir certe magni conſilij ⁊ vtriuſq̄ iuris peritus doctor. Et alphonſi regis ſecretarius. Pontificatu ſuſcepto. Caliſti nomen de more ſuſcipiēs bellū turcis ſtatim indixit. Id ſe ante pontificatum vouiſſe oſtendens ſuo cyrographo. ad id perficiēdum predicatores per totam europam ſtatim miſit. qui omnes xp̄ianos in turcos animarēt. Et ſuis opibus eā adiuuarent. Ex hijs autem facultatib9 ad ſexdecim triremes rome edificatas in hoſtē miſit. patriarcha aq̄legienſi ꝑfecto. qui triennio maritima hoſtiū aſianoꝝ vexauit. Inſulas quaſdam cepit ac magnas calamitates hoſtibus intulit. Alphonſus aūt rex ⁊ burgūdie dux crucis ſignū ſuſcipientes. ituros ſe in hoſtē ꝓfitebantur. vel armatos milites miſſuros. ſacerdotibus interea aliquot dierū ſupplicationes decreuit. Mādauit preterea vt aſſiduo rogatu deus flecteretur. In meridie campanis ſignum dari fidelibus. vt orationibus eos iuuarent. qui contra turcos continuo dimicabant. Ea de cauſa officium transfigurationis domini noſtri ihesu chriſti ipſe ordinauit. Iuſſitq̄ eo modo atq̄ cum hijs indulgētijs celebrari quibus celebritas corporis chriſti in precio habetur. Et ꝓpterea ad vſum caſſanū perſarum ⁊ armenie principē ad reges Tartaroꝝ Ludouicum bononienſem ordinis ſancti franciſci fratrē miſit. Cum multis ⁊ magnis mūeribus eos in turcū excitans. qui perſuaſu hominis magnas turcis calamitates intulere. Pontifex quoq̄ ad tranſigenda negocia pontificia animū adijciens beatū Vincentiū hyſpanū cōpatriotam ſuū. Et beatū eadmūdū anglicum in ſanctos retulit confeſſores. Calixtus autem in omni vita integerrimus cum elemoſinas xpi pauperibus frequentes dabat in victu parcus. in ſermone modeſtiſſimus. Moritur pontificat9 ſui anno tercio menſe tercio. die decimoſexto. Reliquit centum ⁊ quindecim milia nūmum aureorū. quos in vſus bellicos contra turcos cōparauerat. Sepeliturq̄ in vaticano ad ſiniſtram baſilice ſancti petri in tēplo rotundo. quod ſancte Marie de febribus dedicatum eſt. Nicolai impenſa antea reſtitutum.

Linea imperatoꝝ
Fridericus tercius

FRidericus eius nominis tercius imꝑator Erneſti ducis auſtrie filius. Au
ſtrie. ſtirie. carinthie dux ꝛ comes tyrolis alberto romanoꝝ rege e vita ſub
lato. Anno dñi. 1440. cõmuni voto ceſar delectus. Inde coronã regni germani
ci apud ciuitatem aquenſem ſummo honore ſuſcepit ꝛ imperauit vſqꝫ in p̄ſens.
annis. 53. Is poſtq̃ diſcretionis annos attigit mox religionis induit zelum. ce
pitqꝫ rebus omnibus diuini cultus augmentum ꝓponere. quod ſibi ꝛ ſue nature
bonitas ꝛ nobilitas ſanguinis ſuadebat. Nã domus auſtrie principes (inter q̃s
plures ꝛ reges ꝛ imperatores floruerũt) tunc ſibi ꝓſpere ſuccedere ſperauerũt cũ
diuino cultui bene ꝛ conſtanter famulati fuiſſent. Quoꝝ veſtigia Fridericus ſecu
tus. Defunctis parentibus q̃primũ tutelã exiuit vt locũ videret in quo noſtra re
demptio celebrata eſt adhuc adoleſcens tranſmare nauigauit ſacra viſens loca.
vbi natus ſaluator. p̄ſentatus in templo. baptizatus ꝛ tẽptatus. vbi cenauit. vbi
iudicatus crucifixus ꝛ ſepultus ꝛ vnde celos aſcendit. Quid multa oſculatus eſt
terram vbi fuerunt pedes eius qui nos redemit. feliceq̃ reditum cũ gloria habu
it. Fuit eñ princeps catholicus ꝛ pius. etate florida. quã ſapientia. grauitas et
vite integritas comitabant. corpore ſtrennuus vegetuſqꝫ ꝛ robuſtus. apt⁹ ꝛ pa
tiens ad labores. fortis conſtanſqꝫ animi. ſobrietatis cultor p̄cipuus. De ſua de
niqꝫ manſuetudine. de religione. de iuſticia. de prudentia faciendum verbum ne
ceſſarium foret. Quõ neutralitatẽ eccīe romane nocentiſſimam ex natione ſua ſu
ſtulerit vt obedientiã germanici populi magno labore. maiori ſumptu atqꝫ indu
ſtria eugenio ꝛ nicolao reſtituerit. Unde ſecuta eſt qua nũc fruimur eccleſiaſtice
ſocietatis vnitas. Horremus tñ ingredi cũ paruo nauigio magnũ mare. neqꝫ no
ſtra hiſtoria eſt que maieſtatẽ tanti principis ꝑ ſua dignitate valeat explicare. ve
tuſtas eñ imperij ꝛ amplitudo ac auctoritas ꝛ gloria deducenda forent. ꝛ natio
germanica que ſibi obſequit. domuſqꝫ ex qua ꝓgnatus eſt. Cũ ea regũ ꝛ impe
ratoꝝ ſedes ꝛ ſepe hungarie ſepe boheme ꝛ aliqñ polonie reges dedit. que lau
des eius habunde demonſtrauit. Demũ pſona ꝓpria que corporis ꝛ anime dotibus egregie pollet. San
eſt tamen tacere q̃ maieſtatem tanti principis tenui vt noſtra eſt hiſtoria pcurrere. Uereor eñ ne quis me
putet in hoc opere pleraqꝫ ſcripſiſſe in gratiã imperatoris noſtri ac ꝓinde vanitatis arguenduz eſſe. quod
viciũ a graui viro p̄ſertim ſcribente longiſſime abeſſe debeat. qui tamen nouit fridericuz nemo adulatũ di
cet. Si eos adulari tantummodo dicimus qui mortaliũ facta dictaqꝫ ſupra verũ extollunt. Cũ hec ſcripta
eius laudes diminute magis q̃ ampliter attingunt. quis eñ eius imperatoris egregia facinora habunde
retulerit: qui annos tres ſupra quinquaginta ſapientiſſime imperiũ gubernauit. Omnes tandẽ qui mo
do regnant quiqꝫ regnaturi poſt hec fuerint fridericũ tanq̃ ſpeculũ quoddã virtutũ contueri appetere ar
bitror. Si gloriam regionibus. ſuis ꝓuincialibus quietem parare voluerint. Quã ob rem nõ plenam hi
ſtoriam ſcribo. ſed ea dumtaxat excerpo eaqꝫ pſtringo que ad exẽpla virtutũ ac ꝓbitatis accomodari poſ
ſe videant. Nunc igit ad ſequentia geſta redeamus. Prohibente ſciſmate vſqꝫ nicolaũ quintũ rome coro
nari deſtitit. rebus germanie interim compoſitis. Quo pontificante ordinatis p̄ſidibus auſtrie ꝓſecutus
iter ad oppidum ſancti viti ꝑuenit. ibiqꝫ natiuitatis dñice feſta ꝑegit. Ad quem locũ ꝛ ladiſlaum regẽ ꝓfi
ciſci iuſſit. Inde villacũ ſe confert. id eſt oppidũ eccleſie babenbergenſis ſupra drauũ ſitum non longe ab
ytalie finibus. ibi ꝛ bohemi ꝛ hungari ꝯuenerant. domi nobiles q̃plurimi qui romã videre. coronationẽ
ytalie ſpectare mores. militie cingulũ mereri magnopꝫ optabant. Ibi quoqꝫ dux auſtrie albertus germa
nus ceſaris erat. qui ſplendidũ ex ſueuia comitatum ad ſe vocauerat. Cupidus ꝛ ipſe q̃uis Rome in anno
iubileo fuiſſet rurſus ytaliã ingredi ac fraterne coronationis adeſſe ſolennibus. Ceſar relicto villaco alpes
aſcendit que germaniam ytaliamqꝫ diſiungunt. p̄miſſo alberto cum parte copiarum. ipſe regem ladiſlauz
ſecum ducens kal'. ianuarij ytaliam intrauit anno poſt iubileum primo. Legatos venetoruz patricios do
mi potentes obuios habuit. qui eũ ingenti gaudio exceperunt cum clero ꝛ reliquijs occurrentes. Ad vi
ctum omnia ſine p̄cio adminiſtrarunt quocunqꝫ ceſar in territorio venetorum ꝑuenit. Occurrere frequen
tes populi. laudare ſplendidum ceſaris comitatum. arma lucentia. decoras iuuenũ facies. flaueſcentes co
pioſaſqꝫ comas. lactea colla. cõmendare ſpeciem ceſaris imperio dignam. dicere grauem aſpectu. pruden
temqꝫ hominem iudicare. multa ſuper Ladiſlao rege proloqui. angelicum vultum. quietos mores. vltra
etatem geſtus. Potiſſime autem teruiſani ſingulari affectu ceſarem inſpexerunt memores olim ſub ditio
ne auſtralium ſe fuiſſe. quorum adhuc in pretorio ſigna videntur. Patauini quoqꝫ non ignorantes ad im
perium ſe pertinere. Inter hec teutones plurimi ex Sueuia Franconia rhenoqꝫ partibus per vallem tridẽ
tinam Ueronam Mantuamqꝫ tranſeuntes Ferrariam veniunt preſtolantes ceſaris aduentum. Ea re co
gnita relicto patauio ferrariam petijt. vbi borſius leto vultu honoratum ſe prebuit ac omnem magnificẽ
tiam oſtentabat. Omiſſa ferraria bononiã ꝑgit. vbi beſſarionẽ legatũ aplicũ occurrentem reperit. Inde
petiturus florentiam montes appenninos aſcenderat. Ingreſſus poſtea florentiam exceptus honore ma
ximo. occurrerũt duo cardiales. Parumꝑ aũt florẽtie morat⁹ donec edes coſme de medicis ceteraſqꝫ ſplẽdi

de vrbis ſtructuras ⁊ populi magnificentiã ſpectaret. Senas ꝓfectus eſt. Cũ ſenis eſſet Leonora filia re-
gis luſitanie filia alfonſi nepꝰtis ſibi deſponſata piſas venit. ſtatura mediocri. virgo annos natu ſedecim le
ta fronte nigerrimis atq; illuſtribus oculis. ore paruo. genis ad graciã rubeſcentibus ceruice facie cãdida
ex integro venuſta. Imperatrix igiť ſenas deducta eſt ieiunij ſcďa die. Occurrerunt primo ciues natu ma-
iores. deinde albertus ⁊ ladiſlaus. poſtea clerus. Fridericus cũ legatis aplicis extra duas vrbis portas ſpõ
ſe aduentũ expectabat. qua viſa in amplexꝰ ambo venere. Ubi hec geſta ſunt Senenſes marmoreũ lapidẽ
erexerunt. Ceſar poſt iter ſuũ vrbẽ verſus ꝯtinuauit. Apud viterbiũ mandãte põtifice ingens honor illi ex
hibitus eſt. Ad ydus marcias ex ſutrio iter romã ſummo mane accepit. ⁊ quicquid nobilitatis in vrbe fuit
obuiã datũ eſt. Uenit deinde ceſar in eminentẽ collẽ vnde vrbẽ ſpectare potuit. Leta oĩs nobilitas. cui ca-
put orbis vrbẽ viſere datũ eſt. cunctarũ gentiũ columẽ romã. vbi de colle deſcenſum eſt ſacer ſenatus aplí
cus occurrit. Sequenti die in pratis que ꝓxima erãt vrbi oĩs ceſaris comitatus ſe recepit. Ceſar trabea ve
ſtitus inter legatos ytalie eminebat. Imperatrix mirificis ornata cultibus portugalẽſibus circũdata oĩm ĩ
ſe occulos attrahebat. Ladiſlaus hungarie ⁊ bohemie rex tenera etate purpuratus. Albertus germanꝰ ce-
ſaris militie ductor obequitans ſuũ cuiq; locum demonſtrans. Duo ceſaris vexilla fuerunt. alterum quod
ſancti georgij vocitant. deinde vexillũ aquile. Poſtq; vrbẽ ceſar intraſſet eius equũ manu regere marſcalcꝰ
nudũ enſem ante ceſarem tulit. Epũs ſpoletanus vicarius pontificis ac plurimi epĩ ⁊ abbates inſulati ſan
ctorꝫ reliquias ferentes occurrerũt. Ceſar ſub aureo panno quod vmbraculũ vocitant ſiue baldachinũ in-
troducere vſq; ad gradus baſilice ſancti petri ꝑcedentes. ibi nicolaus pontifex ſede ſedẽs eburnea põtifica
libus ornamentis indutus. ſenatu cardinaliũ circũſtante verbis paternis ⁊ ſupra modũ benignis Frideri-
cũ ſuſcepit. qui pedibus eius exoſculatis auri maſſam obtulit. Cum q̃z ladiſlaus ⁊ albertus ac demũ impe
ratrix pedes baſiauerũt. Nicolaũ deinde rogat vt ex plenitudine poteſtatis ſe rome longobardorꝫ regẽ co-
ronaret. Idibus igiť marcij s apud ſancti petri ſummũ altare Fridericũ in regẽ longobardorꝫ coronauit. et
Leonora ꝑ oratores deſponſata inter miſſarꝫ ſolennia. denuo ei reiuncta fuit matrimoniũ benedictũ. Abſo-
luta mediolanenſi coronatione poſtridie ſolennitas auguſtalis cepta eſt. Romanus pontifex oĩm ſummam
beati petri arã in ſublimo throno ꝯſedit. Extra cancellũ duo tribunalia fuere. alterũ friderico. lenore alterũ
deputatũ. Fridericus poſtq; iuſiurandũ beato petro ⁊ nicolao in ea forma ꝓſtitit q̃ ludouicũ caroli filiũ iu-
raſſe decreta ꝯfirmant. alba indutus in canonicũ ſancti petri receptus. Inde auguſtale paludamentũ acce
pit. in mediã baſilice ꝓfectus trinã benedictionẽ ſuſcepit. Exinde ductus ad altare ſancti mauricij in ſcapu
lis atq; brachio dextro ꝓ veteri more oleo ſacro delinitus. ſimuliter ⁊ leonora. Pontifex rẽ diuinã inchoa-
uit. Inter celebrandũ diuerſe ſolennitates a priſcis inuente ſeruate ſunt. Sceptrũ quo regia poteſtas indi
cať. Pomũ quod mundi dñm oſtendit. Enſis qui belli iura demonſtrat ꝑ varias vices data. Poſtremo co
rona aurea inſulata ꝑcioſiſq; coopta gemmis ceſareo capiti impoſita. Impatrix q̃z poſt ceſarẽ coronam ex
manibus pontificis accepit. quã ꝯiugis Sigiſmundi fuiſſe ꝯſtabat. Ceſar q̃uis ornamẽta ſibi ꝑcio incre-
dibili cõpaſſet. In hãc tñ ſolenitatẽ palliũ. enſem. ſceptrũ. pomũ coronãq; caroli magni ex archiuis nurm-
bergenſiũ ad ſe deferri curauerat. Ut aũt coronationi diuiniſq; rebus eſt impoſitus modus leonora in ſuas
edes ſeceſſit. papa ⁊ imperator ad gradus baſilice ſimul venerunt. ibi pontifex palafredũ aſcendit. eiq; ce
ſar dextratoris officiũ ꝑ aliquot paſſus exhibuit. equo deinde conſceſo vſq; ad eccleſiarꝫ ſancte marie vna ꝓ
fecti ſunt. Tũc papa in pallatiũ redijt. ceſar in ponte adriani ꝓfectus ẽ. vbi albertũ fratrẽ pluresq; duces et
comites ad militie ꝓuexit honorẽ. ter quemq; gladio ꝑcuciens. Trecenti eo die ꝑcuſſi milites referunť. de-
inde cũ ſol occideret ad lateranũ ſe cõtulerat. ſplendidũ ibi ꝯuiuiũ habuit. Imperator igiť Fridericus mil
leſimo quadringenteſimo quinq̃geſimoſcďo anno. die. xviij. menſis marcij imperatoria corona donatus.
Alfonſi regis arragonũ precibus oneratus vt neapolim ſeſe cũ imperatrice ꝯferret. ſtatuit tanto regi morẽ
gerere. Ad regẽ igiť amicũ ꝓfectus ⁊ poſt eũ leonora. Qua aũt magnificentia neapolim imperator introi-
erat ꝯſultius arbitror reticere. Alfonſus qui antea neptẽ ſuã nunq; vidiſſet nuptã ⁊ in alto locatã ample-
xus eſt. Manſit illic ceſar ⁊ ſanctã ebdomodã ⁊ octauã paſce. Oſtendit quoq; alfonſus theſaurꝫ ſuũ quicq;
ꝑcioſum habuit. Inde ceſar naues aſcendit romã petiturus. Imperatrix octo diebus apud auũculum po-
ſtea manſit. deinde manfredoniã profecta eſt atq; illo ex loco ꝑ mare venecias nauigauit. Ceſar romam re-
diens triduo ibi manſit. Rediens deinde borſium eſtenſem mutine ⁊ regij lepidij ciuitatum ducem creauit
qui pro tanta dignitate ſuſcepta monile ꝑcioſum dono ceſari dedit. quod patrem vno ⁊ viginti milibus au
reis emiſſe ferebat. Is (poſtq; ſolennitas ducalis abſoluta eſt) ingreſſus nauem ꝑ fluẽta padi venecias pe
tijt. Cum ciuitati proximus eſſet nauigia infinita ⁊ artificũ ⁊ nobiliũ occurrerunt mirabiles ludos preben
tia. Franciſcus foſtari dux venetũ vir grandeuus qui triginta ⁊ amplius annis reipublice prefuerat cũ tre-
centis ſenatoribus obuiam venit. inauditam inſolitamq; feſtiuitatem vniuerſos oſtendere. Manſit autem
apud venetias diebus decem. Sumptus ei ⁊ conſorti ſue magnifice non ſolum in vrbe ſed in omni eorum
territorio prebiti ſunt. Deinde recedentem ſenatus vſq; ad littus profectus eſt. Fridericus poſt miſſa yta-
lia cum germanie metas attigiſſet. horribile viſu dictu mirabile videri poteſt. q̃nturbidam aeris faciẽ mu
tatũq; celi vultum offenderit. quod preſagium future cladis multi iudicauerunt. Preſertim cum intellexe-
rant quoſdam principes res nouas in germania ⁊ hungaria moliri ob regem ladiſlaum adoleſcentem. Pe-
tentem eñ ytaliam ceſarem rogauerunt auſtrales vt Ladiſlaum in paterna hereditate apud ſe dimitteret.
Reiecta petitione. auctoribus duobus Ulricis Altero cilie comite. altero eytzingero ſumptis armis rebel

huere. Redeūtē ex ytalia fridericū apud nouā ciuitatē obſidione cinxere. Quib⁹ ⁊ heinricus roſenſis na-
none bohem⁹ cū ducētis equitibus ⁊ mille peditib⁹ ſe adiūxit. Ceſſit fureti pplo frideric⁹. pupillūqꝫ adhuc
teneꝝ dedit. q̄ ſumma alacritate apud vienēſes except⁹ eſt. Hic glorioſus imꝑator inter liberos ex leonora
ſuſceptos primo criſtoferꝝ habuit quē immatura mors abſtulit. Et maximilianū ducē burgūdie poſtea re-
gem romanoꝝ. cū filia margareta vxore ducis albertī bauarie. Auſtrales aūt ⁊ ſi fridericū ceſarē accerſiu-
iſſent bohemis in noua ciuitate ⁊ in viēna obſederūt. Eo demū redacti ſunt. vt victores ex victo pacē peterēt
atqꝫ in eā rem auri ſex milia nūmū quotannis pēderent. Nouiſſimis aūt diebus cū mathia hungarie rege
bella varia geſſit. q̄ ei nōnulla incōmoda. ⁊ p̄cipue auſtralibus intulit. Viennā ac nouā ciuitateꝫ in auſtria
abſtulit. Que poſt mortē mathie fili⁹ maximilian⁹ prī reddidit. In pleriſqꝫ tñ locis. cū ei ſemꝑ ingens cu-
piditas pacis ⁊ otij fuit. xp̄ianoꝝ principū ꝓpter turcoꝝ incurſiones cōuentū p̄cipue anno .1471. Ratiſpo-
ne edixit. Et poſt aliq̄s annos Nuremberge. cū oēs ꝓxīū cōmodū q̄rerēt. imꝑauit vt ab armis diſcederēt
⁊ pacē inirēt. Ratus veniſſe tp̄s. gladios in turcoꝝ ⁊ infideliū nō in xp̄ianoꝝ viſcera ꝯuerti debere. Quā
obrē anno ſalutis .1486. filiū ei⁹ maximilianū ꝯſortē regni fecit. vt qd̄ p̄ ſenectute adimplere non poſſet. ꝑ
filiū regē ꝑficeret. Cū itaqꝫ ceſar nr̄ inclitus habūdat potentia numero hoīm ⁊ copia gentiū. etaſqꝫ ⁊ pru-
dentia ⁊ magnificētia ꝯueniāt (q̄ p̄cipue ſunt ad res arduas capeſcēdas) Speram⁹ vt ille aut fili⁹ eius det
pacem eccleſie. Et cōponat nō ſolū principat⁹. ⁊ omnē pplm xp̄ianū. ſꝫ vniuerſum orbē ad vnicā verā fi-
dem xp̄ianā ⁊ ſanctā deducet ecciam. ad altiſſimi dei gloriā ⁊ honorē. ſublimationemqꝫ throni ſui cū laude
perpetua ⁊ eterna ſalute. Quod vt diebus noſtris conſpicere valeamus pietas diuina concedat.

S. Bernardinus

Bernardin⁹ ſenenſ ordinis ſeraphici franciſci profeſſus. ⁊ inſtaurator egre-
gius ſua etate declamator. Is apud ſenam vrbē ethrurie nobili loco nat⁹.
qui poſtqꝫ lr̄as didicit. ac pōtificij iuris aliquā peritiā habuit. primouio qd̄ non
tenue a parentibus iam vita functis accepat inter xp̄i paupes erogato. abnegās
ſeculi pompas. ad religionē diui franciſci ſeſe recepit. Amatorqꝫ paupertatis exi-
mius. cū ordinē illū labentē ⁊ inſtitutione primeua longe remotū offendiſſet. re
ducere fratres in viā. cū diu fruſtra conatus fuiſſet. Neqꝫ eñ indurari maiorū cō
uentuū mores flecti poterāt. Vocatis ad ſe nōnullis quos ſanioris mētis inue-
nit. ſeorſum habitare inſtituit. hijſqꝫ domos ab vrbibus remotas ex elemoſina
ſtruxit. Iubēs oēs vt prīs franciſci volūtas fuerat nudis pedib⁹ ambulare. ve-
ſtes laneas ſine lino habere. cibo vinoqꝫ vti modico. plumas oēs effugere. i ſac
co dormire. nihil de craſtino eſſe ſollicitos. ꝓprij nihil tenere. pecuniā vt venenū
malūqꝫ peſtē fugere. victū elemoſina q̄rere. humiles eē. populis xp̄m ⁊ hūc cru-
cifixū p̄dicare. que oīa primus ipe implebat. ſobrius pater in p̄dicationib⁹ adeo
plebi acceptus. vt alter paulus crederet. per. xxx. ⁊ eo amplius annos vniuerſam ytaliā predicādo circui-
uit. quibus rebus adeo religionē auxit vt q̄nquaginta ⁊ ampli⁹ cenobia ꝑ ytaliā ſui ordinis a fundamen-
tis erexit. ⁊ fratribus impleuit. Mos ei fuit inter p̄dicandū nomē ihesu aureis litteris in tabella depictum
oſtendere. Cui⁹ rei nouitatē cū pleriqꝫ improbaret. a martino pontifice iuſſus ē nouū ritū relinquere. hūc
in nomine ihesu curaſſe morbos. ⁊ feciſſe miracula nō eſt ambiguū. Tandem apud aquilam bruttiorū vr-
bem terrene vite curſu pacto. ad celeſtem lucem migrauit. vbi corpus eius ſepultū. tercio ⁊ ſexageſimo vi-
te ſue anno. miraculis coruſcat. Ideo nicolaus quintus pontifex anno ſalutis. M. cccl. in iubileo admitē-
te ioanne de Capiſtrano ſanctoꝝ ordini aſſcripſit ac in cathalogo beatoꝝ patrum redegit.

Iubileus hoc anno. M. cccl. rome freq̄ntiſſimus hominū freq̄ntia fuit qui annus gratie magnus fuit
vt queādmodū ex lege veteri corꝑalis ⁊ animalis ſeruitus anno q̄nquageſimo extingueretur. Remit
terentur qꝫ culpe. ⁊ onera peccatoꝝ omibus. qui limina ſanctoꝝ apoſtoloꝝ ſincera mente ꝑquirerent. In-
gens igitur populi multitudo. ex om̄i xp̄iano ſolo ꝑ hunc annū romā petebat. Licet aūt quadragita ⁊ am-
plius hominū milia diebus ſingulis ꝑ vrbem templa foraqꝫ vaderent. diſſoniqꝫ mores. deformes habit⁹
ac diuerſa linguaꝝ genera cōcurrerent. Sapientia tamē pontificis actum eſt. vt neqꝫ victui neceſſaria defu-
erint. neqꝫ tumultus interciderint. Unica tamen horrenda viſu ⁊ auditu ſtupenda. paucis diebus ante fi-
nem iubilei calamitas accidit. Nam cum circa veſpertinā horam baſilicam ſancti petri frequens ppl̄i mul-
titudo peteret. neqꝫ minor iam recepta benedictione rediret. Facta eſt in ponte quem ſancti angeli vocitāt.
Ingens euntiū ⁊ redeūtiū concurſatio. Cūqꝫ hij atqꝫ illi a ſuꝑuenientibus vrgerent premerēturqꝫ turmis
accidit alios ruere. alios ſuꝑ ruentes vadere. Cūqꝫ nōnulli equis muliſqꝫ veherent cum iumētis vna pro
ſtrati calcatiqꝫ ſunt. Inde maius diſcrimen ortum. Nam parietibus pontis equato iacentiū cumulo. quā-
plures in tyberim ceciderūt horrendum ſpectaculū. alij vndis abſorpti. alij inter hominū brutorūqꝫ pedes
oppreſſi animas exhalarunt. quoꝝ corpora diligenter queſita. Romanus pontifex accurate ſepeliuit. Exe-
quiaſqꝫ hijs ſolēnes fecit. Capellamqꝫ marmoream in eodem ponte paulopoſt conſtruxit. diuturnū tante
cladis memoriale.

Anno precedēti peſtilētia ingēs q̄ primo in aſia exorta. ac deinde per illiricū dalmaciāqꝫ in ytaliā ſer-
pens. plures poſtmodū annos ad vltimos germanie ⁊ galliarum fines miſere. per om̄es fere popu
los debachabatur. Deinde in locis ytalie ⁊ q̄maxime mediolani deſeuit. Sequētibuſqꝫ annis vbiqꝫ peſte
laboratum eſt. vt pauci de multis ſuperfuerint. Quod quidem malū preter penuriam magnam. Etiam ſu-
perior ſolis defectio ⁊ frequentes terremotus indicauere.

Alfonſus rex

Alphonſus fardinandi arrogonie regis filius. Cuius pater ioānes vlterioris hyſpanie rex. qui currentis equi lapſu exanimatꝰ fuit. āno. 1442. renato ſupato. ⁊ pulſo in regno neapolitano ſuccedēs regnauit annis ferme. 22. Cū diu antea regnaſſet in arrogonia ⁊ ſardinia atq3 hyſpania annis multis. Renatus eīm rex ludouici andegauēſis frater. ex francoꝝ genere natus a ioanna regia contra alphonſum regē in apulio regno vocatus cū quatuoꝛ annis regnaſſ3 deiicitur. qui maſſiliā vñ in initio venerat mari reuerſus ē. Huius alphonſi pater vir ſanctus cū defeciſſet quatuoꝛ poſt ſe reliquit filios. alphonſum. ioannē. heinricū ⁊ petrū. Hic cū maioꝛ natu eſſet regnū paternū obtinuit. Et bellicarū rex gloriaꝝ pacis laudibus pferens ad id regnū oculos adiecit. in id magna claſſe deuenit. Et pfectum arcis maritime ad pditionē pellexit. ⁊ caſtellū cepit. inde bellū neapolitanis intulit. Mortua aūt regina cōtra renatū mouēs adeo neapolitanā vrbem longa ⁊ duriſſima obſidione fatigauit. vt multi fame perierūt. Tandē noctu p cuniculū furtim militibus intromiſſis vrbē cepit. ⁊ paulopoſt vniuerſis regni pceribus domitis vniuerſum regnū in ſuam poteſtatē redegit. Eoq3 tanto regno pacato neapolim rediēs. curru aureo triūphās vrbē inuectus ē. poſt magnifica geſta. Cuius dicta ac facta antonius panoꝛmita poeta clariſſimus diſertiſſime pſcripſit. qnto kal. iulij. clauſiſſe oculos traditur. nullis ex ſe relictis filijs legitimis. niſi tantū ferdinādū adhuc extantē ex cōcubina filiū. quē ⁊ in apulie regno ex teſtō heredē ſibi dimiſit. In arrogonie aūt regno Joānes frater ſucceſſit. Reliquit aūt hic inclitus rex cū ſuper tria regnaſſet regna. tantas diuitias quātas vnq3 vllus alius pdeceſſoꝝ regū fecerit. qui ſine ꝯtrouerſia regū principūq3 omniū quos noſtra etas tulerit. ⁊ ſapientiſſimꝰ ⁊ fortiſſimꝰ habitus ē. Rex inter voluptates moderatus inter adulatoꝛes firmus inter vana pleraq3 principum exercitia doctrine ſtudia haud omiſit.

Julianus cardinalis

Julianus ceſarinus cardinalis diaconus. Uir fidei xp̄iane amatoꝛ feruentiſſimus. Et oīmbus ṽtutibus tam diuinis q̄3 humanis oꝛnatus. queꝫ ſupioꝛibꝰ diebus. eugenius pontifex legatū in vngariā ad cōponendū inter ladiſlaum polonie regem ⁊ vxorē alberti impatoꝛis pacē miſerat. anno. 1444. apud budaꝫ regni vngarie caput inter ipos optimū pacis fedus iniſſet. Eo etiā regē ipm ⁊ vngaros omnes deduxit. vt magno cōparato exercitu contra turcos europam occupare volentes pficiſcerent. Qui turcoꝝ fines cū ipo exercitu hoſtili animo ingreſſi. Inter danubiū fluuiū ⁊ andrinopolim a ſolis oꝛtu vſq3 ad occaſum cū hoſtibus pugnātes. ad quadraginta turcoꝝ milia eo in cōflictu occiderūt. inter quos decem ⁊ octo ex primoꝛibus eoꝝ principibus cecidere. ī qua tamē pugna ladiſlaus ipe polonie rex viriliter pugnās ſagitta ſaucius interijt. Julianꝰ aūt ipſe mortuo rege ceteros in plio exhoꝛtās. dū3 xp̄iani ex multitudīe turcoꝝ terga ṽterēt. p xp̄i noīe occubuit.

Franciſcus Sforcia

Franciſcus Sforcia philippi marie ducis gener. Anno. 1448. tercio kalē. marcij. iure hereditario potitus. Quartꝰ mediolanenſiū dux efficitur. Et vna cum vxore blanca maria regnauit annis. 16. ⁊ menſe vno. Uir certe indicendo acerrimus ⁊ eloquētiſſimus. qui ſua eloquentia magnanimitate foꝛtitudine. liberalitate. ⁊ prudentia. veteres quaſi imperatoꝛes ſuperauit cum in re militari victoꝛioſiſſimus fuit. Qui etiam ipſa in iuuenili etate quantas in primis contra bracium. contra floꝛentinos venetoſq3. contraq3 eugeniū pontificem. contra mediolanenſes ⁊ alios ytalos obtinuerit victoꝛias. multis in locis clariſſima extāt trophea. Et que clariſſime geſſerit in multis poetarum oꝛatoꝛumq3 ſcriptis verſantur. Qui etiam permagnifice ⁊ ſplendide tum mediolani. tum alijs in vrbibus edificauit. Et in primis caſtellu3 iouis mediolani. aliud in lauda ciuitate cōfecit. hoſpitale magnificentiſſimū in vrbe fundauit. Extra poꝛtas cumanā apud ſanctaꝫ mariam incoꝛonatam. monaſterium cum eccleſia diuo Nicolao de tolentino dicata ſuaſu vxoꝛis blanche marie a fundamentis edificauit. Tandem ſex poſt ſe relictis ex vxoꝛe maſculis ⁊ ducibus femellis. anno a natiuitate domini. M. cccclxvi. marcio menſe moꝛtuus eſt. funeratus ingenti pompa in maximo vrbis templo loco ſublimi.

Solis defectus anno. M. ccccxlviij. quarto kal. ſeptembꝛis hoꝛa ſexta facta eſt. Quo anno maxima ⁊ cruentiſſima bella multis in locis ſurrexerunt. in anglia eīm ⁊. in gallia germania. flandria. peruſia. pānonia. apulia. ac in vniuerſa ytalia (vt dictum eſt) cedes rapine direptiones. incendia. vaſtationes. ⁊ infinita pꝛope mala et damna ſubſecuta ſunt. grecis autem moꝛtuo amurate turcoꝛum principe. multo maioꝛa illata ſunt damna. ⁊ ſeuioꝛa bella a mahumeto eius filio excitata ſunt. Sequenti deinde biennio tanta vbiq3 fuit peſtis vt de multis pauci remanſerunt. Id etiam malum frequentes terremotus indicarunt.

De expugnatione conſtantinopolitane vrbis anno .1453.

Conſtanſtinopolis ciuitas orientis imperij ſedes ⁊ vnicū grecie domiciliū ſapiētie hoc anno q̄rto kal.
iunias a mahumeto turchoꝝ principe p. 50. dies obſeſſa vi ⁊ armis expugnata diripit̄ ⁊ fedat̄ anno
regni mahumeti tercio. q̄ coactis vndiqꝫ copijs mirabili apparatu terra mariqꝫ regiā vrbē aggreſſus. cuiuſ
deſcriptio in ſuperiorib⁹ habita ē. Ad terciū aūt diē captato vrbis ſitu machinas innumeras craticuloſaſqꝫ
ex virgultis viminibuſqꝫ ꝯtextas qb⁹ pugnātes tegerent̄ foſſatis admouit. Erat aūt murus fortis. q̄ tn̄ ſma-
chine cā horribili cedebat. Bombardaqꝫ ingens turri iuxta ſcti romani portā collidit. cui⁹ ruina anmuralis
foſſatū replet equatqꝫ vt via hoſtibus pateret. At cū turch⁹ trib⁹ iā locis ꝑcuſſis lapidibus muros deſpera
ret. Memoratu cuiuſdā inuidi xpiani ex colle biremes intronittere curat. Eſt eñ port⁹ ille in lōgū anguſtū
qꝫ ꝓtract⁹. cui⁹ oriētalē plagā colligate naues ⁊ cathena muniebant. inde hoſtib⁹ aditus impoſſibilis erat.
quā ob rē vt coanguſtaret circūuallaretqꝫ magis vrbē iuſſit in via eq̄re ex colle ſuppoſitis leuitis vaſis lacer-
toꝝ vi ad ſtadia ſeptuagīta trahi biremes. q̄ aſcēſu grauī⁹ ſublate poſthac eo apice in decliuū ad ripā leuiſſi
me ſin⁹ introrſum vehebāt̄. Inde pōtē lōgitudīs ſtadioꝝ circiter. xxx. ex ripa vrbi oppoīta q̄ vaſis vinarijſ
colligatis ſub conſtructis ꝯfixiſqꝫ lignis q̄ exercit⁹ decurreret ad murū. dyametraliſqꝫ cinctio ingreſſuꝫ tran
ſitūue ꝓhibebat. Tandē dato ſigno vndiqꝫ nō ſolū ꝯſtātinopolis orientis columen. ſ ipa qꝫ pera ne q̄d au
xilij grecis ꝓſtaret oppugnari cepta ē. Turchi rurſus ſubruere murū portaſqꝫ q̄tere innixi. Cernit̄ varia pere
untiū forma ⁊ plurima mortis imago. Cūqꝫ defenſio remiſſior fieret turchi aīaduertentes acri⁹ incūbūt. In
ingreſſu demū porte octigēti circiter milites ex latinis greciſqꝫ periere. ⁊ iā hoſtis ſupiorē muꝝ tenebat ſaxa ī
ciues deuoluens. Cū ſubito capta vrbe ceſis oīb⁹ in rapinas itū ē. In hui⁹ aūt vrbis populatiōe cōſtātin⁹
paleologus ⁊ ipē mr̄e helena genit⁹ oriētis imꝑator capite trūcat⁹ regni ſil̄ ⁊ vite finē fecit. datis qꝫ edictis
vt a ſex annis ſupra oēs vtriuſqꝫ ſex⁹ ꝑſone necarēt̄. ſacerdotes ⁊ vniuerſi monachi diuerſis tormētoꝝ ge-
nerib⁹ necati ſunt. Reliquū oē vulgus gladio datū. tāta ſanguinis effuſio vt riui cruoris ꝑ vrbeꝫ currerent.
Sic nobiliſſima vrbs ꝑ conſtantinū primū cōdita in manus infideliū venit. Ab eius ꝯditione M. c. xxx. vl̄
circa. Quibus geſtis omnia in predā dedit. ſacra templa fedauit. poſtremo turchi varia nephanda ꝑegerūt

Conſtantinopolis expugnatio a turchis

Sumcaſſianus feliciſſimus pſarũ ⁊ armenie rex. cui ꝓpriũ nomen aſſimbecꝰ Anno. 1454. zenza perſaꝝ rege deuicto ac interfecto perſis imperare cepit Hic pmũ regulus armenie cũ eſſet aĩo vaſto. bello potẽs ac ſcientiſſimus pſepe paucioribus copijs magnos fuderat exercitꝰ ⁊ zenzo rege interfecto filiũ captũ in pſarũ regẽ coronare velle finxit ⁊ vſq; in thauris vrbẽ q̃ pſaꝝ columen ẽ. pſi-cialſ oĩa oppida ⁊ arces occupãs. cũ ſatis ſibi cautũ putaſſet nouũ regẽ obtrũcans pſico regno potitꝰ ẽ ⁊ ſumcaſſianꝰ appellat. qđ latine magnũ virũ ſignificat. qui poſtmodũ bactrianos. medos ⁊ parthos ⁊ maiorẽ partem orientis ſibi ſubegit. Cũ eo caliſtus põtifex amiciciã inchoauit ⁊ magnũ honorem pontifici detulit. Cuiꝰ etiã ſuaſu magnas turchis calamitates intulit. Ad hunc ſenatꝰ venetus nigropõte pdito quedã oratorẽ miſit q̃ auxilia ꝯtra othomannũ turchum expoſtularet. Rex ab eo exoratꝰ ꝯfeſtim copias ſuas recenſuit ⁊ pmo impetu ſinaũ ciuitatẽ cepit. Inde trapezuntiã inuaſit vbi ad. xxx. milia turchoꝝ interfecit Poſt nõ lõge ab armenie mõtibus bis ad inuicẽ ꝯflixere ꝑlio. vt plures e turchis neci dati ſunt. inde aliqͦt interiectꝭ diebꝰ cũ turchoꝝ rege pace iniit ⁊ natos mutuo ꝯiugio copulauere

Sumcaſſianꝰ rex pſaꝝ ⁊c

Johannes capiſtranus

Iohannes de capiſtrano p idẽ tpˢ aprutio oppido nõ longe ab aquila vrbe cõſtituto ortus. ordinis beatiſſimi franciſci ꝓfeſſus xpiane religionis acerrimꝰ et egregius pdicator. Ex apłica iuſſione theutoniã ingreſſus eſt ac p carinthias ac ſtiriam venit in auſtriã. Cui ſacerdotes ac plebes cũ ſanctoꝝ reliquijs obuiauerũt Cũq; veluti apłice ſedis legatum ⁊ dei nunciũ ſuſceperũt. Iohanni occurrere oẽs accole veſtimentoꝝ eius fimbriã auide contingere. egrotes ⁊ male habentes añ pedes eius attulere. e quibus pleroſq; ſanitati redditos rumor fuit. Moratꝰ eſt autẽ in germania diebꝰ aliquot viam dñi pdicans. mortaleſq; oĩes ad penitentiã vocans. Inuitatus aũt iohannes nurmbergã vrbem germanie petijt. vbi vndiq; populi motus fuit. viri ⁊ mulieres impetũ fecerũt. intueri virũ lacrimas letitie deuotioniſq; mittere. leuare in celũ manus benedicere venienti. laudare mittentẽ. tangere. oſculari qui ꝓpe ſunt veſtimẽta veluti celo miſſum ⁊ angelũ dei reſpicere. apud minores deinde ſui ordinis fratres exceptus eſt. ibi cibaria ſibi ſuiſq; comitibus miniſtrata ſunt. Vitã in hũc modũ duxit. veſtitus dormire. ante lucẽ ſurgere. matutinũ. laudes. pmã. terciã orare. diuina deinde celebrare. hiſq; pactis ſermonẽ ad populũ latine ꝓnunciare. poſt hec interpres que dicta ſunt ab eo q̃tũ capax eſt exponere populo. Finito ſermone ad cenobiũ ſui ordinis reuerti. ac ſexta ac nonis complens infirmos viſere. diu apud eos morari. manus omnibus imponere. Birretũ ſancti bernhardini ⁊ cruorẽ quẽ illi mortuo e naribus fluxiſſe ferunt ſingulis egrotantibꝰ ſe admouere. precari ſupplex pro omnibus. exinde cenare. deinde his qui ſe accedũt audientiã pbere. mox veſperas dicere. hiſq; ꝯpletis ad egrotos reuerti atq; cũ his vſq; ad noctẽ ſe exercere. Cũq; demũ ꝯpletorio et alijs dilectis pcibus expletis corpus quieti dare minimũ eſſe. quod ſomno ferme nihil. Ad reuiſendos ſacre ſcripture codices pauſillũ furari temporis. ſic homo quaſi celeſtẽ vitã in terris agere immaculata abſq; ſorde. quẽ puſillũ corpore nurmberge vidimus. etate ſenecta. annos q̃nq; ⁊ ſexaginta natũ. ſiccũ. aridũ exhauſtũ. ſola cute neruiſq; ⁊ oſſibus ꝯpactũ. letũ tñ ⁊ in labore fortem. ſine intermiſſione ſingulis diebꝰ predicantẽ. altas ac profundas materias abſoluentem. Ferunt ⁊ hũc ceſarẽ fridericũ cupide audiuiſſe. multiſq; ſermonibus eius interfuiſſe. ac veſtimẽtis eũ ſacerdotalibus donatũ cũ apud viennã ⁊ auſtrales auarinã calcauit. libidinẽ ſubegit ⁊ honores ſeculi fugit. tandẽ eũ cũ honore dimiſiſſe. Cũq; audiſſet innumerabiles xpifideles a turchis capi ad pannoniã acceſſit ſuis exhortationibꝰ grandi exercitu ibidẽ congregato ꝯtra turchos impetũ fecit. ⁊ populũ exhortantẽ apud belgradũ trans danubij oppidũ tanto ardore xpicole pugnarunt vt magnũ de inimicis reportarunt triumphum ⁊ ferme ad ſex milia occiderunt. Eo deniq; mortuo magnis eũ coruſcare miraculis ferunt.

Fraciſcꝰ philelphꝰ poeta

FRanciſcum philelphum anconitanũ ex vetuſto Tolletini oppido natũ eq̃tẽ quidem laureatum. ⁊ lraꝝ tam grecaꝝ q̃ȝ latinaꝝ excellentiſſime doctum ad hec vſq; tempora cũ magna fama ꝑueniſſe conſtat. qui ⁊ grecã pariter ⁊ latinam orationem ſemꝑ exercuit. In omni genere ſcilicet dicendi ⁊ proſa ⁊ carmine. Is itaq; criſolare bizantini auditor ⁊ gener fuit. qui cũ ab eo doctiſſimus euaſiſſet. primũ apud venetos. poſtea apud florentinos. ſenenſes. bononienſes. ⁊ demũ mediolani philippo maria duce vocatus grecas latinaſq; lras plurimos docuit. ⁊ ibidem vſq; ad hec ferme tempora ſub quatuor ducibus cũ annua penſione fuit. vbi libros a ſe editos dereliquerat ſcilicet Sphorcidiarũ Satyraꝝ. de iocis et ſerijs. lyricoꝝ. cõuiuioꝝ. de morali diſciplina. epiſtolare tã grecaꝝ q̃ȝ latinarũ Orationes. 60. oratione ſoluta. Hippocratis libros de flatibus ⁊ corporis paſſionibus ⁊ in plutarco vitã galbe ⁊ othonis tranſtulit. Obijt deniq; bononie anno ſalutis noſtre M. cccc. lxxxi. nonagenarius.

Leonhardus de vtino ordinis predicatorum profeſſor ⁊ ſacrarum lraꝝ doctor tum diuinoꝝ eloquiorũ ⁊ ſtudiorum humanitatis doctrina. tum multa prudentia ⁊ ciuiũ gratitudine claruit. ⁊ multos ſmones ad populos erudiendos ⁊ de ſanctis per totum anni circulum poſt ſe reliquit.

Iuraſſe fridericũ imperatorẽ nunq̃ cõptũ ẽ niſi cũ in ciuitate aquenſi apud belgas. ⁊ cũ rome coronatus eſt. idq; iuramentũ conſtantiſſime tenuit. Cũ enĩ iureiurando ꝓmiſiſſet que bona poſſideret imperium nullatenus alienaturũ. ⁊ modo hoc modo illud ex eo peteretᷣ maluit auarus negando q̃ concedendo periurus videri. Eã ob cauſam petenti borſio marchioni eſtenſi ducatũ mutine tamdiu reſtitit donec monſtratum eſt. Cũ ducatum qui ſub annuo tributo concederetᷣ lucri magis q̃ alienationis ſpeciem habere. ꝑſertim cũ mutina ⁊ regiũ in poteſtate ſua non eſſet. Cum cũ quoq; fridericũ ceſarem terciũ cũ nonnulli dicta probroſa iactaſſent. referentibus aulicis. an neſcitis inquit fridericus. principes quaſi ſignũ ad ſagittas expoſitos eſſe. Turres quidem fulgura prealtas feriunt. humilia tecta preteriunt. At nobiſcum bene agitur ſi verbis tantum impetimur

Latiſlaus rex bohemie et hungarie

Ladiſlaus hungarie ⁊ bohemie rex ac dux auſtrie filius alberti ceſaris ⁊ ſigiſmundi imperatoris nepos. Cũ poſtumus naſcebatᷣ. qui mox vt in lucẽ prodit apud albã regalẽ ⁊ baptiſmũ xp̄iane fidei ſignaculũ ⁊ milittie cingulum et ſacrã hungarie coronam (quam mater penes ſe habuit) eadẽ die accepit. Inde ſublatus in tutela friderici ceſaris duodecim ferme annis fuit. cui mater ⁊ ipſum ⁊ coronã cõmendauit. Cũ cecidiſſet in bello vladiſlaus polonie rex qui regnum hũgarie aſſumpſit Ladiſlaꝰ cõi procerũ ꝯſenſu rex deſignatᷣ ſuiſq; auſpicijs deinceps in turchos pugnare cepit. Rex ãt paulopoſt magnificẽtiſſimus apparatibus bohemiã petijt atq; in praga ſummos honores conſecutꝰ regni coronã accepit. manſit ibi nõ ꝑuo tpe nec vnq̃ hereticoꝝ eccĩas intrauit. priꝰ tñ q̃ rediret in auſtriã vratiſlauiã nobilẽ vrbez inuiſit ſleſitarꝝ caput. Poſtea comes cilie a ladiſlao huniadis filio in caſtro regio obtruncatᷣ. Offenſus ea re regiꝰ animꝰ dolorẽ tñ ſuppreſſit. Rex budã ſe ꝯtulit vbi huniadis filios in carcerẽ rapi iuſſit. ꝑcuſſorẽ comitis ladiſlaũ natu maiorẽ capite plecti. mathiã captiuũ duxit ĩ auſtriam. In auſtria de ꝯiuge regi tradenda diu agitatũ. multe virgines offerebantᷣ. verũ nobiliſſimo regi nulla dignior viſa eſt margaretha Caroli regis francie filia. placet legatos mittere qui ſponſam petant. De loco nuptijs eligendo ꝯtentio exoritᷣ. hungari budã. auſtrales viennã. bohemi pragã tante celebritate deputandam aiũt. factione tñ georgij pogiebracij ſolennitas prage deſtinata. Ordinatis auſtrie rebus ingenti rex apparatu bohemiã petit. Inde due legationes miſſe. altera ad fridericũ impatorẽ de pace. altera ad carolũ frãcie regẽ filiã adducturã. In ea legatione. 800. equites profecti ſunt. quadrige aurate. matrone ⁊ virgĩes ſplendido apparatu que ſponſam ducerent. Imperator ⁊ auguſta vocati. ambe regis ſorores ⁊ cuncti germanie principes. Sꝫ hos cogitatus inmatura mors regis interrupit. Ladiſlaꝰ igitᷣ. x. kal. decembris egrotare cepit. Cũ medici accerſiti deſperata ſalute. Georgius vocatꝰ cũ quo plura locutus. finito ſmone de curatione aĩe actũ. xp̄iano more ſacramenta exhibita. vbi aĩa amplius dimorari nõ potuit. ſacrã candelam petijt ⁊ intuens ſaluatoris imaginẽ orationẽ dñicã orſus ꝓnunciato ſꝫ libera nos a malo nihil amplius locutus mortalis vite lumen reliquit. O inanem gloriam. quid dignitates. opes. potentiam tantopere flagitamus. Ladiſlaus nobiliſſimus adoleſcens duo de viginti natus annos in ipſo etatis flore tot regnis ⁊ gentibus imperans intra. iij. ⁊. xxx. horas poſtq̃ egrotare cepit extinctus eſt. Mortẽ eius alij morbo. alij veneno imputauere. qui ad. viij. kal. decembris regia pompa in ſinu proaui ſui caroli quarti romanorum imperatoris ſepultus fuit in ede ſancti viti prage.

Theodorus theſſalonicenſis vir greca latinaq; lingua apprime eruditus. pontificis iuſſu quom alia egregia grecoꝝ volumina tũ theophraſti de arboribꝰ plantiſq; opus inſigne in latinum conuertit.

Varia nunciata prodigia anno M.cccc.lvi. in ſabinis menſe februario vitulũ capitibus duobus ortum rome ſanguinẽ apud veneris portam. in ligurio carnes pluiſſe. In agro piceno ortus infans dentibus ſex. facie inſolite magnitudinis. future calamitatis que poſtea ſecuta eſt magna ꝑfecto indicia.

Cometes gradu. 15. cancri in oriente menſe iunio viſus eſt. Inde anno ſequenti cometes quã nigrũ appellant M.cccc.lvij. anno iunio menſe gradu. 20 piſciũ ꝑ menſem viſus varie mortaliũ mentes affecit.

Maumetes turchoꝝ imperator ad thaurinũ oppidũ quod nũc albaz dicunt ad confluentes sauũ danubiũq; ſitũ a paucis xp̄i cruce ſignatis fuſus fugatus caſtris exutus eſt. Iohannes genere hiſpanꝰ cardinalis ſancti angeli magnas illic copias cõparans. quo cũ erat iohãnes capiſtranus de quo cõciti pãnonij ad inſequẽdos barbaros maximã ſtragẽ infinito hoſtium numero parua manu dedere. Bellũ aũt geſtũ eſt die ſancti ſixti. qui ẽ viij. ydꝰ auguſti. ob idq; calixtꝰ. iij. põ. eo die trãſfigurationez dñi ꝯſtituit

Terremotus ꝑmaximus anno dñi. M.cccc.lvi. die quinta decembris hora noctis vndecima. Et iterũ xxx. die eiuſdem menſis hora. xvi. fuit vt in memoria hominũ nõ ſit ⁊ nuſq; legitᷣ tam vehemẽtes fuiſſe ⁊ tam magnũ ſpaciũ terre occupaſſe. ꝑcipue in regno apulie. In neapoli beneuento ⁊ multis alijs ciuitatibus ⁊ villis circũſtantibus. ex quo multa templa ⁊ in neapoli pallatia. domus cuꝫ interitu magno hoĩm pecorũq; corruerũt. Et in terra laboris capue. caiete. auerſe ceteriſq; veteris campanie vrbibus. Fuerũt nihilominus ⁊ alij terremotus ꝑcepti inter ꝑmũ ⁊ ſcõm etiã poſtea ſꝫ tenues ita vt nullum damnum edificijs ac perſonis intulerunt.

Linea ſummoꝝ pontificū

Pius ſecundus

Paulus ſecundus

Anno mundi.6657. Anno xpi.1458.

Pius eius nominis ſecundus papa eneas cognomento picolhomineus an/tea vocatus. natione ytalus. ſenis oriundus. corſimiani ortus patre ſiluio. matre victoria. Ideo prius eneas ſiluiꝰ poeta vocitatus hoc anno patrū omniuꝫ conſenſu terciodecimo kalendas ſeptembris pontifex creaꝰ. vir quidem oī laude dignus eloquentiſſimus copioſiſſimuſqꝫ. prudentie ſingularis. qui nō ad ocium ſed res maximas agendas vocatus. Is corſiniani cū p etatem diſcere potuiſſet grāmaticam didicit. Annū vo decimū ꝛ octauū agens ſenas ꝓficiſcitꝰ vbi a neceſſarijs ꝛ cognatis adiutus poetas primo. mox oratores audiuit. quibus facultatibus tanto ingenio valuit vt breui preclara poemata latina ediderit. inde ad ius ciuile ſe contulit. Poſtea dominicū capranicū ſecutꝰ baſileā ꝑuenit. Deinde bartholomeū nouarienſem epm. ꝛ poſt eum nicolaū ſancte crucis cardinalem ſecutꝰ Iterū ad baſileam ꝓficiſcens ſemꝑ in honore apud omnes eſt habitus. Fuit eī̄ ſcriba in illa ſynodo ꝛ lraꝝ aplicaꝝ abbreuiator. In eo aūt ꝯuentu ꝑſepe orauit. Legationes plures ꝯcilij cauſa obiuit. Orator deinde ad fridericū imperatorem a felice miſſus tantū dexteritate ingenij valuit vt eū corona poetica donatū in amicos ꝛ ꝓthonotariū receperit. Relatus deinde in ſenatoriū ordinem. quē princeps in rebus grauibus conſulit. Creato autē nicolao pontifice dum ab eugenio ſubdyaconus creatus eps tergeſtinus moritꝰ. in cuiꝰ locū eneas ſe quidē inſcio a pontifice ꝛ imperatore ſuffectus eſt. A calixto aūt pontifice in numerū cardinaliū refertꝰ. ingreſſus conclaue poſt obitū calixti pontifex creaꝰ. Accepta pōtificia corona confirmata prius eccleſie ditione ſe totu ad curam reipublice xpiane conuertit. Sigiſmundū auſtrie ducem cꝫ in cardinalē aduincula petri aīaduertiſſet diris execrationibus ꝓſecutus eſt. Maguntinū inſuꝑ antiſtitē ſede deiecit. Beneuentanum qꝫ archiepm ſūmouit. nil regibus. nil populis timore aut auaricia cōceſſit. katherinā ſenenſem inter ſanctas xpi virgines retulit. pragmaticā in gallia abrogauit. ſodinas inuenti tū alumis apud tolphā inſtituit. Cultor iuſtitie et religionis. admirabilis eloquio. Inter ferdinandū regem ꝛ ſigiſmundū malateſtam inducias compoſuit. vt mantuā vbi cōmunem xpianoꝝ conuentū indixerat tuto ꝓficiſci liceret. media igitꝰ hieme ab vrbe diſcedit. mantuā poſtremo ventū eſt vbi magnus erat principū numerus. magna legatoꝝ vis. actūqꝫ eſt pio illo dicente vt bellū cōmuni oīm decreto turchis indiceretꝰ. Vrbem aūt romam multis exornauit edificijs. ꝛ tybure arcē conſtruxit. ac ſenis nōnulla ornatiſſima edificare fecit. Fuit aūt continentiſſime vite ꝛ otij inimiciſſimus. homo ſtature breuis. caput habuit ante annos canū. facie ſenecta. aſpectu ſeueritatem facilitate conditam oſtendebat. Circa cultū corporis neqꝫ moroſus neqꝫ negligens. robuſtum ei corpus natura dederat. quod mī longe ꝑegrinationes ꝛ crebri labores attriuerant. accedebant morbi eius familiariſſimi tuſſis. calculus ꝛ podagra quibus ꝑſepe cruciabaꝰ. Duodecim cardinales ſuo pontificatu veteribus addidit. Qui tandē ancone dū venetorum ducem belli ſocium ancone expectat vt contra turchuꝫ cū innumerabilibus populis ꝓficiſcerenꝰ. diuturna ꝛ lenta febri afflictatꝰ moritꝰ anno ſexageſimoquarto ſupra quadringentos ꝛ mille. xviij. kal. ſeptembris. anno vero pontificatus ſexto. diebus ſex minus. Funus ancona romā defertur ꝛ in baſilica ſancti petri conditꝰ ad altare ſancti andree. Delectatus ē aūt mixto ſcribēdi genere ideo plura opa edidit. Caput ſancti andree e peloponeſſo romā auectū in ſacello ad id fabrefacto collocauit. cognitionē qꝫ reꝝ antiquaꝝ nō omiſit cū ꝯmentarioꝝ libros ſcripſit ꝛ plura alia.

Anno dn̄i.6663. Anno xpi.1464.

Paulus ſecundus papa patria venetus. patre nicolao. matre polixena. petrus barbo antea vocatus. eugenij pontificis ex ſorore nepos ſancti marci pſbiter cardinalis hoc anno pridie kaln. ſeptembris pōtifex creatur. vir certe magni animi. corpus habens egregiū maieſtate dignū. Is adoleſcens adhuc intutus in mercaturā erat. que apud venetos in precio eſt. Ei nunciatū eſt gabrielem auūculū ſuū pontificem creatū eſſe. ſubſtitit adhortante fratre paulo barbo. ac lris (licet iam adultus eſſet) operam dedit. inde vocatus ab eugenio archidiaconatū bononienſem. ac poſt epatum ceruie cōmendatione adeptus ꝓthonotarius ab auūculo creatur. Tandem vna cū alouiſio patauino medico. quem poſtea patriarchā appellarunt cardinalis ab eugenio creaꝰ. Erat aūt natura blandus. natura humanus. Mortuo itaqꝫ pio in eius locū ſuffectus ē. Duo bella quidem patria in ytalia ſuſcepit. que nulla re priꝰ repetita bello ſ; inſidijs incboata poſtea deſeruit. In colligēdis aūt pecunijs ita diligēs fuit vt ferc ſp bn̄ficia ꝛ epatus his ꝯmitteret q̄ officiū aliqđ venale haberēt vn̄ elici munꝰ poſſꝫ. his aūt pecunijs interdū etiā ad liberalitatē vtebaꝰ. nā ꝛ cardiales paupes maxie ꝛ epos ꝛ pricipes ac nobiles domo extorres. virgies. viduas. egrotos freqn̄ꝰ iuuabat. Curauit itē vt rome annona ceteraqꝫ ad victū ꝑtinētia viliꝰ qꝫ antea vēderēꝰ. Multa deinde edificia ſplēdide ac magnifice tū apud

ſanctum marcū. tunc vō in vaticano qđ ad munificentiā pertinet extruxit. iuſtus quoqꝫ habitus ē. hic pon
tifex ac demens moroſus ⁊ difficilis canonicos regulares e ſancto ioanne laterano pulſos a caliſto ponti-
fice reſtituit. Cognita aūt georij regis bohemie pfidia. in boiem vngaros ⁊ germanos cōcitauit. Appara
tu aūt pontificio maiores ſupauit. In corona ſiue mitra in quā multas opes contulit coemptis vndiqꝫ ac
magnis p̄cijs adamantibus ſaphiris ſmaragdis chriſolitis hiaſpidibus vnionibus ⁊ quicqđ gemmarū
in p̄cio ē. Tandē vō decem cardinalibus creatis. quoꝝ de numero franciſcus ſauonenſis eius ſucceſſor exti
tit. Cū annos plurimos viuere ſibi pſuaſiſſet. anno ſalutis noſtre. 1471. v. kal. auguſti. ſecūda hora noctis
Cū eo die letus ꝯſiſtoriū habuiſſet. ⁊ iocundiſſime cenaſſet. apoplexia correptus. vitā cū morte mutauit.
anno pontificatus ſui ſexto. menſe. x. peponū eni eſu. canceroꝝ. paſtilloꝝ. piſciū ſuccide admodū delectaba
tur. Quibus ex rebus ortam credūt apoplexiā illā. qua e vita ſublatus ē. Nā duos pepones. ⁊ quidē p̄e-
grandes comederat eo die. Quo ſequenti nocte mortuus eſt. Eius corpus in baſilica beati petri mane ſe-
pulture traditum eſt. Et tūc vacauit ſedes dies nonem.

Antoninus archiepiſcopus florentinus

Antoninus florentin⁹ archiep̄s ordinis p̄dicatoꝝ pfeſſus pater. hiſtoriarū
ac romane vrbis olim auditor cauſarū. ſanctiſſime vite ⁊ moꝝ vir. ⁊ ſacro-
rū dogmatū admodū doctus. hijs temꝑibus. ob lraꝝ gloriā apud ytalos in p̄e
cio habitus ē. Qui multa ⁊ grandia volumina. magno qdem cōfecto labore. lō-
giſqꝫ lucubrationibus poſteritati reliquit. que legentibus atqꝫ audientibus ma
gnā afferūt doctrinā ⁊ voluptatem. Ex quib⁹ extat ſumma accuratiſſima in caſi-
bus cōſcientie ſacerdotib⁹ ꝑ neceſſaria. Et ⁊ multos hiſtoriarū libros ad erudien
dos mortales ꝯpoſuit. Tandē āno domini. M. cccclix. deficiēs. vi. nonas maij.
nō ſine magna ſanctitatis opinione fuit. cū crebris miraculis claruerit. Eius au
tem ſanctū corpus ex domo epali. ad ſanctū marcū ordinis ſui delatū. cū magna
populoꝝ frequentia ⁊ veneratione ſepultum fuit.

Borſius marchio inde dux ferrarienſis

Borſius eſtēſis marchio. Et primus ferrarie dux
leonelli marchionis frater. Et nicolai eſtenſis fi-
lius. defuncto leonello fratre maiore. in regnuꝫ ferrarie
ſuccedens. regnauit annis. 22. Vir certe ingenio diuino. in quo nihil fucatū. ni-
hil ſubdolū. Eius verba ſapientie plena. opa aūt grauiſſima. ⁊ ſemꝑ regia. ad eū
cum fridericus ceſar accedens. viſa hominis celſitudine ⁊ animi magnitudine. il
lum mutine ⁊ regij (vt premiſſum ē) ducem primo creauit. Deinde exactis mltis
annis romā accedēs a paulo pontifice magnifice exceptus. ab eodē ducatus fer-
rarie inſignitus fuit. Nicolaus aūt pater cū hos ⁊ alios ex pellicibus genuiſſꝫ fi-
lios. ſenio cōfectus. alios ex vxore ſuſcepit liberos videlicet herculē ⁊ ſygiſmun
dum. quos moriens regni heredes ſub leonelli tutela reliquerat. qui eos neapo-
lim relegauit. ⁊ regnū omne occupauit. Et cū ludouici ganzage ſororem haberet
vxorē. ex ea nicolaū tantū ſuſcepit filiū. Quo nato nō multo poſt mortuus. cū ni
colaus regno aptus non eſſet. hac conditione in borſiū imperiū deuenit. vt poſt obitū nicolao iureiurādo
regnū reſtitueret. Borſius principatu ſuſcepto cū prudentiſſimus eſſet herculē ⁊ ſygiſmūduꝫ relegatos re
uocauit. ⁊ eos ac nicolaū tanqꝫ filios cariſſimos omnes habuit. Erat autem diuinaꝝ humanarūqꝫ litera-
rū egregie doctus. ⁊ doctorum viroꝝ amator. Hic vrbē ferrarie miris edificijs ornauit. Nam arcem nouā
⁊ curiā pulcerrimis edificijs clariorem reddidit. Monaſteriū inſuper toto orbe celeberrimū ingenti impē
ſa ordini carthuſienſiū a ſolo cōſtruxit. deniqꝫ anno regni ſui. xxij. in pace quieuit. Eius corpus apud car-
thuſienſes ingenti pompa delatum. humili loco ſepeliri voluit.

Ferdinādus rex

Ferdinandus huius nominis ſecūdus. alphonſi regis ex concubina filius.
hijs temporibus patre defuncto. ex eius teſtamento in neapolitanū regnuꝫ
eidem ſuccedens. Alphonſo autem ſine legitimo filio defuncto. id regnū feudata
rio ⁊ antiquo iure ad ſedem apoſtolicā deuolutā cenſebatur. Quod cum calixtus
pontifex armis repetere ſtatuiſſet. morte ſuperueniēte diſturbata ſunt omnia. At
ferdinādus metu liberatus ab eius ſucceſſore pio papa regni cōfirmationē. recla
mantibus gallis accepit. Quo regno in pace adepto multos hoſtes bello poſtea
profligauit. hūc pius pontifex cum vehementer diligeret. et regno confirmauit.
⁊ regia corona donauit ac coronauit. Et ei etiā annuū cenſum in parte relaxauit.
Inde auxilio pontificis ioannem andegauenſeꝫ renati filiū apulia fugauit. Pio
pontifice poſtmodū mortuo ferdinandus cum paulo eius ſucceſſore. ⁊ ſequenti-
bus pontificibus inimicicias ſuſcepit. ꝙ peterent tributū quod ſingulis annis eccleſie romane pendebat.
⁊ ob bene merita relaxari optabat. Inde multo maiores ſimultates cum ſenatu veneto ob cipri regnū cō-
cepit. Et turcum in venetos (vt aiūt) concitauit. Veneti igitur cū turco pacem cōpoſuerunt. qui omnē vim
belli in regem conuerterūt. ⁊ hydruntū maritimā ytalie ciuitatem ei abſtulerūt. Et verendū fuiſſet niſi ma
humetes morte ſublatus fuiſſet. plura damna regno apulie intuliſſet. Eo vō mortuo. difficilimo bello vr
bem hydrunt. rex per alphonſum calabrie ducem filium ſuum in armis ſtrenuū recepit.

ANno abhinc ferme ſexto ⁊ q̄dragesimo. inter frēs beate marie theutunicoꝝ ⁊ vladiſlaū polonie regē de regni finib⁹ orta q̄ſtione. Utraqꝫ pars ingentes copias in bellū eduxit. At primi prutení ſiue nūero militū. ſiue animi ferocia exultantes. duos gladios p feciale. regi miſere. vt ex hijs quē mallet. vnū acciperet. Is cū vitoldo fratre. deo ſuo hoſtias litabāt. q̄ audito feciale. nō intutus inq̄t precij ſignū recipio. Conſecratoqꝫ gladio quē elegerat. eo ſe cinxit. Et facta pugnādi copia. lituanos q̄ auxilio venerāt p̄mos opponit. quoꝝ ſtrage fatigata copia prutenoꝝ. Et ipa polonis ſupuenientibus ſternit cruentiſſimo p̄lio. ea die confecto victoria regis fuit viri equeſtris ordinis ex religione q̄dringenti cū ipo magno mg̃ro periere. Ceſa ex plebe multa milia. qui ſupfuerūt capti. Pruſſia p̄ter oppidū. b. marie omnis ad polonos defecit. Seq̄ntib⁹ annis caſimir⁹ rex polonie eis ciuitates munitas dantzk ⁊ dorñ abſtulit. aſſerens portionē ſui regni eſſe pruſſiam.

ALbertus marchio brandeburgeñ. annis effluxis belluꝫ aduerſus Nurēbergenſes eniꝛiſſime geſſit. Greuēburgū ab eo multa vi oppugnatū ē. Id oppidū in valle iacet. xx. milibus paſſuū a nurēberga. muro ⁊ foſſa munitū. Et cū varia dāna ab vtriſqꝫ illata fuiſſent p ludouicuꝫ baioarie ducē. ad hos tumultus ſedādos vocatū (cū diu laboraſſet) hoc bellū poſt varias dictas ſopitū fuit. Deinde cū poſt aliq̄ tēpora inter ludouicū baioarie ducē p̄dictū ac marchionē brandeburgeñ. principes potentiſſimos. bellum ſuſceptum eſſet. Haud quidē iniuria. ⁊ magna cum animi fiducia ꝯtendiſſent. poſt plures ſtrages principes germanie pacem poſtulantes. Tandem res equo animo ſedata fuit.

Ludouicus rex francie

LUdouicus caroli regis francie fili⁹. his tpib⁹ pr̄i in regnū ſuccedēs. Fuit aūt carolus pientiſſimi animi vir. ſ ingenij hebetis. Qui cū bellū ꝯ henricū angloꝝ regem. Et ioannē burgūdioꝝ ducem excitaſſet. ⁊ multos occidiſſet. Inde ingenti cede fuſus fuit. ⁊ hi multas ciuitates ademerent. Et niſi per puellam deus miraculoſe reſtituiſſet. de eius regno actū fuiſſet. Tandē Nicolaus cardinalis ſancte crucis ordinis carthuſieñ. pacē cū duce burgūdie cōpoſuit. queꝫ tñ poſtea p inſidias interficere fecit. qd̄ infinita mala excitauit. Hui⁹ itaqꝫ caroli primogenitus ludouicus. delphinat⁹ regionis princeps. regno ſuſcepto multos pr̄i beniuolos regno depulit. Inde cū libertatē eccl'ie in regno minuere conaretur. multos romanos pōtifices habuit aduerſarios. Inde cū carolus aq̄tanie ⁊ normandie dux e medio p eū ſublatus eſſet. quē ob eius ſapiam populi regnare cupiebāt. Qd̄ cum regni ꝑceres ⁊ burgūdie dux intellexiſſent id ex ſua ꝓcuratōe factū. vetuſta odia renouarūt. ꝯſpirātes ingēteꝫ exercitū in eū deduxerūt. dux burgūdie in picardiā aduolās. ciuitatē pichignetū cepit. ⁊ ꝯplanari fecit. at rex a ſuis deſtitut⁹ pariſius cōmigrauit. regiā ſaltē tutaturus. In normandia igit̄ innumera oppida euerterūt. Pontifex aūt romanus ad hos tumultos ſedandos. Beſſarionē nicenū cardinalē in galliā miſit. cū diu laboraſſet tantū ꝓfecit. vt cedes ac incōmoda ſopita fuerūt. Demū āno a natali xp̄iano. 1484. Remis deficiens. Carolū primogenitum ſuū annoꝝ. xv. extantem habuit ſucceſſorem.

Georgius rex bohemie

GEorgius pogiebratius bohem⁹ poſt obitū ladiſlai hungarie et bohemie regis. accerſitis ꝓcerib⁹ gubernatōem ſuā nō expiraſſe regis obitu dixit pragenſes nihil morati ſe ſue gubernationi cōmiſere. Exin ꝯſtituta die qua nouus rex eligeret̄. Re pro regni vtilitate diſcuſſa. rex pronūciatur militie domiqꝫ apprime clarus. Cui ad res gerendas nec cōſiliū nec etas defuit. Ea res necati ſuſpitōnem maxime auxit. Inde ex p̄torio in edem beate marie vbi rochezana preſidebat regi publica ſalutatio exhibita fuit. Cum autē inclitum bohemie regnū vt premiſſum eſt dudū in perniciosam iacobelli ⁊ huſſitarū hereticā prauitatem (vt cōmunionē ſub vtraqꝫ ſpecie de neceſſitate fore eterne ſalutis ꝓfiteretur) prolapſum fuiſſet. Georgius q̄ ſe catholicuꝫ affirmauit. In manibus iauuieñ. ⁊ hacieñ. ep̄oꝝ tactis ſacramētis euāgelicis publice iurauerit. dū coronationis reciperet inſignia. Qꝫ deinceps fidelis ⁊ obediens eſſet ſancte ro. eccleſie. ⁊ cū ſe ac conthoralē cū liberis tali iuramento obligaſſet. per fridericū ro. imperatorem confirmatus extitit. Uerū cū hijs omībus ꝯr̄ia ageret. ⁊ hereticorū ſectam foueret ⁊ amplecteretur. Inde vratiſlauieñ. ⁊ ceteri catholici homagiū preſtare recuſarūt. Ideo papa pius. ⁊ poſt eū paulus pōtifex. grauiſſimis cēſuris eū ac totū regnū bohemie fulminarūt. At paulus ſecūdus anno. M. cccclxvi. publico cōſiſtorio eū heresi dānat. dignitateqꝫ ac regno priuat. Tandem poſt annū. 71. ſupra quadringētos ac mille idem georgi⁹ bohemie occupator. morbo perijt.

MAhumetes turcoꝝ imperator. Expulſo thoma paleologo. ⁊ fratre ſecū deducto. peloponeſſum occupat. anno eius. xi. eodem anno trapeſuntij rege capto ⁊ interempto pontū. anno. 1460. obtinet. Inde mitilenē expugnat. diripitqꝫ anno regni ſui. 12. Poſtea veneti magna claſſe copijſqꝫ terreſtribus in peloponeſo veterē murū foſſamqꝫ ab vtroqꝫ mari in ipo Iſthmo tumultuarie opera plurib⁹ ſimul locis erigere adorſi. corinthum obſident. Turci vō laborātibus ſuis auxilio ꝓperantes. p interruptas munitiōes vi penetrant. ac xp̄ianos ad naues fugere cogūt. Tandē dux venetoꝝ cum preſtātiſſimis ſenatoꝝ triremibus. 12. ꝓ equora ornatiſſime inſtructis. Anconā pontifice pio adhuc ſpirante venit. quibus e ſpeculo ꝓcul viſis papa. 19. kal̄. ſeptēbris gloria ingenti vita functus eſt.

FRidericus impator. extra cenā nūquā vtitur vino. in cena leuiſſimū bibit. ⁊ id aqua pdomitū leono
re auguſte que paterna in domo nūquā vinū guſtaſſet. Suadebāt medici in germania regione frigi
da ſi mater fieri vellet. vinū biberet. Quod cū accepiſſet fridericus enea ſiluio vocato. Ubi inquit. atqꝫ im
peratrici dicito ſterilem me cōiugem. quā vinoſam malle. proinde ſi me amat. vinū oderit. At id nūciū leo
nora. Et ſi viri iuſſioni tam libenter pareo. quā vino ſi tamen vini vſum mādauerit imperator. mori opta
uerim quā parere.

Mathias rex vngarie

MAthias ioannis huniadis gubernatoris regni hūgarie filius. Ladiſlao p̄
dicto rege ſine liberis extincto. Ungarie regnū conſentientibus pceribus
occupat. Eius pater prouinciā ſgā ferrea gubernauit. nec dum rex abfuit minor
eo habitus ē. hic proſtratis apud albam turcbis. poſt breui tpe morbo extinct⁹
ē. Comes cilie cui⁹ caput erat a rege ſecūdū. et eius auūculus. a ladiſlao hunia-
dis filio in caſtro regio obtrūcaſ. Rex ladiſlaus quāqꝫ vehemēter cōmotus. tā
atroci facinore dolorē tū ſuppreſſit. Rex budam repetijt relicta alba. vbi ſecutos
eurūā huniadis filios in carcerē rapi iuſſit. Percuſſore comitꝫ ladiſlaū natu ma-
iorem. Qui quatuor ⁊ viginti natus ānos egregio corpe adoleſcēs. flauis de mo
re crinibus ſuper humeros paſſu reuinctis poſt tergū manibus talari atqꝫ aurea
veſte indutus capite eū plecti iuſſit. Mathiā ſo captiuū duxit in auſtriā. Et pro
fectus in bohemiā eū ſequi mandauit. Cū aūt apud pragā obijt mathias qua die rex clauſit oculos eadē
pragā applicuit. quē georgius gubernator in cuſtodiā ſuā recepit. Nec diu poſtea rex hungarie deſignat⁹
magnis ſponſionibus dimiſſus e carcere. volauit ad regnū. facta eīn reconciliatione inter proceres mathi
as octo ⁊ decē natus annos nono kal' februarij rex acclamatus. Cū ſo id regnū ſibi cōpetere ceſar affirma
ret. multa bella inter eos ſuborte ſunt. regnū tamē ei ceſſit. Fuit autē xpiane religionis ꝯ turcos defenſor ⁊
ꝓpugnator acerrimus. qui pannoniā ⁊ alias ꝓuincias a turcorū impetu tutatus fuit. Nā multis vicibus
ingenti ꝑlio turcis ſupatis. etiā ptem boſnie recuperauit. Et turcorū regnū incendijs. populationib⁹. cedi
buſqꝫ inuoluit. Sed ⁊ bella in bohemia cū caſimiro rege polonie geſſit. Pax tū ꝯpoſita hoc mō inter eos
fuit. vt pannonia hūgaria morauia ac ſleſia mathie relinqueref. ⁊ boemie regnū vladiſlao caſimiri filio re
maneret. Hic aūt preſtantiſſimus rex paterno more militaris glorie appetētiſſimus. bello fortunat⁹. Cū
videret fridericū ceſarem ſibi aduerſari. cū turco pace cōfecta in eum arma vertit. ac viciniā vrbem ⁊ alia ſi
bi ademit. In qua vrbe tandē anno. M.cccc.xc. morbo extinctus eſt. ⁊ ad albā ductus in ſepulcris regum
ſepultus. huic ferdinandus neapolitanus rex filiam ſuam matrimonio copulauit.

Nicola⁹ de cuſa cardīal'

NIcolaus de cuſa germanus. ſacroſancte romane eccleſie. tituli ſancti Petri
ad vincula preſbiter cardinalis preſtātiſſimus atqꝫ doctiſſimus. ea tempe-
ſtate claruit. q̄ tanta bonitate fuit dū viueret vt pauci meliores ſuo tpe nati ſint. vi
ciorū oīm hoſtis acerrimus. ambicionis totus aduerſari⁹. integritate animi im-
mutabilis. honeſtorū laborū in decliui etiā ſenectute patientiſſimus. bñfaciendi et
gratificandi admirabilis. Sane tanta doctrinarū oīm vbertate fuit. vt q̄cquid ex
tpe dicendū incidiſſet id copia tali diſſereret. vt ei ſolū facultati cenſeref ſtuduiſſe
Vir ſupra opinionē eloques ⁊ latinus. hiſtorias oīs nō priſcas mō. ſ3 medie
tempeſtatis. tū veteres tū recentiores memoria recenſebat. In mathematicis di
ſciplinis ſuo tpe doctior eo fuit nemo. Jus ciuile pontificiūqꝫ didicerat. philoſo
phie Ariſtotelice acerrimus diſputator fuit. Theologie ſummus interpres. hui⁹
celeberrimi viri plurima extant ſummi ingenij opera. De viſione dei. de pace fi
dei. Cribratio alchorani. de ludo globi de mathematica pfectione. De apice the
orie. de docta ignorantia ⁊ pleraqꝫ alia. Is aūt dū eccl'ie ſue brixineſis iura acri⁹
tuereť a ſigiſmūdo auſtrie duce capiť. atqꝫ honeſto ſuaſ carcere. Pōtifex āt pius. cardinalis captiuitate gra
uiter cōmot⁹. facūda orone ī ſigiſmūdū publice inuehiť. ⁊ eū ꝯuiciorib⁹ interdictꝫ deterret. tandē liber eua
ſit ac pace cōpoſita. dum pius ancone vita functus fuit. cardinalis rome deceſſit.

Beſſarion cardīal' grec⁹

BEſſarion. S. R. E. epꝯ cardinalis ſabineñ ⁊ ꝯſtātinopolitan⁹ patriarcha. Ni
ceni venerāda nūcupatiōe terrarū vbiqꝫ celeberrim⁹ h tpe floruit. de q̄ ſapiē
tiſſimo dici pōt. Cui⁹ cū ea fuit (vt paulus pōtifex ſumm⁹ p̄dicabat) In rerū oīm
maximarū vſu peritia. Ea in conſilijs vl' grauitas vl' pſpicientia. vt nihil de ſum-
mis vnqꝫ rebus factū ſuit ſi Niceni vni⁹ deſiſſet auctas. In ſtudijs eīn maiorib⁹
⁊ hūanis oīb⁹ ea facultas ⁊ copia. vt plura legiſſe credi neminē poſſit acrius le-
cta ⁊ rectius intellexiſſe. vberius pauciſſimos cultiſſimis quibuſqꝫ tempib⁹ da-
riuſqꝫ ſcripſiſſe. Et quāqꝫ ſumme reipublice xpiane negocijs impeditus. merita
tamen indignatione cōmotus ac veritatis ſtudio incredibiliter inflāmatus. de-
fenſionis platonice imo diuine philoſophie libros aggreſſus eſt. tanta id maie-
ſtate egit. vt cōuiciatorem calūnioſum credi plato ipe diuinitatis ſecretari⁹ poſ-
ſit ſuggeſſiſſe. Juſte igitur platonis defenſor. Qui tandē legatus ac franciam in
reditu dum pacem fecit in itinere defecit.

ARs imprimendi libros hijs temporibus primũ in germania enata ẽ. Quãtum igiẗ litteraꝝ ſtudioſi germanis debeant. nullo ſatis dicendi genere exprimi poteſt. hanc apud maguntiã rheni vrbem ſo lerti ingenio libroꝝ imprimendoꝝ ratio. 1440. inuentã fuiſſe aiũt. Hoc tempore in oĩes fere orbis ptes ꝑpagatur. qua omnis antiquitas paruo ere cõparata a poſterioribus infinitis voluminibus legitur. Eius laudes antea in prohemio operis pꝛebabite ſuut. Qua certe nulla dignior. nulla laudabilior. aut vtilior eſſe potuit. Qꝺ ſi hec ars effluxis tempibus viguiſſet maxima pars operũ Titi liuij ⁊ Tullius de re publi ca ac Plinius de bellis germanice aliaqꝫ ꝑclara opera malignitate tempoꝝ amiſſa nõ fuiſſent. Ideo in eiꝰ laudem quidã hos cecinit verſus. O felix noſtris memorãda impreſſio ſeclis. Deſierat quaſi totũ qꝺ fun dis in orbẽ. Oĩes te ſummis igiẗ nũc laudibus ornent. Inuẽtore nitent vtraqꝫ lingua tuo. Nunc paruo doctus quilibet eſſe poteſt. Te duce qñ ars hec nitra reperta fuit.

Nicolaꝰ perotꝰ Rhetor

NIcolaus perotus ſaxoferratenſis ⁊ Sypontinꝰ epũs egregius theologꝰ ac rhetor diſertiſſimus. ad hanc etatẽ perueniens. nõnulla in diuinis laude digna cõpoſuit. Sed ⁊ ad pueroꝝ eruditionẽ cõmode breuiterqꝫ libellũ edidit. Comentarios etiã in multis auctoribus ꝑcipue in martialẽ opus variũ cornu copie appellatũ fecit. Ac q̃dã e greco in latinũ tranſtulit.

RObertus de licio ordinis minoꝝ ꝓfeſſor. Et aquile marſoꝝ ſeu abrutij vr bis epũs in doctrinis ſacris doctiſſimus vir. ⁊ noticie oĩm eccl'iaſticorum dogmatũ ſufficienter inſtructus. oĩm ꝑdicatoꝝ doctor. Hiſdeꝫ tempibus ob eiꝰ clariſſimã ⁊ admirandã ꝑdicationis grãm. ab oĩbus ytalis multo in ꝑcio ha bitus eſt. Qui tantũ in ſcripturarũ ſtudio laborauit ⁊ ſcripſit. vt vbiqꝫ Roberti predicationes nũcupentur. plurimas eciã ad inſtructionẽ fideliũ tractatus ⁊ ſer mones edidit. Qui ab oĩbus ꝑſertim declamatoribus ſtudioſe legũtur.

Matheolus peruſinus medicus.

MAtheolus peruſinus medicus doctiſſimus. hoc tpe medicoꝝ ac phoꝝ mo narcha. oĩmqꝫ liberaliũ artiũ cũctarũqꝫ ſcientiaꝝ. facile princeps. ꝑceptor meus eruditiſſimꝰ. Quẽ ego hartmãnus Schedel Nurẽbergenſis. doctor pa tauinus. tribus ãnis ordinarie legentẽ auſcultaui. a quo demum ꝑhabita ꝑ euꝫ orõne elegantiſſima. inſignia doctoratꝰ padue accepi. Ne ſua memoria pereat. pauca de eius vita ac doctrina huic operi adiũxi. Cũ eñi ſepius mecũ animo co gito. q̃ꝫ maximus ac ſingularis in omnes amor ſuus extiterit. Quis ẽ adeo re rum imperitus ꝙ non putet ob incredibilẽ virtutẽ ſuã. ſingulare ingeniũ. ſum mã reꝝ experientiam. cũ perpetua memoria cõplectendũ. Cui eñi ignota fuit ver boꝝ ſuorum integritas. ſuauiſſimus ſermo. decora facies. qui et artis poetice et oratoꝝ ſummã cognitionẽ habuit. Qui nullũ cyceronis opꝰ aut mantuani va tis. aliorũqꝫ poetarũ dimiſit intactuꝫ. In aſtronomia vo geometria ⁊ arithme tica ⁊ muſica opera a veteribus edita totis viribus ꝑſcrutatus fuit. Uerum nec phia atqꝫ medicina cõtentus. demũ ſacris litteris delectatus. in eis tanq̃ꝫ mel in fauis dulcedinẽ abditã ſenſit. Reddidit igiẗ ſuos auditores auſcultando dociles. beniuolos. attentos ac diſertos ipo orante. In eo nãqꝫ maxima fuerunt omnia. ſiue acumẽ ingenij. ſiue artis peritiam. ſiue orõ nis elegantiã cõmoditatemqꝫ conſidero. Reliquit aũt poſt ſe orationes lepidiſſimas. Cõmentaria in hy pocratem. galienũ ac Auicennã. Et arguta conſilia in medicina. Tandẽ ſenio deficiẽs padue ſepultꝰ fuit.

Platina hiſtoricus

BAptiſta cognomẽto platina. pria cremonẽſis aplicus abbreuiator. magni animi ⁊ cõſtãtie vir. eruditione ⁊ eloquẽtia nulli inferior. hiſdẽ tpibus i ꝑ cio exñs. a paulo põtifice maxio. bonis ⁊ dignitate indicta cã priuaẗ ⁊ i carcerẽ detrudiẗ. Et ibi vſqꝫ ad pauli mortẽ retiñaẗ. Ex q̃ tandẽ poſt mltas calamitates a ſixto pontifice eius ſucceſſore liberatꝰ. ⁊ in ſtatũ priſtinũ reſtitutus. neq̃qꝫ inge nio ſuo abuſurus. ꝑter libꝝ quẽ de natura reꝝ ⁊ obſcenijs ediderat. Egregiũ etiã opus de vitis ⁊ moribus pontificũ ſixto pontifici obtulit. In quo etiã imperatoꝝ principũqꝫ ac ducũ multorũ res geſtas inſeruit. nõnulla etiã alia opera ⁊ eplas ſcripſit. Demũ anno domini. 1481. rome ex peſte deceſſit.

DOminicus calderinꝰ pria veronẽſis rhetor luculẽtiſſimꝰ. ⁊ tã greca q̃ꝫ la tina lingua nõ mediocriter eruditꝰ. ⁊ i ſtudijs hũanitatꝫ eminẽtiſſimus. ꝑ hoc tp̃s ipe diuini igenij fecit opuſcula. i iuuenalẽ. marcialẽ. ſuetoniũ. et I Ibin naſonis interꝑtationes edidit celebres. Saphos etiã eplas cũ ꝑpercio. et cyce ronis eplas ad atticũ cõmẽtatꝰ ẽ. Et niſi imatura morte ꝑuẽtꝰ fuiſſet. ꝑ plura alia edidiſſet. Obijt deinde anno domini. 1477.

MArius philelphus frãciſci philelphi oratoris filiꝰ eques auratus laureatuſqꝫ poeta philoſophie et artiũ doctor. ꝑ hoc tẽpus toti ytalie clarus extitit. Qui cũ eruditiſſimꝰ eſſet funebras orationes pre clariſſimas. ⁊ alterius materie plurimas. ⁊ quidẽ elegãtes hũt. Extãt eiꝰ ingenij opa in diuerſis metroꝝ generibus edita. Rithmos quoqꝫ ⁊ cantilenas compoſuit. Deniqꝫ ⁊ hic a Friderico ganzaga marchione mantuano publico ſalario ad lectionem vocatus ibidem in anno domini. 1480. vite finem fecit.

Leodium galliaꝝ clariſſima ⁊ potẽtiſſima ciuitas hoc anno M.cccc.lxviij. a carolo burgundioꝝ duce capta ⁊ ingẽti edita cede. diripit. Superiorib⁹ enĩ annis inter leodiẽſes ⁊ burgũdionũ ducẽ maxie ꝯtentiones agebant. q̄s cũ leodiẽſis ep̄s extiguere tẽptaſſet a ꝯciuib⁹ ſuis vrbe pulſus fuit. ideo ſumm⁹ pontifex tricarienſem ep̄m legatũ eo miſit. Is in carcerẽ trudit. Quã ob rẽ indignatus dux vrbẽ in germania populoſiſſimam preſente ⁊ fauente ludouico frãcoꝝ rege acerrimo ĩpetu ac p̄lio vrbẽ expugnauit ac eã euertit

Mathias inclitus rex hungarie boſnẽſe regnũ hac tẽpeſtate aggreſſus caſtrũ iaytza tũ loci natura tũ ꝟo moenioꝝ altitudine munitiſſimũ deditione cepit. Inter hec ſacro regni hungarie diademate a manibus friderici romanoꝝ ceſaris magna cũ difficultate rehabito. rex ſexto ſui regni. Anno dñi M.cccc.lxiiij. in die cene dñi aſtantib⁹ ꝓceribus cũ ſolẽnitate maxia coronatus. Poſt hec mahumetẽ turchoꝝ imꝑatorẽ in expugnatione dicti caſtri iaytza in fugã vertit. relictis machinis ⁊ tormentoꝝ generib⁹ inglori⁹ in turchiã rediit. Tandẽ poſt aliqua tp̄a caſtrũ ſiue caſtellũ turchoꝝ ſabatz denoĩatũ ad lit⁹ fluminis zaue vel ſaui ꝑ eoſdẽ ex lignis terraq̄ꝫ multũ curioſe ꝑforti ope p̄paratũ (vt ſequẽs figura ꝑ omnẽ diametrũ ac formã oſtendit) turrib⁹ ac foſſatis ac vallibus. necnõ minus militibus munitũ diro hiemis ſub rigore obſedit. in quo lignea menia ex tabulis fabricata ſunt. quaꝝ tabulaꝝ cõpago ita ſolidũ eſt vt vix ab intento poſſet iunctura ꝯprehendi. Suntq̄ꝫ triclinia ambitu ꝓlixiore diſtincta portic⁹ in oĩ decore diſpoſite. Area ꝟo curtis ingẽti ambitu cincte vt amplitudo ip̄a regiã aulã oſtentat. Dũq̄ꝫ rex acrius p̄lio inſiſteret. turchi rapto comite iohãne de witebitz ab exercitu regis ad caſtellũ. eo interfecto caput ei⁹ abſciderũt cũ flaueſcẽte copioſaq̄ꝫ coma haſte ſuffixũ ad terrorem exponi iuſſerunt. Mathias rex indignatus vi aggreſſus deditione cepit ac expugnauit ingenti gloria. Nouiſſime turchi anno M.cccc.xcij. iterato caſtellũ inuaſerũt. ab hungaris repulſi ad propria redierunt

Sabatz.

Anno mundi. 6670. Anno xp̄i. 1471.

Sixtus quartus papa natione ligurus ex ſauona vrbe maritima nat⁹ ſrãciſ
cus antea vocat⁹ ordinis minoꝝ generalis miniſter hoc anno paulopoſt.
in dici crepuſculo dñ̄ ſolus in cubiculo quieſcit interitu ſublato quinto yd⁹ au-
guſti in eius locũ a patribus ſuffectus eſt. vir certe doctrina clarus. Is ſtatim a
pueritia diuinis miſterijs a parentibus dicatus eſt apud ordinem minoꝝ inici
atus. Adoleſcentior factus patauiũ venit. ſama ciuitatis illectus ad ſapientiã
capeſcendã. in quo moratus ꝑ viginti fere annos nobilis alũnus legendo orã
do ſcribendo vniuerſum orbẽ ſplendidiſſimis ſapientie radijs illuſtrauit. ⁊ iõ
de potentia dei librũ ſcripſit. librũqꝫ de ſanguine xp̄i. librũ de futuris contingen
tibus ⁊ librũ de conceptione beate Marie virginis ac quedã alia. qui in ordĩe
minoꝝ ꝑ omnes dignitatis gradus ad cardinalatũ ꝑuenerat. Fuit aũt ante põ
tificatũ ac etiã in ip̄o pontificatu mitiſſime conſuetudinis ⁊ vite continentiſſi-
me. in pauperes religioſoſqꝫ maxime munificentiſſimus. quos omnes fouit ac
priuilegijs ampliſſimis adiuuit. Inde in amicos ⁊ familiares iocundus. in deli
quentes clemens. principes ac nobiles patria extorres p̄ſertim paleologoꝝ fi-
lios. boſineqꝫ reginam turcho pulſos pecunijs adiuuare nõ deſtitit. ⁊ rhodioꝝ
milites ac ferdinandũ a turchis vexatos incredibili pietate conſouit. vrbem ro
manã cenoſaꝫ ⁊ vetuſtate in pleriſqꝫ collabentẽ inſtaurans. vias eius cultiſſime
et decentiſſime ſtrauit. pontem ſup tiberim maxima impenſa iecit ⁊ a ſe ſixti põ
tem nominauit. Edes quoqꝫ pontificias apud ſanctũ petrũ cultiſſimas reddi-
dit. Hoſpitale ſancti ſpiritus in vaticano ꝑmagnificũ fabricari fecit. in quo ⁊ vi
te ſue ordinem ſplendide depingi voluit. Et cũ maxime beatiſſime virgini Ma
rie deuotiſſimus eſſet eccleſiam ſancte Marie de populo erigere fecit ac decora
uit atqꝫ alia innumera bñ̄ficia vrbi ramane contulit. nilqꝫ in põtificatu egit qḋ
merito reprehendi poſſit niſi q᷑ ip̄e (vt fit) ſuos nimiũ amauit. in queꝫ errorem
multi ſuperioꝝ cecidere. Cũ ordelaphos e foro iulij depulit ⁊ iheronimo Ria
rio neceſſario ſuo conceſſit. cui⁹ conſilio arduis in rebus ſemper vſus fuit. Iu-
bileum a paulo inſtitutum anno quarto pontificatus ſui celebrauit. Et beatũ Bonauenturam in ſanctoꝝ cõ
feſſoꝝ numero aſcripſit. Et licet hic multos habuerit detractores optimus tñ̄ põtifex fuit. ſumma eñ̄ alacri
tate ⁊ animarum cuſtos extitit. cupiditatem a ſe reſecauit. iras compreſſit ⁊ malitias extirpauit. Viginti
cardinales toto tempore ſui pontificatus creauit. e quibus tres fuerunt romani. duo genuenſes ⁊ quatuor
ſauonenſes. inter quos iulianus ſancti petri ad vincula ex fratre nepos fuit vir certe ꝑhumanus ⁊ comis
fuit qui ip̄ius corpus maxima pompa ⁊ deuotiſſimis exequijs in nouo templo ſeu ſacello apud ſanctuꝫ pe
trum in vaticano ſepeliri fecit. cũ obiſſet pontificatus ſui anno tredecimo.

Linea ſummoꝝ pontificũ

Sixtus quartus

Innocentius octauus

Anno mundi. 6683. Anno xp̄i. 1484.

Innocẽti⁹ octau⁹ papa patria genuenſis patre aron ciboꝝ familia mediocri ſ3 honorato nat⁹. iohannes
baptiſta antea vocatus poſt ſixtum pontificẽ ex cardinali p̄ſbitero ſancte cecilie hoc anno idibus augu
ſti pontifex creatus. Is ex genua que adiacens mari oriundus. que ciuitas ytalie pulchritudine ⁊ reꝝ om
niũ que terra mariqꝫ aduehunt opulentia ⁊ edificiorum amplitudine ceteras excellit. Ab his parentibus
ortus qui generis nobilitate ⁊ reꝝ geſtaꝝ gloria clarent. familia ciboꝝ vetuſtiſſima. aranus pater ei⁹ eque
ſtris ordinis vir ꝓbatiſſimus. Hic ep̄s melfſiden̄. inter ceteros patres cũ pauperior humaniorqꝫ haberet
Sixtus eñ̄ quartus ob eius ingenij amenitatẽ dexteritatẽ atqꝫ modeſtiã maiorem immodũ eũ dilexerat. i
datariũ aſciuit ꝓpter ip̄ius humilitatẽ ac comitatem. facilitatem morum. moderationẽ ⁊ elegantiã pontifi-
ciũ munus ꝓmeruit. Fuitqꝫ in rebus gerendis prudentiſſimus eo q᷑ ſenis ⁊ in vrbe legationis officiũ cuꝫ
optie funct⁹ fuiſſet magnã ſui regiminis ⁊ prudẽtie ſpe patribus dedit. Hui⁹ põtificatus principiũ ciuiuꝫ ſu
orum bellis plenus fuit. ⁊ quod ab omnibus potentatibus expetiuit a ſuis obtinere nõ potuit. quibuſcũ
qꝫ eñ̄ oratoribus a principio ad p̄ſtandã ex more obedientiã ne dũ in ytalia verũ ex germania ad ſe venien
tibus ſumopere pacẽ poſtulauit. armaqꝫ omnibus deponere mandauit. ſ3 inimicus homo vt optimis ei⁹
deſiderijs obſiſtere poſſet paulopoſt in languorẽ maximũ pontificẽ ꝑducere curauit. ⁊ illico interorſinos ⁊
columnenſes vrbis primores diſſidiũ excitauit. diu ei inter ip̄as familias immortale odiũ. qui vniuerſum
vrbeꝫ ſuis factionibus ꝑturbarũt. que res magnã animi dolorẽ põtifici infixit. nõ deſtitit tñ̄ armis ⁊ minis
diſcordias extinguere. multa eñ̄ circa pontificiã dignitatem ac rempub. xp̄ianã ⁊ eccliaꝝ vtilitatem ordina
re ꝓpoſuit ſ3 ob breuitatem tp̄is ⁊ eius infirmitatẽ. bellũ quoqꝫ ⁊ epidimiã adimplere nõ potuit. beneficij
tamen ⁊ circa deum atqꝫ amicos ꝓ viribus ſe oſtendit. nã poſt adeptã ſanitateꝫ corporis dona eccleſie ſan
cte marie de populo condonauit. Leupoldũ ducem auſtrie diu defunctũ ob crebra eius miracula enarrata
in ſanctorum confeſſorũ numero aggregauit. Domum ſolacij quam vocant belluidere ꝓpe vrbem romanã
extruxit. cuius ſtructuram ſimul ac picturam ⁊ reliqua excedere quadraginta quinqꝫ milia ducatorum ferũt.
Anno ſalutis M. cccc. xc. conuentioneꝫ oratoꝝ. regum. principũ ⁊ cõmunitatũ rome habuit ꝓ expeditiõe
ꝯ turchos. Collectionẽ pecuniaꝝ ꝑ plenarias idulgẽtias i germania ꝓ exeq̄nda expeditiõe fieri fecit. auxi
lio raymũdi payraudi archidiaconi. cui⁹ idultũ ne dũ ad viuos veꝝ ad iferos ſe extẽdebat. magnã copiã au

ri collegit. tādē oēs curā mētēqꝫ ac diligētiā ad ſubditoꝝ comoda. ad tuēdū dignitatē eccīe. ⁊ ecōtra ipſas rebelliones delēdas. ac religionē (habito iā maximis laboribꝰ zizino ſultano) ꝓpagādā ꝯuerterat. Fuit itaqꝫ ꝯſtātiſſime iuſticie cultoꝛ. pacis ſtudioſiſſimꝰ amatoꝛ ⁊ exuberantis annone vigilantiſſimus oꝛdinatoꝛ. Sedatis honorificētiſſime ingruētibꝰ bellis peculiares eccīe populos ⁊ romanos ī primis q̄ꝫ feliciſſimos exoptauit. Exultauit ſumopere cū ad maioꝛes dignitates viros extulit eruditos ⁊ pꝛobos. Fuit p̄terea in paupetes miſericoꝛs. afflictoꝝ nō minus ꝯſolatoꝛ q̄ꝫ p̄ncipū ſuſceptoꝛ liberalis. ⁊ dei ac ſanctoꝝ eiꝰ piiſſimꝰ veneratoꝛ. Pontificale pallatiū miro ſumptuoſo opere exoꝛnauit amplificauitqꝫ. Uiſitatꝰ a dn̄o pluribꝰ lōgiſqꝫ moꝛbis. quas patientiſſime tollerauit. Adueniente demū diuine vocationis hoꝛa ſumptis ex ritu xp̄iano deuotiſſimo animo ſalutaribus ſacramētis intrepide a deo ſpūm reddidit creatoꝛi. vt ſecurus de īmarceſſibili gloꝛia videret celeſtē vitā cū morte ꝯmutare anno pon. ſui octauo die. 26. iulij anno ſalutis. 1492.

Fridericus impatoꝛ anno. 1469. religionis gratia media hyeme romā veniens magnifice a pontifice ſuſceptus donatuſqꝫ eſt. ac. cxxij. equites creat kal'. ianuarij in ponte adriani. Inde tergeſtum oppidum quū rebellaſſet per duces ſubuertit diripitqꝫ magna ciuium cede.

Maumethes turchoꝝ imperatoꝛ. 400. nauiū claſſe. inter quas triremiū. 200. erant ⁊ equitū. 100. milia Euboiā adoꝛtus. chalcidē. 30. die expugnat ſubuertitqꝫ magna ſuoꝝ cede. Veneti inde claſſem nauium. 60. inſtructā ad infeſtāda turchoꝝ litoꝛa mittūt. in ea triremes. 60. 20. onerarie fuerūt anno. 1470.

Cometa magnus p mēſem ianuariū in pꝛincipio anni M. cccc. lxxij. circa feſtū ſancte agnetis viſus igneo coloꝛe rutilans. crinibꝰ longis nigriſqꝫ quos in occidentalē ferebat plagā. Cuiꝰ quidē coꝛpus p̄mū circa libre pꝛincipiū fuit. poſtea ſe tantū in ſeptentrione flexit. vt extra zodiacū migraſſet. p̄culdubio iudicatū ſit. durauitqꝫ diebꝰ. 80. Uerū nō dū iſto diſſoluto alter apparuit. cui erat coma ignita que in arietis ſigno poſita videbatur ⁊ caudā in oꝛientalē plagā poꝛrigebat. quē alij perticā. alij aſcon dicūt. Moꝛtales grauiter affecit. Sequenti enī anno ſiccitas incompabilis ſubſecuta eſt ⁊ peſtilentie bellaqꝫ cruentiſſima pluribus in locis euenere.

Criſtiernꝰ rex daci ⁊c.

Criſtiernꝰ rex dacie ſuecie noꝛuegie. gothoꝝ dux holſatie ſtoꝛmarie in oldēburg ⁊ delmenhoꝛſt comes vir quidē xp̄ianiſſimꝰ ⁊ multis v̄tutibus oꝛnatus. Anno M. cccc. lxxiiij. romaꝫ ſoluendi voti gratia p vniuerſam lombardiam thuſciamqꝫ tranſijt. ab omnibus potentatibꝰ honoꝛificētiſſime exceptus fuit. inde romā ingreſſus pꝛodeūte obuiā honoꝛato q̄ꝫ cardinaliū collegio a Sixto pō. max. celebri honoꝛe exceptus eſt. ac pꝛo ſingulari munere roſa aurea quā pontifices ſingulis annis in dn̄ica letare alicui ex pꝛincipibꝰ xp̄ianis donare ꝯſueuerāt ⁊ ipſe a Sixto pontifice donatꝰ eſt. Ibi deīn de vniuarſali italicoꝝ pꝛincipū pace agi cepit vt ſcilicet vno animo contra turchum coirent ſ; res pſici nō potuit. inde digreſſus p omnes ytalie vrbes tranſiens ꝯbenigne vbiqꝫ habitus eſt. domū deniqꝫ reuerſus aliquot annis cū omni ſanctitatis exemplo ſupuixit.

Karolus burgūdionū dux nuſſiā colonīēſis agri oppidū ad rheni ripas obſedit ſ; cum fridericus imperatoꝛ obſeſſis auxilio veniſſet inito ſedere diſceſſit in belgas.

Iubileus a paulo pontifice pꝛius p vniuerſum oꝛbē xp̄ianū inſtitutus a Sixto pontifice maximo hoc anno. M. cccc. lxxv. declarat. Inde ferdinandus rex menſe ianuario magnis himbꝛibus romaꝫ venit iubilei gratia vt pꝛe ſe ferebat. ſed reuera vt initū fedus ſolueret q̄ꝺ effecit. nam poſtmodū inter ytalie potentatus initum eſt fedus pontifice auctoꝛe in quo rex pꝛimus aſcribitur.

Hercules dux ferrarie

Hercules eſtenſis nicolai marchionis filius ⁊ boꝛſij frater ſcd̄s ferrarie dux his tempoꝛibus nō ſine magna ꝯtentione regnū paternū ſuſcipiēs regnauit vſqꝫ in pꝛeſens cū omni laude. vir bonus ingenioſuſqꝫ ac rei militaris ſcientia eruditus. ꝓpterea ſeptimo regni ſui anno florentini veneti ⁊ mediolanen̄. tam q̄ꝫ virū magnanimum contra alfonſum calabꝛie ducem ⁊ hieronimū comitē ducē exercitus conſtituerūt. qui pleraqꝫ eoꝝ oppida cepit. Hic helionoꝛā ferdinandi regis filiam mulierem coꝛdatam accepit vxoꝛē. ex qua ſex ſuſcepit filios. quatuoꝛ mares ⁊ duas feminas. Hic tandem ſoceri ſui conſilijs cōmotus tergiuerſatꝰ venetis ruptiſqꝫ eoꝝ federibus ferdinando ⁊ alijs ſocijs colligationibus inheſit er venetoꝝ immunitates violare cepit. que res maximum incendium in tota ytalia excitauit. pꝛo qua re veneti illū terra aquaqꝫ oppugnare ceperūt ⁊ plurimas terras ei abſtulerunt. ⁊ niſi alfonſus calabꝛoꝛum dux ferdinandi regis filius vir in armis ſtrēnuiſſimus ⁊ pontifex execrationibus obſtitiſſent de eo actum fuiſſꝫ. Tandem pace inter eos omnes confecta. inde vrbem ferrariam multis edificijs clarioꝛem reddidit.

Simon beatus tridentin⁹ puerul⁹. quẽ ob miraculoꝝ frequẽtiã btm̃ appellãt. die marcȷ. xȷ̃ȷ. kal̃. aprilis
anno ab incarnatione verbi ſeptuageſimoq̃nto ſupra milleſimũ q̃ter cẽtẽſimũ in hebdomoda ſctã a iudeis
in tridẽtina ciuitate necat⁹ xp̃i martir efficit̃. Iudei em̃ ea in vrbe degẽtes paſca ſuo more celebraturi. cuꝫ
xp̃ianũ nõ haberẽt immolãdũ cui⁹ ſanguinẽ in azimis ſuis vti poſſent puerũ in hũc modũ in ſamuelis cu-
iuſdã iudei domũ furtim deportarũt. In ſacra hebdomoda añ diẽ paſce luce tercia veſpere ſacio is añ fores
pris puerulȷ more ſedẽs. cũ nõ aderat genitor nec cara parẽs ꝓditor thobias aſtitit blanda voce moratus
puer. cui⁹ etas nõ dũ ter decẽ mẽſes viderat. fert illico ſamuel ad edes. Cũqꝫ nox ruit hic gemini ſaligmã
ſamuelqꝫ thobias vitalis moyſes yſrahel atqꝫ mayer añ ſynagogã leti ei⁹ pectora nudãt. In eius collo pri
mũ ne vagire poſſet ſudariolũ appoſuerũt ⁊ extenſis brachijs p̃mo p̃apulũ ſorpicib⁹. mox genã dexterã p̃
cidentes. Inde q̃ſqꝫ ſorpice carnẽ ꝯuellit. Sudib⁹ deinde pacutȷ pupugere. cũ ille manus alter plantas cõ
tinet crudeliter ſanguine collecto hymnos eoꝝ more canẽtes. addũt minis v̄ba. accipias ſuſpẽſe iheſu. fe
cere ſic olim maiores nr̃i. ſic ꝯfundant̃ celo terra mariqꝫ xp̃icole. ſic caput eius inter vlnas cecidit ⁊ vita li
bera ad ſuperos fecit iter. inde ad cenas ꝑperarũt azimas de ſanguine eius in xp̃i dedec⁹ ederũt. eoqꝫ mor
tuo ſtatim corpus in ꝓpinquũ domus eoꝝ flumen ꝓiecerũt ⁊ paſca cũ gaudio celebrarũt. Querẽtes deinde
de anxij parẽtes gnatũ paruulũ. poſtridie eũ in fluuio inuenerũt. q̃ illico vrbis p̃tori ſcelus denũciarũt. Is
p̃tor iohãnes de ſalis nobilis brixienſiũ ciuis legũ doctor viſo puero exhorruit facin⁹ ⁊ ꝯfeſtim vrbis iu
deos ꝯp̃hendit ⁊ eculeo eos ſigillatim imponẽs tormẽtis aſtricti eo ordine crimẽ retulerũt. q̃ diligẽti ex-
aminatione cognito iudeos ꝯdignis ſupplicijs exterminauit. Preſul eo tp̃e vrbis Jo. hinderbach colle-
git extinctũ corp⁹ ⁊ ſepulchro mãdat. multis eueſtigio cepit florere miracul̃. Inde ex oĩ xp̃iano orbe ppl̃oꝝ
ꝯcurſus ad ſctĩ huius paruulĩ ſepulchrũ eſt factus vt etiã vrbs ip̃a cũ miraculis ⁊ opibus multis ſit aucta
Corpori v̄o ip̃ius pueri tridentini ciues baſilicam pulchram erexere

Cõſimile etiã ſcel⁹ apð motã oppidũ qð ẽ i ſinib⁹ agri fori iulij p⁹ q̃nquẽniũ iudei pegerũt. Nã etiã ali-
um puerũ ſilĩ mõ mactauerũt. ꝓ q̃ tres eoꝝ captiui venetijs miſſi fuerũt ⁊ atroci ſupplicio ꝯcremati ſũt.
Iterum thurchi inferiorem ingreſſi miſiam magna cede ꝯſternunt̃. Dehinc magnã genuenſium vrbẽ ca-
phã quã ad meotidem adhuc poſſidebant. Genuenſes expugnant. ciuitas populoſa ⁊ mercatoribus
plurimũ apta fuit hoc anno ciue genueoſi eã prodente in turchoꝝ mañ. deuenit in littore euxini maris ſita.

PUelle monſtrū tēpeſtate iſtac in veronēſi agro naſcit̃ que vnū tantū caput habēs ſ duos podices. du
aſq; vuluas. ex ipis ambab⁹ ſupfluitates emittebat. Inſup q̄tuor brachia ſ duo groſſiora q̄ ꝓ voluta
te mouebat. alia tenuiora ⁊ immobilia erant. vētres etiā duos circa ſtomachū cōiunctos habebat. hanc pa
rentes p italiā circūſerētes precia ab inſpicientibus mendicabant.

PAdus ⁊ tiber reliquiq; oēs ytalie fluuij nouēbrio mēſe (ex multitudine imbriū) ita excreuere vt extra al
ueū effluentes multa accolis dāna intulerūt. q; nō ſecus p vias mortales nauigabāt ac p eoꝝ fluminū
aluca facere conſueuerant. Decreſcentibus paulopoſt multa animalia ⁊ q̄m maxime tiber ſecū traxit. ex quo
rum putrefactione ⁊ flatu peſtis maxima ſubſecuta eſt.

IN hiſpania morte heinrici prouincia diuidit̃ diuerſis populoꝝ ſtudijs. nā ſerdinādus iohannis arroga
nie regis filius heliſabetham heinrici ſororē in matrimoniū traductā ⁊ alfonſus portugalie rex heinri
ci iohannam filiam ex ſorore ſua neptē fouens regnū diuiſerūt. Anno ſequenti ſerdinandus rex hiſpanie in
agro numantino portugalie regem profugat.

Johannes de monte re
gio aſtronimus

IOhānes de mōte regio aleman⁹ nō minor anaximādro. mileſio aut ſyracuſa
no archimede. vtraq; lingua greca ac latina erudítiſſimꝰ germanoꝝ decꝰ. hac
quidē tēpeſtate ob aſtronomiā ceteraſq; mathematicas diſciplinas a mathia pā
nonie rege nurmbergēſibuſq; ppetuo donatꝰ ſtipendio. ⁊ in germania. pānonia
ac rome multo in p̄cio habitꝰ ē. Qui cū in hūgaria kalendariū ppulchrū ac q̄dā
alia in aſtronomia magno cū labore ſuo celebri ingenio compoſuiſſet. Epheme
rideſq; a noſtris diario dicta maxima cura ingenioq; edita inductis noue aſtro
nomie tabulis. reprobatiſq; gerardi cremonēſis theoricis romā ad emendandā
paſthilem dioniſij computū a ſixto q̄rto pon. accitꝰ dum pleraq; poſteritati parat
nō ſine maxima ſtudioſoꝝ iactura morbo perijt. Uſus ē p̄ceptore georgio hurba
chio in mathematicis excellentiſſimo. cuiꝰ theorice ſciētiſſime imp̄ſſe circūſerūt.

NIcolaus eſtenſis q̄ de impio ciuitatis cū hercule diſſidebat. ſerrariā clā ingreſ
ſus primo ſeptēbris primo īpetu aduerſarios exterruit. mox concurſu Sigiſ
mundi fratris herculis eiectus vrbe palude latitans capitur. nec multo poſt capi
te obtruncatur adoleſcens omni virtute inſignis.

IN franconia germanie nobili prouincia (que ab incolatu francoꝝ orientalis ſrancia appellat̃) Anno
ſalutis M.cccc.lxxvi. in rebus xp̄ianis varij motꝰ agitationeſq; inciderūt. Tympaniſta quidā aīalium
brutoꝝ paſtor apud vicū Niclaſhauſen vocitatū ſectatores plures nactus virus diffundere cepit. eo ꝑnicio
ſius quo ⁊ ſacerdotes ⁊ religioſos in ppl'oꝝ inuidiā adductos ſpernētes abiectos habere ceperūt. Is vō ſi
mulatā puritatē quandā ⁊ innocentiā vite ꝓponebat. edocens vitā cleri ignominioſā fore. theolonia ⁊ pe
dagia dn̄is nō eſſe ꝑſoluēda. oēs aq̄s ⁊ nemora oībus libera eſſe. ac nōnulla alia nephāda in populū ſemi
nans. q̄ nouitate gaudebāt. ea ſibi v̄ginē mariā enarraſſe p̄dicabat. Undiq; igit̃ gētes votis occurrebant.
Diebuſq; feſtis maximo ꝯcurſu hominū longū ſermonē in odium cleri deducebat. Eo igit̃ a Rudolfo ep̄o
herbipolen̄. miſſi exploratores inde ſectatorē p̄icipalē ad herbipolī ducētes igni tradiderūt. poſt cuiꝰ mortē
hec ꝑegrinatio viroꝝ ⁊ mulieꝝ euanuit. Nurmbergēſes q̄s ſb multa ne q̄s de ciuibꝰ ſuis accederet ꝓhibuerūt

Galeacius maria mediolaneñ. dux

Galeacius maria mediolani dux. anno. 1477. ob irã erepti ſibi fundi a iohanne andrea lamprogniano nobili mediolanenſi eo die qui ꝓthomartiri ſtephano celebris habet̃ in ipſius martiris templo ad aras incautus confodit̃. qui poſt patrẽ franciſcũ Sforciã dux declaratus regnauit annis nouẽ ⁊ menſes decez vir ꝓmptiſſimi ingenij ⁊ excelſo ⁊ magno animo princeps. Cũ multa edificia in vrbe mediolano extruxiſſet ꝑpulchre q̃s lapidibus ſectis vrbẽ vbiq; ſternere fecit Et paternũ erariũ pecunijs exhauſtũ diuicijs repleuit. In celebratione tñ diuinorum officiorꝫ ſupremos cãtores maximo ſumptu ⁊ impenſa habere nitebat̃. Verũ cum immoderata mulierũ libidine vteretur. poſt habita ſue maieſtatis honeſtate. coniuratione facta vniuerſo aſtante populo ⁊ omnibus aulicis vulneribus (vt ꝑmiſſum eſt) confoſſus anno etatis ſue. 33. turpiter occubuit ⁊ in maiori vrbis tẽplo eminentiſſimo loco iuxta ꝑētes ſuos ſepult⁹ fuit. Relictis poſt ſe duobus filijs ⁊ filia ex bona ſabaudiana vxore ſuſceptis. Johãnes aũt maria in feſto ephiẽ etatis ſue anno nono patrũ decreto in ducẽ ſublimatus pulchritudine indolis ⁊ ꝓmptiſſimi ĩgenij adoleſcẽs aſtãte pp̃lo bireto ⁊ reliq̃s ducat⁹ ornamẽtis iſignit⁹.

Carol⁹ burgũdionũ dux

Carolus burgundionũ dux philippi optimi ducis filius vltimus ex illuſtriſſima regiaq; francorꝫ familia natus. vir fortis. ſeuerus. magnanim⁹ ac terribilis ſꝫ iuſtus. liberalis. elemoſinarius ⁊ diuinorꝫ obſequiorꝫ ſeruentiſſim⁹ obſeruator. Js cũ vigeſimũ etatis attigiſſet annũ. ⁊ gandauenſes ciues a philippo patre quoddã priuilegiũ extorſiſſent nõ pauca militũ collecta manu in eos duxit vrbe potitus priuilegia in foro vrbis exuri fecit. principatu q̃zꝫ ſuſcepto multas cũ ludouico francorꝫ rege concertationes habuit. pace poſtmodum confecta a leodienſibus germanis inſenſus omnem vim belli in eos conuertit. ⁊ ciuitate obtenta poſt cedẽ ⁊ direptionẽ editam vrbẽ complanare fecit. inde vrbe deſolata relicta ꝑ eduardo ſororio anglie rege e britãnia a comite douericb ⁊ henrico portugalie rege pulſo. exercitũ multũ ꝯgregauit ⁊ ꝯtra eoſdem ⁊ ludouicũ regẽ bellũ ſuſcepit ⁊ breui illũ in regnũ remiſit ⁊ arma in ludouicũ regem cõuertit ⁊ mltis incomodis attriuit. Per romanũ pontificẽ paulũ mox inter ipſos res ꝯpoſite fuerunt. His geſtis ad nuſſiam colonienſis agri oppidũ quod eſt in ripis rheni duxit ⁊ illud acerrime obſedit Sed cũ Fridericus ceſar tercius eius auxilio veniſſet in regnũ diſceſſit. Deniq; cũ multas ꝓuincias ingenti cede ſibi ſubegiſſet ad nanſiam dictionis lotharingie ducis vrbẽ ꝑuenit vt contra ſueuos (quos viſitato ri vocabulo ſuiceros ſiue ſuitenſes appellãt) maturaret. Hi tñ populariter in ducis caſtra aduolant. illum tanta ſtrage afficiũt vt fuſus ac ꝓfligatus tandẽ obtruncatus mortẽ obiuit. Tria itaq; oppida ſibi dãnoſa fuere. In rebus granſen. grege murthen. corpore nanſen. Unicam filiam nomine mariam hic regni heredem tantum dereliquit. que poſtea Maximilianum friderici ceſaris filium accepit maritum.

Ferdinandus neapoli rex cũ pacez q̃ italia vigebat anno. 1478. labefactare ſtuduiſſet. aſcito ſibi iheronimo fori cornelij (quã imolã itali dicũt) comite. raphaelẽ diaconũ cardinalẽ diui georgij nepotẽ. ſixti quarti pontificis ex ſorore comitis iheronimi. ſimulq; franciſcũ ſaluiatũ archiepm piſanus cũ ſamulicio 300. hominũ florentiã miſit. inq; diue liberate templo franciſco ſaluiato eucharıſtiã celebrante compoſita hora iuuante Johanne pacio viro maxime apud ſuos extimationis. multiſq; aduerſe factionis iulianum mediceen ꝯfoderũt. Laurẽti⁹ vero fortiter vulnerat⁹ prudentia conſilioq; precipuo impetus hoſtiles cohercuit. plurimis factioſis ſede trucidatis. plurimiſq; cum archiepiſcopo piſano ſuſpendio necatis. Florentini vero cardinalem diui georgij vſq; dum res componerentur retinuerunt.

Locuſte eodem anno ꝑ italiã vagate brixie agrũ deuaſtarũt. cũ in brixiano agro in maxima multitudine aduolarũt. que brixianis ⁊ mantuanis maximum intulerunt damnum: quib⁹ niſi ludouici mantuani pricipis ſollicitudo obſtitiſſet. ſata queq; in tota lombardia corroſiſſent.

Maximaq; lues hoc ipſo anno ꝑ totã italiã vagata eſt. adeo vt hec peſtis ſeuiſſima in brixiana vrbe ſupra. xx. hominuꝫ milia. ⁊ venetijs ſupra triginta hominũ milia perierint. Eam em̃ calamitatez ſolis eclipſis indicauit. qui eo anno iulio menſe fuit. atq; locuſtarum multitudo.

Veneti graui ethrurie bello implicati in macedonia ⁊ foro iulij magnis othomanni copijs vexati magno reip. detrimento totiuſq; reipub. italie aperto periculo. Cũ longũ in flectendo pontifice tempus contriuiſſent. ⁊ annos. 27. maximis ⁊ diutinis bellis ꝑ greciã. macedoniã ⁊ forꝫ iulij a turchis vexati imminente periculo cũ mahumeto impatore fedus ꝑcuſſere. Omnibus illi redditis que ſue ſuotũue ditionis fuiſſent ac tradita. Scodra quã obſidione cinxerat ſpondentes. 100. mille aureos ad duos annos ſoluturos. quos nobiles aluminis mercatores cũ imperatore contraxerant. Hoc pactoq; conuenere anno. 1479. vt veneti conſtantinopolim magiſtratum mitterent. quem baillum vocant. qui venetorum lites ſolus diſſolueret. ob quod ſingulis annis. 10. mille aureos illi pendebant.

Rhodij licet a turchis nō parua diſſidia habuerūt. poſt tn̄ cōſtantinopolis expugnationē grauia ſenſe
re bella. Cū quatuor ⁊ viginti annoꝝ curriculo cōplures ſibi vicinas ditiones ſubegiſſent. animo infla
tus mahumet egre admodū tulit rhodiā vrbē finitimā eius imperio liberam eē. Mahumetes igr̄ imꝑator
ingenti claſſe maximaqꝫ bellatoꝝ vi rhodum petens. Appulit itaqꝫ ea claſſis velox centū decimo kal. iunij
Anno incarnationis. 1480. nulitēqꝫ in terrā expoſito ꝑmū in vertice mōtis ſancti ſtephani ⁊ circa eius mō
tis colles caſtrametati ſunt. ⁊ p tres ferme menſes vrbē bombardis alijſqꝫ miſſilibus indeſinenter p duceſ
ſuos lacerauit ⁊ oppugnauit. Verū petrus dabuſon magnus rhodioꝝ militū magiſter xpiane religionis
amantiſſimus. vir prudentiſſimus ac magnanim⁹ ſue magnanimitatis magnū experimentū dedit. diuina
eñ fauente clementia principis ⁊ ſuoꝝ vtuti fauente turchi fundunt̄. ꝓpulſant̄. cedunt̄. tātoqꝫ impetu ter
ga vertunt vt ſibijpſis necē afferrent. fama ſatis conſtans eſt turchos viſionis miraculo exterritos. maiorē
eñ partem exercitus amiſit. vbi celitus xpi ihesu miniſtri ꝓpugnantes viſi militibus rhodijs miraculo tur
chis terrori fuere maximo. Fatendū igit̄ hanc victoriā celo dimiſſam eſſe cū tam parua militū copia hoſti
potētiſſimo iā muris potito reſtitit. Exacti igit̄ nouē ⁊ octagita dieb⁹ īꝑator rhodioꝝ litiore claſſes ſoluēs
ꝑhiſcū nauigare ꝑperat. illic milites ⁊ ſuppellectilē exonerat. vbi dies vndecim moratus ad domeſticos la
res cū clade ⁊ ignomīa reuertit̄. Petrus autem a pontifice ſixto ⁊ ceteris omnibus europe xpicolis pecu-
niis adiutus. vbi laceratam inſulam diligenti cura reſtituit ⁊ celebrioreȝ fecit.

Apud ſuiteſes montanos q̄s
itali ſuiceros appellāt haud
longe a finib⁹ lucernenſiū in loco
vaſti ſolitudinis homo ſenex ſoli
tarie vitā abſtinentiſſimā hoc tpe
habebat. q p annos. xx. ſine omi
corꝑali cibo vixit. quē fratrē nico
laū appellabant. vir corpe aridiſ
ſic⁹ exhauſtus ſola cute neruiſqꝫ
⁊ oſſibus compactus. Et q̄q̄ hec
renuite diutius ieiunent. ⁊ illeſi p
pter ociū ⁊ vitā vmbroſam ſicut i
carceratis ꝯtingit nō raro ⁊ ſb ter
ra ꝓpue. cū ꝓpter indigeſtionem
plures in ipſis aggregent̄ ſuꝑflui
tates fleguiatice crude. cū ſint cōti
nue in ocū intuentes virtute anīa-
li. virt⁹ debilitat̄ naturalis vt no-
cumentum nō videat̄ pcipe a ieiu
nio. Eſtqꝫ conſuetudo in his ſicut
et in alijs nō parua res. Verū hic
homo quaſi celeſtē vitam in terriſ
egit. immaculata abſqꝫ ſorde. quis nonulli eū hominē glorioſum dixerūt ſuaqꝫ vitā ad iactanciā interꝑtati
ſunt eoqꝫ mercedem accepiſſe ꝑdicarunt. ꝫ ſunt iniqui iudices. qui nō in melius que occulta ſunt interpretā-
tur q̄ȝ que patent. Cur virū calumnient̄ qui longā vitam in artiſſima pauptate ⁊ ſolitudine duxit. q multos
annos in bona conuerſatione accedentiū eos conſolando abſumpſit. in abſtinentia extrema ⁊ humilitate p
ſeuerans. qui nihil appetiuit. qui nulli iniurius. parua ſunt merces tantis laboribus humana laus. ſtultus
eſt qui ꝓpter rumuſculos hoīm ſuū corpus affligit. ſuūqꝫ gremiū fraudat: Is ſanctus ⁊ iuſtus homo. qui
auariciā calcauit. honores ſeculi ſubegit. qui patientiā obtinuit. qui nullū ſuꝑbie fomitem oſtendit. ſola ſidu
cia futuroꝝ teneri arbitrat̄. retributioneqꝫ theſauri celeſtis expectare potius iudicat̄. Iudicauit hoc ꝑpetua
hominis leticia. quem nemo meſtum vidit ꝫ vultu ſemꝑ eodem. Sciebat ſe mortali culpa liberꝝ. bonis ope
ribus a ꝯtemplationibus intentū. Potuit cū paulo dicere. Gloria noſtra hec eſt teſtimoniū conſcientie nr̄e.
et decetero repoſita eſt mihi corona iuſticie quā reddet mihi in illū diem iuſtus iudex. Per antiſtitem quoqꝫ
conſtantienſem approbatus. Tandem ſenio ac viribus deficiens eius ſenilem animam mollis diſſoluit ſo-
por. ſepultus in eccleſia ſui paſtoris non ſine miraculis qeſcit. q ⁊ finitimis ppl̄is nōnulla vaticinia ꝑdixit

Hidruntū apulie maritima ciuitas hoc anno. 1480. ab exercitu mahumeti turchoꝝ principis diu expu
gnata. Cum eius exercitus a ſarſone in apuleā tranſuectus eſt in colle qui vrbi imminet caſtrametati
ſunt vallo ⁊ foſſa munitiſſimi ita hidruntū obſederunt vt nulla ſpes erat ferendi auxilij. Tandem diruptis
menibus ad veſperam protracta pugna. ſuperati hidruntini. ingreſſi vrbem turchi. archieꝑs obſtupuit vt
nec verbū trucidatus emittere potuit. qui in hoſtiū manus deuenerūt omnes capite plexi ſunt. Franciſcus
largus hidruntinoꝝ dux captus ⁊ exarmatus medius ꝓſectus eſt. ſupra duodecim milia euaſerunt. tantū
duo ⁊ viginti. potiti prima victoria barbari ceperunt ſtatim vicina oppida ſollicitare ad deditionem. et in
primis lecien ⁊ tarentum. Infelix igitur apulia fuiſſet ſi obitus mahumeti non interueniſſet. quo mortuo
alphonſus dux calabrie vrbem valida obſidione cinxit. Turchi audientes ſui principis obitum diffiſi poſ
ſe vrbem tueri ſaluis rebus ſuis ſeſe alphonſo tradidere. Qui vrbem ingreſſus omnia retinuit ⁊ turchos
quoſdam in mancipijs ſuis reſeruauit.

Anthonius roſellus iuris doctor

Anthonius roſellus natione etbruſcus vir vtiq; bonus ⁊ multa prudentia exiſtimatus iuriū ciuilis ⁊ pontificij ac aliaꝝ bonaꝝ artium peritiſſimus. poſtq; multis annis patauij ius cū magna gloria docuiſſet ſublatus fuit. ſepultus ad ſanctū anthonium padue cum hoc epigrāmate. Anthonius roſellus de roſiellis iuris monarcha. Qui cū egregie doctus eſſet de monarchia ⁊ de poteſtate pape libros eruditos compoſuit ⁊ alia.

Marſilius ficinus florentinus. ingenij excellētiſſimi vir. vtriuſq; lingue eruditiſſimus ⁊ multaꝝ ſcientiaꝝ locupletiſſimus. atq; inter platonicos doctores facile princeps. hac noſtra tempeſtate ſeptem ⁊ triginta platonis p̄hi libros qui antea neq; apud grecos facile inueniebant maxima cū diligētia latinos fecit ⁊ in lucē omnibus protulit. neq; eo quidem labore vt aiunt contentus fuit. ⁊ ipſius platonis mentem partim argumentis. partimq; breuibus ɔmētarijs explicare tēptauit. De valitudie q̄z litatoꝝ ꝑſcripſit ⁊ pleraq; vtilia.

Mahumeth turchorū imperator

Mahumeth magnus turchoꝝ impator octauus ex clariſſima othomannorū familia natus Amurate principis filius. Anno. 1481. quinto nonas maij. Poſtea q̄z in aſia ⁊ grecia. 32. annis regnaſſet dū in orientis expeditionē contra hungaros ꝓficiſceret anno etatis ſue octauo ⁊ quinq̄geſimo in caſtris nō ſine ſuſpitione veneni morit ⁊ cōſtantinopolim delatus ſepelit. Is cū patri in regnū aſie ſucceſſiſſet quatuor ⁊ viginti annos habebat etatis. Qui imperio ſuſcepto patrē in omnibus ſupare anxus ē. Hic illico ob ei⁹ animi magnitudinē cietis paterni regni virib⁹ ingētes copias ex aſia in europā ꝑ helleſpontū claſſe traiecit. vbi multas grecoꝝ vrbes occupauit. Caſtello q̄z haud longe a boſphori littore ad euxinū tēdente ɔdidit. Et in deficiente ob grecoꝝ auariciā p̄ſidio conſtantinopolim vrbez cepit. expoliauit ac de ea triumphauit. ⁊ in ea impator declaratus. Confeſtim peloponeſum omnē armis cepit ⁊ xp̄ianū populū in ſeruitutē abduxit. Indeq; in achaiā mouēs ſpaꝝ et achramā ⁊ epirū ⁊ maiorē macedonie partē atq; bulgariā cū raſcia ⁊ ſeruia. ⁊ quicq̄d ab andrinopoli. ſauūq; amnē ⁊ danubiū fluuiū interiacet inuaſit. valachia etiam eas ob res timore ꝑterrita. boſinā poſtmodū ingreſſus cuncta vaſtauit. mithilenem inſup nobilem genuenſiū inſulam cepit. Dehinc ſinopem vrbē vetuſtiſſimā ⁊ trapezundam diripuit. earūq; incolas vna cū eaꝝ imperatore captiuos abduxit. Euboiā inſup venetoꝝ inſulā inuaſit. quā vna cū calcide eiuſdez inſule vrbe expugnauit. In aſia itaq; minore duodecim regna obtinuit. videlicet pontū. bithiniā. capadociam. paphlagoniā. ciliciā. pamphiliā. liciā. cariā. lidiā. phrigiā ⁊ omnē ferme helleſpontum ſeu moream. et multa alia occupauit. hic cū innumerabiles filios genuiſſet baiſetū ⁊ zaliabū legittimos poſt ſe dereliq̄t pro quibus eo mortuo tumultus vrbē conſtātinopolitanā inuaſit. baiſetū tamen impatorē conſtituerunt.

Baiſetus primogenitus mahumeti Anno. 1481. ſexto kal. iunij impator ɔſtituit ⁊ vſq; in p̄ſens imperauit. Hinc zaliabus frater q̄ magnos mot⁹ in aſia ꝓ regno cōcitauit. burſiā cepit ⁊ ſe ibi regē ɔſtituit quē baiſetus bello ſupauit ac aſie paternū regnū obtinuit ⁊ in libidine ac ebrietate totū ſe immerſit. Cum aūt anno. 1492. pannoniā ferro ac populationib⁹ deuaſtare cepiſſet multa dāna cedeſq; ꝑtulit. Zaliab⁹ āt frater eius natu minor. qui poſtea in regno francie ſub priore hoſpitalis ſancti iohannis iheroſolimitani cuſtodiebat. in ſummi pontificis innocentij octaui poteſtatem traditus vſq; in preſens rome ſub cuſtodia ad recuperandum reſiduum europe de crudeliſſima nunc barbaroꝝ ſeruitute.

Peſtis ꝑmaxima i tota ferme italia ⁊ germania Anno. 1483. ⁊. 84. fuit vbi ad plurimū deſeuit. vt multa milia hominū abſumpſit. Eaq; lues nurmberge a ſolſticio eſtiuali vſq; ad ſolſticiū hiemale quatuor milia hominum deleuit. Venetijs v̄o ſenatores ⁊ iohannem mocenicū ducem extinxit.

Fridericus imperator anno. 1487. conuentū magnū nurmberge ꝓ auxilio ferendo contra hoſtes ſuos ⁊ ꝓ fide xp̄iana habuit. ⁊ in eo principes germanie ɔgregauit. cōmunitates quoq; ciuitatū imperiatū conuocauit. vbi de vnione ac pace principū varie conuentiones habite. vtq; omnia bella indutias haberent concluſerunt. Interea glorioſus imperator fridericus inter cetera geſta laudabilia Conradū celtis germanū virū eruditiſſimū in arce nurmbergenſi appollinari laurea decorauit. Bellaq; ea tempeſtate inter ſigiſmundū archiducē auſtrie ⁊ venetos ſedata ſunt. ¶ Nec minorē dietam principum rex Maximilianus nurmberge anno ſalutis. 1491. peregit.

Meles rex maurus genere ⁊ religione mahumeten⁹ hac nr̄a tempeſtate in bethica ꝓuincia vlterioris hiſpanie plaga que granata nuncupat vſq; ad hec tp̄a regnauit. cuius ꝓuincie ager excellentiſſimus ꝑhibet. eo ꝙ quecūq; ad hūanū victū ſunt neceſaria affluentiſſime gignat. Cuius montes ⁊ flumina aurū et argentum producere dicunt. Armenta ⁊ pecudes ſine numero nutrit. Hunc quidem regē Ferdinandus luſitanie ⁊ citerioris hiſpanie ⁊ tarracone rex vna cū heliſabetha vxore ſuperioribus annis omnino eijcere ſarracenos decreuerūt. Bellū igit malaceū. primo ꝑegit anno. 87. vbi expugnata malaca vrbe. Tandez poſt longē obſidionem ciuitatis granate que incepit a menſe maio anni nonageſimi primi ſarraceni mauri deducti ad magnā rerū inopiā deſperantes de auxilio poſt infinitos conflictus bellicos. 25. nouembris pacta deditiōis ɔcluſa fuerit. Poſtremo ſeptimo die ianuarij anno ſalutis. 1492. rex ⁊ regina ac proceres et potentatus cum exercitu decem miliū equitū ⁊. l. milia peditū electorum ciuitatem intrarunt ⁊ eius poſſeſſionem libere acceptarunt. ac meſquitam maiorē in eccleſiam dedicari mandauerunt.

Tempeſtas ingens prius inaudita. anno ſalutis. 1490. die. 12. mēſ iulij. in regia vrbe ↄſtātinopolitana admodū deſeuit. Supioꝝ eñ triū ſyderꝝ ignes. q̄ deciduī ad terras fulminū nomē hñt. cū ↄtagiū nunq̄ hūoris ex ſupiore circulo atq̄ ardoris e ſbiecto ꝑ hūc modū egerāt. Turbato itaq̄ aere cū collectus humoꝝ habūdantiā ſtimulabat. ſeu graui ſiderꝭ ꝑtu. Et cū ī nube luctabat flat⁹ aut vapoꝝ. primo ingētia tonitrua audita. Exin fulmīa ardētia viſa. ꝛ longiore tractu fulgetra. Et quāq̄ a ſaturni ſidere ꝓficiſci iſta ↄſectati ſunt. ſicut crementia a martis. Qualiter cū vulſinis oppidū thuſcoꝝ opulētiſſimū totū crematum ē fulmīe. In ea vrbe ꝑclariſſima hec geſta. xp̄iani id diuine ꝓuidētie attribuūt. Ubi antiq̄ colūna ymaginē ↄſtatini imꝑatoris hēbat. fulgur ꝛ horrid⁹ impet⁹ ne d'ā ꝑtē ei⁹ deiecit. Ueꝝ vt veridici narrarūt negociatores veneti ꝛ alij. octīgētos domos ignis rerꝝ edax ↄſūpſit. Et hoīm tria milia. vt nec lignū nec forma edificioꝝ ꝑmāſit. Ea forma vt circul⁹ deuaſtatōis iſra oñdit. iō hāc figurā ī laudabilē rei mēoriā adiūximꝰ.

Cum varia reꝝ miracula eiuſmodi tꝑib⁹. vt oñdim⁹ euenerñt. Uiſa ei horrēda oñta corona trabes telluris hyat⁹ ſanguine⁹ pol⁹. ardētes clipei ꝛ alia. Lac pluere e celo viſū. ꝛ lanā. carnē ꝛ cruorē deſcēdē. viſi ↄcurrētes mōtes. Et lūa ſolq̄ triplex. cruce ſigtus lapis excidit tꝑib⁹ friderici ſcd̄i īꝑatoris (vti ꝑmiſſū ē) Nouiſſime āno. 1492. vij. yd⁹ nouēbris. ī meridie ſb friderico. iij. īꝑatore. ad agros ei⁹ ꝓprios. cū crepuit ꝑ aera fulmē. igēs lapis cōcidit. cui forma delte. acieſq̄ triāgula fuit. miſſus ab obliq̄. hūc ſenſerat Enſhein. Sūt gaudia q̄ ſenſit. Cū illic ī agros deſiluit depopulat⁹ humū. in ꝑtes diſtract⁹. pōd⁹ tñ grue adhuc hꝫ. ꝛ ad oñtationē obſuatur. tanq̄ futuꝝ omen.

Bella ꝑ h tꝑa inter regē maximilianū. ꝛ regem fracie. ob ducīſſam britānie. ꝑ mltas clades geſta fuerūt. Et adhuc ſub dubio marte vigent.

Anno mundi.6691 Anno xpi.1492.

Linea ſummoꝝ pontificū

ALexander ſextus papa.natione hyſpanus:ex valentia ciuitate rhodoric⁹ boria antea vocatus.epūs portuenſis. Uacante ſede poſt obitū Innocētij octaui. oīm ſuffragijs hoc anno pontifex creatus. Et ad.s.ioannē lateranēſem.xxvi.die auguſti.corona papali decorat⁹. Uir magni animi.magneq̃ʒ prudentie. Is in adoleſcentia bononie ſtudijs litterarū operam dedit.gymnaſiūq̃ʒ illud ſcolaſticū non paucis annis celebrauerit. Qui adeo virtutum gloria.τ diſciplinaꝝ laude.τ adeo ſingulaꝝ ac oīm reꝝ ornamento dotatus.vt Calixt⁹ tercius pontifex ſummus ſedatis ſuo tempe ytalie rebus.cum nouem cardinales creaſſet. Et eucā ſenenſem in cardinalem aſſumpſiſſet. Duos quoq̃ʒ ex ſororib⁹ eius nepotes.cardinales creauit. L. ioannē cognomento milanū ex ſorore nepotem.τ rhodoricū hūc boriam.cuius v̄tutis τ glorie liquidiſſimū documentum extitit.ꝙ adhuc adoleſcens inter reuerendiſſimos τ excellentiſſimos cardinales conſtitutus. Uel etiam ꝙ nō multo poſt vicecancellarij locum ſortitus. Hoꝝ oīm ſcientia preditus τ experientia refertiſſimus.vere deſignādus τ euocādus fuit. Qui fluctuantē petri naniculam gubernaret. Et ſi herilis τ regia ipius faciei dignitas pre ſe ferre videatur. Tamen in primis accedit nobiliſſima eius natio hyſpanienſis. Inter ceteras vniuerſe terre ꝓuincias aeris ſalubritate tempata.oīmq̃ʒ reꝝ copia τ bonitate precipua.viros ꝓgenerās.q̄ τ corpis agilitate.τ ingenij acrimonia.τ oīm virtutum gloria ſummi clariſſimiq̃ʒ ſemꝑ extitere. Dehinc eximia eius valentia ciuitas.que τ ſui antiquitate τ ſitus pulcritudine τ viroꝝ copia. Et oīm mercimonioꝝ genere lōge reliquas hiberie ciuitates antecellit. Nec non τ illuſtris boriarū familia.que eum peperit. Qui vere nationem patriamq̃ʒ τ familiā illuſtrauit. Et recolende ac beatiſſime memorie auūculi eius Calixti ſemꝑ emulator.litteralis diſcipline.ſcientiarūq̃ʒ peritia.τ optima viuendi ratio.adeſt humanitas illa inclita cū auctoritatis ratione ſeruata.optimū τ ſalubre conſiliū.adeſt τ pietatis cultus.τ oīm reꝝ cognitio.que tā in inclite dignitati expedire aut vſui eſſe poſſint. Felix igitur tot virtutibus exornatus. In tam altiſſimi magiſtratus culmine collocatus.a deo optimo bene meritus. Speramus igitur eum vniuerſo generi xpiano profuturum. Et per rabidos itinerum amfractus.perq̃ʒ ſublimes τ periculoſos ſcopulos tranſmigraturum.ſemitam tandem affectatam feliciter occupaturꝝ. Poſtremo ne longiori ſue laudis cōmemorationi aliquos defatigari ꝯtingat. Ceteri ſequentes eius acta laude digna perſoluant. Hic pontificatu ſuſcepto maieſtatem cum auctoritate augere conatus eſt. Et ſi in principio ſui pontificat⁹ aduerſitates ſentiat. Magna tū aīo ꝯcepit. Benigniſſim⁹ de⁹ ſua grā donet.vt ſingla ad vtilitatē ac cōmodū reipub.xpiane ꝓſequatur.

GEnus hominū calamitoſuꝫ iudei.τ ſi ſupioribus tēporibus in pleriſq̃ʒ locis germanie ac alijs prouincijs. diuiniſſimuꝫ ſacramentum.varijs temptationibus.moleſtijs. ac erroribus indigniſſime tractarunt. precipue ī Uratiſlauia patauia τ ratiſpona τc̄.nec impune hoc flagitiū inultum fuit. Nouiſſime anno ſalutis 1492.die.22.menſis Octobris. in oppido Sternebarch ſub dominio principuꝫ magnopolenſiū auxilio petri ſacerdotis. Eleazar iudeus et complices.ſacramentū corporis chriſti.per hoſtiam maiorem et minorē obtinentes.has perforarūt.τ cruor illico proſilijt quo lintheum precinctum ruborem accepit. Quo miraculo territi ad Petrum deferūt. Principes autem illuſtres balthaſar τ magnus fratres re comperta cum veſtigia vulnerum (que remāſerāt) cernerēt. iudeos cum in maieſtatem xpi contemiſerint ac religionem illuſerint concremari fecerūt. Recedat ergo omne infidelitatis ambiguū. Nec dubitet quiſq̃ʒ primarias creaturas.nutu diuine potētie.preſentia ſumme maieſtatis in dominici corporis tranſire poſſe naturas. Quid eñ ei poſſit eſſe difficile. Cui facile fuit hoīem (vt premiſſum eſt) de limi natura figurare. Imaginem etiā ſue diuinitatis induere. Cui promptuꝫ eſt eū rurſum reuocare de inferis.reſtituere de perditione.reparare de puluere.de terra in celum leuare.τ figmentuꝫ ſuū in regni ſui conſortio ſublimare. Ut qui corpus noſtre fragilitatis aſſumpſerat.nos in corpus ſue immortalitatis aſſumat. Ad quam glorioſam reſurrectionem pijs nos operibus preparare dignetur. Qui viuit τ regnat in ſecula ſeculorum amen.

Linea imperatoꝝ
Maximilianus

Maximilianus auſtrie ac burgundie dux. filiꝰ īꝑatoris friderici tercij. viuente
adhuc p̄re anno ſalutis. 1486. in franckfordia cōi voto electoꝝ rex declarat.
Nunc vſqꝫ vna cū p̄re īꝑauit annis. 7. Uir ſumma virtute decoratus. corꝑe agili.
rei militaris ſciencia inſignitus. virtuteqꝫ nemi cedens: immo humanitate ꝛ libe
ralitate cūctos reges antecedens. Rex certe digniſſimus ꝛ bello fortunatus. at
qꝫ in oībus fortiſſimus nec vlla vicioꝝ labe notatus. magnanimus atqꝫ in ar
mis ſtrennuus. Is tꝑe iuuentutis in burgūdiā acceſſit. Et mariā filiam ducis ca
roli illuſtriſſimā feminā. in cōiugē deſponſauit. Et ob hanc rem burgundie duca
tum ſibi vendicauit. Et per aliqua tēpora in ſubiectis prouincijs cum gaudio ac
iuſticia regnauit. Quāuis ludouicus francoꝝ rex. aliqua q̄ ſocer poſſidebat ade
mit. Gaudebat itaqꝫ hec regio felicior oīni. ꝙ tanto duce celebrata fuit. Qui iu
ſtus optima iura dabat. Sequana quondā hedua dicta preſtans burgūdiū no
men nacta. terra armis potens. habens agri leta munera. ꝛ nobilitatem viroꝝ
antiquā. ob ducē nouellū. pariterqꝫ comitē gaudebat. Brabātia quoqꝫ optima
Limburga. Lucenburga. geldria. Et flandria diues opū ac ꝑplis potentibꝰ. Co
mitē hūc leta videre ſuū gaudebat. artoſiū item potens armis ac namurcū. nobi
lis hannonia. holandria atqꝫ zelandia cū ſumme colebant. Mechliniaqꝫ huma
na ꝛ ſalina atqꝫ friſia. de ſuo nouo domino exultabant. Cū ducē potentē aduen
taſſe ſentiebant. Certabāt alij alios ſuꝑare colendo dicentes. Ueniſti tandē gra
tiſſimus. Quo aūt tꝑe maria eius vxor vixit cū oīni pace ꝛ leticia regnū poſſedit
Ex qua cū genuiſſꝫ filiū philippū. ꝛ margaretā filiam. Ipſa paulopoſt caſu equi
currentis delapſa. fractis ceruicibus expirauit. Anno vero ſexto ꝛ octuageſimo ſu
pra quadringenteſimū milleſimū. die. xx. menſis ianuarij. Cū genitore friderico
imꝑatore franckfordiam vrbē ingreſſus. Exin die ſedecima februarij peracto of
ficio diuino. in baſilica dīni Bartholomei. Electores romani imperij obſeruato
ordine bulle auree. felici conſenſu eū in regem eligentes. Poſtea eodem anno die
x. menſis aprilis in ciuitate Aquenſi cū ingenti ſolennitate corona caroli magni
ex archiuis Nurēbergēſiū. ꝑ eos coronatus fuit. Elucebat eīn in eo inaudita principandi ſciencia. in deli
berando grauitas. in cōficiendo celeritas. regnorū iuſticie feruor ꝛ zelus. modeſtia. item ſingularis beni
gnitas maxima ac clementia. cū vite ac moꝝ obſeruantia. Quibus regijs virtutibus ornatus. Regia o
boles. nulla ex parte priſcoꝝ ſuoꝝ laudibus inferior euaſit. Uerū poſt vxoris (vt p̄miſſum ē) caſu eq̄ curren
tis defuncte. multa nedum a proceribus certamina ſuſtinuit. cū nollēt eū ſuꝑ eos regnare. ſꝫ ꝛ a brugēſibꝰ
honeſto carcere detentus. A quo cū liber euaſiſſet. infinita mala apud flandrēſes ſecuta ſunt. nec dū finis.
Uictorioſiſſimꝰ aūt rex maximilianus q̄ xp̄ianiſſimus inter principes xp̄ianos cēſet. mēte reuoluens. q̄li
mō xp̄iani ab infidelibꝰ circūdati ſunt. Et in angulū coartati. potētiſſimi q̄ndā dn̄i. ꝛ orbis poſſeſſores.
Et q̄ntū impiū amiſerūt. q̄t nobiles vrbes. q̄t ditiſſimas ꝓuincias ꝑdiderūt. Inter q̄s etiā iudeā terrā no
bilē. terrā ſanctā. terrā in q̄ prime nr̄e fidei flores apparuere. Taceoꝰ alexādriā. thebas. mēphim. ac oēm
egyptū. ꝛ antiochiā. in q̄ primū xp̄ianū nomē auditū eſt. fons igit ꝛ origo nr̄e ſalutis ad hoſtes defecit.
hieroſolima noui ꝛ ve. teſtamēti nr̄. ꝛ ꝯſtantinopolis columē grecie. Id inditꝰ rex aīaduertēs ꝓ ſingulis
recuperādis. nullū laborē euitari debere arbitrat. Iudei eīn cū federis archā amiſiſſent. ꝓ recuperatione. nul
lū belli ꝑiculū vitauere. greci ob raptā helenā. decēnale bellū geſſere. Carthagineſes ꝓpter fines paululū
ampliādos cruētiſſima ꝓlia cū cyrenēſibꝰ cōmiſere. Romani ſepe socioꝝ cā ſumptis armis ī pugnā exiere
Bellū aduerſus īfideles poſſeſſores neceſſariū fore decemēs ſibi ꝑſuaſū arbitratur. huic tante religionis
ignominie. ac probro quā p̄mū ꝯſulere. Et ſi p̄cedētes negligētes fuerint. honorēqꝫ ſuū ꝑuiſcerint. ſuum
negligere ꝛ turpitudini notare nō patiet. Et glioſum nomē deteriā ſupioꝝ infamia augere poptat. Quā
obrē bella germanie totis viribꝰ ſopire conabat. Conuentionē p̄ncipū Nurēberge ꝑ maximā. anno ſalutꝭ
p̄mo ꝛ nonageſimo ſuꝑ q̄dringēteſimū milleſimū ꝑegit. ꝑ dies plēs. vt pacem ne dū germanie. ſꝫ toti orbi
orbi ordīaret. ꝓlatos p̄ncipes ꝛ cōitates admonuit vt huic ſalubri expeditioni ꝯ infideles adiumento eſſe
poſſent. Ademptā a domo auſtrie ꝑ regē hūgarie genitori reſtituit. pacē hūgarie dedit. Hūcqꝫ ꝑ biennium
pax vlis fuiſſet. reſtabāt adhuc reliq̄e exercitus Mathie q̄s nigrā legionē vocabāt. q̄ tedio longe pacis af
fecti ꝑtito agmine i diuerſas vtriuſqꝫ pannonie ꝑtes eruperāt. duo milia ad cōfinia morauie ꝛ auſtrie īfeſta
acie ꝯſederāt fortalicia qd̄ ipi gētiliter tabernā vocāt ſe munietes. Ex q̄ excurſionibꝰ ſuis oīa loca cedi
bus ꝛ latrocinijs turbabant. Qui tandē friderici ceſaris iuſſu obſidione cūcti expugnatoqꝫ fortalicio mul
tis ex his ceſis. alijſqꝫ captis. q̄ ſeptingēti ſuperant. hij oppidis ꝛ baronibꝰ q̄ꝝ fines īuaſerāt traditi ſunt.
vt digna illis ſupplicia irrogarēt. Itaqꝫ trecentos ferme viennenſes laqueo necarunt. ceteros eyczingerus
ſuſtulit. ꝑtim excoriatos ꝑtim ad rogū aſſatos. ꝑtimqꝫ coctalicijs furnis immiſſos. vita illis ademit. Sed
niſi infauſta copulatio regis francie cum ducissa Brittanie Maximiliano in vxorem tradita interueniſſet.

Huic ſancto ꝓpoſito expeditionē dediſſet. Faxitq̧ de⁹ glorioſius huic aduerſitati finē. vt eccl'iam. vt religionem. vt fidē xp̄ianā. a barbaroꝝ ⁊ infideliū incurſib⁹ defendere poſſit. Uidemus em̄ vniuerſam fere aſyam a phenicibus ⁊ medis ad helleſpontū vſq̧ turcoꝝ tyrannidi parere. Totāq̧ traciā occupare. ⁊ vniuerſam greciā. etholos. epirotas. yllirios ad intimā vſq̧ dalmaciā omnia premere deterrima ſeruitute. Inſule pene oīes a ſinu adriatico ad mare ponticū iacentes vaſtate ⁊ deſolate ſunt. Et in ꝓximos germanos ⁊ hūgaros ſepe numero impetuꝫ faciūt. Sperabimus autē regi maximiliano nutu diuino. victoriā haud dubie ſucceſſurā. dum cetere nationes hunc regem atq̧ ducem optimū ſequentur. Cū diuitē ytaliam. nobilem galliā. fortem hyſpaniā. bellicoſam ac populoſam germaniā adiumento eſſe ſentiet. hijs arma. hijs equi. hijs pecunie abunde ſuppetūt. hijs vires longo maiores. quā infidelibus aſſunt. In deo quoq̧ ſperandum erit. qui cauſe ſue nequaq̄ deerit. Et pugnaturis diuinū auxiliū implorantibus mīme defuturum credimus. vinci ⁊ poſſunt. ⁊ ſepe victi fuerūt per ſuperiores principes vti premiſſum eſt. Minor eſt infidelium potentia q̄ feratur. Nec dubium cum ad orientales prouincias eius ingreſſus patebit. tanto maiorem ad eū concurſum inueniet dedentiū ſe populoꝝ. quāto validior eius fuerit exercitus. Cum dominū glorioſum. principes occidentales ſecuti fuerint. Id oīm chriſtiane reipublice felix ⁊ fortunatū erit. Cum ipſe maximū ⁊ florentiſſimū imperiū adipiſcetur. tum omnes qui ſequentur ampliſſimas opes cōſequentur ex hoc bello. propoſita non facili ſolum. ſed ſperata certaq̧ victoria. quo ad mūdanam ⁊ celeſtem gloriā. plurimoꝝ quoq̧ ⁊ ampliſſimoꝝ regnorꝫ. ⁊ ingentes opes ⁊ clariſſima imperia ꝑuentura. Demū auxiliante domino iheſu cum inſigni victoria ⁊ glorioſo triūpho reuertentur. Cum autem redierit inuictiſſimus rex Maximilianus. ſubactis turcis. liberata tracia ⁊ grecia. ac alia ſpolia nephanda. Et terram ſanctam xp̄ianis reſtituet. Germanie principes qui multi defuncti ſunt hac luce. Immortales ſibi apud immortalē deū gratias peragent. O qualem ei currū apparabit ytalia ⁊ Germania. Quales gratias aget eccleſia. q̄ feſta oīs xp̄iana ſocietas agitabit? Septentrionis ⁊ occidentis reges redeuntem magnū imperatorē xp̄iane reipublice ſeruatorem ſalutabūt. Cardinales cūctiq̧ ꝑſules eccleſiarum. ⁊ magiſtratus vrbis. longo extra menia interuallo ſacra ferentes obuiam ibunt. niuei ſtabunt. Ad frena quirites. ſternetur purpura ⁊ oſtro quecūq̧ ab eo terra calcanda fuerit. Matrone nobiles. virgineſq̧ roſas ⁊ lilia e tectis in eum ſpargent. Et varioꝝ ſerta florum ſacro capiti annectent. Ipſe curru ſublimis aureos in plebem nūmos iaciet. quocūq̧ in foro. quocūq̧ in triuio ſubſtiterit. nouos ludoꝝ facies offendet. Acclamabitq̧ oīs populus victori vitā ⁊ gloriam. atq̧ ita triūphans non in capitoliū falſiq̧ Iouis edem. ſed in apoſtoloꝝ principis beati Petri baſilicam deducetur. Ibiq̧ maximū ſacerdotem Alexandrū ſextum verū xp̄i vicariū. Et regni eterni claues tenentem inueniēs. largam ab eo benedictionem accipiet. Et amplexus atq̧ deoſculatus ſanctiſſimꝫ patrem. ſecum in penitiorem palatij partem ſecedet. vbi ⁊ de recenti victoria. Et de rebus germanicis ⁊ ytalicis longos inter ſeſe ſermones habebunt. Tunc Conradi celtis poete laureati muſa. quaſi ab inferis reſurget. ⁊ poemata cōponet. M. Antonius Sabellicus hiſtorias ſcribet. mortalemq̧ regem immortalitati donabunt. Nos quoq̧ ſi quid ſtrepere inter olores poterimus. aliquid ſeorſum inueniemus. quod de tanto rege ad poſteros referamus. Hec habuimus. que per ociū Nurembergenſe adijceremus. Uos valete ⁊ boñ cōſulite ex Nuremberga. x. kal'as Iunias. Anno ab incarnatione ſaluatoris xp̄i Milleſimo quadringenteſimononageſimotercio.

· H · A · S · D ·

Cartas aliquas ſine ſcriptura pro ſexta etate deinceps relinquere conuenit. iudicio poſterioꝝ. q̄ emēdare addere. atq̧ geſta principum ⁊ priuatorum ſuccedentium perſcribere poſſunt. Non em̄ omnia poſſumus omnes. Et quandoq̧ bonus dormitat homerus. In terra em̄ aurum queritur. ⁊ de fluuiorum alueis ſplendens profertur gloria. pactoluſq̧ ditior eſt ceno q̄ fluento. Uarij quoq̧ mirabileſq̧ motus in orbe indies exoriuntur. Qui nouos requirunt libros. quibus ordine referantur. Pauca tamen de vltima etate vt perfectum opus relinquatur in fine operis adijciemus.

QVod erat officium ſuſcepti libri. auſpice chriſto. quāuis
rudibus pene verbis complevimus prout ingenij mediocritas tulit. Decurſus eīn propo
ſiti operis ſex etatibus: ad metam noſtri temporis provecti ſum⁹. Eſtq; annus quinqua
geſimus tercius imperij glorioſiſſimi imperatoris Friderici tercij. Ac filij eius incliti re-
gis maximiliani ſeptimus. Moderniq; ſūmi pontificis Alexandri ſexti annus ſui pontifi
catus primus. Hunno nāq; numere p̄ tot regum ac imperatorum geſta. ſummorūq; pon/
tificum ⁊ aliorum labores, pericula ⁊ ſumma exicia. Cymba exigua eſtuoſum mare ſulcantes eo ventum eſt
quo ab initio prorā direximus. Si aūt parte in aliqua q̄ plus maris, q̄ minus q̄ꝫ oportuerit exorbitatuꝫ
eſt a veritatis tramite ſapienti emendationi relinquimus. Si vo quicq̄ꝫ labore iſto in p̄teritorꝫ geſtorꝫ cogni
tionem ac figurarꝫ oblectationem deduxerimus deo gratiarꝫ largitori laudes exhiberi cupimus. Reſtant tā
dem ꝑpauca de ſeptima ⁊ vltima etate ac fine ſeculi mundanarꝫ rerꝫ in huius operis calce differēdū. ne prio-
ra oīa ſine laudabili fine irrita ⁊ infructuoſa eſſe videantur niſi diuinū premiū btitudinis ꝑpetue ſubſeqͣtur

CVm in primordio operis de principio mūdi explicauimus
et diuine lr̄e ad ſcientiam veritatis nos erudiunt. mundum deniq; finem habiturum. De quo
nunc in fine operis differemus. Plato eīn qui de mundi fabricatione differuit id explicare non
potuit. qui celeſte miſterū q̄ð nō niſi a prophetis ac deo diſcit ignorabat. ideo imperpetuum
dixit eſſe fabricatum. quod longe ſecus eſt. q̄m quicquid eſt ſolido ⁊ graui corporea vt initiū cepit aliqn̄. ita
et finem capiat neceſſe eſt. Nam ariſtotiles cū nō videret queādmodum poſſet tanta rerꝫ magnitudo interi-
re ⁊ hanc p̄ſcriptionem vellet effugere. ſemper ait fuiſſe mundū ac ſemper futurum. Cū tamen terrā ⁊ aquā
et ignem diſperire. conſumi extinguiq; videamus. que ſunt vtiq; mundi partes. Intelligitur totuꝫ eſſe mor
tale cuius membra ſunt mortalia. ita fit vt natum ſit quicq̄d poteſt interire. Sed ⁊ omne quod ſub viſu ocu
lorum venit ⁊ corporale (vt ait plato) ⁊ ſolubile ſit neceſſe eſt. Epicurus igit̄ (auctore democrito) veridicus
in hac re fuit. qui ait ⁊ ortū aliqn̄ ⁊ aliqn̄ eſſe periturū. Propinquante tandem huius termino ſeculi huma/
narum rerꝫ ſtatum cōmutari neceſſe eſt ⁊ in deterius nequicia inualeſcente prolabi. vt iam noſtra hec tempo/
ra quibus iniquitas ⁊ malitia vſq; ad ſummū graduꝫ creuit. In illius tamen inſanabilis mali comparatione
felicia ⁊ ꝑpe aurea poſſint iudicari. ita eīn iuſticia rareſcet, ita impietas ⁊ auaricia ⁊ cupiditas ⁊ libido cre-
beſcet. vt ſi qui tum forte fuerunt boni prede ſint ſceleratis ac diuexentur vndiq; ab iniuſtis. Soli auteꝫ ma
li opulenti ſint. boni vo in omnibus contumelijs atq; in egeſtate iactentur. Confundetur omne ius ⁊ leges
interibunt. Nihil tunc quiſq; habebit. niſi aut queſitū manu. audatia ⁊ vi omnia poſſidebunt. non fides in
hominibus. non pax. non humanitas. non pudor. non veritas erit. atq; ita neq; ſecuritas. neq; regimen ne
q; requies a malis vlla. Omnis eīn terra tumultuabitur. frement vndiq; bella. omnes gētes in armis erūt
et ſeinuicem oppugnabunt. Ciuitates finitime inter ſe preliabuntur. Tunc pagrabit gladius orbem metēs
omnia ⁊ tanq; meſſem cuncta ꝓſterneus. Poſtremo vo tam deteſtabile atq; abhominandū tempus exiſtet
q̄ nulli hominū ſit vita iocunda. Euertentur funditus ciuitates atq; interibunt. non modo ferro atq; igni.
verū etiā terremotibus aſſiduis ⁊ alluuie aquarꝫ ⁊ morbis frequentibus ⁊ fame crebra. Aer eīn viciabitur
⁊ corruptus ⁊ peſtilens fiet ⁊ modo importunis imbribus. modo inutili ſiccitate. nunc frigoribus. nunc e/
ſtibus nimijs. nec terra homini dabit fructuꝫ. nec ſeges quicq̄ꝫ. non arbor. non vitis feret cuꝫ in flore ſpem
maximam dederint. in fruge decipient. fontes quoq; cum fluminibus areſcent vt ne potus quideꝫ ſuppetat.
et aque in ſanguinem aut amaritudinem mutabuntur. Propter hec deficient ⁊ in terra q̄drupedes ⁊ in aere
volucres ⁊ in mari piſces. Prodigia quoq; in celo mirabilia mentes hominū maximo terrore confundent.
Qui igitur celſa tenent dominia atq; imperia eos aperire oculos ⁊ aures referare hec ſequentia ⁊ preterita
tempora perſuadent ne eos letifer ſomnus obrepat. Vigilantes aſpiciant quibus quātiſq; fortune tragi-
lis pectus gerant. cū eius viribus humana non obſtare conſilia queant. ⁊ ex preteritis geſtis q̄ꝫ in lubrico
poſiti ſint animaduertant ⁊ auaricie. luxui. furori. iactantie ambitioniq; parcentes. letis ponere modum di
ſcant. memorantes dū ampliatas leticia mentes, aut aliquo irritatas euentu aliquod enorme ſubintrat. Ea
lege eos aggerē cōſcendiſſe qua ceteros ruituros. ſi librauit in puncto penaſq; offenſis daturos. Vos igit̄
qui appropinquare diem illum cernitis quo ſit ex hac vita migrandum. Deum ſummum veneratione co-
lite ⁊ integro affectu diligite. Sequimini ſapientiam ⁊ virtutes apprehendite. honorate dignos. amicos
ſumma cum fide ſeruate. prudentum conſilia ſumite ⁊ benignos vos moribus exhibete. humanitate ⁊ iuſti
cia vt innocentes ad iudiciū venire poſſitis.

Mundum deus (vt premiſſum ē in principio operis) et hoc reꝝ nature mirabile opus. ſicut ⁊ in archanis ſacre ſcripture cōtinetur. ſex dieꝝ ſpacio conſūmauit. Deniqꝫ ſeptimū quo ab operibus requieuit ſanxit. Hic eſt autē dies ſabathi. qui in lingua hebrea a numero nomē accepit. Unde ſeptenarius numerꝰ legitimus ac plenus eſt. Nam ⁊ dies ſeptē ſunt. ⁊ ſeptem ſtelle que non occidunt. Et ſeptem ſydera. q̄ vocantur errantia. quoꝝ diſpares curſus ⁊ inequales motus reꝝ ac tempoꝝ varietates efficere credūtur. De ſcriptis itaqꝫ ſex etatibus. Cum ſeptima etas quieſcentiū iudicat᷑. Ab aſcenſione domini aperta ianua q̄etis. initiū habuiſſe ferunt. vſqꝫ in preſens cū ſexta decurrit. ⁊ vſqꝫ in finem mūdi cum illa protendet᷑. Cū nūc de vltimo fine mundi pagetur. de ſeptima mentio fiet. que nec finem habebit. Cum requies animarū interminabilis ſit. Sed ab octaua reſurgentiū etate ſuſcipietur. Ideo liber Geneſeos ſeptimū diem veſperam non habere edocet. De aduentu igitur antixpi. ⁊ morte ſine reꝝ. ac de extremo iudicio. in vltima etate mundi diſſerere placuit. Quomō autē conſūmatio futura ſit. ⁊ qualis exitus humanis rebus impendeat. ſi quis diuinas literas fuerit ſcrutatus inueniet. ſed ⁊ ſeculariū ꝓphetarum cōgruentes cū celeſtibus voces. finem rerum ⁊ occaſum enūciant. deſcribentes. quaſi fatigati. ⁊ delabentis mundi vltimā ſenectutem.

De antichriſto.

Imminente iam tempoꝝ concluſione. Duo ſane certiſſima. nec dum inſtantis iudicij indicia habemꝰ. fidem iſrahelitice gentis. Et regnū perſecutionēqꝫ antixpi. quā ꝑſecutionē triū ſemis annoꝝ futuram fides eccleſie tenet. Sed ne hec improuiſa veniēs oēs paſſim quos imparatos inuenerit inuoluat. Enoch ⁊ Heliam maximos ꝓphetas ⁊ doctores. ante huius exortum venturos ī mūdū aiūt. Qui iſrahelitică plebem ad fidei conuertant gratiam. atqꝫ ad preſſuram tanti turbinis partem electoꝝ inſuperabilem reddant. Qui cum ipi primo tres ſemis annoꝝ predicauerint. Et ſicut de vno eoꝝ Helia propheta Malachias predixit. cōuerterint corda patrū in filios. id eſt antiquoꝝ fidem. dilectōnemqꝫ ſanctoꝝ meoꝝ. Qui tūc victuri ſunt mente plantauerint. Tūc excandeſcens illa horrenda perſecutio. ipos in primis martyrij virtute coronet. Deinde ceteros fideles corripiens vel martyres xpi glorioſiſſimos vel damnatos apoſtatas faciet Antixpus aūt ex ſyria. vel vt alij habent ex babilone de tribu dan. malo ſpiritu genitus. euerſoꝛ ac proditoꝛ generis humani. Qui reliquias illius prioris mali cum ipo ſimul deleat. Ille teterrimus erit. ⁊ mendacioꝝ propheta. ⁊ ſeipm conſtituet ⁊ vocabit. deū ſe coli videbit. vt dei filiū. Et dabitur ei poteſtas. vt faciat ſigna atqꝫ prodigia. Quibus viſis irretiat homines. vt adorent eum. per magicas artes a peſſimis imbutus magiſtris. adiūgens ſe diabolus. totam ſue virtutis potentiā. per quā magicam ceteris oīubus maioꝛa patraret. indiuiduus comes atulit. Jubebit ignē deſcendere de celo. ⁊ ſolem a ſuis curſibus ſtare ⁊ imaginē loqui. Et fient hec ſub verbo eius. Quibus miraculis etiā ſapientū plurimi allicientur ab eo Tunc eruere dei templū conabitur. ⁊ iuſtum populum perſequetur. Et erit preſſura. ⁊ contritio qualis nūqꝫ fuit a principio mūdi. Quicūqꝫ crederint atqꝫ acceſſerint ei. ſignabūtur ab eo tanquā pecudes. Qui aūt recuſauerint notam eius. aut in montes fugient. aut cōprehenſi exquiſitis cruciatibus necabūtur. idem iuſtos homines obuoluet libris ꝓphetarū. atqꝫ ita cremabit. Et dabitur ei deſolare oꝛbē terre menſibꝰ. xlij. Id erit tempus. quo iuſticia proijcietur ⁊ innocentia odio erit. Quo mali bonos hoſtiliter preliabuntur. Non lex aut oꝛdo aut militie diſciplina ſeruabitur. Non canos quiſqꝫ reuerebitur. nō officiū pietatis agnoſcet. Non ſexus aut infantie miſerebitur. Confundentur omnia. ⁊ miſcebūtur contra ſas. contra iura nature. Ita quaſi vno cōiqꝫ latrocinio terra vniuerſa vaſtabitur. Cū hec ita erūt tūc iuſti ⁊ ſectatoꝛes veritatis ſegregabūt ſe a malis. ⁊ fugient in ſolitudines. Cūqꝫ venerit hieroſolimam antixps ſe circūcidet. iudeis ſe chriſtū foꝛe oſtendens. qui adherentes templū inſtaurabūt. deceptis munera copioſa donabit. quoſdā auaricia ſubiugabit. Mittet quoqꝫ per oꝛbem legatos Helyam ⁊ Enoch. qui per hec tēpora in paradiſo vixerunt eo tempoꝛe (vt premiſſum eſt) mortis debitum exoluent. Demū iuxta viſionem danielis antixpus ad verticē montis oliueti diuertet. Ibi peribit. vnde ſaluatoꝛ ad celos adſcendit. Percuſſo aūt illo perditionis filio. ſiue ab ipo dño. ſiue a michaele archangelo (vt quidā docent) ⁊ eterne vltione dānato. Non continuo dies iudicij ſecuturus eſſe credendus eſt. Alioquin ſcire poſſent homines illius eui iudicij tempus. ſi poſt tres ſemis annos inchoate perſecutionis antixpi confeſtim ſequeretur. Poſt quantū vo tempus cōſūmate deuaſtationis venturus ſit. nemini proꝛſus ſcire conceditur. Cuius quidē aduentus hoꝛam merito ſancti omnes diligunt. ⁊ citius adeſſe deſiderant. Sed periculoſe ſatis agūt. ſi qui hanc prope. an longe ſit putare. vel predicare preſumūt. Cum diuina ſententia dicat. de die vltima vel hoꝛa nemo ſcit neqꝫ angeli celoꝛum. niſi pater ſolus. Et vt diuus Hieronimus refert. Beatus qui interfecto antixpo ſupra mille ccxc. dies id eſt tres ſemis annos dies. xlv. preſtolatur. quibus eſt dominus atqꝫ ſaluatoꝛ in ſua maieſtate venturus. Quare autem poſt interfectōnem antixpi. xlv. dierum ſilentium ſit. diuine ſcientie eſt. Niſi foꝛte dicamus dilatio regni ſanctoꝛum patientie probatio eſt.

De morte ac fine rerum

Parens hoīm omniū Adam. ita plaſmatus fuerat. vt manente illo decederent tempora. nec vite terminū (quem a morte morſu diabolice temptationis appellamus) aliquo tempore ſciret. Trangreſſione autem dominici precepti. in eo factum eſt. vt legem illico ſenſerit in carne repugnātem. legi mentis ſue. In ſudore vultus ſui vita illi agenda fuerit. Ex delitijs in erūnas exulare iuſſus fuerit. Timor ⁊ tremor. ſuper eū venerunt. peccato obſorduerit. offenſo creatore. offendi poſſe ceperit. poſthabito obedientie merito bru torum impetum expauerit. expleto deſiderio carnis corruptiones ſenſeri. Innocentia exploſa nocere. nec minus noceri poſſe ſuo periculo didicerit. cum tempore declinauerit. Immortalitatis ſtatu amiſſo corruerit. per incrementa viuendi ad mortē feſtinauerit. Nos quoqꝫ qui ab eo originem trahimus. ad curas ſollicitudines. temptationes. tum corporis tum animi inſupabiles. Ad vltimū deniqꝫ terribiliū mortem alligamur. Nature ab eo hanc conditionem ſortiti. A quo ꝓpagationem generis incepimus. Quid enī eos apello. Quos admodum preſens vita oblectat. in hac valle miſeriarum. nec aliud inuenimus ꝙ nature imbecillitatem. fortune ludibrium. voluntatis mutationem. voluptatum inquinamenta. temptationū bellum aſſiduū. Cum ingredimur in mundum ab infantia incipimus. Que etas quicquid videt ignorat. Inde in pueritiam. in qua nihil ſolidum ſapere poſſumus. prouehimur ex puericia in adoleſcentiā. In qua cum etate ⁊ ſanguine voluptatum incentiua coaleſcunt progredimur. Ex adoleſcentia iuuentam aſcendimus. In qua ſicut maiora per etatem audemus. ita maioribus curis implicamur. Ex iuuenta in virilitate confirmamur. in qua grauiora prelia nos diſcerpunt. ambitu. auaricia liuore. libidinibꝰ. et varijs denum anxietatibꝰ ꝯſumimur. Ex illa ī ſenectā deſcēdimꝰ. ſꝫ ꝙ ꝯtinuis ⁊ ꝗntis nr̄a ſenectꝰ plena malis. ex ſenecta in decrepitā decidimꝰ. in q̄ cōtinuꝰ horror inſtātis mortis nos pulſat ⁊ irritat. Aſpiciamꝰ te nudū informē iter vagitꝰ ⁊ lacrimas naſcētē. Exiguo lacte ſolādū tremulū atqꝫ reptātē opis idigū aliene ꝙ muta paſcunt ⁊ veſciūt caduci corpīs ai ingen morb obſeſſuꝫ varijs ſbiectū paſſiōibꝰ innūeris. Cōſilij inopem. alterna leticia ⁊ triſticia fluctuantem. impotentem appetitus arbitrij cohibere neſcium. ꝙ quantumue ſibi expediat. Quis cibi potuſqꝫ modus ignorantem. Cui alimenta corporis. ceteris animantibꝰ in aperto poſita. multo labore conquirenda ſunt. quem ſomnus inflat. cibus diſtendit. potus precipitat. vigilie extenuant. fames contrahit. ſitis arefacit. auidum timidūqꝫ faſtiditatem. poſſeſſa deplorātem ⁊ preſentibus ſimul ⁊ p̄teritis ⁊ futuris anxiū. ſuperbientem inter miſerias ſuas. Et fragilitatis ſibi conſciū viliſſimis vermibus imparem. vite breuis. etatis ambigue. vari ineuitabilis. ac mille generibus mortis expoſitum. Omitto ꝙ ita compacti ſumus vt ocio tabeſcamus. labore frangamur. crapula opprimimur. Inedia extenuemur. Et quocūqꝫ a medio recedentes ad aliquod extremū vertamur. diſſoluta temperie non parum ledimur. ꝑ Per ſingula momenta tempoꝝ cum celo vertimur. ⁊ vexamur fortune ludibrio ſumus. Que ſumma infimis. yma ſummis mutare gaudet. Ita per omnē vite curſum anguſtiarum laborum erūnarum. inſidiaruꝫ plena omnia occurrūt. Si tamen arma caritatis ⁊ ſcutū fidei ſumpſerimus ſi ad alterius vite p̄parationeꝫ actiones noſtras inſtituerimus. quantacūqꝫ ea ſint que occurrūt ſuperabimus. Mors quoqꝫ oīm doloruꝫ ſolutio eſt. vltra quā mala noſtra non exeunt. que nos in illam tranquillitatem. in qua anteqꝫ naſceremur. iacuimus reponit. Mors quidem bene pureqꝫ morientibus vita eſt. Hinc ⁊ diſſolui cupiunt (qui bene vixerunt) ⁊ eſſe cum xp̄o. vt bene acte vite premiū ꝯſequantur lumen eternū. Et profecto mors vite que neqꝫ doloribus. neqꝫ metu. neqꝫ inuidie. neqꝫ erūnis vllius ſubiecta eſt. Neqꝫ ipſi quoqꝫ morti quicqꝫ obnoxia Et ſi altius aliquanto repetamus. Inueniemus mortem nihil aliud eſſe. quā peccandi finē. Nam cū Adā contra mandatum dei in flagitium lapſus eſſet. ne viuendo culpa reuiuiſceret. ⁊ in peccato perſiſteret. eius corpus e terra factum. terre deus reddidit. non vt creature quā fecerat. ſed vt peccato quod creatura ipſa cōmiſerat finem imponeret. Deus igitur ⁊ principiū ⁊ finis. Cum is vult naſcimur. Cum vult etiam morimur. Et ſunt hec quidem prorſus diuinitatis eius. Nihil ad nos pertinentia. Illud vo tātūmodo noſtro reliquit arbitrio. vt bene recteqꝫ viuendo bonū nanciſceremur finem. Hoc itaqꝫ ꝯ vnū noſtrū eſt. id eſt vt in xp̄o domino noſtro moriamur. ſumma ope adniti debemus. Quod qui faciunt non plane moriūtur. ſꝫ tranſeunt a corruptione ad incorruptionem. a mortalitate ad immortalitatem. a perturbationibus ad trāquillitatem. Non abſurde fortaſſis quidam exiſtimarūt. mortē non mō malū non eſſe. ſed bonoruꝫ omniū maximū. Veꝝ enīuero quoniā neqꝫ euocationis diem. neqꝫ horam nobis ſcire datum eſt. Per ꝙ ſalutare fuerit. prepatos nos eſſe. cū deo ſentientes: ⁊ mandatis eius obſequentes. nec diem differre tutū eſt. ſꝫ inſipienter facinū potius exiſtimare. Pleroſqꝫ enī vidimus ſumma corporis incolumitate. viribus integris nihil tale metuentes. morte repente interceptos. Contra nōnullos vſqꝫ ad medicoꝝ deſperationem redactos conualuiſſe. Cum hec igitur omnia in dei tantū poteſtate ſint. nihil nobis reliquū videt̄. Niſi vt cum deo bn̄ ſentientes eius p̄ceptis vt p̄miſimus tū in omi vita. tū in vite termio maxime obediamꝰ. Credimꝰ firme oēs. ꝙ deus hoīem fecit ad ymaginē ſui. Quid nobis facilius pōt accidere. quā dimittere luteum corpꝰ viciorꝫ ſarcinā. ⁊ ad eū euolātes redire. q̄ nos nō dedignatꝰ ē ad ſilitudinē ſui facere. Quo ſpūs diuino ipiꝰ ſpū repletꝰ diuinitatis ꝑticeps. ⁊ felicitatis eiꝰ agat euū ꝑpetuo inter āgelos ⁊ ſanctoꝝ choros.

Imago mortis

Morte nihil melius. vita nil peius iniqua
O pⁱma mors hoim. reqes eterna laborũ
Tu ſenile iugum domino volente relaxas
Vinctorũqꝫ graues adimis ceruice cathenas
Exiliumqꝫ leuas. ⁊ carceris hoſtia frangis
Eripis indignis. iuſti bona pꝛibus equans
Atqꝫ immota manes. nulla exorabilis arte
A primo prefixa die. tu cuncta quieto
Ferre iubes animo. promiſſo fine laborum
Te ſine ſupplicium. vita eſt carcer perennis

TENDIMꝰ·HVC·OĒS: HAEC·DOMVS·VLTIMA·:~

Tu prope qui tranſis nec dicis aueto reſiſte:
Auribus et corde haec mea uerba tene
Sum qđ es, ipſe fui deriſio amare ~~mortis~~
Mortis, dum licuit pace iuuante frui
Sed ueniente nece poſtq̃ ſum rapta amicis
Atqꝫ meis famulis orba parente domus
Me conterit humo deplorauitqꝫ tacetem
Inqꝫ meos cineres ultima dona dedit
Inde mei uultus corrodit terra nitorem
Quaeqꝫ fuit formae gloria magna iacet:
Meqꝫ fuiſſe uirum nequeas
cognoſcere. Si nō ad viſum
ficto forte zetritus humo.
Ergo deum pro me cum pu
ra mente precare. Ut in pe
rpetua pace frui tribuat.
Ut quicumqꝫ rogat pro me
componet in ymum
Et mecum maneat in regi
one poli :~

Quam fragilis ſit vita hominũ. q̃ꝫ plena malorũ
Quam breuis. ⁊ miſera. voluite mente ciues
Cum regna. nec comites poſſint depellere mortem
Nec iuuenum numerus. nec numerus ſenum
Ergo omnes iuuenes pueri cunctiqꝫ ſeneſqꝫ
Conſpiciant. omnis me tueatur homo
Precipue qui me quondam videre potentem
Quos mors dira ſuo proſequitur gladio
Quid mihi diuitie: quid opes: quid gloria mũdi
Profuerint: nunc ſum conſcius ipſe mihi
Quid iuuat argenti atqꝫ auri tenuiſſe talenta
Quid tenuiſſe agros. amplaqꝫ regna mihi
Nam cuncta hec regio metuebat nomina noſtra
Horrebat famam imperiumqꝫ meum
Nunc lapidis ſeruus nunc me tenet improba tellus
Nunc bellum indicunt angues vermeſqꝫ meumqꝫ
Dilacerant corpus oſſaqꝫ lecta iacent
Quãuis diuitijs fuerit mihi magna poteſtas
Ut mea ſit priſcis equiparanda bonis
Non tamen hijs copijs potuit vita mea tueri
Quin mors eriperet meaqꝫ priuaret eis
Defleat hunc caſum ciuis omnis. omniſqꝫ priuatus
Dent lacrimas cuncti dent gemituſqꝫ ſimul
Hanc inopes timeant diuites iuueniſqꝫ ſeneſqꝫ
Matres atqꝫ viri cuncta creata tremant
Ergo omnes quicunqꝫ legent hec carmina noſtra
Non dubitent iam iam talia facta ſequi
Itaqꝫ te exhortor elegos qui legeris iſtos
Ut mors ſit cordi conſociata tuo

MORTIS NECESSITAS

De Mortis neceſſitate commouemur

QUIS IN HOC ORBE NASCITUR. QUI NON ASSIDUE VIDEAT mortem ſibi paratiſſimam eſſe: niſi hoc ordinaſſet ille opifex rerum mundi melioris origo. Aut nos in hoc orbe felicitatem nobis omnem propoſitam exiſtimaremus. Aut quanto ſenſu moueremur: tantum ſaperemus et intelligeremus: preſentibus intendentes: et paululum vel preteritum vel futura ſentientes ut inquit Cicero. Corruunt ergo que ſunt in hoc orbe ſingula: Nec cuiquam ſue vite certus eſt dies unus. Quid quod ea que videntur diutius duratura: contra uo dilabuntur: Nam que fiunt quaſi nunquam euitura / moenia nobiliſſime fundata / ſuperbiſſimeque inſtructa / quaſi ad celum ceruices erigentia: multis temporum difficultatibus equantur ſolo. Ubi autem Thebe Buſiridis illa tam magnifica: tantoque ſplendore domorum exornata. Ubi granaria pharaonis. Ubi pyralia Babylonis. Ubi colloſſus rhodius. Sed ubi grecia: ex qua tot tantique duces: viri in omni genere laudis preclariſſimi prodierunt. Ubi argos cum ſuo Inacho. Ubi Mycene cum ſuo Agamenone et Menelao. Ubi pithie cum ſuo achille. Ubi pilos cum Neſtore. Ubi Itham cum ſuo Achille. Ubi ~~pylos~~ Corynthus cum ſuo periandro. Ubi miletum cum ſuo Thalete. Ubi omnis lydia cum ſuo Croeſo. Ubi babilon cum ſuo nino. Ubi perſarum pallacia cum ſuo Cyro: cum Xerſe: cum Dario: Ubi Macedonia cum philippo et Alexandro. Ubi Spartam cum ſuo lycurgo. Ubi thebe dentibus ſerpentinis procreate cum ſuis dijs Bacho atque Hercule. Ubi Athene cum Themiſtocle cum Alcibiade: pericle: Solone: totque illuſtribus viris in omni viuendi genere. Ubi demum ac omnia proſequar Roma illa priſca Barbarorum domitrix: Grecorum imperatrix: Latinorum mater: et totius orbis domina cum ſuo Mutio: cum ſuis Horatijs: ſuis brutis: ſuis Scipionibus ſuis Marcellis atque cum ſuis demum Caeſaribus: veluti flores atque violae ſolent (que admiramur in mundo) cuncta defloreſcunt: Et a mane ad veſperum concidunt. Atque alia vite pars aliam inſectatur et pellit: Infantia quaſi lepus: puericiam quaſi venatorem effugit: Puericiam pellit adoleſcentia: Hanc mordet iuuentus: Hanc inſequitur uirilitas: Hec a ſenectute fugatur. Senectutem predatur decrepitas: In quam fit ut deueniat vita noſtra: ſuccumbetque demumque morti: Mors omnia mordet ut Auguſtinus inquit. Hanc hectoris fortitudo non deuitat: nec Herculis robur: nec Ganymedis aut helene pulchritudo: nec doctrina Socratis aut platonis: Nec prudentia Cathonis Nec carmine homeri aut Maronis potuit hanc mortis rabiem non guſtare.

De extremo iudicio ac fine mundi

DIſpoſitione ſummi dei ſic ordinatū eſt. vt iniuſtū hoc ſeculū. decurſo tēpoꝝ ſpacio terminum ſumat.
Extinctaq₃ protinus oīm malicia. ⁊ pioꝝ animis ad beatam vitā reuocatis quietum tranquillumq₃
pacificū. aureū deniq₃ vt poete vocant ſeculū. deo ipo regnante floreſcat. Impletis igit̄ temporibus q̄ de⁹
morti ſtatuit. terminabit̄ ipſa mors. Et q2 temporalem vitam. temporalis mors ſequitur. Conſequens ē. vt re
ſurgant anime ad vitam perpetuam. quia finem mors temporalis accipit. Rurſus ſicut vita animi ſempiterna
eſt. in qua diuinos ⁊ ineloquibiles immortalitatis ſue fructus capit. Ita mors eius perpetua ſit neceſſe ē
in qua perennas penas ⁊ infinita tormenta pro peccatis pendit. Propinquante vō huius termino ſeculi.
prodigia mirāda per omnia elementa mūdi fient. Quibus imminēs exitus vniuerſis gentibus intelligat̄
Diuus quoq₃ Hieronimus ex annalibus hebreoꝝ ſigna. xv. dierum ante diem iudicij refert. an vō conti-
nui ſint vl' interpollati. non expreſſit. Prima die eriget ſe mare cubitis. 40. ſuper altitudinē montiū. ſtās
in loco ſuo quaſi murus. Secundo tantū deſcendet vt vix poſſit videri. Tercio marine belue apparētes ſup
mare dabūt rugitus vſq₃ ad celum. Quarto ardebit mare ⁊ aque. Quinto herbe ⁊ arbores dabūt rorem
ſanguineū. Sexto ruent edificia. Septimo petre adinuicem collidentur. Octauo fiet generalis terremo-
tus. Nono equabitur terra. Decimo exibūt homines de cauernis. ⁊ ibunt velut amētes nec poterunt mu-
tuo loqui. Vndecimo ſurgent oſſa mortuoꝝ. ⁊ ſtabūt ſuper ſepulcra. Duodecimo cadent ſtelle. Terciode-
cimo morientur viuentes. vt cum mortuis reſurgant. Quartodecimo ardebit celum ⁊ terra. Quintodeci-
mo fiet celum nouū. ⁊ noua terra. ⁊ reſurgent omnes. Aperientur igitur inferi ⁊ reſurgent mortui. de qui
bus iudiciū magnū ipe rex ⁊ deus faciet. Cū dies iſte finē fatalē acceperit ⁊ mortales ad iudiciū immorta
lis dei venerint. Veniet igitur ſummi dei filius vt viuos ⁊ mortuos iudicet. Apparebit autē dominus in
aere ſupra locum vnde aſcendit. Inſtrumenta quoq₃ mortis veluti triūphi vexilla. crux. claui. lancea. Vi-
debuntur quoq₃ eius cicatrices quinq₃ vulneꝝ. Et in valle ioſaphat oīs homo iudicabitur. Sed cū mū-
di ⁊ mortaliū venerit iudiciū. quod deus ipe faciet iudicans pios ſimul ⁊ impios. Tūc demū impios qui-
dem in ignem ⁊ tenebras mittet. Qui aūt pietatem tenuerūt iteꝝ viuent ſpiritu dei dante honoꝛ ſimul ⁊
vitā. Quod non modo ꝓphete futurum eſſe ex dei ſpiritu: verūetiam vates ⁊ philoſophi vt hidaſpes ex in
ſtinctu demonū cecinerūt. Nemo aūt querat quēadmodum fieri poſſit. Nec eīn diuinoꝝ opeꝝ poteſt reddi
ratio. Sed ſi a principio deus hominē neſcio quo inenarrabili modo inſtituit. Credamus ab eo reſtitui ve
terem poſſe qui nouū fecit. Sed infideles clamant ⁊ dicunt. Quomodo poteſt caro putrefacta cū diſſolui-
tur. aut in puluerem reuertitur. maris etiam interdū profundo ſorbetur. fluctibuſq₃ diſpergitur colligi rur
ſum ⁊ reintegrari in vnū corpus. Et ex anima eadem hominis operari: Ad quos reſponſionem ex ſermo
nibus Pauli faciamus dicentis. Inſipiens tu quod ſeminas non viuificatur. niſi prius moriatur. ⁊ qđ ſe
minas futuꝝ eſt. Seminas ſed nudū granū tritici aut alicuius ceteroꝝ ſeminū. Deus aūt dat ei corpus ꝓ-
ut vult. Quod autem in ſeminibus que in terram iacis per annos ſingulos fieri vides. hoc in tua carne q̄
lege dei ſeminatur in terra futurum eſſe non credis. Cur queſo tam anguſtus ⁊ inualidus diuine potentie
eſtimator es. vt diſperſum vniuſcuiuſq₃ carnis puluerem in ſuam rationem colligi et reperari poſſe nō cre
das. An non cenſeas cum videas ꝙ etiam mortale ingeniū demerſas in profundum terre metallorum ve-
nas rimatur. Et artificis oculis aurū videtur. in quo imperitus terram putat. Et cū auri eſſe ꝓpriam venā.
⁊ argenti aliā. Eriſq₃ longe diſparē. ferri atq₃ plūbi diuerſam. Intra ſpeciem terre latere mortale deprehē-
dat ingeniū. diuina virtus inuenire poſſe ac diſcernere non putabitur vniuſcuiuſq₃ carnis ꝓprium ſenſum
etiam ſi videatur diſperſus. Sed ad hec temptemus animas que intellectu deficiūt naturalibus ratōib⁹
adiuuare. Si quis ſemina diuerſa in manu ſua permiſceat. et hec indiſcrete ſeminat. vel paſſim ſpargat in
terram. nonne vniuſcuiuſq₃ ſeminis granum. quocūq₃ loci iactum fuerit competenti tēpore ſm̄ nature ſue
ſpeciem germē producet. vt ſtatum ſue forme ſuiq₃ corporis reparet. Ita ergo vniuſcuiuſq₃ carnis ſubſtā-
tia. q̄uis varie diuerſeq₃ diſperſa ſit. ratio tamē ipa que ineſt vnicuiq₃ carni eſt immortalis. quia immor-
talis anime caro eſt. ex eo tempore quo ſeminantis in terram primo veri dei voluntati arriſit. collectū ter-
re attractumq₃ ſubſtantie ſenſum reddit ac reparat in illam ſpeciem. quā mors aliquando diſſoluerat. Et
ita fit vnicuiq₃ anime vt non ad confuſum ⁊ extraneum corpus. ſed ad ſuum quod habuerat reparet̄. Cō
ſequenter poteſt pro agonibus preſentis vite. cum anima ſua caro vel pudica coronari. vel impudica pu-
niri. Nō autē renaſcent̄. ſed reſurgēt. Et ideo corpibus induētur. Et prioris vite facturūq₃ oīm memores
erūt. Et ī bonis celeſtib⁹ collocati ac fruētes iocūditate īnūerabiliū copiaꝝ. ꝑpti deo grās agēt. ꝙ malū oē
deleuerit. ꝙq₃ eos in regnū vitāq₃ ꝑpetuā ſuſcitarit. Hec ſunt q̄ a ꝓphetis futura dicūtur. Quoꝝ teſtimo-
nia ponere non opus eſt. Cum tantam rerum multitudinē menſura libri non caperet. Qui hec diligenti⁹
voluerit ſcire. Ex ipſo fonte hauriat. ⁊ plura q̄ nos in hijs libris complexi ſumus admirabilia requirat.
Poſtq₃ tandē fuit terre mortaliū confuſio. Et ipe omnipotēs. cum venerit in ſolio iudicare oīes animas
⁊ mūdum omnē. Eodem tempore fiet publica omniū reſurrectio. Eritq₃ corpus quod reſurget a mortuis
incorruptibile ⁊ immortale. non ſolum iuſtorum. ſed etiam peccatoꝝ. Juſtorum quidem vt ſemꝑ poſſint
permanere cum xp̄o. peccatoꝝ vō vt abſq₃ interitione ſua debitas luant penas. Poſtremo iuſtus iudex ꝑ-
petuitatem glorie iuſtis donabit. Impijs vō prolixitatem confuſionis ⁊ penas miniſtrabit. Quoꝝ cor-
pora permanebūt in eternū. vt ſufficere poſſint cruciatibus ⁊ igni ſempiterno. Cuius natura diuerſa ē ab
hoc noſtro. quo ad vite neceſſaria vtimur. Qui niſi alicuius materie fomite alatur extinguitur. At ille di-
uinus per ſeipſum ſemper viuit ⁊ viget ſine vllis alimentis. ac ſibi ipſe eternum pabulum miniſtrabit. ac

ſenſum doloris afficiet. Quãta aũt felicitas exiſtimanda eſt. iuſtis ac pijs ſubtractis hijs laboribus terre. ꝓ-
ficiſci ad illum equiſſimũ iudicem parentemq; indulgentiſſimũ. qui pro laboribus requiem. pro morte vi-
tam. pro tenebris claritatem. pro terrenis ac breuibus bonis. eterna ⁊ celeſtia largiatur. Uniuerſos igitur
oportet operã dare vt ſe vel q̃ primũ ad rectam viam dirigãt. vel ſuſceptis operatiſq; virtutibus. hui⁹ vi-
te laboribus patienter exactis. conſolatorem deum habere mereantur. Pater enĩ noſter ac dominus q̇ con-
didit firmamẽtũq; celum. qui ſolem cum ceteris ſyderibus illuxit. Qui libratam magnitudine ſua terrã val-
lauit montibus. mare circũdedit. amnibuſq; diſtinxit. Et quicquid eſt in hoc opere mundi conflauit ac ꝑfe-
cit e nihilo. perſpectis erroribus hominũ. ducem miſit. qui nobis iuſticie viam panderet. Hũc ſequamur
omẽs. hunc audiamus. huic deuotiſſime pareamus. Congrediamur cum hoſte quem nouimus. fortiter vt
victores. ac deuicto aduerſario. triũphãtes premiũ virtutis quod ipſe promiſit a deo conſequamur. Et in
altiſſimũ celum relicto ſtellato per illam immenſam portam inſtar iris ingrediamur. vbi vrbs illa beatorũ
ciuiũ atq; dei. mater noſtra hieruſalem in medijs celi campis apparebit. Hec vrbs vt v̄ba Joannis ĩ apo-
calipſi ſonãt. in ſe dei ⁊ lumen eius ſimile lapidi precioſo habet. Cuius murus magnus ⁊ altus. habens
portas duodecim ⁊ nomina ſcripta. xij. tribuũ filiorꝫ iſrahel. quaternis lateribus prout ſunt partes mũdi.
Murus ciuitatis que quadrata eſt habet fundamenta. xij. Et in ipſis nomina. xij. apoſtolorum. fundamẽ-
ta muri ciuitatis omĩ lapide precioſo ornata. Inenarrabili igitur gaudio perfundimur. cum in patriam ve-
ram remigrabimus. Ex qua oriũdi immo in qua orti ſumus. ex meliore multoq; preſtantiori noſtri parte.
Quãtope poſt longũ erũnoſum periculoſum exiliũ eas regiones atq; illa loca plena magnificentie. ⁊ ad-
uentu noſtro gratulantia videntes exultabimus. Deprecemur igitur. vt nobis ⁊ omnibus. qui hoc audiũt
Concedat dominus. fide quã ſuſcepimus cuſtodita. curſu conſummato. expectare iuſticie repoſitã coronã
Et inueniri inter eos. qui reſurgũt in vitam eternam. Liberari vo a confuſione ⁊ ſupplicio eterno. p xp̃m
dominũ noſtrũ. per quem eſt deo patri omnipotenti. cum ſpũſctõ gloria ⁊ imꝑiũ in ſecula ſeculorꝫ Amen.

COmpleto in famoſiſſima Nurembergenſi vrbe Operi
de hyſtorijs etatum mundi. ac deſcriptione vrbium. fe-
lix imponitur finis. Collectum breui tempore Auxilio docto-
ris hartmãni Schedel. qua fieri potuit diligentia. Anno xp̃i
Milleſimo quadringenteſimo nonageſimotercio. die quarto
menſis Junij. :~

Deo igitur optimo. ſint laudes infinite: ~

De Sarmacia regione Europe

De regno polonie et eius initio

Quoniam de Boleſlao (qui tercius Sarmacie rex extitit) paulo poſt mētio fiet. quarē ⁊ de terra ſarmacie. et quo pacto illa regium ſceptrum meruerit breuiter abſoluere propoſui. Eſt igitur Sarmatia inuiis ampla ⁊ vaſta regio ſ3 inculta ⁊ in ſolitudīe poſita. ⁊ ſub rigidiſſimo ethere iacet. Hec ex ortu moſtboſ et thanaim fluuiū habet. A meridie dacos ⁊ pannonias. Ab occidente bohemos. morauos ſchleſitas ⁊ theutones. A ſeptentrione mare germanicum ⁊ ſinū codanū. Id vero quod regni nomen tantū partiꝰ poloniam vocant. hec duo nomia ſortiꝰ. Nam ea pars terre vbi Cracouia ſituata eſt minorem Poloniam vocant. At vbi Poſnania ⁊ Gneſna ſurgit maiorem nuncupant. A Craco aūt primo duce vſqꝫ ad etatē primi boleſlai nō niſi duces illic imperitabant. Temporibus aūt primi ottonis ceſaris boleſlaus clariſſimus dux fuerat Non is de quo in vita diui Staniſlai dicemus. nā ille nepos eius fuit. qui ex monacho huiꝰ Boleſlai filio natus fuerat. Iſte igiꝰ Boleſlaꝰ regē francie ⁊ germanas gentes victrici manu infeſtabat. Tandē ob Ottonis ceſaris p̄ces tali bello finē dedit ac fedus cū germanis ⁊ gallis ꝯtraxit. Otto aūt ceſar videns tanti principis animi magnitudinē. quā toti germanie ⁊ ſarmacie notā fecerat ſe cū Boleſlao duce in ſarmaciā ꝯtulit

vt ⁊ imperium ⁊ poteſtatē eius planius perſpiceret. Quē illuſtris dux ſummis honoribus in poſnā ſuſcepit
Nā tribus ante vrbem milibus paſſuū aut longius ſericas lanas muriceaſqꝫ veſtes auro argentoqꝫ decora-
tas ꝑ viā qua ceſar iturus fuerat proſterni iuſſit. Et poſt ingreſſionē ceſaris in vrbē poſnam cuicūqꝫ licitum
fuerat illa deferre ⁊ deportare. Illic magnificis ſplendidiſſimiſqꝫ ꝯuiuijs ac theatris ceteriſqꝫ cerimonijs ceſa
rem venerabatur vt nulla quā aurea illic forent ſuppellectilia. que poſt quoſlibet cibos in puteos quoꝝ fun-
di nemo certus fuerat deici ac deperdi iubebat. Multas alias pompas ac munificencias ceſari ottoni inſtau
rabat. que ſatis ample vetuſta ſarmatica hiſtoria enarrat. Iamqꝫ videns ceſar tanti principis liberalitatē ⁊
mentis ſublimitatē. diuiciarūqꝫ abundantiā nō abre animo duxit tantū clariſſimū ducē corona regia dignū
fore. eū itaqꝫ regali ſceptro ac dyademate exornauit. ac ceteris dignitatibus ſedē regiā requirentib⁹ celebra-
uit. Ne aūt Boleſlaus tā illuſtris rex tanti erga ceſarem beneficij ingratus videretur brachiū diui adalberti
antiſtitis. quē pruteni nefanda morte trucidarunt ꝓ munere ceſari obtulit. Iamqꝫ aucto regni imperio vſqꝫ
ad annos ſalutis noſtre M. cccc. aut paulo antea rex polonie dū abſqꝫ prole deceſſiſſet. Tandē dux qui litua
nis ac ruſſie preſidebat in regē electus fuit. & ydola antea coluit. Sed eo tempore quo illi regnū ſceptrum de
ferebat̄ ⁊ xpianam religionē cum omni terra cui preerat ſuſcepit. Itaqꝫ lituanos ac ruſſitas ad regnū ſarma
cie ſic adiunxit. vt non niſi abſqꝫ certa ꝯditione diſſolui poſſint. Is ergo illuſtriſſim⁹ princeps prutenos ma
ritimas germanie gentes ſeuiſſimo bello ſubiugū duxit ac imperiū amplius extēdit. Vbi inſignes vrbes ex
tant Dantiſcum ⁊ thuronia. Eſt ⁊ clariſſima arx Marieburgum. cui ſimilis nemo mortalium vidiſſe fertur.
multis varijs ſtructuris. menibus. turrib⁹ ac foſſis munita vt nulli inimicoꝝ tutus ſit ad arcē acceſſus. Am
plius imperiū ante aliquot annos fuerat. infeſtante tamen tartarorum ⁊ turchoꝝ ꝑfidiſſima gente magnū to
ti ſarmacie damnū illatū ē. Nam terra que poſt Ruſſiam vadit quā gens podoliā vocat tota exuſta ⁊ in ſoli-
tudine poſita ē. vt ⁊ neceſſitatem peregrinantib⁹ ferre non poſſit q̄uis fertiliſſima ſit ita vt gramina in altitu
dine vnius celſi viri excreſcant. ⁊ apibus ⁊ melle tota redolens vt nō ſatis illis locus ſit vbi mella deferant.
ſub arboribus nanqꝫ aut virgultis ⁊ ſiluis fauos ſic educunt. Hercinū aūt celebratiſſimū nemus quo in to
ta europa nihil preſtantius ſarmaciā totā percurrit ⁊ circa Cracouiā ſaltus ſuos extendit. ꝑ quos iturus po-
teſt vnuſquiſqꝫ vſqꝫ in lituaniā ⁊ ſcithiā. tātis brachijs regionē illam totam diuagat̄ ferax maximas educēs
greges. In ea vero ſilue parte qua ſeptentrionalior eſt biſſontes fert que ferox ac immanis bellua eſt huma
num genus maxime odiens. ad veſcendum quidē maxime conueniens. Formā aūt gerit citrini coloris. Frō-
tem latā ⁊ cornua fert. vt nec venatoni ſatis aptū ſit niſi maximis varijſqꝫ laboribus. Metallū vero nullum
q̄ꝫ plumbū ſarmacia fert nō alia q̄ꝫ ſaturni cauſa. qui terrā rigido infeſtat frigore. Salis aūt maxima copia ē
qua cetere longinque gentes vtunt̄. quod maximū ꝑſtat toti regioni emolimētū. qua nulla regi ipſi maior in
toto regno gaza extat. Nā ſub terra exciduntur ingētia ſalis ſaxa. Extra terrā aūt aliud ſal ex aqua decoquitur
Eſt et ſarmacia ferax ⁊ vberrima tellus omni genere fructuū ⁊ quicquid ad paſcendū humanū corpus expe-
tit. Nunc addendū eſt clariſſimā prolē illuſtriſſimi principis Vladiſlai. de quo antea diximꝰ. Is tres (vt qui-
dam ferunt) vxores habuit. ex quibus duos ſuſceperat filios. quoꝝ vnus natu maior Vladiſlaus vocabat̄.
alter caſimirus. Vladiſlaus aūt poſt mortem patris regio inſignitus fuerat imperio. itaqꝫ hungarie ⁊ bohe
mie ⁊ polonie regnis preſidebat. vbi clariſſima geſta militari manu faciebat. ac imperiū ⁊ xpianaꝝ religionē
ampliabat. Nam regi turchoꝝ tantū terraꝝ depopulatus fuerat vt ⁊ ante conſtantinopolim caſtrametaretur
vbi dū ſeuiſſima bella erga turchos gereret ac vtraqꝫ pars crudeliſſimo conflictu decertaret pānones verſis
tergis fugā dabant ac regē cū paucis ſarmacie copijs in tanta hoſtiū multitudine reliquerunt. Caſſimir⁹ ve
ro dux lituanis ⁊ ruſſie preerat. Inde dum caſus regius genti notus fuerat Caſſimirus per ſarmatas in re-
gē declarat̄ q̄ filiā ducis auſtrie ſororē ladiſlai q̄ regno bohemie ⁊ hūgarie ꝑſidebat in vxorē duxit. Ex ea ſex
ſuſcepit filios ⁊ q̄nqꝫ filias. Primogenitus vero Vladiſlaus vocat̄. Hic adhuc iuuenis exiſtens in imperi-
um regni bohemie electus fuit mira quadā animi magnitudine ac optimis conſilijs pollens. Ob quod dux
Mathias rex hungarie diſceſſiſſet ⁊ regnū pannonie adeptus eſt. Huic erat ꝓximus frater. cui Caſſimirus
nomen paternū datū fuerat. qui ſummo ingenio ac prudentia claruit. tandem morbo inualeſcente perijt. At
huic ſucceſſit illuſtriſſimus princeps Iohānes albertus tā futurum toti orbi ſpectaculū. Is plurima illuſtria
geſta militari bello aput Tartaros ac ceteras gentes edidit. Poſt patris autem obitū regno ſucceſſit. vbi fa
uente illi ꝓſpera fortuna regnū virtute ſua ⁊ optimoꝝ doctiſſimorūqꝫ viroꝝ conſilijs gubernat. Inclit⁹ ve-
ro dux Alexender quartus natus regius eſt. cui fortitudine ⁊ mentis ſublimitate parem tota Sarmacia vix
tulit. Hunc ob eius conſtanciam Lituani poſt mortem patris in ducem ſuſceperunt. qui ⁊ maximū toti Sar
macie decus eſſe exiſtimatur. Poſt hunc ſequit̄ Sigiſmundus celebris princeps. qui paterna ſequit̄ veſti-
gia. Is multis egregijs geſtis clareret ſi illi aliqđ felix fatū aſpiraret. Celeberrim⁹ aūt Frideric⁹ ꝑnceps vlti
mū natorū locū obtinuit. qui innata animi ingenua virtute relinquens vanos principum tumultus ⁊ inqui
etam vitā ad ſedem tranquilliorem ſeſe contulit. vnde epiſcopus Cracouienſis electus ad arcpiepiſcopatus
Gnetznenſem poſtea deuenit. Hij omnes quinqꝫ clariſſimi principes hanc vſqꝫ in etatem magnifice ac cele
berrime vitam ducunt. Inter filias vero quinqꝫ. prima nupſit Georgio duci bauarie. Secūda Friderico mar
chioni brandeburgenſi. Tercia duci pomeranie. At due relique innupte apud matrem vitam ducunt.

Sanctus Stanislaus epiſcopus

De ſancto Stanislao epiſcopo Cracouienſi patrono Sarmacie

Diuus Stanislaus vir magne apud deū auctoritatis tocius ſarmacie patronus ⁊ ſignifer. Natus anno ſalutis noſtre M.viij. in rure quod Sczeppanowo vocant: nobilibus ac claris parentibus. quoꝝ cura fuit in templis diuino ſeruicio incumbere. ⁊ deū pijs placare precibus. Is dū in iuuentutem deueniſſet patris monitu in celebre gymnaſium pariſius deuenit vbi optimaꝝ literarū ſtudijs ſummā operā dabat. vnde multis virtutibus floruit. ſacro aūt diuinoqꝫ iuri precipue inſiſtebat. non ea qua huius etatis iuriſperiti queſtus cauſa ſolēt vt maiorum dignitatū honorē adipiſcereꝫ. ſed vt ſi quando locus ſtatuſue aut cōditio ſua ferre poſſet vt tantū miſeris quantum potentibus. orphano pupilloue iuſticiam adminiſtraret. ⁊ vnicuiqꝫ equo pondere quod ſuū eſſet iubente id lege redderet. Tandem paternas ſedes rediens Cracouiam inclitā Sarmacie vrbem deuenit. Illic ob virtutem ⁊ ſcientiā ſuā canonicali dignitate ſungitur. Mortuoqꝫ antiſtite celeſtis numinis prouidentia in preſulis ſedem declaratus fuit. Hūc dū ſemper optimo ordine ſtatum deferret curabat ſacrā religionē ac diuinum cultum ampliare. Empto tandem rure a quodam milite. eoqꝫ mortuo amici illius villam eandē iure hereditario a diuo preſule repetere conabanꝫ. At ille teſtimoniū huius ſtipulationis emptioniſqꝫ proferre non potuit. nam hij qui huius rei ſatis edocti fuerant ꝓpter illoꝝ impotentiā latebant. Vir ergo ſanctus orationib⁹ ac ieiunijs incubuit. confiſuſqꝫ ſummi dei potentia. qua ſe iam diu munitū cognouerat accedens ad tumulum defuncti militis a quo rus illud emerat. ⁊ euoluto lapide et arena pia ⁊ deuota oratione deū obteſtabatur. et mortuū illū per quatuor annos in vitā reduxit. Eūqꝫ coram tyranno Boleslao apud quē tale ius agebatur conſtituit. Aſtantibus illic ſuis aduerſarijs ceteriſqꝫ regni optimatibus. quo ſe emiſſe villam aperte demoſtrauit. Iamqꝫ ſeuus Boleſla⁹ ſedo turpiqꝫ luxu inſiſtebat. ac omnē in ſuas gentes ꝑfidiam ⁊ tyrannidem exercebat. ac illuſtres viros egregioſqꝫ ciues neſandis diriſqꝫ supplicijs excruciabat. Stanislaus vero chriſti vates haud longius id ferendum exiſtimabat. itaqꝫ regem intrepidus adiens vt talib⁹ ceptis deſineret illum obiurgabat. At ille magis indies facinus exercebat. Tandem a preſule in ſententiam excōmunicationis ponitꝫ. quare tyrannus boleslaus ignarus pre furore quid ageret dimiſit ſatellites ſuos vt ꝑſulem quocunqꝫ eſſet loco trucidarent. Eo tempore diuus Stanislaus in ſacellū diui Michaelis quod ſuper rupellam in Caſimiro vrbe conditū eſt deuenerat gratiſſimū illic deo offerens ſacrificiū. huc in locum dū miniſtri regij deueniſſent. iamqꝫ ter ingredi templū conarentur. ter iterum pulſi diuina potentia in tergum cadebant. Id poſtꝗ̄ ad regias aures deuentum fuiſſet magno fremitu rex Boleslaus in ſacellum ꝓperat. vbi ſanctum preſulem iam ſacrificia offerentem immani verbere at ſeuiſſimis ictibus trucidat. Tandem per miniſtros in fruſta partitus extra vrbē deijcitꝫ vt volucres illud vncis roſtris deuellerent. ſed diuina ſic agente prouidencia aquile illic aderant que precioſum corpus in vnum collegerunt ſummaqꝫ diligentia id ſeruabant quouſqꝫ ciues ipſi maximo venerandoqꝫ ritu in rupellam honorifice ſepelirent. Tandē in numerū ſanctoꝝ relatus vt premiſſum eſt in arcē regiā ad templū diui wentzeslai deduct⁹ in aurea tumba multis miraculis coruſcat. quem populus multo thure ac precibus indies veneratur

De Cracouia vrbe regia Sarmacie

Cracouiam vrbem regiam inſigni huic operi inſerendam haud abſurdum eſſe duxi. Nam celebris germanie ciuitas ē teſte Ptolomeo optimo lucidioriqꝫ coſmographo. q̄ eā Corrodunū appellat. Strabo aūt germaniā diffinit q̄tū Rhenus ⁊ Albis in ſe clauſerint. Nos ea cauſā ſane non indigna vrbem ſarmacie foro cenſemus. Hanc a prima eius origine repetendā ſatis dignā eſſe putaui. Sed ne prolixiori ambiguaue oratione narrando fabulari videar breuiter de eius ſitu quippiam narrare conſtitui. Cracouia igitur illuſtris vrbs ſarmacie quā poloniam vocant ad rippam Iſtule nō longe ab eius fontibus ſita. Hec a Cracco primo duce ſarmacie condita fuiſſe ⁊ eam ſuo nomine celebraſſe multi retulere. Hec altis primū menibus cingiꝫ. ꝓpugnaculis ⁊ celſis turribus. poſt paruo muro ⁊ ob vetuſtatem ruituro ſimilis. Tandē valles ac foſſe vt imminentibus hoſtibus facilior aditus prohibeatur. Hee quedam piſcinarijs aquis replete quedam virgultis frutice ac graminibus virent. Poſt aggetem vero qui valli imminet amnis non late fluens Rudys dictus totam ciuitatem circumluit. Hic rotarum orbes agitat qui Cererem ſaxis conterunt et emoliunt. Deductus tandem per ſubterraneos cuniculos ⁊ cannas toti vrbi ſatis vndarum prebet. Porte vrbis ſeptem. In ea vero plurime pulcherrime ac egregie ciuium domus. Ac plurima ingentia templa Precipuū diue virginis Marie in medio vrbis extat cum duabus arduis celſiſqꝫ turribus. Sūt ⁊ illic multa monaſteria. vbi multus deuotorum religioſorumue patrū cetus fulget. Ad edem nanqꝫ glorioſiſſime trinitatis ſic vocatam eſt celebris ordo predicatorū. In ea vero ſacra ede multe ſanctitatis vir beatus Iacinctus non dū in numerū ſanctorum relatus magnis miraculis redolet. diui Dominici comes. Qui adhuc viuens tres mortuos in vitam reduxit. Ad templū vero ſancti Franciſci eſt ordo fratrum minoꝝ non reformatus. Ac cetera multa monaſteria. Eſt et templū non longe a porta Iſtule quod ad ſanctaꝫ Annam vocant. vbi beatus Cantius celebris huius vrbis gimnaſij doctor multis miraculis ⁊ prodigijs fulget. q̄uis nō dū in cathalagum ſanctorū aſcriptus ſit. Hanc iuxta ſacrā edem ſituatū eſt ingens celebre gymnaſiū multis clariſſimis doctiſſimiſqꝫ viris pollens. vbi plurime ingenue artes recitantur. Studiū eloquētie poetices philoſophie ac phiſices. Aſtronomice tamen ſtudiū maxime viret. Nec in tota germania (vt ex multorū relatione ſatis mihi cognitum eſt) illo clarior reperitur. Illic iam maxime phebus colitur. qui ⁊ eorū cruda elimat

ingenia ac polita reddit. Has edes diuus Vladiſlaus illuſtris ſarmacie rex dū ex prutenoꝝ littorali ſarmacie gente ſeuiſſimo conflictu victoriā duxiſſet (Cuius quidem belli plurima clariſſima monumenta hancuſqꝫ in etatem in arce regia de qua paulopoſt dicemus ſupſtant) magnis opulentijs extruxit. libertatibus ꝛ ſupēdijs ſūmis celebrauit. Nec incole vrbis ſarmatico more viuunt. quos crudos ꝛ ignauos ſarmatas priſci dixerunt. Sunt nanqꝫ illic clariſſimi ciues. virtutibus prudentia ꝛ comitate inſignes. humanitatē ꝛ hoſpitalitatem liberaliter ꝛ familiariter erga quoſcꝫ peregrinos offerentes. Victus illis ſplendidioꝛ q̄ꝫ ceteris ſarmatis. Ex omni delicato genere cibi potus illis frequētioꝛ eſt. Aqua ordeo ꝛ humulo decocta. Is quātū neceſſitas ferre poteſt ſi ſumit̄ profecto nihil nature humane ꝛ ad corpus ipm alendū conuenientius quicꝫ reperiri poteſt. Sub arce vero intra ciuitatem extat ꝛ aliud inſigne collegiū. vbi achademia iuris ac legū pollet. Ad vrbis vero ſeptentrionale latus adiacet paruum oppidū nullis quidem menibus cinctū quod Clepardiuꝫ vocant. nihil dignū ſcriptu in ea q̄ꝫ egregia ſacra ſedes diui Floriani ſtrenui chriſtiane fidei militiſ Quā diuus Vladiſlaus de quo ante meminibus canonicatu ceteriſcꝫ dignitatibus ac muneribus refecit. et doctorib9 gymnaſiū artiū regentib9 colēdā reddidit. Rupes aūt ac crepidines nimia altitudine erecte. ſic vt iam celū ſuſtentare videant̄. Tandē arenis congeſtaqꝫ terra obducte ingentē collem efficiunt. qui ea parte q̄ in boreā tendit vrbi imminet. ꝛ ex alio latere niuoſum carpathū althe tumentem reſpicit. quā collis partem inſignis europe fluuius Iſtula quondā germanie terminus alluit. qui ex carpathi radice paruo quidē fonte proſiliens longius magis magiſcꝫ tumet. ita vt iam vndaꝝ auctus mole que ex pannonicis montibus ſeſe in eum precipitant. trabes ꝛ ingentia robora variaſcꝫ lignoꝝ ſtructuras defert. Tandem vbi imbriū acceteris fluminibus magis tumuerit rates ac honerarias naues ſecū ad germanicū occeanū in ſinū codanū deducit vbi trino vaſto ore ſpumoſus ſeſe euoluens nomina deperdit. In eo aūt colle primū eſt ingēs templuꝫ in

decus diui wentzeslai ducis bohemie conditū. vbi omniū illuſtriſſimoꝝ viroꝝ monumenta ac ſepulture extant. multis opibus variiſqꝫ artibus extructe marmoreo allabaſtroqꝫ lapide exſculpta. quos maximo ritu ac pompa celebrari conſuetū eſt. In medio aūt templi extat celebre monumentū in quo clariſſimus chriſti miles diuus Florianus requieſcit. Sunt ꝛ in eodem colle due ſacre edes. diui michaelis ꝛ ſancti Georgii Poſt egregie nobiliū curie ac edes ſacerdotū. qui noctu dieqꝫ templa venerant. Poſt primū ingens regia ſedes maximis ac variis ſtructuris condita. que totius regni capitoliū eſt vbi tota regni gaza congeritur. Hic principibus declaratur imperium. nam regalis corona hic maximis cuſtodibus obſeruat. Extra collē aūt ē monaſterium fratrū minorum religioſius ordinem ſeruans. Nec longe ab eo monaſterio extat cenobium ſacrarum virginū. Huic ex oppoſito ad pontē ipſm ē inſigne hoſpitale ꝛ ſacra edes ſancte Hedwigis. Ad aliam vero inſule ripam extat clara ciuitas quam Caſimirum vocant a rege ſic vocato condita. quā Iſtula vbi ſub arce regia ſe diuiſerit totam circumluit ac pene inſulam reddit. Eſt in ea inſigne phanū diue virginis katherine vbi ordo Auguſtinenſium floret. Tum ꝛ templum quod ad ſacroſanctū corpus chriſti vocant. vbi canonici regulares inhabitant. Ac cetere alie ſacre edes. Extant ꝛ clariſſima monumenta vetuſti collegii iam inſolita. quos illuſtris regina hedewigis conſtruxerat. Plurima preclara preterea in his vrbibus a vetuſtiſſimis temporib⁹ geſta ſunt per illuſtriſſimos reges ac principes. Sꝫ breuitatem imitati finē his impoſuiſſe dignum ſtatuimus

LVbeca ſeu vt alij ſcribunt Lubecum ſaxonie vrbs illuſtris ac ceſarea ciuitas nedū in germania verum
et apud exteras gentes nominatiſſima a Vikbodo vitigo cimbroꝝ duce ad cimbricam cherſoneſon
quondam edificata in eo loco quem venedes qui ⁊ vandali adhuc ſaxonie partem tenentes Buccouiam di-
xere. Aucta p ſeuiſſimū principez qui kitto dicebať. quē ⁊ trutonē appellabant Anno xpī M.c.iiij. Ea por-
cio terre litoꝛalis ē inter magnopolenſiū holſtadenſiūqꝫ ducatus duobus fluminibus baguiſo ⁊ trauo irri-
gua. Que limpida flumina vernacula lingua wagnib ⁊ trab appellantur. Js kitto ex nobili progenie marc-
mannoꝝ ⁊ martinopolenſiū ortū habuit potens ac grauiſſimus xpianoꝝ pſecutoꝛ. qui dn̄os de vagerū qui
de Stargardia ſeu de oldenburg vocabanť in fernerū ⁊ peldte interfecit. Vnᵘ ex his ingenuus euadens in
daniam receſſit heinricus nomine Goſtalci comitis filius. Js pᵘ aliqua tempora rediens kitioni caput ſecu-
ri abſcidit inde ſuā ducens vxoꝛē. Quo tpe heinricus quartus imperio romano prefuit. Jn ea puincia om-
nes baſilice ſacerdotibus priuate deuaſtate erant fideſqꝫ xpiana ſopita. Urbs quoqꝫ lubicēſis trina vice ob
principū bella pcipue ducis heinrici de leone deuaſtata fuit ⁊ comitis alfeſis de holchſtein. qui pᵘ ſedatā di-
ſcoꝛdiā vrbem duci heinrico permiſit in eo loco vbi nunc ſita ē. Cū eius ſitus prius ꝓpe ſwartau. poſtea ꝓpe
herneborg fuit vt doctus helmuldus refert. Exin ob negotiationes ex germania alta ⁊ baſſa ⁊ ex varijs re-
gionibus mirūimmodū aucta ē vt nūc vltra mare baltheū ſeu germanicū qd Stagnū vocant in noruegiam
Succiam Liuoniam. in Ruſſiā Litnaniā Pruſſiā Poloniā ⁊ Pomeraniā. in ducatū magnopolēſiū. in da-
niam Angliā Flandriā Scociā ⁊ regnū francie omnes mercaturas p ſtagnū p terrā in Saxoniā weſtualiam
et marchiā frequentant. Peritiſſimi aſtronomi ſcribunt hanc nobilē vrbē initiū ſuū habuiſſe ſub ſigno libre
⁊ fundatā in ſingulari dei gratia. Cū incole vrbis p ceteris finitimis deuotiones ad modū diuinas exerceāt
Serit tn̄ dulcē nucleū in amara teſta. Deinde anno primo ⁊ triceſimo ſupra vndecies centenū domini inferio-
ris vandalie lubecā deuaſtarūt qꝫ comes Alf de holchſtein iterato inſtaurauit cū arce vbi nunc predicatores
habitant. Jn ſeptentrione ac fine ciuitatis Anno M.c.lix. lubicenſes memores damni illati copias in puin-
ciā rugen educetes cladez p effuſionē ſanguis pncipi ⁊ potētatui eiᵘ intulerūt. Epiſcopatū lubicēſiū anno ſa-
lutis M.c.lxi. antiſtes duodecimus de oldenburg ſeu Stargardia in vagerū Geraldus auxilio ducis hein-
rici de leone primo obtinuit. qui tredecim pbendas p oīa neceſſaria in decimis villis ac poſſeſſionibus dota-
uit. Creuit igiť lubecū in potētiſſimā ciuitatē. oldenburg aūt defecit. Cū aūt fridericᵘ huius noīs primᵘ hanc
vrbē ingenti exercitu obſediſſet heinricᵘ lubicēſis eps pacē a ceſare impetrauit ea ꝯditione vt fauore ducis
heinrici ceſari obedientiā pſtarēt. Js antiſtes ſummā eccliaꝫ dicauit. ⁊ monaſteriū ad ſanctū iohannē in vrbe
extruxit vbi nunc ſacroſancte virgines inhabitāt. qꝫuis monachi oꝛdis diui benedicti hūc locū primo poſſe

derūt. qui nūc apud ciſmer ꝓuīcie de holſtein ꝓpe mare morā faciūt. His tēporibꝰ lubecū auguſtal' ac libera ciuitas effecta ab imꝑatore friderico libertatibus donata vt caput oīm vrbiū Stagnaliū deinceps foret ꝛ in varijs priuilegiis etiā apud exteros ꝑcipue in londen ciuitate anglie. In noruegia ī ducatu magni ducis moſchauie. in ampla vrbe nogardia. In ruſſia (vbi baſilicā ꝛ curiā xp̄iano more habent). Ac ī pleriſqz locis ac regionibꝰ magnis exemptionibꝰ decorata fuit atqz dotata. In flandria qꝫ ꝛ regno dacie ꝛ ſuecie immunitatibus gaudet. Idē ceſar fridericus priuilegia a duce heinrico ꝑhabita eis confirmans ꝑ bullā aureā vltro donauit vt ꝯſules viginti quatuor habere poſſent (q̄zuis numerus iſte ꝑ raro completꝰ ſit) Eoſqz nobiles effecit vt aurū more equitū deauratorꝫ (exceptis calcaribꝰ) deferre poſſint. Hec inclita vrbs munda ac nitida exiſtit in vertice ab vtraqz parte decliui poſita vt aque ꝛ immundicies libere deſcedant ꝛ ob frequentes imbres vie purgantur. Eccleſia cathedralis quā ſummā vocāt in meridie ac fine ciuitatis ſita admodū longa ꝛ decora exiſtit. Ornatur hec vrbs ꝑter iſtā quatuor prochianis baſilicis que ſeptē turres celſas ꝑacutas ac pulcherrimas habent cupro ac plūbo tectas ac in ſummitate auro decoratas. Turris in ede ſancti petri corona deaurata cū armis ceſaris ꝛ vrbis inſignita ē. Omni quoqz decore edes ſacre ornate extant. Inter has qnqz ecclias baſilica glorioſiſſime virginis marie eminentiā obtinet. Habet quoqz duo monaſteria vnū ordinis ꝑdicatorꝝ. alterū ſancti franciſci. ac hoſpitale ad ſanctū ſpiritum. Ciuitas vero aquis ꝛ turribus muro ac foſſis admodū munita ē. Platee due longe ꝛ ample ꝑ vrbē poſite ſunt vbi edes recto ordine ſite ſunt extructe de lateribus ornatiſſime ac varie decorate exiſtunt. Cetere vie has cruciatim ſecant. Forū indics onuſtum piſcibꝰ ꝛ carnibus videtur ac aliis neceſſariis. Dilabiturqz primo fluuius Baguiſo a ſeptentrione in meridiē inde in occidentē. Ante ciuitatē flumen trauuſ contrarie ex meridie in ſeptentrionē fluit impetu mare petens. In eo flumine nauigia minora a mari ad lubecū accedunt vſqz ad murū cū maiores naues (onera plauſtrorꝝ. cc. l. ducētes) in littore maris ꝑſtant ꝛ ob profunditatem ad duo miliaria ciuitati appropinquare nō poſſunt. Nouiſſime anno M. cccc. xcii. epiſcopus Theodricus natus de hamburg cū rome confirmationem accepiſſet Lubecam ingreſſus vigeſimuſquintus lubicenſium ep̄s diuina gratia nunc glorioſe ꝑſidet. Cetera ornamenta vrbis ob longitudinem ſcripturarum ꝛ varietatem ſilentio pretereunda fore dignum duxi.

Niſſa Sleſie inſignis vrbs. epiſcopalis ſedes ad Niſſam fluuium ſita a quo denominationem accepit. varijs edificijs ornata ē. Sleſia aūt a principio vaſte ſilue hircinie (apud grecos ⁊ latinos ſcriptores celebrate) porcio. vt tota plana ita ⁊ nemoroſa fuit. ſed temporis proceſſu ſparſim villis habitari cepta. Ubi aūt fidē xp̄ianam incole amplexi ſunt conſtitutis oppidis ad mitiorem ē cultum redacta. Quā odera fluuiꝰ celebratiſſimus per medium totam perlabit. ⁊ Olſa Niſſa Ola Liſſa Baruſio Cattor riuo Bobro ⁊ alijs fluminibus auctus. marchiā brandeburgenſem permeans in mare germanicū apud Stetinū vndoſus exonerat. Latitudo eius triū quidē. ſed longitudo nouem dierū itinere a limitibus hungarie vſqꝫ in marchiam brandeburgenſem extendit. Primus eius epiſcopatus ſedes Sinogroule wartenbergeñ. diſtrictus fuit. Et inde Ritzinum territorij bregeñ. ep̄alis kathedra ē delecta. kazimirus aūt illius nominis primus rex polonie vbi regia ſtirps maſculina defecit a monaſterio gallie cluniaceñ. vbi monachus fuit papa diſpenſante ad regnum polonie aſſumptus denarium ſancti petri viritim ſiue per capita in regno ſuo idcirco exigendum et romam mittendum inſtituit. Et ſedem ep̄alem Uratiſlauiam transferri curauit. que nunc ē (vti p̄miſimus) omniū Sleſie ciuitatum non minus ampla ⁊ opulenta q̄ꝫ populoſa ⁊ edibus ⁊ templis ornatiſſima. Eius antiſtes nunc ē doctor Johannes roti de wendingenſis. dioceſis olim imperialis prothonotarius ⁊ in eū ſtatū breui multa induſtria reduxiſſe fertur vt centum annis preteritis non fuerit menſa epiſcopalis fructuoſior ⁊ ſtructuris ornatior. Prouincia ip̄a frumenti ferax ⁊ piſcoſa. carnibus ferinis ⁊ volucribus habundāſ. ¶ Preter Uratiſlauiā inſignia loca ſunt. Hec vrbs Niſſa epiſcopalis ſedes. Glogouia maior Legnitz Oppel Swedenitz Teſthen Olſna Franckenſtein Monſterberg Saganum Brega ¶ Monaſteria complura inſignis ſtructure ¶ Prouīcia ip̄a regi bohemie ſubiecta quā ab imp̄io ī feudū recognoſcit. multi antea duces et p̄ncipes hereditarij ip̄aꝫ nō tā poſſiderūt q̄ꝫ vaſtarūt ⁊ impacatā reddiderūt qꝛ ꝓpter cēſuū exiguitatē ducalem ſtatum ducere nequiuerūt. rapacitati idcirco dediti. Nunc vero ē ad paucos redacta alijs ſtirpibus morte ſublatis. Qui non parum opibus ⁊ munitis oppidis florent. Cultus diuinus per Sleſiā longe plurimꝰ.

Tēplaq; totius orbis ſacerdotalibus ⁊ alijs ornamentis ⁊ ſtructuris honorificentiſſima. Status eccleſiaſticus ⁊ ſecularium ⁊ religioſorum vtriuſq; ſexus numeroſus ⁊ diſciplinat⁹. populus facundus ⁊ humanus. ⁊ deuotioni ſup omnes germanie incolas deditiſſimus. Nobilitas ē plurima ad arma aſpirās ⁊ martis amatrix. Sexus muliebris venuſtas quidē ⁊ affabilis ſed pudicus. Plebs ruſtica polonici ydeomatis agreſtibus laboribus deſidioſe incumbens potationi ē plus dedita. Inde ⁊ domus ⁊ agri eorū parū culti ſed neglecti. viles caſas habitant. Agricole vero alemani rus melius exercent ⁊ vrbanius domos pro ſuo captu conſtruunt. Sumptus multo leuiori precio q̃ȝ finitimis prouincijs cōparantur. Sed quod Sleſie immenſum aliquando detrimentū afferet ē q̄ cenſuum dn̄i ⁊ poſſeſſores percepta pro loci ⁊ poſſeſſionis qualitate. nonnulla pecuniarum ſumma annuente ſuperioritate ⁊ confirmante venditori annuū cenſum in bonis ſuis inſcribunt. quē vbi aliquot annis ſoluerint poſtea dare recuſant. Inde ruſtici (vt inter contrahentes pactum fuit) aut cenſuris irretiunt̃ eccleſiaſticis aut pignora adimuntur. quod grauamen ipſi ruſtici ferre nequeūtes domosq; ⁊ agros deſerentes alioꝛſum fugiunt. que loca ſepe deſerta relinquuntur. Ex hoc potiſſimū capite Sleſia maius indies niſi prouideat̃ ſuſcipit detrimentū. Prouincia alioquin laude proſequenda. Hēti potus ceruiſia. Vino ex morauia aut hungaria aduecto vtuntur. q̃ȝ nonnihil vini in Sleſia apud croſnam habetur quod pro maiori parte extra prouinciā per oderā in pruſſiam ⁊ alioꝛſum deportatur. Preter pannos laneos exigui precij qui in hungariā deferunt̃ ⁊ piſces in morauiā delatos nihil extra Sleſiā ſuis ex mercibus deportatur. Nimi⁹ etiā ⁊ virginū ⁊ mulierū ornatus auri ⁊ gemmarū ⁊ veſtiū cultus prouinciā non parū extenuant. Ne hee vrbes inclite ac prouincie (quarū noticia tardius ad nos deuenit) laude ſua priuentur eas in hoc opere in fine addicere libuit. Profecto libere vrbes precipue lubicenſis. ſi diuitias. ordinē ſenatus. humanitatē moreſq; populi. maris portū. ſitū ⁊ edificia perſpicere velimus. Digne igit̃ hiſtoria ac cōmemoratione. Poſtremo ſi vrbes plures q̄s adiūgere velit dat̃ eis equa poteſtas.

Ad deum optimū maximū de his que mirabilia geſſit pro iuſtiſſi-
mo ⁊ excelſo Maximiliano rege romanorum

Auctor ⁊ princeps operoſe mundi
Quiqꝫ deceptis opifer fuiſti
Gentibus iudex. redditurus idem
Omnibus equus
Quam potens rerum fueras creator
Quam dator largus redimis ſalutē
Quam reddis iuſtus trutinator orbis
Quam ſapienſqꝫ
Cū velis iuſtus homines tueri
Mirus es cauſe melioris actor
Mirus iuſte domitor querele
Hoſtis iniquus
Suetus humanis animis preeſſe
Mitigas ſeuos. placidos acerbas
Sontibus ſontes agitas ⁊ hoſtes
Hoſtibus vrges
Noxijs addens ouium pauorē
Fortium iuſtis animos leonū
Militū multas acies retundis
Agmine paruo
Tu iubes ventis ſileant. ſilentqꝫ
Precipis ponto tumeat. tumetqꝫ
Imperas lune lateat. latetqꝫ
Sanguine tincta.
Vere canentes hyemes virenti
Turbidas celo pluuias ſereno
Sepe permutas. facies ⁊ vſus
Menſis ⁊ anni.
Tanta cū regi dederis romano
Audias voces. iuuenū ſenūqꝫ
Audias grates hominū. preceſqꝫ
Iuſta petentum.
Inde non ceſſes melior patronus
Cū ſuis regē populis tueri
Principē ſerua. ſobolē domūqꝫ
Adde triumphos.

O deus ſerues decus hoc precamur
Ceſari natū ſimul ⁊ nepotē
Indolis mire. videat regentes
Tempore longo.
Hiſqꝫ ſic patre foueas auumqꝫ
Cuius exemplo pagant iuuentā
Et ſuis geſtis fuerit ſenecta
Gratior illi.
Sic regant orbē dominando recte
Quo fidem nobis pius vt dediſti
Protegant ſemper cuiuſqꝫ vincunt
Illius hoſtes.
Et feros turchos rabidaſqꝫ gentes
Pellere. ⁊ caſtris ſpoliaro victos
Ut queant regna ⁊ reparare quondā
Chriſticolarum.
Proſperos greſſus animiqꝫ motus
Auſtrie ſtirpis. faueaſqꝫ felix
Cepta quo a priſcis patribus per omne
Proroget euum.
Hec mari ac terra vigeat parando
Gloriam ſemper. ferat ⁊ ſubortus
Solis ⁊ caſus crucis alma ſigna
Nomine chriſti.
Inde celeſtium meritis triumphum
Conſequi tandē mereantur omnes
Cū bone legi dederint ſubactū
Robore mundū.
Hec rogat noſter chorus vt perennem
Gloriā eternus pater atqꝫ natus
Spiritusſanctus deus ⁊ ſequatur
Trinus ⁊ vnus.

Laus deo

De Brunsuicia urbe Saxonie.

Brunsuicium hodie tocius Saxonie metropolis. Et ciuitas permaxima germanis abunde cognita sicuti pluribus apparet. Aut tocius fere Saxonie centrum: aut ei proximum est. Per quadrum tantum fere longitudinis quantum latitudinis habens. In ambitu suo fere passuum duo milia complectitur. Aliquanto Nuremberga maior ac Erffordia minor. Ad Orientem diocesim habet Magdeburgensem: Ad meridiem vero Hartonicum nemus. Occiduam partem hildemnensis diocesis homines et Weystemi colunt. Septemtrionem vero Luneburgenses. Hos quidem circumiacentes fines hodie omnes Saxoniam appellant: Et si etiam latius extendisse suos terminos Saxonia feratur. Horum tamen extensorum plerumque finium: olim magis Slauis quam Saxonibus fuere deputati. Sed cum Saxonum linguam multum auxerit natura celi frigida: et secunda hominum altrix. Tamen maxime compleuit ipsam potencia principum: Qui sepe innumerabilibus septi populis, alienas terras pulsis veteribus habitatoribus coluerunt. Existimo quidem theutonicum sermonem solos in Angliam Saxones transtulisse: Quos eam inuasisse insulam: diuque possedisse non est ambiguum. Germanos etiam sepe exisse suos fines: ibique oppida plurima sui moris et sermonis condidisse: nonnulla vero in suam linguam vertisse constat.

Principium autem Brunsuicia ciuitas hoc fertur habuisse modo. Illustris princeps ac dominus Saxonie dux Ludolffus secundo gradu a Wedekindo primo Saxonie duce: cuius Wedekindi sepultura hodie in Engaria Westphalie haud longe ab Herffordia se hominum visui offert. Tres post se reliquit preter natas filios Ottonem qui coniugem duxit Danckwordum: Et Brunonem qui in celibatu sine coniugibus permansere. Hii ergo fratres duo posteriores ad annum post christum natum sexagesimum primum supra octingentesimum, Regnante Ludouico secundo. Dum bina hoc in loco ubi nunc Brunsuicium situm habet situm, Castella collocassent breui profecto tempore tanta hominum frequentia hunc cepit locum incolere. Ita ut temporis cursu in magnam populosam conuerterit ciuitatem. Brunsuicium igitur quasi Brunonis vicus ab altero fratrum ciuitas est appellata. Hanc urbem perlabitur Ouacra fluuius: Cuius origo Hartonica silua: duasque in partes ciuitatem scindit: omnem immundiciam secum trahens: operis undique pontibus coopertus. Annexa vero circa omnis porcionis eius ciuitatis halberstadensi: Alterius autem hildemensi episcopis: secundum directam fluminis intersectionem demandata est. Totaque urbs in plano iacet menibus ac fossato duplici profundissimo: Et aliquot in locis triplici: Ac quolibet aquis stagnante munita. Vallum etiam inter fossata crassissimum per circuitum ductum. Variis arborum consitum generibus fuit. In quibus plurime aues: que quasi perpetuo vere grato dulcissime modulabantur. Turres quoque et propugnacula excellunt. Hinc atque inde perpolite platee: familiarum magnifice et ornatissime domus: hominibus ciuibus frequencia compita. Inter alia vero urbis edificia. Augustiori quodam amplitudine prestant ipsa magna dei templa ac delubra sanctorum Que non minus ditia quam ornata relucent. Domus autem sacre talia suis quoque tribubus pietate coluntur: tali religione obseruantur: ut incertum sit magis laudandum an mirandum fuerit. Habent et ipse matrone ligneas in templis cellulas a se mutuo disiunctas quibus diuina prosequuntur. Ciuium tamen edes non superbe atque elate nimium videntur. Intus vero preclara insunt cubicula et ditissima suppellex habetur. Et quia longissimas rigidissimasque hiemes vicini septemtriones faciunt: remedium quoque contra naturam visus aducunt. Aulas enim more thermarum singule domus habent. Quas stubas aut estuaria dicunt. Et ne seruatus calor effugiat, fenestras vitreas apponunt. Ibi cenant: Ibi nonnulli artes suas exercent: Ibi etiam magna pars dormit. Plateeque solum duris silicis quadrigarum rotis inuiolabile: humanis tamen pedibus et noxium et asperum. Putei plures etsi in hac urbe sint: Aque tamen ipsorum ad potandum minus sane reputantur. Cereuisia quam Mumam aut [illegible] appellant pro potu. Ac quodam acri saporis acido quod conuenit po-

cant homines huius loci incolunt. Vini usus apud ipsos quam carior est. Cervisie rarior
habetur. Fructus hic omnes absunt quibus est nocivum frigus. Victus autem sive
quod solo suo plura nascuntur frumenta: sive quia vicine urbes facultate subministrant
uberrimum habundat: semperque cerealia et potus munera equo precio vendunt. Quinque
hic fora: Quinque pretoria: et totidem magistratus quos consulatus dicunt. Est
autem hec civitas in quinque partes aut regiones (ut veterem, novam, Indaginem,
Wicum et Saccum: que porcio ultima recte medium tenet) divisa ac segregata. Qu
amobrem neque preter racionem a plerisque penthapolis quasi ex quinque civitatibus integrata
vocitatur. Cives autem sic probatis quibusdam vivunt legibus: ut liberi magis quam
subditi videantur. Neque enim tyrannidem sibi vendicant: neque dominandi cupidine exe
cantur. Et si libertas est vivere ut velit hii vere liberi sunt: equalique iure
vivunt. Popularis hic gubernacio est: Et ita inter se munera sortiuntur, ut raro vix
querele aut dissidio locus relinquatur: Verum tamen superioribus annis quemadmodum et in
proximis factum est, sediciosi quidam huius civitatis regimen in aliam formam: tametsi
suo frustrati proposito traducere conabantur. Quorum tamen aliqui proscripti, quidam
vero sua sponte salutem sibi fuga quesivere. Summa tamen regiminis apud Magistros ci
vium est: Qui ex ordine in magistratu iuxta seniorum decernuntur. Habent hic singule ar
tes mechanice societates quas Mompolas aut Gildas appellant: quibus singulis
magistri presunt. Capitalia negocia per advocatum et assessores ex magistratu transi
guntur. Idem est in omni causa sanguinis. Ipse advocatus ius populo dicit: Aut
ad magistratum ~~venit~~ remittit: Nec tamen statuti aut consuetudinis normam egredi
potest: Petunt nulli ex publico sumptus, sua quisque domui ex privato est victu. Consue
tudine magis et iure Saxonico vivunt. In iudicio rigidi severique. Reum neque pecunia
neque preces iuvant, nulli tanta potencia ut impune delinquat. Relegatis ab urbe
nulla spes reditus: Cum opportunum fuerit adversum hostes progredi. Ad decem milia
armatorum educere possunt: relictis in bilonnis pro sue civitatis custodia turribus nume
ro abundanti et copioso. Nulla hic studia gentilium tamen poetarum oratorumque
prorsus ignorant. Gramatice dumtaxat ac dyalectice operam adhibent. Confluunt
huc ex vicinioribus opidis adolescentes quibus ex elemosina victus est: Magister vero
qui ipsis preest: modicum ab auditoribus collectum recipit: ex publico nihil. Vesti
tus tam viris quam feminis frugi nullus. Decentie tantum rigor ut lineum aliquis intra
calceos sumant: Precipue femine circa pedes atque mamillas cura: Et quam illos parvos
et graciles, tam istas grandes et tumidas ostentare laborant. Locupletiores
ex annuis proventibus et redditibus quos ex prediis ac possessionibus in rure vide
quoque nascuntur vitam agunt. Has vero possessiones et predia a principibus et nobi
libus plurima coemerunt pecunia. Et ita fere maiorem sui Brunswicensis territorii pos
sessionum partem sub se habent: possident et sibi conquisiverunt. Reliqui vero cives
negociacionibus artibus aut manibus suis sibi victum querunt. ~~Reliqui vero cives~~
~~negociacionibus artibus aut~~ Forma hominum mediocris. Mores ut mortalium varii. Nulla
apud ipsos interpretacio iuramenti: Quod promissum est sine excepcione custodiunt. Nec
aliena rapiunt, nec sua effundunt, presentibusque fortuna contenti. Ita ut viri boni esse
quam videri malint. Ceterum hoc nequaquam pretereundum. Huius enim cives quolibet
septimo semper circuitu revoluto pro sue civitatis gloria et splendore: preter ceteros
aliorum ludos annorum, sanctis instantibus diebus penthecostes, quoddam magna iocunditate
agunt spectaculum ipsi quod Gralum appellant. Et hoc quidem in loco gramineo extra civita
tem ad urbis menia contiguo et arboribus consito. Hic demum spectaculi ludus tactisi
tonus sit civitatis. Ipsius tamen et ordinacioni et direccioni precipue cives ipsi qui eam civi
tatis porcionem quam Indaginem vocant) incolunt preesse feruntur. Ad hoc insuper
spectaculum per huius urbis magistratum Brunswicensium principes nobiles milites
et preter hos civitates in vicinitate vicinores. Quamobrem tunc ex urbibus ac rure circum
posito, magnus et cleri et laicorum utriusque sexus, quemadmodum ad olimpicos lu
dos tota grecia dum celebrarentur confluit numerus. Videre posses sane hoc
in Gralo. Hinc ad sonitum timpanorum, fistularum, buccinarum et aliorum musicalium in
strumentorum per iuventutem huius civitatis utriusque sexus plurimas atque diversas

dua choreas. Hinc vero cernere posses variam vicissim suis in locis erecta tentoria in quibus
singulis iuxta suum ordinem hinc et hinc mulieres ex locupletioribus urbis decenter ornate re
sident tabulas singulas et planas ante se cum aliquot taxillis habentes. Tum quicumque
ex viris vel mulieribus. quamcumque rem (possibilem haberi aut acquiri) concupierit si libeat
ad aliquas binas ex hiis dictabus memoratis sic ut prefertur sub tentoriis collocatis accedere
poterit pro re cupita prius tamen expressa ac in eius valore estimata, tribus post mediantib
us taxillis ludere. Sic tamen etiam ut quilibet taloru[m] iactus, iuxta rei cupite estimationem sit taxa
tus. Quando uterque lusor Rusticum equale quod est cum omnes tres decii equalem oculorum nume
rum reportant ex fortuna proiecerit, mox rem cupitam lucrabitur. Cum vero quociens equale
Rusticum ex iactu non sortitus fuerit ad penam iactus totiens solvere indulgentiam est lusor obli
gatus. Hinc iuxta fortune cursum plurima contingunt lucra. Contrario etiam multe fiunt deperdi
tiones. Contingit hic plerumque rem cupitam cum in urbe Brunswico haberi non possit: Ut lu
cro quesita est per multa terrarum spacia oportunam afferri. Preterea postea res etiam lucro quesitas
atque confestim solucionis hoc in Circulo ex alia parte planiciei magna adest cum suis mercibus
mercatorum multitudo. Tandem hac durante Circuli solemnitate. principes nobiles ceterique
ad ipsum vocati et invitati convivijs splendidissime ad hoc apparatis et instructis per muneri
barchi et ceteris ac aliorum humano victui comodissimis maxima cum hilaritate honorantur.

Postremo autem habet hec civitas apud se preter ceteras corpus divi Auctoris sanctas reli
quias in locello non minus ornate quam ditissime ex auro argentoque et gemmis preciosissimis
fabre facto recunditas: Hunc suum civitas ipsa divum patronum multa devotione colit
veneratur et honorat. Ipsius namque sancti Auctoris et confessoris et episcopi sanctissimas reliquias
summa quotannis veneracione huius loci cives sue civitati circumferunt. Inde alio quodam
in annos die iuxta sue civitatis numerum quinque partium. etiam totidem candelis pondere
cereo non minus gravius quam splendidis illum suum patronum cum solemnitate maxima mu
nerant et venerantur. Fuit autem divus iste Auctor dum vixit Treverensis ecclesie antis
tes: Cuius sacras reliquias Gertrudis tunc Brunswicensis princeps et domina Circuli anno
domini tercium decimum supra millesimum et centesimum hinc eo quinto quando alij quartum di
cunt Romanum gubernantem imperium. ex civitate antedicta Treverorum Brunswico vexit
et introduxit. Hec namque civitas in multos dominata principes. Nam alias quidem de lega civita
tes quam hensam appellant facile in suam fortunam se recepit: Et quo voluit impellebat. Sed
plerumque (ut fit) intestine atque [illegible] dissidentibus de principali domino. Quibus volebat dominium
contulit, alijs reiectis atque fugatis. Ad annum autem salutis nec nonagesimum secundum
supra millesimum et quadringentesimum fuit illustres hinricum Wilhelmi filium quem seniorem
et hinricum Ottonis filium quem iuniorem appellant principes in brunswico et luneburgo duces
et ex proceris et alijs palatiis corona. Et insigne brunswicensem civitatem. parte ex
altera bellum sustinuit periculosissimum. Quod anno sequenti sedatum fuit. Prememorati
vero principes et domini quemadmodum historiarum docent libri. secundum veram et directam gene
racionis lineam. ab ipsis Ottonibus ac eorundem progenitoribus qui imperio magna fere cum
gloria. Et quos annalium libri Saxonie duces appellant profluxere. Huiusmodi autem
ducatus Saxonie titulus. Etsi hereditario iure ad hos spectaret principes. Fridericus
tamen secundus dum imperio presidebat ipsorum progenitoribus eorum propter quandam (ut aiunt)
aut inobediencie notam aut potius ob odium quod in hos concepit principes auferebat:
Et ad Comites de Anhaldio qui hac nostra tempestate duces in Lauwenburgo appellantur
transtulit: hiis tamen antehac Saxonie principibus. Idem. fridericus secundus Brunswicensis
ducatus titulum indidit. Deinceps autem quodam etiam legittima successione Luneburgen
sis ducatus titulus ad eosdem prememoratos est principes devolutus. hac racione usque ad
hanc nostram etatem hii principes ducatum et in Brunswico et Luneburgo nomina
possident. Succedente autem tempore et fortuna temporalium vices rerum volvente. Quemadmo
dum Fridericus secundus ab hiis iam principibus Brunswicensibus et Luneburgensibus ducibus, Sax
onie ducatus titulum dimoverat. Pari modo Sigismundus dum Imperij habebat regimen
ad hunc Saxonicum ducatum (sua sponte) ob multa in eum dum adversus bohemos bellum
gereret beneficia collata Misne marchiones in perpetuum possidendum investivit: Ac
ipsum Lauwenburgensibus ademerat. Hoc igitur modo ipse Saxonicus ducatus a viris
submotus, principibus et heredibus legittimis per ipsorum ignaviam ad exteros principes
qui nunc Saxones sunt est devolutus. Ac ipsorum vere Saxonum claritas cum tempore

defluxit ¶ Quanta autem hij principes in preclarorum Brunswig et ante hac Saxonum rerum ges-
tarum floruerint gloria quotque ad imperium sublimati sint Annalium libri et historie
vnicuique facile docebunt ¶ Nequaquam tamen id incendium dixi · hac etiam nostra tempesta-
te Brunswicensium satis amplam et magnam esse principum potestatem ¶ Provincias namque
hodie et Brunswicam et Luneburgam · a quibus ducatuum suorum titulos habere noscuntur
possident · Preterea terras Gottingensem ac northemensem que olim Comitatus fue-
re · Et item Embeckensem que ad Comitatum in Kaldenburge omnis spectabat supe-
rioribus · et hinc honoverensem terram quam et deysterensem appellant · Et que die-
bus preteritis comitatui Lauterode suberat · hii principes premorati sue subiectio-
nis tenent ditioni ¶ Ceterum quoque nec minus hodie hij principes plurium ad ipsorum manus
devolutorum gaudent Comitatuum titulis et honore · quos hic nominatim ibi manifestabo ut In
Tanneberge: in Euersteyn In hallermont In Wunstorpio In Volpia · Et una ad dom-
natu in Homburgo ¶ Verum tamen plerique ad hos principes tam legittimo et here-
ditario iure spectantia vel per alienationis vel impignorationis viam istorum manus
principum evaserunt ¶ Fuit denique tanta olim et tam spaciosa atque extensa huius do-
minus potentia et auctoritas · ut quicquid temporalis inter Rhenum et Albim fluvi-
nes fluvios iurisdictionis clausum fuerit · istorum auctoritate et potentia principum
gubernaretur :

Veteres reꝝ ſcriptores parciſſime de Germania locuti ſunt. ac ſi ea natio extra orbem ia-
ceret ⁊ ſomniantes quodammodo res germanicas attigerūt. nanq3 ſi legamus vetuſta tē
pora inueniem⁹ germanos olim ritu vixiſſe barbario. veſtibus vſus laceris. venationi
tm̄ ⁊ agroꝝ culture dediſſe operā. feroces quidē hoīes ⁊ belli appetentes. ſed argenti
proꝛſus inopes. quibus quippe nec vini vſus erat. Ipaq3 germania intra mare ⁊ da-
nubiū. rurſuſq3 intra rhenū ⁊ albim ꝯtinebaf. nūc v̄o ꝗtū tranſgreſſi ſunt ſuos limites
nō ignoraf. nā plus fere eſt qō nacti ſunt in gallia. rhecia. norico. vindelico atq3 in ipſa
ſcithia ſeu ſarmatia ꝗ̄ qō intus habuerunt. Quid memorem⁹ nobiliſſimas vrbes ſplē
didiſſimaſq3. ditiſſima templa. opulentiſſimos principes ac p̄latos. certe nō videmus ꝓuinciā eſſe que ꝯpu
tatis omnibus germaniā ſuperet. q̄ ſi reſurgeret aliquis illoꝝ theutonū qui tpe iulij ceſaris vixit germaniā p̄-
agraret vt arioviſt⁹ ꝓfecto diceret nō eſſe eā terrā quā olim viderat negaretq3 ſuā eſſe patriā. cū vineaꝝ ⁊ ar
boꝝ fructiferaꝝ cōſitōes vſitus hoīm. vrbanitatē ciuiū. ſplendoreſq3 vrbiū. tantāq3 nitidā politiā apud ger
manos cōnereſ. Verū hāc mutationē quis fecit niſi religio xp̄i. Cultus quippe xp̄iane religionis a germa
nis omnē barbariē expulit atq3 ita expoliuit vt iā greci ipi barbari. Germani aūt recte latini appellari mere
anf. Siue igif noua cōſideranti ſeu vetera mente repetenti nulla peritioꝛ. nulla ardētioꝛ (inter omnes natio
nes quas bello ydoneas iudicant) germanica videtur. Germanis eīn equi arma ⁊ pecūie ſunt. ⁊ vbi tot cla
riſſimi principes. tot generoſi ꝓceres. tot fortiſſimi equites. tot potētes ciuitates. tot diuitie. tot auri. tot ar-
genti tot ferri minere. vbi tanta populi multitudo. tanta iuuentus. tantū animi. tantū roboꝛ|. Cū deinde ger
manie fines vt veteres tradunt ab oriente viſtella fluuius ⁊ vngare limes fuere. ab occidente rhenus. a me-
ridie danubi⁹. a ſeptentrione occeanus ⁊ mare balthēū quod prutenicū vocare poſſumus. nunc ꝗtum extra
hos terminos poſſideant ipi videmus. Germani eīn angliā pulſis brittānis occuparūt. belgaꝝ helnitōrūq3
fines eiecis gallis obtinuerūt. rhetiā ⁊ noricū inuaſerunt ⁊ vſq3 in ytaliā pedē extenderūt. Germani q̄3 bul
migeros qui nūc pruteni vocanf ex manib⁹ infideliū detraxerūt. Soli ex alienis in germanico ſolo bohemi
ſedent potentiſſimi ⁊ nobiliſſimi populi. ſed ⁊ illi germanico imꝑio parere ſe aiūt. regeq3 habent principali-
orē ex regni electoꝛibus. Magni igif bellicoſi ac fortiſſimi deoq3 accepti germani ſunt. quib⁹ adeo fines ex
tendiſſe licuit. ⁊ ſuꝑ oīes mortales romane potentie datū fuit obſiſtere. Nā terraꝝ ille calcatoꝛ oīm ⁊ orb
domitoꝛ iulius ceſar ꝗuis ſubactis gallis ſepe rhenū trāſiuerit reſq3 maximas in germania geſſerit. bellico-
ſam tn̄ ⁊ aſperā ſueuoꝝ gentē dimiſit indomitā. Auguſtus octauian⁹ cui ⁊ parthoꝛū ⁊ indoꝛū reges mune-
ra miſerunt. q̄ vn⁹ oīm romanoꝛū fortunatiſſim⁹ credit⁹ eſt. Ille inquā feliciſſim⁹ imperatoꝛ nullubi vnq̄3 niſi
apud germanos ſuccubuit. nā lollianā ⁊ varrianā cladē in germania ꝑpeſſus eſt. Lollianā maioris infamie
ꝗ̄ detrimenti. varrianā pene exicialē tribus legionibus cū duce legatis ⁊ auxilijs oīb⁹ ceſis longū eſſet re-
cenſere quos intulerūt rei publice moleſtias germani. qui ⁊ ſi romanoꝛū fortūe aliqn̄ ceſſerunt. poſtea tn̄ ⁊
ipſi de romanis. de gallis. de hiſpanis. de hungaris. deq3 alijs diuerſis gentibus ſepenumero triūphaꝛunt.
Nec romani cū rerū potirenf res magnas ſine germanis auxiliantib⁹ ꝑegerūt. quoꝛū tanta in bello virtus
tanta in domo fides: fuit vt ceſarei corꝑis cuſtos cohoꝛs ex germanis potiſſime legeref. Scimus q̄3 Gotfri
dum qui fuit lothoringie dux cum ſolis tranſrhenanis theutonibus ⁊ aliquibus gallicis. paucis italis hun-
gariā ꝑcuſiſſe. greciā penetraſſe. helloſpontū trāſiſſe. aſiā ꝑmeaſſe. iheroſolimā ex poteſtate infideliū vendi
caſſe. victis ac ꝓſtratis omnibus que occurrerēt in medio gentibus. ꝗuis ⁊ turci ⁊ ſarraceni numeroſi reſi-
ſtere conarenf. in eius exercitu ducenta milia pugnatoꝛū fuiſſe tradūf. atq3 multo maioꝛes copias ſola Ger
mania cogere poteſt. Nā ⁊ imꝑante conrado cū Eugeni⁹ tercius romanus pōtifex xp̄ianos excitaret ꝑ tu-
tela terre ſancte quā ſarraceni euertere conabanf. Pruteni cū ceteris vlterioꝛibus ydola colebāt ac crebris
excurſionibus nūc ſaxoniā aut alios vicinos xp̄i cultoꝛes infeſtabāt. Conradus aūt dimiſſis ſaxonib⁹ aut
ceteris vicinis qui domi cū prutenis ac reliquis barbaris decertarent ipe cū rhenenſibus. ſueuis. franconi-
bus. bauaris iheroſolimā penetrauit. Poſtremo ꝗ̄ longa ⁊ lata ſit germanica natio. ꝗ̄ religioſa. ꝗ̄ verax.
ꝗ̄ iuſta ꝗ̄ promiſſi tenax ꝗ̄ populoſa ꝗ̄ diues. ꝗ̄ta illic nobilitas. ꝗ̄ fortis ⁊ experta milicia. ꝗ̄tus eccīarū
oꝛnatus. q̄ta gloꝛia cleri. q̄ta principū magnificentia. q̄ntus ſplendoꝛ vrbiū. que celi facies. q̄ terre vber-
tas. cū prouinciarū dec⁹ cū principe ſit cōmune magis admirari ꝗ̄ recenſere valemus. Cū igif hoc op⁹
hiſtoꝛiaꝝ ex officina nurnberge prodeat que vrbs inclita in medio ferme germanie ſita eſt ꝑpauca de germa
nia in calce libri abſoluemus ꝓmittendo hiſtoꝛiā Enee pij ſcōi romani pontificis rerum vbiq3 geſtaꝝ in euro
pa ſub friderico tercio romanoꝝ imꝑatoꝛe. Is eīn etſi natione ſenenſis ſit ſe tn̄ germanū ſatef cū de ſe ſcribat
Sed cū nos iā annis ſupra. xxiiij. germaniā incoluerimus nō reputam⁹ extrane⁹ exiſtimare debere. Cumq3
imꝑatoꝛi ipiq3 nationi longo tpe ſumma fide magnis laboꝛibus ſeruierim⁹ ⁊ nūc ad cardinalatū recepti ea
curemus que nationis ipius honoꝛi atq3 vtilitati cōducant. ⁊ ita proꝛſus agam⁹ vt natione poti⁹ germani
ꝗ̄ itali putemur. verū cū antiquioꝛa illa tpa ſub obſcurā ambiguitatē ꝑheant ſcribētib⁹ ⁊ tempoꝝ deſcriptio
haud facilis cognitu. q̄nq3 detrahit legentib⁹ ſidē. Multa q̄3 de his inter veteres diſcoꝛdia. quā inde noſci
arbitramur. quia nec montiū nec fluminū nec gentiū noīa ꝑſeuerant. ⁊ ꝓuinciaꝝ regnoꝛūq3 termini multam
varietatē accipiunt A Strabone qui ſub tiberio ceſare vixit vſq3 ad ptolomeū alexandrinū qui ꝑ tpa antoni
pij ſitum oꝛbis deſcripſit. haud equidē magnū tpſ eſt ⁊ tn̄ tanta noīm variatio interceſſit vt pauciſſimos po
pulos ex his noīari videam⁹ apud vnū quos noīauerit alter. Ideo Ephoꝛ⁹ quippe cymeus Socratis diſci
pul⁹ a ſuo tpe narrandi exoꝛdiū cepit. Caliſtenes ac Theopomp⁹ quos eadē tulit etas priſca illa minime at-
tigerunt qui tn̄ omnes hiſtoꝛici munere laude ſempiterna celebrati ſunt. qua moꝛ⁹ re eloquentiſſim⁹ Eneas
omiſſis prioꝝ geſtis in quib⁹ ſcriptores nōnūq3 diſſentiūt ad recentioꝛes hiſtoꝛias ſe cōtulit. Que igitur in
germania ſub ſuo euo geſta ſunt memoꝛatu digna ⁊ in ceter| regionib⁹ europe in iſto opere vario ⁊ egregio
dum in cardinalat⁹ ocio viueret accurrate deſcripſit. hiſtoꝛiā igitur eius deinceps in primis perluſtrabimus.

3

Dum pius Eneas fama ſuper ethera notus

Eneas pius papa Frideric⁹ terci⁹ romanoꝝ iperatoꝛ

Parcere proſtratis ſcit nobilis ira Leonis
Tu quoqꝫ fac ſimile quiſquis regnabis in orbe

Reuerendiſſimi patris domini Enee de picolominibus cardinalis S. Sabine de his que ſub ceſare Friderico tercio imperatore per Germaniam ⁊ Europam geſta ſunt cū locorum deſcriptione ad d. Anthoniū cardinalē hilerdenſem incipiunt feliciter.

ANtonio ſacro ſancte romane eccleſie preſbitero cardinali hilerdenſi appellato patri ſuo colendiſſimo Eneas eiuſdem ordinis. non eiuſdem meriti cardinalis ſenenſis ſalutem plurimam dicit. Podragantem me nuper ⁊ artheticis doloribus (vt ſoleo) laborantem Librarius quidam theutonicus adijt libellū afferens in quo romanorum ceſarū non tam geſta q̄ nomina ⁊ pauca de moribus continebātur vſq̄ ad wenceſlaū Caroli quarti filiū. Cūq̄ illi opuſculo q̄tuor imperatores deeſſe viderent. Nā Beneuenutus hImolenſis eius operis auctor ſub wenceſlao deceſſerat. Rogauit me librarius vt adijcerem libello quod deerat. nolui turbare hominē. compleui ad etatem noſtram imperatorum numerū breuitatem illius qui preceſſerat imitatus. At cum ſubiret mentem multa ⁊ magna inter chriſtianos geſta eſſe ab eo tempore quo Fridericus imperium accepit vſq̄ in hanc diem opuſculum ſeorſum edere ſtatui in quo ſingularia quedam eius temporis ſub compendio ad poſteritatis memoriam tranſmitterem digna memoratu. Edidi igitur breuem hiſtoriam tuoq̄ nomini dedicaui. qui cum pari morbo mecū labores facile inter podragandū ſcripta mea ⁊ leges ⁊ iudicabis. Fuiſſet fateor operepreciū ab initio potius etatis noſtre in hoc euum vſq̄ rerum geſtarum hiſtoriam texere quemadmodum menti mee ſepe inſedit. ſed ea non erat vnius podagrationis ⁊ p̄ſertim ieiunio quadrageſimali occurrentis lucubratio. Amat edes noſtras ipſa podagra nec tam recedit q̄ reuerti f libens fortaſſe ⁊ huic intēcioni aliquādo ſubſeruiet. Tu vale ⁊ ſi quid acerbius in quemq̄ ſcriptum offenderis non tam mee nature q̄ ſtimulis podagre vrgētis adſcribere. ⁊ quicq̄d inſcite inepte abſurde occurrerit ſumpto calamo dele. Ex vrbe Roma quarto klendas aprilis Anno dn̄i M.cccc.lviij.

Finis prohemij

Sequitur hiſtoria

Que ſub Friderico tercio eius nominis imperatore apud Europeos et qui nomine chriſtiano cenſentur inſulares homines geſta ferunt memoratu digna nubiq̄ cognita tradere poſteris q̄ breuiſſime libet. Cōmiſcebimus aliqua interdum altius repetita, quemadmodū locorū rerūq̄ ratio expoſtulare videbitur.

De hungaria et geſtis in ea olim pannonia appellata

Hungaria que auſtrie Friderici patrie cõtermia ē ꝛ in orientē vergit principiū narratiōis pſtabit. Hanc
prouinciā nōnulli pannoniā vocāt tāq̄ꝫ hūgari pānonioꝝ loco ſucceſſerit. verū neqꝫ hūgaria pānonie
termīos implet. neqꝫ illa tā lata olī ſuit q̄ꝫ noſtra etate. Hūgaria ītra danubiū enī ꝛ alpes q̄ ad italiā ꝛ adri
atici reſpiciūt mare. Pānonia ꝯtinebaꝛ ab occaſu noricū enūqꝫ amnē. ab ortu myſos ac triballos ꝛ flumē ſa
uū ꝯtingēs. Intra q̄s limites auſtrie magna porcio claudiꝛ ꝛ a theutonib⁹ īcoliꝛ. Stiria quoqꝫ eyſdē termi
nis cōtineꝛ, valeria quondā appellata. Hūgaria vo q̄tuis inferiorē pannoniam a flumio leytha vſqꝫ ſauum
cōplexa ē. danubiū tn̄ tranſgreſſa, ad polonos vſqꝫ protendiꝛ. ꝛ q̄ quondā arua tenuere gepide daciqꝫ poſſi
dent. Impiū gētis hūgarie multo latius ē q̄ꝫ ipa hūgaria, naꝫ dalmate quos ſclauos. ꝛ illirici quos boſnē
ſes ꝛ triballi ſeu myſii quos tū ſeruios tū raſcianos appellāt. ꝛ gethe quos partim valachos partim tranſſil
uanos noīant hūgaroꝝ impiū ſubierūt. Et ſi nōnulli euo noſtro turchoꝝ armis cuncti deſecerūt hanc proui
ciam quaten⁹ citra iſtrū extenditur ſub octauiano ceſare romā primū obtinuere bachone pannonioꝝ rege
ſubacto: ꝛ amātinis inter ſauū ꝛ drauum fluuios proſtratis. Daciam vero trāſdanubiū que nunc hungarie
porcio eſt Traianus impator edomuit ꝛ in ſolo barbarico prouinciā fecit. Sed amiſſa ſub Galieno p Aure
lianū recupata eſt. Poſt romanos aliq̄n huni ſcithica gens. aliquando gothi ex inſulis balthei maris po-
puli. Deinde longobardi ex germania profecti pānoniam occupauere. Poſtremo hungarorum natio ex vl
timis ſcithaꝝ finib⁹ inūdauit q̄ vſqꝫ ī hāc diē regno potiꝛ ꝛ vltra citraqꝫ iſtrū late dn̄aꝛ. Extat adhuc nō lō
ge ab ortu thanays altera hūgaria ūre hui⁹ de q̄ ſermo ē mater ligua ꝛ morib⁹ pene ſimil q̄uis noſtra ciuili
or ē xp̄i cultrix. illa ritu barbarico viuēs ſeruit ydolis. In hūgaria quā danubius interlabiꝛ, tēpeſtate noſtra

Sigiſmundus caroli quarti romanoꝝ imꝑatoris filꝰ natione bohemꝰ. origine theutonicꝰ. varia fortuna an-
nos ſupra quinquaginta regnauit. princeps ſingulari prudentia. magnitudine animi. beneficentia ⁊ liberali-
tate inſignis. corporis qꝫ maieſtate ac decore illuſtris. Ceterũ bello prorſus infelix. quẽ nõ turchi dũtaxat. ſed
bohemi qꝫ ſepe acie fuderũt. Uxor ei prima fuit maria lodouici regis filia cũ qua regnũ accepit. illius cauſa
duos ⁊ triginta regulos in hungaria primarios ꝗ aliqñ rebellaſſent gladio ꝑcuſſit. ob quã rem ⁊ ipe paulo
poſt (regina fatis functa) in vincula ꝯiectꝰ eſt. mulierisqꝫ vidue cuius viꝝ interfecerat in cuſtodiam traditus
donec regni ꝓceres ſuppliciũ decernerent. Sed nõ defuit capto in extremis rebus ꝓudentia. qui vt erat fa-
cundia potens mulieri longe melius eſſe oſtendit regiũ ſanguinẽ conſeruare qꝫ fundere. dimiſſus ab ea bar
baram Hermanni comitis cilie filiã duxit vxorẽ. nec diu poſtea cõpatis auxilijs regnũ vendicauit. de prodi-
toribus ſuppliciũ ſumpſit. Mulieris vidue filios et honoribꝰ ⁊ opibꝰ inter primos regni proceres cumula-
uit. quoꝝ adhuc alterius viuit filius. Latiſlaus garius comes regni palatinus multa huiꝰ Sigiſmũdi egre-
gia facinora memorie prodita ſunt. Inter que illud ꝑclariſſimũ ꝙ eccĩam catholicã in tris partes diuiſaꝫ co
acto apud conſtantiã generali cõcilio ad vnitatem redegit. Italiã Galliã Hiſpaniã Angliã eius rei cã pera-
grans. Uitoldo lituanie duci vt ſe regem appellaret miſſa corona indulſit. prius tamen ille vita deceſſit quã
ſolennia coronationis expleret. Pruſſiam quã rex polonie fratribus beate Marie theutonicoꝝ armis ade-
merat reſtitui iuſſit. Cũ venetis duce pipone florentino grauia bella geſſit. Ueneeſlaũ boheme regem ger-
manũ ſuũ ꝙ regno inutilis eſſet cõiecit in vincula. Quis negligenter cuſtoditũ magno reipublice malo qui-
dam bohemi e carceribus ſurripuerint coronã imperij ab Eugenio quarto pontifice maximo rome accepit
Bohemia poſt multas calamitates vix tandem potitus eſt marchiã brandenburgenſeꝫ friderico burggrafio
nurmburgenſi dono dedit filiã Elizabeth ex Barbara natã Alberto duci auſtrie in matrimoniũ copulauit.
illiqꝫ demũ apud znoymã morauie ciuitatẽ moriens regna quibus ꝓfuerat vltima voluntate reliquit. oſſa eiꝰ
in varadino iacent. Albertus apud albam regalẽ cũ ꝯiuge coronatus bohemie qꝫ diadema ſuſcepit. Cuius
felicitatem admirati germanie principes ⁊ ipi ſuũ ſanguinẽ extollere decreuerũt romanũ ei cõmittentes im-
periũ. Id alberto ſuſcipere nõ licebat niſi primores hungarie indulgerent. quibus haud ex vſu videbaꝛ ſu-
um regem theutonibus impare. atqꝫ ob eã cauſam iureiurando albertũ obligauerant ne ſuo iniuſſu imperi
um acceptaret. vocati tamen ad regem qui tum Uienne fuit victiqꝫ ꝓcibus ꝓbuere conſenſum. ille imperium
nactus in hungariã redijt aduerſus turchos, qui tunc raſciã inuaſerant arma moturus. ſed dum bude morã
facit (ea eſt regni ſedes) iudex ciuitatis natione theutonicꝰ hungarũ quẽpiã ob delictũ flumio demerſit. id hũ
gari moleſtiſſime tulerunt. quibꝰ theutonicũ nomen exoſum eſt. Excitaꝛ eueſtigio tumultus. hungari arma
capeſcunt. obuios theutones paſſim trucidant. fit fuga in arcem qua rex ſe continebat. diripiũꝛ negociatoꝝ
domus. quoꝝ pars maior theutonica fuit. Euangelizabat eo tpe budẽſibus Jacobus marchianꝰ ordinis
minoꝝ profeſſoꝛ doctrina lraꝝ ⁊ vite ſanctimonia clarꝰ. qui ſedaturꝰ tumultũ ſimulacrũ ſaluatoris crucifixi
manu geſtans furenti armatoqꝫ populo obuiam factus vt cedi parcant vt rapinis abſtineant vt arma depo
nãt ſupplex orat. Illi verba eius minime intelligentes. neqꝫ eñ tempus ferebat interpretem hñ ſibi futurũ
autumant qui xp̃m ſuis ceptis ducem habeant. ſublimeqꝫ iacobũ ſimulqꝫ crucifixũ in vlnis attollũt ac ba-
chati p vrbem nũc iſtã nũc illã domũ cõpilant. fiunt tamẽ aliquãto minora ſpolia. ⁊ a cedibus tpatũ eſt ob
preſentiam iacobi qui mõ ꝓcibus modo lachrimis furorẽ incenſe plebis lenire conatus eſt. Sedato tumul-
tu Georgius palocius ſtrigonienſis eccĩe pontifex moriꝛ. apud quem ꝓcioſa regni ſuppellex in cuſtodia fui-
it. Rex ſtrigonium petit ⁊ regina cum eo. aperiuntur arche in quis theſaurus obſeruabatur coram regina.
et ſelectis regni baronibus. illa clam ſubtracta corona. qꝫ ſacram appellant fideliqꝫ anui tradita archas
claudit atqꝫ obſignat. Albertus paulopoſt ad dranam vſqꝫ fluuium ꝓficiſcitur ibiqꝫ caſtrametatꝰ maiores
copias expectat cũ quibus turchos inuadere poſſit Smederoniam vrbẽ raſcie obſidentes. priꝰ tñ expugna
tũ eſt oppidũ qꝫ auxilia venirent. ipe Budã reuerſus cũ diſſintheria laboraret Uiennã repetere ſtatuit ſiue
moriturus inter ſuos. ſiue qꝺ aerem in quo fuerat nutritus ꝯferre aliquid ad ſanitatem ſperabat. ſed in itine
re magis ac magis morbo affectus relicta vxore pregnãte obſignatoqꝫ teſtamento in villa que longa diciꝛ
vi. kaln. nouembris e vita deceſſit. religioſus princeps ⁊ qui liberalitate ſimul iuſticiaqꝫ ꝓſtaret. Fuit qꝫ in
bellis audax ⁊ manu ꝓmptus Morauos ⁊ Bohemos armis ſubegit. Polonos late vagantes intra regnũ
ſuũ cohercuit. Magna de ſe xp̃iane rei publice ꝓmittere videbaꝛ. nec minora populi de ſua virtute concepe
rant. pulcherrime ſpei ſatiſfieri breuitas vite nõ ſiuit. repente occidit que breui ad ſummũ potentia creaue-
rat. neqꝫ eñ biennio toto imꝑauit. Statura eius procera fuit. neruoſuꝫ ⁊ validũ corpus. facies terrifica mo
re gentis eraſa barba. ſuperius labrũ intonſum. veſtem haud ſplendidã. Baltheus auro grauis cinxit. nec
vnqꝫ lateri defuit enſis. Corpus eius in alba reconditũ eſt. Cognita regis morte ꝯuenientes hungari indi
gnũ ac periculoſum exiſtimantes tãtũ regnũ vnius femine iudicio ſubiacere reginã magnis ꝓcibus hortan
tur Uladiſlaũ polonie regẽ qui populũ armis tueaꝛ ſibi vt virũ aſciſcat. Conſentit mulier ea ꝯditione adie
cta ne quod filio ꝓiudiciũ fiat ſi maſculũ pariat. Leguntꝛ in poloniã ꝓlati eccĩaꝝ ⁊ principes regni natu ⁊ au
ctoritate maiores. quibus iter agentibus Latiſlaus poſthumus naſciꝛ. qui mox vt in lucẽ prodijt apud albã
regalem ⁊ baptiſmũ xp̃iane fidei ſignaculũ ⁊ militie cigulũ ⁊ ſacrã hungarie coronã quã mater penes ſe ha
buit eadem die accepit. inde ſublatus in tutela friderici ceſaris. xij. ferme annis fuit, cui mater ⁊ ipm ⁊ coro-

nam cōmēdauit. Legati ꝗ̄zuis ꝓhibente regina Uladiſlaū adire quē magnis pollicitis oneratū in hunga
riam traxerunt ⁊ impoſito diademate regē ſalutauere. quo cū diu Ladiſlai mater vario euentu armis cōten-
dit hungaris in duas partes diuiſis vlricus comes cilie dn̄ conſobrine ſtudet lanſlaoq̨ regnum defendit ca-
ptus a polonis diu in carcere macerat⁹ eſt. Dioniſius archiep̄s ſtrigonienſis qui poſtea cardinalatus ho/
nore donatus eſt genere ac moribus illuſtris vtriq̨ regi diadema impoſuit. alteri volens alteri coactus. vo
catus enī ad polonū ꝗ̄zuis publica fide accepta budam petiuiſſet nō prius libertati ſue redditus ē ꝗ̄ Uladi/
ſlaum in alba coronauit. ipe ꝗ̄primū potuit domū reuerſus polonoꝝ conatibus ſummo ſtudio aduerſatus
eſt. Julianus cardinalis ſancti angeli ab Eugenio pontifice maximo in hungariam miſſus vir ſummo inge-
nio. ſingulari facundia. excellenti doctrina ꝗ̄zuis inducias belli inter Uladiſlaū ⁊ Elizabeth ad certū temp⁹
compoſuit pacem tn̄ efficere non valuit. regina mortua omnes pene hungarie optimates ad polonos defe/
cere. ſolus Giſkra bohemus rei bellice peritiſſimus ⁊ manu ꝓmpt⁹ laniſlai partes in hungaria tutatus eſt.
qui ſepe cū parua militū manu ingentes hungaroꝝ polonorūq̨ copias vicit. fudit. delenit biſq̨ iohannem
huniadem magnis exercitibus cinctū caſtris exuit. Hic iohannes natione valachus fuit haud altis natalib⁹
ortus ſed ingenio dextro ⁊ animo ſublimi ⁊ virtutis amator multa cū turchis ſecunda ꝑlia fecit. ⁊ hoſtium
ſpolijs hungarica templa ditauit. primuſq̨ oīm apud hungaros turchoꝝ acies ⁊ frangi ⁊ vinci poſſe mon/
ſtrauit. quibus ex rebus excitatus Uladiſlaus ⁊ ipe ꝑlium cum amurate turchoꝝ impatore cōmittere nō du
bitauit. de quo poſtea ſuo loco dicemus. Fedus inter Fridericū impatorem ⁊ vladiſlaum qui ſe regem hun-
garie appellauit Julianus cardinalis ea lege compoſuit vt liceret impatori hungaros cohercere ſi qd̄ in au/
ſtria ſtiriaue damnū inferrent. idem permiſſum vladiſlao eſt in friderici ſubditos hungariam infeſtātes. Gū
tiū oppidum in hungaria ē ſtirie atq̨ auſtrie proximū hoc latrones occupauere ⁊ plerūq̨ circumiecta caſtel
la ex quibus in auſtriam profecti magnam vim pecoꝝ atq̨ hominū abegerunt. Motus ea re fridericus com
parato raptim exercitu in hungariā traiecit munimenta expugnauit. ex latronib⁹. lxxx. furca ſuſpendit. Cū
cecidiſſet in bello Uladiſlaus cōuentus hungaroꝝ apud Peſtam habitus. locus hic tranſdanubiū. bude
opponit̄ neq̨ muris cinct⁹ neq̨ magnificis domibus exedificat⁹. ville ſpeciem gerit. hic Latiſlaus alberti fi
lius cōmuni procerū conſenſu rex deſignat̄ ſuiſq̨ deinceps auſpicijs in turchos pugnare cepit. nec tamen fe
liciora eius ꝑlia ꝗ̄ poloni fuerunt. Johannes huniades regni gubernator aſſumptus abſente rege prouin/
cias vt aiunt in virga ferrea gubernauit. nec dū rex affuit minor eo habitus eſt. hic proſtratis apud albā tur/
chis quemadmodū in rebus raſcie referemus breui tempore ſuperueniens morbo extinctus eſt. Ferunt eum
cum egrotaret noluiſſe ad ſe dn̄icū corpus deferri. indignum eſſe aientē ſerui domū intrare regē. iuſſiſſe ſeſe
ꝗ̄zuis deficientibus viribus in templum vehi ibiq̨ de more xp̄iano confeſſum diuinam eucharisſtiam ſuſce-
piſſe atq̨ inter ſacerdotum manus deo animā reddidiſſe. Felix ſp̄us qui tante rei ꝗ̄nta geſta eſt apud albā nū
cius atq̨ auctor migrauit in celū. ¶ Latiſlaus qui ex tutela iam pridem impatoris emiſſus ⁊ in paterna re-
gna receptus turchoꝝ metu ex hungaria in auſtriā ſe contulerat. audita turchoꝝ ſtrage ⁊ gubernatoris mor
te quo cū cilie comes apertum gerebat odiū impellente ipo comite qui veluti ſublato emulo letabundus id
nuncij audiuerat. rurſus in hungariam redijt. ſed dum apud albam ſpolia turchoꝝ ⁊ interemptoꝝ hoſtiū ca
dauera inſpicit comes ipe cuius caput erat a rege ſecundum. ⁊ qui iam ſolus tanꝗ̄ regis auuncul⁹ leges hū
garis preſcribebat. A ladiſlao huniadis filio in caſtro regio obtruncat̄ inde necem conſecut⁹ vnde ſperauit
imperium. Offenſus ea re mirūmmodum regius animus dolorem tamen ſuppreſſit nec dubitauit auuncu
lum iure ceſum fateri. Cadauer defuncti in ciliam miſſum eſt. rex budam ſe contulit vbi ſecutos curiam huni
adis filios in carcerem rapi iuſſit. percuſſoremq̨ comitis ladiſlaū natu maiorem capite plecti. Mathiā captiuū
duxit in auſtriam. ⁊ profectus in bohemiam penes eū ſequi mandauit. ipe paucos dies prage morat⁹. ſiue
morbo peſtifero vt pleriq̨ tradidere. ſeu veneno vt alij affirmant diē obijt. nobiliſſim⁹ ſanguis paterna ori/
gine ac materna ex impatoribus ortus. Mathias qua die rex clauſit oculos eadem pragam applicuit. quem
Georgius gubernator in cuſtodiam ſuā recepit. Corpus laniſlai apud proauum Carolum quartū romanoꝝ
impatorem in arce pragenſi atq̨ in ede ſancti viti reconditum eſt. ¶ Defuncto laniſlao rege hungari ad ele-
gendum ſucceſſorem ad kal'n. ianuarias diem conſtituunt. Proceres apud budam frequenter conueniūt in-
ter quos michael zylagi magna militū ſtipatus caterua ꝑſto adeſt. xiij. milia equitū. peditum. vij. milia eum
ſecuta ferunt̄. quibus ſtatiua in peſta fuerunt. Michael frater cōiugis huniadis ⁊ mathie auuncul⁹ fuit. cui
ꝓpter necem ladiſlai nepotis cū pleriſq̨ regni baronibus acerrime ſimultates erant his potentia eius haud
paruū ingeſſit terrorem. nec iam ꝑculſa metu contio liberam regis electionem futuram arbitrabat̄. Michael
v̄o conuentū adiens non ſero circa armatos adduxiſſe ait. nō vt vim congregatis inferat ſed vt eos deterre-
at. ſi qui ſint qui libertatem principum ac popularū in aſſumendo rege ꝑturbare conent̄. Illud tn̄ ſe velut
vnum ex regni accolis monere vt Johannis huniadis beneficia meminerint. qui vnus omnium turchoꝝ ar
ma ab hungarico regno depulerit. claraſq̨ gentis victorias pepererit indigna ſuis meritis p̄mia reddita. ex
filijs eius alterū crudeliter occiſum. alterum in bohemia captum ſeruare poſſe. Barones memoriā iohānis
extollere mathiam ex captiuitate redimere atq̨ in eius regni faſtigio collocare. Quod pater ſua virtute huaſ

ſe: neqꝫ ferendum vt ad exteros ea poteſtas deferat᷑ parcere ſe omnibus qui nepoti fuiſſent inſidiati. regni
ſalutem ante oculos ponere ſi quem ꝓuincie vtiliorem eſſe arbitrent᷑ nihil obſtare quo minus melior eliga
tur. fuit res aliq̄ndiu anceps cū baronum ſibi quiſqꝫ timeret. Poſtremo reconciliatiōe inter proceres facta
cuius auctorē iohannē ſancti Angeli cardinalem virū doctrina ⁊ moribus excellentem. qui cū legatū age-
bat apoſtolicū tradidere. Mathias octo ⁊ decem natus annos nono kal'n. februarij inter. xl. milia viroꝝ
qui medio in danubio cum glacie conſtricto impatiētes magni ſecreti electionis exitū expectabant rex ac
clamatus. Nunc quiſquis hec legis ⁊ futura p̄dicito ſingulare prorſus humane inconſtantie documentū
Ex duobus adoleſcentulis etate moribuſqꝫ pene paribus. alter ex regio ſolio dū noue nupte thalamū ex
ornat defert᷑ ad tumulum. alter dum capitale iudiciū trepidus manet ex carcere vocat᷑ ad regnum. Liber-
tas eius ex gubernatore bohemie ſponſalitijs atqꝫ pactionibus empta refert᷑. Mirabile quod matrem re
pentina leticia nō examinauerit cū tot cladibus afflicta filium prius regem appellatū audiuerit q̄ȝ vincul
exemptum in parte hungarie que transdanubium in ſeptentrionem porrigit᷑ ⁊ nunc Sepuſium vocant
olim gepide conſedere inſignis latro examites natione bohemus huſſitaꝝ peſtifera labe infectꝰ milites
predandi cupidos vndecūqꝫ ad ſe venientes benigne collegit eoſqꝫ fratres appellauit. ⁊ vniuerſam regio-
nem illā tributariam ſibi reddidit ex edificatis munitionibus locis oportunis. ex quibus modo in vnam
modo in alteram partē diſcurrere poſſet. predas in fine cuiuſqꝫ menſis viritim diuiſit. ex quibus nō plus
accepit qui totū menſem q̄ȝ qui diem vnam ante diuiſionem in caſtris fuit numero fratrum aſcriptus. id ſi-
bi ex euāgelio p̄ceptum affirmauit. quod in vinea dn̄i laborantibus ⁊ qui prima hora ⁊ qui vndecima ve
nerant equā mercedem ꝓmittit. Hec ſocietas cū longe lateqꝫ rapinas ageret ⁊ iam quinqꝫ milia pugnatorū
in armis haberet indieſqꝫ creſceret non aliter diſſipari potuit q̄ȝ duce ipſo Axamite ad ſtipendia ladiſlai re
gis vocato. Tranſiluana regio eſt vltra danubiū ſita quā daci quondam incoluere feroces populi. ⁊ multi
romanoꝝ cladibus inſignes. noſtra etate tres incolunt gentes theutones. ſiculi ⁊ balachi. Theutones e Sa
xonia originem habent viri fortes ⁊ bello exercitati a ſeptem ciuitatibus quas inhabitant Sibenburgen
ſes patrio ſermone appellati. Siculi hūgaroꝝ vetuſtiſſimi credunt᷑ primi omniū qui ex hungaria veteri in
hanc ꝓuinciam venerint. Eam ob cauſam q̄uis agros ſuis colunt manibus ac rure viuentes greges pe-
coꝝ paſcūt. nobiles tn̄ appellāt᷑. ⁊ occurrētes inuicē alter alterū generoſum dn̄m ſalutāt. nec tributa pendūt.
niſi quo anno rex hungarie coronat᷑. tūc quot ſunt patreſfamilias tot boues regi tradunt. quoꝝ numerum
ſupra. lx. milū eſſe ferunt. Iuſſi vō in bellū exire niſi pareant capitali pena plectunt᷑. bona fiſco applicant᷑
Valachi genus italicū ſunt quemadmodū paulopoſt referemus. paucos tn̄ apud tranſſiluanos inuenies
viros exercitatos hungarie lingue neſcios. In hac ꝓuincia oppidum fuit quod Biſtriciū vocauere regie
corone ſubiectum. Id ladiſlaus rex cū Vienne ageret iohanni huniadi dono dedit. Tulerunt id egre op-
pidani diuqꝫ reſtitere. coacti tn̄ imꝑata fecerunt. Et mortuo Iohanne eiuſqꝫ filio ladiſlao bude occiſo Mi-
chaelem zylagi qui ꝓ Mathia altero iohannis filio regnū petebat turpiter reiecerunt. Ille indignatus q̄ȝ
primum ladiſlai regis mortem accepit eo cū exercitu redijt vi oppidū expugnauit. rebellium ciuium alijs
oculos eruit alijs manus amputauit alijs necem gladio intulit. oppidū incēdio deleuit. Ingreſſe ſunt pau
lopoſt tranſſiluaniā turchoꝝ circiter tria milia p̄damqꝫ magnam abegerunt. pecoꝝ atqꝫ hominū quos inſe
cuti ſibinienſes ⁊ ipſi theutones ad internitionē vſqꝫ deleuerunt. victores p̄da recuperata domum redire
Vix ciuitatem introierant. cū michael ex alia parte haud paruis ducēs copias affuit ciuitati exciciū parās
que biſtricenſibꝰ aduerſuȝ ſe opem tuliſſet. Sed cum Sibinienſes intra munitiſſimā vrbē ſe continerēt fru
ſtratus deſiderio ſuo minabundus receſſit. ¶ Apud hūgaros obijt etate noſtra Paulus vergerius iuſtino
politanus grecis ac latinis litteris apprime inſtructus. cuius plura extant opera ab eruditis ꝓbata. Arri-
anus qui Alexandri magni geſta greco ſermone ꝯſcripſit. Latinus ab eo redditus eſt hortatu Sigiſmūdi
ceſaris. Scripſit de ingenuis moribus grecas ⁊ barbaras amicicias comꝑauit aduerſus Malateſtaȝ. qui
maronis ſtatuam in foro mantuano deijci iuſſerat. nobilem inuectiuam edidit. Ex hūgaris qui ſtudia hūa
nitatis ſecuti euo noſtro claruerunt. duos nouimus iohannem epm̄ varadienſem. qui regni cancellariam
obtinuit. Et alterum iohannem eius ex ſorore nepotē. qui ſub Guarino veronenſe grecas ac latinas litte
ras didicit. nec minus verſu q̄ȝ ſoluta valet oratione. Horum tamen originem ſclauonicam ferunt. Scien
ciam iuris plurimi ꝓfeſſi ſunt. Inter quos Dioniſius excelluit gente canyſia natus. qui ſtrigonienſeȝ ſor
titus eſt eccleſiam. honorem quoqꝫ cardinalatus vt ante diximus emeruit. In re militari Nicolaus way-
da tranſiluanus. Michael vrſatius. ⁊ qui caliſtum inuaſit Pangratius nomen adepti ſunt. Nunc clarus
habetur michael zylagi ex aliena ruina magnus. Iohannes huniades cuius nomē ceteros obnubilat nō
tam hungaris q̄ȝ valachis ex quibus natus erat gloriam auxit.

Valachia

Valachia per quã lata regio ẽ a tranſſiluanis incipiens uſq; in Euxinuꝫ protenſa pelagus plana ferme tota ⁊ aquaꝝ indigua. cuius meridiẽ hiſter fluuius excipit. Septentrionem roxani occupant. q̃s nr̃a etas rutheuos appellat ⁊ verſus fluuiũ thiram nomades ſcithaꝝ genus quos tartaros hodie vocitamus. hanc terrã incoluere quondã gethe. qui ⁊ dariũ hiſtaſpis filiũ turpi fuga repulerũt ⁊ traciã pluribus cladibus affecerũt. poſtremo romanis armis ſubacti ac deleti ſunt ⁊ colonia romanoꝝ que dacos coherceret eo deducta duce quodã flacco a quo flacia nuncupata. Exinde lõgo tp̃is tractu corrupto vt fit vocabulo valachia dicta ⁊ pro flaccis valachi appellati. Sermo adhuc genti romanus eſt q̃uis magna ex parte mutat⁹ ⁊ homini italico vix intelligibilis. Inter valachas tempeſtate nr̃a due factiones fuere. altera danoꝝ. altera dragulaꝝ. ſed hij cũ danis impares eſſent atq; ab illis multifariã opprimerent̃ turchos in auxiliũ vocauere. q̃r armis adiuti danos pene ad internitionẽ deleuerũt. Danis v̾o iohãnes huniades hungaroꝝ imperio fretus opẽ ferẽs nõ tã illos reſtituit q̃ʒ ſibi ipſi claritetẽ ⁊ opes acq̃ſiuit. Quippe q̃ danoꝝ agros ex ꝑtate turchorũ ereptos ⁊ ſibi ⁊ poſteris perpetua poſſeſſiõe retinẽdo occupauit. Valachi ⁊ iſulas hiſtri accolũt. inter q̃s peucen inſulam apud veteres fama notani. Et in tracia q̃ʒ ſedes habent. valachorũ pars turchorũ imperio pars hungaris paret. nõ me latet difficilimam eſſe prouinciarũ deſcriptionem qñ ⁊ autores ipſi quos imitari oportet non ſolũ varij verũ etiam inter ſe ꝯrij ac magnope diſſentiẽtes. inueniunt̃ ⁊ ipaꝝ ꝓuinciaꝝ limites pro dñantiũ auctate ac potẽtia ſepe nũero ꝯmutar̃. nã q̃ ꝓuĩcia latiſſima quõdã fuit etate nr̃a aut ex

tincta eſt aut̄ p̄ modica. Ↄ vō q̄ nulla vel minima extitit. nūc latiſſimā florētiſſimāq̄ꝫ videm⁹ lōgobardiā ac romandiolā nō ↄgnouere maiora nr̄a tp̄a Inſubriā emiliā ac flaminiā ꝓſus ignorāt. macedoniā ſub ema thione rege a q̄ emathia cognomīata ꝑauguſti clauſerāt termini. Uirt⁹ poſtea regū ꝛ gētis induſtria ſub- tractis finitimis populis lōge ac late ꝓtēdit. Dēt igit̄ veniā equū cēſeo ſi q̄ mea ſcripta legētes nō eos lo coꝝ terminos offenderīt q̄s ipi vel mēte ſua ↄceperūt vel apud alios inuenerūt. nō que ab aliȷs accepimus. ſeu veterib⁹ ſeu nouis autorib⁹ incorrupta referim⁹. q̄uis nō ē ꝓpoſiti noſtri geographiā edere. licet aliq̄n hiſtoria ipa quā ſcribimus locoꝝ aliquā ſignificationē requirat ſic enī elucidior reddit̄.

Tracia

Poſt valachos igit̄ ꝛ bulgaros de q̄b⁹ ſermo habit⁹ tracienſiū res geſte ſeſe offerūt. Tracia vō vt plerīq̄ꝫ autores tradūt ipiq̄ꝫ ꝓſtātiores ampliſſima prouīcia ē lōge lateq̄ꝫ patēs. cui ab oriēte euxinū pelagus ac ꝓpōtis occurrit. a meridie egeū mare ꝛ ſtrimon fluui⁹. ſilq̄ꝫ macedonic⁹ ager. ſeptētrionem hiſter claudit. occidētis orā tū peoniȷ mōtes tū pannonia ꝛ ſau⁹ excipit amnis. in q̄ ſentētia ꝛ pliniū veronēſem fuiſſe video. ꝛ Strabonē ipꝫ q̄ iuga mōtis hemi traciā diuidere mediā affirmat. ideoq̄ꝫ dardanos. tribalos myſos incolere traciā nī ambigit. Tribalos aūt eos coluiſſe cāpos in q̄s vel raſciani mō vel ſeruiȷ ſedes habent nemo negabit q̄ ſcripta veteꝝ prūi reꝝ ſtatui ↄpauerit. Myſi vō poſt tribalos ad oriētē vſq̄ꝫ exinū protendūt̄ inter hiſtrū ꝛ hemū mōte habitacula ſortiti. hos hodie bulgaros appellāt. Poſt q̄s maritima loca verſus meridiē ad helleſpontū vſq̄ꝫ romania ē natio greca q̄uis olī barbara fuerit. Et iterū noſtro tpe ſcele to grecoꝝ impio dñantib⁹ turchis in barbariā redit. Hui⁹ prouīcie metropol̄ ē Bizātiū. i. cōſtātinopol̄ agitos pri⁹ appellata. Lacedemoniȷ eā ↄdidere duce pauſania. q̄b⁹ appollinē ↄſulētib⁹ vbi nā ſedes q̄rerent mādaſſe oraculū memorie ꝓditū ē vt ↄtra cecos habitationē locarēt. Cecos aūt megarēſes appellauit calcedonis cōditores. q̄ q̄m prius in traciam nauigaſſent. ſitumq̄ꝫ vbi poſtea Bizantium edificatum ē conſpe

xiſſēt. amiſſa tā locuplete ripa tenuiorē e regiōe in aſia delegiſſent. hec Strabo. Cōſtantinū vo impatorem
cognoīe magnū cū ſtatuiſſet imperij ſedē ex vrbe roma in orientē tranſferre q̄ faciliꝰ parthoꝝ excurſiōes cō
peſceret tradūt eccl'iaſtici autores in troadē ꝓfectū ibi regie vrbis fundamēta ieciſſe vbi quōdā agamenō
ceteriqꝫ grecoꝝ pricipes aduerſus priamū regē fixere tētoria. ſed admonitū in ſomnis a xp̄o ſaluatore locū
aliū deſignāte ceptū opꝰ cuiꝰ diu māſere veſtigia infectū reliquiſſe atꝫ in traciā nauigante Bizātiū petiuiſſe
eūqꝫ ſibi locū diuinitꝰ oſtēſum dixiſſe. mox vrbē ampliaſſe. noua menia erexiſſe. ſublimes excitaſſe turres.
magnificentiſſimis tū priuatis tū publicis opibꝰ exornaſſe. tm̄qꝫ illi decoris adieciſſe vt altera roma n̄ im
merito dici poſſet. Scriptores vetuſti q̄ florētē vrbē viderūt videre deoꝝ potiꝰ in terris habitaculū q̄ʒ im-
ꝑatorū putauere. Nouē vrbi nouā romā īpator īdidit. Sꝫ vicit obſtinatio vulgi vt a ꝯditore potiꝰ ꝯſtātinopo
lis vocaret̄. In hac vrbe multa ſub impatoribꝰ epōꝝ ꝯcilia celebrata. multe ſuppꝛ̄ſſe in xpīana religiōe ſur
gentes hereſes. multe etiā hereſes inuēte. inter q̄s ea diutiꝰ māſit q̄ de ꝓceſſione ſcti ſpūs. q̄uis in pluribꝰ
agitata ac reiecta ꝯcilijs ad noſtrā etatē vſqꝫ ꝑueniēs. deniqꝫ ſub Eugenio quarto pon. maxīo in florētina
ſynodo. queādmodū ſuo loco dicet̄. nō ſolū a latinis ſꝫ ab ipis ⁊ grecis dānata exploſaqꝫ ē. Verꝫ q̄ʒq̄ʒ Jo-
ſeph patriarcha ⁊ Johēs impator gentis eiuſce cū latina eccl'ia cōcordibꝰ animis fidei ſymbolū decātauerit
Conſtātinopolitana m̄ eccl'ia credere qd̄ romana ſentiret nephas duxit. Obierat in florentia patriarcha q̄
vnioni ꝯſenſerat nec impator domū reuerſus diu ſuꝑuixerat. Cōſtātinꝰ q̄ ei ſucceſſit ſiue deceptꝰ ſiue ſpon
te ſua inſaniēs haud q̄ʒ vnioni ꝯſentiēs videbat̄. ⁊ iā Gregoriū patriarchā priori ſuffectū qd̄ ad verita-
tem fidei ambularet domo pepulerat eccl'iaſtica bona inuadēs. miſerat eo nicolaꝰ pōtifex romanꝰ yſidorū
ep̄m ſabinenſem vniuerſalis eccl'ie cardinalē virū induſtriū ⁊ q̄ ruthenoꝝ eccl'iam iādudū rexerat ꝑcontatū q̄
nā rōe grecanica natio legatoꝝ ſuoꝝ cōuenta reiceret cū latinis florētie habita. iā ille impatorē eiuſqꝫ ſena
tū in rectā viā pellexerat cū turchoꝝ bellū duce ⁊ auctore moamethe veluti repentina tempeſtas in conſtan
tinopolitanos emerſit. de q̄ pauloPoſt ſuo loco dicet̄. Video cōplures etatis nr̄e nō auctores aut poetas
dūtaxat verū ⁊ hiſtoricos eo errore teneri vt theucroꝝ noīe turchi appellēt̄. credo eos idcirco motos. q̄m
turchi troyā poſſidēt quā teucri coluere. ſꝫ illoꝝ origo ex creta atꝫ italia fuit. Turchoꝝ gēs ſcithica ⁊ barba
ra eſt de cuius origīe atꝫ ꝓgreſſu q̄uis ꝓpoſitū egredi videar dicere haud alienū exiſtimo. q̄n ſub euo nr̄o
intātū hoc genꝰ hoīm auctū ē vt aſiā greciāqꝫ tenēs latinū xpianūqꝫ nomē late ꝑterreat. ea narratio res q̄ʒ
traiacēſes apiet de q̄bus inſtitutꝰ eſt ſermo. De turchis

Turchi vt ethicus philoſophus tradit vltra piracheos montes ⁊ tharachontas inſulas ꝯtra Babilo
nis vbera ſedes patrias habuere. gens truculenta ignominioſa ⁊ in cunctis ſtupris ac lupanaribus
fornicaria. Comedit que ceteri abhominant̄ iumentoꝝ lupoꝝ ⁊ vultuꝝ carnes. nec abortiuis hoīm abſti-
nuit. diē feſtū nullū colūt niſi mēſe auguſto ſaturnalia. romanoꝝ impiū audiuit magis q̄ꝫ ſenſit. Cuius octa
uiano auguſto in auro littoreo cēſum dedit. ⁊ id quidē ſponte. nā cū vicinas vndiqꝫ regiōes annua illi tri
buta reddere aīaduertiſſet nouū dierū ac tpm deū exortū eſſe arbitrata munera ei quotānis trāſmiſit. Hec
gens teſte othone hiſtorico et impatoris friderici patruo regnante apud francos pipino a caſpijs portis
egreſſa cū auarib᷒ q̄s hūgaros nr̄a vocat etas feroci pugna mltis vtrobiqꝫ deſiderat̄ ꝯflixit. Exinde pōtū
capadociāqꝫ tranſgreſſa ad reliquas inde finitimas gentes ſenſim dilapſa more latronū clandeſtinis qui-
buſdam excurſionibus vires ſibi vēdicans occupatis quibuſdā mōtib᷒ ⁊ clauſtris oportunis vnde ꝑ occa
ſiōes facile irruptiones fieri poſſent vſqꝫ adeo emerſit ac ſublata ē animis vt palā iā ⁊ pari marte aduerſus
finitimos de agri poſſeſſione certare ⁊ deniqꝫ procedente tpe nō ſolū pontū ⁊ capadociā verū galaciā. bi-
thiniā. pamphiliā. pyſidiā. vtrāqꝫ frigiā. cylices. cares ⁊ eā aſiā que minor vocat̄ ad oras vſqꝫ ionye ⁊ lit
tora greci maris occupauerit. nō vnū quēdā principē ſed alios alij duces ⁊ varia auſpicia quaſi ꝑfactiōes
ſecuti. Ex hac gente quēadmodū nicola᷒ ſaguntin᷒ vir grece ac latine hiſtorie peritiſſimus ad nos ſcripſit
vigeſimū ab hinc ⁊ centeſimū circiter annū. Otoman᷒ exigui tū cēſus ⁊ obſcuri inter priuatos nomis ex
collecticio milite nō parua manu per ſeditionē ꝯflata craſſari paſſim ac non ſolū reliq̄s xp̄ianas vexare.
verū ⁊ hoīes ſue gētis armis infeſtis petere ⁊ ſibi ſubdere cepit. cui᷒ conatib᷒ orta inter turchoꝝ p̄ncipes
ſeditio facilem curſum p̄buit. nā illi dū ſeſe mutuo laniant aſſcitis vndiqꝫ oīb᷒ q̄ ꝓ ingenio prede rapinarū
qꝫ percupiti eſſent auctoritatē breui ⁊ nomē adept᷒ eſt oppida nō pauca partim vi parti deditione in ptātē
accepit. Ottomāno filius ſucceſſit Orcanes q̄ rē inchoatā a p̄re comode proſecut᷒ ad modū ꝓpagauit. eius
amurates fili᷒ ſubſecut᷒ ē q̄ duob᷒ de grecoꝝ imperio diſceptātib᷒ ab altero q̄ ſupari timeret in auxiliū ac-
cerſitus turchoꝝ prim᷒ trāſiuit in greciā vbi cōſulto bellū protrahēs. poſtqꝫ ambos eneruatis cōſumptiſ
qꝫ virib᷒ fractos ⁊ defeſſos aīaduertit verſis vt aiūt prorſis arma in eos ſine vllo diſcrimie per occaſiones
couertit. ⁊ occupato callipoli oppido peroportune in cherroneſo ad helleſpōti fretū cito cetera greca oppi-
da aperte petere bello palāqꝫ ſibi ⁊ poſteris grecoꝝ polliceri imperiū nō dubitauit. magnāqꝫ thracie par-
tem nullis ferme obſiſtere audentib᷒ ditioni ſue ſubiecit. Is vita funct᷒ duos reliquit filios Salmanū et
pazeitē. Salmano breui e vita ſubtracto res vniuerſa ad pazeitē deducta eſt qui proſperos fortune adept᷒
afflat᷒ vſqꝫ adeo nouelli regni fines extulit vt thraciā pene vniuerſam excepta cōſtantinopoli ac pera theſ
ſaliā. macedoniā. phocidē. boeciā. atibicam maiori ex parte occupauerit. Miſos q̄ꝫ illirios tribalos cre
bris excurſionib᷒ infirmauerit. Cōſtantinopolim vo tū omni agro ſuburbaniſqꝫ ac delicijs ſpoliauit. tū
longa ⁊ difficili obſidione vexauit vt ciues deſperata ſalute de deditione agere ceperint periſſētqꝫ procul-
dubio ⁊ in hoſtis ſeuiſſimi poteſtatē veniſſent ni tamburlanes ille ſcithaꝝ p̄potens rex inſtar torrētis ipo
incurſu atqꝫ impetu cūcta proſternēdo ac vaſtando pazeitē ipm occurrere ac reluctari conantem magno p̄
lio ⁊ ingenti ſtrage ſuperatū in aſia cepiſſet. Hic eſt ille terror gētiū in cui᷒ exercitu duodecies centena mi-
lia hominū fuiſſe tradunt̄ xerſe ac dario maior quoꝝ copijs ſiccata flumina prodiderūt. ira dei ſe dei voci
tauit. nec nomini crudelitas defuit. multas ac p̄claras aſie vrbes deleuit. hoīes tanq̄ꝫ pecora trucidauit nō
etati nō ſexui pepcit. Damaſcū nobiliſſimā ſirie vrbem diripuit atqꝫ incendit. pazeitē cathena vinctū prā-
dens quaſi canē ſub menſa ſua comedere iuſſit. aſcenſur᷒ equū eo tanq̄ꝫ ſcabello vſus eſt. poſt cladē pazei-
te filij eius qui cōplures erant in poteſtatē grecoꝝ venere qin piculū euaſuri in thraciā traijcere ꝯtenderent
Calapinus aūt natu maior emiſſus a grecis patriū regnū obtinuit. aduerſus quē ſigiſmūdus rex vngarie
collatis ſignis p̄liū iniens tumultuoſe fuſus caſtra ⁊ impedimēta reliquit. Chriſtianoꝝ ingēs occiſio facta
Johannes dux burgundie in eo p̄lio captus multo auro libertatē redemit. Calapino mortuo Orcan ei᷒ fi
lio tenella etate adoleſcentulo moyſes patru᷒ ⁊ regnū ⁊ vitam eripuit. q̄ paulo poſt ſine filio deſiderato ma
cometē fratrē reliquit heredem. Is flaccis id eſt walachis fortiſſimis ⁊ bellicoſiſſimis nationib᷒ tranſda
nubiū vt ante diximus late dominantib᷒ bello attritis tributa grauia impauit. nōnullos in aſia turchorū
regulos armis regniſqꝫ penitus ſpoliauit. xp̄ianos ſub impio ſuo degentes q̄ꝫ duriſſime afflixit. Machoi-
mete mortuo amuratem eius filiū qui dū per id tempus in aſia moraret̄. audita patris morte in traciā tra-
ijcere conāte īpator grecoꝝ ꝓhibuit. diu muſcaphāqꝫ reliquū ex pazeite filijs vt rex potiret̄ emiſit ⁊ ſum-
ma ope ꝓſecutus eſt. Sed muſcapha pugna ſupato ⁊ interempto amurates victoria vniuerſum regnū cō
ſecutus theſſalonicā illuſtrē grecie vrbem quā tū veneti poſſidebāt vi captā expugnātqꝫ penitus diripuit
eaqꝫ victoria auct᷒ epirū atqꝫ echoliā nō obſcuras ꝓuincias reliquo regno adiecit. Illiricorum agros va
ſtauit. oppida multa vi cepit diripuit atqꝫ incendit. vxoribus more gentis q̄ꝫ pluribus iunctus eſt. Inter
quas Georgij ſeruie diſpoti filiam duxit. nec diu poſt immemor affinitatis aduerſus eum duxit exercitus
Georgius impar generi potentie furentemqꝫ veritus. hoſtem relicto vno ex filijs qui cum preſidio Sme-
dram tueret̄. cum coniuge ceteriſqꝫ liberis ac gentis ſue ſacerdotib᷒ in hungariā profugit. Expugnata eſt
tamen Smederoma ac direpta ⁊ diſpoti filio lumen ademptū. Georgius patria pulſus diu apud hunga-
ros exulauit. Johannes huniades iam per arma clarus ſepe cum exercitu Seruiam ingreſſus plurimis
cladibus Turchos affecit. eorumqꝫ duces acie conflixit. verū q̄ꝫuis Seruie magnam partem recuperauit

non tñ Georgio cũcta reſtituit multa ſibiipſi retinuit multa dedit amicis neqꝫ iniuria cũ ⁊ ipſe ſua virtute repu
liſſet hoſtes ⁊ georgij ſuſpecta fides eſſet qui medios inter hungaros ac turcos nũc hos nunc illos fefelliſſet
ĩ his vͦ que religiõis eſſent neqꝫ romane eccľe auſcultaret neqꝫ maomethes legẽ ſequeret̃. Libet qm̃ huc ven
tum eſt hui⁹ opa ad finẽ proſequi qm̃ male pugnatũ eſſet in ꝓlio varnenſi. de quo paulop⁹ dicem⁹. fugiens
huniades in ſeruiã ſe recepit. Senſit aduentũ georgius atqꝫ obuiã factus venientẽ intercepit ⁊ quaſi hoſtẽ
cõiecit in vincula. nec pri⁹ dimiſit ꝙ̃ oppida ſue ditionis ab eo pridẽ occupata recepit. Nec multo poſtea cũ
iohannes verſus ſophiã copias duceret videret̃ qꝫ nõ parua thurcis illatur⁹ damna amurati oĩa hũgaro-
rum cõſilia patefecit. vnde ille admonit⁹ maximã xp̄ianis intulit cladẽ. quẽadmodũ ſuo loco referet̃. Cũ vͦ
turchi cõſtantinopolim euiciſſent atqꝫ in Seruiã ducere exercitũ minarent̃. Scđo auxiliũ petens ad hungaros
tranſit ⁊ in auſtriã vſqꝫ profect⁹ Ladiſlaũ adijt regẽ. grandeu⁹ iã ſenex dign⁹ veneratu ſi recta de religione
ſenſiſſet ea in eo ſermõis auctoritas ea corporis maieſtas fuit. Acceſſit hũc iohannes capiſtrane⁹ ordinis mi-
norũ profeſſor vite mundicia ⁊ inter ꝑdicatores euãgelij nr̃o tpe inſignis queſiuit an audire ſe vellet annuẽ
ti qđ romana eccĩa credit ⁊ docet expoſuit diu ſecũ ꝑ interp̄tẽ de ſacris eloquijs diſputauit ⁊ errorẽ ſue gen
tis relinqueret magnopere cohortat⁹ eſt. Ille hoc deniqꝫ reſpõſum dedit. Annis. xc. vitã ꝑduxi nec aliã religi
onẽ ꝙ̃ ſuſcepi a patrib⁹ noui. ſapientẽ me ciues mei ꝙ̃uis infelicẽ hacten⁹ putauere. tu nunc qđ ſepe agitãt
ſenes delirũ efficere cupis laqueo vitã finire malim ꝙ̃ patrũ traditiones relinquere. atqꝫ his dictis e conſpe
ctu abijt tã piculoſũ eſt religionẽ imbuiſſe damnatã. Reuerſus domũ quom accepiſſet michaelẽ zilagi q̃ tũc
albe cũ p̄ſidio p̄erat fratremqꝫ eius latiſlaũ q̄drigis vectos vrbẽ exiſſe milites miſit qui eos vel ꝯp̄henderent
vel occiderent. Michael vbi adeſſe hoſtes aĩaduertit curru deſiliẽs equũ q̃ pene ducebat̃ aſcendẽs veloci fu-
ga ſaluatus eſt. Ladiſlaus in q̄driga repertus multis vulneribus cõfoſſus ac diſcerptus interijt. ſed nõ impu
ne id georgio ceſſit. Cognouit ⁊ michael paucis poſt diebus illum ꝓpe danubij ripam iter habere aggreſ-
ſuſqꝫ cũ armatis captiuũ abduxit. cui dextre manus duos digitos amputauit cũ ſe gladio defenderet. Redẽ
ptus eſt georgi⁹ magno auri pondere nõ tñ diu ſupuixit cũ truncte man⁹ fluor ſiſti nõ poſſet. atqꝫ hic ꝑfidi ho
minis exitus fuit. Lazar⁹ fili⁹ poſt eũ gubernationẽ ſuſcepit excluſo frẽ gregorio quẽ quõdã amurates exceca
uerat. Is cũ ſorore quã nupſiſſe amurato dixim⁹ ad opes maomethis ꝯfugiẽs fruſtra eius auxilium implo-
rauit. Obijt deinde lazarus de cui⁹ hereditate nõ parua cõtentio exorta ẽ. Gregori⁹ turchorꝝ auxilio paternũ
regnum nitit̃ vendicare. vxor lazari relicta hungaricas opes implorat. nec kathecuzina vlrici comitis cilie
quondam vxor ac georgij filia portionẽ hereditatis deſperat. Iohãnes cardinalis ſancti angeli ab hungaris
inuitat⁹ eo ꝓfect⁹ vt arces raſtianas q̃ turchis in hungariã aditũ ꝑcludunt. aut apľice ſedis noĩe recipiat aut
hungaris tradi curet. reb⁹ infect⁹ nõ ſine graui piculo vix em̃ man⁹ turchorꝝ euaſit Budã redijt. Nos amu-
ratis opa q̃ medio curſu reliquim⁹ ꝓſeq̃mur. Magn⁹ hic vir fuit domi belliqꝫ tã ſuis amat⁹ ꝙ̃ nr̃is odioſus
cũ centũ milib⁹ pugnatorꝝ intrauit hungariã late populat⁹ ꝓuinciã. ſterilis ann⁹ impedimẽto fuit ne regno
potiret̃ cõmeat⁹ penuria ꝯpulſus redijt. Iulianus cardĩalis ſancti angeli ab Eugenio põtifice maximo ad-
uerſus eũ miſſus hũgarorꝝ extulit aĩos ⁊ arma ſumere pſuaſit. exercit⁹ xp̄ian⁹ vſqꝫ ſophiã ad arcũ magnũ ꝓ
fect⁹ ẽ. Sepe cũ turchis proſpere dimicatũ nõ ſine Iohãnis huniadis ingẽti laude. qui cũ copias duceret
eius nomẽ apud hoſtes adeo terrificũ fuit vt ploratibus pueris matreſfamilias taciturnitatẽ nõ aliter impa-
rẽt ꝙ̃ iohãnis p̄ſentiã minitãtes. Cõgregato tñ nõ paruo numero turchi qm̃ xp̄ianis ꝯfligere nõ dubitarũt
ſed nõ tã felix eius pugna ꝙ̃ fortis anim⁹ fuit. Supati virtute hungarica multis ceſis terga dedere. Hũgari
qui bello interfuere cupiditate glĩe res ſuas ampliãtes ac de magnis maiora tradentes impatori Friderico
ſupatos bello turchos ſcripſere. xxx. milia hoſtiũ ceſa captaqꝫ multoplura. Cardinalis ſancti angeli ſex mi-
lia dũtaxat hoſtiũ in eo ꝓlio cecidiſſe ſuis lr̃is affirmauit. Signa militaria nouẽ capta iohãnẽ huniadẽ non
ducis tm̃ ſed militis q̃ꝫ ſingulari virtute viſum eiqꝫ fides habita turchis ea xp̄ianorũ victoria plus pauoris
q̄ꝫ damni attulit. nõ hũgaricas tm̃ vires ſed germanicas q̃ꝫ in ſe ꝯmotas arbitrãtib⁹. Cõſternati ergo ac ꝑ
culſi metũ ꝑinde ac tot⁹ occidẽs cõiuraſſet. pacẽ petiere hungari q̃ ſuas vires nõ ignorarẽt. nec tã potẽtie ſue
q̄ꝫ caſui victoriã imputarẽt piculoſum exiſtimantes ſepi⁹ tentare fortunã oblatos vltro ꝯditiões pacis nõ
recuſarũt inducie belli in decẽ annos iuſiurãdũ ꝑ ſua ſacra ambe date ptes ꝑſtitere. Deſpoto Seruie q̃ bello
amiſerat reddita. Moleſta ea res Iuliano cardinali fuit cui ꝓſequenda victoria videbat̃. Eugenio q̃ꝫ roma
no pontifici nihil moleſtius nunciari potuit. cui⁹ menti nulla maior cura inſedit q̄ꝫ xp̄iane fidei ꝓpagande.
Scripſit igit̃ cardinali nullum valere fed⁹ quod ſe inconſulto cum hoſtib⁹ religiõis ꝑcuſſum eſſet. Vladiſ-
lao regi polonie, qui eo tempore hungariam occupabat vti ꝯuẽta diſſolueret imperauit. iuramenta remiſit.
nouũ inſtaurari bellũ tum ꝑcibus tũ minis extorſit. Ex xp̄ianis principib⁹ auxilia petijt preter Philippũ
tñ Burgundie ducẽ neminem xp̄iane religiõis zelus cõmouit. hic ſolus claſſem inſtruxit que vſqꝫ in helle-
ſpõtum ꝓfecta turchis ex aſia tranſitum ꝓhibere in europam conata eſt. Franciſcus cardinalis venetiarum
Eugenij nepos cũ pleriſqꝫ triremib⁹ eo miſſus claſſi p̄fuit. Vladiſlao qui alienum regnũ inuaſiſſet ete ſua
viſum eſt ſollicitudinem belli prouincialib⁹ nõ deeſſe. Accerſitis igit̃ ex polonia ⁊ bohemia ceteriſqꝫ vici-
nis gẽtib⁹ auxilijs coactis ex hũgaria copijs turchorꝝ agros inuadere ſtatuit. Iohãni huniadi caſtrorꝝ cura
cõmiſſa q̄dragĩta circiter eq̃tũ milia fuiſſe tradũt̃. pleriqꝫ dimidio minorẽ numerũ prodidere. Reguli hũga-
rie põtificeſqꝫ ꝙ̃plurimi interfuere. Iulian⁹ ſcti angeli cardĩalis milites cruce ſignatos nõ paucos ſecũ du-

xit iter ꝑ valachiam receptū. Deinde tranſito danubio in myſiā ventū vt ꝑ plana ⁊ cāpeſtria loca in roma
niā tranſirent. Amurates hoſtiū cognito aduentu cū grecis ⁊ turchis in europa manentibus nō ſatis con
fideret exercitum ex aſianis militibus compauit ſed angebat animū traijciendi freti non mediocris cura. q̄
claſſem aplicani obtinere pelagus nō ignorabat anxio vt aiunt ⁊ multa voluenti animo. Genueſes quidā
curas ademere qui ſuis nauibus accepta pecunia tranſportare copias ꝓmiſerunt. Locus eſt vbi nō ampli
us q̄ ſtadia quinq̄ latitudo freti continet inter ꝓpontidem ⁊ euxinū pelagus. tm̄ eſt ſpaciū quod europā
aſiamq̄ diſterminat. Boſphoꝝ Traciū dixere maiores a bizancio. xl. ferme ſtadijs diſtantē. Hic amuratis
exercitus tranſuectus eſt aureo nummo vectoribus ꝑ capita tradito. que ſi vera eſt fama centū milia fuiſſe
ferunt. Iā xp̄iani locum attigerant cui varna eſt nomē. quoniā aduentare innumerabiles hoſtium copias
nunciatū eſt. Cedēdū vlatiſlao cardinaliq̄ videbat̄. ⁊ ne circūueniri ab hoſte poſſent muniti montanumq̄
locū petendū: at huniades aduerſari ac reſiſtere turchoꝝ ſe noſſe vires dicere famam ſemꝑ vero maiorem
eſſe. Quod ſi turchi omnes adſint hungaris tn̄ impares fore illos aurea ⁊ diſcolori veſte. hungaros ferro
atq̄ ere fulgere. xp̄ianū agmen ⁊ ſtare paratum et ſequi. nec turba nec ſarcinis ꝑgraue intentū quo dux nō
modo ſignet ſed ⁊ innuat. Contra ſi turchoꝝ mores inſpiciant̄ feminas magis exiſtimare debere q̄ viros
Si fugiat exercitus xp̄ianus quem rex hungarie ducit in quo legatus ap̄licus adeſt. in quo tot nobiliſſi-
mi ꝓceres militant nunq̄ deinceps hungaris contra turchos futurū animū vicit Huniadis ſententia ex-
pectati hoſtes poſtera die viſi maioris exercitus ſpeciem ꝑbuere q̄ fama ipſa vulgauerat ſiue q metuenti-
bus omnia vero maiora videnť. ſiue q amurates in cogendo milite vulgate opinioni haud quaq̄ defue-
rat. Territus huniades eo conſpectu tū primū periculi magnitudinē animo voluens de fuga regem admo
nuit. ille ſerū conſilium arguens ꝑniciosam magis fugam q̄ pugnam dixit. Commiſſo ꝑlio ſperari victoriā
poſſe. ſepe minoribꝰ exercitibus ceſſiſſe maiores. nec tam in multitudinem bellatorum q̄ audaciā ⁊ ordines
ꝑſtare victoriam. deū quoq̄ reſpicere meliorē cauſam ꝑſtantioremq̄ ſe paucis ſi modo audeant exhibere.
Fugiētes victoriā hoſti tradere ferrendaq̄ terga ⁊ multam ſuoꝝ cedē. Magnifica quoq̄ verba iohannis ꝑ
die dicta plenus irarū exprobrauit. Iuſſiſq̄ omnibus arma capeſcere ꝑliū expectauit. Amurates in ꝓxio
colle conſederat. ex quo ſuos pariter atq̄ hoſtes expectare potuit. dato belli ſigno. xv. milia equitū qui pu
gnam ꝓuocarent facto globo in chriſtianos impetum fecere ſingulis albe veſtes ſuper loricas fuere. que
vento agitate inſtar alarum ꝑ ſe ferebant. totidem viridibus induti ſagulis. ſequebant̄ aurea equoꝝ fre-
na multoꝝ viſa ⁊ multꝰ galeaꝝ argenti atq̄ gemmaꝝ nitor. ipſas quoq̄ gladioꝝ vaginas ꝑgrandes vnio-
nes ornabant. nō detrectauere xp̄iani certamen. itum eſt verocibꝰ in pugnam animis. ſuperior acies noſtra
turchos in fugam vertit. q̄plurimis primo impetu ꝓſtratis. ꝑculit ea res magno metu amuratem nihil ta
le ferentem fugiſſetq̄ ꝓtinus ꝑdito exercitu niſi circūſtantes ſatrape comꝑhenſo eius equi freno ignauiā
eius increpaſſent fugientiq̄ comminati ſunt necem. ꝓſtitit ergo inuitus iuſſiſq̄ fortiſſimis arma ſumere pre-
lium inſtaurauit. pugnatum eſt ſumma contentione pluribus nūc xp̄ianis nunc turchis ꝓpinquiorem vi-
ctoria ſeſe prebentem. cadebant hinc atq̄ inde q̄plurimi. plures ex turchis quoꝝ corpa paꝝ tecta facile ſa
gitte enſeſq̄ penetrabant. Poſtremo quom nouꝰ in horas hoſtis incederet ⁊ ſauecioꝝ loca integri occupa-
rent non tam virtute q̄ numero ſupati hungari paulatim referre pedem cepere tum vlatiſlaus cum globo
ſuorum quos erga ſe non minus fortes q̄ fides habuit ex polonia vt hoſtes ex acie victores diuertere. cri
ſtianiſq̄ animū redderet in tumultū quem tenere ab amurate diximꝰ circūiectoſq̄ vndiq̄ currus impetū fe
cit. ibi noua pugna cōmiſſa nouus iniectꝰ amurati pauor trepidatū totis caſtris nec iā conſiſtendi animus
aderat. quod ſi huniadi par animꝰ ac regi fuiſſet ⁊ arridenti fortune dediſſet manus haud dubium quin ca
dies ⁊ amurati vitam ⁊ poſteris eius imperium grecie abſtuliſſet. verū ipſe vt primū cedere xp̄iana ſigna cō
ſpexit quom decem milibus hungaris ac valachis ex acie ſe ſubtraxit atq̄ inſalutato rege nutante adhuc
victoria fugam atripuit. fortaſſe rei militaris perito nulla in pugna ſalus viſa ⁊ ſaluare aliquos q̄ perire
omnes maluit. Poloni acceptā eo ꝑlio cladem huniadis vecordie atq̄ ignauie tradiderunt. ipſe ſua cōſilia
ſpreta conqueſtus eſt. Vladiſlaus ſue ſorti dimiſſus dū fortiter circa munimenta hoſtium pugnat equo deie
ctus obtruncatus eſt. caput eius haſta infixum ꝑ greciam atq̄ aſiam in ſignum victorie populis oſtentatū.
Poloni ad vnum ceſi omnes direpta caſtra ⁊ qui munitiones currū tuebant̄ necati. Ep̄i ⁊ ꝓceres hunga
rie qui aderant eadem calamitate oppreſſi. Iulianus cardinalis dū fugit amiſſo prelio quoniā iam hoſtes
euaſiſſet hungaroꝝ ꝑſidiam euadere nō potuit potū equo dantem ſtagnū forte repertū latrunculi quidā
nouere ⁊ arbitrati pecuniam apud eū eſſe deiecto equo necauerunt ⁊ ablatis veſtimentis nudū cadauer fe-
ris ⁊ volucribus dimiſere. Hic exitꝰ eius viri fuit magni ⁊ admirabilis in quo neſcias doctrina maior an
eloquētia fuerit grata hominis ꝑſentia. blandi mores. vita in omni etate nitida. religionis zelus. qui om-
nia ꝑ xp̄o ⁊ mortem ipſam ferre ſuaſerit. Huniadem vt ante diximus fugientem diſpotus ſeruie cepit. Po-
loni regem ſuū hoc pacto bello pluribus annis viuere crediderunt captum nō interfectū arbitrati cardina-
li venetiaꝝ eius culpa cladis magna in parte imputata eſt. cum neq̄ fretū vti par fuerat cuſtodiuit neq̄ trāſ
uectos hoſtes xp̄ianis ducibus quod ſecundū fuerat eius officium nunciauit. de numero ceſoꝝ minime cō-
ſtat illud exploratū eſt longe plures ex turchoꝝ acie cecidiſſe. Ceterū ꝓ numero copiaꝝ longe maiꝰ damnū
chriſtianis illatum. Victor amurates neq̄ fugientes hoſtes inſecutus eſt. neq̄ gloriabundꝰ inter ſuos ma-
gnifica verba iactauit. neq̄ vt ante aſſueuerat hilarem vultum oſtendit. Interrogatus quid nam triſtior eſ-
ſet ⁊ cur non victis hoſtibus exultaret. Nollem inquit hoc modo ſepius vincere. iubenſq̄ vaſa colligi. co-
pias que ſuperfuerāt domū remiſit. ipſe adrianopoli reuerſus deo ſuo q̄ ꝓ victoria fecerat vota ꝑſoluit. Ex·

inde voluens animo regni curas vere felicitatis exptes eſſe. inconſtantiã q̄ȝ fortune veritus que nulli ppe-
tuo bona eſt. Accerſitis prouinciarꝫ maioribus Moamethem ex liberis ſuis natu maiorem pro ſe regē cō-
ſtituit. ipe priuatam diligēs vitam in aſiam profectus cū paucis ocij ſui comitibus religioni cuidam ſoli-
tarie ſeſe addixit. Calibaſſa inter ſatrapas turchorꝫ opibꝰ ꝛ auctoritate maior maomethi qui nōdū p etatē
aptus eſſet imperio. gubernator datus. reliqui regio filij ne quas regno turbas excitarēt more gentis ne-
cati ſunt. felicius apud turchos priuatis q̄ȝ regibus liberi naſcunt̄. Effluxit deinde nō paruū tempus in q̄
hungari turchos nec turchi hungaros armis laceſſere pſumpſerunt. Qua queq̄ȝ calamitas domi attonitū
tenuit. Cruentiſſima varnenſis pugna vires vtriuſq̄ȝ partis eliſerat. nec turchis neq̄ȝ hungaris rex bello
idoneus erat. Hos huniades. illos calibaſſa alieno noīe gubernauit ferocior huniades reiq̄ȝ militaris peri-
or ignominiam varne acceptã obliuiſci nō poterat ꝛ abolere infamiam. reſarcire damna quonã pacto vale-
ret dies nocteſq̄ȝ meditabat̄ ſpem bene gerende rei turchorꝫ quies pbuit qui iã pridem nullū belli appara-
tum oſtenderant vires illis atq̄ȝ animos deſuiſſe ratus tempus idoneū exiſtimauit. in quo priſtinam recu-
perare gloriã poſſet turchoſq̄ȝ peſſundaret. quibus ſi adſuit exercitus imperatorem tñ p iſtis pſus deſutu-
rū arbitrabat̄. nec magis exiſtimandū exercitum ſine duce q̄ȝ ducem exercitu carentem. Coactis itaq̄ȝ repē-
te copijs ex hungaria accerſitis bohemorꝫ auxilijs mercennariorꝫ q̄ȝ militū nō parua manu coacta ducere i
turchos ſtatuit quos prius aggredi ac cōficere credidit q̄ȝ mouiſſe ex hungaria nūciaret̄. Eam rebus gerē-
dis ſolerciam ac celeritatem adhibuit. Conſiliū eius Georgius deſpotus ſeruie vt ante diximus turchorū
ducibus patefecit. Magnū genti periculū imminens manus oſtendit. pculſi eo nuncio turchi quid agerent
non ſatis intelligebant. Amurates iam ſenior religioni addictus regni curas abiecerat. Moamethes etate
minor tantam belli molem ferre poſſe nō credebat̄. Calibaſſe defuturã obedientiam putabant qua nihil ē
in bello magis neceſſariū. Trepidare igit̄ ac eſtuare modo huc modo illuc mētem cōuertere nullū conſilium
ſatis placere. herentibus in deliberatione nunc ſatrapis nihil tandem ſalubrius viſum q̄ȝ reuocare ab ocio
amuratē. neq̄ȝ eñ veterani militaturi ſub alio credebãt̄ nec fortunã belli ſub alio tēptādã arbitrabãt̄ q̄ȝ ſub
eo qui vincere conſueſſet. Calibaſſa eius ſententie auctor fuit. in qua re maomethis animū vehementer of-
fendit cupientis in ea expeditione ſeſe virū oſtendere. verentiſq̄ȝ ne imperiū amitteret ſi pater iterū regnū
aſſumeret vt ſunt hominū mutabiles voluntates. Miſſi ergo legati amuratem reuocauere. qui cōgato mox
exercitu in hoſtem pfectus nō aliter q̄ȝ ſi ad pdam pgerent alacres milites duxit. Jam huniades cū copijs
ſophiam tranſierat pſtratiſq̄ȝ qui occurrerant locorꝫ pfectis hoſtiles agros late populatus loco qui baſilia
vocatur caſtra poſuerat. quom aduentare amuratis copie nunciant̄ nō expectauit huniades pucari prior
ipe pugnam inijt. commiſſo prelio anceps diu certamen manſit. qua parte pugnauit Huniades fuſi ho-
ſtes terga dedere nec parua ſtrages edita. pari modo ꝛ amurates in cornu ſuo victor hungaros fudit. Po-
ſtremo quoniã victor victorem incurreret nō tulerunt xp̄iani turchorꝫ impetum qui q̄ȝq̄ȝ virtute preſtarent
numero tñ ſupati nō tam victi q̄ȝ feſſi compulſi ſunt cedere. Huniades poſtq̄ȝ ſuos neq̄ȝ minis neq̄ȝ pcibus
ſiſtere poteſt cū paucis ex bello pfugit. Multi hungarie proceres ꝛ nonnulli eccleſiarꝫ epi in eo plio cecide-
re. Gregorius miles ad internitionē ceſus. nec tñ pauciores ex turchis interiere. Emptam multo ſanguine
victoriam amurates domum redijt nec diu poſtea relicto moamethi regno quemadmodum prius deſtina-
uerat mortem obijt. Corpus eius more maiorꝫ in Bruſa ſepultum. Ea eſt bithinie ciuitas ꝛ aſiatici regni
caput. Paulo anteq̄ȝ obijſſet amurates duxerat vxorem filiam Scanderbeck nobilis in penderachia ſatra-
pis ex qua natum filium nomine Chialpinū ſextum agentem menſem calibaſſe moriens cōmendauit. ille
moamethis gratiam initurus ꝛ matrem ꝛ puerū ei pdidit. Moamethes accerſitis. xxx. vt aiunt matronis
que puerꝫ recognoſcerent poſtq̄ȝ certam amuratis ſobolem eſſe conſtitit ſtrangulatum matri filiuꝫ reddidit
funuſq̄ȝ regio more fraternū duxit. Auſpicia regni parricidio conſecrans. Sunt qui calibaſſam alienū pue-
rum chialapini noīe ſuppoſuiſſe ferunt illumq̄ȝ p filio amuratis necatum. chialapinū vero ad conſtantinopo-
lim clam educatum. poſt capturam vero vrbis inde ſubtractum ac venetias ductum. ꝛ hunc eſſe quem Ca-
lixtus pōtifex maximus pro fratre moamethis in palatio cuſtodire iubet nos veri periculum ad grecos re-
mittimus q̄uis multa in hiſce rebus figmenta interuenire non ignoramus ꝛ ſepe tonſoris filios regio de-
fungi honore viderimus. Moamethes igit̄ defuncto amurate gubernacula regni ex voto adeptus inſtituta
maiorū pro ingenio correxit. leges ipe ſuas domi foriſq̄ȝ tulit erarium locupletauit. noua vectigalia excogi-
tauit. copias auxit. in proceres ꝛ aulicos ſeuire cōtumeliariue cepit. Hic eſt ille moamethes qui conſtanti-
nopolitanis vt ſupra innuimus bellum intulit. de quo nunc referre que accepimus haud alienum fuit.

De expugnatiōne Cōſtātinopolis

Voluerat iāpridem animo maomethes quo nā modo Cōſtantinopolim ſibi ſubigere poſſet neqȝ ad ſuam gloriā ptinere arbitrabat͛ vrbem in medio turchoꝝ ſitam eſſe que ſuo imperio nō pareret. tantoqȝ maius inde nomini ſuo decus accedere ſi eam vrbem expugnaret q̄to ꝓgenitores ſui idem conati turpibꝰ accepti deſtitiſſent. Cū paucis igit͛ participato cōſilio caſtellum iuxta littus ad hoſtium boſphori paulo ab vrbe remotius aliud diſſimulās incredibili celeritate extruxit ac muniuit. bellum deinde vrbi nō modo induxit ſed contra inita federa contra iuſiurandū intulit ſimul ꝛ gerere cepit. Senſerant eius animū greci diffidenteſqȝ ſuis viribus ad latinoꝝ opes confugerant lacrimis ac fletibus auxilia expetētes. Surde proch pudor noſtroꝝ principū aures fuere. ceci oculi. qui cadente grecia ruituram xp̄iane religionis partem non viderant q̄uis priuatis queqȝ aut odijs aut comoditatibus occupatum ſalutem publicam neglexiſſe magis crediderim. Maomethes interea coactis vndiqȝ copijs mirabili apparatu formidādo impetu terra mariqȝ regiam vrbem aggreſſus cuniculis ac latentibus foſſis altiſſimis actis aggere late edito ponte qua peram oppidum verſus mare muros alluit vrbis longitudinis ad duo milia paſſuū raptim extructo. turribus ligneis euſqȝ erecti vt muros (q̄uis altiſſimos) excederent. machinamentoꝝ tormentoꝝqȝ multiplici adhibito genere. oppugnata eſt vrbs defenſaqȝ ſummis vtrinqȝ viribus. non paucis diebus ad extremum voce p̄conis totis caſtris inclamatū eſt. Quīto kalend. maij milites omnes ieiuniū ſanctificent ſequenti die in armis aſſint vrbem extremis viribus oppugnari. triduo ciuitatem militū direptioni futurā. Cōſtituta die ieiuniū ad noctem vſqȝ ſeruatum. exinde lucentibus ſtellis inuitationes ꝯuiuia paſſim habitā ꝛ quiſqȝ amicū ꝓpinquū notūqȝ habuit cū eo hilaris epulatꝰ eſt. atqȝ vbi ſatis ē bibitū tāqȝ ſe deinceps nūqȝ viſuri ēēnt amplexati exoſculatiqȝ ſimul vltimū vale dixerūt. In vrbe aūt ſacerdotes ſacras ferentes ymagines ſequē

te populo vrbē luſtrare: auxiliū de celo petere. affligere corpa ieiunijs atq̃ oronibus vniuerſi ciues intendere
Subſecuta nocte ad ſua quiſq̃ loca defendēda redire. erāt muri vrbis ꝛ altitudine ꝛ craſſitudine toto or
be celebres ſed ob vetuſtatē ꝛ grecoꝝ incuriā pinnis ac ꝓpugnaculis nudi. antemuralia vero oportune cō
munita. in his greci ſalutē poſuere. arman milites inter muros ꝛ añmuralia pugnā ſuſtinere decreuerunt.
Triangularē pene vrbis formā fuiſſe tradūt. duas ptes alluit mare. nec muri deſunt ad pulſandos naualeſ
impetus idonei. qd̄ reliquū ē ad terrā vergēs poſt alta menia ꝛ añmuralia q̄ annotauim⁹ ingenti claudit
foſſa. Ceptū ē prelium paululū añ lucē cū miles turch⁹ periculi q̄ꝫ more patientior eſſet ac vulnera ꝛ ſanguinem
pdaꝝ dulcedine penſaret pugnatū eſt in tenebris maiore turchoꝝ pnicie in q̄s tela ſupna librabant. At poſtq̄ꝫ
dies illuxit dato ſigno vndiq̄ꝫ nō ſolū cōſtātinopolis ſ etiā ipa q̄ꝫ pera ne q̄d auxilij grecis pſtaret. oppu
gnari cepta eſt ſua cuiq̄ꝫ legioni muroꝝ ps ac portaꝝ attributa vt diſcretus labor fortes atq̄ꝫ ignauos di
ſtingueret ꝛ ipa cōtentione decoris militū virt⁹ magis ac magis accēderet. Pari mō ꝛ nauales ſocij attri
butas partes inuadere iuſſit. Admouent vrbi lignee turres. conectāt milites dolabras falces ſcalaſq̄ꝫ. Et
iā elatis ſup capita ſcutis denſa teſtudine ſuccedūt. Greci ſaxoꝝ pōdera ꝓuoluūt diſiectā fluitātēq̄ꝫ teſtudi
nē lanceis contiſq̄ꝫ pſcrutant donec ſoluta cōpage ſcutoꝝ exangues laceroſq̄ꝫ ꝓſternūt. fit ſtrages ꝛ iā tur
chi deficientib⁹ animis lāguidi⁹ pugnāt. ſ adeſt maomethes fortiſſimū quēq̄ꝫ noīatim vocitās vtq̄ꝫ in prelium
redeat adhortat. hos pmijs allicit. illos minis deterret. iuſt aurauit ex integro certamen. turchi rurſus ſb
ruere murū portaſq̄ꝫ quatere innixi humeris ꝛ ſup iteratā teſtudinē ſcādentes phenſare hoſtiū tela brachi
aq̄ꝫ nituntur. iteꝝ integri cū ſaucijs. ſemianimes cū expirantib⁹ euoluūt. cernit varia pereūtiū forma ꝛ plu
rima mortis imago. Johānes iuſtinian⁹ apud Genuā ligurū metropolī nobili loco natus qui ſuperioribus
dieb⁹ ſol⁹ vrbē defendiſſe videbat in hoc certamine vulneratus vbi fluitare ſanguinē ſuū aīaduertit ne cete
ros deterreret querēs medicū clā ſeſe pugne ſubtraxit. ſ imperator vt abeſſe Juſtinianū cognouit quo terit p
cōtat inuentūq̄ꝫ rogat ne pugnā deſerat. ille nihilo magis flexus apiri e portā iubet qua curatur⁹ vuln⁹ in
vrbem redeat. Erāt aūt obſerate vrbis ianue quib⁹ ad antemuralia patebat iter ne qua fugiendi facultas
militi eſſet ac ꝓpterea hoſti fortius reſiſteret. fit interea remiſſior defenſio. qd̄ turchi aduertētes acri⁹ incum
bunt. Et q̄m ps muri iā tormentis eneis diſiecta foſſam magna exparte oppleuerat p ruinas ipas ſcādētes
antemurale cōſcendūt grecoſq̄ꝫ loco deturbāt. porta que iohāni patuerat oībus apta fugā ꝓfuſiorē reddit
Tūc imperator nō vt regē decuit pugnādo ſ fugiēs in ipis porte anguſtijs quoniā ceciditſſet oppreſſus calca
tuſq̄ꝫ obijt. in tāta multitudine pugnatoꝝ duo tm̄ repti ſunt qui ſe viros oſtēderūt alter grecus alter dalma
ta Theophil⁹ Paleologus ꝛ iohānes ſclauus. qui fugere turpe putātes quom diu turchoꝝ impetū ſuſti
nuiſſent multoſq̄ꝫ obtrūcaſſent. deniq̄ꝫ nō tam victi q̄ꝫ vincendo fatigati inter cadauera hoſtiū occubuere. Ju
ſtinianus i perā quom diuertiſſet inde chiū nauigauit ibiq̄ꝫ ſeu vulnere ſeu moleſtia morbū incidēs inglo
ri⁹ vitā finiuit. felix ſi in ipis Bizancij menibus aīam exalaſſet in ingreſſu porte. d. ccc. circiter milites ex
latinis greciſq̄ꝫ periere. parti vulneribus ex tergo cōfoſſi parti cōcurſione oppſſi. ꝛ iā hoſtis ſuperiorē mu
rū tenebat ſaxaq̄ꝫ in ciues deuoluēs ingredientibus ſuis auxilio erat. Tū ſubito capta vrbe ceſis oībus qui
reſiſtere auſi ſunt in rapinas itur. Erat victorum infinitus numerus in libidinem ac ſeuiciam corruptior
Nō dignitas nō etas nō ſexus quēq̄ꝫ ꝓtegebat. Stupra cedibus cedes ſtupris miſcebāt. ſenes exacta eta
te feminas viles ad pdam in ludibriū trahebāt vbi adulta virgo aut quis forma cōſpicuus incidiſſet i ma
nus rapientiū diuulſus ipos poſtremo direptores in mutuā pniciē agebat. dū pecuniā vel grauia tēplorū
dona ſibi quiſq̄ꝫ traherēt maiore alioꝝ vi trucabat. Cūq̄ꝫ in exercitu mixto ꝛ diſſono ex ciuibus ſocijs atq̄ꝫ
exteri⁹ cōflato diuerſe lingue varij mores atq̄ꝫ cupidines eſſent ꝛ aliud cuiq̄ꝫ fas nihil illicitū toto triduo. In
cōſtantinopoli fuit tēplū Sophie iuſtiniani ceſaris opus toto orbe famoſum ꝛ cui cōpari alterū nequeat
nudatū ſacrū ſuppellectile ad oēs ſpurcicias patuit. Oſſa martiꝝ que fuerant illa in vrbe pcioſiſſima cani
bus obiecta ꝛ ſuibus. Sanctoꝝ imagines aut luto fedate aut ferro delete. altaria diruta. in tēplis ipis aut
lupanaria meretricū facta aut equoꝝ ſtabula. coacti ſunt ſerui verberibus ac tormētis dn̄oꝝ abdita ſcruta
ri ac eruere. inuēti nō pauci theſauri quos in ipo belli principio infelices ſuffoderūt ciues. quibus ſi ꝓ de
fenſione vrbis vſi fuiſſent ſuā fortaſſe vitā ꝛ patrie libertatē ſeruaſſent. ſ auaro in aurū nulla ptās. captiui
oēs in caſtra deducti. Pudet dicere xp̄ianoꝝ dedecus. dicā tn̄ ꝛ poſteritati tradere nō verebor q̄m pſuaſum
mihi eſt futuꝝ aliq̄n ꝛ fortaſſe anteq̄ꝫ moriar qui tātā ſaluatori nr̄o illatā ignominiā vlciſcant. Simulacrū
crucifixi quē colimus ꝛ veꝝ deū eſſe fatemur tubis ac tympanis pcutientibus raptim ex vrbe hoſtes ad tēto
ria deferūt ſputo lutoq̄ꝫ fedāt ꝛ ad noſtre religionis irriſionē iteꝝ cruci affigūt. Exin pileo quē ſarculū vo
cant capiti eius impoſito corona vndiq̄ꝫ facta. hic eſt inquiūt xp̄ianoꝝ deus. Tū lapides lutūq̄ꝫ iactātes mi
ris dehoneſtāt modis. ſ nihil obſunt hec deo noſtro celū tenēti. nec maieſtatē ei⁹ quoq̄ mō imminuere poſ
ſunt cuius ea gloria ea ſublimitas ē. ea btitudinis pfectio vt nec laudibus hūanis extolli nec humiliari vi
tuperijs vllis poſſit. nos iſta ledūt atq̄ꝫ cōfundūt p ignauiā atq̄ꝫ deſidiā. dū veri dei cultū perire ſinim⁹ ꝛ i hoc
ſeculo bonū nomē ꝛ in altero ſpē ſalutis amittim⁹. Poſt hec cōuiuat⁹ maomethes quom forte plus ſolito
adbibiſſet vt ſāguinē mero adderet pricipes optimateſq̄ꝫ ciuitatis captos crudelis ꝛ ſanguinari⁹ carnifex fere
miſereq̄ꝫ iugulari iuſſit. kirilue⁹ q̄ apd̄ ipatorē plurimū poterat ceſo añ oclos maiori filio. altero ad illicitoſ
vſus reſeruato ſecuri pcuſſus eſt. Duo alij eius filij occiderāt in bello. Iſidorus cardinalis in eo tumultu
captus quom veſte mutata nō fuiſſet cognitus. ccc. aſperis ſeſe redemit. Id genus pecunie ē admodum le
uis. Multi ꝛ veneti ꝛ ianuenſes ꝛ latinoꝝ. alij gladio ceſi ſunt. quidā multo redēpti auro. Inſignis hic an
nus fuit expugnatione cōſtātinopolitana tā xp̄iano populo fedus ac lugubris q̄ꝫ turchoꝝ genti fauſtus le
tuſq̄ꝫ. qui ab ortu ſaluatoris xp̄i ſecūdus ꝛ q̄nquageſimus ſupra milleſimū q̄drigenteſimūq̄ꝫ cucurrerit an
nū. Pereſes vetus colonia genueſiū qui ꝛ galathe nūcupāt cognita bizātioꝝ clade priuſq̄ꝫ rogarent mao

ometbi deditionē fecere. muri vrbis diruti. multoꝝ bona ꝯtra fed⁹ direpta. femīe puerīqz ludibrio habiti. Calibaſſe qui ad eū diē nō ſine maometbis diſplicentia vixerat tācꝫ cōſtantino impatori turchoꝝ conſilia ꝓdidiſſet per miſeros cruciat⁹ vita erepta ingētes qs cumul au erat opes exitio ei fuiſſe tradūtur. ⁊ quod amuratez dimiſſo imperio ex priuata vita reuocauit ad regnū. Auct⁹ ei⁹ pecunia maometbes tāto rez ſucceſſu tumens in hūgaros expeditionem parare cepit. ꝙ per triennū circiter inſtructa accerſitis ex oī regno ꝓcerib⁹ penetratis tracie motib⁹ cū maximis atz infeſtiſſimis copijs ad ſauū vſcꝫ flumen ꝑuenit. c. l. milia hoīm in ei⁹ exercitu fuiſſe tradunt plerīcꝫ terciā ꝑtē huic numero ſubtraxere. Caliſt⁹ terci⁹ ꝙ ꝑ idē tpˢ romanā cathedrā ſortit⁹ erat iohānē cardialē ſancti angeli cui⁹ ſupra meminim⁹ ꝑſtāte vtute viꝝ ꝙ germanos in arma ꝯciret turchorūcꝫ ꝯpeſceret impetū ad eas ꝑtes legatū miſit. Js ꝓmiſſa petōꝝ indulgētia cūctis ꝙ ꝯ turchos militare vellet adiuuāte iohāne capiſtranio ꝙ ꝑ idē tpˢ hūgaris euāgelizabat. cruce ſignatorū haud ꝑuū ꝯgregauit exercitū. nō diuitū ac nobiliū ſ inopis atz ineōpoſiti vulgi. Surdēt opulētum aures euāgelio nec diuin⁹ ſermo principib⁹ audit⁹ ē. cōtenti p̄ n̄ti reꝝ ſtatu potētes futurū xp̄i regnū nō niſi morientes inḡrūt. credula pauꝑtas facile ꝑdicatorib⁹ obedit. ſupra. xl. milia ſignū crucis accepere tecta magis fide cꝫ ferro acies. Huniades qꝫ nō ꝑuas copias in armis habuit. appropīquabat ſpe plen⁹ ⁊ incredibili ſupbia tumēs maometbes nec tā ſibi vel mōtes vel flumīa obſtare putabat glīari inter ſuos hūgariā iā pene victā aſſerere. latinoꝝ impatorē ī ꝓpīquo eē dicere. Deleto grecoꝝ impio latinoꝝ iſtare finē turchis oīa paritura. ſpolia ingētia ꝓmittere. germaniā atz italiā militū direptioni offerre. ꝑuia cūcta turchoꝝ armis iactare. ſ cꝫ glīoſus ei⁹ aduēt⁹ tā turpis atz infamis receſſus fuit. albam ad ꝯfluētes danubij ſauicꝫ ſitā ꝑ uā vrbē oppugnare adorſus obtinere nequacꝫ potuit. ꝑfregit machinis priores muros. irrupe in vrbē ei⁹ acies. pugnatū ē inter diu noctucꝫ. nūc victi nūc victores viſi ſunt hoſtes. ad extremū vulnerat⁹ ſub pupilla maometbes relictis impedimētis ꝑ noctē trepid⁹ aufugit. hui⁹ pugne ſerīē in hiſtoria bohemica ꝯphēdim⁹. nō ē cur hoc loco lati⁹ inſiſtam⁹. Auctores victorie tres Johānes habiti legat⁹ cardīalis cui⁹ auſpicio res geſta ē. Huniades ⁊ capiſtrani⁹ ꝙ ꝑlio interfuere. verum necꝫ capiſtrani⁹ huniadis necꝫ capiſtranij huniades mētionem fecere in eis lr̄is. qs de obtenta victoria ſiue ad romanū pōtificē ſiue ad amicos ſcripſere ꝑ ſuū ꝙſqz miſterū deū dediſſe xp̄ianis victoriā affirmauit. Auariſſima honoris hūana mēs facilius regnū ⁊ opes cꝫ glīam ꝑtit. Potuit capiſtran⁹ pr̄imoniū cōtēnere. vluptates calcare. libidinē ſubigere glīaz vo ſpernere nō potuit. Dicat forſitan aliquis non ſuū illi honorē cure fuiſſe ſ dei qui ꝑ paupes ⁊ inermes rē xp̄ianā ſaluare voluerit. credim⁹ huic aſſertioni cꝫuis huniadis miniſterū ſe victorie nō auctorē dixerit. Ferūt maometbē ab eo tpe nūcꝫ poſtea eius cladis meminiſſe quin mentē barbācꝫ manu demulcēs quaſſanſqz caput ei diei maledixerit qua pugnā ad albā cōſeruit.

De Macedonia

Proxima thratie ad occidētē ⁊ meridiē ꝯiūgit macedonia terraꝝ imꝑio quōdā potita q̄ inter duo ma-
ria ꝓtendit egeū ⁊ adriaticū. latꝰ eiꝰ meridionale theſſalie atꝫ magneſie terga ꝓtegūt. ꝑte ſeptentri
onalē peonia ⁊ paflagonia excipit. ⁊ ipe regiones in macedonū poſtea iura cōceſſerūt macedonie addite.
Epyrus q̄ꝫ macedoniā attingit ⁊ illirica terra. altera meridiē. altera ſeptentrionē excipiēs. in adriatico lit-
tore dirachiū vetꝰ ciuitas iacet ab cheroneſo vbi ſita ē nacta vocabulū epidanꝰ antea dicta. ⁊ a corcyreis
olim ꝯdita. nec ꝓcul infra terrā appollonia fuit optīs inſtituta legibꝰ. ⁊ auguſti ceſaris qui grecas ibi litte
ras didicit ſtudio memorabilis. In altero littore theſſalonica eſt potēs quōdā ciuitas. Quā tū epl'e pauli
apl'i tū magni theodoſij ꝑceps atꝫ implacabilis ira famoſam reddidere. indignatꝰ eīn ob ceſos in ea iudi-
ces aliquē clementiſſimꝰ impator vniuerſum vrbis populū trucidari mādauit. xi. milia viroꝝ ceſa tradunt
Nō tulit Ambroſius mediolanēſiū pōtifex tā immane facinꝰ incorreptū. impatorē ab ingreſſu eccl'ie ꝓhi-
bitū ſubire penitentiā ꝯpulit. nec maximꝰ prīceps paſtoris ſubire iudiciū recuſauit. Hinc lex ꝓmulgata vt
lata ꝑ morte bonꝰ ſententia an̄ dies trigita nō exequatur. Hanc vrbē libere ꝯditionis fuiſſe plinius tradidit
Strabo cōditorē eiꝰ philippū alexādri patrē affirmat. ambo eā attribuūt macedonie. Andronicꝰ emanue
lis impatoris cōſtātinopolitani filiꝰ hāc in ꝑtē hereditatis accepit. Demū iohānis fratris ſui odio qui pa
tri ſucceſſit in imꝑio venetis tradidit. Venetis amurates (turchoꝝ vt an̄ diximꝰ impator) eripuit. Hic reli-
quā macedoniā vſqꝫ ad mōtes peonie ⁊ quā modo albaniā vocant imꝑio ſuo ſubiecit. Mira reꝝ mutatio
et fluxa hūani imꝑij glīa. hec ē macedonia q̄ duobꝰ inclita regibus vt philippo ⁊ alexādro. grecia traciaqꝫ
ſubacta ipſū ꝓtēdit in aſiā. armeniā. hiberiā. albaniā. capadociā. ſyriā. egyptū. thaurū. caucaſum ſubiu
gauit. hec in bactris. medijs. ꝑſis dn̄ata. toto oriente poſſeſſo. indies quoqꝫ victrix e veſtigio liberi patris
atqꝫ herculis ſigna circūtulit. Hec eadem noſtra etate ſpurciſſime turchoꝝ genti ſubiecta tributū pendere
⁊ iugum ferre miſerrimum cogitur.

De magneſia et theſſalia

Magneſiā q̄ꝫ ⁊ theſſaliā nr̄o tēpe turchoꝝ arma inuaſerūt. nobiliſſimi mōtes olimpiꝰ. pieris. oſſa. pyn-
dus. inſup ⁊ othris. laphitaꝝ q̄dā ſedes turchoꝝ imꝑio parēt. penes q̄s q̄nqꝫ ⁊. lxx. vrbes fuiſſe olī
pliniꝰ affirmat. Totū peneū turchi poſſidēt. Inter flumia theſſalia clariſſimū iuxta gomphos. hic fluuius
orit inter oſſam ⁊ olimpū nemoroſa ꝯualle defluēs. l. ferme ſtadia ꝑcurrit dimidio eiꝰ ſpacij nauigabilis. i
eo curſu tempe vocant. q̄nqꝫ milia paſſuū longitudine vltra viſū hoīs ſe dextra leuaqꝫ leuiter ꝯnexis attol
lentibus iugis intus ſua luce viridant. hac labit peneus viridi calculo. circa ripas gramīe amenꝰ canorꝰ
auiū cōcentu. arripit amnē orcheon nec recipit. ſ olei mō ſupnatantē vt dictū ē ab homero breui ſpacio por
tatū abdicat. penales aquas diraſqꝫ gunas genitas argenteis ſuis miſcere recuſans. hec pliniꝰ de peneo.
Tot xp̄ianis bona turchoꝝ arma eripuere. quis nr̄aꝫ magis deſidiā incuſauerim. In theſſalia regē fuiſſe
tradūt noīe grecū a q̄ grecia dicta ſit. Helenū q̄ꝫ in eodē loco regnaſſe a quo helena nūcupata ē. Homerus
tribus noībus theſſalos appellauit. mirmidonas. helenas. ⁊ acheos. Hic ſunt philaꝝ anguſtie. ꝑſarum
cede inſignes. q̄ licet olī ꝑſaꝝ impetū tenuere turchoꝝ tū armis claudere tranſitū minime potuere.

De Boecia

Poſt theſſaliā Boecia ſuccedit ab ortu in occaſū porrecta euboicū mare criſſeūqꝫ ſinū ꝯtīgēs thebaꝝ
claritate apud oēs ferme hiſtoricos noīata. Hic muſis natale in eliconis nemore. hic ſaltus cytharō
et hyſmenus amnis ⁊ fontes dirce arethuſa ⁊ agāppe. q̄ patria quōdā liberi pr̄is atꝫ herculis fuit q̄ fortes
produxit epaminūdam nō cedens athenis claritate. ciuitas ea nr̄a etate exiguū caſtellū thebaꝝ ⁊ a turchis
proximis annis cum reliqua Boecia occupatum.

De hellis grecia

Sequit hellis q̄ a nr̄is appellata grecia. Acten. i. littus priſci vocauere. mutato deinde noīe acticā dixe
re. Homerus cūctos acticā incolentes appellauit athenienſes cū nōdū edificata foret megra. Proten
dit aūt actica ex boetia vſqꝫ in hiſtmū corinthiacū ꝑte ſui q̄ appellat megaris. Circa hiſtmū ꝟo colūna fu
it, in qua hic inerat titulus in ꝑte peloponeſum ſpectante. Hec poloponeſus at non ionia. in ꝑte ꝟo megara
intuente. hec nō peloponeſus ſ ionia. Idē eīn actici ⁊ iones fuere. Qui cū de finibus cū peloponeſiacis
ſepiſſime diſceptaſſent hāc tādē cōmuni cōſenſu colūnā erigi obtinuerūt. Acticā quis ſaxoſā ⁊ ſterilē. ple
riqꝫ tū mirificis laudibus extulerūt. deorumqꝫ domiciliū eſſe dixerūt. loca ipa poſſidentiū ⁊ parētū heroū.
In hac ciuitas athenienſis quōdā nobiliſſima fuit nullius indigua ꝑconij tāta eius ſuꝑfluit claritas. Ea-
dem noſtro tēpe pui oppidi ſpeciē gerit. In eo tū ſaxo quo vetuſtū Minerue templū fuit. arx eſt ꝑ omnē gre
ciam nominata. tū opis magnitudine. tū difficultate oppugnationis. hanc Florentinus quidam maome-
tho tradidit. Cum imploratis latinoꝝ auxilijs nullius opem inueniret rura ei ob eam rem tradita inquis
euum ignobile ducat.

De Peloponeſſo

Peloponeſſus actice iungit totius grecie arx quōdā dicta. nā ꝑter inhabitātiū in ea gētiū nobilitatem
atꝫ potētiā ipe locoꝝ ſitus prīcipatū deſignat atꝫ imꝑiū. multi ſinus inſunt ⁊ promōtoria multa. inſi-
gnes etiā, ⁊ ꝑmagni cheroneſſi. ipa locoꝝ varietate iocūdi. formā eius platani folio ſimillimā dixere. longi
tudine ⁊ latitudine ferme parē. Ab occaſu in ortū ſtadioꝝ mille. cccc. perimetros ſiue ambitus omiſſis fini
bus vt polibio placet, ſtadia quatuor milia continet. Arthemidorus aūt ſuꝑaddit. cccc. cui ⁊ plinius con-
ſentire videt yſidoꝝ auctorē ſecutus. Idē duo maria terrā ambire dicit ioniū ⁊ egeuꝫ. Anguſtie vn̄ proce-
dit iſtmos appellāt. q̄nqꝫ milia paſſuū latitudīs continētes. Has anguſtias ꝑfodere demetrius rex. dicta-
tor. ceſar gaius prīceps. domicius nero infauſto (vt oīm exitu patuit) incepto tētauerūt. Hic corinthus no
bil colonia fuit. Greci prīcipes poſtq̄ turchoꝝ potētia in europā penetrauit ex mari ad mare producto ꝑ
anguſtias muro peloponeſſum a reliqua grecia diſtīxerūt. murū examiliū appellauere. Hāc prouinciam
hodie moreā latini vocāt. in ea achaia continetur. meſſania. laconia. argos ⁊ archadia. q̄ mediū par inſu-
le obtinet. Amurates expugnata theſſalonica. ſubacta boecia. ⁊ actica ꝑter athenas ad examiliū vſqꝫ pro-

fectus pterritis grecis diruit murū. tributūqȝ annuū (dedētibus ſe peloponēſibus) īperauit. At cū būgari inſtāte iuliano cardinali. S. angeli aduerſ⁹ turchos arma ſumpſiſſent. confectiſqȝ nonnullis feliciter plūs amplius inſtarent vo2 gerētqȝ boſtes Conſtātinus qui poſtea apȯ conſtānnopolim imperauit ibiqȝ necatus eſt vt aū diximus. Huius prouincie diſpotus animo auctus ꝛ negare turchis tributū ꝛ examiliū inſtaurare non dubitauit. ob quā rē magna deinde pecunia mulctatus ē ꝛ examiliū denuo deſtructū cū victo2 amurates apȯ varnā būgaros deleuiſſet deuicta cōſtāninopoli albani q̄ cū plures peloponeſſum incolebāt ſumptis armis demetriū ꝛ thomā cōſtānni frēs regno deijcere annixi ſunt. nobilē quedā greculū ad regni faſtigiū aſſumētes vtraqȝ ps auxiliū maomethis implorauit. Illi nobilio2 ps viſa iuſtio2 auxilia aduerſus albanos demetrio fratriqȝ tradita. albā ſubacti priorib⁹ dñis paruere maomethi. xv. miliū aureo2 tributū penſum. Thomas q̄uis bereditario iure impatorē ſe dicere poſſet cui⁹ maiores lōga ſerie greco2 nemini imparauere. metu tñ maomethi eo titulo abſtinuit. Cū calixt⁹ pon. max. xp̄ianos pricipes in ſui pōtificat⁹ inīo aduerſ⁹ turchos inuitaret exiſtimauit thomas turcho2 impiū ꝑculdubio ruitu2 maomethiqȝ tributū negauit. Cū vero nō tā magnifica facta q̄ȝ verba eſſe aīaduertit pſoluto tributo ꝛ adiectis donis maomethi recōciliatus ē. Nūc vero ſi vera ē fama q̄ ꝑ hos dies allata ē violate fidei maiorē ſubire penā cōpulſus maomethi ꝓrſus ſubiect⁹ ē. peloponeſſus tota turcho2 impio adiecta.

Achaia

Egredienti Peloponeſſum per anguſtias iſtmi ad reliquam Greciā Strabo ꝛ Plinius occurrē acticā tradunt. Ptolomeus Achaiā eius fines hoc modo deſcribit. ab occaſu Epyrum. a ſeptentrione macedoniam ꝛ partem egei pelagi collocat. ad orientem eiuſdem maris terminos ponit vſqȝ ad ſummum promontorium. ad meridiem adriaticū pelagus iuxta littus qȯ acheol⁹ amnis irrupit in corinthico ſinu. Qȯ

ſi ita eſt acticã.boetiã.phocidē.theſſaliã.magneſiã.etholiã ⁊ acarnaniã achaia ipã cõplectif. Idē tñ ptho
lomeꝰ alio loco mediterraneas peloponeſſi ciuitates enumerãs elicē.burã.helenã.pherecïã in achaia eē di
cit.⁊ ꝓꝑiã eē achaiã intra peloponeſſuꝫ affirmat.nobis ꝗ ꝓ nr̃i opis inſtituto res peloponeſiaticas ⁊ acti
cas breuiter abſoluimꝰ ⁊ ad occidentē feſtinamꝰ. Acarnania prior occurrit inter epirũ boetiãqꝫ protenſam
cui etholia vel cõiũcta vel ꝯmixta eſſe videf.hec hodie ducatꝰ appellaf. Johannes vintimiliꝰ natiõe ſicu-
lus filiã ſuã diſpoto acarnanie in matrimoniũ dedit.Exinde vexantibꝰ acarnaniã turchis ac generꝝ obſidē
tibus cũ paruo eq̃tatu mare traiecit.obſeſſores inuaſit.ſtragēqꝫ memoratu dignã edidit.nam parua manu
ingentes fugauit copias ſalutemqꝫ genero pepit.ꝗ tñ paulopoſtea ꝑ inſidias captꝰ a turchis regnũ amiſit.
epirũ tñ eius adhuc nomīe teneri ferũt.

De Epiro

Epyrus in occidua pte ab acroceraunis montibus incipit protendifqꝫ verſus oriētē vſqꝫ ad ambrachi
um ſinũ ꝑ ſtadia mille trecēta ſeptētrionalē eiꝰ ptē ptholomeꝰ macedonie ꝯiũgi tradit.orientale acha
ie vſqꝫ ad oſtia fluminis acheloi.occidentale latꝰ ionico excipi pelago aſſerit.Strabo auſoniũ hoc idē ma
re appellauit.in epyro.xxiiij.fuiſſe gētes theopõpꝰ tradidit.celebratiſſime chaones ⁊ moloſi regnũ qñqꝫ
tenuere priꝰ ꝗdē chaones poſteriꝰ moloſi ꝗ ꝑ regiũ cognationē ex eacidaꝝ ſanguine progeniti mirũimmo-
dũ amplificati fuerũt.Penes q̊s dodone vetꝰ oraculũ ⁊ nobile viguit.Orã huiꝰ terre maritimã felicē atqꝫ
vberē tradidere.multeqꝫ olim vrbes ⁊ oppida munitiſſima in epyro fuere.ſꝫ ꝓpter populoꝝ rebelliones ꝗ
bus cũ romanis ꝯtenderũt prouicia vaſtata ē.lxx.eñ epyrotaꝝ vrbes a paulo emilio imꝑatore funditus
euerſas eſſe auctor eſt polibius victis macedonibus ⁊ pſe rege ſupato.Ex ꝗbꝰ maximũ numerũ viris mo
loſoꝝ extitiſſe ⁊ mortaliũ centũ ⁊ q̃nq̃ginta milia in ſeruitutē redacta.Pliniꝰ veronenſis hãc cladē macedo
nibus attribuit.duaſqꝫ vrbes ruine adiecit.credo qꝛ macedones epyrotarũ imperiũ obtinebãt.vtrãqꝫ gen
tem vno noīe pliniũ ꝯp̄hendiſſe.Apud epyrũ actica pugna late memorabilis ꝯmiſſa eſt.in q̃ ceſar auguſtꝰ
marcũ anthoniũ nauali ꝑlio vicit ⁊ ſil' egypti reginã cleopatrã.nã ⁊ ipa huic certamini p̄ñs fuit.Ob quaꝫ
reꝫ victor auguſtꝰ in ambrachio ſinu vrbē ꝯdidit eiqꝫ vocabulũ indidit nicopolim.i.victorie ciuitatē.am
brachij ſinus hoſtiũ paulo q̃ꝫ ſtadia q̃tuor maiꝰ eſt.circuitꝰ ſtadia.ccc.amplectif.optĩa oī eiꝰ ex pte ſtatio.
Ingredientibꝰ occurrebãt olī a dextra habitantes greci accarnones ⁊ appollinis ciꝫ tēplũ quondã in tu
mulo ad hoſtiũ eminēs cui cãpus ſubiacuit lucũqꝫ habens in nauali'a.in ꝗbus ceſar vnum viginti naues de
cimaꝝ noīe repoſuit.ab vno remoꝝ ordīe vſqꝫ ad decíremes adiũgens.Siniſtra v̓o nicopolis eſt ⁊ epyro
taꝝ colonia.Caſſope nr̃a etas epyrũ artõ appellat.Circa littus eius paucis añ annis profectꝰ regie claſſis
noīe wilhelmꝰ mariñꝰ triremes venetoꝝ inſecutꝰ ꝯp̄hēdit atꝫ incēdit ī eodē litiore apõ acroceraunios mõ
tes finiri hadrie nauigationē ioniuꝫ incipe pelagus Straboni viſum eſt.apud quē mare auſonium idē id
quod ionium eſſe apparet.cum Epyri oram auſonio ablui pelago affirmet.

De Albania

Que nũc albania dicif olī macedonie porcio fuit ad occidentē verſa in q̃ dirathiũ ⁊ appoloniã fuiſſe ꝑ
didimus nõ incelebres priſco ſeculo ciuitates.Sermo gēti neqꝫ grecis neqꝫ illiricis notꝰ.Credimꝰ
hoc genꝰ hoīm ex albania quodã veniſſe q̃ vicina colchidi in aſiatica ſcithia memoraf vt ſepe barbaraꝝ in
undatio nationũ grecie atꝫ italie ꝓuicias occupauit.In hac terra potēs camuſa fuit ꝗ xp̄ianis ꝑntibꝰ ortꝰ
paꝝ tenax catholice fidie ad maomethis īſaniã declinauit.Sꝫ q̃ꝫleuiter xp̄m deſeruit tãfacile maomethis ſa
cra cõtempſit.rediꝫt eñ ad paternã legē.⁊ q̃uis vtrãqꝫ religionē ꝯtempſerit neutri fidꝰ xp̄ianꝰ tñ mori q̃ꝫ
turchꝰ maluit.Paulo poſt cõſtantinopolitanaꝫ cladē morbo extinctꝰ Georgiꝰ ſcãderbechꝰ eiꝰ hereditatē
accepit nobili loco natꝰ ꝗ etatē pene omnē in armis ꝓ xp̄i noīe pugnando ꝯſumpſit.multas ⁊ magnas tur
choꝝ turmas bello vicit ⁊ deleuit.ſoluſqꝫ quodammo regionē illam in euangelio xp̄i cõtinuit.q̃uis ho-
die hoſtili ferro petita magna ex pte deſerta feraf.Rex alfonſus ſepe milites in albaniaꝫ miſit ⁊ croyã vrbē
in ptãteꝫ acceptam a turchis defendit.Nepos ſcãderbechi ex fratre cũ turchoꝝ parti fauēs inſidias patruo
moliref ab eo captus eſt ⁊ ad Alfonciũ miſſus in carcerē coniectus eſt.Caliſtus q̃ꝫ romanꝰ pontifex auxi
lia pecuniaria ſcãderbechio nõ pauca miſit.Velona in albania nõ magna ciuitas eſt in portu maris ſita.q̃
breuiſſimus eſt in italia traiectus.hãc paꝫaietes primus ex turchis occupauit.rebellãtem amurates recu
perauit.neſcio quod malũ minaf ytalie.

De illiria

Poſt albaniã illirice ſequūf gētes ad occidentē ſeptentrionēqꝫ verſe.hoc genꝰ hoīm noſtra etas ſcla
nos appellat.⁊ aliꝫ boſnēſes.aliꝫ dalmate.aliꝫ croaci hiſtri carniqꝫ nũcupãf.Boſnēſes intoriꝰ ad pã
noniã vergũt ſeptētrioni expoſiti.reliq̃ adiacētes mari ad timaui vſqꝫ fontes ꝓtendunf.hinc auſoniã illic
pannoniam intuentes.Timauus aũt in intimũ adriatici maris ſinũ excurrit.cuius fontem matrem appel
lari maris Strabo ꝓdidit.In boſna rex gētis ſteffanus noīe(ſic eñ reges ſuos appellare ꝯſueuere) q̃uis
xp̄i religionem ſectaretur.diu tñ baptiſmi ſacramento abſtinuit.ſed anno ſuꝑiore vocato ad ſe Johãne car
dinali ſancti angeli cuius ſepe meminimus ab eo baptiſmatis vnda ꝑfuſus ⁊ ſacris noſtris rite iniciatis
turchis ꝗbus cũ federe iunctus erat bellũ indixit.nunc paululũ nutare affirmatur.In hac regione q̃ꝫplurĩ
mum heretici poſſunt.quos vocant manicheos peſſimũ genus hominũ.qui duo principia reꝝ ꝓdunt al
terũ bonoꝝ alterum maloꝝ.nec primatũ romane eccłie tenent.nec xp̄m equalem cõſubſtantialemqꝫ patri eſ
ſe fatentur.hoꝝ cenobia in abditis ⁊ montiũ conuallibus ſita feruntur.in quibus egrotantes matrone ſer
uientes ſanctis viris ſi euaſerint ad certum tempus deo vouent.reddite ſanitati permittentibus viris vota
perſoluunt.ꝓmiſcue inter monachos p̄finito tpe viuentes.hanc labem nulla ſedis apoſtolice decreta.nul
la xp̄ianoꝝ arma delere potuerunt.Sinit ad noſtrã exercitationē regnare hereticos deꝰ.

De Dalmacia

In dalmacia raguſeos magnis affecit cladib⁹ Steffan⁹ inter boſnēſes ⁊ dalmatas ducatū poſſidens ⁊ manicheoꝝ veneno infect⁹ q̄ ⁊ ſi xp̄ianos ꝑ inſidias captos ſepe turchis venūdauerit mittere tn̄ orato res romā ⁊ auxilia ſedis aplice petere nō erubuit. ei⁹ belli ſumptus ex xp̄ianis petēs qd̄ geſſerat ī xp̄ianos nec defuere q̄ tā impijs verbis aures accomodarēt.

De Croacia

In croacia auſtral' mulier que nuptias comitis cū eēt inferiore ſanguine. moꝝ ꝓſtātia ⁊ forme elegantia meruit. dū laxādi animi gratia ex caſtello in caſtellū obeq̄tat ſubito turchoꝝ interuētu capta ⁊ apd̄ eos aliq̄ȝdiu detēta. impatiēria tandē mariti nō puo auro redēpta ē. Querat forſaſſis aliq̄s vbi nā liburniā di- miſerim⁹ quā ꝑmeaſſe anthenorē ytaliā petentē inſignis poeta cōmemorat. Cōfuſi ſunt ad modū ꝓuinci- oꝝ fines nec expedire noua facile ē ne dū q̄s vetuſtiſſima poſſit abſoluere. Plini⁹ liburnie finē initiū eē dal matie dixit ⁊ tragurū marmore natū. in ea eē ſalonā q̄ȝ coloniā que ab iadera. c. ⁊. xij. milib⁹ paſſuū abfu- it. Iadera vō cētū. lx. a pola diſtare. ex quo ſit vt inter croatinos ⁊ dalmatas liburni ſedes habuerūt. for- ſitan ⁊ croatini nouū gentis nomē liburnoꝝ loca inuaſerūt nobis hec indicaſſe ſufficiat. ſi q̄s certiora deſi derat priſcos euoluat autores. Ptholome⁹ liburniā dalmatiā atq̄ȝ illuridē ſil' cōfundit. ⁊ illiridi q̄dē a ſeptē- trionali plaga pannoniā occurrere dixit. ab ortu ſuperiorem myſiam. ab occaſu hiſtriam. a meridie mace- doniam ⁊ adriaticum latus.

De hiſtria

Hiſtriā veteres ytalie ꝑtē tradiderūt in q̄ paretiū ⁊ pola ē ⁊ iuſtātinopol' quā caput hiſtrie vocāt incō- uenienter. italie tn̄ iūgit' adriatico ſinu diſiecta ⁊ in penīnſule modū circūdata mari q̄ cōtinenti appli cat a tergo. lapidea eſt ⁊ mōtana regio quā priſci albaniā vocauere. Plini⁹ hiſtriā adherere liburnie dixit Ex q̄ palā fit croatinos liburnoꝝ loco ſuccedere. Hiſtriā ab hiſtro amne dictā ferūt que a danubio in adri am fluere falſo tradidere. cui errori ⁊ pōponi⁹ mella ⁊ nepos padiacola aures adhibuit. null⁹ eñ ex danu bio amnis in adriaticū effūdit' mare. Argonautaꝝ eos fabula decipit q̄s ꝑ hiſtrū ex mari pōtico in hiſtriā vectos memorie ꝓditū ē. ſ; ꝯſtat eos ex hiſtro in ſauū aduerſo flumie nauigaſſe. deinde nauportū quē ho- die labacū appellari putauerim. cui⁹ paludē lugeū ſtrabo appellat. Ex nauporto vō ꝑ mōtes humeris ad uecta nauis in adriaticū ꝑuenit. Hiſtri hodie ſclaui ſunt q̄uis maritime vrbes italico ſmōe vtāt' vtriuſq̄ȝ lingue peritiā habētes. ꝑs ꝓuincie melior ea q̄ maritima venetoꝝ impio ſubiecta ē. Mediterranea domus auſtrie poſſidet. Oppidū ſ. viti qd̄ ad flumē ticiū ſitū ē ſalſenes habēt. Ex q̄ loco ad aq̄legiā mille ſtadia eē Tudidan⁹ q̄ domuit hiſtros tradidit finē italie muſie fluminī tradidere. In hac terra nihil etate nr̄a memo ria dignū geſtū eē accepim⁹. q̄uis auſtrales ⁊ venetos magna de ſinib⁹ cōtentio agitauerit. ⁊ vtriuſq̄ȝ par tis ſubditi armis ꝯtēderit. ad q̄s lites ꝯponēdas nos aliq̄n ab impatore miſſi q̄uis inducias belli fecim⁹ et nouos terminos ꝯſtituim⁹ vniuerſaȝ in litē amputare nequim⁹.

De Carnia nūc germanie ꝓuincia

Carni inter q̄s lapides enumerant' hiſtros ſequūt'. Sclaui tn̄ q̄ȝ ſermo regionē obtinet carnos biſari am diuidūt duplicē carniolā eſſe dicētes. Alterā ſiccā ⁊ aq̄ꝝ indiguā in q̄ hiſtros poniit ⁊ carſos. qui medios inter labacū ⁊ tergeſtū incolūt mōtes ⁊ ad tymanū vſq̄ȝ ꝓſerūt. Alterā irriguā in q̄ flumē ſauus or tū hȝ ⁊ nauport⁹ q̄ labac⁹ hodie appellat' ⁊ alij q̄plures fluuij. In hac prouīcia dū friderie⁹ impator coro nā regni theutonici apd̄ aqueſeȝ ciuitatē peteret vlric⁹ cilie comes ⁊ albert⁹ īpatoris frater cōiūctis virib⁹ labacū inſigne oppidū ex flumie cui adiacet dictū obſidiōe cinxere. diu machinis ois generꝭ oppugnauere ſed a friderici militibus non ſine clade repulſi ⁊ caſtris exuti diutē ſuppellectilē ꝑdidere. hoc oppidū ſcla- ui ⁊ itali lubiana vocat ex lugea palude ſumpto vocabulo.

De Carinthia nūc germanie prouincia

Corinthia montana ⁊ ipſa regio carnis applicat̃ ad ortū ac ſeptētrionē ſtirie iūcta. ad occaſum ⁊ meridiē alpes. italas ⁊ forū iulij cōtingit. multe in ea valles colleſqꝫ. feraces tritici. multi lacꝰ. mlti amnes quorū pcipuꝰ drauꝰ q̄ p ſtiriā ac pannoniā in danubiū fert̃ haud inferior ſauo. Imperiū puincie auſtrales obtinent ⁊ archiducē appellat cui ea regio paret. Quotiēs nouꝰ pricepς rei publice gubernationē init ſolennitatem nuſqꝫ alibi auditā obſeruāt. nō lōge ab oppido ſancti viti in valle ſpacioſa vetuſte ciuitatis reliquie viſunt̃ cuiꝰ nomē tpis aboleuit antiquitas. Iuxta in pratis late patēbꝰ marmoreꝰ lapis erectus ē. huc ruſticus aſcendit cui p ſucceſſionē ſtirpis id officiū hereditario iure debet̃. a dextera bos macer nigri coloris aſtat ad ſiniſtram pari macie deformis eq̄. frequēs circa eū populꝰ ⁊ oīs ruſtica turma. tū pr̄iceps ex aduerſa pratorum pte pcedit purpurati eiꝰ pceres ambiūt vexillū añ ipm ⁊ inſignia principatꝰ comes gorcye q̄ pallacij curā gerit. inter. xij. minora vexilla pcurrit. reliq̄ magiſtratꝰ ſequūt̃. nemo in eo comitatu nō dignꝰ honore videt̃ niſi pr̄iceps q ſeipē ruſtici ſpeciē ferēs. agreſtis ei veſtis. agreſtis pileꝰ. calceiſqꝫ ⁊ baculꝰ in manu geſtatus paſtorē oñdit. quē poſtqꝫ ruſticꝰ ex lapide venientē cōſpicatus eſt ſermone ſclauico (ſunt em̄ ipi corinthiani ſclaui) quis hic ē inclamat cuiꝰ tā ſupbū inceſſum video. reſpōdent circūſtantes principē terre aduentare. tū ille iuſtus ne iudex ē ſalutē patrie querēs. libere ɔditionis. dignꝰ honore. eſt ne xp̄iane cultor fidei ⁊ defenſor. reſpondent oēs eſt ⁊ erit. rurſus ille. quo me iure ab hac ſede dimoueat. At goricie comes. lx. denarijs abs te hic locꝰ emit̃. iumēta hec tua erūt houē atqꝫ equā oſtendēs. veſtimēta quoqꝫ pr̄icipis q̄ paulo añ exuit accipies eritqꝫ domꝰ tua libera ⁊ abſqꝫ tributo. Quibꝰ dictis ruſticꝰ leui alapa principi data honū iudicē eſſe iubet ⁊ ſurgēs iumentaqꝫ ſecū adducēs loco cedit. Pr̄iceps vō cōſcēſo lapide nudū gladiū manu vibrās ad omnē ſe partē cōuertit equū iudiciū populo pmittēs. ferūt ⁊ aquā frigidā ruſtico allatā pileo bibere tanqꝫ vini vſum dānet. Deinde ad ecciam ſolienſem pgit q̄ in ppinquo tumulo ſita ē ſancti petri vocabulū habens ⁊ olim pōtificalis fuiſſe. vbi pactis ſacrificijs princeps ruſtica indumēta deponit paludamētūqꝫ induit. cōuiuatuſqꝫ ſplēdide cū proceribꝰ in prata reuertit̃ ibiqꝫ pro tribunali ſedens ius petentibus dicit ⁊ feuda cōfert. Fama eſt anno. d.cc. nonageſimo poſt xp̄i ſaluatoris ortū impante Carolo magno ducē gētis Iguonē noīe ingens cōuiuiū prouīcialibꝰ pparaſſe. ⁊ agreſtibꝰ quidē ad cōſpectū ſuū intromiſſis in vaſis aureis atqꝫ argēteis. nobilibꝰ vō ⁊ magnatibꝰ procul ab oculis collocatis fictilibꝰ miniſtrare iuſſiſſe. Interrogatus cur ita faceret reſpōdiſſe. nō tā mūdos eſſe qui vrbes ⁊ alta palatia qꝫ qui agros ⁊ hūiles caſas coleret. Ruſticis qui xp̄i euāgeliū accepiſſent. baptiſmatis vnda purificatis cādidas ⁊ nitidas eſſe aīas. nobiles ac potētes qui ſpurcicias ydolorꝫ ſequerent̃ ſordidas ac nigerrimas. ſe vō pro aīarꝫ q̄litatibꝰ inſtruxiſſe cōuiuiū. Caſtigatos ea re nobiles cateruatī ſacre baptiſmatis vndam querentes breui tempore ſub virgilio et arnone iuuanienſibꝰ epīs vniuerſos xp̄i fidē accepiſſe. Hinc honos inueſciēdi pr̄icipis ruſticitati ducitꝰ. Fuit aūt dux Corinthie venator imperij ad quē lites venatorꝫ oīm deferebant̃. vocatꝰ in iudicio corā imperatore querelātibꝰ nō niſi ſclauonica lingua reſpondere tenebat̃. Multa huiꝰ prouīcie fuiſſe ornamenta commorāt. multa priuilegia. facile id creditu ē qui impatorē lodouicū eiꝰ terre ducatū filio ſuo arnolfo primogenitꝰ cōtuliſſe nō ambiguū ē. Eſt ⁊ alia huius prouincie cōſuetudo in oppido quod Clageſurcium appellant cōtra fures duriſſima. Si quis in furti ſuſpitionē inciderit mox captus laqueo ſuſpenſus vitā finit. Sumpto ſupplitio pꝰ triduū de ſuſpitiōe iudicāt. ſi reū fuiſſe necatū inueniūt pēdere cadauer infame ſinunt donec ſua ſponte cōſumptus decidit. Sin nō depoſitū in cimiterio cōdūt. iuſtūqꝫ funus e publico faciunt ⁊ aīe gratas exequias. In hac prouincia comes gorcie vlricꝰ vir muliere corruptior impuberes filias media nocte ad potū ſurgere cōpulit icrepitās q̄ ſine ſiti ſomnū agerent. cū paſtoribꝰ ⁊ bubulcis ſcpiꝰ qꝫ cū nobilibus conuerſatus ē. Senex ſup glaciē cū pueris luſit. Inter vulgata ſtorta frequentiſſime lauit. raro in aula pranſus eſt. ſolus cocū adiens offulas in ipſa coquina vorauit. veſtes induit viles ac punctas. pectus nudū ⁊ apertū oſtendit. oculi ſemper lacrimantes fuere. Quem cū aliqñ ad ſe venientem Fridericus imperator ex feneſtra intuitus eſſet me vocitās. age inquit o Enea principem qui ad nos properat contemplare. Si quē mundiorem pulchrioremqꝫ videris aliqñ effare. mihi cū ſatis principem comitēqꝫ conſideraſſem feda ruſticitas viſa eſt que dominatū aſſecuta egregium ſeruitio pmeret. Huic vxor natione vngara. forma preſtanti ⁊ audacia pluſqꝫ virili vincula induit. mox vlrici comitis cilie auxilio liberatus vxorem domo pepulit. nec diu poſt vita functus filios bone indolis adoleſcentes ⁊ matri qꝫ ſibi ſimiles reliquit heredes.

De ſtiria germanie prouincia

Stiria quā quōdā valeriā inuenimꝰ nūcupatā ad orientē pannonie iūgit̃. latꝰ eius ſeptētrionale auſtriā reſpicit. ad occidentē ac meridiē carnis ⁊ corinthus occurrit. eodē qꝫ prouīcia mōtana ē qꝫuis in orientē porrecta planicies nō puas habeat. Drauus ac mura inſignes fluuij terrā irrigāt. mura in drauum exonerat̃. ille in danubiū. Vrbiū populi pleriqꝫ teuthones ſclaui qui citra drauū rura colūt. Imperium auſtralis familie eſt in eo oppidū vetus qđ ciliā vocāt nōnulli Sillateū appellatū quondā exiſtimāt ⁊ opus fuiſſe lucij ſille. de q̄ re nobis nihil exploratū ē. Multe ibi vetuſtatis reliquie viſunt̃ ⁊ romanorꝫ noīa principū ſepulcralia marmora referūt. In eo pfuit etate noſtro fridericꝰ comes. q̄ cū eēt in libidinē pniſſimꝰ ⁊ olī veronice cōcubine inceſus amore legitimā cōiugē ex comitibus croacie natā ſua manu interemiſſet. cōcubinā vō pater eius hermānus vt ē potentū iuſticia ⁊ in pfluentē dimerſiſſet vxores paſſim maritis abſtulit. puellarū greges in pallaciū rapuit. puiciales p mancipijs habuit. ecciarum bona diripuit. monetarum falſatores. veneficos. ariolos. nigromantes vndiqꝫ ad ſe conſciuit. Et qꝫuis anno iubilei iam nonagenarius indulgentiarum cauſa Romam petiſſet reuerſus tamen nihilo melior viſus eſt. Interrogatus quid ſibi Roma profuiſſet in priſtinos mores relapſo. Et calciator meus inquit ad conſuendas ocreas poſt viſam Romam rediit. Huic vita functus Vdalricus filius ſucceſſit. per cetera ſimilis ingenio. tantum ⁊ eloquentia maior. Quo ſicut dictum eſt interfecto quatuor ⁊ viginti competitores hereditatis fuere. vt qui viuens vndiqꝫ bella cōci

uerat moriens q̄ ſeditiones excitaret. Sed optimates terre poſſeſſionē imꝑatori friderico tradendā cenſuerunt ea lege vt cōpetitoribus ſcdm prouincie cōſuetudinē in iuditio reſponderet. Relicta vlrici armis defendere que poſſidebat decreuit. Fridericus manu potenti cū plura caſtella obtinuiſſet in cilia tādē receptꝰ eſt. Arces loci tradēte iohāne vitonitio natione bohemo. qui cū fuiſſet magiſter milicie comitis accepta ceſaris pecunia a ꝓinge eius deſecit. ſed mox penitentia ductus grande auſus & inexpiabile facinus tāq ſcelus ſcelere redempturus impatorē iā ſibi ſecurum & cū paucis cilie morantem nocte cōcubia intercipe aggreſſus eſt. Corruptis nanq opidanorum pleriſq qui ſibi aduenienti partem oppidi traderent. Hora cōſtituta cum octingentis equitibus intromiſſus cūcta miſcere armis cepit. Affuit diuina pietas Friderico que illū preter cōſuetudinē in arce ſupiore & humana ope munitiſſima ea nocte dormiendū ſuaſerat. proceres q̄ remanſerant in oppido capti omnes in quos & Johannes vnguadius cūctis ſtirienſibus opulentior cū Georgio fratre abductus eſt. necnō Vlrico auſtrie cancellario. qui cū eſſet epūs & ad ecclīam confugiſſet parſus eſt vſq adeo apud hoīes noſtri ſeculi diuīa & hūana iura perierunt. Traditori bohemo diuiti ſpolio locupletato nō defuerunt ex illo tpe adiutores. Fama eſt ea celebris inter ſtiriēſes nobilē quempiā fuiſſe cui ſepe in animū ceciderat & ſeipſum laqueo ſuſpendere. id egre ferentem ex docto quodā viro remedium petiuiſſe aduerſus eā temtatione. Conſiliū datū ꝓmū vti ſacerdotē cōduceret. qui ſibi manente in arce quadā ſolitaria ſingulis diebꝰ rem diuinā faceret. paruiſſe nobilē atq in annum ferme cōtinuaſſe nulla ſuſpendēdi cogitatione interueniente. Poſtremo rogatū a ſacerdote vt pſbitero vicino q̄ dedicationē ecclie in proximo monte habiturus eſſet auxilio eſſe poſſet. licentiā dediſſe ꝓponentem in animo paulopoſt ſequi et ſacris intereſſe. ſtetiſſe diu poſtea nunc vna nunc altera cauſa retentū. deniq circa meridiē profectū agreſti cuidam in nemore occurriſſe qui rem diuinā in monte peractam eſſe populumq omnē abijſſe diceret. cōtriſtatum eo nuncio nobilem infelicē ſe eſſe dicentē qui eo die ſacrū corpus xpi non vidiſſet. agreſtem conſolari cepiſſe vēditurum ſi vellet nobilis emere ꝓmiū quod intereſſendo diuinis meruiſſet. ſagūq nobilis petiuiſſe precij noīe. venditione facta nobilem nihilominus montē aſcendiſſe atq oraſſe in templo. reuerſus autem in proxima arbore ſuſpenſum agreſtem inueniſſe. ſed poſtea diris cogitationibus haud quaq vexatū fuiſſe.

In hac prouincia decoctum ſal ad vicinas regiones importatur. Ea & ferri mineras locupletas habet. Et argenti fodinas non ignobiles. quis in curia principū argentum haud multum effundatur.

De auſtria germanorum celebri prouincia

Auſtriam deſcribere hoc loco haud neceſſarium exiſtimamus. de qua ꝓpriam hiſtoriam edidimus. bre-
uibus tñ ſitus eius abſoluet᷑. hoc enĩ tpe diuiſis eſſe terre limitibus. Auſtria olim pānonia ſuperior
dicta. ab oriente habet hungariā. ab occidende bauariā. ſeptentrionē eius bohemia ꝛ morauia terminant
ad auſtrum vo montes ſtirie qui longo tractu ab alpibus deriuant᷑. Latitudo eius triũ aut paulominꝰ die
tarꝫ. Longitudo vo duplo maior. terra nobilis. aquis irrigua. vitibus cõſita. ligni copioſa. agro feraci. pi
ſcibus plena. vino adeo exuberat vt bohemis morauis ſchleſitis bauaris in dando vino ſatiſfaciat. exindeqꝫ
ꝙ maximas opes colligit. Danubiꝰ eā mediā ſecat fluuius omniũ europe maximꝰ. Inter p̄cipuas eius
ciuitates eſt Vienna panoniorꝫ maximũ emporiũ olim flauiũ appellata ambitu murorꝫ duuꝫ miliũ paſſuũ
cingit᷑ foſſatis ꝓpugnaculis torribuſqꝫ ꝛ maximis ſuburbijs decorata. principũ auſtrie p̄cipua ꝛ digniſſi
ma ſedes. In ea ꝓuinciales poſt obitum alberti ceſaris friderico ſe cõmiſerunt ea lege. vt ſi maſculum pre
gnans regina pareret tutor eius eſſet. ſin feminā terre dñs. Nato vt p̄dictũ ē ladiſlao tutelā eius Fridericꝰ
accepit. Milites qui ſub Alberto meruerāt cũ ſtipendio ſe fraudatos dicerēt prouinciā latrocinijs ac incen
dijs vaſtauere. Eorꝫ vexatio. xl. milibus aureis a friderico redempta eſt. cũ bohemis ꝛ hungaris excurſio
nibus in auſtriā facientibꝰ. Ex ſororibꝰ ladiſlai ſenior wilhelmo duci ſaxonie nupſit. Iohānes humades
cũ regni hungarie coronā a friderico fruſtra repetiſſet cũ. xij. milibus equitũ ingreſſus auſtriā omnē agrꝫ
inter Viennam ꝛ ſtirie mõtes diripuit atꝫ incēdit. Petentē ytaliā ceſarē rogauerũt auſtrales vti latiſlaũ q̄
tā ꝓpe modũ adoleuiſſet in paterna hereditate apud ſe dimitteret. reiecta petitiõe auctoribus duobꝰ vlrico
altero cilie comite altero eyzingero ſumptis armis rebellauere. Redeũtē ex ytalia fridericũ apud nouā ciui
tatē obſidione cinxere. quibꝰ ꝛ heinricus roſenſis natiõe bohemꝰ cũ ducētis eqtibꝰ ꝛ mille peditibus ſe
adiunxit. Et q̄uis a Nicolao pon. maxĩo iuſſi eſſent ne tutelā ceſaris impedirent. Cõtemptis aplice ſedis
mandatis ꝛ tāte maieſtatis auctoritate denſa ſceleratũ ꝓpoſitũ tenuere. Docta eo tpe Viennēſis ſcola indo
ctā ſententiā protulit. que p apl'os ad futurꝫ cõciliũ interponēdũ ſuſpendi poſſe romani p̄ſulis mādata re-
ſcripſit. Ciuitas viennēſis ꝛ oīs auſtria ex eo tpe in armis fuit ſp temeritate religionis penas pendēs. Ceſ
ſit furenti populo fridericꝰ puſillũqꝫ adhuc tenerē ea lege in manus comitis cilie tradidit vt ꝯuocatꝰ ad vr
bē viennā ꝯſanguineis vtriuſqꝫ ptis ꝛ amicꝭ de tutela, de oppidis. deqꝫ ceterꝭ ꝯtētionibꝰ principũ. q̄ voca
ti ꝯueniſſet arbitriũ diffinirēt. Ladiſlaus ſumma populorꝫ alacritate apud viennēſes exceptꝰ cũcta ex volũ
tate comitis adminiſtrauit. Ad cõſtitutũ ꝯciliũ diē Lodouicꝰ bauarie ꝛ wilhelmꝰ ſaxonie duces. Albertꝰ
qꝫ brādeburgenſis Carolꝰ badēſis marchiones ꝯuenere. Cũ multi ex bohemia multi ex hũgaria barones
impator legatos miſit. quibꝰ ꝛ nos adiũcti fuimus. diu de iure ptiũ diſceptũ. ſ; cũ oīa ex arbitrio victoris
agerent᷑ nec leges defenderēt q̄ arma nõ protexiſſent infectis rebꝰ diſceſſũ ē. Diſceptata ſunt oīa q̄ ꝓmiſe
rant auſtrales impatori. dictũ oē indictũ fuit. neqꝫ lr̄is neqꝫ ſigillis auctoritate habita barbara fide actum
In eo ꝯuētu ladiſlaus iohānē humadeꝫ q̄ ſibi regnũ a turchorꝫ inuaſione ſeruaſſet ad principatꝰ honorē
euexit. qui ſugeſto in magno foro apud carmelitas erecta ſede ſedens aurea regali paludamento ac dyade-
mate ornatus comitatũ ei biſtricēſem ꝯmiſit. qd̓ eo in loco minime licuit. neqꝫ enĩ regi hungarie ſub impe
rio romano maieſtatem gerere ius eſt. ſ; tāta reuerentia regũ q̄ꝫta eis p arma ſiue dat᷑ ſiue relinquit᷑. Co-
mes cilie dũ regē quolibet impellit ꝛ ad ſe cũcta rapiens Eyzingerũ viennēſeſqꝫ ꝯtempnit. Concubinam
quā viro interfecto ſuſtulerat reginali pene honore dignat᷑. Ex fauore tandē regio cadit ꝛ annuēte eytzin-
gero e curia pellit᷑. quē in exiliũ ꝓficiſcentē q̄tuor tm̄ equites comitati ſunt. Alberto marchione branden-
burgenſi ne p ꝯtemptũ a populo lapidaret᷑ ad portā vſqꝫ vrbis ſecuritatē p̄bente. ❡ Sed q̄ꝫ feda ꝛ miſera
bilis eius fuga. tā ſupbꝰ ꝛ fauorabilis eiꝰ redditꝰ fuit. Nā pꝰ annũ cũ iā ex bohemia rex rediſſet ſu adētibꝰ
primoribus auſtrie baronibꝰ reuocatus. cũ mille equitibꝰ argento ꝛ auro fulgentibꝰ viennā repetit. cui ex
tra portas vrbis ꝛ rex ad mille ferme paſſus exijt obuiā. ꝛ oīs ferme nobilitas redeũti gratulata ē. Plebs
qꝫ q̄ pauloan̄ lutũ ac lapides in fugiētē iactare tentauit ſternere viā floribus q̄ redeũti trāſitꝰ fuit minīe du
bitauit. vt ē in vtrāqꝫ partē in modica ſiue annuerit ſiue oderit. Mira rerꝫ mutatio ꝛ ludēti fortune iocꝰ. ey
tzingerꝰ extra gratiā regis factus in caſtella ſua recedēs impatori quē grauiter offenderat reconciliatus eſt
Nec diu poſtea adeo ſupbierāt q̄ ladiſlai regis ptes ſequebant᷑ vt noue ciuitatis ſuburbia in qua ceſare ab
ſente iacebat puerga impatrix intrare p̄ſumpſerint ꝛ vrbē expugnare cõtenderit. qd̓ vbi nõ ſucceſſit exuſtꝭ
que obtinuerāt locis abierũt. Fuit ſepe inter eos impatoreqꝫ ꝛ regē incaſſum tractata ꝯcordia. neqꝫ enĩ co-
mes cilie dũ vixit ex re ſua exiſtimauit vnanimes eē auſtrie principes At eo mortuo cũ eytzingerꝰ ex bohe
mia miſſus ad ceſarē leges pacis vtriqꝫ gratas dixiſſet ꝛ iā q̄etura ꝓpe diē auſtria videret᷑ interitus regis
ſubito nunciatꝰ nõ ſolũ ꝯcordiā ꝑturbauit ſed magnam rerꝫ ꝛ reipublice xp̄iane ſalutarē exorientē ſpē pror
ſus abrupit. Auſtrales ꝛ a ceſare ꝛ alberto frē de tradēda gubernatiõe req̄ſiti prouincialiũ ꝯuentũ habuere
in quo legati ceſaris ſeniori auſtrie principi (ſi erat impator) debere prouīciā dixere. Albertus ſuo ꝛ Sigiſ
mũdi patruelis noīe regie ptē hereditatis expoſcens ſuaſqꝫ calamitates ꝛ inopias tāto ſanguini alienam
referēs ꝯmiſeratiõnē inducere conatꝰ ē. Cõuentꝰ miſſio fuit facturos prouīciales qd̓ ius eq̄taſue dictaret.
pꝰqꝫ frēs inter ſe cõueniſſent. Interea latrones trāſd anubiũ in auſtriā ad morauie fluminis ripā muniũ lo-
cũ occupauere oēꝫ circa regionē rapinis atꝫ incēdijs vexare ceperũt. aduerſus q̄s profectꝰ albertꝰ latrones
vi cepit. interfectiſqꝫ pugnādo cõpluribꝰ q̄ngētos ꝛ q̄nquaginta captiuos aduxit. ex q̄bus. lxxx. furca ſu
ſpēdit que res magni ei apud auſtrales ꝛ nomē pepit ꝛ fauorē. Vlricꝰ vo eytzingerꝰ cũ viſitato apud no
uā ciuitatē friderico impatore cuiꝰ pti ſtudebat viennā repetiſſet vocatꝰ ab alberto nihil mali ſuſpicāſ fidē
ter eũ adijt a q̄ mox captꝰ in vincucula cõiectꝰ eſt ꝛ in priuato carcere clauſus. Indigna res viſa ciuibꝰ mur
murare dānare oēs factũ nemo tñ auxiliũ miſero ferre voluit. Impator ſepe rogatꝰ viennā petere aliq̄ꝫdiu
diſtulit. veritꝰ ne qua fraus ineſſet. interim Sigiſmũdꝰ ex atheſi viennā deſcēdit. deniqꝫ ad nouā ciuitatē

profect⁹ principatus insignia ab imꝑatore accipiens ꝑ veteri cōsuetudine in eius verba iurauit. in qua solennitate albertus affuit. qui paulo post cū sigismūdo viennā repetijt ⁊ ambo aduersus imꝑatorem cōspiratas austriā sibi subigere conati sunt. quoꝝ studia sentiens imꝑator viennā petere statuit ⁊ accersito ludouico bauarie duce magni noīs principe eo se contulit imꝑatrice sequente. appropinquante vrbi populus obuiam prexit. Albertus vo ⁊ sigismūd⁹ nobili comitatu extra vrbē imꝑatorē salutauere. habebat albert⁹ tria circiter equitū milia in armis expedita q̄ nō longe a viēna in quodā tumulo imꝑatori se ostēdarūt magnūq; metū venienti incussere. suspitionem auxit albertus qui sepe ad eos ꝓfectus ⁊ seorsum locutus insidias apparasse cesari videbat͡. Ferūt ei⁹ militie ducē alberto dixisse. facile si libet hodie vienne te dn̄m atq; austrie facio. nam q̄s ꝓhibet quo minus fridericū imꝑatorē eiusq; comites intercipiā. innue tm̄. soluta deinceps hereditatis questio erit. victori leges atq; hoīes fauēt. Subdubitasse albertū aliquātisper. tandemq; respōdisse poterā ignoscere si qd̄ ais me ignorāte fecisses at mādare turpia nō possuꝫ. postq; introgressi vrbē sūt albert⁹ ⁊ sigismūd⁹ in domo q̄ pragēsis appellat͡ simul habitauere. imꝑator priuatas ciuium edes incoluit. arx prouincialiū noīe custodiebat͡. Cōspirauere sigismūd⁹ ⁊ albert⁹ eam nocte aggredi ⁊ irrūpere armataq; militū manu ingressi iter iureiurādo se obstrinxere nō redituros domū nisi arcē intrassent. Sensere ciues moxq; arma sumētes p̄sidiū in arce mai⁹ collocauere. instabat ciuile bellum ⁊ atrox pugna ꝓ arce nec dubiū videbat͡ qn magno suo malo principes cōmissuri pliū essent. Stetit diu res in ancipiti. ciuibus tueri arcē stabile propositū erat. ducib⁹ q̄ arcē intrare iurassēt turpe videbat͡. infecta re domū reuerti atq; vim inferre plenū pīculi erat. Postremo ꝯuētū ē vt ingressi pn̄cipes arcē paululū immorati potato vino exirēt atq; ita delusa magis q̄ īpleta religio est. Postridie arx ꝯsensu prouincialiū in tres partes diuisa duas accepere albertus ⁊ sigismundus reliquā imꝑator. Delectiq; prouīciales sunt q̄ lites fraternas dirimāt ⁊ summa illꝰ ptās data. ꝫ graue iudiciū ꝯ potētes ē. Nobilitas ⁊ ecciaꝝ p̄ncipes imꝑatori fauētiores sunt. plebei albertū p̄tulerūt magno se iudice q̄sq; tuet͡. Multa sunt in hoc cesare q̄ laudare possis. corp⁹ egregiū ⁊ spēs imꝑatore digna. animi⁹ sedat⁹ ac trāquill⁹. ingeniū ꝑspicax. memoria tenacior. religiōis ardēs zel⁹. ingēs cupiditas pacis ⁊ ocij. Singularē virtutē in q̄uis hoīe diligit dignāq; p̄mio ducit. edificat splēdide. ortos tm̄ ⁊ gēmas plus equo admirat͡ ⁊ amat. ⁊ in reb⁹ gerēdis tardior ac remissior ē. tenacē pleriq; accusauerūt et ad rē min⁹ attentū. id fecere proxi āncessores sigismūd⁹ ⁊ albert⁹ cesares. q̄ꝝ prodigalitati cuiusuis ꝯparata liberalitas videri auaricia pt. Ceterū frideric⁹ nec sua profundit nec aliena diripit. vrbis factisq; tēperās Albert⁹ frater ei⁹ longe dissimilis. celer in aggrediēdis reb⁹ belli ⁊ glie appetēs. pīculi cōtemptor audax. laboris patiēs. manu atq; ingenio prompt⁹. pecunias inter amicos partit͡ ac profundit. inter opes paup. in paupꝫtate diues. nulli⁹ rei magis q̄ fame auarus.

De Morauia germanie prouincia

Procedēti ꝑ austriā in aqlonē morauī occurrunt gēs ferox ⁊ rapinaꝝ auida inter hūgaros bohemosq; transdanubiū sita. Hāc prouinciā euo nostro Sigismūdus imꝑator alberto genero suo. qui postea imꝑauit dono dedit. Rebellātē ⁊ imꝑata facere recusantē albert⁹ magnis affecit cladibus. nā supra q̄ngentas villas vna excursiōe ꝯbussit. mortales multos neci dedit. pec⁹ oē pene abegit. iugūq; ferre ꝑfidā gentē coegit. In hac ꝓuīncia ciuitates ⁊ opida romane ecciē ritū tenēt ⁊ catholice fidei cōsentiūt. Barones oēs ferme hussitarū labe infecti sunt. Hic cū verbū dei p̄dicaret Johānes capistran⁹ ⁊ in errores hussitaꝝ vehementi⁹ veheret͡ baronis nō parui noīs quē Czernahorā vocāt secuta ꝯuersio. qui relicta priore ꝑfidia cū duob⁹ milib⁹ subditoꝝ veritatem romane sedis amplex⁹ est. Prothasius fili⁹ ei⁹ doctrina ⁊ moribus clarus nō diu postea Olomucēsis ecciē pōtificatū obtinuit. Ea ē vnica ciuitas morauoꝝ ep̄alis. Regnū aliqn̄ inter morauos fuit latissimū ac potētissimū. qd̄ vsq; ad filiū Suatocupi durauit. cuius fortunā in bohemica cōscripsim⁹ historia. At cū fili⁹ suatocupi ecciaꝫ dei spernere cepit regnū gēti adēptū ē. qd̄ postea romani cesares in bohemiā trāstulerūt. In hac ꝓuīncia cōplura sunt oppida plena populo ⁊ opib⁹ abūdantia. inter q̄ Brunna principatū obtinet. znoyma sigismūdi obitu memorabilis. hac nulli transit⁹ patet nisi armato potētioriq;. latronib⁹ oēs addit⁹ obsidentib⁹. Sermo gēti mixt⁹ est theutonic⁹ ⁊ bohemic⁹. supant tm̄ bohemi quoꝝ ē regionis imꝑiū. q̄ gētes olim morauiā incoluerint nō facile dixerim. q̄tū vo ex lectiōe ptolomei accipe licet martomānī ⁊ sudini cadiq; morauiā ⁊ austriā q̄ trāsdanubiū iacet incoluisse vident͡.

De Slesia germanie prouincia

Slesia post morauiā sequit͡ haud ignobilis prouincia quā fluui⁹ odera plabit͡ inter oēs germanie nationes late cognitus. fontes eius hūgarie mōtib⁹ que Slesie ad oriente iungūt͡ mare baltheū cursus terminat. Lōgitudo regionis circiter. lxxx. stadia. Caput gētis wratislauia ē amplissima ciuitas ad ripas odere sitā priuatis ac publicis edificijs magnifice ornata. cui⁹ ep̄atū maiores nr̄i aureū vocauere. Hussitarū bella luteū reddidere. In hac vrbe regnāte apud bohemos wenceslao orta seditiōe cōsules quoꝝ p̄ma ptās ē ꝑ fenestras ex p̄torio in forū p̄cipitati gladijs ac lanceis irate plebis excepti dirū spectaculū p̄buere. cuius rei auctores sigismundus imꝑator paucis post annis securi ꝑcussit. Duces Slesie multi nūero inter quos paterna hereditas ꝑ capita diuidit͡ hinc scissa multas in ꝑtes prouīcia freq̄ntes calamitates incurrit. crebris exposita latrocinijs. Inter hos duces vnū esse ferūt noīe bulconē quē ꝯpoliēsem appellāt. Qui glogouie residens delitijs ac voluptatib⁹ deditus vsq; adeo insaniuit vt neq; inferos neq; supos esse diceret. aīasq; cū corꝑib⁹ sil͡ ꝑrsus interire putaret. Ecciaꝫ vel nūq; vel raro ingressus ē. Sacramētis xp̄ianis prorsus abstinuit nisi q̄ abusus mr̄imonio vxore q̄ sibi ingrata esset relicta alterā superduxit. q̄ ne pellex appellari possit nō nisi ꝑ solennia mr̄imonij cōiugi voluit. Slesite sub imꝑio bohemoꝝ cōstituti sunt. nūc in imꝑata facere detractāt. Georgiū nouū regē admittere recusantes. wilhelmū saxonie ducē secuti. q̄ regnū bohemie ad se ꝑtinere affirmat ꝓpter ꝯiugē q̄ latislai hungarie atq; bohemie regis soror fuit. Sladius ei⁹ litis arbiter erit. Sermo gentis maiori ex pte theutonic⁹. q̄uis trāsoderā polonica lingua p̄ualet Ob quā rem nō immerito quidam hoc in loco germanie terminū esse oderam putauere. q̄uis idem fluui⁹ in septentrionem vergens germanicas partes ripis ambobus alluit.

De Polonia ſarmatica

Libet in hac parte germanice lingue fines ⁊ ad orientē ac ſeptētrionē ſarmaticas inuiſere gētes. Polonia vaſta regio ē q̄ Sleſie ad occidētē proxima. hūgaris. lituanis ac prutenis cōtermia. Hic cracouia ē p̄cipua regni ciuitas. in q̄ liberaliū arciū ſcola floret. Sbigneꝰ huic vrbi p̄fuit eps lrāꝝ doctrina ⁊ morum ſuauitate inſignis. a quo plurimas accepimꝰ ep̄las multo ſale ⁊ romana elegātia ꝯditas. cui ob ſingulares virtutes romana eccl̄ia inſignē cardialatꝰ honoris rubentē pileū miſit. Ciuitates polonie p̄ter cracouiā paꝝ nitide ⁊ materia lignea ferme oēs domꝰ cōponūt pleraſq̄ꝫ luto linitū t. plana regio ⁊ nemoroſa eſt. potus gēti cereuiſia ē ex tritico atq̄ꝫ humulo facta. vini rariſſimꝰ vſus. nec vinee cultura cognita. ager cereris ferax. multa gēti armēta. multa feraꝝ venatio. equū ſiluestrē p̄ter cornu ceruo ſimilē edūt. feras q̄ꝫ boues venāt q̄s priſci vros vocauere. piſce ac volucribꝰ abūdāt. argēto atꝫ auro inops terra. vectigalia regi pua Regnū in q̄tuor ptes diuiſere maiores. has p circulū anni rex ambit. q̄libet ps tribꝰ mēſibꝰ regē ⁊ curiam paſcit. q̄bꝰ exactis ad alterā ptē fit trāſitꝰ. Statuta ſunt q̄ p̄ſtare prouīciales optet. ſi māſerit vltra p̄ſinitū tp̄s rex ſuo viuere ſumptu cogit. Cū rex gētis patrū noſtroꝝ tēpeſtate obijſſet relicta filia wilhemus dux auſtrie ī mr̄imoniū eā accepit. illiq̄ꝫ reḡ p̄fectꝰ ē. Nō placuit polonis rex theutonicꝰ. Vlatiſlaū ex littuania vocauere electoq̄ꝫ wilhelmo cōiuge eiꝰ ⁊ regnū nouo regi tradidere. Gentilis fuerat vlatiſlaꝰ ⁊ ydola coluerat. ſed baptiſma cū regno ſuſcipe nō recuſauit. cōuerſus ad xp̄m religioſiſſ ſe principē geſſit. multos ex lituanis ad euāgeliū traxit. pōtificales eccl̄ias nōnullas erexit. epōs magno honore proſecutꝰ ē. inter eq̄tādū q̄teſcūq̄ꝫ turres eccl̄iaꝝ inſpexit detracto pileo caput inclinauit. deū q̄ coleret in eccl̄ia veneratꝰ. Cū tartaris regni limites infeſtātibꝰ feliciter dimicauit. prutenos maximo bello vicit. de q̄ inter res prutenicas memorabimꝰ. Ex priore cōiuge prolē nō ſuſtulit cū q̄ mr̄imoniū haud legittimū fuit. ex ſc̄da tā ferme nonagenaria duo nati ſunt filij Vlatiſlaus ⁊ caſſimirꝰ. eo mortuo vlatiſlaꝰ regnū polonie accepit. Caſſimirꝰ lituanie ducatū cōſecutꝰ e. prior q̄ꝫ ad hūgarie regnū accerſitꝰ in bello turchoꝝ vt añ narratū ē cecidit. qua re cognita ſolliciti poloni p̄ceres d̄ ſucceſſore fridericū marchionē brādeburgēſē q̄ puericiā ī reḡ trāſegerat linguāq̄ꝫ gētis ⁊ mores tenebat vt regnū accipet rogarūt. reſpōſum datū ē Caſimirꝰ lituanie ducē q̄ frater eſſ defuncti regis heredē extare ſciſcitari eius animū optere cui fraternū p̄mūq̄ꝫ regnū cupiēti impedimētum afferre e dignitate ſua fridericꝰ nō duceret pari ex moderatiōe ⁊ albertus bauarie dux erga latiſlaū alberti filiū vſus ē q̄ bohemie regnū ſibi oblatū recuſauit. Fridericꝰ quoq̄ꝫ impator ⁊ ab hungaris ⁊ a bohemis ad hereditatē latiſlai vocatꝰ nūq̄ꝫ audire ſuſtinuit q̄ patrueli p̄iudiciū faceret. Ingēs laus nr̄e etatis ⁊ magnū decus germanici nois. q̄uis nō ambigo eſſe aliquos q̄ nō tā iuſticie q̄ꝫ ignauie tradūt alienis regnis quēpiā abſtinere. ego qd̄ recti ſpeciē hꝫ nō laudare nō poſſum. Caſimirꝰ aūt ⁊ ſi difficile a lituanis dimitteret q̄ ſuū apud ſe principē retinere cupiebāt. in poloniā veniēs pacificā regni gubernationē accepit. nec diu poſtea ſororē latiſlai regis duxit vxorē. multa ei aduerſus fratres theutonicos qui ſancte marie appellant bella fuere. de quibus in rebus prutenicis referemus.

Lituania

Lituania ⁊ ipa late patēs regio polonis ad oriētē ꝯnexa ē paluſtris ferme oīs ⁊ nemoroſa. witoldꝰ hu-
ic pfuit vlatiſlai frater. q̃ relicto idoloꝝ cultu cū regno polonie xp̄i ſacramentū accepit. Magnū witol-
di nomē ſua tēpeſtate fuit. quē ſubditi adeo timuerāt vt iuſſi laq̄o ſe ſuſpendere parere potiꝰ ꝙ̄ pricipis indi-
gnationem incidere voluerīt. Detractātes impiū inſutos vrſina pelle. viuētibꝰ vrſis q̃s eā ob cāꝫ nutriebat.
dilaniādos obiectauit. crudelibꝰ q̃ꝫ aliis affecit ſuppliciis. Eq̄tās arcū ſp tēſum geſtauit. ſi quē ꝯſpicatus ē
aliter incedere ꝙ̄ voluit cōfeſti ſagitta ꝯfodit. multoſq̄ꝫ ꝑ ludū interemit ſanguinariꝰ carnifex. Ut eſſet inter
pplares ⁊ ipm ꝓncipē certū faciei diſcrimē radere barbā oībꝰ impauit. id vbi ſucceſſit. facilꝰ eīm cernitis ꝙ̄
barbe iacturā ſeratis. tōſus ipē mentuꝫ ⁊ caput ꝓdiit capitale interminatꝰ ſuppliciuꝫ. Si q̃s ꝓuicialiuꝫ pilos
faciei capitiſue deponeret. Rex a ceſare ſigiſmundo lituanioꝝ appellatꝰ pretꝰ obiit ꝙ̄ legati diadema ferētes
ſe ꝯuenirent. Succeſſor Sindrigal vrſaꝫ nutriuit q̃ ſueta ex manibꝰ eiꝰ panē accipe ſepe in ſiluas vagebat.
redeunti vſq̄ꝫ ad thalamuꝫ pricipis oſtia queque patebāt ibi cōfricare ac pulſare pedibꝰ oſtiuꝫ cuꝫ fames af
fuit cōſueuit. cui priceps aperiens cibuꝫ ꝓbuit. Cōſpirauere nobiles aliq̄t adoleſcētes aduerſus principem
atꝫ vrſe moduꝫ ſecute ſumptis armis cubiculi pricipalis ianuā cōfricauere. credidit Sidrigal vrſam adeē oſti
umq̄ꝫ apperuit ibiq̄ꝫ mox ab inſidiātibꝰ cōfoſſus interiit. Prouīcie deinde gubernatio ad caſimiruꝫ ꝯuenit
Ad lituanos eſtiuo tp̄e difficilis trāſitus eſt. paluſtribꝰ aq̄s cuncta ferme obſidentibꝰ. hyems ꝓbet aditum
aſtrictis gelu lacunis. mercatores ſup glaciē ac niuē iter faciunt. plurium dieꝝ cibaria in vehiculis ferentes.
nulla certa via meatꝰ (ſicuti in mari ſideꝝ) curſus oſtendit. rara inter lituanos oppida neq̄ꝫ frequentes ville
Opes apō eos p̄cipue aīaliuꝫ pelles q̄bꝰ etas nr̄a zobellinos armelinoſq̄ꝫ noīa indidit. vſus pecunie ignotꝰ
locuꝫ eius pelles obtinēt. viliores cupri atꝫ argēti vices implent ꝓ auro ſignato p̄cioſiores accipiunt. Ma
trōe nobiles publice ꝯcubinos habēt ꝯniuentibꝫ viris quos mr̄imonii adiutores vocāt. Uiris turpe ē ad le-
gitimā cōiugē pellicē adiicere. ſoluunt tn̄ facile mr̄imonia mutuo cōſenſu ⁊ iteꝝ atq̄ꝫ iteꝝ nubunt. multum
his cere ac mellis eſt. q̄ō ſilueſtres in ſiluis apes cōficiunt. vini rariſſimus vſus ⁊ panis nigerrimꝰ. Armēta
victuꝫ ꝓbent multo latte vtentibꝰ. Sermo gentis ſclauonicꝰ eſt. latiſſima eīm eſt hec līgua ⁊ in varias diuiſa
ſectas. Ex ſclauis eīm alii romanā eccl̄iaꝫ ſequunt vt dalmate. croatani. carni ac poloni. Alii grecoꝝ ſequun
tur errores vt bulgari. rutheni ⁊ multi ex lituanis. Alii ꝓprias hereſes inuenere. vt bohemi. morani. boſnē-
ſes. quoꝝ magna ꝑs manicheoꝝ imitat inſaniā. Alii gentili adhuc cecitate tenent. quēadmodū multi ex li-
tuanis ⁊ idola colētes. hoꝝ magna ꝑs euo nr̄o ad xp̄m cōuerſa poſtq̄ꝫ vladiſlaꝰ in ea gente polonie regnuꝫ
accepit. Noui ego hieronimuꝫ pragenſeꝫ ſacris lr̄is apprime erudituꝫ vite munditia ⁊ facundia ſingulari
claꝝ q̄ annis ſupra vigīti in heremo camaldulenſi in appēnino etruſco p̄niaꝫ egit. hic oriēte apō bohemos
huſſitaꝝ hereſi fugiens peſtiferꝝ virꝰ in poloniā trāſiuit. vbi acceptis lr̄is a vlatiſlao rege cōmendaticiis p̄di-
caturꝰ euāgeliuꝫ xp̄i ad witolduꝫ pricipeꝫ in lituaniā penetrauit multoſq̄ꝫ pplos witoldi fauore fretꝰ ad ſa
lutiferā dei nr̄i fideꝫ cōuertit. venitq̄ꝫ tandē ad ſinodū baſilienſem vocatꝰ a iuliano ſcti angeli cardīale. cuꝫ
de rebꝰ bohemicis ageret narrabat hic multa de lituanis q̄ pene incredibilia videbant. Audiebam ego ex
aliis eiꝰ dicta nec mouebar vt crederē. libuit audire hoīem atꝫ ab eiꝰ ore relata cognoſcere. comites mei fue
runt nicolaꝰ caſtellanꝰ qui tunc iuliani cardialis domuꝫ regebat. bartholomeꝰ lucemanꝰ archiepi mediola-
nenſis ſcriba ⁊ petrꝰ noxetanꝰ cardialis firmani ſecretariꝰ viri graues ⁊ docti hoīem in cella tranſrhenum
apō carthuſienſes cōuenimꝰ. cuiꝰ hec narratio fuit. Primi quos adiit ex lituanis ſerpentes colebāt. p̄reſſa-
milias ſuuꝫ quiſq̄ꝫ in angulo ſerpenteꝫ habuit cui cibuꝫ dedit ac ſacrificiuꝫ fecit in feno iacenti. hos hieroni
mꝰ iuſſit oēs interfici ⁊ in foro adductos publice cremari. inter quos vnus inuentus eſt maior ceteris quē
ſepe admotuꝫ igni cōſumere nullo pacto valuit. Poſt hos genteꝫ repit q̄ ſacruꝫ colebat igneꝫ eumq̄ꝫ ꝑpetu
um appellabat. ſacerdotes templi materiā ne deficeret miſtrabāt. hos ſuper vita egrotātiuꝫ amici cōſulebāt
Illi noctu ad igneꝫ accedebāt. mane vo ꝯſulētibꝰ rn̄ſa dātes vmbrā egroti ſe apō ignē ſacrū vidiſſe aiebāt.
q̄ cuꝫ ſe calefaceret ſigna vel mortis vel vite oñdiſſe. victuruꝫ egrotuꝫ facies oñſa igni. ꝯ ſi dorſuꝫ oſtentaſſet
morituꝝ ꝓtendit. teſtari igr ⁊ rebꝰ ſuis ꝯſulere ſuadebāt. Deluſioneꝫ hāc eſſe hieronimꝰ oñdit ⁊ pſuaſo po
pulo deleto tēplo ignem diſſipauit xp̄ianoſq̄ꝫ mores induxit. Profectꝰ introrſus aliā gentē repit q̄ ſolē cole
bat ⁊ malleū ferreū rare magnitudis ſingl'ari cultu venerabat. Interrogati ſacerdotes q̄d ea ſibi veneratio
vellet. rn̄derūt oli pluribꝰ mēſibꝰ nō fuiſſe viſum ſolē quē rex q̄dā potētiſſimꝰ capiū ꝯcluſiſſet in carcere mu
nitiſſime turris. gigātē deinde opē tuliſſe ſoli ingētiq̄ꝫ malleo ꝯfregiſſe turrī ſolēq̄ꝫ liberatū hoībꝰ reſtituiſſe
dignū itaq̄ꝫ veneratu inſtrumentū eē q̄ mortales lucē recepiſſent. Riſit eoꝝ ſimplicitatē hieronimꝰ manēq̄ꝫ fa
bulā eē monſtrauit. ſolē vero ⁊ lunā ⁊ ſtellas creaturas eē oñdit. q̄bꝰ maximꝰ deꝰ ornauit celos ⁊ adutilitateꝫ
hoīm ꝑpetuo iuſſit igne lucere. Poſtremo alios pplos adiit q̄ ſacrā coluere ſiluā vt q̄ arbor ꝓcerior fuit eo
cultu digniorē putauere. Predicauit huic gēti pluribꝰ diebꝰ fidei nr̄e aperiēs ſacramēta. demq̄ꝫ vt ſiluā ſuc-
cideret impauit. vbi ppl's cū ſecuribꝰ affuit nemo erat q̄ ſacrū lignū ferro ꝯtingere auderet. prior itaq̄ꝫ hiero
nimꝰ aſſumpta bipenni excellētē quōdā arborē detrūcauit. tū ſecuta multitudo alacri certamīe alii ferris alii
dolabris alii ſecuribꝰ ſiluā deiiciebāt. ventū erat ad mediū nemoris ibi quercū vetuſtiſſimam ⁊ an̄ oēs arbo
res religione ſacrā ⁊ quā potiſſime dei ſedē putabāt ꝑcutere aliq̄ꝫdiu nullꝰ p̄ſumpſit. poſtremo vt ē alter al-
tero audatior intrepidās q̄dā ſocios q̄ lignū inſenſatū ꝑcutere formidarēt eleuata bipenni magno ictu cuꝫ
arborē cedi arbitraret tibiā ſuā ꝑcuſſit atꝫ i t rā ſemianimꝰ cecidit. attonita circa turba flere. ꝯq̄ri. hieronimū
accuſare q̄ ſacrā dei domū violare ſuaſiſſet neq̄ꝫ iā quiſq̄ꝫ erat qui ferrū exercere auderet. Tū hieronimꝰ illuſi
ones demonū eē affirmās q̄ decepte plebis occulos faſcinarēt. ſurgere quē cecidiſſe vulneratū dixīmꝰ impe
rauit ⁊ nulla in ꝑte leſum oñdit. ⁊ mox ad arborē adacto ferro adiuuāte multitudine ingēs onꝰ cū magr fra-
gore ꝓſtrauit totūq̄ꝫ nemꝰ ſuccidit. Erāt in ea regione plures ſilue pari religione ſacre ad q̄s dū hieronimꝰ
amputādas ꝑgit mulieꝝ ingēs numerꝰ plorās atq̄ꝫ eiulās vitoldū adiit ſacrū locū ſucciſum querit ⁊ domū
dei adēptā in q̄ diuinā opē petere cōſueſſent. inde pluuias. inde ſoles abſtinuiſſe. neſcire iā q̄ in loco deū q̄-
rant cui domiciliū abſtulerit. eē aliq̄s minores lucos in quis dii rn̄dere ſolebāt eos q̄ꝫ delere hieronimū vel
le. qui noua q̄dā ſacramēta introducēs patrū morē extirpet. rogare igit atꝫ obteſtari ne maioꝝ religionem
aufferri ſinat. ſequūt ⁊ viri ⁊ mulieres nec ſe ferre poſſe nouū cultū aſſerūt. relinq̄re potiꝰ terrā ⁊ patrios la
res ꝙ̄ religionē a maioribꝰ acceptā dicūt. Motꝰ ea re vitoldꝰ veritusq̄ꝫ pploꝝ tumultū xp̄o potiꝰ ꝙ̄ ſibi deeſ

ſe plebē voluit reuocatiſcꝫ lr̄is q̄s p̄ſidibꝰ ꝓuinciaꝝ dederat. iubēs parere Iherotimo hoīeꝫ ex prouincia decedere. iuſſit hec nobis iheronimꝰ ꝯſtāti vultu nihil heſitās ac ꝑ iuramentū affirmauit. dignum fide ꝛ ḡuitas ſermonis ꝛ doctrina oñdit ꝛ viri religio. nos que accepimus immutata retulimꝰ veri ꝑiculuꝫ nō aſſuminus. ꝑſuaſi tn̄ ꝛ nos ꝛ comites ab eo receſſimus.

De Ruſſia

Ruthem quos appellāt croſſanos vt Strabo videt lituanis cōtermī ſunt. gēs barbara incōpta. apud quā opulentē ecciaꝫ obtinuit yſidorꝰ cardīalis ſabinenſis. cuiꝰ ſupra mētionē fecimꝰ. In hac gente ciuitatē ꝑmaximā tradūt nogardiā appellatā. ad quā theutonici mercatores magno labore ꝑueniūt. magnas ibi opes fama eſt. ꝛ multū argenti pelleſcꝫ p̄cioſas vendētes atꝫ ementes. pōderato argento nō ſignato vtūtur. lapis in medio fori q̄dratus eſt quē q̄ aſcendere potuerit necꝫ deiectus fuerit p̄cipatū vrbis aſſequitur ꝓ ea re q̄ armis dimicauit ſepecꝫ vna die plures aſcendiſſe ferunt. ꝛ ꝑſepe ſeditiones in populo emerſere.

De liuonia nunc germanie prouincia

Liuonia deinde xp̄ianoꝝ vltīa prouinciaꝝ ad ſeptentrionē ruthenis iūgūtur. Tartari eā ſepe incurrunt. in q̄ noſtra etate magnas acceperūt ſtrages. Frēs teuthonici qui b. marie vocātur hāc armis q̄ſiuere ꝛ xp̄i ſacra ſuſcip̄e coegerūt. cū eſſet antea gentilis ꝛ ydola coleret. Eā alluit ab occidente mare baltheum qḋ pleriqꝫ veteruꝫ occeanuꝫ eſſe putauerunt. nōdum ſeptentrio vt hodie cōgnitꝰ grecꝭ atꝫ italis fuit. xp̄iana religio hāc orbis p̄tē nr̄o generi aperuit q̄ ferociſſimis gētibꝰ deterſa barbariā mitioris vite cultū oñdit. baltheus ſinus adeo late patet vt incōpte magnitudis apō aliq̄s videat. Origo eiꝰ ex britanico mari ducitur. qḋ germanicū appellari p̄t. nā ꝛ germanie magna p̄te alluit. Oſtiū eiꝰ in occidēti eſt nōlōge a cheronoſſo cimbrica quā daciā hodie vocāt. Excurrēs aūt in orientē in ſeptentrionē pandit inſulaſcꝫ magnas ambit. Occidētale littꝰ noruegi occupāt. ad ſeptentrionē ſemiferos hoīes eſſe tradūt. cū q̄bꝰ nullū lingue ꝯmerciū nauigātes habēt ſignis tn̄ ꝛ nutibꝰ ꝯmutare merces ferunt. meridionale littꝰ ſaxonibus ꝛ prutenis traditur. orientale vt diximus liuones tenent.

De maſſagete

Inter liuoniā ꝛ pruſſiā paruā terrā eē ferūt vnꝰ ferme diei latā itinere ſ̄ lōgiſſimā a prutenis ad liuones quā maſſagete colūt gēs necꝫ gētilis necꝫ vere xp̄iana. polonoꝝ impio parēs. atꝫ hinc regnū polonie ad mare ꝓtendit ꝛ balthеū quē diximꝰ ſinū redeūti ex liuonia in germaniā ꝑ littus balthei maris.

Pruſſia nunc germanie prouincia

POſt maſſagetas pruteni ſe obiciũt ꝙ ripas vtraſqꝫ viſtule amnis accolũt. Is ē ſarmacie atꝫ germanie terminꝰ. Qui exoriēs in mõtibꝰ ꝙ poloniã hũgariãqꝫ dirimunt. ꝑtē polonie irrigat. pruſſias vero ꝗꝫ lõga ē ꝑcurrit. ab oppido torni vſqꝫ dantiſcũ ꝙ in loco baltheũ influit. Hũc fluuiũ alij viſtulã vt diximus ꝙbus cratis nr̄e ſermo ꝯgruit. Alij iuſtulã. ꝗdã inſtulã vocauere. qȏ vltra fluuiũ ē ſarmatici iuris fuit. qȏ citra germanici. ad oriētē ac meridiē maſonite poloniqꝫ rura coluit. occidētē ſaxones occupãt. aqͥlonem balthei maris excipit littus. frumēti ferax regio ē. aqͥs irrigua ⁊ plena colonis. multa ambicõſa oppida. multi maris ſinioſi reflexꝰ amenã efficiũt. pecoꝝ ingēs vis. multa venatio. piſcatio diues. Vlmerico olĩ hanc terrã incoluiſſe iordanꝰ tradidit. ꝙ tpe gothi ab inſula ſcandia incõtinētes deſcēdere. ꝙ ꝑ inſulã (vt ille ait) vlmerigoꝝ terras inuaſerũt. Ptolomeꝰ aũt a maxobios ⁊ alaunos venedes ac ſitones penes iſtulã fluuium habitare affirmat. Barbara hec gēs ⁊ ydoloꝝ cultrix vſqꝫ ad fridericũ impatorem eiꝰ nois ſcdm fuit. Sub eiꝰ vo imꝑio cũ amiſiſſent xp̄iani tholomaidē ſirie ciuitatē frēs theutones ꝗs ſctē Marie diximꝰ appellari inde fugati in germaniã redire. viri nobiles ⁊ rei militaris periti ꝙ ne ꝑ ociũ marcerent fridericum accedētes pruſſiã germanie cõterminã xp̄i cultũ ſpernere dixerũt. Sepe illiꝰ gētis hoīes in ſaxones ceteroſqꝫ vicinos excurrere. ingētē vim pecoꝝ atꝫ hoīm abigere. eē in aīo ſibi ꝯpeſcere barbarã gētem. annuat tm̄ impator ꝓuinciã qꝫ fribus ꝑpetuo iure poſſidendã tradat ſi eã armis acqͥrãt. iã eñ maſonite duces qui ſe eius terre ⁊ dños affirmabãt ius ſuũ fribꝰ ceſſerãt. Grata oblatio friderico fuit ꝙ collaudato ꝓpoſito ꝗs voluere frēs ſub aurea bulla lr̄as ꝯceſſit. Illi ſumptis armis breui tpe ꝗcqͥd prutenici iuris citra viſtula fuit occupauere. Exin tranato fluuio vetuſtam ⁊ late patulam quercuꝫ in caſtelli modũ erectis ꝓpugnaculis iuxta ripã muniuerũt. vbi collato ꝑ̄ſidio vlteriores prutenos vexare ceperũt. pugnatũ ē ſepe ꝓ quercu ⁊ ingētes paganoꝝ copie fugate ⁊ delete ſꝫ. bellũ plurimis annis ꝓductũ ē. ad extremũ fortuna fratrũ ipſo arridens oēm cis pruſſiã ſubiecit. victe barbare nationes iugũ ſubire. Ex illo tpe lingua theutonica introducta ē ⁊ culꝰ xp̄i gētibꝰ impatꝰ. Eccīe ꝗꝫ põtificales erecte trãs viſtelã pomeſaniēſis. culmēſis. ſambienſis warmienſis. ad quã defuncto Frãciſco epō ꝑuitatē nr̄aꝫ poſtulauere canonici Calixtꝰ f. ponti. max. annuente ſenatu aplico comēdauit. Que vna ē illis in ꝑtibꝰ ſuo vtēs iure. nec ſubiecta fribꝰ. reliqͥs epōs religionis habitũ geſtare optet. Quo in loco munitã quercũ fuiſſe diximꝰ. nobile oppidũ exedificatũ ē qȏ marieburgũ vocãt. ⁊ arx nobilis atꝫ ampliſſima. Hic ſedes magni mgr̄i ꝙ cũctis fribꝰ ꝓ̄eſt pruſſiã incolētibus. Sũt ⁊ alij duo in eadē religiōe mgr̄i. alter liuoniã regit. alter cōuētus alemanie gubernat. Theutones huius religionis inuētores fuere ac ꝓ̄terea nemo ad eã recipit̃ niſi theutonicꝰ nobilibus ortꝰ parētibꝰ ⁊ cui ꝓpoſitũ ſit ꝓ tuēdo xp̄i euãgelio aduerſus ſalutifere crucis inimicos armis depugnare. Ob eã rē veſtimentis albis vtunt̃ nigra cruce inſuta. barbã oēs nutriũt exceptis ꝙ in ſacris altaribꝰ ſeruiũt. ꝓ canonicis horis dñicã orōnē vſurpãt neqꝫ lr̄as diſcũt. magne his opes nec minor potētia ꝗꝫ regibꝰ. Sepe cũ polonie regni militibꝰ receptis atꝫ illatis gladijs cõtendere nec totis viribꝰ belli fortunã experiri recuſarũt. Cũ vlatiſlao caſimiri ꝙ mō regnat. patre cõtraxerãt ambe ꝑtes validiſſimas atꝫ ingētas copias polonis lituani ⁊ tartari iũcti erãt ꝗs duxerat vitoldus. Theutonici frēs ex tota germania vires conſciuerãt. poſtqꝫ ꝓpe ad .xx. ferme ſtadia vterqꝫ cõſedit. exercitꝰ ſpe plenꝰ ⁊ impatiēs more prutenoꝝ magr̄ caduceatorē ꝙ bellũ regi denũciaret ⁊ duos enſes in ꝗs ſtaret victoria miſit facta ꝑtãte vt quē vellet hoſtis eligeret. alterũ ſibi remitti iuſſit. Accepit vlatiſlaꝰ alacriter nunciũ donatoqꝫ caduceatore ⁊ vno retēto gladio remiſit alterum mox iuſſi ſunt milites arma induere belliqꝫ ſignũ datũ. .xl. milia eqͥtũ in ambobꝰ caſtris fuiſſe ꝓditũ inuenio. Vlatiſlaꝰ tartaros ⁊ lituanos primũ inire certamē iuſſit ⁊ Polonis ſubſidiarias acies elegit. Contra prutenus auxilia in poſtremis habuit florentem ordīs ſui militiã in exercitꝰ frõte collocauit. comiſſo ꝑ̄lio inermes ꝗdã tartari ⁊ lituani magna ſtrage ceſi ſunt vrgebat tm̄ multitudo nec terga dare polonus metuēs audebat. atrox pugna ſupra cadauera occiſoꝝ edebat̃. nec tã vulnerat prutenꝰ alacer ꝗꝫ excipe vulnꝰ tartarꝰ videbat̃. Protractũ ē diu certamē. pacta ingēs occiſio lituani tartariqꝫ velut pecudes mactabant̃. ac cũ nouꝰ ſꝑ hoſtis emergeret defeſſi tãta cede pacta theutones verſare ferrũ vix poterãt ⁊ iã remiſſius pugnabãt. qȏ vbi vlatiſlaꝰ aīaduertit tũ primũ polonoꝝ aciē validã ac ferro rigētē immitit. fit ſubita irruptio inſtaurat̃qꝫ ꝑ̄liũ. nõ tulere theutones recētis agmīs impetũ. impar pugna recētis ac ſatigati militis fuit. oritur [illegible] fuga ex ꝑte fratrũ. ferit terga polonꝰ. Mgr̄ ordīs vbi ſuos cedere videt. nec iã vllã in auxilijs ſpem eſſe aīaduertit collecta militũ manu hoſti ſeſe obiectauit. occidit̃. fit fedior fuga. nec priꝰ theutonicꝰ fugere ꝗꝫ polonꝰ ꝑſeqͥ deſiſtit. Perierũt in eo bello ex ꝑte fratrũ multa hoīm milia. inter ꝗs viri primarij ꝗs vocãt ꝯmētatores equeſtri dignitate inſignes cũ ipſo mgr̄o circiter ſex cētos. nec polonis incruēta victoria ceſſit tartaris ac lituanis magna ex ꝑte ceſis. bellũ hoc anno decīo ⁊ .cccc. ſupra mille geſtũ ē pꝰ xp̄i ſaluatoris ortũ. Pruſſia fortunã regis ſecuta oīs excepto burgomarie ad victorē defecit. Sꝫ interueniēte Sigiſmundo ceſare pax inter frēs ⁊ polonũ ꝯſtituta ē. ꝑcuſſiqꝫ fedꝰ pecunia polono data pruſſia reddita fratribꝰ. nec deinde vſqꝫ ad friderici tpa ꝙ nũc impat in poſſeſſione agri ſui turbata religio ē. Sub eiꝰ vo impo cũ populares graue ſibi iugũ fratrũ exiſtimarēt fedꝰ inter ſe inire in hũc ferme modũ vt .xvi. viri ſingulis annis certis in locis conuenirēt ꝙ ꝓuincialiũ ꝗrelas ad vſus fratrũ audirēt nec ſinerēt quēpiã indigne vexari. Ex his ꝗtuor ex religione viros aſſumi voluere. ꝗtuor ex ꝑ̄latis eccīaꝝ. pariqꝫ numero ex nobilibꝰ ac ciuitatibꝰ hiſqꝫ parere oē voluere. Per idē tp̄s diuiſa inter ſe religio fuit. alij magnũ magiſtrũ ſeqͥbant̃. alij ꝗſdã cõmēdatores ꝙ mgr̄i regimen improbabãt. Mgr̄ vt populares ſibi alliceret fedꝰ ipſm incõſulto fratrũ ꝯuētu approbauit. Fridericꝰ ꝗꝫ impator eidē federi robur adiecit cautiōe tm̄ inſerta ne ꝑ ſuas lr̄as ius religiōis lederet̃. mortuo deinde magiſtro ꝙ fedꝰ accepat ⁊ altero in eiꝰ locũ ſuffecto nicolaꝰ pon. max. legatũ miſit ꝙ ꝓuinciã pruſſie inſpiceret. cognitoqꝫ rerꝝ ſtatu ꝗtũ legatꝰ retulit populariũ fedꝰ dãnauit. vtqꝫ ab eo diſcederēt anathema interminatꝰ impauit. ꝗbꝰ ꝑtinacꝰ in ſententia ꝑſeuerãtibꝰ ex ꝯſenſu ꝑtiũ lis ad Fridericũ ceſarē deducta ē. ad quē rurſus eã cognita dãnato federe iuſſi pruteni ſunt ad obediētiã fratrũ redire ꝙ eã ꝓuinciã e manibꝰ infideliũ ſuis armis vēdicaſſent multoqꝫ ſanguīe coemiſſent. ꝗ re ciuitatibꝰ nũciata mox arma in fratres ꝑpl'ariter accepta ſunt. ex ꝗbꝰ plures capti atꝫ occiſi. caſtella eoꝝ euerſa. arces a fundamentis eiecte ꝗnqꝫ ⁊ ꝗnꝗginta oppida in eã rebellionē cõſpirauere. Sꝫ cũ nõ ſatis rē ſuã cõtra religionē ſine externa ope tutã putarēt Caſimirũ regē polonie ſibi dñm aſciuere deuotũ fribꝫ ſanguinē qui fortunam patris eius

expti fuiſſent. ille cũ exercitu ꝓuinciã ingreſſus dedẽtes ſeſe ciuitates in ptãtẽ accepit. cũ q̊ frẽs diu varia vi
ctoria dimicarũt. plures fuere ↄgreſſus. inter q̃s memorabilioꝛ q̃ apud canicũ oppidũ habit⁹ ẽ. xviij. mi
lia polonoꝝ obſidionẽ in eo loco tenebãt. i q̃s etiã rex ipe caſimir⁹ fuit. oppũgnabaẜ oppidũ dies nocteſq̧
machinis admotis. Rudolph⁹ pꝛĩceps ſagane vn⁹ ex ſleſie ducib⁹ tũc religionis ductabat exercitũ. q̃ latu
rus obſeſſis opẽ cũ ſeptẽ milib⁹ militũ aggredi regẽ nõ dubitauit. cõmiſſum ẽ pliũ in ↄſpectu oppidanoꝝ
ſumma vtriq̧ ↄtentiõe atq̧ ardoꝛe. ceſis hinc atq̧ inde cõplurib⁹. cũ ſuos referre pedẽ rudolph⁹ aĩaduertit in
crepãs ignauiã fugien tiũ intermiatuſq̧ necẽ aciẽ ſiſtit. ⁊ ꝓgreſſus in mediũ cũ recẽti pugnatoꝝ manu acre
certamẽ inſtaurat. hos ſternit. illos ↄfodit. fit ſubita rerꝝ mutatio. vrgẽte rudolpho cecidit polon⁹. rurſuſq̧
caſimir⁹ retinet ſuos pugne ſeipm miſcet ⁊ tanq̧ ex integro ptinaci ↄtentiõe certaẜ. occidiẜ in pugna rudol
phus. rex vo cq̃ deijciẜ. meliores ex vtraq̧ pte occũbũt. Poſtremo ceſum credẽtes poloni ſuũ regẽ deſpera
ta victoria fugã arripiũt. rex ab amicis adiut⁹ vix ex clade erept⁹ ẽ. Rudolph⁹ moꝛte ſua victoria religioni
peperit. Ex polonis ſupꝛa ſex milia cecidiſſe ferunẜ. ex teuthonib⁹ q̃s nõ pauci pire. Poſt eã cladẽ res polo
nica nutare apud prutenos cepit eo inclinãtib⁹ pplis q̊ belli foꝛtuna cõuertiẜ. ſtat tñ adhuc anceps exit⁹ et
alteri⁹ martꝭ iudiciũ moraẜ. Ferẜ inter hos frẽs oli moꝛtuo mgr̃o cũ de ſucceſſoꝛe agereẜ vnũ fuiſſe q̊ rogat⁹
eligere quẽ putaret religioni vtilioꝛẽ ſeipm elegiſſe dicẽtẽ nolle deierare. ſcire ſe cogitatiõs ſuas. alioꝝ coꝛ
da ignoꝛare. ſi magiſtrat⁹ ſibi cõmittaẜ nõ dubitare qn reipublice bene conſultũ eat. motos eius verbis re
liquos ad miniſtrationem illi credidiſſe que ſaluberrima deinde fuit.

Saxonia magna germanie pꝛouincia

Poſt prutenos ſaxonicũ nomẽ icipit gẽs valida ⁊ latiſſima cui ab occidẽte weſera apd̃ ãtiq̃s viſergu⁹ flu
ui⁹ ẜ minũ facẜ pleriq̧ vſq̧ ad rhenũ ꝓtẽdi ſaxones arbitrati ſẜ. aq̃lonarẽ plagã dani obtinẽt ⁊ mare bal
theũ. ad meridiẽ frãcones. baioarij ⁊ bohemi ſiti ſẜ. oꝛiẽtalẽ plagam ſleſite ſiẜ ⁊ pruteni obtinẽt. In his ter
mis ĩcluſi ſẜ thurĩgi. luſacij. pomeraniq̧ q̃s oẽs ſaxonici iuris ee volũt. prioreſ tñ thurĩgos in ea ẜra ↄſediſ
ſe q̃s ſaxones aiũt. hos eñi grecã ſobolẽ ee affirmãt. ex macedonic claſſib⁹ aduectã q̃ thuringos multis bel
lis defatigatos paternis agris deiecerit qd̃ nubi nõ ſit veriſimile. Eſt eñi vetuſtiſſimũ in germanica terra ſa
xonicũ nomẽ cui⁹ oẽs veteres meminere. thuringos nemo antiq̃ꝝ noĩat q̃ germanicas gẽtes enumerãt. In

aduentu primo francoꝝ ꝙ tpe valentiniani ceſaris germaniā intrauere thuringos noiari repio. Ob quaꝫ rē
male q̄drat hiſtoria veritati ꝙ thuringos priores ſaxonibꝰ in germania fuiſſe ɔtēdit. Fatebor tñ ſaxonie li
mites aliqñ minores fuiſſe aliqñ maiores nā ſicut imperia ita ⁊ prouīciaꝝ limites ex pte variant. Carolus
magnꝰ īpator mlta cū ſaxonibꝰ bella geſſit priuſqꝫ xpi cultū acciperēt coſqꝫ magnis afflixit cladibꝰ. Poſtqꝫ
vo deficiēte apḋ francos caroli magni genealogia romanū impiū ad teuthones orietales rediit. Saxonum
aucta dignitas ē. inter quos plures impatores fuere. ſingulari prudētia ⁊ reꝝ geſtaꝝ magnitudie clari. ma
xime vo tres ottones q ſibiinuirē ſucceſſere de romana ecclia optime meriti quoꝝ virtute prolatos ſaxonie
fines minime dubitarim. Inter pomeranos ꝙ orientē ſaxonie incolūt oppida ſunt digna noie Wiſmaria et
Sundis Griſuoldia Stetinū ⁊ Roſtochiū. in quo ſcola liberaliū artiū haud ɔtēnēda. ⁊ hec qdē mari ꝓxi
ma multis ac diuitibꝰ negotiatoribꝰ habitatū ē. ⁊ in mediterraneis caminū pōtificalis ciuitas. cuius dioce
ſis latiſſima eſt, nec minor magūtina credit. Epūs loci romano dūtaxat pſuli ſubeſt. Brādeburgēſes in du
as marchias diuidūt qꝝ altera vetꝰ altera noua vocat. veterē marchiā plabit albis fluuiꝰ. in cuius littore
Stendalū ē oppidū ⁊ gadelenū ⁊ ſoltuedelū ⁊ oſtroburgiū. Nouā marchiā interſecat fluuius odera haud
mlto inferior albi. In cuiꝰ rippa francfordia ē diues emporiū ⁊ lucenſis ciuitas. Spredo quoqꝫ fluuiꝰ eādē
ꝓuinciā irrigat equādꝰ. tiberi. berlinū in eiꝰ littore iacet. Eſt ⁊ aliḋ flumē hortellū nūcupatū qḋ Brādebur
giū ex quo marchia nomē hꝫ in duas ptes diuidit veterē ac nouā efficiēs. ibi epālis ſedes ē ⁊ marchionuꝫ
tribunal ad eiuſdē fluminis ripā. Auelburgiū quoqꝫ ſitū ē pontificalis ciuitas. ⁊ circū nobile territorium.
cui prigenitza ē nomē multū refertū oppidis ⁊ marciali pplo plenū. Caput miſnenſiū ciuitas miſna ē vnde
nomē regioni datū ē. hāc quoqꝫ albis alluit fluuiꝰ. hic valida arx ⁊ in ea cathedralis ecclia. In hac quoqꝫ ꝓ
uincia multa ſunt oppida marciali pplo plena. ⁊ martinopolis in honorē martis a veteribꝰ ɔdita merſebur
giū hodie vocāt. Sitr lipſg vrbs diues mercatoꝝ emporiū pclaroqꝫ ſtudio inſignitū. In thuringia nobile
oppidū ⁊ caput gētis Herfordia magūtino pōtifici ſubiecta ſtudijs liberaliū artiū inſignis. Nuburgenſis
quoqꝫ ciuitas duci ſaxonie parēs. hec oīa iure ſaxonū vtūt ⁊ lingua iſdē moribꝰ freti. Ceterū veri ſaxones
madeburgēſes nullo dubitāte habent. Bremēſes quoqꝫ. alberſtatēſes. hildeſinēſes. verdēſes. brūſuicēſes
hamburgēſes. luneburgēſes ⁊ lubicēſes. In madeburga archiepal ſedes habet. ⁊ in honorē ſcti mauricij
ex qdrato lapide diues tēpliū Ottonū nobile opꝰ ⁊ in eo ſcti Florēti corpꝰ. Credūt quoqꝫ vnam e ſex ydrijs
ibi eē in qbꝰ vinū ex aq factū a dño ſaluatore euāgeliſtaꝝ tradit hiſtoria. hāc plebibꝰ oſtendūt materia mar
morea ē ac plucida vini capax qtū equꝰ ferre poſſit. Alterā ac minorē apud hildeniēſes eē affirmāt. Vexil
lū quoqꝫ ſancti mauricij hic quotānis oſtendit. magiſtratꝰ vrbis ius ciuile romanoꝝ abbreuiatū ⁊ ſaxoni
ca lingua cōſcriptū nō ſine reuerentia cuſtodit qḋ magni Caroli auctoritate firmatū tradūt. eoqꝫ in deciſiōe
cāꝝ circūuicine gētes recurrūt. magna ⁊ venerabilis eaꝝ legū auctoritas habet. Bremēſes gliaꝫ ſuā ducūt
danoꝝ gentē ad xpm eē ɔuerſam. Nō ē omittēdum quod de halberſtadio tradit. Hāc ciuitatē oltenna ꝓla
bit fluuiꝰ. In medio vero tumulꝰ aſſurgit. in cuiꝰ cacumie planicies ē duorū ferme ſtadiorū cōtinēs lōgi-
tudinē. in cuiꝰ extremis angul duo tēpla ſita ſunt. alterū pōtificale. alterūqꝫ btē virginis appellāt. In me-
dio late patet forū magnificis canonicorū edibꝰ vndiqꝫ cinctū. vrbs hec vocat quod ſub tumulo iacet ſub
urbiū appellāt. in mōte nulla laicorū habitatio. Carolꝰ magnꝰ huiꝰ ecclie fundator habet. cuius feſtiuitas
quotannis celebrat. xij. hic dignitates. xxiiij. pbende. Archidiaconatꝰ ſupra. xx. eſſe ferūtur. In hac ecclia
ſingulis annis vnꝰ expplo deligitur quē peccatis grauioribꝰ inq̄natū putāt huc veſte lugubri induūt ⁊ ob
uoluto capite prima ieiunij die ad ecclam ducūt indeqꝫ pactis diuinis officijs eijciūt. Is ſingulis qdrageſi
me diebꝰ nudis pedibus pambulat vrbeꝫ ⁊ ecclas circuit neqꝫ ingreditur neqꝫ quemqꝫ alloquitur: inuitatꝰ
a canonicis p vices qḋ apponit comedit. ſomnus ei poſt mediū noctis in plateis pmittit. Hic iouis ſctā
poſt conſecrationē olei rurſus ad ecclam introducit ⁊ orōne facta a peccatis abſoluit. pecuniaſqꝫ populus
ei offert ꝙ tñ ecclie dimittunt. hunc adā vocant ⁊ omni crimie liberū putant. Circa alberſtadiū ager optimꝰ
ferax tritici. matureſcētibꝰ frugibꝰ culmoꝝ altitudine equo inſidentē hoīem ferunt excedere. ¶ Brunſuica
oppidū tota germania memorabile magnū ⁊ populoſum. munitū menibꝰ ac foſſatis. turres qꝫ ⁊ ꝓpugna-
cula excellūt. magnifice domꝰ. ppolite platee. ampla ⁊ ornatiſſima templa. qnqꝫ hic fora. qnqꝫ ptoria ⁊ to-
tidem cōſolatꝰ iura ciuibus dicūt. Hinc appellati duces brunſuicēſes ⁊ tota germania nobiliſſimi. ottonū
ſoboles. quoꝝ claritas cū potentia labente tpe defluit. ¶ Lubicenſiū ciuitas potentiſſima ē ſine cuiꝰ auxilio
vix vnqꝫ dacie reges cōtinere ſuos ſubditos valuere. xij. viri reipublice pſunt quos cōſules appellāt. quo
rū ppetua ptās ē. ⁊ ī eqſtri dignitate ɔſtituti ſt. popularibꝰ niſi vocet nulla de regimie vrbis cōſulēdi facul
tas. nec tñ hu ire plebs videt ſua cuiqꝫ ſubſtātia tuta ē ⁊ libertas ſaluis legibꝰ vt velit viuere. equū iudiciū
cōſules agūt. ab his ceſar ſi exceſſerit appellat. ¶ Saxonie nr̄a etate duces habēt. fridericꝰ ⁊ wilhelmus
frēs quoꝝ alter electorē iperij gerit. alter regnū bohemie debitū ſibi affetit vt ſupra retulimꝰ. Fuit cū brūſui
cēſibꝰ de electoratu diſſenſio. ſigiſmūdꝰ impator litē diremit. ſentētia vt ſepe fit potētiori alluſit. Alter ho-
rū fratrū natu ſenior robuſtiſſimꝰ venator fuit. iunior alter belli appetēs ⁊ in armis exercitatꝰ. Crudelia in
ter eos diu bella exercuerūt hereditatis prīne cā. ⁊ cꝫuis de pace ſepe mētio fieret īpediētibꝰ tñ appollonio
quē vice dñm appellāt ⁊ alijs pleriſqꝫ potētibꝰ qbꝰ ea diſcordia qſtui erat. fruſtra oēs tractatus abijt. Ex
cū vaſtat[?] tā agris tota ꝓuīcia peſſum iret appolloniꝰ vo fraternarū incēſor diſcordiarū p annū iubileū ro-
mam petiſſet rogauit fridericus germanum ſuū vt ad ſe lipſig veniret ſecū de pace acturus. annuit wilhel-
mus iter ingreſſo dixere conſiliarij paratas ſibi ⁊ qui cū eo irent inſidias eſſe caueret ne ſe pditum iret neue
ſuos ad necem traheret. Quibus ille at ego inquit libens moriar ſi vos prius necatos videro. qui frater-
nas contentiones alitis atqꝫ ita locutus ſequi iuſſis qui ſe amarent vrgens calcaribus equum feſtino curſu
ſu frattem adijt. Quo cum ſemotis arbitris e veſtigio pacem compoſuit fedusqꝫ pepigit. Magnus vir qui
ſe tam liberaliter in poteſtatem dederit hoſtis. Magnus ⁊ alter qui hoſtem ex fratre factum rurſus fratrem
atqꝫ amicū reddiderit. Appollonius interim Roma reuerſus ⁊ qui cū eo ſentiebāt ex Thuringia plurima
oppida poſſidebāt. extermiāti ſunt appolloniꝰ in Coburga qḋ eſt frāconie oppidū aliqꝫdiu ſe defendit. Ex

cū ſalutem in eo loco deſperaret nulliꝰ auxilio fretꝰ cū theſauris ſuis clā fugiēs ad bohemos migrauit. Ex
illo tp̄e q̄ctē habuere ſaxones q̄uis bohemi caſtella q̄dā ab eis repetētes ſepe bellū minati fuerint. inducie
in hac vſq; diē arma p̄tiū tenuere. nūc maioꝛ lis oꝛitura videt̄ q̄n wilhelmꝰ regie ſoroꝛis maritꝰ ad bohe-
mie regnū aſpirare fert̄ q̄uis terre p̄ceres aliū regē ſibi aſſumpſerint. ¶ Libet hoc loco audax priuati ho-
minis inſerere facinꝰ. Cōradꝰ de kauff nobili loco apud ſaxones natꝰ bellice rei p̄itꝰ. manu p̄mp̄tꝰ ⁊ aīo im
perterritꝰ cū ſe patria pulſum ⁊ p̄na hereditate priuatū p̄ iniuriā friderici ducis exiſtimaret ſcelꝰ ⁊ incredi
bili nr̄a etate p̄petrauit. Arx ē in miſna in alto mōte ⁊ in abruptis vndiq; rupibꝰ ſita altenburgū p̄uīcia-
les vocāt. ad radices mōtis oppidū egregiū munitū ⁊ pp̄lo plenū. iacet in arce duo friderici adoleſcētes
Erneſtus ⁊ Albertꝰ educabant̄. huc cōradꝰ intēpeſta nocte magnis itineribꝰ cū paucis comitibꝰ p̄tendit.
et admotis ſcalis p̄dente pedagogo arcē ingreſſus doꝛmiētes adoleſcētulos in cubili cōp̄hendit intermīa
tuſq; moꝛtē ſi vocē emitterēt funibꝰ colligatos extraxit. haud dubiꝰ q̄n p̄ductos in bohemiā magno p̄cio
venderet. ſuaſq; contumelias eo pacto magnifice vltꝰ videret̄. iā ſiluā hircinā q̄ bohemiam a ſaxonia diui
dit ingreſſus erat. iā p̄iculū oē trāſmiſſum putabat. cū iunioꝛ captiuoꝝ laboꝛe ac fame deficiēs ⁊ q̄tā ſitꝰ ⁊
cibū popoſcit. cuiꝰ p̄cibꝰ cōmotꝰ p̄do ad carbonariū q̄ndā diuertit afferriq; panē ⁊ ceruiſiā iuſſit. Interea
apud altēburgū cognita tāte rei nouitate clamoꝛ exoꝛit̄ attoniti oppidani raptim arma capeſcūt ⁊ p̄cio-
ſam vēdicaturi p̄dā p̄cipiti curſu p̄donis veſtigia inſectant̄. ſiluā ingreſſis foꝛtuna blandit̄. q̄ inter multos
tramites eū teneri ſuaſit q̄ recta duxit ad carbonariū ibi cōradꝰ dū puero cibū miniſtrat ex improuiſo capi
tur ⁊ oblatꝰ p̄ncipi audaciſſimi ſceleꝝ capite penas ſoluit. Fridericꝰ eodē pene nūcio q̄ captos atq; abductos
filios audiuerat recuperatos ⁊ ad domū reductos didicit. Saxonie ducibꝰ parua ꝟe ſaxonie poꝛtio paret
¶ Sūt eī in ea p̄uincia multi alij principes. multe ciuitates q̄ vocant̄ imp̄iales. multi ep̄i p̄p̄riū tērito-
riū h̄ntes. Miſna vero ⁊ thuringie maioꝛ ps ⁊ luſacie ⁊ franconie plerīq; oppida his ducibꝰ parēt. Ius
aūt eligendi romanū imꝑatoꝛē ſaxonie ducibus ex puo q̄dā p̄incipatu cōpetere aſſerūt inter miſnā ſleſiāq;
iacēte. cuiꝰ caput oppidū ē wittēberg vulgariter. id ē mōs albꝰ. In ſaxonia argēti mineras apud Goſlariā
otto p̄rimꝰ imꝑatoꝛ inuenit q̄ magni fuerūt redditꝰ. ibi ⁊ palaciū nobilis opis edificatū. hꝫ ⁊ fōtes ama-
ros ſaxonia ex q̄bꝰ ſal coquit̄ albū qđ ad vicinas gētes defert̄. Saline vberrime atq; ditiſſime apud lune-
burgū habent̄ ex q̄bꝰ multi monaſterioꝝ abbates ⁊ multi eccl̄iaꝝ p̄lati vitā ducere cōſueuerūt. Fuit enim
queſtꝰ ſalis vberrimꝰ has ſalinas luneburgēſes violēter vſurpauere. Ob quā rē ⁊ a nicolao pō. maxi. ⁊ a
friderico imꝑatoꝛe auguſto dānati ſunt. Cōſolatꝰ qui eiꝰ rei auctoꝛ habebat̄ auctoꝛitate ap̄lica deiectus ē.
Sꝫ fauoꝛe Bernhardi ducis brunſuicēſis paulopoſtea in priſtinū ſtatū rediꝫ. ⁊ q̄ nouiter cōſulatum adie
rant in carcerē cōijciunt̄. ciuitati rebelli ⁊ eccl̄iaſticoꝝ bonoꝝ rapaci ſacris interdictū ē. nō tamē deſunt qui
rem diuinā apud eos faciāt. Tantus eſt euo nr̄o ⁊ in populo ⁊ in clero auctoꝛitatis eccl̄iaſtice contemptus
Eſt in marchia brandeburgēſi nō magni nōis ciuitas aquis circūdata quā hauelburg vocant. in eius dyo
ceſis loco aſpero ⁊ deſerto paruū oppidū ē nōie welſnach. hic tres hoſtie habent̄ ex quis cruoꝛē ſua ſpon-
te manaſſe tradunt. Ob eā rem magnus populoꝝ concurſus eſt ⁊ nautaꝝ vota hic ſoluunt̄. Vulgo locus
ad ſanctū cruoꝛē vocant. Exceſſimus ſcribendi modū ſaxonie ciuitates noīatim cōmemoꝛantes. id fecimꝰ
quia veteres ſcriptoꝛes parciſſime de germania locuti ſunt ⁊ tanq̄ extra oꝛbem ea natio iaceret. ſomniā-
tes quodāmodo res germanicas attingunt. ob eā rem dabit̄ mihi venia foꝛtaſſe ⁊ aliquis graciā habebit
ſi germanicas diſtribuentes prouincias vt res oculis ſubijciamꝰ paulo p̄lixioꝛes fuerimꝰ propoſiti noſtri
metas egreſſi.

De dania vel dacia

Hoc loco q̄m ſaxonie dania iūgit̄. priuſq̄ germanie reliq̄s p̄tes abſoluo de ipo danie regno vicinīſq;
regionibꝰ in aq̄lonē verſis aliq̄ referre inſtitui nō indigna cognitu. tria ſunt in ſeptētrionē vergētia
regna ſibiīuicē coherentia. danoꝝ qđ hodie daciā appellāt. ſuecioꝝ ⁊ noꝛuegioꝝ. Dania ſiue dacia di
cere volumꝰ ꝯſuetudini ſeruientes germanie poꝛtio ē cheroneſi habēs foꝛmā. hāc quōdā cimbri habuere
vn̄ illa inundatio barbaroꝝ emerſit quā marꝰ arpinas italiā petentē ac res romanas euertere minitantes
ad internitionē deleuit. Poſſidonꝰ (vt Strabo refert) ꝯiecturā facit. qđ cymbri latrocinādo in certis erra-
bundi ſedibus ad paludē vſq; meothym militiā agitarit. ab eis eī cymeriū vocari boſphoꝛ arbitrabatur
quaſi cymbricū cū grecoꝝ lingua cymereos cymbros nominent.

De Suecia

Suecia cincta vndiq; mari plures cōtinet inſulas. in q̄s eſt ſcandania apud veteres late memoꝛabilis
hinc quoq; populoꝝ innumerabilis multitudo egreſſa omnē olim europam armoꝝ turbine ac p̄cel-
la inuoluit. nā gothas qui hunos bello vincere pannoniā. miſiā. macedoniā ⁊ omnē illiridem occupaue-
re. germaniam ytaliam ⁊ galliam vaſtauere ⁊ demū in hiſpania conſedere hinc fuit oꝛigo.

De Noꝛuegia

Noꝛuegia q̄ de ipo ſeptentrione foꝛnta eſt nomen cōtinenti p̄ ruthenos iungit̄ ⁊ in arctou protenſa in-
cognite terre ſeu ſtricto glacie occeano vt pleriq; fabulant̄ cōtermina eſt. ad oꝛientis partem ac meri-
diem baltheo mari alluit̄. ad occidentē britannicus finit oceanus. Daciā theutones hodie danoꝝ appel
lant marchiā. cuius lingua germanis incognita ē. Ex noꝛuegia veniſſe putant qui cimbroꝝ occupauerint
loca. In hac terra patrū noſtroꝝ memoꝛia voldimarꝰ regnauit in ſuecia. magnus aq̄nus ī noꝛtuegia quē
ferunt diuinū ſuiſſe hominē miro prouincialiū amoꝛe atq; obſequio cultum. huic cōiunx margaretha fuit.
Voldimari filia ex qua natus olaus patri ſuccedens breui tp̄e vita functus regnū matri reliquit. ea ⁊ pa-
ternū adepta ē extincto voldimaro. At magno in ſuetia hoīeꝫ exuēte albertꝰ dux naupolenſis vocatu pp̄li
dyadema ſuſcepit. Qui dn̄atū vicine femine cōtemnēs bello daciā noꝛuegiamq; laceſſere cepit. occurrit ei
margaretha coactis copijs ī campis late patētibꝰ pugnatū ē tanq̄ ipa viri femie animū induiſſet. victꝰ al
bertus captuſq; ⁊ in triūphū ductus regnū amiſit. dimiſſus tande infame ſeniū in p̄ria domo finiuit. mar
garetha clariſſima mulier tribꝰ impauit annis ad ſenectutē vſq; magnifice ⁊ religioſe ſubditos guberna
uit. Demū ſenio cōfecta cū tm̄ p̄ ſe ferre neq̄ret iuiguū heinricū pomeranie ducē q̄tuoꝛ ⁊ decē annos natum
ſibi filiū adoptauit regnaq; illi cōmiſit. ⁊ philippā regis anglie filiā dedit vxoꝛē. Is cū cōiuge ſine prole

defuncta) nubere vlterius nollet. iamq́ʒ q̄nq́ʒ ꝛ q̄nquagīta regnaſſet annos. ad extremū ſub impio friderici ppl'ari tumultu ex regio ſolo deturbat⁹ eſt. Et xp̄ofer⁹ bauarie dux ſibi ex ſorore nepos in ei⁹ locuʒ ſuffectus q̄ auūculū ſuuʒ. x. annis q̄bus ip̄e regnauit in inſula gothica regnare pmiſit. Xp̄ofero aūt ex hūanis abeunte. dacie ac norvegie coronā criſtigerus accepit. Sueci vͦ in electione regis diſcordantes alij carolum equeſtri dignitate inſignē. alij canutū ei⁹ fratrē natu minorē regno p̄ficiunt. Pendente adhuc electionis negotio carolus immiſſis militibus ſcoltonie qđ hodie ſcockhalm oppidū clam occupat. in q̄ regia ſedes habet. Canutus p̱ amicos arcē inuadit. hinc bellū inter fratres ortū ꝛ pugna diu anceps. occiſis vtrumq́ʒ plurib⁹ ea demū lege inducie pacte vt poteſtas eligendi regē excluſa nobilitate plebi fieret. in qua cū carolus gratioſior eſſet maieſtas regni ad eum defert. Canut⁹ priuatā vitā degit. Carolus vͦ nouo regno tumidus atq́ʒ inſolens armatis nauibus heinricū etatē confectū. nulli noxiū ſibi ipi viuentē e gothia ꝓpulſauit. qui etiam hodie in hūanis agens apud pomeranos (vnde illi origo fuit) ꝑuo contentus vitā agere fert. q̄ ſint incerta mortalia ꝛ q̄ inuida ſuo exemplo docent. qui tribus potentiſſimis regnis exutus nec paruam inſulam in q̄ decem annis delituerat vſq́ʒ ad mortem retinere potuit. etate pleniſſimus. Sed neq́ʒ carolo ſcelera ſua impunita fuere. qui dum xp̄i eccl'ias pſequit. religionem contemnit. ſacerdotes diſpoliat. feſtos dies obſeruare prohibet. iura diuina ꝛ humana a Johanne benedicti filio vpſalenſium p̄ſulem viro cordato ꝛ impigro. a quo nobilitas regni excitata eſt magno p̄lio ſupatus ac regno ꝓpulſus in parua inſula nonlonge ab oſtio viſtele ꝓpe pruſſiam exilium agit. Criſtigerus in locum eius aſſumptus pietate ac iuſticia melior. Iterum tria regna noſtro tp̄e in vnum redegit. cui ꝛ gothia paret. gothoꝝ quondā ſedes ꝛ patria.

Bohemia

Bohomoꝝ nõ res geſtas attingere ac ſitũ referre locoꝝ ratio exigeret. Bohemia em̃ intra limites germanie incluſa tota aquilonibꝰ expoſita ẽ habẽs ad orientẽ morauos ⁊ sleſitaꝝ ptẽ. ad aquilonẽ ſaxones ⁊ miſneſes. ad occidẽte agrũ noricũ. ad meridiẽ auſtriã ⁊ bauariã vndiqꝫ germanie pplis cĩcta. Latitudo lõgitudoqꝫ eiꝰ pene par triũ fortaſſe dietarũ. ſilua hercinia vniuerſam cingit. albis vero p̃clarior eius amnis eã mediã irrigat. alioſqꝫ nõ ꝑui nois fluuios excipiens vt multauiã que pene pragam mediam ſcidit. tãdẽ ꝑ ꝯualles ⁊ abrupta mõtiũ nemoroſoſqꝫ ſaltꝰ hercinie ſilue p̃ceps labit̃ ꝑ miſnenſez ꝓuĩciã fluẽs prope hãburgã vrbẽ ſaxonie in germanicũ mare abſorbet̃. Oppida regni memorabilia ſunt. Praga regũ bohemie digniſſima ſedes. cadanũ. bruxia. ſchlackẽwerdũ. cui ianũ cupri argẽtiqꝫ mineris celebratiſſimũ. regio ꝓrſus frigida. armẽtis tñ feris ⁊ piſcibꝰ habũdãs. ager ei optimꝰ. frumẽti ⁊ ordei feraciſſimꝰ. multa apud eos etate nr̃a memoratu digna emerſerũt. multa p̃lia geſta ſunt. multꝰ ſanguis effuſus. delete fũditus ciuitates. ſpreta ⁊ ꝯculcata religio. exorta ẽ huſſitaꝝ hereſis. adamitaꝝ pullulauit inſania. debachati ſunt thaboritarum ⁊ orphanoꝝ exercitꝰ. duo fulmĩa belli zyſka ⁊ ꝓcopiꝰ ꝓuĩciã ex arbitrio ſuo diripuẽ. iohes ⁊ ieronimꝰ qui pplm decepere in ꝯſtãtieñ magñ ſinodo demũ ꝯbuſti. Jacobellꝰ cõradꝰ rokazana ⁊ petrꝰ anglicus euãgelij corruptores tãqꝫ magr̃i veritatis hiti. qtuor reges extirpare peſtiferũ virꝰ nõ potuere. vẽceſlaꝰ ſigiſmũdꝰ albertꝰ ⁊ latiſlaꝰ qui apõ eos veneno extĩctꝰ creditꝰ ẽ. Poſtremo georgiꝰ rex creatꝰ ẽ qui huſſitarũ labe infectꝰ putat̃ magnꝰ vir. alioquin ⁊ in rebꝰ bellicis clarꝰ. ſ; oĩa hec in hiſtoria que de bohemicꝭ hijs rebꝰ edidimꝰ ꝯſcripta ſunt. ibiqꝫ de ſitu regiõis ⁊ gẽtis moribꝰ ꝓ captu nr̃o mẽtionẽ fecimꝰ. inde igit̃ aſſumẽdũ erit q̃cquid huic opi de rebꝰ bohemicꝭ deeẽ videbit̃. nos ceptũ ſequẽtes iter inferioris germanie prouincias. deinde ad ſupiores reuertemur ptes.

¶ De phriſia ꝓuincia germanie

Phriſones ad occeanũ ſiti ab oriẽte ſaxoniã cõtigũt. ad meridiẽ weſtualos. ad occidẽte traiectenſiũ terre iũgũt̃ q̃q̃ ⁊ ipos traiectiẽſes pleriqꝫ phriſones eẽ volũt. Inter q̃s otronẽ inuenio phriſingenſis eccie p̃ſulẽ q̃ res germanicas haud impite ſcripſit. Albertꝰ eps maguntinꝰ qui fuldenſe mõaſteriũ erexit. cũ religionẽ xp̃i ꝑſuadere phriſis niteret̃ ab eis interfectꝰ ⁊ martirio coronatꝰ ẽ. Gẽs eadez ferox. armis exercitata. robuſti ⁊ ꝓceri corporꝭ. ſecuri ⁊ intrepidi animi. liberã ſe eſſe gl̃iat̃. q̃uis philippꝰ burgũdie prĩceps eiꝰ ſe terre dñm vocet. Reuera phriſia libera ẽ ſuis vtens moribꝰ. exterꝭ nec parere ſuſtinet nec dñari cupit. haud inuitꝰ phriſo pro libertate mortẽ appetit. dignitas ĩ hac gẽte militarꝭ inuiſa. Sublimẽ virũ q̃ ſe ceterꝭ efferat nõ ferũt. magr̃atꝰ ãnuos eligũt qui rẽpublicã eq̃ iure diſponãt. Feminaꝝ impudicitiã ſeuerꝰ puniũt. Sacerdotes ne alia cubilia pollnãt ſine cõiuge nõ facile admitiũt. vix em̃ cõtinere hoĩez poſſe ⁊ ſup naturã arbitrãt̃ In pecoribꝰ oĩs eoꝝ ſuba eſt. ager planꝰ ac paluſtris eſt multo gramĩe fecũdꝰ. ligno caret bitumioſo ceſpite ⁊ ſicco ſtercore boũ ignes fouent. Ex hac gente tradit cornelꝰ tacitꝰ impante nerone duos legatos romã veniſſe veritũ ⁊ malorogẽ qui põpey theatrũ intrãtes cũ vidiſſẽt q̃ſdã cultu externo inter ſenatores ſedere ⁊ itellexiſſent id honorꝭ eaꝝ gentiũ legatꝭ dari q̃ v̾tute ⁊ amicicia romana p̃cellerent nullos mortaliũ aut armis aut fide añ germanos eſſe exclamauerunt ac digredientes inter pr̃es ꝯſedere ob quã rem ambos nero ciuitati donauit

¶ De holandia prouincia inferioris germanie

Holãdia quoqꝫ ꝓuĩcia germanie ad ſeptentrionẽ occeano alluit̃ mari. qd̃ reliquũ ẽ rheni fluminis brachia intercipiũt inſulãqꝫ cõficiũt. paluſtris paſcuoſa. pluribꝰ ſtagnis ac marꝭ interfuſa finibꝰ. nec deeſt qui traiectũ nobilẽ vrbẽ in holãdia ſitã dicãt. nobis haud alienum eſſe videt̃. Aliq̃ñ friſei traiectenſ. aliq̃ñ holãdie traditos eſſe vt ſepe regionũ termĩos dñantiũ impia mutãt. nr̃a quidẽ etate neqꝫ friſie neqꝫ holandie dant̃. Pricipatꝰ eccie traiectienſis impatori tm̃ ſubijcit̃ latãqꝫ poſſidet terrã diuerſis meatibꝰ rheni itercluſaꝫ. cui ab oriente phriſij a meridie weſtuali iũgũtur. Holãdia ſeptentrionẽ excipit. ab occidente ducatuſ gelrie. de quo ſuo loco dicemꝰ rheno flumĩe diſtĩguitur. Impitiſſime v̾o ne dicaꝫ faſiſſime nõnulli etate nr̃a traiectũ gallice natõis ciuitatẽ eſſe dixerũt. Cũ de põtificꝭ ageretur electiõe. nã quo pacto traiectũ gallie dabimus trãs duo rheni brachia ſitũ. Qui ⁊ qui cis rhenũ habitãt colonienſes. cliuenſeſqꝫ cõſtat eſſe germanoſ Traiectenſiũ quippe ſitus. mos ſermoqꝫ germanicꝰ eſt. Traiectũ diues ⁊ ppl̃oſa ciuitas eſt. eps vrbis. xl. milia pũgnatoꝝ ſi q̃ñ neceſſitas ingruit educit ad bellũ. Forma virꝭ ac mulieribꝰ egregia. ab exteroꝝ incurſu et aq̃ꝝ inundatiõe ⁊ ꝓpria v̾tute defendũtur. Potꝰ genti ceruiſia. vinũ mercatores afferunt. In hac ciuitate memoria nr̃a multe ſeditiões fuere. cũ ẽpm vni pti acceptũ altera recuſaret. Deſiderius aliq̃mdiu ẽpatũ quietem tenuit. deiñ a ciuibꝰ eiectus romani põtificꝭ ⁊ vicinoꝝ pricipũ aduerſus rebelles ſubditos auxilia iploꝛauit. illi dieſoldiũ quendã ꝯ ius phaſqꝫ ſibi p̃ſulẽ aſſumpſere. Martinꝰ põ. max. anathema ĩ eos promulgauit. ꝯtẽpſere eccĩaꝫ obſtinati hoĩes. experiri optuit arma. ingẽtes burgũdoꝝ ducꝭ vicinorũqꝫ pricipũ copie aduerſus traiectienſes ducte infeliciter pugnauere. victor cõtumax ppl̃s. vij. annis eccie mãdata ꝯtẽpſit. deſiderꝰ in exilio obijt. Canonici qui propter eũ patria pulſi fuerãt waltranũ morſenſez archiepĩ colonienſis germanũ ſucceſſorẽ eligũt. Agitata eſt in cõcilio Baſilieñ. cã. cõfirmata electio. iteꝝ dãnata in cõcilio traiectenſiũ rebellio. iteꝝ fruſtra pugnatũ. Poſtremo miſſus ab eugenio legatus iohes ceſarienſis eps qui poſtea ad cardĩalatus honorẽ vocatus morinenſis appellatus cũ retuliſſet vnicã pacande prouĩncie viã eſſe dieſoldio ignoſci eiqꝫ gentis p̃ſulatum cõmitti excluſo waltranio rebelli populo ſatiſfactuꝫ eſt pulchre ſane nulle vicꝭ leges fauent ſacroſqꝫ canones potentia vincit. Voluerunt caliſti quoqꝫ impiũ eludere traietieñ. qui mortuo dieſoldo ẽpm ab eo datũ recipe recuſarũt. ſ; aparitibus philippi burgundie ⁊ potentia territi ⁊ primis conatibus infeliciter niſi furore depoſito paruerunt.

¶ De Selandia prouincia inferioris germanie

Ultimi germanoꝝ ad ſeptẽtrionẽ ⁊ occidẽtẽ verſi Selandini ſunt inſulares ppl̃i rheni oſtijs obiecti. Inter quos p̃cipue mitelburgẽſes habentur. Ea ciuitas eſt egregie munita. diues opũ. negociationeqꝫ maxime accomoda. cuius haud paruam partem anno ſupiore incendium aſſumpſiſſe relatum eſt. Incuria ciuiũ id eueniſſe conſtat. q̃q̃ pleraqꝫ miracula referuntur que pretereo quia non ſatis digno teſtimonio cõprobantur. Eſt ⁊ Brielum oppidum nõ ignobile aquis circũdatum. in quo etiam multi mercatores nauibus applicant. Nõ tranſibo nunc rhenum germanicas que ibi habitant gentes cõmemoraturus. Habitur ſuo loco de his quoqꝫ dicendi facultas. proſequar veteris ac certe germanie populos. ⁊ qui iunguntur vel traiectenſibus vel phaſijs ad meridiem expediam.

De weſtualia germanie prouincia

Weſtualia germanie prouincia

Weſtualia rheno fluuio ab occidēti claudit. viſurgo ab oriēte quā veſerā hodie vocant. a ſeptentrione phriſiā hꝫ ꝛ traiectēſiū terrā. meridiē haſſie mōtes excipiūt q̄s anobos pholomeꝰ appellare videt. ex quibꝰ amaſis fluuiꝰ orit q̄ Padeburnā ꝛ monaſteriū nō ignobiles ciuitates alluēs. mediā fermē ꝓuinciā interſecat ꝛ ꝑ phriſiā defluēs fert in mare. Salas q̄ꝫ fluuiꝰ weſtualiā irrigat. inter quē ꝛ rhenū cū druſus germāicꝰ belligeraret domitꝭ hoſtibꝰ victor appetijt. Quo aūt cultores huiꝰ terre vocauit antiq̄tas difficile dictu ē diſcordantibꝰ auctoribꝰ. Strabo vicinos rheni accolas hoc loco ſugambros appellare videt. q̄ duce melone cū romanis bella geſſere. victiq̄ꝫ datis obſidibꝰ pacē obtinuere. quis calcata fide ꝛ ꝑditꝭ obſidibꝰ rebellarūt. Pholomeꝰ q̄ꝫ a ꝑte ſeptētrionali germanie circa rhenū fluuiū Buſſatores habitare tradit ꝑuos appellatos ſiccābros. o quenos ꝛ lōgobardos inuenio apud Strabonē circa amaſim fluuiū bruteros habitaſſe q̄s druſus nauali bello ſuꝑauit. Bruteros aūt bello victos ab auſtro in aquilonē ꝛ occeanū dilapſos. Ob quā rē coniecturā capere poſſumꝰ hos eē q̄ hodie pruteni appellant aq̄lonares ppli de q̄bꝰ ſupra diximꝰ. facile nāq̄ꝫ bruteros in prutenos ſermo ꝯuertit. Carolꝰ magnus multa cū weſtualis geſſit ꝓlia eoſq̄ꝫ magnis afflixit cladibꝰ coegitq̄ꝫ xp̄i religionē amplecti relicto ydoloꝝ cultu. quā cū ſepiꝰ abnegaſſēt nec iuſiurādū aduerterēt vt metu pene rebelligionē cōpeſcerēt occultos ꝯſtituit iudices q̄bꝰ ꝑtātē dedit vt q̄ꝫ primū deieraſſe aliquē cōperiſſent aut fregiſſe fidē aut aliqd̄ aliud flagiciū cōmiſiſſe mox illū ſupplicio afficerent vbi primū cōprehēdi poſſet nulla citatione ꝑuia aut defenſione ꝑmiſſa. elegit eī viros graues ꝛ recti amantes quos plectere innocentes haud veriſimile ſint. Terruit ea res weſtualos ac demū in fide continuit. cum ſepe in nemoribus ꝛ proceres ꝛ medioeres viri laqueo ſuſpenſi inuenirent nulla accuſationi prius audita. Querentibus tamen cauſam cōſtabat fregiſſe fidem. aut magnū aliquod ſcelus cōmiſiſſe qui necati reperiebantur. Id iudicium ad noſtram vſq̄ꝫ durat etatem vocaturq̄ꝫ vetitum. qui ei preſunt ſcabini appellantur. quoꝝ ea preſumptio eſt vt per totam Germaniā iuriſditionē extendere velint. Secretos habent

ritus ⁊ archana quedā quibꝰ maleſactores iudicāt ea mōdū quiſqꝫ reptus q̄ vel p̄cio vel metu reuelauerit Ipoꝝ q̄z ſcabinoꝝ magꝫ ps occulta ē q̄ ꝑ prouīcias diſcurrētes crīmioſos notāt ⁊ referētes iudicio accuſāt probantqꝫ vt eis mos ē. dānatiqꝫ deſcribūt in libro ⁊ minoribus ſcabinis ꝯmittit executio. reus ignarus ſue dānationis vbicūqꝫ reptus fuerit ſupplitio afficit. Degenerauit aūt hoc iudiciū. nā ⁊ viles aliqꝫ ꝑſone admittūt ⁊ ciuilia negotia tractare audēt. quibus erat ſolū de criminalibꝰ ꝯmiſſa ptās. In hac prouincia nr̄o tp̄e ſuſatenſes ab eccīa colonienſi deſciuere. nec diu nō vexati bello multiſqꝫ cladibus affecti ⁊ obſeſſione ꝯtinaciſſima oppugnati ad obedientiā redire. cuiꝰ rei cauſa ⁊ theodricꝰ colonienſis antiſtes. q̄ weſtualoꝝ pricceps habet. Et iohānes dux cleuēſis nō paruis inter ſe odijs cōtendere. Cū ſuſatēſes ad cliueſium opes cōfugiſſent coloniēſes ſaxonie duces ⁊ nō paruā bohemoꝝ manū in auxiliū accepiſſet. Apud monaſteriū q̄z eiuſdē prouincie ciuitatē ꝓpter eccīaz quā walramꝰ theodrici frater ſibi debitaz exiſtimabat acriter dimicatū ē. in quo bello multis hoſtiū ceſis vnꝰ ex principibꝰ brunſuicēſibꝰ q̄ dux copiaꝝ fuit interceptus ⁊ in ptātez coloniēſis antiſtitis factꝰ. Eſt aūt weſtualia regio admodū frigida neqꝫ frumēti habundans. pane vtunt nigro. ceruiſia potus. vinū qḋ rheno vehit magno emit p̄cio. opulēti tm̄ eo vtunt idqꝫ raro. populus marcialis ē ⁊ ingenioſus. de q̄ ꝓuerbiū eſſe dicūt vicioſos ⁊ fallaces weſtualia facilꝰ q̄ꝫ ſtultos gignere. Hic q̄ꝫ theodrici mentio incidit nō ē abſre pauca de eo referre. cui inter viros illuſtres noſtri ſeculi nemo locū negauerit. Origo etꝰ ex familia morſneſi apud germanos principes honoratiſſima fuit. Tres fratres habuit qui oēs ſupra ſexageſimū annū vixere. Henricus natu maior paternū principatū gubernauit. Johānes monaſteriēſem eccīam multis annis vſqꝫ ad exitū vite ſue ſumma cū laude adminiſtrauit. Walranius ⁊ ad traiacēſem eccīaz ⁊ ad monaſterienſem defūcto frē nequaqꝫ aſpirauit. q̄ꝫuis ad traiectā cōcilij baſilienſis fauore ⁊ ad monaſteriēſem nicolai pōtificis inſtitutione vteret. Theodricꝰ ipē cū bonon͞ie iuri pōtiſicio operā daret a Johāne. xxiij. ſummo pon. coloniēſem eccīaz obtinuit. cui iā ſex ⁊. l. annos nō ſine plebis ac nobilitatis magno fauore p̄fuit. q̄ ⁊ ſi plurima ꝓ defenſione eccīe ſue vario euentu bella geſſit in quis mō ſtrenui militis. mō fortiſſimi ducis officiū impleuit. nunq̄ꝫ tm̄ domi aut ſacerdotalia munia aut ciuilē adminiſtrationē neglexit. corpe pulchro ⁊ ſupra ꝯmunē ſtaturā eminenti. aīo magno ⁊ liberali. cuiꝰ pallaciū illuſtribꝰ ſp̄ patuit hoſpitibꝰ.

Haſſia germanie ꝓuincia

Inter weſtualos ac francones haſſia iacet mōtana regio q̄ a rheno in ſeptentrionē porrecta thuringie iūgit. princeps gētis lātgrauius etate nr̄a ad impiū vocatꝰ. imparē ſe eſſe dixit q̄ tante rei molē ſuſtinere poſſet. maluitqꝫ paruo impio parentibꝰ ſibi relicto vtiliter p̄eſſe. q̄ꝫ magnū accipiēs diſſipare. id quoqꝫ ſibi obſtare ad rē xp̄ianā gerendā dixit. q2 lr̄as ignoraret. Fuit tm̄ legū cultor. q̄s ſibi patrio ſermone exponi iuſſit. Quotiēs corā eo cā ventilata ē nec vnq̄ꝫ comptus eſt iniquā tuliſſe ſententiā. Hic cū reformaturꝰ monaſteriū qḋdā ſue ditionis ingredit ⁊ inuitatus cū monachis edit venenū pro cibo inter edendū ſumpſiſſe creditus eſt. nam ⁊ ipē ⁊ abbas qui reformationem petierat pauloпoſt extincti fuerunt.

Franconia germanie ſuperioris prouincia

Franconia ⁊ huic ſuccedit nobilis ſane ꝓuincia admodū potēs ab incolatu francorū ſic appellata. Franci qḋē troiani ab origie fuerūt. q̄ deleto Jlio duce Priami magni ꝑanni ex ſorore nepote ꝑ pontū euxinū ⁊ meothidas paludes in ſcithiā ꝑuenerunt. ibiq̃ ciuitatē edificarūt quā vocauere Sicambriā. ex q̄ dicti ſicambri. Cōſtat eīm pᵒ euictā īceſamq̃ troiā q̄ ſupfuerūt excidio in turmas tres diuiſos in exiliū ꝓfugiſſe. ⁊ alios qḋē Enea duce italiā petiuiſſe a quibꝰ albani ꝓdierūt. ⁊ deinde romā qui orbis imꝑio potiti ſūt. Alij ſub Anthenore ꝑ medios achiuos elapſi illiricos penetrauere ſinꝰ ⁊ regna liburnorū ad intimū adriaticū pelagus acceſſere vrbēq̃ cōdidere patauinā vbi ſepultū Anthenorē tradūt. qui enectū fugas ſecū duxit a quibus poſtea dicti veneti q̊rū eſt hodie ingens ptās terra mariq̃. Ceterij vt diximus in ſcithiā penetrarāt. quo in loco in magnā gentē coaluerūt. Cūq̃ ſcitharū multi romano imꝑio ſubiecti eſſent ⁊ ipſi quoq̃ tributa penderūt. māſerūt vectigales vſq̃ ad tpa valentiniani ceſaris. quo imꝑante alani vexare imꝑiū ceperūt. imꝑator vō propoſito edicto libertatē in decenniū eis promiſit qui alanorū ferocitatē cōpeſceret. allecto eo p̄mio Sycābri arma ſuſceperūt alanoſq̃ bello victos deleuere. Ob quā rē libertati in decenniū ab imꝑatore donati ſunt ⁊ mutato noīe franci appellati. qḋ actica lingua ſiue feroces ſiue nobiles ſonat. Itali francos nobiles liberos vocāt. Exacto decennio cū romani ſolita tributa repeterēt frāci ob ipāʒ libertatē effrenes facti parere recuſarūt. Pricipes eo tpe francis fuere priamꝰ ⁊ anthenor antiqui noīs ac virtut[is] quibus copias ductātibus ꝑliū cū romanis cōſertū eſt. in quo priamꝰ ipſe cū fortiſſimis ſue gentis cecidit. qui cladi ſupfuerūt ex ſcithia digreſſi ſunt ⁊ ī germaniā profecti in ptibꝰ thuringie cōſederūt cū pricipibꝰ ſuis priami ⁊ anthenoris filijs marcomede ſcʒ ⁊ ſimone. Symo ſine liberis deceſſit. Marcomede filꝰ fuit foramūdꝰ quē ſibi frācij regē creauere. ⁊ hic p̄mꝰ inter frācos regnauit. Huic fuit filꝰ clodoveꝰ crinitꝰ a quo frācorū reges criniti ſunt appellati. ꝑ idē tempus gothi qui iā vrbem romanā irruperāt vltra ligerū fluuiū in gallia ſedeſ inuaſerūt. Burgundiones quoq̃ iuxta rhodanū habitabāt. qui ⁊ ipſi paulo plꝰ reges hr̄e ceperunt. Fran

ſ vo trāſmiſſo rheno romanos q̄ ea loca tenebāt fugarūt paulatimq̄ aucti potentia magūtiā. treuerī. aggrip
pinā hodie coloniā ſup rheno fluuio. tornacū. cameracū. remos. ſueſonā. aureliānū īuaſere. itavt ab aq̄tania
vſq̄ ad bauariā impiū extenderēt. Clodeueo aūt mortuo meroneꝰ ſucceſſit filiꝰ a q̄ frāci meroringi dicti ſūt.
Poſt meroneū bildericꝰ regnū adeptꝰ. dū luxurioſe viueret a ſuis pulſus ē: Egidio romano in eiꝰ locū ſuffe
cto Bildericꝰ regno p̄uatꝰ ad Biſinuz thurīgie regē ꝯfugit. cuiꝰ ꝯiugē p adulteriū polluit. pꝰ octo aūt an-
nos reuocatꝰ aggrippinā inuadēs eiectis inde romanis magni regni ſui ptē recupauit. Mortuo aūt egidio
filiꝰ eius Siagriꝰ in ciuitate ſueſona regnauit. Biſina aūt regina cū accepiſſet bildericū regnū recupaſſe re-
licto viro ad eū ꝯfugit a q̄ recepta ⁊ p ꝯiuge habita Clodoueū ei pepit q̄ poſtea regnū adeptꝰ pmꝰ francoꝝ
regū xp̄i religionē accepit. a btō remigio baptizatꝰ. Illō aūt vitate caret qđ pleriq̄ tradūt agrippinā ab in-
colatu francoꝝ vocatā coloniā. nā priuſq̄ frāci germaniā intrarēt colonia romanoꝝ appellata ē a claudio ceſa
re ꝯdita ⁊ ab eiꝰ ꝯiuge agrippina nūcupata. Fuerūt inter clodoueū ⁊ ſyagriū aliq̄ bella. poſtremo victꝰ ſya-
grius ad alaricū gothoꝝ regē ꝯfugit q̄ nonꝰ a magno alarico regnabat. Repoſcit a Clodoueo ſyagriꝰ atq̄
obtētꝰ occidit. Romani q̄z reliq̄ p galliā habitātes exterminant. Clodoueus alemaniā ſibi ſubegit. Gothis
q̄z ⁊ aq̄tanis bellū indixit eoſq̄ ſupauit. occiſo alarico rege. fert cū ad bellū pgrederet ſi victor euaderet e-
quū btō martino vouiſſe. q̄ .xij. ⁊ centū annos añ id tp̄s vita exceſſerat. victoria potitꝰ equū tradidiſſe eūq̄
centū ſolidis redimere voluiſſe. Stetiſſe equū immobilē donec p̄ciū duplicaret. q̄ ex re dixiſe regē fert. mar
tinū bonū auxiliatorē. eſſe negotiatorē carū. Hic clodoueꝰ vxorē duxit Clodoſindā filiā regis burgūdionū
q̄ cū eēt xp̄iana adhuc ei pagano iūcta ē. magniſq̄ p̄cibus virū rogabat vt baptizaret. natoſq̄ filios clanculū
baptizabat. Cā aūt q̄ Clodoueū xp̄ianū fecit ee fert. q2 cū pugnaret ꝯ ſueuos ⁊ pene victꝰ eſſet votuz vouit
xp̄ianū ſe futurū ſi ex p̄lijs euaderet. ob quā rē mutata fortuna ex victo victor factꝰ. ſubactiſ ſueuis xp̄iane rel
ligioni ſe tradidit. cuiꝰ poſteri in francia vſq̄ ad pipinū nanū patrē Caroli magni regnauerūt. Tūc vo bilde
rico ſcđo p ignauiā regnū adeptꝰ ē. Deróſo eñ eo ⁊ in monaſterio retruſo pipinꝰ regnū accepit. Erāt tūc in
frācia maiores domos q̄ regnū gubernāt. Anno dñi ſeptīgēteſimo mortuo Dagoberto minore frācoꝝ rege
filiꝰ eiꝰ puulꝰ ī tutela pipini groſſi quē aliq̄ auſgigi filiū dicūt in tutela fuit ⁊ p īſidias perijt. Tūc griwaldꝰ fi
liꝰ legittimꝰ pipini groſſi regnū vſurpās a ꝯſanguineis Dagoberti regiſ defuncti captꝰ ī cuſtodia obijt. Per
idem tp̄s galli q̄ inter ſeq̄nā ⁊ ligerim fluuiū habitabāt aduerſus frācos bella mouere ⁊ vſq̄ magūtiā excur
rentes eā ciuitatē obſederūt. Frāci rege carētes Carolū martellū ad regnū ſublimare voluerūt q̄ regnū rennu
ens ducatū accepit galloſq̄ bello repſſit. Prouīciā vo inter ligerim ⁊ ſeq̄nā q̄ nunc gandina vocabatur a ſe
carlingā vocari iuſſit. qđ poſtea apđ teutbonicos diu ſeruatū ē. Hic Carolꝰ ex alpheida nobili ꝯcubina pi
pini groſſi filiꝰ fuit inclitꝰ vir ⁊ bello potēs. q̄ multa ſarracenoꝝ milia gladio interemit ⁊ pr̄ fuit pipini na-
ui q̄ carolū magnū genuit impatorē toti orbi cognitū ex ꝯiuge Berta quā duxit ex grecia. Hoc ergo frāco-
rū genꝰ cū ex ſcithia in germaniā veniſſet ibiq̄ diu ꝯſediſſet germanicū effectū ē. ⁊ terrā ipām p̄mo habita
uit a ſe franciā appellauit. Uerū cuz creſceret impiūz ita vt frācia aucta eſt adeo vt tota gallia ferme ⁊ magna
germanie ps a mōtibus pirrheneis vſq̄z ad pānonie termīos francia diceret. nā q̄cquid frācis ſuberat fran
cia vocabat. ⁊ in duas ptes diuiſa fuit. nā qđ ē gallie occidētalis frācia dicebat. qđ ē germanie francia di
cebat orietalis. Et germaniā q̄dē eatenus extenderūt q̄tenus ſermo germanicus ptendit. naz q̄cquid eſt ci
tra rhenū teutbonicē lingue ad frāciā orietalē ptinuit. Hec gēs ſub carolo magno romanū impiū meruit qui
afflictā longobardico bello ſedē aplicā ꝯſolatꝰ ē. Carolꝰ eñ q̄uis gallice potiret impio germanꝰ tñ fuit. ī
germania natꝰ alituſq̄. Cuiꝰ ſedes plerūq̄ ī aq̄ſgrano fuit q̄ ciuitas theutonica ē. ibi pallatiū eiꝰ ⁊ caput oñ
dit. Eius poſteri impiū tenētes in gallia ⁊ germania regnauerunt. Deficiēte aūt maſculina linea impiū ad
germanos id ē ad frācas orietales redijt. inter q̄s p̄mus habitꝰ ē otto. Eſt aūt impiū apđ germanos nō co
mō vt nemo īpare poſſit niſi germanꝰ ſꝫ q̄m eligēdi īpatorē auctas germaīs tradita ē. Plerūq̄z germanꝰ eligi
tur. Eā ob cauſaz cū vacaſſet impiū p obitū lodouici boſonis filij germani q̄z ea ptās germanū elegerunt ⁊
francū ex orietali frācia. ¶ Hec p̄miſiſſe volumꝰ q̄m de frāconia ſermo incidit. ſunt etenī multi q̄ frācos eos
ſolūmō eē volūt qui circa pariſiꝰ habitāt ⁊ illꝰ datuz impiūz eē volūt q̄s rectiꝰ frācigenas quis appellauerit
Franconia vo vt nr̄a etate recipit a meridie ſueuis ⁊ baioarijs iūgit. ab occaſu rheno. ab ortu bohemos ⁊
thuringos. ſeptētrionē idē thurīgi haſſiq̄ excipiūt. Prouīciā plabit haud ignobilis amnis quē moganuz
vocāt. Ptolomeꝰ hūc fluuiū menū appellare videt q̄ ſupiores germanos ab inferiorībꝰ eūdē diuidere affir
mat. neq̄z altꝰ fluuiꝰ ē q̄ eā diuiſionē aptius q̄z moganꝰ efficere poſſit. Et hodie q̄dē inferiores germani vſ
ad magūtiā pcedūt. abinde ſupiores vocāt. Moganꝰ vo ex mōtibꝰ bohemie ortꝰ in regiōe magūtie in rhe
nū exonerat. Ob quā rē nō defuerūt q̄ maguntiā mogūciā a mogano fluuio dici crederēt. Perlabit idē flu
uiꝰ nō paucas ciuitates. q̄ꝝ illuſtriores ſunt Herbipolis ⁊ Frāfordia. In Herbipoli nobilꝰ epī ſedes ē. qui
et franconū dux habet. ⁊ cū rē diuinā facit gladiū in altari nudū añ ſe hꝫ. In frāconia nobile emporiū ē i q̄
ſupi cū inferis germani ꝯueniūt bis ſingulis annis. Ibi q̄z impator eligit ex veteri ꝯſuetudine. Ob quaz
rē palā ē impiū datū eē germanis q̄ñ inter eos eligit ⁊ coronat ⁊ ſic demū ad culmē glīe. rome q̄z diadema
ſuſcipit. ¶ Et ī franconia nobilis ecclīa bābergēſis ad amnē regnicium ſita. quam fundauit heinricꝰ ſcđs
impator. quē accole religioſe colūt ⁊ ſcīm habet. ibi q̄z Berēgariꝰ ſepultꝰ ē q̄ regnū italie vſurpauit ⁊ ab ot
tone p̄mo captꝰ in germaniā ductꝰ illic exulās obijt. Supra ciuitatem in edito mōte arx ē natura ⁊ arte mu
nita in q̄ nos aliq̄n cū epō loci prādiū fecimꝰ. Albertꝰ nobiliſſimꝰ francoꝝ comes ⁊ ottonis ſaxonie ducis
ex filia nepos. cū ꝯradū comitē occidiſſet. q̄ lodouici regis fuiſſe filiꝰ dicebat in hāc ſe arcē ꝯtulit ⁊ aliquā
diu regis obſidionē ptulit. difficilis expugnatio loci videbat. Ob quā rē ad dolos recurſum ē. Otto epūs
magūtinꝰ miniſter ſceleris inuētus ē q̄ pfectꝰ ad albertū litiſ arbitrū ſe dixit rogauitq̄ albertū ad impatorē
in caſtra deſcenderet. quia vel pacē ei daret vel in arcē reduceret incolumē. credidit albertus accepta iuſiurā

di religione ottonem ſecutus eſt. vix arcem egreſſi erant cum otto vereoꝛ inquit ne diu apud imꝑatorem morari opoꝛteat vtilius foꝛtaſſe conſilium erat pꝛius ſumpſiſſe cibum. Laudauit albertus verba pſulis ⁊ in caſtellum rediens ottoni prandium dedit. quo ſumpto ad imꝑatorem cum eo ꝑrexit vbi mox captus eſt ⁊ capitali ſententia damnatus. cui archiepi fidem imploꝛanti. reſpondit parum religioſus pontifex ſe fidei ſatiſfeciſſe qui ſemel reduxiſſet incolumem cū ad prandium introiuit. bis reducere non ꝓmiſiſſet. infelix albert⁹ gladio obtruncatus eſt. Melius romani qui pari fraude vſi vnū ex captiuis ab hanibale romam miſſis vinctū remiſere. Fraus eñi vt inquit maximus oꝛatoꝛ aſtringit ꝑiuriū non ſoluit. Predia que albertus habuit eccleſie bambergenſi poſtea ceſſerunt. Eſt autē Franconia partim plana partim montoſa. montes ipi haud difficiles ſunt. ager non admodum pinguis. nam plerūqȝ arenoſus eſt. multis in locis conſiti colles vineis gratum ꝓducunt vinum. maxime vo apud Herbipolim. multe ſilue ⁊ multa venatio ineſt. Terra in multos partita eſt dominos. q̄uis Herbipolenſem ducē franconie dicant vt ante relatum eſt. Magūtina eccīa ⁊ bābergenſis plura obtinent loca. Palentinus q̊ȝ comes haud paruā occupat partem. Marchiones brandeburgēſes tanqȝ burggrauij nurmbergenſes potentes in ea ſunt. multe p̄terea ciuitates impiales apud francones floꝛent. ¶ De Nurmberga dubiū eſt franconie an bauarie cedat ipm nomē indicat. ad baioarios vrbem pertinere. noꝛmberga eñi noꝛicū montem ſignificat. ob quā rem patet noꝛicoꝛum ciuitatē fuiſſe. noꝛicl aūt baioarij ſucceſſiſſe. ⁊ nunc ea poꝛtio terre baioarie que inter danubiū ⁊ noꝛmbergam iacet noꝛicū appellat. Ciuitas tamen in ꝓrochia bambergenſi eſt que ad francones ꝑtinet. Ipi noꝛmbergenſes nec baioarios nec francones videri volunt ſ₃ terciū quoddā ſeꝑatum genus. Urbs ea nobilis magnificis opibus publicis ac priuatis oꝛnata. Amne pegnicio interlabit. in agro ſterili ⁊ arenoſa condita atqȝ ob eam rem induſtrioſo pplo. omnes eñi aut opifices ſunt aut negociatoꝛes. hinc multe illis diuitie ⁊ magnum in germania nomen. Aptiſſima imꝑatoꝝ ſedes. libera vrbs ⁊ in medio ferme germanie ſita. Inter bambergam ⁊ noꝛmbergam Foꝛchem iacet famoſum niueo pane oppidū. Incole patriā fuiſſe pilati falſo putant. ¶ In hac prouincia Fridericus marchio brandeburgeñ. potentiſſimus fuit imꝑatori ſigiſmundo inter caros amicos habitus. Et q̄tuoꝛ filij fuerunt Johannes Fridericus Albertus ⁊ alter fridericus. Johanni qui pꝛimogenitus eſſet electoꝛatus imperij debebat. ſ₃ iudiciū patris fridericum ꝓtulit qui ſcdo genitus erat ⁊ aptioꝛ ad obeūda imperij munera videbatur. Pri⁹ itaqȝ q̄ moꝛeret hereditatem ſuam inter filios diuiſit. Fridericum electoꝛem iſtituit. neqȝ male iudicauit. nam fridericus inter pꝛincipes germanie ſapientia clarus habitus eſt. cuius conſilio multe ꝓuincie pacate ſunt. Iuſti quoqȝ atqȝ honeſti tenax habet. Qui cum poſſet regnū poloniē ꝯſequi ꝑ electionem baronum recuſauit vt ante diximus. ne vero heredi iniurias faceret. Albertus vo germanus eius cū noꝛmbergenſibus bellum intuliſſet omnes ferme teutonici pꝛincipes ad ſe traxit. Comites vero noꝛmbergenſibus ſuppecias miſere. Graue id ⁊ diuturnū bellum fuit. in quo tot potentie concurrentes infenſiſſimis odijs biennio certauere. nouē ꝓlia cōmiſſa feruntur. Ex quibus octo victoꝛ Albertus confecit. in vno tamen victus ſuccubuit. neqȝ de pace ꝯuenit niſi poſtq̄ exuſtis agris. attritis villis. abactis pecoꝛibus. ruricolis interfectis. cōmeatus ⁊ pecunie contendentibus defuere. tū quoqȝ pax ex alberti ſententia magis dicta. Hic albertus ab ipa pueritia ac teneris (vt aiunt) vnguiculis educatus. in armis pluribus interfuit ꝓlijs q̄ alij ſui tempoꝛis duces aut viderint aut legerit. Militauit in polonia. pugnauit in ſleſia. caſtra poſuit in pruſſia. hoſtes in bohemia fudit. ſtipendia in auſtria fecit. predas ex hungaria tulit. nullus in germanie terre angulus quem non calcarit. armatus duxit exercitus innumerabiles. ꝓſtrauit ferociſſimos hoſtes. expugnauit munitiſſimas vrbes. in congreſſibus pugna pꝛioꝛ inijt. victoꝛ e ꝓlio exceſſit. vltimus in expugnatione oppidoꝝ. ſepe muꝝ pꝛimus aſcendit. ad ſingulare certamen crebris vicibus inuitatus nunq̄ detrectauit. neqȝ vnq̄ non ſtrauit hoſtem. In militaribus ludis quibus haſta contenditur vnus omnium repertus eſt. qui nunq̄ equo deiectus ſit. ⁊ in omnes in ſe currentes deiecit. Ex toꝛneamentis nunq̄ nō victoꝛ exiuit. Septies ac decies ſolo tectus clipeo ac galea cetera nudus vt eſt apud theutonicos duelli quedam ſpecies in ꝓuocatoꝛes ꝑiter armatos lācea acuta cucurrerit. nullo vnq̄ dāno affectus. cum aduerſarios ipe nūq̄ non equo deturbauerit. Quibus ex rebus non iniuria teuthonicus achilles appellatus eſt. In quo nō ſolum militares artes ⁊ imꝑatoꝛie virtutes ſingulari quadam gracia reluxere. ſ₃ nobilitas quoqȝ generis. pꝛocertaſqȝ coꝛpoꝛis. ac venuſtas ⁊ virīū robur. ac facūdia lingue admirabilem ac pene diuinum reddidere.

De Bauaria ſuperioꝛis germanie prouincia

Bauaria ad ortū eſtiuū ac meridie ptē frāconie ꝓximat. ea quoqꝫ plata ⁊ diues terra eſt. cui ad meridiē alpes italie iūgūt. ſueui ad occidentē eiꝰ ſolē recipiūt. Auſtrales ac bohemi oriētē. Danubiꝰ mediam ferme plabit. Inter auſtriā ⁊ bauariā alij yſarā alij enū terminū poſuere. Sueuos a bauarijs lycꝰ diſterminat amnis. Hāc olī regionē norici tenuere. cuiꝰ adhuc porcio media inter ratiſponā ⁊ nurmbergā trās danubiū ſita (vt añ diximꝰ) noricū appellāt. Baioarij aūt vñ dicti ſint ⁊ vñ originē traxerint nō facile dixerī verū cū reperiar vetuſtiſſimos codices baioariā appellare quā moderni bauariā dicūt nō difficile trabor vt boioarios a bois dictos. ⁊ gallicā olī fuiſſe gentē Huic opinioni ſtrabo q̄nto ꝯmētatorio vires adbibet ita inq̄ens. Priſcis igit̄ vt dixi tpibꝰ plurime galloꝝ gētes fluuiū incolebāt de pado loquit̄. e quibꝰ ampliſſimi fuerant boi inſubres. ⁊ q̄ olī cū geſatis ſenones romana ꝑ impetū potiti ſunt vrbe. hos romani poſterioribus annis funditꝰ deletos ꝑdiderūt. boios vō e finibꝰ eiecerūt. inde migrātes circūadiacentes hiſtro locos cum thauriſtis habitarūt. bellū aſſidue ꝯtra dacos agētes. Cōſtat igit̄ boios in pannoniā ꝯſediſſe. quo ex loco facile ſucceſſu tpis in noricū cōterminā regionē migrare potuerūt. Idē qꝫ Strabo locū q̄ mō ꝯſtātiēſis vocat̄ deſignās paululū ab eo diſtare rhetos ait. ampliꝰ helnecios vindelicos. pꝰ vindelicos aūt deſertā boioꝝ regionē eſſe affirmat vſqꝫ pannonios. Ob quā rē ſatis indicat boioarioꝝ terrā a bois cultā fuiſſe. Idem Strabo germaniā deſcribēs boios prīꝰ hirciniā habitaſſe ſiluā aſſerit. ⁊ cymbros agmine facto eoꝝ inuaſiſſe locū atꝫ a bois reiectos fuiſſe. Itaqꝫ ſatis ꝑſuaſum eſſe p̄t boioaricū nomē ex bois deſcēdere. Ager eīn eoꝝ trans danubiū hirciniā ſiluā nō parua ex parte occupat. Ea nūc germanica gens ē ſermone vtens theutonico. neqꝫ deſerta regio vt Strabo tradit quo ſuo fortaſſe tpe fuit. nunc cultiſſima eſt. magnas atꝫ ambicioſas ciuitates habens ⁊ oppida nobiliſſima. quoꝝ ſplendore neſcimus tota europa que vincere poſſint. Pontificales vrbes in ea q̄nqꝫ ſunt. q̄ꝝ vna metropolica ē. Saltzburgā vocāt ex flumīe ſaltza cui adiacet. veteres ſiuianiā vocauere. In baioaria lodouicꝰ lodouici filiꝰ gibbo ⁊ ſtruma deformis. Impia cōtra patrē bella ſuſcepit. venerandū qꝫ ſenē ⁊ auctoritate inſignē. q̄ quōdā regnū francie gubernaſſet in arce muniſſima obſedit. ſꝫ ſupis vltionē tāti ſceleris petēnbꝰ priꝰ febre ꝑcuſſus occubuit. q̄ꝫ prīs animū in ſuā traberet ſententiā

Ille in ptātē heinrici eiuſdē familie duc poſtea fact⁹ breui tpe vitā finiuit. nec heinric⁹ diu ſupuixit. Qui tū
phibuiſſet ſbditos in anno iubileo romā petere verit⁹ ne puincia pecunia exhaurireſ eodē anno ad pres ſu
os addit⁹ ē. Succeſſit ei lodouic⁹ fili⁹ ex ſorore alberti ceſaris nat⁹ magni animi adoleſcēs. glie cupid⁹ ⁊ pe
cuniaꝝ cōtemptor. q iudeos oēs publice poſit edictis e ſuis dominijs exterminauit. Vxorē de ſaxonia duxit
neptē Friderici ceſaris. multas germanie lites auctoritate ſua cōpoſuit. cū quis ſepe multū conat⁹ reconciliari
ceſari ladiſlaū regē nequerit. Albert⁹ eiuſdē terre ac familie pīceps poſtqꝫ pr ei⁹ arneſtus puellā balnei cu-
ſtodē a b eo pdite amatā ⁊ in ſpē matrimonij ſuſceptā apud ſtraubūgā danubij fluētis demerſit. cū diu vita
in merore pegiſſet. tandē luctu pacto vxorē ex domo brūſuiceñ. duxiſſet. ex q ſobolē pulcerrimā ſuſtulit. ſub
impio friderici podagra laborās. ſepoſitis ceteris curis ſectat⁹ muſicā aſſiduis cātibus ac ſonis animū oblē
lectauit. ⁊ venationi opam dedit. In ſaltzburga quā metropolicā in baioaria ſedē obtinere diximus tres ar-
chiepi fuere quoꝝ vltim⁹ ſigiſmūdus noīe dū ſciſmatis pcella deſeuit. cū adhuc eſſet ppoſit⁹ romanā eccīaꝫ
magnifice iuuit. ſ archieps a nicolao pon. creatus lr̄as aplicas qbus cēſura in auſtrales impatori rebelles
ſubminabaſ in eccīa ſua publicari nō ſinit ſiue metu potentie illoꝝ ſiue q anathemate ſuſpenſo pacē meli⁹
inueniri putauit. ad quā cōponēdam ⁊ ipe deſcēdens in auſtriā non paruam operam impendit.

De Rhenenſibus germanie ſuperioris populis

Circa Rhenū q flos germanie nr̄o tpe viſiſ inter theodricū magūtineñ. eccīe pſulē ⁊ lodouicū comitē
palatinū rheni crebre diſſenſiones fuere ⁊ ſepi⁹ ad arma vētū ē. totaqꝫ circūregio rapinis atꝫ incēdijs
vaſtata. Cū magūtino marchiones badēſes ac brādeburgenſes opē ferrēt. Palatino iacob⁹ treuereñ. anti
ſtes ⁊ nōnulle ciuitates aſſiſterēt. mortuo lodouico palatino. q relictā lodouici regis ſicilie vxorē duxerat. fi
liū ex ea natū infantē adhuc Fridericus frater ei⁹ cōſentiētib⁹ terre optimatib⁹ arrogauit. gubernationē p
uincie tanqꝫ dn̄s accepit. Electorē imperij ſe dixit. celibatū. i. ſine vxore eſſe imppetuū promiſit. ne arroga-
to filio vxorē ducēs pindicū faceret. Rogat⁹ nicola. pon. qntus id gen⁹ adoptionis cōfirmauit. Recuſauit
frideric⁹ impator ſepe multū reqſitus. In ſueuia albertus friderici frater impatoris cū pluribus ciuitatibus
variante victoria bellū geſſit. ab vlmenſibus cōitatū rotemburgeñ. litigando p ſniaꝫ obtinuit. In marchio/
natu badēſi pīceps Jacob⁹ iuſticie ac prudētie fama inter germanos clariſſimus. cū ſibi ad humanā felicita
tē ſolā lraꝝ periciā deeſſe augereſ. quos ex cōiuge legittima liberos ſuſtulit ediſcere lr̄as ↄpulit. Inter quos
diuiſo patrimonio cū carolo primogenito ſinglaris induſtrie iuueni impatoris friderici ſororē matrimonio
collocaſſet plenus annis haud inuitus e vita deceſſit.

De thirolenſibus populis germanie

Tirolēſes q valles eni fluminis ⁊ atheſis incolūt. cū ſigiſmūdū pīcipē ſuū in tutela Friderici ceſaris exi-
ſtentē iā gratia diuſculū ad ſe remitti fruſtra petiuiſſent ſumptis armis pfectos prouīcie qs ceſar inſtitu
erat deiecerūt. ⁊ cū tridentini iuſſu epi cuius erant ſubditi in fide ceſaris pſeuerarēt cū exercitu eo puenere ci
uitatēqꝫ metu pculſam proditione ceperunt ⁊ arcē obſidione fatigatam ad deditionē cōpulere. ex impactiōi
bus cum ceſare conueuiētes minori qꝫ crediderant felicitate ſuū dn̄m obtinuere.

De Suitenſibus populis germanie

Suitenſes mōtani ⁊ feroces ppl'i. cū thuricēſes ex federe qd cū eis pepigerāt deſtituiſſent. cōpato exerci-
tu in coꝝ agrū cuncta vaſtātes exiere: qbus cū thuricēſes plio congredi pſumpſiſſent vſqꝫ ad internitī
onē ceſi ſunt. tātaqꝫ Suitenſiū in victos hoſtes crudelitas ac rabies fuit vt eo ipō ī loco parte victorie epulā
tes congeſtis necatoꝝ corporibus ⁊ menſalia ⁊ ſedilia ex illis apparauerint ⁊ aperiētes hoſtiū cadauera cru
orem biberint. corda dentibus laniauerunt.

De Alſacia alias heluetia populis germanie

In alzacia cui quōdā heluetia nomē fuit tūc gallici nūc germanici iuris prouīcia. Cū lodouic⁹ delphinus
vienneñ in agrū baſiliēſem omnē ferme militiā gallicā eduxiſſet ingētēqꝫ metū baſilienſib⁹ intuliſſet.
Suiteñ. ex federe ſocie ciuitati qtuor milia militū letiſſime iuuētutis auxilio miſere. qs cū delphin⁹ appropī
quare aīaduertiſſet mediū inter baſileā ⁊ Suiteñ. cū toto exercitu ſe oppoſuit. nec detrectauere illi certamen
qꝫuis pedib⁹ pugnaturi. xxx miliū eqtū ſtare cōtra ſe aciē cernerēt. pugnatū ē ſummis vtriqꝫ viribus. Ad
extremū nō tā victi qꝫ vīcendo feſſi Suiteñ. nimis audaces pſumpti facinoribus penas dedere. naꝫ paucis
fuga dilapſis obtrūcati oēs in cāpo iacuere. Rar⁹ tū ex Suitēſib⁹ inultus interijt. Ex quibus plures gal-
loꝝ reperti ſunt qui lanceis Suitenſium perforati ad obtruncandū hoſteſ per medias haſtas dilapſi vin
dictam accepti vulneris expetiere.

De Sabaudia

Amedeus in Sabaudia dux pm⁹ eius gētis cū annis ferme. xl. p⁹ pr̄is obitū puīcie gubernatula tenu
iſſet ⁊ admirādus aucto paterno impio. porta vndiqꝫ pace formidādusqꝫ cumulatis opib⁹ ſapia vicinis
ppl'is ac pncipib⁹ videreſ. ac demū relictis pncipat⁹ glie faſcib⁹ in heremū ſe recepiſſet ⁊ ſumpta penula ac
retorto baculo cū ſex viris equeſtris ordinis etate erīā puectis mōo ⁊ pōpis ei⁹ renūciaſſet. Ad extremū ſū/
mi pōtificatus honorē ex baſilieñ. ↄgregatiōe ſibi delatū in eccīe diuiſiōe ſupis parū fauētibus accepit. bar/
bā totōdit quā pmiſſam nutriuerat. ducatū pmogenito ſuo tradidit. eccīaſticas ceremonias ⁊ orādi morem
repēte didicit. ſtipatuſqꝫ magna nobiliū caterua ⁊ illuſtri comitatu circūdatus baſileā ꝑrexit. vbi ab his q
generale: ↄciliū facere arbitrabanſ in maxia ppl'i multitudīe q vndiqꝫ ad ſpectaculū tante rei ↄfluxerat inter
duos filios egregia facie adoleſcētes. alterū ſubaudie ducē. alterū gebennaꝝ comitē ſolemnib⁹ pro more ſer
uatis tāqꝫ romane pſul eccīe coronat⁹ ē. Celebrauit ſepe diuina. bn̄dixit plebibus. officia curie ordīauit. car/
dinales doctrina ⁊ auctoritate pſtantes aſſumpſit. Fuerūt ei cū rege francie carolo. cū alphōſo rege arago-

tatem (qui tñ hoſtis Eugenij ꝓpe fuit) cū philippo duce mediolani eū pluribꝰ alijs de recipienda auctoritate tractatꝰ. qui oēs incaſſum abiere. Fuit ⁊ fridericꝰ impator apđ eū in baſilea ſed clā nocte intēpeſta abijt. reuerentiā ei tanꝙ vicario ihesu xpi ſubditi eiꝰ tantū ⁊ ſuitēſes populi ⁊ baſilienſes ⁊ argentineſes ⁊ qui alberto patebant bauarie duci ꝓbuerunt. Fuit eñ magna ſpes obtinēde germanie cū ſex ꝓncipes electores in eā ſententiam fedus iniſſent vt niſi eugenius poſtulatis eoꝝ annueret. Poſtulabāt aūt prorſus res negandas in amedei quē felicē virū appellabant obedientiā tranſirent. Sȝ cū illoꝝ conſilia fridericꝰ ꝯuertiſſet ⁊ qui ſub noīe ſinodi baſilee degebāt abire iuſſiſſet deſperato meliori ſucceſſu interueniēte ꝑ legatos ſuos carolo frācie rege eccīe pacē dedit. Et nicolao pon. max. recōciliatꝰ relicto noīe pape cardīalatꝰ honorē renuit. i ꝙ paulo poſtea ñ ſine boni viri opiniōe deceſſit. Felix pꝛīceps ⁊ nimiū felix ſi ſeniū ſuū eccīaſticis titulis ñ fedaſſet. Holomeriꝰ qui eius quōdā ⁊ primꝰ ⁊ dilectiſſimꝰ cōſilioꝝ pꝛīceps fuerat. ingētesꝗ opes apđ eū cumulauerat. cū nobilitatis odiū incidiſſet proditionis reus factus mortis ſententiā tulit ⁊ in lacū lemanū circa gebennā ꝑcipitatus magno ſaxo ad collū ſuſpenſo demerſus ē. Nobilitas exinde noui ducis indignationem ſubiēs ad regē francie cōfugit. cuiꝰ opibus adiuta in patriā redijt. Johānes ſegobienſis homo hiſpanꝰ moribꝰ ⁊ doctrina illuſtris. q cū ſummos theologie ꝑceptores doctrina equaret ab amadeo dū ſe papā dixit cardīalatus eminentiā accepat ⁊ deinde vnioni conſentiens a nicolao pon. max. cardīalatus demiſſo titulo ceſarienſi eccīe ꝑfectus fuerat. in altiſſimis reconditus montibus ꝑuo monaſteriolo ꝯtentus. Vocatis ex hiſpania legis arabice mgr̄is librū quē vocant alchoranū ⁊ in quo maometis pſeudo prophete. nō tā miſteria ꝙ deliramenta continent in noſtrā linguā de nouo conuertit. ⁊ mendacia eius veris ac viuis rōnibus ⁊ argumentis exploſit. ¶ In Arelato ad ſepulchrū lodouici cardinalis ſctē cecilie eius vrbi ep̄o quē baſilee in conſeſſu patrū ꝑſidentē vidimus magna miraculoꝝ opinio orta ē ⁊ inualidoꝝ frequens cōcurſus ſpe ſanitatis factus Johannes comes armeniaci inceſto ſororis amore ꝑculſus nuptias eius temptare conatus haud indignus exiſtimatus eſt quē paterna hereditate carolus rex francie armis eijceret.

Additio

Promiſit pius eneas multaꝝ rerum doctrina illuſtriſſimꝰ in exordio huiꝰ opis ſe in lucē ponere res europeas. Cūꝗ diuimendas ſuis limitibꝰ germanie terras abſoluere nitit̄ ipſius germanie ſuperioris ⁊ inferioris florē omiſit. Nihil eñ de ſueuoꝝ antiquiſſimis germanie populis ſcripſit quos ſtrabo iuliusꝗ ceſar in ſuis ꝯmētarijs in re bellica miris extollit laudibꝰ. quoꝝ terra hodie multis eccleſijs pōtificalibꝰ celebratiſſimiſꝗ vrbibus ē referta. multi in ea amnes clariſſimi. licus. nectarus. argos: fonteſꝗ danubij. Terra ferax triticei. vinetis ditiſſima. ingenioſiſſimo marcialiꝗ pplo exuberans. Omiſit itē vtraſꝗ rippas rheni a fontibꝰ ſuis vſꝗ ad coloniā agrippinā verſus rippas inꝗ oī ex parte vtrinꝗ habitatas. maximis pontificaliū vrbium imperialiūꝗ ⁊ principū oppidis habitatas. vbi terra vberi gleba referta. frumentū. triticū ⁊ multorū fructuū fecūdiſſima. vino adeo exuberat vt cūcta pene ſubterranea. germania etiā inferior ⁊ totus pene occidentalis ſeptentrio rhenēſi vino ſe reficiat. ¶ Pōtificales vrbes ſunt Conſtantia celebratiſſimo martini quinti concilio illuſtrata. baſilea. argentina. ſpira. wurmatia. quos olim vangiones magūtia. cōfluentia omnes ciuitates celebratiſſime antemuralibus. ꝑtinis. foſſatis. propugnaculis ſupbe. pplus hūaniſſimꝰ ꝑtim ſua vberi terra. ꝑtim negociationibus. Nobilitas vō venationibꝰ intenta. in delitijs ⁊ voluptate maiorem vite partē agit. Preterijt vō eā alemanie ꝑtem quā limagus fluuius vulgo lintmag dictus. a quo alemanie proprie dicti. cuius fontes in montibus alpiū glareſijs lacum turicenſem influunt. in rhenūꝗ exonerant. Terra hec non ſolum limago ymmo alijs celebratiſſimis fluuijs vt ruſſa. aro irrigat̄. Oppidis caſtelliſꝗ fortiſſimis exuberans. quaꝝ berna. lucerna. duregum. ſolitor ꝑcipuas credimus. bellicoſiſſimꝰ populꝰ quem hodie ligam ſuitenſium vocant. que terrori eſt vniuerſis circumiacentibus regnis. Breuiꝗ ſuū impiū mirum immodū dilatauit. Omiſit item flandriā. hannoniā. brabāciā terras diuiciaꝝ negociationūꝗ celebritate ꝑſpicuas. In quibꝰ brugis. gandauū. mechlinia. antwerpia. que licet olim gallie belgice adnumerate ſint. tamen germanoꝝ impio dilatato. omnes germanica lingua loquuntur. ꝓpter viciniū ceteris linguis etiam perite. quod ſi cuncta ſuperioris inferiorisꝗ germanie famoſiora loca deſcribere niterer magnitudine operis legentibus tedio afficerer. quapropter breuitati inſiſtens ſtudioſo cuiꝗ que animum ſuum oblectant legenda cōmitto.

In regno ipſo francie qḋ etate nr̃a Joãna v̓go lothorigieñ. diuinitꝰ vt credit admonita virilibꝰ idumẽtis ꝛ
armis īduta gallicas ducẽs acies ex anglicoꝝ manibꝰ magna ex pte mirabile dictu. prima inter primos
pũgnãs eripuit. Cũ iã philippꝰ burgũdie dux pꝛĩue necis iniuria remiſſa relictis anglis ad francos deſeciſſet
ĩgẽtes inter carolũ regẽ ꝛ filiũ eiꝰ lodouicũ delphinũ viennenſem cõtentiões atq̃ inimicitie ſuccreuerũt. Ca
rolus andagouenſis eo tpe delphini auũculꝰ apud regẽ plurimum poterat. cuius potentiam cum iohannes
aluernie dux ferre non poſſet. Borbonij quoq̃ princeps ꝛ frater eius ſpurius andagouenſem gubernatio
nẽ egris aĩs intuerent. delphino vt a pr̃e diſcederet ſuaſerũt. ſic em̃ fieri poſſe vt rex deſiderio filij carolũ a ſe
reijceret regnũq̃ qḋ in eiꝰ manibꝰ paſſim ire videbat meliori cõſilio regeret. Quibꝰ pmotꝰ delphinꝰ inſa-
lutato pr̃e ad niuerneñſes receſſit. qua re cõpta rex cõpato raptim exercitu in alauconiuꝫ duxit. ꝛ expugnans
nõ magno negocio pleriſq̃ munitionibus ducẽ in dedinonẽ accepit. Exinde contra filiũ profectus. verum ci
uitates niuernie delphinũ aduerſus pr̃is imperiũ tueri nõ auderent eũ vt a ſe abiret rogauerunt. ille in bor-
boniũ ſe recepit. nec diu poſt metuẽs borbonij regis irã filiũ patri cõciliauit. Que res fratri ſuo ſpurio haud
bene ceſſit. nã is paruo poſt tpe captꝰ in ꝓfluentẽ demerſus. violati paterni iuris in filiũ penas dedit. In-
teriecta deinde nõ lõga tpis mora renatus e regno ſicilie ꝓpulſatus filiã ſuã heinrico regi anglie in matri-
moniũ collocauit. Haud abnuẽte frãcoꝝ rege q̄ ex eo piugio iducias belli ſibi ac regñ ſuo ſalutares cũ anglici
pluriũ annoꝝ obtinuit. Quibꝰ cõcluſis securꝰ iã domi rex vt franciã militaribꝰ ſpolijs atq̃ incendijs diu agi
tatã tãtiſp ſineret q̃eſcere. Delphinũ cũ mag̃ pte copiaꝝ in helueciõs. i. ſuiteñſes ꝛ baſilieñſes qḋ ſupra ẽ relatũ
dimiſit. ipe cũ reliq̃ exercitu in lothorigios ꝓfectꝰ meteñſeſ tulleñſemq̃ agrũ vexauit. oppidũq̃ nõ pui momẽ
ti quod ſpinale vocant dedentibꝰ oppidanis ab ecclia metenſi abſtulit. Exinde franciſcus aragoneñſis capto
furtim oppido toſorſi quod in normannia ſitum in poteſtate ducis brittannie fuit. duoꝝ potentiſſimoꝝ frã-
cie atq̃ anglie interrupiſſe pacẽ viſus eſt. De qua re miſſis vltro citroq̃ legationibꝰ contenditur. Flothe-
tus non paruis equitibus a rege francie profectus quadrigas feno oneratas in quo milites armati laterent
per pontem arcis quo Sequana fluuius iungitur. Qui Normannos a Francia dirimit. edoctos ruſti-

coſ educere iubet atꝫ in medio pōtis porteqꝫ arcis ſubſiſtere. ipſeqꝫ in ſidijs cū cohortibꝰ ſignū expectauit. q̄
recepto cū milites e ſeuo dilapſi portā inuaſiſſent trucidatiſ cuſtodibꝰ tādiu locū tenuere donec Floꝛberꝰ ad/
uolās ⁊ pōtē ⁊ arcē in ꝑtātē recepit. cuiꝰ rei ꝑcepto nūcio ⁊ rex ipſe ꝑ eūdē pōtē in normāniā copias traiecit
et ex alia ꝑte Frāciſcus britānie ꝑnceps exercitū duxit. Dux ſomerceti eā ꝓuīciā pro rege anglie cū impio
tenebat. q̄ poſtq̄ tāti belli molē in ſe verti ꝯgnouit. Talbote copiaꝝ ducē fama claꝝ in rebꝰ geſtis inſignent
rothomagi apō ſe eē iuſſit ſperās eiꝰ cōſilio ⁊ armis ciuitatē eiꝰ nutare. aīos aduerterat in fide ꝯtinere. ſ fru
ſtra eiꝰ conſiliū fuit. nā rothomagēſes poſtq̄ regē appropīquare didicerūt miſſis ad eū legatis ſuā ac fortu
naꝝ ſuiꝝ atꝫ pacti ſalutē exercitū intra vrbē recipe ⁊ impata facere promiſerūt. q̄bus a rege collaudatis ⁊ domū
cū ꝑſidio militū miſſis vrbs regi dedita ē. Talbotꝰ cū duce ſuiſq̄ oībus in arcē ſeſe recepit. q̄ cū oppugnari
cepta eſſet interuētu renati regis vt agnitis q̄ in normānia retinebāt oppidis excederēt. Dux ac Talbotꝰ ꝗ
ſuis liberi eſſent. ſ cū ꝑfecti oppidoꝝ nō parerēt dux ſomerſeti dimiſſis in arce talboto ⁊ duobꝰ ꝓuīgnis ſu
is clā receſſit in angliā. arx poſtea dedita ē ⁊ ꝓuīgni ducis cū talboto in ꝑtātē regis facti ſunt. Talbotꝰ vo cū
eſſet clara apō oēs fama quā nō malis actibꝰ ſ robore corporis ⁊ ingenij dexteritate in apto marte q̄ſiuiſſet.
data fide qō aduerſus frācos deinceps arma nō gereret libere dimiſſus ē. Hic anno iubilei indulgētie cā ro-
mā venit vt q̄dā putāt abſolutionē q̄ſiturꝰ. eiꝰ promiſſi qō regi frācie fecerat nihi hoc minime cōptū ē. Illō
ꝯſtat talbotū cū in angliā rediſſet iāq̄ rex francie cuncta oī normānia burdegalem q̄ꝫ armis ſubegiſſet a rege
ſuo nō ſine magnis copijs in vaſconiā cū impio miſſum ⁊ burdegalē recupaſſe ⁊ alia pleraq̄ caſtella q̄ ab i-
perio anglicano deſtiuerāt ꝑtim vi expugnaſſe ꝑtim deditiōe volūtaria recepiſſe. id vbi rex francie reſtiuiſſet
eueſtigio duos exercitꝰ iſtruxit q̄ꝝ alteꝝ (cuiꝰ ꝑfectꝰ erat gener ſuꝰ comes clarimōtis ac ducis Borbonij filꝰ)
cū .xv. milibꝰ pugnatoꝝ in q̄s totiꝰ militie robur fuerit ad vrbē burdegalē recto itinere cōtendere iuſſit. Al
terū quē ipſe ductauit ex purpuratiſ ſuis conſcripſit. quibꝰ ⁊ comes de ſcampis annumeratꝰ ē. quē electi iu-
uenes. d. ccc. eq̄tes ex brittānia ſeq̄bant. iuſſit ⁊ hūc exercitū retento apud ſe comite rex ꝑire. q̄ cū ſeptem (vt
aiūt) leucis a burdegala cōſtituiſſent ꝑuū qōdā caſtellū oppugnare ceperūt. Turri q̄dā inter burdegalā ⁊ ca
caſtellū ipm occupata ac ſagittarioꝝ ꝑſidio munita. Talbotꝰ vo poſtq̄ ſibi cū duobꝰ exercitibꝰ pugnādū eē
intellexit. eū ꝑus aggrediendū cēſuit quē minori negocio ſupari poſſe cōſidebat. Egreſſus igit cuꝫ robore
ſui exercitus iā veſpi ad turri quā diximꝰ occupatā ꝑuenit. q̄ ꝑmo impetu expugnata ſagittarios oēs ibi ca
ptos circiter q̄ngētos interemit. Exin mane ꝑfectꝰ cū accepiſſ regiū exercitu fugā pare. vetitꝰ tāq̄ ſibi e ma
nibus ꝑda elaberet iuſſis alijs ſeq̄ cū q̄ngētis galeatis militibꝰ. d. ccc. ſagittarijs ꝓpere in hoſtes aduolās
tumultuariū ꝑliū iniit. Cōſultauerāt aliq̄diu inter ſe hoſtes an retro pedē fugiēdo referrēt. ſ pudore ꝓpin/
qui regis expiri belli fortunā decreuerāt. Erāt eis. ccc. circiter tormēta enea q̄ curribꝰ aduexerāt ea ꝑte ꝑ quā
talbotꝰ vēturꝰ erat oppoſuerūt. multas ꝑterea machinas hinc atꝫ inde collocauerūt q̄bꝰ ignari hoſtes cōfi/
ci poſſet. vt ergo furēs talboti miles itinere qō vnū patebat in caſtra hoſtiū neſcius machinaꝝ ꝑcurrit. dato
tormētis igne ꝑmo cōgreſſu. ccc. ferme milites ictu lapidū ex anglicis periere. qō vbi talbotꝰ aīaduertit fili
um q̄ ſe ſeq̄bat vt abiret ⁊ ad meliora tpa ſe reſeruaret admonuit. At cū filiꝰ diceret nō eē ſibi ex eo ꝑlio fu-
giendū in q̄ pr̄ ꝑliaturꝰ eēt. Ego inq̄t fili multis rebꝰ clariſſime geſtis nec mori ſine glīa nec fugere ſine dede
core poſſuꝫ. te nūc militare incipiētē nec fuga infamē. nec mors claꝝ faciet. ſed cū filiū plꝰ pietas q̄ꝫ eū cōmo
nitio ꝑma moueret cohortatis ſocijs vt forti aīo pugnā reintegrarēt. reſtitutiōe ſuoꝝ facta in hoſtes. q̄ nūq̄
munitiones caſtroꝝ exire ꝑſumpſerāt audacibꝰ inuectꝰ aīs haud ꝑuā illoꝝ ſtragē edidit. ſed cū hoſtes ꝑtī lo
co. ꝑtī tormētis ac numero militū ſupiores eſſent ⁊ iā crus talboto lapis e tormēto miſſus arripuiſſet. ceſis
ex maiori ꝑte ſuis. ⁊ ipſe tandē cū duobꝰ filijs. altero legittimo. altero extra matrimoniū nato ⁊ vno genero
ꝓcūbens cecidit. Hic pꝰ tot ſumptas ex hoſte victorias clariſſimi viri exitꝰ fuit. quē britonū potiſſimū con
ſtātia ⁊ audacia proſtrauit. Burdegala iteꝝ in ꝑtāte regis facta ē britānie ducē eiꝰ germanū q̄ nūc rex potit
cū diu ſobole caruiſſet votū vouiſſe ferūt liberos ſi ſibi ſuperi darēt. priores duos. alteꝝ minoꝝ. alteꝝ ꝑdica/
toꝝ religioni cōſecraturꝝ. Exin voti cōpotē primū q̄ ſibi natꝰ ē frāciſcū appellauit. ſcōm dominicū. Natꝰ ē ei
et terciꝰ filiꝰ quē in angliā nutriēdū miſit. Is eū mortuo p̄re in britāniā frāciſco regnāte rediſſ ab eo captꝰ
⁊ in carcere necatꝰ ē fame. ⁊ cū neci traderet impietatē fratris accuſandus. q̄ nō cōtentꝰ regnū ſibi debitū oc
cupaſſe ſed aīam q̄ꝫ ſibi nephariūs auferret. franciſcū coram diuino iudicio de paricidio miſuꝝ infra annū ci
taſſe. ob quā rē cū infra ꝑfinitū tꝑs frāciſcꝰ idropiſi laborās obiiſſet. vt ē religioſa galloꝝ natio correctū cū di
uina cēſura vulto creditū ē. Dominicꝰ ei ſucceſſit. q̄ cū hoc anno ſine liberis deceſſiſſet Arturū francoꝝ mili/
tie pricipē patruū ſuum ſucceſſorem habuit non minus prudētia q̄ꝫ armis grauem. Carolus dux aurelianē
ſis q̄ magno quōdā ꝑlio ab anglicis captꝰ fuerat iā ſenex in patriā dimiſſus. Defuncto philippo maria me
diolanēſi ducatꝰ tā q̄ꝫ ex ſucceſſione debiti ſeſe titulis ornauit. In flandria gandaueū. aduerſus philippum
burgūdie ducē rebellātē pluribꝰ ꝑlijs victi. Ad extremū ſupra. xx. milibꝰ ciuiū vna pugna amiſſis. confeſſi
errorē philippo manꝰ dedere legeſq̄ victoris acceperūt. Idē philippꝰ ⁊ oppidū luceburgeū. maximū ac mu
nitiſſimū. qō in ſaxonū ꝑtātē dotis noīe venerat nō ſine indignatiōe latiſlai regis armis accepit. Delphinꝰ
viēnēſis cū mulierē quādā noīe agnetā forma ꝑſtantē ac patri dilectā occidere tēptaſſet iterū regis odiū in
currit. Cūq̄ niſq̄ alibi ſe tutū arbitraret ad florētes philippi opes cōfugiēs. vt primū cōuēit miſerere mei
cōſanguinee inq̄t q̄ ſine terra ſum filꝰ regis. ad quē philippꝰ. Dū terra mihi ē caue ne te ſine terra dixeris.
nā q̄ mihi ꝓuīcie parēt eedē tue ſunt. nec tibi minꝰ q̄ꝫ mihi obediant. Volo poſt hec ⁊ brabancie oppida
florētiſſima ⁊ ambicioſas flandrie ciuitates oſndit dūm eū ⁊ principē in conſpectu ſuo appellari iubes. Vē
tū modo ē in eū locū de quo breuiſſimus ē in angliā traiectus. neq̄ eīn plus q̄ꝫ. xxx. milibus paſſuū id mare
latū ē quod flandriā ⁊ angliā interluit. Abſolutis gallie rebus haud incōueniēs fuit tranſmiſſo pelago An
glie rebus cui quōdā britānie nomē fuit q̄ꝫ breuiſſime mutationes ſub friderico factas cōmemorari.

In anglia quā tū albion tū britānā veteres vocauere. Rex heinric⁹ ſolitudis ac ocij cupidus alieno magis ꝙ ſuo iudicio regnū gubernauit. potēs apd̄ eū in primis audit⁹ dux ſoffulti fuit. q leges ꝓ ſuo arbitratu et ppl'is ⁊ pricipib⁹ dixit. ß cū res anglica apud frācos minui cepiſſet ⁊ iā impiū gallicū in priſtinā gl'iam emergeret. dux eboracēſis coact⁹ nō puis copijs nec pauc⁹ ſtipat⁹ baronib⁹ lundonias venit reg⁹ ꝯſiliū mutatur⁹ atq vt ipſe dicebat reg⁹ ⁊ regni ſaluti cōſultās. nō expectauit ei⁹ aduētū ſoffulti ß nauigio rapti correpto p themiſiā fluuiū ſaluti ſue fuga cōſulere adorſus ē. ß deſtinatā q̄s mortē fugiat. miſſi q eū cōprehēderēt p cōpēdia itinez curſuz ei⁹ puenire. ipm̄qꝫ mox interemptū in prora nauis q̄ vehebat obtrūcauerūt. dux qꝫ ſomerſeti q pdita normānia in angliā remeauerat potēſqꝫ apd̄ regē credebat. in carcerē cōiect⁹ ē. nobiles viri ꝙplures necati. nec ſacerdotio pdit⁹ parſuz ē. Inter q̄s ⁊ amic⁹ nr̄ adā molynes ſecreti reg⁹ ſignaculi cuſtos ⁊ lr̄az cultor amiſſo capite trūcat⁹ iacuit. nec diu poſtea cū dux eboracēſis domū rediſſet ſomerſeti princeps e carcere miſſus pmittēte rege gubernare regnū cepit. q res ſupmie ſibi cladis cā fuit. Irritat⁹ eñ ob eā cāz pricēps eboracēſis cū maiorib⁹ copijs ꝙ pri⁹ lūdonias ꝑperauit. cui cū rex obuiā vna cū duce ſomerſeti exiuiſſet putās illū aut vbor lenocinio placare aut regie maieſtat⁹ auctoritate deterrere. nihil ꝓfecit. Ebrocēſis eqꝫ cū eſſet lōge potētior iuſſo rege vt in partē ſe reciperet in ſomerſeti ducē ac ei⁹ equitatū irrupit eūqꝫ mox captū trūcato capite interfecit.

De Scocia

Scocia ei⁹ inſule in quo ē anglia ſupma portio ē in aqlonē vſa. flumib⁹ haud magnis ⁊ mōte quodā ab anglia diſcreta. Hic nos bruniali tpe fuim⁹ cū ſol paulo ampli⁹ ꝙ tris horis terrā illūiaret. Jacob⁹ co tpe regnabat q̄drat⁹ ⁊ multo abdomine grauis. q cū olī in anglia capt⁹. xi. annis in cuſtodia fuiſſ. ac dimiſſus tādē ſuſcepta ex āglic⁹ cōiuge domū reuerſus plures regulos gladio pcuſſiſſz. ⁊ ipſe tādē a ſuis domeſticis interfect⁹ ē. Inter q̄s vltiōe pacta fili⁹ ei⁹ regnū ſuſcepit. Audiueram⁹ nos olī arborē eē in ſcocia q ſupra ripā flumis enata fruct⁹ ꝓduceret anetaz formā hn̄tes ⁊ eos q̄dē cū maturitati proximi eſſet ſponte ſua decidere. alios in terrā. aliā in aquā. ⁊ in terra deiectos putreſcere. in aquā vo dimerſos mox aiatos enatare ſub aq̄s ⁊ in aera plumis pēniſqꝫ eueſtigio euolare. De q̄ re cū audi⁹ īueſtigarem⁹ didicim⁹ miracula ſp remoti⁹ fugere famoſamqꝫ arborē nō in ſcocia ß apd̄ olchades inſulas inueniri. Illō tn̄ nobis in ſcocia miraculū pſentatū ē. nā paupes pene nudos ad ecclīas mendicantes accept⁹ lapidibus elemoſine grā datis letos abijſſe conſpeximus. Id genus lapidis ſiue ſulphurca ſiue alia pinguis materia pdiuim pro ligno quo regio nuda eſt comburitur.

De Hibernia

Hibernia nunc nobis abſoluēda ē que puo a brittannia diſiuncta freto. partiz libera. ſcotorum amicitia ſocietateqꝫ gaudet. partim anglicano paret imperio. Sz qm̄ nihil dignū memoria per hoc tempus de quo ſcriptio eſt geſtum accepimus ad res hiſpanicas feſtinamus.

Hiſpania

Hiſpania regio latiſſima terra optīs ꝯpanda viris. armis potēs. hec euo nr̄o in q̄nqȝ reges diuiſa ē. primū ac maximū caſtelle regē appellāt. ꝓximū ei aragonū. Tercio loco portuſgalleſeſ. Quarto nauerre Quīto regnū granate qḋ ab euāgelio xp̄i alienū ē de ritu machometi. Ultimū ponūt in caſtella p̄nobili ac late dn̄anti regno. cuiꝰ reges gothoꝝ ſanguine creti nūq̄ȝ genꝰ variāt. Aluariꝰ de luna natione aragoneſ̄. nobili genere ꝯguis extra mr̄imoniū natꝰ cū oli iohāni regi adeo inſinuaſſet vt vnꝰ oīm regni regiſqȝ potēs videreſ. iohānēqȝ nauerrē regē ꝛ heinricū mgr̄m milicie ſcti Jacobi potētia ſua opprimere ac regnū gubernare conatꝰ armis deturbaſſet. Poſtea tn̄ aduerſante ſibi regina redeūtibꝰ illis ꝛ regē in ptātē ſuā recipientibꝰ e curia pulſus. in poſſeſſionibꝰ ſuis aliq̄ȝdiu priuatꝰ vixit. Felix ſi ꝯceſſo frui ocio noīſſet. ſȝ nulla ē regno tectis q̄es. Dū ergo ſublimē locū (de q̄ rurſus maiori cū ruina p̄cipitareſ) vēdicare conaſ regi clā ſuadet vt p ſpeciē venationis in ſaltꝰ ſibi ꝓpinq̄ores egrediaſ ſe cū potēti manu futurū obuiā. nec dubiū q̄n regni optimates libertatē regi afferant. nō fuit difficilis pſuaſio. rex cū paucis egreſſus paꝝ cuſtoditꝰ. nā aluari iam pene nomē extīctū erit vbi ad inſidiaꝝ ꝑuenit locū mox clamore edito aluarꝰ inter dilectos exultans milites libeꝝ regē ſaluare dixit eūqȝ ſecū abduxit. Quare vulgata ꝯfeſtim mira innouatio regni facta ē ꝛ iteꝝ ad aluaꝝ regni gubernatio deuoluta. Nec diu pꝰ cū eiſdē iohāne atȝ heinrico atrox p̄liū ꝯmiſſum ē in quo plureſ vtriqȝ cecidere. victoria penes aluaꝝ fuit. Heinricꝰ nō multis pꝰ diebꝰ ex vulnere manꝰ qḋ in ea pugna acceꝑat mortē obijt. Mgr̄atū eiꝰ aluarꝰ obtinuit. ꝛ aliq̄ȝdiu poſtea regi p̄ ꝛ regni moderator ē habitꝰ. ad extremū tn̄ potētū inuidia ſuccubuit. nā cū nobilē quēpiā iuſſu regis ingrata ſibi q̄dā renunciātē e feneſtra ſue domꝰ p̄cipitari iuſſiſſet mox captꝰ ꝛ in medio foro capitali ſn̄ia dānatꝰ nō tn̄ ignauꝰ occubuit. ſȝ numeratis ſuis in regē regnūq̄ȝ meritis. nō lacrimās aut eiulās ſȝ alacri vultu ꝛ q̄ſi ad epulas inuitatꝰ ceruice gladio p̄buit. vir alti ſpūs nō minꝰ domi q̄ȝ belli clarꝰ ꝛ cui ſp mag̃ in mēte ſederunt. Johānes deīn aliquot annos ꝑ ſe regnū admiſtrauit. quo vita functo filꝰ eiꝰ heinricꝰ regnū accepit. adoleſcēs aīo plenꝰ ꝛ recti cupidꝰ. q̄ relicta priori ꝯiuge alterā ex portugalia duxit imꝑatricis ſororē ꝛ in regnū granate cū exercitu ꝓfecꝰ magnā hoſtilis terre ꝑtē diripuit atȝ ꝑtriuit. Johānes cardialis hoſtiēſis ſūma vir integritate ꝛ ſcia iuriſ eminēſ cui iuuenis in dictādis eplis ſeruiui ſenio ꝯfectꝰ in eo regno. vn̄ illi origo erat aīam deo reddidit. In regno nauarie ꝛ filiꝰ in patrē ꝛ p̄ in filiū arma ſuſcepit. filiuſq̄ȝ tādē regno pulſus ad alfonſuȝ patruū aragonū ſicilieq̄ȝ regē (pagratꝰ priꝰ gallia) ꝯfugit. Nūc lodouicꝰ mōteſie mgr̄ ꝛ iohānes diſcretanus viri p̄ſtabiles ab Alfonſo miſſi recōciliari p̄ri filiū ſtudēt. Joanna regis alfonſi ꝛ ſoror ꝛ cōiūx abſente viro multis āis aragonū ꝛ valētie regnis tot potētibꝰ ciuitatibꝰ ꝛ nobiliſſimis p̄cipibꝰ iura dixit caſta ꝛ ſctā mulier ꝛ digna que ꝓlē pepiſſet alfonſo. Anno aūt ab incarnatiōe dn̄i. 1 4 9 1. totū regnū betice qḋ hodie granata vocataſ victꝭ barbaris regeq̄ȝ eoꝝ capto. ciuitate qȝ granata populoſiſſima armis fameqȝ duriſſimaqȝ obſeſſiōe obtenta. a xp̄ianis crucem dn̄i adorantibus pacifice hodie poſſideſ.

Poꝛtugalia

In poꝛtugalia petrus agnomine infans. ſic em̄ filij regis anteq̄ regnant appellant̄. magni nominis pꝛī
ceps qui totam ferme europam peragrauerat ſue virtutis documenta demonſtrans. Cum regnum tuto
rio nomie aliq̄ diu ſumma cum laude adminiſtraſſet nec minoꝛe ſide alphonſo ex fratre nepoti ſimul ⁊ gene
ro ſuo reſtituiſſet. tandē ſuboꝛtis vtrimq̄ diſſenſionibus cum odio creſcente ad p̄lium ventum eſſet ſagitta in
incertū miſſa tranſfixus interijt. vir magnoꝝ operū. Et qui olim ſub ceſare ſigiſmundo ſtipendia faciens nō
paruā ſibi gloꝛiam in turchos pugnando parauerat. Alfonſus exinde manſuetiſſimus pꝛinceps alti coꝛdis
et pꝛudentia ſingulari p̄ditus neq̄ eū vnq̄ regius poꝛtugalia ſanguis deriuatus eſt. poſt hec regnum quie
te tenuit. cui cū obijſſet dilectiſſima ꝯiunx. eademq̄ ſoroꝛ patruelis vt aliam ſupduceret ſuaderi non potuit.
ſed omnis eius cura eo conuerſa eſt vt aliquid agat quod ſibi laudem ⁊ xp̄iane religioni fructū pariat. Qua
pꝛopter inuitatis regni pꝛoceribus ſuſcepto publice crucis ſigno claſſem in turchos ⁊ expeditionem p̄miſit
Annis vero ſequentibus heinricus infans videns regni poꝛtigalie fines paruis limitibꝰ contineri cupiēs re
gnū āpliare occeanū hiſpanicū ſūmis viribꝰ igredit̄ ſuaſu ⁊ doctrina coſmographoꝝ ſitꝰ terre ⁊ marꝭ noſcē
dū. inuētiſq̄ multis ⁊ varijs inſulis ab hoībꝰ nūq̄ habitatꝭ. Inter ceteras p̄clarā inſulā nō ſine ſuoꝝ letitia
adnauigat. nō tamen hominibꝰ habitatā ſed fontibus irriguam pingui gleba refertam nemoꝛoſam. incolē
dis hominibꝰ aptā. ad quā diuerſa hominū genera colendā imiſit. Inter tn̄ ceteros fructꝰ aptiſſima ē ad pere
gendū zuccaꝝ. qđ tanto fenoꝛe ibi nūc cōficit̄ vt vniuerſa europa zuccaro plꝰ ſolito habūdet. nomē inſule ma

dera eſt. inde zuccarũ de madera. Inuenit ⁊ alias inſulas q̃plures q̃s habitari baptizariq; noibus fecit vt inſulã ſcti Georij fayal de pico q̃rũ vnã hoibus almanis ex flandria habitandã conceſſit. feracẽ tritici. Annis vo poſterioribus vt anno dñi. 1483. iohãnes ſcds portugalie rex altiſſimi vir cordis certas galeas oibus ad victũ neceſſarijs inſtruxit eaſq; vltra colũnas herculis ad meridiẽ verſus ethiopiã inueſtigaturos miſit. Prefecit aũt his patronos duos Iacobũ canũ portugalenſem ⁊ martinũ bohemũ hominẽ germanũ ex nurmberga ſupioris germanie de bona bohemorũ familia natũ. hoiem inq; in cognoſcendo ſitu terre periciſſimũ mariſq; pacientiſſimũ. Quiq; ptholomei lõgitudines ⁊ latitudines in occidente ad vnguẽ experimẽto. lõgeuaq; nauigatione nouit. Hij duo bono deorũ auſpicio mare meridionale ſultantes a littore nõ longe euagantes ſupato circulo eq̃noctiali in alterũ orbem excepti ſunt. vbi ipſis ſtantibus orientẽ verſus vmbra ad meridiẽ ⁊ dextrã proiciebatur. Aperuere igitur ſua induſtria aliũ orbem hacten⁹ nobis incognitũ ⁊ multis annis a nullis q̃ ianuenſibus licet fruſtra temptatũ. Peracta aũt hmõi nauigatione viceſimo ſexto menſe reuerſi ſunt portugaliã pluribus ob calidiſſimi aeris patientiã mortuis. Inſignũ aũt portauere pip grana paradiſi. multaq; alia q̃ longũ eſſet recenſere. Aperto illo orbe magna piperis q̃titas flandriã verſus vehitur. ⁊ licet nõ ſit adeo rugoſum vt orientale tñ acumen formã ⁊ oia vt verũ pip p̄ ſe fert. Multa ea de re ſcribenda forent q̃ ne tedij agrauar bono reſpectu omiſi.

Italia

Ultimis europe finibus pagratis ⁊ q̃tũ ꝓpoſiti noſtri fuit ſeptẽtrione decurſo in patriã tandẽ reuerſus nouitates italie cũ tã referende occurrãt. ab ea nimirũ vrbe incipiendũ eſſe arbitror cuius creberrimas mutationes ⁊ oriens ſimul ⁊ occidens admiratur. Ea eſt genua ligurũ dña ac regina q̃ ciuilibus agitata diſcordijs memoria nr̃a imperiũ maris amiſit. In ea cũ excluſo philippo maria mediolanenſiũ duce eius ꝓtore opicio elzaco necato auctore franciſco ſpinula. viij. libertatis capitanei creati eſſent. eiſq; paulopoſt ſublata libertate exactis Guardus Guarde⁹ ducatũ accepiſſet annos ſupra. lxx. natus auctore thoma frigoſo q̃ ⁊ ipſe olim añ philippi dominiũ ducali honore funct⁹ fuerat. Cũ hõ grãdeu⁹ ad gubernationẽ inutil videret

vix ſeptem diebus permiſſus ē thoma ei⁹ honorem ſurripiente quē cum q̄tuor gubernaſſet annis germa-
nus eius baptiſta ad. xvj. circiter horas regno expulit. Nā thomas reſumptis virib⁹ ꝯfeſtim fratrem pa-
lano deturbauit. tres annos poſtea. ꝛ nōnullis mēſibus vrbem regens. donec auctore iohāne antonio fli-
ſco iterꝫ ciuitas libertatē aſſeruit. Delectis deīde. viij. capitaneis priori ex more rempublicā adminiſtratu-
ros qui thomā frigoſum in carcerē ꝯiecerūt. cū iam ter p̄rie ſue ducē geſſiſſet. Horꝫ pꝛīceps fuere iohānes
anthonius quē prenominauim⁹ miles equeſtris ordinis. ꝛ raphael adornus iuris interpres. ſ; hec quo-
qꝫ paucorū menſiū libertas fuit cū raphaeli: nō tam capitanei q̄ꝫ ducis nomē placeret. Is eni gētilibus ac
ſpinularū primorib⁹ in ſuā ſententiā tractis. collegas ſuos ingr̄atu abdicauit. ducaleſqꝫ faſces aſſumpſit. q̄-
bus paulo ſupra duos ānos ēvſus a barnaba gētili ꝛ patruele ſuo a republica deiectus. Barnaba v̄o nō-
dum menſe toto principatu potitū. Janus frigoſi⁹ iohāne anthonia fliſco ꝛ auriaīs fauēntibus regno pe-
pulit. Qui paulopoſt anthonio ꝓ ſuſcepto bñficio necem parauit interpoſito Johāne philippo ci⁹ gentili q̄
eū percuteret qui ꝛ caſtella defuncti cōdonauit. Jano v̄o cum rexiſſet annis paulo amplius duob⁹ in magi-
ſtratu fatis functo frater eius ludouicus ſucceſſit. qui a petro patruele ſuo e dignitatis culmīe deiectus eſt.
Is ē petrus frigoſus qui mō regnat multa vi animi ꝛ corpis. Sed ꝛ optimatibus ciuitatis ꝛ omni ferme
nobilitati odio habit⁹. qui ꝛ gētilem ꝛ patruelē ſuū nicolaū frigoſum. honeſtis morib⁹ preditū. ꝛ philo-
ſophie ſtudij inſignē ob ſuſpitōem affectati dominij vocatū a ſe ꝛ pallaciū p̄ris ꝑcuſſorib⁹ interemit. Hunc
eū regnaſſet annis q̄tuor. tam ſue q̄ꝫ aliorꝫ nobiliū familiarū p̄nceps. vrbe deiecerūt ludouico patruele ſuo
quē ipe antea depoſuerat in ei⁹ locū ſuffecto. qui cū ſe parꝫ gratum magnatibus eē intellexiſſet. eūdem pe-
trū quē regno deturbauerat in auxiliū accerſiuit. ille tercia poſt exiliū die reuerſus. ꝛ patruelē ducatu amo-
uit. ꝛ omes aduerſarios vrbe pepulit. Quorꝫ pꝛīcipes ad florentes alphonſi aragonū ꝛ ſicilie regis opes
cōuerſi magnā ꝛ formidabilem claſſem ab eo impetrauerūt. cum q̄ iam ferme duob⁹ annis terra mariqꝫ ge-
nuam oppreſſerūt. ventum ē ſepe ad menia ciuitatis ꝛ aliq̄n intra ipa ſuburbana pugnatū. hoc aūt āno cū
ſigno dato. ꝛ in ipo portu pro menibus vrbis vndiqꝫ pugnaret̄. Jngreſſi ſunt aroganenſes duceſqꝫ mili-
tes. ad magnā vrbis ꝑtem vagauerūt paſſim cedibus. paſſim rapinis ciuitatē fedantes. Sed affuit preſto
cum delecta iuuētute petrus qui fugientes ſuos ſiſtere cōpulit. ꝛ in aroganēſes dilapſus. ingēte edita ſtra-
ge vrbem iam pene raptā recuꝑauit. actum tñ de eo fuerat ſi portā quā ceperant hoſtes ita cōmuniſſent. ne
recludi ſuꝑne potuiſſet. ꝛ aditū ſequentib⁹ naualibus ſocijs patentē reliquiſſent. Nūc ambe partes q̄ſi ex
integro ad bellū ſe parant. Quis fama eſt. petrū animo fractum. gallorꝫ opes implorare eorū regi p̄rie ſue
principatū quē retinere nō pōt pecunia venditurꝫ. ¶ Apud inſubres vrbēqꝫ toto famoſaꝫ orbe mediolanū
philippus maria dux gentis qui genuā ditioni ſue q̄ndā ſbegerat. amedei ſubaudie ducis filiā mr̄imonio
ſibi ꝯiunxerat alphonſum potētiſſimū regē cū duob⁹ fratribus. altero rege nauarie. altero milicie compe-
ſtelano mḡro. multiſqꝫ regulis naualī prelio captū victum a ianuenſibus ꝛ ſibi a iacobo ſpinola ianuenſiū
tunc p̄fecto oblatum ꝛ ad ſe vſqꝫ deductū. inſolita vſus liberalitate. magnificentiſſime donatū libertati di-
miſerat. Sigiſmundū ceſarē romā pergentē. cū mediolani ageret viſitare ꝯtēpſerat bononiā forliuiū ymolā
e manib⁹ tyrānorū armis ereptā ſacro ſancte ro. eccl̄ie reſtituerat atrocem ſuitenſiū gentem bello domuerat.
De florentinis ac venetis per ſuos duces ſepius triūphauerat totamqꝫ quōdaꝫ ytaliā tremefecerat iam re-
cedente fortuna perdita genua nicolao picinio in quo maxime fidebat defuncto exercitu ſuo ad caſale ma-
ius iuxta flumē padum duce micheleto cōtinola ab hoſtib⁹ prelio fuſo. ꝛ caſtris exuto. magno numero eq̄-
tum pediūqꝫ capta. eo deduct⁹ erat. vt nō mō venetis. ſ; oībus per circuitū pp̄lis ac principib⁹ cōtemptui
eſſet. Et veneti quidē abdua flumine trāmiſſo. in agro mediolanenſi caſtrametati. tm̄ ei terrores incuſſere.
vt de relinquendo imperio cogitauerit. q̄ſiuit vltra ꝛ citra mōtes auxilia regū. Sed quē fortunatū atqꝫ ho-
ſtibus inſultātem omes honore ac fauore dignū exiſtimauere. Idem in calamitate cōſtitutus ab omibus
tanq̄ꝫ odio dignus relictus ē. vnus tñ oīm alphonſus accepti bñficij memor ad opem ferendā ſeſe accinxit
Sed dum ſeruus iter agit interim philippus primū aduerſam valitudinē oculis captus incidit. Deinde ex
ipa arce hoſtium armorū fragore audito vehemēter cōmotus vite tedio ſimul ꝛ languore mortē obijt. ipo
alphonſo herede inſtituto. Fuit aūt philippus ingenti corꝑe. ꝛ in iuuētute macer. in ſeuio pinguiſſim⁹ de-
formi facie ac terribili. inſtabilib⁹ ac pregrādibus oculis. ingenio pacri ꝛ callido. in largiēdo ꝓfuſus. in ꝑ-
cendo facilis. in adeundo difficilis. ac vbi in colloquiū veniſſet mitis ac placidus. cultus corpis ac mūdi-
ciarū oīſqꝫ lenocinij negligens. venādi cupidus equorꝫ ſtudioſus. ceterū quietis impatiēs. atqꝫ imperi-
tandi auidus. in pace bellum. in bello pacem q̄ſiuit. ſimulādi atqꝫ diſſimulandi egregius artifex in milites
q̄ꝫ in ciues indulgentior raro in publicū prodijt. delatorib⁹ facile credidit in ſuſpitōnes adeo pronus vt ſe-
pe fidiſſimos a ſe amicos leuiſſimis de cauſis alienauerit. pullis indutos veſtib⁹ egre de ſe venire permiſit.
Sermonē de morte audiuit inuitus tonitrua ac fulmina mirūimmodū expauit. tabifica lue ꝑcuſſos ex vr-
bibus migrare in agros iuſſit eorūqꝫ domos incendio tolli. q̄ cura innumerabilē illū mediolani populum
multis annis intactū quodāmō ab ea peſte ſuauit. Hinc cū vita deceſſiſſꝫ. funus nec tanto principe dignū
nec ſuis maioribus ductum ē. nec ſepulcri decus additū. Populus cognita ducis morte ī libertatē ſeſe ꝓ-
clamauit. xij. viris electis. qui rempublicā admīſtrarent. Caſtrum porte iouis inſtar excellētiſſime regie ca-
ptum ac dirutum eſt. ꝛ teſtamētum philippi dilaniatū ad dominiū mediolanenſe multi aſpirauere. Sed q̄
coloratis vterētur titulis q̄tuor tm̄ fuere. Fridericus impator deuolutū ad ſe principatū philippo. ſine libe-
ris legitimis vita ſubtracto cōtendebat. Alphonſus teſtamēto hereditatem petebat. Carolus dux aurelia-
nēſis ex ſanguine vicecomitū natus ab inteſtato id ſibi deberi aiebat. Franciſcus ſforcias vicecomes con-
iugem ſuā q̄ philippi filia fuerat hereditatē p̄ris ſuſcipiendā affirmabat. Audite ſunt legatōnes oīm in ſe-
natu mediolenſi. quorꝫ aliq̄ ſermone directo dominiū petiere. aliq̄ per ſimulationē oblati ꝯ venetos auxilij

inſinuare ſe pplo. atq3 idē paulatim vendicare dn̄ium ſatagebāt. ¶ Sꝫ ciuitati q̄ iam libertate gaudebat.
⁊ īperādi cupiditate. demortui pricipis miliciā ꝯduxiſſꝫ. nulla ꝯditio placuit. q̄ iugū q̄uis pacto ī capita ci
uium videret̄ inferre. Obtulit tn̄ impatori cenſuꝫ q̄tannis aureū poculuꝫ. ſi libera ſuis legibus dimittere
tur. Dilaniabat̄ in terra vndiq3 philippi hereditas. veneti placentiā cremam laudā occupauere. ⁊ mlta ꝑ
terea mīora oppida. dux ſubaudie ludouic⁹ valētiā ⁊ cōfluentiā inuaſit. aſtenſes ad ducē aurelianēſem ca
roluꝫ defecere. qui ſuſcepti a rege frācie nō paruis auxilijs alexandrinoꝝ agros vexare ceperunt. Papien
ſes inteſtinis agitati diſcordijs. diu ancipites fuere. quib⁹ potiſſimuꝫ ſe iūgerēt. Nouarieſes comani. ale
xandrini. ac Terdonenſes mediolanēſiū impiuꝫ ſbiere parmenſes ī ſocietatē quodāmō recepti ſunt. Fran
ciſcus Sforcia ꝑ idē tp̄s in piceno agebat. q̄uis maiorē ꝓuincie eius ꝑtem iam amiſiſſꝫ cū philippus nō
multo an̄q̄ moreret̄ ſibi ꝑ cōes amicos recōciliata vt ad ſe rediret in venetos pugnatur⁹ acceſſiuerat ro
gato alfonſo rege vt. lxx. milia auri numū ſuo noīe nūeraret. quo facto iā pactis atꝫ inſtructis copijs iti
neri ſe accinxerat. cuꝫ mors philippi enūciata. cū qui longo tp̄e. ad mediolanēſes opes inhyaſſet. magis
ac magis ꝓperare cōpulit. Quē vt longobardiā primū īgreſſus eſt mediolanēſes incerti. quo mens ci⁹ in
clinaret. ne vl̄ ꝑ ipm vl̄ ꝯiunctus veneti ſuis cepti obuiā iret. Miſſis oratoribus oblatis non puis ſtipen
dijs cōduxere moxq3 duce ſui exercitus factus vt placētiā oībus copijs obſideret impauerūt ipe dicto pa
rens dn̄i ad placentiā ī obſidione ſedet papienſes qui iam mediolanēſe impiū tanq3 faſtidioſum ⁊ inſolēs
detractarant. ſeſe ſibi dedentes accepit q̄ res mediolanēſiū aīos haud mediocriter ꝯturbauit. qui ꝑ ꝯuen
tiones ībibituꝫ frāciſco dicebāt nullaꝫ ex vrbibus q̄s olim philippus tenuiſſet occupare. Frāciſcus vo nō
ſe occupaſſe. ſꝫ dedentē ⁊ vltro ſe offerentē ciuitatē accepiſſe aiebat. at mediolanēſes cū eius potentiā vere
rent̄ diſſimulandū potius ſtatuere. Ille ꝯtinuata apud placentiā obſidione. Tandē ſumma vi oppugnare
adorſus vrbem. q̄uis magna ⁊ forti militū manu munitā armis tn̄ expugnauit ⁊ diripuit. Mediolanenſe
regimen ꝑ id tp̄s penes nobiles fuit. ⁊ apud eos qui philippi quondā ꝯſiliū direxere. ita res proſpere ſa
pientū ducta cedebāt. ⁊ iam nō parua galloꝝ manus nā circiter tria milia equituꝫ delecti roboris q̄ alpes
tranſierat apud alexandriā ꝓfligata deletaq3 fuerat. Et veneti apud caragium magno ꝑlio ſupati. oēs pe
ne copias amiſerāt ⁊ landa ab eoꝝ imperio erepta in ꝑtātem mediolanenſiū redierat. Cū franciſcus Sfor
cia ad īfeſtanduꝫ brixienſes miſſus. ſiue q̄ꝺ ꝑncipatū mediolanenſeꝫ. cuius opīoem iā ꝑridē finxerat. alio
mō ꝯſequi nō poſſe ſperabat. ſiue ꝙ mediolaneſes cū veneti amiciciā ſocietatēq3 clam ſe q̄rētes. Ne ſolus
vtriuſq3 ppli ꝑda relīq̄ret̄. ꝓueniendos cēſuit. prior cuꝫ veneti fedus iniȷt. ī quo cuꝫ mlta hīc atꝫ inde pro
miſſa eſſent. illud inter cetera cōuenit vt ad vrbeꝫ mediolani ditionēq3 eius obtinendā franciſco cū copijs
ꝓficiſcenti ſenatus venetus in pecunijs ⁊ armis auxilio eſſet q̄ re firmata. mox in mediolanenſem duxit.
Militabant eo tp̄e apud mediolanēſem bracciani. qui cum ludouicū de vermie. ac nōnullas alias franciſci
copias apud modoeciā fudiſſent. tandē relicti mediolanenſibus ad eū defecere. Franciſcus filiaꝫ ſuaꝫ iaco
bo picenino vxorē deſpōdit carolus vo ganzaga haud ignot⁹. copiaꝝ ductor. qui paulo an̄ a mediolanen
ſibus deficiens ad frāciſcū venerat. poſtq3 debtos eoſdeꝫ mediolanenſes ⁊ ſine vllo duce relictos aīaduer
tit. iteꝝ ad mediolanenſes relicto frāciſco trāſiuit. Erat hic vaſto corpe. forma pene giganthea. viribus vo
q̄ magnitudini rn̄derent dicendi copia clarus lr̄is greci ac latinis īſtructus ſꝫ aīo inconſtanti. ⁊ ingenio ad
oīne facinus ſiue honeſtū ſiue nephariū pato. Cui nō parua ſpes fuit oppreſſa. mediolana libertate dn̄iuꝫ
vrbis arripe. ſꝫ fortuna iā mediolanenſibus nouercāte placentini terdonenſes nouarienſeſq3 ab eis defici
tes franciſci ꝑſidia receperūt alexandrini cū nullā ī eis ſpem ſitā eſſe ꝯtuerent̄ wilhelmi mōtiſſerrati ꝑnci
pis fratris impio ſe ꝯmiſerūt. Reſpublica medio tp̄e ex nobilitate in plebeꝫ defluxerāt. lectiq3 viri. xij. qui
vrbi de more p̄eſſent. ex fece pplari īg̃biles atꝫ ignaui magr̄atū gerebāt. hij cū nobilitatē (quā multi modis
offenderant) ſuſpectā h̄rent ne cū frāciſco ſentirent. Suadente gantzaga. q̄ eam viaꝫ ad ꝑncipatū vrbis ar
ripiendū cōmodiſſimā exiſtimauit. primarios ciues genere nobiles ⁊ opibus habūdantes. raptim inter
ceptos ꝑ nocteꝫ obtrūcauere ac deīde in foro plebi ſpectacl̄m obiecerūt. iter quos iacobinus baſſius ⁊ gre
gorius adoleſcens placidis moribus ⁊ lr̄is eruditus. ⁊ nob amicicia ꝯiūctus. ꝓrſus īnocens ſupinus tru
catuſq3 iacuit. Ne diu poſt iohanneꝫ caynū venerandū ſeneꝫ ⁊ filiū ei⁹ franciſcū egregia forma iuuenem nō
alio crimīe irreticos. niſi q̄ꝺ blance marie franciſci cōiugi ſanguīe iūcti erāt. crudelibus affectos cruciatib⁹
necauere. Exin gregoriu⁹ lamprinarius iuri iterpres. ſb ſpe legatōis tanq3 ad īpatorē mitteret̄ ī modoecia
captus atꝫ iterfetus eſt magnus libtati aſſertor. Et qui teſtm̄ olī philippi pplari fauens regimini laniaſſet.
Nec theodoro boſſio admodū ī citate grancoſo potenti pepcert. quā cū diu ī vincul̄ tenuiſſent. tandē itere
merūt. Galeotus quoq3 tuſcanus ⁊ ipe natu nobil̄ atꝫ opulentus eius iteraſus occubuit. Quibus ex re
bus cū iam nulla libtati forma relicta eſſet. ⁊. xij. viri auſu tyrānico vrbeꝫ cedibus ac rapinis fedarent. ſuc
ceſſoriūq3 comicia ꝓhibentes. iuito pplo ſibiipis īperiū ꝓrogarent. Cōmota deniq3 atꝫ īcenſa citas corre
ptis armis. nouo magr̄atu ex nobilitate creato. tyrānos e republica eiectos ī carcerem ꝯiecit. at cum neq3 ſꝫ
mō reſpirare ppl̄s poſſet. Naꝫ perditi oībus. excepta citate comenſi ac parmenſi. q̄ in officiō ad vltim̄ ꝑſiſte
bant. Franciſcus dura obſidione ciuitatē p̄mebat. Iteꝫ plebs incenſa nobilitatē e palacio pepulit. Tyran
nos dempti vinclis tanq3 libtati amatores. ⁊ optīe de republica meritos in priorem locum reſtituit. Illi ad
priores artes reuerſi. cuꝫ ſatellites magno nūero aſſumpſiſſent mltaq3 ſuadente carolo ſpolia perpetrarēt.
nobiliatemq3 ꝓrſus opprimerent nō tn̄ ei viaꝫ ad iuadenduꝫ pricipatus ꝑmiſere. Q̄ꝺ cuꝫ ipe aīaduertiſſꝫ.
⁊ iam ſibi periculoſaꝫ apud mediolanenſes moraꝫ ītellexiſſꝫ. per internuncios franciſco recōciliat⁹. ac ma
gnis allecti p̄mijs laudam illi ꝓdidit. Tercōq3 iam fideꝫ fallens. nō ſine magno mediolanēſiuꝫ damno ac
pleb̄ ꝯſternatōne ad euꝫ trāſiuit. nō tn̄ deſunt tyrannis aīm⁹ q̄n poſtulati vndiq3 ſbſidijs franciſci iuguꝫ iā
ꝓpe ceruicibus imminens excutere cōnarent̄. Sꝫ cuꝫ alios fruſtra rogaſſent. venetos tādeꝫ ne ſe dereliq̄
rent pernicerunt. Nam neq3 ill̄ ex vſu videbat̄ franciſcuꝫ etate florentem rei bellice peritiſſimus. cuius iaꝫ vi
res atꝫ arma non ſine graui iactura ſenſiſſent. eo potiri īpio quo ſuo portanduꝫ videret̄. Percuſſerūt igit̄
veneti fedus cuꝫ mediolanenſibus. legeſq3 q̄s tō citerior gallia ſeq̄ deberet ſcripſerūt. mandantes Sforce

vt certis cōtentꝰ vrbibꝰ ac termis mediolanēſes in pace dimitteret. Jlle haud ignarus ſe breui piturꝫ vbi
venetis paruiſſet. imperiū eoꝝ ꝯtēpſit. Et ꝙuis debtus oībus videref. nā ſoli florētini. ⁊ hij quidē parcē
opam ferebāt. Jn obſidione tñ perſeuerare decreuit. iam mortuo frāciſco pycinino frater eiꝰ iacobꝰ cū bra
chianis ad venetos trāſierat. Jam leonardus venereus a ſenatu veneto miſſus mediolanū ingreſſus au⸗
xilia ⁊ comeatꝰ. magnā copiā. qbus ciuitas indigebat ꝓpe diē affore pollicebaf. Erat ⁊ in exercitu ⁊ in ci⸗
uitate ſumma oīm reꝝ indigentia. Jta vt dubiū videri poſſet. an obſidēs frāciſcus. an obſeſſus dici debe⸗
ret. Vix ei bis mille eq̄ ſuperāt q̄ ferre inſeſſore poſſent. ⁊ milites ſtipēdio fraudati ꝓ cibis ſeſe armis exu
erūt. Neqꝫ cū frāciſco argentū erat. quo ſtipē dare militi poſſet. Sꝫ inter ſpem metūqꝫ dubiꝰ. obſidionē de
die in diē vba pro factis oſtentans ꝓducebat. Jn ciuitate vere cū iam frumentū abſumptū eſſet. nec aliud
edulij genus reſtaret. ⁊ iam canes. equi ceteraqꝫ id generꝭ aīalia māderef. nec ferre amplius famē multitu⸗
do poſſet. collecti in vnū apud portā vercellinā. correptꝭ armis in foꝝ ꝓrumpūt. obuiūqꝫ leonhardꝫ ve⸗
netoꝝ legatū gladijs cōfodiūt ac diſcerpūt. Exin palatiū fuſis tyrannoꝝ ſatellitibꝰ aggrediūf. quo ſine re⸗
ſiſtentia occupato. quos inuenere tyrānos in vincula ꝯiecerūt. Exīn miſſis ad frāciſcū legatꝭ principatum
ei ciuitatꝭ obtulerūt. q̄ mox ingreſſus dñium vrbis accepit. Et deinde nō multis interiectis diebꝰ. cū liberꝭ
⁊ cōiuge reuerſus. ducalibus inſignibꝰ exornatꝰ. in triūphantꝭ modū vrbē intrauit. q̄ cū iaꝫ cōmū parmā
qꝫ in deditōem accepiſſet wilhelmoqꝫ mōte ferratenſi alexandriā emiſſet. non paruū deinde bellū cū vene⸗
tis ⁊ alfonſo rege diutius geſſit. Jn quo cū acrius premeref neqꝫ eñ tante potētie par eſſe poterat. Rena
tum regē fortiſſimis eqtū cohortibꝰ cinctū ex vlteriori gallia. magnis ſtipēdijs ac ꝓmiſſis allectꝫ. ī auxi
liū acceſſiuit. q̄ cū ſupatis mōtibꝰ in ytaliā deſcēdiſſet. ac wilhelmū e monte ferrato arma ponere p̱ amici⸗
ciam ac neceſſitudinē cōpuliſſet. ⁊ iam caſtra ſua frāciſci caſtris ꝯiūgens. ī hoſtilē agrū deſcendiſſet expu⸗
gnatis raptim nōnullis caſtellis more gallico. mortales oēs ī eis cōprehēſos trucidaſſet. Tantus mox
terror venetos inuaſit vt iā caſtra caſtris ꝯferre ampliꝰ nullo pacto p̄ſumerēt. nec iam retinere poſſe Brixiā
⁊ p̱gamū agris amiſſis ꝯſiderēt. Cūqꝫ thurcoꝝ bellū res eoꝝ maritimas infeſtaret repēte p̄ter oīm opini⸗
onē pax q̄ diu in ſenatu aplico fuerat agitata. deniqꝫ apud laudā interuētu cuiuſdā īcogniti. ſꝫ ꝓbate ⁊ in⸗
tegre vite monachi. inter venetos ⁊ ipm frāciſcū clam rege facta ē. Que res vt regi moleſta. ita frāciſco vti
lis ⁊ venetꝭ neceſſaria fuit. Arcē deinde mediolani inſanientis ppli furore dirutā frāciſcus breui reſtaurauit
mira fortune ſiue cūcta regētis dei ꝓuidētia nobile ac magnificū opꝰ hiſdē manibꝰ ſbito refectū ē. qbꝰ fue
rat paulo añ reiectū. Franciſcus philelphꝰ nobil ſatyraꝝ ſcriptor p̱ idē tp̄s ad heroicū carmen ꝯuerſus res
Sforcie ſcribere cepit. Leodiſiꝰ crebellꝰ ſoluta orōne ac metro clarꝰ hrī cepit. ¶ Apō venetos terra mari
qꝫ potētiſſimos. q̄ nomē ytalicū apud barbaras natōes lōge lateqꝫ claꝝ fecerat. filius foſcari ducis. veluti
q̄ppiā ī rempublicā machinatꝰ eēt in exiliū actꝰ. deinde reuocatꝰ ⁊ iterū ī ſuſpitōem criminis adductꝰ ⁊ cru⸗
deliſſime tortꝰ. cū nihil mali ꝯfiteref relegatꝰ ī peloponeſſꝫ miſerā ibi vitā finiuit. Gener eiuſdē ducꝭ an⸗
dreas donatꝰ dum Cretā inſulā ꝓ veneto īperio gubnabat dux iſule appellꝰ. reuocatꝰ domū honore p̄ua
tur. ⁊ magna mulctatꝰ pecunia ī exiliū mittif. Armilaus īter venetos dignitate ⁊ auctē potēs dꝫ ex con⸗
cilio ad mediā noctē domū reuertif. baculo trāſfoſſus occidif. nec q̄ tantū ſcelus patrauerit inuētus ē. qꝫ⸗
uis filio ducis id crimini dederint. Franciſcꝰ barbarus ſtudijs humanitatꝭ excellēs. editꝭ nō paucꝭ neqꝫ il⸗
laudatis opuſculis. ſenio ꝯfectꝰ nō ſine celebri noīe vita deceſſit. ¶ Jmpator fridericꝰ cū romā rediens eo
ſe cū ꝯiuge ⁊ rege hūgarie ladiſlao. totoqꝫ comitatu recepiſſet. libēter ⁊ amice viſus. incredibilibꝰ honori
bus tumulatꝰ eſt. Frāciſcus dux gētis. q̄ ānos. v. ⁊. xxx. ſumma cū laude ciuitatē rexerat philippo medio⸗
lanēſium duci brixiā bergamūqꝫ ademerat. copias eiꝰ plibus locꭗ fuderat. Franciſcū carmolā claꝝ ducem
copiaꝝ de ꝓditōne ſuſpectꝫ ſecuri pcuſſerat. Marſiliū carrariū cuiꝰ maiores diu patauiū p̱ tyrānidem te⸗
nuiſſent. dꝫ p̄inam hereditatē vendicare conaf interceptꝫ necauerat. pacē cꝫ thurcꝭ nō tam honeſtā qꝫ
neceſſariā fecerāt. Jmpiūqꝫ venetꝫ terra mariqꝫ lōge ampliauerat. gubnatōni tandē cedere cōpulſus eſt
tanqꝫ p̄ ſenio reipublice videref inutil. Jlle hmōi ꝯtumelia affectus ingrate p̄rie aſpectꝫ nō ferēs. eamqꝫ
vitā recuſans. q̄ careret īpio e publico palatio in priuatā domū ſe recepit vbi cꝫ principatꝫ ſuis ciuibus
reddidiſſet. egrā q̄ꝫ ꝯfeſtim aīam nature reſtituit. Cuiꝰ caſum tanqꝫ p̄uidiſſet baptiſta piaſius cremonēſis
aſtronomꝰ pluribus antea mēſibꝰ p̄dixerat. Erat autē frāciſcꝰ cum moreref nō lōge ab anno ſue vite nona
geſimo. venerabilis ſenex p̄cipua corpis maieſtate decorus. memor oīm q̄ poſt infantiam aut vidiſſet aut
audiſſet. facundia copioſa ⁊ ingenio ꝓmpto. ac ope impiger ac dexterrimo. q̄ moderare frena ſenatꝰ optīe
noſſet. Eiꝰ p̄r in egipto negociatꝰ. cꝫ ꝓpham regiōis illius quēpiā de futuris īterrogaret. Rñſum ab il⸗
lo accepit. filiꝫ ſibi eē. q̄ aliqñ ſue ciuitatꭗ p̄ncipatꝫ aſſeq̄ret. Frāciſco ſuffectꝰ paſcal vir ſingulari prudē
tia ⁊ moribꝰ humaniſſimꝰ. cuiꝰ ducatꝫ nulla putāt bella ſuſceptꝫ. niſi vl neceſſaria vl ad modꝫ glioſa.
¶ Ludouicus marchio mantuanꝰ īter principes nr̄i ſeculi. fame nō mediocris. lr̄is eruditꝰ. ⁊ rebꝰ militari
bus exercitatꝰ. Jn eo bello qō veneti cꝫ frāciſco Sforcia poſt dñium mediolani ab eo captꝫ geſſere. par
tes illiꝰ ſecutꝰ. magnꝫ momētꝫ rebꝰ eiꝰ acceſſit. Carolꝰ frater eiꝰ q̄ fidē frāciſco fefellerat ī vincula conie⸗
ctus. ſꝫ eiꝰ fideiuſſione dimiſſus. cꝫ neqꝫ ſic ꝓmiſſioni ſue ſatiſfaceret oībꝰ q̄ ī mātuano agro tenebat op
pidis priuatꝰ ē. Sꝫ cꝫ ſtipēdia venetis faceret. nō p̱uas eorꝫ copias ī mātuanā duxit. vbi vaſtatis late
atqꝫ incenſis agris cꝫ fortuna p̄ncipiꝫ eiꝰ belli ſecundꝫ feciſſet. ⁊ iā mātuani metu pculſi. rebꝰ ſuis dif⸗
fidere viderenf. Ludouicꝰ acceſſitꝭ ex mediolano auxilijs. milites ſuos ī aciē ꝓducēs. fratri copiā pugne
fecit. nec ille certamē detrectauit. Cōmiſſum ē atrox p̄liū ī q̄ duo frēs ābo etate florentes. ābo rei militaris
pitī. ābo corpis atꝫ aī viribꝰ p̄ſtantes. de glīa. de īpio. de vita. ſummis conatibus cōtēdere. Deniqꝫ victor
ludouicꝰ fuſo fugatoqꝫ carolo. oēs eius copiarū duces. ac p̄mores eqtū cep. plibꝰ intercept ille deīde p̄ria
ex torris atꝫ egenus morbo ꝯfectus īterijt. ¶ Apud ferrariā mortuo nicolao Eſtenſe p̄ncipe. oīm nr̄i ſeculi

Fortunatiſſimo. niſi cōiugis adulteriū ⁊ ī ea ⁊ ī filio dilectiſſimo. vendicare olim coactus fuiſſet leonellus
dñatū ſuſcepit. princeps pacific⁹. lrāꝝ ꝑitus. ⁊ muſice cultor. ꝗ decedēte borſi⁹ frater ei⁹. ⁊ ipi nicolao fi-
lius ex cōcubina ꝓbolomea ſeneſi ad pꝛīcipatū vocat⁹ ē egregia forma iuuenis ⁊ ī armis cū laude ꝟſatus.
dicēdi ⁊ agendi ꝑitus. ꝗ cū ceſarē fridericū romā petentē ⁊ inde reuerſuꝫ magnificentiſſime accepiſſet. ſup
mutinā ⁊ regiū ducatus honorē accepit. primuſqꝫ oīm ī eſtenſi familia dux appellat⁹ ē. Eugeni⁹ pontifex
dū ferrarie cū grecis cōcıliū ageret hugo ſeneſis ꝗ ꝑ idē tp̄s medicoꝝ pꝛīceps hit⁹ eſt. oēs ꝗ ex grec ſtu-
dioſi ph̄ie eo ꝯueniſſe credit ſunt apud ſe inuitauit. quos cū oppip are magnificeqꝫ pauiſſet. finito pran-
dio. epulis menſiſqꝫ remotis eos ī diſputationē pedetētim placideqꝫ pellexit. cūqꝫ iam marchio adeſſet ni
colaus. ⁊ mlti ī ſynodo excellētes ph̄i aduētaſſent. cūctos ī mediū ph̄ie locos adduxit. de qb⁹ inter ſe Pla
to ⁊ areſto. ī ſuis opibus ꝯtēdere ac magnoꝑe diſſentire videnſ. edicens eā ſe ꝑtē defenſurū quā greci op-
pugnandū ducerēt. ſiue platonē illi ſiue areſto. ſeqndū arbitrarenſ. Cū greci certamē minime recuſaſſent
ꝑtracta ē ad multas horas diſputatio poſtremo cū ⁊ ex ꝯuiuiꝫ ſnia hugo grecoꝝ ph̄os. alteꝝ poſt alteꝝ
argumēt ⁊ dicēdi copia victos tacere cōpuliſſet. palā factū ē. latinos hoīes ꝗ iam pridē bellic artib⁹ ⁊ ar-
moꝝ glīa grecā ſuꝑauerāt. etate nr̄a etiā lr̄is ⁊ oīm doctrinaꝝ genere anteire. Fuit aūt dom⁹ eſtenſ vir ſꝑ
doct amica. nr̄a etate nō ſolū hugonē de quo ꝓfati ſum⁹ magnis ad ſe ꝓmijs traxit. ſed mltos ī iure ciuili.
plures ī ceter facultatib⁹ honorauit. In ſtudijs eloqntie iohānē auriſpā ſiculū grecis ac latinis edoctuꝫ. ꝗ
verſu ꝓſaqꝫ claruit inter familiares hīnim ditem htūmqꝫ fecit. Guarin⁹ aūt veronenſ oīm ferme pr̄ ac mgr̄
ꝗ a nr̄a etate grecas lr̄as didicere. admirabilis ⁊ oīm honore dign⁹ ſenex. ꝗ oēm etatē ſuā legēdo. docēdo
ſcribēdoqꝫ. ꝑcurriſſet. vnicū ſenectut ſue refugiū ⁊ illō ꝗdē honeſtū dignūqꝫ ſuis exercitijs ac vtutib⁹ iue-
nit. In agro bononiēſi pirū ꝗndā aridā ex minorib⁹ formicis paſſ⁹ cā cōplures aſcēderāt ſuꝑuenere maio
res nō parno nūero ꝗ illas ꝑmū occiderūt ꝑmū deiecerūt. Poſt duas ferme horas tanta minoꝝ formicaꝝ
vis excitata ē. vt tot⁹ ager nigro tectus agmīe videreſ acceſſere. Stipare oēs. ⁊ arboris vndiqꝫ ſtipitē cir-
cūdantes. paulatim aſcēdere ceperūt. maiores formice vbi hoſtes adeſſe aīaduerterūt cōglobare ſe ſuꝑne
pugnā expectauerūt. poſtqꝫ ſiſꝫ acies ꝯuenere cōmiſſo ꝓlio. maiores morſu rabido. mō illas mō iſtas emi
noribus interimere totiqꝫ breui ſpacio cōfecerūt. vt cadentiū morientiūqꝫ tumul⁹ ad piri radices nō parua
in terra ſuccreuerit. Sꝫ cū ꝑtinati⁹ inſtarēt minores ſpēqꝫ acies aciē ꝓmeret vigintiqꝫ aut plēs vnaꝫ ex hoſtib⁹
circūdarent ⁊ a tergo ⁊ a fronte pugnātes nuda qꝫ latera ꝯfoderēt. victe tādē maiuſcule ⁊ ad vnū oēs neca
te. Illati ꝑus temere ꝓlij penas dedere. Hec acta ſunt ſpectātib⁹ rōne copijs eccie. cū. s. petri cathedrā eu-
geni⁹ qrtus teneret. ea nob ꝗ ſe vidiſſe ait. vir fide dign⁹ ⁊ auētē retulit. Nicolaus piſtorienſ vtroqꝫ iure cō
ſultus. ꝗ tū in caſtris aplicis nerij ſenenſ epī vices agebat. Silē ꝉ illi eſt qđ in gallia belgica nō longe ab
vrbe leodio ꝯſtāti fama geſtū ferūt nidū ſiue ī arbore ſiue ī rupe falco ſibi ꝑauerat. ouaqꝫ fouēs pullos aui
dus expectabat. hūc corui ſuꝑuenietes loco deturbauere. ouis ei⁹ effract ac vorat ſpectauere id ē ꝑrimo
bubulci fugiētēqꝫ trepidū falconē annotauere poſtridie mirabile dictu falcones coruiqꝫ. qſi ſeptētrionaleꝫ
illi meridionalē ꝑtē tenētes. ordinatis acieb⁹. ⁊ tanqꝫ rōis capaces eſſent. alijs ꝗ cornua obſuarēt. alijs ꝗ
media ducerēt agmīa diſpoſit. atrox ⁊ ferociſſimū ꝓliū ī aere cōmiſerūt. in ꝗ cū mō corui. mō falcones. ce-
derent. ⁊ iteꝝ reſumpt viribus certamē inſtaurarēt. tot⁹ vndiqꝫ ſbiectus ager. ⁊ pēnis ⁊ cadauerib⁹ obte-
ctus ē. ad extremū victoria penes falcones fuit ꝗ nō ſolū roſtris. ꝉ etiā vnguib⁹ acerrime decertantes. cor-
uos oēs ad interniciōem deleuere. Exin paruo tpe interiecto cū duo de leodinēſi eccīa contendentes. alter a
gregorio. xij. alter a bñdicto. xij. in epm elect⁹. Erat enī inter illos de rōno pōtificio diſceptatio. ambo cū
copijs ī eūdē locū pugnaturi venerūt. Iohānes dux burgūdie alteꝝ armis iuuit. alteꝝ leodienſ ꝓplus ſeq
baſ. Pugnatū ē collatis ſignis. ſumma vtrinqꝫ cōtētōe. horrendū cruētūqꝫ ꝓliū factū. In quo tādē victor
iohānes. xxx. milia hoſtiū cecidit mirabile ei⁹ rei famū ꝯditū ē. qđ nos illac poſtea trāſeuntes ceſoꝝ oſſibus
plenū vidim⁹. Sꝫ de bello falconū ac coruoꝝ ſuā cuiqꝫ opīoem relinqm⁹ veri ꝑiculo penes famaꝫ dimiſſo.
Bononia ꝗ nō tā ſtudioꝝ mr̄ qꝫ ſeditōnū altrix appellari ꝑt ſoror ⁊ ipa genue. ac ſoli⁹ incōſtātie ꝯſtās
cū factōe Iambecariā. nō ſine cede mltos ciues domo pepuliſſet. cōi canetuloꝝ ac bentiuolioꝝ ꝯſilio. re
gi cepit. pꝛīceps factionū baptiſta canetul⁹ ⁊ hanibal bentiuoli⁹ fuere. ābo ſanguinarij. ābo patrat cedib⁹
inſignes ꝗ lꝫ ſiſꝫ ꝯparato ſacro iūcti eſſent. nihil tn̄ inter ſe meliores fuere nā hanibal dū leuato de ſacro fon
te baptiſte filio viſurus puerperā cōp̄rem ſeqꝫ. eiqꝫ manu pꝛēſa ꝓ nouo natu cōgratulaſ. ab iuuētibus ex
improuiſo baptiſte ſatellitib⁹ obtrūcaſ. vt maīfeſte apparuerit baptiſmi ſacrm nō tā federis retinēdi qꝫ ce
dis patrāde cā a baptiſta qſitū fuiſſe. Sꝫ nō mlta mors hanibal fuit nā ꝗ ꝑtes ei⁹ ſeqbāſ. ſumpt paulop⁹
armis fugat aduerſarijs plateā obtinuere. Baptiſta indiuo tandē puerili ī ſpecu quodā ſbterraneo cū ple
riſqꝫ cōplicib⁹ ſuis latitās rept⁹. ⁊ fumo cōpulſus exire. mox plib⁹ vulnerib⁹ ꝯfoſſus ē. cadauer ei⁹ ī foꝝ
tractū ⁊ diu ludibrio hitū cū pleriqꝫ more ferarū. cor ei⁹ dētib⁹ laniaſſent. cruorēqꝫ bibere nō horruiſſent.
tandē exuſtū ē. Apud florētiā ꝑ id tp̄s latitib⁹ latebat herculis bētiuoli quē quodā eugeni⁹ pont. max.
interfici ſiue iuſſerat ſiue ꝓmiſerat fili⁹ extra mrīmoniū nat⁹. paupem vitā lanificō ducēs. nec ſat gnarus
quo p̄re genit⁹ eēt. Hūc bononiēſes eueſtigio vocāt recuſantē quodāmō inuitū ī ꝑriam ducūt. Eqtē ex la-
niſice factūt. tutorē hanibal filio reipublice ꝓncipē tradūt. cui⁹ ea ī reb⁹ aduerſ fortitudo. ea ī ſecūdis mo-
deratio hacten⁹ oñſa ē. vt herculis filiū oēs norint. Qui cū exules ꝑ ꝓditōem nocte qdā vrbeꝫ intraſſent.
ac excitato rumore qſi victores iſultaſſent. haud qꝫ deſtitut⁹ aīo. excitat amic. corrept armis. in eos ꝓſi-
lijt. nec mora victos ceſ captiſqꝫ ex ciuitate plib⁹ deturbauit. Beſſarion eo tpe cardialis nicen⁹ natōe gre-
cus. prudētia ſinglari. ⁊ nr̄a ſuaqꝫ lingua ꝑitiſſim⁹ Nicolai. v. ponti. max. in ea vrbe vices gerebat. ꝗ vſqꝫ
ad ipi⁹ pōtific obitū legatōe funct⁹. nobilitati plebiqꝫ iuxta car⁹ fuit. qꝫuis eo deducta ciuitas ē vt legati

pape rogare magiſq̃ im pare q̄rant. qđ plane nūc experit̃. ludouicus ſctõꝝ q̄tuoꝛ coronatoꝝ cardinalis legat⁹. q̄ q̄uis ingenio valet. ⁊ ea p̄dit⁹ ē auc̄re. q̄ ſummi ſacerdot̄ nepoti deberet̃ nõ plus tñ ī vrbe p̄t q̄ ſenatu placet ⁊ tanto bononiēſi viro. ¶ Florētiā vrbē ex feſulanis ruinis ad ripas arni fluuiȷ̄ ꝯditam priſci hoīes fluentiā vocauere. quā cū auſpicijs fundata felicib⁹ vicinas ꝑ circuitum ciuitates excellere. mirisq̃ modis imꝑiū ꝓpagare cepiſſet. floꝛētiā longe meli⁹ q̄ fluentia dicta ē. In hac vrbe põtifex maxi'm⁹ eugenius q̄rtus id ꝯciliū qđ ferrarie cū grecis cepat. magnifice ꝯſūmauit. Erāt pl'es inter grecos ac latinos ſuper arcbanis oꝛthodoxe fidei ꝯtentiões. q̄rū maxima ⁊ difficillima fuit de ſanctiſpūs ꝓceſſione. Cū greci paclitū ex p̄re dūtaxat. nr̄i ex p̄re filioq̃ ꝓcedentē aſſererēt. poſt m̄ltas ac diutinas diſputatiões. in quib⁹ tanq̃ interp̄tes Nicolaus ſagūnnus vtraq̃ lingua diſertiſſim⁹. ingenio facūdiaq̃ iuxta ꝓmptus. illuſtre nomē adeptus ē. Tandē cū latina eccl'ia in vnū fidei ſymbolū ꝯſenſere. Ciuitas imꝑatorē grecoꝝ ⁊ patriarcham cõſtātinopolitanū. ⁊ oēs coꝝ comites abunde lauteq̃ pauit p̄triarcha hic ſenio ꝯfeci⁹ deceſſit. ⁊ apđ p̄dicatores intra eccl'iam humat⁹ ē. cui maffeus poeta laudenſ nõ ignobilis epithaniū v̄ſibus imparibus edidit. Nicola⁹ picinin⁹ illuſtris copiaꝝ ductoꝛ. ab exulib⁹ floꝛētinis inuitat⁹ muſellanū ingreſſus agrū q̄ a floꝛētia. x. milib⁹ paſſuū abeſt. hoſtiliter cūcta diripuit. nec diu poſtea in agro aretino cū eugenio ſimul ⁊ floꝛentinis bellū iunxiſſet. apud anghiariū magno p̄lio victu⁹ ⁊ ꝓfligat⁹ ē. Ludouic⁹ archiep̄s floꝛentinus ap̄licis tūc copijs p̄erat. q̄ ea victoꝛia nobilitat⁹ ad cardinalatū paulo poſtea ꝓfectus ē. Eugeni⁹ eñ ꝺuniōne grecoꝝ facta. ⁊ picininij metu depoſito. mēte atq̃ aīo auct⁹. viȷ̄. ⁊. x. cardinales creauit. viros aut genere illuſtres. aut v̄tute p̄ſtātes. aut vite ſctītate cõſpicuos. inter q̄s duo greci aſſumpti ſunt. yſidorus archiep̄s rutenoꝝ ⁊ beſſarion nicenoꝝ pontifex. q̄ꝝ ſup̄ memini⁹. Alfonſus rex arogonū rogat⁹ a philippo maria vt antea dictū ē. ſibi aduerſus venetoꝝ potētiā vt opem ferret. coacto nõ paruo exercitu ꝓfecturus ī galliā iter ingreſſus. Sʒ añ philipp⁹ obijt q̄ ipſe tyburi quo iam appullerat digrederet̃. audita v̄o amici morte. ⁊ q̄ ab eo nūcupat⁹ heres eſſet. in ſabinos ꝓfect⁹ magnificētiſſimo illi funere iuſta ꝓſoluit. Deinde trāmiſſo tyberi. recta via in floꝛētinū duxit. eo vt aiebat animo vt floꝛētinos reuocare ſuas copias ex gallia cogeret. atq̃ ita ꝑ tuſciā pacatā ⁊ ſibi amicā ad opē mediolanēſib⁹ ferendā q̄s veneti bello p̄mebāt ꝓficiſceret̃. noluerūt floꝛētini ab alfonſo rogati venetoꝝ ſocietatē deſerere. Quapꝛopter alfonſus ī agrū vulteranū ꝓfectus pomaratū. haud ignobile oppidū poꝛtas claudere auſi eo ipo q̄ venerat die copijs circūpoſitis vi cepit ac diripuit. Deinde ad caſtrū nouū ī eodē agro ſitū mouit. cui⁹ incole audita pomeratij clade cõfeſtim abſq̃ certamine ī deditiõem venerūt. Idē fecere aliquot caſtella circūiecta. extū mõtecaſtellum natura ⁊ ope munitū obſedit. quo t̄pe ea imbriū magnitudo atʒ vis venetoꝝ exoꝛta ē. vt neq̃ extra tentoꝛia q̄ſcere milites poſſent. m̄ltis coꝝ diſcept̄. m̄ltis ꝑmane raptatis q̄b⁹ ex reb⁹ ⁊ qđ annone inopia laboꝛabat. Mouēs inde alfonſus cāpiliā duxit. Sʒ floꝛētini id opidum p̄ſidio ⁊ annona firmauerāt fruſtra ibi cõtēdit. caſtella tñ aliquot finitima ī gerardiſca. id ei regioni nomē ē. recepit atʒ illis reſtituit a q̄b⁹ floꝛentini p̄us ademerāt. erat in comitatu reḡ ſymonet⁹ mille ducēs eq̄tes. q̄ finito floꝛētinoꝝ ſtipēdio ad cū trāſierat. Sygiſmūd⁹ aūt malateſta quē rex anteq̃ tuſciā ingrederet̃. cū eq̄tib⁹ mille. ⁊. dccc. peditib⁹ ꝯduxerat. cū ab eo indies expectaret̃. ad floꝛētinos trāſiuit. Frideric⁹ quoq̃ vrbinatiū p̄nceps. notus ⁊ clarus ī armis floꝛētinoꝝ ſtipēdia faciebat. q̄ cū eſſent eq̄tatu peditatuq̃ nõ inferioꝛes rege. oēmq̃ illi expugnādorū oppidoꝝ facultate p̄riperēt. n̄ fuit regi cõſiliū ī obſidiõe campilij ꝑſeuerare ⁊ p̄ſtim in mõtib⁹ comeatus penuria p̄mebat̃. Diuertit igit̃ ad loca maritima ⁊ apud populoniā. olim fama celebrē. nūc dirutā vrbem ꝯſedit. quo ī loco facile ſibi ex regno neapolitano. ⁊ frumēta ⁊ bellica toꝛmēta nauib⁹ afferri poterāt. Abeſt inde trib⁹ ferme milib⁹ paſſuū plūbinū nobile oppidū ī cui⁹ obſidione de q̄ poſtea dicemus laborāti regi caſtilionū. ⁊ ipm nõ parui momēti oppidū ꝓdēte floꝛētinoꝝ p̄ſidio traditū ē. p̄ter arcē quā cū ſymonet⁹ obſediſſet. paucis poſt dieb⁹ ꝑ deditõem cepit. Dū rex pauloāte apud aquā viuā in hibernis ageret. a legat̄ mediolanēſib⁹ adit⁹ ē q̄ opē ei⁹ implorātes. ī eo loco decerni bellū aduerſus venetoꝝ ſenatus obtinere. Iam eī frāciſc⁹ Sforcia mediolanēſi pp̄lo indignat⁹ venetoꝝ auxilio fret⁹. eos ſbigere ſummis conatib⁹ nitebat̃. q̄ꝝ paulo añ fines ⁊ arma ꝓmouerat. Cū rex ſoluta plūbini obſidiõe neapolim rediſſet floꝛētini legatos ad eū miſere pacē petētes. q̄b⁹ accepta fiđ ī caſtra ꝓfect̄ poſtq̃ mādata expoſuerūt. bellūq̃ recuſarūt antonij cardinalis hilerdeñ. noīati. inter p̄mos theologi op̄a. q̄ id negocij põtificis volūtate ſuſcepat. pauc̄ poſt dieb⁹ ea lege pax floꝛētino pp̄lo reddita vt caſtilionū ⁊ inſula eulij q̄ ipius bello floꝛētinis erepta fuerat in p̄tāte reḡ remaneret. Sʒ cū frāciſc⁹ Sfoꝛcia mediolano potit⁹ eēt. oēſq̃ põtes ⁊ arces apud amnē abduā tanq̃ mediolanēſis agri a venet̄ repeteret. alfonſus q̄ cum frāciſco eēt infeſtus e re ſua eē ratus illū. ne radices in tāto imꝑio ageret impedire. ꝑ leonellū marchionē eſtenſem recõciliat⁹ venetis. ⁊ cū eis aīcicia ſocietateq̃ facta floꝛētinis q̄ frāciſci fortunā ſecuti ⁊ armis ⁊ pecunia eū iuuabāt. ſecundo bellū indicit ferdinandūq̃ filiū ī expeditõem ꝯ eos mittēdū duxit. Erat is eo t̄pe admodū adoleſcens ingenio eximio. ⁊ ad cūctas optimas artes docili ⁊ ꝑato. liberalib⁹ diſciplinis inſtitut⁹. armoꝝ tractādorū ſcīa edoct⁹. glīe cupid⁹. inedie ac laboꝛis patiēſ. cui p̄r ſex milia eq̄tū. duo milia peditū ꝯmiſit. Fuerūt ⁊ ī exercitu ei⁹ comes euerſus ⁊ vrſin⁹ neapoleo haud cõtēnendo copiaꝝ duces. Frideric⁹ quoq̃ vrbinas. q̄ ſupioꝛi bello floꝛētinoꝝ arma ſecut⁹ erat. ī ei⁹ exercitu militauit. Floꝛētini v̄o poſtq̃ īminere belli ſibi tēpeſtatē ſenſerūt Eſtoꝛē fauētinū ſymonetū. quē ſup̄ noīam⁹ ac ſygiſmūdū malateſtā. poſtremoq̃ alexādrū ſfoꝛciā ꝯduxere. q̄ ſil' iūcti. ſup̄ decē milia eq̄tū. peditū v̄o magnū nūeꝝ ī caſtris hūerūt. Ferdinād⁹ tñ ꝑ agrū coꝛtonēſem in aretinū copias duxit. vbi caſtellis aliq̄b⁹ nõ magni noīs vi capt̄ atʒ direpti. Foiianū non parui momēti oppidū. cū oppugn̄re cepiſſet. nec hoſtes auxiliū ferrēt. p⁹ dies. viij. ꝑ deditõeʒ accepit. Eq̄tatū eſtoꝛis apđ mõtē policianū plib⁹ capt̄. nõnull' occiſ fudit ac fugauit. Reucininū ī agro floꝛētino expugnauit. Caſtellinū v̄o cū obſediſſet hyberno rigoꝛe inualeſcēte receſſit. ⁊ ī maritima loca ⁊ aquā viuam p̄ris exemplo ſeſe recepit. Quo t̄pe ⁊ antoni⁹ Olzina vadā ī littoꝛe maris ſitā nauib⁹ occupauit. ⁊ amplioꝛi

foſſa a terra cōmunijt. Quo ex loco piſanū ⁊ vulteranū agrū infeſtū reddidit. Cūq3 interea florētinoꝝ duces ad folianū caſtra mouiſſent. velletq3 ferdinādus auxiliū obſeſſis ferre. Jamq3 itineri ſe cōmiſiſſet. tāta in caſtris lues cōſecuta ē. vt ꝑ languētiū nūero. nō mō ad rem gerendā. ſ3 vix admouēda caſtra ſat[is] eēt. Ob quā rē folianū ſumma vi expugnatū. nec minori ꝟtute defenſum. tandē ab oppidanis clam ꝑſidio traditū ē q̄ tn̄ paulopoſt ⁊ ipi victoꝝ ꝑda fuere. oppidū īceſū3. ac ſolo eq̄tū. Per id q3 tp̄s gerard⁹ gambacurta. dū caſtella q̄tuoꝛ q̄ pr̄ a florētinis accepat intra apenninū ſita. ferdinādo tradere vult. ab vno e ſuis ꝓdit⁹. caſtris amiſſis diu regē mendicādo ſecut⁹ ē. Exin pace apud laudā (vt diximꝰ) facta reuocat⁹ a pr̄e ferdinād⁹ in regnū ꝯceſſit. Florētini q̄ amiſerāt cūcta recupauerūt. Baldacius peceſtriū copiaꝝ haud ignobil' ductoꝛ manu ꝓmpt⁹ ⁊ audax. cū diu florētinoꝝ ſtipēdia meruiſſet ī palatiū tandē accerſit⁹. dū ingratiū ꝯtumacē ſ̄idet. capt⁹ ex altiſſimis feneſtris ī foꝝ ꝑcipitat̄. cui q̄uis magno caſu iā expiraſſet. ſecuri tn̄ ceruix abſciſſa ē. ¶ Inter florētinos oēs q̄ nr̄a floruerūt etate coſmas cognoīe medicus ⁊ prudētia ⁊ auctē eminuit. is ꝑnceps vrb' hūius ſenatū q̄ voluit impulit. Ciuitaī ex arbitrio dixit inopes ciues q̄plurimos ditauit. mr̄imonia ex argēto ſuo dotib⁹ m̄lta cōiūxit. Villas magnificētiſſime exedificauit. In eccl'ias ditiſſima dona cōtulit. monaſteriū ſcti marci ⁊ ampliū ⁊ nitidū a fundamēt[is] erexit parochie ſue tēplū cū paꝝ placeret proꝛſus diruit. Exin ſtructurā admirādi opis ex lapide feſulano ſuſcitauit. Edes ſuas q̄uis ornatiſſimas erexiſſet. ampli⁹ tn̄ meditat⁹. op⁹ palatiū ⁊ altū ⁊ ingēs. ex q̄dratis lapidib⁹ ī inſigni vrbis loco. adeo pulcrū adeo amplū cōſtruxit. vt ei alteꝝ eq̄ri tota ciuitate nō poſſit. Cōmēdāda ē mult[is] in rebus florētinoꝝ ꝓudentia. tū maxime qḋ ī legēdis cācellarijs. nō iuris ſciam vt plereq3 ciuitates ſ3 oratoriā ſpectāt ⁊ q̄ vocant hūanitatis ſtudia. Norūt eīn rectā ſcribēdiq3 dicēdiq3 artē nō bartholū aut innocētiū. ſ3 tulliū q̄ntilianūq3 tradidere. Nos tres ī ea vrbe cognum⁹ grec[is] ⁊ latinis lr̄is ⁊ cōditoꝝ opa. fama illuſtres. q̄ cancellariā ali⁹ poſt aliū tenuere. leonhardū ⁊ carolū aretinos. ⁊ poggiū eiuſdē reipublice ciuē q̄ ſecretari⁹ aplicus. cuꝰ q̄ndam romāis pōtificib⁹ dictaret ep̄las illos ꝑceſſerat colucius cui⁹ ea dicēdi vis fuit. vt galeaꝰ mediolanenſiū princeps. q̄ patrū meoꝝ meōria grauiſſimū florētinis bellū intulit crebro dicē auditus ſit nō tam ſibi mille florētinoꝝ eq̄tes q3 colucij ſcripta nocē. Diſceptatū ē diu inter florētinos ob pecuniarū exactiones. q̄ tenuiores ciues mag[is] q3 opulētos vrgebāt. His dieb⁹ cōſentiēte coſmo noua rō fortunaꝝ. cuiuſq3 ciuis deſcriptio cepta ē. quā raro factā ſine tumultu moniq3 ppl'i fecerūt at tūc q̄ete trāquilleq3 trāſijt. Lucēſes qui nr̄a memoria bis florētinoꝝ obſidionē exp̄ti. bis philippi mediolanēſiū duc[is] auxilio ſuā libtatē defendere. ad extremū cū vicinis virib⁹ pares eē nō poſſent. nec facile inuenirēt. q̄ q̄tiēs hoſtis ꝑmeret. totiens ferret opē. fedus ad q̄nq̄ginta ānos cū eis ꝑcuſſere. eas leges ſbeuntes q̄s dixere potētiores. ¶ Inter florētiā ⁊ ſenā apud oppidū qḋ ſctm̄ caſſianū appellat̄ anno poſt iubileū ſexto. viſe ſunt nubes vigiti (vt ferūt) cubitis a terra ſblimes inter ſe mirabili ventoꝝ impetu agitare. ac depugnare ⁊ altere alteras pellere. ⁊ mutatis ſepe vicib⁹ pelli q̄ pepulerāt interea ſumma at3 incredibili ſpūs violētia. domoꝝ tecta ꝑ inane iactari muros deijci. ⁊ ſaxa ingētia loco moueri. vetuſtiſſimas oliuas. ⁊ antiquiſſima quercuū robora radicit⁹ cōuelli. atq3 cōſtringi. hoīes ⁊ iumēta nō ꝑuis ſpacijs ꝑ celū3 ferri at3 raptari. hec nob' q̄ ſe vidiſſe aiebāt retulere. ſ3 mag[is] nos (vt crederem⁹) ep̄le a grauiſſimis viris de his reb⁹ alfonſo regi dū apud eū agerem⁹ ſcripte. ⁊ in p̄ntia nr̄a lecte cōmouerūt. ¶ Urbs ſena vn̄ mihi origo ē. ſcōm hodie locū in etruria obtinet. amiciſſimo ſita loco. Et ſi mihi fides hn̄da ē. ppl'o neq3 rudi neq3 iurbano. Hui⁹ rectores q̄ nobilitate poſtpoſita. q̄ fuit ī illa ciuitate. tota ytalia memorabil' ⁊ ꝑte ppl'i quā duodecim appellāt prorſus cōculcata. m̄ltis annis ī pace ꝗeuerāt inter ſe tandē duas factiones hr̄e ceperūt. q̄ ꝓut ſue rei conducere arbitrate ſunt. ita ſe vl' ppl'is vl' ytalie ꝑncipib⁹ cōiūxere. Cū ꝟo rex alfonſus ī florētinos (vt antea relatū ē) cōduceret exercitū. factiōes ipē manifeſti⁹ patefacte. Altera regiū bellū ꝯ florētinos inuādū eē ꝯſuluit. altera cum florētinis auxiliū dandū eē ſuadē nō auderet. diſſimulādū cēſuit vicerūt ꝑmo reg[is] amici ⁊ ei⁹ caſtra ꝯmeatū miſere. S3 cū rex ad ſextū lapidē vrbi ꝓximꝰ caſtrametat⁹ eēt. diſſemiātib⁹ in plebe q̄ florētinis ſtudebāt alfonſum nō tm̄ florētie q3 ſenaꝝ dn̄ium q̄rere. tota vrbe trepidatum ē. ⁊ armati ad portas diſpoſiti haud aliter alfonſi milites q3 libtate ſue inſidiātes obſuauere. Cōmiuit aliquātiſꝑ eā ppl'i ſuſpitōem frāciſcus martorellus ꝑſtanti vir ingenio. ⁊ quo rex libēter vteret̄. legat⁹ ad eos miſſus. ſ3 cum nō tam regis amore aut odio. q3 priuat[is] ciuiū ꝯtētionib⁹ reipublice ꝯſilia turbarēt̄. adeo tenuiter ānona ī caſtra reg[is] deportari ꝑmiſſa ē. ⁊ vt florētinis ſil' ⁊ regi viderēt̄ leſi. Idē factū ferdinādus reg[is] fili⁹ alio poſtea tp̄e ī eoſdem florētinos duxiſſet neq3 eīn ꝑncipio ei⁹ aduēt⁹ ſatis ei fauētes fuere. S3 veneti cū ſenenſib⁹ ac regi federe iūcti eēnt vſq3 adeo ſenēſes legatōib⁹ agitarūt. Et vt ipi ſocietatē tande3 reg[is] inierūt. bellūq3 florētīs indicerēt publice. qḋ breui ſopitū ē venet[is] apud laudā incōſulto rege pace3 recipiētib⁹. Poſt hec ſenēſib⁹ aliud ēueſtigio bellū exortū ē aduerſus hylbrādinū pitiliani comitē in quo ducib⁹ vſi ſunt ſigiſmūdo malateſta ⁊ eubberto corrigēſi quoꝝ potētia nō tā hoſtib⁹ q3 ipis ſenēſib⁹ formidāda fuit. Suborta aūt iter ſigiſmūdū ⁊ ſenēſes diſcordia. cū ſeſe ille ſuſpectū eē aīaduerteret. nō ſine ſuo ⁊ ſenēſiū dāno receſſit. eubbert⁹ cū ſenēſib⁹ ꝑſeuerauit. Interea comes iacob⁹ pyciuin⁹. q̄ iā pridē apud venetos ſtipēdia faciēs nō ſine laude reꝝ geſtaꝝ eoꝝ copias duxerat cū pace vbiq3 porta ſtipendio careret in etruriā ꝯperās ſenenſes iure p̄rīe amicicie. vt ſibi auri. xx. milia mutuo dent. miſſis legatis expetijt. qḋ cu3 fruſtra fuiſſet. acies in eos cōuertit. Et ingreſſus ſenēſem agrū. pleraq3 oppida ꝑtim vi ꝑtim ꝓditōe recepta diripit. Calixt⁹ tercius q̄ recens pontificatū inierat. copias ſuas ſenēſi ppl'o auxilio mittit idē frāciſcus Sforcia idē florentini faciūt veneti quoq3 ꝓ fedus requiſiti auxiliū q̄uis tenue ꝑbent. Cōmittit̄ ex īprouiſo ꝑliu3. ex quo ſine magno damno ꝑtiū diſceſſum ē. Jacob⁹ cū exercitu coact⁹ ē caſtilionū ſeſe recipe. qḋ oppidu3 eē diximꝰ a florētinis priori bello receptū vbi q̄uis aeriter oppugnaret̄. expugnari tn̄ nō valuit. Inter hec Eubbert⁹

in ſuſpitionē actus tanq̄ cū pycinino ſentiret. cū eius rei nō parua extarēt indicia vocatꝰ ad vrbē in ſena-
tu ſenēſi trucidatꝰ ē. ⁊ ꝑ feneſtrā in foꝝ ꝓiectꝰ ē. Pycininꝰ paulopoſt vrbetelliū natura loci mūitiſſimū op
pidū ꝑ ꝓditionē obtinuit. vna em̄ tantumō via. iſtaq̄ artiſſima. ⁊ arcis oppoſitōne defenſa p̄t adiri. reli-
quas ptes ſtagnū claudit p̄nis dumtaxat lembis cymbiſue nauigabile. Hic cū frumēti viniq̄ copiā pyci-
ninꝰ repleſſet. tamdiu ſe ꝯtinuit donec pacē apud regē atogonū firmata ī regnū ſeſe recepit. Sȝ ea pax ex-
terno bello ſenēſes ſoluit interno magis ac magis īplicauit. nā regis amici. ⁊ tanq̄ belloꝝ cā fuiſſent pycini
niq̄ ſtudio fauiſſent. partim ſecuri ꝑcuſſi ſunt. ptim relegati. multi cū ſibi ꝑiculum in p̄ria imminere cerne
rent. ſpōte i exiliū abiere. adeoq̄ ī eos q̄ ſuſpecti ſunt hītī. ſeueritas exercita ē. vt etiā florētinis videaꝛ eē
ſeuitū nec dū maloꝝ finis q̄n in ciuitate pax pacata. noue indies machinatōes. aut finguꝛ aut inueniūtur
⁊ ſanguis ciuilis in foꝝ diſꝑgitꝛ. hoc fortaſſe malū equulꝰ ille p̄nūciauit. q̄ āno iubileo an̄ portā eiꝰ vrbis
q̄ romā ꝑgit. p̄egnās freq̄nter aſtāte pp̄lo. dū pareret expirauit. Erat em̄ hermofreditꝰ. cuius feminei ſexꝰ
nullū ī eo veſtigiū cerneret. Inter alios quos vrbe relegatos haud nocētes ciuitas exiſtimauit duo fuere
ab ipſa puericia ſocij. ⁊ ſtudioꝝ cōione ꝯiūcti. quis alter iuris ciuilis ſciam ꝓfiteretꝛ. alter poeticā. Gre-
goriꝰ lollius. ⁊ frāciſcus patricius cuiꝰ plā extāt poemata. q̄ doctiſſimi ꝓbāt. ⁊ q̄ vitā ſibi retinuiſſe credū
tur. Marianꝰ ſozinus ꝑ idē tp̄s ſcīa iuris nō ſolū apud ſenēſes. ſȝ tota ytalia late clarꝰ ē hītꝰ. Plūbinū nobi-
bile oppidū ex populione ruinis edificatū exiſtimaꝛ nōnulli populiniū appellādū putāt id ē ī littore tuſcie
maris ſitū. Ilue inſule oppoſitū. q̄ ferri venis inexhauſta magnū quotannis vectigal plūbini dn̄o prebet
Huic oppido p̄fuit iacobꝰ appianꝰ ex paula nobiliſſima femīa martini q̄nti romani pōtificis ſorore natꝰ. pa
cificus q̄dē p̄nceps. ⁊ a vicinis amatus. Qui cum ex cōiuge virilē ſobolē nō ſuſcipet. extra m̄rimoniū he
redē q̄rens cōcubinā q̄udā amare cepit. cuiꝰ cū venter intumuiſſet. ⁊ iā tp̄s pariēdi ꝓpe adeſſet. incredibili
gaudio geſciens florētinis ac ſeneñ. legatos vti ad ſe mitterēt ac partū de ſacro fonte leuarēt. futuros cō-
patres magnis p̄cibꝰ inuitauit partū ē venere. ad dictā diē legati. mulier inter obſtetricū manꝰ diu labo-
rans. ethiopē tandē peperit. q̄ res vt riſum pp̄lo chachinnūq̄ excitauit. Ita ⁊ cōpr̄nitates ⁊ leticiā prin-
cipis interrupit. ethicē tn̄ forte maurꝰ in familia eiꝰ erat. ex q̄ natū puerū credidere. q̄ mox vbi detectū fla-
gitiū intellexit ſaluti ſue fuga cōſuluit. Mortuo Jacobo Reynaldus vrſinꝰ pacis vir ingenio ⁊ rei militaris
ꝑitus in eiꝰ locū ſuffectꝰ ē nō ſuo iure ſȝ cōiugis. q̄ iacobi filia fuiſſet. Hūc alfonſus cū in tuſcia florētinorū
bello deſtinaretꝛ. fauentē hoſtibꝰ repit q̄propter caſtris plūbino admotis. eū intra menia clauſum terra ma-
riq̄ ſummis viribus oppugnauit. ſȝ nō minori v̄tute ipſe ab interiori pte ciues ſuos defendit quā regis mi
les ab exteriori muros īuaſit. Pugnatū ē diu acri cōtentōe ita vt multi vtrinq̄ ceciderint. cōplures vulnera
ti in hoſtiū manꝰ peruenerūt. ⁊ eo p̄lio inſtoꝝ virtus emicuit inter quos duo antonij alter rixanus. alter ca-
dola ad muros pariter vadētes inter ceteros pugnare fortiter aī aduerſi ſunt. Sȝ oībus p̄latus ē galeatiꝰ
Baldaſinꝰ natione ſiculus q̄ ter muri faſtigio app̄henſo q̄ prius tormēta diſiecerāt conatꝰ eſt oppidū irrū-
ere. ceteꝝ feruentis aq̄ viueq̄ calcis. q̄ inter arma ingeſta vbi ad corpus penetrauerat purebat artus vi de-
territus. grauiſq̄ ſaxi ictu cū reuulſa aggeris pte deturbatus ē. Fuit aūt galeatius ſtatura q̄ mediocrē exce
deret robuſtis ac teretibꝰ membris. corpis magnitudini vires r̄ndebant luctatione iactu ſaltuq̄ nulli bo-
minū ceſſit. membroꝝ robori par animꝰ erat. eq̄ ac pede iuxta bellator acerrimꝰ. armatura graui armatus
galeatuſq̄ humiſtās. ſiniſtra ſellā. dextra haſtā equeſtrē tenēs. ſtrēnuo ſaltu grādi ſtatura equū inſilebat.
ſingulari certamīe q̄ter ſ̄latus. bis ī ytalia. bis in gallia trāſalpina totiꝰ victor euaſit. a tribꝰ hoſtiū equi-
tibꝰ. corpo florētinos bello peditꝰ vnū ex his gladij capulo ſemineē eq̄ excuſſit. aliū citato equo medium
amplexus e ſella extractū humi ſtrauit. Terciū cubito grauiter ꝑcuſſum ī fugā v̄tit tāta porro modeſtia vt
nūq̄ ipſe de ſe vl̄ rogātibus amicis diceret vite cultu. moꝝūq̄ elegātia. oībus p̄terea gratꝰ dilectuſq̄. Per-
ſtitit aūt p̄libus diebꝰ ad plūbinū alfonſus. ſȝ cū oppidi expugnatio difficilis videretꝛ neq̄ iā cōmeatus in
caſtris eſſet. ⁊ equi cōſumptis arboꝝ folijs fame perirēt. diſſoluta obſidione receſſit. nec diu poſtea Rey-
naldus morbo interijt vxor eius katherina verita. ne rex ī ſe viri delictū puniret. miſſis ad eū oratoribus.
tributū ei quotannis dū viueret. aureū poculū quingētoꝝ aureoꝝ daturā ꝓmiſit. Ea mortua ſollicitis op
pidanis. quem ſibi potiſſimū dn̄m legerēt vicinis v̄o potētatus cū varijs artibꝰ ad ſe trahere conatenꝛ. te-
nūciatū ē manuelē appianū adhuc ex principū ſuoꝝ ꝓſapia ſupeſſe. cui ſe cōmittere poſſent. Hic multos an
nos in militia verſatus nec tn̄ aut opes cōgeſſerat. aut egregio aliquo facinore nomē q̄ſierat. Ob quā reȝ
dimiſſis iā armis vxorē troye inter apulos ceperat. ibi tenuiter vitā agebat. nihil minꝰ q̄ dū andi ſollicitꝰ
cū a plūbinenſibus publice reuocatus ē. quod ei primo nūcio veluti ſomniū viſum ē. Exiñ fortune ludū
libenter amplexus tanq̄ vite reliquū dormiuiſſet. In alterū virū mutatus. cuius ſenex p̄cipatū ſuſcepit.
Rexitq̄ poſtea pleriſq̄ annis ciuibus ſuis gratus. ⁊ vicinis amicus. Alfonſo v̄o qui ei fautor ⁊ fuiſſet ⁊
ſtipendiū fecit ⁊ ceſum dedit. Deceſſit aūt e duobus filijs extra legitimū cōiugiū ſibi natis minore quē cū
ciuitas ſeniori preferret herede inſtituto. ¶ In viterbio v̄o nō parui motus fuere Sedente nāq̄ nicolao
quinto princiualles gattis eius vrbis princeps. dū roma redit. apud lacū vicenſem ab inimicis inuaſus
obtrūcatus eſt. Exiñ ſedente Caliſto tercio wilhelmus eiꝰ nepos. noctu domi necatꝰ. ob quā rē ciuitas ī
vltionē ſollicita. dū malefactores inq̄rūꝛ. dū iſti fugiūt illi plectūtur. magnas calamitates ꝑpeſſa ē. ¶ Ur
bis rome iā tandē nobis ſeſe res offerūt. q̄bus ſuā narrationē petētibus ſuato breuitatis inſtituto. ſatiſ-
facere ꝑgimꝰ. Hic ioannes vitellius alexādrinus ⁊ cardīalis ⁊ legatus p̄rimonij bti petri gubernator ⁊
ductor ap̄lici exercitꝰ. q̄ fulginates. q̄ camertinos tyrannos. qui p̄fectum vrbis. qui comitem anthonium
piſanum. qui plures alios ecclie inſultatores bello victos neci dederat. Duȝ pontem tyberis. quem ſancti
angeli vocant tranſire inititur in etruriam copias traducturus ab his qui arcem adriani cuſtodiebant. re-
pente inuaſus vulneratus captuſq̄ in arceȝ rapiꝛ. vbi paucis poſt diebꝰ ſiue hauſto veneno ſiue ex vulnere

vitã finiuit. Prouinciã deinde ſuã. ſortit⁹ ẽ ludouic⁹ ⁊ ipſe cardinalis aq̃legienſ pr̃iarcha. iã reb⁹ geſtis ⁊
amicicia põtific̃ late cognit⁹. q̃ pacat̃ rebus ĩ vrbe eugenio reditũ p̃parauit. Cõprehẽderãt rõni eugeniũ ac
libertatẽ aſſerẽtes. apud ſctãm mariã in trãſtyberina regione cuſtodiebãt eũq̃ cũ deceptis cuſtodibus per
tyberim nauigio fugeret. iaculis ac ſagittis petierãt. fremebat eñ pp̃ls. cũ extern⁹ miles infeſtis armis ro
manos vaſtaret agros. hoĩes atq̃ armẽta ſurripiẽs. Sʒ cũ plĩmis ãnis eugenius abfuiſſet intellexerant ⁊
opulẽti ciues ⁊ inopes romani ſummi pontificis curia. nõ tam vrbẽ q̃ vaſtã ac deſertam ſpeluncaʒ videri.
q̃bus ex reb⁹ miſſis ad eũ legat̃ vt in vrbẽ ſuã rediret. magnis p̃cib⁹ rogauere. Rediit ille nono poſtq̃ eſ/
fugeret ãno. nec tã ignominioſe pulſus fuerat. q̃ excep⁹ ẽ glioſe. Fuit cuʒ frãciſco Sforcia ⁊ in pyceno de q̃
poſtea dicem⁹ ⁊ ĩ aliis loc̃ p̃iculoſum bellũ. qḋ p̃ ludouicũ cardinalẽ ⁊ nicolaũ pycininũ iã ſibi recõciliatũ
ↄfecit alfonſo rege opẽ ferẽte. Cogitauerat frãciſcus Sforcia tudertinã vrbẽ ſibi amicã. nã ei⁹ aliq̃n poti/
cus clemẽti ciues impio rexerat. deinde rõni cũ exercitu parere. Erãt eñ inter cardinales nõnulli q̃ ludoui
ci potentiã indignãtes frãciſcũ nõ q̃ſi aduerſus eugeniũ. ſ; ↄ ei⁹ cõſiliũ inuitabãt. inter q̃s nicolaũ capuan
ſem ĩ vrbe g̃ioſum ac potentẽ fuiſſe ↄmẽorant. nã eugeni⁹ p̃ id tp̃s eũ de ipa re ſuſpectũ roma amouẽdum
curauit. Sʒ cũ auxilia eccle p̃pe aduenĩſſent frãciſcus irrito p̃poſito retroceſſit. Eugeni⁹ v̓o q̃ cũ quõdaʒ ve
netis ac florẽtinis ſtudioſiſſim⁹ fuiſſet. Cũ illi hoſtẽ ſuũ franciſcũ aduerſus ecciam armis pecuniiſq̃ iuua/
rẽt ⁊ ipſe ad ipoꝝ hoſtes declinauit. Alfonſum regẽ ac mediolanẽſiũ p̃ncipẽ. ⁊ rex q̃dẽ ei⁹ ſuaſu vſq̃ ad ty-
burẽ venerat philippo cui⁹ opes iã pene collapſe videbãt laturus opẽ. aut ĩ tuſciã ↄ florẽtinos aut in gal
liã ↄ venetos ꝓſectur⁹. ſ; eugeni⁹ cũ q̃tuor cardĩales creaſſet. ex q̃b⁹ ſucceſſorẽ ſuũ aſſumẽdũ eſſe p̃dixerat
in lectulo egritudinis iacẽs. pauc̃ poſt dieb⁹ migrauit ad p̃res. ⁊ ĩ baſilica. b. petri apud eugeniũ tercium
ſepult⁹. Pri⁹ tñ q̃ obiret germani q̃ poſtq̃ duos de ſummo põn̄ficõ cõtendere aĩaduerterant. neutralita-
te q̃dã vtẽtes. vtriq̃ recuſauerãt obedire. deſtinat̃ romã legat̃. inter quos ⁊ ego vn⁹ erã a friderico impa
tore miſſus ob obediẽtiã ei iã iã morituro reſtitueñt. Ipſe v̓o theodericũ coloniẽſem ⁊ iacobum treuerẽſem
archiep̃os. quos põtificali dignitate p̃uauerat. mutata ſñia ad priſtinos reduxerat honores. Magnus p̃
fecto ⁊ clarus põnfex fuit eugeni⁹ cõtempſit pecunias v̓tuteʒ apprime dilexit. neq̃ ſcḋis rebus intumuit.
neq̃ ſuccubuit aduerſis. neq̃ ſpes ei gaudiũ. neq̃ met⁹ triſticiã auxit. ſedat⁹ aĩm⁹ eũdẽ ſp̃ ei⁹ vultũ oſten-
dit. ſmone breui eoq̃ grauiſſimo vſus eſt. durus ⁊ aſp̃ in hoſtes. ꝓpitius in fide receptis ad hec ꝓceritas
corp̃is. oris decor. ⁊ venerãda ĩ ſene maieſtas q̃bus ſidẽ adhibuit. pl⁹ aliq̃nto credidit ⁊ maius impiuʒ q̃
par fuerat ↄmiſit. hui⁹ p̃r cũ in egipto negociaret̃ cũ p̃re frãciſci fuſcari de quo iã mentio facta ẽ. ab heremi
ta. quẽ pariter adiit. nõ min⁹ letũ vaticiniũ quã ille accepit. ille eñ filiũ quẽ hẽbat futuꝝ p̃rie principẽ. hic
ſuũ inter ſacerdotes ad ſummũ euaſuꝝ didicerat. Eugenio v̓o gabrieli nomẽ inditũ fuit. Qui cum adole-
uiſſet defunct̃ parẽtib⁹ euãgelii nõ ſurd⁹ auditor p̃rimoniũ qḋ ab illis nõ tenue accep̃at. inter xp̃i paupes
erogauit. Exĩn antonio corario couite eiuſdẽ ſenioris adoleſcẽte religionẽ intrauit. in q̃ ſumma cuʒ laude
v̓ſatus tamdiu cũ illo vixit. donec angelus corario gregori⁹ terciuſdecimus appellatus ſedẽ petri ſortit⁹
cũ alter ab altero ſeparari nõ poſſet. ambos aduocãs ſeneſi eũ bononiẽſi anthoniũ p̃fecit eccle nec diu mora
tus vtrũq̃ cardinalatus honore dignatus ẽ. in quo ambo claruerũt. ſ; hic ſummũ põtificatũ adept⁹ mag̃
eminuit q̃ ⁊ ſi oriẽte ſciſmate in p̃ncipio ſui pontificatus vſq̃ ad obitũ cũ baſiliẽſibus cõtenderit. Corona-
to tñ ſigiſmũdo ceſare grecoꝝ ⁊ armenioꝝ vnione pacta ciuitatib⁹ eccle q̃s amiſerat recup̃at̃ tyrãnis p̃ cir/
cuitũ deletis. ↄtumacia rõnoꝝ edomita. victor inclit⁹ hoĩem exuit. Hic me q̃uis aliq̃n aduerſus eũ exiſti-
mans. deo ſacrificiũ facẽ cũ baſilienſibus ſenſiſſem. Nã in eo tp̃e tota nutabat eccla. veniẽtẽ ad ſe benigne
recepit. inter ſecretarios collocauit ⁊ ap̃licis ſb̄diaconatus honore donauit. Eccliaʒ quoq̃ tergeſtinã pau/
cis dieb⁹ anq̃ moreret̃ falſo rumore vacantẽ audiſſet. mult̃ illã petẽtib⁹. nisi vni p̃ oĩb⁹ deſtinauit. quod
poſtea ſucceſſor ipi euit. Nicolaus q̃nt⁹ natõe tuſcus. ex oppido ſarezana. p̃re medico theologica doctrina
illuſtris. ⁊ omi ferme ſciaꝝ genere inſignis. poſt eugeniũ ĩ petri cathedra ſuffect⁹. Qui pauc̃ añ mẽſibus
cardinalatũ ab eo cũ felice apud germanos legatõem obiiſſet. Nec diu p̃us ep̃atũ bononiẽſem acceperat.
Hic vrbẽ mult̃ ⁊ maximis edificiis exornauit. cui⁹ op̃a ſi cõpleri potuiſſent nulli veteꝝ impatoꝝ magnifi
cennia ceſſura videbãt. Sʒ iacẽt aduc edificia interrupta. ruineq̃ muroꝝ ingẽtes. Sciſma qḋ apud ſubau
diẽſes aduc ĩ eccla vigebat. exploſit amedeũ papatui renũciãtẽ in g̃ram recepit cardinalat⁹ honorẽ ⁊ in p̃ri
no dñio legatõem reliq̃t. cardinalib⁹ aliquot ab eo creat̃ dignitatẽ dimiſit. roãnos lõga pace ditauit. iu-
bileũ feliciter geſſit niſi qḋ ĩ põte ſcti angeli ĩ ↄcurſi õe ppl̃oꝝ improuide facta. ducẽtos circiter homĩes. aut
ↄculcatos aut ĩ fluĩe eiectos p̃iſſe ↄſtat. Bernhardinũ ſeneſeʒ ordĩs mĩoꝝ ꝓfeſſorẽ. q̃ paulo añ obierat. in
nũeꝝ ſctõꝝ retulit. Fridericũ terciũ ĩp̃atorẽ ⁊ leonorã auguſtã matrimonio iũxit. ac de more iũctos corona-
uit. familias habũde ⁊ cũ multa leticia paſcẽs. Bis cardĩales creauit. ⁊ p̃mo q̃dẽ te v̓nũ antoniũ natõe ma
ioriceñ. ad titulũ ſcti criſogoni. quẽ ſibi p̃hie ſtudiis ⁊ archanoꝝ ſacre theologie cognitõem ex oĩb⁹ pareʒ
elegerat. Scḋo ſex creauit. aut doctrina p̃celebres. aut gener̃ claritate ĩſignes iter quos ⁊ germanũ ſuum
philippũ ſctẽ ſuſſanne cardĩalẽ aſſumpſit. placidis morib⁹ ⁊ ĩcorrupte fidei virũ. Libros ex tõ grecia exq̃
ſitos ad ſe iuſſit afferri. ⁊ in latinã cõuerti linguã curauit. magna premia trãſlatorib⁹ prebẽs. ⁊ acceptiſſi-
mi ei fuerũt in trãſferendis opibus Georgius trapezuntius. Laurentius valla. petrus candidus decẽber
⁊ Gregorius caſtellanus itemq̃ demetrius natione grecus. qui ſoluta oratõne vtens. cũ põtificis aures
mirifice oblectarent. nihil ex eo quod peterent. non abſtulerunt. In homeri v̓o poemate quod ab heroico
carmine latinum fieri magnopere cupiebat. Cum plurimi ei morem gerere conarentur. vnus tñ inuent⁹
eſt. q̃ acri ei⁹ iudicio ſatiſfaceret. Orati⁹ roman⁹ q̃ ſcribatũ ap̃licuʒ ea de re cõſequut⁹ magniſq̃ pollicatiõi
b⁹ illect⁹. Iliadeʒ aggreſſus. nõnullos ex ea libros latĩos fecit dignos. q̃s nr̃a miraret̃ priſca ñ ĩprobaſſ
etas. Nicola⁹ q̃ʒ perot⁹ polibio e grec̃ comode atq̃ ornate ad nos traducto. Iohes tortelli⁹ aretin⁹ libro d̃
orthographia p̃itiſſime cõſcripto. Albtus florẽtinus ↄditis de architectura egregiis voluminibus aliiſq̃

pene innũerabilib⁹ noua cudẽtes opa ei⁹ pontific grãm meruere. Adeo em̃ ingenia excitauit fouitqȝ Ni
colaus vt vix cũ inueniri poſſit. in quo magꝭ hũanitatꝭ ꝛ eloq̃ntie. ceterarũqȝ bonarꝫ artiũ ſtudia q̃ȝ ſuo tpe
floruerit. Jllud certe nemo negauerit. tot ei a doctiſſimis virꝭ inſcripta eẽ volumĩa. quot neqȝ ſuorꝫ p̃decceſ
ſorꝫ. neqȝ ĩpatorꝫ cuiuſpiã noĩ dictata ꝯperim⁹. Vnũ tñ edoctũ ab eo neglectũ miramur. Blondũ flauiũ fo
roliuẽſeȝ q̃ res a declinatõe rõni ĩpij vſqȝ ad etatẽ nr̃am toto orbe patratas mirabili ordine ĩ duas digeſſit
decades romã deſcribẽdo iſtaurauit. ytaliã illuſtrauit. deinde triũphantẽ orbẽ ſcribere adorſus oẽm nobis
vetuſtatẽ aperuit. ſꝫ ita ſerunt hoĩm mores. praro quẽq̃ȝ extollit põnfex. quẽ p̃ceſſor amauit. Ceterꝫ Nico-
laus ꝛ veterib⁹ ꝛ nouis codicib⁹ ornatiſſimaȝ bibliothecã inſtruxit. Jn q̃ circiter tria milia librorũ volũia
cõdidit. Sacrariũ aplicũ vaſꝭ aureis ꝛ argẽteis. ſacerdotalib⁹ indumẽtꝭ mirifice decorauit. Altaris orna/
menta aulea q̃ȝ ex auro cõtexta mirãdi opis coemit. Suppellectilẽ toto palatio neceſſariã magnificẽtiſſi-
me ꝑatã duplicauit triplicauitqȝ. Legatoib⁹ q̃s publice audiuit ita rñdit vt dubiũ eẽt. ſapiãm ei⁹ an elo-
quentiã an magꝭ adimere. Si q̃s eẽ ĩ vrbe pegrinos extĩmatõe dignos accepit ꝯfeſtim eos. miſſis xenijs
honorauit nobiles ſua domo extorres q̃ ad ſe venerãt benigne cõfouit. paupib⁹ xp̃i largas elynas dedit.
religioſꝭ mẽdicãtibus nihil ad neceſſitatẽ deeſſe ſuſtinuit. ĩ ecclias vrbis p̃lima dona ꝯtulit in p̃rimonio bĩ
petri p̃limas ac mũitiſſimas arces oportunis locꝭ erexit. hui⁹ tñ tã admirabilꝭ tam expetẽdi põnficꝭ vite ñ
defuerũt inſidiatores. Stephan⁹ em̃ rõnus familiã porcaria tenuit cenſu eques. res nouas ſepe ĩ vrbe mo
litus. ac ꝓpterea bononie relegat⁹. clam inde excedẽs magnis itinerib⁹ romam redijt. Conuocatiſqȝ mox
amicis. mentem ſuam expoſuit turpe eẽ dictitãs. cã vrbẽ q̃ totã ſibi ſbieccerit orbem. Nũc ſacerdotũ impio
ſbiacere. quos recti⁹ feminas q̃ȝ viros. q̃ſqȝ appellauerit. veniſſe ſe patũ p̃ric iugũ excutẽ rẽ factu facilẽ ſi vi
ri fuerint. nicolaũ põtificẽ celebre epyphaniarũ die ĩ ede. b. petri ſacra facturũ. haud magno negocio cõp̃
hendi poſſe. pp̃lm libertatꝭ amore. q̃ȝ ꝓclamari cũ audierit mox opẽ audẽtib⁹ daturũ ad colligandũ autẽ
p̃ſulẽ cathenã aureã ſecũ attulit. a ſe iã p̃ridẽ ꝑatã. quã cõgregatꝭ oñdit neqȝ em̃ mox occidẽduꝫ p̃ſulem ex
vſu eẽ dicebat. Sꝫ obſuandũ donec arcẽ ſancti ãgeli p eũ recuparẽt atꝫ vt erat hõ facũd⁹ facile ĩ ſuã ſniam
cõgregatos traxit. atꝫ eo facilius q̃ inopes ere alieno grauatos ꝛ ob ꝑpetrata ſcelera iudiciũ formidãtes
ad ſe vocauerat q̃bus nihil erat ĩ pace ſperãdũ. Sꝫ p̃ſenſit inſidias nicolaus miſſiſqȝ militibus cõp̃hendi
hoĩem iuſſit illi eũ iã aĩo fractũ. ꝛ apud ſororẽ in archa latẽtẽ inuenerũt cõplices ei⁹ in domo q̃ cõuenerãt
expugnati captiq̃ȝ ſunt. e q̃b⁹ vn⁹ baptiſta ſciarra manu ꝓmpt⁹ ꝛ aĩo intrepido. p medias pontificꝭ cohor
tes inani gladio ſibi apperiẽs effugit. ſtephan⁹ ĩ arce ſcti ãgeli alij ĩ capitolio ſuſpẽſi vitã finire atq̃ȝ ita pon
tifex maxim⁹ ingẽti piculo liberat⁹ romane ſedis dignitatẽ impiũ ſuauit. Felix põtifex ꝛ oĩm iudicio bea/
tiſſim⁹ niſi eo ſedente turci vt añ diximus ꝯſtantinopolim expugnaſſent xp̃ianorꝫ deſidie atq̃ȝ ignauie me-
morabile ꝑpetuũ. Acceſſit ꝛ aliud q̃ð nõ paruꝫ eius gl̃iam ĩminuit. Nã cũ pacꝭ ytalie q̃ cũ vehemẽter ferro
vaſtabaꝭ ꝛ igne. Jp̃e repator ꝛ arbiter cõcordi partiũ voto delectus ẽ. dũ diẽ ex die in deliberatione du-
cit ſuſpectus eẽ frãciſco Sforcie iã mediolanẽſiũ principi ac venetꝭ cepit tanq̃ȝ eã ſniam ꝓmere nollet. que
alijs pacẽ ecclie alijs bellũ allatura videreꝭ. Ob quã rẽ intercẽdẽte ſymoneto monacho ordinis heremi-
tarꝫ ſancti Auguſtini ꝓfeſſore obſcuri antea nominis ꝛ ꝓrſus ignoti. ſꝫ vite integritate ꝓbato veneti cum
franciſco duce ꝯueniẽtes inter ſe cõcordie leges dixere. ꝯſtituta die intra quã bello ſocij pacẽ ratã haberẽt
viſum ẽ id oĩnib⁹ monſtri ſile humilẽ ꝛ incognitũ monachũ ytaliã pacaſſe. ſꝫ recuſante alfonſo paceꝫ. q̃ in-
ſcio dicta erat vanã eẽ nicolaus q̃ de ſe hĩta fuerãt ſuſpitõem oñdit. miſſo ad alfonſum legato dñico ſancte
crucis cardinali prudẽtia ſingulari ꝛ vite integritate cõſpicuo. qui cum caietã. deinde neapolim ꝑueniſſet
interuenientibus venetorꝫ ꝛ aliarꝫ partiũ legatis differẽtijſq̃ȝ omnibus tanq̃ȝ ex integro diſcuſſis alfonſo re-
gi nonſolũ pacem ſuaſit. ſꝫ fedus in annos q̃nq̃ȝ ꝛ viginti inter oĩnes ytalie potentatus ꝑcuſſit. cuius ro-
manus pontifex ꝛ cõſuator ꝛ iudex dictus eſt. Sed cũ doloribus artheticis p oẽm ferme pontificatũ ſuũ
Nicolaus vehementer laboraſſet indies magis ac magis opprimereꝭ. nec iã ampli⁹ mortalẽ pollutũq̃ȝ co
mitatũ candidior anima dignarẽtur e vita deceſſit. ab eo q̃ iu pontifex eugeni⁹ munera tradiderat. nõſo/
lũ cõfirmata ſunt. ſꝫ ampli⁹ pontificalis dignitas adiecta. Tergeſtinaqȝ primũ ecclia. deinde ſeneñ. ꝯmiſſa

¶ Caliſtus tercius poſt eũ beati petri cathedrã obtinuit natione hyſpan⁹ ex regno valentie nobili genere
natus. vn⁹ oĩm q̃ ſuo tpe ſciam iuris ꝓfitereꝭ eminẽtiſſim⁹. ꝛ q̃ cõſiliũ regꝭ alfonſi in q̃ multis ãnis p̃ſede/
rat. Jlliuſqȝ artes ac cautiones p̃ ſe ferret. Js vt primũ põtificatus apice adept⁹ ẽ mox aĩm ad delendam
turcorꝫ ꝛ legẽ ꝛ gentẽ cõuertit votũqȝ vouit. ad eã rem ſolennes miſit in galliã. in garmaniaꝫ. in hũgariã.
in orientẽ legatos primarios ſancte ro. eccie cardinales. e quib⁹ nullus aduc redijt. Alanũ tñ cardiãlẽ ſctẽ
hraxedis magno ingenio virũ ꝛ aĩo ſecuro ꝛ potẽti ꝓpediem e gallia reuerſurꝫ putãt. Naualia q̃ð antea ĩ-
auditũ fuerat rome cõſtituit triremes q̃ȝplures ad ripã tyberis in ciuitate leonina parit annauit in turcos
miſit comitẽ iacobũ pycininũ ſenenſibus vt dictũ ẽ armis inſultantẽ. miſſo milite ſuo repſſit. Regi alfon-
ſo querenti ex eo. quo pacto inuicem victuri eſſent regna ſua. Reſpõdit ip̃e regat niſi ſummus aplic⁹ guberi/
natoem relinquat. veras eorꝫ multis de rebus diſſenſiones. magna pars ytalie ſimulatas cõfictaſqȝ credi-
dit. qui fidem dedere cõtentioni alij caliſtum alij alfonſuꝫ alij vtrũqȝ accuſauere. Quorꝫ alter regẽ ſub quo
natus eſſet. alter ſuũ ſacerdotem cui tanq̃ȝ vicario dei parẽdum eſt ferre nõ poſſet. His cardinales a caliſto
creati ſunt. primo tres. ex quibus duo nepotes eius fuere. quorꝫ ꝛ ſi fuit etas aliquanto iunior. q̃ȝ tanta di
gnitas videretur expoſcere. doctrina tñ ꝛ circũſpectio ꝛ morꝫ ſuauitas id honoris haud iniuria conſecuta
cenſeꝭ. Terci⁹ fuit iacob⁹ de portugalia regio ſemĩe nat⁹. ĩ q̃ ea modeſtia. ea grauitas id acumẽ ingenij. id
ſtudium lr̃arum. is amor virtutis emicuit vt q̃ȝuis iuuenis aduc tardius tamen opinione omniũ ad eã di-
gnitatẽ aſcẽderit. Scdo loco ſex aſſumpti ſunt. haud profecto indigni. ſi me vnũ demas. tãto munere meo
tñ iudicio. nulli dign⁹ id honoris obuenit. q̃ȝ iohãni epõ zamoreñ ciuilis ſapientie cognitione ſublimis

q̄ vno de q̄draginta annis romanā ſecutus curiā ꝑ oīa ferme officia caſtus innoxiuſqꝫ trāſierat cancellariaꝫ
vō q̄ a tp̄e nicolai in carcere tulliano cardinali ac marchie legato cōmiſit germanū eius petrū borgiā egre-
gia ſpecie atqꝫ indole iuuenē. eccl'iaſtice militie ducē p̄fecit. Exin p̄fecturā vrbis ei cōmiſit ludouico cardīa
li ſanctoꝝ q̄tuor coronatoꝝ. ⁊ ip̄e q̄ꝫ nepoti legatōem bononiēſem demādauit. Vincētiū natione hyſpanū
⁊ oſmūdum anglicū miraculoꝝ fama illuſtres inter ſctōs redegit. Legatos ī Scithiā ⁊ ꝑſidē ī ethiopiā mi
ſit. q̄ xp̄ianos ꝑ oriente in fide cōtineret. ⁊ aduerſus religionis hoſtes armaret. Schanderbechio in alba-
nia multiſqꝫ aliis ꝑ greciam turcoꝝ bello laborātibꝰ pecuniaria ſbſidia largitus ē. Trāſfigurationis dn̄ice
feſtū inſtituit. ⁊ celebrare publice iuſſit. aſſumptionē ſuā priuſqꝫ pōtifex maximꝰ eligeret pluribus annis
p̄dixit. Cladē quoqꝫ quā turci apud albam ī hūgaria ſuſtinuere anq̄ꝫ fieret vaticinatꝰ ē. Nūc quoqꝫ de futu
ris multa ⁊ magna ꝓmittit. q̄ diuina pietas nō abnuat velim. Mortuo iohāne comite taliacozio q̄ e ꝓſa-
pia vrſinoꝝ fuit. cum maſcula et ſoboles nulla eſſet vrſini hereditatem eius ꝓpinq̄tatis iure ad ſe traxerunt
Id egre tulit comes euerſus cuiꝰ filia nupta eſſet vnica iohānis filia. Ventū ē ad arma colūnenſes comiti
euerſo auxiliū p̄buere. deinde hortante pontifice ꝓſper cardinalis martini q̄nti romani quondā ſapiētiſſi-
mi ⁊ feliciſſimi pape nepos. eius gētis honoratiſſimꝰ ⁊ lr̄arū ſtudio late clarus. cognationē ſuā bello ſub-
traxit inter vrſinos ⁊ euerſum vſqꝫ hodie impacate durāt inimicicie. Latinꝰ ſanctoꝝ iohānis ⁊ pauli cardi
nalis illuſtris vrſinoꝝ familie princeps dexterrimo vir ingenio iuris ſc̄ia ⁊ aīo. q̄ alia curet. parua deſpici-
at inſignis ex vrbe ꝓfectus. ad oppida ſua receſſit. tanq̄ꝫ rome nō ſe ſatis tutū exiſtimaret. ſiue comitis in
ſidias veritus. ſiue pontificis indignatione ꝯmotus. nec reuocatꝰ. in hāc vſqꝫ diē reuerti voluit. Caliſto i-
ter om̄es cardinales duo ad hoc vſqꝫ tp̄s inprimis auditi atqꝫ accepti fuerūt wilhelmus Rothomagenſ
ameno ingenio. ⁊ ſanguinei origine clarus ac petrus ſancti marci eugenii quarti nepos patricia apud ve-
netos gente natꝰ. ⁊ induſtria potens. ſiue q̄d coꝝ cōſiliis multū ineſſe crederet. ſiue q̄d alteꝝ francie regnū
alteꝝ venetoꝝ rempublicā dicere poſſe arbitratus ē. Symonē romanū p̄bie ſtudiis ⁊ arte medica excellen
tem adeo dilexit. vt frēm eius iacobū ep̄m feretranū q̄cꝫ virtute preſtātem ſua potiſſimū ꝯſideratōne ru-
beo galero donauerit. In audiēdis legatōibꝰ priuatoruqꝫ hoīm cauſ antecceſſoꝝ ſuoꝝ facultatē longe ſu-
perauit. Ep̄las ⁊ regibus ac amicis ꝑ ſeipm dictauit in ſignādis ſupplicationibus libēs ⁊ hilaris tēpus
abſumpſit. De iure interrogatus ꝑcupide r̄ndit. leges canoneſqꝫ tam ei fuerunt in promptu. q̄ꝫ ſi heri aut
nudiuſtercius ſcolā iuris primū exiuiſſet. Nihil em̄ memoria ſua excidit q̄d retinēdū exiſtimauit. ceteꝝ nul
la facultas ei iuris cognitione potior viſa ē. in q̄ ip̄e ita excellut vt ſuoꝝ p̄deceſſoꝝ. q̄ ſibi poſſit equari. vix
vnꝰ aut alter inueniat. Hic poſtq̄ꝫ ordini cardinaliū me inſcripſit. varmiēſem q̄ꝫ ecclīam ad mare baltheū
in ſarmathas ſitū poſtulātibus canonicis ꝯmēdauit. cuiꝰ poſſeſſionē fremētibꝰ ea in regione crudelibus
⁊ atrociſſimis bellū nōdū aſſeq̄ potui. In vmbria q̄ hoc tp̄e ſub ducatu ſpoletano cōtinet pauce ciuitates
inteſtinis ſeditōibus caruerūt. Nurſia q̄nti ſertorii quōdā p̄ria guelfarū ꝑtiū inſidiis ſepiꝰ agitata vix tan-
dē reſpirare potuit. Narnia quā ſulphurio gurgite candidꝰ amnis circuit ancipiti vix adcundo iugo gi-
bellinoꝝ factione depſſa guelforū ꝯſilio ducta q̄eſcit. Nō amerinis. nō reatinis. nō fulginatibus. nō orta
nis nō ip̄is deniqꝫ ſpoletanis ſue calamitates defuerūt. Sꝫ aſiſina ciuitas oīm miſerior īnēta eſt. q̄ dūmō
brachianānō Sforcianā factōꝫ amittit. ⁊ nō ꝑtē q̄ ſupior. nūc alterā q̄ īferior appellat expellit eo deducta
ē. vt iam ciues vniuerſi. nō ſolū inferiores. ſꝫ nulli potiꝰ vrbe iā pene deſerta dici pn̄t. Picenum regio-
nē. quā nr̄a eras marchiā vocāt. Franciſcus Sforcia vicecomes eugenio q̄rto ponti. maximo cū rebus ba-
ſilienſibꝰ occupato. ⁊ nō ſolū philippi marie ſꝫ alfonſi quoqꝫ regis inimiciciis implicito vna quodāmō ex
curſione ademit. nōnulliſqꝫ poſt annis cōtinuata poſſeſſione retinuit. Interim captus amore puelle. q̄ in-
ter v̄gines cōiugi ſue ſuiebat. ⁊ ſibi multaꝝ moleſtiarū. ⁊ illi necis cā fuit. ꝑpetua ea vocata ē. apud nouari
enſes honeſtis parētibus orta. forma egregia. ⁊ ingenuis moribꝰ. niſi potētis dn̄i decepta blandiciis. vir
ginitatē cū adulterio ꝑmutaſſet. hec cum paulatim intumeſceret vterus ad tegendū facinꝰ. queſito qui eā
duceret viro deſpondet. Conſtituto nuptiarum die vocatis amicis. apparatō grādi cōuiuio. ſponſus in
oppido quod a franciſci curia non longe inhabitabat aduentum noue nupte preſtolabat ducitur illa mul
tis comitata nobilibus. Sed ingreſſa oppidū. cū deſcendere in domo ſponſi crederet. iuſſa vlterius ꝓge-
re in arcē rapta ē. nec vlteriꝰ infelici viro vidēde ſpōſe copia fuit. Qd̄ cum blāca frāciſci ꝯiūx cordatiſſima
mulier cognouiſſet. nūq̄ꝫ deinde q̄euit. donec dimiſſis ꝑcuſſoribꝰ puellā q̄uis diligenter cuſtoditā interfe-
cit. frāciſcꝰ q̄uis ea re valde ꝯmotꝰ. vxoris tn̄ iuſto dolori cēſuit ignoſcendū. Exin pōtifex eugeniꝰ iā phi-
lippo regiqꝫ ꝯciliatꝰ nicolaū picininū cū exercitu aduerſus frāciſcū miſit regēqꝫ vt iter in marchiā duceret
adhortatꝰ ē. annuit alfonſus. delectuqꝫ militū hīto cū florētiſſimis eq̄tū peditūqꝫ copiis in picenū ꝑuenit.
Iūctiſqꝫ apō hiſiū cū picinino caſtris eoꝝ totiꝰ exercitꝰ duce ꝯſtituto ꝯterritos oppidanos ī deditōꝫ eccl'ie
ꝯpulit. q̄ꝝ exēplo ⁊ ſcti ſeuerini incole ſeciū claues portarū miſere. Que cū frāciſcꝰ accepiſſꝫ copiis ſuis ꝑ
munitiora ꝓuincie oppida diſtributis ꝓtrahere bellū e re ſua arbitratus ē. Exin cū petrꝰ brunorꝰ vnus e
copiarū ſuarū ductoribꝰ. cū. dccc. eq̄tibꝰ ad regē trāſiſſet. maceracēſes vō ac ſolētinates deditionē eccl'ie fe-
ciſſent. Cōſentiētibꝰ venetis ac florētinis redire ſe in g̃ram philippi ducis mediolani vt regis impetū euade-
ret amicis iterpoſitis ſimulauit. Credidit philippꝰ l̄riſqꝫ ac nūciis vti copias ī regnū reduceret alfonſum fru-
ſtra rogauit turpe em̄ regi videbat inuito eugenio rem īfectā relinq̄. ꝑſeuerauit igit atꝫ acriꝰ inſtās angu-
lū oppidū in deditōem eccl'ie recepit caſtrum planū vi captū militi diripiēdū dedit. nec territꝰ ē. q̄uis phi-
lippꝰ ea re cōmotus pacē cū venetis ac florētinis feciſſet. Sꝫ aeſim cum exercitu petens troylū copiarū du-
cem. cui franciſcus maxime fidebat. Nā ⁊ multos annos in eq̄tatu ſuo primos ordīes duxerat ⁊ ſororē eiꝰ
in vxorē acceperat. tradita ciuitate ſeſe dedentē in comitatū ſuū recepit. Deinde rochamcōtratam cum de-
fendente ruberto franciſci nepote. pluribꝰ diebꝰ fruſtra oppugnaſſet. ad metaurū amnē ſupra fortune fanū

quo ſe franciſcus cum reliquo equitatu receperat cōtinuato itinere duxit. Ibi ad Alfonſū tybicen quidā
a franciſco ī caſtra veīt īpetrataqꝫ a rege ꝓ ſui ordīs more. liberiꝰ loqndi venia. mlta nephária ī nicolaum
pñtem franciſci noīe ꝓbra ꝯgeſſit. ꝓditorē ac pfidū appellans regemqꝫ admonēs ne illi ſe credat. cui fal
lere potiſſimū ſit. Poſtremo nicolaū franciſci vrbis ad duellū ꝓuocauit. In q̄ duces ipi eorumqꝫ copie de
glīa de dignitate certarēt. aparituꝝ q̄ dē vno prelio ducū ſīl' atꝫ eqtū ꝟtute ſīl' a rege petijt vt equus ſpecta-
tor pugne adeſſet. Nicolaus iā inde ab initio ea audiēs ꝯmotꝰ. haud lenioribꝰ ꝯuicijs ī frāciſcū abſentem
cōiectꝫ fidē ſuā mltꝫ exemplis cōprobās egre ſibi eē rñdit. Corpꝰ ſuū vulnere ī ceruice recepto debilitatum
fuiſſe oñſuꝝ ſe ſingulari certaīe vter eoꝝ ꝓditōis īfamia cēſendꝰ cēt. niſi fortūa hāc ſibi facultatē abſtuliſſꝫ
oblatā tñ pugnandi cū exercitibꝰ cōditōez. leto ſe aīo. cū bona regis venia accipe. Poſtero die cū copijs ſu
is ſb ipam vrbē ſauū patenti campoſutuꝝ. qꝺ cū a ſe poſtulare nicolaū decoris tuēdi cauſa rex aīaduerteret
vtriuſqꝫ ptꝫ ſecuritati ſeſe ꝯſultuꝝ recepit. Sꝫ cū dicta die nicolaus ī campū cū ſuis ꝓceſſiſſet. atqꝫ inſultās
vrbis menibꝰ vſqꝫ ad portas cucurriſſet. Rex ꝟo ꝓcul īde ad mille paſſus cū exercitu ꝯſediſſet. Liberꝝ vtri
qꝫ pti pſtaturus campū frāciſcus ſine regi parū fidēs. ſine glīam ſuā de q̄ ꝑ id tp̄s haud dubie iactabaꝛ ī di
ſcrīne adducere veritꝰ. intra vrbē ſuos ꝯtinuit. Mag̃ inter franciſcū ⁊ Nicolaū. nō emulatio mō vigiut ob
rei militaris glīam. cuiꝰ primas ptes ſibi vterqꝫ arrogabat. verū ⁊ ſimultas ingēs ob veteres inimicicias
q̄ olim īter Brachiū ⁊ Sforciā fuerāt. q̄ꝝ alter frāciſco pr̄ alter nicolao mgr̄ ac dux fuerat. atꝫ idcirco nō tm̄
hoſtes ſꝫ vt inimici inter ſe bellū gerebāt. nec ſb vno eodēqꝫ pncipe vt militarēt adduci poterāt. Nicolaus
ex corpis breuitate pycinini nomē qꝺ ytalica ligua puū ſonat accepit. Sꝫ q̄nto mediocritate ſtatura eiꝰ īfe-
rior. tanto aī magnitudo ſupior. Pauca ei ꝟba fuerāt atꝫ paꝝ compta. Sꝫ q̄ mltaꝝ ac magnaꝝ reꝝ ſniam cō
phenderēt. in milites ſuos idulgēs. ī amicos liberal'. in hoſtes durꝰ ⁊ aſper. dimicandi cupidꝰ. q̄etꝫ impa-
tiens. glīe auidus. ⁊ ī picul' obeundis ꝓmptꝰ ac ſecurꝰ. plūs ex occaſione ꝓtinꝰ ſumpſit. hoſtē celeritate p̄-
uenit excurſione fatigauit. leuis armature. eqte magiſqꝫ pedite vtebaꝛ. fortes atꝫ aſperos milites amauit.
hoſtiū nūero deterreri nō potuit. Quibꝰ rebꝰ cū plimos ⁊ ī gallia cyſalpina ⁊ ī reliq̄ ytalia triūphos ex ho
ſte duxiſſet haud dubie reꝝ geſtaꝝ magnitudīe ⁊ glīa mgr̄o ſuo Brachio maior euaſit. Franciſcꝰ aūt hone
ſto corpe fuit. ⁊ qꝺ mediocritatē non paꝝ excederet. amplo pectore. robuſtis mēbris ⁊ apte diſpoſitꝫ. facie
grata. iocūdis ocul'. caluicie venerabilis. facūdia copioſus ingenio pacti. aīo reꝝ magnaꝝ cupido. ſolers ī
miſtrandis rebꝰ. ī laboribꝰ pferēdis inſatigabilis. in occaſionibꝰ ꝓſpiciēdis acutꝰ. ⁊ ſagax ī hoſtibꝰ fallē-
dis. ꝟſutꝰ ⁊ vaſer ī pſagiēdis euitandiſqꝫ dolis. ac hoſtiū ꝯſilijs pūertēdis cautꝰ atꝫ ꝓuidꝰ. Raro niſi ex
deſtinato cōflixit hoſtē. ſepiꝰ obſidēdo qꝫ decertādo cōfregit. peditatū ī mag̃ precio hūit argento atqꝫ auro
cultos eſſe milites voluit. in exeq̄ndis cōſilijs celer ac pſeuerās ī oī renouāda pñtia aī laboꝝ tollerātia. vſu
exercitatione cōſilio mirifice inſtructꝰ. q̄bꝰ artibꝰ breui adeo magnꝰ effectꝰ ē. vt viꝰ ex oībꝰ copiaꝝ ducibꝰ
inuictus ſit. q̄ cū Nicolao de rei militaris principatu cōcertare poſſet. Nā cū ſcīa rei militaris atꝫ auctē pa-
res viderēꝛ. diu dubiū fuit. vter alteri anponendus eſſet. Sꝫ hāc litē fugatꝰ paulopoſt nicolai exercitus. ⁊
in gens victoriaꝝ franciſci curſus ⁊ mediolancū. fortuna ī eū pleno cornu trāſlata ꝓrſus diremit. Ceterū
fam expugnatōꝫ cū rex difficillimā itelligeret. nō frāciſci ſolū magni ⁊ ꝑitiſſimi ducꝫ pñtia defenſi. verūetiā
qꝫ vrbs mari adiacens claudi. ne cōmeatus intraret haud quaqꝫ potuit. inde abiens in firmanū duxit quo
in loco cū alexander franciſci frater eruptione facta. poſtremū agmen eius inuaderet. cōuerſis in euꝫ ſignis
hoſtem intra vrbem repulit atroci pugna per muris facta ⁊ antemurali quod pro vallo ſtabat vi capto. De
inde ad turrim palmaꝝ compoſito agmine. ꝑuenienti franciſci epl'a reddita ē nuncio intercepta. q̄ troilo ac
petro Bruniauro inſcripta. inter cetera ea ꝟba contiuebat. ne amplꝰ differētes. tam tandē cogitata matu-
rarēt quapropter omēs de ꝓditione ſuſpectos armis eq̄ſqꝫ ⁊ omē ſuppellectile priuatos. in vincula cōie-
ctos in arogoniā miſit ⁊ in arce ſatabie valentini agri cuſtodiri mandauit. nec diu poſtea cuꝫ temaritani de
ditōem feciſſent in regnum ſuū diuertit. duobus milibus equitū ad pycininū q̄ ad montem aureū cū exer-
citu ſubſtiterat tranſmiſſus. Sed priuſqꝫ illi aduētaſſent pycininus repentino franciſci aduentu inuaſus p̄
lio. fuſus pulſuſqꝫ fuerat. Clinus in quo caſtra poſita erāt. ⁊ oppidū ꝓximū diſſipatos fuga ſuauit. Fran
ciſcus ea victoria ſimul ⁊ ꝓfectione regis elatus picininū vndiqꝫ veluti victor percurrere ⁊ infeſtare cepit.
Rogatus ab eugenio alfonſus eo reuerti. cū iam ſe itineri accīgiſſet. noui regni motibꝰ domi retentus lu
pum virreū vrſinū garſiāqꝫ cum non paruis copijs aduerſus Sforciam miſit. Interea nicolaus pycininꝰ
a philippo in galliā reuocatus frāciſcū filiū cum pte copiaꝝ in pyceno dimiſerat. Quē Sforcias ad mōtē
vlmum prius pugna ſuperatum intercepit quā regꝫ auxilia ei aduēniſſent. Poſt hec ludouicꝰ aquilegieñ.
patriarcha eam prouinciam ab Eugenio ſortitus iohannem vintimiliū inter belli duces famam preſtan-
tem. cum magna equitum peditumqꝫ manu a rege miſſum. omnibus copijs ſuis prefecit. cuius induſtria
auſidam oppidum obſidione clauſum in deditionem accepit. Erant eo tempore non parue philippi copie
apud cingulum oppidum contra franciſcum miſſe. Nam philippus cū frāciſci recōciliatōem iā tandē mu
tilatā intellexiſſꝫ Italianū Forlanū ī rebꝰ bellicꝫ late cognitū. q̄ pōtificꝫ ptes adiuuaret eo trāſmiſerat. Cū
cum patriarcha ⁊ vintimilius per rectam viam coniūgi non poſſent. Nā media loca franciſcus obtinebat
magnis itineribus promontana ad eum peruenere. quo cognito franciſcus e pyceno diſcedens in vrbina
tem agrū ſeſe recepit pr̄iarcha montē molonē obſedit atqꝫ obtinuit. Deindē oppidum ſancti angeli vi ex
pugnans diripiendū militi dedit. vintimiliꝰ paulopoſt ab eo ī regnū ad hiberna recedēs ꝑ agrū firmanū
nō ꝓcul a mōte ſctō cōſtitit cuiꝰ aduētū ꝯterriti oppidani. emiſſis oratoribꝰ deditōꝫ fecere ſimiqꝫ circūiecta
caſtella. deīde ad mōtē altū ꝓfectꝰ. dies aliq̄t ibi māſit. Interī firmani ꝯiuratōne fctā ſpe ꝓpinq̄ auxilia a
frāciſco defecerūt alexādro frē cū magna equitatus parte in arcē cōpulſo. q̄bus ⁊ vintimilius ⁊ pontificis

copie mox auxiliū ꝓbuere. Sed cum arx eiuſcemodi eſſet, vt ſola fame vinci poſſet. premunitis vrbis par/
tibus. ne deſcenſus ex arce fieret vintimilius vti ꝯſtituerat. in hiberna ꝯceſſit. Sequēti āno alfonſus temū/
dū burllum ⁊ cū eo mille equites. totidē pedites ad pr̄iarchā in pycenū miſit. q̄ vbi cū iacobo caynano ī
eccīe caſtra ꝑuenit. mox ytalianus forlanus mandāte philippo maria ꝯphenſus ē. at poſt triduo iuſſu pa/
triarche apud Roccācontratā ſecuri ꝑcuſſus. montē ſabrū deinde cepere. ⁊ aliq̄t caſtella friderico vrbina
tū ꝑncipi eripuerunt. ſ cū iā duo milia eq̄tū a florētinis ac venetis miſſa. franciſci exercitum auxiſſent.
Philippus vō exercitu ſuo ad caſale maiꝰ iuxta flumē padū a venetis pugna fuſo ac caſtris exuto. copias
ſuas e pyceno reuocaſſet. Et amplius eugenij ac regis auxilia poſtulaſſet. ad quem duo milia ⁊ quingenti
eq̄tes ex caſtris eccīe iubēte pontifice trāſierunt. Franciſcus iam bello ſupior mōtē aureū ⁊ alterū ei ꝓxim
caſtellū ſigiſmundi malateſte qui iā ab eo defecerat. ecciam fortune ſecutus. expugnauit. ⁊ eiuſdē oppidū
gradrariū obſedit. Iterū rex alia pr̄iarche auxilia miſit. cū quibꝰ ī pycenū reuerſus iacobū caynanū ꝓ/
ditionis ſuſpectum apud roccācontratā. vbi et ytalianū forlanū interfici iuſſerat capitali ſupplicio affece-
rat. Extin nihil memoria dignū ab eo geſtū. donec frāciſcus philippo recōciliatꝰ illiꝰ ſtipēdia facturus
⁊ iā dux ꝯ venetos deſignatꝰ ex pyceno receſſit. nā poſtea nō ſolū arx firmana ſ oīs ferme ꝓuīcia ī eiꝰ po-
teſtatē facta ē. In aſculo ioſias nobilibꝰ ortꝰ parētibus ad modū adoleſcens iohānē franciſci Sforcie fra
trē magno aīo iuuenē. ⁊ qui eā vrbē ꝑ oīne belli tp̄s egregie defendiſſet. ꝯſpiratione cum paucis inita in-
cautū obtruncauit. Sꝫ cū ⁊ ipe tirānū ī pr̄ia gereret ī exiliū actus ē ciuitas deinde ſb eccīa quieuit. Ce-
tis anno abhinc ſupiore idē ioſias arcē quādā naturale ſitu munitā ⁊ vrbi ꝓpinquā. cū pleriſq̄ latronibꝰ
occupās ñ ꝑuas curas illi pp̄lo īgeſſerat. q̄ res ei paꝝ ꝓſpē ceſſit. nā rodericꝰ. s. nicolai cardial' eiꝰ ꝓuīcie
legatꝰ. obſidionē loco admonēs. poſtq̄ꝫ arce potitꝰ ē. captū ipm vinctūq̄ꝫ romā miſit. ¶ In vrbino dux gē
tis oddo mr̄e colminienſi nobiliſſima natus cū per libidinem in matronas nobiles debacharet. nec mo-
dum licentie faceret pp̄l'ari tumultu interfectus eſt. Incentor nequicie ⁊ adoleſcentie ſue corruptor protho
notariꝰ carpenſis nobili genere ortꝰ. ſ ingenio peſſimꝰ. qui nuptis ac vginibus q̄ꝫplurimis vim intulerat
qui per oīa ſcelera ad ſummū viciorꝫ peruenerat. eadem nocte cū diſcipulo ſuo necatus inexhauſte libidīs
penas dedit cadauer eius in forū delatum deſecta virilia in ore mordicus tenuit. Guido pater oddonis pri
uſq̄ꝫ ꝯiugē ex colminēſi familia duceret cū proles ei nulla virilis eſſet. anxius quonā pacto in gēte ſua im/
periū ꝓpagaret cōcubinā ex ſe pregnātē aſſimulauit extin Bernhardini cardenſis agnati ſui ꝑclari copiaꝝ
ducis filiū tūc forte natum ſupponi ꝓ ſuo nutririq̄ꝫ iuſſit friderici noīe indito. ſ coniugio deinde contracto
cum filiū legitimū ſuſtuliſſet cōuerſa in eum cura fridericū aduc puerū militie tradidit. in qua ille etatē vſq̄ꝫ
ad virilē ꝑſeuerauit. Deinde oddone mortuo vocatus a pp̄l'o vrbinaciū princeps factus eſt. Clarus vir ⁊
caſtrenſibus diſciplinis apprime inſtitutus. cui nec in admīſtrandis rebus bellicis ꝯſiliū. nec in capeſcen-
dis periculis animꝰ nuq̄ꝫ defuit. nec vere factis q̄m fide clarior. q̄ quidē vel maxime patuit cū bello picenti
franciſcū Sforciā q̄ ad eū ſe receperat fortune afflatu iā pene deſertus ꝯſtātiſſime iuuit ac fouit. Indignus
profecto q̄ militari ludo dextrū ꝑdiderit oculū. ¶ Apud ariminū emilie vrbē ſigiſmūdus malateſta ſceleri-
bus inſignis imperiū tenuit. qui cū Sforcie filiam matrimonio ſibi adiūxiſſet partes eius in picenti bello
aliq̄ꝫdiu ſecutus eſt. deinde ſub eccleſia ſtipendia fecit militauit in gallia contra venetos ⁊ in tuſcia cōtra re
gem arogaum que res poſtea magno detrimēto fuit. Nā cum de pace totius ytalie apud neapolim agere
tur rex huiꝰ iniurie memor. cū q̄ ſibi fidē nō ſeruaſſet extra cōmune pacē eſſe voluit. Deinde comitē iacobū
pycininū ⁊ fridericum vrbinaciū principem cū copijs in eum miſit qui aliquot ei nō parui nomīs oppida
abſtulerūt eiuſq̄ꝫ agrum ferro ⁊ igne vaſtarūt ipe cum auxilia vndiq̄ꝫ fruſtra imploraſſet. ad extremū quod
vnū ſalutis erat remediū alfonſo miſſo ad eum reconciliari ꝯſtituit. cuiꝰ nondū ꝑces exaudite ſunt. quāuis
ſpem ꝯcordie regis clementia nō paruā effecit. ¶ In fauētia mortuo guidone anthonio cuius multa in re
bus bellicis clara facinora referūtur principatum frater eius heſtor arripuit. ⁊ ipe in armis late cognitus.
qui florentinis contra regem militans haud alia rōne q̄ꝫ ſygiſmūdus ab alfonſo declaratꝰ hoſtis extra vni
uerſalem pacē factus ē. Fabrianeū. q̄ dudū tyrannide oppreſſi. necatis tandē q̄ndecim ex familia q̄ princi/
patum inuaſerat fugientibus reliquis ad eccīe imperiū redierāt. Multiſq̄ꝫ poſt annis in pace quieuerāt. hoc
anno de rebellione tentantes. ſeu conſentientes ſeu ſuſpectos ciues aliquos in vincula cōiecere extin tormē
tis ac queſtionibus proditio expreſſo crimine. vltimo ſupplicō affecerūt. ¶ In aquila marſoꝝ vrbe apud
quā memoria noſtra brachius paruſinus dux belli formidatiſſimus dum per anni tempus obſidionem te
nuiſſent martini quinti pontificis maximi ac feliciſſimi armis victus interijt. Diuus bernhardinus ſenen/
ſis poſtq̄ꝫ ytaliā omnē xp̄i nomē ꝑdicando ꝑagraſſet. mortalis vite curſum ꝑegit. eoq̄ꝫ in loco ſepultus cla
rere miraculis affirmat'. Fuit aūt bernhardino generoſa inter ſenenſes origo. nec vera ē aſſertio eoꝝ. q̄ pa/
triam illi maſſam fuiſſe tradunt. q̄ꝫuis puericie ſui ibi nōnulla rudimenta ꝑegerit. cum eſſꝫ mater eiꝰ maſſa
na ceterū pater ac maiores ſui longa ſerie inter nobiles ſenenſes habiti ſunt vbi ⁊ ipe natus. ⁊ maiori ex ꝑ
te educatus. Cum adoleuiſſet iuri pontificio ediſcendo operā dedit. ſ cum ſepultis parētibus fallaces hu
ius mundi blandicias. ⁊ inania eius eſſe ꝓmiſſa animaduertiſſet. diſtributa inter xp̄i paupes ſubſtantia.
diui franciſci religionē ingreſſus. traditam ſibi regulā exactiſſime obſuauit. declinanſq̄ꝫ maiores conuen-
tus. coꝝ ductor ac mgr̄ effectus ē. qui fratres obſeruantes appellant'. maximū autē ei ſtudium in edocen-
dis pp̄lis fuit. qui cum eēt facundia copioſus. ⁊ doctrina inſignis. incredibili oīm attentione audiebat'. ⁊
quaſi alter paulus eēt vas electionis in admiratione ac reuerentia habitus ē. Tres eū pp̄li ſibi pontificē
elegerūt. vrbinas ferrarīēſes ſenēſes. ſ nō fuit ei cōſiliū. linguā q̄ toti poſſꝫ ytalie ꝯſulere vnā intra vrbem cō
cludere. ¶ Regnū iā neopolitanū īgreſſi ad felices alfonſi mirabileſq̄ꝫ regꝫ curſus ſtilū ꝯuertimꝰ. Poſt bellū
nauale qd ipe cū genuenſibus infeliciter geſſit. tanq̄ꝫ cognorit fortuna ſuū errorē. q̄ tanto principi moleſta

fuiſſet. nouercale odiū in maternū mutauit affectū ⁊ que illi aduerſiſſima fuerit fecūdiſſima facta eſt. nā phi
lippus mediolanenſiū princeps vbi captiuū regem ad ſe ductum ⁊ ſe victorē longe minorē victo aīaduer
tit mox ex hoſte factus amicus leberū eſſe regem iuſſit ſocietateq́ꝫ ſecū equis conditionib⁹ facta eū magnis
muneribus donatū a ſe dimiſit. Iſabella interea ꝯiunx rhenati lothoringie ducis. qui cū alfonſo de regno
contendebat ⁊ ꝑ id tempus in captiuitate philippi burgundie ducis detinebat᷑ cū duobus ꝑuis filijs caie
tam venerat eaq́ꝫ ꝓſidio firmata neapolim ſe ꝯtulerat. Sꝫ petrus arrogo frater alfonſi qui ex bello nauali
cū paucis triremibus euaſerat. reparata in ſicilia claſſe ꝓter ſpem mutatus ab altera factione caietanoꝝ nocte
ꝓfectus eo caietā obtinuit ⁊ expulſo hoſtiū ꝓſidio ſuū impoſuit miſſis ad alfonſum nauibus que illum ex
portu venerij aduehérent. Appulit paulopoſt caietā in eiſdē nauibus. alfonſus deinde capuā petijt. que li
cet medio tpe ab yſabella ⁊ iacobutio candola acriter oppugnata fuiſſet. virtute tn̄ iohannis vintimilij ei⁹
loci ꝑfecti in fide ꝑſtiterant. Ibi reimūdus nolan⁹ regulus alfonſo recōciliatus eſt ⁊ mox ſcaphatū in inſu-
la ſarni ſitū caſtruq́ꝫ maris in deditionē acceptū. Iſabella vbi ſe viribus alfonſi imparē ſe eſſe cognouit ab
eugenio romano pontifice auxiliū petijt qui vitelliſcū patriarchā alexandrinū cū tribus milibus equitū ac
pari numero peditū ad eā miſit. ꝓfect⁹ in agrū cāpanū patriarcha aliquot caſtella vi cepit. obſediſſetq́ꝫ ca-
puā niſi iohānes vintimilius .dccc. equites quos regina ad eū tranſmiſerat ex improuiſo inuadens fudiſ
ſet cepiſſetq́ꝫ. Aggreſſus eſt tn̄ idē patriarcha iohānē anthoniū principē tarentinū ad montē fuſculū ac euꝫ
expugnatū in caſtris captiuū abduxit. eaq́ꝫ demū lege dimiſit vt frater eius quingentis equitibus ſtipēdia
pontifici faceret. Gerebant patriarcha ⁊ iacobus candola cōmuni ꝯſilio ⁊ amicis animis ꝓ regina belluꝫ
ſꝫ interuenientibus ſimultatibus copias ſeparūt. interea duoꝝ menſiū inducie inter patriarchā ⁊ alfonſum
facte. quibus durantibus patriarcha iacobutio reconciliatus iunctis cū eo viribus prius opprimere alfon
ſum ſtatuit q̄ recōciliationis ad eū noticia ꝑueniret. Erat alfonſus apud vicū iulianū tribus miliarib⁹ ab
auerſa ſecutus in caſtris. cū ſibi nunciatū ē hoſtes rupto induciaꝝ fedē aduētare ſibiq́ꝫ minime tutū expecta-
re impetū. ob quā rē ſublatis ſignis mox capuā ſe recepit. nō tamē abſq́ꝫ dāno ſuoꝝ qui poſtremū agmen
duxere. Exin cū patriarcha auerſaꝫ ſibi ad inhabitandū tradi ab Iſabella peteret iacob⁹ impediret rurſus
inimicicie inter eos ſuborte ſunt. ſꝫ cū tranenſes excepta arce alfonſum dñm appellaſſent ⁊ arx oppugnari
cepiſſet. patriarcha cū exercitu eo ꝓfectus obſidionē firmauit. cui ⁊ iacobus candola ab Iſabella rogatus
et iohannes anthonius vrſinus ⁊ multi alij ſe ꝯiunxerunt firmata obſidione cū iohannes anthoni⁹ haud
ex animo bellū gerere crederet᷑ ⁊ naues regis aduentare tranenſibus auxilio narraret᷑. verit⁹ patriarcha ne
intercluderet᷑ cū paruo nauigio ingreſſus mare tanq̄ pecunias ab eugenio petiturus in picenū adnauiga-
uit. deinde ſe romā contulit. milites eius ſine duce relicti ad candolā ſe contulerunt. Arx deinde alfonſo de
dita eſt ⁊ iohannes anthonius ad eū redijt. Inter hec rhenatus e captiuitate dimiſſus cū decē triremibus
neapolim venit ⁊ vocato a ſe iacobo candola ex eius ꝯſilio ſcaphatū petens in deditionē accepit. deinde in
ſulmunenſem ꝓfectus cū fruſtra vrbē obſediſſet agrū vaſtauit incendio. nec alfonſus interea quieſcebat. ſꝫ
albano ac celano agro ſubacto ad caſtrū vetus ꝑuenerat in valle ſubletia ſitū cui rhenatus oblata ꝓ milita
ri more cyrotheca preliū indixit. accepit alfonſus. ſed que ſunt ſingulari certamine an collatis ſignis cū to-
to exercitu dimicandū eſſet ſe ad vtrūq́ꝫ paratū eſſe. Cūq́ꝫ rhenatus reſpondiſſet vniuerſi certaminis cū to-
to exercitu fortunā ſe velle ſubire. rhenato renunciauit placere id quidē. ſed qm̄ veteri more ei⁹ ſuit qui ꝓ
uocet᷑ diē ac locū prelij dicere. ſe cū exercitu inter acerras ac nolā ꝓficiſci. qui campus lata planicie vtriſq́ꝫ
idoneus ētē. ibiq́ꝫ eū ad diē octauū preſtolaturū. Hinc orta diſſenſione cū rhenatus locū in quo alfonſus eſ
ſet ꝯſtituendū diceret preliū impeditū eſt. Alfonſus in nolanū perexit. rhenatus in eū locū vbi alfonſi fue-
rant caſtra duxit exercitū. atq́ꝫ ita ſuo ſatis honori vter factū putauit. Exinde rhenatus in pelignos ducēs
caſtrū vetus ſubegit. Alfonſus in vallem cardinā ꝓfectus arpariū oppidum vi cepit. ⁊ marinuꝫ boſſam
vallis dñm captiuauit. Caſertinum regulū in fideꝫ recepit. In lucaniā ducens oppidū anglū obſidione fa
tigatū obtinuit. Luceriam dedentibus oppidanis accepit. iam quindecim milia equitū caſtris eius erant.
quibus fretus abſente rhenato neapolim petens cū petro fratre binis caſtris vrbem obſedit. decem triremi
bus in portu collocatis. oppugnat᷑ vrbs magnis viribus. nec ciues ſeipos negligunt. Sed dum petrus
paululū a caſtris ſpeculandi gracia in littore vagat᷑ e carmelitano templo caput tormento ictus repente oc
cubuit. vir apud omnes ordines gratioſus ⁊ ad rem militarem natus. animi magnitudine ⁊ corporis ro-
bore excellens. ad ſubeunda pericula impauidus. acer ⁊ manu promptus. cuius interitu conſternato exer-
citu eius diei dimiſſa eſt oppugnatio. Alfonſus vbi germani iacere truncū cadauer inſpexit Ad hec inquit
ego te frater ſtipendia duxi vt eſſes q̄ mihi tuo ſanguīe tuaq́ꝫ nece regnū parares. recondiq́ꝫ loculo corpus
iuſſit ⁊ in arcem maritimā deportari. cui poſt tempora nactus idonea dignum ſuo genere funus duceret.
Sequentibus vō diebus cū oppugnatio repeteret᷑ tanta vis imbriū cecidit vt neceſſario ab obſidione diſ
ceſſum ⁊ res in religionē ſit verſa. Exin caynarum oppidum tradente quodaꝫ milite multis oppidanis oc
ciſis ab alfonſo receptū eſt. ⁊ arx fame coacta in deditionē venit. Rhenatus interea ex pelignis reuerſus
neapolim vbi que acta fuerant didicit Turrim cū vincēcij optime in mari ſitā ad tutelam regie arcis vi ex-
pugnauit. deinde arcem ipſam pluribus diebus oppugnans dedente profecto cui annona prorſus deerat
in poteſtatem ſuam accepit. Alfonſus vero cum fruſtra obſeſſis auxilium ferre conatus eēt in lucanos tra-
ijciens ſalernitanos totamq́ꝫ ferme prouinciā ⁊ brutioꝝ multos in dedicionem accepit. Iacobus aūt can-
dola preſtanti vir ingenio ⁊ a lr̄aꝝ ſtudijs non abhorrens atq́ꝫ imprimis rei militaris peritus. qui ſb̄ bra-
chio ſtipendia fecerat. dum caſtellum quoddam iacobi laguniſſe oppugnare nitit᷑ catarri ꝓfluuio corrept⁹
occubuit. clarus profecto regulus ⁊ ingenti laude dignus. ſi q̄ſta induſtria ⁊ rei bellice cognitio tanta illi
fides ⁊ in promiſſo conſtantia fuiſſet. Iohannes vintimilius ⁊ ipſe ꝑ idem tempus acerras prodentibus

oppidanis τ arcem fame laborantē in poteſtatē recepit. Auerſam q̄ʒ a rhenato deficientes alfonſum intro
miſere. qui arcem apprime munitam τ forti p̄ſidio defenſam cū expugnare facile nō poſſet foſſatis ingenti
bus excluſit τ oppugnari quotidie iuſſit. Rhenatus ad anthoniū candole filiū in apuliā profectus. cū ni-
hil ꝓpterea ab oppugnatione arcis auerſe ceſſari animaduerteret ꝑ candinam vallem τ deinde ab alfonſo
qui occurrerat impeditus ꝑ tranſuerſos montes ſequente anthonio in nolanum deſcendit. nec tamen ob-
ſeſſis apud auerſam opem ferre p̄ſumpſit. cū alfonſus in caſtris illic potentior videret̃. Sed reuerſus nea-
polim anthonium candolam de proditione ſuſpectum ↄprehendi τ in carcerem retrudi iuſſit. que res mag̃
ei detrimento fuit. nam cum caſtra illius ſub vrbem tumultuarent ducemq̄ʒ ſuū repoſcerent anthoniꝰ dimiſ-
ſus eſt. qui ↄtumeliam ſibi arrogatam iniquo ferens animo mox ad alfonſum tranſiuit τ arcem auerſanā
ſeptimo iam menſe obſeſſam ei tradi curauit. p̄ſuaſo ꝑ ep̄lam xanto qui cū patre ſuo militauerat. p̄fectuſq̄ʒ
ibi preſidij erat: deſciuit tamen paulopoſt anthonius ab antonio. Alfonſo deinde apud beneuentū ei recon
ciliatus eſt cū arcē proditione traditā. Ciues quoq̄ʒ conſternati in alfonſi poteſtatem veniſſent. quo tp̄e et
calabrini adactis machinis ab alfonſo expugnati ſunt. τ caſtellū padula τ ante vrſariam caſtra poſita. Frā
ciſcus Sfortia rhenato amicus arianū troiā manfredoniā luceriam τ alia pleraq̄ʒ oppida ꝑ id tempus ī apu
lia obtinebat. quoꝝ cuſtodiam ceſari martinengo cū non paruo equitatu ↄmiſerat ip̄e in piceno agens. Ce
ſar cum eſſet alfonſo infeſtus bis extra menia troie pugnare auſus. bis ab alfonſo ex acie fuſus. turpi fuga
in vrbem ſe recepit. nec multo poſt vicarū oppidum reſiſtentibus oppidanis vi captū p̄da militi permiſſa
feminaꝝ decus regio more ſeruatū. Alexander aūt franciſci ſforcie frater ſub vrbem theani reimundū can-
dolam ac riccū τ ioſiam cum copijs ad alfonſum euntes repente aggreſſus leui certamine fudit. riccum ac
ioſiam preceps fuga ſaluauit. Reimundus interceptus eſt. qui cū eſſet anthonij candole patruus illū fedo
ab alfonſo alienauit. Venit τ iohannes cardinalis tharentinus in regnum aduerſus franciſcum aquinanū
eugenij copias ducens. Sed ocurrens alfonſus retro eū repulit. Exinde rupem vilhelmam in alto monte
ſitam caſtellis circa occupatis fame coactam obtinuit. τ paulopoſt capreas oppidū in inſula eiuſdēʒ nomi
nis ſitam tyberij quondam ceſaris ſiue delitias ſiue latebras. nec moratus caſtra ad neapolim poſuit. ſimil
q̄ʒ puteolos obſedit. qui aliq̄ʒdiu fortiter reſiſtentes. tandem rei frumentarie defectione regi portas aperu
erunt. Turris quoq̄ʒ quā vocant occanij recepta eſt. vrgebant̃ interea rei frumentarie inopia neapolitani.
nec ſpem aliam habebant q̄ʒ vel genuenſes mari vel franciſcum Sforciani cū anthonio candola auxiliū ter
reſtri itinere allaturos eſſe. Auellus interea faber quidam cementarius quē fames neapolim exire cōpule-
rat. ad alfonſum ꝓfectus. ſi premium adſit vrbem paruo militum periculo capi poſſe demonſtrat. deligūt̃
viri fortes ducenti qui cum auello eiuſdem fratre ꝑ oſtenſum aqueductum nocte vrbem ingreſſi menia oc-
cupent. rex cū exercitu paratus ſignū expectat. illi in domum quandā ꝑueniunt in qua vnica erat anus τ a
dulta cum ea virgo. mater cū exclamare cepiſſet celeriter oppreſſa vocem emittere inhibita eſt. filia ſua ſpō
te conticuit τ iam ſol exortus erat. nec amplius q̄ʒ viri quadraginta ex omni numero puteum euaſerant. q̄
nunciare ingreſſum regi debuerant. ſiue negligentia ſiue aliam ob cauſam nihil regi ſignificauerunt. exiſti
mauit alfonſus aut ceſos eſſe qui miſſi fuerant aut metu exire non auſos. ꝓfectuſq̄ʒ ꝓpius vrbem ab ea ꝑ-
te que occupanda erat inuadit. Rhenatus cū ea manu quā ad ſubditos caſus parauerat citato equo ad mu
ros contendit hoſteſq̄ʒ procul amouit. ingens vō pauor τ ↄſternatio eos cepit qui e puteo euaſerant. nec re
gredi in puteū ne armoꝝ ſtrepitu ꝑderent̃. nec erumpere ꝓpter paucitatem audebant. Alfonſus vt vidit ni
hil a ſuis intus miſceri deſperatis rebus in caſtra redijt. Rhenatus tanq̄ʒ periculū depuliſſet relictis cuſto-
dibus τ ip̄e in regiam conceſſit. nec mora nuncius ad alfonſum currens multos e puteo prodiſſe atq̄ʒ in do
mo tacitos ob metū latere nunciat. Iterum igit̃ ad menia ſuccurrit inſtaurat̃q̄ʒ preliū vt erumpendi animꝰ
latentibus acuat̃. Interea filius eius quē nominauimus anicole a ſtatione ſua domū veniens pulſatis fo
ribus aperiri ſibi expetit. mater τ qui intus erant exanimati quid agant neſciunt. vincit tandē ea ſententia
vt reſeratis paululū foribus manus ei iniſciant eūq̄ʒ ↄprehenſum tacere iubeant. ſ; ille repente vt armatos
vidit trepidus refugit. hoſteſq̄ʒ intra vrbem eſſe vociferat. ad rhenatū ſubito peruolat. queque viderit refert
at qui intus erant vno agmine raptim e domo ꝓſiliunt primoq̄ʒ impetu menia ꝓpinqua vno tantū vigile
ibi reperto turrimq̄ʒ occupant. Rhenatus eo nuncio ac tumultu excitatus ad menia celeriter reuerſus im-
petum in hoſtes facit. alfonſus quo ſuis animos addat ſcalas admoueri imꝑat. ſed oppidani eā muri ꝑteʒ
facile tuebant̃. τ qui ꝑ ſcalas in captam turrim euaderent grauiū ſaxonū deiectu obſiſtebant. dum pugnat̃
acriter obequitans menia alfonſus locū quendam neglectum eſſe aiaduertit. eoq̄ʒ celeriter ſcalas admoue-
ri iubens murum obtinuit. iam qui turrim occuparant partim grauiter ſauciati pugnā remiſerant. partim
precipites e muro ſe dederant. Fratq̄ʒ rhenatus eāʒ turrim recepturus niſi a tergo ſubito cū ingenti clamo
re hoſtes iniecti terrorem intuliſſent. auxit τ trepidationem oppidanoꝝ vnus ex alfonſi militibus qui per
menia vrbem ingreſſus conſcenſo equo quē vacuū forte inuenit in hoſtem inuectus oppinionem p̄buit ꝓ-
xime porte capte atq̄ʒ infracte. Nō tamen rhenato defuit animus ſ; cohortatus qui aderant in hoſtes forti-
ter irruens eoꝝ impetum paululum repreſſit. mox vō creſcente hoſtiū numero ſuos exterritos aiaduertit
ſenſim referre pedem capit atq̄ʒ ꝑ diui ianuarij portam hoſtiū compluribus in arcē regiam cū paucis ſe re
cepit. tum τ a fori boarij porta τ ab alijs diuerſis muri partibus irruptio facta atq̄ʒ ad p̄das diſcurſū ē. a
cedibus tamen tēꝑatum. Mox vō ingreſſo rege τ prede quoq̄ʒ finis factus. Inſignis huius anni memoria
expugnatione tante vrbis que eo modo capta eſt quo annis antea mille ꝑ beliſarium e gothoꝝ manibuſ
erepta fuerat. xl. τ. cccc. ſupra milleſimū ab ortu ſaluatoris xp̄i. Is annus erat ab initio cepti belli vnus et
vigeſimus. Poſtridie due ingentes onerarie naues a genuenſibus miſſe cum frumento applicuerunt. que
cognita vrbis captura ſub arcem conceſſerunt. rhenatumq̄ʒ omni ſpe recuperande vrbis abiecta inde ad-

duxerunt. Tres adhuc arces in fide rhenati ꝑſeuerabant. capuana. mōtana. regia. ſed capuana pactis pau
coꝝ dierum indicijs ante rhenati abitum ſeſe dedit. Regia aliq̄to poſtea ⁊ montana tardius recepte ſunt.
Rhenatus ad eugeniū florentie morantem ſeſe contulit. Exinde in galliā vlteriorem abijt. Alfonſus muni
ta neapoli aduerſus anthoniū candolam ducens ad carpenonū caſtra poſuit. vbi cū facta pugnandi ab an-
thonio copia ineundum certamen reguli dicerent niſi princeps adeſſet. ego inquit alfonſus qui militi ani-
mum addere conſueui. iam ꝑſentia mea terrorē adhibebo. abſit a noſtro ſanguine ea vecordia. moxq̄ȝ gale
am induit ſignumq̄ȝ pugne dedit. certatum eſt aliq̄ȝdiu nutante victoria. Poſtremo fuſo hoſtili exercitu an-
thonius ipē captus eſt. cui erroris veniā poſtulanti non modo ignouit alfonſus verū etiā oppida q̄ a patre
accepta hereditario iure poſſidebat reliquit ceteris captiuis ꝑhumaniter habitꝭ. nec quicq̄ȝ ex anthonij ſup
pellectile que ingens erat preter criſtallinum calicem cepit. Poſt hec Pelignos Marſoſq̄ȝ ſubegit. Man-
fredoniam ⁊ ſubinde arcem in poteſtatem recepit. omneſq̄ȝ belli reliquias in apulia extinxit. ac pacato vbi
q̄ȝ regno neapolim rediens in triumphantis morem exultante populo magnificentiſſimis apparatibus in
greſſus eſt vrbem. Poſt hec de pace in alfonſum ⁊ eugeniū actū ludouicus cardinalis aquilegienſis ⁊ ſua
virtute ⁊ pontificis auctoritate potens. idcirco ad regem miſſus eam confecit. Leges pacis in hunc modū
dicte. Eugenius pontifex alfonſum regem neapolitanū decernat appelletq̄ȝ. Ferdinando regis filio cui rex
poſt mortem regnū deſtinauerat poteſtatem ſuccedendi faciat. Terracinamq̄ȝ regno adijciat. Alfonſus con
tra eugenij auctoritati ſe ſubijciat atq̄ȝ opituleť ad agrū picenū quē Sforcias occupauerat vendicandum.
Si qn̄ pontifex aduerſus turchos aut afros bellum ſuſcipiat rex cum claſſe adiuuet. Sacerdotes regnorū
ſuoꝝ ſub concilij ꝑtextu baſileam ꝓfectos reuocet. nec patiať tres ex ſuis qui cardinales ſub amedeo ſub/
audienſi creati fuerant reuertentes ꝓ cardinalibus ſuſcipi haberiue. matricem ciuitatem ducalem atq̄ȝ acu
mulum in marſis oppida romane eccleſie tradat. Traiecit deinde in picenū alfonſus ⁊ que ſupra relata ſūt
felici curſu prexit. Exinde domum rediēs cū genuenſibus duce raphaele adurno ea lege pacem fecit vt bel
lo ablato nemini petendi ius eſſet nec regis hoſtes genuenſis populus nec rex genueſiuȝ reciperet illos. nec
commeatu adiuuaret. Genuenſes regi quotannis dū viueret honoris gratia pateram auream dono darent.
ac neapolim mitterent. Poſt hec anthonius paterna ſtirpe centilia ꝑ matrem vintimilius. qui multa in a-
pulis egregia facinora alfonſi gratia affeciſſet ad fontē populi nō ꝓcul a theano quo iuſſi erant regni prin
cipes cōuenire cū equitibus tricentis ꝓfectus tanq̄ȝ vnus ex purpuratis auctoritate maiorū interficere cō-
ſtituiſſet. apud regem accuſatus clā ſugiens catāganū ditioni ſue oppidū repetijt. extinctaſq̄ȝ regni lites ex
citare conatus nō ſolū vicinos proceres ſ꞉ venetos ⁊ alios italie potentatus vt in regē arma ſuſciperent ⁊ lit
teris ⁊ nuncijs inuitauit. ſ꞉ fruſtra illi cuncta ſucceſſere. nā cum copijs rex aduerſus eū profectus ⁊ crotanā
vrbem ⁊ omnē ei reliquū agrū ademit ipm̄q̄ȝ in catāttano reclusum ad deditionem nulla conditione interue
niente compulit. Iohānem de nuceū qm̄ ꝯtumatie anthonij ſuaſor fuerat oppidis omnibus exutuȝ regno
excedere iuſſit. Secuta eſt paulopoſt ꝓfectio regis in tuſciam. de qua ſuo loco relatū eſt. vnde reuerſus non
multo tempore interiecto Fridericū impatorem ⁊ leonorā impatricem ex ſorore ſua neptem ad ſe venienteſ
tanto honore excepit q̄tuȝ referre vir oratori maximo facundia ſuppetat. donatoſq̄ȝ magnifice ambos a ſe
remiſit. Exinde q̄uis pacem vt ꝑdictū eſt florentinis petentibus dediſſet. cuȝ tn̄ capta mediolanenſi vrbe a
franciſco Sfortia leonelli marchionis eſteñ. interuentu cū venetis poſitis inimicicijs fedus iniſſet alterum
tamē in tuſcia bellū geſſit miſſo in eam expeditionē Ferdinādo filio. de quo ſatis inter res ethruſcas cōme-
moratū eſt. Soluta eſt ⁊ pax cū genuenſibus capta naue que de chyo inſula genuam petebat vt poſtea refe
remus. Ob quā rem cōmota republica genueñ. Iohannes philippus fliſca gente ꝓgnatus cū quatuorde
cim altiſſimis nauibus in portū vſq̄ȝ neapolitanū adnauigauit. ibi vt regis triremes onerariaſq̄ȝ naues in/
cenderet. ſ꞉ repulſus tormentis eneis inglorius abijt. nec multis poſt diebus claſſis regia ad montē cyrceū
ſex genuenſiū naues inſecuta cū homines effugiſſent demerſit diuiti preda in eis recepta. Quibus ex rebuſ
q̄q̄ȝ de pace tota ferme ytalia conueniſſet inter genuenſes tamē ⁊ regē concordia fieri non potuit. Sed cuȝ
genuenſes exules ad regis opes confugiſſent claſſis ei conceſſa eſt que liguſticū vexans litus. etiaȝ vrbem
ipſam vt relatum eſt oppugnare nō dubitauit ⁊ nunc maioribus viribus idem bellum repetiť. Fuit autem
alfonſus cū Fridericus imperator ad cuȝ venit annis circiter octo ⁊ q̄nquaginta natus. corpore gracili vul/
tu pallido. ſ꞉ aſpectu leto. naſo aquilino ⁊ illuſtribꝰ occulis. crine nigro ⁊ iam albicanti ad aures vſq̄ȝ pro/
tenſo. ſtatura mediocri. cibi potuſq̄ȝ temperans. nec vino vſus niſi aqua multa ꝑdomito. litteris ꝑ omnem
etatem operam dedit. Grāmatice apprime peritus q̄uis latine ꝑraro loqueretur. hiſtorias omnes coluit.
nec poetas aut oratores ignorauit. dyaleticos nodos facile ſoluit. nihil ei abditū in philoſophia. archana
theologie ꝑſcrutās. omnia de ꝑſcientia dei. de libero hoīs arbitrio. de incarnatione verbi. de ſacramento al-
taris. de trinitate. de difficilimis queſtōnibus ꝑcontāti ⁊ ꝑſto ⁊ ſapienter occurrit. in reſponſionibus dan-
dis q̄uis breuis ⁊ circūfuſus. nunq̄ȝ tamē diminutus. Sermone blandus terſuſq̄ȝ. Summa ei cura ne q̄ſ-
piam ab ſe abiret. ingratas petitiones differre maluit q̄ȝ negare. Fauit religioni. rem diuinam diligēter cu
rauit. Sacerdotalia indumenta ⁊ altaris ornamenta ea parauit quibus ꝯpari alia nulla queant. Sacram
ac domeſticam ſuppellectilem auream ⁊ argenteā admirabilē ⁊ incredibicē compoſuit. margaritas vnio-
nes. adamantes ceteroſq̄ȝ lapides ꝑcioſos toto orbe queſitos coemit. ſacelli in quo ſacris interfuit ⁊ aula
rum quas incoluit parietes diuitibus atq̄ȝ aureis pannis ornauit. Veſtiuit ſeipm̄ nitide magis q̄ȝ ꝑcioſe.
ſerico raro vſus aut oſtreo. paludamento. venationi magnā vite ſue partē conſecrauit. In bello ſeuerus ⁊
aſper. in pace clemens ac manſuetus. pepcit facile his qui contra ſe arma tulerant. humanū ſanguinem in-
uitus fudit. ſcelera tn̄ odit. nec impune ſubditos delinquere paſſus eſt. Regnū quod multis antea ſeculis
ſpelunca latronum fuerat adeo pacatum ſecurumq̄ȝ reddidit vt quacunq̄ȝ iter habeas nullus ꝑdonuȝ metꝰ

adſit. Legatis omnibus ad ſe venientibus ſumptus oppipare prebuit. Apoſtolicis qui cardinales eſſent obuiam extra vrbem profectus quaſi patres honorauit. naues inſolite magnitudinis fecit. ⁊ quas qui ꝓcul inſpiciat ſublimes eſſe arces ꝑ mare vadentes arbitref. Edificauit pluribꝰ in locis. ſ in neapoli ſupra ꝙ dici poſſit ſplendide ac magnifice arcē regiam cui nouo caſtro fuit nomen a fundamentis eiectā iterū erexit. tum opere mirabilē. inexpugnabilemq̄ tum ſumptu magnificentiſſimā. turribus orbiculari forma ex lapide quadrato. mirifica ſtructura atq̄ artificio muriq̄ craſſitudine inaudita ⁊ ingenti arcu triumphali ex marmore candidiſſimo excitat. Reformauit ⁊ arcem ſancti ſaluatoris in mari exono nuncupatū. cuius inexpugnabilis ſitus ad vſum magnificentiſſime regie redactus eſt. Ampliauit ⁊ vrbis portum obiecta ī ꝓfundo maris altiſſima mole. craſſiſſimo muro. turribus munita. ſalubritatē vrbi exiccatis paludibꝰ dedit. Magnus ꝑfecto princeps ⁊ in vtranq̄ fortune partem ꝓbatus. qui inter cetera ſibi aduerſancia etiam terremotum anno ab hinc ſcdo paſſus eſt. toto ferme regno qualē nec noſtra nec patrū noſtroꝝ memoria viſum auditumue ferunt. nā ⁊ multa regni oppida funditus corruere. inter que arrianū ita abſorptū eſt tanq̄ fuiſſe mate periſſet. Cara ciuitas abſq̄ inſigni ruina ſupfuit. circiter. xxx. milia hominuȝ inter cadentia tecta periſſe ferūt. neapolitanoꝝ nobiliores edes hiſciſſe diſiectaq̄ ſi. nec tēplū i ea vrbe leſionē nō ſenſit. ſ hodie iam ciuitas ferme refecta eſt ⁊ cuiū diligentia ⁊ regis liberalitate. Ceterū clariſſimi regis qui ſeculum noſtrū velut ſidus q̄ddā ꝓfulgidum illuſtrauit. haud ab re fuerit ꝙ breuiſſime velut in epilogo p̄clara facinora ꝑcurrere ꝙuis temporis a nobis recepti pleraq̄ modū excedant. ex quibus illuſtriora huiuſcemodi ſūt. Adoleſcens mortuo ferdinando patre aragoniā ⁊ que ab illo in hiſpania regna ſuſcepit cū aliq̄diu ſapiēter adminiſtraſſet adoptatus in filium a iohanna neapolitanoꝝ regina diſſuadentibus amicis expeditionem in ytaliam ſuſcepit regine opem tulit. Ludouicū ducē andegauenſem. qui regnū ſibi hereditario iure debitū affirmabat. pluribus prelijs afflictū expulit. reginā que malo vſo conſilio ab ſe defecerat nō tam punuit ꝙ cohercuit. Rhenatū alterū regni emulū armis victū cedere compulit. Johannem vitelliſcū alexandrie patriarcham magnis copijs inſultantem regno fugauit. Caietā bis cepit. ſemel acri pugna deuictam et iterū ciuitatis parte vocante cum defeciſſet neapolim ꝙuis rhenatus ⁊ magnus ineſſet populꝰ expūgnauit. Johannē fratrem nauarre regē in hiſpania laborante armis adiuuit. Maſſiliā inſignem ꝓuincie ciuitatem noctu adorſus obtinuit ac diripuit. ad inſulam gerbim quā veteres lothophagiten appellauerunt a cōtinenti affrice quatuor milia paſſuum diſtantem obſidione amouit. Boſorū prouincie regem cū copijs aduentantem in ꝓximo littore victum ex minoribus caſtris ad maiora fugere compulit. Nec diu pꝰ ex eiſdeȝ barbaris tributa ſuſcepit. Ab eugenio pontifice maximo. qui ſibi de regno contrarius eſſet. quas tandem voluit leges pacis accepit. Franciſcum Sfortiam ex agro piceno armis deturbauit. ⁊ in albania ⁊ in oriente ꝑ ſuos duces turchis infeſtus non parua eis damna intulit. Bis florentinos ob res gallicas armis afflixit. Bis eis pacem petentibus dedit. Sed maius omnibus eſt ⁊ admiratione ſtuporeq̄ dignꝰ quod prelio nauali a genuenſibus vt ante diximus fugatus ⁊ in philippi mediolanenſium ducis captiuitatem adductus mox liberatus potentiſſimo regno potitus eſt ⁊ a victoribus victor tributum accepit. ⁊ adeo erga phillippum gratus inuentus vt ab illo ſuꝑma voluntate heres ſit nuncupatus. Vera gothoꝝ ſoboles ex quibus deriuatum eſſe regiū hiſpanie ſanguinem vnde alfonſi origo eſt haud quaq̄ ambigunt. Illis ⁊ prelio vincere ⁊ regna ſibi ſubijcere proprtū fuit. quoꝝ veſtigia ferdinandus imitatus haud diſſimilem filiuȝ genuit. q̄ndo ⁊ ipe aragoniaȝ Cathaloniam Valentiam Siciliam. Alfonſus vero eam ytalie partem. que olim magna grecia dicta eſt pugnando. inſtando. vicendo ſibi ſubiecit. ⁊ magiſter ytalice pacis factꝰ hiſpanicarum quoq̄ rerum moderator et arbiter eſſe videtur.

DEclaratuꝝ ſitū ymagineꝫ germanie in ſeqn̄ti tabella depictā. occurrit dictū ſtrabonis libro ſeptimo. germani gallicā natione imitantes. corpore procero. coloreꝫ flauo. In reliquis rebus ⁊ forma ⁊ moribus viuendi ritibus gallis pares ſunt. Ideo romani eis hoc nomē iure indidiſſe videnť. cū eos gallorū frēs eloqui voluerūt. legitimi eīn frēs romano ſmone germani dicūtur. Eſt aūt germania a vetuſtis rerū ſcriptoribus multū neglecta. qꝫ tunc interna ⁊ penetralia eius fluminibus impedita. ſiluis ac paludibꝰ inuia. barbarico ⁊ paſtorali ritu. nec niſi ad claroꝝ amniū ripas culta erāt. Reiecto aūt ydoloꝝ cultu. religio neqꝫ catholica mitior ſacra. quantū coaluerit nemo eſt qui ignorat. Latiſſima ē. habēs ab oriēte ſarmatas ⁊ pannonios inferiores. a meridie alpes. ab occidēte gallias. ad aquilonē oceanū germanicū ⁊ ſinū baltícū. quē orientalem dicūt. Amnes in ea totius europe clariſſimi rhenꝰ danubiꝰ albis aliiſqꝫ innūerabiles ⁊ memorandi. Rhenꝰ ineꝫ fontes habet in monte ſeptimo altiſſimo alpiū iugo. In cuius vicinio ꝓdeūt rodanus galliā lugdunēſem narbonenſemqꝫ alluens. Silr̄r padus ytaliā rigans. Ticinus qui padū ꝑpe papiā influit. Athesis q̄ per agrū tridentinū veronēſemqꝫ tandē in adriaticū mare exonerať. Defluit autē rhenus ad aquilonē auido meatu per conualles ⁊ abrupta montiū. Curiēſemqꝫ percurrēs agrū nauigabilis efficitur. Moxqꝫ duos lacus pclaros efficit. venetū ⁊ acromū hodie lacū bodme ⁊ cellenſe vocatos Relinquēs in medio conſtantiā vrbē concilio maxīmi q̄nti inſignem. Deinde flexuoſo littoꝝ amfractu. varijs montiū rupibus incitatus. terribili fremitu eructuat. crebriſqꝫ receſſibus alueū ſuū excauat. Iteꝫ per auguſtam rauricā hodie Baſileam nobilē vrbē defluens. reſiſtentia ſibi litora rodit. alueoſqꝫ ſibi nouos magno accolaꝝ damno querit. Argentināqꝫ Spiram wormaciā Maguntiā. Confluentiā. Coloniam nobiliſſimas germanie ciuitates preterfluens. aſſumptis multis nauigabilibus amnibus. vt Meno. Necaro. Lunago. Moſella. Maſa aliiſqꝫ. In oceanū germanicū multis hoſtijs effunditur. factis inſulis. quarum alique a friſijs. alie a ſycambris. i. gelrenſibus. alie a Batauis hodie holandrinis incolūtur.

¶ Occurrit ſecūdo danubius celebratiſſimus Europe fluuius. cuius fontes in iugis montis arnobe vbi caput hercinie ſilue. in villa vulgo Doneſchingen latine danubij locio. fluit auteꝫ ab occiduo in orientē. primo lentus ad duas dietas Ulmā vſqꝫ celebre ſueuoꝝ oppidū. Ibiqꝫ auctus blauio hylaro aliiſqꝫ fluminibꝰ ſtatim nauigabilis efficitur. per innumeraſqꝫ lapſus gentes. nobiliſſimaſqꝫ ciuitates alluēs immenſo aq̄rum auctu ſexaginta amnibus receptis. pluribuſqꝫ eorum nauigabilibus tandem in pontum euxinū. vaſtis ſex oſtijs euoluitur.

¶ Occurrit tercio albis fluuius cuius fontes in montibus diuidentibus Sleſiā a Bohemia. cum fluuio multauia. bohemiā mediam rigat. tandemqꝫ per ſcopoloſos receſſus ſilue bohemice penetrans Miſſenā inclitam vrbem. Magdeburgūdumqꝫ aſt alias marchie et ſaxonie ciuitates alluens. in oceanū tandem germanicū ꝑpe hamburgā influit.

¶ Sunt item alij amnes clariſſimi. quoꝝ fontes breuitatis gratia omitto.

¶ Occurrit quarto loco ſilua hercinia quā hodie circa caput ⁊ fontes danubij inquilini ſiluam nigram nominant. ſcd̄m pomponiū mellam dierū ſexaginta iter occupās maior ⁊ notior alijs. Sortitur aūt alia ⁊ alia nomīa prout germanos accedit ⁊ diuidit. habet ⁊ multos ramos ⁊ cortina. quibus alia indigene dant nomina. a capite eīn ortus ſui vſqꝫ ad necari fluminis ripas percurrēs. nomen ſilue nigre obſeruat. a ripis vo Necari vſqꝫ ad menū flumen vulgo nomen Ottenwald. a Meno vo vſqꝫ flumen Lonam prope Confluentiā weſterbald latine ſilua occidentalis vocitatur. Poſtea flectit ſe ad orientem. diuidenſqꝫ franconiam ab Haſſia. Item franconiam a Thuringia iterum aperit ſe medium ⁊ in modum circuli vt in ſinū recipit bohemiā poſtea in montibus Morauie percurrit per mediū pannonioꝝ a dextris. ⁊ polonoꝝ a ſiniſtris. vſqꝫ ad dacos ⁊ getas. aliud atqꝫ aliud nomen ſibi vendicans.

¶ Eſt autem germania regio totius europe permaxima. que tū confinio ſocietateqꝫ romanoꝝ. tū ſacra religione ad eaꝫ humanitatē eſt redacta. vt queādmodū numa pompilius ferocē. indomitūqꝫ romanū populuꝫ religione ⁊ iuſticia gubernauit. Ita religione germanica barbaraꝝ vicinarūqꝫ ſparſa congregauit imperia. ritus molliuit tot populoꝝ diſcordes ⁊ feras linguas. ſermonis ſui cōmercio ad colloquia contraxit. humanitatemqꝫ eis dedit.

¶ Eſt item germanie locus nobilis. precipue vbi fluminibus irrigatur. Magna enim ⁊ beata illi amenitas. celo temperies. campis fertilitas. colles aprici. ſaltus innoxij nemora opaca frumentorū omnis generis habundantia. vitiferi colles. amniū fontiūqꝫ vbertas. totā eam perfundens. vndiqꝫ negociationibus. cōmercioqꝫ potens. bona hoſpitibus. mitis ſupplicibus. neqꝫ ingenijs. ritibus. viris. precipue ī rebellica alicui nationi cedens. Metallorum item oīm fertilitate nullis cedit terris. Uniuerſa eīn ytalia. gallia. hyſpania item alie atqꝫ alie nationes. argentū quaſi omne ex germanie negociatoribus habent. Similiter cuprum ſtannū habundat. Item mineris ſalis. quorum fontes copioſiſſimas habet. Sola item ſine externis auxilijs. tot equitum. tot peditum armare poteſt. vt extraneis nationibus facile reſiſtere poſſit. Plura ⁊ immenſa dicenda forent de religione. iuſticia. fide. que omnia ne tedij arguar omitto.

VSLANT
IBERNIA
SCOCIA
ANGLIA
OCEANVS GERMANICVS
DACIA
Hamburg
Lubick
LVNDEA
HOLAND
Traiectum
Monster
FRISIA
Albis fl
Prug
Calis FLANDRIA
OCCIDENT
Tibulla fl
GELRIA
WESTVALIA
Colonia
PICARDIA
BRABANCIA
Aquisgranu
MARCHA
SAXONIA
NOR MANDIA
FRANCIA
BRITANIA
Lutzelburg
Trier
Marburg
Palatina
Mosella fl
Erfort
Francfurt FRANCONIA
Mentz
Menus fl
Heidelberg
Herbipolis
Sala fl
MIXIA
Orliens
Tors
Secana fl
Speier
Metz
Bamberg
Argentina
BVRGVNDIA
Basilea
Noling
Salin
SWEVIA
Vlma
Danubius fl
SVEVIA
BAVARIA
Lion
Rodang fl
Velontz
Bern
Constancia
Renus fl SVEITZER
Isara fl
Iller fl
Augusta
Monichen
Enos fl
Aurino
Durencius fl
Athesis fl
Villach
Triest
PROVINCIA MASSILIA
LONGOBARDIA
Janua
Verona
Vincencia
Padua
Venecia

NACHT
WILDLAPPEN
GRVNLAND
RVSSIA
FINLAND
SWEDEN
Plesgo
GOTLAND
Riga
RVSSIA
MARE GERMANICVM
Silandia
Femern
LIVONIA
Melbing
Dantzg
POMERN
Grispalt
PRVSSIA
MARCHIA NOVA
Stetin
Vistula fl
LITTAV
Francfurt
GERMANIA MAGNA
POLONIA
Warse
SLESIA
Bosenn
MOSOVIA
TARTARIA
ORIENT
LVSACIA
Presla
POLONIA
Lemberg
WALACHIA
Gorlitz
Cracouia
MORAVIA
VVRTZLANT
TRANSILVANA
Wienna
Noua ciuitas
Vesperin
Wardein
Sibenburg
VNGARIA
Ofen
Belgrad
Dunua fl
Bettau
Cili
Saw fl
TVRCHIA
Andranopolis
Constantinopel
MITAG
Zeng
Ragus
ALBANIA

FINIS

Adeſt nunc ſtudioſe lector finis libri Cronicarum per
viam epithomatis ⁊ breuiarij compilati opus q̄dem
preclarum. ⁊ a doctiſſimo quoqꝫ comparandum: Continet
em̄ geſta. quecūqꝫ digniora ſunt notatu ab initio mūdi ad
hanc vſqꝫ tēporis noſtri calamitatem: Caſtigatūqꝫ a viris
doctiſſimis vt magis elaboratum in lucem prodiret. Ad in
tuitū autem ⁊ preces prouidorū ciuiū Sebaldi Schreyer
⁊ Sebaſtiani kamermaiſter hunc librum dominus Antho
nius koberger Nuremberge impreſſit. Adhibitis tamē vi
ris mathematicis pingendiqꝫ arte peritiſſimis. Michaele
wolgemut et wilhelmo Pleydenwurff: quarū ſolerti acu-
ratiſſimaqꝫ animaduerſione tum ciuitatum tum illuſtrium
virorum figure inſerte ſunt. Conſummatū autem duodeci-
m̄a menſis Julij. Anno ſalutis nr̄e. 1493.

LAVS DEO

AD MAXIMILIANVM CAESAREM

Si quis opum largus : ſiquis uirtutis alumnus :
Si quis ſincere cultor amicicię :
Si quiſquam dubia fati ſublimior aura :
Si quis fortunam qui facit ipſe ſibi :
Si quis marte ferox : ſi quis poſt arma benignus :
Si quis qui quod habet, hoc habet ille bonis :
Si quis poſſeſſor fidei, probitatis honeſti :
Ne uiuam ſi non tu mihi cęſar hic es .

DE MAXIMILIANO CAESARE

Rex legum iuriſq; dator placideq; quietis :
Ceperat hoſtili petitus arma dolo .
Iamq; truces bello Morinos conuicerat acri
Et dederat famulas Tabula ſicta aquas
Cum ſubito fractoſq; animi, ueniam precantes :
Non tulit ulterius mens generoſa uiri :
Inq; fidem, et ueteris accepit foedera pacis .
Nil ultra uictus quod dare poſſet erat .
Quęrenti hoſtilem gentem cur perdere nollet
Rettulit : ut uictis parcere ſepe queam .

· AD · DOCTOREM · HARTMANUM · SCHEDEL ·

Ouricnem quicumq; tui male nominis olim ·
Horruit : hic mores iudicet et ſileat
Nam grauis es virtute nitens : et moribus almis
Ingenuis / probitas quem bene nota beat

BEATVS · VIR ·

Eſſe ſui iuris hominem : ſua ſeq; tueri
Contentumq; ſuis : alienum nolle : beatum
Efficiunt : igitur ſi quid queſieris ultro
Excedunt tua dotn modum finemq; beati

Hieronimus Monetarii de Feltkirchen utriusque
Medicine doctor : Hartmanno Schedel eiusdem
facultatis doctori eximio · Salutem plurimam dicit ·

COGITANTI · MIHI · SAE-
pe numero Clarissime doctor : Quo pacto morta-
les nati periculis variis, morbis, adversitatibusque
in hac temporum calamitate iactati : nostram me-
moriam prope immortalem redderemus. Offereb-
ant se inter ceteram quatuor : Littere : Eloquium :
historia : figurarumque et rerum ymagines. Occurr-
ebant inquam primum Litterae : Quas elementa et oris humani pri-
mos sonos nominamus : Quibus omnium rerum cognitio et memoria ha-
betur. Nihil enim eternius clariusque doctissimorum omnium consensu litte-
ris esse potuit : Quarum initium licet multis gravissimis viris aut
eternum, aut incertum appareret : obscurationibus earum latentis corti-
libus inscriptas : plures tamen has egiptios primo repperisse : Moxque a
Cadmo e phenicia in greciam admirantemque inititulum migrasse. Sine
quibus, quecumque maiores nostri retroactis seculis fecissent, cuncta
omnia oblitterata essent. Undecumque tamen effluxerint Litterae : pre-
ter deum primopem et fabricatorem mundi auctor certus inventus est
nemo. Succedit nunc Litteris eloquentia Quae quantum ad informandam
vitam possit : quotidiana experientia certiores efficimur. Movetur enim
auditura mirum in modum verbis. Nisi enim sermo index animi adesset :
ipsa ratio, non tam nos iuvaret : nec tam manifesta in nobis appare-
ret. Hominibus enim mutis quid confert ille celestis animus. Ea enim
quae mente concepimus : eloquendo promere possumus. Perhibetur
Orpheus theologorum antiquissimus sua excellenti facundia libidin-
osos ac truces brutorumque animantium moribus similimos ad mansuetu-
dinem, et omnium rerum pacientiam animasse. Conditores etiam urbium
vagam olim multitudinem commovisse : ut coiret in populos. Repertores
item legum orationis vi confirmatos : ut liberam vagumque alias hominem
muro includerent : ad servitutem iuris astringeret. Instituta etiam vitae
Etsi natura sua sint honesta : plus tamen ad formandas mentes valere.
Quoniam pulchritudinem rerum claritas orationis illuminat. Degenti-
bus etiam in longinqua regione prodesse eloquentia possumus : Ad qu-
os enim copia convictusque noster numquam venturus est : ad hos ser-
mo perveniet. Nec enim deus parens rerum hominem a beluis mag-
is separavit : quam dicendi facultate. Cetera enim animantia in mult-
is nos praestant : ut viribus, ut firmitate, ut pacientia, velocitate
minusque externe opis egent : Etiam ingredi, pasci, aquas tranare ab-
sque docente natura ipsa sciunt. Moliuntur item nidulos, Texunt ni-
dos : excludunt fetus, alimenta in hiemem reponunt. Tamen quasi se-
rmone carent, muta et irrationabilia dicuntur. Cum igitur nil melius
oratione accepimus : Quid dignius nobis datum esse credimus. Quam
eloquentiam : Qua non solum animalibus : ymo ipsi homines inter
nos volumus praestare. Ipsa enim amicos defendit : senatum consilio
regit : Trentum populi (in quae vult) ducit. Tantumque laudis et glorie
per ipsam assequimur : ut ne dum loqui (quod pereidi mutuigit) sed fulg-
urare et tonare videamus. Occurrit deinde tercio loco historia facto-

rum nos similis exactas non minore laudis precomio digna. Inter om
nia enim quibus hominum felicitas parari potest: Laus maxima ut dici
historie tribui solet. ¶ Est enim testis egregia omne genus hominum de bene
et male actis a posteris. Nec permittit ingrata et admiranda meorum maiorum
facinora sua gloria fraudari. Ostendit item preteritorum exemplis: quid po
tius sit faciendum: quid ne fugiendum: quid denique appetendum. Legen
tes enim historiam admonemur. Quid conferat ad degendam vitam. Cum
erratis aliorum in melius vitam nostram instituimus: Et eorum bene actis
tamquam quodam calcari ad imitandum animamur. Laudantur seniores
a iunioribus, quos longa etas prudentiores efficit. Laudatur vero historia
plus senioribus: quanto magis rerum amplectitur diuturnitas temporis
quam longa etas hominis. ¶ Confert item historia tum iunioribus: quos mu
ltarum rerum frequens lectio antiquioribus equat. ¶ Confert similiter virtute
profectis: quibus diuturna vita rerum experimenta subministrat. Priua
tos enim homines dignos imperio efficit: Imperatores vero ob immortalem
gloriam ad egregia facinora impellit. Milites ob laudem que mortem sequ
itur ad pericula subeunda pro patria promptiores efficit. Maleuolos et im
probos timore infamie deterret. Ea propter plures litterarum monimentis
moti (quibus virtus immortalis redditur) condiderunt tum urbes, tum
sanctissimas leges, tum nouarum denique rerum inventores extiterunt.
Nisi enim historie beneficium virtutis facinora immortalia redderet: qu
am plures primo rerum arduarum congressu territi fuissent. Sed quia
decorum est pro comparanda gloria immortali, labores mortales per
peti. Qua propter hercules labores plures adiit. Eneas (dum urbem
conderet) mari et terra iactatus varia pericula sustulit: Quo historie
beneficio eorum gesta et virtutes ab interitu vendicarent. ¶ Magna item est
philosophorum copia: Ingens atque Romanorum exterarumque ciuium nu
merus: qui ut bellum aut ingenii gloriam sibi cumularent, in perpetuis
peregrinationibus vitam transegere. Ut plato qui relictis Athenis pri
mo Egiptum deinde Italiam adiit. Ut pitagoras qui semel domo egre
ssus numquam redit: veritatis flagrantiores, quam amore patrie. Vide
runt enim cetera monumenta: ut signa: tabulas: columnas: ad paruum temp
oris perdurare: variisque casibus disturbari. Historiam vero nos ad ho
nestum impellere: vitia detestari: probos extollere: improbos deprime
re: Denique ex ipsa tamquam fonte uberrimo quod cuique faciendum sit hau
rire. Ideoque eorum gesta et preclara virtutum facinora historie mandari
voluerunt. Quae per vniuersum orbem in mille librariis diffusa. Ipsum
tempus (quod cetera omnia consumit) custodem sui habeat. ¶ Oratur
ut quarto denique loco illustrium virorum, aliarumque rerum imagines,
figure et effigies: Quae quantum scriptura ipsa confert homini docto
litteratum pictura homini laico et illitterato. Videntes enim picturas ima
gines signa et tabulas res gesta ante oculos ponitur, Ac si presens
geri videretur. Legentes autem historiam, quasi auditu res gesta ad
memoriam reuocatur. Ut autem visum (quo plurimas rerum differentias intu
emur) nobiliorem auditu credimus: In picturis et ymaginibus maiorem
quam libris reuerentiam exhibemus. Mouetur enim visus pictura et eff
igie: auditus vero libro et sermone. Hinc item euenit Ciceronem mem
oriam ipsam omnium rerum thesaurum ymaginibus et figuris robora
ri: Quibus animus tamquam face quadam accenditur, vehementissime
que ad virtutem commouetur. ¶ Exemplo sunt nobis arcus triumphales,
regum palacia: templaque omnipotenti deo dicata: sanctorum imaginibus
illustriumque virorum statuis signis et tabulis decorata. Quae cum intuem
ur: ipsis tamquam quodam speculo examinur: ut veterum nostrorum vesti
gia imitati: famam et gloriam eorundem adequemus. ¶ Admirari tandem
impressoriam artem a nostratibus nuper inventam. Artem inquam impri

mendi characteres: Quae in ciuitate Maguntina ſuperioris germanie
ad ripas rheni fluminis ſita primum ſumpſit initia. Cuius beneficio an
tiquis poẽtiſq; ſcriptoribus æternitas conceditur. Studioſiſq; viris in ma
gna librorum copia: ocium non modicum tribuitur. Libri enim quam mul
ti iniuria temporum: maiorumq; noſtrorum negligentia nimium depra
uati / aut pene deperditi in lucem reſtituti ſunt. Quod ſi ars illa im
preſſoria maturius eſſet inuenta: quam plures nobis ſupereſſent libri a
maioribus noſtris ſummo ſtudio editi: Qui propter bella / incendia tem
poruſq; iniuriam perierẽ. Ex infinita enim optimorum librorum copia: quam
pauci nobis ſunt relicti: partim deſidia hominum partim quod ſine ſum
ma difficultate ac ſumptu. Nec niſi a diuitibus comparari poterant. Nu
nc autem huius digniſſime artis beneficio intra menſem decem viri plus
librorum imprimunt: Quam centum antea intra annum exſcribere potue
runt. Nec eſt quis ſe a perdiſcenda philoſophia ob librorum penuriam
ſe abdicet: cum modico ere doctiſſimorum virorum monumenta compara
re poſſit. Haec cum ita ſint Mi Hartmanne: ne tuo ſenio decreſcens te
mpore: poſteritatemq; laborum tuorum participem faceres. Statuiſti
vetuſtas hiſtorias perluſtrare: more pictorum omiſſis ceteris par
tibus / faciem et vultum rerum depingere. Queq; digniora eſſent no
tatu. Ex immenſo hiſtoriarum pelago Ab initio mundi ad hanc uſq;
etatem noſtram per viam Epithomatis et breuiarii excerpere. Quid
enim dulcius: quam ut apes variis hiſtoriarum floribus inſidere. Et
quod fructus ad inſtitutionem vite noſtre conducibilius videretur colligere,
poſteritatiq; relinquere. Ut autem hoc opus tuum magis ſplendeſceret:
Adhibuiſti tibi quoſdam pictores mathematicos: Qui olim ad manda
tum Maximiliani Romanorum Regis invictiſſimi. Noui veteriſq; teſta
menti figuras in duos libros pinxerunt: Quorum induſtria et labore
clarorum virorum imagines tum ciuitatum (quantum poſſibile erat) ſi
militudines: huic tuo libro incorporari effeciſti. Inſeruiſti etiam mi Har
tmanne operi tuo hiſtoriam. Quam pius papa olim de Europa et re
bus in ea geſtis ſcripſerat: Tamquam huic operi accomodatam: Quam cum
laceram / mutilatam et in multis ita depravatam inuenires: Ut ipſe pius
ſua relegens abhorreret. Voluiſti ut illam tuo amore recognoſcerem:
et inſtigarem: Quod cum difficile eſſet: tamen ut latine lingue ſectatores
iuuarem. Et pium ſuis verbis eruditiſſimus audires loquentem: vehe
menter elaboraui / et curioſe emiſus ſum. Errores (quos plures depre
hendi, fortaſſis ob librariorum negligentiam / aut correctorum inſciciam)
emendare. Quod nunc aſſecutus videor: ſi diligens fueris lector.
Addidi ſimiliter in calce Tabulam communem locorum Germanie cum
confinibus ſuis: ab oriente et occidente. Quo longitudo et latitudo Ge
rmanie ante oculos ſita magis clareſceret. Placuit autem me unanimoui
quod has tuas primicias magno labore: nocturniſq; vigiliis congeſtas
Nurembergenſi Senatui dedicaſti: ut noſtre rei publice gubernator
es gloria immortali afficeres. Opuſq; tuum illorum auctoritate illuſtra
res: Quod feciſſe Hieronimum / Auguſtinumq; comperimus: Qui res
egregie geſtas in lucem exprimebant: Virtutemq; illorum quibus lib
ros ſuos dedicarunt: claram laudibuſq; celeberrimamq; efficiebant:
Tu ſimiliter noſtro Senatui labores et vigilias merito contuliſti: Qu
em ubi precipuum elegiſti: Quemq; iuſticia pietate clementia: aliiſq;
virtutibus antecellere videbaſ. Sed iam ad opus legendum tranſe
amus: Quod ſecundum ſeptem mundi etates diuiſiſti: Tabula et Re
giſtro prepoſito Quo facillime pro foliorum numero ſingula reperies.

Quo mundi Anno Reges, pontifices, aut duces regnauerint: Vel quoto Anno Insigniores ciuitates condite fuerint. Aut quo tempore prophete, Sancti, Summi pontifices, Imperatores, Aliique illustres persone floruerint. ¶ Quibus omnibus legentis animus magna voluptate afficitur. Et ad colendas virtutes: et detestanda vitia incitabitur. Vale mi Hartmanne: et tuum Hieronimum ut soles amore prosequere. ¶ Datum Nuremberge preclara vrbe Germanie: ydibus Iulii. Anno Salutis 1 4 9 3.

¶ Ad Hieronimum.

¶ Aerea si centum resonet mihi lingua sonoris
Oribus: et faueat dextra musa mihi.
Non valeam meritis digna tibi carmine grates
Soluere: nec laudes tollere ad astra tuas
Quas quoniam tibi re non possum reddere: habebo
Aeterno fixum pectore Hieronimum.

¶ H. S. D.

·IC· ·XC·

Alma dei ſoboles. diuorum maxime ieſu.
Terrarum coeliq; deus hominumq; redemptor.
O bone: da facilem victum longeuaq; fata.
Noſtraq; foelicem comitentur tempora pacem
Tu tamen ante alias longe ſanctiſſima virgo.
Rectorem contra poli nunc adiuua votis

·: H ·:· S ·:·

Danielis·viiij·
Et poſt ebdomadas ſexagintaduas occi-deatur Criſtus:⁊ non erit eius popul⁹ q̄ eū negaturus eſt.

Jhus crux nos ciba fructib⁹ Illuſtra co-gitat⁹:ſacris reple ſul gorib⁹:ſupra pios af fat⁹:rectis duc itine-rib⁹:hoſtis frange co natus ſiqȝ xp̄e timē tib⁹:tranquillus vite ſtatus·

Zacharie.xi·
Et appenderunt mer cedem meam:trigin ta argenteos·

Abacuck·iij·
Cornua in manibus eius:ibi abſcondita ē fortitudo eius

Aggei vltimo
Et ponam te q̄ſi ſig-naculū:quia te elegi dicit dn̄s exercituum

Malachie·iij·
Et accedam ad vos in iudicio:⁊ ero teſtis velox maleficis et ad ulteris ⁊ periuris

Michee·v·
Ex te mihi egredieẗ qui ſit dn̄ator in iſra-hel ⁊ egreſſus ei⁹ ab initio:a diebus eter-nitatis·

Sophonie·iij·
Qua̅ p̄pt expecta me dicit dn̄s in die reſur rectionis mee in futu rum:q̄z iudiciū meū ē vt cōgregem gentes et colligam regna·

Jhs teſtis veridicus
Jhs iudex iratus
Jhs ductor magnifi cus· Jhs rex regis fi lius.

Iudi cij eq̄ tas·

Eter ni tas Reg ni.

Jheſus ſponſus orna tus· Jhs liber ſigna-tus· Jhs fontalis ra dius· Jhs finis opta tus.

Amos·viiij·
Qui edificat in celo aſcenſionem ſuā:et fa ſciculum ſuum ſuper terram fundauit·

Dauid Ps̄·xxi·
Foderūt manus me as ⁊ pedes meos:di-numerauerunt oīs oſ ſa mea dederūt i eſcā meā fel:⁊ acetū pota uerunt me·

Jheſus triumphans mortuus·Jheſus ſur gens beatus Jhs de cor precipuus·Jhus orbi prelatus·

Re-ſurre ctio-nis noui tas·

Aſcē ſiōis ſubli mitaſ

Jhus ductor exerci-tus·Jhus celo leua-tus· Jheſus largitor ſpiritus Jheſus la-ans reatus.

Geneſis·xlix·
Ad predā fili mi aſcē diſti:requieſcēs accu buiſti vt leo:et q̄ſi le-ena·

Job·xvi·
Hoſtis meus terribi libus oculis me intui tus ē Aperuerūt ſup me ora ſua:⁊ exprobrā tes percuſſerūt maxillā meam

Jhs ſpretus ab omni bus Jheſus cruci da natus Jhus iunctus latronibus· Jhs felle potatus.

Con ſtāti a i cru ciatu

Vi-ctori a i cō flictu

Jhus ſol morte palli dus· Jheſus tranſfi̅ xatus· Jhus cruore madidus· Jheſus in tumulatus.

Salomon ſapiētie·ij
Contumelia ⁊ tormē to interrogemus eū: vt ſciamus reuerenti am ei⁹:et probemus pacientiā illi⁹:et mor tem turpiſſimam con demnemus eum·

Oſee·xiij·
¶ Ero mors tua O mors:morſus tuus e ro inferne·

Jheſus dolo venun datus·Jheſus orans proſtratus· Jhus tur ba circundatus· Jhs vinclis ligatus.

Con fiden cia in peri-culis

Pa-cien-tia in iniu-rijs

Jhs notis incognit⁹ Jhs vultu velatus Jhs pilato traditus· Jhs morte damnat⁹

Jheremie trenoꝝ·i·
O vos omnes q̄ trā ſitis per viam atten-dite ⁊ videte ſi eſt do lor ſicut dolor meus·

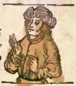

yſaie·vij·
Ecce virgo concipi-et et pariet filium:et vocabitur nomē eius emanuel·

Jhs baptiſta celitus Jhs hoſte temptat⁹· Jhs ſignis mirificus Jhs transfiguratus·

Cel ſitu-do v̄ tutis

Ple nitu-do pi etatiſ

Jhs paſtor ſollicitus Jhs fletu rigatus· Jhs rex orbꝫ agnitus Jhs panis ſaciatus.

Baruch·iij·
Poſt hec in terris vi ſus eſt:⁊ cum homini bus conuerſatus eſt·

Moyſes Geneſis·ij·
Lignum etiam vite i medio paradiſi:lignū q̄z ſcientie boni ⁊ ma li·

Jhs ex deo genitus· Jhs emiſſus celitus· Jheſus prefiguratus Jhs marie natus·

Ori-ginis p̄cla-ritas

Con uerſa tiōis hūili tas

Jhs cōformis ꝓrib⁹ Jhus a magis mon ſtratus·Jhus ſubmiſ ſus legibus· Jhs reg no fugatus.

Abdie·i·
Inualuerunt aduer-ſum te viri pacis tue: Qui comedunt tecū ponent inſidias ſub-ter te·

Johelis·ij·
Quia germinauerūt ſpecioſa deſerti:q̄z lig num attulit fructū ſu um ficus ⁊ vinea de-derunt virtutem ſuā·

Fructus arboris

Ramos arboris

Ramos arboris

Fructus arboris

Ezechielis·xlvij·
Et erunt fructus ei⁹ in cibum:⁊ folia eius ad medicinam·

Johannes baptiſta

Apocalipſis·xxij·
Lignum vite afferēs fructus duodecim p menſes ſingulos red dens fructū ſuū:et fo lia ligni ad ſanitatem gentium.

Ezechielis·xxxi·
Om̄e lignum paradiſi dei non eſt aſſimilatū illi et pul chritudini eius:quoniā ſpe cioſum feci eū:et multis cō denſiſqȝ frondibus.

Johannis·i·
Ecce agnus dei qui tollit peccata mundi·

Trenorum·i·
Maria virgo
O vos omnes q̄ trā ſitis per viam atten-dite ⁊ videte:ſi eſt do lor ſicut dolor meus·

Bonauētura
primus inuen tor hui⁹ arbo ris. Hoc cru-cis vite lignū oſtēdit tibi ſig num·Dat fru ctum dignum contēpſit om̄e malignum.

Maria magdalena

Sum magda lena xp̄i dulce dine plena Nō deſpero Vos qui peccare ſo letis.

Qui fecit fieri arbo-rem
Iſte eſt deus meus i quo ſemper ſperaui ⁊ credidi:⁊ adiut⁹ ſum

Impſſum vlme xcij·
Per iohannē Reger

De magnificacione: urbium

Nihil eque civitates amplificant ut civium virtus ac gloria: qui hoc edificiis
aut frequentie melius atque opibus fieri putant falluntur, ut singulos viros
sic et urbes et regna et imperia, non vetustas, non turres ac menia, non
platee, non palacia, ac templa marmorea, non statue, non picture, non au-
rum, non gemme, non campi legionum: et classium plem portus, non pere-
grinis referta mercibus emporia: et lucri amore equor omne sulcantium:
non postremo civium forma vel numerus: non rerum copia, exundantisque ubi-
forum: non purpuree clamides virorum: muliercumque nurus ruibus: non fastus,
non delitie, non voluptas: sed virtus sola nobilitat: gestarumque rerum
fama: quam viri pariunt, non numeri :~

Et magne urbes parvos cives habent. Homo vero ex hiis constant. Et pue
magnos quosdam habuere quin in silvis abiectus ac nutritus romulus omni-
um urbium reginam urbem Romam condidit: quam erigere voluit, in maxi-
ma urbe genitus catelina :~

De fragilitate: urbium & edificiorum

Omnia que manu hominum facta sunt vel manu hominum evertuntur: vel stan-
do et durando deficiunt. habet tamen manus prevalidas longa dies: cui
his operibus nullum semio resistit. Ruentibus ergo hiis quibus gloria funda-
ta est: ipsam quoque corruere necesse est: Respice antiqua que ignota esse non pos-
sunt. Ubi est nunc Troyanum illud ylion superbum? ubi birsa methagis?
Ubi turres et menia babilonis? beluarum nunc habitacio et serpentium de ba-
bilone loquor antiqua: altera nempe propinquior et recencior adhuc sant-
cto ibidem in situ. Ubi denique illa septem operum grecis scriptoribus celebrata:
Atqui ut ad propinqua veniamus. Ubi est queso illa neronis domus aurea quam
edificavit Rome mirande magnitudinis domum trium milium passuum ambitum ha-
bente: quam primo transitoriam nominavit: inde igne consumptam restauravit ipse
sui cum auream nominavit. tectum cum aureis laquearibus exornavit. cenacula cu-
bicula tabulis eburneis auro gemmis et mirissimis ornatis mirabili artificio de-
coravit: que quantum fatigaverit architectos rogitum: lectores etiam nunc fatigant.
Que quidem domus cum aliis edificandi furoribus quibus omnes excesserat ad inopiam illum
compulit et rapinas. Ubi sunt terme diocleciane: et balneum antoninum. Et sym
beum Maurorum: et Septizonium Severi, et eiusdem terme sencione. Demum ut su-
mam rerum attingam. Ubi est Augusti forum: et edes martis ultoris: Ubi edes
tonantis iovis, Et appollinis templum in pallacio. Ubi eiusdem porticus et bi-
bliotem grecam pariter et latina? ubique tot opera per illustres viros multas urbis
in locis tanto labore tot impensis edificata. Marci philippi edes herculis et mu-
searum. Edes diane, atrium libertatis. theatrum balbi cornelii amphiteatrum sta-
tilii thauri. Innumerabilia preter hec opera marci Agrippe. Querere urbem totam,
aut nihil invenies, aut perexigua tantorum operum vestigia. Certe Augustus
omnium superbus: nisi aliqua edificia reliquisset. iam pridem omnis eius gloria
corruisset: Nec vero solum templa deorum que pene erat in ipsos edificantes ru-
re: sed puta etiam loca hac ipsa aemule in eadem urbe alia tenderunt. alia
tremuerunt. Et nunc iure ponderibus suis sunt preter unum pantheon Agrippe
quod diis erectum, sancti possident et Maria que antiquissima illam domum
sui nominis vetustate sustentant. ~ ∴ ~ ∴ ~

BAYERISCHE STAATSBIBLIOTHEK MÜNCHEN

Item das iſt der tail gegen mittemtag.

Ob yemant ſprech oder in Im ſelbs trachtet.
Aus wem oder wie man das machet.
Die kunſt Geometrey iſt genant,
Thut vns des ertreichs leng vnd brait bekant.

Jheſus. ʒ · 1 · ʒ · 8 · ʒ · 9 · ʒ · 2 ʒ Maria.

Item das iſt der tail gegen dem aufgange der ſunnen.

Item das iſt der tail gegen dem nidergang.

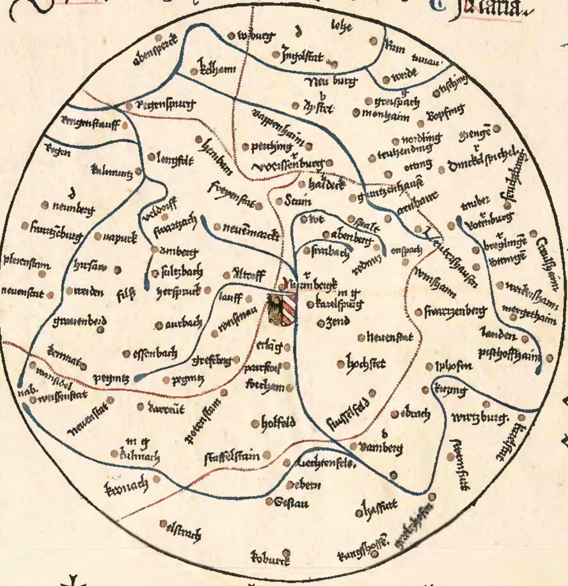

Das ſein die Meill. Jorg Glogkendon.

Das ſtucklein in dē zirckel Do hat der dyamiter xvj. meil vnd Nurmberg ligt in der mitt des zirckels vnd hat vberall vmb ſich auff das weitiſt ſechzehen meill begriffen. Wiltu nun wiſſen wie vil meill von einer ſtat zu der andern ſey ī dē obgenātē zirckel verzaichet. So nym einen zirckel vnd miß von einem roten puntlein zu dem andern bey den namen der ſtett in dem zirckel verzaichet. Vnd ſetz dēn den gemeſſen zirckel auff die zall der ſtrichlein vnder dem zirckel ob der geſchrifft bezaichet Do iſt von einem ſtrichlein auff das ander ein meill vnd von einem kreutzlein zu dem andern zehen meill.

Nach dem der menſche genegyt iſt die landt vnd ſeltzſame ding zu erfaren
hab ich diſſe karten laſſen außgen dar in man klerlich vindet waſſer vnd
Stet vnd auff das ſich ein ider deſter paß dar nach richt hab ich diß regiſter dar
zu gemacht Vñ ſolſt alſo verſten Das weyß iſt d ewtſche land in der miten vñ
geringes vmb ſtaſſen dar an lybñ kunigreich vñ ſprach Yec iczliche von einer
weſunderẽ farbe Vñ ſend alle nombaffuge ſtete mit groſſen punckẽ Die kleine
kündẽ punckt klain ſtet Vnd d weg gen rom iſt punckdirt durch dewtſche land
mit klein puncklein Der yezlich eingemaln dewtſche meil iſt Der weg von kraca
Danczga Roſtig Ryb Lubeck Premen Vtrich Nybort Marberg von einner
yczlicher ſtat d negſt vnd wequembſt weg pyß gen Rom iſt mit puncktlen ver=
zaichnet ¶ Item nambhftige waſſer vnd fluß ir nomen iſt weſchriben Auch
vindt man ir vrſprunck vñ einfluß i welches mere ſy fliſſen Auch alle namabftug
vñ groſſe gepirg in dewtſche vñ ander landen mit ſteinfarbe außgemalt.
Item die farb aller ſprach vñ land Mere iſt zu wiſſen Die mere ſind mit plober
farbẽ Vnd die inſſeln mit rotter menig farbe Auch welſche land dar in neapolis
vñ rom leyt iſt gemuſt oder playch grun Franckreich rodt Niderlandt playch
gel Schotland grun Denmarck mit zweyen czuiffeln mit fater ſteinfarb gemalt
Polnerland praun Behamẽland gell mit gruuem wald vmbfangẽ Vngelant
graß grun Bintiſche land hoch gell
¶ Item in dewtſchen landẽ die nambhaffrigiſtẽ walfart verzaychnet Da iſt ein
klein kirchlei gemacht Als. Ach. Sannt Otilia. Einſigel. Sannt wolfgang.
Oetigẽ. Zum heiligen plud. Sternberck. Sant anthoni de venia in franckreich
Maria de loreta am venediſchen mer. Roma die hogſt. Auch im iczlichẽ kung
reich iſt ein kleins ſtetlein ſindt die haupt ſtedt wedeutten.
Item nebẽ die zwe leiſten die ein gegem dem auffgang iſt die hoch des poly als
wen du ein linien vber die zuerch legſt von einer leyſtẽ zu der anderñ vnd waß
do ſtedt in der linien kumen die haben des polus hoch als dan in der leyſten iſt
verzaychnet Neapolis hat. 41. grad biß herab gegẽ Denẽmarck hat. 58. grad.
¶ Item in der andren leiſten gegen dem nider ganck iſt gezifferirei waß dir ſtet
wekomen in d egemlien linien Die haben den lengſten tag als in der leiſten ſtet
Als neapolis hat. 15. ſtund vnd erlengt ſich ye vmb ein viertayl vncz in denne
marck oder ſchotland. 18. ſtund. ꝛc.

Einbl. 813

331a

Mittag
Das iſt der Rom·weg von meylen zu meylen mit puncten verzeychnet von eyner ſtat zu der andern durch deutzſche lant·
Das lampartiſch mer
Das venediſch mer
Das pomeriſch mer
Das groß deutſch mer
Schotlant
Denmarck
Schon·Denmarck
Der Compaſt
Mitternacht

Borgisus illustris vir genuit sanctum Arnolfum Metensem episcopum.

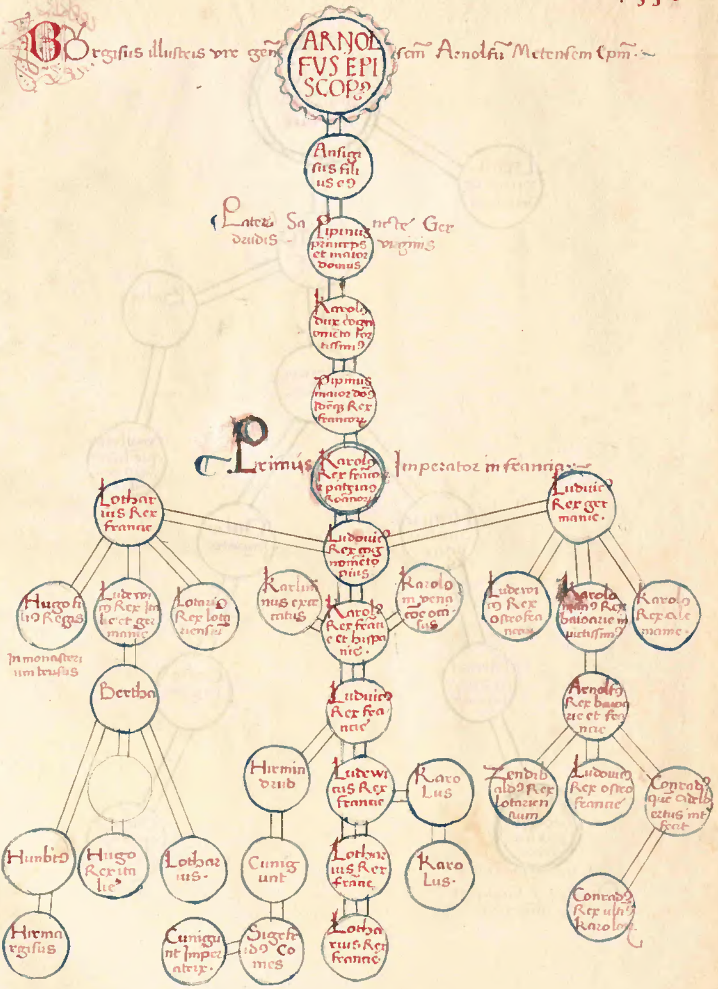

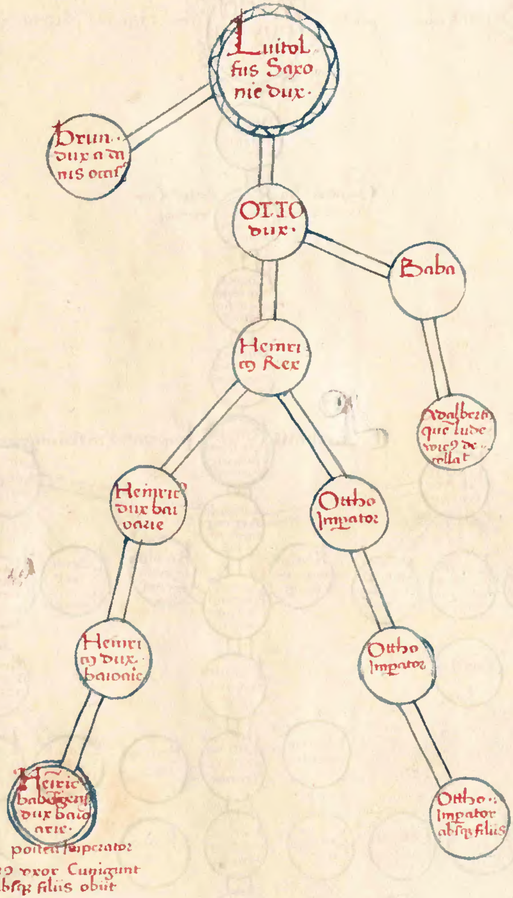
Luitolfus Saxonie dux.
Brun. dux a da nis occis
OTTO dux.
Baba
Heinricus Rex
Adalbertus que ludewicus decollat
Heinricus dux bawarie
Ottho Imperator
Heinricus dux baioarie
Ottho Imperator
Heiricus babenbergensis dux baioarie.
postea imperator
Cuius uxor Cunigunt absque filiis obiit
Ottho Imperator absque filiis

Vita S. Chunigundis iconibus repraeſentata... et Oratio ad eam

Hic faber impenſi p̄cium capit omne laboris. Nec cui plus merito p̄mia ferre licet.

Aſtruit h demon: iuuenis ſub imagine fraudes Virgineūq; p̄ear limen adulter adit

Dicit hic caſtum falſo temeraſſe pudorem. Impurumq; negat: p ſacra iura ſcelus.

Iudicia h. c diue ferri candentia iuſſu. Accipit: ⁊ carnis ſigna pudica ſue.

Oratio ad glorioſam imperatricē ſanctā Kunegu

Inclita virgo ac diua imperatrix ſancta Kunegundis: p̄clara chriſti ſponſa ac
dera: in matrimonii ſtatu inuiolata cuſtodiſti. Et cum conſorte tuo diuo Heinr
tem egiſti puriſſimam. Per eius impolluite tue virginitatis ſiniſtrā ſuſpicione
baris: perq; impure illius opinionis: ac publice infamie creberrimos ſingultus: plur
res tuos: ac intimas ad deum ⁊ ſanctos eius p̄ces: cum incuſata criminis iudicem deū
coram omni plebe virgineas genas teſtatamq; ſincere carnis mundiciē: quando plen
meres impune illeſoq; veſtigio calcaſti. Perq; id genus reliquas omnis vite tue eru
paſſiones: ac p omne id qđ vnq; inter viuos perpeſſa es incomodi: p vniuerſam q
oro atq; obteſtor: vt tuis p̄cibus ac ſacro apud deum interuētu: ab omni crimini rea
tutus ab omni hoſtili impetitione: ac fraude dyabolica. Tu quoq; ſac ſancta Kuneg
arceas: neq; ſinas me ſiniſtra quadā ſuſpitiōe labefactari. Impetra inſup vt omnes
uitem pericula: vtq; poſt huius miſerie calamitates: celeſtiū tandem fruitionē delic
mū in vota necte: ⁊ deuoti tui ſis memor qui ſupplices corā te p̄ces cōfidenter effundi
te ſibi patronā delegit: et te cauſe ſue cōſtituit aduocatam. Atq; p inde le vt charitati
mihi tibi deuoto p̄ſens atq; ad manum mecq; omni ex tribulatione erue: vt ſic omni
qucam: atq; poſt fata tandem tuis ac beatorum meritis vitam poſſidere eternam. A

Hanc fidei recte plebs cuncta vereti
Qua duce ſecurus quilibet eſſe pote

Ceſaris hic meritum pendit Laurentius omne. Liberat ꝛ calicis ꝑ pia facta virum.

Felicis tandem poſt fata ſecunda mariti. Cenobij clauſtrum leta puella ſubit.

Hic ſacer excedit: morientes ſpiritus artus. Et comite Henrico regna ſuperna petit

Nunc ambos merito celi dignamur honore. Nos q̄bus adiūgat poſt pia fata deus

...ctā Kunegundim diui Henrici Secūdi vxorē.

...ara chriſti ſponſa ac ſincera angelorū germana. Que inita cum dn̄o caſti pudoris fe...
...ſorte tuo diuo Heinrico: nō vt vxor in carne: verum ſororis in loco ꝑter carnem eta...
...s ſiniſtrā ſuſpitionem qn̄ caſtum cubile cōiugaliſq; thori fidem temeraſſe inſimula...
...mos ſingultus: plurimaq; ſuſpiria ꝛ fletus vberrimos: per aſſiduos deniq; clamo...
...riminis iudicem deū ac publici iudicij adiutricē Mariā inuocabas: per ceſas inſup...
...ndicie quando plena fide nudis pedibus in illibate ſignum pudicicie candentes vo...
...s omnis vite tue erumnas: aduerſitates: anguſtias: ꝑturbatōes: merores: dolores: ...
...di: ꝑ vniuerſa inquā hec. Ego indignus famulus tuus et tibi deditus te ſupplex ex...
...ab omni criminū reatu ꝛ labe expurger vt mūdus poſt hac etatem exigam: redderq;
...q; fac ſancta Kunegundis omnē a me infamiā: ac bone opinionis imminutionē ꝑcul
...tra inſup vt omnes huius mūdi illecebras contemnā: aduerſitates feram leuius: de...
...dem frui liceat delicijs: qd̄ omni conatu ꝛ totis ad te deſiderijs occupio. Tu diua ani...
...s cōfidenter effundit: quiq; te ex animo diligit obſeruat ac veneratur. Qui in peculiarē
...gundē vt chariſſimā matrē ac vnicum refugiū amplectitur exoſculaturq;. Sis inquā
...ne erue: vt ſic omni ꝑ te grauiore cura ſolutus: liber deo tibi ac reliquis ſanctis ſeruire
...oſſidere eternam Amen.

Hieronymus Höltzel.

...plebs cuncta veretur: ametq;.
...s quilibet eſſe poteſt.

Nº 3396

יהושע

ΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ

IVDAEORV

OTVLAS OB NVMINA TRINA COLAMVS
CEANT SAEVA TRISVLCA IOVIS.

enne p Iohannem Winterburg M.D.I.

ישוע הנצרי מלך היהודים

ΙΣ Ο ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ

IHS·NAZARENVS·REX·IVDAEORV

Ad honorē

ASPICIAS SVMMA DEMISSAS ARCE FIGVRAS
QVAS DEDERAT MOSI MYSTICA DEXTRA DEI.

HANC SEQVITVR LIGVAM GRAECVS LACIVSQVE CHARACTER
QVOS SOLYMO IVNCTOS CRVX TVA CHRISTE TVLIT.

HAS IGITVR NOTVLAS OB NVMINA TRINA COLAMVS
NE NOBIS NOCEANT SAEVA TRISVLCA IOVIS.

Hic titulus Jhesu Christi: a viris clarissimis: qui & hebraeam & graecam linguam cum latina perclare callent approbatus est.

Impressus Vienne p Johannem Winterburg M.D.I.

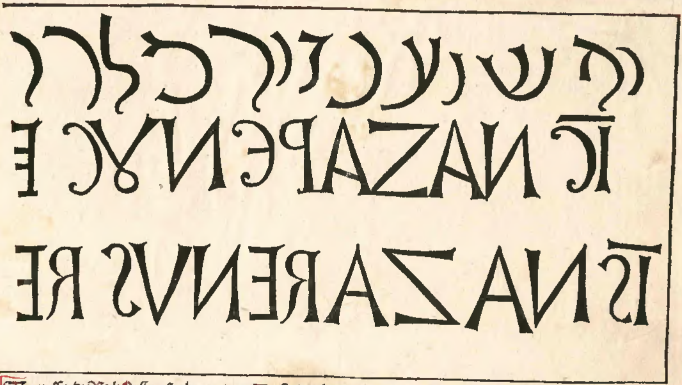

Zu wiſſen. das Nach Criſti vnſers herren gepurt Tauſent vierhundert vnd in dem Ein vnd neuntzigiſten Jare In dem Monat December zu rom in der kirchen zu dem heiligen Creutz die man nennet Jeruſalem. als die ein Cardinal hat vernewen laſſen ob einem ſchwinpogen Vor dem gar lange zeit. ein groß mercklich ſtuck des creutz des behalten Schachers gehangen iſt In der mauren In einem pleyein truhlein oder Sarchlein. das mit dreyen Inſigeln verſigelt vnd mit einem gepachen ziegelſtein verdeckt. auf dem geſchriben geweſt ſind diſe wort. Titulus crucis. erfunden iſt. Ein ſtuck oder teyl der Tafeln. an der. der ſighaft Titel vnſers herren Jeſu Criſti dreyer ſprach geſchriben. Vnd ob ſeinem fronen Creutz angeheft geweſen iſt. Welches gefundens ſtucke des titels die groſſe lenge vnd preite Vnd auch die zal vnd geſtalt der wort vnd puchſtaben gehabt hat. Wie die ob geſatzt figur verzaichent vnd geſtalt iſt.

· IESVS NAZAREN⁹ REX IVDEORV̄ ·

· TITVLVS TRIVMPHALIS ·

· MISERERE MEI ·

Das iſt der titel des heiligen Creutz der oben gefunden iſt vnd iſt gezaint in dem december 1492 hye in Rom gefunden in der kirchen zum heiligen Creutz In Iheruſalem ober einem ſchwibogen vermawert vnd gleich der ſelbig da vor allweg gehangen iſt ein groß langs ſtuck von dem Creutz do der behalten ſchacher an gehange̅ iſt wann ein Cardinal der leſt die obgenante kirchen alle vernewen alſo das die arbeiter den gefunden habe̅ vnd iſt dits die breyt lenng vnd groſſe von der tafel vnd gleich alle buchſtabe̅ vn̅ form als dann in dem pret gegrabe̅ ſint als ich dan̅ mit meine̅ auge̅ hab geſehe̅ vn̅ es iſt vaſt pöß zuleſe̅ wan̅ die wurm habe̅ es durchfreſſe̅ vn̅ man hat diſe tafel gefu̅den in eine̅ pleye̅ truhe̅ mit eine̅ gepache̅ ziegelſtein obgedeckt auf welchem ſtet geſchriben Titulus crucis vnd iſt mit dreyen Sigillen verſigilt geweſt

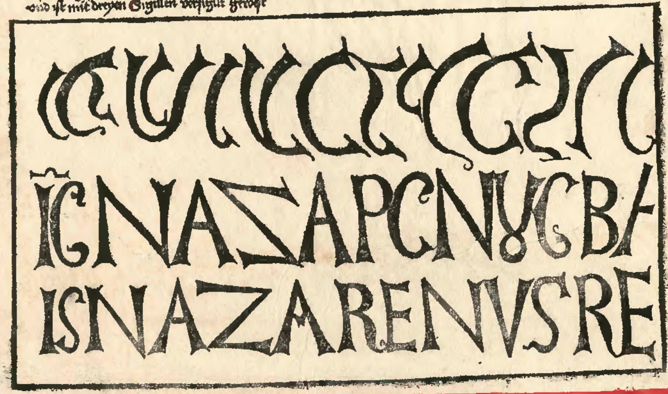

OMnia tempus domat nec vlli fortuna perpetuo bona eſt :~

Iter ad ſuperos gloria pandet :~

¶ Deo optimo Maximo et diuo Sebaldo Patrono: pro felicitate vrbis Norice: per Conradū Celten: & Sebaldū clamoſum: eius ſacre edis Curatorem: pie deuote & religioſe poſitum.

Regię ſtirpis ſoboles Sebalde
Norica multū veneratus vrbe
Da tuam nobis memorare ſanctam
Carmine vitam.
Te ſacris votis generant parentes
Cum diu lecto ſterili vacaſſent
Teq; ſuſcepto ſtatuere caſtam
Ducere vitam.
Natus his ſanctis puer ergo votis
Gallię claram properas in vrbem
Artibus ſacris animūq; cultis
Moribus ornans.
Hauſeras ſanctas vbi mente leges
Patriam doctor rediens in aulam
Regiam querunt tibi mox venuſtam
Iungere ſponſam.
Vt dies lętis fuerat peracta
Nuptiis: virgo verecunda vultu
Ducitur celſo tibi copulanda
Candida lecto.
Cūq; iam clauſum fuerat cubile
Et quięs cunctis foret alta rebus
Tu tuę ſponſę loqueris pudicę
Talia verba.
Nata de magno mea ſponſa rege
Non tuū caſtum violabo corpus
Si placet mecū pia vota caſtę
Iungere vitę.
Annuit virgo tenero pudore
Et deo magnas dedit ore grates
Integram ſeruans generoſa caſto
Corpore vitam.
Ipſe mox celſam genitoris aulam
Spiritu ſancto monitus relinquens
Horridas ſiluas heremūq; vaſtis
Saltibus intras.
Et per exeſę caua ſaxa rupis
Stratus: orabas manibus ſupinis
Feruidum ſolem: boream: niueſq;
Paſſus & imbres.
Et feras intermedius quięſcens
Sępe montanis ſaciatus herbis
Hauſeras puram liquidis fluentem
Fontibus vndam.
His vbi corpus dapibus fouęres
Mentis in puram tenuatus auram
Sępe diuinos nitido videbas
Pectore vultus.
Sic tribus luſtris tacito peractis
Inde Rhomanā properas ad vrbem
Qua dei verbū monuit per orbem
Spargere paſtor.
Ipſe mandatū recipis paternū
Et vagus terras varias pererras
Donec imenſum peregrę venires
Letus ad Iſtrum.

¶ Sanctus Sebaldus:

Is vbi cymbis tumidus careret
Prebuit tutam pater alme nauem
Palliū: quo tunc fueras pudico
Corpore tectus.
Moxq; per vaſtas nemoris latebras
Noricam lętus veniens in vrbem
Hanc docēs ſacro monitu prophanos
Linquere cultus
Et deum celſo reſidere celo
Prędicas: pœnas vitiis daturū
Quiq; virtuti tribuat beatę
Premia vitę
Ille de caſta genitrice natus
Corporis mortē tulerat cruentam
Tercio phœbo rediens ſepultis
Victor ab oris
Approbas multis tua verba ſignis
Scripta quę libro reperi fideli
Nec minus claris hodie coruſcas
Inclyte ſignis
Cunq; iam longo fueras labore
Feſſus: & ſedes meritus beatas
Te ſenem noſtras deus imperabat
Linquere terras
Spiritus ſanctos vbi liquit artus
Mox boues corpus tulerāt agreſtes
Qua tuas ſanctas modo perſonamus
Carmine laudes.
Ergo iam cęlo merito locatus
Hanc velis vrbem mediis arenis
Conditam: ſanctis p̄cibus iuuare
Sedulus orans
Terra fęcundo madeat liquore
Et ſalutares habeat calores
Spiceam geſtans cereris coronam
Fœnore multo.
Spumet & plenis rubicundus vuis
Bachus: & frontes tetricas relaxet
Et pecus lętis nemoroſa carpet
Paſcua pratis
Proſperos ſeruent radioſa curſus
Aſtra: nec morbos ſubitos minent
Paxq; per noſtras maneat perenni
Tempore terras
Fata Germanis faueant triūphis
Dum petet turcos gladiis cruentis
Principis noſtri iuuenile robur
Maxmiliani.
Hinc vbi noſtras animas ſolutis
Corporum vinclis deus euocabit
Confer: vt tecum capiamus alti
Gaudia celi.
Hec vbi nobis pater impetrabis
Ante ſupremi faciem tonantis
Hic tuas ſemper cumulemus aras
Thure benigno.

Hain. 4844 Einbl. 481

Speculator: Conſiliorum

Enigmaticus microcoſmi protheati torrẽs.

Teſtes

Sic ego veſanos ſenſ depello vapores
Sic notã mihi plaſmo viã ſaltentibus aſtris
Incepto dubiam radians vbi copia mentem
Obſcuros aditus audenti carmine tentet
Xanctus amor parthe phriſijs elatus ab vndis
Pheben Phebus amat docte pia cura minerue
Uirtutis mihi dulce decus dum grata corollis
Annuit / ignote tranando per auia ſilue
Diſcordes videt eſſe vias cum calle viator
Ambiguus / cernitqꝫ breuẽ ſub luce dictam
Nunc hos nunc illos aditus et ſepe retractat
Multa notans animo et meſtus veſtigia torquet
Sic mihi mutatis placuit ſententia ceptis
Eructat dum fibris nouum pro tempore lumen
Pectoris ethereũ / ventus pars maxima noſtri eſt
Quod ſumꝰ ⁊ puluis ſub vana cernimur vmbra.
Singultu grauis ethna tonãs pumiceſqꝫ retundit
Ignìuomos / Sic bella gigas celeſtia ſentit.
Sentit Corporei latebroſa pericula templi
Qualicũqꝫ iugo tentẽ diffundere ſulcos
Angelici agricole quo preceptore piandam
Lauimus ecce viam liquide rationis auitam.
Eloquio ſi digna fides / ſi candida virtus /
Iam circum gelidos fontes monteſqꝫ virentes
Sulfureos latices fugiam ſub Apollinis vmbra
Sedem conſtituens quercui lauroqꝫ labanti
Frondibus interens ſolidis ac viſcera vincam
Sambuco et gelida flagranti felle cicute
Pſalterio extergam vetulo ſerpentibus atris
Cornua contexens clara cantante Camena.
Que primeua foret facies cum cuncta laterẽt
Informi confuſa globo coniecta ſub vna
Mole ſimul quã freta ſua ratione vetuſtas
Credidit eſſe cahos q̃m plato nomine ſiluã
Deſignat q̃m poſterior que temporis huius
Eſt eſtas / appellat Ylen ruditate polita
Incultiſqꝫ prius cultũ ſumentibus / vnde
Tam ſtabiles nexus elementis quatuor in ſe
Cum teneant cauſas erecta fronte rebelles ?
Que rerum natura latẽs ? quis motus in igne eſt
Nature imperio / qui ſurſum ſubleuet. aut qui
Mobile ſublectum ſignoſum voluat in orbem.
Quis Summus nilum fugiens diſcordia rerum
Semina concilians concordi pace ligauit ?
Quod teneat terram medio cum pondere vergat
Inferius / ſoluſqꝫ ſubeſt circũfluus aer
Rarior hac / nec cedat ei / quo iure ligatur
Ether ebes / cum cuncta ſibi penetrare poteſtas
Ut membris ſolidis humores alteret alter
Incluſos / que ſit laticis formalis imago
Spherica vel plana necnõ que tanta poeſis
Complexata nitens vt cornua dura Ceraſtes
Accuſent lachrymis preſens lantare venenũ ?
Que virtus adamante latens vt mobile ferrũ
Efficiat ? Petulans dum ſtat ſententia vobis
Dicite philoſophi que vis magnetica ſiſtit
Hoc ipm̃ ſpaleãqꝫ trahat quo iure Sagates ?
Egreſſum quo iure lapis qua lege cruorem
Stringat emathites / cur nigra peonia partes
Supremas capitis hieronoxa liberet ? vnde
Firmet epar ſpodium ſtomacho que cura galãgã
Apropriet ? Cerebro muſcum que cauſa mariter ?
Cur raucescat homo / ſubito quẽ luce lupina
Perſtringit facies ? cur federe turtur amico
Marceſcens pereat / pare depereunte / nec vltro
Dignetur carnis nexus renouare iugales ?
Cur luces hiemis fugiat detenta ſopore
Falſo que veris nouitate reſurgit hyrundo ?
Inter aues cur ſit fenix auis vnica ? vel cur
Uipera poſt partum pereat ? cur fetus ab ore
Prodat apis ? Cur concipiat cornicula flatu ?
Cur viſu ſolo duris ſtans incubat ouis
Struthio ? Cur piſcis medios nouiſſe colores
Non poſſit ? Luſcus medios nouiſſe furores
Non diſcat ? Cur nona dies ſit nuncia lucis
Erepte catulis ? Contra rugire leonis
Fetũ viuificet ? Cur formam conferat vrſus.
Dum lingu lambitqꝫ rudem quam mittit ab ore
Materiem ? ſimili dum veſtit imagine prolem.
Cur talpam tellus ? ſalamandram nutriat ignis ?
Accuſat cur vulnus hians / quis criminis auctor
Dum cruor exudat mortis preſente miniſtro ?

protendant

Cur lincis radio paries ſit peruius ? Unde
Lux aquile ſolis radios illeſa tuetur ?
Cur Canis in coitu nexu retinente laboret.
Et penam facti cupiens complere iocoſe
Non impune ferat ? cur ſe Caſtrare fatiget
Caſtor quando videt iam ſe cepiſſe ſequentes ?
Cur bubo plaudat tenebris odioſa diei
Lumina deuitans ? Cur veſpertilio noctem
Diligat ? Unde ſuas pauo ſi laude ciretur
Pandat opes quas penna regit rurſuſqꝫ recondit
Ad laudem ſi lingua tepet ? quo munere Mula
Sit ſterilis ? Reddit grauidam cur Nepita cattã ?
Uentus equã ? Cur ſambuci grauis hernia fumo
Infeſtet cõmota magis ? Cur membra bouina
Subleuet ad motum pars vltima cum prior artus
Subportans oſtentet onus ? cur ſurgit aſellus
Ordine conuerſo ? Cur bis cõmutet in anno
Accubitus laterũ veruex ? Nam dum grauis eſt ?
Exurit terrens latus conuertere dextrum
Ad terram nouit ? Hiemis dum ſentit acumen
Hoc ſubit officium dextro ceſſante ſiniſtrum
Cur galli cantus ad motum mobilis ale
Motu preueniat ? Cur luciferi quaſi iura
Uendicet Uſurpans ſit gallus preco diei
Nec non nocturnas diſtinguat cantibus horas ?
Helleboro cur pre cunctis de iure coturnix
Ueſcatur ? cur mortificans ſit paſſeris eſca
Iuſquiamus ? cum ſit multis mortale venenum
Hec cur fructificet arbor ? cum neſciat illa
Quid fructus ? quid flos herbis ſemel ipſe miniſtrat
Fructum ? dum latis velox fugit annus habenis
Interior cur poma lapis quaſi ceraſa nullus
Impregnet ? totam cur mollia perſica pulpam
Exterius pandant ? nux in conclaue recondat ?
Cur producta ſemel ſemp̃ ſua folia ſeruet
Eternum vt viridi ramorum veſte ſuperbit
Dum caſus neſcit iacturam pinguis oliua ?
Perpetuam lauro que confert cauſa virorẽ ?
Cur noctis ſub fine diem magis algeat aucum
Accuſans ꝑperare nitens ? que cogat aſellũ
Lex vt ad vrinam moueatur ſp̃ aquoſis
Si noſcat ſe ſtare locis ? quo iure leuato
Mingat crure canis ? cur voces pſittacus edat
Humanas ? Cur pica loquax imitare volentes
Accuſet ? Cur fata ſuo iam proxima cantu
Signet olor ? Cur peſtiferi viſus baſiliſci
Sufficit ad mortem ? mulier cur leta pacto
Conceptu coitum fugiat ? Cur bruta recuſent
Corporis hoc damnũ ? quedam cur cornua bruto
Uertice ꝓmineant ? alijs natura negauit
Munus idem ? Cur ſamſonis cum crine reſecto
Deperijt virtus ? manifeſte cur patienti
Maior ineſt vrenis ? Cur nuncia verba pudoris
Singultum reprimant ? Cur ſternutatio ſimplex
Sit preſaga mali ? tollat geminata timorem ?
Cur leo proſtratis parcens inſtantibus inſtet
Exacuatqꝫ ſuas cum caude motibus iras ?
Cur lepus in vario ſexu ſit ꝓmiſcuet vſus
Nunc maris officio nunc ſe quaſi femina ludat.
Cur mage ſeua lupo lupa ſit cum frigidiore
Signetur ſexu ? Cur ſimia ſingula ſimis
Manibus opponat ? quaſi cenſor factus odorum ?
Cur ydroforbitico ſp̃alis cauſa timoris
Imp̃mat vnda metũ ? cur corpora mirrha reſeruet
Putrida / ne ſanies adſit ? Cur muſcus odorem
Amiſſum recipit damnũ redimente cloaca ?
Solſequio que cauſa ſuos expandere flores
Iniungat cum ſolio adeſt vapor igneus et ſit
Cum noctis caligo venit ſub flore ſepultum ?
Cur ſerpens renouat depulſa pelle iuuentam ?
Cur muliebre caput incommoda turpia neſcit
Caluicie ; cum crebra viros ea damna moleſtent ?
Pregnantes vteris cur ſtrictis legibus vſus
Innouet affectus : vt quod ratione negetur
Femina depoſcat ? veneri cur ruta minetur ?
Cur philomena ſui ſuſpendens organa Cantus
Expectet vernale decus ? Cur pulmo loquat ?
Cor ſapiat ? Chiſtis fellis cur prouocet iras ?
Splen riſũ moueat ? veneris iecur addat amores ?
Germanos cur bilis atrox ratione fugata
Punit ouans ? vermiſqꝫ ſciens ; puteuſqꝫ draconis ?
Ethereus totũ radius luſtrauerat orbem.

Non eſt beatus quiſpiam nocentium

Th. Ulſenij Uox :

Turbine hamadriadũ que vox ciet Ulſenium ?	Grex
Edipodem / qui plaſmat iter quis turbat eum ?	Spinx
Aladem / qui monſtra terat que fata dabunt ?	Linx
Quis furit in ſtomacho qđ non nutrit in cerebro ?	Pix
Pix nigra cerbereum virus quid te genuit ?	Fex
Fex muſis inimica Pijs quid te peperit ?	Calx
Calx lapidũ glutten monſtroſa palatia quid ?	Merx
Inter celeſtes quod mercurio decus eſt ?	Fax
Urna labando procax qua ſtat vertigine mens ?	Arx
Sceptra corona bone que tertia ſigna dee ?	Lanx

Monſtra regunt orbem monſtroſa voce tonabam.

Grc. Agricole Echo :

Quid iuuat agricolam dentalia dum poſuit ?	Grex
Gloria prima datur iuueni que labdacide ?	Spinx
Thirſigeri furibunda patris qđ plauſtra vehit ?	Linx
Aſphalto que res ſit in omnia perſimilis ?	Pix
Ima petit liquido demerſum gurgite quid ?	Fex
Quid calet vt gelidis immerſum eſt fonticulis ?	Calx
Ancipites animos quid cogit in omne nefas ?	Merx
Parue puer veneris quod nam eſt inſigne tibi ?	Fax
Confugium quod Roma tibi dum gallus adeſt ?	Arx
Perpetue que ſardanapali Deline ?	Lanx

Monſtroſo tonitru reboat monſtroſior Echo.

Xenium Valedictioni Sacrum.

335
Einbl. 1394
Hain. 14898

Theodoricus Vlſenius Phriſius Medicus Vniuerſis litteraꝝ Patronis in Epidimicā ſcabiem que paſſim toto orbe graſſat vaticiniū dicat.

Nup ĩauditā ſcabiē mutabile vulgꝰ
Clamat: ⁊ arbitrio docte ſtipēdia turbe
Murmurat āguicomā crines ſcalpēte Megera
Ericalt; ignore nemo ſuccurrere peſti
Nemo ſalutiferā nouit conferre medelam
Inde neces dū noſtra rotat corda Empiryis
Impunes pagit medicoꝝ contio diſcors.
Talibus vt crucior pplī clamoribus: ecce
Feſſa ſoporiferā depoſcūt membra quietem
Libera mens claꝝ ſpeculatur in ethere phebū
Viſus adeſſe deus qualis Cumea ſacerdos
Intonat Eneadū dū fortia corda remollit;
Non ego retrogrados flecto giramine greſſus
Roſcida ſignifero quāq̄ȝ ſoror euolat arcu
Sed certis metā gradibus ꝯuertor eandem
Ipſe deū medius: moderator lucis ⁊ auctor
Carminis inocuaſq; frequēs depromo ſagittas
Plectra lyrāq; gero laurꝰ mihi tpa nectit.
Ne tamē inſontem pergat lacerare Camenā
Neu Parnaſicolas ſolito depraet honore
Vulgus iners: ventoſa cohors: arcana recludā
Que ſint ⁊ Altitonās facta atq; infecta deoꝝ
Pandere Apollineā ⁊ cunctis pſtare ſalutem
Munꝰ vtrūq; meum ē herbis ac carmīe ſano;
Vidimus incurui Mauortis nup in aula
Stare patrem natoq; ſatis male ſuccenſentē
Quod nimis hūano generi indulgere putaret
Egregiū Iubar ⁊ vitalis numē olympi
Ferre ruinas ſaleēq; pigram pſepe leuantem:
Scilicet ille ꝑcat Genius Iouis altera cura
Sanguīe ſpumabit nimio. venꝰ improba lutu
Sordilego monſtriſq; feret turbarier orbem:
Euryſteus dū magnus adeſt dūq; attra tētat
Diua nouercales Morſor qui ꝑdidit iras
Attra: luce minor Cheſius que Chelifer ambit
Viroſaq; nepa none libramina Sphere;
Hic vbi cōgreſſum ſtatuūt vbi pocula porgūt
Nectaris ambroſiiq; ſcelus ē laudare nocētes;
Falcifer ambiguū genito miſcere venenum
Cogit at ⁊ ſancta Gradiui fedus in ede
Frangere; maioꝝ liceat meminiſſe nefanda;
Protinus ignivomā tumor defertur ad aram
Nigraq; corrigere fletamina pſonat hydre
Noxia continuo meditatus prelia Mauors
Iſta licentiatus ait: Sic ſpernimur iſtis
Numinibus pigris: ⁊ noſtra altaria ſquallēt
Sulfure: dū tetricas imergit thure cucullas
Hoc ibelle genꝰ dū clauſa murmurat vmbra;
Vicēcioschee panta fremēs; in dāna maiplos
Euocat: ⁊ celeres fruſtra retinente Minerua.

LICHNICA GENESIS

Vrget equos: bilemq; ciet: calcantur ariſte
Almaq; vitali fraudatur munere Ceres
Leditur omne genꝰ diuū neq; ee done Iache
Libera ſimplicitas vitato flamine mundū
Miſcuerint ſuperi: ſupos culpare quis auſit:
Semina dira mali corrupto ſtēmate pendet
Poſtera ꝓgenies vix villi chara priorum.
Haud ſecus ac ſilicis curſu ſcintilla relabens
Creſcit in immenſum: teneros depaſcit artus
Sulfur edax piceoq; obnubilat omnia fumo;
Hinc peſtes hinc ſata pluūt portenta vident
Martia nō nūeris ſcatuit germania mōſtris
Ni videat natura ſagax diſſenſio circis
Quāta volubilibus tanta ē diſcordia fibris
Cernere ſub medias; vireſq; adiuta reſumat
Auſa diu tentare nihil ſub pondere tanto
Deficiat: leuo ventris cui meta receſſu
Per vada fecalē pallenti corde lienem
Harmoniā diſtenta premit: roſtra parotis
Emicat: hinc bullas vrencis inde papellas
Diiaculat ouans Mentagrā viſcida Lichne
Feda lues ſpurco primū contagia peni;
Cruſtoſi cbū nota Cano; noua ſemina morbi
Nemo putet celoq; ſedet mens neſcia falli
Ethereo timidos quo firit libre aſellos
Iuſta bicorporeū de cardine beſtia mōſtrum
Vlcera ſulfuree vibrabat acumine caude
Oriona fugans peſtis monumēta plando;
At quis forte roget que ſit medicina doloris:
Eſt locus alato ſubnixus in ethera ſigno
Pimiferūq; ſolum Muſis non vltima ſedes.
Siue Helycō ſeu Nyſa placꝫ: tranare licebit
Aonios iterum latices: vbi Phriſius vmis
Luſerat iſta Iatrus: flaua Pignitis harena
Qua ſecat in ꝑceps: Siluas vbi ſatens vrget
Collis: vbi eoos inter notiſſima Francos
Menia: Virgineo ſubiit gens Norica celo;
Hic Geniꝰ depoſcat opē mea pīma volupeas
Aſclepium Figulūq; dabo cmō digna ꝗtānis
Sacra locet; placabo deos ⁊ mumiuea ponā
Antidotūq; feram virus emarceat ✝tror:
Me duce ſic mēbris mox fatifer humor abibit
Innocuꝰ: ſcabraſq; trahet purgamīe ſordes;
Tithiꝰ hec. Aſt Mnemoſyne mēdoſa reuellit
Sōnia: hinc motum labentis ante ruinas
Queſtꝰ erā; ah ꝗriēs ſuſpirās inqꝫ amenā ē
Philliridū vitiata manꝰ: quid vedere ꝑ quo
Nō ne vides Aſtra fugit: quid ſecta culpas:
Quid quereris dformē cahos: dū tpa volūe
Maxima dum vetteres metlūtur fata figuras;

Inſigni Archijatrie ſtudio Sacrum:

SI mihi turpe putas medico cōponere verſus
Et Muſis operam carminibuſq; dare
Nullaq; Pegaſei tanq̄ȝ ſit gloria fontis
Metraq; ſint ſtudiis inferiora meis
Falleris: Ille meas primus qui tradidit artes
Quiq; ſalutiferam condidit auctor opē
Inter Pierides cythara crepitāte ſorores
Phebus diuino pollice ducit ebur.
Sic luſtrat celos. ſic clara poemata fingit
Irradiatq; nouē flamina docta deas;

Nurnberge Calendis Sextilibus
1496

Ad Sacroſancti Romani imperij inuictiſſimū regē Maximilianū: de portētiſico Sue. in Sūtgaudia: kalēdis Marcijs Anno &c. xcvj. edito: cōiecturalꝭ explanatio. S. Brant.

HEu Romana potens: heu ſacri gloria regni:
Quid portenta ſibi: torquoqꝫ monſtra volūt?
Ecce iterū: & totiēs oſtenta horrēda pateſcūt
Et noua naturę corpora vbiqꝫ ſcatent.
Infans nup enī gemino capite: & duplicato
Pectore: apud ſueuos natus in hercinio.
Alter item Romę/ſimilis huic. Tertius vna
Fronte. ad Vangiones corpora bina tulit
Inde etiā volucrum noua monſtra: iterūqꝫ reuiſa
In Phyrretarū pręcipitant agros.
Fama etiā: hic acies armatas nocte ſilenti
In campis viſas: cōſeruiſſe manus.
Quid pręgrandis item lapis ille triangulus: illic
Qui cecidit nuper fulmine terrifico?
Quid quod prēlongū noſtros vidiſſe cometen
Rhenicolas fama eſt: qui trabis inſtar erat.
Ardenteſqꝫ ſonos: et pila micantia pilis
Armorū & crepitus audiit Italia.
Monſtroſam taceo ceruam: quę Maxmiliano
Capta/ſacro regi miſſa ꝓculqꝫ fuit.
Huic demū acceſſit terrę tremor horridus ille:
Qui fuit in februi ſine notatus heri.
Omina tanta quidem: tam crebra oſtenta: minantꝫ
Neſcio quid. monſtrāt ꝓdigiūqꝫ latens.
Succulus inprimis hodie mihi miſſus: eodem
Forte die genitus: terruit ille magis:
Quem mihi tranſmiſit. ex Harſtat nobilis ille
Chriſtoforus: patrię gloria magna ſuę.
Hunc cū porcellum tuerer: miratus habunde:
Vidi illi linguas ſub capite eſſe duas
Et fauces binas: vnū tantū caput: et cor:
Quattuor auriculas: bis totidemqꝫ pedes.
At duplices dentes ſub roſtro oſtenderat vno·
Iunctus erat ſupra: ſectus ab vmbilico.
Continuo mecū. quę nā hęc ſic triſtis imago?
Quid ſibi vult/facies tetrica/& horridula?
Quā vereor ne fors nō fauſta tomacula: porcus
Hic portentificus porrigat imperio.
Audiat illius ne forſan Rhenus & Hiſter
Grūnitū/metus eſt. Italicumqꝫ ſolum.
Sus noua mōſtra notat. ꝓbat hoc laurentia porca
Que fęcunda nimis. regibus omen erat.
Fędera qui etiā/cęſa Sue/docta vetuſtas
Firmarat. Ceteri victima porca fuit.
Neſcio quid certe eſt. porcus fortaſſe placeret:
Ni tam monſtroſus per ſua membra foret
Omnia diſpliceāt quāuis mihi. ſed magis illud
Quod caput & collum prętulit ille Suis.
Mallem equidē (q̄uis muliebris forma) bimēbrem
Progenitū puerū: ceu prius ortus erat.
Vno ſat placeat capiti duo corpora iungi:
Dūmō non porci: nec Suis illud erat.
Sat placeat linguas plures cōiungier/vno
Sub capite: at porci dū minus eſſet idem.
Quā metuo. ne fors gens luxurioſa: Suino
Cū capite irrūpat: & premat ore bonos.
Neu ſylueſtris aper depaſcat amęna vireta:
Et ferus immitis deſtruat eccleſiam.
Beſtia ſpurca quidē: cęnoſa: & amica luto/Sus
Cui requies fetidis: & decus oē: locis.
Hęc ſubigit terras: quęritqꝫ alimēta ſub illis.
Prędia rimatur: depopulatur agros.
Hinc Mahumetanā: ſpurcāqꝫ libidine gentem
Hac deſignatā/quis negat eſſe Sue?
Quę terrena ſibi dūtaxat quęrit: amatqꝫ:
Et luxu viuit: ſpurciciaqꝫ iugi.
Mutuus eſt porcis amor. auxiliaria ſemper
Alterutrū auditis vocibus arma ferunt.
Sic gens illa ſimul maledicta: auctore ꝓphano
Dęmone: ꝓna ſibi eſt mutua in auxilia.
O vtinā/inqꝫ vicē Chriſti plębs empta cruore
Tam ſibi conferret/mutuaqꝫ arma daret.
Tantus amorqꝫ vtinā noſtris foret vſqꝫ cateruis
Quantū in ſacrilega gente videre licet.
Credo equidē: cunctos bello penetraſſe ꝑ hoſtes
Nos dudū: & regnis frena dediſſe nouis.
Sed beat hoc miſerū: ꝙ non niſi vixit ad vnū
Porca diem pn̄s: morte perempta cito.
Sic reor immanē populū: gentēqꝫ neſandam
Deficere in primo limine poſſe cito.
Et ſi (quod ſupi auerrant) noua regna capeſcet
Gens mala: mox regnis deſtituenda/cadet.
Dii melius. quoꝝ ſpe viuimꝰ/atqꝫ ope: & illū
Terrorē noſtris hoſtibus incuciant.
Si nil forte aliud: tot monſtra frequentia ſignent
(Quod nemo doctus diceret atqꝫ bonus)
Num ſatis Imperiū: ſatis & Germania tota
Ingemeret magnum nunc obiiſſe ducem?
Cuius ob interitū: Dōc̄/Wirtenbergqꝫ ducatus
Luget. Eberrhardi fata ſeuera ſui.
Qui poſt cęſareum decus: & regalia ſceptra
Proximus a primo ſignifer Imperiū.
Huius virtutes ſi pergam promere: verſu
Deficiam: requies ſit ſibi/paxqꝫ frequens.
O qualem amittis Rex inuictiſſime amicū.
Perdidit o quantū patria noſtra ducem?
Totius Imperii damno: fideiqꝫ ſacratę:
Germaniqꝫ ſoli: Dux pius interiit.
Id quod compenſent/rebus pia fata ſecundis.
Et patrię: & Regi proſpera quęqꝫ ferant.
Det deus omnipotens noſtro rogo Maxmiliano
Quo gentes timeāt nomen vbiqꝫ ſuum.
Et quę Romano capiti: ſacręqꝫ coronę
Inſultant: videant arma ſeuera ducis.
Aſpice maxime Rex: mox inuictiſſime Cęſar
Quā tua dilanient regna decora Sues.
Aſpice (quod ſupeſt) quantū grex fędus: ab omni
Parte: tuū violet turpiter imperiū.
Collige q̄ primū vires: Germania quales
Ferre tibi potis eſt: & dabit illa libens.
Sic orientis opes: ſeptē ſubiecta trioni
Pinguia regna/colent ſic diadema tuū.
Sic facile oīgenas gētes: ſic regna/tyrannos
Vinces: ſubqꝫ tuis legibus orbis erit.
Quod cito regnoꝝ dator: & deꝰ optimꝰ: ah mox
Conferat. & tribuat regna beata velim.
Dii tibi dent mi rex lęta & fęlicia ſęcla:
Porca dapes inter troica vt aſſa cubet.

Nihil ſine cauſa
I. B.

GW 5035
Hain 3762

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS

In detractorem .:—

Si mihi turpe putas medico componere versus.
Et musis operam carminibusque dare
Nullamque pegasei tamquam sit gloria fontis
Metraque sint studiis inferiora meis.
Falleris ille meas primus qui tradidit artes
Quique salutiferam condidit auctor opem
Inter pierides cythara crepitante sorores
Phebus divino pollice ducit ebur .:—

✠

· Fert loetos pro se semper patientia fructus ·
· Post hiemem semper ~~[illegible]~~ tempora veris eunt.

DEUS: OMNIUM · RE-
RUM · FINIS ·:~

· α · ω ·

· ALPHA · ET · O ·:~

· Deo victori gloria ·:–

339.

+

· CRONICA · VNIVERSALIS ·
CVM · FIGVRIS · ET · YMAGI-
NIBVS · CONGESTA · NV-
REMBERGAE · 1493 ·

Nr. 2024 Ausgang: 3. XI. 1958
I. Schäden: [illegible]
II. Behandlung: 8 29 39 40
III. Besonderheiten:
IBR Nr. 4278
Jahr 1952